Questiones Meta
physicales acutissime fratris
Pauli Soncinatis ordinis predicatoꝝ
congregationis Longobardie
nouissime reuise atqz
emendate.

habet ad vsum frater Petrus de villamuno

Cum duplici tabula. vna
tituloꝝ questionum principaliū/ altera du
biorum distinctionū/ ac omniuz que nota-
tu digna visa sunt/ literaꝝ ordine seruato.

[redacted]

Omnia quecumque voluit fecit. Simulacra gentium argentum et aurum opera hominum os habent et non loquentur oculos habent et non videbunt.

¶ Pauli Soncinatis ordinis p̄dicatoꝝ questionū metaphysicaliū tituli feliciter icipiūt.

¶ Tituli q̄stionū quarti libri metaphysice.

FINIS.

Ut tibi studiose Lector: qd queris facilior sit modus inueniendi: post titulos fm ordinē Librorū assignatos: ydem alphabetico ordine hic notantur. vbi pmi numeri librum: secūdi aūt ipsam questionem indicabunt.

FINIS

¶ Tabula alphabetica ɔtinens singularũ oĩum materierũ notabilia que in q̃stionib⁹ hisce Pauli Soncinatis hñtur: nuper vigilanti studio ac labore a viro bene docto edita: et nusq̃ȝ ante hac impressa.

¶ De lr̃a. A.

¶ De lr̄a.B.

¶ De lr̄a.C.

⁋ De lrā.E.

Effectus

Tabula

De lr̃a.F.

¶ De lr̄a.N.

Procedere

Tabula Alphabetica

¶ Finis Tabu. Q̃onum metaphy. Pau. Son.

¶ Incipiunt q̃ones clarissimi sacre Theologie professoris Fratris Pauli Soncinatis ordinis predicatorū: vite regularis: cōgregationis Lombardie: in libros metaphysice Aristotelis. ¶ Probemium.

Quoniam sicut inquit Cōmētator Auer. p̄mo metaphysice. cōmē. 27. scientie nō sunt aliud q̃ spēs: z ista sunt q̄ constituuntur ex vl'r: que verba dupl'r intelligi p̄nt. s. aut de spēbus que representant simplices qdditates rerū: aut de his que representant aggregatū ex subto z ppria passiōe/ qd est adequatū significatū ɔ̄nis demonstrate. Et siue habit⁹ scientificus sit hec/ aut ille spēs: necesse est eas esse coordinatas: eo q̄ scia est ens z vnū p se: quū reponat̃ tāq̃ genus subalternū in p̄dicamento: de qbus oībus disputabit̃ libro. 6. Propterea ad tradendā/ z explanandā metaphysicā Aristotelis: que sciētiarū oium nobilissima est: z simul scia/ ac sapia est: opꝫ q̄ in ea explanāda/ ordinatissime pcedamus. ¶ Qualis aūt ordo in sciētijs obseruādus sit/ docet Aristo. primo posteriorū. vbi dicit/ q̄ in vnaquaq̃ sciētia opꝫ cognoscere subꝫ z partes eius z passiones: quorum oium prior/ est notitia subiecti: per cuius rōnē formalē (siue talis ratio formalis sit diffinitio: siue nō) insunt ei pprie passiōes: z de ipso demonstrant̃. Subm aūt in metaphysica est ens: vt ab oib⁹ est ɔcessum. De ente aūt nihil loquutus est Aristoteles/ aut in p̄mo/ aut in 2° / aut in 3° libro metaphysice: sed statim in 4° libro. tex. cō. p̄mi de ente incepit loqui/ dicēs metaphysicā versari circa ens: z ea que per se insunt enti. Et ideo si pprie loquamur: metaphysica icipit in libro q̃rto: tres v̄o p̄mi tangunt quedā/ que huic arti p̄uia sunt/ z ei deseruiūt: vt declarabit̃. ¶ Prima igit̃ ɔsideratio erit de ente/ z hoc fiet in libro quarto. ¶ Secunda ɔsideratio erit de passionibus entis/ que passiones bifariā diuidunt̃. Nam alique sunt passiones/ que enti adequate insunt: z cū eo ɔuertunt̃: z hꝫ sunt oia transcendētia. Alie v̄o sūt passiōes disiūcte: puta cōtingens/ z nec̃ium. Idem z diuersuꝫ: actus z potentia: z alia eiusmodi: que nō tātuꝫ diuidūt ens: sed ēt ea que sub ente cōtinentur. tāq̃ partes. Actus enim z potētia diuidunt qdlibet genus entiū. Et substātiarꝫ aliqua est necessaria: aliqua v̄o cōtingens. De passionib⁹ adequatis enti tractatur in quarto libro: z presertim de vno: qd est p̄ma inter istas passiones: z imediate ɔsequitur rōnem entis. De reliquis v̄o adequatis: presertim de bono z vero/ agit̃ in 6° libro: cuius ratio dicet̃ post. Post tractatū de ente z de p̄ma eius passione adequata/ sequit̃ tractatus de partib⁹ subiectiuis entis. Diuiditur enim ens imediate in decem prima genera rerū que appellant̃ decem p̄dicamenta: z harū cōsideratio habet̃ libro 5°: vbi etiā agitur nō tm̄ de significatis decem generū: sed etiā de multiplici significato aliorꝫ terminorū ptinentiū: aut p̄marie: aut secūdarie ad naturas p̄dicamentorū: z hoc fit vt sciatur que sunt illa significata/ que ad metaphysicū ptinent. Ex his aūt significatis quedā excludit ɔsideratione metaphysica: puta ens rōnis: qd dicitur ens veruꝫ/ significatū per ppositiones constitutas ex terminis priuatiuis: puta cū dicitur/ cecitas est/ z hoc fit in 6° lib. In quo: q2 fit mētio de tali ente vero/ ɔ̄nter agitur ēt de vero/ qd cōuertitur cū ente: z ēt de bono. naꝫ de vtrisq̃ tāgit ēt Phs aliqd in textu. Hoc excluso ab ista arte/ disputat de naturis entiū/ quorꝫ aliq̃ sunt sube: aliqua v̄o sunt accidētia. Sed q2 accidēs depēdet a suba/ z quantū ad esse/ z quantū ad cognitionē: ideo si quis pfecte cognoscit subam/ statim poterit ēt cognoscere nām accidentis: z ppter hoc intēdit metaphysicus facere expressiūm tractatū tm̄modo de suba. Cōmune autē est omni sube habere qdditatē: per quā est talis suba: sicut deus deitate est deus: z hō humanitate est homo: z de his qdditatibus agit in libro 7° declarādo que sunt illa que requruntur ad qdditatē: z qūo se habet qdditas ad id/ cui⁹ est qdditas: taꝫ in substātijs cōpositis/ q̃ in simplicib⁹: non tm̄ ibi loquit̃ de aliqua qdditate particulari: sed tm̄ absolute: z vl'r de ipsa qdditate siue de qd qd est. Substantiarꝫ v̄o alique sunt māles z corruptibiles: alique sunt māles z eterne. puta celū: alique sunt imateriales z icorruptibiles vt itelligentie. De substātijs mālibus/ corruptibilib⁹ agit libro 8° declarādo q̄ cōponunt̃ ex mā z forma: z qūo ista se habeāt iter se z ad cōpositū. In libro 9° postea agit de passionib⁹ disiunctis: que non reperiunt̃ in omni ente s̄m quālibet earū partē: sed aliqua ps est tm̄ in qbusdaꝫ. s. de actu z de potētia. Naꝫ in substātijs imaterialibus. ita est actus q̄ nō potētia: in substantijs v̄o mālibus est vtrūq̃. De quadā alia passione disiuncta. s. de codē diuerso/ z de his que ad eam ɔsequunt̃ puta/ de oppositionibus/ agit in libro. 10. In. 11° nō facit spālem tractatū: sed epilogat ea que superius dicta sunt. In 12° agit de substantijs eternis siue sint corporee/ siue incorporee. Et ita cōpletus est tractatus oium subarū z ɔ̄nter accidentiū: q2 cognito subto cognoscit accidēs z ɔ̄nter toti⁹ entis: q2 omne ens aut est suba/ aut accidēs. ¶ Primi v̄o tres libri ita distinguuntur. In p̄hemio primi manifestat dignitatē hui⁹ sciētie: z declarat modū per quē acqruntur habitus sciētifici: q2 per sensuꝫ z experimentū: z q̄ ordine quodaꝫ deueniūt intētiones rerū ex sensib⁹ ad metaphysicū. In lib. 2° quia ista scia est de ente z de veritate simpl'r/ p̄mittit: q̄ veritas est vno modo facilis/ z alio modo difficilis/ dicens q̄ difficultas est ex pte māe q̄nq̃: qd qūo sit verū disputabit̃ 4° hui⁹. Postea tex. cō. 3. dicit hanc sciam esse speculatiuā: sed q2 nō pōt sciri an aliqua scia sit speculatiua/ nisi cognoscat̃ quomodo distinguit̃ speculatio a praxi: de qua qdem agitur. 6. libro. ideo iste tractatus differt̃ ad illuꝫ locum tex. c. 4. vbi dicit q̄ nō cognoscit̃ veritas rei nisi per cām. Et q2 nō possent cognosci oēs cause rei si in eis pcederet̃ in infinitum/ pbat a tex. cō. 5. quasi vsq̃ in finē/ q̄ in nullo genere causarꝫ est pcessus infinitus: de qbus oibus agit lib. 12. vbi est tractatus de causa p̄ma efficiēte/ z for^a/ z fine. Lib. 3° enumerat. 28. questiones: que postea soluunt̃ in libris sequentibus: z ita ēt nos faciemus. ¶ Alio ēt modo possunt diuidi libri metaphysice. Nam metaphysica est sapientia. Ad sapientē pertinēt. 7. p̄mū est reprobare oēs aliorꝫ errores. z hoc facit libro p̄mo. Scdꝫ est tradere modū generalem perueniēdi ad veritatē/ z hoc facit libro 2°. Tertiū est disputare de difficilibus questionib⁹ arguēdo ad partem vtrāq̃: vt dicit Cōmē. lib. 3. metaphysice cōmē. 1. z hoc facit lib. 3. Quartuꝫ est defendere prima p̄ncipia: z hoc facit lib. 4. Quintū est explicare generalia significata terminorum/ z ea inducere ad aliqd primū: z hoc facit lib. 5. Sextū est excludere ab arte/ que ad eam nō pertinent/ z veritates vniuersalissimas que sunt demonstrabiles demonstrare/ z hoc facit a lib. 6. vsq̃ ad 11^m nam in. 6. excludit ens per accidens/ z ens rationis. In 7° z 8° agit de substantijs. In 9° de actu z potentia. In. 10. de vno z multo/ que sunt equalis ambitus cum ente. septimo de actibus spiritualibus pertractare: z hoc facit libro. 12. vbi agit de primo principio z de intelligentijs.

Ordo seruādus in scientijs.

Ordo z diuisio librorꝫ metaphysi. a 4° vsq̃ ad. 12.

Cōueniētia oium subarꝫ.

12. Met. cō. 5.

Diuisio z ordo triū p̄orum librorū metaphysi.

Alia toti⁹ meta. diuisio.

¶ Utrũ ens dicat vnũ cõceptũ formalẽ. Qõ.I.

Uid apud Cap.1.ad 2.q.1. **Q**uestio prima est vtrũ ens dicat vnũ cõceptũ explicite ⁊ distincte/ ponentẽ in numerũ cũ alÿs cõceptibus. Et
pͣ ratio. arguit̃ q̃ nõ. ¶ Primo sic. Ea que sunt pri mo diuersa/ nõ cõueniũt in aliqua rõne cõi:
T.cõ.12. vt pꝫ.10.meta.sed.10.p̃dicamẽta sunt p̃mo diuersa:⁊ cõueniũt in ente:ergo ens nõ dicit vnam ꝓpriam rõnẽ. Maior pꝫ.qꝛ si cõueniant in aliquo: opꝫ q̃ ẽt in aliquo differãt. Minor ꝓbatur. Tum qꝛ decẽ genera sunt simplicissima:⁊ nõ cõponunt̃ ex duob⁹ cõceptibus:vt dicit Cõmẽ.3.metaphysi.cõ.10.⁊ Phs in.10.tex.
Confirº Com̃.8. cõ.8. ¶ Confirmat̃:qꝛ Cõmẽ.10.metaphy.dicit q̃ nõ inue nitur aliqd qd̃ sit cõe p̃dicamento sub̃e ⁊ qualitatis ⁊ alÿs generib⁹. Et Phs ⁊ Cõmẽ.3.physico.tex.⁊ cõ.4.dicunt/ q̃ non est posse inuenire aliquid cõe.4.generibus/ad que est
Confirº Com̃.10. in probeº vlium. motus. ¶ Confirmatur 2º qꝛ decẽ p̃dicamẽta nõ eẽnt pri mo itellecta:qꝛ ens esset alti⁹ ⁊ p̃mo intellectũ:sed Cõmẽ. 3º metaphysi. dicit q̃ decem genera sunt primo intellecta:⁊ Porphyrius dicit q̃ sunt principia altissima ⁊ p̃ma.ergo.
2ª ratio. ¶ Secũdo/ille cõceptus qui est idem oĩbus rõnibus nul lo penitus sibi addito:nõ hꝫ in se vnam rõnem:sed conceptus entis est h⁹.ergo. Maior pꝫ.qꝛ quecũq; vni ⁊ eidem sunt eadẽ:sunt ẽt eadem inter se/illo modo identitatis quo conueniunt in 3º.⁊ per ꝯsequens si ens diceret vnaꝫ rõnẽ idẽtificatã oĩbus rõnibus nullo addito:sequitur q̃ oĩa entia essent simpl̃r eiusdem rõnis. Minor ꝓbatur. Nam q̃ rõ entis coincidat cuꝫ omni alia ratione/satis pꝫ:qꝛ de oĩbus p̃dicatur essentialiter. Qꝛ autem hoc sit nullo addito/ꝓbatur:qꝛ aut illud additũ est ens/aut nihil. Non ens:quia
3ª ratio. ens enti nõ additur. Si nihil/habetur ꝓpositum. ¶ Tertio.si ens dicit vnam rõnem propriã ⁊ distinctam:aut illa ratio est absoluta/aut relatiua:sed non est relatiua:qꝛ conceptus entis est primus oĩum:conceptus autem relatiuus non potest esse primus:sed presupponit absolutum/in quo fundetur. Non etiaꝫ est absolutus:quia nullus conceptus diuiditur in se ⁊ suum oppositum:sed conceptus entis diuiditur in absolutum ⁊ relatiuum.ergo.

vt Aure. **Respondeo.** In ista questione sunt due opiniones. Quidã enim tenent q̃ cõceptus entis/est simpl̃r denudat⁹ ab omni rõne actuali/vna/vel pluribus/ꝓpria/vel cõi:sed est vnus tñ vnitate confusionis: continens implicite oẽm rem/⁊ oẽm rõnem:explicite vo
vt.S.T. ⁊ Sco. nullaꝫ. Alÿ dicunt q̃ ens dicit actu ⁊ explicite vnam rõnẽ/sed isti differunt inter se/quantũ ad modũ ponendi vnitatem huius rationis/vt patebit questione sequenti. ¶ Nũc autẽ p̃mo declarabit̃ prima opinio:⁊.2.loco adducent̃ rationes cõtra eam. ¶ Sed anteq̃ꝫ predicta opinio declaretur/p̃mitto quedã generaliter ab oĩbus concessa:⁊ que sunt necessaria ad oẽs questiones:in quibus de conceptu entis
Cõceptus obiectiuus ⁊ formalis qd sit vide Cap. vbi supra. agitur. ¶ Primuꝫ est q̃ cõceptus est duplex.s.formalis ⁊ obiectiuus. ¶ Cõceptus formalis est ẽm aliquos actus intelligendi:⁊ ẽm.S.Tho.est verbũ formatũ de re/p actuꝫ intelligẽdi. ¶ Cõceptus obiectiuus est res ipsa/que/actu/vel potentia intelligitur. Qꝛ enim res ad extra ꝓut habet esse in itellectu/appellet conceptus pꝫ ex Auer.dicente.3. de aĩa cõ.18.q̃ intẽtiones intellecte/cõtinuantur cum intẽtionibus imaginatis:constat auteꝫ q̃ intẽtiones itellecte/sunt ipse nature/que intelligunt̃. Patet ẽt ex his que cõceptibus attribui solent. Dicitur enim q̃ cõceptus est subÿcibilis ⁊ p̃dicabilis. Subÿci aũt ⁊ predicari cõuenit ipsis rebus que intelliguntur. Unde Phs.7.metaphysi.tex.cõ. 34.sic dicit. Illa aũt que sunt ex aliquo:sicut ⁊ illa que sunt ex mã:quedã dicunt̃ cuꝫ fuerint nõ illud/vt qd̃ dĩ illa materia:sed ẽm respectum ad illud. Ubi dicit Cõmẽ.q̃ Phs ponit dĩam inter mãm ⁊ formã:qꝛ forma predicat̃ per se de habente formaꝫ. Materia vo nõ. Idoluꝫ enim non est cuprũ nec homo est caro. Et Cõmẽ.41.dicit q̃ in primis substãtÿs predicatũ est sub̃a subiecti. Et 3º de aĩa.cõm.21. dicit q̃ itellectus dum cõponit ꝓpositiones/cõponit rem cum re. Qd̃ ẽt confirmat.5.metaphy.cõ.34.⁊.6.metaphy. cõmento.8. ¶ Qꝛ vo conceptus in mente existẽs/dicatur conceptus/siue itentio formalis:pꝫ ex cõi modo loquendi/⁊ presertim ex cõ.3.de aĩa quasi per totũ. ¶ Secundũ est q̃ res/que actu/aut potẽtia itelligitur/põt dupl̃r cõsiderari. Uno modo quãtũ ad actualẽ existẽtiã/cui natura subÿcitur. Et hoc modo ipsa est semꝑ singularis:qꝛ existẽtia cõuenit idiuiduis p̃mo ⁊ per se:vlibus aũt secũdario. Unde Phs dicit in p̃dicamentis/q̃ secũde substãtie nõ existunt nisi in p̃mis. Et hoc modo accepta res/non dicit̃ cõceptus obiectiuus:qꝛ vt sic nulli obÿcitur:sed potius subÿcit̃ existẽtie:⁊ potius appellat̃ res subÿcibilis. Alio modo consideratur/ꝓut est imutans intellectum ad sui intellectionẽ: vel ꝓut est terminus itellectionis:⁊ sic appellat̃ cõceptus obiectiuus. ¶ Tertiũ est q̃ cõceptus ⁊ rõ idem sunt:⁊ eo modo quo distinctũ est de cõceptu/distinguendũ est etiaꝫ de rõne. ¶ Pro notitia vo p̃me opinionis notãda sunt duo. Primũ est.q̃ quilibet cõceptus cõis hꝫ aliquã ꝯfusionẽ: rõne cuius dicitur cõis ⁊ indifferens:⁊ indistinctus:respectu eoꝝ quibus est cõmunis:lꝫ hec confusio sit in diuersis/ ẽm magis ⁊ minus. Conceptus eniꝫ specificus:puta hominis/hꝫ duo in se. Primuꝫ est cõprehendere idifferẽter oẽs homines:⁊ rõne huius idifferẽtis cõprehensionis/est confusus. Scõm est dicere vnam nãm determinatã.s.humanitatẽ:⁊ rõne huius est distinctus. Conceptus aũt generic⁹ maiorẽ hꝫ confusionẽ:qꝛ cõprehendit idifferenter plures spẽs. Et tñ distinctus/inquantũ dicit vnam nãm. Nã animal/dicit sensibilitatẽ. Sed hec nõ est tãta vnitas/sicut in cõceptu specifico:qꝛ cõceptus genericus est distinguibilis formal̃r per plures differentias:qd̃ nõ conuenit cõceptui specifico. ¶ Ex quo pꝫ q̃ conceptus genericus est dupl̃r ꝯfusus. Uno modo quia dicit oẽs suas species iplicite ⁊ cõfuse. Alio mõ:qꝛ lꝫ dicat vnã nãꝫ:illa tñ nã/est distinguibilis per plures rõnes formales. Cõcept⁹ aũt entis nõ dicit aliquid vltimate distinctũ ⁊ indistinguibile formal̃r:sicut spẽs. Nec dicit aliquid medio modo se habẽs:sicut conceptus genericus:lꝫ tñ hoc habet q̃ dicit oĩa confuse ⁊ iplicite:nec habet aliam vnitatẽ nisi vnitatẽ h⁹ confusionis. ¶ Scõm est q̃ vnitas cõceptus põt consurgere ex duobus.s.ex vnitate cõceptibilis:⁊ ex vnitate modi cõcipiẽdi. Ex vtroq; istorũ conceptus genericus ⁊ specificus habent vnitatẽ. Cõceptus aũt entis est vnus ex altero istorũ tñ.s. ex vnitate modi concipiendi:qui modus est confusio:non autem est vnus ex vnitate conceptibilis.

Right margin: 2m nõ[tandum] · 3m nõ[tandum] · Nõndũ pͣ opi[nionis] · 2m nõ[tandum] · Cõcept[us] g[e]n[er]icus 2r ꝯfusus

Sed contra hanc opionem arguit̃ tenẽdo cum 2ª opione q̃ ens dicat aliquã rõnem ꝓpriã ⁊ distinctã. ¶ Primo. Illud qd̃ est subm̃ alicuius cõclusionis demõstrate/hꝫ necessario aliquã ꝓpriam rõneꝫ. Sed ens est h⁹:cum in prima phĩa multa de ente demonstrentur.ergo. Minor pꝫ ex tota metaphysica. Maior ꝓbatur. Tuꝫ qꝛ passio demõstrata inest subto ꝑ ꝓpriã eius rõneꝫ:vt pꝫ p̃mo poste.cõ.25. Tuꝫ qꝛ de subto p̃cognoscit̃ qd ⁊ quia. Notitia quid rei/est notitia ꝯceptus qdditatiui.

Impugnatio opinionis p̃missę. ¶ 2º.ratio dans habitib⁹ ⁊ potẽtÿs distĩonem ⁊ specificatiõnẽ/est in se distincta ⁊ ꝓpria. Alioquin nũq̃ꝫ posset iter alia ponere distinctionẽ:nec alicui dare vnitatem:qꝛ nihil dat alteri/saltẽ per se/oppositũ sue rõnis. Albedo enim nõ dat alicui q̃ sit formal̃r nigrum. Sed ens distinguit metaphysicã ab alÿs sciẽtÿs spãlibus.4.metaphy.⁊ itellectum ab alÿs potẽtÿs:quũ ens cõe/sit obiectũ tã p̃me phĩe q̃ꝫ ẽt intellectus:

---

ce conceptus formalis ... verum qd formal intellectus ...
... q̃ nihil formalit̃ representat̃ ... rem
... conceptus obiectiuus ... ipsa na ... no sim
... ad ... in ... vt ...

intell's: ⁊ tam po^s: quam habit^s distinguant per act^s. ergo ens dicit vnam rõnem ppriã ⁊ distinctã. ¶ 3° impõe est aliq̃ cõparari in vno 3°: nisi illud dicat aliquã vnã rõnem. Naz cõparari aliqua in vno tertio nõ est querere de proprijs rõnibus eoz: sed cui eorũ magis cõueniat illud 3^m in quo cõparant: sicut cum querit / vtrum nix sit albior cigno: nõ fit qõ de ppria rõne niuis aut cigni: sed cui eorũ magis cõueniat rõ albi. Sed de his que sub ente cõtinent queritur qõ eorũ sit magis ens: puta / cũ querit / vtrũ suba sit magis ens quam accidẽs: ergo ens dicit vnã ppriã rõnez. ¶ 4° cum dĩ a Pho. 4. meta. tex. c. 1. quod enti inquãtuz ens insunt aliq̃ pprietates: quero qd reduplicat per ly inquantũ. Aut eniz reduplicat tm̃ aliqua rõ eorũ / que sub ente cõtinent: puta hois / vel equi: aut oẽs rõnes simul: aut propria ratio entis. Non pm̃: qz nulla rõ pticularis est per quã pmo conueniant alicui pprietates vles. s. bonũ: verũ: vnũ ⁊ alia hmõ. Non 2^m: qz nulla passio cõuenit plurib^s eque pmo / ⁊ p se: vt pz ex diffinitione vlis. p posterioz. tex. cõ. 2. ergo relinquitur quod reduplicetur ipsa ppria ratio entis.

Ad pmũ — **Ad argumenta** in oppositũ rñdet. ¶ Ad pmũ cõcedit quod decẽ predicamenta sunt pmo diuersa. Nã ppõ / in qua vnũ de altero negat / est imediata: vt pz p posterioz. cõ. 32. puta dicẽdo. nulla suba est quãtitas. Sed pmo diuersa in nullo ɔceptu conuenire posse itelligit 3^r. Uno mõ quod nõ cõueniant in aliquo cõceptu formali: ⁊ sic est falsuz: qõ pz. Tũ qz ab oibus que sunt aliquo modo similia / põt intell's abstrahere vnũ cõceptuz formalẽ: oia aũt entia ɔueniunt in hoc / qõ est eẽ. Tuz quia de^s ⁊ hõ sunt pmo diuersa: ⁊ tñ cõe est vtriq̃ eẽ subsistẽs / ⁊ esse absolutuz. ¶ Si aũt querat / qs est iste formalis conceptus entis / cõis oibus. Dico quod est id qõ format in se mẽs / duz apprehendit ens / puta dicendo quod ens est id cui cõuenit eẽ: cõstat aũt quod hec rõ cõis est oibus. ¶ Alio mõ põt itelligi quod pmo diuersa nõ cõueniant in aliqua vna nã vniuoca / ⁊ sic est verũ. sed nõ est cõtra nos: qz nõ ponim^s ens hẽre talez vnitatẽ. ¶ 3° põt itelligi quod non ɔueniant in vno ɔceptu reali obiectiuali habẽte vnitatẽ disiuncti / siue vnitatem analogie ⁊ cõparationis: ⁊ sic est falsuz: ⁊ hoc modo ɔueniũt in ente: qm̃ de quolibet verificatur esse subaz aut accidẽs. Phs aũt itelligit / quod nihil est eis cõe 2° mõ. ¶ Itẽ ad ɔfirmationes dĩ quod sunt pmo itellecta: qz nullus est conceptus obiectiuus ab eis pcisus: nã cõceptui formali imediate corrñdent in re ipsa decẽ gña: ⁊ pp hoc pz ad vtraq̃ ɔfirmationẽ.

Pmo diuersa i nullo conuenire 3^r itelligit

Ad 2^m — ¶ Ad 2^m dĩ quod si itelligit de ratione formali siue cõceptu formali / minor est falsa: formali. n. rõni entis addũt oẽs alij cõcept^s: sed differenter. Nã aliq addũt tm̃ ens rõnis: puta / vnũ qõ dicit ens / ⁊ supaddit negationẽ diuisionis: ⁊ bonũ qõ addit rõni entis respectũ ad appetitũ: ⁊ verũ qõ addit respectũ ad intellectũ. Isti autẽ sunt respectus rõnis: vt patebit infra. Quidã alij nõ sic addunt: sz iõ dicunt addere: qz dicũt ens magis ɔcte ⁊ limitate / quam significetur per formalẽ ɔceptũ entis. Tuz ergo arguit. Aut addunt aliqd: aut nihil. Dico quod addũt aliqd rõnis: nec repugnat quod enti reali addatur ens rõnis. Dico pterea quod ea que addũt 2° mõ / nõ addũt aliqd / nec nihil: sed addũt aliq̃lr: qz exprimũt aliqd alr / quam exprimat per hoc nomẽ / ens. Si vo itelligit de cõceptu obiectiuo / negatur minor: qz cõceptus obiectiuus corrñdens ɔceptui formali entis / est hoc disiũctum suba vel accñs: ɔceptus vo corrñdens cõceptui formali sube / est altera pars determinate illi^s disiuncti. Dico pterea quod si maior illius argumẽti intelligit de rõne ⁊ cõceptu pciso / ipsa est vera. Si vo itelligit de cõceptu disiũcto / est falsa.

Modernoz placitum. — ¶ Quidã tñ negant maiorẽ absolute: qm̃ tale corrñdẽs est illimitatũ: ⁊ exẽplificant de diuina essentia / que est eadẽ relationib^s diuinis. ⁊ tñ relões inter se distinguũtur: ens aũt est illimitatũ.

Ipugnatio — ¶ Sed hec rñsio est insufficiẽs: qz relões diuine eo mõ sunt idẽ inter se: quo sunt idẽ cuz eẽntia: sicut eniz idẽtificant essentie: quatũ ad esse: ita etiaz inter se: nã hñt idẽ esse. ¶ P. Illa rñsio assumit vnum / qõ negaret a Phis. Uñ nõ est rñsio metaphysicalis: sz theologica.

Ad 3^m — ¶ Ad 3^m dĩ / quod ɔceptus formalis entis / est absolut^s. Nã ens est id cui ɔuenit esse. Constat aũt quod in hac descriptione aut rõne / nullus respectus implicat: ⁊ tñ huic rõni / corrñdent in re ẽt relationes: qm̃ eis inquantũ sunt entia / debet esse. Potest enim cõceptus absolut^s / distingui in rẽ absolutã / ⁊ in rẽ relatiuã: tãquam in ea que sibi in re corrñdẽt: ⁊ res relatiua: nõ tñ iquãtũ est relatiua: sz iquantũ est ens / põt cõcipi nõ ad aliõ. Cõcept^s aũt obtiu^s entis: dĩc sil' absolutũ ⁊ relõnez sub disiunctione: ⁊ iõ põt in ea diuidi: sicut disiunctũ diuidit in suas partes. Res eniz significata per ens / est hoc disiunctũ. Uel suba: vel quãtitas: vel qualitas: vel relatio: ⁊ sic de alijs decẽ generib^s. Et sic cõcept^s obiectiuus entis / est neuter ⁊ idifferens: ad absolutũ: ⁊ relatiuũ / nõ idifferẽtia aut neutralitate abstracti ⁊ pcisi: sed neutralitate disiuncti.

Replica. — ¶ Et si arguat. Contra. Qñ itellect^s attribuit vnũ ɔceptuz plurib^s / fm aliã ⁊ aliã rõnẽ: ille cõcept^s nõ dicit vnã ⁊ eandẽ rõnẽ: qz si diceret vnam: intell's attribueret ipm oibus fm ipsaz: sed intell's attribuit ens sube: ⁊ accidenti / fm aliaz ⁊ aliã rõnẽ: alia enim est rõ de eẽ aliqd simplr: qõ cõuenit sube: ⁊ alia est rõ / de esse aliqd alterius ⁊ fm qd / qõ cõuenit accidẽti. ergo ens nõ dicit vnã rõnez.

Distinctio. Solutio. — ¶ Rñdetur quod ratio entis põt accipi duplr. Uno mõ fm se: vt nõ est determinata ad subam. nec ad accidens: sed vt dicit vtrũq̃ disiunctim: ⁊ sic negat minor. sicut enim suba dicit ens. qz est suba vel accidẽs: ita precise dicendũ est de accidente. Alio modo accipit ratio entis: vt est determinata ad alteruz istoz: ⁊ sic est alia ⁊ alia: sed sic negat maior: nam etiaz ratio animalis: vt est determinata ad hoiem: est alia a ratione animalis: vt est determinata ad asinuz: qz in homine habet rationalitatem: ⁊ non in asino.

¶ Utrum conceptus entis sit precisus. Qõ. II.

Hdc. q. vi de apud Cap. 1. d. 2. q. 1.

Queritur scdo vtruz conceptus entis sit pcisus ab oibus alijs. Et arguitur quod sic. ¶ Primo cuz dĩ / suba est ens per se / aut ly p se / ɔbit subam: aut accidẽs: aut aliquid pcisum ab vtroq̃. Nõ pmuz: qz suba est id ad qõ fit ɔtractio: non 2^m: qz ppositio esset falsa. ergo tertiuz. (pma rõ.)

¶ 2°. Cõceptus in quo aliqua ɔueniunt / est alius ab eis quibus distinguunt: sed suba ⁊ accidens ɔueniunt in cõceptu entis: ⁊ distinguunt suis pprijs ɔceptibus: ergo ille est precisus ab istis. (2^a ratio.)

¶ 3°. vnius potẽtie est aliqõ obiectũ primũ / fm aliquã vnitatẽ. Sed intell's est vna potẽtia: cuius obiectũ pmum est ens. ergo ens hz aliquã vnitatez. Maior pz: qz obz cõparat ad po^am: sic mouẽs ad mobile: ista aũt dicuntur relatiue: ⁊ in relatiuis / plurificato vno plurificat reliquuz. Minor ẽt pz: quãtũ ad vtraq̃ eius ptez. ergo sequit ɔclusio. (3^a ratio.)

Cauillatio. ipugnatio — ¶ Si dicat quod ens est vnũ soluz fm rõnem ⁊ non vnitate reali. ¶ Cõtra. Primũ obiectũ itellectus precedit oẽm actũ itelligendi / cum sit cã effectiua eius: ergo non est cõstitutũ in suo eẽ / ⁊ in sua vnitate per actũ itellect^s. ¶ Cõfirmat. qz prior est habitudo obiecti ad potentiã quam sit ad actũ: qz prior est habitudo agẽtis ad passuz / quam ad formam inductã in passuz: qz forma nõ iducit nisi agens ⁊ passium sint approximata: sed obm̃ se hz vt agẽs respectu potẽtie. ergo prius respicit potẽtiã / quam actuz: ergo in illo priori non est ɔstitutũ per actũ.

¶ 4°. Conceptus de quo itellect^s est certus / distinguit ab oi eo / de quo itellectus non est certus. Sed intellect^s est cert^s de aliquo / puta de luce qõ est ens / ⁊ nõ est certus / an sit suba vel accidẽs. ergo. (4^a ratio.)

¶ Quinto. Cũ dicitur / deus est ens: aut predicat de deo pprius concept^s (5^a ratio.)

dei:aut cõceptus creature:aut vn⁹ ꝯceptus terti⁹/p̃cisus ab
vtroq;. Nõ p̊ᵐ.q2 nihil eẽt aliud dicere nisi ꝙ de⁹ est deus.
Confir⁹ Non zᵐ:q2 ꝓpositio esset falsa.ergo tertiũ. ¶ Confirmat᷑.
q2 ꝯceptus entis aut distinguit᷑ a cõceptu dei ⁊ creature:⁊
sic hr̃ ꝓpositũ:aut est idem alteri eorũ tm̃:⁊ sic nõ põt p̃di/
cari de altero:aut est idẽ vtriq;:⁊ sic cõceptus dei ⁊ creatu
re eẽnt idẽ iter se:q2 que sunt idez vni 3°:sunt ẽt idez inter
6ª ratio. se. ¶ 6°. Cuz dicit Phs.7.meta.tex.cõ.z.ꝙ suba est magis
ens q̃ accidẽs:aut ista cõparatio fit in ordine ad ꝯceptus
ꝓprios:aut fit in ordine ad ꝯceptum cõem. Non p̊ᵐ:q2 sic
nõ esset aliud dictu/nisi ꝙ suba est magis suba/q̃ accidẽs:
imo ꝓpositio esset falsa:q2 eque accñs est accñs/sicut suba
7ª ratio. est suba:ergo fit cõparatio in ꝯceptu cõi. ¶ 7°. Jd qd̃ ipri/
mitur itellectui p̊ma ipressione est maxime vnũ:q2 p̊mũz
in vnoquoq; genere est maxime vnũ:⁊ iterũ si essent plu/
ra nõ iprimerent᷑ p̊mo:cũ intell's incipiat a cõiorib⁹ ⁊ con
fusiorib⁹.p̊ physi:cõmẽ.z.⁊.3. Sed ens ⁊ res iprimunt᷑ itel
lectui p̊ª ipressione:vt dicit Auicẽ.1.meta.c.5.g̊ ens dicit ma
8ª ratio. xime vnũ ꝯceptum:⁊ per ꝯñs abstractũ. ¶ 8°. Uni⁹ sciẽtie
vnũ est obm̃:⁊ sub vna rõne formali:p quã insũt ei passio/
nes:vt dicit᷑ p̊mo posteriorũ.in illo ca. Scia autez certior.
Tex.c.z. Sed meta.est vna scia 6° meta.cuius obz est ens:vt pz.4.
meta.tex.⁊.cõ.1.ergo ens habet vnam rõnem cõem deo ⁊
creaturis:quã metaphysicus considerat.

Conclo **Respondeo.** Ꝙ si loquamur de cõceptu formali/
satis ꝯstat ꝙ ens dicit ꝯceptum pre/
cisuz. Jntell's enim ꝯcipiẽs ens/dicit illud esse ens/cui con
uenit eẽ:sicut dicit illud esse bonũ/qd̃ est appetibile. Sed
Scoti placitum. loquẽdo de ꝯceptu obiectiuo tenet Scotus/⁊ q eũ sequun/
tur/ꝙ ens dicat vnũ ꝯceptum obiectiuũ precisuz:ita ꝙ sic
aial dicit animalitatẽ/que abstrahit ab oi nã inferiori:ita
ens dicit entitatẽ p̃cisaz ⁊ abstractã/⁊ naturalr̃ priorẽ suba
Jmpugnat Sco. ⁊ accidẽte. ¶ Oppositũ huius opionis teneo in ista qõne/
1ª ratio. ⁊ ꝓbo ꝙ ens nõ dicat hm̃ ꝯceptum p̃cisuz. ¶ Primo. Si
ens dic᷑ ꝯceptũ p̃cisũ/seqt᷑ ꝙ rõ Aris.ꝓbãtis.1o.meta.t.cõ.
8.ꝙ ens ⁊ vnũ sunt idẽ/⁊ ꝙ sicut ens diuidit᷑ in.10.p̃dica/
mẽta:ita ẽt vnũ:nõ ꝯcludat.ꝯñs est falsum.g̊ ꝯña ꝓbatur.
Naz Cõmen.tex.cõ.8.ꝓbat hac ratione ꝙ ens ⁊ vnũ sunt
idẽ s̓z Phm/⁊ ꝙ neutrũ eorũ est genus:q2 ens ⁊ vnũ signi
ficant decẽ p̃dicamẽta.p̊ma significatiõe ⁊ sine medio. Sz
si ens diceret ꝯceptũ precisuz/non significaret decẽ p̃dica/
menta p̊ª significatiõe ⁊ sine medio:q2 p̊mo significaret il
lum ꝯceptuz p̃cisum:⁊ eo mediãte significaret decẽ p̃dica/
menta:q2 oẽ dicẽs ꝯceptũ p̃cisum/p̊ ⁊ imediate ip̃m signi/
ficat:sicut aial imediate significat aialitatẽ:⁊ hõ humanita
tẽ:ens aũt nõ significat p̊mo aliqd p̃cisuz ⁊ abstractũ a de/
cẽ p̃dicamẽtis:alioquin nõ significaret ea imediate.ergo.
Scda rõ. ¶ Scdo seqtur ꝙ demõstratio posita ab Aristo.6.meta.
ad ꝓbandũ ꝙ meta.est p̊ma phia/nihil ꝯcluderet:sed hoc
est falsuz.ergo ꝯña ꝓbatur.qm̃ ibi tex.⁊ cõ.3.sic arguitur.
Si nõ essent aliq̃ alia entia p̃ter sensibilia ⁊ mobilia/phia
nãlis eẽt p̊ma phia:si xo sunt aliqua entia imobilia:meta.
est p̊ma:sed sunt aliqua entia imobilia.ergo meta.est p̊ma
phia:huius rõnis p̊ma ꝯditionalis posita in maiori:nõ est
vera:si ens hz ꝯceptuz p̃cisuz:qm̃ si sint tm̃ entia mobilia/
adhuc habebit᷑ meta.q2 ab hm̃ entib⁹ abstrahibilis est cõ/
ceptus entis/qui per se est p̃cisus:⁊ sic ipsa poterũt cõside
rari iquantũ sunt mobilia ⁊ sensibilia:⁊ ẽt inquãtũ sunt en/
tia/pp illuz ꝯceptuz p̃cisum:sz ꝯsiderare de reb⁹ inquãtum
sunt entia/ptinet ad soluz meta.vt pz.4.meta.tex.cõ.1.⁊.6.
meta.tex.cõ.1.⁊ cõ.4.⁊ in plerisq; alijs locis. Cõceptus ẽt
entis esset p̊or cõceptu sensibilitatis/quẽ ꝯsiderat nãlis:vt
pz.ergo si ens hz ꝯceptum p̃cisum:nãlis phia nõ erit p̊ma:
ẽt dato ꝙ in rerũ nã eẽnt tm̃ entia sensibilia:cui⁹ oppositũ
itendit ꝓbare Phs ⁊ Cõmen.in ista sua demonstratione.

¶ 3°. Si ens hz ꝯceptum p̃cisuz:seqtur ꝙ deus nõ sit ens Tertia
simplicissimũ:ꝯñs est falsuz.⁊ ꝯ Phm.12.meta.tex.cõ.5.g̊.
Consequẽtia ꝓbat᷑. Ens cõe est simplicius deo.ergo deus
nõ est ens simplicissimũ:ꝯñtia pz.q2 ꝯcept⁹ entis cõis/est
p se alius a ꝯceptu dei:añs ꝓbatur. Ois ꝯceptus q ad aliũ
ꝯhit᷑ur/est eo simplicior ad quẽ ꝯhit᷑:q2 id p qd̃ ꝯhitur/est
extra rõnem eius qd̃ ꝯtrahit:⁊ icluditur in rõne ei⁹/ad qd̃
fit ꝯctio. Sed ens ꝯhitur ad deũ per infinitatẽ/vel p aliqd
aliud hm̃/g̊ aliqd icludit᷑ in deo/qd̃ nõ icludit᷑ i ente:⁊ p ꝯñs
nõ est tãte simplicitatis q̃te est ens. ¶ Dicet᷑ forte ꝙ istud Cauillatio.
additũ trãsit in oimodã identitatẽ/pp infiᵗᵉᵐ ipsius dei cui
additur. ¶ Sed ꝯtra. Jd per qd̃ p̊mo ꝯtrahit᷑ ens ad deũ Jmprobatur cauillo
est infinitas per te:q2 tu vis ꝙ p̊ma diuisio entis sit p fini/
tum ⁊ infinitũ. Sed id cui addit᷑ infinitas/est prius infini
tate naturalr̃/⁊ in illo priori quo est prius infinitate/nõ est
infinitũ:ergo infinitas ei addita/nõ transit in omnimodã
identitatẽ cuz eo. ¶ P̃. Jd est simplici⁹/cui inest simplici/
tas taz entitatiue/q̃ modalr̃ ⁊ cõceptibilr̃/q̃ cui inest sim/
plicitas entitatiue tm̃. Sed ꝯceptui entis/si est p̃cisus:iest
simplicitas oib⁹ modis. Deo aũt lz insit simplicitas ⁊ vni/
tas entitatiue:tñ inest pluralitas ⁊ distinctio modalr̃:imo
ẽt ex nã rei.per te.ergo deus esset minoris simplicitatis q̃
ens. ¶ 4°. Seqtur ꝙ aliqd̃ ens reale qd̃ nõ est deus esset 4ª ratio
nã prius deo:ꝯñs est falsum:q2 cõis animi cõceptio est ꝙ
p̊mũ in entibus sit de⁹. ¶ Jtẽ.q2 oẽ absolutũ p̊us nã alte/
ro/põt esse sine eo:vt Scotus sepe dicit:⁊ sic illa qdditas
potuit esse deo nõ exñte:h aũt est ipole. Nã seqtur formalr̃.
aliqd̃ ens est.ergo vel est dependẽs vel idependẽs:q2 ista
diuisio est p ꝯdictoria. Si est idependẽs habeo ꝓpositum
ꝙ deus est:si dependẽs:tũc arguit᷑ sic. Ens depẽdẽs est:g̊
ens idependẽs est:q2 ipole est ꝙ aliqd̃ sit nisi ẽt sit id a q̃
sua exñtia depẽdet:tũc vltra.ens idependẽs est:ergo deus
est. Prima ꝯña ꝓbat᷑. Supponẽdo ꝙ ꝯcept⁹ entis sit rea/
lis. Sicut ꝯcedunt aduersarij in ꝓposito:⁊ arguit᷑ sic. Sit
a.ꝯceptus entis ⁊.b.sit ꝯcept⁹ dei. Tũc sic.a.est nã prius.b.
⁊.a.est ens reale.ergo aliqd̃ reale est pri⁹.b. Minor pz ex
p̃supposito. Maior ꝓbat᷑ ex diffõne prioritatis nãe:nã illd̃
est prius nã:a quo nõ ꝯuertitur subsistẽdi ꝯña:sicut bñ se/
quitur.b.est.g̊.a.est.siue de⁹ est.ergo ens est:⁊ nõ sequitur
ꝯ. Ens est.ergo de⁹ est.nisi forte gr̃a mãe:q2.s.hoc ꝯñs est:
est simplr̃ necẽium.ergo. ¶ Dicetur forte ꝙ q2 deus ꝯtinet Cauillatio.
mõ eminẽtissimo totã nãz entis/nõ põt aliqd eẽ p̊us deo:
vñ non seqtur ꝙ ens sit p̊us deo. ¶ Sed ꝯ. Jsta rñsio est Rumpit cauillatio
qdẽ vera quãtũ ad hoc:ꝙ q2 deus oia ꝯtinet modo eminẽ
tissimo:ideo nihil est p̊us deo:⁊ eam ponit. S. Tho.in lib.
de nã generis.nec ad ei⁹ opionez seqtur ꝙ ad aliqd sit p̊us
deo:q2 ipse nõ ponit ꝯceptum entis p̃cisum:lz dicat ꝙ ens
ꝯtinet oia per p̃dicationem:⁊ deus eminẽter ⁊ ꝙ id qd̃ ita
ꝯtinet est prius eo qd̃ ꝯtinet soluz s̓m predicationẽ:q2 pri
ma ꝯtinentia est virtualis:⁊ scda est cõtinentia ꝯfusa. Sed
ex hoc non soluit᷑ argumentũ factuz ꝯ oppositã opionem:
que ponit ꝯceptum entis p̃cisum.vt pz ex diffinitione p̊o/
ritatis nature:opz enim aut negare illaz diffinitionem:aut
ꝯcedere si ens hz conceptũ precisuz:ꝙ sit p̊us deo. ¶ Et si
dicat᷑/etiam s̓m te ista ꝯñtia tenet. Deus est.ergo ens est:⁊
non ecõtra.ergo etiã ad tuã positionẽ sequit᷑ ꝙ aliquid est
prius deo natura. ¶ Rñdeo ꝙ non est simile:q2 cuz ego
ponã ꝙ ens hz tm̃ ꝯceptum disiunctũ idẽ est dicere.deus
est.ergo ens est.ac si diceret᷑:deus est.ergo de⁹ vel creatu/
ra est. Constat aũt ꝙ non seqtur ex hoc aliquã naturã esse
priorẽ:sed solum ꝙ disiunctũ se hz in plus/q̃ quelibet ei⁹
pars:⁊ ꝯñter tot posita parte disiuncti/ad eam seqtur totũ
disiũctũ in bona ꝯñtia:⁊ hoc est verũ. Nam sicut bene seq/
tur. Sor.legit.ergo sor.legit vel disputat:ita etiam cum ar/
guitur.deus est.ergo deus vel creatura est.nihil aliud ha/
betur

betur: nisi q disiunctiua seqtur ad alterā eius ptē: sed vt di
5ª ratio. ctū est ex hoc non sequit aliquā nām esse priorē deo. ¶ 5°
arguit. Et suppono q oē vl'e dicit aliquā vnitatē realem/
Suppo 2m. minorem tn̄ vnitate numerali. ¶ Supponit 2°. q vnitas
realis nō est per opus intell's: sed ꝯuenit rebus/ secluso oi
Suppo 3m. opere rōnis. ¶ Supponit 3°. q que ꝯueniunt in vna forª
reali/ habēt in ea similitudinē: et si nullus intell's eā appre/
Suppo 4m. hendit. ¶ Supponit 4°. q vl'e ꝑm illā vnitatē realē quā
ex se hʒ/ sit in oibus suis inferioribus. Primuz suppositū ꝛ
2m ꝛ 4m sunt aduersarꝯ. 7. metaphy. Tertiū est eiusdē in
multis locis: qꝛ ipse vult q respectus itrinsecus depēdeat
tm̄ a fundamēto ꝛ a terminis. ꝛ ideo posito fundamento ꝛ
terminis/ de necessitate insurgit. Ex his arguit. Si ens di/
cit ꝯceptum ꝑcisum: seqtur q deus ꝛ creatura nō distēt in
infinitū. ꝯn̄s est falsum. ergo an̄s. Falsitas ꝯn̄tis pʒ: qꝛ opʒ
oēm distantiā esse infinitā: cuius alterū extremū est infini
tū. deus aūt est infinitus. ꝯn̄a ꝓbatur. Illa que ꝯueniūt in
vno ꝯceptu reali: ꝛ in quibus est actu eadē realitas ꝑm ali/
quā vnitatē realē/ nō distant in ifinitū. Non eniz distāt in
hoc reali in quo sunt vnū. ergo nō in infinitū: qꝛ distātia i/
finita tollit oēm identitatē. Sed si ens dicit ꝯceptuz preci/
sum: deus ꝛ creatura ꝯueniunt in vno ꝯceptu reali/ habēte
in eis aliquā vnitatez realē. vt pʒ ex ꝓsuppositis. ergo non
Tacite obiectiōi. distaret a creatura in infinitū. Nec pōt dici. vt qdā rn̄dēt:
q secluso oi actu rationis nulla est cōuenientia formalis ꝛ
actualis: sed tm̄ fundamētalis ꝛ aptitudinalis inter deuz ꝛ
creaturā. Constat enim q ista rn̄sio repugnat ꝓsuppositis
predictis/ que necesse est ab aduersarꝯs cōcedi. ¶ Confir
matur ratio principalis. Sit. a. ille ꝯceptus obiectiuꝰ ꝛ na
tura entis habēs vnitatē realē in deo ꝛ creaturis secluso oi
actu rōnis. Et quero. vtrū sit dependēs: an idependēs: si di
cis q est dependēs. ergo cū ꝑm hanc vnitatē realem sit in
deo: seqtur q in deo est entitas dependēs: ꝛ sic deus nō est
ꝑmū ens. Si dicis q est idependēs. ergo cū ꝑm hanc vni/
tatē realē sit in creatura: sequit q entitas creature non est
Cauillatio. ab alio depēdens. ¶ Si dicis q neqꝫ est dependens neqꝫ
ipugnatio idependēs: sed abstrahit ab vtroqꝫ. ¶ Contra. ista abstra/
ctio nō est nisi per opus rōnis: sed loqmur nos in argumē
to de illo ꝯceptu obiectiuo/ quātū ad illā vnitatē realē: quā
hʒ an̄ omne opus itellectus. ergo rn̄sio nō est ad ꝓpositū.
6ª ratio. ¶ 6° arguit. Si ens dicit ꝯceptuz obiectiuū ꝑcisuz/ sequit
q dicat vnaz nām cōez decē ꝑdicamētis. Sʒ hoc ē falsuz.
ergo ꝯn̄tia pʒ. ꝓbatur falsitas ꝯn̄tis: qꝛ Cōmen. 3. meta. cō.
10. sic dicit. Impoīe est q vnū ꝛ ens sint gn̄a oium rerum.
Sunt enim gn̄alissima altissima: quorū neutrū collocat sb
altero: ꝛ vtrūqꝫ habet diām vnaz ꝓpriā/ absqꝫ eo q cōue/
niant in vnam naturam: hoc nomen igitur ens dictum de
eis/ non notificat de eis vnam naturam.

Ad ꝑmā rōnē Scotistarū. **Ad rationes** in oppositū rn̄det. ¶ Ad ꝑmā dicit
q per ly per se. nō ꝯhitur aliqd ꝑci/
sum: sed ꝯhitur totū disiunctū ad alterā eius partē. Ens. n.
dicit hoc disiunctū/ suba vel accidēs: cū xo sibi addit/ ly ꝑ
se: fit ꝯctio disiuncti ad illā eius partē/ que est suba. Et per
hoc pʒ/ q maior argumēti est falsa: ꝛ ꝓcedit ex insufficiēti
Ad scd'az diuisione. ¶ Ad 2m dr̄: q si minor itelligit de ꝯceptu obie
ctiuo: sic est falsa: nisi forte itelligat q ꝯueniūt i vno disiū/
cto: in quo sensu ipsa ꝯceditur: sed nō est ad ꝓpositū. Dico
enim q suba ꝛ accidēs nō ꝯueniunt in aliqua vna nā rea/
li/ habēte vnitatē extra intellectū. Si xo itelligit de ꝯceptu
formali: sic cōcedit q eis corrn̄det vnꝰ ꝯceptus formalis:
ꝛ q distinguunt ꝯceptibꝰ ꝓprꝯs ꝛ formalibꝰ: sed hoc non
Ipugnat rn̄sio. versat in qōne: qꝛ nūc qrimꝰ de ꝯceptu obiectiuo. ¶ Sʒ
Primo ꝯ arguit primo. quecūqꝫ cadunt sub extremo positiuo ꝯdi/
ctiōis/ habēt nō tm̄ cōitatē rōnis: sʒ ēt rei. vt dr̄ ꝑmo elen.
Sed deus ꝛ creatura cadunt sub ente qd̄ est extremū posi

tiuū ꝯdictionis. ꝯdicit enim non enti. ergo ens dicit vnita/
tē rei. ¶ 2°. Que distiguunt eētialr/ ꝛ nō ꝑm rōnē cōez i/ Scd'o.
clusam in eis/ hn̄t aliquā rōnez in qua ꝯueniūt. Sed deus
ꝛ creatura distinguunt essentialr/ ꝛ nō ꝑm rōnem entis: qꝛ
vtrūqꝫ est ens. ergo hn̄t rōnem in qua ꝯueniūt. ¶ Ad ꝑm Rn̄sio.
ꝯceditur q deus ꝛ creatura cadunt sub ente/ cui ꝯdictorie
opponit nō ens: ꝛ ꝯn̄ter q ens est cōe oibus/ nō tm̄ cōita/
te nois: sʒ rei. Ista aūt cōitas rei/ nō est ex hoc q aliqua
res vna/ sit cōis vtriqꝫ: sed qꝛ hoc vel illud. s. suba vel accn̄s
est eis cōe. ¶ Ad 2m dr̄ eodē mō/ q hn̄t aliqd cōe disiūctū
in quo ꝯueniunt/ ꝛ distinguunt suis ꝓprꝯs rōnibꝰ. ¶ Ad Ad 3m
3m ꝑncipale dr̄ q rn̄sio ibi data est vera: qꝛ ꝑter vnitatem
disiuncti nō hʒ aliā/ nisi vnitatē rōnis. Ad vtrāqꝫ ꝓbationē
dr̄: q vnitas rōnis quā hʒ ens/ est eo mō quo sunt vnitates
aliorū vl'ium. Hanc aūt vnitatē nō facit intell's po'is/ cuiꝰ
ens est obm: ꝛ hoc satis pʒ. Nā q̄ primū spēs itelligibilis
est in itellectu possibili statiz vl'e est positū in actu: qꝛ talis
spēs repn̄tat ꝑcise nāz: que vt sic respicit vniformiter oia
in qbus est. Abstrahere aūt spēs est ꝓpriū itellectus agen
tis. Et ad hunc sensuz dixit Cōmen. ꝑmo de anima cō. 8. q
itellectus facit vl'itatē in rebus. ¶ Et si dicat. nōne itell's
po'is pōt ꝯcipere nām/ abstrahēdo a ꝑncipꝯs/ qbꝰ ipsa di/
uiditur. q facit vl'e. ¶ Rn̄det q ꝯn̄tia nō tenet: qꝛ lʒ repre
sentetur nā vl'is taz ꝑ verbū formatū q̄ per spēm itelligi/
bilē: tm̄ prius repn̄tat per spēm: ꝛ sic facta est vl'is. ꝛ ideo
nō fit vlteriꝰ vel ampliꝰ vl'is/ dum repn̄tat ꝑ v̄bū forma/
tū ab itellectu po'i. ¶ Ad 4m ꝯceditur totū. s. q ꝯceptꝰ en/ Ad q̄rtū
tis est aliꝰ a ꝯceptu sube ꝛ accn̄tis: sed negat vlterior ꝯn̄tia
qua infert. s. est alius. ergo est ꝑcisus. Est eniz aliꝰ nō/ alie/
tate ꝑcisionis: sed eo mō quo disiunctū est aliud a qualibet
sui pte. Quedā tn̄/ que sunt ꝯ hanc rn̄sionez/ soluent qōne
sequēti. ¶ Ad 5m dico q in ista ꝓpōne/ deus est ens/ nō ꝑ/ Ad q̄ntuz
dicatur ꝯceptus: nec sube: nec accn̄tis: sed ꝯceptus entis/ q
est tertius: sed nō est ꝑcisus: vt sepe dictū fuit. ¶ Ad cōfir
mationē dicit: q ꝯceptus entis distinguit ab vtroqꝫ: vt di
ctū est: sed negat q sequat eū esse ꝑcisum. ¶ Ad 6m dr̄: q Ad 6m
duplr̄ pōt aliqd ꝑdicari de pluribꝰ ꝑm prius ꝛ posterius.
Uno modo ꝑ analogiā ꝛ cōparationē ad vnū tertiū/ sicut Distīo notatu digna
est/ cū dr̄/ q vnus cibꝰ est sanior altero. Sanū. n. dr̄ magis
de vno q̄ de altero/ per analogiam ad sanitatē aialis. Ille
enim est magis sanus/ q pfectius causat/ aut ꝯseruat sanita/
tē. Et hoc modo ens nō dr̄ magis de suba q̄ de accidente. Quō ens ꝑ ꝑus dicat de deo q̄ creatura.
Alio mō dr̄ aliqd magis de vno q̄ de altero per analogiā
vniꝰ ad alteꝝ/ ꝛ hoc est qn̄ aliqd est tale simplr̄/ ꝛ alteꝝ est
tale/ solū ex depēdētia ad ipm. Et hoc mō dr̄ ens ꝑ ꝑus de
deo/ q̄ de creatura: qꝛ creatura nō est ens/ nisi ꝑ ꝯpēdētiā
ad deū. Et silr̄ ꝑus dr̄ de suba q̄ de accn̄te: qꝛ accn̄s nō est
ens/ nisi ex depēdētia ad subam. Dico igit ad argm. q in
illa ꝓpōne nō fit cōparatio ad vnū tertiū: sʒ est analogia
vniꝰ ad alteruz: ꝛ est sensus: suba est ens simplr̄: ꝛ accn̄s est
ens ꝑm qd/ ꝛ in ordine ad subam. ¶ Ad 7m negat maior. Ad 7m
sufficit eniz q sit ꝯfusissimuz/ ꝛ de oibus verificabile: ꝛ ha
beat vnitatē disiuncti: nec opʒ in eo eē maiorē vnitatē ad
hoc/ q sit ꝑmo cognitū. ¶ Ad ꝑmā ꝓbōnē dico q cū ens
sit ꝑmiter oia: opʒ q hēat maxie vnitatē. i. q vnitas ꝑmo ꝛ
maxime ꝯsequat ens in suis suppositis: ꝛ hoc est verū. Nā
id qd ē maxie ens/ est ēt maxie vnū: qꝛ nullā hʒ cōpōnez.
Et q̄to aliqd plus hʒ de entitate: tāto minꝰ hʒ de cōpōne.
Itē vnitas ꝯsequit vnāquāqꝫ rē inquātū ipsa est ens: ꝛ nō
inquātū est tale vel tale ens. Sʒ nō opʒ q vnitas maxima
ꝯsequat ens i suo ꝯceptu. ¶ Ad 2m dr̄: q ens nō hʒ plures
ꝯceptus: nec nos istud dicimus vt argm ꝯcludit. ¶ Ad 8m Ad 8m
dicit: q sicut cōiter dicūt expositores/ in illo caplo ꝑmi po
steriorū q allegat. ꝛ ꝓtertiz Egidius. sufficit q obm sciēt ie
hēat vnitatē analogie: ꝛ sic est de ente: ꝛ ex hac cōueniunt

sibi sue ꝓprietates. Id eniz quo p̃mo conuenit sorti vnitas transcendēs est: q2 sor. est ens. i. q2 est suba vel accidens. Et sil'r albedo est vna: q2 est suba vel accidens: ⁊ idē dōm est de alijs. Dcū. n. itell's itelligit hoc cōplexū. Ens est vnū. apprehēdit/ ꝙ hoc disiunctū/ suba vel accn̄s est vnū: ⁊ ꝙ vnū ꝯtingit vnicuiq; per tale disiunctuz. Dico p̄terea vt magis pateat qd̄ dictū est: ꝙ sicut ens est analogū: ita ⁊ passiones entis. vn̄ nō opz ꝙ vnitas ꝯueniat sube per aliquā naturā cōem sibi ⁊ accn̄ti: sed ꝯuenit sube per nām sube/ accipiendo subam inquātū pōt corrn̄dere nō tm̄ formali cōceptui sube: sed formali cōceptui entis: ⁊ accn̄ti per nām accidentis. Et sicut accidēs nō est ens nisi per analogiā ad subaz: ita ei nō cōuenit vnitas nisi per analogiā ad vnitatē sube. sufficit autem assignare hoc modo subiectū vnū/ passioni/ que est vna tm̄ vnitate analogie.

¶ Utrū ens dicat explicite vnū ꝯceptū disiūctū. Qō. III.

Alis Cap. vbi sup.

QUeritur 3°. Utrum ens dicat explicite/ ⁊ in actu ꝯceptuz disiunctum.

Ratio pª ¶ Et arguit̃ ꝙ nō. Primo seqtur ꝙ ens non p̄dicet̃ de differentijs. Sed hoc est falsum ⁊ ꝯ Phm. vt pbat̃. 3. metaphy. ġ ꝯn̄tia pbat̃. Luz

Te. c. 10. dr̃/ rōnale est ens: hec ꝓpō per te equipollet isti. rōnale est suba vel accn̄s. Si dicis ꝙ est accn̄s/ ꝓpō est falsa. Si dicis/ ꝙ est suba habeo ꝓpositū. s. ꝙ genus p̄dicet̃ de differētia.

Ratio 2ª ¶ 2° dicēdo: ꝙ deus est ens: aut infra ꝯceptū disiūctū entis ponit̃ ꝓpri⁹ ꝯceptus deitatis/ aut ponit̃ tm̄ ꝯceptus sube ⁊ accn̄tis. Si p̃mum/ seqtur ꝙ nullus possit natural'r formare in mēte hanc ꝓpōnem. deus est ens: q2 nullus hȝ nāliter ꝓpriū ꝯceptū deitatis. Si 2m/ ꝓpō est falsa: q2 de⁹

Ratio 3ª nec est accn̄s: nec est suba p̄dicamētalis. ¶ 3°. Si ens diceret ꝯceptū disiunctū/ ea que caderēt sub hoc disiūcto/ eēnt maxime decē p̄dicamēta: vt cōiter est ꝯcessuz. Sȝ hoc est falsum. Luz q2 si rōnes decē generū gn̄alissimoꝝ eēnt de cōceptu entis/ nō posset formari hec ꝓpō: hō est ens. qn sil'r cōciperet ⁊ distincte decez p̃ma gn̄a: ⁊ tm̄ laici q nesciūt distincte qd est. vbi/ aut qn̄ cōcipiunt ens. Luz q2 cū ista decē gn̄a. vt dictū est: non p̄dicent̃ per se de dr̃ntijs: seqtur ꝙ

Ratio 4ª nec ens predicaret̃ de eis. ¶ 4°. ille cōceptus q est oium cōissimus ⁊ maxime ꝯfusus nō includit actu ꝓprias rerū rōnes: q2 cōceptus cōissimus est p̃mo not⁹. ꝓprie autē rōnes rerū/ sunt note posterius. Sed ꝯceptus entis est oium cōmunissimus: ⁊ p̃mo ipressus itellectui. vt dicit Auicēna

Ratio 5ª p̃mo metaphysi. capitulo. 5. ergo. ¶ 5° suppono: ꝙ ens ⁊ eē dicant eandē rōnē: ⁊ ꝙ si p̃mū hȝ conceptū disiunctuz: ita ⁊ 2m. Tunc sic/ si ens dicit conceptū disiunctū: seqnit̃ ꝙ qd̄ q2 est: ⁊ qd̄ si est. nō sint distincte q̄ones: cuius oppo^m ponit Phs 2° poste. tex. cō. 1. ꝯn̄tia pbat̃. Si ens dicit ꝯceptum disiunctū: idē est querere/ si hō est. ⁊ si homo est suba vel accidens: q2 querere si hō est: est querere si homo est ens per presuppositū. Sed querere si homo est suba vel accidēs/ est questio. Q2 est: ⁊ q̄rere si homo est: est qd̄ an est. ergo.

Respondeo ꝙ q2. S. Thomas nihil aperte dicit circa istud questitū. Diuersimode tm̄

Cōcept⁹ dr̃ vn⁹ 3ʳ. ad ip̄m rn̄detur ab his q sequunt̃ eius doctrinaz. ¶ Pro cuius notitia est sciendū ꝙ ꝯceptus pōt dici esse vnus 3ʳ. Uno mō vnitate forme/ sicut est in oi cōceptu gn̄ico/ ⁊ specifico. hominis. n. conceptus est humanitas: que de se est vna nā. Et hāc vnitatē oēs Thomiste/ negāt ab ente. vt patuit q̄one p̄cedēti. ¶ 2° dr̃ cōceptus eē vnus/ vnitate analogie ⁊ cōparatiōis: ⁊ hoc est qn̄ ꝯceptui formali corrn̄det tāq̄ꝫ cōceptus obiectiualis imediate/ multitudo pluriū naturarū: q̄rū vna nō dr̃ talis/ nisi in ordine ad aliā. ¶ 3° dr̃ ꝯceptus eē vnus vnitate disiunctionis/ ⁊ hoc est qn̄ conceptui formali non corrn̄det precise vna nā: nec multitudo nāruz determinate: sed bene sub disiunctione. ¶ Dicunt igit̃ aliq ꝙ ꝯceptus entis est vnus 2° modo. s. vnitate analogie: q2 ens dicit deuz ⁊ creaturam/ ⁊ subam ⁊ accn̄s: ita ꝙ oia ista imediate dicit: sȝ tm̄ vnū eorū/ nō est ens/ nisi in ordine ad aliud: puta accn̄s in ordine ad subaz: ⁊ ens finitū/ p analogiā ad ens infinitū. Primus modus dicendi ad questio[nem]

Impugnatur modus dicendi ¶ Sȝ q2 iste modus dicēdi nō apparet mihi ita rōnalis sicut terti⁹. Arguo ꝯ ip̄m. Primo sic. Impoīe est itellectū distribuere aliquē terminū cōez/ nisi apprehēdat totū eius p̃mū significatū: sed intell's dicēdo/ oē ens nō apprehēdit actu decez gn̄a p̃ma: nec deum ⁊ creaturā. ergo. ¶ Dico notāter in maiori/ p^m significatum: q2 duz dico. ois hō nō opz cōcipere qd̄libet suppo^m humanū: q2 supposita sunt significata secūdaria: sȝ opz cōcipere totā nām humanitatis: ⁊ in hoc sensu accepta maiore. ipsa nō pōt rōnabil'r negari. Minor ēt pȝ: q2 qlibet experit̃ in se/ ꝙ duz dicit/ oē ens nō apprehēdit actu decē p̄dicamenta. ¶ 2°. In oi vera p̄dicatione eētiali/ opz ꝙ p̄dicamētū ꝯueniat subiecto ꝑm totū significatū p̄dicati: vt pȝ discurrendo in oibus. Luz. n. dico/ albedo est color: sensus est/ ꝙ nā coloris est in albedine: cui⁹ rō est: q2 oē supius includit̃ q̄dditatiue in suis iferiorib⁹. Sȝ nl'a res est de q̄ vere p̄dicent̃ oia decē p̄dicamēta: ⁊ deus ⁊ creatura. vt satis pȝ. ergo ens nō significat oia ista determinate p̃ma sui significatione.

Rn̄sio propria ¶ Dico igit̃ ꝙ ens nō dicit determinate decē p̃ma genera rerū. Sed dicit ea sub disiunctione. Et p decē gn̄a accipio subaz ⁊ accidēs. Subaz dico/ put est cōe sbe p̄ntali/ ⁊ ei q̄ non est in p̄nto: vt idē sit dicere: ħ est ens: ac si diceret̃. ħ est suba vel accn̄s: ita ꝙ ista simpl'r cathegorica.

Conclusio hoc est ens. eq̄pollet isti de p̄dicato disiuncto. hoc est suba vel accidēs. Et q2 ħ disiunctuz vere ⁊ nec̄io ⁊ essential'r dr̃ de oibus: sicut ēt affirmatio ⁊ negatio sub disiunctione de oibus verificant̃: vt dicit Phs. 4. meta. ideo ens de oibus

T. c. 9. essential'r p̄dicatur. Et sil'r intell's distribuēs ens/ apprehendit totū eius p^m significatū: q2 apprehēdit istud disiunctū.

Impugnat ri[...] ¶ Et si arguat̃ cōtra. Impoīe est eundē ꝯceptū simul hīe cū disiunctiōe ⁊ sine disiunctione: sȝ si sint duo Phi. quoꝝ p̃mus dicat deū eē cām effectiuā oiuz: ⁊ alius dicat ens nō esse cām effectiuā: qlibet eoꝝ est cert⁹ ꝙ de⁹ est ens: ⁊ tot⁹ eoꝝ ꝯceptus disiunctiuus cadit sup eē cām effectiuā: vel nō eē cām effectiuā. ergo disiunctio nō cadit sup ꝯceptum entis: sed tm̄ sup cām effectiuaz. ¶ 2° occurrat sorti aliqd/ de quo tm̄ ipse dubitet. vtruz sit suba vel accn̄s/ ⁊ appellet̃. A. aut sortes apprehēdit A. aut nō. si nō. ġ de ipso nō dubitat: q2 qd̄ non apprehēdit̃/ nō dubitat̃. Si sic. ergo vel apprehendit̃ ꝯceptu ꝓprio/ vel cōceptui cōmuni. Si conceptu ꝓprio. ergo nō dubitat quid sit: si cōi habeo ꝓpositum ꝙ datur vnus cōceptus cōis sup illū conceptū disiunctuz.

Defendit responsionem propriam ¶ Ad p^m negat̃ minor. Nā cōcept⁹ disiunctus est cōpositus ex ptib⁹ disiuncti. ⁊ per ꝯn̄s pōt accipi dupl'r. vno modo q̄ꝫtum ad suā totalitatē. alio modo/ rōne suarū partiuz. Si p̃mo modo/ sic dico ꝙ quilibet eoꝝ est certus ꝙ deus est ens. i. vel substātia vel accidēs: ⁊ eodē modo qlibet est certus ꝙ deus est cā oium effectiua vel nō: accipiēdo istud disiunctū: inquantū est qd̄dam vnū: Si 2° modo sic quilibet est dubius: q2 nullus eoꝝ est certus de hac parte disiūcti: deus est suba: nec de hac parte. deus est accidēs: nec de ista. deus est cā effectiua oium: nec de ista. deus nō est causa effectiua. ¶ Ad 2m dicitur a quibusdam/ ꝙ ille q dubitat. vtrum. a. sit substātia vel accidēs/ nō apprehendit. a. p ꝓpriam spēm: nec per ꝓprium conceptū: sed habet quādā notitiam discursiuā. verbi gratia. ille qui dubitat: an deus sit substantia vel accidēs non habet ꝓprium conceptum diuinitatis: sed habet conceptū entis primi/ vel cause prime: ⁊ habet conceptū substātie ⁊ accidētis/ ꝓprie cogniti: ⁊ nunc apprehēdit aliquas ꝓprietates entis primi: puta isinitatez/ simplicitatē/ ⁊ hȝ: ⁊ dubitat vtruz iste proprietates

sint

Alia rñ⁹.

sint attribuēde sube vel accñti: ⁊ sic per discursuz ingrit: an deus/siue primū ens/sit suba vel accidēs. Uel pōt breui⁹ ⁊ clarius rñderi/ꝙ iste ꝗ dubitat. vtruz. a. sit suba vel accñs: non apprehēdit. a. cōceptu ꝓprio: sed cōceptu cōmuni ad omnia. s. sub hoc disiuncto/suba vel accidēs: accipiēdo hoc disiunctū: vt est qōdaz vnum: qꝛ quilibet est certus ꝙ hoc disiunctū: vt sic/vere p̄dicatur de qualibet re: ⁊ nullus circa hoc vnq̄ȝ dubitauit. Dubitat tñ que pars huius disiūcti ꝯueniat ipsi. a. Et qꝛ cōcept⁹ disiunctus est supioꝛ ad quālibet sui partē: ideo apprehendit̄. a. sub cōceptu superioꝛi ad subam: ⁊ ad accidēs per se sumpta: sed nō segtur/ꝙ apprehendatur sub cōceptu superioꝛi ad conceptū disiunctū: vt est qōdam totū. Quādo igit̄ dubitat̄. vtruz albedo sit substantia vel accidēs: nō apprehendit̄ albedo sub ratione albedinis: qꝛ in ratione albedinis includit̄ formal'r ratio coloris: ⁊ in rōne coloris ratio qualitatis: ⁊ in rōne qualitatis ratio accidētis: ⁊ sic nō dubitaret̄: vtrū esset accidēs: ȝ apprehendit̄ in rōne entis: Immo plus dico/ꝙ est ipossibile dubitare: an albedo sit accidēs: accipiendo albedinem sub ratione albedinis: qꝛ in tali ratione icluditur accidēs q̄ddi tatiue: sed bene dubitari pōt. vtrū ista res que est albedo/sit accidēs vel suba.

Impugnatur.

¶ Et si dicat̄. ꝯ: qꝛ ꝗ cognoscit lucez ꝑ ꝓpriam spēȝ: sicut cognouerunt multi ph̄i: pōt dubitare: an sit suba vel accñs: ⁊ multi eoꝝ circa hoc dubitauerunt: ergo rñsio illa est falsa.

Soluit.

¶ Rñdetur ꝙ si quis apprehendat lucē ꝑ ꝓpriam spēm: ⁊ ꝯceptū sit vtiq̄ȝ/ꝙ ipsa est qualitas: sed pōt eē ꝙ talis ignoꝛet alia p̄dicamēta: puta q̄d sit suba aut coꝛpus aut quātitas: ex quoꝝ ignorātia dubitabit. vtꝝ lux quā scit esse qualitatē sit coꝛpus: eo ꝙ videt eā moueri de loco ad locū. Et sic pȝ ꝙ intell's certus de aliquo qō est ens/apprehendit ipm sub hoc disiuncto/suba vel accidēs: ⁊ pōt dubitare que pars hui⁹ disiuncti ei ꝯueniat.

Quō stat ꝯceptū entis simpl'r simplicez eē: ⁊ si disiunct⁹ sit.

¶ Et cuz dixi supra ꝙ ꝯceptus entis pōt accipi: vt est vnū ens disiūctuz cōstitutū ex suis ꝑtibus/hoc nō tollit: q̄n sit oium simplicissimus. Dicit̄. n. simpl'r simplex: qꝛ non est resolubilis in alios ꝯceptus ꝑoꝛes ꝗ de eo p̄dicent̄. oēs ꝯo alij resoluūtur in conceptū entis: ⁊ se habēt aliquo mō ex additiōe ad ipsum. Cū ista aūt simplicitate stat ꝙ ens nō dicat aliquid precisuz: sed solū sub disiunctiōe. Et dr̄ simpl'r: simplex: qꝛ non est ꝯstitutus ex duob⁹ cōceptib⁹: quoꝝ vn⁹ aliū ꝯhat.

Ad p̄mā rationem ꝑncipalē.

Ad rationes in oppositū rñdet̄. ¶ Ad p̄muz negatur ꝯña. Ad probationez dr̄/ꝙ in hac ꝓpōne. rationale est suba vel accñs. non significat̄ ꝙ sit suba/neq̄ȝ ꝙ sit accidēs: sed qō hoc disiunctū. ⁊ ideo nō sequitur/ꝙ substātia p̄dicetur de rationali: qꝛ suba non est hoc disiunctū:

Refellit rñsio.

¶ Sed ꝯtra hanc rñsionez arguit̄. Rationale nō est suba: vt tu ꝯcedis: ⁊ rōnale nō est accidēs. ergo rationale nō est suba vel accidēs: ꝓbat̄ ꝯña: qꝛ ad falsificandum disiunctū/sufficit ꝙ sit falsa quelibet ei⁹ pars.

Dissoluit impugnatio

¶ Rñdetur ꝙ hoc est falsuz accipiēdo disiunctū: vt est q̄d vnuz in se. verbi gratia/appellet̄ hec disiūctiua. Soꝛ. currit vel disputat. a. ⁊ hec eius pars. Soꝛ. currit appellet̄. b. ⁊ hec ꝑs Soꝛ. disputat appellet̄. c. ista ꝯña nō valet: hoc non est. b. ⁊ hoc nō est. c. ergo nō est. a. Ita dico in ꝓposito: ꝙ nō valet: rationale nō est suba formal'r: rōnale nō est accidens formaliter. ergo non est formal'r hoc disiunctū/substātia vel accidēs.

Ad scdaz

¶ Ad 2^m dr̄/ꝙ qñ dicimus/ꝙ ens significat hoc disiunctū/suba vel accidēs. nō accipitur ibi suba p̄cise pro substātia p̄dicamētali: sed vt abstrahit ab ea/que est in p̄dicamēto: ⁊ ab ea que est extra gen⁹. ⁊ est dicere. hoc est suba vel accidens. i. hoc est ens per se/vel est ens in alio.

Ad tertiā

¶ Ad 3^m dicitur ꝙ ens dicit subam ⁊ accidēs sub disiunctione: ⁊ ꝙ non opȝ euz qui format hanc ꝓpositionē. deus est ens. concipere distincte decē p̄dicamēta: sed sufficit ꝙ habeat conceptū sube ⁊ ꝯceptū. 9. generū accidentiū. nō q̄dem distincte: ȝ vt ꝯueniūt in hac intētione cōi/eē in alio. ¶ Ad id ꝯo qō dr̄ de dictis/est rñsum.

Ad q̄rtā

¶ Ad 4^m dicit̄ ꝙ arg^m ꝯcludit conceptuz formalē entis non includere conceptus ꝓprios/eoꝝ que ꝯtinentur sub ente: ⁊ hoc est verū. Unde nō opoꝛtet/ꝙ itellectus formet concept⁹ ꝓprios substātie vel accidētis/dum facit hanc ꝓpositionē. lapis est ens: sed concipit ꝙ ei debet̄ esse: ⁊ postea ingrit an ei debeat̄ esse per se vel in alio: huic aūt cōceptui nō coꝛrñdet aliq̄d p̄cisum a suba ⁊ accidēte. Et per hoc magis pȝ rñsio ad p̄cedētem rōnē.

Ad q̄ntaȝ

¶ Ad 5^m dr̄/ꝙ questio an est: est questio simplex: ⁊ est de est 2° adiacēte: qō aūt: qꝛ est: est cōposita: ⁊ est de est 3° adiacēte: ⁊ querit de iherētia p̄dicati ad subm: ⁊ ideo vbi est idē eēntia. ⁊ esse: cuiusmodi est tm̄ in deo: ibi iste qōnes nō differūt quātū ad rem: sed solū q̄tuz ad moduz: in alijs aūt distinguunt̄ ēt quantū ad reȝ. ¶ Ad arg^m aūt/p̄mo negatur p̄suppositū. Naȝ lȝ tam ens q̄ȝ esse sint analoga. non tñ sunt idē: qꝛ ens dicit essentiā: ⁊ eē dicit existētiā. Dicit̄ 2° ꝙ ꝯña prima nō tenet. Ad ꝓbationem dr̄/ꝙ querere si hō est: est querere: an existat/⁊ non est querere: an sit suba vel accidens. Dicitur 3° ꝙ quocūq̄ȝ modo dicat̄/non tollit̄: q̄n iste questiones differant/saltē quantū ad modū. Dicit̄. 4° ꝙ si etiam quereret̄: an homo sit substantia vel accidens/dum queritur: an homo sit: non sequitur: quin differāt ille questiones/modo predicto.

¶ Utrum ens p̄dicetur vniuoce. Qō. IIII.

Queritur 4°. Utrum ens p̄dicet̄ vniuoce de deo ⁊ creaturis: ⁊ de sbstātia ⁊ accñte. Et vr̄ ꝙ sic. ¶ Primo sequeret̄ ꝙ rō ph̄i. 2. meta. tex. cō. 4. ꝓbantis deum esse maxime ens/non concludat. Sed hoc est falsum. g̃/ꝯña ꝓbatur. Nam ibi sic/arguit. Quicquid est causa alicuius in alio ꝺm vniuocationē/est maxime tale. sicut ignis: qꝛ est cā caloꝛis in oibus calidis: ⁊ calidū dr̄ vniuoce de oibus calidis: ideo: est maxime calidus. Sȝ deus est cā entitatis ⁊ veritatis in alijs ꝺm vniuocationem. ergo deus est maxime ens: pȝ ꝙ illa ratio expresse ponit vniuocationē entis ad deuz ⁊ creaturā. ¶ Confirmatur: qꝛ Cōmē. 4. meta. cō. 2. dicit ꝙ in ente inueniunt̄ p̄dicamēta eēntialia: sicut inueniunt̄ in genere/qō dicitur vniuoce. — vid Cap. i dis. 3. q. 1. p° ratio.

2° ratio.

¶ 2° accñs dr̄ vniuoce de oibus accidentibus: ergo ens dr̄ vniuoce de oibus entibus: ꝯña pȝ: qꝛ ens est magis essentiale p̄dicatū q̄ȝ qōcūq̄ȝ aliud. Añs ꝓbatur: qꝛ posse abesse ⁊ adesse p̄ter subiecti coꝛruptionē/est equal'r in omni accidente. Sȝ illa est ratio accidētis. ergo.

Confir⁹

¶ Confirmatur qꝛ vnum: vt vnū: est vniuocū oibus generibus. ergo etiaȝ ens est oibus vniuocū: ꝯña pȝ. Añs ꝓbatur: qꝛ vnum dicit indiuisionē/que eodē modo in oibus est.

3° ratio.

¶ 3° accidēs continet formal'r cōceptum sube. ergo aliq̄d eiusdē rōnis est cum suba ⁊ accñte: tale aūt nō est aliud nisi ens: cū nihil sit supius suba ⁊ accidēte nisi ens. Consequētia pȝ: qꝛ cōcept⁹ sube ꝯuenit substantie. Et cum formal'r sit in accñte iste conceptus qui est vnius rōnis/est in vtroq̄ȝ: añs ꝓbatur. Conceptus q̄dditatiuus substātie/non pōt haberi ab itellectu per imutationē sui a substātia: sed solum ꝑ imutationē accidētis sensibilis: ergo accidēs sensibile cōtinet formal'r conceptū substātie. pȝ ꝯña: quia nisi contineret eum formal'r: non posset imutare intellectū ad h⁹ conceptū: añs ꝓbatur. Intellect⁹ potest natural'r cognoscere absentiaȝ cuiuslibet/qō per sui p̄sentiam ⁊ imediate imutat intellectū. Sed itellectus non pōt natural'r cognoscere absentiā substātie: alioquin posset natural'r cognoscere ꝙ suba panis est absens in sacramēto altaris. ergo substātia non imutat intellectū imediate. Minoꝛ pȝ. Maioꝛ ꝓbatur: qꝛ Ph̄s 2° de anima dicit/ꝙ ideo visus est ꝑceptiuus absentie luminis. i. tenebre: qꝛ imediate imutatur a lumine. — T. c. 103.

4° ratio.

¶ 4°. Quicquid p̄dicatur q̄dditatiue

ue de multis ꝑdicatur de eis vniuoce: cū sola vniuoca di-
cant quid de his que sub se ↄtinent. Nō enī sanū dicit qd
de medicina / ⁊ de pulsu. Sed ens ꝑdicatur qdditatiue de
suba ⁊ accidēte. ista enī est in pmo modo pseitatis. Suba
est ens: qr subm nō pōt cōcipi sine predicato. Ratio enim
5a ratio. substātie / est esse ens ꝑ se. ergo ens est vniuocū. ¶ 5°. omne
nō vniuocū / pōt esse extra rōnem alicuius. sed ens nō pōt
esse extra rationem alicuiꝰ. ergo nō est nō vniuocuz. Mi-
nor patet: quia per hoc ꝓbatur ꝙ ens non sit genus. 3. hu-
ius tex. cō. 10. Maior ēt pz in equocis. Naz canis vt dr de
latrabili / est extra rōnem canis marini. Pz ēt in analogis.
Nā sanū vt dr de pulsu / est extra rōnē sani: vt dicit̄ de die-
6a ratio. ta. ¶ 6° ens. ꝑdicatur de oībus ꝭm vnū nomē ⁊ eandē rō-
nē. ergo est vniuocū: ꝯña pz ex diffinitione vniuoci posita
in ꝑdicamētis. Añs ꝓbatur: qr supra ꝓbatuz est: ꝙ ens hz
7a ratio. vnam rōnem. ¶ 7°. Nullū equiuocū aut analoguz distri-
buitur vnica distributione / pro oībus sub se cōtentis. Sed
ens distribuit̄ vnica distributione pro oībus. ergo non est
equiuocū neqz analogū. Maior pz. Nam cuz dico. oīs ca-
nis latrat. nō fit distributio pro cane celesti: qr ꝓpositio po-
test esse vera: dato ꝙ canis celestis non latret. Cū ēt dicit̄.
oē sanū currit. distributio nō fit ꝑ medicina ⁊ pulsu. Mi-
nor ēt pz. qr cū dico / oē ens est / sequitur formal'r. ergo suba
8a ratio. est. ergo accidens est. ¶ 8°. oīs propositio in qua ponitur
terminus analogus vel equocus / est distinguenda cum sit
multiplex: sed in pmo pncipio cōplexo ponit̄ ens. ergo si
ens nō est vniuocū. seqtur ꝙ pmū pncipiū sit distinguen-
dū: ⁊ per ꝯñs nō est certū. Et cū ingrediat̄ aut formal'r aut
virtual'r oēm demr̄ationem: seqtur ꝙ ois demr̄atio sit ex
9a ratio. incertis. ¶ 9°. qcqd repugnat deo inqꝫtū est ens: repugnat
ēt creature inqꝫtū est ens. ğ ens est eiusdē rōnis in vtroqꝫ.

Cōe oīuz phoꝝ placitū. ens ñ dicere tm̄ nois vnitatē ⁊ cōitatem.

Respondeo In ista qōne est aliqd in quo cōmu-
niter phi ↄueniunt: ⁊ aliquid in quo
dissentiūt. Id in quo ↄueniunt est ꝙ ens nō est cōe oībus
tm̄ cōitate equoci que est cōitas solius nois. Sed ēt cōita-
te aut rei / aut rōnis. Equocis enī est cōe tm̄ nomen ⁊ non
res significata: nec rō / siue cōceptus formatus ab itellectu.
Nam huic nomini canis: corrñdēt tres cōceptus nō subor-
Qꝺ ens ñ sit equocū. dinati: ⁊ ille q ↄuenit cani marino / non conuenit cani cele-
sti. ¶ Qꝺ aūt ens nō sit oīno equocū pz: qr in equocis nō
est ↄdictio: imo multiplicitas ⁊ equiuocatio tollit ↄdictio-
nē. Ista enī nō ↄdicunt. Canis latrat. Canis non latrat. qr
affirmatio ⁊ negatio / pñt referri ad diuersa. Esse aūt ⁊ non
Scotiste affirmant ens eē de vniuocū. esse ꝑdicant̄. sicut ↄdictoria: ⁊ ista ↄdicunt. Sortes est ens
Sor. nō est ens. ğ ens nō est cōe tm̄ cōitate nois. ¶ Sed
questio est an ens sit vere vniuocū. Circa qꝺ aliq dicūt ꝙ
Triplex vniuocū. sic. Et distinguūt ꝙ vniuocatio est triplex. s. physica. Logi-
ca ⁊ Metaphysica. Id / est vniuocū physice / qꝺ dicit nām /
que est vna ex nā rei / secluso oī opere rōnis. ⁊ per ꝯñs / que
est vna vnitate reali. Isto modo dicūt ꝙ ens nō est vniuo-
cū / sed tm̄ spēs specialissima. Uniuocuz logice / est qꝺ dicit
vnaz primā intentionē stantē sub 2a intētione: ⁊ hoc modo
ens est vniuocū: qr dicit pmaz intētionē: cui ↄuenit aliqua
2a intētio. s. intētio vlis. Uniuocū metaphysicū est / qꝺ dicit
vnū conceptū realē: siue vnaz pmā intētionez abstrahibi-
lē per intellectū a pluribꝰ ex nā rei: circūscripta quacunqꝫ
intētione 2a logicali. Et hoc ēt modo ens est vniuocū. Dic̄
enī ↄceptuz pcisum / ⁊ abstrahibilez ab oībus inferioribꝰ.
¶ Dicūt 2° ꝙ analogia nō pōt stare cū vniuocatione phy-
losophica: sed bene pōt stare cum vniuocatiōe metaphy-
sica. ¶ Dicunt 3° ꝙ ens hz tātā vniuocationē: que sufficiat
ad saluādū ↄdictionē. ¶ Dicunt 4° ꝙ cuilibet cōceptui
reali vniuoco correspondet duplex realitas: vna in se:
alia in suis inferioribus. pma realitas est obiectiua. 2a est
subiectiua. Sed pma abstrahit ab existētia: ⁊ non existen-
tia: ⁊ ea que ipsaz ↄsequuntur. 2a vo cōcernit actualē existē-
tiam: ⁊ ea que ipsam ↄsequuntur. ¶ Dicunt 5° ꝙ ↄceptus
obiectiuus entis est ipsa entitas / non determinata ad hāc vel
illā entitatē: nec ad existere: vel nō existere: nec ad hūc vel
illuz modū eēndi. ⁊ ꝭm hanc realitatē hz propriā vnitatez
⁊ eē obiectiuū. Conceptus autē subiectiuus est ipsa entitas
put est determinata ⁊ plurificata in suppositis actu existē-
tibus: ⁊ ꝭm hanc nō hz ꝓpriam vnitatē: sed oīmodā diuer- Thomistaꝝ snia.
sitatē. ¶ Alij dicūt ꝙ ens nō predicat̄ quouis modo vni-
uoce: sed tm̄ analogice. i. ꝭm prius ⁊ posterius. Et hoc vide- Conclo
tur rōnabilius. ¶ Qꝺ. n. ens dicat̄ ꝭm analogiā nō opz ꝓ-
bare: qr ab oībus est concessuz. Nam phs. 4. meta. tex. cō.
2. dicit ꝙ ens dicitur multiplr: sed ad vnū ⁊ ad vnā aliquā
nām: vbi Comē. sic ait. Hoc nomen ens dr multis modis.
sed nō equoce. sicut canis: qui dicit̄ de latrabili ⁊ marino:
neqꝫ vniuoce: vt aīal de hoie ⁊ asino: sed est de noibus que
dicunt̄ de rebus attributis eidem: ⁊ sunt media inter vni-
uoca ⁊ equoca. Idē ponūt phs ⁊ Comē. in multis alijs lo-
cis: sꝫ h̄ est ita aptuz in h̄ loco: vt nō idigeat alia confirma-
tione. Qꝺ aūt ens nō dicat̄ vniuoce nūc est ꝓbādū. Et p̊ sic. Qꝺ ens ñ dicat̄ vniuoce phy[sice] contra scotistas.
Ens ꝑ te non est vniuocū physice: qr talis vniuocatio est
tm̄ in spē spālissima: sed est vniuocum metaphysice. Sed
quicquid est vniuocuz metace. est vniuocum sicut animal:
quia aīal ꝑ te cum sit genus / nō est vniuocū physice: sꝫ tm̄
logice / aut metaphysice. Ens autē non est vniuocum sicut
animal: vt dicit Comētator expresse in verbis ꝑdictis. er-
go non est vniuocū metaphysice. ¶ Confirmatur: qr Cō- Confir°
mentator vbi supra / dicit expssē / ꝙ ens nō est vniuocum.
¶ Nec valet dicere / ꝙ loquit̄ de vniuocatione physica:
quia cum ꝑ te aliqua vniuocatio rei conueniat: nō dixisset
absolute ipsum non esse vniuocū: sed declarasset quomo-
do est: aut nō est vniuocū. ¶ Confirmat̄ 2°. qr qcquid di- Confir°
cit nāz aliqꝫ / vnā vnitate reali / ē vniuocū physice: vt tu di-
cis. Sed ens ꝑ te: vt pz ex recitatis supra: dicit vnam nām
scilicet entitatē que est vna vnitate reali: cū oē vl'e (vt dicit
ēt Scotus) habeat talē vnitatē. ergo sequit̄ ꝙ ens erit vni-
uocū vniuocatione physica: qꝺ est cōtra te. ¶ Confirmat̄
3° quia Comētator 5° metaphy. comē. 4° in fine querēs: an Confir°
gñalissima sint elemēta: que gñalissima dicebant̄ ab anti-
quis eē ens / ⁊ vnum: sic ait. Ista enim gña / nō habēt diffe-
rentias cū non dicant̄ vniuoce de alijs: sicut vnū ⁊ ens: Et
12. metaphysi. Comē. 3° sic ait. Substātia dicitur ens / sil'r ⁊
alia predicamēta / ꝭm comparationē. ¶ 2° arguit̄ suppo- In scoti[stas] altera rō.
nēdo / ꝙ vnitas cōceptus formalis / nō sufficit ad vniuoca- Unitas cōceptꝰ for[ma]lis ñ suffi[ci]t ad vni[uo]cationē nois.
tionē: qꝺ ꝓbatur. Primo: qr sequeret̄: ꝙ de ente reali: ⁊ de
ente rationis aliquid ꝑdicaretur vniuoce. Sed hoc est fal-
sum. ꝯñtia ꝓbatur: qr vtrūqꝫ eorū pōt vnico ↄceptu itelli-
gi. Nā deus vno ↄceptu itelligit oē ens reale ⁊ rōnis: ⁊ oēs
priuationes ⁊ negationes ⁊ habitudines. Falsitas ꝯñtis ꝓ-
batur. Omne vniuocū dicit rōnem aliquam contrahibilē:
⁊ ꝑ ↄsequens determinatā ⁊ distinctaz ab alijs: qr ratio cō-
trahibilis distinguit̄ a ↄtrahēte: cum nulla ratio trahat se.
alioquin eēt actualis ⁊ potētialis respectu sui. Sed ens / cō-
mune enti reali ⁊ enti rationis / nō dicit vnam rōnem con-
trahibilē ⁊ determinatam: cuius ratio est: quia cum ens sic
acceptum dicat oē reale ⁊ rationis: quero per qd possit cō-
trahi. Nō ꝑ aliqꝺ reale aut rationis: quia oē cōtrahens est
extra significatum ↄtrahibilis: vt infra ꝓbabitur in. 19. q.
qua queritur an genus ꝑdicetur de differētia. Non pōt ēt
dici ꝙ cōtrahatur per ipsum nihil. vt de se pz. ergo. ¶ 2°.
Si vnitas ↄceptus sufficit ad vnitatē genericam ⁊ specifi-
cam: sequitur ꝙ etiam sufficiat ad vnitatē numeralē. Sed
hoc est falsum. Nam omnes homines concipiuntur vno
conceptu: ⁊ tamen nō sunt vnꝰ numero: ꝯñtia ꝓbatur: quia
nulla ratio apparet cum oēs hoies ↄcipiantur vno conce-
ptu: ꝙ

ptu:ꝙ magis ꝑpter hoc debeāt dici vnū spē:ꝙ̄ vnū nume
ro:maxime cū ille cōceptus in se sit vnus numero:ꝛ ꝑ ꝯñs
si dat alteri vnitatē:magis dat vnitatē numeralē ꝙ̄ specifi
cam. ¶ Tertio. Jlla rō/ſm quā nomē vniuocū ꝯuenit plu
rib⁹/est in illis reb⁹: de q̄bus nomē predicat̄. Sed cōcept⁹
formalis non est in ipsis reb⁹. g̊ vnitas ꝯceptus nō sufficit
ad vniuocationē. ¶ Et ꝯfirmat̄: qꝛ poſſe est ꝙ aliq̄s intelle
ctus/saltē angelicus/vel diuinus vnico ꝯceptu intelligat ca
nē latrabilē/ꝛ celestē/ꝛ marinū:ꝛ per ꝯñs ista essent vniuo
ca. qd̄ est falsum. Relinquit̄ g̊ ꝙ per rōnē accipit̄ res/siue
ipa nā significata: siue ꝑ rōne formali obiua. ¶ Et ex h̄ ar
guit̄ sic. Oē vniuocū dicit vnā rōnē ꝑcisam ꝛ abstractam.
Sed ens nō dicit rōnē obiectiuā ꝑcisā ꝛ abstractā a suba
ꝛ accñte. g̊ nō est vniuocū. Maior pꝫ. Minor est ꝓbata su
perius. q. 2ª. ꝛ adhuc ꝓbat̄. Jlle cōceptus ꝑcisus entis/est
realis per te. aut g̊ est a se: aut nō est a se. pꝫ ista: qꝛ de quoli
bet est ꝟa affirmatio vel negatio. Si est a se. ergo est deus.
Si nō est a se. g̊ est creatura: ꝛ nō est abstract⁹ a deo ꝛ crea
3° rō in Scotū. Achilita. tura. ¶ Tertio. Quidditas entis ꝑcisa ꝛ abstracta: aut est
necesse esse: aut nō est necesse eē. pꝫ ista diuisio: qꝛ extrema
sunt ꝯdictoria: ꝛ per ꝯñs nō hn̄t mediū: vt dr̄ ꝑ posteriorꝫ
tex. cō. 5. Si est necesse esse: cū ista q̄dditas icludat̄ formalr̄
in oi ente: sequit̄ ꝙ oē ens est necesse esse quo ad suā entita
tē. Si nō est necesse esse. g̊ in deo est aliq̄d qd̄ nō est neces
Cauillosa rñsio. se esse. ¶ Rñdet̄ ad hoc ꝙ necesse esse nō est aliud/nisi cō
nexio necīa q̄dditatis adesse: ꝛ iō ista q̄dditas in aliq̄ est ne
Impugnatur cauillatio. cesse esse: ꝛ in aliquo nō: puta in creaturis: in q̄b⁹ nō hꝫ ne
cessariā ꝯnexionē ad esse. ¶ Sed ꝯ arguit̄ 2ʳ. ¶ Primo.
Quidditas entis abstrahit ab actuali exñtia/cū distinguā
tur. per te. formalr̄: siue ex nā rei. g̊ q̄dditas sic abstracta/vel
est necē esse: vel nō. Et arguit̄ vt ꝑus. ¶ Scdō. Si ens ab
strahit a deo ꝛ a creaturis. g̊ ēt exñtia abstrahit ab vtroqꝫ:
qꝛ sic̄ tu dicis: ꝙ pōt intelligi q̄dditas/nō itellecto deo/nec
creatura: ita etiā pōt intelligi existētia. Accipio g̊ q̄dditatē
entis ꝛ exñtiā: vt sunt sic abstracta: ꝛ quero tūc/an q̄dditas:
vt sic abstracta/cū existētia sit necesse esse: vel nō. Et silr̄ ar
Rō 4ª in Sco. guo vt ꝑus arguebat̄. ¶ Quarto. Que se totis distinguun
tur/in nullo cōueniūt: qd̄ sit vnū vnitate reali alicui⁹ nāe:
sꝫ deus ꝛ creatura se totis distinguunt̄: g̊ nō ꝯueniūt in ali
qua vna entitate reali. Minor pꝫ: maior ꝓbat̄. Quia si in
aliqua nā ꝯueniūt/in ea nō distinguunt̄: g̊ nō distinguunt̄
se totis: qꝛ distingui se toto est distingui quolibet sui: aut q̊li
bet qd̄ est ipm̄. ¶ Ad hoc solet dici: ꝙ distinguunt̄ se totis
subiectiue: sꝫ nō obiue. ¶ Cōtra. Distātia infinita/non pōt
esse: nec excogitari maior. Sꝫ distātia creature a deo est ifi
nita. g̊ ꝛc̄. Sꝫ eēt maior si distinguerent̄ nō tm̄ subiectiue:
5ª rō. sed etiā obiue. g̊. ¶ Quinto. Oē vniuocū hꝫ aliq̄d ꝑ qd̄ cō
Tex cō. trahit̄. Sed ens nō pōt ꝯhi. g̊ nō est vniuocū. Maior pꝫ:
Minor ꝓbat̄. Oē ꝯhēs/est extra rōnē ꝯcti: vt dicit Phs. 7
meta. Sꝫ nihil est extra rōnē entis: qꝛ ens ꝑdicat̄ de oib⁹/
nō tm̄ idētice: sꝫ etiā formalr̄: vt ꝓbat̄ infra. in. 18. q. que inci
6ª rō in Sco. pit an ens ꝑdicet̄ de suis passionib⁹ ꝛ diꝑs. g̊. ¶ Sexto. Ei
qd̄ de se est ens. ꝛ ei qd̄ de se est nō ens/nulla est cōis q̄ddi
tas vniuoca. Sꝫ de⁹ ex se est ens: ꝛ creatura ex se nō ens. g̊
nulla q̄dditas ē ei vniuoca. Maior pꝫ duplr̄. ¶ Prio. qꝛ
ens ꝛ nō ens sunt ꝯdictoria. g̊ in nullo ꝯueniūt. Pꝫ ꝯña: qꝛ
si in aliq̄ ꝯuenirēt/eoꝝ oppō nō eēt maxia: cui⁹ oppositum
dr̄ ꝑ posterioꝝ: ꝛ in ꝑdicamētis. ¶ Scdō. Si ens ꝛ nō ens
ꝯuenirēt in aliq̄ q̄dditate cōi/seq̄t̄ ꝙ illa q̄dditas ꝑdicaret̄
de vtroqꝫ: ꝛ ꝑ ꝯñs ipm̄ nō ens/eēt aliq̄ q̄dditas. Minor ꝓ
bat̄: Jd qd̄ sibi derelictū: ꝛ oi alio circūscripto/nō hꝫ eē: est
ex se nō ens: qꝛ ex se nō hꝫ eē. Sed creatura est hꝰ: qꝛ circū
scripto deo/creatura nō hꝫ esse: cū nō recipiat eē nisi a deo:
ergo creatura ex se ē nō ens. ¶ Cōfirmat̄. Jd qd̄ ꝯuenit ali
cui ex se ꝑ ꝑus ꝯuenit ei: ꝙ̄ id qd̄ ꝯuenit solū ꝑ cām extrin
secā: Sꝫ nō eē ꝯuenit creature ex se: ꝛ eē ꝯuenit ei solū ꝑ cāꝫ
extrisecā efficiētē: g̊ ꝑus nā. creatura ē nō ens/ꝙ̄ ens. Acci
pio g̊ creaturā in illo ꝑori: ꝛ arguo sic̄ ꝑus. Jn h̄ ꝑori creatu
ra est nō ens: ꝛ de⁹ est ens. g̊ nulla q̄dditas est eis vniuoca.

Ad primū negat̄ ꝯña. Ad ꝓbationē dr̄ ꝙ licꝫ trāsla tio latina: ita habeat sicut recitatur: tñ ex Ad pmā rōnem pn cipalem.
trāslatione arabica declarat: qūo accipiēda sit ibi vniuoca
tio. Sic eni dicit. Unūqd̄qꝫ ꝑncipioꝝ ꝑprie est causa eorū
ſm ꝙ sunt alie res q̄ ꝯueniūt in noie ꝛ in intētione: ꝛ expo
nit Cōmē. que ꝯueniūt in noie ꝛ diffinitiōe. Maior igitur
phi sic intelligit̄: id est maxime tale: qd̄ est causa alicui⁹ in
alio ſm nomē ꝛ intētionē. Et sic ipsa est vera. ꝛ minor sum
pta est vera: qꝛ deus est causa entitatis in aliꝭ: scdm̄ idē no
men ꝛ intētionē: qꝛ esse illud cui cōuenit ratio que est diffō
entis/est cōmunis oib⁹. ¶ Et si infert̄/ꝙ oē tale est vniuo
cū: negat̄. imo aliqd̄ analogū dicit vnū nomē: ꝛ vnā inten
tionē. id est diffinitionē. ¶ Triplex eni ē analogia. ¶ Pri Triplex analogie gradus.
mus modus est/qñ analogū in mēte significat plures ratio
nes: tam formales ꝙ̄ obiuas: quarū vna ad alteram habet
proportionē siue analogiam: siue attributionē: qd̄ idē est.
Et hoc modo sanum est analogum. Significat eni sanitatē
aialis: ꝛ medicine/ꝛ vrine: de quibus dr̄ sanitas ſm diuer
sas rationes. Ratio enim sanitatis aialis/est esse adequatio
nem humoꝝ: ꝛ ratio sanitatis medicine est esse causatiuum
sanitatis in aiali: vrine ꝟo ratio/est esse signum. ¶ Secun
dus gradus est quando terminus analogus: significat vnā
rationē: qui hꝫ diuersum esse in analogatis: ꝛ hoc modo cor
pus dicitur analogice de corruptibili ꝛ incorruptibili. Si
gnificat enim trinam dimēsionē que est eiusdē rationis in
quolibet corpore. Sed in corpore corruptibili habet esse
corruptibile: in celo autē habet esse incorruptibile. ¶ Ter
tius gradus est qñ terminus analogus: significat vnam ra
tionem: in qua non parificantur analogata: neqꝫ etiam in
esse: ꝛ hoc modo ens est analogum. Naꝫ entitas habet esse
in substantia ꝛ accidente: sed perfectius in substantia ꝙ̄ in
accidēte: ꝛ ideo formalis conceptio entis est in substantia ꝛ
accidēte tanꝙ̄ in fūdamēto sue veritatis: ꝛ habet perfecti⁹
fundamētum in suba ꝙ̄ in accidente. Ratio autē entis/est
esse illud/cui ꝯtingit eē. Et ꝑpter hoc dicit Phs ꝛ Cōmen
tator. 7. metaphy. cōmēto. 2. ꝙ oia illa dicunt̄ ens q̄ aliquo
modo habēt eē. ¶ Ad ꝯfirmationē dicitur ꝙ ibi ē similitu
do ꝛ cōparatio in hoc ꝙ ē eē predicatum eēntiale: ꝛ non in
hoc/ꝙ ē eē analogū. ¶ Ad 2ᵐ negatur añs: quia nihil est Ad scdm̄
vniuocū pluribus ꝑdicamētis/nisi forte aliquis terminus
scdē intētionis: puta generalissimum ꝛ ꝑdicamētū. Unde
accidēs si hoc modo accipiatur: dicetur vtiqꝫ de eis vniuo
ce: scdm̄ quē modū Porphyrius de accidēte locutus ē. Sꝫ
si accipiatur accidēs metaphy. sic dicit vnū cōceptum for
malē. s. esse id/cui debet̄ esse inherēter: que ratio per prius
dicit̄ de vno ꝙ̄ de alio/ꝛ diuersimode. Naꝫ quātitas dicit̄
inherere: quia est mēsura substātie/ꝛ qualitas: qꝛ est modi
ficatiua: ꝛ sic de aliꝭ. ¶ Ad 3ᵐ dicetur. 7. hui⁹. in illa q̄stio Ad 3ᵐ
ne. vtrꝫ substantia cognoscatur per ꝑpriam spēm. ¶ Ad Ad 4ᵐ
4ᵐ dicunt aliqui ꝙ de mente. S. Tho. est ꝙ ens de nullo
creato ꝑdicatur in q̄d: qd̄ ens dicit̄ ab esse: qd̄ in oibus crea
turis est distinctū a quidditate. ¶ Sꝫ contra. lꝫ ens impo
natur ab esse: nō tñ significat tm̄ esse: sed etiā eēntiā: ꝛ ideo
hec ꝑpositio est vera/eēntia est ens: ꝑpter quod dico ꝙ ad
vniuocationē nō sufficit ꝙ predicatū sit quidditatiuū siue
essentiale subiecto: sed preter hoc requiritur ꝙ ratio eius
equaliter repñtet oia de q̄bus dr̄: quod nō cōuenit rationi
entis. ¶ Ad 5ᵐ negatur maior/de eo qd̄ est non vniuocū/ Ad 5ᵐ
sed analogum dicēs vnā rationē: hꝰ autē est ens. ¶ Ad 6ᵐ Ad 6ᵐ
negatur ꝯñtia: qꝛ opꝫ ꝙ illa ratio nō cōueniat vni ꝑ prius
ꝛ alteri per posterius: talis autem est ratio entis. ¶ Ad 7ᵐ Ad 7ᵐ

negatur maior de analogo dicente vnam rōnē. Cum enim ratio talis analogi saluet in oibus illis de qbus ꝓdicat: ꝯsequens est q nomen hoꝰ possit distribui pro oibus illis.

Ad 8m ¶ Ad 8m negat maior nisi illud analogum dicat plures rationes/quale nō est ens: vt dictū fuit. ¶ Ad 9m negat ꝯñtia

Ad 9m qꝛ ex illo antecedente nō sequit aliud/nisi q ens dicat vnā rationē: sed nō sequit/quod sit vniuoca.

¶ Utrum ens sit analogū enti reali ꝛ rōnis. Qō. V.

Queritur hic an ens sit analogū enti reali: ꝛ enti rōnis. Et arguit q sic.

1a ratio. ¶ Primo. Ens est analogū oibus que cadunt sub cōsideratione metaphy. Sed aliquod ens rōnis/est de cōsideratione metaphysici. ergo. Maior pꝫ. Minor ꝓbat. Diuisio inter ens reale ꝛ ens rōnis est tm̄ diuisio rōnis: cū alterū extremū nō sit reale. Sꝫ ꝯsiderare de hac diuisione ptinet ad metaphysicū/cū non

2a ratio. appareat ad quā aliā sciam pertineat. ergo. ¶ Scdo. Plus distant deus ꝛ creatura q̄ ens reale ꝛ ens rōnis. Sed deo ꝛ creature est aliqd cōe analogū: vt ꝓbat ex qōne ꝑcedēti. ergo ēt enti reali ꝛ enti rōnis. Maior pꝫ. qꝛ distantia infinita excedit oēs alias: deus aūt distat in infinitū a creatura.

3a ratio. ergo. ¶ Tertio. Conceptus de quo aliqs est certus: aut est vniuocus aut analogus his de qbus intellectus est dubiꝰ. Sed de aliquo. puta de figmēto itell's est certus q est ens: ꝛ est dubiꝰ: an sit ens reale vel rōnis. g̃ ꝯceptꝰ entis est istis

4a ratio. analogus. ¶ Quarto. Impoꝭe est aliquā vnā passionē conuenire duobꝰ/nisi habeāt saltē vnitatē analogie: qꝛ vnius passionis est vnū subꝫ. Sꝫ intelligibilitas est passio entis/ ꝛ ꝯuenit taꝫ enti reali q̄ enti rōnis. g̃ hñt vnitatē analogie. ¶ Cōfirmat. qꝛ itellectus non pōt ferri in aliq plura/nisi in vnitate alicuꝰ: qd sit pm obm itell's: ꝛ q sit p ꝯñs vnū: qꝛ vnius potētie est vnū adequatū obm. Sꝫ intell's fert super ens reale ꝛ ens rōnis. g̃ ꝯueniūt in aliquo vno pmo obo intellectus. Tale aūt obiectum/nō potest esse sola vox. igitur est vnum vnitate conceptus.

Distinctio **Respondeo** ꝛ premitto huic qōni vnū/de quo ifra erit spālis qō in hoc. 10. libo. s. q entia rōnis sunt in triplici genere. Nā ꝑuationes sunt entia rōnis: negationes sunt entia rōnis: ꝛ aliqui respectꝰ. puta/relo idētitatis alicuꝰ ad seipꝫ. sūt entia rōnis. Nec pter ista dari possint alia entia rōnis: nisi forte qs dicat/q ēt entia ꝓhibita: vt chimera ꝛ tragelaphus sunt entia rōnis. Qꝛ eni ista sint aliquo modo ens pꝫ. qꝛ 4o metaphy. textu ꝛ cōmēto 2o dicit: q ens dicit quatuor modis. Primo dicitur ens id qd est in genere substātie. Scdo dr ens quicquid est in aliquo genere accidentis. Tertio dr ens id qd est via ad substātiā ꝛ accidētia: cuiusmodi sunt gñō ꝛ alij motꝰ. Quarto dicunt entia priuatiōes ꝛ negationes. ꝛ etiā scdo intelligibilia que sunt res logice: vt dicit Cōmētator. Huiꝰ aūt scdo intelligibilia que sunt res logice: nihil aliud sunt: nisi respectꝰ rationis qui ꝯsequunt res put hñt esse obiectiuū in intellectu: sicut ibi declarabit. Qꝛ aūt nullū triū ꝑdictoꝝ sit ens reale ꝓbat. ¶ Primo/qꝛ omne ens reale dicit aliquā nām: cui non repugnat existētia. Sed ista nullā dicūt nām. priuatio eni ꝛ negatio nihil dicūt: sed tm̄ remouēt. Respectꝰ etiā rationis non habēt aliud esse: nisi tm̄ esse cognitū. g̃. ¶ Secūdo. Oē ens reale: aut est finitū: aut infinituꝫ: Sed predicta nō sunt ens ifinitū: vt pꝫ: nec ens finitū: aliogn eēnt i genere aliquo. qꝛ ens finitū imediate diuidit in decem gña. g̃ ex ꝑdictis sequit: q ista ꝯña non valet. hoc est ens rationis. g̃ est ens. Nā a termino sumpto cū alio distrahēte: vel diminuēte ad eūdē sumptū simplr/nō valet ꝯña. vt dr 2o pi hermenias. Sed ly rōnis. distrahit: aut diminuit rōneꝫ entis. Cum eni ens rōnis. non habeat: nisi esse cognitū: idē est dicū. hoc est ens rōnis: ac si diceret/hoc est cognoscibile/vel opinabile/vel imaginabile. Constat aūt/quod ꝑdicta diminuūt rationē entis. Et ꝓpter hoc bñ dixit hēricus quolibet 3o qōne pma: colūna 3a: circa finē: q diuisio entis in ens reale ꝛ ens rōnis/est sicut diuisio hois in hoiem verū: ꝛ hoieꝫ mortuū. ¶ Quantū xo ad id de quo principalr querit: dico q enti reali: ꝛ enti rationis/ens non est analoguꝫ. ꝓbat.

Conclusio Responsio id quod queritur ¶ Primo. Nullus terminꝰ analogus vere dr de aliquo: nisi ratio per terminū significata in eo reperiat. Sed ratio significata per ens/nō saluat in ente rōnis: ergo. Maior est nota per se. Minor ꝓbat. Ratio significata per ens/est hoc disiunctū: substātia vel accidēs: vt patet ex dictis supra. Sꝫ

q. 3. hoc disiunctū non saluat in ente rōnis. aliogn ens rationis aut eēt in ꝑdicamēto: aut esset nobiliꝰ aliquo: qd est in predicamēto: sicut dr de substātia: que est pma causa ꝛ transcēdit oē genus. ¶ Scdo. Nulli contento sub analogia entis repugnat existētia: qꝛ ens est id cui conuenit esse: Sed enti rōnis repugnat existentia: ergo. Maior pꝫ: Minor ꝓbat: Existētia est actꝰ essentie: sed ens rationis nullā dicit essentiam. ergo ei nulla pōt ꝯuenire existentia. ¶ Tertio. Ubi est analogia: ibi est aut realis significatio vniꝰ ab altero: sicut sanitas significat per vrinā ꝛ pulsum: aut est realis causalitas ꝛ ꝓductio vnius ab altero: Sed ens rōnis nō significat ens reale: vt pꝫ: nec est causa eius: nec causatum ab eo: qm̄ realis ꝓductio nō est nisi ab ente reali: nec pōt terminari nisi ad ens reale. g̃. ¶ Quarto. Inter oia analogata est aliqua silitudo ꝛ ꝯueniētia vnius ad alteruꝫ: Sed rationis entis ad ens reale nulla est silitudo. g̃. Maior pꝫ ex ratiōe analogie. Minor ꝓbat. que plus distāt q̄ ea que distāt in infinitū in nullo sunt silia: Sed ens rationis plus distat ab ente reali q̄ deus a creatura: ꝛ deꝰ ꝛ creatura distāt infinita distātia. ergo. Maior est nota cuꝫ scda parte minoris: pma eius ꝓbat. Plus distāt extrema alicuius distinctionis/q̄ ea/que continētur sub aliquo membro eiusdem distinctionis: Sed ens reale: ꝛ ens rationis sunt extrema illiꝰ distinctionis/que est inter ea: deus aūt ꝛ creatura continētur sub altero extremo. s. sub ente reali. g̃. Ex ꝑdictis infero q ens non est cōe enti reali: ꝛ enti rationis: nisi tm̄ cōitate vocis: qualis cōitas reperitur in terminis equiuocis: ꝛ ideo dicit mere equiuoce de vtrisqꝫ: qd etiā magis pꝫ: qꝛ talis est diuisio entis in ens reale ꝛ ens rationis: qualis est diuisio hois in hoiem viuū: ꝛ hoieꝫ mortuū: modo homo dicitur tantuꝫ equiuoce de viuo ꝛ mortuo: sicut etiaꝫ oculus: vt dicit Phs secundo de anima. textu commenti. 9. ergo.

Ens dicitur uocu... reali ... nis.

Ad primum dicit/q aliquid pertinet ad consideratione metaphysice dupliciter. vno modo per se: alio mō ꝯsecutiue ꝛ secūdario: Si primo. Sic negat minor: ꝛ ꝯceditur maior: Si secūdo mō. Sic negat maior. Dico aūt q ꝯsiderare distinctionē inter ens reale: ꝛ ens rōnis ptinet ad metaphy. tm̄ ꝯsecutiue ꝛ remote. Obiectū eni metaphy. adequatū est ens reale: sub quo nō cadit illa distinctio: sed tm̄ ꝯñter ꝯsiderat distinctionē sui obiecti a quocūqꝫ alio. ¶ Ad 2m negat maior. Ad ꝓbationē dr: q aliq distare in infinitū ꝯtingit duobus modis. Uno mō ex sola infinitate alteriꝰ extremi: sicut si aliqua albedo in subiecto esset intēsa: vt quatuor. Et alia albedo eēt separata ab omni subiecto: ipsa esset infinite intēsa: ꝛ de tali distātia negat maior. Nam illa albedo: vt quatuor plus distaret a nigredine: q̄ ab albedine sepata. ꝛ hoc mō distat deus a creatura: qꝛ ipse est entitatis infinite. Alio mō dicunt aliqua distare in infinitū: nō ex infinitate alterius extremi: sed soluꝫ qꝛ vnū ad aliud nullā habet conuenientiā: nec est assignare aliquā nām in qua quouis modo ꝯueniant: ꝛ sic cōceditur maior: ꝛ negatur minor: qꝛ deꝰ ꝛ creatura nō distāt hoc mō in infinitū: sed bene ens reale: ꝛ ens rōnis sic distāt: ꝛ ideo argumentū potius ꝯcludit ꝓpositū: q̄ oppositū. ¶ Ad 3m

Ad primam rationem principalem

Ad secundam rationem

Distare in infinitum est duobus modis.

Ad tertiã rationem. dr̃: ꝙ ĩpossibile est intellectũ formare vnũ ꝯceptũ cõez enti reali ⁊ enti rõnis: cũ nullus ꝯceptus sit eis cõis: ⁊ ideo negatur minor: q2 intell's solũ est certus: ꝙ tali figmento ꝯuenit hoc nomẽ ens: ⁊ nõ est certus de aliquo cõceptu ei ꝯueniente: nisi de ꝯceptu vocis. Concipit eniz ꝙ hec vox/ens/ dr̃ de ente rõnis: ⁊ dubitat: vtrũ ꝯceptus entis realis: an entis rõnis ei ꝯueniat.

Ad. qrtã rationem. ¶ Ad 4^m^ negat̃ maior: qñ passio est mere equiuoca: ⁊ h9 est itelligibilitas dicta de ente reali: ⁊ de ente rõnis. ¶ Ad ꝯfirmationẽ dr̃ p̃mo ꝙ obiectũ adeq̃tum intellectus a quo h3 intellectus: ꝙ sit vna potentia ab alijs distincta est tm̃ ens reale: sicut etiã soluz ens reale est obiectũ adequatũ meta^ce^: cũ quo tm̃ stat ꝙ ꝯsecutiue metaphysica sit de aliquo ente rõnis. Et sil'r ꝙ intellectus cognoscat ꝯsecutiue ens rationis. Nec istud repugnat adequationi: dr̃ eniz adequatũ nõ ex hoc/ꝙ po^a^ vel habit9 nullo mõ possit in aliud: sed q2 non potest in aliud per se: sed tm̃ consecutiue: qđ p3. Nam adequatũ obiectũ visus est color vel lucidũ: vt p3 2° de aia. ⁊ tm̃ per visuz cognoscimus tenebrã sed per accñs: vt dr̃ in eodẽ loco: que tm̃ tenebra non ꝯtinetur sub lucido: nec sub colorato. Dr̃ 2°: ꝙ potẽtia que fertur in plura h3 aliqđ in qđ per se fertur: in aliud aũt fert̃ nõ p se: nec ꝑpter aliquã vnitatẽ cuz illo p̃mo: sed ꝯsequẽter: ita ꝙ in istud ferri non posset: nisi p̃us esset lata in illud p^m^. ⁊ hoc modo intellectus non potest apprehendere ens rationis: nisi precognito ente reali.

(Margin: Qñõ itel'ligat adequatio in obro po^e^. — Tex. 2,66)

¶ Utrum conceptus entis sit realis. Questio. VI.

Queritur sexto vtrum conceptus entis sit realis. Et arguitur ꝙ non. ¶ Primo. Omne reale citra deum/est in aliq̃ genere. Sed huiꝰ ꝯceptus nõ est in genere/cũ circumeat omnia genera. ergo non est realis.

(Margin: Pma rõ. — Scda rõ.)

¶ Scđo. Nullum reale vere predicatur de ente rationis. Sed cõceptus entis vere dicitur de ente rationis. ergo nõ est realis. Maior patet. alioquin ens rationis esset ens reale. Minor est in litera. tex. cõ. 2. vbi dicit ph's ⁊ Cõmen. ꝙ negationes sunt vno modo entia.

In oppositum arguit̃. qcqđ est essentiale decez generibus est reale: cuz ens rationis de nullo ente reali essentialr' predicet̃: aliogn reale dependeret a nõ reali. Sed ꝯceptus entis est essentialis decẽ generibus. Illa enim ꝑpositio est in p̃mo ꝑseitatis: in qua predicatur ens de aliquo decem generũ: ergo.

(Margin: Cõclo p^a^)

Rñdeo tribus conclusionibus. Quaꝝ prima hec est. ¶ Formalis conceptus entis est realis/quocunq3 modo accipiatur ens. Probat̃ sic ista ꝯclusio. Quicqđ est alteri inherens/est ens reale. Sed formalis ꝯceptus entis est alteri inherens. ergo. Maior ꝑbatur: quia omne accidens est ens reale. Sed omne inherens alteri/est accidens. ergo est ens reale. ¶ Et cõfirmatur: quia ens diuisuz in substantiam ⁊ accidẽs est tm̃ reale. Minor ꝑbat̃: q2 cõceptus formalis est accñs inherens intellectui. ¶ Et si dicatur: ꝙ ens intentionale diuiditur contra ens reale: sed cõceptus est quid intentionale. ergo nõ est ens reale. Maior patet ex se. Minor est Cõmentator. 3. de anima. cõmento. 26. vbi conceptus/appellat intentiones. ¶ Respondet̃ ꝙ huiusmodi entia intentionalia sunt quidem in se quedam realitates: sed dicuntur esse intentiones per comparationẽ ad obiectuz: ⁊ ideo dicuntur intentiones obiecti. ¶ Scđa conclusio. Conceptus obiectiuus entis: quod est cõmune enti reali: ⁊ enti rationis non est realis nec rationis: sed abstrabit ad vtroq3. Probatur ista ꝯclusio tripliciter. ¶ Primo. Omnis cõceptus cõmunis pluribus/⁊ superior eis/includitur per se in quolibet eorum. S3 conceptus entis hoc modo accepti/est cõmunis ⁊ superior enti reali: ⁊ enti rationis. ergo clauditur per se in conceptu vtriusq3. S3 nullum reale clauditur per se in ente rationis. ergo ille conceptus non est realis. Maior patet: quia inferius diffinitur per suum superius. Minor etiaz patet: q2 omne totum est cõmunius ⁊ superius partibus subiectiuis. Antecedẽs ꝯo scđe consequẽtie ꝑbatur: quia si aliqđ reale cõueniret per se enti rationis: tũc ens rõnis esset ens reale: sicut quia animal per se clauditur in cõceptu hoĩs: ideo hec est vera. hõ est animal. ¶ Scđo. Ens rationis: ⁊ ens reale in nullo reali conueniunt. Sed conueniunt in cõceptu entis. ergo conceptus entis non est realis. Minor patet. Maior probat̃: quia differẽtie que ex opposito diuidunt aliquod cõmune/ non coincidunt adinuicem: nec aliqua earum coincidit cuz diuiso. Sed ens reale: ⁊ ens rõnis diuidunt ens. ergo ens diuisum non coincidit cum hac differentia diuisiua: que dicitur/ens reale. ¶ Tertio. Minus conueniunt substantia ⁊ chimera: ꝙ̃ accidens. Sed substantia ⁊ accidens nullam aliam cõuenientiam habent in aliquo reali: nisi in ente reali. ergo substantia ⁊ chimera: que est ens rationis/in nullo reali cõueniunt: aliogn tm̃ conuenirent: sicut substantia ⁊ accidens. Maior patet: quia aliquid predicat̃ de subã ⁊ accidente: qđ non predicat̃ de chimera. Minor etiam p3: qa nullũ reale est superius ad substantiam ⁊ accidẽs nisi ens. Ex qbus oĩbus p3: ꝙ ens cõmune enti reali: ⁊ rationis/non dicit ꝯceptuz obiectiuã realem/nec rõnis: sed abstrahit ab vtroq3. Qr enim non dicat ꝯceptũ realẽ ꝑbatũ est: ⁊ eisdez rõnibus ꝑbari põt: ꝙ nõ dicat ꝯceptũ rationis. ¶ Tertia cõclusio. Ens cõmune deo ⁊ creaturis: ⁊ substãtie ⁊ accidẽti dicit ꝯceptum obiectiuum realem. Probat̃ ista ꝯclusio. ¶ Primo. Obiectum intell's est ens reale. Sed conceptus obiectiuus entis est obiectũ intell's. ergo est realis. Maior ꝑbatur. Obm̃ intellectus non est fabricatũ ab intellectu. g̃ est reale: Consequẽtia p3: q2 omne ens rõnis: siue omne ens non reale fit per intellectuz. Añs ꝑbatur. Obm̃ intell's est prius intellectu ⁊ actu eius. g̃ non est fabricatuz ab intellectu. Cõsequẽtia p3: quia oĩs effectus est posterior sua causa. Añs est ph̃i. 2° de aia dicentis. ꝙ obã sunt preuia actibus ⁊ potẽtijs: qđ maxime verũ est de potentijs passiuis: q2 obm̃ potentie passiue se h3 ad eam: vt agens ⁊ mouẽs: omne aũt agens est prius passo. ¶ Secundo. Subiectum metaphysice est ens reale. S3 ens/cõmune deo. ⁊ creaturis/est subz metaphysice. ergo. Maior p3: q2 metaphysica est ſcia realis. Minor patuit supra in p̃mo. Dr̃ autẽ ens esse obz intellectus ⁊ metaphysice: quo ad conceptũ eius obiectiualẽ: q2 quidditas entis. ⁊ oĩa que sub ea continentur: possunt per intellectum: ⁊ per habitum metaphysice cognosci. ¶ Tertio. Subiectũ non est minoris realitatis: ꝙ̃ eius ꝑpria passio. Cum passio habeat esse a subo depẽdẽs. Nihil aũt dependet ab ignobiliori se. S3 bonum qđ est passio entis/est reale: vt p3 in 6° huius: vbi dicit̃ ꝙ bonum significat aliqđ existẽs in rebus. g̃ ⁊ ens qđ est subm̃ boni est ens reale: tale aũt est ens cõmune deo ⁊ creaturis. ¶ Quarto. Quicquid de ratione entis realis est ens reale: sed ꝯceptus obiectiuus entis cõmunis deo ⁊ creaturis est de rõne cuiuslibet entis realis: cum sit eo superius. ergo est realis.

(Margin: Cõclo 2^a^ — Cõclo 3^a^ — Tex. cõ. 33 — T. cõ. 5.)

Ad primum negatur maior: nisi tale reale sit vniuocum: cuiusmodi non est qđditas entis. ¶ Ad 2^m^ dicitur: ꝙ illa ratio est pro secũda ꝯclõne: ⁊ eam probat. Dicendum tamen/ꝙ cum dico/ꝙ ens cõmune enti reali ⁊ rationis/abstrahit ab vtroq3: non intendo dicere/ꝙ aliquid sit eis cõmune preter vocem. Nã sola vox est cõmunis enti reali ⁊ rationis. Sed dico ꝙ si accipiatur tota latitudo entium: tam realium ꝙ̃ rationis: ipsa ꝫm se totam: nec est realis: nec rationis. Et dr̃ abstrahere ab vtroq3 quia ꝫm aliquam ⁊ p̃ncipalem sui partem est ens reale: ꝫm aliam ꝯo est ens rationis.

(Margin: Ad p̃mã rõnem p̃ncipalem. Ad scđaz)

¶ Utrum ens habeat ꝯtradictorium. Questio. VII.

Queritur vtruȝ enti sit aliqd ꝯtradictoriū. Et vr̄ q̄ nō. ¶ Primo. In
1° ratio. nullo termino/habēte multiplex significatuȝ/ pōt eē ꝯ̄dictio. qꝛ affirmatio ꝛ negatio nō erūt respectu eiusdē: vt pȝ cū dr̄: canis currit: ꝛ canis nō currit. Sed ens dr̄ multiplr̄. 4° meta. tex. cō. 2. ergo ꝛc.
2ª ratio. ¶ 2°. Si ens hȝ ꝯdictoriū: illud erit non ens. Sed nō ens/ nō opponit̄ enti ꝯ̄dictorie. Maioꝛ pȝ. Minoꝛ ꝓbat̄: qꝛ rō vnius extremi ꝯ̄dictionis/nullo mō ꝯuenit alteri extremo: aliogn ab eis posset abstrahi vnus ꝯcept⁹/cōis vtriqȝ: ꝛ p̄ ꝯn̄s inter ꝯ̄dictoria esset mediū. Sed rō entis ꝯuenit non enti. ergo ꝛc. Maioꝛ pȝ. Minoꝛ ꝓbat̄. Cui ꝯuenit intelligibilitas/ei ꝯuenit rō entis: cum intelligibilitas sit passio entis adequata. Ens enim est adequatū obm̄ intellectus. Sȝ nō enti ꝯuenit intelligibilitas: cū sit apprehensibile per itellectū. ergo ꝛc.
3ª ratio. ¶ 3°. Cōceptui certissimo/ꝛ de quo nullus itell's dubitat/nihil opponit̄ ꝯ̄dictorie. Sed ꝯceptus entis est huiꝰ. Maioꝛ ꝓbat̄: qꝛ cōceptus habēs ꝯ̄dictoriuȝ/pōt negari. ꝛ ꝯceptus ei oppositus pōt hr̄i: nō pōt aūt hr̄i ꝯceptus oppositus ei qui est certissimus. Minoꝛ pȝ: qꝛ ens est subiectum p̄mi ꝛ certissimi principij: de cuius veritate nullus potest
Tex. ꝯ. 9. dubitare. 4. meta. ergo ens est certissimū. Pȝ ꝯn̄tia: qꝛ notitia ꝓpositionis/dependet ex notitia terminoꝝ: p̄mo posterioꝝ.
4ª ratio. ¶ 4°. Extremis ꝯ̄dictionis nihil est cōe. Sed enti ꝛ nō enti aliqd est cōe. ergo ꝛc. Maioꝛ pȝ: ex precedenti rōne. Minoꝛ ꝓbat̄. Nomen infinitū est cōe enti ꝛ nō enti: hec enim est vera. lapis est nō hō. ꝛ silr̄ ista. nihil est nō hō.

Duplex qōnis intellect⁹. Rn̄deo q̄ presentis. q. pōt esse duplex sensus. Primus est. vtrū in ente saluet̄ ꝯ̄dictio respectu suoꝝ inferioꝝ/rōne multiplicis significati/eo mō quo dicit̄ in equiuocis nō esse ꝯ̄dictoriū/sicut ista nō ꝯ̄dicunt. Canis lucet: canis nō lucet: qꝛ lucere ꝛ nō lucere dicunt̄ respectu diuersoꝝ/cōtentoꝝ sub cane: ꝛ sic nō mouet̄ presens questio. Nam supra in. q. 4. dictū fuit q̄ ens hȝ tantā vnitatē que sufficit ad remouendā equiuocationē/ꝛ ad saluandā ꝯtradictionē. Alio mō pōt accipi ens quantū ad suū p̄m significatuȝ ꝛ cōceptū ꝓpriū: ꝛ querit̄. vtrū ei sic fm̄ se ꝛ precise acceptum/aliqd ꝯ̄dicat. Et sic mouet̄ ista questio. Et loquoꝛ in hoc loco: nō tantū de ꝯtradictione que reperit̄ in ꝓpositionibus: sed etiā de ea que reperit̄ in terminis simplicibus. Sicut enim ista ꝯtradicūt. Omne ens currit: aliqd ens nō currit. Et silr̄. Hoc ens est albū: hoc ens nō est albū: qꝛ negatiua aufert totū qd̄ affirmatiua ponit. Ista etiam Soꝛ. ꝛ nō Soꝛ. ꝯtradicunt.

Rn̄detur ad problema affirmatiue. ¶ Et ideo questio est. vtrū silr̄ ens ꝛ non ens ꝯtradicant. Ad quā qōnem rn̄det̄ affirmatiue q̄ sic. Et ꝓbat̄. ¶ Primo. ꝯ̄dictio est in istis ꝓpositionib⁹. Soꝛ. est ens. Sortes non est ens. Aut igitur est oppositio cōtraria: aut priuatiua: aut relatiua: aut ꝯ̄dictoria. Non p̄ma/nec 2ª/ nec 3ª: vt de se pȝ. ergo est ꝯtradictoria. Sed hec ꝯtradictio nō est ex parte subiecti: cū subm̄ in vtraqȝ ꝓpositione maneat affirmatiuū. ergo est ex parte predicati: vel ex pte copule. Sed per copulam ꝛ predicatū signat̄ ens in affirmatiua: ꝛ nō ens in negatiua. ergo enti opponit̄ ꝯ̄dictorie non ens. ¶ 2°. Cuilibet disiunctiue affirmatiue assignat̄ sufficienter ꝯ̄dictio per copulatiuam negatiuā. Isti eniȝ. vel tu curris: vel tu legis. ꝯtradicit ista. tu non curris. nec legis. vt tradunt omnes dialectici. Et qd̄ dictū est de disiunctiuis: dō in est de extremis disiunctis. Sed ꝯceptus entis est quid disiunctū: vt pȝ ex superioribus. ergo ꝯceptui entis qd̄ est disiunctum: suba vel accidēs: ꝯtradicit istud copulatum. nec suba nec accidens. ¶ 3°. Phs 4° metaph. textu cōmēti. 8. dicit: q̄ firmissimū p̄n^m: ꝛ p̄ma oium dignitatum est: q̄ impossibile est ideȝ simul inesse ꝛ non inesse eidem fm̄ ideȝ: ꝛ quātū ad alias ꝯditiones que determinate sunt in logica.

Et postea textu ꝛ cōmento. 9. Arguit ꝯtra Heraclituȝ dicētem: q̄ quis pōt opinari predicta duo. s. esse ꝛ non esse: esse simul vera. Et hec est ratio phi. duo ꝯtraria non possunt eē in eodem simul. sed opiniones ꝯtradictorioꝝ sunt ꝯ̄rie. vt patet 2° peri hermenias. ergo non possunt esse simul in eodem intellectu. Sed esse ꝛ non esse/sunt ꝯtradictoria. ergo non potest quis opinari/q̄ idem simul sit ꝛ non sit. ¶ Confirmat̄: quia Cōmentatoꝛ circa medium eiusdē cōmēti. 9. ꝓbat idem ex hoc/q̄ omnes qui vtuntur demonstratione ꝛ vlr̄ syllogismo/ponunt hanc dignitatem: q̄ ꝯtradictoria non simul ꝯgregant̄ in eodē. Et ex hoc infert q̄ esse ꝛ nō esse nō sunt silr̄ in eodē: que rō nihil valeret: nisi esse: ꝛ non esse essent ꝯdictoria. ¶ Confirmat̄ 2°. quia in eodē lib. 4. textu ꝛ cōmento. 27. ꝓbat̄ q̄ inter ꝯ̄dictoria non datur medium ista rōne. Inter verū ꝛ falsuȝ nō datur mediuȝ. ergo inter ꝯtradictoria non datur medium. An̄s pȝ: qꝛ ois oratio est vera vel falsa. Cōsequentia ꝓbatur: qꝛ veruȝ est esse qd̄ est: ꝛ falsum est esse qd̄ non est. Sed esse ꝛ non esse sunt ꝯ̄dictoria. ergo verum ꝛ falsum/sunt ꝯtradictoria.

Ad primū dr̄ q̄ ens accipit̄ duplr̄. vno mō vt est cōe tam enti reali/q̄ȝ enti rōnis. Alio mō vt est cōe tm̄ enti reali. Primo mō non pōt enti esse aliqd ꝯ̄dictoriū: qꝛ tale esset saltē ens rōnis: ꝛ ēt: qꝛ tale ens est equocū: cuȝ enti reali ꝛ enti rōnis nihil sit cōe nisi nomen. 2° mō nō ens reale est enti ꝯ̄dictoriū. Et lȝ ipsuȝ nō ens vt apprehensuȝ sit ens rōnis: nō tm̄ est ens reale: sed ei ꝯ̄dicit. Intelligibilitas aūt nō est passio tm̄ entis realis: sȝ entis cōis ad reale ꝛ rationis. ¶ Ad 2^m dr̄ q̄ extremis ꝯ̄dictiōis pōt esse cōe nomen ꝛ non aliud: ꝛ sic hoc nomē ifinitū nō hō/est cōe enti ꝛ non enti: sȝ nulla est cōitas rei: qd̄ tm̄ oporteret si aliqd deberet esse mediū iter ꝯ̄dictoria. ¶ Ad 3^m negatur maioꝛ. Ad ꝓbationē dr̄ q̄ ꝯceptus certissimus nō pōt negari ab his qbus ꝯuenit: nec ꝯceptus opposit⁹ pōt eis attribui: pōt tm̄ ꝯcept⁹/oppositus ꝯceptui certissimo app̄hendi. Et hoc mō est in ꝓposito: qꝛ ipȝ nō ens/app̄hendit̄ eo mō q̄ poss̄e est ipȝ app̄hēdi: app̄hēdit̄. n. qd significet̄ p hoc nomē/ non ens. ¶ Ad 4^m dr̄ p̄ q̄ non est ad ꝓpositum: qꝛ ꝓcedit iuxta p̄m sensuȝ/positū in p̄n° questionis. Dr̄ 2° q̄ lȝ in multiplici equiuoco/non possit esse ꝯtradictio: potest tm̄ esse in analogo. Ens autē est analogū. ergo ꝛc. ¶ Querēdū est ēt eodem mō de ente rōnis: qm̄ vt inqt Cōmentatoꝛ. 4° meta^{ce} cōmēto p̄. Alique res logice appropriant̄ p̄me phie: de qbus agit̄ in p̄ma parte quarti libri. Et in 2ª agitur de p̄mis p̄ncipijs. Ex hoc pȝ q̄ p res logicas non accipit primas ꝓpositiones: sed potius ipsum ens rationis ꝛc.

¶ Utrum ens inquantum ens hēat p̄n^m. Qō. VIII.

Queritur Utrum entis inquātū ens/sint p̄nª ꝛ cāe. ¶ Et arguit̄ q̄ non. Primo/ois cā ꝛ oē p̄n^m est aliquo mō p̄us effectu. Sȝ ente nihil est p̄us. ergo nihil est cā entis inquātū ens. Maioꝛ pȝ. Minoꝛ ꝓbat̄. Primo. Nihil est p̄us p̄ oiuȝ: sȝ ens est p̄^m oiuȝ: ꝛ est p̄m⁹ ꝯceptus: ꝛ vnicuiqȝ p̄us ꝯuenit eē ens/q̄ȝ qdcūqȝ aliō p̄dicatuȝ. ¶ 2°. Ens inq̄ȝtū ens/qd̄ est subm̄ meta^{ce}/est cōe finito ꝛ ifinito. Sȝ enti sic cōi nulla est cā. ergo. Maioꝛ pȝ. Minoꝛ pbr̄. Aut illa cā esset finita: aut ifinita. Nō ifinita: aliogn eēt prioꝛ eo qd̄ est cōe finito ꝛ ifinito. Nec ēt finita pp eādē rationem. ¶ 3°. Si ens inq̄ȝtum hꝫ hȝ cās ꝛ p̄nª: aut hic ꝯuenit ei per se aut per accidēs. Si per accidēs: cū ea q̄ sunt p accn̄s nō cadant sub ꝯsideratione scie. sequit̄ q̄ supfluū est de hoc facere qōnē. Si p se. Cōtra qcqd ꝯuenit alicui p se/ꝯuenit ei in quocūqȝ sit. Sȝ enti qd̄ est in deo nullo mō ꝯuenit hēre cās. ergo. ¶ 4°. Si ens inq̄ȝtū ens hȝ cās. ergo vel mālē: vel formalē: vel finalē: vel efficientē. Nō mālē: qꝛ metaphysi. abstrahit a mā. Nō formalē: qꝛ entitas est p̄ma actualitas. Non

efficientē:q2 nulla ꝓductio terminat̄ precise ad ens.sed ad hoc vel illō.puta hoiez lignū ⁊ hō. Nō finalē:q2 finis ⁊ forma sunt idē nūo.2° phyſi.tex.cō.70.Sz ens est p̄ͣ foꝛa ⁊ p̄ͣ pfectio.ḡ est vltim⁹ finis. ⁋5°.Eius nulla est cā qꝺ abstrabit a cā ⁊ causato.Sz ens inq̄tū ens est hō:cū cā ⁊ causatū diuidāt ipz ens.ergo entis inquātū ens nulla est causa.

5 ratio.

Rn̄deo ⁊ premitto aliq̄ ꝓ notitia tituli q̄ōnis. ⁋Primū est:q ly inq̄tū nō tenet̄ reduplicatiue:sed specificatiue.Si.n.staret reduplicatiue/tunc esset eadē qō. ac si quereret̄.An oē ens hēat cām.⁊ p ꝯñs an sit ire in infinitū in cāis.Stat aūt specificatiue/⁊ specificat rōnē entis. Et est querere/an det̄ aliqua cā/ꝑ quā res hēant q sint entia.puta/an sit aliq̄ cā a qua lignū hēat q sit ens:⁊ nō soluz hēat q sit lignū. ⁋Scōm est q cū metaͨͣ abstrabat a materia:ꝯñs qō nō est de cā māli.Sz de effectiua vel formali vel finali. ⁋3ᵐ est q cū ens sit vl'iuz ⁊ effect⁹ vl'is reducat̄ in cām vlem:vt dī 2° phy.⁊ 5° metaͨͣ.tex.cō.3.posset eē qō ad hūc sensuz.Utrū res inq̄tū sūt entia/habeant cām vl'ez. puta deū.Et inq̄tū sunt corpa hēant ꝓ vl'i cā celū:⁊ inq̄tū viuunt/hēant ꝓ vl'i cā intelligētias:⁊ inq̄tū sunt tales vel tales res:puta hō vel lapis:habeāt ꝓ cā hoiez vel lapidē: ⁊ de hoc erit spālis qō in q̄nto huius. ⁋4ᵐ est q cū principioꝝ aliqua sint cōplexa/aliqua incōplexa:pōt de vtrisq̄ esse qō:⁊ q̄tū ad cōplexa titulus q̄ōnis est apert⁹ ⁊ clarus: q̄tū ꝟo ad icōplexa/qō itelligēda est de p̄n° formali.

Dictio inquātū pōt 2ᵉ accipi.

T.cō.3. T.cō.37.

His premissis hec est p̄ͣ ꝯclo.Entis inq̄tuz ens/sunt aliq̄ p̄nͣ ⁊ cāe.Probatur ista ꝯclusio.Prio.Illud qꝺ necio reqrit̄ in subo cuiusl3 scie est etiā in ente/qꝺ est subz metaͨͨ.Sed metaͨͣ est ꝓprie scia:⁊ oē subm opz hīe p̄nͣ ⁊ ꝓprias passiones:vt dicit phs p̄ posterioꝝ tex.c.43.ḡ ⁊c. ⁋Scōo phs 4° metaͨͨ tex.cō.p̄mi: sic dicit.Necesse est entis elemēta eē:⁊ nō ꝭm accn̄s:sed inquantū sunt entia:vn̄ ⁊ nobis entis inq̄tū est ens/p̄me cāe sunt accipiende.vbi dicit Cōmentatoꝛ.q dupl'r p̄nt queri p̄nͣ entis.Uno mō inq̄tū/est hoc:aut illud.puta sensibile vel mobile/aut mathematicū:⁊ hoc est querere p̄nͣ entis ꝑ accn̄s.i.ista qꝺ est accidentalis metaͨͨ:q2 ista p̄nͣ nō cōueniunt enti inq̄tū hō:s3 inq̄tū est tale vel tale:⁊ talis ingstio ptinet ad scias spāles.Alio mō querūt p̄nͣ entis/inq̄tū ens simpl'r ⁊ absolute.⁊ hoc mō ptinet ad p̄mā phiaz. ⁋3° sic arguit̄ per phm.6° metaͨͨ tex.cō.primi.Ois scia querit p̄nͣ ⁊ cās sui subiecti.Et hoc ꝓbat inductiue in mathematicis ⁊ in medicina.ḡ metaphysica querit p̄nͣ entis. Et Cōmen.dicit ibidē:q q2 h̄ scia est de ente simplici:ideo hꝫ ꝑscrutari de cāis entis simplicibus. ⁋2ͣ ꝯ.Entis inquantū ens sunt p̄nͣ incōplexa.hāc ꝯclusionez ponit.S.Thomas in tribus locis super metaphysicā.Et dupl'r eaz declarat.p̄ ponit eā in ꝓlogo metaͨͨ.vbi dicit q deus ⁊ itelligētie sūt p̄nͣ entis inquātū ens.Scōo ponit eā.4° metaͨͨ.lectiōe p̄ͣ. ⁊ remittit se ad declaratione predictā positam in ꝓhemio. ⁋Pro cuius notitia preter ea que dicentur in hoc libro. Sciendū est q in scia/pōt dupl'r aliquid cōsiderari/tanq̄ p̄nᵐ.Uno mō tanq̄ p̄nᵐ extrinsecū:qꝺ.s.nō cadit sub adeq̄to obo.sed est cā eius efficiens aut finalis.⁊ hoc mō nālis ꝯsiderat de p̄ motore/tanq̄ de p̄n°.Alio mō aliq̄d dī eē p̄ncipiū subiecti intrinsecuz:⁊ hoc mō querit̄ in phia nāli de mā ⁊ forma.Huiꝰ autez p̄nͣ:⁊ sunt p̄nͣ ⁊ cadunt sub obto. Ex quo pꝫ/q nō opz p̄nͣ in scia:siue p̄nͣ subi/esse p̄nͣ oiuz que sub obto cōtinent̄:alioqn aliqua essent p̄nͣ sui.sed sufficit q sint p̄nͣ alioꝝ a se.Ens autem qꝺ est subm metaͨͨ nō hꝫ p̄nͣ extrinseca:q2 omne ens ꝯtinet̄ sub eo:sed hꝫ principia intrinseca.i.iclusa in suo obō.Et hoc modo deus est p̄ncipiū entis inquantū ens:q2 est causa entitatis oium alioꝝ. Et ad hunc sensuz exposuit Cōmentatoꝛ 4° metaͨͨ cōmēto p̄ per p̄nͣ entis primā formā/⁊ finē vltimū. ⁋3° ponit

1ᵃ ꝯclo.

Entis p̄nͣ quot mōdis inuestigari p̄nt.

2ᵃ ꝯclusio

Notādū. Distinctio

eandem ꝯclusionē 6° metaͨͨ.lectione p̄ma.Sed aliter eaz declarat dicens.q vnūq̄ꝺq3 hꝫ q sit ens per suā propriam q̄dditatē.Cōsiderare aūt de qꝺ q̄d est simpl'r ⁊ absolute/ꝑtinet ad metaphysicuz:q2 qꝺ q̄d est nulli scie est ꝓpriū:sed est cōmune oibus:⁊ ideo pertinet ad sciam cōmunissimā. ergo sola metaphysica ꝯsiderat principia entis inquantuz ens.i.id a quo vnūq̄ꝺq3 habet q sit ens.Ex quo pꝫ q in B aliter accipit principia entis q̄ prius:quia hic accipit p̄ncipia formalia:⁊ superius non.Quidditas eniz cuiuslibꝫ rei dat ei formal'r q sit ens.Nam homo per humanitatē suaz ⁊ est hō:⁊ est aial:⁊ suba ⁊ ens:ita q vnaqueq3 res ex suo qꝺq̄d est considerato absolute:⁊ non inquantuz est tale vel talē/hꝫ q sit ens. ⁋Et si arguit̄.Cōtra.q2 quod predicatur de aliquo in primo modo dicendi per se:nō inest ei per aliquaz causaz:nec per aliqꝺ p̄nᵐ.Sed ens dī de omnibus in primo modo dicendi per se:cum predicet̄ essentialr.ergo nulla est causa formalis per quaz aliq̄d sit ens. ⁋Rn̄det̄/ ⁊ dicet̄ primo q maioꝛ est falsa.Nam viuens dī essential'r de hoie:⁊ tñ in est ei per rōnē aialis.Ideo enim homo est viuens:q2 est substātia aiata sensitiua.Dicit̄ 2° q presertiz illa maioꝛ est falsa loquendo de p̄n° formali eo mō quo qꝺ quidest dī p̄nᵐ formale.Illud eniz quo formal'r homo est aial/est aialitas. ⁋Et si dicatur.saltem non pōt inesse per cām efficientem.Nulla enim est causa q homo sit hō vel aial:vt dicit phs 7° metaphysice.tex.cō.36.ergo saltem falsum est qꝺ dictū fuit supra in p̄ncipio hui⁹ questionis:deū esse causam agentem entis inquantū ens. ⁋Rn̄deo q hꝫ locutiones:homo inquantū hō/est ab hoie:⁊ inquātū aial/est ab aiali:⁊ inquantū corpus est a celo:⁊ inq̄tum ens est a deo effectiue:p̄nt habere duplicē sensum.Unus est q tales dicant̄ esse cause/q predicatū ꝯueniat subto:⁊ per ꝯn̄s veritatis illarū ꝓpositionū:⁊ iste sensus est falsus:vt argutum est.Nulla enim est alia cā q veruz sit hoiem esse aial nisi identitas subiecti ⁊ predicati.Alius sensus est/q iste effectus sit ab oibus illis causis/ꝓductis in actuali existētia: ⁊ q ꝭm diuersos gradus/reducat̄ in diuersas cās:quarum vna sit ꝓpria cā illius effectus in quātū est in tali gradu entitatis:⁊ alia inq̄tū est in gradu aialitatis sit ꝓpria eius cā: ⁊ sic de alijs:⁊ hic sensus est verus.Pōt ēt alio mō exponi q entis inq̄tū ens sunt p̄nͣ:accipiēdo ens nō in sua vl'itate:sed pro suba/vt dicat̄ q ly inq̄tum specificat rationē entis per se.Et hunc sensuz habuit cōmē.4.metaͨͨ.cō.3.in p̄ncipio.vbi sic dicit.Cum declarauit q vnius scientie est ꝯsideratio de ente ⁊ de causis suis.s.substātia ⁊ de causis sube. vult etiam declarare q istius scientie etiam est ꝯsideratio de vno. ⁋3ͣ ꝯclusio.Entis qꝺ est subiectum in metaphy. sunt principia complexa.Ista ꝯclusio ex se ita euidens est vt non indigeat probatione. Nam 4° metaphy.tex.cō.7. docet phs esse quasdam primas ꝓpositiones/ad quas resoluuntur omnes demonstrationes.Item.Omnis demonstratio ꝯstat ex principijs proprijs:vt dī primo posterioꝝ. Sed in metaphysi.habentur vere demonstrationes:vt ꝓbatum fuit supra.ergo.

Obiectio.

Rn̄°.

Replica.

Solutio. Sensus ꝓpositionū causaliū.

3ᵃ ꝯclo.

Ad argumenta in oppositum rn̄det̄. ⁋Ad p̄ᵐ dicitur/q loquendo de causa ꝓductiua:deus est prioꝛ respectu eorum quorum est principium ⁊ causa.Si ꝟo loquamur de p̄ncipio formali:sic dico q nullus est qui per p̄us de rebus predicet̄ q̄ ꝯceptus entis:quia ꝯceptus entis est p̄mus.Et hoc est quod ꝯcludit argumentum:cuz hoc tamen stat q cuilibet rei ꝯueniat aliquid/quo formaliter ipsa sit ens:⁊ hoc est sua quidditas:nō tñ dico q hꝫ q̄dditas prius habeat rōnē qꝺq̄dest/q̄ rōnez entis:s3 q ipsa comparata ad illud in quo est/dat ei formaliter q sit ens. ⁋Ad 2ᵐ dī q illud ens qꝺ est cā effectiua entis inq̄tū ens:est ens infinitū ꝯtentū sub ente cōi:⁊ istud

Ad p̄mā rōnem capitalem.

Ad scōaz

est prius eis/quoꝝ dĩ cã ꝛ p̃n^m. Loquẽdo aũt de p̃n^o formali/ negat̃ minor. Nã ẽt deus sua qdditate est formaliter ens: ꝛ hꝫ p̃n^m formale quo est ens. Nõ.n.oẽ p̃n^m formale distinguit̃ realr̃ ab eo cui^o est p̃n^m: qđ pꝫ. Q̃libet.n.abstractũ est p̃n^m formale sui cõcreti: ꝛ tñ nõ oẽ abstractũ distinguit̃ realiter a ꝯcreto.

Ad tertiã ¶ Ad 3^m dĩ ꝙ hĩc p̃n^m ꝯuenit ꝑ se enti q̃tuꝫ ad aliq̃ sub eo ꝯtẽta: ꝛ hoc inest oib^o illis: hĩc aũt p̃n^m formale cõuenit enti in oib^o in qb^o saluat̃ nã entitatis.vt dictũ est.

Ad q̃rtã ¶ Ad 4^m dĩ ꝙ hꝫ cãm efficienteꝫ: ꝛ ꝙ ꝓductio vt est a cã p^a: attingit ꝑ rõnẽ entis in effectu. Naꝫ p^a rerũ creatarũ est esse: ꝛ sicut hꝫ cãm efficientẽ: ita ẽt finalẽ: qꝛ p̃^m efficiens est vltim^o finis. Hꝫ ẽt p̃n^m formale. ¶ Et cũ dĩ/ꝙ entitas est p^a formalitas. Rñdet̃ ꝙ qñ dĩ in q̃one/ꝙ oẽ ens hꝫ p̃n^m: accipit̃ ens cõcretiue: ꝛ nõ abstractiue.

Ad q̃ntã ¶ Ad 5^m dĩ ꝙ ens põt accipi duplr̃. Uno mõ ꝫm se ꝛ abstractiue: ꝛ sic cõcedit̃ totũ ꝙ abstrahit a cã ꝛ causato: ꝛ ꝙ vt sic/nõ hꝫ p̃n^m. Alio mõ put est in suppositis: ꝛ sic negat̃ minor: presertim loquẽdo de p̃ncipio formali. Ad ꝓbationẽ dĩ ꝙ cã ꝛ causatum diuidunt ens ꝫm se ꝛ absolute dictum.

Oẽ ens hꝫ p̃n^m formale.

¶ Utrũ metaphy. subalternet sibi alias scias. Q̃o. IX.

p^a ratio. Q ueritur Utrum metaphy. subalternet sibi alias scias. Et arg̃r ꝙ sic. ¶ Primo. Jlla scia alteri subalternatur: cuius subm̃ addit subo alterius differẽtiã accidẽtalẽ. Sꝫ subꝫ nãlis est hꝰ respectu subti metaphy.g̃ saltẽ nãlis subalternat̃ metaphy. Maior pꝫ. Minor ꝓbatur. subꝫ nãlis est ens mobile: ſꝫ mobilitas accidit enti vl'i: cũ nõ ꝯsequat̃ ꝑ se ad ens: aliogn ꝯueniret oi enti.g̃.

2^a ratio. ¶ 2^o. Scia q̃ põt ꝓbare subiecta aliarũ sciaꝝ eẽ: subalternat eas sibi. Sed metaphy. est hꝰ.g̃. Maior nota est. Minor ꝓbat̃. Tum qꝛ istud est p̃n^m metaphysicũ. vniuersuꝫ est ꝑfectũ ex suis ptib^o. vt pꝫ in fine.12.metaphy.tex.cõ.52. Ex h̃ aũt p̃n^o demr̃at̃ celũ eẽ ꝛ corpa aĩata eẽ: ꝛ ens mobile esse. Tum qꝛ metaphysicus cõsiderat p̃mã cãm eẽ in q̃ ꝯtinentur virtualr̃ subiecta oiuꝫ aliaꝝ sciaꝝ.g̃ põt demr̃are subiecta earũ esse. Tum qꝛ metaphysic^o demr̃at entia imobilia esse.g̃ ẽt põt demr̃are ens mobile eẽ.

3^a ratio. ¶ 3^o. Ois scia aut est subalternans aut subalternata: cũ iste sint dĩe ex opposito diuidentes sciaꝫ.ꝑ posterioꝝ. Sꝫ metaphy. nulli subalternatur.g̃ est subalternãs.

4^a ratio. ¶ 4^o. Quelibet scia ei subalternatur a qua accipit sua p̃n^a. Sed oẽs scie accipiunt p̃ncipia a metaphysica.s.p̃mas ꝓpositiones.ergo ꝛc̃.

Artic^o. 1. Duo modi subalternatiõis. Rñdeo Jn hac q̃one p̃mo dicet̃ quot sũt modi subalternationis: ꝛ qđ sit vnã sciam alteri subalternari. 2^o dicet̃ ad q̃onem. ¶ Quantum ad p̃^m tangit phs.ꝑ posterioꝝ.tex.cõ.30. duos modos subalternatiõis. Alique eniꝫ scie subalternant̃ quãtũ ad p̃ncipia: ꝛ hoc est quando ꝯclusio demonstrata in superiori scia accipitur vt p̃ncipiũ ad demonstrandũ aliquã cõclusionẽ in scia inferiori. Naꝫ tunc inferior scia subalternat̃ supiori. Et hoc mõ perspectiua subalternat̃ geometrie: ꝛ musica arithmetice. Alique ꝟo scie subalternant̃ q̃tũ ad modũ: ꝛ hoc est qñ vna scia dicit tñ qꝛ/de aliqua ꝯclusione. ꝛ alia dicit ꝓp qđ de eadẽ: ꝛ hoc modo medicina subalternat̃ geometrie in ista cõclusione. Uulnus circulare tardius sanatur. ¶ Differũt aũt isti duo modi: qꝛ p̃mus nõ est respectu eiusdẽ ꝯcl'onis. Jllam enim ꝯclusionẽ quã demõstrat musicus: nõ demonstrat nec ꝯsiderat arithmeticus: ſꝫ tñ dat musico p̃ncipia qbus potest eam demõstrare. Secũdus aũt modus est respectu eiusdẽ cõcl'onis: que ab vno scit̃ tñ qꝛ est: ꝛ ab alio scit̃ ꝓp qđ est.

Nõn^m p^m ¶ Sciendũ est aũt ꝙ ille q hꝫ sciam subalternatã nõ scit nec hꝫ euidentiã illoꝝ p̃ncipioꝝ q̃ accipit a subalternante: sed tñ credit ea ꝛ cognoscit ꝑ fidẽ: ꝛ hoc intelligo in eo qui hꝫ tñ subalternatã. Si ꝟo qs haberet sil' subalternanteꝫ ꝛ subalternatã. puta/geometriã ꝛ ꝑspectiuã: iste cognosceret p̃ncipia ꝑfectiõe/notitia sciẽtifica: ꝛ nõ creditiua. ¶ Sciẽdum p̃terea ꝙ vnã sciam alteri subalternari est subiectuꝫ eius sub subo alterius cõtineri. Loquẽs.n.phs de hꝭ sciẽtijs ꝑ posterioꝝ. vbi supra. sic dicit. Huiꝰ aũt sunt quecũqꝫ sic se hñt adinuicẽ/ꝙ alterã sub altero est. Qđ exponẽs Cõmentator.cõ.30.dicit. ꝙ hoc accidit oibus quaruꝫ subiecta sunt quedã sub qbusdã. Unum aũt subm̃ cõtineri sub altero põt esse duplr̃. Uno mõ: qꝛ vnũ est pars subiectiua alterius/sicut hõ sub aiali: ꝛ hoc nõ facit vnã sciaꝫ alteri subalternari: sed facit vnã esse ꝑtẽ alteri^o: sicut in libro de aialibus illa pars q̃ est de hoie est ps toti^o scie de aialibus. Alio mõ vnũ sub alio ꝯtinet̃: qꝛ ꝯ̃hit ip̃m ꝑ aliquã dĩaꝫ: que est ei accñtalis: ꝛ hoc facit subalternationẽ. ¶ Sed q̃lr intelligendũ sit ꝙ ista dĩa sit accidentalis hꝫ dubitationẽ. Quidã.n.dicũt ꝙ ois scia subalternata addit ad subalternanteꝫ dĩaꝫ facientẽ vnũ ꝑ accñs cũ tali subo. ꝛ ꝑ ꝯñs dicũt ꝙ subꝫ cuiuslꝫ subalternate est vnũ ꝑ accñs. Et hoc ꝓbãt. ¶ Primo/qꝛ subm̃ musice est numerus sonorus: ꝛ ꝑspectiue subꝫ est linea colorata. Sed ex colore ꝛ linea fit vnũ ꝑ accñs.g̃. ¶ 2^o/qꝛ linea Linconiensis dicit p̃mo posterioꝝ ꝙ subm̃ scientie subalternate addit subo scie subalternantis ꝯditionẽ accñtalẽ/que nõ est egrediẽs a nã subi. ¶ 3^o. Ex his que sunt diuersoꝝ generũ fit vnũ per accñs: sed subꝫ scie subalternate addit subo subalternãtis aliqd alteri^o gñis.g̃. Maior pꝫ. Minor ꝓbat̃. Tum qꝛ si nõ/supadditio alicui^o eiusdem generis/faceret sciam subalternam sic/ꝙ scia de triangulo subalternaret̃ ei que est de figura. Tum qꝛ ex rõne superioris subiecti/ꝑñt sciri p̃ncipia per se ad concludendam passioneꝫ de iferiorib^o.g̃ semꝑ scia que erit de inferioribus quo ad istas passiones cõclusas per p̃n^a virtualr̃ contenta in subo supiori/erit ps scie de tali subo. ¶ Dicunt preterea isti ꝙ ois scia subalternata saltẽ duab^o subalternatur: qm̃ a duabus accipit sua p̃ncipia ꝛ eorum euidentiam. Nam in perspectiua hoc est vnum p̃n^m. Uisio ꝫm lineam rectaꝫ est perfectissima visio. Jstud aũt p̃n^m/sꝫ hꝫ ꝓbari: ꝓbabit̃ per geometriam ꝛ per nãleꝫ. Jn geometria eniꝫ ꝓbat̃ ꝙ linea recta est breuissima ꝛ perfecta. Jn phĩa ꝟo nãli ꝓbatur ꝙ agens nãle q̃to est magis approximatũ passo/tanto perfectius agit. Ex quibus duobus cõcludit̃ ꝙ obiectũ approximatuꝫ potentie per lineã rectã/per ipsaꝫ ꝑfectius attingit̃. ¶ Sed ista duo stare nõ pñt. Primũ qđ eꝫ nõ: qꝛ expresse ꝓbatur.6.meta.ꝙ de ente ꝑ accñs nõ põt esse scia. ¶ Secundo qꝛ passio demonstrata in qualibꝫ scia est vna ꝑ se: vt pꝫ.ergo causa per quã inest subo est per se vna. sed causa inherentie passionis est nã subi quã significat diffõ. entis aũt per accñs/nulla est diffõ.ergo ens per accñs nullo mõ põt esse subꝫ. ¶ Tertio sequit̃ ꝙ possit esse vna scia de aiali albo q̃ subalternet̃ scie de aiali absolute: ꝛ tñ h̃ nullus dicit: pꝫ ꝯñtia: qꝛ fit additio dĩe accidẽtalis. ¶ Scđm etiam ꝙ dicunt/apparet falsum. Naꝫ ꝑspectiua subalternat̃ geometrie in ista ꝯcl'one. q̃to aliqd videt̃ magis a remotis tanto apparet minus. Eius aũt p̃ncipiũ est tñ geometricale.s.quia visio fit ꝫm figuram pyramidalem: cuius angulus q̃to magis protrahitur/tanto fit acutior. Simil'r medicina subalternatur tñ geometrie in illa ꝯcl'one/vulnus circulare tardius sanat̃. ¶ Et ideo aliter est dicendum: ꝙ vbi vna scia subalternatur alteri quãtũ ad modũ/subm̃ vnius non ꝯ̃hit subm̃ alteri^o: qꝛ subalternatio nõ est q̃tũ ad suba: sed q̃tuꝫ ad modum cognoscendi. Subalternata enim dicit de aliq̃ cõclusione tñ qꝛ. ꝛ subalternãs dicit ꝓpter qđ: ꝛ illud ꝓp quid siue p̃ncipiũ inherentie predicati ad subm̃/scia subalternata nullo modo cognoscit neqꝫ habitu scientifico: neqꝫ creditiuo. Chirurgicus enim inquantũ hꝰ/nullam habꝫ notitiam ꝙ ptes figure circularis magis distent eo ꝙ non faciunt angulum. ¶ Ubi autem est subalternatio q̃tum ad

p̃ncipia/ibi subm̃ vni⁹ addit ad subm̃ alterius dr̃iaz accidẽ
talẽ:que nõ dr̃ dr̃ia accidentalis/qr sit accidens per accñs:
sed ideo dr̃ accidẽtalis:qr nõ includit̃ in rõne ei⁹ cui addi/
tur.Et qr ducit id cui addit̃ ad cõsideratiõnẽ alteri⁹ scie:ꝛ
facit ipsuz alio mõ diffiniri:ꝛ hꝫ dr̃ia sic addita facit vnum
per se cũ eo cui addit̃:qr est eius ꝓpria passio.Subm̃ eniz
in geometria est quãtũ absolute cõsideratũ:subm̃ ꝯo in ꝑ/
spectiua est q̃tũ visibile.Cõstat aũt ꝙ visibilitas est ꝓpa
passio quãti:cõueniẽs tñ ei nõ in sua abstractiõe:sꝫ put est
ꝯiunctũ colori.Et p̃terea/ꝑspectiuus cõsiderat multas pro
prietates quãti visibilis.i.quõ diuersimode imutat̃ visus a
quãto/que diuersitas cõuenit quãto visibili/nõ pp aliquaz
…cõ,63. diuersitatẽ colorũ:sed ex hoc ꝙ ipsuz q̃tũ visibile se habet
alio ꝛ alio mõ ad visuz.Qr ẽt visibilitas sit passio quãti.pꝫ
qr p̃hs 2° de aia.dicit ꝙ sensibilia cõia sunt sensibilia ꝑ se:
lꝫ nõ p̃.Inter sensibilia aũt cõia:est magnitudo. Silr̃ cõsi/
derare de nũo absolute/ptinet ad arithmeticã:ꝛ cõsiderare
de nũo sonoro/ptinet ad musicã.Sonoritas aũt est ꝓpria
passio numeri nõ abstractiue accepti:sed vt est in voce.Et
numerus sic ꝯtractus ad vocẽ ꝑ sonoritatẽ/hꝫ diffiniri per
mãm.Numerus igit̃ sonorus est subꝫ in musica:ꝛ de ipso
demonstrant̃ alie ꝓprietates:ꝛ sonoritas in ꝓportione cõ
sistens/est rõ formalis hui⁹ subi:sicut visibilitas est rõ for/
pulchra dubitatio malis in subo ꝑspectiue.¶Et si arguat̃.Cõtra.qr visibili/
tas ꝛ sonoritas sunt ꝓprie passiões de aliq̃ demõstrabiles.
g̃ ad aliquã sciaz ptinet eas demr̃are:alioqñ aliqua ꝓposi/
tio scibilis ꝑ nullã sciaz sciret̃.Sed sonoritas non demr̃at̃
ab arithmetico:qr ipse abstrahit ab oi mã sensibili.¶Si
dicas/ꝙ demõstrant̃ a nãli:ꝛ silr̃ visibilitas.igitur iste scie
potius subalternant̃ p̃hie nãli/q̃ mathematicis.¶Rñde
Resolo pulchra. …cõ,63. tur ꝙ visibilitas ꝛ sonoritas p̃nt accipi duplr̃.Uno mõ ab
solute:ꝛ sic demr̃at̃ a nãli.Nã 2° de aia.demr̃at̃ ꝙ magni/
tudo est ꝑ se visibilis:ꝛ ꝙ ois vox est sonora.i.ab auditu ꝑ/
ceptibilis.Alio mõ accipit̃ sonoritas/put ad eã ꝯsequunt̃
diuersi modi imutãdi auditũ.ꝛ hoc hꝫ inq̃tũ ipsa sonori/
tas est ꝓportionalis:ita ꝙ cã hoꝝ modoꝝ poti⁹ est ex pro/
portionalitate/quã ꝯsiderat arithmetic⁹ q̃ ex sonoritate sꝫ
se.Et qr hãc cãz demr̃at arithmetic⁹:iõ musica poti⁹ subal/
ternat̃ arithmetice q̃ nãli:lꝫ ꝑsupponat aliqd demr̃atũ in
nãli p̃hia.Silr̃ visibilitas put est cã diuersitatis q̃ accidit
in visione.i.prout aliqd appet talis vel talis figure:aut tm̃
vel tm̃:que diuersitates nõ ꝯtigũt ex visibili absolute:sed
inq̃tũ est aut rectũ aut curuuz:aut h̃ns aliqd huiꝰ:de pro/
prietatib⁹ geometricis. Sic inquã accepta visibilitas.i.il/
lud qđ est cã hꝫ diuersitatis in visione demõstrat̃ a geome
Ad arga p°opionis tra.Nec valẽt rõnes alteri⁹ opionis.¶Ad pm dr̃ ꝙ sono/
ritas ꝛ visibilitas sũt ꝓpe passiões:vt dictũ est.Sonoritas
enim lꝫ non sit ꝓpria passio numeri absolute:est tñ ꝓpria
passio numeri in voce proportionali exñtis.¶Ad 2m dr̃/
ꝙ Linconiensis intelligit ꝙ nõ cõuenit ei per se absolute
cõsiderato:cõuenit tñ ei per se:vt est in tali nã.¶Ad 3m ne
gat̃ maior q̃ est ꝓpria passio alterius.

Ali⁹ arti⁹ in q̃ ꝓbat̃ metaphysicã nullam sciam sibi subalternare,

Quantum ad 2m dr̃/ꝙ metaca.nullã sciaz sibi subal
ternat:qđ ꝓbat̃.¶Prio.Scia subalter
nata accipit a subalternãte imediata ꝛ ꝓxima p̃na suaꝝ cõ
clusionũ.Sꝫ meta.nõ dicit imediata p̃na aliaꝝ sciaꝝ:alioqñ
nullus posset facere demr̃atões in aliȷs sciẽtȷs nisi eẽt
metaphysic⁹:qđ est falsuz:cũ ipsa sit vltima ordie doctrie.
g̃.¶Cõfirmat̃:qr subalternãs est habit⁹ p̃ncipioꝝ subal/
ternate.Sed est ipole acqri habitũ ꝯclõnũ nisi habeat̃ ha
bitus p̃ncipioꝝ.g̃ oporteret h̃ri metaphysicã ab eo q acqre
ret alias scias.¶2°.Subꝫ scie subalternãtis sꝫ se acceptũ/
nõ est de rõne alicuius dr̃ie quã addit scia subalternata vt
dictũ est . Sꝫ ens:qđ est subꝫ in metaca/est sm se ꝛ absolute
de rõne cuiuslꝫ dr̃ie:cũ nihil subterfugiat rõnẽ entis.ergo.

¶3° p̃hs 6° metacc tex.cõ.2.in fine diuidit p̃hiaz in tres
partes:quarũ vna sub altera nõ cõtinet̃:cũ ex opposito di/
uidantur.s.in naturalẽ.Mathematicã/ꝛ Metaphysicaz.g̃
metaca.non subalternat sibi istas.

Ad argumenta p̃ncipalia rñdet̃.¶Ad pm nega
tur minor.Ad ꝓbationez dr̃/ Ad p̃ncipalia.
ꝙ lꝫ mobilitas nõ sit de rõne entis:tñ ens est de rõne mo/
bilitatis:qđ tñ nõ est in scientȷs subalternatis/vt declara/
tuz est in q̃one.¶Ad 2m dr̃/ꝙ ꝓbare aliqd demr̃atiue põt Ad scdm
esse duplr̃.vno° ꝑ cãm ꝓpriã ꝛ sic ꝯcedit̃ maior:ꝛ negatur
minor.Alio mõ ꝑ cãz remotã:ꝛ sic negat̃ maior:ꝛ cõcedit̃
minor.Tum qr illud pm est remotũ valde.Tum qr deus
nõ est nisi vl'is cã oĩuz ꝛ nõ ꝓpria.Dr̃ p̃terea ꝙ maior ar/
gumẽti est absolute falsa:qr p̃ter illud opꝫ ꝙ addãt dr̃iam
accñtalẽ ad subꝫ subalternãtis/ꝙ nulla facit ad sbꝫ metacc.
Dr̃ 3° ꝙ metaphysic⁹ nõ ꝓbat p̃ entia imobilia esse:sꝫ acci/
pit hoc vt ꝓbatũ est a nãli.¶Ad 3m negat̃ maior:qr ille nõ Ad tertiũ
sũt dr̃ie ẽẽntialr̃ diuidẽtes habitũ sciẽtificũ in vl'i:sꝫ subal/
ternatio accidit scie sm se accepte:qr accidit ꝙ subꝫ vnius
addat ad subꝫ alteri⁹.¶Ad 4m negat̃ maior/nisi accipiat Ad q̃rtuz
p̃na ꝓxima Metaca aũt nõ tradit p̃na ꝓxima alicui⁹ sciaꝝ
specialium:sed tñ principia prima omnium.

¶Utrum Ens cõmune deo ꝛ creaturis sit adequatũ subm̃
metaphysice. Questio X.

Queritur decimo. Utrum sm.S.Tho. De subto scientiarũ
Ens cõe deo ꝛ creaturis/sit ade Cap.q.3.
quatũ subꝫ metacc.Et vr̃ ꝙ nõ.¶Primo:qr il/ ꝛ 4a p̃lo.
lud de quo tractat̃ in scia solũ vt de p̃n°.nõ cõ/ Prĩa rõ.
tinet̃ sub adeq̃to subo:cũ oẽ tale sit prius subo
scie ꝛ qualibet parte eius.Sed deus ꝛ sube sepate ꝯsideran
tur in metaca.solũ vt p̃ncipia vt dicit.S.Tho.super Boe/
tio de trinitate.q.5.ar.4.ergo ꝛc.¶2°.Cause subi nõ conti Scda rõ.
nentur sub subiecto.Sed deus ꝛ sube sepate sũt cões ꝛ vl'es
cause entis cõis:qđ est gen⁹ subm̃ in metaca.vt ipsemet di/
cit in ꝓhemio metacc.ergo.¶3°.Subiectũ cuiuslꝫ scie hꝫ Tertia rõ.
aliqua p̃ncipia ꝛ passiones a se distinctas.Sed entis cõis
nullum est p̃ncipiũ/alioquin aliqd esset pm dei:nulla ẽt est
eius passio:cum ois passio realr̃ distinguat̃ a subo:nihil ãt
distinguit̃ realr̃ ab ente sm.S.Tho.g̃.¶4°.Obꝫ est p̃us 4a ratio.
saltẽ sm rõnẽ qualibet sua pte subiectiua.Sed ens nõ est
prius deo/neqꝫ sm rẽ:neqꝫ sm rõnẽ vt dicit.S.Tho.p̃ma
q.3.art.5.g̃ sꝫ ipꝫ:ens cõe nõ est subꝫ metacc.¶5°.Obꝫ scie 5a ratio.
hꝫ vniuocationẽ ad suas ptes:cuz respectu eaꝝ appelletur
genus subiectũ.Sed ens cõmune nõ est vniuocum:vt sepe
dicit.S.Tho.ergo non est subm̃.¶6°.arguit̃ rõnibus alio 6a ratio.
rum.Unius scie realis/est vnũ subm̃ reale.Sed metaphy/
sica est vna scia realis:ens aũt cõe nõ est vnuz reale.g̃ non
est subiectum metaphysice.Maior pꝫ:qr vnitas ꝛ distin/
ctio sciaꝝ sumitur ex vnitate ꝛ distinctione obiectorum.vt
dicitur 2° ꝛ 3° de aia.textu cõmenti.38.Item:quia obiectuz
est causa scientie.Sed ens rõnis nõ potest causare ens rea/
le.ergo non potest esse causa scientie realis.Minor ꝓbat̃.
Ea que se totis distinguuntur non cõueniunt in aliquo rea
li.Nam oppositum predicati infert oppositũ subiecti.Sꝫ
deus ꝛ creatura se totis distinguũt:ꝛ conueniunt in ente.
ergo ens non est vnum reale.

In oppositum est.p̃hs 4° ꝛ 6° meta.tex.cõmẽ.
p̃mi.dr̃.ꝙ hec scientia habet con/
siderare de ente inq̃tum ens.

Rñdeo presupponẽdo id qđ declarabimus de mẽte. Rõ forma/
S.Tho.alibi:de obiecto scie.vbi dr̃ ꝙ forma/ lis obiecti
lis rõ obi reqrit tria.s.vl'itatẽ:qr opꝫ ꝙ predicetur aut in re tria exigit.
cto/aut in obliquo.de his que in scia cõsiderant̃.Secundo
requirit p̃ncipalitatem:qr oia considerata in scia ad ipsum
h̃nt attributionẽ.Tertio reqrit distõnẽ:qr scie diuiduntur

Scda ro accipitur. penes obiā inq̄tuz obiā sunt: vt declarabitr in 6° hui⁹.q.8ª. ¶ Suppono scđo q̄ scia accipit dupl'r. Uno⁰ put est partialis notitia hui⁹ vel illi⁹ ɔnis. Alio mō vt est qdē totalis habitus aggregat⁹ ex ptialib⁹ notitijs/puta/Geomeª potest accipi p̄cise p notitia hui⁹ ɔnis. Triangulus hz tres. Pōt ēt accipi p aggregato ex oib⁹ notitijs/qb⁹ cognosco qualēz ɔnē geometricā. Esse āt subz alicui⁹ totalis scie/nō est aliđ/

Subm ee alicui⁹ totalis scie quid sit. q̄z q p ei⁹ formalē rōnē attingat p̄ qcqd p talē sciaz cognoscitur: sicut pz q q̄titas ɔtinua pmanēs per suā rōnē formalē/est subz geometrie: qz vltimū ad qđ resoluit ois cognitio geometrica: r ad qđ fit resolo oiuz demonstrationū geometricaliū: est formalis rō illi⁹ subi vel cuiuscūqz alteri⁹: si ponat aliud ei⁹ subm. ¶ Supponit 3° q subm esse adequatuz habitui/nō est aliud/q̄z ipsuz nō excedere habitum nec excedi ab eo. Sonus.n. ideo est adequat⁹ auditui: qz ois sonus est auditu cognoscibilis: r qcqd pōt auditu cognosci: est sonus. ¶ His psuppositis. Rñ° q ð mēte. S. Tho. ens inq̄tū ens. siue ens cōe deo r creaturis est adequatū subm metace. Et pbat p̄ q ista ɔclo sit phi r Cōmētatoris. Scđo q sit. S. Tho. Tertio pbatur rōnibus.

Rñdet p blemati.

Aristo. r Auer. sententia.

Quantum ad p̄m arguit phs.4° meta.textu.cō.7.q Metaca/sit altior phia nāli/tali ratione. Metaca. est de suba p̄ma: r phia nālis nō est de suba p̄ma. ğ distinguunt. Per subam aūt p̄mā exponit Cōme. subam que est deus. Quero igit/qūo intelligit phiaz nālē nō esse de suba que est deus. Aut intelligit/q non est de ipsa vt de subo/aut de p̄n°. Qđ nō vt de p̄n°/falsuz est vt pz ex 8°phy. ergo in maiori accipit q Metaca est de p̄ma suba vt de cōtento sub subo. ¶ Itē 5° meta.tex.cō.p̄mi/reducit oēs modos p̄ncipij ad aliqđ vnū p̄m p̄nm di.q de hoc p̄ p̄n° sciēdū est qūo est r qūo erit. vbi dicit Cōme. in fine cōmēti p̄mi. q istud p̄m p̄nm est p̄ma cā finalis: r q de ipsa intendit ad sciendū in hac scia qūo est in se: r qūo est p̄m. Ex quo pz q nō solū de ipso sciēdū est in Metaca qūo est p̄nm: sz ēt qūo est in se. Et p phyfi.cō. vlti. sic dicit Cōmentor. Considerare de p̄mo p̄n° formali/vtrū sit vnuz vel plura/r que est suba eius est proprium p̄me philosophie.

p.t.c.51. vsqz ad fi.

Quantum ad zm arguit p̄mo. qz id qđ est precipuū cognitoꝝ in Metaca: aut est subz: aut est p̄ncipalis pars subiecti/cum p̄ncipalis finis cuiuslibet scie sit cognitio sui subiecti: r p̄ncipaliū partiū eius. Sed deus est p̄cipuū cognitoꝝ in Metaca. vt dicit. S. Th. sup Boe. de tri.q.5ª.ar.p̄. Et nō est subm meta. cū metaphysicus non cōsideret oia per rōnē deitatis: ergo deus cōtinet sub subo metace. ¶ Scđo qz. S. Tho. in eodē arti° postq̄z dixit subz Metace esse illud speculabile/qđ est sepatū a mā f̃m esse r f̃m rōnē diffinitiuā: statim subdit/q deus/r sube sepate/r act⁹/r poª/r multa alia/sunt hꝫ. ğ f̃m ipsum/deus ɔtinetur sub illo speculabili: qđ ipse dicit esse subm Metace. ¶ Tertio. Deus eadē rōne ɔsiderat a metaco qua r sube sepate: vt dicit. S. Tho. vbi supra.ar.4. Sed sube sepate cōsiderant tanq̄z ptes subi. ğ r deus. Minor pbat ex positione aduersarioꝝ: q dicūt q subz metace. est tm̄ ens diuisuz in.10.gña. Cōstat aūt q sube sepate cōtinent i aliq gñe.s. in gñe sube.

Sancti doctoris op.

Quantum ad 3m arguit p̄mo. Obm intell's/est ens cōe/vt sepe dicit. S. Th. r pz rōne: qz intellect⁹ pōt eleuari ad notitiā cuiuslz entis. ergo in itellectu est vnus habit⁹: cui⁹ obm sit ens cōe. Talis aūt habit⁹ non ponit ali⁹ a Metaca. cuz ipsa sit scia vniuersalissima. ɔñtia pbat: qz itellectui est dare vnū habitū/ei adequatū: qđ pz: qz cū intellectus sine habitu perfecte opari nō possit: seqt q nunq̄z posset pfecte attingere suū adequatū obm/nisi haberet habitū adequatū illi obo, per quē posset elicere intellectionē perfectā respectu ei⁹. ¶ z°. Illud est subz adeq̄tū in scia cui p̄: r p se insunt passiones in tali scia ɔsiderate: vt

Scđa rō.

dicit p̄mo posterioꝝ.tex.cō.25. Sed vnū/bonū/verū: act⁹/r potētia: r alie hꝫ passiones ɔsiderate in metaca/p̄us insūt enti cōi q̄z enti diuiso in.10.gña. ğ ens cōe est subz. Minor pbat: qz vnitas/r veritas r hꝫ ɔueniūt enti cōi: cū ɔueniāt nō solū.10.generib⁹: sz ēt deo. ğ p p̄us cōueniūt enti cōi: sic hīe tres/p p̄us ɔuenit triāgulo/q̄z isocheli. ¶ Dicet forte: vt qdā dicūt: q metaphysicus nō cōsiderat de hꝫ passionibus: ita abstracte r vl'r: sed solū vt cōueniūt enti diuiso in 10.gña. ¶ Sed cōtra argr. Ista ppositio. de⁹ est vn⁹. deus est act⁹ purus. est nāl'r cognoscibilis: cū physice demōstretur. ğ intell's cognoscit nāl'r vnitatē r actualitatē vt conueniunt alicui qđ est extra ens diuisuz in.10.gña. Sed ois notitia nālis pertinet ad aliquā sciam/habitam lumine nāli. Querit ğ ad quē hec notitia ptineat: nō ad nālē nec ad mathematicū. qz he passiones non ɔueniunt p̄ subis eaꝝ. ğ ad metaphysicū. ¶ Cōfirmat ista rō. Iste passiones ɔueniūt p te enti diuiso in.10.gña. ɔueniūt ēt enti cōi. ğ vel ɔueniūt eis eque p̄: vel per p̄us vni q̄z alteri. Nō vtrisqz eque p̄mo: cū ipo'e sit vnā passionē eque p̄ cōuenire duob⁹. Nō etiaz ɔuenit per p̄us enti diuiso in.10.gña q̄z enti cōi: qz passio p se cōueniens supiori r inferiori per p̄us cōuenit supiori q̄z inferiori: ens aūt cōe est superi⁹ ad ens diuisuz in.10.gña. ğ he passiones per p̄us ɔueniūt enti cōi: r p ɔñs ei cōueniunt p̄mo r per se. Tunc sic. he passiones sunt p̄ demrabiles r p̄scibiles de ente cōi. ğ earū notitia ptinet ad aliquā sciam: r nō ad Metaphysicā per te. nec ad aliquā iferiorē ea. ğ ad superiorē: r p ɔñs Metaca nō erit pª phia: nec pbabit p̄nª aliarū sciaꝝ: nec eius erit ɔsiderare p̄ma p̄nª vl'issima: q̄ oia sunt absurda r ɔ phm p̄.4.r.6. meta.tex.cō. scđi/septimi/r p̄mi. Et ita cōmuniter tenent peripatetici: vt Albertus/Cōmentator r Scotus r Auicenna.

Ad primū rñdet/q deus r sube sepate nō ɔsiderātur in Metaca vt p̄nª totius subi: qđ expresse: pz ēt de mente. S. Tho. di. illā ppōnē vniformiter de deo r de subis sepatis. Sube.n. sepate f̃m esse non sunt p̄nª subi: sed ɔtinent sub subo. ğ f̃m ipsuz nec deus cōsiderat solū vt p̄nm subi. Quis aūt sit sensus verboꝝ. S. Tho. pz bene ipz cōsideranti. Ipse.n. vult q p̄ncipia que sunt in se nāe quedā perfecte/dupl'r cognosci pñt. Uno mō vt sūt p̄nª. Alio mō qdditatiue q̄tū ad pprias eoꝝ nās. De⁹ aūt r sube sepate sunt p̄nª perfecta. Ideo his duob⁹ modis cognosci pñt. In metacª aūt nō cognoscunt distincte r qdditatiue: sed solū per effectus sensibiles: qui notificant nobis subas sepatas: nō q̄tū ad eaꝝ qdditates: sed inq̄tū sūt p̄nª r cāe suoꝝ effectuuz. His.n. notitia: que habet de cā p effectū: est notitia cāe vt est p̄nm: nō q cognoscamus solū hanc ppōnē. deus r sube sepate sunt p̄nª: sed qz qđcūqz p̄dicatū cognoscimus eis cōuenire: cognoscimus per effect⁹. Sz qz hꝫ notitia/imperfecta est: hꝫ talia p̄nª cōsiderant ēt in alia scia/puta/in Theoª q̄tuz ad pprias eaꝝ nās: puta/q deus sit trin⁹: q angelus sit beatificabilis: r alia hꝫ. ¶ Ad zm r 3m sil' rñdet/p q nō opz subm scie hīe cāz r p̄nm pductiuū. Nā theoª vere r pprie scia est: cui⁹ tm̄ subm.s. deus: a nulla cā est pducibilis. Sil'r res eterne/vt corpa celestia r Intelligentie pñt esse subz alicui⁹ scie: r tm̄ multi volunt r dicunt fuisse de mēte phi.8.r.12.meta. q nō depēdeāt a pª cā effectiue: sz solū vt a cā finali. Dico z° q de⁹ r sube sepate pñt dici cā entis cōis: nō qdē in se: sed vt saluat in aliqbus suis ptibus subiectiuis. Deus.n. est cā oiuz. Intelligētie xo mouendo orbes: causant hec iferiora. ¶ Dico 3° q in scientijs querūt cāe r p̄nª tam cōplexa q̄z incōplexa. p̄nª complexa sunt ppōnes qb⁹ demrant passiones de subo: r hec appellant p̄nª: nō qdē subi: sz passionū. Principia xo incōplexa pñt dici ipsi ɔceptus simplices/formati de subis: r hoc mō ɔcept⁹ entis/erit p̄nm entis: r eo possum⁹ vti ad ɔcludēdas

Distinctio notanda.

Ad 2m r 3m.

a priori

a ꝑori passiones de ente. Et quo entis inquātū ens sint pn/cipia ꝛ cāe/dictū est qōne ꝑcedenti. Utruʒ ꝟo oporteat oē subm hīe ꝓprias passiōes a se realr̃ distinctas infra dispu-

Ad 4m. tabitur. ¶ Ad 4m negat̃ maior qn̄ pars subtiua cōtinet in se qcquid ꝯtinet in suo supiori/ꝛ eminētiori mō ꝙ̄ in eo cō-tineat: deus aūt ꝯtinet eminētiori modo oia ꝙ̄ ꝯtineat ens cōe: qꝛ deus ꝯtinet oia virtualr̃: cuʒ habeat virtutē oiuʒ ꝓ-ductiuā: ꝛ ꝑter hoc cōtinet multa formalr̃. s. oēs ꝑfectiones simplr̃: ens aūt cōe ꝯtinet tm̄ potentialr̃ ꝛ ꝯfuse: ideo non

Uide hic Cardi. 1. q. 3. ar. 5. oppo. est ꝑus deo: nec ſm rem nec ſm rōneʒ. ¶ Ad 5m negat̃ ma-ior: qꝛ lʒ genus ꝑdicabile reqrat vniuocationē: tm̄ ad genus subm sufficit analogia: ꝛ hꝰ est ens: ꝓpea dicit Cōmen. 4. meta. cō. 2. ꝙ vna sciētia nō tm̄ est de subto qd̄ est vnū gn̄e aut spē/sʒ ēt de his/quoꝝ esse attribuit̃ vni fini: aut vni agē-

Notam digna. ti: aut vni subto: ꝛ ꝙ tale est subm in metaphysica. ¶ Ad 6m ꝯcedit̃ maior ꝓ ꝑma ꝑte: ꝛ negat̃ pro 2a. Sʒ est sciēdū ꝙ aliqua scia dupl̃r dici pōt realis: vno mō taʒ denomina-tione itrinseca ꝙ̄ extrinseca: qꝛ. s. est in se entitas realis: ꝛ est de obto reali. Alio modo tm̄ denominatiōe itrinseca: ꝛ ad hunc sensuʒ negatur. Nā Logica est in se scia realis: tm̄ est de obto qd̄ est ens rōnis. Nec valet ꝓbō: qꝛ obm nō dr̃ eē cā scie: nisi qꝛ ex phantasmate obti causant̃ spēs itelligibi-les in itellectu: quarū spērū/cā ꝑncipalis est intell's. ¶ Et si dicat̃ ꝙ subm scie terminat relōnem realē: qua scia refer-tur ad ipm. ergo est ens reale: negat̃ ꝯn̄tia. Naʒ relo rōnis pōt terminare relationē realē: vt vult expresse Phs in 5o meta. tex. cō. 20. ponēs 3m genus relatiuoꝝ: in quoꝝ alte-ro est relatio realis: in altero aūt est rōnis tm̄. Et sic pʒ fal-sitas 2e ꝑtis illius maioris. Negat̃ ēt minor. Ens eniʒ dicit vnū reale nō vnitate specifica: sʒ vnitate analogie. Nec est incōueniēs ꝙ ea que distinguunt̃ ſm totaʒ sui realitateʒ/ ꝯueniāt in vno ꝯceptu reali: siue talis ꝯceptꝰ sit formalis: siue sit obiectiuꝰ: duʒ modo sit vnus tm̄ vnitate analogie.

¶ Utrū Meta. ꝯsideret qdditates reꝝ i ꝑticulari. Qō. XI.

Ueritur ꝑmo vtrū ad metaphysicū ꝑti-neat ꝯsiderare qdditates rerū in particulari. ¶ Et vr̃ ꝙ sic. ꝑmo: qꝛ quelibet

pma rō. qdditas nālis. puta/hois/ligni/ꝛ cuiuslibet alte-riꝰ/siue mixti/siue elnti/est ꝑor motu ꝛ ꝙ̄titate ꝛ q̄lʒ suo accn̄te siue sit accn̄s ꝑ se: siue sit accn̄s ꝑ accn̄s. g cū in illo ꝑori sit cogscibilis: qꝛ vt sic est ens: eiꝰ cognitio ꝑ-tinet ad nālē vel ad Mathematicū: siue ad Metam. Sed nō ad nālē. neqꝫ ad Mathematicū. cū nālis nō cognoscat sepata a motu. neqꝫ Mathematicus sepata a ꝙ̄titate. ergo ad metaphysicuʒ. Ans̄ ꝓbatur. ꝯn̄tia pʒ: qꝛ ex. 7. huiꝰ tex. ꝛ

Scda rō. cō. 4. suba est prior accn̄te/nā/ꝛ diffōne. ¶ 2o. Cognosce-re qdditates ꝑtinet tm̄ ad illā sciaʒ/que ꝯsiderat de qd̄ qd est. qꝛ qdqdest ꝛ qdditas sunt idē. Sed tm̄ meta. cōsiderat de qdqdest: vt dicit Phs 7o meta. tex. cō. 4. ꝛ in sequētibꝰ.

3a ratio. ergo tm̄ meta. ꝯsiderat qdditates rerū. ¶ 3o. Metaphysi-cus cognoscit qdditatē vnā ꝑticularē distingui ab alia/pu-ta/hoieʒ a linea. g cognoscit vtrūqꝫ. Pʒ ꝯn̄tia: ex his que di-cit Phs 2o de aia: tex. cō. 146. Ubi ꝓbat̃ ꝙ opʒ dare sen-sum cōem. qꝛ sensus ꝑticularis non pōt ponere drĩam iter duo genera sensibiliū: cū nō cognoscat vtrūqꝫ. Ans̄ ꝓbat̃. Nam intell's cognoscēs ꝙ hō nō est linea/nō cognoscit h per habitū nālem: qꝛ talis nō est respectu linee: eo ꝙ linea abstrahit a motu: neqꝫ ꝑ habituʒ geometrie: qꝛ geometria: nō tractat de hoie: cū hō nō sit separatꝰ a motu: ergo ꝑ ha-bitū meta. Pʒ hec vltima ꝯn̄tia: qꝛ illa ꝓpō est cognoscibi-lis ab itellectu speculatiuo: ꝛ est de ente reali. Nulla auteʒ alia scia realis ꝑter istas tres/est speculatiua vt dr̃. 6. huius

4a ratio. tex. cō. 3. ¶ 4o. Si metaphysicus cognoscit qdditates tm̄ in vl̄i: seqtur ꝙ iperfectiori modo cognoscat ꝙ̄ nālis ꝛ ma-thematicus. Sed hoc est falsuʒ: qꝛ metaphysicus dr̃ maxi-me sciens: vt dr̃ in ꝓlogo metace. Consequētia ꝓbat̃: qꝛ co-gnitio ꝯfusa est iperfectior cognitione distincta. ¶ 5o. In- 5a ratio.
tellectus pōt cognoscere distincte oēs qdditates reꝝ. ergo per habitū metace. Ans̄ pʒ: ꝯn̄tia ꝓbatur: quia Metaca est habitꝰ adequatꝰ itellectui: cū obiectuʒ vtriusqꝫ sit ens cōe/ siue ens inquantū ens. ¶ 6o. Superius ꝛ inferiꝰ pertinent 6a ratio.
ad eandē sciam. Sʒ hec qdditas/puta/aialitas/est inferior ad quidditatē in cōi. ergo cū metaphysicus ꝯsideret qddi-tatē in cōi: ꝯsiderat etiam qdditatem in particulari.

Respondeo ꝑmo declarat̃ titulus quesiti. 2o ponū-tur ꝯnes rn̄siue. ¶ Quantū ad ꝑm. di- Articlus ꝑmꝰ i quo exponitur quesiti ti-tulus.
cocū: ꝙ hoc quesitū pōt eē duplex. Primus eiꝰ sensus pōt eē. An metaphysicus cognoscat qdditates in particulari. ꝛ qdditates vt sunt determiate ad particularitatē per ꝑna idiuiduantia. Scds sensus est. An cognoscat qdditatem in particulari. i. an cognoscat eaʒ distincte. Dr̃ aūt intell's co-gnoscere distincte/qn̄ format in se aliquē conceptū/qui est ita ꝓprius huic qdditati: ꝙ nulli alteri conuenit: siue talis conceptus sit simplex. siue sit cōplexus. Nec tm̄ est ꝓprius alicui supposito cōtento sub illa qdditate: ꝛ hoc modo/ille q cognoscit hoiem esse aial rōnale/cognoscit ipm in ꝑticu-lari. ¶ Sciēdū 2o ꝙ aliō est cognoscere qdditatē in ꝑticu- Notam
lari. ꝛ aliud est cognoscere qdditateʒ qdditatiue. Cognitio eniʒ ꝑticularis est cognitio ꝑdicati: qd̄ ꝯuenit ita huic qd-ditati ꝙ nō alteri. siue tale ꝑdicatū sit quidditatiuū: siue sit accn̄s per se 2o modo. Naʒ hoc modo qui cognoscit hoieʒ esse risibilē/cognoscit illuʒ in particulari. Cognoscere autē qdditatē qdditatiue/est cognoscere ipsaʒ in cōceptu qddi-tatiuo/dicēte totā qdditatē ꝛ nām eiꝰ vsqꝫ ad vltimas diffe-rentias. Et sic pʒ titulus quesiti: qꝛ qd̄ pōt esse ſm oēs istos sensus. lʒ propriissime queri soleat circa 2m sensum.

Quantum ad 2m. hec est ꝑma cōclusio. Metaphy-sicus nō ꝯsiderat qdditates in ꝑticula- Cōclo ꝑa Articlus secūdus.
ri. i. vt sunt determinate ad particularitatē. Qō ꝓbat̃. Nā cognoscere quidditatē hoc modo nihil est aliud ꝙ̄ cogno-scere singularia: qꝛ qdditas idiuiduata est ipʒ indiuiduū. Sʒ metaphysicus nō ꝯsiderat singularia. Tuʒ qꝛ singula-ria nō sunt entia necesse esse. Tum qꝛ singularia sunt infi-nita quo ad nos: ergo nō sunt scibilia: pʒ ꝯn̄tia: qꝛ scia non est nisi necessarioꝝ ex ꝑmo posterioꝝ: ꝛ qꝛ infinitū. vt sic/ nō est scibile. ex 3o physicoꝝ. tex. cō. 65. ¶ 2a ꝯ/Metaphy- Cōclo 2a
sica non ꝯsiderat qdditates rerum in ꝑticulari cognitione ꝓpria ꝛ distincta/siue sit qdditatiua: siue nō: ꝓbat̃ ista cō-clusio. Primo. Nullus habitꝰ cognoscit aliqd/nisi in eius notitia duci possit per formalē rōnem sui obiecti. Sʒ ꝑ ra-tionē formalē entis inquantū ens qd̄ est obm metaphysi-ce/nō pōt intell's duci in ꝓpriā ꝛ distinctā cognitionē huiꝰ vel illius qdditatis. ergo metaphysica nō cognoscit qddi-tates distincte. Maior pʒ: qꝛ formalis rō obiecti est illa ꝑ quā attingit̃ quicqd ꝑ habitū: siue per potentiā est attingi-bile. Minor ꝓbatur. Id qd̄ est cōe multis nō ducit in co-gnitionē rerū distinctā: qꝛ in illo cōi nō sunt distincta: imo sunt vnuʒ: formalis aūt ratio entis est cōis omni qdditati. ¶ 2o. Si metaphysica cognosceret qdditates distincte/se-queretur ꝙ alie scie speculatiue sufluerent: ꝛ ꝑ ꝯn̄s vanū eēt in eis studere. Sʒ hoc est manifeste falsuʒ. ergo ꝛc. ꝯn̄a ꝓbatur. Naʒ phia nālis nō est ꝓpter aliud necessaria: nisi vt per ipsaʒ habeat̃ distincta cognitio quidditatū nālium. Sed hec notitia per te habetur ex metaphysica sufficien-ter. ergo altera earū est suflua: alioquin eadem notitia bis ꝓduceret̃. ꝑmo qdem ꝑ demonstrationes nāles. 2o ꝟo ꝑ demōstrationes metaphysicas. ¶ Dicetur forte ꝙ iō alie Nō hꝫ.
nō sufluunt: qꝛ Metaphysica ꝯsiderat tm̄ qdditates: alie ꝟo scie ꝯsiderāt accn̄tia per se: ꝛ accn̄tia per accn̄s hꝰ qui-ditatū. s. motū/magnitudinē/māʒ/ꝛ hꝰ. ¶ Sed ꝯtra. Me-

taphysicus per te cognoscit oēm quidditatē distinctā. ergo cognoscit distincte qd est homo. qd est risibilitas. quid est ignis. quid est caliditas. quid est motus sursum. Et cū eiusdē sit cognoscere terminos cōplexos. cuius est cognoscere terminos simplices: sequit̄ q̄ Metaca cognoscat distincte hoiez esse risibilē. ⁊ ignē esse calidū/⁊ posse moueri sursuz ⁊ ita de oib⁹ alijs. nisi forte dicas q̄ Metaca cognoscit tm̄ qdditates ⁊ nās subarum: ⁊ nō accidentiū: qđ est oino irrationabiliter ⁊ voluntarie dictū: cum subm Metace ita ptineat sub se accn̄tia sicut ⁊ subas. ¶ Quidaz ad hoc alr rn̄dent: ⁊ dicūt q̄ Metaphysici est ꝯsiderare oēs qdditates in particulari: ⁊ tm̄ alie scie nō supfluunt: q̄ꝛ Metaphysic⁹ pbat per rōnem cōem: alie xo scie per rōnes ꝓprias. Cōstat aūt q̄ scie distinguunt̄ ex medijs demōstrādi: vt dr̄ p̄ posterio. z. tex. cō. 43. Nā due scie specifice distincte/habētur de rotūditate terre. q̄ꝛ sunt p media specifice distincta. Ita ēt hanc ꝯnem. homo est aial rōnale: pbat nālis p media ꝓpria. Metaphysicus. xo per media cōia: puta: q̄ꝛ ois suba itellectualis est rōnalis. ¶ Sed ꝯ. Per medium cōe nō pōt haberi distincta cognitio: sed tm̄ cōis. puta/si sufficiens ⁊ p̄cisa rō q̄ homo sit aial rōnale est. q̄ꝛ hō est intelligens: sequtur q̄ oē itelligēs est rōnale: qđ est falsuz: ⁊ p ꝯn̄s: cognoscere hoiem per tale mediū esse rōnale/est cognoscere ip̄m in cōceptu/qui nō est ei ꝓprius: ⁊ p ꝯn̄s. hec cognitio nō erit distincta. ¶ Et confirmat̄: q̄ꝛ pbare gen⁹ subarum sepatarū esse/nō ptinet ad Metaphysicū: sꝫ tm̄ ad naturalē: vt declarabit̄ in. 1z. q. 1. ergo nō est metaci probare oēm veritatē. ¶ 3° hoc apparet ex textu phi: qui p̄ meta. l. 2a. di. q̄ ad sapientē. quē metam appellat ptinet cognoscere oia/vt decet/subdit. Nō ſm vnūqđq̄ꝫ habentē sciētiam ipsorum. Ex quo sic arguitur. Qui cognoscit quidditates distincte/cognoscit eas ſm vnumquodq̄ꝫ ipsarum. i. ſm id quod vnicuiq̄ꝫ est proprium. Sed metaphy. nō cognoscit eas ſm vnāquāq̄ꝫ ipsarū. ergo nō cognoscit eas distincte. ¶ 4° ad idē est expressa auctoritas. S. Tho. di. in p̄logo p̄mi sentētiarū ar. z. q̄ Metaphysic⁹. in hoc distiguitur a Theologo. q̄ꝛ Theologus p lumē diuine reuelationis pōt habere distinctam cognitionē rerū. Metaphysicus aūt per cōem rōnem entis/nō pōt habere distinctā noticiaz naturaliū ⁊ moraliū. ¶ Itē sup Boetiū de trini. q. 5. arti. 4. Ad 6m sic dicit. Metaphysicus cōsiderat ēt de singulis entibus. nō ſm ꝓprias rationes p quas sunt tale vel tale ens: sed ſm q̄ pticipant cōem rōnem entis: ⁊ sic ēt ptinet ad eius ꝯsiderationē materia ⁊ motus. ¶ Itē Phs. 4. metaphysice. tex. cō. z. in fine sic dicit. Omnis aūt generis vnius ⁊ sensus vnus ⁊ scia vt grāmatica vna ens oēs speculatur voces. q̄propter ⁊ entis inquātū est ens qualscunq̄ꝫ species speculari vnius est scientie genere ⁊ species specierum. Que verba exponens. S. Tho. lectione prima in fine sic dicit. Si igit̄ oia entia sunt vni⁹ gn̄is aliquo modo: opꝫ q̄ oēs spēs eius ptineant ad consideratione vni⁹ scie que est gn̄alis: ⁊ spēs entiuz diuerse ptineant ad spēs illius scientie diuersas. Hoc aūt dicit. q̄ꝛ non opꝫ/q̄ vna scientia ꝯsideret de oibus spēbus vnius gn̄is ſm ꝓprias rōnes singularū spērum: sed ſm q̄ ꝯueniunt in genere: ſm aūt proprias rōnes ptinent ad sciētias speciales: sicut est in ꝓposito. Nam oēs sube inquantū sunt entia vel sube ptinent ad considerationē huius scie/inquantū aūt sunt talis vel talis suba vt leo vel bos ptinent ad sciētias spāles. ¶ Idez expresse tenet Scotus primo sentē. q. 1. argumēto. 3. ꝯ phos: ⁊ Albertus: ⁊ clarissimi peripatetici. p̄ metace. Lꝫ ad hoc non adducāt alias efficaces ratiōes p̄ter eas que supra ex verbis. S. Tho. collecte sunt. ¶ 3a cōclusio. Metaphysic⁹ considerat qdditates rerū in vli. Probat̄ ista ꝯclusio. Naz metaphysicus considerat ens inquātū ens. ergo cōsiderat omnem quidditatem. Patet consequentia quia in omnibus saluatur ratio entis: sicut quia visus habet pro obto colorē: pōt videre oē coloratū. Tunc vltra. Metaphysica cōsiderat oēm qdditatē: sed nō in singulari: nec in pticulari: vt pꝫ p supiores ꝯnes/disticte ⁊ qdditatiue. ergo in vli. ¶ Confirmat̄: q̄ꝛ Cōmen. 6. metaphysice. cō. 1. sic ait. Ista sciētia ꝯsiderat de oibus spēbus entiū inquantū sūt entia. ¶ Sic aūt intelligo hāc ꝯōnem. Nam p habitū metaphysicuz pōt haberi de hoie. de lapide. de ligno: ⁊ h⁹: q̄ homo est substātia/q̄ est cōpositus ex materia ⁊ forma/q̄ homo est vnū per se. ⁊ multi alij tales cōceptus: q nō ꝯueniūt tm̄ homini: sed ēt alijs rebus nālibus. Silr̄ p metaphysicam pōt sciri q̄ linea est accidēs. q̄ cōponit̄ ex ptibus homogeneis. ⁊ alij tales ꝯceptus: qui nō ꝯueniūt solum linee: sꝫ ēt supficiei ⁊ corpori: ⁊ q ēt abstrahūt a motu ⁊ a quāto. i. a rōne quāti. Lꝫ enim ꝯsideret de linea. nō tm̄ ꝯsiderat vtrū sit tāta vel tanta. nec vtrū recta vel curua. Et lꝫ ꝯsideret de humanitate. tm̄ ꝯsiderat de ea tm̄. vt cōponitur de materia ⁊ forma: non ꝯsiderando q̄ ista sint p̄ncipia mot⁹. ¶ Naturalis aūt cōsiderat de homine prout cōponitur ex mā ⁊ forā: ſm q̄ ista sunt principia motus: inquantū materia est quid potentiale ⁊ mobile: vel saltē inquātum mā est subm forme: ad quā sequit̄ motus: ꝓprius aūt ⁊ specificus conceptus h⁹ qdditatum nō habet̄ per metaphysicam: sed per alias scias. Sꝫ bn̄ verū est: q̄ si de substātijs separatis posset a nobis haberi ꝯceptus specificus: haberet̄ vtiq̄ꝫ p metaphysicaz: sed talis a nobis haberi nō pōt: q̄ꝛ effectus per quos nos cognoscimus subas separatas: nō ducūt nos in specificā eorū cognitionē: cū nō sint eis adequati vt declarabitur in. 1z. huius. q. 46. Sed solū ducūt nos in aliquos ꝯceptus eis cōmunes: puta q̄ tales sube sunt imateriales: q̄ sunt icorporee: q̄ sunt forme p se subsistētes ⁊ h⁹. ¶ Et si arguit̄: q̄ꝛ eē ens infinitū est ꝓprius ꝯceptus dei: sed cognoscere deū sub rōne entis infiniti ptinet ad metaphysicum: ergo ꝯsiderat saltē aliquā quidditatez in particulari. ¶ Rn̄detur. q̄ lꝫ conceptus entis infiniti sit ꝓprius deo. ex hoc q̄ sibi soli conuenit: per quē modū etiā ꝯcept⁹ animalis risibilis est ꝓprius hominis. ipse tm̄ nō est p̄mo ꝓprius: q̄ꝛ non est ille a quo hꝫ q̄ deus sit deus: sed talis est simplex ꝯceptus deitatis: p quē sibi ꝯuenit infinitas: ⁊ alie ꝓprietates. s. necessitas: purissima actualitas: ⁊ sic de alijs. Cum aūt dicit̄ q̄ metaphy. nō ꝯsiderat qdditates in pticulari: itelligendū est quātum ad conceptus primo proprios ⁊ simplices in rebus simplicibus: non autem quantum ad conceptus mixtos ⁊ aggregatos.

Ad primam aūt rationē in oppositū. rn̄det̄ q̄ minor est falsa. Naz cognitio hominis in illo p̄ori ptinet ad nālem. Et cum dr̄ q̄ in illo p̄ori est separata a motu. ꝯcedo. nō tm̄ est sepata a mobilitate/que est formalis rō subti phie nālis. ¶ Ad cuius euidētiaz sciēdū est: q̄ mobilitas accipit̄ dupl̄r. vno mō put est formalis ⁊ qdditatiua ratio entis mobilis: ⁊ sic p̄cedit oēm demōstrationē naturalē. imo p̄supponitur cuilibet tali demonstrationi: sicut ēt in scia que haberetur de homine. p̄suponeretur hominē eē animal rōnale. ¶ Alio modo accipit̄ mobilitas/prout dicit passionē entis mobilis/que est potētia. siue aptitudo ad motum: sicut risibilitas est aptitudo hominis ad ridenduz: ⁊ hec nō p̄supponitur: sed demonstratur de ente mobili. Cognitio ergo hois in illo p̄ori/in quo p̄cedit mobilitatē. i. aptitudinē ad motū/pōt ptinere ad naturalē: q̄ꝛ ꝯsiderabitur hūanitas inquātuz dicit ea p̄ncipia ad que ꝯsequitur mobilitas: pōt ēt ptinere ad metaphysi. puta si ꝯsideret̄ p̄cise in rōne entis: aut sube: ⁊ sic de alijs. ¶ Ad zm negatur minor. Nam ꝯsiderare qđquidest: est cōsiderare quidditatem/cum idē sint. Constat aūt q̄ in alijs

scientijs

Marginal notes (left): Aliorꝫ solutio. — Phi sententia i ꝓposito. — Tho. sn̄ia — Expressa Tho. op. — Scotus idē sentit. — 3a cōclo.

Marginal notes (right): Collectio rn̄sionis ad id q̄ querit̄. — Quō abstrahit metaphysica a naturali scientia i qdditatum cognitione. — Quā proprietatem hēat infinitatis cōceptio ad deum. — Ad p̄m. rōnem ... principalem. — Duplex mobilitatis acceptio. — Ad scdm.

sciētȷs ꝯsideratur qd sit ignis:qd sit motus:qd sit anima:
quid linea:quid numerus:ꝛ ꝑ ꝯsequēs cōsiderāt quiddita/
tē in particulari.i.hanc vel illam distincte.Solus autem
metaphysi.considerat qđquidest in cōmuni.i.ea que cōue
niunt ipsi qđquidest vl'r:puta/vtrū ꝙ qd est habeat ptes:ꝛ
vtrū sit idē cū eo cuius est.ꝛ alia hꝰ.vt pꝫ ex 7° metaphysi.
tex.cō.21.Itē ꝯsiderat qđquidest in cōi.i.quidditates quo
ad cōceptus vl'es.puta/sube/actus/potētie/entis/corporis/
ꝛ aliorꝝ hꝰ/que predicant̄ eēntialiter de his quibus conue
Ad tertiā niunt:sed non dicunt specificā eorū rationē.¶ Ad 3^{m} dici
tur p̄mo ꝙ cognoscere hoiez esse distinctū a lapide/ptinet
ad metaphysi.vñ Phs.4.metaphysi.tex.cō.5.dicit ꝙ si h̄
scia nō ꝯsiderat ꝙ Sor.est sedens:ꝛ ꝙ Sor.est stās:nulla
alia hoc ꝯsiderabit.Et Cōmen.exponēs dicit/ꝙ ꝯsiderare
de ꝯrietate/ptinet ad Metaphysicū:ꝛ sil'r vtrꝝ vni sit vnū
ꝯrium vel plura.Et postea subdit.Et intēdebat.s.Aris.qm̄
quū ille qōnes pscrutant̄/sunt in aliqua arte.Et manifestū
est ꝙ scie pticulares nō pscrutant̄ de eis.necesse est/vt ista
scia vl'is pscrutet̄ de eis.¶ Ad arg^{m} aūt dī ꝙ notitia disti/
cta hois ꝛ leonis habet̄ ꝑ naturalē phiaꝫ que est p̄or Me/
ta.ꝛ postea per meta.cognoscit̄ eorū distinctio/qꝛ ꝯsidera/
Ad q̄rtā re de distinctiōe ꝛ diuersitate ad Meta.spectat.¶ Ad q̄r
tū negat̄ ꝯña pp duo.p̄mo.qꝛ lꝫ notitia distincta sit nobi/
lior cognitione ꝯfusa sibi corrñdente.nobilius est eniꝫ co/
gnoscere hoiem distincte q̄ꝫ cognoscere cōfuse.tñ cognitio
ꝯfusa qua cognoscunt̄ oēs qdditates quātū ad aliquos cō
ceptus eis qdditatiuos lꝫ nō specificos::est valde nobilior
cognitione distincta huius vel illiꝰ qdditatis.Et p̄ter hoc
Metaphysica est notitia distincta ipsorū vl'ium.puta/en/
tis/sube/accñtis/actus/potētie/ꝛ aliorū que p̄mo ꝯsiderant̄
a metaphysico.¶ 2^{a} ratio est.qꝛ nobilitas simpl'r habitus
sciētifici ꝛ cognitionis attēdit̄ penes nobilitatē obti.Et iō
notitia ꝯfusa nobilissimi obti.cuiusmodi sunt sube separa/
te:est simpl'r nobilior cognitione distincta ligni:ꝛ lapidis:
lꝫ hec sit nobilior illa ſm quid.Et ideo metaphysica facit
nobiliorē notitiā simpl'r:lꝫ quedā alie scie faciāt nobiliorē
Ad 5^{m} ſm qd.¶ Ad 5^{m} negat̄ ꝯñtia.Ad ꝓbationeꝫ dicit̄ ꝙ nihil
aliud ꝯcludit nisi ꝙ ꝑ habitū meta.pōt intell's cognoscere
qcquid ꝯtinetur sub ente.qꝛ adequatio huiꝰ habitꝰ cū itel/
lectu est adequatio tm̄ extēsiua.Sed qꝛ in itellectu pñt cē
aly habitꝰ p̄ter meta.cū eius capacitas non exhauriat̄ per
vnicū habitū:ideo ꝑ alios habitus pōt hr̄e cognitionē ma
gis distinctā de eisdē rebꝰ:de q̄bus ꝑ habituꝫ meta.hꝫ tm̄
cognitionē ꝯfusam.Qđ ideo est.qꝛ habitꝰ meta.nō adequa
Ad 6^{m} tur itellectui ſm intētionē.¶ Ad 6^{m} dicitur ꝙ nihil aliud
cōcludit nisi ꝙ meta.ꝯsiderat hanc ꝛ illā quidditatē in pti
culari/que est inferior qdditate in cōi.nō tñ ex vi argumē
ti ꝯcludit̄ ꝙ ꝯsideret eaꝫ disticte.Et si hec dictio distincta
poneret̄ in maiori sic dicēdo.Cognitio supioris ꝛ inferio/
ris distincta ptinent ad eandeꝫ sciam:tunc negaret̄ maior
Hoc eniꝫ erat p̄mo ꝓbandū ꝙ scia ꝯsiderās qdditates in
cōi.ꝯsideret ēt eas distincte:ꝛ ꝑ ꝯñs est q̄si petitio p̄ncipy.

¶ Utrū esse distinguat̄ real'r ab essentia. Qō. XII.

Q Ueritur duodecimo vtrū eē sit idē rea/
liter cū eēntia/vel sit ab ea rea/
liter distictū.Et vī ꝙ nō sit distictū ab eēntia.
p̄ma rō. ¶ Primo.Si eē distinguit̄ ab eēntia.seqtur.
ꝙ sube abstracte sint cōposite ex eē ꝛ essentia.
Sꝫ hoc est falsuꝫ.g̊.ꝯñtia pꝫ.qꝛ qcquid includit res distin/
ctas est cōpositū:falsitas ꝯñtis ꝓbatur in oibus cōponēti
bus aliqđ tertiū per se/vnū eorū est potētiale respectu alte
rius:qꝛ ex duobus entibus in actu nihil ꝑ se fit.vt dī 2^{o} de
T.c.9. aia.ꝛ.7.huiꝰ tex.cō.49.Sed esse nō est potētiale respectu
eēntie.vt satis pꝫ:nec cēntia est potētialis respectu esse:qđ
ꝓbo: qꝛ vel eēt po^{a} simpl'r:vel ſm qd.Non simpl'r.aliogn
eēt mā p̄ma.Nō ſm qd.aliogn eēntia vt distincta ab esse/
esset in actu.qꝛ qcquid est po^{a} solū ſm qd est simpl'r i actu:
lꝫ sit ſm qd in po^{a} vt dicit.S.Tho.in tractatu de p̄ncipȷs
rerū nāliū.¶ Et ꝯfirmat̄.qꝛ omne potētiale est p̄us suo
actuali qđ recipit.cū oē recipiēs sit p̄us recepto.Sed cēn/
tia nō est prior esse:aliogn eēt anteq̄ꝫ haberet eē:ꝛ sic esset
Scđa anteq̄ꝫ esset:qđ est ipol'e.¶ 2^{o}.Si eē distinguit̄ ab eēntia:
sequit̄ ꝙ nō possit saluari creatio.¶ Sed hoc est falsuꝫ.g̊
ꝯñtia ꝓbatur.Creationi nihil p̄supponitur.Sꝫ si esse di/
stinguitur ab essentia:p̄supponitur ipsa eēntia que acqrit
Tertia esse.ergo ꝛc.¶ 3^{o}.Nullū transcendēs distinguit̄ real'r ab
essentia.cum oē transcendēs dicat nām ꝛ eēntiam eius de
quo p̄dicatur.sed eē est qđdam transcendēs:cum reperiat̄
Quarta in omnibus gñibus.ergo eē non diuidit̄ ab eēntia.¶ 4^{o}.
Quicquid includit plures actꝰ subales.nō est vnuꝫ ꝑ se:qꝛ
ex pluribus in actu nō fit vnuꝫ ꝑ se.Et ꝑ hanc rōneꝫ pro/
In.q.de for. bat.S.Thomas ꝙ sit tm̄ vna forma in composito.Sed
quelibet suba est vnuꝫ ꝑ se.cuꝫ sit in p̄dicamēto.ergo nul/
la suba includit plures actus.Includeret autē plures si eē
non eēt eēntia:vel saltē pars cēntie que est forma.Naꝫ eē
ꝛ forma eēnt distincti actus.¶ Et ꝯfirmat̄.qꝛ eē substan/
tie cū sit suba/vel est mā:vel forma:vel cōpositū.Nō mā:
cum ipsa sit pura po^{a}:ꝛ esse sit actus.nō cōpositū:alioquin
oē eē sube eēt per se subsistēs.g̊ eē/est forma.Sꝫ forma est
Quinta pars cēntie.ergo esse est pars eēntie ¶ 5^{o}.Sicut se hꝫ vita
ad viuere:ita cēntia ad esse:quia viuere viuentibus est eē:
sed vita ꝛ viuere sunt idem realiter:ꝛ differunt solum grā/
maticaliter:quia vnūm est nomen:ꝛ aliud est verbuꝫ.ergo
Sexta. esse ꝛ essentia sunt idem realiter.¶ Sexto.Nulla ꝑfectio
ponit suū ꝑfectibile in rerū nā:cuꝫ ip̄m p̄supponat.Sꝫ eē
ponit cēntiam in reruꝫ nā/cum eēntia non sit nisi ꝑ eē:er/
Septima go eē est cēntia.¶ 7^{o}.Realitas rei non distinguit̄ ab ipsa
re.Sꝫ esse rei est sua realitas:qꝛ nihil aliud est dicere rē eē
Octaua actual'r/q̄ꝫ eē real'r.ergo ꝛc.¶ 8^{o}.Dicere ꝙ homo verꝰ cō/
ponat̄ cū sua veritate:ꝛ hō affirmatꝰ cū sua affirmatiōe nō
videt̄ itelligibile.Sꝫ eē nō est aliud q̄ꝫ pō veritatis ꝛ affir
matio rei.Res eniꝫ in po^{a} non est res vera simpl'r:sed est
Nona res diminuta:vt pꝫ 9^{o} metaphysi.ergo.¶ 9^{o}.Esse ꝛ eēntia
hñt eandē cōtradictionē.Nihil.n.p̄uat eē:qđ nō p̄uet cēn/
Decima tiā.g̊ eē ꝛ eēntia sunt eadē affirmatio.¶ Decimo.sequit̄.
ꝙ in oi gñatione eēnt duo termini totales.s.vnꝰ cōpositus
ex eē ꝛ cēntia:ꝛ alter compositus ex materia ꝛ forma.

Respondeo Et qꝛ ista qō est difficillima:ꝛ q̄si fun
Vid apud Cap.1.d.4.q.2. damētū maxime partis doctrine.S.
Tho.ꝛ qđdam vl'e p̄n^{m} in ea:conādum est vt bñ resolua/
tur.p̄mo igit̄ recitabo breuiter aliorꝝ opiones ꝛ eas decla/
rabo.Scđo rñdebitur ad qōnē ſm veritatē.¶ Quantum
Articulus Primus. ad primū/dixit Henricus de gādauo/ꝙ eē ꝛ eēntia distin
guunt̄ tm̄ ꝑ respectus.Ipse.n.quol.1.q.8.ꝛ 3^{o} quolibet.q.
9.vbi querit.An eēntia creature sit idifferēs ad eē ꝛ nō eē.
Henrici opio. Et.10.quolꝫ.q.3.vbi querit vtrū ponētes eēntiam creature
eē idē cuꝫ suo esse:possint saluare creationē:determinat ꝙ
q̄lꝫ cēntia hꝫ duos respectus ad primā cām.Unus/est re/
spectus exēplati ad exēplar:ꝛ hunc respectū hꝫ q̄libet res
ēt añq̄ꝫ ꝓducatur:qꝛ deus est forma q̄dam rep̄sentans oēꝫ
quidditatē:ēt añq̄ꝫ fieret.ꝛ iō rē vt stat sub tali respectu si/
gnificat hoc nomē/cēntia:ita ꝙ hoc nomē/ꝛ quidditatē/ꝛ
hunc respectū iportat.Alius respectus/est relatio effectus
ad suā cām efficiētē:quē quidē respectū nō habuerūt res
añq̄ꝫ fierēt:sed solū postq̄ꝫ producte sunt.Iste aūt terminꝰ/
eē/significat nām cū isto respectu:ꝛ iō res qñ nō est/dicit̄
quidē eēntia:sꝫ nō dicit̄ eē:qꝛ nō hꝫ hunc respectū:¶ Ar/
Impugnatur. Henricꝰ. guo g̊ cōtra hanc positionē.¶ Primo.Nulla rel'o est de
formali rōne entis absoluti qđ est ꝑ se vnuꝫ:qꝛ ex absolu/
to ꝛ relatione nō fit vnū per se.Sꝫ aliqua eēntia ꝑ se/vna

est entitas absoluta.ꝯ nulla relo est de formali rõne talis eẽntie:ꝛ per ɔñs nõ includit̃ in conceptu eẽntie.vt eẽntia est.Maior pʒ.qꝛ rõ absoluti.ꝛ rõ relatiui sũt rõnes opposite:cũ vna dicat̃ ad se:ꝛ altera ad aliud.ꝯ vna nõ includit̃ ĩ alia.Minor pʒ:qꝛ eẽntia/sube/ꝛ q̃ntitatis/ꝛ q̃litatis/sũt absolute.alioqn nullũ p̃dicamẽtũ eẽt absolutũ.¶ 2°.Nullũ ens rõnis includit̃ per se in cõceptu entis realis.Sed eẽntia creature est ens reale:relo autẽ exẽplati ad exẽplar est ens rõnis:sicut relo cogniti ad cognoscens.ergo talis relo/non est de rõne eẽntie.¶ 3°.Nulla relo includit̃ in ratiõe sui fundamẽti:cũ rõ fundamẽti sit p̄oꝛ.Sed eẽntia que hʒ exẽplar in p̄ma cã/est fundamẽtũ relonis qua refert̃ ad illud exẽplar:ergo illa relo nõ est de rõne eẽntie.¶ 4°.Id nõ addit eẽ ad essentiaʒ/sine quo põt cõcipi res esse.Sed põt cõcipi res esse:dato ꝙ nõ cõcipiat̃ respectus ad agẽs.ergo ꝛc̃.maior pʒ.Minor ꝓbatur.qꝛ cõcipiẽs celũ eẽ/non opʒ ꝙ cõcipiat ip̃m esse ab aliquo agente:cũ dicant multi celuʒ a nullo agẽte esse.Et p̃terea ꝗ cõcipit deũ esse/nõ cõcipit eũ esse ab aliquo agẽte.aliogn falsse cõciperet ip̃m eẽ ergo respectus ad agẽs nõ ĩcludit̃ in rõne ipsiꝰ eẽ.¶ Aly dicũt ꝙ esse ꝛ eẽntia differũt tm̃ ɔceptibiliter:nõ ꝙ dicãt duas res.aut rõnes cõceptas.dicunt eniʒ eandẽ rẽ oĩno:ʒ sub diuersis cõceptibꝰ:sicut hõ ꝛ hõ verus.Naʒ in ɔceptu hoĩs nulla denotatur exclusio.in ɔceptu aũt hoĩs veri denotat̃ exclusio cuiuslibet eẽ diminuti ꝛ potẽtialis.¶ Pro notitia huiꝰ opionis sciẽdũ ꝙ ens aliqñ accipit̃:vt dic̃ verũ:siue veritatẽ ꝓpõnis.sicut habet̃ 5° metaphysi.tex.cõ.14.ꝛ.6.metaphysi.tex.cõ.8.Sciendũ 2° ꝙ ly/est/dicit ens verũ in oĩ ꝓpositione simplici siue de 2° adiacẽte.ꝛ hoc dicunt isti esse de mẽte Cõmẽ.5° metaphysi.cõ.14.ꝛ.10 metaphy.cõ.8.Et ex his duobus ɔcludunt ꝙ quñ dr̃.lapis est.ly/est.nõ dicit aliud nisi verũ:ꝛ est idẽ/ac si diceretur.lapis verus;ꝛ qꝛ ly verus/excludit oẽ esse diminutũ:ideo ꝑ hoc excluditur potẽtialitas lapidis;ꝛ ipsuʒ esse in itellectu ꝛ in causis suis:ꝛ eẽ pictũ vel imaginatũ:ꝛ sic de oĩbus alys/q̃ iportarent/qõcunq̃ esse diminutũ ipsius lapidis.¶ Sed ista positio ꝓcedit ex falso itellectu verborũ/Phi ꝛ Cõm. qõ pʒ.Nam.5.metaphysi.tex.cõ.14.ponit Phs tres diuisiones entis.Prima est ẜm quã diuidit̃ ens.in.10.gñа.Secũda est ẜm quã ens/siue esse.vt hʒ nr̃a translatio:significat aut essentiã:aut existẽtiã:aut veritatẽ ꝓpõnis.Et quia in oĩ ꝓpõne simplici:ly est.põt accipi:vt dicit existẽtiam/que reperit̃ in oĩbꝰ generibꝰ.Et põt ẽt accipi:vt dicit veritatẽ ꝓpõnis.ideo dicit ibi Cõmẽtator ꝙ si accipiat̃ p̄mo modo:sic questio qua querit̃.An aliqd sit/collocat̃ in questionibus gñis.Si vero accipiat̃.2° modo/sic collocat̃ in q̃stionibus accñtis.de q̃bus qõnibus agit̃ in 2° topi.¶ Et p̃terea ꝙ ista põ i se sit falsa ꝛ ɔ̃.Probat̃.Prio.Ens verũ/per te est ipsa existẽtia:ꝛ existẽtia est eẽntia rei/nõ hñs eẽ diminutũ.ꝯ ens verũ ꝛ eẽntia sunt idẽ ꝛ nõ aliud ꝛ aliud.Sʒ hoc est falsuʒ;qꝛ Cõmẽtator p̃allegato cõmẽto.sic dic̃.Hoc nomen ens/quod significat eẽntiam rei/est aliud ab ente/qõ significat verũ.¶ 2°.Ista ꝓpositio est vera:cecitas est.Sʒ ly est/ꝑ te.dicit negationẽ entis diminuti.ergo cecitas nõ hʒ esse diminutũ.Sed hoc est falsuʒ:qꝛ nullum ens rõnis:cuiusmodi est oĩs p̃uatio.nulluʒ aliud eẽ hʒ nisi diminutũ.¶ 3°.Ista est vera.Iste hõ pictus est.demõstrãdo hoiem pictũ:ꝛ tñ hʒ tm̃ eẽ diminutũ:cũ nõ sit verꝰ hõ:sed potiꝰ tollat rõnẽ hoĩs.ꝯ.¶ Aly dicũt ꝙ eẽ ꝛ eẽntia nõ distinguuntur realr̃:qꝛ isti hñt hoc p̄nm̃.ꝙ distinctio realis nõ põt eẽ nisi iter ea:quorum vnũ põt eẽ/altero nõ exñte:eẽntia aũt nõ põt eẽ sine eẽ.Dicũt tñ ꝙ distinguunt̃ ex nã rei:qꝛ de eis verificant̃ p̃dicata ɔ̃dictoria.Nam eẽ accidit eẽntie:eẽntia vero nõ accidit eẽntie.Itẽ/eẽntia põt eẽ in potẽtia obiectiua:esse nõ põt eẽ in poª obiectiua.Dicunt p̃terea ꝙ distinguunt̃ ẽt modalr̃:qꝛ eẽ/est modus itrinsecus ipsiꝰ eẽntie.Dicũt tñ ꝙ eẽ ꝛ eẽntia nõ distinguunt̃ formalr̃:qꝛ hõ in potẽtia/nõ dicit aliã formalitatẽ ab homine in actu.

¶ Et ideo relictis istis opionibus.hec erit p̄ma cõclusio.

¶ Esse sube.i.qõ est a forma subali:reducit̃ ad genꝰ sube:ꝛ esse qõ dat forma accidentalis/est in eodẽ gñe in quo est talis forma.Probat̃ hec ɔclusio.Prio.Oĩs actꝰ est in eodẽ gñe/in quo est sua poª:vt dr̃.9.huiꝰ.tex.c.12.ꝛ.2.de aĩa.tex.cõ.5.ꝛ 5° meta.cõ.17.ʒ eẽ se hʒ ad eẽntiã:vt actꝰ ad poam:saltẽ ẜʒ modũ significãdi/siue sit idẽ realr̃ siue nõ:ꝯ sũt in codeʒ gñe.¶ 2° arguit̃ sp̃alr̃ de eẽ sube.oĩs suba est naturaliter p̄oꝛ suo accidẽte.Sʒ nulla eẽntia est naturalr̃ prioꝛ suo eẽ.ergo eẽ nõ est accñs eius.Maior ꝓbatur.oĩs cã est p̄oꝛ suo effectu.Sed existẽtia sube.est cã exñtie accñtis:cũ accñs nõ existat nisi in suba exñte.vt dr̃.7.meta.tex.cõ.3.Minor ꝓbat̃.Si eẽntia eẽt naturalr̃ p̄oꝛ q̃ existẽtia seq̃retur ꝙ essentia existeret añq̃ existeret:qõ iplicat ɔ̃dictionẽ:ɔñtia ꝓbatur.qꝛ ꝑ te eẽntia est prioꝛ:ꝛ ꝑ ɔñs in illo p̄ori est:in quo exñtia nõ est.¶ 3°.Nullũ accñs est substãtie aut formalis ratio existendi:sed esse substantie est principiũ.ꝛ formalis ratio exñdi:qꝛ est illud quo formalr̃ suba existit:ꝯ eẽ sube nõ est accidẽs eiꝰ.Minor ꝓbata est:ꝛ maior est Phi p̄ physi.tex.cõ.52.ꝛ ꝓbatur ꝑ ea que dicta sunt in supiori rõne.¶ 2ª ɔclusio.Esse in oĩbꝰ citra p̄mã cãm/est entitas ẜm reʒ distincta ab eẽntia.¶ Probatur ista ɔ̃.Prio.Essentia est idifferẽs ad eẽ ꝛ nõ eẽ:qꝛ aliqñ est ꝛ aliquãdo nõ est.ꝯ distinguit̃ ab eẽ.pʒ ɔñtia.qꝛ illud qõ successiue subycit̃ oppositis distinguit̃ a quolʒ eoꝝ:ꝛ ꝑ hanc rationẽ ꝓbat Phs p̄ physi.tex.cõ.60.ꝙ mã distinguit̃ a forª ꝛ p̃uatione.¶ Ad hãc rõneʒ dr̃ ꝙ sicut eẽntia est idifferẽs ad eẽ ꝛ nõ eẽ:ita ẽt ip̃ʒ eẽ est idifferẽs ad eẽ ꝛ nõ eẽ:eẽ eniʒ rose in hyeme nõ est.in vere aũt est.Silr̃ eẽntia est idifferens ad essentiã ꝛ nõ eẽntiã:qꝛ eẽntia rose nõ erat essentia ab eterno:ꝛ est eẽntia postq̃ creata est.¶ Sʒ ɔ̃ hanc rñsionẽ arguit̃.Primo.Oĩs ꝓpõ/cuiꝰ p̃dicatũ est idẽ subiecto/est vera:siue res sit:siue nõ sit:vt ẽt tenet Scotus in.3.dis.21.cuiꝰ doctrinã sequẽtes dant p̃dictã rñsionẽ.Sed in hac ꝓpõne.eẽntia est eẽntia.p̃dicatum est idẽ subto.ꝯ ipsa erat vera:ẽt añq̃ eẽntie rerũ crearent̃.¶ 2° seq̃tur ex rñsione/ꝙ vnum ɔ̃dictoriũ põt mutari in aliud.idẽ manẽs.Sʒ hoc est falsuʒ:qꝛ vt inq̃t Cõmen.p̄mo physi.cõ.51.contrariũ nõ recipit formã ɔ̃ry:ꝛ multo minꝰ vnũ ɔ̃dictoriuʒ recipit formã alteriꝰ:cũ ɔ̃dictoria magis opponant̃.ꝓbat̃ ɔñtia.Nam lapide nõ exñte ista est vera:lapis est lapis:ꝛ ista est falsa.lapis existit.aut ꝯ cã huiꝰ diuersitatis est.qꝛ ad hoc ꝙ lapis existat/nõ sufficit q̃dditas lapidis.sed req̃rit̃ aliq̃d rei additũ/quo formalr̃ existat.Et si sic dicat̃:habeo ꝓpositũ.ꝙ exñtia addit reʒ super eẽntiam.Aut hoc iõ est:qꝛ lapidis est p̄us nõ esse exñtie:ꝛ postea est eẽ exñtie nullo addito:ꝛ sic habeo ꝓpositũ.ꝙ vnum ɔ̃dictoriuʒ.s.nõ eẽ idem manẽs.i.manẽs eadẽ eẽntia mutatũ est in aliud ɔ̃dictoriũ.s.in exñtia.¶ 3°.Isti dicũt ꝙ diuisio entis in actuʒ ꝛ potẽtiaʒ est diuisio in ɔditiones duas:quarũ altera est distrahẽs/ꝛ altera ꝑficiẽs:sicut cuʒ diuidit̃ homo in viuũ ꝛ mortuũ.Cõditio aũt distrahẽs est ly poª.ꝛ ɔditio ꝑficiens est/ly actu:ꝛ tm̃ valet dicere ens actu:ac si dicat̃/ens exñs.Ex hoc arguit̃ sic.Nulla ɔditio diuidit̃ in se ꝛ suã oppositã.Nõ.n.rõnale diuidit̃ in rõnale ꝛ irrõnale.Tuʒ qꝛ seq̃retur ꝓcessus in infinitũ.Tuʒ qꝛ qõlʒ diuidẽtium/eẽt tãte latitudinis sicut diuisuʒ.Sʒ eẽ actu siue existere/est ɔditio opposita ad eẽ in poª.ꝯ exñtia nõ põt diuidi in actu ꝛ poª.Et cũ dr̃ ꝙ in hyeme eẽ rose nõ est.Dico ꝙ ista est locutio iartificialis:ʒ ista est ꝓpria.rosa nõ est.Nã existere ip̃roprie aut nõ existere/nõ ɔuenit ip̃i exñtie:ʒ ɔuenit eẽntie.Nec existẽtia est in potẽtia ad existẽtiã:sicut albedo nõ est

in potentia

Alis opi. Aureo.

Notãdũ.

Impugnat opinio hec.

op.3ª ꝛ ẽ scotistaꝝ.

Articl. sectiõ

2ª ɔclo. vla Tho.

Cautt. rñsio.

Impu

in potētia ad albedinē:sed eēntia est illa que est in potētia
Rō 2ª p 1ª ɔclone ɛ ē efficax ad pbādū intētum. ad exñtiā.¶ 2°.Si eē eēt idē cū eēntia sequeret ꝙ eē eēt
p se subsistēs:hoc est falsuz.ergo ɛc.pbat̄ ɔñtia.Eēntia cu
iuslibet sube sepate est per se subsistēs.cū ille sube sint q̄dā
forme abstracte.ḡ qcqd est idē cū tali eēntia/est p se subsi/
stēs.Falsitas ɔñtis pbatur dupl'r.Prio.Oē eēe p se subsi
stēs est infinitū in rōne eēndi.Sz eē sube abstracte nō est
infinitū in eēndo:aliogn haberet in se oēs pfectiōes rez.
ḡ nō est p se subsistēs.minor pz.Maior pbatur.Remoto
oi pncipio limitatiōis/res remanet illimitata ɛ infinita:si/
cut remota pcisa cā.remouet̄ effect⁹:sed ab eē per se subsi/
stēte/remouetur oē pn^m limitationis:ergo eēt infi^m.maior
pz.Minor pbatur.Nullus actus limitat̄ nisi aut ex subto
in quo recipit̄:aut p dr̄ias que ipm ɔtrahūt.pmo mō albe/
do in sub to exñs/limitat̄ ad certū gradū:q2 subm nō reci/
pit eaz ꝺm oēm gradum itēsionis/possibilē repiri in ea.2°
modo nā coloris nō est limitata in nigredine:q2 nigredo
nō hz eā nisi vt est ɔcta ad hūc determinatū gradū ɛ spēz.
q est nigredo.Sz eē subsistēs nō est determinatū p mō:cū
in nullo sit receptū:nec 2° modo.cū nō hēat dr̄ias.ḡ eēt oi/
Cauillosa rñsio. no illimitatū.¶ Dicet̄ forte/qđ eēt limitatū per cām agen
tē:sicut si pducerent̄ duo calores:sepati ab oi subto:vnus
posset eē.vt q̄tuor.ɛ alius vt sex.q2 in tali ɛ tali gradu a cā
efficiēte quecūq3 sit illa producti sunt.Uel al'r rñdetur/ꝙ
eē subsistēs ex se ɛ a se est infinitū.Subsistēs aūt nō ex se
ɛ a se nō est infinitū:ɛ hoc 2° modo eēntia creata subsistit:
p aūt mō subsistit tm̄ eēntia icreata.¶ Sz ɔ.Circūscripta
p itellectū cā agente/adhuc illi calores p te sunt distincti.ḡ
opz dare aliqd intrinsecū eis p qđ distinguant̄.illud aūt i/
trinsecū nō est ipsa nā caloris.q2 talis nā in vtroq3 est eius
dem rōnis:ḡ tm̄ p suas rōnes formales distinguerent̄.Et
si sic.tūc seqtur ꝙ distinguerent̄ seipsis:ɛ p ɔñs distingue/
rent̄ formal'r ɛ specifice:qđ est impol'e.Pz igitur ꝙ eē per
se subsistēs/hz ex sua rōne ifinitatē:siue subsistat ex se:siue
nō:ɛ siue hēat cām siue nō habeat.¶ 2°.Illud qđ est ab/
stractū non potest habere in se nisi illud qđ significat̄ per
nomē abstractū.ɛ per ɔñs nō pōt habere in se aliqd real'r
distinctū.Cuius rō est:q2 nomen abstractū significat pcise
ipam nām:sicut si poneret̄ in rerū natura albedo eo mo/
do quo significat̄ p hoc nomē.Albedo.i.separata ɛ abstra/
cta ab oi subiecto.ipsa nihil haberet in se:qđ non eēt albe/
do.Sed eē subaruz separatarū nō repugnat habere aliqd
ɔiunctū qđ ab eo real'r distinguat̄:est eniz ɔiunctū multis
accidētib⁹.ergo illđ eē nō est abstractū siue p se subsistēs.
Rō 3ª ꝙ eē distin/guatur ab eēntia. ¶ 3° pncipal'r arguit̄.Illud qđ ɔuenit alicui p se.distingui
tur real'r ab eo:qđ ɔuenit ei tm̄ per aliud.Sz eē ɔuenit re/
bus per aliud.s.p pmā cām dantē eis esse:eēntia aūt ɔue/
nit eis p se.cū dicat̄ de eis essential'r.Ista eniz est in pmo
modo dicēdi p se.Homo est aial rōnale:ergo esse ɛ eēntia
Fuga q̄ solet adduci nō sunt idē.¶ Ad hanc rōnem solet dici ꝙ eēntia ɔuenit
rebus per se formal'r:sz ɔuenit eis p aliud effectiue:aliqua
Impug°. enim est cā efficiēs ꝙ hō sit aial.¶ Sz ɔtra hoc arguitur
3r.Et pbatur/nō quidē ꝙ eēntia nō habeat cām effectiuā:
q2 certuz est ꝙ hūanitas ɛ lapideitas ɛ quicqd est in reb⁹/
Nulla est cā efficiēs cōnexiōis significati hui⁹ ppō/nis.hō est aial.lz huius hō est. a pma causa est pductuz.sed pbatur ꝙ nulla sit causa effi/
ciens cōnexionis significati huius propositiōis:homo est
aial rōnale:sicut aliq̄ est cā efficiēs cōnexionis significati
hui⁹ ppōnis:hō est.De⁹ eniz pducens hoiem:copulauit
ei esse.Et arguit̄ pmo.Ea que sunt equal'r nec̄ia/equal'r se
habēt ad habere ɛ nō hr̄e cām efficiētē.Sz hoiem eē aial:
ɛ deū esse vnū:sunt equal'r necessaria.ḡ si vnū nō hz cām.
nec aliud.Sz nulla est cā efficiēs:que faciat deū eē vnum.
aliogn illa eēt pōr deo.ḡ nulla est cā efficiēs que faciat ho/
minē eē aial.Maior pz ex terminis.Minor pbatur.Ea
su nt equal'r nec̄ia/q̄rū opposita sunt equal'r ipol'ia.Sz op/
posita hoꝝ sunt eq̄l'r ipol'ia.ḡ ɛc.maior pz.Minor pbat̄.
Ea sūt equal'r ipol'ia:quoꝝ ipol'itas ɔsurgit pcise ex iplica/
tione ɔdictionis:puta/q2 pdicatū tollit subm.Sz illa sunt
h⁹.Cū.n.dr̄/hō nō est aial rōnale:p ablationem pdicati re
mouet̄ subz:q2 p negationē diffōnis remouet̄ diffinitum.
¶ 2°.Illud qđ ɔuenit enti ɛ nō enti/nō hz cām efficiētez:
cū nō ens nō hēat cām.Sz rō talis necessitatis.equal'r cō/
uenit enti ɛ nō enti.Ita eniz ista est nec̄ia.Non ens est nō
ens:sic̄ ista hō est aial.¶ 3°.Si hoiem eē aial/haberet cām
efficiētē:sequeret̄ ꝙ aliqd fieret postq̄ʒ est.Sz h̄ est falsū.
aliogn bis acciperet eē.ḡ ɛc.ɔñtia pbatur.Circūscripta oi
efficiētia a deo:adhuc hoiez eē aial est verū:ergo si hoiem
esse aial sit ab aliquo efficiēte.seqtur ꝙ fiat postq̄ʒ est:ɔña
pz.Añs pbatur.illud qđ resultat positis diuinis ideis/est
necesse eē/circūscripta oi causalitate.Sz posita idea hois
ɛ idea aialis/resultat earuz cōnexio:q2 idea hois nec̄io re/
Rō 4ª ad scđam cōclusionē. presentat aialitatē.ergo ɛc.¶ 4°.pncipal'r arguit̄.Nulla
res pticipat eēntiaz suā.sz hz eaz quātū haberi pōt.Homo
eniz hz pfectissime humanitatē:nec pol'e est ꝙ humanitas
sit magis in vno q̄ʒ in alio.Sed quelibet creatura pticipat
esse:cū nō habeat exñtiaz pfectissimo modo:ergo eē ɛ eēn
Quita rō. tia nō sunt idē.¶ 5°.Nulla res est in poª ad seipsaz.aliogn
eēt prior ɛ posterior se.Sed q̄libet eēntia citra deuz est in
Sexta rō. potētia ad eē.ergo distinguit̄ ab eē.¶ 6°.nulla res pōt in/
telligi sub opposito ei cui est idē real'r.Nō eniz pōt itelli/
gi ꝙ hō sit nō aial.Sz eēntia pōt itelligi sub opposito exi/
Septima ratio. stētie.Intelligo eni eēntiaz rose nō existere.¶ 7° pbatur
auctoritate.Naz Phs.2.posterioꝝ.textu cō.2.dicit.qđ qđ
est hois:ɛ hominē esse nō sunt idē.Et Auicē.5° metaphysi.
ca.pmo.ɛ pmo physicoꝝ.capi.vlti.dicit ꝙ esse/oibus acci/
Cōclo 3ª dit excepta prima causa.¶ 3ª ɔclusio.Nulla forma est cā
efficiēs illius esse qđ ipa dat ei cuius est forma.Probatur.
Ois cā efficiēs est natural'r prior suo effectu:sed forma nō
est prior esse:aliogn eēt priusq̄ʒ eēt.¶ 2°.forma ɛ efficiens
non coincidūt in idē numero:vt dicitur 2° physico.tex.cō.
70.ergo forma nō est efficiens.Dicit̄ autez dare esse:quia
ipsum est effectus formalis forme.

Ad argumenta rñdetur.¶ Ad p^m dr̄ ꝙ eēntia
Ad pmā rōnez capitalem. est potētialis respectu esse.Ad
Esse pol'e est dupl'r. iprobationez dr̄ ꝙ dupl'r pōt aliqd dici eē simpl'r in poª.
vno mō:q2 nullo modo est act⁹:neq3 in se:neq3 respectu al
teri⁹:ita ꝙ ei repugnat aliqd a se distinctū actuare:ɛ h̄ mō
sola mā pma est simpl'r potētialis.Alio mō dr̄ aliqd eē po
tētia simpl'r:q2 nō se solo pōt existere:ita ꝙ est purū potē/
tiale:nō vt potētiale opponit̄ simpl'r actui:sed vt opponit̄
huic actui/q est existere:ɛ sic eēntia dr̄ esse poª simpl'r reª
exñtie:lz in se sit act⁹:Et ideo vt est potētialis est pōr respe
ctu eē:nō ꝙ sit actu sine eē:sed q2 anq̄ʒ habeat eē est in poª
ad ipm:nō ad hunc sensuz ꝙ q̄lz eēntia sit in poª alicuius
subti:sicut forme dicunt̄ eē in potētia māe:sed est in potē/
Ad scđaz tia actiua dei:que pōt pducere eēntiam sub esse.¶ Ad 2^m
negat̄ ɔñtia.Ad pbationē dr̄ ꝙ creationi nihil psupponit̄
qđ sit actu:psupponit̄ tm̄ aliqd ꝙ sit potentiale/pducibile
Ad tertiā sub actuali exñtia.¶ Ad 3^m negat̄ maior accipiēdo tran/
scendens.pro eo qđ ideo precise dicitur transcendēs.quia
circuit omnia genera.Si vo accipit̄ transcendens pro eo
Ad q̄rtā qđ dicit quālz entitatē:sic minor est falsa.¶ Ad 4^m dicit̄
Includere plures act⁹ subales est 2r. ꝙ icludere plures act⁹ subales pōt eē dupl'r.Uno mō q2
qlz illorū actuū dat esse subale:ɛ sic ɔcedit̄ maior ɛ negat̄
minor.Alio mō dicunt̄ aliq act⁹ subales eē plures solū:q2
alter eorum dat esse.alter vo nō:sed est ipsa actualitas rei
subsistētis:ɛ sic nō repugnat illud qđ est vnū p se/hr̄e plu
res actus.¶ Ad ɔfirmationē dicit̄ ꝙ illa diuisio sube/non
est nisi diuisio substātie dicētis eēntiaz:ideo eē cū icludat̄
ab eēntia.nō ēt icluditur sub aliquo illorū mēbrorū.Sed

ip̄z eē est actualitas quā formal'r forma dat cōposito. Ista aūt actualitas que est eē / nō dat aliā actualitatē: q2 nō relinquit illud cui⁹ est in po^a ad vlteriorē actualitatē eiusdē rōnis: cū ipm esse sit vltima actuatio rei. ¶ Ad 5^m negat̄ minor. Nā viuere / est illud esse / qd̄ vita dat rei viuenti. vñ nō distinguunt̄ solū grāmatical'r. i. quo ad modū significādi: sed ēt quo ad rez significatā. ¶ Ad 6^m dicit̄ q̄ poni aliqd in rez nā pōt esse dupl'r. Uno mō in genere eēntiarū: ꝛ sic conceditur maior. Forma eniz nō dat mãe q̄ sit quedā entitas: q2 de se est entitas potentialis: nec sil'r accñs suo subto. Alio modo in gñe existētie: ꝛ sic negat̄ maior. Mā. n. non existit nisi p formā: ꝛ sil'r eēntia nō existit nisi per eē: ideo eēntia h3 quidē ab eē q̄ sit existēs: s3 ab eo nō h3 q̄ sit ens accipiēdo ens general'r put significat qdditatē. ¶ Ad 7^m negat̄ maior de realitate existentie: ꝛ conceditur de realitate eēntie: nec est verum / q̄ exñtia sit tota realitas: q2 rosa non exñte ista est vera: rosa est ens reale. ¶ Ad 8^m dicit̄ eodez mō ad minorē / q̄ esse est affirmatio rei in existētia actuali: s3 nō est eius veritas aut affirmatio in eēntia. Nā hoīe nō exñte: ista est vera: hō est vere homo. ¶ Ad 9^m negat̄ añs: q2 aliud est nihil / qd̄ opponit̄ eēntie: ꝛ aliud est qd̄ opponitur existētie. ¶ Ad 10^m negatur cōñtia: cuius rō dicta est in rñsione ad p^m ꝛ ad 4^m. Et ppterea dico q̄ cōstitutū ex eēntia ꝛ esse nō pōt esse termin⁹ pduct⁹: q2 de rōne termini producti est qd̄ recipiat esse per pductionē. Aggregatū aūt ex eēntia ꝛ esse: nō recipit esse / nec est potētiale ad ipm: cū altera ps hui⁹ aggregati sit ipsūmet esse qd̄ nō est receptiuū nec potētiale respectu sui. Dico tñ q̄ ibi sunt aliquo modo duo termini: sed differēter. Nam forma est terminus formalis: quia formal'r constituit: ꝛ dat esse specificū termino producto: esse aūt est terminus formalis: q2 est vltima actualitas ipsius pducti: ꝛ nō relinquit eum in potentia ad vlteriorem actualitatem substantialem.

¶ Utrum eē sit nobilius essentia. Qō. XIII.

Queritur vtrū eē sit nobili⁹ q̄ eēntia. Et vī q̄ sic. ¶ Prio. Illd̄ qd̄ dat alteri formal'r vt sit extra nihil / est nobili⁹ eo. Sed eē dat essentie formal'r vt sit extra nihil. g̊ ꝛc̄. Maior p3: q2 tale aufert ab eo nihileitatē: ꝛ dat ei formal'r aliqdditatē. Minor ēt p3: q2 eēntia nō hñs eē / est nihil. ¶ 2°. Illud cui repugnat nō existere / est nobili⁹ eo cui nō repugnat nō existere. S3 eē repugnat nō existere: ꝛ eēntie nō repugnat. g. Maior p3 cū 2^a pte minoris. Pria aūt ei⁹ ps pbat̄. s. q̄ ipsi eē repugnet nō eē: q2 qd̄ pōt nō eē. pōt ēt concipi nō eē. S3 eē nō pōt cōcipi nō eē. g̊ maior p3. Minor pbat̄. Nulla res pōt vere concipi conceptu sibi contradictorio. S3 eē ꝛ nō eē sunt contradictoria. g̊ eē nō pōt cōcipi sub nō eē. ¶ 3°. Prima actualitas rei est ea nobilior: ꝛ p hanc ppōnez pbat̄ q̄ forma subalis est dignior mā. S3 eē est p̄ma actualitas eēntie: q2 eēntia anteq̄ sit. nullaz h3 actualitatē. g̊. ¶ 4°. cōpositū in reb⁹ mālibus est pfectius q̄ materia ꝛ forma: vt dicit Phs 8° meta. tex. c. 8. Sed hoc non est ratione alicu⁹ eēntie quā dicat cōpositū preter materiam ꝛ formā: q2 nullaz aliam includit. Nec est rōne alicuius accidētis: vt de se p3. ergo est tñ ratione existētie.

Respondeo q̄ siue esse ꝛ eēntia sint distincte res: siue differāt rōne tñ / semp eēntia est pfectior ipso esse talis eēntie: qd̄ dico. q2 aliqd̄ esse. puta eē sube est pfecti⁹ aliq̄ eēntia. s. eēntia accñtis. S3 itēdo dicē q̄ q̄lz eēntia est pfectior suo ppo eē. puta / eēntia sortis est pfectior q̄ eē sortis. Si. n. real'r distinguunt̄ / realitas essentia est pfectior realitate ipsius esse. Si xo distinguunt̄ tñ rōne ꝛ conceptibil'r / conceptus eēntie est dignior q̄ concept⁹ esse. Et q2 pbato hoc 2° / relinqtur pbatū ēt p^m: eo q̄ nobilioris rei est nobilior conceptus. Iō ad hoc pbandū arguit̄ p̄mo.

¶ Cōcept⁹ q̊ cōuenit alicui p se p̄mo est nobilior eo qd̄ cōuenit ei p accñs. S3 concept⁹ eēntie cōuenit rei p se p̄mo. conceptus xo eē cōuenit p accidēs. g̊. Maior pbat̄. q2 qd̄ est alicui magis intimū ꝛ intrinsecū est in eo pfectiori modo. Illud aūt est maxime intimū alicui / qd̄ cōuenit ei p̄mo ꝛ p se. Minor ēt pbatur. Qd̄ p̄dicatur de aliquo qdditatiue. p̄dicatur de eo in p̄mo modo pseitatis. S3 essentia p̄dicat̄ qdditatiue de hñte eēntiā: eē aūt nō p̄dicatur qdditatiue: nec in p̄mō pseitatis. cū nō significet̄ p diffinitionē. nec p aliquaz ei⁹ partē. g̊ ꝛc̄. ¶ 2°. Illud est pfecti⁹. qd̄ min⁹ est depēdēs. cū depēdētia dicat iperfectionē. S3 eēntia est min⁹ depēdēs q̄ eē. g̊ eēntia est pfectior q̄ eē. Minor pbat̄. Illd̄ qd̄ posito quocūq3 casu poīi / adhuc vere de altero enūtiat̄ minus est depēdēs q̄ id qd̄ posito aliquo poīi casu nō vere enūtiat̄. S3 posito quocūq3 casu semp vere enūtiat̄ essentia. Nā ista semp est vera: hō est aīal rōnale: ꝛ ista nō fuit semp vera. homo est. g̊ ꝛc̄. ¶ 3°. Illud est pfectius in se / qd̄ dat alteri maiorē excessūz pfectionalē. S3 eēntia dat maiorē excessūz pfectionalē q̄ esse. g̊ eēntia est pfectior q̄ eē. Maior p3 ex terminis. Minor pbat̄. Sint duo idiuidua eiusdē spēi. puta Sor. ꝛ Plato. quoruz vnus existat ꝛ alter nō. Et sint due spēs non exñtes. puta equus ꝛ asin⁹. ¶ Et arguit̄ sic. Plus excedit equus asinū in pfectione q̄ Plato existēs sortē nō exñtē: q2 equ⁹ excedit asinuz in pfectione specifica ꝛ eēntiali: ꝛ Plato excedit sortē solum in pfectione numerali ꝛ accñtali. S3 iste excessus est tñ ratione eēntie: ꝛ excessus Platonis sup sortē est tñ ratione exñtie. ergo eēntia dat maiorē excessum pfectionalē q̄ existētia. ¶ 4°. Tanto aliquid est pfectius. quanto dat rebus nobiliorē dr̄iam entis. S3 eēntia dat rebus nobiliorem dr̄iam entis q̄ existētia. ergo ꝛc̄. Maior p3. Minor pbatur. Eēntia dat necessitatē ꝛ existētia dat contingētiaz. S3 necessitas est nobilior dr̄ia entis q̄ contingētia. ergo ꝛc̄. Minor p3. maior pbatur. Ab eo res habēt aliquē gradū necessitatis. p qd̄ sunt scibiles. cum scia sit tñ necioruz. S3 res sunt scibiles ratione eēntie. ꝛ non rōne exñtie. g̊ ꝛc̄. ¶ 5°. Si sint aliqua duo in genere sube: illud est nobilius qd̄ p se est in gñe sube. q̄ illud qd̄ est in eo tñ reductiue: quia quod p se est in gñe sube pticipat nobilissimū genus pfectiori modo. S3 aliqua eēntia ꝛ suuz eē sunt in gñe substātie: puta / eēntia hominis ꝛ eius eē: ꝛ eēntia est per se in gñe. cuz significetur p terminū specificuz: eē autē est in gñe tñ reductiue. eo q̄ non dicit aliqd cōpletū in natura specifica. ergo eēntia est nobilior q̄ existentia.

Ad primum in oppositūz / dr̄ q̄ idē est dicere nihil ac si diceret̄ / nullū ens siue non ens. Uñ eē extra nihil. est eē extra nō ens: eē aūt extra nō ens / cōuenit vnicuiq3 p illud p qd̄ est ens. Accipit̄ autē ens dupl'r. Uno mō: vt dicit eēntiaz: ꝛ sic dico q̄ quelibet eēntia est ens p seipsaz formal'r. ꝛ non p aliqd additū. Alio modo accipit̄ vt dicit existētiam: ꝛ sic res create sunt entia p exñtiaz additā eēntie earū. Ad formā argumēti conceditr̄ maior. si accipit̄ ly nihil. put opponit̄ enti dicēti eēntiā. i. quo sensu negat̄ minor. Si xo accipit̄ put opponit̄ enti / dicēti existētiam / negatur maior ꝛ conceditur minor. ¶ Ad 2^m negatur minor. Nam ante productionē rose sicut eēntia rose non erat in rerum natura. ita nec exñtia. Dico p̄terea q̄ existētia / siue eē / nō pprie existit / sicut nec albedo est alba: s3 est illud quo alia formal'r existūt. aut sunt alba. Ad pbationē minoris dr̄ / q̄ l3 nō possit vere concipi q̄ eē sit nō eē. q2 sic vnū contradictorioruz attribueretur reliquo: tñ pōt vere cōcipi q̄ eē non facit eēntiaz actu formal'r existere: sicut l3 nō possit vere cōcipi q̄ albedo nō sit albedo. pōt tñ vere concipi / q̄ p eaz nulla res actu est alba. ¶ Ad 3^m negat̄ minor. Nā eē non est p̄ma actualitas simpl'r: s3 est tñ prima

actualitas

actualitas in genere existētiū: sicut eniz ante productionē hois. ista est vera. humanitas est ens: ita ista est vera: humanitas est quedā actualitas cēntialis. lz nō sit actualitas existēs. Et si dicat q tunc humanitas erat in potētia. ergo non erat actualitas. Rñdetur q erat in potētia ad existen-
Ad q̄rtā tiam: sed non erat in potētia ad hoc q eēt eēntia. ¶ Ad 4m dicitur: q ideo cōpositū est pfectius q̄ materia z forma: quia includit tertiā entitatē/superadditā suis partibus. Et similiter est pfectius: qꝛ includit vtrāqz suarū partiū. vna autem pars/non includit aliam.

¶ Utrum metaphysica sit dignissima omnium scientiarum. Questio. XIIII.

Queritur Utrū metaphysica sit dignissima oium sciarum. Et arguit q
1a ratio. nō. ¶ Primo. Obz metaphysice est ignobili⁹ quolz obto sciaruz aliaꝝ que speculatiue sunt. g metaphysica est eis ignobilior. ꝯñtia pz. quia nobilitas habit⁹ sciētifici/est ex nobilitate obti. Añs pbat. Illud qd est ꝯfusissimū z ideterminatū est ignobile: nā cognoscere in ꝯfuso/est cognoscere iperfecte. Sz ens cōe qd est obm metaphysice est maxime ꝯfusuz z ideterminatū: qꝛ cognitio rei solū inquātū est ens/est cognitio ꝯfusa. g zc.
2a ratio. ¶ 2o. Scia de aia est oibus honorabilior. g est honorabilior q̄ metaphysica. ꝯñtia pz: qꝛ he due scie distincte sunt. Añs est Phi z Cōmen. pmo de aia. cō. 1. ¶ Dicet forte q Phs dicit eā eē honorabiliorē ceteris nō cōparando eam ad oēs alias scias: sed tñ ad reliqs ptes phie nālis. ¶ Sz ꝯ: qꝛ Cōmētator ibi dicit eam eē digniorē mathematicis.
3a ratio. ¶ 3o. Quanto aliqua scia est certior tāto est nobilior. vt dz pmo de aia. tex. cō. 1. Sz Mathematice hñt maiorē certitudinē/q̄ metaphysica. g sunt ea digniores. Minor haberi potest a Pho in fine. 2. metaphysi. vbi expresse dicit Cōmen. cō. 16. q demrationes mathematice sunt in pmo ordine certitudinis/z demrationes nāles sequuntur eas.
4a ratio. ¶ 4o. supponit q demōstrare gen⁹ subarū separatarū eē/ nō ptinet ad metaphysicū. sed ad naturalē: vt voluit Cōm. pmo physi. cō. vlti. z 12. metaphy. cō. 5. Et. S. Thomas pmo ꝯ gētiles lib. 3. qꝛ talis demratio sumit a motu: demōstrare aūt aliqd p motū/ptinet ad nālē. Ex hoc arguo sic. in 8o physi. demostrat ista ꝯclusio. Primus motor est: aliq̄ sube abstracte sunt. g notitia scientifica que acqrit p hanc demonstrationē/hz primū motorē z subas abstractas pro subiecto. In nulla aūt parte metaphysice deus est subz: qꝛ quicquid de deo pbatur. probat per motū. ergo saltē ista pars naturalis phie/est dignior metaphysica.

In phemio libri. **In oppositum** est Phs dicēs eā esse honorabilissimā/z deam scientiarum.

Cō clōr ñ hua. **Respondeo** q cū dignitas sciaruz speculatiuaruz sumatur ex obto z ex certitudine declarare z pbare volumus metaphysicā quo ad vtrūqz esse
Pma rō. oium nobilissimā. ¶ Et pmo quātū ad dignitatē obiecti. Dictū eniz fuit supra qone. 9. q ens cōe/est adequatū subz in metaphysica. Tūc sic. Quāto aliqd subm est simplicius z abstractius. tanto est simplr pfectius z nobilius. Sz ens cōe qd est obm metaphysice/est simplici⁹ z abstracti⁹ qlibet: qꝛ oēs alij ꝯceptus se habēt ex additiōe ad ens. cū sint vel inferiores ente/vel se hēant vt passiones. Illud autez
T. cō. 42. cui aliud se hz ex additione/est eo simplici⁹. vt dicit pmo posterioꝝ. Maior pbat. qꝛ simplicitas est pfectio simplr. z meli⁹ est eaz hre q̄ eius oppositū. aliogn nō eēt qd absolutū formalr in pma cā/in qua nihil est formalr absolutū. nisi sit pfectio simplr: vt bonitas. Justitia. Intell's. Sapia z hmōi. est ēt simplicitas. ¶ Et si dicat q alij ꝯceptus includunt ens. z aliqd addūt. ergo sunt pfectiores ꝯceptu entis. ¶ Rñdeo q ꝯñtia nō tenet. qꝛ alij ꝯcept⁹ nō addūt aliud qd sit extra ꝯceptū entis. i. q nō ꝯtineat sub ente: z de quo non pdicetur ens in pmo mō dicēdi p se. quō ꝯceptus spēi dicit aliqd. de quo nō ptur gen⁹. s. dīaz: z accñs addit sbto. Sed iō dicunt addere ad ens. qꝛ exprimūt aliquē modū magis determinate. Suba eniz dicit ens p se exñs. z accñs dicit ens alteri iherens: z sic addūt ad ens: qꝛ dicūt illd qd dicit ens. sed sub aliqua rōne determinatiori z limitatiori. Talis aūt additio non tollit nobilitatē entis. vt patebit rñdēdo ad argumēta. ¶ 2o arguit. Ille habit⁹ sciētificus est 2a ratio.
nobilior q hz vlius obm. z ad plura se extēdens. Sz obm metaphysice est hō cum de oibus pdicetur. g. Minor pz. maior pbat. Sicut eniz nobilitas habituū sumit ex obiectis. ita z potētiaꝝ. Sz quāto aliq̄ potētia est nobilior. tāto hz vlius obm. Nam obm sensus cōis est cōius obto sensuū pticulariū. z obm imaginationis. g silr habit⁹ hñs cōmunius obm est nobilior. ¶ Et ꝯfirmat: qꝛ tanto habit⁹ sciētificus nobilior est. quanto pōt facere plura scire: facit eni hñtē ipm magis sciētē. Sz ille qui hz cōius obm facit plura scire. ergo est nobilior. ¶ 3o. Metaphysi. hz nobili⁹ 3a ratio.
obm q̄ mathe. cū ista ꝯsideret subas z accidētia: illa autē tm accidētia. Est ēt nobilior nāli: qꝛ nālis hz pro obiecto vel ens mobile vel corpus mobile/vel subam finitaz: hec vo hz ens. sub quo ꝯtinent ēt sube imobiles z suba infinita. ergo meta. est dignior omni speculatiua. Añs pbatū est: z ꝯñtia pz: qꝛ pter istas nulle alie scie reales sunt speculatiue: vt dz 6o hui⁹. q. 7. ¶ 4o arguit. q si ēt pmus motor cō- 4a ratio.
tineret sub obto nālis phie. ad huc metaphysica eēt nobilior ea. Tāto. n. scia nobilior est. quāto formalis rō obiecti quā ꝯsiderat est nobilior. Sz metaphy. ꝯsiderat de primo motore sub nobiliori ratione q̄ nālis. ergo. Maior pz: minor pbatur. Nālis ꝯsiderat de primo motore tm sub rōne pmi motoris: vt pz. 8. physi. Ratio aūt motoris est rō iperfecta. cū sit rō relatiua z sumpta ex habitudine ad aliquid extrinsecū. s. ad mobile: rō ēt pmi est iperfecta. cū sit rō negatiua. Primū. n. dicit añ qd nihil est in eo ordine in quo pmū est. Metaphysi. aūt ꝯsiderat de pmo motore sub rōne entis z pfecti z sūme actualitatis. Constat aūt q rō entis est absoluta. cū sit pma oium: vt dicit Auicē. pmo meta. Nulla aūt rō relatiua pōt esse pma. cum ois ratio relatiua psupponat absolutā. ergo metaphy. ꝯsiderat pmū motorē sub nobiliori rōne q̄ nālis. ¶ 5o. Metaphy. in intellectu se- Quita rō.
parato. z in intellectu ꝯiuncto est eiusdē rōnis. Sz intell's separat⁹ p habitū meta. pōt intelligere qdditates subaruz separataꝝ: z pōt pbare pprietates de deo. s. imaterialitatē z simplicitatē. z hō. g metaphysica ꝯsiderat deū sub nobiliori rōne. Minor pz: qꝛ enim intell's separatus pfecte cognoscit rōnez entꝫ p eā pōt multas pprietates de pente cognoscere: nec ad cognoscendū sumit aliquaz rōnē a motu. Qz aūt pfecte cognoscat naturā entis/pz: qꝛ tunc intell's est pfectus. ergo cognoscit pfecte naturaz sui obiecti. Maior vo hui⁹ rōnis pbatur. habit⁹ nō distinguunt nisi vl p rationē formalē obiectorum. vel p media siue pncipia demonstrationū. vt dz pmo posterio. lec. 41. Sz obm meta. T. c. 43.
intellect⁹ separati/est ens cōmune sub rōne entis. sub qua ratione est ēt obiectuz metaphysi. nostre. Et simlr demonstrat per principia abstracta a motu. sicut z nos: vt pz tertio huius. ergo est eiusdē rationis cum nostra metaphysi. Metaca excedit alias scias certitudie demōstrationis.
Et sic pz q ex parte obiecti/metaphysi. oēs alias excedit. ¶ Qz etiaz excedat eas quo ad certitudinē pbatur. Sed prius declarat quid sit certitudo. Intellectus eniz dicitur Certitudo qd sit z vñ
esse certus de aliqua re. quia ipsam nouit z de ea nō dubitat. Idem enim est dictu. habeo hoc certum. ac si dicatur. hoc mihi nō est dubiuz. ¶ Qz autē aliqua res cognita nullo modo sit dubia/pōt ꝯtingere pter duo. Uno modo ppter euidētiā ipsius rei/que clare z aperte videt: z hoc mo

do pma pncipia certa sunt.qr per nãle lumē intell's videt earū veritas. Nec ad hoc opus est aliqua alia ppositione prius visa. Sil'r cõclusio demonstrata certe cognoscit:qr eius veritas euidēs est.r p lumen intellectus.r p euidentiā pncipiorum.in quibus cognoscit r videtur. ¶ Alio modo dicit aliquid indubitatū intellectui/non ex euidētia rei.sz ex determinatione voluntatis iperantis intellectui.vt firmiter assentiat:r hoc modo astrologus indubitanter tenet multas ppositiones:qr credidit porībus r antiquis astrologis dicentibus se hoc esse expertos. Talis enim modus certitudinis reperit in sciētys subalternatis alteri scientie quantuz ad principia:qr sciētia subalternata certitudinaliter r indubitāter tenet pncipia sibi tradita a subalternāte. Metaphysica vo.qr nulli subalternat/nō hz certitudinē hoc 2° modo:qr talis certitudo est iperfecta.sed dicit eēcertissima pmo modo. ¶ Sciēdū est 2°:vt dicit Linconiēsis

Notabil' distinctio.

pmo posterioz cō.18.q certitudo primo mō dicta dupl'r accipi pōt. Uno modo ex parte intell's nostri:r sic illud dr certissimū qō a nobis certissime cognoscit. Et qr ea que ad metaphysicā ptinent psertiz sube separate/non sunt nobis euidētes.ideo nō habemus de hꝰ certissimā notitiā. Alio modo dicit aliqua notitia esse certissima ex parte obiecti:r sic notitia que ē de obiecto nato causare de se certissimā cognitionem dicitur esse certissima:r hoc modo metaphysica est certissima ex se.lz non sit certissima nobis. Quod probatur. ¶ Primo. Metaphysica que est in intellectu separato est eiusdem rationis cum ea quam nos habemus.vt supra probatum fuit ratione quinta huiꝰ questionis. Sed illa facit certissimā cognitionē cuz faciat euidentias de pprietatibus subarum separatarū.ergo metaphysica ex se est certissima. Qr aūt nos non habemus hꝰ certissimā cognitionē.ideo est.qr non habemꝰ pfecte habitū metaphysice. ¶ 2°. Ois habitꝰ si pfecte habeat/est sufficiens causare pfectissimā notitiā sui adequati obti.alioquin obz adequatū excederet habitū in cognoscibilitate. Sed obm adequatū metaphysice est ens.ergo metaphysica ex se est sufficiens causare pfectissimā cognitionē.r per ɔñs certissimā notitiā oium que sub ente ptinent. ¶ 3°. habitus qui est de obto ex se maxime euidēti/est ex se maxime certa: Sed metaphysica est hꝰ.ergo ex se est certissima. Maior pz.qr lz habitꝰ sciētificus sit in intellectu.tñ eius rō formalis sumit ex obiecto:r ideo illud qō ɔuenit ei ex obto.ɔuenit ei per se:qō autē ɔuenit ei ex intellectu in quo est.ɔuenit ei per accidēs. Si igitur obiectuz ex se sit maxime certum siue euidens.scientia denominabitur per se ab eo esse certissima. Minor etiam pz:qr metaphysica est de substātys separatis que ex natura sua sūt maxime scibiles r euidentes.lz sint ineuidentes nobis.

Ad pmā capitalez.

Ad argumenta rñdetur. ¶ Ad primū negatur aṅs. Ad probationē negat minor:qr lz p metaphysicaz nō habeat distinctissima cognitio oium que sub ente ptinentur. Nā cognoscere hoiem solū/vt est ens est cognoscere ipm confuse:habet tñ ppria r distincta cognitio nãe entis.r eoz que p se conueniūt enti. Ens aūt sic abstractū a suis inferioribus est eis nobiliꝰ cū sit simpliciꝰ. ¶ Dico 2° q p habitū metaphysice si pfecte hēatur ēt haberi pōt distincta notitia eorū que cōtinētur sub ente:qō pz.qr vt supra dictū ē.p habitū metaphysice pt pfecte cognosci suū obm:qō est ens:q aūt pfecte cognoscit nãz ent; cogscit oēs gradꝰ entiū p quos diuidit ens. Sz qr nos nō hēmus hūc habitū pfecte iō p euz nō cogscimus pfecte nãs rerū.sola aūt pª cā hz euz pfectissime:r ppterea dicit Phs q nō est humana.sed diuina possessio:lz metaphysica eius sit alterius rōnis a nostra. ¶ Ad 2ᵐ rñdetur sicut ibi rñdebat:r est rñsio Cōmētatoris pmo de anima

Ex hoc vz q additates i pticulari pñt eē ð ɔsideratiõe metaphysici.

Ad scðaz

cōmē.r.in fi.di.q sciētia de aia excedit oēs alias r certitudine r dignitate obti/pter sciam diuinā. Nec est vez q expresse faciat mentionē de eius nobilitate sup mathematicas.sed tm implicite dicēdo q excedit oēs:qō si ēt faceret. nō tñ segtur gn Phs loquatur de scia de anima nisi p cōparationez ad alias naturales. Qr vo dicatur ēt excedere mathematicas/hoc est pter intētionē Phi.sed additur ad maiorē doctrinā. ¶ Ad 3ᵐ dicitur primo q nobilitas scie magis attēditur ex obiecto q̄ ex certitudine. Et iō.qr metaphysica hz nobilius subm.ideo est simpl'r nobilior. Dicitur 2° q mathematice dicūt certiores quo ad nos.qr earū demonstrationes fiunt ad sensum. Et qr demonstrant tm p causaz formalē nobis notaz r pportionatā intellectui nostro:cum quo stat q metaphysica ex se est certior:quia eiꝰ demonstratiōes sunt p separationē a materia.r sunt p cāz formalē:lz hꝰ cause formales non sint pfecte euidētes nobis/ppter debilitatē intellectus nostri. ¶ Ad quartū conceditur psuppositu vt patebit.12.huiꝰ.q.pma. ¶ Ad argumētum vo dicitur q p demonstrationē naturalē pōt acqri aliqua notitia de pmo motore.sz p hanc notitiā non cognoscitur pmus motor.vt quid contētum sub subto naturalis phie:sz vt pncipium eius. Et qr notitia pncipiorum r notitia qōnum ad eundē habituz ptinent.iō talis notitia ptinet ad naturalē phiam:ita q p hunc habituz non soluz cognoscunt cōclusiones r pncipia demonstrationū.sed ēt ipsum pncipiuz subti. Uel forte ēt dici pōt q deus vt motor continet sub obto nãlis phie.lz nō vt ens:qr vt sic ptinet ad metaphysi.nec istud repugnat. S. Thom.di.q ens mobile est subm in naturali phia.i.ens non fm eius vlem rationē.sed per rationē contractaz.i.p rationē mobilitatis. ¶ Dicitur pterea q lz metaphysicus nō demonstret deū esse.tñ ex quo hoc demonstratū est a naturali Pho.metaphysicus multa alia de ipso demonstrat:puta q deus sit sua natura.q sit actus purus.q sit tm vnus.r alia multa: que in.12.huius attribuunt pmo pncipio:deo sublimi. Ex quibꝰ oibus pz metaphysicā esse altissimā:qr nobilissimas pprietates pme cause demonstrat:r iō illud cadit aliquo modo sub subto de quo pōt aliquid sciri p motum.siue p rationē mobilitatis:lz tale in se sit imobile:qō pz. Nam ēt de materia pma.que de se est imobilis:multa probat Phs naturalis:r sil'r de loco qui imobilis est.4.physicorū tex. cō.40. Continētur tamen ista sub ente mobili.vt partes eius vel pprietates. Nam materia est pars entis mobilis non quidē subiectiua.sed integralis:qr omne qō mouetur hz materiā:locus vo est pprietas entis mobilis:qr omne ens mobile est corpus:vt pbatur 6° physicoz:omne autē corpus est in loco. Deus vo continet sub ente mobili tm/ vt principiuz eius:r recipit aliquaz eiꝰ pdicationē in obliquo. Non enim deus est ens mobile.sed est principiuz entis mobilis.hec autem continentia non est ita propria/sicut alie due que predicte sunt.

¶ Utruz demonstrationes metaphysice sunt per quatuor genera causarum. Questio.XV.

Queritur decimo quinto. Utruz demōstrationes metaphysice sint p quatuor gña causaz:r vī q sic. ¶ Primo. Demonstratio de suba nãli est p.4.gña causarū: Sz metaphysica multa demonstrat de substātia nãli.ergo rc. Minor pz.7.huiꝰ r.8.vbi de substantys nãlibus multa pbat Phs. Maior pbat. Syllogismꝰ faciēs scire substātiā nãlem/est p oēs causas sube nãlis:qr nulla res sciri pōt.nisi omnes eius cause cognoscant.pmo physicorū.textu cōmē.27. Sed suba nãlis hz oēs causas, vt satis pz:r demonstratio est syllogismus faciēs scire.primo posteriorum.ergo rc. ¶ Scðo. Metaphysicꝰ multa

Ad tm

Ad qm

Allari

T.c.3

Prīa

per totū

T.c.5. 2 rauc.

demonstrat

demonstrat de substãtijs separatis.ergo eius demõstratio/
nes nõ sunt separate a motu.Antecedẽs pz.ꝯñtia ꝓbaꝛ:qꝛ
in substãtijs separatis est motus intellectꝰ ꝛ bonitatis:ꝛ ẽt
Tertio. motus localis:ꝛ per ꝯñs etiã mã.¶ Tertio.Quicqd est ꝑ
se in genere/cõponiꝛ intrinsece ex aliquo actuali ꝛ ex aliq̃
potentiali.Sed substãtie sepate sunt per se in genere sube.
ergo cõponunꝛ ex aliquo potentiali:tale aũt potentiale/nõ
est aliud q̃ꝫ mã que est p̊ma potentia.ergo habẽt mãm:ꝛ ꝑ
ꝯsequẽs demonstrationes metaphysice sunt per cãm ma/
terialẽ.Et qꝛ mã transmutaꝛ ab efficiẽte ad aliquã formã.
que est finis transmutationis.ideo sunt per oẽs causas.Mi
noꝛ huiꝰ rõnis pz.maioꝛ aũt est Cõmẽtatoꝛis.7.metaphy.
cõmẽ.33.ꝛ cõmẽto.50.ꝛ clarius cõmento.23.¶ Concedeꝛ
forte ꝙ habẽt aliqđ potentiale.sed negabiꝛ hec ꝯñtia.ergo
habẽt mãꝫ.¶ Sed ꝯtra.Primũ in vnoquoqꝫ gñe est mẽ/
sura oium alioꝝ:vt dꝛ.10.huius textu.cõ.2.ꝛ p̊mũ potẽtia/
le saluaꝛ in oi potentiali.Sed mã est p̊mũ potentiale.ergo
Quarto. in oi potẽtiali saluatur mã.¶ Quarto.Metaphysicus hꝫ
ens pro subo.ergo cõsiderat oẽs partes entis.ergo ꝯsiderat
materiã.Antecedens pz.p̊ma ꝯñtia probaꝛ ex p̊mo poste/
rioꝝ.tex.cõ.43.vbi dꝛ ꝙ vna scia est vnius generis subi ꝛ
partiũ eius.Scđa etiaꝫ ꝯñtia pz.qꝛ mã est pars entis subie
Quinto. ctiua.vt dꝛ.8.huius.tex.cõm.3.¶ Quinto. Metaphysicus
demonstrat per cãm efficientẽ.ergo ꝛ cõsiderat cãm mate/
rialẽ.Añs pz:ꝯñtia probaꝛ:qꝛ efficiẽs cã/nõ p̃ot agere sine
motu.cũ actio sit motus:motus aũt nõ p̃ot esse sine mã:vt
dictũ est.ergo si ꝯsiderat cãm efficiẽtẽ:ꝯsiderat ẽt mãm.

Prima cõclusio. **Respondeo** duabus ꝯclusionibus:quarũ p̊ma est:
ꝙ metaphysicus demõstrat per cãm
formalẽ efficientẽ ꝛ finalẽ:qđ probaꝛ.Et p̊mo qdem gene/
raliter de oibus istis simul.scđo aũt sigillatiꝫ de vnaquaqꝫ
earũ.Primũ ꝓbaꝛ tali rõne.¶ Sciẽtia que est de separa/
tis a mã per nõ inclusionẽ.idest de quoꝝ rõne non est mã
cõsiderat formã efficiẽs ꝛ finẽ.Sed metaphysica est huiꝰ.
ergo ꝯsiderat istas causas:ꝛ per ꝯsequẽs p̃ot per eas demõ
strare.Qui eniꝫ cognoscit causam effectus.p̃ot per eaꝫ de/
monstrare aliquid de effectu.Minoꝛ patet ex sepe dictis.
Maioꝛ ꝓbaꝛ:qꝛ talis scientia cõsiderat de oibus de quoꝝ
rõne nõ est mã.Sed mã nõ est de rõne forme:cum alique
forme sint sine mã:nec de rõne efficiẽtis:qꝛ aliqđ agẽs est
ĩmateriale.Et simılr est aliqs finis separatus ab omni mã:
vt diciꝛ.12.huius.tex.cõ.30.35.36.ergo ꝛc̃.Ista ratio cõfir/
matur auctoritate Cõmẽtatoꝛis di.sic p̊mo physic.cõmẽ.p̊.
Intendebat Aristoteles docere per hunc sermonẽ/ꝙ non
oẽs artes considerãt de oibus causis:sed quedã cõsiderant
de causa formali tm̃.s.mathematice:ꝛ quedã de tribus cau
sis.s.motoꝛe/ꝛ forma ꝛ fine:ꝛ hec est scientia diuina:ꝛ que/
daꝫ de quatuoꝛ causis/ꝛ est scia nãlis.

Articlo secũdus. **Quantum** ad 2m ꝓbaꝛ p̊mo de causa formali.Me
taphysica considerat subas separatas.g̊
causaꝫ formalẽ.ꝯñtia pz.qꝛ tales sube sunt forme.Añs pro/
batur.cõsiderat ens inq̃ꝫtuꝫ ens.ergo ꝯsiderat maxime en/
tia.Sed maxime entia sunt sube sepate.cum ꝑfectius par/
ticipent nãm entis:ꝛ sint magis in actu.ergo ꝛc̃.¶ Ex ista
rõne ꝯcluditur quidem ꝙ Metaphysica ꝯsiderat formas
Quõ me/ abstractas.sed nõ apparet per hoc/quõ ex huiꝰ formis de/
taphysicꝰ monstret.¶ Et ideo sciendũ est ꝙ demonstratio formalis
demõstret diciꝛ ꝓprie illa que datur per diffõnẽ rei.s.per genus ꝛ dif/
per causaꝫ ferẽtiã:qꝛ diffinitio subiecti se hꝫ vt p̃ncipiũ formale/noti/
formalẽ. ficans diffõnẽ ꝛ passionẽ in esse diffinito. In metaphysica
aũt demonstraꝛ aliquid hoc modo.Nam per ꝓpriaꝫ rõnẽ
accidẽtis demonstraꝛ/ꝙ ei ꝯuenit per se aptitudinalis in/
herentia ad subm:ꝛ per ꝓpriã rõnẽ actus/ꝙ ei cõuenit esse
prius naturaliter potẽtia.ꝛ sic de alijs:ꝓprietates ṽo sub/
stantiaꝝ separatarũ non demonstranꝛ de eis a prioꝛi:quia

nõ cognoscunꝛ a nobis quidditatiue:ꝛ eo modo quo cogno
scunꝛ.habeꝛ earũ notitia bene effectus per quos a posterio
ri aliquid de eis demonstraꝛ:in q̃bus tñ demonstrationibꝰ
vtimur huiꝰ effectibꝰ loco diffinitionis subaꝝ separataꝝ:
ꝓprie tñ loquẽdo nõ demonstraꝛ de eis aliqd per causam
formalẽ.lꝫ de alijs rebus fiant huiꝰ demõstrationes in me
taphy.¶ Quantũ ṽo ad cãm efficiẽtẽ probaꝛ.Nam meta Quõ per cãm efficientẽ.
physicus demonstrat ꝙ nullũ ens citra p̊m est actus purus:
ꝛ ꝙ nullũ coꝝ est ens simplr ꝛ oino necesse esse.Talis aũt
demonstratio est ꝑ cãm agẽtẽ.s.qꝛ huiꝰ entia habẽt esse ab
altero depẽdẽs:ꝛ habẽt esse receptũ:ꝛ ideo opꝫ ꝙ cadant a
sũma simplicitate.¶ Quantũ ṽo ad finalem cãm satis pz Incipien/do.a.36. textu.
nam.12.huius multa ꝓbanꝛ de substãtijs separatis ꝑ cãm
finalẽ.puta/ꝙ intelligunt actu.ꝙ mouent celũ ex desiderio Quõ per
finis vltimi:qui est p̊ma causa:cui appetunt assimilari:ꝯsi/ finem de/
derat tñ p̃ncipalius fineꝫ ꝛ formã.qꝛ finis est ad quem oia monstret
ordinanꝛ:forma ṽo est per quã res sciꝛ:ꝛ ideo iste due cãe metaphy/
sunt nobilioꝛes.vt dicit Cõmentatoꝛ.3.meta.cõ.3.¶ Scđa sicus.
ꝯclusio.Metaphysicus nõ demonstrat per causam mate/ Cõclo 2a
rialẽ.Ista ꝯclusio facile ꝓbaꝛ.Nam demõstratio que est
per p̊na abstracta a motu ꝛ a mã nõ est per cãm mãlẽ.Sed
demonstratio metaphy.est hꝰ.ergo ꝛc̃.Maioꝛ pz ex termi
nis.Minoꝛ ꝓbaꝛ.Subꝫ metace est abstractũ a mã.g̊ ꝛ p̃na
per q̃ demõstrat.Añs pz:ꝛ ꝯñtia:qꝛ p̃na nõ sunt minꝰ sim/
plr:nec minꝰ abstracta q̃ꝫ subm.¶ Cõfirmaꝛ.Mã nõ est
de rõne subi metace.g̊ nõ demonstrat passiones eiꝰ ꝑ mãꝫ.

Ad primum dꝛ:ꝙ metaphysicus ꝯsiderat vtiqꝫ ẽt Ad p̊maꝫ rõnẽ capi/
cãm mãlẽ.sed alr q̃ꝫ alias cãs:qꝛ eni talem.
alie cãe abstrahunt a mã:ideo metaphysicus ꝯsiderat eas
nõ tãtũ inq̃ꝫtũ sunt entia.sꝫ ẽt ſm ꝓprias earũ rõnes:mãm
aũt ꝯsiderat solũ inq̃ꝫtum est ens:vel suba:ꝛ hꝰ:ꝛ non quo
ad ꝓpriam rõnẽ eius:in demonstrationibus ergo que fiũt
de substantijs mãlibus/nõ accipit ꝓpriã rõneꝫ mãe:puta/
dum ꝓbat ꝙ in rebus mãlibus suppositũ ꝛ nã differũt:eiꝰ
ratio est cõis.ꝙ oia ea differũt/quoꝝ vnũ includit aliquod
reale qđ aliud nõ includit:suppositũ aũt includit accidẽtia
que nõ includunꝛ in q̃dditate:ecce ꝙ in ista demõstratio/
ne nõ vtiꝛ ꝓpria rõne mãe.¶ Ad argumẽtũ in se negatur Ad foꝛaꝫ
maioꝛ.Ad ꝓbationem negaꝛ similiter maioꝛ:ꝛ dꝛ ꝙ meta rõnis.
physi.nõ ducit in cognitionẽ distinctã sube mãlis:ideo nõ
opꝫ.ꝙ ꝯsideret oẽs eius causas precipue mãlẽ:ꝛ precipue.
qꝛ mã cũ sit pura potẽtia nõ est p̃nm ducens in notitiaꝫ al/
terius.¶ Uel dõm:ꝙ si aliqñ vtitur cã mãli in suis demõ Aliarñ°
strationibus.Hoc tñ nõ est vlr:nec ꝓ maioꝛi parte.sed tm̃
dum agit de substãtijs cõpositis.Dico preterea ꝙ cuꝫ dici/
mus metaphysicã abstrahere a mã:hoc intelligẽdũ est de
mã sensibili.idest de mã subiecta q̃litatibꝰ sensibilibus:qꝛ
eã ꝯsiderat nãlis:diffinit.n.per carnes ꝛ ossa ꝛ neruos/que
oia subijciunꝛ calido ꝛ frigido:ꝛ alijs qualitatibus. Meta/
physicus aũt nõ demonstrat aliqd de suba mãli per mãm
sensibileꝫ:qꝛ metaphysicalia sunt sepata a tali mã.ꝛ ab ea
sunt abstracta.¶ Ad 2m negaꝛ ꝯñtia:ad ꝓbationẽ dꝛ.p̊mo
ꝙ ſm Aristotelẽ sube separate nõ mouenꝛ localr:sed sunt Ad scđm
ĩmobiles:ꝛ dato ꝙ moueanꝛ localr vt dicũt theologi:non
tñ eo mõ quo mouenꝛ ea que requirunt mãm:ꝛ ideo motꝰ
earũ nõ reqrit mãm.Oꝛ aũt dꝛ de intelligere ꝛ velle earuꝫ
constat ꝙ huiꝰ operationes nullam mãm presupponunt.
¶ Ad 3m patebit in.12.huius:vbi de hoc erit spãlis qõ:pro Ad tertiã qõnem.
nunc aũt dꝛ ꝙ sube sepate cõponuntur ex aliquo possibili. Scilꝫ.38.
Nam earũ essentia est possibilis respectu esse:hoc aũt pos/
sibile non est mã:nec aliquid mãle.Et ad ꝓbationẽ dꝛ:ꝙ
mã nõ est p̊mũ possibile absolute.sed est p̊mũ possibile qđ Mã non est p̊mum
p̃ot subijci alicui forme subali:essentia aũt sube sepate:nul/ potẽtiale
li forme subali subijciꝛ.¶ Ad 4m concediꝛ.ꝙ metaphysi/ absolute.
cus considerat mãm:sed nõ ſm ꝓpriã eius rationem:imo Ad q̃rtũ

Ad q̄ntū. solū in q̄ẓ^m est ens. ¶ Ad 5^m dī: q̄ cā efficiēs abstrabit a motu: q2 daṫ aliq̄ cā efficiēs q̄ sine motu p̄ducit effectū suum.

¶ Utrum scientie mathematice demonstrent solū per causam formalem. Questio. XVI.

Prīa rō. **Q**ueritur decimo sexto. Utrum mathe^ce scie demonstrent solū per cām formalē. Et videṫ q̄ nō. ¶ Prio. Mathematicus ɔsiderat cām finalē. g̃ tātū formalē. ɔñtia pz. Añs p̄baṫ. Mathematicus ɔsiderat rōnez boni. ergo ratiōnē finis. ɔñtia pz. q2 bonū ⁊ finis idē sunt. Añs p̄baṫ. Mathematic⁹ ɔsiderat foꝛalē rōnē q̄titatis sẓ q̄titas h̄z suā rōnē foꝛalē. dicit aliquē gradū bonitatis, sic̄

Secūda. ɔcedit etiā. S. Tho. p̄^a. q. 28. ergo ⁊c̄. ¶ Scdo. In mathematicis demōstraṫ aliqd p̄ cām mālē. g̃ nō tm̄ p̄ formalez. ɔñtia pz. Añs p̄baṫ. In mathematicis demōstraṫ aliquid de toto p̄ p̄tes. puta, q̄ angulus q̄ est in semicirculo est rectus: q2 vtraq3 ps eius est semirectus. Sẓ h⁹ demr̄atio est ex cā māli: q2 p̄tes sunt cā mālis totius. vt dī 2° phy. t. ɔ. 31.

Tertia. ¶ Tertio. In mathematicis demr̄aṫ q̄ aliq̄ linee sūt numero distincte. Sẓ p̄n^m numeralis distinctionis est mā. cū sit p̄n^m indiuiduationis. g̃ alique demr̄ationes mathematice sunt per mām. Maioꝛ pz: q2 mathematicus p̄bat duas lineas rectas. imo oēs esse eiusdez spēi ⁊ distingui solo nu-

Quarta. mero. Minoꝛ est p̄hi in. 8. huius. tex. ɔ. 6. ¶ Quarto. Mathematicus ɔsiderat motū. g̃ mām. ɔñtia pz: q2 motus non pōt esse sine mā. 5. phy. tex. cō. 15. Añs p̄baṫ. Mathematicus ɔsiderat oēm q̄titatē. Sed mot⁹ est q̄titas. cū sit diuisibilis. g̃ ⁊c̄. ¶ Cōfirmaṫ: q2 p̄hs 2° phy. tex. cō. 71. dicit q̄ scia nālis est de mobili coꝛruptibili: mathematica ꝯo est ō mobili ⁊ incoꝛruptibili. diuina aūt est de imobili ⁊ incoꝛru-

Quinta ptibili. ¶ Quinto. Res mathematice h̄nt cām efficiētem ⁊ formalē. cū h̄eant esse post nō esse. g̃ demr̄aṫ aliqd de eis p̄ cām efficiētē: pz ɔñtia: q2 p̄ qualz cām pōt aliqd demon-

Sexta rō. strari de effectu. ¶ Sexto. Demonstrationes mathe^ce sunt a p̄ncipijs ad ɔc̄lones. Sẓ p̄n^a sūt in gn̄e cāe efficiētis respectu ɔclonū: vt dī 2° phy. tex. cōmēti. 31. ergo demonstrationes mathematice sunt per cām efficientē.

Cōclusio. Notabile pmū. **R**ñdeo q̄ demōstrationes mathematice sunt tm̄ per cām formalē. Ad cuius euidētiā sciendū est. p̄ q̄ cū in re, que cognosciṫ sint duo. s. q̄dditas ⁊ esse: ita in intellectu sūt due opationes: quaꝝ p̄ma, apprehēdiṫ q̄dditas

T. cō. 21. rei. ⁊ dī simpliciū intelligētia. 3° de aīa. Altera ꝯo que dī cōpositio ⁊ diuisio, qua significatur aliqd inesse. vel nō inesse rei. Nā p̄ ꝓpositionē affirmatiuā significaṫ p̄dicatū inesse subō: p̄ negatiuā ꝯo significaṫ nō inesse: ⁊ ideo p̄ p̄mā opationē pōt itell'S intelligere q̄dditatē. dato, q̄ nihil eoꝝ intelligat que nō sunt de rōne q̄dditatis: lz talia sint ei ɔiuncta h̄m esse. ¶ Pōt eniz intelligere qd est hō: lz nec q̄titatez: nec aliqd eius accidens intelligat: q2 ɔceptus q̄dditatiuus nihil includit. qd sit extrinsecū q̄dditati. Per scdaz ꝯo operationē nō pōt vere intelligere sepatim ea que h̄m esse cōiuncta sunt. Si eniz hō est alb⁹, nō possuz vere itelligere q̄ nō sit albus. ⁊ si hō nō est lapis, nō possuz vere intelligere q̄ sit lapis: q2 iste ꝓpositiones hō nō est albus: ⁊ hō est lapis. false sūt. Differūt aūt he due opationes. Primo: q2 (vt diximus) per p̄^am cognosciṫ q̄dditas, per scdaz vero cognoscitur aliqd ei inesse: vel nō inesse. Scdo q2 p̄ma ꝓprie dī abstractio: q2 abstrahere vnū ab altero p̄supponit ea fuisse ɔiuncta. scda aūt ꝓprie dī diuisio vel cōpositio: q2 p̄ ipsam intellectus significat p̄dicatum inesse subo: vel non inesse.

Notabile scōm. ¶ Sciēdū scdo. q̄ cum suba sit prioꝛ accidētib⁹ natura. ⁊ diffōne: ipsa pōt intelligi nullo accidēte itellecto. Econtra aūt accidētia nō possunt intelligi sine suba: q2 cuz accidens habeat esse depēdēs a suba. depēdet ēt ab ea quo ad cogno-

Tex. c. 17 scibilitatez: ⁊ ideo suba poniṫ in diffōne accidētis: vt dī. 7. huius. ¶ Vnīs aūt suba sic abstracta, per p̄mā opationem intellectus ab oībus accidētibus, q̄bus h̄m esse ɔiuncta est dī mā intelligibilis: q2 vt sic solo itellectu cognoscibilis est. Potētie. n. sensitiue nō possunt cognoscere subaz p̄sertim q̄dditatiue: q2 qd q̄d est: vt dī 3° de aīa, est obm intellectus: sube ꝯo māli aduenīūt accidētia oꝛdine quodā: ita q̄ q̄titas, p̄us nā aduenit ei, q̄ qualitates sensibiles. Et q2 omne p̄us pōt p̄ p̄mā opationē itellect⁹ cognosci, nō cognito suo posterioꝛi: cū nullū posterius icludaṫ in ɔceptu q̄dditatiuo sui prioꝛis: ideo intell's pōt itelligere qd sit vnaqueq3 spēs quantitatis. puta, qd sit linea. qd triangulus. qd circulus: lz nullā subaz vt est subiecta qualitatibus sensibilibus intelligat. ¶ Possum eniz apprehēdere qd sit figura circularis, nō apprehēdēdo an sit in suba coloꝛata, vel calida, vel frigida vel h⁹. ¶ His premissis arguiṫ pro ɔc̄lone. ¶ Mathematicus ɔsiderat quātitates p̄ abstractionē a mā sensibili. g̃ ɔsiderat tm̄ formā. Añs pz ex declaratis. ɔñtia p̄batur. Et q2 ɔñs est vna ꝓpositio exclusiua h̄ns duas p̄tes: p̄batur quo ad vtrāq3: ⁊ p̄mo q̄ ɔsideret formā: q2 Mathematicus ɔsiderat ipsaz q̄dditatē q̄titatis. puta, qd sit linea: h⁹ aūt q̄dditas est quedā forma. ¶ Q2 aūt ɔsideret tm̄ formā. ⁊ nō mām nec efficientē. nec finē, p̄baṫ: q2 mathematicus ɔsiderat q̄titatē, abstrahēdo ipsaz a mā sensibili. ergo nō ɔsiderat mām sensibilē. Quia ꝯo ois motus presupponit mām sensibilē. per ɔñs abstrahit ēt a motu: ⁊ q2 oē agēs p̄ motū vel mutatiōnē agit effectū ꝓpter aliquē finē. ɔñter abstrahit a cā efficiente ⁊ finali. Nō eniz ɔsiderat Mathematicus que sit cā efficiēs. aut finalis q̄titatis. Dicunṫ ꝯo demonstrationes mathematice esse formales. q2 p̄cedunt per diffōnē. siue subi. siue passionis. siue vtriusq3. Per diffinitionē eniz triāguli. que est. Figura trib⁹ lineis rectis cōtenta. demonstrat triāgulū h̄re tres angulos, duobus rectis equales. ¶ Ex ista ɔc̄lone sequunṫ duo coꝛollaria. Primū est, q̄ scie mathematice sūt certissime: p̄baṫ tali rōne. Mathematice demonstrāt p̄ solā cām foꝛalē. g̃ sunt certissime. Añs est ɔclusio p̄bata. ɔñtia p̄baṫ: q2 tanto aliqua scia est certioꝛ quanto paucioꝛa ɔsiderat: vt dī p̄mo posterioꝝ. presertim si tale ɔsideratū certū sit. ⁊ de se cognoscibile: cuiusmodi est foꝛa. ¶ Scdz coꝛollariū est q̄ in mathematicis nō est bonū. nec finis. cuius sensus est. nō q̄ ipse res mathematice h̄m rē careāt bonitate: q2 cū sint quedā entia sunt ēt bona: sed q2 mathematicus ɔsiderat eas p̄ abstractionē ab eo ex quo dicunṫ bona. ¶ Ad cuius euidētiā sciēdū est vt magis patebit in. 6. huius. q̄ quelz q̄dditas vt abstrahit ab oī esse. tam simpl'r q̄ h̄m qd. tam subali q̄ accidētali. taz in se q̄ in alio, nō habet rōnē boni nec diligibilis. Mathematicus aūt ɔsiderat solā q̄titatis q̄dditatē, abstrahēdo ab oī eo. qd nō est q̄dditas: ⁊ p̄ ɔñs ab esse: ideo q̄titatib⁹. vt sic, nō ɔuenit ratio boni. ¶ Et ɔfirmaṫ: q2 mathematice scie abstrahunt a fine. ergo ⁊ a bono. Añs pz, ex ɔc̄lone. ɔñtia p̄batur: q2 rō boni ⁊ rō finis idem sunt: vt dicit Phs. scdo metaphy. ¶ Sed ex p̄dictis in ɔclusione, oꝛitur dubiū: q2 cū q̄titates sint accidētia. ⁊ accidēs cognosci nō possit. sic̄ nec diffiniri. nisi per subam. vī q̄ q̄titates cognosci nō possint. nisi cognita suba. Tradere aūt h⁹ notitiā, p̄tinet ad aliquā scientiā speculatiuā. Constat q̄ nō ad naturalē. q2 q̄titas etiā vt dependet a substātia est prioꝛ mā sensibili. ergo vel hoc p̄tinet ad Mathematicā: vel ad Metaphysicam. ideo dubium est ad quā earuz pertineat. ¶ Ad quod dicūt aliqui q̄ talis consideratio pertineat ad Mathematicum: ita q̄ si perfecte cognoscat ⁊ diffiniat q̄titates. ponet substantiā in earum diffinitione: puta, diffiniet magnitudinez per hoc, q̄ est q̄titas cōtinua permanēs: per quā substātia formal'r habet partem extra partē: ⁊ foꝛte istud non est cōtra Phm: quia ipse dicit. 7. metaphysice. textu cōmen. 35. q̄

mathematice nõ abstrahunt a mã intelligibili:qđ ēt cõfir/
Ad oppositũ est doctor. mat.S.Tho.¶ Mihi tñ videt̃ potius esse dicendũ:ꝙ hoc
ptineat ad metaphysicũ:cui⁹ rõ est:qꝛ lꝫ ꝯsiderare ea/que
sunt ꝓpria q̃ntitatis/sit sciaꝝ mathematicarũ.tñ ꝯsiderare
ea que oĩbus accidẽtib⁹ cõia sũt.nõ ptinet nisi ad sciaꝫ que
de oĩ accidẽte ꝯsiderat cuiusmodi est metaphysica:ꝛ ideo
istud negociũ metaphysici est:ꝛ nõ mathematici:ꝓpter ꝙ
phs in.7.hui⁹.tex.cõ.17.declarat q̃ꝰ diffões accidẽtiuꝫ
sunt p additamentũ:ꝛ ꝙ opꝫ in diffõne accidentis ponere
Ratio pᵃ subam.Ex qb⁹ põt formari talis ratio.Id qđ est ꝓprietas
superioris gñis nõ ptinet ad sciam habẽtem pro adequato
subo aliqđ gen⁹ inferius:aliogn habitus excederet obꝫ suũ
adequatũ:sed diffiniri per subaꝫ ꝯuenit accidenti.qđ est su/
perius genus ad q̃ntitatẽ.ergo mathematice cũ habeãt pro
adequato obo q̃ntitateꝫ.nõ ꝯsiderant hanc passionẽ/que est
Secunda diffiniri per substãtiã.¶ Scđo.Mathematice scie nõ cõ/
siderant circa q̃ntitatẽ.nisi id qđ ꝯuenit eis pᵐo per forma
lẽ rõnẽ q̃ntitatis.cũ ratio q̃ntitatis sit suprema in eis ꝯsiđe/
rata.Sed diffiniri p substãtiã/nõ ꝯuenit q̃ntitati pᵐo p rõ/
nẽ q̃ntitatis.sed p supiorẽ rõnẽ.s.per rõnẽ accñtis.g̊ diffini/
Tertia. re q̃ntitatẽ per subaꝫ nõ ptinet ad mathematicũ.¶ Tertio
idẽ ꝓbat̃ ex demonstrationibus mathematicis.Euclides
eniꝫ ꝓbans ꝙ paralelle nõ ꝯcurrũt.ꝛ diffiniẽs punctũ.ꝛ li
neã.ꝛ triangulũ.ꝛ alias hꝯ q̃ntitates/nunq̃ꝫ in harũ diffõni/
bus ponit subam.sed tñ dicit ea que intrinsece ptinent ad
Quarta. ipsas q̃ntitates.¶ Quarto.Si mathematicus diffinit q̃nti/
tatẽ p subam.sequit̃ ꝙ p habitum mathematice cognoscat̃
suba.Sꝫ hoc est falsuꝫ.ergo ꝛc̃.ꝯñtia ꝓbat̃:qꝛ oĩs pars dif/
finitionis est notior diffinito.Falsitas ꝯñtis ꝓbat̃:qꝛ si sic
tunc q̃ntitas nõ esset adequatũ subm mathematice:sed hoc
esset aliqđ cõmune ad subam ꝛ quãtitatem.puta/ipsuꝫ ens:
Não fm Doctorẽ mathematice nõ abstrahũt a mã intelligibili. phs aũt ꝛ.S.Tho.cũ dicũt ꝙ mathematice nõ abstrahũt
a mã intelligibili.sed tñ a sensibili/nõ intendũt per hoc di
cere ꝙ cõsiderent oẽm mãm intelligibilẽ/puta illam/q̃ est
suba.sed qꝛ cõsiderãt aliquã mãm intelligibilẽ.quia consi/
derãt ptes quãtitatũ/que quidẽ partes/sunt materia totius
quod ꝯstituũt.sꝫ nõ sunt materia sensibilis ipsius q̃ntitatis:
ꝛ ita exponit.S.Tho.super Boetio de tri.

Ad pᵐũ Rñ⁹ quorundã. **Ad primũ** dixerunt aliqui ꝙ mathematicus nõ cõ/
siderat rõnẽ boni ꝛ finis.qꝛ abstrahit ab
esse.Quibus eum arguerẽ sic.Si rõ ꝓpter quã in Mathe/
maticis nõ est bonũ.est qꝛ abstrahunt ab esse.sequit̃ ꝙ ēt
metaphysica nõ ꝯsiderat bonũ ꝛ finẽ:cuius oppositũ pro/
batum est precedenti q̃ne:pꝫ ꝯñtia:qꝛ metaphysicus ab/
strahit ab esse.Ad hoc rñdent:ꝙ lꝫ vterqꝫ abstrahat ab eẽ:
tñ mathematice abstrahunt ab operatione. Metaphysica
xᵒ ab operatione nõ abstrahit:qꝛ cũ ꝯsideret de oĩ ente:cõ
siderat etiã de operatione.¶ Ista rñsio procedit ex igno/
Quid sit aliquam sciam ab aliquo abstrahere. rantia abstractionis.Dꝛ enim aliqua scia ab aliquo abstra/
here:nõ qꝛ ipsuꝫ nullo modo cõsideret.aliogn metaphysi/
ca nõ abstraheret a mã d̃ qua ꝯsiderat.8.metaphysice:nec
abstraheret ab esse.cũ declaret quid sit reꝫ esse.sed ideo dꝛ
ab aliquo abstrahere.qꝛ tale non cadit in suis diffinitioni/
bus.Constat aũt ꝙ operatio non ponit̃ in diffinitionibus
metaphysicis.ergo metaphysica abstrahit ab operatione.
¶ Preterea.In essentialr̃ ordinatis.qcqđ abstrahit a pᵒri
abstrahit etiam a posteriori.sed esse ꝛ opatio sunt essentia/
liter ordinata:qꝛ nihil agit nisi sit:ꝛ esse est prius opatione:
ergo si metaphysica abstrahit ab esse.abstrahit ēt ab ope/
ratione.¶ Et ideo ad argᵐ qđ est facilis solonis:negat̃ añs.
Alr rñdetur fꝫ doctorem. Ad ꝓbationẽ negat̃ ꝯñtia:qꝛ minor nõ bñ subsumit̃.debe/
ret eniꝫ sic subsumi:sed formalis rõ q̃ntitatis est ratio boni
vel finis:ꝛ sic negat̃.Unde argᵐ ꝯcludit mathematicus cõ
siderat aliquã rẽ/que dicit aliquẽ gradũ bonitatis i entib⁹.
Ad scđm sed nõ ꝯcludit ꝙ ꝯsideret eam sub rõne boni.¶ Ad 2ᵐ ne
gatur añs.loquẽdo de causa mãli:que est mã sensibilis:qꝛ
mathe^ca nõ abstrahit a qualibet mã:sꝫ solũ a mã sensibili.
Ad ꝓbationẽ dꝛ:ꝙ ptes q̃ntitatis nõ sũt mã sensibilis ei⁹.
sed ptinent ad mãm itelligibilẽ.¶ Ad 3ᵐ dicit̃ ꝙ mã non Ad tertiũ
est pnᵐ indiuiduationis q̃ntũ ad hoc/qđ est esse diuisuꝫ ab Mã nõ ē pnᵐ indiuiduationis cuiꝫ.
alio.sed hoc hꝫ indiuiduũ a q̃ntitate/vt magis patebit in.7.
huius.q.35.cuius rõ est:qꝛ cũ diuisibilitas pᵐo ꝛ p se cõue/
niat q̃ntitati.qcqđ hꝫ diuisibilitatẽ hꝫ ipsaꝫ a q̃ntitate:ꝓpter
qđ dꝛ pᵒ physi.tex.cõ.28.ꝙ abstracta q̃ntitate subaꝫ remanet
indiuisibilis.Et ꝓpter hoc/si etiã p ipossibile nãlr loquen/
do/due linee essent sepate a subo/adhuc ipse eẽnt numero
distincte:nõ tñ p mãm.sed distinguerent̃ rõne situs/quem
secũ fert queliꝫ q̃ntitas ꝯtinua pmanẽs.Cum eniꝫ ordo ptiũ
idest habere ptẽ extra ptẽ/sit de rõne q̃ntitatis:ꝛ situs nihil
aliud sit q̃ꝫ hꝯ ordo partiũ q̃ntitatiuarũ in suo toto:ideo sit⁹
est de rõne cuiuslibet q̃ntitatis ꝯtinue permanẽtis:ꝛ sic di/
stinguerent̃ ille q̃ntitates ꝯtinue sepate per suos situs.Et si
querat̃.Per qđ distinguunt̃ isti situs.dico.ꝙ distinguunt̃
seipsis.Ex qbus pꝫ.ꝙ minor est falsa:qꝛ mã nõ est pncipiũ
indiuiduatiõis nisi in cõpositis ex mã ꝛ forma:nec in istis
est pnᵐ quo ad distinctionẽ:sꝫ solũ quo ad incõmunicabili
tatem.¶ Ad 4ᵐ negat̃ añs.Ad ꝓbationẽ dicit̃:ꝙ mathe/ Ad q̃rtũ
maticus nõ ꝯsiderat nisi q̃ntitates p se:mot⁹ aũt nõ est q̃nti/
tas per se:cuius ratio est:qꝛ cũ formalis rõ q̃ntitatis sit diui
sibilitas.ille sole dicunt̃ q̃ntitates p se.que ex se hñt diuisibi
litatẽ:motus aũt nõ est diuisibilis nisi ex diuisiõe mobilis
vel magnitudinis siue spatij.super qđ mobile mouet̃.Ipse
aũt motus fm se/est de nã termini ad quẽ.Motus eniꝫ ad
qualitatẽ est qualitas.ꝛ motus ad q̃ntitatẽ est q̃ntitas:ꝓpter
qđ nõ est determinate in vno gñe:sed circuit multa gñã:pp
qđ enumerat̃ inter post predicamẽta.¶ Ad ꝯfirmationeꝫ
dꝛ/ꝙ phs nõ vult aliud dicere/nisi ꝙ aliqua scia que est na
turalis quo ad subm.ꝛ est mathematica quo ad pnᵃ.s.astro
logia/ꝯsiderat de rebus mobilibus.sed incorruptibilibus.
Nos aũt loqmur de sciẽtijs pure mathematicis.Astrologia
aũt nõ est pure mathematica.sꝫ est nobilior quo ad dignita
teꝫ subti qualꝫ pure mathematica:lꝫ sit eis ignobilior quo
ad certitudinẽ:vt dicit Cõmẽtator pᵐo de aĩa.cõmẽ.pᵐo.
¶ Ad 5ᵐ dꝛ:ꝙ lꝫ q̃ntitates habeãt cãm efficiẽtẽ:nõ tñ cõsi/ Ad q̃ntũ
derant̃ vt sic a mathematico:ideo p cãm efficientẽ nihil de
eis demõstrat.¶ Ad 6ᵐ dꝛ:ꝙ lꝫ notitia p̃missarũ ꝯcurrat
effectiue ad notitiã ꝯclõnũ.nõ tñ sunt causa effectiua ꝯclu/ Ad sextũ
sionis ꝛ passionis:que significant̃ per ꝯclõneꝫ:ꝛ ideo argᵐ
ꝓcedit ex falsa imagiatiõe:aliogn in oĩ scia ꝯsideraret̃ mo
tus.cum in oĩ scia ꝓcedat̃ a premissis ad ꝯclõnẽ.Et p̃terea
mathematice scie nõ ꝯsiderant de hoc motu rõnis:lꝫ ipso
vtantur:talis aũt ꝯsideratio ptinet ad 3ᵐ de aĩa/q̃ntuꝫ ad id
qđ est:ꝛ pertinet etiam ad libros logice/q̃ntum ad respectus
rationis/qui eum consequuntur.

¶ Utrum ens habeat veras passiones de ipso vere demon
strabiles. Questio. XVII.

Queritur decimoseptimo.Utruꝫ ens ha
beat veras passiones vere ac ꝓ
prie de ipso demonstrabiles.Et arguit̃ ꝙ sic.
¶ Primo.Ubi sunt vere demrões/ibi sunt pᵃ ratio
vere passiões:que de subo demõstrant̃:qm̃ de/
monstratio in hoc distinguit̃ ab alijs syllis:qꝛ ꝯcludit pro/
priã passionẽ de subo p pnᵃ subi.aut p aliquã passionẽ pᵒ/
rẽ.pᵒ posterioꝝ.Sꝫ in metaphysica sunt vere demrões.g̊
vere passiones.Maior pꝫ.Minor ꝓbat̃.de rõne habitus
sciẽtifici est/ꝙ acqrat̃ p demrãtionẽ.pᵒ posterioꝝ.Sed me
taphysica est habitus sciẽtificus.g̊ ꝛc̃.¶ Dicet̃ forte ꝙ me
taphysica nõ est scia.sꝫ sapia.¶ Sed ꝯtra hoc arguit̃.Tuꝫ
qꝛ Cõmẽtator pᵐo de aĩa.cõmẽ.pᵐo.dicit metaphysicã cẽ
sciaꝫ diuinã.Tum qꝛ phs.6.ethicoꝝ caplo.8.circa pnᵐ sic

dicit. Sapiētia vtiqȝ erit intellectus. ⁊ scia. ğ in rōne sapie includitur formal'r scia. Tum qꝛ 6° metaphysice. cōmē. 2°. distinguit scias speculatiuas in Metaphysicā Mathematicā ⁊ Naturalē. Cōstat aūt ꝙ mathematice sunt scie. ergo ēt metaphysica.

2° ratio. ⁋ Scđo / 4° metaphy. dicit̄. tex. ⁊ cōmēto pmo. ꝙ est aliqua scia que speculat̄ ens. ⁊ ea que per se isūt enti. Et textu cōmēti. 5. dicit Phs: ꝙ sicut numero inq̃ztum est numerus insunt aliqua ꝑ se: vt paritas ⁊ iparitas. sic ēt enti inq̃ztuȝ est ens / insunt aliqua ꝑ se.

3° ratio. ⁋ Tertio. Si entis nō sunt ꝓprie passiones. sequit̄ ꝙ demr̄ationes metaphysicales nō igrediat̄ pmus ⁊ scđs modus dicendi per se. Sed pmo posterioꝝ. dicit Phs tex. cōmēti. 10. ꝙ isti duo modi igrediunt̄ oēm demr̄ationē. ergo ⁊c̄. Maior ꝓbat̄: qꝛ scđs modus nō est / nisi qñ ꝓpria passio dr̄ de subiecto.

4° ratio. ⁋ Quarto. Qđ est ꝑfectionis in habitu quo cognoscit̄ ꝯclo ꝑ pncipia demōstratiua. nō est negādū a metaphysica. cū ipsa sit habitus nobilissimus quo cognoscit̄ ꝯclo ꝑ pnª demōstratiua. Sed habere ꝓprias passiones veras ⁊ reales demonstrabiles / est ꝑfectiōis in habitu quo cognoscit̄ ꝯclo demōstratiue: qꝛ vt dr̄ pmo posteriorum / vna scia est vnius subiecti partes ⁊ passiones habentis. ergo ⁊c̄. (T. cō. 43.)

Rñdeo. In hac qōne duo essent disputāda: pm est. An in metaca sint vere demonstrationes: ⁊ ꝯñter an ipsa sit vere habitus scientificus. Scđm est de pncipali quesito. s. An ea q̄ per se insunt enti / sint vere passiones. Sȝ qꝛ tota difficultas huius scđi ꝯsistit in quodā alio. s. an sit necesse veras passiones distingui real'r a suo subō: de quo erit specialis questio in 7ª. huius: ideo de hoc 2° breuiter me expediā in hac qōne.

Primus modus dicendi. ⁋ Quantū ergo ad pm excogito duos modos dicēdi: quoꝝ quilȝ sustineri pōt. lȝ scđs mihi videatur rōnabilior.

pm suppositum. Pro notitia pmi modi / presuppono ꝙ loq̄mur de habitu scientifico. ⁊ de ꝓcessu demōstratiuo. eo mō quo de ipsis locutus est Aristoteles p posterioꝝ tex. cōmē. 5. vbi diffiniēs scire simpl'r / qđ est scire a priori: ⁊ scia ꝑꝑ qd / dicit ꝙ scire opinamur vnūqđqȝ ⁊ nō sophistico mō / cum cām arbitramur cognoscere / ꝑꝑ quā res est ⁊c̄. Ex quo habet̄ ꝙ opȝ mediū in demonstratione ꝓpter qd / esse cāȝ nō tm̄ in inferēdo. sed ēt in essendo: qđ pȝ. Tum qꝛ phs dicit ꝙ est causa ꝑꝑ quā res est. ergo est cā in essendo: ⁊ hoc sepe tangit Cōmētator cōmē. 5. Tum qꝛ habere cām in inferēdo / est cōe oi syll'o.

2m suppositum. ⁋ Presupponit̄ 2° ꝙ demonstrationes metaphysice sunt a priori ⁊ ꝑꝑ qd: qđ pȝ: qꝛ hꝰ demr̄ones sūt in se certissime. sicut dicit Phs in ꝓhemio metaphysice. ⁊ Cōmentator pmo de aīa. cō. p.

3m suppositum ⁋ Supponit̄ 3° / ꝙ ens non est cā in essendo suaꝝ passionū: qđ pȝ: qꝛ nulla res est causa suiipsius: passiones aūt entis sūt idē real'r cū ente. ergo ens nō est cā earū in essendo.

Qualis habitꝰ sit metaphysicus. ⁋ Ex his infert̄: ꝙ ꝑ ꝓcessuȝ metaphysicū nō acq̄rit̄ habitus sciētificus ꝓprie. Nō. n. acq̄ritur sciētia que sit notitia. Qꝛ est. vt pȝ ex scđo presupposito. Nec notitia ꝓpter qd: qm̄ nō est ex causis in essendo: qđ tm̄ opȝ. vt pȝ ex p ⁊ 3° presupposito. ğ ⁊c̄. ⁋ Si aūt queratur. Qualis habitus acq̄rit̄. dico: ꝙ acq̄rit̄ habitus qui est sapiētia. Istū. n. distinguit phs ꝯtra sciam. 6. ethic. cap. 10. in pncipio. vbi dicit: ꝙ ea quibus intellectꝰ verū ꝓspicit sunt q̄nq̧ scilȝ ars / scia / prudētia / sapiētia / intell's. Cōsequēter ex predictis opȝ dicere / ꝙ in metaphysica non sunt ꝓcessus ꝓprie demonstratiui: ⁊ ꝙ tales nō sunt necessarij ad acq̄rēdaȝ sapiētiā. lȝ sint necessarij ad acq̄rēdū habitū / q sit ꝓprie scia.

Impugꝰ pmi ꝑsuppositi. ⁋ Sed arguit̄ ꝯtra pm ꝑsuppositū: cui ꝑsertim innitit̄ ista positio. ⁋ Primo. Ista est vera demonstratio: q̄cq̄d habet calorē hȝ potētiā calefactiuā. Sed ignis hȝ calorē. ergo hȝ potētiā calefactiuā: ⁊ tm̄ mediū nō est cā predicati in essendo: qꝛ calor ⁊ potētia calefactiua sunt eadem res. ⁋ Scđo. Vere demonstrat̄ ꝙ deus nō inuidet / per hoc medium: qꝛ ipse est sūmū bonuȝ: ⁊ tm̄ in deo nulla est causa in essendo. ergo ⁊c̄.

Dissolu. ipugnationis. ⁋ Ad pmū dicit̄ / ꝙ non est demōstratio. sed est ꝓbare aliquā formā inesse subiecto / in rōne pncipij operandi per ipsammet acceptā absolute: imo dico ꝙ ista nō est demonstrabilis: ignis hȝ potētiam calefaciēdi: quia predicatū est accidens per accidens. lȝ inseparabile. ⁋ Ad 2m dicitur ꝙ per illū processuȝ non acquiritur sciētia ꝓprie dicta. sed tm̄ sapientia. Unde non est ꝓprie demonstratiuus. Et hec dicta sunt / sustinēdo hanc primā opinionē.

⁋ Sed qꝛ non videt̄ Aristoteles diminutus in tradendo nobis modū / nō solum acquirende scientie: sed ēt sapiētie: ⁊ tm̄ alios modos demonstrationū non posuit nisi eos qui habent̄ pmo posteriorum. Ideo aliter respondeo ꝙ demonstrationes metaphysice sunt vere ac ꝓprie demonstrationes. Sed pus declaro qūo mediū in demōstratione dr̄ causa in essendo. Nā dupl'r pōt aliquid dici esse causa alterius in essendo. Uno modo: qꝛ est productiuū ipsius / ⁊ hȝ super ipsuȝ realē causalitatē: sicut ignis est causa caloris in rebus calidis. Et hoc modo mediū nō est causa. eo qꝛ aut mediū est diffinitio passionis. aut diffinitio subiecti. Si diffinitio passionis / habet̄ ꝓpositum: quia ipsa non efficit passionem. cū sit idem cuȝ ea real'r. Si 2m idem pȝ: quia passiones nō sunt effectiue a subiecto ad bonū sensuȝ. sed ꝓducunt̄ ab eo a quo ꝓducit̄ subm: vt habet̄ 4° metaphysi. tex. cō. 3. ⁊ ꝓbabit̄. 7. huius. ⁋ Alio mō dr̄ aliq̄d esse causa alterius: qꝛ est natura prius eo. ⁊ est ratio ꝙ alterū insit: qꝛ natural'r ⁊ necessario ꝯsequitur ad illud pus. Exemplū huius habet̄ in resolutione. Nā albedo ⁊ similitudo in ea fundata / sunt vna res: sed hec res prius natura est albedo / q̄ȝ sit similitudo. Et ideo due albedines posite in actu / sunt causa sil'itudinis in vtraqȝ earum. Simil'r deo inest infinita: sed quia deus per pus saltem ratione est deus / q̄ȝ sit īfinitus: ideo diuinitas dicit̄ esse causa. ꝓpter quā infinitas ꝯuenit deo. Et ad hunc sensuȝ vere dixit Phs ꝙ mediū est causa in essendo siue ꝑꝑ quaȝ res est. Est eniȝ ratio ꝓpter quam p̄dicatum insit subō. Ex quibus infero / ꝙ cū enti insint multa per ꝓpriā rōnē entis. s. vnuȝ / verū / bonū: ⁊ quedā alia disiunctim. s. necessarium / ⁊ contingens: idem / diuersuȝ: ⁊ hꝰ ꝙ ipsa possunt a priori demonstrari de ente. Nam qualȝ rem consequunt̄ omnia transcēdentia non inq̃ztū est talis vel talis res: sed absolute inq̃ztū est ens.

(Cōclu. Aliquid cendi duet rior. Esse alteri essendo dupl.)

⁋ Qꝛ autē tales vere demonstrationes sint in metaphysica ꝓbat̄ per omnes rationes factas in pncipio qōnis: ⁊ per ea que imediate supradicta sunt. Ex quibus sic arguitur. ⁋ Primo. Ubi est ordo essentialis plurium conceptuuȝ. quoꝝ vnus ex sui natura prior est altero. ⁊ ipsum inest subō per illū conceptuȝ priorē: ibi per prius potest proprie demonstrari posterius. Sed entibus per prius conuenit ratio entitatis / q̄ȝ vnitatis: ⁊ vnitatis q̄ȝ veritatis. ergo posterior pōt demonstrari per priorē. Minor pȝ. maior ꝓbatur. Nam in deo non distinguit̄ intellectus ⁊ bonitas: ⁊ tamen Phylosophus. 12. metaphysice. textu. cō. 37. demonstrat ꝙ deus est volens per hoc ꝙ est intelligens: ⁊ demonstrat ꝙ est intelligens / per hoc ꝙ est actus purus / separatꝰ ab omni materia. ⁋ Scđo. In theologia vere demōstrabile est ꝙ deus sit trinus. lȝ nullus viator possit hoc demōstrare: cum non habeat ꝓprium cōceptuȝ diuinitatis. ergo vere demonstrabile est ꝙ ens inq̃ztum ens sit vnū. Consequentia pȝ: qꝛ sicut diuinitas est prior trinitate. ⁊ est idem cum ea: ita entitas respectu vnitatis. Antecedens ꝓbatur. Nam. S. Tho. ⁊ alij qui eum exponūt / tenent ꝙ theologia est vere ac ꝓprie scientia. ergo in ea sunt ꝓprie demonstrationes. Hanc rationeȝ posuit vt appareat / ꝙ ista opinio sit de mente. S. Tho. ⁋ Tertio arguitur vt supra. Si essent alique demonstrationes quibus acquireretur sapientia / distincte ab eis quibus acquiruntur scientie. vtiqȝ de eis facta esset mētio a philosophis. qui sufficiēter tradiderūt no-

(Oplo. eē de te. s. T.)

bis modum ad acquirendū habitus intellectuales. Sed nulle tradunt̄ regule demonstrationū preter eas que sunt in libro posterioꝝ. ergo ⁊c. ¶ Quarto. Ens est obm̄ scibile. ergo hꝫ ꝓprias passiones. ꝯña pꝫ. Añs ꝓbatur. Illud pōt esse subm̄ scibile/ qḋ pōt concipi cōceptu qdditatiuo. ⁊ ꝯceptu denoiatiuo necessario. Sed id qḋ nō hꝫ passiones a se distinctas/ pōt sic concipi. ergo pōt esse subm̄. Minor pꝫ. Naꝫ ens cōcipit̄ cōceptu qdditatiuo duꝫ formatur ipsa rō entis: ⁊ cōceptu denoiatiuo necessario. dum cōcipit̄ ꝙ ens est vnū/ ⁊ verū/ ⁊ bonū. Ista eniꝫ dicunt̄ denominatiue ⁊ necessario de ente. Maior ꝓbat̄: qꝛ de quocūqꝫ pñt haberi predicti ꝯceptus/ pōt esse scia ꝓprie dicta. ergo omne tale pōt esse subꝫ scibile. Antecedēs ꝓbat̄: qꝛ ois ꝓpositio necessaria nō per se nota/ est demonstrabilis. cū ois talis sit nota per aliḋ: ⁊ ꝑ ꝯñs habeat causaꝫ sue notitie. Sꝫ de omni tali pōt formari ꝓpositio necessaria non ꝑ se nota. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. (Confir°) Metaphysica est vere habitus scientificus. ergo in ea demonstrantur passiones de subiecto: cōsequētia pꝫ. Añs ꝓbatur. Sic.n. dicit Phs in ꝓhemio metaphy. cap. 2°: qm̄ aūt sciam hanc querimus/ circa quales causas. ⁊ circa qualia principia/ scia/ sapientia sit/ hoc vtiqꝫ erit ꝯsiderādū.

(Ens hꝫ aliq̄ mō passiones aliq̄ mō non.)

Quantum ad 2m dico ꝙ dupl'r pōt aliqd dici vera passio alteri⁹. Uno mō: qꝛ habet ea/ que sufficiunt ad hoc ꝙ de eo ꝯcludat̄ per syllogismū demonstratiuū: ⁊ hoc modo ens hꝫ veras passiones/ que probant̄ de ipso ex primis/ veris/ imediatis/ ⁊ causis ꝯclusionis. Ad tales enim passiones requirunt̄ duo. Primū est/ ꝙ rō subi sit prior cōceptibiliter rōne earū. Scōm est/ ꝙ ipse consequant̄ per se illam rōnē formalē subiecti. Alio mō dicitur aliqua esse passio: qꝛ nō solum est vere demonstrabilis de subiecto: sed etiā est ab eo real'r distincta: ⁊ vlteri⁹: qꝛ subm̄ nō ponit̄ in eius cōceptu qdditatiuo. lꝫ ponat̄ in eius diffinitione per additamentū: ⁊ hoc mō ens nō hꝫ veras passiones: habet tamen veras ⁊ proprias tali veritate ⁊ ꝓprietate que sufficiat ad demonstrationem.

Ad argumenta in oppositūꝫ nō est respondendū sequendo hanc vltimaꝫ opinioneꝫ: qꝛ pro ea cōcludunt. Sequendo aūt opinioneꝫ primaꝫ/ diceret̄ ꝙ ꝯcludunt metaphysicā nō esse ꝓprie sciaꝫ: ⁊ hoc cōcedit illa opinio: qꝛ dicit ꝙ est ꝓprie sapientia ⁊ nō scia. Ad ea ꝟo quibus arguit̄ ꝙ si est sapientia ꝙ etiaꝫ opꝫ vt sit scia. respondet̄. Et ad p̄mū dicit̄ ꝙ Cōmentator comparat ibi sciam de aia/ ad alios habitus. nō in ratione scientie. sed quo ad nobilitatē que est ex obiecto ⁊ ex certitudine: ⁊ dicit ꝙ notitia de anima/ excedit alias p̄ter diuinam in his duobus. Qꝛ ꝟo dicat sic/ preter sciam diuinaꝫ/ est vti nomine scie extenso vocabulo. ¶ Ad 2m dicit̄ ꝙ sapientia non includit sciam formaliter: sed ideo dicitur esse scia ⁊ intellectus: qꝛ ea presupponit. Non enim pōt acquiri metaphysica/ nisi prehabeantur alie scie. ¶ Ad 3m dr̄ ꝙ phs non cōparat scias. lꝫ habitus speculatiuos qui sunt respectu ꝯclusionū: ⁊ ideo rō non ꝯcludit aliud nisi ꝙ metaphysica est habitus speculatiuus alicuius cōclusionis.

¶ Utrum passiones entis sint conuertibiles cum ente. Questio. XVIII.

(1ª ratio) **Ueritur** decimo octauo. Utrūꝫ passiones entis sint ꝯuertibiles cum ente. Et arguit̄ ꝙ nō. ¶ Primo. Nullum constitutū ex pluribus pōt esse passio alicuius sue partis. Sed predicta transcendētia ꝯstituunt̄ ex ente ⁊ ex aliquo addito. Nam vnū est ens indiuisum: ⁊ bonū est ens appetibile: ⁊ per ꝯñs cōstituitur ex ente ⁊ appetibilitate. ergo nō sunt passiones ꝯuertibiles cum ente. Minor patet. Maior probatur. Nulla passio est dignior suo subo. Sed ꝯstitutū ex partibus est dignius qualibꝫ sua parte. ergo ⁊c. ¶ Scdo. (2ª ratio) Nullū totū est demonstrabile de parte. cum pars. nō recipiat ꝑdicationē totius. Sed hꝫ cōparatur ad ens vt totum ad partē: cū includant ens ⁊ aliquid aliud. ergo nō sunt passiones ꝯuertibiles cum ente ⁊ de eo demonstrabiles. ¶ Tertio. (3ª ratio) Nulla pars cōuertitur cum toto. Sed ens est pars cuiuslibet istarū passionum: ergo non cōuertit̄ cuꝫ eis. ¶ Quarto specialiter arguit̄ de vno. (4ª ratio) Ea non ꝯuertunt̄. quoꝝ vnū de pluribꝰ predicat̄ ꝙ̄ aliḋ. Sed ens predicat̄ de pluribus ꝙ̄ vnū. ergo vnum nō conuertitur cū ente. Maior pꝫ ex rōne cōuertibiliuꝫ. Minor ꝓbatur. Ens predicat̄ de multitudine: vnū nō predicatur de multitudine. cū ei opponat̄. ergo ens predicatur de aliquo de quo non predicatur vnum. ¶ Quinto. speciali'r arguit̄ de bono: (5ª ratio) Quelibet ꝑuatio est ens. Sed nō quelꝫ ꝑuatio est bonū. ergo aliqd est ens: qḋ nō est bonū. Maior est p̄hi in hoc. 4. tex. cō. 2. Minor ꝓbat̄. Priuatio boni non est bonū. alioquin malū esset bonū. ergo nō ois ꝑuatio est bonū. (T.c.77.) ¶ Sexto ad idē. (6ª ratio) Materia p̄ma est ens ꝑ physi. ⁊ 8. meta. tex. cōmēti. tertij. Sed materia non est appetibilis. cū de se nullā habeat ꝑfectionē. ergo aliqḋ ens nō est bonum. ¶ Septimo. (7ª ratio) Id qḋ diuidit̄ in aliqua ꝑ rōnes oppositas/ cum nullo eorū ꝯuertit̄. Sed ens diuidit̄ ꝑ bonū ⁊ maluꝫ que sunt opposita. ergo nō cōuertit̄ cuꝫ bono. Minor pꝫ. Maior ꝓbat̄: qꝛ cū diuisuꝫ dicat̄ de quolꝫ in qḋ diuidit̄. si alterū diuidentiuꝫ cōuertit̄ cū diuiso. sequit̄ ꝙ ꝑdicaretur de altero ꝯdiuidente sibi opposito: qḋ est impossibile. Probatur ēt inductiue: qꝛ aial nō ꝯuertit̄ cū rōnali. nec cum irrationali: nec numerus cum pari: aut cum impari.

Rñdeo primo dicet̄: qd sit aliqua esse conuertibilia. scdo dicet̄ ad quesitum. ¶ Quantum ad p̄m tripl'r pñt dici aliqua ꝯuerti. (Aliq̄ adiuicē conuerti tripl'r dr̄ cōceptibil'r.) Uno mō ꝯceptibil'r. scdo eēntial'r. tertio denominatiue. Conuerti ꝯceptibil'r est ꝯuerti quo ad ꝯcepꝰ: ita ꝙ nihil rei. aut rōnis claudit̄ in vno cōceptu: qḋ nō claudat̄ in alio: ⁊ hoc mō synonyma ꝯuertuntur: ⁊ simil'r diffō ⁊ diffinitū. Nihil enim aut rei aut rōnis significat̄ explicite per hoieꝫ/ qḋ nō significet̄ ꝑ aial rōnale. ⁊ ecōtra. ¶ Cōuerti essential'r (essential'r.) est esse eandē rē ꝯuertibiliter. Eorū eniꝫ que sunt idē re: aut sunt idē non ꝯuertibil'r sicut hō ⁊ aial. Lꝫ.n. ois qdditas ⁊ essentia que est hō/ sit essentia que est aial. nō tñ econtra: sed aliqua essentia que est animal nō est essentia/ que est homo. puta/ eēntia equi. Aliqua ꝟo sunt eadem essentia cōuertibil'r sicut forte est actio ⁊ passio/ ꝙ̄tuꝫ ad earum mãle: qḋ est motus. ¶ Conuerti aūt denoiatiue (Denominatiue.)/ est non esse idē essential'r: lꝫ tñ vnum nō posse esse sine altero/ sicut homo ⁊ risibile que nō dicūt eandē essentiā: cū vnū sit suba ⁊ alterū sit accidens: tñ ois hō est risibilis ⁊ oē risibile est homo. ¶ Et si querat̄ lꝫ isti tres modi distinguantur: ꝯueniunt tamē in hoc qḋ est esse cōuertibile. Que igitur est ratio ꝯuertibilitatis. ¶ Rñdeo ꝙ formalis ratio conuertibilitatis consistit in adequatiōe conuertibilium per cōparationem ad id respectu cuius dicuntur conuertibilia. puta/ in hoc ꝙ est adequari ꝑm cōceptus vel ꝑm essentiam: vel ꝑm predicationem.

Quantum ad 2m hec/ est p̄ma cōclusio. (Cōclo p̄ª. Trāscēdētia nō conuertuntur ꝯceptibil'r) Passiones entis nō conuertunt̄ cum ente: nec inter se cōceptibil'r. ꝓbat̄ ista ꝯclō. Ea nō ꝯuertunt̄ ꝯceptibil'r. quoꝝ vnū in sua rōne formali claudit aliqd/ qḋ non est in rōne entis/ nec aliaꝝ passionū. Nā vnū claudit idiuisionē: bonū ꝟo respectū ad appetitū. ergo. Maior pꝫ ex dictis. Minor ꝟo patebit ifra. vbi aget̄ de istis passionibus. ¶ 2ª ꝯ. (Cōclo 2ª. Passiones entis ꝯuertunt̄ cū eo eēntial'r.) Passiones entis ꝯuertunt̄ cū ente ⁊ iter se ꝑꝫ eēntiā: ꝓbat̄. Oia ista dicūt eādē eēntiā. ergo ꝯuertunt̄ ꝑꝫ eēntiā: ꝯñtia pꝫ. Añs ꝓbat̄: ꝙ eniꝫ ens ⁊ vnū dicant eādē nãm/ ꝓbat phs 4° metaphy. textu cōmenti tertij: ⁊ similiter probatur de alijs. Qꝛ ꝟo adequate pꝫ: qꝛ ois entitas est indiuisa: ⁊ omne

Passiones entis couertunt cũ ente denoiatiue. indiuisuz/est quedã entitas. ℂ Tertia ↄclusio. Passiones entis cõuertunt cũ ente denominatiue. Probat. De quocunqз predicat vnũ istoꝝ/predicant ⁊ alia oĩa. ergo ↄuertunt denominatiue siue ſm supposita: vt alÿ dicunt sub alÿs verbis: ↄñtia pz: ⁊ añs ꝓbatur. ⁊ primo de vno. Nam omne ens est idiuisuz aliquo mõ. ergo omne ens est vnũ. Cõsequentia pz: ⁊ antecedẽs ꝓbat. Entia simpliciter sunt oĩno actu idiuisa. cũ nõ habeant ꝑtes: entia ꝟo cõposita. lz sint diuisibilia: nõ tñ sunt actu diuisa. Non enim sunt. nisi quãdiu eoꝝ partes sunt vnite. Scdõ ꝓbat de bono. Oẽ appetibile est bonũ. Sed oẽ ens actu est appetibile. ergo est bonum. Maior patet/ex rõne boni. Minor ꝓbatur. Omne ꝑfectũ est appetibile. cũ quelz res appetat suã ꝑfectionẽ. Sed omne ens actu/est ꝑfectũ. ergo est appetibile. Minor pz. qꝛ omne ens actu hz esse: ipsuz aũt esse est prima ꝑfectio rei. ℂ Tertio ꝓbat de vero. Omne ens est cõforme alicui intellectui saltẽ diuino. cum deus necessario omnia intelligat. ergo omne ens est verum. Et sic pz qualem conuersionez habeant passiones entis cum ipso ente. Et hec cõuersio tertio modo dicta/cõuenit generalr̃ cuilz subiecto respectu ꝓprie passionis.

Ad p̃mã scđam ⁊ tertiã rñ. **Ad argumenta** rñdet. Ad p̃muz negat minor. lz eniz de rõne ↄceptus hꝰ passionum sit ꝙ sit cõpositus. ipsuz tñ/vnũ/verũ/⁊ bonũ/non sunt necessario cõposita. Multa eniz que sunt/vnũ/bonũ/⁊ verum/non sunt cõposita. vt deus/⁊ intelligentie/⁊ aĩa/⁊ alie nature simplices. Instantia ℂ Dicet forte ꝙ saltẽ ↄceptus istaꝝ passionũ sunt cõpositi ex multis. g̊ tales ↄceptus non sunt passiones cõuertibiles cũ ente. Rñsio. ℂ Rñdeo ꝙ si loquamur de ↄuersiõe ↄceptuũ. ↄcedit totũ/vt patuit ex p̃ma ↄclõne. si ꝟo itelligit de ↄuersione rerũ ⁊ ſm supposita: negat ↄsequẽtia. ℂ Et ꝑ hoc rñdet ad 2m ⁊ ad 3m: qꝛ ens nõ est pars vnius: lz ↄceptus entis sit pars ↄceptus vniꝰ. Ad q̃rtã ℂ Ad 4m negat minor. Ad ꝓbationẽ negat minor. Oĩs eniz multitudo hz aliquã vnitatẽ: que eniz sunt multa numero: sunt vnum spẽ: ⁊ que sunt multa spẽ. sunt vnum gñe: ⁊ que sunt multa genere. sunt vnũ analogia. Et cũ ꝓbat illa minor: qꝛ/vnũ opponit multitudini. Dicit ꝙ vnũ nõ opponit multitudini quo ad positiuũ qđ significat: sed solũ rõne indiuisiõis quã dicit. Multitudo eniz dicit diuisionẽ: sed vnũ predicatur de multitudine q̃tũ ad id qđ est: ⁊ vt sic ei non opponitur: imo ea cõstituit. vt magis declarabit in. 10. huius. q. 4.

Ad q̃ntaz ℂ Ad 5m dr̃ ꝙ priuatio eo mõ est bonuz quo est ens. Sicut. n. est ens rõnis. ita est bonũ rõnis: qꝛ ipsa cognitio priuationis. ⁊ ipsa cognitio mali/est perfectio intellectus: nõ quidẽ priuatio formalis: sed priuatio obiectiua. ℂ Ad 6m Ad sextã dicit: ꝙ materia nõ est ens nisi in potentia: ⁊ silr̃ est etiam appetibilis ⁊ bona in potentia. Bonũ enim cõuertit non cum ente quocũqз mõ accepto. sed cũ ente in actu. ℂ Ad Ad 7am 7m negatur minor accipiendo bonũ transcẽdenter. ℂ Ad Aliqd dr̃ bom 2r. cuius euidentiam sciendum ꝙ aliqd potest dici dupliciter bonuz. Uno mõ bonitate essendi: ⁊ sic non diuidit ens in bonũ ⁊ malũ: qꝛ nulla nã ⁊ essentia rei mala est. sed quelibet bona: ⁊ bonum vt sic ↄuertit cũ ente. Alio modo dicit aliquid bonuz/q̃tum ad ea que ei superaddunt: ⁊ qꝛ huiꝰ superaddita entitati rei/possunt esse quedã perfectiones. ⁊ ꝓñt ẽt esse q̃dã ꝓuationes ꝑfectionũ. ideo vt sic diuidit ens in bonũ ⁊ malũ: ⁊ cũ nullo eoꝝ ↄuertit: sed tale bonũ non est bonum transcẽdẽs. qđ ponitur passio entis.

ℂ Utrũ ens p̃dicet q̃dditatiue đ suis passiõibꝰ. Qõ. XIX.

Queritur decimonono. Utrũ ens p̃dicetur quidditatiue de suis passionibus/⁊ de oĩbꝰ alÿs. Et arguit ꝙ nõ. ℂ Prio p̃ ratio. sequitur ꝙ esset ꝓcessus in infinitũ in differẽtÿs ⁊ differentibus. ↄsequens est falsuz. ergo ⁊ antecedẽs. ↄsequẽtia ꝓbatur: sint. a. ⁊. b. due differẽtie: ipse per te cõueniũt in ente q̃dditatiue. ⁊ inter se sunt distincte. ergo in aliquo ↄueniunt ⁊ in aliquo differũt. Istud aũt ꝑ qđ differunt est aliqua ratio eis addita. ⁊ per cõsequẽs/est q̃dam dr̃ia qua vna differẽtia distinguitur ab alia. Quero autẽ de istis differẽtÿs q̃uo distinguant. ⁊ sic in infinituz.

ℂ Scđo. Sic in cõpositis fit resolõ ad simplr̃ simplicia/ scilz/ad vltim actũ. ⁊ vltimã potẽtiã: que ita sunt diuersa. ꝙ nihil vnius icludit aliquid alterius: ita in ↄceptibus fit resolutio ad ↄceptus simplr̃ simplices. quoꝝ vnus est determinabilis tm̃. ⁊ iste est conceptus entis. alius ꝟo est tm̃ determinans: ⁊ iste est conceptus differẽtie: ⁊ isti ↄceptus sũt p̃mo diuersi. ita ꝙ nihil vnius includit aliquid alterius. 2m

ℂ Tertio. Genus non p̃dicatur de differentÿs. ergo neqз ens. Antecedens est phĩ 3o metaphysice tex. cõmẽ. 10. cõsequentia ꝓbatur. quia ratio quare genus non p̃dicatur de differẽtÿs. est qꝛ tunc esset nugatio in diffinitione. cum idẽ bis diceret. Sed hoc idem cõtingit/si ens de differentÿs predicatur. 3m

ℂ Quarto. Ens nõ p̃dicat quidditatiue de vltimis differentÿs. ergo nõ p̃dicatur q̃dditatiue de oĩbus. Consequẽtia pz. antecedens ꝓbatur. Si ens predicaretur de vltimis differẽtÿs. sequeret ꝙ vltime differẽtie haberent aliquid in quo cõuenirẽt. Sed hoc est falsuz. ergo ⁊c. Maior pz: quia cõuenirẽt in ente. Minor ꝓbatur. Primo diuersa in nullo cõueniunt. Sz vltime differẽtie sunt p̃mo diuersa: vt dicitur. 8. metaphysi. tex. cõmẽ. 8. ergo in nullo conueniunt. 4m

ℂ Quinto. Nullũ per se inclusum est cõuertibile cum includẽte. Sed ens ↄuertitur cum suis passionibus. ergo non includit per se siue quidditatiue in rõne earum. Maior ꝓbatur: qꝛ includens dicitꝰ aliquid aliud preter id qđ includit: sicut homo dicit aliquid p̃ter animal. Minor ꝓbata est supra. q. 17. 5m

ℂ Sexto. Quicq̃d includit aliud quidditatiue/est eo inferius. Sz passiones entis nõ sunt inferiores ente: quia cum ipso cõuertunt: ⁊ etiam per se scđo modo predicantur de ente. ergo non includunt ens quidditatiue. Minor pz: ⁊ maior ꝓbatur: quia predicatio quidditatiua nõ est nisi superioris de inferiori. 6m

ℂ Septimo. Conceptus determinabilis non includitur quidditatiue in cõceptu determinante: ⁊ ꝑ hoc ꝓbatur ꝙ differẽtia nõ participat genus. Sz ens determinat ꝑ suas passiões. ⁊ ꝑ dr̃ias. ergo non p̃dicatur de eis quidditatiue. 7m

Respondeo In hac questione p̃mo declarabit titulus questionis: secũdo respondebit per cõclusiones. Triplex p̃dicatio. ℂ Quantum ad p̃mũ triplex est predicatio. s. identica: denominatiua: ⁊ q̃dditatiua. ℂ Predicatio idẽtica est/qñ p̃dicatũ dicit eãdẽ rẽ cũ subõ. siue p̃dicatuz dicat illã rem sub eadẽ rõne qua subm: siue sub alia. Et in tali p̃dicatione hec est vera: quãtitas est equalitas: qꝛ equalitas nõ est res distincta a quãtitate. ℂ Predicatio denominatiua est ꝓprie loquẽdo/qñ p̃dicatũ dicit formaz: que est distincta res a subõ: siue talis res subto inhereat: puta/ cuz dr̃ hõ est albus: siue nõ inhereat: vt cũ dr̃. hõ est locatꝰ: ⁊ vrina est sana. Naz locus nõ est subiectiue in locato. nec sanitas in vrina: ⁊ hec appellat denominatio extrinseca. Extẽso tñ vocabulo/omnis p̃dicatio põt dici denominatiua. quando p̃dicatum dicit de subõ ꝑ se scđo modo: siue sit res ab eo distincta siue nõ. ℂ Predicatio q̃dditatiua siue formalis. quod idẽ significat: est quando cõceptus p̃dicati clauditur in cõceptu subiecti: siue hi conceptus sint cõuertibiles siue non. Uñ hec ꝓpositio. homo est animal rationale. est vera. nõ solũ idẽtifice. sed ẽt quidditatiue ⁊ formaliter. qꝛ cõceptus aĩalis ⁊ cõceptus rationalis claudit per se/perseitate primi modi in conceptu hoĩs. Ista autẽ equalitas est quãtitas. lz sit vera idẽtice: nõ tamen est vera q̃dditatiue: ⁊ formaliter: qꝛ conceptus sub quo hic terminus

equalitas/significat hanc rē/nō clauditur in conceptu sub quo eandē rem significat hic terminus/quantitas.cum alter istorum conceptuum sit absolutus.alter vero relatiuus. ¶ Dicunt igitur quidā ꝙ tria sunt/de quibus ens nō p̄dicatur q̄dditatiue. Primū istoꝝ/sunt passiones entis/scilꝫ/ vnū/bonū/verū:q̄ꝛ subiectū nō ponit̄ in rōne passiōis/nisi vt additū. Secūdū/sunt modi entis.puta/finitū ⁊ infinitū: ⁊ alia hui⁹. Tertiū/sunt d̄ñe/que lꝫ sint ens.non tn̄ sunt ens formal'r:nec etiā formal'r sunt nō ens.imo nullū istoꝝ cōuenit eis formaliter. (Scotistaꝝ racitū.)

Quantum ad z^m hec est p̄ma ꝯclusio. Ens predicat̄ q̄dditatiue.⁊ formal'r de oib⁹ d̄ñis.pbatur. ¶ Primo ratione ph̄i.3.metaphy si.tex.⁊ cōmento.10. Ibi eniꝫ pbat̄/ꝙ ens nō est genus hac rōne. Gen⁹ nō predicat̄ de d̄ñis. Sed ens p̄dicat̄ de d̄ñis.ḡ ens nō est gen⁹. Quero quō itelligit ph̄s in maiori/ꝙ gen⁹ nō predicat̄ de d̄ñis;aut eniꝫ itelligit ꝙ nō p̄dicat̄ idētice:aut ꝙ nō predicat̄ formal'r. Si idētice/sic illa maior esset falsa.cū genus ⁊ d̄ña sint eadē res. Si formal'r.ḡ sic accipiendū est in minori. in qua dicit ꝙ ens p̄dicat̄ de d̄ñis:⁊ sic pꝫ ꝙ ratio ph̄i non ꝯcludit nisi ens predicet̄ formal'r de d̄ñis. ¶ z°. Nulla potentia cognitiua ferri pōt in aliqd ob'm/nisi ipsuꝫ apprehēdat sub formali rōne sui p̄mi ⁊ adequati obi. Sed formale ⁊ adequatū ob'm itell's est ens.ḡ nihil cognoscit itellect⁹/nisi in eo apprehendat rōnē entis. Cōstat aūt ꝙ intell's cognoscit d̄ñas/formando ex eis diffōnes.ḡ in ꝯceptu cuiuslꝫ d̄ñe/includit̄ ens formal'r. ¶ 3°. Id qd p se est ab itellectu cognoscibile/hꝫ rōneꝫ entis q̄dditatiue. Sed d̄ñe sunt p se cognoscibiles ab itellectu.ḡ ⁊c̄. Maior pbat̄:q̄ꝛ ea que nō sunt ens q̄dditatiue:sed aut denoīatiue tm̄:aut alio mō/nō cognoscunt̄ per se ab itellectu:q̄ꝛ enim Sor.non est color q̄dditatiue.sed coloratus denoīatiue.ideo nō videt̄ per se. Minor etiā pꝫ.nam vltimas d̄ñas intell's per se intelligit. ¶ Dicet̄ forte/ꝙ sufficit eas esse ens idētice/ad hoc ꝙ itelligantur.sꝫ nō opꝫ ꝙ sint ens formal'r:q̄ꝛ adequatū obiectū intellectus nō est formalitas entis.sꝫ realitas entis. ¶ Sꝫ arguit̄ ꝯtra. Sint.a.⁊.b.due d̄ñe/que habeāt suas p̄prias formalitates/in nulla alia formalitate ꝯuenientes:vt tu dicis.⁊ arguit̄ sic. Aut realitas entis est p̄or sua p̄pria formalitate.aut posterior. Si prior.ergo aliqd est qd nullā hꝫ formalitatē ⁊ ꝯceptibilitatē:q̄ꝛ realitas entis i illo p̄ori nō hꝫ p te formalitatē entis.ḡ nec vllā aliā. Si posterior.ḡ nō facit formalitatē.a.⁊ formalitatē entis esse vnū per idētitatē: q̄ꝛ nulluꝫ posterius facit prius esse vnū.igitur erunt tres rationes formales obiectiue intell's.s.formalitas entis:⁊ formalitas.a.⁊ formalitas.b. ¶ Itē. Si.a.⁊.b.non sunt ens formaliter.seq̄t̄ ꝙ aliqd est prius ente:ꝯn̄s est falsum. Patet ꝯn̄tia. A.est ꝯstitutiuū per modū d̄ñe:ens ēt est ꝯstitutiuū. sꝫ alio mō q̄ꝫ.a.q̄ꝛ ens non est d̄ña.ergo esse ꝯstitutiuū ꝯuenit enti.⁊ ꝯuenit.a.⁊ nō ꝯuenit vni per alterū.ḡ esse ꝯstitutiuū ꝯuenit alicui subiecto p̄ori:q̄ꝛ oīs p̄prietas hꝫ aliquod subiectū p̄mū/cui p̄mo ꝯuenit. ¶ 4°. Omne superius clauditur formal'r in quolꝫ suo iferiori:cū iferiora dicant q̄cq̄d dicit superius.⁊ aliqd addāt. Sed ens/est superius ad oēs differētias:aliogn non esset vniuersalissimū p̄dicatuꝫ ⁊ cōmunissimū.ergo ⁊c̄. ¶ 5°. Ens ⁊ nihil/ex opposito diuiduntur.sicut ēt nihil ⁊ aliqd:ita ꝙ inter ea non datur medium: ex quo sequitur ꝙ q̄cq̄d non dicit ens in sua ratione formali/est formal'r nihil. Sed d̄ña nō est formal'r nihil.vt pꝫ.ḡ includit q̄dditatiue ⁊ formaliter ens. ¶ 6°. Nulla passio cōcipi pōt sine rōne sui subiecti:vt dicit Ph̄s.7.meta.tex.cō. 17. Sed d̄ña est passio entis:vt patet.10.met.tex.9.11.⁊.12. ergo in ꝯceptu differētie claudit̄ ens. ¶ Cōfirmatur.quia ex hoc sequit̄/ꝙ nulla species sit formal'r ens s̄m se totam: q̄ꝛ altera eius pars.s.differentia/non est ens formal'r:quod est absurdū. ¶ Secūda ꝯclusio. Ens p̄dicatur q̄dditatiue de suis passionibus.pbatur. ¶ Primo. Unū dicit indiuisioneꝫ.ergo vel dicit tm̄ indiuisionē in sua ratione formali. vel preter hoc dicit aliquid positiuuꝫ reale. Sed non dicit tm̄ indiuisioneꝫ.aliogn esset terminus omnino priuatiuus ⁊ nihil poneret. Et per ꝯn̄s cuꝫ dr̄.deus est vnus.nihil predicaretur de deo formal'r.ergo dicit aliqd positiuum reale formaliter. Istud aūt non pōt esse nisi ens:q̄ꝛ nulluꝫ aliud reale ꝯuenit omni enti. Qd dictū est de vno.dicendum est de vero/⁊ bono. Nam veruꝫ est ens conforme intellectui: ⁊ bonum est ens appetibile. ¶ Ad hoc dicunt aliqui ꝙ bonitas/que est passio entis/est diuisiua alicuius generis subalterni de genere qualitatis/⁊ cōstitutiua alterius generis subalterni/sicut etiā risibilitas que est de genere qualitatis vel relationis/est propria passio hominis. Et ideo sicut homo non dicit̄ formaliter de risibilitate.ita nec ens de bonitate. Dicunt secūdo ꝙ bonitas predicatur per se perseitate primi modi de genere qd ꝯstituit:⁊ predicatur per se perseitate secundi modi de ente quod est superi⁹ ad omnia genera. Dicunt tertio:ꝙ passiones entis dicunt quosdā conceptus simpliciter simplices ⁊ omnino irresolubiles in alios conceptus. Sicut etiam conceptus entis est oīno simplex: nec potest in alios cōceptus resolui. ¶ Sed ꝯtra hec tria arguitur. Contra p̄mū sic. Bonitas dicit eandē naturaꝫ cū ente.ergo nō est determiata ad genus qualitatis. ꝯn̄tia pꝫ. Antecedēs pbat̄:q̄ꝛ nō est maior ratio ꝙ vnum dicat eādē naturā cum ente.q̄ꝫ ꝙ bonum.cū vtrūqꝫ sit transcendens. Sed ens ⁊ vnū dicunt eandē naturaꝫ. ¶ Item. Omnis entitas est appetibilis cuꝫ sit quedā perfectio:⁊ sic aut finis: aut ordinatū ad finem.ergo oīs entitas est quedā bonitas. ¶ Contra z^m arguit̄. Id qd reperit̄ in oībus generibus nō est differentia constitutiua determinati generis.cum d̄ña nō sit extra id qd ꝯstituit. Sed bonum reperitur in omnibus generibus vt dicit Ph̄s p̄ ethic.ergo nō est differentia constitutiua generis determinati. ¶ Contra tertium arguitur. Non est maior ratio de resolutione p̄positionū q̄ꝫ conceptuū simplicium:quia propositiones non sunt resolubiles nisi propter terminos ex quibus constituunt̄:qui termini significant conceptus simplices. Sed omnis propositio est resolubilis in eam que constituitur ex ente.s.in istā. Impossibile est idem sil' esse ⁊ nō esse:vt dicit Philosophus in hoc 4° textu cōmenti.9.⁊ ita declarabitur.ergo omnis ali⁹ conceptus est resolubilis in conceptum entis. ¶ Secūdo principaliter arguitur. Si ens non predicatur quidditatiue de suis passionibus.sequitur ꝙ non predicatur in quid/ de aliquo per se contento sub eisdeꝫ passionibus. Sed hoc est falsum.ergo ⁊c̄. Consequentia probatur.per illam regulam:diuersorum generum ⁊ non subalternatim positorum diuerse sunt species ⁊ differentie. Et ideo si bonitas nō includit conceptuꝫ entis:nec ei subalternatur nihil per se cōtentum sub bonitate includet conceptum entis:falsitas cōsequentis probatur.bonitas Socratis.puta eius virtus:iustitia charitas:⁊ similiter bonitas Platonis continetur per se sub bonitate transcendente. Sed ista includunt formaliter ⁊ quidditatiue ens:quod p̄batur. Nam de iustitia predicatur quidditatiue accidens cum sit superius ad ipsam. de accidente autem predicatur quidditatiue ens.ergo de iustitia predicatur quidditatiue. Patet consequentia per illam regulam:quando alterum de altero predicatur quicquid dicitur de predicato:dicitur etiaꝫ de subiecto. ¶ Tertio sequitur:ꝙ preter decem coordinationes predicamentorum que continentur sub ente sint alie decem sub vno:⁊ similiter alie decem sub qualibet passione entis. Sed hoc est falsuꝫ:vt satis constat.ergo ⁊c̄. Consequētia p̄bat̄. Nam vnum p̄dicatur quidditatiue de vnitate substantie:de vni

Marginal notes: Scotistaꝝ racitū. — D̄ña ꝯclo. Nō ens p̄dicat̄ q̄dditatiue d̄ñis. — (...)ga que (...)t fieri. — Impug° (...)ge. — 2° ꝯclo. Ens p̄dicat̄ q̄dditatiue de suis passionibus. — R̄n̄° quorundam. — Impug°. — 2° rō pro ꝯclone. — In an̄ p̄dicamētis.

tate quātitatis ⁊ cuiuslibet alterius generis.ergo est q̄dam coordinatio ſm sub ⁊ supra vnitatū que reperiunt̄ in generibus ⁊ speciebus substātiaꝝ.Et cū per te genus nō predicet̄ qdditatiue de vnitate trāscēdente:nec de hꝯ vnitatibꝰ seqt̄ ꝙ coordinatio hꝯ vnitatū est distincta a coordinatione substātiaꝝ:⁊ qđ dictū est de istis vniformiter dicenduꝫ est de vnitatibꝰ oīuꝫ alioꝝ generū:que oīa cōstat eē absurdissima.Et iō ɔcludēdū est ꝙ ɔceptꝰ entis icludit̄ in quolꝫ alio ɔceptu:lꝫ passiones entis addāt ei aliqđ rōnis.

Ad p̄mū **Ad primum** dr̄ ꝙ nō repugnat his que sunt p̄mo diuersa in aliquo cōi ɔceptu ɔuenire.Nam decē predicamenta sunt p̄mo diuersa.vt dicit Phs ⁊ Cōmētator 3° ⁊.10.meta.tex.cō.8.⁊ tñ oēs ɔcedūt ꝙ de q̄lꝫ eorū predicat̄ ens.Et idē de differentijs est dōm.Dico igit̄ ꝙ drīe ɔueniunt in ente ⁊ inter se distinguunt̄.Et cū arguitur.ergo habēt differētias qbꝰ differūt:negat̄ ɔñtia:q꞉ non dicunt̄ differre tanꝙ̄ sint ea q̄ differāt:sed q꞉ sunt ea qbus alia differūt.Ex hoc pꝫ ꝙ rō quare ea que cōueniūt in aliquo cōi:⁊ distinguunt̄ iter se nō ꝓprie differāt:est ex duobus.Uno modo qa talia nō hñt drīas quibus cōstituunt̄:cuiꝰ sunt p̄dicamēta.Alio modo qa eis alia differunt:cuiꝰ sunt drīe.

Ad scōm ❡ Ad scōm negat̄ ɔñtia.Cuius rō est:qa nō pōt dari alius ɔceptus simplr̄ simplex nisi ɔceptus entis:cum reliq oēs in ipsuꝫ resoluant̄.Nā etiā ea que sunt simplicia in nā includūt formalr̄ ens in suo ɔceptu.

Ad tertiā ❡ Ad tertiū negat̄ ɔñtia.Ad ꝓbōnē dr̄:ꝙ illa nō est p̄ma ⁊ efficax rō:sed ea que ponet̄ qōne sequēti.

Ad q̄rtā ❡ Ad quartū negat̄ añs.Ad ꝓbationē negat̄ minor:⁊ dr̄ ꝙ lꝫ p̄mo diuersa nō possint cōuenire in aliqua vna nā:pñt tñ ɔuenire in aliqua rōne analoga que de ipsis quidditatiue dr̄:⁊ nō soluꝫ hoc est poīe:ꝫ est necesse:vt supra declaratuꝫ fuit qōne 2ª huius 4ⁱ libri.

Ad q̄ntaꝫ ❡ Ad q̄ntuꝫ dr̄:ꝙ duplr̄ pōt aliqđ icludere aliđ.Uno mō qa icludit aliqđ cōe:⁊ p̄ter hoc includit aliquid:qđ siue sit idē cū illo cōi siue nō:tñ se hꝫ in minus ꝙ̄ illđ cōe iclusuꝫ:sicut hō icludit aīal ⁊ rōnale qđ se hꝫ in minus ꝙ̄ aīal:⁊ ꝓp hoc nō pōt hō cōuerti cū aīali:qa per rōnale cōtrahit̄ ⁊ limitat̄.Alio mō vnū icludit aliđ:⁊ p̄ter hoc aliqđ ei addit:qđ qdē additū nō se hꝫ in minus ꝙ̄ illud p̄mo inclusum:⁊ hoc mō vnū icludit ens:⁊ addit idiuisionē que ɔsequit̄ oē ens:⁊ ideo poīe est ꝙ vnū ɔuertat̄ cū ente:lꝫ includat ens. Ad formā aūt argumēti negat̄ maior:de eo qđ icludit aliđ scđo mō.

Ad sextā ❡ Ad sextū negat̄ maior.de eo qđ includit aliud scđo modo nunc declarato:⁊ sic vnū ⁊ quelibet alia passio entis icludit ens.Nō eniꝫ est iferior ente rōne ipsius entis inclusi:cū nihil sit iferius seipo.Nō etiā est iferius ratione illiꝰ additi supra ens:q꞉ tale additū ɔsequit̄ omne ens.Ad ꝓbationē dr̄ ꝙ predicatio qdditatiua non solū pōt esse superioris de inferiori:sed ēt equalis de equali ⁊ ɔuertibilis de ɔuertibili.

Ad 7ᵘᵐ ❡ Ad 7ᵐ dr̄:ꝙ ɔceptus determinabilis per differentias ei additas nō includitur formalr̄ ⁊ quidditatiue in eis.Cōceptus tamen determinabilis per aliquod ens rationis siue per diuersos modos potest includi quidditatiue non quidem in hꝯ entibus rationis:sed in eis que constituunt̄ per talia entia rationis:⁊ per diuersos modos eēndi:⁊ hoc modo se habet ens ad suas passiones:⁊ ad decem predicamenta.Nam ɔceptus vnius ɔstituit̄ per ɔceptum entis:⁊ per conceptuꝫ indiuisionis ⁊ in eos est resolubilis:⁊ ideo ɔceptus entis realis includitur non quidem in cōceptu indiuisionis:sed in totali ɔceptu vnius.Et similiter cōceptus substantie est cōpositus ex conceptu entis:⁊ ex quodam conceptu negatiuo:queꝫ circūloquimur per hunc terminum per se.duꝫ dicitur ꝙ substantia est ens per se:Et iō lꝫ ɔceptus entis cōmunissimi ad reale ⁊ rationis includat̄ formaliter in illo conceptu negatiuo:tamen cōceptus entis realis in eo non includit̄:sed includitur in totali ⁊ completo conceptu substantie tanꝙ̄ pars totalis conceptus eius. Ex quo pꝫ ꝙ ens nō includitur formaliter in eo per qđ determinatur ad vnū.neqꝫ in eo per quod ɔtrahit ad substātiam:cum hꝯ sint tñ negationes vel entia rōnis. Includit̄ tñ qdditatiue in cōceptu vnius ⁊ in cōceptu substantie.

❡ Utrum genus predicet̄ per se de drīa. Questio. XX.

Queritur vigesimo vtrum genus predicetur per se de differētia.Et videt̄ ꝙ sic.❡ Primo.genus predicatur de differentia.naꝫ ista est vera.rationale est animal.⁊ non predicatur per accidens.ergo per se.maior pꝫ.minor ꝓbatur.in omni predicatione per accidens:aut predicatur accidens de subiecto:vel subiectū de accidente:vel accidens de accidente:vt dicitur 5° huius textu cō.13.Sed nullum istorū est in ꝓposito.ergo non est predicatio ꝑ accidens.❡ Scđo in oī predicatione per accidens p̄dicatum accidit subiecto ita ꝙ nō repugnat subiecto esse sine predicato.Sed rationale non potest esse sine animali. ergo ⁊c̄. ❡ Tertio.si animal p̄dicat̄ per accidēs de rationali:seqt̄ ꝙ predicetur per accidens de homine:sed hoc est falsum. cum sit de eius diffinitione.ergo ⁊c̄.Prima cōsequentia ꝓbatur:q꞉ quicqđ predicatur ꝑ accidens de aliquo:p̄dicatur etiam ꝑ accidēs de omni eo in quo formaliter illud includitur:sed animal includitur formalr̄ in ratione hominis.g̊ sequitur ꝙ rationale diceret̄ per accidēs de hoīe.❡ Quarto.ista est ꝑ se.rationale est ens ⁊ substantia.ergo etiaꝫ ista est per se.rationale est aīal.añs pꝫ:q꞉ ens dicit̄ de oībus in quid:⁊ similr̄ substātia de rationali:cū rōnale sit de genere substantie.cōsequētia ꝓbat̄:q꞉ rationale nō est substantia incorporea nec insensitiua.ergo est suba aīata sensitiua:⁊ ꝑ consequēs est animal:cū substantia aīata sensitiua sit diffō aīalis.❡ Quinto arguit̄ expositorie:hoc ꝑ se est rōnale.ꝑ ly.B.demrando hoieꝫ:⁊ B ꝑ se est aīal.g̊ aīal ꝑ se est rōnale.

Rñdeo Et q꞉ hanc questioneꝫ determinat phs.3.metaphysice.tex.cō.10.intendo declarare duo:q̄ ibi tangit.Disputat enim an vl'ia.puta genera sint p̄ncipia rerum.Et quia p̄ncipium:vt sic dicit aliquē gradum perfectionis.Dubium est an magis vl'ia sint perfectiora minus vniuersalibus in vno ⁊ eodē.Istud aūt est pertinens ꝓposito in quo agit̄ de genere ⁊ differentia.❡ Ad cuius euidētiam sciendū est ꝙ lꝫ cōpositio ɔueniat rebus tñ ſm esse reale.si ꝓprie loquamur:tñ extenso vocabulo.cōuenit etiā ſm esse rationis.Solet etiam dici ꝙ conceptus spēi est cōpositus.Et ideo sicut in cōpositione reali si fiat per se vnū:opꝫ assignare aliquid qđ est purum possibile:puta mām:⁊ aliquid qđ est actus.puta formā:ita etiam est in compositione rationis.Cum autē ex genere ⁊ differentia fiat per se vnum:opꝫ alterum eorū esse puruꝫ possibile.Istud ꝟo nō potest esse conceptus differētie:quia differētia p̄dicatur per modum qualis:accipiēdo quale transcendēter:⁊ ꝑ ɔñs predicatur ꝑ modū actus ⁊ forme.Et ideo opꝫ ꝙ cōceptus generis sit oīno possibilis ⁊ indeterminatus.Cum aūt ɔceptꝰ generis sumat̄ ex eo qđ in re est magis cōmune ⁊ vl'e:conceptus ꝟo drīe ex eo qđ est minus cōmune.Ideo huic p̄ncipali quesito annexū est an id a quo sumitur conceptus generis sit ꝑfectiꝰ eo a quo sumit̄ ɔceptus drīe.Et istud p̄mo determinabit̄.Postea dicet̄ ad p̄ncipale quesitū.

Quantum ad p̄ᵐ videt̄ p̄mo aspectu ꝙ magis vl'e sit perfectius:qa.S.Tho.p̄ma.q.4ª ar. p̄mo ad 3ᵐ.Et articulo 2° ad 3ᵐ.dicit ꝙ esse est ꝑfectius ꝙ̄ viuere ⁊ intelligere.Sed esse est vniuersalius ꝙ̄ viuere ⁊ intelligere.ergo ⁊c̄.❡ Et confirmatur.q꞉ cōmunicabilitas arguit perfectionē.magis autem vniuersalia sunt magis cōmunicabilia.❡ Cōfirmatur scđo.q꞉ magis vniuersale pōt esse nō existente minus vniuersali:⁊ nō ecōtra.ergo magis vniuersale

Minus vl'e dupl'r telligi pt.

vl'e est minus dependēs. ¶ Pro notitia hui⁹ dubij sciēdū est q minus vl'e pōt accipi dupl'r. vno modo: vt icludit in se magis vl'e: ⁊ sic nulli dubiū est qn sit pfectius magis vl'i. q2 vt sic icludit magis vl'e: ⁊ aliqd addit: nec de isto est qō. Alio modo accipit cū pcisione. Naz siue itellectiuū ⁊ sensitiuū in homine sint a distinctis formis real'r siue ab vna ⁊ eadē: tū opz ibi esse distinctionē rōnis. Uñ pōt accipi aīa itellectiua hominis: vt distinguit ratiōe a sensitiua. ¶ Est igit dubitatio an itellectiuū. vt sic/a quo sumitur rōnale sit dignius sensitiuo a quo sumit aīal qd est supius. ¶ Ad qd rñdeo q id a quo sumit dr̃ia est digni⁹ eo a quo sumit genus. ¶ Et pbatur pmo. Tāto aliqs act⁹ ⁊ forma est nobilior quāto est pn^m pfectioris opationis: ex opationib⁹ eniz inotescunt pncipia operatiua: sed itellectiuū est pn^m nobilioris opationis q̄ sensitiuū: cuz itelligere sit perfectius q̄ sentire. ergo ⁊c̃. ¶ 2°. Jd qd respectu alteri⁹ est pot'e est simpliciter iperfectius eo: si sint eiusdē gn̄is: qd dico. q2 l3 subā sit in po⁹ ad accidēs: nō tū est simpl'r ignobilior accidēte: sed id a quo sumit genus est pot'e respectu ei⁹ a quo sumit dr̃ia: vt sepe dicit. S. Tho. psertim. 8. metaphy. ⁊ in tractatu de natura gn̄is. ⁊ sunt eiusdez gn̄is: vt p3. ergo ⁊c̃. ¶ 3°. Jn pfectionibus essential'r ordinatis illa que est posterior gn̄atione est prior pfectione: vt dicit. 9. metaphysice tex. c. 15. Sed itellectiuū ⁊ sensitiuū sunt pfectiones eēntialiter ordinate: vt p3 cuz intellectiuum nō possit esse in hoie nisi existēte sensitiuo: intellectiuū ēt est posterius generatione. ergo ⁊c̃. ¶ 4°. Si sensitiuū fm se acceptū est pfectius itellectiuo: ergo in quocūq3 erit: opz eum eē pfectius: qd est falsum. aliogn sensitiuū in asino eēt pfectius itellectiuo in homine. ¶ Dicet forte q ɔ̄ntia non p3: l3 bene seqtur q sensitiuū coniunctū itellectiuo est pfectius itellectiuo. ¶ S3 cōtra. Sensitiuū nō habet ex se q sit pfectius itellectiuo: sed solū ex vnione ad intellectiuū: ergo itellectiuū est simpliciter pfectius. P3 ɔ̄ntia: q2 dat sensitiuo: vt sit pfectius in hoc q̄ in alio. Ea ꝯo que adducta sunt in oppositū pcedunt ex falsa imaginatione. ¶ Ad pmū dicit: q ēt fm eos qui ponunt pluralitatē formarū nō est in forte vna forma: per quā sit ens: distincta ab ea p quā est corpus. pma eniz forma est corporeitas. Et ideo nō est ad ppositū: q2 loquimur de gradibus a quibus sumunt gn̄a ⁊ dr̃ie. Dicit 2° q eē per se subsistēs est pfectius q̄ vegetatiuū ⁊ itellectiuuz: q2 eē subsistēs includit in se oēm gradū entitatis: ⁊ de isto loqtur pmo. S. Tho. sed nō est ad ppositū: q2 ab eo nō sumitur genus nec dr̃ia. Ad pmā ɔfirmationē negatur añcedēs. aliogn quidditates mãles eēnt pfectiores qdditatibus itelligētiarum: cum nullius intelligētie qdditas sit cōmunicabilis. Cōmunicabilitas enim abstrahit a pfectiōe ⁊ iperfectione: ⁊ vtrūq3 accidit ei. Si enim sit cōmunicabilitas sine diuisione nature: tunc ei coniuncta est pfectio: si cum diuisione nature: ei adiungit iperfectio. ¶ Ad scdaz negatur ɔ̄ntia: aliogn sequeret: q materia ignis eēt perfectior q̄ for⁹ ignis: q2 materia ignis pōt eē non existēte forma ignis: ⁊ non econtra. Q2 autē minus vl'e non possit esse sine magis vl'i est pter ordinē eēntialē magis pfecti ad minus pfectum: sicut ēt binarius nō pōt eē sine vnitate. l3 l3 sit ea pfectior. Jd enim qd ab altero depēdet tāq̄ a causa efficiente vel finali est impfectius eo. non autē id quod ab altero dependet solum dependentia presuppositionis. vel etiam causalitatis intrinsece: sicut compositum depēdet a materia ⁊ forma.

Concl'o

Fuga

Insecutio

Cōicabilitas i aliq b⁹ dic̄ pfectionē. in aliqb⁹ ipfectionē.

Depēdētia q̄ aliqd dependet tāq̄ a fine vel efficiē te dic̄ maiorē iperfectionē i depēdente. s3 nō in alijs cāis.

Quantum ad 2^m pmitto aliqua. Primū est q ɔceptus gn̄is est alius formal'r a conceptu dr̃ie: alioquin nō eēnt due ptes diffinitionis ⁊ eēt nugatio in diffinitionibus: cuius oppositū dicit. 7. huius. tex. comē. 43. Et hoc declarat dupl'r. primo supponēdo q oē genus dicat vnum cōceptū pcisum ⁊ pprium: ex quo arguit sic. Conceptus certus distinguit a ɔceptu dubio si sit ab eo pcisus: q2 tunc cōceptus dubius nō est pars ɔceptus certi: s3 conceptus gn̄is pōt eē certus. existēte dubio ɔceptu dr̃ie. possum eniz scire q hoc est color: ⁊ dubitare an sit congregatiuus vel disgregatiuus. ergo ⁊c̃. ¶ 2° idē pbatur. quia ɔceptus confusus ⁊ ideterminatus distinguit ab eo p quē determinat. S3 cōceptus gn̄is determinatur p conceptuz dr̃ie. g̃ ⁊c̃. ¶ Premitto 2° q aliud est vnū eē accidēs alterius: ⁊ aliud est ipsum pdicari p accidēs. Esse enim accn̄s alicuius nō est aliud q̄ eē illi inherēs: ⁊ ppter hoc quicqd est alicuius accidēs distinguit real'r ab eo. Predicari ꝯo p accidēs est quādo vnuz nō icluditur in formali cōceptu alterius: ⁊ ecōtra/ vbicūq3 vnū est de ratione formali alterius ibi est pdicatio p se. Unde Phs pmo posterior. textu cō. 9. p se enim sunt quecūq3 ponuntur in diffinitiōe dicēte quid est: vel saltē opz q subm sit cause inherentie pdicati. Et iō si contingat duo nomina significare vnam ⁊ eandē rē sub distinctis conceptib⁹. quorū vnus non includat formaliter in alio: illa duo nomina pdicantur adinuicē tū p accidēs: gratia exēpli. Jdē punctus est pncipium vnius linee: ⁊ est finis alterius: s3 quia ratio finis nō icludit in ratione pncipij. iō ista ppositio est p accidēs: principiū est finis. Et sil'r. l3 albedo sit illa res que est silitudo. tū ista ppō nō est p se: albedo est silitudo: q2 ali⁹ est cōcept⁹ albedis ⁊ ali⁹ē ɔcept⁹ silitudis. nec vn⁹ eorū est de ratione alteri⁹. Et l3 ista ppositio albedo est similitudo. sit vera idētice. non tū est vera formal'r. Jsta autē. hō est aīal. est p se: q2 l3 cōceptus hominis ⁊ animalis sint disticti. tū conceptus aīalis icluditur formal'r in cōceptu hominis. ¶ His declaratis hec est pma cōclusio. Spēs nō pdicatur p se de dr̃ia. Et itelligo in hac cōclusione ⁊ in alijs/ nō de pdicatione idētica. sed de formali. Probat ista ɔclusio dupl'r. ¶ Primo. Nullū inferius pdicatur p se de suo supiori. Cui⁹ ratio est quia cōceptus supioris est prior cōceptibus suor iferior: pus aūt nō depēdet a posteriori. S3 spēs est inferior dr̃ia: q2 vt dicit Porphyrius in capitulo de dr̃ia. ipsa dr̃ia est in plus q̄ spēs: ⁊ 2° posterior tex. cō. 17. dicit q pars diffinitionis se h3 in plus q̄ diffinitū. supius ēt nō est causa q inferius insit ei. vt p3 ex se. ergo ⁊c̃. ¶ 2° ⁊ efficacius. Si spēs dr̃ p se de dr̃ia: aut hoc est in pmo modo pseitatis. aut in 2°. S3 nec in pmo nec in 2°. ergo nullo modo. Maior p3. q̄r tus eni modus hic eē non pōt. cū vnum nō sit effectus alterius. Minor pbatur. Q2 nō in pmo p3. dr̃ia est de ratione spēi: ergo spēs nō est de ratione formali dr̃ie: añcedēs p3. Cōsequētia pbatur: q2 aliogn eēt circulus in diffinitionibus. ⁊ p ɔ̄ns idē eēt prius ⁊ posterius: notius ⁊ min⁹ notuz respectu eiusdē. Q2 ēt nō in 2° pbatur. Jd de quo aliud dr̃ in 2° modo pseitatis est subm eius. ⁊ est causa inherētie pdicati ad ipm. vt p3. qōne precedēti. S3 dr̃ia non est subm spēi/ cum se hēat/ vt forma eius: ergo spēs non pdicatur de ea p se 2° modo. ¶ 2ᵃ cōclusio. Dr̃ia non pdicatur p se primo modo de gn̄e. pbatur. Primo/ ɔceptus gn̄is est por cōceptu dr̃ie. ergo dr̃ia nō includit p se in ɔceptu gn̄is. Consequētia p3. ⁊ añs pbatur. quia omne diuisum est prius diuidētibus: genus aūt diuidit dr̃ijs. ¶ 2°. Si vna differētia est de ratione gn̄is. ergo pari ratione. ⁊ alia. Non enim videtur maior ratio de vna q̄ de reliqua. ⁊ sic rationale ⁊ irrationale erunt de conceptu animalis. Sed hoc est ipossibile. qd pbatur. Nam quicquid p se conuenit animali/ icluditur in formali ratione cuiuslibet suoruz inferiorū. ergo rōnale eēt de rōne cuiusl3 spēi aialis. ⁊ sil'r etiā irrationale. ¶ 3ᵃ cōclusio. Genus non pdicatur per se de differētia: pbatur ista conclusio. Primo auctoritate Phi dicentis 6° topicorū. q dr̃ia non participat gen⁹. Et 3° metaphy.

Articlus in q̄ determinat q̄rit pn̄r.

Cōceptus gn̄is eali⁹ qdditatiue ⁊ formaliter a ɔceptu dr̃ie.

Dfnt vnū esse accn̄s alterius ⁊ predicari vnū p accidens de altero.

pma ɔclo Spēs nō pdicat p se d dr̃ia.

2ᵃ cōclo Dr̃ia ñ pdicat p se de gn̄e.

3° rñdēs pblemati.

tex.cō.10.circa finē sic dicit. Impolē est vt genus entium sint bonū ⁊ ens. Et postea subdit rationē dicēs: q̄ oē gen⁹ hȝ dr̄ias. de quibus non predicat̄: ens autē de oībus p̄dicatur. ergo ⁊c̄. ❡ 2°. Si conceptus gn̄is includit̄ formal'r in ꝯceptu dr̄ie. seq̄tur q̄ sit nugatio in diffinitionib⁹. Sed hoc est falsum. ergo ⁊c̄. Cōsequētia ꝓbatur. Nam cū dico. hō est aīal rōnale: ponitur animal exp̄sse in diffinitiōe hominis. ergo si aīal est ēt de cōceptu rōnalis. bis ponit̄ aīal in ista diffinitione. ❡ 3°. Si cōceptus gn̄is icluditur in cōceptu dr̄iarum seq̄tur q̄ dr̄ie conueniāt in vno ꝯceptu vniuoco. s. in cōceptu gn̄is qui est vniuocus. Sȝ hoc est falsū. ergo genus nō est de rōne dr̄iarum. Maior pȝ. quia enim animal est de rōne hominis ⁊ equi. iō homo ⁊ equus cōueniunt in vno cōceptu qui dr̄ quidditatiue de vtrisq;. Minor ꝓbatur. Ea que sunt p̄mo diuersa in nullo vniuoco cōueniunt: alioquin nō eēnt p̄mo diuersa: sed in aliquo cōuenirēt ⁊ in aliquo differrēt: qd̄ est ipossibile in p̄ diuersis: q2 p̄mo diuersa se totis distinguuntur. Sȝ dr̄ie diuisiue gn̄is

T.c.12. sunt p̄mo diuerse: vt dr̄. 10. hui⁹. Naȝ si nō distiguerent̄ se totis: sed per aliquid aliud: querit̄ q̄uo illa distinguantur. Nā si illa ꝑ alia: ⁊ itē illa ꝑ alia/ sic est ꝓcessus in infinitū. Et iō ibi ꝯcludit Ph̄s: q̄ dr̄ie nō differūt alijs dr̄ntijs. sed sunt diuerse. p̄mo/ q2 eis cōuenit diuersitas ex seipsis. ⁊ nō ꝑ aliquid aliud: imo per ipsas cōuenit alijs. Illud autē dr̄ cōuenire alicui p̄mo cui nō cōuenit ꝑ aliud. sȝ per ipsum cōuenit alijs. vt dr̄ p̄mo posterioꝝ. tex. cō. 14. ❡ 4°. Quecunq; sunt idē per se alicui 3°/ habēt tantā idētitatē iter se. quantā habēt in illo 3°. Sed si genus diceret̄ ꝑ se de dr̄ntijs. ipse dr̄ie conuenirēt in vno 3° qd̄ est conceptus gn̄is: ergo dr̄ie opposite eēnt idē inter se: ⁊ per ꝯn̄s constituerēt eandē spēm. Minor pȝ. Maior ꝓbatur. Nam illa ꝓpositio est vl'e p̄ncipium forme syllogistice: q2 ex vnione extremitatū cum medio in p̄missis/ cōcludit̄ vnio earū inter se in ꝯclusione. Notanter autē dictū est in maiori de idētitate ꝑ se: q2 quādo extrema sunt per accidēs idē cum medio/ possibile est q̄ minus conueniant inter se q̄̄ cū medio: humiditas eniȝ ⁊ albedo per accidēs vniūtur iter se in niue: ⁊ albedo magis vnitur niui q̄̄ humiditati. Nam ista ꝓpositio. albū est humidū. est oīno ꝑ accn̄s: ista aūt. nix ē alba: nix est humida. est ꝑ se. etiam si sit ꝑ accidēs. nō tamen est ita per accidens sicut prima. Qr autem genus non p̄dicetur de differentia in secundo modo perseitatis/ non oportet probare. quia secundus modus est tm̄ quādo propria passio dicitur de subiecto: quia tunc solum est in subiecto: causa inherentie predicati ad ipsum.

Ad p̄mā capitaleȝ. **Ad argumenta** in oppositū rn̄detur. Ad p̄muȝ negatur minor. Ad probationē dicit̄/ q̄ p̄ter illos modos p̄dicandi qui sumuntur ex hoc/ q̄ vna res est accidēs alterius. reperiunt̄ alij modi/ qui nō sumuntur ex diuersis rebus significatis. sȝ ex hoc q̄ vnus cōceptus alteri accidit. lȝ vterq; eorū signi[illegible] eandē nāȝ: ⁊ h⁹ est genus ⁊ dr̄ia. Vn̄ ista ꝓpositio. rōnale est animal. est q̄dē nec̄ia idētice: quia ꝑ subm̄ ⁊ [illegible]dicatum significatur eadem res: sȝ formal'r est per ac[illegible] cōceptus p̄dicati est extra formalē cōceptuȝ sub[illegible] dicēdū est de ista: aīal rōnale est homo. Non enī est in p̄mo modo. vt pȝ: nec

Ad scd̄aȝ in 2° modo: q2 subm̄ non est causa inherētie p̄dicati. ❡ Ad 2m dicitur q̄ eo modo p̄dicatū accidit subto/ q̄uo ꝓpositio est per accidēs. Et iō si sit per accidēs ex parte rei significate. puta q2 res p̄dicati accidit rei subiecti: tunc subm̄ esse

Nō hanc solōneȝ. sine p̄dicato non repugnat. Si aūt sit ꝑ accidēs solū ex significatione: siue (qd̄ idē est) ex ꝯceptibus formalib⁹: tunc res subti nō poterit eē sine re p̄dicati: tm̄ cōceptus subti poterit eē sine cōceptu p̄dicati: ⁊ hoc modo ꝯceptus gn̄is pōt

Ad 3am eē sine cōceptu dr̄ie. ❡ Ad 3m: negat̄ ꝯn̄tia: q2 cōcept⁹ specificus est resolubilis in duos cōceptus. s. in ꝯceptum gn̄is ⁊ in cōceptū dr̄ie. Cōceptus autē dr̄ie nō est resolubilis in tales duos. sed est p̄mo diuersus. Ad ꝓbationē negat̄ maior: si id qd̄ p̄dicatur de aliquo per accidēs/ nō p̄dicatur de ipso adequate: tale eniȝ pōt de alijs p̄dicari per se: genus autē nō p̄dicatur adequate de dr̄ia: sed semꝑ se hȝ in plus. Et iō cum hoc q̄ p̄dicatur de differētia tm̄ ꝑ accidēs. pōt p̄dicari ꝑ se de spē. Preterea. si ideo gen⁹ p̄dicaret̄ de spē. q2 p̄dicatur de dr̄ia. ita q̄ ista esset p̄cisa ratio p̄dicandi ipȝ de spē: argumētū haberet aliquid apparētie: sȝ hoc est falsum. Nam genus nō iō p̄dicatur de spē. q2 p̄dicatur de differētia: sȝ p̄dicatur de spē p̄mo ⁊ per se. ⁊ non ꝑ dr̄iam. Vnde circūscripta dr̄ia a spē. adhuc genus de spē p̄dicaretur.

❡ Ad 4m negatur ꝯn̄tia. Ad ꝓbationē dr̄ q̄ cum dico. rationale est ens. p̄dicatur de rationali ꝯceptus entis p̄cisus ⁊ distinctus a ꝯceptu sube: ⁊ est sensus: rōnale est ens. i. rōnale est id cui ꝯuenit esse: nec aliud significat̄ ꝑ illam ꝓpositionē. ❡ Ad 5m negatur ꝯn̄tia. cuius ratio est: q2 vt dictum fuit in 3a ꝯclusione/ q̄ nō opȝ q̄ tāta sit vnio aliquorū iter se. quāta est vnio eorum in 3°: ⁊ ideo ex p̄missis ꝑ se primo non oportet sequi conclusionē ꝑ se primo: sicut ēt non seq̄tur. Animal primo ⁊ per se est sensibile: homo primo ⁊ ꝑ se est animal. ergo homo primo ⁊ ꝑ se est sensibilis. Nam p̄misse sunt vere ⁊ conclusio falsa.

❡ Vtrū ens sit idē real'r cū suis passionibus. Qō. XXI.

Queritur vigesimoprimo: Vtruȝ ens sit ideȝ real'r cū vno/ ⁊ vero/ ⁊ bono/ que sunt eius passiones. ❡ Et arguit̄ q̄ nō. Primo. Illa real'r sunt distincta. ex quorum distinctione orit̄ in alijs distinctio realis: q2 minor distinctio nō causat maiorē. sed potius ecōtra. Sed ex distinctione iter ens ⁊ bonū/ orit̄ realis distinctio iter itellectū ⁊ voluntatē. qm̄ potentie distinguunt̄ per obta. 2. de anima tex. cō. 33. ens aūt est obm̄ intell'ᷤs. ⁊ bonum voluntatis: ergo ens ⁊ bonū distinguunt̄ real'r. ❡ 2°. Perfectiones que sunt in prima causa ⁊ in alijs rebus/ plus distinguuntur in alijs/ q̄̄ in prima causa. cum in ea habeāt simplicius esse: sed bonum ⁊ verum distinguuntur in prima causa minus/ q̄̄ real'r. ergo in alijs distinguuntur realiter. ❡ 3°. Secluso omni opere intell'ᷤs/ bonū ⁊ verū sunt distincta. ergo non distinguunt̄ ꝑ relationē rationis/ ꝯn̄tē actuȝ intell'ᷤs cōparantis rē ad intellectum ⁊ voluntatē. ꝯn̄tia pȝ. An̄s ꝓbatur. Primo. q2 bonū est in reb⁹ circūscripto omni actu intell'ᷤs. Scd̄o. q2 bonū ⁊ ꝑfectuȝ idē sunt. res aūt sunt ꝑfecte ēt si nō itelligant̄. ❡ 4°. Ea que sunt idē real'r/ hn̄t eadē opposita. Sȝ enti opponit̄ tm̄ non ens: vni aūt opponitur multitudo. que nō est nō ens. ergo ⁊c̄. ❡ 5°. Si ens ⁊ vnū sunt idē realr: seq̄tur q̄ ens sit tm̄ vnum. Sed hoc est falsum. ⁊ iprobatū a Ph̄o p̄mo phy[illegible]sicorū. cōtra Parmenidē. ergo ⁊c̄. Cōsequētia ꝓbat̄. Que sunt idē ꝯuertibil'r/ p̄dicantur de seinuicem cum nota exclusionis. Nam ista est vera: tm̄ homo est risibilis. ⁊ tm̄ risibile est homo.

Respondeo. In ista questione est aliquid in quo oēs conueniunt: ⁊ est aliquid in quo dissentiunt. Id in quo cōueniunt est/ q̄ p̄dicta sunt idē realiter. Nā entitas Sortis que est Sorteitas est suamet entitas ⁊ veritas/ ⁊ bonitas: ita q̄ p̄dicta addita sorteitati nullam rē ei addunt omnino. Sed dicunt ipsummet. Entitas enim Sortis est p̄cise Sorteitas. ⁊ nil aliud: ⁊ idē dico de bonitate ⁊ veritate/ hoc excepto q̄ lȝ sortis bonitas essentialis sit sorteitas: tm̄ Sortes non dicitur simpl'r ⁊ absolute bonus nisi ex ꝑfectionibus supadditis sorteitati. ❡ Sed quia p̄dicta/ non sunt omnino ideȝ. alioquin esset nugatio dicere/ ens bonuȝ. aut ens verū: ideo oportet q̄ aliquo modo distinguant̄. Et in hoc dissentiunt doctores. s. quātū ad modū

Op. quorūdam.
modū distinctionis. ¶ Dicunt eniz aliqui ꝙ distinguunt̄
solū in cōnotatis ⁊ extrinsece. non aūt itrinsece ⁊ formalr̄.
Imaginantur eniz vt dictū est ꝙ veritas addita sorteitati
nihil aliud significet nisi ipsaz. sed tm̄ ꝙ cōnotet aliqd ex/
trinsecū. s. motionē intell'is: ⁊ bonitas cōnotet terminū ap/
petitꝰ. ⁊ vnitas cōnotet idiuisionē: ita ꝙ indiuisio nō clau/
ditur in formali significato vnitatis. sed tm̄ cōnotat̄: ⁊ idē
dicūt de bonitate ⁊ veritate. Hoc aūt ꝓbant. Primo. quia
sorteitas ꝑ suā ꝓpriam rationez / est idiuisa in se ⁊ diuisa a
quolibet alio: ⁊ ꝑ suā ꝓpriā rationē est itelligibilis: ⁊ ꝑ suā
ꝓpriā rationē est amabilis. g̊ per suaz ꝓpriam rationē est
vna vera ⁊ bona. ¶ 2°. qꝛ Cōmētator dicit. 4. metaphysi/
ce. cō. 3. ꝙ ista distinguunt̄ ſm ꝓpalationē. ergo distinguū
tur ex hoc ꝙ propalatur siue connotatur per vnum. quod
nō per aliud. ¶ Tertio. Si distinguerent̄ ꝑ aliquid itrin
secū eis: sequeret̄ ꝙ effectus formalis eēt sine cā formali:
ꝯñs est impoſe: ergo ⁊c̄. Cōsequētia ꝓbatur. qꝛ esse verum
sine veritate: ⁊ eē effectū formalē sine cā formali. Sz istō
seqtur ex illo añcedēte. ergo ⁊c̄. ꝓbatur minor. Si veritas
⁊ entitas distinguunt̄ ꝑ itrinseca. ergo intell'is pōt cōcipere
entitatē ꝑcise ⁊ ſm se ꝓut est distincta a veritate. Sed oē
appꝛhensuz ⁊ intellectū est verū. ergo illa entitas est vera.
Sz tunc non hz veritatē. qꝛ est disticta a veritate. ergo est
vera sine veritate. ¶ 4°. Qꝛ Cōmen. 10. metaphysice. cō.
8. dicit ꝙ ens ⁊ vnuz sunt synonyma. ergo nec re / nec rōne
distinguunt̄. Dicūt ꝑterea isti ꝙ hꝰ distinctio in ꝯnotatis /
non est ex parte intell'is. quasi ꝙ intell'is cōnotet: sed est ex
ꝑte rei. Nam ex ꝑte sorteitatis est ꝙ concipiat̄ absolute: ⁊
sic sub rōne sorteitatis ⁊ entitatis: ⁊ ex ꝑte rei est ꝙ expri/
Scotistarū placitū
mat motionē itell'is tāꝗ̄ aliqd poſe egredi a se. ¶ Quidā
aliꝫ dicunt / ꝙ passiones entis distinguunt̄ ab ente / ⁊ iter se
formalr̄ ⁊ ex nā rei: de qua distinctione qūo sit. ⁊ vtrum sit
ponēda tam in hoc ꝓposito / ꝗ̄ in multis aliꝫ dicetur loco
suo: ⁊ ideo pro nūc omittetur disputatio de distinctiōe mo
dali ⁊ formali ⁊ eēntiali ⁊ reali. Sed tm̄ pono fundamētū,
cui innitunt̄ isti dicētes / ꝙ ens ⁊ bonū distinguit̄ itrinsece ⁊
plusꝗ̄ rōne. Naz ante oē opus intell'is / constat ꝙ intell'is ⁊
voluntas sunt due potētie distincte plusꝗ̄ rōne. ergo eorū
obiecta plusꝗ̄ rōne distiguunt̄. Ad qȯ rn̄detur ꝙ ante oē
opus rōnis. Intell'is ⁊ voluntas sunt distincte potētie: ⁊ tm̄
ens ⁊ vnū nullo modo distinguit̄ actu / ante oē opus itell'is.
Sufficit aūt ad hoc ꝙ tunc causent distinctionē inter itel/
lectū ⁊ volūtatē: ꝙ illa res que est entitas ⁊ vnitas sit apta
nata aliter ⁊ aliter mouere animā. s. ad sui notitiaz absolu/
tam ⁊ positiuam. ⁊ ad sui notitiam sub aliqua priuatione. i.
inquantum ipsa res substernitur indiuisioni.

Conclo
Respondeo ergo aliter ad q̄ōnez / ꝙ passiones en/
tis distinguunt ab ente. ⁊ iter se tm̄ ra
tione. Et qꝛ ista cōclusio est vna exclusiua / que hz probari
ꝑ duas exponētes: quarū vna ē affirmatiua / ⁊ altera nega/
tiua: ideo ꝑ̄mo ꝓbatur quantū ad affirmatiuā: que est ista.
Passiones entis distinguunt̄ rōne ab ente / ⁊ iter se ratiōe.
Aliqd ad alteꝝ se hz additione tripl'r.
Sz añꝗ̄ ꝓbetur ista cōclusio ꝑ̄mitto aliqua. ¶ Primum
est. ꝙ tripl'r pōt aliqd se habere ex additione ad aliȯ. Uno
modo ſm rē: qꝛ. s. significat aliqd reale / qȯ aliud nō signifi
cat: ⁊ sic homo albus addit albedinez supra hominē. Alio
modo. qꝛ addit dr̄iam que est extra rationē eius / cui fit ad/
ditio ⁊ econtra. nec cū eo conuertit̄: ⁊ sic spēs addit dr̄iam
suꝑ genus. Tertio modo addit vnuz suꝑ aliud ens rōnis:
sicut hō cecus / addit supra hoiem cecitatē / q̄ est abire ꝑ̄ua/
Oēs cōceptꝰ resoluunt̄ i ꝯceptū entis.
tio. ¶ 2m est. ꝙ sicut in cōceptibus cōplexis / nō est in infi/
nitū. aliogn periret ois scia. qꝛ ꝯclusio nō pōt sciri nisi co/
gnitis ꝑ̄missis: ⁊ ꝑ̄misse si sint mediate nō possūt cogno/
sci. nisi cognita aliqua ꝓpositione ꝑ̄ori: ⁊ per ꝯsequēs si eēt
ire in infinitū. nulla eēt primo cognita: ꝓpter qȯ oēs resol/
uuntur tandē in aliquā primā: que est ista. De quolibet ꝑ̄/
dicatur esse vel nō esse. Ita ēt in cōceptibus simplicibꝰ est
deuenire ad aliquē ꝑ̄mū. ex quo ꝯstituitur illa ꝑ̄ma ꝓposi
tio: ⁊ iste est cōceptus entis. Et sicut oēs alie ꝓpōnes resol
uuntur in illam primam. ita omnes aliꝫ conceptus resol/
uuntur in ꝯceptū entis. ⁊ ei aliquid addūt. ¶ 3m est. ꝙ ens
reale diuisuz ꝑ finitū ⁊ infinitū ⁊ in subam ⁊ accidēs / non
est de rōne alicuius contenti sub ente rōnis: alioquin tale
ens rōnis eēt ens rōnis ⁊ eēt ens reale: ⁊ ꝯñter eēt rōnis ⁊
Quo differt thomistaꝝ opio a prima.
non rōnis: qȯ est dicere ꝯtradictoria eē simul vera. ¶ 4m
est. ꝙ ista opinio in hoc distinguit̄ a ꝑ̄ma: qꝛ ꝑ̄ma dicit ꝙ
vnū non dicit itrinsece ⁊ formalr̄ idiuisionē: ita ꝙ idiuisio
nō est de formali rōne vniꝰ. sed solū est extrinsece: ⁊ qȯ dr̄
de vno. idē dico de bono ⁊ vero. Ista aūt opio dicit ꝙ con
ceptus vnius resoluit̄ in conceptū entis ⁊ in cōceptū idiui
sionis. qm̄ vnū est ens idiuisum: ⁊ respectus ad itellectum
claudit̄ in formali rōne veri: qm̄ idē est dicere: hoc est ve/
rū: ⁊ dicere / hoc est ens itelligibile / ⁊ respectꝰ ad appetituz
claudit̄ in rōne boni: qm̄ bonū est ens appetibile. Indiui/
sio autē ⁊ itelligibilitas ⁊ appetibilitas sunt respectꝰ rōnis.
¶ His ꝑ̄missis ꝓbo ꝙ distinguunt̄ rōne. Et qꝛ de signifi
cato nominū nō hz curare meta. nec possunt haberi demō
strationes ꝙ nomē significet formal'r hoc. vel potiꝰ cōno
tet. ideo nō adduco alias rōnes: sz tm̄ arguit̄ ꝙ fuerit intē/
tio Phi ⁊ Cōmē. ꝙ idiuisio icludatur in formali conceptu
Pria rō.
vnius. ¶ Primo. qꝛ Phs 4° metaphy. tex. cō. 3. dicit ꝙ lz
sit ꝯsecutio inter ens ⁊ vnū. nō tm̄ eadē diffinitio significat
vtrūꝗ̄. Et Cōmētator ibi dicit / ꝙ ens ⁊ vnū aut significant
oibus modis. s. diffōne ⁊ subto: aut dicūt eādem naturam
subto / ⁊ duas diffōnes. Et postea determinat se ad alteraz
partē disiunctiue: vbi dicit. Et si existimātes fuerimus ꝙ
diuersas hñt diffinitiōes. Et post pauca subdit / ꝙ Phs ice
pit declarare / ꝙ ens ⁊ vnū significāt eandē nām in forma:
lz diuersificent̄ ſm modū. Ex qbus pz / ꝙ ſm Phm ⁊ Cō/
mentatorē aliquid est de diffinitione vnius / qȯ non est de
diffinitione entis. Istud aūt nō est aliud nisi idiuisio. ergo
idiuisio est de diffōne ⁊ ꝯñter de formali rōne vnius / ⁊ nō
Scda rō.
est extrinseca. ¶ 2° arguit̄. qꝛ Cōmētator eodē cō. rn̄dens
rōni Auicēne dicētis / ꝙ nisi vnuz diceret rē additam enti.
tūc eēt nugatio dicere ens vnū: dicit ꝙ ꝯñtia nō tenet: qꝛ lz
significēt eandē eēntiam. tm̄ significant eam modis diuer
sis. Et. 10. meta. cō. 1. dicit / ꝙ ideo aliqd dr̄ esse vnum. qꝛ est
idiuisum. ergo ſm ip̄m idiuisio claudit̄ in formali ratione
Tertia rō T. cō. 20.
vnius. ¶ 3° arguit̄. Phs dicit. 5. meta. capi. de relatiuis. ꝙ
idētitas fundat̄ suꝑ vnitatē: ⁊ idētitas est qñ aliquid refer
tur ad seipsum. Sz aliqd referri ad seipsuz est / inquātū est
indiuisum in se siue a se. g̊ idētitas fundat̄ in idiuisione in
se: ⁊ fundat̄ ēt imediate suꝑ vnitatē. ergo vnitas est ipsa i/
diuisio in se / quantum ad id quod addit vnitas super ens.
Dubitatio necia.
¶ Sz circa hoc oriuntur duo dubia. ¶ Primum est. quo
modo saluari potest ꝙ non sit nugatio dicendo / vnuz ens:
sicut est nugatio dicendo / homo aial: cum ita claudat̄ con/
ceptus entis in cōceptu vnius. sicut cōceptus aialis in ho/
Solutio.
mine. ¶ Ad hoc dr̄: ꝙ lz nō sit nugatio dicēdo ens vnum:
qm̄ aliqd exprimit̄ ꝑ hoc nomen / vnū / ꝑ qȯ aliquo modo
determinat̄ ens: nō quidē quo ad supposita: sed quātū ad
hūc modū eēndi qui est idiuisio: sicut ēt nō est nugatio di/
cendo / animal homo: tamē est nugatio dicēdo / vnum ens.
sicut etiam dicendo / substantia ens. Et qñ dicitur. Unum
ens currit. ly vnū / nō stat: vt ꝯuertit̄ cuz ente qȯ est vnum
substātiue acceptū. sed stat adiectiue ⁊ est sensus: aliqd qȯ
Altera dubitatio.
est de numero entiū currit: vñ potius est syncathegorema
ꝗ̄ terminus ꝑ se significatiuus. ¶ 2m dubiū est. qūo distin
gui possunt rōne ens ⁊ vnuz. per idiuisionem inclusam in
rōne vnius. cū de idiuisione ꝑ̄dicatur ens. sicut si de rōna/

li p̄dicaretur aial.nō posset per rōnale distingui homo ab
aiali rōne:q̄z nihil icluderet homo.extra cuius ratione ēēt
aial.¶ Forte dicetur:ꝙ ens subm in meta.cuius passio est
vnū/est ens reale:ꝛ hoc nō p̄dicatur de idiuisione/que est
ens rōnis.¶ Sȝ hoc nō tollit difficultatē:q̄z idētitas sor/
tis ad scipm est vna relo rōnis:ꝛ tn̄ ens rōnis predicatur
Solutio
de idiuisione inclusa in hoc vno.¶ Propterea vī zᵒ pos/
se rn̄deri.Prio ꝙ vnū distinguit̄ ab ente:q̄z dicit explicite
ꝛ formal'r aliqd ens rōnis.s.idiuisionē quā nō dicit h̄ no/
men ens nisi confuse ꝛ potential'r.¶ zᵒ dr̄:ꝙ distinguit̄ p
hoc ꝙ ens icludit̄ in bono,vero/ꝛ in oibus passionibꝰ en/
tis:vnū aūt nō includit̄ in bono/quātū ad id in quo com/
pletur sua rō formalis.s.quātū ad indiuisionē:ꝛ ita q̄cq̄d
est in vno est ens:tn̄ ens distinguit̄ ab vno per hoc/ꝙ ipȝ
ens includit̄ in alys passionibꝰ:in q̄bus nō includit̄ vnū:
sicut quicq̄d est in hoie est aial:tn̄ homo distinguit̄ ab aia/
Ad rōes pme opi.
li/q̄m aial reperit̄ in asino/in quo nō reperit̄ hō.¶ Nec
rōnes illius p̄me opinionis cōcludunt.¶ Ad p̄maȝ dr̄ ꝙ
sorteitas p suā propriā rōnē est tm̄ sorteitas.nec hȝ ex sua
rōne ꝙ sit vna vel multe:sicut nec humanitas:cui vtrūq̄
pōt accidere.Et ideo idiuisio ꝯuenit ei nō p rōnē sorteita
tis.sed per rōnē vnitatis.Qd ēt pȝ.Nā nō est aliud dicere
sorteitatē/nisi hanc humanitatē.hec aūt nō hȝ ex sua pro/
pria rōne ꝙ sit hec.¶ Ad zᵐ dr̄ ꝙ auctoritas est ꝯtra ar/
guentē.Nam Cōmē.ibi dicit:ꝙ differt dicere iste homo.
ꝛ dicere vnus homo:differūt aūt in hoc:q̄z p p̄mā iportat̄
vnū siue idiuisum tm̄ per ꝯsignificationē:ꝛ in zᵃ p ꝓpala/
tionē:g̊ vnū dicit idiuisionē nō p ꝯsig̃tionē siue ꝯnotatio/
nē:vt dicit arguēs sed p ꝓpalationē.i.p exp̄ssam ꝛ forma/
lē significationē.Unde ista pōt ēē vna alia rō ad ꝓbandū
p̄ncipale ꝓpositū.¶ Ad ʒᵐ negat̄ ꝯñtia.Ad ꝓbationē ne/
gatur minor.Ad ꝓbationē dr̄ ꝙ entitas apprehensa:vt di/
stinguit̄ a veritate est quedā veritas:sed tūc nō app̄hendi
tur sub rōne veritatis.¶ Ad 4ᵐ dr̄ ꝙ Cōmētator com.ʒ.
4.meta.vt dictū est determinat ꝙ nō sunt synonyma:ꝛ si
alicubi dicat oppositū nō intēdit dicere aliud nisi ꝙ signi
ficant eandē naturā.¶ Contra zᵃᵐ opionē hoc loco non
arguit̄:q̄z ipsa cōcedit ꝙ ens ꝛ vnū distinguunt̄ rōne:sed
infra.7.qōne.41.iprobabitur quātuȝ ad id qd ponit aliq̄
distinctionem mediam inter realem ꝛ rationis.

Ad capitalē rōnē.
Ad rationes p̄ncipales rn̄detur.Ad primā nega/
tur minor.Nam intell's ꝛ voluntas
nō hn̄t ex obiectis ꝙ distinguāt̄ real'r.sed tm̄ ꝙ distinguā
tur formal'r.i.ꝙ sint diuersarū rationū:earū aūt distinctio
realis aliunde est:vt al's declarauimus.¶ Ad zᵐ dr̄:ꝙ
Ad scdāȝ Aliq̄ sūt idistīcta i p̄ia cā ex aliq̄ dua/ rō rōnū.
aliqua nō ēē distincta in p̄ma cā pōt ēē dupl'r.vno modo
tm̄ ex parte eius in quo sunt:ita ꝙ in alys distincta sunt.sȝ
pp simplicitatē p̄me cause.in ea nō distinguunt̄ sicut iusti
tia ꝛ sapia:ꝛ de his ꝯcedit̄ maior.ꝛ negat̄ minor.Alio mo/
do dicunt̄ aliqua ēē idistincta in p̄ma cā.nō solū ex pte eiꝰ
in quo sunt.sed q̄z eis simpl'r repugnat in quocunq̄ sint ꝙ
real'r distinguant̄ ꝛ de his negat̄ maior.hꝯ aūt sunt tran/
Ad ʒᵃᵐ
scendētia.¶ Ad ʒᵐ negatur añs:q̄z nulla actualis distictio
est inter bonū ꝛ verū/nisi p intellectū actu cōcipiētem:ad
cuius intellectionē ꝯsequitur in actu ille respectꝰ/quo vnū
ab alio formal'r distinguit̄.Et cū dr̄/ꝙ verū est obm itell's.
ꝛ bonū volūtatis:dr̄/ꝙ verū est quātum ad id qd est obm
tam intell's q̄ȝ volūtatis:sed p formales rōnes suas/sunt di
stincta obiecta haruȝ potētiaꝝ.Et ad h̄ ꝙ sint sic obta di/
stincta/nō req̄ritur in eis actualis distinctio.sed aptitudi/
nalis:ꝛ sufficit ꝙ illa entitas sit al'r apta nata mouere itel/
lectū/q̄ȝ voluntatē.Et vltimate cōcedo/ꝙ si p ipole nullus
intell's actu itelligeret nulla ēēt actualis distinctio rōnis:
Ad 4ᵃᵐ
q̄z entia rōnis nullū ēē habēt nisi ēē cognitū.¶ Ad 4ᵐ ne/
gatur maior nisi sint idē re ꝛ rōne:quō ens ꝛ vnuȝ nō sunt
idē.Albedo eniȝ ꝛ silitudo sunt idē re.ꝛ tn̄ albedini oppo/
nitur nigredo:ꝛ silitudini opponit̄ dissimilitudo.¶ Ad 5ᵐ
Ad 5ᵐ Scd...
negatur ꝯñtia.Ad ꝓbationē dr̄ ꝙ in terminis cōuertibili
bus valet ꝯñtia:p dictionē exclusiuā positam a pte subti.ꝛ
nō a pte p̄dicati:nō.n.sequit̄/ois hō est risibilis ꝛ eꝯ.g̊ hō
est tm̄ risibilis:cū añs sit veꝝ.ꝛ ꝯñs falsuȝ:sed bene sequi/
tur.ergo tm̄ hō est risibilis.Et sil'r in ꝓposito nō sequitur
formal'r nisi ꝙ tm̄ ens est vnū:ꝛ tm̄ vnū ē ens:qd est veꝝ:
quia ēt multitudo nō est ens/nisi habeat aliquā vnitatem
saltem ordinis vel aggregationis:vel hꝯ.

¶ Utrū que eadē gn̄atiōe gn̄ant̄:ꝛ corruptiōe corrūpunt̄:
ꝛ que sunt idē vni ʒᵒ sint eadē inter se. Qō.XXII.

Q Ueritur zzᵒ. Utrum rationes Phi q̄/
bus ꝓbat̄/ꝙ ens ꝛ vnuȝ sint
Habe hmoi i.4...
idē real'r/efficaciter cōcludant.¶ Et arguitur
ꝙ nō.Nā p̄ma est ista.Quecūq̄ eadē gn̄atio/
ne gn̄antur:ꝛ eadē corruptiōe corrūpunt̄.sunt
idē:sȝ ens ꝛ vnū vna gn̄atione gn̄antur:ꝛ vna corruptiōe
Priai
corrūpuntur.ergo ꝛc̄.¶ Cōtra quā arguit̄.Relatio ꝛ fun/
damētū/eadē gn̄atione gn̄antur.ꝛ tn̄ nō sunt idē.g̊ ꝓbatio
falsa.Maior pȝ.duȝ eniȝ fit aliqd albuȝ:fit ēt sile alteri al/
Scdi
bo.Minor ꝓbabit̄ in 5ᵒ.qōne.z9.multis rōnibus.¶ zᵒ.
Intell's ꝛ voluntas gn̄ant̄ eadē gn̄atione.Sȝ ille sunt res
real'r distincte.g̊ ꝛc̄.Maior pȝ.minor ꝓbata est.ʒ.de aia.
Terti
¶ ʒᵒ ex hoc seq̄tur ꝙ ēē ꝛ eēntia eēnt idē real'r.Sȝ oppo/
sitū p̄us ꝓbatū fuit.q.11.ergo ꝛc̄.ꝯñtia ꝓbat̄.q̄z eēntia ꝛ ēē
gn̄antur eadē gn̄atione.dū.n.gn̄atur Sortes/gn̄at̄ ēt exn̄s
Sortes.¶ Dicet̄ forte ad has rōnes/ꝙ ꝓpositio Phi in/
telligēda est de his que gn̄antur eodē mō:p̄dicta aūt non
gn̄antur eodē mō:q̄z eēntia est id qd gn̄atur:ēē ꝟo/est quo
gn̄atur.¶ Sȝ ꝯ.Naȝ albedo ꝛ silitudo nō est id qd fit.sed
quo.Albū eniȝ fit:albedo aūt est qua fit albū.g̊ taȝ albedo
q̄ȝ similitudo gn̄antur.vt quo.ꝛ nō.vt qd.Itē.Uoluntas ꝛ
intell's vniformiter ꝯsequunt̄ ꝓductionē aie:ergo vtrūq̄
fit eodē mō.¶ Itē.Forma est terminꝰ formalis gn̄atiōis:
ꝛ sil'r ēē est terminꝰ formalis.g̊ forma ꝛ ēē fiunt eodē mō:
ꝯñtia pȝ.Añs ꝓbatur.Nā de forma dicit Phs zᵒ physico
rū.tex.cō.14.ꝙ gn̄atio est via in formā.ꝛ ibi Cōmentator
cō.14.dicit ꝙ gn̄atio est via ad hoc ꝙ forma fiat:ꝛ idē di
cit.7.metaᶜᵉ.cō.31.de esse aūt dicit.4ᵒ huius.tex.cō.z.ꝙ ge
neratio est via in esse:ꝛ ꝓpter hoc dr̄ ēē ens.ergo esse ꝛ for/
ma sunt eodem modo terminus generationis.

Respondeo quātum ad p̄mā ꝓbationē:ꝙ ꝓposi/
tio Phi vere ꝛ efficaciter cōcludit ꝓ/
positū.¶ Ad cuiꝰ euidētiā sciēdū est:vt dr̄.5.physi.tex.cō.
Notabi primum
34.ꝙ gn̄ationes ꝛ motus hn̄t vnitatē ꝛ distinctionē ex ter
minis ad quos p se terminant̄:dealbatio eniȝ distinguit̄ a
denigratiōe ex hoc p̄cise/ꝙ sunt ad formas spē distinctas:
nō aūt distinguunt̄ ex aliquo/qd p accidēs ꝯsequat̄ ad al/
bedinē vel ad nigredinē:q̄z quolibet tali circūscripto/ad/
huc eēnt diuersaꝝ rōnū.Ex quo pȝ ꝙ impole est vnā ge/
nerationē terminari ad duos p se terminos formales.alio/
quin ēēt vna ꝛ nō vna:qd est ipole.Et q̄z entitas ꝛ vnitas
p se acq̄runtur ꝛ eque p̄mo p eandē ꝓductionē.nō.n.p p̄us
Fuga
ꝓducit̄ hō q̄ȝ vnꝰ hō:ideo bn̄ seq̄tur ꝙ ens ꝛ vnū sunt ea/
dē res.¶ Forte dicet̄:ꝙ hec rō nō ꝯcludit.Duȝ eniȝ gn̄a/
tur sor.acq̄ritur forma sor.ꝛ quātitas eius:sȝ quātitas ꝯse/
Destructio fuge
cutiue tm̄:ꝛ sil'r entitas sortis p̄ncipal'r acq̄rit̄ p gn̄ationē.
vnitas ꝟo tm̄ ꝯsecutiue.¶ Sȝ ꝯ.Circūscripto ab entitate
Sortis/oi eo ꝙ nō est eiꝰ entitas:quero/aut illa entitas est
vna.aut nō est vna.Si est vna.habeo intētū ꝙ entitas est
vna.nō p entitatē additā.sȝ seipsa.Si nō est vna.g̊ est mul
ta:q̄z si nō est vna.nō est idiuisa.ergo est diuisa:ꝛ p ꝯñs est
multa.Ubi aūt est diuisio.ibi est aliq̄d p̄ter entitatē.s.ipsa
diuisio.Nā diuisio rei nō est ipa res:alioq̄n nō posset a re

separi. Ponebať aūt ꝙ entitas eēt circūscripto oi qđ non est ipsa. ¶ 2°. Si entitas est vna ꝑ aliā entitatē. querif de illa alia: aut est vna: aut nō. Si est vna/ aut seipsa. aut ꝑ aliā. Si seipsa. ğ pari rōne stādū fuit in pª. Si ꝑ aliā. ğ ibit in infinitū. ¶ Si dicas. ꝙ nō est vna. ¶ Cōtra. ergo id qđ est multa/ dat alteri vnitatē: qđ nō est minus absurdū/ ꝙ̄ dicere ꝙ nigredo det eē albū. ¶ Diceť forte. ꝙ entitas est vna ꝑ aliquid additū. Illud aūt nō est vnū. sed est id quo aliđ est vnū: sicut albedo non est alba. sed est quo aliud est albū. ¶ Sꝫ ꝯ. hoc non est sile: qꝛ albedo nō ꝯsequif oē ens/ sicut vnuꝫ. Unde arguif sic. Illud additū est ens. ergo est vnū vel multa. Sꝫ nō multa. ergo vnū. Pꝫ pma ꝯñtia: qꝛ diuisum vel nō diuisuꝫ. ⁊ per ꝯñs vnuꝫ ⁊ multa. sufficiēter diuidūt ens. cū affirmatio ⁊ negatio sub disiunctione necessario vnicuiqꝫ ꝯueniant. ¶ Dicetur forte: ꝙ illđ ens est nō diuisum: lꝫ non seqtur. ğ est idiuisum: qꝛ ab affirmatiua de ꝑdicato negatiuo/ ad affirmatiuā de ꝑdicato infinito non est bona ꝯñtia. Non. n. seqtur Soꝛ. est nō iustus. ğ est iniustus. ¶ Sꝫ ꝯ est Phs 2°. peri hermenias lec. 3. Ualet eniꝫ semꝑ talis ꝯñtia. si termin⁹ sit vere ꝓuatiuus. ⁊ nullo modo positiuus. Iniustus aūt lꝫ videať ꝓuatiuū. est tñ positiuū. Ponit. n. habitū iniustitie/ q est aliquid.

Secūda rō.

Tertia rō

¶ 3°. Quelibet res est in se idiuisa ꝑ seipsaꝫ/ ⁊ non ꝑ aliquā entitatē ei supadditā: ergo quelibet entitas est vna ꝑ seipsaꝫ: ꝯñtia pꝫ. Añs ꝓbať. Quelibet res est eadē sibiipsi. non ꝑ entitatē ei supadditā: qꝛ quocūqꝫ circūscripto est eadē ⁊ nō alia. ğ qlibet est idiuisa per seipsam.

Quarta ratio.

¶ 4°. Producať vna suba/ puta. a. absqꝫ oi entitate ei supaddita. ⁊ post aliqđ tēpus addanť ei alique entitates. Tunc arguif sic. a. est vna: ⁊ fuit vna dum fuit sine entitate supaddita. ergo. a. est vna nō ꝑ aliā entitatē. Pꝫ ꝯñtia: qꝛ ꝑ nullā rē aliqd est tale: qua remota adhuc est tale. Añs ꝓbatur. a. dum fuit sine entitate supaddita. si non fuit vna: ğ fuit aliq̄ entitates. quaꝝ vna non erat alia. ğ ⁊ nūc sic est. cū nulla illarū entitatuꝫ sit in aliam ꝯuersa. ¶ Diceť forte ꝙ iste casus ꝑ posit⁹/ non est polis. Sꝫ hoc nihil facit: qꝛ adhuc seqtur ꝓpoᵐ. Nā si. a. est vna nō seipsa. sꝫ ꝑ vnitatē ei additā. si ēt ꝑ ipole ponereť ipsaꝫ eē sine entitate supaddita. ipsa tunc eēt vna: ⁊ sic pꝫ ꝙ entitas ⁊ vnitas transcendēs/ sunt oino eadē res. ⁊ gñantur eodē modo.

Termin⁹ gñatiōis ē duplex. Nōnᵐ 2ᵐ

¶ Sciēdū est 2° ꝙ termin⁹ gñationis est duplex. Prim⁹ dr termin⁹ q. ⁊ hoc est ipm suppositū qđ ꝓducif. ⁊ qđ subsistit. Scđs est termin⁹ quo: ⁊ hoc est ipsa forma. q̄ ꝑ gnōnē acqritur. vt magis declarabitur in. 7. q. 23. Terminaf enim gñatio in illo istāti. in quo forma acqritur. Et ideo si denť multa que acqrant eē ꝑ gñationē/ ipsa non erūt idē: nisi oibus eis eque pmo acqratur eē. Et iđ suppositū ⁊ forma ei⁹/ non sunt idē: qꝛ vnū est qđ ꝓducif. ⁊ aliud est quo. Et ꝓpter hoc silr: qꝛ totū ⁊ eius ꝑtes cētiales nō acqrunt eē eque pmo: sed ipꝫ totū pmo acqrit esse. ꝑtes aūt scđario: non ꝙ habeāt eē post eē totius. sed qꝛ illud vnū eē. quo ⁊ totū ⁊ ꝑtes subsistūt. ꝑ prius corrñdet toti ꝙ̄ partib⁹: ideo totū ⁊ ꝑtes non sunt idē realr.

Notabile tertiū.

¶ Sciēdum 3°. ꝙ ꝓpositio Phi itelligif de gñatione passiua. ⁊ non de actiua. Naꝫ sol vnica gñatione actiua ꝓducit murē ⁊ ranā: ⁊ de⁹ vna creatione actiua ꝓducere potest duas subas: que quidē erūt distincte/ ꝓpter earū ꝓductiones passiuas. ¶ Et si dicaf/ ꝙ actio ⁊ passio sint ideꝫ realr. quō pole est plurificari gñationes passiuas/ non plurificatis actiuis. ¶ Rñdeo: ꝙ cū actio dicat motū ⁊ relationē ad agēs. non possunt esse due actiones. nisi sint duo motus ⁊ duo respect⁹ ad agēs: sicut non sunt duo hoies. nisi sint due mãe/ ⁊ due forme. De⁹ aūt vnica relatiōe refertur ad oēs suos effect⁹: sicut pater vnica paternitate ad oēs filios: ⁊ ideo deus non ꝓducit pluribus actionib⁹ actiuis que sint oino plures. sed bñ plurib⁹ passiuis. qꝛ sūt plura que capiūt eē.

Nō icōuenit plurificare passiōes/ manēte actionis vnitate. nōnᵐ 4ᵐ

¶ Sciēdū 4°: ꝙ aliđ est aliqua gñari eadeꝫ gñatione. ⁊ aliud est ea gñari simul. Nā si. a. gñetur rome i. b. ⁊. c. gñeť bononie in eodē. b. ꝯstat ꝙ. a. ⁊. c. gñanť simul. non tñ eadē gñatione. Uñ gñari silr ē gñari in eodē tpe. Illa aūt gñanť eadē gnōne/ q̄ ꝑ eandē generationē acqrunt esse: siue hoc sit eque pmo. siue vnū per prius. ⁊ alterū ꝑ posteri⁹. Propositio aūt assumpta ab Ari. vera est de his que eque pmo acqrunt eē ꝑ vnā ⁊ eandē generationē.

Dilutio pme rōnis.

¶ Et ꝓp hoc facile patebit rñsio ad pmas tres rationes. ¶ Ad pmā eniꝫ dr: ꝙ si relatio est alia res a fundamēto. ipm fundaᵐ ꝑ prius nā acqrit eē ꝙ̄ relatio: ⁊ ideo non seqtur ꝙ sint idē. Si aūt sūt eadē res. tñ ista res: vt est qd absolutū/ ꝑ pus termiat gñationē/ ꝙ̄ ipsammet: vt ē relatio.

Ad 2ᵐ

¶ Ad 2ᵐ dr: ꝙ intells ⁊ volūtas non termināt ꝑ ꝓductionē earū: sed ipsa ꝓductio pus nā terminaf ad ipsaꝫ aiam: ⁊ ꝯñter ad has ꝓprietates.

Ad tertiū

¶ Ad 3ᵐ dr: ꝙ tam forª ꝙ̄ eē sunt terminus quo gñationis: sed alr ⁊ alr. Ipsa eniꝫ forma dicif eē terminus quo. inquantū est pncipiuꝫ terminandi productionē. siue iquātum est forma acqsita/ dās eē ꝓducto. Esse aūt est terimn⁹ q̊/ tāqꝫ formalis terminatio/ q̄ est effect⁹ formalis forme: ⁊ q̄ non dat aliquē aliū actū. cū sit ipsa vltima actualitas. non exñs in poª ad aliqd aliud.

Secunda ratio quā ponit Phs est ista. Quecūqꝫ sūt idē alicui 3°/ sunt idē iter se. Sꝫ ens ⁊ vnū sunt idē vni 3°. Naꝫ homo est ens. ⁊ est vnus. ğ ens ⁊ vnū sunt idē iter se. Maioꝛ assumpta in hoc loco/ prius posita fuit a Pho pmo prioꝝ capite. 3. ⁊ ex ea probat. ꝙ maioꝛ ⁊ minoꝛ extremitas vniunť in ꝯclusione: qꝛ in pmissis vniūtur vni 3°. s. medio termino.

Dixerunt qdā pncipium sile cum nō teneri relatiuis.

¶ Circa hāc rationē. dixerūt aliq ꝙ maioꝛ est falsa in relatiuis. Uñ si due relones sint ideꝫ alicui absoluto: puta/ silitudo ⁊ dissimilitudo fundate sup eandē albedinē/ in ordine ad vnū albuꝫ. ⁊ ad vnuꝫ nigrū. non tñ sequif ꝙ sint eadē inter se. Huius aūt rationē dicunt eē: qꝛ eē relationis non est ad fundaᵐ. sed ad correlatiuū. ⁊ ideo iter se/ opꝫ ꝙ hēant oppositionē. ⁊ ꝯñter distinctionē: lꝫ quelibet earū sit idē cuꝫ fundamēto. qꝛ ei nō opponitur.

Impug⁹

¶ Ista opio est falsa. Tuꝫ/ qꝛ sequif: ꝙ in relonibus non posset argui expositorie dicēdo sic. hoc est silitudo: ⁊ hoc est dissimilitudo. demrando semꝑ eādē albedinē in qua vtraqꝫ illaruꝫ relonum fundaf. ergo similitudo est dissimilitudo. Tuꝫ/ qꝛ pnᵐ fundatū sup terminis gñalissimis pꝫ in oibus: sicut ⁊ istud: de quolibet est affirmatio vera vel negatio. Sꝫ istud pnᵐ fundatur sup terminis gñalissimis que sunt res ⁊ vnū ⁊ idē. Est enim sensus/ ꝙ q̄cūqꝫ res vni ⁊ eidē rei sunt eedē: sunt ēt eedē inter se.

Nō defuerūt negantes illā dignitatem. q̄ sunt vni idem.

¶ Aliꝗ dicunt ꝙ est simplr falsuꝫ istud pnᵐ. Et arguūt duplr. Prio. Rōnale ⁊ aial sunt idē in hoie. cū vtrūqꝫ dicat totaꝫ nām hois. ⁊ tñ nō sunt idē inter se. cum neutrū eoꝝ icludatur in cōceptu alterius: ergo ꝓpositio falsa. ¶ 2°. Actio ⁊ passio sunt idē in motu. cum sint vnus motus: vt dr. 3. physi. tex. c. 20. ⁊ tñ non sunt idē inter se. ğ illa ꝓpositio falsa.

Resolutio doctoris.

¶ Sed cōtra arguitur: vt prius: qꝛ fundatur in terminis vniuersalissimis. Et ideo dico ꝙ vlr est veruꝫ si bñ itelligaf. Debet autē sic intelligi. Quecūqꝫ sunt vnū alicui 3°: ita ꝙ vtrūqꝫ icluditur per se ⁊ formalr in rōne illius tertij. ⁊ vnuꝫ eorū icludatur per se in alio sunt ēt ideꝫ inter se. Quia enim homo ⁊ aial sunt vnum in Sorte: ⁊ vtrūqꝫ est de ratiōe Sortis: qꝛ si Sortes diffiniretur/ vtrūqꝫ poneretur in eius diffinitione. ideo homo ⁊ aial sunt idē realr inter se: lꝫ differāt rōne. Huic aūt maioꝛi sic itellecte/ subsumitur ista minoꝛ. Sed ens ⁊ vnū ꝯueniūt in vno tertio. puta in Sorte. ⁊ ꝑdicātur de ipso per se: qꝛ Soꝛ. per se est ens. ⁊ per se est idiuisus in se. ⁊ non per entitatē ei additam. vt supra ꝓbatuꝫ fuit. qōne. 21. Et ens per se includitur in ratione vnius: ergo bene sequif cōclusio: ꝙ ens ⁊ vnum sint idem realiter inter se ⁊ ratione differant.

m

Ad primum ꝺo in oppositū dr̄:ꝙ aīal ⁊ rōnale lz icludantur per se in cōceptu hoīs. tñ neutrū eoꝝ icludit̄ per se in rōne alterius:vt ꝓbatum fuit supra.qōne.19.ideo nō seqtur/ꝙ habeāt tantā vnitatē inter se.quantam hn̄t in 3°.¶ Ad 2ᵐ dr̄ sil̄r:ꝙ actio ⁊ pas/sio sunt eadē res absoluta.⁊ tñ neutrū eoꝝ est de ratione motus:nec alteruꝫ est de ratione alterius.Actio enim non icluditur in ratione passionis formal̄r:nec econtra:⁊ ideo in eis nō tenet illa maior propositio:nec sequit̄:ꝙ inter se sint idem:ita ꝙ actio sit passio.aut econtra.

¶ Utrū vnū addat negationē super ens. Qō.XXIII.

Queritur 23°.Utrū vnū addat aliquam negationē sup ens.ita ꝙ ratio vni⁹ sit negatiua.¶ Et videt̄ ꝙ non.

Prīa rō. Primo. Ens ⁊ vnū transcendēter sumpta/distinguunt̄ ratiōe.ergo est vna relatio rōnis que est distictio fundata in ente.⁊ alia est in vno/per quā vnū distiguitur ab ente.Sꝫ omne distinctū ab alio.ꝑus est idistinctuꝫ a se.⁊ est idē sibiipsi:ergo ens.vt distinctū ab vno/includit esse idiuisum in se.ğ penes istā priuationē nō distinguitur ens ab vno.sed penes aliqđ positiuū iclusuꝫ in vno.

Scđa rō ¶ 2°. Pure negatiuū vel priuatiuū inquātū hm̄ōi/nō est extra nihil.Sꝫ vnum.inquātū vnū/vel formalis ratio vnius:vt ꝑscindit ab ente.⁊ vt est eadē in ꝑmo modo dicendi ꝑ se est extra nihil.Probat̄:qꝛ vt sic vere affirmat̄ de suo substrato in 2° modo dicēdi per se/qđ est positiuū.

Tertia rō ¶ 3°. Formalis ratio vnius hꝫ rationē ꝑme mensure.Probat̄:qꝛ nō inquātum ens.sed inquātuꝫ vnū mensura est.Unde.10.metaphysi.dicit Cōmē.cō.2.Nā vnius est nā mensure.nulla aūt ꝑuatio est ꝑma mensura:qꝛ vt sic est nō ens.⁊ maxime loquēdo de mēsura itriseca.ğ ⁊c̄.

Quarta ratio, ¶ 4°. Nulluꝫ pure negatiuū est constitutiuū multitudinis.Sed vnū est ꝯstitutiuū multitudinis.ergo.Minor pꝫ.per Phm̄.10.metaphy.tex.cō.2.vbi dicit:ꝙ multitudo ex vnitatib⁹ cōponit̄.Maior ꝓbatur:qꝛ nullū ens rōnis est ꝯstitutiuū entis realis.Sꝫ pure negatiuū est ens rōnis.multitudo autē est ens reale. ergo ⁊c̄.

Quīta rō ¶ 5°. Oīa vna reducunt̄ ad summū vnū.Sꝫ hoc nō est/nisi qꝛ vnū dicit perfectionē:qꝛ nō oīa multa reducunt̄ ad summā multitudinē.ergo vnū magis est positiuū/q̄ꝫ multitudo.

Sexta rō, ¶ 6°. Oīs habitus ꝑcedit ꝑuationē.Sꝫ multitudo non ꝑcedit vnitatē.ergo nō cōparatur ad vnū/tāq̄ꝫ ad ꝑuationē.Maior pꝫ:minor ꝓbatur.Nullū ꝑncipiatuꝫ est prius ꝑncipio:⁊ nullū ꝯstitutū cōstituto.Sꝫ multitudo est constituta ex vnitatib⁹:vt dicit̄.10.huius.ğ multitudo nō est prior vno.

Septima ratio. ¶ 7°. Nulla ꝑuatio suscipit magis ⁊ minus.nō eniꝫ vnus homo est magis cecus vel mortuus altero.Sed vnū suscipit magis ⁊ minus.Id eniꝫ qđ est simplex/est magis vnū.q̄ꝫ id qđ est compositū.ergo vnū nō dicit puraꝫ priuationē.

Octaua ratio. ¶ 8° arguit̄.Oīs negatio/destruit id cui ꝯiungit̄.Nā non hō destruit hoīem:⁊ iniustum aufert iustitiā.Sꝫ vnū nō destruit ens.imo ꝓdest ipi.ğ nō addit ei negationē.

Nona rō ¶ 9°. Ens ⁊ vnū sunt idē real̄r.ergo si vnum dicit priuationē/eadem res erit positiua ⁊ priuatiua.

Respondeo ꝙ hic nō est questio an vnum addat super ens aliqđ reale.qꝛ supius ꝓbatū fuit.ꝙ sup ens nō pōt addi aliqđ reale:sed ꝑsupposito/

Quid q̄rat ꝓblēa ꝙ passiones entis addāt aliqđ rōnis ipsi enti.cū relatiōes rōnis:⁊ ꝑuatōes ⁊ negationes sint entia rōnis.Dubiū est: An vnum addat enti purā negationē aut priuationē:vel addat aliqđ positiuuꝫ:qđ tñ sit ens rōnis.¶ Et q̄ꝫtum ad

Scotiste hoc quidā arbitrati sunt ꝙ sic:ꝑꝑ rōnes suprapositas.qđ aūt sit illud positiuū nō exprimūt.Forte tñ intēdūt dicere ꝙ idētitatē rei ad seipsaꝫ/addat vnū sup ens/qꝛ etiā idētitas est relatio rōnis.

Notabile primum. ¶ Ad cui⁹ euidētiā est sciēdū:ꝙ cum vnuꝫ dicat̄ ens indiuisum dupl̄r pōt accipi ista indiuisio. Uno mō:ꝙ iđ dicat̄ ens esse vnū.qꝛ est indiuisum a se.sꝫ est idē sibiipsi:sic̄ dr̄ ꝙ Sor.est idē sorti.Alio mō pōt dici aliqđ indiuisum nō quidē a se:sꝫ in se.qꝛ.s.nō hꝫ in se plura.quoꝝ vnū non sit aliđ:sicut lignū dr̄ vnū.qꝛ non est diuisum in plura ligna.Dicerēt ergo isti/ꝙ indiuisio inclusa in ratione vni⁹ non est indiuisio dicta secundo modo.sed ꝑmo modo.Et qꝛ ad talē indiuisionē.seqtur idētitas:ideo forte dicūt ꝙ vnū addit idētitatē super ens.¶ Cōtra qđ ponitur ista ꝯclusio.Unū nō addit enti aliqđ positiuū.sed tm̄ priuationeꝫ.ꝓbat̄ ista ꝯclusio.¶ Primo.formalis rō relatiōis nō ꝯstituit formalē rationē sui fundamēti.cū relatio sit posterior fundamēto:⁊ nullū posteri⁹ cōstituit suū prius:qm̄ ꝑus iā est ꝯstitutū anq̄ꝫ posterius sibi adueniat.Sꝫ idētitas est relo fundata sup vnitate formal̄r accepta: vt dr̄ 5° metaphy.tex.⁊ cō.20.ğ idētitas nō ꝯstituit formalē rationē vnitatis.¶ 2°.Eo formal̄r ꝯstituit̄ ratio vni⁹/ꝑ qđ vnū opponit̄ multitudini:qꝛ eoꝝ oppositio est ꝺm eorum rōnes formales.Sꝫ nō opponit̄ vnuꝫ multitudini ꝑ idētitatē.qꝛ ēt multitudo est eadē sibiipsi.decē.n.lapides sunt deceꝫ lapides:sed iđ opponunt̄.qꝛ multitudo hꝫ in se plura.quoꝝ vnū nō est aliud.ğ ratio vni⁹ nō ꝯsistit i idētitate ad se.sed in nō habere diuisionē itrinsecā pluriū.oꝝ vnuꝫ/nō sit aliud.¶ 3°.Nusq̄ꝫ habet̄ a Phō:nec a Cōmētatore:ꝙ idētitas sit ratio vni⁹:sed bn̄ habet̄ ꝙ idiuisio ꝑdicta:qđ pꝫ.Nam 5° metaphysi.Phs ponēs diuersos modos.vnius/iter quos aliqs est ꝑcipuus/ad quē alij reducūtur.dicit tex.cō.2.ꝙ illđ est maxime vnū.cui⁹ itelligētia.i. diffō idiuisibilis est loco ⁊ tēpore.qꝛ.s.eius diffō nō significat/nec arguit plura i re que diffinitur.Et postea subdit. Ul̄r eniꝫ quecūq̄ꝫ nō habēt diuisionē.iquātū tñ nō habēt sic vnū dicūtur.Cōstat autē ꝙ ly iquātuꝫ.reduplicat rōnē formalē.ergo idiuisio est i qua cōpletur formalis rō vni⁹. Ubi dicit Cōmētator:ꝙ iste modus vni⁹/est magis famosus.⁊ est maxim⁹ iter oēs.Textu etiaꝫ cōmēti.12.declarās Phs:ꝙ vnū habet ratiōeꝫ mēsure:dicit/ꝙ vnūqđq̄ꝫ dicit̄ vnū iquātum est idiuisibile:⁊ postea exēplificat de pūcto ⁊ de vnitate.Et Cōmētator.cōmē.12.In oībus est vnū/qđ nō diuidit̄.Et.10.metaphy.cō.2.sic dicit.Unū dr̄ ex eo ꝙ nō diuidit̄.ergo ꝺm euꝫ formalis ratio a qua aliquid dicit̄ vnū/est idiuisio.¶ Sed pro maiori notitia hui⁹ ꝯclusiōis sciēdum est/ꝙ vnū pōt tripl̄r accipi.Uno modo pro entitate idiuisa.Alio modo pro idiuisiōe entitatis.Entitas idiuisa.est qđ positiuū i quo fūdatur priuatio.s.idiuisio.Indiuisio auteꝫ entitatis est ipsa priuatio formal̄r fūdata i illo positiuo:⁊ differūt hm̄ōi entitas ⁊ idiuisio real̄r.nō sicut due res.sꝫ sicut res ⁊ negatio.Uñ entitas Sor.⁊ idiuisio Sor. nō sūt idē:lꝫ ad vnū sequat̄ reliquū:sicut lꝫ ad albedinē sequatur nō nigredo.tñ albedo nō est essential̄r nō nigredo qꝛ nulla negatio est de eēntia alicuius positiui.Tertio modo accipit̄ vnū/prout dicit simul entitatē ⁊ idiuisiōeꝫ:⁊ h̄ est ꝓprius modus accipiēdi vnū:qꝛ cōceptus vni⁹ est cōpositus ex cōceptu entis ⁊ cōceptu idiuisiōis.Ex quo pꝫ: ꝙ vnū ꝓprie acceptū nō dicit puruꝫ positiuū.nec puram priuationem.sed vtrūq̄ꝫ pricipalius tñ ⁊ i recto dicit positiuū.i obliquo auteꝫ priuationē.Nō enim dr̄ ꝙ vnitas sit entitatis idiuisio:sꝫ ꝙ est entitas/hn̄s idiuisionē.¶ Sciēdum 2°.ꝙ esse diuisum ab alio.lꝫ nō sit de ratiōe vnius.tñ ꝯsequitur ad ipm̄:⁊ hoc posito alio:qđ dico:qꝛ si tm̄ sor.eēt in nā.ipse esset vnus.⁊ tñ nō eēt ab alio distinct⁹ saltez distinctiōe positiua.tñ si aliqđ aliud poneretur in nā.tūc statim insurgeret distictio Sortis ab eo:⁊ sic ꝑdicta distictio nō est de ratiōe vnius.qꝛ potest cōcipi Sor.esse vnus.nō cōcipiēdo/ꝙ sit ab alio distinctus.Utrum autem idiuisio quā dicit vnū sit indiuisio rei a seipsa:vel indiuisio rei ab alia re.dicetur forte specialiter.10.huius.

¶ Ad argumenta

Ad p̄mā rōnem.

Ad argumenta r̄ndetur. ¶ Ad primū dicit̄: q̄ dupl'r possunt aliqua distigui.

Distignū tur aliqua abinuicez dupl'r.

vno mō positiue: et hoc est qñ in vtroq3 est aliqd positiuū. per qd ab alio distinguit̄: et hoc mō dicimus q̄ hō et asinꝰ distiguunt̄ p rōnale et irrōnale: et hoc modo gcquid est ab alio distinctū, est in se vnū. Alio modo distinguunt̄ aliqua nō per aliqd positiuū in vtroq3. sed q2 gcquid est i vno. est ēt in alio. et nō ecōtra. imo aliquid positiuū est in z°, qd nō est in p̄mo: sicut si cōcipiat̄ asinus precise. iquātū est aial: et homo pcipiat̄. iquātū est aial rationale. talis distictio erit: q2 hō h3 aliqd. s. rōnale. qd nō h3 asinꝰ: et tñ asinꝰ: vt sic cōceptus, nihil h3 qd nō h3 hō: q2 homo h3 totā nām aialis sicut ēt asinus. Si aūt sint aliqua duo, que distinguant̄ hoc z° modo per habere et nō hr̄e. nō quidē respectu cuiuscūq3. sed respectu eius, qd est cā vnitatis in oībus: id qd nō habebit talē cām, nō erit formal'r vnū: et hoc modo distinguitur ens ab vno. q2 vnuz h3 idiuisionē. quā nō h3 ens. Dī z°: q̄ ens vt distinguit̄ ab vno est idiuisum a se. et est ipsummet ens: sed ista idiuisio, nō est illa que ɔstituit formalē rōnez vniꝰ. et ideo nō segtur q̄ ens sit vnū. ¶ S3 ɔtra. Jdētitas fundat̄ imediate sup vnitate. ergo si est idē sibiipsi, sequit̄ q̄ sit vnū. ¶ R̄ndetur: q̄ Jdētitas est duplex. s. formalis et fundamētalis. Jdētitas formalis est relatio actualis et requirit vtrūq3 extremū eē formal'r vnū. Jdētitas fundamētalis est ip3 fundaᵐ. cui nō repugnat idētitas formalis ad seipm. Ens aūt vt distinguit̄ ab vno, nō est idē sibiipsi formaliter: sed tñ fundamētal'r.

Jdētitas fūdamtal' et formalis.

Ad scdaz

¶ Ad zᵐ dī: q̄ vnum nō est pure priuatiuū. sed positiuū cū priuatiuo: nec aliud cōcludit illa ratio: q2 tñ in minori tāgit̄ an vnuz: vt distiguit̄ ab ente, sit extra nihil vel nō: dico q̄ vnū dupl'r pōt dici distigui ab ente.

Notanda distinctio

vno modo, accipiēdo vnū, p̄cise pro eo, qd addit vnum super ens: et sic vnū. vt distinctū ab ente. i. id per qd vnū precise et formal'r distiguit̄ ab ente, est pura priuatio: et nō est extra nihil reale. cum nō sit quid reale. sed rōnis tm̄. Alio modo dī distingui ab ente, prout icludēs multa, distinguit̄ a quālibet parte inclusa: et sic dicit positiuum reale: et est extra nihil: l3 vt sic dicat in obliquo ens rōnis: et hoc modo acceptū vnū. i. vt includit ens. et idiuisionē p̄dicatur de ente per se z° modo: et vt sic, est passio eius. ¶ Et per hoc soluit̄ ad argᵐ qd solet fieri sic. Unū qd est passio entis. aut solū icludit ens. et sic idē erit passio suiipsius: aut includit aliqd qd nō est ens. et sic ens nō p̄dicabit̄ gdditatiue de oībus: cuius oppositū supra p̄batum fuit. Dī enim q̄ ens cōe enti reali: et ratiōis p̄dicatur de quolibet icluso in vno: et tñ vnū est passio eodē mō, q est declaratꝰ.

Ad tertiū Nota

¶ Ad 3ᵐ dī: q̄ de ratiōe mensure sunt duo. Primū q̄ mensura sit notior mēsurato: q2 ducit in cognitionē eius. 10. meta. tex. et cō. z. Scdm est q̄ sit certa et infallibilis. Primū istoꝝ h3 vnuz ex positiuo: q2 cōceptus entis, est oībus alijs notior. Scdm h3 ex priuatione diuisiōis. q2 diuisio est cā varietatis et fallibilitatis: et hoc hr̄. 10. metaphysi. tex. et cō. 3.

Ad q̄rtū

¶ Ad 4ᵐ ɔceditur: q̄ vnū nō est pure negatiuū. et q̄ nō cōstituit multitudinez. nisi ratiōe positiui qd icludit: sicut ēt partes domus: l3 sint nō domus. nō tñ ɔstituunt domū ex hoc q̄ sunt nō domus. sed quātū ad entitates earū.

Ad 5ᵐ.

¶ Ad 5ᵐ ɔceditur: q̄ vnum dicit p̄fectionē, rōne cuius oīa vna reducūtur ad aliqd summe vnū: et huius p̄fectionis signū, est illa idiuisio quā vnū addit enti. Ubi enim est summa vnitas. ibi est summa simplicitas et actualitas.

Ad 6ᵐ

¶ Ad 6ᵐ dī: q̄ multitudo q̄tum ad diuisionē quā icludit, est prior idiuisione quā icludit vnū: et q̄tum ad hoc multitudo nō cōstituit̄ p vnitatē: sed ei opponit̄.

Ad 7ᵐ

¶ Ad 7ᵐ dī p̄mo: q̄ l3 pura priuatio nō suscipiat magis et minꝰ: tñ id qd dicit̄ positiuū sb̄ p̄uatiōe pōt dici s̄m magis et minꝰ. Dī z° q̄ l3 p̄uatio s̄3 se nō suscipiat magis et minꝰ: q2 s̄3 se ē nō ens. pōt tñ suscipe magis et minus rōne sui habitus. Nam aer dicitur magis vel minus tenebrosus s̄m q̄ in eo est magis vel minus de lumine. Cecitas autem et mors, non dicuntur s̄m magis et minus: quia sunt priuationes perfecte: et nihil cōpatiuntur de habitu eis opposito.

Aliq̄ p̄uatiōes susci pitnt magis et minꝰ et que.

Ad 8ᵐ Notanda distinctio.

¶ Ad 8ᵐ dī: q̄ duplex est negatio quedā est opposita nāe cui addit̄: vt cū dī nō homo nō iustus: et hec destruit nām cui addit̄. Alia est negatio que nō est opposita nāe cui ɔiungit̄: imo ea3 saluat et ɔseruat: et talem negationē addit vnū sup ens: vnūq̄dq3 eni3 saluat̄ per hoc q̄ nō diuidit̄ in se. q2 si diuideret̄ destrueretur.

Ad 9ᵐ

¶ Ad 9ᵐ dī: q̄ ens et vnū distiguunt̄ tm̄ ratiōe: et remoto actu ratiōis. nullo modo sūt disticta. Et vt sūt disticta, nō sūt vnū. sed plura. non ergo sequitur, q̄ idem sit positiuum et priuatiuum. sed q̄ duorum distinctorum s̄m rationem. vnum est positiuum. et aliud p̄uatiuum.

¶ Utrū vnū sit prima passio entis. Q̄ō. XXIIII.

Queritur z4. Utrū vnuz sit p̄ma passio entis. Et vī q̄ nō.

Prīa rō.

¶ Primo. Passiones positiue, sunt p̄ores priuatiuis: sicut habitꝰ est p̄or priuatiōe et affirmatio negatiōe. S3 vnū dī negatiue: bonū autē et verū dicunt̄ positiue. ergo bonū est p̄us vno.

Scda rō.

¶ z° formalis ratio vniꝰ consistit in duplici negatione: quarū p̄ma est, negatio diuisionis in se. zᵃ vo est distictio ab alijs. Nā vnum dī. qd est idiuisum in se. et diuisum ab oī alio. ergo vnū est posterius bono. Añs p3. q2 quocūq3 illoꝝ ablato, remouet̄ rō vniꝰ. Consequētia p̄bat̄. q2 illud est prius qd est simpliciꝰ et abstractius. S3 ratio boni est simplicior, cum compleat̄ per vnum respectum rationis aptitudinalē. s. per appetibilitatē. ergo etc.

Tertia rō

¶ 3°. Jlla passio est prior, que ɔuenit subiecto quocūq3 alio circūscripto. q̄3 illa que necessario aliud reqrit. S3 bonū et verū ɔueniūt enti, oī alio circūscripto. vnū autē nō. ergo bonū et verū sunt priora vno. Maior p̄bat̄: q2 posito solo subiecto. prima ei inest. et nō zᵃ: sed requirit aliqd aliō ad hoc q̄ ei insit. Minor p3. q2 posito quocūq3 solo ente in actu. ip3 est appetibile et ɔformabile itellectui l3 actu nō appetat̄. ergo etc.

Quarta ratio.

¶ 4°. Quacūq3 passione diśiūcta, est prior al iqua passio vnica. S3 vnū est passio diśiūcta, cū ens diuidatur per vnū et multa: sicut numerus p par et impar. ergo vnum nō est prima passio entis.

Respondeo. et p̄mo declarabit̄ titulus questiōis: z° dicet̄ ad ipsum.

Nōᵐ p̄ᵐ

¶ Quātū ad p̄mum sciēdū: q̄ cōparatio passionū entis ad ens. et iter se, pōt accipi dupl'r. Uno mō q̄tum ad res significatas. Alio modo q̄tu3 ad formales eoꝝ rōnes. Si p̄mo modo vanū est querere gd eorū sit prius. q2 cū oīa ista dicāt eādem rē et nām. et nulla res sit prior seipsa. ipossibile est rē significatā per ens esse priorē re significata per passionē entis. Si z° modo: cū ratio formalis alicuius nihil aliud sit, nisi cōceptus sub quo res significat̄: querere gd sit p̄us s̄3 rōnez. est querere qui ɔceptus siue que rō sit prior: vt ly s̄3 rōnē. sit cōstructio itransitiua cum dī: an vnū sit prius s̄m rationem. i. an rō vnius sit prior alijs. Et quia nullo intellectu intelligēte hꝰ rationes non sunt. ideo talis prioritas est tm̄ prioritas ratiōis. q2 nō est nisi per operationē intellectus: nec ɔuenit rei, nisi vt h3 eē in itellectu.

Nōᵐ zᵐ

¶ Sciēdū z°: q̄ aliquē ɔceptum esse priorez altero, pōt esse dupl'r. Uno modo s̄m se. Alio modo per cōparationē ad hūc vel illū itellectum. Et q2 cōceptus vnius nō clauditur formaliter in cōceptu boni. nec ecōtra. ideo itellectus pōt idifferēter quēlibet istoꝝ cōceptuu3 formare. alio nō formato: nec ad hūc sensum querit̄ de coꝝ prioritate: sed quis sit prior s̄m se. ita q̄ si daretur vnus intellectus qui ordinate procederet a conceptu entis ad alios. an cōceptus vnius prius occurreret ei, q̄3 conceptus boni vel veri.

Cõclusio pma rñ salis. Notãdũ. Diuisio duplex.

Quantum ad zm: hec est pma 2. Unũ est pma passio entis. Ad cui9 euidẽtiã sciẽduz est: q vt sepe dictũ fuit. vnũ dicit indiuisionẽ. Est aũt zx diuisio: quarũ pma dr diuisio fm quãtitatẽ: ⁊ hanc nõ negat vnũ: qz hõ diuisio reperit in rebus mãlibus. Alia est diuisio formal. ois aũt diuisio formalis ẽ diuisio specifica. ⁊ ẽ p aliq̃z oppositionẽ: qz differẽtie ɔstitutiue spẽrum sunt opposite. Dictũ est aũt in pdicamẽtis: q ɔ̃dictio est radix cuiuslibet oppositionis: ⁊ in oi alia oppõne saluat. Et ideo opz: q in omni distinctione formali icludatur oppositio ɔ̃dictoria. Qr eniz albedo est ɔ̃ria nigredini. ideo hec est vera: albedo nõ est nigredo: ⁊ hanc diuisionẽ negat vnũ. Illud eniz est vnũ/ qd nõ est diuisuz in plura. de qbus sit verũ dicere hoc nõ est hoc. Et sic pz q vnũ dicit priuationẽ formalis diuisiõis: ⁊ qz habit9 est prior puatione. iõ ɔceptus diuisionis est prior cõceptu vni9: sed qz in diuisione formali icluditur negatio vni9 de altero/ que iter se distincta sunt. ideo cõceptũ diuisiõis pcedit ɔceptus nõ entis. Primũ igit qd cadit in intellectu est ens. Scdm est nõ ens. qz cõcipitur q ens nõ est nõ ens. Tertiũ est diuisio. qz hoc ens est diuisũ a nõ ente: ⁊ a quolibet alio. quartũ est vnuz: qz cõcipit. hoc ens nõ esse diuisuz in se per plura: quorũ hoc nõ sit aliud. ¶ Et si dicat ɔceptus nõ entis: ⁊ ɔceptus negationis p te sunt pores cõceptu vni9. g̃ nõ ens ⁊ diuisio sunt pme passiones entis. ¶ Rñdeo: q ɔ̃ñtia nõ valet: qz nihil põt eẽ passio entis. nisi dicat aliqd positiuũ. non ens aũt ⁊ diuisio dicũt puraz negationẽ. ¶ Ex his arguit pro ɔ̃ne. Primo. Illa est pma passio entis: que pmo post ens dicit aliqd positiuũ. Sz vnũ est hõ. vt pz ex dictis. g̃ ⁊c̃. ¶ z9. Illa est pa passio de qua specialr pbat Phs q dicat eandẽ nãm cuz ente. Sz hoc specialr probat de vno. 4o meta. tex. c. 3. g̃ ⁊c̃. Minor pz. Maior pbat: qz tractans de passionib9 alicui9 subiecti prius de ea agere debet: que est prima oium.

Scda ɔo vex ẽ pus bono.

Secunda ɔclusio. Uerũ est prius bono. Ad cui9 euidentiã sciẽdũ est q verũ dicit habitudinẽ ad intellm: ⁊ bonũ ad appetitũ: qz illud est pfectio intell's ⁊ h appetit9. ⁊ iõ taz verũ q̃z bonũ dicũt rõnẽ pfectiui. Dupliciter aũt põt aliqd eẽ pfectio alteri9. Uno mõ fz spẽm tm̃. ⁊ nõ fm esse: ⁊ hoc mõ verũ pficit intellectũ. Ipsuz eni obm qd cognoscit/ nõ est in intellectu fm suũ esse. sed fz suã spẽm itelligibilẽ: pp qd dicit Phs. 6. huius. tex. cõ. 8. q verũ est in itellectu. Et dato q intell's itelligeret absq3 oi specie. adhuc ipsa spẽs. siue qdditas obti/ hẽet i itell'u eẽ obtiuuz. Alio mõ aliqd põt esse pfectio alteri9 ⁊ fm spẽz ⁊ fm esse: ⁊ hoc mõ bonũ est pfectiuũ. Nulla eni res est bonitas alteri9: nisi in ea hẽat esse fm se. Quib9 declaratis arguit zr pro ɔ̃ne. ¶ Primo. Tãto aliqd est pus: q̃to est simplicius ⁊ pauciora icludit. vt dr pmo posterioz lec. 41. Sed verũ est simplici9 ⁊ pauciora icludit. cũ sit pfectiuũ solum fm spẽm: ⁊ bonũ sit pfectiuũ ẽt fm esse. g̃ verũ est pus bono. ¶ z9. Constat: q verũ ⁊ bonũ nõ possunt cõparari fm pus ⁊ posteri9 q̃tum ad ens: qz vtrũq3 formalr ⁊ qdditatiue icludit ens. sz solũ quãtũ ad id qd supaddunt enti: ⁊ cuz vtrũq3 addat tm̃ relationẽ. illud est pus. cuius relo est por: sed relo quã dicit verũ est prior relatione quã dicit bonuz. g̃ verũ est prius bono. Maior pz. Minor pbat: q vna relatio sit prior altera nõ põt esse nisi vel ex pte fundamẽti: sicut eq̃litas est prior sĩltudine. qz q̃titas est prior qualitate: ⁊ quãtũ ad hoc vna non põt esse prior altera: qz relões rõnis nõ habẽt fundamẽtũ in re. Uel põt h eẽ ex pte termini: sed terminus relõnis quã dicit verũ. s. intellectus est prior voluntate/ que est terminus relationis. quã dicit bonum. ergo verum est prius bono.

3a ɔclo.

Tertia ɔclusio. Ea que pficiunt bono/ in plus se hñt/ q̃ ea que pficiunt vero: pbat: qz vero pficiũtur tm̃ ea que hñt cognitionẽ: bono aũt pficiunt oĩa q̃ habẽt eẽ. cuz oia talia habeãt aliquã bonitatẽ: saltem ipm eẽ.

Ad argumenta rñdetur. ¶ Ad pm dr: q lz oẽz puationẽ pcedat aliqd positiuũ in quo fundat. nõ tñ opz q oẽm passionẽ puatiuã pcedat alia passio positiua. Nec penes eẽ positiuũ vel puatiuũ attẽditur prioritas ⁊ posterioritas in passionib9. Nã fz multos infinitas est pma passio pmi pncipij: ⁊ tñ est puatiua. ¶ Ad zm negat ãñs. qz rõ vnius ɔsistit in vnica puatione siue negatione. s. in negatione negationis: qz vnũ dicit puationẽ diuisiõis/ que diuisio est negatio: ⁊ per ɔ̃ñs vnũ dicit vnã puationẽ que est rõnis tm̃. cũ sit puatio negatiõis. que est tm̃ ens rõnis: ⁊ de hoc magis dicet i. 10. hui9. q. 3. ¶ Ad 3m negat minor. Si. n. sit tm̃ deus. ⁊ nihil aliud. adhuc ipe est vere vnus: qz est indiuisus in plures deos. Et cuz dr: q nõ est vnũ. nisi id qd est ab alio diuisum. Dr pmo: q de ratione vni9 nõ est nisi esse idiuisum in se. ⁊ ei accidit esse diuisum ab alio: qz accidit aliud esse. Dr z9: q si ẽt oporteret ipm esse distinctũ ab alio. nõ tñ seqt ppositũ: qz talis diuisio nõ est relatio. sz negatio: ⁊ iõ nõ reqrit aliud eẽ. Sor. n. est diuisus a chimera: qz Sor. nõ est chimera: ⁊ tñ chimera nõ est. ¶ Ad 4m dr: q passio disiũcta est zx. Quedã est/ cuius nulla ps ɔuertit cũ subto: sicut se hz paritas ⁊ iparitas ad nũerũ. nõ. n. qlibet nũerus est par: nec qlz est ipar. Alia est passio disiũcta. cui9 altera ps cõuertit cũ subto: ⁊ hõ sũt vnũ ⁊ multa. Nã vnuz ɔuertit cũ ente: ⁊ de tali passiõe disiuncta negat maior/ qcquid sit de passiõe pmo mõ dicta.

¶ Utrum vnum qd est principium numeri: ⁊ vnum transcendens sint idem. Questio. XXV.

Queritur z5. Utrũ vnũ qd est pnm nũeri/ ⁊ vnũ transcẽdẽs sint idem. ¶ Et vĩ q sic. Primo. Si distinguit. ergo vl per aliqd puatiuũ/ vel per positiuũ. Nõ pmũ: qz vnitas nũeralis nõ icludit aliã priuationẽ. nisi idiuisionẽ. Nõ zm: qz sequr. q vnitas numeralis eẽt pfectior vnitate trãscendẽte/ que nõ icludit illud positiuũ. ¶ z9. Unũ numerale icludit vnũ transcendẽter sumptũ. g̃ si addit aliqd positiuũ. sequr q eius rõ formalis/ sit cõstituta ex priuatiuo ⁊ positiuo. ¶ 3o. qz sicut vnũ transcendẽs nihil addit ad rẽ que est vna. ita nec vnum. qd est pnm nũeri aliqd addit. Qd pbat. Si vnitas qua Sor. est vn9/ est entitas ei addita. aut hec entitas est extensa. aut nõ. Si est extensa. g̃ hz ptes multas: ⁊ tunc querit/ p qd ille multe ptes sunt vnũ: qz aut ex se. aut p aliud additũ. Si p se. tunc eadẽ rõne vnaqueq3 ps est vna seipsa. Si p aliud/ sic pceditur in infim. Si nõ est extensa. g̃ est vel suba vel accidẽs. Si suba. g̃ nõ est accñs supadditũ. Si accñs. Cõtra. qz nõ est assignare aliquã partẽ Sortis/ in q̃ istd accñs sit. Si. n. esset in manu. vel in aliqua alia pte determinata. tunc alie ptes nõ haberẽt formalr vnitatẽ p istud accñs. ¶ 4o. duz aliqd ɔtinuũ diuidit. quelibet ps est vna nũero. Sz p talẽ diuisionẽ nulla entitas est acq̃sita alicui parti: ergo id quo ista pars est vna. nõ est entitas ei addita. Maior pz: ⁊ minor. qz segregatio nõ est g̃ñatio alicui9 entitatis. ¶ 5o. Duz ex duab9 aqs fit vna aq̃: nulla noua entitas acqritur in tota illa aqua/ que de nouo fit: ergo nõ est vna p entitatẽ supadditã: ɔ̃ña pz. Ãñs pbatur. Uel illa entitas eẽt absoluta/ vel relatiua. Sz nec est absoluta nec relatiua. g̃ ⁊c̃. Maior pz. Minor pbat: ⁊ p/ q nõ sit absoluta: qz nõ est poĩe. q p additionez lagene aque ad totũ mare/ acqratur in toto mari vna entitas absoluta. Probat ẽt/ q nõ sit relatiua: qz nullus eẽt termin9 isti9 relõnis. ¶ 6o. Si Sor. est vnũ p entitatẽ additã: aut illa entitas est vna vel nõ. Si nõ. g̃ nõ est ens. Si sic. g̃ est vna seipsa vel p aliqd aliud additũ. Si seipsa. g̃ silr standũ fuit in p. Si per aliud. ergo proceditur in infinitum

Nota S...

Ad pm rationẽ

Ad scd

Ad tm

Ad qrtũ disiũcta

pñarõ

Scda r

Tertia r

Quarta ratio.

Quita r

Sexta r

infinitum:nec apparet quin ista ratio ita ꝯcludat:sicut ratio Cōmentatoris ꝓbantis supra.ꝙ vnitas transcēdēs non sit entitas addita enti. ¶ Septimo. Unitas numeralis ꝯsequit̃ (Septima ratio.) oēm entitatē.sicut ꝛ vnitas trāscendēs.ergo sunt idē.ꝯñtia pꝫ:qꝛ q̄ōlibet coꝝ dicit precise eādē rōnē.s.ens indiuisum. Añs ꝓbat̃.Quelibet res addita alteri rei/cōstituit aliquē numerū. Nā due albedines ꝛ due aīe:ꝛ quelꝫ duo entia/faciūt numerū binariū.ḡ qlꝫ entitas est p̄n^m numeri.

Rñdeo ꝙ aliqua esse distincta ꝯtingit tripl̃r. Uno mō sicut duas res:quarū vna nō est altera:eo mō (Aliqua disticta eē ꝯtingit 3^r) quo lapis ꝛ hō distinguūt̃. Alio modo dicunt̃ aliqua distingui:qꝛ se habēt.sicut superius ꝛ inferius:qꝺ inferius addit aliqꝺ positiuū sup supius:sicut hō super aial/addit rōnale. Tertio mō dicunt̃ aliqua esse distincta:qꝛ dicūt precise eādē rōnē formalē:lꝫ ꝟm maiorē ꝛ minorē vl̃itatē. Juxta p̄^m modū distinctionis nō est presens questio. Sed q̄tum ad duos vltimos habet dubitationē. ¶ Quia aliq̄b᷒ pōt videri ꝙ vnitas ꝛ trāscēdens sit indiuisa entitas rei in quacūq̄ nā reperiat̃. Unitas vo numeralis sit indiuisa entitas tm̄ in rebus quātis.ita ꝙ hoc vnū ꝛ illud dicūt tm̄ entitatē indiuisam:ſꝫ vnū magis vl̃r q̄ꝫ alterum. ¶ Alij vo dicunt ꝙ vnitas numeralis est aliqꝺ positiuū supadditum rei q̄te:q̄ dr̃ vna:ita ꝙ vnitas a qua for.dr̃ vnus numeral̃r nō est illa entitas a qua dr̃ vnus transcēdenter:qꝛ vnitas trāscendēs for.est suba eius.vnitas aūt eius numeralis est accidens in eo de genere quātitatis.Et hoc est qꝺ intēdimus ꝓbare in hac q̄ōne.Et hoc ꝓbabit̃ hoc loco tm̄ auctoritatibus Cōmentatoris. ¶ Primo.4.metaphy.cō.3.vbi reprehendit Auicennā dicentē:ꝙ vnū transcendens dicit accñs superadditū rei que dr̃ vna:sicut etiā vnū numerale.ipse aūt Cōmentator cōcedit:ꝙ vnū numerale dicit accidēs.nō autē vnū transcēdens:ꝛ eius verba sunt hec.Existimauit.s.Aui. ꝙ vnum dictū de oībus predicamētis est illud vnū qꝺ est p̄ncipiū numeroꝝ:numerus aūt est accidens.vnde opinatus fuit ꝙ hoc nomē vnū significaret accidens in entibus. (Cōmētatoris opio fuit ꝙ vnitas nūeralis supaddit entitatē positiuā vnitati trāscēdēti) ¶ Scōo.Cōmētator.5.meta.cō.11.sic dicit.Inducit.s.Aris. aliū modū vnius magis famosum ꝛ magis verum:ꝛ dixit ꝙ dr̃ vnū mō simplici ꝛc̃.i.ꝛ dr̃ vnū de eo qꝺ nō diuidit̃ ꝟm diffōnē:neqꝫ ꝟm tēpus:neqꝫ ꝟm locum:ꝛ vl̃r:neqꝫ aliquo modo.Et postea subdit.ꝛ debes scire ꝙ illud qꝺ est hꝫ est in q̄titate tm̄:sed si nō hꝫ sitū est p̄ncipiū numeroꝝ:ꝛ si hꝫ est punctus.Hec Cōmentator.Cōstat aūt ꝙ omne qꝺ est tm̄ in genere q̄titatis est accidens. ¶ Tertio.Cōmētator.10.meta.cō.5.in fine dicit.ꝙ illi qui putabant numeros eē substantias reꝝ.errauerunt ex hoc ꝙ nō distinxerunt iter vnum qꝺ est p̄ncipiū numeri:ꝛ vnū qꝺ est cōmune ad.10.genera:qꝛ lꝫ vnum qꝺ est synonymū enti dicat substātiam rei que dicit̃ vna:tamen vnum qꝺ est p̄ncipiū numeri dicit accidens. ¶ Quarto Cōmentator.10.metaphy.cōmēto.8.loquens de Auicenna sic dicit.Deceperunt eum duo.s.quia opinabat̃:ꝙ vnum quod est p̄ncipium quātitatis est vnū:quod est synonymum enti:ꝛ quia hoc vnum numeratur in accidentibus existimauit ꝙ vnum quod significat omnia predicamenta est accidens.

(Ad p̄mū) **Ad argumenta** respondetur. Ad p̄mū dicit̃ ꝙ vnitas nūeralis addit positiuum (Ad scōm) nec incōuenit ad qꝺ deducit ratio. ¶ Ad 2^m rñdet̃ cōcedēdo totum. ¶ Ad 3^m dicit̃:ꝙ vnitas est forma in extensa:ꝛ (Ad tertiū) oīno indiuisibilis que nō est substātia:sed accidēs. Ad improbationē dicit̃ ꝙ accidēs indiuisibile nō habēs situm:cuiusmodi est vnitas:nō determinat sibi aliquā partē subiecti:sed ei correspōdet ipsum totum in quo est pro adequato subiecto. (Ad q̄rtū) ¶ Ad 4^m negat̃ minor. Naꝫ partes cōtinui dum sūt in toto nō habēt aliqꝺ esse eis ꝓpriū:sed solum existunt per esse totius:per diuisionē vo vnaqueqꝫ earum fit in actu:ꝛ acquirit esse sibi ꝓpriū:ꝛ quantitatē sibi ꝓpriam:ꝛ per consequens acquirit vnitatē que necessario ad quātitatē consequit̃:ꝛ lꝫ segregatio ꝛ diuisio nō sit ꝓprie generatio.tn̄ ad ipsam ꝯsequitur aliqꝺ tale esse:sicut etiam dicit Phs.2.de aīa.tex.cō.20.de aīalib᷒ anulosis:in quibus est tm̄ vna aīa in actu:ꝛ plures in potentia:que potētia reducit̃ ad actum per solā diuisionem. ¶ Ad 5^m negat̃ maior:ꝛ dr̃ ꝙ cum ex duabus aquis fit vna.ipsa aqua que vna de nouo fit acq̄rit vnitatē numeralē que nō est respectus:sed entitas absoluta collocata:tanq̄ꝫ principiū in genere quātitatis discrete. (Ad q̄ntū) Cum vo hoc improbat̃.rñdetur ꝙ cum per talē cōiunctionem aquarū resultet noua substātia.s.illa totalis aqua.pōt etiā resultare nouum accidēs.qꝺ hꝫ totam aquā pro subiecto adequato:vt diximus.Ex quo sequit̃ ꝙ ex additione aque ad aquā corrumpit̃ aliqꝺ accidens preexistēs:ꝛ aliquod de nouo acq̄rit̃. ¶ Ad 6^m dr̃.ꝙ vnitas numeralis:qua for.est vnus:est vna vnitate trāscēdēte:ꝛ iō nō opꝫ ꝙ sit vna ꝑ entitatē ei additam. Jd vo in quo est hec vnitas nūalis:qꝛ est vnū vnitate nūerali:iō est vnū entitate ei supaddita. (Ad sextū) ¶ Sꝫ ꝯtra hanc rñsionē arguit̃.Quelꝫ vnitas numeralis ꝑ te est vna tm̄ vnitate trāscēdēte.ḡ ex duab᷒ vnitatib᷒ nō ꝯstituit̃ aliqs numerus:q̄ sit q̄titas:ſꝫ tm̄ multitudo trāscēdens:ꝛ ꝑ ꝯñs nullus erit numerus in rerum nā de gn̄e q̄titatis:ꝛ sic peribit arithmetica:ꝛ oīs scia que est de nūo ꝛ de ꝓprietatibus eius.p̄ma ꝯñtia ꝓbat̃:qꝛ ex vnitatibus trāscēdētib᷒ nō ꝯstituit̃ nisi numerus trāscendēs. ¶ Rñdet̃:ꝙ p̄ma ꝯñtia non pꝫ.Et ad ꝓbationē dr̃:ꝙ aliqua vnitas dupl̃r pōt dici vna trāscendēter.vno mō:qꝛ ipsa nec est vna ꝑ vnitatē ei additā:nec est entitas alteri addita:faciēs formal̃r ipsum eē vnū:ꝛ sic ꝯceditur ꝯñtia:sed dr̃ ꝙ vnitas numeralis nō est vna hoc mō:cū ipsa formal̃r denoiet rē a se distinctam esse vnā.Alio mō dr̃ vnitas esse vna trāscendēter:qꝛ lꝫ ipsa sit vna:nō per entitatē ei additā.tn̄ per ipsam aliqꝺ aliud est formal̃r vnū:ꝛ sic negat̃ ꝯñtia:qꝛ ꝑ vnitatē que sic est vna transcēdēter.pōt partial̃r ꝯstitui q̄titas discreta:ꝛ tm̄ hoc mō vnitas nūeralis est vna. ¶ Ad 7^m negat̃ añs. Ad ꝓbationē dr̃:ꝙ lꝫ quelꝫ entitas alteri addita ꝯstituat multitudinē transcēdētē:nō tm̄ q̄lꝫ ꝯstituit numerū q̄ sit q̄titas:sed hꝫ ꝯuenit tm̄ rebus māib᷒.Q̄uo aūt vnitas numeralis ꝛ numerus sit tm̄ in rebus:quātis dicet̃ in.10.libro.q.13^a. (Ad 7^m)

¶ Utrū cōpositio reꝝ ꝯpositaꝝ sit vnitas qua res sūt vne vnitate transcendente. Questio. XXVI.

Queritur 26^o. Utrū in rebus cōpositis: ipsa cōpositio sit illa vnitas:q̄ res dr̃ vna vnitate trāscendēte. ¶ Et arguit̃ ꝙ sic.p̄mo.Cōpositio est vna vnitate trāscēdēte. (P̄ma rō.) ergo denoiat vnū trāscēdēter id in quo est.añs ꝓbat̃.Cōpositio est entitas quedā.ḡ de ipsa predicat̃ vnū transcendēs.ꝯñtia ꝓbat̃.oīs forma denoiat tale id in quo est:cuius rō est:qꝛ forma in aliquo existēs dat ei aliqꝺ eē:cū effectus formalis nō possit separari a forma:ꝛ ꝑ ꝯñs denominat ipsum ꝟꝫ illud esse qꝺ ei dat. ¶ Scōo.sequitur:ꝙ (Scōa rō.) in eodē essent tres vnitates:sed hoc est falsum.ḡ ꝛc̃. falsitas ꝯñtis ꝓbat̃ tres vnitates ꝯstituūt numerū:sed vna res non pōt esse tres res:alioqn esset vna ꝛ nō vna.ergo in eodē nō possunt esse tres vnitates:ꝯñtia ꝓbat̃:qꝛ in compositis est vnitas cōpositionis:ꝛ vnitas numeralis:ꝛ vnitas transcendens.ergo si iste sunt distincte in ipsis erunt tres vnitates. ¶ Tertio.cōpositio est ipsa entitas rei cōposite.ḡ est eius (Tertia rō.) vnitas trāscēdēs.ꝯñtia pꝫ:qꝛ vnitas ꝛ entitas idē sunt.añs ꝓbat̃.nulla relō distinguit̃ ab eius fundamēto:ſꝫ cōpositio est relō fundata in re cōposita.ḡ est ipsa res cōposita.

Rñdeo ꝛ p̄mo declarabit̃ qd sit cōpositio.scōo dicetur ad quesitum. ¶ Quantū ad p̄mū sciēdum est ꝙ cōpositio accipit̃ 2^r. Nā ad cōponēdū aliqꝺ mixtum: (Nōn^m p^m Cōpō dr̃ dupl̃r.)

qꝛ in his magis saluat̄ compositio q̄ȝ in alijs: duo ꝯcurrūt. Primo.n. miscibilia ꝯgregant̄: ⁊ ponunt̄ iuxta se mutuo ad ꝯstituendū totū cōpositū. Scḋo aūt vniunt̄ adinuicem: ex qua vnione ipsum compositū resultat. Pōt igit̄ cōpositio accipi vno modo pro ipsa iuxtapositione partiū siue vnione. idest actione qua adinuicē vniunt̄. Alio mō ꝑ ipsa vnione eoꝝ formali: ⁊ ꝙ hi modi distinguant̄. pȝ: qꝛ remoto primo manet 2m: vnitio eniȝ forme cū mā̄ nō est post illud pm in quo forma pmo recipit̄ in mā̄. vnio aūt eorū manet per totū tēpus quo mā̄ est sub forma: ⁊ vsqȝ ad pm nō eē ipsius forme in mā̄. A qualibet aūt hꝰ compositionū denominantur duo esse cōposita. pmo eniȝ partes denominant̄ cōposite: nō ꝙ quelibet vel altera earuȝ sit composita in se: sed qꝛ vna est composita alteri. scḋo denominat̄ ipsum cōpositū: qḋ qdē dr̄ compositū: non qꝛ cū alio faciat compositionē: sȝ qꝛ ex partibus est compositū. dicimus eniȝ ꝙ forma sortis est composita cū mā̄: ⁊ dicimus ēt ꝙ ipse sor. est compositꝰ.

Rōn 2m ¶ Sciendū scḋo: ꝙ hec scḋa compositio. siue vnio partiuȝ: que manet: nō est pura indiuisio eoꝝ: qḋ pȝ. Tum qꝛ cōpositio dicit qd positiuuȝ. indiuisio aūt dicit ꝑuationē. tum qꝛ quelibet res potest dici indiuisa a seipsa. nulla tn̄ res dicit̄ composita sibiipsi: qḋ ideo est: qꝛ lȝ compositio reqrat indiuisionē partiū, tn̄ aliquid plus requirit̄ ad ꝯpositionē. reqrit enim ꝯpositio terminū. cū quo dr̄ aliqd facere ꝯpositionem: ⁊ qꝛ id qḋ requirit terminū refert̄ ad id ad qḋ dicit̄: ideo ꝓprie loquēdo. cōpositio nō est aliud nisi relatio. alr̄ tn̄ ⁊ aliter in diuersis. ois enim ꝯpositio que est ex partibus realr̄ distinctis est relatio realis: cuiusmodi est compositio siue vnio mā̄e ⁊ forme: ⁊ silr̄ compositio ex carnibus ⁊ ossibus in aīali: ⁊ silr̄ in omni ꝯposito ex partibꝰ etherogeneis. Compositio aūt que est ex partibus nō distinctis realr̄: sicut sunt partes ꝯtinui est relo rōnis tm̄: vel tm̄ indiuisio. Et qꝛ relatio non est entitas distincta a fundamēto: ideo sequitur ꝙ compositio forme cū mā̄ est ipsamet forma: ⁊ composi-

Cōclo pa tio materie cuȝ forma est ipsamet mā̄. ¶ Ex his dr̄ ad questuȝ duabus ꝯclōnibus. pma hec est. Cōpositio qua res dr̄ cōposita ex partibus etherogeneis non denominat eā esse vnā vnitate transcendēte. ꝓbat̄. vnitas qua res denoiat̄ vna trāscēdēter est ipsa entitas rei: vt supra ꝓbatuȝ fuit. q. 20a. sed ꝯpositio nō est entitas rei composite. ergo nō denominat eā esse vnā: maioꝛ pȝ. minoꝛ ꝓbat̄: nullū totū est aliq̄ suarū partiū: nō enim hō est aīa: nec hō est materia: lȝ sit cōpositus ex his duobus: sed quelȝ compositio est aliqua ps totius cōpositi. g̊ nō est ipsuȝ cōpositū. ¶ Scḋo. nulla res denoiat aliā: nisi quātū ad ea que ꝯueniūt ei s̄m suā rōnem formalē. lȝ enim albedo ⁊ silr̄itudo sint eadē res: tn̄ albedo non denominat sortē esse silēȝ: aliogn si solus sor. albus eēt adhuc esset silr̄is: sed ꝯpositio non dicit formaleȝ rōnē vniꝰ. ergo si adhuc esset ipsa vnitas non denoiaret rem esse vnā: sed solū denoiaret ipsaȝ esse cōpositaȝ. minoꝛ ꝓbat̄. vnum dicit̄ priuatiue ⁊ cōpositio dicit̄ relatiue. ergo nō dicunt eādem rōnē formalē. ¶ Tertio. entitas rei composite est res distincta a partibus componētibꝰ etiā simul iunctis. ergo

Cōclo 2a ⁊ vnitas est ab eis distincta: pȝ ꝯn̄tia: qꝛ entitas ⁊ vnitas sūt ideȝ: an̄s probat̄ in. 5. huius. ¶ Scḋa ꝯclusio. Cōpositio q̄ est pura indiuisio: siue que est relatio rōnis nō denominat rem esse vnam transcendenter. ꝓbat̄. Id a quo res dicitur vna est entitas eius: sed ens rōnis non est entitas rei. g̊ ⁊c̄. maioꝛ ⁊ minoꝛ patent: dico tn̄ ꝙ huiꝰ indiuisio est illa que complet formalē rōneȝ vnius: ideo eniȝ lignū dr̄ vnum: qꝛ non est diuisuȝ in plura ligna: ⁊ similr̄ linea dicit̄ vna: quia non est diuisa in plures lineas: sed hꝰ indiuisio non dicit totam rōneȝ vnius: ⁊ iō nō sufficit se sola denoiare rē eē vnā.

Ad pmā **Ad argumenta** respondet̄. Ad primuȝ negatur ꝯsequētia: sicut ēt vnitas numeralis lȝ in se sit vna vnitate transcendēte: nō tn̄ denominat tali vnitate id in quo est: sed ipsa entitas rei cui addit̄ vnitas numeralis est que sic denominat rem esse vnam. Ad ꝓbationē dicit̄: ꝙ forma nō denoiat intrinsece: nisi qꝛ dat aliqḋ esse: vnitas aūt numeralis nō dat esse simplr̄ siue entitatem ei: cui addit̄. sed dat ei esse accidētale: ideo denominat ipsum esse vnum vnitate numerali: ⁊ nō vnitate trāscēdente. ¶ Ad 2m dr̄. pmo ꝙ ꝯpositio non est vnitas: lȝ sit vnio. Dicit̄ scḋo: ꝙ non est incōueniēs si in aliquo sint due vnitates: vna numeralis: ⁊ alia trāscendēs: imo hoc est necesse in omni re mā̄li. Ad huius iprobationeȝ negat̄ ꝯn̄tia: qꝛ ex vnitatibus non ꝯstituit̄ numerus: nisi ipse vnitates sint distincte. vnitas aūt numeralis nō est res distincta ab vnitate transcendēte: sicut nec est distincta ab entitate: vt supra fuit declaratuȝ questione precedēti. ¶ Ad 3m negatur an̄s. Ad probationē negatur minoꝛ. compositio enim nō fundatur in ipso composito: sed in partibus componentibus.

¶ Utrum ab vno transcēdente possit remoueri esse distinctum ab alio. Questio. XXVII.

Queritur 27o. Utrum esse distinctuȝ ab alio possit remoueri ab vno trāscendēte. ¶ Et videtur ꝙ sic. Primo. omne posterius potest remoueri a suo priori: sed esse distinctum ab alio est posterius vno. ergo potest ab eo remoueri: maioꝛ patet. minoꝛ ꝓbatur: qꝛ pꝰ est ens esse ⁊ esse indiuisuȝ in se q̄ȝ esse distinctū ab alio. ¶ Scḋo. si esset tn̄ vnum ens in nā̄: puta deus: sicut possibile est: adhuc deus esset vnus. sȝ illo casu posito. deus nō esset distinctus ab alijs. ergo esse distinctū ab alio nō est de rōne vniꝰ ⁊ per ꝯn̄s pōt ab eo remoueri. ¶ Tertio. vnuȝ addit super ens solam indiuisionē. ergo de rōne ipsius nō est esse distinctuȝ ab alijs. an̄s sepe supra dictū fuit. ꝯn̄tia pȝ: qꝛ diuisio nō est indiuisio. ergo si addit diuisionē: nō addit tn̄ indiuisionem. ¶ Quarto. sequit̄ ꝙ posito vno statim poneretur multitudo de necessitate: sed hoc est falsum: quia nullaȝ implicat cōtradictionē tn̄ vnuȝ ens esse. ergo ⁊c̄. ꝓbat̄ ꝯn̄tia pma: qꝛ posito vno: ponit̄ distictio ab alijs: g̊ ponunt̄ alia a quibus hoc vnū est distinctū. ergo ponit̄ multitudo.

Respondeo ꝙ sensus huius. q. potest esse duplex. Primus est/ an diuisio siue esse diuisū ab alijs includat̄ per se in formali ratione vnius: ita ꝙ nō possit haberi cōceptus vnius: nisi habeat̄ cōceptus diuisionis: ⁊ si sic queratur. Rn̄deo ꝙ nō/ sicut optime ꝓbant rōnes facte in pncipio questionis. ¶ Et preter eas adhuc arguit̄: qcqd est de rōne vniꝰ est pꝰ vno: qꝛ ois diffō: ⁊ quelȝ pars eius est prioꝛ diffinito. vt dr̄. 7. meta. tex. cōm. 35. Sed indiuisio ⁊ diuisio non sunt pores vno. g̊ nō claudunt̄ in ratione vnius: minoꝛ ꝓbatur: si indiuisio ⁊ diuisio sunt pores vnitate: sequit̄ ꝙ etiā multitudo sit ea prioꝛ: sed hoc est falsum: tuȝ qꝛ vnū est pncipiū multitudinis: omne aūt pncipiū est prius pncipiato: tum qꝛ vnū est mensura multitudinis. ergo ⁊c̄. ꝯn̄tia ꝓbat̄: qꝛ posita indiuisione ⁊ diuisione statiȝ habet̄ multitudo. nihil eniȝ plus reqrit̄ ad multitudinem: nisi ꝙ quelȝ ps eiꝰ sit indiuisa in se: ⁊ diuisa ab alijs. ¶ Secundus sensus. q. pōt esse/ an esse distinctū ab alijs ꝯsequat̄ necessario ipsuȝ vnū: tanq̄ȝ intrinseca eius ꝓprietas: ⁊ si sic querat̄: dico ꝙ distinctio est duplex: quedā.n. est pura negatio: nec aliqd positiuū dicit: sȝ tm̄ dicit hoc nō esse illud: ⁊ hꝰ est ois distinctio entis a nō ente: vt cuȝ dr̄. sor. est distinctus a chimera: ⁊ lapis est distinctus a rosa gnānda. Quedā aūt distinctio est relatio: ⁊ hec est distinctio inter duo entia. Ad hanc.n. plura requirunt̄ q̄ȝ ad pmā: qꝛ ad pmā sufficit: ꝙ hoc nō sit illud. siue illud sit/ siue nō. Ad hāc aūt reqrit̄ ꝙ hoc nō sit illud: ⁊ preter hoc requirit̄ ꝙ hoc sit. ⁊ ꝙ illud sit. ¶ Erit igit̄ hec pma ꝯclō. Distinctio negatiua. i. esse

distinctū ab alio negatiue/ꝯsequit̄ necessario rōnē vnius. Probatur sic. Qñ dant̄ aliq̄ duo opposita imediata oino.i. nullo mō hñtia mediū/ad negationē vni⁹:sequit̄ positio al teri⁹. Sꝫ esse aliud ⁊ nō eē aliud/sūt opposita oino imedia ta.quoꝝ p^m nečio remouet̄ ab vno.ḡ aliud nečio ponitur. Maior pꝫ/q2 si daret̄ aliqd/cui neutrū eoꝝ inesset.iaꝫ ha berent mediū saltē p abnegationē. Minor pbat̄. Nā ꝙ il la opponant̄ imediate/pꝫ:q2 sunt ꝯdictoria.ꝯdictionis aūt nō est mediū.ꝑ poste.t.c.5.q2 affirmatio ⁊ negatio sub diuisi ctione/nečio vnicuiqꝫ ꝯueniūt. Or aūt eē aliud remoueat̄ ab vnoquoqꝫ pꝫ.q2 nulla res est aliud/a seipsa.ergo esse di stinctū ab alio.i.nō esse aliud a se.ꝯseqt̄ vnūqđqꝫ.

Secunda ꝯclusio. Esse distinctū ab alio positiue/pōt remoueri ab vno.i.aliqua res pōt eē vna. dato ꝙ ab alia re nō sit distincta. Qđ pbatur. Si tm̄ Sor. esset in rerū nā/ipse esset vnus.⁊ tm̄ nō hr̄et ad aliqd aliud relōnē distinctionis:q2 nulla alia res esset. Relō aūt realis esse nō potest:nisi posito termino aliquo reali.sed bñ verū est ꝙ talis distinctio positiua/nečio ꝯsequit̄ vnūqđqꝫ/ posi to/ꝙ aliqd aliud sit in rerū nā. Impole enim est.si Sor.⁊ Plato est.qn Sor.a Platone sit distinctus.

Ad argumenta nō opꝫ alr̄ rñdere.q2 ipsa cōclu dūt veꝝ iuxta sensuꝫ suprapo^m.

¶ Utrum distinctio rationis inter ens.⁊ vnū/arguat cōpo sitionem in re vna. Questio. XXVIII.

Queritur 28°. Utrū distictio rōnis inter ens ⁊ vnū/arguat nečio cōposi tionē in re/que dr̄ vna. ¶ Et vr̄ ꝙ sic. Primo. *Prīa rō.* Quecūqꝫ sub ppryꝭ rōnib⁹ dicūt verā realita tē requirunt in re.de qua dicunt̄ aliquā cōposi tionē. Sed ens ⁊ vnū sub ppryꝭ rōnib⁹ dicūt verā realita tē.ergo arguūt ꝯpositionē i q̄ eo:qđ dr̄.ens ⁊ vnū. Minor pꝫ.q2 neutrū illorū est pure negatiuū. Maior pbat̄. Quic qd includit plures realitates/hꝫ aliquā cōpositionē:nisi for te sit aceruus rerum. Sed id de quo dñr ea/que sub ppryꝭ rōnib⁹dicunt realitatē/hꝫ plures realitates.ḡ est cōpositū. Minor pbat̄. Sequit̄ enim formalr̄. Ratio.A.⁊ ratio.B. ponunt in numerū.ḡ realitas.a.⁊ realitas.b.ponūt in nūeꝝ vel.a.⁊.b.nō dicūt veras res in suis rōnib⁹. ¶ 2°. Quicqd *Scđa rō.* includit plura/quoꝝ vnuꝫ se hꝫ ex additione ad aliud/est cōpositū saltē ꝶm rōnē.q2 additū/est actuale/respectu illi⁹ cui addit̄.⁊ illud est potētiale. Ex actuali aūt ⁊ potētiali fit cōpositio.8.meta.tex.cō.16.sed vnū addit ad ens.ḡ facit cō positionē saltē rōnis. ¶ 3°. Talis est ordo iter ea q̄ sola rō *Tertia rō.* ne sunt distincta/qualis esset inter ea/si realr̄ distingueren tur. Sed si vnitas distingueret̄ realr̄ ab entitate/faceret cū ea cōpositionē realē.ḡ si est distincta rōne/facit ꝯpositionē rōnis. ¶ 4°. Unitas nō tollit nisi distictionē ei oppositaꝫ. *Quarta ratio.* ergo idētitas nō tollit cōpositionē.nisi eā q̄ tali idētitati est opposita. Sed idētitati reali opponit̄ tm̄ cōpositio realis. ḡ tollit tm̄ cōpositionē realē:⁊ p ꝯñs cū ea pōt stare cōposi tio rōnis. Añs p̄me ꝯñtie pꝫ: q2 vna rō non tollit.nisi rōnē que ei opponit̄. Que.n.se expellūt aliquā hñt oppōnē. Pri ma etiā ꝯñtia pꝫ:q2 ois idētitas est qđā vnitas:⁊ ois cōpo sitio reqrit distōnē cōponētiū. Nihil.n.cōponit cū seipso.

Rñdeo duabus ꝯclōnib⁹:quaruꝫ p^a hec est:distinctio rōnis nullā arguit cōpositionē aut realeꝫ aut rōnis. *Distō rōnis nullā cōpōnem arguit. Cōclo p^a* Sensus huius ꝯnis est:ꝙ lꝫ de aliquo verificent̄ ali qua duo pdicata que sola rōne distinguunt̄:puta/lꝫ de aia dicat̄ ꝙ est ens:⁊ ꝙ est vna:non tm̄ sequit̄ ppter hoc ꝙ sit quouis mō cōposita. Qđ pbat̄.p̄mo. Quecūqꝫ faciūt in ali quo cōpositionē/hñt esse in eo qđ dr̄ cōpositū:albedo eniꝫ Sortis ⁊ musica Platonis/nō faciūt cōpositionē. Cui⁹ rō est:q2 opꝫ extrema cōponētia vniri:vt cōponāt. Nō vniū tur aūt nisi sint in eodē. Sꝫ ratio entis/⁊ rō vni⁹ nō sunt in eo de quo dicunt̄:⁊ loquor de rōne formali.⁊ non de rōne obiectiua.ergo non faciunt in eo cōpositionē. Minor pro batur. Nullus ꝯceptus est subiue.nisi in intellectu. Sed hꝫ rōnes sunt qđā ꝯcept⁹.ḡ sunt in solo intellectu. ¶ Dicetur *Canillosa rñsio. Impug^o* forte:ꝙ lꝫ in solo itellectu sint.tm̄ eis corrñdet aliqd faciēs cōpositionē. ¶ Contra. Id qđ corrñdet his duob⁹ ꝯcepti bus/nō est aliud q̄ entitas ⁊ vnitas rei:sed entitas ⁊ vnitas nō faciūt cōpositionē/cū sint oino eadē nā indistincta i re. ḡ ⁊c. Ex quo pꝫ.ꝙ hꝫ rōnes/faciūt qdē cōpōnē in itellectu: q2 in itellectu sūt subiue tanq̄ accñtia ei⁹:sicut q̄titas.⁊ q̄li tas in Sorte faciunt cōpōnē. ¶ Ad cui⁹ euidētiā sciēduꝫ *Notabile primū.* est ꝙ hꝫ ꝯcept⁹ pñt duplr̄ ꝯsiderari. Uno° quo ad entitates suas:⁊ sic sunt entia realia de gnē q̄litatis. Alio° p habitudi nē ad id/cui⁹ sūt ꝯcept⁹:⁊ vt sic nō dicunt̄ res:sꝫ rōnes:q2 lꝫ in se sint due res:nō tm̄ eis corrñdēt duo entia.sꝫ vna pe nitus entitas in re:⁊ iō nō est mirū si in itellectu faciūt cō positionē:⁊ nō in ipsa re. ¶ Dicet̄ forte:ꝙ in re corrñdet entitas ⁊ idiuisio.que cū ipsa entitate facit cōpōnē. ¶ Sed hoc nihil est:q2 idiuisio cuꝫ sit puatio/est ens rōnis. Nullū aūt ens rōnis facit cōpositionē cū en te reali:⁊ pꝑterea p habit̄ li.10.q.16.ꝙ puatio nō est actu in re.secluso oi opere itell's.sꝫ est ibi tm̄ fūdamētaliter. ¶ 2°. Principalr̄ arguit̄ *Scđa rō pncipalis Cōpō fit trib⁹ modis.* magis declarādo ꝯnē. Pro cui⁹ notitia sciēdū est/ꝙ cōpo sitio fit tm̄ trib⁹ modis. Primus est rōne pluralitatis ipsi⁹ esse:⁊ hoc est qñ plura vniunt̄ habētia diuersuꝫ esse:⁊ hoc mō qđlibet accñs facit cōpōnē cū suo subo. Aliud eniꝫ est esse subiecti:⁊ aliud est eē accñtis:vt pbabit̄.7.hui⁹. Nam eē subi pōt manere remoto esse accñtis. Scđs modus est/ qñ alique due entitates hñt idē esse:sꝫ vna hꝫ ipsuꝫ p alterā ⁊ hoc mō forā subalis facit cōpositionē cū mā:q2 cū mā sit pura potētia/nullū de se hꝫ esse saltē formale:sꝫ forma cōi cat ei esse suū. Tertius modus est/qñ multa hñt ideꝫ eē/qđ est p̄mo ⁊ pncipalr̄ totius.ꝯñter aūt partiū:⁊ hoc mō ptes q̄titatis cōponūt quātitatē. Nā ptes q̄titatis nō hñt aliqđ esse eis ppriū:cū nō sint distincte.sꝫ oēs sūt per esse totius/ quo ipsuꝫ totū pncipalr̄ existit:⁊ p ꝯñs etiā ptes eius. In oi bus aūt his modis cōposition.s:semp opꝫ vnū cōponētiū/ eē potētiale respectu alteri⁹.vt dr̄.8.meta.tex.cō.15. Subm eniꝫ est potētiale respectu accidētis:⁊ mā respectu forme: ⁊ ps quātitatis pexistēs aliquo mō/est potētialis respectu partis que addit̄. Sed vbi est distictio rōnis tm̄/ibi vnum nō est potētiale respectu alterius/nec ibi sūt plura esse:nec vnū esse ꝯueniēs vni p aliud.ex quo nō ponit̄ in re aliqua distinctio:⁊ per ꝯñs:nec ponit̄ aliud ⁊ aliud.ḡ vbi est tm̄ distinctio rōnis/ibi nō est cōpositio. ¶ 3°. Si distinctio rō nis arguit cōpositionē:aut hec cōpositio est ante opus itel lectus:aut solū.dum itellectus itelligit. Nō p̄mū:q2 qcquid est ante opus itellectus est reale. Si detur 2^m/sequit̄ ꝙ ex nostro itelligere imutet̄ res intellecta:q2 per hypothesim prius erat simplex:⁊ nunc est cōposita.

Secunda ꝯclusio. Distictio rōnis arguit id/qđ corrñ det ei esse multiplex ꝶm rōnē. Qđ declara tur. Et supponit̄:ꝙ duplr̄ pōt aliqd denoiari.i.itrisece ⁊ ex trisece. Nam aial denoiat itrinsece sanū:⁊ medicia extrise ce:q2 dr̄ sana nō a sanitate:que in ea sit.sed q̄ in alio est:qa scilꝫ pōt in alio causare sanitatē:lꝫ et possit denoiari sana p aliqd ei itrinsecū.i.p q̄litatē:⁊ v̄tutē qua pōt efficere sanita tem. Id aūt de quo formātur plures rōnes.lꝫ in se nō hēat pluralitatē:nec possit dici plures denoiatiōe itrinseca:dr̄ tm̄ plures denoiatione extrinseca:ex pluralitate illaꝝ rōnum: qbus corrñdet. Et si dicat̄:quare sicut dr̄ plures extrinsece: nō pōt etiam dici compositū extrinsece. ¶ Rñdeo ꝙ hoc est:q2 plura requirunt̄ ad compositionē:q̄ ad pluralitateꝫ q2 vt dictū fuit.compositio est tm̄ ꝶm esse:⁊ nō ꝶꝫ rationē: ⁊ iterum requirit potentialitatem.

Ad pmū **Ad argumenta** rñdet. Ad pᵐ negat maior: q̄gd sit de minori: qd dico: qꝛ vnū nō dicit purā realitatē: sed et aliqd rōnis. Ad ꝓbationē negat minor. Ad ꝓbationē negat ꝯñtia: qꝛ ꝙ rō.a. ꝛ rō.b. ponant in numerū. nō solū ꝯtingit pp illas duas cās: q̄ ponunt in ꝯñte. sz et pp aliud: puta: qꝛ vna rō/ nō addit ad aliā: sic est

Ad scdm in ꝓposito. qꝛ vnū addit sup ens ꝓuationē. ¶ Ad 2ᵐ negatur maior q̄n id qd se hz ex additione/ addit tm̄ ens rōnis: qꝛ ex bis nō pōt aligd cōponi. aliogn ens rōnis haberet eē

Ad tertiū extra intrinsecū. ¶ Ad 3ᵐ negat maior vl'r. Nā corū q̄ ꝯueniūt real'r distinctis: aliqd ꝯseq̄t rōnes formales eoꝝ: ꝛ aligd nō. relo eniz ꝓoris ꝛ posterioris/ ꝯseq̄t formalē rōnē q̄litatis ꝛ relōnis. qꝛ rō q̄litatis est prior. cōpositio aūt relōnis ꝛ qualitatis. si tm̄ faciūt cōpositionē. nō ꝯseq̄t formalē eoꝝ rōnē. sz ꝯseq̄t esse eoꝝ: ꝛ ideo si relo ꝛ q̄litas haberēt distincta esse. ꝛ postea ꝑ aliquā potētiā fieret ꝙ haberēt idē nūo esse/ adbuc haberēt ordinē ꝓoris ꝛ posterioris: qꝛ adbuc retinerēt suas formales rōnes: nō tm̄ facerēt ꝯpositionē. ꝛ ita

Ad q̄rtū ꝓcise dī de ente ꝛ vno. ¶ Ad 4ᵐ ꝯcedit añs. ꝛ negat pma ꝯñtia. sed bñ seq̄t ꝙ idētitas nō tollit: nisi distōnē ei oppositā. ꝛ ideo q̄ sūt idē re/ possunt esse distincta rōne. cū h̄ aūt stat ꝙ idētitas tollat oēm compositionē: qꝛ diximus. nulla pōt eē ꝯpositio rōnis. q̄ si posset eē/ vtiqꝫ rō hēret euidētiā.

¶ Utrū distinctio rationis inter ens ꝛ vnum/ reducatur ad distinctionem realem. Questio. XXIX.

Queritur 29ᵒ. Utrū distinctio rōnis inter ens ꝛ vnū reducat ad aliquam distinctionē realē. ¶ Et vī ꝙ sic. Prio. Ratio

Pria rō. siue ꝯceptus rei/ est ipsi rei adequatus. Sz entitas ꝛ vnitas rei: puta/ aīe sunt vna res simplicissima. g̃ ratio eis corrñdēs est de se tm̄ vna: ꝛ per ꝯñs si sint plures rōnes/ opꝫ ꝙ hoc aliunde sit. s. ex aliqua pluralitate reali. Minor pꝫ. ꝛ maior. Nā ratio hōis nō excedit hoiem: nec eꝯ: sic. n. aial rōnale nihil sigñat. nisi hoiez: ita eꝯ. ¶ 2ᵒ.

Scda rō. Sicut se hz ens rōnis ad ens reale. sic distictio rōnis ad distinctionē realē. Sed oē ens rōnis est ab ente reali. g̃ ois distinctio rōnis est a distinctione reali. Maior pꝫ a sili. Minor pꝫ: qꝛ oē ens rōnis ꝯstituit ꝑ opationē itell'ꝰ/ q̄ est ens

Tertia rō. reale. ¶ Tertio. Nō apparet maior rō/ ꝙ aliqua distictio rōnis arguat distinctionē realē/ q̄ꝫ ꝙ ois. Sz aliq̄ arguit. g̃ ois. Maior vī nota. Minor ꝓbat. Dextrū ꝛ sinistrū in columna distinguit rōne. Sz hoc est ex distinctione reali inter dextrū ꝛ sinistrū in aiali. g̃ ꝛc. ¶ Quarto. Ois distinctio ra-

Quarta ratio. Tex.c.x. tionis: vel ꝯseq̄t simplicē apprehēsionē itellectꝰ. vel ꝯseq̄t apprehēsionē enūtiatiuā. vt pꝫ. 3ᵒ de aia. Si ꝯseq̄t simplicē opationē: hoc non pōt esse/ nisi sit distinctio realis in ipsis ꝯceptibus intell's vel actibꝰ intelligēdi. Si ꝯsequit opationē enuntiatiuā: qua dicit. hoc non est illud: hoc non est ex alia ratione. nisi quia predicatum ꝯm se non conuenit subiecto: ꝛ sic est ab eo realiter distinctum.

Aliq̄ distigui rōne ꝯtingit 3ᵉ. **Respondeo** ꝛ pus declaro titulū q̄onis. scdo dicā ad quesitū. ¶ Quātū ad pᵐ sciendum ꝙ aliqua distigui rōne: pōt itelligi tripl'r. Uno mō accipiēdo rōnē obiectiue. s. pro re ꝯcepta. siue ꝑ entitate reali formali cuiuslibet rei: ꝛ sic aliqua distingui rōne. est ea distingui real'r. hoc mō dicimꝰ ꝙ albedo ꝛ nigredo formal'r disti-

Pulchra tituli q̄onis explanatio guunt. Alio mō dicunt aliqua distingui rōne: qꝛ ipse rōnes siue ꝯceptus rei inter se distinguunt: ꝛ hec distinctio et est realis. Nam vnus ꝯcepꝰ est res ab alio ꝯceptu distincta. Tertio accipit distinctio rōnis nō ꝑ distinctione rōnū inter se. nec pro distinctione rōnū realiū obiectiuaꝝ: sz ꝑ distinctione que ꝯuenit rei cognite: nō q̄dē absolute. sed q̄ cōuenit ei. vt stat sub ꝯceptu. siue ꝓut est in itellectu obiectiue: ꝛ de ista loquor. Dum. n. de Sorte format intell's duos ꝯceptus: quorum altero ꝯcipit ꝙ Sortes est hō: ꝛ altero ꝙ est aial: ipsa res. vt stat sub vno cōceptu dī distingui rōne a seipsa. vt stat sub alio ꝯceptu. ¶ Sciendū 2ᵒ ꝙ distictio-

2ᵐ nō nez rōnis ꝯseq̄ distinctionē realē pōt esse dupl'r. Unoᵒ ex pte cognoscētis. i. ꝙ non possit esse actu distinctio rationis. nisi in cognoscēte sit aliqua distinctio realis: ꝛ de hoc non est dubiū ꝙ sic: nec de hoc querit: qꝛ ois questio est ꝓpositio dubitabilis. ꝑ poste. Constat. n. ꝙ est ipo'e esse distōnez rōnis actu. nisi in itellectu sint distincte rōnes siue ꝯceptꝰ: quos diximus real'r distingui iter se: ꝛ loquor de intellectu nr̄o. Alioᵒ itelligi pōt: ꝙ hec distictio se teneat ex pte cogniti. ita ꝙ intell's non possit de re cognita formare distinctos ꝯceptus: nisi eis corrñdeāt disticte res in obto. vel saltē. nisi ꝑus cognouerit aliq̄ real'r distincta ꝑ compationē/ ad q̄ formet de h̄ obo distinctas rationes: ꝛ ita q̄rimꝰ in ꝓposito.

Quantum ad 2ᵐ ponit hec pma ꝯclō. Aliqua distinctio rōnis/ ꝑsupponit distictionē realez. Sz añq̄ ꝓbet/ ꝑmitto ꝙ aliq̄ distingui rōne. i. aliquos ꝯceptus esse distinctos inter se: pōt eē tripl'r. Unoᵒ ꝙ solo nūo distinguant: sz sint oino eiusdez rōnis. ꝛ h̄ ꝯtingit/ q̄n nihil plus vel rei vel rōnis dī ꝑ vnū. q̄ꝫ ꝑ reliquū: ꝛ hoc semper est/ q̄n intell's format aliquā ꝓpōnē: in qua idez ꝑdicat de seipso. puta/ ꝙ hō est hō. Tūc. n. itell's bis format ꝯceptum hōis: sz q̄libet hoꝝ ꝯceptuū nihil aliud dicit. nisi aial rōnale. Alioᵒ distinguunt aliq ꝯceptꝰ. qꝛ sūt diuersaꝝ rōnū oino: ita ꝙ ꝑ vnū exprimit aliqd vel rei: vel rōnis. qd nō ꝑ aliū. puta/ duz ꝯcipio ꝙ Sor. sit aial: ꝛ ꝙ est rōnalis: ꝯceptꝰ eniz gñis ꝛ dr̄ie/ sunt oino distincti. Tertio mō distinguunt ꝯceptus ꝛ sunt diuersaꝝ rōnuz. non oino: sz qꝛ vnꝰ addit aliqd rei vel rōnis sup aliū: ꝛ sic distinguit ꝯcepꝰ hōis: ꝛ ꝯceptus aialis: ꝛ hoc mō diximꝰ supra. q.22. distingui vnum ꝛ ens.

¶ His declatis: ꝓbabit ꝯ.ꝑ. Distinctio sortis albi a seipso nigro/ est distinctio rōnis. Sz hec distictio ꝑsupponit distictionē sube ꝛ accñtis: siue Sortis ꝛ albedis. g̃ aliq̄ distictio rationis supponit distictionē realē. Consequētia pꝫ: qꝛ distictio sube ꝛ accñtis est realis. Minor ēt pꝫ. Maior aūt probat: qꝛ Sor. est idē hō real'r dū est albꝰ ꝛ dū est niger. g̃ si ē distinctꝰ a se/ est distictꝰ ratione. Si aūt querat/ vtrū cū hac distōne rōnis/ stet distō realis. i. vtrū sor. albꝰ posset dici distinctꝰ aliq̄ mō real'r a seipso nigro/ dī ꝙ sic: nō tm̄ est distinctus supposital'r: qꝛ semꝑ manet idē hō ꝛ idē suppoᵐ. ¶ Q2 aūt sit distō realis ꝓbat. Primo. Ois distō q̄ est ꝑ entitatē realē est realis. Sz hec est hꝰ. attēdit. n. penes albedinē. g̃ est realis. Maior ꝓbat. qꝛ vt dī 7ᵒ metaᶜᵉ tex.c.49. actꝰ est q̄ distinguit ꝛ sepat. g̃ si est actꝰ realis distinguit real'r. Cōfirmat. Seclusa oi opōne itell's albedo distinguit: qꝛ distinguere ꝯuenit albedini/ nō hz ꝙ est in itellectu. sz vt est i re: g̃ distinctio pnᵐ est albedo: est realis. ¶ 2ᵒ. arguit ad idez. Agēs ꝛ patiēs: ꝛ ꝓducēs ꝛ ꝓductū sūt real'r distincta. vt dī 5ᵒ metaᶜᵉ. Sz sortes pōt ꝓducere seipsuz albū. g̃ ꝛc. Maior pꝫ. Minor ꝓbat. Causet sor. albedinē in seipso: sicut est possibile. Tūc sic. Sortes ꝓducit sortē albū. g̃ ꝛc. añs ꝓbatur. Aut. n. sor. ꝓducit tm̄ albedinē/ aut ꝓducit Sortē albū. sed nō ꝓducit tm̄ albedinez: qꝛ vt dī. 7. metaᶜᵉ tex.c.53. forme non fiūt ꝑ se. sz ꝯpositū est id qd fit. g̃ Sor. albꝰ/ est id qd ꝓducit ꝑ dealbationē. ¶ 2ᵒ. ꝑncipal'r ꝓbat ꝯclō. Genꝰ ꝛ differētia distinguunt tm̄ rōne. Sed hec distinctio reducitur ad distinctionē realē. g̃. Maior ꝓbabit. 7. huiꝰ. q.37. Minor pꝫ: qꝛ genꝰ sumit a mā: ꝛ dr̄ia a forma: vt dī. 8. metaphysice. tex.c.5. ꝛ 6. Itē qꝛ aial ꝛ rationale arguūt differentiaz operationum. s. inter sentire ꝛ ratiocinari.

Secunda ꝯclusio. Distinctio rationū que solo nūero distinguunt/ non arguit distictionē realem ꝓbat. Cū eniz intell's dicit/ ꝙ hō est hō. hoc non est pp aliquā distinctionē realē/ reptaz alicubi inter hoiez ꝛ hoiem: qꝛ nullibi hō distinguit real'r a seipso. Item/ qꝛ si itellectus

nunꝙ̄ cognouisset realẽ distinctionẽ inter aliqđ predicatũ ꝛ subm: adhuc posset formare istã. hõ est hõ. Itẽ. Si nulla alia ꝓpõ vnꝙ̄ fuisset. adhuc ista eẽt itelligibilis. ğ talis distinctio rõnis nõ est ex aliq̃ distõne reali reperta in alijs.

Cõclo finalis. **Tertia** ꝯclo rñsiua ad quesitũ. Distinctio rõnis inter ens ꝛ vnũ/ nõ arguit distõnẽ realẽ in re que dr̃ vna: nec sumit̃ neccio ab aliq̃ distõne reali que sit in alijs. Pria ps hui⁹ ꝯclonis ꝓbat̃. Intell's de aliq̃ re simplicissima põt formare hãc ꝓpõnẽ. hoc ens est vnũ. Sꝫ hoc facto est distinctio rõnis iter ens ꝛ vnũ: inter subm ꝛ ꝑdicatũ est neccio aliq̃ distinctio: in re aũt nulla est distinctio: qꝛ positũ est ꝙ res sit simplicissima. ğ hec distinctio rõnis nõ arguit in re distõnẽ realẽ. Scđa ps ꝓbat̃. Poßle est ꝙ ignorata oi distõne reali: ꝛ nulla reali distinctione exñte. itell's formet hanc ꝓpõnẽ. ens est vnũ. sed hinc erit distinctio rõnis iter ens ꝛ vnũ: ꝛ nulla erit ꝑor realis. ğ hec distinctio rõnis nõ reducit̃ ad aliquã realẽ. minor pꝫ. Maior ꝓbat̃. Tum qa ꝯceptus entis ꝛ vni⁹/ precedũt oẽs alios ꝯcept⁹ positiuos. Tum qꝛ nullus ꝯceptus iportãs distinctionẽ realẽ est ꝑor vno. Licet .n. ꝯcept⁹ entis ꝛ nõ entis ꝛ diuisiõis q̃ est ꝑma negatio/ sint ꝑores ꝯceptu vni⁹: nullus tñ istoꝝ dicit realeꝫ distinctionẽ. ğ ꝯceptus entis ꝛ vni⁹/ ꝑñt esse in itellectu nõ itellecta aliq̃ reali distinctione. Pꝫ ꝯñtia: qꝛ oẽ ꝑus põt esse sine posteriori. Qꝛ aũt tũc erit distinctio rõnis ꝓbat̃: qꝛ tũc illa entitas: vt stat sub ꝯceptu entis. distiguit̃ rõne a se ipsa. vt stat sub ꝯceptu vni⁹. cũ isti duo ꝯceptus sint diuersaruꝫ rõnũ. ❡ Scđo. Si solus itell's esset in rerũ nã/ ipse posset de seipso intelligere ꝙ esset ens vnũ: ꝛ tñ nũc nulla eẽt realis distinctio. ğ ꝛc̃. añs ꝛ ꝯñtia patent ex dictis. ❡ Tertio. Actiuũ nãle potẽs inducere plures effect⁹ in distinctis passiuis: põt ẽt eos iducere in eodẽ si sit in po͠a ad eos: sicut pꝫ ꝙ sol inducit in aere calorẽ ꝛ lumẽ ꝛ raritatẽ. Sꝫ eadẽ res simplex põt mouere distinctos itell's ad diuersos ꝯceptus. Albedo .n. mouet aliquẽ itellectũ ad ꝯcipiẽdũ eã sub rõne coloris: ꝛ aliquẽ ad ꝯcipiẽdũ sub rõne albedinis. ergo cum itellectus sit in po͠a ad plures ꝯcept⁹ de aliqua re: ꝛ ipsa res sit obm ꝛ ꝯsequẽter habeat se in rõne actiui ꝛ motiui: seqt̃ ꝙ intell's põt moueri ab eadẽ re simplici/ ad diuersos cõceptus. Cõfirmat̃: qꝛ eadẽ res simplex põt mouere sensuꝫ ad distinctas apprehẽsiones. ğ multo magis põt mouere itellectũ. Cõsequẽtia pꝫ. Añs ꝓbat̃. Naꝫ eadẽ albedo a remotis mouet ad visionẽ cõfusaꝫ: ꝛ de ꝓpinquo mouet ad visionem determinatam. vnde prius apparet visui: vt hic color/ q̃ꝫ vt hec albedo. ergo ꝛc̃. (Confir⁹)

Ad pmã **Ad primũ** dicit̃ ꝙ nõ opꝫ oẽm rõnẽ formatã de aliquo esse ei adequataꝫ. i. exprimere qcqd rei ꝛ rõnis ꝯuenit ipsi rei. Cũ .n. ꝯcipio ꝙ hõ est aial: ista rõ est hoi inadequata: ꝛ ita dum cõcipio ꝙ aĩa est ens. hec rõ est aie inadequata: qꝛ nõ exprimit saltẽ qcqd rõnis ꝯuenit aie. puta/ indiuisionẽ: ꝛ ex hoc contingit ꝙ intellectus de re simplici põt facere plures ꝯceptus nõ reducibiles ad quãcũqꝫ pluralitatem realẽ. ❡ Ad 2m negat̃ maior. Nulla eni res potest simul esse ens rõnis ꝛ ens reale: ꝛ tñ possunt alique simul distingui distinctione reali ꝛ distinctione rationis. Itẽ distinctio rõnis/ nõ solũ fundat̃ in ente rõnis: sꝫ ẽt in ente reali. Albedo eniꝫ ꝛ nigredo rõne distinguunt̃: distinctio aũt realis solũ fundat̃ in ente reali. Ex quibus pꝫ ꝙ nõ oĩno ita se hꝫ distinctio rõnis ad distinctionẽ realeꝫ: sicut ens rõnis ad ens reale. ❡ Ad 3m negat̃ maior: que nõ est ꝓbata: probatio aũt minoris est quedã cõfirmatio prime ꝯclusionis. ❡ Ad 4m dicit̃/ ꝙ non est ad propositum: quia non loquimur nec querimus de distinctione reali se tenente ex parte cognoscentis: sed ex parte cogniti. (Ad scđaꝫ / Ad tertiã / Ad q̃rtã)

❡ Utrum distinctio rationis sufficiat tollere contradictionem. Questio. XXX.

Queritur 30͠. Utrũ distinctio rõnis sufficiat ad tollẽdã ꝯdictionẽ: ꝛ ad hoc ꝙ affirmatio ꝛ negatio que de eodem dñr nõ ꝯdicant. ❡ Et arguit̃ ꝙ nõ. Primo. Effect⁹ in actu reqrit cãm in actu. Sed nõ ꝯdictio est qđ effectus in actu. ğ nõ contradictio non põt esse in actu nisi habeat causam in actu. Sed ante omne opus intellectus affirmatio ꝛ negatio de eodẽ nõ ꝯdicũt: ꝛ tñ tũc nulla est distinctio rõnis. ğ distinctio rõnis nõ est sufficiẽs cã ꝙ affirmatio ꝛ negatio de eodẽ nõ ꝯdicant. Maior est phi 2͠ physicoꝝ. ꝛ 5. metaphy. Qꝛ aũt affirmatio ꝛ negatio de eodeꝫ ante omne opus itellectus nõ ꝯdicant ꝓbat̃. Ante oẽ opus itellectus ens est ꝑm ꝯceptibile: ꝛ bonũ nõ est ꝑm ꝯceptibile: ꝛ tñ ens ꝛ bonũ sunt eadẽ res. Qꝛ aũt tunc nulla sit distinctio rõnis, ꝓbat̃. qꝛ distictio rõnis est ens rõnis. Ens aũt rõnis nõ est ante opus itellectus. sed cõsequit̃ actũ intelligendi. ergo ꝛc̃. ❡ Scđo. Id qđ tollit ꝯtradictionẽ iter ens ꝛ bonuꝫ/ ꝑcedit oẽm actũ intellectus. Sꝫ distinctio rationis nõ precedit oẽm actũ intellect⁹. vt ꝓbatũ est. ğ non sufficit ad tollẽdã cõtradictionẽ. Maior ꝓbat̃: qꝛ siue ens ꝛ bonũ intelligant̃ siue nõ, nulla est ꝯdictio inter ens ꝛ bonũ. ❡ Tertio. Accipiat̃ aliqua simplex entitas. puta/ entitas ꝛ bonitas ꝑme cãe: ꝛ arguit̃ sic. Ante oẽ opus intell's dr̃ absqꝫ ꝯdictione ꝙ entitas est obm itell's: ꝛ non volũtatis: ꝛ ꝙ bonitas est obm volũtatis ꝛ nõ intell's. ergo causa tollẽs hãc ꝯdictionẽ est ante oẽ opus intellectus. Sꝫ tũc non est distictio rõnis: vt dictũ fuit. ğ ipsa nõ est talis cã. ❡ Quarto. Sequit̃ ꝙ Sor. nõ esset idẽ sibiipsi: qđ est ipoßle: qꝛ quelibet res est sibiipsi eadẽ. Probat̃ ꝯñtia. Sor. distinguitur rõne a seipso. ğ si distinctio rõnis sufficit ad tollendaꝫ ꝯdictionẽ: sequit̃ ꝙ ista nõ ꝯdicant. Sor. est ideꝫ sibiipsi/ ꝛ sor. nõ est idẽ sibiipsi. Añs ꝓbat̃. Extrema cuiuslibet relatiõis sunt distincta. Sed sor. est vtrũqꝫ extremũ illius relõnis q̃ dr̃ esse idẽ sibiipsi. ergo distinguit̃ a seipso ratione. (Pria rõ. / T. c. 3. ꝛ T. c. 37. / Scđa rõ. / Tertia rõ. / Quarta ratio.)

Cõclo **Rñdeo** ꝙ distinctio rõnis sufficit ad tollẽdã ꝯdictionẽ: ꝛ ad h͠ ꝙ affirmatio ꝛ negatio de eodẽ verificent̃ absqꝫ ꝯdictiõe. Siue .n. itell's ꝛ volũtas sit idẽ realiter. siue nõ. qꝛ tñ distiguunt̃ rõne ẽt si eẽnt eadẽ res: ideo ista nõ ꝯdicũt. Intell's itelligit. volũtas nõ itelligit. ❡ Ad cuius euidẽtiã sciẽdũ est ꝑ. ꝙ affirmatio ꝛ negatio nõ sunt actu nisi ꝑ opõnẽ itell's: vt inqt Cõmẽtor. 3. de aĩa. cõ. 26. sic dicẽs: ꝑdicari aliqd đ aliq̃ sicut affirmatio ꝛ negõ/ cõpõ est ꝑ rõnẽ itell's. Cũ .n. in re sit aliq̃ idẽtitas iter ꝑdicatũ ꝛ sbꝫ. puta/ idẽtitas realis. i. extremoꝝ. q̃ sũt idẽ realr: lꝫ in se illa idẽtitas sit ens rõnis: vt cũ dr̃. hõ est aial. vel identitas suppositalis: vt cũ dr̃. hõ est alb⁹. Nã hõ ꝛ albũ sũt ideꝫ subto: Hãc idẽtitatẽ signat itell's ꝑ notã cõpõnis/ formãdo ꝓpõnẽ affirmatiuã: ꝛ silr formãdo ꝓpõnẽ negatiuã signat̃ ꝑdicatũ remoueri a subo. Itẽ. Affirmatio ꝛ negõ sũt dñe diuisiue enũtiatiõis/ ꝛ ꝯstitutiue spẽꝝ ei⁹. Nulla ãt dña est/ nisi vbi est spẽs ꝑ eã ꝯstituta: ꝓpões aũt nõ sũt in rebus. sꝫ in itellectu: ꝛ iõ ẽt affirmatio ꝛ negõ in ipso itellectu sũt: ꝛ non in reb⁹. ❡ Sciẽdũ 2° ꝙ affirmatio ꝛ negõ nulli ꝯueniunt q̃si duo extrema realia: qꝛ vt supra dixit Phs. negõ est tm̃ ens rõnis: ꝛ qꝛ ꝯdictio est relõ iter affirnẽs ꝛ negõnẽ. relõ ãt iter ens reale ꝛ ens rõnis/ nõ põt eẽ realis. sed rõnis tm̃: iõ ꝯdictio est purũ ens rõnis. ❡ Sciẽdũ 3° ꝙ duplex est negatio. Nã aliq̃ est ꝑ quã remouet̃ aliqđ ens reale: vt cuꝫ dr̃ hõ non est lapis: ꝛ hec dr̃ negõ realis. nõ ꝙ in se sit ens reale. sꝫ qꝛ id qđ ꝑ ipsaꝫ negat̃/ est reale. Alia est negõ rõnis: ꝛ hec est illa ꝑ quã remouet̃ ens rõnis. Et qꝛ ꝯdictio est ens rõnis: iõ negatio siue remotio ꝯdictiõis/ est negatio rõnis. ❡ Sciendũ 4° ꝙ triplr̃ põt aliqua res esse. Uno mõ tm̃ in potẽtia: ꝛ sic rosa generanda dicit̃ esse: qꝛ est in potentia passiua materie: ꝛ in potentia affirmatiua suaꝝ causaꝝ effi (Nõnm ꝑm / Nõnm 2m / Nõnm 3m / Nõnm 4m Aliquam rẽ esse põt intelligi vno triuꝫ modorũ.)

cientiū. Scđo dicitᷓ aliquid esse in actu cōpleto: sicut Sor. existens actu est. Tertio dicitᷓ aliquid esse fundamētaliter: ꝛ sic vľia nullo intellectu cogitante sunt: qꝛ fundametū vniuersalitatis est: lꝫ ipsa intelligentia vľitatis actu non sit. Et hoc mō distinctio rōnis ꝛ affirmatio ꝛ negatio ꝛ remotio cōtradictionis sunt nullo intellectu intelligēte. s. lꝫ actu nihil de re affirmetᷓ aut negetur ꝛ nulla sit in re distinctio / tñ ipsa est fundamentū correspondens distinctioni rationum quas de ipsa faceret intellectus: ꝛ correspondēs affirmationi ꝛ negationi qbus intellectus aliqd ei attribueret vel ab

Pria rō. ea remoueret. ¶ Ex his declaratᷓ ꝓpositū. Primo. Affirmatio ꝛ negatio verificantᷓ de oppositis absqꝫ ꝯtradictione. Nam hec est vera albedo disgregat visuꝫ ꝛ nigredo nō disgregat. Sed vbi est distinctio rōnis / ibi est aliqua oppositio. ergo affirmatio ꝛ negatio. de his verificabuntur absqꝫ ꝯtradictione. Minor ꝓbatᷓ. Ubi est distinctio / ibi est pluralitas: qꝛ nihil distinguitᷓ a seipso. cum esse distinctum / sit esse ad aliud. Ubi autem est pluralitas / ibi est oppositio: qꝛ de quolibet illorū pluriū veruꝫ est dicere: hoc est hoc ꝛ nō illud: puta Sortes est sortes: ꝛ Sor. nō est Plato. Qđ non fit nisi per oppositionē affirmationis ꝛ negationis: qꝛ altera istarū ꝓpositionū est affirmatiua / ꝛ altera negatiua. ergo

Scđa rō. vbi est distinctio rōnis ibi est oppositio. ¶ Scđo. Ubi est distinctio rōnis / ibi est aliqd rei vel rationis cōueniēs vni. ꝛ nō ꝯueniens alteri: aliogn nullo modo essent distincta: sꝫ oino idem. ergo vt sic distincta sunt. verū est dicere / hoc cōuenit isti: ꝛ nō cōuenit illi. puta: qꝛ ens ꝛ vnuꝫ distinguuntᷓ rōne. ideo vere dicitᷓ / ꝙ in rōne vnius clauditᷓ indiuisio. ꝛ nō clauditᷓ in rōne entis. Nam si qđ clauditᷓ in vna istaruꝫ rōnū clauderetᷓ in altera ꝛ ecōtrario. iam nō essent due ra-

Tertia rō. tiones ꝛ duo cōceptus: sed oino ideꝫ. ¶ Tertio. Quecunqꝫ distinguuntᷓ grāmaticaľr. distinguuntᷓ tñ rōne: quia distinguunt solū in modo significandi. Sed affirmatio ꝛ negatio verificantᷓ absqꝫ cōtradictione de his que tñ distinguuntᷓ grāmaticaľr. ergo distinctio rōnis sufficit ad tollendā contradictionē. Maior pꝫ. Minor probatᷓ. Synonyma distinguuntᷓ tñ grāmaticaľr. Sed de synonymis verificantᷓ contradictoria. Nam hec est vera. Indumentū est neutri generis: ꝛ vestis nō est neutri generis. ergo ꝛc̄.

Ad pmū 2m ꝛ 3m. **Ad argumenta** respondetᷓ ꝛ simul dicitᷓ ad tria. pmo ꝙ maior est vera. sed negatur minor: qꝛ lꝫ res significate per affirmationē ꝛ negationem ꝯueniant rebus ante omne opus intellectus. ipsa tamē affirmatio ꝛ negatio in esse affirmationis ꝛ negationis nulli cōueniunt in actu nisi per opus intellectus. Dicitᷓ scđo ꝙ lꝫ actualis distinctio rōnis nulli cōueniat actu ante omne opus intellectus: tñ nō identitas rōnis conuenit actu: nullo intellectu ꝯsiderante. ꝛ ideo huiꝰ nō identitas est sufficiēs causa remotionis ꝯtradictis: qꝛ sicut affirmatio est causa affirmationis: ita negatio est causa negationis: ꝛ per hoc vniformiter rñdetᷓ ad illa tria argumēta: qꝛ omni oibus ponitᷓ vnū falsum. s. ꝙ affirmatio ꝛ negatio ꝯueniunt alicui ante

Ad 4tū omne opus itellectus. ¶ Ad 4m negatᷓ pma ꝯñtia: qꝛ quelibet res est sibiipsi eadē: ꝛ ideo eius ꝯtradictoria est falsa: q̄ est hec. aliqua res nō est sibiipsi eadē: loquendo de idētitate reali. Si aūt intelligatᷓ de identitate rōnis / cōcedo ꝙ aliqua res nō est eadē sibiipsi ẜm rōneꝫ. ꝛ ꝙ est distincta a se ẜm rōnē. Dicitᷓ scđo. ꝙ ista nō ꝯtradicunt. Sor. est idē sibi ipsi: ꝛ sor. non est idē sibiipsi: qꝛ pma est vera de identitate reali. ꝛ scđa est vera de identitate rōnis. Nam sor. vt rōnalis / distinguitᷓ rōne a se. vt est animal: qꝛ alia est rō aialis: ꝛ

Impugnatur rñsio. alia est rō rōnalis. ¶ Sed ꝯtra hanc rñsionē arguitᷓ pmo. Nullū ens rōnis distinguitᷓ realr a seipso. qꝛ distinctio realis est passio entis realis. ergo nullum ens reale distinguitᷓ rōne a seipso: pꝫ ꝯñtia: qꝛ nō minus ens rōnis est idem sibi ipsi ꝙ̄ ens reale sit ideꝫ sibiipsi. ¶ Scđo. Si vna res videbitur pluribus visionibus: lꝫ visiones ille ab inuicē sint distincte: ipsa tamē nō distinguitᷓ visione a seipsa. ergo etiā si vna res ꝯcipitur pluribus rōnibus. nō sequitᷓ ꝙ ipsa distinguatᷓ rōne a seipsa. sed tñ ꝙ ille rōnes sint distincte. ¶ Ad pm negatᷓ ꝯñtia: qꝛ ens rōnis nō est aptū habere multiplex esse reale: sicut ens reale est aptū habere multiplex esse rōnis. Ad ꝓbationē dicitᷓ ꝙ lꝫ vtrūqꝫ sit idem sibiipsi: tñ ens reale positū in esse rōnis / pōt esse nō ipsuꝫ: imo est a se distinctum vt positū est in alio esse. ¶ Ad 2m dicitᷓ ꝙ res visa duplici visione / est plures in esse viso: ꝛ iō distinguitᷓ a seipsa visibiľr. Nam si vna illarū visionū appelletᷓ. a. ꝛ altera vocetur. b. illa res: vt terminat visionē. a. distinguitᷓ in esse visibili a seipsa: vt determinat visionē. b. ista tñ distinctio non est formalis. si ille due visiones sint eiusdē rōnis.

¶ Utrū primū principium inter omnia sit. De quolibet est affirmatio ꝛ negatio vera. Questio. XXXI.

Queritur 31o. Utrum istud sit pmū pnm inter omnia. de quolibet est affirmatio ꝛc̄. ¶ Et videtᷓ ꝙ non. ¶ Primo. prima pncipia ꝯtinēt virtualr oēm veritatē. Sed istud nō ꝯtinet omnē veritatē. ergo non est pm. Maior ꝓbatᷓ: qꝛ omnis ꝓpositio vera. nō pma / est resolubilis ad aliam. que est pma inter omnes. Minor ꝓbatᷓ. Si hoc pncipiū ꝯtineret virtualr omnē veritatē: sequitᷓ ꝙ cognoscens ipsum / posset nāliter acquirere notitiā cuiuslibet veritatis: ꝛ per ꝯñs posset nāliter cognoscere omnia que de deo verificantᷓ. ¶ Scđo. Omnis ꝓpositio negatiua ꝛ hypothetica ꝛ modalis / hꝫ aliquā affirmatiuā prioreꝫ se. vt dr̄ pmo Peri hermenias. Sed hec ꝓpositio est negatiua: quia impoſſe esse / equipollet huic que est / nō possibile. ergo habꝫ priorē se. ¶ Tertio. hec ꝓpositio: Ens est ens. est prior illa. ergo ipsa nō est pma oium. ꝯñtia pꝫ. Añs ꝓbatᷓ: qꝛ illa. ens est ens. est ps istius. Ois aūt pars est por toto. ¶ Quarto. Primū pnm nō pōt ꝓbari. aliogn haberet aliqd prius se. sꝫ illa ꝓpositio pōt ꝓbari inductiue sic dicendo. Impoſſe est sor. esse ꝛ nō esse: ꝛ ipossibile est Pla. esse ꝛ nō esse. ergo impossibile est aliqd esse ꝛ nō esse. ¶ Quinto. Primū pnm nō cōponitᷓ ex aliquo termino resolubili in pores ꝯceptus: qꝛ nulla ꝓpositio est maioris simplicitatis / ꝙ̄ sint eius termini: sed in illa ꝓpositione ponitᷓ iste terminus. Idem / qui est resolubilis in cōceptū absolutū ꝛ relatiuū. g̃ nō est pma.

Rñdeo ꝙ aliqui ꝓpter quasdā ex rōnibus superioribus existimauerūt illud nō esse pmū simplr: lꝫ sit pm respectu aliquoꝝ. puta respectu huius. Omne totū est maiꝰ sua pte. Cuius oppositū dicit Phs tex. cō. 9. ¶ Ad cuius euidētiā pmo declarandū est: que sit rō pmi pncipij. scđo declarabitᷓ ꝓpositū. ¶ Quātū ad pm sciendū ꝙ ratio pmi / nō est ꝓprie loquēdo rō relatiua: ita vt pm dicatᷓ relatiue ad 2m: sicut prius dicitᷓ relatiue ad posterius: sꝫ est ratio negatiua. Illud eniꝫ ꝓprie dr̄ pm ante qđ nihil est vel simplr vel in eo ordine in quo tale dr̄ pm. ¶ Sciēdum scđo ꝙ ratio pncipij est rō relatiua. naꝫ pnm dr̄ ad id cuius est pnm. Una autē ꝓpositio dr̄ pnm alterius: qꝛ ex notitia vnius ꝓpositionis / itellectus causat in se notitiā alterius: sicut ignis mediāte calore causat calorē in aliquo in alio subo. ꝛ ꝓpter hoc dr̄ pmo poste. ꝙ premisse sunt efficiēs causa ꝯclōnis: qꝛ notitia pmissarū est pnm efficiēs quo / notitie ꝯclōnū. Dicetᷓ igitᷓ aliqua ꝓpositio esse pm pnm: qꝛ ante ipsam nō est alia: ꝛ qꝛ ex eius notitia causatᷓ notitia cuiuslꝫ alterius: ꝛ ipsa non causatᷓ ab aliqua notitia priori cōplexa: ita ꝙ negatio ꝛ relatio sunt de rōne pmi pncipij. ¶ Sciendꝰ 3o ꝙ de rōne huius pme ꝓpōnis sunt tria: vt dicit Phs tex. cō. 8. pmum est / ꝙ nō ꝯtingit circa eam errare. Qđ probat phs. Circa id qđ est notissimum / non ꝯtingit errare: quia error nō est ni-

si ex ignorãtia. Sed pᵐ pnᵐ est notissimũ: qꝛ eius notitia est causa cuiuslibet alteri⁹ notitie cõplexe. Primũ aũt in vno quoqꝫ gñe est maxie tale. ergo ꝛc. Scdõ est ꝙ pᵐ pnᵐ non est ex suppositiõe. i. ꝙ eius veritas nõ est ꝯditionata. lꝫ absoluta: qꝛ verũ est ẽt si nulla alia ꝓpositio sit vera. Tertiũ est ꝙ cognoscat nõ per demrãtionẽ: qđ pꝫ. Tum qꝛ pᵃ pnᵃ sunt nãlr cognita. Tũ qꝛ ois notitia habita ꝑ demrãtionẽ supponit aliquã notitiã cõplexã priorẽ. Tum qꝛ nulla ꝓpositio imediata est demõstrabilis. pmũ aũt pnᵐ est imediatũ: qꝛ ipso nõ est alia ꝓpositio prior. ¶ Ex his rñdet ad qsitũ duab⁹ ꝯclonib⁹: quaꝝ pᵃ hec est. Metaphysici est cõsiderare pma pnᵃ. hanc ꝓbat Cõmẽtator cõm. 8. duplr. pmo Metaphysici est ꝯsiderare maxime vera. Sed pᵃ pnᵃ sunt maxie vera. ġ ꝛc. ¶ Scdo. eiusdẽ est ꝯsiderare pᵃ pnᵃ, cui⁹ est cõsiderare oia entia. Sꝫ metaphysicus est hᵘ. ergo ꝛc. minor pꝫ. Maior ꝓbat: qꝛ de nullo ente põt fieri demonstratio nisi ꝑ pma pnᵃ. Et lꝫ alie scie vtant pmis pncipijs: nõ tñ vtunt eis in sua vlitate. sed tñ ꝯtracte. Geometer. n. nõ dicit simplr ꝙ ipole sit idẽ sil' esse ꝛ nõ esse. sed ꝙ ipole est lineã esse simetrã alteri ꝛ nõ simetrã. ꝛ Arithmeticus ꝙ ipole est eundẽ numerũ esse parẽ ꝛ nõ parẽ. ¶ Scda conclusio. Hec ꝓpositio. ipole est idẽ sil' esse ꝛ nõ esse est pmũ pnᵐ simplr: ꝛ ꝓbat pmo tex. cõ. 9. in pnᵒ. vbi sic dicit Phs. Idẽ. n. sil' esse ꝛ nõ esse eadẽ ꝛ sm idẽ ipole. Dixerat autem cõmẽto. 8. se determinaturũ qđ esset pmũ pnᵐ simplr: qꝛ de hoc ingrit: vt pꝫ per tres qõnes suprapositas. Nullũ autez aliud posuit, nisi istud. ¶ Scdo. qꝛ Cõmẽtator cõmẽ. 9. dicit ꝙ hoc pnᵐ est pᵐ ꝛ manifesti⁹ oi ꝓpõne: ꝛ ꝙ nullus decipit in eo: ꝛ ꝙ nulla est demonstratio nisi ꝯcedẽdo istã ꝓpositionẽ. ¶ Tertio. ꝓbat rõne: id est pmũ simplr a ġ nõ ꝯvertit subsistẽdi ꝯñtia: sed istud est hᵘ. ergo ꝛc. ꝓbat minor. qꝛ si aliqua ꝓpositio est vera: opꝫ hoc esse verũ: lꝫ non ecõtra. ġ scda pars añtis pꝫ. pma ꝓbat: qꝛ si aliqua ꝓpositio esset cuius veritas nõ depẽderet ab hoc pnᵒ: maxime esset ista: ens est ens: qꝛ ipsa cõponit ex pmis terminis: ꝛ est affirmatiua: ꝛ in ea idẽ pdicat de seipsa: sed pᵐ pnᵐ põt esse veꝝ dato ꝙ ista nõ sit vera. Qđ ꝓbat: si per ipole nihil esset in reꝝ nã nec posset esse: adhuc ista ꝓpositio est vera. Impossibile est sil' idem esse ꝛ nõ esse. ꝛ tamen ista est falsa: ens est ens: siue existens est existens. ergo ꝛc.

Ad argumenta rñdet. Ad pᵐ dicit ꝙ aliqui ꝑ illã rõnẽ ꝯcesserunt, ꝙ pma pnᵃ nõ ꝯtinent virtualr oẽm veritatẽ: qꝛ pmũ pnᵐ cõponit ex terminis cõibus: ꝛ ideo ꝯtinet virtualr solũ notitiã passionũ cõiuꝫ. Mihi tamen videt alr dom. Naꝫ pmũ pnᵐ cõtinet virtualr oẽm notitiã quã cõtinẽt eius termini. Cõstituitur aũt ex terminis cõissimis. s. ex ente. Ens autẽ ꝯtinet virtualr notitiã cuiuslibet ꝓprietatis sue ꝛ suorũ inferiorũ: qa si qs pfectissime cognosceret nãm entis: sicut eã cognoscit solus deus: cognoscit ẽt oẽs gradus ꝛ perfectiones oiuꝫ entiũ tam eoꝝ que sunt: ꝙ eoꝝ que possunt esse. Qꝛ aũt intellect⁹ noster ex notitia pmi pncipij nõ possit nãlr acqrere qualꝫ notitiã. Ideo est. qꝛ nõ perfecte cognoscit nãm entis, significatã per terminos ex qbus cõponit pmũ pnᵐ. ¶ Ad 2ᵐ dicit pmo: ꝙ lꝫ omnẽ negatiuã falsaꝫ, precedat aliqua affirmatiua vera: ꝛ oẽm hypotheticã pcedat cathegorica: ꝛ oẽm modalẽ pcedat aliqua de inesse. tamen ꝓpositionẽ negatiuã veraꝫ, necessaria ꝛ eminẽtissima veritate: ꝛ similr modalem ꝛ hypotheticã hᵘ nõ opꝫ ꝙ aliqua affirmatiua vel de inesse vel cathegorica precedat. ¶ Sed hec rñsio videbit falsa: qꝛ vt habet pmo Peri hermenias affirmatio ꝛ negatio sunt differẽtie essentiales enũtiationis: quarũ affirmatio est per se prior negatione. ¶ Et ideo alr dicit ꝙ hec ꝓpositio, põt duplr ꝯsiderari. Uno mõ vt est vera: ꝛ sic nulla eã precedit in veritate. Alio modo vt est negatiua: ꝛ sic hꝫ aliã priorẽ. ¶ Sed nec iste modus loquẽdi est ꝯueniẽs: qꝛ sequit ꝙ ipsa nõ est prior simplr. Nã illa que est affirmatiua ꝛ vera simul erit ea prior: ꝛ ideo datur 3ᵃ. ¶ Rñdeo, ꝙ hec ꝓpositio est affirmatiua: equipollet enim isti. Necesse est idẽ nõ sil' esse ꝛ nõ esse. ¶ Ad 3ᵐ pꝫ ex dictis in qõne: ꝛ pter hoc di ꝙ ista. Ens est ens: nõ ꝯtinet formalr in illo pnᵒ, ꝛ dato adhuc ꝙ ꝯtineret ꝛ eẽt prior in gñe cãe mãlis. idest tanꝙ pars eius: nõ tñ est prior simplr: qꝛ illud est pus effectiue ꝛ formalr. ¶ Ad 4ᵐ negat minor: qꝛ illa inductio nõ est ꝓprie ꝓbatio: qꝛ intellect⁹ magis adheret huic pnᵒ ꝙ ꝓpositionib⁹ ex quib⁹ deducit: sed tñ est quedã illatio a posteriori: qđ pꝫ. Ois eniꝫ vlis in mã necessaria, est per prius vera ꝙ eius singularis: sicut ꝙ ois hõ est aial ꝙ ꝙ Sor. sit aial. Esse aũt ꝛ nõ esse ꝯueniunt cuilibet necessario sub disiunctione: ꝛ ideo illa est per pus vera. Impossibile est idẽ ens esse ꝛ nõ esse. ꝙ illa: ipole est sor. esse ꝛ non esse. ¶ Ad 5ᵐ negat maior: sed sufficit ꝙ pmũ pnᵐ nõ sit resolubile in aliquã priorẽ ꝓpositionẽ, a qua dependeat veritas ꝛ euidẽtia ipsius. Et preterea di ꝙ in ea ponunt termini irresolubiles: lꝫ ponat etiã aligs resolubilis. Nã eqpollet isti. Impossibile est idẽ ens esse simul ens ꝛ non ens: nec ly idem. est ꝓprie subiectũ: sed est determinatio subiecti.

¶ Utrũ ad cognoscẽdũ euidẽter pᵐ pnᵐ cõplexũ, sit necesse per sensuꝫ apprehẽdere extrema. Questio. XXXII.

Queritur 32ᵒ. Utrum ad habẽdã euidentez notitiã pmi pncipij cõplexi necesse sit per sensuꝫ apprehẽdi extrema ipsi⁹. Et arguit ꝙ non. ¶ Primo. Si euidẽtia pmi pncipij requirit necessario aliquã notitiã in sensu: sequit ꝙ depẽdet ab aliqua causa extrinseca. Sꝫ hoc est falsuꝫ. ergo ꝯñtia pꝫ: qꝛ notitia sensitiua est extranea ab itellectiua. Falsitas ꝯsequẽtis ꝓbat. qꝛ phs. 6ᵒ ethic. dicit ꝙ in hoc distinguit euidẽtia pncipij, ab euidẽtia ꝯclonis: qꝛ euidentia ꝯclonis hꝫ cãm extrinsecã. Euidentia xo pncipij hꝫ tñ causaꝫ intrinsecã. Et cõfirmat: qꝛ Lynconiensis dicit pᵒ posterioꝝ. ꝙ ꝓpositio per se nota nõ hꝫ causaꝫ extraneam: sed hñ intraneã. pmũ aũt pnᵐ est ꝓpositio per se nota. ġ ꝛc. ¶ Scdo. Posita cã totali ꝛ sufficienti ꝛ necessaria alicuius effectus: ponit effectus oi alio circũscripto. Sꝫ causa totalis ꝛ sufficiens ꝛ nccia veritatis pmi pncipij, est: cõpositio terminoꝝ in intellectu vel apprehẽsio eoꝝ ergo posita tali cõpositione ꝛ apprehensione hꝫ intellectus notitiã pncipij circũscripta omni alia notitia. ¶ Tertio. Si stante apprehẽsione terminoꝝ pmi pncipij ꝛ eoꝝ cõpositione, intellectus nõ cognoscit imediate euidẽtẽ veritatez ipsius: sequit ꝙ erunt in itellectu due notitie virtualr repugnantes. Sꝫ hoc est ipossibile: qꝛ sicut cũ albedine non põt stare id qđ repugnat albedini: ita nec id qđ est causa eius qđ repugnat albedini. Consequẽtia ꝓbat. Aut enim posita notitia istoꝝ terminorũ, totũ, ꝛ pars, ꝛ eoꝝ cõpositione. habet notitia, ꝙ hoc cõplexũ est verũ. Omne totũ est maius sua parte, aut non. Si sic: habet pncipale ꝓpositũ. Si non. ergo cum illa apprehẽsione toti⁹ ꝛ partis, põt stare opio ꝙ totum non sit maius sua pte. Sed huic opinioni virtualr repugnat illa notitia terminoꝝ: qꝛ ipsa est causa necessaria notitie euidẽtis. que opponit opinioni. ergo ꝛc. ¶ Quarto. notitia certissima nõ depẽdet ab ea que est minus certa. Sed notitiã intellectiua pertim pmi pncipij, est certior sensitiua. ergo ab ea non depẽdet. Probatur maior. pmo sic. Intellectio causatur tñ ab itellectu ꝛ a specie, siue ab obiecto ꝓut relucet in ipsa spe intelligibili. Sed notitia sensitiua non est intellectus nec spẽs. ergo ꝛc. ¶ Scdo. 8. physicoꝝ textu ꝛ cõmento. 32. ponitur duplex potentia. scilꝫ essentialis ꝛ accidentalis: ꝛ assignat talis differẽtia inter eas: qꝛ qđ est in potẽtia essentiali indiget motore. vt reducat in actũ: qđ xo est

Dicto qsi responsiua. Dicto 2ᵃ. Placitum maiorum daꝫ. Doctoris opinio. Ad scdaꝫ. Refellit rñsio. Solutio ria. Repulsio solonis. Solutio ppria. Ad tertiã. Ad qrtã. Ad qntã. Pria rõ. Scda rõ. Tertia rõ. Quarta ratio.

tñ in potẽtia accidentali nõ indiget motore: sȝ seipso exit in actũ: sicut et expresse dr̃.3.de aia.tex.7 cõmẽto.8. Sȝ intellectus habẽs specieȝ obiecti/est in potentia accidentali 7 non essentiali: vt ibidem dicit̃.ergo non indiget aliquo extrinseco ad hoc ꝙ intelligat.

Nõnm pm Aliqd requiri ad aliquẽ effectũ est 3r. **Respondeo** 7 premitto aliqua que faciũt ad notitiã presentis q̃nis. Primũ est ꝙ aliqd esse necessario reqsituȝ ad aliquẽ effectũ/põt esse tribus modis. Primo: qꝛ hȝ per se causalitatẽ sup ipsuȝ/vere 7 proprie attingẽdo effectũ ꝓductũ: 7 sic calor ꝓductus in ligno ab igne reqrit necessario caloreȝ in igne. Scđo: qꝛ lȝ nihil faciat ad esse effect⁹: est tñ cã sine qua agẽs nõ posset agere: 7 sic approximatio reqrit̃ necessario in oı̃ agẽte nãli: quia agẽs nãle nõ põt agere in passuȝ nisi sit ei approximatuȝ: 7 tñ approximatio cũ sit relatio nõ est forma actiua. Tertio: qꝛ vnius ad alterũ est necessaria cõnexio: 7 sic subȝ nõ põt esse sine ꝓpria passiõe.

Nõnm 2m Notitia in intell's 2r. ¶ Premitto scđo ꝙ duplex est notitia in intellectu. vna dr̃ spẽs itelligibilis causata a phantasmate 7 representatiua qdditatis obi: 7 hec est p̃ma notitia. quã hȝ itell's: 7 ante h⁹ notitiã itell's est in potẽtia essentiali: vt dr̃.8.phy.tex.cõ.32. Alia est notitia sequẽs h⁹ spẽȝ/representantẽ obm in se 7 abstractiue per sepationẽ ab oı̃ alio.

Nõnm 3m ¶ Premitto 3° ꝙ itell's ex potẽtia essentiali factus in actu/põt causare in se nõ solũ actualẽ itellectioneȝ.sȝ ẽt habitualẽ.i.aliquas spẽs. Nã intell's hñs speȝ hois 7 spẽm risibilitatis/põt intelligere hoiem esse risibilẽ. Hanc aũt intellectionẽ nõ elicit p speȝ hois: qꝛ ipsa nõ representat risibilitatẽ: nec per spẽm risibilitatis: qꝛ ipsa nõ rep̃sentat hominis qdditatẽ.ğ per spẽm rep̃sentantẽ totã cõplexioneȝ: hui⁹ aũt speȝ nullũ phantasma põt causasse: qꝛ nullũ phãtasma rep̃ntat illa duo.ğ solus intell's eã in se ꝓduxit. Cõfirmat̃: qꝛ imaginatiua causat in se nouã spẽm.puta/montis aurei.ergo multo magis hoc põt itellect⁹: hui⁹ aũt spẽs semꝑ format in se intell's dum cõponit eos terminos simplices/quos nunq̃ȝ ante cõposuerat.

Nõnm 4m ¶ Premitto 4° ꝙ in hac q̃one est sermo tñ de aia vnita mãe: 7 non de aia post sui separationẽ.

5m nõnm. ¶ Premitto 5° ꝙ notitia sensitiua est duplex.s.iterior 7 exterior. De exteriori nõ est questio ad presens.sȝ de interiori/cuius est notitia quã habȝ phãtasia aut virtus cogitatiua, que due imediate deseruiunt intellectui. Quibus p̃missis hec est p̃ma ɔcl'o.

Pria conclusio. ¶ Notitia p̃mi p̃ncipij siue accipiat̃ ꝓ actuali itellectione siue pro spe rep̃sentãte ipsaȝ cõplexionẽ nõ depẽdet tanq̃ȝ a cã aliqd faciẽte ad eẽ h⁹ notitie ab aliqua notitia sensitiua. Probat̃ ɔcl'o. qꝛ oı̃s actio imanẽs est subiectiue in quolȝ eius p̃n° elicitiuo. cũ tales opationes nõ recipiant̃ in passuȝ.sȝ nulla itellectio est subiectiue in aliq̃ notitia sensitiua.ğ nulla notitia sensitiua est elicitiua itellectionis.

Impugnat̃ p° cõclusio 3r. ¶ Cõtra hãc ɔcl'onẽ arguit̃ p̃mo. Id a quo aliud depẽdet eẽntial'r/hȝ aliquã causalitatẽ sup ipȝ. Sȝ itellectio depẽdet eẽntial'r a notitia sensitiua.ğ 7c̃. maior pȝ. Minor ꝓbat̃: formare ꝓpões 7 discurrere ex vno in aliud/sunt in tẽpore: qꝛ habẽt successionẽ.ğ depẽdẽt essential'r ab aliquo exñte in tẽpore. Sȝ istud exñs in tẽpore/nõ est suba aie itellectiue. cũ ipsa sit eterna.7 tẽpori non subiaceat: nec est simplex apprehẽsio itell's: qꝛ ipsa fit in instanti.ğ est notitia sensitiua. ¶ Scđo. Ubi in aliqua actione cõcurrũt agẽs vl'e 7 particulare. nõ põt agens vl'e exire in actũ: nisi ẽt agens pticulare actu opet̃. Sȝ itell's est agẽs vl'e: 7 notitia sensitiua est agens pticulare.ğ 7c̃. ¶ Tertio. Si notitia sensitiua nõ agit ad itellectionẽ: seqt̃ ꝙ leso organo phãtasie possit intell's habẽs terminos simplices formare p̃mũ p̃nm: qꝛ posita sufficiẽti cã pol'e est poni effectuȝ: sed leso organo phãtasie nõ põt intell's formare aliquã ꝓpositionẽ: vt experiẽtia docet.ğ 7c̃.

Dilutio obtor. ¶ Ad p̃m negat̃ minor. Ad ꝓbationẽ ɔcedit̃ añs. Nã lȝ simplex app̃hẽsio qdditatis fiat subito: tñ cõpositio 7 discursus fiunt in tẽpore: sȝ negat̃ ɔñtia. Sufficit.n. ꝙ h⁹ opationes.q̃ sic in tẽpore fiunt. p̃supponant fuisse in aia alias opationes successiuas. sine q̃bus iste nunq̃ȝ fuissent. Hui⁹ aũt sunt actus phãtasie 7 cogitatiue virtutis/circa aliqđ sensibile singulare: ita ꝙ iste intellectiones nõ eẽnt/nisi ille fuissent. Sȝ ex hoc nõ sequit̃/ꝙ iste ab illis essential'r depẽdeãt: sȝ tñ ꝙ vna aliã p̃supponit necessario. Qual'r aũt verũ sit opõnes itell's esse subito aut in tẽpore patebit 9° hui⁹.in illa.q.21.que incipit.potentie rõnales. ¶ Ad 2m negat̃ minor. Nã intell's est agẽs vl'e respectu itellectiõis: qꝛ oẽm itellectionẽ efficit: agẽs ꝟo particulare est spẽs itelligibilis/qua elicit intellectionẽ. Nã iõ spẽs nõ est agẽs vl'e sȝ pticulare. qꝛ nulla spẽs est elicitiua oium itellectionũ. ¶ Ad 3m negat̃ ɔñtia. ꝙ enim leso organo phãtasie/nõ possit itell's formare ꝓpões. nõ est ex hoc ꝙ notitia sensitiua ɔcurrat: vt p̃nm: sȝ qꝛ necio coexigit: sic ẽt agẽs nãle sufficiẽs/nõ hȝ suã actionẽ nisi sit approximatum passo. ¶ Scđa ɔcl'o. Necesse est dũ intell's format p̃m p̃nm aliquã notitiã esse actu in imaginatione vel in virtute cogitatiua: ita ꝙ h⁹ notitia sensitiua est cã sine q̃ nõ. Probat̃. Primo arguẽs phs.3.de aia.tex.cõ.20. sic dicit. Intellectus passibilis est corruptibilis/7 sine h̃ nihil itelligit aia. Ubi ꝑ intellectũ passibilẽ siue passiuũ exponit Cõmẽtator 7 cõiter alij vim cogitatiuã/a qua s̃m erroreȝ Auerrois hȝ hõ ꝙ sit formal'r hõ.ğ sine cogitatiua nihil actu intelligit aia. ¶ Scđo: qꝛ textu cõ.29. sic dicit. delectatio 7 cõtristatio sunt actio mediãte sensibili. Ubi exponens Cõmẽtator dicit: ꝙ cõtristatio 7 delectatio sunt actio aie mediãte virtute sensibili. Sȝ delectatio nõ põt eẽ in volũtate nisi itellectus actu apprehẽdat bonũ.ğ talis apprehẽsio nõ põt eẽ nisi mediãte virtute sensibili. ¶ Tertio. qꝛ textu cõmẽ.30. dicit phs ꝙ sine phãtasmate nequaq̃ȝ itelligit aia. Et ideȝ replicat tex.cõmẽ.31.in fine. ¶ Quarto. qꝛ Cõmẽtator.3. de aia cõmẽ.30. dicit ꝙ itellecta vl'ia/colligata sunt cũ imaginibus 7 corrupta ꝑ corruptionẽ eaꝝ. Et multa alia inueniunt̃ sepe apud p̃dictos phos: a qb⁹ clare habet̃ ꝙ nulla actualis notitia põt esse in itellectu nisi actu phãtasia phantasiet̃. aut vis cogitatiua actu cogitet. Qđ qdeȝ põt esse dupl'r. Uno mõ in acqsitione spẽi intelligibilis: opȝ enim ꝙ tũc phãtasia sit in actu. Alio mõ dum itellectus vtit̃ spe ad eliciẽdũ itellectionẽ: qꝛ intellectus spe vti nõ põt/nisi moueat phantasiaȝ aut cogitatiuã ad speculandũ 7 cogitãduȝ de aliquo indiuiduo sensibili 7 materiali.

Ad rationes in oppositũ respondet̃. Ad p̃m negat̃ ɔñtia: qꝛ aliud est. Ab aliquo depẽdere. 7 aliud est ipsuȝ necio coexigere. actio.n.agentis nãlis: vt dictũ est. nõ depẽdet ab approximatione: 7 tñ eã necessario exigit. Dr̃ scđo ꝙ si ẽt ɔcedat̃ ɔñtia: auctoritas phi non facit ad ꝓpositũ. Ipse.n. intendit solũ hoc/ꝙ notitia ɔclusionis depẽdet ab aliquo. qđ nõ est formal'r incluſuȝ in cõclusione. Notitia ꝟo ꝓpositionis depẽdet tñ ex notitia terminorũ/qui termini ɔstituunt: ipsaȝ ꝓpositionẽ: 7 est sensus/ꝙ notitia ɔclusionis depẽdet ab aliqua notitia intellectiua: que est extrinseca notitie ɔclusionis. Notitia ꝟo ꝓpositionis nõ depẽdet ab aliqua notitia intellectiua/que sit extrinseca ꝓpositioni: sed ex hoc non seqt̃ ꝙ nõ possit depẽdere ab aliqua alia notitia extrinseca: puta a sensitiua. Et ꝑ hoc pȝ ad confirmationẽ. ¶ Ad 2m negat̃ maior: sed preter eã requirit̃ etiã cã sine qua nõ: sicut dictũ est: de approximatione. Notitia aũt sensitiua est causa sine qua non: respectu cuiuslibet intellectiones. ¶ Ad 3m dicit̃/ꝙ stante in intellectu notitia terminorũ põt intell's formare ꝓpositioneȝ: sed hoc nõ põt/nisi aliqua virtus sensitiua sit in actu. Et si nulla talis sit in actu: intell's nulla spe poterit vti. Existente aũt virtute sensitiua in actu/si intell's formet primũ p̃ncipium/

habebit

habebit euidētē eius notitiā ꝛ nō habebit opionem. Dico
2° ꝙ nō est impoñe id qđ alteri vtualr̄ repugnat/eē simul
cū eo. Forma eniȝ aque virtualr̄ repugnat calori: qꝛ hȝ vir
tutē ꝑducere frigiditatē. ꝛ tñ pōt simul stare cuȝ calore: vt
Ad q̄rtā
pȝ in aqua calida. ❡ Ad 4m dicitur ꝙ nō est ad ꝓpositū:
quia nō dico ꝙ actualis notitia itellectiua depēdeat a sen
sitiua: lȝ eam requirat. Utrum vō sensitiua sit certior itel/
lectiua vel econtra est alterius speculationis.

❡ Utrum pª pnª/sint nobis nālr̄ nota. Qō. XXXIII.

Q Ueritur 33°. Utrū pma pncipia sint no bis nālr̄ nota: ꝛ videtur ꝙ nō
Prīa rō.
❡ Primo. Illud qđ cōuenit alicui nālr̄. inest ei p se. Sȝ notitia pmorū pncipiorū nō inest itellectui per se. ergo nec naturalr̄. Maior pȝ.
qꝛ id qđ p accidēs ɔuenit alicui/non cōuenit ei nisi p cām
extrinsecā: ꝛ per ɔ̄ns nō ɔuenit ei ex nā sua/cuȝ nā sit pnm
itrinsecum. Minor pbatur. Quicqd ɔuenit p se anime hu
mane/cōuenit cuilibet aīe: qꝛ cōuenit ei inquātū talis. Sȝ
notitia pmorū pncipiorū nō inest cuilibet aīe: vt pȝ in pue
Scđa rō.
ris. qui nondū habēt vsuȝ rōnis. ergo ꝛc. ❡ 2°. Quicqd co
gnoscitur a nobis/aut est cognitū per inuētionē/aut p do/
ctrinā. ergo notitia pmorū pncipiorū est per inuētionē/aut
per doctrinā: ꝛ p ɔ̄ns nō inest naturalr̄. Utraqȝ ɔ̄ntia pȝ.
Tertia rō
Añs est Phi 2° libro Elenchorū. capi. 11°. ❡ 3°. Si hō no/
titia inesset nobis naturalr̄: aut inesset nobis in actu. aut in
potētia: sed nō in actu. quia itellectus a pncipio sui/nullam
actu notitiā habet. Nec sufficit dicere ꝙ in potētia: qꝛ etiā
notitia cōclusionū inest intellectui potentialr̄: ꝛ sic nō di/
ceretur aliqđ proprium primis principijs.

Notādū nāle ali/ qd alicui eē est 2r.

Respondeo. Et pmo dicet ad questitū. Scđo de/ clarabit quō pª cognoscant. ❡ Quā
tū ad pmū pmitto ꝙ duplr̄ pōt dici aliqd eē naturale alte
ri. Uno modo qꝛ vel ptinet intrinsece ad nām eius. vel qꝛ
inseparabilr̄. ꝛ per se cōcomitat eius nām: ꝛ hȝ istū modū
diceret ꝙ aīa itellectiua/ꝛ eius potētie conueniūt homini
naturalr̄: ꝛ ꝙ grauitas naturalr̄ cōuenit corpori graui: qꝛ
nulla mēsura assignari pōt i q̄ corpus graue sit/ꝛ nō hēat
grauitatē. Alio modo dr̄ aliqd naturale alteri. nō qꝛ semp
ꝛ inseparabilr̄ insit ei. sed qꝛ hȝ in se sufficiēs pncipium ad
hoc ꝙ ei insit: nec ad hoc idiget motore extrinseco: ꝛ hoc mo
do diceret ꝙ motus deorsum/est nālis corpori graui: nō
ꝙ semp actu moueat (nā aliquādo qescit deorsum: ꝛ aliqñ
violēter detinet sursum) sed qꝛ hȝ in se sufficiēs nāle pnm
talis motus. s. grauitatē: ꝛ fm hoc rñdetur ad questitū dua/
Cōclo pª
bus ɔ̄nibus quarū pma hec est. ❡ Notitia pmorū pncipio/
ruȝ non inest nobis naturalr̄ pmo modo. hec ɔclusio pmo
pbatur rōne primo facta arguēdo supius. ❡ 2°. ad idē sic
arguit. In quocūqȝ est sufficiēs cā alicuiꝰ effectus. ꝛ agens
de necessitate nāe. ibi necessario actu est talis effectꝰ. Sed
si notitia pmorū pncipiorū inesset homini naturalr̄. inesset
ꝛ sufficiēs cā ꝛ agēs necessariū respectu notitie ɔ̄nuȝ. ergo
notitia ɔ̄nuȝ inesset nobis naturalr̄: ꝛ sic redibit opio Pla
tonis: ꝛ vanū erit adiscere: que oīa sunt falsa. Maior huiꝰ
rōnis nota est ex terminis. Nā ꝙ aliquis effectꝰ actu non
sit. cōtingit solū pp duo. s. vel qꝛ eius cā non est semp actu
agēs: lȝ in eiꝰ potestate est agere ꝛ nō agere: vel qꝛ si semp
actu agit. Nō tñ est sufficiēs ad hunc effectū. Minor pba
Nota
tur. Nā notitia ɔ̄nis est effectiue ab itellectu agēte ꝛ a phā
tasmate ꝛ a notitia pncipiorū: ita ꝙ nulla istarū cārum p/
cise accepta/est sufficiens ad causandā notitiā ɔ̄nis: sed ex
oībus his itelligatur vna sufficiēs causa: nec apparet quid
aliud reqratur. Qꝛ vō agant de necessitate nature satis pȝ:
Cauillatio
ꝛ declaratū fuit 3° de anima. ❡ Dicet forte ꝙ notitia pri/
morū pncipiorū nō est pticularis. sed tñ vlis cā notitie cō
clusionū. Et ideo lȝ notitia pncipiorū insit nobis naturalr̄:
qꝛ tñ notitia pmissarū. que sunt ꝓxima cā huius ɔ̄nis. non
inest nobis naturalr̄. ideo nō seqtur. si notitia pmorū pnci
piorū inest nobis naturalr̄. ꝙ habeamꝰ naturalr̄ sufficiētē
cām notitie ɔ̄num: ꝛ hoc ideo: qꝛ a causa vlī nō ꝓcedit effe
ctus pticularis. nisi mediāte cā pticulari. ❡ Sȝ ɔ̄. Cōstat
Impug° cauillatio/ nis.
ꝙ est deuenire ad aliquā ɔ̄nem/que imediate ɔcluditur ex
primis pncipijs. Alioquin iter pma pncipia ꝛ aliquā ɔ̄nes
signatā/essent infinite cause medie: ergo saltē notitia ɔ̄nis:
que sic imediate sequitur ex pncipijs inerit nobis natura/
liter. Et cuȝ notitia huius ɔ̄nis sit imediata causa alterius.
sequit ꝙ ēt illa erit naturalr̄ nota. Et sic successiue de oībꝰ
ɔcludet. ❡ 3°. Ad idē est textꝰ Phi dicētis. 3. de aīa. cō. 5. ꝛ
6° ꝙ intell's a pncipio sui nullū hȝ habituȝ/nec est aliquo
modo in actu pmo siue 2°. Eēt aūt in actu pmo. si haberet
nālr̄ notitiā pmorū pncipiorū. cū talis notitia sit qdā habi/
Cōclo 2ª
tus. ❡ 2ª ɔ̄. Notitia pmorū pncipiorū est hoī nālis 2° mo/
do. Hec enim est dr̄ia inter ɔ̄nes ꝛ pncipia: ꝙ postq̄ itell's
formauit in se aliqđ pmū pnm: naturale lumen intell's agē
tis sufficit ad hoc. ꝙ itellectus poñs hō pncipio assentiat:
nec ad hoc indiget aliqua alia ꝓpositione. Qđ ideo est: qꝛ
hō pncipia ex seipsis sunt euidētia itellectui. i. quia veritas
ipsorū ex tali lumine naturali apparet intellectui. Ad hoc
aūt ꝙ itell's assentiat alicui ɔ̄ni/nō sufficit naturale lumen
itellectus. sed pter hoc reqritur aliquid extrinsecuȝ. ꝛ hoc
est notitia pncipiorū/que facit ɔ̄nem apparere itellectui eē
verā: hō aūt notitia pncipiorū nō est homini naturalis: vt
Formalr̄ rō p ɔclone.
pȝ per primā ɔ̄nem. Unde sic arguit formalr̄. Ad hoc ꝙ
itellectus assentiat pmis pncipijs/sufficit naturale lumen
itellectus. ergo talis assensus est nālis. Tenet ɔ̄ntia: qꝛ pn/
cipiū huius assensus naturale est: sicut ēt grauitas que est
graui nālis/sufficit ad hoc ꝙ graue moueat deorsum: ideo
ex hoc cōcludit ꝙ motus deorsuȝ est corpori graui nālis.
❡ 2° stante apprehēsione pncipiorū nō pōt itell's eis dis/
sentire: sȝ necio eis assentit. cū eorū veritas ex se sit euidēs.
ergo hō assensus est naturalis. Et sic pȝ primum.

Quō pª pnª cogno scantur.

Quantum ad 2m constat ꝙ notitia principiorū ha betur originalr̄ ex sensu. Nā sensibilia
pmo mouēt sensuȝ particularē ꝛ exinde phantasiā: phan
tasia vō mouet itellectū causando in eo spēm itelligibilē:
sicut in 3° de anima. diffuse est declaratū. Intellectus itaqȝ
habēs in se spēm subiecti ꝛ spēm pdicati: puta spēm totiꝰ
ꝛ spēm partis/format hanc ꝓpositionē. Omne totū est ma
ius sua parte. Et qꝛ hec ꝓpositio est principiū/quo cogno/
scuntur ɔ̄nes ex eo deducte. Ideo a qbusdam dubitatur.
Nō ē idez fozale pn/ cipiū quo itell's assen tit pn° ꝛ cōcloni. Impug°.
Utrū idē sit formale pncipiū quo itellectus adheret huic
pncipio/ꝛ ɔ̄ni. ❡ Ad qđ quidā rñdent ꝙ sic. quia eadē est
euidētia pncipij ꝛ cōclusionis. Nā ɔ̄ pticipat euidētiā pn/
cipij: ꝛ ideo per eādeȝ euidētiā vtiqȝ adheret: lȝ hec euidē/
tia p prius ɔueniat pnº q̄ ɔ̄ni. ❡ Sȝ hic modus dicēdi ap
te falsus est. Nam euidētia nihil aliud est q̄ apparentia.
Apparētia aūt est relatio. cuȝ dicatur ad aliud. Naȝ omne
apparēs est alteri apparens. Cuȝ igitur relationes plurifi/
centur/plurificatis fundamētis. ꝛ plurificatis subtis. Opȝ
ꝙ alia sit apparētia qua pncipiū est apparēs itellectui/ab
ea qua ɔclusio est apparēs: sicut si lumē ꝛ color causant sui
similitudies in oculo. alia est apparētia ꝛ psentia luminis
a psentia coloris. Et tñ color nō est pñs nisi pp lumē: quia
nunq̄ causasset sui similitudineȝ nisi lumē illuminās dia/
phanū esset psens oculo. Ita in ꝓposito ɔclusio nō eēt ap/
parens itellectui nisi pncipiū eēt apparēs: ꝛ tñ aliud est ap
parentia huiꝰ ab apparētia illius. ❡ P. Id quo intell's as/
sentit ɔ̄ni vel pncipio est forma itellectus: sed apparentia
qua pncipiū ꝛ cōclusio apparēt itellectui/nō sunt in itelle/
ctu. sed in ipsa ɔclusione ꝛ in ipso pncipio: qꝛ relatio ibi est
vbi est suū fundamētū. ergo ꝛc. ❡ P. Relatio nō est pnm

opationis vt pȝ ex 5° physi.tex.cō.10.ergo apparentia siue euidētia non est pn^m formale quo intellꝰs assentit.Et iō di/cēdū est ꝙ spēs itelligibilis est/qua intellꝰs operat̄:cū per eam formalr̄ sit in actu.Et qꝛ alia est spēs rep̄sentās pn^m: ⁊ alia est spēs rep̄sentās ꝯnez:opȝ vt id quo formalr̄ assen/tit pncipio sit distinctū ab eo quo assentit ꝯclusioni.

Ad pmū Ad scōm **Ad primum** in oppositū rñsuȝ est.Nā illa ratio ꝯcludit ꝓ pma ꝯne.❡Ad 2^m nega tur añs.Nec auctoritas Phi vlr̄ itelligēda est:sȝ ad bonū sensum:ꝙ ois ꝓpositio dubia ⁊ postea scita a nobis/cogno scitur vel per inuētionē vel per doctrinā.Constat autē ꝙ

Ad tertiū pma pncipia nō sūt ꝯnes dubie:imo certissime.❡Ad 3^m dī ꝙ notitia pncipiorū eo modo quo nālis est/pōt dici eē nobis i actu:qꝛ.s.sufficiēs cā talis notitie inest nobis nālr̄. Uel alr̄ dici pōt/ꝙ est naturalis nobis in potētia.alr̄ tñ ꝙ̄ notitia conclusionuȝ:qꝛ notitia pncipiorū est naturalis po tentia ꝓxima.⁊ notitia cōclusionum potētia remota:cum nō possit reduci in actum/nisi per aliaȝ notitiam priorem: que est ipsa notitia principiorum.

❡Expliciunt questiones quarti metaphysice.

❡Incipiunt questiones sup quintū metaphysice.

❡Textus cōmenti primi.

❡Principium dicitur aliud quidem ⁊c̄.

❡In hoc loco ponit Phs multiplicitatē significatiōis ter/minorū:quos cōsiderat/⁊ hoc ꝯueniēter:vt inquit Cōmē. cō.1.qꝛ in alijs sciētijs dum soluit̄ aliqua questio:simul ēt distinguunt̄ termini eius si sint distinguēdi.Metaphysi/cus aūt de oibus considerat:⁊ sicut eius subm dicit̄ multi/pliciter:vt dictū fuit in pncipio quarti:ita ēt ea que ꝯsequū tur ens.In oibus aūt analogis reliqua analogata ⁊c̄.ducū tur ad vnū primū:sicut oia sana ad sanitatē:ideo debuit in hac sciētia fieri spālis tractatus de distōne hoꝝ analogo/rū:⁊ reducere oia ad vnū.Primo autē distinguit de his q̄ ꝑtinent ad causas.Scđo de his que ꝑtinēt ad subm ⁊ par/tes eiꝰ:ibi(vnum)Tertio de his que ꝑtinent ad passiones partiū subiecti ibi(perfectū.)Quātū ad primū queritur.

❡Utrum principium ⁊ causa distinguant̄ sm suas ratio/nes formales. Questio.I.

Queritur p.Utrū pncipiū ⁊ causa di stinguant̄ sm suas rōnes formales.❡Et vī ꝙ nō.Primo.Quicqd

Pria rō. est de rōne pncipij.est ēt de rōne cause.g̊ nō distinguunt̄ formalr̄:ꝯñtia pȝ.Añs ꝓ/batur.De rōne pncipij est ordo ⁊ pōritas ad principiatū.Sed nihil plus claudit̄ in rōne cause nisi ordo ⁊ prioritas ad effectū.qꝛ non apparet

Scđa rō quid sit illud.ergo ⁊c̄.❡2°.Si distiguunt̄/hoc nō est nisi qꝛ vnū est superius ad aliud.s.principiū ad cām.Sed hoc est falsum.ergo ⁊c̄.qꝛ oē pncipiatū est effectus.ergo oē pn/cipium est cā:ꝯñtia pȝ.Añs ꝓbatur.Oē principiatū est fa/

Tertia rō ctuȝ a pnº:ergo est effectus eius.❡3°.Principiū ⁊ cā sunt idē ꝯuertibilr̄:ergo pn^m nō est cōius ꙙ causa:ꝯña pȝ.Añs habetur a Pho 4° huiꝰ.tex.cō.3.qui dicit:ꙙ ita ens ⁊ vnū sunt idem cōuertibiliter:sicut principium ⁊ causa.

Respondeo. Primo declarabit̄ que sit ratio pn/cipij:⁊ postea dicetur ad quesitum.

❡Qtū ad pmū dicit̄ ꝙ aliqd claudit̄ i formali rōne pn/

Que sit pncipij rō cipij:⁊ aliquid eaȝ antecedit ⁊ eaȝ ꝯsequitur.❡Principiū enim est relatiuū sm dici:⁊ per ꝯñs significat rē absolutaȝ sub respectu.respectus aūt cōplens formalē rationē princi pij/est relatio ordinis ad id cuiꝰ est principiū:ita ꝙ preter illaȝ rem absolutā/nihil aliud dicit formalr̄:nisi ordinem. Sed qꝛ ordo p̄supponit distictionē eoꝝ que ordinata sunt cum nulla res ad seipsam ordinet̄:ideo distinctio pncipij ab eo cuius est pncipiū p̄supponit̄ formali rationi pncipij lȝ hoc nomē pn^m nō significet ipsam distinctionez.❡Ad rōnē xo principij ꝯsequitur relatio prioritatis ad id cuius est pn^m.nec hꝰ relatio ꝯsequitur ipsam absolute.sed solum in determinata natura:nec icluditur in formali rōne pnci/pij:qđ sic ꝓbatur.❡Possibile est itelligere aliqd eē pnci piū alterius:nō itellecta relatione pōris ⁊ posterioris.ergo hꝰ relatio nō est de formali rōne pncipij:pȝ ꝯñtia.qꝛ nul/la res pōt itelligi absqȝ his que sūt de formali rōne ipsiꝰ. Añs ꝓbatur.Pole est itelligere ꝙ.a.sit principiū.b.cōmu nicans ei eādemmet numero entitatē quā hȝ:⁊ distinctam ab eo solū per relationē ꝓducentis ⁊ ꝓducti.Sȝ isto posi to.a.nō eēt prius.b.ergo pole est.ꝙ.a.itelligat̄ eē pncipiū b.lȝ nō itelligatur esse prius.b.Maior ꝓbatur.Nā lȝ iste casus nō sit polis naturalr̄:pole tñ est ꝙ apprehēdatur sic esse.Nā in nutritiōe forma nutriti cōicatur nutrimēto ea/dem numero:⁊ sicut hoc ita est de facto:ita pole est ꝙ ap/prehendat̄ mām nutriti eādeȝ numero cōicari nutrimen to:⁊ ꝙ nutritū remaneat distinctū a nutrimēto.Et silr̄ pōt apphēdi:ꝙ sic ignis gñans cōicat eādē naturaȝ specificaȝ genito:ita ēt ꝙ cōmunicet eādeȝ nūero:⁊ sic apprehendet̄ esse principiū eius:⁊ nō esse distinctū ab eo per entitatem absolutā nec esse prius eo.Minor ꝓbatur.Si.a.est pus.b. aut est prius quo ad aliqd absolutū.Aut quo ad relationē. Sed nō est prius:quo ad absolutū nec quo ad relationez. ergo nullo modo.Maior pȝ:qꝛ ponit̄ ꝙ in.a.nihil sit nisi nisi suba absoluta ⁊ relatio.Minor ꝓbat̄.Et pmo ꝙ non quo ad absolutū:qꝛ nulla res est prior seipsa.Sed oē abso lutū:qđ est in.a.est in.b.ergo nullū absolutū.a.est pus ab/soluto.b.Qꝛ ēt nō sit prius quo ad relonem/ꝓbatur:relati/ua sunt simul natura ⁊ intellectu:ergo vnū nō est prius al tero.Et sic pȝ ꝙ relatio prioritatis nō est de formali rōne principij:ꝯsequitur tñ ipsam in aliqua determinata natu/ra.s.in ea in qua pn^m ⁊ id qđ est a pncipio distinguunt̄ sm subam suam.❡Sed ꝯ hanc determinationē arguit̄.ꝙ cū simultate nāe inter duas relones stet relatio prioris ⁊ po/sterioris.Prio sic.pus iquātū prius/est pus posteriori.Sȝ prius inquātum prius/dicit̄ relatiue ad posteriꝰ.ergo ali/quid relatiuū inquātum hꝰ est prius suo correlatiuo:ma/ior ⁊ minor pȝ ex se.❡2°.Causa inquātū cā/est prior effe/ctu.At ly inquātuȝ.reduplicat relationē cause ad effectuȝ: qꝛ cā vt causa dicitur relatiue.ergo relatiuū inquātum hꝰ/ pōt esse prius correlatiuo.❡Ad primū dicit̄ ꝙ pus ⁊ po/sterius possunt accipi ⁊ pro relonibus ⁊ pro fundamentis relonuȝ.Si accipiat̄ pro relonibus prioritatis ⁊ posterio/ritatis:negat̄ maior.Si pro fundamētis:negat̄ minor:qꝛ fundamētū prioritatis nō est formalr̄ ipsa prioritas:nec ē relatiuū:nisi vt stat sub prioritate:⁊ vt sic nō est prius po/steriore:vt stat sub relone posterioritatis:qꝛ in vno nō pōt eē prioritas/nisi simul in altero sit posterioritas.❡Ad 2^m negat̄ minor:⁊ dicit̄ ꝙ ly inquātuȝ.reduplicat absolutum cause:⁊ actionē qua ꝓducit effectū.Ad ꝓbationez dicit̄/ꝙ accipiēdo cām pro eo pro quo supponit iste terminꝰ cam: ⁊ nō pro oi eo qđ significat:nō dicit relationē:sȝ rē absolu/tā.Pōt tñ alr̄ dici ꝙ maior est falsa.Naȝ lȝ id qđ est cā/sit prius effectu.tñ causa inquantū causa/nō est prior effectu. ❡Pȝ igitur ꝙ formalis ratio principij dicit ordinē:⁊ iō vbicūqȝ est ordo vnius ad alterū ibi est pncipium.Est aūt ordo partiū in magnitudine:qꝛ de ratione magnitudinis est habere situm.Situs aūt est ordo partiū:ideo in oi ma/gnitudine est aliquid qđ dicit̄ principiū eius:⁊ sic punctꝰ est pncipiū linee.Sed hñ verū est/ꝙ ordo inter punctū ⁊ lineā nō est ordo realis:qꝛ punctus ⁊ linea.cū nō sint duo extrema realr̄ distincta.nō possunt inter se habere relonē realē.

realē. Est ēt ordo in durationibus: sicut vna pars temporis est principiuꝫ alterius. Est ēt ordo in productione rerū: ⁊ sic cor: q2 est pma pars animalis que gñatur: dicit eē pncipiū aliarū partiū: dicitur autē cor esse primū qđ gñatur. q2 aial distinguit a nō aiali motu ⁊ sensu. A corde aūt deriuat virtus motiua ad alias partes: q2 cor semp mouetur. Et silr in corde radicant oēs sensus: lꝫ perficiātur in cerebro. Prius autē est id a quo res habet esse radicalr, q̄ȝ id a quo hꝫ esse tm̄ pfectiue. Est ēt ordo in disciplinis: ⁊ sic pmisse dicūtur principia ꝯnis. Est ēt ordo in politicis: ⁊ sic priceps dicit pricipiū ciuitatis. ⁊ multi alij sunt modi: qbus vna res est pncipiū alteri⁹: sed oēs reducunt ad vnū pmū principiū: qđ est prima cā, efficiēs ⁊ finalis oium. ¶ His declaratis.

Cōclusi o rñsiua. Respōdet ad qōnem hac vnica ꝯclusione. Causa ⁊ pncipiū distinguunt formalr. pbatur. ¶ Ea distinguūtur formaliter: quorū vnū addit aliquid sup rōnē alterius. Sꝫ cā

Addit cā sup ordinē rōnē pois ad posterius. addit sup rōnē pncipij: g. maior pꝫ. Minor pbat. Nā ordo ad effectū, est de rōne cause: sed pter hoc ēt relatio prioritatis est de rōne ipsius. Qđ pbatur. Omne principiū alteri⁹, distincti a se fm subam, est pus eo. Sed ois cā est prinm alteri⁹. cū nihil sit cā sui: ⁊ est distincta ab effectu fm subam. Tuꝫ q2 cā est ad cui⁹ esse seqtur aliud. Tuꝫ q2 suba cuiuslibet effectus est dependēs a cā. g nō est suba ipsius cāe. cuꝫ nulla res depēdeat a seipā. g ois cā est prior effectu. ¶ 2°. Punct⁹ est pnm linee. sed nō est cā linee. ergo aliqđ est pnm quod non est causa: maior patet. Minor pbatur. Si punctus esset causa linee. maxime diceretur causa materialis eius tāq̄ȝ ps. Sed hoc est falsuꝫ: q2 vt demonstrat. 6° phy. tex. cō. 6. nullū ꝯtinuū cōponit ex idiuisibilib⁹. Silr mane est pnm diei ⁊ nō causa: ⁊ termin⁹ a quo motus est pnm motus: nō tm̄ est eius cā. Scđo. pbatur auctē Cōmē. 5° meta. cō. 4° causa est minor pncipio: pnm aūt est q̄si vl'ius causa.

Ad rōnes pmā. **Ad argumenta** rñdetur. Ad pmuꝫ dr̄ negando maiorē: q2 vt pbatū fuit. relatio prioris est de rōne cause: ⁊ pter hoc ēt est de rōne ipsi⁹ influxus ad effectū: q2 ois causa aliqđ influit effectui in suo genere causalitatis. ¶ Ad 2m negatur minor. Ad pbationeꝫ negat ꝯñtia: q2 effectus est adequatū correlatiuū cause: pncipiatū aūt nō est adequatū correlatiuū pncipij: sꝫ tale correlatiuū est hoc qđ dico, ens a pncipio. Nullū aūt tale dr̄ principiatū nisi sit aliquo modo distinctū fm subam a suo pncipio. ¶ Ad 3m negatur añs. Ad pbationē dr̄: primo ꝙ Phs illud posuit gratia exēpli. Exēpla aūt ponim⁹ nō ꝙ semp ita sit. Dr̄ 2° ꝙ Phs accipit pncipiū, nō in sua vlitate. sed cōtracte put principiū dicit relatiue solum ad principiatū. Naꝫ sicut oē principiatū est effectus: ita qcqđ est principium tm̄ principiati est causa.

Ad scđaꝫ

Ad tertiā

Textus cōmenti secundi.

¶ Causa vero dicitur vno quidem modo.

Intentio Phi. ¶ Hoc loco declarat qt modis dr̄ cā, assignās 4or gñra cāꝝ. Et h̄ ꝯsideratio de causis, alr ptinet ad metacum, q̄ȝ ad nālē: q2 nāl ꝯsiderat de eis: vt sūt pnm entis nāl p motū: metac⁹ vero vt sūt ptes entis. ⁊ vt dāt eē effectui, circūscribēdo motū. Rō. n. dātis eē, est por rōne mouētis: ⁊ iō agit de eis: vt cōcurrunt simplr ad esse effectus: circa quā partē de vnaquaq; earum queritur quo ad ipsius causalitateꝫ.

¶ Utrū finis moueat voluntatē metaphorice. Qō. II.

Cap. 2. d. 24. ⁊. 25. Queritur vtrū causalitas finis consistat in mouere voluntateꝫ metaphorice: vt ipsa volūtas moueat se effectiue ad volēduꝫ siue ad intēdēduꝫ finē. Et videt pmo ꝙ nō. ¶ Quicqđ hꝫ causaꝫ effectiuā, hꝫ cāꝫ finalē. Sꝫ intētio finis, nō hꝫ cām finalē. ergo nō est effectiue a volūtate. Maior pꝫ. q2 oē agens agit pter finē. Minor pbat.

Pria rō. Quicqđ depēdet a fine. depēdet ab intētione finis. Sꝫ intētio que est actus volūtatis nō depēdet ab intētione finis. ergo nō depēdet a fine. Minor pꝫ: q2 sequeret pcessus in infinitū in itētionibus. ¶ 2°. Id qđ icluditur i rōne factiua cuiuslibet agētis, nō pōt esse effectus ei⁹: q2 qđlibet tale est prius effectu: sicut ⁊ ipsa cā agēs. Sed intētio finis icludit in rōne factiua cuiuslibet agētis: q2 de rōne cuiuslibet est agere pter finē: ergo intētio finis nō est effect⁹ ipsius agētis. ¶ 3°. Seqtur ꝙ cā finalis nō esset pma causa. Sꝫ hoc est falsuꝫ: cū sit cā causarū. vt dr̄ 2° phy. tex. cō. 31. ꝯñtia pbatur. Illa cā cuius causalitas psupponit aliquē effectū iaꝫ pductū, nō est prima cā. Sꝫ ꝯñsio boni facta itellectui causato, psupponit itellectū iaꝫ esse pductū ab alio effectiue: ergo ista metaphorica motio boni siue finis psupponit aliquē effectū esse pductū. ¶ 4°. Ex hoc seqtur ꝙ sit dare aliquē effectū qui nō habeat aliquā cām finalē. Sed h̄ est ipossibile. ergo ⁊c. ꝯñtia pbatur. Id qđ pcedit oēm causalitatē cause finalis nō hꝫ cām finalē. Sꝫ ipsa volūtas que mouetur a fine, pcedit illaꝫ motionē metaphoricā siue causalitatē finis: ergo seqtur ꝙ ipse nō habeat cām finalem. ¶ 5°. Nulli cause cōuenit causalitas nisi respectu sui effectus lꝫ agēs nō ē effect⁹ finis: sed solū ea q̄ ordinant ad finē sunt effect⁹ eius: ergo causalitas finis non est respectu agētis.

Scđa rō.

Tertia rō

Quarta ratio.

Quīta rō

Respondeo ꝙ causalitas finis ꝯsistit in metaphorica motione volūtatis. ¶ Ad cuius euidētiā sciēdū est, ꝙ lꝫ non oē agēs habeat voluntatē: cuiusmodi sunt agētia naturalia. opꝫ tm̄ oia hm̄oi agētia moueri ⁊ dirigi in fines suos ab aliquo agēte volūtario: ⁊ per ꝯñs lꝫ finis nō moueat voluntatē agētis pximi. q2 ipsaꝫ nō hꝫ. mouet tm̄ illud agens voluntariū, a quo dirigunt hm̄oi agentia prima. ¶ Sciēdum est 2°. ꝙ aliud est mouere pprie ⁊ realr: aliud vero est mouere aliqđ metaphorice. Mouere enim est pprie efficere ⁊ causare aliquid in moto: siue tale causatū sit motus siue forma siue qcquid aliud: ⁊ hoc cōuenit tm̄ cause efficiēti. Uñ ēt appellat causa: vñ pncipiū motus: vt dicit in hoc 5°. metaphy. tex. cō. 2. Mouere aūt metaphorice est nihil in alio causare: sed esse id, pter qđ, siue cuius gratia, aliqđ agens agit. Tale eniꝫ dr̄ mouere metaphorice: q2 videt quodā modo trahere ad se voluntatē agētis: ⁊ hoc modo finis mouet. Unde. S. d. pa pe. q. 9. arti. p. dicit ꝙ volūtas mouet pprie itellectū effectiue. Intellectus aūt mouet volūtateꝫ metaphorice: q2 mouet per modū finis, oñdendo ei bonū. ¶ Sciēduꝫ 3°. ꝙ finis añq̄ȝ in actu sit vel actu habeat ab agēte, pter ipm, est in itellectu agētis: q2 apphensuꝫ est: ⁊ est in volūtate per amorē: q2 ab ipa volitū ⁊ amatū est: lꝫ hoc aliter reperit in deo q̄ȝ in nobis q2 apprehēsio ⁊ amor ⁊ ipse finis pter quē deus agit, nō sunt res a deo distincte realr. sed tm̄ rōne: in nobis aūt realiter distinguunt: sed tm̄ in oibus his est motio metaphorica: q2 ēt diuina bonitas. pter quā deus agit, dicit mouere voluntatē dei. ¶ Ex hoc pbatur ꝙ volūtas finis sit mouere metaphorice. Primo. Esse finē, est esse id cuius gratia aliquid fit. siue aliqđ amatur. Sed esse id cui⁹ gratia. est eē mouētē metaphorice. ergo ⁊c. Maior est Phi pmo metaphysice. ergo ⁊c. Maior est Phi primo metaphy. ⁊. 2° de aia ⁊ 2° physi. ⁊. 5. metaphysi. tex. cō. 2. Probat minor. Esse cuius gratia, est esse amatū ⁊ esse mouētē ad amorē alioꝝ. Nihil. n. est aliud dicē amo. b. pp. a. nisi. a. mouet me ad amādum. b. Quero aūt quō accipit ly mouere: nō quidē realr. q2 hoc est pprium cause agentis: ergo accipit pro mouere metaphorice. ¶ 2° pbatur ex cōi vsu loquēdi. Nā cōmuniter dr̄, ꝙ finis mouet agētē. Sed nō realr. ergo metaphorice. ¶ 3°. Cum dicit, ꝙ deus amat se pp bonitatem suam tāq̄ȝ pter finē. certū est, ꝙ diuina bonitas nullā dat appetibilitatē deo. ¶ Nō eni eius eēntia est amabilior ex bonita

Concło Notāduꝫ

Ois actio est a volūtate.

Quid mouere ppriū ⁊ qđ metaphoricū.

nōn⁹ 3m

Probat intētum.

In phe°. L. cō. 35.

te q̄ sit ex se)ḡ nō vī ex hoc aliud significari/nisi q̄ bonitas mouet metaphorice volūtatē ad amorē ipsiᵒ eētie.

Rñ. quorūdam. Quidam tñ moti rōnibus suprapositis dicūt q̄ causalitas finis nō ɔsistit in hᵒ motiōe metaphorica: sed in hoc/qd̄ aliquid habeat bonitatē ꝛ appetibilitatē in ordine ad ip̄m. Sanitas enim ideo dr̄ finis medicine. qꝛ medicina p̄ter bonitatē ꝛ appetibilitatē quā habet ex natura sua. ꝛ ex aliqua qualitate sibi itrinseca: puta/quia est dulcis vel hᵒ: hꝫ etiā appetibilitatē quādā: coⁱq̄ p ip̄az pōt acgri sanitas. Qd̄ pꝫ: qꝛ si a medicina auferat̄ dulcedo: ꝛ per ɔn̄s illa p̄ma appetibilitas/adhuc pōt remanere 2ᵃ. qꝛ adhuc ip̄a pōt eē appetibilis pp̄ sanitatē. iste modus dicēdi sciētificᵒ est ꝛ nō facile iprobabil: lꝫ p̄mᵒ magis videatur hr̄i ex. S. D. vt dcm̄ fuit. Et iō ad argᵃ in oppᵐ rñdet̄.

Ad pmū Ad primum negatur minor. Ad probationē dicitur q̄ oē dependens a fine dependet ab intētione finis. nisi sit ipsamet intētio: sicut ēt omne p̄ductū est p̄ductū aliqua p̄ductiōe/nisi sit ipsamet p̄ductio. ¶ Ad 2ᵐ negatur minor: qꝛ nulla actio siue operatio pōt esse p̄ncipiū formale quo agēs agit. vt p̄babitur qōne sequēti. Et lꝫ agere p̄pter finē ɔueniat p se cuilibet agenti. tā̄q̄ necessario ɔn̄s ip̄m agens. nō tñ est de formali ꝛ itrinseca rōne ipsius agētis: qꝛ itelligibile est aliquid esse agēs. ꝛ tñ nullū finē intēdere: puta/si in rerū nā eēt tñ ignis (nā itelligibile est q̄ ita sit. cuꝫ nullā ɔ̄dictionē iplicet formaliter) tunc ignis eēt agēs: ꝛ tñ nulla eēt intētio finis. ¶ Ad 3ᵐ negat̄ ɔn̄tia. Ad p̄bationē dr̄: q̄ finis dr̄ esse p̄ma cā: nō q̄ repugnet aliquē finē p̄supponere aliquē effectū p̄ductū a cā agente que sit prior isto fine: sed qꝛ est deuenire ad p̄mū agens. ꝛ vltimū finē: cui lꝫ ɔueniat causalitas effectiua ꝛ finalis. causalitas tñ finalis prius s̄m rōneꝫ ei ɔuenit. Et idē dc̄m est de vnoquoq̄/cui hec duo ɔueniūt. Prius eni diuina bonitas mouet voluntatē dei/q̄ deus p̄ducat effectiue aliquē suū effectū. Et siľr volūtas nostra prius mouetur a fine/q̄ ip̄a moueat aliquid effectiue. ¶ Et si dicat̄: q̄

Instātia motio volūtatis a fine/p̄supponit app̄hensionē finis ab intellectu. volūtas aūt mouet effectiue intellectuꝫ/iperando ei app̄hensionē. ḡ volūtas p̄us mouet effectiue: q̄ moueatur a fine. ¶ Rñdetur. q̄ volūtas nō est p̄prie effectiua illius apprehensionis: sed intellᵉs est qui eā efficit. ¶ Cōtra

Impugnatur pᵒ rñsio ad tertium. p̄ncipalē rñsionē arguit̄. Prius s̄m rōnē/intellᵉs dei mouetur ab eētia eiᵒ/q̄ volūtas a bonitate. Sed motio intellᵉs ab obiecto/est s̄m modū cause efficiētis (lꝫ in deo nihil sit vere efficiēs) ḡ saltē s̄m rōnē causalitas efficiētis est prior causalitate finis. ¶ Rñdeo q̄ intellᵉs dei non mouetur ab eētia eius effectiue: qꝛ inter tale mouēs ꝛ motuꝫ requirit̄ realis distinctio. Bonitas aūt mouet voluntatē metaphorice: ꝛ ideo saluat̄ ibi vera causalitas finis. ꝛ nō causalitas efficiētis. Ex quo pꝫ q̄ causalitas finis est p̄or q̄libet alia. Nec est verū q̄ eētia moueat itellectū s̄m rōnem. qꝛ mouere effectiue est mouere realiter: ꝛ non s̄m rōnem. ¶ Ad

Ad q̄rtū 4ᵐ negat̄ ɔn̄tia. Ad p̄bationē dr̄: q̄ volūtas an̄q̄ moueatur a fine actu est: ꝛ pro tūc nullū hꝫ finem. p̄pter quē ip̄sa actu operet̄. hꝫ tñ finē p̄pter quē ip̄sa ab alio p̄ducta est: ꝛ ideo nō p̄cedit oēm causalitatē finis: qꝛ nō p̄cedit illā qua finis mouit voluntatē illius cause/a qua voluntas p̄ducta

Ad 5ᵐ est. ¶ Ad 5ᵐ dr̄: q̄ agēs vtiq̄ nō ordinatur ad finē: sꝫ bene actio agētis ad ip̄ꝫ ordiat̄. Ad sanitatē. n. ordiat̄ nō tñ medicina. sꝫ ēt p̄paratio eiᵒ. Cālitas ḡ finis est cā opōnis agētis: ꝛ p ɔn̄s ēt eoꝝ q̄ ab agēte fiūt pp̄ finē ɔn̄dū. Et qꝛ actio agētꝭ p̄or ē istis: iō cālitas/finis/p̄ respicit actionē agenits.

Cap. vbi supra. ¶ Utrū finis sit cā s̄m eē qd̄ hꝫ extra. Qō. III.

Queritur 3ᵒ. Utruꝫ ista causalitas ɔueniat fini s̄m esse qd̄ hꝫ in reꝝ natura.

Pria rō. Et vī q̄ sic. ¶ Primo. Ois causa duꝫ causat/realiter est: ḡ finis dum causat realr̄ est. ɔn̄tia pꝫ. An̄s p̄batur Tum qꝛ causalitas est relo realis: ergo reqrit suuꝫ fundamᵐ esse. Tuꝫ qꝛ esse effectū/est esse reale: ergo esse cāꝫ/est esse reale. ¶ 2ᵒ. qꝛ finis vt causat/hꝫ rōnē optimi. Sed eē optimū ɔuenit fini. vt est in re. ꝛ nō vt est in intētiōe: ḡ causat. vt est in re extra. Maior est Phi. 2. physi. tex. cō. 31. Minor p̄batur: qꝛ esse reale/est nobiliᵒ eē intētionali. ¶ 3ᵒ. qꝛ Cōmētator. 12. metaphysi. cō. 36. dicit: q̄ forma balnei ad extra mouet vt finis: ꝛ vt est in itellectu/est agēs desideriū ꝛ motū: ḡ s̄m ip̄m causalitas finis cōuenit rei: vt est ad extra. ¶ 4ᵒ. Scōm illud dr̄ finis habere suā causalitatē. per cuius priuationē dr̄ aliqd esse frustra (qꝛ vt dr̄ 2ᵒ phy. tex. cō. 62. illud est frustra: qd̄ nō ɔsequit̄ finē) Sꝫ dr̄ esse frustra ex p̄uatione finis ad extra. ꝛ nō ex priuatione eiᵒ in intentione: qꝛ agēs semp hꝫ finē in itētione. ḡ ꝛc̄. ¶ 5ᵒ. Nullū ens in potētia/tñ hꝫ causalitatē respectu eius qd̄ est: qꝛ vt dr̄. 2. physi. tex. cō. 37. effectus in actu reqrit cāꝫ in actu: sed ipse finis: puta/sanitas/p̄pter quā accipit̄ medicina/est tñ in potētia: ḡ nullā hꝫ causalitatē. ¶ Dicet̄ forte. q̄ lꝫ finis nō habeat esse in se. pōt tñ esse apprehensuꝫ. ¶ Sꝫ ɔ̄. Nulli cōuenit causalitas p̄ut hꝫ esse diminutū ꝛ itētionale. sed habere eē apprehensuꝫ. est habere esse intentionale. ḡ fini vt est apprehensus nō ɔuenit causalitas. ¶ 6ᵒ. Finis est effectus eoꝝ que sunt ad finē. Naꝫ medicina est cā efficiēs sanitatis: ḡ finis nō est causa earū: pꝫ ɔn̄tia: qꝛ seq̄t̄ q̄ idē eēt depēdēs a seipso. Nā ois effectᵒ depēdet a cau sa. Si ergo medicina est effectus sanitatis/dependet a sanitate: ꝛ si medicina est causa sanitatis: sanitas dependet a medicina. Sic arguit̄. Medicina depēdet a sanitate: ꝛ sanitas depēdet a medicina: ḡ depēdet a se: sicut si. b. dependet ab. a. ꝛ. c. dependet. a. b. sequitur q̄. c. depēdeat ab. a.

Respondeo q̄ causalitas finis ɔuenit rei que dicitur finis/nō quantū ad esse qd̄ hꝫ extra. sed qd̄ hꝫ in aīa. Sed p̄mitto q̄ duplex pōt esse finis p̄pter quē agēs agit. Aliqs eni est finis iam exn̄s/cuiᵒ gr̄a ꝛ amore agēs operat̄: nō qdeꝫ. vt hunc finē p̄ducat. qꝛ iaꝫ est: sed qꝛ ip̄m amat. pp̄ se ꝛ amore amicitie: ꝛ iō pp̄ ip̄m. i. ex eius amore multa operat̄. Alius est finis actu nō exn̄s: sed tñ potētia: p̄pter quē p̄ducendū agēs agit: sicut agentia nāľia agunt p̄pter formā p̄ducendā: ꝛ medicus medetur. vt causet sanitateꝫ. Fini p̄mo modo dicto/pōt ɔuenire causalitas effectiua ꝛ causalitas finalis: 2ᵒ aūt/conuenit tñ causalitas finalis. ¶ His p̄missis p̄batur ɔclusio p̄missa. Primo. Causalitas finis nunq̄ est in actu: nisi dum causalitas agentis actu est: id est nisi dum agens actu causat: Sed quando finis est p̄ductᵒ in eē. agens nō causat actu. ergo tunc finis nō hꝫ actu suā causalitatē. Maior p̄batur. qꝛ causa in actu ꝛ effectus in actu sunt simul: vt dr̄. 5. huius. Sꝫ causalitas efficiētis est effectᵒ causalitatis finis: vt dicitur in eodeꝫ loco: ergo ꝛc̄. Minor ēt pꝫ de se: qꝛ p̄sente termino motus cessat actio. vt dr̄. 2ᵒ de gn̄atione. ¶ 2ᵒ. Finis nūq̄ hꝫ causalitatē suā. nisi dum est id cuius gr̄a aliqd fit. Sꝫ dum est actu in re/nō est id cuius gratia aliqd fit. ergo nō hꝫ causalitatē. Maior pꝫ ex rōne ipsius finis. Minor p̄batur. Dum enim aliqd fit gr̄a ɔsequēde sanitatis/nōdū sanitas est ꝛ q̄primū est/statim desinit qcq̄ fieri gr̄a ipsiᵒ ɔsequēde. Finis aūt p̄mo modo dictus lꝫ p̄existat his que p̄pter ip̄m amātur: hoc tñ accidit ei inquātū est finis: lꝫ cōueniat ei necessario. inquātum est efficiēs ꝛ rōne p̄prietatis sue nature. Si enim per impoľe bonitas dei nō esset. ꝛ esset possibilis esse: adhuc deus posset multa p̄ducē p̄pter eā. tā̄q̄ p̄pter finē. ¶ 3ᵒ. Impoľe est q̄ aliqd: inquātuꝫ est effectus/habeat causalitatē finis: qꝛ inquātuꝫ est finis siue cā finalis habet rōnem principij. ꝛ non vltimi. cum ois cā. inquātum hᵒ sit principiū. Sed finis: vt est in reruꝫ natura: puta/

ra:puta/sanitas iam exñs/est effectus medici ꝛ medicine ꝛ operationũ:que facte sunt ꝓpter sanitatẽ assequendã:ergo sanitas existẽs/non hꝫ suam causalitatẽ. ¶ 4°. Causalitas finis ꝑcedit natura causalitatẽ agẽtis.que est ab illa. Sed causalitas agentis est prior fine:vt est in re extra.ergo fini vt est in re non conuenit causalitas.

Ad pͥmũ **Ad primum** in oppositũ dĩ:ꝙ finis dum causat est realiter nõ quidẽ in se:sed in aia. Nam hunc duplicẽ modũ essendi:ponit Cõmentator.12. metaphy.cõ.36.ꝛ vtrũqꝫ est reale:qꝛ res nõ dicit eẽ in itellectu.aut voluntate.nisi rõne speciei vel amoris:spẽs autẽ rex in intellectu:ꝛ amor quo volũtas amat/sunt accidẽtia: ꝛ per ꝯñs ens reale. Fini igit̃. vt hꝫ tale esse reale.cõuenit causalitas:nõ ad hunc sensum ꝙ ipsa spẽs finis vel amor moueat voluntatẽ metaphorice(nã illa cũ existant si quid mouẽt.mouent realr̃)sed ipse finis vt hñs tale esse.est qui mouet. Et qꝛ cãlitas dicit relationẽ.ideo fini.vt sic existẽti ꝯuenit relõ realis. Ois eniꝫ relatio cause ad effectũ est realis. ¶ Ad argm̃ si accipiat̃ eẽ realr̃ in se:negat̃ añs. ¶ Ad pͥmã ꝓbationẽ dictũ est ꝙ rei.vt hꝫ esse reale in aia/cõuenire põt relõ realis. Et si dicat̃. Jn quo fundat̃ hec relõ dico ꝙ fundat̃ in illo esse/qͦd finis hꝫ in aia. Jstud aũt eẽ nõ fundat hanc relõneꝫ pro se.sed pro fine qui ꝓducet̃:ꝛ ideo ipm̃ non dicit̃ finis.sed id qͦd ꝓducet̃ dĩ finis:ꝛ põt denominari actu cã ex ista reali relõne. ¶ Ad 2am ꝓbationeꝫ añtis negat̃ ꝯñtia:qꝛ esse effectũ dicit eẽ termini realis ꝓductionis a causa agẽte:ꝛ sicut nihil est agẽs.nisi sit in rex nã.ita nec est effect⁹. ¶ Ad 2m negat̃ minor. Sanitas eniꝫ

Ad scḋuꝫ vt hꝫ esse in aia/hꝫ esse spũale ꝛ imãle:sed quia aliqñ finis habet nobilius esse in se ꝙ̃ in aia:puta/dum aliqs agit ꝑꝑ deũ. Jdeo alr̃ rñdetur/ꝙ eẽ optimũ est de rõne finis:quia bonũ ꝛ finis idẽ sunt. Maiorẽ ẽt bonitatẽ semꝑ hꝫ finis. vt sic/ꝙ̃ ea que ordinantur ad finẽ:sed ista bonitas ꝯuenit rei.que est finis.ꝛ nõ itellectioni eius. Cuꝫ ergo sic arguit̃. Finis vt causat/est optimũ:dico ꝙ hec propositio falsa est de virtute sermonis:qꝛ ly vt:reduplicat cãm ꝑdicati. Ex relatione aũt causalitatis/nõ ꝯuenit alicui ꝙ sit qd optimũ: sed cõuenit ei ex nã sua. Debet g̃ sic itelligi. Finis est optimum.idest id cuius grã aliquid fit est optimũ.i.est nã que/dã potẽs esse:que dum erit actu/maiorẽ habebit bonitatẽ

Ad tertiũ ꝙ̃ fuerit bonitas eorũ.que ad ipsaꝫ ordinabant̃. ¶ Ad 3m dĩ:ꝙ Cõmẽ.sic itelligit. Forma balnei ad extra mouet vt finis.qꝛ est res ꝑꝑ quã quis operat̃:sed ista causalitas siue motio metaphorica/nõ põt ei cõuenire nisi ꝭm ꝙ illa forã ad extra stat sub esse suiipsius vt est in aia. Et cuꝫ dĩ ꝙ est agẽs desideriũ:hoc nõ dꝫ itelligi.quasi ꝙ desideriũ balnei sit effectiue ab appͥhensione balnei:imo est effectiue a voluntate:sed bene verum est ꝙ volũtas nõ põt efficere nisi ꝑsupposita illa apprehẽsione:ad quẽ sensuꝫ.lꝫ iproprie dĩ

Ad qͣrtũ causa agẽs desideriũ. ¶ Ad 4m negat̃ maior. Ad ꝓbationẽ negat̃ ꝯñtia. Naꝫ illud dĩ frustra qͦd non ꝯsequit̃ rem: cui rei prius ꝯueniebat cãlitas finis.ꝭm eẽ eius in anima.

Ad 5m ¶ Ad 5m dĩ:ꝙ rñsio data est bona. Ad iprobationẽ dĩ/ꝙ esse qͦd habet finis nõdum ꝓductus in itellectu ꝛ voluntate.non est eẽ diminutũ.ꝛ intẽtionale.i.esse rõnis.sed est eẽ reale ꝛ spũale/qͦd est eẽ nobili mõ:ꝛ ideo fini:vt hꝫ tale eẽ/

Ad 6m põt cõuenire cãlitas. ¶ Ad 6m negat̃ ꝯñtia. Quia finis vt hꝫ esse in sua actuali existẽtia/est effect⁹ eorũ que sunt ad finẽ.ꝛ nõ cã.qꝛ vt sic est posterior. Finis aũt vt hꝫ eẽ amatũ ꝛ apprehensuꝫ est causa eorũ que sunt ad finẽ:ꝛ vt sic non est effectus. Nec seqtur ꝙ sit depẽdẽs a se:qꝛ qñ tertiũ nõ dependet eo modo a 2o.sicut 2m a pͥmo.nõ opꝫ ꝙ 3m depẽdeat a pͥmo. Nam lꝫ forma depẽdeat a materia subiectiue: ꝛ materia dependeat a forma terminatiue(qꝛ potẽtialitas materie per formã terminat̃:vt dictum est) Non tñ sequitur ex hoc ꝙ forma depẽdeat a seipsa.

¶ Utrũ causalitas cause agẽtis sit agere. Qõ. IIII.

Queritur 4°. Utrũ causalitas cause agẽtis ꝯsistat in actione/siue i hoc qͦd est agere. ¶ Et videt̃ ꝙ sic. Primo. Jn eo consistit causalitas cause agẽtis.ꝑ qͦd agit effectum suũ. Sꝫ agit per actionẽ.ergo in actione cõsistit eius cãlitas. Maior pꝫ.qꝛ vnũqͦdqꝫ est tale denoiatiue per id qͦd est tale eẽntialr̃. Minor ꝓbatur.qꝛ actio est via ad effectũ:vt dĩ.3.physi.tex.cõ.18. ¶ 2°. Jn eo cõsistit hͦ cãlitas/sine quo nõ põt intelligi cã agens. Sꝫ non põt itelligi ꝙ sit agẽs sine actione.ergo cãlitas eius cõsistit in actione. ¶ 3°. Jn eo consistit cãlitas agẽtis.quo posito ꝛ oi alio circũscripto adhuc cõuenit ei cãlitas. Sꝫ posita actõe ꝛ oi alio circũscripto/cã agẽs ẽ agẽs.g̃ ꝛc̃. Maior pꝫ ex terminis:ꝛ minor:qꝛ sicut ipoĩe est albedinẽ eẽ in aliquo.gn ipꝫ sit albũ:ita ꝛ actionẽ gn ipm̃ agat. ¶ 4°. Per agẽ esse ctũ.distinguit̃ causa agẽs ab alijs causis.ergo in hoc consistit eius cãlitas. Pꝫ ꝯñtia:qꝛ cause nõ distinguunt̃ in rõne cause.nisi per ꝓpriam causalitatẽ. Añs ꝓbatur. Agere effectũ cõuenit cause agẽti.ꝛ nulli alteri.ergo ꝑ agere distinguitur cã agens ab alijs. ¶ 5°. Jn eo ꝯsistit cãlitas agẽtis/in qͦ fundat̃ relatio eius ad effectũ(qꝛ efficiẽs vt efficiẽs dicit̃ relatiue ad effectũ.) Sꝫ hͦ relatio fundat̃ sup actiõe:vt dicitur.5.metaphy.ergo in actione ꝯsistit eius cãlitas. ¶ 6°. Agens denominat agẽs ab actione.ergo formalis rõ agẽtis:vt est agens/in actione consistit.

Pͥma rõ. Scḋa rõ. Tertia rõ. Quarta ratio. Quĩta rõ. Sexta rõ.

Respondeo ꝙ ꝑsens questio potest triplr̃ itelligi. Nam iste terminus causalitas.est terminus relatiuus:ꝛ significat relationẽ cause ad effectũ:que relatio fundat̃ in aliquo absoluto.qͦd est in causa. ¶ Põt igitur primo queri que sit cãlitas.i.qd sit pͥnm formale quo agẽs agit. ¶ 2°.que sit habitudo cause agẽtis ad suum effectu:ꝛ qꝛ qlibet effectus est dependẽs a causa sua. ¶ Põt 3° esse sensus/que sit cãlitas agẽtis:id est/q̃uo faciat ad esse sui effect⁹:ꝛ hoc est ꝓprie querere de causalitate. ¶ Juxta istos tres sensus ponunt̃ tres ꝯnes:quarũ prima est. Actio nõ est formale ꝑncipiũ:quo agens agit. Probatur. Nullus effectus est formale pͥnm quo causa agit:qꝛ qͦlibet hͦ pͥnm est ꝑus effectu. Sꝫ actio agẽtis est effect⁹ eius.ergo nõ est formale pͥnm quo agit:maior pꝫ. Minor ꝓbatur. Ad cuius euidẽtiã supponit̃ pͥmo/ꝙ actio sit in passo:vt dĩ 3° physi. tex.cõ.20.ꝛ 3° de aia. Supponit̃ 2°/ꝙ actio sit ipsa forma. que acqrit̃ in passo:puta/ꝙ calefactio est ipse calor:qͦd pꝫ: qꝛ in passo.inquãtũ est passiuꝫ.nihil aliud est nisi pͥnm passiuꝫ:ꝛ relatio ad agẽs ꝛ forma acqsita. Actio aũt nõ est pͥncipiũ passiuũ.cum ipm̃ ꝑcedat actionẽ. Non est ẽt relõ:qꝛ relatio non acquirit̃ nisi aliquo absoluto prius acqsito.nihil autem ꝑus acqritur in passo/ꝙ̃ ipa actio. Ex his arguit̃ sic. Actio est forma acqsita in passo. Sꝫ forã acqsita est effectus agẽtis.ergo illa entitas.que est actio est effectus agẽtis. ¶ Sed contra arguit̃. Omne agens refertur realiter ad suuũ effectũ. Sꝫ agens nõ refert̃ realr̃ ad actionẽ.ergo actio non est effectus ei⁹:maior pꝫ. Minor ꝓbatur. Relõ agẽtis ad effectũ fundat̃ in actione.vt dĩ 5° metaphy.t.c. 20. Sꝫ relõ agẽtis ad actionẽ nõ fundat̃ in actione.nõ.n. fundat̃ in illa que dĩ effect⁹ agẽtis:qꝛ talis actio est terminus illius relõnis ꝛ nõ fundamẽtũ. Non etiam fundat̃ in alia actione:qꝛ sic cẽt abire in infinitũ. ¶ Rñdetur pͥmo: ꝙ Phs non dicit.5.metaphy.relationẽ ꝓducẽtis ꝛ ꝓducti fundari in actione:sed solũ ꝙ ꝯseqt̃ actionẽ. Dicit̃ 2°:ꝙ relatio agẽtis ad actionẽ est realis:ꝛ fundat̃ in principio formali quo agẽs agit:puta/relatio ignis ad calefactionẽ fundatur in calore ignis. Dicit̃ 3°:ꝙ iste calor nõ fundaret hũc respectum/nisi ꝑsupposita actione.i.egressu calefactionis

Triplex qͥtũ itellꝰ. Pͥma ꝯº. Suppoᵐ pͥmũ. Suppoᵐ scḋm. Actio est forã i passo acqsita. Formatur ratio. Jnstãtia. Cauillationis solutio.

ab igne. Cū enim calefactio sit ipsemet calor. qui acqritur in calefactibili: prius est itelligere hunc calorē. vt est calefactio: qr prius est sub quodā fluxu de iperfecto ad pfectuz. ꝙ habeat esse quietū ꝛ pmanens in subto: ꝛ sic vt est calefactio pcedit seipz. vt est calor. Relatio igit ignis ad hūc calorē ɔsequitur hūc calorē. vt est calefactio / siue vt est actio.

Instātia ¶ Sed ɔ. In pmo instāti esse isti⁹ caloris in quo icipit tēdere de iperfecto ad pfectum iste calor refert per te realr ad ignē. ꝛ tñ tunc vt est actio / nō pcedit seipz. vt est forma.

Solutio. ¶ Rñdetur ꝙ hoc verū est: sed nectio precedit effluxus ꝛ emanatio huius caloris ab igne absꝙ vlla actione media que vere sit actio: sed est simplex emanatio: ꝛ hoc sufficit: sicut ēt cōtingit in alijs causis creatis que pducunt effect⁹ suos per simplicē emanationez.

Scda ɔ° ¶ 2ª ɔ. Causalitas primo mō dicta / nō ɔsistit formalr in actione siue in agere. Probatur. Hꝰ cālitas manet remota actiōe agētis. ergo nō est ipsa actio: nec in ea ɔsistit: ɔñtia pz. Añs pbat. Nā Sor. q genuit Platonē adhuc est causa Pla. postꝙ desijt generare. i. adhuc refert ad ipm relatione realr. cū sit pr̄ eius. Pr̄nitas. n. est spālis relo pducētis ad pductum. ergo remota actione remanet hꝰ cāliltas.

Instantia ¶ Sz ɔ. Sor. est cā fieri Platonis. ꝛ nō est cā esse ei⁹. alioquin eē Pla. depēderet a Sor. Sz fieri Pla. Ampli⁹ nō est. ergo Sor. nō est cā alicuius qd sit in pla. ¶ 2°. Ois causa vel est in actu / vel in potētia. Sz sor. nō est cā in potētia. qr iā effectus ei⁹ posit⁹ est: nec est causa in actu: qr nihil actu causat in pla. ḡ nō est cā ei⁹. ¶ Ad pmū negat minor pro 2ª parte. Nō eniz distinguit cā fieri a causa eē. p hoc ꝙ fieri effect⁹ sit a cā. ꝛ eē nō: sed p hoc ꝙ fieri nō est in actu nisi duz cā actu agit. esse aūt effectus pōt remanere cessante actiōe cause. nec ab ea dependet quo ad sui pmanentiā / nisi talis cā sit eēt cā in ɔseruando. ¶ Ad 2ᵐ negat minor: ꝛ dr̄ ꝙ Sortes est cā in actu: nō qdē qr actu causet: sed qr aliqñ causauit: ꝛ adhuc est effect⁹ eius ad quē refert / sicut ēt aliqs dr̄ pater: qr aliqñ genuit ꝛ fili⁹ eius est. Iste aūt modus causalitatis ppriе significat per hoc / ꝙ est habere effectū. ita ꝙ nihil aliud est. a. eē cāz effectiuā nisi. a. habere effectū a se pductū: ꝛ ista denominatio cause effectiue / nō est ab ipsa efficiētia: cū talis nō sit. sed ab ipso effectu.

Nōnᵐ pᵐ ¶ Ad cui⁹ euidētiā. sciēdū est ꝙ effect⁹ aliqñ denominat a cā. Naz rē volitā aliqñ nominam⁹ voluntatē: puta / cū de re volita dr̄. hec est volūtas mea: ꝛ silr cā aliqñ denominat ab effectu. puta cū dr̄. arbor floret floribus: ꝛ tunc effect⁹ dr̄ effectus formalis pro ꝙto hz modū forme in denominādo: ꝛ ideo cā efficiēs pōt denoīari effectiua ab effectu.

3ª ɔclo. ¶ 3ª ɔ. Causalitas 3° modo dicta non est actio agētis: sed est dare eē effectui.

Nōnᵐ 2ᵐ ¶ Ad cui⁹ euidētiam. sciēdum est ꝙ qlibet effectus depēdet a causa sua sz differēter. Nā aliqua cā est cā totius entitatis effect⁹: sicut deus qui pduxit ꝛ māz ꝛ formā: ꝛ totū eē cuiuslibet rei. Alia est causa tñ ptis subē sui effectus: sicut ignis nō pducit māz ignis geniti. sed tñ formā. dicetur ergo ꝙ esse ignis geniti depēdet a mā fundamentalr. ꝛ a forma formalr: ꝛ ab igne gñante depēdet pductiue. Influit igit cā efficiens in effectū: qr vel pducit totā eius subaz / vel partē que est forma: ꝛ hoc modo effect⁹ ab ea depēdet: ꝛ per ɔñs in hoc ɔsistit hꝰ cāltas. s. i hoc ꝙ est efficere: siue hoc sit per verā actionē: siue sit p simplicē effluxū effect⁹ a causa. Et ad hūc sensum intelligēda sunt verba. S. Tho. in expositione illius litere tex. cōm. ē. pmi. Cause adinuicez cause sunt. vbi dicit: efficiens est causa: inquantum agit.

Ad pmā rōnez. **Ad argumenta** Rñdetur. ¶ Ad primū negādo minorē. Nā id qd pducit / a cā agēte / vel est ipm pductū: vel est formalis termin⁹ productionis: productū qdē pducit mediante formali termino. Naz dealbatio prius terminat ad albedinē ꝙ ad parietez albuz: ꝛ qr illa entitas que est albedo. ea distincta a pariete albo. Ideo hꝰ productū producit mediāte actione a se distincta realr. Sz qr huiusmodi actio nō est in agēte. ideo nō agit formaliter ea mediante prout ly formaliter. se tenet ex parte agentis: lz concedatur. vt se tenet ex parte effectus. Ideo ɔuenietius diceret ꝙ albū fit mediāte albedine siue dealbatione. Ipse vero termin⁹ formalis nō fit mediāte actione a se realr distincta. sed solū rōne: qr vt dictū fuit albedo. vt est in fieri ꝛ in fluxu quodā / fm quē modū dr̄ actio / est prior seipsa: vt est in facto eē.

Ad 2ᵐ ¶ Ad 2ᵐ negat minor: lz eniz nō possit itelligi ꝙ aliq causa actu agat sine actione: siue sit verā actio siue simplex emanatio. pōt tñ intelligi ꝙ aliqua causa effectiua sit in reruz nā. dato ꝙ actu nō agat. sed ad hoc sufficit itelligere ꝙ habeat effectū.

Ad 3ᵐ ¶ Ad 3ᵐ negat minor: ꝛ dr̄ primo ꝙ si aliqua actio: puta calefactio separaret ab oī subiecto / per ipsam nihil fieret: ꝛ ideo tūc posset itelligi actionē esse. ꝛ tñ nullā cām efficiētē eē: sz hñ verum est / ꝙ posito illo casu / hꝰ calefactio non haberet rōnē actionis. Dr̄ 2°: ꝙ actio hz ꝙ sit actio ꝛ ꝙ sit effectus siue forma effecta ab agēte. Posita igit actione ꝛ cā efficiēte / ponitur cāltas eius: qr ab actione separari non pōt qn ipsa sit effect⁹.

Ad 4ᵐ ¶ Ad 4ᵐ negat maior. Nam causa efficiēs distinguit ab alijs pmo ꝛ formalr. non p hoc ꝙ est actu agere: sz p habere effectū a se productū: nā hoc posito: ꝛ oī alio circūscripto: statiz ponitur ꝙ aliqd sit cā efficiēs.

Ad 5ᵐ ¶ Ad 5ᵐ dr̄: vt declaratū fuit ꝙ relatio agētis ad passum non fundat sup actione: qr relatio nō est nisi vbi est eius fundamētū. actio aūt nō est in agēte: ꝛ iō non fundat relatio agētis: sz fundat in pncipio quo agēs agit. ɔsequitur tñ actionez. i. effluxum effectus a causa.

Ad 6ᵐ ¶ Ad 6ᵐ dr̄: ꝙ actio duo significat. Primū est ipsa forma que acqritur in passo: ꝛ hoc est qddam absolutū: ꝛ significat per actionē in recto. Aliud est ipsa relatio agētis: ꝛ quātuz ad hoc actio denominat itrinsece ipsuz agēs: ꝛ in hoc cōsistit causalitas. 2° modo dicta. Res vero absoluta quā significat actio non denominat agēs: nisi denominatione extriseca: sz de tali denominante negatur antecedens.

¶ Utrum forma det esse. Questio. V.

Capꝫ ꝯ. 8. q. **Queritur** quinto de causalitate forme ꝛ mãe simul: ꝛ videt ꝙ cāltas forme / nō ɔsistat in dare eē illi / cui⁹ est forma.

Pūm arg. ¶ Quia vel illd eē est ipsamet forma. vel aliquid ab ea distinctū. Sed non est ipsa forma. Tum qr nulla res dat seipsaz. Tuz qr supra probatuz fuit lib. 4. q. 12. ꝙ esse distinguit ab eētia. Si est distinctuz a forma: sequit ꝙ causalitas forme sit cāltas efficiētis: qr id a quo est res ab eo distincta / est cā efficiens eius.

Scdm ¶ 2°. Ea que distinguunt soluz. vt nomē ꝛ verbuz / distinguunt tñ rōne. Sz forma ꝛ esse qd dat distinguunt soluz. vt nomē ꝛ verbū. ergo non sunt distineta: ꝛ per ɔñs cāltas forme nō est in dare eē distinctū. Maior pz. qr que sic distinguunt. distinguunt tñ grāmaticalr siue tñ quo ad modū significandi. ꝛ non fm rē. Minor pbatur. Naz lux est forma lucidi. lucere aūt est esse lucidum: sed lux ꝛ lucere distinguunt solum. vt nomē ꝛ verbum. ergo etiam forma ꝛ esse.

Cōclo **Respondeo** duabus ɔnibus. quarū prima hec est. Cāltas forme ɔsistit in hoc ꝙ est cōstituere suppositū.

Notā ¶ Ad cuius euidētiaz. sciēdū ꝙ forma adueniēs mãe hz tria que lz sint in eodē istāti. quo forma vnit mãe. habēt tñ inter se ordinē rōnis siue nature. Primū est ꝙ forᵃ ɔstituit suppositū: qd est ppriū susceptiuuz esse. Nā eē est pmo act⁹ ipsius subsistētis qd est suppoᵐ: ꝛ ɔñter est ēt act⁹ partiū ei⁹. Dr̄ aūt forma ɔstituere suppoᵐ: nō qr suppositū sit tñ forma. sz qr ex vnione forᵉ ad mãm ipsum suppositū resultat: siue dicat tertiaz entitatē / ab his

Tria mitāt mā ꝯ mu ꝛ materi

distinctam

distinctā partibꝰ simul sumptis/siue nō. ¶ 2^m^ est ꝙ a forma egredit ipm esse per modū cōcomitātie ⁊ cuiusdā nālis sequele: ⁊ hoc eē intelligit eē actus suppositi iā ꝯstituti ꝑ formā: nō ꝙ forma efficiat eē: qꝛ esse ab eo est effectiue/a quo est ⁊ ipsa forma. Sꝫ qꝛ eē est effectus formalis forme: ⁊ est ab ea distinctū: sicut qlibet effectus est distinctꝰ a sua causa. ¶ 3^m^ est ꝙ forma limitat ⁊ terminat amplitudinē capacitatis mãe. Abstracta eniꝫ per operationē intellꝰs oi dispōne ⁊ oi forma a mā quo ad actualē existētiam forme in mā (qd dico: qꝛ nō est poſſe abstrahere formā a mā quo ad cōceptū qdditatiuū mãe. cū non sit itelligibilis nisi per analogiā ad formā) abstracta inq̄ꝫ sic omni forma: mā hꝫ quandā amplitudinē quantū est ex se ad recipiendū indifferēter hanc vel illā formā: sed adueniēs mãe aliqua determinata forma: puta forma ignis. limitat hanc capacitatē mãe: qꝛ dum hꝫ istā formā/non est simul cū ea capax alterius forme.

In quo cōsistat cālitas forme

¶ Dī ergo: ꝙ causalitas forme ꝯsistit in hoc/ qd est ꝯstituere suppositū ⁊ dare ei esse: qd ꝓbatur: qꝛ his duobꝰ positis ⁊ oi alio remoto: adhuc manet causalitas forme. his vo remotis nō manet eiꝰ causalitas. Uñ lꝫ anima itellectiua maneat separata a corpore: qꝛ tñ tūc nō ꝯstituit suppositū nec dat ei esse: ideo ipsa separata/nullius est forma: nec hꝫ causalitatē forme. Tertiū aūt. s. limitare mãe capacitatē/ꝯsequit vtiqꝫ causalitatē forme: sed nō est de formali rōne ipsius. qꝛ datur aliqua mā: puta mā celi/cuiꝰ capacitatē forma nō limitat: qꝛ nō est capax ſm se alicuiꝰ alterius forme. Silr ꝙ esse forme sit ab ea distinctū/non est ex formali causalitate ipsiꝰ: sed aliunde ꝯtingit. s. ꝓpter rōnes. qbus probatū fuit supra oēm formā creatā distingui a suo eē. Uñ si per iposſe esse eēt idē qd forma. ⁊ forma ꝯstitueret suppositū. ⁊ daret ei eē qd est ipsamet. adhuc haberet suā causalitatē. Et qd dictū est de forma subali: dī ēt de accidētali. Naꝫ albedo adueniēs parieti dat ei esse albū: ⁊ per prius ꝯstituit ꝓpriū susceptiuū illiꝰ esse: quod quidē susceptiuū est ipm cōpositū resultās ex pariete ⁊ albedine.

Ad pmā rationem

¶ Ad primum contra hanc conclusionem dicitur ꝙ esse forme est ab ea distinctum: ⁊ ꝙ non est ab ea effectiue: sed formalr tāq̄ꝫ effectꝰ formalis.

Ad scdāꝫ

¶ Ad 2^m^ negat maior. Nā amor ⁊ amare. i. actus amādi sunt res distincte: qꝛ amor est pn^m^ formale/quo elicit actus amādi. ¶ Dī 2°. ꝙ lucere ⁊ lux distinguunt: sicut forma ⁊ effectꝰ formalis. Ad ꝓbationē dī: ꝙ ea que distinguuntur grāmaticalr/distiguunt in modo significādi: quē aliqñ ꝯsequit distinctio rei de necessitate: vt pꝫ in cōcretis ⁊ abstractis. Nā albū significat aliquid qd nō significat albedo.

2^a^ ꝯclo. Que sit mãe cālitas.

¶ 2^a^ ꝯ. Cālitas mãe cōsistit in receptione forme a se distincte ⁊ ꝓducte ab alio effectiue.

Nōnduꝫ

¶ Ad cuius euidētiā sciendum est: ꝙ sicut mā hꝫ de se quodā modo infinitatē capacitatis. ita ois forma ⁊ actꝰ hꝫ ex se quādam infinitatē. qꝛ de se est cōicabilis. Unde ⁊ forme solis/non repugnat cōicari multis: lꝫ hoc repugnet ex pte mãe. Ex receptiōe aūt forme in mā/terminat hec amplitudo forme. qꝛ nō est amplius receptibilis in alia mā: nec pōt aliꝫ cōicare suuꝫ eē.

Nōn^m^ 2^m^

¶ Sciēdū 2°: ꝙ nulla for^a^ naturalis est ꝑ se subsistēs ꝑter aiam itellectiuā. Et ideo ad h ꝙ sit: opꝫ eaꝫ recipi in aliquo in quo sustētet. istud aūt potētiale est mā. Et ꝑꝑ hoc dī ꝙ quelibet forma a mā depēdet quo ad suū existere: qꝛ existere nō pōt nisi in materia. ¶ Ex his dī pmo: ꝙ causalitas mãe ꝯsistit eētialr in recipere formā: ⁊ eā sustētare: qd ꝓbatur.

Qūo cāe sunt sibiinuiceꝫ cāe.

¶ Primo. Qꝛ cāe sunt sibiīnuicē cause. sed ordinate. Naꝫ finis ⁊ efficiēs sibi corrñdent. Efficiēs eniꝫ nō est causa causalitatis finis: sed est cā existētie ipsius. Finis aūt est cā causalitatis agentis: qꝛ ex hoc ꝙ agēs motum ē a fine/ꝓduc effectū suū. Silr forma ⁊ mā sibi corrñdēt. Nā cālitas forme est. qꝛ dat esse mãe. cālitas vo mãe est qꝛ recipit ⁊ sustētat formaꝫ. ¶ 2°. Quia posito ꝙ mā recipiat formā. statim posita est eiꝰ causalitas. ergo in hoc cōsistit formalr: pꝫ ꝯñtia: sicut ēt supra arguebat. ¶ Et si dicat ꝙ mā nō sustētat aiaꝫ itellectiuā: cum ipsa sit ꝑ se subsistēs. ergo sequit ꝙ respectu eiꝰ nō haberet causalitatē: qd tñ est falsuꝫ. ¶ Rñdetur: ꝙ lꝫ aia itellectiua nō depēdeat a mā quo ad suuꝫ eē: est tñ recepta in mā: ⁊ ēt depēdet a mā. inquantuꝫ est forma: qꝛ imposſe est ꝙ actu informet nisi sit in mā. Dī 2° ꝙ formaꝫ receptā in mā/esse entitatē ab ea distinctā/non claudit formaliter in causalitate mãe. qd probat. Proprietates forme nō sūt de itrinseca rōne cālitatis mãe. Sꝫ isti sunt modi ꝯñtes illuꝫ actū/respectu cuius mā hꝫ suā causalitatē: qꝛ distinctio forme a mā est relatio ipsius forme: ⁊ depēdētia ipsius ab agēte/est relatio eius ad agēs. ergo ⁊c. Dī 3°: ꝙ mām terminare formā/nō ꝑtinet itrinsece ad eiꝰ cālitatē. Sed ꝯsequit: qd pꝫ: qꝛ mā priꝰ nā recipit formā q̄ꝫ terminet eiꝰ āplitudinē. Dicit aūt mā terminare formā: nō aliqd ei dādo quia istud ꝑtinet ad cām agētē: sed eam recipiēdo. Ex hoc enim ꝙ forma est recepta in mā: terminata est amplitudo ipsiꝰ.

Instātia

¶ Sed ꝯ arguit. Primo. Si forma finit ⁊ terminat per mām. sequit ꝙ forma separata a mā haberet quandā infinitatē: sed h est falsuꝫ: vt satis pꝫ. Si eni quātitas eēt absq̄ꝫ subiecto adhuc eēt finita. ergo non terminat ꝑ māꝫ. Maior ꝓbatur: qꝛ remoto pncipio termināte reꝫ: remanet iterminata. ¶ 2°. Anima separata hꝫ ideꝫ esse numero qd habuit in mā. ergo non est terminata per mām: añs pꝫ: quia istud esse est ita terminatum postq̄ꝫ anima separata est: sic etiam erat dum esset in corpore.

Notāduꝫ

Ad primum negatur minor. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā sciēdū est ꝙ alr est de formis accidētalibus: ⁊ alr de subalibus. Naꝫ forma accidētalis intēsibilis: que est in subto/hꝫ determinatos gradus ꝑfectionales. est eniꝫ vel vt duo/vel vt quatuor/vel hꝰ. Si aūt eēt separata ab oi subiecto/haberet oēs gradus possibiles ꝯuenire tali forme. Naꝫ albedo separata eēt intensissima: ⁊ iō ex h ꝙ est recepta in aliquo dī esse terminata ad hunc vel illuꝫ gradum: ⁊ sic est duplr terminata per subiectum. Est eniꝫ terminata quo ad entitatem suam: ⁊ est terminata quantum ad esse: qd dat ipsi subiecto. Forma vo substantialis dat nobiliꝰ aut ignobiliꝰ eē ſꝫ ꝙ materia est nobiliori vel ignobiliori mō disposita. ita ꝙ si sint plures forme eiusdē speī: quarū vna det nobiliꝰ eē q̄ꝫ altera: hoc non erit ex pte formarū: qꝛ oēs sunt eque ꝑfecte ꝑfectione eētiali. sꝫ erit ex parte dispositionum. Si igit forma esset a mā separata ipsa haberet eē tāte nobilitatis q̄ꝫta pōt ei ꝯuenire. cōstat igit ꝙ ois forma per māꝫ terminat. ¶ Ad 2^m^ dī: ꝙ sic animarū/aliqua dat nobiliꝰ esse mãe: q̄ꝫ alia ſm ꝙ mā est magis vel minus disposita: ita ēt dum separata est retinet illd numero eē: sed nō cū illa iperfectione quā ꝯtraxerat ex vnione sui ad mām: nec tñ istud eē est intensum. qꝛ ad intensionē requiruntur diuersa esse sibi succedētia illius qd intēdit. Posset tñ alr dici ꝙ vna anima separata: hꝫ nobiliꝰ eē q̄ꝫ alia. ¶ Et si dicat. g nō ē verū ꝙ forma separata hēat oēꝫ ꝑfectionē eēndi sibi possibilē. Respōdet ꝙ hoc nō est itelligēdum de forma que prius coniuncta est: ⁊ postea separatur: sꝫ de forma que ꝓducitur extra materiam: puta/si fieret vna anima extra corpus.

¶ Textus cōmenti secundi/circa medium.

¶ Et accidit multotiens dictis causis.

Intentio Phi.

¶ Hoc loco ponit Phs tres ꝯnes quaꝝ pma hec est. Uniꝰ rei pñt eē plures cāe ꝑ se. Naꝫ phyale cā ꝑ se est argētum/ ⁊ artifex/ ⁊ vsus ꝓpter quē fit/ ⁊ ipsa for^a^ phyale. Ista autē sunt plura. Ergo minor pꝫ: ⁊ maior: qꝛ phyala ab oibꝰ istis depēdet. ¶ 2^a^ ꝯclusio. Cause sūt sibiīnuicē cāe. Nam effi-

Hic Not. quamvis causalitas m[ateri]e consistat in recept[io]ne formę, non t[ame]n in hoc consistit tota eius causalitas. nam m[ateri]a non solum d[icitu]r c[aus]a mat[eri]e respectu formę. sed etiam respectu compositi. un[de] ... causalitas nō solum in illo consistit sed

ciēs est cā eē finis.⁊ finis est cā cālitatis efficiētis:⁊ silr mā sustentat formā:⁊ forma actuat mām:vt supra declaratuz fuit. ¶ 3ª conclusio. Eadem causa efficiēs/potest eē causa oppositoꝝ:sed non codē modo. Nam gubernator/cum abest/est causa destructionis nauis:⁊ cum adest/est causa saluationis eius. he due vltime conclusiones satis ꝯstant: sed prima valde dubia est.⁊ ideo queritur.

¶ Utrum idem effectus possit esse a pluribus causis perfectis/eiusdem ordinis. Questio. VI.

Cap. 2. d. 20. ⁊ 37. Queritur Utrū idē effect⁹ possit habere plures causas p se in eodē gn̄e cause:puta in gn̄e cause efficientis:que cause sunt eiusdē ordinis.i.nō eēntialiter subordinate:sed eiusdē spēi:quarū quelibet p se sit sufficiēs. Nam ꝙ eiusdez possint eē plures cause essentialr subordinate/nō est dubiū. Homo eniz ⁊ sol gn̄ant hoiem. Silr ꝙ possint esse plures.quaruz nulla sit sufficiēs.ſʒ quelibet sit partialis. Tractus.n.nauis:depēdet a Soꝛ.⁊ a pla.partialiter si nullus sit p se sufficiēs. Et arguit̄ ad partē affirmatiuā. ¶ Primo. Sit minima mā que naturalr p se existere possit/⁊ sit summe disposita ad formā ignis/⁊ approximētur ei tres ignes/siue in eodē situ siue in distinctis:quoꝝ ignīū quilibet sit tante virtutis/quante est alius. Tunc sic. Ex his trib⁹ ignibus gn̄abit̄ in hac mā vnicus ignis/⁊ sufficiēter a quolibet eoꝝ.ḡ vnus effect⁹ hʒ plures cās totales eiusdē spēi. ꝯn̄tia pbat̄:qꝛ oēs isti tres ignes/sunt eiusdē spēi ⁊ quilibet est cā totalis:qđ pʒ:qꝛ quilibet eoꝝ alys duobus remotis/adhuc gn̄asset istuz ignē:qꝛ actiuo naturali nō īpedito ⁊ debite approximato passo sufficiēter disposito/necīo seqtur actio:ex 6° phẏsi.tex.cō.63. Añs pbat̄. nā ꝙ iste ignis sit vnus:pʒ ex vnitate mãe ⁊ forme ⁊ quātitatis. Qꝛ ēt sit a quolibet istoꝝ trium pʒ:qꝛ non est maior ratio/ꝙ sit ab vno ꝙ̄ ab alio:cū oēs per casuz sint equales virtutis.⁊ eodē mō approximati. ¶ 2°. Unus effect⁹ pōt simul habere plures cās finales totales.ergo ⁊ plures effectiuas. ꝯn̄tia pbatur:qꝛ nō apparet maior rō huic ꝙ̄ inde. Añs pbat̄. Si qs opetur pp gloriā ⁊ pp pecuniā:ita ꝙ alterū nō mouet voluntatē eius.alteꝝ sufficiēter eaz mouet. ¶ 3°. Jlle numero Soꝛ.qui est genit⁹ a Pla.pōt eē genit⁹ ab alio:⁊ ille nūero ignis q est ab.a.pōt eē a.b.sufficiēter. ḡ eiusdē effectus pn̄t esse plures cause totales ⁊ eiusdē ordinis. Añs pbatur multiplr. ¶ Primo. Si ignis pduct⁹ ab.a.nō posset idē numero eē pductus a.b.sequeret̄ ꝙ inter idiuidua eiusdē spēi eēt ordo eēntialis depēdētie. Sed hoc est falsuz qđ pbat̄:qꝛ in eēntialr ordinatis nō pōt iri in infinitū.in indiuiduis aūt eiusdē spēi itur in infinitū.ḡ ꝯn̄tia pbatur:qꝛ eēntialis depēdētia effect⁹ a causa nō est aliud nisi sic esse ab vna cā/ꝙ ab alia eē non possit. ¶ 2°. Jstam sensationem quā nunc causat.a.visibile potest ꝯseruare.b.visibile.ergo pōt ēt ipsammet pducere:⁊ qđ dr̄ de sensatione.dōm est de igne vniformiter:ꝯn̄tia pʒ:qꝛ nō apparet maior ratio:ꝙ.a.visibile ꝯseruet aliquaz visionē.ꝙ̄ ꝙ cā pducat.pcipue qꝛ visio nō ꝯseruat̄.nisi ad psentiam obiecti a quo est. Añs pbat̄. Posito casu ꝙ deus poneret vnū aliud visibile oīno simile ipsi.a.in eodē situ in quo est a.subtrahēdo causalitatē ipsius.a. Dicet̄ forte:ꝙ istud nouū visibile nō ꝯseruaret priorē visionē:sed causaret aliam de nouo. ¶ Sʒ ꝯtra. Ex hoc sequit̄ ꝙ sentiēs siue videns posset cognoscere driam inter hoc visibile:⁊.a. Sʒ hoc est falsum:qꝛ posituz est ꝙ sint oīno silia. ¶ 3°. Si duo ignes sufficiēter approximarent̄ eidē mãe.qlibet ipsoꝝ sufficiēter igniret eaz sine alio.ergo ille numero ignis/qui eēt genitus ab vno eoꝝ/posset esse genit⁹ab alio:pʒ añs:⁊ ꝯn̄tia: quia non apparet per quid intrinsece distinguerētur.

Pria rō. — Scda rō. — Tertia rō.

Respondetur duabus ꝯn̄ibus. Quarum prima hec est. Nullus effectus pōt simul hr̄e plures cās efficiētes eiusdē ordinis totales:pbat̄:qꝛ si sic seqtur ꝙ talis effect⁹ a nulla illarū cārum eēt per se depēdēs. Sʒ hoc est falsuz.ergo ⁊c. Falsitas ꝯn̄tis pbat̄:qꝛ eēntialis ⁊ per se depēdentia effectus a causa est de formali rōne effectus:vt effect⁹ est.ergo ab ipso non pōt auferri. Añs aūt pbatur. Sit.a.effect⁹hn̄s p te causas totales eiusdē ordinis.b.c.⁊.d. Tunc arguit̄ sic. A.pōt eē sine.b.⁊.c.ḡ nō depēdet eēntialr a.b.⁊.c.ꝯn̄a pʒ. Añs pbat̄. A.est sufficiēs ⁊ totalis cā.b.ergo.a.oī alio circūscripto pōt pducere b.⁊ sicut argutū est.de.b.⁊.c.ita pōt argui ꝙ non depēdeat a.b.qꝛ.a.pōt esse.b.nō existēte.puta si pducat̄ a.c. ¶ Dicetur forte ꝙ lʒ.a.a nulla istarū seorsū accepta eēntialr depēdeat.depēdet tn̄ ab oibus sil. ¶ Sʒ ꝯ. Qn̄ effect⁹ depēdet a plurib⁹ causis simul:⁊ a nulla ipsarū pcise accepta.tunc nulla ipsaꝝ est totalis siue sufficiēs. Qꝛ si det̄ oppositū.s.ꝙ sit sufficiēs/tūc ab ea pcise accepta depēdet. Sʒ ponebatur ꝙ oēs ille cāe eēnt sufficiētes.ḡ ⁊c. ¶ 2ª ꝯ. Nullus effectus pōt eē idē numero a plurib⁹ causis totalib⁹ eiusdē ordinis.⁊ intelligo sic istam conclusionem:ꝙ nullum idem numero indiuiduum productum ab agente naturali/esset idem numero si fuisset productum ab agente eiusdez speciei:ita ꝙ ignis genit⁹ ab.a.non esset idem numero si esset genit⁹.a.b.⁊ pbatur. Primo. Si ignē genitū ab.a.potuisset eundē numero gignere.b.seqtur ꝙ effectus nālis determinat⁹ nō hr̄et cām determinatā. Et seqtur 2°:ꝙ talis effect⁹ nō eēt eēntialr dependēs a sua cā. Sʒ ista sunt falsa.ergo. Falsitas pmi ꝯn̄tis pʒ:qꝛ ex 2° phẏsi.tex.cō.38.⁊ 5° meta. tex.cō.2. Effect⁹ determinat⁹ hʒ cāz determinatā maxime in nālibus. Falsitas ēt 2ꝰ:pʒ ex dictis in pma ꝯclone. Prima aūt ꝯn̄tia pbat̄. Effect⁹ qui est tm̄ a causa idifferēte/nō est a causa determiata:qꝛ determinatio ⁊ idifferētia se mutuo excludunt. Sʒ p te ignis qui est ab.a.pōt eē idifferēter a.b.⁊ econtra.ḡ est a causa idifferēte. Scda ēt ꝯn̄tia pbat̄: qꝛ p te/iste ignis pōt eē nō gn̄ante.a.sed gn̄ante.b.⁊ pōt eē nō generāte.b.sed generāte.a.ergo a nullo istoꝝ eēntialr depēdet. ¶ 2° pncipalr arguit̄:qꝛ ex hoc seqtur:ꝙ si duo corpa equalr luminosa approximarētur.equalr alicui pti aeris vniformiter disposite/nō causarēt maius lumē ambo simul/ꝙ̄ qđlibet illoꝝ p se. Sʒ hoc est euidēter falsuz ⁊ sensui repugnās.ḡ ⁊c. ꝯn̄tia pbat̄:qꝛ ſm hanc opinionē illudmet nūero lumē qđ causaret vnū illoꝝ corpoꝝ/causaret ⁊ reliquū:⁊ non aliū. ¶ Nec est dōꝫ ꝙ si.a.⁊.b.luminosa causant.c.lumē in aere ꝙ.a.per se causaret illud intēsius:qꝛ.a.⁊.b.simul sunt maioris virtutis ꝙ̄.a.p se. Nec est dicēdū ꝙ lumē causatū p se ab.a.causaret̄ ēt.a.b.p se ⁊ pcise accepto.ſʒ esset intēsius:qꝛ positū est.ꝙ.a.⁊.b.sint eq̄lis virtutis.ḡ.b.non causaret intēsius lumen ꝙ̄.a. ¶ 3°. Si idē numero effect⁹ qui est a causa nāli pōt eē ab alia:seqt̄ ꝙ eadē visio que est causata ab.a.visibili posset eadē nūero eē a.b.visibili. Sʒ hoc est falsum.ḡ.ꝯn̄tia pʒ:quia nulla apparet ratio pp quā effect⁹ huius cause possit eē ab alia/ꝙ̄ effectus alterius. Falsitas ꝯn̄tis pbat̄.pmo:qꝛ seqtur ꝙ visio.a.nō eēt pꝓria ipsi.a.⁊ p ꝯn̄s notitia sensitiua nō est pꝓria ⁊ distincta.ſʒ vlis.qđ repugnat ei. Tum qꝛ sensitiua est ⁊ particularis. Tum qꝛ est ituitiua:ꝯn̄a pbat̄.visio.a.p te pōt eē causata.a.b.ponat̄ ḡ in eē.ergo hec visio non tm̄ erit visio.a.ſʒ ēt visio.b.⁊ p ꝯn̄s nulli eorum erit propria. ¶ Dicetur forte ꝙ non dʒ poni in esse:quia non est possibilis in sensu cōposito.ſʒ tm̄ in sensu diuiso. Posito eniz ꝙ visio sit ab.a.non est possibile ꝙ simul sit a.b.tm̄ est possibile ꝙ sit ab vtroqꝫ disiunctim. ¶ Sʒ ꝯtra. Adhuc seqtur ppositūz:qꝛ ponat̄.b.in eodē situ cum.a.⁊ corrūpat̄.a. Si eadē visio numero manet.sequitur ꝙ visio cōseruetur in

oculo

Pria ꝯ. — Cauilla tio. — Diluit. — Scda ꝯ. — Eliminatio cauillationum. — Cauill. — Impu.

oculo longũ tempus ad absentiam sui ꝓpꝛij obiecti visibilis: qđ est ꝯ phm̃ 2° de aĩa.tex.cõ.141.dicẽtẽ ꝙ sensus in actu ⁊ sensibile in actu sunt sil: pꝫ ꝯñtia: qꝛ ista visio est ꝑ te causata ab.a.⁊ ꝯseruat: ⁊ tñ.a.nõ est. ❡ 4°. Seqꝛ ꝙ.a.visibile causaret visiones q̃si ĩfinitas vel vnã equallẽtẽ infinitis. Sꝫ hoc est exp̃sse falsuꝫ.vt pꝫ.g̊.ꝯñtia ꝓbaꝛ: qꝛ ꝑ te visionẽ quã causaret qđcũqꝫ visibile/eãdẽ nũo p̃t causare.a.g̊ actu causat. Pꝫ ꝯñtia. qꝛ actiuũ nãle agit ꝺm suũ totũ posse.ergo.a.sil causat visionez.b.⁊ visionẽ.c.⁊ sic in singulis. vel causat vnã visionẽ equiualentẽ oĩbus istis.

Ad pmã — **Ad argumenta** in oppositũ rñdeꝛ. Ad p̃m qđ est directe ꝯ p̃mã ꝯnẽ dr̃ p̊/ꝙ qlꝫ illoꝝ igniũ est ꝑ se sufficiẽs ꝓducere ignẽ. Dr̃ 2°. ꝙ ab oĩbus illis sil ꝓduciꝛ vnus ignis. Dr̃ 3°. ꝙ iste ignis ꝓductus non eẽt idẽ nũo.si ꝓductus fuisset tñ ab vno illoꝝ ignium. Dr̃ 4°: cũ nullus illoꝝ igniũ ꝑ se ⁊ solitarie accept⁹/fuisset sufficiẽs cã ꝓductiua istius ignis: g ꝓductus est ab oĩb⁹ illis tribus sil: ⁊ hoc ideo qꝛ iste ignis est nec̃io nobilioꝛ ⁊ ꝑfectioꝛ quolꝫ igne g ꝓduct⁹ fuisset ab aliq̃ illarũ causarũ per se accepta. Ex quo pꝫ ꝙ iste ignis nõ hꝫ plures cãs totales: ſꝫ habeat tres: quaꝝ q̃lꝫ est ꝑtialis. ❡ Ad 2m dr̃: ꝙ hr̃e plures fines totales.dupl̾r p̃ot itelligi. Uno mõ: ꝙ vere: ⁊ ꝺm rem sint fines. Alio mõ ꝙ sint fines solũ ex ꝑ̃stitutione volũtatis. Si p̃mo mõ/negaꝛ añs: qꝛ est tñ vnus totalis finis oĩuꝫ reꝝ. Si scđo mõ.negaꝛ ꝯñtia. Nã si ipsa valeret.sequereꝛ ꝙ qlꝫ effectus nãlis posset ꝓduci nãl̾r ab agẽtib⁹ nãlibus/specie distinctis.⁊ sic ignis posset generari.⁊ ab igne.⁊ ab aqua. Pꝫ ꝯñtia: qꝛ per te talis effect⁹ p̃ot eẽ ꝑꝑ duos fines totales sp̃e distinctos.g̊ bñ sequiꝛ id qđ dictuꝫ est: si ex pluralitate finiũ argui p̃ot vniformiter pluralitas agẽtiũ.

Ad scđaz distictio. — ❡ Ad 3m negaꝛ añs. Ad p̃mã ꝓbationẽ dr̃: ꝙ vnũ indiuiduũ dependere essential̾r ab alio eiusdẽ spẽi p̃ot intelligi dupl̾r: ſꝫ iste oꝛdo nõ ꝓpꝛie dicaꝛ essentialis: ſꝫ dicaꝛ oꝛdo ꝑ se: qꝛ essentialis depẽdẽtia est tñ ad illas causas/que hñt causalitatẽ sup totã spẽm. Primus sensus est: ꝙ Indiuiduũ vnius spẽi depẽdet ab alio eiusdẽ spẽi tanq̃ꝫ a per se cã extrinseca. Et hoc est verũ. Et cũ iꝓbaꝛ.dico ꝙ auc̃tas phi intelligẽda est ad hunc sensuꝫ: ꝙ vni⁹ effect⁹ nõ sunt ĩfinite cãe essential̾r suboꝛdiate: ⁊ hic sensus nõ repugnat huic. scilꝫ ꝙ vnũ idiuiduũ dependeat ꝑ se ab alio idiuiduo eiusdẽ spẽi: qꝛ nõ seqꝛ ex hoc ꝙ hẽat ĩfinitas cãs essential̾r oꝛdinatas: sed bñ seqꝛ/ꝙ esset depẽdens ab ĩfinitis causis oꝛdinatis per se: si gnõ fuisset eterna. Nec valet. Iste cause sũt ꝑ se oꝛdinate.g̊ sunt essential̾r oꝛdinate: qꝛ ad veritatẽ cõsequẽtis/reqꝛiꝛ ꝙ sint diuersaruꝫ spẽꝝ: ⁊ ꝙ oẽs sil ꝯcausent. Nullũ aũt istoꝝ reqꝛiꝛ ad veritatẽ añtis. Alius sensus est/ꝙ vnũ idiuiduũ depẽdeat nõ solũ ꝑ se: ſꝫ ẽt ꝓpꝛie essentialiter ab alio eiusdem speciei: ⁊ sic negatur ꝯñtia: nec vllam hꝫ apparẽtiã. Ad 2am ꝓbõnẽ negaꝛ ꝯñtia: qꝛ p̃ot qs ꝯseruare ꝑ aliqđ tp̃s aliquã entitatẽ.quã nõ p̃ot ꝓducere: sicut pꝫ ꝙ caloꝛ ꝯseruaꝛ in aqua vel ab ipsa aqua.vel ab aere circũstante: ⁊ tñ a nullo istoꝝ ita intẽsus caloꝛ ꝓduci p̃ot. ❡ Et cũ dr̃ ꝙ ꝓductio ⁊ ꝯseruatio idẽ sunt. Uerũ est vbi sil ꝯiunguntꝛ. Sꝫ tñ aliq̃ ꝯseruatio p̃ot esse nõ ꝓductio hec: ſꝫ qcqđ sit de hac ꝯñtia.negaꝛ añs. ❡ Ad ꝓbõnez dr̃.ꝙ.b.visibile causat nouã visionẽ distinctã a visiõe.a.visibilis: nõ tñ sensus cognoscit hãc dr̃iaꝫ causalẽ: ſꝫ cognoscat dr̃iaꝫ specificã obiectoꝝ: puta albedinis ⁊ nigredinis. Cuius rõ est: qꝛ obá sp̃e distincta alio.⁊ alio mõ imutãt: obá ꝟo solo numero distincta.⁊ oĩno sil̾ia habẽt penitus eundẽ modũ imutandi.

Ad tertiã distictio. — ❡ Ad tertiaꝫ ꝓbationẽ: negaꝛ ꝯñtia.⁊ dr̃ ꝙ isti duo ignes distinguerentꝛ intrinsece per suas quãtitates ⁊ per foꝛmas. Extrinsece ꝟo distiguerentꝛ ꝑ causas efficiẽtes. Et ꝙ opoꝛteat foꝛmas hoꝝ duoꝝ igniuꝫ distingui/pꝫ: qꝛ alia est nũo actio hui⁹ ignis ab actione illius ignis.g̊ est alia entitas ꝓducta per hanc actionẽ.puta/calefactionẽ ab entitate ꝓducta ꝑ calefactionẽ alterius: pꝫ ꝯñtia: quia ipsa actio non est res distincta a foꝛma que producitur in passo.

Añs idiuiduũ dependet ab alio per se sed nõ eẽntialiter.

❡ Textus cõmenti tertij.

❡ Omnes ꝟo cause dicte.

❡ Hoc loco ponit sex modos causaꝝ: ⁊ quẽlꝫ eoꝝ diuidit ꝑ actũ ⁊ potẽtiã. Nã supioꝛ diuisio fuit gñis in spẽs: qꝛ fuit ꝑ ꝓpꝛiã dr̃iaꝫ causalitatis cuiuslibet eaꝝ.s.efficiẽtis ⁊ finis: ⁊ foꝛme/⁊ mãe. Primus modus est: qꝛ cãꝝ aliq̃ est p̊oꝛ: ⁊ aliqua posterioꝛ. Que diuisio est eadẽ cũ illa q̃ dr̃: ꝙ cãꝝ aliq̃ est ꝓxima ⁊ aliqua est remota: vt exponit Cõmẽtatoꝛ cõ.3° Et distinguuntꝛ in hoc/ꝙ cã ꝓxima est imediata effectui. imediatione suppositi. Cã ꝟo remota est imediata imediatione v̾tutis.dicimus.n.ꝙ cã ꝓxia agit mediãte v̾tute cause remote. Qꝛ nõ est sic itelligẽdũ: q̃si v̾tus q̃ est subtiue in cã remota/mediet iter cãm ꝓximã ⁊ effectũ: ſꝫ qꝛ ipsa cã ꝓxima/nõ depẽdet ꝺm se a cã remota: ſꝫ virtus ei⁹ ab ea depẽdet: ⁊ ideo v̾tus cãe ꝓxime nõ attingit effectũ: nisi qꝛ in ipsa participaꝛ v̾tus cãe remote. Caloꝛ eniꝫ ignis nõ eẽt p̃n^m calefactionis: nisi p̃suppo sito motu celi/a quo oĩs sp̃us ĩferioꝛ ⁊ oĩs actio depẽdet. ❡ 2a diuisio est in cãm per se: ⁊ in cãm ꝑ accidẽs. Cã ꝑ se est illa q̃ ꝓpꝛia virtute facit ad effectũ: ⁊ sic graue ꝑ se descendit rõne grauitatis quã hꝫ. Cã ꝑ accñs est: cuius effectui ꝑ se ꝯiungiꝛ aut nec̃io.aut nõ aliqs alius effectus: ⁊ sic remouẽs colũnã sustentantẽ coꝛpus graue/est qdẽ cã ꝑ se remotionis colũne: ⁊ est cã ꝑ accidẽs descẽsus illius grauis: ſꝫ hic descensus ꝯiungaꝛ nec̃io remotioni colũne. ❡ 3a distinctio est in causaꝫ simplicẽ: ⁊ in cãm cõpositã. Cũ enim dico ꝙ medicus medeꝛ.dico cãm simplicẽ.cũ aũt dico ꝙ soꝛ.medicus medeꝛ.dico qđ cõpositũ ex causa ꝑ se: ⁊ causa per accñs. Quelꝫ aũt istaꝝ causarũ diuidiꝛ in actũ ⁊ potẽtiã. Nã aliqua est cã que actu agit: aliqua ꝟo que nõ. sed p̃ot agere. Inter quas hec dr̃ia est: qꝛ causa ꝑticularis in actu sil est cũ effectu in actu: cã ꝟo in potẽtia non est simul cum effectu. ❡ Circa quod queritur.

Intentio phi. — Cãe multiplex modus. — Nota. — Dr̃ia modoꝝ cãe.

❡ Utrum cã ⁊ effectus in actu sint simul. Qõ. VII.

Q ueritur Utrum causa ⁊ effectus in actu sint simul. ❡ Et videꝛ ꝙ nõ. Primo. Poẽe est ꝙ itelligẽtia fuerit cã in actu mot⁹ celi añq̃ꝫ celũ moueret. Sꝫ hoc posito/cã fuisset in actu/⁊ effectus non. igiꝛ.minoꝛ pꝫ. Maioꝛ ꝓbaꝛ. Et supponiꝛ p̊/ꝙ nõ repugnet itelligẽtiã fuisse p̊usq̃ꝫ moueret celũ. Supponiꝛ 2°/ꝙ moueat celũ nõ ꝑ potẽtiã executiuã motus: ſꝫ ꝑ iperiũ volũtatis: vt ꝓbabiꝛ in.12.hui⁹. Supponiꝛ 3°: ꝙ itelligẽtia in illo p̊oꝛi quo fuit añ celũ habuerit velle respectu mot⁹ celi postea futuri. Tunc arguiꝛ sic. Hec itelligẽtia hꝫ volitionẽ respcũ mot⁹ celi/quẽ aliqñ causabit.g̊ hec itelligẽtia est in actu causans. Pꝫ ꝯñtia: qꝛ illa volitio in ipsamet/est ꝓductio mot⁹ celi.ꝑ 2m p̃suppo^m. Qꝛ aũt effect⁹.i.motus celi: tũc nõ sit actu.pꝫ ex 3° p̃supposito. ❡ 2° seqꝛ: ꝙ dom⁹ eẽt/dũ domificatoꝛ domificat. Sꝫ hoc est falsuꝫ.g̊ ꝯñtia pꝫ: qꝛ domificatoꝛ actu causat dũ domificat. Falsitas ꝯñtis ꝓbaꝛ: qꝛ dom⁹ nõ ẽ actu nisi postq̃ꝫ facta est. Sꝫ q̃ꝫdiu domificatoꝛ domificat nondũ facta est. ❡ 3°. Ea nõ sũt sil nã ⁊ in actu: q̊ꝝ vnũ p̃ot eẽ altero nõ existẽte. Sꝫ cã in actu ꝓducẽs ⁊ cãns effectũ p̃ot eẽ.dato ꝙ effect⁹ nũq̃ꝫ erit.g̊ nõ sũt sil: maioꝛ pꝫ. Minoꝛ ꝓbaꝛ. Si eniꝫ ignis calefacit lignũ: vt gñet ignẽ: est vtiqꝫ actu gñans: ⁊ tñ nõ est nec̃e ꝙ ignis gñeꝛ: qꝛ p̃ot ipediri gnõ ei⁹. ❡ 4°. Sit a.lumẽ ꝓductũ in istãti a sole in aere: ⁊ argꝛ sic. Post istãs ꝓductiõis hui⁹ lumis ipse effect⁹.i.b lumẽ/est in actu. Sed causa eius non est in actu.ergo ⁊c̃.maioꝛ pꝫ. Minoꝛ ꝓbaꝛ: qꝛ cãm esse in actu.vt hic accipiꝛ: est eaꝫ actu causare. Sed

Pꝛia rõ. — Scđa rõ. — Tertia rõ — Quarta ratio.

post illud instãs hoc corpus luminosuz nõ causat istud lu/
men.g nõ est in actu. Minor pbat. Lumen prius pductũ
est.ergo nũc non pducit. añs pz.z ꝯña:qꝛ nullius rei sunt
due pductiones totales:aliogn talis res bis acciperet esse.
¶ Dicet forte ꝙ lz nõ causet illud lumen.tñ intendit ipm.
Sz ꝯtra:qꝛ ponit ꝙ tale luminosuz vniformiter maneat.z
quo ad situ.z quo ad oẽs eius qualitates in eadez dispõne/
Quita rõ in qua prius fuit.¶ Quinto. Anteq̃ finis sit in actu/hz cau
salitatẽ suam:z tunc ea que sunt ad finẽ actu sunt.ergo ali/
quis effectus particularis.puta medicina est in actu.cuius
causa.s.sanitas est tñ in potentia.

Distictio. **Rñdeo** ꝙ causaz esse in actu dupl'r intelligi põt. Uno
mõ:qꝛ actu agit:z sic sol generãs florẽ/est actu
dum eũ pducit:z ignis calefaciẽs/est actu dum causat calo
rẽ in passo. Alio mõ dr causa esse in actu:nõ qꝛ actu causet:
sed qꝛ actu existit.z actu refert ad effectũ suũ:z vtroqz isto/
Nõn p^m rum modoz ꝯtractabit hec qõ.¶ Et quãtũ ad p^m sensum
sciendũ est:ꝙ effectuũ.aliqs est entitas successiua.aliquis
vo est entitas permanẽs. Entitas successiua dr illa cuius pti
bus repugnat esse sil:sz vna adueniẽte/altera transit.cuius/
modi est tps/motus/z actio z passio. Entitas pmanẽs dicit
Nõn 2^m cuius partes sil sunt.nec vna alteri succedit.¶ Sciendum
scdo:ꝙ hic querit de simultate nãe que dr per oppositũ ad
prius nã.vñ sicut in his quoz vnũ est prius nã altero/non
ꝯuertit subsistẽdi ꝯña. Ita per oppositũ ꝯuertit in his q̃
sunt sil nã:adeo ꝙ vni repugnat existere.altero nõ existẽte
Pria cõclusio. z eẽ.¶ His notatis:hec est pma ꝯ. Causa in actu:z effectus
q est res successiua in actu sunt sil nã. pbat. Primo. Nulla
res actu denoiat nisi per formã actu existente. Sed agens
dum actu agit denoiat agere siue agẽs.ergo actio siue pdu
ctio actu est. Maior pz:qꝛ denoiare nõ est nisi existẽtis.mi
nor ẽt pz:qꝛ ex sola pductione siue actione.agẽs dr formali
Causalis ratio. ter agẽs. Et qꝛ actio agẽtis idẽ est cũ passione eius qõ fit:iõ
ẽt fieri ipsius rei sil est dũ agẽs agit.¶ Et si arguit. Cõtra.
Quicqd est/aut est fm se totũ:aut fm aliquã ptẽ sui. Sz p/
ductio siue fieri rei/nõ est fm se totũ:neqz fm ptẽ sui:qꝛ de
motu nihil est actu/nisi mutatũ esse.g fieri siue motus/non
Soluitur est sil cũ cã agẽte/dũ actu agit.¶ Rñdet ꝙ maior est fal/
sa in rebus successiuis:qꝛ ad hoc ꝙ talis res sit actu. sufficit
ꝙ aliqd indiuisibile ipsius sit actu:z ꝙ ꝯtinuet partẽ pteri/
Cõclo 2^a tã cũ futura.¶ Scda ꝯ. Effectus qui est res pmanẽs/z qui
pducit in instãti/actu est dũ agẽs agit. Probat. Productio
siue actio est actu dum agẽs agit.g z effectus pductus in in
stanti. Añs pz:qꝛ ipoẽ est intelligere ꝙ aliqd sit agẽs actu:
z ꝙ actio nõ sit:aliogn esset agẽs sine actione.qõ est ipoẽ.
sicut z ipoẽ est/ꝙ aliqd sit albũ sine albedine. Cõsequẽtia
pbat. Effectus pductus in instãti dum fit est. Sol.n.simul
illuminat z illuminatus est.ergo si eius fieri est sil cũ agen
te/ẽt effectus est sil cũ eodẽ.ꝯña pz. Añs pbat:qꝛ si prius
fieret q̃ sit.ergo illud fieri esset in tẽpore z non in instanti.
Patet ꝯña:qꝛ ois pductio in qua est pus z posterius im/
Cõclo 3^a plicat motũ:z per ꝯñs tẽpore mensurat.¶ Tertia ꝯ. Effe/
ctus qui est res pmanẽs pducta per motum/nõ semper est
actu dũ agens agit. pbat. Poẽ est cã actu agente/effectum
nunq̃ esse in actu.ergo nõ opz ꝙ semp sit in actu dũ agens
agit.ꝯña pz. Añs pbat. Dum.n.sol generat rosaz.i.duz dis/
ponit mãm:vt sit apta ad suscipiẽdũ formam rose.poẽ est
hunc effectũ ipediri:ne rosa generet.puta/vel p abundan/
tiaz pluuie:vel p nimiã siccitatẽ z hmõ. Et sil'r dum disponit
mã pro gnõne Sor.poẽ est Sor.nũq̃ gnãri aliquo impe/
Cõclo 4^a dimento supueniẽte.puta/aborsu vel infirmitate.ergo zc.
¶ Quantũ vo ptinet ad 2^m sensum ponit ista ꝯclo que est
quarta. Effectus in actu z causa in actu nec̃io simul sunt. p/
batur. Extrema relationis realis simul sunt actu necessario.
nõ ꝙ oporteat aliquod eoz esse necesse necessitate absolu/
ta.sed qꝛ si vnũ est:opz aliud esse. Sed efficiens z effectum
sunt extrema relationis realis:vt dicet infra.g si causa est
actu.necesse est effectũ esse actu. Nõ sic aũt est de cã in potẽ
tia.qꝛ nõ refert relatione reali ad effectũ:nec ecõtra. Domi
ficator enĩz nullã hz actu relationẽ realẽ ad domũ pducẽ/
daz.nec ecõtra.¶ Sed pter ea que dicta sunt vr esse alius Nota
sensus qui haberi põt ex verbis phi z Cõmẽtatoris in fine
cõmenti terty. Quidã enim est effectus dependẽs a cã sua
solũ quo ad fieri. Quidã vo dependet a causa:z quo ad fie/
ri z quo ad factũ esse:qꝛ existere nõ põt nisi a cã ꝯseruet:z
in his effectus postq̃ pductus est/simul est actu cũ cã sua:
q̃diu effectus pmanet:qꝛ existere nõ põt.si causa corrũpa/
tur. Causa vo a qua nõ ꝯseruat effectus.dr cã in potentia:z
hanc nõ opz simul esse cũ effectu:z ideo de hac dicit Phs.
Corrumpunt enim nõ simul domus z edificator.

Ad argumenta rñdet. Ad pmũ negatur maior. Ad
Ad pbationẽ cõcedunt oia illa
presupposita:sed negat ꝯña. Et dicit ꝙ illa volitio/nõ est
actu pductio.i.nõ hz actu rõnẽ pductionis:sed tũc habebit
rõnẽ pductionis.qñ per causaz effectus ponet in actu:z iõ
dum illa volitio est:z motus celi nõ est.cõcedit quidez/ꝙ
pductio motus celi est actu:sed tñ nõ est actu pductio mo
tus celi.¶ Ad 2^m negat ꝯña:sed bñ sequit ꝙ domificari Ad
est dum domificator domificat.nõ aũt sequit domuz eẽ:vt
patuit per tertiã ꝯnem.¶ Et si dicat ꝙ phs in tex.dicit ꝙ
hic domificator est sil in actu cũ hoc edificio. Dico ꝙ acci/
pit edificiũ non quo ad esse ipsius:sed quo ad fieri ipsius.
Opz enim edificium esse nõ fm esse cõpletum:sed quo ad
fieri dum edificat.¶ Ad 3^m negat minor de effectu q pdu Ad
cit in instãti. Impoẽ.n.est assignare aliquã mẽsurã in qua
aer illuminet:z nõ habeat aliqd lumen. Si vo intelligitur
de effectu/q est res pmanẽs pducta p motũ:sic cõcedit to/
tũ arg^m:z est pbatio tertie ꝯnis.¶ Ad 4^m dr p.ꝙ postq̃ Ad
lumen pductũ est in aere:ipsuz lumen nõ est in actu fz p^m
sensum.i.dum fit actu:sz iaz factũ est:est tñ in actu iuxta 2^m
sensũz:qꝛ actu refert relatione reali ad corpus luminosum a
quo depẽdet:z sil'r cã est in actu:qꝛ actu refert real'r ad istõ
lumen.¶ Dr 2^o ꝙ q̃diu lumen ꝯseruatur in aere.tam diu
põt dici ꝙ lumen fit:qꝛ nihil aliud est lumen fieri in aere.
nisi aerẽ illumiari. Cõtinue aũt aer illuminat. q̃diu lumẽ
hz:nõ ꝙ nouũ lumen pducat vel ꝙ preexistens intẽdat:
sz qꝛ ꝯseruat. Fieri.n.z ꝯseruari idẽ sunt real'r:vt dicet qõ/
ne sequenti.¶ Ad 5^m dr:ꝙ finis anteq̃ habeat esse in actu Ad qu
fm se hz causalitatẽ suã:z tũc est actu in itellectu tali actua/
litate que sufficit ad hoc/ꝙ finis dicat actu causa. Quidam
tñ dicunt ꝙ ꝯclusio itelligenda est soluz de cã efficiente:qꝛ
etiã solum phs de ista exemplificat:sed sustineri potest.ẽt
si intelligatur vniuersal'r de omni causa. Cõf.

¶ Utrũ pductio z ꝯseruatio sint idẽ. Questio. VIII.

Queritur 8^o. Utrũ operatio/qua agẽs p/
ducit effectũ suũ/sit eadẽ cum
illa/que ipz ꝯseruat.¶ Et vr ꝙ nõ. Prio. Enti/ Pri
tas diuisibilis:z entitas indiuisibilis non sunt
eadẽ entitas. Sz pductio alicuius effectus est idi/
uisibilis.ꝯseruatio aũt est diuisibilis.g pductio z ꝯseruatio
nõ sunt idẽ. Maior pz.aliogn idẽ eẽt diuisibile z nõ diuisi
bile. P^a ps minoris pbat. Ois opõ instãtanea.est idiuisibi/
lis(cũ nõ fiat ps post ptẽ.sz subito.) Sz pductio lumis est
instantanea:qꝛ vt dicit Cõmẽtator.6.phy.cõ.32. Ari.z oẽs pe/
ripatetici dicũt aliqs trãsmutationes eẽ in nõ tpe.cuiusmo
di sũt illuminationes. Sil'r spẽs itelligibilis pducit in in/
stãti.vt dicit Phs.7.phy.z 3^o de aia cõ.8.ꝯ Themistium z
Theophrastũ. Scda ps eiusdẽ minoris pbat. De rõne cõ
seruationis est duratio z successio.ergo ꝯseruatio est diuisi/
bilis.ꝯña pz. Añs pbat:qꝛ idẽ est aliqd conservari z ipm

Scda rō. durare: & ei coexistere partes tēporis sibi succedētes. ¶ 2°. Ea sunt realr̄ distincta. quoꝝ vnū excludit aliud. Sed ꝓductio & ɔseruatio sūt huiꝰ. ergo. maior pȝ. Minor ꝓbat̄: quia
Tex.c.8. phs. 3° & 8. phy. dicit: ꝙ ipoſ̄e est sil̄ ire ad aliquē terminuȝ & in eo esse. ergo coexistentia siue ɔseruatio in termino ex
Tertia rō. cludit viā ad eū siue ꝓductionē. ¶ 3°. Possibile est cōseruationē alicuius esse. eius ꝓductione nō existente. ergo nō sunt idē. ɔ̄ntia pȝ. q̄r idē nō pōt sil̄ esse & nō esse. Añs probatur. Nā figura facta in cera a sigillo / cōseruat̄ postq̄ꝫ a sigil
Quarta ratio. lo ꝓducta est. etiā si ipsuȝ sigillū corrumpat̄. ¶ 4°. Cōseruatio reqrit presentiā termini. & ꝓductio requirit eius absentiā: q̄r omne qđ ɔseruat̄ est. & id qđ ꝓducit̄ nōdū est: pȝ
Quinta rō ɔ̄ntia: q̄r ipoſ̄e est idē esse absens & esse p̄sens. ¶ 5°. Si conseruatio esset ꝓductio. seq̄t̄ ꝙ esset necessarie esse. Sed hoc est falsuȝ: vt pȝ. ergo. ɔ̄ntia ꝓbat̄: q̄r ꝓductio post p̄mū instans sui esse / adhuc necio esset ꝑ aliqđ tp̄s ita ꝙ per tale tēpus ei repugnaret nō esse: aliogn nō esset cōseruatio: q̄r in illo p̄mo instanti nō dr̄ cōseruatio. sed tm̄ post.

Prima cōclusio. **Respondeo** duabus ɔclōnibus: quaꝝ p̄ma est hec. Productio & ɔseruatio alicuiꝰ effectꝰ. puta luminis / sunt eadē entitas. ꝓbat̄. Ois distinctio operationū sumit̄ vel ex distinctione p̄ncipioꝝ: vel ex distinctione terminorū: vel ex interruptione tēporis: vel ex pluralitate agentiū. Sed ꝓductio & cōseruatio. nullo istoꝝ modorū distinguunt̄. ergo &c. Maior est phi 5° phy. tex. cō. 34. & declarat̄. Cum eniȝ actio significet̄: vt egrediēs ab agente: cuius p̄n^m est forma qua agens agit: & ideo in ipso egressu actionis ab agente / hȝ distinctionē ab actione alterius agētis. Calefacere. n. distinguit̄ a frigefacere: q̄r p̄n^m istius est calor: & p̄n^m illius est / frigus. Passiones vo distinguuntur ex terminis: q̄r ab eis habēt suas rōnes formales. Nā frigefieri distinguit̄ a calefieri: q̄r hoc terminat̄ ad frigus: & illō ad calorē. distinguunt̄ etiā ex interruptione tēporis: & hec distinctio numeralis est. Nā ad vnitatē cuiuslibet motꝰ requirit̄ ɔtinuitas. Possunt etiā distingui ex pluralitate agētiuȝ: sicut cōtingit qñ plures trahunt nauez. Nec p̄ter istos modos pōt dari alius quo distinguant̄ operationes. Minor aūt ꝓbat̄ quo ad oēs partes. Nā ꝓductio & ɔseruatio luminis a sole / nō est per aliud & aliud p̄n^m: sed solū ꝑ lucē. Qđ ꝓbat̄. ¶ Primo. Quia in sole nō est alia qualitas actiua nisi lux. ergo nihil agit nisi ꝑ lucem. ¶ Scdo. Quia ois operatio terminata ad lumen / fit mediāte luce: q̄r lumē nō ꝓducit̄ nisi a lucido. vt lucidū est. Sed ꝓductio & ɔseruatio luminis terminat̄ ad lumen: q̄r idē lumen est qđ ꝓducitur & ɔseruat̄. ergo. Et per hoc pȝ alia ps. s. ꝙ nō distinguātur ex terminis: q̄r idē lumen est terminus vtriusq̄ȝ. Qr vo nō distinguant̄ ex iterruptiōe tēporis: pȝ: q̄r poſ̄e est ꝙ sol cōtinue illuminet aerē ꝑ totā vnā horā. Pȝ ēt ꝙ nō distinguant̄ ex pluralitate agētiū: q̄r idē sol est q ꝓducit & cōseruat.

Secunda conclusio ¶ Scda ɔ̄. Productio & ɔseruatio distinguunt̄ foɀalr̄. Probat̄. ¶ Primo. Ea formalr̄ distinguunt̄: quoꝝ vnum includit in sua rōne formali aliqd / qđ nō icludit aliud. Sȝ ista sunt huiꝰ. g̊ &c. Maior pȝ: & p̄eā supra ꝓbatū est: ꝙ ens & vnū formalr̄ distinguunt̄. Minor ꝓbat̄. Nā negatio prioris exñtie / est de formali rōne productionis. Illud. n. ꝓducit̄ qđ ante nō erat. Affirmatio vo p̄oris exñtie. includit̄ in formali rōne ɔseruationis. Id enim quo ɔseruat̄: & est & fuit & erit. ¶ Scdo. Poſ̄e est aliquā reȝ esse tm̄ per instās. Sȝ esse talis rei est formalr̄ productio: & nō est formalr̄ cōseruatio: q̄r nec prius fuit. nec post erit. Et cōfirmat̄. Hec res in isto instāti desinit esse. g̊ nō ɔseruat̄. pȝ ɔ̄ntia. & añs probat̄: q̄r imediate post hoc nō erit. ergo desinit esse.

Ad p̄mā in ɔtrariū **Ad argumenta** rñdet̄. Ad p̄mū negatur maior. Si enim productio est diuisibilis. etiā ɔseruatio est diuisibilis: & hoc reperit̄ in productione cuiuslibet rei / que fit ꝑ partē post p̄teȝ: & si productio est indiuisibilis ēt ɔseruatio. Dr̄ aūt aliqua res indiuisibilis: q̄r fit tota sil̄. & nō per p̄tē post p̄tē: nec ipsa in se hȝ p̄tes: & hꝰ est ɔseruatio luminis & volitionis & visionis: & hꝰ opōnū. Illa. n. res que est ɔseruatio luminis / tota sil̄ ꝓducta est: sed ad hoc ꝙ ista res dicat̄ ɔseruatio. opȝ ꝙ ɔtinueт̄ ꝑ aliquod tp̄s in sua actuali existētia. Nec est veꝝ ꝙ duratio & successio sint intrinseca illi entitati / que est ɔseruatio: lȝ reqrat̄ ad hoc ꝙ talis entitas dicat̄ ɔseruatio. ¶ Ad 2^m dr̄: ꝙ productio & ɔseruatio nō excludūt se mutuo q̄ꝫtū ad suas entitates. imo q̄ꝫtū ad hoc / si ponit̄ vna ponit̄ & alia: sed excludūt se mutuo. q̄ꝫtū ad eaꝝ rōnes formales: & sic intellexit phs: & sic ēt distinguunt̄. ¶ Ad 3^m dr̄: ꝙ figura impressa a sigillo nō est entitas distincta ab eius ꝓductione & ɔseruatiōe: q̄r productio forme nō distinguit̄ realr̄ ab ipsa forma. Manet igit̄ ipsa ꝓductio & ɔseruatio & forma producta & ɔseruata. Dr̄ 2°. ꝙ productio illius figure nō solū dependet a sigillo. sed ēt a motu celi: a quo depēdet ois alius motus. Et ideo corrupto sigillo / remanet formal̄r illa ɔseruatio. qua ɔseruat̄ a celo. Tādiu. n. ɔseruabit̄ figura in cera: q̄ꝫdiu cōseruabunt̄ dispōnes pro ea: puta duricies: & si qua sunt alia hꝰ. ¶ Ad 4^m dr̄: ꝙ nihil aliud cōcludit / nisi ꝙ distinguuntur formalr̄. Dictū est eniȝ ꝙ negatio p̄existētie reqrit̄ ad formalē rōnē ꝓductionis & affirmatio ad rōnē ɔseruationis: lȝ ex nullo istoꝝ variat̄ illa entitas / que est ꝓductio & ɔseruatio. ¶ Ad 5^m negat̄ ɔ̄ntia: q̄r poſ̄e est ꝙ duret tm̄ ꝑ instās. Poſ̄e. n. est ꝙ aliqua res ꝓducat̄ in aliquo instāti: & imediate post ħ nō sit. Productio. n. talis rei / erit ꝓductio & ɔseruatio: sed nō habebūt rōnē ɔseruationis. Dr̄ 2°. ꝙ aliqua productio pōt necesse esse necessitate cōditionata. Presupposito enim ꝙ debeat denominari conseruatione: necesse est ꝙ per aliquod tempus duret.

Ad scdaȝ — Ad tertiā — Ad q̄rtā — Ad q̄ntā

¶ Utrum effectus particularis / reducatur in causam particularem. Questio. IX.

Queritur 9°. Utrū effectus p̄ticularis reducat̄ in cām p̄ticularē & vl̄is in vl̄em. ¶ Et vr̄ ꝙ non. Primo. Esse / est effectus vl̄is. Sȝ cause esse sunt p̄ticularia agētia. g̊ effectus vl̄is hȝ cām p̄ticularez. Maior pȝ: q̄r esse de oībꝰ p̄dicat̄. Minor ꝓbat̄ tripl̄r. Prio. A quocūq̄ȝ generat̄ cōpo^m ab eo effectiue est esse cōpositi. Sȝ ab agēte particulari generat̄ cōpositū. ex 7° huius. tex. cō. 28. ergo & esse cōpositi: maior probat̄. Tum q̄r gñatio est via ad esse. ex 5° physicoꝝ. Tum q̄r ex actione agētis inducit̄ forma in mā / dum generat cōpositū. g̊ & esse. Tum q̄r forma esse in mā / nihil est aliud / q̄ꝫ cōpositū esse. g̊ cū ab agēte forma sit in mā. ab eo est esse cōpositū. ɔ̄ntia pȝ ex eodē ad idē. Añs probat̄. Si forma esse in mā nō est esse cōpositū: sequit̄ ꝙ cōpositū sit p̄us suo esse. Si posterius / seq̄t̄ ꝙ esse cōpositi / sit prius ipso cōposito: qđ est intelligibile. ¶ Scdo p̄ncipaliter. In gnōne hoīs p̄us generat̄ aial q̄ꝫ hō: q̄r embrio p̄us viuit vita sensitiua q̄ꝫ rōnali: vt dicit̄ in libro de aialibus: & sil̄r p̄us gñat̄ hō q̄ꝫ hic hō: q̄r p̄n^a indiuiduātia / per que est hic hō / presupponūt ordine nāe id qđ indiuiduāt. ergo dū Sor. generat hoiez / effectus vl̄is. s. aial & hō / est a cā p̄ticulari. ¶ Tertio. Hic mus genitus nō ꝑ propagationez. sed ex sola virtute solis / est effectꝰ p̄ticularis. Sed sol est cā vl̄is. g̊ a cā vl̄i est effectus particularis. ¶ Quarto. Sequit̄ ꝙ eē esset proprius effectꝰ p̄me cāe. que est deꝰ. Sȝ hoc est falsū: ergo effectꝰ vl̄is nō reducit̄ in cāȝ vl̄eȝ tanq̄ꝫ in cāȝ p̄priā: ɔ̄ntia pȝ: q̄r deꝰ est cā vl̄issima: & eē est effectꝰ vl̄issimꝰ. Falsitas ɔ̄ntis ꝓbat̄. Proprius effectꝰ p̄^e cāe / est effectꝰ nobilissimus: si c̄ & ipsa p̄^a cā est nobilissima. Effectꝰ. n. assilat̄ cāe. sȝ eē nō est nobilissimꝰ: qđ ꝓbat̄. Nā oē iclusuȝ / est ignobiliꝰ icludēte: ga. n. aial icludit̄ i hoīe: iō hō ē nobilior aiali: lȝ eē

Pria rō. — Sexta rō. — Tertia rō. — Quarta ratio.

includit in oibus:ergo est effectus quolꝫ alio ignobilior.

Cōclo pᵃ Rñdeo tribus ꝯclonibus:quaꝝ pᵐa hec est. Effectus ꝑticularis/reducit in cām particularem/tanꝙ in ꝓpriā cām. Ista ꝯclo sufficienter ꝓbata fuit supra.q.6ᵃ. huius qnti.vbi dictū fuit ꝙ hic hō nō pōt idē numero esse nisi ab hoc hoie:⁊ lꝫ sit a celo ⁊ a deo q̄ sunt cāe .vles/inqꝫtū est corp⁹ aut ens.tñ inqꝫtū est hic singularis/non est nisi ab hoc singulari tanꝙ a ꝓpria cā.deus aūt ⁊ celum sunt cause
Cā dr vlis duob⁹ modis. vles. Nec est amplius de hac ꝯclone disputādū. ¶ Pro reliquis duabus ꝯclonib⁹.sciendū est pᵐo ꝙ aliꝙ cām esse vlem/pōt dupl'r intelligi. Uno mō ꝭm ꝑdicationem. Alio mō ꝭm causalitatē.i.qꝛ eius causalitas ad multa se extēdit: lꝫ ipsa cā nō predicet de multis. Primo mō.hō est cā vlis oium hoiuꝫ. Scd'o mō/sol est cā vlis oiuꝫ gñabiliū. Id aūt qd est vle ꝭm causalitatē.est ēt vle ꝭm ꝑfectionē:ꝙ.n.aliqd possit ꝓducere multa spe distincta ꝓcedit ex ꝑfectiōe ipsi⁹. ⁊ quāto plura pōt ꝓducere.tāto ꝑfectior est:⁊ si pōt oia efficere/est cā vl'r ꝑfecta:⁊ hoc mō de⁹ est causa vl'issima:⁊ de hac vl'itate loqmur. ¶ Sciendū 2° ꝙ sil'r pōt aliqs effect⁹
Nōnᵐ 2ᵐ Effectus vlis dr 3ʳ. esse vlis tripl'r. Uno modo ꝭm ꝑdicationē tm̄:⁊ sic ens est vlis effectus:qꝛ de oib⁹ ꝑdicat:sed nō est vlis ꝭm ꝑfectionē:qꝛ entitate cuiuslibet rei create/est in ea aliqd ea ꝑfecti⁹ scilꝫ ipsuꝫ esse existere. Scd'o mō dr effect⁹ vlis ꝭm perfectionē tm̄.⁊ nō ꝭm ꝑdicationē:⁊ sic pᵐa itelligētia est vlis effectus. Tertio mō dr effectus vlis ⁊ ꝭm ꝑdicationē.⁊ ꝭm ꝑfectionē:⁊ hoc mō/esse/est vl'issim⁹ effect⁹. Naꝫ ꝙ esse sit vl'issimus effect⁹ ꝭm predicationē.pꝫ:qꝛ oēm rem cōsequit. Nulla.n.res formal'r existit/nisi per ipsum esse existere. Qr etiā sit vniuersalissimus ꝭm ꝑfectionē.ꝓbat. Ois actus est nobilior potētia/cuius est act⁹:vt dr.9.hui⁹. Sed esse cuius
Tex.ꝯ.13 libet creature est act⁹ eius:⁊ ipsa essentia est potētialis. Albedo.n.nō hꝫ suā vltimā actualitatē.s.exñtiā nisi ꝑ esse:⁊ iō dr ꝙ esse est actualitas oium.g̊ esse est vl'issim⁹ effectus ꝭm ꝑfectionē. ¶ Et si arguit ꝯ hoc:qꝛ esse viuēs.esse sapiētez/
Nota. est melius ꝙ esse.g̊ esse nō est ꝑfectissimū. ¶ Rñdet ꝙ eē sapientē/nihil est aliud/nisi illud esse qd dat sapia. Istō aūt esse/ad duo cōpari pōt.s.ad sapiaꝫ cuius est effect⁹ formalis:⁊ ad suppositū qd denoiat sapiēs. Si cōparet ad sapiaꝫ: sic est ea nobili⁹ tanꝙ act⁹ potētia. Et si ad hunc sensuꝫ accipit illud añs.ipsuꝫ negat:⁊ est sensus. Meli⁹ est sapia ꝙ esse ipsius sapie. Si aūt cōpet ad suppositū:sic dico ꝙ esse suppositi est nobili⁹ simpl'r ꝙ esse sapie:qꝛ illud est subale. ⁊ hoc est accidētale:⁊ ad hunc sensuꝫ negat ⁊ añs. Sed pōt esse alius sensus illius añtis.s.ꝙ suppositū hñs suū ꝓpriuꝫ esse subale:⁊ hñs sil' ēt esse qd dat ei sapia/est nobili⁹ seipso vt hꝫ tm̄ esse subale:⁊ sic ꝯcedit añs.⁊ negat ꝯñtia. Nec sequit ꝙ aliqd sit nobilius esse:sꝫ bñ seqt.ꝙ duo eē sil' sūpta sunt qd nobilius altero eoꝝ precise accepto. ¶ Sciendꝫ
Nōnᵐ 3ᵐ 3° ꝙ cū dr effectū vlem esse ꝓpriū effectū cāe vlis. Sensus hui⁹ ꝓpōnis pōt esse duplex. Primus est/ꝙ inter effectuꝫ vlem ⁊ particularē/sit semꝑ realis distinctio:⁊ hoc falsum est:vt patebit. Scd's est ꝙ tm̄ rōne distinguantur:⁊ hoc est verū. Nā Sortes ⁊ est hic hō.⁊ est hō:⁊ est aial.⁊ est corp⁹. ⁊ est viuens:⁊ est ens. Inquātū est hic hō/est ab hoc hoie/ ⁊ nō pōt esse ab alio. Inquantū aūt est hō/est ꝓprius effectus hois:⁊ sic de alijs:vt declarabit in ꝓbatione ꝯclonis.
Nōnᵐ 4ᵐ ¶ Sciendū 4° ꝙ aliquē effectū esse ꝓpriū alicui cāe/dupl'r itelligi pōt. Uno mō/ꝙ possit ꝓduci tm̄ ab illa cā ⁊ nullo mō ab alia. Alio mō/ꝙ possit qdē ꝓduci ēt ab alijs:sed a nulla alia pōt pᵒ ꝓduci/nisi ab ea cuius est ꝓprius effect⁹. Et si ab alijs ꝓducat hoc nō est nisi virtute illi⁹ ad quā alie
Cōclo 2ᵃ cōparant:sicut instrā ad pncipale agēs. ¶ His declaratis hec est scd'a ꝯ. Effect⁹ vlis ꝭm ꝑdicationē reducit vt in ꝓpriā cām in cām vlēꝫ aut ꝭꝫ ꝑdicationē.ꝓbat. ¶ Primo. Ois effect⁹ est ꝓprius alicui⁹ cāe. Sed effect⁹ vlis non est ꝓprius cāe ꝑticularis.g̊ est cāe vlis. Maior pꝫ:ꝙ nullus effectus pōt indifferēter esse a quacūqꝫ cā:sed est a cā determinata. Minor ꝓbat. Si effectus vlis.puta hō.est ꝓpri⁹ effectus cause ꝑticularis.puta Sortis:hoc nō pōt esse/nisi altero duoꝝ modoꝝ.s.vl' qꝛ solus Sor.pōt ꝓducere hoieꝫ. vel qꝛ nihil ꝓducit hoieꝫ nisi in virtute Sor. nō est preter istos modos dare aliū modū quo effectus dicat ꝓprius alicuius cāe. Sed vtrūqꝫ cōstat esse falsuꝫ:qꝛ Sor.nō existente/adhuc pōt hō generari.g̊ ꝓpria cā hois est hō:ita ꝙ hō nō est/nisi ab hoie nāliter. Nec sor.hꝫ pᵐo inquantum est Sor.ꝙ possit gñare hoiem:sed hoc hꝫ inqꝫtū est hō. ¶ 2°. Effectus vlis est effect⁹ specificus vel genericus vel trāscēdēs. Causa ꝟo particularis dr cā indiuidua vel cā inferior effectu. Sꝫ nulla nā specifica depēdet essential'r ab aliquo eius indiuiduo:nec nā supior ab aliquo eius iferiori:qꝛ superius pōt esse sine iferiori/cū sit pᵒus eo nāl'r.ergo. Notanter dixi in cōclone:vel ꝭm ꝑfectionē. Rana eniꝫ absqꝫ propagatione/est ꝓprius effect⁹ solis/q nō est vlis cā ꝭm predicationē:sꝫ perfectionē. ¶ Tertia ꝯclo. Omne qd est vl'issimus effect⁹ est ꝓprius effectus cāe vl'issime ꝭm ꝑfectionē que est deus.ꝓbat. ¶ Prio. Nulla cā producit esse/nisi in virtute dei.ergo esse est ꝓprius effect⁹ dei:ꝯñtia pꝫ. Añs ꝓbatur.tripl'r. ¶ Primo. Qñ plures cāe agētes sub vno agēte ordinant/necesse est ꝙ effectus q ab eis causat/ꝓductus sit ab eis.inqꝫtū participāt virtutē illi⁹ pᵐi agētis:presertiꝫ si illud pᵐū agēs sit de se sufficiēs ad agendū. Sed omne aliud agēs ordinat sub deo:⁊ oia agentia sunt cā ipsius eē. cū sint cā ꝙ eoꝝ effectus existēt.ergo nullū aliud agēs est cā esse.nisi in virtute dei. Maior pꝫ:qꝛ a plurib⁹ causis/nō ꝓcedit vnus effectus.nisi vel qꝛ nulla eaꝝ est sufficiēs.vel qꝛ vna agit in virtute alterius. Minor etiaꝫ de se est nota. ergo ⁊c. ¶ Scd'o. In oibus causis ordinatis.⁊ sil'r causantibus/necesse est ꝓprie causalitati vniuscuiusqꝫ corrñdere aliqd ꝓpriū in effectu:alioqn ꝓprie causalitati nō daretur ꝓprius effectus. Sed deus ⁊ itelligētia:⁊ celū/⁊ Sor.cōcurrunt tanꝙ cāe ordinate ad gnōnē Platonis.ergo causalitati cuiuslibet earū correspondet aliqd ꝓpriū in effectu. Istō aūt nō est qd distinctū ꝭm reꝫ:qꝛ in Platone nō sunt talia multa.ergo sunt distincte tm̄ rōne. Nā Plato inquantū est ens.est a deo. Inquātū ꝟo est viuens/est ab itelligētia:⁊ inquātū est corpus/sic est a celo:⁊ inqꝫtū est aia/sic est a Sor. vt est aial:⁊ inqꝫtuꝫ hō/est ab eodem.vt est hō:⁊ inqꝫtū est hic hō/est ab eodē:vt est hic hō. ¶ Tertio. In oibus agentibus ordinatis/id qd est vltimū in generatione.⁊ pᵐuꝫ in intentione/est ꝓprius effectus pᵐi agētis:sicut pꝫ ꝙ dom⁹ est pᵐus effectus domificatoris.⁊ non eoꝝ que preparant māam. Sed in oi ꝓductione esse in actu est pᵐo intentuꝫ/⁊ est vltimū in executione:qꝛ ꝙ pᵐū effectus est in actu/cessat eius ꝓductio.ergo est effectus pᵐi agētis. ¶ Scd'o principal'r arguit. Et hec rō facit etiaꝫ pro scd'a ꝯclusione. Ois effectus equocus reducit in ꝓpriā causaꝫ:⁊ aliqd vlius ꝭꝫ perfectionē. Sed esse est effectus equocus dei.cum ens nō dicat vniuoce de deo ⁊ de alijs.ergo ⁊c. Maior ꝓbat. Nulla eniꝫ nā est essential'r dependens ab aliquo sue spēi:lꝫ.n. hō possit esse ab hoie:tota tñ spēs humana/non est nisi ab aliquo perfectiori tota illa spe. Si enim esset ab aliquo eiusdē spēi tunc illud esset cā suiipsius. Minor ēt pꝫ.ergo seqt sil'r ꝯclusio ꝙ esse inqꝫtum h⁹ nō pōt nisi a cā vliori ꝭꝫ ꝑfectionē toto esse creabili.talis aūt cā est solus deus.

Ad argumenta rñdetur. Ad pᵐū negat minor si intelligitur ꝙ esse sit ꝓprius effectus alicuius particularis cause agentis. Si ꝟo aliter intelligit/nō est ad ꝓpositū. Cōcedo.n.ꝙ generās dat esse genito:sed nō dat ei esse/nisi in virtute prime cause:nec oppositum ꝓbant ille tres rōnes adducte ad ꝓbationem mi

Ad scdaʒ noris. ¶ Ad 2m ꝓceditur qḋ dictū est de embriōe: sed dicit ꝙ aīa qua viuit embrio / nō est ab hoīe inquantū est hō: sed inquātū est aīal: ita ꝙ si hō per impossibile nō eēt hō: ꝛ esset aīal: adhuc posset ꝓducere formā illam / qua viuit embrio.

Ad tertiā ¶ Ad 3m dicit ꝙ ex falsa imaginatiōe ꝓcedit. Nō.n.negatur qn cā vlīs.puta de° / possit ꝓducere vnū effectū particularē: sed dicit ꝙ talis effect° / nō est ei ꝓprius: qꝛ pōt ꝓduci etiā a cā inferiori. Mus.n.pōt ꝓduci nō tm̄ a sole: sed etiaʒ a mure / ex sua ꝓpria virtute gñatiua quā hʒ. ¶ Ad 4m negatur falsitas ꝯñtis. Ad ꝓbationē negatur minor. Et dī ꝙ

Ad q̄rtā Distinctio. duplr̄ pōt aliqd includi in alio. Uno modo sicut superius in inferiori: ꝛ hoc tale iclusuʒ opʒ esse ignobilius includēte. Alio° sicut act° icludi in ꝓpria po°: ꝛ pfectio i pfectibili: eē aūt nō includitur in eēntia creature pmo mō: sʒ scdo: qꝛ vt declaratum fuit: est actualitas omnis potentialitatis.

¶ Textus commenti quarti.

¶ Elementum dicit / ex quo cōponit primū.

Intentio phi. Nota. ¶ Hoc loco phs diffinit elemētū: ꝛ declarat quot modis dicatur. Consideratio eni de elemētis.vt sunt ptes siue principia rerū mobiliū inquātū sunt mobilia ptinet ad naturalē: sed eoꝝ consideratio.vt sunt absolute.ꝛ simplr̄ partes substantie rei / pertinet ad metaphysicam: sicut dicit Cōmentator.7° meta.cōmēto.34. Diffinitio elemēti cōstat ex quatuor partib°. Prima est ꝙ elm̄ ē id / ex quo aliqd fit. ¶ Ad

Ele'i diffō Notabile cui° euidētiā sciēdū ē ꝙ hitudo cārū extrisecarū.s.efficiētis ꝛ finalis / denotat p hanc ꝓpōnē ab vel ad.dī.n.ꝙ ignis generat ab igne: ꝛ ꝙ medicina ordinat ad sanitatem.hitudo aūt cārū intrinsecarū: que sunt mā ꝛ forma / denotat p hanc prepositionē ex. Dicimus.n.ꝙ aliquid fit ex mā ꝛ forma: iō vt denotet ꝙ elm̄tū est cā intrinseca ponitur in diffōne ei°: ꝙ ex eo aliqd fit. ¶ Secunda particula est / ꝙ ex elnto aliquid fiat pmo. Ex eo.n.aliqd fit pmo / qḋ est vltimū in resolutione.elntū aūt est vltimū in resolutione. Et hoc ponitur ad dr̄iam eoꝝ ex qbus aliqd fit scdo sicut sunt carnes ꝛ ossa in cōpōne hoīs. ¶ Tertia pticula est ꝙ elntū existit in eo: cuius est elntū: ꝛ hoc ponit ad dr̄iaʒ priuatiōis ꝛ ꝯrȳ. Naʒ dum ex nigro fit albuʒ.nigrum nō remanet. Similr̄ dū ex sanguine generat caro: sanguis nō manet. ¶ Quarta particula est ꝙ elntuʒ sit indiuisibile ꝭm spēm: ꝛ hoc ponit ad denotandū / ꝙ nō oīs diuisio repugnat elnto. Aq̄ eni est diuisibilis in plures aquas: sed diuisio in plures partes diuer

Mā dire ctiori mō elʒ q̄ qua tuor cor pora sim plicia. sarum rationū / repugnat elnto. ¶ Ex his videt ꝙ mā prima ꝓprissime sit elntū / ꝛ magis ꝓprie q̄ꝫ ea que dr̄ quatuor elnta: qꝛ he particule magis ꝓprie ei ꝯueniūt. Est eniʒ ex qua res mālis fit: ꝛ ipsi rei / magis q̄ꝫ quatuor elnta inexistit: qꝛ elnta sunt in mixto tm̄ ꝭm virtuteʒ / mā aūt ꝭm se ꝛ realr̄ inest cōposito ex mā ꝛ forma. Est ēt ex qua res pmo fiunt magis pmo / q̄ꝫ elnta: qꝛ in ipsaʒ ēt ipsa elnta resoluuntur cū sint cōposita ex mā ꝛ forma. Est ēt magis indiuisibilis ꝭm spēm q̄ꝫ quatuor elnta: qꝛ negatio diuisibilitatis ꝭm speʒ / magis cōuenit māe: cū ipsa de se nullā formā: aut spècieʒ habeat. Quolʒ aūt quatuor elntoꝝ est aliquo mō diuisibile in ptes alteri° rōnis: qꝛ saltē in mām ꝛ formaʒ. Et hec est cōclō hui° ptis.mā est ꝓprie elntū ꝛ magis ꝓprie q̄ꝫ ea que ꝯueniēter dr̄ quatuor elnta.hāc ꝯclonē tenuit Cōmē. in pn° cōmēti q̄rti.vbi ait. Elntū dī de causis intrinsecis ꝛ dignius de mā. Et in fine eiusdē cōmēti loquēs d̾ eo: ad qḋ reducunt oēs modi elnti sic dicit. Istud elntū debet esse cā oium alioꝝ elementoꝝ: ꝛ hoc qḋ dicit est mā pma. Ideʒ cōfirmat: qꝛ indiuisibilitas magis saluat in mā. Idem tenuit S.Tho.libro 3° de celo. Et cum dicit hic ꝙ mā nō est proprie elementum: accipit elemētū ꝭm cōmunem vsuʒ loquē

Nota. di: quo appellamus elemēta / pma quatuor corpora simplicia: que appellant simplicia: nō ꝙ oino simplicia sint: com ponuntur enim ex mā ꝛ forma: sed dicuntur simplicia: qꝛ non possunt resolui in aliqua priora corpora.

¶ Textus commenti sexti.

¶ Necessarium ꝛc̄.

¶ Ponit hoc loco quatuor modos necessitatis satis vulgatos ꝛ claros. Preter eos declarat quō in demōstrationibus reperit necessitas. Et qꝛ supra quesitū fuit an entia necessaria habeant causam efficientem: ideo queritur. Intentio phi.

¶ Utrum / complexa / de predicatis quidditatiuis habeant causam effectiuam. Questio. X.

Queritur an cōplexa necessaria.puta hoīem esse aīal: ꝛ albedinē esse colorē: habeāt cām agentē siue ꝓductiuaʒ. ¶ Et vī ꝙ sic. Primo. Cū dī hominez esse aīal: vel lr̄ esse.dicit aliqd extra aīam. vel ens in aīa. Si ens in aīa.g̊ dicit figmentuʒ: ꝛ sic dicere hoīeʒ esse aīal: est dicere hominē esse figmētū. Si extra animā.g̊ vel dicit esse increatū.vel esse creatū. Si esse increatū seqt̄ ꝙ hoīeʒ esse aīal / sit hoīeʒ esse deū: si esse creatū: habet ꝓpositū: qꝛ esse creatum est esse causatū. Cap.1.di. 8.q.1. Pria rō.

¶ Scdo. Qñ aliqd p̄supponit alterum: vt passio: si id qḋ p̄supponit hʒ cām.ēt id qḋ est p̄supponens hʒ cām: ꝛ p hoc ꝓbat: ꝙ a quocūqʒ depēdet subm / depēdet ꝛ passio. Sʒ hoīeʒ eē aīal / p̄supponit idētitatē hoīs ꝛ aīalis / que idētitas hʒ cāʒ: sicut ꝛ ipse hō.g̊ hoīem esse aīal / hʒ cām efficiētē. Scda rō

¶ Tertio. Id qḋ ꝯuenit alicui ꝭm id qḋ est.eodez mō hʒ cām sicut ꝛ illud cui ꝯuenit. Sʒ veritas huius complexi ꝯuenit eis de quibus dicit ꝭm id qḋ sunt.g̊ sicut hō ꝛ aīal habēt cām effectiuā: ita ꝛ istud complexū.maior nota. Minor ꝓbat.veritas huius cōplexi cōsistit in hoc / ꝙ hō includit aīal: sed hō ꝭm id qḋ est / includit aīal.ergo ꝛc̄. Tertia rō.

Rñdeo ꝙ aliud est querere.vtrū h̄ cōplexa habeant cām effectiuā: ꝛ vtrū ꝓpōnes in mā necīa.puta.hō est aīal.sint vere.subiectis earū nō existib°.de his.n. dicet.9.huius. Est tm̄ iter hec quesita aliqualis silr̄itudo. Et lʒ apud.S.Tho.determinatū sit exp̄sse ꝙ veritas ꝓpōnis necīe / nō reqrit exn̄tiā subi. Nō est tm̄ determinatū an enūtiabilia necīa / hēant cām agētē. Et iō circa hoc varie opinatum fuit. Nā Herueus quolʒ p̄.q.10.tenuit ptē affirmatiuā: vbi dicit.p̄ ꝙ potētialitas qua res ꝓducēda dī possis / nō hʒ cām agētē: qḋ ꝓbat. Nā res possis ꝓduci / nō dī possis p potentiā actiuā dei: ꝛ p nō repugnantiā ad esse: idest / qꝛ nō repugnat ipsaʒ esse.sed po° actiua dei nō hʒ cām. Et silr̄ non repugnantia nō hʒ cām: cū sit negatio ipotētialitatis ad eē. Istud dictū verū est in his q̄ a solo deo ꝓduci pn̄t. In alȳs aūt nō est verū. Nā potētia actiua solis.a qua rosa generāda / dī possis ꝓduci.hʒ cām agētē. Herueī placitum.

¶ Dicit 2° ꝙ duplex est necessitas.q̄dā absoluta / qua aliqd in se ꝛ absolute ipole est alr̄ se hr̄e: ꝛ tali necessitate solus de° est ens necīuʒ. Alia est necessitas ꝯnexionis: nō ꝙ cōnexio sit subm necītatis.sed qꝛ vna res sine alia eē nō pōt: pp qḋ ille res dr̄ ꝯnexe necessario: q̄ ad actuale existere ipsaꝝ. ¶ Dicit 3°.ꝙ hec ꝓpositio.hō est aīal.pōt accipi in sensu cōposito: ꝛ in sensu diuiso.si in sensu cōposito.sic est necīa necītate ꝯnexionis: ꝛ ei° sensus est exn̄s.hō est aīal. Cōstat.n.ꝙ hō ꝛ aīal / necīo cōnexa sunt in actuali exn̄tia. In sensu aūt diuiso pōt eē falsa. puta si hō nō sit. Necessitas dupx.

¶ Dicit 4° ꝙ lʒ ea q̄ absolute necīa sunt nō hēant cām agētē: tm̄ ea q̄ sunt necīa necītate ꝯnexionis hn̄t cām effectiuā: qḋ ꝓbat rōnib° supradictis. ¶ Ista dr̄ mihi ꝯria schole.S.Tho. Et p̄.qꝛ nulla ꝓpō distiguēda est p sensuʒ cōpositū ꝛ diuisuʒ / nisi in ea sit aliqs termin° modalis.vel eqpollēs ei q faciat sensuʒ ꝯpo^m aut diuisuʒ. Nullʒ aūt hoꝝ est in p̄dicta ꝓpōne. ¶ Scdo: qꝛ vt ipse dicit in.q.de vitate / sensus ꝯposit° ꝛ diuisus nō pn̄t esse nisi i his Impugnat Herueum.

quoꝝ vnū ab altero separi pōt: aut ſm rē. aut ſm itellectū. aial aūt neqꝫ ſm rē. neqꝫ ſꝫ intellectū ab hoīe separi pōt: cum includat̄ qdditatiue in formali cōceptu eius. ergo ꝛc. ¶ Deficit 2^{o}. qꝛ dicit hāc ꝓpōnē. hō est aial. nō eē veram nisi hō existat. Huiꝰ. n. oppoᵐ tenuit. S. Tho. pͣ ꝑtc. q. 10. ar. 3. ad 3^{m}. Et Ari. ac Cō. tex. cō. 6. huiꝰ. Qui volūt ꝙ hꝰ ꝓpōnes habeāt absolutā necessitatē: ēt si res nō sit: vt ꝓbabimus. ¶ Deficit 3^{o} in pncipali ꝯne. Eius. n. ꝯdictoria ꝟa est/ q̄ est hec. Nullū enūtiabile neciuꝫ hꝫ cām effectiuā. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā sciendū est p̄. ꝙ enūtiabile/ enūtiatio/ ꝛ res per ipsaꝫ significata distinguunt̄. hec. n. est vna enūtiatio. hō ē aial. Enūtiabile ꝟo seu significabile per ipsaꝫ/ est hoīeꝫ esse aial. Id ꝟo qđ significat̄/ est nā hoīs ꝛ aialis: ꝛ idētitas siue vnitas eaꝝ/ q̄ significat̄ per copulā verbalē/ est: vt dꝛ p̄ peri herme. ¶ Sciendū 2^{o} ꝙ enūtiatio imediate signāt ipsum enūtiabile: ꝛ eo mediāte nām corrñdentē: lꝫ igit̄ enūtiatio hēat cām effectiuā. s. itellectū formātē enūtiationes ꝛ cōceptus cōplexos. Et lꝫ res hēant cām agētē. Ipꝫ tñ enūtiabile cām nō hꝫ. ¶ Sciendū 3^{o} ꝙ hꝰ enūtiabilia non dñr entia: qꝛ sint aliqd in re/ imo vt sic sūt nihil. ſꝫ solū dñr aliqd/ eo mō quo oē significabile ꝯplexe ꝛ vere/ dꝛ eē aliqd ꝛ ens. Nec hoīeꝫ eē aial/ est ipse hō aut aial/ vel qcq̄ꝫ aliud: ſꝫ solū est qd signābile cōplexe. ¶ His declaratis ꝓbat̄ ꝙ nō habeāt cām. ¶ Prio. de oī hñte aliquā cām/ pōt rōnabilr q̄ri de tali cā. Sꝫ de hoc enūtiabili/ hoīeꝫ eē aial/ nō pōt queri quo ad cām agētē. g° nō hꝫ cām agētē: maior pꝫ. Minor ꝓbat̄. De quocūqꝫ q̄ri pōt a quo sit. de eodē queri pōt ꝑꝑ qd sit: qꝛ oē agēs agit ꝑꝑ finē. 2. phy. ꝛ qcqd hꝫ cām agētem/ hꝫ cām finalē: vt ꝓbabit̄. 12. huiꝰ. Sꝫ de hoc enūtiabili/ nō p̄t queri cā finalis: qꝛ phs. 7. meta. tex. cō. 59. dicit ꝙ q̄rere ꝑꝑ qd hō est hō/ nihil est q̄rere: ꝛ Cōmē. ibi dicit ꝙ nulla alia est cā in hꝰ/ nisi indiuisio p̄dicati ꝛ subi. ¶ Scđo arguitur p̄cise: sicut ipse arguit in 2^{a} rōne sua: q̄ in h̄ ꝯsistit. Idētitas hoīs cū aiali hꝫ cāꝫ. g° veritas huiꝰ ꝯplexi/ cuiꝰ veritatis fundamētū est illa idētitas hꝫ cām. arguo igit̄ formādo sic eandē ꝯñtiā. Idētitas hoīs cū aiali nō hꝫ cām. g° hoīeꝫ esse aial nō hꝫ cām. ꝯñtia pꝫ. ꝑ te. Añs ꝓbat̄. Nullū ens rōnis/ habꝫ cām agētē. Sꝫ ista idētitas est ens ꝛ relō rōnis. g°. Minor pꝫ: qꝛ est relō eiusdē ad seipꝫ. Maior ꝓbat̄: qꝛ terminꝰ ꝓductionis realis est ens reale: qꝛ ꝓductio nō pōt esse maioris entitatis/ q̄ꝫ terminꝰ: cū tota nobilitas eius sumat̄ ex termino. Sꝫ q̄lꝫ ꝓductio cāe agētis est realis. g° ꝓductū ꝑ eā nō pōt esse ens rōnis. ¶ Tertio. Si ꝑ ipoīe deꝰ nō eēt/ ꝛ nulla cā agēs/ hoīeꝫ eē aial eēt verū. g° hoc cōplexū nō est a cā agēte: pꝫ ꝯñtia. Añs ꝓbat̄: qꝛ Lynco. p̄ posterioꝝ. dicit hꝰ enūtiabilia eē ꝑpetue ṽitatis. ¶ Quarto. Deū esse deū/ non hꝫ cām agētē. g° hoīeꝫ eē aial/ nō hꝫ cām agētē. añs pꝫ. ꝯñtia ꝓbat̄. Hec duo enūtiabilia sūt eq̄ necīa. g° si vnū nō hꝫ cām/ nec aliud. ꝯñtia pꝫ. Añs ꝓbat̄. Eoꝝ opposita sūt eq̄ ipoīa. s. deū nō eē: ꝛ hoīeꝫ nō eē aial. g° ipsa sunt eq̄lr necīa. Pꝫ ꝯña ꝛ añs ꝓbat̄. Illa sūt equalr ipoīa: q̄ꝝ impoīitas ꝯsurgit ex implicatione ꝯdictionis. Sꝫ ista sunt hꝰ. Nā hoīeꝫ nō esse aial/ infert hoīeꝫ nō eē hoīeꝫ a supiori ad iferius negatiue. Ista aūt. Hō nō est hō. iplicat ꝯdictoria: qꝛ ponit hoīem ꝛ ipm negat. ¶ Dicet̄ forte ꝙ deū nō eē deū/ est impoīe: ꝛ in sensu diuiso ꝛ in sensu ꝯposito: qꝛ ipoīe est deū nō eē. hoīeꝫ aūt nō eē aial/ est ipoīe solū in sensu cōposito: ꝛ nō in sensu diuiso: qꝛ nō est ipoīe hoīeꝫ nō eē. Sꝫ hoc nihil est. Tū qꝛ hic nō pōt eē sensus cōpositꝰ vel diuisus: vt dictū est. Tuꝫ qꝛ si etiā hō nō sit: adhuc verū est hoīeꝫ eē aial. Tum quia aliud enūtiabile est hoīeꝫ esse: ꝛ aliud hoīeꝫ eē aial. Primū enim est ꝯtingēs. 2^{m} ꝟo est neciuꝫ: ꝛ iō transire ab vno ad aliud/ est idisciplinate loq. ¶ Quito. Id qđ ꝯuenit ipoīibꝰ nō hꝫ cām agētē: qꝛ ipoīia a nullo fieri pñt. ſꝫ ista ꝯueniunt ipoīibꝰ. verū est. n. chimerā eē chimerā. g° chimera esse chimerā a nullo est effectiue. ¶ Sexto. Anteq̄ꝫ rosa generet̄. poīe est rosaꝫ esse rosaꝫ. g° si est ab aliqua cā agēte rosaꝫ esse rosam/ est aliqd reale: qꝛ qlꝫ effectus cāe agentis est aliquid reale. Sed rosam esse rosam/ nō est aliqd reale. ergo rosam esse rosam nō est a cā agente. ꝓbat̄ minor. Si rosaꝫ esse rosam est aliqd reale ꝓductū: vel est ipsa rosa ꝛ esse eius: vel est ista ořo. rosa est rosa. Nō pᵐ: qꝛ ꝑ casuꝫ rosa nō est. Nō 2^{m}: qꝛ enūtiabilia distinguuntur ab enūtiationibus. Et confirmatur/ querendo similr quid sit nō ens esse nō ens: non enim apparet que entitas sit istud enuntiabile.

Nota. Nullum enūtiabile necessariū hꝫ cām.

Nōnᵐ 2^{m}

Nōnᵐ 3^{m} Quid sint enūtiabilia signāta

Pria rō.

Cōne. 38

Scđa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Cauillaᵒ

Dilutio.

Quita rō.

Ad argumenta Ad pᵐ dꝛ: ꝙ ly esse. in isto enuntiabili/ hoīem esse aial. dicit cōpositionē in itellectu/ aialis cū hoīe. Nā phs p̄ peri herme. dicit ꝙ ṽbū/ est/ significat cōpōnē/ que cōpō est tm̄ rōnis: cū nō sit rerū distinctarū. huic aūt cōpōni corrñdet ꝑ fundamēto idētitas p̄dicati cū subo: q̄ est idētitas sufficienter. Est ēt si hō nō sit in rerum nā: qꝛ entia rōnis in nullo sunt subiue: ſꝫ ad hoc ꝙ sint sufficit ꝙ habeāt esse cognitū. Nec est dicendū ꝙ ly/ esse/ dicat essentiā: quasi ꝙ hoīe nō existēte hō sit quo ad esse essentie. Istud eniꝫ nō est Thomistice dictū: sed est cadere in opinionē Henrici: q posuit oēs res etiā dum actu nō existūt/ esse ex cās suas/ nō qdē ꝑ actuale existere. sed ꝑ esse qdditatiuū/ qđ isti appellāt esse essentie: ꝛ de hoc spālr loquemur in 9° huiꝰ. ¶ Ad 2^{m} negat̄ maior. qñ id qđ aliud p̄supponit/ est tm̄ ens rōnis: cuiusmodi est illa identitas. Uñ lꝫ hō hēat cām agentē. tñ idētitas hoīs ad seipsum/ nullā cām hꝫ. ¶ Ad 3^{m} negat̄ maior. si id qđ alteri ꝯuenit sit ens rōnis: ꝛ precise. ita rñdet̄ sicut ad 2^{m}.

¶ Textus cōmenti septimi.

¶ Unum dicitur ꝛc.

¶ Hoc loco agit de noībꝰ significātibꝰ/ tam subꝫ q̄ꝫ ꝑtes eiꝰ. Et qꝛ dictū fuit in 4° ꝙ vnū ꝛ ens sūt idē: iō agit đ vtroqꝫ ꝛ p̄us de vno: qꝛ vnū hꝫ rōnē pncipij: vt dicit Phs ꝛ Cōm. tex. cō. 12. in pn°. Ponit aūt duas diuisiones: quarū vna est realis: altera ꝟo rōnis. Et ideo duo circa hoc querenda sūt. Primū est de distinctione harū diuisionum inter se. 2^{m} est spālr de quodā cōtento in 2^{a} diuisione. ¶ Quantū ad pᵐ.

¶ Utrum diuisio accidentalis sit realis: ꝛ diuisio generis ꝛ speciei/ rationis. Questio. XI.

Queritur 11°. Utruꝫ distinguant̄ ille due diuisiones ex hoc ꝙ p̄ sit realis: ꝛ scđa sit rationis. ¶ Et vꝫ ꝙ non. Primo. qꝛ esse vnū genere ꝛ esse vnū diffōne/ etiā tertius ꝛ quartus modus p̄me diuisionis est esse vnū in aliqua intētione logica. g° p̄ma diuisio nō est realis. ꝯñtia ꝛ añs de se patent. ¶ Scđo. Unitas spēi vel fundat̄ in ente reali/ vel in ente rōnis. Si in ente reali. g° est vnitas realis. Si in ente rōnis. g° est nihil: qꝛ oē fundatuꝫ in alio est minoris entitatis/ q̄ꝫ id in quo fundat̄. Nihil autē potest esse minoris entitatis ente rationis. ergo omne fundatū in ente rationis/ est nihil. ¶ Tertio. Preter vnitatem specificā ꝛ genericam est vnitas in dñia essentiali/ ꝛ in ꝓprio ꝛ accidente: cū ēt ista sint vlīa. g° illa diuisio nō est sufficiēs. ¶ Quarto. Unitas ꝓportionis ꝯuenit rebus/ nullo itellectu cōsiderante. g° nō est vnitas rōnis. ꝯñtia pꝫ. Añs ꝓbat̄: qꝛ oī itellectu circūscripto: ita se hñt octo ad quatuor: sicut sex ad tria.

Respondetur ꝙ p̄ma diuisio est realis: ꝛ 2^{a} rōnis tm̄. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā: sciendū est ꝙ hec est vlīs differētia/ inter ens rōnis ꝛ ens reale: qꝛ ois entitas realis/ ꝯuenire pōt rebus nullo itellectu ꝯsiderāte: Ens ꝟo rōnis ꝯseq̄t̄ res solū: vt sūt obiue in itellectu: ꝛ qđ dictū est. de ente reali/ dicēdū est de vnitate: ꝛ de qualꝫ alia re: qꝛ oia hꝰ recipiūt p̄dicationē entis. ¶ Pria igit̄ diuisio

est realis:q̃z cõuenit rebus p̃ter opõnẽ intell'ẽs:qd̃ pz:discurrẽdo p vnãquãqz earũ. Nã nullo intellectu cogitãte. Soz. z Soz.albus sunt vnũ subo:z vnũ eorũ alteri accidit. Sil'r ɔtinuũ est vnũ. Linea.n.vna est:q̃z nõ est diuisa:ẽt si nullus eã intelligat. Sil'r ea sũt vnũ/quoruz forma siue nã est idiuisa:z hec sũt illa:vt ingt Cõmẽtator cõmẽ.9° q̃ sũt siliuz ptiuz z ɔueniũt in noie z diffõne:vt vinũ/oleũ/aq̃ z h9. Cõstat eniz q̃ nullo itellectu cogitãte nã hui⁹ aq̃/vel hui⁹ olei/

Distinctio. nõ est diuisa in ptes. ℭ Quãtũ vero ptinet ad 3m z 4m modũ sciendũ est/q̃ genus z diffõ pñt accipi dupl'r. Uno mõ q̃ztũ ad itentiões. Alio mõ q̃ztũ ad nãs ad extra/q̃ sũt fũdamenta h9 intentionũ:z h 2° mõ accipit̃ hic gen⁹. Nullo.n. cogitãte/hõ z asinus ɔueniũt in nã aialis:q̃z vtrũqz eoꝝ est aial:lz nã aialis hois z asini nõ hẽant vnitatẽ extra itell'm. ℭ Sciẽdũ vero est vt dicit Phs z Cõ.tex.z.c.10.z.S.Tho. in l'ra q̃ aliq̃ sũt vnũ in gñe remoto.nõ aũt in gñe ppinq̃: q̃z nõ diuidunt̃ differẽtijs gñis remoti:sed differẽtijs gñis pping. Dr̃ie.n.diui siue figure/sunt h:triãgulare:q̃drangulare z h9. Et q̃z oẽs triãguli ɔueniũt in hac dr̃ia q̃ est triãgularc.iõ oẽs sũt vnũ in figura:nõ tñ sunt vnũ in triãgulo:q̃z distinguunt̃ differẽtijs triãguli q̃ sũt hñe oẽs lineas vel eq̃les vel ineq̃les. Et qd̃ dictũ est de gñe dõm est de diffõne. ℭ Quãtũ ad 5m modũ ɔstat q̃ res simplices nõ hñt simplicitatẽ z idiuisibilitatẽ ab ope itellect⁹.z sic pz q̃uo pa diuisio est realis. ℭ Oz aũt 2a sit rõnis pbat̃. Et pmo de spe z genere. Nã specifica z generica nullã hz vnitatẽ extra itellectũ.g̃ ois eius vnitas est p itellectũ. Cõsequẽtia pz:z añs: q̃z extra itellectũ est diuisa in suppositis:de qb⁹ dr̃. Utrum aũt h9 nãe hẽant vnitatẽ realẽ/minorẽ vnitate nũerali.vt gdã dicũt.disputabit̃.7° hui⁹. De vno aũt nũo:scienduz q̃

Sco. Rõm 2m vnitas nũeralis accipit̃ p singularitate/siue indiuiduatione/siue incõicabilitate/que sumit̃ p oppom ad cõicabilitatez ɔueniẽtẽ spẽi z gñi. Lz igit̃ fundamẽtũ idiuiduationis scilz mã z q̃ztitas/sit in rebus sine ope itellect⁹:tñ intẽtionẽ incõicabilitatis/attribuit eis intell's apprehẽdẽdo nãz particularẽ.puta. Soz.in habitudine ad spẽz/z cõcipiendo q̃ nõ dr̃ de pluribus:sicut spẽs:sz tñ de vno:sicut magis declarabit̃ sequẽti qõne. De vnitate ẽt pportionis siue analo

Rõm 3m Proportio dupl'r accipitur. gie declarat̃. ℭ Sciendũ.n.q̃ pportio dupl'r accipi põt. Uno mõ pro rebus que pportionẽ z cõparationẽ hñt:z talis pportio est realis. Medicina.n.sine ope itell's est causa sanitatis:z vrina est ei⁹ signũ. Alio mõ accipit̃ pportio rerũ vt stat sub istis terminis scd̃e itentionis.s.subijci z predicari.z q̃z p̃dicari nõ fit nisi p opus itellectus:vt dicit Albertus in p̃dicabilib⁹. Esse.n.predicatũ z subm nõ ɔuenit alicui rei nisi vt est obiue in itellectu.igit̃ vnitas pportionis in predicãdo est vnitas rõnis:puta cũ dr̃/q̃ sicut se hz trãq̃litas ad mare:ita ad aerẽ.tranq̃litas.n.non ɔuenit in vno mõ predicãdi s̃m analogiã de mari z aere/nisi vt hz eẽ in intellectu:ita q̃ vnitas in p̃dicãdo est per opus rõnis.

Ad pmã **Ad primũ** in oppositũ pz ex dictis q̃ maior est falsa:accipiẽdo genus p re suba intentioni siue pro eo p quo supponit genus:z nõ p eo qd̃ signat. Cuz eniz dr̃/aial est gen⁹.ly genus significat ens rõnis:sz suppo-

Ad scd'az nit p mã reali. ℭ Ad 2m dr̃/q̃ vnitas spẽi fundat̃ in ente reali.i.in nã ad extra/tanq̃ in fundamẽto remoto:z fundatur in cõceptu intellectus tanq̃ in primo fundamẽto:non gdẽ sui esse:q̃z entia rõnis in nullo sũt.sz in fundamẽto sue veritatis.sz negat̃ ɔñtia:qua dr̃.g̃ est realis:q̃z multa entia rõnis habẽt p fundamẽto sue veritatis/ens reale:cuiusmodi sunt oẽs rel'ones rõnis fundate in re:vt supra declarauimus. Dr̃ 2° q̃ si ẽt fundaret̃ in ente rõnis/nõ seq̃t̃ q̃ sit nihil:q̃z inter entia rõnis sũt gradus:sicut dictũ fuit supra de distinctionibus rõnis:quarũ vna.s.illa q̃ reducit̃ ad realez

Ad tertiã distinctionẽ.est maior illa/que nõ reducit̃. ℭ Ad 3m dico. q̃ intẽtio phi nõ fuit assignare oẽs modos vnitatis fundatos in intẽtionib⁹ logicis:sicut est esse vnũ añte:vnũ ɔñte: vnũ subto:vnũ p̃dicato:z multa alia h9:sed posuit illos modos q se cõsequunt̃:sicut superius z inferi⁹:quales sunt isti. Quecũqz sũt vnũ nũero:sũt ẽt vnũ spe:z q̃ sũt vnũ spe sunt vnũ gñe:z que sũt vnũ gñe sunt vnũ analogia. Esse aũt vnũ dr̃ia vel pprio/nõ ponit spãlẽ gradũ vnitatis:q̃z q̃cũqz sũt vnũ spe:sũt ẽt vnũ dr̃ia z pprio:z quecũqz sunt vnũ accidẽte/sunt vnũ gñe vel saltẽ analogia. ℭ Ad 4m patet respon- Ad q̃rtã
sio ex dictis in fine questionis.

ℭ Utrũ id cui⁹ est eadẽ mã/sit vnũ nũero. Qõ. XII.

Queritur 12. An illud pprie dicat̃ vnuz nũero/cui⁹ est eadem mã:ita q̃ rõ vnitatis nũeralis/sit vnitas mãe. ℭ Et vr̃ q̃ nõ. Prio. Forã abstracta a mã/est vna nũo cuz nõ sit plures. Sed ipsa nõ hz mãz.g̃ zc. ℭ Secundo. Ens scd̃e intẽtionis/nõ diffinit̃ per ens pme intẽtionis:q̃z diffõ dicit gd est res. Intentiones aũt scd̃e nõ cõueniunt p se rebus.sed eis accidũt. Sed vnitas numeralis sic z singularitas siue indiuiduatio est scd̃e intẽtionis.g̃ nõ diffinit̃ p mãm q̃ est pme. ℭ Tertio. Generatuz z corruptũ/nõ sunt idẽ nũero:sed gñatũ z corruptũ hñt eãdẽ mãz.ergo vnitas mãe nõ sufficit ad vnitatẽ nũeralẽ. ℭ Cõfirmatur. Ex hoc sequit̃ q̃ idem numero posset nãl'r reparari. Sed hoc est falsuz.g̃. Consequentia pbat̃. Posito q̃ ex aere generet̃ ignis:z postea ex eodẽ igne generet̃ aer. Nã eadẽ mã est subm vtriusqz trãsmutationis:vt pz p° phy.

Cap.4.d.43.q.1. — Pria rõ. — Scd'a rõ — Tertia rõ.

Rñdeo q̃ hec qõ dupl'r disputari põt. Uno modo ad hunc sensuz. Utrũ mã sit p̃nm indiuiduatiõis: z sic nõ q̃rit̃ in h loco. Alio⁹ vtruz de rõne vnitatis nũeralis/sit vnitas mãe:z sufficiat ad hoc q̃ aliq̃ dñr vnũ nũo:z ita q̃rim⁹. Opz igr̃ p notitia hui⁹ q̃siti p° declarare/de q̃ mã phs itelligit.2° de q̃ vnitate. Ex qb⁹ duob⁹ patebit p̃nle propositũ. ℭ Quãtũ ad p̃m dicũt aliq.q̃ cũ mã z forã opponãtur/z quot modis dr̃ vnũ oppositoꝝ tot modis dicat̃ z reliquũ:vt pz p° Topi.sicut fora accipit̃ dupl'r.s.p fora ptis.z p fora toti⁹:ita z aliq̃ est mã q̃ est ps ɔpositi:q̃dã est mã/q̃ opponit̃ forẽ toti⁹ siue ipsi gdditati/z est extra rõnẽ gdditatis forãl'r:z h9 mã nihil aliud est/nisi dr̃ia idiuidualis/quã appellãt hecceitatẽ:z de hac mã loq̃t̃ phs z vult dicere q̃ ea sũt vnũ nũo q̃ hñt eãdẽ hecceitatẽ. ℭ Sanctus Tho.dicit q̃ phs loq̃t̃ de mã pprie dcã/q̃ est altera ps cõpositi. Et q̃ ita sit pbat̃. Illa mã est cã vnitatis nũalis pl'alitatis ei opposite/quã phs pbat nullo mõ eẽ in p° p̃n°:z p ɔñs p̃m p̃nm eẽ tñ vnũ z nõ plurificari. Sed h9 est tñ mã/q̃ est ps ɔpositi.g̃ zc. Maior pz ex v̄bis Cõmẽtatoris.12.meta.cõ.49. sic dicẽtis. Oz est vnũ in spe/z plura in nũo hz mãm. Sed decl'atũ est q̃ p̃m p̃nm nõ hz mãz:h ille. Minor pbat̃. Naz phs nullã facit distõnẽ de mã in oib⁹ libris suis.nisi eaz q̃ ponit̃.12.meta.tex.ɔ.10.vbi dicit. Aliq̃ est mã ad eẽ:z aliq̃ est mã in poa.ad vbi. Itẽ 3° meta.tex.cõ.11.sic ait. Oẽ diuisibile diuidit̃:aut s̃z quãtitatẽ:aut s̃z forãz. Ubi dic̃ Cõmẽ. q̃ gña diuidunt̃ s̃z formã.q̃z diuidunt̃ p dr̃ias:spẽs vero diuidit̃ s̃m q̃ztitatẽ. Et 7° meta.cõ.35. dicit. Oia diuidunt̃ in suas ptes s̃m q̃ztitatẽ/diuisiõe reꝝ p suas mãs.i.diuisione spẽi in indiuidua. Ex p̃dictis auc̃tib⁹ habent̃ due ppõnes. quaꝝ pa est.q̃ ois distõ:aut est p q̃ztitatẽ:aut p forãz. Scd'a est q̃ diuisio spẽi in idiuidua est p q̃ztitatẽ z p mãz. Cõstat aũt q̃ mã subiecta q̃ztitati/est mã q̃ est ps ɔpositi. Itez. Si p mãm accipet phs/id qd̃ est extra rõnẽ spẽi.seq̃t̃ q̃ in substãtijs abstractis eẽt mã:cui⁹ oppom ipse pbat.12.met.tex. cõ.31. Cõsequẽtia pbat̃:q̃z substãtijs sepatis ɔuenit mouere celũ:vt ipse ibi dicit. Cõstat aũt q̃ mouere celũ/est quid accidẽtale rõni gdditatiue cuiuslibz sube sepate.aliogn nõ possent cõcipi cõceptu abstracto a motu.g̃ zc. Et sic pz p̃m.

Scotiste vz. — S. Tho. opio.

Quantum ad z^m dico ꝙ duplr̃ aliqd pōt dici vnuz numero. Uno mō accipiēdo pro multitudine trãſcēdēte: que ex vnitatibꝰ trãſcendētibꝰ .i. ex pluribus naturis ꝛ entitatibꝰ ꝯſtituta eſt: ad quē ſenſuz itelligenda ſunt verba Cōmētatoris in hoc 5°. cō. 14. dicētis/ ꝙ vnũ eſt extra mãm. Et ꝙ vnũ numero eſt in mã. Accipit .n. vnũ in p̃mo mēbro huiꝰ diuiſionis pro vnitate trãſcēdēte. Alio mō dr̃ vnũ numero/ accipiēdo numerũ de gñe q̃titatis/ ꝛ ſic qcqd eſt vnũ vnitate que eſt p̃n^m numeri/ dr̃ eſſe vnum numero: qꝛ ſil'cũ alys pōt ꝯſtituere numerũ. Ex his dr̃ ad queſitũ/ ꝙ ea ꝓprie dñr eſſe vnũ numero que hñt eãdē materiã nō ſimplr̃: ſed ſub eiſdem dimenſionibus: quia materia nō hꝫ ꝙ ſit actu vna vel plures/ niſi a q̃titate cui p̃mo cōuenit rō diuiſibilitatis: ꝛ per eam cōuenit alys.

Cōcluſio

Ad p̃mũ

Ad primũ in oppoſitũ negat̃ maior/ accipiēdo vnũ numero ꝑ eo qđ eſt vnũ vnitate numerali. ¶ Ad z^m dr̃. ꝙ phs accipit vnũ ꝑ ſingulari ſiue indiuiduo. ſꝫ nō diffinit indiuiduũ vt indiuiduũ: qꝛ vt ſic diffinit̃ ꝑ hoc/ qđ eſt nō eſſe p̃dicabile de multis. qđ ꝑtinet ad ſcđas intentiones: ſed declarat qd ſit idiuiduũ q̃tũ ad rē ſignificatã: ꝛ vult dicere/ ꝙ oē id qđ ꝓprie dr̃ indiuiduũ hꝫ mãm in his rebus iferioribus. Per mãz aũt accipit̃/ nō ſolũ mã ex qua: ſed etiã mã in qua: ꝛ ꝓp hoc/ duo accidētia eiuſdem ſpēi nō diſtinguunt̃/ niſi qꝛ hñt diuerſas mãs in qbus ſunt. ¶ Ad 3^m negatur minor: qꝛ mã gñati ꝛ corrupti nō eſt ſub eadem q̃titate: ꝛ per cōſequens nō habet vnitatem/ de qua intelligit Philoſophus ꝛ Cōmentator.

Ad ſcđaz

Ad tertiũ

¶ Textus cōmenti decimitertij.

¶ Ens dicitur quodam modo accidētali.

Intentio phi.

¶ In hac pte diuidit Phs/ ens/ in ens ꝑ ſe/ ꝛ ens ꝑ accidēs: que diuiſio attēdit̃ nō penes res diuerſas: ſed penes diuerſos modos p̃dicãdi. Nã quelꝫ ſuba: ꝛ qōlꝫ accidēs/ eſt ens ꝑ ſe: ſꝫ dr̃ ens ꝑ accidēs id/ qđ eſt aggregatũ ex rebꝰ diuerſoruz generũ. vñ hō riſibilis/ eſt ens ꝑ accidēs/ metaphorice loquēdo. lꝫ illa ꝓpoſitio logice/ ſit per ſe z^o mō. Ens autem per ſe diuidit in decem predicamēta. Circa qđ queritur.

Cap. 8. d. 1. q. 2. ꝛ 4 2. di. 1. q. 2. cōclo. 2ª.

¶ Utrum predicamenta diſtinguant̃ per diuerſos modos predicandi. Queſtio. XIII.

Queritur an decem prima genera diſtinguant̃ ꝑ diuerſos modos predicãdi. ¶ Et vr̃ ꝙ nō. Primo. Modi predicãdi ſumunt̃ a modis ſignificandi: ꝛ modi ſignificãdi a modis eſſendi. g° diſtinctio predicamētoꝝ eſt ꝑ modos eſſendi p̃ncipalr̃. Cōfirmat̃: qꝛ. S. Tho. in q̄ōnibꝰ de veritate. q. pª dicit. ꝙ ex diuerſis gradibꝰ entitatis/ accipiuntur diuerſi modi eſſendi: iuxta quos accipiunt̃ diuerſa rerũ genera. ¶ Scđo. Ex ſecũdis intētionibus nō pñt p̃mo diſtingui entia p̃me intentionis. Sed predicamenta ſunt res p̃me intētionis: ꝛ modi p̃dicãdi ſunt ſcđe. g° ex modis predicandi/ nō diſtinguũt̃ pñta. Minor pꝫ: ꝛ maior. Nã nã aialis nō diuerſificat̃ ex hoc ꝙ ꝯuenit ei intētio generis ꝛ ſpēi ſubalterne. ¶ Tertio. Sequit̃. ꝙ oē p̃dicamētũ diſtinguatur in duo generaliſſima. Sed hoc eſt expreſſe falſuz. ergo ꝯñtia ꝓbat̃. qꝛ in quolꝫ genere ſunt duo modi p̃dicãdi. ſ. abſtractiuus ꝛ cōcretiuus. ¶ Quarto. Sunt tm̃ duo p̃mi modi p̃dicãdi. ſ. p̃dicari in qd: ꝛ predicari in quale. g° eſſent tm̃ duo p̃dicamēta: qđ eſt falſuz. ¶ Quinto. Sequit̃ ꝙ homo ꝛ aſinus magis diſtinguerent̃ q̃ duo pñta. Sed hoc eſt falſum. g° ꝯñtia ꝓbatur: qꝛ homo ꝛ aſinus nō ſolũ diſtinguuntur in modo predicãdi. ſed etiã realr̃. Falſitas ꝯñtis ꝓbat̃. Duo pñta ꝯueniunt tm̃ in ente/ ꝛ nō in aliquo vniuoco. ꝓp qđ dicit Phs p̃ poſte. ꝙ ois negatiua vnius p̃dicamēti de alio/ eſt imediata. hō aũt ꝛ aſinus plus ꝯueniũt q̃ in ente.

Pria rō.

Scđa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Quīta rō.

Reſpondeo duabus ꝯclōnibꝰ: quarũ p̃ma hec eſt. Diuiſio entis in decē gñia/ nō eſt ꝑ differētias. pꝫ. Tum ex 3° huius. vbi dictũ fuit ꝙ ens non hꝫ dr̃ias. Tuz qꝛ oē diuiſuz per dr̃ias/ eſt vniuocũ. ꝓbatũ autē fuit ꝙ ens nō ſit vniuocũ. ¶ Scđa ꝯclo. Prima rō diſtinctionis pñtoꝝ/ ſumit̃ ex diuerſis modis gñaliſſimis p̃dicãdi de p̃ma ſuba. ¶ Ad cuius euidētiã ſciendũ ꝙ pñtũ accipit̃ triplr̃. Uno mō ꝑ ipſa intentione q̄ dr̃ p̃dicamētalr̃. z^o ꝑ rebus in qbꝰ fundat̃ hꝯ intētio. 3° pro hꝯ rebus vt ſtant ſub intētione p̃dicamētalr̃. Primo mō pñtũ eſt ens rōnis: qꝛ eſt ordo ꝛ relo rōnis inter gñia ꝛ ſpēs. z^o mō eſt ens reale. 3° mō dicit aggregatũ ex ente reali ꝛ rōnis ſil: ꝛ de hoc loqmur in ꝓpoſito. Querimus .n. ꝑ qd qualitas ſit diſtictũ pñtũ a relōne: ꝛ actio a paſſione. i. vñ hñt ꝙ dicãt diuerſas rōnes pñtales. ¶ Sciēdũ z^o ꝙ p̃dicari eſt actus rōnis cōponētis ꝛ attribuētis p̃dicatũ ſubo ꝑ ſcđaz oꝑōnē itellectꝰ que p̃mã p̃ſupponit. ꝑ quã itelligunt̃ ſignificata ſimpliciũ terminoꝝ: ꝛ ideo modi predicãdi p̃ſupponũt modos itelligēdi. ꝛ in eis fundant̃: qꝛ intellectus ſicut apprehendit. ita enuntiat vnũ de alio/ vel affirmatiue vel negatiue. ¶ Modi aũt intelligendi ſumunt̃ a modis eſſendi. Qꝛ triplr̃ intelligi pōt. Uno mō/ ꝙ diuerſis modis p̃dicandi/ corrñdeant ſemꝑ ꝛ nec̃io diuerſe res/ habētes diuerſos modos eſſendi: ꝛ ſic eſt falſuz: qꝛ (vt infra ꝓbabit̃) relo/ ꝛ fundamētuz ſunt vna res: ꝛ ſilr̃ actio ꝛ paſſio. Alio mō ꝙ oporteat eē plures modos eſſendi in rerũ natura ad hoc ꝙ habeant̃ diſtincta predicamēta: ꝛ hoc verũ eſt de generibus accidētiũ: ꝙ opꝫ eſſe p̃mã ſubam: ꝛ ea que dicunt̃ pñta: qꝛ de p̃ma ſuba predicant̃. Cōſtat aũt ꝙ aliud eſt eſſe p̃me ſube: ꝛ aliud eſt eſſe cuiuſlibet accidētis. ¶ Tertio o. ꝙ opꝫ illã entitatē/ q̄ hꝫ diuerſos modos itelligēdi ꝛ p̃dicãdi eſſe talē: vt ſm ſe poſſit corrñdere pluribus ꝯceptibꝰ. q de ea fiunt: ita ꝙ hꝯ plures modi itelligēdi ꝛ p̃dicãdi fundati in ea/ non ſunt vani nec fictitij: ꝛ ſic dico ꝙ a modis eſſendi ſumunt̃ modi p̃dicandi. Ex his rñdet̃ duabꝰ ꝯclōnibꝰ: quarũ pª eſt. ¶ Predicamenta q̃tũ ad id qđ ſunt/ diſtinguunt̃ ſeipſis. Illa .n. res q̄ eſt ſuba/ nō diſtinguit̃ a q̃titate ꝑ aliquid aliud: ꝛ declaratur. Lꝫ .n. ens nō hēat vnũ ꝯceptũ p̃ciſuz obiectiualē: ſuba tñ cũ ſit terminꝰ vniuocꝰ/ ſignat vnã nãm ꝛ vnã qdditatē: ꝛ ſilr̃ q̃titas ꝛ q̄litas. Intelligo igit̃ ꝙ hꝯ qdditates diſtinguunt̃ ſeipſis: qđ ꝓbat̃. ¶ Prio. Quecũqꝫ ſunt p̃ diuerſa diſtinguunt̃ ſeipſis: vt dr̃. 10. meta. Et pꝫ rōne/ qꝛ ſi nō diſtinguerent̃ ſeipſis. ſed ꝑ aliqd ſui: tũc in aliquo ꝯuenirent ꝛ aliquo differrēt: ꝛ ꝑ ꝯñs nō eſſent p̃ diuerſa. Sꝫ hꝯ qdditates ſunt p̃ diuerſe: vt dicit Cōmē. 3. ꝛ 4. meta. g° diſtinguunt̃ ſeipſis. ¶ Scđo. Si ꝯuenirēt in aliq̄ nã cōi: ſeq̄t̃ ꝙ eis eēt aliqd cōe ſꝫ rē. Sed ħ eſt falſuz: qꝛ phs 3° phy. dicit ꝙ ſubſtãtie/ q̄litati/ ꝛ q̃titati/ nihil eſt cōe accipe. g° ꝛc̃. ¶ Scđa ꝯ. Huiꝯ res vt ſtant ſub rōne/ ſiue itētione pñti/ diſtinguunt ꝑ diuerſos modos p̃dicãdi. Probat̃. ¶ Prio. qꝛ phs in ħ textu diuidēs ens in decē gñia dicit ꝙ diuidit̃ ſm figuras p̃dicationis: vbi Cōmē. in p̃n° cōmēti. 14. dicit/ ꝙ ꝑ figuras intelligit gñia pñtoꝝ. ¶ Scđo. Aut diſtinguunt̃ ꝑ modos eſſendi: aut ꝑ modos p̃dicãdi. Sed nō ꝑ modos eſſendi. g° ꝑ modos p̃dicãdi. Maior cōiter eſt ꝯceſſa. Minor ꝓbat̃. qꝛ relo ꝛ fundamētũ ſunt eadē res: vt infra ꝓbabit̃. Unius aũt rei eſt tm̃ vnus ꝓprius modus eſſendi ſm rem. tum qꝛ diſtingui in rōne pñti/ eſt diſtingui in aliq̄ ſcđa intentione. modi aũt eſſendi nō dicunt itentiones. ſed modi p̃dicandi. Et cũ dixi ꝙ diſtinguunt̃ ꝑ modos varios p̃dicãdi: intelligo ꝙ diuerſimode p̃dicant̃ de pª ſuba. Genera .n. ꝛ ſpēs ſubſtãtiaꝝ p̃dicant̃ de pª ſuba in qd: q̃titas aũt lꝫ p̃dicetur in qd de linea: nō tñ p̃dicat̃ in qd de ſuba pª: ꝛ ſꝫ hos modos p̃dicandi ponit. S. Tho. 5° meta. ſufficiētiã pñtoꝝ. hec aũt diuiſio predicamētorũ eſt logica: qꝛ eſt ꝑ intentiones.

Ad argumenta

Ad p̄mā **Ad argumenta** rn̄detur. Ad p^{m} ⁊ ad ꝯfirmationez dico: ꝙ distinguunt̄ ꝑ modos eēndi. accipiēdo modos eēndi 3^{o} mō ꝗ dict⁹ fuit: ⁊ nō p^{o} aut 2^{o}.
Ad scđaz ¶ Ad 2^{m} dico ꝙ per scđas intētiones p̄nt distingui res, nō quidē in eē reali. sed in eē intētionali: ⁊ sic distinguunt̄: vt stant sub hac intētione p̄dicamētū.
Ad tertiā ¶ Ad 3^{m} negatur ꝯn̄tia: q2 abstractū nō predicat̄ de p^{a} suba. Dcm̄ aūt fuit ꝙ distō p̄ntorū est ex diuersis modis p̄dicādi de suba p̄ma.
Ad q̄rtā ¶ Ad 4^{m} negat̄ ꝯn̄tia: q2 distō p̄ntorum est ex modis: quorū ql3 est vni⁹ rōnis: sicut ⁊ ip̄m p̄ntum. Predicari eniz in qd ꝯuenit oībus substātijs vniuoce, ⁊ p̄dicari ad aliud cōuenit vniuoce cuilibet relōni: p̄dicari aūt in quale nō ꝯuenit ꝑm eandē rōnē accidēti. Nā al'r p̄dicatur quātitas q̄ꝫ q̄litas: ⁊ iō nō ꝯuenit vnū p̄ntum.
Ad q̄ntā ¶ Ad 5^{m} dico: ꝙ aliqua p̄dicamēta magis distinguunt̄ q̄ꝫ homo ⁊ asin⁹: puta, q̄ꝫtitas ⁊ qualitas. aliqua xō min⁹ distinguunt̄ in eē reali: s3 bn̄ verꝫ est ꝙ oīa distinguunt̄ magis q̄ꝫ hō ⁊ asin⁹ in mō p̄dicandi: q2 hō ⁊ asin⁹ ꝯueniūt in vno mō ꝗ est p̄dicari in qd, nulla aūt p̄dicamēta ꝯueniunt in vno° p̄dicādi.

¶ Textus cōmenti decimiquinti.

¶ Substantia dicitur ⁊c̄.

Intentio phi. ¶ Hoc loco distinguit subam, q̄ dr̄ de suba p^{a}, que est hoc aliqd subsistēs: dr̄ ēt de forma ꝑ quā suba p^{a} subsistit. dr̄ ēt de eēntia q̄ cōplectit̄ sil' ⁊ mām ⁊ formā: s3 oīa ista reducūt̄ ad sbaz p^{am}: q2 nō subsistūt nisi ꝑ eā. Circa quā ꝑtē q̄rit̄.

¶ Utrum ratio propria ⁊ formalis substantie, sit esse ens per se. Questio. XIIII.

Queritur 14. Utrū esse ens ꝑ se sit ꝓpria ⁊ formalis rō sube. ⁊ videt̄ ꝙ nō.
P̄ria rō. ¶ Primo. q2 aut ly per se, includit ꝯceptū entis aut nō. Si sic. seqtur ꝙ sit nugatio dicere ens ꝑ se. Si non, seqtur ꝙ sit nihil: ⁊ sic rō sbe cōplet̄ ꝑ nihil. qđ est falsuz.
Scđa rō ¶ 2^{o}. Aut ly ꝑ se, excludit per accidēs: aut excludit ꝑ aliud. Nō p̄mū q2 eē ens nō ꝑ accidēs, nō solū ꝯuenit sube. sed cuilibet gn̄i: q2 nullū ens ꝑ accidēs, est in p̄nto. Nō per aliud. q2 oīs suba p̄dicamētalis est ꝑ aliud effectiue. cū sit suba finita.
Tertia rō. ¶ 3^{o}. Aut ly ꝑ se, stat affirmatiue aut negatiue. Nō affirmatiue: vt supra imediate ꝓbatum fuit. Nō negatiue: q2 cōcept⁹ sube, nō est negatiuus.
Quarta ratio. ¶ 4^{o}. Si ratio sube, est eē ens ꝑ se. seqtur ꝙ rō accidētis, sit per oppositu3 eē ens in alio. S3 hoc est falsum. ergo ꝯn̄tia p3. q2 suba ⁊ accn̄s cū nō habeāt aliqđ mediū distinguunt̄ per rōnes ꝯdictorias. Falsitas ꝯn̄tis ꝓbat̄. Cu3 dr̄, eē in alio. ly in. dicit relōnē: q2 eē in alio, est ad aliud se habere. Uel ergo dicit relationē realē. vel rōnis. Nō rōnis. q2 tūc ens rōnis ꝯheret ens ad p̄dicamētū reale. Nō realis. quia vnū p̄dicamentū non pōt ꝯstituere formal'r alia gn̄a: ⁊ sic quātitas ⁊ qualitas non includunt formal'r relōnem.

Respondeo ꝙ aliud est querere, ꝑ quid ꝯhat̄ ens ad subaz: ⁊ aliud est querere, vtrū hic
Nota. termin⁹. Suba, addat aliqd suꝑ ꝯceptū entis. ¶ Quātu3 ad p̄mū dico ꝙ ens nō ꝯhitur ad subam ꝑ aliqd additum enti: sic aīal ꝑ rōnale ꝯhit̄ ad hoiez: s3 ens diuidit̄ in sbam ⁊ quātitatē ⁊ q̄litatē ꝑ diuersos modos eēndi, nō ad hunc sensu3. ꝙ modus sube sit res a suba distincta, ⁊ modus q̄ꝫtitatis a quātitate: sed ideo q2 ipsa suba dicit determinatu3 gradū entis: ⁊ q̄litas. ⁊ sic de singulis. q̄ real'r disticta sunt. Descēdit ergo ens in hec gn̄a ꝑ diuersos modos. q2 qđl3 eorū dicit gn̄alē gradū entitatis, cui ꝯuenit determinat⁹ modus eēndi: qui tn̄ modus nō est entitas disticta a tali nā gn̄ica. Et est sil'e, ac si albedo imediate diuideretur in albedines vt duo. ⁊ vt tria. ⁊ vt quatuor: ⁊ sic de alijs gradib⁹ forme: p̄sertim si tales gradus nō sint res distincta a forma: ⁊ ꝓꝑ hoc dicit Cōmē. 10. meta. ꝙ ens ⁊ vnū significāt p^{a} significatione, qđ est in vnoquoqꝫ p̄dicamentorum.

Quantum ad 2^{m} dico: ꝙ ens addit aliqd suꝑ cōceptū entis. tale aūt additū significat̄ ꝑ ly ꝑ se. Diffinitur. n. suba, siue describit̄, ꝙ est ens ꝑ se. Nec ly ꝑ se, significat aliqd additū enti: s3 exprimit aliquā rōnē, que nō exprimitur hoc noīe ens. Talis aūt rō est negatio quedā ꝯueniens sube. vt suba est: ⁊ tn̄ valet dicere. Suba est ens ꝑ se: ac si diceret̄. Suba est ens, nō in alio inherenter. L3 eni sube 2^{e} sint in substātijs p̄mis ⁊ ꝑ eas subsistāt: nō tn̄ eis inherēt: nec sunt in eis. vt accn̄s in subo. Cōclusio rn̄siua. ¶ Hec igit̄ est ꝯ rn̄siua. Suba addit suꝑ ens negationē que ꝯseqtur omnem substantiaz. Sube rō addit suꝑ ens negationem. Probatur. Substantia addit aliquid super ens. ergo vel addit aliquid positiuum vel negationē. Nō positiuū. ergo negationē. Ān̄s p3 q2 nō est nugatio dicere, ens suba: ꝯn̄tia ēt p3: q2 iter positiuū ⁊ negationē nihil mediat. Minor ꝓbatur. Si adderet aliqd positiuū, vel ip̄m eēt reale, vel rōnis. Nō reale. q2 in quolibet reali icludit̄ ꝯceptus entis. Si rōnis. ergo vel tale additū est relō vel negatio. S3 nō est relō. q2 iste termin⁹ suba nullo mō dr̄ ad aliud. ergo est negatio ꝑ quā circūloqmur id quo suba distiguit̄ formal'r ab accn̄te. Cū. n. suba ⁊ accn̄s q̄ꝫtū ad id qđ sunt distinguant̄ seipsis: ⁊ ꝯueniāt in vna rōne formali analoga. que est rō entis. op3 ꝙ p̄ter hāc rōnē cōe3 in qua ꝯueniūt, vnūqđqꝫ eorū icludat aliqd in sua rōne formali, ꝑ qđ ꝓprie eoru3 rōnes abinuicē distinguant̄. ¶ Pōt tn̄ ēt al'r dici, ꝙ tā sba q̄ꝫ accn̄s addūt aliqd reale suꝑ2a ens.
Nōndu3 ¶ Ad cui⁹ euidētiā est sciēdu3 vt tenuit. S. Tho. q̄li. 2. q. 2. ar. p^{o}. ꝙ diuisio entis in subam ⁊ accn̄s, nō est diuisio entis real' cōissime accepti: ꝓut ens dr̄ de oī eo, qđ nō est ens rōnis. nec est nihil: sed est diuisio entis, qđ significat qdditatē siue eēntiā. Et q2 eē, est res disticta ab eēntia. ꝓpea de eē nō dr̄, ens sic diuisu3. Dicet̄ ergo ꝙ suba est ens cui ꝯuenit eē ꝑ se: ⁊ qđ includit in suo ꝯceptu eē. de quo nō p̄dicat̄ ens diuisu3 in. 10. gn̄a: ꝑ ly ꝑ se aūt significat̄ qdā modus talis exn̄tie, siue quedā negatio cōcomitans oēm h⁹ existētiaz.

Ad p̄mā **Ad argumenta** in opp^{m}. Ad p^{m} rn̄detur, ꝙ ens reale, non icludit̄ in eo qđ addit suba suꝑ ens: q2 tale additū est pura negatio, de qua nō pōt p̄dicari ens reale. l3 de ea p̄dicet̄ ens rōnis: q2 negatio ⁊ ꝓuatio sunt aliquo mō ens. sed ens cōe enti ⁊ reali rōnis nō est id qđ diuiditur in. 10. p̄nta.
Ad scđaz ¶ Ad 2^{m} dico ꝙ ly ꝑ se, excludit ꝑ aliud, nō qdē effectiue. s3 subtiue ⁊ fundamētaliter: ⁊ est sensus suba est ens ꝑ se. i. suba est ens nō in alio, siue ꝑ aliud tāq̄ꝫ ꝑ subm.
Ad tertiā ¶ Ad 3^{m} dico: ꝙ ly ꝑ se stat negatiue, ⁊ ꝙ ꝯcept⁹ sube includit negationē quā circūloqmur ꝑ terminū affirmatiuū. Nec istud est icōueniēs: imo sepe accidit: puta, cū dicimus cecitatē eē in oculo: l3 eni hoc cōplexū videat̄ affirmatiuū. tn̄ vere negatiuū est: nec est aliđ dictu: cecitas est in oculo: nisi ꝙ vt⁹ visiua in oculo nō est.
Ad q̄rtā ¶ Ad 4^{m} negat̄ falsitas ꝯn̄tis. Ad ꝓbationē dr̄ p^{o}, ꝙ ly in alio, nō stat affirmatiue s3 negatiue: ⁊ est sensus. Accidens est ens i alio. i. accn̄s est ens nō ꝑ se. Dr̄ 2^{o}, ꝙ si ly in alio, stet affirmatiue dicit relōnē: nō quidē actualē s3 aptitudinalē. q2 oē accn̄s est aptū natū iherere subto. Nec est incōueniēs ꝙ h⁹ relō sit de formali rōne accn̄tis vt accn̄s est: q2 iste termin⁹, accn̄s, includit respectū in suo ꝯceptu. cū dicat̄ ad aliud: oē. n. accn̄s est ei⁹ cui accidit accn̄s. Accidere eni ē alteri siue suꝑ alterꝫ cadere: ⁊ ꝑ ꝯn̄s accn̄s dr̄ ad aliđ.

¶ Utrū ifinito repugnet eē in p̄dicamēto. Qō. XV.

Queritur 15°. Utrū repugnet sube infinite vel cuicūqꝫ ifinite entitati eē in p̄dicamēto. Et vr̄ ꝙ nō.
P̄ria rō. ¶ Primo. Celum est in p̄dicamēto sube. S3 celū est infinitū entitatiue. ergo suba que est entitas infinita pōt esse

in gñe.maior pz.Minor ꝓbaẗ.Suba hñs ṽtu tē infinitā est infinita.Sed celum habet virtutem infinitam.ergo. Maior pz:quia virtus rei ꝯsequitur substantiaz eius ⁊ ei ꝓportionaẗ.Minor ꝓbaẗ.Celū moueẗ tpe infi^{to} saltē de mēte Aris.8°physi.ꝰ hz potētiā infinitā.⁋ Et ꝯfirmaẗ.qꝛ qcquid hz potētiā finitā.hz ēt finitā opōnē:qꝛ opō imediate est a po^{a}:qcqd aūt hz opōnez finitā est gñabile ⁊ corruptibile:vt dī 4°metheo.Sz celū est ingñabile ⁊ icorruptibile:vt ꝓbatur ꝑ celi.tex.cō.54.ꝰ celū hz opōnē ⁊ ṽtutē infinitā.

Per totā.

Scda rō. ⁋ 2°.Tota multitudo subarū ꝓducibiliū/ē ifinita. Sz tota illa multitudo est in gñe sube.ꝰ suba ifinita est in gñe.Minor pz:qꝛ ois suba hñs eē ab alio est in gñe.Maior ēt ꝓbaẗ:vt in 2° hui^{9}.

Tertia rō. ⁋ 3°.Jllud est in gñe cui cōuenit ꝓpria rō gñis.Sed sube infinite ꝯuenit ꝓpria rō ṗdicamēti sube.ꝰ.maior pz.Minor ꝓbatur.Rō sube est eē ens ꝑ se.vt dictū est.Sz suba infinita est ens ꝑ se.ꝰ est in gñe.

Quarta ratio. ⁋ 4°.Albedo si eēt separata ab oi subto.eēt infinita.Sz talis adhuc eēt qualitas.ergo eē infinitū pōt esse in genere qualitatis.Minor pz:qꝛ ex hoc ꝙ separaẗ a subto nō auferẗ rō eius.Maior ꝓbaẗ.Albedo sepata esset itensissima:qꝛ non eēt assignare per quid determinareẗ ad hunc vel illum gradum.ergo esset albedo infinita.

Ad oppositum

arguiẗ:qꝛ.S.Th.5° meta.ca°d quāto.dicit ꝙ si linea ⁊ nūerus essent infinita/non essent quantitates.

Respondeo

Intentio questi. ꝙ hic nō intēdo querere aut determinare/an de^{9} sit in gñe subẽ:qꝛ de hoc erit spālis qō.12.hui^{9}:sz solū declarabiẗ absolute ⁊ in vli/ que ifinitas repugnat enti/qō poniẗ in ṗdicamēto qōcūqꝫ sit illud.

Distinctio. ⁋ Et ṗmitto ꝙ quadruplꝛ pōt aliquid dici infi^{m}. ⁋ Primo aliqd est infi^{m} simplꝛ:⁊ hoc est illud qō ṽtualꝛ ⁊ eminēter ꝯtinet ꝑfectionē cuiuslz entꝭ finiti:ita ꝙ i se aut formalꝛ aut ṽtualꝛ hz oēs ꝑfectiones:⁊ hoc est ꝑfectū simpliciter/de quo loquēs Cōmē.5.meta.cō.21.dicit ꝙ hec est dispō ṗmi ṗncipij:qō est deus. ⁋ 2° dī aliqd infinituz tm̄ ꝯm durationē/quō tps ⁊ motus a Phō ponunẗ ifinita:qꝛ nō est dare ṗmū instās ex seipso. ⁋ 3° dī aliqd infi^{m} q̄ntitatiue/siue hoc sit ꝯm dimensionē:puta/si dareẗ linea vel corpus infinitū:siue hoc sit ꝯm q̄ntitatē discretā:sicut multitudo aliqua eēt infinita. ⁋ 4° dī aliqd infinitū itensiue. eo mō quo calor sepatus ab oi subto eēt infinit^{9}:qꝛ eqpolleret infinitis calorib^{9} exñtib^{9} in subto.nec eēt poſſe repeꝛiri aliquē calorē in subto ita intensum:ēt si sit calor ignis. ⁊ hoc iō.qꝛ gradus forme intēdunẗ ꝯz maiorē vel minorē radicationē forme in subiecto:⁊ iō illa forma que in nullo subto est.nihil hz ꝑ qō determineẗ ad hūc vel illū graduz ꝑfectionis in nā talis forme.

Notādū ⁋ Premitto 2°.ꝙ triplꝛ pōt aliqd eē in gñe.Uno mō vt ṗn^{m} extrinsecū ꝓductiuū entitatis que in gñe est:iuxta quē modū dī deus eē ṗn^{m} ois generis.Scdo vt ṗn^{m} itrinsecū:sicut pūctus ⁊ vnitas sunt in gñe q̄ntitatis.Tertio sicut res ꝑ se in gñe collocaẗ:vt gña ⁊ spēs ⁊ idiuidua.Ex his rñdetur ad.q.

Cōclo p^{a} ⁋ Et hec est ṗma ꝯ. Nulla entitas simplꝛ ifinita ṗt eē i gñe/tāqꝫ res ꝯtēta sub gñe:lz possit eē i gñe:vt ṗn^{m} extrinsecū.Pria ꝑs hui^{9} ꝯnis ꝓbaẗ.Qōquid est in gñe/est determiatū ad nāz illi^{9}gñis: ⁊ ꝑ ꝯñs hz in se tm̄ ꝑfectiōes q̄ ad tale gen^{9}ꝑtinēt.Sz ens simplꝛ infi^{m}/nō est sic determinatū ad aliquā ꝑfectionez. ꝰ ⁊c̄.Minor pz ex rōne entis simplꝛ infiniti.Maior etiā pz.Nā eē in gñe:⁊ eē determinatū ad gen^{9} idē sunt.Scda ꝑs ꝓbaẗ.Quelz entitas est effectiue ab ente simplꝛ ifi^{to}.vt

Cōclo 2^{a} ꝓbatū fuit.ꝰ tale ē ṗn^{m} ꝓductiuū cuiuslz gñis. ⁋ 2^{a} ꝯclo. Enti infinito ꝯm durationē vel q̄ntitatē vel intēsionē/non repugnat eē ꝑ se collocatū in gñe.Pria ꝑs pz:qꝛ vt arguebatur celū est infi^{m}:vel saltē poſſe est eē ifinitū duratiue.i. nūqꝫ habuisse ṗ^{m} instās sui eē.Sz celū est sba cū sit corp^{9}: vt pz:ex ei^{9}motu.ꝰ.Scda ꝑs ꝓbaẗ:qꝛ Phs 6°topi.dicit ꝙ si linea eēt infinita adhuc cōueniret ei rō ⁊ diffō linee:⁊ ꝑ ꝯñs ēt rō q̄ntitatis.⁊ Auicē.2° meta.dicit ꝙ q imaginaẗ corpus infinitū/nō imaginaẗ nō corpus:⁊ ibidē ēt dicit ꝙ linea finita ⁊ linea infinita sunt eiusdē spēi.Tertia pars ꝓbatur ꝑ rationē quartā/que supra arguendo facta est.

Ad argumenta

rñdetur.Ad ṗ^{m}negatur minor. Ad ꝓbationē negaẗ ēt minor. Sz sciēdū est ꝙ duplex est po^{a}.s.actiua ⁊ passiua.siue receptiua.Jn celo aūt nō est po^{a} actiua ifinita:qꝛ ēt itelligētia que imediate mouet orbē nō est ṽtutis infinite/nec ifiniti vigoris in mouendo:ita ꝙ quacūqꝫ velocitate data possit veloci^{9} mouere:sz est determinata ad aliquam velocitatē. Quilibet.n.motor appropriat^{9} orbi celesti hz ad ipm proportionē determinatā:est tñ in celo po^{a} receptiua mot^{9} in ifinitū ꝯm durationē:sz ex hac po^{a} nō arguiẗ ipm eē infinite entitatis:sed solū ex infinitate potētie actiue:alioquin ēt mā ṗ^{a} eēt entitas ifinita:cū possit recipere infinitas formas successiue. ⁋ Ad confirmationē dico/ꝙ actio celi est entitas finita.Agit eni in hec inferiora solū alterādo ⁊ illuminādo.Cōstat aūt ꝙ alteratio ⁊ illuminatio sūt finite entitatis:sicut ⁊ termini earuz q sunt lux:⁊ qualitates 3^{e} spēi. ⁋ Ad 2^{m} negaẗ añs de infinitate entitatiua.Talis.n.multitudo est ifinita nūeralꝛ ⁊ finita entitatiue:qꝛ nec aliquid illi^{9}multitudinis:nec ipsa tota multitudo hz in se ꝑfectiones oium. ⁋ Ad 3^{m} negaẗ minor.Ad ꝓbationē dī/ꝙ illa nō est totalis rō sube ṗdicamētalis:sz sube in cōi.⁊ vt sba est:suba ṽo ṗñtalis vltra hoc ꝙ est eē ens ꝑ se.reqrit ꝙ eē sit ab eēntia distinctū que est in gñe.⁊ per ꝯñs ꝙ sit eē receptuz in tali eēntia.⁊ per ꝯsequēs ꝙ sit finituz.quia oē receptū finitū ⁊ limitatū est ꝯm exigentiā ⁊ capacitatē recipiētis. ⁋ Ad 4^{m} dī ꝙ ē ꝑ ꝓbatiōe 3^{e} ꝑtis ⁊ 2^{e} ꝯnis:ꝯcedi tur eni ꝙ talis albedo eēt determinata ad gen^{9} qualitatis. ⁋ Ad 5^{m} dī ꝙ itētio sancti Tho.nō est dicere ꝙ linee ifinite nō ꝯueniat simplꝛ rō q̄ntitatis.qꝛ h̄ eēt falsuz:cū ei cōueniat rō diuisibilitatis in ꝑtes eiusdē rōnis:sz qꝛ ei nō cōueniret diffō data ab Euclide dicēte ꝙ linea est lōgitudo sine latitudine/cui^{9} extrema sunt duo pūcta:sz hec non est diffō linee simplꝛ qō pz:qꝛ nō ꝯuenit etiaz linee circulari. Silꝛ de nūero ifinito:qꝛ ei nō cōueniret illa diffō q̄ dī ꝙ nūerus est multitudo mēsurata ꝑ vnū.Nūerus.n.ifinitus mensurari nō posset:cōueniret tñ ei diffō nūeri absolute que est hec.Numerus est multitudo ꝯstituta ex vnitatibꝰ. Uel dōm ꝙ eis non ꝯueniret ꝓprietas quātitatis.q̄ dicitur ratio mēsure:sed hec nō est ꝓpetas nisi q̄ntitatis poſſis existere in natura.cuiusmodi non est quātitas infinita.

⁋ Textus cōmenti decimiseptimi.

⁋ Potestas dī hec quidem principiū motus.

⁋ Hoc loco diuidit potentiā in potētiā actiuā/⁊ potētiam passiuā/⁊ potētiā dictā metaphorice:que idē est qō nō repugnātia:de qbus oibus specialꝛ ⁊ diffuse 9° hui^{9}agēdum est:sed pro his que hic dicuntur queritur.

⁋ Utrū esse ṗncipiū transmutandi aliud/inquātum aliud. sit ratio potētie actiue. Questio.XVI.

Queritur 16°.An ꝓpria ratio potētie actiue sit eē ṗn^{m} transmutādi aliud inquātū aliō:⁊ vī ꝙ nō. ⁋ Primo.Forma subalis nō est po^{a}:cum ois po^{a} sit in 2^{a} spē q̄litatis.Sz forma substantialis est ṗn^{m} transmutādi aliud(ignis eniz ꝑ formā suam generat ignē)ergo aliquid est ṗn^{m} trāsmutādi aliud.qō nō est po^{a}.maior pz.Minor ꝓbatur.Jd est ṗn^{m} quo agēs agit.in quo effect^{9} ꝓduct^{9} assimilaẗ ꝓducēti.Sz effect^{9} vniuoc^{9}assimilaẗ agēti necio in

forma

fora subali. si vo assimilet in alys. B est pñter vel p accñs.
Scda rō. g ᷑c. ¶ 2°. Ex illa diffōne sequit q habit⁹ sit poa. Sz hoc est falsuz. qz habit⁹ distinguit ꝯ poam. g ᷑c. Consequētia p/batur: qz habit⁹ est pñm. quo agēs agit in aliqd. Nā artifex
Tertia rō p artē que est habit⁹ transmutat māz ad extra. ¶ 3°. Seq/tur q volitio ꝛ itellectio sint potētie. Sz hoc est falsum: qz act⁹ distinguunt a potētys 2° de aīa tex. cō. 33. g nō oē pñ/cipiū transmutādi aliud est poa actiua. Consequētia pbat: qz hō p actū volūtatis mouet mēbra que sunt aliud a voli
Quarta ratio. tione. ¶ 4°. Aliqd transmutat seipsuz p potētiā in eo exi/stentē. g nō ois poa est pñm transmutādi aliud: ꝯñtia pz: qz nulla res est aliud a se. Antecedēs pbatur: qz visus causat in se visionem. ꝛ intellectus intellectionem.

Notādū **Respondeo** q diffinitio potētie actiue conueniēter tradita est. ¶ Ad cuius euidētiaz est sciēduz q cū dī poam actiuā eē pñm transmutādi / nihil aliud est dictu / nisi q poa actiua est id. quo aliqd dī posse agere: qz ly transmutādi / est gerūdiū verbi actiui: poa vo passiua est pñm transmutādi ab alio passiue. i. est illd quo aliqd dī posse fieri vel transmutari. Pōt igitur poa actiua cōparari ad duo. pmo ad id qd transmutat. 2° ad ipsaz trā/smutationē. qz īter transmutās ꝛ transmutatū mediat trā/smutatio. Si igit loquamur de poa actiua reu transmutati:
Prīa cōclusio. sic ponitur ista ꝯ. ¶ Id in quo agit poa actiua est nec̄io di/stinctū realr a tali poa: ꝛ pbatur. ¶ Primo. Quecūq re/ferunt mutua relōne reali / sunt realr distincta. Sz trāsmutans ꝛ transmutatū sunt hō. g ᷑c. Maior pz: qz relō realis requirit extrema realr distincta. Minor est phi. 5. meta. tex. cō. 20. ¶ 2°. Nulla res est prior seipsa. aliogn eēt anq̄ eēt. Sz oē transmutās est prius trāsmutato. g est ab eo realiter distinctū. Maior pz. ꝛ minor. qz ois causa est pōr effectu. ¶ 3°. Materia ꝛ efficiēs / non coincidūt in idē nūero. Sz transmutās est efficiēs: transmutatū vo est mā vel in/cludēs māz. g nō sunt idē. Maior est phi 2° physi. tex. cō. 70. ¶ 4°. Si poa actiua nō distinguit ab eo in qd agit / aut est vnita eidē cum eo / aut saltē partialr. Sz pmū dici non pōt: qz relōnes opposite nō pñt simul fundari in eodē. cu/iusmodi sunt relōnes agētis ꝛ patiētis. Scdm ēt nō potest dici: qz tunc seqtur q pñm pductiuū eēt ps eius / qd ab ipso pducit per se. Sz est falsuz / cum nulla res possit pducere seipsam: g ᷑c. Consequētia pbat. Nā forma nō fit p se. sed cōpositū vt dicitur 7° meta. Si igit. a. potētia est pars. b. in qd agit / cum id qd fit p. a. nō sit solū. b. sz aliqd cōpositū ex. b. ꝛ a. seqtur q. a. erit cā sui: puta / si ignis p aliquā sui potētiā causaret in se calorē / id qd pducit nō est tm̄ ignis. sz
Secunda conclusio ignis calidus: ergo calor qui dicebat potētia qua pducit in se calorē / est pars totius pducti. ¶ 2a cōclusio est. Potētia actiua distinguitur realr ab ipsa transmutatione qua agit in aliud. Probat. Ea sunt realr disticta que sunt in distinctis subiectis. Sz potētia actiua est in agēte. transmutatio aūt est in eo qd transmutat. ergo non sunt idē. ¶ 2°. Eadē entitas nō pōt simul eē ꝛ non esse. vt pz p primū pñcipiū. Sz potētia actiua pōt esse. dato q transmutatio nō sit. Naz potētia actiua est in eo / qd nō mouet actu. sz moueri pōt: ergo potētia actiua nō est transmutatio. Pz igit q alietas ꝛ distinctio ꝯuenit potētie actiue respectu illius in qd agit ꝛ respectu transmutationis. Qr vo potētia actiua sit principiū satis cōstat: nec indiget pbatione.

Ad pmā distictio. **Ad argumenta** rñdetur. Ad pm negatur ꝯñtia: pñm eniz quo agēs agit / est duplex. Nā aliqd est pñm pmū. aliud vo est pñm pximū. pñm pmuz quo ignis gñat / est forma subalis eius: pñm vo pximum est calor quo dicit generare: qz eo disponit mām ad formā ignis. nō q calor. vt sic sit sufficiēs ad disponēdum mām p forma subali. sed qz hoc pōt facere inquātū est instrumentū forme ignis: ꝛ ideo forma subalis nō dicit potētia: qz potētia nō nominat qdcūq principiū. sed pncipiū pximuz. ¶ Et si arguit. Contra: qz ex hoc seqtur q forma substātialis sit principiū p accidēs: qd est falsum. qz forma est natura. Natura vo est pncipium per se motus ꝛ quietis: vt dī 2° physicorū tex. cō. 3. ¶ Respondetur q ꝯñtia non tenet: qz lz ignis nō agat nisi p calorē qui est ei rō agēdi. tamē calor non est ratio agēdi forme substātiali: nec est ei ratio / q sit ei pncipiuz quo. sed quelibet tam forma substantialis q̄ accidētalis est pncipiuz quo in suo ordine: ita q substātialis forma nō hz ab accidētali q sit pmū pncipium actionis. sed hoc cōuenit ei per se. lz forma acciden/
Ad scdaz distictio nōnda. talis sit instrumētū eius. ¶ Ad 2m negat ꝯñtia / ꝛ dī q potētia pōt accipi tripl̄r. Uno modo p oī pncipio quo agēs agit: ꝛ sic nō solum habit⁹. sed ēt actus intell̄s ꝛ volūtatis pñt dici poa. Scdo pōt accipi pro pñ° actiuo vel passiuo imanēte: ꝛ sic actus nō possunt dici potētia. qz non manent in agēte. nisi dum actu agit. sed habit⁹ hoc mō dicit potentia. Unde Phs. 12. meta. ꝛ ēt Cōmentator numerat artem iter potētias actiuas. Tertio mō accipit pprÿssime. s. pro pñ° actiuo q̄ agēs agit: ꝛ qd imediate additū est sube ipsi⁹ agētis. Hoc mō calor dī in igne poa calefactiua. qz iter formā ignis ꝛ calorē nō mediat alia forma qua calefaciat. Et silr intell̄s dī poa aīe. qz iter aīam ꝛ ipm / nō mediat aliqd quo itelligat. Scia vo ꝛ itellectio nō sūt poe. qz iter h duo ꝛ aīam mediat aliqd quo aīa itelligit. s. intell̄s: ꝛ iō habit⁹ nō sunt poa. Nec poa agit mediāte habitu tāq mediante aliqua poa. sed solū tāq mediāte eo qd est sibi rō agēdi. Et
Ad tertiā Ad q̄rtā ex his pz rñsio ad 3m. ¶ Ad 4m negat ꝯñtia. Ad pbationē dī / q duz aliqd transmutat se. istud tale vt est transmutans / distinguitur aliquo modo realr a se: vt est transmutatū. Potētia. n. visiua hz nudā eēntiā suā recipit visionē / ad quā causandā nō sufficit sola poa. sz reqritur spēs rei visibilis: ita q ex poa ꝛ ex spē / fit vnū sufficiēs pñm. Constat aūt q potētia cū spē dicit aliqd reale. qd non dicit poa nuda. Et idē dōm est in oībus que seipsa transmutant.

¶ Utrum cuilibet potētie actiue / respondeat potētia passiua adequata. Questio. XVII.

Queritur. Utrū cuilibz potentie actiue corrñdeat aliq potētia passiua / adequās vtutē illi⁹ actiue. ꝛ arguit q non.
Prīa rō. ¶ Prio. In aq̄ est poa ad infrigidādū ignem. Sz ignis nō hz potētiā passiuā ad ifrigidari. g nō oī actiue corrñdet passiua. Minor est phi in pñtis. qui dicit q ignis nō pōt eē frigidus. Maior pz. qz aq̄ est actiua frigiditatis. g hz frigiditatē que ē potētia ifrigidatiua.
Scda rō. ¶ 2°. Prim⁹ motor hz potētiā ad mouēdū in nō tpe. Sz nulla res est que possit moueri in nō tpe. ergo ᷑c. Minor pz. qz de rōne motus est pus ꝛ posteri⁹ ꝛ successio. Maior est phi 8° physi. tex. cō. 79. q pbat q vtus ifinita nō pōt eē
Tertia rō. in magnitudine. qz moueret in nō tpe. ¶ 3°. Sol hz vtutē pductiuā alterius solis. Sz nulla est poa receptiua fore solis. g nō oī actiue corrñdet passiua. Minor cōiter ꝯcedit. Maior pbat. qz fora solis cū sit act⁹ qdā ꝛ pfectio / est de se cōicabilis. Constat aūt q nō est cōicabilis ab alio nisi a
Quarta ratio. sole. ¶ 4°. De⁹ hz virtutē actiuā infinitā. Sz nihil est qd possit recipere effectū infim. g nihil est adequās vtutez ei⁹.

Respondeo q hec qō querit absolute de poa nāli actiua pme cāe. Et iō i hac qōne pmo
Triplex qōnis sensus. declarabit titulus qōnis. 2° dicet ad quesitū. ¶ Quātū ad pmū 3x pōt eē sensus qōnis. Prim⁹ est. Utrū cuilibet poe actiue quecūq sit illa. ēt si sit pme cāe: corrñdeat vna poa passiua adequate. i. que ꝯtineat potentialr / qcqd illa ꝯtinet virtualr. Scds sensus est. An cuiuslibet agentis nālis poe actiue / oporteat assignare aliqd pam in qd agat. ita q age/

re nõ posset.nisi in aliqđ passiuuz ageret.Terti⁹sensus est. An oīs forª que v̄tualr̄ est in poª actiua agētis nālis/ɔtinea tur ēt potētialr̄ in aliq̄ poª passiua.Cõtineri aūt vnū i alio virtualr̄/est ip̄m posse ab eo cāri.ſm quē modū dr̄ ꝙ forª ignis ɔtineť virtualr̄ in celo ꝛ in igne.Sub quolibet autē istoꝝ sensuū ptractabiť p̄ns qõ.¶ Quātū ad p^m duo sunt declarāda.Primū est.qd corrn̄deat infinite potētie actiue p̄me cause.Scðm est/an cuilibet po^c actiue nāli/adequať aliq̄ poª passiua.¶ De p̄ est duplex modus dicēdi.Quidā eni dicūt ꝙ po^c actiue dei nõ adeq̄ť.nec corrn̄det aliq̄ poª passiua:qꝛ oīs poª passiua ē subtiua ꝛ receptiua/q̄ supponi tur actioni agētis:an̄ aūt q̄ȝ deus pduceret munduz/nulla res erat que subyceret actiōi ei⁹.Dicūt aūt ꝙ ei corrn̄det ꝛ adequať poª obtiua:qꝛ que a deo pducta sunt vel sūt pos sibilia pduci.sunt in poª obtiua:ita ꝙ ēt mūdus an̄q̄ȝ pdu cereť/erat in h⁹ poª obtiua.Adequanť ergo iste po^c.qꝛ poª actiua dei/nõ respicit nisi ea que sunt in poª obtiua:ꝛ nihil est in poª obtiua nisi ꝙ a deo est pducibile.Quid veritatis hēat iste modus dicēdi declarabiť lib.9.vbi quereť/an res ante sui pductionē hēant esse obtiuū.¶ Dicūt ꝟo aly/ꝙ po^c actiue dei nõ adequať aliqua poª passiua:qꝛ multa sūt ab eo pducta/que nõ h̄nt mām neq̄ȝ subm̄.vt sunt itelligē tie:ſȝ tn̄ ei corrn̄det in mā aliq̄ poª que nõ est mālis.ſȝ obe diētialis:de qua loquunť theologi.¶ Quid aūt sit h⁹ poª obediētialis est triplex opio.Nā aliq dicūt ꝙ est nõ repu gnātia.siue nõ resistētia ad actionē diuinā.Duplr̄.n.dr̄ ali quis obedire alteri.Uno mõ exequēdo ei⁹ iperiū:alio mõ nõ resistēdo ei⁹ actioni.ſic cera mollis dr̄ obedire.qꝛ cedit ad nutū.Primū obedit positiue/ꝛ 2^m negatiue.Et hoc mõ accipiēdo po^am obediētialē ipsa adequať po^c dei:qꝛ nihil est ab ea pducibile qđ resistit actiōi ei⁹.Qꝛ aūt ista potētia obediētialis sit in plus q̄ȝ poª passiua:pȝ qꝛ accn̄tia sunt in poª obediētiali.vt sunt sine subto.Et ignis obediuit in ca mino triū pueroꝝ.vt nõ cõbureret.Iste modus dicēdi cõ tinet veritatē/ꝛ est idē ac si dicereť/ꝙ po^c actiue dei corrn̄ det adequate hoc ꝙ dico/pōe pduci.Aly accipiūt potētiā obediētialē magis limitate.Extēdendo eā tm̄ ad illaȝ/que est receptiua alicui⁹ forme ꝛ determinādo se ad receptibi litatē que est in mā p̄ma.Et dicūt/ꝙ dicit aliqd positiuum supadditū māe p̄me.v̄tute cui⁹ ipsa obedit p̄me cāe.dū in mā cāt aliquā formā.q̄ nõ posset cāri p agēs nāle.¶ Mi hi aūt vr̄ alr̄ eē dr̄ȝ.ꝙ poª obediētialis māe p̄me nihil est aliud/nisi ipsamet mā.ita ꝙ poª obediētialis ꝛ poª nālis/ nõ drn̄t quātū ad absolutū.sed respectiue tm̄.Naȝ mā ɔsi derata in ordine ad formas.q̄ p̄nt iduci p agēs nāle/dr̄ po tētia nālis:ꝛ eadē relata ad formas q̄ p̄nt iduci tm̄ v̄tute p̄ me cāe/dr̄ poª obediētialis.¶ De poª ꝟo actiua agētis nā lis/poniť ista ɔ̄.Cuilibet po^c actiue nāli corrn̄det aliq̄ poª passiua ꝛ eɔ̄.pbatur.¶ Primo ex diffōne ipsaꝝ.Nā poª actiua est p̄n^m transmutādi aliđ.ḡ cuilibet actiue assignať aliqd a se distinctū in qđ agat.Poª ꝟo passiua est p̄n^m trā smutādi ab alio.ḡ oī passiue corrn̄det aliqd aliđ a quo trā smutať.¶ 2º.Si poª actiua posset agere ꝛ nõ in aliud.sed in seipsa/seqtur ꝙ eēt prior ꝛ posterior seipsa.ꝛ eēt in actu ꝛ in poª respectu sui.Sȝ hoc est falsuȝ.ḡ ɔn̄tia pȝ:qꝛ omne agēs est p̄us passo.inquātū h⁹.ꝛ ēt est in actu:qꝛ p̄n^m agēdi est forma ꝛ act⁹:passum ꝟo inquātū h⁹ est in poª:ꝛ de hoc erit qõ spālis lib.9.¶ 3º.Impōe est ꝙ ignobilior dr̄ia sit in nā.ɔ̄tiā dr̄ia nobilior sit in nā.Sȝ act⁹ ꝛ poª sunt op posite drīe entis.5.ꝛ.9.metaphysi.ḡ ipōe est si est vna poª ad oēs formas.qn̄ sit vnū ens actu/potēs oēs eas iducere. Sȝ mā est pura poª ad oēs formas.qꝛ vt dicit Phs primo physi.tex.cõ.69.sicut se hȝ cuprū ad idoluȝ.sic mā ad oēm formā:vbi dicit Com̄.ꝙ mā nata est recipere oēs formas. Et in p̄mo caº de suba orbis dicit:ꝙ mā substātiuať p pos

Cõtineri virtualr̄.

Scotiste vȝ. An dei po tētie actiue corrn̄deat aliq̄ poª passiua.

op̄.altera

Obediē tialis poª qd sit.

Aliorum placitum.

Snia au ctoris.

Cõclusio rn̄siua q̄ sito.

se:ḡ opȝ in rerū nā esse aliqđ agēs nāle.qđ possit oēs istas formas educē de mā:istđ aūt est celuȝ.¶ 4º.Nullū agēs nāle hȝ virtutē.siue potētiā pductiuā/nisi formarū elemē tariū ꝛ mistoꝝ ꝛ aiaruȝ ꝛ accidētiū.Sȝ oīa ista ɔtineť in poª māe:ergo cuilibet actiue potētie nāli/corrn̄det aliqua potētia passiua adequate.Maior pbatur:qꝛ si aliqđ nāle agēs posset plura pducere.illud eēt celū:sed celum nõ hȝ potētiā nisi ad p̄dictas formas.Qꝛ eniȝ possit oīa illa pdu cere pȝ.Nam de formis elemētorū ꝛ mistorū ab oībus est ɔcessum.Qꝛ ꝟo possit pducere animas.pbať:qꝛ pducēs aliquid ex necessitate nature/pducit ēt id qđ est necessa ria sequela ad ipsaȝ.Sed aīa necessario sequiť ad quasdā alias formas:qꝛ vt dicit Cõmē.7.metaphy.cõ.31.manife stū est aiam additā esse cõplexionalib⁹ formis:ergo cū ce lū agat de necessitate nāe/ꝛ pducat formas cõplexionales. pducit etiā aiam:saltē vegetatiuā ꝛ sensitiuā.Qꝛ ꝟo celuȝ nõ possit alias foꝛas pducē.nisi p̄dictas.pȝ.qa nūq̄ȝ appet ꝙ alias pducat:qđ tn̄ faceret.cum agat de necessitate nāe. Maior nota.s.ꝙ omnes iste forme contineanť in poten tia materie est de se satis nota.

Celū pdu cit.

Ad argumenta

rn̄detur.Ad p̄mū negať maior: lȝ eniȝ in aq̄ sit potētia ad infri gidandū.nõ tn̄ ad infrigidādū ignē.Illa eniȝ ppositio eq pollet isti de sensu cõposito.pōe est ꝙ aq̄ infrigidet ignē. que est falsa.Cū igiť diciť ꝙ aqua hȝ potētiaȝ infrigidati uaȝ/dico ꝙ in rerū natura est aliqđ receptiuū frigiditatis. ¶ Quidā tn̄ dicūt ꝙ ignis infrigidari potest:qđ probant. ¶ Primo.Quia si nõ.tūc sequiť ꝙ aliqd in instāti occu paret minus spatiū q̄ȝ p̄us.ꝛ per ɔn̄s in instāti eēt motū lo caliter.Consequētia pbať:dum ex igne gn̄atur aqua.mā aque imediate ante hoc occupabat mai⁹ spatiū q̄ȝ nūc:cuȝ ignis sit rarior aqua:ḡ in hoc instāti gn̄ationis aque/occu pat minus spatiū q̄ȝ prius.¶ 2º.Ignis occupabat maius spatiū q̄ȝ nunc occupet aqua.ḡ vel dať vacuū vel aliquod corpus subito repleuit hanc partē spaty:qđ est ɔ̄ Phm̄ 6º physi.tex.cõ.52.dicētē ꝙ pars spaty prius est ptransita/q̄ȝ totū.¶ 3º.Seqtur ꝙ dum ex igne gn̄atur aq̄ ꝙ mā nūq̄ȝ sit disposita ad formā aque.ꝛ sic forma aque introducetur in mā nõ disposita.Consequētia pȝ:qꝛ nūq̄ȝ an̄ hoc instās itroductionis forme aque mā fuit frigida vel humida:fri giditas autē ꝛ humiditas sunt dispōnes ad formam aque. ¶ Ad p^m rn̄deť:lȝ ista mā poti⁹ sit nālis q̄ȝ metaphysica lis ꝙ nõ incõuenit mām occupare in instāti min⁹ spatium q̄ȝ an̄:nõ qdē p motū localē:ſȝ p subitā deperditionē q̄ȝtita tis excedētis mām.q̄ȝtitas.n.pōt subito depdi ꝛ acqri per modū sequele.¶ Ad 2^m negať ɔn̄tia.Dico.n.ꝙ manet tā ta raritas.quāta erat in igne p aliqđ modicū tp̄s.ꝛ postea paulatim deperdiť alio corpe subintrāte:ꝛ hoc qdē fit ne deť vacuū.Nec repugnat forme aque cõpati p breue tp̄s raritatē tantā/q̄ȝtam habet ignis in illo instāti in quo cor rumpitur forma ignis.nam tunc raritas eius remissa est. ¶ Ad 3^m negať ɔn̄tia:qꝛ ad hoc ꝙ talis mā sit p̄parata p forª aq̄/sufficit calorē ignis esse remissuȝ vsq̄ȝ ad certū gra dū.Dico.n.ꝙ est dare aliquē gradū caloris/cū quo pōt sta re forª ignis.ſȝ sb̄ remissiori stare nõ possȝ:ꝛ sit gr̄a exēpli calor:vt.b.cū ḡ calor ignis remissi⁹ fuerit vsq̄ȝ ad calorē:vt b.tūc mā sufficiēter erit disposita pro forª aque/vel p forª aeris.ſȝ ꝙ illa remissio facta erit vel ab aqua.vel ab aere. Et sic pȝ ad istas rōnes.ꝛ ad p^m p̄ncipale ɔ̄ ɔ̊nē.¶ Ad 2^m negať maior.Nõ eniȝ est pōe ꝙ p̄mus motor moueat in nõ tp̄e:ꝛ h̄ nõ est ex defectu potētie.ſȝ qꝛ motui repugnat esse in instāti.qꝛ in instāti.nõ pōt esse successio nec prius ꝛ posteri⁹/que necio ɔsequūtur motū/vel sunt de rōne ipsi⁹. ¶ Ad probationē pro nūc.qꝛ hec mā ptinet ad 8^m physi. ꝛ ad.12.hui⁹:dico ꝙ v̄tus p̄mi motoris que est infinita/si

esset

Ad p^m.

Posse ignē infrigi.

Ad p^m. boum.

Ad 2^m.

Ad 3^m.

Ad 2^m princip.

eēt in magnitudine ageret de necessitate nāe.ꝛ per ꝯńs ꝫ suū totū posse.ꝛ per ꝯńs in infim minori tpe ꝙ quecūq̄ vt9 finita.sed de hoc dicet̄ lib.12.

Ad tertiū ¶ Ad 3m negat̄ maior.Non eniꝫ repugnat forme solis/ꝙ plurificet̄.sed hoc nō posset fieri:nisi a p̄ma cā.ꝛ si deus crearet vnā mām capacē forme solis.adhuc ipsa nō actuaret̄ a sole.nisi tn̄ per potētiā p̄me cāe.

Ad q̄rtū ¶ Ad 4m dictū est/ꝙ potētiā actiuā dei nō adequat poa aliq̄ passiua:ſ tn̄ potētia obtiua ꝫm aliquos/vel potentia obiectiualis negatiue ꝫm alios ꝛc̄.

¶ Utrum cuilibet potentie passiue correspondeat potentia actiua naturalis. Questio.XVIII.

Queritur Utrum cuilibet potētie passiue corrn̄deat aliqua potentia actiua nālis.Et arguit̄ ꝙ nō.

Prīa rō. ¶ Prio.Mā est in potētia passiua naturali/ad aiam intellectiuaꝫ.Sꝫ nullū est agēs nāle potēs eā p̄ducere: ergo nō oi potētie passiue nāli corrn̄det actiua:maior pꝫ. Minor p̄bat̄.Tuꝫ q2 aia itellectiua nō est nisi p creationē.Tum q2 aia itellectiua/nō educitur de po9 māe.

Scd̄a rō ¶ 2o. Materia in qua fuit.a.forma ignis corrupti/est in potētia nāli ad.a.formā.Sꝫ agēs nāle nō pōt iducere.a.formam. ergo ꝛc̄.Minor pꝫ:q2 ipoſe est idē nūero reparari p nām: esset aūt idē numero.q2 haberet eandē nūero mām.ꝛ eandē formā.Maior p̄bat̄.Ubi est eadē numero p̄uatio respectu alicui9 forme/ibi est eadē nūero aptitudo ꝛ potētia ad formā.Sꝫ in casu posito eadē est nūero p̄uatio in materia.ergo eadē potētia.Sꝫ illa potētia prius erat nālis:ḡ nunc est nālis:maior nota.Minor p̄bat̄:q2 priuationes nō distinguunt̄ nisi ex distōne habituū eis corrn̄dentiuꝫ. ergo p̄uatio eiusdē forme ꝫm nām/est eadē p̄uatio nūero.

Confir9. prima. ¶ Confirmat̄:q2 potētia māe est ipsa eēntia māe.Sꝫ remanet eadē eēntia māe.ḡ eadē potētia.

Scd̄a ¶ Confirmat̄ 2o. q2 Cōmē.8o metaphy.cō.14.dic̄ ꝙ cū ex viuo fit mortuū.

Tertia adhuc vita est potētial'r in mā.¶ Confirmat̄ 3o.q2 si de9 repararet in hac materia.eandē nūero formā que p̄us inerat.ipsa faceret vnū per se cum illa materia sicut prius:ergo in mā est eadeꝫ potētia que fuit p̄us.

Quarta ¶ Confirmat̄ 4o: q2 illa negatio que succedit corruptioni rei/est eiusdeꝫ rōnis cum negatione que precedit rei productioneꝫ:ergo est eadem potentia materie ꝛ eiusdem rationis.

Respondeo ꝛ p̄mo declaratur titulus q̄ōnis an̄ꝙ rn̄deat̄ ad ipsaꝫ.Per potētiā passiuā intelligo potētiā receptiuā.

Duplex gen9 potē tiarū recep tiuarū. Duplex aūt est genus potētiarū receptiuarū:q2 aliqua est receptiua forme accidētalis/siue tale accidēs sit forma siue opatio/siue nō.ꝫm quē modū dī intell's esse receptiuus itellectionis.ꝛ q̄titas albedinis.Alia est potētia receptiua forme sūbalis:ꝛ hoc receptiuū est mā p̄ma ꝛ nihil aliud.De po9 receptiua primo mō/nō est q̄ō p̄ns.Nā querere vtꝝ intell's habeat potētiā nālē ad notitias supnāles.cuiusmodi est fides ꝛ beatitudo ptinet ad theologū:sed querit̄ de potētia receptiua 2o mō.

Nota. Dī autē mā esse in potētia nāli ad illas formas que ex ea possunt extrahi ꝛ educi.eo ꝙ hꝫ forc ꝯtinent̄ in mā potentialr.Agens aūt nāle nō appellat̄ hoc loco/agēs q̄ōlibet ex necessitate nāe:q2 ꝫm pħos deus esset hoc mō agens nāle: sed dī agēs nāle id q̄ō agit motu physico/qui nō est aliud nisi aut motus ppric dictus.aut saltem necessario ꝯn̄s/cuiusmodi est generatio ꝛ corruptio.Jnter hꝫ ꝟo agentia p̄m est celū:ꝛ ꝯn̄ter alia corpora que in actionibus suis dependēt a motu celi.

Rn̄sio ¶ Rn̄dendo autē ad q̄ōnez duo sunt declaranda.Primū est/an forme que possunt itroduci p motum ab agēte corporeo in mām.possunt etiā introduci ab agēte abstracto/q̄ō nō agit per motū.Scd̄ꝫ est id q̄ō queritur.

An abstra ce possint ¶ Quantū ad p̄mū fuit opio Cōmē.ꝙ nulla forma abstracta.ēt p̄ma que est deus/pōt causare aliquā formaꝫ in mā.Sic exp̄sse ab eo positū est 7o metaphy.cō.28.vbi sic dicit.Jmpoſe est ꝙ forme abstracte transmutēt mām. Non eniꝫ transmutat mām.nisi id q̄ō est in mā.Et Com. 31.sic dicit.Agēs/non corpus/ipoſe est.vt transmutet māꝫ nisi mediante aliquo corpe.Et in eodē cōmēto dicit.ipoſe est.vt itelligētie separate dent aliquā formā mistā in mā. eadem de mā educe re/ꝙ pos/sent agen/tia nālia. Auer.ob.

Mouebat̄ aūt ad hoc ponēdū ex tribus rōnib9.¶ Pria est:q2 ꝫm ip̄m nulla forma abstracta est indiuiduū signatū.sed est quedā nā sui.Mā aūt est indiuiduū signatū.qm̄ ipsa nō pōt esse sine dimēsionibus iterminatis/que cōparant̄ ad ipsaꝫ.sicut risibilitas ad hoieꝫ:ergo itelligētie abstracte nō sunt pportionate māe ad trāsmutandā eā:alioquin nā simpl'r transmutaret materiā ad esse indiuiduale.

¶ 2o.Uni relatiuo corrn̄det tm̄ vnuꝫ correlatiuū:q2 relo est tm̄ inter duo extrema.Sꝫ po9 passiua māe dī relatiue ad potētiā actiuā nālem.ḡ non ad potētiā actiuā intelligētiarū.

¶ 3o.Potētia māe nō corrn̄det nisi agēti q̄ō formā educit.Sꝫ de9 facit ipsaꝫ formā p se ꝛ nō educit eā de materia.ergo ꝛc̄.

¶ 4o.Quia forma substātialis est termin9 alteratiōis:alteratio aūt nō fit nisi p q̄litates actiuas ꝛ passiuas 7o phy.Sꝫ i itelligētijs nō sunt q̄litates actiue ꝛ passiue.ḡ ꝛc̄.

¶ Sꝫ p̄dicte rōnes nō cogunt.Et dico ꝙ talem formā/que pōt itroduci in mām ab agēte nāli/pōt de9 a se solo itroducere.Tuꝫ q2 est infiniti vigoris.vt p̄babit̄ lib. 12.Tuꝫ q2 pōt supplere causalitatē cuiuslibet cāe scd̄e efficiētis. Dānt̄ioꝛs nū Auer.

¶ Ad p̄mam dī p̄mo ꝙ itelligētie sunt indiuiduate seipsis/ꝛ nō sunt forme simpl'r.Dī 2o.ꝙ si ēt sic eēt adhuc rō nō ꝯcludit.q2 ipse causant motū in celo.ꝛ tn̄ celū est hꝫ signatū.ꝛ eius motus est hic singularis.Dī 3o ꝙ lꝫ ipse q̄tuꝫ est ex se darēt formas simpl'r:ita ꝙ hꝫ forme nō haberēt idiuiduationē ex pte p̄ncipij actiui.haberēt tn̄ ꝙ essent idiuidue ex pte p̄ncipij receptiui:q2 reciperetur in hac mā signata.

¶ Ad 2m dī ꝙ po9 passiua nālis māe dī relatiue ad potētiā actiuā nālē:sed po9 obtiualis dī relatiue ad potētiā actiuā dei:p̄dicta aūt po9 ad recipiēdū formas a causa p̄ma est obtiualis.

¶ Ad 3m negat̄ maior:q2 po9 passiua nālis dī ad oēꝫ actiuā nālē que pōt aut educere formā de mā.aut saltē vnire formā māe.vt ꝯtingit circa aiam itellectiuaꝫ.

¶ Ad 4m dī/ꝙ oē transmutās mām/hꝫ q̄litates actiuas aut formal'r.sicut est in elntis ꝛ in mistis.aut vtualiter.sicut sol q mediāte luce agit in mām/disponēdo ꝛ alterādo:aut eminēter/sicut est deus:qui cū sit infinitus/est necessario q̄lꝫ entitas eminēter subsistēs.ꝛ ideo pōt mām transmutare.Jntelligētie ꝟo scd̄e sunt finite ꝛ nullo predictorū modorū habēt qualitates actiuas:ideo ipse non pn̄t materiā transmutare nisi mediante motu celi.

Quantum ad 2m dicet̄ p̄mo id q̄ō tāgit̄ in p̄mo argumēto.¶ Ad cui9 euidētiā est sciēdū ꝙ agēs nāle pōt duob9 modis esse cā alicui9 forme in mā. Notādus Agēs nāle duobus modis cā forme i materia.

Uno mō eā p̄ducēdo ꝛ attingēdo eēntiā ei9 p suā actionē: ꝛ hoc mō p̄ducunt̄ ab agētibus nālibus oēs forme corruptibiles.Alio mō dī agēs nāle cāre formaꝫ ex hoc solo ꝙ sufficiēter disponit mām:ꝛ ꝯn̄ter est cā.nō ꝙ forma fit.sed ꝙ vniat̄ māe:ꝛ hꝫ mō agēs nāle cāt aiaꝫ itellectiuā in mā. Quocūq̄ autē p̄dictoꝝ modorū causet̄ for9 in mā/dī mā eē in po9 nāli ad talē formā.Pꝫ igit̄ ꝙ sicut mā est in po9 nāli ad aiam itellectiuā.ita est agens nāle:puta sol ꝛ hō ei corrn̄dēs.Nam mā nō est ad eā in po9 nāli.vt aia ex mā educat̄.ſ solū vt nāl'r ei vniat̄.Et sil'r est aliq̄ō agēs nāle potēs eā vnire.Ea ꝟo que tangunt̄ in alijs argumētis maiorem faciūt difficultatē:ꝛ ideo diffusius sunt ptractanda.

Dic aliquoꝝ opi. ¶ Circa hanc igit̄ partē dicūt aliq̄:sicut post corruptionē forme ignis/est in mā po9 ad ipsaꝫ:ita est agēs nāle potēs eā iducere.Et ꝯn̄ter opꝫ eos dicere ꝙ corruptū pōt p agētis nālis actionē.idē numero reparari.Q̄ō ēt magis cōfir

mant. ¶ Primo. Quia si idē est agēs et eadē est mā. ēt est idē effectus. vt dicit Phs. 12. meta. t.c. 11. Sz si corrūpatur aer exñs in aliquo vase clauso. et quertatur in ignē p actionē solis. et postea p actionē eiusdē solis ex eodē igne fiat aer idē est agēs. et eadē est mā: ergo aer pmus et aer scds sunt idem numero. ¶ 2°. Producat a. agēs nāle b. effectū in instāti c. et ipm cōseruet per aliqd tps: cuius pnm sit d. et finis sit e. cōstat q b. in toto isto tpe est idē nūero effectus: g si postq fuit in d. fuisset corruptus: et postea reparatus in e. eēt idē numero. Pz cōñtia: qr idētitas b. in e. nō depēdet a d. eius eēntia in tpe medio: qd pbatur: qr si b. ante e. nūq fuisset pductus et pduceretur tm̄ in e. esset idē numero: ac si fuisset productū in priori tpe. ¶ 3°. Si in casu posito b. pductū in c. nō est idē numero cū b. pducto in d. hoc nō est pp aliud. nisi qr idētitas tpis requiritur ad idētitatē effectus. Sz hoc est falsuz: qd pbatur. qr pono q ignis intēdat calorem in ligno, donec ille calor sit vt quatuor: et postea cesset intēdere pp aliqd ipedimētū supueniens: et q postea remoto ipedimēto magis intēdat illū calorē. cōstat q eandē numero intensionē causabit. quā prius causasset si nullū fuisset ipedimentuz. ¶ Sed ista opio oino cōdicit doctrine tradite ab Aris. et ēt veritati: qd pbatur. ¶ Primo. Quia Phs lib. 2° de gñatione tex. cō. vlti. determinās qōnē prius motaz ab eo. s. vtrum oiuz sit gñatio circularis, ita dicit. Quoꝝ qdē icorruptibilis suba mota manet: manifestū qm̄ et numero eadē erūt: motus enim seqtur q mouetur: quorum aūt nō. sed corruptibile necesse spē: numero aūt non reiterari. ¶ Ad hanc auctoritatē dicūt aduersarij q intētio Phi est, q ea quorū suba est incorruptibilis redeūt eadē numero. Naz sol est idez in oi circulatione: sed ea quorū suba corrūpitur, nō est necesse eadē numero redire. Sed nō intēdit q sit impossibile. Sed ista expō est cōtra Phm: et Cōmē. Cōtra Phz: qr ipe dicit sic: necesse est specie. nūero aūt nō reiterari. Sz qd est necesse nō reiterari est impoīe reiterari: qr vt pz 2° peri herme. ad necesse nō esse. seqtur ipoīe esse. g &c. Contra Cōmētatorez est: qr eius verba sunt hec. Corruptibilia aūt impoīe est vt reuertantur nisi sm spēz. ¶ 2° arguit sic. Quicqd pōt fieri ab agēte nāli: aut fit semp aut freqūter. aut raro. vt dicit Phs 2° physico. Sz reparari idē numero non fit semp, nec freqūter, nec raro: g nō pōt fieri p nāz. maior pz. Minor pbatur: quantū ad singulas partes. Qr enim non sit semp pz. Tum qr ipsi cōcedunt. Tum qr oē qd est semper in nālibus est necessariū. Si freqūter. ergo Phs potius debuit dicere q naturalr redyt idē numero, q dicere oppositū: sicut ēt dicitur q in cane nō est pluuia. lz quandoq sit: vt freqūter non est. Si intelligit q est raro, hoc est contra positionē: quia virtutes naturales agūt. aut semper, aut frequenter. ¶ 3°. Sequitur q semper eēt eadez numero eclipsis. et idē numero aer in aere et in stellis. que oia sunt absurda. Probatur cōsequētia: qr sol illuminat ex necessitate nature: agens aūt huiusmodi agit id qd pōt, quātum, et quādo pōt. Sed sol semper agit illuminādo aerē et stellas nisi sit ipedimētū. ergo semper ageret idē numero. ¶ 4° arguitur. Quādo effectus depēdet ab aliquo dependentia eēntiali. necesse est eo multiplicato sm numerū, ēt effectuz multiplicari. Sed effectus productus ab agēte naturali dependet eēntiali dependētia a sua productione: qr per eam capit esse a tali agēte. nec sine ea posset ab eo causari. ergo plurificatis pductionibus plurificatur necessario effectus. Sed illa qua pmo pducitur, est distincta numero ab ea qua 2° producitur. quod patet. quia quelibet earum aut est motus aut est mutatio consequens motū. Sed motus qui sunt in diuersis tēporibus et mutationes cōsequentes huiusmodi motus, sunt distincti. ergo &c. ¶ Confirmatur: qr sm multos generatio forme subalis et generatio forme accidē talis sunt ipsemet forme. ad quas terminatur generatio: vt infra probabitur. ergo mltiplicatis productionibus, necesse est terminos plurificari. ¶ Ad hāc rationē dicitur, q nō repugnat eūdē terminū acquiri distinctis mutationibus. qr idē vbi pōt acquiri per motū circularē. et per motū rectū qui motus sunt alterius rōnis vt dicitur 5° phy. t.cō. 33. Unde est fallacia cōñtis. lz enim ex terminis distinctis concludatur in cōñtia formali, distinctio mutationū. nō tm̄ econtra. ¶ Sz hec rñsio nō est ad ppositū. qr nos loqmur in rōne facta de actionibus. quarū quelibet pducit terminuz actionis. vt sit. Iste aūt instat de ea qua nō producitur terminus. vt sit. lz tm̄. vt sit in hoc: cuiusmodi est vbi. Naz dum Sor. mouetur nō pducitur per eius motū aliqd vbi. sed in eo acqritur vbi pexistēs. ¶ Dicet forte alr, q est eadē actio que fuit in tēpore priori. et que fuit in tēpore posteriori. qr cū tēpus sit posterius actione. et posterius nō variet id qd est prius. nō sequitur q si tpa sunt distincta, actiones eē distinctas. ¶ Sz contra hoc arguitur, de his que distinguuntur tm̄ numero. et sunt idē formalr. nō possunt verificari pdicata cōdictoria realia. vt isti cedunt. ¶ Sed ex hoc sequitur q pdicata cōtradictoria sic verificentur. ergo. Minor probatur. Sit a. operatio in instāti b. que per te pōt desinere esse. et postea iteꝝ pduci. et queritur. vtrū in b. instāti, sit vera ista ppositio a. est futurū. Si dicis q sic. Contra a. est. g psens. ergo nō est futurū. Si dicis q nō: ergo nō pōt pduci post a. seqtur g q sit futurū et non sit futurū. Et lz iste rōnes possint solui: apparet tm̄ expresse q ista opinio sit de mēte Phi et Com. ¶ Rationes vero que pro ista opinione recitate sunt facile soluuntur. ¶ Ad primū dicitur, q Phs loquitur de idētitate specifica et non de numerali: vt pz per oēs expositores. Nā si loqueretur de nāli, ipsa ppositio eēt falsa: aliogn si Sor. ex cera faceret idoluz. et postea destrueret et iterū faceret. seqtur q eēt idē nūero. Idē dico de scriptura facta et deleta. et iterū facta sup eadē tabula. Et q pdicta ppositio nō sit intelligēda de idētitate numerali: pz: qr Cōmen. 2. de gñatione cō. 70. qui sic dicit. Aer gñatur ex aqua, et aqua ex aere. nō q idiuiduum illius aque corrupte, reuertatur p se. Quis mā sit eadē et agēs idē: qm̄ si idē agens ex eadē mā faceret lateres. et postea corrūperentur. vt faceret alios posterius. manifestū est q differrēt seqūtia a pcedētibus. Nec valet ista cōñtia. Si agēs est idē et mā eadē. sequitur idem effectus specie. ergo seqtur idē numero. qr plus requiritur ad idētitatez numeralē q ad specificā: qr ad numeralē oporteret q reiteretur eadē pductio numero, que reiterari nō pōt. ¶ Ad 2m negatur cōñtia: qr si b. cōseruaretur in toto illo tpe intermedio cōtinue maneret eadē actio nō interrupta: qr pductio et cōseruatio sunt eadē res: et ideo maneret idē effectus. Qñ autē nō conseruatur tpe intermedio non manet eadē actio: sed pma cessat que amplius resumi non pōt. Et ex hoc pz: quare deus pōt eūdē effectū numero reparare: qr eius actio semp manet eadē. ¶ Ad 3m dicitur q illa nō est causa, que ibi assignatur: sed que dicta est. Nā in illo casu nō sunt due pductiones distincte. sicut est in casu. de quo est questio.

Ad argumenta

vero principalia rñdetur. ¶ Ad primū pz solutio ex dictis sup. ¶ Ad 2m dicitur q potentia māe accipitur dupl'r. Uno mō pro ipsa essentia māe: et sic manet eadē: sed tunc negatur cōñtia. Alio mō pro respectu et ordine eius ad formā: et sic negatur maior. qr q primuz in mā recepta est aliqua forma. statiz desinit esse in mā talis ordo ad illā formā recipiendā: et ppter hoc dicitur q neq tunc, neq vnq in futurū erit in potētia ad ipsam. ¶ Ad probationē negatur maior: quia puatio nō est aptitudo vel potentia subti, in quo est puatio: sufficit eni ad idētitatē puationis idētitas forme puate. Et qr est eadē numero forma priuata ante et post. ideo est eadē numero priuatio. Ad

tio. Ad idẽtitatẽ aũt potẽtie mãe que est ei⁹ aptitudinalis respectus ad hanc vel illã formã/regritur identitas extremorũ ⁊ actiõis per quã forma causat̃ in mã. Dictũ est aũt ꝙ agẽs nãle nõ põt reiterare eandẽ numero actionẽ: quia ad vnitatẽ motus regritur ꝯtinuitas. ¶ Ad primã ꝯfirmationẽ pꝫ ex dictis in superiori rñsione. ¶ Ad 2am dr̃ ꝙ nõ intẽdit Cõmẽ. aliõ dicere. nisi ꝙ mã que est sub forma cadaueris/est in potẽtia ad aiam. quã tñ nõ põt acqrere nisi ꝑ multas transmutationes: sed nõ dicit ꝙ sit in potẽtia ad eandẽ numero vitã: alioqn ꝯdiceret his que supra iducta sunt ex 2° de gñatione. Et hoc magis apparet: qꝛ declarãs seipsũ. ita subiũgit/cũ ex viuo fit mortuũ. tunc ex mortuo non fit viuum/donec reuertat̃ in quatuor elemẽta: deinde forme que sunt iter quatuor elẽta ⁊ vitã gñabunt̃: ⁊ sic vita gñabitur necessario. ¶ Ad 3am negat̃ ꝯñtia: in illo casu pa potẽtia mãe fuisset nãlis. ⁊ scd̃a eẽt obiectiualis. ¶ Ad quartã dicitur sicut dictum est ad secundam.

Ad ꝯmã ꝯfirmatio nem / Ad scd̃am / Ad tertiã / Ad q̃rtã

¶ Textus sine cõmento.

¶ Eadem vo dicuntur.

Intentio phi. ¶ Ab hoc tex. vsqꝫ ad textum cõ. 18. agit P̃hs de idẽtitate/ eq̃litate/ silitudine: de oppositis: de priori ⁊ de posteriori ⁊ de ꝑuoluntate: de q̃bus oibus infra aget̃. Nã de trib⁹ primis tractabit̃ in cã° de ad aliqd: de oppositis vo tractabitur in. 10. de actu aũt ⁊ po° aget̃ in. 9. vñ ẽt Cõmen. oĩa ista hoc loco vel oino ꝑtermittit: vel de eis nihil dicit.

¶ Textus cõmenti. 18.

¶ Quantum vo dicitur.

Intentio phi. ¶ Hoc loco diffinit. Quãtuꝫ/ dicẽs illud esse quantũ/ qd̃ est diuisibile in ea que insunt: quorũ vtrũqꝫ natum est eẽ hoc aliqd. Postea diuidit q̃titatẽ in multitudinẽ ⁊ magnitudinẽ. Magnitudinẽ vo diuidit in lineaꝫ superficiem ⁊ corpus/ addens/ ꝙ etiaꝫ ꝓprietates quantitatis/ vt multum ⁊ paucum. possunt dici quãtitas. Ultimo autem cõcludit ꝙ tẽpus ⁊ motus sunt quantitates per accidens: sed linea ⁊c̃. sunt quãtitates per se. iuxta qd̃ queritur.

¶ Utrũ quãtitas distinguat̃ a suba. Qõ. XIX.

Pria rõ. Queritur 19°. de entitate que est q̃titas: ⁊ vr̃ ꝙ nõ distinguat̃ a suba. ¶ Primo. Partes q̃titatis nõ distinguunt a ꝑtibus sube. g̃ nec q̃titas distiguitur a suba: ꝯñtia pꝫ. Añs ꝓbat̃: qꝛ si sic/ seqtur ꝙ tres eẽnt extensiões in quolꝫ cõposito: ⁊ ꝑ ꝯñs eẽnt in eo tres quãtitates. Sꝫ hoc est falsuꝫ. g̃ ⁊c̃. ꝯñtia pꝫ: qꝛ tot sunt extẽsiões quot sunt res extẽse: mã aũt hꝫ ꝓpriã extensionẽ. ⁊ silr̃ forma/ ⁊ q̃titas ꝑte. g̃ eẽnt tres extẽsiões. Falsitas ꝯñtis ꝓbat̃. Extẽsio for° ⁊ mãe vel sunt cãte a q̃titate vel nõ. Si non. g̃ circũscripta q̃titate adhuc mã ⁊ forma eẽnt extẽse. ⁊ ꝑ ꝯñs eẽnt quãte sine quãtitate: qꝛ oẽ extensuꝫ est quãtũ. Non sunt ẽt cãte a q̃titate. Tuꝫ qꝛ quãtitas nõ est for° actiua: vt inqt Cõmẽ. 4° phy si. cõ. 55. Tuꝫ qꝛ quãtitas educeret illã extensioneꝫ de po° mãe: ⁊ per ꝯñs illa extẽsio eẽt forma subalis: qd̃ nõ est dõm. ¶ 2°. Seqtur ꝙ in eodẽ subto eẽnt tres quãtitates: cui⁹ oppositũ ꝓbat P̃hs 4°. physi. tex. cõ. 37. vbi vult ꝙ plures dimensiões non pñt se penetrare. Consequẽtia ꝓbat̃: supponẽdo ꝙ ꝑtibilitas forme est aliud a forma: ⁊ ꝑtibilitas mãe est aliud a mã. Qd̃ pꝫ: qꝛ dum aer rarefit. fit realis trãsmutatio in ꝑtibilitate aeris/ nulla facta mutatione in suba eius. Ex hoc ꝓbatur ꝯñtia. Partibilitas mãe ⁊ ꝑtibilitas forme. ⁊ ꝑtibilitas q̃titatis/ sunt q̃titates. Sꝫ iste sunt plures ꝑtibilitates. g̃ in eadẽ essent plures q̃titates. minor pꝫ. Maior ꝓbat̃. ¶ Primo. Qꝛ nõ apparet in quo alio gñe sit ꝑtibilitas. nisi sit in gñe q̃titatis. ¶ 2°. Qꝛ mãe ⁊ forme ꝯuenit ex earũ ꝓpria ꝑtibilitate ꝙ sint finite vel ifinite. ꝙ sint pedales vel bipedales. ergo illa ꝑtibilitas est q̃titas. ¶ 3°. Quia posita illa ꝑtibilitate/ nec̃io materia ⁊ for° hñt partẽ extra ꝑtẽ. g̃ ipsa est q̃titas. Probatur añs: qꝛ si nõ haberẽt partẽ extra partẽ: tunc oẽs partes mãe essent in eodẽ puncto: qd̃ est impoĩe.

Scd̃a rõ

Tertia rõ. ¶ 3°. principaliter. Si oĩs ꝑtibilitas distinguit̃ a re habẽte ꝑtibilitatẽ. sequit̃ ꝙ q̃titatis sit q̃titas. Sꝫ hoc est falsuꝫ. sicut nec albedinis est albedo. ergo. ꝯñtia ꝓbat̃: qꝛ q̃titas hꝫ partibilitatẽ que est q̃titas ẽm te.

Quarta ratio. ¶ 4°. Forma subalis est ꝑncipium itrinsece/ per qd̃ partes sube distant abinuicẽ: ergo for° subalis est q̃titas. ꝯñtia pꝫ. Añs probat̃. Forma subalis facit ꝑtes plus distare/ q̃ñ añ distarent. g̃ facit eas distare. Pꝫ ꝯñtia: qꝛ plus distare ꝑsupponit distare. Añs ꝓbat̃. Posito casu ꝙ aer ꝯdenset̃ violẽter plusq̃ sibi cõpetat: ⁊ postea remoueat̃ illud ꝯdensans: naꝫ tunc aer reducet̃ ad suaꝫ propriã raritatẽ. non per aliud q̃ ꝑ formaꝫ subalem.

Quita rõ ¶ 5°. Quelibet res põt itelligi absqꝫ eo qd̃ nõ est sibi idẽ. Sed suba corporea nõ põt itelligi absqꝫ q̃titate: g̃ q̃titas est idẽ qd̃ suba: maior pꝫ. Minor probat̃: qꝛ in diffõne cuiuslibet talis: puta hoĩs ⁊ aĩalis ponit̃ corpus.

Sexta rõ. ¶ 6°. Quodlibet prius nõ repugnat separari a suo posteriori absqꝫ motu locali. Sꝫ suba si distinguit̃ a q̃titate est prior ea. ⁊ non põt ab ea separari absqꝫ motu locali. ergo non distinguitur ab ea. maior pꝫ. Minor probat̃. Suba separata a q̃titate. vel hꝫ partẽ extra partẽ vel nõ. Si sic. ergo est extẽsa absqꝫ accidẽte supaddito. Si nõ. ergo ꝑtes eius sunt mote localiter: qꝛ prius distabat. ⁊ nũc nõ distat. ¶ Confirmat̃. qꝛ hõ suba est in loco. in quo prius erat ⁊ est mobilis. ergo separato quocũqꝫ accñte adhuc est quãta. Añs pꝫ. ⁊ ꝯñtia probat̃. qꝛ omne mobile: ⁊ omne locatum est corpus.

Respondetur Unica ꝯne: ꝙ q̃titas est res distincta a suba. ¶ Ad cuius euidentiã

Notãduꝫ sciendum est ꝙ q̃titas ponit̃ in mã: siue in suba mãli ꝑp duo.

Quãtitas ponitur in mã ꝑpter duo. ¶ Primũ est: vt per quãtitatẽ habeat suba ꝑtes eius dẽ rõnis: cõponit̃ enim quelibet suba mãlis ex ꝑtibus diuersarũ rõnum. s. ex mã ⁊ forma/ que ex se diuersarũ rõnũ sunt: qꝛ mã de se potẽtia est. for° vo actus: sꝫ ꝙ mã ⁊ ꝙ forma extensa hẽant partes eiusdẽ rõnis/ a q̃titate est/ cui primo ⁊ ꝑ se cõuenit habere hõ partes/ ⁊ eẽ diuisibilẽ in eas.

Pꝫ sba a q̃titate ꝑtes distinctas eiusdẽ rõnis. Naꝫ quelibet pars linee est linea. ⁊ sic de alijs. Non eniꝫ quelibet pars aeris eẽt aer. nisi qꝛ prius nã quelꝫ pars q̃titatis est q̃titas/ non ꝙ q̃titas aeris sit nã ꝑor suba aeris. sꝫ qꝛ prius natura hꝫ partes eiusdeꝫ rõnis: ⁊ ideo separata a quãtitate aeris ab aere. aer nõ haberet ꝑtes eiusdẽ rõnis.

¶ 2m ꝓpter qd̃ ponit̃ quãtitas in suba corporea est: vt ꝑ quantitatẽ vna pars sube distet situaliter ab alia. Situs. n. ꝑmo ⁊ per se ꝯuenit q̃titati/ ⁊ per eaꝫ cõuenit sube quãte.

Hñt ꝑtes sube: vt distẽt a quãtitate. Est aũt dr̃ia inter hec duo. qꝛ iplicat ꝯdictionẽ primũ istorũ separari a quãtitate: 2m aũt separari põt absqꝫ ꝯdictiõe. Naꝫ vbicũqꝫ est quãtitas necessario sunt partes eiusdẽ rationis: nõ tñ necessario ibi est distãtia situalis: vt pꝫ in corpore christi ꝯsecrato: qd̃ quidẽ est quantuꝫ ⁊ habet partes eiusdẽ rõnis: alioquin nõ eẽt corpus: ⁊ tñ ille ꝑtes nõ sunt extra se posite ⁊ distãtes. Ex quibus pꝫ: ꝓpter qd̃ ponitur quatitas in suba: nunc aũt probandũ est ꝙ suba distinguatur. ¶ Primo. Oĩs suba que prius non fuit. ⁊ nũc est/ aut prius fuit. ⁊ nũc nõ est: gñatur vel corrũpit̃. Sed quãtitas aliquãdo est ⁊ aliqñ non est absqꝫ gñatione ⁊ corruptiõe: ergo quãtitas non est suba. Maior pꝫ: qꝛ vt dr̃ 5° physi. t. cõ. 8. generatio est via ad eẽ sube: ⁊ corruptio est via ad nõ esse. Minor probat̃. Et ꝑmo ꝙ quãtitas aliqñ fit. ⁊ aliqñ nõ fit. Nã si ex duab⁹ aquis fiat vna aq̃/ supficies vtriusqꝫ desinet eẽ ex ea parte qua vniunt̃: ⁊ si postea hec aqua causata ex illis duabus/ diuidatur in duas partes/ fient due superficies que ante non erant. Qꝛ aũt hoc fit absqꝫ gñatio-

ne ⁊ corruptione pz:quia nihil est ex quo tāq̄ꝫ ex mā gene/
rentur.nec aliquid in qͦd corrūpant.❡ 2°.Arguit ⁊ suppo
nitur p̄mo q̄ si quātitas est suba.ēt pūctus est suba:qͦd pz:
q2 punctus ponitur in diffōne linee ⁊ superficici ⁊ corpo/
ris:suba aūt non diffinit ex nō substātijs 7° metaphysice.
Tunc arguit sic.Si quātitas est suba que gn̄atur vel cor/
rūpitur:sequit q̄ ēt punctus generet vel corrūpat.Sed
hoc est falsuz.Consequētia pz:q2 vtrūq3 est idiuisibile.Fal
sitas ꝯn̄tis probat:q2 vel generatio instātis mensuraretur
tēpore vel instāti tāq̄ꝫ mensura adequata.Non tēpore:q2
tēpus excedit instās.Nō instāti:q2 vel seipo vel alio.Nō
seipso:q2 nihil est mensura sui:nō alio:q2 sic esset abire in
infinitū.❡ 3°.Illa sunt distincta realr/quorū vnuz potest
transmutari alio nō transmutato.Sz quātitas pōt trāsmu
tari/non transmutata suba:ergo realiter distinguit a suba.
Maior pz:q2 si nō distinguerent realr.ꝯdictoria possent
de eodē ꝟificari qͦd est impole.Minor ēt pz.Nā in his q̄
nutriunt/est mutatio quātitatis per augumētū vel diminu
tionez.⁊ tn̄ nulla est mutatio sube.ergo ⁊c̄.Iste tres rōnes
quas adduximus ponunt ab Aristo.3° metaphysi.tex.cō.
17.❡ 4°.Nulla suba est per se cognoscibilis p sensuz.Sz
quātitas est sensu cognoscibilis p se:ergo quātitas non est
suba.Minor est Phi 2° de aia tex.cō.63.Maior probat.
Oē p se sensibile/causat ppriā spēz in sensu.Sz i sensu nō
pōt esse spēs sube:q2 solus intells cognoscit qͦdquidest.vt
dr̄ 3° de aia.tex.cō.10.❡ 5°.Si quātitas eēt suba.eēt per se
subsistēs.Sz hoc est falsuz.ergo nō est suba.Consequētia
pz:q2 quelibet suba p̄ma p se subsistit.Falsitas ꝯn̄tis pba
tur:q2 mathemalia nō subsistūt per se.vt pbat Phs 3° ⁊ 7°
metaphy.❡ 6°.Substātia lapidis pedalis.⁊ suba ligni pe
dalis sunt distinctarū spērū.⁊ quātitas vtriusq3 est vnius
spēi:q2 vtraq3 pedalis est.⁊ vtraq3 trina dimēsio est:ergo
quātitas istorū distinguit ab eorū suba.Minor pz.⁊ ma/
ior:q2 lapis ⁊ lignuz distinguunt specifice.aliogn vtrūq3
eēt lapis.vel vtrūq3 eēt lignū.❡ 7°.Ad idē est expssa snia
Cōmē.Nā p̊ phy.cō.63.pbat q̄ quātitas distinguit a mā
per hoc/q̄ materia nō transmutata de vna forma in aliā.
pōt variari quātitas.sicut ⁊ qualitates sensibiles.que sunt
in subto.Et in fine illi⁹ cōmenti.cōcludit q̄ mā defert q̄ti
tatē.sicut subm defert sua accn̄tia.Et tādē sic ait.Ex hoc pz
q̄ qui ponunt māz esse corpus peccāt.Quarto etiā physi.
cōmē.51.dicit nō esse dr̄iam inter vacuū ⁊ corpus mathe/
maticū:q2 vtrūq3 est trina dimensio abstracta a materia.
Cui propositioni subsumitur hec minor.Sed nulla suba
materialis est abstracta a mā:ergo nulla suba materialis
est quantitas.4° ēt physi.cō.60.pbans q̄ vacuuz non sit:
sic arguit.Si vacuū est seqtur q̄ dimensiones sint separa
te/⁊ p se subsistāt.q2 vacuū nihil est aliud nisi dimensio p
se existēs.Sz dimensiones non possunt p se existere:ergo
vacuū nō est.Minorē pbat sic.Omne p se exn̄s est suba.
Sed dimensiōes nō sunt suba.g̊ ⁊c̄.Ex quib⁹ pz.taz Phz
q̄ꝫ Auer.oino tenuisse quātitatē nō esse substantiam.

Quid ar. ⁊ Auer. senserint i pposito.

Ad p̄mū

Ad argumenta

rn̄detur.Ad p̄mum negat an̄s.
Ad probationē negatur ꝯn̄tia.
❡ Ad cuius euidētiā sciēdnz est q̄ extēsio accipit triplr.
Distictio.
Uno mō pro ipsa quātitate siue dimensiōe.Alio mō pro
effectu formali q̄titatis.Tertio pro quodaz respectu ꝯn̄te
quātitatē ⁊ eius effectū formalē/qui respectus est de gene/
re situs aut positionis.Dr̄ 2°:q̄ si aliq̄ quātitas esset absq3
subto eēt ibi extensio p̄mo mō:q2 talis extēsio nihil aliud
est nisi ipsa quātitas.Et silr ibi esset extensio 3° modo:quia
partes quātitatis haberēt ordinē iter se:⁊ eēnt situate:sed
non eēt ibi extensio 2° modo.q2 nulli daret esse extensum.
Dicit 3°.q̄ in cōposito.taz mā q̄ꝫ forma hz ppriā extēsio/
nē tertio mō dictā:q2 vtraq3 ipsarū hz pprias ptes a se di

stantes.Nā partes māe distāt inter se ⁊ ptes forme iter se:
sz iste extēsiones sunt ab vnico p̄ncipio formali:qͦd est q̄/
titas.Extēsio aūt.i.distātia partiū ipsius quātitatis nō est
ab alia cā.sed ex ipsa ppria nā quātitatis.Et sic pz q̄ non
sunt in cōposito tres quātitates.lz sint tres extensiōes.Di
quarto q̄ h9 extēsiones sunt a quātitate nō effectiue.sz for
maliter:q2 vt bene pbat/q̄titas nō est forª actiua.❡ Ad
2m negat ꝯn̄tia.Ad probationē distinguit de ptibilitate.
sicut distinctū est de extensione.Et dr̄ q̄ ptibilitas que est
distātia partiū nō est quātitas.sz ꝯsequit q̄titatem.❡ Ad
p̄mā probationē negatur an̄s:imo dr̄ q̄ est in genere situs
vel positionis.❡ Ad 2am negat an̄s:q2 esse finitū vel infi/
nitū cōuenit māe ⁊ forme p̄mo ex quātitate.Et si ꝯueniat
ex hac partibilitate.hoc nō est nisi q2 ipsa necessario ꝯseq/
tur quātitatē.nec pōt inesse rei a qua separata est q̄titas.
❡ Ad tertiā dicit eodē mō.❡ Ad 3m p̄ncipale negat ꝯn̄/
tia:q2 ptibilitas tertio mō dicta/nō est q̄titas:⁊ ideo non
sequit.si partes quātitatis distāt q̄ q̄titatis sit quantitas.
❡ Ad 4m dr̄:q̄ p̄nm per qͦd partes distāt est duplex.Naz
aliqͦd est p̄nm actiuū.⁊ tale est forma substātialis.vt pbat
illa ratio.Aliud est p̄nm formale.⁊ hoc est quātitas.nec istͦd
improbat.❡ Ad 5m negat minor.Ad pbationē dr̄:q̄ cor
pus accipit duplr.Uno modo vt est de genere sube.Alio
mō vt est de genere q̄titatis.Corpus eniz qͦd est quātitas/
est ipsa trina dimēsio.corpus aūt qͦd est suba/est subm tri/
ne dimēsionis.Suba igit corporea/pōt intelligi simplici
apphensione absq3 trina dimēsione.sz non absq3 corpore
qͦd est suba:q2 istud includit in ꝯceptu qdditatiuo cuiusli
bet substātie corporee.❡ Ad 6m quicqd sit de maiori quā
sepe diximus esse falsaz.negat vltima pars minoris.Et di
citur q̄ si quātitas separat a suba:puta/ab aere:ptes aeris
nō distabūt.nō pp hoc q̄ sint localiter mote.⁊ per motuz
appropinquate.sed q2 amplius nō erūt partes.Nā subla/
ta q̄titate/mā nō hz partes:nō qn remaneāt illemet enti/
tates que erāt partes māe.sed q2 nō habēt amplius rōnez
partis:q2 rō partis nō cōuenit eis.nisi per quātitatez.Qͦd
pz/q2 ois ps vel est essentialis vel subiectiua/vel potestati
ua/vel itegralis siue q̄titatiua:sed partes māe nō sunt eēn
tiales/nec potestatiue/nec subiectiue.vt satis cōstat.g̊ sunt
q̄titatiue.⁊ per ꝯn̄s remota q̄titate non habēt rōnē ptis.
q2 remota forma denoiante/remouet effectus formalis ⁊
denoiatio que erat p talē formā.❡ Ad confirmationē di/
co q̄ si q̄titas separet a substātia.tunc suba nō est in loco
circūscriptiue.sz tn̄ diffinitiue:⁊ p ꝯn̄s non est ēt mobilis
de loco ad locū:q2 oē qͦd mouet localr/est in loco:si āt aliq̊
motu sit mobilis.ille nō erit mot⁹ physic⁹.sz alteri⁹ rōnis.

❡ Utr̄ in magnitudie/sit pūct⁹/linea/⁊ supficies.Qō.XX.

Queritur 20.An in magnitudine sint di
stincte entitates positiue/aliq̊
modo idiuisibiles.que dicunt punctus.linea.
⁊ supficies.Et videt q̄ nō.❡ Primo.Omne
accidēs est in aliquo subiecto p̄mo adequato.
Sed punctus nō habet subiectū adequatū:ergo nō est ac/
cidēs distictū a corporeitate.Maior videt nota:q2 si acci
dēs est diuisibile.sicut totū accidēs est in toto subiecto:ita
pars in parte:si ꝟo est idiuisibile/est ēt in subiecto indiui/
sibili.Minor pbatur.Punctus nō ē i substātia.nec est in
linea tāq̄ꝫ in subiecto.g̊ in nullo subiecto est:ꝯn̄tia pz:quia
non apparet in quo alio sit.An̄s pbatur.Non enim est in
substātia indiuisibili:q2 ois substantia corporea est diuisi/
bilis.s.materia/forma/⁊ cōpositum.Non etiā est in substā
tia diuisibili:q2 nullum diuisibile est adequatū rei indiui/
sibili.sed eam excedit.Qz etiam non sit.vt in subiecto ade/
quato in linea.pz:q2 omnis linea ⁊ quelibet pars eius/est
diuisibilis.❡ Scdo.Omne ens positiuū potest cognosci

conceptu

conceptu positiuo/⁊ nõ tm̄ per negationē:qꝛ sicut res se ha/
bent ad entitatē.ita ad cognoscibilitatē.2° metaphy.tex.cõ.
4.Sed punctus nõ potest cognosci.nisi tm̄ negatiue:qꝛ vt
dicit Phs 3° de aĩa.tex.cõm.25.punctus ⁊ omnis indiuisio
manifestaꝛ per negationē.ergo punctus nõ est entitas po/
Tertia rõ sitiua.¶ Tertio.Si dantur ista indiuisibilia positiua:aut
sunt priora corporeitate/aut posteriora.Sꝫ nec sic nec sic.
ergo non sunt ponēda:maior patet.Minor ꝓbaꝛ pro pͥma
parte:qꝛ Cõmētator in lib° de substãtia orbis.capite pͥmo.
dicit ꝙ pͥma rerũ existentiuꝫ in mã/est corporeitas que dꝛ
corpus.Probaꝛ etiã scđa pars minoris:qꝛ punctus est pͥn/
cipiũ linee.⁊ per ꝯsequēs superficiei ⁊ corporis.ergo non
Quarta ratio. est eis posterius.¶ Quarto.Si dantur huiꝰ indiuisibilia.
sequiꝛ ꝙ opꝫ aliquã mãm de nouo generari/⁊ aliquam de
nouo corrumpi.Sed hoc est falsuꝫ:qꝛ materia est ingene/
rabilis.pͥmo phy.tex.cõ.82.ergo ⁊c. Cõsequentia ꝓbatur.
Cuꝫ due aque prius distincte cõtinuanꝛ in puncto.⁊ ex eis
fit vna.iste punctus nõ est in aliquo indiuisibili mãe vnius
aque tm̄.cũ nõ sit maior ratio ꝙ sit in ista parte aque q̃ꝫ in
alia:aut est in vtraqꝫ parte aque/⁊ hoc nõ.qꝛ nullũ accidēs
presertim indiuisibile est simul in duobus subiectis.ergo est
in aliquo indiuisibili mãe cõmunis ex ambabus nouiter
generate:⁊ sic minimũ mãe de nouo generatũ est. Qꝛ auteꝫ
sequaꝛ aliqd materie corrumpi/probaꝛ. Cũ aqua cõtinua
diuiditur:aut punctus qui prius cõtinuabat istas partes/re
manet aut nõ.Si sic.Contra:qꝛ nõ est in vtraqꝫ parte nec
est magis in vna q̃ꝫ in alia.Si vero non manet.Quero an il/
lud indiuisibile mãe in quo pͥus erat hic punctus maneat:
aut nõ.Nõ est dõm ꝙ maneat.qꝛ nec manet per se seorsuꝫ
ab vtraqꝫ parte.nec in vtraqꝫ:qꝛ nõ põt simul esse in pluri
bus sitibus.nec magis manet in vna parte q̃ꝫ in alia:qꝛ nõ
Quīta rõ est maior ratio de hac q̃ꝫ de illa.¶ Quinto.Circunscriptis
omnibus punctis a linea:aut manet aliqua entitas/aut nõ.
Si nõ.ergo linea cõponebaꝛ tm̄ ex punctis.contra Phm
6° phy.tex.cõmen.3.Si sic.ergo illa entitas nullũ hꝫ pun/
ctum:qꝛ positum est ꝙ oĩa sint circunscripta.ergo linea est
Sexta rõ. aliqua entitas/que non includit puncta.¶ Sexto.Sequi/
tur ꝙ dareꝛ pͥmũ mutatũ esse in motu locali. Sed hoc est
falsum:qꝛ vt ꝓbatur.6.physi.tex.cõmē.52.omne qđ moue
tur prius mouebaꝛ.ergo ⁊c.Cõsequētia ꝓbatur. Sint duo
corpora pedalia:que se tangant.horũ vltima que sunt per
se indiuisibilia sunt simul.⁊ appelletur pͥmuꝫ pedale.A.2m
vero appelletur.B.accipiatur postea aliud corpus pedale ⁊
extendatur super.a.⁊ incipiat moueri versus.b.constat ꝙ
pͥmo acquiret illud indiuisibile in quo vltima.a.⁊.b.sunt si
Septimo ratio. mul.ergo istud erit pͥmũ mutatũ esse.¶ Septimo.Sequi
tur ꝙ omnia puncta que sunt in potentia in magnitudine
possent numerari:⁊ per cõsequens:vt ait Phs.6.physi.tex.
cõ.8.magnitudo esset cõposita ex punctis.Consequētia ꝓ/
baꝛ.qꝛ dum mobile moueꝛ.etiaꝫ pũctus existēs in mobili
moueꝛ.Oē aũt qđ moueꝛ/pͥus est in spatio equali sibi q̃ꝫ in
spatio ineq̃li.ergo iste pũctus describet oĩa puncta magnitudi
Octaua ratio. nis.¶ Octauo.Qꝛ phs in libro de motibꝰ aĩaliũ dicit.ꝙ in
diuisibiliũ nulla est existētia.ergo idiuisibilia nõ sunt ponēda.
Pͥa cõclusio. Rñdeo quatuor cõclusionibus:quarum pͥma hec est.
Indiuisibilia ponenda sunt in magnitudine.
Et per indiuisibilia intelligo punctum/lineam/⁊ superfi/
ciem.Naꝫ punctus est oĩno indiuisibilis.Linea vero est in/
diuisibilis in latitudine/⁊ superficies in profunditate.Ista
cõclusio ꝓbatur auctoritate/⁊ rõne ⁊ postea declarabitur.
¶ Auctoritates habentur a phõ.Ipse enim 5° metaphysi.
tex.cõ.12.ponit punctum esse quoddã indiuisibile in ma/
Qꝫ Arist. ponere in diuisibilia gnitudine:⁊ postea cõfirmat.tex.cõmen.16.Item tertio de
aĩa.tex.cõmē.25.vbi dicit ea que sunt simpliciter indiuisi/
bilia.vt punctus/cognosci posterius q̃ꝫ diuisibilia.Cõmen

tator etiã 6° phy.cõmento.86.sic ait.Motus puncti ꝑ mo/
tum corporis/est motus alicuius indiuisibilis. ¶ Prima
Rõnibꝰ ꝓbaꝛ pũcta dari. ratio ad idē hec est.Cuilibet continuo est dare aliquꝫ ter/
minũ cõmuneꝫ/ad quē ptes ipsius copulanꝛ:vt dicit Phs
in predicamētis.caplo de q̃ꝫtitate.Sꝫ linea est qđ ꝯtinuũ.
vt ibi dicit Phs.⁊ 5° meta.tex.cõ.16.ergo est aliquid ad qđ
copulanꝛ partes linee.Quero qđ sit istud.Aut eniꝫ est cõti
nuuꝫ/vel nõ.Si ꝯtinuũ.ergo siľr eius ptes copulanꝛ:⁊ sic
in infinitũ.Si nõ est ꝯtinuũ.Aut est quãtitas discreta.aut
est indiuisibile.nõ q̃ꝫtitas discreta:qꝛ in ꝯtinuo nõ est actu
numerus.ergo est qđ indiuisibile. ¶ Scđo. In omni ter/
minato est terminus eius.Sed quelibet linea est termina/
ta punctis(cũ quelibet linea sit finita.)ergo in oĩ linea est
Rñdꝫ Ad qđ ponanꝛ idiuisibilia. punctus.¶ Nũc declarandũ est ad qđ ponanꝛ huiꝰ indi/
uisibilia.¶ Ad cuius euidentiã sciendũ est.ꝙ in linea qua
libet recta ⁊ finita/sunt duo puncta in actu.⁊ sunt infinita
puncta in potētia:⁊ quod dictũ est de punctis in linea.dicē/
duꝫ est de lineis in superficie.⁊ de superficiebus in corpe.
Illa puncta que sunt actu/ponunꝛ vt terminent lineam:qꝛ
linea sine eis nõ esset finita:qꝛ hꝰ puncta sunt formalis ter/
minus ipsius linee.Qđ non est sic intelligendũ quasi ꝙ re
motis punctis/linea ꝓtendat se in infinitũ ⁊ per totũ mun
duꝫ.sed qꝛ si linea nullũ haberet punctũ/ipsa nõ esset in re/
ruꝫ natura:⁊ si esset ipsa/nõ haberet aliqd quo formaľr ter
minareꝛ ⁊ esset infinita negatiue:sicut etiã punctus dicitur
infinitus negatiue:qꝛ nõ habet finē ⁊ terminũ. Dico tm̄ ꝙ
impossibile est dare lineã carentē puncto eam terminante:
quin ipsa sit infinita:punctus enim nõ põt auferri a linea.
nisi per cõtinuationē eius ad aliaꝫ:⁊ ideo si nullum habe/
ret/ipsa in infinitũ esset cõtinuata.Puncta vero que in potē
tia in linea ponunꝛ.vt ꝯtinuēt ptes linee adinuicē.Impos/
sibile enim est ꝙ partes linee ꝯtinuenꝛ seipsis:qꝛ cum sint
eiusdē rationis.vna nõ se habet vt potētia vel vt actus ad
aliam.punctus aũt se habet ad vtrãqꝫ partē linee.sicut actꝰ
ad potentiã:⁊ ideo eas cõtinuat/nec sine puncto cõtinuari
Scđa ꝯ°. possent.¶ Scđa cõclusio.Punctus ⁊ hꝰ indiuisibilia sunt
entia positiua/⁊ non pura negatio.ꝓbaꝛ.¶ Cuicũqꝫ debe/
tur situs/ipsum est ens positiuuꝫ.Sed puncto debeꝛ situs.
ergo est ens positiuum.Maior pꝫ:qꝛ situs est ens reale.qđ
nõ ꝯuenit nisi enti reali.Minor est phi 5° metaphy.tex.cõ
men.12.vbi postq̃ꝫ dixit tam vnũ q̃ꝫ punctũ esse indiuisibi
lia.ꝯcludit ꝙ in hoc distinguunꝛ:qꝛ punctus hꝫ situꝫ.⁊ non
Nota. vnitas.Et Cõmētator 5° phy.cõmē.25.ponit duas differē/
tias inter punctũ ⁊ vnitatē:quarũ pͥma est:qꝛ inter vnitatē
⁊ vnitatē nõ opꝫ esse aliqd mediũ:inter punctũ aũt ⁊ pun/
ctuꝫ est linea:vt ꝓbaꝛ 6° phy.scđa dĩa est:qꝛ vnitas nõ hꝫ
Instãtia situm:⁊ punctus hꝫ.¶ Sed cõtra hoc arguiꝛ.Omne hñs
positionē hꝫ ptes:qꝛ oĩs positio vel est ordo partiũ in toto.
vel ordo partiũ in loco.Sꝫ punctus nõ hꝫ ptes/cũ sit idiui
Solutio. Quo punctus dicaꝛ habere positionem. sibilis.ex pcedēti ꝯne.ergo nõ hꝫ situ.¶ Rñdeo ꝙ punctꝰ nõ
hꝫ positionē:q̃ sit ordo ptiũ in toto vel in loco.vt hñ ꝓbaꝛ.
ꝑ illã rõnē:sꝫ ei debeꝛ positio siue situs/q est existentia alicuiꝰ
idiuisibilis.inter duas lineas ꝯtinuatas vel cõtiguas:⁊ de
hac positiõe itelligit phs cũ dicit ꝙ pũctꝰ hꝫ sitũ.Quidã tm̄
dixerũt ꝙ pũctus est pure negõ.Pũctus.n.terminãs lineã
nõ est aliud.fm eos nisi negatio ꝯtinuitatis huiꝰ linee cuꝫ
alia linea:nec ipsa linea dꝛ terminata pũcto:nisi qꝛ hꝫ hanc
negõnē.Punctꝰ vero ꝯtinuãs lineã/est negõ diuisionis ipsiꝰ
linee:ita ꝙ iõ pcise dꝛ ꝯtinuari.qꝛ nõ est diuisa in ptes.Sꝫ
Tertia ꝯ° huiꝰ opionis falsitas pꝫ ex rõne pcedenti.¶ 3a ꝯ.Punctus
distinguiꝛ realr a linea/⁊ linea a supficie/⁊ supficies a cor/
pore.De pũcto ꝓbaꝛ.¶ Prio.Oĩs entitas diuisibilis dif/
fert ab entitate idiuisibili.sꝫ pũctꝰ est idiuisibilis/⁊ linea di
uisibilis.ergo.Maior pꝫ:qꝛ pdicta ꝯdictoria realia nõ pñt siľ
verificari ď eodē ente finite pfectiõis.minor pꝫ.Nã ꝙ linea sit

diuisibilis pz:qr cõtinua est:vt dr̃ in predicamẽtis:⁊ qr est extensa. vt dicit Cõmẽ.3.meta.cõ.18. Qr ꝟo punctus sit indiuisibilis/pz ex oib⁹ que dicta sunt in pͥma ꝯne. ¶ Scdo. Sicut se hz mã ad formã quo ad vnitatẽ ⁊ distinctionẽ. sic se hz dimensio ad eius terminum. Sed mã est realr̃ distincta a forma. ergo quelibz dimẽsio est realr̃ distincta a suo termino. Maior est Cõmẽtatoris.3.phy.cõ.67.di. ꝙ sicut forma distinguitur a mã. ita terminus dimẽsionis ab illa. Minor pz.pͦ phy.tex.cõ.69. ¶ Tertio. Id qḋ copulat partes cõtinui/distinguit̃ a ꝯtinuo. Sed hꝰ idiuisibilia copulant ptes ꝯtinui.g̃. Minor pz.ex dictis in pͣ ꝯne. Maior pbatur. aliogn ꝯtinuũ copularet̃ seipso:qḋ est falsuz. Si eni ptes linee copulant̃ per aliqd qḋ sit realr̃ linea. cũ istud tale ẽt habeat partes. opz ꝙ ipse p aliaz lineã copulent̃:⁊ sic in infinitũ. ¶ Quarto. Aut linea finit̃ seipsa:aut negatione:aut aliquo positiuo. sed distincto. Sz nõ finit̃ negatiõe siue pͥuatione vlterius cõtinuationis. aliogn quelibz linea circularis esset formalr̃ infinita:qr nulla pars eius hz talez pͥuationẽ. Sed quelz pars alteri parti ꝯtinuat̃. Non etiam finitur seipsa:qr ph̃s ⁊ Cõmẽtator.3.phy.tex.cõ.74. ponit dr̃iaz inter ꝯtactũ ⁊ finitatẽ:qr ꝯtactus dr̃ relatiue ad aliud. Tangit̃.n.aliqḋ corpus a superficie alterius corpis:finitas aũt nõ ꝯuenit corpi p superficiez alteri⁹ corpis. sz p ppriã supficiẽ a qua cõtinet̃. Ex quo pz ꝙ nõ finit̃ fořalr̃ seipso. ergo relinquit̃ ꝙ finiatur p aliquid a se distinctũ. ¶ Quinto. Id qḋ est cõe duob⁹. ⁊ nõ p pͥdicationẽ/distinguitur ab vtroqz ipsoꝝ. Sed punctus est cõis ptibus linee/⁊ nõ predicat̃ de eis. Nã hec est falsa:linea est punct⁹.g̃ ⁊c̃. Maior pz:qr qcqd est idẽ alteri põt pͥdicari de seipso. Minor est Cõmẽtatoris.5.phy.cõ.26.di. punctũ est cõe duab⁹ lineis. ⁊ 4.phy.cõ.6. sic ait. Punctus ꝯtinuat lineã cũ itelligit̃ dr̃ia cõis:⁊ diuidit illã cũ itelligit̃ pͥnᵐ vni⁹ ⁊ finis alteri⁹. ¶ 4ª

Quarta cóclusio. ꝯclo. Punctus nõ põt separari a linea. Probat̃. Si pũctus separaret̃ a linea:sequit̃ ꝙ linea esset infinita. Sed hoc est ipoĺe:vt pbat̃ 3° phy.g̃ ipoĺe est ꝙ pũct⁹ a linea separetur. Cõsequẽtia pbat̃:qr remoto fořali termino/res est iterminata. Sz punct⁹ est fořalis termin⁹ linee:vt pz ex supradictis. ergo ⁊c̃. ¶ Scdo. Quia Cõmẽ.6.phy.cõ.2. sic ait. puncta impossibile est vt separent̃ a linea:⁊ hoc manifestum est ex hoc/ꝙ puncta sunt vltima linee.

Ad pͥmũ **Ad argumenta** rñdet̃. Ad pͥᵐ negatur maior. Et dr̃ ꝙ in quãtitate sunt aliqua accidẽtia pfecta vt corpeitas:aliqua ꝟo sunt accidẽtia imperfecta:vt punctus linea ⁊c̃. Accidẽtia qdẽ iperfecta/nõ hñt subm adequatũ:pfecta aũt hñt subz adeq̃tũ:⁊ iõ nulli indiuisibili/pͥcipue puncto/corñdet aliqḋ subz adeq̃tũ. Punctus.n.est in subo diuisibili:qḋ qdẽ subm pͦ subijcit̃ q̃titati corporee:⁊ ꝯñter supficiei/linee/⁊ puncto.

Ad scdm ¶ Ad 2ᵐ negat̃ maior. Nã sube sepate cognoscunt̃ a nobis p pͥuationes ppͥetatũ reꝝ mãliuz/q̃ sũt/corruptibilitas. extẽsio. mãlitas. ⁊ hꝰ. Dr̃ scdo. ꝙ pũctus cognoscit̃ ꝯceptu positiuo:sz ad ipz ꝯsequit̃ negatio ꝯtinuitatis vel diuisionis. Et iõ ꝯcipi t etiã negatiue. Dr̃ 3°. ꝙ simplicia cognoscunt̃ a nobis p negõnẽ cõpositoꝝ:qr per posteri⁹/cognoscunt̃ q̃ cõposita:⁊ iõ hñ

Ad tertiũ diffinit̃ ꝙ punct⁹ est id cuius ps nõ est. ¶ Ad 3ᵐ dr̃ ꝙ hꝰ idiuisibilia sũt pͦora simplr̃ corporeitate:qr cadũt in diffõne eius. tñ quo ad existẽtiã in subo/prius nã est corpeitas/q̃ indiuisibilia:qr (vt dictũ est) subz pͥus corñdet corpeita

Ad q̃rtũ ti/q̃ indiuisibilitati. ¶ Ad 4ᵐ negat̃ ꝯñtia. Nec valẽt probationes:qr fundant̃ in hoc falso pͥncipio. ꝙ punctus sit in aliquo subo indiuisibili. Et dr̃ ꝙ cũ aqua ꝯtinuat̃ alteri aq̃/corrumpunt̃ due supficies pͥus existẽtes:⁊ resultat vna superficies. Cũ ꝟo aqua diuidit̃ in duas partes. per actũ diuisionis cõstituunt̃ due supficies in actu/que prius erant in

Ad q̃ntũ potẽtia. ¶ Ad 5ᵐ dr̃ ꝙ circũscriptis oibus punctis/remanet aliqua entitas que est linea:⁊ hoc qr nõ includit pũctũ tanq̃ partẽ. sed solũ tanq̃ terminatiuũ sui. ¶ Ad 6ᵐ negat̃ ꝯñtia. Ad pbationẽ dr̃ ꝙ mobile per suũ motũ nõ acqrit per se nec per mutata esse hꝰ indiuisibilia:qr per motũ localem non acquirit̃ per se nisi locus vel pars loci. vel vbi. ¶ Ad 7ᵐ negat̃ ꝯñtia. Et dr̃ ꝙ dum mobile mouet̃/pũct⁹ existens in mobili non numerat puncta magnitudinis:vt dicit Ph̃s 6° physic.tex.cõ.86. cuius rõnes ibi ponit Commentator. ⁊ 4° phy.cõ.9. ⁊ cõmẽ.42. qr punctus non mouet̃ per se. nec actu nec potẽtia. nec hz per se locũ aut actu. aut potẽtia. Pars aũt mobilis. lz moueat̃ actu tñ per accidẽs. mouet̃ tñ per se in potẽtia:qr si separaret̃ a mobili. tũc posset per se moueri:⁊ ideo per ptes mobilis pñt enumerari ptes magnitudinis. ¶ Ad 8ᵐ negat̃ añs:⁊ dicit̃ ꝙ ph̃s ibi improbat opinionẽ dicentiũ ꝙ celũ mouet̃ super polos pp̃ter quandã virtutẽ existentẽ in eis:de quibus ⁊ alijs indiuisibilibus antiqui putabant/ꝙ essent sube:hoc eniz negat ph̃s dicens:ꝙ indiuisibilia nullã habẽt substantiã:nec dicit ꝙ non habeant existentiam.

¶ Utrũ diuisibilitas sit rõ formalis q̃titatis. Qõ. XXI.

Queritur 21°. An diuisibilitas sit formalis ratio q̃titatis. Et videtur ꝙ nõ. ¶ Primo. Nullus respectus est de formali rõne generis absoluti. Sed diuisibilitas est respectus. ergo nõ est de rõne q̃titatis/que est genus absolutũ. Maior pz:qr pͥdicamẽta sunt ipermixta q̊ ad suas rõnes formales. Minor ẽt pz:qr diuisibilitas dicit respectũ ad diuisionẽ/sicut visibilitas ad visuz:vt dicit̃ 2° de aia. ¶ Scdo. Diuisibilitas est prior q̃titate:g̃ nõ est de rõne q̃titatis. ꝯñtia pz:qr formale ꝯstitutiuũ rei sine ea esse nõ põt. Añs pbat̃. Substãtia ⁊ ptes sube sunt priores q̃titate. ergo ⁊ diuisibilitas. Añs pz:qr vt dr̃.7° metaphy. suba est prior quolz accidẽte nã tẽpore ⁊ cognitione. Cõsequẽtia pbat̃:qr cuicũqz ꝯuenit habere ptes/ei cõuenit diuisibilitas. ergo in illo priori in quo suba ⁊ partes eius sunt pͥores q̃titate. diuisibilitas est. dato ꝙ q̃titas non sit. ¶ Tertio. Potẽtia ⁊ actus sunt in eodẽ genere ⁊ sunt idẽ. Sed actualis diuisio/nõ est de rõne quãtitatis. ergo nec diuisibilitas siue potẽtia ad diuisionẽ. ¶ Quarto. Formalis ratio q̃titatis vniformiter cõuenit oĩ q̃titati. Sed diuisibilitas nõ est hꝰ. ergo ⁊c̃. Maior pz:qr ꝯuenit oĩbus vniuoce. Minor pbat̃. Esse actu diuisuz/⁊ esse diuisum tñ in poª nõ est habere vniformiter diuisibilitatẽ. Sed numerus est actu diuisus:qr eius vnitates distincte ⁊ discrete sunt. cõtinuum ꝟo est diuisuz tñ in potentia. ergo ⁊c̃. ¶ Quinto. Rõ mẽsure/est rõ q̃titatis.g̃ nõ diuisibilitas. ꝯñtia pz. Añs pbat̃.pͦ: qr ph̃s in pñtis pbat orõnẽ esse q̃titatẽ:qr est mẽsura syllabaꝝ. Scdo:qr supficies ⁊ locus dñr distincte spẽs q̃titatis ex hoc pͥcise ꝙ vna mẽsurat itrinsece ⁊ altera extrinsece.

Respondeo Et pͥmo declarat̃ qd sit rõ/⁊ diuisibilitas/⁊ ptes eiusdẽ rõnis. scdo dicetur ad quesitũ. ¶ Per rõnẽ q̃titatis accipio id qḋ est loco diffinitionis eius. Cũ eniz q̃titas diffiniri nõ possit sicut nec alia gñalissima. eo ꝙ nõ hñt genus suora se. nec dr̃iaz cõstitutiuã:id per qḋ quãtitas notificat̃/dr̃ rõ quãtitatis:de qua rõne dixit Ph̃s.4.metaphy.tex.cõ.28. ꝙ rõ quã signat nomen est diffõ. Qḋ verũ est in habẽtib⁹ diffõnẽ:in alijs aũt est qdẽ rõ. sed nõ diffõ. qr rõ cõmunior est diffõne. Et ideo sensus q̃onis est. An iste terminus. Quãtitas. addat sup conceptũ entis/ꝯceptũ diuisibilitatis:⁊ hoc icludat in sua rõne formali. i. in suo fořali ꝯceptu. ¶ Partes ꝟo eiusdẽ rõnis dicunt̃ ptes eiusdẽ spẽi:sicut quelz ps ligni est lignuz. ⁊ ps aque est aqua. Partes ꝟo essẽtiales. puta/mã ⁊ forma sũt diuersarũ rõnũ:⁊ silr̃ ptes potestatiue:vt itell̃s/⁊ volũtas:⁊ silr̃ ptes integrãtes aliqḋ totũ etherogeneũ. q̃les ptes sunt:

caro:sanguis:ꝛ os in cõpositione aĩalis. Queritur ergo. An quãtitas sic notificet̃. Quãtitas est ens p̃mo ꝛ per se diuisibile in partes eiusdem rationis.

Phi snia nõ cõstãs i quesito.

Quantum ad 2m qd senserit phs/nõ clare habetur. Nã p̊ phy.tex.cõ.15.dicit ꝙ finitũ ꝛ infinitũ sunt passiones q̃ttitatis. In predicamẽtis etiã dicit/ꝙ ꝓpriũ est q̃ttitati ẜm eam dici equale/vel inequale. De his eniꝫ duab⁹ passionib⁹ disiunctis clarũ est/ꝙ nõ sunt de rõne quãtitatis.sed eã ꝯsequunt̃ tanq̃ꝫ ꝓprietates sicut expresse phs dicit. Sꝫ dubiũ est de diuisibilitate:ꝛ de rõne mẽsure. Nã 4° metaphy. visus est notificare q̃ttitatẽ ꝑ rõnem mensure:hic ꝟo per diuisibilitatẽ. ¶ Sanctus etiã Tho. varie locutus est. Nã p̃ma.q.29.arti.p̊.dicit rõnẽ mensure esse ꝓpriã rõnẽ q̃ttitatis:ꝛ idẽ tenuit in tractatu de nã loci: vbi reiectis alys opionib⁹:ita cõcludit. Rõ q̃ttitatis q̃ cõpetit q̃ttitati ẜm ꝙ q̃ttitas/est ratio mẽsure. In.1.di.19.ar.p̊ ad p̃mũ sic ait:eq̃litas ꝯsequit̃ rõnẽ quãtitatis/que in diuisibilitate ꝯsistit. Et.di.17.q.2.ar.p̊. Ponit dr̃iaꝫ inter q̃ttitateꝫ ꝛ qualitates.qꝛ q̃ttitas est diuisibilis ẜm sui ꝓpriã rõnẽ:qualitates aũt nõ. Et idẽ tenuit,5.meta.caplo de quãtitate. Ex quo pꝫ.ꝙ cũ varie loquat̃/illud colligẽdum est qd̃ magis est cõsonũ rõni. Et ideo ꝑ hac q̃one.pono duas cõclusiones. Quarũ p̊a hec est. Rõ mẽsure nõ includit̃ in rõne q̃ttitatis:qd̃ ꝓbat̃. ¶ Prio. Impoẻ est formalẽ rõnem q̃ttitatis/ab ea separari siue in re:siue in apprehẽsione itellectus:qꝛ nulla res põt esse aut intelligi sine his que de sua rõne sunt. Sed q̃ttitas põt itelligi sine rõne mẽsure.g̊ eaꝫ nõ includit:maior pꝫ. Minor ꝓbat̃. Linee infinite nõ cõuenit rõ mẽsure:qꝛ infinitũ nec mẽsurari nec ꝑtransiri põt 3° phy.tex.cõ.34. Item qꝛ cui cõuenit rõ mẽsure/est notuꝫ ꝛ certũ.10.metaphy.tex.cõ.3. Sed linea põt intelligi infinita nõ ꝙ linea possit esse infinita.sꝫ qꝛ intellẻs põt apprehẽdere lineã sub rõne infinitatis.ꝛ sub p̃uatione punctoꝝ q̃bus terminat̃.ergo linea põt intelligi absq̃ꝫ rõne mensure: maior pꝫ. Minor ꝓbat̃. Tum qꝛ intellẻs põt apprehẽdere infinitatẽ.ergo tũc apprehẽdit lineaꝫ sine magnitudinem. Pꝫ ꝯñtia:qꝛ passio cõcipi nõ põt sine suo subo cũ per ip̃m diffiniat̃. Tum qa:vt supra ꝓbatũ fuit de mẽte phi ꝛ Auicenne/si qs cõciperet corpus infinitũ/nõ cõciperet nõ corpus. ¶ Scđo. Cuicũq̃ꝫ ꝯuenit rõ q̃ttitatis/ipsuꝫ est quãtitas. Sed rõ mẽsure cõuenit vnitati.g̊ si rõ mẽsure est ratio q̃ttitatis.seq̃t̃ hanc ꝓpositionẽ esse veraꝫ.vnitas est quãtitas:qd̃ est falsuꝫ:qꝛ oĩs quãtitas diuisibilis est/siue diuisibilitas sit eius rõ/siue sit eius ꝓprietas:vnitas aũt est indiuisibilis.5.metaphy.tex.cõ.12. ¶ Rñdebit̃.forte/ꝙ vnitati ꝯuenit rõ mẽsure/nõ vt q̃ttitati.sꝫ vt p̃ncipio q̃ttitatis:ꝛ iõ nõ sequit̃ ꝙ vnitas sit quãtitas. ¶ Sed hec rñsio nulla est. Nã maior assũpta vera est in qua dr̃/ꝙ cui ꝯuenit rõ q̃ttitatis/ipsuꝫ est q̃ttitas. Nec opꝫ dicere/ꝙ sit p̃nm.qꝛ illa propositio infallibilẻr vera est.ꝛ tenet a diffõne ad diffinitum. Minor etiã nota est ex pħo.10.metaphy.tex.cõ.2.ergo bñ sequit̃ ꝙ vnitas esset quãtitas. ¶ Scđa ꝯclo. Indiuisibilitas est ꝓpria rõ q̃ttitatis.ꝓbat̃. ¶ Primo. Cuilibet generi est assignare ꝓpriã eius rõnẽ/per quã est tale genus/ꝛ talis nã. Sed nulla alia ponit̃ a pħo esse rõ quantitatis. vt pꝫ.5.metaphy.tex.cõ.18.vbi sic ait. Quantũ ꝟo dr̃ qd̃ est diuisibile in ea que insunt. ¶ Et si dicas/ꝙ phs per diuisibilitatẽ circũloquit̃ ꝓpriã rõnẽ quãtitatis.nõ ꝙ diuisibilitas sit eius rõ:sequit̃ ꝙ phs eã ignorauit.cũ nullã aliã aut hic aut alibi ponat. ¶ Scđo. Quia phs ꝛ Cõmẽtator in isto met. tex.ꝛ.ꝯ.18.diuidunt quãtitatẽ cõtinuã/a numero ꝑ diuisibilitatẽ. Et silẻr etiã diuidunt per hoc/spẽs quãtitatis ꝯtinue. ¶ Tertio. Diuisibilitas cõuenit quãtitati per se.ergo vel est eius rõ:vel est ei⁹ ꝓprietas. Sed nõ est ꝓprietas.g̊ propria ratio quãtitatis. Maior pꝫ.qꝛ quatitas nõ est diuisibilis per accidẽs:nec per aliud. Minor ꝓbat̃. Oĩs ꝓprietas cõuenit subo/cuius est per aliquid p̃us qd̃ est eius rõ:qꝛ demonstrat̃ de subiecto demonstratione potissima.que est ꝑ priora simplẻr.vt dr̃ p̃mo posterioꝝ. Sed nõ est assignare qd̃ p̃us cõueniat quãtitati q̃ꝫ diuisibilitas.g̊ ꝛc.ꝛ ideo arbitror taꝫ pħm q̃ꝫ.S.Tho.ita existimasse.quãuis hoc demõstrari nõ possit.cũ diffinitio nõ demonstret̃ de diffinito:vt dr̃ 2° posterioꝝ. Et hanc viaꝫ sequor in schola beati Tho. nec rationes in oppositum concludunt. T.cõ.17.

Varia sententia sanc. Tho. circa pblema

Pria cõclusio. Rõ mẽsure nõ icludit in rõne q̃ttitatis.

Fuga.

Impug°

Secunda conclusio Indiuisibilitas est rõ quãtitatis

Ad primũ dico ꝙ diuisibilitas siue partibilitas accipit̃ duplẻr. Uno mõ pro ipsa nã q̃ est quãtitas. Alio mõ pro respectu inter ꝑtes q̃ttitatis ꝛ ipsam q̃ttitatẽ ꝯstitutã ex eis:qui.respectus est reẻo rõnis:qꝛ non est inter extrema realẻr distincta. Tota eniꝫ quãtitas ꝛ eius ꝑtes hñt distincta esse. Dico scđo ꝙ idẽ est dicere.a.est quãtitas:ac si diceret̃.a.est ens diuisibile in ꝑtes eiusdẽ rõnis. siue.a.est ens hñs ꝑtes eiusdẽ rõnis.nã ista accipio ꝓ eodẽ. Dico 3° ꝙ sicut suba cõnotat in sua rõne aliquã negationẽ. ꝑ quã ꝯhit̃ ens ad subaꝫ:ita q̃ttitas cõnotat respectũ rõnis. qui nõ est de genere reẻonis:qꝛ sole reẻones reales sunt in predicamẽto ad aliud. ¶ Et si querat̃ qũo distinguunt̃ hec genera a trãscẽdentib⁹.ex quo taꝫ ista q̃ꝫ illa addunt super ens tm̃ negationẽ vel reẻonẽ rõnis. Dico ꝙ distinguuntur in hoc.qꝛ p̃uatio quã addit vnũ sup̱ ens/cõsequit̃ oẽ ens:ꝛ similẻr reẻo quã addit bonũ ꝛ verũ. Negatio aũt quã cõnotat suba/nõ cõsequit̃ nisi determinatũ genus entiũ:ꝛ similiter reẻo quã cõnotat quãtitas:ꝛ ideo ista non dicunt̃ esse transcẽdẽtia. Nec sequit̃ ꝙ quãtitas nõ sit qd absolutũ.cõnotat eniꝫ respectũ tm̃ in obliquo:ꝛ vt determinatiuuꝫ sui p̃ncipalẻr cõceptus. ¶ Ad 2m negat̃ añs. Ad ꝓbationẽ dr̃ ꝙ ꝑtes sube possunt cõsiderari duplẻr. Uno mõ quo ad earũ entitatẽ:ꝛ sic sunt p̃ores quãtitate. Alio mõ vt ꝑtes sunt/siue in rõne ꝑtis:ꝛ sic sunt posteriores quãtitate:qꝛ nõ hñt rõnẽ ꝑtis nisi per quãtitatẽ:ꝛ ideo remota quãtitate posset qdẽ manere illa entitas que fuit pars.sed tunc nõ esset ꝑs. ¶ Ad 3m dr̃ ꝙ per diuisibilitatẽ nõ accipio potẽtiã ad diuisionẽ.sed respectũ partiũ ad totũ:ꝛ eꝯ.ꝛ iõ argm nõ est ad ꝓpositũ. Dico 2° ꝙ dũ diuidit̃ q̃ttitas.sicut illa diuisio est de gñe actionis.ita in eo in quo recipit̃ subiectiue diuisio/opꝫ ponere aliqd̃ potẽtiale de gñe actionis:vt magis declarabit̃.9.ꝛ.12.huius. ¶ Ad 4m negat̃ minor. Ad ꝓbationẽ ẽt negat̃ minor. Lꝫ.n.vnitates iter se ꝛ mãlẻr distincte sint. tm̃ nõ ꝯstituunt numerũ nisi vt ꝯueniũt.ꝛ sũt vnite in forma numeri:ꝛ iõ numerus nõ est actu diuisus in ꝑtes.lꝫ sit diuisibilis i ꝑtes eiusdẽ rõnis.s.in vnitates. Nec est diuisibilis in ꝑtes diuersarũ rõnũ.puta/q̃narius in trinariũ ꝛ binariũ. Cuius rõ est:qꝛ nulla res põt diuidi nisi in ea ex q̃b⁹ cõponit̃:numerus aũt q̃narius nõ cõponit̃ ex binario ꝛ trinario:qꝛ due spẽs nõ cõcurrũt ad ꝯstitutionẽ vni⁹ spẽi. ¶ Ad 5m negat̃ añs. Ad p̃mã ꝓbõnẽ dr̃ ꝙ sicut valet ꝯñtia formaliter a diffinitione ad diffinitũ:ita a ꝓpria passione ad suũ subm.bñ g̊ valet ista ꝯñtia:oratio est mẽsura.g̊ est quãtitas: sed ex hoc nõ seq̃t̃ ꝙ mẽsura sit rõ quãtitatis. ¶ Ad 6m dico ꝙ p̃ma rõ distinctionis spẽꝝ quãtitatis que realẻr distincte sunt sumit̃ ex diuisibilitate:numerus.n.est diuisibilis i ꝑtes nõ ꝯtinuas:ꝯtinuũ ꝟo in ꝑtes ꝯtinuas:ꝛ si sit diuisibile tm̃ in longũ/sic est in linea:si in longũ ꝛ latũ sic est superficies.si p̃ter hoc ẽt in ꝓfundũ/sic est corpus. Pñt ẽt distingui penes varios modos mẽsurãdi:sꝫ hec nõ est distinctio reꝝ:sꝫ rõnũ.locus.n.ꝛ supficies sunt vna res. ¶ Or ꝟo.S. Tho.dicit rõnẽ mẽsure esse rõnẽ quãtitatis. Ad hoc duplẻr rñderi põt.p̊ ꝙ nõ ꝓprie accipit rõnẽ quãtitatis.sed aliqd ad eam ꝯñs:qꝛ rõ mẽsure cõsequit̃ rõnem quãtitatis:non tamen vlẻr.sed solum consequit̃ quantitatem possibileꝫ esse in rerũ nã.nõ tm̃ quãtitatẽ ꝯceptibilẽ:qꝛ(vt dictũ est)si cõ

Ad p̃mũ

Distinctio

Tam gña p̃ntoꝝ q̃ꝫ transcẽdẽtia addũt ad ens tm̃ negõnẽ.ꝛ tm̃ abinicẽ distiguũt̃.

Ad scđm

Ad tertiũ

Ad q̃rtũ

Ad q̃ntũ

Ad 6m

cipiat̄ linea infinita ei nō ɔueniet rō mēsure.scđo dr̄ ꝛ forte melius vt ipsemet dicit.5.metaphy.ꝙ rō mēsure non est simplr̄ rō quātitatis:sed est illa rō quā circa quātitates cōsiderauit logicus.vñ in ꝑdicamētis distinguunt̄ spēs quātitatis ꝑ diuersos modos mēsurādi:ꝛ ideo cū loqueret̄ de loco ꝛ supficie que distinguunt̄ tm̄ logice ꝛ ꝺm rōnē.dixit rōnē q̄titatis esse rōnē mēsure.Cū vo loquebat̄ de naturis q̄titatū/dixit diuisibilitatē esse rōnē eius.

¶ Utrum suba sit diuisibilis ꝑ q̄titatē. Qō. XXII.

Queritur 22°.An suba sit diuisibilis per q̄titatez:ita ꝙ remota q̄titate suba mālis nō habeat diuisibilitatez.Et videt̄ ꝙ nō.

Pria rō ¶ Primo.Si suba nō est diuisibilis nisi ꝑ quātitatē.sequit̄ ꝙ mā ꝑus recipet q̄titatē q̄ formā subalē.Sed hoc est falsuz:qꝛ forma subalis aduenirct enti in actu.ğ ꝛc̄.ɔñtia ꝑbat̄.Forma subalis nō aduenit nisi māe disticte ꝛ diuise.ğ si diuisio nō ɔuenit māe nisi per q̄titatē/ꝑus in ea est q̄titas q̄ forma subalis.

Scđa rō. ¶ 2°.Sequit̄ ꝙ ꝑtes sube nō essent suba.Sed hoc est falsuz:qꝛ

T.cō.52. suba nō cōponit̄ ex nō substātÿs.ꝑmo phy.Cōsequētia ꝑbatur.Pars cuiuslibet diuisi est id qđ est ꝑ id quo diuisuz diuidit̄.sicut hō est hō per rōnale qđ diuidit aīal.ğ si suba diuidit̄ tm̄ ꝑ quātitatē/partes sube habēt a q̄titate ꝙ sint id qđ sunt.Sed a quātitate nō pñt habere ꝙ sint sube.ğ sequit̄ ꝙ nō essent sube.

Tertia rō ¶ Tertio.Jd qđ cōuenit cāe ꝛ effectui.per ꝑus cōuenit cāe q̄ effectui.sed eē diuisibile cōuenit sube ꝛ q̄titati.ğ cū suba sit cā q̄titatis per ꝑus cōuenit

Tex.c.4. sube q̄ quātitati.Minor pz.maior est 2° metaphy.

Quarta ratio. ¶ 4°.Partes q̄titatis distinguunt̄ ꝑ subam.ğ diuisibilitas per ꝑus cōuenit sube q̄ q̄titati.ɔñtia pz.Añs ꝑbat̄.Tum quia oīa accidētia distinguunt̄ per subam.Tum qꝛ si ꝑtes quātitatis nō distinguunt̄ ꝑ subaz.seqr̄ ꝙ distinguant̄ seipsis.

Quīta rō ꝛ ꝑ ɔñs distinguerent̄ formalr̄ ꝛ specifice.¶ 5°.Si diuisibilitas nō cōuenit sube ex se.seqr̄ ꝙ cōueniat ei ꝑ accidēs.Sed hoc est falsuz.ğ.Maior pz:qꝛ qcqd ɔuenit alicui cō-

T.cō.15. uenit ei ꝑ se vel ꝑ accñs.ex.5.metaphy.Minor ꝑbat̄.Nullū ꝑ accidēs necīo inest.vt dr̄ ꝑ physi.nec inest vl'r.vt dr̄.5.metaphy.tex.cō.16.Sed diuisibilitas inest necīo sube māli.cū oīs mā necīo sit extensa sub aliqua forma.ğ ꝛc̄.

Rñdeo ꝙ aliud est loq de suba māli.ꝛ aliud est loqui de mā.Suba.n.mālis itrinsece cōponit̄ ex distinctis entitatibus diuersaꝝ rōnū.s.ex mā ꝛ forma q̄ sunt ꝑores q̄titate ꝛ quolz accñte saltē absoluto.Et iō circūscripta q̄titate per intellectū adhuc pōt itelligi suba mālis eē diuisibilis in mām ꝛ formā.que sūt ꝑtes diuersaꝝ rōnum.Si vo loquamur de mā.cū ꝛ ipsa cōponat̄ ex ꝑtib⁹ suis.q̄ oēs eiusdez rōnis sunt.sic dico/ꝙ seclusa q̄titate mā oino est idiuisibilis taz in ꝑtes diuersarū rōnū:qꝛ tales nō hz:q̄ in ꝑtes eiusdē rōnis.¶ Et si querat̄ ante ꝑbōnē hui⁹ conclusionis/an iplicet ɔ̄dictionē māz separi a q̄titate.¶ Dico ꝙ separi pōt ꝺm opōnē itell's siue in esse cognito.Lz.n.mā cōcipi nō possit nisi ꝑ analogiā ad formā.vt dī ꝑ phy.

T.c.69. ꝛ ꝑbabit̄.7.hui⁹.nō tñ cadit in cōceptu eius hec determinata for^a.que est q̄titas.Loquēdo aūt de sepatione ꝺm rē Dico/ꝙ iplicat mām esse sine q̄titate/cuius rō est:qꝛ mā sine forma esse nō pōt.Ex forma aūt ꝛ mā resultat qdditas

Implicat māz esse a q̄titate separatā.lz ꝑ itellectū separi possit. mālis:de cuius rōne est ꝙ sit in aliquo indiuiduo.Jmplicat.n.humanitatē esse qn sit in hoc vel in illo.Jndiuiduū aūt mālc/nō est indiuiduū nisi ꝑ quātitatem:ꝛ iō repugnat mām esse sine q̄titate.lz q̄titas ꝑ itellectū a mā circūscribi possit:ꝛ vt sic mā nullo modo diuisibilis est:qđ ꝑbatur.

¶ Primo.Quicqd ɔuenit alicui ꝑmo ꝛ per se nō pōt alteri cōuenire nisi ꝑ ipsuz.Sed diuisibilitas in ꝑtes eiusdē rationis/cōuenit q̄titati ꝑ ꝛ per se.ğ nulli cōuenit seclusa q̄ti-

T.c.14. tate.Maior pz per phm̄ ꝑ posteri.vbi dicit.ꝑ^m ꝛ per se dicto cui nō ꝑ alterū.lz ꝑ ipsuz alteri.Minor pz:qꝛ diffō ꝛ ratio/cōuenit ei cui⁹ est ꝑmo ꝛ ꝑ se:diuisibilitas aūt est ratio q̄titatis:vt ꝑbatū fuit.ğ ꝛc̄.¶ 2°.Omne diuisibile est q̄tū:sed remota q̄titate mā non est quāta.ğ non est diuisibilis.Maior pz:qꝛ oē diuisibile in ꝑtes eiusdē rōnis vel diuiditur in ꝑtes discretas.vel in ꝑtes ɔtinuas.ꝛ qđcūqz det̄:seqr̄ ꝙ sit q̄tū.¶ Et cōfirmat̄:qꝛ cui cōuenit esse maius vel minus/ei cōuenit esse quātū:qꝛ ista dicūt re'ōne ɔsequētē q̄titatē.vt habet̄ in ꝑntis.Omne aūt diuisibile est maius quolibet eorū in que diuidit̄.cū sit qđdā totū.totum aūt est maius sua parte.Minor ꝑbat̄.Effectus formalis nō pōt separari a forma:qꝛ vel sunt idē vel se necīo cōsequunt̄.sed esse quantū est formalis effectus quātitatis.ergo seclusa q̄titate/mā nō est quāta.¶ 3°.Si mā ex se hz ꝑpriā diuisionē.sequit̄ ꝙ dum quātitas ei aduenit sint in eodē composito plures q̄titates.Sed hoc est ipo'e.ergo.Maior pz:qꝛ ibi est ꝑpria dimensio māe:ꝛ ꝑpter hoc est dimensio que est quātitas.Minor ꝑbat̄:qꝛ phs.4.physi.ꝑbat per hoc duo corpora esse sil':qꝛ impo'e est duas dimēsiones esse simul.¶ Dicet̄ forte ꝙ hoc nō incōuenit qñ vna dimensio est in alia subiectiue:quātitas aūt est in dimēsione māe.¶ Sed cōtra:qꝛ mā nō est subm̄ ꝺm se accidētis absoluti.ergo nec mā nec aliqua eius dimēsio est ꝑpriū subm̄ quātitatis.sed totū cōpositū est subm̄ eius.¶ Jtē.qꝛ dimēsio māe siue diuisibilitas ꝛ dimēsio q̄titatis.aut sunt eiusdē rōnis.aut diuersaꝝ.Nō eiusdē:qꝛ tūc mā seclusa quātitate adhuc hīet q̄titatem.idest h⁹ dimēsiones:que ꝑ te sunt eiusdem rōnis cū q̄titate.Nō sunt ēt diuersarū rōnū:qꝛ querit̄ in quo genere sint ille dimensiones māe:nō in gñe sube:qꝛ nec sunt mā:nec sunt forma:nec cōpositū non in genere q̄titatis ꝑ te:nō in alÿs generib⁹:qꝛ qōlz aliud genus est posteri⁹ q̄titate:ꝛ ꝑ ɔñs q̄titas non pōt in aliquo eoꝝ fundari.¶ 4°.Seclusa quātitate aut mā est simplex:aut cōposita.si simplex.ergo est indiuisibilis.si cōposita aut est cōposita ꝑma cōpositione que est ex potētia ꝛ actu:aut 2^a cōpōne que est ex subiecto ꝛ accidēte.nō ꝑma:qꝛ mā est pura po^a nullum habēs actū:nō 2^a:qꝛ cōpō 2^a ꝑsupponit ꝑmā.¶ Dicet̄ forte ꝙ compositio ex partibus eiusdez rōnis:est ꝑma inter oēs:cōpositio aūt ex potentia ꝛ actu est scđa.ꝛ cōpositio ex subiecto ꝛ accidēte est 3^a.mā igit̄ est cōposita ꝑma cōpositione.¶ Sed ɔtra:qꝛ expresse dicit phs:ꝙ impo'e est fieri quācūqz cōpōnē nisi vnū sit potētiale respectu alterius vt pz.2.de aīa.ꝛ.8.meta.¶ 5°.Querit̄ quō distinguerent̄ ille ꝑtes māe:nō eniz distinguerent̄ forma subali aut accidentali:qꝛ ꝑ casuz nullā haberēt.igit̄ nullo mō essent distincte ꝑtes.¶ Dicet̄ forte:ꝙ distinguerent̄ seipsis.nō qdem specifice:sed mālr̄.¶ Sz ɔtra.Oīs distinctio siue specifica siue mālis est ꝑ aliquē actū:qꝛ vt dr̄.7.meta.actus est q̄ distinguit ꝛ sepat:sed ponimus a mā seclusuz esse oēm actū.ergo ꝑtes eius nullo mō essent distincte:ꝛ ita ɔcluditur ꝙ diuisibilitas nulli cōuenit nisi ꝑ q̄titatē:q̄ essentialr̄ ꝛ absolute est ꝑtibilitas:lz det multas partibilitates respectiuas.Nā aliā partibilitatē dat māe:ꝛ aliaz forme:ꝛ aliam albedini:ꝛ aliaz dulcedini:qꝛ alie sunt ꝑtes māe:ꝛ alie sunt partes forme:ꝛ sic de alÿs.

Ad argumenta rñdet̄.Ad ꝑ^m negat̄ ɔñtia:ꝛ dī ꝙ forma adueniēs māe in ꝑ instanti in quo recipit̄ in mā hz duo.ꝑ^m est effect⁹ ei⁹ formalis.scilz eē:qđ for^a dat māe:ꝛ hoc ɔuenit ei ex se:ꝛ nō ꝑ mām:neqz ꝑ q̄titatē:sed eꝫ:qꝛ nec mā:nec q̄titas existerent nisi ꝑus nā forma subalis dedisset esse māe.lz oīa ista sint in eodē istāti:in quo ꝛ for^a subalis ꝛ q̄titas itroducit̄ in mā:forma qdē subalis ꝑ se:lz q̄titas ꝑ modū sequele.Aliud qđ hz for^a est distō ipsius for^e a qualz for^a exñte in alia mā:ꝛ hoc nō hz for^a ex se:lz a q̄titate:qꝛ cū q̄titas habeat ex se situz:

hz ēt ex se distinctionē:ꝛ iō pp distōnē huius quātitatis ab illa:ꝯsequit̄ ēt distinctio hui⁹ forme ab alia fora. Ad argᵐ ḡ dī ꝙ forᵃ p̄cedit q̄titatē s̄m esse simplr:ꝛ est posterior q̄titate in esse distincto:sȝ qꝛ esse est simplr p̄us q̄ esse distinctum:qꝛ esse ad se est p̄us esse ad aliud:iō forma subalis est simplr pōr in mā q̄ q̄titas. ¶ Ad zᵐ negat̄ ꝯñtia. Ad probationē negat̄ maior in diuisione māli:qꝛ ptes sic diuidentes eiusdē rōnis sūt:nec includūt aliqd formale p̄ter cōe diuisuȝ p qd̄ sint hoc vel illud. diuisio aūt p q̄titatē est diuisio mālis ꝛ nō foȝalis:ꝛ iō ptes s̄be nō h̄nt a q̄titate ꝙ sint suba:sed ab ea h̄nt ꝙ sint ptes:exēᵐ aūt de rōnali nō valz: qꝛ diuisio aialis p suas dr̄ias est distō formalis. ¶ Ad 3ᵐ negat̄ maior. Si id qd̄ ꝯuenit cāe ꝛ effectui nō ꝯueniat cāe vt cā est:sȝ vt effect⁹ est. Sicut est in ꝓposito:qꝛ lz suba sit cā q̄titatis:nō tn̄ est cā diuisionis q̄titatis:sed eȝ.ꝛ ideo argumētū poti⁹ est ad oppositū sic supponendo minorē:sed q̄titas est cā diuisionis sube.ḡ diuisibilitas p prius ꝯuenit sube q̄ q̄titati. ¶ Ad 4ᵐ negat̄ añs:qꝛ (vt dictū est) q̄titas ex rōne situs hz ꝙ sit diuisibilis ꝛ nō ex subto. Ad p̄mā ꝓbationē negat̄ assūptū de illis accidētib⁹ que sūt q̄titas. Ad zᵃᵐ negat̄ ꝯñtia:qꝛ lz ptes q̄titatis sint forme:ꝛ nō distinguunt̄ in rōne forme:qꝛ nō p aliqd̄ formale ꝯstitutiuū: sed solū mālr ꝛ situalr:ꝛ ideo nō seq̄t̄ ꝙ earū distō sit formalis ꝛ specifica. Nō.n.ois distō formaꝝ est formalis. Nam due aie sepate sunt distincte forme:ꝛ tn̄ non distinguuntur formalr. ¶ Ad 5ᵐ negat̄ ꝯñtia:qꝛ aliud est vnuȝ cōuenire alteri p accidēs:ꝛ aliud est ꝯuenire ei p aliqd̄:qd̄ sit accñs. Id eniȝ qd̄ ꝯuenit alteri p aliqd̄ accidēs qd̄ inest subto per se:dr̄ ēt ꝯuenire subo p se. sicut beatificabilitas cōuenit aie intellectiue mediāte itellectu ꝛ volūtate:ꝛ tn̄ ꝯuenit ei per se ꝛ insepabiliter:ideo ꝛ indiuisibilitas cōuenit ei p se in zᵒ mō perseitatis:neutrū aūt istoꝝ cōuenit ei in p̄mo mō dicendi per se:qꝛ nullū accidens est de ratione formali substantie:cum suba nō diffiniat̄ per additamentum.

Ad scdm — Ad tertiū — Ad quartū — Ad quītū

¶ Utrū q̄titas sit diuisibilis in ea q̄ insunt. Qō. XXIII.

Queritur 23ᵒ. An diffinitio q̄titatis ꝯuenienter posita sit a pho/ vbi ait. Quantū est diuisibile in ea que insunt. quoruȝ vtrūqȝ aut singulū natum est esse hoc aliqd. Et vr̄ ꝙ nō. ¶ Primo. Si ptes quatitatis insunt q̄titati/ vel sunt in actu in ea/ vel in poᵃ tn̄. Sed vtrūqȝ falsuȝ est. ḡ quātitas nō diuidit̄ in ea que sibi insunt. Maior pȝ:qꝛ actus ꝛ poᵃ sufficienter diuidūt ens vt dr̄. 9. metaphy tex.cō.14. Prima pars minoris ꝓbat̄. Si partes q̄titatis sunt in q̄titate actu/ vel sunt finite vel ifinite. Sed nec sūt finite vel infinite. ergo ꝛc. Maior pȝ:qꝛ subm nō pōt esse sine altera parte passionis disiuncte:finitū aūt ꝛ ifinitū/ sunt passio disiuncta q̄tita tis. p̄mo physic. Qꝛ nō sint finite probat̄ spāliter de cōtinuo:qꝛ qd̄lz cōtinuū est diuisibile in infinitū. ḡ partes ꝓportionales in quas ꝯtinuū est diuisibile nō sunt finite. Tum qꝛ cōtinuū nō hz tot ptes qn plures. ḡ ptes eius nō sunt finite. Qꝛ vo nō sint ifinite ꝓbat̄. Infinitum nō pōt esse in actu. vt dr̄. 3. physic. a pho:ꝛ a Cōmentatore. cō. 69. Sed si in cōtinuo essent infinite ptes actu. seq̄t̄ ꝙ infinitū esset in actu. ergo in cōtinuo nō p̄nt esse infinite partes:ꝛ per ꝯñs nō hz actu partes infinitas. nec partes finitas. que erat p̄ma pars minoris ꝓbāda. Scđa ps eiusdē minoris. s. ꝙ q̄titas nō habeat ptes tn̄ in poᵃ/ ꝓbat̄ duplr. Primo/ qꝛ si esse in potētia in aliquo sufficit ad hoc ꝙ compositū dicat̄ in ea diuisibile:sequit̄ ꝙ oē mixtū posset diuidi in elr̄nta. qꝛ elr̄nta sunt in poᵃ in mixto. Sed mixtū nō diuiditur in elr̄nta. lz in ea resoluat̄. ḡ ꝛc. Scđo. Id qd̄ est actu pars alicuius/ nō est in eo tn̄ in poᵃ. Sed ptes quantitatis sunt actu partes eius. ḡ nō sunt in quātitate tn̄ in potentia. ¶ Scđo p̄ncipalr arguit̄. Linea nō est diuisibilis in punctis:nec supficies in lineas. ḡ nō ois quātitas est diuisibilis in ea que insunt. Añs pȝ:qꝛ nulla res diuiditur nisi in ea. ex qbus cōstat:linea aūt nō cōstat ex punctis. nec supficies ex lineis. 6. physi. Consequentia pȝ:qꝛ puncta sunt in linea:ꝛ linee in superficie. vt supra ꝓbatum fuit. ergo ꝛc. ¶ Tertio. Tempus est quātitas. Sed tēpus nō pōt diuidi in ea que sibi insunt. ḡ non ois quātitas est diuisibilis in ea que sibi insunt. Maior pȝ:qꝛ tēpus est diuisibile. Minor ꝓbat̄:qa partes tēporis nō sunt. Nam id qd̄ preteryt nō est:ꝛ id qd̄ est futurū/ nondū est. ergo ptes tēporis nō insunt tēpori:qꝛ qd̄ nō est/ nulli pōt inesse. ¶ Quarto. Numerus diuidit̄ in vnitates. Sed vnitas nō est in numero. ḡ maior patet. Minor ꝓbat̄. Quicqd est in numero/ ibi est vbi est numerus. Sed vnitas nō est vbi est numerus:cū numerus sit sil̄ in oibus numeratis:ꝛ nō in eo in quo est vna vnitas. ḡ ꝛc. ¶ Quinto. Esse hoc aliqd/ conuenit tn̄ substantie p̄me. vt dr̄ in predicamentis. ꝛ Cōmentator. 7. metaphy. cōmen. 15. ergo partes quantitatis non sunt hoc aliquid. Patet consequentia:qꝛ quātitas nō est substantia.

Prima rō. — T.cō.15. — Scđa rō. — Tex.c.4. — Tertia rō — Quarta ratio. — Quīta rō

Rñdeo ꝙ diffinitio q̄titatis sapienter a pho tradita est:qd̄ patebit si eius partes declarent̄. Nam in ea ponit̄ ꝙ q̄titas sit ens diuisibile. Per qd̄ constituit̄ formalis ratio quātitatis:que in diuisibilitate consistit:nec de hoc vltra tractandū est:qꝛ satis ꝓbatuȝ fuit. Dicit̄ scđo. ꝙ quātitas est diuisibilis in ea que insunt ad differentiam mixtorū/ in qbus nō sunt elemēta nisi in potentia remota. ¶ Ad cuius euidentiā sciendū est/ ꝙ partes q̄titatis p̄sertim cōtinue/ esse in cōtinuo in potētia pōt intelligi triplr. Uno mō. qꝛ ly in poᵃ facit ꝓpositionē de possibili. vt sit sensus:cōtinuū hz partes in potentia. idest cōtinuū pōt habere partes. sed eas nō habet. Et sic sensus falsus est:qꝛ tūc ꝓpositio ista esset vera. cōtinuū nō hz plures partes:cui⁹ oppositū dicit Phs in predicamētis vbi diffiniens cōtinuuȝ dicit ꝙ eius ptes copulant̄ ad vnū cōmunē terminū. Alio mō accipit̄ vt ly in potētia determinat ly ptes. ꝛ sit sensus. Cōtinuum hz partes in potētia. idest hz partes potētiales. quarū nulla s̄m se est aliqd precisuȝ. ꝛ vnū hoc aliqd/ non faciens cū alys vnū. sed oēs sil̄ sumpte ꝯstituūt aliqd vnuȝ in actu:ꝛ hoc ad dr̄iaȝ q̄titatis discrete. cuius quelibȝ pars est s̄m se aliqd vnū. Tertio mō accipit̄ ly in potentia. put denotat. ꝙ nulla pars ꝯtinui hz esse sibi ꝓpriū quādiu est in toto. sed existit solū per esse totius:qd̄ qdē esse est p̄ncipaliter ipsius totius:ꝛ ꝯsequēter ptiū eius. Et qꝛ id/ qd̄ non hz ꝓpriū esse ꝛ pōt habere. cuiusmodi est ps q̄titatis:que pōt hr̄e esse ꝓpriū si a toto separet̄:iō ptes ꝯtinui dr̄ esse in cōtinuo nō actu. sed in poᵃ. Et isti duo sensus vltimi veri sūt. Aliter ergo sunt ptes ꝯtinui in ꝯtinuo/ q̄ elemēta in mixto: qꝛ elr̄nta in mixto:nec existunt p esse sibi ꝓpriuȝ:nec p esse totius:ptes aūt in ꝯtinuo:lȝ nō habeant esse sibi ꝓpriū:existunt tn̄ p esse totius:ꝛ ad hunc sensum dicit Phs quātitateȝ esse diuisibileȝ in ea que insunt ad hunc tertiū sensum declaratum:ꝛ h⁹ diuisibilitas cōuenit oi quātitati. Nam ēt vnitas vt est pars numeri nō existit nisi per esse totius numeri. Dicit̄ 3ᵒ ꝙ qd̄lz eorū in que est diuisibilis q̄titas est natū esse hoc aliqd. ¶ Ubi sciendū est ꝙ hoc aliqd accipitur duplr. Uno mō. vt significat qd̄lz per se subsistens/ siue sit cōpletū in sp̄e siue nō:iuxta quē modū solet dici animā intellectiuā esse hoc aliqd. Scđo accipit̄ pro eo qd̄ est completū in sp̄e in reb⁹ mālibus:vt hic lapis:hic hō/ꝛ h⁹. ꝛ hic est ꝓprius modus accipiēdi hoc aliqd. Naȝ ly aliqd. dicit subam:ꝛ ly hoc. est ꝓnomē demr̄atiuuȝ. vnde hoc aliqd dr̄ ꝓprie tn̄ de suba māli. que pticularis est. ꝛ in sp̄e cōpleta: lȝ extenso vocabulo posset dici ēt de partibus subaꝝ:vt est manus/ pes:sed hoc est iproprie. Partes igit̄ q̄titatis non sunt hoc aliqd. nec ipsa q̄titas est hoc aliqd:sȝ per q̄titatē

Notandū Qūo itelligi possit ptes q̄titatis eē in poᵃ in cōtinuo. — Nota. — Nōᵐ 2ᵐ — Esse hoc aliqd multiplr.

constituitur hoc aliqd: q2 q̄titas est p̄n^m p̄ticularitatis ⁊ in diuiduationis ⁊ distōnis: p quā idiuiduū ita est hoc aliqd q̄ nō aliud: pp̄terea p̄hs nō diffiniuit q̄titatem in abstracto. sed q̄tū ɔcretiue dicēs: q̄ quelʒ pars cōtinui nata est eē hoc aliqd. Si. n. separaret̄ pars carnis a carne. ⁊ pars aque ab aqua. huiꝰ pars erit hoc aliquid: q2 erit substātia particularis: ⁊ hoc habebit a quantitate.

Ad p̄mū **Ad argumenta** rn̄det̄. Ad p̄mū dī vt declaratū est: q̄ quātitas hʒ partes in p°ª ⁊ nō actu: que qdē p̄tes si sint p̄tes ɔtinui/ sunt ifinite in potētia. loquēdo de p̄tibꝰ ꝓportionalibꝰ. ⁊ nō de p̄tibꝰ eiusdē q̄titatis. Nec sequit̄ q̄ ifinitū sit actu. sed in p°ª soluʒ. Ad p̄mā ip̄robationē negat̄ ɔ̄ntia: q2 (vt dictū est) elēnta nō sūt ita in mixto. sicut p̄tes cōtinui in ɔtinuo. Ad 2^am dī q̄ aliud est esse actu. ⁊ aliud est esse actu partē. Nā esse actu est existere p esse sibi ꝓpriū: esse aūt actu p̄teʒ est actu referri ad aliqd totū: siue relōne reali/ siue relōne rōnis. Partes igit̄ q̄titatis q̄diu sunt in toto/ nō sunt actu simplr. sūt tn̄ actu p̄tes: q2 p̄tes nūq̄ referunt̄ ad totū. nisi q̄diu totū ɔstituūt: qđ nō ɔtingit nisi vt dū sunt in toto: ⁊ ideo si a toto sepent̄/ erūt qdē in actu. sed nō erūt actu p̄tes. Nec plus valet ista ɔ̄ntia: hoc est actu ps. ḡ hoc est actu. q̄ ista: hoc actu refert̄ relōne rōnis. ḡ est actu. Nā ān̄s pōt esse veruʒ/ ɔ̄nte existēte falso. vt pʒ in his que sunt p̄terita. ⁊ referunt̄ ad p̄sentia vl̄ ad futura. Referunt̄. n. relōne rōnis que sūt p̄terita: nō tn̄ sunt actu.

Ad secūm ¶ Ad 2^m dī q̄ ꝓcedit̄ ex falsa imaginatione. Nō eniʒ dī q̄ q̄titas posset diuidi in oīa/ q̄ in q̄titate sunt quocūqʒ mō. sed q̄ q̄titas est diuisibilis in ea q̄ insunt. i. q̄ diuidi nō pōt nisi in ea q̄ insunt: ⁊ iō nō seq̄t̄ q̄ possit diuidi in puncta: q2 puncta nō insunt linee vt p̄tes eius: qđ reqrit̄

Ad tertiū ad ea que insūt q̄titati ⁊ in que quātitas diuidit̄. ¶ Ad 3^m negat̄ minor. Ad p̄batiōnē dī: q̄ aliter est de partibꝰ entis successiui q̄ de partibus entis p̄manētis. Ad hoc. n. q̄ p̄tes successiui sint. nō opʒ eas s̄m se esse. sed sufficit q̄ aliqd idiuisibile sit ad qđ actu copulent̄. p̄teritū aūt ⁊ futurū copulant̄ ad instās. Uel dici pōt. ⁊ forte melius q̄ tēpori nō cōuenit hec diffō quātitatis. vn̄ ⁊ p̄hs a q̄titate ip̄ʒ excludit: q2 tēpori non ɔuenit diuisibilitas p̄mo ⁊ per se.

Ad q̄rtū ¶ Ad 4^m negat̄ minor. Ad p̄batiōnē dī. q̄ numerus in nullo subiecto est s̄m se totū. sed s̄ʒ p̄tes. q2 hec vnitas in vno subiecto est: ⁊ alia que est ipsamet vnitas.

Ad q̄ntū ¶ Ad 5^m declaratū fuit in q̄ sensu dixerit p̄hs p̄tes quātitatis esse hoc aliquid: q2 ipse cōstituunt hoc aliquid/ qđ est indiuiduū materiale.

¶ Utrū t̄ps ⁊ motus sunt q̄titates p se. Qō. XXIIII.

Queritur 24°. Utrum t̄ps ⁊ motus sint quātitates p se. ¶ Et vī q̄ sic.

P̄ria rō P̄rio. Omne ɔtinuū est q̄titas per se. Sʒ tempus ⁊ motus sunt ɔtinua. ḡ sunt quātitates per se. Maior pʒ. q2 cui cōuenit inferius/ eidē cōuenit superius. cōtinuū aūt est inferius q̄titate. Minor pʒ: q2 eoꝝ partes copulant̄ ad terminū cōem.

Scđa rō ¶ Scđo. Quicqd hʒ partibilitatē siue diuisibilitatē ex se/ est per se quātitas. Sed tēpus ⁊ motꝰ habēt ex se p̄tibilitatē. ergo ⁊c̄. Maior pʒ: q2 p̄tibilitas est ratio quātitatis. Minor p̄bat̄.

Prima p̄batio minoris. Primo. Partibilitas tēporis ⁊ motꝰ/ est p̄tibilitas entis successiui: p̄tibilitas v̄o magnitudis est entis permansiui. ḡ partibilitas eoꝝ est distincta a partibilitate magnitudinis: ⁊ p ɔ̄ns cōuenit eis ex se. ⁊ est eis ꝓpria.

Secunda Scđo. Tēpus ⁊ motꝰ hn̄t ꝓpriū maius ⁊ minus/ distinctū a maiori ⁊ minori magnitudinis. ḡ habēt ꝓpriā p̄tibilitatē. Tenet ɔ̄ntia: q2 maius ⁊ minus sunt passio quātitatis. An̄s p̄bat̄. q2 magnitudine existēte tanta/ pōt motus esse maior. si moueat̄ mobile tardum: ⁊ pōt esse minor si moueat̄ mobile velox.

Tertia rō ¶ Tertio. Ea habēt distinctā diuisibilitatē. cuius p̄tes copulantur ad aliū ⁊ aliū terminū. Sed p̄tes tēporis copulant̄ ad instās. ⁊ partes motus ad mutatū esse. ⁊ p̄tes magnitudinis ad punctuʒ. ḡ oīa hec habēt ꝓpriā partibilitatē. ¶ Quarto. Si tēpus ⁊ motus haberēt p̄tibilitatē ex alio. vel haberēt eam a mouente/ vel mobili: ⁊ hoc nō. vt dicit p̄hs. 5. metaphysi. tex. cō. 18. in fine: vel haberēt eam a termino: ⁊ hoc non: q2 alteratio est cōtinua. ⁊ tn̄ terminat̄ ad qualitatē: que nō est de se p̄tibilis: vel haberet eā ex spatio: qđ est falsuʒ: q2 sup spatiū nō ɔtinuū pōt eē motꝰ ɔtinuus. vt dicit p̄hs. 5. phy. ⁊ est ad h̄ exēm de motu facto sup chordis cithare pulsate.

Rn̄deo q̄ tempus ⁊ motū esse quātitates per accidēs firmiter tenēdū est/ cū hoc exp̄sse dicat p̄hs. ⁊ Cōmentator in hoc textu. sed qualr hoc sit declarare opʒ. Et p̄mo dicet̄ de motu: ⁊ postea de tēpore. ¶ Quātum ad motū dico q̄ cū oīs quātitas vel sit discreta vel continua: ⁊ oīs cōtinua sit aut permanēs aut successiua. vt dī in p̄dicamentis. motus nō pōt esse quātitas/ nisi sit successiua: q2 de rōne motus est successio partiū. Q2 aūt nō sit talis quātitas ex se declarat̄. ¶ Motus. n. non est entitas distincta a suo termino. vt p̄bat̄. 3. physi. Terminus aūt motus aliqn̄ est vbi. aliqn̄ est qualitas. Cōstat aūt q̄ ista nō sūt quātitates: ⁊ ideo nō hʒ motus ex se q̄ sit quātitas. sed hoc ei accidit. puta si sit motus terminatus ad quātitatē. Q2 aūt terminet̄ ad quantitatem/ accidit motui: sicut hoī accidit q̄ sit Sor. ¶ P̄. Motus ab eodē hʒ genus ⁊ spēʒ: q2 genus ⁊ species significant eandē nām. Sed nō opʒ spēm motus esse quātitatē. ergo nec opʒ genus motus esse q̄titatem. Maior pʒ. Minor p̄bat̄. Alteratio est spēs motus. vt pʒ. 5. physic. ⁊ tn̄ alteratio nō est quātitas. Est. n. alteratio idē cum qualitate que acq̄rit̄: ⁊ ab ea hʒ rōnē generis ⁊ speciei. Calor eniʒ inquātū est qualitas/ dat calefactioni q̄ sit alteratio: inq̄tum v̄o est calor/ dat eidē q̄ sit calefactio. ¶ Si v̄o querat̄. vn̄ sit cōtinuitas in motu: dico q̄ est ex vnitate mobilis ⁊ temporis ⁊ termini. Nec vnū istoꝝ: aut duo sufficiēt sine alio. Si eniʒ vnitas tēporis sufficeret: seq̄t̄ q̄ cum in eodē tēpore fiant motus ɔtrarij. q̄ tales motus essent idē motus. Si etiā sufficeret vnitas mobilis ⁊ tēporis: sequit̄ q̄ motus localis ⁊ alteratio essent idē motus: qđ est falsū. Patet ɔ̄ntia: q2 pōt qs simul moueri ⁊ calefieri. ¶ Et breuiter dico q̄ duplex successio ⁊ partibilitas cōuenit motui. Quaꝝ p̄ma est ei intrinseca. s. illa quā hʒ a termino: q2 eniʒ Qualitas ⁊ Quātitas. ⁊ Ubi. ad que tria est motus/ sunt forme acquisibiles per partē post p̄tē. ideo ⁊ motus est successiuus ⁊ partibilis. hec tn̄ partibilitas nō conuenit motui vt motus est p se. sed cōuenit ei: q2 est idē cū termino: a quo tn̄ motus distinguit̄ rōne. Scđa partibilitas ⁊ successio est motui extrinseca: ⁊ hec est illa quā hʒ a tempore. Un̄ p̄hs dicit. 4. physi. tex. cōmē. 99. q̄ p̄us ⁊ posterius. p̄us sunt in magnitudine q̄ in motu. ⁊ p̄us in motu q̄ in tēpore: ⁊ ideo p̄hs. 5. metaphy. dixit motū esse quātitatē per accidēs. q2 cōuenit ei partibilitas: nō ex se inq̄tū est motus. sʒ ex termino. In predicamētis v̄o nullā de motu fecit mentionē: q2 ibi diuidebat species quātitatis s̄m diuersum modū mensurandi. motui aūt nō cōuenit mensurare: sed tn̄ mēsurari. Mensuratur enim tēpore. Partibilitatē v̄o ⁊ successionē nō hʒ a tēpore: q2 vt dictū est de mente p̄hi p̄us ⁊ posterius p p̄us sunt in motu q̄ in tēpore. Cōstat aūt q̄ p̄us ⁊ posteriꝰ que nō simul existunt/ necessario requirūt successionem.

Quantum v̄o pertinet ad t̄ps. Sciendū est q̄ p̄hs. vt pʒ in p̄dicamentis. p̄mo diuidit quātitatē in cōtinuā ⁊ discretā: tanq̄ in duo p̄ma genera subalterna. Discretā v̄o diuidit in numerū ⁊ orationē. cōtinuam v̄o diuidit in habentē positionē. ⁊ in nō habentē. Quātitas habēs positionē est linea. Superficies. ⁊ Corpus. Nō hn̄s positionē est tēpus. Et sic tres sunt species habētes positionem. ⁊ similiter sunt tres/ que non habent positioneʒ scilʒ.

Numerus.Tempus.z Oratio.Ex quo pz.q cū nulla istaꝝ diuisionū sumat penes successiuū z nō successiuū siue pmanens/qñ volumus cognoscere an aliqd sit quātitas p se.nō opz aspicere ad successionē:maxie qz successio pōt eē etiam inter nō quāta.(Naz vna volitio pōt alteri succedere.z tñ ɔstat q volitio nullius q̄titatis est)sed respiciendū est ad partibilitatē.quā diximus esse rōne mēsure:z ſm quā phs distinguit spēs quātitatis.5.meta.

Nōnᵐ 2ᵐ ¶ Sciendū 2°.q q̄titas hñs positionē/tria reqrit.Primū est situs partiū. Scōz est pmanētia/siue simultas vnius partis cū alijs.Tertiū est copulatio vnius partis cū alia.Ista eniz sunt quedā pprietates q̄titatis habētis positionē.

Nōnᵐ 3ᵐ ¶ Sciendū 3°.q successio que reperit in quātitate nō habēte positionem(cuiusmodi est tēpus)nō est ipsamet entitas tēporis.sz est aut negatio simultatis partium.aut relatio rationis/inter prius z posterius.Et ideo tēpus nō est formaliter successio/aliogn esset vel negatio vel ens rōnis:sed bene verum est q huiꝰ successio cōsequit necessario ipsuz tempus.Et hoc hz tempus a motu:qz vt dixi/pus est successio in motu q̄ in tempore.

Nōnᵐ 4ᵐ ¶ Sciendū 4°.q tps(vt phs z Cōmētator z oēs dicunt) nihil est aliud nisi numerus pōris z posterioris partis motus/nō q sit numerus relonū/que sunt pōritas z posterioritas.sed est numerus illarū ptium:quaꝝ vna est pōr z alia posterior. ¶ Et qz numerus est qd discretū.ptes vō motꝰ sunt ɔtinue.ideo tps q̄tū ad totū qd dicit est partim continuū/z partim discretū.Quid aūt istoꝝ pncipalius dicat/dubiuz est. ¶ Albertus eniz vult q tēpus pncipalius sit continuū/q̄ discretū.vt pz in suo libº pñtoꝝ. ¶ Sanctus aūt Tho.dicit 4°phy.q potius est discretū/q̄ cōtinuū.Qd pz rōne.Nam numerus ponit in eius diffōne in recto.prius aūt z posterius in obliquo.Ex quo pz.q tēpus quo ad suū mäle est qd cōtinuū:qz est motus:q̄tū vō ad suū formale est numerus.Et ideo tēpus ex se z ex sua rōne formali per quā est tēpus/hz q sit numerus:z per ɔñs q ex se sit quātitas:z q sit diuisibile in vnitates.quarū quelibet est eiusdē rōnis inter se.Qz vō cōtinuitas z successio z extensio non cōuenit ei ex se.sed ex motu.ideo ponit vt sit inter quātitates per accidēs:sed nō hz tantā accidētalitatē sicut motus: qz motus nihil hz de rōne quātitatis ex se.

Dubium. Cur tpus numeret otiᵒ inter tinuas q̄ discretas q̄titates. ¶ Sed dubiuz est:qz cū tēpus pncipalius sit discretū q̄ cōtinuū.quare nō ponit potius inter quātitates discretas q̄ inter continuas. ¶ Rñdeo:q vnitates duoꝝ lapidū facientes numerum binariū/sunt res distincte a quātitate cuiuslibet lapidis:z preter hoc ille vnitates sunt distincte inter se habētes aliō z aliud esse.vnitates vō numeri qui est tēpus/nō sūt aliud nisi prior z posterior pars motus:que nō sunt actu distincte.sed cōtinuant.Et ideo tēpus.qz nō est numerus ptium/que actu distincte sint z discrete.iō ponit inter quantitates ɔtinuas.Est ēt alia ratio:q.a.s.numeratio quaz addit tēpus supra motū/nihil est nisi ens rōnis:vt multi tenent:sed de his ampliꝰ tractādū erit.4.phy.vbi est ppriꝰ locꝰ istaꝝ reꝝ.

Ad pᵐ ū **Ad argumenta** rñdet.Ad pᵐ dī:q p se accipit dupl'r.Uno mō vt distinguitur cōtra p accidēs oīno:z sic tēpus est quātitas p se.Alio mō vt distinguit ɔ per aliud:z sic nō sunt p se q̄titates.qz partibilitas ɔuenit motui tñ aliunde:tēpus vō hz diuisibilitatez z cōtinuitatez quo ad suum mäle tñ ab alio. ¶ Ad 2ᵐ negat minor.

Ad scōm ad pmā pbationē. ¶ Ad pmā pbationē cōcedo.q alia est partibilitas temporis z motus z magnitudinis.tñ partibilitas ɔuenit vni ex alio.vt dictū est.

Ad scōaz ad tertiā quartaz ¶ Ad scōam pbationez dī eodē mō. ¶ Ad tertiā simil'r. ¶ Ad quartā dī:q tēpus hz partibilitatē a motu:z motus a termino z a spatio. Et cum hoc iprobat/dico q alteratio nō esset ɔtinua z partibilis/nisi qualitas ad quā est motus/esset partibilis.i.acqsibilis per partē post ptē.Uñ si aliqua forma acqrit in instāti:eiꝰ acquisitio nō est ɔtinua:nec partibilis.sed oīno indiuisibilis. ¶ Et cū arguit de spatio.dico q si cōtingat aliqua modica discontinuitas vt est in trāsitu viarū/quādo vnus lapis nō est alteri ɔtinuus.H ita se hz ad ɔtinuandū motū.ac si totū spatiū esset oīno ɔtinuū.Nec illa parua discontinuitas variat.aut tollit ɔtinuitatē motus:qz semp mobile quo ad vnā sui partē.puta/quo ad vnuz/est fixuz in vna parte spatij.z quo ad aliā sui partē protendit in aliā partē spatij: ac si in spatio nulla esset discōtinuitas.Si aūt esset tāta discōtinuitas in spatio que ipediret fixionē vniꝰ ptis z ptēsionē alteriꝰ.tūc mobile nō posset sup illud spatiū moueri.

¶ Utrū relatio sit ens reale. Questio. XXV.

Queritur 25.An aliqua relō sit ens reale extra aiaz. ¶ Et vī q nō.Primo.Omne accñs reale hz aliqd pductiuū.Sz relatio pducētis ad pductū.puta/pīnitas/nullū hz pductiuuz.ergo nulla talis est ens reale. Pria rō.
Maior est phi.12.metaphy.cōmen.37.z pz rōne:qz nulla res deducit se de nō esse ad esse/alioquin esset anteq̄ esset. Minor pbat.Si in pducente causaret talis entitas.aut eam pduceret ipsummet pducens in seipso.aut pductuz. aut actio a pducente pfluens.aut aliqd extrinsecū.puta celum.Sed nō pducit a producēte.puta pater/nō causat in se paternitatez.Tuz qz acqreret imediate in patre nō acqsito aliquo absoluto.Tum qz esset per se terminus pductionis:cuius oppositū ponit.5.physic.tex.cō.10.Nō etiā pducit a producto.filius eniz in pmo instāti sui esse in quo est filius/nihil iprimit patri.Nō etiā est ab actione agentis:qz terminus actionis non est nisi vbi est actio.actio aūt est in pducto z nō in pducente.Absurdū est ēt dicere q pducatur a celo.ergo a nullo est.

¶ Scōo.Fundamentū paternitatis nō est in patre postq̄ genuit.ergo nec aliqua entitas que sit paternitas.Cōsequētia pz:qz relatio nō pōt esse sine fundamento.Añs pbat.Generare nō est in patre(cū generatio iam preterierit.)ergo in patre nō est fundamentū paternitatis.Cōsequētia pz:quia huiꝰ relationes nō fundantur nisi super actione z passione. Scda rō.

¶ Tertio.pbat specialr q relationes/que ɔsequunt q̄titatē/nō sint reales.Si relatio totius ad partes.puta/dupli ad dimidiū.triplū/quadruplū/esset realis.sequit q essent actu infinite res.hoc est falsum:qz infinita nō sunt actu.3.phy.tex.cō.55.ergo.Cōsequētia pbat:qz data quacūqz magnitudine ipsa est dupla ad suū dimidium:z tripla ad tertiaz sui partē:z quadrupla ad quartaz.z sic in infinitū. Tercia rō

¶ Quarto arguit.q relatio dñij z seruitutis nō sint reales:qz aut dominiū z seruitus fundātur super posse regere z posse regi.aut fundant super mutua obligatione ad regere z ad regi.Sed pmū nō sufficit sine scōo.ergo requirit mutua obligatio. Sed obligatio nō est nisi in apprehensione intellectꝰ/qua dñs ɔsiderat se obligatū ad regendū seruū.g relō dñij est tñ rōnis. Quarta ratio.

¶ Quinto arguit.Qz nulla relatio scie ad scibile sit realis.Qz nulla res dependet a nihilo.Sed relō notitie taz sensus q̄ intellectus dependet a nō re.g nō est realis.Maior pz. Minor pbat:qz nō opz q scibile sit in actu dū scit.dicit.n.phs.6.meta.tex.cō.6.q iō de singularibꝰ nō est scia.qz illis absentibus/manet scia.Et idē iplicite ɔfirmat Cōmētator.cō.4.z.6. Quīta rō

¶ Sexto.Nulla res potest de nouo acqri in subo sine mutatione subiecti.Sz relō pōt acqri sine mutatione subi.ergo nō est ens reale.Maior pz.qz impōle est q aliqd reale adueniat alicui subiecto qn illud se habeat aliter q̄ pus. Minor ēt pbatur:qz sit vnū albuz Rome.z pducat aliud albū Parisius.tūc relō silitudinis aduenit priori albo sine eius mutatione vt appet.g zc. Sexta rō.

¶ Septimo.Ad idē est Cōmētator.6.metaphy.cōmen.8.dicēs.q pdicamēta que hñt cōparationē nō essent.si aia nō esset.Sed relō est ipsamet Septima ratio.

comparatio.ergo relatio nō est extra aiam. ¶ Et ↄfirmaṫ. quia.12.metaphy.cōmē.19.dicit: ꝙ relō inter oia predicamenta est debilioris esse. Sed tēpus qḋ est in genere quātitatis nō est extra aiam.vt ipsemet dicit.4.physic.cō.87. ergo relatio nō est nisi per actū anime.

Auerro. Auicēna. Simplic.

Respondeo ꝙ hec questio vetustissima est quātū haberi pōt ex Auerroi.12.meta.cō.19. Et ex Auicenna.3.metaphy. Et ex Simplicio in p̄dicamētis. Cōmentator.n.dicit: quosdā existimasse relōnez esse de secūdis intentionibus. Auicēna ꝟo formalr̄ tangit hāc qōnez sub his verbis. Considerandū est/an relō hʒ esse in singularibus vel est aliqd/qḋ nō formaṫ nisi intellectu/ꝛ conuenit eis solū cū intelliguntᷓ/vt Vlē/Genus/Dr̄ntia/Subʒ/Predicatū: ꝛ hⁱ. Simpliciꝰ ꝟo de relōne sic q̄rit/vtrū relatiōis hypostasis sit habitudo sola: vel nomē prolatū.i.vtrū relatio habeat qd rei.vel solū qd nōis. ¶ Ad hāc igiṫ questionē nō solū dixerūt qdā antiq: vt recitat Cōmētator.12. metaphy.cōmē.19.ꝙ relatio est ens rōnis.ſʒ etiā idē tenēt qdā iuniores phi dicentes: ꝙ relatio nō hʒ esse formaliter nisi p actū intellectꝰ/apprehēdētis formā in ordine ad aliud. Albedo.n.sortis nō est formalr̄ similitudo anteq̄ intellectus eā cōparet ad aliud albū.sed tūc est tm̄ similitudo in potētia ꝓxima: sed cū intellectꝰ apprehēdit collatiue ad aliud albū.tūc efficiṫ formalr̄ similitudo. Et ideo nō hʒ suum esse formale/nisi p opus intellectꝰ. ¶ Quidā ꝟo alij dicūt ꝙ alique relōnes sint realr̄ extra intellectū.ꝛ nullo mō per opus rōnis. Hanc ↄclōnē tenuit.tex.cō.26. Auicēna ꝛ Commētator ꝛ Simpliciꝰ. Et p ea arguit Auicēna. ¶ Primo. Nullū ens rōnis est seclusa omni opatione intellectꝰ. Sed aliqua relatio est.etiā si per impōle nullus intellectꝰ intelligeret.ḡ aliq̄ relō nō est ens rōnis.ſʒ reale. Maior pʒ. Minor ꝓbaṫ. Paternitas est relatio: Sed p̄nitas ꝛ filiatio essent siue intelligantᷓ siue nō. Silr̄ sursum ꝛ deorsuz sunt relationes. Sed celū esset sursum.ꝛ terra deorsum: q̄uis non apprehēdaṫ.ḡ cessante omni ope intellectꝰ/aliq̄ relatio est in rebꝰ. ¶ Scḋo. Nulla ꝓprietas existēs in solo ente reali est rōnis: qꝛ esse in alio subiectiue cōuenit tm̄ enti reali: Sed paternitas est ꝓprietas existēs in ente reali: Sic eniz ait Auicēna. Paternitas est cuiꝰ esse est in solo patre.ḡ paternitas est ens reale. ¶ Tertio arguit Simpliciꝰ. Nullū ens rōnis est p se de ↄsideratione alicuiꝰ scie realis: Sʒ aliqua relō cadit per se sub aliq̄ sciētia reali.ḡ aliq̄ nō est ens rōnis. Maior pʒ.qꝛ qcqd per se cōsideraṫ in scia reali.vel est subm̄ vel p̄nᵐ.vel pars.vel ꝓprietas subti. Cōstat aūt ꝙ taʒ subm̄ sciētie realis q̄ oia p̄dicta/sunt ens reale. Minor ꝓbaṫ. Nā scie mathematice sunt scie reales. Sed ipse cōsiderāt p se aliquas relatiōes.ḡ. Maior pʒ. Minor ꝓbatur. Naz arithmetica ↄsiderat p se ꝓportiōes numeroꝝ: ꝛ geometria ꝓportiōes figurarū: ꝛ astronomia distātias siderū. cū oia h̄ sint ꝓprietates subiectoꝝ in istis scientijs. Passio eni subti per se cadit/in cōsideratione scie.cū demōstreṫ de subiecto. Sed ꝓportiones ꝛ distātie sunt relōnes.ḡ scie mathematice ↄsiderant p se relōnes. ¶ Quarto. Quicqd p se cōsideraṫ a metaphysico/est ens reale. Sed metaphysicus ↄsiderat per se relōnes: vt pʒ.5.metaphy.ḡ. Maior est Cōmentatoris.6.metaphy.cōmē.vltimo/dicētis.ꝙ metaphysicus nō cōsiderat per se ens p accn̄s.qꝛ hʒ cām idetermiatā: nec entia rōnis: qꝛ habēt esse diminutū. ¶ Et ↄfirmaṫ. Relatio ↄtineṫ sub ente diuiso in decē p̄nta.ḡ est ens reale. Cōsequētia pʒ.qꝛ ens sic diuisum/est ens extra aiam.vt dicit Phs.5.ꝛ.6.meta.t.cō.13. Añs ēt pʒ: qꝛ relō est genꝰ cōtētuz sub ente sic diuiso.vt pʒ ex eodē.5.metaph. ¶ Quinto. Nullum ens rōnis reqriṫ necessario ad actionē cuiuslibet agentis nālis. Sed relō reqriṫ nec̄io ad quālibet actionez nālē.ḡ aliq̄ relō est realis. Maior pʒ.qꝛ siue intellꝰs intelligat siue nō.adhuc entia nālia habēt opationes suas. Minor ꝓbaṫ: qꝛ approximatio agentis ad passuz/nec̄io reqritur ad hoc ꝙ agēs nāle agat.vt ꝓbaṫ.7.phy.t.c.11. Sʒ approximatio est relō.cū dicaṫ ad aliud: nihil.n.est approximatū sibiipsi.ḡ ꝛc̄. ¶ Sexto. Nullū ens rōnis cōcurrit p se ad pfectionē vniuersi. Sʒ aliqua relō cōcurrit per se ad perfectionē vniuersi.ḡ aliqua relō est realis. Maior pʒ.qꝛ cessante oi opere intellectus adhuc vniuersuz est pfectum. cū habeat oēs suas ptes essentiales: sicut deū. Intelligētias corpora celestia/ꝛ oia elnta. Minor ꝓbaṫ. Dis ordo est relatio(cū dicaṫ ad aliud.)sed vniuersuz nō pōt esse pfectū. nisi partes eius inter se ordinate sint: ꝛ oēs sil' ordinentᷓ ad p̄mā cām.vt dicit Phs.12.meta.t.cō.52. ¶ Septimo. Dis habitudo ↄñs extrema realia ꝛ realr̄ distincta/ex nā rei est realis. Sed aliqua relō.puta/p̄nitas ꝛ filiatio/ↄsequuntur patrez ꝛ filiū ex nā rei/q sunt realr̄ distincti.ḡ sunt reales. Maior pʒ.qꝛ id qḋ ↄsequiṫ res ex earū nā/nō ↄsequiṫ eas solū per opus rōnis. Minor pʒ.qꝛ siue itellectus itelligat siue nō.adhuc pater est p̄r/ꝛ filiꝰ est filiꝰ. ¶ Octauo. Specialiter arguiṫ ↄ modū dicendi illius p̄me opionis. Nullo intellectu ↄsiderante Sor.p te est p̄r tm̄ in poᵃ.ḡ vel intelligiṫ ad hunc sensuz/ꝙ esse p̄rem nō verificaṫ de Sorte in ꝓpōne de inesse: sed tm̄ in ꝓpōne de possibili. Aut intelligiṫ.ꝙ ēt verificeṫ p ꝓpōnē de inesse. Si dicas hoc vltᵐ.ḡ esse patrē actu cōuenit Sorti.sed nō est p̄r nisi alicuiꝰ.ergo actu dr̄ ad aliud. Si dicas p̄mū. Contra. Tum qꝛ sequiṫ ꝙ Sor.nō magis sit p̄r actu q̄ puer nūc natus: cū etiaz de eo verificeṫ esse p̄rem in ꝓpositione de poſ̄i. Tum qꝛ actu genuit.ḡ actu est p̄r. ¶ Nono. Si sor.ꝛ Plato.sint albi.tunc Sor.nullo itellectu ↄsiderāte est talis actu qualis est Plato.ḡ est ei similis actu. Añs pʒ.qꝛ vterqʒ est albus. Cōsequētia pʒ.qꝛ idē significat añs ꝛ ↄñs. ¶ Quarto. Nullo intellectu existēte. Sor.est distinctus.ḡ vel a se vel ab alio. Nō a se.qꝛ inest ei relō opposita.s.identitas ad seipsum.ḡ ab alio est distinctus.ḡ dr̄ ad aliud.sed dici ad aliud non est aliud q̄ eē relatiuū.ḡ circūscripto oi actu itellꝰs Sor.est relatiuū. ¶ Scḋa ↄclō. Alique relationes nō sunt reales.sed rōnis tm̄. Ista cōclusio ample declarabiṫ in sequentibꝰ. Probat tm̄ his duabus rōnibꝰ. ¶ Relō ↄñs rē solū vt hʒ esse in intellectu obiectiue/nō est realis.sed aliqua relō ↄsequiṫ rez illo mō.ḡ aliqua nō est realis. Maior pʒ.qꝛ intellꝰs nullaz entitatē causat in re ex hoc p̄cise ꝙ eā intelligit. Minor ꝓbatur. Nā esse subm̄ ꝛ p̄dicatū est esse relatiuū: qꝛ nihil est subm̄ nisi ad aliud.sed esse subm̄ ꝛ p̄dicatū ↄuenit rei solū vt est in intellectu obiectiue: qꝛ si nullus intellectus formet propositiones nihil erit subʒ ꝛ p̄dicatū.ḡ ꝛc̄. ¶ Scḋo. Relatio idētitatis rei ad seipsaz est rōnis tm̄: ꝛ silr̄ relō qua relatio refertur ad suum subiectum/est rationis tm̄: qꝛ si esset realis.tunc infinite realitates essent in quolibet relatiuo.ḡ alique sunt relationes rationis.

Ad argumenta r̄ndeṫ f̄m vtrāqʒ viā tam eoꝝ q dicūt relōnē nō distingui realiter a fundamēto/q̄ eoꝝ q dicunt eā distingui. ¶ Ad pᵐ. Iuxta p̄mā viā negaṫ minor: ꝛ dr̄ ꝙ p̄nitas nō est aliud q̄ poᵃ ḡnatiua: ꝛ ideo p̄r sicut nō causat in se potētiā ḡnatiuā: ita nec p̄nitatē: ſʒ p̄nitas Socratis ab eo est/a quo est poᵃ ḡnatiua socratis.s.a ꝓducente socra.sed bn̄ veruʒ est/ꝙ hec entitas añq̄ socra.ḡnaret nō habebat rōnē p̄nitatis: quia tunc nō erat terminus ad queʒ diceret: sed postq̄ socrates genuit cuʒ iam terminꝰ.s.filius positus sit: illa poᵃ hʒ ꝙ paternitas dicaṫ. ¶ Iuxta scḋaʒ viaʒ negaṫ ēt minor: ꝛ dr̄ ꝙ ad p̄r ḡnat vel ꝓducit in se p̄nitatē. Ad iprobationes dr̄ ꝙ ad hoc ꝙ relō acquiraṫ in aliquo subiecto.nō opʒ in eodē acquiri aliqḋ absolutū: ſʒ necesse sit eadē ꝓductione ꝓduci p̄ncipalr̄ aliqḋ absolutū.ꝛ ↄñter duas relōnes. Per ḡnōnē igiṫ qua sor.

Relō ꝯ qōnis 2ᵐ diuersos opi.

Prima cōclusio.

Probō Auicēne: ꝙ relō sit ens reale.

Simplicij ratio.

qua Sor. generat acgritur pncipalr entitas absoluta que est nā rei genite. pñter vo acgritur relatio in pducto τ in pducēte, q̄ nō sunt termin⁹ p se. sed tm̄ p accñs illi⁹ pductionis. ¶ Preter hanc rñsionē dicunt aliq. q ēt filius cōcurrit vt cā ptialis ad causandā paternitatē in patre. Qd certe statim apparet absurdū. ¶ Si enim filius est causa paternitatis: sequit q eā pducat in pmo instāti sui eē. Sz hoc est falsuz. Tuz qz nullū agēs nāle pducit in instāti formā accidentalē. Tuz qz nullū tale agit in pmo instāti sui esse. lz incipiat agere. Et si forte instet de illuminatione: h est spāle in ipsa: qz est terminus motus localis. vt dicit Cōmenta. 6° physico. cō. 32. Nec alicubi iuenit q alie forme fiant in instanti. Probat aūt illa pma pñtia: qz in pmo instāti quo filius est, filiatio est. g̃ etiā tunc paternitas est. cū relatiua sint simul nā. ¶ 2° ad idē. Uel fili⁹ pducit paternitatē eadē actione qua pater. vel alia. Nō eadē. qz a duobus agentib⁹ nō egredit eadez actio. Si alia. g̃ datur aliq̄ pductio. que per se terminat ad relonem. s. illa qua filius causat paternitatē in patre. ¶ Itē. Agere psupponit eē. g̃ filius prius nā est q̄ causet paternitatē. Sed in illo priori filius hz relationē pducti. g̃ relatio pducti siue filiationis eēt pus nā relone paternitatis: qd est falsuz. ¶ Et per hoc ēt pbatur. q pater non causet in se paternitatē. qz quelz pductio pus natura terminat ad terminū rectū. siue sit per se. siue sit per accidēs: q̄ ad terminū reflexū. g̃ pater prius natura causaret filiationē q̄ causet in se paternitatē reflexe. ¶ Ad 2ᵐ negat añs. Naz si paternitas est potētia gñatiua. sicut hic remanet. ita τ paternitas: qñ aūt fili⁹ corrūpitur: hec potētia nō dr̄ ampli⁹ paternitas. Ad iprobationez dr̄: q paternitas non fundat sup generare aut genuisse: lz actus gñandi sit huic potētie ratio fundādi paternitatem q̄ ad fieri eius: τ nō quo ad pseruari. Et si dicat q Phs 5° metaphy. dicit has relones fundari sup actione τ passiōe. Negat: sed Phs dicit: q psequunt actionē τ passionē: nec insunt agēti aut passo, ante agere τ pati. ¶ Ad 3ᵐ negatur pñtia: qz relatio totius ad partes est rōnis tm̄. cuz extrema nō sint realr distincta. τ ideo nihil aliud concludit. nisi q alique sunt relones rōnis. ¶ Ad 4ᵐ dr̄: q relatio dominy aliqñ est realis. aliqñ est rōnis. relo eniz dominy fundat super poᵃ cohercēdi subditos: que poᵃ si pueniat rei ex sua nā fundat relonē realē: τ hō ē dominiū dei ad creaturas. Si vo hec poᵃ sit ex electione τ voluntate. sicut ptingit in rebus humanis. tale dominiuz est relatio rōnis. ¶ Ad 5ᵐ negat minor. Naz scia pōt habere duas relones ad scibile. quarū pma est relo effectus ad cāz: qd ptingit, qñ a phātasmate obiecti, causant spēs in intellectu: τ hec relatio desinit eē in sciētia, duz scibile corrumpit. Alia est relo mensurati ad mensurā. Sciētia aūt que sic refert. aut terminatur ad existētiaz rei. aut terminat ad ipsaz rez quo ad eius rōnem vlem, τ pdicata que ei necessario pueniunt. Si primo mō sic dico q re non existēte nō corrūpit illa entitas que est scia. sed desinit habere rōnez scie: qz mutata est de veritate in falsitatē. prius eniz erat verū signū exñtie rei. τ nunc est falsuz: τ hec ēt ē realis. qz cāta est a re exñte. Si 2° modo, sic dico q sciētia refert ad scibile tm̄ relone rōnis. ¶ Ad 6ᵐ. Juxta pmā viā negat mior. Ad pbationē dr̄: q cū similitudo fit ipsa albedo: hoc albū nō acgsiuit illā rez que est silitudo, nisi qū acgsiuit albedinē: τ hoc fuit vel in pma sui pductione vel per aliquā transmutationē supuenientē. Juxta aliā viā aliq negant maiorē. si tale acgsitum sit relatio: τ hoc qz ad relationē nō est motus. Sz istud nihil est. Tuz qz datur instātia de eo de quo vertit qō. Tuz qz illa maior in se vera est. Naz quicqd hz entitatē quā añ nō habebat se hz aliter q̄ pus. g̃ trāsmutatū est vel substātialiter vel accñtaliter. Et iō ab alys negat minor. τ dr̄ q cū producit aliqua entitas. producunt ēt oīa que illi entitati aduenire pñt: lz ista nō habeāt esse actuale. sed tm̄ potētiale. Dicit 2°. q cū eductio de potētia in actū, sit proportionata forme que educit. τ forme absolute dicāt eē ad se. forme vo relatiue dicāt eē ad aliud. nō possunt forme absolute educi de potētia in actū nisi pmo transmutet id in quo sunt. Ad hoc vo q relones educant de poᵃ in actum. sufficit q transmutet principalr id ad qd dicunt: quo trāsmutato, sufficiēter transmutatū est subm relationis. ad h q ipsa sit in actu: τ ideo per productionē noui albi sufficiēter transmutatū est albuz pexistēs ad similitudinē. ¶ Ad 7ᵐ dr̄: q Cōmē. ibi tangit opinionē ab eo positā in. 12. τ dicit visum fuisse eis qui dixerūt relationē esse ens rōnis. q relo nō sit. anima nō existēte. Et q loquat fm opinionez aliorū: pz ex eius verbis. Sic eniz dicit. Ista. n. estimātur q nisi aīa eēt. nō essent. Ipse aūt sensit eaz eē ens reale: qd pz ex verbis que ibi ponit. Sic enim ait. Ens aūt qd est in re, τ qd differt ab ente in aīa, est illud qd significat. aut qd. aut quale. aut quantū. aut aliqd ptinuuz cū alio: τ hec sunt cetera pdicamēta. ¶ Ad cōfirmationē dr̄: q relatio dr̄ habere debilius esse. nō qz nulla res pdicamētalis, dicat aliquid debilius in sua rōne, q̄ sit entitas relonis. sed qz oīa alia genera accidentiū, fm suas proprias rationes ponunt aliquid in eo de quo dicunt. relatio autē non hz ex sua rōne q aliquid ponat: vt patebit qōne sequenti.

[Margin: Aliorum Rñsio.]
[Margin: Qz fili⁹ ni hil faciat ad p rodu ctionē paternitatis.]
[Margin: Ad scdm]
[Margin: Ad tertiū]
[Margin: Ad qrtū]
[Margin: Ad qntū]
[Margin: Ad 6ᵐ in xta vtrāq opionem.]
[Margin: R n° dicē tiū relonē fūdamē to distigui taliter.]
[Margin: Alia rñ°.]
[Margin: Ad 7ᵐ]

¶ Utrū relo hēat suā realitatē a fundamēto. Qō. XXVI.

Q Ueritur 26. Utrū relatio habeat realitatē suaz a fundamento. Et videtur q nō. ¶ Primo. Id qd puenit relationi ex sua qdditate, nō puenit ei rōne fundamēti. Sed eē realitatē puenit reloni reali a sua qdditate. Maior pz. Minor probatur. Ois relatio realis est seipsa realis. circūscripto omni qd nō est per se de pceptu eius. g̃ est realis ex sua qdditate. pñtia pz. Añs pbat. Naz si paternitas esset separata ab oī subiecto. adhuc eēt q̄daz entitas. ¶ 2°. Entitas relonis psistit in eē respectiuo. g̃ relatio est entitas ex rōne respectus siue relonis. Consequētia pz: qz relatio τ respect⁹ idē sunt. Añs probat: qz tota entitas vniuscuiusq consistit in esse id qd est. ¶ 3°. Relatio ex rōne sui generis, vel habz q sit subsistens. vel habet q sit inherens. Sed nō habet q sit subsistēs. qz dicit Cōmē. 7° metaphy. cō. 49. relatio nō pōt esse ens per se. ergo ex sua ppria rōne hz q sit accidēs: τ per pñs q sit quedā entitas. Maior probat. Relatio hz ex sua rōne. q sit pdicamētū. g̃ hz ex sua rōne q sit vel suba vel accidēs: qz ens diuisum in decē genera est ens diuisuz imediate per substātiaz τ accidēs. ¶ 4°. Nullus modus pprius alicuius pnti accidentiū tollit cōmunē modū accñtis. ergo pprius modus siue ppria ratio relonis non tollit cōmunē rationē accidētis: τ sic relatio ex sua rōne dicit propriā accidētalitatē siue realitatē. psequētia pz. Añs probat. Nam ppria ratio quātitatis τ qualitatis non tollunt rationē accidentis. ergo τc. Probat etiam rōne. Propria rō cuiuslibet pdicamēti accidētiū includit cōem rōnem accidētis: qz omne iferius includit suum superius. ergo non tollit ea.

[Margin: Pria rō.]
[Margin: Scda rō]
[Margin: Tertia rō.]
[Margin: Quarta ratio.]

Respondeo q relationē dicere aliqd ex sua rōne pōt quadruplr intelligi. Uno modo accipiēdo aliquid. siue ens. vt distinguit contra nihil: put logtur Auicēna pmo metaphysice. caplo 5° vbi ait. q ens τ res iprimuntur in anima, pma impressione que nō agat ex alys notionibus. Secundo, accipiēdo ens vt distinguitur contra ens rationis. Tertio, accipiēdo ens pro ente reali. sed absolute τ simpliciter circūscripta quacūq habitudine ad subiectū. Quarto, accipiendo ens reale in habitudine ad subiectū vt sit sensus. An relo. puta paternitas, po

[Margin: Distinctio]

Rōn^{is} z^{m} — nat ex sua rōne aliquā entitatē realez in eo de quo dicit̄.s. in patre. ¶ Sciēdū z° ꝙ ꝓpria ratio relōnis est ad aliud se habere. Qꝫ pꝫ ex Pħo in p̄dicamentis q dicit: ꝙ ea sunt relatiua que dicunt̄ ad aliud. nā iste terminus. Relo/sup cōceptū entis addit ordinē ad aliō. hec eniz est descriptio relōnis. relatio est ens ad aliud tāꝙ ad terminum. Scdm igit̄ ea que p̄mo notata sunt. rn̄detur quatuor ɔclusionib⁹.

Prima cōclusio. ¶ Quarū p̄ma hec est. Relatio ex sua ꝓpria rōne ponit aliquid: accipiēdo aliquid vt distinguit̄ ɔtra nihil. Probatur. Ois relatio vel est realis. vel est rōnis. Sꝫ siue sit realis. siue sit rōnis/est aliquid distinctū cōtra nihil. vt dicit Pħs 4° metaphy. ꝛ Cōmē. cō. 3. ĝ ꝛc. Minor pꝫ. Maior probat̄: qꝛ vel relo ɔsequit̄ res ex earuz nāa: ꝛ sic est realis. vel vt sunt obiectiue in itellectu: ꝛ sic est rationis.

Secunda cōclusio. ¶ z^{a} cōclusio. Relatio nō hꝫ ex sua ꝓpria rōne: ꝙ dicat ens reale. ¶ Ad cui⁹ euidētiā sciendū est. ꝙ relatio p̄dicamentalis ɔuenit in aliqua rōne cōi cum alijs generibus accidentiū: ꝛ p̄ter hoc hꝫ aliquā rationē sibi ꝓpriaz. Conueniunt enim oia hec genera in rōne accidētis. Et qꝛ accn̄s ex sua rōne dicit aliquā entitatē in subiecto (nā esse in. est tm̄ ꝓprietas entis realis) ideo taz relatio ꝙ̄ qōlibet aliud accidēs ex hac rōne cōi dicit ens reale. differūt aūt gn̄a accn̄tium ex suis rōnibus ꝓprijs. Nā quātitas ex sua rōne ꝓpria ponit diuisibilitatē: ꝛ qualitas ponit dispositionez in eo de quo dicit̄. Relatio aūt ex rōne sibi ꝓpria nō ponit aliquid in eo de quo dr̄/qꝛ nō dicit esse in. sed solum dicit esse ad aliud. i. ad eundē. Et ꝓpter hoc pꝫ ꝙ relatio ex sua propria rōne nihil ponit reale in eo de quo predicat̄. Qd pbo.

Pria rō. ¶ Prio. Relo realis nullū reale ponit p id qd cōuenit cuz relone rōnis. aliogn ēt relatio rationis aliquid poneret. Sed cū relone rōnis cōuenit in ꝓpria ratione relationis. i. in hoc quod est ad aliud se habere. ergo relo realis nō hꝫ ex sua rōne/ꝙ ponat aliquā realitatē siue absolute. siue in eo de quo dr̄.

Scda rō. ¶ z°. Si ex sua rōne poneret realitatē. aut poneret realitatē per se existentē. aut inherentem. Sꝫ nō ponit realitatē per se existentē: qꝛ (vt probatū est) relo nō p se existit: aliogn eēt sba. Nec ponit realitatē inherētē vt pꝫ ex eius diffōne in q̄ nō dr̄. ꝙ relo sit eē eius. sed esse ad aliud.

Tertia rō ¶ 3°. Relatio est minime entitatis. ergo nō hꝫ ex sua rōne ꝙ aliquid ponat. Ans̄ dicit Cōmen. 12. metaphy. cō. 19. Consequētia probat̄. Tēpus ex sua rōne formali nullā realitatez ponit. ergo nec relatio ex quo est minoris entitatis ꝙ̄ tēpus. Ans̄ pꝫ. 4. phy. tex. cō. 87. vbi dicit Pħs ꝛ Cōmētator. ꝙ tēpus nō hꝫ esse completū/nisi p opus rōnis.

Tertia ɔ° ¶ 3^{a} ɔclusio. Relatio nō hꝫ realitatē suā a termino. probat̄. Pole est terminū esse realē. ꝛ relationē esse rōnis tm̄. ergo relatio nō hꝫ realitatē ex termino. Pꝫ consequētia. qꝛ impole est aliquā cām totalē ponere alicuius realitatis. qn illa realitas ponatur. Ans̄ pꝫ vt de relone scibilis ad sciam. nam relo scibilis est ratiōis tm̄. ꝛ tn̄ scientia que est eius termin⁹/est ens reale. ¶ z°. Nulla res hꝫ realitatē precise ab eo qd est extrinsecū ei. Sed terminus est extrinsecū relōni. ergo ꝛc.

Quarta cōclusio, ¶ 4^{a} ɔclusio. Relo hꝫ realitatē a fundamēto. Intelligo sic istā ɔclusionē: nō ꝙ realitas fundamenti sit causa realitatis relationis. qꝛ vt probabit̄/relo ꝛ fundamētū sunt eadē res. idez aūt nō est cā suiipsi⁹. sed ideo relatio dicit̄ habere realitatē a fundamēto. qꝛ id super qd fundat̄ ratio relōnis reale est. cuiusmodi est similitudo ꝛ paternitas. Naz albedo fundās relationē similitudinis eo mō. quo res dicunt̄ fundamēta rōnum siue cōceptuū/est res realis. Ille ꝺo rōnes quarū cōceptibus nō corrn̄det fundamētū in re. ꝙ sit ens reale. dicunt̄ relones rōnis. sicut relo dextri ꝛ sinistri in columna: ꝛ multa hm̄.

Probatio ɔclonis. Probat̄ aūt ista ɔclusio. ¶ Relatio realis nō hꝫ realitatē ex sua ꝓpria rōne. vt pꝫ per scdam ɔclusionem. Nec hꝫ realitatē ex termino. vt pꝫ per tertiā ɔclusionē. ergo a sufficienti diuisione hꝫ realitatē ex fundamēto. ¶ z°. Ab eo p̄cise hꝫ relatio realitatē. quo solo posito relatio est realis. ꝛ quo remoto nō est realis. Sed fundamētū est hm̄. ergo relatio hꝫ p̄cise realitatez a fundamēto. Maior pꝫ ex ratiōe cause p̄cise. Minor probat̄. Naz ad relationē nō requiritur nisi fundamētū ꝛ terminus. Sed si fundamētū sit reale. etiaz si terminus sit rationis. adhuc relatio est realis: vt patet in relatione sciētie ꝛ scibilis. Si ꝺo terminus sit realis ꝛ fundamentum non sit reale: relatio non erit realis. vt patet ex tertia conclusione. ergo ꝛc.

Ad argumenta rn̄detur. ¶ Ad primuz negat̄ minor. ꝛ silr ad probationē negatur minor. Cum eniz dico relationē realem/dico duo. s. realitatē ꝛ relationē. Relatio igit̄ realis/habet quidem ex rōne relōnis ꝙ sit relo: ꝙ aūt sit realis/nō hꝫ ex sua ratione. sed ex fundamento. ¶ Ad z^{m} negat̄ ans̄. Ad probationē negat̄ assūptū. aliter enim est de entitate relationis. ꝛ aliter de entitate aliorū accidentiū. Relatio eniz (vt ꝓbatum est) nō dicit ex rōne sua quid. sed ad aliquid: nec hꝫ ꝙ sit realis ex sua rōne. sed ex fundamēto. Et ideo eius entitas nō ɔsistit in esse id qd est per suaz rationē formalē. sed in esse id qd est per fundamentuz. ¶ Ad 3^{m} negat̄ maior: qꝛ esse subsistēs ꝛ esse inherens est esse reale. Relatio aūt vt diximus nullā ponit realitatē ex sua ratiōe. ¶ Ad 4^{m} dicit̄ ꝙ relatio duplr̄ pōt ɔsiderari. Uno modo vt est relatio. Alio modo vt est realis: vt est relo abstrabit a mō accidētis. nec ip̄m includit. nec excludit. Ut aūt est realis includit rōnem accn̄tis/non ex ea parte qua est relo. sed ex ea parte qua dicit realitatē fundamēti. qd est accidēs.

¶ Utrū relo hn̄s funda^{m} reale sit realis. Qō. XXVII.

Queritur z7°. An ois relo habēs fundamētū reale/sit realis. puta relatio entis ad nō ens: ꝛ ecōtra. Et videtur ꝙ sic. ¶ Prio. Quelibet cā refert̄ realr̄ ad effectuz. Sed aliq̄ cā est nō ens. s. finis. ĝ nō ens refert̄ realiter ad ens. Maior patet. Minor probata fuit supra. ¶ z°. Imago refert̄ realr̄ ad imaginatū. Sed imaginatū pōt esse nō exn̄s. ergo. Maior pꝫ. qꝛ imago est realr̄ imago. etiā si a nullo itellectu apprehendat̄. Minor ēt patet. Naz pōt fieri imago Herculis/imago Cesaris. ¶ 3°. Relatio hꝫ totaz realitatē a fundamēto. ergo oī alio circūscripto adhuc hꝫ realitatē: ꝛ sic pōt eius terminus eē aliquid nō existēs. Consequētia pꝫ: ꝛ ans̄ probatuz est p̄cedēti qōne. ¶ 4°. Productiuū dr̄ relatiue realr̄ ad ꝓducibile. Sꝫ ꝓducibile nō est exn̄s: qꝛ quādiu est ꝓducibile nondum existit. Maior est pħi. 5. metaphy. tex. c. 20. Minor pꝫ ex se. ¶ 5°. Memoria dr̄ relone reali ad non exn̄s. ergo aliq relo realis terminat̄ ad nō exn̄s. Consequētia pꝫ. Ans̄ ꝓbatur. Qꝛ eniz memoria dicat̄ relatiue satis ɔstat. qꝛ non est nisi memorati memoria. Qꝫ ꝺo sit respectu nō exn̄tis/ꝓbatur. Naz memoria est p̄teritor: p̄terita aūt non existunt.

Respondeo ꝙ relo hꝫ realitatem a fundamento. vt probatū fuit: nō ꝙ fundamentum det effectiue suam realitatē relationi. Sed qꝛ realitas fundamēti ꝛ realitas relationis sunt eadē realitas. Et ideo ois relatio habēs fundamētū in re est realis aliogn eadē entitas eēt realis ꝛ non realis. qd esset ponere simul contradictoria. nec vltra ꝓbanduz est istud. quia magis patebit sequēti qōne. ¶ Premitto z°. ꝙ terminus relationis potest accipi duplr̄. primo/pro relatione comparata relationi. eo modo quo filiatio diceret̄ terminus paternitatis. Alio modo pro eo qd refert̄ siue p cōcreto: ꝛ sic filius dr̄ terminus paternitatis: ꝛ fm hoc pono duas cōclusiones. Quarū prima hec est. ¶ Relatio realis nō potest terminari ad non

ens tāꝙ̄

ens tāq̄ ad concretū.probat̄.❡Primo.Relatio non est maioris entitatis q̄ termin⁹ eius.ḡ si relo est realis terminus nō pōt esse nō ens.nec ens rōnis.Consequētia pz:qz qōlz istorū aut maioris entitatis est.aut nullius.Añs pbat̄. Relo depēdet a termio.z q̄tū ad itelligi z quātū ad existere.vt dī in pdicamentis.ḡ non est maioris entitatis q̄ terminus.❡2°.Si relo entis ad nō ens eēt realis.seqtur q in itellectu z volūtate eēnt infinite realitates.Sed hoc est falsuz.vt pz.ḡ.Consequētia probat̄.Intell's est pductiuus infinitarū itellectionū.ḡ si ad quālibet referr̄ relone reali. sequit̄ q hz infinitas realitates.❡3°.Nullū nō ens est cā a qua dependeat ens reale.Sz relo depēdet a termino.ḡ nullū nō ens pōt terminare relonē.❡4°.Hec ꝯñtia formal'r tenet.hec relo est realis.ḡ funda^m z termin⁹ ei⁹ sunt. Sed nō ens nō est.ergo nō pōt esse funda^m aut terminus relonis.Minor pz.Maior probat̄:qz ad relonē reqritur funda^m z terminus.Qd pz.qz qdcūq̄ eorū auferat̄ relo eē nō pōt.❡5°.Terminus realis nō est min⁹ p se de idētitate relonis realis:q̄ termin⁹ rōnis sit p se de idētitate relonis rōnis.Sed iplicat.relonem rōnis esse quin saltē hēat terminū rōnis.ḡ relo realis nō pōt eē sine termino reali. ❡6°.Hoc idē pz ex diffōne relonis realis:in qua dī/q ratio relonis est ad aliud se habere:nō ens aūt nō pprie dī aliud ab ente:ergo nō ens nō pōt terminare relonē realē.

❡2^a ꝯ̄.Relatio opposita reloni reali pōt esse relo rōnis. Ista ꝯ̄ pz in oibus relatiuis tertij modi.Naz scia refertur real'r ad scibile:z sensus ad sensibile:que referunt̄ solū fm rōnem ad sciam z ad sensuz.vt magis infra declarabitur. ❡Ex his pz.q lz tota entitas relonis sit a fundamēto.coexigit tñ termin⁹/nō tāq̄ dans hō realitatē.lz tāq̄ id sine quo hec realitas nō hz rōnem relonis.Et qz de relonibus rōnis mentio facta est.❡Sciendū est q hō relones quatuor modis variant̄.Alique eniz sunt excogitate p intellectū z attribute reb⁹ vt sunt obtiue in itellectu:cuiusmodi est relo gñis/z spēi/pdicati/z oium hō intentionū quas generat logicus.Excogitauit eniz intell's has relones/cōparando id qd est in itellectu ad res que sunt extra vel cōparando cōceptus adinuicē.Primo mō excogitauit relones spēi ad indiuidua.z generis ad sua inferiora.Natura eniz specifica non est vniformis fm esse qd hz ad extra in suis suppositis:imo in eis diuersificata est:sed hec nā.vt est in intellectu abstracta ab oibus pncipijs indiuiduantib⁹ vna est.z vniformiter cōparat̄ ad oia idiuidua.Hec aūt cōparatio nō est in re.qz nā in re nō est vna.sed intell's hāc cōparationē excogitauit.Silr intell's cōparat cōceptū hois z cōceptū aīalis.z videt vnū esse cōmuniorē altero.z per ꝯñs nāe que eis corrñdet.z ideo dicit vnā eē genus z aliā spēm.❡Alie vo sunt relones rōnis:que quidez ab itellectu excogitate nō sunt.sed ꝯsequunt̄ actū rōnis:qui ordinate itelligit ea que in se ordinē nō habēt.z ideo itell's nō attribuit has relones ei qd est in itellectu.sicut pmas que dicte sunt.sed attribuit que sunt in re.Toties aūt variant̄ he relones.quotiēs variāt̄ ea que ordinate intelligunt̄/z nō habēt ordinē i se.Qd fit tripl'r.Naz ad hoc q aliq̄ habeant ordinē in natura sua.opz pmo q vtrūq̄ sit quedam nā.opz 2°.q vtrūq̄ sit distinctū:qz nihil ordinat̄ ad seipz. Opz 3°.q vnū sit ordinabile ad aliud.z econtra.Propter defectū pmi/inter ens z nō ens nō est ordo ex natura rei: qz nō ens nullā nām dicit.Et ideo relatio entis ad nō ens est rōnis tm:z hō est relatio psentis ad futurū vel ad pteritum:fm q itellectus itelligit vnū esse prius altero.Propter defectū scdi relatio eiusdē ad seipm est rationis tm.q̄ ꝯsequitur actuz itelligēdi:qz intell's accipit vnū ac si eēnt duo:qz idē bis apprehēdit.Propter defectū tertij relatio relonis ad suuz subm/est rationis tm:qz cū relatio sit eēntialiter quidā ordo.ipa nō est ordinabilis per aliā relonē. Primos duos modos harū relationū ratiōis tradidit.S. Tho.Duo vo vltimi ab Auicēna positi sunt.3.metaphy.

Scda ꝯ°. Et si relo pēat totaz realitatem suā a fundamento/ñco exigit terminum realē/vt rōnē relonis reat̄ hēat.

Notādū z

Nota.

❡Ad questionez vo formal'r rñdendo.dicitur q relatio entis ad nō ens nō habet fundamentū reale:z ideo nō est realis.Et lz in re sit aliquid reale.non tamē est fundamentum relationis ad non ens. Rñso ad qōnem.

Ad argumenta rñdetur.❡Ad pmū multi negant maiorē.si causa nō sit existēs/cuiusmodi est finis:z ꝯñter dicunt q nō est de ratiōe cause.vt causa est.q sit relatiuuz extra aiam.Sustinendo aūt q illa maior sit vera vl'r.rñdendum est q finis.vt est nō ens/nō referr̄ realiter.sed vt hz eē apprehensum referri pōt/eo modo qui declaratus fuit supra cū loqueremur de causa finali. Ad pmā rationem

❡Ad 2^m negat̄ maior:z dī q hoc nomen imago significat rez absolutā/mediāte quodā conceptu relatiuo z cōparatiuo vnius ad alteruz.Ex quo pz.q imago dupl'r accipi pōt.Uno mō pro termino absoluto:z sic dico q imago est imago real'r/rei nō existētis.Alio mō pōt accipi quo ad conceptū relatiuū quo mediāte significat illō absolutū:z sic dico q iste respectus nō cōuenit rei absolute in se.sed solū vt est obiectiue in itellectu apprehēdente illud absolutū in ordine ad aliud:z sic pz q maior est falsa accipiēdo imaginē cōpositiue.i.vt dicit simul absolutū cū respectu:lz sit vera put dicit soluz absolutū in quo sensu negat̄ minor:qz imago vt sic/nō est relatiuū. Ad scdm

❡Ad 3^m dicitur:q remoto termino pōt remanere entitas que est relo: sed hō entitas.tunc non erit relatio.z per ꝯñs nec erit relatio realis:nec relo rationis. Ad tertiā

❡Ad 4^m respondetur precise sicut ad 2^m:z additur q non omnis relatio significata per nomē qd cōuenit rei.etiam nullo itellectu considerāte est realis.Nā nullo intellectu cogitāte/colūna est dextra hoi: z tñ respectus significatus per hoc nomē dextrū/est respectus rōnis.Unde ad argumentū negatur maior.Ad pbationē dicitur:q Phs intelligit de relone pducentis z pducti.Qd pz expresse:quia Cōmē.5.metaphy.cō.20.loco calefactiui z calefactibilis.ponit calefaciens z calefactum. Ad qrtū

❡Ad 5^m respondetur precise.sicut ad 2^m. Ad qntū

❡Utrū relo distinguat̄ a fundamēto. Qō.XXVIII.

Queritur 28.An relatio distinguat̄ realiter a fundamēto.Et videtur q sic.❡Primo.Omnis relatio realis est aliq̄ res:z nulla relatio est eadē real'r cū fundamento.ḡ quelibet est a fundamēto distincta.Cōsequētia pz:qz q relatio non sit res distincta/vel ideo est. qz relo nō est res.vel qz si est res.nō tñ est distincta.Maior pz.ex pma qōne.Minor probat̄.Aliqua relo nō est eadē suo fundamēto.ḡ nulla est eadē suo fundamēto.Consequētia pz.qz nō est maior rō de vna q̄ de alia.Añs probat̄.Et accipio gr̄a exēpli paternitatē Sor.z arguitur sic.Hec paternitas non pōt actu esse hac paternitate actu nō existente.Sz sor.z po^a gñatiua sor.pt actu eē hac pñitate ñ exñte.ergo Sor.z potētia gñatiua eius nō est hec paternitas. Maior pz.per primū pncipiuz.Minor ēt pz:posito casu q ois filius Sortis moriat̄. Pria rō.

❡2° impole est eandē rē simul intēdi z remitti.Sed intenso fundamēto pōt remitti relatio.puta si.a.z.b.sint alba.z intēdatur albedo.a.nō itēsa nec remissa albedine.b.tunc intēditur albedo.a.z remittitur similitudo:ergo relatio non est idē q fundamentuz. Scda rō

❡3°.Si relatio nō ē res disticta a fundamento sequit̄ q opposita:puta silitudo z dissilitudo sint eadē res.ꝯñtia pz. Naz p eandē albedinē.a.album est simile.b.albo:z est dissimile.c.nigro. Tertia rō.

❡4°.Sequit̄ q in q̄cūq̄ eēt pfectius fundamentū.eēt etiā pfectior relatio.Sed hoc est falsuz:quia nō omne qd est albius est similius. Quarta ratio.

❡5°.Plus distinguun Quinta rō

tur absolutum ꝛ relatio/ q̄ꝫ duo absoluta. Sed quantitas ꝛ qualitas que sunt duo absoluta distinguunt̄ realr̄: ergo ēt

Sexta rō

relō ꝛ fundamētū. ❡ 6°. Alique relōnes fundate in rebus diuersarū spērū ꝛ generū minus differūt aliquib⁹ fundatis sup rebus eiusdē spēi spālissime. ergo iste relōnes sunt res distincte a fundamētis. Pꝫ ꝯñtia: qꝛ res differētes spē ꝛ genere magis differūt q̄ꝫ ille que sunt eiusdē spēi. Añs probatur. Nā similitudo fundata sup qualitate: ꝛ equalitas fundata sup quātitate magis ꝯueniūt/ q̄ꝫ silitudo ꝛ relatio potētie actiue/ que possunt fundari sup eundē calorē ꝫ nūero respectu eiusdē. Nā due prime ptinent ad p̄mū modū relatiuorū: duarū ꝯo aliarū. Una ptinet ad p̄mū modū: ꝛ altera ad zᵐ.

Septima ratio.

❡ 7°. Nulla res est fundamētū suipsi⁹ aut alicuius qd̄ est sibi idē. Sꝫ absolutū est fundamētū relōnis. ergo relo non est entitas absoluta.

Octaua ratio.

❡ 8°. Seqtur q̄ nulla sit causalitas scdarū. Sꝫ hoc est falsum. ergo ꝛc̄. Consequētia probat̄. Nā quicqd causat̄ a diuersis causis secūdis/ pexigit in eis debitā pportionē ꝛ approximationē ad id qd̄ causat̄ ab eis. Sed ista pportio. ꝛ approximatio nihil est aliud nisi fundamentū. illa ita sunt realr̄ causatiua illi⁹ effectus. quādo nō sunt approximata. sicut qñ sunt.

Nona rō

❡ 9°. Sequitur q̄ cōponētia aliqd̄ totū. ita cōponunt qñ sunt separata: sic̄ qñ sunt cōiuncta. Pꝫ ꝯñtia: qꝛ oīs entitas que fuit in eis dum eēnt ꝯiuncta est in eis duꝫ sunt separata.

Decima ratio.

❡ 10°. Id nō est idē realr̄ cuꝫ relatione. qd̄ sine relatiōe pōt esse. Sed fundamentū pōt esse sine relōne: ergo fundamētum nō est idē relationi. Maior pꝫ ex se ꝛ minor: qꝛ si vnicus sit albū in natura/ erit albedo sine silitudine.

Rñsio aliqrū.

❡ Respondebit̄ forte ad oīa hec argumēta vel saltē ad multa eoꝝ q̄ fundaᵐ nō pōt esse nisi relō sit: lꝫ possit esse dato q̄ nō sit relō. puta si. a. ꝛ. b. sint similia in albedine ꝛ corrūpatur albedo. b. nō corrupta albedie. a. albedo ꝛ silitudo. a. manet: sed tunc nō est similitudo.

Impug°

❡ Contra hāc rñsionē arguit̄. Primo. Qꝛ tali modo arguēdi g positus est in hac. decima rōne vtit̄ Phs p̄mo physicoꝝ. ad probādū q̄ mā̄ distinguit̄ realr̄ a forma: qꝛ. s. mā̄ pōt esse forma nō existēte. Et simili mō arguit 4° physi. ad pbandū q̄ locus distinguit̄ a locato. Et silr̄ Cōmē. p̄mo physi. cō. vlti. ad pbanduꝫ q̄ po⁹ mãe non est eius eēntia: quia manente mā̄ po⁹ desinit esse. ❡ z°. Quia si valet illa rñsio. pari ratione posset dici q̄ homo nō est res distincta a lapide: qꝛ si dicet̄ q̄ homo pōt esse lapide nō existēte/ respondebit q̄ lapis est. sed nō est lapis. ❡ 3°. Aut similitudo que ꝯceditur esse est silitudo. vel nō est silitudo: pꝫ hoc a sufficiēti diuisione. Si det̄ primuꝫ. ergo non solū silitudo est. sed ēt est similitudo. Si detur zᵐ. ergo ppositio in qua idē p̄dicatur de seipso non est vera. ❡ 4°. Corrupto filio per te paternitas est. g̃ habitudo patris ad filiū est. ergo filius est. qd̄ est contradictoriuꝫ primi antecedentis. Pꝫ ꝯñtia p̄ma. qꝛ paternitas non est aliud q̄ꝫ habitudo patris ad filiū. zᵃ ꝯñtia probat̄. quia bene sequit̄. Filius nō est. ergo realis habitudo patris ad filium non est: ꝛ per consequēs oppositū ꝯsequētis infert oppositū antecedētis.

Undecima rō.

❡ Undecimo. Omnis cā̄ distiguit̄ ab effectu. Sꝫ fundamētum est causa relōnis. vt dicit. S. Tho. de potētia q̄ōne. 7. art. 10.

Diuse opiniões etiā thomistaꝝ Cōclusio.

Respondeo q̄ circa hanc q̄ōnē nullibi exp̄sse habet̄ qd senserit Phs vel Cōmētator aut. S. Tho. ꝛ alij peripatetici. ꝛ ideo iuniores varia senserunt. Quidā eniꝫ pp rōnes p̄dictas dixerunt relationē eē rē distinctā a funda°. puta equalitatē a q̄ꝫtitate. ❡ Quidā dicunt oppositū: ꝛ tenēt q̄ relatio ꝛ fundamētū sunt eadē res. sꝫ distinguunt̄ tn̄ rōne ꝛ cōceptibilr̄: qꝛ in cōceptu relationis cadit terminus qui nō cadit in cōceptu fundamēti. Et hec opīo mihi magis placet. lꝫ ēt alia sustineri possit. ❡ Probat̄ autē hec zᵃ opinio. Primo ab Ochā: ꝛ postea ēt a Gregorio. ꝛ a multis alijs q easdē rōnes sumpserūt. q̄ꝝ prima hec est. Distātia est relō. Sꝫ distātia nō distinguit̄ a fundamēto. ergo. Minor probat̄. Si distātia est talis entitas. aut acquirit̄ in instāti. aut in tpe. Sꝫ vtrūq̄ꝫ est falsuꝫ. g̃ ꝛc̄. ꝯñtia pꝫ. Minor probat̄. Et p̄mo q̄ nō in tpe qꝛ sequit̄ q̄ postq̄ꝫ aliqd p̄didit partē cōtiguitatis. adhuc eēt ꝯtiguū. vel haberet ꝯtiguitatē: ꝛ nō eēt ꝯtiguū: que duo exp̄sse sunt falsa. Probat̄ ꝯñtia. Sint. a. ꝛ. b. duo corpora ꝯtigua. ꝛ remoueat̄. b. ab. a. Si. b. acqrit distant iā in tpe. g̃ in illo tpe hꝫ ꝯtiguitatē vel ptē ꝯtiguitatis. ꝛ p ꝯñs postq̄ꝫ recessit ab. a: adhuc est ꝯtiguū. Qꝛ ꝯo nō acqratur in instāti: probat̄: qꝛ vel acqreret̄ in istāti in quo. b. incipit remoueri ab. a. aut in instāti immediato. aut in instāti mediato. Non p̄mū: qꝛ mobile duꝫ icipit moueri/ adhuc est in loco vbi p̄us erat. Non zᵐ. qꝛ nullū instās est imediatū in toto illo tpe eēt distās sine distātia. ❡ Rñdetur forte q̄ distātia acqritur in instāti mediato: sꝫ nō est dare p̄mū instans in quo acqrat̄. sed quocūq̄ꝫ instāti assignato in aliquo p̄ori acqsita est: sicut ēt mobile dum moueť est ꝯtinue in alio ꝛ alio loco sibi equali. ꝛ tn̄ nō est dare p̄muꝫ vbi acqsitum: nec p̄mū mutatū esse. Ita p̄cise est de distātia: qꝛ ꝯtinue est alia ꝛ alia: sꝫ nō est dare p̄mā. ❡ Sꝫ ꝯtra arguit q̄ hec rñsio repugnat p̄ncipijs. S. Tho. p̄. Aut hec distātia fundatur in q̄ꝫtitate mobilis: aut fundat̄ in loco eiusdē mobilis/ aut fundat̄ in vbi. qd̄ ꝯtinue dī eē aliud ꝛ aliō. Pꝫ hec ppō: qꝛ nō apparet aliud fundamētū distātie situalis de qua loqmur. Sꝫ p̄mū nō pōt dici: qꝛ nulla relō pōt plurificari nō plurificato fundamēto: vt sepe dic̄. S. Tho. Sꝫ q̄ꝫtitas mobilis nō plurificat̄: vt pꝫ. g̃ si fundat̄ in quātitate/ nō est ꝯtinue alia ꝛ alia. Qꝛ nō possit dici zᵐ. probatur. Relō ꝛ fundamētū nō sunt in distinctis subtis. Sꝫ locus nō est in mobili. g̃ distātia qua mobile distat non fundat̄ in loco eius. Nō 3ᵐ qꝛ vbi posterius relōne p̄dicamētali: ꝛ forte poti⁹ in ea fundat̄ q̄ꝫ ecōtra. Et p̄terea distantia qua mobile distat fundat̄ in eo p qd̄ distat. Sꝫ distat p suā q̄ꝫtitatē. g̃ nō pōt fundari. nisi in quātitate. ❡ P. Ubi in quo est mobile. b. distat ab vbi in quo est. a. g̃ si aliqua distātia fundat̄ in vbi. b. ipa est alia ab illa p quā formalr̄. b. distat ab. a. Qd̄ pꝫ: qꝛ. b. ꝛ. vbi. b. nō sunt eadē res: ꝛ p ꝯñs nō hñt eandē numero distātiā. ❡ Preterea arguit̄ ꝯtra rñsionē. Nulla forma extensa acqritur in istāti. Sꝫ distātia qua. b. distat est forma extēsa. g̃. Maior pꝫ. ꝛ minor: qꝛ si distātia nō eēt extensa per totū. b. seqtur q̄ ille ptes. b. in qbus distātia non eēt non distarēt ab. a. vel si distarēt vtiq̄ꝫ distarent sine distantia. ❡ Secundo principalr̄ arguitur pro cōclusiōe sor. eē patrē nō est aliud q̄ꝫ sor. habere filiū: fili⁹ nō est aliqua entitas in sor. ergo ad hoc q̄ sor. sit pater nō requirit̄ q̄ in eo sit aliqua entitas supaddita. Minor pꝫ. Maior probat̄. Et qꝛ solet dici q̄ ipossibile est sor. esse patrē nisi sit in sor. hꝯ entitas: que entitas a sor. separari non pōt quādiu filiatio ē. Arg̃r sic formalr̄. Oē accidēs p accidēs pōt separari a subto absq̄ꝫ eo q̄ subm corrumpat̄. Sꝫ paternitas quā dicis eē in sor. ꝛ filiatio quā dicis eē i Platone sunt accidētia p accidēs. g̃ vtrūq̄ꝫ a suo subto separari pōt remanēte suba subiecti. Maior nō pōt nisi proteruiter negari: ꝛ pꝫ p diffinitionē accidētis p accidēs. Minor ēt pꝫ: qꝛ aliqñ sor. non habuit p te hanc entitatē. Et si Plato moreret̄ ipsa separaret̄ a sor. Cōsequentia ēt formalis est. ❡ Dicet̄ forte q̄ posito isto casu sor. nō eēt formalr̄ pater. ❡ Sꝫ ꝯtra. Sor. hꝫ filiū a se genitū. g̃ sor. est pater. Consequētia pꝫ apud oēm intelligētem. Tunc vltra. Est pater. g̃ est formalr̄ pr̄. Pꝫ ꝯñtia: qꝛ nullus pōt denominari pater nisi a p̄rnitate i eo exñte: cū p̄rnitas nō denoiet extrisece. ❡ 3°. Duplcitas est relatio. Sꝫ ipsa non distinguit̄ a fundamēto. ergo. Maior est phi. 5. meta. tex. cō. 20. Minor probatur

batur. Sit a. corpus bicubitū: et b. corpus cubitū cōstat q a. est dupluz ad b. Si dupleitas est distincta a qu ātitate a. aut ipa est in qualibet parte a. aut est tota in toto. et pars in pte: et alia pars in alia pte ipsius a. Nō primū: qr sequit q quelibet pars a. eēt dupla ad b. q expresse est falsuz. vt pz de parte digitali ipsius a. Nō zm: qr vel ptes huius duplei tatis sunt eiusdē rōnis cū toto. vel nō. Si sic. adhuc sequit q quelibet pars sit dupla ad b. qr quelibet ps hz dupleitatē. Si dicat q nō. Cōtra. Id qd hz extēsionē et diuisibilitatē nō ex se, sed a ptinuo / nō est alio mō diuisibile. nisi sicut cōtinuū. vt pz de albedine: et de alys hō formis. et pz rōne: qr quātitas nulli dat diuisibilitatē et extensionē nisi talem qualē ipsa hz. Sz hec dupleitas nō est extensa et diuisibilis nisi rōne quātitatis in quā fundat (cuz extensio pmo et p se pueniat qtitati) ergo si est diuisibilis / nō pōt alr diuidi nisi in ptes eiusdē rōnis. Et pterea. Nulla res cōstituit ex partib⁹ diuersarū rōnuz nisi vna sit in poª ad aliā. Nō apparet aūt que pars sit in potētia ad aliā. cū nō sit maior ratio de vna q de alia. Maior probat: qr ex duob⁹ entibus in actu nō fit vnū per se zº de aīa. et 8º metaphysi. tex. cō. 8. dupleitas autez est vnū per se. ¶ 4º. Silr arguitur de dupleitate qternary ad binariū. Aut hec dupleitas est entitas simplex: et p pñs erit in quolibet illoruz quatuor: et sic vnus lapis erit duplus ad duos lapides. Et pterea idē accidēs numero et simplex eēt in diuersis subiectis maxime distantib⁹. vel illa dupleitas nō est simplex. sed habet ptes: et tunc vel hz partes eiusdē rōnis. i. quarū quelibet sit dupleitas: et sic sequitur id quod prius: vel habet partes alterius rōnis. ab ipsa dupleitate. Et tūc vel omnes ille partes simul sunt in quolibet illorum quatuor lapidum: et sic sequit idem qd pus. vel vna ps erit in vno et alia i alio: et sic dupleitas quatuor lapidū est cōposita ex partib⁹. qruz vna est in vno lapide. et alia in alio. ¶ Sz ptra. Ex pluribus numero distinctis nō fit p se vnū nisi in aliqua forma pueniāt: sicut pz q plures vnitates nō faciūt numerū nisi cōueniant in forma numeri. Querit ergo que sit forª istarū quatuor partiū dupleitatis. Aut eniz est absoluta aut relatiua. Non absoluta. vt pz. Nō relatiua: qr relōnis nō est relatio. ¶ P. Illa pars dupleitatis / quā ponis esse in hoc lapide. puta in a. est entitas relatiua. ergo hz aliquē terminū. nō apparet aūt quid sit termin⁹ eius. ¶ P. Nullū accidēs pter numerū pōt esse in distinctis subiectis. aut fm se totū. aut fm partes suas. Sz hec dupleitas nō est numer⁹ g per te distinguit a fundamēto. Minor pz. Maior pbatur: qr hoc cōcedit de numero singulariter: qr si pcedatur in relonibus / eodē mō posset quis dicere / q eadez albedo cōponitur ex multis partib⁹. quarū vna est in sorte: et altera in Platone: qd est absurdū. Multe rōnes ad hanc conclusionē fieri solent. quarū multe potius irrisiones sunt q rationes: et magis offendunt pclara ingenia q illuminent.

Ad pmū — Unde ad argumenta respondet. ¶ Ad pmū negat minor: qr quādiu est potentia generatiua tādiu est illa entitas que est paternitas: lz nō dicat paternitas nisi duz fili⁹ est. ¶ Hec eniz entitas pōt pcipi vt est pncipiū gnandi: et vt sic nominat hoc nomine hec potētia gnatiua. qr sic nominamus vt cōcipimus. pōt ēt cōcipi cōceptu collatiuo et cōparatiuo ad filiū: et sic nominat p terminos: duz igit filius nō est. hec entitas est quidē. sed non est paternitas. (Nota.) ¶ Ad zm negat minor: qr duz intēdit albedo intēdit illa res que est similitudo: sed qr hec res denominat subm albuz dum cōcipit absolute: et denoiat subm simile duz pcipit ad aliud: ideo subm p eā pōt denominari magis albū et minus simile. (Ad scdm) ¶ Ad 3m negat pñtia: qr similitudo et dissimilitudo nō opponunt ptrarie. cū nō sint absoluta: nec cōtradictorie: nec priuatiue. vt pz. nec relati- (Ad tertiū) ue: qr corruptiuū similitudinis est similitudo: sed bene sequit q eadē res que est albedo pōt cōcipi pceptib⁹ dispa ratis: qr pōt cōcipi in ordine ad Pla. albū: et ad Ciceronez nigrū. ¶ Ad 4m negat pñtia. Et dicit sicut responsuz est ad zm. (Ad qrtū) ¶ Ad 5m dicit. Qr duplr possunt aliqua distingui. (Ad quītū Distinctio) Uno mō entitatiue: et sic negat maior. Alio modo formaliter: et sic cōceditur: qr duo absoluta cōueniūt in cōceptu absoluto. Absolutū Ꝝo et relatiuū nō sunt vniformes cōceptus. et ideo nō sequit nisi q sit maior distinctio formalis inter relationē et fundamētū / q inter duo absoluta. ¶ Ad 6m negatur añs loquēdo de distinctiōe entitatiua. Qr similitudo et equalitas sunt distincte res: conueniūt tñ in vno modo cōi referibilitatis: in quo nō cōuenit relatio similitudiaris fundata in calore: et relo pductiui fundata in eodē. (Ad 6m) ¶ Ad 7m negat añs. Nō eniz albedo dicit fundamentū relonis quasi sit vna res alteri rei subiecta. sed qr cōceptus quē imediate significat iste termin⁹ albedo / est prior et fundamē talis respectu eius quē significat hoc nomē similitudo. (Ad 7m) ¶ Ad 8m negat pñtia. Et ad pbationez dicit q a. ignis semp hz illā entitatē que est approximatio ad b. lignū: qr talis entitas nō est aliud q qtitas a. sed q dicatur approximare et approximatū nō ē. ñ qr nouā entitatē acqrat: sed qr iter a. et b. nō mediat aliqd corpus. qd prius mediabat. (Ad 8m) ¶ Ad 9m negatur pñtia. Qr mā et forma nō cōponunt suppositū per entitatē eis additā: nec qr sint piuncta alia entitate ab ipsis: sed qr cōiuncta sunt: qd non cōtingit dum sunt separata. (Ad 9m) ¶ Ad 10m rñdetur sicut ad pmū. Et dicitur q rñsio ēt ibi posita vera est. (Ad 10m) ¶ Ad primā et zam improbationē dicit q nō est simile hic et ibi. Cuius rō est: qr mā et forma dicūt cōceptū absolutū qui nō icludit aliquē term inū. Cōceptus Ꝝo relatiuus includit terminū. et ideo bene sequit hō est. et lapis nō est. igit hō nō est lapis: qr et homo et lapis stāt formalr pro cōceptu absoluto. Duz aūt dicit albedo est: et similitudo nō est: ly similitudo. nō stat p entitate que est silitudo absolute: sed pro tali entitate. vt est sub cōceptu relatiuo. Nō pōt aūt vere esse sub tali conceptu nisi aliqd aliō albū sit. ¶ Ad 3am dr: q admittendo q paternitas sit dum fili⁹ nō est. ista ppō nō cōcedit. hec paternitas: qr in subto stat materialr: et i pdicato formalr: sed eius opposita est vera qua dicit: hec paternitas nō est paternitas (demonstrata potentia generatiua Sortis) est paternitas. Nec idē negat de seipso: sed cōcept⁹ formalis negatur de re cui attribui posset. et de facto nō attribuetur. Et sensus est q hec entitas non habet rōnē paternitatis. ¶ Ad 4m negat pma pñtia: qr hec paternitas dum filius non est habitudo. nec relatio. ¶ Ad vltimū negat minor: nec S. Tho. dicit pprie q fundamentū sit causa relonis. (Ad vltm.) Et si alicubi hoc inueniatur: exponendum est in eo sensu qui positus fuit in responsione ad septimum.

¶ Utrz iter relatiua realr disticta sit relo real. Qō. XXIX.

Queritur 29. An inter oia relatiua realiter distincta sit relatio realis mutua: et arguit q sic. ¶ Primo. Distinctio realis est relo realis. Sz inter oia realr distincta / est distinctio realis. g et relo realis. Maior pz: qr nihil est distinctuz a se. sz ad aliud. Minor pz: qr distinctio realis nō pueniit nisi enti reali. (Prīa rō.) ¶ zº. Que hūt ordinē realē / habēt relonē realē. Sz oia realr distincta habēt ordinē realē mutuū. ergo et relonez. Maior pz: qr ordo est relo. Minor probat: qr oia entia conueniūt in aliquo ordine ad pstituēdum vniuersuz. (Scda rō) ¶ 3º. Si in distinctis realiter posset eē realis relatio in vno extremo. et non in altero. maxime hoc esset in relatiuis tertij modi. Sed hoc est falsum. ergo. Maior pz 5. metaphy. tex. cō. zo. Minor pbatur triplr. (Tertia rō.) ¶ Primo. Omnis causa refertur realiter ad

effectũ:⁊ ecõtra.Sz obm est cã scie.g̊ referẽ ad eaz realr. Maior pz p Phm in textu.Minor probata est 3° de aia. tex.cõ.30.qꝛ phãtasma cõcurrit actiue ad spẽm itelligibilẽ.¶ 2°.Relatio scibilis ad sciam hz fundamẽtũ reale.g̊ est realis.ꝯñtia pz.Añs pbaẽ.Scibilitas ꝯuenit scibili p entitatẽ ipsi⁹:qꝛ vt dĩ.2.metaphy.tex.cõ.4.vnũqdqꝫ sicut est ens.ita est scibile.g̊ scibilitas conuenit scibili p fundam reale.¶ 3°.Transmutãs referẽ realr ad transmutatũ.Sz sensibile transmutat sensuz.ergo refertur ad ipsum realr.

Nota. Ad mutuã relõné realez tria regrũtur.

Respondeo quatuor ꝯnibus.Quarũ pma hec est. Ad mutuã relõnẽ realẽ regrunẽ tria. Primum est ꝙ vtrũqꝫ extremũ sit exñs.Scdm est ꝙ sint realr distĩcta.Tertiũ est ꝙ sint eiusdẽ ordinis.¶ Prima pars probaẽ:qꝛ(vt supra pbatũ fuit) entis ad nõ ens nõ põt esse relõ realis:cũ nullũ reale dependeat a nõ ente.relatio aũt depẽdet a termino:⁊ de hoc ibi satis dictum fuit. ¶ 2ª ps probaẽ.Si realitas extremorũ sufficeret ad mutuã relationẽ realẽ:sequiẽ ꝙ oẽ ꝯtinuũ referẽ realr ad qꝫlibet sui partẽ.Sed hoc est falsuz.ergo.Maior probaẽ:qꝛ totũ ꝯtinuũ ⁊ quelibet ei⁹ pars sunt quedã realitates.Minor probaẽ:qꝛ ex hoc sequiẽ ꝙ in cõtinuo eẽnt infinite relatiões:sz hoc est falsuz:qꝛ infinitas repugnat enti in actu. Probaẽ ꝯñtia:qꝛ in oi continuo sunt infinite ptes pporꝛtionales.ergo ꝯtinuũ refertur ad eas infinitis relõnibus:⁊ ipse econtra ad suũ totuz.¶ Diceẽ forte ꝙ referẽ ad illas ptes vnica relõne.¶ Sz ꝯ̈.Primo.qꝛ saltẽ quelz ps refertur distincta relõne ad totũ.Scdo:qꝛ vna relõ nõ põt terminari ad multas que sint distinctarũ rõnum.Sz relõnes partiũ ad totũ sunt diuersarũ rõnuz:qꝛ aliqua est sexqaltera:alia sexqtertia ⁊c̃.⁊ sic successiue.¶ Diceẽ forte/ꝙ sicut ptes sunt infinite in potẽtia ⁊ nõ actu:ita ⁊ he relõnes.Et si sic dicaẽ.habeo intẽtũ:qꝛ loquor de relõne actuali:⁊ dico ꝙ realitas extremorũ absqꝫ distõne reali/nõ sufficit ad actualẽ relõnẽ realẽ in vtroqꝫ extremo.¶ 3ª pars pbaẽ. Relatio realis ẽ relatio ꝯñs rẽ ex nã rei.g̊ extrema q̃ mutuo realr referũẽ eiusdẽ ordis sunt.i.ex nã sua adinuicẽ ordinata sunt:ita ꝙ sicut.a.ex se ordinaẽ ad.b.ita.b.ex se ordinaẽ ad.a.

Secunda cõclusio.

¶ 2ª ꝯclusio.Oẽs relõnes ꝯñtes quantitatem que sunt inter extrema realr distincta sunt relõnes reales in vtroqꝫ extremo.

Notãduz

¶ Ad cui⁹ euidẽtiã sciendũ est ꝙ cum quãtitas abstrahat ab oi mã sensibili.ipsa est eiusdẽ rõnis in oi quãto.Linea.n.in quocũqꝫ sit nihil est aliud qꝫ lõgitudo sine latitudine ⁊ pfunditate ⁊c̃.Probatur ista ꝯ̊.Nꝫ relatiões habẽt extrema realia:qꝛ omne quãtũ est reale:⁊ hñt ea realr distincta:qꝛ hoc poniẽ in ꝯ̊nc:⁊ sunt eiusdẽ ordinis.g̊ sunt reales.Pz ꝯñtia ex pma ꝯ̊ne:pz ẽt prima ⁊ 2ª pars añtis.Tertia vo probaẽ.Nam sicut ex nã sua linea bipedalis est dupla ad pedalem:ita pedalis ex nã sua est subdupla ad bipedalẽ:pz ꝯñtia.Añs probaẽ:qꝛ vt dictum fuit qꝫtitas in oibus est eiusdẽ rõnis.

Tertia ꝯ°

¶ 3ª ꝯ̊.Omnis relõ agẽtis ad passuz:⁊ pducẽtis ad pductũ est realis in vtroqꝫ extremo.excepta relõne primi motoris.Prima pars ꝯ̊nis probaẽ p Phm in hoc textu.⁊ pz rõne.Nã extrema sunt realia.⁊ realr distincta:⁊ eiusdẽ ordinis:qd declaro.Nam relatio effectus ⁊ passi ꝯuenit ei ex hoc/ꝙ pductũ siue motũ est ab agẽte:ois ẽt cã 2ª non mouet.nisi qꝛ moueẽ.ergo causa ⁊ effectus ꝯueniunt in rõne moti ⁊ fundãt relõnem: vt in hoc ꝯuenit.¶ P̃.Effectus ex eo ꝙ pductus est.ꝯsequitur pfectionẽ ⁊ bonitatẽ sui eẽ.ois ẽt causa scda ex hoc ꝙ agit ꝯsequiẽ quandã perfectionẽ:qꝛ per hoc assimilatur pmo motori.Et qꝛ hec pars ꝯ̊nis conueniẽter ab oibus est ꝯcessa.nõ me vltra extẽdo ad eius pbationẽ.

Nulla relõ pmi motoris ad creaturam est realis.

¶ Quantũ vo pertinet ad scdam partẽ eiusdẽ ꝯ̊nis declaro tres ppositiones.Quarũ pma est.Primus motor nõ referẽ ad aliquẽ eius effectũ aliqua relõne reali que ab eterno fuerit in pmo motore.Probaẽ:qꝛ vel talis relõ fuisset actualis vel potẽtialis.Nõ actualis.qꝛ nulla relõ actu est nisi eius terminus sit.Sz nullus effectus ab eterno erat.g̊ ⁊c̃.Non potentialis:qꝛ ois res:que pmo est in potẽtia ⁊ post transferẽ ad actũ acqrit aliquã pfectionẽ in esse.⁊ realr variaẽ ⁊ mutatur in suo eẽ.Sz nulla entitas in pmo motore acqrit eẽ aut variatur.g̊ nulla est potẽtialis.Minor pz.Maior est Cõmẽ.8.physi.cõ.penultimo.¶ 2ª ppõ.Primus motor nõ referẽ ad suũ effectũ eadẽ numero relõne reali que est in effectu:ita ꝙ talis relõ denominet effectũ itrinsece ⁊ pmã cãm extrinsece;probaẽ.¶ Primo.Qꝛ idẽ esset subm ⁊ terminus respectu eiusdẽ relõnis:qd falsuz est.cuz subm relõnis habeat oppositionẽ relatiuã ad terminũ ⁊ ecõuerso.Itẽ idẽ haberet oppositionẽ ad seipm:qd est ipoẽ.Cõsequentia probatur:quia si eadem est relatio qua creatura refertur ad deum,vt subiectum.⁊ qua deus refertur ad creaturã.vt terminus.sequiẽ ꝙ creatura sit subm illius relationis.inquãtũ referẽ ad deũ:⁊ ꝙ ipsa sit terminus eiusdẽ relõnis:inquãtum deus ꝯm eandẽ relationẽ referẽ ad ipsam.¶ 2° sequereẽ.ꝙ eadẽ eẽt rõ dependẽdi ⁊ terminãdi dependẽtiã:qd est falsuz.Consequẽtia probaẽ.Nã sequtur ꝙ inquãtũ terminus depẽdeat.naz referre nõ est aliud nisi qddã depẽdere dependẽtia relatiua.¶ 3° sequitur:ꝙ aliquid haberet formalr esse relatũ.qd tñ nõ haberet in se relationẽ formalr.Sz hoc est falsuz ⁊ impoẽ:qꝛ sicut nihil formalr põt esse albũ nisi habeat in se formalr albedinẽ.ita nihil videẽ posse esse formalr relatũ.nisi habeat in se formalr relõnez.Consequẽtia probaẽ:qꝛ si pm⁹ motor refertur ad effectũ suuz eadẽ numero relõne que est in effectu.tunc terminus relationis referẽ.⁊ p ꝯsequẽs hz esse relatum:qꝛ nihil aliud est referri qꝫ formalr esse relatuz:⁊ tamẽ nõ hz in se relationẽ inquãtum terminus:qꝛ sic esset subiectũ:qd est absurdũ.¶ 3ª ppositio.Prima causa refertur ad effectũ suuz tñ relõne rationis.Probaẽ.Prima cã refertur ad effectũ:⁊ nõ relatione reali que sit in ea:nec q̃ sit in effectu.igiẽ tñ relatiõe rõnis.Prima pars añtis pz:qꝛ causa diciẽ relatiue ad aliud.Scda pars pz ex duabus ppositionibus pmissis.¶ Quarta cõclusio.In relatiuis tertij modi nõ est mutua relatio realis.Probatur.Nꝫ relatiua nõ sunt necessario realr distincta.ergo nõ referunẽ mutua relatione reali.ꝯñtia patet.Añs probaẽ.Distinctio realis nõ cõuenit nisi enti reali.Sz alterum extremũ non semp est reale.Ens enim rõnis est scibile.alioquin nõ eẽt subm in logica:⁊ dato ꝙ nõ eẽt scibile/est saltẽ apphensibile.¶ 2°.Obiectũ scibile põt eẽ non existẽs.ergo nõ opz ꝙ referaẽ relõne reali.Consequẽtia pz ex dictis in prima ꝯclusione.Añs probaẽ.Scibile ꝯm id terminat relationẽ sciẽtie ⁊ sciam mensurat/ꝯm ꝙ peremptũ perimit eaz.Sz scibili destructo quo ad esse existẽtie non perimiẽ sciẽtia.ergo scibile nõ terminat relationẽ scie p suum actuale existere.Maior pz:qꝛ dicit Phs in pdicamẽtis.ꝙ scibili destructo destruiẽ scia.Sz nõ ecõtra.Minor pbaẽ:qꝛ Phs 7° metaphy.dicit.ꝙ ideo de singularib⁹ nõ est scia.qꝛ illis corruptis manet scientia:⁊ idẽ ibi ponit Cõmẽtator cõ.53. ¶ 3°.Scibile ⁊ sciẽtia nõ sunt eiusdẽ ordinis.g̊ nõ referuntur mutua relõne reali.Consequẽtia pz.ex 3ª parte prime ꝯclusionis.Añs probaẽ:qꝛ actio ad quã consequiẽ relatio sciẽtie ad scibile nõ cõuenit necessario scibili:qꝛ ipm scibile non hz intellectionẽ.¶ Et ꝯfirmatur:qꝛ sciẽtia depẽdet a scibili.nulla eniz sciẽtia est nisi alicuius scibilis.Aliquid tñ est scibile de quo non habetur scia.¶ 4°.Ad idem est Phs 5° metaphy.tex.cõ.20.dicẽs:ꝙ ideo scibile refertur ad sciẽtiam.non qꝛ in eo relatio sit.sz qꝛ sciẽtia refertur ad ipsum.Et idẽ confirmat Cõmentator cõ.20.dicẽs:ꝙ ideo itellectũ ⁊ sensatũ diciẽ relatiue:qꝛ illud qd diciẽ relatiuũ

per

per suam subam accidit ei:z qz intellectus est in sua suba: ex quo pz:q relatio qua aliquid dr scibile non cõuenit ei ẜm nãm suã:sed per intellectũ.i.vt hz esse obiectiuũ in intellectu.ergo hõ relatio est rõnis tm̃.¶ Et si arguit. Contra. Circũscripto oi opere intellectus adhuc scibile dr scibile.ergo relo qua dicit scibile nõ est rõnis tm̃.¶ Rñdet: q ↄñtia nõ valet:qz vt supra dictũ fuit:aliqua nomina relatiua dicuntur de rebus nullo itellectu considerante:z tñ possunt significare tm̃ respectu rationis.

Cardinal' alr soluit.

Ad argumenta respondet.¶ Ad primũ dr dupliciter:q distinctio põt accipi duob⁹ modis. Uno mõ positiue. alio mõ negatiue. Si positiue/sic dico/q non oia sunt distincta. paternitas eniz distinguit a filiatione nõ p aliquã distictionẽ que sit alia relatio a paternitate. Et ideo nõ distinguit positiue: sz tm̃ negatiue. s.qz paternitas nõ est filiatio. Nec plus requiritur ad talẽ distinctionẽ nisi q vnũ non sit aliud. negatio eniz est cã negationis: sicut affirmatio affirmationis. Dicit zº: q in quibusdã distinctio est relatio realis: puta dum vna quãtitas distinguit ab alia. ratio autez huius diuersitatis est: qz relatio põt fundari in quãtitate: nõ aũt in relatione.

Ad pmũ distinctio

Ad scdm ¶ Ad zm dicit p̃ q nõ oẽ ens est pars eẽntialis vniuersi. deus eniz nõ est pars vniuersi: sz est extra vniuersuz tãq̃ pncipiũ ei⁹. Singularia ẽt z corruptibilia nõ sunt partes eẽntiales vniuersi: qz aliqñ nõ erũt z vniuersuz erit. Partes aũt eẽntiales sunt itelligẽtie z corpora celestia: z elemẽta: z homo: qz oia hec habebũt perpetuitatẽ. ¶ Dicitur zº: q nõ iter oẽs hõ partes ẽ ordo p se. vna eni aia itellectiua nõ hz ordinẽ p se ad aliã. Nõ eni hz ordinẽ situalẽ: cũ eis nõ cõueniat situs: nec causalẽ: qz vna nõ est cã alterius nec perfectionalẽ: qz oẽs sunt eque pfecte: cũ sint sube eiusdem spẽi. ¶ Dicit 3º: q nõ sequit partes vniuersi cõueniũt in aliqua relone reali mutua. ergo ois relo vnius ad alteruz est realis in vtroq̃ extremo.

Ad tertiũ ¶ Ad 3m negat minor. Ad p̃mã probationẽ dicit q scibile vt est cã sciẽtie/refert realiter ad ipsam: nõ aũt vt scibile est. Naz intell's per habituz qui est scientia elicit intellectionẽ terminatã ad scibile/ad quam intellectionem consequitur relatio realis tam in intellectiõe q̃z in sciẽtia q̃z in itellectu. Scibile xo qõ terminat hunc respectũ refert solum ẜm rõnẽ: qz nõ aliter refertur. nisi qz apphendit vt terminãs illã relationẽ realem. z ideo concipitur cõceptu relatiuo z cõparatiuo. ¶ Ad zam negat añs: qz hec relatio. de qua locuti sumus. nõ cõuenit scibili per aliquã entitatẽ que in eo sit. sed p opus ratiõis. Et cũ dr/q est scibile p suã entitatẽ/accipit ibi scibile non formalr. Est eniz scibile formalr solũ per scibilitatẽ: sz accipitur pro eo p qõ ipm scibile põt esse motiuũ itelligendi z causatiuũ spẽi: z vt sic refert realr.

Nota. ¶ Ad 3am dicit: q sensibile duplr refert ad sensum. Uno modo vt est imutatiuuz sensus. z vt causat sui similitudinez in eo: z sic refert realr relone secũdi modi tanq̃ agẽs ad passiuz. Alio modo accipitur vt terminat sensationez. z sic refert tm̃ relatione rõnis: sicut pcise de scibili z sciẽtia dictum est.

¶ Utrum relatiuũ ẜm dici terminet relationem per absolutum aut relationem. Questio.XXX.

Queritur 30. An in relatiuis tertij modi/correlatiuuz terminet relationẽ per suã entitatẽ absolutam: aut per relonez que sibi cõuenit. Et arguitur q sic per absolutum. ¶ Primo. qz Phs in lrã dicit: q scibile ideo pcise refert. qz sciẽtia refert ad ipsuz. ergo in scibili nulla relatio est per quã terminet relationẽ sciẽtie ad ipm: sed caz terminat per suã entitatẽ absolutã.

Pria rõ.

Scda rõ ¶ zº. Act⁹ p suuz absolutũ terminat relationẽ potẽtie ad actum. ergo nõ p relationẽ: ↄñtia pz. Añs probat: qz actus est p̃or potẽtia diffinitiõe. vt dr. 9. metaphysi. ergo si terminaret relationẽ potẽtie per relationẽ. tũc ẽt potẽtia poneret in diffinitione actus: z per consequẽs actus nõ esset prior potẽtia diffõne.

Tertia rõ. ¶ 3º. Termin⁹ relonis inquãtũ hõ est prior ipsa. Sed inquantũ est relatiuũ nõ est prius suo correlatiuo. g̃ non inquãtũ est relatiuũ terminat relationẽ. Maior pz: qz vt sic ponitur in eius diffinitione. Minor ẽt pz: qz relatiua vt sic sunt simul natura z itellectu.

Quarta ratio. ¶ 4º. Nullo itellectu considerante scibile terminat relationem sciẽtie: qz adhuc scibile est. ergo vt eam terminat/nõ habet aliquã relationẽ. sed per suaz entitatẽ absolutam.

Respondeo. Et p̃us p̃mitto quedã. Scdo dicetur ad quesituz. ¶ Quantũ ad primuz:

Nõam p̃m sciẽdum est p̃mo q relatiuorũ quedã sunt relatiua per se: quedã per accidẽs.

Relatiuũ p accñs. ¶ Relatiua p accidẽs sunt qbus accidit relatio. vt homo sor. zc. quib⁹ accidit eẽ patrẽ vel filiũ z hõ. vt dicit Cõmẽ. 5. metaphysice. cõ. zo. in fine.

Relatiuũ per se. ¶ Relatiua p se sunt ea que p se referunt: z hec sunt que in suo formali significato iportant aliquẽ respectũ. vt Pater/Fili⁹/Sciẽtia/simile z hõ. ¶ Relatiuoruz autẽ p se: quedã sunt relatiua ẜm esse: z quedam ẜm dici.

Relatiua ẜm esse. ¶ Relatiua ẜm esse sunt que tm̃ relationẽ significãt: siue talis relatio sit realis siue rõnis tm̃: vt pater/fili⁹/genus/spẽs zc. Naz sicut albũ significat tm̃ albedinẽ. vt probabit. 7. hui⁹. sic pr̃ dicit tm̃ paternitatẽ: sz cõnotet subm.

Relatiua ẜm dici. ¶ Relatiua ẜz dici sunt que pncipalr z in recto significãt tm̃ rẽ absolutam: sed in obliquo z cõnotatiue dicunt respectũ. significãt enim rẽ absolutam sub respectu z hõ sunt/Sciẽtia/Sensus/Potẽtia/z multa hõ.

Nõm 2m ¶ Sciẽdum zº: q relatio nõ solum põt significari nomine relatiuo: sed ẽt nomine absoluto. Forma eniz absoluta põt significari nomine absoluto. puta hũanitas hoc nomine homo. Aliquãdo ẽt id qõ abstrahit ab absoluto z respectiuo significat nomine absoluto vt ens. Aliquãdo forma relatiua significat nomine respectiuo: vt paternitas/hoc nomine pater. Aliquãdo ẽt significat nomie absoluto: vt cum dr q p̃nitas est ens. Aliquãdo econtra. entitas absoluta significat nomine respectiuo: vt cũ dicit q calor est potẽtia calefactiua: z hec vltima sunt ea que dicuntur relatiua ẜm dici.

Prima cõclusio. Quantum ad zm hec est p̃ma ↄclusio. In relatiuis tertij modi est relatio mutua: ita q non solũ mensuratũ refertur ad mensurã. sed etiaz mensura ad mensuratũ. puta nõ solũ scia ad scibile. sz ẽt scibile ad sciaz. Probat. ¶ Primo. In oi relatiuo est relo. Sz scibile est correlatiuũ scie. ergo ei ↄuenit relo. Minor pz. Maior pbatur. Nihil denominat formalr tale/nisi p aliquam formã. g̃ nihil denominat formalr scibile nisi p relonẽ scibilitatis. Consequẽtia pz. z añs ex rõne denoiationis. ¶ zº. Omnis denominatio obiecti a potẽtia vel ab habitu. aut actu potẽtie est p aliquẽ respectũ: sz scibile denominat scibile a sciẽtia que est habitus itellectus. ergo nõ denominatur scibile nisi per respectum. Minor patet. ex terminis. Maior est Phi. z. de aia vbi dicit: q visibilitas conuenit colori p se: z est relo coloris ad visum.

T. cõ. 66. ¶ 3º. nulla res significat nomine relatiuo. nisi mediãte relatiuo cõceptu. Sz scibile nominat. Et hoc noie scibile: qõ est nomẽ relatiuũ. vt pbatuz est. Et pz rõne: qz dr ad aliud: cum oẽ scibile sit aliqua scia scibile. g̃ hoc nõ cõuenit ei nisi mediãte conceptu relatiuo.

Scda ↄº. ¶ zª cõclusio. Scibile nõ denominat scibile p relationẽ realẽ que est in sciẽtia. Probat. ¶ Primo. Ea que sunt alterius rõnis in esse relatiuo/nõ sunt eadẽ relatio numero. Sz relo scie z scibilis sunt alterius rõnis. g̃ non sunt eadẽ numero. Maior pz. Minor probat: quia si essent eiusdẽ rõnis. tunc scia posset denominari scibilis. vt scia est: qõ apparet falsuz. ¶ zº. Relones opposite nõ p̃nt

eē in eodē fundamēto. Sȝ relō scie ⁊ scibilis sūt opposite: qꝛ sunt inter extrema opposita relatiue. ergo ⁊c. Minor pȝ. Maior probat̄: lȝ enim aliqs possit eē pater ⁊ filius. nō tñ hȝ paternitatē ⁊ filiationē que sint opposite: qꝛ paternitas patris nō opponit̄ nisi filiatiōi que est in filio quē genuit. ¶ 3°. Si eadē relō que est in scia denominaret scibile esse scibile. ⁊ sciam eē sciam. seqtur ꝙ ipsa haberet duas rōnes formales. Sȝ h̄ est falsuȝ. ergo. Pȝ ꝯñtia: qꝛ scia ⁊ scibile non sunt eiusdē rōnis: aliogn scibile esset scia. Minor probat̄. Relō que est in scia, est alicuiꝰ spēi spālissime. ergo nō pōt diuidi in plures rōnes formales. Consequētia pȝ: qꝛ spēs spālissima nō diuidit̄ p dr̄ias formales: aliogn eēt genꝰ. Añs probat̄: qꝛ scia de aīa est eiusdē rōnis in quolȝ hūano itellectu. ⁊ p ꝯñs relō eiꝰ ad suū obm est eiusdē rōnis in oibꝰ.

Tertia ꝯ° ¶ 3ª ꝯ. Mēsura refertur ad mensuratū tm̄ relōne rōnis. Probat̄. Mensura refert̄ ad mensuratū. vt pȝ p p̄maȝ ꝯ-nē: ⁊ nō refert̄ relōne que sit in mensurato. vt pȝ p 2ᵃᵐ ꝯ-nē: nec refert̄ relōne reali que sit in ipsa vt probatū fuit p̄cedēti qōne. ꝯne 4ª. ergo refert̄ tm̄ relōne rōnis. ¶ Confirmat̄ per Auicē. 3. meta. caplo. 8. ponētē hōꝰ respectꝰ rōnis. Dr̄ aūt referri tm̄ rōne. qꝛ scibile nō ordinat̄ ex nā sua ad sciaȝ. pōt enim aliqd eē scibile de quo nulla scia est: sicut q̄dratura circuli. vt dr̄ in p̄dicamētis: ⁊ ideo nō ꝯuenit ei relatio nisi vt hȝ eē obiectiuū in itellectu apprehēdēte ipsuȝ scibile: vt terminat vel vt est aptū termiare relōnē scie ad se.

Q̄uō scia ad scibile dicatur. ¶ Et lȝ sepe sup̄ dictū sit q̄uō scia refert̄ ad scibile. Iterū istud magis explico, ⁊ p̄mitto vnū. s. ꝙ idē pōt esse fundamētū relōnū alteriꝰ ⁊ alteriꝰ rōnis. Nā in eadē albedine fundat̄ similitudo ⁊ dissimilitudo, ⁊ distictio ⁊ idētitas.

Intellcō ē duplex notitia. Nota. ¶ Dico igit̄ ꝙ aliqua notitia intellēs est simplex: ⁊ aliqua est notitia cōplexa. Per notitiā simplicē repsentatur natura cōis siue sit siue nō sit. Spēs enim lapidis ꝯseruat̄ in itellectu. ēt oī lapide corrupto. Hōꝰ aūt notitia refert̄ ad reȝ duplici relōne. s. relōne p̄ducti ad producens. siue effectꝰ ad cāȝ: ⁊ hec relō est realis. nec ꝯuenit huic notitie nisi q̄diū phātasma est a quo cāta fuit. Refert̄ ēt relōne mensurati ad mensuraȝ: qꝛ hec notitia dr̄ eē vera si ita repsentat nām. sicut ipsa nata est repsentari. Et hec relō est rationis tm̄. Unde oī lapide corrupto adhuc spēs lapidis est signū repsentās nāȝ lapidis.

Notitia cōplexa ē duplex. ¶ Uñ est duplex notitia cōplexa. Quedā enim terminat̄ ad exñtiam rei. s. illa p quā cognosco lapidē eē. Et qꝛ spēs cōplexoꝝ nō sunt causate a rebꝰ. sed ab itellectu. vt p̄bauimus 3° de aīa. ideo hec notitia vt sic refert̄ realr̄ ad itellectū. sicut effectꝰ ad cām. Si aūt cōparetur ad rē. vt existēs est sicut signū ad significatū. sic refertur relōne reali. quādiu res est: qꝛ extrema sunt realia ⁊ realr̄ distincta ⁊ scia depēdet ab obiecto: qꝛ scia de hoc esse nō pōt nisi res sit. Uariata enim exñtia rei variat̄ hōꝰ relatio: qꝛ scia p̄us erat ꝯformis obto, ⁊ nō nunc: ⁊ p̄us erat vera notitia ⁊ nunc est falsa. Alia est notitia complexa que terminat̄ ad scibile cōplexū: cuius p̄dicata necessario cōueniūt subto. puta notitia qua scio hominē eē animal ⁊ eē risibile: ⁊ triangulū habere tres ⁊c. ⁊ hec refert̄ ad scibile tm̄ relōne rationis: qꝛ pōt esse etiā si obiectū non sit in rerū natura. Et si querat̄ q̄uō insurgat hec relatio in sciētia. ¶ Dicit̄ ꝙ hoc est: qꝛ intellēs p habitū elicit intellectionē que terminat̄ ad scibile. ⁊ ideo si intelligatur sicut est. habet ipsa scientia ⁊ actus eius conformitatē quandā ad scibile, que conformitas est relatio realis in scientia.

Ad p̄mū **Ad argumenta** respondet̄. Ad p̄mū dr̄: ꝙ intētio Phi nō est quin scibili conueniat relō. vt pȝ ex textu eius: ⁊ ex lr̄a Auer. cōm. 20. circa mediū: sȝ dicit ꝙ in hōꝰ relatiuis tertij modi. alterū refert̄ formalr̄ relōne que in eo est. alterū ꝯo dicit̄ relatiuū: non qꝛ referat̄ relōne que sit in eo. sed solū qꝛ cōcipit̄ cōceptu relatiuo in ordine ad aliud relatiuuȝ: qd̄ in obliquo de eo p̄dicatur. Scibile enim dr̄ relatiuū: qꝛ cōcipitur esse scibile aliqua scia. ¶ Ad 2ᵐ dr̄: ꝙ potētia ⁊ actus sunt relatiua ꝫ dici: sicut ēt scia ⁊ scibile. Et ideo potē est: ꝙ poᵃ diffiniatur p illud absolutū qd̄ est actus. ¶ Dr̄ 2°: ꝙ terminꝰ relōnis si p̄prie loquamur de termino, est qd absolutū. Filius enim terminat paternitatē ⁊ nō filiatio: sed dico ꝙ tale absolutū nunq̄ terminaret relationē nisi ei conueniret aliqua alia relatio vel rei vel rōnis: ⁊ ita relatio potentie terminat̄ ad absolutū: qd̄ est actus. sed hoc absolutū nō posset eā terminare nisi poneret̄ in eo aliqs respectus saltē rōnis. ¶ Ad formā argumēti ꝯcedit̄ p̄ma ꝯñtia. Et pȝ ꝙ eiꝰ p̄bō nihil cōcludit ꝯ hanc declarationē. ¶ Ad 3ᵐ negatur maior. In relatiuis. n. sufficit ꝙ diffiniēs nō sit posteriꝰ diffinito: sed sit simul nā ⁊ itellectu cū ipso diffinito. Absolutū enim qd̄ est terminꝰ relōnis, est qd̄ prius relōne ꝫ se. sȝ nō vt est terminꝰ. qꝛ nō est terminꝰ nisi duȝ hȝ aliquē respectū vel rei vel rōnis: ⁊ vt sic diffinit. ¶ Ad 4ᵐ ꝯcedit̄ añs ⁊ ꝯñtia: qꝛ nihil aliud cōcludit nisi ꝙ nulla relō est scibilis rō terminādi relōnē sciētie: sȝ cum hoc stat ꝙ scibile eo ipso qd̄ terminat relationē sciētie est relatiuū p relationē que est in itellectu: qꝛ istud tale terminās nūq̄ denominabit̄ scibile nisi p̄us cōcipiat̄ cōparatiue ad sciam: cuius est terminꝰ.

¶ Utrū relō possit imediate fundari in suba. Qō. XXXI.

Queritur 31. Utrū relō possit imediate fundari super subam. Et videtur ꝙ nō. ¶ Primo. Relō est idē cum fundamēto. Sed nulla relō est idē cū suba. ergo nulla imediate fundat̄ super subaȝ. Maior pȝ ex p̄batis supra. Minor probat̄. Nullū accñs est suba. Sed ōis relō p̄dicamētalis est accñs. ergo nulla est suba. ¶ 2°. Relō fundat̄ tm̄ sup quantitatē ⁊ super potentiā actiuā ⁊ passiuā, ⁊ sup mensura ⁊ mensuratū. ergo nō fundat̄ super subaȝ. Pȝ ꝯñtia: qꝛ suba nullū istoꝝ est: cū nō sit quātitas: nec actio: nec passio. Añs est Phi. 5. metphysi. ¶ 3°. Seqtur ꝙ vnio māe ad formā imediate fundet̄ sup māȝ. Sȝ hoc est falsuȝ. ergo. Pȝ ꝯñtia: qꝛ vnio est relatio. Falsitas ꝯñtis probat̄: qꝛ tunc forme aduenirent enti in actu. ¶ Et si dicat̄ ꝙ vnio fundat̄ in toto cōposito. ¶ Cōtra. qꝛ vnio nō fundat̄ nisi in eo qd̄ est vnitū alteri. Sȝ cōpositum nō est alteri vnitū. mā aūt est vnita forme. ¶ 4°. Id qd̄ p̄supponit alia accñtia non imediate fundat̄ in mā: sed relatio est hōꝰ ⁊c. Maior pȝ. Minor est S. Tho. 3. phy sicorū. Et ꝯfirmatur: qꝛ Cōmentator p̄mo de suba orbis dicit ꝙ quātitas interminata aduenit materie.

Respondeo. In ista qōne faciā duo. Primo dicetur ad q̄sitū. Scdō declarabit̄ vnuȝ dubiū. ¶ Quantū ad primū dico ꝙ necesse est ponere aliquā relōnē imediate fūdari sup subaȝ. Qd̄ p̄bat̄. ¶ Primo sic. Distō realis est relō realis. Sȝ suba remoto oī accidēte, adhuc est disticta ab alia. puta hō a lapide. ergo aliq̄ relatio fundat̄ imediate in suba. Maior pȝ: qꝛ sicut distictio est relō. ita distō realis est relō realis. Minor ēt pȝ ex se: qꝛ distō eētialis nō est p aliqd̄ accidēs rei disticte. ¶ 2°. Non minꝰ eq̄litas ⁊ ineq̄litas pfectionis sunt relōnes q̄ eq̄litas ⁊ ineq̄litas in quātitatibꝰ. Sed scd̄e sunt reales relationes. ergo ⁊ p̄me. Maior est nota: qꝛ nō apparet maior ratio hic q̄ ibi. Minor est Phi. 5. meta. Tunc vltra arguit̄. Equalitas ⁊ ineq̄litas pfectiōis reperiunt̄ in substātijs: qꝛ oī accñte secluso: homo est pfectior asino. ergo relō realis fundatur imediate sup subam. ¶ 3°. Ōis silitudo est formalr̄ relō: qꝛ nihil est simile sibi. sed alteri. sȝ suba vna est similis alteri. ergo relō realis similitudinis imediate fundatur in suba. ¶ Et confirmatur: qꝛ non minus Sor. ⁊ Pla. sunt similes q̄ duo accidētia inter se. ergo fundatur relationeȝ realem.

realē. ¶ 4°. Dum ignis generat ignē. gñatio pus nã termi
naẽ ad subam q̄ ad accidētia. & etiã q̄ ad subaz / vt est sub
accidētibus. ğ in illo priori relo effectus fundaẽ sup subaz.
Aũs pz: qz suba est prior accidente nã: gnõne / & diffõne. 7. (T. c. 6. 4.)
metaphysice. Pz ɔsequētia: qz in illo priori suba ignis est q
dã effectus. ¶ 5°. Forma subalis bz seipsaz dependet a sua
cã agente. Sed dependētia realis est relo realis. ğ. Minor
pz: qz dependēs dr ad aliud. Maior pz: qz si circuscribaẽ
oē accidēs adhuc talis forma est depēdēs. ¶ Cõfirmatur:
qz Auicēna. 3. metaphy. cap. 10. dicit: q aliqua relo accidit
qualitati / & aliqua quãtitati. & aliqua substantie.

Quantum ad zm dubitatio est: an hõ relo fundata in suba sit in genere relonis. Qõ dico. qz
cum ens finitũ extra aiaz / imediate diuidaẽ in suba & acci
dēs: siue in ens per se: & ens in alio qõ est accidēs. & postea
accidēs diuidaẽ in noue gña accidentiũ / statim apparet q
ois relo predicamētalis sit accidēs. ¶ Et ideo circa hoc q
dã dicunt tales relones fundatas in suba nõ esse in predi
camento. sed esse transcēdētes. & hoc asserũt ēt illi / qui pu
tant relationē distingui a fundamēto. Qõ pbaẽ: lz ipsi nõ
multũ probent. tamē põt pbari multiplr. ¶ Prio. Aucto
ritate Auicenne. 3. metaphy. cap. p. vbi sic ait. Dicã ergo q
in pncipio logice cognouisti decē qdditates decē predica
mentoz. ideo nõ dubitas q illud qõ est ex eis ad aliqd. in
quãtũ est ad aliqd. est res accidēs alicui necessario. ¶ 2°.
Magis distinguiẽ relo a substãtia / q̄ quãtitas & qualitas a
suba. Sed quãtitas & qualitas. que sunt in genere. sunt acci
dētia. ergo & ois relatio predicamētalis est accidens. ¶ 3°.
Ois forma pprie denominãs aliqõ subm est accidēs eius.
Sed relo pprie denominat subam. ergo relo est accidens.
Maior pz: qz predicatio denominatiua distinguiẽ ab eēn
tiali & ab idētica. Minor pz: qz substãtia denominaẽ disti
cta a distinctione. Et hãc opionē multi sequunẽ. ¶ Mihi
tñ nõ esse aliqõ incõueniēs videẽ dicere q hõ relones sint
in genere relationis. Qõ pbatur. Quia iste relones sunt in
aliquo genere. ergo sunt in genere relonis. Cõsequētia pz:
qz cum nõ sint res absolute / nõ apparet in quo alio genere
possint esse nisi in genere relationis. Nisi forte qs dicat eē
aliud predicamentuz preter illa. 10. que posuit phs: in quo
be relationes ponanẽ. Antecedēs pbaẽ. Iste relones sunt
reales & bñt esse distinctũ / & sunt entitates finite: & nõ dicũt
aggregatũ per accidēs. ergo sunt in aliquo genere. Cõseque
tia pz: qz nihil aliud requiriẽ ad rem genericã: & si est quid
aliud deẽ illud. Antecedēs etiã de se pz omni intelligenti.
¶ 2°. Non apparet aliqua ratio. quare potius distinctio
duarũ quantitatuz sit relatio generica q̄ distinctio subaz.
Sed pma est in genere relationis vt cõcediẽ. ergo & scda.
Minor pz. Maior pbaẽ. Si esset aliqua rõ presertiz hec
esset: quia distinctio quantitatũ est accidēs. & nõ distinctio
substantiaz. Sed hoc nõ ipedit. ergo &c. Maior pz p eos
qui tenēt oppositũ. Minor pbaẽ. Quia phs 5° metaphy. (T. c. 14.)
& 6. diuidens / ens in decez genera / nõ diuidit ipsuz imedia
te in substantiã. & accidēs. sed imediate diuidit ens in sub
stantiaz / Quãtitatē / Qualitatē / Ad aliquid & huiõ: nec ali
cubi inueniẽ pus diuisisse ens in subaz & accidens. Unde
ēt Cõmētator. 10. metaphy. dicit. q ens imediate signat. qõ
est in vnoquoqz predicamētoz. ¶ 3°. Dum diciẽ: q iste re
lationes nõ sunt in genere relationis. aut accipiunẽ ipse re
lationes precise pro entitate que diciẽ relatio. aut pro ipsa
re. vt stat sub conceptu relatiuo. Si primũ. tunc etiaz equa
litas & similitudo non sunt in genere relationis. sed quan
titatis & qualitatis: quia illa entitas que diciẽ equalitas ni
bil est aliud q̄ quantitas. Si secundum / nulla apparet ra
tio: quare magis hec res que est quantitas sit in genere re
lationis. vt accipitur relatiue / q̄ hec res que est substantia.

(Margin notes, left column: Rñsqd re latio fũda ta ĩ suba sit ĩ gñe relonis. — Op. quo rundam. — Op. pba. — Mõ relo ne fũdate in sba sint in pñto re lationis.)

Cum eniz precisa rõ: quare dr relo sit. qz cõcipiẽ in ɔceptu
relatiuo. cõstat q hec rõ. ita ɔuenit sube sicut quãtitati.

Ad argumenta rñdeẽ. Ad pm negatur minor in predicatione idētica: illa enim
res que est relo: põt ēt esse suba: lz nõ sit substãtia formalr. (Ad pmũ)
Ad pbationē negaẽ minor. Accidit eniz reloni q sit idem
substãtie vel accidēti. ¶ Ad zm negaẽ maior si accipiatur (Ad scdm)
quãtitas & actio & passio precise p eo qõ est de gñe coz: sed
intētio eiº est dicere / q nihil fundat relonē nisi vel sit qñti
tas aut actio & passio. Uel saltē induat aliquã rõnem actio
nis & passionis / aut quãtitatis. Et hoc mõ distinctio duaruz
subaz fundaẽ in eis: vt bñt rõnē numeri saltē trãscēdētis.
idest inquãtũ sunt due: & silitudo fundaẽ in eis inqñtuz ali
quã vnitatē babēt: & relo fundaẽ in mã inquãtũ est potētia
passiua. ¶ Ad 3m negaẽ minor. Ad pbationē negaẽ ɔñtia: (Ad tertiũ)
qz vnio mãe ad formam est ipsamet mã vnita. & ideo sicut
mã est pura potētia ita & vnio. Dico zº q si etiã vnio esset
res addita mãe adhuc nõ sequiẽ id qõ inferẽ: qz pus est bz
rõnē formã esse in mã q̄ mãm esse vnitaz: & q̄ mã dicatur
vnio. Cuius rõ est: qz relo psupponit extrema cũ ab eis de
pendeat. Extremũ aũt huius relonis est forma: & iõ pus in
telligiẽ mãm & formã esse. q̄ q dicaẽ ea esse vnita. Rñsio
nez Xo que ibi posita est nõ admitto. ¶ Ad 4m. Dr q susti (Ad qrtũ)
nendo hõ relonē nõ esse in gñe relonis facile rñdeẽ q. S.
Tho. intelligiẽ de relonibº que sunt in gñe. Tenēdo aũt q
sint in pdicamēto. sicut teneo disputatiue. lz non assertiue. (Limitat se doctor.)
Dr q. S. Tho. ibi loquiẽ de relonibus que fundanẽ in eo
qõ vere est quãtitas / aut potētia actiua vel passiua de scda
spe qualitatis. hõ. n. sunt accñtia. & nec iõ pintelliguntẽ relo
nibus quas fundãt. Dico pterea q relo nõ psupponit acci
dentia absoluta: sicut vna res supponit aliam rem / cuz sint
eadē res: sed sicut res sub cõceptu relatiuo presupponit se
ipsaz sub ɔceptu absoluto. tota ğ rõ q̄re dicaẽ q relo suppo
nit alia accñtia. hec est quã diximus. Et relonis rõ saluatur
in relationibus fundatis sup substantiaz: qz substãtia vt est
qd absolutũ presupponiẽ sibiipsi. vt est relatio.

¶ Utrum relationes distinguantur ex pluralitate fundamenti. Questio. XXXII.

Queritur 3zº. An distinctio relonũ sumatur ex pluralitate fundamenti
vel ex pluralitate termioz. Et arguiẽ q distin
guanẽ ex terminis. puta q in quolibet pře tot
sint paternitates / quot filij. ¶ Primo. Ex inde
pendēte nõ põt fieri dependētia sine sui mutatione. Sed (Prĩs rõ.)
Socra. bñs. b. filiũ / & gñaturus. d. postq̄ genuerit. d. erit de
pendens ad ipz ad quē pus nõ erat depēdēs. ğ acqsiuit no
uaz pñitatē. ¶ zº. Una via nõ põt esse / nisi tñ iter duos
terminos. Sed relo est quasi via inter extrema. ğ non põt (Scda rõ.)
esse nisi inter duo: & p ɔñs nõ põt idē correlatiuum referri
ad plura relatiua vnica relone. Maior est phi. 3. phy. ¶ 3º. (Tertia rõ.)
Quelz relo est singularis ex se. ğ nõ bz singularitatē & disti
ctionem ex fundamēto. Pz ɔñtia. Aũs pbaẽ. In oi gñe est
inuenire supremũ illius gñis. ğ & pprĩũ eiº idiuiduũ ex se.
¶ 4º. In essentialr ordinatis cum vnitate poris / põt stare
pluralitas posterioris. si nõ sit adequatũ illi pori. Sed fun (Quarta ratio.)
damētũ & relo sunt essentialr ordinata: & fundamētũ est na
turalr pus relone. ğ cũ vnitate fundamenti stat pluralitas
relonis. ¶ 5º. Relo per pus respicit terminũ q̄ fundamē
tum. ğ in illo pori est distincta per terminũ & nõ p funda (Quita rõ.)
mentũ. ɔñtia pz. Aũs pbaẽ. In quocũqz signo aliqua dña
diuisiua gñis ɔstituit aliqd. in eodē alia dña ɔstituit aliud.
Sed absolutũ & respectiuũ sunt dñe entis. ergo in quocũqz
signo absolutũ est ad se. relatiuuz est ad aliud. Sed omne
accidens absolutũ prius est ad se q̄ sit in subo. ergo relatio
prius est ad aliud q̄ sit in fundamēto. ¶ Cõfirmaẽ: qz ter

minus poniť in diffõne relonis in pmo mõ dicẽdi p se. fundamentũ aũt poniť tñ in scdo mõ. ¶ Sexto. Paternitas qua pr referť ad vnũ filiũ/põt manere corrupta pñitate q̃ referť ad aliũ. g̃ hec ⁊ illa pñitas nõ sunt eadem. ꝯñtia pz. Añs pbať: posito q vnus filius moriať ⁊ alius nõ. ¶ Septimo. Plurificato respectu plurificať relo/cũ respectus sit formalr relo. Sed plurificatis terminis/plurificanť respectus: vt dicit expresse. S. Tho. in plerisq3 locis. g̃ ⁊c.

Sexta rõ

Septima ratio.

Respondetur tribus ꝯclonibus. Quarũ pma hec est. Formalis distinctio relationuz sumiť ex terminis. Probať. ¶ Primo ab eo sumiť formalis distinctio alicuius/qd poniť in eius diffõne tanq̃ dñiaz. sed terminus est hõ. g̃. Maior pz: qr dñia est cã distinctionis formalis. vt dicit Porphyrius. Minor ẽt pz. Nã pñitas est relo patris ad filiũ. ¶ Scdo. Idem est pn^m formale ꝯstitutiuũ ⁊ distinctiuũ. Sed terminus est formale cõstitutiuũ relonis. g̃ est pn^m distinctiuũ relonis. Maior pz: qr ab eo res hz distõné a quo hz esse. Minor ẽt pz: qr terminus poniť in diffõne relonis. ¶ Tertio. Ab eo relatio hz distinctioné. quo posito poniť distinctio. ⁊ quo remoto remoueť. Sed posito termino poniť distinctio: ⁊ remoto termino remoueť distinctio. g̃ ⁊c. Maior pz. Minor pbať. Nã si hõ pducat hoiez ⁊ vermẽ: hõ duabus relonibus referť ad hominẽ ⁊ vermẽ: ⁊ iste due relones sunt distincte: qr respectu hois geniti vocať pater. ita q per pñitaté referť ad hoiez genitũ: respcũ aũt vermis hz reloné pducẽtis ad pductũ. Pz aũt q positis istis terminis poniť relo. ⁊ remotis ipsis remoueť. Quia aũt hõ ⁊ vermis distinguunť specie: ideo ipse relones specie distinguunť. qr si essent idẽ specie. vnica relone referenť ad vtrũq3 illoꝝ. ¶ Quarto. Multiplicato cõceptu qdditatiuo/multiplicať ⁊ id cuius est ꝯcept^o. Sz termin^o est õ ꝯceptu qdditatiuo relonis. g̃ mltiplicatis termis multiplicať relo. Maior pz. Nã multiplicato aiali multiplicať hõ vel asinus: ⁊ sic de alys. ¶ Scda ꝯ. Formalis distinctio relonũ est aliqd intrinsecũ ipsis relonib^o. Probatur. ¶ Primo. Diuersoꝝ generũ/diuerse sunt spẽs ⁊ differentie. Itẽ predicamẽta sunt impermixta. vt dicit Phs p posterioꝝ. ergo quelz species relonis hz ppriã dñiaz intrinsecã ⁊ ꝯstitutiuã. Cõfirmať: qr dñia ⁊ genus ⁊ spẽs dicũt eãdez entitaté. vt dicit Phs. 7. metaphy. Sed terminus non est eadẽ entitas cũ relone. ergo non est eius differẽtia cõstitutiua. ¶ Scdo. Cui competit id qd maius est. cõpetit etiã illud qd minus est. maxie si minus cõtineať in maiori. Sz distinctio specifica cõtineť in distinctione generica: qr quecũq3 differunt genere. differũt ẽt specie. ergo que habent ex se distinctioné genericã. habẽt ẽt pprias differẽtias. Sz relatio ex se distinguiť generice ab oibus predicamẽtis. vt dicit Cõmẽtator. 3. metaphy. cõmẽ. 10. ⁊. 8. metaphysi. cõ. 16. g̃ in genere relonis. ⁊ in qualz eius spe/sunt pprie differentie distinctiue. ¶ Tertio. Nulla res distinguiť formalr p aliqd extrinsecũ ab ea. Sz terminus est extrinsecus a relone. ergo nõ distinguiť formalr per terminũ. sed per aliqd intrinsecũ sibi formalr. Maior pz: qr distinctio formalis vniuscuiusq3 est per ppriã eius realitaté. ¶ Quarto. In quacũq3 nã repiť id qd est mãle illi nãe. reperiť ẽt id qd est formale. Sed reloni ꝯuenit ꝯceptus generalissimus q est quasi generalis ⁊ potẽtialis. ergo ẽt ei cõueniunt ppry cõcept^o differentiales ⁊ specifici q sunt formales. Minor pz. Maior est Cõmẽtatoris. 2. de aia. cõ. 60. Et ita pz q quelz spẽs relationis hz ppriã dñiaz/per quã cõstituiť ⁊ distinguiť formalr a qualibet alia spe. Nec ista ꝯclo est opposita pme ꝯcloni: qr aliõ est dicere q dñie relonũ sumanť ex terminis. ⁊ aliõ est dicere q terminĩ sint dñie relationũ. Primũ. n. est veꝝ: ⁊ 2^m est falsuz. Nã sicut motus habet spẽm a termino. A calore enim inquantum est qualitas habet calefactio q sit alteratio. ⁊ ab eodẽ inqñtũ est calor/hz q sit talis alteratio. s. calefactio. ita ⁊ relatio hz a termio suã ppriã dñiaz/que differentia est intrinseca reloni. ¶ Sed ꝯtra has cõclusiones arguiť. Primo similitudo ⁊ dissimilitudo possunt habere eundẽ terminũ. g̃ formalis distinctio relationũ nõ est ex distinctione terminoꝝ. ꝯñtia pz. Añs pbať: quia. b. albuz est simile. a. albo: ⁊. c. nigrũ est dissimile eidẽ. a. albo. Scdo. Paternitas ⁊ maternitas sunt relationes diuersaꝝ rõnũ vt pz: sed possunt habere eundẽ terminũ. s. eundẽ filiũ cuius iste est pater ⁊ illa est mater. g̃ ⁊c. ¶ Rñdeo simul ad vtrãq3 rõné q distinctio relationũ nõ est ex mãli. sed ex formali distinctione terminoꝝ: ⁊ iõ qr. a. alio mõ cõcipiť ⁊ sub alia rõne vt cõparať ad. b. q̃ vt cõparať ad. c. ideo vt sic potest ab eo sumi distinctio inter. b. ⁊. c. Et silr filius vt est a pe tanq̃ a pncipio actiuo/dr terminus pñitatis: ⁊ inquantuz est a matre: vt a pn^o passiuo dr terminus maternitatis: est g̃ idẽ termin^o mãlr. sed ali^o ⁊ alius formalr. ¶ Tertia ꝯ. Numeralis distinctio relonũ sumiť a fundamẽto ⁊ subo: ita q due relones eiusdẽ spẽi nõ pñt esse distincte. nisi qr hñt distincta fundamẽta. Probať. ¶ Prio. Duo accñtia eiusdez spẽi nõ pñt esse in eodẽ subo: vt pbabiť. 7. hui^o. g̃ due relationes eiusdẽ speciei nõ sunt distincte nisi sint in distinctis subiectis. ¶ Scdo. Unũqdq3 hz ab eo vnitaté a quo hz entitaté. sed tota entitas relonis est ex fundamẽto. ergo a fundamẽto est vnitas ⁊ distinctio eius. Minor supra probata fuit. Maior est philosophi. 4^o metaphysice.

Pria ꝯ. Formalis relonũ distinctio est ex terminis.

Scda ꝯ. Formalis distinctio relonũ est ipsis relonibus intrinsecuz.

Contra conclusiones

Rñsio

Tertia ꝯ.

Ad argumenta rñdeť. Ad p^m negať maior: qr vt supra dictuz fuit. põt qs sine sui mutatione de nouo referri ad terminũ/ad quẽ prius nõ referebať: imo põt fieri transit^o de ꝯdictorio in ꝯdictoriũ absq3 mutatione subi. sz p solũ lapsuz tẽporis. Põt. n. plato intrãl mutatus esse: nũc carus socrati: cui añ carus nõ erat. Di z^o q nõ põt qs habere filiũ de nouo qn sit imutatus. Nõ q acqsierit nouã pñitaté. sz qr habuit nouuz actum gnõnis. ¶ Ad 2^m negať minor: qr relo nõ est pprie via. sed respectus ad terminũ: põt aũt qs p idẽ pn^m multa respicere. Di scdo q lz sit tñ vna via fm esse reale inter duos terminos. põt tñ esse multiplex in eẽ rõnis. Nã idẽ mot^o est silr actio ⁊ passio. ¶ Ad 3^m negať añs: qr nullũ accñs preter q̃titaté hz ex se indiuiduationẽ. sed tñ ex subo. Ad pbationẽ negatur similitudo/que nullã hz euidẽtiã. qr indiuiduatio ⁊ singularitas ꝯuenit rei p accidẽs. Cõceptus aũt genericus cõuenit ei qdditatiue. ¶ Ad 4^m negať maior/qñ id qd est posterius hz vnitaté ⁊ distinctioné a suo pori. sicut est in pposito. ¶ Ad 5^m negať ꝯñtia. Ad pbationẽ dr/q prius nãlr est reloné habere fũdamẽtũ q̃ terminũ: ⁊ q sicut posita albedine in subiecto. ipsa statim est accñs. ita posita hac albedine ⁊ alia. ipsa statim est silitudo: sed hoc esse non põt nisi ⁊ fundamentũ ⁊ terminus ponať. Diciť pterea q arg^m supponit vnũ falsuz. s. q ois relo que est in genere sit de nã accidentis. Cuius oppositum supra pbatũ fuit. Ad ꝯfirmationẽ patebit sequenti qõne. ¶ Ad 6^m negatur antecedens. Naz paternitas tam diu manet q̃diu pater. ⁊ aliquis eius filius manet: ⁊ posito q vnus filius moriať ⁊ alius nõ. tũc illa paternitas nõ terminať ad omne id/ad qd prius terminabatur. ¶ Ad 7^m dicitur q intentio. S. Tho. est patrem vnã paternitate referri ad oẽs filios quos hz: ⁊ q respect^o multiplicantur. nõ q ille respectus qui est paternitas plurificetur. sed qr quidã respectus rõnis plurificantur: hec enim paternitas tot habet relones rõnis. quot sunt fily ad quos terminantur: qr alio respectu rõnis refertur ad hanc filiationem/⁊ alio ad aliã. Et qd dictum est de paternitate dõm est de alys. Naz preceptor vnica relatione refertur ad oẽs discipulos quos docet grãmaticam: ⁊ vno alio respectu refertur ad omnes quos docet dialecticam.

¶ Utrum terminus sit de conceptu quidditatiuo relationis. Questio. XXXIII.

Prima rõ

Queritur 33°. Utrũ terminus ponatur in diffõne/siue in ꝯceptu quidditatiuo relationis. Et videt̃ ꝙ sic. ¶ Primo. Id sine quo relo nõ põt itelligi nec diffiniri/est de qdditatiuo cõceptu eius. Sed relatio non põt diffiniri sine termino. ergo ꝛc. Minor est phi in p̃dicamẽtis. Maior pꝫ ex terminis: qꝛ vnũqđqꝫ põt intelligi absqꝫ eo qđ nõ est de rõne sua.

Scđa rõ.

¶ Scđo. Terminus est de p̄maria rõne relationis. ergo est de ꝯceptu qdditatiuo eius. Pꝫ cõsequẽtia: qꝛ nihil per p̄us ꝯuenit rei/q̃ꝫ cõceptus qdditatiuus eius. Antecedens ꝓbat̃. Primaria rõ relatiui vel est ad se. vel ad aliud. Sed nõ est esse ad se: qꝛ tunc ratio relonis esset absoluta. ergo est esse ad aliud. Sed esse ad aliud includit aliud. s. terminũ. g̊ ꝛc.

Tertia rõ.

¶ Tertio. Primarius cõceptus rei/põt absolui per intellectũ a cõceptu scđario: qꝛ oẽ p̄us. vt sic/põt esse sine posteriori. sed cõceptus relonis nõ põt absolui a termino: qꝛ q̄ diffinite nouit vnuꝫ relatiuoꝝ/cognoscit ꝛ reliquũ. g̊ termin⁹ est de p̄maria rõne relonis.

Quarta ratio.

¶ Quarto. Hõ põt apprehendi sine rõnali. relo nõ potest apprehẽdi sine termino. ergo terminus nõ min⁹ est de ratione relonis q̃ꝫ rõnale sit de rõne hois. Sed rationale est de p̄mario cõceptu hois. ergo terminus est de p̄mario conceptu relonis. Oia ista patent preter p̄mã partem antecedentis: que ꝓbatur. Nã possum concipere ꝙ hõ sit animal non cogitando an sit rationale vel nõ. ergo homo potest cõcipi non habito conceptu rationalis.

Notãdũ

Respondeo ꝛ premitto duo. Primuꝫ est/ꝙ dupl'r põt aliqđ diffiniri: vt magis declarabitur. 7° huius. s. qdditatiue/ꝛ per additamentum.

Cõceptus quidditatiuus.

Cõceptus qdditatiuus est ille q̄ nihil aliud significat nisi eandẽ nãm ꝛ qdditatẽ/quã significat id cuius est cõceptus. Hoc modo dicit̃/ꝙ aial rationale est cõceptus qdditatiuus hominis.

Cõceptus p additamentũ.

Diffinitio siue cõceptus per additamentũ est ille qui aliquid includit qđ significat entitatẽ distinctã a diffinito: puta/cũ diffinitur simitas nasi. ꝛ dicit̃ ꝙ simitas est curuitas nasi. Nam nasus dicit entitatẽ distinctã ab ipsa superficie cõcaua nasi: cũ nasus sit substãtia. ꝛ illa superficies sit accidens.

Relo dependet a fundamento entitatiue a termino specificatiue.

¶ Premitto scđo. ꝙ relatio (vt sepe dictũ fuit) a duobus dependet. s. a fundamẽto/ꝛ a termino. A fundamento qdeꝫ dependet entitatiue: qꝛ realitas relationis est realitas fundamẽti. A termino aũt dependet specificatiue: qꝛ vt ꝓbauimus. formalis distinctio relationuꝫ est ex terminis: lꝫ aliquãdo cũ distinctione terminoꝝ/cõcurrat formalis distinctio fundamẽti.

Prima ꝯ°. Relo diffinit̃ p terminum.

¶ His notatis hec est p̄ma conclusio. Terminus ponit̃ in diffinitione relonis. Probat̃. ¶ Primo auctoritate. Nã phs in predicamẽtis dicit ꝙ vnuꝫ relatiuũ nõ põt distincte cognosci nisi cognoscat̃ ꝛ reliquum. Sed si in eius diffinitione nõ poneret̃ terminus/cognosceret̃ sine termino: qꝛ cognitio que est per diffinitionẽ/est cognitio distincta. ergo terminus ponit̃ in eius diffinitione. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ Porphyrius in caplo de spe/diffiniẽs speciẽ per genus ꝛ ecõtra. assignat h⁹ rationẽ dicens/ꝙ opꝫ in vtroꝝqꝫ rõnibus vtrisqꝫ vti. ¶ Scđo. Id cuius rõ est ad aliud/includit aliud in sua ratione/siue in suo cõceptu. sed ratio relationis est esse ad aliud. ergo. Minor pꝫ. ꝛ maior: qꝛ oppositũ predicati/tollit subiectũ. ¶ Tertio. Relo dependet a fundamẽto ꝛ a termino. ergo fundamẽtũ ꝛ terminus ponunt̃ in eius diffinitione. Cõsequẽtia pꝫ: qꝛ vnũqđqꝫ diffinitur/per id a quo essential'r dependet. Et potest hec cõclusio cõfirmari per rõnes/que supra arguẽdo facte sunt. ¶ Si aũt querat̃/quõ ponit̃ terminus in diffõne relationis vl'r accepte. ¶ Dico ꝙ nullus terminus determinate ponit̃. sed terminus in cõi. Dicit̃. n. ꝙ relonis esse est ad aliud se habere. Uel forte posset dici/ꝙ sicut quantitas (vt supra dicebat̃) in sua ratione cõnotat in obliquo aliquem respectum: ita relatio in obliquo dicit quid absolutũ. Terminus. n. relonis est res absoluta. Nec hoc est incõueniẽs. sꝫ sufficit ꝙ in ꝯceptu qdditatiuo dicat solũ respectũ.

Instãtia

¶ Et si arguat̃ cõtra hanc ꝯclonẽ: qꝛ pars diffõnis p̃dicat̃ de diffinito/ꝛ est notior diffinito ꝛ prior: terminus aũt nõ predicat̃ de relatione/nec est prior ꝛ notior ea. g̊ nõ ponit̃ in ei⁹ diffinitione.

Rñsio.

¶ Rñdet̃ ꝙ sufficit terminũ predicari in obliquo: lꝫ eniꝫ pater nõ sit fili⁹. est tñ pr̃ filij. Sufficit ẽt in relatiuis ꝙ ps diffinitiua sit sil' nã/ꝛ eque nota cum diffinito.

Cõclo 2ª Unũ correlatiuum non est de ꝯceptu qdditatiuo alterius. T.c.33.

¶ 2ª ꝯclo. In cõceptu qdditatiuo relonis nõ ponit̃ terminus. Probat̃. Cõceptus qdditatiuus alicuius spẽi ꝯstat tm̃ ex ꝓprio genere ꝛ ꝓpria dr̃ia. Sꝫ quelꝫ spẽs relonis habꝫ ꝓpriũ genus ꝛ ꝓpriã dr̃iaꝫ. que nõ est eius terminus. g̊ ꝛc. Maior est phi. 7. metaphy. Minor ꝓbata est precedenti q̃ne. Nã pr̃nitas hꝫ ꝓpriã dr̃iaꝫ ꝯstitutiuã: nec talis dr̃ia est filiatio/cũ vna spẽs nõ sit ꝯstitutiua alterius. ¶ Scđo. Quicqđ ponit̃ in ꝯceptu qdditatiuo alicuius includitur in eo formal'r/cum sit de essentia diffiniti. Sed nec filius nec filiatio sunt formal'r intra paternitateꝫ: aliogn paternitas esset filiatio vel filius. ergo ꝛc. ¶ Tertio. Terminus distiguit̃ real'r ꝛ essential'r a relatione. ergo nõ est de conceptu qdditatiuo eius. Antecedẽs pꝫ: qꝛ sunt in distinctis rebus. Cõsequẽtia ꝓbat̃. ex qđ nois ꝯceptus qdditatiui. ¶ Quarto. Ubi vnũ est de cõceptu qdditatiuo alterius/fit nugatio si vnũ addat̃ alteri: ꝛ p hoc ꝓbat phs. 3. metaphy. ꝙ differẽtia nõ est de cõceptu gñis/nec ecõtra: qꝛ nõ est nugatio cuꝫ dr̃ aial rõnale: sed nõ est nugatio cũ dr̃/Sor. est pater filij. ergo nec filius nec filiatio sunt de cõceptu qdditatiuo patris. T.c.10.

¶ Ex qbus pꝫ ꝙ cũ dicimus/pr̃nitas est relo habẽtis potẽtiã generatiuã ad filiũ. in hac diffõne ponit̃ relo tanq̃ꝫ genus. Potẽtia vo generatiua ꝛ filius ponunt̃ tm̃ extrinsece: ꝛ per ea circũloqmur ꝓpriã differentiam pr̃nitatis/que nobis est ignota.

Molestatur ꝯclo.

¶ Cõtra hanc ꝯnẽ arguit̃ p̄mo. In conceptu qdditatiuo paternitatis/nõ ponit̃ terminus p te. g̊ paternitas ẜm ꝯceptũ qdditatiuũ nõ est ad aliud. Qđ expsse est falsuꝫ. ¶ Scđo. Cõparatio diffiniti ad sua p̄ncipia diffinientia intrinseca/est ad se: aliogn spẽs cuiuslibet generis essent ad aliud. ergo si relo diffinit̃ qdditatiue tm̃ p sua p̄ncipia intrinseca. seqt̃ ꝙ nõ sit ad aliđ.

Dissoluitur obiectio.

¶ Rñdeo ad vtrũq̃ꝫ sil' negando ꝯñtiã: qꝛ genus ꝛ dr̃ia que sunt p̄ncipia intrinseca pr̃nitatis sunt ad aliud. Nã gen⁹ pr̃nitatis est relo. cõstat aũt ꝙ relo ad aliud est. Et ideo etiã paternitas ẜꝫ suuꝫ cõceptũ qdditatiuũ est ad aliud.

Cõclo 3ª

¶ 3ª ꝯclo. Terminus ponitur in diffinitione relonis tm̃ extrinsece. Ista cõclusio pꝫ ex duobus primis. Nam terminus ponit̃ in diffõne relonis per p̄mã ꝯclusionẽ ꝛ non intrinsece: vt pꝫ per secundã. ergo relinquitur ꝙ tm̃ extrinsece.

Ad p̄mũ

Ad argumenta respondet̃. Ad p̄mũ negat̃ maior. Nã forma nõ ponit̃ in conceptu qdditatiuo mãe cum sint distincte res. vt ꝓbat̃ p̄mo physi. ꝛ tñ mã nõ põt cõcipi nisi ꝯcipiatur forma. vt dicit Phs ꝛ Cõmẽtator. 7° meta. cõ. 35.

Ad scđaꝫ

¶ Ad 2m dr̃ ꝙ cõceptus est duplex. s. ꝯceptus formalis ꝛ ꝯceptus obiectiuus: ꝛ vterq̃ꝫ distinguit̃ ab itellectione.

Distinctio

¶ Dico scđo ꝙ intellectus p speciẽ paternitatis vel saltẽ per spẽm alicuius absoluti elicit itellectionẽ. que simul terminat̃ ꝛ ad paternitatẽ ꝛ ad filiũ. Nec põt terminari ad p̄m qn terminet̃ ad 2m. p hãc vo itellectionem ꝓducit in se quẽdam cõceptum: per quem p̄mo ꝛ p̄ncipaliter representatur paternitas: ꝛ per eundem secũdario ꝛ representatiue representatur filiatio. Nec possunt isti cõceptus obiectiui separari abinuicem vt representantur per illum cõceptum formalem: lꝫ vnum principalius representet̃ q̃ꝫ reliquũ. Ad formã ergo scđi argumẽti nega

tur anteceđēs. Ad ꝓbationē dī ꝙ est ad aliud: qꝛ etiā genꝰ
relōnis ad aliud est: sed per hoc nō habet̄ terminus nisi cō
munissime. Posset tñ negari ꝯñtia/ quādo aliqd est de pri/
Ad tertiā maria ratione alicuius solū terminatiue. ❡ Ad 3^m negatur
maioꝛ. si ad primariū ꝛ scđariū cōceptū necessario termine
Ad q̄rtā tur eadē intellectio. ❡ Ad 4^m negat̄ p̄ma pars anteceden
tis. Ad ꝓbationē dico ꝙ nunq̄ apprehēdit̄ quid sit hō nisi
apprehendat̄ animal rationale: sed si formetur tñ conce/
ptus animalis. format̄ quidē pars conceptus hominis: sꝫ
nondum conceptus hominis est formatus.

❡ Utrum equalitas ꝛ similitudo sint relationes reales.

Questio. XXXIIII.

Pria rō. Queritur 34°. Utrū equalitas ꝛ silitudo sint relōnes reales. Et arguit̄ ꝙ nō. ❡ Primo. Ois relatio realis intenditur realr̄ ad intēsionē fundamenti ꝛ termini. Sed similitudo nō sic itēdit̄. ergo nō est relō realis. Maioꝛ pꝫ: qꝛ ōis effectus intēdit̄ ad intensionē oium causarū suarū. Minoꝛ ēt pꝫ. Nā si. a. ꝛ. b. sint alba tñ vt quatuoꝛ. ꝛ postea vtraqꝫ eoꝝ fiat albū. vt sex. ipsa nō erunt magis similia q̄
Scda rō. p̄us. ❡ Scđo. Si equalitas est relō realis. seq̄t ꝙ sit exten sa sicut ꝛ quātitas. Sed hoc est falsum. ergo non est realis. Maioꝛ pꝫ. Minoꝛ ꝓbat̄. Ois forma extēsa diuidit̄ ad di/ uisionē subi: sed equalitas non sic diuidit̄. ergo ꝛc̄. Maioꝛ pꝫ. Minoꝛ ꝓbat̄. Nā si due linee sunt equales/ ꝛ vna earū diuidat̄. in nulla illaꝝ partiū remanet equalitas. nec pars
Tertia rō equalitatis que p̄us erat in tota linea. ❡ Tertio. Ois relō realis hꝫ fundamentū reale: sed equalitas ꝛ similitudo non hn̄t reale fundamētū. ergo ꝛc̄. Maioꝛ pꝫ. Minoꝛ ꝓbatur. Equalitas ꝛ similitudo fūdant̄ in vnitate specifica vt dī. 5. metaphy. tex. cō. 20. sed vnitas specifica nō est vnitas rea/ lis: qꝛ nā nō est vna in oibus suppositis extra intellectum.
Quarta ratio. ergo ꝛc̄. ❡ Quarto. Aut equalitas fundat̄ sup vnitate nu/ merali/ aut super vnitate specifica. Nō p̄mū/ qꝛ tūc vna q̄ti tas numero/ esset in duobꝰ in qbus est eq̄litas. Nō 2^m: quia linee recte inequales sunt eiusdē spēi/ ꝛ tamē non fundant equalitatē. Et similiter albedo vt quatuoꝛ ꝛ albedo vt sex. sunt eiusdem speciei: ꝛ tñ sunt dissimiles.

Pria cō/clusio. Respondeo quatuoꝛ conclusionibus. Quaꝝ p̄ma hec est. Equalitas ꝛ similitudo sūt re lationes reales. Probatur suppositis eisque in preceden/ tibus qōnibus ꝓbata sunt. Et p̄mo. Circunscripto oī opere intellectus/ adhuc due linee pedales sunt equales. ergo eq̄/ litas est relatio realis. Cōsequētia pꝫ: qꝛ ens rōnis non est nisi per opus itellc̄s. Anteceđēs ꝓbat̄: qꝛ nullo intellecto co gitante/ tanta est hec linea/ quanta est illa. g̃ sunt eq̄les. Pꝫ ꝯñtia: qꝛ nihil aliud est ipsas esse equales. nisi ꝙ tanta sit
Scda rō. vna/ quāta est alia/ ꝛ econtra. ❡ Scđo. Distinctio duaꝝ li/ neaꝝ/ est distinctio realis. g̃ earū equalitas est realis. Añs pꝫ: qꝛ intellectus nō facit distinctionē rerū. Cōsequētia pꝫ: qꝛ distinctio nō dicit̄ realis/ nisi qꝛ est inter extrema realia absqꝫ opere intellectꝰ: sed sic est etiam equalitas. ergo ꝛc̄.
Tertia rō ❡ Tertio. Eq̄litas est passio entis realis. ergo est ens rea/ le. Añs pꝫ: qꝛ est passio quātitatis. Cōsequētia ꝓbat̄: qꝛ pas sio entis realis manet in re circūscripto opere intellc̄s. ❡ 2ª
Cōclo 2ª ꝯclusio. Fundamentū equalitatis nō est vnitas nāe specifi ca. Probat̄. ❡ Primo. Unitas specifica non est realis. sed rōnis tñ (vt ꝓbabit̄. 7. huius.) g̃ nō est fundamentū rela/ tionis realis. Patet ꝯñtia. qꝛ fundamentum nō est minoris entitatis q̄ relatio. ❡ Scđo. Posito fundamēto ꝛ termīo. necesse est ꝙ ponat̄ relatio. Sed posito termino ꝛ vnitate specifica/ nō nec̄io ponit̄ equalitas. g̃ vnitas specifica non est eius fundamētū. Maioꝛ pꝫ: qꝛ relatio dependet tñ ab eis. Minoꝛ ꝓbat̄: posito ꝙ vna linea sit pedalis ꝛ alia sit bipedalis. cōstat ꝙ inter eas est vnitas specifica ꝛ nō eq̄li/ tas. ❡ Tertio. Quia forte dicet̄/ ꝙ vnitas specifica est rea/ lis. ꝛ ideo pōt fundare equalitatē. Et arguo sic. Si vnitas specifica est fundamentū equalitatis. sequit̄ ꝙ eadē nume/ ro equalitas sit in duobus equalibus. Sed hoc est falsū: qꝛ vnū accidens numero nō potest esse in duobus subiectis. ergo ꝛc̄. Cōsequentia probat̄. In quocūqꝫ reperit̄ imedia/ tum fundamentū huius equalitatis/ in eo reperit̄ ista equa litas. sed illa vnitas specifica reperit̄ in hoc equali/ que est in alio equali per te. g̃ equalitas illius est in isto. ❡ 3ª ꝯclo.
Cōclo Quid fundātur eq̄tatis. Fundamētū equalitatis est ipsa pticularis quātitas illiꝰ qꝫ dī equale: ita ꝙ in duobꝰ equalibꝰ sunt due eq̄litates: quaꝝ hec fundat̄ in hac quātitate. ꝛ illa in alia. Probat̄. ❡ Pri/ mo. Per se ꝛ ꝑximū fundamētū relōnis pticularis est ab/ solutū pticulare. Sꝫ eq̄litas huius linee est pticularis eq̄li tas (cū sit pticularis subiecti.) ergo eius fundamētū est pti/ culare. ❡ 2°. Equalitas fundat̄ super aliqua vnitate. Sed nō super vnitate specifica. g̃ sup vnitate numerali. Maioꝛ est phi. 5. metaphy. Minoꝛ pꝫ. ex scđa cōclusione. Cōseq̄ tia etiā est euidēs: qꝛ inter vnitatē numeralē ꝛ vnitatē spe/ cificā/ nō est aliqua vnitas media. aliogn Sortes ꝛ Plato magis ꝯuenirēt in aliqua natura/ q̄ in humanitate. ❡ 4ª
Cōclo Uñ hꝫ q̄titas pticula ꝙ eq̄ te fund cōclusio. Quātitates pticulares nō habēt ex sua singulari/ tate/ ꝙ fundent equalitatē: sed hoc habēt ex cōi rōne speci/ fica. Ad hunc sensū/ ꝙ hec quātitas ꝛ illa nō habēt inq̄tū hec/ ꝙ sint equales: sed qꝛ cōueniunt in vna sp̄e quātitatis: que spēs attendit̄ ſm numeros: puta/ qꝛ ꝯueniunt in specie quātitatis bicubite vel tricubite ꝛ hꝫ. Et qꝺ dixi de equali/ tate/ dico de similitudine: ꝙ hec albedo ꝛ illa sint siles/ con tingit. qꝛ sunt in eadē specie graduali albedinis: puta/ quia vtraqꝫ est vt duo/ vel vtraqꝫ vt tria: ꝛ sic de alijs. Nō inten do tñ per hoc dicere ꝙ albedo vt duo. ꝛ albedo vt tria. sint diuersarū spēꝝ/ nisi valde largo mō: quia. s. duo ꝛ tria: a qbꝰ denominant̄ sunt distincte spēs. Probat̄ ista conclusio sic
Pria declarata. ❡ Primo. Illud est ratio fundādi similitudinē in quo sibiinuicē sunt silia. sed sunt silia in qualitate speci/ fica ꝛ nō in aliqua qualitate pticulari. ergo illa vnitas spe/ cifica est rō fundādi similitudinē. Maioꝛ pꝫ. Minoꝛ pro batur. Que sunt similia/ nō sunt silia in eo in quo distinguūt tur. sed in eo in quo cōueniūt. Sed distinguunt̄ ꝑprijs al/
Scda bedinibus: ꝛ cōueniūt in sp̄e albedinis. g̃ ꝛc̄. ❡ 2°. Unitas relōnis orit̄ ex vnitate alicuius absoluti. qꝺ est prius relō/ ne. Sed silitudo ꝛ equalitas sunt eiusdem rōnis in vtroqꝫ extremo. g̃ hec vnitas orit̄ ex vnitate illius absoluti: qꝺ est p̄us. Cōstat aūt ꝙ tale nō est hec albedo. ꝛ illa: quia neutra
Tertia est cōis alteri. g̃ est albedo ꝛ quātitas cōis. ❡ 3°. Si distin/ ctio numeralis sufficeret ad fundandā similitudinē. sequit̄ ꝙ albedo ꝛ nigredo possent eā fundare. Sed hoc est exp̄s/ se falsum. g̃. Consequētia ꝓbat̄. qꝛ albedo ꝛ nigredo distin/ guunt̄ numero. ergo plus requirit̄. s. vnitas specifica.

Ad p Ad argumenta respondet̄. Ad p̄mū negat̄ mi/ noꝛ: qꝛ vt supra dictū fuit. relō ꝛ fundamētū idē sunt: ꝛ ideo īpōle est ꝙ vnū sine altero in tendatur: lꝫ subiectū nō semꝑ denoīet̄ vniformiter ab hac entitate. vt hꝫ rōnē absoluti. ꝛ vt hꝫ rōnē relōnis. Et iō nō sequit̄ ꝙ illa sint intēsius similia: lꝫ albedo vtriusqꝫ intēsa sit. Ratio autē quare similitudo ꝛ equalitas. nō dicuntur
Ad s intendi est: qꝛ eaꝝ ratio consistit in esse punctali ꝛ indiuisi/ bili. ❡ Ad 2^m negatur minoꝛ. Diuisa enim quantitate diui ditur illa res que est equalitas: lꝫ iste partes nō dicunt̄ esse equalitas: quia ratio equalitatis nō cōueniebat huic quan/ titati: puta/ quantitati pedali ad aliā quātitatem pedalem. nisi precise dum ipsa est in tali sp̄e denominata ab vnitate: ꝛ ideo nō ꝯuenit partibus eius: sicut etiam linea circularis est quidem diuisibilis in ptes: quarū quelibet est linea. sed
Ad t tamē nulla earū est linea particularis circularis. ❡ Ad 3^m

negatur minor. Ad ꝓbationē negatur maior: vt pꝫ ex scđa cōclusione: imo fundatur super vnitate numerali: lꝫ vnitas specifica sit eis ratio fundandi. ¶ Et si arguat̃ cōtra: quia secluso omni opere intellectus, adhuc due quātitates bicubite sunt equales. Sed tūc nō habēt actu vnitatē specificā: cū illa vnitas non sit nisi per opus intellectus. ergo vnitas specifica nō est eis rō fundādi. ¶ Respondet̃ ꝙ lꝫ tūc nō habeant actu illaꝫ vnitatē. habēt tñ eam in virtute: qꝛ quelibet illarū quātitatū est nata causare sui similitudinē in intellectu: que similitudo erit sil'itudo oium quātitatū eiusdē speciei: ⁊ in ea oēs erunt vnū. ¶ Ad 4^m dr̃, ꝙ super vnitate numerali. Ad improbationē negatur ꝯñtia: qꝛ (vt dictuꝫ est sepe) distincte quātitates ꝺm numerū fundāt distinctas equalitates: inq̄ꝫtuꝫ cōueniunt in vna ratione specifica vel actu vel virtute: ⁊ ideo nō sequit̃ vnam quātitatē esse in distinctis subiectis. nec duas esse in eodem subiecto. sed tñ sequitur, ꝙ duabus conueniat vna ratio cōmunis.

Replica. — *Rñsio.* — *Ad q̄rtā*

¶ Utrum idētitas sit relatio realis. Questio. XXXV.

Queritur 35°. Utrum idētitas sit relatio realis. Et arguit̃ ꝙ sic. ¶ Primo. Quicqd est albū real'r, est album albedine reali. ergo qcqd est idē real'r, est idē identitate reali. Sed nullo intellectu ꝯsiderante Sor. est idem sibiipsi. ergo est sibi idē idētitate reali. ¶ Scđo. Nullo intellectu cōsiderante Tulius ⁊ Cicero sunt idē. g̊ referuntur, per ꝯñs idētitas est realis: qꝛ est preter opus intellectus. Antecedēs pꝫ: qꝛ intellectus nō facit eos esse ideꝫ. Cōsequētia ꝓbat̃. Sunt idem. ergo habent habitudinē idētitatis. ergo referuntur. ¶ Tertio. Distinctio numeralis est relatio realis. ergo idētitas numeralis est rel'o realis. Añs pꝫ: ⁊ ꝯñtia ꝓbat̃: qꝛ si vnū cōtrarioꝝ est reale ⁊ reliquum: idētitas aūt ⁊ distinctio opponunt̃. vt pꝫ, ⁊ non priuatiue, nec ꝯtradictorie, nec relatiue. g̊ cōtrarie. ¶ Quarto. Idem ⁊ diuersum sunt differentie diuisiue entis. ergo cum diuersitas sit relatio realis. etiaꝫ identitas est realis. ¶ Quinto. Sequit̃, ꝙ nihil essēt sibi idem per se. Sed hoc est falsum. ergo ⁊c̃. Cōsequētia ꝓbatur. Si identitas est ens rationis. ergo in hoc qđ est esse idē sibiipsi, includit̃ ens rōnis. Sed ens reale ⁊ ens rōnis nō faciunt vnū nisi ꝑ accidēs. g̊ ⁊c̃.

Pria rō. — *Scđa rō.* — *Tertia rō.* — *Quarta ratio.* — *Quita rō.*

Respondeo ꝙ hec questio dupl'r pertractari pōt, ꝺm ꝙ duplex est idētitas, scilꝫ numeralis qua Sor. dr̃ esse idē sibiipsi. ⁊ identitas specifica qua Sor. ⁊ Plato dicunt̃ esse idē specie. Prima idētitas. s. numeralis dr̃ identitas simpl'r. Scđa vo. s. identitas specifica dicit̃ identitas ꝺm quid. ¶ Premitto scđo ꝙ equalitas ⁊ similitudo in duobus differunt ab idētitate. ¶ Primo. qꝛ equalitas ⁊ similitudo necessario requirunt distinctionem suppositoꝝ. Ideꝫ enim nō est simile, neqꝫ equale sibiipsi. ¶ Secūdo. qꝛ equalitas ⁊ similitudo non possunt habere idem numero fundamentuꝫ in vtroqꝫ extremo. Identitas autē tam numeralis q̄ꝫ specifica pōt habere ⁊ idem suppositum ⁊ idē extremū. Nam Sor. nō est solum idem numero sibi. sed etiam idem specie: ⁊ idem genere est idem sibi. ¶ Quantū pertinet ad identitatē numeralē. hec est cōclusio responsiua. Identitas numeralis est identitas rationis. Probatur. ¶ Primo. Omne relatiuū dicit̃ ad aliud: vt pꝫ ex diffinitione relatiuoꝝ. Sed nulla res est aliud a seipsa realiter. ergo non refert̃ realiter ad seipsam. ¶ Scđo. Ois relatio realis, est realis habitudo duorū. quorum vnum est fundamentum ⁊ reliquum est terminus. Sed nulla res potest esse fundamentum ⁊ terminus, respectu eiusdem. g̊ ⁊c̃. ¶ Tertio. Ois rel'o rationis requirit extrema ꝺm rationē distinctaꝫ. ergo ois relatio realis requirit extrema realiter distincta. ¶ Et confirmatur. qꝛ realiter relatiua. sunt real'r opposita. sed nulla res opponit̃ realiter sibiipsi. ergo nulla refertur realiter ad seipsam. ¶ Scđa conclusio. Identitas specifica ⁊ generica qua aliquid dicit̃ esse idem specie sibiipsi. est relatio rationis: probatur ista conclusio sicut ⁊ precedens. ¶ Tertia conclusio que pertinet ad idētitatē specificam talis est. Identitas specifica qua aliquid est idē specie alteri: puta qua Sor. ⁊ Plato. dicunt̃ esse ideꝫ specie: est relatio realis. Probatur. ¶ Primo. qꝛ extrema sunt realia ⁊ realiter distincta ⁊ eiusdeꝫ ordinis. ergo relatio est realis in vtroqꝫ. Cōsequentia patet ex dictis supra. Antecedens probatur. ꝙ enim sint realia ⁊ realiter distincta pꝫ: qꝛ Sor. nō est Plato. Qꝛ sint eiusdē ordinis pꝫ: qꝛ qua ratione Sor. cōuenit humanitas. eadem ratione cōuenit Platoni. ¶ Secundo. Si vnum oppositorū est ens reale: ⁊ reliquū. Sed distinctio specifica que opponitur identitati specifice, est relatio realis: homo enim ⁊ asinus real'r distinguunt̃. ergo identitas specifica est realis. ¶ Tertio. Idētitas specifica cōsurgit ex natura rei, posito fundamento ⁊ termino. ergo est realis. Cōsequentia patet. Antecedens ꝓbatur: qꝛ nullo intellectu cōsiderante Sor. ⁊ Pla. magis sunt idē q̄ꝫ Sor. ⁊ asinus. Et general'r ita dđm est de idētitate specifica duorum suppositoꝝ. sicut dictū fuit de eq̄litate ⁊ de sil'itudine.

Distinctio — *Nōn^m 2^m* — *Rñsio ad quesitum. Cōcl'o p^a* — *Cōcl'o 2^e* — *Cōcl'o 3^e*

Ad argumenta respondet̃. Ad p^m negat̃ ꝯñtia: qꝛ albedo ex sua rōne formali ponit aliquid in eo de quo dr̃: ⁊ ideo nihil pōt dici real'r albū nisi denominet̃ ab albedine, que sit realitas quedā. Relatio aūt non hꝫ de sua rōne formali ꝙ aliqd ponat. sed ex fundamento: ⁊ ideo pōt aliqd denominari real'r relatiuuꝫ non solū: qꝛ relatio sit realis: sed ēt si fundamētū sit reale: sicut deus dicit̃ real'r dominus: qꝛ hꝫ potētiā coercendi: que realis est. Et simil'r qꝛ vnitas Socratis est ens reale: ideo ex realitate huius vnitatis que est fundamentum vnitatis numeralis. Socra. potest dici esse realiter idem sibiipsi: lꝫ illa identitas sit ens rationis. ¶ Ad 2^m negatur cōsequentia. Dicuntur enim esse idem: nō qꝛ aliqua relatio actu sit. sꝫ qꝛ actu est fundamentū. s. vnitas. Ad ꝓbationē negat̃ etiaꝫ ꝯñtia. Quia ad hoc ꝙ dicantur esse idem, nō requiritur ꝙ actu habitudinē habeant. sed ꝙ Socra. sit indistinctus: ⁊ habeat vnitatē. ¶ Ad 3^m negatur cōsequētia: qꝛ distinctio numeralis habet extrema real'r distincta. Identitas auteꝫ nō. Ad ꝓbationē negatur minor: qꝛ identitas qua Sor. est ideꝫ sibiipsi. ⁊ distinctio qua est distinctus a Platone sil' cōueniunt eidē subiecto. ⁊ ꝑ ꝯñs nullā habēt oppositionē. sꝫ identitati Socra. ad seipsuꝫ opponit̃ realis distinctio Socra. a seipso: hec aūt distinctio nō est rel'o realis: qꝛ est ipol'e Socratē a se real'r distingui. ¶ Dico scđo. ꝙ illud argumētum bene cōcludit de idētitate specifica: qꝛ sicut distinctio specifica habet extrema real'r distincta. ita ⁊ idētitas specifica vnius ad alterū. ¶ Ad 4^m dicitur. Primo ꝙ aliquid pōt diuidi per rationes ꝯtradictorias. quaꝝ vna dicit ens. ⁊ altera nō ens: ⁊ ideo nō sequit̃ si altera differētia est realis ꝙ altera sit realis. Dico scđo: ꝙ distinctio realis. vt dcm̄ fuit, nō opponit̃ identitati eiusdeꝫ rei ad seipsaꝫ: ⁊ ideo hꝰ identitas ⁊ distinctio nō sunt differētie opposite. ¶ Ad 5^m negatur consequentia. Ad ꝓbationem dico ꝙ nullum ens est sibi idem formaliter per se: quia nullum ens est formaliter sua identitas: sed quodlibet est sibi idem fundamentaliter. qꝛ omne ens ex se est vnum.

Ad p^m — *Ad scđm* — *Ad tertiū* — *Ad q̄rtū* — *Ad q̄ntū*

¶ Utrum actio sit forma facta. Questio. XXXVI.

Queritur 36°. Utrū actio sit forma facta. Et videtur ꝙ non. ¶ Primo. Ad nullā actionē est motus: vt dicit Cōmentator 5° physicoꝝ. cōmēto. 5. Sed ad formaꝫ que fit, est motus. ergo forma que fit non est actio. ¶ Secūdo. Nulla res est prius seipsa natura. sed actio est natura prior forma que fit. ergo actio nō est forma que fit.

Prima rō — *Scđa rō.*

Maior patet. Minor probatur: qr actio est via ad formã: vt dicit Cõmẽtator 4° meta. cõmẽto. z. ⁊ pmo celi. cõ. pmo.

Tertia rõ ¶ Tertio. Ois forma facta, est facta per aliquã actionẽ. sz actio nõ est facta per actionẽ. alioqn iret in ifinitũ in actio

Quarta ratio. nibus. ergo ⁊c. ¶ Quarto. Actio qua mouens mouet aliqd mobile localr, nõ est forma facta. ergo nõ ois actio est forma facta. Patet ɔñtia: qr mouere est agere. Añs pbat: qa mobile per suũ motũ, vel acqrit respectũ vel rẽ absolutaz. Si respectũ. ergo ad relationẽ est motus p ⁊ p se. Si absolutũ cũ tale nõ sit nisi locus. seqt φ actio mouẽtis sit loc⁹. sed locus nõ est forma facta: qr preexistebat motui ⁊ mobili. ergo ⁊c. ¶ Quinto. Quãdocũqz aliqua ppositio verificat pro rebus. si ad eius veritatẽ nõ sufficiunt due res. opz ponere tertiã: ⁊ si nõ sufficiunt tres. opz ponere quartã. Sz hec ppositio. Calor est ab igne. verificat pro rebus: ⁊ ad cã nõ sufficit calor ⁊ ignis. ergo preter calorẽ que est forma facta. opz ponere vnã tertiã entitatẽ que sit actio. Maior pz. ⁊ pma pars minoris. Scda pars pbat. Cũ eniz dico, calor est ab igne. aut hec ppositio significat tm calorẽ. aut calorẽ ⁊ ignẽ. aut aliqd aliud ab eis. Nõ pm: qr tũc calor nõ magis significaret esse ab igne q̃ ab aqua. Nõ zm: qr nõ plus significaret φ calor sit ab igne. q̃ φ ignis sit a calore: relinquitur ergo tertium. qd probandum erat.

Rñsio: **Respondeo** φ in hac qõne ⁊ sequenti non intendo loqui de actionibus imanẽtibus sicut

De qbus actionib⁹ sit sermo. est visio: itellectio: ⁊ h⁹: qr tales actiones nõ sunt in genere actionis. cũ nõ inferant ex se passionẽ obiectis, ad que terminant. sed sunt in genere qualitatis. Intẽdo aũt loqui de actione predicamẽtali: cuiusmodi est, cõburere: calefacere: dealbare: ⁊ h⁹. de qbus hec est pma ɔclo. Actio nõ est potẽ

Pria ɔ°. Actio non est po° actiua agentis. tia actiua agentis. Probat. ¶ Primo. Nulla res est prior seipsa. Sed potẽtia agẽtis est pus actione. g° actio nõ est potentia agentis. Maior pz. ⁊ minor, qr potẽtia actiua est pncipiũ agendi in aliud, siue actionis que terminat ad aliud. oẽ pnm est pus eo cui⁹ est pnm. ¶ Scdo. Impoẽ est actionẽ esse formalr in aliquo: qn ponat aliqd agens agere. alioqn forma esset sine effectu formali. Sed possibile est potẽtiaz actiuã agentis esse in agẽte. dato φ nullum agẽs agat. ergo ⁊c. Maior pz. Minor pbat. Si enim in nã nihil eẽt nisi ignis, ipse haberet potẽtiã calefaciẽdi. ⁊ tñ nihil ageret aut ipse aut aliud: qr p casuz, nulla res eẽt que agere possit: vel in quẽ ipse ignis possit agere. ¶ Tertio. nulla actio est pnm actionis saltem essentialr. Sed potẽtia actiua est pnm actionis, cũ sit pnm transmutandi siue trãsmutationis. g° ⁊c.

Scda ɔ°. ¶ Scda cõclusio. Actio nõ est relatio agẽtis ad passuz. pbatur. ¶ Primo. qr actio est prior relõne: cũ h⁹ relo consequat ad actionẽ. sicut dicit Phs 5° metaphy. tex. cõmẽ. zo. Tum qr talis respectus est de genere relõnis ƒm suã rõnẽ formalẽ. ergo nõ est formalr actio. Patet cõsequẽtia: qr formales rõnes predicamẽtoꝝ impermixte sũt: vt dicit Phs pmo posterioꝝ. Sed de hac ɔclusione nũc supsedeo: qr infra spãliter tractabit. an. 6. vltima pdicamẽta, dicant respe

Tertia ɔ° ctus extrinsecus aduenietes. ¶ Tertia cõclusio. Actio est forma facta. Istã ɔclõnẽ que fuit Cõmentatoris. 3° physic. cõmẽto. 9. ⁊ S. Tho. Tum in 3° phy. tum in. 10. metaphy.

Herueus declarat ⁊ Capreo. declarat Herueus ⁊ Ioã. capreoli: sz differẽter. ¶ Herue⁹

Denoiatio multiplex. eniz dicit φ actio ⁊ passio dicunt tm entitatẽ absolutã, ⁊ distinguunt inter se ⁊ ab alijs generibus: penes diuersos modos denominandi. Nam aliqua denominant pmã subam intrinsece: ⁊ sic denominãt quatuor pma gña. Sor. n. est hõ quãtus. albus. ⁊ pater. per humanitatẽ, quãtitatẽ, albedinẽ ⁊ paternitatẽ: que in eo sunt formalr. Alia est denoiatio, ƒm quã forma habẽs cãm efficientẽ, denoiat ip̃az causaz a qua est effectiue. Et hoc mõ actio denomiat agens. Nihil enim aliõ est ignẽ calefacere, nisi ignẽ habere calorẽ factũ a se. i. φ ab igne aliqs calor factus sit. Alia est denoiatio qua forma facta denominatur a causa efficiente: ⁊ hoc mõ denoiatur passio. Calor enim in ligno dicit passio, put est ab aliq causa puta ab igne: nec est aliud lignũ calefieri nisi lignum habere calorem effectiue ab aliqua cã. ¶ Ioãnes capreoli

Joãn capre aliter declarat hanc ɔclusionẽ dicẽs: φ actio ⁊ passio significant rez absolutã pmo ⁊ pncipalr: sed cõnotãt in obliquo quendã respectũ. Nam calefactio significat calorẽ, ⁊ respectũ calefaciẽtis ad calefactũ. Calefieri aũt significat eundẽ calorẽ: ⁊ preter hoc significat in obliquo respectũ calefacti ad calefaciẽs. Nec est incõueniẽs φ aliqd gen⁹ gñalissimũ includat in sua rõne formali in obliquo ⁊ cõnotatiue rẽ alterius generis. Ista ꝯo ɔclusio nũc aliter nõ pbat. sed ei⁹ pbatio patebit sequenti qõne: vbi dicet φ est in passo subiectiue: ⁊ per ɔñs opz φ sit forma facta in passo.

Ad **Ad argumenta** respondet. Ad pm dicit φ actio, passio, ⁊ motus, sunt vna res. Sz hec res vt est in fieri. ⁊ vt denominat agens dĩ actio: ⁊ eadẽ res vt est in fieri ⁊ denominat a causa agente, siue ẽt vt cõnotat respectũ passi, dicit passio. Eadẽ res vt tendit de iperfecto ad perfectũ dicit motus: ⁊ eadẽ postq̃ habebit eẽ cõpletũ in subiecto, dicet forma: puta calor, albedo, ⁊ h⁹. Ex q pz φ ad eã rem que est actio, est motus: lz motus non sit ad eaz inquãtũ est actio. sed inquãtũ est forma. Fieri eniz forme, terminat ad ipsaz formã. vt hz eẽ perfectũ in subiecto.

Ad ¶ Ad zm dĩ φ eadẽ res vt hz esse imperfectuz, est prior seipsa vt hz esse pfectũ: ⁊ hoc nõ solũ prioritate nature. sed ẽt prioritate tẽporis: lz nulla res sit simplex ⁊ absolute prior seipsa. Ex quo pz φ calor prius tẽpore, est calefactio q̃ sit

Ad calor. ¶ Ad 3m negatur maior. Si forma facta sit ipsamet actio sicut est in pposito. Potest etiaz negari minor, nõ φ forma facta fiat per actionẽ a se distinctaz: sed qr ipsa forma pus fuit actio q̃ fuerit forma. ¶ Ad 4m negat añs. Et

Ad dicit φ actio qua mouet mobile est in mobili: ⁊ est vel ipz. Ubi, acquisitũ per motuz: vel est locus. Utrum aũt vbi sit respectus, vel res absoluta, patebit in sequentibus. Et dato φ sit respectus: non tamen est de genere relõnis, nec vnq̃ dixit Aristoteles qn ad talez respectũ possit terminari motus pmo ⁊ per se. ¶ Ad 5m Herueus negaret minorem. Ad pbationẽ dicit, φ cum dico calor est ab igne, nulla entitas significat nisi calor ⁊ ignis: ⁊ per hanc prepositionẽ, a, significat denominatio caloris ab igne: ⁊ est sensus, φ calor hz ignẽ pro sua causa effectiua Capreolus diceret φ preter ca

Capr lorẽ ⁊ ignẽ significat ẽt relatio caloris ad ignẽ: quã relationem connotat passio in obliquo.

¶ Utrũ actio sit subiectiue in agente. Qõ. XXXVII.

Queritur 37°. Utrũ actio sit subiectiue in agẽte. Et videt φ sic. ¶ Primo. Phs 8° physico. tex. cõ. 15. probat φ motus sit eternus per hãc ɔñtiaz. Si motus non est eternus sed incepit. sequitur φ pma causa mutaretur. Que ɔñtia nõ tenet nisi in vi huius ppõnis. oẽ qd agit de nouo trãsmutat. Cõstat aũt φ deus agens inq̃tũ hui⁹, nihil aliud de nouo acquirit nisi actionez. ergo actio est in

Scdo agẽte. ¶ Scdo. Si vnus ignis calefaciat duo ligna: aut est vna actio. aut due. Non due: quia vnius agentis nõ sunt simul ⁊ semel due actiones. ergo est vna. Sed vnum accñs nõ põt esse in duobus subiectis. ergo hec vna actio non est in duobus lignis que calefiunt. sed in igne. ¶ Tertio. Ois

Ter forma denominat vnũ subm. denoiatione intrinseca. Sed actio nõ denoiat passiuz. Nõ eniz passiuz inq̃tũ h⁹ est agẽs. ergo actio nõ est in passo. ¶ Quarto. Actio ⁊ passio nõ cõpatiunt se in eodẽ subiecto. ergo actio nõ est in passo. Cõsequẽtia pz: qr in passo est passio. Añs pbat. pãnitas ⁊ filiatio nõ cõpatiunt se in eodez. ergo nec generare qd est agere. ⁊

nota quod ...

Quinta rō. generari.qđ est pati cōpatiunť se in eodē.¶ Quinto.Cui⁹ est potentia eius est actio.Sed potētia actiua est in agēte. ergo actio est in agēte.Minor pꝫ.Maior est pħi đ somno & vig.

Sexta rō. ¶ Sexto.Si actio nō est in agēte.seqť ꝙ in agente nō sit fundamētū relōnis qua referť ad passūꝫ.Sed hoc est falsum.vt pꝫ.ergo.Cōsequētia pbať.Aut illa relo fundať super actione/aut super potētia actiua.Non super actione. qꝛ per te nō est in agēte.Non super potentia actiua:qꝛ sup ea fundatur relatio motiui ad mobile.

Cōclusio rñsiua. Actio 3ʳ accipit.

Respondeo ꝙ actio est subiectiue in passo.Sꝫ premitto vnū.s.ꝙ actio pōt accipi tripl'r. Uno mō p relōne pducētis ad pductū:puta/pro relōne ignis ad ignē/vel ad calorē:& hic respectus est de genere relationis.Alio mō p respectu agētis ad passūꝫ/siue trāsmutantis ad trāsmutatū.puta/ignis ad lignū.in quo causat calorē:& ista ēt est de gñe relōnis:lꝫ

Sco. Scotus dicat eaꝫ esse respectū extrinsecū:& ꝙ pprÿssime est actio.¶ Tertio accipiť actio prout de ea loquiť pħs 3° phÿsi.dicens/ꝙ actio & passio sunt vnus motus/de quo ait Cōmētator cōmē.9° ꝙ de motu duplex est opio.Quidā.n.dicūt ꝙ mot⁹ est idē cū pfectione ad quā vadit:sed differt ab ea fꝫ magis & min⁹. Aliqui dicunt ꝙ motus est generatio ptis post partē/& via ad pfectionē/que est alia a perfectiōe.Prima opio est magis vera.Scđa ŷo est magis famosa.Ex quo pꝫ:ꝙ ideꝫ iudicandū est de subiecto actionis qđ iudicať de subō mot⁹.

Supposi tum 2ᵐ Pħs sen tit actionē eē i agēte. ¶ Premitto scđo:ꝙ actionē esse in passo non pōt demonstratiue pbari:sed intēdo pbare hoc fuisse de mente pħi & Cōmētatoris &.S.Tho.¶ Et pmo.Ois motus est subiectiue in passo siue in mobili:sed actio est motus.ğ &c.Maior & minor sunt pħi 3° phÿsi.tex.cō.18.ꝯñtia ŷo est formalis.¶ Scđo.Idem est actus sensibilis & sensitiui:vt dicit Pħs.3.de aīa.Sed passio est subiectiue in sensu.ergo actio sensibilis que est idē actus cū passione sensus/est in sensu.

Cōmentator opiať sꝫ actiōeꝫ eē i agēte. ¶ Tertio.Quia Cōmētator.3° phÿsi.cōmē.18.expresse ħ ponit.Ibi eniꝫ dicit tria.Primū est ꝙ motus est perfectio motoris & moti.sed nō eodeꝫ modo.quia est perfectio motoris non tanꝙ aliquid existēs in essentia eius.fm quē modū ēst pfectio moti.Scđm est ꝙ actio motoris que est mouere/est qdē eius.sed nō est in eo.Tertiū est ꝙ actio agentis & patientis est vnā in subiecto & duo in diffōne.Ex qb⁹ expresse pꝫ ꝙ actio nō est in agente.lꝫ in eodē subō in quo est passio.¶ Quarto.Ad idē est Cōmētator vbi supra.cō. 20.sic dicens.Nō est inopinabile ꝙ actio agētis sit in alio. est enim manifestū per se ꝙ doctrina est actio docētis.& est in adiscente.cō.mēto aūt.21.sic ait.Actio & passio sunt vnuꝫ fm subm.& diuersa fm diffōnē.¶ Quinto.Ad ideꝫ est.S.

S.Tho. Tho 3° de aīa.sic dicens. Sicut.n.actio & passio est in patiente & nō in agente.vt in subō.sed solū vt in pncipio a q: ita tam actus sensibilis ꝙ̄ actus sensitiui est in sensitiuo.vt in subō.Ex quibus verbis habenť due ppōnes.Prima/ꝙ actio est in passo subiectiue.Scđa/ꝙ actio est in agente:vt in pncipio a quo.Et ad hunc sensuꝫ intelligēde sunt oēs ppositiones.in qbus aliqñ.S.Tho.visus est dicere actionē esse in agente:& si aliqñ dicat eā esse in agēte:vt in subō.accipit ibi subiectū pro omni eo qđ se habet modo subiecti respectu forme denominantis.agens.n.ita denoiať ab actione ac si esset in eo subiectiue.¶ Sexto.Arguiť ratione.Si actio est entitas absoluta acqsita in agente.vel hec entitas est causata ab agēte/vel passo/vel ab aliqua alia cā.Nō aūt a passo:qꝛ ipsuꝫ est posteri⁹ actione per quā pduciť. Non ab alia cā:qꝛ tunc illa causa pduceret effectū/ex quo causat etiā eius pductionē.nō ab ipsomet agente:qꝛ oē qđ/inꝗtū h₉/acquirit entitatē de nouo transmutať & patiť.Sed agēs inꝗtū agens nec patiť nec transmutať.ergo agens inꝗtū agens/nō causat in se nouā entitatē absolutam.Maior pꝫ.

Minor pbať.Formalis ratio vnius generis/nō conuenit alicui subiecto per formalē rōnē alterius:sicut etiam nihil est albū per rationē nigredinis.Sed rō actionis & passionis sunt distincte fm genus.ergo agens nō hꝫ inꝗtuꝫ agēs ꝙ patiať. Hec questio posset multū dilatari.adducēdo auctoritates.sed mihi visum est has rōnes esse precipuas inter oēs:nec debere impleri cartam verbis superfluis.

Unde Ad argumēta respondeť.Ad pmū negať ꝯñtia: quia agens liberū pōt per antiquā volitionē pducere effectū nouū.Unde pmus motor ab eterno habuit volitionē qua voluit rosam cras generandā esse:nō qdem eternaliter.sed in hoc tēpore.Et quia pħs oppositū affirmauit:ideo posuit motū eternū & formauit illā cōsequētiā.Dico scđo.ꝙ si adhuc transmutareť per nouā volitionē.nihil est ad ppositū:qꝛ volitio nō est de genere actionis.

Ad pmā

Ad scđaꝫ ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ in illis duobus lignis sunt duo calores/& due entitates.quaꝝ quelibet est actio:dicunť tñ esse vna & eadem actio/pter denominationē ab vna & eadē cā:& ideo distinguunť entitatiue & subiue.nō tñ distinguunť in rōne actionis.

Ad tertiā ¶ Ad 3ᵐ negať minor.Naꝫ illa res que est actio/denominat qdē id in quo est.puta/calor denoiat suuꝫ subm calidū:sed hec denoiatio nō cōuenit forme inꝗtū est actio.lꝫ inquātū est forma:inꝗtum ŷo est actio/denominat agens.

Ad qrtā ¶ Ad 4ᵐ negať añs.Ad pbationē dī ꝙ generare & gñari cōueniunt eidē supposito:nō tñ respectu eiusdeꝫ.

Ad qntā ¶ Ad 5ᵐ dico ꝙ pħs in maiori nō intelligit actionem esse subiectiue in eo in quo est potētia actiua:sed ꝙ eius sit posse agere/cuius est potentia actiua.

Ad sextā ¶ Ad 6ᵐ negať cōsequētia.Et dicitur ꝙ idē pōt esse fundamētū pluriū relationū ēt oppositarum.Naꝫ silr̄itudo & dissimilitudo fundanť in eadem albedine.Et similiter super eadē potentia actiua fundatur relatio agentis ad passum.& motiui ad mobile.

¶ Utrū actio dicat absolutū cū respectu. Qō.XXXVIII.

Queritur 38°.Utrū rōnabilr̄ teneri possit opio Joan.capreoli quē diximus existimare ꝙ actio & passio dicunt absolutū cum respectu.Et videť ꝙ nō.

Pria rō. ¶ Prio.Cōceptus pdicamētoꝝ sunt simplicissimi.ğ actio & passio nō possunt dicere rē de genere relōnis.Añs ponit Cōmētator.8° metaphÿ.cō.16.Et pħs.5.meta.tex.cō.33.dicit ꝙ vnū predicamētū nō resoluiť in aliud. Sed actio est vnū predicamentū.ğ eius cōceptus est simplicissimus.& p ꝯñs nō pōt resolui in ꝯceptū absolutū & relatiuū.

Scđa rō. ¶ Scđo. Nullū vnū pdicamētū includit cōceptū duoꝝ predicamētoꝝ.Sed actio est vnū predicamētū.ergo nō dicit formaꝫ factaꝫ & relationē.Maior & minor patent.ꝯñtia ēt est nota: qꝛ forma facta/nō est relatio:cū ad relationē non sit per se motus.

Tertia rō. ¶ Tertio.Si fieret aliquis calor per se subsistens. ibi esset facere & fieri siue actio & passio.Sed ibi nullū esset subm passum.ergo passio non dicit rem absolutā & relōnē que sit in passo.

Quarta ratio. ¶ Quarto.Posito per ipossibile ꝙ calor esset in subiecto/& nullam haberet causam efficientem.ibi esset forma & relatio eius ad subiectū:& tamen ibi non esset passio:qꝛ per hypothesim subiectum a nullo est calefactuꝫ: ergo passio plus requirit ꝙ̄ formaꝫ factam & respectū eius ad subiectum.

Quita rō. T.p.13. ¶ Quinto.Quicqd significat res diuersoꝝ generum/significat ens per accidens:vt dicitur.5.metaphÿsice.Sed actio non est ens per accidens:alioquin nō esset vnum genus entium.ergo non significat absolutum & relationem cum ista sint diuersorum generum.

Nōn᷑ p̄ᵐ

Respondeo fm opinionē huius doctoris:que probabilis est & sustineri potest in via.S.Tho.¶ Ad cuius euidentiam sciendūꝫ est pmo(vt inquit pħs.4.metaphÿsice.tex.cō.10.)ꝙ ratio quaꝫ significat nomen est diffinitio. Et ideo si volumus cognoscere signifi

catū alicuius termini.respiciēdū est ad formalē rōnē eius.
Dicit̄ aūt aliqd cōtineri sub formali significato alicuꝰ/qḋ
cōtinet̄ sub eo tanq̄ determinatū sub idetermināto.Qz.n.
aial significat substantiā aiatā.sed nullū genus aīe deter/
minate exprimit:puta/vegetatiuā/aut sensitiuā/aut intelle/
ctiuā:sed tm̄ dicit substātiā aiatā aliqua aīa.quecūqz sit illa.
Hō aūt dicit subaz aiataz.ꝛ exprimit determinate que sit il
la aīa:ideo homo cōtinet̄ sub significato aialis.Et idē dōm
Nōm 2m est de quolibet iferiori respectu sui superioris. ¶ Sciēdū
scḋo:ꝙ dr̄ia est inter significare aliqd ꝛ ip sum cōnotare:vt
magis patebit.7° huius.Accidētia.n.in cōcreto.puta/ albū
Cō.4. significant tm̄ formā:vt dicit Cōmētator 5° metaphy.ꝯtra
Auicennā.Subiectū aūt forme nō significant sed cōnotāt.
Nōm 3m Album eniz significat albedinē existentē in subo.¶ Sciē
dum 3° ꝙ ipossibile est aliquē terminū eque p̄mo significa
re cōceptū absolutū ꝛ relatiuū:aliogn talis terminus non
esset vniuocus:qz imediate significaret plura:lz possibile
sit ꝙ significet cōceptū absolutū:ꝛ cōnotet ex suo mō signi
Cōclusio rn̄siua. ficandi cōceptū relatiuū.Et hoc cōtingit in oībus relatiuis
ꝯm dici.¶ Ex his rn̄det̄ ad questitū ꝙ Actio ꝛ passio.signi
ficant in suo p̄mario significato tm̄ rem absolutā.s.formaz
que acqrit̄ in passo:sed preter hoc actio connotat ꝛ dicit in
obliquo respectū realez agentis ad passūz:ꝛ econtra passio
cōnotat respectum passi ad agens.Qui duo respectus sunt
de genere relationis:ꝛ sunt realr̄ distincti:cū sint in distin/
ctis subiectis.Probat̄.Qḋ dicit aliqn̄.S.Tho.presertim
2ª cōtra Gentiles.cap.9.ꝙ actio est accidens agētis.Nō.n.
ibi accipit actionē ꝓ eo qḋ significat iste terminus/actio.sz
Quo actio passio ꝛ motꝰ sūt idē subto diuersa diffōne. pro respectu quē cōnotat.Et ꝓpter hos distinctos respectꝰ
dicit Cōmētator 3° phy.cōmē.22.ꝙ actio ꝛ passio:puta mo
uere ꝛ moueri non sunt idē ꝯm qdditatē:qz in rōne actiōis
ꝛ passionis cōnotatur alius ꝛ alius respectus:sunt tm̄ idem
ꝯm subm̄:idest sunt idē realr̄ quo ad id qḋ p̄ncipalr̄ signifi
cant.Nā esse idē subo accipit Cōmētator per esse idez ꝯm
rem:sicut pz.4° meta.cō.3.vbi dicit ꝙ ens ꝛ vnū significāt
eandē nām subiecti/ꝛ duas diffōnes.Et sicut dictū est actio
nē ꝛ passionē distingui nō in suo p̄mario significato.sed in
cōnotato:ita ēt dicendū est de motu.Naz motus dicit ean
dē formaz quā actio ꝛ passio:ꝛ preter hoc dicit duos respe/
ctus cōnotatiue:p̄mus est relatio iperfecti:scḋs est relō pfe
cti.Ad hoc.n.ꝙ forma sit motus opz ꝙ sit iperfecta.ꝛ tēdat
ad perfectionē.Ipsa igit̄ forma cōcepta sub isto duplici re
spectu/dr̄ motus:ꝛ eadē forma ꝯcepta sub relōne ad agēs/
Ad p̄mā dr̄ actio:ꝯcepta ꝟo sub relōne que est in passo dr̄ passio.

Ad argumenta rn̄det̄.Ad p̄m dr̄ ꝙ decē predica
mēta sunt simplicia:qz nō signi/
ficant res diuersoꝝ generū in suo p̄ncipali significato.Dn̄r
ēt simplicia:qz non addunt sup ens aliquā dr̄iaz:ꝛ hoc mō
sunt irresolubilia in cōceptū generis ꝛ dr̄e:sed cū hoc stat
ꝙ vnū genus possit cōnotare rem alterius generis:qz signi
Ad scḋaz ficatū termini nō resoluit̄ in id qḋ per terminū cōnotatur.
Ad tertiā Et per hoc patet responsio ad 2m. ¶ Ad 3m dr̄ ꝙ si fieret ca
lor subsistens/ipse calor nō fieret successiue.sed statiz ꝓdu/
ceret̄:qz qḋ fit per partē post partē/nō est:nisi qz recipitur
in subo:ꝛ ideo calor ita ꝓductus nō ꝓprie diceret̄ passio:
qz nūq̄ esset in fieri.sed semp in facto esse:sed diceret̄ esse
qd ꝓductū.Uel dici pōt ꝙ hꝰ calor vt cōnotaret respectū
ad suam cām agentē diceret̄ calor vt est in fieri:sicut etiaz
illuminari aeris/prout cōcipit̄:vt in fieri cū respectu ad so
lem illuminantē/dr̄ passio.Nec oporteret illi calori sepato
assignare aliqḋ passum.sed ipsemet fundaret relōnez passi
ad agens.ꝛ ipsemet vt haberet esse pfectū diceret̄ passum:
Ad q̄rtā ꝛ vt esset in fieri diceret̄ passio.¶ Ad 4m dr̄ ꝙ passio signi
ficat formā ꝛ relōnē passi ad agens:ꝛ qz in illo casu corpus
calefactū a nullo agente passum est:ideo ei nō cōueniret re
latio quā significat passio:ꝛ per ꝯn̄s nec ei cōueniret ratio
passionis.¶ Ad 5m dr̄ ꝙ nihil dr̄ ens per accidēs nisi eque
p̄mo significet res diuersoꝝ generꝝ vt hō albus:sed si signi
ficat rem vnius generis:ꝛ cōnotat rem alterius gn̄is nō est
ens per accidēs:aliogn scientia esset ens per accidēs:qz cō
notat relationē ad scibile.Actio aūt in p̄ncipali significato
dicit tm̄ formam que est ab agente:sed relationem agentis
connotat tm̄ in obliquo.

¶ Utrum quatuor vltima genera dicant absolutum vel re/
spectum. Questio. XXXIX.

Queritur 39°.Utrū reliqua genera.s.qn̄.
Ubi.Situs.ꝛ Habitus.dicant
rem absolutā vel respectū.Et videt̄ ꝙ signifi/
cent respectum.¶ Primo.Adiacentia est relō.
Sed qn̄/est adiacētia tēporis/vel saltē cōseqt
adiacentiā.ergo qn̄/nō est res absoluta.Maior pz:qz adia/
centia dr̄ ad aliud.Nulla.n.res adiacet sibiipsi.Minor p/
bat̄.Ex diffinitione ipsius/qn̄.Dicit.n.Gilbertus ꝙ/qn̄ est
id qḋ ex adiacētia tēporis derelinquit̄:cōstat aūt ꝙ id qḋ
derelinquit̄ ex relōne/nō est res absoluta:qz absolutū non
est posterius relatione.¶ Scḋo.Ubi/est circūscriptio.Sz
circūscriptio est relō.ergo.vbi est relō.Minor pz.Maior
est diffō ipsius vbi/in qua dr̄ ꝙ vbi est circūscriptio corpo
ris/ex loci circunscriptione ꝓcedens.¶ Tertio.Ois ordo
est relatio.Sed positio est quidaz ordo.ergo est respectus.
Maior pz.Minor etiam patet.ex eius diffinitione.Nam
positio est ordo partium in loco.

Rn̄deo ꝙ circa nām horū generum sunt tres famose
opiniones.Prima est Scoti 4° sniaꝝ.Scḋa
est Heruei in quolibet vbi supra.Tertia est Ioā.capreoli.
2.di.2.q.6.Prima opinio declarabitur presenti qōne.Due
alie sustinebunt̄:qz nulla earū est oino clara apō.S.Tho.
¶ Dicit ergo Scotus ꝙ aliq respectꝰ sunt intrinsecus ad/
uenientes.Aliqui ꝟo extrinsecus.respectus intrinsecus ad/
ueniens/est ille q necio cōsequit̄ rez/posito fundamento ꝛ
termino.Impoīe est eniz si vnū corpus est albuz/ꝛ postea
ponat̄ aliud albū qn statim in eis sit siītudo.Respectꝰ ex
trinsecus aduenies.nō ideo dr̄ extrinsecus aduenire/quasi
nō sit in eo qḋ refert̄:sed qz nō necessario cōsequit̄ funda/
mentū ꝛ terminū.Existente eniz aliquo corpore Parisius/
ꝛ aliquo Rome/nō statim inter hec est relatio locati ad lo
cum:q respectus dr̄ situs.Primi respectus sunt de genere
relationis.Scḋi ꝟo.s.illi qui extrinsecus adueniunt consti
tuunt vltima sex predicamēta.Nā actio nihil est aliud nisi
respectus agentis ad passum:passio aūt est ecōtra respectꝰ
passi ad agens.Isti aūt respectus sunt extrinseci:qz non sta
tim posito igne ꝛ ligno in rerum nā est in eis respectus agē
tis ad passum:sed opz p̄ter hoc ꝙ approximentur.ꝛ vnum
agat in aliud.Istam opionē lz.S.Tho.nō approbauit nec
reprobauit/tm̄ ex p̄ncipijs eius nō habet̄.¶ Et ideo rn̄de
tur ad hanc qōnē hac vnica conclusione.Nec.6.nec.4.vl/
tima p̄dicamēta significant respectus extrinsecus aduenie
tes.qḋ ꝓbat̄.¶ Primo.Respectus extrinsecus aduenies
est ille per te.qui nō statim cōsequit̄ rem posito fundamē/
to ꝛ termino.Sed posita re tēporali ꝛ tēpore statim necio
ꝯseq̄t̄ eam respectus ad tēpus:qui respectus per te dr̄ ip̄m
Qn̄.ergo/qn̄/nō est respectus extrinsecus.Maior pz.Mi/
nor ꝓbat̄.Et suppono de mēte phi 4° physi.ꝙ sit tm̄ vnū
tēpus:sicut est tm̄ vnus p̄mus motus.Tunc sic.Res tēpo/
ralis necio est in tēpore.Sed tēpus est tm̄ vnū.ergo ipoīe
est dare tēpus ad qḋ res temporalis nō habeat respectum.
¶ Scḋo.Suppono ꝙ potētia gnātiua sit fundamētū pa/
ternitatis.Quod probat̄.Quia vel ipsa vel generatio sunt
fundamētū.Sed nō generatio.qz trāseunte gnōne adhuc
manet paternitas:relō aūt nō manet nō exn̄te fundamēto.
Ex his

Ex his arguit̄ sic. Nō ĩplicat ɔ̃dictionē q̄ fundamētū paternitatis sit. ⁊ silr̄ terminꝰ eiꝰ. ⁊ tñ q̄ paternitas nō sit. ḡ nō bene dr̄/q̄ respectꝰ itrinsecꝰ necessario ɔ̄sequit̄ fundamentū ⁊ terminū. ɔ̄ñtia pꝫ. Probat̄ añs. Posset eniꝫ deus cōicare Sorti virtutē: vt ꝑ suū velle ꝑduceret Pla. sicut intelligētie cōicauit q̄ per purū velle moueat celū. Hoc posito ꝑducat Sor. Platonē per suū velle: tūc constat q̄ Sor. nō est pater Platonis: q2 ipm̄ nō genuit ex aliquo. ⁊ tñ in Sorte est poᵃ gñatiua. ⁊ terminus positꝰ est. s. plato. ergo ⁊c. ❡ 3ᵒ. aut hic respectꝰ extrinsecꝰ est ꝑm suū totum eē ad aliud. aut nō. Si nō. ergo est quid absolutū. Si sic. ḡ est de gñe relōnis. Maior pꝫ: q2 ē ꝑ ptes ɔ̃dictorias/inter quas nō dat̄ mediuꝫ. ❡ Dicet forte q̄ ꝑm totū suū eē est ad aliud: nec tñ est in gñe relōnis: q2 ꝑter hoc requirit̄ aliquis respectꝰ de gñe relōnis/qui necessario ɔ̄sequat̄ rē posito fundamēto ⁊ termino. ❡ Sꝫ ɔ̄ est: q2 nec Phs 5ᵒ metaphy. ⁊ in p̄dicamētis: nec Cōmē. alicubi: nec Auicena 3ᵒ meta. in tractatu de relōnibus, nec quisq̄ȝ Peripateticus vnq̄ȝ dixit plus reqri ad relationē: nisi q̄ tota eiꝰ rō sit ad aliud. Et si plus requirat̄ sequit̄ Aris. eē diminutū/nec sufficiēter tradidisse diffōnē relatiuoꝝ. Nec mihi cure est ipugnare alr̄ hāc opionē: sꝫ dclarasse q̄ nō sit ad mētē Phi.

Rñsio aliqualis. — Diluit rñsio.

Ad argumenta simul rn̄detur q̄ non sequr̄ sī sunt respectꝰ q̄ sint respectꝰ extrinseci: quō autē sint respectus patebit qōne. 41.

❡ Utrū Locus ⁊ Ubi sint idē. Qō. XL.

Cap. 2. d. 6. q. 2. ⁊. 2. d. 2. ⁊. 4. dis. 4.

Pria rō. **Queritur** 40ᵒ. Utrū locus ⁊ vbi sint eadē res/ Sicut dicit Herueꝰ ita vbi est qd absolutū. Et arguit̄ q̄ nō. ❡ Prio. Ubi/nihil est aliud/nisi forma acqsita ꝑ motū localē. Sꝫ locꝰ nō est forma sic acqsita: ḡ locꝰ non est vbi. Maior ꝑbat̄: q2 moueri localr̄ est moueri ad vbi. Minor ꝑbat̄. Forma acqsita ꝑ motū ⁊ motꝰ sunt eadē res: vt supra ꝑbatū fuit. Sꝫ locꝰ non est motꝰ localis: ḡ nō ē forᵃ acqsita ꝑ motū. Maior pꝫ. minor ꝑbat̄. Ois motꝰ ē i mobili. sꝫ locꝰ nō ē i mobili sꝫ i locāte: vt dr̄ 4ᵒ phy. tex. cō. 17. ergo ⁊c.

Scda rō. ❡ 2ᵒ. Locus est nō exn̄te motu. ḡ motꝰ nō est locus. Consequētia pꝫ. Añs ꝑbat̄: q2 si ꝑducat̄ nūc de nouo corpus graue in cōcauo orbis lune: ipm̄ mouetur ad locū deorsuꝫ/q̄ ꝑus erat añq̄ȝ illō corpꝰ ꝑduceret̄.

Tertia rō. ❡ 3ᵒ Si motꝰ ⁊ locus sunt idē. sequr̄ q̄ motꝰ ɔ̃ꝛȳ sunt vnū iter se. Sꝫ hoc est aperte falsuꝫ. Tuꝫ q2 iter eos cadit qes media 8ᵒ phy. tex. cō. 63. Tuꝫ q2 nulla opponit̄ sibiipsi. ḡ ⁊c. Consequētia ꝑbat̄. q2 sup vna magnitudine siue in eodeꝫ loco pōt mobile moueri ab vna pte ad aliā: ⁊ postea redire ad eandē a qua prius recesserat.

Quarta ratio. ❡ 4ᵒ. Sequit̄ q̄ ideꝫ nūero motꝰ pt reparari postq̄ȝ corruptꝰ est. Sꝫ hoc est falsuꝫ: ergo. Consequētia ꝑbat̄. Si mobile moueat̄ sup eūdē locū in quo ꝑus mouebat̄: ex quo eniꝫ est idē nūero locus. sequr̄ q̄ motꝰ hodie factꝰ/sit idē nūero cū eo q̄ fiebat heri. cū ꝑ te motꝰ ⁊ locꝰ sint idē.

Quita rō. ❡ 5ᵒ. Diuisibilitas ɔ̄uenit motui ꝑ aliud. s. ꝑ spatiū siue locuꝫ ⁊ ꝑ mobile. vt dr̄ 6ᵒ physi. tex. cō. 5. ḡ motꝰ est aliud a loco.

Sexta rō. ❡ 6ᵒ. Motꝰ celi est cā eorū que inferiꝰ gñant̄ur. vt dr̄ 2ᵒ de gñatione tex. cō. 56. Sꝫ locꝰ quē celū acqrit per motū suū/nō est cā gñatiōis. ḡ motus nō est locus.

Septima ratio. ❡ 7ᵒ. Si tm̄ vnū corpus eēt in rerum nā. adhuc p̄mus motor posset ipm̄ mouere. Sꝫ tūc nullus eēt locus ꝑ casum posituꝫ. ergo motꝰ non est locus. Pꝫ ɔ̄ñtia: quia non est possibile q̄ idē simul sit ⁊ nō sit. Antecedens probatur. quia in p̄mo motore eēt virtus motiua: ⁊ in illo corpore esset potentia ad moueri.

Pria cōclusio. Mobile motu locali acquirit locū tm̄.

Respondeo duabꝰ ɔ̄nibus: q̄rū p̄ma hec est. Mobile nihil acqrit ꝑ motū localē/nisi locum. Istā ɔ̄nē fuisse de mēte S. Tho. ꝑbo ex duobꝰ locis. ❡ Primo. q2 p̄ma. q. 110. sic dicit. mobile ꝑm locū/non est in poᵃ ad aliqd itrinsecū inquātū hꝰ: sꝫ solū in poᵃ ad aliquid extrinsecū. s. locuꝫ. Ex qbus verbis sic arguit̄. Nulla res acquirit̄ in mobili nisi ad quā fuit in poᵃ. Sꝫ non fuit in potētia nisi ad locū: ḡ acqrit tm̄ locuꝫ. ❡ 2ᵒ. q2 de poᵃ. q. 6. ar. 3. sic ait. Motꝰ localis est p̄mus ⁊ ꝑfectissimꝰ motuū. vtpote q̄ nō variat rē quo ad itrinseca rei: sꝫ solū quantum ad aliqd extrinsecū. s. locū. ❡ 3ᵒ. Si ꝑ motuꝫ localē acqrit̄ in mobili aliqua entitas. aut ipsa est absoluta. aut est respectus. Nō entitas absoluta: q2 nō apparet qd illud sit vt ab oībus concedit̄. Nō respectus: q2 ad respectū nō est per se motus 5ᵒ physicoꝝ. tex. cō. 10.

Cōclo 2ᵃ. ❡ 2ᵃ ɔ̄. Ubi nō est res distincta a loco. Probat̄. ❡ Primo. Mobile ꝑ motū nihil acqrit nisi locuꝫ. vt pꝫ ex p̄ma ɔ̄ne. Sꝫ acquirit ēt vbi: aliogn motꝰ localis nō diceret̄ motꝰ ad vbi. ḡ vbi nō est res distincta a loco. ❡ 2ᵒ. Ista p̄dicatio. Locatū est in loco. pertinet ad aliquod predicamentuꝫ. sed non pertinet ad aliud nisi ad predicamentum vbi: ergo locus ⁊ vbi sunt idem. Maior pꝫ. q2 oē p̄dicatū reale ptinet ad aliqd genus: alioquin Phs nō sufficiēter tradidisset modos p̄dicādi. Minor ꝑbatur. Si ptinent ad aliud p̄dicamētū illud eēt p̄dicamentū quātitatis. Sꝫ hoc est falsum. ergo ⁊c. Consequentia pꝫ. Falsitas ɔ̄ñtis probat̄. Tum q2 quātitas denominat tm̄ itrinsece. locus aūt nō denominat locatū itrinsece. Tum q2 q̄ntitas nō denominat nisi cui dat eē q̄ntū: locus aūt nō dat esse q̄ntū locato. Tuꝫ q2 idē corpꝰ nō pōt simul eē quātum duabꝰ quātitatibꝰ eiusdē rōnis: locatū aūt est q̄ntū sup̄ficie ei itrinseca. ḡ nō est quātū sup̄ficie corporis locātis que est locus.

Nōnᵐ pᵐ. ❡ Sꝫ pro maiori notitia huiꝰ ɔ̄nis. Sciēdū est q̄ lꝫ locꝰ ⁊ vbi sunt eadē res: tñ rōne distiguunt̄: q2 locus vt locus nihil aliud dicit nisi sup̄ficiē vltimā corpis cōtinētis: vbi aūt requirit aliqd extrinsecū ⁊ aliquē respectū. lꝫ ipm̄ nō significet in recto. sꝫ in obliquo. Nā iter locatū ⁊ locū: est relō cōtēti ad ɔ̄tinēs: qua p̄supposita: tūc locus hꝫ rōnē vbi.

Nōnᵐ 2ᵐ. Denominatio 3ʳ fit. ❡ Sciēdum 2ᵒ q̄ triplr̄ pōt aliqd denominari. Aliq̄ enim est denominatio ab aliquo itrinseco ipsi: vel ꝑ idētitatē vel ꝑ inherētiā ipsi denominato. qd quidē itrinsecum denominat ipsuꝫ in se ⁊ absolute. Hoc mō denomināt tria p̄ma p̄ita. Alia est denominatio a forma itrinseca: que tm̄ iportat aliqd extrinsecū. vt terminū/⁊ hoc modo denominat relatio suuꝫ subm̄. Alia est denominatio ab aliquo qd nō est formalr̄ in eo qd denominat̄/⁊ hoc modo denominant. 6. vltima p̄ita: de actione ⁊ passione supra dictū fuit. Silr̄ locatū denominat̄ a loco qui nō est in eo. ⁊ res dicit̄ calciata ab habitu qui nō est ei inherēs. Ista aūt res a qua quis denominat̄ calciatus: vestitus: armatus: ⁊ hꝰ pōt esse subā que habet rōneꝫ accidētis/quo ad p̄dicationē: q2 per accidens denominat rē que ipsam habet.

Ad p̄mū. **Ad argumenta** rn̄detur. Ad primū negat̄ minor. Ad probationē dico q̄ motus localis ⁊ locus sunt idē: sed vt est in acqri dicit̄ motus. ⁊ vt est in eē ꝑmanēti dicit̄ locus. Ad huius iprobationeꝫ dico q̄ non opꝫ oēm motū eē in mobili. nisi ēt forma acqsita sit in eo subiectiue: qd nō cōtingit in motu locali: dicit̄ tm̄ ois motus eē in mobili. q2 ipsum denominat. Nā effectus formalis ⁊ forma se inseparabilr̄ ɔ̄sequunt̄.

Distictio. ❡ Duplex est aūt effectus formalis. Primus est eē/qd forᵃ dat suo subiecto: ⁊ iste dicit̄ ꝑprie effectus formalis. Alius effectus formalis. lꝫ nō ita ꝑprie est denominare: quādo ergo forma denominat aliquid. lꝫ nō det ei aliqd eē: pōt tñ aliquo modo dici eē in eo.

Ad scdm. ❡ Ad 2ᵐ. Dico q̄ quādo mobile non mouetur ad aliquē locū: tunc est illa res que est motꝰ localis: sed tunc nō habet rationē motus. q2 nō est in acqri.

Ad tertiū. ❡ Ad 3ᵐ. Dico q̄ sic silitudo ⁊ dissimilitudo fundate sup candē albedinē sunt vna res: nō tñ sunt vna relatio. sed due: quia distinguuntur in ratione relonis: ita duo motus contrarij

facti sup eundē locū p̄cise sunt vna res.si sunt duo mot⁹. Possunt enim vni rei cōuenire due rōnes formales disti cte:aut numero:aut spē:ꝑm q̄ intell's illaȝ rē diuersimode cōcipit.

Ad q̄rtū ¶ Ad 4^m negat̄ ꝯn̄tia.Qꝛ dum mobile cessat mo ueri/ꝛ quiescit/nō corrumpit̄ illa res que est motus:ꝫ pro

Ad q̄ntū tunc ipsa nō sit motus. ¶ Ad 5^m. Dicit̄ q̄ cū diuisibilitas conuenit motui p̄ locū nō cōuenit ei per aliud ꝑm rē:sed per id qđ est aliud ꝑm rōnem:ꝓprie autē conuenit motui diuisibilitas p̄ spatiū.vt dicit̄ .6.physi.tex.cō.5.Cōstat aūt q̄ spatiū nō est ipsemet locus.sed est quid corporeū.Et si dicat̄ ei ꝯuenire ex loco:hoc ideo erit.qꝛ locus ꝓprius hꝫ tam rōnem loci q̄ꝫ rōnem motus.ꝛ ideo diuisibilitas hui⁹ rei inquātū est motus ꝓ̄supponit diuisibilitatē eiusdeꝫ rei

Ad 6^m inquātum est locus. ¶ Ad 6^m negat̄ maior.Motus.n.nō est cā efficiēs aliq̄d:sed celū vt est coniunctū motui/causat hec inferiora:ita q̄ mot⁹ nō ꝯcurrit in rōne cause nisi tāq̄ꝫ id sine quo celuꝫ nō causaret:sicut ēt approximatio requi/

Ad 7^m rit̄ ad hoc q̄ agēs nāle agat in passuꝫ. ¶ Ad 7^m negat̄ ma ior.Sicut eniꝫ est impo'e simpl'r q̄ aliq̄d sit albū ꝛ nō ha beat albedinē:qꝛ esset separare formā ab effectu formali. ita īpossibile est.ꝛ contradictionē implicat q̄ aliquid mo/ ueatur localiter.ꝛ nō sit in aliquo:qꝛ moueri localiter/ni/ hil aliud formaliter dicit:nisi moueri in loco.

¶ Utrū Ubi distinguat̄ real'r a loco. Qō.XLI.

Cap.vbi supra. **Queritur** 41°. Utrū etiā teneri possit q̄ Ubi sit q̄d distinctū real'r a lo

Pria rō. co.Sicut tenuit Joan.capreoli.Et arguitur q̄ non. ¶ Primo. Quia Cōmē.4° phy.cō.34. dicit q̄ Phs intēdit distinguere inter locatuꝫ esse in corpore:qđ est vbi eius:ꝛ inter parteꝫ eē in toto.Ex quo pꝫ q̄ locus corporis locati est vbi ei⁹.Et 5° metaphy. cō.28.dicit q̄ ꝑm q̄ locus hꝫ locatū est p̄dicamētū vbi:q̄

Scđa rō. vbi est loc⁹. ¶ 2°. Celuꝫ mouet̄ local'r.Sꝫ celū nō acq̄rit aliqđ vbi.ergo p̄ motū localē nō acquirit̄ vbi.Maior pꝫ ad sensum.Minor est Silberti q̄ exp̄sse dicit vltimā sphe

Tertia rō rā nō hr̄e vbi:qꝛ non hꝫ a quo ꝯtineat̄. ¶ 3°. Sequitur q̄ oē qđ mouet̄ localiter/simul moueret̄ distinctis motibus: ꝛ eēt dare q̄ntum genus motuū inter ea que ponit Phs.5. physi.tex.cō.18.Sꝫ hoc exp̄sse est falsuꝫ.ergo ꝛc̄.Cōseq̄ntia probat̄.Distinctio motuū est ꝑm distinctionē termino rū.vt dr̄.5.physi.tex.cō.32.Sꝫ vbi ꝛ locus sunt p̄ te res di stincte.ergo moueri ad vbi/ꝛ moueri ad locū sunt distincti motus. ¶ Jtē.Mot⁹ ad locū nō ꝑtinet p̄ te ad p̄dicamē/ tū vbi.nec ad qualitatem:qꝛ locus nō est qualitas.Nec ad q̄ntitatē:qꝛ mobile p̄ motū ad locū nō auget̄ nec minuit̄. Nec ad subām:qꝛ locus nō est suba:ergo ad aliud p̄dica/

Quarta ratio. mētum. ¶ 4°. Si vbi est respect⁹ locati ad locū.sequit̄ q̄ sit de gñe re'onis:ꝛ per ꝯñs nō erit vnū p̄dicamētū.ꝫ cō/ tinebit̄ sub p̄dicamēto ad aliq̄d.Probat̄ ꝯn̄tia.Relatiua dicunt̄ ad ꝯuertentiā.vt dicit Phs in p̄dicamētis.Sꝫ re/ latio loci ad locatū ꝑtinet ad p̄mū modū relatiuorū:qꝛ est relatio ꝯtinētis ad cōtentuꝫ:ergo etiā respect⁹ locati ad lo

Quinta rō cū pertinet ad genus relationis. ¶ 5°. Querere vbi est sor/ tes ꝛ in quo loco est sortes est idē:ergo locus ꝛ vbi sūt idē. Pꝫ ꝯn̄tia:qꝛ nō dr̄ esse eadē questio ꝛ interrogatio.nisi qꝛ est de eadē re.Añs pꝫ:ex cōi vsu loquentiū.

Duo fac. **Respondeo** Jn ista questione duo sunt faciēda. Primo dicet̄ in cōi de quatuor vlti/ mis generib⁹ simul.Scđo dicet̄ in sp̄ali de vbi. ¶ Quan tū ad p̄mum adducit iste doctor quedaꝫ tractatū qui ascri bit̄ .S.Tho.de re'onibus.ꝫ nō cōstet q̄ sit eius.sicut nec multa opuscula que attribuunt̄ ei:in illo libro ponunt̄ p̄n

Nō hic. Pria ꝯ° Probat̄ q̄ vltia p̄. cipaliter due ꝯ̄nes.Quarū prima hec est.Quatuor vltima p̄dicamēta significāt respectū.Probat̄ ista ꝯclusio ex eoꝝ diffōnibus:sicut supra arguebat̄.Naꝫ.Qñ/nihil aliud est

nisi adiacētia tp̄is.Ubi ꝟo est circūscriptio corporis/ex loci circūscriptiōe procedēs.Positio aūt est quidā situs ptiuꝫ. Habitus ꝟo est adiacētia corporis ꝛ eorū que circa corp⁹ sunt.Quō aūt se habeāt isti respectus ꝯsiderandū est.Pe/ nes enim adiacētiaꝫ tp̄is ad rē tēporalē.sicut mensure ad mensuratū oritur respect⁹:penes ꝟo adiacētiaꝫ loci ad to/ tum corpus locati.ꝑm q̄ locus ꝯtinet ꝛ locatuꝫ cōtinetur. causat̄ respect⁹ vbi:ꝛ penes adiacētiā loci ad ptes locati ꝛ partiū adinuicē:ꝛ ad locū causat̄ positio.Ordo eniꝫ ptiuꝫ in toto/est dr̄ia quantitatis:sed ordo partiū in toto ꝓut ille ordo ꝛ ip̄m totū respiciūt locum/faciūt vnū p̄dicamētum p̄ se:ita q̄ vbi ꝛ positio fundant̄ sup continētia passiua lo cati ꝛ partiū eius a loco.Habere aūt siue habit⁹ fundatur sup continētiā ꝑm quā ꝯtentum dr̄ habere cōtinēs:ꝛ conti nēs dr̄ haberi a cōtēto.Unde Cōmē.5.metaphy.cō.28.sic dicit:dicere q̄ ꝯtētuꝫ hꝫ continēs.est sicut animal habere cutem:ꝛ arborē habere corticē:ꝛ hoc est p̄dicamētum ha/ bitus.Cyphum aūt habere aquā:ꝛ ciuitateꝫ habere hoīes ēt ecōuerso.s.ꝑm q̄ cōtinēs hꝫ contētum:ꝛ ꝑm hunc mo/ dū dicit̄ q̄ locus hꝫ locatū:ꝛ hoc est p̄dicamētū vbi. ¶ 2° Probat̄ eadē cōclusio:qꝛ Cōmē.5° metaphy.in fine eius/ dē cō.28.sic dicit.Numerus respectuū qui demonstrat̄ p̄ habere/est ꝑm numerū respectuū qui demonstrat̄ p̄ hanc dictionē in.sed hec ꝓpositio in.dignius dr̄ de respectu con tēti ad continēs:ꝛ hoc verbū habere/dignius dr̄ de respe/ ctu continētis ad contētum.Ex quib⁹ pꝫ expresse q̄ Cōm̄. dicit quomodo ista significāt respect⁹. ¶ 3°. Ad idē argui tur:qꝛ Cōmē.5° metaphy.cō.25.dicit:q̄ habit⁹:puta vesti/ tio/est qđdaꝫ mediū inter habētē ꝛ rē habitā.Et.S.Tho. idē cōfirmat 5° metaphy.capitulo de habitu.Sꝫ nō appa ret quid sit aliud mediū nisi respect⁹.Non enim est real'r actio aut passio/nisi forte ꝑm modū significādi:ergo habi/ tus ꝛ similiter illa alia tria genera dicunt respectum. ¶ 2ª

Scđa. Reln. signific. a quo distingui. tu. de gñe relationis. conclusio.Jsti respectus non sunt de genere re'onis.Pro/ batur. ¶ Omnis respectus de gñe re'onis fundatur ime/ diate sup rē absolutaꝫ vt patuit supra.Sed isti nō fundan tur sup rem absolutā imediate.ergo nō sunt de genere re/ lationis.Maior pꝫ.ꝛ minor declarat̄.Nam sup relatione reali locati ad locū/que re'o est de genere re'onis/fundat̄ ille respectus qui dr̄ vbi:ꝛ ita vniformiter de alys est dicē/ dum.Et ideo ad talē respectuꝫ/qualis est vbi/pōt eē mot⁹ p̄ se:ꝫ nō sit ad genus relationū.Dico tñ q̄ nunq̄ꝫ acquiri tur vbi in locato/nisi prius acquiratur aliqđ absolutū.nō quidē intrinsece.sed extrinsece.s.locus. ¶ Ex hac conclu/ sione sequitur corollarie:q̄ ista quatuor genera sint mino ris entitatis q̄ꝫ relatio.Qđ pꝫ:qꝛ in ea fundant̄.sicut etiaꝫ relatio dicit̄ minoris entitatis in sua rōne formali/q̄ꝫ en/ tia absoluta:quia in eis fundatur.

Scđa p̄s q̄onis. Duplex vbi. **Quantum** ad 2^m p̄mitto:q̄ dum mobile mouetur local'r est ei assignare duplex vbi.Pri/ mū est vbi indiuisibile:qđ nō dicitur idiuisibile eo modo quo pūctus qui nullas hꝫ partes:sed dicit̄ idiuisibile quo ad ꝑmanentiaꝫ:quia ꝫ sit extensum p̄ totuꝫ corpus.mobi/ le tñ cōponitur ex partib⁹ simultaneis.quarū vna eē non pōt nisi altera sit.ꝛ ecōtra.Sicut enim totū mobile corrñ/ det toti loco.ita partes mobilis corrñdent partib⁹ loci ꝓ/ pry ꝛ adequati.ꝛ sil'r vbi respect⁹ est correspōdet toti loca to:ꝛ toti loco ꝛ partes eius correspondēt partibus locati ꝛ loci.vtputa linea linee/punctus puncto:ꝛ sic de alys.Jstō aūt vbi nihil est aliud nisi mutatū esse.Scōm est vbi diui sibile ꝛ cōpositum ex partibus sibi succedētibus/quēad/ modum tēpus ex hꝫ partibus cōponitur.Nam sicut mo bile in qualibet parte tēporis mensurantis motuꝫ localē/ est in loco maiori se ꝛ nō in loco sibi adequato.aliogn ge/ sceret.ita in qualꝫ parte tēporis hꝫ vbi corrñdens illi loco

maiori

maioꝛ. Nec est hꝰ vbi nisi ipse motꝰ localis: ꝛ se habet ad
ꝑmum vbi nõ vt totum ad partẽ. sed vt continuum ad sui
(Prĩa cõclusio 2ᵉ prĩe questionis. Ubi idiuisibile acqrit i istãti.) cõtinuatiuũ: ꝛ p̄cise sicut instãs ad tẽpus. ¶ His decla-
ratis: hec est ꝑma cõclusio. Ubi idiuisibile acqritur in in-
stãti: ꝛ põt ẽt dici ꝙ acqritur in tẽpoꝛe / diuersimode expo-
nẽdo acquisitionẽ siue inceptionẽ. Si eniȝ exponit̃ ꝑ posi-
tionẽ de p̄nti ꝛ negationẽ de p̄terito. sic dico ꝙ acquirit̃ in
instãti. Nullũ enim est assignare instãs in toto tp̃e mensu-
rante motũ in quo nõ sit verũ dicere hoc mobile nunc hȝ
aliqđ vbi siue aliqđ mutatũ esse: qđ imediate ante hoc non
habebat. Qđ ꝓbo: q̄ꝛ si haberet idẽ vbi nunc qđ prius ha-
bebat. sequit̃ ꝙ quiesceret: cũ qescere nõ sit aliud nisi se ha-
(Nõ hic.) bere nunc. vt prius. Si ꝰo exponit̃ acqri per negationeȝ
de p̄terito. sic dico ꝙ acquirit̃ in tp̃e. Naȝ in toto tp̃e p̄ce-
denti acquirebat̃ istud mutatũ esse: sicut ẽt dum in intẽsio-
ne introducit̃ aliqs gradus foꝛme: ille gradus acquirebat̃
in toto tp̃e. ꝛ in qualibet ꝑte tẽpoꝛis p̄cedẽtis exñtiaȝ illiꝰ
gradus foꝛme. Et sicut dictũ est ꝙ acquirit̃ in instãti ꝛ in
tp̃e. ita dici põt ꝙ deperdit̃ in instãti: q̄ꝛ nunc est ꝛ imedia-
te post hoc nõ erit. Põt ẽt dici ꝙ ꝑdit̃ in tẽpoꝛe: q̄ꝛ nõ est
assignare ꝑmũ instãs sui non esse. sed ꝑmuȝ tempus: vnde
perdit̃ in tẽpoꝛe exponẽdo per negationeȝ de p̄nti ꝛ posi-
(Impugnat̃ hec cõclo.) tionẽ de p̄terito. ¶ Cõtra istam ꝯnẽ arguit̃ ꝑmo. In qua-
libet re nõ successiua que desinit esse / est assignare primuȝ
(Primo) nõ esse: vt probat̃. 8. phyſi. tex. cõ. 67. Sȝ istud vbi est ꝑ te
nõ successiuũ. ergo est dare primũ instãs sui nõ esse. ¶ 2°.
(Scđo) Sit. a. coꝛpus quiescens. ꝛ sit. b. vbi. in quo quiescit: postea
icipiat. a. moueri. Tu dicis ꝙ perdet. b. in instãti / ꝛ sit illđ
instans. c. Tunc sic. Aut. a. est in instãti. c. in. b. ſm se totum
ꝛ oẽs partes suas. aut nõ. Si sic. ergo non est mutatuȝ. a. b.
Si non est in. b. ergo est mutatũ ad aliud vbi ꝛ sit illud. d.
Tunc sic. Aut. d. est idiuisibile. aut diuisibile. Nõ indiuisi-
bile: q̄ꝛ in motu locali ꝯtinuo nõ est dare primũ magnitu-
dinis ad qđ mobile sit mutatũ. siuẽ nõ est dare primũ mu-
tatum esse. Itẽ motus nõ esset cõtinuus: q̄ꝛ vnũ indiuisibi-
le nõ cõtinuatur alteri. Nõ est etiaȝ dicẽdum ꝙ sit diuisi-
bile: q̄ꝛ in motu cõtinuo cuiuslibet partis diuisibilis prius
acquirit̃ pars / ꝛ nõ acquirit̃ tota simul. vt probat̃. 6. phy.
(Tertio) tex. cõ. 27. ¶ 3°. Aut. a. in instanti. c. in quo ꝑdit. b. acquirit
vnuȝ aliud vbi aut nõ. Si non. ergo. a. nõ mouet̃ nec per-
dit. b. q̄ꝛ impoſ̃e est perdere terminuȝ a quo. nisi acquirat̃
terminus ad quẽ. Si sic: sit tale vbi. d. Tunc sic. Aut. a. per-
dit. d. in instãti. c. aut non. Si nõ: ergo per tẽpus est in vbi
d. ꝛ per ꝯsequẽs nõ mouetur cõtinue: vel si mouet̃ nullaȝ
talẽ rem perdit vel acquirit que dicat̃ vbi: ꝛ sic habet̃ p̄n-
cipale ꝓpositum. Si sic: ergo. d. in eodeȝ instãti est acqui-
(Confirᵒ.) situm ꝛ deperdituȝ: ꝛ sic simul est. ꝛ non est. ¶ Confirma-
tur. Quia sequit̃ ꝙ coꝛruptio. d. imediate succedat genera-
tioni. d. cuius oppositũ probat Phs 8° physi. ꝛ Cõmẽ. cõ.
63. ¶ Confirmatur 2°. Quia si in instanti. c. a. acquirit. b. ꝛ
acquirit. d. quero vtrũ in eodẽ instãti. c. in quo etiam dicis
ꝙ perdit. d. acquirat aliud vbi. Si nõ: ergo mouetur sine
acquisitione vbi: qđ erat primo probandũ. Si sic: ergo sic
ꝓcedendo ꝛ arguendo in instanti. c. acquirit oia vbi: ꝛ per
(Quarto) ꝯñs motus est in instanti. ¶ 4°. Si. a. dum perdit. b. indi-
uisibile acquirit. b. indiuisibile: ꝛ dum ꝑdit. b. acquirit. d. se-
quitur ꝙ totus motus sit cõpositus ex mutatis eẽ: cuiꝰ op-
positum demonstrat̃. 6. physi. tex. cõ. 3. pȝ ꝯñtia: q̄ꝛ ille per
(Ad ꝑmũ Durãtia ꝑ instãs non hñt pᵐ nõ eẽ sui siue ꝑmanẽtia siue successiua sint.) te sunt mutata esse. ¶ Ad primuȝ negat̃ maioꝛ: in his que
durant tm̃ per instans. Ea enim que nõ incipiunt nec desi-
nunt esse nisi per inceptionẽ ꝛ desitionẽ alioꝝ: non habẽt
primũ nõ esse. sed vltimũ esse: vt pȝ in multis relationibꝰ.
Si enim. a. ꝛ. b. sint duo coꝛpoꝛa equalia ꝛ incipiat vnum
eoꝝ augeri / altero non aucto. cõstat ꝙ in primo instanti
tẽpoꝛis mensurantis illud augumẽtũ equalitas est: ꝛ ime-
diate post hoc nõ erit. Ista autẽ indiuisibilia. s. mutatũ eẽ
ꝛ punctus ꝛ hꝰ / nõ incipiunt nec desinunt esse nisi ꝑ ince-
(Ad scđm) ptionẽ ꝛ desitionẽ alioꝝ. ¶ Ad 2ᵐ. Dico ꝙ. a. in instãti. c.
in quo perdit. b. vbi. indiuisibile: acquirit aliud vbi / nõ q-
dẽ indiuisibile. q̄ꝛ talia duo nõ sunt imediata. sed acquirit
vbi diuisibile ꝑ negationẽ de p̄senti ꝛ positionẽ de futu-
ro. Istud etiam vbi diuisibile acquirit in tẽpoꝛe sequẽti. c.
per positionẽ de p̄senti ꝛ remotioneȝ de p̄terito. Ad huius
iꝓbationẽ dico ꝙ nulla pars magnitudinis ꝛ nulluȝ di-
uisibile põt acquiri totũ simul in instãti per positioneȝ de
p̄senti: potest tm̃ in instãti acquiri per negationẽ de p̄senti /
ꝛ positionẽ de futuro dicẽdo. hec pars nunc non est. ꝛ ime-
diate post hoc erit: nã imediate post hoc erit tẽpus. ¶ Ad
3ᵐ. Dicit̃ ꝙ. a. in. c. perdit. b. idiuisibile ꝛ acquirit. d. vbi di-
uisibile. Nec istud improbat̃. Sed quia in illo argumẽto
tangit̃ an aliquod idiuisibile possit in eodẽ instãti acquiri
(Rñsio cuacuãs.) ꝛ deperdi. Respõdeo ꝙ sic. Nã incipit esse per positionẽ
de p̄senti ꝛ negationẽ de p̄terito: desinit aũt esse ꝑ positio-
nẽ de p̄senti ꝛ negationem de futuro. Nec est inconueniẽs
ꝙ generatio ꝛ coꝛruptio in hꝰ rebꝰ imediate sibi succedãt.
¶ Ad 4ᵐ negat̃ ꝯñtia: q̄ꝛ hꝰ vbi idiuisibilia nõ sũt pars
motus. nec vnũ est alteri imediatũ: sȝ bene verũ est ꝙ ipa
cõtinuant ꝑtes motus adinuicẽ: ꝛ dato ꝙ omnia vbi eẽnt
indiuisibilia / adhuc motus haberet cõtinuitatẽ ex cõtinui-
(Scđa ꝯᵒ.) tate loci. ¶ 2ᵃ cõclusio. In toto motu continuo ꝛ in quoli-
bet instãti tẽpoꝛis mensurãtis motum localeȝ est cõtinue
aliud ꝛ aliud vbi indiuisibile. probat̃. Necesse est variato
termino variari respectuȝ. Sed cõtinue variatur terminꝰ
in motu cõtinuo: ergo necesse est cõtinue variari respectũ
qui est vbi. Maioꝛ pȝ. ex dictis supꝛa. Minoꝛ ꝓbat̃. Naȝ
terminus huius respectus est locus: constat auteȝ ꝙ cõti-
nue est alius ꝛ alius locus pꝛopꝛius. Nec est assignare duo
instãtia / in quibus mobile sit in eodẽ loco ſm se totũ ꝛ ſm
(Tertia ꝯᵒ) oẽs partes suas: alioquin quiesceret. ¶ 3ᵃ conclusio. Ubi
diuisibile nõ acquirit̃ totum simul: sed per partẽ post par-
tẽ. ¶ Sed quia acquiri per partẽ post partẽ põt esse mul-
tis modis: ideo vt sit clara illa cõclusio: pono quatuoꝛ ꝓ-
(Prĩa ꝓpõ) positiones. Quarum ꝑma hec est. Ubi diuisibile nõ acqri-
tur partibiliter ſm partes mobilis. Probat̃. Si vna pars
mobilis prius acquirit vbi q̄ȝ alia: puta / pars. a. q̄ȝ pars. b.
aut. b. habet illđ vbi qđ prius hẽbat: ꝛ sic sequit̃ ꝙ ipsa nõ
moueat̃: q̄ꝛ omne qđ mouetur habet vbi qđ ante nõ habe-
bat. Si autẽ vna non mouetur: ergo nec alia: quia vt dicit
Phs 5° metaphy. tex. cõ. 8. ipossibile est vnam partẽ cõti-
nui moueri. quin oẽs moueantur. Aut nõ habet idem vbi.
sed aliud. non tm̃ nouum vbi: ergo habet illudmet vbi nu-
mero qđ erat in alia parte: ꝛ sic accidẽs migrauit de subie-
(Scđa ꝓpõ) cto in subiectũ. ¶ 2ᵃ ꝓpositio. Ubi diuisibile non acquiri-
tur partibiľr ſm partes dimensionales simultaneas ipsiꝰ
vbi. Istaȝ ꝓpositionẽ sic intelligo. Cuȝ enim in mobili sit
vbi extensum ad extensionẽ mobilis. ipsuȝ mobile nõ inci-
pit habere vnaȝ partẽ. nisi habeat simul omnes. Qđ ꝓbo.
Ubi nõ ꝑdit̃ ꝑ ꝑtẽ post ꝑtẽ. g̊ nec acqrit̃ ꝑ ꝑtẽ post partẽ.
ꝯña pȝ. Antecedẽs probatur. q̄ꝛ si prius mouet̃ ab vna par-
te q̄ȝ ab alia. quero in qua ꝑte subiecti maneat illa alia ꝑs
a qua nõ mouetur. Aut enim manet in illamet parte mo-
bilis in qua prius erat. aut in alia. Si in alia. ergo accidẽs
migrauit de subito in subiectũ. Si in eadẽ. ergo illa ꝑs nõ
(Tertia ꝓpositio.) mouetur aliis motis: qđ est ipossibile. ¶ 3ᵃ ꝓpositio. Ubi
diuisibile non acqritur partibiľr ſm partes essentiales co
modo quo dicuntur partes eẽntiales ille ſm quas aliqua
foꝛma intẽditur. Probo. ¶ Primo generaľr: q̄ꝛ nõ datur
hꝰ partes foꝛme / vt alibi est probãdũ. ¶ 2°. Quicquid hȝ
hꝰ partes suscipit magis ꝛ minus. Sȝ vbi nõ suscipit ma-
gis ꝛ minus. vt dicit Gilbertus in capitulo de vbi. ergo ꝛc̃.

¶ Confirmatur. Quia nulla res dicit͂ magis eē in vbi ꝙ̄ prius fuerit. ¶ 3°. Quia duz acqritur noua pars eēntialis tunc pars ꝑexistēs manet. ergo mobile duz acquirit ꝑtem vbi nō mouetur. Añs pꝫ. Consequētia probat͂: qꝛ mobile hꝫ idē vbi qđ prius habebat. ¶ 4ᵃ ꝓpositio. Mobile acquirit vbi diuisibile ſm partes successiuas: quarū vna succedit alteri: ita ꝙ quelibet pars vbi/ informat totum mobile successiue. Ista ꝓpositio pꝫ a sufficienti diuisione. Naz vbi diuisibile acquiritur partibiliter ⁊ non ſm partes mobilis: nec ſm partes vbi simultaneas dimensionales: nec ſm partes eiusdem essentiales: ergo ſm partes dimensionales. sed sibi succedentes.

Quarta ꝓpositio.

Ad ꝑmā — **Ad argumenta** rñdetur. ¶ Ad ꝑmum dico ꝙ Cōmētator nō dicit vbi eē locū. imo dicit ipꝫ eē respectū. vt patuit sup̄. sꝫ dicit ꝙ corpꝰ habere vbi/ est ipm esse in loco: esse aūt in loco est habere respectū ad locū. ¶ Ad 2ᵐ. Dicit͂ ꝙ celū nō hꝫ locū a quo cōtineat͂: ⁊ per ꝯñs. nec hꝫ aliqđ vbi: vnde eius motus nō est vniuocus alijs motibus. Nec motꝰ dı͂ vniuoce de motu vltime sphere. ⁊ de motu aliorum. Unde dico ⁊ limito hanc ꝓpositionē ad istum sensum: quicqd mouet͂ ⁊ habet corpus a quo circūscribat͂/ acquirit aliqđ vbi. ¶ Ad 3ᵐ negatur vtraqꝫ ꝯñtia. Ad primā ꝓbationē dico ꝙ motus distinguunt͂ ex terminis totalibꝰ: vbi aūt per se/ nec locus ꝑ se/ sunt termini totales: nec vnū sine altero terminaret motū: sed vtrūqꝫ simul sunt vnus totalis terminꝰ. Ad ꝓbationē scđe ꝯñtie dı͂/ ꝙ motus ad locū ꝑtinet ad ꝑdicamentuz vbi: nō ꝙ locus sit spēs de genere vbi. sed qꝛ est ꝑncipium ꝑximū ipsorū vbi. ⁊ est eorum cōstitutiuū. ¶ Ad 4ᵐ. Dı͂ ꝙ falsum assumit: nō enim dico ꝙ vbi sit relatio locati ad locū. vel loci ad locatū. vel vtrūqꝫ sil': sꝫ dico ꝙ est respectꝰ fundatꝰ sup relōne locati ad locū: in ipso aūt loco nō est aliquis respectꝰ real' huic corrñdēs. ¶ Ad 5ᵐ. Dico ꝙ de vbi ⁊ loco simul querit͂: nō qꝛ sint vna res. sed qꝛ inseparabil'r cōcomitant͂ ⁊ vnū est de itellectu alterius. s. locus de rōne vbi. cuꝫ sit eius terminus. Nec possibile ꝙ deus suppleat causalitatē quā habet locus super vbi. ⁊ ꝙ faciat vbi sine loco: quia quādo effectus in sua ratione includit determinatā causam creatā: deus non potest supplere talē causalitatem. nisi ipse efficeret͂ creatura/ qđ est impossibile: sicut patet. ꝙ per nullaz potentiā potest fieri filiatio. nisi genitor filij sit in rerum natura.

Ad scđaz. Ad tertiā. Ad qrtā. Ad qntā.

¶ Et hec de quinto dicta sufficiunt.

¶ Incipit liber sextus.

¶ Principia ⁊ cause querunt͂ entiū circa hunc textum.

¶ Utrū solus metaphy. ꝯsideret qđquidest. Qō. I.

Queritur An solus Metaphysicus ꝯsideret de quodquidest: vel hoc ꝑtineat ēt ad sciētias speciales. Et videtur ꝙ quelibet sciētia ꝯsideret quodquidest. ¶ Primo. In qualibet sciētia cōsiderant͂ ꝑncipia/ qbus demonstrant͂ passiones de subiecto: vt dı͂ ꝑmo phy. tex. cō. ꝑmi. Sꝫ diffō est mediū in demonstratione: vt dicit Phs 2° poste. ⁊ ꝑmo de aīa. ⁊ Cōmē. 6. metaphy. cō. ꝑmo: ergo quelibet scientia ꝯsiderat diffinitionē/ siue qđqdest. ¶ 2°. Quidditas cuiuslibet nature: puta celi/ hoīs/ plante/ est qd specificū. Sꝫ metaphysicus nō ꝯsiderat tm̄ cōmunissima. ergo Metaphysicus non cōsiderat hꝫ quidditates: ⁊ per ꝯñs cōsiderantur in sciētijs specialibus. ¶ 3°. Euclides in primo diffinit punctum: lineaz. triangulū: ⁊ multa hꝫ. ergo ꝯsiderat qđquidest eorū. Patet ꝯñtia: quia diffinitio significat quodquidest. ¶ 4°. Philosophus 2° de anima inqrit quodquidest anime: ergo aliqua scientia particularis considerat quodquidest.

Prīa rō. T. cō. 11. Scđa rō. Tertia rō. Quarta ratio.

Respondeo In hac qōne primo dicet͂ titulus qōnis. Scđo rñdebitur ꝑ ꝯnes. ¶ Quātum ad primū duo sunt declarāda. s. que sint sciētie spāles: ⁊ quid sit ꝯsiderare qđquidest. Sciētie spāles distinguunt͂ per oppositū ad scias vles: dicunt͂ aūt sciētie vles ex duplici cā. Primo ex vlītate obti. s. ille que habēt vlissimū obiectū. cuiusmodi sunt Logica ⁊ Metaphysica: vt ingt Phs 4° huius. ⁊ Cōmentator cō. 5. Nam logica tractat de ente rōnis. qđ applicari pōt cuilibet rei. ⁊ eā ꝯsequi. vt est obtiue in itellectu. Metaphysica quoqꝫ est de ente. inquantū ens: qđ de oībus ꝑdicatur. Scie spāles dicunt͂. quaꝝ subiecta nō ꝯueniunt oibus: hꝫ sunt mathematice ⁊ nālis: quātitas enim ⁊ ens mobile nō ꝑdicant͂ de omni re. ¶ 2°. accipitur vlītas in sciētijs ex vlītate medij: ꝑ mediū autem intelligo ꝑncipia demonstrationū. que ꝑncipia sunt vlissima: sicut est Actꝰ/ Potētia/ Idē/ Diuersuz/ ⁊ multa hꝫ/ que ꝯsiderant͂ in demōstrationibus metaphysicis. ¶ Sciētie vo particulares dicunt͂ per oppositū ille que nō habent obm vlissimū ꝑdicatū de oibus. sed ꝯsiderant determinatū genus entiū: puta/ tm̄ q̄titatē. vt Mathematice: vel tm̄ corpora: vt nālis phia: ⁊ silr que demonstrāt ꝑ ꝑncipia limitata ⁊ ꝯtracta/ que nō circūeunt omne ens. ¶ 2°. Declarādū est quid sit aliquā sciaz ꝯsiderare qđquidest. Nā quodquidest. nil est aliđ nisi quidditas ⁊ natura rei/ significata per diffōnem. Cōsiderare vo hꝫ quidditatē duplr potest esse. Uno modo: qꝛ ꝑ habitum scie habet͂ cognitio/ que terminat͂ ad quidditatē subti. Alio modo: quia vtitur diffōne ad demonstrandū passiones de subiecto.

Quantum ad 2ᵐ ꝑncipale ponit Phs duas ꝯnes. Quarū ꝑma hec est. ¶ Omnis scientia ꝯsiderat ꝑncipia ⁊ causas sui subti. Hanc ꝯnez ꝓbat Phs tm̄ inductiue exēplificādo de medicina ⁊ de sciētijs Mathematicis. Sꝫ ꝓbatur rōne. ¶ In omni sciētia demonstratur aliqua passio de subto: vt pꝫ ꝑmo posteriorū. Sed id ꝑ qđ demonstrat͂ passio: est ꝑncipiū demōstrationis. ergo ois scia ꝯsiderat ꝑncipia ⁊ causas subti. i. obti sciētie: qđ obm est ipsa cōclusio: qꝛ ꝯ demonstrata est ꝓprie id qđ scitur. Et ꝙ ad hunc sensuz intelligēda sit ꝯclusio Phi patet. Tum qꝛ Cōmē. cō. ꝑ. huiꝰ sic ait. Scire aliqd cōstat ex scia causaꝝ. Quales aūt sint iste cause: declarat Phs ꝑmo posterioꝝ diffiniēs scire/ ⁊ dicēs ꝙ tūc cognoscimus ꝯclusionē/ cum cām cognoscimus per quā passio inest subto. Tuz ex verbis. san. Tho. 6. metaphysi. qui exponēs textum huius ꝯnis. dicit ꝙ aliqñ principia ⁊ cause in scia sunt magis nota quantū ad nos. vt patet in sciētia naturali in qua fiūt demonstrationes ꝑ effectus nobis notos: ergo effectꝰ ſm ipsum sunt cause ⁊ ꝑncipia. Sꝫ non sunt ꝑncipia ꝓductiua suarū causarū. ergo nō opꝫ per ꝑncipia intelligere ꝑncipia effectiua: nisi forte eo modo quo ꝑmisse dicunt͂ causa efficiēs notitie cōclusionis 2° physi. tex. cō. 89. sed ꝑ principia intelligit principia demonstrationū. Et postea subdit ꝙ notitia sensitiua nō habet ꝑncipia. qꝛ nō est discursiua. Constat aūt ꝙ notitia sensitiua hꝫ ꝑncipiuz efficiēs. Et ꝑterea patet ex dictis verbis/ ꝙ illud dicit͂ ꝑncipium a quo fit discursus: fit aūt discursus a premissis ad cōclusiones. Et quia diffinitio est ꝑncipiū in demōstratione: diffō aūt habet rōnez ꝑncipij formalis respectu diffiniti. sicut ⁊ qdditas quā significat. Humanitas enim est vt ꝑncipiuz formale hominis: qꝛ est id quo homo est hō: ideo ꝓcedere ex ꝑncipijs formalibus. ⁊ ea cōsiderare est cōmunissimū cuilibet sciētie. Si vo cōtingat subm habere alia ꝑncipia ꝑsertim itrinseca/ etiā ea possunt in sciētia cōsiderari. Unde nālis tractat de materia ⁊ forma que sunt ꝑncipia itrinseca rerū nālium. ¶ 2ᵃ cōclusio hec est. Lꝫ metaphysica cōueniat cum alijs sciētijs in hoc ꝙ est cōsiderare ꝑncipia:

differt

differt tm̄ ex parte subti:qꝛ metaphysica hꝫ pro subto ens
inquātum ens.i.considerat ens sub rōne cōmunissima en
tis.⁊ nō sub aliqua rōne cōtracta:alie ꝟo ꝯsiderāt tm̄ de/
terminatū genus entiuꝫ:puta tm̄ quātitatē vt Mathema
Quatuor corollaria
tice:vel tm̄ res mobiles:vt phīa nālis.Hanc conclusionē
nō opꝫ amplius ꝓbare:qꝛ de ea facta fuit supra spālis qō.
Primuꝫ corollariū
⁋ Ex ista ꝯne sequunt̄ quatuor corollaria.⁋ Primū co/
rollariū est istud:⁊ est ꝯclusio rn̄siua ad pncipalē qōnem.
Nulla pti clāris scia cōsiderat qōgdest.
Nulla scia pticularis ꝯsiderat qōquidest:sed metaphysica
ip̄m ꝯsiderat.Istā ꝯnez intelligo ad hunc sensuꝫ.q̄ in nul
la scia iuestigat̄ gdditas subti:⁊ q̄ absq̄ metaphysica nō
pōt haberi cōpleta notitia talis subiecti.Probat̄.⁋ Pri/
mo.Quelibꝫ scia pticularis p̄supponit gd rei sui subiecti.
Ca.p̄mo.
ergo nulla ip̄ꝫ inquirit.Pꝫ ꝯn̄tia.An̄s est Phi p̄mo poste
riorū.⁋ 2°.Inquisitio qōquidest.est p viaꝫ diuisionis:vt
probat̄ 2° posteriorꝝ:⁊ vt dicit Com̄.6.meta.cō.1.Sꝫ diui
sio est modus cōmunissimus ad specialia.Metaphysic⁹
aūt solus ꝯsiderat cōmunissima.ergo ⁊c̄.⁋ 3°.Ad ingren/
dū qōquidest dirigit̄ intell's p p̄ma p̄ncipia:puta/q̄ de q̄li
bet est vera affirmatio vel negatio:qꝛ istud saluat̄ in qua/
libet inquisitione ⁊ cōplexione p̄dicati cū subiecto.Sꝫ cō
siderare h⁹ p̄ncipia est ꝓprium metaphysici:vt pꝫ 4° hu
ius.ergo ⁊c̄.⁋ 4°.Quidditas rei haberi nō pōt nisi hēan/
tur oīa que cadunt in cōceptu gdditatiuo eius vt de se pꝫ.
Sꝫ ens qō est subm̄ metaphysice cadit in cōceptu gddita
tiuo cuiuslibet rei.Unde.S.Tho.dicit q̄ quelꝫ res hꝫ ex
sua gdditate q̄ sit ens.qꝛ.s.ens icluditur in gdditate.ergo
Nota.
sine ente nō pōt haberi qōquidest alicuius rei.Dico tm̄ q̄
metaphysicus lꝫ ꝯsideret vl'es cōceptus gdditatiuos.non
tm̄ ꝯsiderat totū qō pertinet ad qōquidest rerū:qꝛ nō cōsi/
derat genus ꝓpinquum:nec vltimaꝫ dr̄iam:metaphysici
eniꝫ nō est ꝯsiderare q̄ homo sit aial rōnale.sed q̄ homo
est ens ⁊ suba:cōpositus ex actu ⁊ potētia ⁊ h⁹.Un̄ supra
diximus q̄ nō ꝯsiderat gdditates rerū in pticulari:magis
tm̄ ad eum ptinet ꝯsiderare qōquidest ꝓpter rōnes supra/
dictas.Et iterū:qꝛ ipse docet quid requirat̄ ad qōquidest:
Secōm corollariū.
⁊ quō se hēat ad id cuius est:vt pꝫ 7° huius.⁋ 2m corolla/
riū.Quodgdest nō p̄t demonstrari de eo cui⁹ est.Probat̄
sic a Cōmētatore cōmēto p̄mo.circa mediū.Medium in
qualibet demōstratione est diffinitio.Sed ō qōgdest nō
habet̄ diffinitio:qꝛ diffinitionis nō est diffinitio.alioquin
iretur in infinitū:ergo qōquidest non potest demonstrari.
Tertiū corollariū.
⁋ 3m corollariū.Quedā sciētie certius demōstrāt q̄ꝫ alie.
Probat̄.Demonstratio p cām formalē/est certior demon
stratiōe per effectū cōtingentē.Sꝫ Mathematice demō/
strant semp per cām formalē.Naturalis ꝟo sepe p effect⁹
cōtingētes.ergo mathematice sunt certiores naturalibus.
Quartuꝫ corollariū
⁋ 4m corollariū.Nulla sciētia particularis probat suum
subiectū esse.Probatur.Eiusdē est determinare questio/
nem.An est/⁊ qōnem.Quid est.Sed nulla scia particula/
ris determinat questionē quid est:vt pꝫ ex primo corolla/
rio.ergo nulla scientia determinat qōnem an est.Minor
pꝫ.Maior est Phi p̄mo posteriorū.tex.cō.2.

Ad p̄mū
Ad argumenta Respondet̄.⁋ Ad primū cō/
ceditur q̄ quelibet scientia vti/
tur diffinitione:nulla tm̄ inquirit ⁊ venat̄ quidditateꝫ sui
subiecti.Quedā enim sciētie p̄supponunt q̄ gdditas subie
cti sit manifesta in metaphysica:puta Mathematicus nō
diffinit quantitatē:sed supponit q̄ sit diffinita.5.metaphy
Ad secōm
sice.⁋ Ad 2m negatur minor.Metaphysicus enim cōsi/
derat oēs reruꝫ spēs:vt dicit Cōmentator 6°.metaphy.cō.
Ad tertiū
p̄mo in p̄ncipio:lꝫ ꝯsideret eas i vniuersali.⁋ Ad 3m.Di/
citur q̄ scientia particularis nō diffinit suuꝫ subiectū ade/
quatū:pōt tm̄ diffinire aliqua que cōtinētur sub tali subie/
cto/assignando primū genus eorū ⁊ differentiā specificā.

Ad q̄rtū
⁋ Ad 4m dicit̄ q̄ in diffinitione anime ponitur actus:cō
siderare autē de actu non est Phi naturalis:cū actus repe
riatur extra entia mobilia.sed hoc pertinet ad metaphysi/
cū.Unde illa diffinitio rōne generis.s.actus est potius me
taphysica q̄ꝫ naturalis:qꝛ tamen ponitur ibi corpus orga/
nicum tanq̄ꝫ circūloquens differentiam propriam anime.
ideo vt sic est naturalis.

⁋ Utrū Aliqs actus intell's sit vere praxis.   Qō.II.

Queritur 2°.An aliquis actus intellect⁹
sit vere praxis.Et videtur q̄
Pria rō.
sic.⁋ Primo.Omnis actus itellectus/directi
uus alterius actus intellect⁹/mediāte actu vo/
luntatis est vere practicus:⁊ ille actus direct⁹
est praxis.Sꝫ aliqs est h⁹.ergo aliquis est praxis.Maior
pꝫ:qꝛ esse directibile nō cōuenit nisi praxi.Minor proba
tur:qꝛ si rō dictat q̄ honor sit studere/pōt volūtas iperare
Secda rō.
itellectui:vt eliciat itellectionē.⁋ 2°.Omnis operatio se/
quēs electionē ⁊ ꝯsiliuꝫ est praxis.Sꝫ aliqua itellectio se/
quit̄ ꝯsilium:pōt enim quis ꝯsiliari an honor sit studere.
Tertia rō.
ergo ⁊c̄.⁋ 3°.Omnis operatio de qua pōt haberi notitia
practica est praxis.Sed de aliqua itellectione pōt haberi
Quarta ratio.
notitia practica.ergo ⁊c̄.Maior pꝫ.Minor ꝓbat̄.Possuꝫ
enim scire q̄ nūc est studēdū ⁊ speculandū.⁋ 4°.Specu
latio que habet̄ p habitū logice/est praxis:ergo aliqua itel
lectio est praxis:ꝯn̄tia pꝫ.An̄s probat̄.Tuꝫ qꝛ illa specu/
Quita rō
latio nō est grā sui:sed ordinat̄ ad alias sciētias.Tuꝫ qꝛ est
directiua speculationis in alys scientys.⁋ 5°.Ois opatio
ad quā inclinat virtus appetitiua est vere praxis.Sꝫ aliq̄
virtus inclinat ad speculandū:multi enim pp amicitiam
studēt.vt doceant amicos:ergo aliq̄ speculatio est praxis.

Respondeo In ista questione:primo declarabit̄
quid sit praxis:⁊ quid sit speculatio.
Quid sit praxis.
Scdo dicet̄ ad quesituꝫ.⁋ Quātum ad primū dicit Cō/
mentator primo ethi.cō.p̄mo.q̄ Praxis ⁊ Endelechia s̄ꝫ
appropriatas significatiōes distinguunt̄.Naꝫ praxis idē
est qō operatio:endelechia ꝟo idē est qō act⁹.Constat aūt
q̄ operatio ⁊ actus distinguunt̄ sicut magis cōmune ⁊ mi
nus cōmune.Nā ois operatio est actus:non tamen omnis
Praxis 3r dicit.
actus est operatio.⁋ Pōt igit̄ praxis accipi tripl'r.Uno
modo general'r pro quacūq̄ operatione:⁊ sic nō accipitur
in ꝓposito:qꝛ praxis de qua loquimur.⁊ a qua dicit̄ habi
tus practicus.est operatio dirigibilis per habitū practicū.
Multe autē sunt operationes.que p habitus nostros non
diriguntur:sicut est motus grauiū ⁊ leuiū.Secūdo accipi/
tur tm̄ pro operatione que est in potestate voluntatis:siue
sit respectu finis.siue respectu eoruꝫ que sunt ad finē:⁊ sic
etiam nō accipitur in ꝓposito.quia cum volitio finis sem
per sit recta:vtpote naturalis volūtati nō oportet ponere
aliquē habitum ad eam regulandā.Tertio accipitur pro
operatione que est in potestate voluntatis respectu eorum
que sunt ad finē:⁊ sic accipit̄ in ꝓposito.Cum enim volū/
tas possit indifferēter eligere hoc vel illud:⁊ bene ⁊ male
⁊ imperare alys potētys.vt sic vel sic operetur.necesse est
q̄ in intellectu ponatur aliquis actus vel habit⁹/qui sit di
rectiuus illorū actuum voluntatis:cui actui vel habitui ta
les actus ꝯformen̄t:siue sint boni.siue mali.Nam notitia
qua quis scit bene furari diligit eum ad eligendum furari
hoc vel illud.⁊ hoc vel illo modo.⁊ ad hoc q̄ volūtas ipe/
ret alys potētys.vt sic vel sic exequātur furtum.⁋ Quid
aūt vere ⁊ ꝓprie sit praxis non inuenit̄.S.Tho.expresse
determinasse.Potest tm̄ ex verbis ei⁹ hri talis diffinitio.
Quid ꝓprie p̄xis
Praxis est operatio alterius potētie ab intellectu:siue est
operatio volūtatis nata dici ꝯformiter rōni recte.⁋ Dici/
tur p̄mo q̄ est operatio volūtatis:sed hoc pōt esse duplici
ter.Naꝫ aliqua est operatio voluntatis.qꝛ est elicita a vo/

luntate sicut est velle:amare:appetere ⁊ generalr̃ oĩs operatio subiectiue existẽs in volũtate. Alio modo dĩ aliqua operatio esse volũtatis.nõ q2 sit subiectiue in volũtate.sed q2 fit ab aliqua alia potẽtia mota p̃ iperiũ volũtatis:sicut est videre:ambulare:⁊ generalr̃ operatio cuiuslibet potẽtie/que in suo actu est obediẽs volũtati. ¶ Q2 aũt oĩs praxis sit actus volũtatis.vel elicitus vel iperatus. Probaẽ. Intell'is extensiõe fit practicus:vt dicit Phs 3° de aĩa tex. cõ.46.ergo tm̃ illa operatio est praxis.ad quã extẽditur intellectus. Sed itellectus nõ extendiẽ nisi ad actus aliaruz potẽtiarũ:q2 stando p̃cise in actibus intell'is.nulla est extẽsio intell'is.q2 non tẽdit extra se:ergo oĩs praxis est act⁹ alterius potẽtie ab itellectu. Et q2 de rõne praxis est q̃ sit in potestate volũtatis.ideo op3 q̃ sit act⁹ volũtatis. ¶ Ex h̃ sequiẽ q̃ operationes vegetatiue nõ sint praxes:qd̃ p3:q2 nõ subiacẽt iperio voluntatis. Sequiẽ etiaz q̃ opationes sensuũ inquantũ sunt necessarie. Nã si nullũ sit obstaculuz:nõ põt oculus nõ videre:iste inq̃ opationes non sunt praxes:q2 nõ subiacent imperio volũtatis. ¶ Dicit nata elici cõformiter rõni:q2 oẽ regulatũ ⁊ directũ/põt conformari sue regule:aliogn frustra ponereẽ regula.praxis aũt h3 regulari ⁊ dirigi per rõnẽ ⁊ notitiã practicã. ¶ Ex hoc sequiẽ q̃ oĩs praxis sit posterior itellectione. Qd̃ probaẽ: q2 oẽ regulatũ est posterius sua regula:praxis aũt regulaẽ p̃ intellectionẽ ⁊ per habitũ practicũ:⁊ sic p3:quid sit praxis. ¶ De speculatiõe aũt dico q̃ speculatio est actus siue operatio intell'is non ordinata ad aliquã operationẽ regulandã.que vere sit praxis:sed est sui grã. Per primũ excluduntẽ omnes operationes que nõ sunt operationes intellectus. Per secundum excluduntur omnes notitie practice.siue sint notitie actuales.siue habituales. Notitia eniz qua actu speculor quomodo debeaz ꝯstruere domũ/nõ ẽ p̃prie speculatio.de qua hic loquimur.l3 notitia practica. ¶ Ex hoc seq̃tur q̃ itellectio que est directiua intellectionis.que vere sit speculatio.nõ est practica:sicut speculatio ⁊ itellectio que habeẽ per habitũ logice/⁊ est directiua speculatiõis in alijs sciẽtijs:puta in metaphysica ⁊ nãli p̃hia. Per tertiũ oñditur q̃ finis speculationis nõ est aliq̃d ab ea distinctũ.l3 eniz oĩs speculatio ordineẽ ad beatitudinẽ tanq̃ ad finẽ:ipsa tñ speculatio nõ ordinaẽ ad constituendũ aliquid extra intellectũ. ¶ Et si dicaẽ q̃ ex hoc sequiẽ citharizationẽ eẽ speculatiuã.q2 p̃ eaz nihil fit qd̃ sit opus. Negatur ꝯñtia:q2 ipsa non h3 primã conditionẽ. Nõ eniz est operatio intellectus.⁊ sic patet primum.

Quid sit speclatio.

Instãtia

Pria ꝯ°. Delibera tio nõ est praxis.

Quantum ad 2m hec est p̃ma ꝯclusio. Deliberatio nõ est primo praxis. Probaẽ. ¶ Id qd̃ p̃mo est praxis est p̃mo in potestate volũtatis. S3 omnis deliberatio nõ est primo in potestate volũtatis.g̃ ⁊c̃. Maior p3 ex dictis. Minor p̃batur. Id qd̃ p̃mo est in potestate voluntatis est actus elicitus a volũtate. S3 deliberatio nõ est elicita a volũtate.ergo ⁊c̃. Maior probaẽ:q2 actus iperatus nõ est in potestate.nisi q2 voluntas prius eligit iperare.vnde electio que est actus elicitus p̃cedit iperium. Minor probaẽ. Deliberatio est ꝯclusio ꝯsilij:vt p3 ex se. cõclusio aũt ad itellectũ ptinet.ergo deliberatio est actus itellectus. ¶ 2a cõclusio. Electio est p̃mo praxis. Probaẽ: ¶ Prima praxis est opatio que est in p̃ma potestate voluntatis:vt dictũ est. Sed electio est h⁹:sequiẽ enim imediate deliberationẽ. Nã q̃primũ itellectus ꝯclusit ⁊ deliberauit q̃ hostes expugnãdi sunt.statiz volũtas eligit eos expugnare.⁊ iperat alijs potẽtijs.vt istud exequanẽ.g̃ ⁊c̃. ¶ Confirmaẽ.q2 circũscripta quacũq̃ operatione iperata a volũtate/adhuc electio est in potestate volũtatis.ergo electio est p̃mo in potestate volũtatis:ꝯñtia p3. Añs p̃batur:q2 electio cũ sit actus volũtatis elicitus/est prior quolibet actu iperato:ergo non h3 ab actu iperato q̃ sit in potestate volũtatis. ¶ Contra hãc ꝯnẽ arguiẽ. Ars domificatiua est notitia practica. S3 q̃ sit practica nõ h3 primo ab electione.imo ab edificatiõe:qd̃ p3:quia circũscripta quacũq̃ electione/adhuc illa notitia eẽt practica.ergo electio nõ est p̃mo praxis. ¶ Rñdetur q̃ minor est falsa. Nam ars domificandi nunq̃ eẽt habit⁹ practicus.nisi esset apta regulare actũ volũtatis:quo eligo domũ fieri s̃m artẽ quã habeo:⁊ remota electione si q̃s domificaret.illa domificatio nõ esset praxis.q2 nõ eẽt ab agẽte a p̃posito:⁊ per ꝯñs nõ eẽt in potestate volũtatis. ¶ 3a ꝯclusio. Intellectio põt esse praxis. ¶ Pro notitia huius ꝯnis anteq̃ p̃beẽ. Sciẽdũ est q̃ operatio itellectus dupl'r põt ꝯsiderari. Uno modo quo ad exercitiũ actus.alio modo quo ad eius specificationẽ non q̃ exercitium ⁊ specificatio sint due entitates addite actui.sed sunt duo respect⁹:quorũ vnus ꝯuenit illi ex parte agẽtis:alter v̊o ex parte obiecti. Q2 eniz operatio exerceaẽ vel nõ exerceaẽ:siue q̃ fiat aut nõ fiat:est ex parte agẽtis.in cuius potestate est agere ⁊ nõ agere. Q2 autem operatio sit huius vel illius speciei nõ est in potestate agẽtis:sed necessario cõuenit opationi ex obiecto. Intellectio enim qua itelligo lapidẽ necessario est distincta ab intellectione qua intelligo rosaz:nec est in potestate mea q̃ intellectio terminata ad lapidẽ/habeat aliã rõnez specificã. preter eam quam habet. ¶ His declaratis probo q̃ aliqua itellectio quãtum ad exercitium actus sit praxis.l3 nõ sit praxis quãtum ad eius specificationẽ. ¶ Primo. Ois operatio directa p̃ notitiã practicã est praxis.sed aliq̃ itellectio põt esse directa p̃ notitiã practicã.ergo aliqua potest esse praxis. Maior est Phi.6.ethi.tex.cõ.p̃mi. Minor p̃batur. Nã dum aliq̃s eligit speculari res naturales.cõstat q̃ h⁹ electio est directa ab aliqua notitia practica:cuz electio sit praxis:ergo etiaz illa speculatio rerũ naturaliũ que cadit sub electione est directa ab eadem notitia practica. ¶ 2°. Omnis actus iperatus a volũtate est praxis.cuz sit in potestate volũtatis.⁊ possit elici ꝯformiter rationi. S3 aliqua itellectio põt eẽ imperata a volũtate:puta cũ volũtas imperat itellectui:vt speculeẽ.ergo ⁊c̃. ¶ Ad hãc rõnẽ dicunt aliqui/q̃ itellectio imperata a volũtate vel est praxis.vel est practica:sed ex hoc nõ sequiẽ q̃ sit praxis:q2 a toto disiuncto ad alterã partẽ nõ valet ꝯñtia:imo diciẽ q̃ est practica. ¶ Sed cõtra arguiẽ sic. Aliqua itellectio est iperata a voluntate ⁊ nõ est practica.ergo est praxis:ꝯñtia p3 per te. Añs p̃batur:q2 alioquin sequiẽ vel q̃ omnis intellectio sit practica.qd̃ est falsuz.vel q̃ nulla itellectio potest iperari a voluntate.nisi sit practica:qd̃ etiaz est falsuz: quia experimur q̃ volũtas põt imperare intellectui.vt intelligat res naturales ⁊ mathematicas. ¶ 3°. Potest p̃bari hec cõclusio per oẽs rationes q̃ facte sunt supra in p̃ncipio questionis. Ipse enim p̃ter quartã cõcludunt pro ista ꝯclusione. ¶ Sed cõtra hanc cõclusionẽ arguiẽ. Omnis praxis respicit obiectũ practicabile siue operabile:sed itellectio qua itelligo rosaz nõ respicit obiectuz operabile:q2 rosa non põt fieri a me.ergo illa intellectio nõ est praxis. Minor p3. Maior p̃batur. Omnis habit⁹ practicus respicit obiectuz operabile.ergo etiã omnis operatio directa per habituz practicũ. Antecedẽs est Phi 6° metaphy.tex. cõmen.p̃mi.in fine. Consequẽtia p̃batur:quia operatio imediatius respicit obiectuz q̃ habitus. ¶ Respondeẽ q̃ maior est falsa.quãdo operatio est praxis solũ quo ad exercitium actus.⁊ non quo ad specificationez:q2 talis operatio non est omnino ⁊ simpliciter praxis:sed solũ s̃m quid. Ad p̃bationez negatur antecedẽs:quãdo habitus practicus siue notitia practica habet pro obiecto solaz operationez cuiusmodi est notitia regulans ⁊ dirigẽs:quãdo ⁊ q̃uo sit

Insti ꝯclon

Rñsio

Tertia ꝯ Intellectio põt esse praxis

Secũdo per p̃ma ꝯclusio

Diuisio imagina tio ⁊c̃.

Impugn alia.

Rñsio instanti

Secda ꝯ°. Electio ẽ p̃° praxis.

sit speculandū. Hō enim notitia est quidez de aliquo producibili, qđ est ipsamet operatio, sz nō est de pducibili distincto ab opatione: z per ꝯñs nō est de aliquo qđ sit pducibile per operationē: z hoc reperit̄ ēt in multis notitijs. Naz notitia citbariçādi est practica. z tñ per actū citbariçandi nihil producit̄: qđ ab ipsa opatione sit distinctuz: vt dī pmo ethy. Nec ista cōclusio repugnat supradictis: vbi dicebat̄ q̄ ois praxis est actus volūtatis. Naz intellectio est actus volūtatis: inquantū est a volūtate iperata. ¶ Et lz iste modus dicēdi saluari possit. mihi tñ apparet q̄ non sit verus: z q̄ nō sit de mēte. S. Tho. ¶ Primo qz sequit̄ aliquā artez factiuaz nō esse simplr̄ practicaz: qđ est expsse ꝯtra Phm in hoc textu cōmēti pmi. Probat̄ ꝯñtia: z accipio gratia exēpli artē faciēdi annulos. cōstat eniz q̄ act⁹ quo quis facit annulos est in potestate voluntatis quo ad exercitiū actus. z nō quo ad eius specificationē: qz ille act⁹ hz speciē ab obiecto: oēs autē annuli sunt eiusdem speciei. cum eorū forma sit rotunditas. Secundo. Nullus act⁹ est in potestate volūtatis quo ad specificationez eius. z quilibet est in potestate volūtatis. quo ad exercitiū. ergo omnis actus erit praxis. Prima pars antecedētis pbatur. Nam secūda per te est cōcessa. Jd qđ cōuenit alicui in pmo modo pseitatis nō cadit sub iperio volūtatis. alioquin necessariū esset ꝯtingens. Sed differētia specifica: quā hz actus ex obiecto: conuenit actui in pmo modo pseitatis. ergo zc. Nec. S. Tho. vnq̄z dixit q̄ intellectio sit praxis. imo dicit oppositū. pma zᵉ. q. 57. articulo pmo. ad primū. dicens q̄ habitus nō dicit̄ practicus ex opatione intellectus. qđ tñ esset si tale opus esset praxis. Dicit tñ q̄ aliquis habit⁹ practicus. s. prudētia pōt dirigere actus rōnis: sed qz eos non dirigit nisi mediāte electione. iō ipsi nō sunt praxes. ¶ Et ideo determino me ad hoc q̄ ad praxim tria requiruntur. Primo, q̄ sit in potestate volūtatis: z sit electiuus. Scdo, q̄ sit natus elici ꝯformiter rationi. Tertio, q̄ non sit actus intellectus. Nec sequitur. ille actus rationis est directus ab habitu practico. ergo est praxis: oportet enim si debet esse praxis vel q̄ sit directus immediate vel si est direct⁹ mediate q̄ sit alterius potentie ab intellectu, quorum neutrum conuenit operationi intellectus.

Auctor l[…] pbat húc dicēdi modum. — *Que reqrūt ad verā praxiz.*

Argumenta in oppositū nō soluunt̄: qz sunt pro tertia ꝯne excepto quarto. Ad quod negat̄ añs. Ad pmā pbationē dī q̄ speculatio que fit per habitū logice est quidē grā sui: qz hz in se sufficiētē dignitatē. dato q̄ nūq̄z ad aliū actū ordinaret̄. Cū hoc tñ stat q̄ ordinet̄ ad act⁹ aliarū scientiaꝝ. Ad 2ᵃᵐ negat̄ ꝯñtia: quia nō dirigit speculationē in alijs sciētijs quo ad exercitium actus: z psertim. qz nō dirigit eam imediate. nec mediante electione: sed mediantibus habitibus aliarū scientiarum.

Ad pmū 2ᵐ z 3ᵐ. Ad qrtū.

¶ Utrum omnis habitus practicus sit de re operabili ab habente habitum. Questio. III.

Ueleritur 3ᵒ. Utruz omnis habitus practicus sit de re opabili ab habente talē habituz. Et videtur q̄ non. ¶ Primo. Habitus siue notitia dirigēs voluntatem in amore vltimi finis, est notitia practica. Sz vltimus finis nō est a nobis operabilis. ergo zc. Minor patet. Maior pbatur. Et primo q̄ dilectio vltimi finis dirigatur p aliquam notitiaz: quia voluntas pōt errare circa vltimuz finē in particulari. Qz autē notitia sic directiua sit practica: pbatur. Illa dilectio est praxis. ergo habitus eaz dirigens est practicus: ꝯsequētia patet. Antecedēs pbatur: quia illa dilectio est in potestate: z potest elici conformiter rationi. ¶ Confirmat̄. Dilectio eorum que sunt ad finem est praxis. ergo etiam dilectio finis est praxis: antecedēs patet. Consequētia pbatur. Si cōclusio est practica, etiaz principia sunt practica: qz ꝯclusio practica non resoluit̄ in pncipia speculatiua. Sed dilectio eorū que sunt ad finem continetur in dilectione finis. sicut conclusio continetur in principijs: vt dicitur. z. physico. tex. cōmen. 89. ergo zc.

Pria rō.

¶ zᵒ. pncipalr̄ arguit̄. Si ideo notitia est practica. qz est de obiecto operabili. sequit̄ q̄ illa pars libri de anima. in qua agit̄ de actibus sensuum. z intellectus z voluntatis sit practica. Sz hoc expresse est ꝯtra Phm 6ᵒ metaphysi. tex. cōmē. pmi. Consequētia patet: quia pdicti actus sunt a nobis operabiles. *Scda rō.*

¶ 3ᵒ. Ab eodez habet habitus q̄ sit practicus a quo habet q̄ sit actiuus. Sed q̄ sit actiuus habet ex natura sua z non ab obiecto: ergo dato q̄ obiectū non eēt operabile a sciēte, adhuc habitus pōt esse practicus. Maior patet. Minor etiam patet. qz habitus ex natura sua est principiū operationis: z per ꝯsequēs directiuus eiusdem. *Tertia rō.*

¶ 4ᵒ. Si quis crederet falso, terraz esse pducibilē per naturalē phiam: z per hanc sciētiā addisceret. vt produceret terrā. iste habitus eēt practicus. Sed ipse nō esset de obiecto operabili. ergo zc. minor pz. Maior pbatur. Jlle habitus non esset gratia sui: immo ordinaret̄ ad pductionez terre. ergo non esset speculatiuus. sed practicus. Patet consequentia: ex primo metaphysice. *Quarta ratio.*

Respondeo Jn ista questione primo pmittam aliqua: z postea dicam ad q̄situ. ¶ Quātum ad primum. Sciendū est q̄ esse practicū est esse directiuum siue regulatiuū. Esse autē regulatiuuz conuenit oi habitui intellectus. quicūq̄z sit ille: quia per oēm habitum pōt elici aliquis actus conformis habitui. Actus eniz quo intelligo lapidē per habitum phicum est conformis huic habitui: quia p ipm attingit̄ lapis. vt est repsentat⁹ p speciem. Et quia omnis regula est prior regulato. cum regulatum psupponat regulam. z mensuratū mensuraz: z iterū qz omne regulatuz pōt esse conforme sue regule: alioquin frustra ei adhiberetur regula. Siue enim actus non possit quouis modo esse deficiēs. siue necessario sit deficiēs. frustra apponitur ei regula. Jdeo ois habitus qui est actuum directiuus. habet duos respectus ipsum ꝯsequētes: inquātum est regula. s. respectū prioritatis z ꝯformitatis. Sz in his pcise non consistit ratio habitus practici: quia ista conueniunt etiā habitui speculatiuo: lz non vniformiter sicut practico: qz isti respectus non cōueniunt habitui speculatiuo. iquātū est speculatiuus. qz circūscriptis hȳ respectib⁹, adhuc posset dici speculatiuus si eliceret speculationē. Sz ꝯsequuntur habitum ex rōne habitus itellectus. z non ex ratione speculatiui: habitui autē practico cōueniunt nō solum. qz est habitus intellectus. sed etiā. quia est practicus: quia inquantum practicus est directiuus. ¶ Preter istos duo respectus requirunt̄ tria alia. Primū est, q̄ actus directus p habitum practicū, sit alterius potētie ab intellectu. Scdm est, q̄ obiectum qđ respicit hȳ actus, sit attingibile per talē actum. Tertiuz est, ordo saltē habitualis inter habitū z obiectū. i. oportet q̄ hñs habitū, ordinet ipm ad attingēdum obiectuz p actum quē dirigit. *Nōn'm pm.* ¶ Premitto zᵒ: ratio practici cōuenit itellectui z habitui z actus itellect⁹. Hoc intellectu habet̄ 3ᵒ de anima tex. cō. 46. vbi Phs distinguit itellectū in practicū z speculatiuuz. De habitibus z actibus habet̄ partim in hoc tex. cō. pmi. partim. 6. ethi. tex. cō. pmi. Et lz tam itellectus q̄z habitus, q̄z actus sit practicus. tñ hoc est differēter. Jntellect⁹ enim practicus z speculatiuus sunt vna res: sz denominat̄ intell's eē practicus imediate z formalr̄ ex habitu practico. qui in iteilectu est subiectiue: lz enim remote dicatur practicus ex obiecto z ex fine: prime tñ dicit̄ practicus ex habitu. Habitus vo hz q̄ sit practicus ex obiecto z ex fine: vt infra dicetur. Qz enim obiectū habitus est practicabile. iō habitus est pra- *Nōn'm 2ᵐ.*

cticus:⁊ denominat̄ eē practicus ex praxi quā ꝓxime di/rigit. Actus ꝟo elicitus ab habitu practico dī practic⁹ sic̄ ⁊ habit⁹. Nam habitus practicus mediāte actu elicito per ip̄m dirigit praxim. ¶ Utrū ꝟo ratio practici ꝑ prius cō/ueniat habitui practico q̄3 actui ab eo elicito: arbitror ꝙ ꝑ ꝑus ꝯueniat actui. Tū q2 habit⁹ ꝑctic⁹ acq̄rit̄ mediantib⁹ actibus practicis: ex frequenti enim citharizatione acqui/ritur habitus citharizandi. ⁊ ideo prius natura ⁊ tem/pore est ratio practici in actu q̄3 in habitu. Tum quia quicq̄d ꝯuenit actui ⁊ habitui ⁊ potētie ex obiecto/ꝑ ꝑus cōuenit actui q̄3 habitui: q2 actus est imediatior obto q̄3 ha bitus. Uñ q2 distictio specifica cōuenit omnibus istis ex obiecto. ideo act⁹ imediate distinguunt̄ ꝑ obiecta: ⁊ postea habit⁹: ⁊ postea potētie: vt dī 2° de aīa tex. cō. 33. Querit̄ tñ potius de habitu q̄3 de actibus: q2 actus nō remanēt in po tētijs sicut habitus: ⁊ sic p3. ꝙ ideo habitus dicit̄ practic⁹. q2 causatus est ab actu practico: vel saltē. q2 potest elicere actum practicu3: actus ꝟo imediate habet ex obiecto ⁊ ex fine ꝙ sit praticus. ⁊ sic patet primum.

Cui prius ꝯueniat rō practici actui. s. vel habitui.

Nota.

Prīa ꝯ° Ois notitia ꝑctica est de opabili.

Quantum ad 2ᵐ hec est p̄ma cōclusio. Ois notitia practica est de obto opabili. Istā ꝯnem nō itelligo ad hunc sensu3 ꝙ obiectum notitie practice sit semꝑ ⁊ necessario ꝓducibile ꝑ notitiā practicā. l3 aliqñ h̄ ꝯtingat. Constat enim ꝙ notitia quā habeo de colēdo deo ⁊ honorādis parētibus. de seruāda patria/est habitus pra cticus. ⁊ tñ nec deus nec parētes. nec patria a nobis ꝓduci possunt: s3 ꝑ esse opabile itelligo esse attingibile ꝑ actū al/terius potētie ab intellectu/qui actus cadat sub electione ⁊ ꝯsilio. Et ꝑter hoc requirit̄ in q̄busdā ꝙ ille actus siue illa praxis qua attingit̄ obm/sit nobilior actu elicito ꝑ habitū practicū. vñ scia moralis est practica: q2 actus v̄tutis dire/ct⁹ est nobilior actu habit⁹ practici. nobili⁹. n. est facere ope ra iusta ⁊ fortia q̄3 scire facere iusta ⁊ fortia: general'r ꝟo re quirit̄ ꝙ dignitas habitus practici sit ex dignitate praxis quā dirigit: ita ꝙ nō esset sufficiētis appetibilitatis nisi eēt directiuus. ¶ Sic declarata ꝯne: ꝓbatur ꝙ ipsa sit vera. Primo. Finis sciētie practice est opari. g͛ op3 obm eē ope rabile. Consequētia p3: q2 op3 mām eē ꝓportionatā fini. Añs est Phi 2° metaphysi. tex. cō. 3. ⁊ magis patebit in se/quētib⁹. ¶ 2°. Oē obm habit⁹ aut est tm̄ speculabile aut nō solū est speculabile. sed ēt operabile. Sed ob3 habitus practici nō est tm̄ speculabile: alioquin habit⁹ practic⁹ eēt speculatiuus. g͛ est operabile: minor p3. Maior ꝓbatur: q2 sic̄ ois habit⁹ intell's vl' est speculatiuus: vel est ꝑcticus. vt dī. 6. ethi. ita op3 omne ob3 esse speculabile vel operabile.

Scḋa ꝯ°.

¶ 2ᵃ ꝯ. Obm scie practice nō op3 eē rē distinctā a praxi. Ista ꝯ satis est nota. Na3 ars citharizādi est habit⁹ practi cus: sed eius obm nō est res distincta ab actu. g͛ nō cuiusl3 habit⁹ practici. obm est res distincta ab actu: maior patet. Minor ꝓbat̄: q2 Phs p̄ ethi. capite. p̄. dicit ꝙ alique ope/rationes sunt ipse finis: nec aliquid habēt quod ꝑ eas fiat: vt citharizare: pulsare. ⁊ h9.

Ad p̄mā

Ad primum negat̄ minor. Ad ꝓbationē dī ꝙ l3 vltimus finis nō producat̄ a nobis tñ attingit̄ per illū actū amādi qui nō est act⁹ intell's: ⁊ lo/quor de notitia dirigēte ⁊ regulante q̄uo ⁊ qual'r amādus sit finis: q2 talis pōt cadere sub electiōe. Si ꝟo loquamur de actu volūtatis quo simpl'r vult ⁊ amat finē vltimū: di/co ꝙ ille nō est praxis: q2 nō cadit sub cōsilio nec sub ele ctione/cū electio nō sit de fine: ⁊ per ꝯñs nō idiget aliquo habitu practico ip̄3 actū dirigēte: nec op3 ꝯsulere an finis amādus sit. Ex q̄bus p3 ꝙ cognitio que habet̄ de amādo vltimo fine vl'r accepto/est speculatiua. Cognitio ꝟo que habet̄ de eligēdo hoc vel illud tanq̄3 vltimū. ⁊ sil'r que ha betur de mō amādi fine3/sunt practice: q2 iste possent ca/dere sub electione. ¶ Ad ꝯfirmationē negat̄ ꝯñtia. Ad ꝓ/bationē dī ꝙ l3 iter p̄nᵃ respectu ꝯnū ⁊ finē reᵘ eoꝝ q̄ sunt ad fine3 sit aliqua silitudo. nō tñ est silitudo in hoc. Uñ l3 oporteat p̄nᵃ ꝯnis practice eē practica. nō tñ op3 volitionē finis eē praxim/si volitio eorū que sunt ad finē est praxis. ¶ Ad 2ᵐ dī ꝙ illa pars phie que est de actib⁹ intell's non est practica: q2 nullus actus intellectus est praxis. Illa ꝟo que est de actib⁹ voluntatis. nō est ēt practica: q2 l3 act⁹ vo luntatis possit eē praxis. tñ illa notitia phie nālis eius nō est directiua: ille eni3 qui scit phia3 nālē nō dirigit̄ ꝑ hūc habitū ad sic vel sic volendū ⁊ amandū. Habit⁹ ꝟo phie moralis est practicus: q2 ipse dirigit quē ⁊ q̄d eligendu3 ⁊ amandū sit. ¶ Ad 3ᵐ negat̄ minor. Ad ꝓbationē dī ꝙ nō quelibet directiuitas facit habitū practicū: alioquin habi/tus speculatiuus eēt practicus: sed directiuitas praxis qua obm est attingibile: vt dictū fuit: hec aūt directiuitas ꝯue/nit habitui ex obto: q2 respect⁹ q̄b⁹ formal'r denoiat̄ habit⁹ esse practicus: conueniūt habitui ex obiecto. ¶ Ad 4ᵐ di/citur. Qr ille habitus esset speculatiuus ⁊ esset gratia sui: quia ex se ordinaretur ad aliquid producendum: sed ordi/naretur tm̄ a ratione erronea.

¶ Utrū habit⁹ sit p̄ncipal'r practicus ex obto. Qō. IIII.

Queritur 4°. Utrū habitus p̄ncipaliter sit practic⁹. ex obto/an ex fine. Et videt̄ ꝙ ex obto. ¶ Primo. Si finis facit habitū eē practicū aut hoc facit. vt est elicitus extra. aut vt cognit⁹. aut vt ꝯsiderat⁹ ⁊ intētus. Nō vt elicit⁹: q2 vt sic est posterior habitu ⁊ effect⁹ aliquo mō ab eo: effect⁹ aūt nō distinguit cā3: nec vt intētus: quia natural'r añq̄3 intendat̄ est talis cognitio. Si vt cognit⁹ sic h3 rōnē obti. g͛ obm distinguit. ¶ 2°. Si sciam esse practi/cam ⁊ ordinari ad praxim vt ad finē ꝯuertat̄: tūc moralis scia nō eēt practica: ꝯñs est ꝯ Phm p̄mo ⁊ 4° ethi. Conse/quētia ꝓbat̄: q2 finis eius est felicitas: que s3 ip̄m 4° ethi. ꝯsistit in speculatiōe. nō in praxi. ¶ 3°. Non ois cognitio/nis practice finis est praxis: aliqua eni3 itellectio est respe ctu praxis potentie inferioris: puta appetitus sensitiui: vel potētie motiue. nullus aūt act⁹ potētie inferioris est finis act⁹ intell's: q2 nihil ignobili⁹ est ꝑ se finis act⁹ nobilioris: actus aūt intelligēdi est nobilior ⁊ ꝑfectior quocūq̄3 actu cuiuscūq̄3 potentie sensitiue inferioris. ergo ⁊c̄. ¶ 4°. Uel habit⁹ dī practicus ꝓpter extensionē actuale3 ad opus: vl' ꝓpter aptitudinē. Non propter actuale3: quia tunc faber non intēdens operari non haberet cognitionem practicā: igitur ꝓpter extensionē aptitudinalem. Sed aptitudo nō cōuenit vni nature. ⁊ repugnat alteri. nisi propter aliquod absolutum in tali natura. Na3 quia hec natura est talis. iō sibi conuenit talis aptitudo. igitur presupponimus in ipsa re aliquam conditionē intrinseca3 per quā sibi conueniat talis aptitudo: hec autem conditio cōsiderationis in se est ab aliqua causa eius priore: cause autem eius priores sunt intellectus ⁊ obiectu3: ergo sibi conuenit ab intellectu vel obiecto. ¶ Confirmat̄. Inde habet habitus ꝙ sit practi/cus. Unde habet praxis ꝙ possit conformari intellectui: ⁊ ꝙ sit posterior intellectione. Sed hec duo insurgunt ex natura obiecti: quia obiectum est operabile. ⁊ per conse/quens est posterius intellectione. per quam producitur operatio circa obiectum.

Respondeo Et p̄mo declarabunt̄ quedam perti/nentia ad titulū q̄ōnis. Scḋo dicetur ad quesitum. ¶ Premittitur p̄mo ꝙ aliquis habitus pōt tripl'r dici practicus. Primo solum ⁊ precise ex obiecto: l3 non sit practicus ex fine nec ex modo cōsiderādi: ⁊ hoc est quādo obm est quiddam operabile: s3 per habitum consi/deratur. eo modo quo non est operabile. operatio enim ⁊

productio

ꝓductio terminaṯ ad rem particularem. Quãdo igitur res ꝓducibilis ꝯſideraṯ ſoluꝫ quo ad rōnes eius vl'es: puta ꝙ ſtatua eſt quedã figura ꝛ qualitas quarte ſpeciei: ꝛ ſimil'r qñ acqrens habitũ nõ intẽdit per ipſuꝫ operari. Secundo dī aliqs habitus eſſe practicus nõ ſolũ. qꝛ obiectũ eſt operabile. ſed ẽt qꝛ ꝯſideratur mõ quo eſt opabile. ſ. in particulari. ſed nõ cũ intentione operãdi. Tertio dī habitus practicus ex obo ꝛ ex modo cõſiderandi: ꝛ qꝛ intẽdiṯ eius ꝓductio. ¶ Sciendũ ſcdo. ꝙ lꝫ obiectũ habitus practici dicaṯ eſſe eius finis. tñ nõ accipiṯ hic finis ꝓ obo. ſed ꝓ operatione. habitus eniꝫ practicus eſt p̃n^m elicitiuũ itellectionis obiecti: ꝛ eſt p̃n^m directiuũ praxis: qua obiectuꝫ eſt attingibile: que qdẽ praxis eſt finis ad quẽ ordinatur illa intellectio: rōne cuius dī ꝙ habitus practicus nõ eſt ꝑꝑ intelligere tanq̃ꝫ ꝓpter finẽ. ſed eſt ꝓpter practicare ꝛ operari. ¶ Põt igiṯ duplex eſſe ſenſus qõnis. Primo an habitus ſit ſimpl'r. i. vl'r practicus ex obiecto. i. an ex obto habeat oia que reqrunṯ ad hoc ꝙ habitus ſit ſimpl'r practicus. Et ſi ad hunc ſenſuꝫ ſit mota qõ: rñdeṯ ꝙ nõ: ſed ꝙ preter obm requiriṯ aliqd ex pte intellectus. ſ. modus cõſiderandi: ꝛ aliqd ex parte volũtatis. ſ. intẽtio practicãdi ꝛ operãdi: ita ꝙ nullũ iſtoꝝ ꝑ ſe ſufficeret ad habitũ ſimpl'r practicũ. Qd ꝓbaṯ. ¶ Nã ꝙ oporteat obiectũ eſſe practicabile patuit qõne p̃cedenti. Qꝛ requiraṯ intẽtio finis qui eſt praxis. ¶ Probaṯ p̃mo: qꝛ phs 2° metaphy. tex. cõ. 3. dicit: ꝙ finis ſcie ſpec'latiue eſt veritas. practice aũt opus: ꝛ hac ꝓpoſitione vtiṯ in hoc ſexto ad ꝓbandũ ꝙ Metaphyſica ſit ſimpl'r ſpeculatiua. ¶ Scdo. qꝛ phs. 2. ethi. capitulo. 2. ſic arguit. Moralis phia nõ eſt gr̃a cõtẽplationis: ſed vt boni efficiamur. g̊ eſt ſcia practica. Cõſtat autẽ ꝙ ꝯñtia nõ teneret niſi finis ſpeculatiue eſſet ſpeculatio: ꝛ finis practice opatio. ¶ Tertio. Intellectus ſpeculatiu⁹ differt fine ab intellectu practico. ergo ꝛ habitus ſpeculatiuus ab habitu practico: ꝯñtia pꝫ. Añs eſt phi. 3. d̕ aia. tex. cõ. 49. vbi etiã dicit Cõmẽtator ꝙ finis intellectus ſpeculatiui eſt ſcire tm̃. opatiui aũt opari. Qꝛ ẽt reqraṯ modus cõſiderãdi: pꝫ: qꝛ habit⁹ eo eſt practicus / quo eſt opatiuus ꝛ factiuus. Quãdiu aũt ſtaṯ in vl'i ꝯſideratione nõ fit motus ad aliqd agendũ: vt dī. 3. de aia. ¶ Ex hac ꝯ̃ne ſequiṯ ꝙ ſi qs diſcat medicinã vel aliã ſciaꝫ practicã abſqꝫ itentione operandi. ſi poſtea intẽdat operari. ille habit⁹ q nõ erat ſimpl'r practicus efficiṯ ſimpl'r practicus.

Nōn^m 2^m. A quo fine habit⁹ dī practicus.

Cõclō p^a

¶ Scda ꝯcl'o. Nullus habitus eſt formal'r practicus intrinſece ex obiecto aut ex fine. Probaṯ. Habitũ eſſe practicũ eſt habituꝫ hr̃e reſpectũ p̃oritatis ꝛ ꝯformitatis ad praxim. Sed hꝰ reſpectus nõ ſunt obm nec praxis: cũ relatio diſtinguatur a termino. ergo habitus nõ eſt formal'r practicus per obiectũ ꝛ finẽ. ¶ Scdo. Id quo aliqd formal'r eſt tale / eſt intrinſecũ ei: qꝛ forma ꝛ effectus formalis nõ ſeparantur. Sed obm ꝛ finis nõ ſunt intrinſeca habitui. g̊ ꝛc̃. Dī autẽ habitus eſſe practicus ex obto ꝛ ex fine: qꝛ ex eis ꝯueniũt habitui iſti reſpectus. ¶ Põt ſcdo aliter pertractari hec qõ. ſ. cũ obm ꝛ finis neceſſario cõcurrãt ad habitũ ſimpl'r practicũ: qd eoꝝ p̃ncipalius cõcurrat. Et quãtũ ad hoc dico duas ꝯ̃nes. ¶ Prima hec eſt. Habit⁹ eſt magis original'r practicus ex obo q̃ꝫ ex fine. Probaṯ: qꝛ niſi obꝫ eſſet practicabile / nõ poſſet cõſiderari mõ operabili: nec cum intentione operãdi: qꝛ volũtas nõ eſt ipoſſibiliũ. ¶ Secũdo. Quia ꝙ praxis ſit ꝯformabilis habitui practico. iõ eſt: qꝛ obiectũ põt ꝓduci ꝯforme habitui: ꝛ ꝑ ꝯñs: qꝛ obm eſt poſterius intellectione. ideo ꝛ ꝓductio obiecti eſt p̃or ea. ¶ Scda ꝯ̊. Habitus hꝫ cõpletiue ex fine ꝙ ſimpl'r ſit practicus. Probaṯ. ¶ Primo. Id quo poſito ꝛ quo remoto poniṯ ꝛ remoueṯ habitũ eſſe ſimpl'r practicũ / eſt id a q̊ cõpletiue hꝫ ꝙ ſit practicus. Sed finis eſt hꝰ. g̊ ꝛc̃. maior

Cõclō 2^a

Notā 2°. Habitus dī practicus ab obiecto per prius q̃ꝫ a fine,

Cõclō 3^a

patet. Minor ꝓbaṯ. Si enim obm ſit opabile. ꝛ nõ adſit intẽtio operãdi. habitus nõ erit ſimpl'r practicus. Si vo adſit intẽtio operãdi. opꝫ obm eſſe opabile. Scdo. De eodẽ obiecto põt hr̃i notitia practica ꝛ ſpeculatiua ſm qd. g̊ ad hoc ꝙ ſit ſimpl'r practica plus reqriṯ q̃ꝫ ꝙ ſit obm operabile. Añs pꝫ. Nã ſi Sorti daret deus virtutẽ ꝓductiuã roſe cũ itẽtione opandi. notitia Sortis de roſa eẽt ſimpl'r practica. Notitia vo platonis de roſa eẽt ſpeculatiua. Cõſtat aũt ꝙ hec diſtinctio nõ eſſet p̃ciſe ex obo. ſꝫ ẽt ex fine. ¶ Sciendũ eſt tñ ꝙ cũ dicimus habitũ eſſe ſimpl'r practicũ ex fine. iſtud nõ ſolũ dꝫ intelligi de fine habitus qui finis eſt praxis. ad quã dirigendã ordinaṯ habitus ex nã ſua: ſed ẽt de fine ſciẽtis ꝛ habẽtis habitũ: qꝛ. ſ. ipſe intẽdit per habitũ opari. Vñ q adiſcit medicinã abſqꝫ itentione medẽdi nõ hꝫ habitũ ſimpl'r ꝛ abſolute practicuꝫ. poterit tñ fieri ſimpl'r practicus adueniente intentione opandi.

Notãduꝫ

Ad argumenta

rñdeṯ. Ad p̃mũ diciṯ ꝙ habitus eſt practicus ex fine. vt eſt intentus. Ad improbationeꝫ diciṯ. p̃mo ꝙ talis cognitio nõ eſt nãl'r anteq̃ꝫ intendaṯ finis. Qd pꝫ: qꝛ finis nõ eſſet prior intẽtione his que ſũt ad finẽ. Dī ſcdo: ꝙ ſi etiã talis cognitio eſſet nãliter anteq̃ꝫ intendaṯ finis. tñ ex fine põt habitus dici practicus denominatione extrinſeca. ¶ Ad 2^m negaṯ ꝯñtia. Ad ꝓbationẽ diciṯ ꝙ felicitas nõ eſt finis ꝓprius ꝛ imediatus ſcientie moralis: ſed remotus ꝛ vltimus: ꝛ ideo ab ea nõ denominaṯ habitus. ¶ Ad 3^m negatur añs. ¶ Ad ꝓbationẽ diciṯ: ꝙ lꝫ nullus actus potẽtie ſenſitiue poſſit eſſe vltimus finis itellectionis: põt tñ eſſe finis eius intermedius ꝛ ſm qd. ¶ Ad 4^m diciṯ. Qꝛ eſt ꝓpter extenſionẽ aptitudinalẽ. Ad improbationẽ dicitur: ꝙ hunc habitũ habere hꝰ aptitudinem eſt extrinſeca ab obiecto ꝛ a fine: ꝛ a mõ ꝯſiderandi obiectũ: ſed a fine ſũt illi reſpectus aptitudinales cõpletiue. vt dictuꝫ fuit: adeo ꝙ habitus nõ eſt actu practicus. ſꝫ tm̃ virtute / niſi per voluntatẽ ꝛ intellectum ordineṯ ad opus: que ordinatio ſit. aut actus ſcdʒ: aut actus p̃mus. ſ. habituale ꝓpoſitũ operãdi. Et per hoc pꝫ ad cõfirmationeꝫ. Et preter hoc dī ꝙ ſi etiam illi duo reſpectus eſſent tm̃ ab obiecto. adhuc non ſequiṯ propoſitum: quia preter illos reſpectus requiritur intentio finis ad habitũ ſimpliciter practicum.

Ad p̃mũ

Ad ſcdm

Ad tertiũ

Ad q̃rtũ

¶ Utrum practicum ꝛ ſpeculatiuum ſufficienter diuidãt habitus intellectus. Queſtio. V.

Queritur

quinto. An practicuꝫ ꝛ ſpeculatiuũ ſufficienter diuidãt habitus intellectus.

Reſpondeo

tribus ꝯcl'onib⁹. quarũ p̃ma hec eſt. Practicuꝫ ꝛ ſpeculatiuũ ſufficiẽter diuidũt habitus itell'cs: ita ꝙ nullus eſt habitus in itellectu qn ille ſit aut practicus: aut ſpeculatiuus ſiue talis habit⁹ ſit ſcia ſiue nõ. Probaṯ. ¶ Primo. Ois habit⁹ intell'cs eſt aut ſapia: aut intell'cs p̃ncipioꝝ. aut ſcia. aut prudentia. aut ars. vt dicit Phs. 6. ethic. Sed habitus p̃moꝝ p̃ncipioꝝ ſpeculabiliũ eſt ſpeculatiuus: ꝛ habitus practicoꝝ eſt practicus. puta alteri nõ feceris ꝙ tibi nõ vis fieri. Sapiẽtia etiã ois eſt ſpeculatiua. ꝑ metaphyſi. vbi phs ꝓbat metaphyſicã eſſe ſpeculatiuaꝫ. qꝛ eſt ſapiẽtia. Qꝛ vo ois ſcia ſit practica vel ſpeculatiua. pꝫ ex B. 6. li°. Prudẽtiã vo ꝛ artẽ eẽ practicas: ponit phs. 6. ethi. vbi ẽt reducit oẽs p̃dictos habit⁹ ad gen⁹ practici vel ſpeculatiui. ¶ Scdo. Omnis itellectus eſt ſpeculatiuus: aut practicus. ergo etiaꝫ ois habitus intellectus. Cõſequentia pꝫ: qꝛ intellectus nõ dī practicus niſi rõne habitus quem hꝫ. Añs eſt phi. 3. de aia. t. c. 46. ¶ Tertio. qꝛ phs in B. 6. volẽs ꝓbare ꝙ nãlis phia ſit ſpeculatiua ſic arguit. Ois ſcientia vel eſt ſpeculatiua vel opatiua. Sed nãlis nõ eſt

Cõclō p^a

Capi^e. 5.

In p°

Capi^e. 6.

operatiua.ergo est speculatiua.Cōstat aūt q̄ h rō nō ꝯclu deret.si daret̄ scia media:que nec eēt practica.nec specula tiua.¶ Cōfirmat̄:q̄z Auicēna ꝑ methaphy.c.ꝑ.exꝑsse po nit oēm sciā.aut practicā eē.aut speculatiuā.¶ 2ª ꝯ. Rō habit⁹ practici ꝯuenit q̄busdā sciētys per se:ꝛ nō tm̄ ꝑ ac cidēs. Ista ꝯclō ꝓbat̄ ꝑ oia argumēta facta in pn° q̄ōnis: esse.n.practicū ꝯuenit habitui ex obiecto:q̄cq̄d aūt hz ha bitus ab obto ꝯuenit habitui ꝑ se.¶ Sed ꝯ hanc ꝯnē ar guit̄:q̄ ois scia inquātū est scia sit speculatiua.ꝛ nulla pra ctica.¶ Primo. Ois scia per se ordinat̄ tm̄ ad speculari. ergo quelz est ex se speculatiua. Patet ꝯn̄tia:q̄z scia dr̄ pra ctica aut speculatiua ex praxi vel speculatiuo. Ans̄ ꝓbat̄. Nullus habitus ex se inclinat nisi ad actus similes eis.ex q̄bus est gn̄atus.2.ethicoꝝ.capite ꝑ.Sed ois scia gn̄at̄ tm̄ ex actibus cognitionis siue speculationis:cū acq̄rat̄ ꝑ de monstrationē que est actus speculādi.ḡ ꝛc̄.¶ 2°. Habit⁹ cuius accidit esse elicitū vel iperatū a volūtate ordinat̄ ex se tm̄ ad speculari.Sed actui scie accidit esse elicitum vel iperatū a volūtate.ḡ ꝛc̄.maior pz. Minor ꝓbat̄. Actui q̄ est ex euidētia rei accidit esse elicitū vel iperatū a volūta te.Sed scire q̄ est actus scie est ex euidētia rei.ḡ ꝛc̄.¶ 3°. Tantū ille actus per se est finis habitus scie/per quē disti guit̄ scia ab oib⁹ alys habitib⁹.Sed scire est hm̄.ḡ quelibz scia ordinat̄ ex se tm̄ ad scire.Ex quo seq̄t̄ q̄ si ordinet̄ ad aliud opus hoc accidit ipsi scie.Minor pz:q̄z scia non di stinguit̄ ab habitu q̄ nō est scia nisi per scire. Maior ꝟo de se est nota.¶ Ad pᵐ dr̄:q̄ dupl'r pōt habitus ordinari ad actū.Uno mō ad actū elicitū:ꝛ in h sensu ꝯcedit̄ ans̄. ꝛ negatur ꝯn̄tia:q̄z nulla scia dr̄ practica ex actu elicito ab ea.Alio mō ordinat̄ ad actū q̄ per eā est directus:ꝛ in hoc sensu ꝯcedit̄ ꝯn̄tia.ꝛ negat̄ ans̄. Nā per multas scias diri gunt̄ multi actus nō eliciti ab itellectu vel a tali habitu:vt pz de morali que dirigit actus appetitus sensitiui.Ad pro bationē dr̄ q̄ habit⁹ nō inclinat ad eliciēdos nisi tm̄ act⁹ sil'es illis ex q̄bus est generatus:inclinat tm̄ ēt ad dirigēdū multos alios.¶ Ad 2ᵐ negat̄ minor de actu ordinato ꝛ directo ac regulato i quo solo sensu est vera maior.¶ Ad 3ᵐ negat̄ maior:lz.n.ois habitus cognitiuus distinguatur ab habitu non cognitiuo tm̄ ꝑ scire.tm̄ habitus scientifici non distinguūt̄ tm̄ ex hoc inter se:sed q̄z finis vnius est tm̄ speculari ꝛ scire.finis ꝟo alterius est operari ꝛ practi care.¶ 3ª ꝯ. Practicū a quo scia denoiat̄ practica tm̄ ex fi ne nō est dr̄ia essentialis:nec ꝓprietas insepabilis. Pro bat̄.¶ Nulla dr̄ia essentialis aut ꝓprietas pōt auferri a re.ipsa re manēte.Sed habitus q̄ est practicus ex fine po test fieri nō practicus ex fine:puta si acq̄rens habitū inten dat operari:ꝛ nūc nō intēdat ꝑ eū operari.ḡ ꝛc̄.minor pz. Maior ꝓbat̄:q̄z si sic/seq̄ret̄ q̄ ꝯdictoria essent sil' vera: si homo.n.manēs esset asinus:tūc esset hō ꝛ nō hō.¶ Sz cōtra hāc rōnē arguit̄. Primo.q̄z pol'e est vnā ꝓpositio nē affirmatiuā transferri in negatiuā:q̄z multe affirmati ue efficiunt̄ nega tiue per solā additionē negationis.ergo pol'e est aliq̄d trāsferri ab vna differētia essentiali in aliā. Pz ꝯseq̄ntia:q̄z affirmatio ꝛ negatio sunt dr̄ie essentiales enuntiationis.ꝑmo peri hermenias.¶ Scd̄o. Proposi tio manens eadē ꝛ in se nō mutata pōt ex vera fieri falsa. ergo ꝛc̄.Consequētia pz:q̄z veritas ꝛ falsitas sunt differen tie orationis.Antecedēs patet:q̄z ex sola mutatione rei va riat̄ veritas orationis.¶ Ad pᵐ dico:q̄ ꝓpositio affirma tiua ꝛ negatiua nunq̄ sunt eadem ꝓpositio nisi forte ma terial'r ꝛ in scriptis.De vocalibus.n.pz:q̄z distinctis prola tionibus ꝓferunt̄.De mentali ēt pz:q̄z formant̄ distinctis actibus.Affirmatio.n.fit ꝑ cōpōnē predicati cū subiecto. negatio ꝟo fit per diuisionē.¶ Ad 2ᵐ dico q̄ verū ꝛ fal sum nō sunt dr̄ie orōnis,sed accidentia per accidens.

Cōclō 2ª

Impug°

Rn̄sio.

Cōclō 3ª Practicū ꝛ specula tiuum nō sunt dr̄ie essentiales scientiaꝝ.

Impug°.

Ad pmū

Ad scōm

¶ Utrū ois scia speculatiua sit nobilior q̄lz ꝑctica. Qō. VI

Queritur 6°. Utrū ois scia speculatiua sit nobilior qualibet practica. Et arg̃r q̄ sic.¶ Prio.q̄z phs 6° meta.t.e.z.in fine.sic dicit. Theorice alys scientys desidera biliores sunt.Sed oē magis desiderabile est magis appetibile ꝛ bonū.ḡ theorice siue speculatiue sunt meliores.¶ 2°. Sicut se hz speculatio ad praxim/ita scia speculatiua ad practicā.sz ois speculatio est nobilior q̄lz praxi:cū sit act⁹ nobilioris po°.s.itell's.ḡ ois scia speculati ua est dignior ꝑctica.¶ 3°. Oē ꝯtētū sub spē ꝯstituta ꝑ no biliorē dr̄iā/est ꝑfecti⁹ oi ꝯtēto sub spē ꝯstituta ꝑ dr̄iā ei oppositā:sic oē ꝯtētū sub hoie est ꝑfecti⁹ oi ꝯtēto sub bru to:q̄z rōnale ꝯstituēs hoiē est ꝑfecti⁹ irrōnali ꝯstitutiuo bruti.Sz speculatiuū ꝛ practicū sunt dr̄ie sciaꝝ.ḡ oē ꝯten tū sub speculatiuo est ꝑfectius oi cōtēto sub practico.

Rn̄deo breuiter ad hāc q̄ōnē q̄ nō ois scia speculati ua est dignior q̄lz ꝑctica simpl'r ꝛ absolute:lz sit dignior ꝫ q̄d. Pria ps hui⁹ ꝯnis ꝓbat̄.¶ Prio. Logi ca est scia spec'latiua:vt pz ex dictis supra.sz logica nō est dignior oi practica.ḡ nō ois speculatiua est ꝑfectior q̄libz practica. Maior pz. Minor ꝓbat̄. Phia moralis est pra ctica.cū sit directiua praxis vt pz ex oib⁹ libris ethic̄.Sz logica nō est dignior morali phia.vt pz ex se.ḡ ꝛc̄.¶ 2°. Quelz scia hn̄s ꝓ obo ens reale est dignior oi ea q̄ hz pro obo ens rōnis:cū nobilitas sciaꝝ ꝑ ꝛ ꝑ se attendat̄ penes nobilitatē obi.ens aūt reale est digni⁹ ente rōnis.sz multe scie ꝑctice.imo oēs hn̄t ꝓ obo ens reale:cū sola entia rea lia sint opabilia a nobis.ꝛ possint eē termini opōnis.Ali qua ꝟo speculatiua hz ꝑ obo ens rōnis (vt dictū est) de lo gica.ḡ aliq̄ practica est simpl'r ꝑfectior aliq̄ speculatiua. ¶ 2ª ps ꝯnis pz ex rōnib⁹ factis in pn° q̄ōnis. Cū.n.pra cticū ꝛ speculatiuū nō sint dr̄ie eētiales.sz ꝓpetates q̄dā hit⁹ sciētifici.cōes tm̄ ēt q̄busdā alys hitib⁹/illa scia est ꝫm q̄d nobilior q̄ hz nobiliorē ꝓpetatē:cuiꝰ est speculatiuū.

Ad singulas tm̄ rōnes rn̄det̄. Ad pmā dr̄ ꝑ q̄ oēs speculatiue.quas ibi enumerat.sunt digniores oib⁹ ꝑcticis:nō tm̄ oēs speculatiue vl'r. Et si ali cui nō placet ista rn̄sio:q̄z forte moralis phia est dignior q̄ mathematice.ꝛ hz nobili⁹ obm̄. Dicō al'r q̄ phs nō cō parat ibi scias speculatiuas ꝑcticis.sz cōpat speculatiuas quas enumerauit iter se dicēs q̄ Metaᶜᵃ est nobilior ma thematica:ꝛ nāli.Et q̄ ista sit ei⁹ itētio pz ex textu Cōmē. qui sic hz. Modi igit̄ phie eētiales sūt tres. Mathema ticus. Nālis:ꝛ Diuinus:nullus.n.ignorat q̄ si diuinus est q̄ est in tali nā:ꝛ scia nobilis dz eē nobilis gn̄is. Alie enī scie speculatiue sūt nāl'r bone:sz ista scia est melior oibus sciētys speculatiuis.Et ita exponit ēt Cōmentator in fine cōmēti scōi.¶ Ad 2ᵐ negat̄ minor:q̄z melius est opari ꝛ amare iusta q̄ solū itelligere ꝛ speculari ea. Ad ꝓbōnē negat̄ ꝯn̄tia:sz bn̄ seq̄t̄ q̄ aliq̄ opō itell's ꝛ aliq̄ speculatio est nobilior qualz praxi:nō aūt seq̄t̄ q̄ ois:sicut nō seq̄t̄.si hō est nobilior equo q̄ ois opō hois sit nobilior qualibz opōne equi:nā actus currēdi est ꝑfectiori mō ab equo q̄ ab hoie.¶ Ad 3ᵐ negat̄ minor:q̄z vt dictum fuit.practicū ꝛ speculatiuū nō sunt dr̄ie essentiales.sed quedā ꝓprieta tes:ꝛ iō scia speculatiua est ꝫm q̄d nobilior qualibet pra ctica.nō tm̄ simpl'r:sicut cygnus inquātū est albus est nobi lior elephante q̄ est niger.nobilitate ꝫm quid.

¶ Utrū habitus speculatiui sint tm̄ tres. Questio. VII.

Queritur 7°. Utrum habitus speculati ui sint tm̄ tres.

Respondeo. In ista q̄ōne nō queri tur vl'r de hitib⁹ specu latiuis.q̄z cōstat q̄ sunt plures. Naꝫ habitus

p̊moꝝ p̊ncipioꝝ est speculatiuus:sed querit̃ tm̃ de habiti/
bus scientificis ẜm genus eoꝝ:ꝛ est qō.Utrum sint tm̃ tres
sciẽtie speculatiue distincte generice:quod dico.q꜄ in Nãli
phia que est speculatiua/sunt multi habitus spẽ distincti:ꝛ
silr̃ in Mathematicis:vt pꝫ de geometria ꝛ Arithmetica.

Cõclusio Rũo audiendũ sit ꝙ sunt tm̃ tres habitus speculatiui.

Ad qõnẽ igit̃ sic itellectã rñdendo dĩ ꝙ scie speculatiue.de
qbus loqt̃ phs.6.metaphy.sunt tm̃ tres.Qđ ꝓbat̃.¶ Pri
mo.Q꜄ phs.6° meta.tex.cõ.z.postq̃ꝫ dixit de qbus cõside/
rat nãlis ꝛ mathematicus ꝛ diuinus sic cõcludit in fine tex
tus.Quare tres erũt phie theorice. Mathematica/Physi/
ca:ꝛ Theo[a].vbi dicit Cõmẽtator:ꝙ modi phie speculatiue
sunt tres.s.scia reꝝ mathematicaꝝ ꝛ nãlium ꝛ diuinarum.
¶ Scđo.Talis est distictio sciaꝝ speculatiuaꝝ qualis est
distinctio speculabiliũ.Sed speculabilia sunt tm̃ tria.g̊ ꝛc̃.
Maior pꝫ:q꜄ scie distinguũnt̃ ex obiectis formalib⁹:obm
aũt speculatiue est speculabile.Minor ꝓbat̃.Oẽ specula/

Trip[x] modus abstrahendi.

bile inquãtũ h9/est separatũ aliquo mõ a mã.Sed est tm̃
triplex modus separationis:a mã tm̃:a mã sensibili ꝛ nõ a
mã intelligibili:vt oia Mathematica:q̃dã ꝯo simplr̃ sunt
separata a mã:q꜄ in eoꝝ diffinitione nullo mõ ponit̃ mã:ꝛ
sic sunt ea de qb⁹ est p̊ma phia.g̊ ꝛc̃.Totam hanc rõnẽ po/
suit phs.6.metaphy.tex.ꝯ.z.¶ Pro notitia hui⁹ rõnis sciẽ

Notãdũ Mãz impedire intellectiõeꝫ ex duob⁹ patet.

dũ est ꝙ mã ipedit itellectionẽ/qđ pꝫ ex duob⁹. Primũ est
q꜄ ipsa maxie elongat̃ a rõne entis cũ sit ꝓpe nihil.ens aũt
est formale obiectũ intell's.Scđm est.q꜄ intellectus est po
tentia passiua ꝛ mouet̃ ab obiecto.mãe aũt nõ cõuenit ali/
qua rõ mouẽdi.eo ꝙ ipsa est pura potẽtia.Ex hoc sequitur
ꝙ opꝫ oẽ speculabile esse aliquo mõ separatũ a mã vt dice
bat̃.Ea igit̃ que sunt oino sine mã vt itelligẽtie:vel de quo/
rum rõne nõ est mã.vt ens ꝛ eius passiones ꝛ suba/ꝑtinẽt
ad p̊mã phiaꝫ.Uñ tota latitudo obi metaphysice est ab en
te ꝛ intelligẽtijs vsqꝫ ad subam.Illa aũt de quoꝝ diffõne
est mã.lꝫ abstrahente a mã/sicut vl'e a particulari/pertinẽt
ad nãlem.Primuꝫ aũt istoꝝ est corpus de genere sube:q꜄
opꝫ omne corpus hr̃e mãm:ꝛ ideo cum descẽdit̃ a suba in
subam corporeã fit trãsitus a metaphysica ad phiaꝫ nãlẽ.
Ea ꝯo que nõ habẽt esse sine mã:ꝛ tm̃ nõ diffiniunt̃ ꝑ ma/
teriam sensibilem/pertinent ad scientias mathematicas.
¶ Tertio arguit̃.Tantũ tres sunt modi diffiniendi.ergo
tm̃ tres scientie speculatiue.Patet cõsequẽtia:q꜄ sciẽtie di/
stinguunt̃ per diuersos modos diffiniendi:q꜄ diffõnes sũt
p̊ncipia demonstrationũ.ꝛ ex p̊ncipijs scientie distinguun

Tex.ꝯ.5.

tur p̊mo posterioꝝ. Antecedẽs ꝓbat̃:q꜄ p̊mus modus est
per oẽs causas:ꝛ iste pertinet ad nãlẽ.Secundus est ꝑ tres
causas tm̃.s.formalẽ:finalẽ:ꝛ efficiẽtẽ:ꝛ iste pertinet ad p̊[m]
phm̃.Tertius est tm̃ per cãꝫ formalẽ:ꝛ iste pertinet ad ma

Oplo nõnullorum

thematicũ.¶ Quarto.idem sic declarat̃ ab alijs. Dicunt
enim ꝙ cum ens cõe habeat aliquas passiones cuiusmodi
sunt:bonũ/verũ/vnũ/ꝛc̃.opꝫ esse vnã sciam que de istis cõ/
sideret.Dicunt scđo:ꝙ si volumus inuestigare per diuisio/
nem subiectũ alicuius alterius sciẽtie.nõ opꝫ ꝓcedere diui
dendo aliqđ genus accidentis:q꜄ qđlibet eaꝝ in aliqua spẽ
substãtie mediate vel imediate virtualr̃ continet̃:ꝛ ita qđ/
cũqꝫ istoꝝ ponet̃/nõ erit ꝓpriũ subiectũ:ꝛ cõsequenter nõ
accipiet̃ distinctio p̊ma sciaꝝ penes aliqđ genus accidẽtiũ:

Contra Suessa[m].

sed opꝫ diuidere subam corporeã ꝛ incorporeã.De substã/
tia aũt incorporea nõ possunt ex sensatis cognosci/nisi ille
ꝓprietates que sunt cões enti:ꝛ ideo ipsa nõ põt esse subm
alicuius scientie.Substantie ꝯo corporee.p̊mo inest q̃ꝫti/
tas cõtinua.ꝛ postea quãtitas discreta:ꝛ mediante quãtita/
te oia que cõsequunt̃ quãtitatẽ:vt qualitates quarte spẽi.ꝛ
alique relationes:ꝛ iste passiones sunt de ea cognoscibiles
ex p̊ncipijs notis via sensus:ꝛ cõsequenter substãtia corpo
rea põt esse ꝛ est subiectũ alicuius scientie speculatiue/pos/
sibilis hẽri a nobis que est alia a metaphysica:ꝛ hec dĩ ma/
thematica.Eadẽ quoqꝫ substãtia corporea ꝯsiderata nõ ab
solute inquantũ est corporea.sed inq̃ꝫtũ hꝫ aliquã formam
que est p̊ncipiuꝫ operationis ꝛ motus est subm nãlis phie.
Nam primus phs cõsiderat de quãtitate inq̃ꝫtum est pars
entis.Naturalis ꝯo inquãtũ est subm motus. Mathema/
ticus ꝯo sub rõne precisa q̃ꝫtitatis.¶ Sed iste modus di/

Impugnat Auc. hũc mo[m] dicendi.

cendi stare nõ põt:inq̃ꝫtuꝫ ponit ꝙ suba corporea est subm
mathematice:qđ ꝓbat̃.¶ Primo.Impossibile est ꝙ ideꝫ
sit ẜm eandẽ rationẽ formalẽ subm in diuersis scientijs:vt
pꝫ.3.de aia.tex.cõ.36.Sed suba corporea pertinet ẜm oẽm
sui cõsiderationẽ ad phꝫ nãlem.ergo nõ spectat ad mathe/
maticum.Minor ꝓbat̃.Nã substãtia corporea siue corp⁹
de genere substãtie/nõ pertinet ad Mathematicũ quo ad
materiã.q꜄ mathematicus abstrahit a mã.neqꝫ quo ad for
maꝫ:q꜄ mathematicus abstrahit a motu.ꝛ ꝯsequẽter a for[a]
substãtiali:q꜄ ipsa est p̊mũ p̊ncipiuꝫ cuiuslibet transmuta/
tionis.¶ Scđo.Quecũqꝫ diffiniunt̃ in aliqua scientia/pre
supponunt subm illius scientie.ergo si corp⁹ de genere sub/
stantie esset subiectũ mathematice.sequit̃ ꝙ omnia accidẽ
tia mathematica diffinirẽt̃ per subam corporeã:q꜄ omne
accidens diffinit̃ per subm:ꝛ cõsequẽter accidentia mathe
maticalia diffinirent̃ per id cuius pars est mã.¶ Tertio.
Sequeretur ꝙ nãlis phia esset abstractior q̃ꝫ mathemati/
ce.Consequẽs est falsuꝫ:ꝛ cõtra Cõmẽtatoreꝫ 6° metaphy/
sice.cõmẽ.z.ergo ꝛc̃.Cõsequẽtia ꝓbat̃.Si substãtia corpo/
rea est subiectũ mathematice.ꝛ nãlis phie ẜm diuersas ra/
tiones formales:opꝫ ꝙ inter illas rõnes sit ordo:ꝛ ꝯsequẽ/
ter ꝙ vna sit p̊or alia.Sed rõ ẜm quã est subiectũ in phia
est ẜm ꝙ eius forma subalis est p̊n[m] motus:ꝛ ratio ꝑ quaꝫ
est subm mathematice est ẜm formaꝫ accidentalem.Sed
forma substãtialis est prior accidẽtali.ergo naturalis esset
prior mathematica:ꝛ consequenter etiam abstractio:quia
semper prius est abstractius posteriori.

¶ Utrum distinctio formalis scientiarũ sumatur ex distin/
ctione formali obiectorum. Questio. VIII.

Queritur 8°.Utrum distinctio formalis
scientiaꝝ sumatur ex formali
distinctione obiectoꝝ.Et arguit̃ ꝙ nõ.¶ Pri/

Prima rõ.

mo.De eodẽ subiecto re ꝛ ratione possunt esse
due distincte scientie.ergo cuꝫ vnitate subiecti
stat pluralitas sciaꝝ:ꝯñtia pꝫ.Añs ꝓbatur.Scire hominẽ
esse risibilem.ꝛ scire homineꝫ esse beatificabilem/est scire
alterius ꝛ alterius rõnis:cũ sint passiones diuersaꝝ rõnuꝫ.
ꝛ tamen subiectum est idem.ergo ꝛc̃.¶ Scđo.Per natu/

Scđa rõ.

ralem philosophiã scitur terra sub ratione rotunditatis:vt
dicit̃.z.physicoꝝ.tex.cõ.18.ꝛ per astrologiã cognoscit̃ ter/
ra sub eadẽ ratione.Sed naturalis phia ꝛ astrologia sunt
distincte scientie.ergo diuerse scientie cõsiderant idẽ obm
sub eadem ratione formali.¶ Tertio.Si scientia habet

Tertia rõ.

vnitatem ex vnitate subiecti.aut hec vnitas est specifica/
aut generica/aut generis subalterni/aut generis generalis/
simi/aut entis.Non p̊muꝫ.alioquin tot essent scientie/quot
species rerũ.Non scđm:q꜄ pari ratione tot essent scie/quot
sunt genera subalterna.Non tertiuꝫ:quia tm̃ essent decem
scientie.Non quartuꝫ:quia sequit̃ ꝙ esset tm̃ vna scientia:
presertim si ens habeat aliquam vnam rationẽ.¶ Quar/

Quarta ratio.
Capite.4.

to.Scientia ꝛ fides ꝛ opinio sunt distincti habitus:vt pa/
tet z° de aia:tex.cõ.157.ꝛ.6.ethicoꝝ.Sed ista possunt esse
de eodẽ obiecto formali.ergo etiã diuerse scientie possunt
esse de eodeꝫ formali obiecto.Minor patet:possum enim
scire ꝙ sol est maior tota terra:qđ plato credit ꝛ Sor.opi/
nat̃.Cõsequẽtia ꝓbat̃:q꜄ plus differt scientia ab opinione:

Quinta rõ.

vt dĩ.6.ethicoꝝ.q̃ꝫ due scientie inter se.¶ Quinto.Sicut
habitus refert̃ ad obiectũ.ita ꝛ potẽtia refert̃ ad obiectuꝫ:
Sed due potẽtie possunt ferri super idem obiectum ꝛ sub

eadē ratione formali. ergo etiā duo habitus possunt respicere eandē formalē rōnē in obiecto. ꝯñtia videt̄ nota. Minor ꝓbat̄. Naz albedo sub rōne coloris cognoscitur tam a visu q̄z a sensu cōi ꝛ ab intellectu. ¶ Sexto. Id a quo res habet vnitatē ꝛ distinctionē specificā / est intrinsecum ipsi rei. Sed obiectū nō est intrinsecuz habitui. ergo ꝛc̄. minor pꝫ ex se. Maior ꝓbat̄. Principiū formale ꝛ effectus formalis nō possunt abinuicē separari. Sed formale distinctiuū ꝛ formalis distinctio se habēt vt principium formale. ꝛ vt effectus formalis. ergo in quocūqꝫ est formalis distinctio. in eo est formale distinctiuum.

Sexta rō.

Rñ

Respondeo Et p̄us premitto ꝙ aliud est loqui de numerali distinctione habituū: ꝛ aliud de distinctione specifica. Naz satis cōstat ꝙ numeralis distinctio sumit̄ ex subis. Jō.n. Metaphysica Sor. est distincta numero a metaphysica Pla. qꝛ hec est in vno itellectu / ꝛ illa in alio. Intellectus vo distinguunt̄: qꝛ sunt distinctaruz animaꝝ. aie vo distinguunt̄: vt infra dicemus de p̄ncipio indiuiduationis per mām. ¶ Sed loquēdo de distinctione specifica que est formalis. Nā distinctio indiuiduorū est mālis: cū fiat tm̄ per mām. Dico ꝙ duplr̄ pōt accipi scia. Uno mō pro notitia precisa vnius ꝯclonis. Alio mō ꝓ aliqua totali scia aggregata ex partialibus notitijs partialiuz ꝯclusionum. ¶ Premitto scḋo: ꝙ duplr̄ p̄nt distingui scientie distinctione formali. Uno mō f̄m genus: sicut pħs 6° meta. tex. cō. z. distinguit speculatiuas in Nālē / Mathematicā / ꝛ Diuinā / Cōstat enim ꝙ hec distinctio non est f̄m spēs spālissimas. sed f̄m genus: qꝛ sub mathematica ꝯtinētur multe que spē distinguunt̄ inter se. ¶ Premitto 3°. ꝙ triplex pōt esse rō formalis. Prima est que se tenet ex pte scientis: ꝛ hec est per quā sciēs venit in notitiā obiecti. Hāc aūt rōnē formalē / nō appello spēm intelligibilē obiecti existentē in intellectu scientis: qꝛ ista est essentialr̄ ipse habitus / sed per hꝫ rōnē formalē intelligo ipsuz mediū / per qḋ sciens venit in notitiā obiecti. Nā si per demonstrationez scio terrā esse rotundā. ꝛ tu eandē ꝯclusionē tm̄ per mediū ꝓbabile aut per fidē. erit vtiqꝫ eadez ratio in obiecto. s. rotunditas. sed erit alia ꝛ alia ex parte sciētis. Scḋa est rō se tenens ex pte scientie / quā intellectus apprehendit ꝛ attingit in obiecto: ꝛ hec est ratio sub qua obm̄ cognoscit̄. ꝛ per quā ei insunt sue passiones: ꝛ hoc mō mobilitas est rō formalis subiecti nālis pħie: ꝛ entitas est rō subiecti metaphysice. in qua cōsiderat̄ de ente nō sub aliqua rōne cōtracta: puta sub rōne substātie / vel quātitatis. sed sub cōi rōne entis. ¶ Tertia est ratio se tenēs ex pte obiecti relatiue ad habitū: ꝛ hec est illa que denominat obm̄ inquantū est obm̄. Dr̄ eniz obiectū: qꝛ obijcit̄ potētie ꝛ habitui: ꝛ ideo vbi sunt diuersi modi se obijciendi. ibi est diuersa rō obiecti inquātū est obiectū. Istud pꝫ tam in habitibus q̄z in potentijs. In potentijs quidē. Nam color obijcit̄ visui / ꝛ intellectui / ꝛ voluntati a qua amari pōt: sed modus quo obijcitur visui est imutando ipsuz per mediū extrinsecū absqꝫ reali alteratione medij ꝛ organi. Unde si volumus diffinire obm̄ visus inquantū est obiectū. dicemus ꝙ est imutatiuū visus ꝑ mediū extrinsecū ꝛc̄. Color aūt obijcit̄ intellectui causando sui spēm representatiuā qdditatis in vl̄i. Et ideo diffiniemus obm̄ intell̄s dicētes / ꝙ est imutatiuū eius ꝑ sui silr̄itudinem representantē qdditatē vl̄ez. Idē color imutat volūtatē trahendo eā ad se post sui cognitionē. Patet ēt in habitibus. Nam obiectū Metaphysice est scibile per mediū separatum a mā oīno. Obiectū Mathematice est scibile per mediuz separatū a mā sensibili tm̄. Obiectum Nālis pħie est scibile per mediū separatū a mā sensibili pticulari. nō cōi. Distinguunt̄ aūt he rōnes: qꝛ tm̄ scḋa attingit̄ per intellectū. Dum scio vnā ꝯclonē demonstratā. nō ꝓpter hoc apprehendo ꝙ ipsa sit demonstrata: sed dum scio hoiem esse risibilē: qꝛ est aīal rōnale: opꝫ me apprehendere hoiez esse aīal rōnale: qꝛ ꝯclo nō scit̄ nisi sciant̄ premisse. vt dr̄ p̄ posterioꝝ. tex. cō. 5. Scḋo distinguunt̄: qꝛ hec scḋa rō est per quā subiecto insunt passiones. nō aūt alie sunt causa huius inherentie. ¶ His p̄missis que partim sunt Gregorij ꝛ partim Petri de palude p̄mo sniaꝝ. hec est p̄a ꝯclusio. ¶ Formalis rō se tenens ex parte scientis nō facit ꝓprie distinctionē scientiaꝝ: sed distinguit sciam a quibusdā alijs habitibus. s. a fide vel opinione. ¶ Pria pars huius ꝯclonis ꝓbat̄. Id in quo oēs scientie cōueniunt / nō facit distinctionem in scientijs. sed cōuenientiā. Sed oēs ꝯueniūt in vno generali mō: qui est acqri per demōstrationē. vt pꝫ p̄ posterioꝝ. qꝛ syll̄s demonstratiuus est syll̄s scientialis. idest faciens scire. ḡ nulle scie possunt distingui ex hꝫ ꝙ alique sint acqsite per demonstrationē ꝛ alique nō. ¶ Scḋa ps ꝓbatur. Assentire ꝯcl̄oni ex sola auctoritate dicētis / est assensus fidei: assentire aūt ex euidentia ꝯclonis resolute in sua p̄nᵃ / est assensus scientialis. ḡ isti modi faciunt distinctionē iter scientiā ꝛ fidem. ¶ Ex ista ꝯclusione pꝫ / ꝙ si discipulus aliquis assentiret oībus ꝯclonibus sibi ꝓpositis a docente ꝓp solā auctoritatē dicentis: ꝛ alius assentiret ꝓpter earuz euidentiā in suis p̄ncipijs. ꝙ isti habitus ab eis acqsiti non distinguerent̄ sicut due scientie. sed sicut scia ꝛ fides. ¶ Sed quid si deus reuelaret alicui notitiam huius ꝯclusionis. hō est risibilis. esset ne ista notitia eiusdē rōnis cum ea quam Sor. acquisiuit ex demonstratione de eadem cōclusione. ¶ Rñdeo ꝙ ista sunt negocij theologici: tm̄ dr̄ breuiter / ꝙ si iste assentiret illi ꝯclusioni solum. qꝛ a deo dicta est absqꝫ infusione alicuius noui luminis. ipse haberet tm̄ fidē de illa ꝯclusione: sicut etiā dum assentit dictis ab aliquo hoie: ꝛ hic dr̄ fides acqsita. Si vo infunderet̄ ei lumen. quo mediante assentiret ꝯclusioni absqꝫ euidentia ꝯclonis: ipse haberet infusaz fidem: ꝛ hoc mō nos assentimus articulis fidei. Si vo infunderet deus isti lumen aliqḋ supnāle. quo mediante nō tm̄ assentiret cōclusioni. sed ēt de ipsa haberet euidētiā. iste vtiqꝫ nō acquireret fidē: sꝫ altiorē notitiā qꝛ fides requirit ineuidētiā: ꝛ hec notitia distingueretur a scientia ꝓprie dicta. qꝛ demonstratio que est mediū ad acquirendā scientiā / est alterius rationis ab illo lumine diuino. Utrū autē deus possit dare aliquod tale lumen altius fide nō est presentis speculationis. Nam etiaz predicta inuite dixi: sed ideo dixi vt magis pateret veritas p̄me cōclusionis. ¶ Scḋa ꝯclusio. Generica distinctio sciaꝝ speculatiuarū sumit̄ ex distinctione formalis rationis obiecti: inquātum est obiectū: ꝛ nō ex ratione formali que attingitur in obiecto. Ista ꝯclusio habet̄ a pħo in hoc sexto libro. Ex cuius doctrina sic arguit̄. Speculabile per omnimodam abstractionē a mā / est obiectū metaphysice. Speculabile per abstractionē a mā sensibili / ꝛ nō a mā intelligibili / est obm̄ mathematicaꝝ. Speculabile per abstractionē a mā sensibili particulari ꝛ non cōmuni / est obm̄ nālis pħie. vt dr̄ in textu. Sed predicte sunt rōnes formales istoꝝ obiectoꝝ. inq̄ꝫtum sunt obiecta. i. inquātū habent imutare intellectū ad acquirendū istos habitus. ergo isti habitus distinguuntur ex formali rōne obiecti. inq̄ꝫtum est obiectuz. ¶ Scḋa pars ꝯclusionis probat̄. Eandē rōnem formalē considerāt due scientie generē distincte. ergo nō distinguuntur per illam rationem in obiecto. cōsequentia patet. Antecedens ꝓbatur. Nam rotunditatē terre ꝯsiderat Naturalis ꝛ Astrologus. Sed iste saltem. vt ꝓbant terraz esse rotundā distinguunt̄ generē: qꝛ astrologia in ꝓbatione illius ꝯclusionis accipit tm̄ medium mathematicum. s. distantiam ꝛ magnitudinem stellarum ꝛ huiusmodi. Mathematice autez sunt alterius generis a naturali. ergo ꝛc̄. Et quia huic generali

Margin notes (left column): Sexta rō. — Rñm̄ p̄m. Distinctio habituum numeralis est ex subiectis. — Unū sit specifica distinctio habituum. — Rñm̄ 2m. — Tripx̄ rō formalis. Rñm̄ 3m. — Nota. — Obiectuz visus. — Obiectuz intellect9.

modo obiectorum.inquantum obiecta sunt.sumunť ꝓporționabiľr media demõstrationũ.ideo distinguunť scie ſm genus etiã ex talibus medijs. Nam media in demonstrationibus nãlibus/cõcernunt mãm sensibilez.grã exempli: ꝓbamus terrã esse rotundã per grauitatẽ partiũ.cõstat aũt ꝙ grauitas est qualitas sensibilis tactu. Media ꝟo in mathematicis cõcernunt mãm intelligibilẽ.s.quãtitatẽ. In demonstrationibus aũt Metaphysicis media nullam mãm implicant. Dicuntur aũt huiꝰ obiecta ⁊ media facere distinctionẽ genericã:qꝛ nõ possunt reduci ad aliqđ vnuz genus scibilis inquãtũ est scibile:vt magis patebit qõne sequenti.

Corolla[m] ¶ Ex his seqť corollarie ꝙ nõ quelibet diuersitas demonstrationũ facit distinctionẽ genericam scientiaꝝ. Nam in phĩa nãli demonstrať per oẽs causas:vt diciť 2° physi.tex.cõ.70.demonstratio aũt que est per mãm distinguiť ab ea que est per finẽ:sed oẽs iste demonstrationes habẽt eundẽ modũ cõmunẽ:qꝛ oẽs cõcernunt aliqd pertinẽs ad motuz.

Cõclo 3° ¶ Tertia ꝯclusio. Unitas specifica scientiaꝝ non sumitur ex formali rõne obiecti.inquãtuz est obiectũ:sed ex ea que sibi cõuenit inquantũ est res quedã. ¶ Prima pars ꝓbatur. Scientie distincte ſm speciez cõueniunt in formali rõne obiecti inq̃ꝫtũ est obm.ergo illa rõne non distinguunť. ꝯñtia pz. Añs ꝓbať. Arithmetica ⁊ geometria distinguunť specie:⁊ simil'r sciẽtia libri de celo:⁊ sciẽtia libri de generatione. Sed iste cõueniunt in eadem rõne.ergo ⁊c̃. Maior ꝓbať:quia plus distinguitur arithmetica a geometria.q̃ꝫ due geometrie inter se:⁊ plus scientia de celo a scia libri de generatione.q̃ꝫ due sciẽtie de celo inter se. Sed due geometrie differunt solo numero.ergo ille differũt plusq̃ꝫ numero.⁊ per ꝯñs distinguunť specie. Minor etiam ꝓbať:quia arithmetica ⁊ geometria cõueniunt in hoc ꝙ est cõsiderare obiectũ per abstractionẽ a materia sensibili/⁊ nõ ab intelligibili:⁊ scientia de celo ⁊ de generatione ꝯsiderant obiectũ cõcernens mãm ⁊ motum. ¶ Scđa pars eiusdem conclusionis probať. ¶ Primo. Distinctio ⁊ vnitas scientiaꝝ sumitur ex formali rõne obiectorũ:qꝛ vt diciť 3° de aĩa.tex.cõ.38.scientie secanť quemadmodũ ⁊ res. Sed distinctio ⁊ vnitas specifica nõ accipiť ex ratione obiecti.inq̃ꝫtum est obiectum.ergo accipitur ex rõne que sibi cõuenit inquãtũ est res. ¶ Scđo. Distinctio ⁊ vnitas specifica inde accipiť. vnde accipiť distinctio ⁊ vnitas specifica demonstrationũ. Sed hec sumiť ex tali ratione formali.ergo ⁊c̃. Maior nota. Minor ꝓbatur. Distinctio ⁊ vnitas specifica demõstrationũ sumiť ex vnitate ⁊ distinctione p̃ncipioꝝ. Sed distinctio p̃ncipioꝝ sumitur ex formali ratione obiecti:quia ipsa formalis ratio obiecti est ipsa eius diffinitio.si obiectuz sit diffinibile.diffinitio aũt subiecti/est p̃ncipiuz siue mediuz in demonstratione. ¶ Ex ista conclusione sequunť tria corollaria.

Cor[m] p[m] ¶ Primuz est ꝙ Metaphysica est vnius speciei in quolibet itellectu humano. Probať. Quelibet metaphysica respicit eandẽ rõnez formalẽ adequate.s.rationẽ entis inq̃ꝫtum ens.ergo quelibet est eiusdẽ rõnis.ꝯñtia pz. Añs ꝓbať. Si daretur aliqua rõ que nõ respiceret adequate rationẽ entis/iam nõ esset metaphysica. Confirmatur. Si distinguerenť.hoc nõ esset:nisi qꝛ ratio entis cõtraheret per differentias in aliquas species per se diuidentes rationem entis. Sed hoc est improbatũ.g̃ ⁊c̃.

Cor[m] 2[m] ¶ Scđm corollariuz. Scientia libri de celo est alteriꝰ rõnis a scia libri de generatione. Probatur.qꝛ earuz subiecta habẽt distinctas rationes formales. Nam subiectuz libri de celo est ens mobile ad vbi.⁊ subiectũ in libro de generatiõe est mobile ad formam. Iste aũt differentie per se sunt diuidẽtes mobile inquantũ est mobile.

Cor[m] 3[m] ¶ Tertiũ corollarium. Idẽ ſm rez est scientias distingui specie ex obiecto formali:⁊ ex p̃ncipijs. Probatur. Quia p̃ncipiũ demonstrandi passionẽ de subo est ipsa formalis ratio subiecti.s.diffinitio eius. Predicte aũt conclusiones intelligende sunt de scientia totali.idest que dicit totũ vnum habitũ perfectũ ex multis partialibꝰ.

¶ Quarta cõclusio. Distinctio ⁊ vnitas specifica scie que est precisa notitia vnius cõclusionis/non accipiť ex formali ratione subiecti.sed ex vnitate passionis que demonstratur. Ista cõclusio ꝓbať.qꝛ de eodem subiecto sub eadẽ rõne formali ⁊ per idẽ medium/possunt demonstrari plures passiones. De homine enim per eius diffinitionem põt demonstrari ꝙ est risibilis.⁊ ꝙ est disciplinabilis:sed he notitie nõ sunt eiusdem speciei/cum sint simul in eodẽ subto.ergo distinguitur spẽ. Sed nõ distinguiť ꝑ formalẽ rõnez obiecti aut p̃ncipij cũ sit idẽ.g̊ per distinctionẽ passionũ. Cõclo 4°

Ad argumenta rñdeť. Ad p[m] dĩ ꝙ beatificabilitas cõuenit homini nõ precise per hoc/ꝙ est aĩal rõnale.alioqn omne beatificabile esset aĩal rõnale:qꝛ vbi est precisa ⁊ totalis causa.ibi est idẽ effectus:sed cõuenit ei per aliqd cõmune hoĩ ⁊ substãtijs separatis:⁊ ideo põt dici ꝙ ille due notitie sunt per diuersa p̃ncipia formalia ⁊ de distinctis obiectis formal'r:qꝛ risibilitas ꝯuenit hoĩ inq̃ꝫtum est rõnalis ⁊ discursiuus.beatificabilitas ꝟo nõ ꝯuenit ei inq̃ꝫtum est rõnalis ⁊ discursiuus.cum in actu beatifico nõ sit discursus.sed inq̃ꝫtum est intellectiuus. Uel põt dici ꝙ ille sunt due notitie partiales/pertinentes ad vnam totalez sciam. Ad p̃mũ

¶ Ad 2[m] dĩ ꝙ ille notitie pertinent ad scias genere distinctas:qꝛ vt diximus sunt per p̃ncipia diuersoꝝ generum. Ad scđm

¶ Ad 3[m] dĩ ꝙ ꝓcedit ex falsa imaginatione:qꝛ scie distinguunť ex distinctione obiectoruz.vt sunt scibilia.⁊ ex differentijs qbus per se diuiditur scibile:nõ aũt ex alijs differẽtijs.sicut est rõnale.irrõnale ⁊ huiꝰ. Ad tertiũ

¶ Ad 4[m] dico ꝙ illi sunt distincti habitus.sed non sunt distincte scie:vt dictũ fuit in p̃ma ꝯclusione. Ad q̃rtũ

¶ Ad 5[m] p̃mo negať ꝯñtia:qꝛ in eadẽ potẽtia possunt esse multi habitus spẽ distincti:⁊ ideo oĩa obiecta illorũ habituũ cognoscenť per illã potẽtiã:sed habitꝰ distinguunť inter se. Cuiꝰ ratio est:qꝛ potentia respicit obiectũ sub rõne magis vl'i q̃ꝫ habitus. Unde ex illa rõne cõmuni hꝫ poᵃ ꝙ sit vna.habitus ꝟo distinguunť ex his que ꝯtinenť sub illa cõmuni rõne. Dico scđo.ꝙ ẽt minor est falsa. Nã impo'le est ꝙ due potentie respiciant p̃mo ⁊ per se idẽ obiectũ. Uisus enim respicit colorẽ p̃mo ⁊ ꝑ se.inquãtũ est color:sensus aũt cõis respicit ipsuz nõ p̃mo inq̃ꝫtũ est color.sed inq̃ꝫtũ est sensibile. Intellectus ꝟo inq̃ꝫtũ est ens:⁊ voluntas inq̃ꝫtũ est bonũ. Ad qnĩi

¶ Ad 6[m] sepe dictum est/ꝙ formale distinctiuum inest habitui:tñ sumiť ab obiecto qđ est extrinsecum:sicut etiaz supra diximus de actione ⁊ passione ⁊ de re'onibus. Ad sextũ.

¶ Utrum scientia sit simplex qualitas. Questio. IX.

Queritur 9°. Utrũ scia sit quedã simplex q̃litas. Et arguiť ꝙ sic. ¶ Primo. Omnis forma existens in aĩa est simplex. Sꝫ scia est in aĩa.ergo est simplex. Minor pz. Maior ꝓbať:qꝛ talis forma nõ cõponitur ex mã ⁊ forma:nec ex partibus quãtitatiuis.cũ accidentia aĩe sint pure spũalia:nec ex ꝑtibus potentialibus.vt de se pz.g̊ nullo modo cõponiť. Pria rõ.

¶ Scđo. Maiorẽ vnitatem hꝫ accidens aĩe/q̃ꝫ accidens corporale. Sed albedo ⁊ alie qualitates corporee sunt forme simplices.ergo scia que est accidẽs aĩe est simplex. Scđa rõ.

¶ Tertio. Nõ sunt maioris simplicitatis habitus existentes in volũtate/q̃ꝫ existentes in intellectu.sꝫ habitus volũtatis sunt simplices.vt pz de iustitia ⁊ de alijs.ergo ẽt habitus intellectus.cuiusmodi est scia. Tertia rõ.

Respondeo In ista questione non est dubium an sciẽtia sit qualitas.sed an sit simplex.⁊ nullo modo cõposita cõpositione ex his siue ex ꝑtibus. Que enim faciat cõpositionez cum intellectu.in quo est.nullus

dubitat.Simil'r nõ q̄rit̄ de vnitate quã hꝫ ſcia ex obiecto.ſed de ea que ſibi conuenit inquãtum eſt in ſe quedam entitas.

Rñsu^m p^m ⁋Sciendũ ẽt ꝙ non eſt queſtio de notitia vnius tm̄ ꝯcluſionis:q2 ſatis pꝫ.ꝙ ipſa eſt ſimplex.ſed eſt queſtio de vna totali ſcia.Et in hoc cõſiſtit difficultas.vtrũ ꝑ quãlibet demonſtrationẽ acquirat̄ noua entitas in intellectu:q̄ ſimul addita alteri entitati cõſtituat vnũ habitũ.vel potiꝰ nulla noua entitas acq̄rat̄.ſed tm̄ entitas preexiſtẽs fiat intenſior nullo addito.⁋Primo aũt in hac q̃ne dicã opinionẽ.S.Tho.Et poſtea dicã q̃uo alij cũ eo cõueniũt aut diſſentiunt.⁋Quantũ ad p^m dicũt aliq̄ ꝙ.S.Tho.aliq̄n

Q̃uo q̄dã intelligãt Sanctum Thomaz. dicit ſciam eſſe qualitatẽ ſimplicẽ ⁊ allegãt q̃nẽ.54.ar.4.in p̃ma ſcd̃e.Aliq̄n ẽt dixiſſe ꝙ ſcia eſt collectio ſpẽꝝ:⁊ allegant multa alia loca.in q̄bus hoc dicit.Poſtea v̓o ꝯcordãtes hec duo dicunt ꝙ ſcia põt accipi dupl'r.Uno mõ ꝓ habilitate quã hꝫ intellectus ad recipiendũ ſpẽm:vel pro habilitate quã acq̄rit dum frequẽter vtit̄ aliqua ſpe.Alio mõ accipit̄ ꝓ ſpẽbꝰ cauſatis ab intellectu agẽte ⁊ phantaſmatibus.Primo mõ dixit Auicenna ſciaꝫ eſſe habituꝫ:⁊ hunc modũ dicẽdi aliq̄n recitat.S.Tho.lꝫ nõ placeat ei.ſed loquit̄ ſꝫm alioꝝ opionẽ.q̄uis eã nõ improbet.Scd̃o modo

Impugnatur tripl'r. Error predictorũ. ſcia eſt habitꝰ ſꝫm opionẽ ipſius:⁊ iõ iſta eſt tenẽda.⁋Uidet̄ mihi ꝙ iſti in q̄buſdã errent:⁊ nõ bñ examinẽt verba.S.Tho.Primo q̄dẽ q2 in p̃ma ſcd̃e vbi allegat̄.non dicit ſciam eſſe ſimplicẽ qualitatẽ.ſed loq̄t̄ vl'r de habitibꝰ:⁊ diſputat vtrũ habitus intẽdant̄ ꝑ additionẽ ꝑtis ad partem:⁊ determinat ꝙ nõ.Et dicit habitũ eẽ ſimplicẽ qualitateꝫ:ſed hoc non dicit de illo habitu qui eſt ſcia:verũ eſt q̄dẽ ꝙ ibi in rñſione ad 3^m arg^m ſic dicit:ꝙ qui in aliqua ſcia acq̄ſiuit ſciam vniꝰ ꝯcl'onis per vnã demõſtrationẽ/hꝫ q̄dem habitũ.ſed iperfecte.Cũ v̓o acq̄rit ꝑ aliã demr̄ationẽ ſciaꝫ alterius ꝯcl'onis/nõ generat̄ in eo alius habitꝰ:ſed qui p̃us inerat fit ꝑfectior.Ex iſtis aũt verbis nõ ſequit̄ ꝙ habitus

Rñõn^m 2^m ſit ſimplex qualitas.⁋Ad cuius notitiã eſt ſciẽdũ/ꝙ cum in ſcia ſcd̃a paſſio demonſtret̄ de ſubo per p̃mam.⁊ tertia ꝑ ſcd̃aꝫ.⁊ ſic ſucceſſiue.opꝫ id q̃d eſt ꝯcl'o in p̃ma demonſtratione/eſſe p̃ncipiũ in ſcd̃a:puta ſic dicẽdo.Oẽ riſibile eſt diſciplinabile.oĩs hõ eſt riſibilis.ergo oĩs hõ eſt diſciplinabilis:ecce ꝙ iſta.oĩs hõ eſt riſibilis.que erat ꝯcl'o p̃me demõſtrationis.eſt p̃n^m ſcd̃e.Intellectus aũt vtens aliqua notitia intẽdit eã.Et ideo per ſcd̃aꝫ demõſtrationẽ/illa notitia qua ſcio hoiem eſſe riſibilẽ.⁊ q̄ fuit acq̄ſita ꝑ p̃mã demr̄ationẽ.intẽdit̄ ⁊ perficit̄.Sed preter hoc acq̄rit̄ ẽt vna noua notitia.que tm̄ nõ eſt alius habitus a p̃ma.ſed vtraqꝫ ꝑtinet ad vnũ habitũ:⁊ iõ preter illã ꝑfectionẽ intẽſiuã.eſt ẽt iſta 2^a ꝑfectio quaſi extenſiua.Propterea ſubdit.S.Tho.ꝙ talis

Cõtra Capreolum. habitus eſt ad plura ſe extendens.Nec eſt ſibi attribuẽdũ ꝙ dicat id q̃d nõ dicit.Nec eſt dõm ꝙ ꝯtradicat his q̄ poſuit in alijs locis niſi hoc expreſſuꝫ.Uerũ eſt ẽt ꝙ libro p̊.ꝯtra Genti.cap̄.57.ſic dicit.habitus vel eſt habilitas q̄dã/vel eſt collectio ſpẽꝝ.ſꝫ ex hoc nõ habet̄ ꝙ ſꝫm ipſuꝫ ſit habilitas:q2 loquit̄ tm̄ ſub diſiunctione ⁊ nõ determinate.Et ſi dicas:loq̄t̄ ẽt ſub diſiunctione ꝙ eſt collectio ſpẽꝝ.Dico ꝙ hoc eſt verũ.ſed alibi dicit expreſſe ꝙ ſcia eſt ſpẽs ordinate.nullibi v̓o dicit exp̄ſſe ꝙ ſcia ſit habilitas.⁋Scd̃o.Errant iſti inquãtũ dicunt ꝙ ſcia eſt habilitas quedã ⁊ entitas diſtincta a ſpẽbus intelligibilibus:q2 aut accipiũt habilitatẽ qua itellectus eſt habilis.vt facile cõuertat̄ ad ſubaꝫ ſeparatã cauſantẽ ſpẽs in intellectu:vt dicebat Auicenna:aut accipiunt habilitateꝫ pro entitate acq̄ſita in intellectu ad vtendũ ſpẽbus iam acq̄ſitis.Primũ nõ põt dici.q2.S.Tho.reprobat illã opionẽ Auicẽne lib.2° ꝯ Genti.cap̄.73.Secundũ ẽt nõ põt dici.q2 vt dicit.S.Tho.de po^a.q.2^a articulo p̊.q̄cq̄d eſt in intellectu/aut eſt ipſa po^a intellectiua.aut ſpẽs intelligibilis.aut actualis intellectio.aut verbuꝫ.q̊

nõ acq̄rit̄ entitas diſtincta a predictis.que dicat̄ habilitas.ſed ſolum intellectus dr̄ habilior ex hoc/ꝙ ſpẽs qua vtitur intellectus frequẽter/ſit intenſior:⁊ ꝯñter per eã intellectꝰ habilitatur magis q̄ꝫ prius ad ꝓmpte ⁊ delectabil'r intelligendũ ea mediãte:ita ꝙ habilitas q̄ acquiritur nõ eſt noua entitas.ſed ipſa ſpẽs intenſior q̄ꝫ prius:aut ſaltem eſt noua ſpẽs per quã põt intellectus intelligere aliq̄d.q̃d ante non poterat.⁋Tertio.Errant q2 dicunt ꝙ ſpẽs intelligibiles que dicunt̄ habitus.nõ ſunt aliud niſi ille ſpẽs que cauſantur ab intellectu agente ⁊ phantaſmate.Hoc eniꝫ eſt falſuꝫ:q̃d ꝓbat̄.⁋Primo.q2 notitia ſcientifica eſt qua cognoſcit̄ aliq̃d cõplexuꝫ per eã repreſentatũ.ſed ſpẽs cauſate a phãtaſmatibus repreſentant ſimplices q̄dditates.ergo ipſe nõ ſunt ſcia.⁋Scd̃o.Sciẽtia eſt poſterior demonſtratione:ſicut effectus eſt poſterior ſua ꝓductione.Sed ſpẽs cauſata a phantaſmate nõ eſt poſterior demr̄atione.ſed p̃or:q2 opꝫ prius habere notitiã terminoꝝ ſimpliciũ/q̄ꝫ ꝯcludere eoꝝ cõplexionẽ.ergo ⁊c̄.⁋Dico igit̄ aliter/ꝙ intellectus habens ſimplicẽ notitiaꝫ terminoꝝ.ideſt ſpẽs repreſentantes eoꝝ ſignificata/cauſat in ſe notitiã p̃ncipioꝝ/⁊ per hãc notitiã cauſat in ſe notitiã alicuius ꝯcl'onis:puta ꝙ hõ eſt riſibilis.Ille aũt actus quo mediãte cauſat huiꝰ notitiã/dĩ demonſtratio.Per iſtã v̓o notitiã cauſat notitiaꝫ ſequẽtis cõcluſionis:⁊ ſic ſucceſſiue donec ſciant̄ oẽs concluſiones vnius ſciẽtie.⁋Differt aũt ſcia a ſpeciebus cauſatis a phãtaſmate:q2 ſcientia eſt ſpẽs repreſentans vel repreſentãtes cõplexa.Iſte aũt repreſentant tm̄ ſimplicia.⁋Iteꝫ q2 ſcia eſt ſpẽs cauſata ab intellectu poſſibili/cõcurrente lumine intellectus agẽtis.Iſte aũt cauſant̄ tm̄ a phantaſmate ⁊ intellectu agente:ſed intellectus poſſibilis ſe hꝫ ad eas mere paſſiue.⁋Dico p̃terea ꝙ predicte ſpẽs nõ habẽt cõpletaꝫ rationẽ ſcientie/niſi inq̄ꝫtũ ſunt ordinate:nõ ꝙ ſcia icludat huiꝰ ordinẽ in recto.ſed q2 includit ipſuꝫ in obliquo.Predictus aũt ordo eſt ordo cauſalis:q2 intellectus p̃us cauſat in ſe notitiaꝫ ſiue ſpẽm p̃me ꝯcl'onis/⁊ ea mediante cauſat ſpẽm ſcd̃e:⁊ ſic ordinate vſqꝫ ad finẽ.Lꝫ enim ſpẽs repreſentantes ſimplicia/ſint in intellectu anteq̄ꝫ generet̄ habitus:tamen ſpẽs cõplexoꝝ ſcibiliũ/nõ precedũt demõſtrationẽ.ſed ſequunt̄ eaꝫ.⁋Poſſunt aũt predicta ꝓbari multipliciter.Et p̃mo:q2 Cõmẽtator p̃mo metaphyſice.cõmẽ.27.ſic dicit.Sciẽtie nõ ſunt aliud/q̄ꝫ ſpẽs ⁊ illa que conſtituunt̄ ex vl'i.Q̃d ſic deſcribit̄:q̃d eſt vnũ predicatũ de pluribus:⁊ ex affirmatiuis/que deſcribunt̄ ſic aliquid predicari de aliquo.Et hec auctoritas Cõmentatoris cum multis alijs quas ſparſim ponit.S.Tho.me p̃ncipal'r mouet ad tenendũ hanc ꝯcluſioneꝫ:⁊ etiam quia videt̄ magis ꝯſona rõni.Et cõmuniter ſic tenet̄ etiã a Scoto ⁊ Gregorio ⁊ multis alijs:ſed tm̄ nõ ſunt ad eaꝫ ꝓbandã rõnes que multum cogant:vt poſt declarabit̄.⁋Quidã v̓o alij dicunt ꝙ ſcia eſt ſimplex qualitas que acq̄rit̄ per p̃mã demonſtrationẽ:per ſecũdã v̓o demõſtrationẽ nõ acquirit̄ noua qualitas.ſed preexiſtens intẽdit̄ ⁊ magis perficit̄.Et ideo facta ſcd̃a demonſtratione/põt per illũ habitũ aliqua ꝯcluſio cognoſci/que ante nõ cognoſcebat̄.q2 habitus eſt factus ꝑfectior.⁋Et ſi arguit̄ ꝯtra hoc.q2 ad pluralitatẽ cauſarũ ſequitur pluralitas effectuũ.Sed demõſtratio eſt cauſa ſciẽtie.ergo plurificatis demonſtrationibꝰ plurificant̄ ſcientie ſiue notitie.⁋Scd̃o.Impoſſibile eſt per vnũ indiuiſibile aliq̃d aſſimilari pluribus diuerſarũ rõnũ.Sed per ſciam aſſimilatur intellectus pluribus ſcitis que ſunt diuerſaꝝ rõnum.ergo ſcia nõ eſt q̄d ſimplex.⁋Ad p^m negarent maiorẽ.ſed põt eſſe ꝙ plurificatis cauſis effectus p̃mo productus intẽdat̄.⁋Ad 2^m dicerent ꝙ intellectus per aliquid ſimplex.habens tm̄ reſpectum ad multa/poteſt aſſimilari pluribus.Sed vt dixi.lꝫ iſte rõnes non cogant.tamen magis videt̄

q̃ sciẽtia sit aggregatio specierũ/vel vt melius dicã q̃ sit ipse spẽs aggregate:ꝛ ꝯñter q̃ vna totalis scia sit cõstituta ex multis notitijs partialibus:ita q̃ per quãlibet demõnẽ acquirat̃ noua notitia.Et ad rõnes in oppositũ rñdet̃.

Ad pmũ **Ad primũ** negatur maioꝛ.Ad ꝓbationem dicit̃ q̃ est cõpositio ex ptib⁹ nõ q̃dẽ quãtitatiuis/sed ꝯstitutiuis alicuius totius ꝑm q̃ hñt oꝛdinem inter

Ad scõm se:ꝛ dependẽtiã vni⁹ex altera.¶Ad 2^m dĩ q̃ sufficit quãlʒ spãlẽ notitiã ꝯstitutiuã ipsius totalis habitus sciẽtifici/esse simplicioꝛẽ qualibet qualitate coꝛpoꝛea:ʒ non opʒ q̃ ipse

Ad tertiũ totalis habitus sit simplicioꝛ.¶Ad 3^m negat̃ maioꝛ:cuius rõ est:qꝛ habitus voluntatis tm̃ inclinãt ꝛ nõ repꝛesentant obm̃:sed habit⁹ intell'is inclinant ꝛ repñtant:ꝛ iõ vt possint diuersa repñtare opʒ eos esse ꝯstitutos ex diuersis ptibus.

¶Utrum intellectus eodem actu intelligat cõclusiones ꝛ principia. Questio. X.

Ueritur decimo.Utꝝ intellectus eodẽ actu itelligat ꝯcl'ones ꝛ pñ^a. Et

Pria rõ. arguit̃ q̃ nõ.¶Primo.Quecũq3 cognoscunt̃ eodẽ actu.cognoscunt̃ ẽt eodẽ mõ habitu:quia vnus actus nõ põt esse a pluribus habitibus. Sed ꝯclusio ꝛ pñ^m nõ cognoscunt̃ eodẽ habitu:qꝛ vt dĩ.6.

Capit.7 ethic.scia est cõclusionum.ꝛ habitus est pncipioꝝ.ergo ꝛc. ¶Cõfirmatur eadẽ minoꝛ.Notitia pncipij est cã notitie cõclusionis:vt dĩ.2.phy.ꝛ ꝑ posterioꝝ.tex.cõ.89.Sed idẽ nõ est cã sui.ergo nõ est eadeʒ notitia ꝯclusionis ꝛ pncipij.

Scõa rõ. ¶Scõo.Impossibile est plura enũtiabilia vnico actu per intellectum enũtiari:qꝛ qua rõne dices q̃ tria vel quatuoꝛ possunt sil' enuntiari.eadẽ rõne dicã q̃ decem.ꝛ.20.ꝛ cẽtũ.

Tertia rõ. Sed ꝯcl'o ꝛ pñ^a sunt diuersa enuntiabilia.ergo ꝛc.¶Tertio.Si ꝯclusio ꝛ pñ^a possunt eodem actu enuntiari.multo magis possunt ꝯdictoꝛia eodẽ actu enuntiari.Sed hoc est falsuʒ.g̃ ꝛc.Cõsequẽtia ꝓbat̃:qꝛ ꝯtradictoꝛia sunt de eisdeʒ subiectis ꝛ ꝑdicatis:qd̃ nõ semp cõuenit ꝯcl'oni ꝛ pncipijs. Falsitas ꝯñtis ꝓbat̃:qꝛ sequit̃ q̃ eadẽ enuntiatio mẽtalis sit simul vera ꝛ falsa/ꝛ affirmatiua ꝛ negatiua:qd̃ videtur oĩno absurdũ.¶Quarto.Si eodẽ actu cognoscit̃ ꝯclusio

Quarta ratio. ꝛ pñ^a/aut illo actu cognoscit̃ ꝯclusio ꝑpter pñ^m vel ecõtra: aut neutrũ ꝑpter alterũ.Sed vtrũq3 est eque pmo cognitum.Primũ nõ põt esse:qꝛ̃ cognosci vnũ ꝑpter alterum. puta.b.ꝑpter.a.nõ est aliud nisi notitiã.a.eẽ cãʒ notitie.b. idẽ aũt nõ est cã suiipsius.Scõm ẽt nõ põt dici:qꝛ tũc frustra ponit̃ talis actus.Nã qõlibet principiũ ꝓpꝛio actu cognosci põt:vt q̃d ergo ponitur alius actus cõmunis quo ẽt cognoscatur:ꝛ presertim cũ nõ perfectius cognoscat̃ ꝑ illũ cõmunem ꝛ ꝓpꝛiũ simul q̃̃ per ꝓpꝛiũ tm̃.

Notãduʒ **Rñdeo** Pro notitia huius q̃õnis.Sciẽdũ est pmo q̃ cõclusio mentalis demonstrata põt tripl'r cõsiderari.Uno mõ ꝑm se:inq̃ʒtum est q̃dã entitas.quã in se formauit intellectus.Alio mõ ꝓut est signũ rei ad extra ꝑ eam significate:ꝛ repꝛesentate.¶Tertio.Per habitudinẽ

Nõn^m p^m ad sua pncipia ex q̃bus deducta est.¶Sciendũ scõo:q̃ sicut intellectus ꝑ spẽm causatã a phantasmate ꝛ intellectu agente elicit intellectionẽ.ꝛ ea mediãte causat in seipso verbum q̃dditatis repꝛesentate.ita intellectus per spẽm complexam que dicit̃ habitus scientificus huius vel illius conclusionis elicit intellectionẽ/ꝛ ea mediãte causat in se verbum cõplexũ/repꝛesentans reʒ ad extra q̃̃tũ ad aliq̃d sibi cõueniens:qd̃ verbũ est terminus intrinsecus illius intellectionis.Et ipsa h⁹ intellectio que ab Aristo.3.de aĩa.tex.cõ men.22.appellat̃ cõpositio vel diuisio/nõ est aliõ nisi formatio illius verbi:ꝛ ipsum h⁹ verbũ est ꝓpositio mẽtalis.

Cõcl'o p^a ¶Dico nunc ad quesitũ quatuoꝛ ꝯclusiones.¶Pria est q̃ accipiendo ꝯclusionẽ vt est quedam res in se ꝛ absolute ipsa põt cognosci alio actu q̃̃ pñ^a:ꝛ ẽt q̃̃ suũ significatum. Qd̃ ꝓbat̃.¶Primo.Intellectus põt de cõcl'one mentali enuntiare q̃ est quedã qualitas spũalis.Sed ad hoc enũtiandũ nõ opʒ q̃ appꝛehendat pñ^a nec significatũ ꝯclusionis.g̃ ꝛc.Maioꝛ pʒ experimẽto.Minoꝛ ꝓbat̃.Unũq̃oq3 põt cognosci sine his a q̃bus nõ dependet eius cognitio.ʒ ita est in ꝓposito.qꝛ pñ^a huius ꝯcl'onis.hõ est risibilis.ꝛ ei⁹ significatũ nihil faciunt ad hoc/q̃ ipsa sit qualitas spũalis. sed ipsa hʒ hoc ex nã sua.ergo ꝛc.¶Cõfirmatur:qꝛ simil'r põt intellectus iudicare q̃ ipsa cõclusio sit ꝓpositio affirmatiua/vel negatiua/vel necessaria/vel vera vel aliq̃d cõplexũ/ꝛ multa alia predicata h⁹ põt ei attribuere:ad que nihil faciunt pncipia demonstrationis.¶Scõa cõclusio. Cõcl'o 2^a

Eodem actu quo appꝛehendit̃ res de qua aliq̃d demõstratur:appꝛehenditur ẽt ipsa cõclusio demonstrata.Istaʒ conclusionẽ nõ pono ad hunc sensuʒ/q̃ intellectus appꝛehendat talẽ ꝯclusionẽ esse signũ:qꝛ hoc nõ fit ꝑ illũ actuʒ/quo aliquid enuntiat̃ de re.sed per actũ quo intellectus reflectitur super ipsaʒ ꝯclusionẽ:sed intelligo sic q̃ appꝛehendit̃ ꝯclusio inq̃̃tũ ipsa est signũ.i.inq̃̃tum stat sub respectu ad significatum:ʒ nõ enuntiet̃ de ipsa q̃ stet sub eo.¶Pro Nõn^m 3^m

notitia huius ꝯcl'onis est q̃ ideʒ actus intellectus põt esse simplex appꝛehẽsio ꝛ cõpositio vel diuisio respectu diuersoꝝ.Dum enim intellectus appꝛehendit q̃ hõ est risibilis. ista appꝛehensio est cõpositio respectu hoĩs ꝛ risibilis:qꝛ intellectus cõponit ea sil' ꝛ enuntiat vnum de altero.Eadẽ etiã appꝛehẽsio est simplex respectu ꝓpositionis mẽtalis. hõ est risibilis:qꝛ intellectus de ista ꝓpositione nihil enũtiat.Et simil'r illa appꝛehẽsio respectu huius enuntiabilis/ hominẽ esse aĩal/est assensus:qꝛ intellectus ei assentit:ꝛ eadem appꝛehensio respectu hoĩs dĩ iudicium:qꝛ intellectus iudicat homini cõuenire risibilitatem:nõ tm̃ est iudiciũ respectu enuntiabilis/nec respectu ꝓpositionis mentalis:qꝛ intellectus nõ iudicat per illũ actũ aliquid eis conuenire. Probatur aũt dicta ꝯcl'o.¶Primo.Intellectus eodẽ actu appꝛehendit verbũ simplex/ꝛ q̃dditatẽ in eo relucẽtẽ:sicut eadẽ visione vĩ speculũ ꝛ res repñtatas in eo.g̃ pari rõne eodẽ actu appꝛehendit verbũ cõplexũ/siue ꝓpositionẽ mentalẽ/ꝛ rem significatã de qua aliq̃d demonstrat̃.¶2^o ꝓbat̃.qꝛ phs in libro de memoꝛia ꝛ re.dicit q̃ idẽ est mot⁹ intellectus ꝛ sensus in imaginẽ inq̃̃tũ est imago ꝛ in id cuius est imago.g̃ idẽ est motus siue act⁹ itellectus in rẽ significatã ꝛ in cõclusionẽ inq̃̃tũ est signũ eius.Cõsequẽtia pʒ: qꝛ sicut imaginatũ repꝛesentat̃ ꝑ imaginẽ:ita significatum ꝓpositionis per ipsaʒ ꝓpositionẽ.¶3^a ꝯ.Eodeʒ actu quo Cõcl'o 3^a

cognoscit̃ ꝯcl'o:cognoscunt̃ etiã pñ^a.Nõ intẽdo dicere per hoc q̃ quotiescũq3 intellectus appꝛehẽdit aliquã ꝯcl'oneʒ q̃ appꝛehendat eius pncipia:sed soluʒ dico/q̃ istud est necesse dũ itell's demonstrat ꝯclusionẽ.ita q̃ est impol'e intellectũ cognoscere veritatẽ maioꝛis ꝓpositionis que est pncipiũ:ꝛ copulationẽ minoꝛis ꝓpõnis ad eã/q̃n statim circa ꝯclusionẽ eliciat actũ trãscẽdentẽ super ꝯcl'onẽ ꝑpter pñ^m: ꝛ q̃ ita sit:ꝓbat̃.¶Primo.Eodẽ actu cognoscit̃ obiectuʒ ꝛ id qd̃ est rõ sue cognoscibilitatis.Sed pñ^m est rõ cognoscibilitatis ꝯcl'onis.g̃ vtrũq3 eodẽ actu cognoscit̃.Maioꝛ ꝓbat̃ inductiue.Nã qꝛ lux est rõ vidẽdi albedinẽ:ꝛ qꝛ albedo est rõ vidẽdi parietẽ albũ.ideo eodẽ actu vĩ lux ꝛ albedo ꝛ paries.Minoꝛ ẽt pʒ:qꝛ nõ dĩ ꝯcl'o cognosci ꝑpter pñ^m:nisi qꝛ pñ^m est rõ cognoscẽdi ꝯcl'onẽ.¶Scõo.Si intellectus posset intelligere ꝯclusionẽ ꝛ eodẽ actu nõ intelligere pncipium/sequit̃ q̃ intellectus inueniret veritateʒ ex se in ꝯclusione.Sed hoc est falsuʒ.ergo ꝛc.Cõsequẽtia pʒ: qꝛ impol'e est intellectũ ad aliq̃d terminari precise/q̃n inueniat̃ in eo veritas precise.Falsitas ꝯsequẽtis ꝓbat̃.Tum qꝛ sicut ea que oꝛdinant̃ ad finẽ se habẽt ad appetibilitatẽ: sic ꝯclusio se habet ad veritatem:vt dĩ 2^o physic.tex.cõ.89.

Sed ap petibilitas nõ est in his/que sunt ad finem nisi ex ipso fine: qr si appeterent̃ ppter se. tunc haberẽt rõnẽ finis. ergo veritas non est in cõclusione nisi ex pñº. Tum qr aut intell's videt esse veritatẽ in ↄclõne ex terminis. aut ex copulatione terminoꝝ. aut ex pñº. Sed nõ ex terminis. alioqn ↄclo esset pñm. Nec ex copulatione terminoꝝ: qr copulatio nõ cognoscit̃ nisi ex ipsis terminis. sicut neqȝ relo nisi ex extremis. ergo itellectus videt veritatẽ in ↄclusione tm̃ ex pncipijs. ℂ Tertio. Ille actus quo cognoscit̃ ꝙ. a. est. b. ppter. c. ꝛ ꝙ. c. est cã ꝙ. a. sit. b. cadit simul sup vtrũqȝ. Sed actus qui est scire est hõ: vt pȝ ex eiº diffõne posita p posterioꝝ. tex. cõ. 5. vbi dĩ. ꝙ scire est rem per cãm cognoscere. ꝛ qm̃ illius est cã. ergo actus quo scit̃ ↄclo: cadit ẽt super pñm.

Quarta cõclusio. ℂ Quarta cõclusio. Proprius habitº ↄclõnis est alius a pprio habitu pncipioꝝ. ℂ Ista ↄclo pȝ p auctẽ phi 2º posterioꝝ. ꝛ. 6. ethi. vbi distinguẽs habitus itellectuales dicit ꝙ habitus ↄclõnis est scia: ꝛ habitus pncipioꝝ est intellectus. ℂ Scdo. Habitus acqsitus p demonstrationẽ est distinctº ab eo q nõ acqrit̃ per demr̃ationẽ. alioqn ↄ̃dictoria verificarent̃ de eodẽ. Sed habitº ↄclõnis est acqsitus p demonstrationẽ: vt pȝ p posterioꝝ. tex. cõ. 5. habitus aũt pncipioꝝ nõ est acqsitus per demõstrationẽ: cũ habeat̃ ante demonstrationẽ. vt ibidẽ dĩ. ergo sũt distincti habitus. ℂ Tertio. Impoỻe est ꝙ idem habitus sit certior ꝛ incertior respectu eiusdẽ. sed habitus pncipioꝝ est certior habitu cõclusionũ: vt dĩ pmo ꝛ 2º posterioꝝ. ꝛ 6º ethicoꝝ. tex. cõ. 5. ergo nõ sũt idẽ habitus. ℂ Quarto. Sciẽtia subalternãs est distincta a scia subalternata: vt pȝ pmo posterioꝝ. Sed habitus pncipioꝝ pertinet ad sciam subalternantẽ. vbi vna scia subalternat sibi aliã quatũ ad pncipia: habitus ꝟo ↄclusionũ ptinet ad subalternatã. g̃ idẽ qd prius. ℂ Sciendũ tñ ꝙ qñ dĩ habitus pncipioꝝ esse intellectus. hoc pprie intelligendũ est de illis pncipijs: que ita sunt pncipia ꝙ nõ sunt ↄclusiones cuiusmodi sunt pncipia indemonstrabilia. Illa ꝟo pncipia que in aliqua demonstratione sunt ↄclo: ꝛ in alia sunt pñª: pprie cognoscunt̃ habitu sciẽtifico: lȝ ille habitº possit aliquo mõ dici intellectº: inqñtũ ẽt ipsa hñt rõnẽ pncipij. Nõm 4m

Ad pmũ **Ad rationes** in oppositũ rñdet̃. Ad pmaȝ negatur minor: qr lȝ actus quo intelliguntur pncipia ẽm se eliciat̃ ab habitu qui est alius ab eo quo intelligitur ↄclo. tñ actus quo vtrũqȝ intelligit̃. elicit̃ ab eodem habitu. Quis aũt sit ille: vtrũ habitus pncipioꝝ vel ↄclusionis: potest dici ꝙ est habitus pncipioꝝ: ita ꝙ intell's eliciat actũ eo mediãte: qui prius nã terminet̃ ad pncipia. ꝛ scdario terminet̃ ad ↄclusionẽ: quasi ꝙ ipsa intelligat̃ in suis pncipijs: sicut ẽt eadẽ visio prius nã terminat̃ ad speculũ/ꝙ̃ ad res in eo representatas. Posset ẽt dici ꝙ ille actus elicitur ab habitu ↄclõnis: ꝛ ꝙ in illo instãti pmo. in quo causatus est habitus scientie per habitũ pncipioꝝ. intellectus p euȝ elicit actũ/quo intelligit ↄclõnẽ ꝛ pncipia. ℂ Ad cõfirmationẽ dĩ ꝙ notitia que est habitus pncipioꝝ causat notitiã que est habitus ↄclõnis: nõ tñ semp notitia que est actualis cognitio pncipioꝝ causat eẽ que est actualis cognitio ↄclõnis. sed aliqñ est eadẽ. ℂ Ad 2am põt negari minor: qr ẽm aliquos totus sylľs ꝛ cõueniẽter tota demr̃atio est vna propositio copulatiua: sed. tñ qcqd de hoc sit negat̃ maior. Ad pbationẽ negat̃ ↄ̃ñtia: sed tm̃ ea possunt siľ enũtiari quoꝝ vnũ est ratio cognoscendi aliud: ꝛ hoc mõ se habent pnª respectu ↄclusionũ. ℂ Ad 3am negat̃ ↄ̃ñtia. ppter eãdẽ rõnẽ: qr lȝ cõtradictoria sint de eisdẽ subiectis ꝛ predicatis: non tamen vnũ ↄtradictorioꝝ est ratio cognoscẽdi aliõ. ℂ Ad 4am dicit̃ ꝙ hoc ideo est: qr vnũ cognoscit̃ ppter aliud. s. cõclusio ppter pncipiũ. Ad iprobationẽ negat̃ assumptũ. Nõ eniȝ ideo. b. cognoscit̃ ppter. a. qr cognitio. a. causet cognitionẽ. b. sed quia. a. est rõ cognoscendi. b. eo modo quo

Ad scdm

Ad tertiũ

Ad qrtũ

dicitur ꝙ paries videtur ppter albedinem.

ℂ Utrum scie simpliciter Mathematice sint de abstractis a qualitatibus sensibilibus. Questio. XI.

Queritur vndecimo. Utrũ scie simpliciter mathematice/sint dõ abstractis a qualitatibus sensibilibus. Et arguitur ꝙ non. ℂ Primo. Impoỻe est imaginari aut apprehendere per intellectũ aliqd corpus qn apprehendat aliqua figura: vt quilibet in seipso experit̃. Sed figura est qualitas sensibilis. vt pȝ. ergo ꝛc̃. ℂ Confirmat̃. Sensibilitas est pprietas ↄueniẽs entibº mathematicis: vt dicit̃ 2º de aĩa. tex. cõ. 64. ergo nõ abstrahunt a sensibilitate: ꝛ ↄ̃ñter nec a qualitatibus sensibilibus: qr abstractio ab eis nõ poneret̃ nisi rõne sensibilitatis. ℂ Scdo. Si mathematicus cõsiderat quãtitates solũ ẽm esse abstractũ/sequit̃ ꝙ ↄsideret eas solũ ẽm ꝙ habẽt esse in aĩa: qr quãtitas nõ hȝ esse abstractum nisi in aĩa. Sed ↄ̃ñs est falsuȝ: qr passiones quas demonstrat Mathematicus conueniũt quantitatibus ẽm ꝙ sunt in re extra. ergo ꝛc̃.

Respondeo Premitto aliqua pro notitia huiº q̃õnis. Primũ est ꝙ per sciẽtias mathematicas intelligimus geometriã ꝛ Arithmeticã: sicut dixit Cõmẽtator 2º physi. cõ. 16. Res aũt cõsiderate in istis sciẽtijs sunt q̃titates: huiꝰ aũt q̃titates habent esse tm̃ in rebº nãlibus: vt dixit Cõmẽtator. 6. met. cõmẽ. 2. Et phs 2º phy. tex. cõmẽti. 16. vbi sic ait. Corpora enim nãlia hñt superficies/ꝛ soliditates/ꝛ longitudines ꝛ puncta: ꝛ sunt illa de qbus cõsiderat Mathematicus. Et postea subdit textu cõmenti. 16. ꝙ cũ Mathematicus ꝛ Naturalis cõsiderent eadem: qr quantitates habẽt esse tm̃ in rebus nãlibus. opȝ ꝙ he scie distinguant̃ per hoc/ꝙ nõ cõsiderant eas eodẽ mõ. Nam nãlis ↄsiderat eas inq̃tuȝ sunt extrema corporis naturalis: qr vt ibi dicit Cõmẽtator. Ultimũ exigit subm̃ cuius est vltimũ: ꝛ ista cõsideratio est ẽm ꝙ sunt in mã: ꝛ est ppria naturali: cũ sit declaratum ipsuȝ cõsiderare de rebº ẽm ꝙ sunt in materijs ꝛ mobiles. Geometer aũt ↄsiderat de corpore solũ: vt hȝ tres dimensiones ꝛ de superficie ẽm ꝙ est supficies tm̃: ꝛ simiľr de lineis ꝛ punctis. ℂ Ex his infert Cõmentator in fine cõmenti. 18. ꝙ de rebus naturalibus ꝛ mathematicis sunt tres ordines sciaꝝ. Quedaȝ eniȝ sunt pure nãles: ꝛ he cõsiderant pprietates reꝝ nãliuȝ inquãtũ hꝰ: ꝛ hꝰ est tota nãlis phĩa. Quedã ꝟo sunt pure mathematice: ꝛ he cõsiderãt tm̃ de quãtitatibus absolute. ꝛ de pprietatibus quãtitatũ vt sunt figure: ꝛ alia hꝰ. Quedam ꝟo sunt medie que pncipia mathematicalia rebus nãlibº applicant: vt Musica ꝛ Astrologia. que tñ magis sunt affines mathematicis: qr in earũ cõsideratione id qd est physici est quasi mãle: qd aũt est mathematici est quasi formale: sicut musica cõsiderat sonos: nõ inq̃tũ sunt soni. sed inq̃tũ sunt ẽm numeros pportionales adinuicẽ. Et sic pȝ que sint sciẽtie pure mathematice ꝛ qd cõsiderent. ℂ Scdo. Premittitur ꝙ duplex est mã. s. sensibilis ꝛ intelligibilis. Hanc distinctionẽ posuit phs. 8. metaphy. tex. cõ. 15. i fine vbi sic dicit. Est aũt mã alia intellectualis: alia sensibilis. Et in principio textus sequẽtis sic ait. Oĩa aũt que non habent mãm neqȝ intelligibilẽ neqȝ sensibilem/vnũqdqȝ eorũ statiȝ est vnũ aliud/qd est per essentiam. Materia aũt sensibilis est ipsa substãtia habẽs qualitates sensibiles. idest que pmo ꝛ per se sunt obiecta aliquoꝝ sensuũ. Materia ꝟo intelligibilis est ipsamet substantia cõsiderata sine qualitatibº sensibilibus. Et dicit̃ intelligibilis: qr vt sic est cognoscibilis solo intellectu. ℂ Tertio. Premitto ꝙ aliqd esse abstractũ ab altero/põt esse dupľr. Uno mõ ẽm rem: ꝛ hoc est quãdo id qd erat cõiunctũ. ꝛ in eo habẽs esse. separatur ab eo ꝛ retinet suũ esse: sicut si albedo Sor. separaret̃ a Sor. ꝛ maneret sic

vet sic separata/dr̄ tunc esse abstracta a forte. Alio modo di
citur aliqd abstractū ſm rōnē:⁊ hoc cōtingit qñ duo sunt
cōiuncta ſm rē.⁊ vnū eorum intelligit̄.alio nō intellecto.
Sensus qōnis. ¶ Sensus igit̄ qōnis est. Utrū Quātitates ſm ꝙ cadunt
in ꝯsideratione Mathematici itelligant̄ nō itellectis q̄li
tatibus sensibilibus:a qbus tn̄ ſʒ rē nō sunt separate. Ad
Cōclusio Rōn^m 4^m qȯ rñdetur ꝙ sic. ¶ Et vt cognoscat̄ quō eorū que ſm rē
ꝯiuncta sunt:possit vnū itelligi alio nō itellecto. Sciēdum
est ꝙ vnaqueqʒ res cognoscit̄ inq̄tū est actu.i.vl' q2 ip̄a est
actus/vt sunt oēs itelligētie/vel inquātum hʒ aliquē actuʒ
partē sui ⁊ ꝑ ip̄ʒ itelligit̄:vel saltē inquātū hʒ habitudinē
ad aliquē actuʒ:⁊ sic mā itelligit̄ per formā:⁊ priuatio per
habitū:⁊ negatio ꝑ affirmationē. Et sic pʒ ꝙ vnūqdq3 itel
Que sint illa ꝯiuncta in esse quoꝝ vnū cognoscit̄ altero nō cognito. ligitur ꝑ aliquē actū. Et q2 vnūqdq3 itelligit̄ ēt ꝑ suā rōnē
formalē.ideo opʒ in rōne formali vniuscuiusqʒ includat̄
aliquo mō act⁹/tāq3 ꝯstitutiuū illius rōnis formalis. Res
aūt que ſm rē alteri est ꝯiuncta potest duplr̄ se habere ad
ipsam. Naʒ aliqñ depēdet ab ea quātū ad id ꝑ qȯ ꝯstituit̄
sua rō formalis:aliqñ aūt nō depēdet. Ubi igit̄ est hm̄ de
pendētia ibi nō pōt vnū itelligi alio nō intellecto:⁊ ꝯñter
nō pōt fieri abstractio:vbi aūt non est ista dependētia ibi
Rōn^m 5^m Triplr̄ aliquid ab altero depēdet. pōt esse abstractio. ¶ Sciendum 2°:ꝙ triplr̄ pōt esse ista
dependētia. Primo eo modo quo pars dependet a toto. di
cit enim Phs 2° de anima tex.cō.9.ꝙ oculus separat⁹ ab
animali vel oculus mortuus nō est oculus nisi equiuoce:
quia oculus nō est oculus nisi per aiam:sicut ēt aial nō est
aial nisi ꝑ aiam. depēdet igitur formalis rō oculi ab aiali.
cui ꝯiunctus est ſm reʒ:⁊ ideo nō pōt intelligi oculus nō
intellecto aiali. Et si diffiniat̄ oculus ponet̄ animal in sui
diffinitione:puta dicendo/ꝙ oculus est pars aialis sic vel
sic disposita:qua mediāte aial est natū habere talē vel ta
leʒ opationē. ¶ 2° dependet forma a subto siue sit forma
subalis siue accidētalis. Naʒ accidētia non diffiniunt̄ nisi
per subaʒ.7.metaphysice.tex.cō.17.forma ēt substātialis
diffinitur per mām:vt dicit̄ 2° de anima tex.cō.7.vbi in
diffinitione aie ponit̄ corpus:⁊ ꝯñter nō pōt itelligi aliq̄
forma mālis.i.nata informare mām/nisi concipiat̄ sua ꝓ
pria mā in qua nata est esse:⁊ accipio mām in hoc loco/nō
pro mā ṗma:q2 ipsa nō itelligit̄ nisi per formam absolute
acceptā:vt dicet̄ libro 8°.sed accipio mām ꝓximaʒ ⁊ pro
priā isti vel illi forme/eo modo quo dr̄ ꝙ corpus organi
ʒatum est mā aie. ¶ 3° depēdet vnū relatiuū ab alio:lʒ.n.
ista nō sint ꝯiuncta ſm rē in codē subiecto.sunt tn̄ cōiun
cta quantū ad hoc/ꝙ repugnat vnū eē in reꝝ natura/alio
nō exñte. In istis itaqʒ nō pōt fieri abstractio vnius ab al
tero. Per oppositū aūt sunt alique partes a qbus nō depē
det ip̄m totuʒ:sicut rō animalis nō depēdet a ratione ocu
li vel manus.sunt tn̄ alique partes a qbus dependet totū:
puta ratio syllabe a lr̄is.vt dr̄.7.metaphy.tex.cō.35. Unde
diffinitur syllaba per lr̄as. Et silr̄ mistuʒ dependet ab ele
mentis accipiēdo nomen elemēti vt dicit̄ ēt de mā ⁊ for
ma.⁊ iste partes appellant̄ partes speciei. Silr̄ totuʒ vl'e
nō dependet a ꝑtibus subiectiuis.nō enim in diffōne ani
malis.ponit̄ homo/vel asinus vel aliqua suarū spērum:sʒ
tn̄ econtra ꝑtes subiectiue dependēt a suo toto vli:q2 poni
tur in earū diffōne. ¶ Pōt ergo totū abstrahi a qbusdaʒ
suis partibus:lʒ non ab omnibus:⁊ totum vniuersale po
test abstrahi ab omnibus suis partibus subiectiuis:potest
eniʒ apphendi animal ꝑ itellectū nō apphendēdo aliquā
spēm eius. Et silr̄ subʒ pōt abstrahi ab oibus illis formis.
ꝑ quas non constituit̄ sua ratio formalis:cuiusmodi sunt
oēs forme accidētales. Et q2. Quātitas est ṗmū acccidens
absolutū adueniēs māe:vt dicit sepe Phs.⁊ generalr̄ oēs
phi:⁊ maxime Cōmen.ca.1.de suba orbis. Qualitates ꝟo
sensibiles insunt sube cōposite mediante quantitate.ideo
pōt quātitas itelligi eis nō itellectis:⁊ ꝯñter ab eis abstra
hi:⁊ hec est ratio ꝓꝑ quā dicit Phs 2° physicoꝝ.tex.cō.16.
ꝙ abstrahētium nō est mēdaciuʒ:eo ꝙ itellectus nō dicit
quantitatē eē sine qualitatib⁹ sensibilibus:q2 sic mentire
tur:sed quia apphendit quantitatē nō apphendēdo vtruʒ
sit colorata vel calida vel frigida vel in homine vel in ce
lo:⁊ sic de aliis.vt ibi exponit Cōmē.⁊ S.Tho.
Ad ṗmū Distinctio
Ad primum
dr̄ ꝙ aliqua qualitas pōt duplr̄ dici sensibilis. Uno modo:quia est ṗmo
⁊ ꝑ se sensibilis:⁊ hoc ꝯuenit qualitatib⁹ tertie speciei que
sunt ꝓpria obiecta aliquoꝝ sensuum:⁊ de his tn̄ qualitati
bus est questio:⁊ sic negatur minor. Alio modo dicit̄ qua
litas eē sensibilis.q2 est sensibilis ꝑ se.lʒ nō ṗmo:⁊ ab his
nō est necesse ꝙ quātitates abstrahant. ¶ Et ꝑ ideʒ patet Ad cōfirmationē.
ad cōfirmationē. Dico tn̄ ꝙ quātitas abstrahit a sensibili
tate:quia pōt ꝑ intellectū concipi quātitas/nō apphendē
do vtrū sit sensibilis vel nō:sicut ēt omne subʒ pōt abstra
hi a sua ꝓpria passione. ¶ Ad 2^m. Dicit̄ ꝙ aliud est consi Ad scōm
derare q̄ntitatē hīe eē abstractuʒ.⁊ aliud est eā abstrahere
siue ꝯsiderare eā abstractiue. Pri^m nō fit nisi ꝑ intellectuʒ
cōponētē ⁊ diuidētē. Scōʒ aūt fit itellectu simplici apphē
dēte q̄ntitatē nō apphēdēdo q̄litates. Negat̄ ꝟo ꝯñtia/que
vtiqʒ cōcluderet si Mathematicus cōsideraret quātita
tes ſʒ eē abstractū ṗmo modo:sed nō valet:q2 considerat
eas tn̄ abstractiue:vt dictū est. Sicut ēt naturalis demon
strat sensibilitatē de animali ꝑ abstractionē a suis spēb⁹:⁊
tn̄ est sciētia realis:⁊ multe hm̄ instantie pñt dari ad osten
dendum ꝙ illa consequentia non tenet.

¶ Utrum aliquid in rerum natura sit contingens ſm phi
losophos. Questio.XII.

Queritur
12°. Utrū aliquid in reruʒ natura sit cōtingēs ſm phos. Et
arguit̄ ꝙ non. ¶ Primo. Si aliquid est ꝯtin Pria rō.
gens.aut ꝯtingentia cōuenit ei dū est.aut anq̄
eēt.aut postq̄ desiit esse. Non primū:q2 omne
qȯ est/dum est necesse est eē. Non 2^m:quia omnis modus
eēndi ṗsupponit rem eē:contingētia aūt est modus essen
di. Non 3^m:quia omne qȯ fuit/necesse est fuisse.ergo nulli
rei conuenit cōtingētia. ¶ 2°. Omne cōtingēs si est/habet Scōa rō.
causam dantē sibi esse. Nam si nō haberet causam fuisset
semꝑ:⁊ per ꝯsequēs eēt necessariuʒ. Sʒ nullum contingēs
pōt habere causam.ergo ⁊c̄. Minor ꝓbatur. Aut illa cau
sa estʒ per accidēs aut ꝑ se. Si per accidens:quero de cau
sa illius cause per accidēs:⁊ sic aut erunt actu infinite:aut
stabimus ad causam necessariā. Sed causa necessaria ne
cessario producit effectuʒ.ergo nullus effect⁹ est cōtingēs. Tertia rō.
¶ 3°. Omne futurū necessario est futurum. Sed omne qȯ
necessario est futuruʒ necessario eueniet.ergo omne futu
rum necessario eueniet. Maior pʒ:quia ideʒ ṗdicatur de
seipso cū modo necessitatis. Minor etiā patet:quia subm
⁊ predicatum eius idem significant.

Respondeo
Contingētia 2r pōt itelligi. Or de contingentia dupliciter loqui possumus. Uno modo prout reperit̄
in agētibus a ꝓposito. Alio modo prout reperit̄ in agen
tibus ex necessitate nature. Si primo modo/sic dico ꝙ nō
tn̄ est verū.sed ēt est ꝑ se notum dari in natura aliquos ef
fectus contingētes:qȯ pʒ. ¶ Naʒ illud qȯ cognoscit̄ expe
rimēto/est ꝑ se notum.nec est necesse vt demonstret̄. Sʒ
dari tales effectus cōtingētes cognoscit̄ experimēto:quili
bet enim experit̄ se facere actus liberi arbitrii cōtingēter
⁊ libere:⁊ hoc modo est ꝑ se notum ꝙ nix est alba:qui eni
dubitat vtrum nix sit alba indiget sensu:vt dr̄ 2° topicorū.
Similiter modo est per se notuʒ.motū eē:vt dr̄ ṗmo
physi.tex.cō.2.⁊ cuilibet ēt est ꝑ se notum ꝙ viuit:⁊ ꝙ est
in vigilia:vt dic̄ Cōmē.4° meta.cō.16. ¶ Preterea. Pri

me dr̄ie entis sine p̊me ꝓprietates entis/nō possunt ꝓba
ri a priori.cum nō habeāt aliquid prius:necessitas autez ꝛ
ꝯtingētia sunt ex p̊mis differētys entis.co mō quo ens hꝫ
dr̄ias.ergo aliquid esse contingēs est ꝑ se notū.❡ Nec illa
ratio cōcludit cōtingentiā qua aliqui solēt arguere sic.Si
vnū oppositorū est in natura.opꝫ ꝛ reliquū eē.Sed neces/
sitas ꝛ contingētia opponunt̄:ergo cū sit aliqḋ ens necessa
riū.opꝫ etiam esse aliqḋ cōtingēs.Nam maior est vera de
possibili ꝛ nō de iesse.i.si est vnū oppositorum ꝛ reliquū
nō repugnat esse:sed nō opꝫ ꝙ sit/alioquin sequit̄ ꝙ ꝯtin/
gētia fuissent ab eterno:qꝛ ab eterno fuit aliqḋ ens necessa
riū.❡ Loquēdo igit̄ de effectibus qui ꝓducunt̄ a causis
nālib⁹:puta a celo:ꝛ alys hꝰ/dubiū est/an aliq effect⁹ sint
Cōclo pᵃ cōtingētes.Ad qḋ respondet̄ qḋ sic:ꝛ ꝓbatur.❡ Primo.
Omne ens non necessariū est cōtingens.Sed multa sunt
entia nō necessaria que ꝓducta sunt a causis naturalibus.
ergo multa hꝰ sunt ꝯtingētia.Maior pꝫ:qꝛ ꝯtingētia ꝛ ne
cessitas sufficiēter diuidūt ens.Minor ꝓbatur.Omne ne
cessariū est eternū.saltē ꝭm Phm 8° phyſi.ꝛ p̊mo celi:ꝛ pꝫ
ratione:qꝛ contingēs ꝛ possibile idē sunt:eterna aūt nō sūt
possibilia:quia vt ait Cōmē.9° metaphyſi.cō.17.Potētia
non est nisi in rebus gn̄abilibus ꝛ corruptibilib⁹.Sꝫ mul
ti sunt effectus causarū nāliū:vt plante ꝛ animalia q nō
sunt eterni.ergo ꝛc̄.❡ 2°.Quicquid pōt esse ꝛ non esse/est
contingēs.Sꝫ multi effectus naturales possunt esse ꝛ non
esse.ergo sunt contingētes.Maior pꝫ per diffōnem cōtin/
gētis.ꝛ ēt qꝛ si eēnt necessary/nō possent aliter se habere.
ex p̊mo posteriorꝝ.ꝛ Cōmen.9.meta.cō.17.dicit ꝙ omne
possibile cōtingit nō actu esse.Minor ꝓbatur.Multi ef/
fectus aliquādo sunt ꝛ postea nō sunt:vt pꝫ in his que cor/
rūpunt̄.ergo possunt esse ꝛ nō esse.Pꝫ ꝯn̄tia ab eē ad pos/
se.Ista ratio est Phi 6° metaphyſi.tex.cō.7.Et multe alie
hꝰ rōnes adduci possunt:quibus cōcludit̄ oīno esse etiam
in rebus nālibus aliqd ꝯtingēs.❡ 3°.Probat̄ auctoritate
Phi sic di.6° metaphy.tex.cō.5.Cum in reb⁹ sint quedam
que semꝑ sunt in eadē dispositione:ꝛ sunt necessarie etiam
non illa que dicunt̄ violēter.sed que dicuntur de illis que
īpossibile est vt sint alio modo.ꝛ quedā nō sunt necessaria
neq₃ sꝑ.sed sunt in maiori parte.ꝛ hoc est initiū ꝛ cā eēndi
ꝑ accidēs.Et Cōmētator eodē cōmento dicit esse manife/
stuꝫ ꝙ non oīa sunt necessaria.Idē quoq₃ habet̄ tex.ꝛ cō.
7.vbi deducunt ad hoc incōueniēs ꝙ oīa eēnt necessaria/
eos qui dicebāt entia ꝑ accidēs hr̄e cām nec̄iaꝫ.Et postea
Cōmētator in eodē loco dicit ꝙ ponere oīa eē nec̄ia/est ꝯ
ītellectū ꝛ sensuꝫ.Et paruꝫ infra sic ait.Declaratū est igit̄
ex hoc ꝙ omne qḋ gn̄atur ꝛ corrumpit̄ hꝫ causas.ꝛ ꝙ ille
cause ꝑueniunt ad p̊maꝫ cām:sed tn̄ differūt.qꝛ corruptio
fit de necessitate.generatio autē non:ꝛ si hoc eēt/oīa eēnt
existētia necessario/ꝛ si hoc eēt.tunc generatio eēt in suba
rerū in qbus est gn̄atio sicut corruptio existit in substātys
earū.❡ Confirmatur etiā:qꝛ Phs 2° phyſi.tex.cō.48.di/
cit ꝙ aliqua eueniunt ex necessitate:quedā ꝟo:vt in pluri
bus/ꝛ quedā vt in paucioribus.❡ Ex quibus oībus pꝫ:ꝙ
Cōclo 2ᵃ ꝭꝫ phos multa in rebus ꝯtingēter eueniūt.❡ Pro notitia
Nōnᵐ pᵐ ꝟo huius ꝗnis.Sciendū est ꝙ cū cōtingēs distinguat̄ cō
tra necessariū ꝛ nec̄iū dicat̄ id qḋ ipoſe ē alr̄ se hr̄e:duob⁹
modis accipit̄ ꝯtingēs.ꝛ hoc dico in nālibus.Uno modo
dr̄ aliqd cōtingēs siue nō necessariū:siue nō semꝑ:lꝫ sit vt
in plurib⁹.Alio modo dr̄ cōtingēs qꝛ nō est semꝑ:ꝛ est vt
in paucioribus.exēplum p̊mi vt calorē eē in estate:exem/
plum scḋi ecōtra:vt frigus ꝛ longas pluuias esse in estate.
Qūo phī nrī possint saluare cōtingētiā i reb⁹ cū po ❡ Sed est maximū dubiū qūo p̄dicti phi possint saluare
ꝯtingentiā rerū:qꝛ ipsi ponunt tam p̊mā cām q̄ꝫ reliquas
oēs causas nāles remotas ꝛ ꝓximas agere ex necessitate
nāe.ꝛ ideo si pluuia sit in estate/ipsa euenit necessario:qꝛ
oēs eius cause necessario agunt ad eius ꝓductionē:ꝛ si ali/
qua causa ipediat ne pluat/illa causa ipedit ex necessitate
nāe:ꝛ sic ꝙ pluuia nō eueniat est necessariū ꝛ nō ꝯtingēs.
❡ Pro notitia igit̄ huius duby:Sciēdum est ꝙ effectus
naturalis duplr̄ dicit̄ ꝯtingēs.Uno modo quātū ad suam
ꝓductionē:qꝛ pōt esse ꝙ causa sit disposita ꝛ p̄parata ad
eius ꝓductionēꝫ.ꝛ tn̄ ꝙ impediat̄ ab aliqua alia causa:lꝫ
istud impedimētuꝫ eueniat ex necessitate nature:vbi grā.
Mā est disposita ꝑ calorē putredinalē ad hoc ꝙ ex ea ge
neret̄ mus/ꝛ stante ista dispōne pōt per motū celi qui est
necessarius/approximari huic māe aliqua stella habēs vir/
tuteꝫ contrariā gn̄ationi muris.ꝛ ꝯn̄ter impediet ei⁹ gn̄a/
tionē:ꝛ tunc dicemus ꝙ sol est cā ꝑ accidēs gn̄ationis mu
ris:cā dico ꝑ accidēs nō merito sui.sꝫ gratia illius cāe sibi
cōiuncte ꝛ eā ipediētis.Alio modo dr̄ effect⁹ cōtingēs ꝭm
se:qꝛ lꝫ eius productio eēt necessaria:tn̄ postq̄ꝫ productus
est/potest nō esse ꝛ est corruptibilis/ꝛ istis duobus modis
apparet ꝙ saluat̄ rerum contingentia.

Ad primum in oppositū dicetur infra:qꝛ fiet spe
cialis qō vtruꝫ effectus sit cōtingēs
pro illa mensura in qua est.❡ Ad 2ᵐ negat̄ minor.Ad ꝓ/
bationē dico ꝙ causa effectus cōtingētis dr̄ esse cā per ac/
cidēs:non qꝛ ipsa sit ab vna alia causa ꝑ accidēs.sed qꝛ ei
ꝯiuncta est cā potēs eā ipedire ꝛ aliqñ ipsaꝫ ipediēs ꝛ ꝯse/
quēter faciēs ꝙ ipsa nō ꝓducat semꝑ effectū suū:sꝫ solum
raro vel vt in pluribus.❡ Ad 3ᵐ negat̄ maior.Sicut etiā
ista est falsa:omne albū necessario est albū.Ad ꝓbationeꝫ
dr̄ ꝙ in hꝰ ꝓpōnibus duo sunt a ꝑte subti ꝛ duo a parte p̄/
dicati.Nā ista.oē futurū necessario est futuruꝫ.equipollet
isti.oīs res futura necessario est futura.ꝛ silr̄ homo albus
est hō albus.In istis aūt.homo est homo.p̄dicatur idē de
seipso/ꝛ bn̄ sequit̄.g̊ homo necessario est hō:ꝛ silr̄ albedo
necessario est albedo.Sꝫ ī ista.Necessario albū est albū:
subm̄ supponit tm̄ ꝓ re habēte albedinē.In p̄dicato autē
ly albū/stat formalr̄:ꝛ est sensus ꝙ illa res pro qua suppo/
nit subm̄/stat necessario sub forma significata ꝑ p̄dicatuꝫ:
hoc aūt est falsum.Idē p̄cise dicēdū est de ista.Futurū ne/
cessario est futurū.cum itaq₃ dicit̄ ꝙ oīs ꝓpositio est vera
in qua idē p̄dicatur de seipso cū modo necessitatis:dico ꝙ
hoc est falsuꝫ:qñ id pro quo supponit subm̄ nō est idē eēn
tialiter cum forma significata ꝑ p̄dicatum:vel saltem nisi
talis forma sit propria passio subiecti.

❡ Utrū de ente ꝑ accidēs possit haberi sciētia. Qō.XIII.

Queritur 13°.Utrū de ente ꝑ accn̄s pos/
sit haberi scia.Et videt̄ ꝙ sic.
Prīa ❡ Prio.Hec ꝓpō.hō ē risibilis.pōt sciri:Sꝫ
ipsi⁹ ē subm̄ ens ꝑ accn̄s.Maior pꝫ.Minor
ꝓbatur.Id qḋ significat res diuersorꝝ generꝝ.
dicit ens ꝑ accidēs:vt habet̄.5.meta.tex.cō.13.Sed homo
ꝛ risibile dicūt res diuersorꝝ generū:qꝛ hō est de gn̄e sube.
ꝛ risibilitas est de gn̄e qualitatis.g̊ ꝛc̄.❡ 2°.Perspectiua Scda
est scia ꝓprie dicta.Sꝫ subm̄ ꝑspectiue est ens ꝑ accidēs.
g̊ ꝛc̄.Maior pꝫ ꝑ Alecē in libro ꝑspectiue ꝑ totū.Minor
ꝓbatur.Subm̄ ꝑspectiue est linea visualis:constat aūt ꝙ
linea est in gn̄e q̄ntitatis.ꝛ visualitas de gn̄e relonis.g̊ sūt
vnū ꝑ accn̄s.❡ Confirmat̄:qꝛ Phs dicit p̊ poste.tex.cō.
30.ꝙ subm̄ ꝑspectiue addit supꝑ lineā quādā dr̄iaꝫ accn̄ta/
lē.ergo visualitas addit̄ ꝑ accn̄s ꝛ nō ꝑ se ipsi linee.❡ 3°. Tertia
Quicqd ꝯtinet̄ sub subto metaphysice est scibile:qꝛ eadeꝫ
scia est de toto ꝛ de ꝑtib⁹ subti.p̊ poste.t.c.45.Sꝫ ens ꝑ ac
cidēs ꝯtinetur sub ente cōissimo:qḋ est subm̄ metaᶜᵉ.g̊ ꝛc̄.

Respondeo In ista qōne p̄mittēda sunt q̄dam:ꝛ
postea dicet̄ ad qōneꝫ.❡ Premitto
p̊mo ꝙ aliquid pōt quadruplr̄ eē ꝑ accn̄s.Uno mō accn̄/
talitate p̄dicationis:ꝛ hoc est qñ p̄dicatū dr̄ de subto.sꝫ in

nullo

nullo modoꝝ p̄dicandi p se quos ponit Phs p̄mo posteriorū. Iste aūt modus nō requirit necessario realē distinctionē p̄dicati a subto: hec eniz ꝓpō est p accidēs si sit aliq̄ modo vera: calor est calefactio. ⁊ tñ p̄dicatuz ⁊ subm significant candē rez. ℂ Alio modo est aliqd per accñs accñtalitate rei. ⁊ nō p̄dicationis: ⁊ hoc reperitur in omni ꝓpōne cuius p̄dicatū est ꝓpria passio subti: p̄dicatū eni p̄dicat̄ p se de subto. ⁊ tñ est accidēs eius: lz nō cōueniat ei p accñs. sed p se: q2 ꝯsequit̄ subm necessario ex ipsa natura ⁊ qddi tate subti. ℂ Alio modo dr̄ aliquid p accidēs. q2 sunt distincte res. quarū vna accidit alteri: sicut homo albus ⁊ musicum albū: musica eniz ⁊ albedo sunt diuersorū generū: ⁊ p accidēs vniunt̄ in eodē subto: q2 ei qui hȝ musicaz accidit q̄ habeat albedinē. ℂ 4° dr̄ aliqd ens p accidēs. accidentalitate causalitatis: q2. s. effect⁹ cōparatur ad causam. a qua non est p se: puta si dicat̄ q̄ album edificat: ⁊ q̄ exñte sole in cane pluit; albedo eniz nō est p̄n^m edificandi: nec a sole duz est in cane causat̄ pluuia: q2 cuz tunc directe nos aspiciat ⁊ intēse calefaciat aerez. potius ꝯsumit vapores q̄ resoluat. Unde si tunc eueniat pluuia erit ab alia cā: puta ex

Nōn^m 2^m Scibile 2^r

cōcursu aliquorū planetarū ⁊ aliqua causa hꝰ. ℂ Premitto 2° q̄ duplr̄ dr̄ aliquid esse scibile. Uno mō. q2 est subm ꝯclusiōis que demonstrat̄: ꝰm quē modū cōmuniter assignant̄ subta scientiarū: dr̄ eniz q̄ nūerus est subȝ arithmetice: ⁊ magnitudo geometrie. Alio modo dr̄ aliquid eē scibile. q2 est ipsa ꝯclusio. que demōstrari pōt.

Nōn^m 3^m Scia 2^r dicta.

ℂ Premitto 3° q̄ duplr̄ accipit̄ sciētia. Uno modo ꝓprie. vt eam diffinit Phs p̄mo posterioꝝ cū dicit. Scire aūt opinamur ⁊c. Alio modo accipit̄ pro omni certa ⁊ infallibili cognitione intellect⁹ / causata ex aliquibus p̄ncipys. ℂ Quātū ad 2^m:

Cōclō 1ª

hec est p̄ma cōclusio. Ens per accidēs 2° modo / potest esse scibile tanq̄ cōclusio. Probat̄. Ois ꝓpositio / cuius p̄dicatum est ꝓpria passio subiecti / est scibilis: vt dr̄ p̄mo posteriorū. Sed omne p accidēs. illo 2° modo pōt esse talis ꝓpositio: vt cū dr̄ / hō risibilis / de quo format̄ hec ꝓpositio: ois homo est risibilis. ergo ⁊c. Nec opȝ amplius istud ꝓbare. q2 de se est notū.

Cōclō 2ª Aggregatū pluriū p̄ntoꝝ nō pt eē subȝ scientie.

ℂ 2ª cōclusio. Ens p accidēs 2° modo nō pōt esse subȝ ꝓpositionis scibilis. Intelligo sic hāc ꝯclusionē. q̄ nec homo albus. nec homo risibilis / pōt esse subiectū cōclusionis que demonstrat̄. vnde de hoie risibili nō pōt haberi scia. Probat̄. ℂ Primo. omne subiectuz scibile pōt diffiniri. Sȝ hō risibilis ⁊ hō albus. ⁊ generaliter nullū significans res diuersoꝝ generū pōt diffiniri. ḡ nō pōt esse subiectū scibile. Maior pȝ: q2 diffō subiecti est mediū in demonstratione: vt ꝓbatum est p̄mo posterioꝝ.

T. cō. 13.

Minor est Phi 7° meta. di. q̄ diffō significat aliqd vnū: hō aūt ⁊ risibilitas nō sunt qd vnū: non eniz sunt vna res. sȝ distincte. ℂ 2°. Cuilibet subto scibili est assignare vnaz p̄mā passionē. vt dr̄ p̄mo posterio. Sȝ entis p accidēs non est vna p̄ma passio. ergo. Maior pȝ. Minor ꝓbatur. Aut altera pars entis p accidēs esset causa illius passionis / aut altera. aut aliqua entitas resultans ex vtroqȝ. Si p̄mū puta si hois albi / est vna passio / cuius p̄cisa causa sit hō. ergo illa passio nō ꝯuenit hoi albo inquantū est hō albus. sȝ tñ inquantū est hō. Non 2^m: q2 si albedo est causa illius passionis. ergo illa passio nō cōuenit hoi albo. inquātū est hō albus. sȝ inquātū est albus. Non pōt ēt dari 3^m: q2 ex subiecto ⁊ accñte nō resultat vna 3ª entitas. ℂ 3°. Oē subiectuz scibile est vnū vnitate rei. Sȝ ens p accidēs nō est vnum vnitate rei. ergo ⁊c. Maior ꝓbatur ex vnitate subti scibilis / accipit̄ realis vnitas scie. vt dr̄ p̄mo poste. ḡ ipm subiectuz est vnū vnitate rei. Minor ꝓbatur: q2 ens p accidēs nō dicit vnā rē. Itē q2 que sunt vnū vnitate rei. gn̄ant eadē gn̄atione: vt dr̄ 4° meta. tex. cō. 3. Sȝ ens p accñs nō generat̄ eadem generatione. alia eni ē generatio hominis. ⁊ alia est gn̄atio albedinis.

ℂ Cōtra hanc ꝯnez arguit̄. Primo. Hec propositio est scibilis. hō albus est visibilis. ⁊ tñ subiectū est ens p accidēs. ergo ⁊c. Minor pȝ. Maior ꝓbatur: q2 visibilitas cōuenit albo ⁊ colorato in 2° mō ꝑseitatis.

Impugnatur 2°.

ℂ 2°. Hec est scibilis. homo risibilis est disciplinabilis. Sȝ subiectū est ens aliquo mō p accidēs. inquantū significat res diuersorū generū. ergo. Maior ꝓbatur: q2 2ª passio pōt demonstrari p p̄mā. ℂ Ad p̄mū negat̄ maior. Uisibilitas enim p se ꝯuenit colori ⁊ albedini: non tñ p se cōuenit hoi albo. nisi tñ rōne albi: nulla eni cā inest subē hois p quā cōueniat ei visibilitas. ℂ Ad 2^m negat̄ maior. Lȝ enim disciplinabilitas possit demonstrari de hoie per risibilitatē / sic arguēdo: oē risibile est disciplinabile: homo est risibilis. ḡ ⁊c. non tñ demōstrari pōt de hoc aggregato hō risibilis: q2 vt dictū fuit. eius nō est vna diffō. Itē quia circūscripta risibili^{te} adhuc ꝯueniret hoi disciplinabilitas ⁊ beatificabilitas: nō enim vna passio est causa alterius: lȝ sit ea prior.

Cōclō 3ª

ℂ 3ª ꝯclusio. Ens p accidēs 3° modo non pōt esse subm scibile: nec cōclusio scibilis. Primū pȝ. ex ꝯne p̄cedēti. Scdm ꝓbat̄. Ois ꝓpositio scibilis est p se ⁊ de oi: vt pȝ p̄mo posterio. Sȝ hec. hō est albus / ⁊ aliē hꝰ / nō est per se nec de oi: vt pȝ ex se: q2 nō ois hō est albus: nec semper est albus. ergo ⁊c.

Cōclō 4ª

ℂ 4ª cōclusio. Effect⁹ p accidēs nō est scibilis p causaz que est p accñs. Probat̄. Oē scibile est semp aut frequēter. Sȝ effect⁹ p accidēs est in paucioribꝰ ⁊ raro. ergo ⁊c. Minor pȝ: q2 ille dr̄ ꝓprie effect⁹ p accñs alicuius cāe. q raro ab ea est. i. qui raro ponit̄ posita causa. qd̄ dico. q2 lȝ eclipsis lune raro ponat̄. tñ impoīe est ponere eius cām. s. interpositionē terre inter solē ⁊ lunam quin ponat̄ eclipsis. Maior habet̄ p̊ poste.

T. cō. 19.

ℂ 2°. Id qd̄ est scibile est necessariū: ⁊ p hoc ꝓbat Phs p̄mo posterio. q̄ de corruptibilibus nō est scia. Sȝ effectus per accidēs nō est necessarius cū sit cōtingēs. ergo ⁊c. Unde q̄o oriat̄ ꝯtingētia rerum de qua tangit Phs te. cōmē. 5. ⁊ 6. non est hic perscrutanduȝ: quia hoc magis pertinet ad theologos / qui disputant an cum certitudine diuine prescientie stare possit contingentia rerum.

Ad p̄mū

Ad argumenta q̄o rñdet̄. ℂ Ad p̄mum. Dico q̄ ipsa est conclusio scibilis. vt dictū est: sed ipsa nō est p accidēs accidētalitate tertij modi.

Ad scdm

ℂ Ad 2^m negat̄ minor. Sicut enim mobilitas accipitur vno modo vt est rō formalis subiecti nālis phie: ⁊ hoc modo ens mobile nō est ens per accidēs aliquo mō. Alio mō vt est passio demōstrata de ente mobili. Sic p̄cise dico de visualitate: ipsa eniz est ꝓpria rō linee vt ꝯsiderat̄ a ꝑspectiuo: nec est ei⁹ passio.

Ad tertiū

ℂ Ad 3^m negat̄ minor. Ens. n. qd̄ est subiectū metaphysice. est ens p se extra aiam. prima enim diuisio entis est in ens p se ⁊ p accidens. vt dicit Cōmentator. 6. metaphy. cō. p̊. Ens aūt p se diuidit̄ in ens in anima ⁊ extra animā: qd̄ est subiectū metaphysice.

ℂ Utrū ꝯtingēs sit ꝯtigēs / qñ est aut qñ nō ē. Qō. XIIII.

Queritur 14°. Utrum cōtingens sit contingens / qñ est aut qñ non est. Et arguitur q̄ non sit cōtingēs qñ est.

P^ma rō.

ℂ Primo. Pro illa mensura tñ cōtingēs est contingens / in qua potest esse ⁊ nō eē. cuius ratio est. q2 ꝓpter idifferentiā ad esse ⁊ nō esse / dicit̄ cōtingēs. Sed dum est. non pōt esse ⁊ nō esse. alioquin ista cēt poīis. hoc cōtingēs dum est / non est. ergo dum est / non est contingēs.

Scda rō.

ℂ 2°. Soluȝ tunc effect⁹ est cōtingēs. qñ eius cā nō est determinata. Sȝ cā eius est determinata qñ effect⁹ cōtingēs est. ergo ⁊c.

Tertia rō.

ℂ 3°. Dr̄ie opposite nō possunt simul ꝯuenire eidē rei. Sȝ necessitas ⁊ contingētia sunt opposite differētie. ⁊ necessitas cōuenit cuilibet rei. duȝ est. q2 omne qd̄ est. duȝ est / necesse est eē. ḡ nulla res dū est / est ꝯtingēs.

Quarta ratio.

ℂ 4°.

cuilibet ppõni vere de pterito.opz corrñdere aliquaz ve/rã de psenti.Sed ista nunc est vera.Sor.fuit.g ista aliqñ fuit vera.Sortes est.Sz pma est necessaria/cũ sit de pterito.ergo 2a est necessaria que est de presenti.Pz pñtia.qr si añs est necessariũ.opz q ꝯsequens sit necessarium.

Respondeo Ad hanc qõnem supponendo vnum dictũ.s.q cõtingẽs dr eẽ illud qð põt esse/r põt nõ eẽ.Nã per hoc qð dicit q põt eẽ.excludunt impoĩa.qr eis repugnat eẽ.per hoc aũt q dicit q põt nõ esse/excludunt entia necessaria:qr ipsa nõ possunt nõ esse.cũ nõ possint aliter se habere.Ex hoc sequit q cõtingens tunc dicit cõtingẽs quãdo põt esse r põt non esse.

Triplex sensus p/positiõis de poss.

¶ Hoc supposito quidã bene determinãt qõnem dicẽtes q ista ppositio/hoc demonstratũ:puta.Sor.potest esse r potest non eẽ:quando est/potest habere tres sensus.Primus est q Sor.quãdo est:puta in.a.instãti/potest non esse in tẽpore futuro:ita q in futuro tẽpore ista erit vera.Sor.nõ est. Secundus sensus est q Sor.potest non esse in.a.instanti.non tñ pro.a.instanti.sed pro tẽpore futuro,ita q post.a.i/stans/ista erit vera.Sor.nõ est in.a.Tertius sensus est/q ista possit esse vera.Sor.qui est in.a.instãti põt nõ esse in a.instãti.Iuxta hunc tertiũ sensuz nõ determinat hic presens questio:sz de hoc erit questio specialis lib.9.vbi queretur:an volũtas in eodem instãti/sit in potẽtia ad opposita pro eodẽ instãti.

Cõclusio

¶ Nunc autẽ dicemus ad quesitũ iuxta duos pmos sensus.sm quos ponit ista ꝯclusio.¶ Cõtingens est cõtingẽs qñ est.i.quãdo est potest nõ esse.Ista ꝯclusio duplr declarat.

Op.placens.S.Tho.

¶ Nam aliqui dicunt.q qr omne qð est/põt esse:r ponitur ẽt q cõtingens quãdo est/potest nõ esse:ideo sequit q cõtingẽs quãdo est/potest esse.r põt non esse:r ꝯñter ꝯcedunt istam.Contingẽs simul r semel põt esse r nõ esse:accipiendo ipsam in sensu diuiso.i.accipiendo ly esse/r nõ esse a parte pdicati diuisiue r nõ cõpositiue.

Opio terministar.

¶ Quidã aliꝫ negant hanc ꝯsequentiã.Hoc quãdo potest esse/põt non esse:ergo simul põt esse r nõ esse:qr sequitur q ista sit possibilis.hoc simul est r nõ est:qð est verificare cõtradictoria simul de eodẽ:ꝯcedunt tñ q ad istð antecedẽs:hoc quãdo potest esse/põt nõ esse.sequitur hoc ꝯsequẽs.aliquid quãdo potest esse/põt non esse.Ex isto autẽ ꝯsequẽte non sequitur istud aliud ꝯsequens:aliquid simul põt esse r non esse.Cuius ratio diuersitatis est:qr primũ ꝯsequẽs est vna copulatiua cõposita ex duabꝰ de possibili:ipsa aũt nõ infert illã ppõnem.que est 2m ꝯñs.Sicut ẽt demõstrato Sor.r aliquo lapide equalis ponderis ad veritatẽ huius non sequit.Sor.põt portare hunc lapidem:r potest portare hunc aliuz lapidẽ.demonstrato vno alio eiusdẽ ponderis.ergo Sortes põt portare hunc lapidem r hunc vtrõqz demõstrato.Non enim copulatiua de possibili requirit vnaz copulatiuaz de inesse:sed sufficit q vtraqz eius pars diuisim sit possibilis.¶ Dicũt pterea q omnis ppositio singularis cathegorica de possibili.i.cuius subiectũ est nomen ppriuz/vel pnomen demonstratiuũ/habet aliquã de inesse possibilẽ:ita q quelibet talis si est vera.est vera tam in sensu cõposito q̃ in sensu diuiso.Ex quo inferunt q ex ista:hoc põt esse eẽ r nõ esse.sequitur q ista est possibilis.hoc est r nõ est.¶ Iste secũdus modus dicẽdi est termini istarũ.Primũ autẽ potiꝰ tenet.S.Tho. quia sm eum in multis locis:ois ppositio modalis potest habere sensuz cõpositum r diuisum:r est distinguẽda.Et ideo ex ista.hoc potest esse r nõ eẽ.si sit in sensu diuiso/nõ sequitur q ista sit possibilis.hoc est r non est.qr modalis in sensu diuiso nõ officiat:sed bene sequit q hoc hz potentiã ad essendum r ad non eẽndum.Dicit pterea q illa regula de ppositionibus singularibus est falsa:quia singularis de possibili põt aliquãdo esse vera in sensu cõposito r falsa in diuiso.r econtra:puta ista.hoc album/demõstrato Sor.põt esse nigrum:est enim vera in sensu diuiso:r falsa in sensu cõposito.His dictis pbatur cõclusio.Primo sic.

¶ Omne corruptibile quãdo est/habet potẽtiaz vt in futuro nõ sit.Sz aliqua sunt corruptibilia.ergo.Minor pz. Maior pbatur:qr si in eo nõ est potẽtia ad nõ esse in futuro.sequit q nunq̃ nõ erit in futuro.¶ 2o.Id cuius quiditas nunc est sub actuali existentia.r postea non erit sub actuali existẽtia/habet nunc potentiã.vt non sit in futuro. scilicet essentiã suaz que potest eẽ sub existẽtia.r potest nõ esse sub existẽtia.Sed multa in rebus sunt hõ.s.oia corruptibilia.vt dictum est.ergo rc.¶ 3o.Quando dicit q contingens dum est potest non esse.nõ est vera in sensu cõposito:qr sequit q ista ppositio esset possibilis.Contingens dũ est nõ est:vñ si ẽ vera opz q hoc sit in sensu diuiso.s.q habeat potentiã per quã possit non esse.Ista aũt potentia aut est extrinseca tñ:r hoc nõ sufficit ad contingẽtiaz saltẽ sm theologos r veritatez:quia multa necessaria.s.celuz r intelligẽtie possunt nõ esse per potẽtiam extrinsecã:opz igitur q potẽtia a qua cõtingẽs denominat posse non esse sit potẽtia intrinseca.Ex his arguit.Potẽtia p quã dicitur contingẽs posse nõ esse est ei intrinseca.ergo est in eo duz ipsuz est in reruz natura.Antecedẽs pz ex dictis:r ꝯsequẽtia pbatur:qr contingẽs per sui corruptionẽ/non acquirit aliquã nouã potẽtiam.¶ 4o.Aliquid nunc est/qð non est ipossibile non esse.ergo aliquid nunc est qð nunc põt non eẽ in futuruz.r vltra.nunc est qð quãdo est potest non eẽ. ¶ 5o.Si contingẽtia non eẽnt possibilia non esse.quando sunt.sequit q nihil eẽt possibile non eẽ.nisi quãdo nõ est: ꝯsequens est falsum:r improbatũ ab Aristo.9.metaphysi.tex.cõ.5.vbi infert Phs q sequeret q habens potentiam visiuam non posset videre.nisi quãdo actu videt:r sic de multis aliꝫ.¶ Per istasmet rationes probatur cõclusio quantuz ad 2m sensum:quia si res que est in.a.instanti habet potẽtiam vt non sit in futuruz.habet etiã potẽtiam.vt non sit in.a.quia quando corrupta erit ipsa non erit in.a. r etiam si ipsa permaneat:tamen desinet esse in.a.per solam transitionem instantis.a.

Ad primum in oppositũ negatur minor.Ad pbationẽ negat ꝯñtia:qr p cedit quãtum ad sensuz cõpositũ/in quo sensu nõ conceditur q ista sit vera.cõtingẽs quando est põt non esse.sed solum q est vera in sensu diuiso:contra qð non procedit illa probatio. (Ad pri rationem)

¶ Ad 2m.Dicit q cãm nõ esse determinatã põt intelligi duplr.Uno modo dicit non determinata ad agẽdum:qr nõ agit de necessitate:r sic negatur minor:quia cã effectus cõtingẽtis/nunq̃ pducit ipsuz necessario.Alio mõ dr determinata ad agendũ:qr agit r ante nõ agebat:r sic negat maior:qr effectus non solũ est cõtingẽs dum actu pducitur.sed etiam postq̃ pductus est. (Ad sed distinc)

¶ Ad 3m.Dicitur q duplex est necessitas.s.absoluta r ꝯditionata siue ex suppositione.Necessitas absoluta r contingẽtia sunt quidem dñe opposite.nec eidẽ rei simul ꝯueniũt:necessitas vo ꝯditionata r cõtingẽtia nõ sunt dñe opposite:r ꝯñter possunt simul ꝯuenire eidez.Qñ aũt dr q oẽ qð est dum est necesse est esse:verũ est tñ de necessitate ꝯditionata.Sciendũ tñ q dicta ppõ triplr exponit rc. (Ad ter distinc)

¶ Ad 4m conceditur maior r minor:r ꝯñtia primi processus.Ad 2m vo processum qui ibi fit negat ꝯñtia.Ista enim non est bona ꝯñtia.Sor.fuit:ergo est:sed ista est bona consequẽtia.hec propositio nunc est vera.Sor.fuit.ergo hec propositio aliquãdo fuit vera.sor.est.Et sicut antecedẽs est necessariuz.ita r consequens non est de presenti.sed de preterito:r significat q veritas eius transiyt in preteritum:lz hoc sit respectu alicuius.quod aliquando erat presens. (Ad 4)

¶ Utrum

¶ Utrum contingentia effectuum sumatur ex ordine ad causas proximas vel remotas. Qo. XV.

Queritur 15°. Utrum contingentia effectuum sumatur ex ordine ad causas proximas vel potius ad causas remotas. Et videtur quod tantum ex causis remotis: quia a deo qui est prima causa habent necessitatem. ¶ Primo. In omni consequentia si antecedens est necessarium consequens est necessarium. Sed scia necessario infert scitum: sequitur enim. Scio aliquid esse ergo illud est. Similiter sequitur. deus scit aliquid esse futurum. ergo illud erit. Antecedens autem huius consequentie est necessarium ergo consequens est necessarium: et consequenter omnia habent necessitatem a causa prima. et consequenter nihil est contingens a causa prima. ¶ 2°. Ex maiori de necessario et minori de inesse sequitur conclusio de necessario: ut dicitur primo prior. Sed ista maior est de necessario: omne scitum a deo de necessitate est verum: et ista minor est de inesse: omne futurum est scitum a deo. ergo sequitur conclusio de necessario. scilicet quod omne futurum de necessitate est verum: et consequenter quod nulla causa prima dabit contingentiam.

Respondeo Quod huius. q. possunt esse tres sensus. ¶ Primus est quod prima causa producat aliquem effectum ex necessitate nature: et causa particularis et proxima producat eundem effectum contingenter: ita quod effectus sit ab istis duabus causis. sed differenter. scilicet ab una necessario. et ab alia contingenter: sicut si diceretur quod idem corpus est dulce et album: sed ab una causa habet dulcedinem. et ab alia habet albedinem: et iste sensus est falsus: licet quidam putauerint. S. Tho. ita dicere: ut recitat Petrus Aureoli. 1. dis. 38. ¶ Secundus sensus est: ut signemus duas proprietates siue perfectiones in prima causa. quarum una aliam presupponit ordine nature/siue ordine rationis. et dicamus quod prima causa secundum illam priorem perfectionem respicit suos effectus necessario: et secundum aliam respicit eos contingenter. Et iste sensus est verus: licet non sit ad propositum questionis. Deus enim producit suos effectus per intellectum et voluntatem: quorum duorum intellectus est prior voluntate. et fertur necessario in omnia tam preterita quam presentia et futura: voluntas autem fertur in effectus suos tantum contingenter. ¶ Tertius sensus est. Positis duabus causis: puta celo et virtute que est in semine/a quibus sit productus unus effectus contingens et casualis: puta monstrum per comparationem ad quam causam debeat dici contingens siue esse effectus per accidens: et secundum hunc sensum procedit questio presens. ¶ Ad quam respondetur quod Judicium de contingentia effectus sumendum est ex causa proxima. Et voco in hoc loco aliquem esse effectum contingenter. non ex eo tantum quod ipsum potest esse et non esse: quia talis contingentia conuenit rei ex natura sua. eo quod habet intrinsece aliquid per quod potest desinere esse: sed voco effectum contingentem eum qui est effectus per accidens. siue casualis: secundum quod de eo loquitur Philosophus in hoc. 6. te. co. 4. et. 5. 6. et. 7. Probatur autem dicta conclusio. ¶ Primo. Quilibet effectus per accidens dicitur esse per accidens respectu illius cause/preter cuius intentionem euenit. Sed euenit preter intentionem cause proxime. ergo est contingens respectu cause proxime. Maior patet: quia Comment. 6. meta. co. 5. sic dicit. Causa eius quod est per accidens/est causa potentialis/quod est in maiori parte. quando ex ea non prouenit actio habenda naturaliter. sed alia actio: ut dictum est in physicis. Istud autem dixit 2° physi. co. 48. Minor etiam probatur. Nam cum generatur monstrum. intentio virtutis existentis in semine/est generare animal perfectum. quod tantum non generatur. Intentio autem seminis et celi est. ut omnes forme que sunt in potentia materie educantur in actum: et sic quod generatur monstrum/est preter intentionem cause particularis/et non preter intentionem cause vniuersalis et remote. ¶ 2°. Ab illa causa sumitur contingentia in effectu. qua posita effectus est contingens. et qua remota non est contingens etiam existente alia causa in sua perfectione. Patet ista propositio ex diffinitione cause. Sed posita virtute celi et perfecta virtute generatiua in semine/non ponitur monstrum: posita etiam virtute celi. et remota perfectione virtutis generatiue in semine. ponitur monstrum siue effectus per accidens. ergo quod iste effectus sit per accidens est a virtute seminis. que est causa proxima.

¶ 3°. Id facit effectum esse contingentem: quod facit ipsum esse raro. Sed causa proxima est que hoc facit: ergo ab ea habet effectus quod sit contingens. Maior patet: quia id dicitur contingens quod euenit. ut in paucioribus: ut dicitur 2° physi. et. 6. metaphy. Minor probatur: T. c. 48. quia si causa proxima esset sufficiens. puta in proposito/virtus seminis. non generaretur monstrum. sed semper generaretur animal perfectum.

Ad primum In oppositum: quod est magne difficultatis/responderent facile illi qui dicunt quod secundum philosophos deus nihil intelligit extra se. et consequenter non intelligit aliquod futurum contingens: sed supponendo quod etiam de mente Aristo. deus cognoscat futura/aliter est respondendum. Respondetur autem multipliciter. ¶ Primo. Quod sicut istud antecedens est necessarium: deus scit sortem moriturum: ita hoc etiam consequens est necessarium: sor. morietur: non tamen est necessarium necessitate consequentis. sed necessitate consequentie. ¶ 2°. Respondetur quod aliqua est necessitas casus/ut necesse est diem esse. si sol est super terram. Alia vero est necessitas concomitans: ut necessarium est te currere si video te currentem: non tamen mea visio ponit aliquam necessitatem cursui tuo. Necessitas autem futurorum contingentium ad diuinam sciam est tantum concomitans. et ideo ipsa simpliciter sunt contingentia. ¶ 3°. Respondetur quod aliud est necessitas: et aliud est immutabilitas. Futura autem contingentia prescita a deo sunt quidem immutabilia. quia immutabiliter eueniunt. et tamen sunt contingentia: ita quod immutabiliter euenient contingenter. ¶ Quarto. Respondetur quod futura contingentia scita a deo sunt quidem absolute contingentia. et tamen sunt necessaria necessitate presuppositionis. i. supposito quod deus sciat ea esse futura: hec autem necessitas stat cum contingentia. ¶ 5°. Respondetur quod quando in antecedente ponitur aliquid pertinens ad actum anime tantum/est accipiendum secundum quod stat sub actu anime. et ideo futura contingentia licet simpliciter sint contingentia. tamen ut scita a deo esse futura/sunt necessaria. ¶ Predicte responsiones sparsim haberi possunt a. S. Tho. in diuersis locis. Quidam alii dicunt quod deus nullum futurum contingens cognoscit: quia nullum est determinate verum. sed bene cognoscit sub disiunctione: ita quod est ex defectu futuri contingentis quod non cognoscatur. Alie vero difficultates que accidunt circa prescientiam dei de futuris contingentibus/tractanda erunt apud theologos. ¶ Posset tamen breuius dici quod istud antecedens est contingens: deus scit sor. cursurum. licet sit immutabile: quia diuinus intellectus quamuis necessario feratur super rerum essentias. tamen contingenter respicit earum essentias. Nam ab eterno potuit scire sor. non esse cursurum: quia potuit se determinare ad nunquam producendum hoc vel ad faciendum quod nunquam curreret: sed posito quod se determinauerit et cognouerit Sor. cursurum/non potest mutari in oppositum. Unde ista propositio. Deus sciuit Sor. cursurum. non est necessaria absolute: ita quod eius contradictoria sit impossibilis implicans contradictionem: sed est necessaria absolute. i. immutabilis de veritate in falsitatem: quoniam si semel est vera. nunquam in futurum poterit esse falsa. Similiter hoc consequens sor. curret. est simpliciter contingens. sed ut dependet ex isto antecedente. idest prout est coniunctum scientie dei de ipso/sic est necessarium. i. immutabile: quoniam si scit deus quod sor. curret non potest aliter esse quin aliquando sor. currat. et tamen hoc non tollit consilium de rebus agendis: ut dicetur infra. Dicitur vltimo quod hoc argumentum potius est ad probandum quod nihil sit contingens. quam ad probandum quod contingentia sumatur ex respectu ad causam remotam. ¶ Ad secundum. Dicitur sicut ad primum. Nam maior est vera de necessitate conditionata. scilicet ista. omne scitum a deo necessario est verum. Et similiter ista conclusio. omne futurum necessario est verum. est vera de necessitate conditionata/que non tollit contingentiam. ut dictum fuit.

Marginalia: Pria ro. — Scda ro. — Triplex sensus questionis — Conclusio responsalis. — T. c. 48. — Ad primum — Duplex necessitas. — Opinio aliorum. — Alia responsio. — Ad secundum

¶ Utrũ verũ sit ens reale vel rõnis. Qõ.XVI.

Queritur 16°. Utrũ verum sit ens reale vel rationis tm̃. Et videt̃ ꝙ sit reale.

Prĩa rõ. ¶ Primo. Obiectũ intellect⁹ est ens reale. Sz verũ est obiectũ itell'is. ergo ⁊c̃. Minor conueniẽter est cõcessa. qz intell's nõ cognoscit nisi verũ. Maior ꝓbat̃. Obiectũ intell's est ꝑus itellectu ⁊ actu eius: cũ obm̃ moueat potẽtiam. Sz ens rationis nõ

Scd̃a rõ. est ꝑus intellectu. cũ sequat̃ actũ intelligẽdi. ergo ⁊c̃. ¶ 2°. Nullũ ens rõnis est passio subti metaphysice. Sz verum est passio entis: qd̃ est tale subm̃. ergo ⁊c̃. Minor pz. vnuz eniz ⁊ verũ ⁊ bonum sunt passiones entis. Maior ꝓbat̃: qz diffõ subti est cã ꝙ passio insit subto. Sz ens rõnis non inest enti reali ꝑ rõnem entis. sz soluz ꝑ opus intell's. g̊ ⁊c̃.

Tertia rõ ¶ 3°. Circũscripto oi ope intell's aurũ est verũ aurũ. g̊ ei⁹ veritas nõ est ens rõnis. Consequẽtia pz: qz entia ratiõis nõ sunt actu nisi ex ope itell's. Añs ꝓbatur: qz si ꝑ impol'e deus nihil itelligeret extra se. vt quidã attribuũt Auer. 12. meta. adhuc aurũ eẽt veruz aurum. g̊ ⁊c̃.

Quarta ratio. ¶ 4°. Ueritas ⁊ entitas ꝯuertunt̃: aliogn nõ eẽnt trãscẽdẽtia. g̊ veritas nõ est ens rõnis. Pz ꝯña: qz nullũ ens rõnis est idẽ enti reali.

Tractat̃ qõ pz her/uei sniaz. Respondeo ꝙ al'r sentit in hac qõne Herueus a cõi via beati Tho. ⁊ alioꝝ. Ipse eniz arbitrat̃ ꝙ veritas sit tm̃ ens rõnis obiectiue existẽs in intellectu sicut declarabit̃. Et qz ista opinio videt̃ cõformis Phõ dicẽti. ꝙ Metaphysic⁹ ñ hz ꝯsiderare de ente vero: qd̃ tñ nõ eẽt. si verũ sit ens reale. ⁊ Cõmẽ. in fine cõ. 8. dic̃: ꝙ verũ est ens diminutũ. Ideo in hac qõne ꝑtractabim⁹ hãc opionẽ. ⁊ postea queret̃ de opione cõi: que dicit ꝙ veritas est cõformitas rei ad intellectũ: ⁊ forte apparebit ꝙ vtraqz opinio est vera. ¶ Quãtum igit̃ ad hanc opionẽ.

Suppositum pᵐ. Premitto p̊mo ꝙ ens rõnis nullibi est subiectiue: qz iherẽtia est proprietas accidentis realis: vt ꝓbabit̃ 7° hui⁹. qõne 2ª. Sz omne ens rõnis ꝯsequitur res: vt sunt in intellectu.

Suppositum 2ᵐ. ¶ Premitto 2°. ꝙ cũ tres opõnes intell's aliqd̃ ens rõnis ꝯsequatur. Qd̃dam ꝯsequit̃ rẽ vt est in itellectu per p̊mã opõnem: ⁊ hꝰ est rel'o rõnis significata hoc noie genus: Spẽs: Singulare. Aliqd̃ ṽo ꝯsequitur rẽ ꝑ 2ᵃᵐ operationẽ itell's: vt opinio ꝯdictio subiectũ p̃dicatũ. Quoddaz ṽo ꝯsequit̃ rẽ: vt est in itellectu discursiuo: sicut añs: ꝯñs: ⁊ hꝰ.

Suppositum 3ᵐ. ¶ Premitto 3°. ꝙ aliquid põt tripl'r denominari veꝝ. Uno modo fundamental'r. Alio modo rep̃sentatiue. Tertio modo formal'r: quorũ terminoꝝ notitia patebit sequẽtibus ꝯ̊nibus.

Cõcl'o p̊ª Entitas rei ñ ẽ v̊a nisi fundamẽtal'r. ¶ Quarum p̊ma hec est. Entitas rei nõ est formal'r veritas. sed tm̃ fundamẽtal'r. Probat̃. ¶ In quocũqz est formalis veritas ipsuz ab ea denominat̃ veruz oi alio circũscripto: sicut si Sor. hz in se albedinẽ nihil aliud requirit̃ ad hoc ꝙ sor. denominetur albus. Sz posita sola entitate rei ⁊ ipsa re. nondũ res denominat̃ vera: ergo entitas nõ est formalis veritas. Maior pz. Minor ꝓbatur: qz si sic. tunc veritas esset in rebus ⁊ nõ in itellectu. cuius oppositũ dicit Phs i hoc textu. ergo ⁊c̃. ¶ 2°. Multe entitates sunt ꝑ se subsistẽtes. Sz veritas nõ est ꝑ se subsistẽs. ergo veritas nõ est entitas. Maior pz in oibus substãtijs. Minor probat̃. Nulla ꝯformitas est subsistẽs: quia ꝯformitas est relatio: dicit aũt Cõmẽ. 7. metaphy. cõmẽ. 49. ꝙ nullus respectus ꝑ se subsistit. Sed veritas aut est respectus. aut saltẽ includit respectũ: vt cõmuniter est ꝯcessum. ergo ⁊c̃. ¶ 3°. Oẽ nomẽ significãs veritatem formal'r põt dici significare verũ vel falsuz. Sz hic terminus hõ. significat entitatẽ hominis que est humanitas. ⁊ tñ nõ significat verũ nec falsuz: vt dicit Phs in hoc textu. circa finẽ. ⁊ p̊mo peri her. ergo. Relinquit̃ ergo ꝙ si entitas rei dr̃ veritas: hoc nõ est nisi fundamẽtal'r: ⁊ hoc modo ẽt quelibet ꝓpositio taz vocalis q̃z mentalis. inquantũ est quedã res. põt dici veritas. ¶ 2ª cõclusio. Nulla ꝓpositio ẽt mentalis. inquãtum ꝓpositio est formal'r veritas. lz sit vera rep̃sentatiue. ¶ Prima pars probat̃: sicut ⁊ p̃cedens. Sequitur enim ꝙ iste terminus ꝓpositio significaret verum vel falsum qd̃ nõ est concedẽdũ: cũ sit terminus simplex. Consequẽtia pz: qz ille termin⁹ significat quãlibet põnez: puta istã: homo currit. Sor. disputat: que ꝑ te sunt formal'r veritas. ¶ 2ª pars ꝓbat̃. Illud est verũ repñtatiue. siue significatiue. qd̃ significat verũ. Sz ois ꝓpositio vera significat verũ. g̊ ipsa est vera repñtatiue. ¶ 2°. Id est veruz tm̃ rep̃sentatiue cuius veritas ponit̃ ⁊ remouet̃ p̃cise ex positione ⁊ remotione veritatis illi⁹ qd̃ rep̃sentat̃. Sz ꝓpõ q̃libet est hꝰ. g̊ ⁊c̃. Maior est nota ex se: tale enim hz p̃cise ꝙ sit veruz. qz aliud repñtat. Minor ꝓbatur: qz ꝓpõ que significat sortẽ sedere tãdiu est vera q̃zdiu sor. sedet: ⁊ eo nõ sedẽte statim est falsa.

¶ 3ª ꝯ̊. Ueritas formal'r est conformitas que est rel'o rõnis rei que est extra ad seipsaz: vt est obiectiue in itellectu enũtiatiuo. Istã cõclusionẽ sic itelligo. Res. n. ad ex̃ põt 2ʳ cõsiderari. Uno° vt ẽ ex̃. Alio° vt est ꝑ itellectũ ap̃p̃hensa. Qñ igit̃ intell's enuntiat de re id qd̃ ei cõuenit ad extra: puta cum dicit ꝙ hõ est animal ad hunc actũ enũtiandi ꝯsequitur quedã ꝯformitas: qz res. vt stat sub ap̃p̃hensione intell's est ꝯformis sibiipsi. vt est ad extra. Ista aũt ꝯformitas est respect⁹ rõnis. cũ sit eiusdem ad seipsum: ⁊ hanc ꝯformitatẽ. siue veritatẽ significat propositio rõne copule verbalis. Cũ enim dico hõ est cecus: ly est. nullã realitatẽ significat. sz solũ ꝙ ita in re homo est priuat⁹ visu. sicut apprehẽdit eũ intell's esse priuatũ. Probat̃ aũt ista ꝯclusio. ¶ Id qd̃ distiguit̃ ꝯ̃ ens reale est puruz ens rõnis. Sed veritas est hꝰ. ergo est purum ens rationis. Maior patet. Minor probatur: quia Phs in textu distinguit ens in ens reale ⁊ rõnis: qd̃ ens rõnis dicit esse ipsuz verũ. Et ita ꝯcluditur ꝙ veritas formal'r accepta est tm̃ obĩue in itellectu: qz est relatio ꝯñs rẽ. vt est i itellectu obiectiue. Uñ lz oi itellectu circũscripto res sint vere fundamẽtal'r. qz corñdent p̃dicto respectui tãq̃z fundamẽtũ. nõ tñ sunt vere formal'r. ¶ Sciẽdũ est aũt ꝙ ea que diximus nõ sunt itelligẽda de veritate vl'r: nõ enim solũ cõceptus cõplexus est ꝯformis rei. sed etiã ꝯcept⁹ incõplexus: sz tm̃ loqmur de veritate cõplexa que significat̃ ꝑ ꝓpõnẽ verã: hãc eniz veritatẽ excludit Phs a ꝯsideratione metaphysici: de alijs ṽo patebit in sequentibus.

Ad argumenta rñdetur quasi vniformiter. oĩa enim ꝓcedunt de ṽitate fundamẽtal'r dicta. ¶ Ad p̊mũ negat̃ minor accipiẽdo verum formal'r: lz eniz entitas que est veritas fũdamẽtal'r sit obz intell's. nõ tñ veritas formal'r: qd̃ pz: qz hec veritas nõ est nisi in cõplexione: multa aũt itelligim⁹ que nõ sunt cõplexa. ¶ Ad 2ᵐ negat̃ minor accipiẽdo veꝝ ꝑ ṽitate formali: verũ eni qd̃ est passio entis est ipsa entitas sub respectu ad intellectũ. ¶ Ad 3ᵐ negat̃ añs. Si. n. ꝑ ipol'e nullus intell's eẽt. aurũ eẽt verũ aurũ fundamẽtal'r. sz non formal'r. ¶ Ad 4ᵐ negat̃ añs de veritate formali: nec est verũ ꝙ hꝰ veritas sit vnũ ex transcẽdẽtib⁹: cũ sit tm̃ in cõplexiõe.

¶ Utrũ ṽitas significet rẽ absolutã cũ respcũ. Qõ.XVII.

Queritur 17°. Utrũ opio dicẽtiũ ꝙ veritas significat rẽ absolutã cum respectu sit vera. Et arguit̃ ꝙ nõ. ¶ Prio. Ois realitas absoluta ꝑtinet ad ꝯsideratione metaphysici. cũ sub ente cõtineat̃. Sz verũ excluditur a metaphysici ꝯsideratione: vt dr̃ in hoc textu: g̊ nullo modo dicit realitatẽ absolutã. ¶ 2°. Aut ille respectus quẽ significat veꝝ est realis aut rõnis tm̃. Nõ realis: alioquin inter eẽntiam diuinã ⁊ ei⁹ intellectũ eẽt relatio realis. Nõ rõnis: quia mensurati ad mensuram est realis relatio. vt

dicitur

dĩ.5.meta.t.c.20.intell's aũt speculatiuus adequatus reb⁹ cõparat̃ ad eas.sicut mensuratũ ad mensurã.ḡ ⁊c.¶ Tertio.Secluso oi respectu/adhuc aliquid est verũ formal'r.ḡ veritas nõ dicit respectũ formal'r:ꝯñia pz.Añs ꝓbat̃.Si enim nullus intell's intelligeret actu vel habitu.adhuc lapis habens naturã lapidis/esset verus lapis.ergo ⁊c.

Tertia rõ.

Auctor fatet se i oib⁹.S.D. sequi. Diui thome placitum.

Respondeo ꝙ ſm opionez beati Tho.quã in oibus sequor.Ueritas significat rẽ absolutã cũ iplicatione respect⁹:siue accipiat̃ verũ vt dicitur de rebus:siue vt dĩ de itellectu.Ipse eniz sic dicit formal'r q.1.de veri.ar.8.veritas dicta de lapide/claudit in sua rõne entitatẽ lapidis/⁊ supaddit habitudinẽ ad intellectum. Quapropter nõ oportet dubitare qn ista fuerit ei⁹ opinio. ¶ Sz duo sunt declarãda circa hãc opionẽ:pmũ est/q̃lis sit iste respect⁹.⁊ que sit hꝰ entitas.zᵐ est/qũo verũ significet respectũ.¶ Quantũ ad pmũ/p entitatẽ accipit̃ nã rei que dĩ vera.Cũ eniz dĩ ꝙ istud est verũ aurũ.sensus est ꝙ hꝫ nãm auri.⁊ cũ dĩ ꝙ intell's cognoscẽs lapidẽ est verus: sensus est/ꝙ in intellectu est spẽs.siue cõcept⁹ lapidis.siue ille conceptus sit cõplexus siue incõplexus representans lapidẽ.sicut est.Sz de respectu maius dubiũ est.Cũ enim tam res extra/q̃ etiaz intell's dicant̃ veri/aliter ⁊ aliter referunt̃.Res eniz que cognoscit̃ a nobis speculatiue cõparatur ad intellectũ.sicut mouẽs ad motũ/⁊ agẽs ad patiẽs: qꝛ causat sui spẽm in itellectu.⁊ quantũ ad hoc referuntur adinuicẽ mutua relatione reali.Cõparat̃ etiaz ipsa res ad intellectũ.sicut repñtatũ ad representans.⁊ mensura ad mensuratum:hic autem respect⁹ est quidem realis q̃diu res est:qꝛ scia real'r refert̃ ad scibile:sed si res desinat esse. puta/duz nulla rosa extñte intelligo rosaz esse subam:nunc refert̃ tm̃ relatione rationis:⁊ illa relatio conformitatis ⁊ adequationis quã dicit veritas/est rõnis tãtũ.Res ṽo que cognoscunt̃ practice/referunt̃ quidẽ ad itellectũ añq̃ sint ꝓducte relõne rõnis tm̃:vñ diximus supra.ꝙ relatio ꝓductiui ad ꝓducibile est relõ rõnis.Postq̃ ṽo res artificiata est ꝓducta.tunc refert̃ relõne reali:sicut effect⁹ ad cãm:sed hꝰ relatio fundat̃ super specie itelligibili ⁊ super habitu sciẽtifico:nõ inquãtuz est scia.sed inquãtũ hꝫ rõnẽ potẽtie actiue.Sz si ꝯsideret̃ vt est scia.⁊ vt est quedã veritas intell's:sic dico ꝙ adequatio eius ad rẽ q̃diu res est/dĩ realis.postq̃ ṽo res desijt esse/est rõnis tm̃.Ex his pz qualẽ respectũ dicat veritas:sꝫ loquẽdo de ṽitate diuina: cũ deus cognoscat se speculatiue ⁊ oia alia practice/ṽitas diuina/dicit tm̃ respectũ rõnis:siue q est inter eẽntiaz ⁊ itellectũ diuinũ.duz itelligit eẽntiam suaz:siue qui est inter intellectũ diuinũ ⁊ creaturas.Adequatio aũt ⁊ ꝯformitas que est in creatura extñte ad itellectũ diuinũ siue ad ideaz in eo extñtez/est relatio realis.Si igit̃ querat aliqs an veritas dicat respectũ realẽ vel rõnis/rñdẽdũ est ꝙ abstrahit ab vtroq; ⁊ vtrũq; potest ei conuenire.

Quem respectũ dicat ṽitas.

Ad scõm pncipale.

Quantum ad zᵐ.Dico ꝙ verũ siue dicat̃ de reb⁹: siue de intellectu significat duo.Primũ est res absoluta siue illa sit entitas rei/siue sit spẽs itelligibilis aut act⁹ aut cõcept⁹ intell's.Scõm est respect⁹ rei ad intellectũ ⁊ spẽm ⁊ actũ ⁊ cõceptũ:prout veritas dĩ de re: siue est respect⁹ spẽi ⁊ actus ⁊ cõceptus ad ipsaz rẽ.¶ Sz est sciendũ ꝙ aliqd dicere respectũ/potest eẽ dupl'r.Uno mõ:qꝛ respect⁹ ꝑtinet ad eẽ ipsius/qũo pater ⁊ filius:sile ⁊ equale dicũt respectũ/⁊ hoc modo veritas nullã relõnem includit.Alio modo dĩ aliqd includere respectũ ſm suam rõnẽ:⁊ hoc est qñ non põt cõcipi ab intellectu.vt talis vel talis/nisi ꝯcipiat̃ ẽt respectus ei⁹ ad aliud.ṽbi grã/eẽ itellectiuũ nõ icludit respectũ:pmo modo:qꝛ nullus respect⁹ facit ad hoc ꝙ aliquis dicat̃ itellectualis nãe.Includit tm̃ respectũ z° modo:qꝛ impolẽ est cõcipere ꝙ qs sit intellectualis siue intellectiuus nisi apphendat̃ cõceptu collatiuo ⁊ relatiuo ad itelligibile:⁊ hoc modo ẽt veritas icludit respectũ:qđ nõ est aliđ dicere/nisi ꝙ veritas significat tm̃ rez absolutã in recto ⁊ pncipal'r.sed in obliquo dicit respectũ ꝯformitatis.¶ Differt aũt ista opio a pcedẽti in duobus.Primo qꝛ illa vult ꝙ veritas sit tm̃ respect⁹ rõnis:hꝫ aũt vult ꝙ pncipalius dicat rẽ absolutã.⁊ ꝯñter respectuz. Scdo qꝛ illa vult ꝙ iste respect⁹ sit conformitas rei vt est obtiue in itellectu ad seipsaz vt est ex̃.Ista aũt dicit ꝙ est ꝯformitas spẽi/aut ꝯcept⁹ ad rẽ siue rei ad spẽm ⁊ ꝯceptũ.

Notãdũ

Ad argumenta rñdetur.¶ Ad primum.Dico ad minorẽ ꝙ a metaphysici cõsideratione nõ excludit̃ veritas absolute.sꝫ tm̃ veritas ꝓpositionis:qꝛ metaphysicus nõ hꝫ ꝯsiderare ꝓpositiones. sꝫ logicus:hec aũt veritas est tm̃ ens rõnis ⁊ significat̃ per copulã verbalẽ est.vt dicit Phs 5° meta.tex.c.14.⁊.6.metaphysi.tex.cõ.8.Cum enim dico/cecitas est in oculo.nihil aliud significat ly est.nisi ꝙ verũ est oculũ eẽ ꝓuatũ visu. ¶ Ad zᵐ.Dĩ ꝙ ille respect⁹ põt eẽ realis ⁊ põt esse rõnis: neutrũ tm̃ ipsoꝝ est de natura ipsius:sed vtrũq; põt ei cõuenire/ſm ꝙ veritas dĩ ex cõparatione ad aliũ ⁊ aliũ itellectũ.¶ Ad 3ᵐ negat̃ añs.Et dicit̃ vt dicebatur pcedenti qõne:ꝙ nunq̃ res nominat̃ formal'r vera.nisi cõcipiatur in habitudine ad intellectum a quo dependet.

Ad pmũ · *Ad scõm* · *Ad tertiũ*

¶ Utrum Entia rationis habeant causam dantem eis esse. Questio.XVIII.

Queritur 18°.Utrum ens verũ/siue entia rõnis habeãt causaz dantẽ eis eẽ:⁊ arguitur ꝙ sic.¶ Primo.Cuiuslibet ex istẽtis citra primum/aliqua est cã.Sz entia rõnis existunt:ergo ⁊c.maior pz.Minor ꝓbatur.Id existit de quo pdicatur est zᵐ adiacẽs:qꝛ in ꝓpositionibus simplicibus ly est.significat existẽtiaz:vt dicitur z° peri her.Sz ista propositio ẽ vera.cecitas ẽ.ḡ ⁊c.¶ z°. Id qđ est factũ in aĩa/habet cãm agentẽ.Sz entia ratiõis sunt facta ab anima.ergo ⁊c.Maior pz.Minor est Com. 6° metaphysi.cõ.8.vbi sic dicit/loquamur de ente veridicante ſm ꝙ est veridicans:⁊ hoc est illud qđ est in anima: hec enim entia facta sunt ab itellectu/qñ diuidit entia adinuicẽ aut cõponit ea adinuicẽ.Et pmo de aĩa cõ.8.dicit ꝙ intell's facit vniuersalitatẽ in rebus:vl'itas autẽ est ens rõnis.¶ 3°.Id qđ aliquãdo nõ est.⁊ postea est/habet causaz deducentẽ ipsum de non eẽ ad esse.Sz entia rõnis aliquãdo non sunt.⁊ postea sunt.ergo.Maior pz:qꝛ nihil deducit se ad eẽ.Mioꝛ ꝓbatur.Relatio pteriti ad futurũ est rationis tm̃.Sz ista nõ erat quãdo vtrũq; erat futuruz:⁊ est in actu quando alterũ est pteritũ ⁊ alterũ est futurũ.ḡ ⁊c. ¶ 4°.Id qđ non habet cãm.aut est primũ ens.aut omnino nihil.Sed ens rõnis non est pmum ens:nec est nihil: alioquin ens distingueret̃ in ens ⁊ nihil/quando diuidit̃ in ens reale ⁊ ens rõnis.ergo hꝫ aliquam causam.

Prĩa rõ. · *Scda rõ.* · *Tertia rõ* · *Quarta ratio.*

Respondeo in ista questione duo sunt declaranda.Primuz est quid sit ens rationis. Scdm est an habeat causam.¶ Quantũ ad primum:sciẽdum est ꝙ aliquid eẽ ens ratiõis põt exponi quatuor modis.Uno modo ſm constructionẽ intransitiuaz:⁊ sic dicitur ens rationis illud quod est ipsa ratio/siue intellectus: sicut dicitur eẽntia albedinis/id qđ est ipsa albedo.¶ z° dicitur aliquid esse ens rationis subiectiue:⁊ sic oia q̃ sunt subiectiue in rõne/siue sint habitus siue: actus/dicunt̃ entia rationis.¶ 3° dicitur ens rationis causaliter.i.id qđ est causatũ a ratione siue mediate siue imediate:⁊ sic non tm̃ ea que sunt in anima subiectiue:sed ẽt oia artificialia pñt dici entia ratiõis.¶ 4° accipitur ens rõnis:prout distinguitur cõtra ens reale de quo loquitur Phs 6° huius.tex.

Diuisio · *Ens rõnis q̃tuor dĩ modis.*

cō.8.declarans q̄ tale ens excludit a cōsideratione metaphysici. Nam ens rōnis dictū tribus primis modis nō distinguit̄ ɔtra ens reale: quartū est illud qđ excludit Phs a metaphysico in loco pallegato. ¶ Et lʒ h possit multis rōnibus pbari quibus declarat̄ q̄ hꝰ entia sunt realia. Tū qꝛ de eis ɔsiderat Phs nālis. Tum qꝛ habēt causas naturales reales. Tum quia specialr̄ ex Cōmētatore qui dicit 6° metaphysi.cō.8.q̄ entia rōnis de quibus ibi est sermo/ habēt esse diminutū: ꝛ q̄ metaphysicus hʒ pscrutari soluʒ de ente pfecto/ qđ est ens extra aiam. Constat aūt q̄ libro 9.agit de actibus intellr̄ ꝛ volūtatis: ergo ipsi nō sunt illđ ens rōnis. siue ens in aia. de quo loquit̄ Aristo. ¶ Et ɔfirmatur. Quia Phs ibi distinguit ens rōnis cōtra ens diuisum in decē genera: vt pʒ tex.cō.4. Sed oēs actus ꝛ habitus qui sunt in aia/ sunt in aliquo pdicamēto. ergo nullum eorū est ens rationis. siue ens in anima. de quo ibi loquit̄.

Nōn^m b^m Ens rōnis quid sit. ¶ Ad cognoscendū autē quid sit ens rōnis. Sciendū est q̄ nullū est ens rōnis. nisi negatio ꝛ priuatio/ ꝛ relatio: reperiuntur enim alique relōnes rōnis. Priuationes autem ꝛ negationes nō sunt in rebus. nisi fundamētalr̄: formaliter vo habēt esse tm̄ p actū itellectus: nō q̄ sint subiectiue in intellectu. vel q̄ itellectus effectiue eas faciat. sed qꝛ pdicātur de rebꝰ soluʒ dum apprehēdunt̄ ab intellectu: ꝛ de his queret̄ in speciali lib.10.q.15. Nunc autē intēdo soluʒ declarare quid sint entia rōnis que dicunt̄ relationes rōnis.

Nōn^m 2^m ¶ Ad cuius notitiā est sciēdum q̄ res quas itellectus itelligit habēt duplex eē. Unū est in seipsis vel in causis suis: ꝛ ꝭm istud esse/ consequunt̄ eas sue naturales pprietates. Nam hoiem vt est in reruʒ natura. ɔsequit̄ albedo: calor: ꝛ alia hꝰ. Aliud eē habēt ipse res cognite. quod dicitur esse obiectiuuʒ pro quanto ipse res obyciunt̄ actui itellectus ꝛ ipsuʒ terminātꝫ: homo enim q̄ est ad extra actu vel aptitudine terminat illuʒ actum. quo itellectus apprehēdit hominem. vel quo aliquid de eo pdicat: ꝛ ipse vt sic dicitur esse obiectiue in intellectu. i. terminare actū intellectus. Ad rē vo vt sic terminantē actum itellectus/ consequunt̄ aliqui respectus. Nam dum intellectꝰ format hanc ppositioneʒ. Homo est animal. necesse est q̄ homo sit subiectuʒ. ꝛ aial sit pdicatum. Subiectū autem ꝛ pdicatum dicunt̄ relatiue inter se. ꝛ ideo relōnes significate his nominibꝰ/ cōueniūt homini ꝛ animali solū. vt obyciunt̄ actui intellectus: ꝛ remoto isto actu nō cōuenirēt eis. Jdē dicēdum est de respectibus significatis his nominibꝰ: genꝰ: Species: Añs: ɔñs: ꝛ alys hꝰ multis. Et sic pʒ primū.

Quid est eē in itellectu obiiue

Secundū pncipale. Conclo rnsalis. ¶ Quantum ad 2^m. Dicitur q̄ entia rationis nō habēt causaʒ dantē eis eē: quod pbatur. ¶ Primo. Omnis effectꝰ cause efficientis acqrit eē per sui productionē a causa sua. Sʒ entia rationis non acqrūt eē. g̃ ꝛc. Maior pʒ. mior pbat̄. Si haberēt eē. aut eēnt per se. aut in alio. Sed non habēt eē per se. quia non sunt substātie: nec etiaʒ inherēt alteri. quia non sunt accidētia. ergo ꝛc. ¶ 2°. Jmpossibile est productioneʒ esse nobiliorē termino suo. quia nobilitas pductionis ꝛ cuiuslibet actionis sumit̄ ex termino. Sed ens rōnis est impfectius qualibet pductione: quia omnis pductio est ens reale: oē autē ens reale est pfectius quolibet ente rationis. ergo ꝛc. Propterea bene dixit Cōmentator 6° metaphysi.cō.8. q̄ habēt eē tm̄ in anima: non quidē subiectiue. sʒ obiectiue: habēt enim soluʒ eē cognituʒ. i. ɔsequētes obiectū: ꝛ ei conueniunt dum cognoscit̄.

Esse cognitum. ¶ Cum autē dixi q̄ habēt tm̄ eē cognitū non intēdo p hoc dicere/ q̄ nō sint nisi dum intellectus ea apprehēdit: hoc enim est falsuʒ: quia dum intellectus dicit q̄ homo est animal. relatio subiecti ɔuenit homini. dato q̄ intellectus non apprehēdat illam relationē. nec hominē sub rōne subiecti: sed bene verū est. q̄ nunq̄ entia rōnis sunt nisi intellectus ea apprehēdat: vel saltem apprehēdat obiectū/ ad quod ipsa consequunt̄ ꝛ apprehēdat ipsum/ eo modo quo ad ipsum consequuntur.

Ad primum in oppositū negatur minor. Ad probationē dicit̄ q̄ ly est. dicit existentiā in ppositionibus simplicibus. si subiecto nō repugnet existētia. Si autē ei repugnet dicit esse actu tale quale potest subiecto cōuenire. Entibus autē rōnis nō cōuenit eē. nisi eē cognituʒ: ꝛ hoc significat̄ p hꝰ ppositiones. ¶ Ad 2^m negat̄ minor. Ad probationē dicit̄/ q̄ entia rōnis dicuntur facta ab anima solū ex hoc. qꝛ consequunt̄ actum intellectus. ¶ Ad 3^m. Dicitur q̄ si accipitur eē pro reali existētia/ negatur minor: si vo accipit̄ pro eē cognito: concedit̄ minor: ꝛ negat̄ maior. Ad probationē dicit̄ q̄ relatio pteriti ꝛ futuri nō habēt eē actu: nisi dum extrema ɔcipiūt̄ ab intellectu. ¶ Ad 4^m negatur maior: sed pōt eē ens rationis. Sicut enim ens est cōe ꝭm vocē enti reali ꝛ enti rōnis. ita ēt nihil: vnde datur aliqd qđ est nihil. i. nullum ens reale: ꝛ tñ non est nihil. i. nullum ens rationis.

¶ Utrum enuntiabilia sint entitates in anima vel extra animam. Questio. XIX.

Ueritur 19°. Utruʒ enūtiabilia sint entitates in anima vel extra animam. Et arguit̄ q̄ nō. ¶ Primo. Ab auctoritate Phi. pmo peri her. vbi ait q̄ ipʒ est. si purum dixeris. nihil est. i. nihil ꝭm se significat: sed est purū syncathegorematicū. ¶ Jtē 6° metaphysi. dicit/ q̄ ens qđ est in affirmatione ꝛ negatione/ est passio entis: ꝛ nullā naturā extra significat pter ens/ quod est quid/ aut quantuʒ/ aut quale ꝛc. quod tamē falsuʒ eēt. cuʒ quodlibet quid aut quantum ꝛc. significet̄ p simplices terminos pdicamentales. ¶ 3°. Arguitur per rationem. Nam sumo istam. deus est creator: si ly est. significet aliquā entitatem aliaʒ a significatis p terminos. puta p subiectum ꝛ pdicatum huius ppositionis. cum subiectū significet diuinitatē ꝛ pdicatum quālibet creaturā. lʒ non semp supponat pro qualibet. oportebit q̄ ly est. significet aliquam entitatem/ que nec est deꝰ/ nec creatura: quod est impossibile. ¶ 4°. Quia qua ratione cōplexio vnius ppōnis significat hꝰ entitatē/ eadē ratione ꝛ cuiuslibet: ꝛ sic complexio huius. deus est deus. significabit vnaʒ entitatē/ que non est deus. ¶ Jtē. Cōplexio huius. deus nō est lapis. ꝛ huius chimera non est ens: ꝛ cuiuslibet alterius negatiue/ habebit suaʒ talē aliquaʒ entitatē: qđ est nimis mirabile. ¶ 5°. Cū quelibet entitas possit significari aliquo termino. qui pro illa possit ēt supponere in aliqua propositione. cuius sit subiectum sit a. nomē entitatis significate p copulam huius ppositionis. Sor. sedet ꝛ formetur ista propositio. a. est ens: vel. a. est productum: vel aliqua talis: pari ratione copula istius propositionis. cuius est subiectum. a. sic significabit aliam entitatem: ꝛ tunc de illa poterit aliquid enuntiari: ꝛ copula etiam istius enuntiationis significabit aliaʒ: ꝛ sic vel oportebit cōcedere/ q̄ ad cuiuslibet propositionis formationem fiat vna noua entitas extra animam/ distincta a propositione. ꝛ alys pexistentibus rebus: vel q̄ in qualibet sunt actu infinite tales. quorum vtrunq̄ nimis est patenter absurdum.

Respondeo Circa questionē istam que est difficilis cuʒ sit de his que vident̄ minime entitatis varie opinatū fuit. Quidā enim dixerunt q̄ questio ista vana est: eo q̄ enūtiabilia nō habēt quid. Nā qditas ɔuenit tm̄ rebus incōplexis dicēte Pho: q̄ eoꝝ que ꝭm nullā cōplexionē dicunt̄. aliud est suba. aliud est quātitas. aliud est ad aliqd. ꝛ sic de alys generibus. Querere autē quid sit id/ cui nō ɔuenit habere quid. est vanū querere ꝛ impossibile. Si autē de predictis aliqua fiat questio.

querendum

querendū est qualr̄ sint: ꝛ rn̄debit̄ ꝙ sunt vera vel falsa.

Opinio. ¶ Alij dicunt ꝙ hꝰ cōplexa dicunt aliquas entitates ex̄ aiam: nō tn̄ distinctas ab entitatibꝰ in cōplexione signabilibꝰ: ꝛ hec opio vr̄ rōnabilis. ¶ Pro cuius notitia tria sūt

Notanda declarāda. Primū est q̄uo dicant̄ vera. Scḋz est/ qd ipsa sint. Tertiū est pbare/ ꝙ sint entia realia extra aiam.

Enuntiabile. Quantum ad pm. Dico ꝙ esse enuntiabile non est aliud/ nisi esse aptū natū enuntiari siue significari p aliquā enūtiationē verā vel falsam. Dr̄ g̊ illō enūtiabile esse verū/ qḋ pōt enūtiari per verā enūtiationē. Duplr̄ aūt pōt aliqua enuntiatio dici vera. Unoº tm̄

Distinctio ꝯtingenter: ꝛ hoc est/ qn̄ posse est ꝙ res per ipsaz significate sint in rerū nā: cū hoc ꝙ vna earū alteri nō ꝯueniat: sic est ista. Sor. est albus. Nā pōt esse ꝙ Sor. sit. ꝛ albedo sit. ꝛ tn̄ ꝙ albedo nō sit in Sorte: s3 in aliqua alia re. Alio mō

Distinctio. enūtiatio est vera necio. Qḋ ēt pōt duplr̄ intelligi. Unoº tn̄: q2 rebꝰ exn̄tibꝰ in nā/ nō pōt vna ab alia separari. Alio mō. q2 ēt rebꝰ nō exn̄tibꝰ adhuc ppō de eis formata esset vera. Exēpluz vtriusq3 est in his ppōnibꝰ. hō est aial. hō est risibilis: ꝛ alijs hꝰ. ¶ Dicunt igit̄ aliq ꝙ enūtiabile dr̄ neciuz solū ex hoc ꝙ enūtiatio ipsuz significans est vera tm̄ dum res existūt: ꝛ sic aliq̄ enūtiabilia dn̄r vera eternaliter solū ex hoc ꝙ si enūtiationes ipsa significātes forāte fuissent ab eterno. ꝛ tūc res exstitissent ipse fuissent vere. ¶ Alij vō dicūt ꝙ est neciuz: q2 siue res sint. siue nō. oino enuntiatio ipm̄ significās semp est vera: ꝛ hoc est magis ꝯsonū dictis phi. vt pbat̄ lib. 9. q. 7. ¶ Cui aūt p pus ꝯueniat veritas. s. enuntiabili/ an enūtiationi: vt dicat̄ iō enuntiabile esse verū. q2 enūtiatio est vera: aut eꝯ. iō enūtiatio est vera. q2 enuntiabile est verū. Dico ꝙ p pus ꝯuenit enūtiabili. Tum q2 dicit Phs in pn̄tis: ꝙ ex eo ꝙ res est vel nō est. oio dr̄ vera vel falsa. Tum q2 notitia intell's/ siue ꝯ demr̄ata dependet ex obiecto: qḋ est hꝰ cōplexū. Et l3 ita sit. tn̄ ista duo inseparabilr̄ se cōcomitant̄: q2 oē enuntiabile verū est significabile p verā enūtiationez: ꝛ ois vera enuntiatio significat verū enuntiabile. Jdē dōm est etiaz

Nota. de falso enuntiabili in ordine ad falsaz enuntiationē. Un̄ etiā deus. l3 cognoscat simplici intuitu oia enūtiabilia. vera. tn̄ cognoscit ꝛ apprehēdit ea esse significabilia per veras enūtiationes. Cuius rō est: q2 enuntiabile dr̄ relatiue ad enuntiationē. sicut scibile ad sciam. Un̄ sicut pōt intelligi aliqḋ scibile absolute ꝛ sine respectu: etiā nō pōt apphendi ipsum esse scibile/ nisi ad aliquaz sciam cōparetur: ita precise dico de enuntiabili. ¶ Ex pdictis p3 ꝙ enun-

Distinctio. tiabile pōt triplr̄ denominari verū. Uno mō sua veritate intrinseca ꝛ formali. Scḋo denominatiōe extrinseca. s. veritate enuntiationis. Tertio veritate diuini intellectus cognoscentis enuntiabilia/ que denominatio est etiaz extrinseca. Et sic patet pmum.

2m pncipale. Nōn pm Quantum ad 2m. Sciendum est pmo. Q2 in omni enūtiatione/ copula verbalis signat̄ cōpositionē pdicati cū subo: quā cōpōnē facit itell's: ꝛ ꝯnter ista cōpositio est ens rōnis. Habēs. n. intellectus spēz hominis ꝛ spēz aialis/ cōiungit ista adinuicē/ ꝛ dicit hoiez eē aial. Et idē dōm est in oibꝰ alijs ppōnibꝰ affirmatiuis tā necessarijs q̄3 cōtingentibus: ꝛ opposito mō accidit in ppositionibus negatiuis. Et q2 cōpositio est relatio que nō pōt apprehendi nisi apprehendant̄ extrema. iō dicit phs pmo peri hermeneias. ꝙ verbū/ est. cōsignificat quandā cōpositionē: quā sine extremis nō est intelligere: ꝛ Cōmenta. ibi dicit ꝙ verbū: qn̄ est copula/ signat cōpōnē pdicati cū subo: ꝛ ꝙ nō est via ad intelligēdū cōpōnē pter intellectū rerū cōpositarū. Et q2 rebus accidit sic cōcipi ꝛ apprehēdi. iō dixit Cōmētator. 10. meta. cō. 8. ꝙ ens significās verū dicit accidēs. Nam vt ingt phs. 6. meta. t. c. 8. est qn̄ est copula/ dicit veritatē ppositionis: ꝛ ꝙ hꝰ ens consistit in cōpositione ꝛ diuisione: ꝛ Cōmētator ibi sic ait. Loq̄mur ergo de ente veridicāte sm̄ ꝙ est veridicans: ꝛ hoc est illud qḋ est in aia. hec. n. entia facta sunt ab intellectu qn̄ diuidit entia adinuicē. aut cōponit ea adinuicē. Hoc igitur ens est vnū genus generū entiū: ꝛ est vlr̄ istud ens tn̄ in affirmatione ꝛ negōne. Uera enim affirmatiua significat cōpōnē in entibus: ꝛ vera negatiua diuisionē. ¶ Ex his oibus habent̄ q̄tuor de mēte phi ꝛ Cōmētatoris. ¶ Primū est ꝙ copula in oi ppōne facit veritatē ppōnis: ꝛ cōpositionē pdicati cū subo: vel eoꝝ diuisionē. Scḋm est. ꝙ intell's nō pōt ista extrema cōponere/ nisi pus vtrūq3 extremū apprehēdat. Tertiū est. ꝙ tale ens dicit accidēs nō qdē de. 9. gn̄ibꝰ accidētiū: s3 accipiēdo accidēs p oi eo qḋ cōuenit alicui rei. nō ex necessitate: extēdēdo nomē accidētis ēt ad entia rōnis. Quartū est. ꝙ hꝰ ens nō h3 aliam cām nisi intellectū cōponētē. Jsta aūt que dicta sunt itelligēda sūt de ppōne vocali vel scripta. s. ꝙ hꝰ ppōnes significāt cōpōnē aut diuisionē quā facit intell's. Propositio aūt mētalis nō significat compositionē intell's: sed est ipsa cōpositio intell's. ¶ Sciēdū scḋo: ꝙ ppositio mētalis affirmatiua significat aliquaz idētitatē rei signāte per pdicatū. ꝛ rei significate p subm: ꝛ hoc est gnāle in oibus: q2 intell's p ppositionē enūtiat rē de re. Nā ipse res ad ex̄ vere pdicant̄: vt pbatū fuit. lib. 4. q. pa. notabili pmo. Jdētitas aūt inter pdicatū ꝛ subm est relatio rōnis tm̄: q2 cōsequit̄ ipsas res put habēt esse obiectiue in intellectu: ꝛ est relatio eiusdē ad seipsuz: ꝛ hoc p3 discurrendo in omnibꝰ. Nam in oi ppositione affirmatiua. aut pdicatū est essentiale subiecto. aut est accidēs eius. aut est pdicatio eiusdē de seipso. Si pmū: sic est idē pdicatū ꝛ subm. vt p3 dicendo. hō est aial. nā illa res que est homo est animal. Si 2m: p3 ēt ꝙ est idē. puta cum dicit̄ Sor. est albus. Naz idē est ac si dicat̄ Sor. est habēs albedinē: cōstat autē ꝙ Sor. ꝛ habens albedinē sunt idē res. Si 3m: idē p3 ex se. puta cum dicit̄. Sor. est Sor. Et p oppositū significat̄ distinctio pdicati ꝛ subiecti in oibꝰ negatiuis. Et qḋ dictuz est in affirmatiuis veruz est taz si sint de est 2º adiacēte: q̄3 si sint de est 3º adiacēte. Cū. n. dr̄. Sor. est. idē est ac si dicat̄. Sor. est ens: accipiēdo ly ens. put est pticipiū huiꝰ vbi/ est. Cōstat aūt ꝙ Sor. ꝛ tale ens siue exn̄s/ sunt eadē res. ¶ Sciēdū 3º. ꝙ l3 in oi ppōne significet̄ hꝰ idētitas ꝛ copulatio siue cōpositio pdicati cū subo (q̄ oia sunt entia rōnis) tn̄ in affirmatiuis significat̄ ēt aliqḋ eē rei. si pdicatuz sit reale: ꝛ in negatiuis significat̄ aliqḋ non eē/ rei illius qḋ est subm enuntiationis. Cū. n. dr̄. deus est. significat̄ nō tn̄ cōpositio facta p intellectū huius verbi/ est/ cū subo. sed ēt significat̄ ipsa realis exn̄tia de deo: ꝛ ille qui scit hāc ppōnez. scit ēt ꝙ realis exn̄tia deo ꝯuenit: l3 ignoret qualis sit illa exn̄tia in se: ꝛ apprehēdat eam solū in ꝯceptu cōmuni. ēt existētie aliarū rerū. Silr̄ cū dr̄/ hō est aial: vel homo est albus. enuntiat̄ aliquod esse rei de homine. s. natura aialis ꝛ natura albedinis. Cum aūt dicit̄. oculus est cecus. significatur aliqḋ eē rei quantū ad modum significandi: l3 quantum ad rē significetur non eē: ꝛ illa ppositio expolet isti. oculus non vidēs. Intell's enim noster sicut cognoscit mālia imāliter: ita pn̄ationes cognoscit positiue: ꝛ per aliquod nomē positiuum eas significat. ¶ Sciēdum 4º ꝙ differētia est inter ppōnes necias ꝛ ꝯtingētes. Cū eniz dicit̄. hō est albus. significat̄ ꝙ hō ꝛ habēs albedinē/ sunt idē. Non pōt aūt homo habere albedinē nisi sit in rerum natura. ꝛ ideo ad veritatē huius. homo est albus. opz poni constantiam subti. Cū aūt dr̄. homo est animal. denotatur ꝙ homo ꝛ animal sunt idē: que idētitas conuenit eis fundamentaliter. dato ꝙ non sint in reꝝ natura. ¶ Ex predi-

pa ppō. 2a ppō. 3a ppō. Nōn 2m Nōn 3m Nōn 4m

ctis facile est cognoscere qd sunt enuntiabilia. ¶ Dico.n.
Cõclo pª pmo q enũtiabile nõ est ipsa ppositio. Qd pbat. ¶ Primo. Signũ z signatũ nõ sunt idẽ (cũ referant inter se.) Sz enuntiatio est signũ enuntiabilis. Nã ista ppõ. hõ est albus. significat hoiez esse albũ. qd est eius enũtiabile. g zc. ¶ 2º. Quia phs in postpredicamẽtis dicit: q sicut cecitas z visus opponunt puatiue. ita ẽt cecuz esse z videntẽ esse. Et postea statim sic dicit. Nõ est aũt neqz id qd sub affirmatione z negatiõe: aut affirmatio z negatio. Affirmatio
Cõclo 2ª nãqz oĩo est affirmatiua: z negatio oratio negatiua. horuz xo que sub affirmatiõe z negõne sũt. nulla est oĩo. ¶ Dico 2º. Qz nullũ enuntiabile est ipsuz esse verũ. Istud etiã pbat. ¶ Primo. Quia ea nõ sunt idẽ. quoz vnũ põt apprebendi alio nõ apprebẽso. Sz itells põt apprebẽdere aliqd enũtiabile. nõ apprebẽdẽdo ipz esse verũ põt.n.qs apprebẽdere Sortẽ currere/ nihil cogitando vtrũ boc sit verũ an falsuz. g zc. ¶ Scdo. Quia idẽ enũtiabile potest mutari de veritate in falsitatẽ. z eẽ: sicut ẽt ppõ ipz significãs. Sicut.n. ista ppõ aliqñ est vera: z aliqñ falsa. Sor. currit: ita ẽt boc enũtiabile Sor. esse currentem. aliqñ est verũ: z aliqñ est falsuz. ¶ Tertio. Quia enũtiatio non est ipsaz eẽ verã. g nec enũtiabile est ipsuz esse verũ. Añs pz ex rõne pcedẽti. Cõsequẽtia pbat: qz enuntiabile z enuntiatio se cõsequunt preterqz in boc/ q vna est signũ z alia
Cõclo 3ª est signatũ. ¶ Dico 3º q multa enũtiabilia sunt aliqd vel aliqñ ex aiaz. Istud quoqz pbat. ¶ Prio. Quicqd terminat relõne realẽ est aliqd extra aiaz. sed multa enuntiabilia terminant relõnẽ realẽ. g zc. Maior pz: qz lz in vno relatiuoz possit esse relo realis. z in altero rõnis tñ: tñ id in quo fundat relo rõnis pdicta. opz eẽ ens reale. Cuiꝰ rõ est: qz relo est debilioris entitatis qz fundamẽtũ. z terminus/ vel saltẽ id in quo terminus fundat: Minor ẽt pz: qz scie ad scibile est relo realis: multa aũt enũtiabilia sunt scita. puta. Triangulũ hĩe tres angulos equales duobꝰ rectis: z hoiez esse risibilẽ. ¶ Scdo. Significatũ huiꝰ enuntiationis/ hõ est albꝰ: est ens reale. g enũtiabile est ens reale. pz ũsĩa: qz enũtiabile nõ est aliud nisi significatũ enũtiationis. Añs pbat. Quilz terminus idẽ signat dum est in propositione. qd significat positus ex ppõnẽ. Sz isti termini/ hõ z albꝰ positi extra ppõnẽ/ significãt entia realia. s. hominẽ z albedinẽ. g in ppõne easdẽ res significãt. ¶ Tertio. Quicqd hz cãm efficiẽtẽ/ est ens reale: sed aliqd enuntiabile hz cãm efficientẽ. g zc. Maior pz. Minor pbat. Idẽ est dictu hoiez esse albũ. z q hõ sit albus. vt pz ex se. Sed aliqua est cã effectiua/ q hõ sit albꝰ. g zc. ¶ Confirmat. Quia añqz hõ dealbaret nõ erat hoiez esse albuz: z postqz hõ dealbatꝰ est. est hoiez esse albũ. g hoiez eẽ albũ
Cõclo 4ª est de nouo pductũ: z ũnter hz cãm efficiẽtẽ. ¶ Dico 4º. Qz enũtiabile nõ est aliud qz sue ptes. puta/ hoiez eẽ albũ/ est hõ z albedo: z esse qd albedo dat hoi: z pter hoc significat idẽtitas bois z albi. Silr hoiez esse aial/ est hõ z aial/ z eoz idẽtitas fundamẽtalis. ideo qz ũuenit eis ẽt dũ non sunt actu in rerũ nã. ideo hoiez eẽ aial est verũ: etiã qñ hõ nõ est. propterea sic ait Cõmẽtator. 6. metaphy. cõmẽ. 8. est cõpositio: aut diuisio absqz eo q sit extra aiam ens/ qd differt ab illo qd est in hoc: z est illd qd significat aut qd/
Corollaʳᵐ aut quale zc. aut aliqd ũtentũ in alijs pñtis. ¶ Ex pdictis infero: q lz sit tñ vna veritas eterna icõplexa. tñ sũt multe veritates eterne cõplexe: q veritates nõ hñt ab eterno aliqd aliud eẽ nisi esse cognitũ/ z itellectũ ab itellectu dei.
Ad pmũ **Ad rationes** in oppositũz rñdet. Ad pᵐ negatur assumptũ. Nõ.n. dicit Phs: q vbuz fm se platũ sit sincategorema. z nihil signãs: sed dicit q fm se prolatũ est nomẽ. Vñ eius verba sic sunt. Ipsa xo fm se dicta verba/ noia sunt z significant aliqd. cõstituit enim qui dicit intellectũ/ z qui audit quiescit: sed si est vel nõ est/ nondũ significat. idest verbũ fm se platũ nõ signat aliqd esse vel nõ esse. Et postea imediate subiungit. si ipm ens purũ dixeris/ ipsuz qdem nihil est. Nõ eniz intendit in bis verbis dicere: q copula/ est/ nihil significet: aliogn ũtradiceret sibi. cũ supra dixerit. q significat aliqd: sed intendit dicere q nõ significat aliqd esse vel nõ esse. Et q ista sit intentio phi pz ex Cõmẽtatore qui sic ait. Verbuz similat nomini/ z cõmunicat ei in boc/ q cũ dĩ sepatũ/ intelligit ex eo intẽtio sufficiẽs per se: sicut illud qd intelligitur ex noie/ cũ dĩ separatũ per se: z ppter boc cũ audit illd audiẽs sufficit sibi: nisi qz nõ intelligit ex intentione cõsecuta. q aliqd sit adbuc existẽs aut nõ existẽs. ¶ Ad 2ᵐ dicit. Qz intentio phi in illis verbis/ nõ est dicere aliud/ nisi q cõpositio quã importat verbũ in ppõne vel in enuntiabili sit tñ per actũ itellectus. vt declaratũ est in. q. cũ boc aũt stat q iporteẽ etiã aliqd aliõ. vt ibi dcm fuit. ¶ Ad 3ᵐ dicit. Qz ista ppositio. Deus est creator. significat q deus hz creationẽ: deꝰ aũt z hñs creationẽ sunt eadẽ res. Creatio aũt si accipit pro actione qua deus creat. est silr eadez res cũ deo. Si xo accipit p respectu ad creaturas est ens rõnis: nullã aũt aliã entitatẽ significat: z ũnter nulla alia entitas est hoc enũtiabile/ deũ esse creatorẽ: nisi qz vt dcm est significat identitatẽ z copulationez extremoz: de qua nullã mentionẽ facit ipse arguens: cũ tñ hoc ita aperte dictum sit a pho: z Cõmẽtatore. ¶ Ad 4ᵐ dĩ. Qz nõ dicimꝰ cõplexionẽ significare. vnã tertiã entitatẽ: sed dicimus/ q cõplexio z cõpositio extremoz est idẽ qd ens rõnis ũns extrema per opus intellectus. Nec est incõueniens q entia rõnis nõ sint deus nec creatura: qz diuisio entis in ens creatũ z in ens increatũ/ est diuisio tñ entis realis. ¶ Ad 5ᵐ dĩ. Qz ad formationem cuiuslibet ppositionis resultat vnũ nouũ ens rationis. s. cõplexio subiecti z pdicati quaz significat copula verbalis: z hoc nullum est incõueniẽs: imo necessariũ. nec põt aliter esse: z hoc ũcludit illd argᵐ. Nõ tñ seqt ex hoc q causet aliqua entitas ex aiaz: qz pp nrm affirmare vel negare/ nihil mutatur in re.

FINIS.

¶ Explicit liber sextus. Incipit septimus.

¶ Utrum inherẽtia sit de essentia accidẽtis. Qõ. I.

Queritur pmo. Utrũ inherentia ad subiectũ sit de essentia accidẽtis. Et videt q sic. ¶ Primo. De eẽntia accidẽtis est esse ens per se: vel esse ens inherens. Sed non est de eius essentia q sit ens per se. ergo de eius essentia est q sit inherẽs. Maior pz: quia esse ens per se: z esse inherens est esse per se. z nõ per se: que sunt ũtradictoria: cõstat aũt q inter ũtradictoria nõ datur mediũ. Minor etiã pz: qa si esse per se sit de essentia accidẽtis. tunc accidens esset substãtia: z nulluz accidẽs posset esse in subto: qz qd cõuenit alicui p se/ nõ põt ab eo separari. ¶ Scdo. Id est de essentia accidẽtis quo accidẽs est formalr ens. Sed est formaliter ens per iherẽtia. ergo zc. Maior pz: quia ens est de essentia cuiuslibet entis. Minor est phi. textu. cõmen. 2. di. q accidens non est ens. nisi quia entis. ¶ Tertio. Urina non est formaliter sana/ nisi ex sanitate animalis. ergo accidẽs nõ est formalr ens nisi ex substantia. Antecedens patet: qa in vrina nõ est aliqua forma absoluta per quã sit sana: sed tñ respectus ad sanitatem aialis. Consequentia pbatur: quia. 4. metaphysi. in pncipio. Ens dicitur de substãtia z accidẽte: sicut sanum de vrina z de aiali. ¶ Quarto. Unũqdqz põt intelligi absqz eo quod non est de essentia eius. Sz accidẽs nõ põt intelligi absqz inherẽtia ad subaz. g zc. Maior pz. Minor pbatur: qz si

possset intelligi sine inherentia ad substantiã.posset etiam intelligi absqȝ substantia:qđ est falsum.

Quid sit inherere accñs sbo suo.

Respondeo In ista q̃one p̃mo declarabit̃ gd intelligo p inherentiã:ꝛ per essentiam accidẽtis.Scđo dicã ad.q.❡ Quãtũ ad p^{m} nihil est aliud accñs inherere subo nisi accñs hr̃e esse in subo.Et qꝛ p̃positiones denotant aliquã habitudinẽ.ideo cũ dr̃ q̄ accñs inheret subo/pôt p iherẽtiã accipi eẽ/qđ hȝ accñs in subo:ꝛ pôt ẽt accipi respectꝰ accñtis ad subm.Et si p inherẽtiã accipiat̃ esse.sic ↄstat q̄ nõ est de eẽntia accñtis:qꝛ esse ꝛ essentia distinguunt̃.Querit̃ aũt in hoc loco de respectu qui est inherẽtia.Est aũt hꝰ respectꝰ/ipsa vnio accñtis ad subm.Sicut.n.vnio for^{e} ad mãm/est relo:ita ꝛ vnio accidẽtis ad subȝ.Sȝ hꝰ vnio siue inherẽtia est duplex.Aliq̃ eniȝ est vnio actualis.ꝛ hec ↄuenit oi accñti.qđ est actu in subo.Alia est vnio aptitudialis:ꝛ hec ↄuenit oi accñti.ẽt si eẽt a subo sepatũ.si.n.daret̃ vna albedo sepata ab oi subo.

Distinctio

Esse de eẽntia alicuꝰ 3^{r} itellr.

ipsa vtiqȝ eẽt apta vniri subo.❡ Inherẽtiã ꝟo eẽ de eẽntia accñtis pôt triplr itelligi.Uno mõ q̄ sit ps eẽntie eiꝰ:eo mõ quo mã dr̃ esse de eẽntia composite sube:ꝛ sic nõ querimus in p̲posito.Cõstat.n.q̄ multa accñtia sunt for^{e} simplices:nec ↄstituunt̃ ex ptibꝰ intrinsecis essentialibꝰ:lȝ aliqđ accidẽs.puta/quãtitas hẽat ptes q̃titatiuas.Alio mõ pôt itelligi.q̄ sit de eẽntia accidentis.qꝛ.s.est ipsamet essentia accñtis.sicut dr̃/q̄ humanitas est de eẽntia hois.Tertio mõ itelligi pôt:q̄ sit de eẽntia.qꝛ claudit̃ in forali cõceptu accidẽtis.Aliud est.n.dicere.hec eẽntia est illa:ꝛ aliud est dicere.hoc est de rõne illius.Nã albedo ꝛ silitudo sunt eadẽ eẽntialr:ꝛ tñ in rõne qdditatiua albedis nõ includit̃ silitudo.

Accidẽtis nomen 2^{r} accipi pôt

❡ Nũc vltimo declarat̃ qũo accipitur accñs.Est.n.iste terminus.Accidẽs/nomẽ ↄcretũ.ꝛ iõ dupl̃r accipi pôt.Uno mõ p̲ ipsa accñtia siue accñtalitate:ꝛ hec est qdã respectus fundatꝰ in nã que est accidẽs ꝛ terminatus ad subm.Albedo.n.q̃tũ ad suũ esse/cõparat̃ ad id in quo est/tanq̃ ad suũ subm.rõne ꝟo accidentalitatis cõparat̃ ad eundẽ vt ad terminũ.Alio mõ accipit̃ accñs pro nã seu entitate/cui cõuenit accidẽtalitas siue inherentia.puta pro albedine ꝛ nigredine ꝛ hꝰ.

Pria ↄ^{o} Actualis inherẽtia est eadẽ accidenti inherenti.

Quantum ad z^{m}.Hec est p̃ma ↄ̊.Actualis inherẽtia accidẽtis ad subm nõ est res distincta ab accñte.Probat̃.❡ Primo.Si accidens inheret p inherẽtiã a se distinctã:aut illa inherẽtia est suba.aut accidẽs.Nõ suba.vt pȝ:neqȝ accidẽs.aliogn nullũ accñs absolutũ esset in subo nisi mediãte accidẽte relatiuo:ꝛ p ↄñs relo esset prior iter.9.gña accidẽtiũ.❡ Scđo.Si inherẽtia est res distincta a q̃titate:quero qd sit fũdamẽtũ huiꝰ inherentie:ꝛ nõ pôt dici q̄ sit aliud/nisi ipsa q̃titas.Tũc sic.Quãtitas inheret mediãte relone/que in q̃titate fundat̃.g̊ illa inherẽtia p̊us nã est in subto q̃ q̃titas:ꝛ p ↄñs relo est p̊or suo fundamẽto:qđ aperte est falsũ.Et q̄ dcm̃ est de actuali inherẽtia dõm est.etiaȝ de aptitudinali.hoc excepto q̄ actualis inherẽtia est relo actualis.aptitudinalis ꝟo nõ est actu relo.

Corolla^{m}

❡ Ex hac ↄ̊ne sequit̃ corollarie q̄ hꝰ inherẽtia sit relo realis.Probat̃.Nã extrema sũt realia.s.accñs ꝛ subm/ꝛ sunt realr distincta.accñs ẽt ſm nãm dependet a subo.g̊ relo eius ad subm est realis.Inherentia ꝟo aptitudialis est ẽt relo realis/eo mõ quo est.Si.n.accñs separatũ a subiecto ponat̃ inherere subo/statim illa relo que p̊us erat aptitudinalis erit realis actu.

Scđa ↄ^{o}. Nonnulli Thomistaꝝ accusant Auctorem.eo q̄ opp^{am} diuo Thome hic te-

❡ z^{a} ↄ̊.Nulla inherẽtia siue actualis siue aptitudinalis est de rõne nãe que est accñs.puta nõ est de rõne q̃titatis:aut q̃litatis:aut paternitatis.ꝛ hꝰ.pbat̃.❡ Primo.Impole est aliqd cõcipi absqȝ his q̃ claudunt̃ in formali ↄceptu eiꝰ.vt pȝ.7.meta.t.c.z8.Sed accñs pôt ↄcipi absqȝ inherentia.g̊ ꝛc̃.Maior pȝ.Minor pbat̃ duplr.p̊.Quia q̃titates sunt accidẽtia.vt supra p̲batũ fuit:ↄstat aũt q̄ mathematicus ↄsiderat q̃titatẽ p abstractionẽ ab oi subo.❡ Confirmat̃.Quia añ demonstrationẽ habet̃ cõceptꝰ passiõis:qꝛ diffinitio passionis est medium saltẽ in aliqua demonstratione potissima.vt dr̃ z^{o} posterioꝝ.Sed tunc nõ habet̃ ↄceptus inherentie passionis ad subiectuȝ:qꝛ hic demonstrat̃.g̊ ꝛc̃.❡ z^{o}.Si inherentia esset de formali rõne albedinis ꝛ cuiuslibet accidẽtis.seq̃t̃ q̄ oẽ accñs esset formalr relatiuũ.Sed hoc aperte est falsum.ergo ꝛc̃.Consequentia pȝ:quia omne illud est relatiuum formalr/quod includit respectum in sua rõne formali.

neat ↄclonem:cũ tñ supiꝰ li.6.q.17 diuũ se se in oibꝰ fateat̃ seq doctorẽ.iõ eiꝰ hic dñ p̲spiciẽda ẽ intentio.

Ad p̃ma

Ad argumenta rñdet̃.Ad p^{m} negat̃ maior:lȝ enim affirmatio ꝛ negatio sub disiunctione cõsequant̃ omne ens.nõ sũt tñ de rõne ipsiꝰ:esse.n.albũ vel nõ esse albũ/nõ sunt de essentia hois:ꝛ tñ quilibet hõ vel est albꝰ vel nõ est albus.

Ad scđm

❡ Ad z^{m} negat̃ minor.Lȝ.n.per inherẽtiã sit formalr inherẽs:nõ tñ est p eã formalr ens.sed p entitatẽ suã.Et cũ dr̃:q̄ accidẽs non est ens.nisi qꝛ entis.hoc nõ itelligit̃ in rõne p̃ncipij foralis:sed efficientis ꝛ subiectiui.

Ad tertiũ

❡ Ad 3^{m} negat̃ ↄñtia.Quia vrina nullã hȝ formã absolutã per quã dicat̃ sana.accñs ꝟo hȝ suã p̲priã entitatẽ distinctã ab entitate sube.ꝛ iõ p eã pôt formalr dici ens.

Ad q̃rtũ

❡ Ad 4^{m} negat̃ minor.Ad probationẽ dicit̃:q̄ arguit̃ a pluribꝰ causis veritatis ad vnã earũ.Qꝛ enim accidẽs nõ possit intelligi absqȝ substãtia:non ideo est.qꝛ substãtia sit terminus inherẽtie siue vnionis accidẽtis ad subaȝ:sed qꝛ eius entitas dependet ab entitate substãtie:vt magis infra declarabitur.

❡ Utrum exñtia accidẽtis/sit aliud ab accidẽte. Q̃õ. II.

Queritur z^{o}.Utruȝ existentia sit aliud ab accidente.

Respondeo Et dico hãc.q.ideo disputari:qꝛ qdã dicunt ꝛ tenent.B.Tho.existimasse in cõpositis/esse distingui ab essentia.In simplicibꝰ aũt siue sint accidẽtia siue sube.eũ putasse nõ distingui eẽntiã ꝛ eẽ:p̲sertim qꝛ ẽt phs.3.de aia.t.c.9.dicit aliud eẽ magnitudinẽ ꝛ aliud magnitudinis eẽ:qđ in simplicibꝰ negat.

Impugnat auctor quorũdã op.

❡ Sȝ mihi vr̃ hãc opionẽ oino repugnare rõni ꝛ dictis.S.Tho.❡ Rõni qdẽ:qꝛ ex ea seq̃t̃ q̄ for^{a} nõ sit res distincta a mã.Sȝ hoc est falsuȝ:ꝛ ↄ̃ Phs p̊ phy.ꝛ.7.meta.t.ↄ.z8.ꝛ infra p̲babit̃.ergo ꝛc̃.Cõsequẽtia p̲bat̃.Mã est simplex.g̊ est suuȝ esse:forma est simplex.g̊ est suũ esse.Iste ↄñtie tenẽt:qꝛ p te in simplicibꝰ nõ differt esse ꝛ eẽntia.Tũc vltra.Aut eẽ mãe distinguit̃ ab esse for^{e}:aut est idẽ cũ illo.Nõ pôt dici p^{m}:qꝛ tũc mã hr̃et duplex.eẽ.s.esse sibi p̲priũ:ꝛ eẽ qđ ei dat̃ a for^{a}.g̊ relinquit̃ q̄ sit idẽ.Tũc sic.Esse mãe est ipsa mã:ꝛ esse forme est forma:sed eẽ mãe nõ est distinctũ ab eẽ forme:ꝛ sic ẽt mã est forma.❡ Scđo.Plura accñtia p̃ñt eẽ separata a subiecto.g̊ si accidẽs est suũ esse:sequit̃ q̄ plura esse p̃ñt eẽ sepata.ↄñtia pȝ p te.Sȝ ↄñs est ↄ̃.S.Tho.qui sepissime dicit:ꝛ hȝ p̲ quodã ipoli dari plura eẽ sepata:qꝛ qđlȝ eoꝝ eẽt infinitũ in entitate:ꝛ hr̃et in se oẽm p̲fectionẽ essendi.sicut si albedo eẽt sepata/haberet oẽȝ p̲fectionẽ poleȝ repiri in albedine.❡ 3^{o}.Sube sepate sũt simplices.Sȝ in subijs sepatis distinguit̃ eẽ ab eẽntia.vt expsse determinat.S.Tho.z.q.cap.5z.g̊ ſm ip̃ȝ.ẽt in simplicibꝰ distinguit̃ eẽ ab eẽntia:nec ei attribuẽda est ista opio:cuȝ repugnet p̃ncipijs eiꝰ.❡ Si aũt querat̃ qd sit hꝰ eẽ.Dico q̄ est actualitas quã dat accñs suo subo.nõ qdẽ effectiue.sȝ foralr.Paries.n.est p albedinẽ formalr albus.hec aũt actualitas nõ est relo.aliogn esse albũ esset eẽ relatiuum:sȝ est eiusdẽ gñis ꝛ spẽi cũ suo accñte.Uñ esse q̃titatis est de gñe q̃titatis reductiue:tanq̃ actualitas vltima illiꝰ generis:ꝛ esse albedinis est in spẽ albedinis:ꝛ sic de alijs.

¶ Utrum aliquod accidens possit imediate fundari in mã prima/ excepta quantitate. Questio. III.

Pria rõ. Queritur 3°. Utrũ aliqđ accidens/ excepta q̃titate possit immediate fundari in mã p̃ª. Et vĩ q̃ sic. ¶ Primo. In mã est relõ ad formã recipiendã ⁊ ad agens/ a quo põt eã recipere. Sed relõ est accidens. ergo ⁊c̃. ¶ Diceť forte q̃ hõ relõ est rõnis tm̃. Sʒ cõtra. Hec relõ nõ est aliud q̃ poª mãe. vt dicit Cõme. p̃ physi. in fi. Sed poª mãe est realis: aliogn mã nõ esset in poª nisi p opus rõnis. g̃ ⁊c̃.

Scđa rõ ¶ 2°. Potẽtia mãe est accidẽs mãe. ʒ poª mãe imediate est in mã. g̃ ⁊c̃. Minor pʒ. Maior probať. Potẽtia mãe nõ est forª subalis: qꝛ mã p̃us est in poª q̃ hẽat formã subalẽ: ⁊ eadẽ poª/ est res distincta a mã. g̃ est accidẽs eius. Pʒ ꝯñtia. ⁊ p̃ma ps añtis. Scđa ps pbatur. Tum qꝛ adueniẽte forma corrũpiť poª. ⁊ tñ nõ corrũpiť mã. Tum qꝛ mã est vna, ⁊ potẽtie plurificanť. alia. n. est poª ad formã ignis: ⁊ alia ad formã aque. Uñ p̃hs dicit. 3. phy. q̃ posse sanari/ ⁊ posse infirmari nõ sunt idẽ. Et Cõmẽta. 12. metaphy. cõmẽ. 10. dicit: q̃ numerus habilitatũ. i. potẽtiarũ mãe/ s̃m numerũ sp̃ẽꝝ gñabiliũ est. Pʒ ẽt rõne: qꝛ si esset eadẽ poª. tũc agens non posset reducere vnã in actũ qn reduceret aliã: ⁊ sic generãs ignẽ g̃naret

Tertia rõ sil' aquã ⁊ oĩa alia ad que mã est in poª. ¶ 3°. Cõmẽtator in de suba orbis. caplõ p̃ dicit Aristotelẽ. ideo putasse substantiã cõpositã esse subm̃ accidẽtiũ: qꝛ si talis suba esset simplex nõ posset esse subm̃. tũc. n. esset actus. Pati autem est ꝯriũ actui.

Quarta ratio. ¶ 4°. Eius est actus. cuius est poª. vt dicit Phs de sõno ⁊ vig. Sed mã est in poª ad oĩa decẽ gñ̃a: vt dicit Phs. 7. meta. t. cõ. 8. ergo oẽ pditũ est actꝰ mãe: hoc in accidentibus est alteratio. g̃ accidentia sunt in mã p̃ª. Añs pʒ. Probať ꝯñtia. Uel subm̃ accidẽtiũ hõ est mã vel forª: vel cõpositũ. Nõ forma nec cõpositũ: qꝛ motus nõ perimit suũ subiectũ. cũ ipsũ presupponat. Sed predicta alteratio perimit cõpositũ ⁊ formã. cũ. n. alterať aqua: tandẽ forma ⁊ substãtia cõposita que est aqua corrũpitur.

Sensus quesiti. Opinio. Respondeo In hac. q. nõ disputať. An quantitas sit imediate in mã p̃ª: qꝛ de hoc quereť in. 8. huiꝰ: sed queriť de alijs accñtibꝰ. ¶ Dicunt eniʒ aliq ex mente Auerrois p̃ physi. cõ. vltimo: q̃ poª mãe est res distincta a mã: ⁊ hec p̃ inest mã: ⁊ est ei rõ recipiendi formas. Sicut. n. agens nõ agit nisi mediãte aliq̃ q̃litate nãli actiua/ que est eius dispositio ad agendũ: ita ẽt mã q̃ est p̃ncipalis rõ recipiendi formã subalẽ/ non recipit nisi mediante aliqua qualitate nãli passiua. Hec aũt qualitas icludit respectũ ad formã. ⁊ est de scđa sp̃e q̃litatis. Est. n. nãlis poª passiua.

Impugnat auct. opionẽ. ¶ Ista opĩo vĩ mihi repugnare Aristoteli. ¶ Primo. Oĩs forma in mã existẽs dat ei aliqđ esse: aliogn cã formalis esset sine suo effectu formali. g̃ illa q̃litas. quã ponis in mã ante oẽm formã subalẽ/ dat mãe esse quale siue eẽ accidẽtale: ⁊ p ꝯñs mã p̃us habebit esse q̃le/ q̃ esse q̃d: qđ est impõle. ¶ 2°. Mã lʒ sit in potẽtia ad formas. tñ respicit eas quodã ordine. vt dicit Phs. 8. meta. tex. ꝯ. 4. ergo per p̃us respicit formã dantẽ esse substãtiale q̃ dantẽ esse accidẽtale: cũ suba sit prior accidẽte. 7. metaphy. g̃ ipõle est q̃ q̃litas p̃cedat oẽm formã subalem in mã.

Pria ꝯclusio. ¶ Ad. q. igiť. Dico duas ꝯclõnes. Quaꝝ p̃ma hec est Mã est sube cõposite rõ recipiẽdi oĩa accidentia mãlia. Notanter dico mãlia. qꝛ de sp̃ualibꝰ secus est: vt sunt sciẽ/ ⁊ virtutes. Probať ꝯ. ¶ Prĩo. Illud est pª rõ recipiendi accidentia mãlia: per qđ suba p̃mo est in poª. Sed mã est hõ. ergo ⁊c̃. Minor pʒ: qꝛ suba nõ est p̃mo in poª per formã/ cũ forma sit actus. Nec est p̃mo in poª per seipsam: qꝛ ipsa quãtũ ad aliquã sui partẽ est actus. g̃ per mãm. Maior ẽt pʒ ex se: qꝛ vnũqđqʒ eo est receptiuuʒ quo est potentiale. ¶ Scđo. Substãtia que est hõ/ nõ est p̃ in potentia ad hõ accidẽtia per formã: qꝛ in hoĩe nõ est alia forma ab aĩa intellectiua: que cũ sit sp̃ualis ⁊ idiuisibilis/ nõ põt eẽ rõ recipiendi accidẽtia mãlia. Ipsa ẽt suba cõposita/ non est p̃ in potẽtia s̃m se totã: qꝛ nõ quo ad oẽs sui ptes. ergo est p̃mo in potẽtia per mãm que est altera pars ipsius cõpositi. Nisi forte velit qs dicere: q̃ est p̃mo in poª per aliqđ suũ accidẽs: qđ ẽt est falsuʒ: qꝛ oẽ accidẽs est actꝰ. g̃ nõ põt alicui esse p̃ma rõ potẽtialitatis. ¶ Scđa ꝯclõ. Mã p̃ma nõ põt esse ꝓximũ ⁊ imediatũ subiectũ alicuius accidẽtis. Probať. ¶ Primo. Per rõnes positas ꝯ aliã opinionẽ. ¶ Scđo. Quia Cõmẽta. in lib. de substãtiʒ orbis: dicit ex mente Aristotelis: q̃ subiectũ oĩuʒ accidẽtiũ materialiũ nõ põt esse suba simplex. sed suba cõposita: mã aũt est simplex. g̃ nõ est p̃mũ subm̃. ¶ Tertio mã facit vnuʒ per se cũ forma: que ei p̃mo aduenit. Sed nõ põt facere per se vnũ cũ accidẽte: qꝛ ex rebus diuersoꝝ generũ non fit vnũ per se. g̃ mã nõ est ꝓximũ subʒ accidẽtis. Minor pʒ. Maior pbať. Nã p̃hs. 8. metaphy. in fi. dicit: q̃ ideo ex mã ⁊ forma fit vnũ p se: qꝛ mã est pura poª. ⁊ forma est actus: ita q̃ tota rõ est in hoc/ q̃ actus aduenit pure potẽtie. accidẽs aũt aduenire pure potẽtie: cũ esset p̃mus actꝰ mãe. g̃ ⁊c̃. Et ex hoc ẽt seqť q̃ forª subalis aduenire mãe existẽti in actu: ⁊ p ꝯñs nõ posset facere cũ ea vnũ p se.

Ad primum dicit: q̃ relatio mãe ad formã: siue ad agẽs non est res distincta a mã realiter. sed tm̃ rõne. Et lʒ. S. Tho. 1. di. 8. dicat q̃ mã nõ est sua relõ. sicut est sua potẽtia: hoc tñ nõ tollit ꝓpositũ: qꝛ ipse solũ intendit dicere. q̃ mã est sua potẽtia formalr: qꝛ formalis rõ mãe in potẽtialitate cõsistit: cũ ipsa substãtieť per posse. vt dicit Cõmentator de suba orbis: ⁊ p̃hs. 7. metaphy. tex. ꝯ. 8. dicat q̃ nõ est q̃d: nec aliqđ aliud genꝰ: sed est potẽtia ad oĩa hec: nõ aũt est formalr sua relõ. Cũ ergo diciť: q̃ mã nõ est imediatũ receptiuũ accidẽtis: hoc dʒ itelligi de accidente/ qđ est res a mã distincta: ⁊ nõ de eo qđ est tm̃ rõ q̃ accidẽs insit subiecto: dico tñ q̃ relatio mãe ad formã quã nondũ hʒ: ⁊ ad agẽs a quo nõ trãsmutatur. sed põt transmutari. est relatio rõnis tm̃: que ꝓprie dĩ relatio aptitudinalis. Ad formã ꝟo quã hʒ ⁊ ad agens a quo transmutať vel est transmutata/ referť relõne reali. ¶ Ad 2m diciť: q̃ potẽtia dicit reʒ absolutã cũ implicatione respectus: potẽtia igiť mãe quo ad absolutũ est ideʒ re ⁊ ratione cũ mã: sed quo ad respectũ est idem re: ⁊ differt ratione/ ⁊ ꝓpter hoc mã existẽte vna/ plurificanť potentie: qꝛ plurificanť respectus ex pluralitate terminoꝝ. s. formarũ. Et adueniente vna forma/ nõ corrumpiť illa res q̃ erat potẽtia: sed desinit hẽre rõnẽ potẽtie ad talem formã. p̃us. n. mã erat in poª ad eã: ⁊ nũc nõ est in potẽtia. sed est in actu respectu eius. Et per hoc pʒ ad oĩa que tanguť illa rõne tam ex dictis p̃hi q̃ Cõmẽtatoris. Cũ dĩ q̃ aliud est posse sanari: ⁊ aliud posse infirmari. hoc est verũ: non qꝛ potẽtie sint distincte res: sed qꝛ eadẽ potẽtia est ad res distinctas. ¶ Ad 3m dĩ: q̃ ex verbis Auerrois nihil aliud sequiť nisi q̃ mã est substãtie cõposite rõ recipiendi accidentia: sed ex hoc nõ sequiť q̃ ipsa sit imediatũ subiectũ. ¶ Et eodẽ mõ dĩ ad 4m: q̃ mã est in poª ad oĩa deceʒ genera: qꝛ est p̃ma rõ recipiẽdi formã cuiuslibet generis. Et negať cõsequentia. Ad pbationẽ diciť: q̃ subiectũ alterationis nõ est mã nec forma. sed substãtia cõposita: ⁊ lʒ nullus motus per se ⁊ directe corrumpat suũ subiectũ: qꝛ quãdiu manet motus. tãdiu manet subm̃ eius. põt tñ indirecte: ⁊ p accidẽs ip̃ʒ perimere: nõ qdẽ effectiue aut formalr. sʒ rõne sui termini q est generatio. nã generatio vniꝰ est corruptio alteriꝰ. Et qꝛ terminus alterationis est gnõ. ideo p alterationẽ põt corrumpi subm̃ ipsius alterationis.

¶ Utrum plura accidentia eiusdem speciei possint esse in eodem subiecto adequato. Questio. IIII.

Ueritur 4°. Utrum plura accidentia eiusdē spēi possint esse simul in eodez subiecto adequato: ita q in ea parte vbi est vnum sit reliquum.

Opinio.

Respondeo Circa hanc.q. dicūt aliq absolute, q nō ē ipole duo accidētia eiusdē spēi. si ēt sint bn̄tia ɔ̄riū & inducta p motū esse simul in eodē subo. puta, duos calores: & duas albedines: duas paternitates: & sic de alijs. ¶ Alij dicunt q hoc nō est ipole in accidētibus relatiuis: & in his que non educūt de po^a mãe: cuiusmodi est itellectio, volitio, visio, & hmōi. Itē in his eque educunt de po^a mãe. s3 nō p motuz: cuiusmodi est lumē in aere: sed est ipole duo accn̄tia educta de po^a mãe p motū esse sil' in eodē subto adeq̄to. Cui^9 rō est: q2 termini motus sūt incōpossibiles: ita q op3 mouens mobile ad aliquā formā, inuenire ipsuz in ɔ̄ria dispositione foe iducēde: s3 si inueniat ip3 hīe formā eiusdē spēi cū for^a inducēda, nō inuenit ipm in dispōne ɔtraria. ergo &c.

Op. S. Tho. Cōclusio rn̄salis. Q ñ pn̄t duo accn̄tia solo numero distincta eē in eodem subo adequato.

¶ Sanctus Tho. putat ipole absolute duo accidentia eiusdē spēi quecūq3 sint esse sil' in eodez adequato subo. Et hoc pbat. ¶ Primo. Si nō repugnat duo accidētia vnius spēi esse sil' in eodē. nō etiā repugnat q infinita sint sil'. Sed repugnat infinita esse sil': puta infinita lumina: ifinitas intellectiones. g repugnat duo esse sil'. Maior est phi. 4. phy. tex. cō. 5. vbi p hanc ppōnez pbat esse impole. q duo corpa sint sil' in eodē loco nãlr: q2 ēt infinita possent esse sil'. Minor pbat. nō solū rōne infiniti cui repugnat esse actu: sed spālr arguit. Subm habēs infinita lumina, reqrit infinitas causas agētes a qbus illa lumina causent. Sed in causis agentib^9 est status. vt pbat. 2. metaphy. tex. cō. 7. ergo &c. ¶ 2°. Totius ad partes est relatio realis: q2 talis relo est effectus ad cām: & cōstituti ad pn^a ɔstituētia. Sed oē cōtinuū h3 infinitas ptes pportionales. g si ad singulas referat ppria relone. seqt q in q̄l3 ɔtinuo sūt ifinite relones: qd nã abhorret. vt dicit Phs. i lib. de aialib^9.

Suppositum p^m

¶ 3°. Suppono q si luminosuz corpus approximet medio illuminato: intēdit lumen preexistens. Et hoc pbat. Sit mediū illuminatū ab. a. corpe luminoso, qd causauit in eo lumen vt. b. postea approximet eidē medio luminosum. a. b. potēs causare lumen pcise. vt. 5. B facto cōstat. & p3 ad sensuz. q mediū est intensiue magis illuminatū q̄3 prius. Et denominet grā exēpli illuminatuz. vt. 8. hec maior illuminatio nō est, nisi q2 pexn̄s lumē est intensius q̄3 ante. Nam si lumen. a. & lumen. b. essent distincta. cū lumen. b. nō habeat nisi. 5. gradus luminis. & eosdē. ac etiā plures habuerit lumen. a. nō posset dici mediū esse magis illuminatū.

Suppositum 2^m

¶ Suppono 2° q intēsio formarum fiat per additionē partis ad partē: istud ipsi concedunt.

Suppositum 3^m

¶ Suppono 3° q vniformiter & vniuoce fiat intensio in oib^9 formis. ita q si vna forma intendit per additionem ptis ad partē. ita & alia: & eo mō quo vna addit alteri. ita & alia. puta, eo mō quo addit calor calori. similr ēt addit lumen lumini: aliogn intendi dr equoce. Tūc arguitur sic. Lumen. a. est intensuz: q2 sibi additū est lumen. b. g ex. a. & b. factū est vnū lumen. g nō sunt duo lumina. sed vnuz.

Rn̄sio aliqualis.

¶ Dicet forte: q l3. b. sit additū. a. nō tn̄ ex eis fit aliquid vnū.

Impug°.

¶ Sed ɔ̄. Intensio fit vniformiter in oib^9 formis intensibilib^9. g cū in alijs ex pte addita: & ex ea cui additur fiat vnū. hoc ēt est ɔcedendū in itensione luminis. ¶ 4°. Si duo lumina pn̄t sil' esse in eodem subto. aut necessario sunt eq̄lis gradus, aut ineq̄lis. puta q vnuz est intensius alio. Nō inequalis. puta vnū vt. 6. & aliud vt. 5. quia cum vtrūq3 sit vltra dimidiū gradū: denominabit subm suū: & per ɔsequēs subiectū erit magis & minus illuminatū: que sunt ɔ̄dictoria. ¶ Et cōfirmat: q2 pole est q duo corpora eque luminosa. equalr approximent medio equalr disposito in oib^9 ptibus suis. g si causant plura lumina. causant ea eque intensa.

Tacite oboni.

¶ Nō pōt ēt dici: q necessario sint equalis gradus: q2 si sit candela causans lumen. vt quatuor. & superueniat corpus magis luciduz: causabit intensius lumen: q2 ad intensionē cause per se, intendit effectus. ¶ 5°. Oē receptiuū alicui^9 forme est denudatū ab oi forma: nō solū eiusdē spēi, sed ēt eiusdē gn̄is. vt dicit Phs. 3. de aia: & Cōmentator. cōmē. 17. & 18. ergo subm recipiens accidēs, nō pōt prehabere aliud eiusdem spēi.

T. c. 4.

¶ 6°. Sequit q oi die tot essent lumina in aere. quot sunt astra: qd certe statim apparet absurdū: essent. n. innumerabilia ɔtinue. P3 ɔ̄ntia: q2 cum agant de necessitate nãe, qōl3 eo causabit semp ppriū & distinctū lumen. ¶ Cōfirmat. Sol per se solū ita intense illuminat aerē. sicut sil' cu3 astris. nō. n. est minus clara dies. q̄3 si alia sidera pter solē illuminarēt. g si qōlibet eo causat ppriū lumen frustra ipsum causat.

¶ Utrum ex suba & accidēte fiat vnū p se. Qō. V.

Ueritur 5°. Utru3 ex suba & accidente fiat vnū per se. Et arguitur q sic.

Prima rō.

¶ Primo. Quicqd predicat p se de altero, facit vnū per se cum eo: q2 modi predicãdi sumunt a modis essendi: sed aliqd accidens. s. ppria passio predicat per se de subo. vt p3 p posterio. g est vnū per se cū subiecto.

Scda rō.

¶ Scdō. Que sunt vnū per accidens, sunt sepabilia: qm̄ vnitas accidit eis: & ɔ̄nter pōt remoueri ab eis. Sed multa accidentia a subo remoueri nō pn̄t, vt pprie passiōes, & accn̄tia isepabilia.

Tertia rō.

¶ Tertio. Que hn̄t idē esse numero, sunt vnū p se. vt p3 de mã & forma. Sed idem est esse sube & accidētis. g &c. Maior p3. 8. metaphy. in fi.

T. cō. 16.

Minor pbat. Tu3 q2 aliter nō saluaretur analogia sube & accidētis in ente, nisi vtrūq3 existeret per idē esse. ad qd haberēt analogiã. Tum q2 in vna suba est tm̄ vna extēsio, per quã & suba & accidētia eius hn̄t eē extēsum: suba qdē, inq̄3tū est subm extensionis. reliqua vo accidētia preter q̄titatē. q2 sunt in subo extēso. g a sili est tm̄ vnū esse qd ɔuenit sube tanq̄3 subo exn̄ti: accn̄tib^9 aūt q2 sunt in suba existēte. Tu3 q2 vbi sūt plura existere, ibi sūt plures exn̄tes. S3 nō hn̄ dr q Sor. & eius accidētia sunt plures existentes. g nō habēt plura esse existere.

Respondeo. Qr huius. q. pōt esse duplex sensus. Primus est. An ex re q̄ est suba. & re que est accn̄s fiat vnū p se. sicut ex mã & for^a fit p se vnuz.

Duo qōnis sensus

Scd̄s sensus est. An ppō in q̄ pdicat substãtia de accn̄te vel accn̄s de suba sit ppō p se: & q̄tū ad vtrūq3 sensuz determinabit: qm̄ vterq3 est ptinēs pposito. ¶ Quãtu3 ad p^m.

Opinio.

Dicūt aliq. quos recitat Henricus de Gãdauo. q̄li. 10. q. 4. q siue in eodē cōposito ponant plures for^e subales, siue tm̄ vna. ipole tn̄ est q ibi sint plura eē: qm̄ for^e priores nō dant esse: s3 tm̄ for^a vltima. q̄ est alijs pfectior: puta in Sor. dat eē tm̄ aia itellectiua. Sensitiua vo & vegetatiua & corporeitas nō dant eē: qm̄ sunt for^e incōplete: & iō existunt p formã cōpletã, que est addita eis. Et sicut dictum est de formis subalib^9. dicūt ɔ̄nter ēt de accn̄tib^9: cu3 ipsa sint impfectiora q̄3 pdicte for^e substãtiales incōplete & imperfecte. Cōtra quã opionē ponit ista ɔ̄.

Cōclo p^a Quelibet forã h3 ppriã exn̄tiã.

¶ Quelibet forma tã subalis q̄3 accn̄talis h3 suã ppriã exn̄tiã sibi corn̄dentē. Probat ista ɔ̄. ¶ Primo. Forma sensitiua p te dabat eē an̄ aduentum aie intellectiue: & postea nō dat esse. ergo illud esse corruptū est. Sed hoc est falsu3. g &c. ɔ̄ntia p3. Falsitas ɔ̄ntis pbat. Nulla alia est cã q sit corruptū. nisi q2 h3 icōpossibilitatē cū aia intellectiua: q2 sicut se h3 aia sensitiua ad itellectiuã. ita sensitiuū ad esse itellectiue.

vtrobiqȝ.n.fit cõparatio forme ad formã:ꝛ effect⁹ formalis ad effectũ formalẽ.sed sensitiua ꝑ te nõ est incõpossibilis itellectiue.ǧ nec esse sensitiue ad esse itellectiue. ¶ 2°. Ad idẽ arguit̃. Nullũ esse subale corrumpit̃:nisi q̃ꝛ aliqđ cõpositũ corrumpit̃:qm̃ vt dr̃.7.meta.t.c.27.forme ꝛ hꝰ simplicia nõ gñant̃ ꝛ corrumpunt̃ nisi alỹs gñatis ꝛ corruptis.Sed nullũ cõpositũ corrũpit̃ in aduentu aie intellectiue:cũ per se oẽs for͂ ꝑexistẽtes maneãt eedẽ nũo in mã.ǧ nullũ esse subale tunc corrumpit̃. ¶ 3° arguit̃. Nulla forma põt eẽ in altero.gn ei cõicet suũ effectũ formalẽ: qm̃ forª ꝛ effect⁹ formalis insepabilia sunt.sed in Sor.est albedo:cuius effect⁹ formalis est esse albũ.ǧ dat Sorti eẽ albũ.sed esse albũ nõ est eẽ hoiez.qđ est effectus formalis aie itellectiue.ꝛ qđ est esse Sortis tanq̃ȝ suppositi per ipȝ formal'r existẽtis.ǧ in Sorte sunt ista duo distincta eẽ.Et idẽ dico de alỹs accidẽtibus.Q̃ꝛ aũt esse hoiez ꝛ eẽ albuȝ sint distincta esse.ꝓbat̃.Ea sunt distincta quoꝝ vnuȝ manet altero destructo.sed manet esse hois in Sorte destructo eẽ albo.si Sor.mutet̃ de albedine in nigredinẽ.ǧ ꝛc̃. ¶ 4° arguit̃. Nulla potẽtia põt eẽ sine ꝓprio actu eius. puta albũ sine albedine:calidũ sine calore.Sed esse est ꝑprius act⁹ essentie.ǧ nulla essentia põt esse sine suo ꝓprio eẽ:esse aũt hois nõ est ꝓpriuȝ esse albedinis.aut caloris ꝛ alioꝝ accñtiũ:sed esse albũ est ꝓpriũ albedinis:ꝛ esse calidũ caloris.ǧ quot sunt essentie accidẽtiũ in Sorte.tot sũt esse que illis corrñdent. ¶ 5° arguit̃ theologice. Cõuersa substãtia panis in corp⁹ chr̃i/accidẽtia existũt sine subo.ǧ aut existunt ꝑ esse panis in quo fuerũt:ꝛ hoc nullus dicit. q̃ꝛ esse panis nõ est.nisi forª panis sit.Aut existũt per esse sibi ꝓpriũ/distinctũ ab esse subiecti in quo prefuerũt:ꝛ sic habet̃ ꝓpoᵐ.ꝙ hñt ꝓpriũ eẽ eis corrñdẽs.Ista tñ rõ nõ multũ cogit.q̃ꝛ diceret̃ ꝙ sicut deus miraculose facit ea eẽ sine subiecto.ita causat eis nouũ esse:ꝛ tñ duȝ erãt in subo existebãt tm̃ per esse subi. ¶ 2ª ꝯ.Ex suba ꝛ accidẽte non fit vnũ per se.Ista ꝯclõ depẽdet in sui notitia a precedente:ꝛ ab his que dicent̃.lib.8.q.vltima.vbi hr̃ ꝙ ea tm̃ dicunt̃ facere vnũ per se.ex quoꝝ vnione resultat ideȝ esse: qđ ꝯtingit solũ qñ alterũ coꝝ est act⁹.ꝛ alterũ est/pura potentia.Dictũ est aũt ꝙ esse sube distinguit̃ ab esse accñtis: ꝛ ꝯñter opȝ ꝯcludere ꝙ ex eis nõ fit vnũ per se.

Rõ theologica.

Cõclo 2ª Ex subª ꝛ accñte nõ fit vnũ ꝑ se

Scõȝ pncipale. Propõ ꝑ accñs dupl'r dr̃.

Quantum ad 2ᵐ.Sciendũ est ꝙ aliqua ꝓpõ dupl'r põt dici esse per accidẽs. Uno mõ ꝫm cõsideratione metaphysicã:ꝛ hoc mõ ois ꝓpõ.cuius p̃dicatũ est extra rõnem formalẽ siue diffõnẽ subiecti est per accidẽs.Alio mõ logice:ꝛ sic ois ꝓpositio.cuius p̃dicatuȝ nõ est de nã subi:aut saltẽ nõ hȝ ꝓ causa nec̃ia ꝛ imutabili nãm subiecti.dr̃ esse ꝑ accñs.Naȝ si predicatũ dicit nãm subi.tũc opȝ vt ei ex seip'o ꝯueniat.Si v̾o subiectũ est cã nec̃ia p̃dicati.tunc p̃dicatũ ꝯuenit subiecto ꝑ ipsam nãm subiecti:ꝛ ita cõuenit ei ꝑ se. ¶ Dõm est igit̃ ꝙ nũq̃ȝ ex suba ꝛ accidẽte fit vnũ ꝑ se ꝫm ꝯsideratione metaphysicaȝ:q̃ꝛ accidẽs est extra q̃dditatẽ sube.ꝛ substãtia est extra rõnẽ formalẽ accidẽtis:lȝ ponat̃ in eius diffõne per additamentũ:ꝛ hoc q̃dẽ verũ est.ꝛ ab oib⁹ cõcessiȝ. Scđȝ aũt cõsideratione logicã ꝓpositio in qua p̃dicat̃ ꝓpria passio de subiecto est per se.ꝓpositio aũt in qua predicat̃ subm de ꝓpria passione est ꝑ accidẽs:lȝ sit nec̃ia. Rõnem hui⁹ assignant:q̃ꝛ aliud est ꝓpõnẽ esse per se.ꝛ aliud est ipsam esse necessariã.Ad hoc.n.ꝙ ꝓpositio sit necessaria sufficit ꝙ extrema eius sint imutabil'r vnita:in quocũqȝ esse concipiant̃ siue in re siue in intellectu.Uñ q̃ꝛ nõ põt subiectũ esse sine ꝓpria passione:nec eꝯ.Et q̃ꝛ nõ põt ꝯcipi diffinituȝ nisi ꝯcipiant̃ ꝑtes diffinitiue.iõ tam ꝓpositio in qua predicat̃ passio de subiecto:ꝛ eꝯ.q̃ȝ illa in qua p̃dicat̃ diffinitio de diffinito est nec̃ia.Ad hoc aũt ꝙ sit per se/opȝ ꝙ in subiecto sit causa formalis inherentie predicati ad ipȝ: qđ pȝ:q̃ꝛ Cõmẽtator.2.de aia.cõmẽ.67.dicit:ꝙ ista ꝓpositio.color est visibilis:est de genere ꝓpõnis essentialis/ in qua subiectuȝ est cã p̃dicati.nõ predicatũ cã subiecti:ꝛ idẽ posuit etiã cõmẽto.66. ¶ Oia p̃dicta vera sunt preter hoc ꝙ dr̃ esse de rõne ꝓpositionis per se ꝙ subiectũ sit cã formalis inherẽtie ad ipsuȝ.Nã lȝ hoc req̃rat̃ in ꝓpõne que est ꝑ se scđo mõ:nõ tñ req̃rit̃ ad eã que est ꝑ se p̃ mõ. Nec illa est diffinitio ꝓpõnis per se.Qđ probat̃. ¶ Primo.In ꝓpõne que est in p̊ mõ ꝑseitatis/nulla est cã inherentie p̃dicati ad subiectũ.ǧ nõ opȝ subiectuȝ esse cãm hꝰ inherentie.ꝯñtia pȝ.Añs ꝓbat̃.q̃ꝛ.7.metaphy.textu ꝛ cõmẽto.59.dr̃ ꝙ nulla est cã.quare hõ est aial:sicut nulla est cã:q̃re hõ est hõ. ¶ 2° arguit̃.Qñ p̃dicatũ ponit̃ in diffõne subiecti.tũc ꝓpositio est in p̊ mõ dicendi per se.Sȝ in ista.risibile est hõ.predicatuȝ ponit̃ in diffõne subiecti.ǧ ista est per se:ꝛ tñ subiectuȝ nõ est cã inherentie predicati ad ipsuȝ:cũ eꝯ predicatũ sit cã inherentie subiecti ad ipm. No.n.est circulus in essentiali dependẽtia:p̃sertim in absolutis. ¶ Dicet̃ forte ꝙ maior est falsa:q̃ꝛ in p̊ mõ ꝑseitatis opȝ p̃dicatuȝ includi in rõne formali ipsius subiecti:ꝛ nõ in ꝑ additamẽtũ. ¶ Sed ꝯtra hoc est phs ꝛ Cõmẽtator.p̊ posterioꝝ.textu ꝛ cõmẽto.9.qui dicunt:ꝙ linea predicat̃ de triangulo:ꝛ punctus de linea in p̊ mõ:ꝛ tñ linea ponit̃ in diffõne triãguli solũ per additamẽtũ.Qđ ꝓbat̃. Diffinitio per additamẽtũ est qñ res vni⁹ generis ponit̃ in diffõne rei alteri⁹ generis.7.metaphy.tex.cõ.17.ꝛ.19. Sed triãgulus est de 4ª spẽ qualitatis cũ sit figura.linea v̾o est de genere quãtitatis.ergo ꝛc̃. Nec valet auctoritas Cõmẽtatoris.2.de aia.Nõ.n.dicit ꝙ oporteat in oi ꝓpositione per se subiectũ esse cãm inherẽtie p̃dicati:sed dicit ꝙ hoc requirit̃ ad 2ᵐ modũ.Et hoc pȝ ex suo mõ loquendi.Dicit.n.ꝙ hec propositio.color est visibilis:est de numero ꝓpõnũ essentialiũ.i.ꝓpõnũ per se:sicut etiã ista.hõ est risibilis.sed q̃ꝛ posset aliq̃s eũ interrogare.cum multe sint spẽs ꝓpõnũ ꝑ se.cui⁹ spẽs.aut modi ꝑseitatis est predicta ꝓpõ. Rñdet ꝙ est de numero earũ in q̃b⁹ subiectũ est cã p̃dicati.ǧ appet ꝙ ꝫm Auerroim nõ oẽ subm in ꝓpositione ꝑ se/est cã p̃dicati.sȝ tm̃ in q̃busdã:ꝛ illa auc̃tas poti⁹ ꝯfirmat ꝓpositũ nr̃m q̃ȝ ipugnet. ¶ Ex p̃dictis infero:ꝙ ois ꝓpõ ꝑ se 2° mõ ꝯuertit̃ in ꝓpõnẽ ꝑ se.puta hõ est risibilis.in istã.risibile est hõ:ꝛ istã:ens ẽ vnũ:in istã: vnũ est ens.pȝ igit̃ ꝙ aliq̃ ꝓpõ in q̃ p̃dicat̃ accñs đ subo vel subm de accñte/est ꝑ se logice:sȝ nõ metaphysice.

Resolõ.

Ad argumenta rñdet̃.Ad p̊muȝ negat̃ maior. Ad ꝓbationeȝ negat̃ ꝯñtia:q̃ꝛ lȝ modi p̃dicãdi sumant̃ a modis essendi.nõ tñ opȝ ꝙ sic se habẽt modi essendi:ita se hẽant in oib⁹ modis p̃dicãdi. cui⁹ rõ est:q̃ꝛ modi p̃dicãdi nõ sumunt̃ imediate a modis eẽndi:sȝ a modis itelligẽdi.Põt ãt itell's rẽ hñtẽ vnũ modũ essendi/diuersimode apphẽdere:ꝛ ita diuersimode eã p̃dicare.vt magis patebit.lib.9.huius.qñ aget̃ de distõne p̃itoꝝ. ¶ Ad 2ᵐ negat̃ maior. Nõ.n.dicũt̃ vnũ ꝑ accñs: q̃ꝛ eoꝝ vnio ꝛ ꝯiunctio accidat eis:sȝ q̃ꝛ ex eoꝝ vnione nõ resultat vnicũ esse.in quo vtrũqȝ existat:imo esse vni⁹ est distinctũ ab esse alteri⁹.Et sil'r:q̃ꝛ neutrum coꝝ claudit̃ in formali rõne alterius.Et ideo argᵐ ꝓcedit ex falsa imaginatione. ¶ Ad 3ᵐ negat̃ minor.Ad p̊mã ꝓbatione negat̃ ꝯñtia.Saluat̃.n.analogia entis ẽt vt dicit exñtiã:q̃ꝛ existere per p̊us dr̃ de exñtia substãtie/q̃ȝ de exñtia accñtis. Ad secũdaȝ quicq̃d sit de veritate maioris de qua dicetur libro.8.negatur similitudo:q̃ꝛ/cum esse sit actus essentie/ꝛ circũeat oia gña sicut ꝛ ens.opȝ ꝙ cuilibet essentie corrñdeat suũ ꝓpriũ esse.tanq̃ȝ ꝓprius actus eius:extensio aũt nõ est ꝓprius actus cuiuslibet essentie:sed est determina/

ti generis. ¶ Ad tertiã dicit̃: q̄ Sor. ꝛ accidentia eius sũt plures res existentes. Sor. tamen per se precise sumptus ꝛ mere substantial'r est vnicum existens.

¶ Utrum accidentia possint diffiniri solum per additamentum. Questio. VI.

Ueritur 6°. Utrũ accidẽtia possint diffiniri solũ p additamentũ. Et arguit̃ q̄ nõ.

Pria rõ.

¶ Primo. Quicqd hꝫ ꝓprium genus ꝛ ꝓpriã differẽtiã/põt p ea diffiniri sine alio addito: cũ ad diffinitionẽ sufficit gen⁹ ꝛ differentia. Sed accidẽtia hñt ꝓpriũ genus ꝛ ꝓpriã differentiã: cum sint in p̄dicamẽto. ḡ eoꝝ põt esse diffinitio/ sine aliquo addito essentie ipsorum.

Scđa rõ.

¶ Scđo. Unũqđqꝫ põt diffiniri ꝛ sciri sine eo a quo nõ dependet. Sed essentia accidẽtis nõ dependet a suba. ergo sine suba põt diffiniri. Maior pꝫ. Minor ꝓbat̃. Quicqd cõuenit alicui in p̄mo mõ dicendi per se/nõ ꝯuenit ei dependẽter siue per aliud. Sed quidditas accidẽtis ꝯuenit ei in p̄mo mõ dicẽdi per se. Ista. n. est per se p̄mo. Albedo est color disgregatiuus visus. ergo ꝛc̃.

Tertia rõ.

¶ Tertio. Circũscribant̃ ab accidẽte oĩa que sunt extra quidditatẽ eius: ꝛ quero/vtrũ accidens vt sic sit scibile: ꝛ cõstat q̄ sic. Sed vt sic non dependet a suba: qꝛ a suba nõ dedendet nisi quãtũ ad existentiã. que est extra rationem qdditatis eius. ergo idem quod prius.

Quarta ratio.

¶ Quarto. Unũqđqꝫ põt eodẽ mõ diffiniri quo põt cognosci. sed accidens põt cognosci sine substãtia. ergo sine ea põt diffiniri. Maior pꝫ. Minor ꝓbat̃: qꝛ accidens aliqñ cõcipit̃ abstractiue: sicut ẽt abstractiue signatur.

Rñdeo Pro titulo huius q̄õnis. Sciendũ est q̄ duplex est diffõ. s. qdditatiua ꝛ p additamentũ.

Diffõ qdditatiua. Diffõ per additamẽtum.

Diffinitio qdditatiua est que cõstat ex ꝓprio genere ꝛ ꝓpria dĩa eius qđ diffinit̃: q̄ qdem genus ꝛ dĩa non sunt extrinseca diffinito. sed sunt ei intrinseca oĩno. ¶ Diffinitio per additamẽtũ est illa in qua ponitur aliqd qđ est extra essentiã diffiniti. Dicit̃ enim per additamẽtũ: qꝛ in ea addit̃ aliqd diffinito/qđ nõ pertinet ad nãm eius. Hunc duplicẽ modũ diffiniendi posuit phs. 7. meta. tex. cõ. 17. vbi dicit: q̄ sube diffiniunt̃ qdditatiue. accidẽtia ṽo per additamentũ. Et Cõmẽtator ibi sic dicit. Necesse est dicere in diffõnibus/que significant res cõpositas essential'r ex substantia ꝛ accidente eas recipere additionẽ: ꝛ exemplificat tam phs q̄ Cõmentator de simitate/in cuius diffinitione ponit̃ nasus. Et postea subdit Cõmentator: q̄ necesse est vt diffinitio simitatis sit ex ambobus. s. ex cõcauitate ꝛ naso. Et postea iteruꝫ dicit: q̄ diffinitio simitatis non potest significare ipsaꝫ sine eo q̄ significet suũ subiectũ. Sꝫ quõ verũ sit hoc qđ dicit Phs dupl'r exponit̃.

Op. dicẽtiũ accña diffiniri qdditatiue.

¶ Quidã eniꝫ dicunt q̄ accidẽtia possunt dupl'r cõsiderari. Uno mõ ẞꝫ se ꝛ ẞm nãm suã. ꝛ sic nõ est necesse q̄ in eoꝝ diffinitionibus ponat̃ subiectũ. sed sufficit ad eoꝝ diffinitionẽ ꝓpriũ genus ꝛ ꝓpria dĩa quã hñt. Alio mõ cõsiderant̃ quantũ ad nos qui ignoramus ꝓprias eoꝝ dĩas: ꝛ etiã inq̄tum nõ possunt existere nisi in subo/ad qđ habent essentialeꝫ dependentiã: ꝛ sic diffiniunt̃ per subiectũ. Uñ ꝯcludunt isti q̄ nõ repugnat accidentibus diffiniri sine additamento. Sed iste modus dicendi nõ est ad menteꝫ Aristo. Qđ ꝓbat̃.

Impugnatur predicta positio

¶ Primo. Quia Cõmenta. 7. metaphysi. cõmẽ. 18. in p̄n° sic dicit. Cũ declarauit. s. Arist. q̄ ista diffõ vera est substãtiarũ tñ: qꝛ habẽt genera ꝛ dĩas. ꝛ in suis diffõnib⁹ nõ inuenit̃ additio: ꝛ q̄ accidẽtia nõ habent diffões: qm̄ in suis diffõnib⁹ accipiunt̃ diffões suoꝝ suboꝝ/que nõ sunt genera eis sed alie nãe. Et cõmẽto. 19. in p̄n° idẽ magis exprimit dicens. Si alia p̄ita hñt diffõnẽ/necesse est vt in illis diffõnibus sit additio supra nãm diffiniti: sicut diffinitio quãtitatis ꝛ imparis. Impar enim non diffinit̃ sine numero: nec numerus sine quantitate. Et sil'r femina nõ põt sine eo qđ in sua diffinitione accipitur. s. aĩal: ꝛ ista sunt subiecta eorũ. subiecta igit̃ eoꝝ addunt̃ in diffõnib⁹ eorum.

Rñsio ad qualis. Diluitur rñso.

¶ Sꝫ forte dicet aliqs: q̄ phs loq̄t̃ de diffõnibus quo ad nos. Uñ arguit̃/q̄ loquat̃ simpl'r ꝛ absolute: qꝛ si ideo diffinimus accidẽtia per additionẽ. qꝛ ignoram⁹ ꝓprias eorũ differẽtias. cũ etiã multo magis ignoremus ꝓprias dĩas substantiaꝝ. sequit̃ q̄ apud nos diffinitiones substãtiaꝝ erunt p additionẽ: qđ tñ negat phs ꝛ Cõmentator. ergo intendũt loqui de diffinitionibus subaꝝ ꝛ accidentiũ ẞm se. ¶ P. Si solũ ideo diffinit̃ accidẽs per subꝫ: qꝛ ab eo essential'r dependet: cũ suba multo essentiali⁹ dependeat a p̄ma causa: sequit̃ q̄ in diffõne cuiuslibet sube ponet̃ p̄ma cã: qđ nullus dicit.

Conclusiua. Diffõnem accñtiũ cẽ p additiõnẽ ẽ ex eorum nã.

¶ Apparet ergo q̄ est ex natura accidẽtis q̄ sit diffinibile p subm: ita q̄ non possit diffiniri sine subo. ¶ Ad cuius notitiã est sciẽdũ q̄ quedã sunt accñtia ꝓpria. idest que determinant sibi ita hoc subꝫ q̄ in alio esse nõ p̄nt: sicut Simitas est ꝓpriũ accidẽs in naso. Quedã ṽo sunt accidẽtia cõia sicut albedo ꝛ nigredo. Accidẽtia ꝓpria siue diffiniant̃ in cõcreto siue in abstracto, necesse est q̄ in eorũ diffinitione ponat̃ ꝓprium eoꝝ subm: vt dicit Phs ꝛ Cõmẽtator 7° meta. cõmẽ. 18. diffinitur enim simitas q̄ est curuitas nasi. Accidẽtia ṽo cõmunia reducunt̃ tandẽ ad aliqd cuius sunt ꝓpria: lꝫ. n. albedo nõ sit ꝓpriũ accidens hoĩ aut rose: tñ color est ꝓpriũ accidens superficiei. oĩs enim superficies rerũ corruptibiliũ est colorata: ꝛ color nõ põt esse nisi in superficie.

Color.

Unde diffinimus albedinẽ per colorẽ: ꝛ colorẽ p subm: s. per hoc q̄ est qualitas causata ex admixtione lucis in perspicuo terminato: ꝛ sic pꝫ q̄ oĩa accñtia diffiniunt̃ p subꝫ. Tamen in hoc est q̄dã diuersitas: quia qñ diffiniuntur in abstracto/ponit̃ subm loco dĩe: puta dicendo simitas est curuitas nasi. Qñ aũt diffiniunt̃ in ꝯcreto/ponit̃ subꝫ loco gñis. puta dicẽdo q̄ simus est nasus curuus. Cuius rõ est: qꝛ accñs in ꝯcreto sig̃tur ad modũ subaꝝ cõpositaꝝ: quia signat formã. vt in mã: sube aũt cõposite. ita diffiniunt̃ q̄ in eis accipit̃ gen⁹ a mã ꝛ dĩa a for^a. Qñ aũt diffiniunt̃ in abstracto nõ signt formã in mã: sꝫ formã simplicẽ ꝛ absolutã: ꝛ iõ tũc in eis nõ põt sumi genus a mã: sꝫ. sumit̃ ex mõ essendi: ẞm q̄ ens diuersimode ẞꝫ p̄us ꝛ posterius de decẽ gñib⁹ p̄dicat̃. Et hoc est verũ loquẽdo de gñib⁹ gñalissimis accñtiuꝫ.

Gñalissima accñtiũ maxie diffiniunt̃ p additionem.

Gña ṽo subalterna in eis hñt p gñe id qđ imediate est eis supi⁹. Dĩe aũt in ipsis spẽb⁹ accñtiuꝫ sumunt̃ ex diuersitate p̄ncipioꝝ ex qbus causant̃. Uñ qꝛ p̄n^m relõnis est actio ꝛ passio ꝛ q̄ntitas: diffiniunt̃ spẽs relatiõis p ista. Nã dĩ q̄ eq̄litas est reꝝ differẽtiũ eadẽ q̄ntitas. Et sil'r dico: q̄ qꝛ accña absoluta cãnt̃ ex p̄ncipiis sui subtꝫ: opꝫ q̄ eoꝝ dĩe sumant̃ ex diuersitate illoꝝ p̄ncipiorũ: sꝫ qꝛ ꝓpa p̄n^a accñtiũ nõ sũt semp nobis nota. iõ qñqꝫ accipim⁹ dĩas accñtiũ ex eoꝝ effectib⁹: sicut pꝫ q̄ ꝯgregatiuũ ꝛ disgregatiuũ sũt dĩe coloꝝ q̄ cãnt̃ ex abũdãtia vel paucitate luminis: ex q̄ diuerse spẽs coloꝝ cãnt̃. Non sumunt̃ igit̃ dĩe accñtiũ ex aliq̄ pte itrinseca ipsis accñtibus. sꝫ a subo: ꝛ hoc nõ solũ quo ad nos. sed ẽt ẞm nãꝫ eorum. ꝛ ideo hñt ex se q̄ diffiniri nõ possint sine subo.

Ad p̄mũ

Ad primũ arg^m in oppo^m dĩ: q̄ si hẽat ꝓpriã dĩaꝫ que nõ sumat̃ ab extrinseco põt sine addito diffiniri: sed secus est qñ eoꝝ dĩe ab extrinseco accipiunt̃: cuiusmodi sunt dĩe accidẽtiũ.

Ad scđm

¶ Ad z^m negat̃ minor. Ad ꝓbõnẽ dĩ q̄ dĩa ꝯstitutiua spẽi accidẽtis ꝯuenit ei in p̄mo mõ dicẽdi per se: ꝛ tñ sumit̃ ab extrinseco. Et cũ dĩ/cõuenit ei p se p̄mo. ḡ nõ p aliud. Rñdeo: q̄ lꝫ id qđ cõuenit alicui p se p̄mo nõ ꝯueniat ei per aliud. de quo per prius predicet̃: tñ põt sumi ab aliquo alio. de quo tñ non p̄dicat̃: ꝛ sic est in dĩtys accidentiũ. p̄dicant̃ enim tñ de

speciebus quas cõstituunt.τ accipiunt a subiectis earum.

Ad tertiũ ¶ Ad 3^m dr.φ circũscripta oĩ suba tam exñtia q̃3 possibili existere.nullũ accidẽs hʒet ꝓprie qdditatẽ:q2 nõ hʒet dif/ferẽtiã per quã ꝯstitueret.Uñ accñs nõ dependet a suba

Ad qrtũ solũ quo ad exñtiã.sed ẽt quo ad dr̃iaz ꝯstitutiuaz. ¶ Ad 4^m negat minor.Ad ꝓbationẽ dr.φ qñ accidẽs sigñtur in abstracto.tũc intellectus apprehẽdit qdditatẽ accñtis/nõ apphẽdẽdo φ actu existat in aliquo subo:tñ apprehendit subm tanq̃3 id a quo sumit dr̃ia ꝯstitutiua accñtis.τ ideo hɤ abstractio est tñ quo ad eẽ.τ nõ q̃ ad rõnẽ qdditatiuã.

¶ Utrum accñs possit ꝓpa v̓tute gñare subaz. Qõ.VII.

Queritur 7°.Utruz accidens possit sua ꝓpria v̓tute gñare subam. Et

Pria rõ. arguit φ sic. ¶ Primo. Quia.S.D.3^a.q.77. arti.3.dicit:φ accidẽtia que sũt in eucharistia pñt imutare subalr.Et in.4.di.12.q.p^a arti.2° dicit.φ qa p̃dicta accidẽtia hñt idez eẽ nãle qd habebãt in subo.ideo hñt ẽt eundẽ modũ agẽdi/vt imutẽt τ agant nãliter.sicut p̃us.Et postea in eodẽ articulo soluẽdo qõnẽ scdaz dicit.φ qualitates nõ tñ agunt in virtute ꝓpria.sed etiã in virtute forme subalis.Ex qua ꝓpõne habeo istam copulatiuã.Qualitates agunt in v̓tute ꝓpria.τ in virtute forme subalis.Jd aũt in qd pñt ꝓpria virtute nõ põt assignari nisi ipsa alteratio.puta/φ calor ꝓpria virtute calefacit.Jd ꝟo in qd pñt virtute forme substãtialis/est gñare substãtiã:sicut dr.2.de aia.t.c.41.φ calor nãlis in virtute anime generat carnes.Jn 3° aũt ꝯ Gentil'.Et.4.disti.49. dicit:φ dispositio vltima que appellat necessitas est semper ab eodem a quo est forma substãtialis.Ex his oĩbus simul collectis videtur posse cõcludi/φ accidens virtute ꝓpria põt generare substãtiam/sic arguendo.A quocũq3 sufficienter disponit mã.ab eodẽ introducit forma.sed ab accñte virtute ꝓpria sufficiẽter disponit mã.g̃ τc̃.Maior pz:ex dictis vltimo loco.Minor ꝓbat. Accidẽs aliquod põt virtute ꝓpria.puta calor.vt pz ex dictis:quero qd est hoc φ põt virtute ꝓpria.Nõ põt dici/φ sit aliud q̃3 calefacere.Sit igit sũmus calor.puta calor ignis:τ arguit sic. Calor ignis põt virtute ꝓpria inducere sũmũ gradũ caloris in mãm aque.g̃ põt sũme disponere illaz mãm ꝑ for/

Scda rõ. ma ignis.¶ Scdo.Jd qd virtute ꝓpria.omni alio actiuo circa eandẽ mãm circunscripto.põt in totã alterationem p̃cedentẽ inductionẽ forme substãtialis:põt etiaz virtute ꝓpria inducere eandem formã substãtialẽ.Sed aliquod accidẽs.puta/calor/põt ꝓpria virtute in totã alterationẽ precedentẽ inductionẽ forme substãtialis.g̃ τc̃.Maior ꝓbatur.Tum qa Cõmẽta.7.meta.cõmen.22.dicit:φ illud idez qd transmutat mãm inducit formã.Tuz q2 si stante tota alteratione precedẽte inductionẽ forme/suspenderet deus actionẽ cuiuslibet alterius agentis nãlis.p̃ter illud qd mãz alterauit τ disposuit.tunc aut forma inducetur in mãm.aut nõ.Si non.ergo illa alteratio erit infinita:quia nunq̃3 terminabit ꝑ formã stante p̃sentia illius agentis. Si sic/habet ꝓpositũ.φ forma substãtialis inducetur in mãm ab illo accidẽte alterãte τ disponẽte mãm. Minor etiã ꝓbat.Supponẽdo φ deus põt ꝓducere corpus de genere q̄ntitatis separatũ a/substãtia eque calidũ:sicut est corpus disponẽs mãm pro forma ignis:lz.n.istud nõ concedat a phis.ꝯceditur tñ a theologis.Tũc arguit sic.Que sunt eque calida.pñt equalr calefacere. Sz ignis calidus põt sufficienter disponere mãm pro forma aque.ergo illud corpus separatũ.cũ sit eque calidũ sicut ignis.põt eodem

Tertia rõ mõ disponere mãm.¶ Tertio p̃ncipalr arguit sic.Jllud qd in quocũq3 subo positũ semp inducit aliquã formã.ꝓ/ducit illã virtute ꝓpria.Sz calor cũ alys accñtib9 ꝯñtib9 formam subalẽ ignis/in quocũq3 subiecto ponat ꝓducere/ret ignẽ.ergo ꝓducit ignẽ virtute ꝓpria.Maior pz:q2 qd ꝓducat nõ bz ex aliquo subiecto determinato cũ ꝓducat indifferenter in quocũq3 subiecto sit.Minor ẽt pz. Nam ex simili dispõne mãe/sequit silis inductio forme.Sz calor cũ alys accidẽtibus igni/disponeret eodẽ mõ mãz:sic modo disponit existẽs in igne.g̃ similẽ formaz induceret. ¶ Quarto.Jd qd virtute ꝓpria põt corrũpere substãtiã. põt ẽt virtute ꝓpria ipsaz generare.Sed accidẽs põt virtute ꝓpria corrumpere subam.ergo τc̃.Maior pz:qa corruptio vnius sube est generatio alterius.Minor ẽt pz:qa calor sũmus põt virtute ꝓpria inducere in aquã calorem incõpossibilẽ forme aque.ergo põt virtute ꝓpria corrumpere aquã.¶ Quinto.Jd qd inducit aliquã formã nõ sic instrm.inducit eam virtute ꝓpria.sed calor inducit formaz ignis.nõ sicut instrm.g̃ τc̃.Maior nota. Minor ꝓbatur. Si calor esset instrm.tunc forma ignis esset agens p̃ncipale.Sed hoc est falsuz:qa ꝑm phm.4.metheo.t.c.36.Jdẽ nõ est causa ꝯtrariorũ per se.Sed suba manẽte eadez/variatis accidẽtibus ꝓducunt ꝯtraria.ergo suba nõ est per se cã p̃ncipalis illoꝝ ꝯrioꝝ.Minor ꝓbat.Aqua enim frigida inducit frigus:τ eadem calefacta inducit calorem. ¶ Sexto.Phs dicit in lib° de sensu τ sensato.φ ignis nõ agit inq̃tũ ignis:sed inq̃tuz calidus.ergo forma subalis ignis/nõ est p̃n^m agẽdi.¶ Septimo.Cõmẽtator.7.meta. cõmẽ.31.dicit:φ elñta nõ agunt:nec patiunt nisi per qualitates τ nõ ꝑ formas subales.Et eodẽ cõmẽto dicit:φ forme subales mãles nõ sunt actiue:nec passiue.Octauo.Cõmẽtator.12.metaphy.cõmẽ.18.dicit.φ virtutes que sunt in oĩbus seminibus que faciunt aĩata/nõ sunt aĩate actu.sed potẽtia.τ postea dicit φ semina nõ faciũt aĩata i actu/nisi per calorem qui est in eis.ergo calor qui est in semine/est p̃ncipale actiuum anime sensitiue.

Respondeo φ circa hanc qõnẽ dicunt aliq φ accidẽs sua ꝓpria virtute/τ tanq̃ agẽs p̃ncipale generat substãtiã.Ad cuius euidentiã est sciẽdũ φ duplr aliqd est agens.Nam aliqd est agens ꝓductiuũ τ aliqd est agẽs determinatiuũ.Agens ꝓductiuũ in reb9 nãlib9 est aggregatũ ex suba τ qualitate actiua.puta/ignis calidus.siue aggregatuz ex igne τ calore. Suba ꝟo ignis p̃cise τ ꝑm se accepta/est agens determinatiuuz:qa determinat calorẽ ad certũ gradũ/vel ad certã latitudinẽ graduum.Nã calor in aliquo gradu ꝯsequit ignem:τ in alio gradu cõsequit aerẽ:τ in alio gradu ꝯsequit mixtum:τ in ipsis mixtis determinat alio τ alio mõ.Et ex his dicunt isti φ forma subalis est qdẽ agens quo determinãs.sed sole qualitates sunt agentia qbus ꝓductiua.ita φ suba non ꝓducit aliqd mediãte sua forma subali.sed tñ mediãtib9 qualitatibus actiuis.¶ Et si dicat φ calor est instrm aĩe: vt dr 2° de aia.¶ Dicunt φ verũ est ad istũ sensuz/φ per aĩam determinat gradus caloris.non aũt φ aĩa agat mediante calore.¶ Si iterũ dicat φ nihil agit vltra suã speciem.ergo q̃litas nõ ꝓducit formã substãtialẽ.¶ Rñdet φ illa ꝓpositio sic est intelligenda.Nihil agit vltra suam spẽm.i.nihil agit vltra id qd cõtinet in sua virtute actiua: tñ aliqd põt agere vltra suã spẽm.idest aliqd nobilius se. ¶ Sed vt appareat falsitas huius opinionis pono tres ꝯclusiones.Quaꝝ p̃ma hec est.¶ Qualitas separata ab omni subiecto.i.nõ tñ a substãtia.sed etiã a quãtitate/nõ posset quouis mõ alterare mãm:nec habere actionez siue realẽ siue intentionalẽ.Probat ista ꝯclo.¶ Primo. Nulla forma actiua põt agere nisi sit in esse cõueniẽti ad agẽdũ.sed esse cõueniens agenti in mãm est esse extensuz:sic etiã opz materiã in qua agit esse extensaz.ergo talis qualitas separata τ inextensa nõ ageret.Maior nota. Minor habet 7° physi.tex.cõ.10.vbi dr/φ opz oẽ agens nãle esse

approximatũ

approximatũ passo: hoꝰ aũt approximatio nõ põt esse nisi
ſm esse situale ⁊ quãtitatiuũ. ¶ 2°. Non minus possunt in-
telligẽtie imediate causare aliquã formã subalem in mã.
ꝗ̃ possit calor separatus i eã inducere: cũ intelligẽtie sint
nobilioris virtutis sup oẽs formas materiales. ꝗ̃ calor se-
paratꝰ sup calorẽ in mã existẽtẽ. Sz itelligẽtie nõ possunt
causare formas in mã nisi mediante motu celi: qꝛ ſz Phm
iste est ordo naturalis ⁊ necessariꝰ. vt suba imaterialis nõ
agat in mãm nisi mediãte suba corporea. Et ꝓpter hoc di-
xit 7° meta. tex. cõ. 28. ꝙ idee Platonis si eẽnt, nihil gene-
rarẽt. ergo ⁊c̃. ¶ 3°. Specialr̃ arguit̃ de actione intẽtiona-
li. puta ꝙ albedo separata nõ possit imutare visũ: qꝛ visio
fit ſm figurã pyramidalez: cuius basis est in obiecto viso.
Sed in albedine separata nõ posset eẽ hoꝰ basis. cũ reqrat
subiectũ extensũ. ergo albedo sepata nõ imutaret visum.
Cõclo 2ᵃ ¶ 2ᵃ ꝯclusio. Qualitas existẽs in quãtitate, separata ab oi
suba, põt habere tam actionẽ realẽ ꝗ̃ intentionalẽ. Lz. n.
phi nõ cõcederẽt istũ casuz eẽ possibilẽ. sicut ꝯcedũt theo-
logi: ⁊ verũ est. tñ eo admisso ẽt per impoſſe, ꝯñter cõcede-
rent hoꝰ qualitatẽ posse agere: qꝛ haberet oia necessario re-
quisita ad agẽdum. Si qd sit dubiũ certe hoc declarabit̃
Cõclo 3ᵃ sequẽti ꝯclusione. ¶ 3ᵃ ꝯclusio. Nullũ accidẽs põt virtute
ꝓpria ꝓducere subam. Probatur ista ꝯclusio. ¶ Primo.
Si accidẽs eẽt p̄ncipalis causa ꝓductiua sube. aut ꝓduce-
ret eam actione vniuoca, aut actione equiuoca. Nõ vniuo-
ca: qꝛ suba nõ est accidẽs. In ꝓductione aũt vniuoca effe-
Cã equiuoca semꝑ ẽ nobilior effectu. ctus est eiusdẽ rõnis cuz sua causa p̄ncipali. Nõ equiuoca:
qꝛ ois causa equiuoca est nobilior suo effectu. Sz accidẽs
nõ est nobilius suba. ergo nõ est cã equiuoca eius. Minor
pz. Maior ꝓbatur: qꝛ si sic nõ eẽt. nulla alia eẽt via ad ꝓ-
bandũ ordinẽ eẽntialẽ in entibus. Posset enim aliqs susti-
nere ꝙ ignis est primũ p̄ncipiũ oiuz rerũ: nec vlla erit via
Rñsio aliquorum. ad hoc ꝓbanduz. ¶ Ad hanc rõnez dicũt aliq ꝙ duplex
est agẽs: vnũ est qđ agit ꝑ transmutationẽ ⁊ tale si sit equi-
uocũ, nõ opz eẽ nobilius effectu: accidẽtia ꝯo non agũt ad
generationẽ sube nisi ꝑ transmutationẽ. Aliđ est agẽs sine
transmutatione: ⁊ istud si sit equiuocũ est nobilius suo effe-
ctu. Et qꝛ p̄ma cã agit sine transmutatione. ideo ꝯcludi po-
Impugnatur p̄dicta rñsio. test eiꝰ nobilitas super oẽs effectus. ¶ Sz ista rñsio stare
nõ põt. Primo qꝛ Intelligẽtie ⁊ celũ nõ agunt in ista infe-
riora nisi ꝑ transmutationẽ: ergo nõ posset probari ꝙ sint
nobiliora rebꝰ inferioribus: cuius oppositũ tenẽt oẽs phi.
¶ 2°. qꝛ ſm illaz rñsionẽ posset aliqs tenere ꝙ brutũ suffi-
ciẽter disponeret mãz pro aia intellectiua: ⁊ ꝯñter ꝙ gene-
raret hominẽ: qđ est absurdũ ⁊ ꝯtra Phm 2° physico. ⁊ 7°
meta. tex. cõ. 22. Pz ꝯñtia: qꝛ ꝑ te virtus inferior põt tran-
smutare mãm ad formaz nobiliorẽ. ¶ 2°. ꝓbatur ista mi-
Suppositum pᵐ nor ꝙ cã equiuoca sit nobilior effectu. Et supponit̃ primo
ꝙ causa vniuoca hz pro termino adequato effectum vni-
uocũ: qđ pz: qꝛ si ꝓduceret aliqd nobilius se: tunc eẽt equi-
Suppositum 2ᵐ uoca. Supponit̃ 2° ꝙ est possibile aliquẽ effectũ eẽ ꝓdu-
cibilez tam a causa vniuoca ꝗ̃ ab equiuoca: cuiusmodi sunt
ea que gñantur tam ex ꝓpagatione ꝗ̃ ꝑ putrefactionẽ: vt
Suppositum 3ᵐ dĩ 7° meta. tex. cõ. 22. Supponit̃ 3° vt tu dicis ꝙ cã equiuo-
ca põt eẽ ignobilior ꝗ̃ causa vniuoca respectu alicuiꝰ de-
terminati effectꝰ. Et arguit̃ sic. ¶ Nullus effectus adequa-
tus virtuti superiori, põt ꝓduci a virtute inferiori tanꝗ̃ a
cã totali. Pz ista ꝓpositio ex rõne adequationis. Sz effe-
ctus vniuocus est adequatꝰ cãe vniuoce ꝑ primũ p̄suppo-
situ, que cã vniuoca est superior in v̄tute ꝗ̃ cã equiuoca. per
3ᵐ p̄suppositũ. ergo talis effectꝰ nõ est ꝓducibilis a cã equi-
uoca, que est inferior. ¶ Confirmatur: qꝛ vbi ꝯcurrunt ad
Cã vniuoca ⁊ equiuoca. aliquẽ effectũ causa vniuoca ⁊ cã equiuoca semꝑ equiuoca est
nobilior ꝗ̃ vniuoca: sicut dĩ 2° physicoꝝ. ⁊ 2° meta. tex. cõ.
4. ergo si causa equiuoca sufficiat ꝑ seipsam ad producẽduz
effectum erit nobilior ꝗ̃ vniuoca si cũ ea ꝯcurreret: sz effe-
ctus est p̄cise nobilis: sicut illa causa vniuoca. igit̃ cã equiuo-
ca est etiã nobilior effectu. ¶ 2° p̄ncipalr̃ arguit̃. quicquid
effectiue ⁊ principalr̃ inducit formã substantialẽ in mate-
ria, attingit sua actione mãm p̄mã. Sz nullũ accidẽs põt
attingere mãm primã. ergo ⁊c̃. Maior pz: qꝛ in instanti in
quo forma p̄mo recipit̃ in mã, abiecte sunt oẽs forme p̄ce-
dẽtes. ⁊ est verũ dicere ꝙ tũc p̄mo nõ sunt in materia: ⁊ sic
materia denudata est ab eis: vñ agẽs qđ tunc formaz idu-
cit, attingit nudã essentiã mãe. Minor ꝓbat̃. Nullũ acci-
dẽs recipit̃ imediate in mã prima. sed in cõposito: vt dĩ p̄o
physi. nisi forte dimensiões interminate de qbus disputa- T. cõ. 63.
bitur 8° huius. Sz actio accidẽtis est accidens. ergo ⁊c̃.

Ad primum In oppositũ dicit̃, ꝙ aliqđ accidẽs puta calor põt sua v̄tute agere. Ca- Ad p̄mũ
lor eniz est de se ⁊ ex natura sua v̄tus calefactiua: nec hz a
subiecto ꝙ sit talis virtus: lz nõ posset calefacere nisi sit in
subiecto aliquo, in quo habeat eẽ extensũ: quod eẽ, neces-
sario coexigit̃ in omni forma mãli actiua. Dicitur 2° ꝙ lz
calor in subiecto existẽs. puta in igne, possit ex natura sua
inducere aliquẽ gradũ caloris. non tñ põt inducere illum
gradũ q est vltima dispositio ad formã substãtialẽ, nisi in
virtute alicuius sube, ad quã se hz vt instr̃m ad causaz p̄n-
cipalẽ, quecũꝗ̃ sit illa. ¶ Ad 2ᵐ negat̃ minor. Ad ꝓbatio- Ad scđm
nez dicit̃ ꝙ calor in ꝗ̃titate separata ab omni suba, posset
disponere mãm vltima dispositione pro forma subali. nõ
tñ ꝓpria virtute. sed virtute celi: aut virtute prime cãe. Si
enim disponeret pro forma. cũ possit educi de potẽtia mãe
tunc disponeret in v̄tute celi: qđ pz. Nã celũ est p̄mũ alte-
rãs. In causis aũt essentialr̃ ordinatis 2ᵃ p̄supponit actio-
nẽ p̄oris. ideo iste calor exigit celũ agere in mãm. nõ ꝙ ce-
lũ aliquã virtutẽ calori tribuat. sz qꝛ calor nõ posset altera-
re mãm nisi p̄supposita actione celi: ⁊ hoc est calorẽ agere
in virtute celi. Et cũ dicit̃. Que sunt equalr̃ calida ⁊c̃. Re-
spondeo ꝙ que sunt equalr̃ calida possunt equalr̃ calefac-
re: non tñ sequit̃ ꝙ si vnũ calefacit tanꝗ̃ agẽs principale.
ꝙ etiã reliquũ: nisi illa equalr̃ calida sint eiusdẽ gñis. puta
si vtraꝗ̃ sint sube vel hoꝰ. Constat aũt ꝙ suba calida, ⁊ quã-
titas calida non sunt eiusdẽ generis. ¶ Ad 3ᵐ negatur ma- Ad tertiũ
ior. Qz eniz calor disponat mãm ad formã muris non hz
ab hac suba determinata, que est mus. põt eniz disponere
sufficiẽter ẽt in v̄tute celi. ⁊ ideo nihil aliud ꝯcluderetur ex
illa rõne. nisi ꝙ accñs nõ hz ab hac suba inquãtũ est hec,
ꝙ disponat ad formã substantialẽ. sed hz ab ea inquantuz
est suba. Negat̃ etiã minor. Naz si ille gradus caloris qui
est in semine viri, poneret̃ in semie rose. nũꝗ̃ disponeret
ad animã itellectiuã. ¶ Ad 4ᵐ posset negari maior: quia Ad q̄rtũ
facilius est corrũpere ꝗ̃ gñare: sed negat̃ minor. Ad cuius
ꝓbationẽ dicitur: ꝙ calor ignis non põt ex se inducere in
aquã calorẽ aque incõpossibilẽ: qꝛ talis calor incõpossibi-
lis forme aque, est vltia dispositio ad formã ignis: ad quaz
calor nõ põt disponere, nisi in virtute alicuiꝰ sube. ¶ Ad Ad q̄ntũ
5ᵐ negat̃ minor. Et dicit̃ ꝙ calor nõ ẽ ꝓprie instr̃m forme
ignis: qꝛ ipsa nõ est agẽs p̄ncipale. sed est instr̃z ipsiꝰ ignis:
qđ est suppositũ agẽs. Ad iprobationẽ dicit̃: ꝙ idem agẽs
p̄ncipale diuersimode se habẽs põt eẽ causa cõtrariorum
ꝑ contrarias dispõnes in eo successiue existẽtes. Phs ꝯo
intelligit ꝙ idẽ agẽs naturale eodẽ mõ se habẽs, nõ est ꝑ
se causa contrariorũ. ¶ Ad 6ᵐ dicit̃: ꝙ Phs intẽdit dice- Ad sextũ
re: ꝙ ignis non agit, ꝓprie ⁊ imediate ꝑ suaz formã substã-
tialẽ. sed ꝑ calorẽ: tamẽ forma ignis est ei prima rõ agẽdi.
Uel dicẽdum est ꝙ solus calor est ei ratio calefaciẽdi: sed
nõ sequit̃ ex hoc, ꝙ ipse solus sit ei ratio gñandi substãtiã.
¶ Ad 7ᵐ dicit̃ eodẽ modo, ꝙ sole q̄litates elemẽtoꝝ sunt Ad 7ᵐ
elemẽtis ꝓxima ratio agẽdi: non tñ prima ⁊ principalis.

¶ Ad 8m dicit codē modo. Nam oēs hē auctoritates vniformiter sunt intelligēde/ et habēt eundē sensum.

¶ Utrum forᵉ intētionales educant de poᵃ mãe. Qō. VIII.

Queritur 8°: Utrum forme intētionales educant de poᵒ mãe vel subiecti. Et videt q sic.

Prima rō. ¶ Primo. Omnis forᵃ que acqrit eē per gñationē/educit de potētia mãe. Sed forme intētionales acqrunt eē per generationē. ergo ⁊c. Maior pz: qr anima itellectiua ex hoc pcise dr nō educi de poᵃ mãe. qr nō acqrit esse p gñationē. sed tm p creationē. Minor pbatur. Quicqd acqrit eē. aut hoc hz per gñationē. aut per creationē. Sz iste forme non

Scda rō. creant. vt pz. g gñant. ¶ 2°. Forma quelibet/que p actionē agētis nãlis sufficienter fit in aliqua mã/educit ex tali mã. Sed forme intētionales sunt hō. calor eniz causat suā itētionē in aere. g ⁊c. minor pz. Maior pbat. Formā educi de potētia mãe/est eam prius in mã fuisse in potētia. ⁊ postea in actu. Sed oīs forma que sufficiēter fit ab agēte naturali/pus fuit in potētia in materia. ⁊ nūc est in actu. g ⁊c.

Tertia rō ¶ 3°. Quelibet forma successiue acqsita in suo subto/educitur de potētia ipsius. Sz forme intētionales acqruntur successiue. ergo ⁊c. Maior pz. qr ipsi non acqrunt/nisi per transmutationē mãe. Minor pbat triplr. Primo. Si forma intētionalis acqritur in instāti. sequit q alteratio medy fm ipsaz sit infinita. Sz hoc est falsuz. ergo ⁊c. Consequētia pbatur. Data quacūqz alteratione successiua/ista q est in instanti est in duplo ⁊ in triplo ⁊ in quadruplo. ⁊ sic in ifinitū maior q illa. ergo est infinita. ¶ 2°. sequitur q agēs nãle vniformiter ageret: ⁊ tm semp a minori ⁊ minori pportione: qñs est ɔ Aristo. 6° physicoruz. Consequētia pbatur. Sit. a. color. ⁊. b. aer in quo causat sui speciez. pono q. a. nō variet in aliqua sui dispōne. ⁊ tm q aer ɔtinue magis ⁊ magis condenset. Tunc sic. A. vniformiter agit: quia semp in instāti tm: ⁊ tm passium est continue minus dispositū. ergo cōtinue agit a minori pportione: qr a maiori resistētia. ¶ 3°. Sequit q agēs naturale eque aget in passium indispositū. sicut in dispositū. Probat qñtia: qr in aere dēso/eque velociter causabit lumē. sicut in aere raro: quia in vtroqz instāti. ¶ Dicet forte: q pfectius lumen causabit in aere melius disposito. ¶ Sz ista rñsio non soluit difficultatē: qr similr dicam q ignis causat calorem in instāti: sed perfectiorē in vno subiecto q in alio.

Respondeo In ista questione tria sunt declaranda. Primo qūo gñatio forme intētionalis distinguat a gñatione forme realis. ¶ 2°. quid sit formā educi de potētia materie. ¶ 3° rñdebit ad quesitum.

Quo diff. gñō forᵉ itētional' a gnōne forᵉ realis. ¶ Quantū ad pmū dico: q gñationes iste in tribᵒ distinguunt. Primū est: qr alique forme intētionales nō gñant in ppria mã/psertim intētiones coloꝝ. ppria eniz mã coloris/est extremitas pspicui terminati. forma autē intētionalis ipsiᵒ coloris nō causat in corpore terminato: sed tm in corpore diaphano/qd nō terminat pprys terminis. vt aer et aqua. Quelibet aūt forma realis/causat tm in ppria mã. ¶ 2° distinguunt: qr gñatio forme realis est inter cōtrarios terminos/g nō possunt se cōpati in eodē subiecto. Uñ ex acqsitione vnius forme ɔtrarie/expellit eius ɔria. Forme xo intētionales nō habēt contrarietatē ⁊ cōpatiūtur. se mutuo in eodē. qd pz. Si eniz sint duo alba in eadē camera ex opposito directe situata. opz q quodlibet causet sui spēm in aere medio: cū agant ex necessitate nature. ¶ 3° distiguunt: qr in gñatione forme realis/est aliq difficultas pp resistētiam forme ɔtrarie. In gñatione aūt forme intētionalis nulla difficultas est. ideo causat in instāti.

Quid est forᵃmaz educi de potētia mãe. Quantum ad 2m dicūt aliq q formā educi de potētia mãe/nō est aliud nisi mãz habere causalitatē sup existētiā forme: ⁊ p ɔñs oēs ille forme educuntur de potētia mãe/sup quas materia habet causalitatē. ¶ Ad cuius evidētiam est sciēduz q forme anteq sint actu/pexistunt in potētia in materia tanq in earū cā subiectiua: ⁊ sūt in ea nō sub existētia ppria. sz sub eēntia cause: ⁊ ppter hoc dicunt in ea latere. Cum aūt fiunt in actu/dicunt quodā modo educi ⁊ extrahi ex illo in quo sic latebant. ⁊ sic formam educi de potētia mãe/est eandē fieri in actu. ¶ Dicunt ꝑterea isti/q formarū alique sunt magis ⁊ alique minᵒ in potētia materie. Ille eniz sunt magis in potētia mãe/que reqrunt maiorē trāsmutationē in materia/ad hoc q fiant in actu. Ille xo sunt minus in potētia mãe/ad quarū actualitatē pauciores reqrunt transmutationes: ⁊ ex hoc ɔcludunt q forme intētionales sunt qdez in potētia mãe. minus tm q forme reales: qr paucioribus transmutationibus indigēt ad hoc q fiant in actu. ¶ Ista opinio videt mihi deficere in duobᵒ. ¶ Primū est: qr dicit q formā educi de potētia materie/nō est aliud nisi formam eē actu/in materia habēte sup eam aliquā causalitatē: qr ex hoc sequit q anima intellectiua educat de potentia materie. cuius oppositū etiā ipsi ɔcedunt. Consequētia pbatur. Materia hz aliquā causalitatē sup animā intellectiuaz. qr est subiectū ⁊ potētia eius receptiua: ⁊ similr forma est actu in materia. g ex ea educit. Pz ɔñtia: quia illa duo que sunt in antecedēte sunt ꝑcisa ⁊ totalis causa ɔñtis. ¶ 2m est: quia dicūt q illa forma est magis in potētia materie que requirit plures transmutatiōes ad hoc q fiat in actu: huius enim oppositū dicit Cōmētator. 12. metaphy. vbi vult: q illa forma dicat pprie eē in potētia mãe: que vnico motore educi pōt. ¶ Et ideo alr est dicēdum q formā educi de potētia mãe pōt triplr itelligi. Uno modo ad hunc sensum/q materia ɔuertat in formā: ⁊ hoc est ipossibile/aliogn materia corrūperet. cuiᵒ oppositū pbat Phs pmo physicoꝝ: textu ⁊ cōmē. 82. Alio modo ad hunc sensum/q materia ⁊ forma pdant pprias vnitates: ⁊ ita identificent q ipse nullo modo sint disticte: ⁊ hoc ēt est falsuz: vt pbatur 7° huiᵒ. vbi erit questio an mã ⁊ forma sint entitates distincte. Tertio modo ad hunc sensuz/q materia prius erat actuabilis p formā. ⁊ nunc est p eaz actuata: ita q ēt ipsa cōcurrat in suo genere causalitatis ad hoc q per formaz actuet: ⁊ ipsa que prius erat cā in potētia/nunc est causa in actu: ⁊ hic est verus sensus. ¶ Uñ dico pro maiori notitia q tria reqruntur ad hoc q forma dicatur pprie educi de potētia mãe. Primū est/q mã ante existētiā forme in ea habeat potētiaz ad hoc vt cōcurrat tanq cā ptialis ad fieri ipsius forme: ⁊ ppter hoc anima itellectiua nō educit ex mã: qr solus deus est causa fieri ipsius aie. Secūdum est q mã pro eodem tēpore vel instāti habeat actu hanc causalitatē. pro quo forma dicit educi de ipsa materia: hanc xo causalitatē hz ex hoc q transmutat. Tertiuz est q materia trahat ad pticipationē esse illius forme. Et ppter hoc dicit forma potius educi de potētia mãe/q de potētia agētis: lz sit in potētia vtriusqz ante sui actualitatē.

Quantum ad 3m dico q forme intentionales non educunt de potētia mãe. Qd probatur. ¶ Primo. Nulla forma educit de potentia materie/nisi materia ad ipsaz transmutet: qr materia nō hz alio modo causalitatē. Sz mã non transmutat ad formas intētionales: cū ipse fiant subito ⁊ in instāti in suo subiecto: nec reqrant aliquam alterationē preuiā. ergo ⁊c. Et ex hoc infero ppter eandē cām q neqz lumē educit de potētia subiecti. ¶ 2°. Omnis forma educta de potētia mãe/pōt in ea conseruari remota sua cā pductiua. vt pz inducēdo in oēs taz subales q accidētales. Sz nulla forma intētionalis cōseruatur remota sua causa. ergo ⁊c. ¶ 3°. Magis apparet q

lumen

lumē educat̄ de potētia mãe/ q̄ forme intentionales: quia lumē est forma realis. Sz lumē nō educit̄ de potētia materie. ergo nec forme intētionales. Maior pz. Minor p̄batur. Si lumē lune educeret̄ de potentia materie/ seqtur q̄ materia lune esset transmutabilis ad formā. Cui⁹ opposituͣ dicit Phs & Cōmē. 9. metaphysi. tex. & cō. penultimo: vbi dicunt q̄ transmutabilis tm̄ ad locum.

Ad p̄mū **Ad argumenta** in oppositū respondet̄. ¶ Ad p̄m negat̄ maior/ accipiēdo gñationē ꝑut se ext̄edit ad oēm modū gñationis. Ad hoc eniz q̄ aliqua forma ꝓprie gñetur: opz q̄ incipiat esse in subiecto p realē transmutationē materie. Ille igit̄ forme ad q̄s materia nō transmutat̄ realr̄/ incipiūt quidē eē in subiecto. nō tm̄ creant̄: nec ꝓprie gñantur. ¶ Ad 2ᵐ dicit̄ eodē modo q̄ maior est falsa/ nisi cōcurrat realis transmutatio mãe/ qd̄ nō est in ꝓposito. ¶ Ad 3ᵐ negat̄ maior. Ad ꝓbationē p̄mā dicit̄ q̄ duplr̄ pōt aliqua ꝓductio dici īfinita. Uno modo: q2 caret p̄ncipio & fine: & sic acquisitio forme intētionalis nō est infinita. Nā illud instās in quo ipsa recipit̄ in subiecto/ est primū & vltimuz sui: cuz illa alteratio non duret nisi p instans. Alio modo dicit̄ aliqd infinituz: quia alteri cōparatū/ est maius eo in duplo & in triplo: & sic sine fine. Et ad hunc sensum cōcedo q̄ ois alteratio subdita est infinita: q2 cōparata cuilibet alterationi facte p tempus/ est ea velocior absq3 vlla ꝓportione. ¶ Ad 2ᵃᵐ ꝓbationē negatur ꝯñtia. Ad probationē dicit̄: q̄ lz sp causabitur illa spēs in instanti. tm̄ quāto passuz erit minus disposituz/ tāto species erit remissior: & sic semper actio erit a ꝓportione maioris inequalitatis. ¶ Et eodē modo dicit̄ ad tertiā probationē: nec valet illd̄ qd̄ adducit̄ de calefactione: q2 calor est forma habēs contrariū. & ideo opz ꝯtrariaz formā remitti ad hoc q̄ calor introducat̄ in subiectū. Forme vo intētionales nihil habēt contrariū: & ideo nō est simile. p̄sertim q2 frigiditas nō cōpatitur secum calorē etiā in gradib⁹ remissis. & ideo opz p̄us abyci frigiditatē: & postea in alia mensura/ siue tēporali siue instantanea introduci calorē. Inter quelibet aūt duo istātia mediat tēpus. & ideo postq̄ calefactiuū est approximatuz calefactibili adhuc cōcurrit tēpus anteq̄ causet in eo calorem.

¶ Utruz plures forme intētionales/ dīntes solo nūero vel spē/ possint simul eē in eodē subto adequato. Q̄ō. IX.

Ueritur 9°. Utrū plures forme intētionales solo nūero: vel ēt specie dīntes/ possint simul eē in eodē subto. Et videtur q̄ nō. ¶ Primo. Plura lumina nō pn̄t simul eē in eodem subto. vt pz ex p̄cedēti q̄ōne. Prīa rō. Sz lumē est for⁹ intētionalis. g̃ &c. Minor ꝓbat̄ tripliciter. Primo. Nulla realis q̄litas imediate posita supra sensum causat sensationē: vt dī 2° de aia. tex. cō. 98. Sz lumen imediate ꝯtingēs pupillā p̄cipit̄ a visu: vt pz experimēto. ergo &c. Scdo. Lumen facit spēs colorū sensibiliū in medio eē intētionales: vt dī 2° de anima. tex. cō. 73. ergo ip̄m est forma intētionalis. Pz ꝯñtia per regulā: ꝓpter qd̄ &c. Tertio. Forma cāta ex refractione radiozuz incidētiū est intētionalis: vt pz de colorib⁹ iridis: & de figura in speculo resultāte. Sz lumē causat̄ ex rarefactiōe radiorū: saltē lumen causatū p reflexionē. g̃ &c. Scda rō. ¶ 2°. Accidētia nō numerant̄/ nisi ad numeratiōnē subti. & hec est posita tota rō repugnātie in p̄cedēti q̄ōne ad coexistēdū duo accn̄tia eiusdē spēi in eodē subto. g̃ due forme intētionales eiusdē rōnis nō pn̄t simul esse in eadē pte medy. ¶ Confirmat̄. q2 natura specifica nō diuidit̄ in plura nūero/ nisi p quātitatē. Sz si eēnt in eodē subto eēnt in eodē quāto. g̃ nō eēnt plura siue distincta. Tertia rō ¶ 3°. Ab eodē res hz eē. & vnum eē. Sed accidēs intētionale hz eē a subto cū ab eo dependeat. ergo a subiecto habēt q̄ eorū eē sit vnum. Sz esse vnum/ est eē distinctum. ergo a subiecto habēt q̄ distinguantur.

Respondeo In ista q̄ōne primo dicetur qd̄ sit forma itētionalis. ¶ 2° dicet̄ ꝑꝑ ea que tāgunt̄ in p̄mo argumēto/ an lumē sit forma intētionalis. ¶ 3° rn̄debitur ad questionē. ¶ Quātū ad p̄ᵐ. Sciēdum est/ q̄ nullū ens est reperibile in nā qn̄ sit aut reale aut rationis. vt vult Aristo. 5. & 6. metaphysi. tex. cō. 13. & q2 entia rōnis habēt tm̄ eē cognitū/ & in nullo sūt subiectue: nec habēt causaz efficientē: cum qlibet terminus actionis realis sit ens reale. Forme vo intētionales sunt in aliquo subiecto: ideo ipse nō dicunt̄ itētionales. quasi sint entia rōnis/ & habeāt eē solum p operationē intellectus: sed sunt vera entia realia extra aiam/ cuz sint in p̄dicamēto qualitatis: & in prima eius specie. ¶ Quare aūt hᵒ entia dicant̄ forme intentionales: puta spēs albedinis in medio & in organo: & spēs lapidis in itellectu/ potest assignari multiplex ratio. ¶ Primo. Quidē vt illa entia dicant̄ itētionalia/ que nō habēt eē firmū & ꝑmanēs/ nisi ad pn̄tiaz sue cause: & p hoc quodaz modo distinguunt̄ ab ente reali. i. ab ente habēte eē ratū & ꝑmanēs. ¶ Sz ista nō est sufficiens. ¶ Primo. Q2 sequit̄ q̄ spēs itelligibilis nō eēt forma itētionalis: qd̄ aperte est falsuz. Consequētia ꝓbat̄: q2 spēs ꝯseruatur in intellectu. ēt absente obiecto: & recipit̄ in itellectu indelebili ter. ¶ 2°. Q2 sequit̄ q̄ figura impssa in aqua a sigillo esset forma intētionalis. Pz ꝯñtia. q2 nō hz esse/ nisi dum cōseruatur a sigillo. ¶ 2° pōt alr̄ dici q̄ aliqua forma est similis forme sue cause actiue. & quātū ad modū eēndi: & quantū ad modū agēdi: sicut calor in ligno calori ignis calefaciētis: & tales forme dicunt̄ eē reales. Alique vo sunt/ que neutro modo ꝯueniūt cū formis suarū causarū efficiētiuz: & iste dicunt̄ mere forᶜ intētionales. ¶ Sz ista rō ēt nō videtur sufficiēs. ¶ Primo. Phantasma lapidis hz eundez modū eēndi/ quē hz forma lapidis. s. eē extensuz: hz ēt eundē modū agēdi aliquē: q2 agit & causat spēm in itellectu: & tm̄ phātasma est forma itētionalis. ¶ Et si dicas q̄ cōuenit quātum ad oēs actiones. ¶ Patet q̄ hoc nihil est: q2 nō opz/ q̄ ēt ois forma realis cōueniat cū forma sue cause quātum ad oia: & hoc p̄sertim pz in formis effectuū equiuocorū. ¶ 2°. Prius aliqua forma est talis in se q̄ habeat habitudinē ad agere vel nō agere. g̃ nō hz ex tali habitudie q̄ sit realis aut intētionalis. ¶ 3° pōt dici: q̄ forma iō dicitur intētionalis: q2 potētia nō tēdit in ipsaz: sed tm̄ in obz. Uisus eniz nō videt spēm albedinis exn̄tē in aere medio: sz tēdit in albedinē tanq̄ in obm. ¶ Ista etiā rō nō bene declarat q̄ōnē. ¶ Primo. Q2 spēs alicuius obti pōt videri in oculo in quo est: & tm̄ ipsa est forma itētionalis. ¶ 2°. Quia id a quo dī formalr̄ intētionalis/ semp inest ipsi forme intētionali: sed q̄ potētia tēdat in obm repn̄tatū per formā intētionalē: & tm̄ non tēdat in formā nō semp conuenit forme. vt pz/ qn̄ nulla potentia sensitiua est p̄sens obto/ causanti suā silitudinē in medio. ¶ Et ideo dico alr̄ q̄ forme pn̄t habere eē duplr̄. Uno mō eē pfecte sibi debitum. Alio mō possunt habere esse diminutū. Forma habere eē pfectū/ nō est eam eē talē in sūmo/ quātum ptinet ad ꝓpositū de quo loqmur: sed est eam denominare subm/ nisi sit aliqd̄ ipediēs: qd̄ dico ꝓpter eos q̄ ꝯcedunt cōtrarias formas se cōpati in eodē subto: & q̄ nulla forma citra mediū gradū sue latitudinis/ pōt denominare suuz subiectū: q2 impeditur a forma ꝯ̄ria que ip̄m denominat. verbi grā. Albedo vt duo/ pōt stare cū aliquo gradu nigredinis: nō tm̄ cuz quocūq3: sz cū nigredie vt quatuor: & nō cū aliquo inferiori gradu: & quia tunc nigredo denominat subm. ideo albedo vt duo/ nō pōt ip3 denominare albū. ¶ Forma vo dī habere eē impfectū & diminutum: qn̄ talis est in nā sua. q̄

Ad scōm; Ad tertiū; Distinctio; Notādū; Quid sit for⁹ itētionalis: & q̄re sic vocāt̄; Propria sentētia. Distinctio

nõ põt denominare suũ subm tale quale denominat per eaȝ que hȝ esse perfectũ: qd dico: qꝛ ois forma denominat aliqua denominatione suũ subm: cũ det ei aliqd eẽ. Uñ dicit Phs. 2. ⁊ 3. de anima: ꝙ forme intẽtionales faciũt potẽtias esse in actu pmo: sed nõ denominat suũ subȝ eo modo quo denominãt forme. quarũ sunt intẽtiones. Spẽs enim coloris in aere, nõ denominat ipm coloratũ: nec ex spẽ lapidis in itellectu, dr intellꝰs esse lapideus.

Instãtia q̃ datur.

¶ Et si arguat ꝯtra hoc: qꝛ colores qui apparẽt in aere, duȝ radij solis attingunt vitrũ coloratũ, denominãt aerẽ esse rubeũ aut nigrũ: ⁊ alio colore coloratũ. Sȝ ibi colores habẽt tm̃ eẽ itẽtionale. ergo forma intẽtionalis denominat suũ subiectuȝ.

Rñsio.

¶ Respondet ꝙ maior est falsa: qd pȝ. aer eniȝ cũ sit elemẽtũ, nõ est susceptiuus alicuiꝰ scd̃e qualitatis, cuiusmodi est color. ⁊ ideo nõ denominat rubeus, aut niger. Uñ non solet dici ꝙ talis aer sit rubeus. sed ꝙ apparet rubeꝰ: nec tm̃ sequit ex hoc, ꝙ sensus decipiat circa propriũ sensibile qꝛ iudicare an illa forma sit realis, vel intẽtionalis nõ ptinet ad sensuȝ. sed ad intellectũ. ¶ Si iterũ arguat contra hanc rñsionẽ. Illi colores q̄ sic apparent in aere imutãt visum. ergo sunt reales. Negat ꝯñtia: qꝛ nõ repugnat forme intẽtionali imutare visum. vt pȝ de forma. que resultat in speculo: ⁊ sic pȝ pmũ. s. quid sit forma intentionalis.

An lumẽ sit forã itẽtionalis.

Quantum ad 2^{m}. Sciendũ est pmo: ꝙ lux. lumen, radius, ⁊ splẽdor aliquo mõ distiguuntur. Eadẽ eniȝ forma dr lux, prout est in corpe luminoso: ⁊ appello corpus luminosuȝ. illd qd lucet ex se: ⁊ nõ ab alio: cuiusmodi est sol ⁊ candela accẽsa ⁊ hꝰ. Eadẽ vo forma sm spẽm dr lumẽ, put est in corpore illuminato. i. in corpore nõ habẽte lumen ex se: sed tm̃ ab alio effectiue: cuiusmodi est aer ⁊ luna, ⁊ alia que a sole illuminant. Radius vo est lumẽ causatũ sm directũ aspectũ corpis luminosi. Splendor aũt est lumen causatũ a corpore luminoso sm aspectũ idirectũ ⁊ reflexũ. Ex quo pȝ: ꝙ oia ista quatuor idẽ signt: ⁊ dñt sm cõnotata: qꝛ lux cõnotat respectũ cause: ⁊ lumẽ cõnotat respectũ effectus: ac si diceret ꝙ lumẽ est lux causata. Radius vo ⁊ splẽdor cõnotant diuersos modos ⁊ situs corpis illuminati ad corpus illuminãs. Et qd dictũ ẽ d radio ⁊ splẽdore: dico ẽt d radio icidẽte ⁊ radio reflexo: qꝛ forte radius reflexus nõ est aliud nisi splẽdor. Isti eni duo radij sunt idẽ lumẽ: sed hȝ rõnẽ radij incidẽtis ⁊ reflexi p respectũ ad diuersas causas. Inquãtum eni causat directe a sole, dr radius incidẽs: inquãtum vo intẽdit ab obiecto qd dr reflexus, lumẽ dr reflexus. Et iõ si terminet radius solis ad aliqd corpus nõ potẽs ipm intendere: cuiusmodi sunt corpa non polita ⁊ tersa. talis radius erit tm̃ incidẽs ⁊ nõ reflexus. Qñ aũt terminat ad aliqd corpus politum ⁊ tersum: cuiusmodi est speculũ ⁊ multa alia. tunc est incidẽs ⁊ reflexus: ⁊ in pũcto reflexionis maiorẽ hȝ intẽsionẽ q̃ȝ in oibus alijs.

Lux i corpore lumi noso. Lumẽ in corpore illuminato. Quid radius quid splendor.

Cõclo pª Lumẽ est forª real.

¶ Dico igit quãtum spectat ad pncipale ppositũ: ꝙ lumẽ est forma realis: ⁊ nõ pprie intẽtionalis: qd pbat. ¶ Primo. Omnis forma denominãs suũ subm est realis ⁊ nõ intẽtionalis. vt pȝ ex eiꝰ diffõne. Sȝ lumen denominat suũ subm eẽ illuminatũ. vt experimẽto patet. ergo ⁊c̃. ¶ 2°. Nulla forma itẽtionalis hȝ actiuitatẽ super formas reales. Sȝ lumẽ hȝ actiuitatẽ sup ea que generãt in mã: qꝛ vt volũt phi celũ nõ causat calorẽ ⁊ alios effectꝰ in rebus inferioribꝰ nisi mediãte luce. g̊ lumẽ non est forma intentionalis: ⁊ sic patet 2^{m}.

Rñsio ad id qd q̃rit Opinio.

Quantum ad 3^{m}. Dicunt aliq̄ ꝙ due forme itẽtionales nõ possunt eẽ simul in eodẽ subiecto. ⁊ remanere in eẽ distincto. sed ex eis fiet vna: sicut etiã forme medie cõponunt ex cõtrarijs. Uñ spẽs albi ⁊ spẽs nigri sunt vna numero, ⁊ due virtualr: qꝛ p eaȝ põt ita videri albedo: ac si eẽt tm̃ spẽs albedinis: ⁊ p eandeȝ põt ita videri nigredo ac si eẽt tm̃ spẽs nigredinis. ¶ Sȝ ista opinio videt mihi falsa. ¶ Primo. Sequeret ꝙ in itellectu nõ possent simul eẽ plures spẽs intẽtionales. ¶ Sed hoc est falsuȝ. g̊ ⁊c̃. Consequẽtia pȝ: qꝛ spẽs itelligibilis est forma intẽtionalis. pȝ ẽt falsitas ꝯñtis sm oẽs q̄ ponunt spẽs in intellectu. ¶ 2°. Forma intẽtionalis repñtat naturalr: ⁊ p ꝯñs semp eodẽ modo. ergo si eadẽ numero exñs, repñtat albũ ⁊ nigrũ: sequit ꝙ semp vtrũq; repñtabit. Sȝ hoc est falsum. qd pȝ. Sint. a. albũ ⁊. b. nigrũ p̄sentia oculo Sortis causant per te eandẽ spẽȝ numero. pono igit ꝙ. b. amoueatur: ⁊. a. remaneat p̄sens. vt pus: ⁊ arguit sic. A. est presens oculo Sortis ⁊. a. nullo mõ variatũ est: ⁊ pus causabat speciẽ in isto oculo. g̊ nũc eandẽ numero causat vel ꝯseruat: sȝ ista per te erat rep̄sentatiua nigri. ergo ẽt nũc quãtũ est ex se est rep̄sentatiua nigri: ⁊ per ꝯñs apparebit Sorti: ꝙ vidẽdo. a. videat etiã. b. ¶ 3°. Sicut se habẽt colores medij ad extremos ex q̄bus cõponunt: ita se habet spẽs cõstituta ex ppria spẽ albedinis ⁊ ex ppria specie nigredinis. Sȝ colores medij sunt distincti specie ab extremis. g̊ ista species media est spẽ distincta ab illis: ⁊ p ꝯñs rep̄sentabit aliquam formã mediã spẽ distinctã ab albedine ⁊ nigredine.

Ad argumenta in oppositũ rñdetur. ¶ Ad pm negat minor. Ad pmã pbationẽ rñdetur duplr. Uno mõ loquẽdo spãlr de sensu visus: verũ est ꝙ color positus sup visum nõ videret. Cuius rõ est: qꝛ corpus coloratũ est opacũ. ⁊ p ꝯñs positũ sup oculuȝ eclipsaret lumẽ oculo: pp qd oculus nihil posset videre: lumen aũt imediate tangẽs oculũ nõ eclipsat seipȝ. nec alia. ⁊ ideo nõ est simile. Alio mõ rñdet negãdo minorẽ: qꝛ lumen contingẽs oculũ nõ videt pprie: sȝ lumẽ aliquo mõ refractũ ad aliqd corpus terminatũ extra pupillã. Ad 2^{am} negat añs. spẽs eni intẽtionalis in medio repñtatiua coloris, nõ causat effectiue a lumine: sed a colore, qui est obm visus: ⁊ hoc est generalr verũ: ꝙ spẽs causant ab obiectis. lumẽ vo est dispõ se tenẽs ex pte passi: sine qua nõ posset recipere formã intẽtionalẽ obiecti. Ad 3^{am} negat maior. si vlr itelligat: ⁊ ꝙ dr de speculo nõ est mirũ. ꝙ enim forma in speculo sit forma intẽtionalis. nõ ideo p̃cise est: qꝛ causetur p refractioneȝ. sȝ ideo est: quia ille spẽs que reflectuntur a speculo, sunt intẽtionales: ¶ Ad 2^{m} pncipale negat maior de accñtibus intẽtionalibus. Eorũ enim distinctio numeralis, nõ est accipiẽda ex pte subti: sȝ ex parte suarũ causarũ efficiẽtiuȝ. ¶ Et silr dico ad ꝯfirmationẽ. ¶ Ad 3^{m} negat minor: qꝛ accidẽs intẽtionale hȝ eẽ ⁊ conseruari tm̃ a sua causa efficiẽte: ⁊ nõ a subto: ⁊ ppter hoc nõ dicũt etiã educi de potẽtia subiecti. vt patuit qõne p̃cedenti.

¶ Utrũ suba sit prior tempore accidẽte. Questio. X.

Queritur 10°. An suba sit tẽpore por accidente. Et vr ꝙ non. ¶ Motus ⁊ tẽpus sunt accñtia: ⁊ silr quãtitas ⁊ figura ⁊ alia accidẽtia celi. Sȝ ista sunt eterna. vt dicit Phs 8° physi. Eterno aũt nihil est pus tẽpore. g̊ nõ oi accñte aliqua suba est por tpe. ¶ 2°. Deꝰ agit alia a se de necessitate nãe sm opionẽ Phi: ⁊ pduc ẽt ea in instãti. ergo nõ est assignare aliqd instans in quo deus sit quin in eodẽ aliquis effectꝰ eius sit. Sȝ in oi effectu est relatio ad cãm suaȝ. relõ aũt est accidẽs. g̊ in oi instãti in quo deus siue quecũq; alia substãtia est: ẽt aliquod accidẽs est. ¶ 3°. Propria passio simul est cũ suo subto: cũ generentur eadẽ gñatione. ergo suba non est por quolibet suo accñte.

Respondeo Qȝ tota difficultas huiꝰ qõnis in hoc ꝯsistit: qꝛ Aristo. ponit eternitatẽ motus: que videt repugnare ⁊ cõtradicere huic cõclusioni in qua dicit: ꝙ substãtia est tẽpore por accidẽte. Et iõ declarare opȝ quid senserit Phs in p̄senti ꝯclusione de poritate sube

te sube

te substãtie. Sunt aũt tres gñales expositiones eius. Prima est Auer. Scd̃a est Sco. Tertia est. S. Tho. ¶ Auer. 7° metaphysi. cõ. 4. dicit: ꝙ accidẽtiũ aliquod est superueniẽs subiecto, fm eius generationẽ: sicut frigiditas Sorti. Aliqd̃ vero ẽ cõgeneratũ subto in quo ẽ / siue tale accidẽs sit ꝓpria passio: siue accñs cõe. sed inseparabile. De p̃mo manifestũ est ꝙ subiectũ p̃us est eo tẽpore. De secũdis manifestũ est: ꝙ lz subm̃ non sit eis prius. tñ mã subiecti est eis prior. mã enim ignis fuit ante ignẽ: et per ɔ̃ñs ante quodlibet accidẽs eius. ¶ Hanc expositionẽ que vt ostendetur nõ est forte aliena ab opione p̃hi, multi iprobant. ¶ Primo. Materia nũꝙ̃ fuit sine aliquo accidente: qr semꝑ fuit sub aliqua forma / quã consequunt̃ aliqua accidẽtia saltez quãtitas. ergo materia nõ est absolute p̃or accidẽte. ¶ 2°. Ph̃s ꝓbat ꝙ suba est prior accidẽte tꝑe ꝓpter duo. Primo. quia suba p̄dicat̃ in qd: accidẽtia aũt non. Scd̃o. quia accidẽs nõ est ens: nisi qr entis. s. sube. Sz mã nõ p̄dicatur in qd: cuz hec nõ sit vera. ignis est mã: nec accidentia sunt entia: qr sunt mãe: sz qr sunt sube cõposite. ergo mã nõ est illa suba quã dicit Ph̃s esse p̃orẽ accidẽte. ¶ 3°. Illa suba est p̃or accidẽte tꝑe: que ẽt est p̃or diffinitiõe et notitia. Sz mã nõ est p̃or notitia / cũ ipsa de se sit ignota. Nec diffinitione ꝓpter eandẽ rõnem: g̃ etc. ¶ 4°. Accidẽtib⁹ celi nulla mã est p̃or tẽpore: cum in celo nõ sit mã fm Auer. ergo nõ est verũ vl'r: ꝙ materia sit p̃or accidẽte. ¶ Sz mihi videtur ꝙ p̄dicta expositio stare possit maxime fz p̃ncipia Cõmen. ¶ Ad cuius euidentiã p̄mitto duo. Primũ est. ꝙ in substãtijs abstractis nullũ est accidẽs. sunt eniz sua itellectio et volitio. vt ipse dicit. 12. metaphy. cõ. 41. Secũduz est: ꝙ accidẽtia celi / nõ sunt vniuoca alicui accidẽti reruz generabiliũ. ¶ Ex his pz: ꝙ Ph̃s loqtur tm̃ de accidẽtibus rerũ generabiliũ: qr ẽt in hoc. 7. et 8. vt dicit Cõmẽ. 12. metaphy. cõ. 29. querit Ph̃s tm̃ de p̃ncipijs substantiarũ generabiliũ. De p̃ncipijs vero sube eterne: que est celũ: queretur in. 12. huius: qr celũ nõ hz principia intrinseca. s. materiã et formaz: sed tm̃ extrinseca. s. efficientẽ / et finẽ. Et quia materia. vt dictum est. p̄cedit oia hu⁹ accidẽtia. ideo aliqua substãtia est p̃or accidẽte. Nam mã est suba. ¶ Ad p̃maz igit̃ rationẽ dicit̃: ꝙ lz materia nunꝙ̃ fuerit sine accidẽte tñ nullũ est accidẽs / quin mã fuerit ante ip̃m. Assignato. n. quocũꝙ̃ accidẽte: mã fuit prior. ¶ Et si dicat̃ ꝙ fz Auer. dimensiones interminate et eedez numero sunt coeterne materie. ¶ Respondeo: ꝙ Ph̃s loquit̃ de accidẽtibus in actu. Dimensiones aũt interminate sunt dimensiones et accidẽtia tm̃ in potẽtia. sicut materia p̃ma. ¶ Ad 2am dicit̃: ꝙ lz materia p̃ma nõ p̄dicetur in quid: nec sit pars qdditatis. puta humanitatis: est tñ pars totius. s. hominis / et aliaꝝ subarũ sensibiliũ generabiliũ. Ratio igit̃ p̃hi in hoc cõsistit. Suba p̄dicatur in quid. i. p̄dicatur in quid: vel saltem est pars habẽtis quidditatẽ. Unde cũ dr̃. homo est carne⁹ vel materiatus: lz hec p̄dicatio sit denominatiua. tñ denominatio fit ab eo qd̃ est suba. Accidẽtia vero p̄dicant̃ in q̃le vel quantũ / vel hu⁹: et nullo modo sunt pars sube rei: sz sunt entia: quia sunt entis. i. sube: cui⁹ pars est materia. ergo aut tota suba. aut saltẽ aliqua pars eius est p̃or tẽpore accidẽtibus. Hanc enim rationẽ quã implicite ponit Ph̃s: magis explicat expositio p̄dicta. ¶ Ad tertiã. Potest negari maior. Sufficit eniz ꝙ aliqua sit p̃or tẽpore: et aliqua diffõne et cognitiõe: sed negat̃ minor: ne videat̃ p̄dicta responsio esse fuga. Ad ꝓbationẽ dicitur: ꝙ mã est de se ignota: et cognoscitur per analogiã ad formã substantialẽ: qr nõ quelibet transmutatio facit cognoscere mãm: sed tm̃ transmutatio subalis. Postꝙ̃ vero materia cognita est per formã substãtialẽ p̃us nota est: ꝙ̃ accidẽtia. Nec valet illa ɔ̃ñtia: materia est posterius nota ꝙ̃ forma subalis. ergo est posteri⁹ nota ꝙ̃ accidẽs. Silr mã cũ ponat̃ in diffinitione sube cõposite: et suba cõposita ponat̃ in diffõne accñtis. etiaz materia ɔ̃ñter ponit̃ in diffõne accñtis: non quidẽ mã nuda: sed vt stat sub aliqua forma: qr vt sic est nota. ¶ Ad q̃rtã dicitur: ꝙ Cõmẽ. et Ph̃s loquunt̃ de accñtibus substãtiarũ generabiliũ: que ex mã et forma cõposite sunt. naz soluz de hu⁹ substãtijs hic loquit̃ fm opinionez Cõmentatoris.

Priaop. [illegible] Auer. expõ. — *Impugnatur Auer.* — *Defendit Auer.* — *Suppositum p̃m.* — *Suppositum 2m.* — *Instantia Rñsio*

Scotus al'r exponit dicens: ꝙ p̃oritas tẽporis est possibilitas ad habẽdã actualẽ exñtiã sine alio / quãtũ est ex se. Qr aũt vna res quantuz est ex se possit existere sine alia / contingit ex hoc ꝙ ab ea nõ dependet. Cuz igit̃ suba a nullo suo accidẽte depẽdeat. nullũ eniz p̃us dependet a suo posteriori. ideo suba quantũ est ex se p̃õt existere sine accñte: et per ɔ̃ñs est p̃or accñte tẽpore. Qr autem aliqua suba nõ possit eẽ sine ꝓpria passiõe: nõ est ex suba quantuz est ex se. sed qr ꝓpria passio a subto causat̃ necio: et ad ip̃m naturalr ɔ̃sequit̃. ¶ Sz quãtũ sit ꝓpria ista expositio pz cuilibet intelligẽti. Iste eniz modus dicẽdi ponit ꝓprietatẽ tẽporis eẽ p̃oritatẽ nature: quod pz. ¶ Naz id est p̃us nã: a quo nõ cõuertit̃ subsistẽdi ɔ̃ñtia. sicut contingit in causa et effectu. vt dicit Ph̃s in postpredicamñtis. g̊ p̃oritas de qua iste loquit̃ / est p̃oritas nature et non tꝑis. ¶ 2°. Id est p̃us tẽpore / qd̃ est in aliqua duratione / in qua aliud nõ est: vt dr̃ in postpredicamẽtis. g̊ si sint duo: quoꝝ vnum nũꝙ̃ sit sine alio: siue ibi sit dependẽtia siue nõ: ibi non erit p̃oritas tẽporis. sed simultas. ¶ Et ideo seqtur 3a expositio que est. S. Tho. dicẽtis: ꝙ Ph̃s ꝓbat subam eẽ p̃orem tẽpore accñte. quia nullũ accidens est separabile a suba. aliqua vero suba est sine oĩ accñte / saltẽ deus: Et ꝙ ista sit rõ p̃hi: pz. Nã tex. cõ. 4. postꝙ̃ dixit: ꝙ suba est p̃or tꝑe ꝙ̃ accidẽs. statim subdit hec verba. Nullũ eniz alioꝝ p̄dicabiliũ est separabile: et istõ soluz est separabile. ¶ Ad euidentiam vero huius expõnis. Sciẽdum est ꝙ esse p̃us tempore / est eẽ p̃us duratione. Duratio autez est duplex. Una est qua mensurant̃ entia successiua: cuiusmodi est motus: et hec mensura dicit̃ ꝓprie tẽpus. Qr vero tꝑe mensurant̃ tm̃ successiua opz dare aliã qua mensurant̃ entia ꝑmanẽtia. s. substãtie et nature rerũ: quã nõ est putandũ Aristo. ignorasse. hu⁹ aũt mensura appellat̃ euum siue eternitas. Sz qr tẽporis nomen magis est in vsu homini. ideo Ph̃s oẽz durationẽ et mensurã appellat tẽpus. ¶ Est igit̃ sensus hu⁹ lr̃e. Substãtia est tẽpore p̃or accidẽte. i. est p̃or duratione. Tum qa sube mensurant̃ euo / qd̃ est p̃or mensura. tꝑis, q̃ mensurant̃ accidẽtia: cuz ipsa accidẽtia semꝑ sint in transmutari. Tuz et p̃ncipalr: qa aliqua suba. s. deus mensurat̃ eternitate que est mẽsura p̃or tẽpore. et omni alia duratiõe accidẽtium quecũꝙ̃ sit illa. Nec ista expositio p̃õt pati vllam calũniam nisi a viris ꝓteruis. ¶ Et ꝑ eam patet solutio ad omnia argumẽta. lz enim nulluz sit instãs in quo nõ sit aliquod accidens: tamen mensura prime substantie. scilicet dei / est mensura p̃or fm se.

Sco. alia expõ. — *3 Sco.* — *Capite 5 priori.* — *Expõ sci Thome.* — *Notãduz* — *Duratio*

¶ Utrũ p̃muz cognitũ / sit magis vl'e. Qõ. XI.

Queritur 11°. Utruz suba sit p̃or notitia accidẽte. Sz qa fit mentio de eo ꝙ est p̃mo cognitũ. ideo circa hoc tria queruntur prout hec questio triplr p̃õt disputari. Primo. An p̃mũ cognitum sit vniuersale magis. Scd̃o. An singulare sensibile sit p̃mum cognitũ. Tertio. An p̃mum cognitũ sit substãtia vel accñs. ¶ Quantũ ad p̃muz arguit̃: ꝙ p̃mum cognitũ nõ sit vniuersalissimũ. ¶ Primo. Agẽs naturale sufficiẽs approximatum passo disposito / causat nobiliorẽ effectũ quẽ p̃õt causare. Sed intellectus agẽs et phantasma sunt agentia naturalia debite approximata intellectui possibili. ergo causant in eo notitiam speciei specialissime: cum talis notitia sit perfectior.

Pma rõ. Scoti.

Secda rō. ¶ 2°. Metaphysica est scia vltima/ordine doctrine. vt ait Auicē. pmo metaphy. ca. 3. Sed nō eēt vltima. si cōceptus entis esset pmus. Cum eniz ens sit subiectū metaphysice. si ens eēt pmū cognitū: metaphysica eēt pma oiuz. Jlla. n. Tertia rō scietia pus habetur: cuius subm est pus cognituz. ¶ 3°. Si ad habendā notitiā spēi specialissime opz cognoscere oia superiora: sequitur q̄ talis notitia erit difficillima. imo q̄ nūq̄ haberi poterit. Pz pñtia: qz iter spēm spālissimam z supremū genus/sunt multa genera ignota. Cuz eniz oē genus diuidat̄ imediate tm̄ duabus differentys/constituētibus duas spēs: impoē est q̄ animal sit imediatum genus ad oēs spēs aialiū: sed est aliqd genus imediatuz homini Quarta ratio. forte z simie: qd genus est ignotū. ¶ 4°. Jd est pus cognitū/qd est pximius phantasmati mouēti intellectum. Sed Quinta rō spēs specialissima est pximior phantasmati q̄ ens. g̃ species est pmuz cognitū. ¶ 5°. Jd est pus cognitū: cuius facilior est abstractio. Sz abstractio minus vniuersalis est facilior: cum a paucioribus abstrahat̄ q̄ magis vniuersale. Abstractio enim hominis est tm̄ a singularib⁹. abstractio Sexta rō. 2o animalis est ēt ab omnibus differētys suarum specierū. ergo zc̄. ¶ 6°. Spēs specialissima magis mouet intellectuz. ergo magis cognoscit̄. pñtia patet. Añs pbatur. Tuz quia est actualior. Tum quia perfectior.

Sco. placitum. **Respondeo** q̄ circa hanc qōnē sunt tres opiones oino opposite. Prima est opio Scoti dicētis: q̄ pmū cognitū est spēs spālissima: cuius singulare magis mouet itellectū. Dicunt̄ eniz duo in ista opione. Primū est q̄ spēs spālissima est pmuz cognitū intellectui nostro: cognitione tm̄ confusa. Scdm est q̄ magis vl'e pus Vliora p⁹ cognosci disticte minus vlib⁹ ṡz Sco. cognoscit̄ cognitiōe distincta/q̄ minus vl'e. ¶ Primum pbant rōnibus que supra arguēdo facte sunt. ¶ 2m etiam pbant tali rōne. Minus vl'e nō pōt cognosci disticte nisi magis vl'e distincte cognoscat̄. g̃ magis vniuersale est pus notuz notitia distincta. pñtia pz. Añs pbatur. Qz min⁹ vniuersale icludit in sua rōne magis vl'e. nulla aūt res potest Durandi placitū. distincte cognosci/nisi cognoscant̄ oia que sunt de ratione ipsius. ¶ 2a opinio est Durādi in pmo. 2. dis. 3. z Burlei Cōclo Thōistar placitum. pmo physicor̄ dicētium: q̄ singulare est pmū cognitū nobis: sed de hoc erit specialis questio seqnēs. ¶ 3a opio est dicentiū: q̄ magis vl'ia sunt nobis pus nota. ¶ Ad cuius Hitual z actual' cognitio. euidētiā. Sciēdū ē p°: q̄ 2x ē notitia. Nā aliq̄ ē hitual'. aliq̄ 2o actualis. Notitia habitualis est/duz in intellectu est species obiecti: lz itell's ea nō vtatur. Notitia 2o actualis est dum intell's actu p talē spēm opatur. De vtraq̄ aūt predictarū cognitionū intelligit̄ ista opio. Nam itellect⁹ agens z phantasma/pmo causant spēm impfectaz. s. spēm representantē obiectū solū vt est ens: z postea spēm repn̄tantē ipz vt est suba vel accidēs: z vltimo vt est talis speciei. Similiter ab intellectu possibili actuato p spēm alicui⁹ obiecti. puta lapidis. in illo pori in quo pcedit̄ omne opus voluntatis/format̄ naturalr̄ pus cōceptus entis q̄ sube vel Vn̄ ē successio icān dis 2cepti bus in itel lectu nr̄o. aliorū inferior̄ ad ens. ¶ Et si dicat̄ vn̄ est hoc. Nam intellectus agēs z possibilis intēdi nō possunt: a cā aūt vniformiter se habēte/pcedit vniformis effect⁹. ¶ Rñdeo: q̄ hoc pōt esse pp̄ter duo. Primū est ex pte agētis. Scdz 2o ex pte passi. Ex parte agētis qdē: quia cū ad causandaz spēz cōcurrat non tm̄ intell's agēs: sed ēt phantasma rōne virtutis sibi collate ab itellectu agēte. Jmpoē aūt est qn phantasma magis z magis vigoret̄. lz enim actio itellect⁹ agētis in phantasma fit in instāti. tm̄ postea intēdit̄. tuz ex vsu cogitatiue circa phantasma: qz ex hoc magis quodam modo applicat̄ itellectui agēti. tum ēt qz post illaz pmam spēm impfectā itellectus ea vtit̄: z per pñs fit couersio ad phantasmata: rōne cui⁹ couersionis magis depurant̄ z illustrant̄. Silr ad formandū cōceptū cōcurrit intellectus possibilis z spēs in eo exn̄s. Predicta aūt spēs intēditur z pficitur dum intell's vtitur ea. Et ideo post cōceptū impfectuz/pōt ab ea elici 2ceptus pfectior: quia ipsa pfectior est q̄ prius. Qz aūt ad hunc sensum declaratū magis confusa pus cognoscant̄: pbatur. ¶ Primo. Simplicia z incōplexa sunt pus nota: ex qbus formate ppōnes prius sunt note: quia vt dicit̄ pmo posterio. tex. cō. 7. ppositiōes cognoscimus: qz terminos cognoscimus. Jtē qz scda operatio intellectus in qua est cōpositio/sequit̄ pmam ordine nature ergo talis ordo est in vna qualis in alia. Sz pma cōplexa nobis nota sunt ppōnes vl'issime/z prima pncipia que cōponunt̄ ex terminis cōmunissimis. g̃ vl'issimi 2ceptus sūt pmi. ¶ 2°. Ubi est ordo eēntialis inter formas z pfectiones receptibiles in aliqua potētia passiua/pus saltē natura recipitur actus impfectior. Jstud pz in oibus generalr̄. Si eniz forma per quā sor. est suba/eēt distincta ab ea per quā est corpus: pus reciperet̄ forma sube/q̄ forma corporeitatis. Jdē etiā pz de vegetatiuo respectu sensitiui. vt dicitur 2° de anima. tex. cō. 31. Sz inter spēs z conceptus est ordo eēntialis: qd pbatur: qz qualis est ordo inter naturas repn̄tatas. talis est ordo inter formas naturalr̄ repn̄tantes. Sz inter magis vl'ia z minus vl'ia est ordo eēntialis. vt pz de se. ergo inter spēs itelligibiles z 2ceptus est ordo eēntialis. ¶ Confirmat̄: qz duz volumus demōstrare aliquid de inferiori/accipit̄ eius superius pro medio. cōstat aūt q̄ inter terminos syllogismi demonstratiui/est ordo eēntialis: alioqnin demōstratio nō esset ex terminis necessario cōnexionē habētibus. ¶ 3°. Ab agēte naturali/prius saltez natura pcedit actus impfectus q̄ pfectus/siue agat successiue siue in istāti. Jgnis eniz pus natura itroducit calorē vt duo/q̄ vt quatuor/aut sex. Et sol pus natura causat lumē remissum q̄ intensuz: qz gradus pfectior psupponit gradū impfectum: sed notitia confusa est iperfecta respectu notitie disticte: z itellectus est agēs naturale. ergo pus causat notitiā 2fusam q̄ distinctā. ¶ 4°. Jmpoē est habere aliquē conceptum/quin habeant̄ oia que in eo formalr̄ z quidditatiue includunt̄. Sz cōceptus entis icludit̄ formaliter z quidditatiue in oibus alys. g̃ nullus pōt haberi nisi habeat̄ conceptus entis. ¶ Dicet̄ forte: q̄ nō claudit̄ in cōceptibus differētiarū. ¶ Sz hoc nihil est. Tuz quia oppositū pbabit̄ in hoc. 7. Tum qz sequit̄ q̄ pma notitia esset distinctissima. si pmus cōceptus esset cōceptus differētie. ¶ Et ex hoc confirmat̄ magis pncipale propositū. Nam si spēs spālissima est pmum cognitū: videtur q̄ pari rōne differentie inferiores sint pus cognite q̄ superiores. puta rōnale q̄ sensitiuū: z per pñs prius cognoscet̄ homo cognitione distincta q̄ confusa. ¶ Dicet̄ forte q̄ nō: quia pus cognoscit̄ inquantū est aial q̄ inqūatum est rōnalis. ¶ Sed cōtra. Nō potest cognosci homo inquātū est animal/nisi cognoscat̄ esse sensitiuū: cum sensitiuū constituat animal. Sed prius cognoscit̄ differentia inferior q̄ superior. ergo prius cognoscit̄ inquantū rationalis q̄ inquātū sensitiuus: qd est cōtra te: qui etiā ponis primā notitiā esse confusam. ¶ Confirmat̄ adhuc: quia Cōmentator primo physicorū. cōmē. 5. dicit in nobis prius esse apprehensiōes vniuersales. Jtē quelibet potētia primo cognoscit suū adequatū obiectū: constat aūt q̄ adequatū obiectū intellectus est ens. ergo ens est primo cognitum.

Ad primum in oppositū rñdet̄: z primo reducit̄ cōtra arguentez sic. Agens naturale causat nobiliorē effectū quē possit. Sed notitia confusissima est nobilissima in genere confusorū: sicut latro peritissimus est pfectissimus in genere latronū. ergo non causat̄ pmo notitia speciei confusa: sed notitia entis que est confusissima. ¶ Dicit̄ 2° ad argumētuz: q̄ maior est falsa. ignis eniz

eniʒ potẽs causare calorẽ.vt.6.causat prius calorẽ vt duo ⁊ vt tria q̃ʒ vt sex.❡ Dicitur 3°:ꝙ ẽt minor est falsa.lʒ eniʒ intell's respiciat oẽm notitiam.hoc tñ est ordine quodam. sicut ẽt mã prius respicit formas vles q̃ʒ pticulares.vt dicit Cõmẽ.pmo meta.cõ.17.Et ideo intell's nõ est dispositus ad notitiaʒ speciei/nisi per notitiam confusissimã que est notitia entis.❡ Ad 2^m negatur minor.Metaphysica eniʒ dicit̃ esse vltima:nõ qꝛ de subiecto suo nullus habeatur ꝯceptus añ oẽs alios:sʒ qꝛ p̃supponit multa que pbãtur in alyꝫ sciẽtyꝫ.Presupponit eniʒ subas separatas esse:pbat̃ autẽ ꝙ sint a nãli Pho ⁊ nõ a metaphysico.vt dicet̃.12. huius.❡ Ad 3^m di:ꝙ ad habẽdã notitiã distinctã spẽi/sufficit scire id qđ habet̃ loco differẽtie vltime ⁊ pximi generis:cuiusmodi ẽ animal ⁊ rõnale respectu hominis.Jstud aũt nõ est multũ difficile:lʒ sit alicuius difficultatis.Nam sciẽtie nõ possunt sine labore ⁊ difficultate acquiri.❡ Ad 4^m dicit̃:ꝙ aliqđ esse pximius phantasmati põt eẽ dupliciter.Uno modo qꝛ est pximius effectus ei⁹:⁊ sic negatur minor:imo est petitio pncipy.naʒ istud est pbandum.s.ꝙ notitia spẽi sit pximus effectus.Alio mõ di pximius ẽm nãm aut ẽm aliquã rationẽ p̃dicandi:⁊ sic negatur maior ⁊ cõceditur minor.Phantasma eniʒ imediate causatũ est ab indiuiduo qđ est extra.Jndiuiduo aũt pximior est species q̃ʒ genus ⁊ alia superiora.Unde si hec ratio eẽt bona potius cõcluderet/ꝙ singulare est p̃mũ cognitũ:quia singulare est proximius phantasmati q̃ʒ species.

Ad sebaʒ rõnẽ. *Ad tertiã* *Ad q̃rtã Distinctio*

❡ Utrũ singulare sit p̃mũ cognitũ ab itellectu. Qõ.XII.

Queritur 12°.An singulare sit p̃muʒ cognitum ab intellectu.

Respondeo in ista qõne tria sũt declarãda.Primũ est.vñ oritur difficultas in qõne. 2^m ẽ titulus qõnis. Tertiũ est rñdere ad.q.Prima duo breuiter exponuntur. ❡ Difficultas in hac qõne est:qꝛ spẽs i telligibilis que est p̃ma notitia saltẽ habitualis/causat a phantasmate ⁊ intellectu agẽte.Phantasma aũt est singulare ⁊ rep̃ntatiuũ rei singularis.Jõ vi difficile qũo spẽs ab eo causata/nõ rep̃sentet p̃mo illud singulare:cuius fuit phãtasma.puta si qs acqrit notitiã rose:occurrit ei p̃mo aliqua rosa mouens ei⁹ imaginationẽ:⁊ causans in ea sui similitudinẽ:quare etiaʒ hec rosa nõ p̃mo causare dʒ sui similitudinẽ in intellectu. ❡ Pro notitia 2o tituli qõnis est sciendum ꝙ illud dicitur p̃mo cognitũ ab itellectu:añ qđ nulla alia notitia siue actualis siue habitualis habet̃ ab intellectu.Querere igit̃ an singulare sit p̃muʒ cognitũ/est querere an p̃ma species causata in itellectu sit rep̃sentatiua singularis:puta hui⁹ro se quãtũ ad suã singularitatẽ.i.quantũ ad pncipia/per que est hec ⁊ distincta ab alyꝫ idiuiduis:nec accipio hic singularitatẽ pro ipsa intẽtione singularitatis:qꝛ cõstat itẽtionẽ singularitatis.sicut ⁊ alias itẽtiones secũdas p̃supponere alias notitias p̃ores in intellectu:sed accipio ip̃m singulare reale/vt est signatum ⁊ distinctum ⁊ vltimo determinatũ. ❡ Quantũ ad 3^m rñdeo:ꝙ singulare sensibile nõ põt esse p̃muʒ cognitũ ab intellectu nostro.Et p ista ꝯclusione arguitur.Supponẽdo p̃mo:ꝙ intell's est receptiuus spẽrum sine mã ⁊ sine conditionib⁹ materie:istud ponit Aristo.2° de anima.tex.cõ.121.⁊ in hoc distinguit itellectuʒ a sensu: qꝛ lʒ vterq; recipiat sine materia:tñ sensus recipit cuʒ cõditionibus materie:⁊ intell's non.Cõditiones aũt materie sunt esse hic ⁊ nunc.i.esse determinatũ ad locũ/⁊ ad tẽpus. Et pṗter hoc dicit̃ p̃mo posterioꝝ de vli:ꝙ opponit singulari/qđ abstrahit ab hic ⁊ nũc.❡ Supponit̃ 2°:ꝙ opꝫ p̃maʒ notitiã esse certã ⁊ determinatã.Jstud ẽt pʒ:quia ab ea oritur certitudo ⁊ firmitas in oibus alyꝫ notityꝫ.Nam ex certissima notitia p̃moꝛũ terminoꝝ.orit̃ certitudo notitie in p̃mis pncipyꝫ:⁊ postea in cõclusionib⁹:⁊ sic successiue.Ex his arguit̃ sic.❡ Prima notitia intell's est certissima.per 2^m p̃suppositũ.Sʒ notitia idiuidui sensibilis nõ ẽ certissima.g̃ nõ ẽ p̃a.Probat̃ mior.notitia rei sũme variabil'/nõ est certissima:cũ varict̃ re variata.Sed indiuiduũ est summe variabile:taʒ quo ad locũ q̃ʒ quo ad tẽpus:⁊ ẽt quãtuʒ ad alias pprietates indiuiduales.vt pʒ experimẽto.ergo ⁊c.❡ 2°.Jd est p̃mũ cognitũ ab intellectu/quo distinguitur itellectus a sensu.Sʒ distinguit̃ intell's a sensu/p hoc ꝙ intell's est vl'iuʒ:⁊ sensus singulariũ.g̃ ⁊c.Maior pʒ:quia cuʒ potẽtie distinguantur ex obiectis.ex 2° de aia tex.cõ.33.necesse est ꝙ distinguant̃ per illa obiecta/que p̃mo respiciũt.Si eniʒ aliqua potẽtia p̃us respicit vnũ obiectuʒ:q̃ʒ aliud:⁊ nõ distinguit̃ p illud p̃us.sed per id qđ est posteri⁹.sequit̃ ꝙ in illo p̃ori.in quo respicit p̃us ⁊ nõ posterius.non eẽt distincta.Minor probat̃ rõne:quã ponit Cõmẽ.3.de aia cõ.9.vbi sic arguit.Sicut se hʒ intentio ad intẽtionẽ:sic virtus app̃hensiua ad v̓tutẽ apprehensiuaʒ. Sed in quibusdã intẽtio imaginata distinguit ab intẽtione vli:qꝛ aliud est caro:⁊ aliud carnis esse:⁊ aliud magnitudo ⁊ magnitudinis esse:vbi oẽs exponunt p magnitudinẽ indiuiduũ:⁊ per magnitudinis eẽ ipsaʒ quidditatẽ.Jn gbusdaʒ 2o.puta in separatis nõ est intẽtio singularis distincta ab vniuersali.g̃ virtus app̃hensiua intẽtionis singularis distinguit̃ a virtute apprehensiua intẽtionis vl'is. Ecce ꝙ distinxit Cõmẽ.has virtutes penes vl'e ⁊ singulare.Et p hoc sequit̃ ꝙ p̃mũ obiectũ intell's est vl'e:⁊ p̃mum obiectũ sensus est singulare.❡ 3°.Spẽs qua cognoscitur p̃mo singulare est extensa.Sʒ in intellectu nulla spẽs põt esse extensa:cũ itellectus sit idiuisibilis ⁊ inextensus.ergo intell's nõ põt p̃mo cognoscere singulare.minor pʒ.Maior pbat̃.Jd quo cognoscit̃ singulare modo quãtitatiuo/ ⁊ inquantum est determinatũ ad situʒ:siue ad hic ⁊ nũc est extensuʒ:alioquin nõ posset ducere in notitiã situalẽ ⁊ q̃titatiuaʒ:sed tñ rep̃sentaret obiectũ absolute ⁊ simpl'r.g̃ ⁊c. Et hec rõ hĩ ex Cõmẽ.3.de aia cõ.14.vbi distinguit itell'ʒ poĩeʒ a mã p̃a p hʒ ꝙ mã p̃a est in potẽtia tñ ad formas indiuiduales ⁊ quãtitatiuas.Jntell's aũt est in potẽtia ad itẽtiones vl'es.❡ 4°.Si itellectus cognosceret singulare p̃mo ⁊ p se per propriã spẽm.sequit̃ ꝙ p̃ma notitia intellectus esset summe fallax ⁊ incerta.Sʒ hoc est falsuʒ:qꝛ cuʒ p̃ma notitia ꝯcurrat effectiue ad notitiã subsequentẽ.vt dicit Phs 2° physico.tex.cõ.89.oporteret oẽm aliaʒ notitiã esse incertã.Et ꝯfirmatur:qꝛ notitia p̃maꝛũ ppositionum. puta ꝙ omne totũ est maius sua parte.⁊ aliaꝝ hꝫ.ex gbus deducunt̃ ꝯclusiones:causant̃ ex inductiõe singulariũ.Et cũ nihil cognoscat̃ nisi p magis nota:opꝫ p̃mã notitiã esse certissimã:⁊ sic pʒ illa ꝯñtia.Añs aũt pbatur p̃supponendo duo.Primũ est.ꝙ notitia conseruetur in itellectu post actualẽ consideratiõnẽ.Jstud pʒ:qꝛ etiã conseruat̃ in imaginatione:de qua tñ minus videt̃.Scõm est.ꝙ spẽs itelligibilis quãtum est ex se vniformiter rep̃sentat.Jstud etiã pʒ:quia rep̃sentat ex necessitate nature:cuʒ rep̃sentet ante oẽm actuʒ voluntatis.Tunc sic.Jn itellectu est spẽs p̃mo ⁊ pcise rep̃sentatiua alicuius singularis.puta.a.Sʒ illa species ꝯseruaret etiã corrupto.a.⁊ semp vniformiter rep̃sentat:vt pʒ ex p̃suppositis.ergo corrupto.a.rep̃sentat:sicut p̃us rep̃sentauit.Et prius p te rep̃sentabat pncipia singularitatis ⁊ existẽtiam actualẽ ⁊ situm.ergo intellect⁹ corrupto.a.adhuc iudicabit.a.existere ⁊ habere situm:⁊ alia accidẽtia:que oia falsa sunt.❡ 5°.Omne primũ cognitum necesse est abstrahi a pncipyꝫ singularitatis.Sʒ singulare nõ potest abstrahi a pncipyꝫ singularitatis:aliogn eẽt singulare ⁊ nõ singulare.ergo singulare nõ potest eẽ p̃mũ cognitũ.Maior pbatur.Nullus potest esse actu primum

Difficultas in questio. *Intelligẽtia tituli q̃stionis.* *Conclo rñsalis.* *Sup^m p^m* *Suppositum 2^m.* *Pria rõ.* *Duo supposita.*

cognitū/nisi cōcurrente actu intell's agentis:aliogn daret aliqua itellectio pma.in qua nō eēt necessari⁹ intell's agēs. Sed ppria actio itellectus agētis non solū est causare speciē intelligibilē:sed etiam abstrahere intētiones vniuersales ab intētionibus imaginatis:vt dicit expresse Cōmen. 3° de anima.cōmē.18. Nulla autē alia abstractio pōt fieri ab intētione imaginata siue a phantasmate siue a singulari:nisi q2 abstrahit a cōditionibus singularitatis ⁊ causat in intellectu vna species representans tm̄ quidditatē.ergo primū cognitū non pōt esse singulare:sed tm̄ quidditas. ¶ 6° Arguitur ex cōmuni ratione qua solet dici:q2 opz inter potētiā ⁊ obiectū pmum esse proportionē:⁊ deduco sic rationē istā. Impossibile est naturā sensibilē cognosci ab intellectu/nisi intellectui vniat. Istud ponit Phs 3° de anima/tex.cō.37.⁊.38.vbi vult q2 anima est oia sensibilia per vnionē cū eis. Sz natura sensibilis nō potest vniri intellectui nisi ipsa natura ab hic ⁊ nunc:siue a pncipijs singularitatis.ergo intell's nō intelligit naturā sensibilē primo inquantū est singularis. Minor pbatur. Ea que includunt cōditiones necessarias ⁊ formaliter cōdictorias nō vniūtur nisi reducant ad aliquā similitudinē per remotionē illius oppositionis cōtradictorie. Sed natura sensibilis inquantum est singularis determinat ad hic ⁊ nunc:cū nō possit concipi vt hec.nisi concipiatur in aliquo situ:intellect⁹ aūt abstrahit ab hic ⁊ nunc:⁊ cōstat q2 abstrahere ab hic ⁊ nūc ⁊ esse determinatū ad hic ⁊ nunc sunt conditiones cōtradictorie.ergo nunq̄ natura sensibilis vniet intellectui nisi per hu⁹ abstractionem ⁊ separationem.

¶ Utrū suba sit prior accnte cognitione. Qō.XIII.

Queritur 13°. Utrū substātia sit pōr accidente cognitione. Et videt q2 non.

Prima rō ¶ Et pmo arguit q2 suba a nobis cognosci nō possit p. ppriā spēz:q2 si suba psens causat sui notitiā in itellectu:sequit q2 eius absentia posset naturalr cognosci. Sz hoc est falsū/aliogn posset intell's naturalr cognoscere absentiā panis in hostia cōsecrata:qd̄ est erroneū.

Scda rō. ¶ 2°. Id prius cognoscit cui⁹ species pmo recipit in itellectu. Sed pus recipit spēs accidētis q̄ sube.g̃ ⁊c̃. Maior pz. Minor pbatur. Eius pmo habetur spēs:cui⁹ pmo habet phātasma. Sz pmo hr̄ phantasma accntis:imo habet tm̄ accntis:q2 phātasma repsentat tm̄ accntia.puta colorē/figurā/quātitatē/⁊ hu⁹.

Tertia rō ¶ 3°. Si substātia pmo cognoscit:aut hoc est quātū ad cōem rōnē sube.s.esse ens p se nō inherēs alteri:aut hoc est quātū ad aliquā rōnem spālem.puta ignē/terrā/lapidē/hoiem/⁊ hu⁹. Non pmū. Tum q2 in pmo cognito nō est dubitatio.sz sūma certitudo:cū per ipm de alijs certificemur:multi antē dubitarūt an tale ens per se/qd̄ dicit suba/sit in rerū natura.nā multi crediderūt q2 quātitati nihil subijciat.tum q2 nulla relatio est primū cognitū:cū notitia relonis dependeat ex notitia fundamēti ⁊ termini.cōis aūt ratio sube videtur iportare aliquē respectū.s.negationē inherētie. Secundū etiā dici nō pōt:qd̄ pbatur. Nā intell's dependet a sensu.ergo vel hoc est respectu eiusdē:aut respectu diuersorū. Si respectu eiusdē habet ppositū:q2 sensus cognoscit tm̄ accntia. Si respectu diuersorū.puta q2 intell's mouetur a sensu ad notitiā alicuius rei nō sensate.s.sube/sequit q2 nō oporteret.dum intell's de aliquo certitudinē querit.habere recursū ad res sensibiles:cuius oppositū experientia docet.

Quarta ratio. ¶ 4°. Videt hoc esse de mēte Phi ⁊ Cōmentatoris. Nam.7.meta.cō.10. Dicūt q2 sube sensibiles pus cognoscuntur q̄ sube abstracte ⁊ rōnē hui⁹ assignāt:q2 sube sensibiles sunt minoris entitatis. Ex hoc sic arguit. Id est pus notū qd̄ est minoris entitatis. Sz accidēs est minoris entitatis q̄ suba.g̃ ⁊c̃.

Confir⁹ ¶ Confirmat.q2 Cōme.pmo physicorū.cō.4.loquēs de ordine cognitiōis nostre dicit/q2 opz incipere a notitia accidentiū vliū. Et.6.metaphy.c.1.dicit q2 substātie naturales nō possunt a nobis sciri nisi per earum accidētia. Et 7° metaphysi.cō.9.dicit per actiones cognoscitur substātia. Et Phs in prologo libri de anima.textu cōmēti.11.dicit q2 accidentia magnā partem conferunt ad cognoscendum quodquidest.

Respondeo q2 in nobis duplex est notitia intellectiua:quarū vna est prior:altera vo posterior. Prima notitia est illa/que causat ex actione intellectus agētis ⁊ phantasmatis/in itellectū possibilē. Alia vo notitia est illa que per discursus demōstratiuos acquiritur:existēte iā in itellectu notitia simplici terminorū. In hac aūt qōne nō agitur de 2ª notitia:sed tm̄ de prima. Et disputat an existēte in nobis phātasmate alicui⁹ obiecti:puta lapidis/prius causet in itellectu species repsentatiua sube lapidis:an spēs repsentatiua tm̄ accntiū eius. ¶ Dicunt igit aliqui/q2 pmo causat spēs repsentans tm̄ accidētis:⁊ q2 per eā format pmo cōceptus solius accidentis in cōcreto.puta/albi nigri.⁊ per hu⁹ accidētia venit intellect⁹ in cognitionē sube.tam in vli q̄ in spē. Ex hoc eniz q2 aliquid nunc est albū.⁊ postea nigrū.cognoscim⁹ q2 est vnū cōe subiectū vtriq̄ termino:⁊ per hoc habet notitia sube in cōi.s.quantū ad hoc q2 est esse ens p se.cui talia inhereāt. Ex hoc etiā q2 intell's videt accidētia hois:puta/figurā ⁊ risibilitatē esse incōpossibilia alijs rebus deuenit in spālē notitiā hominis. Ista opinio fuit heruei quolibeto 3° qōne.9.quā multi ex iunioribus phis sequūt. ¶ Et si eis obijciatur. Phs dicit in hoc loco/q2 suba est prior accidente cognitione. ¶ Respondēt duplr.pmo:q2 suba est prior fm se:tm̄ quo ad nos prius cognoscit accidēs. Scdo dicunt/q2 per subam nō accipit Phs id qd̄ vere est suba.sed nomine substātie accipit eēntiam. Et est sensus/q2 pma cognitio que habetur/aut de quātitate/aut de albedine/est notitia eorū.que ad eēntiam eius pertinent. ¶ Sed iste due rñsiones non sunt ad mētē Phi ⁊ Cōme.quod declaro. Incipit enim Phs in hoc 7°.tradere nobis notitiā entis. Et q2 ens diuidit in substantiā ⁊ accidēs accipiēdo substātiā.vt diuidit contra accidēs.⁊ vt est spāle genus entis:subdit Phs q2 ad tradendū notitiā entis/sufficit tractare de substantia:q2 cū ipsa sit prior accidēte/diffinitione ⁊ cognitione/per eā poterit sufficiēter haberi notitia accidētis:⁊ propter hoc nullū specialē tractatū in libro metaphysice fac de accidētibus.cum tm̄ etiā ipsa sint partes entis. Nō ergo est dicēdum:q2 accipiat substantiā pro essentia. ¶ Itē patet q2 Phs hic dicit. Quomodo a nobis possit haberi notitia entis ⁊ oium partiū eius:⁊ cū dicat q2 per cognitionē substātie/constat q2 fm Phm substantia est prior notitia.ēt quo ad nos. ¶ Et ideo videt alr dicēdum:q2 prius causatur in itellectu spēs substātie:per quā intellectus primo itelligit confuse nām/cuius habet phātasma:puta rosam:⁊ per eandē/aut forte p aliam spēm intelligit accidentia/⁊ pprietates eius/⁊ tandē eandē rem distincte ac perfecte intelligit. Q2 autē prius cognoscatur substātia q̄ accidēs pbatur. ¶ Primo. Idē est obiectum pmo motiuū ⁊ primo terminatiuū itellectus cōiuncti. Sz qdditas materialis est obiectū pmo motiuū.ergo ad eā p terminatur cognitio. Minor est Phi.3.de aia.textu cōmenti.10. Maior pbat. Primū motiuū est primo representatū:quia nō mouet intellectum/nisi causando in eo sui similitudinē:primū autē representatū est primū cognitum. ¶ 2°. Inter ea que itellectui coniuncto sunt proportionata/illud est prius cognitum/in quo perfectius saluat ratio entis.qd̄ est obiectum intellectus. Sed substātia materialis est pportionata intellectui cōiuncto:cum de ea possit haberi phātasma:⁊ in

ea perfectius saluat̄ rō entis q̄ȝ in accn̄te.ḡ ⁊c̄. Minor pȝ. Maior ꝓbat̄. Id est p̄us cognitū/qd̄ fortius mouet intellectū ad sui notitiaȝ. Sed id qd̄ est perfectius ens/fortius mouet intellectū.ḡ ⁊c̄. ❡ 3°. Si prius haberet̄ spēs accidentis q̄ȝ sub̄e.posset itell's in illo priori hr̄e cōceptū accidētis/in habēdo ꝯceptū substātie:q2 aut spēs natural'r causat cōceptū.aut ꝑ iperiū volūtatis. Si nāl'r habet̄ ꝓpositū. Si per iperiū/pōt volūtas iperare itellectui vt ea vtatur ad formādū cōceptū accidētis. Sed ipo'e est habere cōceptū accidētis sine ꝯceptu substātie.a qua dependet in esse:⁊ ꝑ ꝯn̄s etiā quo ad cognitioneȝ:q2 sicut res se hn̄t ad esse.ita ⁊ ad veritatē:vt dicit̄ 2° meta.tex.cō.4.ergo suba prius cognoscit̄ q̄ȝ accn̄s. ❡ Cōfirmat̄:q2 p̄mus cōcept⁹ est diffinitiuus:vt pȝ.3° de aia.tex.cō.2.in p̄ª.n.opōne itellectus/format̄ diffinitio rei. Sed accidēs nō pōt diffiniri sine suba.ergo cōceptus accidētis presupponit ꝯceptū substantie.

Ratio efficax. ❡ 4°. De subiecto cuiuslibet scie.opȝ p̄supponere quid est:vt pȝ p̄ posterioꝝ.tex.cō.2. Sed subm̄ nālis p̄hie est ens mobile/siue corpus/siue suba mobilis.ergo p̄ᵐ cognitū in nostra p̄hia est ens:cui cōuenit mobilitas:oē aūt qd̄ mouet̄ est corpus.⁊ per ꝯn̄s substātia.ex 6° physi.tex.cō.32.ergo p̄ᵐ cognitū in nāli p̄hia est aliqua suba. Sȝ naturalis p̄hia est p̄ma sciaꝝ speculatiuaꝝ ordine doctrine: vt dr̄.6.metaphysic.cō.3°.ergo p̄ma notitia/quā hȝ intellectus de rebus nālibus ⁊ sensibilibus/est notitia substātie. ❡ 5°. Istud fuit de mente p̄hi ⁊ Cōmētatoris. Nā p̄hs 7° metaphysice.tex.cō.4.dicit. Substantiā esse priorē accidente tēpore ⁊ notitia. Et pȝ ꝙ loquit̄ quātū ad nos:vt declaratū fuit supra. ❡ Et adhuc cōfirmat̄:q2 Cōmentator eodē cōmēto.4.dicit:ꝙ suba apud nos est manifestior accidentibus. Et p̄mo physi.cōmēto.3.dicit ꝙ illa que sunt nota apud nos p̄mo de rebus nālib⁹/sunt cōposita causata ex elementis. Et 4° metaphy.cōmēto.4.dicit:ꝙ p̄mū in nostra cognitione/est substantia sensibilis.

Ad p̄mā rationem. **Ad primum** in oppositū dicit̄:ꝙ per speciē causatā ab obiecto/cognoscit̄ p̄ substātia quantū ad aliqua eius predicata essentialia.sed cōmunia. Quia ꝟo spēs nō representat existētiā rei:sed abstrahit ab esse ⁊ nō esse:⁊ indifferenter representat reȝ siue sit siue non sit:ideo nō pōt per eam cognosci an substātia sit

Ad scd̄m presens vel nō. ❡ Ad 2ᵐ negat̄ minor. Ad ꝓbationeȝ dr̄ ꝙ intellectus pōt a phantasmate representāte tm̄ accidētia/abstrahere spēm substātie.

Ad tertiā ❡ Ad 3ᵐ dicit̄:ꝙ p̄mū cognitū est aliqua nā specifica/quo ad ꝯceptus vl'es.s.entis ⁊ substantie. Et cū hoc improbat̄ dico. Ad p̄mā improbationē ꝙ nullus dubitat an substantia.i.an aliqd̄ ens per se sit in rerū nā:imo hoc oēs firmiter tenent:lȝ multi dubitauerunt.que sit illa que alys substat ⁊ per se existit.

Ad q̄rtā ❡ Ad 4ᵐ dicit̄:ꝙ p̄hs ⁊ Cōmentator expresse tenent/ꝙ prius cognoscatur substātia q̄ȝ accidēs.sed ꝙ post cognitionem cōfusam habitā de substātia.intellectus cognoscit accidentia eius:⁊ per ea venit in distinctaȝ cognitionē substantie/⁊ demonstrat eius ꝓprietates:q2 in nāli p̄hia:vt pl'm/fiūt demonstrationes a posteriori ⁊ per effectus. Et ad hunc sensuȝ itelligende sunt oēs auctes Cōmentatoris in q̄bus vr̄ dicere ꝙ per accidētia deuenit̄ in cognitionē substantie. Istud eniȝ verū est quātū ad cognitionē discursiuā:⁊ nō quo ad cognitionē simplicē:que est oium p̄ma.

❡ Utrū substantia cognoscatur ab intellectu cōiuncto/per propriā speciem. Questio. XIIII.

Pria rō. **Ueritur** 14°. Utrū substantia cognoscat̄ ab intellectu cōiuncto ꝑ ꝓpriaȝ speciē. Et vr̄ ꝙ nō. ❡ Prio. Quicq̄d cognoscit̄ per ꝓpriā spēȝ/cognoscit̄ intuitiue. Sed substantia nō pōt cognosci intuitiue:cuȝ nulla species in intellectu representet existentiā rei.ḡ ⁊c̄.

❡ 2°. Intell's cognoscit subam panis/que prefuit in eucharistia. Sed no cognoscit eā per spēm ꝓpriā:cum talis suba ibi nō sit:⁊ per ꝯn̄s nō possit causare sui sil'itudineȝ: sed cognoscit̄ tm̄ per spēȝ accidentiū que eā ducunt in notitiā substātie panis:ac si substātia panis ibi esset.ergo ⁊c̄. *Scd̄a rō.*

❡ 3°. Species intelligibilis causatur in intellectu a phantasmatibus. Sed phantasmata sunt similitudines tm̄ accidentium.ergo nō possūnt causare spēm substantie. *Tertia rō.*

Respondeo ꝙ solutio hui⁹ q̄ōnis:pȝ ex q̄ōne precedenti. Dictū est enim ꝙ suba prius a nobis cognoscit̄/q̄ȝ accidēs cognitione itellectiua.ḡ cuȝ ois cognitio intell's fit per aliquā spēm:⁊ in illo p̄ori non habeat̄ spēs accidētis.opȝ ꝙ habeat̄ ꝓpria spēs substantie.

❡ Sȝ q2 Scotiste dicunt subaȝ cognosci tm̄ per spēȝ accidētis:ideo opȝ spāl'r videre q̄d veritatis habeat ista opio. *Sco. placitum.* ❡ Dicunt igit̄ isti ꝙ a phantasmate causat̄ in intellectu tm̄ spēs accidētis:⁊ q2 accidēs.p̄sertim si sit ꝓpriuȝ. est adequatus effectus sui subiecti:ideo ꝑ spēȝ talis accidētis pōt intellectus hr̄e aliquā notitiā substātie.sȝ iꝑfectaȝ. Intellectus.n.ab isto accidēte abstrahit vnū cōceptū/qui est cōceptus entis:⁊ in eo itelligit ēt subaȝ:sicut ēt existimatiua ex spēb⁹ sensatis/apprehēdit intentiones nō sensatas. Causa aūt ꝓp quā pōt itell's ꝑ spēȝ accidētis cognoscere subaȝ est:q2 accidēs depēdet a suba:⁊ suba terminat dependētiā accidētis ad se. Cū igit̄ spēȝ accidētis repn̄tet accidēs qd̄ est dependēs.ꝯn̄ter illa spēs determinat̄ etiaȝ ad representādū terminū hui⁹ depēdētie:q̄ terminus est suba.

Impugnatur Sco. ❡ Sȝ ista opio vr̄ oino falsa ⁊ repugnās Aristo. Ad qd̄ ꝓbādū suppono ꝙ itellectus cōiunctus cognoscit aliquā substātiā ꝑfecte q̄dditatiue. *Supᵐ p̄ᵐ* Istud pȝ. Tuȝ q2 de substātys habent̄ ꝓprie diffōnes ⁊ nō ꝑ additamentū:vt pȝ. 7° meta.tex.cō.15.tales aūt diffōnes sūt q̄dditatiue:scim⁹ enim ꝙ hō est aial rōnale. Tuȝ q2 per ꝓpria accidētia cuiuslibet gradus substātialis.pōt ille gradus substantialis cognosci per q̄ȝtitatē.n.cognosco ꝙ aliq̄d sit corpus:⁊ per motū cognosco ꝙ est aial:⁊ per risibilitatē cognosco ꝙ est rōnalis.

Supᵐ 2ᵐ ❡ Suppono 2° ꝙ notitia q̄dditatiua ꝑfecta est notitia distincta:cognoscere eniȝ hoieȝ q̄dditatiue/est cognoscere ipsuȝ ꝑ ꝓpriū genus ⁊ ꝓpriā drīaȝ:ꝑ quā ab oibus alys distinguit̄. ❡ Tūc argr̄ sic. Quicq̄d cognoscitur notitia q̄dditatiua ꝑfecta:cognoscit̄ ꝑ ꝓpriā spēȝ:vel saltē nō cognoscit̄ ꝑ spēȝ iferioris gradus entis:qd̄ dico.q2 de⁹ per essentiā suā hȝ oiuȝ notitiā distinctā:q2 ipsa eminēter oia ꝯtinet:⁊ angelus ꝑ spēȝ vnius generis/cognoscit distincte oēs spēs illius generis:rōne maxime ꝑfectionis talis spēi:que perfectio nō reperit̄ in spē accidētis. Sed itell's cognoscit aliquā substantiā notitia q̄dditatiua perfecta.ḡ cognoscit eaȝ per ꝓpriam spēm. Maior lȝ sit declarata. adhuc tamen ꝓbatur. Quicq̄d cognoscit̄ q̄dditatiue.perfecte cognoscitur:vt est ab oibus alys distinctuȝ.ergo cognoscitur per spēm ipsum distincte representantem.nulla aūt spēs distincte representat obiectum nisi sit ei ꝓpria. Minor pȝ.ex scd̄o presupposito ⁊ experientia.ḡ si substātia cognoscitur:opȝ ꝙ cognoscat̄ per spēm ꝓpriaȝ ⁊ nō ꝑ spēm accidētis.

Supᵐ ❡ Scd̄o arguitur.⁊ suppono ꝙ representare nō sit agere nisi grāmaticaliter.speculum enim representans Sorteȝ nihil agit in ipsum. Ex hoc seq̄t̄ ꝙ lȝ forma actiua:que nunc non potest in aliquem effectū.possit postea in eundē effectū si ipsa perficiat̄.tamen forma naturaliter representans/representat p̄mo quicq̄d potest:vt pȝ etiam experimento ⁊ ad sensuȝ in oibus representatiuis. Speculū eniȝ lȝ vnā ⁊ eandē rē aliq̄n perfectius ⁊ aliq̄n imperfectius representet s̄m ꝙ est magis vel minus tersuȝ ⁊ politū:tm̄ nulla res est:quā nūc possit repn̄tare,quin

prius eadē nō potuerit representare: lʒ forte nō ita perfecte. Sed spēs accidētis est forma nālr representās. ⁊ ꝑ te repńtat p̄mo tm̄ accidēs ⁊ nō subam. ergo nūq̄ postea poterit representare subam. ¶ Tertio. Q̄libet ens absolutū p̄us cognoscit̄ ad se. q̄ʒ ad aliud. i. p̄us cognoscit̄ notitia absoluta q̄ʒ notitia relatiua: qꝛ cōceptus relatiuus presupponit absolutū in quo fundet̄. Sed suba est ens absolutū. ergo p̄ma notitia eius nō est relatiua: ⁊ per ꝯñs p̄ma notitia substātie nō est inquātū suba terminat dependentiā accidētis: qꝛ cognoscere aliqd vt est terminus relationis, est cognoscere ipsuʒ ꝯceptu relatiuo. ¶ Quarto argr̄ ex dictis aduersarij. Nā ꝙ actiuū nāle nō possit agere in passiuū, aut est ex defectu agētis: aut ex defectu passi. Sed substātia est actiuū nāle: ergo si nō pōt causare spēʒ sui in intellectu: aut hoc est ex pte itell's. aut ex pte sube: sed non est ex pte itell's: cū ipse sit in vltia dispōne respectu cuiuslibet cognitionis: vt dicit Scotus p̄ sniaꝝ. q. 1. ꝓlogi. Non est ēt ex pte sube: qꝛ idē dicit. 2. di. 3. ꝙ sube sensibiles ⁊ singulares iprimūt spēs in intellectu angelico: vñ multo magis possunt eas causare in itellectu nostro q̄ est magis eis ꝓportionatus.

Scdo. ꝓpō ferūtur sagitta.

Dōm est igit̄ ꝙ suba cognoscit̄ per ꝓpriā spēʒ. ¶ Qūo aūt talis spēs causet̄ declaro duplr̄. ¶ Primo. Dicit̄ ꝙ sicut accidens ꝓducit realr̄ subaʒ in virtute sube. cuius est instrm̄: sicut pʒ de calore qui in virtute aīe causat carnē: vt dr̄ 2° de aīa. tex. cō. 41. ita etiā phātasma. lʒ representet tm̄ accidens: tm̄ in virtute illius sube. a qua causatū est. pōt causare in intellectu spēʒ ꝓpriā substātie. ¶ Scdo. Dr̄ ꝙ in intellectu agēte preexistunt virtute oīa itelligibilia: ⁊ ideo pōt illustrare phantasmata ⁊ ea perficere, vt sint apta causare spēm substātie: ita ꝙ phantasma spēm talē causabit in virtute itell's agentis. Et qlʒ borum modoꝝ est sufficiens ad saluandū qūo spēs sube causet̄. Si aūt cōiunxerim⁹ ista duo sil': ⁊ dicamus ꝙ phantasma in virtute vtriusqʒ predictoꝝ. s. sube agētis intell's causat spēm sube: habebimus cām magis sufficienter.

Cōclusio vniūsalis. Qūo species ꝓpria sube fiat i intellectu.

Ad p̄mū **Ad primum** in oppositum negat̄ maior: quia ad notitiā intuitiuā nō sufficit ꝙ hēat̄ ꝑ spēʒ ꝓpriā: sed p̄ter hoc opʒ ꝙ illa spēs representet existentiā rei cognite ⁊ alias ꝓprietates cōueniētes ei in sua existentia reali: predicta aūt spēs causata a phantasmatibus ⁊ ab eis abstracta representat tm̄ qdditatē ⁊ non existentiā. ¶ Ad 2m pʒ ex dictis. Dr̄ eniʒ ꝙ accñtia que sunt in eucharistia causant phantasma. per qđ ipsa repńtantur: ab illo auteʒ phantasmate causat̄ spēs sube: in virtute tm̄ substātie panis, que prefuit. ¶ Ad 3m pʒ ex dictis qūo phantasma potest causare speciem substantie.

Ad scdm

Ad terciū

¶ Utrum eadem numero notitia possit esse directa ⁊ reflexa. Questio. XV.

Queritur 15°. Utrū eadē numero notitia possit eē directa ⁊ reflexa.

Respondeo. Ꝙ eadē notitia esse rectaʒ ⁊ reflexā pōt intelligi duplr̄. Uno mō ꝙ directe terminetur ad aliqđ obm: ⁊ indirecte ⁊ reflexe terminet̄ ad aliqđ aliud: qđ sit distinctū ab ipsa notitia. Alio mō ꝙ reflectat̄ super seipsaʒ: ita ꝙ sit notitia suiipsius. ¶ Quantū ad p̄m. Dico in doctrina. S. Tho. ꝓpter aliquos q̄ hoc negant in schola eius: ꝙ eadē numero notitia pōt esse recta ⁊ reflexa. qđ ꝓbat̄. Primo supponit̄ ꝙ intell's nō pōt cognoscere singulare māle nisi tm̄ reflexe. ¶ Supponitur 2° ꝙ vl'e cognoscit ab itellectu tm̄ directe ⁊ nō reflexe. ¶ Supponitur 3°: dum intell's itelligit aliquā ꝓpōnē: intelligit sil' etiā terminos. Ex his arguit̄ sic. ¶ Intellectus intelligēs hāc ꝓpositionē. Soꝛ. est hō. hʒ vnicam intellectionē: qua intelligit ꝓpositionē ⁊ terminos eius. Sed ista intellectio est simul recta ⁊ reflexa. ergo. Maior pʒ ex tertio presupposito. Minor ꝓbat̄. Ōis notitia intellectiua singularis mālis est reflexa. per p̄mū p̄suppositum. ⁊ oīs intellectio obiecti vl'is est recta. per 2m presuppositū. Sed ista intellectio est simul sortis qui est singulare māle. ⁊ hoīs qui est vl'e. g̊ ista intellectio est recta ⁊ reflexa. ¶ Scdo arguitur ad ideʒ theologice presupponēdo ꝙ beati videntes diuinam essentiaʒ videant oēm entitatē actu existentē: vt concedit. S. Tho. 4. di. 49. Et arguit̄ sic. Quilibet beatus ea intellectione qua intelligit deū intelligit oēʒ entitatē que nō est deus. Sed sua intellectio qua intelligit deū est entitas que nō est deus. g̊ eadē intellectione itelligit ipsammet intellectionē. g̊ ista intellectio reflectit̄ super se. Sed ipsamet est ēt itellectio recta: inq̄ʒtū terminat̄ ad diuinaʒ nām. ergo eadē itellectio est recta ⁊ reflexa. ¶ Quantum ad 2m. Dico ꝙ aliqua notitia pōt reflecti sup̄ seipsaʒ. Et lʒ hoc sit ꝓbatū ex scda rōne imediate superi⁹ posita. tm̄ adhuc ꝓbatur p̄mo: aliqua volitio potest reflecti super se. g̊ etiam aliqua notitia. Et hec de questione.

Distinctio

Rñsiua. Cōclusio.

Supm p̄m

Supm 2m

Supm 3m Eadē notitiā eē rectā ⁊ reflexam.

¶ Textus cōmenti septimi.

¶ Perscrutandum cuʒ descripserimus prius.

¶ Hoc loco declarat quo ordine de suba sit inquirēdū. Diuidit̄. n. suba in qdditatē ⁊ suppositū qđ est suba p̄ma: puta in humanitatē ⁊ Soꝛ. Substantia aūt p̄ma diuidit̄. vt pʒ ēt 2°. de aīa. in mām, formā, ⁊ cōpositū. Substantiaꝝ etiā alique sūt materiales: ⁊ alique imāles. Dicit g̊ ꝙ p̄us de materalibus ⁊ sensibilibus agendū est: qꝛ per eas deuenimus in cognitionē insensibiliū. Quantū ꝟo ad substantias māles p̄ncipalius agendū est de forᵃ: qꝛ magis latet: ⁊ etiaʒ quia magis est ens q̄ʒ compositū ⁊ q̄ʒ materia. Iuxta quam partem queritur.

¶ Utrum materia sit substantia. Questio. XVI.

Queritur 16°. Utruʒ mā sit suba. Et videt̄ ꝙ nō. ¶ Primo. Ōis suba est ens simplr̄. Sed mā non est ens simplr̄. ergo nō est suba. Maior pʒ: qꝛ terminus analogus dr̄ simplr̄ de p̄mo analogato: ens aūt dr̄ analogice de suba ⁊ de accidente: quoꝝ p̄ncipalius est suba. vt dcm̄ fuit supra. Minor ꝓbat̄: Materia est ens in poᵃ. g̊ nō est ens simplr̄. Añs pʒ p̄mo phy. tex. cō. 69. Cōsequētia ꝓbat̄ qꝛ esse tale in potentia est esse ꝫm qd: sicut esse imaginabile opinabile ⁊ h⁹: vt dr̄ 2° peri herme. ¶ Scdo. Sup illđ phi p̄ meta. tex. cō. 17. in fundamēto nāe nulla est distinctio. dicit Cōmē. ꝙ de mā nō dr̄ vere suba nec aliqđ aliud p̄ñtū. ¶ 3°. Nulla suba est mediū iter ꝯdictoria: qꝛ ꝯdictio est oppositio. cui⁹ ꝫm se nō est dare mediū. vt dr̄ p̄ poster. ⁊ 4° meta. Sʒ mā est mediū inter esse ⁊ nō esse q̄ sūt ꝯdictoria: vt dicit Cōmē. p̄ phy. cō. 78. g̊ ⁊c̄. ¶ 4°. Esse susceptiuū ꝯrioꝝ est maxie ꝓpriū sube. vt dr̄ in p̄ñtis: ⁊ ꝑ ꝯñs cōuenit omni sube. Sed mā nō est susceptiua ꝯrioꝝ: recipit enim imediate tm̄ formas substātiales. inter quas nō est ꝯrietas. ergo materia nō est substantia.

Respondeo Ꝙ mām esse in genere sube nō qdē tanq̄ʒ spēʒ. aut idiuiduū siue nāʒ p̄fectā. sed tanq̄ʒ ptē sube cōposite expresse voluit phs 2° de aīa. in p̄ncipio. ⁊ 7. meta. p̄ñti cō. Ubi dicit Cōmē. Suba dicit̄ de mā quoquo mō. ad denotādū ꝙ nō est suba tanq̄ʒ nā cōpleta in spē. Et 8° meta. tex. cō. 4. sic ait. Ꝙ ꝟo suba est mā palā. Ubi dicit Cōmētatoꝛ. ꝙ vnū eoꝝ de quo dr̄ suba est mā. Et in plerisqʒ alijs locis idem ponunt phs ⁊ Cōmē. Probat̄ aūt rōne. ¶ Primo. Quicqd ne[c]io est p̄us substantia est de genere sube. Sʒ mā est h⁹. g̊ ⁊c̄. Maior pʒ: qꝛ omne ens. aut est substātia: aut accidens: vt dicit̄. 5°

Tcō. 13. 7° huius. 10. cor.

metaphy. accidēs autez est posterius substantia. vt patuit supra ergo nihil est necessario pus substātia nisi substantia. Minor pbat. Omne receptiuuz est pus recepto: z oē cōstitutiuū est prius ɔstituto. Sed mā est receptiua forme z est ɔstitutiua substātie composite: vt dī. 8. meta. ergo zc. ¶ Scdo. Materia pma est ens reale. z nō est accidens. ergo est suba. Cōsequētia pz: qz cum suba z accidēs distinguant per rōnes ɔdictorias non pōt dari mediū. Prima pars añtis pbat. Oē subm realis transmutationis est ens reale. Sed mā est subm realis trāsmutationis. vt dī pmo physi. z pmo de gnōne. tex. cō. 51. ergo zc. Scda ēt pars pbat. Materia nō est nec pōt esse in subiecto. ergo non est accidēs. Cōsequētia pz. z añs: qz mā est pm subm oium. g nō pōt esse in subo. ¶ Tertio. Nulla suba componit ex nō substātys: vt dī pmo physi. tex. cō. 52. Sed substantie cōposite z sensibiles cōponunt ex mā: vt pbabit. 8. meta phy. in pncipio. g zc. ¶ Lz aūt ista ɔclo cōmuniter cōcessa sit: volui tñ disputare hanc. q. pter duo. Primū pter quosdā q dicūt mām nō distingui a puatione: accipientes occasionē ex verbis phi p physi. tex. cō. 60. di. q mā z priuatio sunt vnū numero. Arguūt ēt rōne. ¶ Primo. Quia si priuatio distinguit realr a mā: seqt q idē numero possit redire per naturā. Probat ɔñtia. dū ex aqua dz generari ignis. mā aque est puata forma ignis: qñ postea corrumpit ignis ista puatio est eadē numero cū pma: cū sit puatio eiusdē habitus z eiusdē forme: g redit eadē numero puatio. Et qa puatio est negatio in subo apto nato: seqt q hec mā sit nata recipe illā numero formā ignis. ¶ Sed constat q hec opio ɔtra phm est in fine pmi phy. tex. cō. 79. arguentē ɔ Platonē: q dicebat mām nō distingui a puatione. Qd pbat. ¶ Prio. Mā manet nō manēte puatione. ergo mā nō est puatio. Cōsequētia pz. añs ēt pz. Nam mā cōtinue est eadē sub distinctis formis: z tñ adueniēte forma puatio nō manet: aliogn habitus z puatio silr eēnt. ¶ Scdo. Mā nō opponit forme aliquo genere oppositionis: cū forma sit pfectio māe. Sz puatio opponit forē. ergo zc. Nec valet auctoritas phi in ɔtriū: qz vt ait Albertus p phy. tractatu. 3. ca. 15. mā z puatio sunt idē numero: qz puatio est in mā: sicut ēt Sor. z qtitas eius sūt idez numero quo ad existentiā. ¶ Ad rōnē negat ɔñtia. Ad probationē. Dico q qñ a mā remota est aliqua forma pus in ea existens tunc in illa mā non dī pprie esse puatio talis forme: sed bñ dī esse negatio siue carentia eius: z ideo non redit puatio illi9 forme. ¶ Aly dicūt q mā circūscripta oi forma est tñ ens rōnis: moti vt arbitror pp hoc q mā nullaz de se hz actualitatē. Sed q istud sit falsum z repugnans pncipys phie. pbat. ¶ Prio. Nullū ens rōnis est effectiue pductū. aut pmo. aut ɔñter: qa entia rōnis habēt tñ esse cognitū. Sed mā hz cām effectiuā saltē fm theologos: qui ponunt eā eē creatā. ergo zc. ¶ Scdo. Nullum ens rōnis est pars cōstitutiua sube. Sed mā est pars substantie cōposite: g nō est ens rōnis. ¶ 3°. Materia fm se est ens rōnis p te: z in cōposito in quo hz esse est ens reale. ergo id qd de se est ens rōnis transfert in entitatē realez. qd est ipossibile. ¶ Quarto. Anteq̄ mā pduceret: hec erat vera. Mā est suba. ergo ēt hec erat vera. Mā est ens reale. ɔñtia pz. Añs pbat: qa vt alibi pbatū fuit ppositio in mā necia est vera siue subm sit: siue nō sit.

Qō mā ñ sit suba q' ddā asserūt — Impugna° — Aliorum sententia — Impugnatio

Ad pmā Distinctio

Ad primū in oppositū. Dico q dupl'r pōt dici aliquid ens simpl'r. Uno° put ens simpl'r distinguit ɔ ens fm qd: vt ens simpl'r dicat: omne id qd est in actu extra nihil: z ens fm quid dicat. id qd est tñ in potētia z qd pōt esse: sed tñ nō est. Alio modo accipit ens simpl'r p ente de genere sube: z ens fm quid p ente qd est accidens: qz sola suba dat esse simpl'r: z accidens dat esse

Ens simpl'r multipl'r dī.

fm qd. s. quantū aut quale vel hō. Materia autem est ens simpl'r. vtroqz modo. Ad iprobationē. Dico q esse in potentia put illud dī in potētia qd nō est. sed pōt esse. est eē fm qd: sed esse ens in potētia. i. esse potentiā subiectiuaz z receptiuā forme subalis dantis esse simpl'r non est eē ens fm qd. ¶ Ad 2m dico q mā nō dicit vere substātia completa: z nā perfecta in specie: est tñ substantia. idest nō accidens. ¶ Ad 3m dicit q Cōmenta. non dicit absolute q materia sit aliqd mediuz inter esse z nō esse: sed q est mediū inter non esse z esse in actu. ¶ Ad 4m. Dicit q eē susceptiuū cōtrarioz imediate est pprietas substantie composite que est indiuiduum: sed non est pprietas partium eius que sunt materia z forma. Ad scdm — Ad tertiū — Ad qrtū

¶ Utrū mā pma sit de se quedā actualitas. Qō. XVII.

Queritur 17°. Utrū mā pma sit de se quedā actualitas. Et videt q sic. ¶ Primo. Id est actualitas de quo verificatur esse in ppositione de 2° adiacēte: qa in hōi ppositionibus copula verbalis signat actualem existentiā que est actualitas. Sed vere dī q mā est. ergo. Minor pbat. Cōpositū est. ergo mā est. Tenet ɔña: qa ipole est totū esse. qn partes eius sint. ¶ Scdo. Materia aut fuit creata fz theologos aut est ingñabilis z incorruptibilis. vt dicūt phi. ergo mā nō est tm in poa: z p ɔñs est actu. Pz ɔñtia. qa aliogn nō alr esset ens q̄ erat anq̄ crearet: qa ēt tunc erat in poa ad hoc q pduceret: nūc aūt nō est in tali potentia: z per ɔñs est quedā actualitas correspondens illi potētie. ¶ Tertio. Id qd non est actu est nō ens. Sed mā fz se nō est non ens. ergo fm se eit actu. Maior est cōmē. 4. meta. cō. 15. Minor pz ex precedēti. q. ¶ Quarto. Ois terminus realis pductionis est qdaz actualitas vel habens de se actualitatem: aliogn pductio esset nobilior suo termino: cuz ois pductio sit actualitas. Sed mā est terminus pductionis realis: est eniz pducta per creationē que est realis pductio. ergo zc. ¶ Quinto. Extrema relationis realis sunt actu. Sed mā est extremū relationis realis. ergo de se est actu. Maior pbata fuit. 5° huius. Minor pbatur. Inter materiam z formam est realis distinctio. Sed distinctio est relatio. ergo.

Pria rō. — Scda rō. — Tertia rō. — Quarta ratio. — Quinta rō. — T. cō. 20. Cap. 2. d. 13. q. 1.

Respondeo q ista. q. potest habere duos sensus z fm vtrūqz ptractabit. Primus sensus est. An mā habeat aliquā formā ex se per quā ɔstituat in esse māe: sicut ignis p foraz ignis cōstituit in suo esse z quātū ad hunc sensuz pbat qd non. ¶ Primo. Id qd est receptiuū cuiuslz forme: nullā de se hz foraz. Sed mā est receptiua cuiuslz foe. g zc. Maior est Cōmen. 3° de aia. cō. 17. z 18. Minor habet 7° meta. vbi dicit Phs q mā nō est qd: nec qle: nec qtū: sed est oia hec in potētia. ¶ 2°. Si mā de se hēt aliquā formā: seqt q p ipsaz eēt in actu: z p ɔñs ois alia fora adueniret enti in actu: z sic esset accidens: qd est falsuz. ¶ Sensus scds est. q mā p nullā foraz ɔstituat in esse māe: z tñ de se sit quedā actualitas. ¶ Ad cuius euidētiā dicūt aliq q duplex est poa: z silr duplex est actus. Prima poa dī poa obiectiua: z hec nihil est aliud nisi ipsa res que est obm alicui9 poc pductiue. Unde rosa generāda dī esse in poa obiectiua. Et gñalr oē id qd non est. sed pōt esse: dī esse in poa obiectiua. Huic potētie correspondet pprius actus. Nā ipsa eadē res. que añ sui pductionē dicebat esse in poa obiectiua postq̄ pducta est. dī esse actus obiectiuus siue actus entitatiuus: qa est entitas actu posita extra nihil. Et hoc modo dicunt isti q mā est actualitas opposita potētie obiectiue. Alia est poa que dī subiectiua: z hec est illa p quā aliqd substernit forc. Ipsa aūt forma siue sit substātialis. siue accidētalis dicit actus formalis correspondens huic potentie. Materia igit nō

Quesiti diuersi sensus. — Cōclo pa — Sco. sñia.

est pura potētia:sz est actus obiectiuus:nec talis actus repugnat potētie subiectiue. ¶ Differunt aūt he due potentie in duobus. ¶ Primo.qꝛ potētia obiectiua nō est subz alicuius transmutationis.sed est terminus a quo:ꝛ actus eius est terminus ad quē:potētia vo subiectiua est subm transmutationis. ¶ Scdo.Differūt.qꝛ po^a obiectiua multiplicat̄ ad multiplicationē suoꝝ actuū.Alia.n.est potentia obiectiua qua rosa est possibilis ꝑduci:ꝛ alia qua antichrīs est silr̄ polis.po^a aūt subiectiua est vna pluriū actuū. Eadē eniz superficies est in po^a ad albedinē ꝛ nigredinē ꝛ ad alios colores. ¶ Ista opio innitit̄ ꝑncipalr̄ huic po^e obiectiue qua sublata destruit̄ penitus hic modus dicēdi. Et qꝛ in.9.huius de po^a illa diffuse tractabit̄.ideo in hoc loco nō arguā ꝯtra potētiā obiectiuā:sed solū declarabit̄ ꝙ de mēte phī ꝛ Cōmētatoris mā est pura po^a:ꝛ nullā dicit actualitatē. Nec apud eos vsꝗ reperit̄ ꝙ mā sit actualitas:sed solū ꝙ est pura po^a. Nā phs zº de aīa.ꝛ.8.meta.tex.cō.9.assignans rōnē quare ex mā ꝛ forma fit vnū per se.nullā aliā cām ponit:nisi qꝛ mā est po^a ꝛ forma est act^9. Et in.7.meta.tex.cō.8.postꝗ̄ dixit ꝙ mā non est qd:nec quātū:nec quale.postea declarās nām materie dicit.ꝙ est potētia hec oīa. Itē in.5.metaphy.t.cō.14.diuidit qōlibet genus entis in potētiā ꝛ actū. In genere aūt sube.ipsa potentia est mā.g̃ ꝛc̄. Itē Cōmētator in lib.de suba orbis.ca.ꝑmo dicit:ꝙ mā substantiat̄ per posse.ergo suba mãe est potētia. Itē.5.physicoꝝ.cō.8.volens ꝓbare ꝙ materia est subm gnōnis dicit:ꝙ aliqd dicit̄ non ens triplr̄.vnus est ꝟm cōpositionē.puta cū dr̄ chimera nō est nā:ꝛ tale non ens nō est subm. Alius modus est ꝟm quē dicit̄ in indiuiduo accidentis ipsuz esse nō ens:puta cū dicimus non albuz:nō coloratū:ꝛ hoc ēt nō est subm:qꝛ est ens actu. Tertius modus est ꝟm quē id dr̄ nō ens qō in indiuiduo sube est potētia.s.mā:ꝛ hoc est subm:de qua postea sic dicit:qa esse ꝑme mãe nō admiscet̄ actus oīno impolē est vt moueat. Preter istas auctes arguitur etiaz rōne. ¶ Primo. Omnis actualitas absoluta est ex se cognoscibilis quolz alio circūscripto. Sed mā nō est cognoscibilis ex se:sz tm̄ per analogiā ad formā.vt dicit ꝑmo phy.ꝛ vt ꝓbabit̄.8. huius.ergo ꝛc̄. Maior ꝓbat̄:qꝛ ois actualitas quātūcūqz imperfecta est ad aliquē gradū entis determinata:ꝛ ꝑ cōseqūēs pōt aliquo mō mouere intellectū ad sui notitiam. ¶ Scdo. Sequit̄ ꝙ quelz suba mālis ꝟm se totā sit act^9. Sed hoc est falsuz.ergo ꝛc̄. Cōsequētia ꝓbat̄.quelz pars eius est actus:qꝛ forma est actus:ꝛ ēt mā per te.ergo ipsa tota est actus. ¶ Dicet̄ forte ꝙ tota est actus entitatiuus: sed nō tota est actus formalis. ¶ Contra. Sequit̄ ex hoc ꝙ suba separata non sit magis actus ꝗ̄ suba mālis. Probat̄ ꝯñia:qꝛ suba separata nō est tota act^9 formalis:qꝛ ei^9 essentia est potētia ad esse simplr̄:recipit.n.eē subale.ꝛ ei substernit̄.ergo illa essentia est po^a subiectiua:sicut ꝛ mā. ¶ Tertio. Mā sic est ꝓpe nihil ꝙ nihil ꝓpinquius pōt imaginari. Sed si sit aliquo mō actus polē est imaginari aliquid ꝓpinquius ad nihil.puta si mā esset tm̄ po^a.ergo materia nullo mō est actus. ¶ Quarto. De quolibet actu vere pōt enuntiari per ꝓpositionez de inesse ꝙ sit actus: dicēdo hoc est actus. Sed esse actū nō pōt vere enūtiari de mā:qꝛ isti dicūt polē est mām esse sine for^a:ꝛ tunc non est verū dicere ꝙ mā sit actus.sed ꝙ sit actu. Ex quo arg̃r sic. Si mā esset sepata a forma ipsa nō esset actus.g̃ multo minus est actus in cōposito. Tenet ꝯñtia:qꝛ separata haberet esse per se:qō nō habet in cōposito.

Ad primum in oppositū. Dr̄ de quolz existente: verū est dicere ꝙ aut est actus:aut hz actū per quē existit:lz in nā sua sit pura:ꝛ potentia ꝑꝑ hoc vere dr̄ ꝙ mā est:nō ꝙ nā eius sit actus:sed qꝛ semꝑ est necessario cōiuncta alicui actui. ¶ Ad 2^m. Dr̄ ꝙ materia habuit esse per creationē nō ꝙ ipsa ꝓprie sit creata:sz est cōcreata cōposito cuius fuit pars:ꝛ ideo est actu.non tm̄ ex se:sz per formā. Nec est eo mō in potētia:sicut anꝗ̄ crearet̄:qꝛ tunc erat tm̄ in potētia suaꝝ causaꝝ:nunc autē est extra suas causas:lz sit pura potētia nō habens esse ex se. ¶ Ad 3^m. Dr̄ ꝙ ad hoc ꝙ aliquid nō sit nō ens opz ipz esse actu:sed nō opz ꝙ hoc habeat ex se:sz sufficit ꝙ hēat per aliquē actū:vnde si sic arguat̄:oē qō ex se non est actu est non ens:idest non existens.falsa est:nec eam sic ponit Cōmētator:sed tm̄ dicit ꝙ oē qō non est actu est non ens. ¶ Ad 4^m. Dicit̄ ꝙ sufficit terminū realis ꝓductionis:qñ talis terminus nō est ꝓprie ꝓductus.sed comproductus habere necessario ꝯiunctā actualitatē:lz de se nō sit actualitas.ꝛ huiꝰ est mā. ¶ Ad 5^m negat̄ maior ꝛ dr̄ ꝙ lz oporteat extrema esse actu:nō tm̄ opz qōlz eoꝝ esse actu ex se.

¶ Utrum forma sit magis ens ꝗ̄ mā. Qō. XVIII.

Queritur 18º. Utruz for^a sit magis ens ꝗ̄ mā. Et vr̄ ꝙ non. ¶ Prio. Nullus effectus est dignior sua cā. Sed forma est effectus mãe.ergo. Maior pz. Minor ꝓbat̄. Unūqōqz est effect^9 illi^9 a quo depēdet ꝟm suū esse:qꝛ habere esse depēdēs:est habere esse causatum. Sed forma mālis est depēdēs a mā ꝑter aīaz intellectiuā.vt dicit Phs 7º ꝛ 8º huius.tex.cō.34.ergo ꝛc̄. ¶ 2º. Tanto aliqd est ꝑfecti^9 ens quāto magis est elongatuz a nō ente:sicut tāto est ꝑfectior albedo ꝗ̄to minus est permixta nigredini. Sed mā est magis remota a non esse ꝗ̄ forma.g̃ ꝛc̄. Maior pz. Minor ꝓbat̄. Id magis est elongatum a nō esse qō magis est remotū a corruptione:qꝛ corruptio est via ad nō esse 5º physi.tex.cō.7. Sz mā est magis remota a corruptione cuz sit incorruptibilis ꝑmo de generatione.forma vo corruptibilis est.ergo ꝛc̄.

Rñdeo Qꝛ phs.7.meta.tex.cō.7.ꝛ.com.8.cōparans mām ꝛ formā ꝛ cōpositū inter se dicit formaz esse priorē materia:ꝛ per ꝯñs esse priorē cōposito:qꝛ etiaz mā prior est cōposito cū sit pn̄^m eius. Nō pñt aūt hec verba vere intelligi de prioritate durationis:qꝛ hoc repugnaret dictis eius.cum ipse dicat ꝑmo physicoꝝ.ꝛ ꝑmo de generatione.tex.cō.82.mām esse ingenerabilē.ꝛ nō habuisse pn̄^m sui esse:ꝛ ideo loqt̄ de prioritate ꝑfectionis. ¶ Declaranda sunt igit̄ duo:p^m est qūo forma est dignior cōposito:2^m est qūo sit dignior mā. ¶ Quantū ad ꝑ^m. Dico ꝙ cōpositum est simplr̄ ꝛ absolute dignius forma:lz forma sit eo perfectior ꝟm qd. Primū probat̄. Et suppono ꝙ in cōposito materiali sint tria realr̄ distincta.s.materia:for^a: ꝛ esse. Suppono 2º ꝙ esse sit actualitas cōpositi ꝛ forme ꝛ materie. Suppono 3º ꝙ mā dicat aliquā entitatē positiuā.lz potentialē:ꝛ hoc pz:qꝛ ipsa est extra nihil. Ista oīa patent ex dictis supra. ¶ Tunc arguit̄ sic. Cōpositū materiale includit qcquid perfectionis dicit entitas forme:ꝛ preter hoc includit alias entitates ꝛ perfectiones saltem ipsuz esse.qō est actualitas vltima.ergo cōpositū est nobilius forma simplr̄.ꝛ absolute. ¶ Qꝛ aūt forma sit ꝟz quid nobilior cōposito. Probatur. Omnis causa est aliquo mō dignior effectu:vt dicit Cōmentator.2º physi.cō.4.vnde ꝛ albedo inꝗ̄tum dat homini esse album est ꝟm quid dignior hoīe. Cuius ratio est:qꝛ ipsa cōparatur ad ipsum vt actus ad potētiā:ꝛ vt habens actu aut virtualr̄ id qō effectus habet in potentia. Sed forma est causa cōpositi:est enim eius causa formalis.ergo ꝛc̄. ¶ Et si dicatur.ergo ēt mā est nobilior cōposito cū sit eius cā. Negat̄ consequentia:qꝛ illa maior assūmpta nō hz veritatē in causa māli:qꝛ causalitas materie cōsistit tm̄ in recipiendo ꝛ in esse ens potentiale ꝛ non actuale.

Marginal notes: Quo differāt po^a obiectiua ꝛ subtiua. — Impugnatur Sco. ꝑ auctes. — Prima rō in Scotū. — T.cō.69. — Ad ꝑmū. — Ad 2^m. — Ad 3^m. — Ad 4^m. — Ad 5^m. — Prio. — Scdo. — Cōclo ꝑ^a. — Cōclo 2^a.

Coclo 2ª **Quantum** ad 2m. Dico q forma est absolute nobilior mã: z pbat. ¶ Prio. Omnis actus est simplr nobilior sua pura potētia: vt dī. 9° metaphy. z tex. cō. 15. z ois perfectio est nobilior puro perfectibili qd nullā de se hz pfectionē nisi potētialē. Sed forma est actꝰ z pfectio: mã vo est pura potētia z puruz pfectibile. g zc. ¶ Secundo. Illud est simplr perfectius a quo hñt res z nãe q simplr se excedãt in perfectione: sed hꝰ est forma. Ideo enim aurū est simplr nobilius argento: qz hz nobiliorē formā: nec mã ad hoc aliqd facit: qz eadē mã necessario pōt successiue habere formā auri z argenti: z tamen semper erit aurum prestantius argento.

Ad pmū **Ad primum** dī q forma est causa materie: z mã est causa forme: vt dicit 2° phy. tex. cō. 30. z 5. meta. tex. cō. 2. z ideo mutuo se precedūt z consequunt ꝫm diuersas cōsiderationes. Mã eniz hz causalitatē supra formā: qz eā sustentat. cū forma mãlis nō possit p se subsistere. Forma vo hz causalitatē super mãm: qz dat ei esse formalr: nō q sit causa formalis mãe: sed qz est cā formalis totius cōpositi: z dando ei essentiā, dat ꝯsequenter esse ēt parti eius. que est mã: z hoc totū vna z eadē causalitate ꝫm rem: que tñ prius intelligit terminari ad cōpositum, q̄ ad mãm. ¶ Et si dicat. Causalitas forme est causalitas itrinseca. Sed forma nō est intrinseca mãe: aliogn esset pars eius. ergo forma nō hz causalitatē super materiā. ¶ Rñdet q causalitas forme est itrinseca, nō ad hūc sensum q forma sit pars cuiusl3 cuius est cā: sed qz est ps eius cuius pmo est cā: cuiusmodi est cōpositū: z cōstituit vnū intrinsece cū eo cuius scōario est cā: z hꝰ est materia. ¶ Ad argm negat maior quādo cā est pure potentialis: sicut est mã.

Ad scōm ¶ Ad 2m negat maior nisi vtrūqz sit actus vel includēs actū: sicut pz in suo exemplo de albedie z nigredine: mã aūt est pura potētia: talis aūt potētia nō dī icorruptibilis rōne perfectionis sue nãe: sed qz ipsa est pmuz subm omniū: z ideo nō posset reperiri aliqd subiectū corruptionis eius ipsa tñ pōt annihilari.

¶ Utrū mã sit entitas distincta actu a forma. Qō. XIX.

Queritur 19°. Utrū mã sit entitas actu distincta a forma. Et videt q nō.

Prīa rō. ¶ Prio. Omne pnm distinctiuū est actus: qz vt dicit Phs. 7° metaphy. tex. cō. 49. actꝰ est qui distinguit z sepat. Sed mã nō est actꝰ nec includēs actū: cū sit pura potētia. pmo phy. tex. cō. 69. ergo nō est actu distincta a forma. ¶ Dicet forte q mã hz aliquē actū. s. formā: z per eā distinguit. Sed hoc nihil est: qz l3 per formā quā hz distinguat ab alijs materijs: nō tamen per eā distinguit ab ipsamet forma. qd pbat. Idē nō est terminꝰ relōnis z fūdamētū distōnis mãe a forma.

Scda rō. ¶ Scdo. Mã nō distinguit actu a sua pª actualitate: sed forª est pª actualitas mãe. g zc. Maior pbat. qz (vt dictū est) actus est q distinguit z sepat. Sed añ pmā actualitatē nulla est actualitas p quaz res possit ab ea distingui. g zc. Minor ēt pbat. Forma est esse mãe. ergo est pma eius actualitas. ꝯñtia pz. Añs pbat: qz si esse est res distincta a forma: tūc inter mãm z formā mediaret aliqd. s. ipsuz esse: q est ꝯtra phm 8° meta. tex. cō. 16.

Tertia rō. ¶ Tertio. Que sūt entitates z realitates actu distincte, hñt distinctas pductiones. Sz mã z forma nō hñt distinctas pductiones. vt dī 7. meta. tex. cō. 27. ergo. Maior pbat: qz vt dicit cōm. 4. meta. cō. 7. pductio est ad realitatē. g que habēt distinctā z precisaz realitatē, habēt z distinctā pductionē.

Quarta ratio. ¶ Quarto. Que sunt actu distincta, habēt distinctas z precisas rōnes. Sed forma nō hz pcisaz rōnē a mã. ergo zc. Maior pz: qz cuiuslibet entitatis est pprius cōceptus quo potest cōcipi: vt est ab alijs distincta. Minor pbat: qz cōmē. 7. meta. cō. 11. dicit diffinitiones accidentium nō esse pprie diffinitiones: qz in eis ponit subm qd hz rōnē ppriā z precisam a rōne accidentis: diffōnes aūt subaꝝ sūt pprie diffinitiones: qz non includūt multa: quoꝝ qdlibet habeat ppriā rōnē: cōstat aūt q in diffōne substātie ponitur mã z forma: vt dicit Cōmen. 8. meta. cō. 6. ergo mã z forma non dicūt rōnes precisas.

Quīta rō ¶ Quinto. Suba mãlis est vna entitas per se in actu. ergo eius mã nō est entitas actu distincta a forma: añs pz. Cōsequentia pbatur. qz phs 7° meta. tex. cō. 49. dicit q impossibile est subam esse ex substantijs in actu. sed que sunt actu distincta sunt entia in actu. g zc.

Sexta rō ¶ Sexto. Ad idem sunt multe auctes Cōmētatoris. Nā 2° de aia cō. 7° dicit q mã nō differt a forma in cōposito nisi potētia. Et 3. celi. cō. 27. dicit q mã pma est ens in ente actu, nō distinctum ab eo: z 8. metaphy. cō. 16. dicit q si aia z corpus essent duo diuersa: oporteret assignare rōnē quō ex eis fiat vnū. z 12. meta. cō. pmo. dicit q agēs apud Aristotelē nō est ꝯgregans inter duo in rei veritate z congregat inter potētiā z actū mãm z formā: z 7. meta. cō. 31. dicit: q ipole est formā z eius subm esse duo in actu.

Explanatur titulus qōnis. **Respondeo** Et prius declaro titulu3 qōnis. Pōt enim pmo intelligi qō ad hūc sensū. Utrū mã sit de se aliquo mō actus, siue formalis, siue entitatiuus: aut si nō est actus. Utruz habeat intrinsece tanq̄ partē sui aliquē actū, per quē distinguat actualr a forma quā hz: z ad hunc sensum nō querimus. Sed querit presupposito q mã sit pura potētia. Utrū vere dici possit q ipsa actualr est distincta a forma, qua informat. Et rñdetur affirmatiue q sic.

Conclo ¶ Primo. Extrema relōnis realis sunt actu distincta: qz relō realis non est eiusdē ad seipsuz. Sed inter mãm z formam est relatio realis, que est vnio eaꝝ adinuicē. Tum qz vnio mãe cum forma est seclusa oi operatione intellectus. Tum qz relatio forme ad mãz est cause ad effectū: z ecōtra relatio mãe ad formā: ipse enim sunt sibiinuicē cause: vt dī scōo physicoꝝ. tex. cōmē. 30. g eoꝝ relatio est realis. ¶ Scdo. Omnis entitas absoluta, que successiue stat cū rebus essentialr distinctis, distinguitur actu realr ab eis. Sed mã est entitas absoluta z stat successiue cū formis essentialr distinctis: puta cum forma ignis z terre z plante. ergo zc. Notāter dico in maiori entitas absoluta: qz in relatiuis secus est: eadez enim albedo nunc est similitudo. z postea erit dissimilitudo: sed hec distinctio est rōne terminoꝝ a qbus relationes habēt rationes suas formales: qd nō cōtingit in absolutis. z ad hunc sensuz intellecta maior ipsa est vera: z ea vtit phs p physicoꝝ. tex. cō. 51. ad pbandū q mã nō est forma: z 4° physicoꝝ. tex. cō. 3. ad pbandū q locus distinguit a locato: z similiter ipsa vtitur Cōmētator pmo physicoꝝ. cō. 82. ad pbandū q essentia materie, distinguat ab eius potētia. ¶ Tertio. Ois perfectio distinguit actu a suo perfectibili: cū nulla res sit perfectio suiipsius. Sed forma est perfectio mãe: vt dicit Cōmentator. 8. meta. cō. 16. ¶ Quarto. Suba mãlis est ens actu. ergo eius mã z forma sunt actu. Tunc sic. Mã est actu: z forma est actu: sed mã nō est forma. g est actu distincta a forª. ¶ Quinto. Ens corruptibile distiguit actu ab ente icorruptibili: s3 mã est incorruptibilis z forª est corruptibilis. g zc. ¶ Sexto. Id qd pcedit aliud duratione, est ab eo realr actu distinctū: qz pōt esse eo nō exñte. Sed mã pcedit formā duratione. g zc. z multe alie rationes possunt adduci. Sed credo q si quis proteruiendo vellet tenere oppositū responderet ad oia hec, dicendo, q vtiqz mã nō est forma: non tamen est actu ab ea distincta: qz illa tñ dicunt esse distincta actu que hñt distincta esse: qd non ꝯuenit materie z forme: vnde si plures entitates in eodem esse cōueniant: nō habent actualē

distinctionem.sed quicqd sit de hoc/mihi videt̄ rōnabilr̄ dici q̄ mā ⁊ forma actu distinguitur.

Ad p̄mā rōnē.q.9. **Ad argumenta** xo in ɔtrariuz respondet̄. Ad p̄mū dicit̄/q̄ nō quelibet distinctio est per actū:q2 sicut ꝓbabit̄ .12.huius/māe corruptibiliū ⁊ incorruptibiliū distinguunt̄ seipsis/s̄m verū sensū q̄ ibi declarat̄.Quātū aūt spectat ad ꝓpositū/mā est actu distincta a forma nō per formā neqꝫ per aliquē actū ei superadditū:sed seipsa.Ad hanc eniꝫ actualē distinctionem sufficit q̄ mā sit ⁊ forma sit ⁊ q̄ mā nō sit forma.Q2 auteꝫ mā nō sit forma/nō h₃ aliunde.sed ex nā sua/que est pura poᵃ/⁊ forma est actus.

Ad scd̄m ¶ Ad 2ᵐ negat̄ maior.Mā.n.nō est suū esse quo existit.Nec valet ꝓbatio:vt p₃ ex r̄nsione ad p̄ᵐ.Negat̄ ēt minor:q2 esse est distinctū a forma:nō t̄n ex hoc sequit̄ q̄ aliquid sit mediū inter mām ⁊ formam: imo esse sequit̄ formā:q2 forma cōstituit ꝓpriū susceptiuū ipsius esse.s.cōpositū:⁊ per ɔ̄ns est posteriꝰ q̄ forᵃ.

Ad tertiū ¶ Ad 3ᵐ.Dī q̄ alique realitates sūt entia cōpleta in genere substantie:vt lignū/lapis:hō ⁊c̄.Et de his cōcedit̄ maior:⁊ negat̄ minor.Alie sunt realitates que sunt t̄m partes qdditatis ⁊ substātie:vt mā ⁊ forma:⁊ de his negat̄ maior:cuius rō est:q2 ꝓductio terminat̄ ad esse:iste aūt partes nō h̄nt esse sibi ꝓpriū:sed sunt per esse totius:⁊ ideo nō ꝓducūt̄/nisi ea ꝓductione qua ꝓducit̄ totū.

Ad q̄rtū ¶ Ad 4ᵐ negat̄ minor.Ad ꝓbationē dī q̄ Cōmētator nō intendit aliud/nisi q̄ diffinitio accidentiū cōplectit̄ plura.s.subm ⁊ ipsuꝫ accidens:quoꝝ qōlꝫ est nā cōpleta in spē:⁊ ideo nō est ita ꝓprie diffinitio:sicut diffinitio subē:que nō includit plures nās cōpletas.sꝫ t̄m ꝑtiales.s.mām ⁊ nō formā.

Ad q̄ntū ¶ Ad 5ᵐ negat̄ ɔ̄ntia.Ad ꝓbationē dī q̄ ipossibile est subaꝫ eē ex pluribꝰ substantijs in actu cōpletis:sed nō est ipossibile: imo est necesse/q̄ sit ex pluribꝰ partialibꝰ:cuiusmodi sūt mā ⁊ forma.

Ad auctoritates. ¶ Ad oēs auctes Cōmentatoris.Dico q̄ Cōmentator solū vult dicere per illa verba/q̄ mā ⁊ forᵃ non sunt duo diuersa ⁊ distincta tanq̄ res cōplete in spē:q2 tūc ex eis nō posset fieri vnū ꝑ se:sunt t̄n duo quoꝝ alterū est potētia/⁊ alterū est actus.Et ideo p̄nt dici actu distingui: nō q̄ inter ea sit distinctio actualitatis:q2 mā ⁊ forma nō sunt due actualitates:sed q2 est inter ea actualis distictio: ad quā sufficit vtrūqꝫ eoꝝ eē in actu:⁊ māꝫ nō eē formā.

¶ Utrū qōgdest/sit idē cū eo cuius est, Questio. XX.

Pria rō. **Queritur** 20°.Utrū qōgdest/sit idē cuꝫ eo/cuiꝰ est re ⁊ rōne. Et vī q̄ non.¶ Primo.q̄ distinguant̄ rōne.Ea distiguunt̄ rōne:quoꝝ vnū dicit t̄m vnū cōceptū/⁊ reliquum dicit duos ɔceptus.Sed qōgdest dicit duos cōceptus.aial.n.rōnale dicit conceptū aialis ⁊ cōceptū rōnalis:hō aūt dicit.vnicū ɔceptū.ḡ ⁊c̄. Minor p₃:⁊ maior ꝓbat̄:q2 distingui rōne/est distingui ɔceptibiliter.

Scda rō ¶ Scdo.Jn his que sunt idē re ⁊ rōne/qcqd predicat̄ de vno:predicat̄ ēt de alio:alioq̄n ɔ̄dictoria sil' verificarent̄ de eodeꝫ.Sed de qōgdest predicat̄ aliqd qō non predicat̄ de eo:cuius est.ergo ⁊c̄.Maior p₃.Minor ꝓbatur.nā qōgdest:puta/aial rōnale/est diffinitio:⁊ t̄n id cuiꝰ est/nō est diffō.sed diffinitū.

Tertia rō ¶ Tertio.arguit̄ q̄ nō sint idē realr̄:q2 phs.3.de aia.tex.cō.9.dicit q̄ aliud est caro:⁊ aliud est carnis esse:sed per esse carnis nihil aliud intelligit/nisi quodquidest carnis.ergo ⁊c̄.

Quō sit audienda questio. Q̄ōgdest dī duplr. **Respondeo** Jn hac.q.p̄mo declarabit̄ titulus.q. ⁊ qd sit qōgdest:secundo dicet̄ ad.q. ¶ Quātū ad p̄mū/posset per qōgdest vno mō accipi qdditas ⁊ nā rei abstracte signata:puta si dicat̄/q̄ humanitas est qōgdest hois.Sed hoc esset satis iproprie.Naꝫ qō gdest p̄dicat̄ in recto de eo cuius est:humanitas aūt non predicat̄ in recto de hoie:vt infra disputabit̄:lꝫ.n.hō habeat humanitatē:nō t̄n hō est hūanitas.Alio mō accipit̄ qōgdest pro significato diffinitionis:⁊ hoc est proprie dictum.nam ph̄s in topicis dicit/q̄ diffinitio est oratio indicans qōgdest esse rei.Jsto modo/aial rōnale diceret̄ qōgdest hois.Et ideo Cōmētator.7.meta.cō.11.dicit q̄ qōgdest:est illud qō significat sermo/q̄ dicit essentiā rei/que est diffinitio.Querit̄ ergo.Utrū diffinitio ⁊ diffinitū sint idē.Et non.Utrū qdditas/siue nā ⁊ suppositū sint idem.

¶ Quid aūt sit qōgdest declarat ph̄s in hoc.7.tex.cō.11. di.q̄ ipsuꝫ qōgdest regrit duo.Primū est q̄ sit cōstitutū ex predicatis per se:q2 p̄dicata per accidēs/nō p̄nt r̄nderi ad interrogationē factā per qd.Si enim querat̄ quid est hō:non b̄n r̄ndet̄ q̄ est albus.Scdo regrit̄ q̄ ɔstituatur ex his que sunt per se in p̄mo mō perseitatis.⁊ nō in scdo. Qō ꝓbat̄ tripl'r.¶ Primo.Quia p̄dicata scdi modi siue ꝓprie passiones inherent subiectis.ergo nō sunt qōgdest eoꝝ.P₃ ɔ̄ntia:q2 qōgdest substātie est substātia:⁊ per cōsequēs nulli inheret.¶ Scdo.Quia passio nō ponitur in diffōne subiecti:sed eꝫ. 2° posterioꝝ.ḡ ꝓpria passio non pertinet ad qōgdest subiecti.¶ Tertio.Si passio eēt ipa essentia subiecti:cū eiusdē sint plures passiones:sequtur q̄ quelibet earū idem esset essential'r subto:⁊ per ɔ̄ns essent idem inter se.Unde Cōmētator cō.11.dicit q̄ ph̄s ꝑ predicata per se/innuit p̄ᵐ modū p̄dicabiliū essentialiuꝫ/que sunt tria.s.genus:dr̄ia:⁊ diffinitio cōstituta ex genere ⁊ differentia.¶ Et si querat̄ qs ɔstituit hō diffinitionē.¶ Dico q̄ est intellectus.qui formās cōceptū de diffinito:puta apprehendēs ⁊ cōcipiens/q̄ hō est aial rōnale:⁊ videns q̄ per hunc ɔceptuꝫ sufficienter exprimunt̄ oīa predicata essentialia hois.appellat illuꝫ cōceptū diffinitionē:non q̄ intellectus faciat significatū diffinitionis:vt qdam attribuunt.S.Tho.lꝫ intellectus predicto cōceptui/attribuat intentionem diffinitionis.

Quantum ad 2ᵐ.Hec est p̄ma cōclusio.Qōgdest: ⁊ id cuius est/sunt idē realr̄.Probatur. ¶ Primo.Nulla res distinguit̄ a sua substātia. Sed qōgdest:est substātia eius.cuius est.ergo nulla res distinguitur a suo qōgdest. Maior ꝓbatur. Res que est suba:aut ēst suamet suba:aut est aliena substātia. Sed nō est aliena suba.ergo.Maior etiā p₃.q2 qōgdest substātie/nō pōt esse accidens.¶ Scdo.Si qōgdest distinguit̄ ab eo cuiꝰ est:sequit̄ ꝓcessus in infinitū.Sed hoc est ipossibile.ḡ ⁊c̄. Cōsequentia ꝓbatur.Sit.a.qōgdest hois:aut.a.distinguitur a suo qōgdest.aut nō.Si nō.ergo pari rōne standum erat in p̄mo.Si sic.querit̄ de illo alio:⁊ sic in infinitum. ¶ Dicet̄ forte q̄.a.nō h₃ qōgdest:sed ipsum est qōgdest alterius.¶ Cōtra.Quelibet entitas finita h₃ aliquā naturam:⁊ per ɔsequens h₃ quodqdest:q2 de ipsa potest queri quid est hoc.ergo si.a.est res distincta ab hoie:habet suuꝫ ꝓpriū qōquidest.¶ Secunda ɔclō. Quodqdest non est separatū s̄ꝫ esse:ab eo cuius est.Probat̄.¶ Primo. Nulla res pōt cognosci qdditatiue/nisi sciatur q̄ eius qōgdest inest ei:q2 t̄m huiꝰ notitia est ꝓprie quidditatiua.Sed si qōquidest.esset separatū ab eo cuius est.nō posset sciri q̄ ei insit.ergo sequitur q̄ nullius rei posset haberi scientia. ¶ Secundo.Nulla res est formal'r talis per id/quod ab ea est separatum:paries eniꝫ nō est albus per albedinem ab eo separataꝫ.ergo si quodqdest hois esset separatū ab hoie:sequit̄ q̄ hō non esset formal'r aial rōnale:quod est absurdū.¶ Tertia cōclusio.Qōquidest nō distinguit̄ ratione ab eo cuius est. Probat̄. ¶ Primo.auctoritate phi in hoc.7° tex.cō.21.sic di.At xo nō solum vnū.sed ⁊ ratio eadē ipsoꝝ.¶ Secūdo ꝓbat̄ rōne.Jdē est ɔceptus hois ⁊ aialis rōnalis.Sed aial rōnale/est qōgdest hominis.ḡ quodqdest non differt rōne siue cōceptu ab eo cuius est.

Minor pz. Maior ꝓbatur: qꝛ qui concipit hoiem: nihil aliud precise concipit/ nisi animal rationale. ¶ Tertio. In his que rõne distinguunt̃ nõ est nugatio si vnũ addatur alteri. Sed est nugatio: si dicat̃. hõ aial rõnale. ĝ non distinguunt̃ rõne. ¶ Quarta ↄclusio. In his que sunt per accidens qđ qd est: ꝛ id cuius est: nõ sunt idez. Probatur. ¶ Entis per accidẽs/ nõ est qđqdest nec diffinitio. Nam homo albus nõ põt diffiniri: cũ non dicat vnũ p se: quelibet aũt diffinitio cõstat ex genere ꝛ dĩia/ que faciunt vnũ per se. ergo ens per accidẽs nõ est idem cum suo qđqdest. ¶ Scđo arguit etiã ꝙ qđqdest accidẽtis: puta albi: non sit idẽ cũ subiecto: puta cuz hoie sic. In his que essentialr̃ distinguunt̃/ vnũ nõ est qđqdest alteri⁹: vt pz ex p̃ma cõclusione. Sed accidẽs ꝛ subm̃ distinguunt̃ essentialr̃: cuz vnum sit substantia: ꝛ reliquũ sit per accñs. ergo ꝛc.

Scđo 4ª

Ad argumenta rñdet̃. Ad p̃mã negat̃ minor: aial enim rõnale vt est diffinitio hois/ dicit vnicũ ↄceptũ: eum. s. quẽ dicit hõ: sed iste cõceptus est resolubilis in plures cõceptus. s. in cõceptũ aialis: ꝛ in cõceptũ rõnalis. ¶ Ad scđaz. Dico ꝙ hõ ꝛ aial rationale dicũt eundẽ cõceptũ formalẽ ꝛ obiectiuuz: qꝛ eis correspondet eadẽ nã: ꝛ ideo ois terminus p̃me intentionis ↄueniens vni: cõuenit etiã alteri: sed bene verũ est ꝙ huic cõceptui ꝓut significat̃ per hunc terminũ aial rõnale/ attribuit intellectus qđdã nomen scđe iposititionis: ꝛ appellat ipsuz diffõnẽ. ¶ Ad tertiã. Dico ꝙ phs. 3. de aia. ꝛ si alicubi inueniat̃ sic locutus: per qđ qd est accipit ipsam qdditatẽ: ꝛ nãm: puta carneitatẽ humanitatẽ ꝛ huiꝰ. Nos aũt loqmur de qđqdest cõcrete significato p diffõnem.

Ad p̃mũ

Ad scđm

Ad tertiũ

¶ Textus cõmenti vigesimisecundi.

¶ Eorum que fiunt: hec quidem natura fiunt: hec vo ab arte.

¶ Hoc loco intendit probare ꝙ res sensibiles nõ fiũt ab ideis sepatis: sꝫ a formis que sunt in mã. Ad qđ ꝓbanduz p̃mittit duo. Primum est ꝙ eoꝝ que fiunt/ aliqua fiunt a nã: vt hõ: aliqua ab arte: vt domus: aliqua a casu: vt inuentio thesauri: sed taz in his que sunt a nã/ q̃z ẽt ab arte: reperit̃ hic tertius: aliqñ eniz artifex operat̃ ex ꝓposito p artẽ: aliqñ ꝓducit artificiatũ aliqđ a casu p̃ter intentionez. silr̃ aialia genita ex semine nõ sunt a casu: genita vo p putrefactionẽ sunt a casu. ¶ Scđm qđ premittit est ꝙ in oi generatione reperiũt̃ tria. s. id qđ fit: id a quo fit: ꝛ id ex quo fit. Circa quã partẽ queritur p̃mo.

¶ Utrum animalia generata ex semine ꝛ per putrefactionem/ sint eiusdem speciei. Questio. XXI.

Cap. 4. d. pª p̃mum Sco. ↄtra tertiam.

Queritur 2º. Utrũ aialia genita ex semine/ sint eiusdẽ spẽi cũ genitis per putrefactionẽ. puta mus cum mure: rana cum rana ꝛ hꝰ. Et videt̃ ꝙ nõ. ¶ Primo. Transmutationes diuersaruz rõnũ/ terminant̃ ad formas spẽ distictas: qꝛ vt dĩ. 5. phy. motus hñt ex terminis vnitatẽ ꝛ distinctionẽ. Sꝫ gnõ que est p semen/ est alteri⁹ rõnis ab ea que est per putrefactionẽ: cũ pª ꝓprie dicat̃ natiuitas: ꝛ scđa nõ. ergo forme ad quas terminant̃ specie distinguunt̃. ¶ Cõfirmat̃. Ad ꝓductionẽ eiusdez rõnis: sequunt̃ relões eiusdẽ rõnis: cum relatio naturalr̃ sequat̃ suũ fundamentuz: vnde qꝛ generare Sortem ꝛ generare Pla. sunt eiusdẽ rõnis: ideo sicut ad vnaz sequit̃ paternitas ꝛ filiatio: ita etiã sequit̃ ad aliã. Sed ad generationez. que est ex semine: sequit̃ relatio paternitatis ꝛ filiationis: mus enim genitus a mure/ est filius eius: sed ad eã que est per putrefactionẽ nõ sequit̃ filiatio: naz mus genitus a sole/ nõ est fili⁹ solis. ergo ꝛc. ¶ Scđo. Una natura tñ vno mõ cõmunicat̃. Sed cõmunicari per ꝓpagationez ꝛ cõmunicari per putrefactionez sunt diuersi modi. ergo non possunt ↄuenire eidẽ nature ẜm spẽz. ¶ Tertio. Sequit̃ ꝙ generatio vniuoca reduceret̃ ad generationẽ eq̃uocã. Sed hoc est falsuz: vt cõmuniter cõcedit̃. ergo. Cõsequẽtia ꝓbat̃. Primus enim mus/ nõ fuit productus p semen. alioquin ante euz fuisset alius: ꝛ per cõsequẽs ipse nõ eẽt p̃mus: sed fuit ꝓductus per putrefactionem. ergo quicq̃z post eum generant̃ per semen gnõne vniuoca/ reducunt̃ ad eius generationẽ equiuocã. ¶ Quarto. Cõmẽtator. 8º physicoꝝ. cõmẽ. 46. dicit ꝙ si mãe fuerint diuerse/ diuersificant̃ ꝛ forme. Sed mã ex qua generat̃ aliqd per ꝓpagationẽ/ est alterius rationis ab ea ex qua generat̃ per putrefactionẽ. qꝛ ista est semen: ꝛ ista non. ergo forme que introducuntur in eas sunt diuersarum rationum.

Pꝛia rõ.

Confirᵒ.

Scđa rõ.

Tertia rõ.

Quarta ratio.

Respondeo. In hac. q. declaranda sunt duo. Primum est. An oia genita per semen/ possint eadez ẜz speciẽ generari per putrefactionẽ. Scđz est. An ea que vtroq̃ mõ generant̃ sint eiusdem speciei. ¶ Quantũ ad primũ existimauit Auicẽna ꝙ sic/ dicens matricẽ mulieris requiri ad gnõnẽ aialium perfectoꝝ: nõ quidẽ de necessitate: sed tñ ad bñ esse. Sicut enim aliqui fructus cõuenientius in vno loco nascunt̃ q̃z in alio: cum tamẽ ꝛ hic ꝛ ibi nasci simplr̃ possint: ita oia aialia genita in matrice/ possunt extra matricẽ generari. sed nõ ita pfecte. Quã opinionẽ secutus est etiã Albertus 8º physicoꝝ. ꝛ scđo mineraliũ. ꝛ 3º metheoroꝝ. Mouebat̃ aũt ad hoc Auicenna. Tum qꝛ cũ fuit generale diluuiũ oium hoium reparatũ est postea genus humanũ per putrefactionem. Tum qꝛ visus est aliquãdo vitulus per pluuiã in terram cadere: qđ esse nõ potuit: nisi qꝛ per putrefactionẽ genitus est: cõstat aũt ꝙ vitulus est aial perfectũ. Ista opinio cõmuniter nõ tenet̃. Et ꝙ sit cõtra phm̃/ ꝛ cõtra veritatem pz. ¶ Primo. Oẽ generabile p putrefactionẽ hꝫ formaz educibilẽ de potẽtia mãe putrefacte. Sed aia intellectiua nõ est educibilis de potẽtia mãe: cũ maneat corrupto corpore: vt expresse voluit phus. 12. meta. tex. cõ. 17. ergo hõ genitus ex semine: nullo mõ posset generari per putrefactionẽ. ¶ Scđo. Ad idẽ arguit̃: qꝛ phs tex. cõ. 59. dicit expresse/ ꝙ sicut eorũ que fiunt per artẽ/ aliqua possunt fieri a casu. ꝛ aliqua nõ: puta domus: ita eoꝝ que fiunt a natura aliqua possunt eẽ a casu: ꝛ aliqua nõ. ergo de mente phi est ꝙ nõ oia genita ex semine possunt fieri p putrefactionem ꝛ a casu. Nec valet qđ dicit Auicenna: nunq̃ eni fuit ita generale diluuiuz qn aliqui hoies superuixerint: credere aũt ꝙ vitulus e celo ceciderit fatuũ est: ꝛ si cecidit h fuit arte diaboli: qui ipsuz in aera eleuauerat.

Auicenne placitum.

Albert⁹ sequit Aui.

Impugnatur Auic.

Quantum ad 2ᵐ maior est dubitatio. Nã Cõmentator. 8º phy. cõmẽ. 46. ꝓpter aliquas rõnes suprapositas tenuit ꝙ impossibile sit aialia genita ex semine esse eiusdẽ spẽi cum genitis per putrefactionẽ. Scđm quã opinionẽ sepe loquit̃ ẽt Beatus Tho. in plerisq̃: sed quia in hac. q. habet̃ expresse qd senserit Phs: ꝛ Beatus Tho. in hoc loco: ideo rñdet̃ ad. q. hac p̃ma ↄclusione. ¶ Animalia genita ex semine sunt eiusdẽ spẽi specialissime cuz genitis per putrefactionẽ. Probat̃ p̃mo. qꝛ phs. 7º metaphy. tex. cõ. 23. in p̃ncipio sic dicit. Quedam eniz eadẽ ꝛ ex spermate fiunt/ ꝛ sine spermate. Nec est dicendũ ꝙ phs loquatur de identitate materiali: qꝛ hoc esset falsum: nec de identitate generica: qꝛ de hoc nullus vnq̃ dubitauit. ergo loquit̃ tñ de idẽtitate specifica. ¶ Scđo. Impossibile est ꝓprias passiones vnius speciei/ conuenire indiuiduis alterius speciei quia propria passio est prorius effectus nãe specifice: cuius est passio: vt pz p̃mo posterioꝝ. tex. 2. 9. dicente pho ꝙ in ↄclusione demõstratio

Pꝛia ↄº

nis predicatur ꝓprius effectus de ꝓpria causa. Sed genita ex semine ⁊ genita per putrefactionem / habent easdem passiones. ergo hñt eandem nãm specificam. Minor ꝓbat̃. Mus genitus ꝑ putrefactionē pōt gñare aliũ murē. ergo hꝫ potētiã generatiuã eiusdē spēi cũ alijs muribus. ꝯñtia pꝫ. Añs est notũ experimēto. ¶ Et si dicat̃ q̈ phs in lib° de aialib° dicit. quecũqꝫ non ex aialib° fiunt: ex corrupta mã hec generant qdē: sed alterũ ẽm genus. ¶ Rñdeo q̈ phs non loquit̃ vl̓r: sed ꝑticulariter: ⁊ tñ de his que imediate generant̃: vult eniꝫ dicere q̈ aliqd aial hꝰ imediate generat oua / vel aliqd aliud tale: qd est alteri° rõnis: ⁊ eo mediante generat aial sibi sil̓e in spē. ¶ Tertio. Nulla est maior rõ in accidētib° q̈ accidens genitũ vniuoce sit eiusdē spēi cũ accidēte genito equiuoce / q̃ꝫ q̈ in substãtijs. nec pōt ista ꝓpositio negari rõnabil̓r. Sed calor genitus vniuoce a calore est eiusdē spēi cũ calore genito a sole ⁊ ex collisione lapidũ. Vñ Cōmētator. 2° celi cōm. 46. dicit q̈ calor pōt gñari a lumine ⁊ a motu. ergo suba genita ab agēte vniuoco / est eiusdē rõnis cũ ea que genita est ab equiuoco. ¶ Quarto. Nō apparet que sit alia p̄ma radix huius distinctionis specifice: nisi q̈ genitũ per putrefactionē est ab agente vl̓i: genitũ xo ex semine est ab agēte ꝑticulari. Sed hec nō est sufficiēs cã distinctionis ẽm spēꝫ. ergo ⁊c̃. Maior pꝫ. Minor ꝓbat̃. Cōstat eniꝫ q̈ adam imediate fuit a solo agēte vl̓i. s. a deo: ⁊ tñ fuit eiusdē speciei cũ alijs hoib° qui geniti sunt ab hoie. ¶ Dicet̃ forte q̈ deus pōt ꝓducere effectũ eiusdē spēi cum effectu cause ꝑticularis: alie tñ cause causate hoc nō possunt. ¶ Sed ꝯ. Suppono q̈ deus pōt de po° absoluta dare soli virtutem qua possit ita sufficienter disponere mãm ad aiam rõnalē: sicut nũc sufficienter disponit̃ ꝑ virtutē formatiuã que est in semie viri. Istud pꝫ: q̈ nō implicat ꝯdictionē. ponat̃ ergo in eē. Tunc sic. Mã in qua inducit̃ aia rõnalis a sole / est disposita dispōnib° eiusdē rõnis: sicut mã in qua introducitur aia ab hoie. ergo hec aia: ⁊ illa aia sunt eiusdē rõnis. ¶ Quinto. Tota rõ Cōmētatoris sumpta ex ꝑte mãe est: q̈ indiuidua eiusdeꝫ rõnis / vident̃ requirere materias ꝓximas eiusdē rõnis: vt videt̃ dicere Cōmētator. 8. phy. cōm. 46. nã ex mēstruo hois / nō generaret̃ equus: sed ea que generant̃ ex putrefactione / nō habēt mãm ꝓximaꝫ eiusdeꝫ rationis: cuꝫ his que generant̃ ex semine: q̈ mã illoruꝫ non est sanguis menstruus: q tñ est materia coꝝ que ex semie generant̃. Sed apparet expresse q̈ maior hui° rõnis est falsa. Nam ex cibis diuersarũ rõnũ: puta pane: vino: oleo: ⁊ hꝰ generat̃ sanguis. Iteꝫ / possi̓e est q̈ mã gnõnis habeat latitudinē magnã: cũ nō sit species specialissima: pōt igit̃ esse q̈ ex his materijs: cōuenientib° tñ in vna rõne cũ ꝓpinqua: generant̃ aialia eiusdē speciei. ¶ Scḋa cōclusio. In his que generant̃ ex putrefactione: nō tñ ꝯcurrit virtus actiua vl̓is. s. solis ⁊ stellarũ: sed ēt aliqua virtus actiua particularis: puta aliqs calor elemētaris: ⁊ aliqd humidũ putridũ existens in mã putrefacta. Ista cōclusio probat̃. ¶ Primo. Quia videmus ex aliqua mã putrida potius generari vnũ aial / q̃ꝫ aliud: vt recitat Cōmētator. 12. metaphy. cō. 18. ex opinione Themistij. puta ex carnib° humanis generantur vermes: ex vino putrefacto / gñant̃ musce parue: ⁊ sic de alijs: qd nō esset: nisi q̈ in hac mã est aliqd p̄ncipiũ actiuũ ad hanc formã: ⁊ nō in illa. ¶ Scḋo. Ab agente vl̓i agente de necessitate nãe: cuiusmodi est celuꝫ: non potius ꝓduceret̃ vna forma q̃ꝫ alia: cũ de se indifferēter oēs respiciat / nisi eius actio determinaret̃ per agens particulare. ergo opꝫ in omni gnõne naturali concurrere aliquod p̄ncipium actiuum particulare.

Ad argumenta rñdetur. Ad p̄mũ ⁊ ad eius cōfirmationem. Dico q̈ aliquas transmutationes esse alterius rationis potest esse dupl̓r. Uno mō q̈ distinguant̃ specie essentiali. Alio mō q̈ distinguant̃ specie accidentali: sicut Sortes albus ⁊ Plato niger: essentialis distinctio sumit̃ ex terminis: accidentalis sumit̃ ex modo acquirendi terminos. Dico igit̃ q̈ iste gnões nō distinguunt̃ essential̓r: sed tñ accidētal̓r. sunt enim ad formas eiusdē rõnis: sed alius est modus acquirendi istã ⁊ acqrēdi illam. Uel aliter posset breuiter dici q̈ transmutationes nō tñ distinguunt̃ ex terminis: sed ēt ex p̄ncipijs: ⁊ hoc mō distinguuntur iste generationes: ⁊ ideo nō opꝫ q̈ ad eas sequat̃ eadē rel̓o. ¶ Ad 2m negatur maior. q̈ enim aliqua nã pluribus modis cōmunicet̃ pōt cōtingere ex duplici causa. Primo ex maxĩa eius ꝑfectione. ⁊ sic nã diuina cōmunicat̃ per gnõnē ⁊ spirationeꝫ. vt dicunt theologi. Alio mō cōtingit ex maxima iꝑfectione forme rei aiate: ⁊ hoc reperit̃ in aialib° genitis tam ex semine q̃ꝫ ex putrefactione. ¶ Ad 3m. Dr̃ q̈ opꝫ oēꝫ generationē vniuocã reduci equiuocã: q̈ ante oē agens vniuocum fuit agens equiuocuꝫ. saltem deus. ¶ Ad 4m negat̃ propositio Cōmētatoris: nisi loquatur de materijs p̄mis: cuiusmodi est materia generabilium: ⁊ mã celi: tales eniꝫ nō possunt recipere formas eiusdem rationis.

¶ Textus cōmenti. 26.

¶ Quoniam xo ab aliquo fit quod fit.

¶ Hoc loco ꝓbat q̈ Idee nō sint necessario ponende / ꝑ ꝓductionē rerũ tali rõne. Omne ꝓductũ est hoc aliqd determinatũ ⁊ particulare. ergo oē ꝓducens est hoc aliqd. Pꝫ ꝯñtia: q̈ sicut actiones sũt circa singularia: ita etiã sũt singulariũ. Sed idee cũ sint vl̓ia quedã / nō sunt hoc aliqd: sꝫ quale quid. ergo nō sunt principia productiua rerum particularium. ¶ Circa quod queritur.

¶ Utrũ cōpositũ p̄mo ⁊ per se generetur. Qō. XXII.

Queritur 22°. Utrũ compositũ tñ p̄mo ⁊ ꝑ se generet̃. Et arguit̃ q̈ nō. ¶ Primo. Prius nã forma vniĩ mãe / q̃ꝫ compositũ cōstituat̃. Sed in illo priori forma hꝫ esse: ⁊ est ꝓducta. ergo est ꝓducta p̄mo ⁊ per se: ⁊ nō per cōpositũ. Maior pꝫ: q̈ ꝑtes p̄us nãliter sunt q̃ꝫ constituant totũ: cum omne p̄nm sit p̄us p̄ncipiato. Minor ꝓbat̃: q̈ vniri p̄supponit esse. ¶ Scḋo. Id p̄mo ⁊ per se generat̃ / cui p̄mo ⁊ per se ꝯuenit esse. Sed esse ꝯuenit forme p̄mo ⁊ per se. ergo ⁊c̃. Maior pꝫ. Minor ꝓbat̃. Id cōuenit alicui p̄mo: cui nō ꝯuenit per aliud: sed ꝑ ipsuꝫ ꝯuenit alijs. Sꝫ esse ꝯuenit supposito per formã dantē esse. ergo ⁊c̃. ¶ Cōfirmat̃: q̈ Cōmētator. 7° metaphy. dicit q̈ generãs nō generat cōpositũ: nisi q̈ generat formã. ergo forma prius nã generat̃. ¶ Tertio. In cōpositis ex mã ⁊ forma nulla est essentialis entitas. siue subalis: nisi mã ⁊ forma. ergo si nec mã nec forma p̄mo ⁊ ꝑ se generant̃: sequit̃ q̈ nihil p̄. ⁊ per se generet̃. ꝯñtia pꝫ. Añs ꝓbat̃: q̈ si est alia entitas / nō apparet que sit illa nisi dicat̃ q̈ est qdditas: puta in Sorte sorteitas aut humanitas. Sed hoc nō obstat: q̈ phs dicit expresse: neqꝫ ipsuꝫ qdqd est generat̃ p̄mo ⁊ ꝑ se: vt pꝫ tex. cō. 27. ¶ Quarto. Si cōpositũ p̄ ⁊ per se gñat̃: aut generat̃ dum est: aut dũ nō est. Nō est dōm p̄mũ: q̈ gnõ est mutatio de nō esse ad esse: ex quo pꝫ / q̈ id qd generat̃ acqrit esse ꝑ gnõnē: ⁊ ꝑ ꝯñs nondũ hꝫ esse. Nō pōt ēt dici q̈ generet̃: dum nō est. Qd ꝓbat̃: supponēdo duo: quoꝝ p̄m est q̈ datur p̄m esse rei ꝑmanētis: vt pꝫ. 8° phy. tex. cō. 69. Scḋm est generatio sube est in instãti. Tunc sic. Accipio p̄mũ instans esse Sortis: ⁊ per te ante hoc instans fuit generatio Sortis. Cũ igit̃ inter quelꝫ duo instãtia sit tēpus mediũ: seqt̃ q̈ in toto isto tēpore Sor. nō fuit: ⁊ tñ gnõ eius p̄cfuit:

Fuga.

Dilutio.

Soluit rō Auer. quã facit in 8° phys.

Scḋa 2°

Ad p̄mũ

prefuit: ꝛ sic generatio fuit. ꝛ nihil per eam genitum fuit.

Cõclo p^a **Respondeo** Tribus ꝯnibus: quaꝝ prima hec est. Compositum generatꝰ p̄mo ꝛ per se. Probatꝰ. Jd p̄mo ꝛ per se generatꝰ / cui p̄ ꝛ per se conuenit esse. Sed cõpositũ est hꝰ.g ꝛc̃. Maior pꝫ: qꝛ vt dicit Phs ꝛ Cõmen. 5° physi. tex. cõ. 7. gn̄atio est via ad esse. Minor pbatꝰ sic. Ei p̄mo ꝛ p se cõuenit esse qđ est p se exn̄s. Sed cõpositũ est hꝰ/ cum sit indiuiduũ de genere sube. ergo ꝛc̃. ¶ 2°. Jd p̄mo ꝛ per se fit: qđ est p̄mo simile gn̄anti. Sed cõpositũ est hꝰ. ergo ꝛc̃. Maior pꝫ. qꝛ oē generãs intendit p̄ncipalr̃ pducere sibi sil'e. Minor pꝫ: dum eniꝫ ignis generat ignē. id qđ pprie est simile igni gn̄anti nõ est forma ignis geniti. qꝛ forma ignis nõ est ignis: sed ipse ignis genitus est ei similis.

Cõclo 2^a ¶ 2^a ꝯclusio. Forma nõ gn̄atur p̄mo ꝛ p se. Hanc pbat Phs pn̄ti textu. ¶ Primo. Quicqd p se generatur per se existit: cũ gn̄atio termineť ad eē. Sꝫ forma nõ existit per se. sed tm̃ in cõposito: qđ pꝫ: qꝛ corrupto cõposito nõ manet amplius forma: ꝛ loquor de formis eductis de potētia mãe. ergo forma non gn̄atur per se primo. ¶ 2°. Omne qđ per se gn̄atur. gn̄atur ex mã. Sed forma nõ generatꝰ ex mã. ergo ꝛc̃. Maior est Phi. 7. metaphysi. tex. cõ. 22. vbi dicit q̄ opꝫ in oi gn̄atione tam nãli q̄ꝫ artificiali eē tria. s. gn̄ans/ gn̄atum: ꝛ id ex quo gn̄atur: qđ est materia. Hoc idē etiã ponit. 12. metaphysi. tex. cõ. 12. Minor pbatur. Jd ex quo aliqd fit tanq̄ꝫ ex mã/ habet mãm partē sui: qꝛ vt pꝫ p̄mo physi. tex. cõ. 4. ꝛ. 5. metaphy. capitulo de elemento. materia inexistit ei qđ fit ex mã. Sed forma nõ hꝫ mãm partē sui. ergo ꝛc̃. Et lꝫ forma nõ fiat per se p̄mo. gn̄atur tñ ad generationē cõpositi: qꝛ cõposituꝫ p̄mo ꝛ per se capit eē per gn̄ationē: ꝛ ꝯñter etiã forma.

Cõclo 3^a T. cõ. 82. ¶ 3^a cõclusio. Materia nõ generatꝰ. Jsta conclusio cõmuniter est ꝯcessa. Tum qꝛ p̄mo physi. ꝛ p̄mo de gn̄atiõe pbatum est mãꝫ esse ingenerabilē. Tuꝫ qꝛ mã p̄existit gn̄ationi. ergo non capit eē per gn̄ationē. Tuꝫ qꝛ quicqd generatꝰ hꝫ materiam: mãe autē nõ est alia mã. ergo ꝛc̃. Jstas ꝯnes ponit Cõmē. 12. meta. cõ. 12. vbi ait. Forma nõ gn̄atur neq̄ꝫ mã: lꝫ id qđ ꝯgregatur ex eis.

Mũo qdã dicũt mã 3 gn̄ari. ¶ Aliqui tñ dicunt q̄ lꝫ mã nõ gn̄etur tanq̄ꝫ terminus quouis mõ pductus p generationē: ipsa tñ gn̄atur subtiue. Qđ pbãt. Primo. Materia est subꝫ gn̄ationis. ergo mã generatur subtiue. Añs est Phi 5° physi. tex. cõ. 8. Consequētia pbatur. Jmpo'e est formã esse in aliquo. quin denominet ip̄m formalr̃ tale. ergo si generatio est in mã. denominat ipsaꝫ esse genitã. ¶ 2°. Phs 5° physi. tex. cõ. 8. pbat q̄ generatio nõ est motus/ tali rõne. Quod gn̄atur nõ est: qđ moueť est: ergo gn̄atio nõ est motus: constat q̄ in maiori nõ accipiť qđ gn̄atur pro termino qui gn̄atur: qꝛ minor esset falsa: qꝛ etiã terminus qui acqritur per motũ non est: ergo accipit in maiori qđ gn̄atur subiectiue: ꝛ sic de mēte Phi subiectũ gn̄atiõis gn̄atur subiectiue.

Modus insolitus apud. S. Tho. ¶ Jste modus dicēdi nõ est solitus poni a beato Tho. nec in schola eius pprie ꝯcedereť: põt tñ habere veruꝫ sensuꝫ: lꝫ sit abuti vocabulis: verus sensus est iste. q̄ mã gn̄atur subtiue. i. efficiť subiectũ gn̄ationis: cuius ante nõ erat subiectũ. Duꝫ eniꝫ ex aere generatꝰ ignis/ in instãti itroductionis forme ignis in materiã: hec mã est subiectuꝫ huius gn̄ationis: cuius imediate ante hoc nõ erat subm̃: ꝛ ideo ipsa potest dici genita subiectiue. i. est ꝯstituta de nouo subiectũ gn̄ationis istius. Qꝫ aũt istud iproprie dicatur pꝫ: qꝛ nec Phs nec Cõmē. aliq̃n dixerũt mãꝫ quouis mõ generari: imo totũ oppositũ. Nec rõnes cogũt: ꝛ prius retorqueo eas cõtra arguentē. Jmpo'e est formã esse in aliq quin ip̄m denominet formalr̃ tale. Sed sicut gn̄atio: ita ꝛ forma est subtiue in mã. ergo mã denominabiť ab anima sensitiua esse aialis: ꝛ ab aia itellectiua eē homo: qđ nullus sane mētis ꝯcederet. Jtē. Qđ gn̄atur nõ est. Sꝫ mã per te generatꝰ: g mã nõ est: qđ est falsuꝫ: qꝛ qđ nõ est. nulli subijcitur nec transmutatꝰ. ¶ Ad primã igiť rõnem. Dico q̄ lꝫ ois forma existēs in aliquo det ei aliqđ esse: ꝛ per ꝯñs aliquã denominationē ẜm illud eē: nõ tñ opꝫ q̄ subm̃ ab ea denomineť ẜm oē nomē ipsius forme: gra exepli. Locus est in locãte: ꝛ qꝛ dat ei esse quantũ: ideo denominat ip̄m quãtitatiue. Unde locus denominat vtiq̄ꝫ id in quo est: sꝫ tñ nõ denominat ipsuꝫ: inquãtũ est locus: imo vt sic: denominat locatũ. Similr̃ gn̄atio que est ipsamet forma acqsita per generationē/ dat esse cõposito ꝛ materie: ꝛ ideo ab ea denominatꝰ mã esse: nõ aũt denominatꝰ gn̄ari: qꝛ generatio ex sua rõne formali nihil aliud dicit nisi viam ad id qđ per gn̄ationeꝫ capit esse/ quale est cõpositum ꝛ forma.

Ãdo sit audienda sn̄ia dicēs q̄ gn̄atur non est q̄ nõ sic. ¶ Ad 2^am. Diciť q̄ argumētuꝫ nõ est ad mentē Phi. Oē eniꝫ qđ moueť est: qꝛ in toto motu est aliquid. lꝫ sub esse iperfecto/ de forma que per motũ acqritur. Jn tota aũt alteratione que diciť gn̄atio p̄cedens introductionē forme in materia/ nihil est de forma neq̄ꝫ sub esse pfecto: nec sub eē iperfecto: ꝛ ideo gn̄atio distinguiť a motu. Generatio autē pprijssime dicta distinguiť a motu: qꝛ hec est ad subam: ꝛ motus est ad accidēs: hec est instãtanea. ꝛ motus in tēpore. Predictas tres ꝯnes confirmat Cõmē. 7° meta. cõ. 23. in fi. vbi sic dicit. Declarat. s. Phs diam inter formã ꝛ materiam: ꝛ dat ppositionē in eo qđ vult declarare/ q̄ forma nec est generabilis nec corruptibilis: nisi p accidēs: ꝛ silr̃ est de materia: ꝛ qđ gn̄abile ꝛ corruptibile in rei veritate est indiuiduũ cõpositũ ex forma ꝛ materia. Jtē. cõ. 26. generatum igitur est illud necessario qđ congregatur ex forma ꝛ materia: non forma nec materia.

Ad pmũ **Ad argumenta** rñdetur. ¶ Ad p̄mum dico q̄ in instanti iductionis forme in mã simul fiũt quatuor. Nã forma nõ vniť mãe: ꝯstituitur cõpositũ. Jpsuꝫ cõpositũ cõstitutũ existit: mã ꝛ forma hñt cõpositũ. Jpsuꝫ cõpositũ cõstitutũ existit: mã ꝛ forma hñt esse. Et lꝫ oia ista simul fiãt in eodē instãti tēporis. tñ si volumus diuidere hoc instãs in plura instãtia nãe (vt more aliorũ loquamur) siue in plura ẜm rõnē: dicemus q̄ talis est ordo eorũ. Nã p̄mo forma vniť mãe: 2° ꝯstituitur cõpositũ ex partibꝰ simul vnitis. 3° cõpositũ habet eē. ꝛ huiꝰ rõ est: qꝛ cõpositũ est ppriũ potētiale ipsius eē. opꝫ igitur prius cõpositũ eē cõstitutũ q̄ꝫ ibi sit esse. 4° forma ꝛ materia sunt per esse cõpositi. Et cũ dĩ q̄ vniri psupponit esse:

Ad scđm negatur q̃n vniri est via ad esse: sicut est in pposito. ¶ Ad 2^m negat minor. Ad pbationē dĩ q̄ cõpositũ nõ hꝫ esse p formã quasi forma prius habeat esse: lꝫ ideo solum. qꝛ forma cõstituit cõpositũ: qđ est pprium potētiale ipsius esse: sed ex hoc nõ sequiť q̄ forma pus habeat esse: imo ecõtra vt dictũ fuit. Et eodē modo dicēdũ est ad confirmationē.

Ad tertiã ¶ Ad 3^m. Diciť p̄mo q̄ cõpositũ dicit tertiã entitatē distinctaꝫ a partibꝰ ēt simul sumptis: vt infra declarabiť. Dico 2° q̄ si ēt hoc nõ esset/ adhuc ratio nõ cõcludit. Nõ enim valet hec ꝯñtia. Nulla partiũ cõpositi p se p̄mo generatꝰ. ergo cõpositũ nõ per se p̄mo generatꝰ. cuius rõ est: qꝛ cõpositum dicit cõstitutũ ex partibus. quelibet autē pars p̄cise accepta/ dicit aliqd simplex: cui non cõuenit p se esse. sicut cõposito ex ipsis. ꝛ ideo cõpositũ põt dici p̄mo ꝛ per se generari.

Ad 4^m distinctio ¶ Ad 4^m. Diciť q̄ gn̄atio accipiť duplr̃: vt habeť 5° metaphy. Uno mõ pro alteratione p̄cuia/ qua disponitur materia ad formã. ꝛ sic id qđ gn̄atur non est. sed erit in vltimo instãti gn̄ationis: ꝛ qꝛ iter tēpus ꝛ vltimuꝫ eius instans/ nihil mediat. ideo inter esse rei genite. ꝛ eius generationē nõ est mediũ.

Ãõ fit est dum fa. Alio modo accipiť gn̄atio magis proprie/ pro ipsa itroductione subita forma in mãm. que gn̄atio nõ est aliud nisi forma in p̄mo instãti sui esse: ita q̄ in hoc instãti solo diciť gn̄atio. ꝛ ipsamet imediate post B non appellabiť gn̄atio. sed forma. Et sic dico q̄ suba gn̄atꝰ

dum est/nõ quidẽ sp dum est.sed solum in p̃mo instãti sui esse.⁊ per hoc distinguit̃ a rebus successiuis/que fiũt in toto tẽpore mensurante durationẽ earuz.Et cũ dĩ.Jd quod est non fit.dico ꝙ hoc est verum post primum instans sui esse.in primo autem instanti est falsum.

¶ Utrũ forma ꝓprie ⁊ per se generetur. Qõ.XXIII.

Cap.vbi supra. Queritur z3°.Utrum vere dici possit ꝙ forma ꝓprie ⁊ per se generet̃.lz etiã cõpositũ per se generet̃.Et videt̃ ꝙ sic.

Prima rõ ¶ Primo.Cuiuslibet trãsmutatiõis ꝑ se vne/est aliqs terminus per se vnus.Sz dealbatio.Sortis est trãsmutatio ꝑ se vna.ẽ eius est terminus per se vnus.aut ẽ iste termin⁹ est Sortes/aut albedo.aut Sor.albus.Nõ primũ:q2 termin⁹ gñationis capit eẽ per gñationẽ.Sor.aũt nõ capit eẽ per dealbationẽ cũ ei p̃existat.Nõ 3m:q2 sor.albus nõ est vnũ ꝑ se.sed ꝑ accñs.5° meta.tex.cõ.

Scða rõ. 13.ergo albedo est id qð gñatur ꝑ se.¶ z°.Forma p̃us nã hz esse q̃z cõpositũ habeat eẽ.ẽ in illo priori forma est genita ꝑ se ⁊ nõ ad gñationẽ cõpositi:q2 cõpositũ nõdũ est:ꝯñtia pz.Añs ꝓbatur.Pro quocũq3 instãti est cõpositũ/ex aliqbus p̃oribus est cõpositũ:cũ cõponẽtia sint priora cõposito/⁊ ꝯstituẽtia ꝯstituto.Sz pro illo signo quo cõpositũ terminat actũ gñationis/est cõpositũ.ẽ cõponẽtia nõ

Tertia rõ accipiũt esse per gñationẽ cõpositi:forma aũt est cõponẽs cõpositũ.ergo ⁊c̃.¶ 3°.Jllud magis ꝓprie est ꝓductũ/qð se toto ⁊ q̊lz sui ẽ ꝓductũ,q̃z id qð nec se toto nec q̊lz sui ẽ ꝓductũ:qð eniz alicui cõuenit adequate prius cõuenit ei;q̃z illi cui nõ cõuenit adequate:id aũt qð cõuenit alicui se toto/cõuenit sibi adequate.Sed forma est ꝓducta se tota:cõpositũ aũt est ꝓductũ se toto.cũ mã/que est pars ei⁹ nõ

Quarta ratio. sit ꝓducta.p̃mo physi.ẽ ⁊c̃.¶ 4°.Jd est p̃us gñatione qð est posterius resolũe.Sed corruptio forme est posterior corruptiõe cõpositi.ergo ⁊c̃.Maior pz.Minor ꝓbatur.Jd est prius nã/a quo nõ cõuertit̃ subsistẽdi ꝯñtia.Sz bene sequit̃.Corrũpitur forma.ergo cõpositũ:sed nõ sequit̃ ecõtra:corrumpit̃ cõpositum:ergo corrumpit̃ forma:corrupto enim hoie/non corrumpitur forma hominis.

Quidã reprehẽdentes Aris. Respondeo Qz quidaz rõnibus suprapositis moti/reprehendunt Aristo.in hoc passu duz dicit ꝙ forma nõ gñat̃ per se:⁊ dicũt ꝙ dupl'x est forma.s.forma totius:puta humanitas:⁊ forma ꝑtis:puta aia.Forma toti⁹ nõ gñatur alia gñatione q̃z cõpositũ:quia est ipsummet cõpositũ:forma ỽo partis gñatur per se sua ꝓpria gñatione.Naz tali forme cõuenit duplex esse:hz eniz qðdaz esse ꝓpriũ ⁊ itrinsecũ ei.s.illud esse quo est forma.⁊ quo distinguit̃ a mã.Aliud etiã esse hz extrinsecũ ei ⁊ accidẽtale.s.esse totius:qð ꝑticipat dum est in toto.qð qdẽ esse nõ est ꝓpriũ forme:q2 cõuenit etiã mãe ⁊ toti cõposito.Et ideo destructo isto esse.adhuc põt manere illud/qð est ꝓ

Triplex gñatio. priuz forme.Et ꝭm hoc põt esse triplex gñatio.Prima est gñatio forme/qua forma accipit esse sibi ꝓpriuz.Scða est gñatio cõpositi.Tertia est gñatio qua forma ⁊ materia accipiunt esse cõpositi per quãdam participationẽ:⁊ his tribus gñationibus corrñdẽt vniformiter tres corruptiões.

In fine ꝓlogi Aũ. ¶ Sed q2 Aristo.vt inqt Cõmẽ.p̃mo physi.positus est regula in nã:⁊ cui in pħia ꝯdici nõ debeat:nisi forte vbi deuiat ab his que sunt fidei:ideo cõiter a Peripateticis non negat̃ eius doctrina:⁊ ꝓp hoc dicẽdũ est ꝙ soluz cõpositũ ꝑ se gñatur:forme ỽo gñant̃ tm̃ ad gñationẽ cõpositi siue sint forme accidẽtales siue subales.ꝑ se eniz gñatur Sor.⁊ Sor.albus duz dealbat̃:albedo autem ⁊ aia gñant̃ ꝯse

Notãduz cutiue.¶ Ad cui⁹ euidẽtiã est sciẽdũ ꝙ cũ dĩ cõpositũ generari p̃us q̃z forma.istud nõ est intelligẽdũ de p̃oritate tẽporis:q2 dũ ex aqua gñatur aer.⁊ sil'r in oĩ gñatiõe subali/in instãti abiectionis forme p̃cedẽtis ip̃m cõpositũ:puta/aer ⁊ forma eius ⁊ materia capiũt esse/ita ꝙ istud est p̃mũ non eẽ oiuz p̃cedentiũ:⁊ est p̃mũ esse aeris ⁊ mãe ⁊ forme ipsius.Cũ aũt in instãti nõ sit prius ⁊ posteri⁹/nõ põt dici ꝙ forma prius tp̃e gñetur q̃z cõpositum aut ecõtra:sz ois prioritas que ibi est.dĩ p̃oritas nature:que põt stare cũ simultate tp̃is:simul enim gñatur subm̃ ⁊ ꝓpria passio:⁊ tñ subm̃ prius nã gñatur q̃z passio.Loquẽdo igit̃ de ista p̃oritate:dico ꝭm Phm̃ ꝙ cõpositũ p̃us nã existit:⁊ capit eẽ q̃z forma ⁊ mã.¶ Sed añq̃z istud ꝓbetur:opz reprobare aliqua que dicit opio suprapositã.Et p̃mo cũ dicit ꝙ aliud est esse forme/⁊ aliud est esse cõpositi.¶ Cõtra.Esse cõpositi est illud esse qð resultat ex vnione forme cuz mã:q2 ex tali vnione resultat cõpositũ:⁊ per ꝯñs eẽ eius.Sz forma dum vnitur mãe/cõmunicat ei suũ esse:cũ mã sub forma nõ existat nisi ꝑ esse forme:ergo illud eẽ qð tu dicis ꝓpriũ forme/est ẽt esse cõpositi.¶ z°.Quot sunt esse:tot sunt generationes:q2 cũ gñatio sit via ad eẽ 5° physi.tex.cõ.7.⁊ generationes plurificẽtur ex terminis:opz multiplicatis eẽ multiplicari gñationes.Sed duz ignis gñat ignẽ/non põt in codez instãti tp̃is ꝓcedere ab igne plures gñationes:ẽ nõ possunt in illo instãti acquiri plura esse.Maior patet.Minor ꝓbatur.Plures gñationes diuersarũ rationũ/requirunt distincta p̃ncipia formalia a qbus sint.Sz si aliud est esse forme ignis/⁊ aliud mãe:⁊ aliud ipsius ignis.ipsa sunt diuersarũ rõnum:cũ forma ignis nõ sit ignis/nec mã eius:ergo reqrunt distincta p̃ncipia formalia a qbus sint.Jn igne aũt generãte nõ sunt distincta principia formalia qbus generet:cũ ignis generet ꝑ suam for^am subalẽ/que est tm̃ vna.ergo ⁊c̃.¶ 3°.Quicqd habet esse sibi ꝓprium/est ens actu.Sz per te forma habet esse sibi ꝓprium:⁊ similiter mã:⁊ habẽt per te h⁹ eẽ añq̃z cõpositum.ergo forma ⁊ materia prius sunt actu q̃z cõpositũ.Sz ex duobus entibus in actu nõ potest fieri vnum per se.vt dĩ 8° metaphy.tex.cõ.16.in fine:ergo ex forma ⁊ mã nõ fieret vnũ per se.Qð est falsum.Est etiaz falsa hec opinio in hoc ꝙ dic̃.Forma totius est ip̃m cõpositũ:q2 vt probabit infra Phs in hoc 7° quidditas cõpositi/non est cõpositum in rebus materialibus.Et in eodem libro dicit Philosophus ꝙ ipsuz quodquidest.non generatur per se.

Quantum ỽo pertinet ad p̃ncipale ꝓpositũ arguitur ꝙ nullo modo forma generet̃ ꝑ se.¶ Primo.Nullũ p̃us depẽdet natural'r in suo eẽ a posteriori:aliogn eẽt p̃us ⁊ nõ p̃us.Sz quelibet forma educta de potẽtia mãe/depẽdet in suo eẽ a toto cõposito.ergo nõ hz p̃us esse q̃z cõpositum.Sed ecõtra.Maior pz.Minor ꝓbatur.Quelibet ꝑs nõ dependẽs a toto quãtũ ad actualẽ existẽtiã/põt natural'r remanere destructo toto.Jstð pz in partib⁹ quãtitatiuis/que in toto existũt per esse toti⁹:tñ destructo toto per solaz diuisionẽ/adhuc ille partes habẽt eẽ ꝓpriuz eis.Sz forma educta de potẽtia mãe/nõ potest natural'r existere corrupto cõposito.ergo dependet ab eo.¶ z°.Qẽ per se genitũ p̃sertim si generet̃ p̃us altero est ꝑ se subsistẽs.Sz forme nãles nõ ꝑ se subsistũt.sed in alio.s.in mã.ẽ ⁊c̃.Minor pz.Maior ꝓbatur.Jd qð hz esse p̃us altero nõ indiget eo ad sui exñtiã cũ prius existat.ergo est per se subsistẽs.Consequẽtia ꝓbatur:quia ꝑ se subsistere/est habere esse:⁊ non in alio:pz igitur ꝙ si forma prius haberet esse q̃z cõpositum/in illo priori subsisteret:q2 haberet esse non in alio:quod est falsum.

Ad primum Dĩ ꝙ duplex est termin⁹ gñatiõis.s.terminus qui gñatur/⁊ termin⁹ quo:Si maior intelligit̃ de termino genito/nõ est vera vl'r:q2 in gñatione accñtali:cuiusmodi est alteratio ⁊ augumẽtũ:⁊ motus localis/nihil gñatur qð sit vnũ per se:lz hoc semꝑ fit in gñatione subali.Si aũt intelligit̃ de termino quo:sic

ꝯceditur

cõcedit̃ maior vl'r ꝛ tota rõ:formalis eniȝ termin⁹ dealba
tionis est albedo:cõstat aũt ꝙ albedo est q̃d vnum per se.
Ad scd̃a ꝛ Distictio ¶ Ad 2ᵐ negat̃ añs. Ad ꝓbatione dĩ ꝙ forma ꝛ mã du/
pliciter ꝯsiderari pñt. Uno mõ q̊ ad suas nãs:sicut sũt p̃o/
res cõposito:p̃us eniȝ nã forma ꝛ mã sunt quedã nãe par/
tiales/q̃ ꝯstituant totũ. Alio modo ꝯsideranť q̃tũ ad suuȝ
Nõ oĩs cã ꝑus hȝ eẽ q̃ suus effectus. existere:ꝛ sic sunt posteriores toto cõposito. Et si dicat̃/cõ
tra. Oĩs causa prius hȝ eẽ q̃ suus effectus:g̊ forma p̃us hȝ
esse q̃ cõpositũ. Negat̃ añs de causis intrinsecis:cuiusmo
Ad tertiã di est forma ꝛ mã.lȝ verum sit de causa efficiẽte. ¶ Ad 3ᵐ
negat̃ maior. Quia cã ꝙ aliq̃d per se gñetur nõ est:q2 ge/
neret̃.quãtũ ad q̃d̃libet sui:nec requirit̃ talis adequatio.sȝ
causa est:q2 ei ꝓprie cõuenit subsistere in rerũ nã.sola aũt
cõposita subsistũt. Et subsistẽtia cõuenit cõposito adequa
te/adequatione p̃dicationis.ꝛ per ꝯñs ꝯuenit ei p̃mo. Ista
eniȝ ꝓpõ cõpositũ subsistit.hȝ p̃dicatũ ꝯueniẽs subto pri/
mo ꝛ ꝑ se:naȝ ideo Sor.subsistit.q2 est cõpositum:ꝛ silr̃ dĩ
Ad q̃rtã de alÿs in reb⁹ mãlibus. ¶ Ad 4ᵐ. Dĩ ꝙ qñ aliq̃d gene/
ratur solũ ꝑ modũ sequele/ẽt corrũpit̃ soluȝ ꝯñter ad cor/
ruptionẽ alteri⁹:vt pȝ de quãtitate ꝛ alÿs dispõnibus ꝯñ/
tibus formã in mã:sicut eni forma prius nã recipit̃ in mã
q̃ p̃dicta accñtia:ita ẽt prius abÿcit̃:ꝛ ita est de cõposito
ꝛ de forma eius que sicut capit esse.q2 cõpositũ capit esse.
ita corrũpitur:q2 cõpositũ corrũpitur. Or autẽ dicit de aĩa
intellectiua nõ est ad ꝓpositum. Naȝ ꝙ ipsa maneat post
corruptionẽ hominis:nõ ideo est:q2 prius ei cõueniat esse
q̃ cõposito:sed q2 ipsa est immortalis.

¶ Utrũ forma generet̃ per accñs. Qõ. XXIIII.

Q**ueritur** 24ᵒ. Utrũ sit de rõne forme/ ꝙ generet̃ saltẽ ꝑ accñs in ꝓ/
ductione qualibet:cuius ipsa forma est termi/
nus formalis. Et arguit̃ ꝙ nõ. ¶ Primo. Si
Pria rõ. de⁹ creasset aĩas ꝛ reliquas formas/añq̃ vni/
rent̃ mãe:ꝛ postea vniret eas mãe:sicut nũc fit duȝ cõpo/
sitũ gñatur/ipsa forma esset formalis termin⁹ ꝓductionis
sube cõposite. Sȝ posito illo casu/ipsa forma nõ ꝓducere
tur:q2 p̃existebat:g̊ nõ est de rõne forme ꝙ producat̃ per
Scd̃a rõ. oẽm gñationẽ/cuius ipsa est terminus. ¶ 2ᵒ. In nutritõe
hominis/aĩa itellectiua est formalis termin⁹. Sȝ aĩa non
ꝓducit̃ ꝑ nutritionẽ. Tum q2 p̃existit nutritioni. Tuȝ q2
eẽnt in hoĩe tot aĩe/quot sunt nutritiones successiue.g̊ ꝛc̃.
Minor pȝ:ꝛ maior:q2 nõ apparet ali⁹ formalis terminus
nutritionis/nisi forma corpis nutriti/in cui⁹ subaȝ ꝯuertit̃
Tertia rõ. nutrimentũ. ¶ 3ᵒ. In resurrectione aĩa intellectiua erit for
malis terminus:quia nulla alia forma ibi erit:vel saltem
ipsa erit forma principalis. Sed constat ꝙ anima per re/
surrectionem non generabitur.ergo ꝛc̃.

Termin⁹ 2ˣ gñationis q̃ ꝛ q̃. **Respondeo** Et p̃mitto ꝙ in oĩ gñatiõe est duplex terminus.s.terminus qui:ꝛ terminus
quo:terminus qui dĩ ꝓprie ip̃m cõpositũ q̃d ꝓducit̃ ꝛ ap/
pellat̃ termin⁹:q2 terminat gñationeȝ:eo.n.ꝓducto cessat
gñatio:termin⁹ quo est ipsa forma rei genite/qua mediãte
cõpositũ terminat gñationẽ. ¶ Premitto 2ᵒ ꝙ aliq̃d gña/
ri nõ est aliud/nisi ip̃m capere esse:cum gñatio sit mutatio
de nõ esse:vt dĩ.5.phy.tex.cõ.7.formã igit̃ gñari est ipsaȝ
2ᵒ rñsua. capere esse:cũ prius nõ esset. ¶ Ex his rñdet̃ ad.q.ista q̊/
ne. In oĩ gñatione sube cõposite:opȝ formã gñari siue ca/
pere esse:nõ q̃dẽ tanq̃ termini qui:sed tanq̃ termini quo.
Probat̃. ¶ Primo. Quia Phs 2ᵒ physi. tex.cõ.14.dicit
Ad p̃mã rationem. Distictio ꝙ gñatio est via in formã. Ubi dicit Cõmẽ.ꝙ gñatio est
via ad hoc ꝙ forma fiat. Sed oẽ q̃d fit capit eẽ:ꝛ ꝑ ꝯñs ge
nerat̃.g̊ ꝛc̃. ¶ 2ᵒ. De rõne termini ꝓducti ẽ ꝙ capiat eẽ ꝑ
ꝓductionẽ:alioq̃n illa ꝓductio nõ eẽt gñatio/cũ generatio
terminet̃ ad eẽ.ergo ẽt de rõne termini formalis est ꝙ ca/
piat esse. Pȝ ꝯñtia:q2 Cõmẽ.7.meta.cõ.31.dicit ꝙ q2 sbm
forme/nõ hȝ esse nisi ꝑ formã:ideo gñans non gñat subm
nisi q2 generat formã. ¶ 3ᵒ. Ad idẽ est Simplici⁹ in p̃di/
camẽtis dicẽs hanc esse dr̃iaȝ inter actionẽ ꝛ relationẽ:q2
formalis termin⁹ actionis:siue gñationis gñatur.termin⁹
aũt relõnis nõ generat̃ ex ipsa relõne:imo poti⁹ ecõtra re/
latio orit̃ ex fundaᵒ ꝛ ex termino:vt diximus libᵒ 5ᵒ.g̊ for/ 3.t.cõ.20.
malis termin⁹ gñõnis sube mãlis gñatur. Nec opȝ multũ
conari ad ꝓbationẽ hui⁹ ꝯnis:q2 cõiter est concessa.

Ad argumenta In oppositũ.ꝙ vex ꝯcludunt: sed nulla illarũ ꝓductionũ est
ꝓprie generatio nãlis/de qua loq̃mur. Uñ ad p̃ᵐ dico ꝙ si Ad p̃mũ
forma p̃existeret mãe:ꝛ postea ei vniret̃/ista nõ eẽt ꝓprie
gñatio:q2 forma nõ educeret̃ de po^a mãe:nec disponeret̃
mã dispõne que est necessitas ad hoc ꝙ forma de nouo in
ea crearet̃/sicut ꝯtingit in gñatione hoĩs. ¶ Ad 2ᵐ. Dĩ ꝙ Ad scd̃m
nutritio nõ est ꝓprie generatio cõpositi q̃d nutrit̃:q2 nu/
tritioni cõpositum p̃existit. ¶ Ad 3ᵐ. Dico ꝙ resurrectio Ad tertiũ
non erit gñatio:sed diuina quedã operatio:vnde in oĩbus
istis transmutationib⁹ que nõ ꝓprie possunt dici genera/
tiones:non opȝ formalẽ terminũ produci:sed sufficit ipsuȝ
cõicari ꝓducto/ꝛ hoc reperitur in oĩbus antedictis.

¶ Utrum rationes philosophi contra Platonem efficaci/
ter concludant. Questio. XXV.

Q**ueritur** 25ᵒ. Utrũ rõnes ph̃i ꝯtra Pla. efficaciter concludant/quibus
ꝓbat non posse poni Ideas:sicut posuit Pla.
In ista aũt.q.seruabo hunc ordinẽ. Primo di/
caȝ q̃d veritatis habeat opĩo platonica. Scd̃o
quid ei iponat Aris. Tertio adducent̃ rõnes Ph̃i in ꝯriũ/
declarãdo q̃uo ꝯcludant. ¶ Quantũ ad primũ nõ est dis/ Quid pla. de ideis dixerit.
putandũ hoc loco q̃d sit Idea. Ab oĩbus eniȝ est cõcessuȝ
ꝙ idea est forma exẽplaris:siue formã exẽplarẽ appelle/
mus rẽ ꝓducibilẽ:vt hȝ eẽ obiectiuũ in itellectu ꝓducen/
te:siue eaȝ appellemus formã/subtiue in intellectu existẽ/
tẽ. Dicunt igit̃ aliqui ꝙ Plato posuit ideas separatas a re
bus mãlibus:sed existentes in intellectu diuino.sicut po/
nuntur idee a theologis. Et ꝙ ista fuerit opinio Platonis
dicunt esse manifestuȝ ex libris Pla.p̃sertim plotini. Et si
ita loquatur Pla.vera est eius opinio.

Quantum ad 2ᵐ dicũt Peripatetici Pla.posuisse ideas.i.formas separatas a singularib⁹ Quid attribuãt peripatetici Platoni.
ꝑ se exñtes:puta/vnũ hominẽ separatũ:ꝛ lapidẽ sepatuȝ:ꝛ
sic de qualȝ re.hõ autẽ ideas dicebat eẽ tm̃ formas:q2 in
q̃dditate sube nõ icluditur mã.sed ipsa forma est tota q̃d/
ditas. Mot⁹ aũt fuit ad hoc ponendũ:vt dicit Cõmen.7ᵒ
meta.cõ.31. ¶ Primo. Rõne gñationis. Nã oẽ genitũ ge
nerat̃ ab aliquo sue spẽi. Sȝ ea que gñant̃ ꝑ putrefactio/
nẽ/nõ generant̃ ab aliquo particulari agẽte sue spẽi.ergo
generant̃ ab illa idea sepata. ¶ 2ᵒ. Rõne sciẽtie. De corru
ptibilibus eniȝ nõ põt haberi sciẽtia cũ sint contingentia:
ergo opȝ ponere ideas.vt de reb⁹ habeat̃ scia. ¶ 3ᵒ. Rõne
ap̃p̃hensionis intell's. Nã intell's põt ap̃p̃hendere hoĩem/
nõ apprehẽdendo aliquod singulare:ergo etiã extra itel/
lectum est homo preter homines singulares.

Quantum ad 3ᵐ. Arguit Phs ꝯ hãc opionẽ:cuius p̃ma rõ hr̃ 7ᵉ meta.tex.cõ.28.vbi Cõm. Supm̄ p̃m Rationes Aris. ꝯtra Plato.
Presupponit p̃mo ꝙ gñans ꝛ genitũ ꝯueniunt in eadem
forma nõ s̃m numerũ.sed s̃m spẽȝ:q̃d ꝓbat/q2 forma ge/
nerantis nõ fit:cũ p̃existat gñationi:g̊ si est eadẽ cũ forma
geniti:seq̃tur ꝙ nihil generet̃. ¶ Supponit 2ᵒ ꝙ suba ma Supm̄ 2m
terialis nõ generat̃ nisi ꝑ transmutationẽ mãe. Q̃d ꝓbat.
q2 gñatio est eductio forme de potẽtia in actũ. ¶ Suppo Supm̄ 3m
nit 3ᵒ ꝙ gñatio nõ terminatur ad vl'e.sȝ ad ꝑticulare.quia
actiones sunt singulariuȝ. Quib⁹ p̃suppositis arguitur sic.
¶ Oẽ gñans transmutat mãm ad formaȝ particularẽ di/

stinctã numero a forma gñantis. Sz idea separata nõ põt
imediate transmutare mãz. g̊ nõ est neccia pp gñationem.
(Notãdu) Maior pz ex p̃suppositis. Minor pbat̃. ¶ Ad cuius eui
dẽtiã sciẽdũ est q; hõ idea ex quo ponit̃ esse imãlis 7 que
dã suba separata. ipsa esset imobilis in se: q2 vt pbatur. 6.
phy. oẽ qõ mouet̃ hz mãm: 7 p ɔñs se hñet semp eodẽ mõ.
Idẽ aũt manẽs idẽ sp facit idez. vt dĩ 2º de gñatione. tex.
cõ. 56. g̊ nihil põt fieri ab idea nisi mediãte aliquo. qõ alr̃
7 alr̃ se hẽat. p̃mũ aũt qõ alr̃ 7 alr̃ se hz est p̃mũ mobile qõ
est celũ. ergo idea nõ transmutabit imediate mãm ad for
mã. sz tñ mediãte motu celi. Uñ 7 Phs 2º de gñatione di
(T. cõ. 1.) cit q; motus solis in circulo obliquo est cã gñõnis 7 corru
ptionis rex. Et 8º phy. dicit q; motus celi est sicut vita nã
extñtibus oĩbus. Ex p̃dictis habem⁹ hãc ppõnẽ. Idea nõ
põt transmutare imediate mãm ad formã subalez. sed tñ
mediãte motu celi. cui subsumit̃ ista minor ppõ. Sz idea
nõ reqritur ad motũ celi. cũ itelligẽtie ad hoc sufficiãt. vt
pbat̃ 8º phy. 7. 12. meta. g̊ 7c̃. Et iõ Cõmẽ. sic dicit. cõ. 31.
impoĩe est: vt. s. agẽs transmutet mãm. nisi mediãte corpe
aliquo nõ transmutabili. s. corpib⁹ celestib⁹. ¶ Confirma
tur. Primũ in vnoquoq; gñe est cã oĩum que sunt post: vt
dicit Phs. 10. meta. tex. cõ. 7. Sz motus celi est p̃m⁹ oĩum
motuũ tpe nã 7 pfectione. g̊ impoĩe est mãz quouis modo
transmutari nisi p̃supposito motu celi: maior pz. Minor
pbatur. quo ad singulas ei⁹ ptes. Nã q; sit prior nã pz: q2
sine ipso nõ põt eẽ aliquis aliorũ motuũ: 7 pbat̃ 8º physi.
augumẽtatio eniz p̃supponit alteratiõnẽ 7 alteratio p̃sup
ponit q; alterabile sit approximatũ alterãti. Est ẽt alia rõ.
Naz lz alij motus plus ponãt in suo subto. tñ mot⁹ localis
plus ponit in alio: quia motus localis est causa eius quod
acquiritur per quemcũq; alium motum. Nisi eniz celum
(T. cõ. 74.) moueret̃ localr̃ nihil gñaret̃. Qz ẽt sit prior tpe pz: q2 solus
iste põt eẽ ppetuus: vt dĩ 8º physi. Qz aũt sit prior pfectio
(Quõ mot⁹ local̃ p̃cedat alios perfectione optima expositio.) ne pz: q2 ip̃e solus est regularis 7 vniformis nec variat suũ
subm ɱ aliqd absolutũ inherens ei. ¶ Et si dicat̃ ɔ hoc:
q2 nobilitas mot⁹ accipit̃ ex nobilitate termini. cũ sint ea
dẽ res. Sz terminus alterationis 7 augumẽti 7 gñõnis sũt
nobiliores termino mot⁹ localis: cũ illi sint res absolute: 7
(Distictio.) iste sit respect⁹ qui est vbi. g̊ 7c̃. ¶ Rñdet̃ q; mot⁹ põt ac
cipi dupl̃r. ¶ Uno mõ quo ad ei⁹ entitatẽ ɱ quã est idẽ
di termino suo: 7 sic concedit̃ id qõ dictũ est. Alio mõ acci
pitur mot⁹. vt mot⁹ est. i. ɱ suaz rõnẽ formalẽ. Sicut etiã
relõ est idẽ cuz fundamẽto: 7 tñ dĩ minime entitatis. q2 ex
sua rõne formali parũ ponit: hoc eniz mõ cõparat̃ motus
ad terminũ. nõ sicut effect⁹ ad causam. sed sicut potẽtia ad
actũ: 7 sicut iperfectũ ad pfectũ: 7 ideo cessat mot⁹ acquisi
(Molestatur Aris. denifatio.) to termino. Quãto igit̃ termin⁹ est pfectior. tãto mot⁹ est
iperfectior: q2 est p̃uatio maioris pfectionis. ¶ Cõtra hãc
p̃mã rõnẽ arguit̃. ¶ Primo. Deus est suba sepata. 7 tñ im
mediate põt trãsmutare mãz ad formã. g̊ hoc nõ repugna
ret idee. q2 sit forma separata. ¶ 2º. Celũ nõ gñat viuẽtia
nisi mediãte ṽtute sibi influxa ab itelligẽtia. Sz illa virt⁹
est forma accñtalis. g̊ itelligẽtia que est forma separata po
test imediate cãre aliquã formã. ¶ 3º. Quãto aliqd est ma
(T. cõ. 13.) gis in actu: tãto põt pfectius agere: vnũqõq; eniz agit ɱ
q; est actu: vt dĩ 9º meta. Sed forͣ sepata est magis in actu
q̃ forma in mã: q2 illa nõ est admixta potẽtialitati. g̊ sicut
forma in mã põt trãsmutare mãz. ẽt forͣ sepata h̃ poterit.
¶ 4º. Forma sepata est pfectior q̃ ɔiuncta. g̊ magis põt
opari. ¶ 5º. Celũ est pura forma: vt dicit Cõmẽ. in de suba
(Soluunt obiecta in Aristo.) orbis. Sz celũ imediate transmutat mãm ad formã: vt pz
in gñatis per putrefactionẽ. g̊ 7c̃. ¶ Ad p̃mũ dicit̃: q; non
posse transmutare mãm ad formã nõ repugnat p̃cise for
me: q2 sit forma separata: sed q2 est forma finita separata:
ita q; 7 finitas 7 separatio sunt totalis rõ hui⁹ ipossibilita

tis: nec aliqua istarũ p se sufficit: deus aũt est ifinite virtu
tis. ¶ Ad 2m dico: q; lz forma sepata non possit imediate
causare formã hñtẽ esse pfectũ 7 qetũ in mã: põt tñ influe
re formã se hñtẽ p modũ passionis itẽtionalis eo mõ quo
agẽs p̃ncipale dĩ causare aliquã formã in instr̃o cũ ipsum
mouet: que forma 7 ṽtus poti⁹ est in fieri q̃ in facto eẽ: 7 h̃
mõ intelligẽtia. p̃mo mõ influit celo quãdã virtutẽ tanq̃
instr̃o: 7 postea influit motũ quo mediãte gñant̃ hec infe
riora. ¶ Ad 3m dico: q; quãto aliqd est magis in actu: tãto
põt habere nobiliorẽ operationẽ: nõ tñ põt hñe imediate
quãcũq; operationẽ. Uñ intelligẽtia 7 forma separata pñt
itelligere 7 velle que sunt nobilissime opõnes: non tñ pñt
imediate transmutare mãz ad formã que est opatio igno
bilior. ¶ Et p hoc pz ẽt rñsio ad 4m: q2 ad actionẽ hõ for
marũ neccio reqritur mã. ¶ Ad 5m negat̃ maior. Nõ enim
negat Cõmẽ. celũ hñe mãm: sed dicit q; nõ hz mãm subie
ctaz p̃uationi. vt dicet̃ infra. ¶ 2am rõnẽ p̃ncipalẽ p opio (Scd Arist.)
ne Phi ponit Cõmẽ. cõ. 31. circa finẽ. 7 est talis. Agẽs pti
culare transmutat mãm ad formã: ergo idea separata non
põt eaz transmutare. Añs pbatur. Ab eodẽ agente causat̃
forma subalis a quo disponit̃ mã vltima dispõne que dĩ
necessitas: q2 impoĩe est q; agens causet aliqd. qn ẽt causet
ea que ad ip̃m neccio ɔsequunt̃. Et pp hoc ab eodẽ gñante
sunt effectiue pprie passiones. a quo est subm earũ. Sz for
ma neccio cõcomitat̃ pfectaz dispõnẽ: que ideo dicit̃ neces
sitas. q2 ad ipsaz neccio ɔsequit̃ forma. ergo 7c̃. Consequen
tia ẽt pbatur. Impoĩe est q; idẽ effect⁹ dependeat a duab⁹
causis sufficiẽtibus eiusdẽ spẽi: aliogn a qualibet earũ eẽt
dependẽs. 7 nõ dependẽs: qõ pz: q2 q̃lz earũ posita. 7 alte
ra remota. adhuc effect⁹ erit ex quo ponit̃ q; vtraq; per se
est sufficiẽs. Sz idea ẽ eiusdẽ spẽi cũ suba pticulari. vt cõ
cedit ẽt Pla. 7 idea est cã sufficiẽs. Probatũ est ẽt q; suba
pticularis est cã sufficiẽs. g̊ si est a suba pticulari nõ põt eẽ
ab idea. ¶ Tertiã rõnẽ ponit Phs tex. cõ. 45. vbi sic ar (Tertia in Pla.)
guit. Suba vniuscuiusq; est ei ppria. Sz idea nõ est pro
pria alicui indiuiduo. g̊ nõ põt eẽ eius suba. Maior pz: q2
illa sunt distincta quoꝝ sube sunt distincte. Minor pbat̃.
Id qõ est cõe multis. nulli eoꝝ est ppriũ. Sed idea est cõ
munis oĩbus idiuiduis. cũ ponat̃ esse qõdaz vle. g̊ 7c̃. Iste
due vltime rõnes vident̃ satis clare: nec patiunt̃ magnas
instãtias. Rõnes aũt pro ɔpione Platonis nõ ɔcludunt. (Ad rões Plato.)
Nã p̃ma soluta est supra in. q. de gñatis per putrefactionẽ.
Scda ẽt nõ cõcludit: qa de corruptibilib⁹ est scia. nõ iquã
tũ sunt corruptibilia. sed quãtũ ad rõnes eoꝝ vlẽs 7 neces
sarias. Tertia soluet̃ infra: vbi querit̃: an sit possibile qd
ditates rerũ sensibiliũ esse separatas.

¶ Utrum Quidditas substantiarum materialiũ includat
materiam partẽ sui. Questio. XXVI.

QUeritur 26º: Utꝝ Quidditas subaruz
mãliũ includat mãm tãq̃ pte
sui. Et vĩ q; non. ¶ Primo. Quicqd pertinet (Primum)
ad qdditatẽ significat̃ p diffõnẽ: sed diffõ nõ
significat mãm. ergo 7c̃. maior pz. Minor p
batur. Si diffõ significat mãm: aut significat eã ɱ nudã
eius eẽntiã: aut ɱ q; est affecta q̃litatib⁹ sensibilib⁹. Non
p̃mũ: q2 vt sic mã est ignota: 7 per ɔñs nõ est p̃ncipiũ noti
ficans diffinitũ. Non 2m: quia seqtur q; diffinitio substan
tie mãlis eẽt per additamentũ. ¶ 2º. Omnes partes diffi (Scdm)
nitionis sunt formales: ergo materia nõ significat̃ p diffi
nitionẽ: ɔñtia pz: añcedens est Phi 5º meta. cõ. 2.

RESPONDEO Qz circa hoc fuit antiqua q̃stio inter (Aliu)
Auer. 7 Auicẽ. Nã Auer. opinio in q
busdã ppõnibus ɔsistit: quarũ p̃ma est: q; oẽs sube sensibi
les. p̃sertim si sint gñabiles 7 corruptibiles hñt mãz. Hoc
enim exp̃sse dicit Phs. 8. meta. tex. cõ. 3. vbi ait. sensibiles
autẽ

aūt sube oēs hn̄t mā̄z. ⁊ 7. meta. te. cō. 34. ait: suba est materia ⁊ spēs. ⁊ qd̄ ex his est quidē vt mā̄ pars alicuiꝰ dicit̄.

Scd̄a ꝑpō. ❡ 2ª ꝑpositio est: ꝙ nulla suba sensibilis est sua qdditas: puta hō non est hūanitas sicut exp̄sse ponit Ph̄s. 7. meta. tex. cō. vlti. vbi quātū ad hoc ponit dr̄iam inter subas materiales ⁊ imāles: qꝛ in mālibus differt qdditas ab eo cuiꝰ est. In imaterialibꝰ aūt est idē.

Tertia ꝓpositio. ❡ 3ª ꝑpō est ꝙ quidditas nō est nisi ipsa forma. ⁊ ideo icludit mā̄z. Humanitas eni ⁊ aia hoīs sunt eadē res oino: sꝫ dr̄ aia siue forma. inquātū actuat mā̄z. dr̄ aūt humanitas: inquātū ꝑ eaz homo ponit̄ in spē. Motus aūt fuit ad hoc ponendū p̄ncipal'r: qꝛ Ph̄s 7° meta. tex. cō. 35. sic dicit. Qm̄ vero aialium aia est forma ipsoꝝ. hec enim est suba aiati ⁊ spēs ⁊ qd̄ quid est erat esse. ❡ Qꝛ aūt p̄dicta opinio sit Auer. pꝫ. Nā̄ 7° meta. cō. 35. sic dicit. qdditas hoīs est hō vno mō: ⁊ nō est homo alio modo. Est eniz hō. i. forª hoīs: ⁊ nō est hō ꝯgregatꝰ ex mā̄ ⁊ forma. Et cōmē. 34. dicit ꝙ qñ in aliqua diffōne ponit̄ mā̄. talis materia nō est ps qdditatis. Et in eodem cō. sic dicit. Materia vero dr̄ fꝫ ꝯsiderationē ad subaz cōpositā ex materia ⁊ forma eē pars sube: fm̄ vero ꝯsiderationē ad subam declarantē eēntiā rei nō dr̄ eē pars sube: sed eē apparens deferens formā ⁊ eiꝰ diffōnē. Probat̄ aūt ista opio.

Rōnes ꝓ op. Au. ❡ p°. Id per qd̄ distinguit̄ suppositū a qdditate nō includit̄ in qdditate: aliogn suppositū ⁊ qdditas nō distinguerent̄ ꝑ illud. sed in eo ꝯuenirēt. Sꝫ suppositū distinguit̄ a qdditate. qꝛ hꝫ materiā (vn̄ in separatis a materia nō est distictio suppositi ⁊ qdditatis) ergo cū suppositū includat materiā. qdditas eam nō icludit. ❡ 2°. Oē habēs materiā pōt eē ⁊ nō esse. vt dicit Ph̄s 7° meta. Sꝫ qdditas nō est generabilis nec corruptibilis. vt dr̄ in eodē 7°. ergo ⁊c̄.

Cōclo op. Aui. quaz seqt̄ T. ⁊ Sco. ❡ Opio aūt Auicē. quā̄ seqtur ēt. S. Tho. ⁊ Sco. est ꝙ qdditas rei materialis nō solū est ipsa forma. sed est qd cōpositū ex materia ⁊ forma. Humanitas. n. ꝯstituit̄ ex materia ⁊ aia itellectiua. Vn̄ dicūt isti ꝙ duplex est forma.

Duplex forma. Una est forma ꝑtis. i. forma que est pars cōpositi: ⁊ dr̄ forma ꝑtis fm̄ ꝯstructionē intrāsitiuā: ⁊ hoc mō qdditas nō est ipsa forma: humanitas eniz nō est aia. Alia est forma totiꝰ. i. que est totū. Et dr̄ forma. qꝛ significat̄ abstractiue. oē eniz abstractū significatur ꝑ modū p̄ncipij formalis respectu sui cōcreti: ⁊ hoc mō qdditas est forma: sꝫ talis forma componit̄ ex materia ⁊ forma partis. Qd̄ ꝓbat̄.

Mā̄m eē ꝑtem qdditatis. ❡ Primo. Si materia nō est ps quidditatis. Seqtur ꝙ ipsa sit nihil. Sꝫ hoc est falsuz. ergo ⁊c̄. Falsitas ꝯn̄tis pꝫ: aliogn suba ꝑticularis cōponeret̄ ex nihilo. Consequētia ꝓbatur. Oīs entitas p̄ter primaz cām est in aliquo genere: aliogn. 10. p̄ma gn̄a nō diuiderēt sufficiēter ens cōe. Sꝫ si materia non est ps qdditatis nō est in gn̄e. ergo est nihil. maior pꝫ. Minor ꝓbatur. Quicqd est in genere: aut est qdditas: aut habēs qdditatē. aut est ps alicuius qdditatis. Sꝫ materia nō est qdditas. vt pꝫ: nec habēs qdditatē. i. suppositū per se exn̄s: nec ꝑ te est ps qdditatis. ergo est nihil. ❡ 2°. Si tm̄ forma est qdditas. seqtur ꝙ forma sit ens cōpletū in spē. Sꝫ hoc est falsuz. g̊ ⁊c̄. Maior pꝫ: qꝛ qdditas ⁊ natura specifica idē sunt. Minor ꝓbatur. Nullū cōpletū in spē facit cū altero vnū ꝑ se. Sꝫ forma facit vnū ꝑ se cū materia: vt dr̄ 8° meta. tex. cō. 16. ergo ⁊c̄.

Scd̄a rō. ❡ 3°. Quidditas sube cōposite sufficit ad hꝫ ꝙ talis suba sit: nec aliud p̄ncipiū requirit̄. Sꝫ forma non sufficit: aliogn cōpositū posset eē. dato ꝙ nō hr̄et materiā. g̊ nō sola forma est qdditas. ❡ 4°. Sequit̄ ꝙ qñ diffinit̄ suba materialis. si in tali diffōne nō ponerent̄ accn̄tia. sed tm̄ materia ⁊ forma: adhuc ista diffō esset ꝑ additamētuz. ꝯtra Ph̄m 7° metaphysice. Probat̄ ꝯn̄tia: qꝛ in ea ponit̄ aliquid: qd̄ est per te extra quidditatem. s. materia.

Ad p̄mā. Ad rationem pro opione Auer. rn̄det̄. ❡ Ad p̄mā in principio. q. dr̄ ꝙ in diffōne sube materialis nō ponit̄ mā̄ nuda. Sꝫ mā̄ affecta q̄litatibus sensibilibus. s. calido humido ⁊c̄. puta carnes ossa sanguis ⁊ hm̄oi. Ad huiꝰ iprobationē dr̄: ꝙ oīs diffō sube mālis est ꝑ additamētū. Nō eniz distinguit̄ diffō subaꝝ a diffōnibus accn̄tiū: q̄si ꝙ nulla diffō sube sit ꝑ additamētū: sꝫ in hoc distinguit̄: qꝛ oīs diffō accn̄tis est ꝑ additamētū. Nō aūt requiritur hoc general'r in diffōne sube siue in cōi siue in spāli: sꝫ hoc sit necesse in diffōnibus nālibus. — Diffōnes sbe mālis sūt ꝑ additamentū.

Ad scd̄az. ❡ Ad 2m. Dico ꝙ ꝑtes diffōnis dr̄r formales: nō qꝛ quelibet ps diffinitionis sit forma: qꝛ ēt Cōmē. 8. meta. cō. 3. dicit ꝙ diffō significat mā̄m ⁊ formā: sed dicunt̄ formales respectu diffiniti inquātū ip̄m notificāt.

Ad p̄mū ꝑ Auer. ❡ Ad p̄muz eoꝝ que sunt in q. Dr̄ ꝙ suppositū nō distiguit̄ a qdditate: eo ꝙ suppositū includat materiā: ⁊ qdditas nō icludat: sed qꝛ suppositū icludit. accn̄tia idiuiduātia. que nō icludit natura. hm̄oi autez accn̄tia nō includeret nisi hr̄et mā̄m.

Ad scd̄m. ❡ Ad 2m negat̄ minor. non. n. intēdit Ph̄s ꝙ qdditas nullo° corrūpat̄: sed ꝙ nō corrūpit̄ p̄mo ⁊ ꝑ se: sꝫ ad corruptionē suppositi.

Scd̄o rōnaz Aui. ꝯ Auer. ❡ Sꝫ qꝛ opinio Auer. sustineri pōt: maxime ꝑꝑ auctoritatē tanti viri: rn̄det̄ ēt ad argumēta ꝓ opione Auicē.

Ad p̄mū. ❡ Ad p̄mum negat̄ ꝯn̄tia. Ad ꝓbationē negat̄ minor. Ad ꝓbationē negat̄ maior. Ad cuiꝰ euidētiā est sciēdū: ꝙ lꝫ qdditas nō includat materiā: ipsa tm̄ nō pōt esse sepata fꝫ eē a materia: vt dr̄ 8° meta. cō. 3. Unde in suba cōposita est materia nō tanq̄ ps qdditatis: sed tanq̄ sustētans ⁊ deferēs qdditatez. Et ideo lꝫ nō sit qdditas. nec pars qdditatis. nec hn̄s qdditatē: est tm̄ in genere tanq̄ sustētans eam.

Ad scd̄m. ❡ Ad 2m negatur minor. Ad ꝓbationē negat̄ maior. Ad hoc eniz ꝙ ex duobus fiat vnū ꝑ se oimoda ꝑseitate metaphysica duo requirūtur ⁊ sufficiūt. p̄mū est ꝙ sint eiusdē generis. 2m est ꝙ alterū sit pura poª. Defectu p̄mi nō fit vnum ꝑ se ex subto ⁊ accidēte. Defectu scd̄i nō fit vnū ꝑ se ex duabus substātijs ꝑfectis. Qꝛ aūt vnū eoꝝ sit completū in spē. hoc nō ipedit: dūmodo alteꝝ sit pura poª ⁊ sint eiusdē gn̄is. g̊ ⁊c̄. sicut est in ꝓposito.

Ad tertiū. ❡ Ad 3m. Dicit̄ ꝙ qdditas sufficit in rōne p̄ncipij formalis: sed p̄ter hoc reqritur ēt p̄nm materiale ꝑ qd̄ formale p̄nm deferat̄.

Ad q̄rtū. ❡ Ad 4m negat̄ ꝯn̄tia. Qꝛ rō ꝙ aliqua diffō dicat̄ eē ꝑ additamētū nō est ꝙ ponat̄ in ea aliquid qd̄ sit extra qdditatē diffiniti: sꝫ rō p̄cisa ⁊ totalis est. qꝛ tale positū est extra genꝰ diffiniti: ⁊ ꝑꝑ hoc quelibet diffinitio accn̄tis est ꝑ additamētū. qꝛ semꝑ ponit̄ suba q̄ est alteriꝰ gn̄is ab accn̄te. Mā̄ aūt lꝫ sit ex̄ qdditatē sube. est tm̄ eiusdē gn̄is cū ea. ꝯn̄ter hr̄et ꝯcedē illa opio ꝙ relatiuuz ponit̄ in diffōne qdditatiua correlatiui. qꝛ eiusdē gn̄is sūt. — Quid faciat diffōnē ex additione.

❡ Textus cōmenti. 29.

❡ Dubitabit autem aliquis.

❡ Hoc loco declarat causam quare eoꝝ que fiunt: aliqua ita fiunt ab arte. ꝙ nullo mō possunt fieri a natura: vt domus: quedaz vero possunt fieri ⁊ ab arte. ⁊ a natura. vt sanitas: dicens hoc esse: qꝛ in his que possunt fieri a natura. p̄existit aliqua pars eius quod fit. ❡ Circa qd̄ querit̄.

❡ Utrum forma introducenda p̄existat in materia/vel tota vel pars eius. Qō. XXVII.

Queritur 27°. Utrū aliqua pars forme itroducēde/vel tota forª p̄existat in materia. Et vr̄ ꝙ sic.

Prīa rō. ❡ Primo. Si nihil forme p̄existit: seqtur ꝙ forª creet̄ ab agente naturali. Sꝫ ꝯn̄s est falsuz: qꝛ creatio reqrit v̄tutē infinitā. g̊. Consequētia ꝓbat̄: qꝛ agēs ꝓduceret formā ex nihilo. ❡ Dicetur forte/ꝙ creatio est oino ex nihilo ēt subtiue: qꝛ in creatione nō p̄supponitur mā̄. Cōtra. Aia rōnalis creat̄: ⁊ tm̄ p̄supponit̄ mā̄ eiꝰ ꝓductioni cū nō ꝓducat̄ nisi in mā̄. ergo ⁊c̄.

Scd̄a rō. ❡ 2°. Oē qd̄ natural'r fit hꝫ in se p̄nm sui motꝰ. g̊ in mā̄ ex qua fit cōpositū nāle p̄existit p̄n

eipsiū motus.qđ est ipsa forma.¶ Diceť forte ꝙ cū nā dicatur de mā ꝛ forᵃ 2° physi.tex.cō.4.ad motū nālē sufficit hr̄e in se p̄nᵐ passiuū sui motꝰ:qđ est mā.¶ Cōtra.Si mā sufficit ad hoc ꝙ motꝰ sit nālis.seqtur ꝙ nullus motus sit oīno violētus:sȝ quocūqȝ assignato q̄ sit violētus:ipse erit ꝑtim nālis.Probať ꝯñtia:q̄ȝ nullus motꝰ est ꝯ̄ iclinationē mãe:cū ipa sit iclinata naturalr̄ ad oēm formā:ꝛ ꝑ ꝯñs ad oēm motū.¶ 3°.Seqtur ꝙ itroductio forme in materiaȝ sit violēta:qđ est ꝯ̄ Phm̄ ꝑ phy.tex.cō.81.Consequētia ꝓbatur:q̄ȝ p̄nᵐ huiꝰ itroductionis eēt extra.ꝛ passuȝ nullaȝ ꝯferret viȝ:q̄ȝ ꝯferre vim alteri est ei coagere:quicq̄d autē alteri coagit est aliquo mō actu:qđ nō pōt dici de materia ꝓm se:ergo illa itroductio eēt violēta.q̄ȝ violētū dr̄ cuius p̄nᵐ est extra nō cōferēte viȝ passo.¶ 4° arguiť:q̄ȝ Phs in h̄ textu dicit artificialia differre a nālibus:q̄ȝ p̄nᵐ rei artificialis est oīno extra:p̄nᵐ aūt rerū naturaliū est intra.Nec est dicēdū ꝙ loquať de p̄n° māli:q̄ȝ sicut materia p̄existit cōposito naturali:ita in cōposito artificiali:ergo itelligit Phs de p̄n° formali.¶ Confirmať:q̄ȝ Phs ꝑ physi.tex.cō.49.dicit/ꝙ opȝ p̄ncipia semꝑ manere.Sȝ nulla forma semꝑ manet ꝓm eē ꝑfectū.ergo ꝓm esse iperfectū.¶ 5°.Phs 8° metaphy.tex.cō.25.Assignās cāȝ quare cōpositū ex mā ꝛ forma est vnū.dicit ꝙ hoc ideo est:q̄ȝ id qđ erat in potētia fit in actu ab agēte/in oībus in q̄bus est gñatio.Ubi sic dicit Cōmē.Est ergo aliqđ vnuȝ/qđ prius est in poᵃ/ꝛ post trāsferť in actuȝ/translatio aūt eius nō largiť ei multitudinē:sed perfectionē inesse.Sȝ si forma nō p̄existeret largireť genito multitudinē.ergo ꝛc̄.¶ 6°.Forma educitur de materia.ergo in materia preexistebat:patet consequētia:quia nihil educitur de eo in quo non est.

Tertia rō. — Ethi.6.c. p̄mo. — Quarta ratio. — Quīta rō. — Sexta rō.

Respondeo ꝙ formā rei gñande p̄existere in mā pōt 3ʳ itelligi.Uno modo ꝙ p̄existat tm̄ in poᵃ remota:ꝛ sic oēs forme educibiles de mā/p̄existūt in ea potentialr̄ ꝛ hoc est ꝯsiderare materiā ꝑ abstractionē ab oībus dispōnibꝰ.¶ Alio mō pōt itelligi/ꝙ forma p̄existat in mā ꝓm potētiā ꝓpinquā:ꝛ hoc mō p̄existit in mā qñ iā ꝑ qualitates est disposita ꝛ inclinata ad forᵃᵐ.¶ 3° mō pōt dici ꝙ forma p̄existat ꝓm aliqđ p̄nᵐ actiuuȝ.qđ nec est ipsa forma:nec aliqua pars forme:lȝ coagat ad itroductionē forme:ꝛ sic aīa vegetabilis ꝛ sensibilis p̄existit in semine.Preter aūt istos modos forma non p̄existit actu in mā.Qđ ꝓbatur.¶ Primo:ꝙ nō sit de mente phi:q̄ȝ ipse in hoc textu dicit ꝙ sicut domus fit tm̄ ab extra.ita ꝛ ignis.Sȝ in mā ex qua fit domus.nullo mō p̄existit forma domus in actu.ergo nec forma ignis vllo mō est actu in mā ex qua fit ignis.Et 5° physi.tex.cō.7.dicit:ꝙ generatio est mutatio de negato in affirmatuȝ.Et in postpredicamētis dicit/ꝙ gñatio est mutatio de nō esse in eē.¶ 2°.Aut illud preexistens est res distincta a materia:aut est ipsa eēntia materie.Si deť 2ᵐ/habeo itētuȝ:q̄ȝ eēntia materie nō est eēntia forme.cuȝ materia sit pura poᵃ/ꝛ forma sit actus.poᵃ aūt ꝛ actus opponunť:nec aliq̄s gradus vniꝰ oppositi/pōt stare cū sūmo gradu alteriꝰ oppositi.Si deť p̄ᵐ.Cōtra.Sit illđ p̄existēs.a.ꝛ mā sit.b.Tūc sic.Ex duobus vnitis/p̄sertim si vnū sit potētiale ꝛ reliquum actuale neccio fit aliqđ vnū.ergo vel ex.a.ꝛ.b.fit vnū ꝑ se/vel fit vnuȝ per accñs.Nō vnū per se:q̄ȝ oē tale est terminꝰ gñatiōis:ꝛ per ꝯñs nō p̄existit gñationi.Nō ēt est dōm ꝙ fiat vnū ꝑ accidēs:q̄ȝ tunc seqtur ꝙ ens ꝑ accidens sit prius ente ꝑ se.¶ 3°.Id qđ simplr̄ capit eē ꝑ generationē cōpositi/non p̄existit gñationi.Sed forma est hmōi.ergo ꝛc̄.Maior pȝ:alioquin generareť postq̄ȝ est.Minor pȝ ex p̄cedēti q̄stione.¶ 4°.Sequiť.ꝙ i eadē ꝑte mãe eēnt due forᵉ sbales:ꝯñs est falsū.vt ifra ꝓbabiť.ergo ꝛc̄.ꝯñtia ꝓbať:q̄ȝ dū ex aere dȝ generari ignis/ibi est forma aque.ꝛ ꝑ te p̄existit ēt forma ignis.ergo ibi sunt due forme.¶ 5°.Aut illud p̄existēs est vnū numero respectu oīum formarū.aut tot sunt quot sūt forme.Si idem numero.ergo aliquid idē numero est in forᵃ aque.ꝛ in forma ignis:ꝛ cū tale p̄existēs non sit forᵃ aque.ꝛ forma ignis que distinguunť specie.seqtur ꝙ forᵃ ignis esset cōposita ex ꝑtibus diuersarū rōnū.Si est aliđ ꝛ aliđ:cū nō possit eē in materia nisi ipsaȝ informet.seqtur ꝙ eadē materia simul sit informata formis diuersaꝝ specierū.¶ 6°.Aut ꝑ generationē acq̄ritur aliq̄d nouū qđ nō p̄fuit.aut nihil nouuȝ acquiritur.Si sic.ergo forma nō prefuit:q̄ȝ formā appellamꝰ tm̄ id qđ de nouo acquiriť.Si nihil.ergo oīa semꝑ fuerūt.¶ 7°.Quicq̄d pōt ꝓducere ens ꝑfectiꝰ.pōt ꝓducere ens iperfectiꝰ eiusdē rōnis.Sed inchoatio forme/est iperfectior gradu forᵉ acq̄rende:ꝛ sunt eiusdē rōnis.ergo cū agēs siue gñans ꝓducat formā:seqtur ꝙ ēt posset ꝓducere illā inchoationē:qđ tu negas.¶ 8°.Si in mā p̄existit inchoatio forme.sequiť ꝙ forma sit cōposita ex illo p̄existēte:ꝛ ex eo qđ de nouo acq̄ritur.Sed hoc est falsuȝ:cū forma sbālis sit simplex.ergo ꝛc̄.Ex p̄dictis rōnibus pȝ expresse ꝙ in gñatione rei naturalis.nihil forme gñande p̄existit in mā:sed tm̄ ipsa materia p̄existit tanq̄ȝ purum potētiale in quo sunt potentialr̄ omnes forme.

Formā p̄existere in mā ē tribꝰ modis. — Formā ñ p̄existere in mā.

Ad argumenta rñdetur.¶ Ad primū negatur ꝯñtia.Ad ꝓbationē dico ꝙ cuȝ creari termineť ad esse.illud ꝓprie creatur ꝛ fit/qđ est ꝑ se subsistēs:ꝛ ideo ad hoc ꝙ aliqua forma ꝓprie creeť.oȝ ꝙ ex nihilo fiat/a quo habeat esse depēdēs.sicut aīa rōnalis:que lȝ fiat in mā.tñ ab ea nō dependet.Cū igiť formis naturalibus p̄existat mā a qua dependent:nec sint ꝑ se subsistētes/nō seqtur ꝙ creenť.¶ Ad 2ᵐ.Admittiť rñsio que ibi data est.Ad iprobationē eiꝰ diciť/ꝙ ꝯñs illatū est verū ad hunc sensuȝ.Nullū mobile moueť motu qui sit violētus.s.ꝯtra inclinationē cuiuslibet ꝑtis ipsius mobilis:q̄ȝ nullus motus est ꝯ̄ inclinationē materie:sed motꝰ violētꝰ ideo p̄cise est violētus:q̄ȝ est ꝯ̄ inclinationē forme ipsiꝰ mobilis.¶ Ad 3ᵐ negať ꝯñtia.Ad ꝓbationē negatur assumptū.Et dico ꝙ passum ꝯferre vim nō est ip̄m coagere agēti:sed est ip̄m hr̄e naturalē inclinationē ad id qđ fit ab agēte.¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ artificialia in hoc distiguunť a naturalibus:ꝙ cū p̄ncipia actiua vtrorūqȝ sit ad extra:materia artificialiū reduciť in actū tm̄ ꝑ artē.materia v̄o nālium reduciť in actū ꝑ agens naturale.¶ Itē q̄ȝ in q̄busdā que fiunt a natura/p̄nᵐ actiuuȝ est aliquo mō ad intra:vt diximus de v̄tute que est in semine:ꝛ hec est itētio phi.¶ Ad ꝯfirmationē dico ꝙ opȝ p̄ncipia semꝑ manere q̄ȝdiu res naturalis ꝯseruať.¶ Ad 5ᵐ dr̄:ꝙ dictū Cōmē.de v̄tute sermonis est falsuȝ.Dr̄ aūt agēs nāle nō largiri multitudinē:q̄ȝ nihil generat totalr̄ nouū.cuius nulla ꝑs p̄cesserit.id.n.qđ ꝓprie gñať est cōpositū/cuius altera ꝑs.s.p̄cessit.¶ Et ad hunc sensuȝ accipiēda est alia auctoritas Cōmē.dicētis 7° meta.cō.31.ꝙ gñans nō est ꝓducēs.sed extrahēs.Non enim ꝓprie ꝓducit formā:sȝ cōpositū.formā v̄o extrahit de potētia materie.¶ Ad 6ᵐ dico:ꝙ formā educi de potētia materie/nō est formā p̄fuisse actu in mā:sed est formā icipere eē actu in materia/in qua p̄us erat tm̄ in poᵃ.ꝛ a q̄ dependet:ꝛ ipsam materiā trahi ad participādū eē forme.

¶ Utrum opinio tenentiuȝ inchoationē formarum possit teneri rationabiliter. Qō.XXVIII.

Queritur 28°:Utrū p̄dicta opinio de inchoatione formarū possit rōnabiliter teneri.Et videť ꝙ non/ꝑꝑ rōnes factas ꝯ̄ eam in p̄cedenti qōne.p̄ter quas adhuc arguitur.¶ Primo:Sequiť ꝙ ideȝ numero posset per naturā reparari.Sed hoc est falsuȝ:vt oēs concedunt.ergo ꝛc̄.Consequētia ꝓbať.Sit ignis.a.ex quo generetur

nereť.b.aqua:ꝛ poſtea ex.b.aqua genereť.c.ignis:cōſtat ꝙ
ignis.a.ꝛ ignis.c.habēt eandē numero materiā:ꝛ hñt can/
dē numero formā:qꝛ per te forma ignis ſemꝑ eſt eadez in
materia:lz aliqñ habeat eſſe ꝯfuſum:ꝛ aliqñ habeat eē di/
Scda rō ſtinctum.ergo eſt idē indiuiduū.¶ 2° ſequitur:ꝙ gñatio
forme ſubalis eēt intētio.Sed hoc eſt falſuz:qꝛ cū intētio
forme ſit alteratio/nō pōt eſſe in ſuba.Conſequētia ꝓbať.
Omnis forma que manens eadē/nunc eſt iperfecta.ꝛ po/
ſtea perfecta:intēditur ꝛ remittiť.Sed generatio eſt edu/
ctio forme de eſſe iperfecto ad eſſe perfectū/cum forma ꝑ/
Tertia rō exiſtat in materia.ergo ꝛc̄.¶ 3°.Omnis forma quātūlibet
iperfecta/eſt alicuius bonitatis.Sit igiť perfectio forme
in mā confuſe vt quatuor.ꝑfectio ƀo forme cōpleta gene/
ratione ſit vt quinqz.Aut igiť qñ generatio fit:paulatiz ꝓ/
duciť ex iperfectione/vt quatuor/ad perfectionē maiorez:
aut non.Si primū/forma erit intenſibilis.Si 2m/fiet mo/
Quarta ratio. tus ab extremo in extremū ſine medio.¶ 4°.Sequiť.ꝙ
materia non ſit imediatum ſubm gñationis.contra Phm
ꝑmo de generatiōe.tex.cō.10.dicētē/ꝙ in gñatione fit trā/
ſmutatio totius in totū nihilo remanēte qȯ per ſe ſubm ſit
niſi materia ꝑma.Conſequētia ꝓbatur.Termin⁹ a quo ge
nerationis eſt iperfectio forme:ꝛ termin⁹ad quē eſt perfe/
ctio eiuſdē.Sed imediatum ſubiectū huius iperfectionis
ꝛ perfectionis/non eſt materia.ſed forma.ergo ꝛc̄.

Creditūz de Albto. **Reſpondeo** ꝙ circa hoc varie opinatū fuit.Qui/
daz eniz putāt Albertū magnū exiſti
maſſe ꝙ forma ꝑexiſtat in mā.Et ꝙ Beatus Tho.euz re/
prehendat 2° phyſi.ꝛ.7.meta.Sed hi vehemēter falluntˀ:
qꝛ ipſe Albertus nō fuit huius opinionis.Naz ꝑmo phyſi.
Quid Albert⁹ ſenſerit de inchoatione formarū. ca.17.tractatus ſic ait.Priuatio dupľr accipiť.ſ.pro ea ꝑte
qua nihil ponit:ꝛ pro ea parte/que relinquit aptitudinē in
ſubiecto que eſt inchoatio forme in ipſo.in qua inchoatio/
ne forma eſt in potētia formali.Et ca.15.ſic ait.Cuz diciť/
ens in po^a non itelligiť tm̄ potētia ſubiecti:ſed ēt potentia
formalis:quā relinquit ꝑuatio ex hoc ꝙ relinquit formali
ter aptitudinē ad actū:ꝛ ita forma que educitur de potētia
ſm ſui eſſentiā/eſt in materia potētia habituali:ſed ꝯfuſa
ꝛ ideterminata.Et in eodē capitulo ꝓbat formā eē in eēn
tia ꝯfuſa in mā ꝑuſq̄ꝫ ꝓducatur/ꝑ h ꝙ mā ſm ſuā eēntiā
accepta/non eſt ſubiectū motus:nec ſubyci pōt/ſi potētia
auferať.ſed ex ꝑuatione hꝫ ꝙ ſubyciať motui.Ex ꝑuatio/
ne dico inquātū eſt negatio forme cū aptitudie ad formā.
qꝛ nihil moueť ad id/qȯ nō eſt natū habere.Quaſi ſic ar/
guat Albertus.Materia nō pōt moueri ad formā niſi ha/
beat aptitudinē ꝛ ꝑparationē ad eam.ergo forma ꝑexiſtit
in mā.conſtat aūt ꝙ ex illo antecedēte nō ſequiť formam
eſſe in mā actu:ſed tm̄ potētia ꝛ aptitudie.¶ Ex qbus oi/
bus pꝫ ꝙ per eſſentiā confuſaz forme/nihil aliud itelligit
niſi ipſaz aptitudinē māe ad formaz:que quidē aptitudo/
nō eſt entitas realr diſtincta a materia.Et ꝑpter hoc ſub/
dit Albertus ꝙ agens nō ꝓducit eēntiā forme ꝯfuſe:qꝛ.ſ.
non ꝓducit aptitudinē māe ad formaz.Unde ꝛ 8° phyſi.
tractatu 2° capi.4.dicit ꝙ omne qȯ abſolute naturaľr mo/
uetur/habet potentiaz ſuſceptiuā forme ad quā mouetur:
que potētia eſt inchoatio forme.Tota igiť forma eſt ab i/
tra.ſ.ſm eſſe potētiale:vt idē Albertus ait 5° metaphy.tra/
Nota. ctatu 3° ca.12.ꝛ tota eſt ab extra ſm eſſe actuale.¶ Falſo
itaq̄ꝫ aſcribiť Alberto ꝙ dicat formā ꝑexiſtere in materia
actu.Nec beatus Tho.2° phyſi.arguit contra Albertū:cū
dicit quoſdā putare generationē.ideo eē naturalē.qꝛ for^a
que eſt in mā coagit agēti:ſꝫ arguit ꝯtra quoſdā alios/qui
illud exiſtimabāt.quos ēt reprehēdit ipſe Albertus ꝑmo
phyſi.tractatu 3° caplo.15.¶ Utrū aūt hec opinio dicen/
tiū formā ꝑexiſtere in mā ſm eſſe impꝑfectū/ſit vera.arbi/
tror ꝙ nō:ſed tm̄ gr̄a exercitij ꝛ diſputationis:volo decla/
rare quez ſenſum habeat iſta opinio:ꝛ quō rndereť ad rō/
nes ꝯ ipſam:vt appareat ꝙ ſi ēt eſſet Alberti ſaluari pōt.

Circa hanc opinionē ſunt duo modi dicēdi.Pri/ Primus mod⁹ ponendi inchoatiua.
mus eſt dicētiuz ꝙ in mā eſt quātitas
coeterna materie:ſicut ponit Comē.in de ſuba orbis:ꝛ Al
bertus 5° meta.Ex hoc ꝑncipio dicūt aliq ꝙ forma gñan/
da nō ꝑexiſtit in mā ſm ſe actu:ſed tm̄ potētia.ꝑexiſtit tñ
actu ſm formā corporeitatis/que eſt eiuſdē generis cū for
ma generāda:qꝛ forma corporeitatis coagit agēti ad quāli
bet formā ſpecialē.Et hec videť opio Lincoñ.in lib.de lu Et fuit Lin conienſis.
ce.vbi vult ꝙ materie ſit ꝯcreatus qdam habit⁹ ꝯfuſus.ſ.
forma corporeitatis/ꝯfuſe continēs oēs formas ſpeciales:
ſicut genus ꝯfuſe ꝯtinet dr̄ias.Agēs aūt nāle deducit hanc
formā corporeitatis ad eſſe ſpecificū:puta ad eſſe ignis.ꝛ
aque ꝛ hꝫ.Et ſm hoc diceret ꝙ vna eſt inchoatio oiuz for
marū ſpecialiū:qꝛ vna eſt forma corꝑeitatis coeterna ma/
terie.¶ Alij dicūt ꝙ ipſa for^a nō ꝑexiſtit in mā ſꝫ ſeipſaz 2⁹ modus
ſed ſm eſſe iperfectū.per agēs aūt naturale deduciť ad eē:
perfectū.accipiētes occaſionē ex verbis Auer.7.meta.di/
cit enim cō.27.Id qȯ eſt in actu.nihil eſt aliud ab eo qȯ
eſt in potētia.Imaginanť eniz iſti ꝙ in materia ſit forma
ignis ꝛ terre:ꝛ oium aliorū que generari poſſunt:ſed dicūt
ꝙ iſte forme nō dant materie aliqȯ eſſe diſtinctū ꝛ ſpecifi
cum/ꝑꝑ earū iperfectionē.Ante eniz q̄ꝫ genereť ignis.illa
forma ignis/que in materia ꝑexiſtit nō dat ei eē igneū:qꝛ
tñ eſt forma:ideo ibi diciť eſſe formale:ſed eē ꝯfuſum:pu/
ta/eſſe corporeū:ꝛ idē eſſe dant oēs alie forme que ſic ꝑexi
ſtunt.Et quia nō dat eē diſtinctuz/diciť ꝙ eſt ſm eſſe for/
mabile.i.potētiale/ad eſſe diſtinctum per actionē agētis.
Uerbi gratia.cuz materia tranſmutať per caliditatē ꝛ ſic/
citatē/eēntia illius forme.que prius erat ſub eē cōfuſo/de/
ducitur ad eſſe diſtinctū vt ſit forma ignis in actu:ꝛ ſic de
alijs eſt dicēduz.¶ Et ſi querať vtruz oium formaruz ſit
vnica inchoatio:aut ſingule forme habeāt ſingulas ichoa
tiones.¶ Dico ꝙ tot ſunt ichoatiōes/quot ſunt forme ſpe
cie diſtincte:reſpectu autē formaruz eiuſdē ſpēi/eſt vnica
inchoatio.Cuius ratio eſt:quia ſi tot eēnt ichoatiua forme
ignis/quot forme ignis poſſunt ſucceſſiue recipi in mā:cū
ille ſint infinite.ſequiť ꝙ actu eēnt infinite inchoationes
eiuſdē ſpeciei in materia.Itē ſi alia eſſet inchoatio forme
ignis.a.ꝛ alia ignis.b.nulla apparet rō/quare duz generať
ignis/poti⁹ itroducereť.a.forma q̄ꝫ.b.for^a:ꝛ iō idē eſt oium
formaꝝ eiuſdē ſpēi:ꝛ hec eſt opio quā Alberto aſcribunt.

Ad rationes in oppoſitū reſpondeť.Et primo ad Ad rōnes h⁹ qōnis ꝯ ichoatiua dī ꝛ ad ꝑmum.
eas que in ꝑncipio hui⁹ qōnis poſi/
te ſunt.Ad ꝑmū negať ꝯñtia.Ad ꝓbationē diciť:vt ait Al
bertus 5° meta.tractatu 3° ꝛ 4° ꝙ mā pōt dupľr ꝯſiderari. Diſtictio
Uno modo quantū ad ſuaz ſubam.i.inquātuz eſt ſubſtan/
tia/que eſt fundamentū forme:ꝛ ſic eſt eadē ſucceſſiue ſub
diuerſis formis:ſed vt ſic nō indiuiduat.Alio modo acci/
pitur materia in ratione māe.materia eniz vt materia dic̄
potentiā ad tranſmutationē.Alia autē ſaltē ratione eſt po/
tentia ad hanc tranſmutationē q̄ꝫ ad aliā:ꝛ hoc modo nō
eſt eadē materia ſub diſtinctis formis:qꝛ diſtincte forme/
nō recipiuntur in materia niſi ꝑ diſtinctas mutationes:ꝛ
hoc modo materia indiuiduat.Ad hoc ergo ꝙ ſit idē indi
uiduuz iuxta viā Alberti/opꝫ ꝙ habeat eandē materiā ꝛ
eandē formā/acqſitam per eandē numero mutationē:qȯ
nō eſt in caſu illius argumēti.Sed cōtra.Suba nō men/ Replica.
ſuratur tꝑe.ergo idētitas aut diuerſitas tēporis nihil facit
ad hoc ꝙ ſit idē indiuiduū.¶ Rñdetur ꝙ lꝫ ſuba inquā/ Rñſio
tuz eſt ſuba non menſureť tēpore:ſubiacet tñ inquātuz eſt
indiuidua naturaľr.¶ Ad 2m negať ꝯñtia.Ad ꝓbationez Ad ſcōm
negať maior.Ad hoc eniz ꝙ forma aliqua intendatur opꝫ
ꝙ educatur de eſſe iperfecto:ſed diſtincto ad eſſe ꝑfectum

ꝛ distinctuꝫ. Si autē forma eadē manēs/prius habeat tm̄
esse ↄfusuꝫ: ꝛ postea esse distinctū/nō dicet̄ ꝓꝑ hoc intēdi:
ꝛ sic est in eductione forme subalis. Forme aūt accidenta/
les aut nō hn̄t inchoationē in subiecto: qa cū subiectuꝫ sit
in actu/sufficiēs est coagere ad ꝓductionē accidētis: vel si
habēt inchoationē/nō dicunt̄ ꝓprie intēdi qn̄ educuntur
de illo esse ↄfuso ad esse distinctū: sed tūc habēt generari
ꝛ fieri. Intēduntur autē qn̄ ex esse distincto: sed iperfecto/
Ad tertiū educunt̄ ad esse ꝑfectius. ¶ Ad 3m dico: ꝙ forma subalis
in instanti educit̄ de esse iperfecto ad esse ꝑfectū: nec opor
tet pertransiri aliqua media: quia in forma substātiali nō
Ad q̄rtū sunt gradus ꝛ latitudo. ¶ Ad 4m negatur ↄsequētia: quia
ad generationē sufficit ꝙ materia sit imediatum subiectuꝫ
illius entitatis que est forma ꝛ terminus ad quē ꝛ a quo: ꝛ
sic est in proposito: quia perfectio ꝛ imperfectio forme nō
sunt res distincte ab ipsa forma.

Ad rōnē p̄mā alteri⁹ ꝛ p̄oris q̄ōnis. **Ad argumenta** posita in p̄cedenti q̄ōne rn̄de/
tur. Ad primū dicit̄, ꝙ Phs in
ista auctoritate 7° metaphy. intēdit soluꝫ dicere: ꝙ domus
ꝛ ignis fiūt ab extra tanq̄ ab eo qd̄ ꝓprie est generās: cum
hoc autē stat ꝙ in materia est inchoatio forme ignis: quia
hec inchoatio nō est agēs per modū transmutātis: sed tm̄
per modū inclinātis. Auctoritas aūt 5° physi. intelligenda
est ꝙ gn̄atio est mutatio ex negato ſꝫ eē iperfectū/ꝛ disti/
ctuꝫ in affirmatū ſm tale eē distictū. Et eodē mō itelligit̄
Ad scd̄m illud dictū in postpredicamentis. ¶ Ad 2m/dicit̄ ꝙ ichoa
tio forme est res distincta a materia. hec aūt inchoatio nō
facit ꝓprie vnuꝫ neqꝫ per accidēs: neqꝫ per se cū mā: quia
oē qd̄ per se facit vnū cū materia/dat ei aliquod esse distin
Ad tertiū ctū vt esse ignē: esse album: ꝛ sic de alijs. ¶ Ad 3m negatur
minor. Naꝫ forma nō capit simpl'r esse: sed tm̄ esse distin/
ctuꝫ. Ad hoc enim ꝙ mutatio aliqua dicat̄ gn̄atio/sufficit
ꝙ terminus sit forma substātialis/ꝛ ꝙ per talē mutationē
educat̄ de esse confuso ad esse distinctū. ¶ Et per hoc rn̄/
Ad q̄rtū detur etiaꝫ ad 4m. Non eniꝫ incōuenit: imo est necesse/ꝙ
in eadem materia sint multe eēntie formaruꝫ/ſm esse in/
choatū ꝛ ↄfusuꝫ: lꝫ sit ipoſſe ꝙ sint sil' mlte ſm eē distictū:
qa for⁹ habens esse distinctū denominat simpl'r tale: puta/
ignē/terraꝫ/aquaꝫ. Impoſſe etiā est ꝙ aliquid sit simul oia
hec: quia ista requirūt qualitates ↄtrarias/que se nō cōpa/
Ad q̄ntū tiuntur in codeꝫ. ¶ Ad 5m dicit̄ ꝙ est aliud ꝛ aliud respe/
ctu formarū que specie distinguunt̄/ꝛ necesse est tales for/
mas simul esse in materia: vt dictū est. Iste tm̄ forme nō di
cuntur ꝓprie informare materiā/quādiu habēt soluꝫ esse
Ad sextū confusuꝫ: qꝛ tale esse est quasi potentiale. ¶ Ad 6m dicit̄:
ꝙ per generationē nō acqritur noua eēntia forme: lꝫ nouū
esse. s. eē distinctū. Nec seqtur ꝙ omnia p̄fuerint: lꝫ sequa/
tur ꝙ essentie formarum prefuerint. composita enim nō
p̄fuerunt: quia illa eēntia forme non cōstituebat supposi/
Ad 7m tuꝫ. ¶ Ad 7m negatur minor: quia agēs non pōt ꝓducere
essentiā forme: qꝛ illa p̄existit. Sed qꝛ posset argui de esse:
ideo al'r dico ꝙ agēs pōt ꝓducere esse distinctū ꝛ non esse
ↄfusum: nō quidē ex defectu agētis: sed qꝛ agēs agere non
Nō quic qd pōt ꝑfe/ cti⁹ pōt ꝛ i/ perfecti⁹. pōt/nisi p̄supposito eē ↄfuso. Sicut ēt iuxta viā Alberti 5°
meta. ꝛ Auer. in lib° de suba orbis. agēs nāle nō pōt ꝓdu
cere formā corporeitatis: ꝛ tamen pōt ꝓducere aiam que
est ꝑfectior. Falsa igit̄ est maior illius rōnis/qn̄ illud iper/
fectius nectio p̄exigitur actioni ipsi⁹ agētis: ꝛ sic est in ꝓpo
Ad 8m. Notādū sito. ¶ Ad 8m negat̄ ↄn̄tia. ¶ Ad cuius euidentiā est sciē/
duꝫ ꝙ cuꝫ in mā sint eēntie oiuꝫ formarū/anteq̄ ex ea ali
quid generet̄. oēs iste eēntie dant vnicuꝫ eē/qd̄ forte est eē
corporeū: sed qn̄ agēs aliqd ex mā generat/puta ignē/tunc
forma ignis desinit dare esse ↄfusum ꝛ dat esse distinctū. s.
eē ignis: nō ꝙ illud esse ↄfusuꝫ corrūpatur. sed tale esse nō
est eē forme ignis. sicut p̄us erat: qꝛ ipsa nō pōt simul esse

ↄfusum ꝛ eē distinctū: sed tale esse ↄfusum remanet tm̄ eē
aliarū formarū. Illa aūt ↄn̄tia nullaꝫ hꝫ apparentiā: quia
hec opinio nō distiguit/ꝙ ꝑs forme p̄existat: ꝛ ꝙ pars ad/
datur: vt possit ex his partibus integrari totalis forma.

¶ Utrū agēs nāle attingat eēntiam forme. Qō. XXIX.

Queritur 29°. An agēs naturale attingat
eēntiaꝫ forme. Et videt̄ ꝙ nō.
¶ Primo. Sequit̄ ꝙ agens naturale corrūpe
ret aliquid nobilius se: ꝛ sic esset actio a ꝓpor/
tione minoris inequalitatis/ↄtra Phm 7° phy
sicoruꝫ. tex. cōmē. 35. Probat̄ ↄsequētia. Ignis est nobilior
aqua: qn̄ igit̄ ex igne generat̄ aqua. si aqua gn̄ans aquam.
attingit formam aque. ergo corrūpit formaꝫ ignis: ꝛ sic de/
struit nobilius se. Et idē pꝫ/qn̄ elementuꝫ generat mixta:
puta cuꝫ aer generat grandinē. ¶ Dicet̄ forte ꝙ aqua po/
test corrūpere formā ignis prius remittēdo eius calorem
quo remisso necesse est formā ignis corrūpi. ¶ Sed con/
tra. Ignis est natural'r calidus in sūmo: ꝛ cuꝫ calor sit acti/
uior frigore: impoſſe est aquā remittere calorē ignis. ¶ 2°. Scd̄o
Effectus in actu ꝛ causa in actu sunt simul. Sed contingit
animal mori post emissionēꝫ seminis in matrice. ergo aia
geniti nō est ab aiali gn̄ante. ¶ Dicetur forte ꝙ in semine
remanet virtus animalis a quo decisum est: ꝛ per eā attin
gitur forma geniti. ¶ Sed ↄtra. ¶ Primo. In instāti ge/
nerationis semen corrumpit̄. ergo ꝛ virtus eius cū sit acci
dēs opꝫ corrūpi ad corruptionē sui subiecti. Sꝫ agere pre/
supponit esse. ergo in instāti illo nō agit nec attingit formā
introducendam. ¶ 2°. Hec virtus est iperfectior aia. ergo
nō pōt essentiā anime attingere. ¶ 3°. Uirtus vniformis Tertio
actiua agētis/nō pōt causare effectum difformen in passo
vniformi: qꝛ difformitas in effectu/aut est ex difformitate
agētis/aut ex difformitate passi. Sed semen est vniforme:
materia ēt in quā agit/est vniformis: ergo virtus seminis
non pōt efficere tantā diuersitatē/quāta est in mēbris ani
maliū. ¶ Dicet̄ forte ꝙ virtute illius a quo deciditur pōt
ista virtus oia p̄dicta: sicut calor naturalis pōt virtute aie
causare carnes. ¶ Sꝫ ↄtra. Tuꝫ qꝛ nihil pōt agere in vir/
tute nō existētis: sed in casu argumēti/a quo deciſuꝫ est se/
men est nō existēs. ergo ꝛc̄. Tuꝫ quia quelibet causarū ac/
cidētaliter ordinatarū pōt agere ꝓpria virtute: sicut Sor/
genitus a Pla. potest generare Ciceronem. dato ꝙ Plato
nihil ad hoc faciat: sed inter semen/ꝛ euꝫ a quo est deciſuꝫ/
est ordo accidentalis. ergo ꝛc̄.

Respondeo ꝙ circa hanc q̄ōnē dissentiūt Aristo. Aui. opinio
ꝛ Auicē. Nam Auicē. 7° metaphy. ca. ↄtra Aristo. p̄ de dātore formarū.
4°. Supponēs p̄mo: ꝙ deus sit causa effectiua oiuꝫ: ꝛ sup/
ponens 2° ꝙ idē manens idē/est semꝑ natuꝫ facere idem.
sicut ēt dicit Phs 2° de gn̄atione. tex. cō. 56. existimauit ꝙ
a p̄ma causa non possit imediate esse multitudo: sed ꝙ pri
ma causa imediate ꝛ p̄mo ꝓducat tm̄ vnam intelligētiaꝫ/
in qua necessario cadit cōpositio eēntie ꝛ esse: cū habeat eē
receptū a cā prima. Et qꝛ duorū nō pōt esse cōpositio/nisi
vnuꝫ sit potētiale respectu alterius: vt dicit̄ 8° meta. t. c. 15.
ideo in hac itelligētia est actualitas ꝛ potētialitas. Ab illa
autē itelligētia rōne huius diuersitatis/pōt ꝓcedere mul/
titudo. Naꝫ ipsa intelligēdo primā causaꝫ/ꝓducit aliam i/
telligentiā. Et intelligēdo se/vt est potētialis producit cor/
pus p̄mi celi. Intelligēdo aūt se vt est actualis/ꝓducit ani
mā eiusdē p̄mi celi. Hec autē 2ª intelligētia ꝓducit aliam/
intelligēdo eaꝫ a qua ipsa ꝓducta est: ꝛ producit 2m celum
intelligendo se: ꝛ sic successiue vsqꝫ ad intelligentiaꝫ lune:
que seipsam intelligens/producit intelligentiā inferiorēꝫ/
gubernantē totam sperā actiuorū ꝛ passiuoruꝫ: ꝛ hāc ap/
pellauit datricē formarum: ita ꝙ agentia naturalia dispo/
nunt tm̄ materiam sufficienti dispositione: sed formam
substantialem

substantialem nō attingunt: hec antē intelligentia ipsam essentiā forme attingit. ¶ Hec opinio innitit̄ rōnibus positis supra in p̄ncipio q̄onis: ꝛ pōt facile sustineri/ sicut in fine q̄onis apparebit. ¶ Aristoteles aūt 2° phy sicoꝝ: ꝛ 7° metaphysice. Et Cōmētatoꝛ. 12. metaphy. cōmēto. 12. ꝛ cōmuniter peripatetici tenent/ q̄ ab eodē agente disponitur mā̄ sufficiēter ꝛ introducit̄ forma: ita q̄ agens nāle ꝛ particulare nō soluz preparat mām. sed etiā essentiam forme attingit. Qð p̄bat̄. ¶ Primo. Si agens nāle tm̄ disponit mām: sequit̄ q̄ mā̄ posset esse sine forma. Sed hoc est falsuz. saltē nāliter: vt p̄bat̄. 8° huius. ergo ꝛc̄. Cōsequētia p̄bat̄. Disponat ignis māz aque sufficiēter ad formā ignis ꝛ cuz est sic disposita/ annihilet deus intelligentiā. quā appellas datricē formaꝝ. hoc posito/ in mā̄ nō est forᵃ aque: qꝛ nō pōt stare cuz illis dispōnibus: nō etiā est in illa materia forma ignis per te: qꝛ cuz intelligētia sit annihilata/ nō pōt aut eaz aut aliā p̄ducere. ¶ Scd̄o. Quicqd̄ agit intelligentia ad extra/ agit libere ꝛ nō ex necessitate nāe. ḡ quātūcūqꝫ mā̄ fuerit disposita. poterit nullā formā itroducere. ¶ Tertio. Sequit̄ q̄ ois gn̄atio nālis esset equoca. Cōsequēs est falsuz: vt p̄z. ergo ꝛc̄. Cōsequētia p̄bat̄: quia forme rerū nāliū nō sunt eiusdē speciei cum intelligētia. ¶ Dicetur forte q̄ agēs nāle dr̄ generare: qꝛ lꝫ non attingat formā. tm̄ sufficienter eā disponit: sicut ēt homo generat hoiem. lꝫ aia intellectiua nō p̄ducat̄ nisi a deo. ¶ Sꝫ cōtra. ex hoc sequit̄ q̄ agens nāle sit superfluuz. Cōsequētia p̄bat̄. Quicqd̄ pōt facere maius: pōt ēt facere minus. presertim in essentialr̄ ordinatis. sed intelligētia pōt itroducere formā. qð est maius. ergo pōt causare dispōnes in mā̄: qð est minus. ¶ Quarto. Seq̄t̄ q̄ forme rerū naturaliū essent imortales: sicut aia. Cōsequens est falsuz: ꝛ oibus repugnans. ergo ꝛc̄. Cōsequentia p̄bat̄. qꝛ huiꝰ foꝛe: ita essent ab extrinseco. sicut aia. ¶ Quinto. Sequitur q̄ crearentur: sicut etiam anima dicitur creari: nec vlla ratio apparet magis hic q̄ ibi.

Arist. alia sententia ab Aui. opinione.
Pria rō. pro Arist. q̄ agēs naturale attingat essentiā forme.
Scd̄a rō.
Tertia rō
Fuga
Instantia
Quarta ratio.
Quinta rō.

Ad rationes Auicenne rn̄det̄. Ad p̄muz dicit̄ q̄ duz aqua corrumpit ignē/ maior est virtus actiua aque. q̄ virtꝰ resistitiua ignis: lꝫ virtꝰ actiua ignis sit maior q̄ virtus actiua aque: ꝛ ideo actio est a p̄portione maioris inequalitatis. De hac tm̄ difficultate que vtiqꝫ magna est/ diffuse tractabit̄ in 8° in. q. an elementa maneant in mixto: vbi etiā dicet̄ ad aliud qð tangit̄ in illa q̄one. s. a quo generent̄ mixta que fiunt in aere. ¶ Ad 2ᵐ dr̄ q̄ responsio ibi data est bona ꝛ vera. In semine enī est virtus aie. per quā virtutē. semen agit attingēdo aiaz: ꝛ hec virtus dr̄ formatiua: ꝛ forte non est aliud nisi calor. Ad p̄mā improbationē dicit̄ q̄ in semine sunt duo. Primū est corpulēta substātia: ꝛ hec corrumpit̄ in instanti introductionis aie: sed in hac substātia nō est subiectiue predicta virtus. Scd̄m est spiritus spumosus: fere eniz totuz semen in spiritū cōuertit̄: qð maxie p̄z ex seminis spumositate: ꝛ hec nō corrumpit̄: sed manet: in eo aūt est virtus aie. ¶ Et si dicat̄. Semen operatur ad aiam: sicut instr̄m ad causam p̄ncipalē. Instrumētū aūt nō agit ad effectum cause agentis/ nisi dum actu mouet̄ ab agente p̄ncipali: vt p̄z in serra ꝛ martello. ergo cū actu nō moueat̄ semen ab anima generātis: ex quo ipsa ponit̄ corrupta: sequit̄ q̄ agere nō possit. ¶ Rn̄det̄ q̄ in instr̄o duplr̄ pōt recipi virtꝰ agentis p̄ncipalis. Uno mō per moduz intentionis tm̄: ꝛ tunc verū est id qð dicit̄. Alio mō cōmunicat̄ p̄dicta virtus per modū forme p̄manētis: ꝛ tunc instr̄m pōt agere: ēt si agens p̄ncipale sit corruptū: tale autē instr̄m est semen. Ad scd̄am iprobationē negat̄ p̄ntia. Nā hec virtus vtiqꝫ est accidēs de scd̄a spē qualitatis: est enim nālis quedā potentia. sed duplr̄ pōt cōsiderari. Uno mō precise fm̄ se: ꝛ sic nō posset attingere formā substantialē. Alio mō cōsideratur inquantū est instr̄m aie: ꝛ sic hꝫ q̄ possit attingere formam. Hec aūt attinctio p̄ncipalius attribuit̄ agenti q̄ isti virtuti: qꝛ lꝫ ipsuz agens nō sit: instr̄m tm̄ ipsius est. Illud enim dicimur facere: qð per nos vel p̄ alios facimus. ¶ Ad 3ᵐ dr̄ eodē mō q̄ hec virtus formatiua/ inq̄tū est instr̄m aie/ habētis difformes virtutes ꝛ potētias/ pōt esse p̄nᵐ diuersitatis mēbroꝝ: ꝛ rōne huius appellat̄ formatiua: qꝛ format ꝛ organiçat corpus: postq̄ vo aia in corpus introducta est. hec virtus que eadē numero manet: vt dictū fuit. nō est amplius formatiua: sꝫ est regitiua ꝛ gubernatiua corporis. Et sic p̄z q̄ responsio que dabat̄ ad hanc tertiā iprobationē/ bona est. ¶ Cū vo iprobat̄ hec responsio. Dicit̄ ad p̄ᵐ: q̄ lꝫ nihil possit agere in virtute non existentis quasi coagendo nō existēti. pōt tm̄ aliqd̄ agere per virtutē sibi cōicatā a re que modo nō existit: ꝛ sic est in p̄posito. Nam semen agit in virtute nō existētis. i. per virtutē ei cōicatā ab aia generātis que actu nō est. virtꝰ. etiaz agit in virtute eiusdē aie: nō q̄dem per aliam virtutem ei cōicatā. sed qꝛ ipsamet est virtus aie. Ad 2ᵐ dicit̄ q̄ inter semen ꝛ aiam/ cuius virtute decisum est: est ordo essentialis/ inq̄tum vnū est instrumētū alterius. Nec valet similitudo de Soꝛ. ꝛ Pla. qꝛ ipsi sunt eiusdē spēi: ꝛ ideo nō p̄nt habere ordinē essentialē. ¶ Quia tm̄ opinio Auicenne sustineri pōt p̄babilr̄. Ideo ad argumēta pro opinione Aristotel. ēt respondet̄. Ad p̄ᵐ negat̄ p̄ntia. Ad p̄bationez dr̄ q̄ casus est ipossibilis: qꝛ in vltimo instanti tēporis mensurantis alterationē ꝛ motū/ quo mā̄ disponitur simul introducit̄ forma: ita q̄ verꝫ est dicere: nunc p̄mo mā̄ disposita est: ꝛ nunc p̄mo forma itroducta est. Nec ista possunt abinuicē separari. Et ideo posito q̄ intelligentia sit in vltimo instanti dispositionis materie: ipsa tunc attingit formaz: ꝛ ideo implicat p̄dictionē. q̄ ipsa tunc nō sit. Sed si ponat̄ casus/ q̄ deus prius annihilauerit intelligentiam. Aliter respondet̄. Et dr̄ p̄mo de mente Auicenne q̄ casus est impossibilis: qꝛ vt cōiter ascribit̄ tam p̄ho q̄ Auicēne ꝛ alijs veteribus p̄his/ deus p̄duxit intelligentias ꝛ celū que sunt entia incorruptibilia de necessitate nature. Dicit̄ scd̄o: q̄ si deus pōt eam annihilare. tunc posito illo casu/ agēs nāle posset vtiqꝫ disponere mām aliq̄li dispōne: sed nō sufficiēti. ꝛ vltia: qꝛ ad hāc reqrit̄ coassistētia itelligētie.

Ad p̄mā rōnē aui.
Ad scd̄m
Replica.
Rn̄sio.
Distinctio.
Distinctio.
Ad tertiā
Dissolutio rōnū Arist. p̄ Platō.

¶ Textus cōmenti trigesimiseptimi.

¶ Dubitatur aūt merito que sunt partes spēi.

¶ In hac p̄te querit que sint p̄tes spēi. Circa qð querit̄.

¶ Utrum partes speciei/ ꝛ partes materie sint idem fm̄ rem.

Questio. XXX.

Queritur 30°. Utruz partes speciei ꝛ partes mā̄e sint idē fm̄ rē. Et arguit̄ q̄ nō: ¶ Primo. Si partes speciei ꝛ partes mā̄e sint idem. seq̄t̄ q̄ indiuiduū nō sit idem numero in rebus aiatis a p̄ncipio sue generationis vsqꝫ ad finē. Sꝫ hoc est falsuz. ergo ꝛc̄. Cōsequentia p̄bat̄. qꝛ in indiuiduo nō est semp eadē mā̄/ nec eadē quātitas. ḡ sequit̄ q̄ nō est idē indiuiduū. Añs p̄bat̄. qꝛ p̄tes mā̄e p̄ actionē caloris nālis resolute sunt: nā si manerent semper eedē. cū eis addat̄ mā̄ nutrimēti. aial augeret̄ ad excessiuā q̄titatē. Et sic opꝫ q̄ in omni qð nutritur/ sit cōtinue alia ꝛ alia materia: ꝛ per p̄ns alia ꝛ alia quātitas. ergo est continue aliud ꝛ aliud indiuiduū. P̄z p̄ntia: qꝛ materia ꝛ quātitas/ sunt p̄ncipiuz indiuiduationis. ¶ Secundo. Ea sunt distincta realiter: quoꝝ vnum manet ꝛ alterū corrumpit̄. Sed partes spēi semper manent. partes aūt materie nō: sed fluunt ꝛ refluunt. ergo nō sunt idem. ¶ Tertio. Diffi-

Pria rō.
Scd̄a rō.
Tertia rō.

nitio significat ptes spẽi/ ꝛ nõ significat ptes mãe: vt dicit phs in hoc septimo. ergo ptes spẽi ꝛ partes mãe sunt aliud ꝛ aliud significatũ.

Quarta ratio.

¶ Quarto. Partes mãe põt restaurari. ptes aũt spẽi nõ põt restaurari. g̃ nõ sunt idẽ. ꝯsequẽtia pz. Maior est phi 2° de generatione. tex. cõ. 70. Minor pbat. Si ptes spẽi possent restaurari. sequit ꝙ aial nunꝗ̃ corrũperet: hoc est falsuz. ergo ꝛc. Cõsequẽtia pbat. Naz aial non moritur: nisi quia aliquid deperditũ est/ qđ non põt restaurari. Sz si ptes speciei possent restaurari/ nihil esset in animali quod restaurari non posset. ergo ꝛc.

Explanatur titulus qõnis.

Respondeo Et pmo declarabitur titulus qõnis. Secũdo dicetur ad q. ¶ Quãtũ ad pmuz sciendũ est ꝙ cum dictũ fuerit supra. mãm ꝛ formã pertinere ad qdditatẽ rez sensibiliũ: posset aliqs credere. ideo partes spẽi distingui a ptibus mãe ex hoc/ ꝙ in quolibet indiuiduo mãli sint due mãe ꝛ due forme: quarũ altera pertineat ad nãm specificã: ꝛ hec appellet pars spẽi: altera xo ptineat ad indiuiduũ: ꝛ hec appellet ps mãe: ꝛ hic sensus oino falsus est: qꝛ vbi sunt due mãe ꝛ due foře ibi sũt duo supposita. Alius sensus põt esse/ ꝙ ptes speciei distinguant a ptibus mãe: eo ꝙ sint separate ab idiuiduo ẜm esse: ꝛ hoc ẽt pz esse falsuz per oẽs rõnes: qbus iprobatur idee platonis. Tertio põt intelligi ꝙ tam iste ptes/ ꝗ̃ ille sint in indiuiduo materiali: ꝛ querere vtrum sint vnamet entitas an diuersa.

Quorundam placitũ

Quantum ad 2ᵐ est duplex opinio. ¶ Prima est satis insolita: ꝛ dicit ꝙ partes speciei ꝛ partes mãe sunt distincte res. ¶ Ad cuius euidentiaz est sciendũ ꝙ dum generat aliqđ suppositũ: puta Sor. forma eius pmo recipit in aliqua parua mã: ꝛ postea auget per cõuersionẽ nutrimẽti in subaz ipsius. Dicunt ergo ꝙ partes spẽi nihil aliud sunt/ nisi forma: ꝛ illa pma mã cui vnitur: puta illa mã quã mater administrat. Dicunt autẽ esse ptes speciei: qꝛ ꝗ̃diu suppositũ durat: tãdiu saluat in hac parua mã nã specifica. Nec põt hec mã resolui per actionẽ caloris nãlis. sed semp manet. Totũ xo residuũ qđ addit Sorti p nutritionẽ/ dr ps mãe: ꝛ ista nõ semp manet: sz resoluit aliis ptibus aduenientibus.

Conclusio pᵃ impugnatiua huiꝰ positionis

¶ Hec opio lz forte nõ possit demõstratione iprobari: repugnat tñ phie ꝛ veritati. Et ideo ꝯtra eã ponunt due cõclusiones. ¶ Quarũ pma hec est. Partes mãe ꝛ ptes speciei sunt eadẽ res. Cũ eniz in supposito mãli nulle sint ptes eẽntiales nisi mã ꝛ forma: quelz istaꝝ põt duplr ꝯsiderari.

Distinctio.

Uno mõ inquãtũ est hec: ꝛ sic dr pars materie: qꝛ est pars indiuidui/ quo ad eius indiuiduationẽ. Sor. n. per hanc mãm/ ꝛ per hãc formã ꝛ quãtitatẽ/ distinguit a quolz alio supposito. Iste etiã res ꝯsiderate ẜm suã rõnẽ absolutã/ dicunt ptes spẽi: ꝛ iõ sunt idẽ realr. Qđ pbat. ¶ Primo. Omne inferiꝰ est idẽ realr suo superiori: cũ recipiat eius predicationẽ essentialiter. Sed ptes mãe ꝛ ptes speciei sunt sicut supius ꝛ inferius. puta aia/ ꝛ hec aia. carnes/ ꝛ he carnes. corpus/ ꝛ hoc corpus. g̃ sunt idez realr. ¶ Scđo. Si mã cui pmo vnitur forma: ꝛ mã cui eadẽ forma vnit per indiuiduationẽ/ eẽnt distincte mãe: seqt ꝙ haberẽt distincta esse. Sed hoc est falsuz. ergo ꝛc. Cõsequẽtia pz. Tuz qꝛ vt dr 7° metaphy. Actus est qui distinguit ꝛ separat. Tum qꝛ pmo metaphysice dicit Cõmẽtator. cõmẽto 7°. ꝙ in fundamẽto nãe nulla est distinctio. Falsitas cõsequẽtis pbatur. Si he mãe habent distincta esse: aut ista esse sunt ab vna ꝛ eadẽ forma: aut a diuersis. Nõ ab eadẽ: qꝛ effectus formalis nõ plurificatur/ nisi plurificata cã formali. Nõ a diuersis: qꝛ tunc quelz istaꝝ mãeꝝ haberet suã ꝑpriã formã: ꝛ per ꝯñs cõstitueret cũ ea ꝑpriũ ꝛ determinatũ suppositũ. ¶ Tertio. Generet a. ignis. b. ignẽ: qui nõ augeat per additionẽ alicuius mãe: cõstat ꝙ in. b. sunt partes materie ꝛ ptes spẽi: qꝛ. b. ꝛ est ignis ꝛ est hic ignis. Sed in. b. nõ est aliqua mã prior. cui primo sit vnita aliqua forma: ꝛ aliqua posterior cui per posterius sit vnita. ergo partes speciei ꝛ ptes mãe nõ distinguunt: sicut dicebat illa opio.

¶ Scđa ꝯclusio. Partes materie ꝛ ptes speciei distinguunt rõne. Probatur pmo. ¶ Id qđ est pncipiũ ꝯueniẽtie/ distinguit rõne ab eo qđ est pncipiũ distinctionis. Sed in ptibus speciei conueniunt oia indiuidua eiusdem speciei. distinguuntur aũt per ptes mãe. g̃ ꝛc. ¶ Scđo. Ea distinguunt rõne: de qbus verificant predicata ꝯtradictoria. Sed ptes speciei ꝛ ptes mãe sunt hꝰ. Nam ptes speciei ponunt in diffõne. partes aũt materie nõ ponunt. ergo ꝛc.

Ad argumenta rñdet. Ad pmũ negat ꝯsequẽtia. Ad pbationem dicit/ ꝙ est cõtinue eadẽ mã numero ꝛ eadẽ forma. Nutrimẽtũ eniz cõuertit in substantiã nutriti ꝛ efficit qđdam vnũ cuz eo: ita ꝙ ex mã preexistente in corpore nutrito: ꝛ ex materia nutrimenti qđ addit fit vna numero: qđ pz: quia hz eandẽ formã ꝛ quãtitatẽ. Lz ergo fiat ꝯtinue resolutio aliquaruz partiũ/ ꝛ additio aliarũ partiũ. est tamen semp eadẽ numero mã. ¶ Ad 2ᵐ negat maior. Cuz enim resoluunt alique partes mãe: resoluit id qđ est pars speciei. Dicunt tamen semp remanere partes speciei: qꝛ semp ratio speciei saluatur in aliis partibus. puta lz in Sor. fiat resolutio partiuz carnis ꝛ sanguinis: remanet tñ semp caro ꝛ sanguis: lz sint alie ꝛ alie ptes. ¶ Ad 3ᵐ dicit ꝙ diffinitio significat illa res que sunt partes mãe: nõ tñ significat eas. inꝗ̃tum sũt partes materie: qꝛ nõ significat eas inꝗ̃tuz sunt esse signate ꝛ determinate. ¶ Ad 4ᵐ negatur minor: sz dicunt partes speciei nõ restaurari: qꝛ si ab indiuiduo vel ab aliqua eius parte remoueat ratio speciei: nõ põt in eis ratio speciei reparari. Manus enim mortua ꝛ caro mortua/ non põt amplius esse caro ꝛ manus.

¶ Utrum sit aliquod pncipiũ indiuiduationis/ in substantiis materialibus. Questio. XXXI.

Queritur 31°. An in substãtiis mãlibus ponẽdũ sit aliqđ pncipiũ indiuiduationis: per qđ nã indiuiduet: qꝛ ipsa ex se sit indifferens. Et arguit ꝙ nõ. ¶ Primo. Res differens ꝛ res indifferens/ nõ sunt eadẽ res. Sed nã Sor. est nã differens: cuz sit ei ꝑpria. g̃ si in Sorte esset nã indifferẽs: sequitur ꝙ in Sorte essent due nãe: ꝛ sic daret tertia humanitas cõis oibus indiuiduis. ¶ Scđo. Si humanitas sor. de se est indifferens/ ꝛ p aliqd distinguit ab humanitate Pla. aut humanitas differt numeralr ab illo quo distinguit: aut nõ. Nõ est dicenduz ꝙ nõ: qꝛ si nõ distinguunt tunc esset indiuidua ex se: ꝛ per cõsequẽs nõ esset indifferens. ꝛ qꝛ qcquid differt ab alio realr/ differt numero. cũ ista sit pma distinctio realis: ideo opz eam numero distingui ab isto pncipio indiuiduante. Si sic. ergo vel distinguit seipsa. vel p aliqd additum. Si seipsa/ habeo ꝑpositum. si per aliqd additũ: querit an distinguat ab illo: ꝛ sic in infinituz. ¶ Tertio. Quicqd aduenit alicui indifferenti. relinquit ei omnẽ indifferentiaz sibi intrinsecã. ergo si aliqua natura de se est indifferens. differẽtia indiuidualis ei adueniens relinquit in ea talez indifferentiã. Antecedẽs patet: qꝛ nõ potest auferri id qđ inest tali nãe intrinsece ꝛ per se. Nã albedo adueniens superficiei/ nõ aufert ab ea indifferentiã quã hz ad alios colores: ꝛ sic sequit ꝙ si in sor. est aliqua natura indifferẽs. ꝙ ipsa semp est indifferens. ¶ Quarto. Eodẽ formalr aliquis est homo ꝛ vnus homo. sed sor. est formaliter homo humanitate. ergo est formaliter vnus homo eadez humanitate. Maior pz. Minor est phi. 4. metaph. ¶ Quinto. Indiuidua nihil includunt nisi essentiã sui generis. ergo

per talem essentiā sunt indiuidua ꝛ nō per aliquid additum: cōsequentia patet. Antecedens probatur: qꝛ si indiuidua distinguunt̄ per accidens eis additum: sequit̄ ꝙ nō sit dr̄ia inter totū in mō / ꝛ totum vl'e specificū: qꝛ vtrūqꝫ distinguet̄ in suas ptes per dr̄ias accidentales.

Sexta rō.

¶ Sexto. Omnē realitatē indifferētē ad aliqua plura pōt de⁹ trāsferre ab vno eorū in aliud: hoc pꝫ exēplo isto. Quia enim mā est idifferēs ad plures formas / nō repugnat ei ab vna in aliā trāsferri. Sed humanitas est res extra itellectū indifferēs ad ꝓprietatē meā ꝛ tuā. per te. igit̄ pōt de⁹ transferre humanitatē / que est sub ꝓprietate mea ad ꝓprietatē tuā: ꝛ per ꝯn̄s pōt fieri tua: ꝛ per ꝯn̄s humanitas mea potest esse humanitas tua: qꝺ videt̄ absurdum.

Terministarū opio.

Respondeo ꝙ circa istā qōnē dixerunt aliqui / ꝙ nulla nā est de se indifferēs: ſꝫ ꝙ q̄lꝫ ex se est singularis. ꝛ idiuidua: nec opꝫ querere p̄n^m aliqꝺ per qꝺ indiuiduet̄. ¶ Istud aūt sic declarāt. Nā quelꝫ hꝫ duplex esse: quoꝝ p^m est esse extra aiam. 2^m ꝯo esse in aia. Primū esse hꝫ nā ex se formal'r / ꝛ nō ab alio nisi tm̄ effectiue. vn̄ si querat̄ q̄re nā lapidis est ens reale: dōm est ꝙ ex se hꝫ / vt sit ens reale. Si ꝯo querat̄ / vn̄ hꝫ esse in aia. dōm est ꝙ est per aliud. s. per sui sil'itudinē / vel per ipsam aiam. Et qꝛ singularitas ꝯuenit nāe ſm esse reale ex̄ aiaꝫ. ideo sicut nō est assignare cām quare sit ens reale: ita non est assignare cām / quare sit vna ꝛ singularis. Et sil'r qꝛ vl'itas ꝯuenit ei vt hꝫ esse in aia (intell's enim facit vl'itatē in rebus: vt dr̄ 3° de aia. cōmēto 5°.) ideo assignat̄ itell's ꝓ cā illius vl'itatis ꝛ indifferētie / quā hꝫ nā: nec ipsa hꝫ aliquaꝫ indifferentiā ex se. sed aliunde. s. ab intellectu. Et pōt ista opio cōfirmari per argumēta facta in p̄ncipio qōnis: lꝫ ea nō fiant a positore huius opionis.

Impugnatur terministe.

¶ Sed ꝯ p̄dictā opionē / ponunt̄ tres ꝯcl'ones: quaꝝ p̄ma est ista. Quidditates substantiaꝝ mālīū / sunt de se indifferētes.

Pria ꝯ°.

¶ Pro intellectu hui⁹ ꝯnis. Sciendꝫ est p̄mo. ꝙ actualis exn̄tia est ex̄ rōnē qdditatis cuiuslꝫ finite. Istud pꝫ: qꝛ nulla res pōt intelligi sub opposito alicuius ptinētis ad suā qdditatē: sicut pꝫ ꝙ hō nō pōt intelligi esse inaiatus / nec irrōnalis: ſꝫ q̄lꝫ qdditas finita pōt intelligi nō esse. g̊ existētia nō est de ratione qdditatis.

Nōn^m p^m Esse nō est de eēntia alicui⁹ qdditatis finite.

¶ Sciendꝫ scꝺo: ꝙ aliqd pōt ꝯuenire alteri per se / siue ex se tripl'r. Uno mō in p̊ mō perseitatis: Alio mō in scꝺo. Alio mō in 3°.

Nōn^m 2^m

Nōn^m 3^m

¶ Sciendū tertio: ꝙ qdditas aliqua / puta humanitas nihil includit in se formal'r nisi qꝺ ꝯuenit ei in p̊ dicendi per se. Un̄ dicit Auicēna 5° metaphy. ꝙ equinitas est tm̄ eqnitas: cū igit̄ in rōne humanitatis nō icludat̄ singularitas nec pluralitas: qꝛ si de rōne ipsius esset singularitas / nūqꝫ posset ei cōuenire diuisio: ꝛ sic in Sorte ꝛ Pla. nō esset distincta: ꝛ si per se cōueniret ei pluralitas ipsa in nullo esset singularis: qꝛ ea que ꝯueniūt alicui in p̄mo mō perseitatis / nūqꝫ possunt ab eo auferri: vt habet̄ ex Cōmētatore 7° metaphy. cō. 59. ergo cū pluralitas nec singularitas ꝯueniant per se qdditati: sequit̄ ꝙ ipsa quantū est ex se / est indifferēs ad vtrūqꝫ ipsorū. Dico aūt indifferētiā ꝯuenire ei ex se / non in p̄mo mō / vel in scꝺo. sed in tertio: qꝛ prescindēdo nām ab oībus que nō sunt de qdditate ipsius: cuiusmodi est esse in re extra / ꝛ esse in itellectu: ipsa nō habet ꝙ sit vna: nec hꝫ ꝙ sit plures.

2^a ꝯcl'o.

¶ Scꝺa ꝯclusio est ista. Opꝫ assignare aliqꝺ p̄n^m: per qꝺ nā indiuiduet̄ in supposito māli: qꝛ nā nō est de se hec. Probat̄ ista ꝯcl'o. ¶ Primo sic. Quicqd cōuenit alicui ꝛ nō ꝯuenit ei per se: cōuenit ei per aliqd additū. Sꝫ singularitas cōuenit nature ꝛ non per se. g̊ per aliqd additum. ¶ Scꝺo. Id cuius ꝓpria vnitas est minor vnitate numerali / nō hꝫ ex se ꝙ sit vnū nūero ꝛ singulare. Sed vnitas nature specifice est minor vnitate numerali. g̊ natura specifica nō hꝫ ex se ꝙ sit vna numero siue indiuidua. Maior pꝫ: quia cū minori vnitate pōt stare oppositū maioris vnitatis. Nā cū vnitate generica stat pluralitas specifica: ꝛ cū vnitate specifica stat pluralitas idiuidualis. Minor ꝓbat̄: qꝛ vnitas specifica est tm̄ vnitas rōnis. ergo est minor vnitate numerali que est realis. ¶ Tertio. Quecūqꝫ seipsis formaliter distinguunt̄ / possunt retinere suā distinctionē in quocūqꝫ sint. sed nō quelibet indiuidua eiusdeꝫ spēi pn̄t retinere distinctionē numeralē in quocūqꝫ sint. ergo nō distinguunt̄ seipsis. Maior pꝫ: naꝫ qꝛ color ꝛ sapor distinguunt̄ seipsis. iō semꝑ distinguunt̄ in quocūqꝫ subiecto sint. Minor ꝓbat̄: qꝛ duo accidētia diuisa soluꝫ numero / nō possūt esse in eodē subō: vt supra ꝓbatū fuit. ergo ꝛc. ¶ Quarto. Quecūqꝫ distinguunt̄ seipsis / semper distinguunt̄: qꝛ distinctio cōsequit̄ ea ex natura ipsoꝝ: ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō pōt ab ea separari. Sed nō oīa indiuidua eiusdeꝫ speciei semper distinguunt̄. ergo ꝛc. Maior pꝫ. Minor ꝓbatur. Naꝫ partes in quas lignū est diuisuꝫ sunt indiuidua eiusdem speciei: ꝛ tn̄ nō semꝑ fuerunt distincta: qꝛ an̄ diuisionē ligni nullam habebant actualē distinctionē iter se. ¶ Quinto arguit̄ ad idē. Id cui per se cōuenit incōicabilitas ꝛ singularitas / nō est cōicabile multis. Sꝫ natura est de se cōicabilis cuꝫ ei cōueniat vl'itas. vl'e antē est qꝺ est natum esse in multis. ergo natura nō est de se singularis. Minor pꝫ. Maior ꝓbat̄. Cui per se cōuenit vnuꝫ oppositoꝝ / ei nō pōt cōuenire reliquum oppositūꝫ: qꝛ que ꝑ se insunt / semper ꝛ necessario insunt: vt dicit̄ p̄mo posteri. Sed cōicabilitas ꝛ incōicabilitas sunt opposita. ergo ꝛc. ¶ Sexto. Id qꝺ de se est hoc / nō pōt cōcipi cōceptu vl'i: alioquin talis apprehensio esset falsa: qꝛ attribueret̄ rei id qꝺ ei non cōuenit. Sed natura pōt cōcipi conceptu vl'i. g̊ nō est de se hec. ¶ Septimo. Si hō est de se hic homo: sequit̄ ꝙ quilibet homo sit hic homo. Sed hoc est falsum: alioqn oēs hoies cēnt vnus hō. g̊ hō nō est per se hic hō. Prima cōsequētia ꝓbat̄: qꝛ quicqd cōuenit nature ex se: cōuenit ei in quocūqꝫ reperiat̄. ¶ Octauo. Generari ꝛ ꝓduci / per p̊us inest indiuiduo q̄ꝫ spēi: qꝛ hō nō generatur: nisi qꝛ hic hō generat̄: vt dicit̄ p̄mo ꝛ 7° metaphysi. tex. cō. 28. ergo indiuiduū addit aliqd supra spēm. rōne cui⁹ p̄mo inest sibi generari ꝛ ꝓduci.

¶ Tertia ꝯclusio. Id ꝑ qꝺ natura indiuiduat̄ nō est pura negatio: nec ens rōnis. 3^a ꝯcl'o.

Probat̄. Nulla negatio aut ens rōnis pōt esse causa vnitatis numeralis. cū talis vnitas sit ens reale. Sꝫ esse indiuiduum est esse vnum numero. ergo. Probationes autem pro ista cōclusione habent̄. 12. huius.

Ad argumenta rn̄det̄. Ad p̄mū dicitur ꝙ res que est in Pla. puta humanitas / pōt dupl'r cōsiderari. Uno mō vt est extra intellectū: ꝛ qꝛ vt sic / habet esse reale icōicabile in Sor. ideo vt sic / nō est indifferens ad qꝺcūqꝫ aliud esse. Alio mō pōt cōsiderari: vt abstrahit̄ per itellectū a tali esse: qꝺ qdē fieri pōt: qꝛ esse nō est de rōne ipsius: ꝛ vt sic / est indifferēs ad hoc ꝛ ad illud esse. Et cuꝫ improbat̄: dico ꝙ res differēs ꝛ res indifferēs sunt eadē res: cui ꝯuenit indifferētia ſm ꝙ prescindit ab oī esse extra intellectū: ꝛ cōuenit differētia ꝓut nō prescindit a tali esse.

Ad p̄mū

Distictio.

¶ Ad 2^m dr̄ ꝙ humanitas Sor. ꝛ id per qꝺ ipsa distinguit̄ numero ab vnitate Pla. nō sūt due res numero de genere quātitatis: qꝛ sn̄ba Sor. circunscripto omni accidēte / nō est vna vnitate numerali: sed tm̄ vnitate transcēdēte: ꝛ ideo est vna seipsa. Nec opꝫ querere aliud: per qꝺ hoc mō sit vna: opꝫ tn̄ querere per qꝺ sit vna vnitate numerali / ꝓut distinguit̄ numero ab humanitate Platonis.

Ad scꝺm

¶ Ad 3^m negat̄ minor: qꝛ cum indifferētia cōueniat nature specifice solū ꝓut prescindit ab oī eē: siue in anima siue extra animā: p̄ncipia indiuiduantia nō possunt auferre a natura hui⁹ indifferētiā: qꝛ semper ista

Ad tertiū

natura si precise ꝯm se cōsideret̃ indifferēs est. Jlla tamē p̄ncipia indiuiduātia dant ei determinationem in actuali existētia: ⁊ faciunt ꝙ nā vt sic/nō est indifferēs: cū hoc tñ
Alia solo stat ꝙ nā sit indifferēs ꝯm se. ¶ Dicūt tñ aliqui ad hoc argumētū ꝙ maior est falsa. nisi tale adueniēs adueniat alicui p̄us existēti ꝯm esse reale/eo mō quo color aduenit superficiei ⁊ forma mãe: sed sic nō est in ꝓposito: q2 nā non subsistit priusq̃ꝫ ei adueniant p̄nª indiuiduātia. Sed mihi vĩ ꝙ p̄ma responsio sit rōnabilior. Nā etiā forª adueniēs
Auctor p̄ma potiꝰ acceptat rñsionē. materie. lꝫ det ei hoc esse determinatuꝫ: puta esse igneū/⁊ faciat eam pro tunc nō esse indifferentē ad alia esse: tamē nō aufert a mã illā indifferentiā que cōuenit ei ex se. Est eniꝫ ista indifferētia pura negatio oīum eoꝝ ad que dicit̃ indifferens: ⁊ tñ valet dicere/est indifferens ex se ad esse ignis ⁊ ad esse aque: ac si diceret̃: nec esse ignis nec esse aq̃ cōuenit ei per se. sed tñ aliunde: ⁊ ita dico de nā ꝙ est indifferēs ad singularitatē ⁊ pluralitatē: q2 neutrū istoꝝ conuenit ei in p̄mo vel in scđo mō dicēdi per se: sed ipsa solitarie cōsiderata neutrū istoꝝ hꝫ.
Ad q̃rtū ¶ Ad 4m negat̃ maior de vnitate nūerali. Philosophus aūt ibi itelligit de vnitate
Ad q̄ntū transcendēti: q2 loq̃t de vno qđ cōuertit̃ cū ente. ¶ Ad 5m negat̃ añs. Quia indiuiduū vt indiuiduuꝫ includit aliqđ accidēs superadditū ei. Ad iprobationē negat̃ ꝯñtia: quia accidētia indiuiduātia per que distinguunt̃ ꝑtes subiectiue totius vl̃is specifici determinant principia essentialia ipsius indiuidui. s. materiā ⁊ formā. Accidētia ꝟo per que diuidit̃ totū in mō/nō determinant hꝰ p̄ncipia: sꝫ p̄suppo-
Ad sextū nunt ea iam esse determinata. ¶ Ad 6m negat̃ maior. Qñ id qđ est indifferēs ad aliqua plura recipit eē actualis existentie per alterū eoꝝ. Nā sicut nō p̄ōt transferri de esse substātiali in esse substātiale. ita nō p̄ōt transferri de vno in aliud. Ad p̄m dĩ ꝙ nō est sil̃e de materia p̄ma: q2 ipsa nō recipit imediate esse actualis existētie a forma: cū illud eē per prius sit suppositi q̃ꝫ materie: sed q2 posset simil̃r dici ꝙ esse per prius est suppositi q̃ꝫ nature: ideo simpl̃r nego maiorē: qñ tale indifferēs est indifferens solū ꝓut prescindit a quolꝫ esse extra intellectū/ꝯm quē modū diximꝰ naturā esse indifferenteꝫ. Et presertim negat̃ maior: qñ tale indifferens recipit vnitatē ⁊ pluralitatē ab his que ei adueniūt: ⁊ hoc modo se hꝫ nā ad p̄nª ꝑ que indiuiduat̃.

¶ Utrū substantia sit indiuidua per entitatem positiuam vocatam heccheitatem. Questio. XXXII.

Cap. 2. d. 3. c. 2.
Queritur 32º. Utrū substātia sit indiuidua per aliquā entitatē positiuam/facientē per se vnū cū ea ⁊ determinātē eā ad singularitatē. Et vĩ ꝙ nō.
Pria rō. ¶ Prio. Aut illud additū faceret vnū per se: aut per accñs: sed neutrū p̄ōt dici. ergo ⁊c̃. Cōsequētia pꝫ: q2 ex formali ⁊ potētiali semper fit vnū. 8. metaphy. tex. c. 16. Jllud aūt additū ponit̃ esse q̄d formale cū determinet q̄dditatem. Falsitas ꝯñtis ꝓbatur: quātū ad vtrāqꝫ partē. Et p̄ ꝙ nō faciat vnū per se: q2 oē tale aut est materia aut forª: ⁊ sic in cōposito essent due materie/aut due forme: qđ est falsum saltē in elementis. Q2 ēt nō per accidēs. ꝓbat̃. q2 tūc spēs nō predicaret̃ de indiuiduo ꝯm se totū: q2 nō quo ad illđ additū q̄dditati.
Scđa rō. ¶ Scđo. Ad hoc ꝙ aliq̄d sit indiuiduū sufficit negatio diuisionis intrinsece/⁊ negatio identitatis cū alio: q2 indiuiduū dĩ qđ est in se idiuisum ⁊ diuisuꝫ ab
Tertia rō. alijs. ġ nō opꝫ superaddere aliq̄d positiuū. ¶ Tertio. Si indiuiduū est indiuiduū per entitatē positiuā/facientē ꝑ se vnū cū q̄dditate (qđ tñ opꝫ dicere. aliogn indiuiduum nō esset in predicamēto. sicut nec alia entia per accidens) sequit̃ ꝙ indiuiduū habere ꝓpriā diffōneꝫ: ⁊ per ꝯñs de ipso posset esse scia ⁊ diffinitio. lꝫ ista sunt ꝯ ph̃m. p̄mo posterioꝝ. tex. cō. 20. ergo ⁊c̃. Cōsequentia ꝓbatur. q2 oē per se vnū habet ꝓpriā perseitatē: ⁊ per ꝯsequens ꝓpriaꝫ diffinitionē.
Qrta ratio. ¶ Quarto. Oē per se vnū est per se intelligibile: sicut ēt est per se ens: q2 vnūqđqꝫ. sicut se hꝫ ad esse. ita ēt ad veritatē. 2º metaphy. tex. 4. Sed singulare nō est ꝑ se intelligibile. sed tñ sensibile: vt dicit Phs 3º de aīa. ⁊ 7º meta. tex. cō. 10. ġ ⁊c̃.
Quinta ¶ Quinto. Si aliqđ positiuum reale esset in indiuiduo p̄ter naturā specificā: sequit̃ ꝙ spēs nō diceret totū esse idiuiduoꝝ: q2 spēs nō dicit illud additū. sed spēs dicit totuꝫ esse indiuiduoꝝ: vt inq̄t Porphyrius
Sexta caplo de spē. ergo ⁊c̃. ¶ Sexto. Spēs de se est atoma. sicut idē Porphyrius dicit. Et plato dicit: ꝙ in spē spālissima est quiescendū: q2 ipsa nō est vltra diuisibilis. ergo nō opꝫ ei addere aliqđ p̄ncipium distinctiuum.

Respondeo Circa hanc q̄ōneꝫ dicunt aliq̄: ꝙ ōis q̄dditas est formal̃r indiuidua ꝑ se ipsaꝫ/⁊ hoc iprobatū est. precedēti q̄ōne.
Dicta rā... Alij dicunt ꝙ est formal̃r idiuidua per duas negōnes: ⁊ hoc iprobabit̃. 12. huius. vbi erit sermo de indiuiduatione itelligentiarum. ¶ Quidā alij dicūt ꝙ quelibet subā est indiuidua ꝑ suaꝫ actualē existentiā: q2 vt habet̃. 7º metaphysice. Actus est q̄ distinguit. ergo vltimus actus vltimate distinguit. Sꝫ existētia est vltimus actus. ġ per eam distinguunt̃ indiuidua.
Jmpro. ¶ Sed ista positio videt̃ oīno irrōnalis. ¶ Primo. Jd qđ de se est cōicabile/nō p̄ōt esse p̄nm incōicabilitatis. aliogn daret modū repugnantē sibi. Sed existentia ex se est cōicabilis: cū possit cōcipi cōceptu ita cōmuni. sicut ⁊ ens. ergo ⁊c̃. ¶ Scđo. Que sunt eiusdem rōnis ⁊ numero distinguunt̃/nō p̄ñt esse p̄ma distinctiua numeral̃r: q2 ex quo ꝯueniunt in aliquo/⁊ iter se distinguunt̃. opꝫ assignare aliq̄d per qđ sub illo cōi distinguunt̃. Sꝫ existētia Sortis ⁊ existētia Pla. sunt eiusdeꝫ rōnis: sicut ēt Sor. ⁊ Pla. ergo opꝫ dare aliq̄d ꝑ qđ ipse distinguunt̃ numero: ⁊ per ꝯñs ipsa nō sunt p̄mo distinctiua: sed hñt alia distinctiua p̄ora eis. ¶ Tertio. Qđ p̄supponit distictionē numeralē/nō p̄ōt esse p̄mū distinguēs. Sed exñtia p̄supponit distinctionē numeralē. ġ ⁊c̃. maior pꝫ. Minor ꝓbat̃. Prius est formā vniri materie p̄oritate nature q̃ꝫ ꝯstituere cōpositū/⁊ dare ei existētiā. Sed in illo p̄ori in materia est q̃ntitas: q2 ipossibile est formā vniri materie nō quãte. ⁊ etiam nō habēti determinatā quātitatē ⁊ figurā: vt dĩ p̄mo physicoꝝ ⁊ scđo de aīa. cōmēto. 63. ergo in illo p̄ori illa materia est distincta in ꝑtes eiusdē rōnis. Pꝫ ista vltima cōsequētia: q2 quātitas nō p̄ōt absolui a distinctione. ¶ Cōfirmat̃: q2 si forma nō presupponeret materiā cui vnit̃ esse hanc ⁊ distinctā: seq̃t ꝙ ipsa nō magis vniret̃ vni materie/q̃ꝫ alteri: qđ est satis absurduꝫ. ¶ Quarto. Primū p̄nm distinctiuū/est de se distinctū ⁊ hoc determinatū: si eni nō esset hoc ex se. sequit̃ ꝙ haberet aliq̄d p̄us per qđ efficeretur hoc. sed esse exñtie nō est ex se hoc ⁊ determinatum. ġ nō est p̄m distinctiuū. Minor ꝓbatur. Jd qđ est ex se hoc determinatū/hꝫ ꝓprias dĩas. sed exñtia nō hꝫ ꝓprias differētias: aliogn oporteret dare vnā coordinationē existētiaꝝ: sicut dat̃ vna coordinatio essentiaꝝ. ġ ⁊c̃.
Scotistarū opi. ¶ Quidaꝫ alij dicūt ꝙ formale distinctiuū est heccheitas/que nō est aliud nisi q̄dā modus intrinsecꝰ nãe/cui ꝯuenit singularitas: vt declarabit̃ 12. huius.
ꝯ Scotū ¶ Sꝫ ēt ista opio lꝫ sit subtilis: tñ vĩ oīno falsa. Prio. q2 isti ponūt ꝙ mã vt est ꝑtialis entitas q̄dditatiua/est indifferēs ad hãc vel illā. ita ꝙ vt est entitas q̄dditatiua est nāl̃r p̄or illa entitate: vt est hec ⁊ idē dicūt de forª ⁊ de cōposito. Ex quo seq̃t ꝯm eos ꝙ tā
Rō p̄ma ꝯ Scotū. mã q̃ꝫ forª ⁊ cōpositū hñt suas ꝓprias heccheitates. Ex hᷓ arguit̃ sic. Si cōpositū est indiuiduū ꝑ heccheitatem: seq̃t ꝙ oē idiuiduū sit tria idiuidua. Sꝫ hoc est falsuꝫ. ġ ⁊c̃. Cōsequentia ꝓbat̃. Jn quocūqꝫ sunt tres heccheitates: in eo sunt tria esse hec. Sed per te in oī idiuiduo mãli sunt tres

hecceitates. ergo in quolibet sūt tria esse hec. Minor est positio tua: & maior pbat: qr ipossibile est dari tres albedines quin dentur tria esse alba: cū nunq̄ forma vel modus absoluant a suo effectu formali: aut modali. ergo impossibile est dari tres hecceitates/ qn dentur tria esse hec: qr sicut ab albedine hz aliquid q' sit albū: ita ab hecceitate hz q' sit hec. ¶ Forte dicet: q' ibi sunt tria individua. s. mā/ forma & cōpositū: quorū qdlz hz ppriā individuationē: nec istud est incōveniens. ¶ Sed cōtra. Sequit ex ista rūsione/ q' silr in quolibet cōposito mālī/ sint due existētie: cum tn̄ in multis etiā per te sit tm̄ vna forma saltē in eētis. Probatur ↄsequētia: qr mā per te pōt esse sine forma. ergo ad mām sequit ex se ppria existētia: & silr ad formā segt ppria existentia: qr ēt ipsa p te. multo magis pōt esse sine mā. ergo in oī cōposito esset ppria existentia māe: & ppria existentia forme. ¶ Scdō. Sequit q' forma vniret māe mediāte aliqua alia realitate a realitate forme. Sed hoc est contra phm 8° meta. tex. cō. 16. & 2° de aia. tex. cō. 17. ergo &c. Cōsequētia pbat. Supponit pmo: q' modus intrinsecus forme sit intimior ipsi forme/ q̄ sit vnio eius ad mām: quia nunq̄ pōt separari a suo mō/ dum est in actuali existētia: & tn̄ pōt separi a mā. Supponit scdō: q' realitas qua forma est hec. est alia a realitate qua est nā/ vt isti dicunt. Tunc sic. Modus forme est intimior ei q̄ vniri māe. ergo duz forma vnitur māe pus nā sibi ↄuenit ille modus q̄ vnio ad mam teriā. ergo vnio presupponit illū modū: & per ↄñs mediat ille modus inter formā & mām. Sed ille modus per 2m presuppositū/ est realitas distincta a realitate forme. ergo forma vnit māe mediante alia realitate: imo mediantibus duabus. s. hecceitate māe: & hecceitate forme. ¶ Tertio segt. q' mā separata ab oī forma nō tm̄ esset in actu entitativo. sz ēt in actu formali: ↄsequēs est ↄ te. ergo &c. Cōsequētia pbatur. Mā separata ab oī forma haberet per te ppriā hecceitatē & modū intrinsecū. Sz ille modus est actus formalis. Qd probatur: qr per te. determinat mām. vt sit hec: determinare aūt est ppriū actus formalis: qr oē sic determinās/ hz modū cuiusdā qualificātis. ¶ Et magis ↄfirmat: qr tu dicis q' iste modus sive hecceitas est dīa idividualis/ & comparat ad nām cuius est modus. sicut realitas formalis ad realitatē potētialem. ¶ 4°. Hecceitas Sor. & hecceitas Pla. sunt eiusdez rōnis: & solo numero distinguunt. ergo opz querere aliqd p qd distinguunt: & p ↄñs ipse nō sunt pma distinctiva. ¶ Ad hanc rōnē dicunt isti/ q' iste hecceitates nō sunt eiusdē rōnis: sed sunt pmo diversa: qa ēt ens nō pdicat de eis formalr: lz ipse p idētitatez sint ens. Sed illa rūsio iprobabit ifra: vbi erit qō. An ens pdicet de vltimis differētys. ¶ Segt vltia opio que distinguit dicens/ q' alr est dicēdū de substātys mālibus: & alr de substantys abstractis. Nā suba mālis individuat per aliqd additū: qd est mā sub q̄titate: & d istis erit sermo in sequētibus qonibus. Substātie vo spūales cōplete in spē/ individuant seipsis: nec opz in eis querere aliud pm distinctivum supadditū qdditati: vt dicet. 12. huius.

Ad primū in oppositū dī/ q' pm quo vnuz individuū mālē distinguit formalr in eadem spē ab alio/ facit vnū cū eo per se: q̄titas eniz Sor. non facit vnū p accidēs cū eo. qr ponit in Sorte. vt sit determinativa pncipiorū essentialium ipsius. s. māe & forme. Un̄ si Sortes diffiniret: haberet in sui diffōne hoc pm. Et ideo Sortes inq̄tū sortes/ est directe in pdicamento: sicut dicit S. T. pa. q. 3a. Ad iprobationē vo huius dī/ q' pdicatio hois de Sorte est supioris de iferiori: qr est pdicatio habētis humanitatē/ de hñte istā humanitatē: lz nō opz ex hoc q' hō pdicet seorsuz de eo per qd Sortes est formalr idividuū & distinctū: sed pdicat de hoc toto subiecto sortes/ accipiēdo totū cathegorematice. Nā sicut Sortes dicit determinate & explicite pm individuātia: ita hō dicit ea indeterminate & iplicite. ¶ Ad 2m dī: q' ad hoc q' aliqd sit individuū sufficiunt ille due negōnes: sed cū oīs negatio psupponat affirmationē/ opz dare aliqd positivū ad qd consequant ille negōnes: & hoc est illud quo formalr dī distingui tanq̄ pm distinctivo. ¶ Ad 3m dī: q' sicut dicit Phs p topicorū. diffinitio est oratio indicans qd qd est esse rei: & pp hoc de nullo pōt hri ppria diffō/ nisi ipm hēat ppriā qdditatē. Individuū aūt nō hz ppriā qdditatē distinctaz a qdditate spēi: qr istud pm ei supadditū nō ptinet ad aliqd esse qdditativū: & per ↄñs nō pōt habere ppriā diffinitionē. Et cū diffō subiecti sit mediū in demōstratiōe: per ↄñs ēt nō pōt de individuis inq̄tū hmōi haberi demratio & scia: vt dī p posteriorū. & 7°. meta. cap. de partibus diffōnis. ¶ Ad 4m ↄcedit q' singulare est per se itelligibile: nō tn̄ directe & pmo. sed tm̄ idirecte. & per quādā reflexionē sic declaratū fuit 3° de aia. ¶ Ad 5m dī p q' spēs pōt accipi duplr. Uno mō vt significatur abstractive: puta hoc noie humanitas. Alio mō vt signat cōcretive. Dī 2° q' eē accipit duplr. Uno° put dicit qdditatē. Alio° put dicit q̄cūq entitatē. Ex his dico q' spēs abstractive dicta/ dicit totum esse individuorū. accipiēdo esse p qdditate: & ad hunc sensuz locutus est Porphyrius. Si vo spēs accipiat ↄcretive. sic dicit totū esse. i. totā entitatē individuorū: sz iplicite tm̄ & nō explicite. ¶ Ad 6m dī: q' spēs dī atoma. i. indivisibilis/ nō q' ei repugnet oīs divisio. sz qr repugnat ei divisio formalis/ que est per formales dīas: & ad hunc sensuz iussit plato qescere in spē specialissima.

¶ Utrū mā sit pm individuationis. Qō. XXXIII.

Queritur 33°. Utrū mā sit pm individuationis. Et argr q' nō. ¶ Prio. Si mā est cā idividuatiōis: cū sit cā intrinseca aut cōcurrit ad idividuationē in gñe cause mālis: aut in gñe cāe formalis. Nō pm: qr causalitas māe est recipe formā/ ac ei substerni: non aūt dare ei individuationē. nec aliqd aliud. Nō 2m: qr cālitas māe & cālitas forme nō coincidūt. ¶ 2°. Quicqd est pm singularitatis/ est de se hoc sive singulare. Sz mā non est de se hec. ergo &c. Maior pz: qr cōe additū cōi nō facit nisi cōe: & p ↄñs nō facit singulare: presertim: qr vle & singulare opponunt. cōstat aūt q' vnū oppm additū alteri sue nāe/ nō facit alterū oppom: sicut albedo addita albedini nō facit nigredinē. Minor pbat. Jd qd pōt cōcipi ↄceptu cōi. non est de se hoc. aliogn esset cōe & nō cōe. sz mā pōt ↄcipi cōceptu cōi: qd pz: qr phs 7° meta. dicit mām cōem poni in diffōne subarū sensibiliū. ¶ Cōfirmat. Quicqd predicat de pluribus est cōe: qr singulare de vno solo dī. sed mā predicatur de hac mā & de illa. ergo est cōmunis. ¶ Tertio. Mā est eiusdē rōnis in genito & corrupto. ergo hz eandē singularitatē in vtroq: & p ↄñs segt q' genitū & corruptum sint idē nūo. Añs pz: qr mā in vtroq est pura poa: esse aūt potētia/ est ppria rō māe. Cōsequētia pbat: qr mā per te ex sua ppria rōne individuat. ¶ Dicet forte: q' sunt distincta individua/ nō rōne māe. sz rōne q̄titatis. ¶ Sed cōtra. Tum qr individuū hz per te. a mā q' sit icōicabile/ & a q̄titate hz q' sit distinctū. ergo lz nō sit idē distinctū: est tm̄ idē incōicabile. Tū qr possibile est saltē per dei potētiaz/ q' ab aqua removeat forma aque/ manēte eadē mā & eadez q̄titate: & itroducat forma ignis. ergo illa aq & iste ignis/ sūt idē idividuū. ¶ 4°. Cōpositū nō est de se B. ergo nec mā est d se hec. Añs pz: ex pcedēti qōne. Cōsequētia pbat. qr ipossibile ē aliqd eē eiusdē rōnis in diversis: qn qlz ps eētialis eius sit eiusdē rōnis. lz si cōpom nō est de se idividuū. ergo est cōe fm eandē rōnez. Sed mā de essentia ipsius est. ergo ipsa est

Marginal notes (left): Cavillatio. — Cavillum rumpunt — Sup^m p^m — Sup^m 2^m — Fuga sco. — Op. ibonistarū. — Ad pmā rōnem.

Marginal notes (right): Ad scdm — Ad tertiā — T. cō. 20. — Ad qrtū — Ad quītū — Distictio. — Ad sextū — Aliō cap. 2. d. 3. conclusiōe. 2. — Pria rō. — Scda rō — Tertia rō — Quarta ratio.

Quīta rō cōis. ¶ Quinto. Quicqd est ṗncipiū indiuiduationis, est de se distinctū. Sed mã nō est ex se distincta. ergo ꝛc̃. maioꝛ pz. Minoꝛ est phi z° metaphy. dicentis: ꝙ in fundamento nature. s. in mã, nulla est distinctio.

Rñdeo Et ṗmo declarabitur titulus questionis. Secundo dicet ad quesitū. ¶ Quantū ad ṗmū. Sciendū est ꝙ querere de ṗncipio indiuiduationis rerū mãliū. est querere que sit cã qua, indiuiduū mãle hz ꝙ sit hoc singulare. Et qꝛ ṗncipiū ꝛ cã idē sunt: non querit̃ hic de cã extrinseca. cōstat. n. ꝙ sicut generās dat genito esse effectiue: ita etiaz est causa efficiens indiuiduationis eius. Querimus aūt de ṗncipio formali, a quo hz indiuiduum formal'r, ꝙ sit indiuiduū. ¶ De rōne aūt indiuidui sunt duo. Primū ꝛ ṗncipale est ꝙ sit icōicabile multis: qḋ pz. Nam phs in ṗdicamētis diffiniens ṗmā subaz siue indiuiduū dicit eā esse, que neqz est in subto neqz de subto dī. Pz ēt rōne. Nā vl'e ꝛ singulare ex opposito distinguunt̃. Id er go est de rōne singularis, ꝑ qḋ distinguit̃ ab vl'i. Sz vl'e inquantū hꝫ, est natū esse in multis. ergo de rōne singularis est ꝙ ei repugnet esse in multis. ¶ Scōz est ꝙ sit ab alijs distinctū numeral'r. i. ꝙ habeat in se vnitatem de genere quãtitatis, per quã distinguat̃ a quolꝫ alio eiusdez spēi: ita ꝙ vnū indiuiduū simul cū alio, cōstituat numeꝝ de genere q̃titatis. Et qꝛ incōicatio est qdã negatio: iō ab eo hz ꝙ sit incōicabile, cui ṗmo ꝛ ꝑ se hec negatio ꝯuenit.

Cōclusio rñsiua qſtionis. Quantum ad z^m hec est ꝯclusio responsiua. Mã est ṗn^m indiuiduationis quãtū ad esse incōicabile. Probat̃. ¶ Primo. Quicqd est de rōne prime substãtie: est ēt de ratione indiuidui: sed mã est de rōne ṗme sube. g̃ est de rōne idiuidui. Maioꝛ pz: qꝛ ṗ^a suba ꝛ indiuiduū sunt idē. Minoꝛ ꝓbat̃. De rōne illi⁹ est mã in rebus mãlib⁹, de cuius rōne est nō esse in subo nec dici de subo. Sed ista sunt de rōne ṗme sube: vt pz ex ei⁹ diffinitione. g̃ mã est de rōne ṗme sube. Minoꝛ pz. Maioꝛ ꝓbat̃. Primuz in vnoquoqz genere est cã oīum que sunt post: vt dī. 10. meta. tex. cō. z. Sed mã ṗma est ṗmū in altero nō receptibile. g̃ qcqd nō pōt in altero recipi hz hoc

Rōn^m p^m a mã. ¶ Ad cuius euidentiã sciendū est ṗ: ꝙ oē receptibile in altero, hz rōnē actus respectu eius a quo recipitur: ꝛ ipsuz recipiens hz rōnē potētialis. si ergo mã esset in altero receptibilis oporteret dari aliqd potētialius ipsa mã: ꝛ per ꝯñs ipsa nō esset ṗmū subm. Ex his pz ꝙ tam cōpositū q̃ forma eius. hz a mã ꝙ nō possit esse in pluribus: qꝛ eniz forma recepta est in mã, cui repugnat esse in plurib⁹: ideo tam ipsi forme q̃ cōposito repugnat in plurib⁹ esse.

Instātia ¶ Ista rō patit̃ instantiã: qꝛ cuz dī, ꝙ de rōne singularis est nō esse in multis: de rōne aūt vl'is est in multis eē: aut hoc intelligit̃ de esse in alio ꝑ informationez, eo mō quo quelibet forma siue subalis siue accn̄talis est in subo suo: Aut itelligit̃ de esse in alio per essentialē idētitatē, eo mō quo oē superius est in inferioꝛi. Primū nō pōt dici: alioquin nihil esset vl'e in genere sube: cū nulla suba sit in alia per iformationē. Et sil'r nihil esset singulare in accidentibus: qꝛ quodlꝫ accidens est in alio ꝑ informationē. ¶ Itē cū mã neqz sit in vno neqz in pluribus per iformationē: sequit̃ ꝙ ipsa nullo mō esset vl'is nec singularis: ꝛ per ꝯñs non esset pn^m singularitatis. ¶ Si dicat̃ z^m: tunc prefata rō nō ꝯcludit: qꝛ nō plus cōuenit mãe esse in vno solo q̃ forme: nec plus repugnat mãe esse in plurib⁹ q̃ forme: qa sicut foꝛ^a ṗdicat̃ de distinctis formis: ita mã ṗdicat̃ de diuersis materijs. ¶ Sz si bñ ꝯsiderem⁹ apparebit ꝙ hec

Tollit instantia. Rōn^m z^m instãtia nō tollit rōnē. ¶ Ad cuius euidentiã est sciendũ ꝙ nã vl'is exñs in supposito mãli, distinguit̃ ab eo realr: vt infra ꝓbabit̃. Sortes. n. ꝛ humanitas nō sunt oīno idē: ꝛ ideo nã vl'is, nō tm̄ est in supposito ꝑ essentialē identitatem. sed ēt per informationē. Cū igit̃ de rōne nãe vl'is sit esse in multis, vtroqz mō in substãtijs mãlibus: ꝑ oppositū repugnat singulari ꝙ sit in plurib⁹ aliquo istoꝝ modoruz. Cū igit̃ forma sit in altero ꝑ informationē. mã autem nec per informationē nec per essentialē idētitatē: vt patebit rñdendo ad argumēta. iō indiuiduū hz a mã ꝙ sit indiuiduū ꝛ nō a forma. ¶ Sz cōtra hanc rñsionē arguit̃: qꝛ nō est ad ꝓpositū. Nã humanitas nō est qd vl'e, ꝓprie loquēdo: cū nō sit genus, nec spēs, nec aliqḋ alioꝝ. Omne enim vl'e ṗdicat̃ essential'r de inferioꝛib⁹. Sed humanitas nō ṗdicat̃ essential'r de Sorte ꝛ Platone ꝛ de alijs: cū hec sit falsa. Soꝛ. est humanitas. ergo ꝛc̃. ¶ Sed est dōm ꝙ indiuiduo mãli repugnat esse in multis, tam per informationē q̃ per essentialē idētitatem: vt pz ex diffinitione prime substantie, que neqz est in altero: neqz de altero dī. Natura ꝟo vniuersalis vtroqz mō est in multis: qḋ pz ex verbis phi dicētis in predicamētis: ꝙ scḋe substãtie ꝛ in alio sunt. s. per iformationē dum. s. abstractiue significant: lꝫ eniz humanitas. vt significat̃ hoc noīe humanitas, non dicat̃ esse aliqḋ vl'iuz. ipsa tñ vt significat̃ hoc noīe hō, est vl'is. Et sil'r scḋe substãtie de alio dicunt̃ per essentialē idētitatē. Cum igit̃ repugnet indiuiduo esse in alio ꝑ informationē rōne mãe ꝛ nō rōne forme: ideo mã est ṗn^m indiuiduationis. Nec valet qḋ dicebat̃ de indiuiduis accidentiuz: qꝛ hec loquimur de ṗncipio indiuiduationis subaꝝ mãliū. ¶ Scḋo ṗncipal'r ꝓbat̃ eadē ꝯclusio: qꝛ phs vbicūqz loquit̃ de distinctione singulariū, assignat mãm pro causa. Naz 5° meta. tex. cōmē. z8. dicit ea esse diuersa numero: quoꝝ mã est altera. Et 7° meta. dicit ꝙ generās generat aliud ꝑꝑ mãm. Et in eodē 7° tex. cōmē. z8. loquens de partibus diffinitionis dicit: quecūqz ꝟo in mã sunt vel accepta sunt cū mã nō eadē. Et Cōmētatoꝛ 7° metaphysi. cōmēto. z8. dicit. Erit cã in multiplicatione generabilius ab vno generãte, multiplicatio mãeꝝ in quas agit.

Ad argumenta rñdet̃. Ad ṗ^m dī: ꝙ ꝓpria causalitas mãe est recipe formã ꝛ eã sustētare: ꝛ qa cãlitas foꝛ^e ꝛ causalitas mãe distinguntur: nec pñt eidē ꝯuenire: ideo mã est ṗn^m: nō qdē formale: sed mãle idiuiduationis: eo. n. ꝙ recipit formaz facit in gñe cãe mãlis eã eē incōicabilē. Uel pōt ꝯcedi ad aliquē sensuz ꝙ ꝯcurrit foꝛal'r nō ꝙ mã det in genere cãe formalis aliqḋ eē. aut sibypsi mãe. aut cōposito: qꝛ hec est ꝓpria cãlitas forme: sꝫ qꝛ aliq̃ formalitas. i. aliq̃ rō: puta incōicabilitas ṗ ꝛ per se cōuenit mãe. reliqs aūt. s. tam cōposito q̃ forme cōuenit per mãm. ¶ Ad z^m negat̃ minoꝛ. Ad ꝓbationē dī: ꝙ mã pōt dupl'r accipi. Uno mō ẜm se ꝑscindēdo eã ab oī actualitate q̃cūqz sit: ꝛ sic nō pōt ꝯcipi ꝯceptu cōi. Cuius rō ēst. qꝛ vt sic est tm̄ vna ꝛ nullo mō plurificata: lꝫ impoīe sit ꝙ a nobis hoc mō cōcipiat̃: ꝛ hoc mō mã indiuiduat: qꝛ ei vt sic cōuenit incōicabilitas: cū ꝯueniat ei ex nã eius ꝛ inquantū est ṗ^m subm ꝛ nō per aliqd additum. Uñ hoc mō est de se hec. i. incōicabilis. Alio mō accipit̃: vt cadit in cōceptu intellectus nr̃i: ꝛ qꝛ nos nō apprehēdimus mãm nisi per analogiã ad formã, siue sit forma el'nti, siue mixti. forma aūt pōt concipi ꝯceptu cōi cū de se sit cōicabilis: ideo mã vt sic ꝯcipit̃ ꝯceptu cōi: sed ex hoc nō hz ꝙ sit ṗn^m indiuiduationis. ¶ Ad ꝯfirmationē dico ꝙ cū ṗdicari sit per actū rōnis. ipsa mã vt cadit in apprehēsione intellectus nr̃i, ṗdicat̃ de multis: qꝛ vt sic cōcipit̃ cōceptu cōi: sed si ꝯciperet̃ ẜm se sic nō cōciperet̃ ꝯceptu cōi: nec ṗdicaret̃ de multis. ¶ Sed ꝯ ṗncipalē rñsionez arguit̃. Quicqd de se est hoc, est de se distinctū. Sz mã de se est hec: vt cōcedis: ergo de se est distincta: ꝛ per ꝯñs est principiū indiuiduationis nō solum quo ad incōicabilitatē. sed etiã quo ad esse distinctum. ¶ Rñdeo ꝙ mã de se

est hec.idest incõmunicabilis:sed non est de se hec idest
vna vnitate numerali:sed tñ vnitate transcẽdẽte:⁊ ideo
Ad tertiũ — vt efficiat vna vnitate numerali/reqrit q̃ntitas. ¶ Ad 3m
dico:q̄ p̄ rõnẽ m̃ãe põt accipi vno mõ essentia m̃ãe/que
est pura poa:⁊ sic ₒcedit añs. Alio mõ accipit rõ m̃ãe cõ/
ceptus quẽ de ea format intells/cõparando eã ad formã
⁊ ad quãtitatẽ quã h₃:⁊ hoc mõ mã nũq̃ est eiusdẽ rõnis
sub diuersis formis:sed aliã rõnẽ h₃ vt est sub fora aque:
⁊ alia₃ vt est sub fora ignis:⁊ sic de alijs. Ex illo aũt añte
cõcesso in p̃mo sensu/nihil aliud sequit nisi q̄ in genito ⁊
corrupto est eadẽ incõicabilitas:qḋ est verũ si mã nõ di/
spergat.i.si nõ sit maior in vno q̃ in alio:sed eadẽ precise.
Et ad p̃mã iprobationẽ negat ₒñtia.l₃ eni₃ habeat eandẽ
incõicabilitatẽ:nõ tñ est idẽ incõicabile:sicut si albedinẽ
que est in Sorte deus poneret in Pla.nõ valeret hec cõ/
sequẽtia. Plato h₃ eandẽ numero albedinem quã habuit
Aliquo℞ positio. — Sor.g̊ est idẽ albo. ¶ Ad 2am dicũt aliq q̄ ad indiuidua/
tionẽ ⁊ distõnẽ indiuiduo℞ eiusdẽ speciei/requirunt tria.
Primũ est vnitas specifica. Scḋm est vnitas m̃ãe ⁊ q̃nti/
tatis. Tertiũ est simultas existentie. Hec aũt tertia condi
Impug°. — tio deficit in casu argumẽti. ¶ Sȝ ₒ. Nullũ esse sube mẽ/
surat tẽpore.g̊ esse indiuidui sube nõ mẽsurat tpe:⁊ p̄ cõ/
sequẽs tẽpus nihil facit ad eius vnitatẽ:ₒñtia p₃. Añs p̄/
bat.esse sube acquirit in instãti.g̊ nõ mẽsurat tẽpore. P₃
ₒñtia:q₂ tẽpus mẽsurat tm̃ ea in qbo est p̄us ⁊ posterius.
Auctor nõ acce/ptat. — Añs est phi.8° phy. Dicit ergo ad argm:q̄ casus est ipossi
bilis. Sed hoc nõ apparet mihi rõnabile:sicut eni₃ in eu/
charistia remanẽte eadẽ quantitate deus trãsubstãtiat to
tam subam:ita posset destruere tm̃ formã panis/manẽte
eadẽ materia ⁊ quãtitate cũ suo esse:maxie cũ illa mã nõ
Propria triño. — habeat necia₃ habitudinẽ ad hanc forma₃. ¶ Et iõ dico
q̄ si deus hoc faceret/esset qdẽ idẽ indiuiduũ hoc ⁊ illud
in rõne indiuiduationis ⁊ singularitatis:nõ tñ esset oino
idẽ hõ vel eadẽ suba numero:q₂ nõ haberet oẽs easdem
Ad 5m.replica. — ptes subales.s.eandẽ formã. ¶ Sȝ ₒ. Ponat q̄ talia duo
sint Sor.⁊ Pla.quo℞ vnus saluet ⁊ alius dãnnet. Tũc
Triño. — sic. Sunt per te idẽ indiuiduũ ⁊ singulare.g̊ ide₃ saluat ⁊
damnat. Cõcedo q̄ idẽ indiuiduũ qḋ est idẽ in rõne sin/
gularitatis saluat ⁊ dãnat:nõ tñ idẽ hõ.q₂ hõ dicit cõpo/
situ ex mã ⁊ aĩa itellectiua. Vñ cũ nõ habeãt eandẽ aia₃/
Ad q̃rtũ — non sunt idẽ hõ. ¶ Ad 4m negat ₒñtia. Ad p̄bationẽ ne
gat añs:q₂ vt diximus qdditas m̃ãlis est de se cõicabilis:
⁊ tñ altera ps eius essentialis.s.mã nõ est de se cõicabilis:
sed incõicabilis. ¶ Ad 5m negat maior si tale sit p̃nm solũ
quo ad incõicabilitatẽ:⁊ nõ quo ad distõnẽ:sicut mã est.

¶ Vtrũ q̃ntitas sit p̃nm indiuiduationis. Qõ.XXXIIII.

Queritur 34°. Vtrũ quãtitas sit p̃nm in/
diuiduationis. Et arguitur q̄
Prima rõ. — nõ. ¶ Prio. Prius nã vnit fora m̃ãe q̃ quãti
tas. Sed in illo priori genitũ est particulare
⁊ nõ vle.cũ gnõnes sint supposito℞ ⁊ non est
Scḋa rõ — vnũ indiuiduũ per quãtitatẽ.ergo ⁊c. ¶ Scḋo. Destruat
deus oĩa corpora/⁊ p̄ducat decẽ aĩas extra m̃ãm:aut iste
aĩe sunt diuersarũ specie℞:aut eiusdẽ. Nõ diuersarũ:q₂ si
vnirent postea m̃ãe ₒstituerẽt supposita eiusdẽ spẽi.s.ho/
mines.g̊ sunt eiusdẽ spẽi. Sed nõ hñt q̃ntitatẽ nec m̃ãm.g̊
precisa cã distinctionis numeralis sub eadẽ specie:nõ est
mã ⁊ quãtitas. ¶ Dicet forte/q̄ cũ iste aĩe apte nate sint
informare m̃ãm.nõ põt esse qn habeãt aliquẽ respectum
ad m̃ãm:⁊ per hunc distinguunt. ¶ Sed cõtra. Nullum
ens rõnis est cã entis realis. Sed iste respectus est rõnis
tm̃/cũ sit entis ad nõ ens.distinctio aũt illarũ aia℞ est rea
lis.ergo iste respectus nõ põt esse cã huio distõnis. ¶ Cõ
firmat. Relatio indiuiduat p̄ subm.g̊ nõ indiuiduat ip₃.
Tertia rõ. — ¶ Tertio. Sit.a.forma ⁊.b.quãtitas que informẽt mate/
riã.c.⁊ postea per diuinã potẽtiã.a.⁊.b.separent a.c.⁊ in/
forment aliã ptẽ m̃ãe. Quero an hoc indiuiduũ de nouo
ₒstitutũ sit idẽ cũ priori indiuiduo quo ad distinctionem/
vel nõ. Si nõ.⁊ tñ est eadẽ quãtitas.g̊ quãtitas nõ est for/
male p̃nm distinctionis. Si dicas q̄ sic. Cõtra. Hec mã nõ
est illa.ergo est ab ea distincta:⁊ per ₒñs alia distõne/q̃
sit distinctio illius. ¶ Quarto. Id qḋ est ab aliquo distin/ — Quarta ratio.
ctum numero/nõ põt ei esse p̃nm vnitatis ⁊ distinctionis
numeralis. Sed q̃ntitas est numero distincta a suba:quia
quecũq₃ distinguunt genere ⁊ specie.distinguunt etiam
numero.g̊ ⁊c. ¶ Quinto. Idẽ nõ põt esse cã ⁊ effectus re/ — Quinta rõ
spectu eiusdẽ. Sed oĩa accidẽtia indiuiduant p̄ sua suba.
ergo nullũ accidẽs idiuiduat suba₃. ¶ Dicet forte:q̄ añs
nõ est verũ de quãtitate:q₂ q̃ntitas fert secũ distinctione₃.
¶ Sed ₒ hoc arguit. Primo. Ois distinctio formalis est
distinctio specifica. Sed nec due linee recte/nec duo cor/
pora de genere q̃ntitatis distinguunt specie.g̊ quãtitates
nõ distinguunt seipsis. ¶ Scḋo. Si q̃ntitas distinguitur
rõne situs.quero per qd distinguant illi situs. ¶ Tertio.
Possibile est per diuinã potentiã duo indiuidua manen/
tia in sua indiuisione poni in eodem situ.ergo situs nõ est
cã distinctionis numeralis. ¶ Quarto. Quãtitas ⁊ queli/
bet spẽs eius põt cõcipi conceptu cõmuni.ergo nulla est
de se hec. ¶ Sexto. Principalr. Omne generans distin/ — Sexta rõ.
guit realiter a genito oĩ alio circumscripto.g̊ circũscripta
quãtitate/ignis generãs ⁊ ignis genitus distinguuntur nu
mero. ¶ Septimo. Nullũ ens per se icludit res diuerso/ — Septima ratio.
rũ generũ:vt dĩ 5° meta.tex.cõ.13. Sed indiuiduu₃.puta
sor.est ens per se. Tum q₂ ista est p̄ se.sor.est hõ. Tum q₂
sor.est in predicamẽto. Tum q₂ est per se terminus gene/
rationis.g̊ indiuiduũ nõ includit subam ⁊ quantitatẽ/que
sunt diuerso℞ gene℞. ¶ Octauo. Suba in illo priori quo — Octaua rõ
est prior quãtitate est indiuidua.g̊ nõ indiuiduat p̄ quan
titatẽ:ₒsequẽtia p₃. Añs p̄bat. Eo mõ suba est prior omni
accidẽte/q̃uo est subm accidẽtiũ:nã p̄ hoc q̄ suba est sub₃
accidẽtiũ:p̄bat.7.meta.q̄ sit diffinitione prior accidenti
bus.sed suba inquantũ est subm est indiuidua:q₂ vt dĩ.2° — T.cõ.38.
physi.⁊ 2° metaphy.singulariu₃ sunt cause singulares in
quol₃ genere cause.g̊ causa subiectiua siue m̃ãlis alicuius
accñtis singularis/est cã singularis. ¶ Nono. In oĩ coor/ — Nona rõ.
dinatione p̄dicamẽtali sunt oĩa ptinẽtia ad illã coordina/
tionẽ oĩ alio circũscripto:⁊ maxie hoc est verũ in predica/
mento sube.sed indiuidua sube ptinẽt p̄ se ad p̄dicamẽtũ
sube/cũ de eis p̄dicent in recto genera ⁊ spẽs.ergo circun/
scripta quãtitate ⁊ oĩ accñte adhuc idiuiduũ est idiuiduũ.

Respondeo Vnica ₒñe que est hec. Quãtitas est — Cõclusio rñ̃siua q̃stio.
p̃nm indiuiduationis quo ad esse disti
ctum ⁊ significatũ ⁊ demr̃abile. Sed anteq̃ p̄bet ₒclusio
premitto q̄ cũ de rõne indiuidui sit nõ solũ esse incõicabi
le.s₃ ẽt eẽ idiuisu₃ in se ⁊ diuisu₃ ab alijs/dupl'r põt idiui/
duũ dici esse indiuisu₃ in se. Vno mõ:q₂ nõ est distinctu₃ — Distictio.
a seipso:⁊ hec indiuisio nõ ₒuenit rei p̄ q̃ntitatẽ.sed ex nã
ipsius subiecti. Tota tamen causa p̄pter quã sortes nõ di
stinguit a seipso est:q₂ sortes est idẽ sibiipsi/nec de hoc est
querenda alia causa. ¶ Alio mõ dicit aliquid indiuisum
in se:q₂ non h₃ in se plures partes.que actu sint diuise.vt
apparet in oĩ toto homogeneo ante ipsius diuisionẽ. Hec
aũt indiuisio ₒuenit subto per quãtitatẽ:q₂ eni₃ quãtitas
alicuio totius aque nõ est diuisa.ideo nec partes aque sũt
actu distincte. Silr q̄ idiuiduũ sit actu distinctũ ab alijs
h₃ a q̃ntitate.⁊ ad hũc sensu₃ p̄bat ₒclo. Primo auctorita — Qḋ quãtitas sit p̃ncipiũ indiuiduatio/nis.
te phi. Ipse eni₃ 3° meta.tex.cõ.11.dicit:q̄ oĩs diuisio aut
est p̄ formã:aut est p̄ q̃ntitatẽ. Diuisio aũt per formã tm̃ cõ
uenit generi ⁊ ₒstituit diuersas spẽs. Diuisio aũt p̄ quãti/
tatem ₒuenit speciebus in indiuidua. Et p̄ hoc p̄bat:vt ibi

dicit Commentator: ꝙ spẽs sit prior genere: ꝛ ꝙ magis sit pñm q̃z genus: qz ipsa species minoris est diuersitatis/cum nõ sit diuisibilis per formã: ꝛ per ꝯñs hz maiorẽ vnitatẽ: ꝛ est ꝓpinquior vnitati que est pñm. Cõmẽtator etiaz. 7° metaphysi. cõ. 35 sic ait. Oĩa diuidunt in suas partes ſm quantitatẽ, diuisione rerũ per suas mãs. i. diuisione spẽi in indiuidua. Probat ista ꝯclusio etiã rõnibus. ¶ Primo sic. Id qd alicui cõuenit p° ꝛ p se: nulli alteri cõuenit nisi p ipsum. Sed diuisibilitas cõuenit quãtitati pmo ꝛ per se. g° qcqd est diuisuz siue distinctũ hz hoc a quãtitate. Maior est phi p posteriorꝝ. tex. cõ. 14. di. Primũ dico cui nõ per alterum. sed per ipsuz alteri. Minor ꝓbata fuit. 5° huius. ¶ Scdo. Aut esse distinctũ cõuenit indiuiduo p mãz: aut per formã: aut per quãtitatẽ. Sed nõ per mãm: neqz per formã. g° per quãtitatẽ. Maior nota. qz nihil aliud põt dari. Minor ꝓbat: ꝙ nõ per mãm pz: qz mã precise ꝛ ſm se accepta per exclusionẽ cuiuslibet forme/nullã hz distinctionẽ in se: qz actus est qui distinguit ꝛ separat. 7° meta. Qz nõ per formã pz: qz forma nõ est distincta, nisi qz recipit in distincta mã. vnde distinctioni forme p̃supponitur distinctio mãe. ergo relinquit ꝙ per q̃titatez. ¶ Tertio. Diuidat lignũ in decez ptes: cõstat ꝙ iste partes sunt indiuidua eiusdẽ speciei: sunt. n. decẽ ligna: quero per qd distiguant. Apparet eniz ꝙ nõ põt assignari alia rõ huiꝰ distictionis: nisi q̃titas que est diuisa. ¶ Dicetur forte ad oẽs istas rõnes: ꝙ tale pñm distinctiuũ vniꝰ indiuidui ab alio/est heccheitas. Et si querat quid sit heccheitas dĩ ꝙ est vltima actualitas cõpositi. ¶ Sed ꝯtra hãc responsionẽ arguit pmo. Ultima actualitas cõpositi est actualis exñtia/siue ipsuz esse. Sed esse nõ est pñm indiuiduationis. g° ꝛc̃. Maior pz. Id a quo oĩs actus hz actualitatẽ/est vltima actualitas. Sed esse est hꝰ: forma eniz siue sit subalis siue accidẽtalis nõ hz ꝙ actu existat nisi per esse. Minor probatur. Id qd est de se cõicabile non est pñm distinctionis siue icõicabilitatis. Sz esse est hꝰ, cũ sit actualissimũ. g° ꝛc̃. Scdo. Impossibile est ꝙ aliqd ꝯueniat duobꝰ pmo ꝛ per se. Sed diuisibilitas in partes eiusdẽ rõnis ꝯuenit primo ꝛ per se quantitati: vt supra probatum fuit. ergo non põt conuenire esse pmo. ꝛ per se.

Fuga sco. — Insecutio fuge.

Ad pmũ

Ad argumenta in oppositũ rñdet. Ad pm dĩ ꝙ in illo priori hoc genitũ est vnuz vnitate trãscẽdẽte. nõ aũt vnitate numerali: qz hec nõ est nisi per q̃titatẽ: ꝛ de hac vnitate loquimur. ¶ Ad 2m dĩ: ꝙ aliud est loq de aiabus que aliqñ fuerũt in mã: ꝛ aliud est loq de his/que nunq̃ fuerunt in mã. Si loquamur de his que aliqñ fuerunt in mã. dicunt aliqui ꝙ distinguuntur per respectũ ad mãm in qua fuerunt. ¶ Et si dicat ꝙ respectus est posterior absoluto. cũ igit aia sit ens absolutũ. videt ꝙ aia in illo priori sit distincta ꝛ nõ per respectũ: qz in illo priori est. ¶ Rñdent ꝙ respectus est qdẽ posterior aia quo ad subam eius: sed est prior eadẽ aia in q̃tum est distincta: nam distinctũ. inq̃tũ hꝰ/est relatiuũ. ¶ Et si iterũ dicat: ꝙ respectus hz ab aia ꝙ sit hic ꝛ distinctus: cũ accidentia distinguant per suba. ergo aia nõ hz a respectu ꝙ sit hec. ¶ Respondent ꝙ respectus ille põt dupl'r cõsiderari. Uno mõ vt est vnus ꝛ indistinctus in se: ꝛ hoc hz ab aia in qua est. Alio mõ vt est distinctus ab alijs: ꝛ hoc hz nõ qdẽ ab aia. sed a termino qui est ipsa mã in qua fuit aia. ¶ Sed iste modus dicẽdi patit maximas difficultates. ¶ Primo. Oĩs relatio hz aliqd fundamentum: qd est accidens ſm istos: aut ergo fundamentũ illius respectus est ipsa aia/vel aliqd accidẽs eius. Nõ essentia aie: vt ipsi habẽt ꝯcedere. Nõ accidẽs: qz nõ apparet qd sit illud. nõ enim est in aia aliud accidẽs nisi intellꝰ ꝛ volũtas: quorũ neutrũ videt fundare hunc respectũ: qz sequit ꝙ talia accidentia prius essent distincta q̃z aia. ex quo ipsa imediate fundant hũc respectũ formal'r distinctiuũ: ꝛ sic ista aia distingueret ab alia: qz intellꝰs istius distinguit ab intellectu vel voluntate illius. ¶ Scdo. Distinctio est relatio: aut g° ille respectus est ipsamet distinctio/aut est alius respectꝰ siue relo. Nõ alius. qz relo nõ fundat relonẽ. Si dicat ꝙ est idẽ: tunc sequit ꝙ nihil aliud est dicere ꝙ aie distiguãtur p respectus/nisi ꝙ distinguant distinctione: ꝛ sic nulla alia rõ assignat distinctionis earũ: nisi qz distinguuntur. ¶ Tertio. Numeralis distinctio relonũ ſm. S. Tho. nõ sumit ex terminis: alioqn pr̃ tot hr̃et paternitates quot hz filios: sed sumit ex fundamẽtis. g° iste respectus non hz a termino ꝙ sit distinctus ab alio respectu: sed hoc hz a fundamento. ¶ Quarto. Terminus q est mã in qua fuit hec aia/nõ hz eandẽ numero distinctionẽ quaz prius. g° si numeralis distinctio horũ respectuũ sumit a termino. sequitur ꝙ hec aia ꝛ respectus eius nõ habeãt eandẽ numero distinctionẽ quã pus: ꝯñtia pz. Añs ꝓbat. Distinctio materie non est nisi per quãtitatẽ. Sed illa mã nõ hz eandẽ quantitatẽ: cũ etiã nõ habeat eandẽ formam subalẽ. g° ꝛc̃. ¶ De aiabus ꝟo que nunq̃ fuerũt in mã est dubium: qz (vt dictũ est) supra arguendo: ipse nõ hñt respectũ ad materiã: posito illo casu nisi respectũ rõnis. ¶ Et qz predicte rõnes efficacissime sunt. Ideo videt mihi al'r esse dicẽdũ ꝛ de mente Bea. Tho. presertim. q. 9ª de spiritu/in rñsiõe ad 3m. ꝙ in aiabꝰ sepatis siue aliqñ fuerint in mã siue nõ, nihil est ponendũ eis supadditũ qd sit formale distinctiuũ: sed ipse sube earũ distincte sunt. Illa aũt distinctio nõ sumitur intrinsece ab aliquo: qd sit in aia: sed sumit ab extrinseco tm̃. s. a mã: nõ. n. esset pole plures aias numero ẽe distinctas/nec actu distinguerent nisi esset pole reperiri diuersas ptes mãe/quibus iste aie sunt applicabiles. Et ꝙ istud senserit Bea. Tho. declaro. Nã vbi supra/dicit ꝙ indiuiduatio aie ita dependet a mã. sicut ꝛ esse ipsius. cõstat aũt ꝙ esse aie nõ dependet a mã in cõseruari nec in fieri absolute: qz deus põt facere aiam extra oẽm mãm: sed ita dependet ꝙ nunq̃ aia esset aia/nisi esset pole dari mãm cui esset vnibilis. Aie igit que fuerunt in mã receperunt distinctionẽ in instanti pmo vnionis earꝝ ad mãz: ꝛ ideo post separationẽ sũt distincte: qz fuerunt in distinctis materijs. Ille ꝟo que nunq̃ fuerunt in mã si fierent. iõ ẽent distincte: qz possent esse in distinctis materijs: sicut ideo essent aie: qz possent esse in mã. ¶ Et si dicat. effectus in actu ꝛ cã in actu sil' sunt. 2° ꝛ. 5° meta. tex. cõ. 37. Sed nulla mã per casuz positũ est actu. g° nõ est actu distinctio aiaꝝ. ¶ Rñdeo: ꝙ lz mã actu nõ sit/est tñ actu cã effectiua huius distõnis. s. deus creans aias: ꝛ hoc sufficit. ¶ Contra. preter cãm efficientẽ opz assignare aliqd formale distinctiuũ. ¶ Rñdeo: ꝙ formale distinctiuũ. i. id quo formal'r distinguunt est ipsamet distinctio que nõ est aliud a substantia aie. Relatio. n. nõ distinguit a fundamẽto: cũ possit fundari imediate sup subaz: vt dictũ fuit supra 5° huiꝰ. ¶ Ad 3m pncipale dico ꝙ posito illo casu/non esset oino idẽ indiuiduũ: sed esset idẽ quo ad distinctionẽ: posito ꝙ q̃titas illa cõseruauerit idẽ esse qd prius habebat. Ad improbationẽ dico ꝙ lz hec mã ꝛ alia sint distincte: qz habẽt distinctas quãtitates: hec tñ mã hz eandẽ numero distinctionẽ: quã aliqñ alia mã habuit. ¶ Ad 4m dico ꝙ quãtitas ꝛ quodlibet accidẽs est vnũ subiecto cum eo in quo est. Unde subz ꝛ quãtitas sunt qdẽ duo/dualitate que est numerus transcendẽs: sed nõ dualitate que est de genere q̃titatis: qz q̃titas est rõ ipsi subo ꝙ sit vnus vnitate numerali: ꝛ sic pz. ꝙ minor est falsa. Ad ꝓbationem dico ꝙ que distinguunt specie distinguunt numero transcendente: nec al'r est vl'r vera ꝓpositio phi. ¶ Ad 5m dĩ: ꝙ rñsio ibi posita

Ad scdm — Rñsiões sant Jod. Capreoli. — Impugnatio cõmuniũ rñsionum

ibi posita vera est. Una eniz quātitas distinguitur ab alia q̄titate: qꝛ ptes eius distinguunt̄ a partib⁹ alteri⁹. Et quia ptes in ordine ad totū hn̄t modū mãe. ideo ēt quātitati potest dici ꝯuenire diuisibilitas rōne alicui⁹ mãlis: qꝛ tn̄ partes nō sunt aliud a q̄titate. ideo quātitati p se pmo ꝯuenit diuisibilitas. Ad primā iprobationem dr̄: ꝙ ois distinctio formalis est specifica si sit in formis/ qbus nō ꝯuenit: per se pmo diuisio in ptes/ aut eiusdē aut alteri⁹ rōnis: cuiusmodi nō est q̄titas. ❡ Ad 2am dr̄: ꝙ situs q est dr̄ia q̄titatis est ordo partiū in toto. ordo autē fert secum distinctionē: ⁊ ideo situs distinguunt̄ seipsis/ psertim. qꝛ ēt ferūt secū oppositionē: inquātū vnus est sursuz: alius deorsuz. vnus an̄ ⁊ alius retro. ❡ Ad 3m ꝯcedit̄ an̄s de situ q est pdicamentū. ⁊ dicit ordinē partiū in loco: sed hoc nō est ad ppositū: negat̄ an̄s de situ qui est dr̄ia quantitatis. ❡ Ad 6m negat̄

Ad sextū minor: qꝛ generās nãle nō pōt generare nisi ex mã/ cui repugnat esse sine quātitate. ❡ Et si dicat̄ ꝙ saltē pus natura acqritur forma subalis q̄ q̄titas. Rn̄dendum est sicut ad pmū rn̄sum est. ❡ Ad 7m dico ꝙ aliqd pōt tripl'r dici

Ad 7m Ens p se dr tripl'r. ens per se. Uno modo: qꝛ a nullo dependet: ⁊ tale est solus deus. Scdo: qꝛ vtiqz ab alio dependet: sed in sua rōne formali nec in recto. nec in obliquo dicit res diuersoꝝ generū: ⁊ sic entia metaphysicalia ⁊ mathematicalia sunt entia p se. Tertio: qꝛ dicit res diuersoꝝ generū hn̄tes necessariū ordinē inter se: ita ꝙ eoꝝ vnio nō est p accidēs: ⁊ sic entia nãlia sunt entia per se. includūt eniz accidētia sensibilia ⁊ quātitatē que necessario cōcomitant̄ formā ⁊ mãm nãlē: ⁊ iō nō sequit̄ ꝙ indiuiduū sit ens p accidēs: lz idiuiduet̄ per quātitatē. ❡ Ad 8m negat̄ an̄s/ intelligēdo ꝙ sint indi

Ad 8m uidua pfecte: qꝛ in illo priori nō hz oia que ptinēt ad indiuiduationē: puta distinctionē. Ad pbationē negat̄ minor. Et dr̄: ꝙ suba inquātū est subm hz quidē oia alia ptinentia ad indiuiduationē: sed nō hz distinctionē que est a quātitate. ❡ Ad 9m dr̄: ꝙ idiuidua sube quantū ad id per qd di

Ad 9m stinguunt̄ non ptinent ad pdicamentū sube: sed quantum ad id per quod sunt incōmunicabilia.

❡ Utrum quantitas interminata sit principium indiuiduationis. Questio. XXXV.

Cap. 2. d. 3. c. 2. Queritur 35°. Utrū quātitas interminata sit pncipiū indiuiduatiōis: aut potius quātitas terminata. Et videt̄ ꝙ q̄titas terminata/ nō sit tale pncipiū. ❡ Primo.

Prima rō Quātitas terminata ꝯsequit̄ eē forme in mã. g ꝯsequit̄ ei⁹ idiuiduationē. ⁊ per ꝯn̄s nō causat eaz: an̄s pz. Consequētia pbatur: qꝛ quātitas ꝯsequit̄ formā: ideo forma est cā eius. Sed sicut se hz forma ad quantitatē: ita hec forma ad hanc quātitatē. ergo sicut forma est cā q̄titatis. ita hec forma est causa huius quātitatis ⁊ sue terminationis.

Scda rō ❡ 2°. Uariato pncipio formali/ necesse est ꝙ variet̄ effectus. Sed quātitas terminata variat̄: vt pz in cera habēte successiue diuersas figuras: ⁊ in his que augent̄ ⁊ in rarefactis. ergo si quātitas terminata est pncipium indiuiduationis. sequit̄ ꝙ variet̄ indiuiduatio sube: vel ergo variabitur quo ad intensionē ⁊ remissionē. ⁊ hoc non: qꝛ vnū indiuiduū nō est magis indiuiduū q̄ aliud: vel variabit̄ quo ad identitatē ⁊ diuersitatē: ⁊ sic aqua rarefacta p calorem nō erit eadē que prius fuit. Maior pz: naz impoe est variari albedinē/ quin variet̄ esse albū: ⁊ ita apparet in alijs formis: nec pōt dari vlla instantia. Minor etiaz declarata

Tertia rō est. ergo ⁊c̄. ❡ 3°. Per pus. materia est hec/ q̄ recipiat hāc formā: ⁊ prius recipit hanc formā/ q̄ recipiat hanc quātitatē. ergo quātitas ꝯn̄s formā/ nō est illa per quā materia recipiēs formā/ est hec materia. Maior pz: quia forma nō est hec. nisi quia recepta est in hac materia. Minor etiam patet: quia quantitas consequitur formam.

Respondeo In ista qōne pmo declarabit̄/ quid intelligendū sit per dimensiones terminatas ⁊ interminatas quātū ptinet ad hoc ppositū: qꝛ de ipsis erit specialis qō in 8° hui⁹. Scdo dicet̄ ad quesitum. ❡ Quantū ad primū ascribūt qdaz Cōmen. eum putasse pexistere quasdaz dimensiones in mã que nunq̄ ab ea separant̄: sed manēt eedē in generato ⁊ corrupto: ⁊ istas appellant dimensiones interminatas: ⁊ p has distinguuntur indiuidua: qꝛ eniz forma recipit̄ in mã habēte has dimensiones que nunq̄ ab ea separant̄. ideo hec forma est hec: ⁊ ita general'r dr̄ de oibus formis. ❡ Sz qd senserit Cōmē. ⁊ qd veritatis habeat hec opio infra dicet̄. Per dimensiones aūt terminatas ⁊ interminatas non intelligo diuersas entitates. Sz vnaz ⁊ eandē que diuersimode ꝯsiderata/ dr̄ terminata ⁊ interminata. Probat eniz Phs. 4. phy. ꝙ aliquid pōt rarefieri ⁊ ꝯdensari dato ꝙ quātitatē pexistentē nō perdat. sed ꝙ eadē ꝯseruet̄: ⁊ hoc ideo est. qꝛ eadē nūero q̄titas est in potētia ad hoc ꝙ sic vel sic terminet̄: siue talis terminus sit extrinsec⁹ sicut supficies est termin⁹ corporis extrinsecus: cuz sit entitas a corpore distincta: vt pbauimus in 5° huius: siue sit terminus itrinsecus/ sicut bicubitū est termin⁹ itrinsecus corporis bicubiti: cuz nō sit res ei supaddita. ❡ Potest ergo quātitas aliqua: puta quantitas aeris/ ⁊ quelibet alia rerū corporaliū dupl'r ꝯsiderari. Uno mō in rōne dimensionis pcise abstrahēdo ⁊ pscindēdo eaz a quolibet termino. lz nunq̄ existat absq̄ termino: ⁊ sic dr̄ dimensio interminata: quia intell's eaz apprehēdit nō apprehendēdo aliquē terminū eius. Alio mō pōt cōsiderari vt hz aliquē terminū: puta supficiē: ⁊ put est bicubita aut tricubita. ⁊ sic de alijs: ⁊ hoc mō dr̄ dimensio terminata. Predicte aūt dimensiones iterminate sunt in potentia ad seipsas: vt sunt terminate. Nō ꝙ dimēsiōes iterminate sint pure in poa ⁊ nō in actu. cū sint dimēsiones simpliciter. ⁊ ad sensuz demōstrabiles: sed dicunt̄ eē in potentia: qꝛ ꝯsiderant̄ per abstractionē a quolibet termino: cum tn̄ semp in actuali existētia aliquē terminū habeant.

Quid q̄titas terminata ⁊ interminata sit.

Distinctio

Quantum ad 2m/ dico ꝙ taz dimensiones terminate q̄ interminate sunt pncipiū idiuiduationis: sed al'r ⁊ al'r. ❡ Ad cuius euidētiaz est sciendum ꝙ cū materia de se idiuisibilis sit ⁊ reddat̄ diuisibilis tn̄ per quātitatē: hāc diuisibilitatē hz a dimensionib⁹ iterminatis ita ꝙ si p impoe in mã eēnt dimensiōes ⁊ quātitates nullū habētes terminū: puta si in mã esset corporeitas absq̄ oi supficie/ ⁊ nō eēt bicubita nec tricubita: nec vlluz alium terminū haberet aut intrinsecū aut extrinsecū. talis materia eēt diuisibilis: qꝛ eēt quāta: nullam tn̄ actu haberet diuisionē: ⁊ quia ad hoc ꝙ vnū idiuiduū ab alio sit distictū/ psupponitur materiā esse diuisibilē: qꝛ nisi eēt diuisibilis nunq̄ diuideret̄ in partes. ideo dimensiones interminate sunt pncipiū idiuiduationis originatiue ⁊ psuppositiue: qꝛ ab eis hz mã/ ꝙ sit diuisibilis in partes eiusdez rōnis. Qꝛ vo impoe est materiā esse actu distinctā in partes nisi dimensiones que sunt in mã habeāt disticktos terminos. i. distinctas supficies ⁊ lineas: p quas distinguantur. ideo a dimensionib⁹. vt sunt terminate/ hz indiuiduū ꝙ sit actu ab alijs distinctū. Et ideo ꝯcluditur ꝙ dimensiones terminate sunt pncipiū idiuiduationis quātuz ad id qd vltimo est de rōne indiuidui. s. quātuz ad eē actu distinctū: ⁊ quantū ad esse actu signatum ⁊ demonstrabile.

Tā q̄titates terminate q̄ interminate sūt pnm idiuiduatiōis.

Ad argumenta rn̄det̄. ❡ Ad pmū negat̄ ꝯn̄tia accipiēdo indiuiduationē forme quo ad ei⁹ distinctionē. Ad pbationez dico: ꝙ hec forma est cā hui⁹ q̄titatis quo ad entitatē ei⁹. nō tn̄ est cā ꝙ hec q̄titas sit hec quātitas. sed ecōtra. ❡ Ad 2m negat̄ minor. nō eni variat̄ quātitas terminata. vt est pncipiū idiuidua

Ad pmū

Ad scdm

tionis.quātitas eniȝ non indiuiduat.ꝑut hȝ hunc specialē terminū.puta vt est bicubita:sed indiuiduat ꝑut est quāti tas terminata:quicūqȝ terminus sit ille:ꝛ ideo quādiu ma net eadē numero quātitas.lȝ varieť terminus eius ꝛ hēat diuersos terminos successiue/semꝑ manet idē indiuiduū. Quia tñ q̄ȝtitas successiue recipiēs aliuȝ ꝛ alium terminū/ pōt dici quātitas iterminata respectu eius que semꝑ eun/ dē numero terminū hȝ:sicut est quātitas celi:ideo aliqñ di xit hea.Tho.ꝙ quātitas iterminata est ṗncipiū iditidua/

Ad tertiū tionis in indiuiduis subaruȝ corruptibiliū.¶ Ad 3m ne/ gatur minor:lȝ mā prius recipiat formam q̄ȝ quātitatē.tñ nō ṗus recipit formā:vt est hec:qꝛ nec forma nec materia est hec nisi per quātitatē.Ex quo pȝ:ꝙ forma subalis ꝛ q̄ȝ/ titas ꝛ materia se mutuo p̄cedūt.Naȝ mā quo ad suā enti/ tatē potentialē/prior est tam forma q̄ȝ q̄ȝtitate.Forma vo quantū ad esse est prior mā ꝛ quātitate:qꝛ neutrū istorum est/nisi per formā.Quantū vo ad esse distinctū/quantitas est prior materia ꝛ forma:quia nec forma nec materia ha/ bent distinctionem:nisi a quantitate.

¶ Textus cōmenti.42.

¶ Nunc autem dicamus primum.

¶ Hoc loco disputat quomodo diffinitio dicat aliqd vnū.

¶ Circa quod queritur.

¶ Utrū gen⁹ ꝛ dr̄ia/distinguanť tm̄ rōne. Qō.XXXVI.

Cap.1.d. 8.q.3.c.2. Queritur 36°.Utrum gen⁹ꝛ dr̄ia di/ stinguātur tm̄ rōne.Et ar/

Pria rō. guitur ꝙ nō.¶ Primo/eadē realitas non pōt esse ṗnm realis ꝯueniētie ꝛ realis disti ctionis.Sȝ realitas gn̄is est ṗnm realis cō/ uenientie.homo eniȝ ꝛ equus realr̄ ꝯueniūt in nā aialis.dr̄ia aūt est ṗnm realis dr̄ie:qꝛ hō per rōnale realr̄ differt ab equo.ğ gen⁹ ꝛ dr̄ia nō sunt

Scōa rō. eadē realitas.¶ 2°.Sicut se hȝ tota diffō ad diffinituȝ:ita ꝑtes diffōnis ad partes rei.Sed tota diffō significat diffi

Tertia rō nitū.ergo ꝑtes diffōnis significāt ꝑtes rei.¶ 3°.Sequitur ꝙ in diffōne eēt nugatio.Sed hoc est falsuȝ.ergo ꝛc̄.Con/ sequētia pȝ:qꝛ idē bis diceret.¶ Rn̄debitur forte ꝙ nō valet ꝯn̄tia:qꝛ lȝ genus ꝛ dr̄ia dicant eandē reȝ.non tñ sub eodē ꝯceptu.Sed cōtra.Hic est nugatio.bipes habēs pe/ des.ꝛ tñ idē dr̄ bis sub alio ꝛ alio conceptu.ergo rn̄sio illa

Quarta ratio. est nulla.¶ 4°.Nullo intellectu ꝯsiderante/natura gene/ ris est ꝯtrabibilis:ꝛ natura differētie est ꝯtrahens.ergo di

Quīta rō stinguiť plusq̄ȝ ratione.¶ 5°.Unius rei pōt haberi vnus cōceptus adequatus.cuȝ vna res sit vnū cognoscibile:sed eius qō significať per genus ꝛ differentiā non pōt habe/ ri vnus adequat⁹cōceptus:alioqn nō fierēt necessario isti

Sexta rō. duo.ergo nō est eadē entitas.¶ 6° Ea que imutant intel/ lectū ad diuersas sciētias/sunt distincte entitates.Sȝ gen⁹ ꝛ differētia sunt h⁹.ergo ꝛc̄.Maior pȝ.qꝛ talia ita imutāt itellectū:sicut est natus imutari a distinctis reb⁹.Minor probatur.Naȝ de linea visuali rōne sui generis.s.linee/est geometria:rōne vo differentie que est visualitas/est pspe/

Septima ratio. ctiua.¶ 7°.Distinctorū actuū/sunt distincta obiecta:quia actus per obiecta distinguunť 2° de anima.ergo si ꝯcept⁹ gn̄is ꝛ differētie sunt distincti p̄supponitur ꝙ obiecta sint

Octaua ratio. ante distincta.¶ 8°.Si natura gn̄is extra itellectuȝ est oi/ no idē cū differētia/aut est idē cū vna tm̄ differētia:aut cū oībus.Non cū vna tm̄.alioquin genus nō p̄dicaretur nisi de vna specie.Si cū oībus.ergo vel sūt tot nature generi/ ce:quot sunt differētie:vel oēs differentie ꝯueniunt in vna

Nona rō nā generica:ꝛ per ꝯn̄s sunt idē inter se.¶ 9°.Sequitur ꝙ deus nō posset intelligere genus ꝛ dr̄iam.vt duo obiecta. Sed hoc est falsuȝ.deus eniȝ intelligit ea eē distincta.Cō/ sequētia probatur.Ois cognitio quā hȝ deus est intuitiua: alioquin eēt imꝑfecta.Sed notitia intuitiua est rei.vt est existēs realr̄ extra aiam.ergo nō pōt cognoscere intuitiue aliqua esse distincta:nisi realiter sint distincta.

Respondeo per vnicā ꝯ̄nem que est ista.Genus ꝛ dr̄ia distinguunť tm̄ rōne.Ante aūt q̄ȝ ꝓbetur:opȝ declarare qd sit distinctio realis:ꝛ qd sit di stinctio rōnis.¶ Ad cuius euidētiā est sciēdū/ꝙ distictio realis est distinctio rerū qbus cōuenit distō p̄ter oēȝ ope/ rationē intell's:ita ꝙ h⁹ res sunt distincte.dato ꝙ non sint obiectiue in intellectu/siue necessario siue ꝯtingēter conse quanť se in actuali existentia.Isto mō Sortes ꝛ albedo/ꝛ suꝑficies ꝛ color/ꝛ oē subm ꝛ sua passio/realr̄ distinguunť: lȝ vnū sine altero esse nō possit.Dicunť autem realr̄ disti/ gui:qꝛ sunt distincte realitates.Et silr̄ ēt ea que sunt subti/ ue in intellectu:puta spēs/ꝛ act⁹ intelligēdi hn̄t realē disti/ ctionē:qꝛ posito ꝙ intell's nihil de eis ꝯcipiat:adhuc vnū nō est aliud.¶ Distinctio aūt rōnis est illa que ꝯuenit re/ bus solū.vt hn̄t eē in itellectu:nec eis ꝯuenit nullo intelle/ ctu actu itelligēte:ita ꝙ in realitatib⁹ earū nulla est distin/ ctio:nec s̄m eē qō habēt extra itellectū.sed tm̄ s̄m esse qō in itellectu habēt:qꝛ eniȝ de vna ꝛ de eadē re format itell's distinctos ꝯceptus:ideo illa res vt stat sub vno ꝯceptu di/ stinguiť rōne a seipsa.vt stat sub alio.Ex his arguiť ad ꝯ/ nem.¶ Ois distō:aut est realis:aut est rōnis tm̄.Sȝ gn̄is ꝛ dr̄ie:nō est distinctio realis.ergo eoꝝ est tm̄ distictio rō/ nis.Minor ꝓbatur ꝑ ṗncipia eoꝝ qui dicūt hāc distōnē non esse tm̄ rōnis.Oē absolutū ab alio realr̄ distinctū/pōt eē alio nō existēte.Sȝ nā generica nō pōt eē sine dr̄ia.ergo non distinguunť realr̄.Maiorē hui⁹ rōnis ipsi ꝯcedunt:ꝛ ꝑ eaȝ ꝓbant ꝙ mā pōt esse sine forma.Minor est phi in textu di.ꝙ genus nō pōt eē sine spēbus.Et ꝓbať rōne:qꝛ nā gn̄ica separata ab oībus differētijs:nihil aliud eēt/nisi idea:ꝛ sic rediret opio Platonis de ideis.Maior vo ṗnci palis rōnis ꝓbatur.Nulla passio excedit suuȝ subm.alio/ quin non eēt ei adequata:ꝛ sic eēt dare passionē/nō habē/ tē subm.de quo posset ṗmo demōstrari.Sȝ idē ꝛ distictio sunt passiones entis:vt pȝ.5.meta.tex.cō.16.ergo non hn̄t se in plus q̄ȝ ens.Sed oē ens est/aut reale:aut rōnis:vt pȝ 5.ꝛ.6.meta.tex.cō.13.ergo ois distictio est realis/vel rōnis. ¶ Ad hoc solet dici ꝙ ens reale.vt distiguiť ꝯ̄ ens ratio/ nis.nō solū accipiť pro realitate:sed ēt pro oi modo/q con uenit rebus extra aiam:ꝛ ideo distinctio h⁹ entis sic acce/ pti nō est rōnis nec ꝓprie realis.sed est media:ꝛ dr̄ distin ctio ex nā rei.¶ Sed ꝯ̄.Suppono ꝙ ens extra aiaȝ suffi/ ciēter diuidať in.10.p̄dicamenta:alioquin oporteret dare 11m ṗntū.Tūc arguo sic.Iste modus aut est suba:aut acci dens.Si accidēs:ergo distinctio ipm ꝯn̄s est realis:qꝛ oē accidēs dicit quādaȝ realitatē.Si suba/ğ vel mā/vel for a/ vl' ꝯpom vt dr̄ 2° de aia ꝛ 7° meta.Sȝ qōcūqȝ istorū deť/di stictio erit realis.ğ ꝛc̄.¶ 2°.Quicqd ꝑ se poniť in gn̄e est vera realitas.Sed hec distinctio si nō est per opus itell's/ ponitur per se in gn̄e.ergo ꝛc̄.Maior pȝ.Minor ꝓbatur. Ois relo que nō est per opus rōnis/poniť per se in genere relōnis:cū de seipsa p̄dicenť gn̄a ꝛ spēs.Sȝ distinctio est relo..ergo ꝛc̄.¶ 2° ṗncipalr̄ arguiť.Qn̄cūqȝ aliqua res po tentialis ꝛ prior respicit plures actualitates/deus pōt eam transmutare de vna actualitate in aliaȝ.Sȝ realitas gn̄is ꝑ te est potētialis/ꝛ est ṗor realitate cuiuslibet dr̄ie.ğ deus posset transmutare animalitatē a rōnabilitate in irrōnabi litatē ꝛ eꝯ̄:qō euidēter est falsuȝ.¶ 3°.Ois realitas eo for/ maliter mouet visuȝ quo disgregat aut cōgregat:alioquin posset disgregare aut cōgregare sine motione.Sȝ albedo disgregat rōne sue differētie que est disgregatio/ꝛ mouet. ¶ Diceť forte ꝙ maior est falsa/nec ꝓbatio valet:quia lȝ sint distincte.tñ vna nō pōt esse sine alia.¶ Sed contra.

Mouere

Mouere visum distinguit per te a cōgregare visum: ꝛ est prius mouere q̄ congregare ꝛ disgregare. ergo in illo pori monet visum ꝛ non ↄgregat nec disgregat: qđ est impossibile. (Quarta rō valida.) ¶ 4º. Ois realitas prior / distincta realr ꝛ essentialr ab alia: est ab ea separabilis. Sed genus est prius dr̄ia. sicut potentia actu: ꝛ in quibusdā. s. in his in quibus sunt plures forme / distinguitur essentialiter a differentia: vt concedit Scotus. ergo deus posset in istis facere gen⁹ sine dr̄ia: ꝛ p ↄñs posset facere animal: qđ nec esset rōnale nec irrōnale. (Quita rō.) ¶ 5º. Sequit̄ q a remotis citi⁹ videbit̄ hec albedo q̄ hic color / semp demōstrādo idē. ↄñs est euidēter falsum. alioquin disgregaret visum. ꝛ nō i mutaret. cū disgreget. inquātū albedo. ꝛ imutet inquātū color. Consequētia ꝓbat̄. Ois realitas actualior ꝛ pfectior alia intensiue ꝛ extensiue pōt a remotis ꝛ in maiori distātia aliquā potētiaꝫ mouere. Sꝫ realitas huius albedinis est actualior intensiue ꝛ extēsiue realitate huius coloris: qꝛ hic color dicit solū realitatē generis. hec albedo dicit realitatē gn̄is ꝛ dr̄ie. Item realitas indiuidui spēi est pfectior realitate idiuidui gn̄is. pma includit dr̄iam. ꝛ 2ª non. ergo ꝛc. Maior etiā pꝫ. qꝛ vnūqđq̄ agit inquantū est actu. ꝛ pꝫ ꝓbatio cōclusionis in se.

(Quō genus ꝛ dr̄ia ratiōe tm̄ differāt.) **Nunc restat** eā declarare. ¶ Ad cuius euidētiaꝫ est sciendū q genus ꝛ dr̄ia eandē reꝫ significāt. sed sub diuersis ↄceptibus. Nā genus significat eā ↄfuse ꝛ per modū determinabilis. dr̄ia ꝟo significat eā per modū determinātis. ↄceptus aūt ↄfusus ac determinabilis est ali⁹ a ↄceptu determināte. (Notādū 3) ¶ Sed est sciēdum q cū dico genus significare nām ideterminate. Istud pōt 3r intelligi. ¶ Primo q nā quā dicit genus sit realiter extra aiaꝫ ideterminata: ꝛ res quā dicit dr̄ia sit realr determinata. ꝛ hic sensus est falsus. qꝛ hoc inferret realē distictionē. ¶ 2º pōt intelligi q genus significet rem cuꝫ indeterminatione. dr̄ia ꝟo significet reꝫ cū determinatiōe: ita q determinatio ꝛ ideterminatio sint de pncipali significato generis aut dr̄ie. ꝛ hoc ēt est falsum. aliogn nūq̄ posset simul habere ↄceptū gn̄is ꝛ dr̄ie. qꝛ duꝫ intelligit aliqđ eē ideterminatū non pōt tunc itelligere ipm̄ eē determinatū. ¶ 3º pōt intelligi q determinatio ꝛ ideterminatio nō couenīat ipsis rebus / nec sint pncipalr significate p genus ꝛ dr̄iam. sed consequunt̄ modū intelligēdi. ita q nō ↄueniunt reb⁹ extra psertim ideterminato. sed solū vt habēt eē in intellectu: ꝛ iste sensus est verus. Pōt enim intell's apprehēdere nām animalis per abstractionē ab oībus differētys: ꝛ hūc conceptū siue apprehensionē ↄsequitur ideterminatio nō q intell's apprehēdat nām indeterminataꝫ. sic enim false apprehēderet. sed qꝛ ita apprehēdit eaꝫ. ac si eēt idetermi nata. Unde tota hec ideterminatio est in modo ↄcipiēdi. Pōt ēt intell's apprehēdere naturā animalis. vt est in homine. ꝛ sic apprehendit eaꝫ determinate. tales eniꝫ modi concipiendi cōpatiunt̄ se mutuo apud intellectum.

(Ad p̄mū) **Ad argumenta** respondet̄. ¶ Ad p̄mū negat̄ minor. quantū ad p̄maꝫ ei⁹ partē. Natura eniꝫ generica aut specifica. nullā habet vnitatē extra intellectū. vt infra ꝓbabit̄. sed tm̄ hꝫ vnitatē rōnis / couenientē ei p opus intell's. ꝛ ideo nō est pncipiū conuenīetie realis. sed tm̄ rōnis. dr̄ia ꝟo est pncipiū realis distictionis. ꝛ lꝫ homo ꝛ equus sint aial. non sunt tm̄ realr idem animal. (Ad scd̄m) ¶ Ad 2m negat̄ maior. sicut eniꝫ tota diffinitio significat totū diffinitū. ita quelibet pars diffōnis significat totuꝫ. nec pars significat partē. alioquin non p̄dicarent̄ in recto de ipso diffinito. (Ad tertiū) ¶ Ad 3m. Dicit̄ q rñsio data est bona. qꝛ ad nugationē opꝫ q repetat̄ ideꝫ ꝛ suo eodē ↄceptu. Ad iprobationē dico q exēplum nō est ad ꝓpositū: qꝛ ibi (Ad q̄rtū) repetitur idē ↄceptus. s. ↄceptus pedis. ¶ Ad 4m negatur aн̄s. Cuius ratio est. qꝛ ↄtrahere ꝛ cōtrahi sunt tm̄ act⁹ rōnis. nec ↄueniunt reb⁹ extra aiam. ꝛ ideo aial extra intellectū nō est ↄhibile: nec rōnale est cōtrahēs. Quicqđ enim ↄhitur est cōe: natura aūt ad extra. vt sic non est cōis: quia qcquid est: vnum numero est. (Ad q̄ntū) ¶ Ad 5m negat̄ maior. Loquēdo de ↄceptu simplici repñtāte reꝫ pfecte: sed sufficit q vnius cognoscibilis habeat̄ vnus ↄceptus cōplex⁹: per quē pfecte repñtet̄: ꝛ cuius quelibet pars iperfecte ipm̄ repñtet. (Ad sextū) ¶ Ad 6m negat̄ maior: qꝛ de eadē re pñt esse distincte scie: cū distinctio sciarū nō solū attēdatur penes distinctionē rerū: sed ēt penes distinctionē mediorum siue pncipiorū. Dico tm̄ q ↄceptus gn̄is ꝛ dr̄ie non sunt ita distincti: sicut cōceptus diuersarū rerū: qꝛ in his vnus est determinatio alteri⁹: nō aūt in illis qui sunt diuersaꝝ reꝝ. Ad id qđ dr̄ de linea visuali: dico q visualitas nō est essentialis dr̄ia linee. (Ad 7m) ¶ Ad 7m. Dicit q ad distinctionē actuū sufficit distinctio formalis obiectorū: hec autem distinctio formalis nō p̄existit actu in obiectis: sꝫ fundamētalr ꝛ potentialr. (Ad 8m) ¶ Ad 8m. Dicit̄ q natura gn̄ica extra intellectuꝫ est idē cū qualibet dr̄ia: ꝛ q tot sūt nāe aialis quot sunt differētie ꝛ spēs aialiū: dr̄ tm̄ animal eē tm̄ vnum genus: qꝛ ei nō attribuit̄ intētio gn̄is: nisi vt abstrahit̄ per intellectum ab oībus differētys. (Ad 9m) ¶ Ad 9m. Dr̄ q de⁹ nō cognoscit animal ꝛ rōnale hr̄e extra intellectū vllaꝫ actualē distinctionē: sed tm̄ potētialē / que reducit̄ in actū p opus rōnis. Intellectus aūt noster hꝫ ꝓpriam spēm animalis ꝛ ꝓpriam spēm rōnalis: per quas format duos cōceptus: quorū primus est ↄfusus: scd̄s ꝟo est distinctus. Qꝫ aūt dr̄ de cognitione intuitiua / ad reꝫ theologicam pertinet.

¶ Textus cōmenti. 43.

¶ Et ꝟo ꝛ oportet diuidi.

¶ Utrum differētia specialissima / includat oēs superiores formaliter. Questio. XXXVII.

Ueritur 37º. Utrū dr̄ia cōstitutiua spēi sp̄alissime / icludat formaliter oēs differētias cōstitutiuas geneꝝ superioꝝ. Et arguit̄ q non. (Prima rō) ¶ Primo. Si rōnale includeret differentias superiores: puta sensitiuū ꝛ aiatuꝫ: eadē rōne / etiā irrationale eas includeret. Sed hoc est falsuꝫ. ergo ꝛc. Maior pꝫ: qꝛ non apparet maior ratio de vna q̄ de alia. Minor ꝓbatur. Que sunt primo diuersa / in nullo ↄueniūt. Sed dr̄ie sunt p̄mo diuerse: vt dr̄. 10. meta. tex. cō. 12. ergo in nullo ↄueniunt. (Scd̄a rō) ¶ 2º. Hec ꝓpositio est imediata. Nullum rōnale est irrōnale. ergo rōnale ꝛ irrōnale in nullo ↄueniunt. Añs pꝫ: qꝛ ꝓbari nō pōt. Consequētia ꝓbatur: qꝛ negatiua nō pōt esse imediata nisi p̄dicatū ꝛ subꝫ in nullo ↄueniant: si eniꝫ in aliquo ↄuenirēt. tunc p id tāq̄ p mediuꝫ posset ꝓbari p̄dicatum remoueri a subto. (Tertia rō) ¶ 3º. Seqtur q in diffōne eēt nugatio. Sꝫ hoc est falsuꝫ: vt pꝫ 7º meta. ergo ꝛc. Consequētia ꝓbat̄. Si rōnale icludit sensibile: cuꝫ sensibile icludatur ēt in aiali tanq̄ dr̄ia ↄstitutiua: tūc dicēdo aial rōnale / bis diceret̄ sensibile. (Quarta ratio.) ¶ 4º. Sequitur q dare t̄ ꝓcessus in infinitū in differētys. Sꝫ hoc est ipōle: aliogn nulli⁹ rei haberet̄ pfecta notitia. ergo ꝛc. Consequētia ꝓbatur. Rōnale ꝛ irrōnale ↄueniūt in sensibili ꝛ distinguunt̄ iter se: ergo aliqua differētia distinguūtur / ꝛ non seipsis: quia que in aliquo ↄueniunt nō possunt seipsis distingui. Queritur ergo de his p que distinguuntur / quomodo differāt inter se: ꝛ sic in infinitū. (Quita rō) ¶ 5º. Sequitur q differētia eēt spēs. Sꝫ hoc est falsum: alioquin p̄dicabilia non eēnt. 5. ergo ꝛc. Consequētia ꝓbatur. Id est species quod p̄dicatur in quid de differētibus numero: ꝛ aliquid habet p̄dicatuꝫ de se in quid ꝛ aliud in quale: sꝫ differētia dr̄ de differētibus numero: ꝛ de ea aliquid p̄dicaret̄

in quid.s.differētia supior: ꝛ aliquid in quale.s.id per quod distinguitur ab alia differentia.ergo ꝛc̄.

Respondeo Qꝛ qꝛ bea.T.nihil de hac.q.exp̄sse loquitur:ideo gdā ex nostris varie sen/ serunt. ¶ Joā.cap̄.p̄.d.q.z.tenuit opionem Sco.di.ꝙ si i/ cludi formalr̄ in alio/nihil aliud sit q̄ȝ dicere eandē essen/ tiam cuȝ alio/sic differētia inferior includit oēs supiores: si aūt includi formalr̄ sit includi in formali ꝯceptu:sic est dicendū ꝙ nō. ¶ Quidā alij tenēt partē affirmatiuā dicē tes/ꝙ dr̄ia inferior/includit formalr̄ oēs dr̄ias superiores. Includi aūt vnū in alio formalr̄ est ip̄m claudi in forma/ li siue qdditatiuo cōceptu eius:sicut aial includit in hoie. Et hoc ēt sustinet̄ grā exercitij:lȝ mihi magis placeat pri/ ma opinio: p̄batur aūt ista ꝯclusio. ¶ Primo.Quicqd p̄/ dicatur de aliquo in abstracto includit̄ in formali ꝯceptu eius.Sȝ dr̄ia superior p̄dicatur:hoc mō de inferiori.g̃ ꝛc̄. Maior pȝ:qꝛ cū abstractū dicat tm̄ id qđ ad nām eius pti net:nihil pōt de eo p̄dicari nisi sit d̄ rōne ip̄si⁹.Minor est phi in textu p̄nti di.ꝙ fixio est pedalitas:ꝛ per fixionē ac/ cipit dr̄iam inferiorē:per pedalitatē ꝟo dr̄iam superiorē. ¶ Dicet̄ forte ꝙ ph̄s accipit abstractū p̄ ꝯcreto. ¶ Sȝ expresse apparet ꝙ hec glosā falsificat textum phi.Nam ꝑm hanc glossaȝ/hec ꝓpositio nō est vera.fixio est pedali tas. ¶ z°.Sequit̄ ꝙ ꝯceptus dr̄ie eēt ꝯceptus simplr̄ sim plex.Sed hoc est falsuȝ.ergo ꝛc̄.Falsitas p̄ntis pȝ:qꝛ cōce ptus dr̄ie nō est simplicior ꝯceptu gn̄is generalissimi:con/ ceptus aūt generis gn̄alissimi nō est simplr̄ simplex:cum sit resolubilis in plures ꝯceptus:resoluit enim conceptus sube in cōceptum entis ꝛ in cōceptū perseitatis.Consequē tia probatur:qꝛ ꝯceptus dr̄ie nō eēt resolubilis in plures ꝯceptus. ¶ 3°.Sequit̄ ꝙ differētie specifice eēnt de p̄mis p̄dicatis:p̄ns ē falsū:qꝛ sūt tm̄.10.p̄ᵃ p̄dicata simplicia siue 10.manerie s rerū:vt dic̄ Comē.8.meta.cō.8.g̃ ꝛc̄.Conse/ quētia p̄batur.qꝛ cū dr̄ia nō includat genus:si ēt nō inclu deret differētias superiores.sequit̄ ꝙ nihil haberet supra se:ꝛ per p̄ns eēt de p̄mis p̄dicatis. ¶ Dicet̄ forte ꝙ p̄ntia non tenet:qꝛ lȝ nō habeat p̄dicata directe:habet tm̄ indire cte. ¶ Sed hoc nō tollit rationē.Nā ēt p̄ma gn̄a habent aliqđ p̄dicatum indirecte.hec eniȝ est vera.Suba est aial: ꝛ tm̄ pp̄ hoc nō tollitur:quin sit de p̄mis predicatis.

Ad argumenta respondet̄. ¶ Ad p̄mū negat̄ minor.Ad p̄bationē dico ꝙ si intelligat̄ ꝙ p̄mo diuersa in nullo simplr̄ cōueniāt:sic est falsum:decē eniȝ gn̄a sunt p̄mo diuersa:vt dr̄.10.meta.tex. cō.13.ꝛ tm̄ ꝯueniunt in ente.Si autē intelligit̄ ꝙ nō cōue/ niāt in aliquo/qđ diuidat̄ per dr̄ias sic cōceditur:sed dicit̄ ꝙ dr̄ia superior quā includūt formalr̄ dr̄ie inferiores/non diuidit̄ differētijs:qꝛ distingiri p̄ differētias/ꝯuenit tm̄ ge neribus. ¶ Ad z^m negat̄ p̄ntia.Ista eniȝ est imediata:nul la suba est q̄ȝtitas p̄mo posterior:ꝛ tm̄ subm̄ ꝛ p̄dicatuȝ cō ueniunt in ente:nec per eas pōt p̄bari ꝙ q̄ȝtitas neget̄ vlr̄ de suba:qꝛ ens dr̄ de vtrisq̄ affirmatiue.Et silr̄ per sensibi le nō pōt p̄bari ꝙ irrōnale neget̄ vlr̄ de rōnali:qꝛ sensibi le de vtrisq̄ dr̄ affirmatiue. ¶ Ad 3^m negat̄ p̄ntia:quia nō est nugatio:si idē bis dicat̄:sed prius in cōi.ꝛ postea in spe ciali:puta si dicat̄ aial homo:ꝛ sic est in ꝓposito.Nam cū dico aial rōnale/dicēdo aial:dico sensibile:sed in cōi.Dicē do aūt rōnale:dico sensibile:sed magis specialr̄ ꝛ determi nate. ¶ Ad 4^m negat̄ p̄ntia.Ad p̄bationē.dico ꝙ nō opȝ ea que ꝯueniunt in aliquo ꝛ inter se distinguunt̄:distingui p̄ differētias:si talia sint ipsemet dr̄ie:ꝛ si illud cōe in quo ꝯueniunt nō diuidat̄ per differētias. ¶ Ad 5^m negatur cō sequētia loquēdo de idētitate formali.differētie enim non cōuenit intētio spēi.Ad probationē.dico ꝙ de differentia nihil p̄dicatur in quale:qꝛ ipsa nihil habet sibi additum: per quod distinguatur a differētia sibi opposita:sed distin guitur seipsa:vt dictum fuit.

¶ Utrū gen⁹ ꝛ spēs sint idē ꝯuertibilr̄. Qō.XXXVIII.

Queritur 38°.Utrū gen⁹ ꝛ spēs sint ideȝ inconuertibilr̄.Et arguitur ꝙ nō. ¶ Primo.Relatio realis reqrit extrema realr̄ disticta.Sȝ icōuertibilitas siue inadeq̄/ tio est relatio realis:ergo nō pōt esse inter ge/ nus ꝛ spēm/que sunt idē realr̄. ¶ Confirmatur.Equalitas reqrit distinctionē realē.ergo etiā ineq̄litas.Sȝ gen⁹ ꝛ spe cies nō distiguunt̄ realr̄.ergo nō sunt idē inequalr̄. ¶ z°. Ponere identitatē gn̄is ꝛ spēi incōuertibilē/est infringere oēm artē demōstrādi.ergo talis idētitas nō est ponenda: p̄ntia pȝ.Ans̄ p̄batur:qꝛ dum cōcluditur aliquid de spē p̄ genus/dicet̄ ꝙ est fallacia accidētis:ꝛ ꝙ lȝ maior ꝛ minor extremitas sint idē in medio:nō tm̄ sunt idē inter se:qꝛ me diuȝ est eis incōuertibile. ¶ 3°.Relatiua eq̄parentie mu/ tuo cōuertuntur.Sed idētitas est relatio eq̄parētie:nam idē est eidē idē:ergo q̄cquid est alicui idē/est ei cōuertibili ter idē. ¶ 4°.Maior est idētitas inter ea que sunt idē en/ titatiue/q̄ȝ inter ea que sunt equalia q̄ȝtitatiue.Sed due li/ nee nō possunt eē equales q̄ȝtitatiue:q̄n sint equales ꝯuer/ tibiliter.ergo si genus ꝛ spēs sunt idē entitatiue.opȝ ꝙ sint ideȝ ꝯuertibilr̄. ¶ 5°.Nulla res est incōuertibilis sibiip̄si: sicut nec excedit.nec est maior seipsa.Sed gen⁹ ꝛ spēs sūt eadē res:cū vnuȝ de altero qdditatiue ꝛ eēntialr̄ p̄dicetur: ergo vnū nō est alteri inconuertibile. ¶ 6°.Seqtur ꝙ in qualibet specie ꝛ in quolibet indiuiduo eēt duplex identi/ tas.Sȝ hoc ēst falsuȝ:quia sicut tm̄ vna est vnitas.ita vna idētitas.Consequētia p̄batur.Jdētitas cōuertibilis ꝛ idē/ titas incōuertibilis/nō sunt eadē idētitas.Sȝ spēs est ea/ dē cōuertibilr̄ sibiip̄si:ꝛ est eadē incōuertibilr̄ generi per te.ergo ꝛc̄. ¶ Jtem/terminus identitas conuertibilis est ipsamet species:terminus ꝟo identitas inconuertibilis est genus.ergo non sunt eadem identitas.

Respondeo Jn ista.q.p̄mittēda sunt aliqua.ꝛ po stea dicet̄ ad.q. ¶ Quantū ad p̄muȝ. ¶ Sciēdū p̄mo ꝙ dicere aliqd eē cōuertibile ꝛ inconuer tibile idē est:ac si dicat̄ ip̄m eē equale vel inequale ꝑm p̄/ dicationē:vnde sicut equale ꝛ inequale dicunt̄ ad aliō.qꝛ sunt relatiua.ita ēt ꝯuertibile ꝛ incōuertibile dicuntur ad aliud.ꝛ ideo sicut nihil dr̄ equale aut inequale sibiip̄si p̄/ prie loquēdo:ita nihil est cōuertibile aut icōuertibile sibi: sed tm̄ alteri/a quo distinguit̄ aut re:aut saltē rōne. ¶ Di/ cetur ergo vnum eē alteri cōuertibile ꝑm p̄dicationē/si ei adequatur in p̄dicando:ꝛ hoc reperitur in oibus.que ita se habēt/ꝙ de quocūq̄ p̄dicatur vnum/p̄dicatur etiaȝ re/ liquȝ.Ea ꝟo sunt inconuertibilia que opposito modo se habēt. ¶ Sciēdum z° ꝙ natura generica duplr̄ pōt con/ siderari.Uno modo ꝑm actualē eius existētiaȝ:ꝛ quia nō existit nisi in suis inferioribus:ideo vt sic.nulli idētificat̄ nisi in quo est:ꝛ ea que est in vno:nō est in alio.Jllud eniȝ animal qđ est homo nō est id qđ est asinus.Et ꝓpter hoc dixit bea.Tho.in tractatu de natura generis:aial quod p̄/ dicatur de hoie/idē est penitus quod homo.Alio mō pōt cōsiderari prout habet eē obiectiuū in itellectu.i.vt est co/ gnitum ꝛ app̄hensum per abstractionē ab oibus differen/ tijs ip̄m diuidētibus ꝑm quē moduȝ dr̄ habere vnitatem rationis ꝛ eē quoddam vnum in quo oēs spēs eius conue/ niunt.Et ad hunc sensuȝ loquēdo de genere r̄ndetur ad.q. ista ꝯclusione. ¶ Genus ꝛ spēs sunt idē inconuertibiliter. Que quidē ꝯclusio.non tm̄ vera est de genere ꝛ specie:sed ēt de quolibet superiori vniuoco/respectu suaruȝ partium subiectiuaꝝ.Et per genus ꝛ spēm:vt habēt eē in intellectu/ non accipio species aut cōceptus eorū formales qui sunt subiectiue

subiectiue in ītellectu, quorū vnus est vniuersalior in rep̄sentando q̄ȝ alius.s.cōceptus gñis & speciei:sed accipio cōceptus obiectiuos.s.naturā significatā per genus:& naturā significatā per spēm:puta hoc nomie, animal, & hoc nomine homo.Cuȝ eniȝ isti termini sint vniuoci:quilibet eoruȝ significat imediate aliquā vnaȝ naturā.Et breuiter intelligo in ꝯclusione ꝙ humanitas & animalitas ꝰm se ꝯsiderate, sunt idē incōuertibiliter.Qr eniȝ sint idē:nō oportet ꝓbare:qr vnū de altero p̄dicatur in quid.s.animal de homine:sed ꝙ sint idē incōuertibiliter:ꝓbatur.

Probat ꝯclusio. ¶Primo.Impossibile est ꝙ aliqua duo sint idē ꝯuertibiliter vni 3°:quin etiam sint idē ꝯuertibiliter inter se.Cuius ratio est:quia talis est vnio extremorum inter se:qualis est eorum in medio.Sed homo & asinus sunt duo que sunt idē in animali in quo ꝯueniunt:ergo si aial est idē cōuertibil'r vtrisq̄ eorū:sequit̄ ꝙ homo & asinus sunt idē.¶2°.Que sunt idem conuertibil'r, de quocūq̄ p̄dicatur vnuȝ:p̄dicatur & aliud:vt pȝ ex diffinitione conuertibiliū.Sed nō de quocūq̄ p̄dicatur genus, p̄dicatur spēs:qr animal dr̄ de equo, de quo nō p̄tur hō.ḡ &c.¶3°.Quicqd eidē hoi ꝯuertibil'r est tm̄ hō.lȝ aial nō est tm̄ hō.ergo &c.Maior pȝ:qr qd̄ est p̄cise homo:est tm̄ hō.Sȝ qd̄ est cōuertibil'r homo, est p̄cise hō:qr esse aliqd p̄cise & eē ipsuȝ adeq̄te siue cōuertibil'r idē significant.Minor ēt pȝ:qr aial est aliud q̄ȝ homo:est enim idē cū equo.ergo &c.¶4°.Id qd̄ est idem multis, & tanta idētitate vni quanta alteri.nulli eorum est idē cōuertibiliter & adequate.vt de se pȝ ex terminis.Sed genus est idē cuilibet speciei.& tanta identitate vni quanta alteri.quia cuilibet essentialiter.ergo &c.

Ad pmū **Ad argumenta** respondet̄.¶Ad primū negatur minor:cuius ratio est.quia conuertibilitas & incōuertibilitas opponunt̄.Est autē cōuertibilitas nihil aliud nisi idētitas adequata.Unde cum dico Sor.est idē sibi adequate.nō dico duos respect⁹.sed tm̄ vnū.& explico modū eius.Ita incōuertibilitas ei opposita est idētitas, & per incōuertibilitatē exp̄mo modū illi⁹ idētitatis.Unde sicut idētitas adequata est tm̄ rel'o rationis.ita & inadequata.¶Ad confirmationē.Dico ꝙ añs & ꝯñtia & ꝯñs vera sunt de equalitate & inequalitate quantitatiua:sed falsa sunt de equalitate & inequalitate ꝰm p̄dicationē.diffinitio enim & diffinitū sunt equalia ꝰm p̄dicationē:& tm̄ non sunt real'r distincta.Ratio autē huius diuersitatis dicetur respondēdo ad quītum.

Ad scdm ¶Ad 2m negat̄ antecedēs.Iste eniȝ syllogismus optimus est.Omne aial est sensitiuum:ois homo est aial.ergo ois homo est sensitiuus.nec est hic fallacia ꝯñtis.Ad ꝓbationē.Dico ꝙ soluȝ tunc non seqtur extrema esse idē inter se.qr sunt ideȝ in medio incōuertibili.qñ argumentū peccat in forma.vñ lȝ homo & asinus sint idē in aiali.nō seqtur ꝙ sint idē inter se.qr argumētū peccat in forma arguēdo sic ex puris affirmatiuis in 2a figura.ois homo est aial.asinus est aial.ergo asin⁹ est homo.

Ad tertiū ¶Ad 3m.Dicit̄ ꝙ aliud est loqui de conuertētia:& aliud de cōuertibilitate.qr cōuertētia est ꝓprietas relatiuorū p̄sertim eqparantie:que ꝯuertunt̄ non tm̄ qr mutuo referunt̄.sed ēt qr referunt̄ ꝰm idē nomen.cōuertibilitas aūt est ꝓprietas terminorū:qui adequate de eisdē p̄dicantur.& ideo argumētū nō est ad ꝓpositum.

Ad q̄rtū distictio. ¶Ad 4m & 5m.Rn̄detur simul:ꝙ dupl'r p̄ōt dici vna res esse incōuertibilis alteri real'r.Uno modo per inclusionē alicuius realitatis.qr.s.aliquā realitatē includit:quā nō includit alia.sicut ternarius includit aliqd vltra binariū.& hoc nō est in gñe & specie.qr genus nihil dicit qd̄ non sit in specie.& sil'r spēs nullam realitatē dicit distinctā a realitate gñis.qr genus & drīa sunt eadē res.sed illa incōuertibilitas est in inequalitate quātitatiua.Alio modo dicunt̄ aliqua incōuertibilia per exclusionē.& sic se habēt gen⁹ & spēs.nam homo excludit asinū a suo significato:quē nō excludit animal.Ad argumētum igit̄ dr̄ ꝙ nō est simile de equalitate quantitatiua & entitatiua.quia al'r & al'r negant exclusionē.vt dictum est.

¶Ad 5m tm̄ dr̄.Qr ꝓprie loquēdo nulla res est sibiip̄si incōuertibilis.est tm̄ incōuertibilis alicui, a quo nō distinguit̄ real'r.Et ideo spēs nō est inadeq̄ta sibi.lȝ est inadeq̄ta generi. Ad quītū

¶Ad 6m negat̄ ꝯñtia.Ad p̄mā ꝓbationē.Dico ꝙ vtraq̄ idētitas est idē respectus.qr habet idē fundamētum.s.eandē nām.sed habet aliā & aliā denominationē ex terminis.cōcedo tm̄ ꝙ idētitas cōuertibilis nō est incōuertibilis.est tm̄ eadē relatio eidē.sicut albedo est eadē res cū similitudine.lȝ ista nō ꝯcedatur.albedo est similitudo.Ad 2am ꝓbationem negat̄ ꝯñtia.Nō enim seqtur ꝙ sit alia & alia relatio:quia semp est idē fundamētum.lȝ habeat diuersas denominatiōes ex terminis.sicut si paternitas qua refert̄ vnus pater ad multos filios.vt terminat̄ ad Sortē vocaretur.a.& vt terminatur ad Platoneȝ, vocaretur.b.esset tamen eadem relatio. Ad sextū

¶Utrum mā & forma sint vl'ia. Q̄o.XXXIX.

Queritur 39°.Utrum mā & forma sint vl'ia.Et videt̄ ꝙ sic.¶Prio.Quicquid p̄dicatur in quid de differētib⁹ solo numero est spēs:vt pȝ ex diffōne speciei.Sed materia & forma sic p̄dicantur.ergo sunt spēs:& per ꝯñs sunt vl'ia.Maior pȝ.Minor ꝓbatur.Nā materia p̄dicatur in quid de mā Sor.& de mā Pla.cōstat autē ꝙ iste materie distinguuntur tm̄ numero:sil'r forma:puta aia, p̄dicatur de hac & de illa aia.¶Confirmat̄.Materia p̄dicatur de mā celi & de mā corruptibiliuȝ in quid.Sed iste māe sunt diuersaꝶ rōnum:vt dicet̄:ergo mā p̄dicatur de differētibus specie:& per ꝯñs est genus. Prima rō

¶2°.Omne indiuiduū est indiuiduū alicuius spēi:qr idiuiduuȝ & spēs dicuntur relatiue.Sed hec materia & hec forma sunt indiuidua:aliogn frustra quereret̄ p̄ncipium idiuiduationis eorū.ergo sunt indiuidua.Sed non sunt indiuidua alteri⁹ q̄ȝ māe & forme:qr nō apparet aliqd aliud quod p̄dicetur de ipsis imediate:ergo &c. Scda rō

¶3°.Quicqd p̄ōt cōcipi cōceptu cōmuni est vniuersale.Sed materia p̄ōt cōcipi conceptu cōi.ergo &c.Maior videtur nota.Minor est phi.7.meta.tex.c.39.vbi dicit.palā est ꝙ aia est substātia p̄ma:corpus autem materia:homo xo aut animal qd̄ est ex vtrisq̄:vt vl'e.Socrates aūt & Coriscus:vt singulariter:si qdem anima dupl'r dr̄.Aliȷ nāq̄ vt aiam.Aliȷ xo vt totū:si xo simpliciter aia hec & corpus h̄:vt qdē vl'e & singulare. Tercia rō

¶4°.Qr mā sit vl'is habet exp̄sse a Pho.6.&.7.meta.tex.cō.35.dicente ꝙ materia vl'is ponit̄ in diffōne subarum sensibilium, & non materia particularis:ergo &c. Quarta ratio.

Respondeo Qr cuȝ duplex sit mā.s.materia p̄ma que est vna oiuȝ:vt dicit Phs 8° metaphy.& p̄xima que est diuersa in diuersis:hoc loco queritur tm̄ de mā p̄ma & nō de p̄xima.cōstat enim ꝙ aqua que est mā p̄xima oium liquefactibiliū est natura quedā vniuersalis.Silr cum aliqua forma sit forma partis.s.illa que est altera pars cōpositi:vt aia & aliqua sit forma totius scilicet natura abstractiue significata, resultās ex materia & forma partis:puta humanitas:de oibus istis vl'r dicit̄ ꝙ nō sunt vl'ia. Intellectus questi.

¶Et p̄mo de forma totius.Omne vl'e significatur.vt totū:qa vel est genus:vel spēs:vel aliquod aliorū, que enumerantur a Porphyrio:de qbus manifestū est ꝙ dicūt aliqd totū:genus enim dicit totaȝ spēm.lȝ cōfuse:& differētia dicit totaȝ, lȝ distincte:& sic de aliȷs.Sȝ forma totius nō significat̄ vt totuȝ:sed p moduȝ principiȷ formalis:cū sit abstracta vltima abstractione:humanitas eni est qua homo est homo formal'r.ergo &c.¶2°.Ideȝ ꝓbatur Cōclō vl'is negatiua.

de forma partis et de mã simul. Omne vl'e dicit aliquam nãm cópletã et pfectaz. Sz mã et forma nõ sunt nãe cóplete: cũ sint tm̃ partes nãruz. ergo etc. Minor pz. Maior pbatur. Quicqd est in gñe per se. dicit nãm cópletã: qz natura partialis nõ est in genere nisi rõne totius. Sz oẽ vl'e est in gñe p se. ergo etc. ¶ 3°. Arguit̃ specialr̃ de mã per rõnes Alberti magni in p̃dicabilibus tractatu pmo caplõ 8° vbi arguit. ¶ Prio sic. Si materia esset vniuersale. oporteret q ipsa eẽt vl'e subale: et non accidẽtale: cũ ipsa sit suba et nõ accidẽs. Sed ipsa nõ est vl'e subale. ergo etc. Minor pbatur. Omne vl'e subale dat esse: et nomen et rõnem ei in quo est: sed mã non dat esse: aut nomen: aut rõnez: homo enim non est homo per mãm: qz mã hominis posset eẽ sub forma lapidis. ergo etc. ¶ 2°. Omne p̃dicabile habet moduz forme respectu ei9. de quo dr̃: qz dici de altero est modus forme: sicut et esse in alio. Sz mã nõ habet modũ forme: quia causalitas et modus mãe nõ cõuenit forme nec ecõtra: vt dr̃ 2° physico. tex. cõ. 30. g̊ etc. ¶ 3°. Nihil est cõmunicabile multis vnũ existẽs in eis ₰m eẽntiã nisi forma: nã mã nõ est cõicabilis multis. nisi per diuisionẽ: ita q nõ tota est in singulis: vl'e aũt est totum in singulis: ergo vl'e non est materia. Patet ex his q ad hoc/ q aliqd sit vniuersale/ requiruntur duo: primũ est q dicat naturaz cõpletam: et 2m est q significetur per modum totius.

Ad pmũ — **Ad argumenta** rñdetur. ¶ Ad primũ negatur maior. si tale p̃dicatum in quid nõ dicat nisi tm̃ nãz partialẽ: cuiusmodi sunt mã et forma.

Ad scd̃m — ¶ Ad 2m dico q de hꝫ partibus naturarũ nõ dr̃ pprie q sint indiuidue: sed potius q sint singulares: cuius rõ est: qz indiuiduũ et particulare dicunt̃ pprie in ordine ad vl'e: singulare aũt dr̃ p oppositũ ad cõe. Iste autẽ partes possunt habere rõnem alicuius cõis et possunt cõcipi cõceptu cõi: sed vl'e p̃ter cõceptũ cõem. requirit ẽt cõditiones suprapositas.

Ad tertiũ et quartũ. — ¶ Et p hoc pz rñsio ad 3m et 4m. nõ enim dicit Phs aliud nisi q mã signata nõ ponit̃ in diffõne. sz mã cõis: et si alicubi inueniat̃ mã vl'is: exponẽduz est vl'e pro cõi. Vel dicendũ q Phs non loqtur de materia pma: sz de mã pxima: vt sunt carnes: et ossa: et sanguis: qd patet: qz etiaz tm̃ de hꝫ materia ipse ibi exemplificat.

¶ Utrum natura vl'is habeat vnitatem realem/ minorem vnitate numerali. Questio. XL.

Cap. 3. d. 5. q. 3. — **Queritur** 40°. Utrum natura vl'is hẽat aliquam vnitatẽ realẽ: sed minorẽ vnitate numerali extra intellectuz. Et videtur q sic.

Pria rõ. — ¶ Primo. Si vl'e nullã hz vnitatem realẽ: sequit̃ q ois vnitas realis sit vnitas numeralis. Sed hoc est falsuz. ergo etc. Consequẽtia pz: qz p̃ter vnitatẽ rei singularis nõ est alia: nisi vnitas vniuersalis. Falsitas cõñtis pbatur. Si sola vnitas numeralis est realis: seqtur q nulla sit distinctio realis nisi distinctio numeralis. Sz hoc est falsuz: qz distictio specifica est realis. Consequẽtia pbatur. Omne distinctũ est distinctuz realr̃ tm̃ ea vnitate qua est vnũ realr̃ in se. g̊ si ois vnitas realis est numeralis: seqtur ẽt q ois distinctio realis sit numeralis.

Scda rõ. — ¶ 2°. Sequit̃ q Sor. non plus distinguat̃ a Pla. q̃ a lapide. Sz hoc est falsum: vt de se pz. ergo etc. Consequẽtia pbat̃: qz in nullo cõuenit plus cũ Pla. q sit realr̃ vnũ q̃ cũ lapide.

Tertia rõ — ¶ 3°. Fundamentũ relonis realis est reale. Sz vnitas specifica est fundamẽtũ realis silitudinis que est inter duo indiuidua eiusdẽ spẽi. Naz vnũ in qualitate facit sile: ergo vnitas specifica est vnitas realis: minor pz. Maior pbatur: qz fundamẽtuz relonis nõ est debilius relone.

Quarta ratio. — ¶ 4°. Sequit̃ q dr̃ia numeralis eẽt dr̃ia simplr̃: dr̃ia vero specifica esset ₰m qd. Sed hoc est falsum: alioquin sic arguẽdo ista differũt specie: ergo differũt numero, eẽt arguere a ₰m quid ad simplr̃: cõtra Phm. 4. meta. c. de vno in fi. ¶ 5°. Uniuersale incorruptibile est et ppetuum: vt dicit̃ p posterio. ergo vt sic habet vnitatez realẽ. Patet consequẽtia: qz ₰m vnitatem numeralẽ corrumpitur corruptis indiuiduis. ergo oportet q ex ea parte qua est incorruptibilis correspondeat ei propria vnitas.

Respondeo Qz nã vl'is nullaz habet actu vnitatẽ realẽ. sed solum vnitatẽ rõnis. vt est obiectiue in itellectu. ¶ Ad cuius euidẽtiaz. Sciendũ est q cũ vl'itas cõueniat tam gñibus q̃ spẽbus. aliqua tñ differẽtia est quantũ ad eoruz vnitatẽ. Aliqd enim est genus tm̃modo logicũ/ et non physicũ. qz nomẽ ipsuz significans nõ dicit vnã nãm cui cõueniat esse vnius rõnis. sed tm̃ dicit vnam rõnẽ ex parte intell'is: sed nã corrñdens huic rõni hz esse diuersarũ rõnuz in re. et hoc modo corpus est genus ad corruptibilia et incorruptibilia. Sz corporeitas in corruptibilib9 hz esse corruptibile. in celo autẽ habet esse incorruptibile. et ideo metaphysicus qui cõsiderat nãs rex. dicit. 10. meta. tex. cõ. 26. q corruptibile et icorruptibile differunt plusq̃ gñe et 7° phy. dr̃ q iuxta gñia latẽt equocationes. logicus aũt qui format taz de hoc q̃ de isto vnũ cõceptũ. s. esse subm̃ trine dimensionis/ in quo cõceptu vniformiter cõueniunt. dicit q corpus est genus. qz ₰m hãc rõnẽ vniuoce p̃dicatur. Genus aũt physicum. et silr̃ ois spẽs spãlissima/ nõ soluz dicunt vnaz rõnẽ formataz ab intellectu. sed ẽt vnam nãm aptã natam reperiri in multis. Que nã tripl'r considerari põt. Uno modo ₰m se: et sic quelibet nã est vna: alioqn nomen ipsaz significãs nõ eẽt vniuocũ cuz de rõne termini vniuoci sit significare imediate vnũ. Hanc aũt vnitatẽ non cõicat nã suis inferiorib9: sed cõuenit nãe in illa p̃oritate nature qua est prior suis iferiorib9. Hec aũt vnitas nũq̃ est actualis. sed terminus potẽtialis: qz sicut natura nõ hz actu esse ante sua idiuidua. ita nõ hz actu vnitatẽ. Sz si ipsa separaret̃ ₰m esse ab oibus indiuiduis/ esset actu vna ₰m eẽ sic separatũ: qz nõ haberet p qd plurificaretur: sicut ẽt si daret̃ albedo separata ipsa eẽt tm̃ vna. ¶ 2° põt cõsiderari nã ₰m esse qd hz in indiuiduis: et sic accidit ei vnitas et pluralitas: et nullũ istorũ cõuenit ei per se. Si enim de rõne humanitatis esset pluralitas: seqt̃ q in Sor. eẽnt plures humanitates: si ẽt de rõne ipsi9 eẽt vnitas/ seqtur q ipsa nunq̃ posset plurificari in Sor. et in Pla. Cuius ratio est: qz que sunt de rõne alicuius: et que p se cõueniũt ei nũq̃ possunt ab eo separari. ¶ 3° põt considerari ₰m esse qd hz in itellectu p sui spẽm repñtantem ipsaz/ p̃scindendo et abstrahẽdo ab oibus p̃ncipys indiuiduãtibus: et sic est vna. Naz remotis oibus p̃ncipys distinctiuis/ remouet̃ distinctio: et res ipsa manet idistincta. Constat aũt q hec vnitas nõ est realis: qz non cõuenit nature extra itellectum: sed est rõnis tm̃/ cõueniẽs ei ₰m eẽ qd hz in aia. Et ad hunc sensuz pbatur: q nã vl'is nõ sit in pluribus idiuiduis ₰m aliquã vnitatẽ realẽ. ¶ Primo. Qz seqtur q in eodẽ supposito: puta in Sor. eẽnt due hũanitates. Sz hoc est falsum: qz due humanitates cõstituunt duos homines Sor. aũt est tm̃ vnus hõ. Consequẽtia pbat̃. Unitas rei et entitas rei sunt eadẽ res: vt dicit 4° meta. g̊ plurificato vno plurificat̃ reliquuz. Sz p te humanitas sor. hz vnitatẽ numeralẽ: in sor. ẽt est vnitas specifica ₰m quã eadẽ humanitas est in Pla. ergo si in Sor. sunt due humanitates reales: seqtur q i Sor. sint due humanitates. ¶ 2°. Seqtur q nihil posset annihilari/ nisi oia que sunt eiusdẽ speciei annihilarent̃. Sz hoc est falsuz: alioqn pma cã nõ eẽt infinite virtutis. Consequẽtia pbatur: et suppono q rẽ annihilari sit eã desinere eẽ: ita q nec ipa nec aliquid eius maneat: et nihil loco eius succedat: pp qd panis q cõuertit in corpus christi nõ annihilat̃. Tũc sic. Si aliqd annihilatur:

latur:

latur:nihil eius manet. Sz si deus destrueret aiam Sor. aliqd ei⁹ maneret:qz per te eadē nā anime ſm vnitatē realē est in hac aia z in illa que ponit̄ pseruari:puta in anima Pla.ğ hec nō annihilat̄. ¶ Ad h solet negari pñtia/z dici q annihilat̄:qz lz aliqua entitas que fuit in hac aia remaneat:nō tñ manet vt fuit huius aie. ¶ Sed p. Hoc nō tollit rōnem:qz annihilatio dicit simplr totalē decisionē rei: z nō huius aut illius:aliogn si deus poneret in lapide albedinē candē numero que fuit in cygno:seqtur q ipa annihilaret̄:qz nō est illius cuius p⁹ fuit. ¶ 3°. Corruptis p̄mis substātijs/ipole est aliqd eorū remanere:vt dī in p̄dicamētis.ğ corrupto Socrate destruit̄ ois humanitas que fuit in socrate:z per psequens nulla remanet q̄ fuerit in eo.

Fuga scd. — Insecutio

¶ Ad hoc solet dici q mortuo Sor.humanitas eius amplı⁹ nō est pmāsiue z duratiue.est eniz qdditatiue. ¶ Sz ptra. Nec pñtia est bona. Humanitas Sor.est qdditatiue.ğ humanitas sor.est. Sz ipsa nō est ēt p te:ergo nō est qdditatiue. Maior pbatur.qz ly qdditatiue/nō est terminus distrahēs neq diminuēs:z per pñs valet ista pñtia:ſz rē quā ponit Phs 2° peri her. ¶ 4°. Seqtur q nihil posset d̄ nouo creari:si p̄existūt alia idiuidua eiusdē spēi. Sz hoc est falsuz:vt tenet̄ ſm fidē.ergo zc. Consequētia pbatur. Creatio est ex nihilo. Sz dum pducit̄ vna aia ipsa nō est ex nihilo:qz p te aliqd eius p̄fuit in alijs aiabus.ergo ipsa nō creat̄. ¶ Rñdetur q creatio est ex nihilo i particulari:pōt tñ esse ex aliquo in vlı. ¶ Sed p. Id qd est non fit nec creat̄:aliogn acqreret̄ esse postq̄ esset.ergo siue p̄existat in vlı/siue in pticulari impoīe est q de nouo creetur.

Fuga — Insecutio

Ad pmū **Ad argumenta** respondet̄. Ad primū negatur maior. Ad pbationē negat̄ pñtia. Ad cuius pbationē negatur añs:qz ex illo añte:cū vno vero assumpto:seqtur pclusio falsa:z per pñs ipsuz est falsum:sic arguēdo. Oē distinctū realr est distinctū ea vnitate qua est vnū in se realr. Sed sor.est vnus ſm spēm:z distinguit̄ a Pla.ğ distinguit̄ ab eo ſm vnitatē specificā:qd est falsum. Et ideo dico q distinctio specifica est realis:z nā super qua fundat̄ est realis:sed talis nā nō hz vnitatez realē miorē vnitate numerali. ¶ Ad 2ᵐ negat̄ psequētia.

Ad scdm

Qz sor.distinguit̄ a pla.tm̄ distōne numerali:a lapide aūt distinguit̄ z distinctione numerali z specifica z gñica. Et ad pbationē dī q Sor.plus puenit cū Pla.q̄ cuz lapide: qz cū pla.cōuenit in nā hūana que est realis:lz nō habeat vnitatē realē. ¶ Ad 3ᵐ negat̄ minor. Qz similitudo Sor.

Ad tertiū

ad pla.fundat̄ super vnitate numerali Sor.z silr silītudo Pla.sup humanitate pla.sed vnitas specifica que est vnitas rōnis est eis rō fundandi similitudinē. Et ad hunc sensum loqtur Phs cū dicit q vnū in q̄litate facit sile. ¶ Ad 4ᵐ negat̄ pñtia. Qz p̄supponit q distictio specifica sit tm̄ distinctio rōnis:imo est distictio realis:z p̄supponit distictionē numeralē z nō eē. Et ideo arguere a distōne specifica ad nūcralē/nō est arguere a ſz qd ad simplr:sz arguere a maiori ad minus/qd in maiori includit̄:que est bona pñtia:sicut si ex eo qd aliquid est sensitiuū/arguat̄ ipsuz eē vegetatiuū. ¶ Ad 5ᵐ negat̄ pñtia:qz infert pñs:ac si añs eēt verū de icorruptibilitate/que attēditur penes formam z nām.dantē esse incorruptibile eo modo quo corpa celestia sunt incorruptibilia:vlia aūt non sunt hoc modo icorruptibilia:sed ideo dicuntur icorruptibilia:qz nō corrumpuntur per se:sed tm̄ ad corruptionē indiuiduorum.

Ad qrtū — Ad qntū

¶ Utrum Uniuersale separatuz a singularibus/possit fieri diuina virtute. Questio.XLI.

Prima rō

Queritur 41°. Utrū poīe sit q diuina virtute fiat aliqd vlē separatum ab oibus singularib⁹. Et arguitur q sic. ¶ Primo. Nulla est iplicatio pdictionis q fiat homo sine quātitate. Sz talis esset vlıs.ğ vlē pōt fieri a deo qd sit separatū ſm esse. Minor pz:qz aut eēt vlıs aut singularis a sufficiēti diuisione. Sz nō eēt singularis:qz p hypothesim nō haberet quantitatē que est p̄nᵐ singularitatis.ergo eēt vlıs. Maior etiā nō est iplicatio pdictionis q deus separet accñs cōe a suba. Sz quātitas est accñs cōmune.ğ zc. ¶ 2°. Suppono pmo q deus pōt suspēdere oēm actionē cause scdē:cū ois actio scdarum causarū ab eo dependeat. Suppono 2°:q forma substātialis nō est ex se quāta:z q pōt esse sine quātitate:si deus eā separet a mā:qd vtiqz est poīe diuine virtuti infinite. Suppono 3°:q forma subalis prius nā recipit̄ in mā q̄ quātitas. Tunc arguit̄ sic. Sit mā aque sufficiēter disposita ad formā ignis:z sit.b.instās in quo forma ignis iducit̄ in mā. In hoc istāti prius nā introducitur forma ignis q̄ quātitas.p 3ᵐ p̄suppositū. Sed deus pōt suspendere actionē gñantis postq̄ in illo pori introduxit formam ignis ne introducat quantitatē.ergo ille ignis erit vlıs:qz nō habebit quātitatē. ¶ 3°. Deus nō est minoris v̄tutis q̄ intellēs creatus. Sz intellēs facit actu vniuersalia.ğ deus pōt facere q vlia subsistāt. ¶ 4°. Remotis oibus p̄ncipijs idiuiduātib⁹/nā remanet actu vlıs. Sz deus pōt ista p̄ncipia annihilare/pseruādo nāz cū sint posteriora tali nā.ğ pōt facere vlia separata in singularib⁹.

Scda rō — Tertia rō — Quarta ratio.

Respondeo Qz cuz vlia reperiantur in substātijs mālibus z in accidētibus:nō est vniformiter rñdenduz in oibus istis:sed alr se habet in substātijs q̄ in accidētib⁹:z alr in accidētibus absolutis q̄ in relatiuis. ¶ Quātū ad subas. Dico q impoīe est fieri subaz materialē vlem separatā ab idiuiduis:puta humanitatez vel alteritatē vel aliud h⁹. Qd pbatur. ¶ Primo. Impossibile est q aliquid sit aial nisi habeat carnes z ossa. Sz si esset aial separatū nō habēs quātitatē/nō haberet carnes z ossa.ğ non esset aial. Maior pz:qz aial significat corpus cōpositū ex his. Minor pbatur. Ubi sunt carnes:ibi sunt alique qualitates sensibiles.s.calidū vel hūidū vel siccū:qz istas requirit. Sed si aial esset separatū a quātitate nō haberet h⁹ qualitates:qz quātitas est prior qualitatib⁹ sensibilibus.ergo zc. ¶ 2°. Id qd est de rōne alicui⁹ nō pōt ab eo separari:nō eniz pōt fieri hō nisi sit rōnalis. Sz de rōne qdditatis mālis est q existat in idiuiduo aliquo.ğ nō pōt fieri separata ab oibus idiuiduis. Maior pz. Minor pbat̄. De rōne qdditatis mālis est q sit suba corpea. Sz ois suba corporea necessario hz quātitatē per quā est corporea.ğ necessario est idiuidua/cū habeat oēs causas z oia p̄ncipia indiuidui. ¶ 3°. Impoīe est fieri animalitatē:nisi sit sensitiua:qz sensitiuū est differētia pstitutiua aialis/conueniēs ei in pmo modo dicēdi per se. Sz si aial eēt separatū a singularib⁹/nō eēt sensitiuū/nec posset imutari ab accidētibus.s.a calido:z frigido:cū actiones terminentur tm̄ ad singularia.ğ zc. ¶ Quantū ad accidētia relatiua. Dico silr q nō possunt fieri separata. Non eniz posset fieri vna paternitas separata ab oi subto. Qd probatur. ¶ Primo. Quicqd pōt fieri separatū ab oibus alijs:pōt etiā intelligi nullo alio itellecto. Sz relōni repugnat cōcipi nisi alia cōcipiant̄.ğ relōni repugnat habere eē separatū. Maior pz: qz oi alio circūscripto adhuc hz suā qdditatē per quā est intelligibile. Minor pbatur. Cōceptus relōnis dependet a fundamēto z a termino. Sz ista sunt ei extrinseca.ergo zc. ¶ 2°. Si paternitas subsisteret aut eēt subsistēs in aliquo patre:aut eēt subsistēs in se sine patre. Sz primū non pōt eē:qz tūc aliqd abstractū eēt pz. Nō pōt ēt dici 2ᵐ/qz p̄initas nō pōt intelligi sine patre. ¶ Quantū v̄o ad accidētia absoluta. Dico q de⁹ pōt facere h⁹ accñtia separata ab oi subto:puta pōt facere calorē sepatū. Qd pbat̄. ¶ Primo. Uirt⁹ infinita pōt qcqd nō icludit pdictionē. Sz vir-

Cōclo p̄ negatiua. Impoīe ē fieri vlē d̄ pñto sube sepatum a singularib⁹.

Cōclo 2ᵃ Ulia relatiua ñ pñt fieri separata a singularib⁹.

Cōclo 3ᵃ Deū posse facē accñtia absoluta z separata ab oi subto.

tus pme cause est īfinita: ꝛ caloꝛē eē absq̄ subto nō icludit ꝯdictionē. ergo ꝛc̄. Maioꝛ ab oībus est ꝯcessa. Minoꝛ ꝓbatur. Qꝛ eniꝫ nō icludat ꝯdictionē ex pte agētis satis pꝫ: qꝛ ex quo ponit̄ q̄ eius v̄tus sit infinita / nō pōt dici q̄ aliquid sit ei impoīe pp̄ defectū virtutis. Qꝛ ēt nō icludat cōtradictionē ex pte facti ꝓbo. Naꝫ accn̄s nō requirit subm nisi qꝛ ex se nō pōt existere pp̄ debilitatē ꝛ iperfectionem sui eē. Sꝫ opꝫ q̄ a suba sustētetur. Sꝫ quicquid pōt suba dare accidēti: multo magis pōt dare deus. ergo de⁹ pōt ei dare stabilimētū sui eē sine suba. ¶ Et ꝯfirmatur: qꝛ quicquid pōt de⁹ facere mediāte cā 2ª: pōt hoc facere imediate. Sꝫ pōt facere q̄ accidēs sit mediāte cā 2ª que est suba. ḡ pōt hoc facere imediate. ¶ Et si querat̄. An tale accn̄s separatū eēt vl'e. ¶ Rn̄deo q̄ non. Qꝛ de rōne vl'is est q̄ sit natū p̄dicari de multis: vt pꝫ ex diffōne ipsius: iste aūt caloꝛ non posset de multis p̄dicari: sed tm̄ de seipso: ꝛ esset vnuꝫ vnitate transcendēte. ꝛ nō vnitate numerali. In hoc tm̄ cōueniret cū ideis platonicis: q̄ sicut ille nullā haberēt operationē. ita nec h⁹ accn̄s. Nō eni calefaceret: nec desiccaret: nec eēt p̄ncipiū alicuius operationis: sed tm̄ repsentaret infinitatē diuine virtutis. Cuius rō est: qꝛ eē p̄ncipium operationis nō cōuenit accidēti. nisi vt est istr̄m substātie. Instr̄m aūt nō hꝫ virtutē actiuā nisi duꝫ mouet̄ ab agēte p̄ncipali: a quo moueri nō pōt: nisi dū est ei ꝯiunctū. Et sic pꝫ q̄ repugnat oib⁹ modis dari vl'ia sepata a singularib⁹.

Ad pmū **Ad argumenta** respondet̄. Ad primū negatur maioꝛ. Ad ꝓbationeꝫ. Dico q̄ quātitas est accidēs ꝑ se ꝯn̄s mā̄ꝫ: ꝛ ideo sine quātitate eē non pōt. ¶ Sed ꝯ hanc rn̄sionē arguit̄. Nullū subm pōt

Replica. transmutari ab vno accidēte ꝑ se in aliud eiusdē spēi: sicut pꝫ. q̄ Soꝛ. nō pōt successiue hr̄e plures risibilitates. Sed assignata quacūq̄ mā rez coꝛruptibiliū ipsa pōt transmutari ab vna quātitate in aliaꝫ. ḡ quātitas nō est accidēs ei⁹ per se. ¶ Rn̄deo q̄ maioꝛ est falsa: nec est sīle de risibilitate: qꝛ risibilitas consequit̄ nām hoīs imediate. ꝛ nō mediāte aliquo: qđ ei supaddatur: ꝛ ideo nō posset variari risibilitas nisi variaret̄ humanitas: quātitas aūt ꝯsegtur mām per se. i. nō ꝑ accidēs. lꝫ ꝯsequat̄ eaꝫ ꝑ aliud. s. per foꝛmā: nō ad hunc sensuꝫ q̄ foꝛma ꝑ prius sit quāta q̄̄ ipa mā: sed qꝛ quātitas nō recipit̄ in mā nisi p⁹s mā sit actuata ꝑ foꝛmā subalē.

Rn̄sio.

Ad scdm ¶ Ad 2m cōceditur: p̄mū p̄suppositum absolute loquēdo: posset tm̄ eē talis dispō / qua exn̄te de⁹ nō posset suspēdere actionē cāe 2ᵉ: qꝛ sequeret̄ ꝯdictio: puta: si a mā abyciat̄ foꝛma aque: nō posset tūc deus suspēdere oēm actionē causarū scdarū ne itroducerēt aliā foꝛmaꝫ in mām. qꝛ sequeret̄ mām eē sine foꝛma / qđ est impoīe. Et per hoc dico ad argumētū. q̄ si agēs itroducit foꝛmam ignis / non pōt deus facere quin itroducatur quātitas. quia vtrūq̄ vna ꝛ eadē actione itroducit̄. ꝛ vnū necessario alterū cōcomitat̄.

Ad terciū ¶ Ad 3m negatur ꝯn̄tia. qꝛ hoc nō est ex defectu alicuius virtutis. sed ex parte rei cui repugnat hr̄e eē separatū in nā ꝛ in actuali exn̄tia reali. Non aūt repugnat habere eē abstractū per operationē intell's: qui pōt intelligere prius / nō itellecto posterioꝛi.

Ad q̄rtū ¶ Ad 4m negat̄ minoꝛ. Qꝛ nō pōt subsistere nisi in idiuiduis / in q̄bus p̄ncipia indiuiduātia necessario consequunt̄ nām ꝰm eē. nulla aūt res pōt eē sine his que ipsaꝫ necessario consequuntur.

¶ Utrū Totū distinguat̄ a ptib⁹ sil' sumptis. Qō. XLII.

Cap. 3. d. 2. q. vnica ra. 2. Prīa rō.

Queritur 42º. Utrū Totuꝫ distinguat̄ a partibus simul sumptis. Et arguit̄ q̄ nō. ¶ Primo. Impoīe est aliqua distingui realr̄ nisi aliq̄d reale icludatur in vno. qđ nō in alio. Sꝫ totū nihil includit reale nisi suas ptes. puta humanitas icludit tm̄ mām ꝛ foꝛmā. ḡ ꝛc̄. maioꝛ pꝫ. Minoꝛ ꝓbatur. Si humanitas icluderet aliud. Aut illud esset vnio partiū. aut existētia earū. Nō primū. qꝛ vnio est relatio. Relatio aūt nō est de ratione absoluti. Nō 2m qꝛ q̄dditas abstrahit ab existētia.

Scda ¶ 2º. Quātitas cōtinua nō distiguit̄ ab oībus suis partib⁹ simul acceptis. ergo nō oē totū distinguit̄ a partibus suis. ꝯn̄tia pꝫ. Antecedēs ꝓbatur. Due linee non possunt distingui nisi aut situ. aut subiecto. Sed cuꝫ omne continuū habeat infinitas partes ꝓpoꝛtionales. seqtur q̄ in eodē situ ꝛ subiecto sint plures linee. s. linea que est totū. ꝛ ille que sunt oēs ptes ei⁹ vnite.

Tercia ¶ 3º. Seqtur q̄ ternarius esset quaternari⁹. ꝯn̄s est falsuꝫ: qꝛ specie distinguunt̄. Consequētia ꝓbat̄. Unitas addita tribus vnitatib⁹ / facit quaternariuꝫ. Sꝫ si ternari⁹ distinguit̄ a suis ptibus. hꝫ ꝓpriaꝫ vnitatē sicut ꝛ ꝓpriam entitatē. ꝛ sic illis vnitatib⁹ addit̄ alia vnitas.

Quarta ratio ¶ 4º. Si totū de gn̄e sube. puta humanitas supaddit aliq̄d ptib⁹ suis. aut illđ est mā. aut foꝛma. aut cōpositū. pꝫ qꝛ nulla est alia p̄ter istas. Sꝫ nō supaddit materiā: nec foꝛmā nec cōpositū. Aliogn̄ eēnt in eodē aut due materie: aut due foꝛme: aut duo cōposita: qđ est falsuꝫ. ergo ꝛc̄.

Quinta ¶ 5º. Seqtur q̄ diffinitio nō significaret totū diffinitū: ꝯn̄s est falsuꝫ: vt di. 7. metaphy. ergo ꝛc̄. Probat̄ ꝯn̄tia: qꝛ diffō in substātys materialibus significat tm̄ ptes diffiniti.

Sexta ¶ 6º. Si totū differt a partib⁹: aut dīt seipso toto: aut nō seipso toto. Si seipso toto. ḡ differt ꝑ quālibet sui partē: qđ est ipoīe: qꝛ sequeretur q̄ per. a. partē distingueret̄ ab ipsa. a. parte. Si nō differt seipso toto: sequit̄ q̄ nō differt seipso a partib⁹: qꝛ totuꝫ est ipm̄ totū. sed per aliquod additū. Et querit̄ q̄d sit illud vt tangebat̄ i pª rōne.

Septima ratio ¶ 7º. Totū aut est aliq̄d p̄ter ptes / aut nō. Si nō: ḡ nō differt ab eis. Si sic: seqtur q̄ saltē virtute diuina possit eē sine partib⁹: qđ est falsuꝫ. ḡ nō est dicēduꝫ q̄ differat a partib⁹.

Octaua ratio ¶ 8º. Phs 2º de aīa tex. cō. 10. in fine sic dicit. Animal est anima ꝛ coꝛpus. Et Auicē. 3º meta. ca. 2º sic dicit. Igitur homo est coꝛpus ꝛ anima: ꝛ neutrū per se est homo. Iste autē ꝓpositiones non essent vere: si totuꝫ diceret entitatem additam partibus. ergo ꝛc̄.

Due opiniones **Respondeo** Circa hanc. q. sunt due opiniones oppositē. quarū p̄ma dicit. Qꝛ totum est idē realiter: qđ oēs sue partes vnite. Alia vo tenet q̄ distinguit̄: nō tm̄ a qualibet parte seoꝛsuꝫ accepta: qꝛ hoc ab oībus est concessuꝫ ꝛ ꝓbatum ab Auer. p̄mo phyſi. cō. 17. qꝛ si vna pars est idē toti. ergo quelibet est idem toti. Sed que sunt vnū in tertio sunt idē iter se. ergo oēs partes eēnt idē: qđ est falsum. Non tm̄ seqtur q̄ si totū distinguit̄ a q̄libet parte seoꝛsuꝫ accepta: q̄ distinguitur ab oībus simul sumptis: sed est fallacia compositionis ꝛ diuisionis: vt ipse ibi dicit. Tenet aūt alia opinio q̄ totū distinguit̄ realiter ab oībus partibus simul acceptis.

op. Auer. cō. 17 ¶ Primā opionem tenuit Cōmētatoꝛ p̄mo physicoꝝ vbi determinās p̄sentē questionē ibi motā ab Aristo. sic dicit. Totū nihil est aliđ q̄̄ ꝯgregatio partiū. ¶ Quidam tamē dicūt q̄ Cōmentatoꝛ loquit̄ ibi tm̄ de totis habētibus partes diuersaruꝫ rationuꝫ: sed hoc est expresse cōtra ipsuꝫ: qui statim post supradicta verba subiungit. Et cuꝫ induxit. s. Aristo. hanc. q. in cōtinuo dixit: ꝛ partes etiaꝫ non continue. i. ꝛ in partib⁹ rerū contiguarū: ergo ꝰm Cōmenta. hoc est veruꝫ tam in cōtinuis: q̄̄ in nō ꝯtinuis: continua autē sunt eiusdē rationis in toto ꝛ in partibus. Et in eodē cōmēto in fine sic dicit. Unaqueq̄ pars est aliud a toto: sed oēs insimul sumpte / non sunt aliud a toto. Eandem conclusionē posuit. 4. physicoꝝ cōmento. 43. vbi sic dicit. Nihil est totum nisi partes eius. Et pro ista opinione sunt rationes recitate superius.

Albertus opinio ¶ Albertus primo physicoꝝ tractatu. 2. ca. 3. videtur partim cōsentire Auer. partim dissentire: vbi sic dicit. De modo quo partes sunt idē toti dicit Auer. q̄ totum est partes simul sumpte. ꝛ hoc est verū de toto ꝑ cōpositionē

partium

Declaratio opinionis Alberti

partiū facto. Declarans aūt Albertus opinionē suaꝫ dicit pmo ꝙ totū ⁊ ptes distinguunṫ ꝺm rōneꝫ totius ⁊ partis: qꝛ totū vt totū/dr relatiue ad partes: ⁊ ptes vt ptes dicuntur relatiue ad totū. Rō aūt vnius relatiui non est ratio relatiui sibi oppositi. ergo rō totius: ⁊ rō ptis distinguūṫ. Dicit scḋo ꝙ partes alicuius totius distinguuntur tm̄ per situm: sicut est in partibus cōtinui. In qbusdā vo ptes nō solū distinguunṫ p situ: sed ēt per formas ipsarū partiuꝫ: sicut est caro/⁊ os. Dicit 3º ꝙ in quolibet toto/ptes vniuntur in forma totius/nō ꝙ ptes sint idē: ſꝫ qꝛ sunt vnū idest vnite ⁊ idistincte in forma totius. Ex quo vr̄ haberi ꝙ ꝺꝫ Albertuꝫ ex partibus siľ vnitis resultat vna tertia forma que est forma totius: ſꝫ hoc non dicat aperte. sed obscure.

Auicēne opinio.

¶ Vn̄ aliȷ dicunt ꝙ totū distinguiṫ: nō tm̄ ab vnaquaqꝫ suarū partiū: sed etiā ab oīb⁹ siľ sumptis. Hanc opinioneꝫ pmo tenuit Auicenna libro 3º metaphysi. ca. 4. circa medium. vbi ingrens qd sit numerus: ⁊ recitata quadā opinione dicente ꝙ decē sunt nouē ⁊ vnum: eaꝫ improbat ita dicens. Denarius est aggregatio ex noueꝫ ⁊ vno/quiꝫ accepta fuerint vtraqꝫ siľ/⁊ puenit ex eis cōiunctis aliquid aliud ab eis qḋ est decē. Idē cōfirmat. S. Tho. 3º lib⁰ sen. di. 2. 1. ar. 3. vbi dicit ꝙ totū ꝓprie loquēdo nō est sue partes: sed aliqd ex ptibus ꝯstitutū. Et hanc opinioneꝫ cōiter aliȷ sequunṫ: vt Scotus libro. 8. metaphy. ⁊ Herueus quolibe. 2º. q. 14.

Thomas consentit Auicenne

Cōclo pª

¶ Pro cuius opinionis notitia duo sunt facienda. Primo ꝓbabiṫ ꝙ totum distinguiṫ realiter a partibus. Scḋo declarabitur per qd distinguaṫ ab eis.

Totū realiter distingui a ptibus ꝓbaṫ.

Quantum ad p^{m} arguiṫ pmo sic. Humanitas Socratis est aliqd totū cōstitutuꝫ ex mā ⁊ forma: ⁊ non est aliud nisi mā ⁊ forma vnite. vt tu dicis ġ ista ꝓpositio est vera. Humanitas est mā ⁊ forma. Sed hᷓ est falsuꝫ. ergo ꝯn̄tia pꝫ. Falsitas cōsequentis ꝓbaṫ. Humanitas non est mā: ergo nō est mā ⁊ forma. An̄s pꝫ ꝺm omnes. Cōsequentia ꝓbaṫ: qꝛ ad falsitatē vnius cathegorice: sequiṫ falsitas copulatiue/ꝯstitute ex ea ⁊ altera copulatiua. ¶ Scḋo. Cuiuslibet transmutationis terminus p se: est aliqd absolutū per se vnū. Sed generatio Socratis est quedā transmutatio. ergo eius per se terminus non est vnio mãe cū forma/cuꝫ sit relatio. Nec terminus p se est mā ⁊ forma: quia ipsa sunt duo. ġ eius terminus per se est alia entitas absoluta distincta ab eis: etiam vt sunt vnite. ¶ Tertio. Id qḋ pus nā capit esse q̄ꝫ aliud/est ab eo realiter distinctū. Sed cōpositū prius nā capit esse q̄ꝫ mā ⁊ forma: qꝛ vt dr̄ 7º metaphysice ipsa non generanṫ nisi ad generationē cōpositi. ġ ⁊c̄. ¶ Quarto. Omne ꝯstitutiuuꝫ distinguiṫ realr̄ a ꝯstituto. Sed ptes simul vnite ꝯstituūt totū. ergo simul vnite distinguunṫ a toto. ¶ Et ꝯfirmaṫ: qꝛ materia est pars integralis totius cōstituti ex mā ⁊ forma. ergo vel integrat seipsaꝫ vel formā. vel vnionē materie cū forma: vel aliqd aliud distinctū ab eis. Sed nō seipsaꝫ: vt pꝫ. Nō formā: qꝛ pncipia non sunt ex alterutris. Nō vnionē: qꝛ absolutū cuiusmodi est mā nō cōstituit relationē/nec est pars eius. ergo integrat aliqd aliud distinctuꝫ ab eis realr̄. ¶ Quinto. Quelibet corruptio substālis terminaṫ ad aliqd absolutū. Sed corruptio Socratis est substālis. ġ terminaṫ ad aliqd absolutum. Istud aūt est: aut mā: aut forma: aut aliqd distinctū ab eis. Non mā nec forma: qꝛ ista manent corrupto Socrate. ġ id qḋ corrumpiṫ est aliqua tertia entitas distincta. ¶ Confirmaṫ: qꝛ nulla relatio desinit esse nisi ad desitionē alicuius absoluti. Sꝫ dum corrumpiṫ Socrates desinit esse relatio inter mām ⁊ formā eius. ġ aliqd absolutū desinit eē. Istud aūt nō est mā nec forª. ġ aliqd aliud.

B. c. 27.

Pro op. Auer.

¶ Si qs tn̄ vellet tenere opionez Auerrois posset his rōnib⁹ rn̄dere.

Ad rōnes que sunt ꝯ Auer.

¶ Ad p^{m}. Qꝛ hec est vera: humanitas est mā ⁊ forª itellectiua. Ad ꝓbōneꝫ negaṫ ꝯn̄tia: cuius rō est: qꝛ ſꝫ falsitas cathegorice inferat falsitatē copulatiue: nō tn̄ falsitas cathegorice de simplici subo ⁊ predicato/infert falsitatē de copulato extremo. Si enim neqꝫ Socrates per se: neqꝫ Plato per se: possint trahere nauim: sed ambo siľ: tunc est vera. Socrates ⁊ Plato possunt trahere nauim: ⁊ tn̄ quelꝫ istarū est falsa Socrates pōt trahere nauim. Plato pōt trahere nauiꝫ. Siľr dico in ꝓposito ꝙ ista est vna cathegorica ḋ copulato extremo: humanitas est mā ⁊ forma. Unde nō sequiṫ si nō est mā/ꝙ non sit mā ⁊ forma. ¶ Ad 2^{m}. Dr̄ ꝙ terminus per se gnōnis est totū cōpositū: sed hoc est vnū p se. Et quū arguiṫ. Subā cōposita est tm̄ mā ⁊ forma. sed mā ⁊ forª nō sunt per se vnū: qꝛ sunt res distincte. ġ ⁊c̄. negaṫ minor: qꝛ vbi due res distincte quo ad suas ꝓprias entitates vniuntur: ipse sunt aliqd p se vnum. si sunt vnite: quādo alteruꝫ eoꝝ est pura potētia: ⁊ alterū est actus/⁊ sic se habēt mā ⁊ forma. ¶ Ad 3^{m}. Dr̄ ꝙ cōpositū nō capit esse prius q̄ꝫ materia ⁊ forma siľ vnite: ſꝫ prius capiat esse q̄ꝫ quelꝫ earum precise ⁊ seorsum ac per se cōsiderata.

Nota.

¶ Ad 4^{m}. Dicitur ꝙ minor pōt habere duos sensus: vnus est ꝙ quelibet ps ꝺm se cōsiderata ꝯstituat totū: nō ꝙ ipsa sola ꝯstituat. ſꝫ qꝛ ꝺm se cōsiderata sibi cōuenit cōstituere: qꝛ cōstituere nō cōuenit ei per aliud: ſꝫ nō habet ꝙ cōstituat nisi duꝫ alteri est vnita: ⁊ hic est verus sensus: sed nō sequiṫ ex hoc ꝙ totū nō sit partes vnite: sed soluꝫ ꝙ distinguaṫ a qualibet parte ꝺm se accepta. Alius sensus est ꝙ ambe ptes siľ ⁊ copulatim accepte cōstituant: ⁊ hic est sensus falsus: qꝛ ipse vt sic/sunt id qḋ est cōstitutū. ¶ Ad ꝯfirmationē: dicitur ꝙ mā nō integrat se nec formā: nec vnionē: sed māꝫ ⁊ formā simul: qꝛ mā est altera pars huius totius mā ⁊ forma. ¶ Ad 5^{m}. Dr̄ sicut dictū est ad 2^{m} vbi erat mentio de generatione totius: ⁊ p idē dr̄ ad ꝯfirmationē: pus. n. desinit esse ipsuꝫ cōpositū/q̄ꝫ vnio mãe cū forª: sed illud cōpositū est tm̄ mā ⁊ forª: que nō habēt tn̄ rōnē totius/nisi dū sunt vnite: nō ꝙ vnio sit de rōne toti⁹: sed qꝛ est sine qua nō.

Cōclo 2ª

Quantum ad 2^{m} pncipale dico ꝙ totū nō distinguiṫ a partibus p aliqd additū toti: sed distinguiṫ seipso. ¶ Ad cui⁹ euidētiā sciēdū est ꝙ vt dicit Herueus quol. 2. q. 14. dupľr aliqd differt ab alio seipso. Uno°: qꝛ vnū nō est alterū: nec vnū est aliqd alteri⁹: nec aliqd vni⁹ est aliqd alteri⁹: ꝺꝫ quē modū vna itelligētia distinguiṫ ab alia seipsa: ⁊ hoc mō nō distinguiṫ totū a ptibus: tuꝫ qꝛ ptes sunt aliqd toti⁹: tuꝫ qꝛ q̄ differūt hᷓ mō seipsis differūt p qḋlꝫ sui: ⁊ ī nullo ꝯueniūt. ¶ Alio° differt aliquid ab alio seipso: nō qꝛ illud aliud non sit aliqd eius vel eꝫ: sed ex entitate sua hꝫ ꝙ nō sit illḋ: ⁊ ecōuerso. ⁊ hoc modo differt totū a partibus: qꝛ totū hꝫ ex sua entitate ꝙ nō sit sue ptes: sed ꝙ sit ex ptibus. In his aūt q̄ hoc modo differunt seipsis pōt vnum esse aliqd alterius.

Distinctio. Aliqd ab alio distingui seipso est dupľr.

Ad rationes in oppositū rn̄deṫ. Ad p^{m} negaṫ minor: qꝛ ipsuꝫ totū est quedaꝫ entitas realis pter ptes. Ad ꝓbationē dr̄ ꝙ ꝓcedit ex falsa imaginatione: ac si diceremus ꝙ pter mām. ⁊ aiam itellectiuaꝫ reqriṫ aliqd aliud intrinsece ad ꝯstituēdā humanitatē: hᷓ eniꝫ nō dicimus: imo dicimus ꝙ mā ⁊ forª ꝯstituūt humanitatē: ſꝫ ipsa humanitas eoipso quo est hūanitas distiguitur a suis ptib⁹: ⁊ nō p aliā entitatē additā humanitati. Et sic distinguiṫ p aliqd reale: quod est ipsamet humanitas.

Ad pmū

¶ Ad 2^{m} negaṫ an̄s. Ad ꝓbationē dr̄ ꝙ ptes ꝯtinui hn̄t esse tm̄ in poª: qꝛ nō existūt p esse ꝓpriū eis: ſꝫ solū p esse toti⁹. Ipsuꝫ aūt totū ꝯtinuū est in actu.

Ad scḋm

Replica.

¶ Et si dicaṫ. vna ps cōtinui pōt corrūpi altera non corrupta. ġ sunt plures ptes actu numeralr̄ distīcte. Negāda est ꝯn̄tia. ſꝫ bn̄ seqṫ ꝙ sint plura numero in poª: qꝛ quelibet pars est in poª ad existēdū separatim a toto. ⁊ tūc haberet suū esse ꝓpriū. sed

quādiu sunt in toto habent esse tm̄ in potētia. Nō est aūt
incōueniens ꝙ due linee sint in eodē situ:quarū vna est
in actu.altera in potētia:⁊ sic est de toto cōtinuo ⁊ parti/
Ad tertiū bus eius. ¶ Ad 3^m negat̄ ꝯsequētia.q: quaternarius nō
cōstituit̄ nisi ex.4.vnitatibus numeralibus. Entitas aūt
ternarij.⁊ vnitas illa qua entitas ternarij est vna.est vni/
tas transcendens.Et ideo ex ista vnitate ⁊ tribus vnitati/
bus ternarij/nō constituit̄ quaternarius.sed remanet tm̄
ternarius ⁊ vnitas transcendēs.sicut ēt ex tribus lapidib⁹
⁊ vna intelligētia/nō fit numerus quaternarius de genere
Ad q̄rtū quantitatis. ¶ Ad 4^m. Dī ꝙ entitas qua totū distinguit̄ a
partibus/est ipsum cōpositū:qđ nō distinguit̄ a partibus
per entitatē ei additam.sed seipso.⁊ ideo nō sequit̄ ꝙ sint
Ad q̄ntū duo cōposita.sed vnū tm̄ ⁊ ptes eius. ¶ Ad 5^m negat̄ ꝯse/
quentia.q: vt dicit̄ 7° metaphy.quelibet pars diffinitio/
nis significat totū diffinitū.lz diuersimode.q: genus signi
ficat per modū determinabilis.⁊ dr̄ia per modū determi
Ad sextū nantis. ¶ Ad 6^m. Dī ꝙ totū differt seipso toto prout ly to
to stat cathego^ce.⁊ nō differt seipso toto prout ly totū stat
syncathego^ce.q: esset sensus ꝙ differret ꝑ quālibet partē
sui. ¶ Ad 7^m. Dī ꝙ totū est aliquid p̄ter ptes.q: entitas q̄
Ad 7^m nō est partes.Ad ꝓbationē negat̄ ꝯn̄tia:q: partes sunt de
rōne totius ⁊ intrinsece ipsum cōstituunt. Sicut etiā hō
dicit aliqđ preter aīam intellectiuaz.⁊ tm̄ nō valet ꝯn̄tia.
si inferat̄ ꝙ deus posset facere hoīez sine aīa itellectiua.
Ad 8^m ¶ Ad 8^m. Dī ꝙ ille ꝓpositiones accipiende sunt ẜm pre
dicationez cause mālis.ita ꝙ in eis nō est predicatio for/
malis.sz est predicatio ꝑ cām.⁊ est sensus.Animal est aīa
⁊ corpus.idest est compositū ex anima ⁊ corpore.

¶ Explicit liber septimus.

¶ Incipit liber octauus metaphysice.

¶ Utrū māe repugnet esse sine oī forma. Questio. I.

Cap.2.d. 13.q.vni/ca.c.1. Queritur Primo.Utrum mā ita sit
potentia ⁊ hoc aliqđ/ꝙ ei
repugnet esse actu sine oī forma. Et vī ꝙ
Pria rō. nō. ¶ Primo.Sit.a.vltimum instans in
quo abijcit̄ a mā forma terre dum ex ter/
ra generat̄ aqua.Et arguit̄ sic.In.a.instan
ti forma terre/nō est in hac mā:q: nō dat̄
vltimū esse rei permanentis:sed p̄mū nō esse.Sed potest
deus nō coagere alicui agēti nālī ad itroductionē alteri⁹
forme in eadē mā:cū nō agat ad extra ex necessitate nāe:
sed tm̄ libere ⁊ contingenter.ergo pōt facere ꝙ nulla for
Scda rō. ma sit in illa mā. ¶ Scđo. Quicqđ determiat sibi aliqđ
genus/determinat sibi aliquam speciē illius generis:quia
nihil est in genere qđ nō sit in aliqua eius specie.Sed ma
teria nullam formam sibi determinat:q: quacūqz signata
potest ea spoliari.ergo mā nō determinat sibi formaz:⁊ ꝑ
ꝯsequēs pōt esse sine forma. ¶ Tertio. Non repugnat ꝙ
Tertia rō. accidēs per se existat.ergo nō repugnat ꝙ mā existat per
se sine forma.Añs est generaliter cōcessum. Cōsequentia
probatur.Tum q: accidens est dependens a substātia:cū
sit ea posterius:mā aūt nō dependet a forma.cuz sit prior
ea.Tum q: per se existere est ꝓprium substātie:materia
aūt est substātia.⁊ accidens nō.ergo si ꝑ se esse repugna/
Quarta ratio. ret māe:repugnaret ēt accidēti. ¶ Quarto. Oīa absoluta
realiter distincta/possunt ita ab inuicē separari vt vnum
sit sine altero.sed mā ⁊ forma sunt entia absoluta/cuz sint
sube:sunt etiā realr̄ distincta:q: mā nō est forma.nec ecō/
Quīta rō tra: vt ꝓbatū fuit in.7.huius.ergo. ¶ Quinto. Quicquid
deus causat mediantibus causis scđis/pōt imediate causa/
re se solo:cū cōtineat eminēter omnē virtutē causaruz se/
cundarū.Sed deus dat esse actu materie mediante foīa.
Sexta rō. ergo pōt facere se solo ꝙ mā sit. ¶ Sexto. Incorruptibi/
le pōt esse sine corruptibili.cū ab eo non dependeat.Sed
materia est incorruptibilis primo physicoruz:forma xͦo
est corruptibilis.ergo ⁊c̄.

Respondeo Qr questio phī potest dupliciter dis/
putari.s.metaphy.⁊ theolo^ce. Theo/ Theologorum ⁊ philosophorum opinio.
logi.n.dicunt vt verū est:deum esse infinite virtutis.⁊ pos
se oīa que ꝯdictionē non implicant:⁊ posse multa facere q̄
a phīs negarentur: vt accidens esse sine subiecto:⁊ duo cor
pora simul in eodem loco:⁊ multa alia hꝰ que oīa sunt ve
ra.Utrū xͦo sit de numero eoꝝ que cōtradictionē impli/
cant/mām esse sine forma/est apud eos dubiuz:quibusdā
dicentibus ꝙ sic.⁊ alijs dicentibus ꝙ nō. Phī xͦo lz cōce
dant deuz esse infiniti vigoris/vt ꝓbabit̄.12.huius:dicunt
tm̄ eū agere necessario:⁊ non posse agere ꝯtra cursuz nāe/
nec ꝯtra id qđ nāe rerū pati unt̄. Item posuerunt cōnexio
nem causarū:⁊ ꝙ deus nō pōt agere sine causis secundis.
¶ Et ideo ẜz doctrinā phoꝝ loquēdo.dī ad qōnē ꝙ Im Quid sentit Comentator.
possibile est mām esse actu sine forma. Hanc ꝯclonē pro/
bo auctoritatibus phoꝝ ⁊ rōnibus. ¶ Prima auctoritas
est Cōmentatoris p̄mo phy.cōmē.70.vbi sic dicit. [illegible]
sustentat formā ẜm ꝙ forma nō pōt esse sine subiecto:for
ma aūt sustentat subz ẜm ꝙ est cōplementū eius:⁊ ẜm ꝙ
subiectū nō potest denudari a forma.⁊.9.metaphysice.cō/
mento 3°.dicit ꝙ ipossibile est formā separari a materia.
¶ Scđa auctoritas est eiusdē.2.physicoꝝ.cōmē.12.vbi
in p̄ncipio cōmēti sic dicit.Forma nō separat̄ a materia
in essentia ꝙ possit esse sine mā:sed est separata a mā ẜm
diffinitionem tm̄.Materia aūt differt a forma.sed nunq̄
denudat̄ a forma:imo cū separatur a forma induit aliaz:
qm̄ si nudaretur ab oībus formis:tunc qđ non est in actu.
eēt in actu:hec Cōmētator.Ex quo pz ꝙ Cōmētator hāc
cōsequētiā facit.Si mā esset actu sine omni forma.sequit̄
ꝙ id qđ non est in actu esset in actu.Sed ipossibile est ꝙ
simul sit in actu ⁊ nō sit in actu.ḡ impossibile est ꝙ sit sine
forma. ¶ Ad hanc ꝯsequentiā solet responderi ꝙ esse in Rñsio quorundā Auerroistarum ⁊ Scoti.
actu pōt intelligi dupliciter.Uno mō in actu entitatiuo.
Alio modo in actu formali.mā sine forma pōt eē in actu
p̄mo modo:sed nō scđo modo.⁊ sic loquēdo de actu.nega
tur p̄ma ꝯn̄tia.Uel vt alij dicūt:aliqđ est in actu duplici
ter.Uno mō.quia de eo verificatur ꝙ est per ꝓpositionē
de inesse:⁊ per oppositū illud dī esse in potentia:de quo
verificat̄ esse tm̄ in ꝓpositione de possibili.Alio mō dici
tur aliquid esse actu:q: est nā cōpleta:⁊ dī esse in potētia
id qđ est tm̄ nā partialis/nata perfici alio actu.Materia
sine forma esset actu p̄mo modo:sed nō scđo mō:q: esset
partialis nā apta perfici per formaz.Intelligit igitur Cō/
mentator ꝙ mā esset actu p̄mo modo;qa.s.verum esset di/
cere mā est/⁊ esset sine actu scđo modo:q: esset perfectibi/
lis. ¶ Iste responsiones nō satisfaciunt Cōmentatori:q: Dictum Scoti.
per te valet ista ꝯn̄tia.Mā esset actu entitatiuo sine actu
formali:siue esset actu in nā sine actu cōpleto:⁊ tu ḡ conce
dis hanc ꝯn̄tiā.ꝯcedis etiā ꝯn̄s:vt pz expresse.Sed Cōmē
tator dicit hoc ꝯn̄s esse impossibile:alioquin sua rō nihil
cōcluderet.ergo responsio est oīno cōtra Cōmētatorē.Et
hec est ratio super quam fundauit suaz positionē:etiā.S.
Tho.qñ dixit ꝙ implicat ꝯdictionē māz esse sine forma. 1.p.q.[illegible] ar.[illegible] q.4.[illegible]
¶ Tertia auctoritas est.2.physicoꝝ.cōmento.30.vbi de
clarans ꝙ cause sunt sibiinuicem cause sic dicit.Materia
est cā forme ẜm ꝙ forma nō pōt inueniri nisi per illam:
forᵃ aūt est causa materie ẜm quaz mā nō pōt esse in actu
⁊ demonstrata/nisi per illā ⁊ precipue mā p̄ma. ¶ Argui
tur etiam rōnibus probando ꝙ non solū nāliter.sed etiā [illegible]
simpliciter repugnat materiaz esse sine forma:⁊ probatur
ex dictis aduersarij.scilicet Scoti.Ipse eniz libro.7.meta
physice.dicit ꝙ proprie loquēdo differentia est inter esse
actum:⁊ esse sub actu:⁊ esse in actu.⁊ esse actu:q: esse actuz

cõuenit tñ forme:esse sub actu est ꝓpriũ mãe:esse in actu
est ꝓpriuz composito singulari/saltẽ in corporalibus.esse
autem actu/conuenit omni entitati que est extra nihil.Ex
quo pz ꝙ iste negat mãm esse actũ quouis modo:ꝛ tñ cõ/
cedit eã esse actu entitatiuo:si nullã formã haberet.❡ Cõ
tra.Mã est actu sine forma.ergo mã hz esse. Pz ꝯsequen
tia:qꝛ oppositũ ꝯsequẽtis tollit añs.Sz esse est actualitas
quedã:imo est pᷣma oĩuz actualitatũ.ergo vel mã est illud
suum esse quo est:vel est distincta ab illo esse.Si est suum
esse.ergo ipsa est actus sicut ꝛ esse.Si nõ est suum esse vt
iste videt̃ cõcedere.z.di.1.q.z.ergo mã hz actũ a se distin
ctũ.Sed oẽ habẽs actũ est sub actu.ergo sequit̃ ꝙ mã eẽt
sub actu.cuius oppositũ iste dicit.❡ Cõfirmat̃.qꝛ existẽ/
tia est actus formalis.Sed materia non põt per te esse in
actu formali sine forma.ergo mã nõ põt esse actu sine for
ma.❡ Scdo sequit̃ ꝙ mã sub forma existeret duabꝰ exi/
stentys.Sed hoc est falsuz.ergo ꝛc̃.Cõsequẽtia ꝓbat̃.Si
mã sit existens sine forma.ꝛ postea adueniat ei forma:cõ/
stat ꝙ mã habebat ꝓpriã existentiã:qñ erat sine forma.ꝛ
nunc hz etiã existentiã sibi datã a forma.ergo existit dua/
bus existentys.❡ Dicet̃ forte ꝙ adueniente existẽtia for
me prior existẽtia corrumpit̃.❡ Sed cõtra.Adueniente
posteriori forma in mã remanet forma preexistẽs vt tu
cõcedis:qui ponis pluralitatẽ formarũ.Sed forma pre/
existẽs dat existentiã mãe.ergo multominus corrumpi/
tur existẽtia ꝓpria ipsius mãe.❡ Cõfirmat̃.Si separa/
retur forma a mã:ꝛ nulla alia forᵃ adueniret:adhuc mate
ria existeret per te sua ꝓpria existentia sed non apparet a
quo de nouo causet̃.ergo ipsa mansit simul cũ existẽtia ei
cõicata a forma.❡ Tertio ꝛ fortius ad idẽ arguit̃/suppo
nendo pᷣmo ꝙ oĩs distinctio/si que est maior q̃ʒ ex nã rei/
est realis:qꝛ ſm Scotũ ponentẽ plures gradus distinctio
nuz q̃ʒ rei ꝛ rõnis/supra distinctionẽ ex nã rei est imediã
te distinctio realis.Supponit̃ scdo ꝙ predicata qdditati
ua nõ sunt tñ collecta per opus intellectus:sed cõueniunt
rebus extra intellectũ ex nã rei:vt silr̃ cõcedit Scotus.Ex
his arguit̃ sic.Quicqd distinguit̃ ab alio plus q̃ʒ ex nã rei:
distinguit̃ ab eo realr̃/per pᷣmũ presuppositũ.Sed actua
lis existentia mãe distinguit̃ a mã plusq̃ʒ ex nã rei/qñ mã
est actu sine forma:vt tu ponis.ergo illa existentia distin/
guit̃ realiter a mã:cõsequẽter mã nõ existit nisi ꝑ aliquẽ
actuz formalẽ ab ea realiter distinctũ.Probat̃ minor du/
pliciter.❡ Primo predicata qdditatiua cõueniunt mãe/
secluso oĩ opere intellectus in pᷣmo mõ dicendi per se:vt
pz ꝑ zᵐ presuppositũ.Sed existẽtia nõ cõuenit materie
in pᷣmo mõ dicendi per se.ergo existẽtia plus distinguit̃
a mã q̃ʒ predicata qdditatiua.❡ Scdo:plus distinguit̃
existẽtia a mã q̃ʒ predicata qdditatiua mãe.Sed predica
ta qdditatiua materie distinguunt̃ a mã ex nã rei.ğ existẽ
tia distinguit̃ a mã plusq̃ʒ ex nã rei.Minor pz ſz Scotũ:
qui vult ꝙ species ꝛ genus ꝛ differentia ꝛ generalr̃ omne
superius ꝛ inferius distinguant̃ ex nã rei. Maior ꝓbat̃.
Id qδ cõuenit alicui semꝑ ꝛ necessario ꝛ inĩ quocũqz esse
minus distinguit̃ ab eo q̃ʒ id qδ cõuenit ei nõ semper nec
necessario.sed per accidens.Sed p̃dicata qdditatiua ꝯue/
niunt materie semꝑ ꝛ necessario:qꝛ vt dicit Scotus.z.dis.
21.siue res sit siue nõ sit predicata quidditatiua de ea ve/
rificant̃:existẽtia aũt conuenit rei tñ per accidens ꝛ non
semper.sed solum post sui ꝓductionẽ.ergo ꝛc̃. ❡ Dicetur
forte ꝙ est dare gradus in distinctione ex nã rei. Nã aĩal
distinguit̃ ab homine ex nã rei:ꝛ silr̃ aĩal rõnale:ꝛ tñ aĩal
rõnale plus distinguit̃ ab homine q̃ʒ aĩal:qꝛ animal rõna
le dicit totũ.ꝛ aĩal dicit̃ tñ partem. ❡ Sed cõtra hãc re/
sponsionem arguit̃.In his quoruz vnuz includit̃ in rõne
alterius/precisa ratio ꝙ distinguantur ex natura rei est:

Rõ cõtra Scotum.
Sco.z.d.1.q.z.
Scda rõ ꝫ Sco.
Fuga sco.
Insecutio
Rõ valida contra Sco.
Sco.z.dis.21.
Fuga.
Insecutio

qꝛ quodlibet eorũ habet ꝓpriã formalitatez:ꝛ nihil plus
requirit̃.Sed ita genus hz propriã formalitatẽ sicut ꝛ dif
finitio.ergo nõ plus distinguit̃ diffinitio a diffinitio/q̃ʒ ge
nus ex natura rei:nisi forte extensiue.nõ aũt intensiue:sic
nõ plus distinguit̃ homo ab equo ꝛ asino q̃ʒ ab equo tñ
nisi extensiue.❡ Preterea arguit̃ sic destruendo totum
fundamentũ huius responsionis. Materia distinguitur
a sua existentia ex nã rei.ğ realiter.Probatur cõsequẽtia.
Maior distinctio infert minorez.Sed distinctio ex natu
ra rei est maior q̃ʒ distinctio realis.ergo ꝛc̃.maior pz.Mi
nor ꝓbat̃.Illa distinctio est maior/que est per magis itrin
seca.Sed distinctio ex nã rei est per magis intrinseca:qꝛ
est per ea que cõueniunt rebus in pᷣmo mõ dicendi ꝑ se.ğ
est maior distinctione reali.❡ Quarto arguit̃ specialiter
cõtra eos qui dicunt materiã esse actũ entitatiuũ:qꝛ esset
extra nihil:etiã si nullam formam haberet. Nulla res põt
intelligi sub opposito sue qdditatis.Sed materia põt in/
telligi sub opposito actus entitatiui.ergo ipsa nõ est essen
tialiter actus entitatiuus.Maior pz.non enim potest ve/
re intelligi ꝙ homo nõ sit rõnalis.Minor ꝓbat̃.Mate/
riam esse actũ entitatiuũ est materiaz esse extra nihil per
te.Sed potest vere intelligi ꝙ ipsa nõ sit extra nihil.ergo
põt itelligi vere ꝙ ipsa nõ sit actus entitatiuus.maior pz.
Minor ꝓbatur.Anteq̃ʒ crearetur mã ipsa nõ erat extra
nihil:ꝛ erat verũ ipsaz nõ esse extra nihil.Sed deus tunc
intelligebat oẽ verũ.ergo vere intelligebat mãm nõ esse
extra nihil:ꝛ per ꝯsequens non esse actum entitatiuum.

Rõ cõtra actuz entitatiuum.

Ad primum in oppositũ dicunt aliqui ꝙ posito
illo casu annihilaretur materia. Sz
hec responsio nõ soluit difficultatẽ:qꝛ bene sequitur.deꝰ
necessario annihilat materiaz.ergo necessario agit ad ex/
tra.Et ideo aliter respondetur ꝙ deum agere ad extra ex
necessitate nature/potest intelligi dupliciter. Uno modo
simplr̃:ꝛ sic negatur ꝯñtia:nec ꝓbatur in hoc sensu. Alio
modo conditionalr̃ ꝛ presuppositiue:ꝛ sic cõceditur con/
sequentia.sed negatur falsitas cõsequentis:posito eniz ꝙ
deus ꝓducat hominez necessario ꝓducit risibilitatẽ:ꝛ si/
militer p̃supposito illo casu necessario coagit agenti natu/
rali ad introductionẽ alicuius forme. ❡ Ad zᵐ dicit̃ ꝙ
maior est vera ad sensuz in quo posuit eam phs in predi/
camẽtis.s.ꝙ omne qδ est in genere tanq̃ʒ nã completa est
etiam in aliqua specie illius generis.ex ista aũt maiori sic
cõcessa/nihil oĩno sequit̃ ad propositũ:sed tñ sequeretur
ꝙ mã esset in aliqua specierũ substãtie si ipsa esset nã cõ/
pleta:eo tñ modo quo est nã quedam/est in aliqua specie
subalterna.s.in specie corporis:ad quã reducitur tanq̃ʒ ps
eius cõstitutiua.Dico preterea accipiendo maiorẽ ad sen/
suz quo inducit̃ ab arguente:ꝙ dupliciter potest intelligi
potentiale determinans sibi aliquod genus formarũ de/
terminare sibi aliquaz eius speciem.Uno modo signate.
puta hanc.s.a.ꝛ nullam aliã quasi ꝙ habeat.a.ꝛ nullã aliã
possit habere:ꝛ sic negat̃ maior. Nam visus non põt per
se pᷣmo moueri nisi a colore:ꝛ tñ nullus est signatus color
ad quẽ determinetur.Alio modo disiunctiue:ꝛ sic conce/
ditur maior ꝛ negatur minor.Et loquendo ad propositũ
dico ꝙ mã sic determinat sibi formas nãles ꝙ semper hz
hanc vel illam.Et ꝙ illa ratio nihil concludat.patet:quia
Scotus qui eam facit/negat hanc consequẽtiam.z.dis.15.
soluendo quandã rationẽ Cõmentatoris.hic ignis potest
esse sine hoc gradu caloris.ꝛ põt esse sine illo.ergo potest
esse sine oĩ calore.Et silr̃ istã. Hoc corpus potest esse sine
hoc loco ꝛ sine illo.ergo potest esse sine omni loco. ❡ Ad
3ᵐ negatur ꝯñtia.nec ꝓbationes sunt ad propositum:quia
tota ratio quare materie repugnet eẽ actu sine forma est:
qꝛ mã est pura poᵃ:ita ꝙ oĩmoda potentialitas.ꝛ negatio

Ad pᵐᵐ.
Distinctio.
Ad scdm
Distinctio.
Retorsio in Sco.
Ad tertiũ

omnis actualitatis est ratio sine qua nō huius repugnan/
tie:quia ꝟo in accidēte nō est negatio omnis actualitatis:
cū accidēs sit de se quedā actualitas.ideo non est simile.
Ad q̄rtū ¶ Ad 4^m negatur maior.vnde dico ꝙ multa sunt realr̄
distincta:quoꝝ vnum nō potest esse nisi aliud sit:vt pꝫ de
essentia ⁊ esse.de subiecto ⁊ ꝓpria passione. Et sil'r de mā
⁊ forma.Cuius rō est:qꝛ semper alterū istoꝝ est alteri rō
essendi in actu:puta esse respectu essentie/⁊ for^a respectu
māe:sicut patuit ex verbis Cōmētatoris supra:vel vnū
necessario ꝯsequit̄ ad aliud:vt pꝫ de ꝓpria passione respe
ctu sui subiecti.Et ꝙ illa maior sit falsa adhuc pꝫ. Nā sub
stātia distinguit̄ a quātitate:⁊ tn̄ hō nō posset esse sine q̄nti
tate:⁊ sil'r asinus:aliogn non essent corpora organica in ꝓ
Ad q̄ntū mō dicēdi per se.¶ Ad 5^m dr̄ ꝙ deus cōtinet eminenter
distinctio. oēm causalitatē que ad perfectionē pertinet.Si ꝟo detur
aliqua causalitas includens īperfectionē:ipsa nō pōt ꝯue/
nire deo.Causalitas aūt forme ⁊ māe habēt imperfectio/
nem annexā.s.potentialitatē:oīs enim causa formalis est
alteri inexistens ⁊ faciens cōpositionē cum eo:⁊ per cōse
quens est potentialis:⁊ ideo deus nō pōt supplere causa/
litatē cause mālis neqꝫ formalis.forma aūt dat esse māe
in genere cause formalis.Vñ ad argumentū negat̄ maior/
loquēdo de effectu quē dat per causas formales sicut est
in ꝓposito.¶ Ad 6^m dicitur ꝙ maior pōt dupl'r intelligi.
Vno mō ꝙ incorruptibile pōt esse sine hoc corruptibili
signato:⁊ sic cōcedit̄:qꝛ nulla est forma corruptibilis que
nō possit a mā remoueri.sed tn̄ ea remota alia introduce
tur.Alio mō ꝙ pōt esse/dato ꝙ nullā formā corruptibilē
habeat:⁊ sic negat̄:presertim quādo illud incorruptibile
est pura potentia:cuiusmodi est materia.

¶ Utrū mā possit itelligi ꝯceptu ꝓpo ⁊ p̄ciso. Qō. II.

Queritur 2°.Utrum mā possit intelligi
cōceptu ꝓprio ⁊ preciso.Et ar
Pria rō. guit̄ ꝙ sic.¶ Primo.Quicqd est ꝭm se cogno
scibile hꝫ ꝓpriū cōceptū ⁊ precisū. Sed mā
est ꝭm se cognoscibilis.ergo ⁊c̄.Maior pꝫ:qa
si cognoscit̄ aliqd tm̄ conceptu alieno/non cognoscit̄ ꝭm
se:sed per aliud.Minor ꝓbat̄.Cognoscibilitas est passio
entis.ergo cōuenit cuilibet enti.¶ Cōfirmat̄. Quia acci/
dens est ꝭm se cognoscibile.ergo multo magis mā.añs pꝫ.
Cōsequentia ꝓbat̄:qꝛ mā cum sit suba/est nobilior quolꝫ
accidēte.ergo cōuenit ei cognoscibilitas nobiliori mō q̄s
Scōa rō. accidentibus.¶ Scōo. Notitia cuiuslibet effectus/depē/
det a notitia oīum per se causarū eius:⁊ maxime si sint cāe
Tex.c.1. intrinsece:vt dr̄ p̄mo phyſicoꝝ in p̄ncipio.Sed mā est cā
per se ⁊ intrinseca substantiarū nāliū:vt dr̄.8.metaphysi.
tex.cōmēti.3.ḡ nulla suba nālis pōt cognosci.nisi cogno/
scat̄ materia.¶ Cōfirmat̄:qꝛ mā ponit̄ in diffinitione re
rū nāliū.ergo est p̄ncipiū notificandi eas.qd nō esset nisi
ipsa cognosceret̄.¶ Dicet̄ forte ad hoc ꝙ mā vtiqꝫ est co
gnoscibilis:sed tn̄ nō pōt cognosci nisi per analogiam ad
Tertia rō. formā.¶ Sed cōtra. Nulla notitia intuitiua est discursi/
ua.Sed mā potest cognosci ītuitiue:qꝛ possumus scire ꝙ
materia est.ergo notitia qua cognoscit̄ mām esse nō est di
scursiua.Sed notitia qua cognoscit̄ mā per cōparationē
ad formā est discursiua.ergo notitia qua cognoscit̄ mām
Cōfir°. esse nō est per cōparationē ad formā.¶ Cōfirmat̄. Possi
bile est ꝙ deus ꝓducat vnū animal sine quātitate:⁊ cōse/
quenter sine omni qualitate sensibili.⁊ querit̄ vtrū mate/
ria huius aialis sit cognoscibilis.Si dicis ꝙ nō. Contra.
qꝛ ista materia est in actu sub forma substātiali/lꝫ nullū
habeat accidens absolutū.ergo est cognoscibilis.Si dicis
ꝙ sic:habeo ꝓpositū ꝙ non cognoscitur per analogiā ad
formā:cum nō possimus cognoscere aliquam transmuta/
tionem huius materie in alias formas.

Respondeo ꝙ tripl'x potest esse sensus huius qō/ Triplex
nis.Primus est. An mā possit ex nā questio/
sua causare sui similitudinē in intellectu/⁊ ipsum mouere num.
ad sui notitiā.¶ Scōs est. An intellectus possit formare
conceptū aliquem de materia/qui tm̄ ei conueniat ⁊ nulli
alteri.¶ Tertius est. An intellectus formādo predictum
cōceptū/intelligat ⁊ apprehendat necessario aliqd aliud.
¶ Quantū ad p̄mū sensū dico ꝙ mā nō est ꝭm se cogno Concl.
scibilis.sed cognoscit̄ per formā representantē nām:cui⁹
ipsa est pars. Intellectus enim per speciē substātie corpo
ree/cognoscit substātiā corporeā ⁊ materiam que est pars
eius.¶ Qꝛ aūt materia nō possit habere ꝓpriā speciē in
intellectu ꝓbatur.¶ Primo.Quicqd causat sui similitu/
dinem in intellectu est actiuū ⁊ motiuū intellectus:qꝛ edu
cit ipsū de potentia ad actū.Sed materia nō pōt esse p̄n
cipiū actiuū.cum sit pura potentia.ergo mā nō pōt mo/
uere intellectū ad sui notitiā.¶ Scōo. Omne motiuū in/
tellectus ad sui similitudinē se habet in mouendo in gene
re cause efficientis.Sed materia ⁊ efficiens nō possunt cē
idem:vt dicit̄ 2° phyſicoꝝ.ergo mā nō pōt causare sui si/ T.cō.
militudinē in intellectu.¶ Quantū ad 2^m dico ꝙ intell's Concl.
potest habere ꝓpriū cōceptū materie.Qd pꝫ:qꝛ intellect⁹
dicit mām esse puram potentiā in genere entiū. Item di
cit materiam esse subiectum cuiuslibet transmutationis:
⁊ multos alios hui⁹ conceptus format/qui vere enuntia/
ri non possunt nisi tm̄ de materia.

Quantum ad 3^m de quo p̄ncipaliter querit̄ in hac Concl.
qōne:dico ꝙ materia nō pōt ꝯcipi nisi
intellectus cōparet eā ad formā:nō ad hanc vel illā:sꝫ ad
formā absolute:⁊ cōsequenter opꝫ si intellectus dꝫ veni/
re in notitiā materie:ꝙ apprehendat formā:⁊ hoc est co
gnoscere mām per analogiam ad formā. Probatur ista
cōclusio.¶ Primo. Nulla res pōt cognosci nisi aut ipsa
sit actus:aut per id qd est actus eius.Sed materia nō est
actus.ergo nō potest cognosci nisi per id qd est actus ei⁹.
minor pꝫ.Maior probat̄ per phm̄ 9° metaphysice textu
cōmēti.11.vbi sic dicit.Et cū dictū est de potētia que est
ꝭm modū motus:distinguemus actū:⁊ questio est quid sit
actus/qm̄ hec distinctio manifestabit etiam possibile.Qd
expones Cōmētator sic dicit.Questio in qua est error/est
scire p̄mo qd sit actus ⁊ que sint dr̄ie eius/qm̄ distinguen/
do illū per diffinitionē distinguemus etiā ꝭm diffinitio/
nem possibile:cum possibile nō intelligat̄ nisi in respectu
actus:⁊ causa ꝓpter quā indigemus diffinire actū in scië/
do/possibile est:qm̄ cum dicimus ꝙ aliquid pōt mouere
aliqd ⁊ moueri ab aliquo/nō dicimus hoc simpl'r sꝫ in re/
spectu:qm̄ vnaqueqꝫ istarū potentiaꝝ nō intelligitur nisi
in respectu actus.¶ Scōo. Arguit̄:quia phs p̄mo physi/
coꝝ.textu cōmēti.69.dicit ꝙ subiecta natura.idest mate/
ria cognoscibilis est per analogiam/siue per comparatio/
nem:vt habetur in traductione arabica:quia sicut se habꝫ
es ad statuam:⁊ lignum ad scamnū:ita materia ad substā
tiam actu existentē.ergo mā nō est scibilis ꝭm se.¶ Re/
sponderi solet ad hanc rationē/ꝙ phs nō dicit ꝙ materia
nō possit sciri ꝭm se:sed tm̄ dicit ꝙ est scibilis per analo/
giam:cū hoc aūt stat ꝙ possit etiā sciri ꝭm se.¶ Sed ꝯtra
hec est expositio Cōmētatoris sic ibi dicentis.Et ista ma/
teria que est subiecta substantie/nō pōt intelligi per se cū
nō sit aliqd in actu habens qdditatē:sed intelligit̄ ꝭm cō/
parationem ꝓpter latentiam sue substātie:⁊ ideo cum vo
luerimus dare substantiā eius.dicimus ipsam esse id/cui⁹
ꝓportio ad substantiā est/sicut ꝓportio cupri ad idolū.
Ex quibus patet ꝙ materia ꝭm expōnē Auerrois nō est
cognoscibilis p se.¶ Tertio arguit̄.qꝛ phs 9° metaphy.
tex.cō.20.ꝓbat ꝙ actus est nobilior po^a pp hoc ꝙ res nō

sciunt. dũ sunt in potẽtia: sed solũ dum sunt in actu: ⁊ hoc probat inducẽdo in mathematicis: ⁊ postea ita concludit. Quare palã, q̃r potẽtia entiã, ad actũ reducta inueniunt: causa do q̃r intelligẽtia est actus: q̃re ex actu ⁊ potẽtia, ⁊ ꝓpter hoc faciẽtes cognoscũt. Et Cõmentator cõmẽ. 20. sic ait. Intẽdit declarare: scilicet Philosophus, ꝙ res nõ inueniuntur ⁊ sciuntur. nisi quando sunt in actu: ⁊ dat exẽplum in mathematicis. Et postea circa finẽ cõmẽti dicit. Ergo declaratũ est ex hoc ꝙ illud qđ est in potẽtia, non erit scitum neq̃ ens, nisi cum exiuerit in actum: ⁊ causa in hoc est: q̃r intelligere qđ est in potentia, nõ venit ad actũ nisi per intelligere aliud, qđ est in actu. ¶ Quarto. Arguitur: q̃r lz materia ꝯueniat in aliquo cõceptu absoluto. s. in cõceptu entis ⁊ substantie: tamen nullus istoꝝ cõceptuũ est ꝓprius materie cũ ꝯueniat etiã alijs: ꝓprius aũt cõceptus materie est: ꝙ sit tm̃ potẽtia: vt sepe dicit Phs ⁊ Cõmentator. Sed cõceptus potentie non potest haberi nisi cõcipiatur actus: eo ꝙ potẽtia relatiue dicit̃ ad actũ. ergo materia nõ est cognoscibilis ẜm se. ¶ Uenit autẽ intellectus in notitiã materie hoc modo. Nã cognoscimus ꝙ fit transmutatio in substantijs. puta ꝙ ex aere generat̃ ignis: ⁊ ex hoc cõcludimus ꝙ opz aliqd esse qđ subijciat̃ vtriq̃ termino transmutationis: ⁊ sic cognoscimus per discursũ materiã esse. Quid aũt sit materia, cognoscimus remouẽdo ab ea omnes actus: q̃r ipsa non est quid, nec quale, nec quantũ, nec aliqđ alioꝝ: sicut neq̃ lignũ est ex se aliqua figura. s. aut scamni aut lecti: ⁊ ꝯcludimus per discursũ ꝙ sicut lignum est tm̃ potentia respectu artificialiũ: que pñt fieri ex ligno: sic materia est pura potentia respectu oĩum formarũ nãliũ: ⁊ ꝯñter ꝙ ex se nullã hz formam.

Materie ꝓprius cõceptus.

Nõ veniat itell'o in cognitionẽ mãe.

Ad pmũ

Ad rationes in oppositum rñdetur. Ad pmũ negatur minor. Ad ꝓbationem dicit̃ ꝙ mãm esse cognoscibilẽ ẜm se põt intelligi dupliciter. Uno mõ: q̃r cognoscibilitas ꝯuenit mãe in scđo mõ dicẽdi per se tanq̃ passio: ⁊ sic forte põt cõcedi ꝙ materia est ẜm se cognoscibilis. Alio mõ põt dici cognoscibilis ẜm se: q̃r ea p se ⁊ solitarie accepta, intell's põt eam cognoscere: ⁊ sic nõ est ẜm se cognoscibilis. probatio autẽ procedit q̃ntũ ad pmũ sensũ: ⁊ nõ q̃ntum ad 2^m: de quo solo est questio presens: lz etiam dici possit ꝙ cognoscibilitas nõ est passio entis absolute ⁊ vl'r: sed tm̃ entis in actu. ¶ Ad 2^m negatur ꝯsequentia. Ad ꝓbationẽ dicit̃ ꝙ materia est simpliciter nobilior quolibet accidẽte: tñ accidens inquantũ est quedam actualitas est ẜm quid nobilior q̃ materia: ⁊ ratione huius nobilitatis in qua excedit ẜm quid mãm, habet ꝙ sit cognoscibile ex se. ¶ Ad 3^m ⁊ eius cõfirmationem dicit̃ ꝙ responsio ibi data est bona ⁊ vera. Ad probationẽ negatur minor: q̃r nõ omnis notitia qua cognoscit̃ aliquid esse, est intuitiua: alioquin cũ cognoscamus ⁊ demonstremus deum esse: sequit̃ ꝙ cognosceremus eum intuitiue. cuius oppositũ dicunt omnes theo. Quid autẽ sit notitia intuitiua alibi erit declarandũ. ¶ Ad cõfirmationem negatur maior: quia impossibile est ꝙ aliqd sit aĩal: nisi habeat partes organicas que necessario requirunt distinctionem. distinctio autẽ non põt esse sine quantitate. Dicitur preterea ꝙ materia illius animalis cum sit eadẽ ẜm rationem cum materijs aliarum rerum, cognosceret̃ sufficienter cognitis alijs.

Distictio.

Ad scdm. Conf.

Ad tertiũ ad 2.

Ad cõfirmationez.

¶ Utrum quelibet minima portio mãe, sit in potentia naturali ad quãlibet formam. Questio. III.

Cõs. 2. d. 19. q̃õne vnica.

Pria rõ.

Queritur 3°. Utrum quelibet minima portio materie, sit in potentia naturali ad quãlibet formã. Et arguit̃ ꝙ sic. ¶ Primo. Qđlibet elementũ: ⁊ omne mixtũ potest corrumpi. Sed corruptio vnius est generatio alterius. ergo quelibet pars materie corrupti, recipit formam eius qđ generatur. ¶ Scđo. Tota materia est in potentia ad omnem formã. ergo quelibet pars eius est in potentia ad omnem formã: antecedens patet. Consequentia ꝓbatur. Si a tota materia separarentur omnes forme tã substãtiales q̃ accidentales: ⁊ simil'r a minima portione materie: tunc tota materia nõ esset maior q̃ ista portio: imo non essent inter se distincte: cum in fundamento nature nihil sit distinctum: vt dicit̃ pmo metaphysice textu ⁊ cõmẽto. 17. ergo ad qđcũq̃ est in potentia vnum: est etiã in potentia alterum. ¶ Tertio. Eorum quorum vtrũq̃ habet in se infinitas partes, ad quodcũq̃ est in potentia vnũ. est etiam in potentia alterũ, si sint eiusdem rationis. Sed materia est eiusdem rationis in toto ⁊ in partibus: ⁊ ita sunt infinite partes in minima portione materie: sicut in quacũq̃ materia. ergo ⁊c̃.

Scđa rõ.

Tertia rõ

Respondeo Et ꝓ notitia questionis premitto ꝙ materia potest dupliciter considerari. Uno modo ẜm se, idest per abstractionem ab omni forma, presertim a quãtitate, per quem modum ipsa est oĩno indiuisibilis: vt dicitur primo physicoꝝ. nõ eo modo quo punctus est indiuisibilis: q̃r punctus detractum est ad genus quantitatis, tanq̃ pncipiũ ⁊ positionẽ ac situm hz: sz diceretur materia esse indiuisibilis per negationẽ totius generis quãtitatis: ⁊ hoc modo accepta materia, non esset in ea totũ ⁊ pars: cum ratio totius ⁊ partis non cõueniãt nisi habentibus diuisibilitatẽ. ¶ Alio modo cõsideratur materia ꝓut est actu sub formis substantialibus ⁊ sub dimensionibus ⁊ distincta in partes: ⁊ ad hunc sensum procedit presens questio. puta. Utrũ materia que est sub minimo terre vel ignis sit in potentia ad omnẽ formã naturalẽ. ¶ Premitto scđo ꝙ huiꝰ minimã portionẽ materie esse in potentia ad omnẽ formã, potest tripliciter intelligi. Uno modo ꝙ in ista materia possit recipi quelibz forma: ita ꝙ talis materia per se ⁊ separatim existat. Alio modo ꝙ talis materia alteri vniat̃. Tertio modo ꝙ materia disposita recipiens aliquã vnam formã numero potuerit etiam recipere aliam eiusdem speciei.

Nõn^m p^m

Mã duobus modis speculatur.

Quantum ad pmum sensum dico, ꝙ nõ quelibet portio materie est in potentia ad omnẽ formã. Probat̃ ista cõclusio, Supponendo tria. ¶ Primũ est ꝙ est dare minimũ naturale ẜm extensionẽ. puta, minimã carnem. minimum ignẽ ⁊ huiꝰ: vt dicit Phs pmo physicoꝝ. textu cõmenti 36°. vbi sic argumentatur. Si necesse est, cuius pars contingit, quantacũq̃ esse ẜm magnitudinem ⁊ paruitatem, ⁊ ipsum totum contingere. Dico autem taliũ aliquã partium in quam cum insit diuiditur totum. Si autem impossibile est animal aut plantam quãtãcunq̃ esse ẜm magnitudinem ⁊ paruitatẽ, manifestum est: quoniam ⁊ partium quãlibet. Erit enim totũ partibus simile. Caro autem ⁊ os ⁊ huiusmodi partes sũt animalis ⁊ fructus plantarum. Manifestũ igitur quoniã impossibile est carnem: aut os: aut aliquid aliud quantũcunq̃ esse magnitudine: aut in maius: aut in minus. Et 2° de anima idem dicit̃. ¶ Scđm est ꝙ qđlibet elementũ potest imediate transmutari in aliud: vt dicit̃ scđo de generatione. ¶ Tertium est ꝙ elementa superiora generãtur ex inferioribus ẜm multiplicatã analogiam. puta ex pedali terre fit decupedale aque: ⁊ ex pedali aque fit decupedale aeris. inferiora autẽ elementa generant ex superioribus hz minorẽ analogiã: q̃r ex decupedali aque fieret tm̃ pedale terre: vt dr 2° de gñõne. ¶ Ex his arguitur sic. Signet̃ minimũ ignis per se existens ⁊ appellet̃. a. istud enim est possibile ꝑ p^m suppositũ. ex. a. põt imediate gñari terra per 2^m suppositum, ⁊ ex. a. generabitur terra ẜm mi-

Cõclo p^a

Supp^m p^m

Supp^m 2^m

T. cõ. 41.

T. cõ. 24.

Supp^m 3^m

noratã analogiã per tertiũ suppositũ.aut ergo ex.a.generabit minimũ terre potens per se existere:aut generabit minus minimo:aut maius. Nõ maius:qꝛ cum ignis sit rarior terra.nõ põt ex minimo ignis generari maius minimo terre:ꝛ etiã quia tunc ista generatio non esset ꝫm minoratam analogiam:non etiam generabitur minimũ terre propter easdem rationes.ergo ex.a.generabitur minus minimo terre:ꝫ minus minimo terre nõ põt ꝑ se seorsuz existere.ergo materia minimi ignis non est in potẽtia ad formã terre sub qua possit per se existere. ¶ Scdo arguitur.Sit.a.minimũ ignis.ꝛ diuidat:qd est possibile.cuz sit quãtũ:ꝛ quero vtrũ facta diuisione materie alterius ptis a.possit sub aliqua forma per se existere/aut nõ.Si nõ/habeo ꝓpositũ.Si sic.Cõtra.Non põt mã partis.a.existere seorsuz sub forma ignis:qꝛ nõ datur minus minimo:vt pꝫ ex terminis:nõ põt etiã seorsuz existere sub forma alicuiꝰ alterius elemẽti:cuz alia elementa generent ex igne ꝫm minoratã analogiã:vt dictũ fuit.ꝛ multo minus põt existere sub forma mixti.ergo ꝛc. ¶ Cõtra fundamẽtũ huiꝰ cõclusionis arguit. Primo. Circũscribatur omne ꝯtinẽs ꝛ omne corruptiuũ:ꝛ sit sola aqua in vniuerso:que quidẽ aqua data diuidat sicut possibile est:qꝛ est quanta:hoc facto illa in que fit diuisio nõ erunt nihil:qꝛ hoc est contra diuisionis rationẽ:nec erunt nõ aqua ex sola ratione diuisionis:qꝛ tunc aqua cõponeret ex nõ aquis. Nõ repugnat etiã forme aque/illa paruitas que iam est in actu:quia ita parua prefuit ꝫ in toto nec per ipsaz diuisionẽ corrumpetur aqua:qꝛ circũscriptũ est omne corruptiuũ.nõ ergo vẽ aliqua ratio intrinseca quare forme nãli repugnet:quin semꝑ quocũqꝫ per se existente possit aliqd minus esse per se existens:ꝫ forte extrinseca impeditiua talis per se existentie assignet ꝯtrarietas corrũpẽtis. ¶ Scdo. Si esset dare minimũ de forma:sequit ꝙ esset dare ꝓmaz partem motus ad formã seu minimaz partẽ forme que põt induci per motũ.Cõsequentia pꝫ:qꝛ semper prior pars motus est nõ solũ nã:sed etiã duratione anteqꝫ sit aliquid sequẽtis.Sed ꝙ ꝯsequẽs sit falsuz ꝓbat:qꝛ si ponat talis ꝓma pars:illa erit facta in instanti:ꝛ cũ agens presens existens possit iterũ causare aliaz partẽ forme equalez ipsi prime:aut illã causabit simul in eodẽ instanti cũ ꝓma:ꝛ eadẽ ratione tertiã partẽ etiaz causabit in instanti eodem:ꝛ sic de qualibet:ꝛ per ꝯsequẽs totã formã causabit in instanti:qd est falsuz.Aut illaz scdam partẽ causabit in alio instanti:ꝛ sic quãlibet aliam in alio instanti a priori:ꝛ tunc vel iste partes erũt causate sine quiete media:ꝛ per ꝯñs totus motus erit compositus precise ex mutatis esse:qd improbat. 6° physicoꝝ a pħo parti per hec verba.s.dicendo motuz esse aliqd nõ motuz. Ubi Beatus Thomas lectione scda dicit.Quia impossibile est ꝙ motus componat ex momẽtis/ostendit hꝰ impossibilitatem ducendo ad tria incõuenientia:quoꝝ ꝓmũ.si motus cõponat ex momentis ꝛ magnitudo ex indiuisibilibus:ita ꝙ per indiuisibilez partez magnitudinis nõ moueat sed motuz est,sequit ꝙ aliquid nõ motũ.idest qd prius nõ mouebat.sit motũ:qꝛ ponitur ꝙ ꝫm indiuisibile transiuit.idest motũ est non transiens:qꝛ in eo moueri nõ poterat.Uñ sequit aliquid esse transituz absqꝫ hoc ꝙ aliqñ iret:qd est ipossibile:sicut ipole est ꝙ aliquid sit preteritũ:qd nunqꝫ fuerit presens:vel inter causationẽ vnius partis ꝛ causationem alterius erit quies media:ꝛ hoc etiã est incõueniens:quia tunc agens naturale esset presens per tempus debito passiuo:ꝛ nõ ageret:qd est incõueniens. ¶ Tertio.Omne alterans prius alterat partem subiecti sibi ꝓpinquiorẽ/qꝫ partẽ remotiorem ab eo.Si ergo ponat minimũ subiecti quo possit introduci forma ab agente:vel ipsuz erit indiuisibile sicut punctus:

Impugnatio minimorum. Prima rō. — Scda rō. — Tex.c.4. — S.Tho. — Tertia rō.

qd esset impossibile:vel si erit diuisibile/pars eius erit ꝓpinquior agenti qꝫ alia:ꝛ in ꝓpinquiorẽ ꝓus inducet forma:ꝛ cum pars sit minor toto:sequit ꝙ illa nõ fuit minimuz in quo potuit forma induci:vel est dare minus minimo:qd est ipossibile. ¶ Quarto. Sit per te minima aqua ꝛ appelletur.a.aut.a.potest condensari:aut non. Non est dicendũ ꝙ nõ:qꝛ maior aqua qꝫ.a.potest cõdensari:vt pꝫ experimento.ergo ꝛ.a.potest cõdensari cum sit minoris resistentie. Ponat ergo in actu ꝙ condensetur.ergo facta condensatione erit minor qꝫ prius:ꝛ per consequens non erat tunc minima. ¶ Dicetur forte ꝙ facta cõdensatione corrumpetur. ¶ Sed contra/ex hoc sequit ꝙ detur vltimum esse rei permanentis.Cõsequentia ꝓbatur sequenti rõne. ¶ Hoc diuidatur minimũ:puta.a.aut forma.a.manet facta diuisione:aut non.Si manet.ergo.a.nõ fuit minimum.Si nõ manet habet intentuz. Naz assignetur.b.instans in quo.a.est ꝛ imediate post.b.fiat diuisio ipsius.a.Tunc sic.a.est in instanti.b.ꝛ imediate post hoc nõ erit quia imediate post hoc fiet diuisio.ergo instans.b.est vltimum instans esse.a. ¶ Pro responsione ad predictas rationes. ¶ Sciendum est.ꝙ cum dicit Phs dari minimũ naturale:hoc potest dupľr intelligi. Uno modo ꝙ detur minimũ potens per se existere:ꝛ sic est verum. Alio mõ ꝙ detur minimũ alteri inexistens:ꝛ sic est falsuz:qꝛ cũ forma naturalis extendat in materia per quantitatem:opꝫ ꝙ sicut nõ datur minimũ quãtitatis:ita nõ detur minimũ forme:sed qualibet data/ipsa est diuisibilis:cũ sit ꝯtinua.

Ad primum igitur dico ꝙ casus est impossibilis naturaliter ꝛ euz negaret phs.Dico scdo ꝙ posito illo casu.si diuideretur minimũ aque/corrumperetur forma aque preexistens in minimo:ꝛ partes materie illius minimi vnirent totali aque existenti in natura ꝛ actuarentur per formaz eius.Dico tertio ꝙ si deus destrueret totum vniuersuz ꝛ cõseruaret tñ vnum minimum aque vel ignis:ꝛ diuideret illud minimum:tunc ex necessitate cõditionata.vel annihilaret materiam vel in eam introduceret vnam nouã formam. ¶ Ad 2^m dicitur ꝙ est dare primã partẽ forme:quã agẽs introducit in materiaz:ꝛ ꝙ inter eam ꝛ reliquas partes mediat quies:quia nullus motus est simpliciter cõtinuus/nisi tñ motus localis:nec sequit ꝙ agens sit presens passo ꝛ non agat:quia causata illa ꝓma pte forme:disponit reliquas ptes passi:ꝛ completa dispositione causat in eis aliquam aliam partez forme. ¶ Ad 3^m dicitur ꝙ ad hoc vt forma introducatur in aliquo subiecto:opꝫ ipsum esse dispositum non solum qualitatiue.sed etiam quantitatiue:ꝛ ideo signatur aliqua pars subiecti que tota simul disponit:ꝛ in qua simul inducitur forma:quia pars illius partis nõ est ꝓus disposita quantitatiue qꝫ ipsuz totũ qd est illa pars signata. ¶ Ad 4^m dicit ꝙ potest cõdensari.sed facta condensatione corrumpetur forma aque. ¶ Ad 5^m dicit ꝙ forma minime aque non manet facta diuisione.Ad improbationez dicit ꝙ diuisio nõ fit subito:sed in tẽpore.post instans autez.b.non sequitur immediate aliud instans sed tempus in quo fiet diuisio.In vltimo autez instanti huius temporis/corrumpet forma aque ꝛ introducet alia forma.Unde istud instans temporis mensurantis diuisionẽ erit ꝓmum non esse forme aque:ꝛ idẽ instans erit ꝓmum instans esse forme sequentis. ¶ Sed cõtra. Annihilet deus.a.aquã immediate post instãs.b.ergo.b.est vltimũ esse aque. ¶ Rñdetur ꝙ si deus debet annihilare.a.imediate post.b.oportet ꝙ eam annihilet in tẽpore:ꝛ impossibile est ꝙ in instãti. Si ꝟo ipsaz annihilet nõ imediate post.b.ꝫ in ipso.b.tũc annihilabit in instãti:sed istud instãs erit ꝓmũ nõ esse.a.aque. ¶ Quantuz ad scdm principale dicitur/ꝙ quelibet

portio mãe est in potẽtia ad quãlibet formã. Et hↄ pbaẽ. ℂ Primo. Mã corruptibiliũ de qua sola loqmur in ppoſi to põt puari forª quã hꝫ: aliogn cõpositũ ex tali mã ꝛ forª non esset corruptibile: g vel materia remanebit sine forã: qd est impossibile: vel aliam formam accipiet. Et pro ista ↄclone sunt due pme rões facte in pncipio qõnis.

Cõclo 3^{a} **Quantum** ad 3^{m} pncipale dico ꝙ non oĩs portio mãe disposite est in poª ad oẽm formã numero: sed est ita in poª ad istã ꝙ nõ ad aliquam aliam. Uerbi grã. Sint due mãe. s. a. ꝛ. b. sufficienter disposite ad recipiendã formã ignis: ꝛ ponaẽ inter has duas mãs vnũ agẽs, puta ignis potẽs introducere formã ignis in vtraqꝫ mã. Dico ꝙ iste ignis illã numero formã: quã causabit in a. nõ posset causare in. b. ꝛ illã quã causabit in. b. nõ posset causare in. a. Cuius rõ est: qꝛ dispões que sunt in. a. ita disponunt ꝛ determinant ipsuꝫ ad hãc formã numero. ꝙ nõ ad aliã: ꝛ si deberet causari in. a. alia forma ẜm numeruꝫ: oporteret ab eo abyci predictas dispositiones: ꝛ causari alias. Fundamẽta huiꝰ positionis dicta sunt libro 5°. ℂ Et si dicaẽ. Si ille ignis disponeret. a. ꝛ. b. vñ est ꝙ illas nũo dispões: quas causat in. b. nõ causat in. a. nec eↄ. Rñdeẽ ꝙ hoc ideo est: qꝛ agit ẜm diuersas ptes suas: aliqua. n. ps huius ignis est vicinior. a. aliqua est ppinqor. b. ℂ Et si iterũ dicaẽ: ponat deus. a. ꝛ. b. in eodẽ situ: queritur tunc vt prius: vñ est diuersitas. Rñdeo ꝙ posito illo casu ista diuersitas nullo modo esset ex parte agẽtis: sed tñ ex parte suboꝝ. iõ. n. distinguerenẽ, qꝛ essent in distinctis subtis.

Ad pmã ꝛ scõam. **Ad rationes** in oppositũ rñdeẽ. Ad pmã ꝛ scdaꝫ pꝫ solutio: qꝛ sunt p scõa cõclusiõe. ℂ Ad tertiã. Ad tertiaꝫ dĩ eodẽ mõ ꝙ quelibet portio materie est in potẽtia ad quãlibet formã, nõ tñ eodẽ mõ sicut totũ. s. vt possit per se existere sub qualibet forma.

ℂ Utruꝫ mã sit in poª ad quãlibet quantitatẽ, absqꝫ eo ꝙ rarefiat ꝛ ei addatur aliquid. Questio. IIII.

Queritur 4°. Utrũ mã sit in poª ad q̃tlꝫ q̃titatẽ absqꝫ eo ꝙ rarefiat ꝛ aliqd ei addaẽ. Et arguiẽ ꝙ sic. ℂ Prio. Pma rõ. Secludaẽ mã ab oĩ forma tam substantiali q̃ accidentali: ꝛ postea ponaẽ in ea q̃titas, non apparet aliqua ratio quare nõ possit ita poni magna q̃titas in tali mã. sicut parua: qꝛ nihil est repugnans quantuꝫ est ex pte materie. ℂ Scdo. Scõa rõ. Actionũ distinctaruꝫ põt pꝛ inesse sine posteriori: sed extensio mãe ẜꝫ maiorẽ quãtitatẽ ꝛ additio ꝛ rarefactio sunt actiones distincte, ꝛ extẽsio est prior eis: ergo põt mã extendi sine additione ꝛ rarefactione. Maior pꝫ: qꝛ non repugnat: prius esse sine posteriori. Minor pbaẽ. Nam rarefactio terminaẽ ad raritatẽ que est qualitas: ꝛ extẽsio terminaẽ ad quãtitatẽ: ꝛ additio materie ad mãm, terminaẽ ad substantiã. ergo sunt distincte actiones. Patet cõsequẽtia: qꝛ mutationes distinguuntur ex terminis 5° physicoꝝ. T. cõ. 31. Qꝛ aũt extensio sit prior saltem rarefactione pꝫ: quãtitas ad quã terminaẽ extẽsio est pꝛ qualitate ad quã terminaẽ rarefactio. ℂ Tertio. Tertia rõ. Producat deus vnã quãtitatẽ separatã ab oĩ subiecto ꝛ ab oĩ q̃litate: ꝛ ↄñter a raro ꝛ denso: ↄstat ꝙ poterit eaꝫ mutare de magno in paruũ: ꝛ de paruo in magnũ: ꝛ hoc fiet sine additione mãe: ꝛ sine raro ꝛ denso. cuꝫ sit separata ab oĩ substantia ꝛ qualitate. ergo ẽt q̃titatẽ existentẽ in mã potest mutare ꝺ pua in magnã: nõ addẽdo mãꝫ, nec rarefaciẽdo.

Tituli. q. intentio. **Respondeo** ꝙ titulus huius qõnis nõ est. vtrum mã sit in potẽtia ad quãtitatẽ infinitam: ita ꝙ possit dari magnitudo infinita: sed queriẽ. An mã sit in potẽtia ad quãlibet q̃titatẽ nãlẽ. Nõnᵐ pᵐ. Sciendũ tñ est ꝙ materia põt accipi duplr. Distinctio. Uno mõ z^{m} se ꝛ per remotionem oĩum formarũ. ꝛ. sic dico ꝙ ei sic cõsiderate nõ repugnat tanta quãtitas: quãta est quãtitas ignis. Alio mõ accipiẽ materia, put est determinata. idest, put est mã huiꝰ vel illius. puta huius pugilli terre vel aque vel huius lapidis aut hoĩs. ꝛ sic queriẽ. Utrũ hec materia possit extẽdi ad quãcũqꝫ magnitudinẽ. ℂ Sciendũ scõo ꝙ hãc materiã effici maiorẽ q̃ sit ẜꝫ quantitateꝫ potest esse duplr. Nõnᵐ z^{m} Mãꝫ crescere est z^{r}. Uno mõ per additionẽ alterius materie ad ipsaꝫ. ꝛ sic cõstat ꝙ posset effici maior. Si. n. pugillo ignis addaẽ mã cõbustibilis que cõuertaẽ in ignem: constat ꝙ predictus ignis efficieẽ maior per additionẽ mãe ad ipsum: ppter qd dixit phs scõo de aĩa. ꝙ ignis cresceret in infinitũ. si in infinitũ addereẽ ei materia cõbustibilis. T. cõ. 41. Alio mõ potest materia effici maior. nõ p additionẽ materie. sed per solã raritatẽ. Si. n. pugillus terre ↄuertaẽ in ignẽ. illa materia que pus erat parua sub forma terre: est postea magna sub forma ignis. qꝛ facta est rarior. ℂ Queriẽ ergo. Questionis explanatio. Utrũ remota additione materie ad materiã: ꝛ remota silr raritate possit mã effici maior q̃ esset prius. Pro notitia aũt huiꝰ pmo declarabiẽ ꝙ in essentia mãe est reperire plus ꝛ minus: quia hoc est necessarium ad principale propositum. Secundo dicetur ad questionem.

In ẽentia mãe reperitur plus. **Quantum** ad p^{m} nõ intendo dicere ꝙ mã sit partibilis ẜm se: ꝛ ꝙ seclusa quantitate in ea sint partes: sed solũ ꝙ plus de mã est in vno q̃ in alio: ita ꝙ istud plus ꝛ iste excessus nõ est ex pte quãtitatis: sꝫ est in illa entitate que est mã: ꝛ hoc pbaẽ. ℂ Primo. Id cui fit additio est plus post additionẽ q̃ esset ante additionẽ. Sed in nutritione mã nutrimẽti additur mãe eius qd nutriẽ. ergo in nutrito est plus de mã q̃ ante. maior pꝫ ex terminis: nõ eniꝫ capit intellectus ꝙ aliqd addaẽ alteri eiusdẽ rõnis cum eo ꝛ nõ sit plus ibi q̃ esset prius. Minor ẽt pꝫ. Nam nutrimentũ addiẽ nutrito: vt dĩ z^{o} de aĩa. T. cõ. 47. Sed nõ addiẽ ẜm formã, aut aliqua accidẽtia. ergo tñ ẜꝫ mãm. Patet cõsequẽtia cum maiori. ꝛ pbaẽ minor: qꝛ in nutritione corrũpiẽ forma substãtialis nutrimẽti ꝛ ↄñter oĩa accidẽtia eius: qꝛ corruptis nobis, corrumpunẽ oĩa q̃ sunt in nobis. g manet tñ mã: ꝛ illa additur nutrito. ℂ z^{o} Dicit Phs scõo de gnõne. in vno pedali terre plus est de mã q̃ in pedali ignis. T. cõ. 37. Sed istud plus nõ est ex pte quãtitatis: cũ vtrũqꝫ sit tñ pedale: nec ex parte forme substãtialis: qꝛ etiã ipsa est equalr extensa in vtroqꝫ. ergo est tñ ex parte mãe. ℂ Et si arguaẽ ↄtra. Instãtia. qꝛ plus ꝛ minus sunt passiones quãtitatis: sicut etiã magnũ ꝛ paruũ: ꝛ equale ꝛ inequale. ergo in essentia mãe nõ est plus ꝛ minus. ℂ Rñsio. Respondeo pmo ꝙ in mã nunq̃ est plus ꝛ minus aut totum ꝛ pars nisi ipsa sit diuisa in ptes per quãtitatẽ. cum hoc tñ stat ꝙ aliquãdo sit plus de mã vbi minus est de quãtitate: ꝛ minus sit de materia vbi plus est de quãtitate: vt pꝫ in pedali terre: ꝛ bipedali ignis. Dico scõo ꝙ equalitas q̃ est relatio pdicamẽtalis fundaẽ tñ super quãtitate. Sed inequalitas transcẽdens põt fundari sup oĩ nã: albedo. n. vt q̃tuor est inequalis albedini. vt. 6. ꝛ ita in pposito mã pedalis terre est plus q̃ mã bipedalis ignis ꝛ ei est ineq̃lis: qꝛ plus de essentia mãe est in vno q̃ in altero: ꝛ istud plus nõ est plus ẜm quãtitatẽ sed ẜm essentiam.

Cõclusio rñsalis. **Quantum** ad z^{m} dico ꝙ est impossibile mãm que est sub aliqua quãtitate effici maior nisi aut rarefiat: aut aliqua mã sibi addaẽ. Exempluꝫ pmi est cũ ex terra fit aqua vel aer vel ignis. Exemplũ scõi est in nutritione. ℂ Pro notitia huius ↄclonis. ℂ Sciẽdũ est Nõnᵐ pᵐ. ꝙ qñ ex paruo fit magnũ nulla mã addita ibi ↄcurrũt de necessitate due mutationes. quarum vna est extensio preexistentis quantitatis: alia est rarefactio: non enim fit additio quantitatis ad quantitatem dum aliquod corpus rarefit: sed quãtitas preexistens magis extenditur q̃ prius.

Varũ aũt mutationũ prior nã est rarefactio: p̃us est eniz aerem rarefieri q̃ ipsuz acqrere maiores dimensiones: lz ista duo sint in eodẽ instanti tẽporis. sed tñ magis notum est ad sensum q̃ acquirat maiores dimensiones q̃ q̃ rare fiat: pp̃ qd̃ solet diffiniri rarefieri per hoc, q̃ est acquirere maiores dimẽsiones tanq̃ per aliqd magis notũ & consequens rarefactionẽ. ¶ Sciendũ scd̃o q̃ dupl'r augent̃ dimensiones. Uno mõ per additionẽ q̃titatis ad q̃titatẽ, & istud augmentũ nunq̃ est sine additione noue mãe: quia quãtitas nõ separat̃ a mã. Alio mõ auget̃ quãtitas (vt dictũ est) per maiorẽ extensionẽ: & nõ per additionẽ: & h̃ est tñ in rarefactione: q2 iste due mutatiões se necio cõcomitant̃. ¶ Ex his arguitur p̃mo. Impo'le est q̃ mã acquirat maiorẽ q̃titatẽ nisi vel addat̃ q̃titas quãtitati vel q̃titas preexistens magis extendat̃. Si p̃^{m}. ergo addit̃ mã mãe. Si z^{m} ergo est ibi rarefactio. Utraq3 p̃ñtia p3 ex p̃dictis. ¶ Scd̃o. Suppono p̃mo q̃ terra est densior aere. Suppono scd̃o q̃ id est densius in quo est plus de mã sub paribus dimẽsionibus. Et arguit̃ sic. Fiat terra ex pedali aeris p̃te, nulla addita mã: & sine rarefactione põt ex pedali aeris fieri multũ de terra. gratia exẽpli. decẽ aut centũ pedalia. Sed terra est densior aere. ergo in vno pedali terre est plus d̃ mã q̃ in vno pedali aeris. g̃ si ex vno pedali aeris fieret vnũ aut multa pedalia terre, seq̃t̃ q̃ id qd̃ plus h3 d̃ mã nõ haberet plus de mã. ¶ Tertio. Impo'le est q̃ ps equet̃ toti nisi parti aliqd addat̃: aliogn totũ nõ eẽt mai^{9} sua parte. Sed mã exñs in decẽ pedalib^{9} terre, est totũ respectu mãe existẽtis in vno pedali terre. g̃ ipo'le est q̃ mã existẽs in vno pedali terre efficiat̃ tanta quãta est sub decem pedalibus sine additione. Nec põt dici q̃ hoc fiat p̃ rarefactionẽ: q2 tante raritatis est vn^{9} pedalis terre: sicut tota terra. ¶ Quarto. Impo'le est q̃ minus fiat plus, nisi per additionẽ eius qd̃ dĩ plus. S3 minus de mã est in pedali terre q̃ in. 10. ergo ex vno non fient decem sine additione mãe. minor p3. Maior p̃bat̃. q2 omne plus h3 tñ & amplius, q̃ id respectu cuius est plus.

Ad p̃mũ

Ad argumenta r̃ndet̃. Ad p̃mũ dico tria. Primũ est q̃ quãtitas nõ põt esse in mã sine forma sub'ali: & ideo cũ mã nõ sit in po^{a} ad maiorẽ formã q̃ sit forma celi: nõ est etiã in po^{a} ad maiorez quãtitatẽ q̃ sit q̃titas celi: & hoc dico loquẽdo de tota mã creata p̃ exclusionẽ oĩuz formarũ. quecũq3 sint ille. ¶ z^{m} est. q̃ aliud est loqui de mã sic absolute & abstracte: & aliud est loq̃ de mã huius vel illius: de qua sola est p̃sens q̃stio. ¶ 3^{m} est q̃ qñ agens nãle remouet a mã oẽm formã preexistentẽ: nõ põt in ea causare quãcũq3 q̃titatẽ. sed soluz tantã quantã exigit for^{a} sub'alis: quaz prius nã introducit in mãm q̃ ipsam q̃titatẽ: cũ. n. ex aere generat ignez: non põt inducere nisi quãtitatẽ quã reqrit for^{a} ignis: nec etiaz põt ex paruo aere generare totum ignẽ: q2 plus de mã est in toto igne q̃ in vna p̃te aeris.

Ad scd̃m

¶ Ad z^{m} dĩ. Q2 extẽsio dimensionũ & rarefactio nõ p̃ñt abinuicez separi: q2 vna ad aliã necio p̃sequit̃. s. extẽsio ad rarefactionẽ. & iõ minor rõnis est falsa. Ad p̃bationẽ dĩ q̃ l3 p̃us nã acquirat̃ q̃titas in mã q̃ q̃litates: tñ aliqua q̃litas. s. raritas p̃us acqrit̃ q̃ fiat noua extẽsio p̃existẽtis q̃titatis.

Ad tertiũ

¶ Ad 3^{m} dĩ p̃. q̃ loq̃mur metaphysice & nõ theologice: vt rõ p̃cedit. Dĩ z^{o} q̃ posito illo casu talis q̃titas nõ posset quouis mõ mutari de paruo in magnũ: nisi p̃ additionẽ noue q̃titatis.

¶ Utrũ mã hẽat suã entitatẽ & realitatẽ a forma. Qõ. V.

Prĩa rõ.

Queritur 5^{o}. Utrũ mã habeat suã entitatem & realitatẽ a forma. Et arguit̃ q̃ sic. ¶ Primo. Supponitur q̃ forma est cã formalis mãe & nõ cõpositi. Istud suppositũ p̃bat̃ tripl'r. Tum q2 p̃hs z^{o} physicoꝝ

Tex. c. 31.

dicit q̃ omnes partes respectu totius sunt cause materiales. Sed forma est pars cõpositi. ergo respectu eius est cã mã'lis. g̃ si respectu alicuius est cã formalis: hoc erit tñ respectu mãe. Tum q2 for'a est cã formalis eius in quo recipit̃. Sed recipit̃ in mã. ergo &c. Tu3 q2 forma eius est cã formalis cui^{9} est finis: q2 for^{a} & finis coincidunt in idẽ numero. Sed forma est finis mãe: vt p3 scd̃o physicoꝝ. g̃ est cã finalis mãe. ¶ Supponit̃ scd̃o. q̃ oĩs cã formalis causat aliqd in suũ effectũ distinctũ ab ipsa: istud p̃bat̃. Tu3 q2 si id qd̃ causat nõ esset distinctũ a cã formali: sequit̃ q̃ cã formalis causaret seipsaz. Tu3 q2 sequit̃ q̃ sub'e separate ita essent cause formales, sicut forme q̃ sunt in mã. Ex his arguit̃ sic. Forma est cã mãe. Sed oĩs forma causat aliqd in suo effectu. g̃ forma causat aliqd in mã. Sed istud causatũ nõ est ipsa forma p̃ z^{m} p̃suppositũ. g̃ est ipsa essentia mãe: & sic forma causat essentia mãe. ¶ Scd̃o arguit̃. Ex mã & forma resultat cõpositũ. aut ergo resultat ex hoc precise q̃ mã & forma sũt: & hoc nõ: aliogn sepata aĩa Sortis a sorte. adhuc maneret Sortes: q2 eius mã & for^{a} manent: resultat cõpositũ ex vnione forme cũ mã: & hoc nõ: q2 cũ vnio sit relatio, nõ põt esse rõ existendi sub'e & cõstituẽdi ipsaz. g̃ resultat cõpositũ ex hoc q̃ for^{a} dat mãe p̃priã realitatẽ. ¶ Tertio arguit̃. Dic ignis p̃ducit hunc ignẽ: & nõ põt ipsuz cõseruare: sed cõseruat̃ a cã v'li, puta a celo. ergo cã v'lis p̃ducit aliqd p̃fectius in effectu q̃ cã particularis. Sed forma p̃seruat mãm. g̃ p̃ducit entitatẽ mãe. P3 cõsequẽtia: q2 in mã nihil est perfectius q̃ eius entitas.

Circa hanc qõnẽ dicunt aliq̃ q̃ mã h3 totã suã entitatez & realitatẽ a forma: nõ tñ sicut a cã sine qua nõ: q2. s. destructis oĩb^{9} formis entitas mãe nõ maneret: sz annihilaret̃: sed etiã dicũt q̃ h3 oẽz realitatẽ sibi intrinsecaz a for^{a} tanq̃ a cã dante sibi entitatẽ. S3 ista opĩo neq3 p̃hĩs neq3 theologis cõsentit. Uñ dico p̃m theo. q̃ mã est tñ a deo p̃ creationẽ. Scd̃m aũt p̃hos tenẽtes q̃ oĩa sunt a deo effectiue: dico q̃ mã p̃ma est effectiue a deo. nõ cũ nouitate essendi sed eternal'r: pp̃ qd̃ dicit̃ esse ingenerabilis & incorruptibilis. ¶ Forte aũt illi q̃ tenẽt p̃mã opionẽ arbitrati sunt q̃ mã non sit entitas distincta a forma: q̃ fuit improbatũ. 7^{o} huius. ¶ Si tñ intendũt aliter dicũt sicut puto. s. q̃ mã & for^{a} sint entitates distincte: & q̃ forma det materie entitatẽ & realitatẽ. arguo p̃ cos. Primo supponit̃ q̃ mã producit̃ tñ p̃ creationẽ. Supponit̃ scd̃o q̃ virtus creatiua nulli enti finito põt cõicari etiã tanq̃ instrumẽto. Ista duo supposita sunt Sancti Tho. in p̃^{o} p̃te. cui isti attribuunt hanc opinionẽ. Supponit̃ 3^{o} q̃ aliquid creari est ipsum accipere esse. i. suã entitatẽ & realitatẽ. Et arguit̃ sic. Id qd̃ p̃ducit̃ in esse tñ per creationẽ h3 esse. i. suã entitatẽ tñ a deo. P3 istud ex scd̃o p̃suppositio: q2 virtus creatiua nulli alteri potest cõmunicari. Sed mã exit in esse tñ per creationez p̃m veritatẽ. Aut ipsa a nullo h3 esse p̃m eos qui tenẽt q̃ entia incorruptibilia a nullo sunt effectiue. g̃ mã h3 suam entitatẽ tñ a deo vel ex se: & p̃iter nõ h3 eã a forma. ¶ Diceт forte q̃ h3 eã tñ a deo effectiue: sed tñ h3 eã a forma formal'r. ¶ Cõtra hoc arguit̃ supponẽdo q̃ in oĩb^{9} citra p̃mã cãm differt existentia ab entitate que existit vt p̃batũ fuit libro. 4^{o} & arguit̃ sic. Si forma dat formal'r realitatẽ materie: sequit̃ q̃ cuiuslibet forme sub'tãtialis sint duo effectus formales. S3 hoc est impossibile: q2 forma & effectus formalis sicut se necio consequunt̃ quãtũ ad esse: ita etiã q̃tũ ad vnitatẽ & pluralitatẽ p̃m omnes. Una. n. albedo dat tñ vnũ esse albũ. ergo entitas mãe nõ est effectus formalis forme. Probat̃ p̃ma cõsequẽtia. Effectus formalis forme: est ipsuz esse, qd̃ forma dat mãe, aut cõposito. Sed esse quo mã existit est entitas distincta a materia. g̃ si materia est etiã effectus formalis eiusdem

eiusdē forme:seqtur ꝙ eius sint duo effectus formales.Et in hoc isti decepti sunt:qꝛ enim videbāt ꝙ mā nō pōt esse in rerū nā nisi hēat formā dātē sibi esse.putauerūt ꝙ forª sit cā entitatis mãe:nō ↄsiderātes ꝙ aliud est dare eē materie formalr:⁊ aliud est esse cām entitatis mãe.¶ 2° arguit.Ois causa formalis est intrinseca ei cuius est cā.Sꝫ forma non est intrinseca entitati mãe.ergo nō est eius cā formalis.Maior ꝓbatur.qꝛ mā ⁊ forma sunt cause itrinsece suo effectui:effectus aūt ⁊ finis sūt extrinsece.Minor pꝫ:qꝛ pure potētie nō est extrinsecus aliqs actus:alioquin cū sūmo vniꝰ oppositi staret aliqd aliud alteriꝰ oppositi.sꝫ mā est pura ⁊ sūma potētia:forma x̄o est actus.ergo forª nō est itrinseca materie.¶ 3°.Nullū oppositū est cā entitatis alteriꝰ:vt pꝫ in oībus modis oppositionū.Sed actus ⁊ potētia sunt valde opposita vt dicit Cōmen.p̄mo de aīa cō.6.ergo cū forma sit actus ⁊ mā sit potētia:seqtur ꝙ forma nō est cā entitatis mãe.¶ 4°.Accipio illud instās primuꝫ in quo creata est mā sub aliq̄ forma.puta sub forma terre.Et arguit sic.Prius nā est deū ꝓducere entitatē materie:q̄ꝫ formā aliquid causare circa mām.g° entitas materie nō est a forma.Consequētia pꝫ:qꝛ entitas mãe iam est anq̄ꝫ forma aliqd causet:⁊ ↄñter si forma causaret istā entitatē ipsa causaret id qd̄ p̄existit eius causalitati.Añs ꝓbatur.Prius nā est formā esse q̄ꝫ ipsaꝫ aliqd causare.qꝛ ideo causat:qꝛ est:⁊ nō ideo est qꝛ causet:g° prius nā deus ꝓducit entitatem materie q̄ꝫ forma causet:añs pꝫ.Probat cōsequētia.Prius nā ꝓducitur mā q̄ꝫ forma:qꝛ oē receptiuū est prius natura eo ꝙ recipit in ipso:g° prius nā ꝓducitur materia q̄ꝫ forma aliqd causet circa ipsaꝫ.Istud argumentum non est de quacūq̄ꝫ forma:sed de p̄ma forma sub qua creata est materia.Unde cū ipsa forª nō fuerit cā entitatis mãe:seqtur ꝙ nulla alia forma sequens sit causa entitatis

Cōclo eiꝰ.Dico ergo ꝙ forma est quidē causa ꝙ materia existat: sed tamen non est causa entitatis materie que existit:siue rei que est subtracta existentie.

Ad p̄mū **Ad argumenta** rñdetur.Ad p̄muꝫ dī ꝙ forma nō est cā formalis nisi dādo eē ⁊ qꝛ dat primo ⁊ ꝑ se esse cōposito.⁊ ↄñter ēt materie:iō ꝓprie est cā formalis tm̄ cōpositi qd̄ cōstituit:vñ posset negari primū p̄suppositū.Et ad p̄mā eius ꝓbationē dicit ꝙ Phs loqtur de ꝑtibus itegralibꝰ:cuiusmodi sunt ꝑtes cōstituti:⁊ nō loqtur de ꝑtibus eēntialibus.¶ Ad 2am dī ꝙ maior est falsa:nisi id in quo recipit sit constitutū per eam tāq̄ꝫ per partē sui:ſm quē modū mā recipit tm̄ in cōposito.Sicut ēt albedo nō dī cā formalis parietis:sꝫ est causa formalis albi.i.cōpositi ex albedine ⁊ subto.¶ Ad 3am negatur maior.forma eniꝫ ⁊ finis gñationis nō sunt eadē res vñ si forma esset cā formalis eius cuius est finis,ipsa esset cā formalis gñationis qd̄ aperte est falsuꝫ.Dico igit ꝙ ad esse cām formalr alicuius,nō ꝑtinet esse finē eius sed esse formalr cōstitutiuū eius.In hoc eniꝫ stat formalis rō cause formalis:loquēdo de ea in ordine ad id cuius ipsa est itrinseca.Loquēdo aūt de cā formali in ordine ad suū effectuꝫ formalē ipsa dī causa illius esse qd̄ dat suo cōstituto.Sed admissis duobꝰ p̄suppositis dico ad argumētū ꝙ forma causat aliqd in materia distictū a forma.istud aūt nō est ipsa entitas mãe:sed est illud eē actuale quod ipsa dat materie:forma enim dat p̄ncipalr esse cōposito:⁊ ↄñter ēt

Ad scd̄m materie:qꝛ ipsa non existit nisi per esse cōpositi.¶ Ad 2m dī ꝙ ex mā ⁊ forma resultat cōpositū inquātū sunt vnite: nō ꝙ vnio formalr cōstituat cōpositū:sed est cā sine qua

Ad tertiū nō:partes enim nō constituerēt nisi vnirent.¶ Ad 3m negatur p̄ma ↄñtia.Qꝛ enim effectus ↄseruetur a cā vniuersali ⁊ nō a causa ꝑticulari:nō est ex hoc ꝙ cā vlis ꝓducat in effectu aliqd ꝑfectius q̄ꝫ cā ꝑticularis:sed est qꝛ cā vlis nobiliori modo agit q̄ꝫ particularis.agit eniꝫ per primū motū:quo remoto nulla cēt actio in rebus inferioribꝰ:⁊ ↄñter nullo modo eēnt res inferiores:cū ipse nō possint eē sine ꝓprijs earū actionibꝰ.Dico 2° ꝙ forma nō conseruat materiā:nisi sicut causa sine qua nō:ſm quē modū concessiuꝫ est etiaꝫ ꝙ dat entitatē materie.Causa autē conseruās materiam est solus deus a quo solo creata est.

¶ Utrum potētia mãe sit essentia materie. Qō.VI.

Queritur 6°.Utruꝫ potentia materie sit eēntia materie.Et arguitur ꝙ nō.¶ Primo.Illa nō sunt realr vnum,quoꝝ vno multiplicato alteꝝ non multiplicat.Sed multiplicat potētia mãe,nō multiplicata eēntia eius.ergo ⁊c̄.Maior pꝫ:alioquin ↄdictoria verificarentur de eadē re.Minor ꝓbat.Plurificatis actibꝰ,plurificantur potētie.Sꝫ eadeꝫ numero mā est in potētia ad plures actus.nam materia.b.ignis est in potētia ad aerē ⁊ aquaꝫ ⁊ terrā.ergo ⁊c̄.¶ 2°.Si eēntia materie cēt eius potentia, sequit ꝙ per aduētū forme substātialis corrūperetur eēntia materie.Sꝫ hoc est falsuꝫ:vt pꝫ.ergo ⁊c̄.Consequentia ꝓbatur:qꝛ posita forma corrūpit potētia que erat ad illā formā.ergo corrūpitur quicquid est idē realr illi potentie. Prima rō — Scd̄a rō

¶ 3°.Si materia est sua potentia sequit ꝙ materia sit in genere relationis:ↄñs est falsum:qꝛ materia est suba.2° de anima ⁊ 8° metaphysice.ergo materia nō est sua potentia: Minor pꝫ.Maior ꝓbat:qꝛ cuꝫ potentia dicatur in ordine ad actum:oportet ꝙ sit de genere ad aliquid. Tertia rō — T.cō.2.

Respondeo Circa istā questionē dicūt aliq ꝙ potētia accipit tribus modis.Uno modo ꝓ subiecto qd̄ dī potēs,eo modo quo diceret.ꝙ ignis est potētia ad calefaciendū.¶ Alio modo accipit potētia ꝓ qualitate de 2ª specie qualitatis,per quā subiectū denominat formalr eē potēs.⁊ sic calor in igne est eiꝰ potentia calefactiua.¶ 3° accipit potētia ꝓ respectu p̄dicti subiecti ad id,respec tu cuius est potēs.Dicūt p̄terea isti ꝙ mā est sua potentia primo modo.quia materia est ipsum subiectum potens recipere formas.nō tamen essentia materie est potētia 2° modo vel tertio:sed ponit in eēntia materie quedā forma absoluta de genere q̄litatis a qua denoiatur potēs:⁊ mediāte hꝰ qualitate ponit in eadē materia respectus ad formā.ponit aūt predicta qualitas in materia.vt relō ad formā imediate fundet in suba materie.¶ Hanc opinionē attribuunt Cōmentatori:tum qꝛ p̄mo physicoꝝ cōmento.70.dicit ꝙ potētia non est idē cum substātia materie:tuꝫ quia in libro de substātia orbis dicit ꝙ posse quo substat hoc subiectū,differt a natura subiecti. Quorundam dictō potētie.

Contra istam opīonēꝫ arguit:⁊ ꝙ sit falsa in se: ⁊ ꝙ false attribuat Cōmentatori.Qꝛ eniꝫ sit falsa in se;ꝓbatur.¶ Primo.Supponit ꝙ hꝰ potētia que est qualitas sit materia rō recipiēdi formam.Istud pꝫ ſm auctores p̄me opinionis q dicūt ꝙ sicut forª subalis nō agit nisi mediāte aliqua qualitate que est ei rō agēdi:sic etiā mā que est p̄ncipale receptiuū forme,nō recipit eaꝫ nisi mediāte aliqua qualitate nāli passiua que est ei dispō ad recipiēdū alia.¶ Supponit 2°:ꝙ nullū accidēs facit cum subiecto vnū per se perseitate metaphysica.Istud pꝫ:qꝛ suba ⁊ accidens sunt diuersoꝝ generū.Et arguit sic.Id qd̄ cū materia facit vnū ꝑ se nō vnit ei mediāte eo qd̄ facit cū ea vnū ꝑ accñs.Forma subalis facit vnuꝫ per se cū mā:⁊ illa qualitas.quā tu ponis facit cū ea vnum ꝑ accidens.ergo forma subalis nō vnit materie mediante tali qualitate.Minor pro p̄ma ꝑte pꝫ in fine 8° meta.Pro 2ª ꝑte pꝫ ex 2° p̄supposito.Maior ꝓbatur.Tum qꝛ id qd̄ facit cū altero vnū ꝑ se,nō vnit ei mediāte aliquo.vt dicit Phs 2° de aīa ⁊ 8° meta.Tum qꝛ seqtur ꝙ id qd̄ est ens ꝑ Impugnatur dicentes poam mãe ab ea distingui. — Supm pm — Supm 2m — T.cō.16. — T.cō.17.

Supm 3m accñs eēt p̃us eo qđ ē ꝑ se. ¶ 2° arguit̃. Supponēdo tria ſm Phm. Primū eſt ꝙ generatio eſt eterna a parte ante

Supm 4m ⁊ parte poſt/vt dĩ primo celi ⁊ 8° phyſicorū. Scđm eſt/ꝙ eſt impoſſe dare multitudinē actu infinitam vt demōſtrat

Supm 5m Phs 3° phyſicorū. Tertiū eſt ꝙ potētie multiplicant̃ ſm multiplicationē formarū: ita ꝙ in mã ſūt tot potētie/quot ſunt forme ad quas mã eſt in potētia: ⁊ hoc ꝯcedunt tenē-

Pria rõ. tes p̃dictam opionem. Ex his arguit̃. Impoſſe eſt eſſe actu multitudinē infinitã. Sed ſi in mã eſſet potētia diſtincta a mã/daret̃ multitudo actu infinita. ergo eſt impoſſe eē in materia talē potētiã. Maior ē 3° phyſico. Nec valet dicere: ꝙ Phs intēdit negare infinitū ſoluȝ in magnitudie: nō aūt in multitudine. Sic eniȝ dicit tex. cõ. 41. Neq; numerus etiã põt eſſe ſeparatū ⁊ infinitum. Ubi dicit Cõmē. ꝙ cū declarauerit Phs ꝙ infinitū nõ eſt quantū continuū/ incepit declarare vlr̃ ꝙ infinitū nõ eſt quantū diſcretum. Et poſtea ſubdit ꝙ nõ eſt poſſe inuenire numerū ſeparatū a mã aut nõ ſeparatū eſſe actu infinitum. Probat̃ minor. Tot ſunt potentie materie/quot ſunt forme quas mã põt recipere: vt pȝ ex 3° p̃ſuppoſito. Sed eſt in potētia ad formas infinitas: eo ꝙ gñatio eſt eterna ex p̃mo p̃ſuppoſito. ergo hȝ potētias infinitas. ¶ 3° ꝓbatur: ꝙ p̃dicta opinio non

Auer. nõ ꝯſentit ſuperiori opinioni. ſit de mēte Cõmētato. q̃r aut iſta potētia eſt accñs per accidēs/aut eſt accñs per ſe. Non p̃mū: q̃r nullū tale eſt coeternū materie: ⁊ ēt quia ſequit̃ ꝙ mã poſſet eſſe ſine hꝰ potētia. Non 2m: q̃r oē accidens per ſe ſicut ꝓpria paſſio per prius cõuenit vli q̃; particulari: lȝ enim albedo p̃us inſit Sorti q̃; homini. ideo eniȝ homo eſt albꝰ q̃r Sor. eſt albꝰ. tñ riſibilitas p̃us ineſt homini q̃; Sorti: naȝ ideo ſor. eſt riſibilis: q̃r homo eſt riſibilis. Sed mã ſm Cõmentatorem nõ eſt vlis: q̃r vt ꝓbatum eſt libro 7° ſm eum/ſola forma eſt vniuerſale. ⁊ ptinens ad q̃dditatē. ergo potētia non eſt ꝓpria paſſio materie. ¶ Forte tñ diceret̃: ꝙ lȝ vbi datur vle ⁊ particulare. ꝓpria paſſio prius cõueniat vli q̃; pticulari. tñ ēt nature que nõ eſt vlis põt cõuenire aliqua propria paſſio. Naȝ ſm Cõmē. vt infra declarabit̃: dimenſiones interminate ſunt ꝓpria paſſio materie: ſicut riſibilitas hois: niſi forte q̃s dicat ꝙ non fuit intētio Cõmē. ꝙ dimēſiones non ſepararent̃ a mã: vt infra declarabit̃. Et iõ alr̃ arguit̃ ſic. Quãtitas imediatius ſe hȝ ad materiã q̃; qualitates. vt dicit Cõmē. in libro de ſuba orbis. ergo dimenſiões interminate ꝑ prius ſunt in mã q̃; iſta qualitas quã tu appellas potentiã. ergo in mã nõ eſt aliqua potētia ab ea diſtincta qua mediãte recipiat dimenſiões: ⁊ tñ materia eſt potētia reſpectu dimenſionū: lȝ nõ ſit in potētia ſeparata ab actu. Sȝ imediate ꝑ ſeipſam recipit eas. ergo potētia a qua materia denominat̃ potēs. nõ eſt res diſtincta a materia. ¶ 4° arguit̃: q̃r Cõmen. capi. p̃mo de ſubſtãtia orbis dicit: ꝙ Ariſto. inuenit ꝙ ſuba oium accidētium ſunt ſube cõpoſite: ⁊ ꝙ ſuba ſimplex nõ põt eē hꝰ ſubiectū. Sȝ materia eſt de ſe ſuba ſimplex. ergo nõ põt eſſe ſubiectū illiꝰ qualitatis quã iſti ponunt. ¶ Confirmat̃: q̃r ſequit̃ ꝙ idē numero accidēs migraret de ſubiecto in ſubm: qđ eſt impoſſibile. Probat̃ ꝯñtia. Nã in mã ignis eſt potētia ad formã terre: iſtius potētie ſubm non eſt ſola mã. cū nõ ſit ſuba cõpoſita. Sȝ ignis eſt ſubm eius: cum aūt ex igne gñatur aer. in eodē aere manet potētia eadē ad formã. ergo illa potentia migrauit de ſubiecto in ſubiectū. Proceſſit aūt p̃dicta

Origo opinionis vñ ſumpta ē. opinio ex q̃buſdam verbis Cõmē. falſe itellectis. Ipſe enim p̃mo phyſicorum. cõ. 70. ſic dicit. Accidit ſubſtãtie eius. ſ. materie. vt ſit in potētia oēs forme: non ꝙ potētia eius eſt in ſuba: ita ꝙ ſit pars diffinitionis: qm̃ ſi potētia eſſet in ſuba eius tūc eſſe eius deſtrueret̃ ablatione potētie ⁊ preſentia forme in actu. ſ. forme ad quã habebat potentiã vt reciperet: ⁊ vlr̃ ſi potētia eēt in ſuba eius corrūperet̃ ad gñationē: ⁊ eſſet in p̃dicamēto ad aliq̃d: nõ in p̃dicamento ſube.

¶ Ad euidentiã iſtorū que dicit Cõmen. Sciēdum eſt ꝙ iſte terminus potētia in ſuo ſignificato dicit rē abſolutaȝ: ⁊ tñ cõnotat reſpectū ad actū. Poteſt ergo duplr̃ accipi potētia. Uno modo pro illo abſoluto. Alio modo ꝓ reſpectu. Si p̃mo modo accipit̃ potētia/ſic materia eſt ſua potētia: ⁊ hoc modo potētia ponit̃ in diffinitione materie: ⁊ ꝓpter hoc Phs p̃mo phyſi. tex. cõ. 69. appellat eaȝ ſubiectã nãȝ: ⁊ 7° ⁊ 8° metaphyſice dicit: ꝙ ipſa nõ eſt quid. nec quale: nec quãtum: ſȝ ē potētia oia iſta. Scđo aūt modo accipiēdo potētiã materia nõ eſt ſua potētia nec talis potētia ponitur in diffõne materie: ⁊ ſic intelligit Cõmē. in hoc loco: nõ aūt intelligit de aliqua potentia que dicat̃ qualitas. qđ pȝ. ¶ Primo q̃r potētia quã dicit non eſſe materiã corrūpitur in aduentu forme. talis aūt potentia que eſt qualitas ⁊ ratio recipiēdi formã/manet ſimul cū forma: ſȝ diuerſimode: q̃r ante aduentū forme: erat ſeparata ab actu ⁊ poſtea eſt cõiuncta actui. Scđo q̃r potētia de qua loq̃tur Cõmētator ē de genere relõnis: qualitas aūt nõ eſt relõ. Et iõ nulla talis qualitas ponēda eſt in eētia mãe a qua denomineť eſſe potētia: ſed ipſamet eētia materie eſt potētia receptiua formarū: nec aliq̃d aliud eſt ei rõ recipiēdi eas.

Ad primam rõnem in oppoſitū dicit̃ ꝙ aliquid plurificari põt eſſe duplr̃. Uno modo quantū ad ſuaȝ entitatē. ⁊ ſic conceditur maior ⁊ negat̃ minor. Alio modo formalr̃. ⁊ ſic negat̃ maior. Sor. enim per eandē albedinē eſt ſimilis Platoni albo: ⁊ eſt diſſimilis Ciceroni nigro: ⁊ ſic mltiplicat̃ relatio dato ꝙ nõ multiplicet̃ fundamentū: ⁊ tñ eſt idē realr̃ cū fundamēto: ⁊ hoc ideo eſt. q̃r nõ multiplicat̃ illa entitas que eſt relõ: ſȝ multiplicet̃ in eſſe relatiuo. Silr̃ diceret̃ de materia ⁊ potētiaꝰ ad diuerſos actus: ꝙ multiplicaret̃ in rõne potētie ⁊ nõ in rõne materie. ¶ Dĩ 2°: ꝙ in materia eſt vnica potētia realis: ꝑ quã materia reſpicit oēs formas: in illa aūt potentia fundant̃ tot reſpectus rõnis quot ſunt forme receptibiles in materia. adueniēte autē vna forma ceſſat ille reſpectus rõnis qui erat ad ipſam: ⁊ materia tunc hȝ ad eaȝ reſpectū realē: ⁊ ſic pȝ ꝙ nõ plurificat̃ potētia materie accipiendo potentiã pro aliquo abſoluto: eadē enim potentia numero põt eſſe ad plures actus: ſȝ cū diuerſis reſpectibus rõnis. ¶ Ad cõfirmationē dĩ ꝙ duplex eſt potētia reſpectu forme. Una eſt potētia remota ⁊ hec eſt tñ vna. ſ. eētia materie: alia eſt potētia ꝓxima: ⁊ hec multiplicat̃ ſm varietatē formarū: alia eniȝ eſt diſpõ ſiue potētia ꝓxima ad formam ignis. ⁊ alia ad formã aque. Et ad hunc ſenſum dixit Cõm. ꝙ numerus habilitatū materie. eſt ſm numerū formaruȝ. ¶ Ad 2m negat̃ ꝯñtia. Ad ꝓbationē dĩ ꝙ ꝑ aduentū forme deſinit eē ille reſpectꝰ rõnis qui fundabat̃ in materia: ſȝ nõ deſinit eſſe illa potētia qua materia erat formalr̃ in potētia ad formã/imo manet actui cõiuncta. ¶ Ad 3m negatur ꝯñtia: cuius ꝓbatio ꝓcedit ſoluȝ quãtū ad illū reſpectuȝ: quē cõnotat hoc nomen potentia/in obliquo.

¶ Utrū Materia ſit rõ recipiēdi quantitatē. Qõ. VII.

Queritur 7°. Utrū mã ſit rõ recipiendi quãtitatē: ita ꝙ quantitas recipiat̃ in ſuppoſito per mãm tãq̃; per imediatã rõnem recipiēdi. Et videt̃ ꝙ nõ. ¶ Primo. Id qđ cõuenit ꝑ ſe alicui generi: conuenit ꝑ ſe oibus ſuis inferioribꝰ. Sȝ corpori qđ eſt genus de p̃dicamēto ſube ꝯuenit ꝑ ſe eē quãtuȝ. ergo hoi cõuenit inquãtū eſt hõ ꝑ ſe eſſe quãtū: cū homo ꝯtineatur ſub corpe. Sȝ homo eſt homo ꝑ ſuã formã/que eſt aia ⁊ nõ ꝑ mãm. ergo nõ tñ mã: ſȝ ēt aia eſt ei rõ recipiēdi quantitatē. ¶ 2°. Nihil ꝯtinet̃ per ſe ſub corpe de gñe ſube/niſi ad ipſum ꝑ ſe ꝯſequat̃ quãtitas. Sed corpus de genere ſube nõ dicit tñ mãm: nec tñ

formam

formā sed cōpositū.ad qḋ per se ꝯsequitur quātitas.ergo si quātitas nō ꝯsequitur cōpositū:qḋ est homo.sed tm̄ materiā eius:seqtur ꝙ hō nō ꝯtinetur per se sub corpe:qḋ est falsū.

Tertia rō ⁋ 3° esse extensū cōuenit materie ꝑ se pmo(si eniz cōueniret ei ꝑ aliud:hoc nō eēt nisi per formā:ꝛ sic forma eēt ratio recipiēdi quantitatē)Sꝫ id qḋ cōuenit alicui primo ꝛ ꝑ se:cōuenit ei oī alio circūscripto.ḡ circūscripta forma adhuc cōueniret māe eē extensū:qḋ est impole:quia in per se ordinatis/2^m nō pōt esse sine pmo.forma autē est pōr quātitate ordine eētiali.ḡ nisi forma subalis insit materie nō pōt in ea esse quātitas.

Quarta ratio. ⁋ 4°.Quicqd est rō recipiēdi quātitatē.est ēt ratio augumēti:qꝛ augumētū est ꝑm quātitatē.Sꝫ mā nō est rō augumēti in rebus viuētibus.sed aīa:alioqn res inanimate ita augerent.sicut res aīate.ergo ꝛc.

Quīta rō ⁋ 5°.Id est rō recipiēdi quantitatē/per qḋ differt subm̄ forme accidētalis a subto forme subalis:cū ipsa q̄titas sit accidēs.Sꝫ subm̄ forme accidētalis differt a subto forme subalis per esse ens in actu simplr:esse aūt ens actu simplr cōuenit subto per formā subalē.ergo oē cōpositū est subm̄ forme accidētalis:ꝛ per ꝯñs ēt quātitatis ꝑ suam formā subalem.

Sexta rō. ⁋ 6°.Id qḋ nō est ꝓprium potētiale/illi⁹ nō est imediata rō recipiendi formas gñe distinctas:quia cuilibet forme ꝑm genus corrñdet ꝓpriū potētiale.Sed mā est imediata rō recipiēdi formas subales q̄ gñe distinguunt a q̄titate.ḡ nō est imediata rō recipiēdi quātitatē.

Respondeo Premittēdo aliqua pro notitia hui⁹ qōnis.Primū est ꝙ esse subm̄ quātitatis ꝛ esse rōnē recipiēdi quātitatē nō sunt idē.

Sup^m p^m Immediatū enim subm̄ quātitatis/est suba cōposita ꝛ non mā:qꝛ vt ꝓbatū fuit in 7°.Nullū accidēs imediate recipit in mā.Esse eniz subm̄ quātitatis est eā pncipalr sustentare in sua existētia:qḋ nō pōt cōuenire māe.cū sit pura potētia.Esse aūt rationem recipiendi/est esse id a quo suba hꝫ ꝙ recipiat quātitatē ꝛ ei substernat:sicut ēt aliḋ est eē calefaciēs:ꝛ aliud est esse rōnē calefaciēdi.ignis eniz est calefaciēs:ꝛ calorē ei rō calefaciēdi.

Sup^m 2^m ⁋ Premitto 2°:ꝙ q̄lꝫ q̄titas hꝫ ꝙ sit q̄titas i subto recepta:ꝛ hꝫ ꝙ sit determinata ꝑꝫ magnitudinē ꝛ paruitatē:ꝛ ideo aliḋ ē ēt q̄rere a quo hꝫ subꝫ qḋ sit receptiuū quātitatis:ꝛ aliud est querere a quo hꝫ ꝙ sua quātitas ita sit terminata.

Prīa p^o ⁋ Ad q.aūt rñdeo trib⁹ conclusionibus.Quarū pma hec est.Proxima ratio recipiēdi quātitatē nō est mā nec forma:sed ꝓpriū potētiale de gñe quātitatis.Ista ꝯclusio non est ꝓbanda in hoc loco:sed ꝓbabitur in.12.hui⁹.vbi de hoc erit spālis questio.

Secūda p^o ⁋ 2^a cōclusio.Prima rō per quā aliqḋ est susceptiuū quantitatis/nō est for^a.sꝫ mā.Istā ꝯnē ꝓbo.⁋ P.Quꝫ in suba cōposita nihil sit pus quātitate nisi mā ꝛ forma ꝛ ipsū cōpositū.opꝫ ꝙ aliqḋ istorū sit rō recipiēdi quātitatē.Sed cōpositū non est pma ratio:cū sit ipsū recipiēs.ꝛ nō rō recipiēdi:nec forma est talis ratio:ergo mā.Qꝛ aūt non sit form a.ꝓbatur.Supponēdo ꝙ in hoie nulla alia est forma nisi aīa intellectiua:qꝛ hoc ꝓbabit infra.Sꝫ aīa itellectiua nō est pma ratio recipiēdi quantitatē.Tum qꝛ ipsa recipit in materia distincta.ergo in illo priori mā est quāta.Tuꝫ qꝛ ipsa anima itellectiua eēt quanta ꝛ extensa saltē per accñs.

⁋ 2°.Arguit.Tota cā ꝓp quā recipit quātitas in suba materiali est vt ꝑ eaꝫ distinguat ab alijs que sunt eiusdē spēi.Sed distictio pus cōuenit māe q̄ forme.ideo eniz forma est hec:qꝛ recipit in hac mā ꝛ nō eā.ergo quātitas conuenit ꝑ prius rōne materie q̄ rōne forme.⁋ 3°.Quātitas ex sua ꝓpria rōne hꝫ reddere subam diuisibilē in ptes eiusdē rōnis:vt ꝓbatū fuit in 5°huius.⁋ Sed hꝫ diuisibilitas cōuenit ꝑ prius materie q̄ forme:cū alique forme sint indiuisibiles.taꝫ ꝑ se q̄ ꝑ accidēs:saltē aīa itellectiua.Alie vero que sunt diuisibiles ꝑ accidēs nō diuiduntur/nisi qꝛ mā in qua sunt diuidit.ergo ꝛc.⁋ 4°.Materia de se est vna:ꝛ tm̄ plurificata est sub diuersis formis.alia eniz est materia hui⁹ignis.a mā illi⁹.ergo id qḋ facit hꝫ distinctionē.s.quātitas:inest rōne materie vt faciat eaꝫ esse distinctā.⁋ Cōfirmatur.In instāti in quo forma ignis recipit in mā aut pus ꝑm rōneꝫ mā hꝫ eē distinctū ꝛ quātitatē:aut pus ꝑm rationē hꝫ formā ignis q̄ esse distinctū.Nō enim pōt dici ꝙ vtrūqꝫ simul:qꝛ iter istas formas est ordo ꝑ se.Si dicas ꝙ prius hꝫ formā ignis.ergo in illo pori iste ignis non est ab aliquo alio distinctus:ꝛ cū eius gñatio sit distincta:seqtur ꝙ distincta gñatio nō terminabit ad distinctū genitū.Et ꝓp hāc rōneꝫ motus fuit Cōme.in libro de suba orbis.ad ponēdum dimensiōes coeternas materie.Quantū aūt cōcludat hec ratio patebit infra.Cōcludit eniz saltē appārēter in hoc ꝓposito.

⁋ 5°.Si forma subalis est rō recipiēdi quantitatē:seqtur ꝙ ita se hꝫ quātitas ad formā subalē.sicut color ad superficiē:pꝫ ista ꝯñtia.qꝛ superficies est rō recipiēdi colores.Sꝫ si supficies separaret a suba adhuc ipsa est colorata:ergo in forma puta in aīa post separationē a mā saluaret quātitas:ꝛ per ꝯñs aīa separata haberet trinā dimensionē ꝛ esset corpus:qḋ est absurdū.

Tertia p^o ⁋ 3^a conclusio.Qꝛ quātitas sube mālis sit determinata ad aliquam magnitudinē vel paruitatē non est rōne materie:sed rōne forme.Probat.Quelibet forma subalis hꝫ virtutes suas nāles determinatas:cū habeat finitas v̄tutes tam itensiue q̄ extensiue.ḡ quelibet forma subalis requirit quantitatē determinataꝫ.Probat ꝯñtia:qꝛ vt dicit Phs 4° metheororū.in maiori quāto:maior est virtus:ꝛ hoc pꝫ ad sensuꝫ:maior eniz ignis hꝫ maiorē virtutē calefactiuā:si ergo eēt infinite quātus:virtus quoqꝫ eēt infinita ꝛ nō terminata.Alijs rōnib⁹ ꝓbabitur ista ꝯclusio in pmo physicoꝝ.vbi ondet ꝙ dant minima nālia/rōne forme ꝛ nō rōne māe.

Ad primum Ad p^mū dī ꝙ sicut oē pdicatū dicens totam essentiā subiecti aut partē eētie.dī de subto in pmo mō dicēdi per se.ita pdicata que ꝑ se cōsequunt eētiam aut aliquā partē eētie/dñr de subto in 2° modo perseitatis.Naꝫ intellꝰ ꝛ volūtas lꝫ tm̄ aīam cōsequant.ꝛ nō materiā.tamē pdicantur de hoie in 2°modo dicēdi per se.ita ēt quātitas dī per se:lꝫ ꝯsequat tm̄ materiā.Sꝫ qcquid sit de hoc/dico ad minorē ꝙ si intelligit ꝙ esse quātū ꝯueniat ꝑ se corpi de gñe sube rōne forme dantis esse corporeū/sic est falsa.Forma eniz dans esse corporeū nō ideo dī forma corporeitatis:qꝛ ipsa sit rō recipiēdi quantitatē:sed qꝛ pmo cōstituit subiectū ꝛ materiā.in qua pōt designari trina dimensio.ꝛ ad quā necessario ꝯsequit quātitas ꝛ corpus de gñe quātitatis.Sꝫ aliud est quantitatē necessario ꝯsequi aliquā formā/ꝛ aliud est formā eē rationē recipiēdi quantitatē.Si aūt intelligit ꝙ quātitas necessario ꝯcomitat formā corpeitatis sic ꝯcedit.sed tūc dico ꝙ ēt necessario ꝯsequit animā:cuꝫ ꝛ ipsa det esse corporeū.

Ad scdm ⁋ Ad 2^m dī ꝙ homo ꝯtinet ꝑ se sub corpe:quia aīam duꝫ recipit in mā ꝯsequtur ꝑ se quātitas.ratio tm̄ recipiēdi quantitatē nō est aīa.sed mā.Ratio aūt ꝙ formā quālibet substātialē consequat ꝑ se quātitas est:qꝛ mā non pōt esse sine quātitate.ꝛ qꝛ est ordo eētialis iter formas subales ꝛ accidētales.ꝛ ideo cū quātitas necessario sequat materiā/ex quo mā nō pōt esse sine quātitate:ꝛ nō possit ibi eē q̄titas nisi pus natura insit forma subalis.ideo quātitas necessario ꝯsequit formā substātialē.Ex quo pꝫ ꝙ ista ꝯsecutio ꝑ prius ꝛ pncipalius est rōne materie.Et per hoc magis pꝫ id quod dicebat ad pmū argumētū.

Ad tertiū ⁋ Ad 3^m dī ꝙ eē extensuꝫ cōuenit materie formalr ꝑ quātitatē.sube aūt cōposite ꝯuenit pmo ꝛ ꝑ se tāq̄ subiecto extēsionis.ꝫ materie ꝯuenit pmo ꝛ ꝑ se tāq̄ ei/qḋ est rō recipiēdi extensionē.nō aūt seqtur ꝙ extensio ei ꝯueniret si esset separata a

forma subāli:sicut pꝫ in sīlī. Nā calori cōuenit pͥmo ⁊ ꝑ se esse rōnē calefaciēdi:⁊ tñ si calor eēt separatus ab oī subiecto/nō calefaceret:⁊ tñ ei semꝑ cōueniret esse rōnē calefaciēdi:qꝛ si poneret̄ in subto/eēt ei rō calefaciēdi:ita dico in ꝓposito ꝙ si mā eēt separata ab oī forma subāli.ipsa non posset vt sic habere quātitatē:qꝛ forma subālis ꝑsupponit̄ cuilibet accidētali:tñ ipsa esset rō recipiēdi quātitatē:qꝛ si materie vniret̄ forma subālis faciēs cū ea suppositū:tale suppositū reciperet quantitatē rōne materie. ¶ Ad 4ᵐ dr̄ ꝙ in augumēto est ꝯsiderare tria. Primū est potētia augumētatiua/que est actiua:⁊ hec ꝯsequitur animā:⁊ ideo res inanimate augeri nō pñt:qꝛ nō hñt hꝰ pͥncipiuꝫ actiuum. Aliō est additio materie nutrimēti ad id qd̄ nutrit̄.⁊ hoc constat esse rōnē mae.s.ꝙ vna mā addit̄ alteri:⁊ ex eis fit vna:qꝛ actuat̄ per eandē formā. Tertiū est determinatio quātitatis. Naꝫ id qd̄ auget̄ nō auget̄ in infiᵐ.sed ad aliquez terminū magnitudinis:⁊ hoc est rōne forme:vt pꝫ ꝑ tertiā ꝯnē. Et qꝛ augumētū nō est nisi via ad quātitatē determinatā:ideo augumētū ꝓprie loquēdo est rōne forme. Sed pͥma receptio quātitatis in aliquo subto est rōne materie.augumētū aūt nō dicit pͥmam receptionē quātitatis. ¶ Ad 5ᵐ negat̄ maior. Ratio eniꝫ recipiēdi formā subālē ⁊ quantitatē est eadē. Qꝛ aūt subm forme accidentalis ⁊ quātitatis sit ens in actu:nō arguit ꝙ forma subālis ꝑ quā est in actu/sit ei rō recipiēdi qd̄libet accidēs.sꝫ solū ꝙ est ordo eēntialis inter formā substātialē ⁊ accidētalē. Unde dico breuiter ꝙ id ꝑ quod distinguit̄ subꝫ forᵉ accñtalis a subiecto forme subālis:nō hꝫ ꝙ sit ratio recipiēdi formaꝫ accidētalē:sed bene opꝫ ꝙ sit cōstitutiuum ipsius subiecti forme accidētalis:⁊ ꝙ nulla forma accidētalis possit in eo recipi:nisi subm pͥmo ꝑ illud sit cōstitutum.⁊ hꝰ est forma subālis. Prius eniꝫ opꝫ terminari dependētiā quā hꝫ mā ad formā substātialē/q̄ꝫ dependētiā quā hꝫ mā tāq̄ꝫ rō recipiēdi ad formā accidentalē. ¶ Ad 6ᵐ dr̄ ꝙ idē nō est ꝓxima ratio recipiēdi formas gñe distinctas.⁊ ideo in quolibet subiecto quātitatis opꝫ ponere ꝓpriū potentiale ad quantitatē:cū hoc tñ stat ꝙ mā sit pͥma rō recipiēdi tam formā substātialē q̄ꝫ quantitatē:ꝑsertim qꝛ mā nō dr̄ proprie ratio recipiēdi formā substātialē:sꝫ dr̄ eius subiectū. Nō est aūt incōueniēs ꝙ idē sit subiectū formarū vniꝰ generis:⁊ sit ratio recipiendi formas alterius generis. Et sic pꝫ ꝙ lꝫ forma subālis sit aut causa efficiēs quātitatis que ipsam consequit̄:aut sit eius cā finalis.tñ mā est subiecto quantitatis ratio recipiēdi ipsam quantitatem.

Ad q̄rtū argumētū. · *Ad q̄ntū.* · *Ad sextū.*

¶ Utrū forᵃ corporeitatis sit coeterna mae. Qō. VIII.

Queritur 8º. vtrum forma corꝑeitatis sit coeterna materie:⁊ disticta ab oībus formis suꝑueniētibꝰ. Et arguitur ꝙ sic. ¶ Primo. Impossibile est eandē formā produci in eandē materiā ab agētibus diuersaruꝫ rōnum. Sed forma cadaueris erit in mā Sortis si corrūpatur Sortes ab agētibus diuersarū rōnuꝫ:siue enim sortes cōburatur siue moriat̄ in aqua/siue a quocūq̄ꝫ alio agēte iterficiatur:iducitur in eius mā forma cadaueris.ḡ ipsa nō inducet̄ de nouo:sed ꝑ̄fuit in mā.ꝑ formā aūt cadaueris hꝫ sortes tñ ꝙ sit corpus:ergo forma ista corporeitatis semꝑ ꝑ̄fuit in mā. Patet ꝯñtia cū minori. Maior ꝓbatur. Actiones agētiuꝫ diuersarū specierū/sunt alteriꝰ rōnis/cū sint a formis diuersarū rationū:vt dicit Cōmē. 5º physico. cō. 38. ergo nō terminant̄ ad formā eiusdē rōnis. Pꝫ ꝯsequētia.qꝛ motus specificant̄ ex terminis. ¶ 2º. Si anima ⁊ corporeitas sunt eadem forma.sequitur ꝙ compositio animalis ex anima ⁊ corꝑe nō sit compositio realis. Sed hoc est falsuꝫ:vt pꝫ.ergo ⁊c̄. Consequētia ꝓbatur. Cōpositio ex his que nō sunt distincta realr̄ nō est realis. Sꝫ per te aīa ⁊ corꝑeitas nō distinguunt̄ realr̄.ḡ cōpositio ex aīa ⁊ corꝑe erit rōnis tñ. ¶ 3º. Agēs nāle nō abycit a mā ex qua aliq̄d gñat/nisi tñ illas formas que sunt incōpossibiles forme gñande. Sed forma corꝑeitatis nō est incōpossibilis alicui alteri forme speciali.stat enim cū formis elemētoꝝ ⁊ mistoꝝ oīum ⁊ aīatoꝝ.ergo nūq̄ꝫ abycit̄ a materia. ¶ 4º. In generato manet eadē numero mā que ꝑ̄fuit in corrupto.ḡ in gñato manet eadeꝫ nūero corꝑeitas que fuit in corrupto.añs pꝫ. Consequētia ꝓbat̄. Ubi est eadeꝫ numero quātitas/ibi est eadē numero corꝑeitas:q̄a variato subiecto variat̄ accidēs. Sꝫ vbi est eadē numero materia.ibi est eadē numero quātitas:eo ꝙ mā non efficit̄ hec.nisi ꝑ quātitatē:ḡ vbi est eadē numero materia/ibi est eadē numero corꝑeitas. ¶ 5º. Id in qd̄ agit agēs nāle/oportet eē quātuꝫ:q̄a agēs nāle non agit nisi ꝑ contactū quātitatis. Sꝫ quātitas qua mā est quantū passiuū nāle/fundat̄ necessario suꝑ aliquā formā substātialē/aliam ab illa que inducēda est in mā/⁊ ꝑsertim suꝑ corꝑeitate.ergo corꝑeitas ꝑ̄existit in mā. ¶ Si dicat̄ ꝙ maior est vera in alteratione:qꝛ oē qd̄ alterat̄ est quantū:sed hoc nō opꝫ in introductione forme subālis. ¶ Contra. Agēs nāle magis agit duꝫ itroducit formā subālem/q̄ꝫ qñ tñ alterat subm.ergo si alterādo agit inquātū.multo magis introducēdo formā subālē. ¶ Confirmat̄.q̄a seq̄tur ꝙ in instāti in quo causat formā substantialē in mā:actio agētis.⁊ ēt ipsa forma reciperetur in indiuisibili/⁊ esset inextensa.

Prima rō. · *Secūda rō.*

Respondeo ꝙ formā corꝑeitatis eē inseparabilē a mā duplr̄ pōt intelligi. Uno modo ꝙ forma corꝑeitatis nō sit forma distincta a formis elntorū que ponit Auicē.manere in misto actu. Et hoc esset falsum.q̄a nō negaret Auicē.q̄n ex vno elemēto possit gñari aliō:qd̄ eē nō potest nisi eius forma subālis corrūpat̄.⁊ ꝑ ꝯñs seq̄tur ꝙ forma corꝑeitatis separaret̄ a mā.qd̄ esset ꝯ̄ Auicen.⁊ pōnē eius. Alio mō pōt intelligi/ꝙ ꝑ̄ter formas viuētium ⁊ mistoꝝ ⁊ elemētoꝝ/sit in mā quedā forᵃ dans eē corꝑeum:⁊ hec fuit opinio Auicē. Motus aūt fuit ad h̄ dōm:q̄a mā nō pōt recipe plures formas/nisi sit disticta ⁊ diuisa in partes:diuisio aūt nō est in mā nisi ꝑ quantitatē.⁊ ideo opꝫ aliquas dimēsiones eē inseparabiles a mā:q̄ntitas aūt nō pōt esse sine forma subāli.⁊ ideo ēt aliqua forma subālis est coeterna materie:sicut eniꝫ Cōmē. ponit dimēsiones interminatas in mā:vt mā sit diuisibilis ⁊ apta recipere plures formas.ita Auicē.cōsiderās ꝙ mā non pōt ꝑ̄us hr̄e esse accidētale q̄ꝫ subāle:posuit in mā quādaꝫ formam dantē esse corꝑeuꝫ de gñe subē ad quā formam necessario consequunt̄ dimēsiones.⁊ ꝑ hoc saluat ꝙ materia est apta recipere plures foīas:⁊ tñ ꝙ esse accidētale/nō ꝑcedit esse subāle. ¶ Sed ꝯ̄ hāc opionez arguit̄. Prio. Dis foīa subālis dat esse subsistere:q̄a sicut eē accidētale quod dat foīa accidētalis est inexistere:ita esse substātiale quod dat foīa subālis est subsistere.ḡ si in vno eēt foīa corꝑeitatis cui suꝑueniret alie foīe.seq̄tur ꝙ in eo eēnt plura subsistere:⁊ per ꝯñs ipsuꝫ esset plura subsistētia:qd̄ est iposibile. Pꝫ ꝯñtia:q̄a sicut ad pluralitatē foīe accidētalis plurificant̄ inexistētia:ita ad pluralitatē foīarū substātialiuꝫ plurificantur subsistētie. ¶ 2º. Foīa corꝑeitatis existēs in materia ꝯstituit compositū qd̄ est ens actu.ḡ oēs foīe suꝑuenietes eēnt accidētia. Pꝫ ꝯñtia.q̄a q̄cquid aduenit enti in actu est accidēs. ¶ Dicet̄ forte ꝙ solū id est accidēs qd̄ aduenit enti cōpleto in spē:foīa aūt corꝑeitatis nō dat eē cōpletū ⁊ specificū. ¶ Sed ꝯ̄. Scōm hoc posset q̄s dicere ꝙ anima itellectiua non dat eē cōpletū.sed ꝙ risibilitas q̄ ipsaꝫ nec̄io ꝯsequit̄ est illa que dat eē specificū. ¶ Confirmat̄. Foīa corꝑeitatis est ꝑ te inseparabilis a materia:⁊ ꝑ ꝯñs est incorruptibilis. Sed forma icorruptibilis multo

magis

magis dat esse cõpletum/q̄z forma corruptibilis.ergo ꝛc.
Tertia rõ ℂ 3° esse icorruptibile qd̄ est altero ꝑus tpe/nõ dependet
ab aliq̊ suo posteriori.Sz eē qd̄ dat forma corpeitatis/est
ꝑus tpe q̄z eē qd̄ dant alie for͛ ꝛ est icorruptibile.g̊ a nullo
dependet.Sz oē adueniēs ei qd̄ per se existit.ꝛ qd̄ a nullo
dependet est accñs.g̊ oēs forme supueniētes essent accidē
Quarta ratio. tia.ℂ 4°.Subiectū gñationis non pōt esse ens actu. vt di
T.cõ.12. cit Phs in ꝑmo de gñatione.Sed si forma corporeitatis
esset coeterna materie ꝛ ab ea inseparabilis subm ois gña/
tionis eēt ens actu.s.cōpositū ex mā ꝛ forma corpeitatis.
T.cõ.10. g̊ ꝛc.ℂ Cōfirmat̃.qa Phs in ꝑ de gña.dicit.ꝙ in gnōne
totū mutat̃ in totum nō manēte aliquo sensato.ergo for/
Quita rõ ma corpeitatis nō manet in subto gñationis.ℂ 5°.Si ali/
qua forma est inseparabilis a mā.seqtur ꝙ non pōt nāl'r
cognosci māz ꝑmā:ex q̄ oia fiunt esse.purā potētiā.Sz h̄
est falsuz.ꝛ ꝫ Phm ꝑmo physico.ergo ꝛc.Consequētia ꝓ/
T.cõ.69. batur.Materia nō cognoscit̃ nisi ꝑ transmutationē suba/
lē.g̊ cuz nō possit transmutari ab illa forma que ab ea est
inseparabilis:seqtur ꝙ non pōt cognosci.Uñ dicet aliqs/
ꝙ nō oia fiunt ex aliqua poª pura.sed ex illo ente in actu:
Cōclo rñ falsa. qd̄ dr̄ esse corpus.Dico igit̃ ꝙ siue accipiat̃ forma corpo/
reitatis ꝓ forma dante eē corpeuz de ꝑdicato sube(ad quē
sensuz loquebat̃ Auicē.)siue accipiat̃ ꝓ terna dimensiōe
que est corpus de gñe quātitatis/ipa nō est coeterna māe.
sed gñatur ꝛ corrūpitur ƀm gñationē ꝛ corruptionē aliaꝝ
formarū subaliuz.Si qs tñ vellet tenere opinionē Auicē.
posset disputatiue rñdere ad rationes factas ꝯtra ipsam.

Ad ꝑmū ꝫ Auicē. **Ad primum** Ergo rñdetur ꝙ in q̄libet suba cō/
posita sunt plures forme.quarū q̄li
bet dat esse subsistēs.sed negat̃ ꝯñtia:qua infertur ꝙ talis
suba sit plura subsistētia.Ad ꝓbationez quoq3 negat̃ ꝯñ/
tia.cuius ratio est:qa quelibet forma accidētalis est inexi/
stēs:nec esse inexistēs ꝯuenit cōposito ex accidēte ꝛ subie
cto:ꝛ ideo vbi sūt plures forme accidētales.ibi necessario
sunt plura que inexistūt.Subsistere aūt nō ꝯuenit forme
substātiali.sed ipsi cōposito ex mā ꝛ forma:ꝛ ideo nō seqt̃
si sunt plures forē in sorte ꝙ sortes sit plures subsistentes.
Dico tñ ꝙ qa aia itellectiua est ꝑ se subsistens.Dici pōt ꝙ
Sor.ꝛ eius aia sunt due res subsistētes:non tñ ꝙ Sortes
Ad scd̄m sit duo subsistētia:qa sor.nō est aia sortis.ℂ Ad 2ᵐ negat̃
ꝯñtia.cuius rō est.q2 nō oē adueniēs enti in actu quocūq3
modo est accidēs.sed opz ꝙ sit ei inherēs:vñ vestis adue
niēs sorti nō est accidēs.i.de nā accidētis:accidit tñ Sorti
idest nō ꝯuenit ei ꝑ se.sed accidētāl'r.Silr si adueniat enti
in actu incōpleto in specie/nō opz ꝙ sit accidēs.Ad huius
iꝓbationē negat̃ ꝯñtia.qa eniz aia itellectiua cōuenit oi
hoi ꝛ soli hoi/iō expsse cōstat ꝙ ipsa nō dat esse genericū/
alioqn cōueniret ēt alijs q̄z hoi:sed dat esse specificum.Et
qa aia est ꝑor risibilitate/ꝛ homo nō pōt cōstitui in specie
hūana ꝑ duas formas:ideo statiz seqtur ꝙ risibilitas non
est forma subalis:aut si est subalis.non tñ est real'r distin/
cta ab aia.ℂ Ad confirmationē negat̃ maior.lz enim for/
ma icorruptibilis sit dignior qualibet re corruptibili quā/
tuz ad ꝑmanentiā eēndi.nō opz tñ ꝙ sit dignior quātum
Ad tertiū ad hoc ꝙ est dare esse specificū.ℂ Ad 3ᵐ dr̄ ꝙ cōpositū
Distictio. ex forā corpeitatis ꝛ ex mā ab alio dependere/pōt duplici
ter intelligi.Uno modo quātū ad esse corpeuz.ꝛ sic est ve/
rū.nā sicut forme supuenietes non dant māe aut cōposito
esse corporeū.ita ēt per earū remotionē non remouet̃ esse
corpeuz.ꝛ ideo a nulla earū depēdet.sed nō seqtur ꝙ sint
accidētia.qa aduenīūt incōpleto in specie sicut dicebatur
ad 2ᵐ.Alio modo pōt intelligi ꝙ nō dependeat ab aliquo
Ad q̄rtū posteriori quātuz ad eē specificū.ꝛ sic negat̃ maior.ℂ Ad
Esse actu simplici/ 4ᵐ dicit̃ ꝙ subm gñationis nō pōt esse ens actu simpl'r:ꝛ
actu cōpleto in spē.Sed est sciēdū ꝙ esse actu simpl'r pōt
esse duobus modis.Uno modo vt esse simpl'r distinguit̃ ter ē duo/bꝰ modis.
ꝯ esse accidētale:qd̄ est esse ƀz qd.ꝛ sic ois forā subalis dat
esse actu simpl'r.Alio mō vt eē actu simpl'r dr̄ esse cōpletū
ꝛ specificū nō expectans tale esse ꝑ vlteriorē formā:ꝛ hoc
modo tm̄ vltima forma dat esse simpl'r.forme autem ꝑce
dentes dant esse tm̄ ƀm quid.ℂ Ad ꝯfirmationez dico ꝙ
male allegatur Phs.ipse eniz dicit in illo capitulo qd̄ inci
pit:de gñatione aūt ꝛ alteratione:qūo differāt:dicamus ꝙ
vl'r est alteratio qñ manēte eodē subto sensato/subz mutat̃
in passiōibꝰ ꝯrijs aut i medijs.ℂ Qñ aū: totū mutat̃ i to
tū:puta aqua in aerē:tūc nō est alteratio sed gñatio.Intel
ligit aūt totū mutari in totū:qa aqua non manet aqua:sed
ipsa tota aqua cathegorematice accipiēdo totū mutatur in
aerē.nō tñ intēdit negare quin aliqua forā que erat in aq̄
maneat ēt in aere:ꝑsertim.qa Phs postea subdit in eodez
caplo sic dicēs.In his aūt si aliqua manet passio eadē con
trarietatis in gñato ꝛ corrupto:puta qñ ex aere fit aqua si
ambo diaphana aut frigida:nō opz hꝰ alteraz passionē eē
in qd̄ transmutat̃.Ex his verbis pz ꝙ Phs voluit aliquā
eandē numero qualitatē manere in gñato ꝛ corrupto:ꝛ ꝑ
ꝯñs aliquā eandē foraz substātialē:alioqn accidēs migra/
Ad q̄ntū ret de subto in subiectū.ℂ Ad 5ᵐ negat̃ ꝯñtia.ℂ Ad ꝓba
tionē dr̄ ꝑ ꝙ Aui.nō reciṗet dicta Aris.Dicit̃ 2° ꝙ via ad
cognoscēdū mām nō est tm̄ transmutatio subalis:sed etiā
vl'r motꝰ localis.Qd̄ pz.nā in celo est materia ēt ƀm Phz
ꝛ tñ nō pōt transmutari substātial'r. Motus enim localis
sufficit ad hoc:qa oē qd̄ mouet̃ est quantū:oē aūt quantuz
hz materiā.Dicit̃ 3° ꝙ cū elnta ꝛ mista corrūpant̃ ꝛ gñen/
tur/ex hoc cognoscimꝰ:ꝙ subm istarū formarū substātia/
liū nō pōt eē simplex forma:qa ois subalis forma que nō
est in mā est itellectualis:ꝛ vltra cōcludimꝰ ꝙ ipsa est in
mā:ꝛ qa nō est ire in infinitū in potētijs receptiuis/cōclu/
dimus ꝙ est dare vnā ꝑmā potētiā receptiuā que ē mā:ꝛ
sic pz ꝙ lz aliqua forma sit a mā inseparabilis.tñ per tran
smutationē cognoscit̃ mā:ꝛ ipsa est subiecta ꝑuationi alia/
rum formarū.ℂ Ista dicta sunt nō ꝙ existimē opinionē
Auicē.eē veram:sed grā disputationis:ꝛ ꝓ reuerētia tanti
Op.Auc. Phi.Ur̃ tñ mihi rōnabilior opio que dicit ꝙ nulla talis
forma est inseparabilis a mā.Nā si aliqua forma dat esse
ꝑfectissimū ꝛ cōpletū:hoc maxime ꝯuenit formis incorru
ptibilibus:vt pz in oibꝰ formis corpoꝝ celestiū:q̄re opor
tebit ꝙ forma corpeitatis quā dicūt isti eē incorruptibilē.
det eē ꝑfectissimū.ois aūt forma adueniens enti cōpleto ꝛ
perfecto est accidēs:ꝛ sic sequeret̃ oēs alias formas eē ac/
ꝫ Auicē. cidētia.ℂ Itez supponit̃/ꝙ nihil est in gñe qn sit in aliq̄
eius spē.Supponit̃ 2° ꝙ corpus est quoddā genus sube.
Supponit̃ 3° ꝙ ꝑus nā abijcit̃ forma ꝑcedēs q̄z itroduca
tur forma seq̄ēs:lz vtrūq3 sit eodē i istāti.ℂ Ista tria sup
posita cōiter sunt concessa.Generet̃ ergo ignis ex aere:ꝛ in
illo instāti in quo abijcit̃ forª aeris/suspēdat dēᵒ oēs actio/
nes causarū scd̄arū:qd̄ vtiq3 posset.qa nulla apparet ꝯdi/
ctio.nō eniz seqtur ꝙ mā sit sine forª:qa hēt per te formā
corpeitatis.hoc posito cōstitutū ex mā ꝛ ex hac forma erit
corpus:ꝛ tñ in spē corpis nō erit:qd̄ est contra ꝑmū ꝑsup/
positū.ℂ Itē sol ꝛ luna cōueniunt in gñe corpis ꝛ distin/
guūtur specie iter se.ergo opz ponere in sole duas formas
substātiales ꝑ quarū vnā sit corpus:ꝛ ꝑ aliā sit sol.Sz hoc
est falsum.ergo forma corpeitatis nō est ponēda distincta
ab alijs.ꝯñtia pz.Probat̃ falsitas ꝯñtis:quia isti non po/
nunt corpeitatez coeternam materie nisi vt forme possint
sibi succedere in eadem numero materia.qualis successio
non est in corporibus celestibus.

Ad ꝑmū **Ad argumenta** ꝓo ꝓ opione Auicē.responde/
tur.ℂ Ad ꝑmū negatur maior
vl'r accepta.ℂ Ad cuius ꝓbationez dico ꝙ agentia specie

distincta imediate causant in passo in qd agit formas siue qualitates diuersaꝝ rõnuz. Si vero quelibet istaꝝ sit sufficiens causare dispõnẽ incõpossibilẽ alicui forme: ad cuius remotionẽ seqtur alia determinate: tunc ex quolibet illoꝝ agẽtiũ poterit causari talis forma: ꝛ sic est de forma cadaueris. Naz dispõ necessaria ad seruandã formã animalis in mã, est sanitas: cui ꝯtrariatur egritudo: põt aũt egritudo causari ab excessiuo calore: ꝛ ab excessiuo frigore: ꝛ a dissolutiõe cõtinui ꝛ ab ipediẽte respirationẽ: ꝛ iõ qdcũqꝫ agẽs causans in aĩali aliquod istoꝝ: causat ꝯñter egritudinez: ꝛ ex ꝯsequẽti etiam corrũpit vel abijcit animam a natura: ꝛ qa ad animã hꝫ imediatũ ordinẽ forma cadaueris. ide est ꝙ forma cadaueris põt a quolibet illoꝝ agẽtium causari.

Ad scðm ¶ Ad 2m dicit̃. ꝙ ꝓprie loquẽdo non est cõpositio ex aĩa ꝛ corpore: accipiẽdo corpus pro oĩ ea entitate qua aĩal est corpus. altera eniz ps entitatis corpis. s. corpeitas est ipsamet aĩa. dĩ tñ animal vere cõpositũ ex aĩa ꝛ corpe: qa mã que est altera ps corpis: ꝛ que prius natura respicit aĩaz, ꝓut est corpeitas qꝫ ꝓut est anima: facit realẽ cõpõnẽ cuz ipsa anima.

Ad tertiũ Formam vnã alteri icõpoẽ lem est 2r. ¶ Ad 3m negat̃ minor. Naz aliquã formã eẽ incõpossibilẽ alteri cõtingit dupl'r. Uno mõ ex spãli nã ipsaꝝ formarũ: qa. s. vel sunt contrarie vel disparate. Alio modo vna est alteri incõpossibilis ex pte subiecti: ꝛ ex vli ratiõe forme subalis: ꝛ hoc mõ oẽs forme subales sunt incõpossibiles: qa mã nõ põt p plures actuari. ꝛ sil'r: quia oĩs forma adueniẽs subiecto habẽti formã subalẽ est accidentalis: lꝫ aũt corpeitas stet cũ qualibet forma: nõ tñ stat cuz aliqua que sit ab ea distincta.

Ad q̃rtũ Mã est vna 2r. ¶ Ad 4m dicit̃ ꝙ mãm esse vnam põt intelligi dupl'r. Uno mõ vnitate transcendẽte: ꝛ sic cõceditur añs ꝛ negatur ꝯñtia. Nec valet ꝓbatio: qꝛ materia nõ hꝫ hanc vnitatẽ a quantitate: sed ex seipsa. Alio mõ est vna vnitate que est pñm numeri: ꝛ sic negat̃ añs: qd nõ ꝓbatur.

Ad qntũ ¶ Ad 5m negat̃ minor. Dico eñi ꝙ in instãti in quo abijcitur forma p̃cedens itroducit̃ forma seq̃ns. ꝛ ẽt q̃ntitas: ꝛ sic mã in qua agit agens nãle, semp est quãta. Quid aũt prius itroducatur prioritate nature, forma subalis an q̃ntitas dicet̃ qõne sequẽti: ꝛ ex illo patebit ad oĩa argumenta que fierent circa hanc difficultatem.

¶ Utrum in corruptione substãtiali fiat resolutio vsqꝫ ad materiam primam. Qõ. IX.

Pria rõ. Queritur 9°. Utruz in corruptione substantiali fiat resolutio vsqꝫ ad mãm p̃maz. Et arguit̃ ꝙ non. ¶ Primo. In istanti corruptionis forme, sunt in mã disposi tiones faciẽtes ꝓ eius corruptione. ergo non est facta eius resolutio vsqꝫ ad mãm p̃mam: ꝯñtia pꝫ. Añs ꝓbatur. Dum ex aqua fit ignis: aut dispões corrũpentes formã aque, siue ei incõpossibiles, sunt ille que sequuntur formã ignis: aut que p̃fuerũt corruptioni aque. aut q̃ sunt in instanti corruptionis aque. Non p̃mũ: qa prius nã corrũpitur forma aque qꝫ inducat̃ forma ignis: ꝛ ꝯ ñter qꝫ inducantur qualitates ꝯñtes formã ignis. Non 2m: qa tũc corrupissent aquã. naz in quocũqꝫ instãti. p̃mo est in mã aliq̃ dispositio incõpossibilis forme, in eodẽ instãti forma illa corrũpitur. ergo seqtur ꝙ p̃mo sunt in mã in instãti corruptiõis forme.

Scða rõ. ¶ 2° argui͂t ad idẽ supponẽdo tria. ¶ Primuz est ꝙ oẽ qd mutatũ est, qñ p̃mo mutatuz est. est in eo ad qd mutatũ est: vt demonstrat Phs 6° physicoꝝ. ¶ 2m est ꝙ duz ex aqua gñatur ignis, opꝫ materiã eius cõtinue rarefieri, donec ꝑueniat ad summã raritatẽ: vel saltem ad aliquẽ gradũ raritatis. puta ad raritatẽ: vt. 6. ¶ 3m est ꝙ in intẽsione forme, pars prior manet cũ sequẽte, siue fiat additio p additionẽ ptis ad partez, siue quocũqꝫ alio mõ: qa hꝫ nihil variat ꝓpositũ. Ex his arguit̃. Omne qd mutatũ est: qñ p̃mo mutatũ est. est in termino mot9. Sed aqua ex qua gñatur ignis, in instãti corruptionis aque est mutata p̃mo ad aliquã raritatẽ incõpossibilẽ forme aque: qa ante hoc instãs, cuz aqua nõ esset corrupta nõ erat in ea iste gradus raritatis sibi icõpossibilis. ergo in hoc instãti mã aque est sub isto gradu raritatis. ꝛ ꝯñter non est facta resolutio ad materiã p̃mã.

Tertia ¶ 3° arguit̃ ad idẽ, supponẽdo duo. Primũ est ꝙ ignis gñans ignẽ ex aqua, causat in mã aliquas dispositiones. Scðm est ꝙ agẽs nãle nihil agit frustra. Ista duo sunt ab oĩbus ꝯcessa. Et arguit̃ sic. Si dispões p̃existẽtes cuz forma aque, ꝛ faciẽtes ꝓ forma ignis corrũpantur in instanti gñationis ignis: aut corrũpuntur ab aliquo alio agẽte cõtrario: aut ab ipso igne gñante ignẽ. Non ab alio. Tuz qa poẽ est ꝙ nullũ aliud sit. Tuz qa poẽ est ꝙ ignis sit fortior quolibet alio agẽte approximato illi materie. Nõ ab igne gñante: qa frustra destrueret eas, cum postea oporteat alias eis siles iteruz gñari. ergo a nullo corrũpuntur.

Quarta ¶ 4°. Seqtur ꝙ stãte mã sũme disposita: non itroducet̃ forma ad quam est disposita p̃ñte agẽte. ꝯñs est falsuz. g̊ ꝛc̃. Consequẽtia ꝓbatur. Sit. a. mã terre sũme disposita ꝓ forma aque ab aqua que sit. b. ꝛ approximet̃ ei. c. ignis fortior ad agẽdum qꝫ sit. b. aqua. Et arguit̃ sic. In. a. materia terre, introducet̃ aliqua forma: quia mã non põt esse sine forma, ꝛ non itroducetur forma aque: qa ignis est fortior ad agẽdũ qꝫ. b. aqua. ergo nõ itroducetur forma ad quã est sũme disposita.

Quinta ¶ 5°. Supponitur ꝙ mã quantuz est ex se: sit idifferẽs ad oẽs formas. lꝫ p prius recipiat vnaz qꝫ aliã. i. formas elemẽtoꝝ qꝫ mistoꝝ: vt dicit Cõmẽ. p̃mo metaphysice. cõ. 32. ꝛ 12. metaphysi. cõ. 2. Et arguitur sic. Materia quãtum est in se, est indifferẽs ad oẽm formaz. ꝛ nõ magis ad vnã qꝫ ad aliaz: nisi qa p dispositiones magis ordinat̃ ꝛ determinat̃ ad vnã qꝫ ad aliaz. ergo si fit resolutio vsqꝫ ad mãm p̃mã: seqtur ꝙ mã aut nullã formaz recipiet. aut oẽs simul recipiet: ꝛ non magis vnã qꝫ aliam. ¶ Confirmat̃. qa Phs 2° de generatione. tex. cõ. 25. dicit ꝙ duz ex aere generatur ignis manet qualitas symbola. s. caliditas que est cõmunis vtriqꝫ.

Quotu plr̃ resol̃ tionẽ. Respondeo ꝙ non fieri resolutionẽ vsqꝫ ad materiã p̃mã, nõ põt eẽ nisi ex triplici cã. s. aut qa manẽt in materia dispões que erãt cũ forma que abijcitur: aut quia ꝛ si nõ maneãt p̃dicte dispões: manẽt saltẽ dimensiones que p̃erant. Nã quicũqꝫ tenẽt ꝙ manẽt dispões: tenẽt ẽt ꝙ manet eadẽ quãtitas: sꝫ nõ ecõtra: qa aliqui. vt Cõmẽ. tenẽt ꝙ manẽt eedẽ dimẽsiones: ꝛ tñ corrũpuntur dispões ad corruptionẽ forme: aut si nõ fit resolutio vsqꝫ ad materiã p̃maz. hoc ideo est: qa manet aliq̃ forma subalis que prius erat in mã. Fieri eniz resolutionez vsqꝫ ad mãm p̃maz est nihil manere in genito eoꝝ q̃ prius fuerãt. nisi ipsaz materiã: non põt aũt esse ꝙ aliud maneat nisi aliqd illoꝝ triũ que dicta sunt. Qꝛ aũt nõ maneant dimensiões ꝓbabitur infra. vbi erit sermo de dimensionib9 interminatis. Et ideo solũ ꝓbandũ eẽt in hac qõne ꝙ non maneat aliqua forma subalis, que p̃fuerit in materia. dum aliqd cõpositũ substãtiale corrũpitur. De quo ẽt nũc supsedeo: qa ꝓbatio hui9 depẽdet ex hoc ꝙ in eodẽ cõposito est tñ vna forma subalis: ꝛ ideo ea remota: nulla alia remanet. Qꝛ aũt sit in cõposito vnica forma ꝓbabit̃ sequẽtibus qõnibus. Quidam tñ dicunt ꝙ subm dispositionũ est tm̃ mã: ꝛ ideo corrupto subiecto ꝛ manẽte materia ei9, manẽt in eodẽ numero dispões que p̃fuerũt: huius opionis fuit Grego. 2. dis. 12. ꝛ Marsilius p̃mo de gñatiõe. ¶ Sꝫ oppositũ apparet dupl'r. ¶ Primo. Quia forma ꝑficiens p̃supponit suum ꝑfectibile ordine nature. Sed substantia non p̃supponit accidens ordine nature: cuz sit natura prior quolibet accidẽte. 7. metaphysice. tex. cõ. 4. Et dico ꝙ nõ p̃supponit suba accidens prius natura simpl'r ꝛ absolute: ꝛ non tm̃

nõ tñ in genere cause materialis.quã prioritatẽ solam nos concedimus accidẽtis ad substantiã.¶ 2°.Perfectio determinata ad aliquod pfectibile/est nata cõstituere vnuz per se cuz illo.Sed ex forma substantie ꝛ accidente.nõ potest fieri vnuz per se.ergo substantia nõ psupponit in materia/in qua recipit aliquod accidẽs:nisi eo modo qui declarabitur in respondendo ad argumenta.

Ad pmũ

Restat ergo solũ soluere ea.¶ Ad pmuz negat añcedens.Ad probationẽ dicitur ꝙ dispõnes incõpossibiles forme aque sunt ille que ordine nature sequunt formã ignis/duz ex aqua generat ignis.¶ Ad iprobationẽ huius dicit/ꝙ in eodẽ istãti tẽporis corrũpitur forma aque:ꝛ gñatur in mã forma ignis cũ quãtitate.ꝛ qualitatibus/que eã necessario ꝯsequuntur:ita ꝙ forma in illo istãti gñatur per se:pdicta aũt acc͞ntia gñantur p modũ sequele:nec est incõueniẽs ꝙ quãtitas ꝛ qualitas acqrantur subito ꝛ nõ in tẽpore:qñ acqruntur p modũ sequele.¶ Dico 2°.ꝙ lz oia pdicta fiant in eodẽ instãti tpis.tñ inter ea est ordo nature:ꝛ vnũ est pus ꝛ posteri⁹ altero in diuersis gñibus causarũ.Corruptio eni forme pcedẽtis est quodã modo dispositio p forma sequẽti.ꝛ reducit respectu eius ad genus cause mãlis:qa se tenet ex pte materie.Ignis.n. quãtuz est ex se/est sufficiẽs gñare formã ignis:sed mã nõ põt eã recipere q̃diu hz formã aque:necessaria est igitur corruptio forme aque:nõ ad hoc ꝙ ignis generet forma3 ignis:sed ad hoc ꝙ mã ea3 recipiat:ꝛ sic forma que abycitur est por forma que itroducit in gñe cãe mãlis:ꝛ ex pte subti.Quantũ aũt est ex pte cause formalis ꝛ efficiẽtis ꝛ finalis/forma que gñatur est por ea que abycit.Agens eniz nõ corrũpit vnã formã.nisi vt aliam generet:ꝛ sic ipsa est finis corruptionis alteri⁹:ꝛ si tales forme essent incõpossibiles nõ corrũperet vnã duz generat aliã.Silr forma que gñatur est similitudo forme ipsi⁹ agẽtis.qð gdẽ agẽs pncipalr agit ad causandũ suam silitudinẽ in subto:ꝛ ꝯñter ad remouendũ ea que sunt incõpossibilia ei:ꝛ sic p3 ꝙ in gñe cause efficiẽtis ꝛ formalis ꝛ finalis/pus nã gñatur forma ignis:ꝛ accidẽtia que ipsam necessario ꝯsequunt:ꝛ postea abycit forma aque:ꝛ ideo ista acc͞ntia in pmo istãti sui eẽ faciũt/ꝙ forma aque corrũpatur/p negationẽ de psenti ꝛ positionẽ de pterito.¶ Ad 2ᵐ dĩ.ꝙ in illo instãti in quo in mã aque est summa raritas/corrũpit aqua.Et dum pbatur ꝙ nõ p illa psupposita/pcedit pmuz ꝛ 2ᵐ:sed negatur 3ᵐ qñ terminus illi⁹ transmutatiõis corruptio est subiecti qð transmutabat:tunc eniz corrupto subto corrũpunt acc͞ntia ei⁹:ꝛ sic ẽ i pposito.Nã i istãti terminãte hãc rarefactionẽ corrũpit aq:ꝛ ꝯñter ois raritas pexñs.ꝛ noua raritas itroducit in mã que ẽ incõpoſlis forme aque.¶ Cõtra hanc rñsionẽ arguit.Ista dispõ que itroducit cuz forma ignis:ꝛ que est incõpossibilis forme aque appellet.a. ꝛ forma ignis appellet.b.Aut.a.est pus.b.nã aut posteri⁹. Si pus.ergo in illo pori nãe/est in mã sine forma subali. Si posteri⁹.Contra.Seqtur ꝙ alteratio facta in mã p.b. eẽt infinita.ꝯñs est falsuz:qa nullus est mot⁹ sine termino. Probat ꝯñtia:qa termin⁹ illius alterationis:aut est ipsuz b.aut aliud ꝯñs.b.puta.a.Non pmũ.Tuz qa forma subalis est p se termin⁹ gñationis:ergo nõ est p se termin⁹ alteratiõis.Tuz qa ois mutatio finita pus est finita intrinsece q̃ extrinsece.S3.b.est termin⁹ extrinsecus alteratiõis cuz sit forma subalis.ergo pus finit ad aliquã formã accidẽtalẽ.Tuz qa motus ꝛ termin⁹ sunt eiusdẽ rõnis.Sed forma subalis nõ est eiusdẽ rõnis cũ alteratione:nec cũ forma accidẽtali acqsita p alterationẽ.ergo.b.nõ est p se terminus illius alterationis.¶ Pro rñsione ad ista.Sciendũ est ꝙ alterationis/pcedẽtis gñationẽ subalẽ/duplex põt dici eẽ termin⁹.s.itrinsecus ꝛ extrinsec⁹.Terminus itrinsecus est

Ad scdm

Replica.

Nõnᵐ pᵐ Distictio.

vltimus gradus forme accidẽtalis acqsite p alterationẽ:ꝛ iste est ille q acqritur in vltimo instãti tpis mensurãtis hõ alterationẽ:cui instãti corrñdet vltimũ mutatũ esse.Terminus do extrinsecus est ipsa forma subalis/que ideo dĩ terminus extrinsecus:quia nõ est de nã ipsius q̃litatis/s3 quã est alteratio.¶ Sciẽdum 2° ꝙ aliq iponũt.S.Thome ꝙ pdicta alteratio habeat terminũ itrinsecũ:quasi vltima dispõ ad formã gñandã pus recipiat in materia q̃ ipsa forma gñanda.ꝛ ꝯñter ꝙ sit simul cũ forᵃ abycieda.Istud aũt nũq̃ dixit.S.Tho.sed totuz oppositũ.Ipse eniz sepe dicit ꝙ si ex aqua gñetur ignis/in illo instãti in quo iducit in mã sũmus gradus siue vltima dispõ ad formam ignis/ corrũpitur forma aque:ita ꝙ illud instãs est pmũ nõ esse forme aque.¶ Sciẽdũ 3°.ꝙ vltima dispõ ad formã.ꝛ ipsa forma sũt sibi mutuo cause.Nã in illo instãti in quo pmo in materia recipitur forma ignis:ꝛ summus calor illius.ꝛ sic forma ignis est aliquo modo cã efficiẽs illius caloris.ꝛ aliorũ suoꝝ accidentiũ:ꝛ sic in gñe cause efficiẽtis ipsa recipit pus nã in mã/q̃ eius vltime dispõnes.Ipse aũt dispositiones sunt cause forme ignis in gñe cãe mãlis:qa dispositiones se tenẽt ex pte materie:vt dictũ fuit:ꝛ p ꝯñs reducuntur ad genus cause mãlis:ꝛ sic pus nã recipiunt in mã q̃ forma ignis.¶ Ex his dico ad argumẽtum ꝙ.a.est pus.b.in genere cause mãlis.ꝛ.b.est pus.a.in gñe cãe efficiẽtis.Et cũ arguit ꝯ pmũ/dĩ ꝙ lz in nullo instãti tpis possint dispõnes eẽ in mã sine forma subali:nõ est tñ incõueniens ꝙ in aliquo instãti nature pcedant eã in materia s3 genus cause mãlis.Cũ do arguit ꝯ 2ᵐ negat ꝯñtia.¶ Ad pmã pbationẽ dĩ ꝙ duplex est alteratio.quedã est cui nõ ꝯiungit gñatio.puta duz Sor.albus:vt quatuor acqrit albedinẽ:vt.6.ꝛ ista necessario hz terminũ intrinsecũ ꝛ vltimũ mutatũ esse:p qð acqritur aliqs gradus forme accidẽtalis ei itrinsecus.Aliqua do est alteratio cui cõiungit generatio:puta/duz aqua calefit.vt ex ea gñetur ignis:ꝛ ista nõ hz terminũ intrinsecũ.sed solũ extrinsecũ:qa nõ hz vltimũ mutatũ esse:sed solũ pmũ nõ esse.ꝛ vltimũ tẽpus sui eẽ.terminus eniz huius gñatiõis est forma subalis que generatur.Duz do querit:an sit termin⁹ p se.Dico ꝙ est per se.idest necessario.consequens alterationẽ.Non est autez p se.i.intrinsecus.Nec est necesse oẽm alterationẽ habere terminũ p se isto 2° mõ.¶ Ad 2ᵃᵐ negat maior de alteratione nõ hñte terminũ intrinsecũ.cuiusmodi est ois alteratio ꝯiuncta gñationi:cuius rõ est.qa subm eius corrũpitur in instãti/in quo deberet hĩe terminũ itrinsecũ:ꝛ iõ habere nõ põt.sed hz tñ extrinsecũ.¶ Ad 3ᵃᵐ negat maior de termino extrinseco:ꝛ sic est in alteratione de qua loqmur. Qr aũt pdicta alteratio nõ hẽat terminũ itrinsecũ.satis pbatur.Prio.qr seqtur ꝙ agẽs naturale nõ ipedituz/cẽt approximatũ passo summe disposito ꝛ nõ ageret in ipm.qð est ꝯ Phm.6.physico.Probat ꝯñtia.Calefactio aque ex qua gñatur ignis/hz terminũ intrinsecũ.ergo hz sũmus calorẽ simul exñtẽ cũ forma aque.P3 ista ꝯña:qa tñ sũm⁹ gradus est intrinsecus isti alterationi:qa quocũq3 dato cõtra sũmum:dispõ p forma ignis non est cõpleta.Si ẽt ds eẽ itrinsecus op3 manere subm pexistẽtis alterationis:qð est ipsa aqua.corrũpitur postea ista dispõ ad corruptionẽ aque.ergo vel corrũpitur in pmo instãti sui esse in aqua.ꝛ hoc nõ.alioquin seqtur ꝙ imediate post hoc nõ gñabitur ignis:qa imediate post hoc instãs non est aliud instãs.sed tñ tps:gñatio aũt ignis est in instãti.ergo corrũpit in aliq̃ instãti posteriori.ꝛ sic in tẽpore medio iter ista instãtia aq̃ erit sufficiẽter disposita p forᵃ ignis:ꝛ tñ nõ gñabit ignis/ positis oĩbus reqsitis nec io ad actionẽ.¶ 2° seqtur ꝙ aliqua q̃litas incõpossibilis forme aque/staret p tps cuz forᵉ aque:qð est dicere ꝯdictoria.s.eã esse incõpossibile3 ꝛ non

Nõnᵐ 2ᵐ

Nota Thomi sta.

Nõnᵐ 3ᵐ

Ad pmã argᵐ.

Distinctio

Quedã alteratio caret terminoitrinsecus

Ad tertiũ

esse incõpossibilẽ.ɔ̃ñtia pz ex dictis.ergo ꝛc̃.¶ Ad 3ᵐ p̃ncipale ɔcedunt̃ p̃supposita.Et dĩ ꝙ ignis gñans ignem ex aqua/corrũpit dispositiões ꝑ forma ignis que erãt in aq̃. Et cũ arguit̃ ꝙ frustra eas corrũpat.Negatur ɔ̃ñtia:qa vt dĩ 2° physico.tex.cõ.77.illud est frustra qđ non ɔsequitur finẽ suũ.p̃dicte aũt dispões ordinabant̃ tãq̃ʒ ad finez ad formã ignis/que nõ posset acqri in mã nisi ipse corrũperẽtur ad corruptionẽ sui subti.ꝛ ideo nõ sunt frustra.eẽnt aũt frustra si nõ corrũperent̃:sunt eni tales.vt finẽ nõ ɔsequãtur/nisi ex earum corruptiõe.¶ Ad 4ᵐ negat̃ ɔ̃ñtia.Ad ꝓbationẽ dĩ ꝙ posito illo casu ĩtroducet̃ in mã forma aq̃ ꝛ nõ forma ignis.Cuius rõ est duplex.¶ Prima quidez: qa si ignis dʒ agere in illaz materiã/opʒ ꝙ ei applicet̃ per motũ localẽ.In p̃mo aũt instãti tp̃is mensurãtis hanc applicationẽ nõ aget:sed incipiet agere ꝑ negationẽ de p̃ñti/ ꝛ põnẽ de futuro.In p̃ma aũt p̃te tp̃is hui⁹ applicationis aget debiliter:qa est elongatus a passo:ꝛ ideo aq̃ corrũpet ɔtinue illã paruã caliditatẽ quã iste ignis causabit in mã: aut poti⁹ illius remissionẽ frigiditatis quã ignis facit:ꝛ sic aqua ĩtroducet formã aque.¶ 2ᵃ rõ est:qa si ẽt ignis crearet̃ a deo:ꝛ apponeret̃ illi mãe in tãta ꝓximitate in quãta est aqua.adhuc in p̃mo instãti sui nõ ageret in illaz mãm: sed ĩciperet agere.vt dixi ꝑ negationẽ de p̃senti:ꝛ ideo aq̃ in illo instãti ĩtroduceret formã aque in illã mãm/sufficiẽter ab ea dispositã.¶ Ad 5ᵐ dĩ ꝙ mã põt ɔsiderari dupliciter.Uno mõ ꝑ abstractionẽ ab oibus formis siue subalibus siue accñtalibus taz de p̃senti q̃ʒ de p̃terito.puta/si ꝑ ĩpo͛e eẽt vna mã que nullã formã vnq̃ʒ habuisset.ꝛ sic dico ꝙ ipsa vt sic est ĩdifferens ad oẽm formã.Alio mõ põt ɔsiderari.vt denudata oib⁹ formis in actu.ita tñ ꝙ habuerit aliquã in p̃terito:ꝛ ꝙ ꝑ aliq̃ fuerit disposita:lʒ ille dispositiones nũc p̃mo abiecte sint:ꝛ sic nõ est indifferẽs ad oẽs formas:sed est determinata ad eã ad quã fuit disposita.cuius rõ est nãlis ꝛ nec̃ia ɔsecutio talis forme ad p̃cedẽtẽ alterationẽ.Impo͛e eniʒ est dare alterationẽ nõ hñtez aliquẽ terminũ.alteratio aũt ꝑ introductione forme ignis in mãʒ aque/nõ põt terminari ad formã aque:qa ipsa est p̃or illa alteratione:ꝛ ẽt qa nõ datur vltimũ eẽ eius:sed p̃ᵐ nõ eẽ.Nec ẽt põt terminari termino ĩtrinseco:vt supra ꝓbatũ fuit:igit̃ necesse est ꝙ talis alteratio terminet̃ ad formã ignis:ꝛ sic ex ista necessaria ɔsecutione talis forme ad talẽ alterationẽ/determinat̃ mã ad talẽ formã.Dĩ 2° ꝙ cũ dispões que simul recipiunt̃ in mã cum forma gñanda/sint p̃ores ea in gñe cãe mãlis/ipse in illo p̃ori nature determinãt ĩtrinsece mãm ad formã istã:ꝛ illemet dispões ꝓut p̃cedunt formã p̃oritate nature/sunt ꝑ introductione forme in mã:ꝛ ꝓut sunt posteriores nã eadẽ forma sunt ꝑ conseruatione eiusdẽ.¶ Ad confirmationẽ dicit̃ ꝙ in habẽtib⁹ symbolũ est facilior transitus/nõ ex hoc ꝙ eadẽ numero dispõ que fuit in corrupto maneat in generato:lʒ qr ibi est minor resistentia ratione qualitatis symbole.

Ad q̃rtũ

Nota hãc so͛onez ꝑ calculatoribus.

Ad q̃ntũ

Distictio.

¶ Utruʒ in animali sint plures forme ₰m diuersitatẽ partium organicarum. Questio.X.

Queritur 10°.Utrũ in animali sint plures forme/₰m diuersitatẽ partiũ organicarũ.Et arguit̃ ꝙ sic.¶ Primo.Diuersitas in accidẽtibus proprijs/arguit diuersitatẽ forme subalis.cuʒ talia accidẽtia maximã partẽ ɔferãt ad cognoscẽdũ qđquidest.Sʒ ꝓpria accidẽtia carnis ꝛ ossis ꝛ cerebri ꝛ cordis sunt diuersa.g̃ in eis sunt distincte forme subales:maior pʒ.Minor ꝓbatur:qa talis determinata siccitas/qualẽ hʒ os.ꝛ talis determiata humiditas/qualẽ hʒ cerebrũ sunt eis ꝓpria accñtia:ꝛ idez est iudiciũ de alijs qualitatib⁹ cõpetentib⁹ alijs partibus.

Pria rõ.

¶ 2°.Ois actio nãlis ab agẽte naturali/est in virtute forme subalis.Sʒ eadẽ forma nõ põt esse p̃nᵐ ɔ̃riũ actionũ saltẽ per se.ergo vbi sunt ɔtrarie actiones nãles/ibi sunt distincte forme subales.Sʒ in distictis partib⁹ sunt ɔtrarie operationes:qa cor desiccat ꝛ cerebrum humectat.g̃ ꝛc̃.

Scđa rõ.

¶ 3°. Eadẽ forma ꝓut est in vna p̃te/nõ est corruptiua suiipsi⁹ ꝓut est in alia parte.Sʒ opatio cordis intensa nata est corrũpere cerebrũ ꝛ ecõtra.ergo alia est forᵃ cordis/ꝛ alia forᵃ cerebri.¶ 4°.Pars aliqua aialis/põt separari ab animali sine gñatione:puta dum ab aliquo extrahit̃.Sʒ post separationẽ nõ manet in actu ꝑ formã toti⁹ aialis.ergo manet in actu ꝑ ꝓpriam formã quã habebat.¶ 5°.Eadez forma nõ põt informare mãm dispositã ɔtrarijs dispõnib⁹.Sʒ dispões cordis sunt contrarie dispõnibus cerebri.g̃ non põt in his p̃tibus eẽ eadẽ forma.¶ 6°.Dicit Ph̃s in libro de aialibus ꝙ cor aialis p̃us tp̃e gñatur q̃ʒ alie partes:ꝛ sic est assignare multas gñationes cõpletas/vnã ante aliã in generatione animalis/terminatas ad plures formas p̃tiũ. ¶ 7°.Qñ caro abscisa ɔiungitur statim relique parti in loco abscisionis reunitur.Sʒ hoc nõ esset nisi in carne abscisa maneret aliqua forma subalis ꝛ alique dispões sup eã fundate/sup q̃s fit aialis reintegratio vt vnio:qa alia caro nõ posset ita reuniri.ergo in carne erat ꝓpria forma.¶ 8°. Forma carnis ꝛ ossis sunt forme conflate ex realitatibus elemẽtoꝝ.Sed aia est conflata ex realitatib⁹ el̃ntoꝝ.ergo forma carnis est distincta ab aia.Maior est Phi.ꝛ Com. 7° metaphy.tex.ꝛ cõ.vltimo.Minor est Phi p̃mo de aia contra Empedoclez.ꝛ Cõmen.2° de anima.cõ.43.¶ 9°. Cõmentator 6° physicoꝝ.cõ.59.sic ait.Est ꝛ motus generati alicuius totius/cõpositus ex motib⁹ partiũ in generationibus cõpositis ex motibus diuersis.Et postea subdit. Non seqtur vt transmutatũ qđ p̃cedit in ea/sit de sp̃ẽ transmutati posterioris.sed de alia specie/lʒ transmutatio dicatur eẽ eiusdẽ.Ex q̃bus verbis habet̃ ꝙ partes organice distinguunt̃ sp̃ẽ ab animali:qa transmutatũ posteri⁹/hoc est animal genitũ/nõ est de sp̃ẽ geniti p̃oris.s.partis:puta cordis:lʒ transmutatio sit eiusdẽ sp̃ẽi.inquãtũ vtraq̃ʒ est subalis.Et.12.metaphysice.cõ.17.dicit ꝙ totũ animal ꝛ ei⁹ partes ɔueniunt in forma generali:ꝛ sunt diuersa in forᵃ sp̃ali.

Respondeo circa hanc questionẽ dicũt aliqui ꝙ in quolibet aiato sunt tot forme substãtiales.quot sunt p̃tes organice:qa alia est forma carnis ꝛ alia forma ossis.ꝛ sic de alijs.Mouent̃ aũt isti p̃ncipaliter ex hoc:qa nisi sic esset:sequeret̃ cõtradictio.s.ꝙ aliq̃d eẽt. ꝛ nõ esset.Nã corrupto Sorte/nõ manet anima Sortis:ꝛ manent ossa Sortis:vt pʒ ad sensuz.Qr aũt sequat̃ ea non manere si non habeãt ꝓpriã formã declarat̃.Nõ eni manent per animã sortis:qa ipsa est separata a mã.Nec manent per formã ꝓpriã:qa per te eã nõ habẽt.Nec manẽt per aliquã formã de nouo acq̃sitã:qa ipsa non potuit gñari subito.sicut facta est corruptio:eo ꝙ agẽs nãle non gñat aliquã formã/nisi p̃cedente alteratione/que nõ fit subito. sed in tp̃e.¶ Dicũt p̃terea ꝙ p̃ter p̃dictas formas sunt in animali due alie forme cões toti animali.ꝛ oibus p̃tibus eius:q̃rum vna est forma misti:ꝛ hec ponit̃ ad saluãdum ꝙ viuẽs ꝛ mortuũ sunt vnuʒ corpus numero:ꝛ ab hac forma non habet animal ꝙ sit aial:sed solũ ꝙ sit mistũ.Alia ꝯo forma est ipsa anima/a qua hʒ aial ꝙ sit aial.¶ Contra istã opinionem.dico ꝙ oẽs p̃tes organice actuãtur per vnã ꝛ eãdem formã substãtialez/que est forma totius animalis:ꝛ consequenter sunt eiusdẽ speciei substãtialiter:distinguuntur ꝯo specie ₰m diuersas species accidentales: vt declarabitur respondendo ad argumenta.¶ Pro ista opinione arguitur.¶ Primo.Omnis forma que est per se primo terminus nutritionis est anima.Sed forma carnis est terminus nutritionis per se primo.ergo forma carnis est

Nõ ponũt plures gradus formarum

Ex p̃tũ scõrum

Impro dicta

nis est

nis est anima. Maior probatur supponẽdo ꝙ nutriri cõ
T. cõ. 46.
uenit tm̃ viuentibus. vt dr̃ 2° de aia. Et arguit̃ sic. Id qd̃ ꝯuenit viuenti, inq̃tũ est viuẽs: cõuenit ei rõne aie: qa per solã aiaz est viuẽs. Sed nutriri ꝯuenit viuẽtibꝰ. inq̃tum sunt viuentia: cũ cõueniat oibus ⁊ solis viuentibus. ḡ conuenit eis per aiam: ⁊ sic aia est p̃mo ⁊ per se terminus nutritionis. Dr̃ aũt esse terminus nutritionis: quia acq̃rit̃ in mã nutrimẽti facta trãsmutatione nutrimẽti in id qd̃ nutrit̃. Minor ẽt ꝓbat̃. Caro inq̃tũ caro nutrit̃. ergo forma per quã est caro est aia. Cõsequẽtia pꝫ: qꝛ ꝓbatũ est. ꝙ aia est terminus nutritionis. Antecedẽs ꝓbat̃: qꝛ caro inq̃tũ caro per nutrimentũ restaurat̃ ⁊ auget̃. ergo caro inq̃tuꝫ caro nutrit̃. Antecedẽs pꝫ ad sensuꝫ: ⁊ ꝯñtia ꝓbat̃: qa nihil ꝓprie auget̃ nisi qd̃ ꝓprie nutrit̃: vt dr̃ 2° de aia. ergo ⁊c̃.

T. cõ. 47.
¶ Scd̃o. Quicq̃d est in aiali generatũ per virtutẽ seminis, est tale per aiaz. Sed caro est gñata in aiali per virtutẽ seminis. ergo caro est caro per aiaz. Minor pꝫ: qa virtus seminis cõuertit sanguinẽ mẽstruum, in carnes ⁊ ossa ⁊ neruos. Maior ꝓbat̃. In oi gnõne vniuoca, forma que acq̃ritur in genito ⁊ forma generantis sunt eiusdẽ speciei. Sed aial generat aliud aial vniuoce. ⁊ form a qua aial generat est aia. ergo ois forma que virtute gnõnis acq̃rit̃ in genito est aia.

Fuga
¶ Dicet̃ forte ꝙ aia generantis actione vniuoca per virtutẽ seminis ꝓducit aiaz aialis geniti: sed formaz carnis. generat actione equoca.

Insecutio
¶ Sed cõtra. Aial generans ⁊ aial genitũ nõ soluꝫ vniuocant̃ in esse aiato. sed ẽt in esse carneo: ita ꝙ hñt per oia vniuocationẽ virtute sue gnõnis. ergo aut aial generabit carnes per ꝓpriã formã carnis. ⁊ nõ per virtutẽ seminis: qd̃ est falsuꝫ. aut generatione vniuoca ꝓducit carnes in genito per virtutẽ semis: ⁊ sic mediante aia: ⁊ cõsequẽter forma qua caro est caro, est forma qua generãs generat: ⁊ hec est aia.

Supm̃ pm̃
¶ Tertio arguit̃ supponẽdo tria. ¶ Primũ est, ꝙ lꝫ poneret̃ pluralitas formarũ ad euitandã cõtradictionem. tñ oporteret ad intrinsecũ mãe. in qua sunt. s. diuersas dispõnes: rõne quarũ iste forme sint diuerse. ponere.

Supm̃ 2m̃
¶ Scd̃m est, ꝙ dispositiones ꝓ formis partiũ organicaꝝ, cõsequunt̃ qualitates p̃mas elemẽtoꝝ: ⁊ sunt diuerse cõplexiones: qd̃ pꝫ: qa cor est siccũ ⁊ calidũ: cerebrũ ꝯo est humidũ.

Supm̃ 3m
¶ Tertiuꝫ est ꝙ lꝫ organa sensuũ sint diuersimode cõplexionata: tamẽ ipse potẽtie aie que sunt in organis nõ dependẽt a cõplexionibus organoꝝ siue a qualitatibus elemẽtoꝝ: nisi forte sicut a causa sine qua nõ cõseruarent̃. Qd̃ declarat̃. Nã ex actionibꝰ cognoscimus formas que sunt p̃ncipia actionũ: qa demonstrationes nãles: vtplr̃m sunt ab effectibus ad causas. Cõstat aũt ꝙ actiones sensuũ sunt supra actiones elementoꝝ: cũ sensus recipiat formas intentionalr̃: q̃ actio est super oia elemẽta: cũ ois operatio elemẽtaris sit mãlis. Ex hoc sequit̃ ꝙ lꝫ potẽtie sensitiue sint subiectiue in cõiuncto: tñ fluunt tm̃ ab aia. Ex his arguit̃.

Pria rõ. ꝯ vitate.
¶ Si diuerse cõplexiones ⁊ qualitates cordis ⁊ cerebri in aiali requirunt diuersas formas subales: seq̃t̃ ꝙ diuerse potentie aie, requirant in suis subiectis diuersas aias. Sed hoc est falsuꝫ: qꝛ nõ est alia aia in organo visus, q̃ꝫ in organo auditus: vt colligit̃ in scd̃o de aia. ergo cor ⁊ cerebrũ non habent distinctas formas substãtiales. Cõsequentia ꝓbat̃. Ea que sunt magis intima, magis distinguunt̃: magis. n. distinguit̃ hõ ⁊ asinus per rõnale ⁊ irrõnale q̃ꝫ per risibile ⁊ rudibile: ⁊ magis per risibile ⁊ rudibile q̃ꝫ per album ⁊ nigrũ. Sed in animali potẽtie anime sunt magis intime aie, q̃ꝫ qualitates elemẽtares ⁊ cõplexiones. ergo si in aiali diuerse cõplexiones requirunt necessario diuersas formas. multo magis hoc requirunt diuerse potẽtie anime.

Nota hic
¶ Cõfirmat̃ ista rõ. Diuidat̃ aial ãnulosuꝫ: ꝯstat ꝙ ptes diuise sunt eiusdẽ spẽi, Sed in eis sunt diuerse cõplexiones. aliã eniꝫ ꝯplexionẽ req̃rit cauda: ⁊ aliã req̃rit caput. ergo diuerse cõplxones in ptibꝰ, nõ req̃rũt nec̃io distictas formas substãtiales.

Fuga.
¶ Si dicat̃ ꝙ sunt eiusdẽ spẽi: quia vna ps ordinat̃ ad aliaz. s. cauda ad caput.

Insecutio
¶ Cõtra. Impossibile est ꝙ partes reducant̃ ad totũ vel vna ad aliaz, nisi quãdiu possunt esse partes totius: qa etiã nõ sunt actu partes nisi dum actu ꝯstituunt ipsuꝫ totũ. Sed facta diuisione animalis annulosi, nõ possunt amplius ptes reduci ad totũ. manus eniꝫ abscisa cũ habeat esse per se, non põt esse pars aialis. ergo facta diuisione, vna ps nõ est ad aliã ordinata. ¶ Or ẽt iste ordo vnius forme ad aliã nõ sit ponendus magis ꝓbabit̃ in sequẽtibus. ¶ Quarto arguit̃. Supponendo ꝙ nõ põt esse generatio vnius sine corruptione alterius. Istud pꝫ ex cõmuni phia: ⁊ per Cõmentatorẽ p̃mo physicoꝝ. cõmẽto. 69. dicentẽ, ꝙ si mã haberet formã ꝓpriã: nullaz aliaz reciperet ipsa permanente: sed statim corrũperet̃ q̃cito alia generaret̃. hoc declarato arguit̃. ¶ Si ptes organice habẽt ꝓpriã formã: seq̃t̃ ꝙ generatio esset sine corruptione: ꝯsequẽs est falsuꝫ: vt ꝓbatũ fuit. ergo ⁊c̃. Cõsequẽtia ꝓbat̃. Prius natura generantur partes organice, q̃ꝫ ipsuꝫ totũ aial: ⁊ in aduẽtu aie que est forma totius ille partes manent: nec apparet q̃d aliud corrumpat̃. ergo generatio aialis est sine alicuius corruptione.

¶ Quinto arguit̃. Supponẽdo tria. ¶ Primũ est ꝙ forma educit̃ de potentia mãe s̃m exigentiam dispositionuꝫ eius. Supm̃ 4m̃
¶ Scd̃m est ꝙ quelibet pars integralis corporis viui viuit: ⁊ cõsequẽter habet animã vegetatiuã eductaꝫ de potẽtia mãe, saltẽ in alys ab hoie. Supm̃ 5m̃
¶ Tertiũ est ꝙ huiꝰ anima vegetatiua est substãtialr̃ ita similis in oibus suis partibus sicut forma aeris: lꝫ habeat diuersas potentias. Supm̃ 6m̃
Istud pꝫ: qa si substãtialr̃ differrent, essent diuerse s̃ꝫ spẽm. Ex his arguit̃. ¶ Si forma carnis differt specie a forma ossis. opꝫ ꝙ dispositio ꝓ forma carnis differat spe a dispositione pro forma ossis: pꝫ cõsequẽtia per p̃mũ presuppositũ. Sed hoc est falsuꝫ: qꝛ pars aie que est in carne differret specie a pte aie in osse: qd̃ est falsuꝫ. ex tertio presupposito. Probat̃ ꝯsequẽtia per p̃mũ presuppositũ: lꝫ. n. in carne sint alique qualitates, differentes specie a qualitatibus ossis ꝓpter diuersas operationes huius carnis ⁊ ossis. tamen ille qualitates: quibus disponitur vtrũq̃ꝫ ad formã substantialem, sunt eiusdem speciei.

Ad rationes in oppositũ rñdet̃. Ad p̃mũ cõceditur maior de accidentibus proprys totius cõpositi: ⁊ negat̃ de accidentibus suarũ partiũ. Ad p̃mũ
Cuius ratio est: qa forma ꝓpria est illa que dat esse ꝓpriuꝫ: ptes aũt in toto nõ sunt nisi per esse totius: ⁊ ideo sicut ꝓprietates partiũ nõ arguũt ꝓpriũ esse earũ: ita etiã nõ arguunt ꝓpriã formã.

Ad scd̃m
¶ Ad 2m negat̃ minor. possunt eniꝫ ab eadem forma ꝓuenire ꝯtrarie actiones in diuersis subiectis. Nã sol aliquid indurat ⁊ desiccat: ⁊ aliq̃d dissoluit. Similiter ab eadẽ anima ꝓueniunt ꝯtrarie operationes in diuersis partibus animalis.

Ad tertiũ responsio Heruei,
¶ Ad 3m Herueus rñdet duplr̃. Primo ꝙ maior est falsa. eadẽ enim forma in vna parte existens corrumpit per accidens existentiam sui in alia pte. Scd̃o dicit ꝙ corruptiuuꝫ per se talis existentie, est ipsuꝫ cõtinẽs vel aliq̃d aliud extrinsecũ, faciens motũ cordis vel aliq̃d aliud huiꝰ hñs vehemẽtiorẽ motũ q̃ꝫ nã sua req̃rat.

Ad q̃rtũ
¶ Ad 4m qd̃ est p̃ncipale motiuũ p̃dicte opionis, negat̃ maior: qñ enim aliqua ps aialis diuidit̃: necesse est ꝙ ipsa ꝑ illã diuisioneꝫ alteret̃: ⁊ in fine diuisionis est totalr̃ disposita ꝓ forᵃ cadaueris, que itroducit̃ in tali pte: ⁊ hoc est veꝝ si fiat totalis diuisio. Si aũt nõ totalr̃ diuidat̃ a toto retinet eãdẽ formaz quã p̃us habebat ⁊ põt sanari.

Ad q̃ntũ
¶ Ad 5m negat̃ maior: qñ talis forᵃ est ꝑfecta ⁊ ꝯtinet virtualr̃ formas imperfectas: huiꝰ autem est anima: ꝯ͂sa

enim cõtinet virtualiter formas elementorũ: ⁊ ideo põt in corde causare caliditatẽ: ⁊ in cerebro frigiditatẽ. ¶ Ad sextũ 6^m^ dicit q̃ phs intendit solũ dicere q̃ mã prius organiçatur ⁊ figurat figura cõueniente cordi q̃ figuris aliarũ partiuz: ⁊ tñ tunc nõ est vere cor: sed solũ in illo instãti in quo in oĩbus partibus debite organiçatis ⁊ dispositis introducit in oẽs aĩa sensitiua. ¶ Ad 7^m^ Ad 7^m^ dĩ q̃ pars totalr abscisa nunq̃ reunit ẜm cõtinuitatẽ: lz forte reuniri possit ẜm cõtiguitatẽ. Dicit scdo q̃ si ponat reuniri ẜm cõtinuitatez: qd est dicẽdũ si talis pars reunita habeat postea opõnes vite. puta sensuũ. hoc cõtinget: nõ q̃ habeat eandẽ formã separata / q̃ habebat cõiuncta: sed q̃ hz dispositiones cõformes ⁊ vicinas ei cui reunit. Qr aũt videat potius esse dõz / q̃ nõ reunit q̃ q̃ sic apparet: q̃ esset regressus a priuatiõe ad habitũ prius eni erat priuata aĩa: ⁊ mõ est aĩata. ¶ Ad 8^m^ Ad 8^m^ dĩ q̃ forma carnis nec aliqua alia for^a^ subalis in aĩali est cõflata ex elementis: q̃ elementa nõ manẽt in mixto realiter / sicut voluit Cõmẽtator: ⁊ ideo eius auctoritas in hoc proposito non recipitur.

¶ Utrum in animalibus viuentibus / sit alia forma preter animam. Questio. XI.

Cap. 2. d. 15. q. vni. Prĩa rõ. Queritur 11°. Utrũ in aĩalibus viuentibus sit aliqua alia forma substantialis p̃ter aĩam. Et arguit q̃ sic. ¶ Prio. Quicqd diuidit in motorẽ in actu ⁊ rez motã in actu / hz distinctas formas substãtiales: q̃ nulli subiecto cõuenit esse actu distinctũ nisi per formam subalẽ. Sed hõ ⁊ ẽt oẽ aĩal est hmõ. vt dĩ. 8. physicorũ. textu ⁊ cõmẽto. 28. ⁊ Cõmẽtator. 4. phy. cõmẽto. 71. ergo in q̃lz aĩali sunt saltẽ due for^e^. ¶ Si dicat q̃ aĩa nõ mouet corpus imediate: sed solũ per potẽtiã motiuã que p̃supponit corpus iam esse cõstitutũ in actu per aĩam. Unñ id qd mouet est potẽtia motiua: ⁊ id qd mouet est corpus. ¶ Contra. Eodẽ mõ dicã / q̃ ignis diuidit in partem mouentẽ ⁊ partẽ motã: q̃ forma ignis mouet mediante sua leuitate: Scda rõ. ⁊ sic leuitas est pars mouẽs: ⁊ ignis est id qd mouet. ¶ 2°. Dicit phs p̃mo de aĩa. textu cõmẽ. 71. cõtra tenentes q̃ aĩa est numerus cõpositus ex punctis: q̃ est ipõle q̃ aĩal non moriat nisi per corruptionẽ sui corporis. Sed si in hoĩe nõ esset alia forma p̃ter aĩam / nõ esset hoc ipossibile: imo eẽt necessariuz. si aĩal moritur: q̃ eius corpus corrũpat. g̃ ⁊c.

Tertia rõ ¶ 3°. Phs p̃mo de aĩa. tex. cõmẽ. 72. pbat q̃ aĩa non est corpus: q̃ si esset corpus duo corpa essent simul. s. corpus qd esset aĩa / ⁊ corpus in quo esset aĩa. ergo corp^9^ in quo est Quarta ratio. aĩa / est corpus per aliã formã q̃ per aĩam. ¶ 4°. Phs 2° de aĩa. textu cõmenti. 7. dicit q̃ anima est actus corporis physici organici / potentia vitã habentis. ergo corpus cui aduenit aĩa iam est corpus: ⁊ est in potẽtia ad ipsaz aĩam.

Quita rõ ¶ 5°. Dicit Cõmẽtator p̃mo metaphysice. cõmẽ. 17. q̃ mã prius recipit formas vlẽs: ⁊ postmodũ aĩas vsq̃ ad formas indiuiduales. ergo prius in mã est forma per quam aĩal est Sexta rõ, corpus: ⁊ postea aĩa per quã est aĩal. ¶ 6°. In quocũq̃ sũt duo accidẽtia solo numero differẽtia / in eo sũt due forme substãtiales: q̃ accidẽtia nõ differũt solo numero: nisi q̃ sunt in distinctis subiectis. Sed in aĩali sunt duo calores differẽtes solo numero. ergo in aĩali sunt due forme subales: maior pz. Minor pbat. Tum q̃ in aĩali egroto est calor nãlis qui causat digestionẽ: ⁊ calor inãlis qui est calor febrilis. Tum q̃ in aĩali est calor elemẽtaris ⁊ calor Septima ratio. vitalis. ¶ 7°. Moueat bos per casuz in motũ cõtinuum a sũmitate turris vsq̃ in terrã: ⁊ dum est in aere medio moriatur: aut ille motus est vnus: aut nõ. Si est vnus. g̃ mobile est vnũ: ⁊ cõsequẽter hz vnã formã postq̃ est mortuũ: quã habebat duz viueret. Si nõ est vnus. Contra. Nulla cadit q̃es media. lz cõtinue descẽdit. g̃ motus est vnus.

Respondeo Ista questio posita est p̃pter formaz corporeitatis quã aliqui ponunt: tamen aliter q̃ posuerit Auicenna. Uolebat enim Auicenna q̃ corporeitas esset oĩno inseparabilis a mã: ita q̃ semp manebat eadẽ numero in mã in quacũq̃ generatione / nõ solũ mixtorũ. sed etiã corporũ simpliciũ. Nã alia est for^a^ ẜm ipsuz p quã ignis est ignis: ⁊ alia p quã ignis est corp^9^: cũ aũt ex igne generat aqua corrũpit illa for̃a per quã ignis est ignis: ⁊ manet illa per quã est corpus: ⁊ cõsequẽter manet idẽ numero corpus qd erat prius. Isti vero aliter dicunt. ¶ Ad cuius euidentiã est sciendũ q̃ quelibet forma subalis est incõpossibilis in eodẽ / illi forme quã virtualr cõtinet: dicit aũt vna for̃a virtualr cõtinere illã for̃az cui^9^ effectus ⁊ operationes põt causare ⁊ supplere ipsa circunscripta. Et q̃ for̃a mixti inanimati: ⁊ for̃a elemẽti / cõtinet virtualr formam corporeitatis: q̃ effectus corporeitatis sunt esse q̃tum ⁊ esse extensibile: que oĩa efficiunt p̃dicte forme: iõ in mixto inanimato ⁊ in elemẽto / non est for̃a corporeitatis distincta a p̃prijs formis eorũ: sed in eis est tm̃ vna for̃a. Anima vero nõ põt supplere p̃dictos effectus: cum talis aĩa sit impartibilis ⁊ inextensa: ⁊ p̃pter hoc opz ponere in hmõ animatis / corporeitatẽ distinctam realiter ab aĩa: vt pbant rõnes suprapositae. ¶ Cõtra istã opinionẽ. dico q̃ in aĩalibus ⁊ viuentibus est tm̃ vna for̃a substãtialis / que est aĩa dans esse corporeũ ⁊ esse viuens ⁊ esse aĩal / eo modo qui declarabit in sequentibus. Et lz hoc pbet per rõnes generales / cõcludẽtes vnitatẽ for̃e in oĩbus: tñ arguit specialr. ¶ Primo. Supponit q̃ aliqua aĩa est for̃a extensa p totum animal. Istud pbat. Tuz q̃ sola aĩa intellectiua est tota in toto: ⁊ in tota in qualibet parte: ⁊ tamen hoc cõueniret etiã alijs / si ipse essent indiuisibiles. Tuz quia phs scdo de aĩa. tex. cõmẽti. 20. dicit q̃ in aĩalib^9^ anulosis due sunt anime in potẽtia / que reducunt ad actum per corporis diuisionẽ. ergo illa aĩa est partibilis. Ex hoc arguit sic p rationẽ istorũ. ¶ Quelibet forma est incõpossibilis illi / quã cõtinet virtualr. Sed aĩa sensitiua cõtinet virtualiter corporeitatẽ. ergo sunt incõpossibiles in eodẽ: maior est eorũ. Minor pbat. Anima sensitiua est extensa in brutis: vt pz per suppositũ. ergo põt dare esse extensuz ⁊ esse corporeũ qui sunt effectus corporeitatis. ergo cõtinet eam virtualiter. ¶ Scdo arguit. Possibile est ẜm istos q̃ mã sit actu in rerum nã / sine oĩ for̃a: ⁊ cum hoc sit possibile in sensu composito / nullũ sequit impossibile si ponat in actu: vt dicit 9° metaphysice. tex. cõmẽti. 10. ponat ergo mã nullaz hñs formã: huic aũt mãe postea vniat deus aĩam sensitiuã: puta leonis cum quãtitate / nullam aliaz formã substãtialem causando in p̃dicta materia: qd isti habent cõcedere esse possibile: q̃ vnũqdq̃ põt p̃duci nõ p̃ducto eo a quo realiter est distinctũ: ⁊ quero tunc vtrũ cõpositũ ex ista materia ⁊ anima sensitiua sit aĩal vel nõ. Non potes dicere q̃ nõ: q̃ ipsuz est substãtia aĩata sensitiua. ergo est aĩal: ⁊ pz cõsequẽtia a diffõne ad diffinitũ. Si est aĩal: ergo est corp^9^. Patet cõsequẽtia ab inferiori ad suũ superius affirmatiue. ergo hz formã corporeitatis. Sed per casuz positũ nõ habz aliaz formaz substãtialẽ nisi animã. ergo est for̃a corporeitatis in rebus aĩatis. ¶ Dices forte q̃ est corpus de genere quãtitatis: sed nõ est corpus de genere substãtie. ¶ Cõtra. Corpus de genere quãtitatis nõ est superius ad corp^9^ de genere substantie: cum non sit cum eo in eodem ordine predicamentali. ergo ⁊c. ¶ Dicetur forte aliter q̃ posito illo casu non valet consequentia. est animal. ergo est corpus. ¶ Contra. Cõsequentia ab inferiori ad suum superius est consequentia formalis. Sed nullus casus variat consequentiam formalem: vt dicunt logici: cum ipsa sit summe necessaria: presertim posita cõstantia subiecti:

vt est in ꝓposito:qa ponit̄ ꝙ hoc animal sit in rerū natu/
ra.ergo ꝛc̄. ℂ Cōfirmat̄. Ista cōsequētia est formalis:hō
est aial.ergo est corpus.ergo non est possibile ita esse sicut
signat̄ ꝑ aña:qn ita sit sicut signat̄ per ꝯñs.ḡ nō est possi/
Sup^m 2^m bile ꝙ sit aial nisi sit corpus de p̄dicamēto sube. ℂ Ter/
tio arguit̄. Supponēdo ꝙ circūscriptis oībus differētijs
a genere:genus nō pōt esse in rerū nā:sed est tm̄ in appre/
hensione aie.Et hui⁹ rō est:qꝛ nihil est in genere.quin sit
Sup^m 3^m in aliqua eius specie. ℂ Supponit̄ 2° ꝙ id cui adueniūt
plures forme ab eo realr̄ distincte/pōt naturalr̄ esse in re/
rū nā etiā eis remotis:si ipsuꝫ quoqꝫ dicat aliquā formā.
Istud pꝫ per eos:qa ꝙ mā nō possit esse nāliter sicut for/
ma/est.qꝛ nullā hꝫ ex se formā.ꝛ si haberet aliquā formaꝫ
sibi intrinsecam/posset esse in natura oībus alijs remotis.
Sup^m 4^m ℂ Supponit̄ 3° ꝙ si corporeitas est forma distincta ab
aia in rebus aiatis/ab ea sumit̄ genus:ꝛ ab aia sumit̄ dr̄ia
cōstitutiua aialis:qꝛ ꝙ aial sit corpus habebit a corporei/
tate:ꝛ ꝙ sit sensitiuū habebit ab aia sensitiua.Ex his argr̄
sic. ℂ Id cui adueniunt plures forme realr̄ distincte/pōt
nālr̄ esse in nā eis remotis/si ipsuꝫ dicat aliquā formam.
Sed generi adueniunt dr̄ie que sunt forme ab eo realr̄ di
stincte in aialibus.ergo genus pōt naturalr̄ esse sine dif/
ferētijs:ꝛ cōsequenter erit tale ens in genere ꝛ nō in aliq̄
eius specie:qd̄ est cōtra p̄mū presuppositū. Maior pꝫ ex
scd̄o presupposito:ꝛ minor ex tertio:ꝛ falsitas ꝯclusionis
ex p̄mo:ꝛ ꝯñtia est formalis.ergo bene sequunt̄ oīa predi
cta. Alie rōnes qbus ꝓbatur ꝙ aial est aial ꝛ corpus per
eandē formā/posite sunt supra vbi ꝓbabat̄ ꝙ nō sunt tot
forme in eodē.quot sunt predicata qdditatiua.

Ad p̄mū **Ad primum** argumētū in oppositū dr̄ ꝙ aial di
uidit̄ in partē mouentē ꝛ ptē motā:
nō qꝛ in eo sint due aie distincte vel due partes habentes
distinctas formas subales:sed qꝛ in aiali sunt due poten/
tie.quaꝝ vna.s.appetitus imperat motū:vt dicit̄ 3° de aia
textu cōmēti.49. Alia xͦo.s.vis motiua affixa musculis ꝛ
neruis exequit̄ motū. Uirtus aūt imperās ꝛ exequēs non
sunt in rebus nō habētibus aiaꝫ sensitiuā:ꝛ ideo nō dicū/
tur mouere seipsa tali motu.s.motu locali. Plante xͦo mo
uent se nō qdē motu locali:sed qa habēt in se p̄n^m actiuuꝫ
nutritionis ꝛ generationis ꝛ augumenti:qd̄ nō cōuenit re
Ad scd̄m bus inaiatis. Et per hoc pꝫ ad cōfirmationē. ℂ Ad 2^m di
Cōmentator hic reicitur. cit̄/ꝙ illa verba nō sunt phī:sꝫ Cōmētatoris:de quo mul/
ti dicunt ꝙ putauit tot esse formas in cōposito quot sunt
predicata qdditatiua:ꝛ ideo eius auctoritas nō recipitur
in hoc ꝓposito. ℂ Dr̄ scd̄o ꝙ ratio quā ibi facit phs̄ ꝯtra
antiquos est ista. Si aia est puncta:sequit̄ ꝙ aia nō possit
mori aut separari a corpore manēte ipso corpe:cōsequēs
est falsuꝫ:vt pꝫ.ergo ꝛc̄. Probat aūt ꝯsequētiā:qa puncta
non possunt separi a linea manente linea:eo ꝙ sunt eius
vltima:ꝛ ita exponit Cōmētator. Nō dicit tñ phs̄:aut Cō
mentator ꝙ maneat idē numero corpus/postq̄ꝫ separata
Ad tertiū est aia. ℂ Ad 3^m dr̄ ꝙ illa cōsequentia nō valet ꝺm Phꝫ
ꝛ veritatē:sed valet ex cōcessis ab his contra quos argue/
bat.ipsi enim dicebant ꝙ aia est corpus subtilissimuꝫ pe/
netrans vnū aliud corpus.s.corpus aialis.sequit̄ eniꝫ hoc
Ad q̄rtū posito:penetratio corpoꝝ.ꝛ duo corpora eē sil̄. ℂ Ad 4^m
dr̄ ꝙ aia dicit̄ esse actus corporis:ꝛ dicit̄ esse actus aiati:
sicut etiā lux dicit̄ esse actus lucidi:ꝛ dicit̄ esse actus dia/
phani:cuius ratio est:qa in diffōne forme pōt poni subm
informe:ꝛ pōt poni subm formatū. Dr̄ autē aia esse actus
aiati.qꝛ est tanq̄ꝫ ps eius:est.n.altera ps sube aiate. Dr̄ xͦo
esse act⁹ corpis tanq̄ꝫ subiecti.nō ad hunc sensuꝫ ꝙ aliqd̄
ens actu ꝯstitutū per formā corporeitatis distinctā ab aia
sit subm aie.sed qa ꝯstitutū ex mā p̄ma.ꝛ aia/inquātū dat
esse corporeū est subm quodā mō:ꝛ est in potētia ad ipsaꝫ
aiaꝫ inq̄ꝫtū dat esse aiatū. Nō sequit̄ aūt ex hoc ꝙ in cor/
pore aiato sint distincte forme:sed ꝙ ibi est tm̄ vna hñs
diuersos gradus ꝑfectionis. ℂ Ad 5^m dicit̄ ꝙ mā p̄us re/ Ad q̄ntū
cipit formā vl̄eꝫ q̄ꝫ ꝑticularē:puta corpeitatē q̄ꝫ aiam:sed
in aduentu aie corrūpit̄ corporeitas:ꝛ generalr̄ in aduētu
cuiuslibet forme ꝑfectioris corrumpit̄ iperfectior. ℂ Ad Ad sextū
6^m negat̄ minor. Ad ꝓbationē dr̄ ꝙ vnicus calor in aiali
dr̄ nālis/inq̄ꝫtū ꝯsequit̄ aiam nāliter:ꝛ est instr̄m eius in Cōtra medicos fortassis.
digerēdo:idē quoqꝫ calor dr̄ innālis.inq̄ꝫtū ꝓpter aliquā
cām aut extrinsecā aut intrinsecā est intensior q̄ꝫ requirat
nā talis aialis. Similr̄ idē calor est aialis.inquātū aia eo
mediante exercet opera vite:ꝛ regulat ea generando car/
nes ꝛ ossa.dicit̄ etiā elementaris inquantū hꝫ aliqd de ꝓ/
prietate caloris elemētaris.s.dissoluere aliqua ꝛ coagula/
re alia. ℂ Ad 7^m dicit̄ p̄mo/ꝙ motus pōt ex duobus ha/ Ad 7^m
bere vnitatē.s.ex vnitate subiecti ꝛ ex cōtinuitate. In casu
aūt illo motus esset vnus scd̄o modo ꝛ nō p̄mo mō. Dicit̄
scd̄o ꝙ ille motus nō est ēt simplr̄ vnus ex cōtinuitate:sꝫ
tātū ꝺm quid:qa non est simplr̄ cōtinuus. Dr̄ enim aliqs
motus non esse cōtinuus duplr̄. Uno modo:qa intercipi/ Distictio.
tur per qetē mediā:ꝛ hoc non accidit in casu p̄dicto. Alio
mō motus nō est cōtinuus:qa in tēpore mensurāte ipsuꝫ
est signare vnū instans in quo mobile nō mouet̄ nec quie
scit.sed incipit moueri per negationē de p̄senti ꝛ positio/
nem de futuro:ꝛ ita est in casu p̄dicto. Est.n.dare aliquod
instans in quo est p̄mū nō esse bouis/ꝛ p̄mū esse cadaue/
ris:ꝛ in hoc instanti verū est dicere:cadauer nunc nō mo/
uet̄:ꝛ imediate post hoc mouebit̄. ℂ Decipiunt̄ aūt mul/ Multorū deceptio hoc in argumento.
ti in hoc argumēto ꝛ sil̄ibus:qa putant valere hanc cōse/
quentiam:hoc mobile nō mouebit̄.ergo quiescit. Sꝫ non
valet:qa datur medium hoc qd̄ est incipere moueri.

ℂ Utrum in eodē cōposito sint plures forme subales ꝺm
ordinem p̄dicabilium essentialium. Questio. XII. Cap.2:d.15.q.vnī.

Queritur 12°. Utrū in eodē composito
sint plures forme subales ꝺm
ordinē p̄dicabiliū essentialiū. Et arguit̄ ꝙ sic.
Pria rō. ℂ Primo dicit Phs̄ 7° metaphysice ꝙ dif/
finitio est sermo habēs ptes:ꝛ ꝙ ptibus diffi/
nitionis correspondent ptes rei.ergo alia est ps a qua hō
est aial:ꝛ alia a qua hō est hō. Nec pōt dici ꝙ mā sit illa
pars que corrñdet generi:qa genus nō dicit puraꝫ poten
tiā:sed dicit foīaꝫ mediā inter potētiā ꝛ actū:vt dicit Cō/
mentator p̄mo metaphy.cōmēto.17. ℂ Scd̄o. Phs̄ scd̄o Scd̄a rō T.cō.8.
metaphysice volēs ꝓbare ꝙ nō sit ꝓcessus in infinitū in
causis formalib⁹/ꝓbat nō esse ꝓcessuꝫ in infinitū in p̄di/
catis in qd.ergo vult ꝙ ꝺꝫ diuersitatē taliū p̄dicatoꝝ/sint
distincte forme in eodē indiuiduo. ℂ Tertio. Idē nō po Tertia rō
test esse sil̄e ꝛ dissimile alicui ꝺm eandē formā. Sꝫ hō ꝺꝫ
ꝙ aial est sil̄is equo:ꝛ ꝺm ꝙ hō est ei dissimilis.ḡ alia est
foīa ꝑ quā est hō:ꝛ alia ꝑ quā est aial. ℂ Quarto. Diuer/ Quarta ratio.
sa qd̄quidest sunt diuerse forme:qa qd̄qdest est foīa. Sed
in quolꝫ exñte i gñe/sūt diuersa qd̄qdest.ḡ diuerse forme.
maior pꝫ. Minor ꝓbat̄. Diuersa obiecta intellectus sunt
diuersa qd̄qdest. Sed genus ꝛ dr̄ia sunt diuersa qd̄qdest:
cum possint intelligi sine seinuicē.ḡ genus ꝛ dr̄ia sunt di/
uersa qd̄qdest:ꝛ ista sunt in oī re p̄dicamētali.ergo ꝛc̄.

Respondeo dicūt aliq ꝙ fuit opio Cōmentatoris Opio credita esse Auerrois
ꝙ in eodē cōposito māli sint tot for^e
subales/quot sunt p̄dicata qdditatiua:ita ꝙ in Sorte vna
est foīa ꝑ quā est corpus:ꝛ alia ꝑ quā est viuēs:ꝛ alia per
quā est aial:ꝛ alia per quā est hō. Ubi aūt istud ponat:qꝛ Sed his tēporibus latinus est effectus.
nō habet̄ in libris q apud nos sunt:q dicūt Auer.istud te/
nuisse lib.13.metaphy.q liber nondū in linguā latinā tra/
ductus est. Quid aūt senserit Cōmētator circa hoc quesi/
tuꝫ nolo ad p̄sens disputare:sed tm̄ ꝓbare p̄dictā opinio/

Impugnatur opio quā tenuit Joannes gandauensis.

nem in se esse falsaʒ. ¶ Arguit̄ aūt cōtra hanc opinionē. ¶ Primo. Qualis est ordo inter formas: talis est ordo inter ea que a formis ꝯstituunt̄: sed iter hoīem ⁊ aial est tm̄ ordo rōnis. ḡ inter aiam rōnalē ⁊ sensitiuā est tm̄ ordo rōnis ⁊ nō realis: qui cōsequit̄ res circūscripto oī ope itell's. maior est nota. Minor ꝓbat̄. Ordo eiusdē ad seipsuʒ est ordo rōnis tm̄. Sʒ idē hō est hō ⁊ aial ad se. ḡ ⁊c̄. ¶ Confirmat̄. Ordo p̄dicamētalis est rōnis tm̄: aliogn nō pertineret per se ad logicā cōsiderationē. Sʒ ordo inter spēs. ⁊ genera est ordo p̄dicamētalis. ḡ ⁊c̄. ¶ Scđo. Si sor. per aliā formā est aial: ⁊ per aliā est hō: accipio p̄cise illā per quā est aial: ⁊ quero an sit̄ recipiat̄ in mā cuʒ illa per quā est hō: an p̄us: an posterius. Nō sil': qꝛ nullū agēs introducit in eodē instanti duas formas subales in eadē mā: alioquin tunc ageret duob⁹ ꝓductionib⁹: qđ est ipoīe. Nō posterius: qꝛ tunc in illo priori in quo introducta est aia rōnalis Sor. esset hō: ⁊ nō esset aial. qđ etiā est impossibile. Relinqt̄ ḡ ꝙ p̄us. Tūc quero an in illo p̄ori sit rōnale vel irrationale. Si rōnale. ergo est hō. Si irrationale. ḡ est vl' equus vel bos vel asinus vel aliqđ aliud aial: ⁊ ꝑ ꝯñs eadeʒ est forma per quā est hō vel asinus. ¶ Si dicatur ꝙ neutrū illoꝝ est. ¶ Contra: qꝛ d̄rie a genere separari non possunt. 3° metaphy. tex. cō. 10. ¶ Tertio. Predicari ꝑ se in p̄mo mō de specie nō solū cōuenit generibus subaꝝ. sʒ ēt accidētiū: color. n. p̄dicat̄ per se in p̄mo mō de albedie ⁊ nigredine. ergo cōuenit oībus istis per aliquā cōmunē rōnē: puta qꝛ oīa ista sunt gñā. Sed in accidentibus gen⁹ nō dicit aliā formā a forma specifica. ergo nec in substantys. ¶ Quarto. Eadē est forma per quā Sor. est corpus ⁊ per quā est suba. ergo pari rōne per eandē formā est hō ⁊ aial. Consequētia pʒ: qꝛ nō vī maior ratio hic q̄ ibi: ita. n. corpus ⁊ suba sunt genera. sicut aial. Antecedens ꝓbatur. Forma per quam Sor. est corpus aut est substātialis vel accidentalis. Nō accidentalis: aliogn forma accidētalis cōstitueret aliqd in genere substātie. Si subalis. ergo dat esse subale: ⁊ per ꝯñs Sor. per ipsaʒ est suba. Si ergo eēt suba per vnam aliā formā: illa esset superflua: sequit̄ etiā ꝙ sor. bis esset suba: qđ est absurdū. ¶ Quinto. Sequitur ꝙ in eodē essent due aie sensitiue: ꝯñs manifeste est falsū: ergo ⁊c̄. Cōsequētia ꝓbatur. Supponēdo ꝙ oē genus diuidit̄ imediate tm̄ duabus differentys: vt dicit̄. 10. metaphysice. tex. cō. 12. Supponendo scđo ꝙ oīs aia: aut est vegetatiua: aut sensitiua: aut intellectiua: vt dicit p̄hs 2° de aia. textu. cō. 31. vbi ponit ista tria genera aiaꝝ. Ex his arguit̄. ¶ Equus ⁊ asinus cōueniunt in aiali tanq̄ in genere remoto. ergo si s̄m diuersitatē generū est diuersitas formarū: sequit̄ ꝙ in equo est vna forma per quā est aial. Sʒ preter illud genus remotū: equus ⁊ asinus cōueniunt in alio genere ꝓximo. ergo per aliaʒ formā equus est in isto genere: ista aūt forma de necessitate est aia: alioquin forā per quā esset in genere ꝓximo qđ est perfectius esset ignobilior ea per quā est in genere remoto: aut igit̄ hec aia est vegetatiua: aut sensitiua: aut intellectiua. Nō intellectiua aliogn intelligere posset ⁊ esset rōnalis. Non vegetatiua: aliogn esset imperfectior q̄ illa per quā equus est aial. ḡ est sensitiua: ⁊ sic iaʒ in equo sunt due sensitiue. Tunc vltra. Jn equo ꝑ te est ēt alia forma ꝑ quā equus est equus. Sed opʒ etiā hanc esse sensitiuaʒ ꝓpter predictas rōnes. ḡ in equo sunt tres aie sensitiue. ¶ Sexto. Si sunt tot forē quot sunt predicata qdditatiua: sequit̄ ꝙ alia est forma ꝑ quā ignis est suba: ⁊ alia per quā ignis est corpus. Sʒ hoc est falsuʒ. ergo ⁊c̄. Cōsequētia pʒ. qa substātia est genus superius ad corpus. Falsitas cōsequētis ꝓbatur. Sit. a. cōpositum ex materia ⁊ ex illa forma per quā ignis est p̄cise substātia: aut hoc cōpositū sic p̄cise acceptuʒ est suba corporea aut icorporea. Si corpea. ergo. a. est corpus. vel aliqua pars eius est corpus: nō. n. pōt al'r intelligi ꝙ sit corpus: qđcūqʒ aūt hoꝝ detur habeo ꝓpositū. Nā si est corpus cū omne corpus sit suba: ⁊ nō oīs substātia sit corpus opʒ ꝙ in illo cōposito alia sit forma per quā est substātia: ⁊ alia per quā est corpus: ⁊ sic illud nō est cōpositū p̄cise ex mā ⁊ foꝛā: per quā est suba: qđ tm̄ supponebat̄. opʒ ḡ dicere ꝙ ꝑ eandē foꝛaʒ est suba ⁊ est corpus. ¶ Si řo dicatur ꝙ est suba incorpea: cū angelus sit etiā suba icorpea: ⁊ alterius rōnis ab ista. aliqua spēs sube incorpee p̄dicabit̄ in quid de isto composito ⁊ de angelo. Et cum illa spēs sit p̄dicatū inferius ad substantiā, oportebit ꝙ in isto cōposito p̄ter formā. per quā est suba sit vna alia forma sʒ hoc p̄dicatuʒ quidditatiuū. Si dicatur ꝙ nō est substātia corporea nec incorpea. ergo est alterius rationis a substantia corpea ⁊ ab incorpea. ḡ aliqua spēs: ⁊ ꝯñter aliqđ p̄dicatū essentiale inferius ad substātiā: ꝓbatur de hoc cōposito. ḡ habebit aliquā formā substātialē p̄ter illā per quā est substātia: qđ tm̄ est ꝯtra p̄suppositū. ¶ Septimo. Dicit p̄hs 3° metaphysice ꝙ in diffinitione sufficit ponere p̄mū genus cū vltima d̄ria: sed hoc esset falsum si s̄m pluralitatē p̄dicatoꝝ in qd esset multitudo formaꝝ: qa tunc ꝑ h⁹ diffinitionē nō explicaret̄ aliqua forma intermedia. Si eniʒ dicat̄ ꝙ hō. est suba rōnalis nō denotabit̄ per hanc diffinitionē illa forma per quā est corpus: nec illa per quā est viuens aut aial. ergo ⁊c̄. ¶ Octauo. Sequit̄ ꝙ qđlibet superius esset tm̄ pars sui inferioris: ⁊ ꝯñter ꝙ non p̄dicata de eo in qd: qđ est falsuʒ. Cōsequētia ꝓbat̄. Naʒ si est p̄dicta multitudo formarū corpus dictū de homine signabit aliqd cōpositum ex mā ⁊ corpeitate: hō aūt signat cōpositum ex materia ⁊ corporeitate: ⁊ anima intellectiua. P̄mum autem istoꝝ est pars secundi: vt patet ex se.

Ad argumenta řo in oppositum rñdet̄. Ad p̄m dī ꝙ rñsio habet̄ ex dictis lib. 7°. vbi declaratū est ꝙ genus ⁊ d̄ria non dicunt diuersas res nec sumunt̄ a diuersis formis: sʒ ab vna ⁊ eadē diuersimode accepta. veꝝ est tm̄ ꝙ in oī suba māli sunt diuerse res. s. mā ⁊ forma. Quidā tm̄ dicunt ꝙ ꝓpositio p̄hi hʒ veritatē tm̄ in qbusdam diffinitionibus datis per terminos obliquos: puta si dicat̄ ꝙ homo est qd cōstitutū ex mā ⁊ anima intellectiua. Sed nō hʒ veritatē in diffinitione data per terminos rectos: puta dicendo ꝙ homo est aial rōnale. ¶ Ad 2m negat̄ ꝯñtia: qa vt ibi innuit Cōmentator: cōmēto. 10. ꝙ nō sit ꝓcessus in infinitū in causis formalibus: qa nō est ꝓcessus in infinitū in p̄dicatis in qd: nō io est. qa sint tot forme quot sunt p̄dicata in qd: sed ideo est: qa si essent infinite forme in re que diffinit̄: oporteret ꝙ partes diffinitionis essent infinite: qđ est falsuʒ. Cum hoc aūt stat ꝙ non sint plures forme in substātia que diffinitur. ¶ Ad 3m dicit̄ p̄mo. ꝙ sequit̄ ex eadem ratione ꝙ in albedine sint plures forme: qꝛ est similis nigredini. inq̄tum est color: ⁊ est ei dissimilis. inquantuʒ est albedo: ⁊ tamen isti negarēt in albedine esse plures formas. Dico scđo ad argumentū ꝙ cōuenientia in genere nō est p̄cise silitudo. sed tm̄ cōueniētia in specie specialissima: non enim est ꝓprie dictū ꝙ albedo ⁊ nigredo sint siles. Dico 3° ꝙ nullus est incōueniens ꝙ s̄m eandē formā aliqua ꝯueniāt in genere ⁊ differāt specie: vt declaratum fuit lib. 7. qa ꝯuenire in genere est cōuenientia s̄m quid: ⁊ differre s̄m speciem est differre simpl'r. non est autē incōueniens ꝙ aliqua sʒ quid cōueniant: ⁊ simpliciter differant. ¶ Ad 4m negat minor. Ad ꝓbationē negatur maior: si intelligitur de diuersitate reali: ⁊ cōceditur si intelligit̄ de diuersitate rationis: sed tunc non concludit pluralitatē formarum s̄m rez: sed tm̄ s̄m distinctionem rationis.

Ratio efficax.

¶ Utrū in homine anima sensitiua ꝛ intellectiua sint plures anime. Questio. XIII.

Cap.22d. 15.q.vnl. Queritur 13°. Utrū in homine sint plures aie: ita ꝙ aia itellectiua in
eo distinguat̃ a sensitiua/ ꝛ a vegetatiua. Et arguit̃ ꝙ sic. ¶ Primo. In oi generatione sub-
Pria rō. stantiali est aliqs terminus formalis/ capiens
esse per illā gnōnē. Sed aia intellectiua nō accipit esse ꝑ
gnōnē. sed tm̄ per creationem. ergo est in hoie aliqua alia
aia/ que est formalis terminus gnōnis hois. ¶ Cōfirmatur. Nutritio Sortis est vera gnātio sūbalis ꝑ quā nutrimentū accipit eē nutriti. ģ terminat̃ ad formā sūbalē. sed
nō ad aiam intellectiuā: qꝛ prefuit nutritioni. ģ ad aliam.
¶ Si dicat̃ ꝙ terminat̃ ad vnionē aie Sortis cū mā nutrimenti. ¶ Cōtra. Tum qꝛ gnātio sūbalis nō terminat̃
ꝑmo ad vnionē. Tum qꝛ ois actio sūbalis noua est ad aliquē terminū nouū. ģ cū nutritio sit noua hꝫ nouū terminū.
Scda rō ¶ Scdo arguit̃ ꝙ saltē fit ibi alia forma distincta ab
aia intellectiua: qꝛ hō est corpus. sed nō est corpus ꝑ aiam
intellectiuā. ergo per aliā formā. maior pꝫ. Minor ꝓbat̃.
Nulla forma pōt esse rō essendi alicui in aliquo eē qd̄ est
sibi oino incōpossibile ꝛ repugnans. Sed eē corporeū ꝛ
extensibile ꝛ diuisibile sunt effect⁹ oino repugnantes aie
intellectiue/ cū ipsa sit indiuisibilis. ergo aia intellectiua
Tertia rō nō pōt alicui esse rō essendi corpus. ¶ Tertio. Si hō per
eandē formā est hō ꝛ aial: sequit̃ ꝙ qcqd cōuenit homini
ꝑ formā per quā est hō/ ꝯuenit ei per formam per quā est
aial. Sed hoc est falsū. ģ ꝛc. ꝯñtia pꝫ. Falsitas ꝯñtis ꝓbatur. Quicqd cōuenit hoi per formā per quā est aial. cōuenit ei. inq̄tū est aial: ꝛ ꝯñter cōuenit oi aiali. Sꝫ nō oē qd̄
cōuenit hoi per formā per quā est hō/ conuenit oi aiali. ģ
Quarta ratio. nō est hō ꝛ aial per eandē formā. ¶ Quarto. Impossibile est ꝙ eadē for^a sit corruptibilis ꝛ incorruptibilis. Sed
sensitiua in homine est corruptibilis/ cū sit eiusdē rōnis
cū sensitiua bruti: intellectiua ꝟo est incorruptibilis. ergo
intellectiua ꝛ sensitiua in homine non sunt eadem anima.

Respondeo. circa hanc questionē varie opinatū est a ponentib⁹ pluralitatē formaꝝ
Uarie sententie. in cōposito substātiali. Quidā. n. dixerunt ꝙ in hoie sunt
plures forme. s. corporeitas inseparabilis a mā ꝛ anima.
¶ Quidā alij dicunt ꝙ forma corporeitatis in hoie distiguit̃ realr̃ ab aia/ que sit͛ est vegetatiua sensitiua ꝛ intellectiua: ꝛ ꝙ illa corporeitas est sepabilis a mā. lꝫ nō statim.
Mortuo. n. hoie manet corporeitas: ꝛ postea resoluit̃ cadauer siue illud corpus in elemēta: ꝛ in hoc fit resolō vsqꝫ
ad mām ꝑmā. ¶ Quidā alij dicunt ꝙ ideo in hoie est forma distincta ab aia: qꝛ in eo sunt tot forme/ quot predicata
quidditatiua. Quidā alij dicunt. ꝙ ideo hoc est: qꝛ in hoie
sunt actu forme elementoꝝ. Et oia ista supra improbata
sunt. ¶ Quidā ꝟo dicunt. ꝙ lꝫ in oibus alijs esset vnica
forma: tamen in hoie opꝫ intellectiuā aiam esse distinctā
a sensitiua: qꝛ intellectiua est inextensa: ꝛ hꝫ esse per creationē: sensitiua ꝟo per gnōnē. Et rōne huius posita est qō
Motiuū qōnis. Cōclusio tñ sua. ista: in qua solū intendo ꝓbare ꝙ Intellectiua ꝛ sensitiua
in hoie sunt vnica forma. Et arguit̃. ¶ Primo sic. Sup-
Sup^m p^m pono ꝙ diffinitio aie posita a pho scdo de aia. vbi dicit. ꝙ
aia est act⁹ ꝑmus corpis physici. ꝯueniat vniuoce cuilibet
aie. hoc suppositū lꝫ neget̃ a Cōmētatore qui dicit ꝙ aia
intellectiua est separata a mā ꝭm rem: tamen ꝯceditur ab
Sup^m 2^m oibus q dicunt aiam itellectiuā informare mām. ¶ Supponit̃ scdo. ꝙ aia nō solū dicit̃ actus ꝑmus ꝓut distinguitur cōtra opationē: sed et̃ accipiendo actū ꝑmū pro eo qui
scdo mō aduenit corpori organico: qꝛ si aliter acciperetur
sequeret̃ ꝙ ꝭm Cōmentatorē ꝛ Auicennā forma mixti
esset anima: qꝛ ipsa aduenit corpori physico. tanq̄ꝫ actus
primus/ distinctus cōtra opationē. ¶ Ex his arguit̃. Ois
aia est actus ꝑmus. i. ꝑmo adueniēs corpori physico. Sꝫ
si aia intellectiua distinguit̃ a sensitiua: sequit̃ ꝙ nō ꝑmo
adueniat corpi physico. ģ sequit̃ ꝙ nō sit aia vniuoce cū
aia sensitiua: qd̄ est ꝯtra ꝑmū presuppositū. Maior pꝫ. ex
scdo presupposito. Minor ꝓbat̃. Anima sensitiua ꝑus aduenit corpori physico. si ipsa distinguit̃ ab itellectiua. ģ intellectiua nō ꝑmo aduenit corpori physico. ¶ Scdo. Si
in hoie sensitiua ꝛ intellectiua realr̃ distinguunt̃: sequit̃ ꝙ
homo sit cōpositus ex aiali ꝛ aia itellectiua. Sed ꝯsequēs
est falsum. ergo ꝛc. Falsitas cōsequentis ꝓbat̃: qꝛ tunc hō
non esset aial: eo ꝙ nulla pars itegralis predicat̃ in recto Nota hic
de suo toto. Cōsequentia ꝓbat̃ dupliciter. Primo. Omne
cōstitutū ex materia ꝛ aia sensitiua est aial: cum sit substātia aiata sensitiua. Sed aliqua pars hois esset cōposita ex
mā ꝛ aia sensitiua. ergo aliqua pars hois esset aial. Sꝫ hō
cōponit̃ ex suis partibus. ergo esset cōpositus ex animali.
¶ Cōfirmatur. Si tale ꝯstitutū maneret abeunte anima
intellectiua/ ipsū vtiqꝫ sentiret. ergo esset aial. ¶ Tertio.
ꝑncipalr̃ arguit̃. Si sensitiua ꝛ intellectiua in hoie distinguunt̃. ergo habēt distinctas diffinitiones. Pꝫ ꝯsequētia:
qꝛ distinctarū formarū opꝫ esse distinctas diffōnes: agat
igit̃ aliquod agēs corrūpendo dispōnes intellectiue. ꝛ nō
corrumpendo dispositiones sensitiue: qd̄ vtiqꝫ erit possibile: cū ille forme ponant̃ distincte. ꝛ etiā qꝛ sicut sensitiua
fuit prior in generatione: sic erit posterior in corruptione:
ꝛ cū forma nō possit seruari in mā. corruptis eius dispositionibus: nec possit corrumpi eis manentibus: sequitur ꝙ
abijciet̃ intellectiua ꝛ manebit sensitiua: ꝛ cōsequēter hō
mortuus viuet: qd̄ est oino ipossibile. ¶ Quarto. Supponitur ꝙ noua corruptio nō pōt esse sine noua generatione. vt dī ꝑmo de gnōne. tex. cōmēti. 17. Cuius ratio: quia
agens intendit gnōnē de per se: corruptionē aūt intendit
tm̄ per accidens vel cōsecutiue. Tum etiam qꝛ generatio
est prior corruptione. sicut esse est ꝑus non esse. Et ex hoc
habetur ꝙ nullū agens nāle pōt corrumpere aliquā formā nisi aliquā de nouo generet. ergo dum corrumpitur
hō nō pōt dici ꝙ solū remaneat aliqua for^a que prefuit:
puta forma corporeitatis: sed opꝫ aliquā de nouo generari. ¶ Cōfirmat̃. Agens nō pōt corrumpere aliquam formā/ nisi causando in subiecto accidētia illi forme incompossibilia. Sed hꝰ accidētia necessario disponunt ad aliquā aliā formā. ģ agens corrūpens vnā formā necessario
generat aliā. ¶ Quinto. Si sensitiua ꝛ intellectiua distinguit̃ realr̃ in hoie: sequit̃ ꝙ homo sit ens vnū per aggregationē. Sed hoc est falsū. aliogn nō esset vnū per se. ģ ꝛc.
Cōsequētia ꝓbat̃: qa ibi sunt plura entia in actu. ¶ Dice- Fuga sco.
tur forte ꝙ ex pluribus in actu pōt fieri vnū per se. si vnū
eoꝝ sit ordinabile ad aliud: sensitiua autē est ordinabilis
ad intellectiuā. ¶ Sed cōtra. Ista ordinabilitas aut con- Insecutio
uenit per se aie sensitiue aut ꝯuenit ei tm̄ per accidēs. Nō
per accidens. aliogn itellectiua in hoie nō presupponeret
sensitiuā ex necessitate. Nō per se: qa aut hoc esset in ꝑmo
aut in scdo mō. Nō ꝑmū: qa nulla relatio est de rōne absoluti. aia aūt est qd absolutū. Tum etiā: qa sensitiua in hoie
si distinguit̃ ab intellectiua est eiusdē rōnis cū sensitiua
in bruto. ergo cum iste ordo nō sit de ratione sensitiue bruti: nō est etiā de ratione sensitiue hois. Nō cōuenit etiā ei
in scdo modo perseitatis: quia cum ꝓprie passiones consequant̃ naturam ex vi nature ipsius/ opꝫ ꝙ consequantur
omnia que sunt illius nature. Sed (vt dictū est) sensitiua
in homine si distinguit̃ ab intellectiua est eiusdem rōnis
cum sensitiua bruti. ergo si ꝑdicta ordinabilitas conuenit
sensitiue bruti: sequitur ꝙ non potest esse ꝓpria passio sensitiue hominis. ¶ Sexto. Ille forme sūt icōpossibiles in

codē.quarũ vna virtualr̃ cõtinet aliam.Sed intellectiua virtualr̃ cõtinet sensitiuam.ergo nõ possunt esse distincte in codē.Maior pz:qz pluralitas entiuz nõ est ponēda si/ne necessitate.qñ aũt vna ɔtinet aliã/sufficit illa que alias cõtinet:ꝛ sic alie essent superflue.Minor ꝓbaẗ.Intelle/ctiua põt esse pñ^{m} oiuz potentiarũ ꝛ operationũ:quaꝝ pn/cipiũ est sensitiua.ergo cõtinet eã virtualr̃:ꝛ ꝓpter hoc di/xit pħs ꝙ sicut trigonũ contineẗ in tetragone:sic vegeta/tiuũ in sensitiuo:ꝛ sensitiuum in intellectiuo.

Ad pmũ **Ad rationes** in oppositũ respondeẗ. Ad pmũ dĩ ꝙ duplr̃ põt aliqua forᵃ capere esse.

Distinctio. Uno mõ absolute:ꝛ hoc nõ est necesse ad formalē termi/nuz generationis.Alio modo ꝙ capiat esse in hac mã.s.ꝙ huic materie vniaẗ:que est disposita ab agente nãli.vt ta/lis forma ei vniaẗ:ꝛ hoc sufficit:ꝛ sic est in generatione ho/minis.vt magis diceẗ questione sequenti.❡ Ad cõfirma/tionē dĩ eodē mõ ꝙ aia Sortis qui nutriẗ/acquirit esse in hoc.i.in mã nutrimēti:ꝛ ꝺm hoc põt dici ꝙ terminaẗ ad vnionē:nõ ꝙ res nutritionis sit vnio.sz est ipsa aia inq̃ztũ

Ad scdm vniẗ materie.❡ Ad 2^{m} negaẗ minor.Ad ꝓbationē quoqz negaẗ minor.nõ quidē ꝙ aia sit extensa.ꝛ det esse extēsuz:sed qz ei in nõ repugnat esse in mã habente esse extensuz per quãtitatē.ꝛ nõ per aliquã formã substãtialē extensaz ad extēsionē quãtitatis.❡ Et si dicaẗ.Ois forma dans eē corporeũ de genere substantie/est forma extensa.Sed aia intellectiua nõ est extensa.ergo ꝛc̃.Negaẗ maior:sed suffi/cit ꝙ talis forᵃ ɔstituat suppositũ talis nãe in qua possint designari tres dimēsiones:hoc aũt facit ois forma que re/cipiẗ in mã:cũ mã sit ratio recipiendi quãtitatē in suppo/sito:ꝛ ideo q̃zprimũ forᵃ est vnita mãe/statim cõstitutũ est

Ad tertiũ id qd̃ est receptiuum quantitatis.❡ Ad 3^{m} negaẗ falsitas cõsequentis.Ad ꝓbationē diciẗ ꝙ si ly.inquantũ.teneaẗ reduplicatiue put accipiẗ in tota illa deductione.negatur maior.Nã Sor.per eãdē albedinē est albus ꝛ est qualis:

Ad q̃rtũ ꝛ tamen nõ est albus inq̃ztũ est qualis. ❡ Ad 4^{m} negaẗ minor.Dico.n.ꝙ sensitiua in hoie est incorruptibilis. Et cũ iprobaẗ/dico ꝙ corruptibile ꝛ incorruptibile que sunt nãe cõplete in specie/nõ sunt eiusdē rõnis:tñ nature par/tiales:ꝛ etiã accidētia possunt esse eiusdez rõnis:lz vnum sit corruptibile ꝛ aliud incorruptibile:quãtitas.n.celi est eiusdem rõnis cum quantitate rerũ corruptibiliũ.

❡ Utrum homo generet hominē:stante vnitate forme in homine. Questio. XIIII.

Pria rõ. **Queritur** 14ᵒ.Utrũ stãte vnitate forme in hoie stare possit ꝙ hõ gene/ret hoiez.Et arguiẗ ꝙ nõ.❡ Prio. Cuiuslibet generationis est aliqs terminus intrinsecus. alioqn generatio esset ifinita ꝛ nõ terminata. Sed aia intellectiua nõ est terminus intrinsecus genera/tionis.sed tñ creationis.ergo si in hoie est tñ aia intelle/

Scda rõ. ctiua/hõ nõ generat hoiem.❡ Scdo.Ab eodē sunt dispo/sitiones vltime pro forma a quo est ipsa forma: vt sepe di/cit.S.Tho.Sed aia intellectiua est tñ a deo.ergo solus deus causat in mã sufficientes dispõnes pro aia intellecti/ua.ꝛ sic hõ nõ diciẗ generare:ẽt ex hoc ꝙ sufficienter dis/

Tertia rõ ponat mãm.❡ Tertio.Cõpleta gnõne/virtus seminis ni/hil ꝓducit.sed qualitates aie itellectiue cõsequunẗ eaz in genere cause efficientis.ergo virtus seminis nõ ꝓducit dis/positiones cõsequētes aiam intellectiuã.Sz si in hoie est tñ aia intellectiua/nulle sunt dispõnes nisi ille que conse/quuntur aiam intellectiuã.ergo hõ nõ causaret in hoie ge/

Quarta ratio. nito aliquã dispõnē.❡ Quarto.Ad creationē nullũ agēs nãle coopaẗ tanq̃z instr̃m.Sz aia intellectiua ꝑ solã crea/tionē acqrit eē in mã.ergo agēs nãle nullo mõ operaẗ ad

Quita rõ hoc ꝙ aia intellectiua acqrat esse in mã.❡ Quinto.Ubi sunt due mutationes distincte.ibi sunt duo termini distin/cti:qz mutationes distinguunẗ ex terminis.Sed creatio aie intellectiue Sortis ꝛ generatio Sortis sunt distincte mutationes.g̃ hñt distinctos terminos subales,qd̃ nõ põt esse.si sola aia intellectiua est in homine.

Respondeo ꝙ posita vnica forma in hoie que est aia intellectiua:verũ est dicere ꝙ hõ generat hoiez.Pro notitia huius ɔ̊nis.dico qnqz.❡ Pri/mũ est.ꝙ totũ cõstitutũ ex partibus realr̃ distinguiẗ a pti/bus suis etiã silr̃ acceptis:ꝛ hoc fuit ꝓbatũ supra libro.7.q. vltima.❡ 2^{m} est.ꝙ gñatio est transmutatio de non esse in esse.ꝛ ꝑ ɔñs.oē qd̃ acquirit esse subale est vere generatuz:si tale esse acqrat ꝑ actionē agētis nãlis. ❡ 3^{m} est.ꝙ agēs nãle:puta hõ generans siue virtus in semine ab eo deciso existens/põt disponere mãm fetus in quo est tñ aia sensi/tiua aliquibus dispõnibꝰ nobilioribꝰ/q̃z reqrat aia sensiti/ua:ꝛ hoc pz:qz virtus illius semis est instr̃m aie intellecti/ue hois generãtis:ꝛ ideo põt disponere mãm ad formam silr̃em illi aie.in cuius virtute agit.❡ 4^{m} est.ꝙ stante mã perfecte disposita pro aliqua forma necesse est eaz intro/duci in mãm.❡ 5^{m} est.ꝙ ipole est formã esse vnitã mãe:qn statiz resultet totũ cõpositũ.Ex quibus oibꝰ sic arguiẗ. ❡ Id vere generaẗ hoiez:qd̃ facit aiaz intellectiuã esse in mã:qz vt dictuz est:ex tali vnione necessario resultat hõ. Sed si sola aia intellectiua est in hoie:hõ facit aiam intel/lectiuã esse in mã cũ disponit mãm nobiliori dispõne q̃z requirat aia sensitiua.ergo hõ vere gñat hoiem/etiã si tñ aia intellectiua sit in hoie.❡ 2^{o}/supponiẗ ꝙ per nutritio/nez generaẗ vera caro:vt oēs cõcedunt.2^{o} supponitur ꝙ aia intellectiua est in toto hoie:ꝛ in oibus partibus eius:vt etiã generalr̃ est cõcessuz.Ex quo sequitur ꝙ dum per nutritionē generaẗ caro in hoie:anima itellectiua incipit de nouo esse in mã illa/que fuit mã nutrimenti.Et arguiẗ sic.❡ Hec caro de nouo generata est aliqd viuens aia in/tellectiua.per 2^{m} presuppositũ:ꝛ vere est generatũ de no/uo inquantũ viuit aia intellectiua.per pᵐ presuppositũ. Sed nõ dĩ vere generata inquãtũ viuit aia intellectiua. ex hoc ꝙ aia intellectiua de nouo sit producta:sed solũ qz de nouo est vnita isti mãe virtute nutritionis ergo nõ re/quiriẗ ad verã generationē ꝙ forma geniti acqrat esse simplr̃ a generante:sed sufficit ꝙ per actionē eius vniaẗ materie.❡ Sciendũ est scdo ꝙ mã ex se est semper in vl/tima dispositione ad corporeitatem.Unde si forma ignis daret mãe tñ esse corporeũ.ꝛ nõ esse igneũ.nõ oporteret mãm disponi per caliditatē ꝛ siccitatē ad formã ignis.In ordine aũt ad alias formas oporteret mãz disponi:ꝛ ideo virtus seminis disponit mãm ex qua dz generari hõ pro aia vegetatiua.Sed qz nõ intendit vltimate nisi aiaz itel/lectiuã:ideo hoc viuens aia vegetatiua.vlterius disponiẗ pro aia sensitiua:ꝛ cõpleta dispositione corrumpiẗ ista ve/getatiua:ꝛ introduciẗ sensitiua:que tñ cõtinet virtualr̃ ve/getatiuã.Istud quoqz viuens aia sensitiua disponiẗ ꝑ in/tellectiua:ꝛ tandē corrumpiẗ illa sensitiua:ꝛ causaẗ in ea/dem materia.aia intellectiua virtualr̃ cõtinēs vegetatiuã ꝛ sensitiuã.Corrumpunẗ aũt predicte forme:qz nõ erant introducte.vt manerent.sed solũ vt essent via ꝛ dispõnes ad intellectiuã.Ex quo pz:ꝙ in generatione hominis con/currunt multe gnõnes.quaꝝ vna alteri succedit:pz silr̃ ꝙ aia intellectiua dat hoi ꝙ sit corpus ꝛ viuens ꝛ aial ꝛ hõ:sed inter mãm ꝛ ipsaz animã inquantuz dat esse corporeũ non cadit aliqua dispositio media:inter mãm xo ꝛ aiam inq̃ztũ dat esse viuens vel aial vel hõ cadunt medie dis/positiones.❡ Tertio idē apparet ex opinione Auicenne dicētis ꝙ non solum in generatione hois:sed generaliter in omni generatione/naturale agēs ꝑticulare tñ disponit

mām:agens xō vl'e.s.intelligentia datrix formarū reducit formā, de potētia materie attingēdo essentiā eius.

Ad pmū **Ad primum** aūt in oppositū dicit q anima est terminus intrinsecus tā gnōnis q̄ creationis:sed diuersimode. Nā aīa cōsiderata fm q accipit esse/sic est terminus creationis:qr ex nihilo pducitur. Cōsiderata xō fz q vnit materie in pmo instanti sui eē. sic est terminus gnōnis. Pōt enī generatio accipi dupl'r.
Distictio. Uno mō p pductione forme 7 vnione eius ad mām:accipiendo vnionē nō inquantū est relō.sed inq̄tū est actio agentis viuentis:7 vtrūq3 boꝝ reperit in oī alia gnōne/preter gnōnē hois:qr forma geniti accipit esse a generante:7 ab ea vnit mãe. Alio mō accipit generatio p sola vnione forme ad mām:7 hoc mō accipiēdo gnōnē/aīa intellectiua est eius terminus:qr hec actio que est vnire pmo.
Ad scdm Distinctio 7 per se/terminat ad formā que vnitur mãe. Ad 2^m. dī q formā esse ab aliquo pōt intelligi dupl'r. Uno mō q̄tū ad sui pductionē:7 sic falsa est maior:nec sic intelligit S. Tho. Alio mō q̄tū ad sui vnionē cū materia:7 sic cōceditur totū. Ille.n.vnit formā mãe qui mā3 disponit 7 preparat ipsi forme:7 ideo q vnit aīam intellectiuā mãe/causat in mā vltimā dispositionē que dī necessitas pro aīa intellectiua.
Ad tertiū Ad 3^m dī q post cōpletā generationē/accipiendo post fm posterioritatē tēporis ꝯcedit totū:lz accipiendo fm posterioritatē nãe negat maior:qr generans in eo instanti in quo causat formā in mām/causat oīa que necessario cōsequunt formā in eodē instanti:que sunt tm̄ fm nām posteriora q̄ ipsa forma.
Ad qrtū Ad 4^m dī/q creari est accipere esse ex nihilo:7 qr nullū agens nãle operatur ad hoc q aīa intellectiua accipiat esse:ideo nullū cooperatur ad hoc q aīa creetur:pōt tm̄ agens naturale cooperari ad hoc q ista forma que accipit esse ex nihilo:vniat alteri in p instanti sui esse.7 ei cōmunicat esse suū.
Ad qntū Ad 5^m dicit/q duaꝝ mutationū pōt esse idē terminus formalis:sed alio 7 alio mō:sicut dictū est de gnōne aīalis/7 ei⁹ nutritione:quarū est idē terminus formalis.s.aīa eius:7 sic est in pposito:qr aīa est terminus creationis inq̄tū accipit eē simpl'r.7 est termin⁹ gnōnis inq̄tū accipit eē i mā.

Utrum eadē accidentia que fuerunt in viuo/remaneāt in mortuo. Questio. XV.

Prīa rō. **Queritur** 15°. Utrū eadē numero accidentia que fuerūt in viuo.maneant in mortuo. Et arguit q sic. Primo. Frustra fit per plura qd eque bn̄ pōt fieri p pauciora.cū nō sit ponēda pluralitas sine necessitate:vt dī.8.physicoꝝ.tex.cō.48. Sed et pōt saluari ponēdo q in mortuo sint eedē q̄litates que erāt in viuo. ergo sunt eedē 7 nō alie.
Scda rō Scdo. In mortuo manet eadē cicatrix/que erat in viuo:vt pz ad sensū.g 7 reliqua accidentia.
Tertia rō Pz ꝯn̄tia:qr de oīb⁹ est idem iudiciū. Tertio. Sequit q aliqd corrumpet.7 tm̄ a nullo corrūperet:ꝯn̄s est falsū.ergo 7 an̄s. Cōsequētia pbat. Cū ex aere generatur aqua/corrumpit aeris humiditas.vt tu dicis:7 nō corrumpit ab aqua:qr ei non ꝯtrariat. Nec ab aere:qr est ei nãlis/nec apparet aliquod aliud a quo corrumpat.g nullo modo corrumpit.
Quarta ratio. Quarto. In corruptione bouis reperit caliditas in cadauere:vt pz experimento:7 non est generata ab interficiente bouem. Tum qr homo interficiens bouem nō hz magis causare calorē q̄ frigus. Tum qr pōt esse q interficiat ab aqua. Nō etiā generat a forma cadaueris per modū sequele.qr caliditas potius repugnat.q̄ cōueniat forme cadaueris:eo q ipsā disponat ad corruptionē.ergo a nullo de nouo generat:sed est eadem que erat in viuo. Cōfirmat.qr si est generata de nouo. ergo est generata ex contrario.scilicet ex nō calido:qd nō est verum:qr prius bos erat calidus.

Respondeo Oz questio p̄sens mota est pptere a que cōsequunt formā cadaueris. Iō duo sunt declaranda. Primū est: vn̄ sit q materia que est sub aīa si priuet aīa/recipit determinate formā cadaueris 7 nullā aliā:ita q nō est possibile q ex viuo imediate generent elementa vel aliquod aliud mixtū nisi tm̄ cadauer. Scdm est:q nō eadē numero accidentia que fuerunt in viuo saluant in cadauere:sed similia. Quantū ad p^m sciendum est pmo q dupl'r pōt mā determinari ad aliquā formā. Uno mō effectiue:7 sic determinat ab agēte qd introducit hanc formā 7 nō aliā. Alio modo formaliter.7 hoc est non ab agente:sed ab aliqua forma vel substantiali vel accidentali. Sciēdū scdo q in corruptione aīalis cōcurrit causa vl'is que est celū:7 hec nō sufficit determinare mām effectiue:qr si in instanti.a.existens bō in aliquo situ moriat/introducit forma cadaueris:7 si in eodē instanti fuisset mortuus leo in eodē situ/fuisset generatū aliud cadauer fm spēm. Nam homo mortuus 7 leo mortuus differunt specie.q igit magis generet hoc cadauer q̄ illud aliūde est q̄ ex influxu celi:qr in casu predicto fuisset idē numero influxus celi:7 tamē nō fuisset idē cadauer fm spēm. Cōcurrit et agens particulare extrinsecum:puta hō interficiens gladio/vel ignis cōburens:vel aqua suffocans:cōcurrit quoq3 agens pticulare intrinsecum.s.spiritus 7 humores/qui sunt in corpore aīalis:7 nō sunt partes corporis aīalis.opz ergo si determinat materia ab aliquo effectiue.q hoc sit ab aliquo agente particulari. Sciendū tertio q predicti spiritus 7 humores fz q habēt qualitates actiuas 7 passiuas in aliquo determinato gradu:puta reductas ad cōtemperamentū:7 hoc fm maiorē aut minorē pportionē:faciunt pro conseruatione anime in materia.fm xō q habent predictas qualitates magis intensas q̄ requirat aīal.faciunt ad eius corruptionē. Causatur aūt predicta intensio qualitatū in humorib⁹ aliquando a cōtinente:7 aliquādo ex mutua actione earū inter se:7 aliquando ex reactione ipsius aīalis in qd agūt natural'r.reactio enim nō est tm̄ inter ꝯtraria:sed et inter intensum 7 remissū. Si igit aīal sit aliquāte caliditatis:7 spiritus vel humores in ipsū agētes sint maioris caliditatis/ex reactione aīalis:7 in eos intendit eorū caliditas. Fit autē semper ista intensio quocūq3 mō moriatur aīal. Nam etiā in abscisione capitis 7 in vulneratione per quā cito moritur aīal:cū ista nō sint nisi in tēpore:fit alteratio ad p̄dictas qualitates. Dico igit q ab huiꝰ agente particulari intrinseco imediate determinat mā ad formā cadaueris:qr dispositiones que causant in aīali dum morit. disponunt mām tm̄ ad formā cadaueris. Si autē fiat sermo de disponēte formal'r. Dico q istud est duplex. Nam pmū 7 pncipale sunt predicte dispositiones:quas causant spiritus 7 agens extrinsecū in mā in instanti separationis aīe:predicti enim spiritus nō corrūpunt in instāti in quo corrumpit aīal:sed manent:7 ideo in illo instāti pn̄t causare aliquā dispōnē in mā. Secūdariū aūt disponēs est ordo inter aīam 7 formā cadaueris:sunt enim sic ex nā sua ordinate/q ex vna nō hz imediate sequi nisi alia:sicut et est ordo inter formā vini 7 formā aceti:7 inter albedinē 7 pallorē:7 inter calorē 7 tepiditatē:vt dī.8.meta.tex.ꝯ.14.

Quantum ad 2^m dicunt aliqui q in mortuo sunt eadē numero accidētia que erāt in viuo:qr fm eos sola mā est subm hꝰ accidentiū:lz totū compositū ab eis denoiet:7 ideo cū maneat eadem materia. manent etiā eadē accidētia. Oz aūt sola materia sit subm:7 nō ipsum cōpositū probant. Primo. Nulla res agit ad corruptionē suiipsius.saltē p se.sed si calor aque esset in

Right margin notes:
Ah est q semper ex viuo quo cūq3 moriat fit immediate cadauer 7 nō aliud.
Nōn^m p^m
Materia a duobus determinat
Nōn^m 2^m
Nōn^m 3^m
Resolo auctoris.
Sunt q dicunt mām subiectam accidētiū.
Ratio opionis.

tota aqua. & nō in sola materia: ipse ageret per se ad corruptionē sui. ergo est tm̄ in mā: maior pz. Minor pbat. Calor aque agit per se ad corruptionē sue cause, sine qua ipse nō pōt cōseruari si est in tota aqua. ergo agit per se ad corruptionē sui. Patet cōsequētia: aliogn caliditas nō ageret per se ad corruptionē terre: cū nō imediate agat ad corruptionē terre: sz tm̄ ad corruptionez frigiditatis. ¶ Scdo. Illi soli inheret dispositio ad formā de cuius po educit forma. sed forma educit tm̄ de potentia mãe. g dispositiones inherent soli mãe. ¶ Ad pm negat minor. Ad pbationē negat cōsequētia. Ad cuius pbationē silr negat ꝯñtia: cuius rō est: qz aliud est agere ad corruptionē alicui cōsecutiue. & aliud est agere ad corruptionē alicui p accidēs. Actio eniz agētis pmo & p se attingit formā, quā causat in mā. scdario aūt & ꝯsequēter mām. & tn̄ per se corrūpit formā que est ei incōpossibilis: ea aūt que nō sunt incōpossibilia forme introducende. & tn̄ corrumpunt ad corruptionē subiecti preexistētis, corrumpit per accidēs. Uñ oē qd corrumpitur per accidens corrumpit ꝯsecutiue. nō tn̄ oē qd corrumpit ꝯsecutiue corrūpit per accidens. ¶ Ad zm negat maior. dispositiones enim lz disponāt tm̄ mām de cuius potētia educit forma: sunt tn̄ subiectiue in cōposito. Dico igit q pter hanc cām. s. qz accidētia corporis viui sunt in ipso toto: & nō tm̄ in mā ei: necesse est ea corrūpi saltem per accidens ad corruptionē corporis viui. Qz aūt nō sint in sola materia patet ex dictis supra.

Dissolo rōnū superioris opinionis. Differunt agere ad corruptionē alicui cōsecutiue & p acciñs. Cōclo tm̄ salis.

Ad pmū **Ad primum** aūt in oppositū negat minor: qz impossibile est q maneāt eedē numero qualitates: cū nō sit idē numero subz. ¶ *Ad scdm* Ad zm negat añs: nō. n. est eadē sed silis ei. ¶ *Ad tertiā* Ad 3m negat ꝯñtia. Ad pbationē dī q aqua generās aquā ex aere, corrumpit aerē per se. & corrumpit eius humiditatē p accidēs. ¶ *Ad qrtā* Ad 4m dī, q caliditas que est in cadauere, generata est de nouo a spiritibus. qui nō sunt corrupti ad corruptionē aialis. sed manserunt: qz tn̄ predicti spiritus cito exalant: ideo etiam calor paruz durat in cadauere: & cito cadauer efficit frigidū. ¶ Ad cōfirmationē dī q est generata ex opposito. i. ex nō calido: aut ita intense: aut ita remisse, sicut requirit forma cadaueris dum introducitur in mām.

¶ Utrum mater concurrat actiue ad generationem prolis. Questio. XVI.

Queritur 16o. Utrum mater concurrat actiue ad generationē prolis. Et arguit q sic. ¶ Prio. In quocūqz est po generatiua, in eo est virtus actiua ad gnōnez. Sed in muliere est potētia generatiua cū habeat animā vegetatiuā: cui vires sunt nutritiua augumētatiua. ergo &c. Minor pz & maior est phī zo de aia. tex. cōmēti. 37. dicētis q oēs potētie aie vegetatiue sunt actiue. ¶ Scdo. Potentia generatiua patris & potētia generatiua matris sunt eiusdē speciei. g si generatiua patris pōt in aliud actiue. in idem pōt actiue generatiua matris. Patet ꝯsequētia: qz actiuū & passiuū specie distinguunt. ¶ Tertio. Quicqd cōuenit per se alicui forme: cōuenit per se oibus que sunt eiusdē speciei. sed potentie generatiue patris cōuenit per se esse pncipiū actiuū generationis. ergo cū generatiua matris sit eiusdez speciei: sequit q ei similr cōuenit esse pncipiū actiuz. ¶ Quarto. Si esse pncipiū tm̄ passiuū sufficit ad maternitatē: seqt q adam de cui suba formatū est corp eue sit mater ei: qd est absurdū dicere.

Pma rō. Scda rō. Tertia rō. Quarta ratio.

Respondeo Quia ab oibus est cōcessuz q mater cōcurrit passiue. lz quidā dicant q ēt actiue: ideo pmo dicet quō est pncipiū passiuum: & postea quō sit pncipiū actiuū. ¶ Quantū ad pmū dicit q materia quā mater ministrat generationi siue proli que ꝯcipit nō est semen. eo q. vt inquit phs lib. de aialibus: expertū est mulieres concepisse. qñ tn̄ nō seminauerūt. Sed hs materia est sanguis menstruus mulieris. Dico aūt in hoc loco sanguinē menstruū. nō eum quē mulier emittit p singulos menses: tum qz huis sanguis putridus & corruptus est: tum qa in alijs aialibus: quorū femelle nō habēt sanguinē menstruuz, nō posset fieri generatio: sed hs sanguis qui est mā fetus: & q transmutat ad carnē, est sanguis purus p sepationē ab re illius sanguis mēstrui. Iste aūt sanguis mouet a venis ad matricē q̄ est locus aptus gnōni.

Ut Scō. Quō mater sit pncipiū passiuum.

Quantum ad zm pono duas cōclusiones. Quaruz pma est q Mater cōcurrat actiue aliqmodo ad generationez. ¶ Scda ꝯclo est, q Mater non hz actionē per quā organizet & animetur materia que est subiectuz generationis. ¶ Prima cōclusio pōt pbari sufficienter per rōnes factas in pncipio qōnis. Et adhuc specialr sic pbatur. ¶ Relatio maternitatis in matre ꝯsequitur actionē matris circa ꝓlez que generat. ergo mater est aliquo mō pncipiū actiuū gnōnis. Cōsequētia pz. Añs pbat. Maternitas nō fundat super quātitate: nec est relatio mēsure ad mensuratū. ergo fundat super actione vel passione. Sed nō fundat super passione. ergo super actione. Prima cōsequētia pz a sufficienti diuisione: qz oīs relatio fundat super aliquo illoz triuz. Minor aūt scde cōsequentie pbat. Relationū oppositarū ꝯsequentiū actionē & passionē si vna fundat super passionē. necesse est aliam fundari super actionē. Istud pz discurrendo in oibus: puta in relatione moti ad mouens: & agentis ad patiens: & producti ad producens. Sed filiatio & maternitas sunt relationes opposite: & filiatio fundatur super passione. s. super passiua generatione. ergo maternitas fundat super actione. ¶ Pro notitia vo scde ꝯclusionis. Sciendū est q ad generationē cōcurrūt tres actiones. Una est precedēs generationē. Alia est essentialiter ipsa generatio. ¶ Tertia est ꝯsequēs generationē. ¶ Prima actio est illa, qua preparat sanguis de quo supra diximus per digestionē & purgationē: vt sit mā apta gnōni: & hanc ationē hz mater per suā potētiā generatiuā. ¶ Scda actio est organizatio corporis & cōpleta dispositio ad aiam: cuius terminus extrinsecus est ipsa aia: & huius actionis pncipiuz est tm̄ pater & nō mater. ¶ Tertia actio est, deducere fetum cōceptū ad debitā perfectionē & maturitatē: & huius actionis pnm est mater: bona. n. dispositio matricis plurimū facit ad hanc. ¶ Sciendū scdo q in semine viri, est multitudo spirituū habentiū calorē celestē & elemētarē. nō q isti calores sint due res distincte. sed est vnus & idē calor: sicut ēt in aiali vnicus calor in qualibet pte aialis existens dicit aialis & celestis & elemētaris fm diuersas ꝯsiderationes. Inqñtus eniz digerit alimentū & dissoluit & alia hs facit, sic dicitur elemētaris. inquantū vo hz determinatā mensurā. nō. n. auget. nec aliud facit in infinitū. sed determinate, sic dicit esse celestis: qz ista determinatio est a celo. inquātū vo est cōueniēs cōplexioni aialis: sic dī calor aialis. Propterea dixit Cōmētator zo de aia. cōmēto. 4z. q alterare alimentum cōuenit calori ignis: sed fm ista alteratio est determinata: dz attribui virtuti cōiuncte cū igne: sicut etiaz mollificare ferrū ad faciendū aliqd artificiatū cōuenit igni: sed q ista mollificatio sit terminata, est ab arte artificis. Et io dixit Cōmētator. 1z. metaphysice. cōmēto. 19. q calor celestis qui generat aialia, est silis calori artificiali, quē ars mensurat ad aliquā operationē. Nec obuiat pdictis illud dictū phī zo de generatione, calor celestis saluat aialia: & calor elentaris corrūpit. accipit. n. ibi calorē elementarē p calore in illo gradu intensionis in quo cōuenit elemento. Et que dicta sunt de calore in aiali, dicenda sunt de calore existente

existēte in semine.dicit̄ eniȝ calor elntaris.inquātum agit calefaciēdo dissoluēdo vel coagulādo.Et dī celestis iquantū eius actio est determinata.¶ Sciendū 3° q̄ ista virtus in semine existēs dicit̄ virt⁹ formatiua:qa format corpus generandū:ꝛ agit ad modū intellˀs:qa agit sine organo corporali.Postq̄ ꝟo semen maris p hāc virtutē cōplete disposuerit materiā qualitatiue ꝛ quātitatiue/causat in ea animā vegetatiuā:ipsuȝ ꝟo semen maris quasi totuȝ resoluit in spūs:corpulenta ꝟo eius suba corrūpitur:ꝛ transit etiaȝ ipsa in suba plis.In illo aūt sic genito:in quo est aia vegetatiua:est quedā virtus ꝯ̄ns animā.ꝛ appellat̄ virtus regitiua:qa regit tale corpus ꝛ gubernat ꝛ dirigit in suas operōnes.Et sic pȝ qūo semē maris sit pn̄cipiū actiuū generationis.¶ Nunc restat ꝓbare q̄ ista actio cōueniat tm̄ ei ꝛ nō semini mulieris.Et arguit̄.¶ Primo sic.Si vtrūq̄ scilicet viri ꝛ mulieris est actiuū.seqtur q̄ mulier pōt gn̄are sine viro.ꝯ̄ns est falsum.ergo ꝛc̄.Consequentia ꝓbatur supponēdo q̄ sanguis menstruus mulieris/sit materia fetus:vt oēs ꝯcedunt.ꝛ arguit̄ sic.Ubi sunt due virtutes actiue differētes solū ƀm magis ꝛ minus/virtus remissior potest per intensionē puenire ad equalitatē virtutis intensioris:vt pȝ in oibus.Sȝ si semen viri ꝛ mulieris fuit actiua.semen mulieris differt a semine viri.solū ƀm magis ꝛ minus.cuȝ sint eiusdē spēi.ergo poterit in aliq̄ muliere ita intendi calor nālis/q̄ virtus seminis ei⁹ erit fortior q̄ virt⁹ hui⁹ vel illius viri.ergo solū illud semen mulieris sufficit ad generationē.¶ 2°.Nulla res pōt agere in seipsam per generationē:lȝ eniȝ aliqui cōcedant q̄ aliquid pōt mouere se motu locali ꝛ motu alterationis:tm̄ nullus cōcedit q̄ aliquid pōt mouere se per generationē.Sed si semē mulieris est actiuū:sequit̄ q̄ pōt se mouere per generationeȝ.ergo nō est actiuū:maior pȝ.Minor ꝓbatur.Uirtus actiua seminis mulieris/aut est in qualibet eius pte:aut in aliqua sic.ꝛ in aliqua non.Si detur zm.ergo semen mulieris sufficit sine semine viri.Pȝ ꝯ̄ntia.qa in eo est pn̄m actiuū ꝛ passiuū.Nec valet dicere q̄ non est sufficiens pn̄cipiū:qa vt prius arguebat̄ potest intēdi ꝛ perfici.Si detur pmuȝ.ergo illa pars in qua est principium actiuuȝ ꝛ passiuū mouet seipsam ad generationem.

Rōn̄m 3m

Tm̄ viri semen esse actiuū nō & mulieris.

Ad rationes In oppositū dicit̄ q̄ ꝯcludunt matrez esse pn̄cipiū actiuū aliquo modo.Si ꝟo sint ad ꝓbandū q̄ cōcurrat actiue in opatiōe que est ipsa generatio/dicit̄ ad pmum q̄ potētia gn̄atiua matris est actiua.sed negatur ista ꝯ̄ntia.Est actiua/ergo est actiua organiçādo ꝛ itroducēdo formā substātialē.arguit̄ enim a superiori ad inferius actiue/sine distributiōe superioris.¶ Ad zm dicūt aliqui q̄ semen maris ꝛ femine differūt specie:cuius ratio est:qa decidunt ab oibus mēbris:mēbra aūt animalis sunt etherogenea:ꝛ ꝓpter eorū etherogeneitatē possunt cāre superfluitates diuersarū spērū:naȝ superfluitas pme digestionis est alteri⁹ speciei a superfluitatibus aliarū digestionū.¶ Sed istud mihi nō videt̄ verū:quia lȝ in eodē sint mēbra etherogenea.tamē mēbra ista in mare ꝛ in femina sunt eiusdē speciei:ꝛ ideo superfluitates in mare ꝛ in femina sunt eiusdem speciei.Dico igitur aliter ad argumentuȝ q̄ ista duo semina sunt eiusdeȝ speciei:ꝛ tamen in vno est virtus actiua ꝛ non in altero:sicut etiaȝ calor naturalis maris ꝛ femine sunt eiusdē speciei.ꝛ tamen vnus eorū generat lac:ꝛ ali⁹ non.lȝ eniȝ indiuiduorum eiusdē speciei sint eedeȝ ꝓprie passiones:non tamen oportet q̄ earum sint eedem ꝓprietates:quod etiā magis patet.Semina enim omnium virorum sunt eiusdem speciei:ꝛ tamē est aliquis homo cuius semen non est actiuuȝ generationis/ꝓpter eius imperfectioneȝ.Et propter hoc patet ad alia que sequuntur.

Ad pmū

Ad secdm Rn̄° quorūdam.

Auc.hāc ñ acceptat rn̄sionē.

Rn̄°.ppa

Ad tertiū ꝛ q̄rtum.

¶ Utrum dimensiones interminate p̄cedant formaȝ substantialem in materia. Qō.XVII.

Queritur 17°.Utrū dimensiones interminate p̄cedant formā substātialē in materia.Et videt̄ q̄ sic.¶ Primo.Si dimensiōes nō p̄cederent formā substātialeȝ.sequit̄ q̄ materia nō reciperet simul diuersas formas numero ꝛ spē distinctas:ꝯ̄ns est falsuȝ:vt pȝ.g̃ ꝛc̄.Consequētia ꝓbat̄.Materia nō recipit diuersas formas:nisi qa ipsa est diuisa in partes.Sȝ nō est diuisa nisi p dimensiones.ergo ꝛc̄.¶ 2°.Seqtur q̄ corpus fieret ex non corpore.Sȝ hoc est falsuȝ:sicut etiā substātia nō fit ex nō substātys.ergo ꝛc̄.Consequētia ꝓbatur:qa materia nō est corpea nisi per dimēsiones.¶ 3°.Seqtur q̄ nulla forma posset recipi in mā:ꝯ̄ns est falsuȝ:vt patet ad sensuȝ.Consequētia ꝓbat̄.Nihil transmutat materiā nisi corpus:corpus aūt nō agit nisi p contactū:vt dicit Phs pmo de gn̄atione.tex.cō.45.ergo oē recipiēs actionē agētis corpei/hȝ aliquē situȝ:alioquin nō posset ab agēte contangi.Sed oē habēs sitū hȝ dimensiones.ergo nisi mā hēat dimensiōes nō poterit ab agēte transmutari.¶ 4°.Seqtur q̄ mā primo reciperet tm̄ vnā formā:qa pluralitas non est nisi per hoc q̄ mā est diuisa in ptes p quantitatē:ꝛ per ꝯ̄ns illa forma esset inseparabilis a mā q̄d est falsuȝ.Pȝ ꝯ̄ntia:qa forma nō separat̄ a mā.nisi qa materia est multa in potētia:ꝛ hȝ habilitatē ad multas:nō haberet aūt hō habilitatem nisi esset distincta:quod nō est nisi per quātitatē.¶ 5°.Si dimēsiones non p̄cedunt formā substantialē.sed eā consequuntur.opȝ q̄ educant̄ de potētia materie vel totius cōpositi:ꝛ cū eius sit actus cuius est potētia:vt dī in libro de somno ꝛ vigilia/recipiunt̄ in eo subiectiue.de cuius potentia educunt̄.Istud aūt de cuius potētia educuntur:aut est diuisibile/aut idiuisibile.Si diuisibile/sic habet̄ ꝓpositū:qa nulli cōuenit esse diuisibile nisi per quantitatē.Si idiuisibile.ergo accidēs diuisibile.s.quātitas recipit̄ in subiecto idiuisibili q̄d videt̄ impole.¶ 6°.Sicut tota quātitas que recipit̄ in materia p̄supponit totā māṁ.ita partes ei⁹ p̄supponunt ptes materie.Sed ptes non possunt esse nisi per quantitatē:cū partibilitas sit ꝓpria māe.g̃ in mā p̄supponitur quātitas.¶ 7°.Duȝ ex aere generat̄ ignis/si quātitas que fuit in aere nō manet cū forma ignis/sȝ noua acquiritur:seqtur q̄ corruptio p̄cedentis quātitatis sit mot⁹ distinct⁹ a gn̄atione quātitatis sequētis.Pȝ ista ꝯsequētia:qa illa corruptio terminat̄ ad p̄cedētē quātitatē.ꝛ generatio terminat̄ ad sequentē:motus autē non distinguunt̄ ex terminis.Cū aūt isti motus sint cōtrary.opȝ q̄ iter eos sit quies media.ex 8° physicoꝝ.tex.cō.62.ergo in illo tēpore medio materia erit sine quantitate.

Pria rō.

Scda rō.

Tertia rō

Quarta ratio.

Quīta rō

Sexta rō.

Septima ratio.

Respondeo In ista q̄ōne.pmo recitabo opinionē Cōmen.ꝛ eā declarabo.Secundo dicam an sit contraria opiniōi.S.Tho.¶ Quātuȝ ad pmū.Sciendū est q̄ Cōmētator posuit dimensiōes esse inseparabiles a materia:ꝛ ei coeternas:ꝛ q̄ ita senserit.pȝ primo physicoꝝ.cō.63.in quo dicit tria.¶ Primū est.q̄ ois trāsmutatio hȝ aliq̄d subiectū:ꝛ hoc ꝓbatur inducēdo in oēs species transmutationū.¶ zm est q̄ transmutatio subalis differt ab accidētali:q2 subiectū trāsmutationis substātialis perdit nomen ꝛ diffinitionē.Nā idē corpus in eodē loco trāsfertur de carneitate in terrestreitatē:sed amittit nomen ꝛ diffinitionē carnis.Subiectū ꝟo trāsmutatiōis accidētalis nō perdit nomen ꝛ diffinitionē.corpus enim q̄ mutatur de albedine in nigredinē manet idē specie quod erat prius:puta sortes.¶ Tertiū est q̄ illud corpus q̄d est subm transmutationis accidētalis/manet idē numero:qa retinet eandē formā substātialē quā prius habebat corpus

Aū.snia de q̄titatī bus interminatis. Rōn̄m pm

aūt qȯ eſt ſubiectū tranſmutationis ſubalis/nō eſt idē nu/
mero:qa nō retinet eādē numero formā ſubſtātialē.puta
corporeitatē:vt dicebat Auicē.quē ibi reprehendit:alioqn
tranſmutatio ſubalis eſſet alteratio:quia eēt entis in actu:ꝛ
ſilr ſequit̄ ꝙ tale ſubiectū retineret nomen ꝛ diffinitionē.
In illo tñ corpe ſunt tres dimenſiōes inſepabiles ab ipo/
ꝑʒ quas eſt idē ſubiectū numero:lʒ nō ſit idē numero per
aliquā formā ſubſtātialē.Itē in libro de ſuba orbis.capitu
lo pmo.colūna pma dicit ſic.Quia inuenit.ſ.Ariſ.oēs for/
mas cōmunicari in dimenſionibus interminatis:ſciuit ꝙ
mā prima nūq̄ꝫ denudat̄ a dimēſionibus nō terminatis:
qa ſi denudaret̄.tunc corpus eēt ex nō corpe/ꝛ dimenſio
ex nō dimenſione:ꝛ tunc forma corpalis vel forme corpo
rales eēnt cōtrarie ꝛ ſuccedētes ſibi in hoc ſubto/ſicut eſt
diſpoſitio de formis ſubſtātialibꝰ.Et quibuſdā interpoſi/
tis ita ſubiungit.Dimenſiones aūt ſimplices que appellā
tur corpus ſimplex non denudant̄ a pma mā:hec Cōmē.
¶ Quē aūt ſenſum habuerit in p̄dictis verbis:nūc reſtat
declarare.Nā circa hoc ſunt due opiones.¶ Pro notitia
pme opionis quā cōiter tenēt Auer.Sciēdū eſt ꝙ Auicē.
poſuit tria eſſe coeterna.ſ.mām pmā/ꝛ formaʒ corpeitatis
dantē eſſe corpeum de gnē ſube:ꝛ dimēſiones.Mouebat̄
aūt ex h̄ fundamēto ꝙ putabat ꝙ accn̄tia nō poſſunt ha/
bere ꝑ ſubiecto niſi tm̄ ens actu.ꝛ ideo dimēſiones cū ſint
accidētia/nō poſſunt fundari in ſola mā.ſʒ in cōpoſito ex
materia ꝛ forma corpeitatis.¶ Pro ſua aūt pōne ſic ar/
guit Auicē.Inter agēs ꝛ patiēs phyſicuʒ/eſt contactus:vt
dicit Phs pmo de gn̄atione tex.cō.45.Sed oīs cōtactus
phyſicus requirit quātitatē:ergo materia in quā agit agēs
phyſicū hʒ quantitatē que ab ea nō ſeparat̄ in inſtanti in
quo patit̄ recipiēdo formā ſubſtātialē.Sʒ quātitas cū ſit
accidēs nō pōt habere ꝑ ſubiecto niſi ens in actu.ergo in
eadē materia eſt aliqua forma ſubalis que ab ea nō ſepa/
ratur.¶ Auer.autē nō ponit aliquā formam ſubſtātialeʒ
coeternā materie.ſed tm̄ dimenſiones:qa ſm cum ſola ma
teria eſt ſubiectū dimenſionū.Et lʒ forma ſubalis ſit perfe
ctione pōr q̄ꝫ dimenſiōes:tn̄ dimenſiones ſunt pores ori/
gine hac ꝛ illa forma ſubſtātiali.Nec ſequit̄ ſi forma ſub/
ſtātialis aduenit māe actuate ꝑ dimēſiōes/ꝙ eius gn̄atio
ſit alteratio:qꝛ opʒ ſubm alterationis eſſe actu per formaʒ
dantē eſſe ſpecificū ꝛ nomen ꝛ diffinitionē.hꝰ aūt non eſt
quantitas/nec alia forma accidētalis.Fundamētū autem
huius opionis eſt:qa omne qȯ corrūpitur.aut corrūpitur
a contrario:aut ꝑ viā ſequele:dimenſiones aūt nō poſſunt
corrūpi a cōtrario.Tuʒ qꝛ quātitati nihil eſt cōtrariuʒ:vt
dicit̄ in p̄dicamētis.Tuʒ qꝛ quātitas nō eſt forma actiua:
vt dī 4° phyſic.ꝛ ɔn̄ter nō pōt aliā corrūpere tāq̄ꝫ ſibi cō
trariā.Nō etiā corrūpitur per viā ſequele:qꝛ quātitas pōt
indifferenter ſtare cū hac ꝛ illa forma:ſicut ēt qꝛ caliditas
pōt indifferēter ſtare cū forma ignis ꝛ cū forma aeris nō
corrūpitur:dum ex vno eoꝝ gn̄atur aliud:vt dī 2° de gn̄a/
tione.Et ſi hoc eſt ꝙ dicit Cōmen.in verbis ſuprapoſitis.
capitulo pmo de ſubſtātia orbis.duʒ ait/ꝙ ſi mā denuda/
retur a dimenſionibꝰ.ſeqtur ꝙ forme corpales eſſent ſibi
mutuo ɔtrarie:ſicut eſt diſpoſitio in formis ſubſtātialibꝰ.
Iſtuʒ ſenſum ſi habuit Cōmē.in ſuis verbis.ipſe eſt cōtra
S.Tho.¶ Alio mō exponunt̄ dicta Cōmen.¶ Ad cuiꝰ
euidentiā eſt ſciendū ꝙ quātitas interminata ꝛ quantitas
terminata ſunt idē realr:vt infra declarabit̄.Et ſilr forma
corpeitatis eſt idē realr cū formis ſpecialibus:puta forma
per quā hō eſt corpus/eſt illa per quā homo eſt aial:lʒ.n.
Cōmen.ponat formas elemētoꝝ actu in miſto:non tn̄ po/
nit pluralitatē aliarū formarū.Et ꝙ iſta ſit mens eiꝰ decla
ratur:qa ipe ad hoc ꝙ ſaluet elemēta in miſto.dicit ꝙ opʒ
coꝝ formas ſubſtātiales remitti:ꝛ quaſi effici potētiales.ḡ

Snia quo rńdā auer roiſtarā.

Auicenne placitum.

Fundamētū opionis Auerrois Ubi ōclarat quedā ɔña auer. quaʒ facit in de ſuba orbis.
T.cō.83.

T.cō.25.

Alr exponit Auer. placitum. Rōn^m p^m

ſi forma corpeitatis in homine eſt diſtincta ab aīa opʒ eaʒ
remitti.Cōmē.aūt nullas alias formas ſubſtantiales dicit
poſſe intendi ꝛ remitti.niſi tm̄ formas elementoꝝ ꝑp eaꝝ
iperfectionē:ergo alie forme nō ſunt diſtincte realr in eo/
dē cōpoſito.¶ Sciēduʒ 2° ꝙ eſſe corpeuʒ eſt pmus gra/
dus quē dat q̄libet forª ſubſtātialis.Et ideo forma corpo/
reitatis eſt forma cōis:qa reperit̄ in oībꝰ cōpoſitis ex mā
ꝛ forma.dimenſiones aūt interminate ɔſequunt̄ quālibet
formā ſubalē in mā inquātuʒ dat eſſe corpeuʒ.ꝛ ideo ipſe
ēt ſunt oībus cōmunes.¶ Sciendū 3° ꝙ neq̄ꝫ corpeitati
neq̄ꝫ dimenſionibꝰ p̄dictis eſt aliqd cōtrariū ꝑp earū cō/
munitatē.ꝛ ideo quātū eſt ex ſe ſunt icorruptibiles ꝛ inſe/
parabiles a mā ꝛ ei coeterne:lʒ corrūpant̄ per viā ſequele
ad corruptionē ſubiecti habētis formā ſpecialē.Forma.n.
ignis inquātuʒ dat eſſe corpeuʒ/eſt incorruptibilis:ꝛ ſilr
quātitas eius.inquātuʒ eſt iterminata.ſ.inquātū eſt abſolu
te quātitas ɔſiderata ꝑ abſtractionē ab oī termino.ſ.bicu/
bito tricubito:ꝛ ſic de alijs.forma tn̄ ignis.inquātū dat eē
igneuʒ eſt corruptibilis:qꝛ vt ſic hʒ contrarietatē ad alias
formas ſpāles.Et idē dico de eius quātitate inquātum eſt
terminata.Sed qꝛ eadeʒ eſt forma qua ignis eſt corpus ꝛ
qua eſt ignis:ideo ea corrupta inquātū dat eſſe igneū/cor/
rūpitur ēt ɔn̄ter inquātū dat eſſe corpus.ꝛ ſilr dicēduʒ eſt
de quātitate interminata.¶ Iſta aūt opinio ſic intellecta
nō eſt ɔ̄.S.Tho.ꝛ forte ad hunc ſenſum ſepe cōceſſit ipſe
ꝙ dimenſiones iterminate ſunt coeterne māe.¶ Sed qa
opinio ſm pmā expōnē cōiter attribuit̄ Cōmē.ideo ɔtra
caʒ adduco tm̄ rōnes poſitas a.S.Tho.in tractatu de nā
materie:ꝛ eas ēt ſoluā:ꝑpterea.vt ſi illa nō eſt opinio Cō/
mētatoris hēamꝰ rōnes ɔ̄ ipaʒ.Scdo vt ſi eſt opio Cōmē.
habeamus ſolōnes ꝛ poſſimus eā tueri.¶ Arguitur ergo
ꝙ nulle ſint dimēſiones nec per ſe nec ɔſecutiue inſepabi/
les a mā.Et qꝛ alique illarū rōnū ſunt ad ꝓbādum dimē/
ſiones iterminatas nō diſtingui a termiatis.iſtas reſerua/
bo ad ſequentē qōnē.¶ Primo igit̄ arguit̄ ſic.Si dimē/
ſiones alique ſunt coeterne māe.ꝛ ab ea inſeparabiles/aut
ſunt educte de potētia māe.aut nō.Si ſunt educte de potē
tia māe.ergo pus nō erant in mā:ꝛ ſic nō ſunt ei coeterne:
ꝛ ɔn̄ter ſūt ab ea inſepabiles:qꝛ qȯ nō ē eternū a pte añ
nō eſt ēt eternū a parte poſt:vt dī pmo celi.Itē qȯ educit̄
de potētia māe educit̄ per trāſmutationē.Sʒ trāſmutatio
māe nude ē ad formā ſubſtātialē:ergo pus acqritur i mā
forma ſubalis q̄ꝫ dimenſiōes.Si vero nō ſunt educte de po
tētia māe/ſeqtur ꝙ nō ſunt tm̄ tria pncipia rerū nālium.
Conſequētia ꝓbatur.Qꝛ oē qȯ manet in genito ꝛ nō fit ex
alio/eſt pncipiuʒ:vt dī pmo phyſi.Sed dimenſiones ſunt
hꝰ ſi nō ſunt educte de potētia māe.ergo ēt ipſe ſunt pnci/
pia:ꝛ ſic ſunt quatuor pncipia.¶ Iteʒ ſequit̄ ꝙ accidētia
haberēt pncipia alia a pncipijs ſubſtātie.Pʒ ɔn̄tia.qꝛ Cō/
mentator dicit ꝙ dimēſiones terminate fiunt ex intermi/
natis.¶ 2°.Aut dimēſiones interminate diſtinguunt ptes
materie.aut nō.Si ſic.cū oīs diſtinctio ſit ab aliquo actu.
mā habebit ptes diſtinctas actu/ꝛ nō a forma ſubſtātiali.
qȯ eſt impoſſe.cū nō habeat eē niſi a forma ſubali.Si vero
nō diſtinguunt niſi in poª/ad nihil vtile ponunt̄:qꝛ in mā
nuda eſt potētia ad diuiſionē ptium quā acquirit inducta
forma/qȯ eſt totuʒ cōpoſitū ex diuerſis ptibus.¶ 3°.Aut
ex mā ꝛ dimēſionibus fit vnū per ſe/aut ꝑ accidens.Non
vnū per ſe:qa ex ſubſtātia ꝛ accidēte non fit vnum per ſe.
5° metaphyſice/cum ſint diuerſoꝝ generum.ergo ex his
fit vnū/ꝑ accidēs.Sed oē per accidēs reducit̄ ad per ſe:ḡ
in mā eſt prius aliqua forma ſubalis faciēs cum ea vnum
per ſe.¶ 4°.Cū dimenſio iterminata ſit terminata:aut eſt
in materia:vt in ſubiecto:aut eſt in ipſo cōpoſito.Non in
materia.alioquin dimenſio eēt menſura materie ꝛ nō cō/
poſiti

positi/cū quãtitas sit mēsura tm̄ sui subti. Nō in cōposito: qꝛ terminatū ⁊ interminatū nō variāt eēntiā rei. Sed dimensiones interminate erāt ꝑ te subiectiue in mā. ergo dimensiones terminate nō sunt in cōposito. aliogn accidēs migraret de subiecto in subiectū.

Quinta rō. 1. cō. 8.

¶ 5°. arguit̄ ab alijs. Dicit ph̄s p̄mo physicoꝝ ꝙ materia ⁊ forma sunt cā oium accidentiū. ergo dimensiōes non sunt tm̄ a materia: sed ēt a forma. ¶ Confirmatur. qꝛ Cōmen. in de suba orbis dicit ꝙ Aristoteles sciuit dimēsiones iterminatas nō posse esse in materia nisi postq̄ꝫ forma subalis fuerit in ea.

Sexta rō.

¶ 6°. Ex mā ⁊ p̄ma forma ei⁹ fit vnū per se. Sꝫ ex materia ⁊ dimēsionibus nō fit vnuꝫ per se: qa sunt diuersoꝝ generū: ergo dimensiones nō sunt p̄ma forma materie: minor pꝫ. Maior ꝓbatur: qꝛ vbi est tm̄ vnus actus/ibi est vnum simplr̄ qd̄ est vnū per se.

Septima ratio.

¶ 7°. Substātia p̄cedit accidēs tēpore ⁊ diffinitione. ergo forma subalis p̄us est in mā q̄ꝫ dimēsiones. Nec valet dicere/ꝙ materia que est suba p̄cedit: quia ph̄s non pōt itellexisse de mā: cū materia nō habeat diffinitionē.

Octaua ratio.

¶ 8°. Propria ⁊ imediata potētia dꝫ ꝓportionari ꝓprio actui. Sed ois forma subalis est actus simplr̄. ergo eius subiectū est potētia simplr̄.

Nona rō.

¶ 9°. Seqtur ꝙ mā haberet maiorē colligationē cū forma accidētali q̄ꝫ cū substātiali: ⁊ ꝙ eētialius eā respiceret: ꝯñs est falsuꝫ: qꝛ mā est eiusdē generis cū forma substātiali: ⁊ non cuꝫ accidentali. Consequētia ꝓbatur: qꝛ per te est separabilis ab oi forma substantiali ⁊ non ab omni accidentali.

Ad p̄mū.

Ad primum istoꝝ dicit̄ ꝙ dimēsiones non sunt educte de potētia mãe. Et ad p̄maꝫ ꝓbationē negat̄ ꝯñtia. Cuius ratio est: qꝛ ɜm ph̄m ⁊ Cōmentatorē. oē p̄n^m/aut est p̄ncipium per accidēs. aut ꝑ se: dimēsiones nō sunt p̄ncipiū per accidēs: qa tale p̄ncipiuꝫ nō manet in genito. vt pꝫ de p̄uatione. p̄ncipia aūt ꝑ se habent duo. Primū est ꝙ manet in genito. Scōm est ꝙ sunt de suba eius: istud aūt z^m nō cōuenit dimensionib⁹. ¶ Ad z^am ꝓbationē. dico p̄mo ꝙ alia sunt p̄ncipia accidētium a p̄ncipijs substātiarū: qꝛ vt dicetur lib. 12. accidētia habent suuꝫ ꝓpriuꝫ potētiale. Dico z° ꝙ ꝯñtia nō valet: qꝛ cū dicitur ꝙ dimensiones terminate fiūt ex iterminatis ly ex/dicit tm̄ ordinē nature: ⁊ nō habitudinē principij.

Ad scōm.

¶ Ad z^m argumētū dicit̄ ꝙ non distinguūt actu. Cuius rō est: quia nō pōt esse distinctio ꝑ dimēsiones: quin ipse sint terminate saltē itrinsece. s. punctis vel lineis vel supficiebus: sꝫ bene faciūt eā actu diuisibilē. Et ad ꝓbationē negatur ꝯñtia: qa nō ponunt̄ dimēsiones iterminate vt actu distinguāt: sed vt actu dent esse extensuꝫ materie. ⁊ reddāt eā actu diuisibilē in ptes/qd̄ nō cōuenit ei cōsiderare ɜm nudā eentiā suaꝫ.

Ad tertiū.

¶ Ad 3^m dicit̄ ꝙ eo modo fit vnū ex eis/sicut ex subiecto ⁊ ꝓpria passione. qꝛ dimensiōes iterminate sunt ꝓpria passio materie: ex subiecto aūt ⁊ passione fit vnū ꝑ accidēs/meta^ce loquendo. ¶ Ad ꝓbationem dicit̄. ꝙ isto vno per accidēs est p̄us nā aliquid qd̄ est vnū per se. s. ipa materia/que ɜm se est vna vnitate transcendēte. ⁊ hoc sufficit.

Ad q̄rtū.

¶ Ad 4^m dicit̄ ꝙ vtraq̄ꝫ dimensio est tm̄ in mā: vt in subiecto. ¶ Ad iprobationē negat̄ ꝯñtia: qꝛ dimēsio p̄mo ⁊ per se mensurat materiā: secūdario aūt ⁊ cōsecutiue mensurat totū cōpositū ⁊ formā eius: ⁊ accidētia si hēant esse extensuꝫ.

Ad q̄ntū.

¶ Ad 5^m negat̄ ꝯñtia: qꝛ ꝓpositio ph̄i nō est intelligēda coniunctis sed diuisiꝫ: nō eniꝫ est sensus ꝙ oē accidēs sit a materia ⁊ forma simul: sed ꝙ oē accidēs consequitur vel hoc vel illud. dimēsiones aūt ꝯsequuntur tm̄ materiā. ¶ Ad confirmationē dicit̄ sequēdo z^am expōnē ꝙ illud dictū est veꝝ: qꝛ dimēsiones interminate p̄supponunt formā substātialē inquātū dat esse corpeum. ¶ Sequendo aūt p̄maꝫ expōnē dicit̄ ꝙ false allegatur Cōmentator: qꝛ ipse nō dicit illud de dimēsionibus interminatis: sed de terminatis. Eius eniꝫ verba sunt hec. Cū inuenit. s. Aristoteles in eius dimēsionib⁹ cōmunicari formas oēs: quarū quelibet hꝫ quantitatē terminatā ꝓpriam/sciuit dimensiōes terminatas vltimo actu nō posse eē nisi postq̄ꝫ forma substātialis est in eo: sicut est dispositio de alijs accidētibus existētibus in actu.

Ad sextū.

¶ Ad 6^m negat̄ maior. ¶ Ad ꝓbationē dicitur. ꝙ vbi est tm̄ vnus actus substātialis in materia: ibi est vnū simplr̄ ⁊ vnū per se: nō aūt vbi est tm̄ vnus actus accidētalis. Quo tm̄ dimensiones interminate dent esse actu materie dicet̄ sequēti q̄ōne.

Ad 7^m

¶ Ad 7^m dicit̄ ꝙ substātia que est materia/p̄cedit accidēs tēpore eo modo quo declarauimus libro 5° de mēte Cōmen. Substantia autē que est p̄or accidēte diffinitione ⁊ notitia/est suba cōposita ⁊ sensibilis.

Ad 8^m

¶ Ad 8^m dicit̄ ꝙ ꝓpria potētia dꝫ ꝓportionari actui. i. debet esse disposita ad ipsuꝫ. nō tm̄ sequitur ex hoc/si actus est tm̄ actus ꝙ subiectū eius sit pura potētia. alioquin seqtur ꝙ cū omne accidēs sit tm̄ actus ꝙ eius subiectū esset tm̄ potētia. qd̄ pꝫ eē falsuꝫ. subiectuꝫ enim albedinis est ens actu.

Ad 9^m

¶ Ad 9^m dicit̄ ꝙ materia respicit eētialius. i. insepabilius aliqd̄ accidens q̄ꝫ quālibet formā subaleꝫ: sed respicit eētialius formā substātialē q̄ꝫ accidēs: tāq̄ꝫ id a quo materia hꝫ esse simplr̄. hꝫ enim esse simplr̄ a forma substantiali ⁊ non ab accidentali.

Ad arg⁹ capitalia.

Ad argumenta ꝯo facta in p̄ncipio q̄ōnis nūc est respondēdū. Sed tm̄ prius declarabo vnū dubiū: qꝛ iuxta z^am expositionē: in qua dī ꝙ opinio Cōmē. ⁊ S. Tho. sunt eedem: ⁊ ꝙ Cōmē. ponit formaꝫ corpeitatis inseparabilē a materia.

Ad p̄mū.

¶ Quomodo igit̄ differt sua opinio ab opiōne Auicē. quē reprehēdit p̄mo physicoꝝ. cō. 63. ¶ Ad hoc respondet̄ ꝙ differunt in hoc: qꝛ Auicē. dicit ꝙ corpeitas distinguit̄ ab alijs formis supuenietibus. ⁊ ꝙ ipsa nullo modo separat̄ a materia: sed semꝑ manet eadē numero corpeitas: ⁊ eadē nūero dimensio. Cōmē. aūt tenet ɜm illā expositionē ꝙ in corruptione substātiali fit resolutio vsq̄ꝫ ad mām p̄mam: ⁊ corrūpitur forma corpeitatis cū sit idē realr̄ cuꝫ alijs formis specialibus: sed qꝛ nō corrūpit̄ per se. Et silr̄ dimensiones iterminate: ideo dicunt̄ insepabiles a mā: nō qꝛ separent̄. sed qꝛ nō separant̄ per se. ¶ Pro responsione ꝯo ad argumēta. p̄mitto vnuꝫ qd̄ positū est supra. s. ꝙ dispositiones que sūt introducunt̄ cuꝫ forma in p̄° instāti sui/sunt natura posteriores forma in genere cause efficiētis: ⁊ sūt natura p̄ores ea in genere cause mālis: istud autē itelligitur non solum de dispositionib⁹ qualitatiuis: sed ēt de quātitatiuis. Ex q̄ sequitur ꝙ dimēsiones ꝯñtes formā sunt p̄ores ea in genere cause mālis.

Replica.

¶ Et si arguit̄ cōtra hoc. qa p̄us nā est reꝫ esse/q̄ꝫ agere vel quouis modo disponere. Sed dispōnes inquātum habēt esse/sunt posteriores forma: qꝛ nō habēt esse nisi ab ea. ergo inquātuꝫ disponūt/sunt posteriores forma: aliogn disponerēt anteq̄ꝫ eēnt. ergo inquātuꝫ sunt dispositiones sunt posteriores forma.

Rñsio.

¶ Respondet̄ ꝙ aliq̄ ꝓpter hanc rationē dixerūt dispōnes nullo modo p̄cedere formā: ⁊ ꝙ nō opꝫ materiā esse determinatā ad formaꝫ ꝑ aliquid itrinsecum: sed sufficit ꝙ determinet̄ ab agente: sicut ēt paries qui est de se indifferēs ad hanc albedineꝫ ⁊ ad illaꝫ. disponitur ad hāc nūero albedinē nō per aliquid sibi itrinsecū: sed tm̄ determinat̄ ad hāc ab agēte.

Auctor.

¶ Ista responsio: lꝫ possit sustineri: tamē videt̄ mihi ꝙ opꝫ determinari mām per aliquid itrinsecuꝫ: ⁊ hoc maxime ꝓpter actionē agentis equiuoci. Naꝫ sol de se est idifferēs ad generandū ranā/⁊ ad generādum murē: ⁊ materia ēt seclusa omni dispositione/est indifferēs ad oēm formā. ergo si sol debet ita in hac materia itroducere formā ranc/ꝙ nō muris/opꝫ materiā per aliqd itrinsecū esse determinatā. Nec valet dicere in hoc ꝓposito ꝙ determinatio ista est ex qu-

dine formarũ/vt dicebat̃ supra de forma cadaueris:qꝛ videmus ꝙ aliqñ ex terra cõpluta generat̃ rana/⁊ aliqñ ꝙ generat̃ mus vel locusta vel aliqd h9.ergo forma terre cõplute nõ hꝫ ex se magis determinatũ ordinẽ ad hanc formã q̃ȝ ad illaȝ:⁊ ꝯñter opꝫ ꝙ ista determinatio fiat p aliquas dispõnes exñtes in materia.Nisi forte saluaret̃ ista rñsio dicẽdo/ꝙ mã determinet̃ per dispõnes p̃cedentes: qꝛ eniȝ ipse in instãti in quo abycitur forma p̃existẽs/corrũpuntur tñ per accidẽs.s.ad corruptionẽ subiecti.iõ materia est determinata:vt in instãti in quo ille corrũpantur/recipiat talẽ formã subalẽ:ad quã similes dispõnes sequũtur:quales erant ille que per accidẽs corrupte sunt.⁋ Sȝ sustinẽdo ꝙ dispositiones que generant̃ simul cuȝ forma sint p̃ores ea.vt dictũ est.alr̃ rñdet̃ dicẽdo duo.⁋ Primũ est.ꝙ p̃dicte dispõnes dupl'r se habẽt ad formã:qꝛ faciunt ad introductionẽ forme in mã.⁊ faciunt ad ꝯseruationeȝ eiusdẽ forme in materia.inquãtũ sunt dispositiones p̃mo modo p̃cedunt formã nã.inquãtũ sunt 2° modo sequunt̃ eã.Scõm est ꝙ de istis dispositionib9 inquantuȝ sunt p̃ores forma:ita loquẽduȝ est in ꝓposito sicut de mã:eo ꝙ reducuntur ad genus cause mãlis.Cõstat eniȝ ꝙ mã in illo instãti p̃mo in quo vnit̃ ei forma hꝫ causalitatẽ sup formã ⁊ forma sup mãm:⁊ cũ ois cã sit natura p̃or effectu.opꝫ ꝙ in illo instãti mã sit prior forma:⁊ tñ in illo instãti inquãtuȝ est nã p̃or forma/mã nõ hꝫ esse:cũ nõ habeat esse nisi a forma.⁋ Dico igit̃ ꝙ sufficit cãm materialẽ in instanti quo est cã.⁊ inquantũ p̃cedit id cuius est cã habere eẽ potẽtiale:qꝛ hec est nã ⁊ cõditio cãe mãlis.Sil'r dico in proposito ꝙ dispõnes inquãtum natura sunt p̃ores forma/habẽt esse potẽtiale.Distinguunt̃ eniȝ dispõnes a suo esse.sic ⁊ oẽs alie forme.Possunt igit̃ cõsiderari p̃cise quantũ ad earũ essentias que sunt in mã:⁊ vt sic sunt dispõnes ⁊ sunt potẽtiales respectu esse.⁊ p̃cedunt formã.Posunt ẽt considerari quãtuȝ ad suũ esse absolute:⁊ sic sequunt̃ formã cuius sunt effectus.Possunt ẽt ꝯsiderari inquãtũ suũ eẽ cõicant materie:⁊ sic ẽt sequunt̃ formã ordine nature:qꝛ p̃us est eas habere esse q̃ȝ cõicare suũ eẽ alteri.⁋ His p̃missis respondebit̃ ad oia argumẽta/que quasi oia sunt Cõmen. in p̃mo capitulo de substãtia orbis sustinẽdo ꝙ opio eius distinguat̃ ab opione.S.Tho.⁋ Ad primũ negat̃ ꝯñtia. Ad ꝓbationẽ dicit̃ ꝙ est nulla:qꝛ ẽt ̄sm Cõmẽ.dimensiones interminate nõ dant actu esse distinctũ.Dico igitur ꝙ diuerse forme recipiunt̃ in diuersis materys:qꝛ quantitas que simul causat̃ in mã cũ forma substãtiali/inquantũ est p̃or forma in genere cause mãlis/facit mãm esse distinguibilẽ ab alys ꝑtib9 mãe.⁋ Dico 2° ꝙ sufficit mãm in illo instãti in quo recipit formã substãtialẽ esse distinctam ab alys partib9 mãe per quãtitatẽ que in eodẽ instãti recipit̃ in mã.In illo aũt p̃ori quo forma p̃cedit quantitateȝ.dico ꝙ si forme sint diuersarũ spẽrũ ipse sunt distincte ̄sm spẽȝ ex se/⁊ nõ per quãtitatẽ.Si aũt sint eiusdem spẽi sic in illo p̃ori sunt distincte distõne causante numerũ transcendẽtẽ. ⁋ Ad 2m dicit̃ ꝙ ista p̃positio ex.si dicat habitudinẽ p̃ncipy intrinseci cõceditur ꝯñtia ⁊ negatur falsitas ꝯñtis.Et ad ꝓbationẽ negat̃ ꝯñtia.Cuius ratio est:qꝛ substãtia diuidit̃ per potentiã ⁊ actuȝ:⁊ ideo datur aliqua substãtia que est pura potẽtia.Ex quo seqtur ꝙ oẽs partes constituẽtes subam:que sunt tñ potẽtia ⁊ actus/possunt esse substãtie. Et qꝛ h9 partes substãtie.s.potẽtia ⁊ actus nõ sunt corpus. naȝ neqȝ pura potẽtia est corpus:nec actus est corpus.iõ corpus nõ fit ex corpibus:sed necessario fit ex nõ corpib9. Si autẽ ly ex.dicat habitudinẽ termini a quo/sic negat̃ cõsequẽtia:qꝛ oẽ qd̃ fit/est per se corpus:sicut ẽt id qd̃ generatur:⁊ dico ꝙ est corpus nõ per dimẽsiones coeternas sue materie:sed per suã formã/specificã⁊ per quãtitatẽ eã cõ-

Nõ dispõnes q̃ sil gñant̃ cũ forma sint p̃ores forme.

Cãe mãl' ꝯditio.

Dispõnes in ãe pñt 3r cõsiderari.

Ad p̃mũ

Ad scõm

sequentẽ.⁋ Ad 3m negat̃ ꝯñtia.⁋ Ad ꝓbationẽ dicit̃ ꝙ ois actio que est motus/requirit subiectũ ens actu:⁊ ita intelligit Phs p̃mo de gñatione.tex.cõ.44.⁊.45.duȝ dicit ꝙ oẽ agẽs physicũ agit per cõtactum.actio aũt que nõ est motus.sed mutatio:cuiusmodi est generatio non requirit subiectũ qd̃ sit ens actu:sed pura potẽtia:⁊ ꝯñter nõ requirit ꝙ in illa mensura qua fit/sit ꝯtactus:sed ꝙ imediate añ hoc fuerit cõtactus:⁊ ita est in oi gñatione naturali.⁋ Ad 4m pꝫ ex rñsione ad p̃muȝ.⁋ Ad 5m dicit̃ ꝙ ꝓprie loquẽdo/quãtitas nõ educit̃ de potẽtia mãe:sed ꝯsequit̃ formã substãtialẽ in mã.Et si educit̃ de potentia alicuius:magis dicẽdum est ꝙ educit̃ de potẽtia subiecti q̃ȝ mãe.Nec est incõueniẽs ꝙ accidẽs diuisibile recipiatur in subiecto qd̃ ex se est indiuisibile.si tale accidẽs det ei diuisibilitatẽ:sicut nõ est incõueniens ꝙ albedo recipiat̃ in subiecto:qd̃ ex se nõ est albũ.⁋ Ad 6m dicit̃ ꝙ partes quãtitatis nõ p̃supponunt partes mãe esse actu partes:sed in potẽtia que reducitur ad actũ per ꝑtes quãtitatis:ita ꝙ ꝑtes quantitatis faciũt ꝑtes mãe esse actu ꝑtes.i.esse actu distinctas.⁋ Ad 7m dicit̃ qd̃ qñ quãtitas corrũpitur p se p̃mo ⁊ gñatur per se p̃mo:tũc eius generatio ⁊ corruptio sunt motus oppositi:sed qñ quãtitas corrũpitur ⁊ generat̃ solũ per modũ sequele:tunc eius gñatio ⁊ corruptio nõ sunt motus:sȝ subite mutationes/que possunt esse in eodẽ instãti:qꝛ in eodeȝ instãti.vna quãtitas desinit esse.⁊ alia incipit:exponendo desinit p negationẽ de p̃senti ⁊ positionẽ de p̃terito:⁊ incipit per positionẽ de p̃senti:⁊ negationẽ de p̃terito.Utrum aũt inter motus oppositos necessario mediet qes.dictum fuit supra ꝙ nõ.Utrũ ẽt opinio Cõmẽ.⁊.S.Tho.circa dimensiões iterminatas sint eadẽ/videt̃ mihi ꝙ nõ.aliogn S.Tho.in tractatu de nã mãe/nõ argueret cõtra eam ex ꝓposito:si tñ ipse edidit illũ librũ.Itẽ qꝛ Cõmẽ.p̃mo capitulo de substãtia orbis loquẽs de mã dicit ꝙ Aristo.sciuit primuȝ eorum que recipiuntur in hoc subiecto eẽ tres dimensiones que dicuntur corpus.Sanctus autẽ Thomas dicit ꝙ primum quod recipitur in materia est forma substantialis dans esse corporeum.

⁋ Utrũ dimẽsiones iterminate/distinguant̃ real'r a dimẽsionibus terminatis ̄sm Cõmẽ. Qõ.XVIII.

Ueritur 18°.Utrũ dimẽsiones iterminate/distinguant̃ real'r ̄sȝ Cõmentatorẽ a dimensionibus terminatis.Et arguitur ꝙ sic.⁋ Primo.Termini mot9 real'r sunt distincti:vt dicit̃ p̃mo physicoꝝ.Sed dimensiones iterminate ⁊ terminate sunt termini motus:qꝛ vt dicit Cõmẽtator capitulo p̃mo.de substantia orbis.dimensiones terminate fiunt ex iterminatis.ergo ⁊c.⁋ 2°. Impossibile est eãdeȝ entitatẽ esse separabilem a materia ⁊ esse inseparabilẽ:cũ sint ista opposita cõtradictorie.Sȝ dimẽsiones terminate sunt separabiles a materia:iterminate ꝟo sunt inseparabiles:vt dicit in eodẽ capitulo.g ⁊c. ⁋ 3°.Impossibile est eandẽ quantitatẽ esse priorẽ ⁊ posterioreȝ seipsa.Sed dimensiones interminate sunt p̃ores in materia q̃ȝ terminate:qꝛ p̃me sunt eterne.⁊ scđe nõ.Itẽ p̃me p̃cedunt formã substãtialẽ:⁊ scđe eã sequunt̃.ergo ⁊c. ⁋ 4°.Ens in potẽtia distinguitur realiter ab ente in actu: vt pꝫ de mã ⁊ forma.Sed dimensiones interminate sunt in potẽtia:dimensiones ꝟo terminate sunt in actu:vt colligitur ex eodẽ capitulo p̃mo.ergo nõ sunt eedẽ.

Respondeo In ista questiõe p̃mo declarabit̃ opinio Cõmentatoris.Scđo opio.S.T.

⁋ Quantuȝ ad p̃muȝ dicunt aliq ꝙ Cõmẽtator per dimẽsiones iterminatas nõ accipit aliud,nisi potentiã materie vel cõpositi ex materia ⁊ forma/ad ipsaȝ eẽntiam quãtitatis sine omni gradu:prout eadẽ essentia quãtitatis manet

in toto

In toto motu augmentiui:ita q̄ potētia materie ad quantitatē absolute consideratā cū p̄cisione cuiuslibet gradus: puta pedalis vel bipedalis:ꝛ terminoꝝ/hꝰ dicit̄ dimēsio interminata.Et sic ꝭm hanc opinionē nō est aliud dimensio interminata nisi potentia materie.

Impugnat auctor expositionē.

¶ Ista expositio est oino cōtra mentē Cōmen.q2 ipse caplo p̄mo de substātia orbis dicit sepe/q̄ dimēsiones interminate sunt tres dimensiones:que dicunt̄ corpus.Et q̄ tres dimēsiones sunt accidētia.cōstat aūt q̄ potētia mãe nō est corpus ꝭm ipz: nec est accidēs mãe:sed est eius differētia substātialis:vt dicit Cōmē.in eodē caplo.

Alia opi. Auer. iterp̄tatio.

¶ Alij dicunt q̄ quātitas p̄cedens in mã cum forma que abijcit̄ ante generationē eius que de nouo acquiritur/dicit̄ dimensio iterminata/inquātū talis quātitas facit mãm diuisibilē ab alia mã:ꝛ inquātuz ēt facit eã transmutabilē.Naz ad hoc q̄ materia recipiat diuersas formas:opꝫ q̄ habeat diuersas p̄tes in q̄bus eas recipiat:diuersas aūt partes sine quātitate habere nō pōt. Silr̄ ad hoc q̄ transmutet̄ ad formā/opꝫ q̄ habeat quātitatē cuz nihil naturalr̄ transmutet̄ nisi quātū.Dare autez ista duo mãe.s.esse transmutabile:ꝛ eē distinctū/nō ꝯuenit quātitati inquātū est terminata.i.inquātū est tāta vel tāta. sed absolute inquātū est quātitas:ꝛ ideo quātitas inquātū dat mãe duo p̄dicta dr̄ interminata.

Improbꝰ huiꝰ opi.

¶ Ista expositio nō videt̄ esse ad mentē Cōmētatoris.Tuz q2 ꝭm ip̄m dimēsiones interminate nunq̄ separant̄ a materia.Tuz q2 forma substātialis recipit̄ mediantibus eis in mã:de q̄bus p̄dicta expositio nullā facit mentionē.Et ideo ad habendā notitiā opinionis Cōmētatoris ponit̄ ista cōclusio.

Cōclo sana opinionis Auē.

¶ Dimensiones interminate nō distinguunt̄ realr̄ a dimensionibus terminatis.Probo istaz cōclusionē:ꝛ postea declarabo quō dicant̄ terminate ꝛ interminate.Prima ratio p̄ cōclusione est ista.¶ Impossibile est duas quātitates distingui nisi aut per situm/aut per subm:sicut cōtingeret si duo corpa eēnt simul/ꝭm q̄ dicebant antiqui ponētes penetrationē corporū:vt habet̄ 4° physicoꝝ.tex.cō.53.Sed quātitates in igne vel in alio corpe non possunt distingui situ:q2 vnū corpus habet vnicū situ:nec possunt distingui subiecto tm̄:quia ꝭm Cōmentatorē est ipossibile duo corpora esse in eodē situ:ergo nullo modo possunt in eodem esse due quātitates actu distincte.

Rńsio alicualis.

¶ Dicet̄ forte q̄ distinguuntur sicut ens in potētia ꝛ ens in actu:q2 dimensiones interminate sunt tm̄ in potentia ꝛ terminate sunt in actu.

Impugꝰ.

¶ Sed ꝯtra hoc arguit̄.Primo/q̄cquid dat alicui eē ptibile est in actu:sicut ꝛ ipsuz esse qđ dat.Sed dimensiones interminate dant materie esse partibile.Unde Cōmentator p̄mo capitulo de substātia orbis sic dicit.Diuisio autez nō ē huic subiecto.s.mãe nisi p̄ q̄ntitatē:ꝛ loquit̄ de dimēsionibꝰ itermiatis.Et in eodē caͦ circa mediū sic dic̄/loquēdo de mã ꝛ de dimēsionibꝰ itermiatis.Si nō hr̄et dimensionez non reciperet insil' formas diuersas numero:neq̄ formas diuersas spē/nisi in tēporibus diuersis.ergo dimēsiones interminate sunt actu.¶ 2°.q2 nullū demōstrabile ad sensuz est ens in potētia.Sꝫ dimēsiones iterminate sūt demonstrabiles ad sensuz.g̃ ꝛc.maior pꝫ.Minor est Cōmētatoris.p̄mo physicoꝝ cōmēto.63.vbi dicit q̄ videmꝰ ad sensuz idē corpus transferri de carneitate in terrestreitatē:ꝛ tm̄ manere idē corpus.

Scda rō p̄ncipalis

¶ 2°.p̄ncipalr̄ arguitur.De quod est in aliquo genere directe:aut ptinet ad illud genꝰ tāq̄ spēs/vel indiuiduū:aut reducit̄ ad genus tāq̄ principiuz/vel p̄uatio/vel pars.Sed quātitas interminata si distinguitur a terminata nō est in gn̄e quantitatis:vt species vel idiuiduum:cuz ois spēs sit determinata respectu sui generis:ꝛ omne indiuiduū respectu sue spēi.Non etiaz sunt in gn̄e vt p̄ncipium:quia p̄ncipiuz prime dimensionis.s.linee est punctus/qui caret omni dimēsione.Non etiā sunt p̄uationes:q2 p̄uatio nullā habet eēntiaz:dicit aūt Cōmē. q̄ dimēsiones interminate sunt quedā accidētales eēntie in mã.Neq̄ sunt in gn̄e.vt partes:q2 partes cuiuslibet totius quātitatiui sunt terminate.¶ 3°.Impossibile est ponere aliquaz dimensionē in mã sine puncto:cuz punctꝰ sit p̄muz p̄ncipiū oium dimēsionum.Sed punctus sicut est p̄ncipium linee:ita est terminus eius:vt pꝫ ex diffinitione linee/qua dicit̄ q̄ linea est lōgitudo sine latitudine:cuius extrema sunt duo puncta.ergo ois dimēsionis longitudo est terminata:ꝛ per ꝯn̄s si dant̄ alique dimēsiones interminate/ille nō distinguunt̄ realr̄ a terminatis:sed sunt eedē realr̄ ꝛ rōne distinguunt̄.

Nōm p̄m

¶ Ad cuius notitiā est sciēdum q̄ ad quālibet formā substantialē in mã/consequit̄ determinata quātitas:ꝓpter qđ dixit Cōmē.p̄mo celi.cō.75.q̄ diuersitas formarū est causa diuersitatis quātitatuz ꝛ magnitudinū recipiētiuz formas.Et eādez sentētiaz posuit p̄mo de anima cōmēto.53.arguēs cōtra Pythagorā vbi dicit Cōmē.q̄ mēbra leonis nō differūt a mēbris cerui:nisi ꝓpter diuersitatē aie leonis ab aia cerui.

Nōm 2m

¶ Sciēdum 2°. q̄ eadē numero quātitas manēs in materia pōt esse nunc magis ꝛ nūc minus extensa.i.habere ptes magis ꝛ minus distātes:propter qđ talis quātitas nō est ex se determinata ad certū graduz extensionis.sed est idifferēs ad multos gradus:ꝛ in potētia ad eos.

Nōm 3m

¶ Sciēdum 3°:q̄ quantitatis aliquis est terminus itrinsecus.s.puncta respectu linee:ꝛ linea superficiei est supficies corporis:aliq̄s ꝟo est extrinsecꝰ.i. alterꝰ generis a dimēsionibus.s.figura:ꝛ eē bicubitū vel tricubitū:ꝛ sic de alijs.Imaginatur itaq̄ Cōmentator ꝭm p̄mā expositionē positā in p̄cedenti questione/q̄ eadē numero quātitas manet semp in mã:sed ꝭm q̄ in eadē materia succedunt diuerse forme substātiales.ita illa quātitas recipit diuersas figuras ꝛ maiorē ꝛ minorē extensionem. Hec igit̄ quātitas cum de se sit indifferēs ad varias extēsiones ꝛ figuras/dicit̄ vt sic/esse interminata ꝛ potētialis: ꝛ eadē quātitas ꝭm q̄ habet semp aliquaz figuraz ꝛ extēsionē:sicut etiā semp est ꝯiuncta alicui forme substātiali/dicitur terminata.hanc esse suaz opinionē innuit Cōmen. capitulo p̄mo de substātia orbis.colūna p̄ma/in fine:sic dicit.Uidet̄ q̄ forma caliditatis quādo agit in aquā augeri ꝛ crescere in dimēsionibus ꝛ vicinari dimēsionibꝰ aeris: cuz igitur ꝯuenit ad maximā quantitatē aque/tunc subiectū eius denudatur a forma aque ꝛ quātitate dimēsionuz aque ꝓpria/ꝛ recipit formā aeris ꝛ quātitatē dimēsionuz ꝓpriarū forme aeris:ꝛ silr̄ facit cōtrariū forma frigiditatis in aere.s.q̄ dimēsiōes aeris nō cessant diminui donec spoliet̄ a sua forma ꝛ recipiat formā aque.dimēsiones aūt simplices que appellant̄ corpus simplex/non denudātur a p̄ma materia.Hec Cōmenta.ꝛ in eodē libro capitulo 3° sic dicit.Uidit Aristo.q̄ trina dimēsio nō separatur a mã: a qua tm̄ aufert̄ supficies:ꝛ non remanet aliquid in ea nisi dimēsio que est in potētia ea.Naz cuz determinat̄ per superficies/fit corpus in actu:cū ꝟo aufert̄ superficies remanet dimensio:idest corpus in potentia.Ex predictis patet q̄ ꝭm Cōmentatorez eadez numero quantitas ꝭm q̄ variatur eius extensio/dr̄ diuersimode terminata:ꝛ eadez dr̄ iterminata ꝭꝫ q̄ ex se est in poͦ ad hāc vel illā extēsionez.

Que fuerit i q̄sito opi. Tho.

Quantum ꝟo ad opinionē sancti Thome dicunt aliqui q̄ sibi cōtradixit:quia aliquādo dicit in materia esse dimēsiones iterminatas:ꝛ aliq̄n istud negat.

Auctor concordat dicta S. T.

¶ Mihi aūt videt̄ q̄ sibi nō cōtradixerit.Naz in 4.distinctione.12.recitat opionem Cōmētatoris dicens: q̄ si materia panis nō cōuerteret̄ in corpus christi/reciperet aliquā formā aliā mediātibus dimēsionibus:que erāt in pane.¶ Ponit igit̄ duo de mēte Cōmētatoris.Primū est/q̄ eadē numero dimēsiones sunt in generato ꝛ corru/

pto.Scðm est ꝙ materia mediãtibus eis recipit formaꝫ.
Ad hec. Primũ istoꝝ nõ cõcedit.S.Tho.sed ponit tm̃ recitãdo opinionẽ Cõmẽtatoris.Scðm aũt cõcedit:non tñ ad sensuꝫ quẽ habebat Cõmen.sed solũ qꝛ dimẽsiones prius nã recipiuntur in mã in genere cause mãlis ꝙ̃ forma eo mõ qui declaratus est supra.Silr in.4.dis.44.vbi dicit ꝙ in resurrectione reparabit idẽ corpus numero:qꝛ manet eadẽ aia ꝛ eadẽ mã:ꝛ eedẽ dimẽsiones.Non enim dicit hoc vltimũ determinate:sed rñdendo argumento infideliũ ex his que ab eis ꝓceduntur/ꝑsertim a Cõmẽtatore.quasi velit dicere.S.Tho.aia intellectiua manet corrupto corpe:
Mẽs.S. Tho.ĩ hac materia. eadẽ mã manet:ꝛ eadẽ numero quãtitas manet.vt tu concedis.ergo põt idẽ numero reparari.Sua igit rñsio ꝓcedit ex cõcessis ab aduersario:ꝛ nõ ex his que sint sue opinionis.Et ita exponẽdus est vbicũq; loquitur de mã ista. Posuit aũt.S.Tho.dimẽsiones iterminatas eẽ easdẽ realiter cũ terminatis ꝛ distingui:vt dictũ est supra de mente Cõmẽ.nec ab eo differt quantũ ad hoc nisi ꝙ vult eas separari a materia in separatione forme substantialis.

Ad p̃mũ **Ad rationes** in oppositũ pꝫ:qd dicenduꝫ.Ad p̃m negatur maior.Nã albedo remissa est terminus a quo intẽsionis.ꝛ eadẽ intensa est terminus ad quẽ.Lꝫ eni Phs dicat p̃mo physicoꝝ.tex.cõ.51.ꝙ termini motus sunt incõpossibiles.nõ tñ dicit ꝙ sint realr distincti.❡Ad 2m negat minor ꝑꝫ Cõmẽtatorẽ.lꝫ eniꝫ a ma
Ad scðm teria separet dimẽsio terminata:tñ dimẽsio interminata nõ separat a mã.i.lꝫ dimẽsio desinat habere terminũ quẽ p̃us habebat:tñ manet in mã:ꝛ est de se in potẽtia ad multos terminos.Sanctus autẽ Tho.diceret ꝙ vtraq; est separabilis a mã per modũ sequele.❡Ad 3m negat maior/
Ad tertiũ loquẽdo ꝑꝫ diuersas cõsiderationes.Eadẽ eniꝫ quãtitas inquantũ de se est indifferẽs ad hunc ꝛ illum terminum est p̃or seipsa inquãtuꝫ hꝫ hunc terminũ:puta hãc figurã/vel hanc extensionẽ:sicut etiã eadẽ albedo est p̃or seipsa etiaꝫ
Ad q̃rtũ tẽpore inquãtuꝫ est siĩtudo.❡Ad 4m dicit ꝙ maior est vera de eo qð est ens in potẽtia:ita ꝙ est pura potẽtia/in quo sensu negatur minor.Sed eadẽ maior est falsa de ente in potẽtia ad hoc vel illud.Idẽ eniꝫ Sortes nũero qui nũc est albus in actu/erat p̃us in potentia ad albedinẽ.Et silr eadẽ nũero quãtitas que nunc habet hanc figurã:erat prius in potentia ad hanc figuraꝫ.

❡Utrũ alique forme possint intendi ꝛ remitti. Qõ.XIX.

Queritur 19°.Utruꝫ alique forme possint intendi ꝛ remitti.Et arguit ꝙ nõ.❡Primo.Impossibile est aliquaꝫ formã
Pria rõ. intẽdi:qn ipsa sit magis talis ꝙ̃ eẽt prius.Sꝫ vna albedo nõ est magis albedo ꝙ̃ alia:ergo nõ est possibile albedinẽ intẽdi:ꝛ idẽ iudiciuꝫ est de alijs
Scða rõ. formis.❡2°.Dicit Phs.8.metaphysi.tex.cõ.10.ꝙ forme reruꝫ sunt sicut nũeri:ita ꝙ quolibet addito variat spẽs:sꝫ nõ põt fieri intensio forme nisi aliqd ei addat:aliogn per motũ realẽ/nihil reale acqreret.ergo forma itensa distinguitur spẽ a forma remissa:qð est ipossibile.

Respondeo p̃mittẽdo vnuꝫ isti questioni ꝛ oibus sequẽtibus:ꝙ lꝫ agere de itẽsionibus formarũ ꝛ earuꝫ ꝓportionibus ꝑtineat ad nãleꝫ:ꝛ aliquo modo ad metaphysicũ:qꝛ tñ Phs de hac mã aliquid tangit in iusto:dicemus qd in hoc senserit.S.Tho.abstinẽdo a maximis ꝛ subtilissimis qõnibus:quas posuit Suisseth calculator.ꝛ reliq/qui toto tẽpore vite sue insudarũt circa hanc ꝑtẽ phie:qꝛ in sequẽtibus agẽduꝫ est diffuse de intẽsione formarũ:ꝛ Aristo.2° posterioꝝ.docet p̃us esse determinandã questionẽ:an est:ideo hãc qõnem ꝓposui oibus sequẽtibus:lꝫ in se nõ habeat magnã difficultatẽ:sed solũ
Nõn̄m p̃m in his que ad eã sequunt.❡Sciendũ est igit ꝙ intensio accipit duplr.Uno modo pro actione qua forma accidẽtalis vel potius subiectũ ꝑꝫ eaꝫ alteratur:ꝛ sic calefactio ꝛ dealbatio dicunt esse quedã intẽsiones.Alio mõ accipit intẽsio ꝓ ipsa forma intẽsa:ꝛ sic dicimus albedinẽ ꝑfectã esse itensiorẽ albedine iperfecta.Et qꝛ 2m seqtur ad p̃muꝫ:ideo in sequẽtibus erit sermo aliquãdo de vna/ꝛ aliqñ de alia:lꝫ magis agẽduꝫ sit de ipsis formis:que dicunt intẽse aut remisse.❡Sciẽduꝫ 2°:ꝙ duplex est latitudo.s.extensiua ꝛ intensiua.Latitudo extensiua est dimẽsio siue quãtitas continua ꝑmanens/que est suꝑficies.Attẽditur auteꝫ excessus in hᵒ latitudine/penes maiorẽ distãtiã extremorũ:naꝫ quãto extrema vniᵒ suꝑficiei magis distãt.tãto ipa est magis extẽsa/ꝛ occupãs maiorẽ situꝫ.Latitudo intẽsiua nõ attẽditur penes maiorẽ aut minorẽ sitũ:sed solũ penes maiorẽ distantiã in ꝑfectione.Naꝫ albedo que est in pedali niuis/est p̃cise tãte extẽsionis quante est albedo in pedali parietis.ꝛ tñ est maioris itensionis qꝛ est ea perfectior:nix eniꝫ est albior pariete.Et qꝛ sunt multi gradus in isto excessu ꝑfectionali:qꝛ gratia exẽpli.a.hꝫ perfectioreꝫ albedinẽ ꝙ̃.b.ꝛ.b.ꝙ̃.c.ꝛ.c.ꝙ̃.d. ideo ab.a.vsq; ad.d.est quedaꝫ latitudo ꝑfectionalis que dicitur latitudo intẽsiua.Et sic loquemur de intẽsione in qõnibus sequẽtibᵒ.❡Sciẽdũ 3°:ꝙ cõparatio inter formas quãtũ ad intẽsionẽ attẽditur p̃mo ꝛ per se/rõne idẽtitatis specifice.Si eni excessus in ꝑfectione vniᵒ spẽi suꝑ aliã/sufficeret denominare vnã esse intẽsiorẽ alia:seqtur ꝙ aia itellectiua in homine eẽt itensior ꝙ̃ sensitiua in bruto:qð tñ est falsuꝫ ꝑꝫ oẽs:qꝛ vna anima itellectiua nõ est quãtuꝫ in se est ꝑfectior ꝙ̃ alia:vt ifra probabitur.❡Et si dicatur.Nõne nigredo corui est intẽsior ꝙ̃ albedo manus:ꝛ tñ distinguunt spẽ.❡Respõdeo ꝙ vtiq; aliqua nigredo põt eẽ intẽsior ꝙ̃ hec signata albedo:puta qꝛ nigredo illa est vt.6.ꝛ albedo est tm̃ vt quator.Sed nũq; diceret illa nigredo esse intẽsior hac albedine/nisi esset intẽsior aliqua alia nigredie que est eiusdeꝫ spẽi:cũ ipsa:ꝛ ita ꝑ p̃us conuenit ei cõparari ad aliquã sue spẽi:ꝙ̃ ad aliquaꝫ alteriᵒ spẽi.❡Sciendũ 4° ꝙ excessus in istis formis/põt habere siĩtudinẽ ad excessuꝫ ꝑm quãtitatẽ cõtinuã/ꝛ ꝑm quãtitatẽ discretã.Scðm quãtitatem discretaꝫ est quãdo forma intẽsior põt in plura obiecta ꝙ̃ forma remissa:sicut si habitᵒ sciẽtificus est simplex qualitas:vt quidã volũt:quãto fit intẽsior tãto potest in plures cõclusiones.Scðm xo quãtitatẽ cõtinuã est ex hoc p̃aile/ꝙ forma intẽsior maiorẽ hꝫ actu latitudinẽ intẽsiuã ꝙ̃ remissa:sicut etiã illa quãtitas dimẽsiua est maior:que plus hꝫ de extẽsione.❡His p̃missis dico ad questionẽ ꝙ aliq forme accidẽtales possunt itẽdi ꝛ remitti.Probat ista cõclusio.❡Primo.Omnis qualitas que nũc est altera ꝑfectior eiusdẽ speciei.ꝛ prius nõ erat:est intẽsior ea:qꝛ idem est vnaꝫ esse intensiorẽ.qð eẽ perfectiorẽ.Sꝫ existentibus duobus caloribus eque ꝑfectis:puta in duabᵒ aquis.contingit vnũ fieri perfectiorẽ altero:vt patet ad sensuꝫ.ergo cõtingit vnũ eorũ intẽdi.❡2°.Dicit Phs in p̃dicamẽtis in capitulo de qualitate ꝙ qualitas suscipit magis ꝛ minᵒ:albuꝫ eniꝫ magis ꝛ minus alterũ altero dicit:ꝛ iustũ alterũ altero magis ꝛ minᵒ dicitur.Qꝛ aũt sit idẽ esse magis albuꝫ altero qð intẽsius albũ pꝫ ex Cõmen.qui ibi sic dicit.Et nãq; recipit quãtitas magis ꝛ minus:quoniaꝫ iam erit iustus magis iusto:ꝛ album intẽsius albo.Circa hanc conclusioneꝫ nolo amplius me extendere:quoniam ab omnibus peripateticis est concessa.

Ad primum in oppositũ negatur maior:sed sufficit ꝙ aliud ꝑm ipsaꝫ sit magis tale:ꝛ sic est in ꝓposito:lꝫ enim vna albedo nõ sit magis albedo ꝙ̃ altera:tñ vna est intẽsior altera/ꝛ ꝑm eaꝫ dicitur corpus esse magis album.❡Ad 2m dicitur ꝙ Phs cõparans

formas

formas numeris quãtuȝ ad hoc ꝙ ſicut vnitas addita numero variat ſpẽm.ſic ſi addat̃ aliqua realitas eſſentie forme ipſi forme p̃exiſtenti/variabit̃ ſpẽs:nos aũt non ponimus intenſionẽ fieri per additionẽ ꝑtis forme ad formã: ſed per maiorẽ participationẽ forme in ſubiecto:⁊ iõ illa auctoritas ꝓhi non eſt ad ꝓpoſitum.

¶ Utruȝ in toto tẽpore intenſionis forme/maneat eadem forma numero. Queſtio.XX.

QUeritur zo°.Utruȝ in toto tẽpore mẽſurante intẽſionẽ alicuius forme/maneat eadeȝ forma numero.Et arguitur ꝙ non.

Prima rõ ¶ Primo.Sicut eſt in motu ad vbi:ita videt̃ eſſe in motu intẽſionis:cũ vterq; habeat ſucceſſionẽ.Sed in motu ad vbi cõtinue corrũpitur p̃mũ vbi/in aduentu ſecũdi vbi:qꝛ vt ꝓbatur 6° phyſico.tex.cõ.3z.mobile nõ eſt in ſpatio ſibi equali.niſi ꝑ inſtãs:⁊ ita neq; eſt in eodẽ vbi/niſi per inſtãs:quia ſi eſſet in eodẽ vbi per duo inſtãtia.cũ inter quelibet inſtãtia neceſſario mediet tẽpus:ſeqtur ꝙ dum mouet̃ eẽt in eodẽ vbi ꝑ tẽpus:⁊ ꝯñter ꝙ quieſceret.ergo ſilr̃ in intẽſione fit corruptio forme p̃exiſtẽtis/⁊ eſt ꝯtinue alia ⁊ alia nũero.

Scda rõ ¶ z°.Termini motus ſunt incõpoſſibiles.ergo forᵃ que eſt terminus a quo/corrũpitur adueniẽte ea que eſt terminꝰ ad quẽ in motu intẽſionis.

Tertia rõ. ¶ 3°.Ea diſtinguunt̃ realiter iter que cadit cõparatio ẜm maius ⁊ minus:qꝛ idẽ nõ eſt maius ſeipſo.Sed inter formã que eſt terminus a quo:⁊ eam que eſt terminus ad quẽ cadit cõparatio:eo ꝙ forma itenſa eſt maior ⁊ ꝑfectior q̃ȝ remiſſa.ergo diſtinguunt̃ nũero.

Quarta ratio. ¶ 4°.Impoſſibile eſt cõtraria eſſe ſimul.Sed minus albũ ⁊ magis albũ ſunt cõtraria:vt dicit̃ 5° phyſicoꝝ.tex.⁊ cõmẽto.19.ergo ⁊c̃.

Quinta rõ ¶ 5°.Forma ꝑfectior continet iperfectioreȝ.ſicut ſenſitiuuȝ continet vegetatiuũ.Sed iſta continentia eſt tm̃ virtualis ⁊ non realis.ergo in forma intenſa/non eſt realiter forma remiſſa.

RESPONDEO ꝙ p̃ſens queſtio affert nobis parum difficultatis:qꝛ ponimus ꝙ eadẽ numero forma oĩno nõ mutata in eẽntia ſua:⁊ nulla realitate forme ei penitus addita.fit intẽſior.Et dicit̃ intẽſior ex eo ꝙ eſt magis radicata in ſubiecto:ſicut declarabit̃ in ſequẽtibus.

Questi difficultas. Sed maior difficultas accidit eis qui dicũt formas intẽdi per additionẽ partis forme ad formã p̃exiſtẽtẽ.

Quorundam opinio. ¶ Unde quidã ex eis dicunt ꝙ in quolibet inſtanti tẽporis menſurãtis intenſionẽ forme/eſt cõtinue alia ⁊ alia numero forma.Quidã ꝟo ex eis tenẽt ꝙ manet cõtinue eadẽ numero forma:ſed auget̃ intẽſiue:ſicut ⁊ in augumẽto quãtitatis extẽſiue fit additio partis ad partẽ. ¶ Et qꝛ iſti cõueniũt nobiſcũ in hac ꝯcluſione:lȝ differãt in modo ponendi eaȝ.

Cõcluſio Eãdẽ formã remanere ꝓbat̃ Ideo duo faciaȝ in iſta queſtione.Primo ꝓbabitur abſolute ꝙ in toto tẽpore menſurãte intẽſionem/manet eadẽ numero forma.Scđo idẽ ꝓbabit̃ ex his que conceduntur ab aduerſarijs.

Supᵐ pᵐ QUANTUM ad p̃mũ arguitur ſic.Primo ſupponit̃ ꝙ actꝰ eliciti ab aliquo habitu intẽdũt ipſuȝ:qꝛ ſicut habitꝰ generant̃ ex actibus:ita ex eiſdẽ intẽduntur:qꝛ hoc eſt generale in oĩbus formis intẽſibilibus/ꝙ per quoſcũq; actus gñantur per eoſdẽ vel ſil'es intẽdãtur.

Supᵐ zᵐ ¶ Supponit̃ z°:ꝙ actus intellectus ⁊ volũtatis fit ſubito.⁊ hoc ꝓbabitur libro.9.vbi erit ſpãlis qõ de hac materia.

Probat ꝯcluſio. Sit ergo in volũtate vnus habitꝰ:puta.a.eliciẽs vnũ actũ ex magno conatu volũtatis/qui actus ſit.b.⁊ arguitur ſic.B.in hoc inſtãti intẽdit aliquẽ habitũ:⁊ tãtum intẽdit quantũ poteſt/cũ agat ex neceſſitate nature.aut ergo intendit.a.aut aliquẽ aliuȝ habitũ.Nõ aliuȝ.qꝛ alius non eſt in hoc inſtãti.cuȝ ip̃m.a.ſit in hoc inſtãti:duo eniȝ habitꝰ nõ eliciũt eundẽ actũ numero:ergo intẽdit.a.ergo.a.in hoc inſtãti eſt.Tũc vltra.Eadẽ volũtas omittat habere volitionẽ.qui eſt.a.⁊ hinc ad horã eliciat aliũ actũ qui ſit.c.Et arguitur vt prius:ꝙ.c.intẽdit aliquẽ habitũ:⁊ nõ aliũ niſi.a.ergo in tota intẽſione manet eadẽ numero forma. ¶ Cõfirmatur.Nulla res corrũpitur ſaltẽ ꝑ negationẽ de p̃ſenti/in illa menſura in qua agit:qꝛ nihil agit niſi dum eſt.Sȝ actus elicitus ab aliquo habitu in inſtãti/intẽdit ipſum in illo inſtãti in quo eſt elicitꝰ:qꝛ vt dictũ eſt.agit neceſſario:ergo habitꝰ in illo inſtãti eſt:⁊ tñ in eodẽ inſtãti eſt etiã id quod eſt acquiſitũ per intenſionẽ illius.ergo in intẽſione iſta manet idẽ habitus:⁊ nõ eſt corrupta forma p̃exiſtens. ¶ Confirmat̃ z°:qꝛ nulla res corrũpit ſeipſaȝ ꝑ actũ ſuũ.Sed habitus p̃exiſtẽs eliciẽdo actũ intẽdit ſeipſuȝ ꝑ actũ ſuuȝ.ergo per eundẽ actuȝ nõ corrũpit ſe. ¶ z° arguit̃.Si in intẽſione eſt cõtinue alia ⁊ alia forma.ergo ſilr̃ eſt etiã in remiſſione.Sed hoc eſt falſum.ergo ⁊c̃.pȝ ꝯñtia.Falſitas ꝯñtis ꝓbatur.Sit.a.ignis ex quo dȝ generari aqua per actionẽ aque remittẽtis calorẽ ipſius.a.⁊ ſignetur vnũ inſtans in quo in.a.ſit calor.vt.8.⁊ poſtea:vt tu dicis in.a.nõ ſit ideȝ numero calor:ſed alius.ſ.calor:vt.7.Quero a quo generatꝰ eſt ꝑ ſe iſte calor:vt.7.Nõ põt dici ꝙ ſit generatꝰ ꝑ ſe niſi aut ab aqua:aut a ſubiecto.ſ.ab ipſo igne:aut a calore qui p̃fuit.ſ.a calore:vt.8.aut a ſeipſo.Sed non eſt ꝑ ſe generatꝰ ab aqua:quia vnũ cõtrariũ nõ gñat per ſe aliud:opȝ aũt iſti calori aſſignare cãm per ſe:p̃ſertim cũ generatio ſit per ſe intẽta/⁊ agẽs naturale nõ corrũpat niſi vt generet:aqua autẽ ratione ſuarũ qualitatũ/eſt cõtraria huic calori.ergo ⁊c̃.Nõ eſt ẽt generatus a ſubiecto.nec a ſeipo:qꝛ nulla res educit ſe de potẽtia in actũ.

Fuga. ¶ Dicet̃ forte ꝙ eſt a forma ſubſtãtiali ignis.

Infectio ¶ Sed cõtra.Forma illius ignis eſt in ſe tãte ꝑfectionis quante erat ante:cum forme ſubſtãtiales nõ remittãtur.ergo ſi generat calorẽ in ſubiecto cuius ipſa eſt forma/generabit euȝ ita intẽſum vt p̃us.Non etiaȝ generat̃ a calore qui p̃fuit.Tũ quia ille calor nõ eſt:eo ꝙ p̃mũ eſſe huius ꝗ de nouo ꝑ te generat̃ eſt p̃ᵐ non eẽ illius qui p̃fuit.Tũ qꝛ ſeqtur ꝙ ille calor qui prefuit corrũperet ſeipſuȝ.Naȝ idẽ agens qđ introducit vnaȝ formã de nouo corrũpit eaȝ que abycit̃.ergo nõ põt aſſignari cauſa per ſe huius noui caloris.

Fuga miſerorum. Niſi dicamus ꝙ eſt celũ:qui eſt fuga miſerorum:qui nõ ſunt bene diſpoſiti ad ꝓhiaȝ.ſic̃ etiã reprehẽdit Cõmẽta.9.metaphy.cõmẽto 7° circa finẽ eos qui dicebãt oĩa eſſe tm̃ a deo:⁊ ſubtrahebãt a rebus ꝓprias actiones.Et ẽt ꝓbatur ratione:ꝙ nõ ſit a celo:quia agẽs vniuerſale cuiuſmodi eſt celuȝ/agit ẜȝ exigẽtiam agẽtis particularis.Sȝ huic ſubiecto approximata eſt aqua ſufficiẽs cauſare frigus.ergo potiꝰ celuȝ cauſaret frigus q̃ȝ illuȝ calorẽ. ¶ 3° arguitur.Nullũ agens vniuocuȝ põt inducere formã altioris gradus.q̃ȝ habeat formaliter in ſe.Sȝ calor minor intẽdit maiorẽ.ergo in hac intenſione calor vltimo cauſatus/nõ eſt alius numero ab eo qui erat remiſſius.Maior pȝ:q͡a agẽs vniuocũ cõtinet effectũ ſuuȝ formal'r.Nõ cõtinet auteȝ formal'r gradũ ſuperiorem:⁊ ideo nõ põt ꝓducere vnam formã de nouo que ſit ſuperior ⁊ ꝑfectior q̃ȝ ſua.Minor pȝ ad ſenſuȝ.Naȝ calor cauſatꝰ ex lignis/eſt remiſſior q̃ȝ calor ferri igniti:⁊ tñ ignis lignorũ per ſuuȝ calorẽ cauſat illum calorẽ in ferro.ergo calor ferri nõ eſt alia forma in vltimo inſtãti itẽſionis eius a forma ignis lignorũ introducta.

QUANTUM ad zᵐ.Sciẽduȝ eſt ꝙ dupl'r põt itelligi formã p̃cedentẽ in intenſione corrũpi.

Diſſolutio. Uno modo ita/ꝙ in quolibet inſtãti tẽporis mẽſurantis alterationẽ/ſit alia ⁊ alia forᵃ.Alio mõ ꝙ hoc nõ ſit in quolibet inſtanti:ſed in alia ⁊ alia parte tẽporis:puta ꝙ ignis cauſans calorẽ in aqua per aliquod tẽpus/diſponat aquã ad certũ gradũ caloris:⁊ poſtea ꝑ tẽpus diſponat eam ad

altiorē gradū:ꝛ dum eū itroducit corrūpat p̄cedentez gra/
dū. ¶ Illi cōtra quos arguit̄ in ista q̄one nō ponunt hūc
2m modū:sed primū:ꝛ ideo special'r arguit̄ contra ipsum.
Sup^m p^m Supponēdo p̄mo ꝙ alteratio ꝛ intēsio forme sit mot⁹ cō
tinuus simpl'r. Istud p̄suppositū lz nō sit verū:vt dicet̄ in/
Sup^m 2^m fra:tn̄ cōceditur ab eis. Supponit̄ 2o ꝙ per tēpus intēsio/
nis/quelibet forma s'z quā fit intēsio:duret tm̄ per instās.
Istud p̄suppositū sequit̄ etiā ex positione eorū:q2 si aliq̄
forma eadez numero duraret per tēpus:cuz in tēpore illo
esset adbuc intēsio.ꝛ acqratur semp aliqua pars forme:iaz
p̄existens ꝛ sequēs essent simul:ꝛ ꝯñter nō in quolibet in/
Sup^m 3^m stanti esset alia ꝛ alia:qḋ est cōtra positionē. Supponit̄ 3o
ꝙ terminus a quo in intēsione nō est p̄uatio forme intēse:
sed est aliqḋ positiuuz.s.forma remissa. Hoc p̄suppositum
ipsi ponunt:vt pz in 2a ratione eorū posita in p̄ncipio hui⁹
questionis. ¶ Et arguit̄ sic. Sor.ante calidus incipiat ma
gis calefieri:ita ꝙ intēsio caloris eius duret per horā:ver
est dicere.in aliquo signato instanti huius hore/ꝙ aliquis
gradus caloris est nūc p̄mo generat⁹ in Sorte.ergo aliq̄s
gradus caloris est nunc p̄mo corrupt⁹. Patet ꝯñtia p po/
sitionez/dum vnus generatur necesse est alium corrūpi:ꝛ
etiā q2 termini motus sunt incōpossibiles:termin⁹ autez a
quo est gradus remissus:vt pz ex 3o p̄supposito. ¶ Quero
aūt de isto qui est nunc p̄mo corruptus:vtruz sit acquisit⁹
in eodē instāti in quo est corruptus:ꝛ cōstat ꝙ nō:ergo in
aliquo instāti p̄ori. Et cū inter instās in quo fuit genitus:ꝛ
instās in quo fuit corruptus mediet tēpus:opz ꝙ durauer/
rit p tēpus. Et cuz illa intēsio sit cōtinua p primū p̄suppo/
situm/sequit̄ ꝙ post instans in quo iste gradus est primo
genitus:ꝛ ante instans in quo est primo corruptus.multi
gradus caloris sint acquisiti:ꝛ ꝯsequenter ꝙ dum isti acq̄/
rebantur:ille p̄mus nō corrūpebatur.

Ad p^m **Ad rationes** in oppositū respōdetur. Ad primuz
negatur maior. Cuius ratio est:quia
motus localis est simpl'r ꝯtinuus:ꝛ ideo necesse est ꝙ mo
bile habeat cōtinue aliud ꝛ aliud vbi:aliogn nō cōtinua/
retur motus simpl'r.s3 mobile aliquo modo q̄esceret. In/
tensio aūt forme nō est motus simpl'r cōtinuus:vt dicetur
infra:ꝛ ideo nō est necesse ꝙ sit cōtinue alia ꝛ alia forma.
¶ Dicit̄ 2o:ꝙ forma que intēditur magis hz similitudinē
cū magnitudine super quā mobile mouet̄ q̄z cuz vbi:cui⁹
ratio est:q2 sicut diuisibilitas est in motu locali ꝓpter lati
tudinē extensiuā ipsius magnitudinis:ita diuisibilitas est
in alteratione ꝓpter latitudinē intēsiuā ipsi⁹ qualitatis:ꝛ
ideo sicut manet eadē magnitudo nūero in toto motu lo/
cali:ita manet eadē qualitas numero in tota alteratiōe. Et
sicut in motu locali est ꝯtinue aliud ꝛ aliud vbi:ita in intē/
Ad scd̄m sione est cōtinue alius ꝛ alius gradus. ¶ Ad 2m dr̄ ꝙ ter/
Distinctio mini motus pn̄t ꝯsiderari dupl'r. Uno mō quātū ad eorū
entitates:ꝛ sic negat̄ an̄s:pz eniz ꝙ duz quātitas augetur/
manet p̄existēs quātitas. ¶ Alio mō pn̄t ꝯsiderari iquan
tū sunt termini:ꝛ sic cōceditur an̄s ꝛ negat̄ ꝯñtia:ꝛ q2 for/
ma nō est terminus a quo in intēsione si accipiat̄ p̄cise s'z
entitatē suā:sed inquātū est remissa:ꝛ inquātū est ei cōiun
cta p̄uatio gradus altioris. Et q2 nō manet remissa nec cō
iuncta p̄dicte p̄uationi postq̄z est facta intēsio:ideo nō ma
Ad tertiū net ꝓut erat termin⁹ a quo ꝛ hoc sufficit. ¶ Ad 3m negat̄
maior. Ad ꝓbationē dicit̄/ꝙ eadē forma itensibilis s'm ꝙ
hz vnū gradū pōt dici iperfectior seipsa s'm ꝙ hz aliuz.si/
cut ēt Sortes doct⁹ est nobilior seipso indocto:ꝛ tn̄ est idē
Ad q̄rtū numero Sortes. ¶ Ad 4m negat̄ minor. Ad ꝓbationem
dicit̄ ꝙ minus albū nō dr̄ ꝯ̄riuz magis albo/nisi q2 est mi
nus elongatū a nigredine q̄z magis albū:sed hoc non facit
Distinctio. ꝓprie ꝯ̄rietatē. ¶ Dicit̄ 2o ꝙ dupl'r pn̄t aliqua dici cōtra/
ria. Uno modo quātū ad suas entitates:ꝛ sic negat̄ minor:

nec sic itelligit Phs ꝛ Cōmētator. Alio mō quātū ad suos
modos eēntie:ꝛ sic cōceditur totū:ꝛ non seq̄tur aliud/nisi
ꝙ eadē forma non pōt esse simul intensa ꝛ remissa. ¶ Ad
5m negatur maior. Naz sensitiuum cōtinet vegetatiuū:eo
modo quo forma vnius rationis cōtinet formā alteri⁹ rō/
nis:ꝛ ꝓpter hoc vegetatiuū nō pōt fieri sensitiuū:for⁹ aūt
intēsa cōtinet formā remissaz tāq̄z id cū quo est eiusdē rō/
nis:ꝛ iō forma remissa manēs eadē nūero pōt fieri itēsa.

¶ Utrum intensio forme fiat per additionem partis ad
partem. Questio.XXI.

Queritur 21o. Utrū intēsio formarū fiat
per additionē partis ad p̄tem.
Et arguit̄ ꝙ sic. ¶ Primo. Per quālibet trā/
smutationē realē acquirit̄ vel deperdit̄ aliq̄d
reale. Sed intēsio ꝛ remissio sunt reales tran/
smutationes.ergo ꝛc̄. Sed illud reale qḋ acq̄rit̄ p intēsio/
nē/nō pōt esse aliud q̄z aliq̄d ipsius forme.ergo aliq̄ pars
forme addit̄ forme p̄existēti. ¶ Confirmat̄.q2 termin⁹ i/ Con p̄mo
tensionis/aut est p̄cise forma que p̄fuit:aut est aliqua enti
tas supaddita. Nō p̄mū.q2 idē nō pōt bis natural'r ꝓduci.
ergo 2m:qḋ est ꝓpositū. ¶ Cōfirmat̄ 2o:q2 seq̄tur ꝙ agēs
nāle ageret:ꝛ tn̄ nihil ageret:ꝯñs est falsuz:vt pz ex se. Cō/
sequētia ꝓbatur:q2 nō agit formā p̄existētem sue actioni:
nec aliquā aliā.vt tu dicis:ergo seq̄tur ꝙ nullā. ¶ Confir
matur 3o:q2 seq̄tur ꝙ mobile moueretur ad id qḋ hz:ꝛ sic
moueret̄ ociose:qḋ est falsuz. Pz ꝯñtia:4o physico.cō.19.
vbi ꝓbatur ꝙ locus nō est mā nec forma:q2 si sic cuz mo/
bile moueat̄ ad locū.moueret̄ ad id qḋ habet:ꝛ ita ociose.
¶ Confirmat̄ 4o:q2 calidū itensuz pōt in aliquā opatio/
nē:in quā nō poterat p̄us.ergo hz aliquā formam per quā
agit/quā ante nō habebat. ¶ 2o. Impossibile est fieri tran
situ de cōtradictione reali in cōtradictionē realez.nisi fiat
acq̄sitio aut deperditio alicui⁹ realitatis in eo de quo suc/
cessiue verificant̄ contradictoria. Sed hꝰ transitus fit in
forma que intēditur:quia p̄us non erat itensa:ꝛ modo est
intensa.ergo ꝛc̄. ¶ Confirmatur:quia Cōmētator primo
physicorū.cōmēto.62.dicit ꝙ omnis forma s'm quaz ali/
quid transmutatur/habet partes.

Respōdeo. Circa hanc q̄onem sunt due opposite Distinctio opionum
opiones g̃nales:quarū tn̄ quelibet hz
varios modos dicēdi. ¶ Quidā eniz dicūt ꝙ formaꝝ in/
tensio attēditur penes hoc/ꝙ aliq̄ noua realitas ꝑtinens
ad eēntiā forme/addit̄ forme p̄existēti. Imagināt̄ eni isti
ꝙ sicut in augumēto quātitatis/addit̄ quātitas quantitati
s'm extēsionē:ita ēt in augumēto formaꝝ addat̄ forma for
me:puta/albedo albedini:ꝛ calor calori:ꝛ sic de alijs. Ita
tn̄ ꝙ ista additio nō sit extensiua.i.s'm diuersas p̄tes subie
cti:sed intēsiua:ꝛ in eadē parte subiecti:ꝛ ꝙ ex forma que
additur:ꝛ ex ea cui addit̄ fit vnū per se ꝛ vna forma tota/
lis ꝛ cōpleta. ¶ Ista aūt opinio diuersimode declarat̄ ꝓp
difficultates que accidūt tenētib⁹ eā. Mouent̄ tn̄ oēs p̄n/
cipaliter ex rōnibus positis in p̄ncipio q̄onis. Et lz multi/
plicent̄ argumēta a diuersis:tn̄ totū fundamentū positio/
nis in illis cōsistit:ꝛ ad ea reducunt̄ alie rōnes. ¶ Quidā
ꝯ̄o positionē p̄dictā aliter tenēt:lz eniz dicāt ꝙ fit additio
forme ad formā:dicūt tamē ꝙ illa realitas que addit̄ for/
me p̄existenti.nō est integra/nec ꝑfecta nec p̄cisa ꝛ distin/
cte participās realitatē aut rationē specificaz/quasi vnum
indiuiduuz talis forme.puta caloris aut albedinis:sed ꝙ
participat rationē caloris per quandā reductionez.vt q̄si
possit dici concalor ꝛ non calor. Dicunt preterea/ꝙ iste ca/
lor qui additur calori/nō solum est imprecisus re.sed etiaz
intellectu. Re quidez:quia non est factibilis per se ꝛ seor/
sum ab eo cui additur. Intellectu autem:quia intellectus
non potest eum per se ꝛ seorsum intelligere:sed intellectus
apprehendenti

apprehendenti calorẽ qui addit̃/necessario occurrit calor cui fit additio. ⁋ Quidã aliꝫ dicũt ꝙ tã calor cui fit additio/ꝙ̃ ille qui addit̃/sunt duo calores:sed ꝙ ex eis fit vn⁹: sicut ẽt ex duab⁹ aquis fit vna.dũ vna aqua alteri ꝯtinuat̃. ⁋ Et q2 oẽs isti in hoc ꝯueniunt ꝙ intensio est per additionẽ partis ad partẽ. Intendo quãtũ ad hoc/improbare hanc opinionẽ.Cõtra quã arguit̃ sic. ⁋ Primo. Sequit̃ ex ista opinione/ꝙ volũtas hoĩs remissuꝫ habitũ.imo nullũ habẽs habitũ põt ꝓducere ita intensaꝫ volitionẽ:sicut volũtas habẽs ꝑfectissimũ habitũ:ꝯñs est falsuꝫ.⁊ contra experiẽtiã:q2 experimur in nobis ꝙ tanto intensius operamur/quãto habemus ꝑfectiores habit⁹. Cõsequẽtia ꝓbat̃.supponẽdo duo. Primũ est ꝙ habitus nõ sunt necessariꝫ in volũtate quo ad subaꝫ act⁹ sed solũ q̃tũ ad moduꝫ actus:ita ꝙ volũtas sine oĩ habitu põt elicere actus suos: ⁊ hoc fuit ꝓbatum lib.5. Scd̃m est/ꝙ volũtas lꝫ ꝓducat actũ suuꝫ in instãti:tñ põt cõtinuare volitionẽ per tẽpus: vt pꝫ experimẽto. ⁋ Sint igit̃ due voluntates:quaꝝ vna habeat perfectũ habitũ ⁊ eliciat volitionẽ toto conatu:cõstat ꝙ illa volitio erit finite itensa. Sit igit̃ gr̃a exẽpli:vt sex. Alia ꝟo volũtas nullũ habeat habitũ ⁊ eliciat volitionem/opꝫ ꝙ ẽt ista sit aliquãte intensionis/⁊ sit vt duo vel tria. Ista volũtas põt cõtinuare suã volitionem ⁊ addere partẽ parti.ergo ꝑ istã additionẽ deueniet ad hoc ꝙ etiaꝫ ipsa sit vt sex:⁊ ꝯñter ꝙ sit equalis illi que fuit elicita a voluntate habẽte nobilissimũ habitũ. ⁋ Scd̃o arguit̃. Supponẽdo ꝙ in intensione remaneat prior forma:vt ẽt ipsi dicunt. Supponit̃ scd̃o:ꝙ itensio forme ⁊ alteratio sit motus simpl'r cõtinuus. Istud presuppositũ lꝫ in se sit falsuꝫ: tñ cõcedit̃ ab eis. Ex his arguit̃ sic. Si intẽsio fit per additionẽ partis ad ptẽ:sequit̃ ꝙ in eadẽ parte aeris sit infinitũ lumen:cõsequens est falsum.ergo ⁊c̃. Probat̃ ꝯñtia. Sit corpus causans lumen in.b.aere in instãti.a.⁊ ꝯtinue post admoueat̃ versus eundẽ aerẽ:cõstat ꝙ lumen continue intẽdet̃ per totũ tẽpus mẽsurãs motũ approximationis. Si igit̃ intendit̃ per additionẽ luminis ad lumen:cũ corpus luminosuꝫ in quolibet instanti tẽporis mẽsurãtis illã approximationẽ causet tãtũ lumen in eodẽ aere q̃tũ causauit in.a.instãti:⁊ cũ in eodẽ tẽpore sint infinita instãtia:⁊ oĩa illa lumina per te manẽt sil':sequit̃ ꝙ infinita lumina equalia intensiue sint in eodẽ aere. Illud aũt qd̃ hꝫ infinitas partes equales:per quaꝝ additionẽ fit eius intẽsio/est infinitũ intensiue.ergo illud totale lumen est infinitũ intensiue. ⁋ Dicet̃ forte ꝙ corpus luminosuꝫ in q̊lꝫ instanti tẽporis mẽsurãtis approximationẽ causat minus de lumine q̃ causauerit in p̊mo instanti/in quo illuminauit aerẽ. ⁋ Sed ꝯ. Signet̃ aliqd̃ instãs mediũ in illo tẽpore:⁊ sit instãs.a.cõstat per te ꝙ in quolꝫ instãti ante.a. causauit tantũ de lumine quãtũ causat in.a.lꝫ in instãtib⁹ sequẽtib⁹ causet ꝯtinue min⁹ ⁊ minus. Sꝫ in tẽpore añ.a. fuerũt infinita instãtia.ergo in illo tẽpore sũt causata infinita lumina equalia illi:qd̃ est causatũ in instãti.a.aut fortemaiora.g̊ illud lumen est ifinitũ intẽsiue. ⁋ Si dicat̃ ꝙ nõ seq̇t:q2 in qualꝫ magnitudine sunt ifinite ptes:⁊ tñ magnitudo nõ est infinita. R̃ñdeo ꝙ nõ est sil'e. Si enim in aliqua magnitudine essent infinite ptes eq̄les:puta ifinita pedalia seq̇t̃ necessario ꝙ ipsa sit infinita. Sil'r si signata vna pte/darent̃ infinite ptes maiores:adhuc seq̇t̃ ꝙ magnitudo sit ifinita. Et q2 nullũ istoꝝ est verũ in magnitudine.lꝫ in ea sit signare aliquã ptẽ qua infinite ptes sunt minores:ideo nulla magnitudo est infinita. In forã aũt que intẽdit̃ si fiat intẽsio ꝑ additionẽ ptis ad ptẽꝫ/est dare infinitas ptes equales:vel est assignare vnã:qua infinite ptes sunt maiores:vt declaratũ est.ergo bñ sequit̃ ꝙ quelibet for̃a que intẽdit̃ sit ifinita intẽsiue in fine intẽsionis:qd̃ aperte est falsuꝫ.aliogn albedo:vt.6.esset ita intensa.sicut albedo:vt.8.⁊ pꝫ ꝯñtia:q2 vtraqꝫ esset infinita intẽsiue. ⁋ Et hec rõ est que me p̃ncipal'r mouet ad tenẽduꝫ ꝙ nõ fiat intẽsio ꝑ hꝰ additionẽ. ⁋ Quidã aliꝫ aliter rñdent ad hãc rõnẽ negãdo ꝯñtiaꝫ:q2 vt dicunt/in argumento supponit̃ vnũ falsuꝫ.s.ꝙ in ꝯtinua intẽsione luminis in quolꝫ instanti aliqd̃ lumen p̊ acq̇rat̃ hoc.n.est falsuꝫ:q2 in nullo motu cõtinuo aliq̇d acq̇rit̃ in instãti:sed in instãti est p̊mo acq̇sitũ id qd̃ in tẽpore imediato acq̇rebatur. Et sil'r nõ est verũ ꝙ agẽs nãle in quolibet instãti/in quo est magis approximatũ passo magis disposito causet in eo nobiliorẽ effectũ:sed bñ verũ est/ꝙ in quolꝫ tali instanti nobilior effectus p̊mo in passuꝫ iductus est. ⁋ Sꝫ cõtra istã rñsionẽ arguit̃ dupl'r. Primo sic. In quolꝫ instãti tẽporis mẽsurãtis approximationẽ corporis luminosi ad aerẽ:aer est magis dispositus ad recipiẽdũ lumẽ.g̊ in quolꝫ instãti illi⁹ tẽporis ꝑfecti⁹ lumen iductũ est in aere. ergo in fine illi⁹ tẽporis est causatũ ifinitũ lumen. Pꝫ ista vltima ꝯñtia:q2 in illo tẽpore sũt infinita instãtia:in quorũ quolꝫ causatũ est ꝑfectius lumen. Prima aũt ꝯñtia cũ suo añte cõcedunt̃ ab aduersario. ⁋ Ad hoc arg^m^ rñdet̃ dupl'r. Primo ꝙ nõ est itelligẽdũ ꝙ lumẽ posteri⁹ causatũ sit maius p̊ore:sumẽdo posterius cũ exclusione priori. ⁋ Scd̃o ꝙ scd̃a ꝯñtia non tenet:aliogn duabus candelis equalibus ad illuminãdũ sic positis/ꝙ vna a susceptiuo luminis paululũ plus distet q̃ altera:⁊ per ꝯñs minus lumen causet. Si illa remotior approximet̃ quousqꝫ sit in equali distãtia a susceptiuo luminis cũ reliqua:sequeret̃ ꝙ in illa distantia/multo maius lumẽ causaret q̃ altera:qd̃ ad sensuꝫ pꝫ falsum. Probat̃ ꝯñtia:q2 cum p̊mo est remotior/causat aliquãtũ lumen:⁊ ponat̃ ꝙ sit subduplũ ad lumen causatũ ab altera:tũc cũ appropinquabit per scd̃am partẽ illius maioris distantie:maius lumen causabit:⁊ ꝑ ꝯsequens equale.sicut illud p̊mo causatũ:⁊ per ꝯsequens vtrũqꝫ simul erit iaꝫ equale lumini causato ab altera candela:⁊ in alia parte illius distantie erit quadruplũ ⁊ octuplũ:⁊ sic tandem quãdo esset in equali distantia cum alia candela causaret multo maius lumen q̃ illa. ⁋ Sꝫ nulla istaꝝ responsionũ euacuat argumentũ. Non quidẽ p̊ma: q2 lꝫ lumen posterius acceptũ cũ exclusione prioris/nõ sit maius eo:est tñ ei equale:q2 subiectũ nõ est minus dispositũ:nec agẽs est minoris virtutis q̃ p̊us. Et cũ per te in quolꝫ instãti illius tẽporis sit nouũ lumen p̊mo causatũ: sequit̃ ꝙ in fine sint infinita lumina equalia. ⁋ Itẽ ꝓbatur ꝙ sit maius ẽt precise acceptuꝫ:q2 q̇lꝫ effectus precise acceptus causatus ab agẽte nãli in passo melius disposito ⁊ magis approximato agenti/est nobilior quolibet alio effectu eiusdẽ rõnis precise accepto ⁊ prius causato/dũ passuꝫ erat minus dispositũ ⁊ min⁹ approximatũ agẽti. Istã ꝓpositionẽ sic formatã ph̃s negare nõ põt. Sed in quolꝫ instãti passuꝫ est magis dispositũ:q2 lumen precedẽs disponit ad seq̄ẽs:⁊ est magis approximatũ agẽti nãli:quia corpus luminosuꝫ nãl'r illuminat.g̊ in quolꝫ instanti ꝑfectius lumen precise acceptũ est causatũ. ⁋ Scd̃a ẽt rñsio nõ valet:sed est cõtra ipsuꝫ respondẽtẽ:q2 illud incõueniens bñ seq̇t̃ ex sua põne:lꝫ nõ seq̇t̃ ex nostra:q2 nos nõ dicim⁹ ꝙ intẽsio fiat ꝑ additionẽ ptis ad ptẽ:nec ẽt dicimus ꝙ intẽsio sit mot⁹ cõtinuus. ⁋ Scd̃o arguit̃ ꝯ eãdẽ p̃ncipalẽ rñsionẽ. Si in aliquo instãti tẽporis mẽsurãtis approximationẽ corpis luminosi/aliqd̃ aliud corp⁹ de nouo crearet̃ in eadẽ distãtia ad illud susceptiuuꝫ:in qua in eodẽ instãti distat corpus luminosum.cõtinue appropinquãs:in illo instãti causaret aliqd̃ lumẽ in illo susceptiuo. g̊ sil'r corp⁹ luminosuꝫ qd̃ p̊fuit in illo instãti/lumẽ aliqd̃ causabit. ꝯñtia pꝫ:maxĩe supponendo ꝙ corp⁹ qd̃ p̊fuit sic

Op. alia.

Improbatur opinio dicẽtiũ intensionẽꝫ fieri ꝑ additionem ptis fore aliud ad ptẽ.

Sup^m^ p^m^

Sup^m^ 2^m^

Sup^m^ p^m^

Sup^m^ 2^m^

Fuga.

Insecutio

Rõ mouẽs auctorem.

Alioꝝ placitum.

Improbatio

Rñsiões fugitiue.

Improbatio dictaꝝ rñsionum.

Rõ 2^a^ ꝯ eãdem rñsionem.

maioris virtutis in illuminando q̄ȝ corpus de nouo creatum. Antecedens ꝓbatur. qꝛ omne corpus qḋ pōt lumen causare in p̄mo instāti in quo est/si est in aliquo instanti p̄mo causat lumen in susceptiuo: si aliqḋ tale est in debita distātia. ⁊ nullū sit ipedimentū.

Rñ° quorundam. ¶ Ad hanc rōnē quidam negant ꝯñtiā: ⁊ dicunt ꝙ in instanti creationis noui corporis luminosi/nō causat̄ nouū lumen a corpore qḋ prefuit: sed tunc p̄mo causatū est lumen a corpe de nouo creato: qḋ causat nouū lumen in instanti sue creationis: posito ꝙ creet̄ vicinū alicui susceptiuo. Et ꝙ predicta ꝯsequētia nō valeat declarant a simili. Naȝ si ponat̄ ꝙ corpus p̄existēs fuerit per tempus in eodē loco nō motū/⁊ corpus aliud creetur in eadē distātia ad susceptiuū: cōstat ꝙ in instanti sue creationis corpus nouiter creatū causabit lumen: ⁊ tñ corpus qḋ prefuit nihil tunc causabit nouuȝ de lumine: ⁊ nihilominus ab vtroqȝ susceptiuū equaliter illuminabit̄ si equalia fuerint illa corpa in virtute illuminādi.

Improbatur ista fu[...] ¶ Sȝ ꝙ ista responsio nō soluat rōnē: ⁊ ꝙ p̄dicta cōsequētia teneat ꝓbat̄. Supponēdo ꝙ si duo agentia nālia sint equalis virtutis: in quacūqȝ mensura agit vnū eoꝝ in aliquod passum/in eadē mensura agit ⁊ alteruȝ. Istud pȝ: qꝛ nulla est ratio diuersitatis: cū oīa requisita ad agenduȝ sint paria. s. virtus agentis: dispositio passi: ⁊ approximatio. Tūc sic. ¶ Sint. a. ⁊. b. equalia in virtute ad illuminandū eandeȝ partē: ita tñ ꝙ. a. prefuerit. ⁊ per suū motū approximetur illi parti aeris: quā añ illuminabat: ⁊. b. de nouo creet̄/ sic ꝙ in p̄mo instanti sui esse sit in distātia equali ad illuȝ aerem: in qua est. a. in eodē instanti/cōstat ꝙ in hoc instanti. b. causat nouū lumen in aere. ergo. a. causat in eodeȝ instanti nouū lumen. Antecedēs pȝ per te: cōsequentia pȝ ꝑ presuppositū. Scḋo supponit̄ ꝙ illa illuminatio fiat in instanti: vt sepe dicunt phs ⁊ Cōmentator. Tunc sic. ¶ Illuminatio fit in instāti. ergo lumen acqrit̄ in instanti. aut igit̄ causatū ab. a. in instanti creatiōis. b. causat̄ in illomet instanti creationis. b. in quo. b. causat lumen in aere: aut in tempore illi imediato: aut in instanti illi imediato: aut in aliquo instanti p̄ori. Patet ista cōsequentia: qꝛ nō est assignare aliquā aliā mensurā in qua causet̄. Si p̄mū habeo ꝓpositū. Si zm. Cōtra: qꝛ nulla illuminatio est in tēpore per presuppositū. ergo nullū lumen acqrit̄ in tēpore. Si tertiū. Cōtra: qꝛ instans nō est imediatū instāti. Nō 4m: qꝛ in alio instanti per te causabat̄ vel causatuȝ erat aliud lumen. ergo ⁊c̄.

Ratio 3ª. ¶ Tertio. Agens nāle approximatū passo ⁊ nō ipeditū agit in instanti/nisi repugnet ex nā actionis eius actionē esse instantaneā. Sed ita est in casu predicto. ergo. a. in illo instanti in quo creat̄. b. causat nouum lumen: ⁊ ita ꝓpter easdē rōnes dicendum est de quolibet instanti tēporis mēsurantis illā approximationem. Nec valet silr̄itudo siue instantia quā isti adducunt: qꝛ si. a. stat cōtinue in eodē loco. ⁊ nō mouet̄: nulla est ratio quare debeat causare nouū lumen: eo ꝙ nō est magis approximatū passo q̄ȝ p̄us. Et sic pȝ ꝙ nō est possibile fieri intensionem per additionem partis ad partem.

Altera opio cui adherēt Thomiste. Quantum ad zam p̄ncipalē opinionē sciendūȝ est ꝙ duplr̄ eā declarāt illi q̄ tenēt doctrinaȝ Sancti Thome: cui⁹ est predicta opinio. ¶ Quidaȝ eniȝ dicunt ꝙ forma que intendit̄ nullo mō variat̄ q̄ȝtuȝ ad essentiā. sed solū q̄ȝtū ad esse. qḋ ipsa dat suo subiecto: qꝛ ipsa forma dū est remissa dat iperfectuȝ esse suo subiecto: sed dū intendit̄ corrūpit̄ illud esse ⁊ causat̄ vnū aliud esse perfectius: ⁊ sic eadē forma numero dat successiue diuersa esse. Ista aūt esse sibi succedētia sunt diuersi gradus forme. Ex quo seq̄t̄ ꝙ gradus nō sunt aliq̄d intrinsecum forme q̄ intendit̄: sȝ sunt realr̄ ab ea distincti. Mouentur aūt isti ex q̄busdā verbis. S. Tho. dicētis ꝙ forª q̄ intēditur dabat p̄us esse iperfectuȝ: ⁊ postea dat esse perfectum.

¶ Ista expositio vȝ mihi falsa ꝑꝑ duo. Primū est: qꝛ seq̄t̄ ꝙ eadē forma durans plus q̄ȝ ꝑ instās/in eodē instāti corrumpit̄ ⁊ generat̄ siue desinit esse ⁊ incipit esse: cōsequēs est falsuȝ. ẜm oēs: qꝛ lȝ aliqui cōcedāt ꝙ in his que durāt tm̄ per instans/possit aliq̄d incipere ⁊ desinere esse: tñ est falsuȝ in his q̄ durāt ꝑ tēpus: cuiusmodi est oīs forª q̄ intēdit̄. Cōsequētia ꝓbat̄. Quicq̄d in eodem instāti mutat̄ de esse qḋ hȝ corrūpit̄: ⁊ q̄cq̄d acq̄rit esse qḋ nō hȝ generat̄ vt pȝ ex 5° phy. tex. cō. 7. Sed per te forª q̄ intēdit̄ amittit esse qḋ hȝ ⁊ acq̄rit esse nouū. ḡ corrūpit̄ ⁊ generat̄. Itē seq̄tur ex eodē fundamēto/ꝙ eadē forª numero reparet̄ per nām: cōsequēs est falsuȝ. Cōsequētia ꝓbat̄: qꝛ p̄us nā est ꝙ forª perdat esse iperfectū. q̄ȝ ꝙ acq̄rat esse perfecti⁹: qꝛ p̄us est recedere a termino a quo/q̄ȝ accedere ad terminū ad quē. ergo in illo priori forª nō est: ⁊ tñ postea erit eadē numero/lȝ sub alio esse. vt tu cōcedis. ¶ Scḋm fundamētū est: qꝛ cā formalis ⁊ effectus formalis vniformiter se cōsequunt̄ ẜm generationē ⁊ corruptionē/⁊ ẜm vnitateȝ ac pluralitatē/⁊ ẜm perfectionē ⁊ iperfectionē. Ex quo arḡr sic. Si eadē forª numero: puta eadē albedo/daret successiue diuersa esse duȝ intendit̄: sequit̄ subm̄ cuius albedo intendit̄ nō esse per totū tempus intensionis idē numero albuȝ: ꝯsequēs est falsuȝ: vt pȝ. ergo ⁊c̄. Cōsequentia ꝓbat̄. Istud subiectū nō hȝ idē numero esse albū. ḡ nō est idem numero albū. Añs est tua positio. Cōsequētia ꝓbat̄: quia denominatio nō fit a forma nisi rōne esse qḋ ipsa dat suo subiecto: ⁊ si nullū daret esse/nullo mō ipsuȝ denomiaret loquēdo de denominatione intrinseca. Item intellectus nō capit ꝙ effectus formalis sit nobilior. ⁊ cā formalis sit ignobilior. Sed ꝑ te forma remanet in essentia sua nullo mō variata: ⁊ eque nobilis precise. vt p̄us. ergo nō dat nobiliorē effectū formalē. Minor est tua positio. Maior ꝓbat̄. Accipio p̄mā qualitatē alicui⁹ subiecti: respectu cuius nulla req̄rit̄ dispositio. puta raritatē ignis/corrupto omni agente a quo causata est ista raritas: ⁊ arguit̄ sic. Raritas ignis vniformiter se hȝ vt p̄us. ergo nō dat magis esse raruȝ. Patet ꝯñtia: qꝛ eius causalitas formalis respectu talis esse est causalitas necessaria: ⁊ per ꝯñs est vniformis sicut ⁊ forma. Nō pōt dici ꝙ illud perfectius esse sit ꝑꝑ maioreȝ dispositionē subiecti: qꝛ positū est ꝙ in subiecto nō sit prior dispositio. Nec pōt dici ꝙ sit ab agēte: qꝛ positū est ꝙ agens sit corruptū: ⁊ dato ꝙ esset/nō est ad ꝓpositū: qꝛ loquimur de cā. a qua est formalr̄.

Alio. ho. ¶ Et ideo aliter dicūt aliꝫ/ꝙ forma intensa distinguit̄ a seipsa q̄ñ erat remissa: qꝛ hȝ ipsaȝ ⁊ aliquid plus. Illud aūt plus/nō est aliq̄d signabile ⁊ distinctū: ita ꝙ possit distingui a forma remissa: sic etiaȝ mā nutrimenti adueniens nutrito/nō pōt signanter distingui a mā precedēte eius qḋ nutrit̄ ⁊ cui aduenit. Et sicut etiā in extensione pellis maioritas aduenies nō pōt distingui a precedente. ¶ Dicūt scḋo ꝙ forma intensa cōtinet virtualr̄ formā remissam. Sed vnū cōtineri ab alio virtualr̄ pōt esse tripliciter. Uno modo ẜm causalitatem effectiuā. Alio mō prout dispositiones māe trāseuntis cōtinent̄ in effectu. puta elemēta in mixto. Tertio ẜm cōtinentiā formalē: ⁊ hoc modo intensuȝ cōtinet remissuȝ: sic etiā intellectiuū ꝯtinet sensitiuū ⁊ vegetatiuū: lȝ inter ista sit differentia duplex. Prima q̄dē: qꝛ intellectiuū/vegetatiuum/⁊ sensitiuū/in diuersis sunt distinctarū specieꝝ: intensuȝ aūt ⁊ remissum in diuersis sunt eiusdē speciei. Secūda ꝯo qꝛ de eodē ⁊ ꝓ eodē instāti verificat̄ vegetatiuū ⁊ sensitiuū ⁊ intellectiuū. Intensuȝ aūt ⁊ remissuȝ nō verificant̄ de eodē ꝓ eodē instanti: cuius rō est: qꝛ forma dicitur remissa prout est cuȝ precisione ⁊ priuatione maioris ꝑfectionis: dr̄ aūt intēsa ꝓut est sine dicta p̄cisione: ⁊ iō nō

potest simul esse intensa ꝛ remissa. Aliogn esset simul intē sa ꝛ nō intensa: que sunt cōtradictoria. ¶ Dicerent tertio isti ꝙ qñ. S. Tho. dicit ꝙ intensio nō fit per additionē: debet intelligi quantū ad partes signabiles ꝛ distinctas ꝛ nō aliter: ꝛ per hoc euadūt rōnes multas. ¶ Ista expositio lꝫ sit subtilis ꝛ pulchra: nō videt̄ tñ esse ad mētē. San. Tho. qꝛ sequit̄ vt supra arguebat̄ ꝙ in fine intēsionis, forma esset infinita intensiue: qꝛ acqsiuit infinitas partes eq̄les: lꝫ ille ptes nō sint signabiles. Nisi forte euaderēt hoc dicendo, ꝙ intensio nō est motus cōtinuus. ¶ Scdo. ga phs ꝛ Cōmētator 4° phy. textu ꝛ cō. 84. dicunt ꝙ intēsio formarū fit nullo penitus addito. Et phs eodem textu: sic dicit. Corpus magnū ꝛ paruū habēt candē materiā, ꝛ signū eius est hoc qđ narrabo: qm̄ cū ex aqua fit aer. tunc mā eadē nō recipit additionē alterius. Qđ exponens Cōmentator sic dixit. Idē corpus transfert̄ de minori quātitate in maiorē: nō aliqua q̄titate in actu adueniēte ei ex q̄ fit maius. Et hāc sniā sepe repetit in eodē cōmēto. Uolēs aūt phs pbare ꝙ ita sit: adducit duo exēpla. Unum est ꝙ calidū efficit̄ magis calidū absqꝫ eo ꝙ in eo efficiat̄ aliqđ calidū qđ añ nō erat. Aliđ est, ꝙ si lignū curuū magis incuruet̄, nō erit ibi aliqđ in quo fiat incuruatio, qđ ante nō fuit curuū. Qꝛ autē phs in predictis verbis loquat̄ de additione per intensionē ꝛ nō solū per extensionē pꝫ ex Cōmentatore qui sic ait. Dicimus ꝙ materia veniet ex hac caliditate demonstrata, ad maiorē caliditatē, nullis partibus calidis in actu aduenientibus: sciꝫ corporibus calidis: sed transfert̄ in maiorē caliditatē ex intēsione ipsius caliditatis: ꝛ simil'r mā transfertur de minori quātitate in maiorē nulla quātitate in actu adueniente.

[Margin: Auctor non acceptat predictā rñsionem.]

Et ideo ad saluandū dicta phi ꝛ Cōmētatoris ꝛ. Sā. Thome dico ꝙ forme nō intendunt̄ p additionē alicui⁹: siue illud sit signabile siue nō. Et ꝙ sicut in toto tēpore intensionis manet eadem forma numero. ita manet idem esse numero: quod tamen efficitur perfecti⁹: sicut ꝛ ipsa forma efficitur perfectior. ¶ Ad cuius notitiā est sciendum ꝙ sicut subiectum anteq̄ reciperet formā accidentalem erat in potentia ad ipsam: ita etiam dum hꝫ eā iperfecte, est in potentia respectu vlterioris perfectionis. Dum autē intendit̄ aliqua forma, ipsa efficit̄ perfectior q̄ esset p̄us, ꝛ sil'r eius esse efficit̄ perfectius: nō per hoc ꝙ eis aliqua noua entitas adueniat: sed soluꝫ per hoc ꝙ subiectū per eā est magis elongatū a potētia: quā p̄us habebat ad formā ꝛ ad esse eiusdē forme. Dicit̄ aūt magis elongari, non per acquisitionē noue realitatis: sed per habitionē eiusdē realitatis: tñ nobiliori modo. Et ita intelligit. S. Tho. quādo dicit ꝙ forme intendunt̄: qꝛ magis radicant̄ in subiecto. Nec vnq̄ dixit ꝙ eadē forma accidentalis det successiue plura esse. ¶ Ex predictis dico cōsequenter ꝙ gradus forme nō sunt aliqđ extrinsecū a forma: nisi forte ad hunc sensuꝫ ꝙ nō sunt de quidditate forme. Nō eniꝫ est de ratione albedinis ꝙ sit vt quatuor vel vt. 5. sed gradus forme sunt ipsamet forma, put est alio ꝛ alio modo se habens: puta si in ligno causatur caliditas ꝛ postea intenditur, est talis ordo. Naꝫ ignis in p̄mo instāti quo est approximatus ligno, incipit cuꝫ calefacere per negationē de presenti ꝛ positionē de futuro: qꝛ non dat̄ p̄ᵐ mutatū esse 6° phy. tex. cō. 46. ꝛ in aliquo tēpore imediate post istud p̄mū instans, causat in ligno aliqđ caloris puta calorē remississimū: lꝫ hunc calorē remississimū causet in minori tēpore magnus ignis q̄ paruus ignis. ita ꝙ calor remississimus causat̄ a quolꝫ igne: lꝫ in maiori vel minori tēpore, ꝓm ꝙ ignis est maior vel minor: ꝛ iste est p̄m⁹ gradus caloris: ita ꝙ calor: vt remississimus ꝛ in potentia ad vlteriorē perfectionē, dicit̄ esse p̄mus gradus: ꝛ postea lignū per aliud tempus quiescit sub hoc calore remississimo, ꝛ interim disponit̄ per raritatē vel aliquo alio modo ad hoc ꝙ istemet calor efficiat̄ perfectior: ꝛ in vltimo instanti tēporis fit perfectior ille calor: qui. vt sic: ꝛ vt est in potentia ad vlteriorē perfectionē, dicit̄ esse scđs gradus: ꝛ sic successiue donec perueniatur ad sūmū calorem: qui vt sic ꝛ cōsideratus cuꝫ negatione potentie ad maiorē perfectionē, appellatur sūmus gradus. Et sic pꝫ ex dictis ꝙ forma intensa ꝛ remissa distinguit̄ tm̄ ratione ꝛ nō realr̄: qꝛ nō distinguit̄ per aliquā realitatē que sit in intēsa ꝛ nō in forma remissa: sed solū eo mō qui fuit declaratus.

[Margin: Auctor explicat q̄ fuerit mēs sci Tho. Cōclo rñsiua. Notāduꝫ. Nota hic.]

Ad rationes in oppositū respondet. Ad p̄mā dī ꝙ maior pōt intelligi dupl'r. Uno modo ꝙ acquirat̄ aliqua realitas que p̄us nō erat: ꝛ sic est falsa. Alio modo ꝙ saltē realitas que prefuit: habeat nouo modo. idest perfectiori mō q̄ prius: ꝛ sic cōceditur totum: sed nō plus habet̄, nisi ꝙ formalis terminus intēsionis est perfectior q̄ ante. Ex hoc autē non sequit̄, ꝙ sit ei addita noua entitas. vt declaratū fuit. ¶ Per idē dicitur ad p̄mā cōfirmationē ꝙ formalis terminus intensionis est eadem entitas: sed perfectior q̄ ante. ¶ Ad scđā confirmationē, si intelligitur ꝙ nullā nouā realitatē ageret. cōceditur cōsequentia. ꝛ negat̄ falsitas cōsequentis. Naꝫ etiam sol cōseruans lumen in aere agit. ꝛ tñ nihil nouum agit. Si aūt intelligitur ꝙ nō ageret saltē candē realitatē, faciendo eam perfectiorē: sic negat̄ ꝯñtia: que nō pbatur ad hunc sensuꝫ. ¶ Ad tertiā cōfirmationē dicit, ꝙ nō est incōueniens ꝙ mobile moueatur ad id qđ habꝫ nō vt habeat ipsuꝫ simpliciter: sed vt habeat ipsum nobiliori mō. ¶ Ad quartā ꝯfirmationē negatur cōsequentia: sed sufficit ꝙ forma quā prius habebat ꝛ per quā agit sit pfectior q̄ esset prius. ¶ Ad 2ᵐ argumentū negatur maior ꝛ eius falsitas apparet in multis. Possum eniꝫ nūc amari a Sorte a quo ante non amabar. nulla mutatione penitus facta in me: quo casu posito. factus est transitus de cōtradictorio in cōtradictoriū, sine mei mutatione. Simil'r per cādem volitionem possum velle ꝙ Sor. hodie viuat ꝛ cras moriat̄. cras igit̄ Sortes nō est volit⁹ a me viuere: ꝛ p̄us erat volitus viuere. ꝛ tamē nec in me nec in eo est facta aliqua mutatio. sed ex lapsu temporis cōtingit iste transitus de cōtradictione in cōtradictionē. Dico igitur multo magis ꝙ pōt in ꝓposito fieri iste transitus, non per acquisitionē noue realitatis: sed vt dictuꝫ est sepe supra. ¶ Ad cōfirmationē dī ꝙ nō est ad ꝓpositū. Nam Cōmentator ibi cōparat substantias ad accidētia q̄tū ad duo. Primū est ꝙ sicut transmutatio accidentiū requirit idē subiectū sub vtroqꝫ termino. ita ꝛ transmutatio subalis. Scđm est ꝙ sicut forma accidentalis successiue recipit̄ in subiecto ꝓm partes subiecti. ita ꝙ per prius in vna parte q̄ in alia: sic ꝛ forma substātialis si ipsa habeat partitionem ꝛ extensionem: qđ dicit̄ ꝓpter aiam rationalē que est impartibilis. Patet igit̄ ꝙ loquit̄ de partibus ꝓm extensionē ꝛ non de partibus intensiuis. alioquin oēs forme subales preter aiam intellectiuā, haberent partes intensiuas.

[Margin: Ad p̄mū. Ad p̄mā confirmationem. Ad scđm. Ad tertiā. Ad q̄rtā. Ad scđm p̄ncipale.]

¶ Utrū intensio formaꝝ, sit motus ꝯtinuus. Qō. XXII.

Queritur 22°. Utrum intensio formaꝝ sit motus cōtinuus. Et arguit̄ ꝙ sic. ¶ Primo. De rōne motus est cōtinuitas ꝛ successio partiū. vt dī 3° physicoꝝ. cō. 6. Intensio formarū est motus. ergo continuus. ¶ Scđo. Oē mobile dū mouet̄, partim est in termino a quo ꝛ ptim in termino ad quē: vt dī 6° phy. tex. cō. 32. Sꝫ hoc nō esset verū, nisi motus esset simpl'r cōtinuus: qꝛ si ꝓ aliquo tēpore quiescit sub forma: tūc est tm̄ in termino ad quē ꝛ non in termino a quo: vt ibi demonstrat phs. ergo

[Margin: Primū rō. Scđa rō.]

Tertia rō

alteratio est motus simpliciter ꝯtinuus. ¶ Tertio. Agēs nālē approximatū passo ⁊ non ipeditū necessario agit in

T.c.10.

ipsuz. vt dicit̄ pmo de generatione: ⁊ 9° metaphysice. Sz corpus luminosuz approximatū diaphano / est potēs ipz illuminare: sicut erat in pmo instāti sue presentie. ⁊ passuz nō est minus dispositū q̄ prius. imo magis / cum habeat lumen qd̄ ante nō habebat. Similr̄ actus cōtinuatus per tēpus est in quolibet instanti ita perfectus / sicut in pmo instanti: ⁊ sic dicit̄ de alijs agentibus nālibus. ergo si prius agebant in passuz. sequit̄ q᷑ cōtinue agant in ipsuz. ⁊ consequenter q᷑ talis alteratio sit ꝯtinua simplr̄. ¶ Quarto.

Quarta ratio.

Raritas ꝯtinue intenditur. ergo alicuius forme intensio est cōtinua. Cōsequentia pz: qꝛ raritas est forma intensibilis. Antecedens ꝓbat̄. Partes corporis qd̄ rarefit ꝯtinue magis ac magis distant inter se per motū localē ipsarum partiū. ergo raritas talis corporis ꝯtinue intendit̄. añs patet. Cōsequētia ꝓbat̄: qꝛ aliqd esse rarius nō est aliud nisi partes eius magis distare / vel saltem est aliqd necessario cōsequens earum maiorem distantiam.

Trib᷒ modis pōt intelligi cōtinuitas in motu.

Respondeo Qꝛ huius qōnis pōt esse triplex sensus / s̄m q᷑ mot᷒ aliqs pōt tripliciter intelligi esse cōtinuus. Primo dicit̄ aliqs motus esse continuus: qꝛ ipse semp est in rerū nā / eo mō quo ponebat heraclitus oīa semper moueri ⁊ nūq̄ qescere. lz aliqñ lateat nos vtruz moueant̄. vel nō: qꝛ motus eoꝝ est imperceptibilis: sicut narrat phs. 8° physicoꝝ. textu cōmenti. 23. vbi reprobat ex ꝓposito p̄dictā opinionē: ⁊ silr̄ textu cōmēti. 54. ⁊ 55. Alio modo dicit̄ motus esse motus cōtinuus ex parte mobilis. ⁊ hoc est qñ forma ad quam est motus / successiue acquirit̄ in partibus mobilis sine iterruptione / sicut si successiue calefiat aliqua pars post ptē. Qd̄ pōt esse dupliciter. Uno mō sine corruptione forme vel partis forme in aliqua parte subiecti. sicut est in casu posito de calore: puta dum ignis successiue calefacit aliquē totū aerez: sz per prius partes sibi ꝓpinquas q̄ remotas. Alio mō cōtingit hoc per cōtinuam acquisitionē forme in aliqua parte subiecti: ⁊ deperditionē eius in aliqua alia parte: sicut apparet in illuminatione aeris a sole / qui ex motu suo. sicut ꝯtinue illuminat aliquā partē: quā ante nō illuminabat. ita cōtinue desinit aliquā partē illuminare: quā ante illuminabat. ¶ Tertio dicit̄ motus esse cōtinuus ex pte forme que acquirit̄. ⁊ hoc est qñ in eadem pte subiecti forma cōtinue magis ⁊ magis ꝑficit̄: ita q᷑ nō sit assignare aliqd tempus / in quo mobile eodē mō se habeat: ⁊ hoc est intensionem forme esse simplr̄ cōtinuaz. Et ad hunc sensuz

Sensus quesiti.

ꝓcedit presens questio: ita q᷑ nō solū querit̄. Utrū sit successio in intensione for᷑. sz etiā vtrū sit simplr̄ ⁊ oīno ꝯtinua. ita q᷑ mobile in quolibet instāti tēporis intēsionis se habeat aliter ⁊ aliter s̄m illā formā. ¶ Ad hāc qōnez sic in-

Rñsio aliquorum.

tellectā dicunt aliq / q᷑ intensio est simplr̄ continua ꝓpter

Op. S. Tho.

rōnes supra inductas in pncipio qōnis. Sed. S. Thom.

Cōclusio.

tenet opinionē cōtrariā. s. q᷑ intensio formarū nō sit mot᷒ simplr̄ ⁊ oīno cōtinuus. imo incidit quies media. qm̄ corpus alterans si sit sufficiens ⁊ nō impeditū in pmo instāti quo est sufficienter approximatū passo incipit agere in passuz causando in ipsuz tam ꝑfectaz formā q̄ pōt. ⁊ postea mobile per aliqd tēpus quiescit sub illa forma. ⁊ s̄m eam vniformiter se hz: donec aut ꝓpter maiorē dispōnē subiecti: aut ꝓpter maiorez virtutē agentis: vel ex aliqua alia cā possit magis perficere illā formā. Qd̄ qūo sit dicet̄

Que fuerit in ꝓposito ꝓblemati mēs Arist. S. Thome ⁊ Auerrois

in responsionibus argumentoꝝ. Sed prius ꝓbat̄ q᷑ predicta opinio sit Sancti Thome ⁊ Phi ⁊ Cōmētatoris. ⁊ ēt ꝓbat̄ rōne. ¶ Prima auctoritas est Cōmētatoris. 3° physicoꝝ cōmēto 6°. vbi postq̄ declarauit diffōnez motus. s. q᷑ est actus entis in potētia / ⁊ dixit eaz ꝯuenire omnibus motibus: ⁊ etiā motui eterno. statiz infert corollarie q᷑ cōtinuatio est de rōne mot᷒. qꝛ motus. id est illa res que est motus: qñ quiescit est perfectio eius qd̄ est in actu: ⁊ statiz imediate ita subdit. Unde videmus q᷑ motus augumenti ⁊ alterationis sunt plures motus: nō eniz possumus dicere q᷑ augumētatū est motum: imo in hora de initio augumenti vsq3 ad finē. apparet enim motus eius in tempore sensibili. ⁊ silr̄ est dispositio in pluribus alterationibus. ¶ Forte dicet̄ q᷑ Cōmētator nō loquit̄ de vna alteratione. vel augumēto: puta dū aqua alterat̄ ad summā caliditatē. ⁊ silr̄ dum cōplet̄ vnū augumētū in Sorte: puta per diez vel mensez. sed loquit̄ de pluribus. Non eniz est possibile aliquā rem semper augeri. sed aliquo tēpore auget̄: ⁊ aliquo tēpore quiescit. ⁊ iterum aliquo tēpore augetur. ¶ Sed q᷑ ista rñsio nō sit ad ꝓpositū: pz: qꝛ Cōmentator cū dixerat q᷑ ꝯtinuitas conuenit omni motui. declarat q᷑ hoc nō est eodez modo in oībus: ⁊ cōparat vnuz motum localez quicūq3 sit ille / alicui motui augumēti vel alterationis. ⁊ dicit q᷑ vnus motus augumenti vel alterationis componit̄ ex pluribus motibus ⁊ pluribus quietibus. In vno aūt motu locali nō cadit quies media. ¶ Item ꝯstat q᷑ sicut viuentia nō semper augent̄: ita mobilia localr̄ nō semp mouent̄ nisi celū: de quo ibi nō est sermo. ergo nullam poneret dr̄iaz inter hos motus quantū ad cōtinuitatem. qd̄ tñ ibi facit. vt pz ex verbis suis que sunt ista. Motus igit̄ augumenti de initio motus ad finez / componitur ex pluribus motibus ⁊ pluribus quietibus. In vno autē motu translati qui est de pncipio ad finez / nō interponit̄ quies: ⁊ ideo cōtinuatio est manifestior in eo. ⁊ credimus hoc in augumēto ⁊ alteratione: quia videmus aliqua augeri per annū vno digito: ⁊ remotū est: vt ille digitus diuidatur per omnes partes tēporis illius anni: qm̄ minimū tempus sensibile nō hz ex eo partem sensibilez. Hec Cōmentator. Ex cuius vltimis verbis formatur etiaz ista ratio pro cōclusione. Si augumentū ⁊ alteratio essent mot᷒ simpliciter cōtinui. sequit̄ q᷑ s̄z quodlibet minimū tēpus sensibile in toto tēpore augumēti ⁊ alterationis. esset etiā signare minimā partez forme sensibilez. Sed hoc est falsuz. vt ibi dicit Cōmētator: ⁊ patet experimento: qꝛ experimur nos nō cōprehēdere distinctas partes forme s̄m cōprehensionē partiuz tēporis. Cōsequentia probatur: quia si alteratio est simpliciter continua: sicut tota forma fit in toto tpe. sic medietas fit in medietate tēporis. ⁊ medietas medietatis in medietate medietatis tēporis: ⁊ sic successiue. ¶ Scd̄a auctoritas est phi 8° phy. tex. cō. 23. vbi sic dicit. Impossibile est eniz aliqd augeri. vel diminui semp. sz inter ea est mediū. Et postq̄ hoc declarauit duob᷒ signis: statim sic infert. Et s̄z hunc modū est cursus de alteratione etiaz. quecūq3 alteratio sit: qm̄ non est necesse si alteratuz diuidit̄ in infinitum. vt propter hoc diuidat̄ alteratio etiaz in infinituz: sed multotiens erit subito: sicut est cōgelatio. ¶ Respondetur q᷑ per hanc auctoritatē (vt dicebatur in principio questionis) intentio phi est arguere cōtra eos qui dicebant omnia semper moueri. Et quia ipsi non determinabant quo motu hoc esset. ideo in quolibet genere motus ostendit phs hoc esse falsuz. Et pmo in augumēto ⁊ decremento. Tum quia inter augumentū ⁊ decremētuz mediat quies. Tuz qꝛ aial aliquādo cessat augeri. cuz hoc tñ stat q᷑ aliqd augumentū sit cōtinuuz. Similr̄ dicit q᷑ nihil alterat̄ ꝯtinue. idest semper. sz aliquādo quiescit. Qd̄ pōt ꝯtingere taz qñ alteratio est subita (vt ibi dicit de ꝯgelatione) q̄ de alteratione que est ꝯtinua / sicut ipse statim subdit de sanatione ⁊ infirmatione: necesse est eniz: vt quando quis mouet̄ de sanitate in egritudinē: ⁊ postea de egritudine in sanitatez / q᷑ ibi cadat quies media. ¶ Ista

expositio vtiqz est vera.τ hoc est qd̄ principaliter intendit philosophus.Sed q̄ nō solum dicat q̄ res nō sunt in cōtinuo motu.imo q̄ nullū augmentū τ nulla alteratio est cōtinua.Probatur.Primo qr Phs ibi dicit q̄ motus augumenti est similis ei/quo gutte aque cadendo cauant lapidez.τ q̄ eodē mō soluit̄ vtraqz qō.Soluēs aūt qōnē istam dicit q̄ si lapis:gratia exempli:perforet̄a centū guttis distillatis:nō est necesse si gutte cadētes faciunt aliquā cauitatez/q̄ mediū fiat in medio illius.s.q̄ aliquātū guttaruz mouet aliquā quātitatē.pars eniz illaruz nō mouet in tempore oino illam q̄ntitatē.illud enim qd̄ diuidit̄ per distillationē diuidit̄ in multas partes.sed nulla illaꝝ priuz mouet̄ per se:sed insil' mouent̄.Manifestū est igit̄ q̄ nō est necesse ex hoc q̄ si diminutio diuidit̄ in infinitū/q̄ ex diminuto recedat semper aliqd.sed forte recedet ipsuz totuz.Hec phs.In qbus aperte cōcludit q̄ non in quolibet instāti tēporis mēsurātis diminutionē/recedit aliqua ps.Et silr est de augumēto τ de alteratione vt statim subdit.Ergo ſm ipsuz.nō solū augumentū nō est semp:sed etiaz quodlibet augumentū τ alteratio habent quietē mediam.

Nullum motū esse cōtinuum preter localem.

¶Secūdo idē apparet ex multis que ibi ponit Cōmentator ad hoc ꝓpositū/τ in fine colligens oia sic dicit.Non est hic motus continuus in rei veritate τc̄.vsqz in finem.¶Tertio ad idē sic dicit Sanctus Thomas 8° physi.lectione 5ª.Nō est poſſe cōtinue aliqd augeri vel minui τc̄.

Tertia rō principalis. Supᵐ pᵐ. Supᵐ 2ᵐ.

¶Tertio p̄ncipalr arguit̄ rōne.Et supponit̄ p̄mo/q̄ est dare p̄mū esse in rebus permanētib⁹:vt ꝓbat phs 8° physicoꝝ.tex.cō.69.Supponit̄ scd̄o q̄ in oi motu ꝯtinuo/añ qd̄libet moueri est mutatū esse:τ ante oē mutatuz esse est moueri:vt ꝓbat phs 6° physicoꝝ.tex.cōmē.58.Supponitur 3°.q̄ agens nāle sufficiens/τ nō ipeditū agit in passuz in quocūqz instanti est ei presens.

Supᵐ 3ᵐ.

Istud cōcedit̄ ab aduersarys:qr ipsi dicunt q̄ ois huiꝰ actio est simplr continua.Ex his arguit̄ sic.Cuiuslibet forme pmanētis est dare p̄ᵐ esse ex p̄mo supposito q̄ si ipsa acqrit̄ per motū cōtinuū.nō est dare eius p̄mū esse.ergo nulla forma permanēs potest acqri per motū cōtinuuz.maior pz.Minor ꝓbat̄.In omni motu cōtinuo/ante qd̄lz moueri est mutatum esse:τ ecōtra.ergo in tali motu nō est dare p̄mū.ergo neqz in forma ſm quam est motus intensionis est dare p̄mū.Pz ista vltima cōsequentia.per phm 6° physi.tex.cō.10.dicentez q̄ diuisio est vniformiter in motu τ tēpore τ magnitudie/siue forma ſm quā est motus.Et etiā pz eadē cōsequētia:qr motus τ forma ſm quā est motus:sunt vna τ eadē res.

Fuga

¶Dicet̄ forte q̄ forma acquirit̄ in instanti:τ sic dat̄ primū esse eius:τ p̄mū instans in quo generat̄.sed hoc non est eius intensio.Intēdit̄ aūt cōtinue post illud instans.

Insecutio

¶Sed cōtra.Aut intenditur vel incipit intendi in instāti imediato illi instanti in quo generat̄:aut in instanti sequēti τ mediato.Si in instanti imediato.ergo instans est imediatū instāti:qd̄ est cōtra phm 6° physi.tex.cōmēti.15.Si in instanti mediato.ergo cū inter duo instātia sit tempus mediū:in illo tēpore medio agens naturale est approximatū passo:τ tñ nihil agit in ipsuz:qd̄ est cōtra tertium suppositū.¶Quarto ad idē arguit̄ per rationē scd̄az positam qōne precedēti in qua dicebat̄ q̄ sequit̄ formā esse infinitā in vltimo instanti terminātē intensionē:quia cū per te fit motus continuus in quolibet instanti tñ de forma acquiritur quantum in instanti p̄mo.ergo hz infinitas partes equales.vt ibi deducebatur.

Rñnᵐ pᵐ

Nunc ad rationes in oppositū respondet̄.Pro quoꝝ notitia.Sciendum est q̄ forme que intendunt̄ sunt in triplici differentia.Nā alique sunt in subiecto simplici.τ nō quanto:cuiusmodi sunt oēs habitus τ operationes intellectus τ voluntatis.¶Quedā vo sunt in subiecto materiali:sed nō habent cōtrarium cuiusmodi est lumen in diaphano:τ visio in organo visus/siue habeāt esse extensuz siue nō.

Formarū intēsibiliū 3ᵉ gradus

¶Quedā vo habēt esse in subiecto materiali/τ habent cōtrariū:vt calor τ frigus τ reliquie huiꝰ qualitates nāles tam p̄me q̄z scd̄e:in qbus oibus diuersimode fit intensio.¶Sciendū scd̄o:q̄ est dare in omnib⁹ istis remississimā formā/nō solū extensiue.sed etiā intensiue.

Rñnᵐ 2ᵐ

Et dico extensiue in his que sunt extense per accidēs:sed aliter τ aliter.Nam datur remississimus calor extensiue/potēs per se existere.τ iste pōt produci in aliqua mēsura sibi adequata.Sz qr omne extensuz est diuisibile in infinitū:ideo nō datur minimus calor simplr.imo quolz dato pōt dari minor.nō tamen potens p se existere.Nullus aūt calor minor minimo potenti per se existere est ꝓducibilis in aliqua mēsura sibi adequata.sed ꝓducit̄ tñ producto aliquo maiori se.Similr est dare minimū calorez intensiue:sed nō est dabilis minor eo:neqz potēs per se existere:neqz nō potens per se existere:qr ipsa intēsiua latitudo caloris/nō est diuisibilis in infinitū:vt probabitur qōne sequenti.Iste autē calor minimus pōt ꝓduci in mēsura sibi adequata.ita q̄ per eā nihil aliud ꝓducit̄:nisi minimus calor intensiue.

Quō fiat intēsio in formis intellectualibus.

¶His premissis dico q̄ qualitates p̄mi ordinis hoc mō intendunt̄.Nā phantasma τ intellectus agens causant spēm intelligibilē in intellectu:τ quāto phantasma est nobilius/tanto causat nobiliorē speciez.Intellectus aūt vtens specie p̄dicta/τ ea mediāte eliciens actū/intendit speciē siue habitū elicitiuuz actus.Et qr actus itellectus fit in instanti.ideo in p̄mo instanti sui esse,ipse actus intendit habitū tantū q̄ntum pōt:quia agit ex necessitate nature.Sed lz actus sit ꝓductus in instanti.pōt tamen ab intellectu cōseruari per tēpus.ita q̄ sicut erat ꝓductus ab intellectu τ a specie:conseruat̄ etiam ab vtroqz.Pōt autē esse q̄ in isto tempore in quo ꝯseruatur actus,ipse quoqz intendat̄.Si enim cōseruet̄ per valde modicū tēpus pōt manere.vt p̄us τ nō intensus.Si autē cōseruet̄ longo tēpore hoc nō pōt esse:nisi qr volūtas imperat intellectui:vt per speciē iam factā intensiorē:diligētius cōsideret obiectū:τ sic actus intendat̄.Pōt etiā intendi habitus ex multis actib⁹ iperfectis:quoꝝ nullus per se intendit.sed vltimus in virtute precedentiū.Eodē modo dicendū est de actu voluntatis:qr ipsa voluntas cōtinuando actū/intendit ipsum.Quō aūt possit esse aliqua alteratio in parte intellectiua:dictū est in libro.5.

q.24.cor. Quō ꝯtingat in rōnibus nālibus reciprocari.

Patet ex predictis quō est possibile dari regressuz nālē in demonstrationibus:qr intellectus per effectū demonstrans aliqd de causa,habet intensiorē notitiam effectus q̄z sit ista notitia cause que per notitiā effectus causat̄:cuz demonstratio sit ex notioribus.Intellectus aūt pōt postea vti notitia cause/nō vtendo notitia effectus:τ sic negociādo intendit notitiā cause:τ tūc p causaz demonstrabit̄ effectus.

Quō fiat intēsio in formis nō habentib⁹ ꝯtrarium.

¶Quātum vo ad qualitates scd̄i ordinis dico q̄ corpus luminosum in vltimo instanti tēporis mensurantis motum eius localez/per quē accedit ad diaphanū illuminat ipsuz:τ si postea cōtinue moueat̄.sicut est de sole cōtinue moto:tūc per aliquod tēpus nō causat maius lumen:nec extensiue nec intēsiue:τ in vltimo instanti illius tēporis causat minimū lumen extensiue.idest illuminat aliquā minimam partez diaphani qua minorē nō posset per se illuminare.Similr in eodez instanti intendit lumen in aliqua parte/que erat p̄us illuminata.Et lz in quolibet instanti illius tēporis fuerit magis approximatus illi parti diaphani.nō tamen in quolibet instanti intendebat lumen.Cuius rō est:qr nō est diuisibilis in ifinitū forma que intēdit̄.sz est dare minimū eius:Et sic causa quare nō intēdebat/nō est ex defectu virtutis corporis luminosi.sz est ex nā suiipsius

Quo intendant forme habentes cōtrarium.

forme cui repugnat sic intendi. ¶ Quātū vō ad qualitates tertij ordinis dico q̄ qualitates scḋe intenduntur ex intensione qualitatum primarū. Sapor enim intenditur ex intensione caliditatis ꝛ humiditatis. qualitates autem p̄me intendunt̄ nō presupposita aliqua priori intensione necessario. Et lꝫ aliqui dicant q̄ opꝫ p̄us disponi subiectū per raritatē ꝛ densitatē: puta q̄ aqua nō pōt calefieri: nisi prius raresiat ₰m partes suas ꝓpinquas superficiei. tñ istō nō videt̄ necessariū: qḋ declaro dupl'r. ¶ Primo. fiat magnū vas vitreū plenū aqua vel aere: ꝛ circūclusuꝫ vndiqꝫ vitro. ita q̄ sit oīno ꝯtinuū ꝛ sphericū vel circulare / ꝛ non habēs aliqḋ foramen: ꝛ postea ponat̄ ad radios solis vel approximet̄ igni. pꝫ experimento q̄ illa aqua calefit: vel aer sine fractione vasis. ꝛ tñ nō rarefit. aliogn vas frangeret̄. ergo nō est necesse q̄ raritas precedat calefactioneꝫ. ¶ Scḋo. ponat̄ ferrū vel aurū rotundū. puta ducatus super tabulaꝫ lapideā ꝛ fiat circulus circa aurum tante magnitudinis precise quāte est aurū: ꝛ postea approximetur igni ꝛ calefiat: pꝫ ad sensuꝫ q̄ nō faciet maiorē circulum postq̄ est calefactū q̄ faceret ante qñ erat frigidū. ꝛ multa alia expimēta ad idē possent adduci. ¶ Itē sequeretur q̄ quāto aliqd magis rarefit: tāto magis calefieret: q̄ haberet maiorē dispositionē ad calorē: ꝛ tñ multa minus rara magis calefiunt: vt pꝫ de aqua ꝛ de ferro. ¶ Itē lutum dum calefit indurat̄ ꝛ cōdensat̄: vt pꝫ ad sensuꝫ. ergo non oīa que calefiunt rarefiunt. vt dicunt isti. Et certe vī mirū ꝛ voluntarie dictuꝫ q̄ Adamas inclusus annulo rarefiat dum calefit. ¶ Propterea aliter est dicendū q̄tuꝫ mihi videt̄ q̄ agens nāle nō pōt introducere in subm formaꝫ habētē ꝯriū: ꝛ loquimur de q̄litatib⁹ primis nisi p̄us abyciat aliā for^{aꝫ} ꝯriā: ꝛ in p̄ nō esse forme p̄cedētis / causat taꝫ perfectā formā q̄ pōt: ꝛ nisi tale agēs magis vigoret̄. aut ex sui magnitudīe: puta si ignis auget̄ / aut aliqd aliud cōcurrat / nunq̄ faciet aliā formā esse perfectiorē in eadem parte subiecti: sed causabit eā in ꝑtibus subiecti magis remotis: ꝛ per sui presentiā cōseruabit in sequenti tēpore eādeꝫ formā in subiecto. Q̄ aūt videamus q̄ columna tāto magis calefit quāto magis stat ad spherā solis. ꝛ sil'r aquā tāto magis calefieri quāto diuturni⁹ stat vicina igni. hoc ideo est: q̄ sol ꝯtinue magis appropinquat colūne: ꝛ ꝓpea de hoc est idē iudiciū: sicut supra dicebat̄ de illuminatione ꝛ de intēsione luminis. Si aūt sol staret fixus: sic dico q̄ etiā intēderet caloreꝫ: q̄ esset alius ꝛ alius radius: quo mediāte calefaceret. Sicut eniꝫ multiplicatis actib⁹ / intēditur habitus: q̄ vltimus habitus agit in virtute precedētiū. sic dico in ꝓposito ḋ multitudīe radioꝝ. Ignis quoqꝫ intendit calorē in aqua: aut q̄ efficit̄ maior: aut q̄ magis ei approximat̄: aut q̄ aer iter ignē ꝛ aquā est alius ꝛ ali⁹.

Alia rñsio.

Uel forte melius est dicēdū ꝛ breuius q̄ agens nāle manēs idē numero / ꝛ nō variatū nec mutatū in se vel in sua virtute intēdit formā: nō tñ motu ꝯtinuo. Cuius rō sumēda est nō ex ꝑte agētis: sed ex ꝑte forme: q̄ repugnat ipsi forme vt ꝯtinue intendat̄: cū nō sit diuisibilis in infinitū. stat ergo per aliqḋ tēpus ꝛ in fine illius intendit: ꝛ postea subm quiescit sub illo gradu. adhuc per tēpus ꝛ in fine forma intēdit̄. ¶ Et si dicat̄: quare potius fit intensio in hoc instāti q̄ in illo. Dico q̄ hoc est ex eadē cā qua est q̄ iste radius potius nunc fit a sole q̄ ille alius. opꝫ eniꝫ oīa ista reducere ad diuinā volūtatē ꝛ prouidentiā. sicut infinita alia hui⁹. Nam idē numero visibile pōt successiue causare in eodē oculo frequēter clauso ꝛ aperto plures visiōes: ꝛ nulla est cā: q̄re nunc causet istā ꝛ nō aliā nisi libera voluntas agētis p̄mi. Causa enim huius differētie nō est ipꝫ visibile: q̄ ex se est indifferēs ad causandū hāc ꝛ illā. Nec est etiā ex ꝑte potentie visiue: q̄ ipsa similiter est indifferens ad quālibet recipiendā. Nec est etiam ex aliquo ordine inter eas, cum non habeat ordinem essentialem. presertim si sint causa perfecta.

Aliquorū sententia.

Prime qualitates nō preexigunt aliq̄ dispōnem in subo.

Ad primam vō rōnem in oppositū dicit̄ primo q̄ lꝫ de rōne motus sit successio. nō tñ de rōne eius est ꝯtinuitas. presertiꝫ ꝑfecta: sed h̄ est tm̄ de rōne motus localis. Dicit̄ scḋo / q̄ nō oīs itensio est motus: sed est aliq̄ simplex mutatio. Si eniꝫ illuminato aere a candela approximet̄ sol aeri / in p̄mo instāti sue presentie intendet illud lumen. ¶ Ad scḋaꝫ dicit̄ q̄ maior non est vera vl'r nisi in motu locali. vt ibi dicit. S. Tho. cōfirmādo responsionem Themistij: ꝛ magis hoc declarat. 8. physi. lectione. 5ª exponendo textū. cōmē. 23. circa finem. ¶ Ad tertiā negat̄ minor: qm̄ agens dī impeditū ad agēdum in quolibet instāti intensionis forme ꝓpter repugnātiā ipsius forme. q̄ ei repugnat in quolibet instāti intēdi. Pōt tñ dici agens agere aliquo mō in quolꝫ instāti: q̄ in quolibet instanti salteꝫ ꝯseruat formā in subiecto. ¶ Ad quartā negat̄ añs. Ad ꝓbationē negat̄ ꝯsequētia. Ad cui⁹ ꝓbationē dicit̄ q̄ lꝫ raritas cōsequat̄ necio illā maiorem distātiā ꝑtium: q̄ est ipossibile eā esse qn corpus rarefiat: nō tñ raritas cōsequit̄ eā pro quolibet instāti.

¶ Utrum sit dare minimum ₰m intensionē in formis que intenduntur. Questio. XXIII.

Ueritur 23°. Utrum sit dare minimū ₰m intensionē in formis que intendunt̄. Et arguit̄ q̄ non. ¶ Primo. Sit corpus luminosuꝫ illuminās aerē sūme dispositū ad quātācūqꝫ distātiaꝫ pōt. hoc posito arguit̄ sic. Omni ꝑte ꝓportionali huius luminis est aliqua remissior. ꝛ loquimur de ꝑtibus ₰m extensioneꝫ subiecti. ergo non est dare minimū lumen intensiue. Patet ꝯñtia. q̄ si det̄ minimū lumen eo non erit minus in aliqua ꝑte medij. Añs ꝓbat̄. qm̄ in casu dato / nulla pars medij est ꝑ totū vniformiter lucida: sed que remotior est minus est lucida: ꝛ q̄ nō est dare vltimā partē: simpl'r p̄mā que sit illuminata nō est dare aliquā minime illuminatā: ꝛ ꝑ ꝯñs qualibet data est aliqua alia ꝑs remissior. ¶ Scḋo. Seq̄tur q̄ est dare vltimū forme permanētis: consequēs est ꝯ phm̄ 8° physicoꝝ. tex. cō. 69. Cōsequentia probat̄. Sit aliqḋ visibile in tali distātia ab oculo. vt possit causare tm̄ remississimā visionē: vt tu dicis. ꝛ icipiat elongari ab oculo per motū localē. tunc est verū dicere q̄ in hoc instanti est remississima visio. ꝛ post hoc nō erit. ergo ꝛc̄. ¶ Tertio. Si datur minimū / ipsuꝫ esset oīno indiuisibile intensiue: cōsequens est falsuꝫ. Tum q̄ sicut indiuisibile ₰m extensionē additū alteri nō facit maius: sic nec indiuisibile ₰m intensionē additū alteri nō facit intensius: ꝛ per cōsequēs forma nō intenderet̄ ex additione taliū modoꝝ / ꝛ cū tota forma sit resolubilis in talia minima: si ponant̄: sequeret̄ q̄ nulla forma esset intensior alia. Tum q̄ qḋlibet taliuꝫ acqreret̄ subito ꝛ in instanti. ꝛ per ꝯñs vel nulla intensio esset cōtinua. cuius oppositū est ꝓbatuꝫ: vel aliqs motus cōtinuus esset cōpositus ex mutationibus vel mutatis eē precise: qḋ est reprobatū. 6. physicoꝝ. tex. cō. 5.

Respondeo Q̄ presuppositis his que in p̄cedēti q̄ōne dicta sunt de minimo itensiue. dupl'r pōt intelligi q̄ detur minimū. Uno mō q̄ det̄ minimū nō per se existēs. sed necessario ꝯiunctū alteri / sicut dicimus q̄ in q̄titate ꝯtinua nō datur hoc mō minimuꝫ: q̄ q̄titas est diuisibilis in infinitū. Unde quacūqꝫ pauca q̄titate data / est dare minorē. Et sicut dicunt aliqui q̄ similr for^a intēsibilis in infinitū ₰ꝫ latitudinē itēsiuā est diuisibilis. ꝛ ꝯñter q̄ q̄cūqꝫ for^a remissa data est dare aliaꝫ remissiorē eiusdē spēi. Alio⁰ pōt itelligi q̄ det̄ minimum

potens per se existere:ita ꝙ lz ipsuz nõ sit simplr minimũ
tñ si fieret vlterior remissio necesse esset ipsuz corrumpi.
Et sic ẽt dicunt ꝙ nõ dat̃ minimũ:q2 quacũqz forma re/
missa data/ipsa põt fieri remissior ⁊ manere sic remissa in
rerũ nã. ¶ Oppositũ huius tenet. S. Tho.q dicit ꝙ est — *Opinio S. Thome ⁊ cõclo.*
dare minimũ intensiue siue remississimã formam.ita ꝙ si
fiat vlterior remissio:necesse est ipsaz corrũpi:⁊ hoꝰ mini/
muz acq̃rit̃ in instãti.verbi grã. Ignis calefaciẽs aquã in
pmo instanti expulsionis frigiditatis.idest in pmo instãti
nõ esse frigiditatis/introducit in aquã remississimũ calo/
rẽ:⁊ postea successiue ipsuz intẽdit.ita ꝙ quilibet ignis h
facit:lz quanto fuerit fortior tanto citius abyciat frigidita
tẽ.⁊ intendat calorẽ:semp tñ primũ qđ causabit̃ in subito
de calore erit remississimus calor.Et idẽ dico de forma q̃
abycit̃.est eniz deuenire ad remississimũ frigus aque qđ
statim ⁊ in instãti ignis corrũpet.lz successiue abiecerit fri
giditatẽ preexistentẽ.donec deuentũ sit successiue ad hãc
minimã frigiditatẽ.Et hoc est generalr verũ in oĩbus for
mis habẽtibꝰ ↄ̃riũ. ¶ In his vo que nõ habẽt ↄ̃riũ.sicut
est lux.causat̃ remississima forma ꝰm maximã vel mini/
maz distantiã ad diaphanũ/vt declarabit̃ rñdendo ad ar
gumẽta.Or aũt sit dare hoc mõ minimũ forme que inten
dit̃ ⁊ remittit̃.ꝓbat̃. ¶ Primo.Si nõ est dare minimũ: — *Probat dari mini mũ in for mis.*
sequit̃ ꝙ nõ est dare pmũ esse rei ꝑmanẽtis:cõsequẽs est
falsuz.ergo añs.Cõsequẽtia ꝓbat̃.Sit.a.pmus calor cau/
satus in aquã:aut iste calor est remississimus:aut non. Si
sic/habeo ꝓpositũ.Si non.ergo si abycit̃ ab aqua/opz ꝙ
hoc fiat successiue/ex quo habet latitudinẽ per te/⁊ ois ta/
lis forma corrumpit̃ successiue ⁊ per motũ cõtinuũ:vt tu
dicis.Sed ois forma que successiue deperdit̃:est etiã suc/
cessiue acquisita ⁊ cõtinue.g̊ ille calor est per cõtinuũ mo
tuz acq̃situs.Sed q̈cq̈d cõtinuo motu acq̃rit̃ pꝰs acquire
bat̃:q2 omne qđ transmutat̃.pꝰs transmutabat̃.ergo non
dat̃ pmũ instans esse caloris.a.Qđ erat ꝓbãdũ. ¶ Scđo.
Si aliq̈d transmutat̃ a sũma caliditate ad frigiditatẽ/est
dare pmũ instans in quo frigiditas est inducta:quero tũc
aut illa frigiditas pmo inducta est remississima.aut non.
Si sic/habeo ꝓpositũ.Si nõ:sequit̃ ꝙ inter ipsaz ⁊ cali/
ditatẽ summã est dare frigiditatẽ remissiorez.Cum igitur
mobile pꝰs transmutet̃ in mediũ/q̃3 in extremũ.sequit̃ ꝙ
illa frigiditas que ponit̃ pmo inducta nõ fuit pmo indu/
cta:q2 frigiditas minor fuit pꝰs inducta. ¶ Dicetur forte — *Instantia*
ꝙ ista ratio nõ ↄcludit:q2 nõ opz ꝙ subiectũ/qđ trãsmu/
tatur sit pꝰs sub medio q̃3 sub extremo.sed hoc est verum
tñ in motu locali.Nam cũ lumen generat̃ in aere/in in/
stanti generationis corpis luminosi illud lumẽ nõ est mi/
nimũ:qđ pz:q2 põt remitti per elongationẽ corpis lumi/
nosi a parte aeris in qua est lumen:⁊ tñ illa pars non fuit
pꝰs sub lumine minori. ¶ Sed contra arguit̃ ꝙ instãtia — *Diluitur instantia.*
nõ est ad ꝓpositũ:q2 rõ facta ꝓcedit de formis que acqui
runt̃ per motũ simplr cõtinuũ.quia in oi tali motu/subm
necessario pꝰs transmutat̃ ad mediũ q̃3 ad extremũ:q2 in
eo ante qđlibet moueri est mutatũ esse.tu aũt dicis/ꝙ acq
sitio caloris ⁊ frigiditatis/⁊ generalr ois alteratio est mo/
tus cõtinuus.Instãtia vo facta de lumine nõ est q̃tũ ad
formas que acq̃runt̃ per motũ.sed que acquirunt̃ in instã
ti in quo nõ est mediũ nec extremũ.Ista igit̃ ꝓpositio sic
limitata.Omne qđ transmutat̃ motu cõtinuo ad aliquaz
formã/pꝰs est sub medio q̃3 sub extremo.est euidens:nec
põt rõnabilr negari. ¶ Cõfirmat̃.q2 dato ꝙ nõ esset ne/
cesse ꝙ mobile duz trãsit ab extremo in extremũ pertrã/
seat oĩa media.tñ hoc est possibile.Ponat̃ ergo in esse/ꝙ
mobile trãseat a calido in frigidissimũ ꝑ oĩa media.tunc
est dare pmũ instãs in quo est sub frigiditate.Aut ergo il/
la frigiditas est remississima/aut nõ.Si sic/habet̃ ꝓposi/
tum.Si nõ.ergo prius fuit sub remissiori frigiditate:⁊ ita
nõ dabit̃ pmũ instãs in quo est sub frigiditate.Nec hanc
rõnẽ põt alr euadere/nisi negãdo illã regulã ⁊ magnũ fũ/
damẽtũ in phĩa positũ ab Aristo.8.phy.tex.cõ.69.ꝙ dat̃
pmũ instãs esse rei permanẽtis. ¶ Tertio Supponit̃ ꝙ
in qualibet forª intensa sint infinite ꝑtes eq̃les.hoc suppo
situ lz sit falsuz.tñ opz ꝙ cõcedat̃ a tenentibus ↄ̃riã opio
nẽ:vt supra ꝓbatũ fuit.Et arguit̃ sic.Si nõ est dare calo/
rẽ remississimũ:sequit̃ ꝙ poĩe est ipsuz remitti in ifinitũ.
ↄsequẽs est cõtra Phm.6.phy.tex.cõ.94.vbi dicit ꝙ so/
lus motus circularis põt durare in infinitũ. Cõsequentia
ꝓbatur.Agens remittens hunc calorẽ.q nõ est remississi/
mus/cõtinue remouet ab eo ꝑtẽ post ꝑtẽ ꝰm positionem
tuã.Aut ergo ista abiectio fit ꝰ3 ꝑtes ꝓportionales.aut ꝰ3
ꝑtes eiusdẽ quãtitatis.Si pmũ/habeo ꝓpositũ:q2 ille sũt
infinite. Si 2m/est idẽ iudiciũ:q2 etiã ipse sunt infinite:vt
pz ex presupposito.ergo ⁊c̃.

Ad primum in oppositum dr̃ negãdo añs.Ad ꝓ — *Ad pmũ*
bationem dr̃ ꝙ lz quãtitas aeris sit
diuisibilis in infinitũ.tñ est aliqua ꝑs que illuminatur to/
ta simul.⁊ nõ per ꝑtem post ꝑtem:sicut etiã aliqua ꝑs aq̃
tota siĩ calefit.Non eniz est verũ ꝙ agens nãle pꝰs agat
in ꝑtes ꝓpinquas q̃3 remotas loquẽdo de ꝑtibus minimi:
imo in totũ minimũ siĩ agit. ¶ Ad 2m qđ est difficilius.dr̃ — *Ad scdm*
co pmo ꝙ in his que fiunt subito:⁊ quibus nõ repugnat
durare tñ per instãs:cuiusmodi est visio:põt dari vltimũ
instãs sui esse.phs aũt.8.phy.nõ loquebat̃ de istis. ¶ Di/
co scđo ⁊ forte melius:ꝙ est dare remississimã visionez in
fieri:ita ꝙ nõ posset gnãri remissior.sed nõ est dare remis
sissimã in corrumpi.⁊ idez dico de alys formis. Uñ posi/
to illo casu/illa visio fieret remissior per elongationẽ cor/
poris visibilis.⁊ deueniret̃ ad vnũ instãs qđ esset pmum
nõ esse illius visiõis.Et cũ arguit̃.ergo ipsa nõ fuit remis/
sissima.cõcedo ꝙ non fuit remississima simplr:fuit tñ re/
missima in generari.Et dico cõsequẽter ꝙ dat̃ maxima
distãtia/in qua visibile põt causare visionẽ. ¶ Ad 3m ne/ — *Ad tertiũ*
gat̃ falsitas ↄsequẽtis.Ad ꝓbationẽ pmã dr̃/ꝙ ꝓcedit ex
falso presupposito.s.ꝙ intensio fiat per additionẽ.Ad 2am
dicit̃ ꝙ intensio nõ est motus cõtinuus.

¶ Utrum intẽsio forme/attendat̃ per accessuz ad summũ/
vel potius ꝑ recessum a nõ gradu. Questio. XXIIII.

Queritur 24º.Utrũ intensio forme at/
tendat̃ per accessuz ad sũmũ.
vel potius per recessuz a nõ gradu. Et videt̃
ꝙ nõ per accessuz ad sũmũ. ¶ Primo. Quia — *Prima rõ.*
dato opposito:sequit̃ ꝙ gradus sũmus calidi/
tatis in infinitũ excedit gradũ mediũ totius latitudinis ca
liditatis:qđ est ipoĩe:q2 tunc in infinituz distaret gradus
medius caliditatis a sũmo.Et silr quilibet gradus remis/
sus:⁊ sic nõ penes appropinquationẽ ad summũ sumẽda
esset intensio qualitatis.Sed ↄñtia pncipalis ꝓbat̃ sic:q2
plus excedit gradus sũmus gradũ mediũ totius latitudi/
nis:q̃3 aliquis citra sũmũ ⁊ intra mediũ.Sed in infinituz
aliq̈s gradus inter summũ ⁊ mediũ excedit mediũ:expo/
nendo ly infinitũ.sic.aliquãtũ ⁊ in duplo ⁊ in quadruplo:
⁊ sic in infinitũ.ergo gradus sũmus in infinitũ excedit me
diuz.Cõsequẽtia nota.⁊ pma pars añtis de se pz:⁊ minor
ꝓbatur sic.quia in infinitũ plus appropinquat aliq̈s talis
gradus gradui sũmo q̃3 gradus mediꝰ:⁊ penes appropin/
quationẽ ad sũmũ/est intensio mẽsurãda.g̊ ⁊c̃. Añs pz.q2
tota latitudo inter mediũ ⁊ sũmũ est in ifinitũ diuisibilis.
ergo est aliq̈s gradus distãs precise a sũmo per medieta/
tem illius distãtie:⁊ aliq̈s per quartã ⁊ aliq̈s per millesi/
mã.⁊ sic in infinitũ. ¶ Scđo dato opposito.aliquis foret — *Scda rõ.*
gradus citra summũ intensior summo:qđ est ipossibile.⁊

cõsequentia ꝓbat̃. Signet̃ ꝓportio gradus sũmi ad mediũ/que est ꝓportio dupla. Et arguit̃ sic. Aliqs est gradus citra sũmũ plus q̃ꝫ in duplo intẽsior medio. ergo aliqs est gradus citra sũmũ intensior eo. Cõsequẽtia nota. ⁊ añs ꝓbatur: qa aliqs est gradus citra sũmũ plus q̃ꝫ in duplo ꝓpinquior sũmo q̃ꝫ sit medius gradus. ergo aliqs est gradus citra sũmũ plus q̃ꝫ in duplo intensior sũmo. Et per sil'e arguit̃ ꝙ gradus inter sũmũ ⁊ mediuꝫ est ita intensus sicut sũmus; qa sũmi ad mediũ est ꝓportio dupla. Sed medy gradus inter sũmũ ⁊ mediũ ad medium/est ꝓportio p̃cise dupla. ergo talis est eque intensus: sicut sũmus. Cõsequentia nota. p̃ma pars añtis pꝫ: ⁊ scd̃a ꝓbat̃: qa gradus medi⁹ inter sũmũ ⁊ mediũ est in duplo ꝓpinquior sũmo q̃ꝫ gradus medius. ergo est in duplo intẽsior. Cõsequentia nota ex positione. ⁊ añs pꝫ. qr iste distat a sũmo p̃cise per medietatẽ illius distãtie que est inter mediũ ⁊ sũmũ. ¶ Tertio.

Tertia rõ — Dato opposito/sequit̃ ꝙ aliqs gradus: vt. a. est nũc p̃cise in duplo intensior q̃ꝫ. b. ⁊ tñ. a. gradus imediate post instans qd̃ est p̃sens/erit in infinitũ intẽsior. b. ⁊ tñ ꝯtinue post b a. remittet̃: ꝯñs est ipol'e. ⁊ Cõsequẽtia ꝓbat̃; qa sit. a. gradus sũmus ⁊. b. p̃cise subduplus ad. a. ⁊ incipiat remitti sic ꝙ imediate post hoc erit. a. remissius q̃ꝫ iam est ⁊ in nulla ꝓportione remissius/⁊ sequit̃ ꝯclusio ꝙ iam. a. in instanti p̃senti est duplum intensiue ad. b. ⁊ imediate post hoc erit plus q̃ꝫ duplũ intensius ad. b. ⁊ sic in infinituꝫ: qa. b. distat aliqual'r a gradu summo. ⁊. a. imediate post hoc plus q̃ꝫ in duplo ⁊ plus q̃ꝫ in quadruplo minus distabit. ⁊ sic in infinituꝫ. ergo ⁊c̃. ¶ Quarto.

Quarta ratio. — Si intensio fit per accessum ad sũmũ: sequit̃ ꝙ remissio fiet per recessuꝫ a sũmo. Sed hoc est falsuꝫ. ergo ⁊c̃. ꝯñtia pꝫ. Falsitas ꝯsequentis ꝓbat̃: quia dato opposito: sequit̃ ꝙ gradus medi⁹ totius latitudinis esset subduplus ad mediũ inter mediũ ⁊ sũmũ: qd̃ est falsuꝫ: ⁊ ꝯñtia tenet; qa in duplo plus distat medius gradus totius a sũmo q̃ꝫ medius inter medium ⁊ summũ.

Respondeo Oꝫ apud. S. Tho. nõ habet̃ iste modus loquẽdi quo dr̃ aliquã formã recedere vel accedere ad nõ graduꝫ: sed ipse dicit ꝙ forme intendunt̃ aut per elongationẽ a ꝯtrario/aut per appropinquationẽ ad sũmũ: vt pꝫ. 4. ethic. lectione. 3. vbi est ser

Notãduꝫ — mo de delectatione ꝯtra antiquos. ¶ Sciẽdũ scd̃o ꝙ ista duo necessario se ꝯsequunt̃. s. accessus ad sũmũ ⁊ recessus a nõ gradu: ⁊ per nõ gradũ forme/accipio ipsaꝫ negationẽ cuiuslibet gradus forme. Nã quãto aliqs calor magis appropinquat sũmo calori/tanto magis elongat̃ a nõ gradu caloris: ⁊ ecõtra quãto per remissionẽ accedit ad non gradũ/tanto elõgat̃ a gradu sũmo. Et lꝫ ita sit: qa tñ ista distinguunt̃ rõne. iõ põt dubitari qd coꝝ sit formali⁹ in intensiõe: qd̃ dicet̃ nũc imediate. ¶ Est ergo titulus q̃õnis.

Quesiti sensus. — cũ oĩs forma que intẽdit̃ recedat a ꝯ̃rio si habeat ꝯ̃riũ. vel saltẽ recedat a nõ gradu ⁊ accedat ad sũmũ/penes qd̃ istorũ formal'r attẽdit̃ intẽsio forme. ¶ Circa hãc q̃õnẽ dicũt

Opio aliquorum. — aliqui ꝙ intensio forme fit per recessum a nõ gradu/⁊ remissio fit per recessuꝫ a sũmo. ¶ Pro notitia huius opionis. Sciendũ est ꝙ ꝓportionũ aliqua est geometrica: ⁊ aliqua est arithmetica. dicit̃ ꝓportio geometrica illa/vbi est

Proportio geometrica ⁊ arithmetica — similitudo ꝓportionũ: ⁊ h⁹ est. 9. ad. 6. ⁊. 6. ad. 4. qa sicut. 9. se habent ad. 6. in ꝓportione sexqaltera. ita ẽt se habẽt. 6. ad. 4. Proportio arithmetica dr̃ qñ vtrobiqꝫ est equalis excessus/cũ dissimilitudine ꝓportionuꝫ: cuiusmodi est. 8. ad. 6. ⁊. 6. ad. 4. Nam. 8. ad. 6. est ꝓportio sexquitertia. qa. 8. ꝯtinẽt. 6. ⁊ tertiã p̃tẽ ipsoꝝ. 6. scilꝫ duo. Ipsoꝝ aũt. 6. ad. 4. est ꝓportio sexqaltera. qa. 6. ꝯtinẽt. 4. ⁊ alterã partẽ. s. duo que sunt medietas ipsoꝝ. 4. Est igit̃ ibi dissil'itudo ꝓportionũ. ⁊ tñ est sil'itudo excessus. qa. 8. excedũt. 6. tm̃ in duobus: ⁊ sil'r. 6. excedũt. 4. p̃cise in duob⁹. Luꝫ igit̃ dr̃ ꝙ forma ꝓ tanto accedit ad sũmũ ꝓ quãto recedit a nõ gradu: p̃st ly tãto ⁊ ly quãto denotare eq̃litatẽ ꝓportionis arithmetice: ⁊ tunc est sensus ꝙ per quãtã latitudinẽ forma fit distãtior a nõ gradu/per tãtã fit ꝓpinqor sũmo. ⁊ sic est veruꝫ: possunt etiã denotare eq̃litatẽ ꝓportionis geometrice: vt dicat̃ ꝙ si due forme intendant̃/ꝙ ꝓportio intẽsionis earuꝫ sit ẜm ꝓportionẽ accessiuuꝫ earũ ad sũmũ gradũ: ⁊ sic est falsuꝫ: vt isti dicunt: qa põt vna forma in duplo plus accedere ad sũmũ alia: que tñ est ea minus q̃ꝫ in duplo intẽsior: sicut arguebat̃ in p̃ncipio q̃õnis de gradu medio medietatis intensionis totius latitudinis caliditatis: qa ipsa in duplo plus accedit ad summũ q̃ꝫ gradus medius toti⁹ latitudinis: nõ tñ est ea in duplo intẽsior: sꝫ in sexqaltero.

Oppositum huius opinionis tenet. S. Tho. Ad cuius notitiã est sciẽdũ ꝙ opꝫ formaꝫ que intendit̃ si habeat ꝯ̃riũ elongari ⁊ minus permisceri ꝯ̃rio: nõ ad hunc sensuꝫ ꝙ forme cõtrarie sint sil' in codeꝫ adequato subiecto ẜm gradus remissos: qa hoc est ipol'e. vt ꝓbabit̃ libro. 10. Sed ad hunc sensuꝫ ꝙ quãto forma est intensior: tãto magis distat a ꝯtrario. Plus eniꝫ distat albedo: vt. 4. a. nigredie q̃ꝫ albedo vt duo. lꝫ nõ sint simul/⁊ tardius transitur ab albedine intẽsa ad nigredinẽ q̃ꝫ ab albedine remissa. Et sil'r quãto forma est intẽsior: tãto magis distat a nõ gradu siue ipsa habeat ꝯ̃riũ siue nõ. Sꝫ tñ in hoc nõ consistit p̃ncipal'r intensio forme: sed in accessu ad sũmũ. Qd̃ ꝓbat̃. ¶ Primo. In eo cõsistit intensio per qd̃ p̃mo cognoscit̃ vnã formaꝫ esse altera perfectioreꝫ infra eandeꝫ speciẽ. vel etiã eadẽ numero nunc esse p̃fectior q̃ꝫ p̃us. Sed hoc cognoscit̃ per accessuꝫ ad summũ. ergo ⁊c̃. Maior pꝫ etiã ẜm istos: qa ipsi dicunt ꝙ penes illud attẽdit̃ intensio per cõparationẽ ad qd̃ cognoscit̃ ꝙ vna for⁹ est intensior alia. Minor est ph̃i. 10. meta. tex. cõ. 2. vbi dicit ꝙ vnũqd̃qꝫ mensurat̃ per id qd̃ est perfectissimuꝫ sui generis. ⁊ ꝙ albedo est mẽsura coloꝝ: qa ipsa est p̃fectior oĩbus coloribus. Simil'r in ꝓposito mensurat̃ aliqua albedo. idest cognoscit̃ esse perfectior aut minus perfecta. ẜm ꝙ magis vel minus accedit ad summam albedinem. ¶ Scd̃o idem pꝫ ex significato vocabuli. Nã intendere nõ est aliud q̃ꝫ in aliud tendere: nõ dicimus aũt ꝙ forma que intendit̃ tendat ad nõ gradũ. sed ꝙ tendit ad graduꝫ sũmũ. Et per oppositũ remittere est retro mittere. id ergo a quo recedit est penes qd̃ attendit̃ remissio. Cõstat auteꝫ ꝙ forma per sui remissionẽ recedit a gradu sũmo. ¶ Tertio. Si intensio attendit̃ penes recessuꝫ a nõ gradu: sequitur ꝙ sũmus gradus caliditatis sit remissus: ꝯñs est falsũ. ergo añs. Probat̃ ꝯsequẽtia. Summus gradus caliditatis distat a nõ gradu tm̃ finite. Sit ergo g̃ra exẽpli distantia. vt. 8. Sed aliqs gradus remissus alicuius alterius forme: puta luminis/põt distare a nõ gradu distãtia. vt octo. ergo summus gradus caloris erit equalis isti remisso gradui luminis: ⁊ ꝯñter sicut iste est remissus/etiã ille erit remissus. Maior huius ꝓbationis pꝫ: qa sũmus gradus caloris est finitus: ⁊ cõsequẽter distat tm̃ finite a nõ gradu. Minor ꝓbat̃. Ponendo per casuꝫ ꝙ ignis approximat⁹ alicui combustibili sufficiat in eo causare sũmũ calorẽ per totam vnã horã: ⁊ ꝙ sol per suũ motũ cõtinuuꝫ magis approximet eidem parti aeris vsqꝫ ad meridiẽ: vtrũqꝫ istoruꝫ est possibile. Et arguit̃ sic. Ita sufficiens est sol ad illuminãdũ hanc partẽ signatã. sicut hic ignis ad causanduꝫ caloreꝫ: vt pꝫ. Tum qa in illuminatione nulla est resistẽtia si mediũ sit summe dispositũ. Tum qa illuminatio est in instanti. Tuꝫ qa corpus celeste est maioris virtutis q̃ꝫ el'ntũ. g̊ tãtũ de lumie causat sol ꝑ horã in hac p̃te signata aeris: q̃ꝫtũ caloris causauit ignis ꝑ eãdẽ horã. Sꝫ istud lumen nõ est sũmũ: qm̃ magis itẽdet̃ vsqꝫ ad meridiẽ: ⁊ tñ ꝑ

casum

casum positū/ille calor est summus.ergo remissuz lumen **Rñsio** est equale calori sūmo. ¶ Ad hāc rōnē rñdet̃ ꝙ nō est incōueniens calorem sūmuz esse remissuz:non qa detur aliquis calor eo intēsior:sed qa dat̃ alia forma eo intensior.s.lumē.imo quacūqꝫ forma/data pōt dari intēsior:⁊ nulla est simpl'r summa:lꝫ aliqua sit summa in aliqua specie determinata. **Impugn°.** ¶ Sꝫ cōtra arguit̃. Nāliter nō est ꝓcessus in ifinitum in speciebus formarū intensibilium:qa species rerū non sunt infinite.ergo est deuenire ad aliquā formā intensibilē qua nō pōt eē nāliter aliqua intēsior:⁊ ↄsequēter ista est simpl'r sūma. ¶ P.Quolibet calore remisso pōt dari aliqs maior.Sꝫ sūmo calore nō pōt dari intēsior::ergo sūmus calor nullo mō est remissus. ¶ Multas alias rationes omitto ad hoc ꝓpositū:qa vt dcm̄ est in p^a qōne huius tractatus:intentio mea est in hac parte declarare opinionē Sā.Tho.⁊ ꝓbare ꝙ sit de mente Aristotelis:non autē ponere rationes mathematicas:aut naturales de quibus forte al's dicetur vita comite.⁊ deo propitio.

Ad p'mū. Ad argumenta vero in oppositū respōdetur ꝙ omnia ꝓcedūt ex vno falso fundamento.s.ꝙ intēsio sit motus simpl'r ↄtinuus:quod supra fuit iprobatuz.Unde ad primū negat̃ ↄsequentia.Ad ꝓbationez negat̃ minor in qua dicit̃/ꝙ aliqs gradus intra medium ⁊ sūmum in infinitū excedit ipm medium.Ad ꝓbationē huius minoris negat̃ assumptuz in quo dicit̃/ꝙ latitudo inter mediū ⁊ sūmum est in infinitū diuisibilis.h' enī supra ꝓbatum fuit eē falsum:qm̄ illa latitudo nō acqritur motu ↄtinuo. **Ad 2^m** ¶ Ad 2^m simil'r negat̃ ↄsequentia. Ad ꝓbationem negat̃ antecedēs.s.ꝙ aliqs gradus citra summū sit in duplo intēsior medio.⁊ simil'r dico ꝙ nullus talis est in duplo ꝓpinquior sūmo:sed soluz in ꝓportione sexqaltera/vel sexqtertia:⁊ sic de alijs:nullus vero est eo ꝓpinqor in ꝓportiōe dupla.Sꝫ deceptio in hoc accidit ex illo falso fundamēto negato. **Ad 3^m** ¶ Ad 3^m negat̃ ↄñtia. Ad ꝓbationem dī ꝙ assumit vnū falsum.s.ꝙ aliqs gradus sit altero remissior:⁊ tñ ꝙ in nulla ꝓportione sit eo remissior:⁊ hoc ideo est: qa intensio ⁊ forma que intēdit̃ non est diuisibilis in infinitum. **Ad 4^m.** ¶ Ad 4^m simil'r negat̃ ↄñtia.Ad ꝓbationem dī sicut dcm̄ est ad 3^m.Si eniꝫ summus calor est:vt.8.medius gradus totius latitudinis caloris erit calor:vt.4.Si aūt calor: vt.4.intēdat̃ donec sit:vt.8.hoc nō fiet per motuꝫ ↄtinuū: sed per aliquātuꝫ tp̄s stabit subituꝫ sub calore:vt.4.⁊ in vltimo instāti illius tēporis acqret calorē:vt qnque.Et sic pariformiter dico de calore:vt.6.⁊ calore:vt.7.Calor autē:vt 5.ↄtinet calorem:vt.4.semel:⁊ p̄ter hoc quartā eius ꝑtem: calor vero:vt.6.ↄtinet semel calorē:vt quatuor ⁊ preter h' eius medietatem:calor autem:vt.7.continet simil'r calorem:vt quatuor:⁊ p̄ter hoc tres eius partes:⁊ sic pꝫ ꝙ nullus istorum qui sunt citra summum continet bis calorem:vt.4.⁊ consequenter nullus est ad ipsum in ꝓportione dupla.Sꝫ hoc conuenit tm̄ calori summo.

¶ Utrū aliq̄ for^a subalis/possit itēdi ⁊ remitti. Qō.XXV.

Queritur 25°.Utrū aliqua forma subalis possit intēdi ⁊ remitti.Et arguitur ꝙ sic. **P'ia rō.** ¶ Primo. Quando aqua gñatur ex igne:opꝫ formā ignis corrūpi:anteq̄ꝫ corrūpat̃ tota latitudo caloris.querit̃ ergo/vtrū sit dare maximā caliditatez sub qua forma ignis pōt manere in eē perfecto:aut maximā sub qua nō potest:vel minimaz sub qua pōt:vel minimaz sub qua nō potest manere.Sꝫ nullū istoꝝ potest dari.ergo necesse est formā ignis remitti.Maior pꝫ:qa cū forma ignis cū aliquo calore possit stare:puta cum sūmo:⁊ cuꝫ aliquo nō possit stare:puta cū valde remisso:opꝫ dare vnum illoꝝ.Minor ꝓbatur quātū ad oēs partes.Or enim nō detur maximus calor sub quo pōt stare:patet:qa si sic.seqtur ꝙ sub eo potest stare:⁊ nō cuꝫ maiori.ex quo ille est maximus:hoc autē est falsuꝫ:qa quanto calor est intēsior.tanto magis est ↄueniēs igni.Or non det̃ maximus cum quo non:ꝓbatur.qa sequitur ꝙ cuꝫ illo stare non posset:⁊ sub quolibet maiori posset:hoc autē est falsum:qa si sub illo nō potest:queritur an sit citra mediuꝫ latitudinis totius caloris:vel ipmmet mediuꝫ/vel vltra medium.Nō primuꝫ/nec 2^m:qa sic ignis posset manere quousqꝫ esset mediū latitudinis caloris sui corruptum.⁊ sic ex natura posset esse grauis.qđ non est possibile.Patet consequētia:qa calor parum intēsior q̄ꝫ sit medium latitudis nō potest facere actu leue:vt pꝫ in corporibus aīaliuꝫ in qbus est plus q̄ꝫ citra mediuꝫ latitudinis caloris:⁊ tamē nō sunt actu leuia.sed grauia.Non pōt etiaꝫ dici tertiuꝫ.s.ꝙ sit vltra mediuꝫ latitudinis caloris:qa ex quo sub illo gradu nō potest stare ignis:stabit igit̃ aqua:cuꝫ imediate positum sit ignē econtra generari ex aqua:⁊ ex cōsequēti aqua generabit̃ sub dispōne qualitatiua actu calida:ex quo hic generatur aqua:⁊ latitudo caliditatis est maior q̄ꝫ frigiditatis: qđ videt̃ impossibile:qa aqua nāliter est frigida.Nō pōt etiā dici ꝙ est dare minimū sub quo potest:qa tūc sub illo posset stare ⁊ sub nullo minori.qđ est falsum:qa bene sequit̃. pōt stare sub illo calore.ergo pōt stare sub minori:aliogn si continue remitteret̃ ille calor:instās in quo eēt ille minimus calor sub quo potest stare forma:esset vltimū instans ignis:⁊ sic daret̃ vltimum eē rei permanētis.Non pōt etiā dari minimus calor/sub quo non potest stare forma ignis: qa si sic.tunc sub illo nō posset stare:⁊ sub quolibet minori posset:qđ non est possibile cum magis repugnet igni calor minus intēsus/q̄ꝫ calor magis intēsus. ¶ Secūdo arguit̃. **Scd'a rō.** Forme alique subales acqruntur successiue.ergo acqrūtur per alterationē intēsiuam.Cōsequentia pꝫ:antecedens patet in gñatione ignis ex ligno. ¶ Tertio.Sit.a.pedale aeris:⁊.b.bipedale simil'r aeris:⁊ vtrūqꝫ coꝝ sit vniformiter **Tertia rō** rarum:ita ꝙ p̄cise sit tante raritatis vnū quante est alteꝝ: ⁊ postea cōdenset̃.b.ita ꝙ efficiat̃ solū quātitatis pedalis: ⁊ arguit̃ sic.b.est maius q̄ꝫ.a.ꝯm subam suā.Sꝫ nō est maius extēsiue:qa.b.qđ erat prius bipedale est factū pedale. ergo est maius intēsiue.Minor pꝫ. Maior ꝓbatur.b.an̄q̄ꝫ ↄdensaretur erat maius q̄ꝫ.a.subaliter:qa plus habebat de mā.ergo etiaꝫ nunc est maius.Patet ↄsequentia: qa nihil de suba eius est deperditum. ¶ Quarto.Supponit̃ ꝙ **4^a ratio.** generatio subalis nō sit res distincta real'r a forma q̄ generatur:vt tenet.S.Tho.sicut etiā gñaliter quilibet mot⁹ est idem cum suo termino.Tunc sic.generatio subalis recipit magis ⁊ minus:ergo etiā forma substātialis que est terminus generationis:ↄsequētia patet ex supposito.Antecedēs probatur:qa virtus finita habꝫ virtutem intēsiorez in passum ꝓpinquum q̄ꝫ in passum remotuꝫ.ergo quanto passuꝫ est magis ꝓpinquuꝫ:tanto actio est fortior. ¶ Quinto.Calor ignis intēditur ⁊ remittitur:ergo etiā forma substantialis ignis:antecedēs patet.Cōsequentia ꝓbatur.Causa natu **Quinta rō.** rali simil'r se habēte:oportet effectū simil'r se habere.Sed for^a ignis est causa nālis sui caloris.ergo si ipsa eēt vniformiter in omni igne/⁊ nō magis itēsa in vno q̄ꝫ in alio:seqt̃ ꝙ ēt calor eēt vniformis in oībus ignib⁹. ¶ Sexto.Oē qđ **Sexta rō.** mutat̃ partiꝫ est in termino a quo ⁊ ꝑtim in termio ad quē: vt dī.6.physi.te.cō.32.vbi hī ꝙ hoc est veꝝ in quatuor generib⁹.s.suba/quātitate/qualitate/⁊ vbi:aut ergo ista pars: ⁊ illa pars accipit̃ ꝯm diuisibilitatē forme:⁊ sic habet̃ ꝓpositum:aut ꝯm diuisibilitatē subiecti:⁊ sic nō intelligit Phs. qa vt ipse dicit libro de sensu ⁊ sensato/ↄtingit aliqđ totuꝫ simul alterari.ergo loqtur de parte ⁊ parte forme.

Respondeo Circa questionem istaꝫ dicunt aliqui ꝙ substātia potest considerari dupli

Opio aliquo℞. Distictio.

citer. Uno modo ꝺm spēm suam/siue hoc sit quantum ad logicam cōsiderationem: siue quātum ad eius esse qdditatiuū: ꝛ hoc modo nō suscipit magis ꝛ minus. Dicitur autez substātia cōsiderari logice: quando cōsideratur quantū ad ꝓprium eius modū qui est esse per se: accipiendo ly per se/ negatiue. i. nō in alio tāq̄ in subiecto siue inhereṫer. nā vna substātia nō est hoc mō magis per se q̄ȝ alia. Accipitur ꝯo quidditatiue quādo consideraṫ ꝺm quidditatem specificā huius vel illius substātie. ꝛ sic etiā nō suscipit magis ꝛ minus. Scōm primuȝ modum locutus est ph̄s in p̄dicamētis quādo dixit ꝙ substātia non suscipit magis ꝛ minus: ꝛ forte ad hūc sensum dixit Cōmētator in p̄dicamētis. in capitulo de substātia. Non predicanṫ species neqȝ genus de singulari vno magis q̄ȝ de alio/neqȝ predicātur de ipso magis in vno tēpore q̄ȝ in alio tēpore. Sor. eniȝ nō est magis animal q̄ȝ Plato: neqȝ Sortes est magis animal hodie q̄ȝ cras. ¶ Quātum ꝯo ad 2m modum ita dicit ph̄s libro 8° metaphy. tex. cōmē. 10. Queādmodū in nūero non est magis ꝛ minus/simil'r neqȝ in substantia que est quasi forma/ nisi sit substātia que est cum materia: vbi ait Cōmentator. Queādmoduȝ forᵃ numeri. ꝯ. g̃. ternitas ꝛ q̄ternitas nō recipit magis aut minus. s. ꝙ nō ē ternitas magis ternitas q̄ȝ alia ternitas: neqȝ dualitas magis dualitas q̄ȝ alia dualitas: ita forma subalis non recipit magis ꝛ minus. nō eni est homo maioris humanitatis q̄ȝ alius hō ꝺm formam: ſȝ si erit: erit ꝺm ꝙ forma est in eo in materia. ¶ Alio mō accipitur substātia: prout est hec ꝛ indiuidua: ꝛ sic recipit magis ꝛ minus: nō ꝙ vna ꝛ eadem forma substātialis sit nunc intēsior aut remissior q̄ȝ prius: sed qa vna forma substātialis est ꝑfectior q̄ȝ sit alia eiusdē speciei. Et ad hūc sensum ꝯcedunt ꝙ substātia suscipit magis ꝛ minus. Unde ēt Cōmentator 3° ce li. cōmē. 67. dixit. ꝙ forme elemētoꝝ intenduṅ ꝛ remittuṅ: vt possint venire ad ꝯstituendū mistum.

Opio dicētiū sbas remitti.

Impugṅ superior opinio. Cōcło rñsalis.

Contra istam opinionē sunt quedaȝ declarāda. Primuȝ est ꝙ vna substātia nō est ꝑfectior alia substātialiter infra eādem spēm: ꝛ de hoc erit specialis qō post istaȝ. Scōm est ꝙ absolute loquēdo/forma substātialis nō suscipit magis ꝛ minus: ꝛ hoc in hac q̄stione spāliter probaṫ. ¶ Primo. Si alique forme substātiales possint intendi ꝛ remitti. hoc maxime est veꝝ de formis elementoꝝ que sunt imꝑfectissime. Sed hoc est falsum. ergo nulla forma substātialis pōt intēdi ꝛ remitti: ꝯñtia pȝ: falsitas consequētis ꝓbatur. Si forme elementoꝝ intēduṅ ꝛ remittūtur istud erit ꝓporti onabil'r ꝺm intensionē ꝛ remissionem suarū qualitatum. Sȝ hoc est falsum. g̃ ꝛc. ꝯñtia pȝ. Falsitas cōsequētis ꝓbatur. supponendo vnū cōcessum a Scoto. s. ꝙ forme ꝯtrarie possint simul eē in eodē adeq̄to subiecto. Et arguiṫ sic. Sit aqua ex qua debeat gñari ignis per te ꝺm ꝙ remittiṫ frigiditas aque: ita remittiṫ eius forᵃ substantialis: ꝛ ꝺm ꝙ intēditur calor introductus in aquā: oportet simil'r intendi formā ignis: ergo quādo frigiditas ꝛ caliditas erūt equalis intēsionis ꝛ remissionis in aqua. tūc ibi erūt equal'r forma aque. ꝛ forma ignis: ꝛ ꝯñter erit sil' aqua ꝛ ignis: ꝛ sic erit in duabus spēbus de genere sube: qō est impossibile. ¶ Secūdo arguitur. Ad oēm formaȝ intēsibilē ꝛ remissibileȝ potest esse motus: sed ad formas substantiales nō potest esse motus. g̃ ꝛc. Maior est phi. 5. physi. tex. cōmē. 19. Minor est ibidē. tex. cōmē. 10. ¶ Forte negabiṫ minor: qa lȝ ph̄s dicat ꝙ substātia acqriṫ per gñationem que nō est motus: nō tamē dicit quin ad eam possit eē motus: qa forma substātialis postq̄ȝ acqsita est per gñationeȝ: potest postea per motuȝ intēdi. ¶ Sed cōtra hoc arguiṫ: qa etiam forma accidētalis acqriṫ in instāti: q̄ñ in illo instāti qō est primū nō esse frigiditatis/est primū eē caloris: qui postea intēdiṫ. ergo ꝺm hoc nulla esset differētia inter

Subas nȝ intēdi neqȝ remitti

Sco.

Fuga.

Insecutio

formas accidētales ꝛ substātiales: qō tñ negat ibi ph̄s dicens: ꝙ ad formā accidētalem est motus: ꝛ nō formā substātialem. ¶ Tertio. Esse cuiuslibet forme itēsibilis mensuratur tēpore: sicut ꝛ ipsa intēsio. Sȝ etiā forme subarum corruptibiliū non mēsuranṫ tēpore nisi per accidēs: vt ꝓbabiṫ libro 12° ergo ꝛc. ¶ Quarto. Si in aliqua forᵃ subali esset intēsio/hoc posset etiā esse in aia sensitiua bruti: sed ꝯñs est falsum. g̃ añs. Cōsequentia ꝓbatur. Si in aīa sensitiua bruti sunt distincti gradus. s. vegetatiuū ꝛ sensitiuū. qm̄ etiam ꝺm Sco. vnica est aia que est vegetatiua ꝛ sensitiua. Nō loqtur etiā de intellectiua: qa ꝓpter eius simplicitateȝ ab oībus est ꝯcessum ꝙ ipsa non pōt intēdi. Falsitas ꝯñtis ꝓbatur. Oēs gradus faciētes intēsionē in aliqua forᵃ/ sunt eiusdē rōnis ꝺm oēs qui ponūt intensionē in formis: sed vegetatiuū ꝛ sensitiuū nō sunt eiusdē rōnis: vt pȝ. g̃ non faciūt intēsionem in aliqua forma. ¶ Quinto. Ph̄s ponit dr̃iam inter formā subalem ꝛ accñtaleȝ: qa nā subalis pōt intēdi. sicut multe accñtales. Sed ista dr̃ia nō pōt intelligi quātū ad logicā ꝯsiderationē: neqȝ quantū ad esse qdditatiuuȝ. rō enim ꝛ diffinitio albedinis nō plus ꝯuenit vni q̄ȝ alteri: qa vna non est magis calor q̄ȝ altera. ¶ Et si dicas ꝙ vna est magis disgregatiua q̄ȝ altera. ¶ Rñdeṫ ꝙ esse disgregatiuū non est differētia essentialis albedini/nec ꝑtinēs ad eius qdditatē: nec etiā disgregatiuū ꝓut est ꝓpria passio albedinis equal'r cōuenit omni albedini: lȝ actu disgregare magis ꝯueniat vni q̄ȝ alteri. ¶ Cōfirmaṫ: qa opatiōes sūt singularium. ꝛ circa singularia: ergo nō intēdebat ph̄s dicere/ꝙ aliq̄ forma eēt itēsibilis ꝺm eē qdditatiuū siue specificū: sed solū q̄tū ad eē singulare. Et sic pȝ: ꝙ nullaȝ posuisset ph̄s dr̃iā iter foȝas subales ꝛ accñtales q̄tū ad itēdi ꝛ nō intēdi. si forma subalis aliquo mō posset intēdi.

Ad primum argum in oppositū dicitur ꝙ est dare maximū caloreȝ sub quo nō pōt stare forma ignis: ita ꝙ sub illo nō pōt stare: ꝛ sub quolȝ maiori pōt. Ad huius improbationē diciṫ ꝙ ille gradus caloris/est vltra mediū latitudinis totius caloris: non tñ sequiṫ ꝙ ille gradus stabit cū aqua: qa in instanti quo corrumpiṫ ignis corrūpiṫ etiā ille gradus: nec tunc introduciṫ aliquis gradus caloris. sed tñ forma aque cū accidētibus eā natural'r ꝯsequentibus. ¶ Ad 2m diciṫ ꝙ dupl'r potest intelligi formā substātialeȝ acquiri successiue. Uno mō in diuersis partibꝰ materie: ꝛ sic cōceditur antecedēs. ꝛ negaṫ consequētia: qa lȝ prius acqraṫ in vna parte q̄ȝ in alia/tamē nulla est pars in qua non acqraṫ in instāti. Alio mō pōt intelligi ꝙ acquiraṫ successiue in eadem parte: ita ꝙ prius foȝa fuerit imperfecta: ꝛ postea fuit perfectior: ꝛ sic negaṫ antecedēs: qō non ꝓbatur. ¶ Ad 3m diciṫ ꝙ posito illo casu. b. nō est maius q̄ȝ. a. in actu. sed tñ in potētia: qa mā. b. potest extēdi sub maioribus dimēsionibus q̄ȝ mā. a. Et si dicatur b. hȝ plus de mā q̄ȝ. a. ergo est maius. Rñdetur ꝙ añcedens nō est verū ad alium sensum/nisi ad eū qui dictꝰ est: scȝ qa eius mā potest magis extendi: ꝛ ꝯsequēter hic plures siue maiores partes q̄ȝ mā. a. ¶ Ad 4m admisso psupposito negaṫ antecedēs. Ad ꝓbationeȝ diciṫ ꝙ duplex est actio generātis. Una est ipsa introductio forme in mām: ꝛ sic negatur antecedēs: sed bene verū est ꝙ quāto agēs est nobilius ꝺm spēm/tanto inducit nobiliorē formaȝ. Alia est actio qua disponit mām: ꝛ sic ꝯceditur totū: qa quāto agēs est fortius. tanto in minori tēpore disponit materiā: ꝛ etiaȝ nobilioribus dispōnibus. ¶ Ad 5m negaṫ ꝯñtia. Ad ꝓbationem dr̃ ꝙ maior est vera de causa totali in quo sensu negatur minor. Nā totalis causa caloris ignis nō est sua forᵃ substātialis: sed est ipm cōpositū: qō est ignis. Cū igiṫ calor vnius ignis sit intēsior q̄ȝ calor alterius/nō est ex parte forme: sed ex parte materie que est altera pars compositi.

Ideo

Ad pⁿ

Ad 2ᵐ Distictio

Ad 3ᵐ

Ad 4ᵐ Disti.

Ad 5ᵐ

Ideo eni calor vnius est intẽsior ꝙ̃ calor alterius: qa talis ignis generatur ex materia magis disposita ad calorem: sicut apparet de igne gñato ex quercu: ꝙ̃ de generato ex palea. Uel etiã cõtingit: qa est in maiori mã. Nã magnꝰ ignis intensius calefacit ꝙ̃ paruus ignis. ❡ Ad 6m dicit ꝙ illa ꝓpositio est ꝓprie vera tñ in motu locali. Si ꝟo quis pteruiat ꝙ intelligitur etiã de generatiõe. Respõdeo sicut rñdet. S. Tho. 6o physicoꝝ. ꝙ est verum nõ ad hunc sensuz/ ꝙ materia partim habeat de forma substãtiali que abycitur: ꝛ partim de ea que acquiritur: sed qa per totum tẽpus generationis/accipiendo generationem pro alteratione ꝑuia/habet partim de dispositionibus forme abyciende: et partim de dispositionibus forme acquirende.

[marg.: Ad 6m]

❡ Utrum vna forma substãtialis/sit perfectior essentialr altera eiusdem speciei. Questio. XXVI.

Queritur 26o. Utrũ ĩfra eãdez spẽm possit vna forma substantialis eẽ perfectior altera essentialiter. Et videt ꝙ sic. ❡ Primo. Nobilitas accidentiũ per se. ꝛ operationum/arguit nobilitatem forme. cuius sunt accidentia ꝛ operationes. Sed aialium eiusdẽ spẽi in vno sunt nobiliora accidentia aĩe ꝙ̃ in alio: puta nobilior visus ꝛ auditus: ꝛ simil'r nobiliores operationes: aut vegetatiue: aut sensitiue. Sil'r in hoibus vnus est alio nobilioris itellectus: qđ pꝫ: qa clarius eãdem rem vnus itelligit ꝙ̃ alius. g forma subalis vnius est pfectior ꝙ̃ forma subalis alterius. ❡ Secũdo. Quãto mã est melius disposita tãto recipit nobiliorẽ formam: cũ vnũqđqꝫ recipiatur per modũ recipientis: ꝛ actus actiuoꝝ sunt in patiẽte disposito. 2o de aĩa. tex. cõ. 26. Sed ꝯtingit mãm in qua recipitur vna forma substãtialis/esse melius disposita ꝙ̃ sit mã in qua recipit alia forma eiusdẽ spẽi. ẜm ꝙ agẽs est virtuosius (virtus eni alicuius seminis est fortior virtute alterius) ergo vna forᵃ est altera perfectior. ❡ Tertio. Effectus causatus a perfectiori causa mere nãli/est perfectior. Sꝫ aliqđ indiuiduuz est causatũ a perfectiori causa ꝙ̃ aliud eiusdẽ speciei. ergo est perfectius. Maior pꝫ: qa ẜm perfectionem virtutis est pfectio in operatione: ꝛ sic ẜm perfectionem operationis est perfectio rei operate ꝛ producte. Minor probatur. Nam aliquis mus est generatus tñ a sole: aliquis ꝟo est generatus non solum a sole. sed etiam a mure particulari.

[marg.: Prim rõ. — Scda rõ. — Ad pri — Tertia rõ. — Ad 1m Dilluit.]

Respondeo presens qstio ꝭ disputat ꝓpter quosdã sequentes doctrinã. S. Tho. ꝛ dicẽtes eum putasse ꝙ vna forma subalis sit alia nobilior eẽntialiter infra eandẽ spẽm. Et hoc declarant: dicẽtes ꝙ pdicta ꝓpositio põt tripl'r intelligi. Uno modo ꝙ vna earꝝ habeat aliud genus/vel aliã differẽtiam ꝙ̃ alia: qđ esset habẽ partes diuersarũ rõnuz: ꝛ sic eẽt falsa: ꝛ etiã cõtra hypothesim: qa sic nõ essent eiusdẽ spẽi: qđ tamẽ supponit in qõne. Alio mõ ꝙ vna earũ sit cõstituta ex pluribus partibꝰ eiusdem rõnis ꝙ̃ alia: sicut imaginant aliq ꝙ forme intẽdant per additionẽ partis ad partẽ: ꝛ hoc etiã est falsuz. ❡ Tertio. dĩ vna esse perfectior ꝙ̃ alia essentialr: nõ qa in earum essentys sit aliqs excessus: sed qa vna dat suo susceptiuo pfectius esse subale ꝙ̃ alia. Causa autẽ huius sunt dispões pcedentes introductionẽ forme in mã vel que simul cũ ea introducunt: qa iste habẽt aliquã causalitatẽ sup forma: et ideo mã melius disposita recipit nobilius eẽ. Nõ tamẽ sequitur ꝓpter hoc ꝙ forma subalis sit intẽsibilis: qa illđ eẽ subale manet cõtinue idẽ numero: ꝛ nullo mõ variat: forᵃ autẽ que intenditur dat successiue diuersa eẽ suo subto. Cõcedunt autẽ isti postea ꝙ lꝫ forma substantialis in se nõ suscipiat magis ꝛ minus: tamẽ suscipit magis ꝛ minus quãtũ ad esse qđ dat materie. Et mouent ad hoc: qa. S. Tho. 8. metaphy. sic dicit. Sicut numerus nõ suscipit magis ꝛ minus: ita nec substantia que dicitur ẜm spẽm: sed forte illa ꝙ dicit ẜm mãm: sicut eni ratio numeri in aliquo determiato cõsistit: cui nõ est addere nec subtrahere: ita nec forme: sed magis ꝛ minus ꝯtingit ex hoc ꝙ mã magis vel minꝰ pfecte participat formã. Unũ etiaz albedo nõ suscipit magis vel minus: sed albũ. ❡ Ista expositio lꝫ sit clarissimi viri: tñ saluo meliori iudicio. videt mihi ꝙ in hac pte nõ sit assecutus mẽtem. S. Tho. vnde pmo pbabitur ꝙ pdicta stare nõ possint. Secũdo dicaz qđ senserit. S. Tho. ❡ Primo igitur arguit sic. Prius natura aĩa intellectiua habꝫ esse/ꝙ̃ vniat materie: ꝗcqđ sit de alys formis. ergo vna aĩa intellectiua nõ dat nobilius esse ꝙ̃ alia. Añcedẽs pꝫ: qa aĩa intellectiua cõicat suũ eẽ materie: qđ qdem eẽ est ꝓpriuz ipsi aĩe: prius autẽ est habere aliqđ aliquã perfectionẽ in se/ꝙ̃ cõicare eaz alteri. Cõsequẽtia pbatur: qa si vna aĩa dat perfectius eẽ ꝙ̃ alia: aut hoc est: qa entitas vnius aĩe est pfectior entitate alteriꝰ: ꝛ hoc etiã tu negas: aut hoc est ꝓpter dispositiones. vt tu dicis: qa segtur ꝙ aĩa ex sui vnione ad mãm ꝯsequit imperfectionẽ in suo esse. Qđ est falsuz. Tuz quia forma nõ vnit materie nisi ꝓpter bonum ipsius forᵉ. Tuz qa anima vnita/hꝫ perfectiorem modũ essendi ꝙ̃ separata: qa vnita cõstituit spẽm: ꝛ nõ quãdo est separata. Tum qꝛ aĩa separata nõ appeteret natural'r vniri corpori: cuiꝰ oppositũ dicit. S. Tho. nulla eni res appetit natural'r suã impfectionẽ. ❡ Secũdo. Producat deus vnã aĩam itellectiuã separatã a materia: ꝛ postea vniat ipsam materie bene dispositę. Et qro/vtruz esse illius aĩe sit factũ perfectius p illã vnionem vel nõ. Si sic. g illud esse est intẽsuz. Probat cõsequentia: qa ad intẽsionem sufficit ꝙ actus deducat de iperfecto ad perfectũ: ꝛ reliqua oĩa preter hoc accidunt intẽsioni: vt isti dicunt. j. dist. 17. Si nõ est factum perfectius. g ille summe ꝛ optime dispões non faciunt ꝙ vna forᵃ det perfectius esse ꝙ̃ altera. ❡ Tertio. Segtur ꝙ forma substantialis possit intẽdi ꝛ remitti. ꝯsequẽs est falsum: ꝛ pbatum fuit. Cõsequentia pbatur. Segtur ꝙ forma substãtialis possit habere pfectius eẽ ꝙ̃ haberet. ergo segtur ꝙ possit intendi. Antecedẽs pbatur. Esse forme substãtialis est per te tãto perfectius quãto dispões que simul itroducũtur cuz forma substãtiali sunt perfectiores. Sꝫ iste possunt intendi postꝙ̃ forma est introducta. g forma substantialis habebit perfectius eẽ. Dicetur forte ꝙ illa ꝯsequẽtia nõ tenet: qa ad intẽsionẽ opꝫ esse diuersa esse ab eadẽ forma successiue: forma autem subalis dat tñ vnũ esse: lꝫ aliquando perfectius ꝛ aliquãdo minus perfectũ. Sed hoc est voluntarie dictũ: qa illa multitudo talium esse nihil facit. Si eni eadem albedo haberet cõtinue idem esse numero: lꝫ perfectius ꝙ̃ prius: intellectus vere cõciperet eam fuisse intẽsaz. ❡ Itẽ. Isti cõcedunt ꝙ forma substãtialis suscipit magis ꝛ minus quãtum ad suũ esse. ❡ Quarto. Cõtra hanc positionẽ sunt omnia que prius dicebantur cõtra istos: q tenent ꝙ eadem forma non variata in se nec perfectior/det nobiliorem effectum formalem ꝙ̃ prius.

[marg.: Quorũdaz thomiste placitũ. — Ad 2m — Ad 4m Dillu. — Ad 5m — Auctor tãgit capre. — Improbatio supioris opinionis.]

Dico igitur aliter. ꝙ quãto materia est magis disposita: tanto magis participat formam: non ꝙ forma sit in se perfectior. neqꝫ ꝙ det perfectius eẽ: sed qa ille pfecte dispositiones/magis cõseruant formaz in materia: ꝛ ꝭ est mãm magis participare formã. Naz sicut dispositiões que precedũt formã in materia faciũt p introductiõe eius: ita ille que introducuntur simul cũ forma/inquantuz sunt effectus eius ꝛ ea posteriores natura: faciũt pro eius cõseruatione. ꝟ. g. Sortes bonam habens complexionem ꝛ naturalem habitudinem/magis est dispositus ad longam vitam: lꝫ cõtingat ex aliqua causa vel intrinseca vel extrinseca hanc cõplexionem deteriorari/ꝛ eũ cito mori. Idẽ iudicium est de qualitatibus cõseruantibus alias formas sub-

[marg.: Resolo ppria auctoris.]

Conclo. stantiales. ¶ Attenditur itaq; illa nobilitas vnius forme super aliã/non quãtũ ad aliquid intrinsecum ipsi forme: nec quantum ad eius effectum formalez: sed quãtũ ad hoc/ꝙ vna magis participat a materia ꝙ̃ alia/iuxta sensuz dcm: nõ tamẽ seqtur ex hoc ꝙ suscipiat magis ⁊ minus: qa ipsa forma substãtialis nec eius eẽ est perfectius vno tẽpore ꝙ̃ alio. ¶ Nec iuuat istos auctoritas. S. Tho. allegata ex 8° metaphy. qa quem sensum habuerit in illis verbis declã: pª 2e. q. 52. ar. 1. sic dicens. dicit Phs 8° metaphy. ꝙ sicut numerus nõ hʒ magis ⁊ minus/sic nec suba que est ẽm spẽz: idest quantum ad participationẽ forme specifice: sed si qd que cum materia. i. ẽm materiales dispositiones inuenitur magis ⁊ minus in suba. Ex his enim verbis habetur clare suã esse intentionem eã quaz nos declarauimus.

Ad pmũ. **Ad primum** in oppositũ dicit ꝙ intellectus ⁊ volũtas vnius hois nõ sũt perfectiores ẽm se ꝙ̃ alterius: qa sunt ꝓprietates per se cõsequentes essentiam anime intellectiue. Sed bene verũ est ꝙ vsus itellectus est nobilior ⁊ promptior in vno ꝙ̃ in alio. Cuius rõ/ nõ est ex parte intellectus: sed ex parte virium sensitiuarũ interiorꝝ deseruientiũ intellectui in eius operatione: quarũ virium vna est perfectior in vno ꝙ̃ in alio: non ꝓpter animam: sed ꝓpter aliã ⁊ aliaz dispositionem organi. Fit autẽ melior vsus intellectus in vno hoĩe ꝙ̃ in alio hoc mõ. Naz ab eodem obiecto põt causari intensius phãtasma in vno hoĩe ꝙ̃ in alio ẽm ꝙ hʒ perfectiorẽ phãtasiã. Et qa phantasma agit ex necessitate nature in causando spẽm itelligibilem: ideo spẽs quam causabit in isto/erit perfectior ꝙ̃ illa que causabit in alio hoĩe: qa ẽm perfectionem actiui ꝑncipij est perfectio operationis: ideo vnus hõ clarius intelligit ꝙ̃ alius. ¶ Ad 2m negatur maior loquẽdo de perfectione essentiali. i. quantũ ad essentiã forme: ⁊ quãtum ad esse eius: loquẽdo autem de perfectione accidẽtali ⁊ presertim quãtum ad ꝯseruationẽ eius in mã conceditur maior ⁊ oĩa que sequunt: sed nõ sequitur ex hoc ꝙ vna forma sit essentialr̃ pfectior ꝙ̃ alia infra eãdẽ spẽm. ¶ Ad 3m negat minor. Ad ꝓbationẽ dĩ ꝙ sol ⁊ virtus q̃ est in semie muris/nõ sunt aliquid perfectius intensiue ꝙ̃ sola virtus solis ꝓpcise accepta: quia sol continet omnem illam virtutez eminẽter: lʒ non contineat eam formaliter.

Ad 2m
Ad 3m

¶ Utrũ quãtitas possit itẽdi ⁊ remitti. Qõ. XXVII.

Queritur 27°: Utrꝝ quãtitas possit itẽdi ⁊ remitti. Et arguit ꝙ sic. ¶ Pº. quia. S. Tho. 2ª 2e. q. 24. ar. 5. ad primũ. dicit ꝙ quãtitas corporalis põt intẽdi sicut alie forme accñtales. ¶ Secũdo. qa dicit Phs 4° physicorꝝ. tex. cõ. 84. ꝙ augumẽtuz quãtitatis per rarefactiõez/cõparat augumẽto caloris per intensionẽ. ergo sicut calor intẽditur: ita etiã quãtitas intẽdi põt. ¶ Tertio. Id qð est magis extẽsuz/est magis quãtũ. Sed aliqua suba rarefacta est magis extẽsa ꝙ̃ dũ nõ erat rarefacta. ḡ est magis quanta: ⁊ cõsequenter eius quãtitas est intẽsa. Maior patet: qa extensio sube nõ est aliud ꝙ̃ quãtitas. Minor ẽt pʒ: qꝛ corpus rarũ occupat maiorem locũ ꝙ̃ dum est densum.

Pria rõ. Scda rõ. Tertia rõ.

Op. quorũdam. Quãtitas duplr̃ speculata.

Respõdeo. Circa hanc qõnez dicũt aliqui ꝙ q̃titas põt duplr̃ cõsiderari. Uno mõ in se/vt est precisa ab omni quãtitate discreta: ⁊ sic põt suscipere magis ⁊ minus. Alio modo accipit ꝓut induit rõnem numeri. i. prout est bicubita: vel tricubita: ⁊ sic non suscipit magis ⁊ minus: qa vt sic consistit in indiuisibili: sicut ⁊ rõ numeri a quo denoiatur. Eo aũt modo quo suscipit magis ⁊ minus/distinguit ab alijs formis itẽsibilibus: qa alie forme. que intendunt sunt per se terminus motus intensiõis. Quãtitas xo dũ intenditur nõ est per se terminus motus: sʒ cõsequit terminũ per se: puta rarefactionẽ. Quãdo autem Phs dicit in ꝑdicamentis ꝙ quãtitas nõ suscipit magis ⁊ minus/loquitur de quãtitate ꝓut denoiatur a numero: ⁊ ẽt intendit dicere ꝙ non suscipit magis ⁊ minus: tãq̃ terminus per se intensionis/nõ tamẽ vult dicere ꝙ nullo modo intẽdatur. Nam etiam. S. Tho. pª 2e. q. 50. ar. 2. ad primũ. dic ꝙ quãtitas aliquãdo augetur per solam intẽsionem absq; omni additione. ¶ Sʒ quia hoc cõiter non tenetur: ideo duo sũt declãnda. Primũ est/ꝙ q̃titas nõ ẽ forª itẽsibilis. Scðʒ est/an in rarefactiõe maneat eadẽ nũero q̃titas.

Quantum ad pm dico ꝙ est impossibile quãtitatẽ intendi aut remitti. Qð ꝓbatur. ¶ Primo. Ois forma suscipiens magis ⁊ minus potest denoiare suum subiectuz magis ⁊ minus tale: vt pʒ discurrẽdo in oĩbus: ⁊ etiã patet ex terminis ista propositio. Sed quãtitas nõ denominat suum subiectuz magis vel minus quantuz: lʒ enim granũ frumenti sit maius grano milij: non tamen est magis quãtum ꝙ̃ ipm: nec eadem res est magis quanta vno tẽpore ꝙ̃ alio: lʒ sit maior ⁊ minor successiue. ḡ quantitas non põt suscipere magis ⁊ minus. ¶ Secũdo. Si propter aliquam rõnem cõcedẽdũ est quãtitatẽ intendi ⁊ remitti. hoc nõ est ꝓpter aliud/nisi qa in rarefactione eadez quãtitas nullo addito est extensior ꝙ̃ prius. Sed hec ratio nõ est sufficiens. ergo ⁊c. Maior pʒ ẽm eos qui tenent opinionem ꝑdictam. Minor ꝓbatur. Idẽ color non intensius potest manere in cera rarefacta/qui erat anteq̃ rarefieret: ⁊ tamen ille color magis extendit ad extensionẽ sui subiecti. ergo maior extẽsio forme/nõ est sufficiẽs causa recipiendi magis ⁊ minus. ¶ Cõfirmat. qa aliud est formaz extendi: ⁊ aliũ est ipsaz intẽdi. ergo nõ valet ista ꝯña. h quãtitas extenditur. ergo hec quãtitas intẽditur. ¶ Tertio. Ad hoc ꝙ aliqua forma intẽdatur/necesse est ꝙ ipsa existẽs in eadẽ parte subiecti sit perfectior ꝙ̃ prius. vt oẽs cõcedunt: siue hoc sit per additionẽ/siue per maiorẽ participationez in subiecto/siue quocũq; alio mõ. Sed in rarefactiõe quãtitas nõ acqrit perfectius eẽ in eadẽ parte subiecti: qa vt dixi. nulla pars est magis quãta ꝙ̃ prius: sed soluz extẽditur quãtitas ⁊ ille partes magis distãt. ergo quãtitas nõ intenditur in rarefactione. ¶ Quarto. Seqtur ꝙ intẽsio forme esset motus simplr̃ cõtinuus: cuius oppositũ dcm̃ est supra etiã ẽm istos. Cõsequentia ꝓbat. Quãtitatẽ intendi in rarefactione nõ est aliud/ꝙ̃ eius partes magis distare ꝙ̃ prius. Sʒ in quolibet instãti tẽporis mensurantis rarefactionez partes quãtitatis magis distant ⁊ sunt magis extense. ergo ista extẽsio eẽt cõtinua simplr̃. ¶ Dico igit ꝙ qñ aliquod corpus rarefit. ibi cõcurrũt tria. Primũ est augumẽtuz q̃titatis qð fit nõ per additionez noue quãtitatis ad preexistẽtem: sed per solã extẽsionẽ preexistẽtis quãtitatis. Scðʒ est motus localis partiũ corporis qð rarefit: occupãt. n. ille partes maiorẽ locũ ꝙ̃ prius. Tertiũ est acqsitio noue qualitatis. aut eius intensio: ⁊ hec qualitas dicit raritas. Prima autẽ duo. s. quãtitas ⁊ situs nõ intẽduntur: neq; remittunt: lʒ q̃titas illa magis extẽdat. Ista. n. tria se inseparabilr̃ cõsequunt/dum aliqð corpus rarefit. Quo mõ autẽ intelligenda sint ꝟba. S. Tho. dicet in respõsione ad primum.

Tria in rarefactione.

Quantum ad 2m dico ꝙ in rarefactione manet eadem numero quantitas/que fit maior ꝙ̃ prius: ⁊ tamẽ nihil quantitatis addit et: nec aliqua quãtitas de nouo acqritur. ¶ Istud ꝓbatur auctoritatibus ⁊ rationibus. Prima auctoritas est Cõmẽtatoris 4° physico. cõ. 84. vbi sic dicit. Translatio corporis de raritate in densitatẽ/est trãslatio de maiori quãtitate in minorẽ ⁊ ecõuerso. Et seqtur ex hoc vt mã densi ⁊ rari sit eadem: ⁊ ꝙ idẽ corpus transferatur de minori quãtitate in maiorez quãtitatẽ non aliq̃ quantitate in actu adueniente ei ex qua fit maius. ¶ Secũda auctoritas est eiusdem qui parũpost ita dicit.

Cõcl.

Materia

Materia fit in actu maioris quantitatis nullo extrinseco in
actu adueniente. Et quibusdā interpositis subdit ꝙ idem
trāffertur de magnitudie in paruitatez/nullo exeūte: ꝛ quā-
doqꝫ ecōuerso nullo addito. ❡ Tertia auctoritas est eius-
dem vbi supra sic dicētis. Aer quādoqꝫ minoratur sine ali-
quo exeunte: ꝛ quādoqꝫ fit maior ex hoc ꝙ accidit ei de ca-
lore nullo adueniente extrinseco: sed qa materia eius natu-
raliter recipit vtrāqꝫ quantitatē: maiorē. s. ꝛ minorez hanc
quandoqꝫ ꝛ hāc quādoqꝫ sine aliqua quantitate in actu ad-
dita/aut diminuta. Et postea exemplificat de aere quando
rarefit ꝛ cōdensatur. Et frequēter hanc sententiaz replicat
in eodem cōmento. ❡ Probatur etiaz rōnibus suppone-
Supᵐ pᵐ do quatuor. Primū est/ꝙ idem est subiectum contrarioꝝ:
Supᵐ 2ᵐ quia cōtraria habent fieri circa idem. Scōm est/ꝙ omne
Supᵐ 3ᵐ qđ fit in actu fit ex eo qđ est in potētia. Tertiū est/ꝙ mate-
ria nō est separabilis a cōtrarijs: ita ꝙ sit sine eis: semꝑ eni
habet aliquod cōtrarioꝝ. s. calidum vel frigiduz ꝛ hꝰ: ꝛ tñ
Supᵐ 4ᵐ ipsa materia est aliud a cōtrarijs. Quartuz est/ꝙ materia
vel subiectum ex eo ꝙ nūc est sub vno cōtrario: ꝛ postea
sub alio nō est aliud ꝛ aliud: sed est idē numero. Ex his ar-
Formatur ratio. guit sic. Eadem numero est mā siue subiectum cōtrarioꝝ:
nec ex hoc ꝙ successiue recipit cōtraria opz ꝙ noua mate-
ria ei addat. Sed magnū ꝛ paruuz sunt cōtraria circa quā-
titatez. ergo eadē numero materia ꝛ quātitas potest eē nūc
magna nunc parua/sine alicuius quātitatis additione. To-
tam hanc rōnem posuit Phs cum illis quatuor ꝑsupposi-
tis. 4° physicoꝝ. tex. cōmē. 84. arguēs cōtra antiquos. vbi
ꝓbat ꝙ rarefactio nō fit per hoc ꝙ alique partes extrahā-
tur ab eo qđ rarefit: nec cōdēsatio fit per hoc ꝙ aliq̄ par-
tes subintrando adueniāt. ❡ Secūdo. Incipiat aer bipe-
dalis rarefieri totus simul eo mō quo dicit Phs 8° physic.
ꝙ aliqua aqua tota simul cōgelatur: ꝛ rarefit per totā vnaz
horā/donec fiat quadrupedalis. Si eius quātitas corrum-
pitur dum rarefit iste aer: aut corrūpitur in instāti/aut per
partē post partē. Sed neutrū hoꝝ est dicēdum. ergo non
corrūpitur. Maior patet. Minor ꝓbatur. Qr eniz nō cor-
rumpat in instāti pz: qa vel in illo instanti generaretur no-
ua quantitas/vel nulla. Non nulla: qa aer non pōt esse sine
quātitate. Si aliqua. g vel maior vel minor/vel equalis il-
li que corrūpitur. Non maior/qa aer in illo instanti occupa-
ret maiorem locū q̄z prius: ꝛ sic motus localis eēt in instan-
ti. Nō minor: qa cōtinens aerem moueret localiter in istā-
ti ad occupandum locum/quē prius occupabat aer ne det
vacuum. Nō equalis: qa sequitur ꝙ illa quantitas pōr cor-
rumperetur. Qr xo non corrumpatur per partez post par-
tem ꝓbatur. qa aut hoc eēt ꝑm partes intensionales: ꝛ hoc
nō: qa quantitas nō est forma intensibilis: vt ꝓbatum fuit:
aut ꝑm partes extēsiuas: ita ꝙ prius corrumperet quanti-
tas in vna parte aeris q̄z in alia: ꝛ hoc etiam nō: qa illa ꝑs
aeris in qua primo corrūperetur q̄ztitas/aut eēt sine quāti-
tate/aut informaretur quātitate que erat in alijs ꝑtibus:
quoꝝ vtrūqꝫ est absurdum. ergo non potest assignari quo
modo quantitas corrumpatur in rarefactione. Sed eadez
quantitas: vt minus extensa est terminus a quo. ꝛ eadez vt
magis extensa est terminus ad quem.

Ad pmū. Dissiictio. **Ad rationes** in oppositum respondetur. Ad pmū
dicitur ꝙ. S. Tho. in loco illo nō in-
tendit aliud dicere nisi ꝙ quātitas potest dupliciter auge-
ri. Uno mō per moduz quantitatis. i. per additionem quā-
titatis ad quantitatem: ꝛ hoc est eam augeri per moduz au-
gumenti. Alio modo auget quantitas per moduz intensio-
nis: idest eo mō quo augent forme que intēdunt: ꝛ hoc est
nulla quātitate ei addita/sicut contingit in rarefactione. Ex
isto autē antecedente sic intellecto. s. ꝙ quātitas auget per
modū intensionis. i. nulla quātitate de nouo acq̄sita: non se-
quitur ꝙ quantitas intendatur. sed soluz ꝙ nihil ei addit:
sicut nec qualitatibus quando intenduntur. ❡ Ad secūduz Ad 2ᵐ
respondetur eodem modo/ꝙ illa similitudo non est quan-
tum ad hoc qđ est intendi: sed soluz quantuz ad hoc qđ est
augeri nullo addito. Unde ista duo argumenta procedunt
ex falso intellectu dictoꝝ Aristotelis: ꝛ. S. Thome. ❡ Ad Ad 3ᵐ
tertium dicitur primo ꝙ nō vbicūqꝫ est cōparatio ꝑm ma-
gis ꝛ minus ibi est intensio. dicimus enim ꝙ essentia homi-
nis est magis perfecta/q̄z essentia equi: ꝛ tamen nec homo/
nec equus possunt intendi. ❡ Dicitur secundo: ꝙ quātitas
aeris rarefacti magis ꝓprie dicitur quid maius extensum:
q̄z magis extensa. ❡ Dicitur tertio: ꝙ lz extēsio sit ipsamet
quantitas/tamē signatur quasi modus ꝛ quantitatis: ꝛ ideo
quātum ad modum signādi dicitur illa extensio intendi ꝛ
remitti: lz illa res/que est extēsio non intēdatur nec remit-
tatur. ❡ Dicitur quarto: ꝙ ista cōsequētia non tenet: hꝫ est
magis extēsum. ergo est forma intēsibilis: sed bñ sequeret/
si in antecedente poneretur ꝙ est magis intensum.

❡ Utrū ex mā ꝛ forma fiat vnū per se. Qō. XXVIII.

Queritur 28°: Utrum ex mā ꝛ forma fiat
vnum per se. Et videt ꝙ non.
❡ Primo. Sequitur ꝙ materia non posset re- Pria rō.
manere corrupta forma. Sz hꝫ est falsum. g ꝛc.
Cōsequentia ꝓbatur. Minus fit vnuz ex subie-
cto ꝛ accidente q̄z ex materia ꝛ forma: cum prima duo sint
diuersorum generum: materia autem ꝛ forma sunt eiusdez
generis. Sed subiectum non potest remanere destructo ꝓ-
prio accidente. g nec materia posset manere/corrupta hac
forma cum qua dicitur facere vnum per se. ❡ Secundo. Scda rō.
Id qđ facit cum alio vnum per se/vnitur ei imediate: quia
si vniretur mediante alio actu iaz adueniret enti in actu: et
sic ex eis non posset fieri vnum per se: vt dicit Phs 8° me-
taphysice. tex. cōmen. 16. Sed forma non vnitur materie
imediate. g ꝛc. Minor probatur. Forma vnit materie me-
diante esse. ergo non vnitur imediate: patet consequentia.
Antecedens probatur. Prima actualitas ꝑsupponatur oi-
bus alijs. Sed esse est prima actualitas. ergo forma eē pre-
supponit. ❡ Tertio. Ex subiecto ꝛ accidente nō fit vnum Tertia rō
per se. ergo nec ex materia ꝛ forma. Patet cōsequentia: qa
subiectum est potentiale respectu accidentis. ❡ Quarto. Quarta rō
Minus fit vnū ex mā ꝛ forma/q̄z ex partibus quantitati-
uis. Sed ex his partibus fit vnum per se. ergo ex materia
ꝛ forma fit vnum minus q̄z per se.

Respondeo sed prius declaro titulū questiōis. Ad
cuius euidentiaz est sciendū ꝙ quinque Notāᵐ pᵐ
sunt modi vnitatis. Prima est vnitas aggregationis. Se- Quinque modi vnitatis.
cūda est vnitas ordinis/que maior est q̄z prima. Tertia est
vnitas per accidens. s. accidentis per accidēs cum subiecto
suo: ꝛ hꝫ est maior q̄z secunda: qa in secunda vnum ordina-
torum non habet esse in alio: vt patet in exercitu ꝛ populo:
accidens autem habet esse in subiecto. Quarta est vnitas ꝑ
se in rebus compositis: ꝛ hec est maior tertia: qa in hac cō-
positiōe partium vnitarum resultat vna natura. Quinta est
vnitas per se in rebus simplicibus: sicut intelligētie. In lo-
co isto queritur de vnitate: quarto modo dicta. ❡ Scien- Notāᵐ 2ᵐ
dum secundo: ꝙ fieri vnum ex multis est fieri aliquod in-
diuisum: vt patet ex ratione vnius. Aliqua xo esse indiuisa Aliq̄ idiuisa cē est tripl'r.
pōt tripliciter intelligi. Uno modo qa vnum est in alio: nō
tamē repugnat alterum sine altero esse/lz non econtra: ꝛ hꝫ
modo accidens facit vnum cuz suo subiecto: quia natura-
liter repugnat accidens existere sine subiecto: lz non repu-
gnet subiectum esse/sine accidente per accidens. Secūdo:
qa vnum non potest esse sine alio nec econtra: ꝛ sic fit vnuz
ex subiecto ꝛ propria passione: hec autem vnitas est per se
aliquo modo: quia passio ex natura sua consequitur naturā

subiecti. Tertio dicūtur aliqua indiuisa: q̃a vnam nām cōstituunt: ⁊ ad hūc sensum loq̃tur Phs cum dicit: ꝙ ex materia ⁊ forma fit vnū per se. ¶ Ista autē cōclusio non habet cām per quā ꝓbari possit: sed est ꝓpositio per se nota. Tota enim rō quare ex mā ⁊ forma fiat per se vnum est: quia mā est potentia ⁊ forma est actus. Nec req̃ritur alia causa intrinseca ad cōstituendū istā vnā nām: sed sufficit ꝙ agēs educat mām in actum respectu forme ad quaꝫ erat in potentia. Propter qḋ dicit Cōmentator 8° metaphy. com. 15. Causa istius vnitatis est vt trāsmutet̃ qḋ est in potētia/ donec fiat in actu ab agente. i. ab extrahente ipsuꝫ de potētia in actum. Uanum est igit̃ ⁊ indisciplinati hois querere ꝓpter quid ex materia ⁊ forma fiat vnuꝫ: q̃a nulla ratio assignari potest. Sed hec necessitas ꝯsurgit ex ꝓpria rōne potentie ⁊ actus: ⁊ ꝓpter hoc dixit Phs 2° de aīa. tex. cōmē. 9. ꝙ non est querenda cā q̃re ex corpe ⁊ aīa fiat vnū.

Cōclo rñ salis.

Ad p̄mū — **Ad primū** negat̃ ꝯñtia. Ad ꝓbationē negat̃ silitudo. Alia. n. rōne fit vnū ꝑ se ex subto ⁊ ꝓpria passiōe: ⁊ alia rōne fit vnū ex mā ⁊ forᵃ. Ex p̄mis duobus fit vnū ꝑ se: q̃a passio necessario ⁊ ex natura subti ipm̄ consequitur: ⁊ ꝓpter hoc nō potest subiectum esse sine sua passione: ⁊ passio predicatur de subiecto per se secūdo mō perseitatis. Nulla autem forma consequitur mām inseparabiliter: nec predicatur per se de materia: sed tm̄ ex eis fit vna natura: ⁊ ideo potest manere materia corrupta forᵃ: lꝫ sine ea manere non possit stante natura quam constituunt.

Ad 2m. ¶ Ad 2m negatur minor. Nam esse est actus suppositi existentis: quilibet autem actus presupponit suum potētiale/ cuius est actus: ⁊ ideo esse presupponit suppositū. Suppositum autem presupponit partes suas esse vnitas. s. mām ⁊ formam: ⁊ ideo forma prius ꝯm rōnem intelligitur vniri materie/ q̃ꝫ ꝙ esse ꝯueniat composito. Cum autē dicitur ꝙ esse est prima actualitas. hoc general'r est veruꝫ si accipiat̃ esse pro essentia ⁊ entitate: q̃a ens est primuꝫ inter omnia. Si vo accipiatur pro existentia: sic non est prima simpliciter: sed est prima qua compositū existit.

Ad 3m ¶ Ad 3m negat̃ ꝯsequentia: q̃a lꝫ subiectum sit potentiale respectu accidētis: tamē est simpliciter ⁊ absolute in actu.

Ad 4m Nota. ¶ Ad 4m negat̃ maior. Ad cuius euidentiam sciendum est ꝙ quātitas non cōstituitur ex multis partibus: quarū vna sit potētia ⁊ alia sit actus. Cuius ratio est: q̃a cū omnes ille partes sint eiusdem rationis: nō est maior ratio ꝙ vna sit potētia q̃ꝫ altera. Sed oēs ille partes sunt in potētia respectu totiꝰ quantitatis: ⁊ cōsequenter ex illis partibus nō resultat vna tertia natura/ alterius rationis ab omnibus eis. Et simil'r dum a quātitate remouetur aliqua pars eius: nō ꝓpter hoc corrumpitur illa quātitas: sed manet/ lꝫ sit minor q̃ꝫ esset p̄us. Partes autem substātie composite. s. materia ⁊ forma sunt diuersarum rōnum: ⁊ vna est potentia: altera vo actus: ⁊ ex eis resultat vna tertia natura/ que non manet si altera istarum partiū remoueat̃. Et ex hoc pꝫ ꝙ fit magis vnum ex materia ⁊ forma/ q̃ꝫ ex partibus quantitatiuis.

¶ Utrum corruptibilitas conueniat sube corruptibili/ rōne forme magis q̃ꝫ ratione materie. Questio. XXIX.

Queritur 29°. Utrū corruptibilitas cōueniat substantie corruptibili potius ratione forme q̃ꝫ ratiōe materie. Et videt̃ ꝙ non ꝓpter materiam.

P̄ia rō. ¶ Primo. Nullū incorruptibile est cā corruptibilitatis. Sꝫ materia est incorruptibilis ꝯm essentiaꝫ suam. g̊ ⁊c̃. Maior pꝫ: q̃a vnuꝫ oppositoꝝ non est causa sui oppositi. Minor est Phi p̄mo physicoꝝ. tex. cōmen. 82.

Sc̄da rō. ¶ Secūdo. Necessarium vt necessariuꝫ/ nō est causa cōtingentꝭ. Sed materia ꝯm essentiam suā est ens necessariū: cuꝫ nō possit non esse: omne autē corruptibile est ꝯtingens: cū possit esse ⁊ nō eē. ergo ⁊c̃. ¶ Tertio. In causis precisis si affirmatio est causa affirmationis: etiā negatio est causa negationis: vt dī p̊° posteꝝ. sed cā entis in actu est forma: ⁊ nō mā: ergo cā non essendi in actu/ est negatio forme ⁊ non materie.

Respondeo ꝙ causa corruptionis est duplex. Naꝫ quedam est actiua: ⁊ hec est illa q̃ aliquid dicitur esse corruptiuum: hoc modo/ calor est causa q̃ ignis corrumpit frigiditatem aque: ⁊ hͤ dicitur causa extriseca corruptionis. Alia vo est causa intrinseca ⁊ passiua. ⁊ hec est qua ipsum corruptibile dicitur posse corrumpi ex natura sua: ⁊ de ista queritur in proposito. Ad quod respōdetur tribus conclusionibus: quarum prima est. ¶ Causa proxima corruptionis in corporibus animatis/ est ꝓpter actionem caloris naturalis in humidum radicale: q̃a ipm̄ cōsumit. quo humido consumpto ⁊ corrupto. corrumpitur etiam ipse calor: eo modo quo flāma candele corrumpit̃/ corrupta tota materia cere que erat fomentū eius. Nec opꝫ hanc conclusionem amplius probare: q̃a ab omnibus est concessa. ¶ Secunda ꝯclusio. Proxima causa corruptionis in corporibꝰ mistis inanimatis/ est qualitas media inter qualitates elementorum: que qualitas est dispositio ad formā misti. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendū: vt dcm̄ fuit supra. ꝙ nec elementa: nec eoruꝫ qualitates manēt formaliter in misto. sed corrumpūtur. Causatur autem q̃dam qualitas continens virtualiter qualitates elementorum: ratione cuius qualitatis/ ipsum mistuꝫ est potens corrumpi ⁊ resolui in elementa: q̃a ratione huius qualitatis sunt in misto in potētia proxima. Hec autem qualitas non dicit̃ simpliciter causa corruptionis: sed presupposito ꝙ mista corrumpātur/ est causa ꝙ eorum corruptio ⁊ resolutio fiat in elemēta. Sꝫ q̃a nec calor naturalis: nec qualitas media reperitur in elemētis. ⁊ tamē elemēta corrumpūtur: ideo opꝫ assignare aliquam primam causam ⁊ vniuersaleꝫ propter quam dicatur aliqua substantia esse corruptibilis. Sequit̃ igitur tertia conclusio que est. Prima causa corruptibilitatis in omni corpore corruptibili est materia. Corruptio. n. est propria passio substantie corruptibilis: passiones autē causantur ex essentia subiecti: ⁊ ideo corruptibilitas nō solum est a materia: sed etiā a forma. Est enim aliquid corruptibile: q̃a materia eius potest priuari forma quā habet: et q̃a forma pōt desinere esse. Et ideo intelligo cōclusionem ad hūc sensum ꝙ lꝫ corruptibilitas cōsequatur tam materiam q̃ꝫ formaꝫ: tamē per prius cōsequitur mām. Qḋ probatur. ¶ Primo. Homo est corruptibilis: vt patet ad sensum. Sed nō est primo corruptibilis ratione forme: q̃a eiꝰ forma. s. aīa semper habet esse. ergo est rōne materie: eo. s. ꝙ materia pōt priuari aīa intellectiua. ¶ Secūdo. Id est prima causa corruptionis/ a quo res habet primo ꝙ possit esse ⁊ nō esse: nam esse corruptibile est posse nō eē. Sꝫ materia est id a quo res hꝫ primo ꝙ possit esse ⁊ non eē: vt dicitur 7° metaphy. tex. cōmē. 29. ergo ⁊c̃. ¶ Tertio. Id nō est prima causa corruptionis ad qḋ per se consequitur esse: istud pꝫ: q̃a omne tale quolibet alio circūscripto habet eē. Sed eē cōsequitur per se ad formā: q̃a si cōseruaretur separata a materia adhuc haberet esse: materia auteꝫ nō habet esse ex se. sed tm̄ per formā. ergo forma non est prima causa corruptionis. ¶ Quarto. Idem non est per se causa cōtrarioꝝ: vt dicitur 8° physicoꝝ. Sed forma est per se cā essendi. ergo non potest esse per se causa nō essendi. ¶ Dicetur forte ꝙ sicut nauta per sui presentiam est per se causa ꝯseruationis nauis: ⁊ per sui absentiam est per se cā submersionis eius: ita forma per sui absentiam est causa corruptiōis. ¶ Sed nō valet ista similitudo: q̃a absentia naute non est ipsa submersio nauis: nec est per se causa submersionis eius: sed causa per se sunt fluctus ⁊ tēpestas maris:

nauta ꝟo est causa per accidens: quia non remouet/nec obstat submergentibus nauem. Absentia ꝟo forme a mã/est ipsamet corruptio in illo primo instanti in quo forma desinit esse in mã. ¶ Et preterea ꝙ forma possit remoueri a materia/reduci tur tāq̄ in causam priorem in hoc ꝙ materia hȝ priuationem alicuius alterius forme quā recipit: q̄ quidem forma nō cōpatitur secuȝ formā p̄exñtē: ⁊ ideo p̄m principium a quo res habet corruptibilitatē/est materia.

Ad p̄mū ⁊ 2m. **Ad rationes** in oppositum respōdetur. Ad p̄muȝ ⁊ secūdum dicitur ꝙ mã est vtiq̄ incorruptibilis ⁊ ens necessarium: ⁊ ideo si nihil aliud haberet/nō posset eē causa corruptionis: sed q̄a mã est pura potentia non hñs eē ex se: ⁊ habēs semper priuationē adiunctā: ideo rōne huius est causa corruptionis. Cōtingit enim corruptio per hoc ꝙ mã priuatur forma quā nō habet: siue talis forma corrūpat̄ siue nō. Falsa est igitur maior vtriusq̄ rōnis: quando enti incorruptibili ⁊ necessario/coniuncta est priuatio forme quā potest recipere: ⁊ que aliam nō

Ad 3m compatitur secū. ¶ Ad tertiū dicitur ꝙ p̄cisa causa quare ignis est actu est forma ignis: ⁊ precisa causa proxima ⁊ negatiua/quare nō sit actu/est negatio forme ignis: sed q̄a negatio fundatur super affirmatione: opȝ huius negatiōis assignare vnam aliam causam que sit affirmatio: ⁊ hˀ est mã priuationi subiecta: siue mã potens recipere formam quaȝ non habet. Et sic est finis octaui metaphysice.

¶ Incipit Liber Nonus metaphysice.

¶ Utrum diuisio entis in actuȝ ⁊ potentiam sit in diuersa realiter. Questio. I.

Pria rō. **Queritur** primo. Utrum diuisio entis in actum ⁊ potentiaȝ sit in diuersa realr. Et arguit̄ ꝙ nō. ¶ Prio. Nihil realiter distinctum a forma/pōt esse forma: q̄a vbi aliqua sunt disticta realiter. vnum nō pōt fieri reliquū: non enim hō fit albedo. Lȝ fiat albus. Sȝ in mã est potētia ad esse forme/que potētia efficit̄ forma: qm̄ illa res q̄ p̄us erat possibilis eē forma/postea est forma. ergo illa potentia nō distinguit̄ realiter ab actu. ¶ Secūdo. Oē qd̄ eduSc̄da rō. cit̄ de potētia materie/prius est potentia in mã. Sed forma educit̄ de potentia materie. ergo ipsa forma est p̄us q̄dam potētia in mã: ⁊ hec poª postea est actus ⁊ forª. ¶ Cōfirmatur. q̄a quelibet res/ante sui ꝓductionē est in potētia:

Tertia rō ⁊ postea eadē numero est in actu. ¶ Tertio. q̄a phs. 8. metaphy. tex. cōmē. 15. dicit. ꝙ illud idē qd̄ erat in potentia fit in actu. Ubi dicit Cōmen. ꝙ non est aliud id qd̄ fit ab agēte ab eo qd̄ erat in potentia: sed vnū ⁊ idē. Et eodē cōmēto

4ª rō. dicit ꝙ actꝰ ⁊ potentia nullā faciūt multitudinē. ¶ Quarto. Phs 3° physicoꝝ. diuidit ens in actū ⁊ potentiam: ⁊ postea diuidit actuȝ in. 10. p̄dicamēta: ⁊ postea qd̄libet predicamētū diuidit in actuȝ ⁊ potētiaȝ: ⁊ ꝙ motus est actus entis in potētia. Ista autē duplex diuisio esset vana nisi in al-

Quīta rō tera earū potentia eēt idem cuȝ actu ¶ Quinto. In subiecto est potentia ad trāsmutari: ⁊ est potentia ad eē forme: q̄ due potentie distinguunt̄. Sȝ potētia ad trāsmutari est ipȝ subiectum: potentia ꝟo ad eē forme/est ipsa forma que est in potētia. ergo potētia ad esse forme est ipsa forma. Maior ꝓbatur. Illud qd̄ pōt esse forma ⁊ postea est forma in actu sūt idē: illud aūt cui ꝯuenit posse moueri ad formā/nō est forma ad quā est in poª. ergo potētia ad moueri ⁊ potētia ad eē forme/nō sunt eadē poª. Minor ēt pȝ: q̄a subȝ nūq̄ pōt eē forma. ergo ip̄m nō est poª vt sit forma.

Opio dicēs ista nō **Respondeo** In ista q̄ne duplex est opinio. Pria est dicētiuȝ ꝙ potētia ⁊ actus que diuidūt qd̄libet ge[…]entis/nō sunt due res realiter disticte: distiguī realiter ⁊ est scotistaꝝ.
sed vna ⁊ eadē q[…]prius est in potētia: ⁊ postea est in actu. Et q̄a oē receptiuū alicuius forme est ab ea realr distictū: ideo dicunt ꝯsequenter ꝙ hꝰ potētia non est potētia subiectiua: sed est potētia obiectiua: de qua an sit ponēda vel nō erit sermo in sequēti q̄ne. ¶ Mouētur autē vt arbitror Opionis motiua.
ex duobus fundamētis. Primū est: q̄a vt dcm̄ ēst in 5ª rōne supra arguendo: in quolibet subto duplex est poª. Una est potētia per quā subtuȝ potest trāsmutari: puta materia habet potētiam qua potest moueri ad recipiēdā formam ignis: ⁊ hꝰ potētia est ipsamet materia/que potest recipere formā ignis ⁊ esse subiectum eius: ⁊ hec dicitur potētia receptiua. Alia est potētia in mã ad eē forme ignis. i. in ea est aliquid qd̄ potest eē forma ignis: ⁊ aliquādo erit forª ignis: ⁊ hec est ipsamet forma ignis que prius est potentia. ⁊ postea actus: ⁊ hanc appellāt potentiā obiectiuā/⁊ dicūt eē illam que diuidit ens ⁊ qd̄libet genus eius. Similr dicūt ꝙ ea que ꝓducta sunt sine materia/prius fuerūt in poª obiectiua: ⁊ illa potētia postea est actus. ¶ Scd̄m fundamētū est: q̄a potentia dicit̄ in ordine ad actū: ⁊ ideo oē possibile respicit actū aliquem: quelibet autē res anteq̄ eēt ꝓducta/erat possibilis ꝓduci: ⁊ postea quando fit actu transfert̄ ab illa possibilitate ad actum: ⁊ efficit̄ ipsemet actus: ⁊ ita iste due differentie non sunt distincte entitates.

Contra istam opinionē teneo cōclusionem oppositā: Cōclo ꝯ scotistas.
scȝ ꝙ potētia ⁊ actus realiter distinguunt̄: et ꝙ diuisio entis in poam ⁊ actum est in distictas res. ¶ Ista Duplex sensus cōclusionis.
tamē cōclusio pōt habere duos sensus. Unus est ꝙ potentia ⁊ actus sunt q̄dam generalia noīa/euacuantia totū ambitum entis: ita ꝙ omne ens/aut est actus subsistēs per se: vt deus ⁊ intelligentie: aut est actus p̄mus/alteri inexistēs: vt forme materiales ⁊ accidētia. Aut est actus secūdus/vt sunt operationes: aut est potētia actiua aut potētia passiua: ita tamē ꝙ nō quelibet res existēs in genere habeat aliqd actuale: ⁊ aliquid potētiale. ¶ Alius sensus est ꝙ oē in p̄dicamento existēs siue sit suba/siue accidēs/habet intrinsece actum ⁊ potētiā ex quibus cōponitur. Quid aūt horuȝ sit verius dicetur libro. 12. q̄ne. 19. Probat̄ aūt p̄dicta ꝯclusio. ¶ Primo. Nulla differētia diuisiua alicuius cōis/pōt fundari in differentia sibi opposita: rōnale eniȝ nō fundat̄ in irrationali. Sȝ terminus ⁊ obiectū cuiuslibet poᵉ actiue (qd̄ ab istis dr̄ possibile obiectiue) nō est aliud nisi actus. g̊ id qd̄ est obiectum potētie actiue/nō potest poni in poª contradistincta actui: diuidēte ens cōtra actū. Maior pȝ. Minor ꝓbatur. Tm̄ id est obiectū potētie actiue/qd̄ per eius actionē ꝓducitur ⁊ accipit esse: quia tm̄ hoc terminat eius actionē. Sed nihil ꝓducitur nisi actus: q̄a aliqd ꝓduci est ip̄m esse actu. g̊ ⁊c̄. sequitur ergo ꝙ talis actus nūq̄ habet rōnem potentie diuise cōtra actum. ¶ Secūdo. Nullum implicās cōtradictioneȝ potest poni differētia entis. Sed implicat cōtradictionē ꝙ aliqd sit in potentia ad seipsum. ergo potētia que est differētia entis nō respicit actū qui sit ipsa potētia. ¶ Tertio. Impossibile est ꝙ aliqd sit respectu eiusdē in actu ⁊ in potētia formali. Sȝ id quo aliqd est in actu est actus ⁊ forma: ergo est ipossibile ꝙ ꝑ illudmet sit in potentia formali: ⁊ sic poª q̄ est in mã ad esse forme/nō est ipsa forma: nec aliqua alia potētia formalis est actꝰ. Minor est euidens: maiorem oēs ꝯcedunt: q̄a lȝ aliqui dicant ꝙ respectu eiusdē pōt aliquid esse in poª formali ⁊ in actu virtuali: nullus tñ cōcedit ꝙ aliquid respectu eiusdeȝ possit eē in actu formali ⁊ in potentia formali: ⁊ tñ hoc seqtur ex opinione ista: que dicit ꝙ materia prius habet formaliter potentiaȝ ad formam ignis: que potentia formalis erit postea actus formalis: ⁊ sic materia respectu eiusdē rei numero est in potētia formali ⁊ actu formali. ¶ Quarto.

Supponēdo q Aristo teles sufficien[illegible] tradidit ptes phie nec sit diminutus. Unde lz argumētuz [illegible] auctoritate negatiue nō teneat: tenet tm̄ in his qui deb ent sufficiēter aliquā sciam docere. Ex hoc arguit̄ sic. Si danda eēt poª obiectiua: vtiqz de ea mentionē aliquā fecissēnt Phs aut Cōmentator aut alij veteres Phi. Sed ipsi nihil oino de ea locuti sunt. vt pz 2° peri herme. 5. metaph. tex. cō. 17. ⁊ 9. metaph. tex. cō. 2. ⁊ 2. de aia. tex. cō. 6. vbi dicit Phs q actus ⁊ poª nō parz distāt. Cōmētator quoqz ibi ait. q actus ⁊ poª sunt differētie valde opposite. Nec valz dicere q loqtur de potentia actiua ⁊ passiua: ⁊ nō de actu ⁊ poª obiectiua: qa fm eos q ponūt poam obiectiuā: actus ⁊ potētia sunt differētie diuisiue entis. ergo cū Cōmētator dicat q actus ⁊ poª sunt differētie valde opposite, ipse loquit̄ de illis que sūt diuisiue entis. Sed ibi loqtur Phs de poª subiectiua: qa dic̄ q ex aia ⁊ mā fit vnū per se: cū mā sit poª ⁊ forma sit actꝰ. g̃ illa met potētia que est differētia diuisiua entis (quā tu appellas obiectiuā) nō distinguit̄ ab ea q̄ est subtiua. ❡ Quinto. Phs. 9. metaph. tex. cō. 6. arguēs cōtra eos q dicebāt nihil eē in potētia nisi quādo est in actu: facit hāc ɔñtiā: ⁊ est quarta rō in ordine. Si nulla res eēt in poª nisi dū est actu: sequit̄ q poª ⁊ actus essēnt idē. Sz hoc est falsuz. g̃ ⁊c̄. Uñ verba sua sunt hec. Isti sermones. s. dicētium q nihil est in poª nisi dū est in actu, faciūt poam ⁊ actuz eē idem: ⁊ sic volūt aliqd negare nō paruuz. Et ibi dicit Cōmētator. Dicere q poª est cum actu: idē est sermo quasi nihil. Constat q Phs loqtur de potētia que opponit̄ actui: quā tu appellas obiectiuaz: vt pz ex ꝟbis suis: ⁊ dicit eā non eē idē cū actu: ⁊ tu dicis eā eē idez cū actu. g̃ contradicis Pho. ❡ Item tex. cōmen. 5. arguens cōtra eādem opionez pbat q aliqd est in poª: etiā quādo nō est in actu. per hoc q domificator hz poam domificatiuā per quā pōt facere domū que est potētia actiua. ergo potētia per quā dicit̄ eē in potentia id qd actu nō est, nō erit fm Phm aliqua potētia obiectiua: que ab actiua vel passiua distinguat̄. ❡ Sexto. Prime differentie diuisiue entis dicūt aliqd positiuū. ⁊ sunt extra nihil. Sed poª obiectiua est nihil: ⁊ nō est qd positiuū. ergo non pōt esse differentia diuisiua entis. Maior pz inductiue in oēs alias. Diuidit̄ eni ens in ens finitū ⁊ ifinitū: finitas aūt ⁊ infinitas positiuum aliqd dicit, aut saltē p̄supponit. Silr̄ patet de diuisiōe in decē gñā: ⁊ de diuisione in vnuz ⁊ multa: in idē ⁊ diuersum. Patet etiā rōne: qa diuisio doctrinalis alicuius subiecti est in ea que cōsequuntur eum per se: nō enim in scientia de homine diuideret̄ homo in viuētez ⁊ mortuū: nec fieret specialis tractatus in quo ageret̄ de homine mortuo. Minor pbatur: qa anteq̄z pduceret deꝰ mūdum, ipsa creatura que per te dicebatur esse in potētia obiectiua erat nihil: vt magis probabitur infra.

Ad p̄mū **Ad rationes** in oppositū rñdetur. Ad p̄mū negat̄ minor: qm̄ in mā nulla res est in potētia ad hoc q sit mā: lz sit in poª ad recipiēdū formā, ⁊ eē sibi cōicatū a forma. Et cuz dr̄ q illa res q̄ est forma prius erat possibilis. Rñdeo q non dicebat̄ forma eē possibilis nisi p denoiationē a potētia actiua agētis: ⁊ a potētia passiua materie.

Ad 2m. ❡ Ad 2m dr̄ q maior pōt hr̄e duos sensus. primus est q forma q̄ educitur de poª materie, prius eēt poª q̄dam in se: ita q ly potētia, sit casus nominatiui: ⁊ hic sensus est falsus. Alius est q prius forma sit potētia. i. sit in potentia materie aut potentialiter contineatur in materia: et iste sensus est verus: sz ex eo non sequitur aliquid ɔtra nos.

Ad 3m ❡ Ad confirmationē pz ex dictis ad primuz. ❡ Ad 3m dicitur q ista est vera. Id quod erat in potētia: postea est in actu: sz non dicebatur eē nisi potētia agētis vel subiecti: illa eniz forma quā poterat producere ignis ⁊ mā recipere: nunc est in actu. Dicuntur autē actus ⁊ potentia non facere multitudinē: non q non sint distincte entitates: sed quia ex eis fit aliquid per se vnuz: qd est ipsuz cōpositū. ❡ Ad 4m dicit̄ q Phs non ponit ibi duas diuisiōes in actuz ⁊ in potētiaz: sed vnaz ⁊ eandē replicat: qd pz ex verbis eiꝰ. Naz textu cōmenti. 3. sic dicit. Est quidez igitur aliqd qd endelechia tm̄ est: aliud autē tm̄ potētia. Et postea textu cōmē. 6. volēs ponere diffinitionē motus sic ait. Diuisio autē fm vnūquodqz genere hoc quidez esse endelechiaz: aliud autē potentiaz. Ecce quod replicat illaz diuisionem: vt concludat motuz esse actuz entis in potētia. ❡ Ad 5m dicit̄ q potentia materie ad transmutari ⁊ ad esse forme sunt eadem res: sed tamē dicuntur esse alia ⁊ alia potentia: qa sunt ad distinctos terminos. s. motuz ⁊ esse forme: sicut etiam si diceret̄ q alia est poª materie ad formā ignis: ⁊ alia ad formā aque: quia isti termini sunt realiter distincti. Et cuz dicitur q in materia est aliquid quod potest eē forma: hoc negatū est supra: lz concedatur q ipsa forma est possibilis per potentiam actiuam agentis: ⁊ passiuam materie. Qr autē ista ratio nihil concludat declaratur sic: qa sicut forma pōt eē anteq̄z sit: ita ⁊ motus pōt eē anteq̄z sit. ergo si poª q̄ est ad eē forme, est aliquid forme per te. g̃ etiaz opz q poª que est ad esse motus sit in subiecto aliqd motus: ⁊ sic in subiecto preter poam que est ad moueri erit potentia per quam motus potest esse motus: quod videtur absurdum.

❡ Utruz potentia obiectiua detur. Questio. II.

Queritur 2°. Utrum p̄ter potētiam actiuā ⁊ passiuam, sit dāda potētia obiectiua. Et arguitur q sic. ❡ Primo. Substantia anteq̄z produceretur, aliter erat in potētia q̄z nūc sit in potentia respectu accidentis: quia tunc erat in potentia ad produci: postq̄z autez producta est ipsa non est in potentia ad produci. Sed respectu accidentis est tm̄ in potētia actiua ⁊ subiectiua siue passiua. ergo potentia qua dicebatur eē possibilis pduci nō est actiua nec passiua. ❡ Secundo. Subiectuz transmutationis distinguitur ab vtroqz termino: vt dicitur p̄mo physicoꝝ. quia subiectum manet: termini autez non manent. Sz materia est subiectum mutationis. dum ex aere generatur ignis: terminus autē a quo est ignis in potentia: qa ex igne in potentia fit ignis in actu. ergo poª que est terminus a quo gñationis ignis distinguit̄ a potētia passiua que est materia: q ēt distinguat̄ a poª generātis satis pz. ❡ Tertio. Poª que plurificatur: distinguitur a potētia que non plurificatur. Sz potētia passiua non plurificatur ad multiplicationē actuū: cum possit successiue recipere diuersos actus: ⁊ silr̄ eadez potentia actiua pōt diuersos actus pducere. Potētia aūt obiectiua plurificat̄ ad plurificationez actuum: nam alia est potentia per quaz ignis est in potētia: ⁊ alia per quaz aqua est in potentia. Qd pz: qa si generet̄ ignis ⁊ non generetur aqua desinit eē potentia qua ignis erat in potentia: ⁊ non desinit esse potentia qua aqua erat in potētia. ❡ Quarto. Potētia ⁊ actus sunt in eodez genere: vt dicit Phs. 9. huiꝰ. Sz hoc nō est verum de poª actiua ⁊ passiua: cū sup̄ficies sit in potentia ad albedinē. g̃ intelligitur de alia potētia. s. de potētia obiectiua.

Respondeo q dari potentiam obiectiuam exp̄sse ab Henrico creditum est, quolibeto p̄ q. 9. ⁊ quolibeto. 3. q. 9. Et a Scoto. 2. dist. 6. ad primū. Sed vtrum distinguatur realr̄ ab actiua ⁊ passiua vel tm̄ ratione expresse non ponunt: lz forte de mēte horum habeat teneri q sic: vt apparebit ex sequētibus. ❡ Sz ad euidētiaz huius rei est sciendum q potentia obiectiua potest tripliciter accipi. Uno modo pro non repugnantia ad pduci: eo modo quo dicit̄ eē possibile rosaz generari: quia inter hoc subiectuz rosa: ⁊ hoc p̄dicatum generari nulla est repugnātia: ⁊ sic verum est: sed hec potētia non est realis: sz est tm̄

logicalis

logicalis potētia: ſm quā dr̄ ꝙ hec ꝓpō eſt poſſibilis: roſa generat̄. ¶ Alio modo pōt dici poᵃ obiectiua ipſamet potentia ſubiectiua/ ita ꝙ ſola rōne diſtinguant̄: ⁊ ꝑ quoſdaꝫ reſpectꝯ. Mā eni pōt dici potētia ſubiectiua in ordine ad formā cuiꝰ eſt capax ꝑ informationē: ⁊ ſilr̄ ſubm̄ in ordine ad accidens. Et ipſa eadē mā pōt dici potētia obiectiua in ordine ad cōpoſitū qḋ ex ea fit per trāſmutationeꝫ agētis: ipſa.n.mā eſt obiectū qḋ trāſmutat̄ ab vna forma in aliā. Et ad hunc etiā ſenſum ponit̄ potētia obiectiua: ſꝫ nō diſtiguit̄ a poᵃ paſſiua. Eadē.n. potētia eſt pars cōpoſiti: ⁊ ꝑ quā dr̄ tam forma q̄ꝫ ꝯpoſitū eſſe in potētia. ¶ Tertio pōt itelligi ꝙ potētia obiectiua ſit potētia realiter diſtincta ab actiua ⁊ paſſiua. Et ad hūc ſenſum dicūt aliqui ꝙ dat̄ potentia obiectiua: dicētes/ ꝙ potētia accipit̄ dupl'r. Uno modo vt eſt p̄ncipium operādi: ⁊ ſic diuidit̄ in actiuā ⁊ paſſiuā. Alio modo vt diuidit̄ cōtra actum. ⁊ hec dr̄ potētia obiectiua: ⁊ hoc modo oē qḋ nō eſt ⁊ pōt eſſe/ dr̄ eſſe potentia obiectiua: q̄ꝛ pōt eſſe obiectū alicuius potētie productiue.

Contra iſtam opinionē teneo ꝙ nō eſt dāda potētia aliqua realis que dicat̄ potētia obiectiua/ diſtincta ꝯ̄ actiuā ⁊ paſſiuā. Et pro notitia huius concluſionis p̄mitto p̄mo ꝙ aliud eſt dictu. hoc eſt poſſibile obiectiuū: ⁊ hoc eſt in potentia obiectiua: q̄ꝛ in p̄mo ſenſu ſignatur ꝙ hoc ꝓducibile eſt obiectū/ qḋ pōt accipere eſſe per aliquā potentiā actiuā. In ſecūdo autē ſignatur ꝙ in eo eſt aliqua potētia realis: a qua denoiatur poſſibile: qḋ ꝓbatum eſt eſſe falſum.q.precedēti. ¶ Premitto ſcḋo ꝙ vna ⁊ eadē eſt potētia a qua ſibi in exiſtēte agens dr̄ potens agere ⁊ obiectū ab eo ꝓducibile dr̄ eſſe poſſibile obiectiuū. Nec in obiecto opꝫ ponere aliquā potētiā realē: ſed ſufficit nō repugnātia terminoꝝ. Premitto tertio ꝙ potētia paſſiua ſm quā aliquid eſt ſuſceptiuū actus/ ꝯ̄nominat tam ſubiectū ſuſceptiuū q̄ꝫ actū ſuſceptibilē. Dicimus eni ꝙ mā per potentiā ſuā eſt receptibilis forme: ⁊ ꝙ forma ē receptibilis in potētia māe. ¶ Probatur modo ꝙ nulla ē potentia obiectiua diſtincta real'r a potentia paſſiua ⁊ actiua. ¶ Primo. Ois potētia dicit ordinē ad aliquē actuꝫ cū carentia illius diſpoſitionis quā hꝫ res dum eſt in actu. Sꝫ ea que ꝓducta ſunt nullo preſuppoſito: vt celū ⁊ intelligentie: ante ſui ꝓductionē nō intelliguntur vt carentes aliqua diſpōne quā poſtmodū acq̄ſierūt: ergo nō eſt in eis an̄ ſui ꝓductionē aliquis reſpectus vel ordo fundatus ad aliquē actū: ⁊ ꝯſequenter nec potētia aliqua dicens hunc ordineꝫ. Maior eſt Cōmētatoris.9.metaphyſice.cōmēto.ii. vbi dicit ꝙ aliq̄d eē in potētia ſignat ꝙ eſt in diſpōne oppoſita diſpoſitioni illi in qua eſt actu. Minor ꝓbatur: q̄ꝛ nō pōt itelligi aliquid eſſe in potentia ad ſeipſum. dū aūt cōcipitur intelligi ꝓduci totum illud qḋ ante itelligebatur nō eſſe: itelligit̄ vt poſitum in eſſe: ita ꝙ nō cōcipitur aliquid qḋ ſit in potētia ⁊ aliq̄d aliud ad qḋ ſit in potētia: ergo nō poteſt in tali natura ꝓducenda apprehēdi formalis ratio potentie: ⁊ per ꝯn̄s etiam nō pōt eſſe: q̄ꝛ omne qḋ pōt eſſe: poteſt etiam apprehendi. ¶ Scḋo. Poſſibile obiectiuū dr̄ ex h̄ qḋ eſt natū eſſe obiectū alicuius potētie realis. Sed nō poteſt eſſe obiectum niſi aut potentie actiue aut paſſiue: ergo nulla eſt potentia realis p̄ter actiuā ⁊ paſſiuam: maior pꝫ. Minor ꝓbat̄: q̄ꝛ potētia cuius dr̄ obiectū: aut eſt ipſūmet obiectum: aut eſt aliq̄d aliud. Non primū: q̄ꝛ nihil eſt obiectum ꝓducibile a ſeipſo: ergo eſt aliq̄d aliud: ⁊ arguit̄ ſic. Potentia cuius obiectū eſt ꝓducibile/ eſt aliqḋ p̄ncipiuꝫ ꝑ qḋ illud obiectū pōt eſſe poſt nō eſſe. Sed principiū ꝑ qḋ nō ens poteſt eē: eſt aut potētia actiua aut paſſiua. ergo ⁊c̄. ¶ Tertio. Si celuꝫ anteq̄ꝫ eſſet habebat rōnem potentie obiectiue: quero ſup̄ q̄d fundabat̄: ⁊ ad q̄d terminabat̄ reſpectus iportatus noīe potentie: aut.n. fundabat̄ ſuper realitatem celi ꝯceptā/ ⁊ terminabat̄ ad ipſam realitateꝫ celi: aut terminabat̄ ad eſſe celi. Non p̄ᵐ: q̄ꝛ idē nō eſt in potentia ad ſeipſum: vt dictū eſt. Non 2ᵐ: q̄ꝛ eodē modo querit̄ de eſſe celi anteq̄ꝫ celū eſſet/ vtrū eſſet in potentia obiectiua: vel non: ⁊ ꝑ te opꝫ dicere ꝙ ſic: q̄ꝛ ois entitas que nō eſt. ⁊ pōt eſſe eſt in potentia obiectiua: ⁊ nō eſt dicendū ꝙ eſſe eſſet in potentia ad eſſe. Nec pōt dici ꝙ eſſet in potētia ad aliq̄d aliud: cum eſſe ſit vltima actualitas. non relinquens vlteriorem potentialitatem. ergo ⁊c̄. Patet itaq̄ꝫ ex dictis ꝙ celum ante ſui productionem poterat denominari a potentia actiua dei concretiue: vt.ſ. diceretur celum eſſe poſſibile obiectiuum: non tamen poterat denominari abſtractiue: ita ꝙ illa actiua potentia dicat̄ obiectiua: aut ꝙ ipſi celo producendo inſit intrinſece aliqua potentia preter non repugnantiam terminorum.

Ad argumenta reſpondetur. Ad p̄ᵐ dr̄ ꝙ ſuba non dr̄ alio mō ⁊ alio modo eē in potentia ꝓp aliquā potentiā obiectiuā: ſed q̄ꝛ ſuba ꝓducta eſt in poᵃ ſubiectiua reſpectu accidentis: ante ꝟo q̄ꝫ ipſa ꝓduceret̄ erat in poᵃ actiua ſuarum cauſaꝝ a q̄bus poterat ꝓduci in eſſe: ⁊ ab illa potētia ipſa denoiabat̄ poſſibilis. ¶ Ad 2ᵐ dr̄ ꝙ qn̄ ex aqua generatur ignis/ duo ſunt termini a quo vel a q̄bus huius mutationis: quoꝝ alter eſt poſitiuus: ⁊ h̄ eſt forma aque que abycitur. Alter ꝟo terminus eſt ipſa priuatio forme ignis/ ⁊ ad hunc ſenſum dr̄ ꝙ ex nō igne fit ignis: ita ꝙ ly ex. nō dicit habitudinē alicuiꝰ potentie: ſed dicit ordinē/ ⁊ eſt ſenſus. ꝙ poſt non ignem fit ignis. ¶ Ad 3ᵐ negat̄ minor: non.n. eſt alia potentia ꝑ quā aq̄ eſt in potentia ab ea per quā ignis eſt in potentia: cum vtrūq̄ꝫ coꝝ dicatur eſſe in poᵃ paſſiua māe: ⁊ in poᵃ actiua agentium naturaliuꝫ. ¶ Ad 4ᵐ negatur minor. Et de hoc erit infra ſpālis queſtio per quā reſpondebit̄ ad id qḋ tangitur in argumento de ſuperficie ⁊ albedine.

¶ Utrum eadem res quando eſt actu/ diſtinguat̄ realiter a ſeipſa quando eſt in potentia. Queſtio. III.

Queritur 3º. Utꝝ eadem res quando eſt actu/ diſtinguat̄ realiter a ſeipſa quādo eſt in potētia. Puta roſa q̄ ē: a ſeipſa priuſq̄ꝫ eſſet. Et arguitur ꝙ ſic. ¶ Modi reales ſi ſint diſtincti: opꝫ coꝝ diſtinctionem eſſe realem. Sed iſti duo modi.ſ. eſſe in actu ⁊ eſſe in potentia ſunt reales ⁊ ſunt diſtincti modi: ergo eorum diſtinctio eſt realis. Maior pꝫ: quia diſtinctio iter realitates neceſſario eſt realis. Minor probatur. Et quia non eſt dubium quin eſſe in actu ſit modus realis: probatur hoc ſpecialiter de eſſe in potentia. Primo. Modus conueniens rei ſecluſa omni operatione intellectus eſt realis. Sed nullo itellectu cogitante: roſe conuenit eſſe in potentia. ergo ⁊c̄. ¶ Secūdo. Ita diſtinguuntur eſſe in actu ⁊ eē in potētia: ſicut diſtiguitur potentia ⁊ actus. Sed potentia ⁊ actus diſtinguunt̄ realiter: ergo eſſe in actu ⁊ eſſe in potentia/ ſunt modi realiter diſtincti. ¶ Tertio. Eſſe in genere eſt modus realis: ſicut ⁊ x. genera ſunt entia realia. Sed res poſſibilis ꝓduci eſt in genere: q̄ꝛ res fuerunt in genere ab eterno: nā actualis exiſtentia nō dat eis ꝙ ſint in genere: ſed hoc habēt ex ſua q̄dditate. ergo ⁊c̄. ¶ Quarto. Potentia refert̄ realiter ad ſuū obiectum: q̄ꝛ ſenſus ad ſenſibile eſt relatio realis. 5º metaphyſice. textu cōmē. 20. Sed roſa in potentia eſt obiectuꝫ alicuius potentie actiue: ergo ad roſam in potentia/ eſt aliqua relatio realis. Sed nihil terminat actu relationeꝫ realem niſi ſit ens reale: ergo ⁊c̄. ¶ Quinto. Quicq̄d habet aliquam realitatem eſt ens reale. Sed roſa ꝓducenda habet aliquam realitatem. ergo ⁊c̄. maior pꝫ. Minor ꝓbatur. Si roſa generanda nō haberet realitatē per quā eſſet poſſibilis: ſeq̄tur ꝙ non magis eſſet poſſibilis q̄ꝫ chimera: ꝯn̄s eſt

Ut q̄ poᵃ obiectiua ſit diſcordia

Impugnāt Scotiſte.

Probatō ꝯcluſiōis.

Ad p̄mū

Ad ſcḋm

Ad tertiū

Ad q̄rtū

Prima rō.

Scḋa rō.

Tertia rō

Quarta rō

Quīta rō.

falsum.ergo rc. Dicetur forte ꝙ habet realitatem potentie actiue. Et si sic dicatur habeo ꝓpositum: qꝛ qcqd hꝫ realitatem quocūqꝫ modo/ est ens reale.

Existētia nihil addit qdditati.

Respondeo ꝛ ꝓ notitia huius.q. premitto aliqua. ¶ Primū est ꝙ rosa existēs actu me re subaliter accepta/ nihil addit supra qdditatem rose nisi existentiā/ a qua ꝑscindit quidditas ſꝫ se accepta. ¶ Scōꝫ est ꝙ duplex est distinctio: qꝛ altera est positiua.s.inter rem ꝛ rem: quarū vtraqꝫ est: sed vna nō est alia. Altera est negatiua/ ad quā nō reqritur vtrūqꝫ extremū eē: sed sufficit alterū nō eē aliud: ꝛ hoc modo distinguit ens a nō ente: ꝛ sufficit ad hāc distinctionē ꝙ hoc nō sit illud. ¶ Tertiū est/ ꝙ differt dicere aliqua eē distincta in eē rei: ꝛ eē rōnis: ꝛ ea eē distincta rōne. Nam ad veritatē ꝑmi reqritur ꝙ hēant eē rei ꝛ rōnis simul. vbi gratia. lapis potest ꝯsiderari ſꝫ actualem existentiā: quā hꝫ extra aiam: ꝛ potest ꝯsiderari ſm ꝙ stat sub itentiōe speciei/ que est ens rōnis. Unde dī ꝙ aliud est lapidē existere: ꝛ aliud est lapidem eē speciem. Et si qritur vtrum ista distinctio sit realis aut rōnis. Dicendū est ꝙ est rōnis: qꝛ alterum extremū est ens rōnis. Nam distinctio est relatio: ꝛ relatio realis non pōt eē nisi vtrūqꝫ extremum sit reale. In ista aūt distinctiōe ens reale ꝛ ens rōnis se habent vt extrema. Quando aūt dicimus ꝙ aliqua sunt distincta rōne. importat ibi modus distinctionis: ꝛ nō importatur aliq̄ diuersitas in essendo: nisi ſm esse cognitum.

Distinctio.

¶ Quartum est ꝙ cū dico rosam esse possibilem vel potentialem: fit denoīatio rose ab aliq̄ potentia. Et iō pōt accipi dupl'r hoc qd dicitur potentiale. Uno modo accipitur pro ipsa potentialitate a qua denoīatur. Alio modo accipitur ꝓ re ꝛ natura que denominatur potentialis.

Cōclusio.

Dico igit ad.q. ꝙ entitas actu existēs hꝫ aliqd reale.s. existentiā quam non hēbat dum esset potentialis. Dico secundo: ꝙ inter rosam actualē ꝛ seipsaꝫ potētialē. non pōt esse distinctio positiua nec negatiua realis: qꝛ ipse nō sunt due res: sed eadem. ¶ Dico tertio: ꝙ rosa potentialis.i. id quod denoīatur potentiale/ nihil hꝫ in se reale a quo denoīetur potētialis: ſꝫ ista denoīatio est tantū ab extrinseco.s.a potentiā agētis. ¶ Dico quarto: ꝙ predicti modi non sunt reales: ita ꝙ esse potētiale dicat modum realem in ipsa re existētem. que dī potentialis: ſꝫ dicat modū realem in causa agente.s. eius potentiam actiuam. Et ꝙ ita sit: ꝓbatur. ¶ Primo. Si potentialitas diceret moduꝫ realē vel eē reale in re potentiali/ hoc nō posset eē aliud nisi potentia actiua vel passiua vel obiectiua: vel potentia non repugnantie: sed nullum istoꝝ est dicendū. ergo rc. maior patet. Minor ꝓbatur: ꝙ eni nō sit potentia actiua aut passiua pꝫ: qꝛ iste nō sunt in re potētiali/ que ſm suum totū eē deducitur in actum. Qꝛ non sit non repugnantia pꝫ: qꝛ ipsa nihil ponit reale. Qꝛ etiā nō sit potētia obiectiua: pꝫ: qꝛ ꝓbatuꝫ fuit ꝙ dari nō pōt prout opinantes imaginant. ¶ Secūdo. Modus essendi in potētia ꝛ modus eēndi in actu nō plus distinguūt q̄ rosa in actu: ꝛ rosa in potētia. Sed rosa in potētia. ꝛ rosa in actu non distinguunt realiter. ſꝫ sūt idē numero. vt tu dicis: ergo modus eēndi in potētia ꝛ modus essendi in actu sunt idē numero. ¶ Cōfirmat que sunt idē vni tertio sunt idē inter se. ꝑsertim si sint absoluta. Sꝫ quilibet istoꝝ modoꝝ est res ipsa per essentiā. ergo sunt idem modus realiter. ¶ Tertio. Quecūqꝫ differūt realiter: hūt diuersas realitates. Sed isti duo modi nō sunt disticte realitates: ergo rc. maior pꝫ. Minor probat. Diuerse realitates sunt diuerse res. Sed isti duo modi non sunt due res distincte: ergo rc. maior pꝫ. Minor ꝓbat. Quelibet res distincte citra cām ꝑmam: aut sunt ꝓducte/ aut ꝓducibiles: ꝛ per ꝯñs quelibet res pōt habere duos modos.s. modū essendi in actu/ ꝛ in potentia. Sed isti modi nō ꝑñt hēre duos modos: aliogn iretur in ifinitū: ergo non sunt due res disticte.

¶ Quarto. Supponit ꝙ ois potentia realis sit actiua vel passiua: ꝛ ꝙ non detur potētia obiectiua: vt ꝓbatū fuit. Et arguit sic. Si in itelligentia ꝓducibili esset aliqd esse reale/ qd dicat eē possibile: quero a qua potētia dicat possibile. non a potētia passiua: qꝛ nulla potētia passiua est in qua recipiat entitas intelligētie. Non a potētia actiua tanq̄ ab intrinseco: qꝛ ipsa nō est in re ꝓducibili: ꝛ etiā. qꝛ potētia actiua nō ꝑsupponit id qd ab ea dī possibile: ergo nulla potētia realis ē in re ꝓducibili. Patet ergo ꝙ eē in actu ꝛ eē in potentia nō dicit distinctos modos reales in ipsa re exñtes: ſꝫ dicit diuersos modos reales: quoꝝ vnus est in ipsa re.s. eē in actu. Nam actualis existētia est in re existēte. Alius vo modus.s. eē in potētia est in causis effectus ꝓducibilis. Nā rosa anteq̄ producat est in causis suis: puta in virtute celi: dī eni ꝙ in sole est rosa v̄tualiter: qꝛ sol hꝫ v̄tutem ꝓductiuam rose: ꝛ ab ista potētia denoīatur rosa possibilis. ¶ Si autem q̄ratur vtrum effectus hēat nobilius esse in se q̄ in causis suis. Rñdetur ꝙ si effectus sit ꝓducibilis a cā vniuoca/ tunc hꝫ nobilius esse in se q̄ in causa. Si vo sit ꝓducibilis a cā equoca/ tunc hꝫ verius esse in se q̄ in causa: put veꝝ dicit veritatē ꝓpositionis: ista enim est vera: rosa est rosa: ſꝫ ista nō est vera/ sol est rosa. Si aūt accipitur veꝝ ꝓut dicit entitatē rei: sic hꝫ verius ꝛ nobilius esse in suis causis: entitas.n. rose in sole est nobilioꝛ q̄ in seipsa: qꝛ entitas rose in sole est ipa foꝛa ꝛ nā solis: ꝑ quā pōt ꝓducere rosaꝫ: constat aūt ꝙ forma solis est perfectioꝛ q̄ forma rose.

Ad primū in oppositū dī ꝙ isti modi sunt disticti realiter ad sensuꝫ dictū: sed non ipsa re: qꝛ potētia a qua effectus dī possibilis/ nō est in re ꝓducenda. Unde secluso omni opere intellectus res est potētialis per potentiā realē existentem in altero: sed non per potentiam existentem in ea. ¶ Ad 2^m dī eodeꝫ modo. ¶ Ad 3^m dī ꝙ genus accipit dupliciter. Uno modo ꝓ nā cui cōuenit intētio generis. Alio modo ꝓ ipsa intentione generis q̄ est ens rōnis. Primo modo res sūt in genere ab eterno: ad hoc eni ꝙ ista sit vera. rosa est in genere sube. sufficit hanc esse verā: rosa est suba. que fuit vera ab eterno. Quantū aūt ad scōm opꝫ ꝙ res habeat esse cognitū ꝛ apprehensuꝫ. Ad argumētum igitur dico ꝙ rosa fuit in genere ab eterno: sicut ista fuit vera. rosa est suba: ꝛ sicut ista propositio nō dicit aliquid reale in rosa: sed tantū idētitatē subiecti ꝛ predicati/ que est relatio rationis: ita etiam esse in genere non dicit aliquid reale: ſꝫ nihil sit in genere nisi ens reale.i. ens cui non repugnat actualis existentia. ¶ Ad 4^m dicitur ꝙ potentia non refertur ad obiectum relatione reali: nisi quādo obiectuꝫ actu est. ¶ Ad 5^m negatur minoꝛ. Ad probationē negatur ꝯsequentia: qꝛ est aliquod agens potens producere rosam: ꝛ nullum est saltem naturale: qd hēat virtutē actiuam productiuam chimere.

¶ Utrum res habeant esse quidditatiuum/ ante sui productionem. Questio. IIII.

Queritur quarto. Utrum res ante sui ꝓductionē habeant aliqd eē reale: qd appellatur esse quidditatiuū. Et vī ꝙ sic. ¶ Primo. Particularis ꝛ idefinita affirmatiue conuertunt simpliciter: vt homo est aial: ḡ animal est homo. Sed hec idefinita est vera ab eterno. aliquod est creabile: ergo ista est vera ab eterno. creabile est aliquid. Sed non est aliquid ab eterno ſm esse existentie: ergo ſm esse essentie. ¶ Secundo. Fundamentuꝫ relationis realis est reale. Sed quidditas rei ante sui productionem est fundamentū relationis realis.s. ꝓducibilis ad ꝓductiuū: aliogn non possent ꝓduci: ergo. ¶ Tertio. Quolibet coꝝ que sunt vnū maiori vnitate q̄ sit vnitas gñis vel

speciei/dicit ppriam entitatem:qz de ente & de non ente ni/
hil dr vniuoce:vnitas autem gnis est vniuoca.Sed forma
producibilis est idem forme postq̃ pducta est:non tm̃ ge
nere vel specie.sed numero:ergo forma pducibilis hz pro
Quarta rō priam entitatē.¶ Quarto.Rosa non existente:hec est ve/
ra.Rosa est substātia.Sed veritas est passio entis:ergo si/
gnificatū huius propositionis hz aliquā entitatē. Minor
Quinta rō. pz:maior pbabitur sequenti qōne.¶ Quinto.Eorꝫ que ca
dunt sub extremis eiusdem ꝯdictionis/aliquid icludit vnū
qd non alterum:qz impossibile est q contradictoria sint pe
nitus idē.Sed illud nihil qd est impossibile produci:puta
chimera:& nihil id quod est possibile pduci.puta noua spe
cies angeli/cadunt sub vna ꝯdictione / cuius extrema sunt
possibile & impossibile:ergo aliquid icluditur in vno quod
non includit̃ in alio.Sed hoc non pōt esse nihileitas.cum
sit cōmunis vtriqz:ergo aliquid preter nihileitatem.s.aliq̃
Sexta rō. entitas includit̃ in eo qd est nihil possibile pduci.¶ Sex/
to.De forma producibili probatur esse pducibile quod est
predicatum positiuum:ergo forma producibilis nō est pu
rum nihil:& per consequens est aliqua entitas.

Scd. Opio dicētiū res essentialr hūisse esse qdditatiuum.

Respondeo Ad hanc questionem / dixerunt aliq q res habuerūt esse anteq̃ pducerentur:illud aūt esse non fuit esse existentie:sz fuit eē essentie.i.
ipsamet essentia rei que fuit ante sui productionem. Et qa
essentia & qdditas idem sunt.ideo illud esse appellarūt esse
quidditatiuū.Mouebant̃ autem isti ad hoc ponendum ex
Rō opinionis. quibusdam fundamentis veris.sed falsē itellectis.Primū
est:qz sciētia est tm̃ de rebus eternis & incorruptibilibꝰ:qz
vt ingt Phs.6.ethico.caplo.4°.omnes suspicamur qd sci/
mus non ꝯtingere aliter se habere.Et ideo ponit primo po
steriorum.Singularia autē non sunt eterna:nec de eis ha/
bentur scientie:sed tm̃ de quidditatibus & essentijs : ergo opz
essentias habere aliquod esse eternū.¶ Secūdū est:qz di/
cit Phs primo posteriorꝫ:q opz de subiecto presuppone/
re:qz est.Istud aūt:qz est.non est esse existentie:qz quilibet
experitur se posse scire aliquid de aliqua essentia/non cōsi/
derando vtrū sit vel nō sit:ergo illud esse est esse essentie &
quidditatiuū.¶ Tertium est:qz res sunt in predicamento
fm suas essentias:ꝯstat aūt q sunt in pdicamēto etiam qñ
non existunt/alioquin rosa in hieme non esset in pdicamen
to:ergo rosa qñ non existit hz esse existentie.¶ Quartum
est:qz vt dictū fuit in questione de esse & essentia:ipsa essen
tia & esse sunt eadē res non tm̃ in deo:sz in omni creatura.
Unde dr q illa entitas que est essentia simpliciter esse no/
minat̃ essentia put cōparat̃ ad deū tanq̃ ad formā exem
plarē:& qz in mēte diuina fuit exēplar cuiuslibet quiddita/
tis anteq̃ res pducerent̃ in eē:iccirco eternaliter quelibet
res habuit esse essentie/siue esse qdditatiuū.Prius enim q̃
homo fieret/humanitas dicebat̃ esse quedā essentia p com
paratione ad ideā hoīs in deo existentē:ita q esse essentie
nō est aliud q̃ pdictus respectus exēplati ad exēplar diui/
nū:ipsa vo essentia est eius fundamentū:cui talis respectus
ꝯuenit non per aliquā causam efficientē:sed per seipsam.
Quia vo hō respectus ꝯuenit rebus ab eterno : ideo ꝯñter
dr q essentie rerꝫ habuerunt esse quidditatiuū:qd est esse
reale:alioquin iste propositiones.homo est hō:& hō est ani
mal:que ab eterno fuerunt vere non haberēt super qd fun/
darēt veritas carꝫ.Sequeret̃ etiā q hō & aial:& alia hmōi re
bus nō existentibꝰ nō significarēt rem verā:sz figmentum
sicut chimera.¶ Hāc opinionē vident̃ sequi quidā Tho/
miste qui dicūt/q rebus corruptis manet qdem esse essen/
tie:lz non maneat esse existentie/ ppter qd ppositiones ne/
cessarie verificari possunt etiā rebus destructis.

Resolutō auctoris.

Dico tamen aliter ad hāc questionē q res nullū habuerūt eē reale extra causas suas
ab eterno.¶ Ad cuius notitiā sciēdum est q res possūt ha Triplex esse rerū.
bere triplex esse.Uno modo in intellectu in quo habēt eē
cognitū:& sic oīa pducibilia pexistunt in intellectu dei:& ea
que fiunt per artē pexistūt in mēte artificis.¶ Alio modo
dicunt̃ res esse in causis suis:sicut rosa generāda est poten
tialiter in mā/& virtualiter in sole & i alijs causis actiuis nā
libus:& hoc etiā modo prefuerūt oīa in potētia actiua dei.
¶ Tertio mō dicunt̃ res habere esse extra intellectū & ex
tra causas suas:& hoc mō nulle qdditates sue pductioni p/
exstiterūt.Deus eni nō tm̃ pduxit esse quo qdditates subsi
stunt:sz etiā pduxit materiā & formā que sunt partes qddi/
tatis.Et silr generatio agētis nālis non solū terminatur ad
esse cōpositi qd generat̃ : sed etiā terminat̃ ad essentiā for/
me que est formalis terminus gnōnis : vt dr.7°. metaphy.
¶ Nec valet pm̃ fundamentū istorꝫ:qz scientie sunt de qd/
ditatibus que sunt vlēs:vlia aūt dicunt̃ esse eterna & incor
ruptibilia fm q exponit Linco.p posteriorꝫ.cōmen.17.&
18.&.19.Et san.Tho.de veri.q.j.ar.5.ad 13m.recitans Auicē
nam:qz nō corrūpunt̃ per se:sz tm̃ ad corruptionē indiui/
duorꝫ:& alijs modis qui declarati sunt libro.7°.¶ Nec va
let scdm:qz illud esse qd presupponit̃ de subiecto / est esse Ad fūdamēta opinionis.
nō repugnātie:nō autē esse actualis existētie in natura vt di
cet̃ libro.12.q.pma.Uel vt alij dicūt:illud qz est nō dz re/
ferri ad entitatē potētialē vel actualē:sz ad realitatē natu/
re in se.opz enim psupponere an sit fictitiū:vt chimera:vel
aliqd verꝫ & nō fictū.¶ Non valet etiā 3m.Cuius rō est:qz
pdicamentū formaliter acceptum est ordo rōnis:& ꝯñter ē
relatio rōnis.Unde nō hz esse nisi per actū intellectus:sic
etiā intētio generis & speciei & aliorꝫ hmōi.¶ Dico igit̃ q nul Rō.
le res sunt actu in pdicamēto:nisi dum ꝯcipiunt̃ & collocan
tur in tali ordine rōnis p intellectū : sicut etiā nulla res est
actu subiectū vel pdicatum:nisi dum est obiectiue in itelle
ctu cōponēte.Et ideo siue res sit siue non sit:potest esse in
pdicamēto dūmodo habeat esse cognitū.Dicunt̃ tm̃ res qñ
nō actu cōcipiunt̃ esse in pdicamento potētialiter : qz pñt
ꝯcipi & poni in tali ordine per intellectū.¶ Nec valet 4m.
qz vt supra pbatū fuit esse distinguit̃ ab eētia.Et ppterea
nō sequit̃ si deus ab eterno est oīum exemplar q res ha/
beāt aliqd esse reale extra deū:qz relatio imaginati & exem
plaris & exemplati est rōnis tm̃ in vtroqz extremo.¶ Qz Cōclusio
aūt res non habuerint tale esse extra causas suas qd est eē
reale.Et silr q nō habuerint esse extra intellectum qd est
esse rōnis:ita q nullū aliud esse habuerūt:nisi vel in causis
suis vel in intellectu.pbat̃.¶ Primo.Illud non est ponē
dū quo posito tollit̃ necessitas ponendi intellectū agētem:
sed predicta opinio aufert hāc necessitatē:ergo &c.Maior
patet:alioquin intellectus agens frustra poneret̃. Minor
probatur.Nulla alia est necessitas ponēdi intellectū agē/
tem nisi vt faciat quidditates rerꝫ esse abstractas/que fm
se non sunt abstracte.Sed si quidditates habent aliqd esse
reale extra causas suas ab eterno & pter actualē existentiā
ipse semper fm se sunt abstracte:nā rosa que obijcit̃ intel/
lectui talis esset ab eterno qualis obijcit̃ intellectui:qz etiā
in rerꝫ nā fm suā quidditatem pcise & abstracte:ergo &c.
Hanc rōnem posuit Cōmentator.3°.de aīa.cōmēto.31.vbi
dicit.q oīa dicta ab Aristotele in hoc consistunt q vniuer
salia nullū esse habēt extra aiam:qd ponebat Plato : qñ
si ita esset.nulla esset necessitas ponēdi itellectū agentem.
¶ Scdo.Si res ante rerꝫ pductionē habuerūt esse qddi/
tatiuū eadem rōne ipsum habent etiā postq̃ corrupte sūt.
Sed hoc est falsum:ergo &c.ꝯña pz.Falsitas ꝯñtis pbat̃.
Si essentie manēt rebus corruptis:aut manēt fm numerꝫ
specierum:aut fm numerū indiuiduorꝫ.Sed non pōt dari
pmum.Tum qz qdditas specifica non habet aliquā cōita/
tem extra intellectū.Tum qz quodlibet indiuiduū habet

propriaȝ essentiaȝ: ⁊ per ꝯsequēs si corrūpitur essentia īdiuidui non sufficit ꝙ maneat essentia specifica in cōi. Non pōt etiā dari 2m: qa cuȝ indiuidua factibilia sint in infinitū ⁊ infinita indiuidua ptrāsierint ſm Phm. sequit̄ ꝙ infinite essentie pmanerēt ⁊ fuissent ab eterno: qđ non est dicenduȝ. ❡ Tertio arguitur. Si res habuerunt eē essentie ab eterno ⁊ non eē existētie: aut tales eēntie sunt oīno improducte / aut aliquo mō. Si sunt oīno improducte. ergo a nullo depēdente: ⁊ ꝯñter non depēdent a causa prima: ⁊ sic inter eas ⁊ causaȝ primā nullus est ordo: qđ est falsuȝ. ⁊ ꝯtra Phm 12° metaphy. in fine. Si sunt pducte aut hoc est ſm causaȝ finalē: aut ſm causaȝ efficientē: Nō ſm cām finalē: qa oīs causa est nā prior suo effectu: ⁊ sic in illo priori tales essentie nullū hñt esse quidditatiuū. Si scđm causam efficientē: ergo cū actio cause efficiētis terminet̄ ad actualem existentiā: sequit̄ ꝙ nunꝙ habuerūt esse quidditatiuū nisi qñ habuerūt actuale existere. ❡ Quarto. Essentia hoīs nō est aliud nisi humanitas: ⁊ essentia huius hoīs: puta Sor. nō est aliud nisi hec humanitas. Sed corrupto Sorte: nullo modo manet humanitas: qa ipsa reqrit actualē vnionē aīe cū mā: corrupto aūt Socrate aīa eius nō est vnita materie. g̃ ⁊c. ❡ Quinto. Si humanitas manet ſm eē eēntie: aut ly esse essentie / cōstruit̄ trāsitiue. i. eē qđ est ipsius eēntie. tale aūt esse nō est nisi existētia quā tūc humanitas non hȝ: qa corrupta est. Aut ly esse essentie / cōstruit̄ intrāsitiue: vt dicat̄ esse essentie. i. esse qđ est ipsamet essentia: ⁊ tūc est sensus: humanitas manet ſm esse essentie. i. essentia que est humanitas manet. Sed omne qđ manet est: ergo eēntia q̄ est humanitas / est postꝙ corrupta est. ❡ Sexto. Aut hec humanitas quā dicis manere est res a deo distincta / aut est ipsemet deus. Nō pōt dici ꝙ sit deus: qa esse diuinuȝ non est qdditatiuū / nec ppriū / nec eēntiale alicui creature. Nō pōt etiā dici ꝙ sit realr̄ distincta a deo: qa relatio realis nō ꝯuenit nisi rei existēti. Sed distinctio realis est relatio realis: ergo nō cōuenit huic humanitati que nō existit. ❡ Septimo. Hāc humanitatē habētē esse quidditatiuū qñ actu nō est: aut pōt deus annihilare: aut non. Nō pōt dici ꝙ nō: aliogn deus nō eēt oīpotens. Si sic: ponat̄ in esse ꝙ ipsam annihilet. Et tūc vel hec humanitas est possibilis produci vel nō. Si sic. ergo postꝙ annihilata est hȝ aliquā entitatem: qđ est impoſſe. Patet ꝯñtia: qa per te / omne pducibile p̄existit ſm esse qdditatiuū. Si non: ergo potētia dei diminuta est: cū deus posset ante ipsam pducere: ⁊ eam nūc pducere nō possit. ❡ Octauo. Sequit̄ ꝙ creatura non esset a deo pducta ſm qđlibet sui. Sed hoc est falsum: aliogn essent multe res iproducte: ⁊ multa p̄ma p̄ncipia. Cōsequētia probat̄. Esse quidditatiuuȝ pertinet ad nām rei. ergo si esse quidditatiuū nō est pductū: sed p̄existit cuilibet pductioni: sequit̄ ꝙ res nō sunt producte ſm qđlibet sui.

Ad p̄mū

Ad argumenta in oppositū r̄ndet̄. ❡ Ad p̄mū dr̄ ꝙ ista ab eterno fuit vera. creabile est aliqd. accipiēdo ly aliqd / trāscendenter: sicut ⁊ ista erat vera. creabile est ens. ⁊ hō creabilis est substātia. Sed nō valet vlterior cōsequentia: qua infert̄: ꝙ creabile habeat aliqđ esse reale extra suas causas. In quo aūt sensu sint vere ille ppōnes dicet̄. q. sequenti.

Ad scđm

❡ Ad scđm negat̄ minor: qa vt dictū fuit in 5°. lȝ relō pducentis ad pductuȝ sit relatio realis: tñ relatio pducibilis ad pductiuū est rōnis tm̄.

Ad tertiū Distictio.

❡ Ad 3m dicit̄ ꝙ duplr̄ aliqua pñt dici esse vnum numero. Uno modo positiue: qa. s. qđlibet eoꝝ est ens positiuū: ⁊ abinuicē sunt indistincta: ita ꝙ ad talem vnitatē he due rōnes requirunt̄: ⁊ sic negat̄ minor: qa cū oīs forma pducibilis sit nihil: nulli rei pōt esse idē positiue. Scđo mō dicunt̄ aliqua esse vnū negatiue: qa. s. nō sunt actu distincta cū alterū eoꝝ sit purum nihil: cui repugnat actualis distinctio: lȝ istud nihil aliqñ erit illud ens / cū quo nūc dicit̄ esse vnū negatiue: ⁊ sic ꝯcedit̄ minor: sȝ negat̄ maior. ❡ Ad 4m dr̄ ꝙ nulla rosa existēte. hec est vera: rosa est suba: sed hec veritas nō est passio alicui⁹ habētis esse extra itellectū: sed est passio entis cogniti ⁊ apprehensi. ❡ Ad 5m dr̄ ꝙ nihil qđ tm̄ est possibile pduci / nō denoīatur possibile ab aliqua potētia reali que sit in eo: sed solum a potētia extrinseca. s. a potētia agentis: qđ potest ipsum producere. Ex hoc dico ꝙ non opȝ quodlibet extremū ꝯtradictionis includere aliquod reale positiuū in se: sed sufficit ꝙ includat aliqđ tale positiuū aut itrinsece aut extrinsece: a quo denoiet̄. ❡ Ad 6m dicit̄ eodē modo / ꝙ esse pducibile qđ predicat̄ de forma pducibili / nihil positiuum reale ponit in ipsa forma: sȝ tm̄ in agēte a quo pduci pōt. Ponit tñ in forma aliqđ positiuum rationis. s. relationem ad causam productiuam.

❡ Utrum ppositiones facte de rebus non existentibus in materia necessaria sint vere. Questio. V.

Queritur 5°. Utrū rebus non existētib⁹ / vere sint ppositiones de eis facte in materia necessaria: cū ipse res non hēant esse qdditatiuū: vt probatū fuit. Et vr̄ ꝙ non. ❡ Primo. Qr̄ Phs secundo posterioꝝ sic dicit. Impossibile est scire quid est / ignorātes si est. Sȝ re nō existente nō pōt sciri an sit. cum sit falsum eam esse: g̃ non pōt sciri quid sit. puta ꝙ sit aīal vel suba vel hō. ❡ Scđo. Phs scđo peri hermenias sic dicit. Quādo i adiecto aliqd quidē oppositoꝝ inest que sequit̄ ꝯtradictio non verū. sed falsum est: vt hoīem mortuū. hoīem dicere: ergo ſm Phm hec ꝯña non tenet. Sor. est homo mortuus: ergo est homo. qr̄ ſm ipsum mortuū opponit̄ homini: ⁊ hoc pȝ: vt inquit Boetius ex diffinitionib⁹ eorum: qr̄ in diffinitione hoīs ponit̄ viuens: mortuum aūt est quod non est. ⁊ erat in rerum natura: ergo viuū quod ponit̄ in diffinitione hoīs / est oppositum mortuo: igit̄ non est possibile ꝙ de eodem predicet̄ viuū: qđ ponitur in diffinitione hoīs ⁊ mortuū. ❡ Tertio. Si homo est animal: ergo est aīatus: ergo aīa ē corpori vnita. Sed vnio cum sit accidēs per accidēs / non inest vniuersali nisi prius singulis insit. Sed nullo homine existente. nulla anima est corpori vnita. ergo nullus homo ē aīatus. ❡ Quarto. Si omne qđ est essentiale alicui predicatur de eo etiā si non sit. ergo si deus non esset: adhuc esset verum dicere ꝙ deus est: qr̄ esse est de essentia dei. ❡ Quinto. Si sor. nō existens est homo. ergo est substantia: aut igr̄ p̄ma / aut secunda. Sed Sor. cū sit indiuiduū non est substantia secūda. ergo est substantia prima. ⁊ per ꝯñs existit: qr̄ singulares substantie materiales sunt cum hoc ⁊ nūc. ❡ Sexto. Si hec est vera. hō est aīal. dum hō non est: querit̄ p quo supponūt extrema. ⁊ quicqd detur: sequit̄ incōueniēs. Nō enim potest dici ꝙ subiectū supponat simpliciter: qr̄ predicatū non ꝯuenit ei ſm esse qđ habet in intellectu. ergo supponit personaliter: ⁊ sic opȝ ppositione verificari pro indiuiduis ⁊ psonis: que cū nō sint / falsa est ppositio. ❡ Septimo. Phs in p̄dicamentis: caplō de substātia: dicit ꝙ ex eo ꝙ res est vel non est. oratio dicitur vera vel falsa. ergo ꝗcquid de re non existente enunciatur / falso enūciat̄. ❡ Octauo. Terminus positus in ppositione / non trahitur ratione alicuius adiuncti extra suum significatum. Sed ly est / de se significat actuale existere. ergo in omni propositione idipsum significat. ⁊ per consequens. cuȝ dr̄ homo est homo: significat̄ ꝙ hō sit. ⁊ iō falsa est hoīe non exñte. ❡ Nono. Theologi dicūt in. 3. di. 22. ꝙ in triduo mortꝭ chr̄i: ista fuit falsa simpliciter. chr̄s est homo. ⁊ tamen in ea predicatuȝ est essentiale subiecto. ergo ⁊c.

Respondeo qr̄ circa hanc questionem dissentiūt t̄ministe ⁊ iuniores dialectici ab anti

Terminis tarūz pla atum. tiquis. Ipsi enī ꝑꝑ ratiōes supra positas existimant nullaʒ ꝓpositionē eē verā: cuius subiectū in reꝝ natura non est. Sed clarissimi phi oppositum putant. s. Albertus magnꝰ in libro ð causis. capitulo. 8. ⁊ in postp̄dicamētis. caplo. 9. ⁊ san. Tho. de veri. q. 6. ar. j. ad. 9. vbi dicit aliqd eē duplr incōmutabile. Uno modo ꝑꝑ incōmutabilitatē nature sicͫ deus. Alio mō ꝑꝑ necessitatē veritatis. sicut ista veritas. oē totū est maiꝰ sua parte. Idē tenuit Hēricus quolibeto. 10°. q. 3. ⁊ Herueus quolibet. 3. q. p̄ma. ⁊ Scotus ⁊ cōiter alij doctores. 3. di. 21. vbi ex dictis diuersoꝝ colligit̄ ista ꝯclusio.

Cōclusio ꝯtra ꝯʒ mul tos. ¶ Ois ꝓpositio cathegorica cōposita affirmatiua de ineē / non habēs iplicationē ex parte subiecti ꝯtingentē: aut ipossibilē ⁊ nō equipollēs hypothetice / siue sit in p̄mo siue i scūdo mō ꝑseitatis / est semꝑ vera: ēt rebus nō existentibus dūmodo subiectū eius habeat conceptū vnū: vt iste ꝓpositiones: homo est aial. Sor. est homo. hō est risibilis. ¶ Dico composita ad excludendas ꝓpositiones: vt cum dr̄ homo est. ¶ Dico affirmatiua: qꝛ semꝑ negatiue sunt false in tali materia: vt ista. homo nō est aial. ¶ Dico / de inesse. qꝛ alique modales essent false: vt ista. homo ꝯtingēter est animal. ¶ Dico / nō habēs implicationē ꝯtingentē. qꝛ in casu nostro / ista est falsa. homo albus est homo. Nam bene sequitur homo albus est homo. ergo homo est homo albus: ⁊ vltra / igit̄ aliquis homo est albus: qð constat eē falsum / nisi hoie existēte. ¶ Dico non iplicans impossibilitatē ꝓpter hanc ⁊ similes ꝓpositiones. Maius deo est. Naʒ ly maiꝰ / ⁊ ly deo / que sunt a parte subiecti / simul stare nō p̄nt. Opʒ enim ꝙ ratio subiecti prius sit vera in se / q̄ꝫ ꝙ aliqd de ipa enunciet̄. ¶ Dico non equiualētē hypothetice rōne istius ⁊ similiū. homo qui currit est aial. ¶ Dico si subiectū hēat ꝯceptum vnum ꝑꝑ istaʒ. christus est homo. cuius subiectū iplicat duas nās. ¶ Sed anteq̄ꝫ probet̄ ista ꝯclusio prius

Pro declaratione cōclusiōis Nota. p̄m Eē tripl'r sumptuʒ. declarādū est eius significatū. Ad cuiꝰ euidentiā p̄mittēda sunt ea que posita sunt libro. 6. in q̄ōne de entitate enūciabilium. s. ꝙ eē accipit̄ tripliciter. Uno modo vt significat actū essendi / ⁊ cū predicatū est 2m adiacēs. Secundo vt significat essentiā ⁊ quidditatē: vt cū dicimus ꝙ diffinitio est oratio indicās eē rei. Tertio vt significat veritateʒ ꝓpositionis.

Nōn 2m ¶ Itē sciendū ꝙ omnis ꝓpositio affirmatiua vera de inesse / significat aliquā identitatē p̄dicati cū subiecto ⁊ aliquā distinctionē eoꝝ. Nā in qualibet ꝓpōne affirmatiua / aut idem p̄dicat̄ de seipso: ⁊ sic idē est subiectū ⁊ p̄dicatū: aut non predicat̄ idē de seipso. sʒ tn̄ predicatū est de rōne subiecti: vt cū dico homo est aial: ⁊ sic adhuc subiectū ⁊ predicatū sunt idē s̄m rem. Nam ille q est hō: est etiā aial. Aut p̄dicatū non est de rōne subiecti: ⁊ in his subiectū ⁊ p̄dicatū sunt diuerse res: sed tn̄ sunt idem subiecto: vt cū dico homo est albus. Hanc aūt idētitatē predicati ad subiectū significat copula verbalis. Propter qð dicit Phs in p̄ peri hermenias ꝙ ly est / significat cōpositionē quādā quā sine extremis nō est intelligere. Distinguit̄ aūt semper aliquo mō subm a p̄dicato saltē rōne: qꝛ hoc est subm ⁊ illud est p̄dicatū: ⁊ iteꝝ relatiua sunt aliquo mō disticta: qꝛ nihil dr̄ relatiue ad se. sed ad aliud. Subiectū aūt ⁊ p̄dicatū sūt relatiua: ergo semꝑ aliquo mō distinguunt̄. Ista igit̄ ꝓpositio. homo est aial. significat vnionē siue idētitatē siue cōplexionē aialis ad hoiem. significat enī aial inesse hoi: que quidē cōplexio siue qð eē significatuʒ rōne illius copule est: dr̄ a Pho eē ens rōnis 6°. metaphy. ⁊. 2° peri hermenias. Hec aūt idētitas aialis ad hoieʒ est relatio rōnis tn̄ / cū sit eiusdem ad seipsum. ⁊ ideo ad eam sufficit ꝙ extrēa habeant eē apprehensum ab intellectu.

Probat̄ ꝯclusio. Sup. p̄m Nunc probat̄ predicta conclusio. Et p̄ sic. Supponitur p̄mo ꝙ casus non variat formalem ꝯn̄tiam: vt dicūt dialectici. Unde si aliqua ꝯn̄a nunc est vera. semper fuit vera. ⁊ semꝑ erit vera. *Supm 2m* Supponit̄ scd̄o ꝙ ois ꝯditionalis vera est necc̄ia ⁊ est bona ꝯn̄a ⁊ formalis: vt etiā cōiter est concessum. *Supm 3m* Supponit̄ tertio: ꝙ aliqua ꝯditionalis pōt eē vera. dato ꝙ antecedens: ⁊ ꝯn̄s sint falsa ⁊ impossibilia. vt ista. Si sor. est asinus ipse est rudibilis. Hoc suppositū habet̄ a Cōmētatore. 7. phy. cō. 2°. ¶ Ex his arguit̄. Ista ꝯditionalis ꝓpositio. Si tu curris / tu moueris: nūc est vera. g̊ ipsa ab eterno fuit vera. Sʒ ab eterno tu nō eras: qꝛ nullū corruptibile est eternū: ergo ad veritatē ꝓpositionis / nō requiritur subiectū eius existere. ¶ Dicet̄ forte ꝙ lʒ constantia subiecti non requirat̄ in hypotheticis: requirit̄ tn̄ in cathegoricis. Sed ꝯtra. ꝙ nec ēt requirat̄ in cathegoricis arguit̄. ¶ Secūdo sic. Ista ꝯn̄tia est vera. Sor. est hō: g̊ Sor. est aial: est vera dato ꝙ nullus hō sit. Sed p̄dicta ꝯn̄a non tenet. nisi in v̄tute huius ꝓpositionis. ois homo est aial. ergo semꝑ qn̄ illa ꝯn̄tia est vera. etiā ista cathegorica est vera. Sed illa ꝯn̄tia est vera nullo hoie existente: ergo nullo homine existēte: ista est vera: hō est aial. ¶ Tertio. Si ad veritatē ꝓpositionis requirit̄ cōstantia subiecti: sequit̄ ꝙ nihil est scibile nisi dum actu est. Sed hoc est falsum: ergo ⁊c̄. Pʒ ꝯn̄tia: qꝛ nihil est scibile nisi veꝝ. ꝓbatur. Falsitas ꝯsequentis. Id per quod res sūt ꝯtingentes ⁊ possibiles. aliter se hēre / non facit ad eaꝝ scibilitatem: sicut nec ad eaꝝ diffinitionē. Sed existentia cōuenit eis contingenter: ergo ⁊c̄. ¶ Confirmatur. Qꝛ sequit̄ ꝙ si quis habeat perfecte habituʒ geometrie ⁊ desinant esse in rerū natura / figure geometricales / ꝙ eius scientia corrumpat̄: ⁊ ꝯsequenter ꝙ sit habitus nō permansiuus: imo de facili corruptibilis: qð est ꝯtra rationē habitꝰ. ¶ Quarto. Omnis propositio negatiua vera / hʒ affirmatiuā veraʒ priorem ad quā reducitur: ⁊ maxime illam in qua idem de seipso predicatur: vt habet̄ scd̄o peri hermenias: vbi dicit Phs ꝙ hec ꝓpositio. bonū non est malū. reducitur ad istā. bonū est bonum. Sed nullo homine existēte / ista negatiua est vera. homo nō est asinus. ergo ista affirmatiua. homo ē homo. ad quā illa reducitur est vera: de quocūq̄ꝫ autem p̄dicatur homo predicatur ⁊ animal: cum in eius conceptu includatur formaliter. ergo ⁊c̄. ¶ Quinto arguit̄ ab alijs. Duoꝝ contradictorioꝝ opʒ alterum eē falsum: ⁊ alteruʒ verum. Sed iste sunt ꝯtradictorie: homo est homo: homo non est homo. ergo opʒ vnā eē veram ⁊ reliquam falsaʒ. Sed hec est falsa: homo non est homo: ergo hec est vera: homo est homo. Qꝛ autem hec sit falsa: homo non est hō: probatur: quia ad eam sequitur ꝙ homo sit non homo: qꝛ vt dicit Phs secundo peri hermenias: ad negatiuā de p̄dicato finito sequit̄ affirmatiua de p̄dicato ifinito. cū auteʒ hec. hō est nō hō. ponat subiectuʒ eē ex quo verbū est affirmatum. sequitur ꝙ homo sit ⁊ non sit homo. ¶ Sexto. Contradictoria istiꝰ. homo est homo. est falsa in casu ꝙ nullus homo sit: ergo ipsa est vera: consequentia patet. Antecedens probatur. Hec est falsa. nullus homo est homo. ⁊ hec est eius contradictoria. ergo ⁊c̄. minor patet. Maior ꝓbatur. Nam si nullus homo est homo: ergo homo non est homo: ergo homo est non homo: vt prius dicebatur. Tūc vltra: homo est non homo: ergo non homo est homo. per cōuersionem simplicem. tunc ex conuersa ⁊ ꝯuertente arguitur sic. Non homo est homo. ⁊ homo est nō homo. ergo homo est homo: qð ꝓbare intendebamus. ¶ Dicet̄ forte ꝙ ad istā. homo nō est homo. non sequtur ista. homo est nō homo: nec est veꝝ ꝙ ad negatiuā de predicato finito sequat̄ affirmatiua de p̄dicato ifinito: qꝛ Phs scd̄o peri hermenias: dicit ꝙ existentibꝰ quatuor propositionibus. quarum due sunt negatiue de p̄dicato finito: ⁊ due affirmatiue de p̄dicato infinito / ad affirmatiuas sequunt̄ negatiue: sed non econtra. Et hoc ideʒ dicit Phs in primo prioꝝ. Unde he

ne segtur. ¶ Tu es non iustus. ḡ tu non es iustus. ʒ nō eʒ. ¶ Cōtra hāc respōsionē arguitur. ꝙ lʒ vera sit: non tamē euacuat difficultatem. Nā phs dicit scdo peri hermenias aliq̄tulū post verba superius recitata/ ꝙ si veꝝ est iterrogatum negare/ veꝝ est affirmare p̄dicatū infinitū. Ut si q̄ratur/ an Soꝛ. sit sapiens. ꝛ rn̄deatur ꝙ non: bene sequit̄. ḡ est non sapiens. Ex quo pꝫ ꝙ Phs dicit affirmatiuam seq ad negatiuā: lʒ supra dixerit ꝙ nō. Hanc ꝯdictionē tollūt aliqui/ ꝛ dicunt ꝙ lʒ in terminis nō transcendentibus affirmatiue nō sequant̄ ad negatiuas: sicut eꝫ: sequunt̄ tm̄ in terminis transcēdentibus. ꝛ de his intelligit Phs p̄mo priorum: q exemplificat de bono ꝛ non bono. Sicut ḡ in priori ratione vtebar terminis specialibus/ dicēdo homo est hō: nunc vtar transcēdente. ꝛ dicam sic. Nullo hoie non existēte. ista est falsa. homo nō est ens. ergo ista est vera. hō est ens. Tenet ꝯn̄a: qꝛ etiā due idefinite: quaꝝ vna est affirmatiua ꝛ altera negatiua ꝯdicunt si sint in mā necessaria. Antecedēs aūt probat̄: sicut supra deductum est. ¶ Dicet̄ forte ꝙ terminus transcendēs non pōt infinitari. ¶ Sed eꝫ. hoc posito nō tollitur ꝯtradictio in verbis phi. Item Phs exemplificat de his. homo non est bos. homo nō est bonꝰ. Constat autem ꝙ bonum est transcendens.

Impugnatur rn̄sio.

Contradictio in verbis phi.

Ad p̄mū

Ad argumenta

Respondet̄. ¶ Ad primuꝫ dr̄ ꝙ Phs ibi loquitur tm̄ disputatiue. sicut ipsemet dicit: ꝛ dato ꝙ loqueret̄ determinatiue: dico ꝙ in acquirēda notitia quidditatis rei opꝫ rem eē: vt ipsa res causet phantasma. ꝛ eo mediāte moueat intellectū: ꝛ hec est intentio phi: qꝛ ibi inquirit quō cognoscat̄ qd q̄d est: sed nō intēdit querere an possit haberi notitia prius acquisita/ dato ꝙ res corrūpant̄. ¶ Ad scdm dico ꝙ Phs intēdit solū declarare/ ꝙ hec ꝯn̄tia non est formalis. Soꝛ. est homo mortuus: ergo Soꝛ. est homo. lʒ eni hoc ꝯsequēs Soꝛ. est homo. semꝑ sit verū ꝛ necessarium: non tm̄ sequit̄ formaliter ex illo antecedente. Et cum dr̄/ ꝙ mortuum tollit vnum. qd est essentiale homini. dico ꝙ viuens accipit̄ dupliciter. Uno modo pro natura cui conuenit seipsaꝫ mouere ad operationē si in actuali existētia ponatur. ꝛ tale viuens est homini essentiale tanq̄ genus. Alio modo accipit̄ viuens pro eo qd actu hꝫ esse sibi datum ab anima: ꝛ hoc etiam est aliquo modo essentiale. qꝛ pertinet ad substantiā creature actu viuentis. ꝛ huic proprie opponit̄ mortuum: sed non opponitur viuenti primo modo dicto. Et si dicat̄ ꝙ Soꝛ. post mortē non est Soꝛ. qꝛ vt dicit Cōmētatoꝛ p̄mo phy. cō. 63. res in corruptione substātiali/ perdit nomē ꝛ diffinitionē. Respondeo ꝙ Cōmētatoꝛ nihil aliud itelligit nisi ꝙ soꝛ. post mortē non est existens Soꝛ. differentie enim accidētales non faciunt terminū equiuocū/ qui de se est vniuocus. fuisse autē ꝛ foꝛe ꝛ esse siue presens preteritū ꝛ futurū sunt differentie que accidunt soꝛti. ¶ Ad tertium pꝫ responsum ex dictis ad scdm. ¶ Ad quartū dr̄ ꝙ illi q faciunt illud argumentū soluunt etiā ipsum. Nam ipsi tenent ꝙ etiā formaliter ex impossibili sequitur qdlibet: ꝛ ꝙ necessariū sequitur ad qdlibet. Cum ergo antecedens illius conditiōalis sit impossibile: ꝛ ꝯn̄s sit necessarium vtiqꝫ habent concedere ꝯsequentiaꝫ ꝛ dicere ꝙ ꝯsequens est verū: qꝛ etiā per eos est necessariū. Posset tamen negari ꝯsequētia: sicut non sequitur si ponamus hominē nō esse animal. ꝙ homo sit animal. qꝛ ex impossibili non sequit̄ eius ꝯtradictorium. alioquin ꝯtradictoria essent simul vera: cū oporteat ꝙ si antecedens alicuius ꝯn̄tie est verum: ꝙ etiā consequens sit veꝝ. ¶ Ad quintum dicit̄/ ꝙ esse substantiā primam. vel substantiā secundā non est aliud q̄ esse genus vł speciē. vel indiuiduum. ista aūt sunt predicata accidētalia: cum nō ꝯueniant rebus nisi per operationem intellectus. ¶ Ad sextum. Dico ꝙ ly homo/ supponit suppositiōe simplici/ que est naturalis: cuꝫ stet pro ipsa nā: lʒ ꝯcretiue: nec ad talem suppositionē requirit̄ predicatū esse terminuꝫ secunde intētionis. ¶ Ad septimū dr̄ ꝙ Phs: vt patet ꝑ eiꝰ exempla nō loquitur nisi de ꝑpositionibus simplicibꝰ: aut de his que sunt in mā ꝯtingēti. Uel est dōm/ ꝙ ex eo ꝙ res est vel nō est dicitur oratio vera vel falsa. id est ex eo ꝙ sic est: sicut per orationē significat̄/ oratio est vera: ꝛ ꝙ ista sit intentio Phi: pꝫ: qꝛ ipse in p̄dicamētis. in capitulo de priori dicit: ꝙ sic esse sicut propositio signat/ est causa ꝙ propositio sit vera. Ad propositū aūt dico ꝙ semꝑ sic est/ sicut significat ꝑpositio in mā necessaria: qꝛ semꝑ veꝝ est hoiem esse aial. ¶ Ad octauū negat̄ maioꝛ si terminus sit analogus: cuiusmodi est ens ꝛ esse ꝛ hꝰ. nā ens per se sumptū stat pro suo potioꝛi significato: qd est suba. Si vō dicat̄ ens successiuū vel ens inherens stat pro accidente: nō tm̄ perdit ꝓpter hoc alia significata: qꝛ quantū est de se pōt hoc ꝛ illud significare. ¶ Ad nonū dr̄/ ꝙ theo. vt Scotus inq̄t: non loquunt̄ logice: nec querūt an illa ꝑpositio sit vera de virtute sermonis: ʒ solū intendunt dicere ꝙ christus nō erat existens homo: qꝛ aia ipsius non erat actu corpori vnita.

Ad tertiū

Ad q̄rtū

Ad q̄ntū

Ad sextū

Difficulto.

Ad scdm

¶ Utrum potentia resistitiua distinguatur a potentia actiua ꝛ passiua. Questio. VI.

Queritur 6°. Utrū potentia resistitiua distinguitur a potentia actiua ꝛ passiua. Et videt̄ ꝙ sic. ¶ Primo. Siccitas ꝛ humiditas sūt potentie resistitiue. Sed iste nō sunt actiue nec passiue. ergo ꝛc̄. Maioꝛ est phi primo ꝛ scdo de gnōne. tex. cō. 9. ꝛ pꝫ ratione. Dum ex igne generatur aer: ibi est resistentia. alioqn subito ꝛ sine alteratione media generaret̄ aer. Aut ergo ignis resistit per caliditatem: aut per siccitatē: ꝛ non per caliditatem: qꝛ similis forma est in aere. resistentia aūt nō est nisi rōne ꝯrietatis: ḡ resistit ꝑ siccitatem. Minoꝛ ēt ꝓbatur. ꝛ primo ꝙ nō sit potentia passiua: qꝛ siccitas est actus ꝛ forma. ergo non est potentia passiua disticta ꝯtra actiuā positā ab Aristotele. Pꝫ ꝯn̄tia. qꝛ Phs. 9. metaphy. tex. cōmen. 7. dicit ꝙ actus oppositus potētie passiue/ dr̄ de forma ꝛ de opinione. Qꝛ etiā nō sit actiua. probat̄. Si siccitas eēt actiua/ ageret in humiditatē eam corrūpendo/ cū sola humiditas sit ei ꝯria: actio aūt est ratione ꝯtrarietatis. Sed corruptiuū humiditatis ē caloꝛ ꝛ nō siccitas. qd pꝫ: qꝛ ferrū semper est siccū: ꝛ tamē si qn̄ est frigidū approximat̄ alicui humido nō desiccat ipꝫ: Si vō ferrū calefiat: tūc poterit ipsuꝫ desiccare. ¶ Scdo. Si potētia resistitiua esset idem cum actiua/ aut cum passiua/ potius deberet dici idem cū actiua q̄ cuꝫ passiua: vt patuit ex rōne p̄cedenti. Tuꝫ etiā: qꝛ resistere est ꝯ agere. Sꝫ non est idem cū potentia actiua: ergo ꝛc̄. maioꝛ pꝫ. Minoꝛ ꝓbatur. Sit grā exempli siccitas actiua ꝛ resistitiua. Aut ergo tm̄ agit quantū resistit: ꝛ ecōtra: aut plus agit q̄ resistat: aut plus resistit q̄ agat. Nō p̄m: qꝛ siccitas paꝝ agit: qd pꝫ. Nam ignis ꝑ caloꝛem q est multū actiuus facile calefacit aquā: ꝑ siccitatē aūt non pōt remouere ab ea humiditatē. nec ab alijs que ex nā sua sūt humida: vt vinū/ oleuꝫ ꝛc̄. Et tamē siccitas multuꝫ resistit: qd pꝫ: qꝛ aspersa aqua supꝛ rem valde siccam. difficile eam intrat: ꝛ stat super eam in modum figure rotūde: qd est ꝑꝑ siccitatem resistentē. Nō pōt etiam dari scdm/ ꝑꝑ rationem imediate dictam. Nec tertium: qꝛ si siccitas plus hꝫ de resistentia q̄ de actiuitate. sit resistentia vt sex: ꝛ actiuitas vt quatuoꝛ: ꝛ diminuantur ista ꝓpoꝛtionabiliter per actionem contrarij. Sequit̄ ꝙ corrupta tota actiuitate: adhuc esset aliquid de resistentia. qd est impossibile: qꝛ bene sequitur. Siccitas resistit agēti. ḡ agens agit in ipsam: ꝛ tunc vltra. ergo agens repatitur ab ea. ꝛ tunc vltra. ergo ipsa reagit: ꝛ per ꝯn̄s hꝫ p̄nm agendi. ¶ Tertio arguit̄. ꝙ si potētia actiua ē resistitiua: opꝫ tātā

esse actiuitatem: quāta est resistētia. sit illa potētia actiua: vt quatuor. Tunc sic. Hec potentia actiua est vt quatuor. hec potētia est resistitiua. ergo hec potentia resistitiua est vt. 4. ɩ tunc vltra. ergo est resistitiua: vt quatuor.

Conclō pª **Respondeo** Oꝛ lz ista questio: inquātū īplicat actionē ɩ resistentiā ɩ motū: nālis sit: inquantū tñ querit de rerū idētitate aut diuersitate est metaphysica. Unde breuiter expediēdo oibus eis ꝑtermissis q̄ in nāli phīa de hoc ptractanda sunt dico duo. ℂ Primo / ꝙ Eadem res ɩ entitas est vtus resistitiua ɩ virtus actiua. Ad cuius euidentiā est sciendū ꝙ esse actiuū ɩ esse resistitiuum est esse relatiuū: cū dicat̄ ad aliud: nihil eni est actiuū aut resistitiuū in seipsum. Et iō / sicut eadē res est albedo ɩ similitudo. ita eadē res est actiuitas ɩ resistētia. Eadē eniz numero frigiditate aqua agit in ignē aut in aerē / remittēdo eoꝝ caliditatē. ɩ resistit eidē calori ne statiz corrūpat aquā ɩ ipsammet frigiditatē. Uñ illa frigiditas dr̄ virtus actiua: inq̄tum remittit calorē agentis. ɩ eadē dicitur potētia resistitiua. inq̄tum retardat eius actionē. Et ad hunc sensum gn̄aliter verū est: ꝙ oē agens nāle si agat per motū in agendo repatit̄: qꝛ saltē ex resistētia passi retardat̄ actio agētis. Sed de reactiōe an ɩ quō detur: alibi erit disputare. ℂ Di-

2ª conclō sequitur. co scdo / ꝙ potētia resistitiua nō est idem cū potētia passiua de qua hic loquit̄ Phs: qđ pz. qꝛ potentia resistitiua est actiua aliquo mō: cū sit pn̄ᵐ reactionis. Potentia aūt passiua non est pn̄ᵐ agendi: alioquin esset actiua. lz est pn̄ᵐ patiendi: vt pz ex eius diffinitiōe. Et si dicatur ꝙ Phs scdo de generatione appellat humiditatē ɩ siccitatē qualitates passiuas. Dico ꝙ ipse non sunt passiue subiectiue. id est subiectum passionis: sed dicunt̄ passiue obiectiue. sunt enim forme que corrumpunt̄. Et lz sint in rei veritate principium actionis. Dicuntur tamē passiue: qꝛ earum actio non est ita manifesta: sicut actiuitas caliditatis ɩ frigiditatis.

Ad pmū **Ad argumenta** Rñdet̄. ℂ Ad pmū dr̄ ꝙ siccitas est potētia actiua ɩ agit per se in humidum presens ipsum corrūpendo. Caliditas aūt non agit in humidū per se. sed per accñs: īquātū facit exhalare partes hūidas: qbus exhalatis ɩ euaporatis / remanēt ptes terrestres ɩ grosse que sūt sicce. Et hoc ꝑsertim est in mistis. In elemētis aūt opz necessario ɔcurrere siccitatem ad agendū in humidū: ɩ econtra: nec calor aut frigus ad h̄ sufficiūt. Uñ radij sol' nō ꝺsiccarēt aquā: nisi ɔcurrēte siccitate ignis vel terre: nec frigiditas noctis hūectaret nisi ɔcurrēte humiditate: puta de scēsu roris. vel alia hꝰ causa. Oꝛ āt dr̄ ferrū aut marmor nō desiccare: cum sunt frigida: hoc ē falsum. Desiccant vtiq: lz eoꝝ actio tarda est: qꝛ vt diximꝰ siccitas nō est multū actiua. ɩ ideo eoꝝ actio non est ita ꝑceptibilis: sicut qñ desiccat̄ aliquid per ignē: qui maioris est actiuitatis.

Ad scdm ℂ Ad scdm dr̄ ꝙ ordo in resistentia est oppositus ordini in actiuitate. Nam calor est magis actiuus q̄ frigiditas: ɩ hec magis q̄ humiditas: ɩ hec magis q̄ siccitas. Sed ecōtra siccitas magis est resistitiua q̄ humiditas: ɩ hec magis q̄ frigiditas: ɩ hec magis q̄ caliditas. lz quidā moti ꝑpter illud argumentū dicant ꝙ quelibet istarum qualitatū tm̄ agit quātum resistit: ɩ tantū resistit quātum agit.

Auctor nō acceptat responsionē ℂ Sed mihi vr̄ ꝙ hoc non sit verū. Constat eni ꝙ dū aqua est calida: ille calor est valde actiuus: vt pz ex eius lesione: non eni posset quis diu manere in aqua intēse calida. ɩ tamē ille calor parum resistit: qđ pz: qꝛ aqua calida facile reducitur ad frigiditatē: qđ non esset si calor multum resisteret. nam quanto maior est resistentia tanto difficilius est agere. Dico igit̄ ꝙ siccitas plus est resistitiua q̄ actiua. Et cum iprobatur. dico ꝙ illa ratio procedit ex falsa imaginatiōe ac si virtus resistitiua ɩ actiua sint due qualitates habentes distinctos gradus. sicut sunt albedo ɩ dulcedo in lacte: qđ forte est album vt. 6. ɩ dulce vt. 4. Sed secus est in ꝓposito. Impossibile enim est separare a siccitate actiuitatē ɩ resistentiaz: sed semꝑ magis resistet q̄ aget. sicut pulchre pz in simili. Nam eodem actu volumus finē / ɩ ea que sunt ad finē. Et codē actu intelligitur ɔclusio ɩ principium: vt dr̄ pmo posterioꝝ: iste tamē actus intensior esse dicitur: vt terminat̄ ad principium. q̄ ad ɔclusionē. *Idez actꝰ ɩ itēsus ɩ remissus dicitur.* Nam principia magis cognoscimus: ɩ finem magis amamus. q̄ ea que sunt ad finem. Nec tamen valet illa consequentia. Sit amor finis vt. 6. ɩ amor eius quod est ad finem: vt. 4. ɩ remittant̄ proportionabiliter. ergo amabitur finis ɩ non ea que sunt ad finem: qđ ideo est: qꝛ ista diminutio ɩ remissio non est duaꝝ reꝝ: sed eiusdez forme s̄m rem: habētis tamen diuersas rationes: quaꝝ vna ɔuenit ei ꝑfectiori modo q̄ alia. Sicut etiā i tellectus ɩ memoria sunt vna res. ɩ tamen intellectus est dignior memoria. Si ergo perfectior in aliqua proportione ɩ remittantur proportionabiliter. nō sequitur ex hoc ꝙ remanebit intellectus ɩ non remanebit memoria. ℂ Nec valet argumentū quod faciunt alij: Calor vt octo est actiuus: ɩ vt sex resistitiuus: ergo pꝰ desinet esse actiuus q̄ resistitiuus. pz consequētia: quia prius desinet esse: vt. 8. q̄ vt. 6. Decipiunt̄ eni isti qui putant nos dicere ꝙ calor vel alie iste qualitates in aliquo gradu sit actiuus: ɩ in eodem non sit resistitiuus. Nullus eni est gradus caloris actiuus: qui non sit resistitiuus. ɩ ecōtra nullus est resistitiuus: qui non sit actiuus: sed quilibet magis agit q̄ resistat.

Ad tertiū ℂ Ad tertium negatur consequentia: sicut nō sequitur. hec albedo est hec similitudo. sed albedo est vt. 8. g̊ hec similitudo est vt. 8. potest enim antecedens eē veruz: ɩ consequens erit falsum: posito casu ꝙ Sor. albus: vt. 8. sit similis in albedine platoni albo. vt. 4. tunc enim albedo. Sor. est: vt. 8. ɩ tamen eius similitudo ad Platonē nō est: vt. 8. lz vt. 4. Nec valet. hec albedo est perfectissima. ergo hec similitudo est perfectissima. quia semper arguitur ab idētitate rei ad idētitatem rationis.

ℂ Utrum rebus non existentibus / verum sit ꝙ intelligantur. Questio. VII.

Queritur 7º. Utrum sit̄ rebus non existētibus verum sit ꝙ intelligātur: puta an ista sit vera. Nulla rosa exñte: rosa intelligit̄. Et arguit̄ ꝙ non. *Prīa rō* ℂ Primo. Si sic: sequit̄ ꝙ si deus conseruaret in oculo speciem rei visibilis corrupto obiecto ꝙ obiectuz videretur. consequens est falsum: vt de se pz. ergo antecedens. Consequentia pz. qꝛ non est maior ratio in hoc q̄ in illo. *Scda rō* ℂ Secundo. Sequitur ꝙ ista esset vera. Chimera est chimera. consequens est falsum. Probatur consequentia sic arguēdo. Aliquod intellectū est chimera. Sed nullū aliud intellectum a chimera est chimera. ergo chimera est chimera. Et vltra. g̊ id qđ est chimera est chimera. Hec vltima ɔsequētia pz: qꝛ in ista ꝓpositione. chimera est chimera. subiectū supponit respectu verbi de presenti: ɩ nihil ponitur ibi ampliatiuum. ergo conuertitur cū ista. aliquid qđ est chimera est chimera. *Tertia rō* ℂ Tertio. Sit corruptus socrates ɩ habeas speciem representantē socratē ɩ nullā aliā. ɩ arguitur sic. Aut aliquid est itellectum a te: aut nihil. si aliquid ɩ nō nisi Socrates: ergo socrates est aliquid. Si nihil habetur propositum: qꝛ tu intelligis ɩ nihil itelligis. *Quarta rō* ℂ Quarto. In ista ꝓpositione. rosa intelligitur a sorte: queritur vtrū subiectum eius supponat pro aliquo vel pro nullo. Si ꝓ aliquo: ergo rosa est aliqd. ɔtra casum. Si pro nullo. ergo nihil itelligit̄ a sor. *Quīta rō* ℂ Quīto. Ois vlis est vera. cuiꝰ q̄libet singularis est vera. Sed corrupta oi rosa / q̄libet singularis est vera istiꝰ vlis. nulla rosa itelligit̄. g̊ ipsa ē vera. maior pz. Minor ꝓbat̄. qꝛ neq3 rosa itelligit̄. neq3 hec: neq3 hec: ɩ sic de singul'.

Senſus q̄ſti.

Reſpondeo. Et pro notitia tituli q̄ōnis. Sciēdū eſt. ꝙ i hoc loco nō q̄rit̄. vtꝝ res nō exñs/poſſit cāre ſui notitiā ſiue ſpeciē in itellectu: q2 de h̄ nulli dubiū eſt. ꝙ nō. eo ꝙ res nō exñs/nullā pōt habere actionē in itellectū. Sed qō eſt p̄ſuppoſito ꝙ in intellectu Sortꝫ ſit ſpēs roſe. ſiue talis ſpēs ſit cauſata a roſa ſiue ab alio. Vtꝝ ſor. ꝑ talē ſpēm poſſit elicere intellectionē actualē/qua intelligat roſaꝫ. Dicūt igit̄ aliqui ꝙ nō. Et habent ꝓ

Opio nō bona.

fundamēto ſue opinionis/ꝙ ſubm reſpectu verbi p̄ſentis tp̄is nullo mō ampliat̄. iſta aūt ꝓpoſitio. Roſa itelligit̄. eq̄pollet iſti. Roſa eſt itellecta. que ē de v̄bo p̄ſentis tp̄is. ⁊ iō in iſta ꝓpōne ſubm ſupponit tm̄ pro exñtibus ⁊ non ꝓ preteritis ſiue futuris: ⁊ ideo tales ꝓpōnes non ſunt vere de v̄tute ſermonis. dicunt tm̄ ꝙ ꝯcedi poſſūt dicte ꝓpōnes ad bonū ſenſum q̄ eſt. ꝙ ſor. hꝫ ſpeciē per quā poſſet intelligere roſam ſi roſa eſſet. Unde iſta ꝓpoſitio. recordor ceſaris nō exiſtētis. ſumit̄ pro iſta copulatiua ꝯſtituta ex trib⁹ cathegoricis. Cognitio quedam eſt in me que foret ceſaris ſi eſſet. ⁊ ceſar fuit cognitus a me: ⁊ ceſar nō eſt. ¶ Sed q̄m iſta opio ⁊ rōni ⁊ veritati aduerſat̄: dico aliter ad queſitū.

Improbatur opio. Concl'o.

Qꝛ res nō actu in reꝝ nā exñtes/a nobis itelligi pñt: nec requirit̄ rē actu eſſe ad h̄ ꝙ intelligat̄. Hoc aūt ꝓbat̄ multipliciter. ¶ Primo. Iſta ꝓpoſitio nūc eſt vera. roſa eſt. poſito ꝙ roſa ſit: ergo anteq̄ꝫ roſa gñaretur vera fuit iſta ꝓpoſitio. roſa erit. Pꝫ ꝯñtia in ꝯtingentib⁹ cuilibet vere de p̄ſenti aliq̄n correſpōdebat vna vera de futuro. Sꝫ intellectus non pōt formare hanc ꝓpōnem. roſa erit. niſi apprehēdat ſubiectū ⁊ p̄dicatū. ergo q̄n roſa non erat. ſed erat futura intellectus eā apprehēdebat. ¶ Scd̄o. Supponit̄ ꝙ nihil pōt eſſe in genere niſi ſit in aliqua ſpecie eius. cū genus nō ſit ſine ſpeciebus. Supponit̄ ſecūdo/ꝙ omne ens in actu ꝑ aliq̄ꝫ formā/pōt habere operationes ꝯueniētes illi forme. Supponit̄ tertio/ꝙ operationes ſpecificant̄ ex terminis: vt dr̄. 5° phy. tex. cō. 31. Tunc ſic. Intellectus habēs ſpeciē roſe/eſt in actu per eam: dato ꝙ nulla roſa ſit: ergo pōt ꝑ eaꝫ elicere aliquā intellectionē. Pꝫ ꝯñā per ſcd̄m p̄ſuppoſitū. Sed oīs intellectio terminat̄ ad illud qō per eā repreſentatur: ergo iſta intellectio terminat̄ ad roſaꝫ. dato ꝙ nō ſit. ¶ Dicet̄/forte ꝙ añs huius ꝯñtie ſecunde eſt falſum. q2 poſſibile eſt ꝙ itellect⁹ intelligat: ⁊ tm̄ nihil itelligat. ¶ Sꝫ ꝯtra. Iſta intentio eſt in genere intellectiōis. ergo eſt in aliqua eius ſpecie. per p̄mū p̄ſuppoſitum. Sed nō hꝫ ſpeciē niſi ex obō. per tertiū p̄ſuppoſitū. ergo terminat̄ ad aliqō obiectū. ¶ Tertio. Omne veꝝ pōt intelligi: ſed roſa non exñte/veꝝ eſt roſam eſſe ſubām: vt ꝓbatū eſt p̄cedēti q̄ōne. ergo roſa nō exñte pōt intelligi roſam eſſe ſubāꝫ. Sed hoc enūciabile nō dicit aliam entitatē niſi roſam ⁊ ſubām: vt ꝓbatū fuit libro. 6. ergo tunc itellectus intelligit roſam. ¶ Quarto. Cuicūq3 cōuenit ratio formalis obiecti intellectus/ipſum pōt terminare intellectionē: eo ꝙ obm ⁊ potētia adequant̄. Sed eis que nō ſunt/ꝯuēit ratio entis qō eſt adequatū ⁊ formale obiectū intellectus. ergo ⁊c̄. maior pꝫ. Minor probat̄. Eis que non ſunt. non minus ꝯuenit ratio entis q̄ꝫ negationibus ⁊ priuationib⁹: cū iſta nullaꝫ dicant naturā. ⁊ illa ſic. Sed negationes ⁊ p̄uationes ſunt entia: vt dr̄ 4° metaphy. tex. ⁊ cō. 2°. ergo eis que nō ſunt ꝯuenit rō entis. ¶ Quinto. Ph̄s ponit hanc dr̄iam inter intellectū ⁊ ſenſum: q2 ſtante ſpecie in intellectu poſſumus intelligere cū volumus: ⁊ non poſſumus ſentire cū volumus: q2 requirit̄ ad ſenſationē preſentia obiecti: non eſt autē in noſtra poteſtate ꝙ obiecta ſint ſemper preſentia: ergo intellectus poteſt itelligere ea que nō ſunt: nec requirit̄ preſentia obiecti. ¶ Sexto. Si intellectus nō pōt itelligere. niſi ea que ſunt: ſequit̄ ꝙ iſta ꝯñtia eſt bona. Roſa eſt intellecta: ergo eſt. Sed hoc eſt falſum: q2 Ph̄s. 2° peri hermenias dicit ꝙ iſta ꝯñtia nō valet. Homerus ē in memoria hominum: ergo Homerus eſt. ¶ Septimo. Iſta ꝓpoſitio eſt vera in ſenſu diuiſo. Albū pōt eſſe nigꝝ. Sed nigredo que in hoc ſubiecto albo/ſignat̄ poſſe acq̄ri/nō eſt: q2 neq3 eſt in ipſo: alioq̄n nō eſſet in potentia ad eam: neq3 eſt in alio: alioq̄n accidens migraret de ſubo in ſubm: ergo qō nō eſt/pōt per intellectū apprehendi. Ratio aūt p̄dictoꝝ eſt: q2 ſpecies in itellectu exiſtēs repreſentat tm̄ q̄dditatē: ⁊ non ea que accidunt quidditati: cuiuſmodi eſt exñtia: ⁊ iō pōt intellectus elicere intentionē que terminat̄ preciſe ad q̄dditatē. Et preter hoc/pōt in memoria ſenſitiua aut intellectiua conſeruari ſpecies repreſentans complexionem accidentis cū aliquo ſubiecto: quod non eſt nunc: ⁊ ꝯſequenter habebitur memoria illius ⁊ actualis recordatio.

Ad argumenta ꝗo in oppoſitū facile rn̄detur. ¶ Ad p̄mū dr̄ ꝙ ille caſus nō eſt poſſibilis nāliter: q2 ſenſatio exterior nō poteſt eſſe niſi obiectum ſit preſens. Si aūt deus miraculoſe cōſeruaret viſionē corrupto obiecto: tūc ipſa deſineret habere rōneꝫ viſionis. vel aliq̄d forte aliud miraculoſe fieret/de quo nō eſt diſputandū apud ph̄os. Et eſt miruꝫ ꝙ aliqui in rebus nālibus neſciunt loqui ⁊ arguere/niſi ad miracula ꝯcurrāt. ¶ Ad 2am negat̄ conſequētia: ⁊ negatur falſitas conſequentis. Ad probationem conceditur totuꝫ. ⁊ dico ꝙ iſta eſt vera. Aliquid qō eſt roſa eſt roſa. etiam ſi nulla roſa ſit: cuius ratio eſt: q2 illa equipollet iſti. ens qō eſt roſa eſt roſa. Iſta autem eſt vera. ens eſt roſa: ſicut ⁊ iſta. roſa eſt ens. Nam bene ſequitur per conuerſionem ſimplicē. roſa eſt ens ſiue aliquid: ergo ens ſiue aliquid eſt roſa. ¶ Ad 3m ſimiliter dicitur ꝙ poſito illo caſu iſta conceditur. Sor. eſt aliquid. ſicut eſt verum ꝙ eſt ens. ſunt enim vere omnes h⁹ propoſitiones ad ſenſum declaratum precedenti queſtione. ¶ Ad 4m dicitur ꝙ in iſta propoſitione. roſa itelligitur. ſubiectū ſupponit pro eo quod eſt aliquid. ſcilicet pro natura roſe. ¶ Ad 5m dicitur ꝙ iſta propoſitio. Nihil intelligitur a ſor. inq̄ātum equipollet iſti vniuerſali negatiue. nulla res itelligitur a ſorte. eſt falſa: imo intelligitur id quod eſt aliqua res. ſcilicet natura roſe: ⁊ conſequenter intelligitur id quod eſt hec res determinata ad intellectum: lꝫ non ad ſenſum. ⁊ tale demonſtratum eſt vt dixi ipſa natura roſe. Decepti ſunt autem iſti: quia exiſtimauerunt ad veritatem propoſitionis requiri exiſtentiam ſubiecti: quod eſt falſum.

¶ Utrum aliquid poſſit ſe reducere de potentia ad actum primo ⁊ per ſe. Queſtio. VIII.

Queritur 8°. Utrū aliq̄d poſſit reducere ſe de potētia ad actum primo ⁊ per ſe. Et videt̄ ꝙ ſic. ¶ Primo. Qꝛ aqua calida ſibi derelicta alterat ſeipſam ad frigiditatem. ergo mouet̄ a ſeipſa. ꝯſequentia pꝫ. Antecedens probatur. Aut frigiditas cauſat̄ ab aere circunſtāte: aut ab ipſamet aqua. Non ab aere: q2 nulla res agit vltra gradum ſuum. Sed aqua alteratur ad maiorem frigiditateꝫ q̄ꝫ ſit frigiditas aeris: ergo hec alteratio non eſt ab aere. ¶ Confirmatur. hec alteratio eſt nālis. ergo nō ē ab extrinſeco agente ꝯtrario: cuiuſmodi eſt aer. ¶ Confirmatur 2°. Idem eſt p̄n^m motus ⁊ quietis in termino ad quem eſt motus: vt dr̄ p̄mo celi. Sed aqua ex ſe q̄eſcit in frigiditate. ergo ex ſe mouet̄ ad frigiditatē. ¶ Secundo. In nutritione ⁊ in augumēto corpus animatū mouet ſeipm̄. g̊ ⁊c̄. Añs ꝓbatur virtus nutritiua ⁊ augumētatiua eſt in eo qō nutrit̄ ⁊ auget̄. ergo ipſuꝫ nutrit ⁊ auget ſe. ¶ Tertio. Omne agens pōt agere in quolibet ꝯtēto ſub ſuo adequato obiecto. Sed habens potentiā aliquā actiuā pōt cōtineri ſub obō illius potētie. ergo per eā pōt agere in ſeipm̄. Minor pꝫ. Nam ignis hꝫ potentiā cauſandi leuitatē. ⁊ ipſe ignis ē

obiectū in quo pōt causari leuitas. Maior forte negabit̄. ⁊ dicet̄ ꝙ opꝫ agēs esse distinctū situ ab eo in qꝺ agit. Uñ lꝫ aliqꝺ sit obiectū receptiuū forme: non tñ pōt eā causare in seipso: qꝛ a se nō distinguit̄ situal'r. Sed ꝯtra. Si ignis inexisteret aque calefaceret eā. ergo nō requirit̄ p̄dicta di/ stinctio. ¶ 4°. Graue mouet̄ deorsuꝫ. ⁊ nō mouet̄ ab aliq̄ extrinseco. ergo mouet̄ a se. Maior pꝫ ad sensuꝫ. Minor ꝓbat̄. qꝛ si moueret̄ ab extrinseco maxime moueret̄ a ge/ nerante. vt cōiter dī. Sed hoc est falsum p̄mo: qꝛ effectus in actu requirit cām in actu: vt dī 2° physi. ⁊ 5° meta. Sed possibile est duꝫ graue mouet̄ / ꝙ gñans sit corruptū. ergo tūc ip̄m nō mouit. ¶ Dicet̄ forte ꝙ generās virtual'r ma/ net in graui. ¶ Sed cōtra. In graui non manet generās: nisi sicut cā in suo effectu. Sed nō est in eo actu nisi ꝑ gra/ uitateꝫ. ergo grauitas est illa que mouet. ¶ 2°. Id qꝺ pōt causare motū in quocūqꝫ passo approximato ⁊ ꝓportiona/ to: pōt etiā causare ipsuꝫ in se: qñ est extra locū suuꝫ: qꝛ tūc est receptiuuꝫ illius motus. Sed graue pōt mouere deor/ suꝫ ꝑ suā grauitatē aliud graue sibi alligatū. ergo pōt mo/ uere per se. ¶ 3°. Motus nālis itendit̄ in fine: vt dī p̄mo celi. tex. cō. 88. Sed hoc nō posset esse nisi moueret̄ a se. er/ go ⁊c̄. ¶ Confirmatur: qꝛ Cōmētator 3° celi. cō. 22. dicit ꝙ lapis mouet se. inquantum est grauis in actu: ⁊ mouet̄. in/ quantum est in potentia inferius. ⁊ 4° physicorum. dicit Phūs ꝙ graue ⁊ leue ⁊ durum ⁊ molle concomitant̄ den/ suꝫ ⁊ rarū. Sed differēter: qꝛ graue ⁊ leue sunt actiua mo/ tus: durū autē ⁊ molle sunt passiua. ¶ 5°. Sit aliqꝺ mistuꝫ graue qꝺ generet̄ supra in aere: aut generās ip̄m est celuꝫ aut aer. Sed a nullo istorū pōt moueri. ergo non mouet̄ a generāte. Consequētia pꝫ. Añs ꝓbatur. Et p̄mo ꝙ nō mo/ ueat̄ a celo. qꝛ quāto magis esset elongatū a celo / tāto tar/ dius descēderet. qꝛ magis distaret a virtute motoris. Sed non mouet̄ tardius. imo velociꝰ: vt dī p̄mo celi. tex. cō. 88. ergo ⁊c̄. Qꝛ etiā nō moueat̄ ab aere ꝓbat̄. Tuꝫ qꝛ aer mo/ ueret sursuꝫ leuia ⁊ deorsuꝫ grauia: ⁊ sic actiuū nāle moue/ ret ad ꝯ̄rios motus: qꝺ est ipoſ̄e cuꝫ nā sit determinata ad vnū. ¶ 6°. Cōmētator. 8. physi. cō. 32. dicit ꝙ ignis nō idi/ get motore extrinseco postq̄ꝫ genitus est. Et eodē cōmen/ to dicit ꝙ essentia grauis ⁊ leuis facit ꝙ ferantur ad loca sua. Et ibidem dicit ꝙ leue non impeditum agit actioneꝫ leuis: que est moueri sursum.

Quarta ratio. — cō. 31. — Quinta rõ. — Sexta rõ.

Respondeo Et prius declaro qd sit moueri ꝑ se. Illud eniꝫ dī moueri per se: qꝺ moue/ tur ⁊ nō per accidēs. i. p̄cise ad motū alteriꝰ: sicut aīa mo/ uetur ad motū corꝑis: ⁊ sicut hō mouet̄ ad motum nauis. Moueri aūt p̄mo est habere motū qui non cōueniat ei ꝑ aliud. qꝛ sicut per se opponit̄ ad per accidens. ita p̄mo op/ ponitur ad per aliud. Unde ⁊ Phs p̄mo posterioꝝ dicit: illud p̄mo inesse qꝺ nō ꝑ aliꝺ inest. sicut habere tres p̄mo inest triangulo. ¶ Presuppono 2°. ꝙ omne totū distigui/ tur a qualibet sui parte: sicut effectus distiguit̄ a qualibet sua causa. partes eniꝫ sunt cā totius. 2° physico. tex. cō. 29. ¶ Premitto 3°. ꝙ duplex est motus. Unus est actus ꝑfe/ cti: vt videre / itelligere / ⁊ velle. Aliꝰ est actus iperfecti: ⁊ hic dī ꝓprie motus. ¶ Sed isto motu pōt dupl'r aliqd mo/ ueri. Uno mō ꝑ accidens. Alio modo per se: de vtroqꝫ aūt est p̄sens questio. ¶ Premitto 4°. ꝙ in hac qōne intendo solū ꝓbare p̄ncipal'r ꝙ magis ꝯsonat dictis peripatetico/ rū dicere. ꝙ nulla res pōt seipsaꝫ p̄mo ⁊ ꝑ se reducere de potētia in actū q̄ꝫ dicere eius oppositū. Qꝺ dico: qꝛ si aliqs voluerit ꝯtruire. vtiqꝫ sustinebit partē oppositam. Et ex his respondetur ad questionē: ꝑ qua hec est p̄ma ꝯclusio. ¶ Nullū corpus pōt mouere seip̄m p̄mo ⁊ per se siue ad formā substātialē: siue ad formā accidentalē. Qꝛ nō possit se mouere p̄mo ad formā substantialē pꝫ: qꝛ oē mouēs est in actu. nullū aūt corpus est in actu anteq̄ꝫ habeat formaꝫ substantialē. qꝛ sine ea nō pōt esse. ⁊ duꝫ hꝫ vnaꝫ formam subalem / nō pōt se mouere ad aliā: qꝛ iperfectius non pōt esse causa p̄ncipalis effectus ꝑfectioris. Sꝫ forma vlterior est ꝑfectior forma p̄existēte: sicut itellectiua est perfectior sensitiua. ⁊ sensitiua vegetatiua: vt dī 2° de aīa. ¶ Confir/ matur. qꝛ causa equiuoca est nobilior suo effectu. Corpus aūt sub aīa sensitiua est iperfectius seipso sub aīa itellecti/ ua ⁊ alteriꝰ rōnis. ergo nō pōt sensitiuū cē p̄mo ⁊ per se rō itellectiui. Qꝛ vō nō possit se mouere p̄mo ad formā acci/ dentalē. ꝓbatur. ¶ Primo per rationē Phī 7° physi. tex. cō. 2. vbi ꝓbatur ꝙ nihil mouet̄ a seipo: ⁊ hoc accipit tāq̄ꝫ p̄ncipiū: per qꝺ concludit postea in 8° ꝙ opꝫ deuenire ad p̄mū motorē imobileꝫ. Hec aūt ratio nihil concluderet. si aliqd moueret̄ a seipso. Dicā eniꝫ ꝙ celū mouet seipsuꝫ: ⁊ ꝙ nō est aliqua nā superior a qua moueat̄ / ⁊ ex hac rōne cōuictus Grego. ꝯcedit ꝙ Aristo. nō ꝓbauit sufficiēter da/ ri p̄muꝫ mouens imobile: lꝫ putauerit se ꝓbasse. ¶ 2° ar/ guitur rōne ibi facta a Phō tex. cō. 2. Id cuius ꝑs quiescit ad quietē alteriꝰ: ⁊ mouetur ad motuꝫ alteriꝰ. nō mouetur nec qescit p̄mo ⁊ per se. sed rōne partis. Sꝫ cuiuslibet mo/ bilis vna parte qescente altera quiescit. ergo nullū mobile seipsuꝫ mouet p̄mo ⁊ per se. Ad hanc rōnem dicunt aliqui ꝙ duplex est p̄mitas. Una que opponitur parti: ⁊ hoc mō illud qꝺ ꝯuenit alicui p̄mo cōuenit ei ƀm oēs partes. Alia est p̄mitas adequationis. ⁊ de ista nō opꝫ ꝙ id qꝺ cōuenit p̄mo ꝯueniat ƀm oēs partes. sicut pꝫ ꝙ triangulo cōuenit p̄mo habere tres. ⁊ tñ hoc nō cōuenit partibꝰ eius. Dicunt ergo ꝙ Phs itēdit ꝓbare ꝙ nihil mouet ꝑ se p̄mo vtraqꝫ p̄mitate. qꝛ sequeret̄ ꝯ̄dictio. s. ꝙ quiesceret ad quietē par/ tis: ⁊ nō qesceret. Nā quiescente parte nō pōt moueri pri/ mo p̄ma p̄mitate: ⁊ tñ nō repugnat ei moueri p̄mo secūda p̄mitate: vt pꝫ ex dictis. Sed qcquid sit de hac distinctio/ ne: adhuc ratio stat ꝙ nihil mouet seipsuꝫ p̄mo p̄ma p̄mi/ tate: vt ipsi ꝯcedunt. ⁊ hoc per rationē suprapositam. qꝛ id qꝺ ꝯuenit alicui p̄mo p̄mitate adequationis. nō ꝯuenit ei ꝑ aliud: vt pꝫ in exēplo suo de triāgulo. Sed moueri cōue/ nit mobili ꝑ aliud: nā in corporibꝰ aīatis ꝯuenit per aīam: in reliquis vō que sunt grauia ⁊ leuia ꝯuenit ꝑ motorē ex/ trinsecū. Unde Cōmētator 8° physi. cō. 30. sic ait. Cū decla/ rauit sicut diximus ꝙ illa que mouent̄ natural'r ⁊ carent aīabus nō mouent̄ ex se. dixit ꝙ nō mouēt̄ nisi ab extrin/ seco / cū nō moueāt̄ a p̄nº i eis. Et cōmē. 31. sic dixit. lapis ⁊ vl'r corpora simplicia nō mouent̄ ex se. cū nō diuidant̄ in motorē ⁊ motū. Et postea subdit ꝙ motor in eis est extrin/ secus ⁊ nālis. ⁊ ꝙ hoc ꝙ mouent̄ in loco prouenit eis a ge/ nerāte: sicut ꝓuenit qualitas ꝓpria: ⁊ alia accidētia. ¶ 3° Cōmēta. 3° de aīa cōmēto. 4. ⁊ cō. 19. ꝓbat ꝙ omne rece/ ptiuū est denudatū a nā recepti. ⁊ deducit ad hoc incōue/ niens ꝙ ideꝫ esset mouens ⁊ motū respectu sui. Naꝫ si vi/ sus haberet colorē posset in se causare sp̄em coloris. Et in 3. de aīa cōmēto. 5. arguit ꝙ intell's nō multiplicent̄ ƀꝫ nu/ merum: quia si intellectus esset singularis / ipse esset in/ tentio intellecta tm̄ in potētia ⁊ non in actu. ergo quando actu intelligeret̄ a seipso tūc moueret seipsuꝫ: qꝺ est ipoſ̄e. ergo ƀm Auer. nihil pōt mouere seipsum p̄mo. ¶ 4°. Si idē moueat seipsuꝫ p̄mo: idē ƀꝫ idē esset simul sub opposi/ tis dispositionibꝰ. ꝯñs est ipossibile. Sed ꝓbatur ꝯñtia. qꝛ semꝑ mouens est in opposita dispōne ad motū. ⁊ econtra. naꝫ mouens assimilat sibi motū: ⁊ trahit illud ad disposi/ tionē similē sibi. ¶ 5°. Omnis motꝰ est a ꝓportione maio/ ris inequalitatis. Sed eiusdē ad seipsum nō est hꝰ ꝓpor/ tio. ergo ideꝫ non potest mouere seipsuꝫ. Maior est Phī 6. ⁊ 7. physicoꝝ. Minor ꝓbatur. Proportio maioris ine/ qualitatis est: qꝛ virtus actiua mouētis excedit virtutē re/

Moueri per se. — Moueri p° qd sit. — Supp^m 2^m — Supp^m 3^m — Diffinitio. — Ꝯclusio 2° — Rñsio aliquoꝝ. — Robur rõnis stat.

sistitiuã mobilis.moueat igitur terra.a.seipsam.aut virtus actiua ⁊ resistitiua est grauitas:aut actiua est grauitas.⁊ resistitiua est siccitas:aut eco͂ tra:actiua siccitas ⁊ resistitiua grauitas. Scdm ⁊ tertiũ dici nõ põt:qꝛ siccitas nihil facit ad motũ nisi inquãtũ coniungitur leuitati vel grauitati:qd pꝫ: quia indifferẽter est in igne qui mouet̃ sursuꝫ:⁊ in terra que mouet̃ deorsuꝫ. Si dicatur pmũ:ergo idẽ respectu eiusdẽ est maius ⁊ minus:⁊ excedẽs ⁊ excessuꝫ:que sunt absurda
Scd'a 2° cum vnuꝫ istoꝝ includat negationẽ alteri⁹. ¶ 2ª cõclusio responsiua ad questitũ. Nulla res põt reducere seipsaꝫ primo de potẽtia in actũ:quocũqꝫ modo accipiat̃ motus siue mutatio. pbatur ista cõclusio. ¶ Primo. Omne mouens est actu tale quale est patiẽs in poᵃ: vt dicit Phs 3° phys. tex.cõ.17. Sed nulla res põt eẽ in actu ⁊ in potẽtia respectu suiipsi⁹.ergo nulla res agit in seipsam pmo. ¶ Confirmat̃.qꝛ Phs 5° meta.⁊.9.diffiniens potentiã actiuã, dicit q poᵃ actiua ẽ pnᵐ trãsmutãdi aliud inqꝫtũ aliud.sꝫ nulla res
Scotistarũ solutio. est aliud a seipa.g̃ nulla res ẽ pnᵐ trãsmutãdi seipsaꝫ. ¶ Ad hanc rõnem solet rñderi.pmo q dupl'r põt aliquid eẽ in actu. Uno modo in actu formali.i.qꝛ formal'r hꝫ taleꝫ vel talẽ actũ. Alio modo in actu virtuali.i.qꝛ virtual'r hꝫ actũ sꝫ nõ habeat eũ formal'r.impossibile qdeꝫ est q aliqd sit sit in actu formali ⁊ in potẽtia respectu eiusdẽ. Unde dũ mouet se hꝫ formal'r potentiã ad id ad qd mouet̃ ⁊ hꝫ virtutẽ eiusdẽ pductiuã. ¶ Dicunt ꝯñter q in diffinitione potẽtie actiue ly inquantũ aliud.nõ reduplicat aliã reꝫ:sꝫ aliã rõneꝫ formalẽ, qñ mouens ⁊ motũ sunt indistincta subiecto:puta dũ voluntas causat in se actũ suũ. Naꝫ inquãtũ est actiua volitionis, est aliud a seipsa inquãtũ est recepti
Impug° ꝯ Sco. ua eiusdẽ. ¶ Sed ꝯtra hanc responsionẽ arguit̃. Primo. qꝛ ista responsio est ꝯtra expositionẽ Cõmẽtatoris qui.9. metaphysi.cõ.2.sic dicit. Potentia agẽs est illud qd est pncipiũ transmutationis in aliud ẽm q est aliud ⁊ non in se: cum sit manifestũ q nihil agit in seipsuꝫ. Ex quo habet̃ ẽt clare cõclusio supra posita.s.q nihil agit in seipsuꝫ. ¶ 2°: qꝛ lꝫ forte agens aliquã formã, possit dici alter a se inquan
Capite de dila. tuꝫ eaꝫ recipit.non tñ põt dici aliud. Nã differẽtia accidẽtalis nõ facit aliud:sed facit alteratuꝫ: vt Porphyri⁹ dicit. Unde sepe Aris.dicit q Soꝛ.in domo est alter a seipso in foro:⁊ nũqꝫ dicit q sit aliud. ¶ 3°. Si aliqd puta.a.agit in seipsuꝫ.cõstat q.a.est in potẽtia actiua formali:est enĩ formaliter agens.est ẽt in potẽtia passiua formali:qꝛ formal'r est recipiens:⁊ non tñ virtual'r.ergo seqtur q aliquid eẽt in potẽtia actiua ⁊ in potẽtia passiua respectu eiusdẽ ⁊ eodẽ modo. ¶ 2ª ratio p cõclusione. Impoĩe est q eiusdeꝫ ad seipsuꝫ sit relatio realis.sed agẽtis ad passuꝫ ⁊ mouentis ad motũ est relatio realis.ergo ipoĩe est q aliquid mo
T.c.20. ueat se pmo. Minoꝛ est Phi 5° meta. Maioꝛ pbat̃. Realiter relatiua sunt realiter opposita. Sed eiusdẽ ad se non
Sco.fuga est realis oppositio.ergo nec realis relatio. ¶ Ad hanc rationẽ ẽt respondẽt, q alique relõnes nõ cõpatiuntur se in eadẽ natura.nec in eodẽ supposito:cuiusmodi est relõ cause ad effectũ.⁊ huius ratio est.qꝛ talis relatio dicit eẽntialẽ dependẽtiã.idẽ aũt nõ depẽdet a seipso. Alie sunt relõnes que se cõpatiunt̃ in eadẽ nã.sed nõ in eodẽ supposito:cuiusmodi est relatio pducentis ad pductum:cui⁹ ratio est: qa idẽ esset anteqꝫ esset.tñ iste sunt in eadẽ natura nũero. vt pꝫ in diuinis personis. Alie sunt que cõpatiunt̃ in eodẽ supposito:⁊ hõ est relatio mouẽtis ⁊ moti.qꝛ in ea nõ iportatur eẽntialis dependẽtia:neqꝫ q aliqd sit anteqꝫ sit, sed solũ ponit̃ q idẽ depẽdeat a se quãtũ ad actũ accidẽtalẽ. qd nõ est ipossibile.cũ etiã mouens seipsum sit aliquo mõ
Insecutio Sco. illimitatũ ex hoc q eius potẽtia nõ est tñ capax illi⁹ pfectionis:sed ẽt est eius effectiua. ¶ Sed ꝯ hanc responsionẽ sunt oĩa que posita sunt ꝯ pcedenteꝫ. ¶ Itẽ ratio Phi suprapoſita.s.nõ pbaret deueniri ad mouens immobile. ¶ Iteꝫ qꝛ concedit q duo realiter opposita simul sunt in eodẽ subiecto:qd ab oĩbus phis est negatũ. ¶ Ad istud tñ vltimũ dicit Scotus q relatiua realia nõ sunt sic opposita q vnum denominatiue sumptũ neget aliud. vt.s.sequatur.hoc est actiuũ.ergo hoc nõ est passiuuꝫ:sicut inferũt se ꝯria.s.q si est albũ nõ est nigrũ.sed in abstracto bene inferunt se. vt si est motio actiua.g̃ nõ est motio passiua. ¶ Ad aliud forte diceret̃ q Phs pbat celũ nõ esse pmũ mouẽs non ex hoc pncipio absolute.oẽ qd mouet̃ ab alio mouet̃. sed special'r ex hoc q oẽ motum local'r motu eterno necesse est ab alio moueri. Cuius ratio est.qꝛ oẽ qd mouet̃ localiter est corpus:oẽ autẽ corpus defatigat̃ mouendo se:⁊ iõ nõ posset moueri eternaliter a se:pp qd opꝫ q ab alio moueatur. ¶ Contra pmã responsionẽ arguit̃:qꝛ eodẽ modo dicam q forme cõtrarie etiã intense cõpatiuntur se in eodẽ subiecto. Et sil'r q ẽt habit⁹ ⁊ puatio:lꝫ non pdicent̃ de seinuicẽ in abstracto. Unde dicet̃ q oẽ albũ est nigrum:⁊ oĩs cecus est vidẽs:lꝫ albedo nõ sit nigredo:⁊ cecitas non sit visus. Nec vlla apparet rõ sufficiens quare hoc magis dicendũ sit in relatiuis qꝫ in aliys oppositis.sed tñ voluntarie dictũ est.⁊ est fuga argumẽti ⁊ destructio huius pncipij metaphysici q opposita nõ possunt eẽ simul in eodẽ. ¶ 2ª etiã responsio nõ valet.qꝛ per totuꝫ 8ᵐ physicoꝝ ⁊ 12ᵐ metaphysice nõ reperit̃ Phs posuisse aliaꝫ rõnem pter eã que dicta est.nec vllam mentionẽ fecit de eo qd isti adducunt. Et sic pꝫ id qd pncipal'r erat pbandũ.s.q positio dicens nullam reꝫ posse se pmo reducere de potẽtia in actũ est magis ꝯformis doctrine peripateticorum.

Ad primum dicit̃ q frigiditas lꝫ nõ sit propria passio aque.tñ consequit̃ ad formã substantialẽ eius absqꝫ oĩ transmutatione:sed per quãdaꝫ emanationẽ eo modo quo pprie passiones emanãt a suis subiectis.⁊ ideo remoto omni agẽte extrinseco, ad formaꝫ aque ꝯsequitur frigiditas natural'r. vñ id qd reducit aquas calidã ad frigiditatẽ nõ est ipsa aqua:sꝫ tñ forma aque.id vo qd reducit̃ est aq̃ ipsa. ¶ Et si dicat̃ q de mente sancti Tho.forma substãtialis nõ est pncipiũ alicui⁹ effect⁹: nisi mediante forma accidẽtali. Dico q ẽm eum istud est falsuꝫ in his effectibus, q per naturalẽ emanationẽ consequuntur suas causas:sicut est in pposito. ¶ Ad 2ᵐ dicitur q viuentia corpora habẽt partes diuersarũ rõnum quarũ vna põt esse mouens ⁊ alia mota. Et ita est in eo qd dicit de nutritione. Nã potẽtia nutritiua est in aliqua parte determinata.puta in epate vel in corde: vt dicit̃ 2° de anima. ⁊ hec agit nõ in se.sed in alimentũ:qd situ ⁊ rõne ab ea distinctũ est. ¶ Ad 3ᵐ negatur maioꝛ, nisi tale obiectũ sit aliquo modo distinctuꝫ real'r ab eo in qd agit: vt declaratum est. Ad pbationẽ dicit̃ q si ignis inexisteret aque.esset tñ realiter distictus ab aqua. ¶ Ad 4ᵐ in quo tãgitur a quo moueant̃ grauia ⁊ leuia ianimata siue sint simplicia siue mista que est questio ptinens ad.8.physicoꝝ vel ad quartũ de celo. Dico p nunc q mouent̃ a generãte:⁊ mouẽtur ex se.lꝫ aliter qꝫ viuentia. ¶ Qꝛ eniꝫ moueant̃ a generãte. pꝫ expresse.8.physicorũ.tex.⁊.cõ.32. Istud auteꝫ intelligo dupl'r. Uno mõ sicut exponit Cõmẽtatoꝛ q a generante mouent̃ de potẽtia essentiali:qm generãs dat graui grauitatẽ ⁊ leui leuitatẽ:⁊ istud ab oĩbus est concessum. ¶ Alio modo dicit̃ generãs mouere corpus graue vel leue ab eo generatũ:qa dum generat aliqd tale corpus extra locũ pprium:motus ad locũ naturalẽ qui tunc inest corpori generato, est effectiue a generãte.qui eniꝫ generat lapidẽ in aere, mouet ipsuꝫ effectiue deorsuꝫ. Naꝫ ille lapis in pmo instanti sui esse incipit moueri deorsuꝫ:hunc autẽ motum efficit generãs. Istõ pꝫ:qꝛ Cõmẽtatoꝛ vbi supra quasi circa medium

ca medium cõmẽti sic dicit. Generãs eniz est illud qḋ dat corpori simplici formã suã: ⁊ oĩa accidẽtia cõtingẽtia forme quoꝝ vnuz est motus in loco. Ecce ꝙ dicit tale corpus habere duo a generãte. s. formã ⁊ motũ. Et ideo false dicũt qui arbitrant̃ ꝙ generãs ideo solũ dicatur mouere: qꝛ dat formã que est ꝑncipiũ motus. Pꝫ enim ex ꝑdictis verbis ꝙ dr̃ mouere: nõ solum qꝛ dat formã: sed ẽt qꝛ dat motuz. Et ad hunc sensuz sepe dicit etiã. S. Tho. de potẽtia. q. 3. ꝙ mouent̃ a generãte. cui in ꝑncipio sunt coniuncta: ⁊ postea ab eo sunt separata: qꝛ nõ opꝫ mouens ⁊ motũ esse sil' nisi in ꝑncipio motus: vt pꝫ in ꝑdictis. Et ita intelligẽdus est Phs 8° physicoꝝ. tex. cõ. 32. in fine. vbi sic dicit. Qꝛ gdem igit̃ nihil hoꝝ moueat seipsuz manifestũ est. Quando ḋo corpora grauia vel leuia al'r mouent̃ natural'r. tunc mouent̃ ex se ⁊ nõ a generãte: puta si lapis. nunc genitus sursuz detineat̃ ne descendat / ⁊ post aliqḋ tẽpus remoueatur ꝓhibẽs eũ descendere. Sil'r duz lapis ꝓycitur sursuz ⁊ descẽdit. tunc iste motus cõuenit ei ex se. Qꝛ eniz nõ sit a generãte ꝓbatur ex ꝑncipyꝭ sancti Tho. Inter mouẽs ⁊ motum ⁊ agens ⁊ patiens est relatio realis. Sed inter graue descendẽs ⁊ generãs ipm̃ non est relatio realis aliquo casu posito. ergo nõ mouet̃ a generãte. Maior apud eum ⁊ oẽs est euidẽs. Minor ꝓbatur. Non existẽtis ad exñs / nõ põt esse relatio realis: quia cũ relatio sit accidẽs ꝑ accidens / requirit suũ subiectũ esse. Sed põt esse ꝙ duz descẽdit lapis q prius detinebat̃ sursum violẽter: ꝙ generans sit corruptũ. ergo ⁊c̃. ¶ Et si dicat̃ ꝙ ẽt duz generãs incipit mouere / graue in ꝑmo instãti in quo genitũ est põt postea corrũpi adhuc eo descendẽte. ergo tũc nõ mouet̃ actu a generãte.

Instantia

¶ R̃ndeo ꝙ non est simile: qꝛ in ꝑmo instãti esse lapidis geniti ipse incipit moueri: ⁊ tunc nõ est possibile generãs ꝑ tunc nõ esse. ideo necessario est simul cuz illo motu quãtuz ad eius ꝑncipiũ: lꝫ nõ ṡm totũ motũ. In motu aũt qui est in graui post eius quietẽ violentã / põt eẽ ꝙ generãs nõ sit simul cũ motu neqꝫ quo ad ꝑncipiũ motus: neqꝫ quo ad aliqd eius. Et ꝙ hḋ corpora tunc nõ moueantur a generãte. pꝫ ex verbis Cõmẽtatoris vbi supra. vbi sic subdit ad verba supius recitata. Potẽtia ḋo ad motum que accidit inueniri in corpore simplici qñ ipedit̃ in tẽpore sue generationis quin moueat̃ ad locũ suũ nãlẽ ab alio ipedimẽto / qñ generat̃ in loco extraneo: aut qñ exit a loco suo nãli ab aliquo extrahẽte: nõ indiget ex h ꝙ exeat in actũ motore extrinseco essential'r: hec ille. Per motorez autẽ eẽntialẽ accipit Cõmẽtator ipsuz generãs: qḋ educit corpus genitũ de potẽtia essentiali: qꝛ dat ei formã. Dicit g ꝙ tunc in casu ꝑdicto non indiget essential'r generãte siue motore extrinseco ad hoc ꝙ moueat̃: qꝛ põt moueri ẽt generante corrupto: indiget tñ motore extrinseco accidẽtaliter. s. motore remouente ꝓhibens.

Solutio.

¶ 2° ad idez arguit̃ ex eisdẽ ꝑncipyꝭ. S. Tho. Oẽ qḋ agit est. qꝛ vt dixi agere est accidẽs per accidẽs: qḋ nõ põt vere ꝑdicari nisi de re existẽte. Sed generãs per casuz positum tunc nõ est. ergo ⁊c̃. Qꝛ aũt moueat se declarat̃. ¶ Ad cuius euidentiã est sciẽdũ ꝙ grauitas ⁊ leuitas sunt hḋ corporib⁹ ratio mouendi. Sicut eniz calor est igni ratio calefaciẽdi: ita grauitas est lapidi rõ ꝙ descendat. ⁊ per ꝯñs ipsa grauitas efficit illuz motũ per se tãqꝫ cã partialis in ordine suo: id aũt qḋ mouetur per se est tñ corpus graue descendẽs: grauitas enim nullo mõ mouet̃ ꝑ se: sꝫ tñ ꝑ acciñs. Et sic pꝫ ql'r iter id qḋ ꝑ se mouet ⁊ id qḋ ꝑ se mouet̃ est realis distĩo: ⁊ ꝑ ꝯñs põt iter ea eẽ realis rel'o. Nã id qḋ per se mouet est graue cum grauitate: id aũt qḋ per se mouet̃ est tñ graue. Cõstat aũt ꝙ graue cũ grauitate icludit aliqd reale. s. grauitatẽ quaz nõ includit graue ꝑcise sumptũ. Et ad hunc sensuz intelligẽda sunt que dicit Cõmẽ. 3. celi. cõ. 28. ⁊ 4. celi. cõ. 25. vbi

Notandũ

dicit ꝙ grauia ⁊ leuia mouentur ex seipsis. Et ꝑ hoc multi ꝯdicunt. S. Tho. in hac positione de motu grauiũ ⁊ leuiũ: qa ipsuz nõ bene intellexerũt. Qꝛ ḋo aliter moueant se qꝫ corpora aĩata pꝫ. Tuz qꝛ animata possunt mouere ad q̃libet differẽtiã positionis: ⁊ ista tñ ad vnaz. Tuz qꝛ animalia possunt sistere: ista ḋo nõ. Tuz quia animalia in quocunqꝫ loco sint / possunt moueri: grauia ḋo ⁊ leuia non possunt moueri a se nisi dum sunt extra loca sibi naturalia. Tum quia animalia hñt disti ncta organa quoꝝ vnũ est mouens ⁊ reliquũ est motũ. Et per hoc pꝫ rñsio ad omnia que tangebant̃ in illa quarta rõne.

Dr̃a grauiũ ⁊ leuiũ in motu p se ab itrinseco ad animalia.

¶ Ad 5ᵐ dicit̃ ꝙ generatur a celo ⁊ mouet̃ ab eodẽ quantũ ad illũ motũ quẽ icipit habere in ꝑmo instãti sui esse. Ad iprobationẽ negatur ꝯñtia: qꝛ lꝫ ꝑncipale mouẽs sit celum: tñ grauitas mobilis coadiuuat illi motui: mouet eniz mobile mediãte grauitate. Et qa q̃to graue magis appropinquat loco deorsuz: tãto magis vigorat̃ eius grauitas ex appropinquatione ad illuz locũ ad quẽ inclinat̃ vt in eo qescat. ideo ex hoc mot⁹ ille velocitatur. ¶ Ad auctoritates Cõmẽtatoris pꝫ ex dictis in responsione ad 4ᵐ quid sit respondendum.

Ad quĩtũ

¶ Utꝝ libtas volũtat / sit res supaddita volũtati. Qõ. IX.

Queritur 9°. Utruz libertas a qua volũtas dicit̃ formal'r libera / sit res supaddita volũtati. Et arguitur ꝙ sic. ¶ Primo. Qḋ suscipit magis ⁊ minus nõ est potentia anime. qꝛ ipossibile est ꝓprias passiones intẽdi nisi eoꝝ suba intendatur. Constat aũt ꝙ aĩa nõ intenditur. Sed libertas suscipit magis ⁊ min⁹: cuz experiamur quosdã liberius ferri in sua volita qꝫ alios. ergo ⁊c̃.

Prima rõ

¶ 2°. Id sine quo intellect⁹ non põt exire in actũ cognitiõis / est res supaddita ei. s. species intelligibilis aut habitus sciẽtie. ergo cuz voluntas non sit nobilior intellectu: opꝫ ꝙ id sine quo voluntas non potest velle aliquod obiectũ / sit entitas addita voluntati. Sed sine libertate volũtatis nõ potest velle / saltem ea quorum est electio. ergo ⁊c̃.

Scda rõ

Respondeo ad hanc questionem ꝑmittendo tria. Primũ est deseruiẽs oĩbus questionibus sequẽtib⁹ in ista mã: ꝙ libertas est duplex. Una est libertas a coactione / prout oẽ illud dicit̃ liberũ qḋ nõ est coactuz ⁊ violentũ ẽt si sit necessariuz: ⁊ hec / libertas inest volũtati ad qḋcũqꝫ obiectuz cõparetur: vt magis patebit infra. ¶ Alia est libertas ꝯdictionis quaz declarat Phs ⁊ Cõmẽ. 9. metaphysi. cõ. 10. vbi dicit Cõmẽtator ꝙ hec est dr̃ia inter agẽs nãle ⁊ liberũ: quia agẽs nãle si sit sufficiẽs ⁊ approximatũ passo. ⁊ nõ ipeditum / necessario agit ⁊ est determinatũ ad vnũ. Agens ḋo liberũ existẽtibus oĩbus requisitis ad actionẽ / habet in sua ꝑtãte agere ⁊ nõ agere: ⁊ agere hoc vel eius oppositũ: ⁊ ꝑꝑ hoc dr̃ eius libertas eẽ ꝯdictionis: qꝛ põt in vtrãqꝫ partẽ ꝯdictionis.

Supᵐ pᵐ

Libertas duplex.

¶ 2ᵐ est: ꝙ cõtingit eodẽ nomine nominari potentiã ⁊ actũ eius / ⁊ habitũ. Naz Phs 3° de anima appellat potentiã intellectiuã itellectũ. tex. cõ. 5. vbi dicit ꝙ itell's quo distinguimus ⁊ cogitamus / nõ est aliqḋ entiũ ante intelligere. Textu ḋo cõmenti. 21. dicit ꝙ ille actus q est cognitio indiuisibiliũ appellatur itellectus: in quo nõ est verũ nec falsuz. In 2° aũt libro posterioꝝ in fine dicit / ꝙ habit⁹ ꝑmoꝝ ꝑncipiorum indemõstrabiliuz / dicit̃ intellectus.

Supᵐ 2ᵐ

Eodẽ nominẽ nominat potẽtia habitus ⁊ actus.

¶ 3ᵐ est ꝙ lꝫ libertas a coactione (vt dictũ ẽ) cõueniat voluntati ꝑ cõparationẽ ad quodlibet obiectũ: tñ libertas ꝯdictionis nõ cõuenit ei respectu finis: sed tñ respectu eoꝝ que ad finẽ ordinant̃ / a qua libertate ipsa voluntas habet ꝙ dicat̃ liberuz arbitrium. i. potẽtia faciens in nobis esse liberũ iudiciũ de aliquo eligẽdo vel nõ eligẽdo. Et lꝫ ista questio possit eẽ absolute de qualibet libertate: tñ magis est de libertate ꝯdictionis. ¶ Pro responsione ḋo ad questionẽ hec est ꝑma

Supᵐ 3ᵐ

Sensus questi.

Pria ꝯ° cõclusio. ¶ Libertas nõ est res supaddita voluntati. probatur. ¶ Primo. quicqd est voluntati additũ: aut est actꝰ aut habitꝰ. Sed libertas nõ est actus nec habitꝰ. ergo ⁊c. Maior pꝫ: qꝛ in aia nõ sunt nisi potẽtie ⁊ actus ⁊ habitꝰ: libertas aũt nõ põt esse potẽtia addita volũtati: qꝛ potentie non est potẽtia. Minor ꝓbatur. Et ꝙ nõ sit actus pꝫ: qꝛ libertas manet in volũtate. ẽt dum voluntas nullũ actũ elicit aut iperat. Qꝛ aũt nõ sit habitꝰ ꝓbatur. Si libertas eẽt habitus: ipsa esset habitꝰ nãlis. cũ insit volũtati a nã. ⁊ nõ per assuefactionẽ vel disciplinã. Sꝫ nõ est habitus nãlis. ergo ⁊c. maior pꝫ. Minor ꝓbatur. Habitꝰ nãles inclinãt ad vnũ determinate: vt pꝫ in habitu ꝑmorũ ꝑncipiorꝫ: qui ita inclinat ad assentiendũ eis ꝙ nullo mõ ad dissentiendũ. Sed libertas nõ inclinat determinate ad vnũ. imo indifferẽter se hꝫ ad quãlibet partẽ ꝯdictiõis. ergo ⁊c. ¶ 2°. Ois habitus aut est bonus aut malus. Sꝫ libertas nõ est habitꝰ bonus nec malus. ergo nullo mõ est habitꝰ. maior pꝫ. Minor ꝓbatur. Habitꝰ bonus ita inclinat ad actũ bonũ ꝙ nõ ad malũ: ⁊ habitus malus ita iclinat ad actũ malũ ꝙ nõ ad bonũ. Sed libertas indifferẽter se hꝫ ad actuꝫ

Rñsio aliqualis. bonũ ⁊ ad actũ malum. ergo ⁊c. ¶ Dicet̃ forte ꝙ libertas nõ est habitꝰ nec actus. sed est ꝓpria passio volũtatis: ⁊ ꝑ ꝯñs ab ea realr̃ distinguit̃.

Impugꝰ ¶ Sed ꝯ. lꝫ eidẽ subito possint inesse multe ꝓprietates ordine quodã. s. vna mediãte alia: tñ vnius passionis nõ est alia passio: aliogn iretur in infinitum. Sed volũtas que est potẽtia aie est ꝓprietas eiꝰ. ergo volũtatis nõ est alia ꝓprietas. Et sic pꝫ: ꝙ volũtas est suamet libertas essentialr̃: ꝑꝑ qd̃ solet dici ꝙ ipsa est libera per essentiã. Ex hoc seqtur ꝙ nõ dr̃ libertas voluntatis nisi ꝺm cõstructionẽ intransitiuã.

Scda ꝯ° ¶ 2ª cõclusio. Volũtas absolute cõsiderata nõ est libera libertate ꝯdictionis: sed vt ꝑsupponit aliquẽ actũ rõnis ⁊ aliquẽ actũ suuꝫ: ⁊ ꝑ cõparationẽ ad determinatũ obiectũ.

Notãduꝫ Pro cuius notitia est sciendũ: vt dictũ fuit ꝙ libertas inest volũtati tñ respectu eorꝫ que sunt ad finẽ: actus aũt voluntatis circa hꝰ appellatur electio que vt vult Phs. 3. ethicorꝫ. ꝑsupponit ꝯsiliũ ⁊ inquisitionẽ de eo qd̃ est eligendũ. ꝑsupponit ẽt notitiaꝫ ⁊ volitionẽ finis. ¶ Dico igit̃ ꝙ libertas est ipsamet volũtas: sed ista res appellatur voluntas prout est volitiua finis: ⁊ eadem appellatur libertas: prout est electiua eorũ que sunt ad finẽ: ita ꝙ libertas significat tñ potentiaꝫ electiuã: lꝫ istud nomẽ, sicut nec electio cõueniat ei, nisi ꝑsuppositis alijs actibus ꝑdictis: ⁊ in cõparatione ad determinatũ obiectũ. s. ad ea que nõ sũt finis. Pꝫ igit̃ ꝙ nullus actus est de eẽntia libertatis: lꝫ aliq actus sint ad eã ꝑambuli ⁊ ei ꝑsupponantur.

Scotiste ¶ Quidã tñ dissentiũt ab ista cõclusione duplr̃. Nã aliqui dicunt ꝙ libertas inest volũtati itrinsece ex nã sua: ⁊ per ꝯñs respectu cuiuslibet obiecti. Et hoc inferũt ex duabꝰ ꝓpositionibꝰ. quarũ prima est, ꝙ

Pria ꝓpõ Sco. libertas nõ inest voluntati ex obiecto: qd̃ ꝓbant: qꝛ nulli poᵉ inest libertas ꝯdictionis ꝑ actionẽ mere nãleꝫ: aliogn oẽ agens nãle eẽt liberũ. Sed actio obiecti in potentiã ẽst mere nãlis: bonũ eniꝫ apphensuꝫ necessario mouet voluntatẽ quãtũ est ex ꝑte obiecti. ergo volũtas nõ hꝫ libertateꝫ ex obiecto.

Scõa ꝓpõ Sco. Scda ꝓpositio est. ꝙ volũtas non hꝫ formalr̃ libertatẽ ab aliqua sua opatione. Qd̃ ẽt probant: qꝛ nullus effectꝰ determiat suã cãm in agẽdo. Sed ois actꝰ volũtatis est eius effectꝰ. ergo ⁊c. Minor supponit̃: qꝛ ꝓbabit̃ ifra. Maior ꝓbatur duplr̃. Primo. qꝛ nullũ posteriꝰ actione ⁊ modo actionis, determinat actionẽ cũ sit iaꝫ determinata. Sed effectus est posterior sua ꝓductione ⁊ mõ eius: quia ꝓductio vt ꝑcedit terminũ, iaꝫ est cõtingẽter vel necessario ab agẽte. ergo ⁊c. Scdo. Si terminus actiõis determinat actionẽ ad ꝯtingentiã vel necessitatẽ: aut hoc facit ipse terminus qñ ẽ: aut qñ nõ est. Nõ 2m: qꝛ qd̃ nõ ẽ, nihil facit. Nõ ꝑmum: qꝛ in ꝑmo instãti in quo terminus ponitur in actu. iaꝫ actio est determinata. Ex his arguũt sic. Volũtas nõ hꝫ libertatẽ ab obiecto: nec ab aliquo suo actu. ergo hꝫ eaꝫ ex se: ⁊ per ꝯñs stante clara notitia cuiuscũqꝫ obiecti, põt voluntas ab eo resilire quãtum est ex natura volũtatis: ⁊ si cõtingat aliqñ ꝙ nõ possit hoc erit aliũde. Quo aũt ista sint patebit infra. ¶ Alij dicunt ꝙ libertas ꝑ prius cõuenit actibus ꝙꝫ potẽtie. Ad cuius euidẽtiã est sciendũ ꝙ volito fine multa sunt media ad finẽ consequẽdũ: que ad ipsuꝫ nõ habẽt necessariã. sed cõtingentẽ cõnexioneꝫ: nec mouẽt necessario voluntatẽ: quia possunt apprehẽdi ꝓut in eis reperit̃ aliqua rõ mali. Nã qui vult sanitatẽ. nõ ꝓpter hoc vult necessario medicinã: qꝛ forte apprehendit eã nõ vt causatiuã sanitatis. sed vt amarã: vel vt causantẽ dolores corporis. Volũt igit̃ isti ꝙ libertas dicat ꝑ prius hanc cõtingentẽ cõnexionẽ rerũ ad finẽ: ⁊ notitiã huiꝰ cõtingẽtis cõnexionis: ꝑ posterius aũt significet potentiam volitiuã. ¶ Que aũt istaruꝫ opinionũ sit verior. s. pᵉ ⁊ 3ᵉ. nõ potest constare: quia dissensio est in significato termini libertatis: que est questio voluntaria.

Ad rationes in oppositũ respondet̃. Ad ꝑmã negatur minor. Ad ꝓbationẽ dicit̃ ꝙ oẽs hoĩum voluntates sunt equalr̃ libere. ꝺm se. Qꝛ autem vnus patiat̃ maiorẽ difficultatẽ ꝙꝫ alius: ꝓuenit ex passione appetitus sensitiui vel ex corporis dispositione. ¶ Ad 2m negat̃ ꝯñtia. Cuius ratio est: qꝛ itellectus ꝺm se est mere passiuus: voluntas aũt est magis actiua.

¶ Utrũ volũtas sit cã effectiua suarꝫ opõnum. Qõ. X.

Queritur 10°. Utrũ voluntas sit cã effectiua suarũ operationũ. Et videtur ꝙ nõ. ¶ Primo. Si volũtas se hꝫ actiue ad actus suos. aut hoc habet inquãtũ est voluntas. aut inquãtuꝫ est volens: aut inquãtum est nolens se velle. Nõ ꝑmum: qꝛ ipsa semꝑ est volũtas. ⁊ tñ nõ semꝑ actu agit. Non 2m, qꝛ cuꝫ nõ sit volẽs nisi per velle: seqtur ꝙ idẽ esset cã sui. Non 3m. qꝛ actus reflexꝰ nõ est cã actus simplicis: cũ sit eo posterior. ¶ 2°. Omnis cã efficiens equiuoca est nobilior suo effectu. Sꝫ voluntas si est cã volitionis est cã equoca: ⁊ nõ esset nobilior ꝓducto. ergo nõ est cã efficiẽs: maior pꝫ. Minor ꝓbatur. Productũ nõ est ipsa volitio. sed cõpositũ ex voluntate ⁊ volitione: tñ cõposita ꝑ se generent̃. 7. metaphysice. volũtas aũt nude accepta, non est nobilior seipsa vt est sub volitione. ¶ 3°. Omnis potẽtia ꝯdictionis est pure passiua. Sꝫ volũtas est potẽtia ꝯdictionis. ergo est tñ passiua: minor pꝫ. Maior est Cõmẽ. 2° physi. cõ. 48. ¶ 4°. Sequit̃ ꝙ ꝑnm ꝓductiuũ eẽt pars termini ꝓducti. Sꝫ hoc est ipossibile: qꝛ nulla res ꝓducit se. ergo ⁊c. Consequẽtia ꝓbatur: qꝛ ꝓducens est volũtas ⁊ ꝓductuꝫ est cõpositũ ex voluntate ⁊ actu eius. ¶ 5°. Accidẽs ꝑ accidẽs nõ egredit̃ de per se a principijs sui subiecti. Sed volitio est accñs ꝑ accñs: quia quãdoqꝫ inest ⁊ qñqꝫ nõ inest voluntati. ergo ⁊c.

Respondeo In ista. q. valde dissentiunt doctores inter se. Quidã eniꝫ dicunt ꝙ voluntas est tñ passiua sui actus. Alij dicũt ꝙ est ẽt actiua eiusdẽ: ⁊ vtriqꝫ adhuc varie loquunt̃. ¶ Ex illis eniꝫ q dicũt eaꝫ esse tñ passiuã: qdam dicũt ꝙ actus volũtatis causat̃ effectiue ab alia volũtate in nobis, que appellat̃ voluntas agẽs. Imaginant̃ eniꝫ isti ꝙ sicut in ꝑte itellectiua est itellectus agẽs ⁊ itellectus possibilis: ꝙ ita ẽt sit in ꝑte appetitiua. Uñ dicũt ꝙ solus itellectus agẽs est cã actiua intẽtionis, eo ꝙ intellꝰs possibilis est pura poª. Et silr̃ dicũt ꝙ voluntas agẽs est totalis cã volitionis in volũtate possibili. Primũ qd̃ ponit ista opio. s. intellectũ agentẽ esse causaꝫ itellectionis nõ ꝑtinet ad hanc qõnem. Scdm autẽ nõ alr̃

est

est iprobandū:nisi qr nullus Phs reperit posuisse volun/tatē agentē. Improbabit tñ opio in se quātū ad id in quo cū alijs cōuenit.s.qꝫ voluntas sit tm̄ passiua. ¶ Alij dicūt silr qꝫ volūtas est tm̄ passiua:sꝫ qꝫ ꝓductiuū volitiōis est phantasma obiecti voliti. Putāt eniꝫ isti qꝫ intell's agens nō mouet imediate intellectū possibilē aut voluntatē:sed soluꝫ mediāte phantasma. Phātasma aūt irradiatū & illuminatū ab itellectu agēte causat imediate intellectionem obiecti:& postea volitionē eiusdē:nō qꝫ causet volitionem mediāte itellectione tāqꝫ cā ꝯcurrēte ad volitionē.sꝫ solū tāqꝫ effectu pus ꝓducto:ita qꝫ phantasma nō causat volitionē imediate imediatione cāe:sed imediatione effectus. Fundam̄ aūt istius opionis fuit:qr dicūt qꝫ opꝫ mouens & motū distingui subto/voluntas aūt non distinguit subiecto a seipsa.sed bene a phātasmate. Et silr dicēdū est de intellectu:qr voluntas & itell's alicubi sunt vbi nō est phantasma. ¶ Alij dicūt qꝫ volitio causat effectiue tm̄ ab obiecto. Et mouent ex hoc qꝫ nūqꝫ pōt eē volitio nisi obto concurrēte:nō cōcurrit aūt tāqꝫ cā mālis aut formalis aut finalis.ģ tm̄ vt efficiens. Sed de hoc magis erit qō spālis.

Pria ꝯº ipugnatiua ꝑdicta℞ opionū

Contra oēs istas opiniones hec est ꝑma ꝯ. Uolūtas est actiua suarū opōnum. ¶ Probat ista ꝯ. Supponēdo qꝫ aliq actus volūtatis sint in eius ptāte/cuꝫ hoc sit de rōne agētis liberi:qr liberꝫ dicit id qd est gratia sui:tūc sic. Nō est in ptāte ꝑncipij pure passiui pati & non pati/ꝑsente actiuo disposito & sufficiēti debite approximato.ģ si volūtas esset tm̄ passiua nō esset in eius ptāte velle & nō velle ꝑsente obto appħenso. Sꝫ hoc est falsuꝫ.aliogn periret oīs libertas ꝯdictiōnis. Consequētia pꝫ:& aīs ꝓbatur.qr agēs nāle necessario agit.ergo opꝫ qꝫ passiuꝫ necessario patiat. ¶ 2º. Sit.a.ꝑmus actus q est in potestate volūtatis:aut.a.est effectiue a volūtate:aut nō. Si sic/pari ratione & qlibet alius.nulla eniꝫ appet maior rō de vno qꝫ de alijs:vel saltē habeo qꝫ ipsa est aliquo modo actiua. Si non.aut est ab aliquo cuius actio est in potestate voluntatis.aut nō. Si nō.ģ nec ille actus est in ptāte volūtatis.qd est ꝯdictoriuꝫ eius qd positū fuit. Si sic.aut actio illiꝰ agētis est in ptāte volūtatis ꝑ illū actū.a.sic qꝫ volūtas per.a. vult illū agere:vel per aliū actū puta ꝑ.b. Nō ꝑ.a.qr.a.est effectꝰ illius actionis:& ꝑ ꝯñs est ea posterior. Si ꝑ.b.aut b.est ꝑor qꝫ.a.aut nō. Si nō.ergo adhuc seqt qꝫ actio illiꝰ agētis nō est in ptāte voluntatis ꝑ actuꝫ.b. Si sic.ģ.a.non fuit ꝑmus actus qui est in ptāte volūtatis:qd tñ supponebatur. ¶ 3º. Si volūtas est tm̄ passiua/seqtur qꝫ in ea non possit esse iustū aut iniustū. Sꝫ hoc est falsuꝫ.ergo &c. Consequētia ꝓbatur:qr pati malū nō est malū:& pati iniustuꝫ nō est iniustū:vt dicit Phs 5º ethicorum. ¶ 4º. Cōditio agētis nō ponit in passo:qr ꝑfectio agētis vt agēs est non est ꝑfectio passi. Sꝫ habitꝰ ponit in volūtate.vt amicitia:& habitꝰ est dispositio agētis:qr habitꝰ est q bonū facit habētē & opus eius.ꝑmo ethicoꝝ.& ēt qr ad habitū ptinet ꝓmpte & delectabil'r operari.ergo &c. ¶ 5º. Nobilissimo enti cōuenit causalitas actiua sue opatiōis:qr causalitas actiua est ꝑfectio entis. Sꝫ volūtas est iter entia nobilissima.vt pꝫ.10.ethicoꝝ.& 9º meta.vel saltē est nobilior alijs virtutibus nālibus/que sunt cause effectiue suarū opōnum.ergo. ¶ Confirmat:qr de rōne actus imanētis est/qꝫ sit effectiue ab eo in quo est 9º meta.actus aūt volūtatis est subiectiue in volūtate.ergo est ab ea effectiue. ¶ Confirmat 2º qr nullus actꝰ dr elicitꝰ a potētia/nisi qr ab ea ē effectiue aut ꝓductiue:qdā aūt volūtatis actus dicunt eliciti.& qdaꝫ iperati.ergo &c. ¶ 2ª ꝯ. Phātasma nō est cā totalis actꝰ voluntatis. ꝓbat. ¶ Primo agēs equocū totale est nobilius effectu. Sꝫ phātasma ēt vt est irradiatū ab itellectu agente/nō est nobiliꝰ volitione & itellectione:cū in actu intell's

Capi.15.
X.cō.31.
X.cō.3.
Scda ꝯº.
Capi.12.

& volūtatis sit felicitas:vt dicit Phs.10.ethi.& non in actu phātasie.ģ &c. ¶ 2º. In aīa sepata erūt noue volitiōes. Sꝫ in aīa sepata nullū pōt esse phātasma.cū habeat eē extensum & māle.ergo phantasma nō ē per se causa volitionis.

Ad argumenta respondet. Ad primuꝫ dicitur qꝫ volūtas nō ꝓducit actū suū inquātū est ꝑcise volūtas:nec causat actū suū.qr velit ipm̄ idest mediāte alia volitiōe:sed eū causat libere coagendo notitie obiecti:que tñ cooperatio.nō est aliud nisi ipsamet volitio obiecti:& pōt eum causare inquātū in sua libertate est cooperari tali notitie:& nō cooperari eidem. ¶ Ad 2m. Scotus negat maiorē & dicit qꝫ nō opꝫ cām equocā totalē esse nobiliorem ꝓducto:sed sufficit qꝫ sit nobilior termino formali ipsius ꝓducti:terminꝰ aūt formalis in ista productione est ipsa volitio:& cōstat qꝫ voluntas est ea nobilior. Gregorius ēt negat maiorē. Nā color in pariete causat visionē in oculo:& tñ nō est nobilior visiōe. Sed qcquid sit de ista maiori.dico qꝫ minor est falsa:qr totalis cā volitionis nō est sola volūtas:sed cōcurrit ēt notitia obiecti.volūtas aūt cū notitia obiecti est qd nobiliꝰ ipa volūtate/vt est sub volitiōe:qr notitia est nobilior volitiōe. ¶ Ad 3m negat maior. Ad ꝓbationē dicit qꝫ Cōmē.loqtur de causis agētibus natural'r:& nō de causis liberis inquātū sunt libere/vt apparet ex verbis eiꝰ:exēplificat eniꝫ de mā que est indifferēs ad oppositas formas. Et loqtur ēt de causis totalibus:volūtas aūt nō agit natural'r volitionē suā:nec est eius cā totalis. ¶ Ad 4m dicit qꝫ ꝑnm ꝓductiuū partiale/nō pōt eē ps termini formalis:pōt tñ eē pars termini totalis:cuius rō est:qr terminus formalis saltē in ꝓposito capit eē ꝑ ꝓductionē:& iō nō pōt ꝑexistere ꝓductioni:nec ꝑ ꝯñs eē ꝑncipiū. Non opꝫ aūt qꝫ qlibet ps termini totalis capiat esse:dictū est aūt qꝫ volūtas nō est terminꝰ formalis:sed est ps termini totalis. ¶ Ad 5m negat maior qñ accidēs ꝑ accidēs nō tollit ꝑfectionē vllaꝫ a suo subiecto ex B qꝫ ab eo causat nec ponit in eo iperfectioneꝫ. Et ꝑcipue negat illa maior qñ subꝫ talis accidētis est cā libera. Predicta aūt oīa sunt in hoc ꝓposito:& ideo argm non cogit.

Ad ꝑmū
Ad scdm
Gregoriꝰ
Ad tertiū
Ad q̄rtū
Ad qntū

¶ Utruꝫ volūtas causet in se volitionē tāqꝫ agens:& aliqd in ea existens sit ei ratio agendi. Qō. XI.

Queritur 11º. Utrꝫ voluntas sola causet in se volitionē tāqꝫ cā agens:& aliqd in voluntate existēs sit ei rō agēdi. Et videt qꝫ sic. ¶ Primo. Solus intell's possibilis causat in se intētionē.spēs xo obiecti est ei rō agēdi/cū per hꝫ spēꝫ intell's sit factus in actu.ergo silr est dicēdū de volūtate. ¶ 2º. Aqua calida reducit se ad frigiditatē:& forma subalis est ei rō hꝫ reductiōis.ergo silr in voluntate. ¶ 3º. Uolūtas volens finē/mouet se ad volendū ea que sunt ad fineꝫ. Sed hoc nō eēt nisi qr illa volitio finis est voluntati rō volendi alia.ģ aliqd in volūtate existens/est ei rō eliciēdi aliquā volitionē. ¶ 4º. Oē agens agit inquātuꝫ est in actu. Sed volūtas nō est in actu ꝑ aliquid ab ea separatū:sed solū per aliqd in ea existens.ģ &c.

Prima rō
Scda rō.
Tertia rō
Quarta ratio.

Respondeo pro notitia huiꝰ qōnis. Sciēdum est ꝑmo qꝫ cuꝫ supra dictū sit nullā rem mouere seipsam ꝑmo. Et in.q.imediate ꝑcedēti dictum sit qꝫ voluntas est actiua sue volitiōis que in ea est subiectiue:opꝫ simul cū voluntate aliqd aliud ꝯcurrere ad causandū volitionē:aliogn moueret volūtas seipsam ꝑmo & ꝑ se. ¶ Sciēdū 2º/qꝫ tale cōcurrēs cū volūtate pōt intelligi eē aut vna cā ptialis/ꝯdisticta volūtati:& ꝑ ꝯñs sepata subiecto a volūtate.i.nō existēs subiue in ea:sicut dr qꝫ Sor.& Plato sunt due cause partiales ex qbus cōstituit vna totalis cā/respectu tractꝰ nauis. Aut pōt itelligi qꝫ istud ꝯcurrens nō est sepatū subto a volūtate:sed est forma in ea exi

Nōnm ꝑm
Nōnm 2m

stens/siue habit⁹ siue oꝑatio/que nõ sit cã ꝑtialis ↄdistin/cta volũtati ⁊ hñs suã ꝓpriã actiuitatẽ:sed tm̃ sit volũta/ti rõ agẽdi:sicut calor est igni rõ calefaciẽdi. ¶ Dicũt igit̃ aliq thomiste ꝙ tale ↄcurrẽs cũ volũtate ad causandũ vo/litionẽ coꝝ que ad finẽ ordinãt̃/est actualis volitio finis. quã volitionẽ finis nõ causauit volũtas in se.ſʒ est causata a deo. Et mouent̃ ad hoc ponẽdũ:qꝛ sepe dicit.S.Tho.ꝙ deus põt mouere volũtatẽ. Et ↄñter hñt dicere isti ꝙ mo/uens ⁊ motũ sunt idẽ essentialr̃.ſ.volũtas que mouet.cum ipsa sola sit mouẽs seipsaʒ:ſʒ ꝙ rõ agẽdi ⁊ rõ patiẽdi sunt disticte nõ qdẽ subto:ſʒ eẽntialr̃:qꝛ nuda eẽntia volũtatis/ est ratio recipiendi volitionẽ:volitio autem finis est ei ra/tio agendi.constat autem ꝙ volitio finis.⁊ natura volun/tatis sunt in eodem.ſ.in ipsa voluntate.

Quorun/dã thomi/staꝝ snia.

Propria sententia, Cõclo

Oppositum hui⁹ opionis teneo ⁊ dico ꝙ volun/tas nõ hʒ totã actiuitatẽ respectu vo/litionis:sed cũ ea ↄcurrit vna alia cã ꝑtialis que nõ est vo/lũtati rõ agẽdi:ſʒ est ꝑtiale p̃nᵐ voluntati ↄdistinctũ hñs suã ꝓpriã actiuitatẽ:⁊ istud est notitia obti.vt patebit ĩfra. Qꝛ aũt p̃dicta opio falsa sit ꝓbat̃. Et p̊ ꝙ nõ sit de mente S.Tho. ¶ Sanct⁹ Tho.sepissime ↄcedit ꝙ cuilibet nãe data sunt sufficiẽtia p̃nᵃ suarũ nãliuʒ opõnum:nec ad eas ↄcurrit de⁹ aliqd de nouo influẽdo:sed solũ eo mõ/quo oi/bus reb⁹ cooperat̃. Igit̃ duʒ Sor.actu vult sũmã felicita/tẽ:ista volitio nõ est effectiue a deo:ſʒ ad eã sufficit volun/tas Sor.pʒ ↄñtia:qꝛ oppositũ ↄñtis tollit añs. Nã hñ seq/tur.hec volitio est a deo effectiue:qꝛ volũtas nõ põt eã eli/cere.g̊ sortes nõ hʒ in se sufficiẽs p̃nᵐ sue nãlis opõnis:cuʒ hõ nãliter inclinet̃ ad volitionẽ sũmi boni. ¶ 2°. Istimet dicũt in eadẽ.q.⁊ sepe replicãt ꝙ volũtas est tm̃ cã ꝑtialis reᵘ volitionis:ſʒ nõ eẽt cã partialis.si aliqd in ea exñs eẽt ei rõ agẽdi:alioqn ẽt ignis eẽt cã ꝑtialis calefactiõis:imo nullũ ens finitũ eẽt totalis cã sue opõnis:cum cuilibet tali agenti sit rõ agendi aliqua poᵃ siue qualitas/eo ꝙ ſm. B. Tho.nulla forma subalis est imediatũ p̃nᵐ oꝑationis.cõ/stat aũt ꝙ multe sunt cause totales suarũ opõnuʒ.g̊ p̃dicta opio iplicat in se opposita. ¶ 3°. Si diuersa rõ agẽdi ⁊ pa/tiendi sufficit ad hoc ꝙ aliqd sit mouẽs ⁊ motuʒ:seqtur ꝙ põt dici rõnabilr̃ ꝙ grauia moueãt se. Sed hoc isti oino ⁊ simplr̃ negãt.ergo ⁊c̃. Consequẽtia ꝓbat̃:qꝛ dicã ꝙ in cor/pore graui rõ mouẽdi est grauitas:rõ aũt recipiẽdi motuʒ nõ est grauitas.ſʒ ipsa suba corꝑis grauis. Nec valet ꝙ di/cunt hãc ↄñtiã nõ valere:qꝛ reqritur maior diuersitas in motu locali:eo ꝙ ipse est actus iperfecti.motus aũt volun/tatis est act⁹ ꝑfecti. ¶ Nã ꝙ motus sit actus iperfecti nõ põt itelligi nisi 3ʳ. Uno mõ qꝛ est actus existẽtis in poᵃ:oẽ aũt qd est in poᵃ/est vt sic iperfectũ.⁊ sic loquẽdo ẽt volun/tas est in poᵃ ad suũ actũ. Alio mõ qꝛ forma que acqritur ꝑ motũ/est iperfecta reᵘ sui ꝓut erit in termino mot⁹:⁊ sic loquẽdo nihil facit ad ꝓpositũ. Tertio mõ põt itelligi ꝙ sit act⁹ iperfecti ꝑ cõparationẽ ad mouẽs:⁊ sic eẽt falsum: qꝛ oẽ agẽs vt sic est perfectũ:qꝛ vt sic est in actu. ¶ 4°. De rõne actiui est ꝙ agat in aliõ:vt pʒ ex diffõne potẽtie acti/ue. Sed volũtas nõ est aliud a seipsa p̃cise accepta.g̊ non põt agere in seipsaʒ. ¶ Dicet̃ forte vt isti rñdẽt ꝙ maior est falsa/qꝛ Phs nõ loqtur ibi de poᵃ actiua vlr̃:sed tm̃ de ea que est simplr̃ actiua:que.ſ.ꝓducit aliquã formã hñteʒ esse fixũ.⁊ ꝑmanens in subto. Silr̃ nõ loqtur nisi de potẽ/tia passiua simplr̃:que recipit eẽ simplr̃ ab alio sic̃ est mã. voluntas aũt nõ recipit eẽ simplr̃ a se:cũ causat in se voli/tionẽ:⁊ iõ illa diffinitio potẽtie actiue nõ ↄuenit volũtati. ¶ Contra hanc rñsionẽ arguit̃.qꝛ Phs 5° meta.loqtur de oibus que ↄsequunt̃ ens inquãtũ ens:⁊ per ↄñs loqtur de potẽtia inquãtum est dr̃ia entis. Sed poᵃ actiua ⁊ passiua quocũqʒ mõ sumant̃ sunt dr̃ie entis:qꝛ iste potẽtie vlr̃ ac/cepte sufficiẽter diuidũt ens:g̊ loqtur vlr̃ de poᵃ. Scdo se/quit̃ ꝙ illa diffõ potẽtie passiue nõ cõueniret/nisi tm̃ ei q est de gñe sube.qd tñ nullus vnqʒ dixit. Consequẽtia pʒ:qꝛ poᵃ passiua reᵘ accidẽtis nõ capit esse simplr̃ ꝑ ꝓductionẽ accidẽtis. Id eniʒ qd est in potẽtia ad accidẽs.ſ.subm est ens in actu:vt dr̃ 6° physico. ¶ 5°. Lʒ volitio finis eẽt vo/lũtati rõ agẽdi:tñ sola volũtas est agẽs:sicut ẽt calor nõ ca/lefacit.sed tm̃ ignis. Sʒ ꝑ te ẽt sola volũtas est que recipit volitionẽ.g̊ idẽ ẽ penit⁹ mouẽs ⁊ motũ. ¶ Si dicat̃ ꝙ nõ mouet nisi mediãte volitiõe finis. ¶ Cõtra.volũtas ꝑ te nõ põt mouere p̃cise accepta. Uñ ſm se nõ est in actu vir/tuali ad mouẽdũ:efficit̃ aũt in actu virtuali ꝑ volitionẽ fi/nis:lʒ ſm se semꝑ sit in poᵃ formali ad recipiendũ volitio/nẽ. Sed isti hñt negare distõnẽ de potẽtia formali ⁊ actu virtuali positã a Scoto:igit̃ illa rñsio nõ est ↄformiter da/ta p̃ncipiis.S.Thome. Et cũ dicunt ꝙ de mẽte.S.Tho. voluntas volẽs finẽ mouet se ad volẽdũ ea que sunt ad fi/nẽ:hoc nõ est sic intelligẽdũ ꝙ vna volitio sit volũtati rõ ꝓducẽdi aliã volitionẽ:sed solũ ꝙ est quid necessario sup/positum ad hoc ꝙ voluntas concauset partialiter cum no/titia obiecti volitionem ipsius.

Disticti.

Rñsio ali qualis.

Improb⁹ rñsionis.

Ad primum in oppositũ negat̃ añs. Naʒ intells agens est cã ꝑtialis itellectiõis:alio/quin frustra poneret̃ in aĩa separata:⁊ itells polis est alia cã ꝑtialis:que tñ nõ posset coagere itellectui agẽti nisi p̃us in actu fiat ꝑ similitudinẽ obiecti. ¶ Ad 2ᵐ negat̃ ↄñtia: qꝛ nõ est silr̃. Nã sola forma subalis aque est.a qua effecti/ue emanat illa frigiditas:id xo in quo recipit̃ est ipm̃ sup/positũ aque:⁊ ideo mouẽs ⁊ motũ sunt ibi disticta. ¶ Ad 3ᵐ negat̃ minor:⁊ qũo illud sit intelligẽdũ declaratum est exponẽdo dictũ.S.Tho. ¶ Ad 4ᵐ negat̃ minor.dico.n. ꝙ volũtas ẽ de se sufficiẽter in actu vt possit cõcausare in ordine suo.si adsit alia causa partialis.ſ.notitia obiecti.

¶ Utrũ obiectũ causet effectiue actũ volũtatis. Qõ.XII.

Queritur 12°. Utrũ obiectũ causet effe/ctiue actũ volũtatis/siue vt to/tale siue vt ꝑtiale p̃ncipiũ eius. Et videt̃ ꝙ ali/quo mõ cõcurrat actiue. ¶ Primo. Id qd re/ducit voluntatẽ de poᵃ in actũ/est cã act⁹ eius. Sed obiectũ reducit voluntatẽ de poᵃ in actũ:g̊ ⁊c̃.maior pʒ. Minor ꝓbat̃.qd est tale in actu quale est aliud in poᵃ/ reducit ipm̃ de poᵃ in actum. Sʒ obm̃ est tale in actu q̃lis est volũtas in poᵃ:qꝛ obm̃ est actu diligibile ⁊ volũtas est in poᵃ ad diligẽdum.g̊ ⁊c̃. ¶ 2°. Nihil est ꝑfectius penes id qd nõ est cã sui:qꝛ ab eodẽ habẽt res ꝙ sint ⁊ ꝙ ꝑfecte sint. Sʒ penes ꝑfectiora obiecta sunt actus ꝑfectiores:vt dr̃ 2° de aĩa ⁊.10.ethicoꝝ.ergo obiectũ est cã dãs eẽ actui. ¶ 3°. Quicqd dat alicui id quo formalr̃ ⁊ specifice ab alio distinguit̃/est cã effectiua eius:qꝛ cã dans eẽ dat ẽt specifi/cuʒ eẽ. Sʒ obm̃ dat actui effectiue id quo formalr̃ ab aliis distinguit̃:cũ distinctio obiectoꝝ causet distõnẽ actuũ:vt pʒ 2° ⁊ 3° de aĩa.ergo ⁊c̃. ¶ 4°. Dis dependẽtia eẽntialis est causati ad cãm:vel causati posteri⁹ ad causatũ p̃us. Sʒ actus depẽdet ab obiecto.⁊ nõ sicut causatũ posterius ad causatũ prius:cũ ista duo nõ sint ab eadẽ cã:ergo depẽdet ab obiecto sicut effectus a cã.maior nota. Minor ꝓbatur. Dẽ mensuratũ dependet a mensura essentialr̃. Sed obie/ctuʒ est mensura actus.ergo ⁊c̃. Maior pʒ 5° metaphysice. Minor ꝓbatur:qꝛ non ideo lapis hʒ habitudinẽ siue de/pendentiã ad voluntatẽ.qꝛ sit voluntas:cũ possit esse etiã si non sit volitus:sed ecõtra voluntas ſm actum volendi lapidem/dependet a lapide.ergo ⁊c̃.

Respondeo ꝙ obiectũ esse cãm volitiõis põt in/telligi duplr̃. Uno mõ in gñe cause formalis.i.dantis formalẽ distõnẽ:non tñ effectiue.ſʒ for/maliter.

maliter.Alio mō in genere cause efficiētis.Ad p̄mū sensuꝫ
nō est p̄sens qō:qꝛ ab oībus est ꝯcessum ꝙ act⁹ formal'r di
stinguit̄ ex obiectis.In 2° aūt sensu r̄ndetur duab⁹ ꝯnib⁹.
Pria ꝯ° Quarū p̄ma hec est.¶ Obiectū volitū aliq̄n est cā remo/
ta/ꝑtialis tm̄ act⁹ volūtatis.Pꝫ ista ꝯclusio ex dictis supra.
Nā aliq̄n obm̄ causat effectiue sui notitiā in itellectu.Sed
notitia cōcurrit effectiue partial'r ad volitionē.ergo obm̄
causans p̄dictā notitiā ꝯcurrit actiue ad eandē volitionē.
lꝫ remote.¶ 2°.Cōtingit voluntatē amare seipsaꝫ:cuꝫ sit
virtus imāl'is:⁊ per ꝯn̄s reflexiua sup̄ seipsaꝫ.Sꝫ volūtas
causat actiue volitionē.g̊ cū ipsa in tali volitōe sit ēt obm̄.
ꝯtingit aliq̄n volitionē causari ab obiecto.In quo tm̄ casu
obm̄ non cāt volitionē inquātū est obm̄:sed inquātum est
Scda ꝯ°. amās ⁊ diligēs se.nō aūt inquātū amata.¶ 2ª ꝯ.Obiectū
nūq̄ȝ est cā imediata sue volitiōis:nec semp̄ est cā efficiēs
ēt remota.Ista ꝯ quantū ad p̄mā sui partē pꝫ ex p̄cedenti:
qꝛ nūq̄ȝ obm̄ cāt volitionē nisi mediāte sui notitia.Quan/
tū ad 2ªm ꝓbatur.¶ Primo.Ois cā efficiēs est in actu:vt
T.cō.31. pꝫ 2° physico.⁊ 5° meta.⁊ pꝫ etiā rōne:qꝛ agere p̄supponit
eē.Sꝫ aliq̄n obm̄ volitū nō ē:puta dū q̄s vult aliqd̄ futu/
rū:vel aliqd qd̄ est p̄teritū.g̊ ⁊c̄.¶ Confirmat̄:qꝛ causa in
actu ⁊ effectus in actu sūt simul 2° physicoꝝ.Sꝫ obm̄ vo
T.cō.31. litū aliq̄n est ens tm̄ in potētia.g̊ nō pōt causare actu talē
volitionē.¶ Dicet̄ forte ꝙ est actu in app̄hensione:⁊ hoc
sufficit.Sed ꝯ.Obiectū in app̄hensiōe nō est aliđ/nisi ip̄a
notitia obti.g̊ obm̄ in se nō est cā volitionis:sed notitia ei⁹
est cā:vt supra dictū est.¶ 2°.Nullū ens rōnis pōt causa/
re effectiue ens reale:aliogn effectus eēt eēntial'r nobilior
sua cā.Sed volitio q̄libet/est ens reale:⁊ obm̄ pōt eē ens
rōnis.puta duꝫ q̄s vult hoc esse p̄teritū:⁊ illud eē futuruꝫ:
p̄teritio eni ⁊ futuritio sunt respectus rōnis:cū sint reꝝ nō
existētiū.g̊ ⁊c̄.¶ 3° ad idē est Cōmē.12.meta.cō.35.vbi di
cit ꝙ forma balnei in aīa est agēs desideriū ⁊ motū.Sed
balneū extra aīam qd̄ desideram⁹ ꝑꝑ formā eius que est in
aīa/est finis motus.Ex quo pꝫ ꝙ ſm eū/balneū in aīa ⁊ ex̄
aīam in hoc distinguit̄:qꝛ in aīa efficit desideriū:extra ani
maꝫ ꝟo non efficit.sed est tm̄ finis motus.

Ad p̄mū **Ad primum** in oppositū negat̄ minor.Ad ꝓba/
tionē dr̄ ꝙ deberet subsumi sic:⁊ vo
luntas est diligibilis tm̄ in poª:qd̄ pꝫ esse falsum.Unde si
hec rō valeret/ꝯcluderet̄ ꝙ lignū faceret ignē actu cōbu/
rere.qꝛ lignū est cōbustibile in actu:⁊ ignis est cōburēs in
poª.rō aūt quare hoc nō seq̄tur est:qꝛ duꝫ dicō aliquid eē
actu diligibile vel cōbustibile/nō est aliđ dictu nisi ꝙ hꝫ
actu potentiā passiuā ad hoc ꝙ diligat̄ vel cōburat̄.Con/
stat autē ꝙ poª passiua nō reducit actiuā in actū:alioquin
poª passiua eēt actu:.ꝓpō igit̄ assumpta in qua dr̄ ꝙ id qd̄
est tale in poª/reducit̄ in actū per id qd̄ est tale in actu:ve/
rū est de eo qd̄ est tale in actu ꝑ potentiā actiuā.⁊ nō ꝑ po/
tentiā passiuā solū:qd̄ nō est in ꝓposito.Sꝫ si intelligit̄ ꝙ
id qd̄ est tale in poª actiua:qꝛ.s.pōt agere ⁊ nō agit reduca
tur in actū ꝑ id qd̄ est tale in actu ꝑ potentiā passiuaꝫ:qꝛ.s.
actual'r hꝫ potentiā ad patiēdū:ꝓpō est falsa ⁊ in hoc sen/
Ad scđm su ꝓcedit argm̄.¶ Ad 2m̄ dr̄ primo ꝙ nobilitas volitionis
vni⁹ sup̄ aliā que est ex ꝑte obiecti/p̄supposito equali co/
natu volūtatis depēdet ab aliq̄ qd̄ est cā sui effectiua:non
tm̄ ab obiecto.depēdet eniꝫ a notitia obti/que tāto est nobi
lior quāto est de nobiliori obto:⁊ cū ipsa agat ad volitionē
tātū quātū pōt:seq̄tur ꝙ ꝓducet nobiliorē volitionē si sit
equalis conat⁹ in volūtate cooperāte isti notitie sic̄ coope
ratur notitie ignobiliori.Dico 2° ꝙ si maior itelligit̄ de cā
efficiēte/ipsa negat̄.albedo eniꝫ ꝑ suā ꝓpriaꝫ entitatē est
nobilior nigredine:⁊ tm̄ albedo nō efficit se.Si itelligitur
de cā vl'r quecūq̄ȝ sit illa/negat̄ minor:qꝛ obm̄ est aliq̄ mō
cā formalis actus:⁊ est eius cā finalis vt pꝫ ex auctoritate
Cōmē.supra iducta.¶ Ad 3m̄ negat̄ minor:cū eniꝫ distō Ad tertiū
sit relatio ⁊ relatio sit idē fundamēto:sicut obm̄ nō causat
effectiue:ita ēt nō causat eius distōnē effectiue.Pōt tm̄ di/
ci causare eā formal'r.qꝛ se hꝫ obiectū ad actū per modum
forme specificātis:sicut ēt motus specificat̄ ꝑ terminū mo Ad q̄rtū
tus.¶ Ad 4m̄ negat̄ minor:qꝛ nulla res depēdet a nō en
te effectiue.Contingit autē lapidē non esse cui⁹ tm̄ habet̄
volitio.Ad ꝓbationeꝫ negat̄ minor:alioquin oēs colores
dependerēt eēntial'r ab albēdine/que ponit̄ alioꝝ eē mē/
sura.Itē scibile est mensura sciētie:⁊ tm̄ nō oīs scīa depen/
det essential'r ⁊ reali dependētia a scibili:qꝛ scīa de re non
existente/refert̄ ad scibile tm̄ relōne rōnis.Ad ꝓbationeꝫ
dicitur ꝙ volitio lapidis depēdet effectiue a notitia lapi/
dis/⁊ nō ab ipso lapide:qꝛ voluntas ſm actū volēdi depē
det a lapide.non quidem absolute accepto:sed inquantuꝫ
habet esse cognitum ⁊ apprehensum.

¶ Utrum notitia obiecti concurrat actiue ad actum vo/
luntatis. Questio.XIII.

Queritur 13°.Utrū notitia obiecti ꝯcur/
rat actiue ad actū voluntatis.
vel potius sit tm̄ cā sine qua nō.Et vr̄ ꝙ non
cōcurrat actiue.¶ Primo.Seq̄tur ꝙ q̄ ma/ Prima rō
gis cognosceret aliquā reꝫ/haberet ēt itensio/
rē actū voluntatis circa eā.Sꝫ hoc experimur eē falsum.
ergo ⁊c̄.Maior ꝓbatur.A cā agente natural'r ꝓcedit effe
ctus tāto nobilior quāto cā nobilior est.Sꝫ notitia obiecti
agit natural'r si est actiua:cū non sit poª libera.g̊ ⁊c̄.¶ 2°. Scda rō.
Nulla cā natural'r agēs pōt ꝓducere ꝯrios effect⁹ in eodē
passo:qꝛ talis cā semp̄ eodē mō agit.Sꝫ stāte notitia obti
alicuius:p̄nt in volūtate eē de eo successiue ꝯrij effectus.s.
volitio ⁊ nolitio:ergo nō sunt effectiue a notitia obiecti.

Respōdeo. In ista.q.est aliqd in quo quasi gn̄ali Doctorū
ter oēs ꝯueniūt.s.ꝙ notitia obiecti est cōcordia.
cā sine q̄ nō actus volūtatis:eo ꝙ impoīe est volūtatē ha/
bere actū circa aliqd̄ obiectū/cui⁹ notitia nō sit i itellectu.
Sed qꝛ cā sine qua nō/est duplex.Naꝫ aliqua facit aliqd Cā sine q̄ nō/duplex.
ad eē effectus.sicut aperiēs fenestrā/facit ad illuminatio/
nē domus.Aliqua ꝟo nihil operat̄ ad effectū:sicut risibi/ Dānantes
litas est cā sine qua hō nō pōt edificare:⁊ tm̄ nō est aliquo cētes noti
mō agens ad edificationē.Ideo quantū ad hoc est varie/ tiā obti: eē
tas opinionū.¶ Prima opio dicit ꝙ notitia est tm̄ cā vo cāꝫ ꝑ acci
litionis sicut remouens ꝓhibens:qꝛ notitia obti remouet dēs voli-
ignorantiā ipsius/que ꝓhibebat voluntatē exire in actum tionis.
suuꝫ:cū rei ignote nō possit esse volitio.Et qꝛ remouēs ꝓ/
hibens est tm̄ cā per accidēs:vt dr̄ 8° physi.hn̄t isti ꝯn̄ter T.cō.32.
dicere ꝙ notitia obiecti nō ꝯcurrit eēntial'r ad volitionē:
sed tm̄ per acc̄n̄s:ꝑꝑ qd̄ facile est iprobare hanc opioneꝫ.
¶ Primo.Nullus effectus depēdet in oēm euentū semp̄ Improba
⁊ de necessitate ab aliqua cā ꝑ accidēs.Sꝫ act⁹ volēdi sem tur p̄dicta
per ⁊ de necessitate dependet ab obiecto cognito:g̊ notitia opinio.
obiecti nō est cā ꝑ acc̄n̄s.Minor supponit̄:qꝛ de hoc est
qō sp̄alis.⁊ etiā cōceditur ab aduersario.Maior ꝓbatur.
Effectus nō dependet necessario a cā per acc̄n̄s que nihil
facit ad effectū:cuiusmodi est albedo in edificatore vt pꝫ:
nec a cā ꝑ acc̄n̄s que est remouēs ꝓhibens:qꝛ nō req̄ritur
ad effectū cā remouens ꝓhibēs:nisi qꝛ cā ꝑ se est ipedita.
Sed impoīe est cām ꝑ se semp̄ ⁊ necessario esse ipeditam:
qꝛ cām per se esse ipeditaꝫ/est casuale ⁊ p̄ter intentionē na
ture:nulluꝫ aūt casuale est semp̄ ⁊ necessario.¶ 2°.Causa
remouēs ꝓhibens/facit aliqd ad effectū.Sed hoc nō pōt
eē nisi inquātū causat aliqd̄ positiuū:quia sicut p̄uatio ni/
hil facit ad effectū positiuū:ita nec negatio aut remotio p̄/
uationis facit aliqd ad effectū positiuū.nisi rōne alicui⁹po
sitiui.ergo si notitia est cā volitiōis:vt remouēs ꝓhibens.
opꝫ ꝙ faciat aliqd positiuuꝫ.¶ 3°.Nulla poª dirigit se in

aliqd obm nisi hñs cognitionẽ vel eã pticipans. Sz oñ so aliquo fine voluntati ipsa dirigit se in eũ: g pticipat cognitionẽ: quicqd aũt pticipat cognitionẽ / aut est subz eius aut effectus: qz effect⁹ pticipat aliqd sue cause. Sz volũtas nõ est subm cognitionis. g est eius effect⁹.

Scotistaꝝ positio.

¶ Aly dicũt q̃ notitia nõ est aliqd faciẽs nec p se nec p accñs ad volitionẽ: sicut nec risibilitas ad edificare: z hoc: qz vt ipsi putãt voluntas est sufficiẽs pncipiũ reducẽs se in actũ volendi: qz fz eos idẽ põt se reducere de poᵃ in actũ. Et hec opio quãtũ ad suuz fundaᵐ fuit iprobata supius. Et adhuc specialr ꝯ eã arguit.

Improb⁹ opi. Sco.

¶ Omne agẽs aliquẽ effectũ in aliquo passo: põt similẽ agere in quocũq passo sibi z silr disposito nisi impediatur: g si volũtas est sufficiẽs cã sue volitiõis / ipsa põt in alia voluntate sibi approximata causare volitionez: qd pz esse falsum. Añs est huius doctoris in .z. sen. vbi loqtur de locutionib⁹ angeloꝝ. ꝯñtia est euidẽs.

Op. alioꝝ

¶ Aly dicũt q̃ notitia obiecti cõcurrit ad actũ volũtatis nõ tãq eliciens eã / aut totalr aut partialr: sed solũ vt rõ agẽdi. Et qd accipiant per rõnẽ agẽdi / declarãt dicẽtes q̃ rõ agẽdi est duplex.

Distictio.

Una est ratio agẽdi qua agens formalr agit: sicut calor est igni ratio calefaciẽdi. Alia dicit ratio agendi non quia ea agens agat: sed solũ qz specificat actionẽ: z hoc modo notitia obiecti est voluntati ratio agẽdi: qz actus voluntatis habẽt speciẽ ab obiecto inquãtũ est cognitũ. Et hanc dicunt isti fuisse opinionẽ sancti Thome.

Que fuerit Tho. põ auctor explicat.

Sz diligẽter examinans arbitror. S. Tho. dicere duo circa hanc qõnẽ. Primũ est q̃ obm apprehensũz mouet p modũ cause finalis voluntatẽ ad actuz suũ: pp qd distinguunt actus voluntatis / ex obiectis cognitis. Scdm est q̃ volũtas nõ est sufficiens cã alicuius sui actus: sz cũ ea cõcurrit notitia obiecti tãq causa partialis. minus tñ pnʳ q̃ voluntas: ita q̃ ex voluntate z notitia obti ꝯstituit vna sufficiẽs cã volitiõis integrata ex duab⁹ partialib⁹ causis / nõ hñtibus se ex eq̃ ad volitionẽ: sed vna pncipalr z alia secũdario.

Rõ q̃ mouit auctorem.

Moueor aũt ad hoc tenendũ: qz. S. Tho. in .z. dis. z4. q. z. arti. 1. dicit / q̃ rõ elicit actũ volũtatis. que verba nõ pñt alr hĩe verũ sensum: nisi q̃ notitia existẽs in rõne / cõcurrit ad eliciendũ actũ volũtatis simul cũ ipsa volũtate. ¶ Ad hoc habent ẽt auctoritates Cõmẽ. Prima est. 1z. meta. cõ. 35. vbi dicit sic. balneũ duplicẽ habẽs formã in aia: z extra aiam. z p illaz formaz que est in aia desideramus illã formã que est extra aiam. Forma igit balnei inquãtũ est in aia est agẽs desideriũ z motũ: fm aũt qd est extra aiam est finis motus z nõ agẽs. hec ille. Ex qbus pz expsse q̃ forma balnei in aia que non est aliõ q̃ notitia z apphẽsio balnei agit dsideriũ. agẽ aũt ẽ tñ cãe efficiẽt. Nec pt exponi vt qdã exponũt q̃ agit. i. ẽ rõ agẽdi mõ supi⁹ dicto. qz Cõmẽ. dicit q̃ forma balnei extra est cã motus volũtatis vt finis. z nõ vt agens: in aia aũt est cã vt agẽs. cõstat aũt q̃ accipiẽdo rõnez agẽdi pro eo qd specificat actionẽ / forma balnei ad extra eẽt rõ agendi: qz dat spẽz volitioni qua fert in eã. ¶ zᵃ auctoritas est circa finẽ pdicti cõmẽti. vbi dicit. Desideriũ est pp estimationẽ eius qd est esse aliqd bonũ. ¶ 3ᵃ auctoritas habetur cõ. 38. vbi dicit q̃ apphensio est cã voluptatis. ¶ 4ᵃ auctoritas habet 3ᵒ de aia. cõ. 49. vbi dicit q̃ desideratũ mouet intellectũ: z tũc desiderabit intells: z cũ desiderauerit tunc mouet homo. Non põt aũt aliter itelligi q̃ itellect⁹ desiderat nisi qz notitia in eo existẽs / cãt desiderium. ¶ 5ᵃ auctoritas est ibidẽ vbi sic dicit. itellectus qñ apphẽderit aliqd desiderabit p sciam z mouebit per desideriuz. ita q̃ fm Cõmentatorẽ hoc modo z ordine cõtingit mot⁹ in animalibus: qz obiectũ causat sui notitiã: z notitia desideriuz / z desideriũ causat motũ. ¶ 6ᵃ auctoritas habet ibidez cõ. 54. vbi exponẽs illũ textũ phi in quo dicit q̃ appetit⁹ est qdam motus sic ait Cõmẽtator. Appetitus z motus qz est a re appetita p intellectũ in actu. i. p itellectionẽ. Quia tñ nõ põt efficaciter cõcludi pdictã notitiã cõcurrere effectiue ꝯ eos q obstinate voluerint oppositũ: nisi forte p diuisionẽ sic arguẽdo. Uolũtas nõ est sufficiens pncipiũ volitionis. g aliqd aliud cũ ea ꝯcurrit: sed hoc nõ est obiectum nec phãtasma nec aliqd in volũtate existẽs de qbus oib⁹ erunt spãles qõnes: ideo nõ adduco in hoc loco aliquam rõnem spãlem. sed sufficiat mihi pbasse q̃ istud apparet fuisse de mente. S. Tho. z Cõmentatoris.

Ad primum in oppositũ negat ꝯñtia. Ad probationẽ dz q̃ qñ cã naturalr agens est totalis cã vtiq ab ea pcedunt nobiliores effectus. Sz vbi est tñ cã partialis / cũ qua cõcurrit vna alia cã oino libera hñt ẽt maiorez actiuitatẽ respectu illius effectus q̃ cã nãlis: tunc poterit pcedere effect⁹ ignobilior ex hoc q̃ talis cã libera remisse cooperabit isti cãe nãli: z intensi⁹ cooperabitur alteri cãe nãli: que tñ erit iperfectior. ¶ Ad zᵐ dz eodẽ modo q̃ maior est vera si ipsa sit totalis cã. In pposito aũt lz notitia obiecti naturalr agat ad volitionẽ: qz tñ cũ ea ꝯcurrit voluntas: pñt ex libertate volũtatis euenire ꝯry effectus: qz ista notitia non hz actiuitatẽ actualem / nisi respectu illius actus ad quem se voluntas determinat.

¶ Utrum voluntas determinet se ad alterum duoruz bonorum sibi ppositorum. Questio. XIIII.

QUeritur 14ᵒ. Utrum ppositis duobus bonis voluntati / ipsa determinet se ad alteruz eorum. Et videt q̃ non.

Respondeo q̃ ista questio põt hĩe tres sensus. Primus est qd determinat voluntatẽ ad hoc q̃ sit nã siue poᵃ indifferens z idcterminata respectu oppositoꝝ. Et si sic querat / nihil est aliõ nisi querere / vñ hz volũtas q̃ sit libera libertate ꝯdictiõis. De qua dictũ fuit supra. q. 9. q̃ libertas inest ei radicabilr ex intellectu. z formaliter ex seipsa. ¶ S. ds sensus est. Cum volũtas aliqñ nihil velit / vt est in dormiẽtibus: z aliqñ aliqd actu velit / qd determinat eã ad actum volẽdũ. Et quãtũ ad hoc dicit q̃ ab eo determinat a quo reducit de potẽtia in actũ. Dictuz aũt fuit supra q̃ ipsa sil cũ notitia obiecti causat in se actũ suũ: z sic ipsa hoc modo seipsam determinat. ¶ Tertius sensus est: qñ volũtati pponunt aliqua duo ab itellectu: z volũtas est idifferẽs ad volendũ hoc vel illud. qd est illõ a quo determinat ad alterũ istoꝝ. Et fm hũc sensuz disputat psens qõ. Circa quã sunt varie opiones. ¶ Aliqui dicũt q̃ tota ista determinatio est ex parte volũtatis: qz ipsa pcise accepta determinat seipsaz: nec est querendũ aliud determinatiuũ. Sed ꝯtra hoc arguit duplr. ¶ Primo. Uolũtas de se est idcterminata ad .a. z ad .b. z volũtas determinat seipsaz vt tu dicis. ergo indeterminatũ determinat indeterminatũ: qd est impossibile. ¶ zᵒ. Si volũtas seipsaz determinat aut hoc est p ipsaz nudã poᵃᵐ: aut ħ est mediãte aliquo actu suo. Nõ primũ. qz volũtas in se pcise accepta est indifferẽs. indifferẽs autẽ inquãtum hõ nihil determinat. Silr zᵐ nõ potest dici q̃ determinet se ad volẽdũ .a. mediante aliquo actu: nisi qz vult velle .a. ita q̃ per vnũ actũ determinat ad aliũ. Accipio igitur illũ actũ quo mediãte se ad aliuz determinat: z cõstat q̃ volũtas est de se indifferẽs ad ipsuz. z ad ei⁹ oppositũz: sicut eniz voluit velle .a. ita potuit nolle velle .a. q̃ro igit per qd est determinata ad illud pmũ velle. Nõ ex se vt pbatum est. Nõ p aliũ actũ: qz tunc esset abire i isinitum. Si qs tñ voluerit tenere pdictam opionem habet dicere q̃ potẽtiarũ que sunt in poᵃ ꝯdictionis / aliq̃ est iperfecta z diminuta. z hõ est mã. Ipsa. n. est ẽt ꝯrioꝝ: z talis nõ põt seipsaz determinare / pp ħ vult Phs q̃ si mã ex se sine

alio

alio determināte pcederet in actū simul pduceret ɔ̄trios actus. Alia est poᵃ ɔ̄dictionis pfecta & nō diminuta. obto sibi psentato: & hec pōt se determiare. hꝰ aūt est volūtas. Uñ phs. 9. meta. textu cōmēti. 3. q2 dixerat ꝙ scia est contrarioꝝ: & tñ ad vnū illoꝝ pōt se determinare / statim subdit determinatiuū dicēs: hoc aūt dico appetitū vel pheresim. Nec volūtas determinat se ad hūc actū mediante alio actu: sed p seipsaz solaz. ¶ Aliꝗ dicūt ꝙ pposito maiori & minori bono: & pposito aliquo obo sub duplici rōne. s. boni & mali: in ptāte volūtatis est determiare itellᵐ ad vnā ptē magis ɔsiderādū ꝗ̄ alterā. Sz postꝗ̄ rō cōsiderat tm̄ alterā ptē magis vnā ꝗ̄ aliā / nō est in ptāte volūtatis determinari ad vtrūqz sz nec̄io determinat̄ ad id qd̄ iudicatū est magis eē volēdū. ¶ Sed ista opio aufert libertatē: q2 vt ifra pbabit̄: in ptāte volūtatis ē velle ɔ̄ dictamē rōnis reᵘ eoꝝ q̄ ad finē ordinant̄: q2 in cōpōne ad ea sp est libera. Et iō aliꝗ dicūt ꝙ volūtas determiat̄ mediāte iudicio itellᵉs. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā dico p̄ ꝙ sepe ɔtingit aliqd cogitari itellectū absqz iperio volūtatis. Pōt. n. imaginatio nālr moueri ab aliꝗ phātasmate in ea existēte: & eiꝰ obm̄ offerre nālr intellectui: puta librū aliqñ visuz: & tūc itellᵉs cogitās an querēdus sit vel nō: nec tñ volūtas iperauit itellectui hāc cogitationē: & tūc iudicāte rōne: ꝙ istud sit volendū determiabit̄ volūtas ad eiꝰ volitionez. ¶ Sciēdū 2° ꝙ lz itellᵉs aliqñ hēat ɔsiderationē aut simplicē aut cōplexā ꝺ aliꝗ eligēdo pter iperiū volūtatis: aliqñ tñ volūtas ei iperat vt iudicet qd sit eligēdū. Sz itellectū determinari a volūtate ad alterū iudicioꝝ q̄ ɔ̄tria sūt: puta ꝙ h̄ sit eligēdū vel respuēdū pōt eē duplr. ¶ Uno mō positiue: & hoc est qñ volūtas actu vult itellᵐ iudicare qd agēdū sit. aliqñ negatiue. s. nō hn̄do actuz quē deberet hr̄e. Si. n. hō hēat hitꝰ malos & subyciat̄ passionibus: tūc stāte apphēsione furti inꝗ̄tū est malū & inꝗ̄tū est bonū vtile. ipsa deberet auertere itellᵐ a ɔsideratione furti inꝗ̄tū est bonū vtile: & facere eū sistere in eiꝰ ɔsideratiōe / inquātū est phibitū. Si aūt eū nō auertat: tūc itendet̄ illa ɔsideratio de furto inꝗ̄tū est bonū: & sic inclinabit̄ voluntas ad volendū ipsuz. Nā cōsideratio de aliꝗ agēdo non pōt diu stare in itellectu qn itēdat̄: aut remittat̄ / q2 nec̄io occurrit itellectui aliꝗ circūstātia illiꝰ obiecti / q̄ si iudicabit̄ bona: intellᵉs magis & magis obm̄ ɔsiderabit & delectabit̄ in eo. Si ꝟo iudicabit̄ mala remittet̄ illa cōsideratio. ¶ Sciendū 3°. ꝙ apprehēsis duobꝰ obiectis. vel vno sub duplici rōne / si rōnes ille eq̄lr mouēt volūtatē / qd̄ est qñ neutra iudicat̄ melior alia: nunꝗ̄ determinabit volūtas ad volēdū hoc vel illud: sed suspēsa erit & expectabit̄ iudiciū rōnis dictātis qd eoꝝ sit meliꝰ. ¶ Sciēdū 4°. ꝙ volūtatē determinari ad alterā ptē ɔ̄dictionis pōt intelligi duplr. Uno mō ꝙ nec̄io velit hoc: & sic nūꝗ̄ determinat̄ reᵘ eligibiliū. Alio mō ꝙ velit hoc / lz ip̄z cōtingenter velit: & hoc pōt eē duplr. Naz cū dico vellet hoc. duo dico. s. volitionē & btitudinē eiꝰ ad h̄. ¶ Prio mō ipsa determinat se: q2 nō elicit volitionē nisi sibi placeat: & oēz actū pōt suspēdere. Qz aūt ista volitio sit huiꝰ & nō illiꝰ / est ex iudicio rōnis iudicātis istud potiꝰ esse volēdū ꝗ̄ illud. ¶ Ex qbꝰ hꝫ p̄ ꝙ itellᵉs determinat volūtatē positiue & p modū finis. s. ponēdo ei id qd̄ potiꝰ eē eligēdū iudicat. ¶ Scd̄o ꝙ volūtas determinat itellectū aliqñ positiue aliqñ negatiue. lz intellᵉs aliqñ aliunde determinat̄. Quocūqz tñ mō volūtas determinet itellᵐ. hoc nō est moduz finis: sz per modū efficiētis. ¶ Tertio ꝙ volūtatē determiari ab itellectu nō est eā actu elicē volitionē: sz est actū volūtatis eē talis vel talis spēi. Nā si itellᵉs apphēdat obz vt ɔueniēs / volūtas respectu eiꝰ hēbit velle. si ꝟo ip̄z apphēdat vt nociuū volūtas hēbit nolle. ¶ Quarto ꝙ volūtas seipsam determinat ad actū hn̄dū vel non hn̄dū: q2 ipsa effectiue actū suū pducit. Uolūtas igr̄ ɔ̄termiat se ad hn̄dū aliquē actū. sz ꝙ talis actꝰ sit potiꝰ velle ꝗ̄ nolle: & psecutio ꝗ̄ fuga / est ex iudicio itellᵉs: & p ɔ̄ñs itellᵉs ɔ̄teriat volūtatē siue actū eiꝰ nō ad h̄ ꝙ sit i reꝝ nā: sz ad h̄ ꝙ sit talis vel talis.

Opinio aliorum.

Improbatur opio.

Rōnᵐ pᵐ

Rōnᵐ 2ᵐ

Distinctio

Rōnᵐ 3ᵐ

Rōnᵐ 4ᵐ

Distinctio.

Distinctio.

Epilogus dictorum.

¶ Utrū voluntatem necessitari ad aliquem actum repugnet voluntati. Questio. XV.

Queritur 15°. Utrū repugnet voluntati ꝙ ad aliquē actū necessitetur. Et vi ꝙ nō. ¶ Prio. Proprietas voluntatis nō pōt auferri a volūtate saltē nālr: vt loquimur in hoc loco. Sz ɔtigētia siue libertas est pprietas volūtatis cū ipsa sit eēntialr libera: vt dicit phs 9. meta. & p̄ ethic. ḡ nō pōt ab ea auferri ɔtingētia & ei aduenire oppositū ɔtingētie: qd̄ est necessitas. ¶ Scd̄o. Uoluntas pōt in oē id qd̄ apphēdit̄ vt bonū: sicut & quelibet alia poᵃ pōt in ea q̄ ɔtinent̄ sub adeq̄to suo subo. Sz stante q̄cūqz apphēsione in intellectu / ad qdcūqz obm̄ pōt intellectꝰ apphēdere sub rōne boni: ita tñ ꝙ volūtas experiat̄ ppriā libertatē cessando ab oī actu. ḡ volūtas potest oēz actū suū suspēdē: & p ɔ̄ñs ad nullū necessitat̄. ¶ Tertio. Si volūtas ad aliquē actū necessitet̄: maxie hoc est ad amorē sūmi boni vlr apphēsi. Sz ad hūc actū nō necessitat̄. ḡ ad nullū aliū. Maior pz: q2 qdlibet aliud obm̄ minꝰ mouet volūtatē. Maior pbat̄ triplr. ¶ Prio. Uoluntas nō mouet̄ nec̄io ab eo in quo repit rōnē alicuiꝰ mali siue defectū boni: q2 ex ea pte q̄ est malū pōt volūtas ab eo resilire. Sz in bono vlr apphēso repit aliquā rōnē mali. s. cōfusionē & potētialitatē / q̄ sūt ɔditiōes repte in oī vlī. ḡ &c. ¶ Scd̄o ad idē. Actꝰ directus in obm̄ / non est necessariꝰ: nisi ēt actꝰ reflexus in actū rectū sit nec̄iꝰ. Si. n. voluntas amat nec̄io amorē. a. & nō amat nec̄io amorē. a. seq̄t̄ ꝙ possit tristabilr amare. a. qd̄ est incōueniēs. Sed volūtas nō amat nec̄io amorē sūmi boni: cū tal' amor nō hēat rōnē magni boni. ¶ 3° ad idē. Nullus amor ɔcupiscētie a quo ille oritur sit necessariꝰ. Sz amor amicitie quo qs amat seip̄z. nō est nec̄iꝰ. ḡ amor q̄ volumꝰ nobis btitudinē nō est nec̄iꝰ. Maior pz: q2 cāe ɔtigētis nō pōt effectꝰ eē nec̄iꝰ. Maior pbat̄. Actꝰ nec̄iꝰ nō meret̄ laudē nec vitupationē. Sz laudabile est amare seipsuz: & vituperabile est odire se. ḡ &c. ¶ 4° ad pncipale. Uniꝰ potētie est vnicus modus operādi: nā si hēret plures ea nō eēt vna. Sz volūtas est vna poᵃ. ḡ cū aliqua velit ɔtingēter / nō pōt alia velle nec̄io.

Pria rō.

T. cō. 3.

Scd̄a rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Respondeo In ista qōne pmittende sunt alique distinctiones & postea dicet̄ ad qōnē. ¶ Prima distinctio est ꝙ actuū volūtatis aliꝗ sunt eliciti & aliꝗ sunt iperati. Actus eliciti sunt illi q in ipsa volūtate subiectiue existūt: vt velle / amare / desiderare / eligere & hꝰ. Dicunt̄ aūt eliciti quia volūtate efficiunt̄: aut tāꝗ̄ a cā totali aut saltē partialr. Actꝰ iperati sunt aliaꝝ potētiarū / que ab ipsos mouent̄ p iperiū volūtatis / vt ambulare / videre / loq: & ēt intelligere / put cadit sub electione. ¶ 2ᵃ distinctio. Actꝰ volūtatis elicitꝰ circa bonū apphensum pōt esse multiplex: sz duplex ꝗ̄tū ptinet ad ppositū. Unꝰ est quo voluntas in tali bono cōplacet & eū amat in se / qd̄ est amare ip̄z amore amicitie. Aliꝰ est q̄ volūtas desiderat sibiipsi illud bonū qd̄ est amare ip̄z amore ɔcupie. ¶ Tertia distinctio. Uolūtas pōt itelligi duplr necessitari. Uno mō quātū ad exercitiū actus. Alio mō quātū ad specificationē actus. Uolūtatē nec̄io agere ad exercitiuz actus est ipsaz necessario habere aliquā volitionē aut nolitionē: qd̄ nō est aliud nisi ipsaz hr̄e exercitiū suaꝝ operationū. volūtatez ꝟo necessitari quātū ad specificationē actus nō est eam necessario agere: sed est eā si agat habere actum talis aut talis speciei / qui sit psecutio vel fuga.

Distinctio De actu elicito & iperato.

Actus elicitus 2ᵃ.

Uolūtatē necessitari est duplr.

Prima cõclusio.

Quantum ad 2ᵐ hec est p̄ma ꝯ. Uoluntas necessario mouet̃ ab aliquo obiecto. i. a sũmo bono, in vl'i apprehẽso quo ad specificationẽ actus. Hanc ꝯnẽ itelligo ad hũc sensuz. Stante in intellectu apphẽsione sũmi boni. i. boni inq̃ȝᵐ est pfectissimũ ⁊ satiatiuũ volũtatis: ⁊ inq̃ȝtũ est vl'r bonũ nullã hñs admixtionẽ mali. voluntas nõ põt ipsuz respuere aut odire: ȝ si hẽat circa ipm aliquã opationẽ, illa erit psecutio ⁊ amor siue cõplacẽtia. Hanc ꝯnẽ sic pbo. ℂ Prio. Nõ plus mouet volũtatẽ aliqð pticulare bonũ cõtentũ sub bono vl'i q̃ȝ moueat ipsam sũmũ bonũ ⁊ vl'e. Sed aliqð cõtentũ sub vl'i bono mouet voluntatẽ nec̃io. g̊ ẽt sũmũ bonũ eã nec̃io mouet. Maior pȝ: q2 qcqd cõtinet pticulare bonuz reperit̃ ⁊ tm̃ in sũmo bono ⁊ aliqd plus. Minor pbat̃. Esse ⁊ viuere sunt q̃daz pticularia bona: q2 p̃ter esse ⁊ viuere reperiunt̃: in reb⁹ ẽt alie pfectiones. Sȝ esse ⁊ viuere mouẽt necessario voluntatẽ: ita ꝙ nullus põt ea odire. Uñ phs dicit. Esse ⁊ viuere est oĩb⁹ eligibile ⁊ amabile. Et 3° ethicoꝝ. cap. 6. dicit sic. Inest q̃dã boni pticula ipsi viuere. vñ multa mala sustinent hoies mutati ad ipȝ viuere: tanq̃ȝ existẽte in eo quadam dulcedine ⁊ solatio singulari.

Instantia

ℂ Dicet̃ forte ad hãc rõnẽ, ꝙ minor est falsa: q2 multi appetũt ⁊ odiunt se esse: vt pȝ in his q se interficiũt.

Rñsio

ℂ Sȝ ad hoc dĩ ꝙ nullus põt p se appetere nõ esse: q2 eẽ de se est maxia ⁊ p̄ma pfectio: sed appetunt nõ eẽ tm̃ p accidẽs: q2. n. eoꝝ esse est ꝯiũctuȝ alicui miserie quã odiunt: ⁊ sine qua sciũt se esse nõ posse: ideo odiẽdo illã miseriã, ꝯñter odiũt ẽt suũ eẽ sicut oẽs cõcedũt. Et ex hoc cõfirmo illaȝ rõnẽ sic. Nullus põt odire esse: nisi q2 odit aliquã miseriã q̃ illi eẽ ꝯiũcta est: ȝ in summo bono nulla pmixtio mali est ꝯiũcta. g̊ nõ põt volũtas odire sũmũ bonũ. Et p ꝯñs si ad eã hẽat aliq̃ȝ opõnẽ: ipsa erit velle. ℂ Scðo. Ois nã est aliquo mõ determiata ad

T. cõ. 3.

vnũ: vt dĩ 2° physi. Sed volũtas est q̃dã nã. g̊ est ad vnũ determiata. Aut igit̃ ista determinatio est q̃ȝtũ ad exercitiuȝ actus: aut q̃ȝtũ ad specificationẽ: ⁊ si q̃ȝtũ ad specificationẽ. aut est respectu sũmi boni: aut respectu alioꝝ q̃ ifra ipsuȝ ꝯtinent̃. Sed nõ est determiata q̊ ad exercitiũ act⁹ vt pbabit̃ sequẽti qõne: nec quo ad specificationẽ act⁹ respectu eoꝝ q̃ sunt infra sũmũ bonũ: q2 quolȝ eoꝝ apprehẽso, põt volũtas ipsuȝ respuere: cũ in eo semp inueniat aliquẽ defectũ boni: ⁊ p ꝯñs aliquã rõnẽ mali. g̊ tota ei⁹ determinatio est q̊ ad specificationẽ actus respectu sũmi boni. Oia q̃ assumpta sũt in ista rõne satis patent vno excepto. s. ꝙ volũtas est nã: ⁊ iõ ẽt istud pbat̃. Nullũ posterius põt subterfugere rõnẽ p̊oris: sicut hõ nõ subterfugit rõnẽ aialis. Sȝ nã est p̊or volũtate: p̊us. n. volũtas p̊oritate nature est forͣ q̃dã, q̃ȝ ipsa sit talis aut talis forͣ: puta voluntas vel itellectus vel quecũqȝ alia: g̊ in illo p̊ori hȝ tm̃ rõneȝ nãe. ℂ Tertio. Sicut se hñt suppõnes mathematice ad intellectuȝ sic sũmũ bonũ siue finis vltimus ad volũtateȝ. Sed intell's si hȝ aliquẽ actuȝ circa suppõnes mathematicas: puta ꝙ oẽ totũ est maius sua pte: talis act⁹ nõ põt esse dissensus. sed nec̃io erit assensus. g̊ act⁹ volũtatis circa vltimũ finẽ vl'r apprehẽsuȝ nõ põt esse fuga siue nolitio: Maior est phi q ponit duas cõparationes inter p̊nͣ speculatiua ⁊ finẽ vltimũ. Prima cõparatio hĩ 2° physicorũ. textu cõmẽti. 89. vbi dicit ꝙ si p̊nͣ sunt etiã ꝯ̊nes sunt vel erunt: q2 habito p̊ncipio pñt ex eo deduci ꝯ̊nes: ita si finis est ea quoqȝ q̃ ordinant̃ ad finẽ sunt vel fuerũt vel erunt. Et ex his postea ꝯcludit ꝙ neqȝ in ꝯ̊nib⁹ neqȝ in ordinatis ad finẽ est necessitas absoluta: ȝ tm̃ ꝯditionata. Unde Cõmẽtator eodẽ ꝯmẽto sic dicit. ppõnes assimilant̃ fini. ꝯcl'o aũt assimilat̃ eis q̃ sunt ad finẽ. Et post pauca subdit ꝙ ex esse ppõnũ. idest p̊ncipioꝝ seq̃t̃ esse ꝯcl'onũ. Et vltimate ita ꝯcludit. Dispositio ꝯclusionis cũ ppõnibus est dispositio eoꝝ q̃ sunt pp aliqd cũ illo pp qð sunt: cũ enim fuerit finis pp quẽ sunt in actu, erũt illa in actu: ⁊ si fuerit finis in poͣ illa erũt in poͣ: lȝ nõdũ sint in actu. Et postea ita subdit. Illa. n. q̃ sũt in doctrina q̃si finis sunt ppõnes. ⁊ illud qð est quasi ea q̃ sunt añ finẽ est ꝯ̊. Scðaȝ cõpõnẽ ponit. 7. ethicoꝝ. cap. 8. vbi sic dicit. In actionibus aũt qð cuius grã p̊nᵐ sicut in mathematicis suppositionibus. cõstat aũt ꝙ p id cui⁹ grã semp ab Aristotele accipit̃ finis: nec al'r diffinit cãm finalẽ: nisi p esse id cui⁹ grã aliqd fit. vt pȝ 2° physicoꝝ. ⁊ 5. metaphy. ⁊ 2° de aĩa. Qualis auteȝ sit ista silitudo inter id cuius grã. ⁊ suppositiones mathematicas postea declarat dicens ꝙ sicut ppositionib⁹ mathematicis assentit̃ nãl'r: nec ipse docent̃ per rõnẽ aliquã: ita appetitus finis est per nãm, loquẽdo de fine in vl'i: aut talis appetitus est p assuefactionẽ, loquẽdo de fine in particulari: puta de isto vel illo fine. ℂ Scða ꝯcl'o. Uolũtas nõ necessitat̃ quo ad exercitiũ actus ad apprehensionem alicui⁹ obiecti. In ista ꝯcl'one loquor metaphysice: nec intendo disputare hic illã. q. theologicã qua querit̃ an deus clare visus necessario moueat voluntatẽ ad sui fruitionẽ. Et intelligo ꝯcl'onẽ ad hunc sensuȝ ꝙ stante apprehẽsiõe cuiuscũqȝ obiecti põt volũtas suspendere oẽm actũ circa ipsuȝ: ita ꝙ nec eũ acceptabit nec euȝ nollet. Probat̃ ista ꝯcl'o. ℂ Primo. Supponit̃ ꝙ apprehẽsio itell's de sũmo bono cadit sub iperio volũtatis. Supponit̃ scðo, ꝙ voluntas nõ põt actu velle aut nolle: nisi id qð est actu apprehẽsum. Ista duo habent̃ a pho 3° de aĩa. vbi dicit ꝙ intelligimus cũ volumus: ⁊ ꝙ volũtas nõ est nisi cogniti. Tũc sic. Uoluntas nõ põt hr̃e aliquẽ actũ circa aliqð obm siue ille actus sit volitio siue nolitio nisi tale obm sit actu apprehensuȝ. Ista ppositio pȝ: ex scðo p̃supposito. Sed in ptãte voluntatis est facere ꝙ in intellectu nõ sit apprehẽsio: vt pȝ ex p̃supposito p̊mo. g̊ in ptãte volũtatis est nullũ actũ habere circa tale obiectũ. ℂ Dicet̃ forte ꝙ illa rõ nõ est ad ppositũ: q2 haberet ꝯcludere ꝙ stante apprehensione in intellectu possit volũtas cessare ab oĩ actu: ⁊ hoc nõ cõcludit. Et ideo magis declaro illam rõnem sic. Uoluntas nec̃io vult per te sũmũ bonũ apprehẽsuȝ in instãti. a. ergo volũtas in instãti. a. vult necessario illã apprehensionem. Probat̃ ista ꝯñtia: q2 si nõ vult necessario illã apprehensionẽ: seq̃t̃ ꝙ põt eã nolle. ponat̃ ergo in actu q' eaȝ nolit in instãti. a. g̊ in instãti. a. ipsa apprehẽsio nõ erit in intellectu vt pȝ ex p̊mo p̃supposito: ⁊ cũ per te velit in instãti. a. summũ bonũ: sequit̃ ꝙ in instanti. a. nolitio terminabit̃ ad id cuius nõ habet̃ apprehensio: qð est cõtra p̃m p̃suppositũ. Tunc si in instãti. a. hȝ volũtas velle obiecti ⁊ nolle apprehensionis: habebit sil' duos actus: quoꝝ vnus nullo mõ ad aliũ ordinat̃. Probatũ est igit̃ ꝙ si volũtas vult obm necessario: vult ẽt necessario apprehẽsionẽ eius. Tunc vltra. In. a. instãti vult necessario apprehensionẽ obiecti. g̊ semp eã ꝯtinuabit: ⁊ p ꝯñs nũq̃ȝ poterit cessare ab actuali volitione sũmi boni. cuius oppositũ experimur. Probat̃ ꝯñtia. Illa apprehensio tante pfectionis erit post. a. sicut est in. a. g̊ eque mouebit volũtatẽ sicut mouet in. a. Sȝ per te in. a. mouet eã nec̃io ad sui volitionẽ. g̊ semp eam moueret necessario. ℂ Scðo. Uolũtas est magis libera libertate ꝯ̃dictionis respectu sui pprij actus q̃ȝ respectu act⁹ cuiuscũqȝ alterius potentie. Sed voluntas põt suspendere actũ cuiuslibet alterius potẽtie cadẽtis sub ptãte eius: qð dico pp operationes vegetatiuas: q̃ nõ cadunt sub ptãte voluntatis. g̊ multo magis põt suspendere oẽm actũ suũ. Minor pȝ experimento. Maior pbatur. Libertas p̊us conuenit voluntati ad se q̃ȝ in ordine ad alia: cum conueniat ei essentialiter: vel saltem vt propria passio. g̊ p prius est libera respectu sui actus q̃ȝ respectu aliarum. Nec opȝ

multū conari ad ꝓbandū hanc cōclusionem: q2 generaliter ab omnibus quodā modo est concessa.

Ad pmū **Ad primum** in oppositū rñdet per distinctiões positas in ṗncipio q̄ōnis: ⁊ silr ad alia. Uñ ad ṗm dr ꝙ ꝯtingētia ⁊ necessitas nō ꝯueniūt potētijs absolute: sed in ordine ad obm: ⁊ pp hoc pōt respcū alicuius obiecti hře necessitatē: ⁊ respectu alteri⁹ hře ꝯtingentiaꝫ. Ad argm cōcedit ꝙ ꝯtingētia nō pōt auferri a voluntate qn respectu alicui⁹ sit cōtingēs: sed hoc ꝯcesso nō valet illa ꝯñtia. ğ nō pōt respectu alicui⁹ esse necessaria.

Ad scōm ℂ Ad 2m dr ꝙ rō ꝯcludit veruꝫ ⁊ ꝓbat ea que dicta sunt in scđa q̄ne. Cū tali aūt libera suspensione stat ꝙ volūtas respectu alicui⁹ obiecti habeat necessitatē quo ad specificationē actus.

Ad tertiū ℂ Ad 3m negat minor. Ad ṗmā ꝓbationē negat minor. q2 illa ꝯfusio ⁊ potētialitas nō est in obo apprehenso: sed est tm̄ in mō apprehēdēdi: lꝫ n. volitio nō possit esse nisi de obo apprehenso: tm̄ ipsa volitio nō fert in obm f'm ꝙ est in apprehensione: sed fert in ipsuꝫ f'ꝫ ꝙ est in seipso: nullus. n. appetit cibum nisi qui est ad extra. ℂ Ad 2m dr ꝙ actus quo amo ⁊ volo volitionē sūmi boni pōt cōsiderari duplr.

Distinctio. Uno mō f'm se. ⁊ vt sic nō est magnū bonū nec necessario volitū. Alio mō pōt considerari inquātū est volitio relata ad summū bonuꝫ: quo mō vult ipsuꝫ voluntas relatiue: ad summū bonū: ⁊ sic illa volitio est necessario volita quo ad specificationē actus: ⁊ est volita illomet actu quo est volitū sūmmū bonum: ita ꝙ sicut volūtas nō pōt habere nolle respectu sūmi boni: ita etiaꝫ nō pōt habere nolle illius volitionis/stante apprehēsiōe illius volitionis relate ad sūmū bonū. ⁊ sic pꝫ ad argm ꝙ

Distinctio minor est falsa. ℂ Ad 3m negat minor. Et cuꝫ ꝓbat: dico ꝙ amor quo qs amat seipsum pōt duplr ꝯsiderari. Uno mō absolute: ⁊ sic nō est laudabilis nec viciosus. Alio mō inquātū ordinat ad aliqd: puta q2 vult se viuere ⁊ habere esse: vt ꝯsequat doctrinā ⁊ virtutes: ⁊ sic est amor dignus

Ad 4tū laude. ℂ Ad 4m ṗncipale negat maior: q2 vnitas potentie nō sumit ex mō agendi: sed ex obiecto. Cōstat. n. ꝙ in sorte est tm̄ vna virtus motiua: ⁊ tm̄ aliqñ pōt moueri velocior: ⁊ aliqñ tarde. Silr intell's est vnica poa: ⁊ tm̄ cognoscit ṗma ṗna sine discursu: ꝯ̄nes aūt tm̄ discursiue.

ℂ Utrū volūtas possit velle impossibilia. Qō. XVI.

Queritur 16o. Utrū voluntas rōne sue libertatis possit velle impossibilia. Et videt ꝙ sic.

Pria rō. ℂ Primo. Uolūtas pōt ferri in oīa ea que actu ⁊ silr ab intellectu ei representant: aliogn voluntas esset minus potens q̄ intellectus: qđ repugnat eius libertati. sed intell's pōt silr representare cōtradictoria: q2 dum format hoc ṗm ṗnm. Impoīe est idē silr esse ⁊ nō esse: apprehendit ꝯtradictoria ⁊ eorū simultatē: imo ēt voluntas pōt ei īperare vt apprehendat simultatē ꝯtradictionis. ergo voluntas pōt

Scđa rō. velle ꝯtradictoria: sed est impossibile ꝙ ꝯtradictoria sint simul. ergo pōt velle impossibile. ℂ Scđo. Ad idē est phs 3o ethicoꝝ. dicens expresse ꝙ voluntas est impossibiliū. ergo de mēte ipsius pōt velle impossibilia. ℂ Dicet forte ꝙ phs loqt de voluntate nō deliberata: sed de subito motu volūtatis. Sed cōtra. Uoluntas deliberata nō est minus potens q̄ voluntas nō deliberata. ergo si volūtas nō deliberata pōt esse impossibiliū/etiā volūtas deliberata istud pōt.

Tertia rō. ℂ Tertio. Quicūqꝫ odit aliqd. vellet ipsuꝫ nō esse: vt dicit phs 2o rethoricoꝝ. Sꝫ aliqs pōt habere odio deum

Capite. 5. ipsum punientē. ergo pōt velle deū nō esse. Sed deū non esse est impossibile. ğ pōt velle impossibilia.

Quarta ratio. ℂ Quarto. Uoluntas pōt ferri in omne bonū: q2 poa habens aliqđ obm adequatū, pōt in oīa que sub ipso cōtinent. Sed esse substantiaꝫ abstractā/est ens ⁊ bonū. ergo voluntas Sor pōt velle ꝙ sor. sit substātia abstracta. Sꝫ sorte esse substātiaꝫ abstractā est impoīe. ergo volūtas pōt velle impossibilia.

Respondeo In ista questione sunt tres opiones. Prima opinio.

ℂ Prima dicit ꝙ voluntas potest velle volitione electiua/que sit simplex volitio cōplacentie impossibilia: sed tm̄ ꝙ ea velle non pōt volitione electiua que est actus antecedēs ꝯclonē syllogismi practici. Ad cuius euidentiā est sciendū ꝙ sicut in intellectu pōt esse duplex apprehensio: ita in volūtate pōt esse duplex electio.

Notādū Aliquādo eniꝫ in intellectu est simplex apprehēsio ⁊ pfecta notitia alicuius obiecti: lꝫ intellect⁹ nō cogitet de medio aliquo per qđ possit attingi illud obiectū. sicut in infirmo q de sanitate desperat pōt esse apprehensio sanitatis: nihil tm̄ cogitat de recuperāda sanitate: aliogn de ea non desperaret. Et ad hȯ apprehensionē cōsequit simplex cōplacentia sanitatis: vñ talis dicit eligere sanitatē electione cōplacentie. Aliquādo in intellectu est apprehēsio de aliquo operabili: ⁊ voluntas eligit illud operari. Sꝫ post huiȯ apprehensionē ⁊ electionē intellectus ingrit media qbus illud operet vel ꝯsequat: sicut infirmus sperans sanitatē ṗmo apprehēdit eā: ⁊ scđo eligit eaꝫ: ⁊ tertio ingrit media p discursuꝫ ⁊ 4o ea sibi applicat. Ista aūt electio de qua nūc dictū est appellat electio efficax ⁊ nō pōt esse impossibiliū: q2 nullus conat ad operandū ea que iudicat eē impossiblia. Sed ṗma electio pōt esse impossibiliuꝫ.

Secunda opinio. ℂ Quidā alij dicūt/ꝙ nō solū actus voluntatis sequēs simplicem apprehēsionē: sed ꝙ ēt actus sequēs rōnē deliberatā/pōt esse impossibiliū. Ex quo seqt ꝙ electio scđo mō dicta iuxta distinctionē positaꝫ in ṗma opinione pōt esse impossibiliū.

Impug. p dictarū opinionū. ℂ Sed iste due opiones pro quāto dicūt actū volūtatis absolute posse ferri super impossibilia videntur nō habere veritatē. ℂ Primo. Nulli⁹ potētie act⁹ pōt ferri sup ea q̄ nō habēt formalē rōnē obiecti potētie: q2 tunc potētia excederet obiectū: ⁊ ad plura se extēderet: qđ est falsuꝫ: quia opꝫ potētiā ⁊ obm adequari. Sꝫ obm volūtatis est bonū aut ens: vt ēt isti cōcedūt. ğ volūtas nō pōt nisi in ea q̄ habent rōnē entis. Sꝫ ꝯ̄dictoria nō hñt rōnē entis: cū altera pars ꝯ̄dictionis. s. nō ens tollat ens. ğ voluntas nō pōt in ꝯ̄dictoria siue in impoīa.

Rñsio alicualis. ℂ Dicet forte ad hāc rōnē ꝙ ens accipit duplr. Uno mō vt se extēdit tm̄ ad entia qb⁹ nō repugnat esse: ⁊ hoc mō impoīa nō sunt ens. Alio mō vt se extendit ēt ad entia imaginabilia siue sint impoīa esse/siue sint entia ꝓhibita vt chimera: ⁊ hoc mō impoīa hñt rōneꝫ entis: volūtas aūt sicut ēt itell's hꝫ pro suo adequato obto ens scđo mō acceptū.

Improbā rñsionē. ℂ Cōtra. Oē velle voluntatis aut est velle amicitie: aut est velle ꝯcupiscētie. Sed act⁹ volūtatis ꝯñs ṗmā ⁊ simplicē apprehēsionē alicui⁹ impoīs/nō pōt esse velle amicitie nec ꝯcupiscētie. ğ nō pōt esse aliqđ velle: ⁊ p ꝯñs erit nolle. Maior pꝫ 8o ethicoꝝ. Minor ꝓbatur: ꝙ. n. nō sit velle amicitie: satis cōstat ⁊ ab oib⁹ ꝯcederet. Qr ēt nō sit velle cōcupiscentie ꝓbat. Uelle ꝯcupiscentie terminat ad obm in aliud relatuꝫ: q2 tale obm est ens: aut bonū alteri volitū: lꝫ ṗma ⁊ simplex apprehēsio nō est relatiua: neqꝫ collatiua. ğ velle ipsaꝫ ꝯñs nō est ad obm relatū in aliud. ℂ P. Miseria est ens apprehēsibile ab intellectu: aliogn de ea nō possemus formare ꝓpositiones ⁊ rōcinari ac disputare. Sed volūtas nō pōt velle miseriā. ğ nō pōt velle oē apprehensuꝫ. ℂ Dicet forte ꝙ voluntas pōt velle miseriā: lꝫ nō possit eaꝫ velle sibiipsi: nā aliqñ vult miseriā alteri. ℂ Sed ꝯ̄. Ex hac rñsione habetur saltē ꝙ volūtas nō pōt velle sibiipsi eadeꝫ rōne ea que sunt impoīa haberi a volūtate. Probatur ista ꝯñtia: q2 est aliqđ possibile haberi a voluntate: qđ volūtas nō pōt velle. ğ nō pōt velle ea q̄ sunt impossibilia hřī. Antecedens est tua rñsio. Cōsequētia ꝓbat. Id qđ est possibile haberi

magis hz rōnē entis q̄z id qd̄ est ipol'e haberi.g̃ si p^m non pōt esse volitum nec z^m. ¶ Scd̄o. Si volūtas pōt velle aliqd̄ ipol'e/nō apparet aliq̃ rō φ magis possit velle vnū q̄z aliud:qz oia habēt equal'r rōnē entis aut nō entis. Sz est aliqd̄ ipol'e qd̄ volūtas nō pōt velle.g̃ nullū pōt velle: maior pz. Minor pbat̃ dupl'r. ¶ Prio. Sit.a.instās in q̃ volūtas hz.b.velle terminatū ad.c.obz. Et arguit̃ sic. Uelle.c.ꝛ nō velle.c.sunt ɔ̄dictoria in instāti.a. Sed volūtas nō pōt in instāti.a.velle.c.ꝛ nō velle.c.qz tunc ɔ̄dictoria verificarent̃ de eodē.g̃ voluntas in instāti.a.nō pōt velle illa ɔ̄dictoria. ¶ Cōfirmat̃. Uolūtas in instāti.a.vult velle.c.ergo hz velle terminatū ad.c.ꝛ vult ēt nolle.c.vt tu dicis.g̃ eadē rōne hz nolle terminatum ad.c.ꝛ sic haberet in eodē instanti velle ꝛ nolle respectu eiusdē/q̃ sunt ɔ̄dictoria. Prima ɔ̄ñtia pz:qz est ɔ̄dictio dicere φ volūtas velit ꝛ nō habeat velle. Probat̃ ēt scd̄a ɔ̄ñtia in qua dī.in istāti.a.voluntas vult velle.c.g̃ nō vult. Uolūtas in instāti.a. pōt elicere nolle respectu.c.cū actus voluntatis fiat subito:ꝛ voluntas vult hr̄e nolle:qz per casuz positū vult nolle.g̃ hz nolle. Pz ɔ̄ñtia:qz nihil aliud requirit̃ ad hoc φ voluntas hēat aliquā opōnē nisi φ velit eā habere ꝛ possit. ¶ Scd̄o. Impol'e est φ volūtas sit intellectus saltem formal'r. Sed nō pōt velle φ ipsa sit intell's.ergo nō pōt velle oia ipol'ia:maior pz. Minor pbat̃. Uolūtas nō pōt esse itell's/nisi ipsa desinat esse volūtas. Sz nulla res pōt velle non esse suiipsius.g̃ ꝛc.

Fuga. ¶ Dī ad hanc rōnē/φ sicut ad scire añs nō seq̃t scire ɔ̄ñs nisi sciat̃ ɔ̄ñtia huiꝰ ex illo: ita ad velle añs non seq̃t velle ɔ̄ñs/nisi ɔ̄ñtia huiꝰ ex illo sit scita.ꝛ volita:ꝛ ideo nō opz φ si ad voluntatē esse intellectū seq̃t volūtatē nō eē/φ volūtas velit se nō eē.

Insecutio ¶ Sz ista rñsio nō euacuat difficultatez. ¶ Primo.qz bñ seq̃t. Uoluntas pōt velle qd̄lz ipol'e.ergo pōt velle se esse.ꝛ se nō esse:ad istud aūt ɔ̄ñs seq̃t φ voluntas vult se nō esse. Nā ad totā copulatiuaz seq̃t quelibet eius cathegorica.g̃ seq̃t φ volūtas posset velle se nō esse:vt inferebat̃ in illa rōne. ¶ Scd̄o. Uolūtas lz p̄supponat apprehensionez: nō tñ vult res vt sunt in apprehensione itell's.sed vt sunt ad extra:nō.n.volo lapidē q est in intellectu.sz q est extra. ergo lz intell's separet ea q̃ extra ipsuz nec̄io sunt ɔ̄iuncta: voluntas tñ nō pōt ferri in vnū qn ferat̃ in aliud eorum que in esse cōiungunt̃.ergo nō pōt velle añs qn velit consequñs:qñ ɔ̄ñs necessario sequit̃ ad antecedens.

Reso lo q̄ cnis. Distictio. **Et ideo** aliter est dōm φ voluntas pōt dupl'r aliqd velle. Uno mō volitione absoluta. Alio mō volitione cōditionata. Uolitio absoluta aliciuꝰ obiecti est illa q̃ nō p̄supponit nec̄io aliā volitionē eiusdem obiecti. Uolitio cōditionata presupponit aliquā ɔditionez prius esse volitā/saltē prioritate nāe.

Cōclo rñ sua. Uolitione absoluta ipol'e est φ volūtas velit impossibilia:sicut pbatū fuit. Potest tñ velle ipossibilia volitione cōditionata. Nā voluntas pōt velle φ possibilitas ɔueniat ipossibilibus:idest φ possibilia nō sint impossibilia:ꝛ hoc p̄supposito pōt velle ipossibilia:qd̄ nō est aliud dicere nisi φ volūtas pōt velle impossibilia:cū ista cōditione si ipsa essent possibilia. ¶ Ex quo seq̃t φ ipsa nō pōt velle impossibilia formal'r:idest quādiu stant sub ratione impossibilitatis.

Ad pmū **Ad argumenta** rñdet̃. Ad pmū cōcedit̃/φ intellectus pōt sil'r apprehendere ɔ̄dictoria:hoc expresse tenet Cōmētator.6.metaphy.ɔ.8. vbi sic dicit.accidit φ aia apprehēdit duo opposita sil'r qd̄ nō pōt esse extra aiam:qz mā recipit ɔ̄ria successiue:dico sil'r φ sicut itell's apprehēdit sil'r ɔ̄dictoria:ita volūtas pōt hr̄e circa ea aliquē actū/quo vult ipsa esse ɔ̄dictoria:sed h nō est velle ipossibilia formal'r:qz nō est ipol'e φ ɔ̄dictoria sint ɔ̄dictoria:imo est necessariū:cū hoc aūt stat φ voluntas nō pōt velle sibi aut alteri aliqua ipol'ia. ¶ Ad z^m dī φ voluntas pōt esse ipossibiliū accipiēdo voluntatē p velle ɔditionato vt dclaratū fuit:ꝛ sic itelligit phs. ¶ Ad 3^m negat̃ minor:qz vt dicit. S. Tho.ꝛ Sco.z.di.6.nullus pōt hr̄e deū odio:lz possit hr̄e odio aliquē effectū dei:puta penā:ꝛ iō nō vult deū nō esse:sz illā penā nō eē. ¶ Ad 4^m dī φ volūtas pōt hr̄e velle sup subaz abstractā:quia pōt ipsaz amare.lz hoc vt sic nō hz rōnē ipol'is:nō tñ pōt velle se esse subam abstractam:qd̄ est impossibile.

¶ Utrum potentie libere pro eodē instanti sint in potentia contradictionis. Questio. XVII.

Queritur 17°. Utꝝ potentia ɔ̄dictionis que reperit̃ in potentys liberis/sit respectu vnius ꝛ eiusdē instantis.ita φ si potentia libera hz aliquā volitionē in.a.instanti/sit possibile pro eodē instāti φ eā non habeat. Et vī φ nō. ¶ Primo. Oē qd̄ est/necesse est esse dum est.vt dī p̊ peri hermenias. Sed ad necese esse seq̃t ipossibile nō esse/vt pz ex scd̄o eiusdē.g̃ est ipol'e φ volitionē illā nō habeat in instāti.a. ¶ Scd̄o. Si est ipol'e p eodē instāti quo hz hanc volitionē φ eā nō habeat.ponatur in esse φ eā nō habeat.ergo tunc eam hz ꝛ nō habz in eodē instanti:qd̄ est ɔ̄dictoria esse simul vera.

Respondeo Et prius declarabo titulū huius qōnis. Nā duz queritur. An id qd̄ est a poꝰ libera in aliquo instāti/possit nō esse in eodez instāti. Sensus pōt esse triplex. Primus est.an res q̃ est in aliq̃ instanti/possit in eodē instanti transmutari de esse in non esse:ꝛ iste sensus est ipossibilis:qz cū instās sit indiuisibile nō pōt in eo esse hꝰ transmutatio:cū ipsa reqrat successionē:ꝛ ad hunc sensuz ꝓpositio est in sensu diuiso. ¶ Secundus sensus est.an predicta ꝓpositio possit esse vera in sensu cōposito:ꝛ hic ēt sensus est ipossibilis:qz sequeretur φ idē esset ꝛ nō esset in eodē instāti:cū ꝓpositio de sensu cōposito reqrat veritatē instantaneā fm logicos. Nā idē est dictū id qd̄ est in aliquo instāti pōt nō esse in eodē instanti.ac si diceret̃ ista ꝓpositio est possibilis:aliqd est ꝛ nō est in eodez instāti.que sunt ɔ̄dictoria. ¶ Tertius sensus est:an simpl'r ꝛ absolute talis effectus possit nō esse in isto istāti:eo φ p suā cām pōt nō poni in esse:ꝛ iste sensus est ēt sensus diuisiuꝰ:ꝛ in hoc sensu ꝓcedit p̄sens questio. Ad quā rñdet̃ affirmatiue p hanc ɔ̄nē. ¶ Agens liberuz in vno ꝛ in eodē instāti est in poꝰ ɔ̄dictionis respectu eiusdez effectus diuisim ꝛ nō cōiunctim. ¶ Hanc ɔclusionē declaro. Et assigno vnā potētiā liberā:puta voluntatez q̃ est.a.cōstat φ.a.est in poꝰ ad velle ꝛ ad nolle respectu.b. obiecti/anteq̄z ipsuz velit aut nolit actu. Determinet̃ ista volūtas ad alterū ɔ̄dictorioꝝ:puta ad velle ꝛ sit.c.instās in quo elicit volitionē respectu.b.in hoc instanti:hec poꝰ est cōiuncta actui:ꝛ sic hz duo in se.s.φ est potētia ꝛ φ est cōiuncta actui.sed tñ p̄us fm nām ɔuenit ei esse potētiaz q̄z esse cōiunctā actui:qz ēt anteq̄z esset cōiuncta actui:tūc ipsa erat potētia. Tūc sic. Hec voluntas in hoc instāti est potētia ꝛ est cōiuncta actui:ꝛ in hoc instāti est p̄us potentia ꝓprietate nature q̄z sit cōiuncta actui.ergo in illo p̄ori nāe:cū ipsa sit poꝰ libera hz potētiā absolute eā ɔsiderando ad eliciēdū actū opp^m. ¶ Scd̄o. Si volūtas q̃ in hoc instāti vult.b.nō pōt absolute in hoc instāti nolle.b.aut h est:qz hec nolitio repugnat volūtati absolute:aut qz repugnat ei cōiuncte volitioni.b. Nō p^m:qz id qd̄ repugnat alicui absolute.ꝛ fz se/nunq̄z pōt ei inesse:ꝛ sic volūtas nūq̄z posset nolle.a.postq̄z ipz voluit:qd̄ est ɔ̄ expiētiā. Nō z^m: qz opp^m eiꝰ qd̄ ɔtingēter iest alicui subo pōt iesse eidē subo. Sz volitio.a.ɔtingēter iest volūtati.ergo nolitio opposita pōt inesse. ¶ Dicet̃ forte φ volitio.b.nō inest ɔtingenter

volūtati in hoc inſtāti:quia dum eſt/neceſſe eſt ipſaꝫ eſſe. ¶ Sꝫ ꝯ. Si hoc volitio in hoc inſtāti eſt nec̃ia:aut hꝫ neceſſitatē ex ſe:aut ab alio. Si ex ſe/ergo nunq̄ꝫ poterit non eſſe. Si ab alio:quero de illo.aut eſt determiatū nec̃io ad hoc cauſandū.aut nõ. Si nõ.ġ ꝯtingēter cauſat hāc volitionē in hoc inſtāti:⁊ ipſa ꝯtingēter ineſt volūtati. Si aūt nec̃io eſt determinatū ad eã cauſandū:aut hꝫ neceſſitateꝫ iſtã a ſe:aut ab alio. Si a ſe.ġ nūq̄ꝫ poterit nõ cauſare hãc volitionē. Si ab alio idē quero de illo:⁊ opꝫ ꝓcedere vſq̄ꝫ ad aliqđ pᵐ qđ habeat iſtã neceſſitatē a ſeipſo:⁊ ſic ſtante iſta hypotheſi.oia euenient de neceſſitate ex illo:⁊ nihil erit cõtingēs:qđ eſt ipoſ̃e. ¶ Cõfirmat̃. Uolitio.b.ineſt ꝯtingēter volūtati in hoc inſtanti.ġ nõ iplicat ꝯdictionē ꝙ in hoc inſtāti ei nõ inſit:⁊ ꝙ nolitio ei oppoſita iſit:ꝯñtia pꝫ. Añs ꝓbat̃. Uolitio.b.eſt cõtingēs cū ſit a cã libera.ġ vel fuit cõtingēs ante hoc inſtās:vel poſt hoc inſtās:vel in hꝰ inſtāti. Nõ añ.qꝛ ipſa añ hoc inſtās nõ erat. Nõ poſt.qa nõ erit.ꝑ eandē rõnē.ġ eſt ꝯtingēs in hoc inſtanti/ſiue in hac mēſura in qua hꝫ eſſe. ¶ Cõfirmat̃ ſcðo.qꝛ ex hoc tolleret̃ ois libertas cõtradictionis a volūtate. Probat̃ conſequētia. Uolūtas per te nõ elicit libere in hoc inſtāti volitioneꝫ.a.ſꝫ nec̃io:⁊ non elicit libere añq̄ꝫ eliciat:qꝛ id qđ nõ eſt/nõ eſt nec̃iuꝫ nec ꝯtingēs ſiue liberū.ġ nunq̄ꝫ elicit libere. ¶ Cõfirmat̃ 3°.qꝛ ſeq̄t̃ ꝙ nulla cã cõtingēter cauſet. Sed hoc eſt falſuꝫ.ġ ⁊c̃. Cõſequētia ꝓbat̃. Aut cauſat ꝯtingenter qñ actu aliqđ facit:aut añq̄ꝫ faciat effectū. Nõ ante:qꝛ qđ nihil agit/pro tūc nec neceſſario nec cõtingenter agit. Nec tūc per te:qꝛ effectus tūc eſt neceſſario.ergo cauſa tunc cauſat eū neceſſario ⁊ nõ ꝯtingēter. ¶ Tertio arguit̃. Sit aliqđ obiectū:puta.a.circa qđ voluntas nunc nullum habeat actū:cõſtat ꝙ ipſa hꝫ potētiã ad volēduꝫ a.⁊ ad nolendū.a. Sit poſtea vnū inſtans ſequens.in quo voluntas habeat velle circa.a.⁊ arguit̃ ſic. In hoc inſtāti voluntas hꝫ velle circa.a.⁊ in hoc inſtanti põt nõ habere velle circa.a.ergo potentia ꝯtradictionis eſt reſpectu eiuſdem obiecti pro eodē inſtāti. Antecedēs pꝫ quo ad pͥmaꝫ partē.per caſuꝫ poſitū. Scða pars ꝓbat̃. Ante hoc inſtās voluntas habebat potentiã ad nõ habendū actū circa.a. ergo etiã nunc hꝫ:añs patet. Cõſequentia ꝓbat̃. Tum qa in hoc inſtanti voluntas eſt potentia libera.ergo reſpectu cõtradictoriox̄. Tum qꝛ per actū inexiſtentē in hoc inſtãti/nõ aufert̃ potētia preexiſtēs. ¶ Quarto. Iſta ꝯñtia nõ eſt bona. Uoluntas põt ꝓducere in.a.inſtāti volitionē.b. ergo ꝓducit in.a.inſtāti volitionē.b.qꝛ ſi iſta eſſet bona: eadē rõne etiã hec eſſet bona. Uolūtas põt nõ ꝓducere in.a.inſtanti volitionē.b.ergo nõ ꝓducit in.a.inſtāti volitionē.b. Sed ꝯſtat ꝙ iſta nõ eſt bona ꝯñtia:qꝛ antecedēs eſt verū ⁊ ꝯñs implicat ꝯdictionē. Patet igit̃ ꝙ iſta pͥma ꝯñtia poſita in pͥncipio nõ eſt bona in qua dicebat̃/voluntas põt ꝓducere in.a.volitionē.b.ergo ꝓducit eam in.a.ġ cum añs ſit verū oppoſitū cõſequentis/põt ſtare cū veritate antecedētis in inſtāti.b.⁊ ſic hec. Uoluntas nõ ꝓducit volitionē.b.in inſtāti.a.ſtat cū iſta.voluntas põt ꝓducere volitionē.b.in inſtanti.a. Ponat̃ ergo in eſſe ⁊ habet̃ ꝓpoſitū:qꝛ ſimul dum iſta eſt vera.volūtas nõ ꝓducit nolitionē.b.in inſtāti.a.iſta põt eſſe vera. Uoluntas ꝓducit nolitionē.b.in inſtāti.a.lꝫ ipſa ſit falſa.nec poſſit eſſe ſil̃ vera cū pͥma. ¶ Quinto arguit̃ ſupponēdo.ꝙ eſt ipoſſibile aliquã voluntatē creatã habere eſſe tm̃ per inſtās:vt probatuꝫ fuit 5° huius. Ponat̃ ergo talis volūtas:⁊ ꝙ in illo inſtanti in quo preciſe hꝫ eſſe/habeat volitionē reſpectu a. Tunc ſic:hec voluntas in hoc inſtāti ꝯtingenter vult.a. ergo in hoc inſtāti põt nõ velle.a.ꝯñtia pꝫ. Antecedēs ꝓbat̃. Nã ꝙ voluntas velit ꝯtingēter ab oibus eſt ꝯceſſuꝫ: ratione ſue libertatis ⁊ indifferētie. Qꝛ aūt velit ꝯtingēter in hoc inſtāti pꝫ:qꝛ nõ põt dici ꝙ volūtas fuerit cã cõtingens ante hoc inſtās:qꝛ añ hoc inſtās nõ erat.ġ ſeq̄t̃ ꝙ ſi eſt cã ꝯtingēs ꝙ ſit ꝯtingēs in hoc inſtāti. Ex ꝓdictis ſeq̄t̃ ꝙ volūtas in eo iſtāti in q̄ vult aliqđ/eſt determinata determinatiõe de ineſſe:⁊ nõ eſt determinata determinatione de poſ̃i/cū in eo inſtāti in quo vult/poſſit nõ velle.

Ad primum

in oppoſituꝫ dr̃ multiplr̃. Ad cuius notitiã ſciendū eſt:vt dicit Boetius in libro de ſyllogiſmis hypotheticis.ꝓpõ ꝯditionalis ita põt fieri cū hac dictione quū:ſicut cū hac dictione ſi. Naꝫ ſicut iſta eſt cõditionalis.ſi hõ eſt/aial eſt.itã etiã iſta.quū hõ eſt aial eſt. Ex hoc dicit̃ ad argumentū ꝙ illa ꝓpoſitio pħi dicētis/oē qđ eſt:dū eſt/neceſſe eſt eē.põt eē ꝯditionalis:⁊ põt eſſe cathegorica. Si ſit cõditionalis ⁊ denotetur in ea neceſſitas ꝯñtie/ſic eſt vera:⁊ eſt ſenſus ꝙ iſta ꝯñtia eſt neceſſaria.oē qđ eſt.ſi eſt.eſt. Si aūt ꝺnotet̃ neceſſitas ꝯñtis ſic eſt falſa. Si aūt accipiat̃ vt eſt cathegorica ſic hꝰ predicatū eſſe qñ eſt.denotat̃ dici de ſubiecto cū mõ neceſſitatis:⁊ ſic eſt vera.pħs aūt poſuit eã ad hunc ſenſum vltimū vel ad pͥmū.⁊ nõ quo ad 2ᵐ in quo ſolo ꝓcedit argumentū. ¶ Uel aliter dr̃ ſaluãdo ēt eius veritatē in 2° ſenſu:ꝙ aliqđ põt dici neceſſariū duplr̃. Uno mõ abſolute. Alio modo neceſſitate imutabilitatis. Cū neceſſitate abſoluta nõ põt ſtare cõtingentia:que tñ põt ſtare cū neceſſitate imutabilitatis. Dicit̃ ergo ꝙ oē qđ eſt:duꝫ eſt/neceſſe eſt eſſe:neceſſitate imutabilitatis:qꝛ ſi aliqđ cõtingens eſt in aliq̄ inſtāti nõ põt deſinere eſſe in illo inſtāti q̄ꝫdiu durat illud inſtās:nec põt mutari de eſſe in hoc inſtanti in nõ eſſe in hoc inſtāti. Sed cū hoc ſtat ꝙ tale eſt ſimplr̃ ꝯtingens:⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ eius oppoſitū abſolute loquēdo põt eſſe in hoc inſtāti. ¶ Ad 2ᵐ dr̃ ꝙ in inſtāti in q̄.a.eſt poſ̃e eſt ꝙ.a.nõ ſit. Sed ſi hec ſcða ponat̃ in eſſe/falſificabitur pͥma/que eſt eius ꝯdictoria. Nã vt dicūt logici aliq̄ ꝓpõ de ineſſe ſtat cū aliq̄ de poſ̃i:⁊ tñ nõ põt ſtare cū illa de ineſſe q̄ corrñdet illi de poſſibili. Puta iſta. Sor.eſt albus. ſtat cū iſta. Poſ̃e eſt ſortē nõ eſſe albū:⁊ tñ nõ ſtat cū iſta. ſor.nõ eſt albus:cuius rõ eſt:qꝛ illa de poſ̃i non ꝯdicit illi de ineſſe:hec aūt de ineſſe ꝯdicit illi alteri de ineſſe.

Ad pͥmū. Notãduꝫ. Alia rñſio. Diſtictio. Ad ſcðm.

¶ Utrum intellectus ſit tante libertatis/quante eſt voluntas. Queſtio. XVIII.

Queritur 18°. Utrum intellectus ſit tante libertatis quante eſt voluntas. Et arguit̃ ꝙ ſic. ¶ Primo. Libertas cõuenit potentijs ex hoc ꝙ ſunt rõnales:vt pꝫ ꝑ pħm.9.metaphy.ꝙ dicit.ꝙ potētie rõnales ſe habent ad oppoſita. Sꝫ intell̃s eſt tãtū:rõnalis quãtum. ergo ⁊c̃. ¶ Scðo. Id eſt magis liberum qđ magis eſt gr̃a ſui:cū eſſe gratia ſui ſit de rõne liberi:vt pꝫ pͦ metaphyſi. Sed intell̃s eſt magis gr̃a ſui q̄ꝫ voluntas.ġ ⁊c̃.maior pꝫ. Minor ꝓbat̃. Id eſt magis gr̃a ſui.qđ minus dependet. Sed intellectus minus depēdet q̄ꝫ volūtas/qꝛ intell̃s nõ ꝑſupponit volūtatē:volūtas aūt ꝑſupponit intell̃m.ġ ⁊c̃. ¶ Tertio. Illa poᵃ eſt magis libera/ꝑ quã magis habemus dñiuꝫ actuū noſtrox̄. Sed intell̃s eſt hꝰ.ġ ⁊c̃.maior pꝫ. Minor ꝓbatur. Primi actus quox̄ habemus dñiuꝫ ſunt duo. Primus eſt iudicium cõcluſiuuꝫ alicuius eligēdi:qꝛ poſſumus indifferenter iudicare hoc eſſe melius ꝑ nunc q̄ꝫ aliud. Scðs eſt electio:qꝛ poſſumus indifferēter eligere hoc vel illud. Sed pᵐ iſtox̄ pͥncipalius:qꝛ electio preſupponit iudiciū:qđ ꝑtinet ad intellectū.ġ pͥncipalius habemus ab intellectu dñiuꝫ actuū noſtrox̄. ¶ Quarto. Ille poᶜ ſunt equalr̃ libere/que equalr̃ cogi nõ pñt. Sed intellectus ita nõ põt cogi ſicut voluntas.ġ eſt ita liber ſicut volūtas.maior nota. Minor ꝓbat̃. Actus ꝯueniēs alicui ſꝫ nãlē eius iclinationē/nõ põt eſſe violētus, ſiue coa-

Pͥia rõ. T. cõ. 3. Scða rõ. In pᵉᵒ. Tertia rõ. Quarta ratio.

ctus. Sed oẽ itelligere est ꝑm nãlem inclinationẽ intellectus: q2 intell's oia scire desiderat. ergo nullum intelligere est violentũ intellectui. ¶ Cõfirmat. Potẽtia q̃ ad oia ⁊ ꝑm oẽm modũ inclinat / nõ põt cogi: q2 tali potẽtie nihil põt cõuenire ɔ̃ eius inclinationẽ. ex quo ponit esse inclinata ad oia: sicut si aliqđ corpus inclinaret ad oẽm locũ. nullus motus localis esset ei violentus. Sed intellect⁹ inclinat ad oia itelligibilia / ⁊ ad oẽm pfectionẽ in actu itelligendi. ergo nulla intellectio põt esse ad quã sit coactus.

Confir°

Respondeo circa hãc qõnẽ sunt tres generales opiniones. Quidã. n. dicunt q̧ intellectus est magis liber q̃ voluntas. Quidã ão / q̧ he due potentie sunt eque libere. Quidã aũt q̧ volũtas est liberior intellectu. ⁊ hec est opinio vera. Sʒ q2 supra. dictuʒ est. q̧ alia est libertas coactionis ⁊ alia est libertas ɔ̃dictionis / iõ de vtraq3 istaꝝ est dõʒ. Premitto tñ vnũ ꝓ notitia eorũ q̃ dicẽda sunt de pᵃ libertate. ⁊ h̄ est q̧ aliud est querere an intell's possit cogi ad suã opõnẽ: ⁊ aliud est q̃rere an hõ possit cogi ad actũ intell's. Pria opio q̃ dicit intellectũ esse magis liberũ / innitit p̄mis trib⁹ rõnibus supra adductis. Scda aũt opio innitit p̄ncipal'r vltime rõni cum sua cõfirmatione. Pro tertia aũt opione ⁊ rñsiõe ad. q. hec est p̄ma ɔ̃. ¶ Hõ põt cogi ad actũ intell's ⁊ nõ ad actũ volũtatis. Probat ista ɔ̃. ¶ Illa opatio est violenta q̃ est ɔ̃ inclinationẽ suppositi agẽtis: vt pʒ ex rõne violẽtie siue coactionis. Sʒ aliqs act⁹ itell's est ɔ̃ inclinationẽ hois intelligentis. ğ hõ ad illud intelligere est coactus: maior patet. Minor ꝓbat. Aliqđ intelligere est ɔ̃ hois volũtatẽ. ğ est ɔ̃tra hois iclinationẽ. Añs pʒ: q2 sepe hõ vi alicuius rõnis assentit ꝓpositioni cui nollet assentire. Cõsequẽtia ꝓbat. q2 iclinatio hois est volũtas: qđ sic ꝓbat. inclinatio agentis est finis appetitus: sicut iclinatio corpis grauis est appetitus quẽ hʒ ad locũ deorsuʒ. Sed volũtas est appetit⁹ hois inquãtũ est hõ. ğ ⁊c̃. Et ꝑ hoc pʒ scda pars isti⁹ ɔ̃nis. Nã q2 volũtas est hois inclinatio. iõ nullũ velle põt eẽ ɔ̃ hois inclinationẽ. aliogn ẽt esset ɔ̃ volũtatẽ / qđ aperte repugnat: sequeret. n. q̧ hõ nollẽdo vellet. Et ad hũc sensuʒ pʒ q̧ volũtas est liberior intellectu. ¶ 2ᵃ ɔ̃. Accipiẽdo intellectũ ⁊ volũtatẽ abstractiue. i. capiẽdo ea p̄cise ꝑm se: ⁊ nõ in ordine ad suppositũ agẽs. sic intell's est ita liber a coactione sicut volũtas. Probat ista ɔ̃ per quartã rõneʒ supra positã in arguẽdo. Nullũ. n. intelligere est ɔ̃ inclinationẽ intell's: sicut nullũ velle est ɔ̃ inclinationẽ voluntatis. ¶ Et si arguat ɔ̃ hoc vt qdã arguũt. Intell's nõ inclinat ad falsos sensus: p̄cipue respectu oppositoꝝ p̄moꝝ p̄ncipioꝝ. ergo nõ inclinat ad oẽ intelligere. Cõsequẽtia pʒ: q2 tales assensus sunt qdã intelligere. Añs ꝓbat. Nulla potentia inclinat ad ɔ̃dictoria. Sed intell's inclinat ad assensus veros. ergo nõ ad falsos q sunt eis ɔ̃dictorij. ¶ Et cõfirmat: q2 nulla res inclinat ad suã iperfectionẽ. Sed falsi assensus sunt iperfectiones intell's. ğ ⁊c̃. ¶ Rñdetur q̧ ista eque cõcludunt de voluntate sicut de intellectu: q2 voluntas inclinatur ad velle bonũ. ğ nõ inclinatur ad velle malũ. ¶ Et cõfirmat eodẽ mõ: q2 velle malũ est ipfectio volũtatis. Dico igit ad rõnẽ q̧ assensus est act⁹ itell's icludens relationẽ ad terminatũ obm. s. ad cõplexa: lʒ. n. de incõplexis possit haberi notitia: nõ tñ eoꝝ põt eẽ assensus. Põt aũt illa opatio intell's que est assensus ɔ̃siderari dupliciter. Uno mõ ꝑm id qđ est: ⁊ vt sic intellectus inclinatur ad quẽlʒ assensuʒ: qa vt sic est eius act⁹ ⁊ pfectio. Alio mõ põt accipi cũ respectu quem dicit assensus ad falsum enuntiabile: ⁊ sic nõ inclinat intellectus ad oẽm assensuʒ. Et hoc ẽt magis pʒ: q2 idẽ numero assẽnsus põt successiue esse verus ⁊ falsus. Nã si Sor. nõ sedet: ⁊ essentiã huic. mõ Sor. sedet. hic assensus est falsus. Pono aũt q̧ intellectus cõtinuet hunc assensuʒ donec Sor. sedeat. constat q̧ tunc iste assensus est verus: ⁊ cũ nũc ad istũ iclinet itell's: sequit q̧ ẽt p̄us ad eũ inclinabat ꝑm suã entitatẽ ɔ̃sideratuʒ: lʒ nõ inclinaret ad eũ inquãtũ erat respectu falsi complexi. ¶ 3ᵃ ɔ̃. Uoluntas p̄cise ⁊ ꝑm se accepta est liberior intellectu / libertate ɔ̃dictionis itellectu ꝑm se precise accepto. Probat ista ɔ̃. ¶ Prio. Potẽtia q̃ minus necessitat ad vnũ ɔ̃dictoriũ / est liberior ea q̃ magis necessitat. Sed voluntas min⁹ necessitat q̃ itell's. ğ. Maior pʒ: q2 necessitas ⁊ talis libertas opponit. vbi aũt est min⁹ de vno oppositoꝝ / ibi est magis de altero. p̄sertim si sint opposita immediata sicut est in ꝓposito. Minor ꝓbat. Uolũtas necessitat determiate tm̃ respectu vltimi finis. ⁊ nõ respectu alicuius ordinati ad finẽ: itell's aũt necessitat nõ tñ respectu p̄moꝝ p̄ncipioꝝ: sʒ ẽt respectu oiuʒ ɔ̃clõnũ demõstrataꝝ: q2 non põt facere qn eis assentiat. ğ ⁊c̃. ¶ Scdo. Illa po° est liberior: in cui⁹ ptãte est agere ⁊ nõ agere. stãte opõne alteri⁹: q̃ ea in cuius ptãte nõ est sic agere ⁊ nõ agere. sed stante iudicio itell's de aliquo operãdo / põt volũtas ipm velle ⁊ nõ velle: ita q̧ itell's nõ põt sufficiẽter mouere voluntatẽ ad volendũ: volũtas aũt sufficienter põt mouere intellectũ: q2 si voluntas vult deliberare q̧ itell's cõsideret de aliqua re: nõ põt itell's facere qn ɔ̃sideret. ğ voluntas est liberior ⁊ magis hʒ dñiuʒ sue operationis. ¶ Tertio. Illa poᵃ est magis libera: in cui⁹ ptãte ẽ mouere alias ad ꝓprias opõnes effectiue: ⁊ q̃ a nulla effectiue mouetur saltẽ sufficienter. Sed volũtas põt mouere oẽs alias potẽtias effectiue ⁊ sufficiẽter p̄sente obo: ipsa aũt a nulla poᵃ aĩe mouet effectiue sufficiẽter: qđ dico: q2 lʒ notitia obiq̃ est in itellectu / effectiue causet volitionẽ: nõ tñ sufficienter mouet volũtatẽ: q2 in eius ptãte est cooperari tali notitie ⁊ nõ cooperari. ğ volũtas est liberior itellectu. ¶ Et hãc ɔ̃clõnẽ tenuit ẽt Henricus quolibe. 14. lʒ ꝓcedat ex alio fundamẽto. s. q̧ act⁹ itell's causat nẽcio ab obo: actus aũt volũtatis nõ est effectiue ab obiecto saltẽ quo ad sui continuationeʒ. Nõ. n. est verũ q̧ obiectũ causet actũ intell's: posset tñ ex hoc fundamẽto sumi vna rõ vera sic arguendo. Intell's nẽcio mouet quo ad actũ p̄m ab itellectu agente ⁊ a phantasmate / q̃ ex necessitate nãe causant spẽs intelligibiles in intellectu. Sed volũtas non mouet nẽcio ab obo nec ab alia poᵃ neq3 ad actuʒ 2ᵐ: cũ ipsa possit suspẽdere oẽm suã operationẽ. Neq3 ad actũ p̄ᵐ: q2 nõ ponitur in volũtate talis actus p̄mus. cũ sola voluntas sil' cũ notitia sufficiat ad exeũdũ in actualẽ volitionẽ. Nec opʒ ponere in ea aliquã formã p̄uiaʒ opõni sic in itellectu: q2 ipsa ẽ pura poᵃ in gñe itelligibiliũ. ğ volũtas est liberior itellu.

Diuerse snie doctorum.

Prima cõclusio.

Scda ɔ°.

Instantia quorundã

Rñsio

Distictio.

Ad primum dr̃ q̧ cuilibet potẽtie rõnali ɔ̃uenit aliquo mõ libertas: sed aliqua poᵃ põt dici rõnalis dupl'r. Uno mõ q2 est ratiocinatiua. Alio mõ q2 est imãlis. libertas non cõuenit potẽtijs ex hoc q̧ sint rõnales p̄ mõ ⁊ scdo mõ. Et q2 itell's ⁊ volũtas sũt eq̃liter imãles: nõ põt ex hoc hñi q̧ vna sit liberior altera: sʒ opʒ h̄ aliunde hñi. Cũ aũt dicat aliq̃ poᵃ eẽ libera: q2 i sua ptãte est agere ⁊ nõ agere: ex hoc dicet illa eẽ magis libera iter potẽtias imãles / q̃ magis est actiua. ⁊ hõ est voluntas: ad quã ptinet mouere se ⁊ oẽs alias i ꝓprias opõnes. ¶ Ad 2ᵐ negat minor. Ad ꝓbõnẽ dr̃ q̧ cũ iõ poᵃ sit libera: q2 est imãlis ⁊ actiua. illa est liberior q̃ min⁹ est dependẽs in agẽdo. volũtas aũt h̄ mõ min⁹ depẽdet ab itell'u q̃ eɔ̃: cũ ipsa moueat intellectum effectiue: ⁊ itell's nõ moueat effectiue volũtatẽ: lʒ volũtati p̄supponat act⁹ itell's: q̃ presentet ei suũ obm. Itẽ lʒ volũtas nõ possit causare volitionẽ nisi ɔ̃currẽte notitia obi: nõ tñ dr̃ eẽ ꝑꝑ hoc dependẽs ab illa notitia: sicut nec sor. in tractu nauis depẽdet a Platone: posito q̧ neuter eoꝝ possit a se solo trahẽ. sʒ ãbo sil'.

Ad tertiũ distĩctio. Depẽdẽtia.n.est ad aliqḋ supi⁹. ⁋ Ad 3ᵐ dĩ q̄ duplr̃ pos sumus dici hr̃e dñiũ nostro⁊ actuum. Uno mõ causalr̃. Alio mõ formalr̃: loq̄ndo causalr̃ negat̃ maior: q̄z p̃sens questio est qḋ sit formalr̃ magis liberũ: ⁊ ideo ille sensus est impertinẽs quesito. Si vo accipiat̃ formalr̃/negat̃ mi nor. Ad ꝓbationẽ dĩ q̄ vterq̄z illo⁊ actuũ est liber: sed tñ electio magis q̄ iudiciũ. Et cũ ꝓbat̃ oppositũ: q̄z electio p̃supponit iudiciũ.g̃ iudiciũ est magis i nostra potestate: cõcedit̃ añs ⁊ negat̃ ꝯñtia: q̄z ista p̃suppositio nõ facit iu diciũ esse formalr̃ magis liberũ: sed tñ causalr̃ ⁊ origina
Ad q̃rtũ tiue: vt supra dictũ fuit. ⁋ Ad 4ᵐ cũ sua cõfirmatione dĩ q̄ nihil aliud cõcludit nisi q̄ intellc̃s s̃m se lʒ possit neces sitari ad multa: nõ tñ põt cogi: sicut nec voluntas: ⁊ q̄ sũt equalr̃ libere a coactione: qḋ cõcedit̃ vt pʒ ex scḋa cõclu sione: sed tamen cum hoc stat voluntatem esse magis libe ram libertate contradictionis.

⁋ Utrũ potentie rationales/producant actus suos in nõ tempore. Questio. XIX.

Q Ueritur 19ᵒ. Utrum potentie rationa les ꝓducãt actus suos in non tẽpore ⁊ indiuisibilr̃. Et arguit̃ q̄ nõ. ⁋ Pri
Prĩa rõ. mo. Ois virtus agẽs in nõ tẽpore est infiniti vigoris. Sed potẽtie rõnales nõ sũt vigoris infiniti.g̃ ⁊c̃. minor est nota. Maior ꝓbat̃. Potẽtia agẽs in aliquãto tp̃e est aliquanti vigoris. ⁊ agẽs in minori tẽ pore/est maioris vigoris. ergo agẽs in non tp̃e est vigoris
Scḋa rõ. infiniti. ⁋ 2ᵒ. Ph̃s dicit in libro de memoria: q̄ itellc̃s no ster intelligit in tẽpore. ⁊ cũ cõtinuo.g̃ nõ in instãti. Et in libro de lineis idiuisibilibus dicit/q̄ actio itellc̃s est mot⁹
Tertia rõ. velocissimus. Sʒ ois mot⁹ hʒ successionẽ.g̃ ⁊c̃. ⁋ 3ᵒ. Si in tellectus põt itelligere subito: seq̄t̃ q̄ est dare p̄ᵐ instãs in quo itellect⁹ itelligit. Sed hoc est falsuʒ.g̃ ⁊c̃. ꝯñtia pʒ. Fal sitas ꝯñtis ꝓbat̃. Uel est dare minimã virtutẽ q̄ põt pro ducere itellectionẽ/vel est dare maximã que nõ põt. Nõ p̄ᵐ: q̄z sit illa minima virtus.a. ipsa causat itellectionẽ ali quãta velocitate.g̃ minor virtus causabit velocitate ineq̄ li minorẽ ⁊ remissiorẽ itellectionẽ: ⁊ sic.a. nõ fuit minima que põt esse. Pʒ ꝯñtia. qm̃ oẽ mobile/põt moueri tardius a minori virtute. Relinq̄t̃ g̃ q̄ est dare maximã que non põt/⁊ quelibet intẽsior põt agere intellectionẽ. Et ex hoc ꝓbat̃ q̄ nõ est dare p̄mũ instans itellectionis. Si est ali qḋ p̄ᵐ instãs/sit instãs p̃sens. Tũc sic. Uirtus aliqua agit p̄mo intellectionẽ.g̃ cũ agat nãlr̃/est nunc p̄mo fortis ad agendũ: si eniʒ fuisset sufficiẽs ẽt p̄us egisset cũ agat nãlr̃. ergo est aliqua virtus minima agẽs intellectioneʒ: qḋ p̄us cõcedebat̃. Probat̃ ꝯñtia: q̄z hec nunc est p̄mo fortis age re ⁊ imediate ante hoc nõ erat fortis.g̃ nũc est debilissima
Quarta ratio. T.cõ.71. siue minima. ⁋ 4ᵒ. Ubi est resistẽtia in agẽdo/ibi est suc cessio: vt Ph̃s ⁊ Cõmẽtator dicunt 4ᵒ phy. Sed potentie rõnales habẽt resistentiã in agẽdo.g̃ agunt successiue: ma ior pʒ. Minor ꝓbat̃. Nullũ agens finitũ est sũme habile ad agendũ: ⁊ nullũ patiens finitũ est sũme dispositum ad patiendũ.g̃ cũ potẽtie rõnales sint finite/nõ habẽt talem sũmã dispositionẽ siue ad agendũ siue ad patiendũ: ⁊ per
Quita rõ ꝯñs habẽt aliquã resistẽtiã. ⁋ 5ᵒ. Ois mutatio subita est finis alicuius mutationis successiue: vt dicit Cõmentator 5ᵒ phy.cõ.32. Sed actionẽ potẽtiarũ rõnalium/nõ p̄cedit necessario aliqua mutatio successiua: vt satis pʒ.g̃ nõ fiunt
Sexta rõ. subito. ⁋ 6ᵒ. Intellectus operãs in aliqua mẽsura/potest distincte oẽm talẽ mẽsurã apprehẽdere. Sʒ si itellc̃s intel ligeret in instãti/cũ in qualʒ hora sint ifinita istãtia: sequi tur q̄ posset in hora ꝓducere ifinitas itellectiões: ⁊ ꝯñter distincte numerare illa ifinita instantia: qḋ nullus ꝯcedit. ⁋ Cõfirmat̃: q̄z seq̄t̃ ex eadẽ rõne q̄ intellc̃s agẽs in instã ti posset distinguere illud instãs ab oib⁹ p̃tib⁹ tp̃is: ⁊ cũ ta les p̃tes sint ifinite: sequit̃ q̄ actu intelligeret infinita.

Respondeo In ista q̄one duo sunt declaranda. Primũ est. An repugnet hm̃oi actibus q̄ indiuisibilr̃ ꝓducant̃. Scḋm est. An si pñt indiuisibilr̃ ꝓduci: possint tñ ẽt ꝓduci successiue. Nã ꝺ his duob⁹ mul
Opĩo aliquorum. ti dubitarunt. ⁋ Quãtũ ad p̄ᵐ dicũt aliq̄ q̄ repugnat ab agẽte finito aliqḋ ꝓduci in instãti. ⁊ ex hoc ꝯcludũt neq̄z sensationẽ neq̄z illuminationẽ esse instãtaneas: de q̄b⁹ age tur in 2ᵒ de aĩa. ⁋ Quidã alij dicũt/q̄ nulla actio põt eẽ subita/nisi sit terminus alicui⁹ successiue trãsmutationis. ꝑp qḋ cõcedũt illuminationẽ esse in instãti. nõ aũt sensa
Cõclusio. tionẽ ⁊ intellectionẽ. ⁋ Cõtra quos ponit̃ ista ꝯ. ⁋ Potẽ tie rõnales pñt ꝓducere actus suos in instãti. ⁋ Probat̃ p̄mo ista cõclo auc̃te Cõmẽtatoris 3ᵒ de aĩa.cõ.28. vbi te
Sensatio nẽ instãtaneam esse xtus ph̃i sic dicit. Uidemus sensatũ facere sentiẽs in actu postq̄ erat in poᵃ/neq̄z patiẽdo alterationẽ ⁊ iste est ali⁹ modus motus. motus.n.est actio. nõ aũt p̃fectio: actio aũt simplr̃ est illius mot⁹: ⁊ est actio p̃fecti. Hec ph̃s. Que ex ponẽs Cõmẽtator dicit/q̄ intẽtio ph̃i est ponere drĩaʒ in ter intellectũ ⁊ res mãles/qñ exeũt in actuʒ: q̄z res mãles qñ exeũt de poᵃ in actũ trãsmutant̃ ⁊ ꝓprie mouent̃ aliq̄ sp̄e motus. Intellc̃s aũt exit de poᵃ in actũ sine transmuta tione ⁊ alteratiõe. Et postea subdit cãʒ q̄re in illis sit trãs mutatio dicẽs q̄ cã q̄re in illis sit transmutatio est: q̄z ille motus est actio iperfecta ⁊ via ad cõplemẽtũ: actio aũt in tellect⁹ est actio p̃fecta ⁊ cõplemẽtũ. Et subdit/q̄ accidit actioni esse iperfectã ⁊ viã ad cõplemẽtũ: q̄z.s. est in rebus mãlib⁹. Et ex hoc soluit q̄onẽ vnã qua posset queri. Cum rõ receptionis sit mã: q̃uo pole est itellectũ q̄ est separat⁹
Drĩa iter intellectuʒ poleʒ ⁊ p̄ mã mãm. a mã aliqḋ recipere. Et rñdet q̄ mã est cã recipiẽdi actio nẽ ⁊ formã iperfectã. tñ actio p̃fecta põt recipi in suba im mãli. ex quo pʒ id qḋ supra dicebat̃/q̄ actioni accidit im p̃fectio.s. rõne subi in quo est. Sʒ q̄z ea q̄ sunt in potẽtijs sensitiuis sũt magis nota his q̄ sũt in itellectu. iõ ph̃s p̄us declarauit q̄ sensus reducit̃ de poᵃ in actũ p actionẽ p̃fe ctã. siue subitã ⁊ indiuisibilẽ: q̄ nõ est via ad vlteriorẽ p̃fe ctionẽ: ⁊ postea idẽ dicit de intellectu. Uñ Cõmẽtator in fine cõmẽti sic ꝯcludit. Declarauit.s. Arist. modũ silitudis inter actũ itellc̃s ⁊ sensuʒ/in hoc mõ passiõis ⁊ mot⁹.s. q̄ in vtroq̄z actio p̃fecta. Et post pauca subdit. Et hoc q̄ sentire sit p se actio p̃fecta ⁊ sine tp̃e/⁊ absq̄z eo q̄ precedat eam actio diminuta. silr̃ est ad itelligere intẽtionẽ intellectam qñ illa intẽtio ꝓnuntiat̃ ab aliquo.s. q̄z sit ab hoc actio p̃ fecta/absq̄z eo q̄ p̄cedat ipsuʒ actio diminuta. Et q̄si intẽ dit cũ hoc declarare causaʒ ꝑp quã itellc̃s intelligit sine tẽ pore. Hec Cõmẽtator. Ex q̄b⁹ pʒ aperte actionẽ itellc̃s esse in instãti. Tũ q̄z dicit q̄ est p̃fecta. Tuʒ q̄z dicit q̄ nõ est via ad cõplemẽtũ: cõstat aũt q̄ ois actio successiua est im perfecta ⁊ via ad cõplemẽtũ. Tũ q̄z dicit q̄ nõ p̄cedit eã actio ip̃fecta. oẽm aũt actionẽ successiuã p̄cedit actio ip̃fe cta: q̄z oẽ qḋ mouet̃ p̄us mouebat̃. Tum q̄z dicit q̄ sit in nõ tp̃e. ⁋ Ad hãc auc̃tẽ triplr̃ rñdet̃. ⁋ Prĩo q̄ Cõmen
Cauillum quorũdã tator accipit in nõ tp̃e. nõ ꝓ aliquo idiuisibili/sʒ p tẽpore breuissimo ⁊ iperceptibili. ⁋ 2ᵒ. q̄ intẽtio Cõmẽtatoris ⁊ ph̃i est solũ q̄ itellectio differt ab alteratiõe in hoc/q̄z in tellectio lʒ successiue fiat: tñ postq̄ facta est/põt remane re in esse quieto/sine intensione ⁊ remissione. Istud auteʒ nõ põt esse in alteratione: q̄z in ea semp aliqua p̄s est acq̄ sita ⁊ aliqua est acq̄renda. ⁋ 3ᵒ. respondet̃ q̄ qñ dicit Cõ mẽtator q̄ actionẽ itellc̃s nõ precedit actio diminuta: non vult per hoc dicere aliud/nisi q̄ actio intellectus perficit̃
T.cõ.20. Rumpit cauillum. per quietem mentis ⁊ corporis. sicut ẽt dixit ph̃s. 7. physi. q̄ residendo ⁊ q̄escendo anima fit sapiẽs. ⁋ Sed prima responsio est tñ fuga. ⁊ non ad ꝓpositum. Qḋ pʒ. ⁊ p hoc magis ꝓbatur. etiã p̄ncipale ꝓpositũ. Nã ph̃s. 10. ethico⁊

dicit q ꝯtingit delectari in nõ tẽpore ⁊ in nũc.⁊ qḋ delectatio est qd totũ sil'.Per nũc aũt nunq̃ accepit pħs tempus
C.c.125. paruũ:sed solũ aliqd indiuisibile tẽporis.vt pꝫ ex.4.phy. ¶ Itẽ per hoc posset dici/q oẽ mutatũ esse mẽsuret̃ tempore:⁊ q qñ pħs dicit.6.⁊.7.physi.q mẽsurat̃ instãti/accipit p instãs tp̃s breuissimũ.⁊ ita p illaꝫ glossaꝫ tollerent̃ p̃ncipia nãlis pħie. ¶ Scḋa ẽt rñsio nõ potest stare:quia aperte Cõmẽtator loq̃t̃ de actionib⁹ dũ fiunt/⁊ nõ solum postq̃ facte sũt.Qḋ pꝫ:qꝛ dicit q qñ sensus ⁊ itell's exeũt in actuꝫ/eorũ actio est perfecta. ¶ Tertia quoqꝫ nõ valꝫ. Tum qꝛ nõ est ad ꝓpositũ textus pħi.Tũꝫ qꝛ lꝫ actio intellectus pficiat̃ per quietẽ corporis a passionibus:tñ hoc nihil facit ad actionẽ sensus:ita.n.perfecte sentiunt hoies subiecti passionib⁹:sicut alij.Et iḋ pꝫ q taꝫ pħs q̃ Cõmẽtator voluerunt has actiones ẽt instãtaneas. ¶ Oꝛ etiam
Scḋa rõ probatiua cõclonis. tenuit.S.Tho.2° sniaꝝ.Scḋo principal'r arguit̃.Sensatio põt fieri in instãti.g̃ ẽt intellectio ⁊ volitio. Cõsequẽtia pꝫ:qꝛ cũ itell's ⁊ volũtas sint potẽtie imãles/minus dependẽt in essendo ⁊ in agẽdo a motu celi.Añs ꝓbat̃. Cuiuslꝫ rei sensibilis poẽ est haberi notitiã intuitiuã dũ actu est: qꝛ obm sensibile necessario imutat potẽtiã sibi p̃sentẽ.Sꝫ aliqua res sensibilis põt esse tm̃ per instãs.vt ꝓbatũ fuit lib.5.g̃ visio siue notitia intuitiua q̃ habebit̃ de tali re erit instantanea. ¶ Tertio.Recordatio p̃supponit itellectionez.Sꝫ põt aliqs recordari de re q̃ fuit tm̃ p istãs.g̃ itellectio illi⁹ rei fuit tm̃ p instãs.Maior pꝫ:qꝛ ipoẽ est nos recordari eoꝝ q̃ nũq̃ cognouim⁹. Minor ꝓbat̃. Sit aliq̃ magnitudo rotunda in q̃ assignet̃ centrũ/⁊ moueat̃ aliqḋ mobile sphericũ sup eã:ita q in motu suo transeat versus centrũ ⁊ ipsuꝫ ꝑtrãseat vsqꝫ ad finẽ magnitudinis:quem motũ ego videã.ꝯstat q possuꝫ recordari mobile fuisse i centro magnitudis.sed ibi nõ fuit nisi p instãs.alioqn gꝫnisset g̊ aliqñ itellexi in instãti q mobile in illo cẽtro fuit.
Scḋa ꝯ°. ¶ Scḋa ꝯclo. Nulla operatio potẽtiaꝝ rõnaliũ põt acqri ꝑtibil'r. ¶ Pro notitia hui⁹ ꝯclonis.Sciendũ est:vt dictũ fuit in 8° hui⁹ ⁊ dicet̃ in.10.q est dr̃ia itẽr q̃litates habentes ꝯ̃riũ/⁊ eas q̃ ꝯ̃riuꝫ nõ hñt:qꝛ in hñtib⁹ ꝯ̃rium/opꝫ p̃us expelli formã p̃existẽtẽ anteq̃ aliqd itroducat̃ de forma sequẽti:ea aũt total'r abiecta itroducit̃ aliqd in instãti de sequẽti for^a:puta si aliqd dealbat̃/in p̊ instãti nõ eẽ nigredis introducit̃ aliqs gradus albedis:agẽs ẽt in his formis in p̊ instãti quo est debite p̃sens passo/non abijcit ab eo aliqd de forma ꝯ̃ria:qꝛ ibi est resistẽtia rõne ꝯ̃rietatis. Et ad hũc sensuꝫ dr̃ q nõ agit in instãti. In qualitatibus aũt nõ habẽtib⁹ ꝯ̃riuꝫ agẽs in p̃mo instãti quo est presens passo/introducit tm̃ de for^a quãtũ põt:lꝫ postea possit illa forma intendi. ¶ Dico igit̃ q potẽtie rõnales nõ acqrũt suas actiones ꝑtibil'r:nõ quin ille actiones possint intẽdi. sed qꝛ totã actionẽ in instãti acqrunt:sicut etiã sol in p̃mo instanti quo est p̃sens hemisperio nostro/causat aliqḋ lumen totũ sil':⁊ nõ partẽ post partẽ. ¶ Istaꝫ aũt cõclusionez sic declaratã nõ ꝓbo aliter nisi sicut supra ꝓbatũ fuit/ q forme nõ intendunt̃ p additionẽ forme ad formã. Sꝫ hoc est spãle in ista mã q ad iperiũ voluntatis intell's subito elicit intellectionẽ:⁊ voluntas duꝫ ei placet subito ꝓducit actũ suũ:hũc tñ actũ elicitũ in instãti nõ põt facere/ qn cõseruet per aliqḋ tẽpus:sed est dare minimũ tp̃s in q̃ ipsa nõ põt desistere ab actu suo nãliter. Cuius rõ est:qa sicut est dare minimũ tam intensiue q̃ extensiue in alijs
Li°.8.q.23.cor. rebus sensibilibus:vt supra dictũ fuit:ita ẽt est dare minimuꝫ tp̃s qḋ itellectus noster põt distincte percipere.⁊ iḋ in minori tp̃e nõ põt cõseruare actũ suum:⁊ ideꝫ dico de volũtate.Sicut ẽt lꝫ rota horologij cõtinue moueatur:tñ est aliqua minima ps eius distincte a nobis per visuꝫ cognoscibilis.Ex qbus oibus pꝫ q si volũtas in hoc instãti elicuit actũ suum:nõ põt imediate post hoc instãs elicere aliũ actũ:⁊ relinquere p̊orẽ:sed necessario mediat tp̃s/⁊ infinite partes tẽporis intellectui iperceptibiles.

Nunc ad argumenta rñdet̃.Ad p̃mũ negat̃ maior. Ad ꝓbõnẽ negat̃ ꝯñtia:qꝛ talis modus arguendi quẽ ẽt posuit pħs ⁊ Cõmẽtator 8° physi.nõ tenet nisi in agentibus cũ resistẽtia:qḋ nõ est in ꝓposito:⁊ presertim nõ tꝫ.vbi nõ sunt actiones eiusdẽ rõnis.Lꝫ.n. forte sequeret̃ q si sunt duo motores ẜm locũ:quoꝝ vn⁹ moueat in tẽpore ⁊ alter in istãti:q ille q mouet in instanti sit infinite virtutis:nõ tñ sequit̃ si vnus motor mouet localr in tẽpore.⁊ alter vult aut itelligit in instãti/q iste sit infinite virtutis. ¶ Ad 2^m dicit̃ q pħs itelligit tm̃ de cõpositione ⁊ diuisione/quas hꝫ intell's dum format ꝓpositiões affirmatiuas ⁊ negatiuas.Et sil'r de discursu. In his necessario admiscet̃ tp̃s:qꝛ p̃us habet̃ notitia subiecti ⁊ predicati:q̃ formet̃ ꝓpositio:⁊ p̃us cognoscunt̃ premisse q̃ ꝯclusio.Oꝛ 7o adducit̃ operationẽ itellectus esse motũ velocissimũ.potius arguit ꝓ nobis.Nõ.n.põt hoc exponi de motu successiuo q est via ad cõplementũ:qꝛ de eo sepe dicit pħs ⁊ Cõmẽtator scḋo celi/q motus celi hoc mõ est velocissimus:sed ideo dr̃ actio intellectus esse motus:qa est actus perfecti:vt declaratũ est ex auctoritate Cõmẽtatoris adducta in p̃ma rõne ex tertio de aïa. ¶ Ad 3^m.negatur falsitas ꝯñtis.Ad ꝓbationẽ dr̃ q est dare minimaꝫ virtutẽ ⁊ spẽꝫ/que põt cõcurrere cũ intellectu ad causandũ intellectionẽ.⁊ cum dr̃ q minor virtus causaret minori velocitate.Negat̃:qꝛ minor virtus dari nõ põt cuꝫ ista sit minima:nõ.n.põt dari minus minimo. ¶ Ad 4^m negatur minor.Ad ꝓbationẽ dr̃ q aliqd esse summe habile põt intelligi dupl'r.Uno mõ qꝛ est infinite habilitatis ⁊ virtutis:⁊ sic cõcedit̃ añs:sed negat̃ ꝯñtia.Alio mõ dicit̃ sũme habile:qꝛ lꝫ sit finite virtutis:tñ nullũ hꝫ ipedimentuꝫ in agendo siue intrinsece.siue extrinsece/⁊ nullum est ipedimentũ in receptiuo sue actionis:⁊ sic cõcedit̃ ꝯñtia: sed negat̃ añs. ¶ Ad 5^m negat̃ maior. Ad ꝓbationẽ dr̃ q pħs in hoc loco intendit declarare hãc vl'eꝫ ꝓpositionez: omne mobile hꝫ partes.que ꝓpositio vl'r est vera in mobilibus corporalibus.nã incorꝑalia sunt indiuisibilia.Cõmentator autẽ ad hoc ꝓpositũ loquens dicit q nullũ corpus põt transmutari in instãti/nisi illa trãsmutatio sit terminus alicuius trãsmutationis successiue:vt pꝫ in illuminatione.Intellectus aũt ⁊ volũtas nõ sunt mobilia corporalia:⁊ ideo nõ est ad ꝓpositũ. ¶ Ad 6^m negat̃ maior:qa vt dictũ est in scḋa cõclusione/dat̃ minima pars tẽporis: quã intellectus põt distincte percipere:⁊ in ea cõseruare operationẽ.Nõ.n.opꝫ q possit distincte cognoscere mensurã in qua agit:sed sufficit q distincte ꝑcipere possit mẽsuram in qua actionem suam conseruat. Et per hoc patet etiam ad confirmationem.

¶ Utrum actio imanens per se subiectiue in suo efficiente distinguatur a transeunte. Questio. XX.

Queritur 20°.Utrũ operatio imanẽs/distinguat̃ ab actione transeunte per hoc q p̃ma est subiectiue i eo a quo est effectiue.scḋa aũt nõ.Et vr̃ q nõ. ¶ Primo. Intelligere est actio imanẽs vt ab oib⁹ est cõcessuꝫ:⁊ pꝫ ex hoc textu in quo tam pħs q̃ Cõmẽtator dicunt q cõsideratio ⁊ visus.idest videre nõ habent aliqd operatũ.Sed non est de rõne itelligere q sit effectiue ab eo in quo est.ergo ⁊c̃.maior pꝫ. Minor ꝓbat̃ dupl'r.Tuꝫ qꝛ deus põt in intellectu alicuius causare intellectionem. Tum qꝛ intellectio causatur effectiue ab obiecto.ergo est in eo subtiue a quo nõ est effectiue. ¶ Scḋo.Intelligere saluat̃ in deo ẜm suam rõnem formalẽ inq̃tum est actio imanens.

imanens.Sed intelligere in deo a nullo est effectiue.ḡ non est de rõne actionis imanẽtis ꝙ sit effectiue ab eo in quo est.¶ Tertio.Cytharicare aut est actio imanẽs/aut trãsiens.Si imanens/cũ ipsa sit subiectiue in aere:non tñ est effectiue ab aere.Si trãsiens.Cõtra.De rõne actiõis trãseũtis est habere aliquod opatuz.Sz cytharicatio non habet aliquid opatuz:vt dicit Phs in primo ethicorum.ergo ⁊c̃.

Tertia r̃o

¶ Quarto.Si de rõne actiõis imanẽtis eẽt esse effectiue ab eo in quo est:seqtur ꝙ oẽ agẽs actione imanente causaret aliquid in se:⁊ ꝑ ꝯñs transmutaret seipsum:⁊ nõ eẽt deuenire ad vnũ mouẽs imobile:qd̃ est falsum.ergo ⁊c̃.

4ᵉ ratio.

Respondeo. In hac questiõe ṗtermissis alijs Intendo solum declarare duo.Primũ est quid senserit Heruicus circa hanc questionẽ.Scd̃m est id qd̃ mihi videt̃ cõforme Aristoteli ⁊ Cõmẽtatori: ⁊.S.Tho.¶ Heruicus quolibeto 2°.q.8.dicit.ꝙ quũ q̃tuor sint principia.s.mãle ⁊ formale:efficiẽs ⁊ finale:tribus istoꝝ principioꝝ attribuitur operatio.Nã finis nõ hꝫ operationez distinctã ab opatione agẽtis.Opatio autẽ ṗncipij materialis/est eẽ receptiuuz ꝑfectionis.Opatio autẽ principij formalis/est facere aliquid formal'r tale:sicut albedo facit formal'r albuz.⁊ calor facit formal'r calidũ.Opatio principij effectiui/est aliquid efficere:sicut dicimus ꝙ ignis calefacit.Dicit ṗterea ꝙ opatio principij effectiui dĩ operatio transiẽs ꝑ se loquẽdo:ꝫ per accñs possit eẽ imanẽs:puta siqs faceret actũ in seipso.si tñ hoc sit possibile:cuz definiatur potẽtia actiua:ꝙ est ṗncipiũ trãsmutãdi aliũ.Opatio autẽ principij mãlis ⁊ formalis dicunt̃ eẽ imanẽtes/ꝫ differẽter.¶ Primo.Quia opatio manẽs principij passiui/est in ipso ṗncipio passiuo subtiue.recipere eni ꝑfectionez siue ipsa ꝑfectio recepta/est subtiue in ṗncipio passiuo recipiẽte.Opatio autẽ principij formalis nõ est in eo:ꝫ est in hñte ipsum:sicut lucere nõ est in luce:sed est in habente lucẽ:⁊ sic de alijs:siue illud habẽs formã sit cõpositum ex mã ⁊ illa forma:siue illud sit forma per se subsistẽs:sic̃ dicimus deuz formal'r eẽ iustũ:⁊ eẽ sapientẽ.¶ Secũdo differũt:qa opatio principij passiui est recipe actũ ab alio/sic̃ a causa efficiẽte reducente ipsuz de potentia ad actũ:opatio ꝟo forme absolute accipiendo pro eo/ꝙ est eẽ formal'r tale nõ importat eẽ ab alio sicut a causa efficiẽte.Nam eẽ formal'r sapientẽ ꝯuenit deo:⁊ tamẽ non ꝑ cãm efficientẽ.

Heruei placitũ.

¶ Cõcludit vltimo ꝙ intelligere est opatio imanẽs inq̃tũ intellectio dat intellectui eẽ formal'r intelligẽtẽ.¶ Ista opinio ꝫ sit satis resoluta.videt̃ tñ mihi ꝙ non sit ad mentez Aristotelis.¶ Primo.Quia operatio non dicit̃ nisi de actu scd̃o.⁊ nullo mõ de actu ṗmo.alioquin scia ⁊ reliq habitus essent actus ṗmi:qd̃ tamẽ negat Phs 2° de aia.te.cõ.5.Sed eẽ formaliter albũ siue albescere nõ est actus secũdus:ꝫ albefacere sit actus secũdus.ḡ albescere nõ est operatio:⁊ per ꝯñs non põt dici ꝙ sit imanẽs aut transiẽs.maior pꝫ.Minor probat̃.Si albescere est actus secũdus:eadez rõne etiã scire est actus secũdus:vt pꝫ.Sed hoc est falsum:qa vt sepe dicit Phs 2° ⁊ 3° de aia.⁊.8.phy.tex.et cõ.32.in homine dormiẽte est scire siue eẽ scientem:qa est in actu ṗmo:⁊ tamẽ adhuc est in potentia ad actuz 2ᵐ.Sz nõ est in potẽtia ad scire.ergo scire nõ est ille actus secundus ad quẽ est in potentia sed potius cõsideratio:vt ipse dicit.¶ Cõfirmatur:qa etiã in hoc loco Phs exẽplificat de cõsideratione ⁊ visione/⁊ nõ de eẽ sciẽtem.¶ Secundo.Si recipere actũ/est opatio imanẽs principij passiui:sicut dic̃ ista opio.seqtur ꝙ calefieri sit opatio imanẽs.Sz hoc est falsuz.cuz calefieri nõ sit operari siue agere:sed pati.ḡ ⁊c̃.Probat̃ ꝯñtia:qa calefieri manet in eo qd̃ calefit.¶ Tertio.Phs distinguit non tñ operationes:sed actiones imanẽtes ⁊ transeuntes:vt pꝫ expsse ex verbis suis in fine presentis textus:sed recipere formam siue perfectionem/non est agere nisi forte grãmaticaliter qd̃ non est ad ꝓpoᵐ:imo recipe est pati siue talis passio sit corruptiua siue ꝑfectiua.ḡ nullo mõ ṗt ꝯcedi ꝙ recipe sit actio imanẽs aut trãsiẽs.

ꝯ Herueũ

Et propter hoc declaro aliter distinctionẽ actionũ imanentium ⁊ transeũtium.¶ Ad cuius euidẽtiam est sciẽduz ꝙ omnis actio est circa aliquod obiectũ:sicut circa propriaz materiam:sicut secare est circa materiã duram que diuidit̃:⁊ calefacere est circa id qd̃ calefit:⁊ sic vniuersal'r de oĩbus actionibus opꝫ istud concedere:qa non põt eẽ aliqua actio sine termino actiõis.sũt autẽ q̃dam actiones per quas trãsmutatur obiectuz actionis:⁊ iste appellantur actiones trãseuntes dupl'r.Tum qa vt dictuz est obiectum per eas trãsmutatur.Tum qa recipiũtur subiectiuẽ in passo.Sunt ꝟo alie actiones per quas passũ non trãsmutatur:⁊ iste appellant̃ actiones imanentes.manẽt enim subiectiue in agẽte:hꝫ autẽ sunt tñ operationes potẽtiarum cognoscitiuarũ ⁊ appetitiuarũ.Naz ex hoc ꝙ cognosco qd̃cũq; sensu aut intellectu:neq; ex hoc ṗcise ꝙ appeto ⁊ amo aliquaz rẽ:non seqtur ꝙ ipsa trãsmutetur.Qui eni videt lapidẽ/non transmutat lapidem ex hoc precise.ꝙ eum videt/nec lapis denoĩatur visus ꝑ aliquam formã in eo existẽtẽ:sed tñ denominatione extrinseca.s.ꝑ visionẽ que est in alio.¶ Qꝫ aũt ista sit mens Phi ⁊ Commẽtatoris pꝫ.Nã Phs textu cõmẽti presentis posita q̃daz distinctione actionuz postea in fine sic dicit.Qia ꝟo q̃ aliaz non habẽt operationẽ ṗter actum.actio est in eis:vt cõsideratio in considerante.Ubi Cõmẽtator quid sit non habere operationẽ preter actum declarat dicẽs.Omnia ꝟo q̃ non habẽt actũ:sed finis eoꝝ est actio/actiones eoꝝ existũt in eis:vt videre in visu.Ex qbus pꝫ ꝙ actiones que non hñt aliũ actum.idest per quas nihil fit in obiecto actionis: sunt in ipsis agẽtibus.⁊ ꝑꝑ hoc dicuntur imanentes.Ex quo sequit̃ ꝯñter ꝙ ille que hñt aliqd aliud actũ per eas dicũtur transeuntes.¶ Et per hoc pꝫ respõsio ad qõnẽ q̃ est de rõne actionis imanentis ꝙ sit effectiue ab eo in quo est.

Mõndũ. Quõ distiguãtur ista de q̃bus q̃rit.

Conclo

Ad primum dicit̃ ꝙ id quo formaliter distiguũt̃ actiones imanẽtes a transeuntibꝰ nõ est esse effectiue ab eo in quo est:alioquin nulla opatio diuina esset imanẽs.Sed est esse talem qd̃ per eam nõ transmutetur obiectuz.vñ ꝫ deus eodẽ actu intelligat ⁊ producat effectus suos:tñ ille actus inquãtũ est intelligere dicit̃ actio imanẽs:⁊ inquãtum est ꝑducere dicit̃ actio transiẽs.Ad id ꝟo qd̃ dicit̃ ꝙ obiectum causat intellectionẽ.falsuz est.Causat̃.n.intellectio ab intellectu possibili ⁊ agẽte concurrẽte spẽ ipsius obiecti.¶ Ad 2ᵐ pꝫ responsio ex dictis.¶ Ad 3ᵐ dicit̃ ꝙ cytharicare est actio trãsiẽs:eo ꝙ habet aliqd opatum ṗter ipsam actionẽ.Qui eni cytharicat mouet chordas local'r:⁊ ex hoc causat̃ sonus in aere.cõstat autem ꝙ sonus est q̃dã qualitas.Et sil'r motꝰ localis est accidẽs in chordis que mouent̃.Nec est intẽtio Phi ṗ ethicoꝝ.ꝙ per cytharicationẽ nihil fiat:ꝫ solũ ꝙ aliq effectus manẽt ad absentiã causarũ particulariuz:sicut calor manet in subiecto etiã remoto calefaciẽte.Aliqui ꝟo effectus nõ manent nisi ꝑsente actione cause particularis:⁊ talis est sonus causatus per actũ cytharicãdi:sed ex hoc non seqtur ꝙ cytharicatio nõ sit actio trãsiẽs.¶ Ad 4ᵐ dicit̃ ꝙ nõ est de rõne actionis imanentis eẽ effectiue ab eo in quo est:⁊ hoc ꝯceditur:ac etiã ꝓbatur.Naz deus posset se solo/nõ cõcurrente alio ṗnº actiuo causare in intellectu sortis intellectionẽ lapidis cũ hoc nullã implicet ꝯdictionẽ.sed de rõne intelligere est ꝙ sit actio imanẽs:⁊ tñ tũc in hoc casu nõ eẽt effectiue ab intellectu.ḡ põt esse aliqua actio imanẽs etiaz in nobis q̃ nõ causabit̃ effectiue a suo subto:sed ponat̃ quicũq; casus/semꝑ actio imanẽs habebit hoc ꝙ ꝑ eã nõ trãs/

Ad ṗmũ.

Ad 2ᵐ

Ad 3ᵐ

Ad 4ᵐ

mutabit̄ obiectū: siue terminus actionis: inquātū h9. qd̄ dico: qa dū intellectus itelligit se trāsmutat obtuz. i. seipz causando in se intellectionē: sed hoc est per accidens: nō enim causat in se intellectionem: inquantum ipse est obiectuz in intellectum: sed inquantum est intelligens.

¶ Utrū actio imanēs sit de genere actionis. Qō. XXI.

Queritur 21°. Utrū actio imanens sit de genere actionis. Et arguitur q̄ sic. ¶ Primo. Si nō eēt de genere actionis. sequit̄ q̄ eēt de genere qualitatis: nō enim apparet in quo alio gn̄e possit eē. Sed nō est de genere qualitatis. ḡ. maior pz. Minor pbat̄. Nulla q̄litas distinguitur specifice p aliq uid extrinsecū. sed p ppriā differētiam intrinsecā sibi ⁊ absolutā. Sz actiones imanētes distinguuntur sp̄e per extrinseca. s. p obiecta specie distincta. ergo ⁊c̄. ¶ Et cōfirmat̄: qa qualitates nō habēt pfectionē formal'r ⁊ nobilitatē ab extrinseco: actiones aūt imanētes habēt nobilitatē ab extrinseco: qa vt dicit Ph̄s. 4. ethico. cap̄. 4. Scd̄m vnūqd̄q3 optima est opatio optime disposi ti ad potētissimū coꝝ que sub ipsa. i. circa obtuz optimum talis opationis. ¶ Scd̄o. Opposite sp̄es. aut dispate/diuidētes aliqd̄ genus continētur sub eodē genere per se. Sed genus actionis diuidit̄ a Ph̄o. 9. metaphy. tex. cōmē. 16. in actionez trāseuntē ⁊ imanētē. ergo in eodē genere est actio imanens in quo est actio trāsiēs. Sz actio transiens est in genere actionis. ḡ ēt actio imanēs. ¶ Tertio arguit̄. quia Ph̄s. 10. ethico. cap̄. 2. sic dicit. Nō tamē si non qualitatum est delectatio ppter hoc neq3 bonoꝝ: neq3 eni virtutis operationes sunt q̄litates neq3 felicitas. ¶ Quarto. Quicqd ē in genere/est in aliqua eius sp̄e. Sz actio imanens in nulla specie qualitatis est. ergo nō est in gn̄e qualitatis: maior patet. Minor probatur inducendo per singulas. Nō eni sunt in prima: quia non sunt habitus nec dispositiones. Non in secunda: quia non potentie. Non in tertia: quia non sunt q̄litates sensibiles. Non in quarta: quia non consequunt̄ q̄titatem: vt forma ⁊ figura. ergo ⁊c̄.

Pria rō. Scd̄a rō. Tertia rō. 4ª ratio.

Respōdeo ad hanc questionem vnica conclusiōe. q̄ est ista. Actiones imanētes nō sunt de genere actionis: sed qualitatis. Premitto tamē/q̄ si pprie loquamur/ipse potius debent appellari opationes. q̄3 actiones: lz cōi vocabulo dicant̄ actiones ppter duas similitudines/q̄ sunt inter eas. Prima est/q̄ sicut actio est successiua. ita operatio/lz non sit successiua pprie: sed indiuisibilis: tamē est in cōtinuo cōseruari ab vna ⁊ eadez causa. Secūda est/qa vtraq3 hz terminum in quē transit: lz differēter: qa terminus actionis accipit eē per eam: terminus ꝟo operationis nō accipit eē per operationē. ¶ Sed qa cōclusio habz duas ptes: prius pbatur q̄ nō sint de genere actiōis. Et secundo. q̄ sint de gn̄e qualitatis. Primum probat̄ sic. ¶ Oīs actio de gn̄e actionis est successiua. Sz actiones imanentes non sunt successiue. ḡ ⁊c̄. Maior probatur. Oīs actio est motus. 3. physicoꝝ. tex. cōmē. 19. Sz omnis mot9 est successiuus: qa successio est de genere motus: vt magis patebit libro. 12. quādo queret̄/an deus pōt mouere celuz in instāti. ḡ omnis actio est successiua. Minor pbat̄. Forma que est tota simul: nullā successionē vel partibilitatem hz. Sed actio imanens est tota simul: vt supra pbatū fuit. Et preter ea que ibi dicuntur est ad hoc clarus textus Phi 10. ethico. cap̄. 4. in pn̄°. vbi sic dicit. Uidet̄ igit̄ visio omni tēpore eē perfecta: nō enim qcq̄3 illi deest: qd̄ postea factuz illius spēm pficiat. Ex hoc ifero q̄ ēt illuminatio nō est de gn̄e actionis: qm̄ lumē subito acgritur ad pn̄tiaz corporis luminosi si nullū sit impedimētuz. ¶ Scd̄o arguitur. Oīs actio infert ex se passionē: vt pz ex eius diffōne. Sed actiones imanētes nullam inferunt passionē ei qd̄ subycitur: ex hoc eni q̄ video lapidē non transmutat̄ lapis quouis modo. ergo ⁊c̄. ¶ Cōfirmatur. qa sicut po^a actiua est pncipiū trāsmutandi alterū: ⁊ po^a passiua est pn^m trāsmutandi ab altero: ita actio est ipsa actualis trāsmutatio alterius inq̄3tum alteruz: ⁊ passio est transmutatio ab altero: actiones autem imanētes non sunt trāsmutatiōes. ergo ⁊c̄. ¶ Tertio arguit̄. Omnis actio est ad aliquē terminum accipiētē eē per ipsam actionē: qa fm̄ terminuz formalē/passum se hz nunc aliter q̄3 prius. Sz actio imanens non est ad aliquem terminum capiētem esse per eam: lapis enim visus nō accipit eē per visionem: sed p̄supponitur ipsi visioni. ḡ visio nec alie opatiōes sunt de genere actionis. ¶ Quarto. Nulla actio de genere actionis potest eē simpl'r perfectio ipsi9 agētis. Sz aliqua actio imanens est simpl'r perfectio operantis. ergo aliqua actio imanens non est de genere actionis: ⁊ per 9n̄s nulla: qa idē est iudicium de omnibus. Maior pbatur: qm̄ agens actione trāseunte/non est simpl'r pfectius per eam: imo potius ex sua pfectione cōpleta/agit cōmunicando alteri perfectionē. Nō. n. calefacere est simpliciter perfecti ignis. lz caliditas: qd̄ pz: qa ignis est perfectissimus si habeat caliditatē in summo: dato etiam q̄ nihil calefaceret. Minor autē pz. qa felicitas est simpl'r pfectio felicis: felicitas autē est actio imanens. ḡ ⁊c̄. ¶ Quito arguitur. Ad scd̄am partem conclusionis q̄ sint in gn̄e q̄litatis: qa cum sint entia realia: opz eas eē in aliquo genere. Sz non sunt in gn̄e substantie: nec in aliquo alio p̄ter gen9: aut qualitatis: aut relationis: aut actionis vel passionis: vt patet ex se. Qꝫ autē non sint relationes pbatum est supra. libro 5°. Qꝫ non de genere actionis. aut passionis/pbatuz est presenti questione. ḡ relinqtur q̄ sint qualitates. ¶ Sexto arguit̄. Uiuere est q̄dā opatio. Sz non est de gn̄e actiōis vt satis pz. ḡ ⁊c̄. Maior est Phi dicētis. 10. ethicoꝝ. cap̄. 5. viuere oīa appetunt: vita autē operatio quedam est.

Concl'o. Corol^m

Ad argumentum primum negat̄ minor. Ad probationē negatur maior: cuius rō est: qa alique qualitates nullū implicāt respectū: vt albedo/calor/⁊ h9. ⁊ de his est vera illa maior. Aliq̄ ꝟo sunt qualitates que implicāt aliquē respectū vt sciētia ⁊ habitus ⁊ potētia: ⁊ tales possunt hr̄e specificationē ⁊ distōnē ab aliquo extrinseco: actiones aūt imanētes sunt h9. vt visio que dicit respectū ad visibile ⁊ intellectio ad intelligibile: ⁊ sic de alys. Quidam tamē negant minorē ⁊ dicūt q̄ actus nō distinguitur per obiecta nisi quātū ad manifestationē: qa manifestior est distinctio obtoꝝ q̄3 actuū. Dicūt p̄terea q̄ dupl'r pōt aliquid distingui per aliud. Uno modo formal'r: ⁊ sic actus nō distinguunt̄ p obta. Alio mō dependēter: ⁊ qa actus depēdet ab obiecto tāq̄3 a termio proprio sue depēdētie/a quo depēdet actus depēdētia propria ⁊ essentiali: ideo ex obiectis possunt actus habere distōnē. Ad confirmationē dicitur p̄cise sicut dictum est ad argumētum. ¶ Ad scd̄m dicitur q̄ diuisio actionis in transeuntem ⁊ imanētē non est alicuius generis: sed est diuisio vocis in sua significata. Nā actio imanens non est vere actio: sed similitudinarie: vt dictum fuit. ¶ Ad tertium dicit̄ q̄ Ph̄s ibi arguit cōtra quosdā dicētes: q̄ omne bonū est q̄litas habēs eē fixum ⁊ quietum: ipse autem dicit hoc eē falsum: qa actiones virtutis nō sunt h9. non igit̄ negatur simpliciter eas eē qualitates: sed q̄ non sunt qualitates in esse quieto ⁊ pmanēti. Nam lz felicitas sit opatio semp manēs ⁊ sempiterna: tn̄ etiam ipsa est in continua dependentia ad cām suam. ¶ Ad quartū dicitur q̄ sunt in p̄ma sp̄e qualitatis: qm̄ in ea ponuntur oēs qualitates spirituales/siue sint in eē quieto: vt sunt habitus: siue in fieri: vt sunt opatiōes: ⁊ consequēter dicitur q̄ sunt dispōnes ad acqrendos habitus acquisibiles mediantibus operationibus.

Ad. Ad. Ad. Ad.

¶ Utrum nomina significantia actus imanentes/includāt in suo significato aliquē respectum. Questio.XXII.

Queritur zz: Utrum noia significantia actus imanētes vt visio/intellectio/volitio/includant in suo sigto aliquem respectū. Et arguit̄ q̄ nō. Prīa rō. ¶ Primo. Id qd̄ est p se vnū non includit absolutū cū respectu. Sz quilibet actus imanens est p se vnus. ⁊ dicit rē absolutā de genere qualitatis: vt dcm̄ fuit. ergo nō includit respectum. Minor pz. Nam oē quod est in gñe/est per se vnū. hꝰ autē actus sunt in aliquo gñe. Maior ꝓbatur: qa sicut in rebus non pōt fieri vnū p se ex distinctis. nisi illa se habeāt vt p prius actus ⁊ ꝓpria poª in eodē genere: vt dicit̄. 8. metaph. sicut non pōt aliquid hr̄e conceptū vnum p se ꝯstitutū ex duobus/nisi alter eoꝝ sit potētialis ad alterum. ⁊ p ip̄z determinabilis per se. Sz conceptus absolutus nō est p se determinabilis a relatiuo: qd̄ pz: qa si aliqs cōceptus absolutus sit determinabilis: pōt cōtrahi per ꝯceptum absolutū quousq̄ sit determiatissimus sub gñe absoluto. ergo ex cōceptu absoluto ⁊ relatiuo non pōt fieri cōceptus p se vnus.

Scda rō. ¶ Secūdo. Si p̄dicte operationes includūt respectū/aut hoc est primarie aut secundario. Non primarie: qa relatio presupponit absolutū in quo fundet̄. Non secūdario ⁊ tā q̄ aliquid posterius: qa id qd̄ est posterius gñatione est pfectius: vt dicit̄. 9. metaphy. Sed relatio nō est pfectior absoluto. g̊ ⁊c̄.

Tertia rō ¶ Tertio. Oē prius pōt intelligi/non intellecto posteriori. Sz hꝰ operationes cum sint qualitates/sunt priores quacūq̄ relatione ad eas cōsequente. ergo possunt concipi ⁊ intelligi non cointelligendo aliquē respectū. Maior ⁊ minor sunt ex se note ⁊ cōmuniter concesse.

Respōdeo. In hac q̄one aliquid est qd̄ clarum et aptum est: aliqd vo est dubiū. Pōt. n. actus imanēs cōparari ad duo. s. ad suū p̄nm elicitiuū: quod est poª. in qua subiectiue recipit̄: puta speculatio ad intellectum: ⁊ volitio ad volūtatē. Pōt etiā comparari ad obtū qd̄ est terminus/quē potentia attingit per hꝰ opationē. Nō enim est possibile q̄ in intellectu sit itellectio nisi sit determinata ad aliqd actu intellectū. Quapp ad oēs hꝰ operationes ꝯsequunt̄ duo p̄dicti respectus: ⁊ hoc vt dixi est manifestum. ¶ Sz dubium est. An isti termini/visio/intellectio/volitio/significēt istos respectus: aut alterū eoꝝ. Sic etiam non pōt eē albedo in rerū natura nisi habeat respectum ad suam cām agētē: ⁊ ad suū subiectū in quo est: sz tñ illi respectus nō significant̄: hoc noie albedo.

Quid q̄ritur. ¶ Querit̄ g̊. An predicti termini signantes actus imanētes/significēt et relationem que eos cōsequitur. Ad qd̄ rn̄detur duabꝰ conclusionibus. quaꝝ p̄ma est ista.

Cōclo pª ¶ Actus imanētes sunt entitates absolute ⁊ nō respectus. Probat̄ p̄mo sic. ¶ Ultia perfectio subē viuētis vita intellectiua nō est sola relo. Sz aliqua opatio imanēs est vltima pfectio substātie viuētis. g̊ ⁊c̄. Maior probat̄. Nulla relatio summe appetit̄: qa appetitus nō transit in respectū nisi qa transit in absolutū in quo fundatur respectus. Sz vltima pfectio subē viue vita intellectuali sūme appetitur: cū talis pfectio sit eius beatitudo ⁊ finis vltimus itrinsecus ei. ergo ⁊c̄. Minor ēt ꝓbatur: qa intellectio p̄me cause est actio imanēs: ⁊ ista est vltima pfectio subē viuētis vita intellectuali. Unde Phs. 12. metaphy. te. cō. 51. loquēs de prima cā sic dicit. Si vo nō intelligat quid vtiq̄ erit insigne. Et. 10. ethic. cap̄. 8. probat q̄ felicitas q̄ est vltima pfectio/est opatio optima itellectus.

¶ Secūdo arguitur. Si actio imanēs est relatio: aut ē relatio rōnis: aut relatio realis. Non rōnis. qa aliqua intellectio est beatitudo: nullū autē ens rōnis est beatitudo. g̊ ⁊c̄. Nō realis. qa relatio realis reqrit extrema realiter distincta. Sz intellectio qua deus itelligit se nō est inter extrema realiter distincta: vt probat Phs. vbi supra sic dicens. Si nō est hoc q̄ sua intelligētia: sed potētia nō erit vtiq̄ optima suba. ergo intellectio non est relatio. ¶ Dicet̄ forte q̄ actio imanens abstrahit ab eē reali vel rōnis: qm̄ aliq̄ intellectio est relatio realis: ⁊ aliq̄ est relatio rōnis. ¶ Sz ꝯ. Omne ens reale est pfectius quolibet ente rōnis. Sz itellectio aliqua est relatio realis p te. ⁊ illa qua deus intelligit se est rōnis tm̄. ergo aliqua itellectio est perfectior ea qua deus intelligit se: ⁊ ꝯñter aliqd est beatum pfectiori mō q̄ deus. Maior ꝓbatur. Ubi sunt aliqua diuersarū rōnū/si aliqd qd̄ sub vno ꝯtinet̄ est perfectius aliquo contento sub alio: est etiā perfectius quolibet eoꝝ: sicut qa aliquis hō est perfectior aliquo lapide/est ēt pfectior quolibꝫ lapide: ⁊ qr albedo est pfectior aliqua nigredie: ideo q̄libet albedo etiā remissa est pfectior eēntialiter qualibet intensa nigredine. Sed ens reale: ⁊ ens rōnis sunt diuersaꝝ rōnū: ⁊ aliqd̄ ens reale est pfectius aliquo ente rōnis. g̊ oē ens reale est perfectius quolibet ente rōnis. ¶ Tertio arguit̄. Nulla relatio pōt acquiri de nouo nisi acqsito aliquo nouo absoluto. vel fundamento. vel termino. Hāc ponit Phs. 5. physi. tex. cōmē. 10. ⁊ pz ratione: ⁊ qa relatio necessario insurgit positis fundamento ⁊ termino: si g̊ relatio nūc est. ⁊ añ nō fuit: opz aut fundamentū aut terminū ante nō fuisse: ⁊ p ꝯñs eē noua. Sed actio imanens pōt eē noua nulla nouitate existe in fundamento aut in termino. Qr eni nihil absoluti noui adueniat lapidi ex hoc q̄ de nouo intelligit̄ satis pz. Qr etiā nihil de nouo adueniat itellectui p̄ter ipsam itellectionem ꝓbat̄: qa id qd̄ exit de poª accidētali ad actū nō acqrit aliquam formā nouā priorē ipsa opatione. Sed intellectus de nouo intelligēs exit in actum de poª accidētali. g̊ Maior ⁊ minor sunt Phi. 8. physic̄. tex. cō. 32. ¶ Quarto. arguit̄. Ois relatio realis ꝯsequit̄ ex necessitate nature suū fundamentū posito termino. Sz itellectio non ꝯsequit̄ necessario poªm intellectiuā posito intelligibili: aliogn intellectus semp actu itelligeret oē intelligibile. g̊ intellectꝰ nō ē ꝓxima rō fundandi actualē relōnē ad oḃtū.

¶ Scḋa cōclusio. Cōclo 2ª Actio imanēs hꝫ aliquā relationē ad suū obtum: puta/visio ad visibile: ⁊ intellectio ad rē intellectā. Probatur ista ꝯclusio. ¶ Prio. Nō minus refert̄ intellectio ad obiectū q̄ faciat scia. imo videt̄ q̄ maior sit rō quare itellectio referat̄: qm̄ per operationē imediatius attingitur obtū. Sed scia icludit respectū ad obtum. g̊ ⁊ intellectio actualis. ¶ Scḋo. Id includit respectū qd̄ non pōt concipi nisi ad aliud: vt pz ex p̄ma diffōne relatiuoꝝ posita in predicamētis. Sz hꝰ est actio imanens. Nō eni pōt appħēdi itellectio: inquātū hꝰ nisi cōcipiat̄ q̄ est alicuius tā q̄ obiecti intellectio. Et silr dōm est de visione ⁊ volitiōe: est eni impossibile intellectionē esse: ⁊ nullius eē intellectionē. ¶ 3º. Operatio qua necessario attingit̄ obiectū/nō pōt eē sine relatione ad ip̄m: qm̄ attingētia est relatio. Sz nulla actio imanens pōt esse quin per eā necessario attingat̄ obtum: qa vt dcm̄ est: nulla est visio: aut intellectio: aut volitio qn sit alicuius obti visio vel intellectio vel volitio. g̊ ⁊c̄. ¶ 4º arguit̄ sp̄aliter de volitione: qa Phs 3º de anima. tex. cōmē. 54. dicit q̄ ad motū aialis requirit̄ semp imobile. s. appetibile. ⁊ tex. cōmen. 51. sic dicit. semp qddā mouet appetitum. Sz hoc est aut bonū: aut qd̄ videt̄ bonū. g̊ omnis volitio est ad aliqd̄ motiuū volūtatis ⁊ appetibile.

¶ Et si arguat̄ q̄ est possibile amare: ⁊ tñ nihil amare: qa ponat̄ casus q̄. a. diligat. b. amore q̄ sit. c. ⁊ manente. c. in. a. corrūpat̄ b. tūc constat q̄. a. amat: qa in eo est. b. amor: ⁊ tamen nihil amat: vt pz iductiue. g̊ ⁊c̄. Instātia.

¶ Rn̄detur q̄. a. amat aliquid. amat eni. c. ⁊ lꝫ. c. nō sit in sua actuali exñtia: est tñ in apprehensione ipsius. a. ⁊ sic amat id qd̄ est ens appħensum ⁊ cognitū: ⁊ hoc sufficit. Uñ ⁊ Cōmen. 12. metaphy. cōmen. 36. Rñsio.

dicit ꝙ forma balnei ſm eſſe quod habet in intellectu mouet ad ſui deſiderium. De relatione autem actionis imanentis ad ſuum ſubiectum non agitur in hoc loco: quia nō eſt maior ratio ꝙ actio imanens referatur ad ſuum ſubiectum ꝗ̄ ꝙ alie qualitates: ⁊ ideo nihil quantum ad hoc conuenit ei ſpecialiter pluſꝗ̄ alijs.

Ad pmā. **Ad argumenta** reſpondeť. Ad primū dī ꝙ impoſſibile eſt aliqd ꝑ ſe vnū dicere ex equo abſolutū ⁊ reſpectū. Unde nullius forme abſolute propriū genus aut dr̄ia pōt eſſe relatio: nec vllius relationis pōt genus aut dr̄ia eē abſolutū. Diciť 2° ꝙ aliqd ꝑ ſe vnū/ pōt in pncipali ſignificato dicere abſolutū: ⁊ tn̄ cōnotare reſpectū: nec iſtud eſt quouis mō iconueniens: imo in multis eſt neceſſariū. ¶ Ad 2m dī ꝙ dicūt reſpectuȝ ſecūdario.

Ad 2am. Ad improbationeȝ diciť ꝙ ꝓpō Phi eſt vera in his que ſunt in eodē ordine: nō aūt in his que ſunt in diuerſis: vn̄ forma ſubalis poſterior/ eſt perfectior priorib⁹: relatio auteȝ nō eſt eiuſdē ordinis cū forma abſoluta: ⁊ ꝓp hoc lȝ accidens ſit poſterius gn̄atione ꝗ̄ ſuba: non tn̄ eſt perfectius ea.

Ad 3m ¶ Ad 3m dī ꝙ intellectio ⁊ eſt talis qualitas/ q̄ dicitur intellectio. Quātuȝ ad pmū dicit oīno rem abſolutaȝ: ⁊ pōt ꝯcipi ſine reſpectu. Quātū aūt ad 2m diciť ꝙ illa res que eſt itellectio eſt qdē prior reſpectu ad obiectū ſed rōnem itellectionis tūc nō hȝ: qa rō intellectiōis cōpleť in ea formalr̄ per reſpectū quē cōnotat: ⁊ ideo inquātū hȝ rōneȝ intellectionis nō eſt prior reſpectu. Finis Libri Noni.

¶ Incipit Liber Decimus metaphyſice.

¶ Utrū pma diuiſio entis ſit ꝑ vnū ⁊ multa. Queſtio. I.

Queritur primo. Utruȝ pma diuiſio entis ſit ꝑ vnū ⁊ multa. Et arguiť ꝙ nō ſed ꝙ pma diuiſio ſit ꝑ finitū ⁊ infinitū.

Pria rō. ¶ Primo ſic. Ens prius diuidiť per ea que ſunt cuilibȝ enti magis intima ⁊ imediata: ꝗ̄ per ea que ꝑ poſteri⁹ ꝯueniūt. Sed finitas vel infinitas ſunt magis intima ꝗ̄ vnitas aut multitudo. ḡ diuiſio entis ꝑ finitū ⁊ ifinituȝ eſt prior: maior pȝ. Minor ꝓbať. Qō ꝯuenit alicui in eſſe qdditatiuo: eſt intimius/ ꝗ̄ id qō non ꝯuenit in eſſe qdditatiuo. Sȝ finitas ⁊ ifinitas ꝯueniūt rebus in eē qdditatiuo: vnū aūt ⁊ multitudo nō: qa ꝯueniunt tm̄ in 2° mō dicendi per ſe. ergo ⁊c̄. maior pȝ. Minor ꝓbať. Id qō in eſſe qdditatiuo eſt ꝑfectius altero eſt finitū vel ifinitū: qa ꝑfectio idem eſt qō quātitas virtutis. finitū aūt ⁊ infinitū ꝯueniūt quātitati. Sȝ humanitas in eē quidditatiuo eſt ꝑfectior ꝗ̄ equinitas: qa vt dī. 8. metaphy. tex. cōmē. 10. eſſentie reruȝ ſe hn̄t ſicut numeri. ḡ ⁊c̄.

Scda rō. ¶ Secūdo. Perfectio rei eſt idē realiter ⁊ formalr̄ cū ipſa re. vnitas aūt ⁊ multitudo nō ſūt idem formalr̄ cū re cui ꝯueniūt: qa oīs ꝓpria paſſio diſtinguitur formalr̄ a ſuo ſubto. ergo ꝑfectio. ⁊ per ꝯn̄s etiā finitas vel ifinitas eſt itimior ꝗ̄ vnitas. Prima ꝑs ãncedētis probať: qa ſi ꝑfectio albedinis diſtinguiť formalr̄ ab albedine: ſequiť ꝙ qlibet gradus perfectionis additus albedini ꝯſtitueret aliqd vnū in eſſe formali ⁊ quidditatiuo. ꝯn̄s eſt falſuȝ: qa albedo vt duo: ⁊ albedo vt tria ſunt eiuſdē rōnis formalis cū habeāt eādem diffōneȝ.

Tertia rō ¶ Tertio. Id eſt intimius ꝗ̄ vnitas ⁊ multitudo quod p̄ſupponiť vnitati ⁊ multitudini. Sȝ finitas ⁊ ifinitas ſunt h⁹. ḡ ⁊c̄. Minor ꝓbať. Perfectius eni eſt eſſe vnū ꝗ̄ multa: qa dato oppoſito/ ſequereť ꝙ quāto aliqd includeret maioreȝ. multitudinem tanto eēt ꝑfectius. ꝯn̄s eſt falſuȝ: qa maxima multitudo eſt multitudo eſſentialis. Sȝ iſta nō poniť in pmo ente, in quo tamē poniť vnitas: ergo vnitas eſt ꝑfectior multitudine: ⁊ ſic vnitas cōparata ad multitudinē p̄ſupponit ꝑfectionē in ente.

¶ Quarto. Ubi eſt ordo eſſentialis/ ibi vnū eſt altero perfectius. Sȝ in qdditatibus eſt ordo eēntialis: circūſcripta vnitate ⁊ multitudine ⁊ omnibus alijs paſſionibus: qa ordo eſſentialis ꝯſeqtur ipſas qdditates ſm ſe. ḡ eſſe perfectum per prius ꝯuenit rei ꝗ̄ eē vnum vel multa.

¶ Quinto. Oīs qdditas alteri cōparata eſt ei eq̄lis vel inequalis: vt dī. 10. metaphyſice. tex. cōmen. 12. ergo in eſſe quidditatiuo eſt quāta. ⁊ ꝯſequēter finita vel infinita.

Reſpondeo ⁊ pro notitia tituli qōnis. Sciendum pmo ꝙ h̄ non q̄riť de prima diuiſiōe ſimplr̄ quocūq̄ modo accipiať: qa talis eſt diuiſio in ens reale ⁊ ens rōnis/ q̄ eſt diuiſio ſolius vocis in ſua ſigta. Sȝ queritur de pma diuiſione entis realis qō eſt ſubtuȝ in metaphyſica que eſt diuiſio alicuius vnius cōceptus: qm̄ tale ens vnum hȝ conceptū ꝓpriū ⁊ diſtinctū: vt pȝ ex p°. q. 4. libri. ¶ Sciēduȝ 2° ꝙ prima diuiſio non pōt eſſe in deceȝ genera rerū: qm̄ reperiūtur aliqua que ſūt magis cōia quolibet genere. ¶ Sciēduȝ 3° ꝙ vnāquāq̄ rem ex eo ꝙ eſt ens/ ꝯſequunť multa alia p̄dicata que ꝯſequunť ens. puta ꝙ talis ſit vna ꝙ ſit bona ⁊ vera. Iſta aūt que ens ꝯſequitur ſe hn̄t ex additione ad ens. ⁊ per ꝯn̄s aliquo mō ipſum determināt: ⁊ ſic ens reſpectu illius additi eſt quaſi potentiale. nullū aūt potentiale actuať eque pmo ꝑ plures act⁹: ſed ordine quodā. ideo inter ea que ꝯſequunť ens, opȝ aliqd eſſe qō pmo ⁊ imediate ipm ꝯſequatur. ¶ Sciēdū 4° ꝙ cū oīs diuiſio fiat per oppoſita: opȝ pmā diuiſioneȝ entis eſſe ꝑ id qō pmo ⁊ imediate ꝯſequiť. ens ⁊ ꝑ eius oppoſituȝ. ¶ Quidā igiť dicūt ꝙ finitas ⁊ ifinitas imediate cōſequunť ens: qa cōſequunť qōlibet ens in eſſe qdditatiuo: vt pȝ ex rōnibus tactis in arguendo. ¶ Sāctus aūt Thomas tenet ꝙ pma diuiſio ſit ꝑ vnū ⁊ multa: qa vnitas imediate ꝯſequiť ens: vn̄ fuit ꝓbatum libro. 4. q. 23. ꝙ ipſa eſt pma paſſio entis. ¶ Qr autē iſta ſit opinio. S. Tho. pȝ: qa q. 11. ar. 2. ad 4m. dicit ꝙ primū cadens in app̄hēſiōe itellectus eſt ens ⁊ poſtea diuiſio. ⁊ poſtea vnuȝ/ ⁊ poſtea multitudo. Et ideȝ ponit. j. diſ. 24. ¶ Probať autē iſta opio: ⁊ primo de mēte Cōmētatoris ſic. Prima diuiſio entis non pōt eſſe ꝑ ea. quoꝝ alterū impoſſe eſt reperiri in rerum nā. Sed impoſſe eſt reperiri ifinitatem virtutis. ḡ ⁊c̄. Maior pȝ: qa ea que nō repugnat eſſe/ ſunt magis itima enti ꝗ̄ ea que repugnat eē. Minor ꝓbatur. Si ifinitas virtutis poſſet eſſe in nā/ repeririť in pmo pn°: qa ſm ipſum in eo ſunt oēs perfectiones poſſibiles reperiri. 5. metaphy. cōmē. 21. Sed in pmo pn° nō eſt infinitas virtutis ſm Cōmētatorē vt probabiť. 12. libro. q. 39. ergo ⁊c̄. ¶ Scdō. Prima diuiſio entis eſt in ens ꝑ ſe. ⁊ ens per accn̄s. ergo prima diuiſio nō eſt per finitū ⁊ infinitū. ſed ꝑ vnū ⁊ multa. Antecedens poſuit Cōmentator. 6. metaphy. cōmen. p. in pn°. vbi ſic dicit: qa in hoc tractatu intendit ꝑſcrutari inter ſpēs entis de ente qō eſt per accn̄s: cū ens in hec duo primo diuidatur. ſ. in ens qō eſt per ſe: ⁊ ens qō eſt per accn̄s. Cōſequētia etiā pȝ pro pma ꝑte: qa vt pȝ ex ſe perſeitas nō eſt ifinitas. Probatur aūt pro ſecūda parte: qa perſeitas eſt vnitas vel ſaltem p̄ſupponit vnitatē: qa aut ens per ſe diciť illud qō acceptū eſt ſolitarie. aut accipiť ens per ſe qō reſultat ex puro potētiali ⁊ actuali: put diciť. 8. metaphy. ꝙ ex mā ⁊ forma fit ens per ſe. ens aūt per ſe. i. ſolitariū idē eſt quod ens vnū. i. nō cum alio: ens ēt per ſe in ſecūdo ſenſu eſt ens vnū formaliter. i. idiuiſum. Un̄ dicit ibi Phs ꝙ mā ⁊ for^a faciunt ens per ſe: qa ſunt indiuiſa in eoꝝ actuali exiſtentia. ¶ Tertio arguiť. ex vno ꝯceſſo a Scoto. coaſſumpto vno ꝯceſſo a Cōmentato. ſequiť ꝙ poſitio Scoti eſt falſa. ḡ aut eſt falſa: aut hn̄t neceſſe negare Cōmētatorē. Ancedēs probať. Scotus ꝯcedit ꝙ vnū eſt pma paſſio entis: ⁊ Cōmēta. pmo phyſi. cō. 15. dicit ꝙ finitū ⁊ ifinitū ſunt de dr̄ijs entis

quod

quod nō pōt intelligi de differētys ꝓprie dictis:cum tales
nō habeat:sed itelligit̄ ꝙ sunt passiōes entis.ğ vnitas per
prius cōuenit enti ꝙ̄ finitas aut īfinitas.¶ Quarto arguit̄
rōnib⁹.Quicqd est ab alio distinctū est vnū in se.Sz ens
distinguit̄ a finitate ⁊ īfinitate modaliter:qa finitas ⁊ īfini/
tas sunt modi ītrinseci.ğ in illo priori in quo nōdū finitas
Fuga sco. ⁊ īfinitas īsunt enti/inest ei rō vnius.¶ Ad hāc rōnē solet
dici ꝙ ens in illo priori in quo nō inest sibi finitas nec infi
nitas/nō est distinctū ab eis:sz est nō idē eis.Aliq̄ eniz sunt
nō idē:que tñ nō sunt distincta.nā chimera est nō idem la/
pidi:⁊ tñ nō est distincta a lapide:qa distō est passio entis:
In secundo chimera aūt nō est ens.¶ Sed cōtra hāc rñsionez argui/
tur/supponēdo ꝙ vnū ⁊ multa opponātur priuatiue:suppo
nendo 2°.ꝙ priuatio se tenet ex parte vnius:⁊ arguitur sic.
Quecūqz sunt nō idē sunt multa.Sz per te ens in illo prio/
ri est nō idē finito ⁊ infinito.ğ ens ⁊ finitū ⁊ infinitum sunt
multa.Sed de rōne multitudinis est ꝙ cōponat̄ ex vnita/
tibus.ğ qōlibet eoꝝ est vnū in se.Maior ꝓbat̄:qa reliqua
clara sunt.Nulla priuatio suscipit magis ⁊ minus nisi per
admistionē habitus sibi oppositi:qcūqz eni est cecus in ali
quo gradu.est aliquo mō videns:⁊ in hoc distinguit̄ oppo
sitio priuatiua a ɔ̄rietate.Nā nō opz ꝙ quicūqz est in ali/
quo gradu non albus.cuiusmodi est oē remisse albū:ꝙ sit
in aliquo gradu niger:vt magis ꝓbabit̄ infra:rō aūt qua/
re priuatio nō suscipit magis ⁊ minus est:qa ɔsistit in indi/
uisibili:sicut ⁊ q̄libet negatio.Sz vnū ⁊ multa opponūtur
priuatiue:⁊ ꝑuatio se tenet ex ꝑte vnitatis:vt pz ex p̄suppo
sitis que hñtur a Pho.10.metaphysi.ergo īpossibile est ꝙ
aliqua sint nō idē siue non vnū:quin etiā sint aliquo modo
multa.¶ Secūdo.Oē ens alteri cōparatū in quocūqz si/
gno aut est idē aut diuersum:vt tu supra arguebas ex Ari/
stotele.10.metaphy.Sz ens in illo priori quo est nō idez fi/
nito ⁊ īfinito cōparat̄ eis ꝑ te ꝑ negationem idētitatis.ğ in
illo priori est idē aut diuersuz.Sz nō est idem eis:ergo di/
uersuz.ğ facit multitudinē cū eis:qa oia diuersa sunt mul/
ta.¶ Quarto arguit̄ cōtra eādem rñsionē:⁊ accipio illud
primū instās rōnis in quo finitū ⁊ īfinituz insunt enti:⁊ ar/
guit̄ sic.In hoc instāti rōnis ens est ⁊ finitas est.Sz in h̄ i/
stanti ens distinguit̄ modal'r a finito ⁊ īfinito.ğ in hoc istā/
ti eoꝝ disti ctio est positiua.Pz ista deductio ex cōcessis ꝑ
te:qa tu dicis ꝙ distō positiua est qñ vtrūqz extremuz est.
⁊ vnū nō est aliud.distictio aūt negatiua dicit̄ qñ alterum
extremū nō est.puta si chimera distinguat̄ ab asino.Tūc
vltra.Ens in hoc īstanti distinguit̄ positiue a finito ⁊ in fini
to.ğ sunt positiue multa:⁊ sic nō tātuz est veꝝ dicere ꝙ sūt
nō idem:sed etiā ꝙ vere ⁊ ꝓprie sunt disticta ⁊ multa:⁊ ꝙ
Rō 5a ꝓ ɔclone. qōlibet est vnū in se formal'r ⁊ in actu.¶ Quinto p̄ncipa/
liter arguit̄ ad cōclusionē.Prius est aliquid cōtinere in se
oēs ꝑfectiones simpl'r ꝙ̄ ī p̄m eē īfinitū ꝯm vigorē.Sz nō
pōt eas cōtinere nisi hēat in se vnitatē ⁊ multitudinem:qa
oēs ille ꝑfectiones sunt vnite.ergo vnitas est prior īfinito:
maior pz.Minor ꝓbat̄:qa ideo est infinituz:qa habz in se
oēs perfectiones simpl'r ⁊ nō ecōtra.ideo hz oēs perfectio/
nes:qa est īfinitū.Vñ ⁊ Cō men.5.metaphy.cōmē.21.assi/
gnat pro cā ꝙ primū p̄n^m sit simpl'r ꝑfectū:qa in se aggre/
Cauilla. gat oīum perfectiōes.¶ Ad hāc rōnem rñdetur ꝙ nō est
prius habere oīuz perfectiones formal'r ꝙ̄ eē īfinituz:lz sit
prius hīc eas eminenter.diuinitas aūt ꝯm suā ꝓpriā rōnē
vt precedit omnia alia que sibi cōueniunt eminēter ɔtinet
oēm perfectionem:⁊ ideo negatur ꝙ sit formal'r vna anq̄
Cōsilgit cauillum. sit infinita.¶ Contra hāc respōsionē arguit̄.Deitas preci/
se accepta:aut est formal'r infinita/aut nō.Nō primum:qa
diuinitati p̄cise accepte ɔueniūt tñ ea que sunt de formali
ratione ipsius:⁊ que dicūtur de ea in p̄mo mō dicendi per
se.Infinitas aūt non est de formali rōne diuinitatis.¶ Di/
cetur forte ꝙ ei sic precise sumpte cōuenit etiam suus mo/
dus intrinsecus cuiusmodi est infinitas.¶ Sed ɔtra.Dei/
tas distinguitur a suo modo intrinseco:vt tu quoqz conce/
dis.ğ potest cōcipi sine suo mō intrinseco:⁊ ɔsequenter ei.
vt sic cōcepte/nō cōuenit aliqs modus intrinsecus:⁊ ꝑ ɔse/
quens nec infinitas.ğ vt non est infinita formal'r.sz tñ fun
damentaliter.Accipio igitur eam vt postea īfinita forma/
liter ⁊ arguo sicut prius ꝙ oportet eam prius habere for/
maliter omnes perfectiones simpliciter.

Ad rationes in opp^m rñdet̄.Ad p̄mam negat̄ mi/ Ad p̄mā.
nor.Ad ꝓbationē ēt negat̄ mior.Ad
cui⁹ ꝓbationē sil'r negat̄ mior.Et istō p̄^m arg^m ⁊ 4^m sunt in
eodē p̄n°.ideo dī p̄ ꝙ īter qdditates circūscriptis oib⁹ q̄ nō
sunt de rōne eaꝝ nullus est ordo actualis:qm̄ ordo est rel'o
q̄ nō est de rōne alicui⁹ qdditatis absolute:cū sit q̄libet po
sterior.Sz bñ est iter eas ordo fundamētalis:qm̄ ipse qd/
ditates sūt ordinabiles.¶ Dī 2° ꝙ nulla res pōt eē altera
ꝑfectior actual'r nisi actu sit bona:qa oīs actualis ꝑfectio ē
etiā actu q̄dā bonitas.⁊ est actu appetibil':nulla autē qddi/
tas p̄cise:⁊ ꝯm se accepta est bona:cui⁹ rō dicta fuit lib° 6°.
qa.s.nulla res ē bona ⁊ appetibilis nisi ex ordine ad aliqd
eē/vñ si qdditas abstrahat̄ ab oi eē.ipsa non est appetibil'
nec bona nec ꝑfecta:⁊ ꝑ ɔñs nō est altera ꝑfectior actual'r:
sed fundamētal'r:qa.s.pōt eē fundamētū ꝑfectioris esse ꝙ̄
alia qdditas.¶ Ad 2^m dī ꝙ maior est multū falsa vl' saltē Ad 2^um.
dubia vl'r loquēdo ēt de ꝑfectiōe eēntiali:qa ꝑfectio ⁊ bo/
nitas eēntialis nō est ipa eēntia:vt dic̄.S.Tho.sz ē eē ipsi⁹
rei:qd pz:qa nulla res amat̄ nisi iquātū ei appetit̄ aliqd eē.
Dī 2° ꝙ lz ꝑfectio rei eēt illa entitas cui⁹ est ꝑfectio:tñ rō/
ne distiguunt̄:sicut ēt entitas ⁊ vnitas:⁊ ideo rō bonitatis:
aut ꝑfectiōis nō cōuenit reb⁹ in eē qdditatiuo:sz tñ ex or/
dine ad aliqd eē.Ad ꝓbationē q̄ fit de albedie dī/ꝙ illa ꝓ/
batio est ꝑticularis:⁊ ideo nihil ɔcludit.Dī p̄terea ꝙ assu/
mit vnū falsuz:qa albedo vt q̄tuor non est ꝑfectior in se ꝙ̄
albedo vt duo:qm̄ in ītensiōe albedis nihil albedis addit̄
albedini p̄exñti:sz tñ est ꝑfectior in suo effectu formali:qa
albedo vt q̄tuor hz ꝑfecti⁹ eē ꝙ̄ albedo vt duo:qd qdē eē
est aliō ꝙ̄ ipsa albedo.¶ Ad 3^m negat̄ mior.Ad ꝓbationē Ad 3^um.
dī p̄ ꝙ vnitas realis formaꝝ absolutaꝝ est ꝑfectior mul/
titudine:qa dicit maiorē simplicitatē:multitudo tñ ꝯm ra
tionē arguit maiorē ꝑfectionez:qa q̄to aliqd est magis di/
stiguibile ꝯm rōnē:tāto hz in se plures gradus ꝑfectionuz
ꝯm quos pōt multipl'r ɔcipi.Dī 2° ꝙ vnitas vt p̄scidit ab
oi eē/nō hz rōnē alicuius ꝑfectiōis:sed tñ fundamētal'r ē
perfectior multitudie.¶ Ad 4^m pz ex dictis ad p̄^m.¶ Ad Ad 4^um.
5^m dicit̄ ꝙ iste false adducit ⁊ intelligit textuz Aristotelis. Ad 5^um.
Naz textu cōmenti.12.tñ dicit ꝙ omne ens alteri enti cō/
paratum/aut est idez aut diuersum.Sed bene veruz est ꝙ
a textu cōmenti.10.vsqz ad tex.cōmen.12.declarat ꝙ idē/
titas.similitudo/⁊ equalitas cōsequunt̄ vnitatē.Ex quo se/
quitur ꝙ omne equale alteri est formal'r vnuz:⁊ oē alteri
equale formaliter facit formaliter multitudinem cuz eo:⁊
sic potius isti textus Phi sunt pro nobis:ꝙ̄ cōtra nos.

¶ Textus cōmenti secundi.

¶ Et oportet existimare per cognitionem.

¶ Quia dictuz est ꝙ vnum dicitur quatuor modis:hoc lo/
co subiūgit ꝙ nō dī vniuoce:sed de vno per prius:ꝙ̄ de al
tero.Cuius rō est:qa ꝓpria ratio vnius est esse idiuisibile.
vt dixit in fine cōmenti primi.aliquid autē magis est indi/
uisibile ꝙ̄ aliud.ergo de eo per prius dicetur vnum.Nunc
autem declarat quādam ꝓprietatem vnius.s.eē mensurā.
Et qa ista ꝓprietas per p̄us reperitur in illo vno quod est
principiuz numeri.vt cōiter exponitur:ideo querit̄ de hō
vno/an ei primo conueniat ratio mensure.

¶ Utrum vni quod est principium numeri conueniat pri/
mo ratio mensure. Questio. II.

Ueritur z°. Utruz vni qd est pn^m nu
meri/pmo queniat rō men
Prīa rō. sure. Et arguit q nō. ¶ Primo. Id cui pri
mo quenit rō mēsure est pmo notū: aliogn
nō duceret primo in notitiā alioꝝ. Sed hꝰ
vnū nō est primo notum. Tum qa suba est
prior accn̄te cognitiōe. Tuz qa accn̄tia pri
mō ꝛ per se sensibilia prius cognoscūtur q̄ quantitates/pp
qd etiā naturalis phīa est prior q̄ scientie mathematice. g
Scda rō. vnitati nō cōuenit pmo ratio mēsure. ¶ Scdo. Mēsuraz
opz esse eiusdē rōnis cū mēsurato. Sed vnitas nō est eius/
dez rōnis nisi cū vnitatibus: ergo si est mēsura hoc erit tm̄
respectu vnitatū: qd est incōueniens: qa nulla est rō q vna
Tertia rō vnitas mēsuret aliā/q̄ ecōtra. ¶ Tertio. Ois mēsura est
perfectior mēsurato. cum ab ea depēdeat mēsuratuz. Sed
vnitas nō est perfectior numero. g non est mēsura numeri:
Quarta rō de quo tm̄ magis videt. ¶ Quarto. Priuatio nō hz rōnez
mensure respectu habitus sibi oppositi: qa habitus est no/
tior priuatione/ꝛ nō econtra. Sed vnum dicit priuationez
formaliter. s. indiuisionem: multitudo autem dicit habitū.
ergo vnitas non est mensura multitudinis.

Respondeo. in ista. q. p dicet que sit rō mēsure. z°
quot modis aliqd dicat eē mensura
3° quo mō sit verum q vnitati pmo cōueniat rō mensure.
Que sit rō mēsur. ¶ Quātum ad primū/sciēdum est q aliqd ideo dicit eē
mensura alterius: qa ducit in cognitionē quantitatis eiꝰ: ita
q rō ppter quā hz q sit mēsura est: qa facit ipsum cogno/
sci. Et ppter hoc sic dicit Cōmē. 10. metaphy. cōmē. z. Rō
mensure est ducere in notitiā mēsurati: ꝛ textus Phi sic hz.
Mensura est id per qd cognoscitur quātitas. Un̄ aliquid
mensurari est intellectuz de eiꝰ quātitate determinata cer
tificari. Ex quo statim apparet q mensurari importat du/
plicem respectū: vnū ad mēsuratuz: ꝛ aliū ad intellectū cui
sit certitudo: respectus aūt mēsure ad mēsuratuz est ratio/
nis tm̄: qm̄ mēsura nō dependet a mēsurato. Similr respe
ctus rei mēsurate ad intellectum cui ipsa certificat p eius
mensuraz est rationis tm̄. qm̄ sicut scibile refertur ad sciaz
tm̄ relōne rōnis: ita etiā refert ad intellectū sciētē tm̄ rela/
tione rōnis. Respectus aūt rei mensurate ad mēsuram est
respectus realis: qm̄ mēsuratū depēdet a mensura. nō qdē
semp in essendo: sed tā q̄ a cā in cognosci: obiectū eni vt co
gnitū depēdet ab obiecto per qd cognoscit/nō sm̄ suuz eē
nāle: sed quātum ad eē cognitū. Relōnes aūt que ꝯsequūt
res sm̄ eē cognitū sunt rōnis tm̄. Et de his dcm̄ fuit libro
quinto. Sequit ex his q qcqd est rō cognoscēdi aliō pōt
dici mēsura eius: siue sit rō cognoscendi a priori siue a po/
steriori: lz pprie loquēdo/id pprie dicat mēsurare aliō qd
sm̄ se ꝛ nām suā est notiꝰ eo. sicut est subtuz respectu oium
accn̄tiū: ꝛ deꝰ respectu oiuz entiū: qa vnaqueq̄ res cogscit
eē tāto pfectior q̄to magis accedit ad pticipationē diuine
Pulchec dubitat. perfectiōis. ¶ Sz hōrit vnū dubiū: qa q̄libet entitas que
nō est deus/in ifinitū distat a deo. ergo vna non magis di/
Resolō cuiusdam argumti d ifinitate p̄mi motoris. stat q̄ alia. g vna nō magis appropiquat ei q̄ alia. ¶ Rn̄/
detur duplr. p q qōlibet ens citra deū est q̄si mediuz inter
duo extrema: quoꝝ alterū est deus qd est ens pfectissimū:
alterū vero est ipm nō ens siue nihil. Dicit aūt vna creatura
magis appropinquare deo q̄ alia: nō sm̄ aliquā pportōez
ad ipsum: ita q vna appropinquet ei aut distet ab eo in du
plo ꝛ alia in triplo: sed tāto magis dr̄ vna appropinq̄re do
q̄ alia. quāto plus recedit ab extremo opposito. s. a nō en/
te/a quo tāto magis recedit quāto eius entitas est pfectior:
sicut denarius magis appropinquat nūero infinito q̄ sena/
rius: qa magis distat ab vnitate/lz vterq̄ eoꝝ distet in infi/
nitum a numero ifinito. Alio mō respondet q in deo sunt
plures gradus pfectionū distincti sm̄ rōnez. s. eē/viuere/in/
telligere. Dicunt igitur aliqua magis appropinquare deo:
qa non tm̄ hn̄t esse: sed etiā viuere: lz esse ꝛ viuere eoꝝ di/
stet in infinitum ab esse ꝛ viuere dei.

Quantum ad z^m sciēdum est q cuiuslibz rei habē/
tis cām pōt esse duplex mēsura. s. intrin
seca ꝛ extrinseca. Mēsura intrinseca est eius qdditas per
quā cognoscit quāta sit sm̄ quātitatē pfectionis: aut eiꝰ in/
trinseca quātitas per quaz certificamur de eius ppria ma/
gnitudine: sicut per quātitatē qua Sortes formalr est extē
sus/cognoscimus quātus sit Sor. Mensura vero extrinseca
est ad quā cōparando mēsuratū cognoscimus eius quāti/
tatez/siue dimēsiuā siue virtualē. Et loquēdo de quātitate
virtuali: dicit Phs. 10. huius. tex. cōmē. q primū. i. pfectissi
muz in vnoquoq̄ gn̄e est mēsura eoꝝ que sunt post: puta/
qa albedo est pfectissimus color: ideo si volumus scire qs
sit perfectior color. rubedo an viriditas/cōparabimꝰ eos
ad albedinē: ꝛ dicemus eū eē perfectiorē qui magis albe/
dini appropinquat. ¶ Sciēdum est tm̄ q in colore est ali/
quid quasi mālē. ꝛ aliqd quasi formale. Māle in omni co
lore est terminatio diaphani: formale vero est lux: dicit aūt
albedo esse mēsura alioꝝ coloꝝ quantum ad id qd est for/
male in eis: qa in albedie plus est de luce q̄ in alys: sz non
est alioꝝ mēsura quātum ad id qd est māle. ¶ Aliquando
vero cōparatur vnū ad aliud per replicationem: qa ipm ali/
quoties replicatū reddit alterū: ꝛ hoc mō vnitas est mensu
ra oium numeroꝝ: qa per sui replicationē reddit quēlibet
numeꝝ: ꝛ ꝯnter per replicationē vnitatis certificat intelle/
ctus de quātitate cuiuslibet nūeri. Et quātum ad hoc dixit
S. Tho. in p dis. z4. q rō mēsure est alia ꝛ alia in quolibz
numero: qa alio ꝛ alio mō reddit alios numeros: puta vni
tas sexies replicata/reddit numerū senariū: ꝛ binarius ter
replicatus reddit eūdem: ternarius vero bis replicatus sim/
pliciter ipsum reddit.

Quantum ad 3^m rn̄detur ad. q. q rō mēsure p pus
reperit in vnitate q̄ in oibus alys. Pro
notitia huiꝰ ꝯnis suppono p q quantitas p prius dicat de
quātitate dimēsiua q̄ de q̄titate pfectionali. qa de illa dr̄
pprie: ꝛ de ista metaphorice: ꝛ silitudiarie: qd pz: qa de ra/
tione q̄titatis est hr̄e ptē extra ptē: qd pprie nō repitur in
quātitate virtuali. Supponit z° q ratio mēsure sit passio
quātitatis: vt pbatū fuit libᵒ 5°. Ex qbꝰ sequit q rō mēsure
per pus ꝯuenit quātitati de gn̄e q̄titatis/q̄ q̄titati pfectio/
nali. ¶ Oz aūt per pus dicat de discreta/q̄ de ꝯtinua pba/
tur: qa q̄libet passio prius dr̄ de illa spē q̄titatis que hz ra/
tionē est por: sz discretū est pus ꝯtinuo. g ꝛc̄. Maior pz. qa
in illo pori talis q̄titas nō est sine sua ppria passiōe. Mi/
nor pbat. Qd se hz ex additione ad alteꝝ est posterius eo.
Sz ꝯtinuū addit ad discretū rōnē situs siue positionez ip/
saz. g ꝯtinuū est posterius discreto. Maior pz: qa addēs ad
alterū p̄supponit id cui addit. Minor probatur: qa Phs p
posterio. tex. cōmen. z4. dicit q scia que est ex minoribus:
est certior ea q̄ est ex appōne: ꝛ statiz subdit. vt arithmeti/
ca respectu geometrie. Et postea subdit. qūo hoc sit. sic di/
cens. Dico aūt ex appōne vt vnitas/suba est sine positiōe:
pūctū aūt suba posita. ¶ Scdo arguit. qa Cōmēta. 10. me
taphy. cōmē. z. Necesse est vt vnū in vnoquoq̄ gn̄e sm̄ q
est indiuisibile. sit pma mēsura illoꝝ que sunt in illo gn̄e ꝛ
precipue in gn̄ibus hn̄tibus mēsurā pmo ꝛ eēntialiter. s. in
quātitate discreta: hec eni in eis est pus alys rebꝰ. qbus ac/
cidit mēsurari. Ubi sic dicit Cōmētator. Diffinitio mensu/
re est illō p qd mēsurat q̄titas discreta. i. cognoscit. ¶ Oz
aūt rō mēsure prius ꝯueniat vnitati q̄ numero pz ex se: qa
ex vnitate certificamur de q̄titate cuiuslibet numeri: q: vt

dictū

dictū est vnitas p sui replicationē reddit quēlibet nūerū: vñ Phs.10.meta.tex.cō.z.sic dicit. Quātitas cognoscit̄ sz q̄ est q̄titas aut p vnū aut p numex: z oēs numeri cognoscūtur p vnū.ḡ ois q̄titas fm q̄ est q̄titas cognoscit̄ per vnū. Et Cōmētator codē cōmento dicit. q̄ nā vnius est nā mēsure. Id aūt qd̄ supra dixit Cōmentator.s. q̄ idiuisibile in vnoquoq3 gñe est mēsura alioz: est satis notū in quantitatib⁹: z maxime in q̄titate discreta: qa tale est vnitas. In quātitate v̄o ↄtinua est aliqd indiuisibile fm acceptionez nostram: puta vlna/ brachiū: z simil'r in pōderib⁹: puta vncia vel aliquid hm̄. In alijs v̄o generibus puta in suba/ vt in coloribus/ in saporibus/ z hm̄. illud est aliorum mensura/ qd̄ est perfectius in tali gñe. Tanto aūt est perfectius quāto est simplicius z magis indiuisibile. vnde p̄ma suba q̄ est oium aliarum mensura/ est omnino simplex.

Ad p̄mū **Ad primum** in opp̄m negat̄ minor. Ad p̄bationē dr̄ q̄ l3 vnitas nō sit p̄mo nota simpliciter: est tñ prius nota iter ea qbus p̄prie ↄuenit rō mēsure. ¶ Ad z^m dicūt aliq̄ q̄ nō op3 mēsuraz eē eiusdē spēi cū mēsurato: sed sufficit q̄ sit eiusdem gñis: vnitas aūt est in codē gñe cum alijs quātitatibus. Sz ista rñsio est cōtra Phm.10.metaphysi.tex.cōmen.4.in fine. vbi dicit q̄ grauitas mensurat grauitatez: z vnitas vnitatē: z numerus numerū. ¶ Et ideo dico p̄mo q̄ nō op3 oēz mensurā eē eiusdem spēi spālissime omni mēsurato. Per binariuz eni possunt mensurari oēs nūeri equales. si binarius replicet̄: z tñ binarius distinguit̄ ab eis spē. Dicit̄ z° q̄ binarius nō pōt mensurari nisi per vnitatē: qa ex hoc solo q̄ ↄtinet pauciores vnitates. cognoscit̄ q̄ ip̄se est minor ternario. Dicit̄ 3° q̄ vnitas est eiusdem gñis p̄ximi cū spēbus numerox: qa est in gñe quātitatis discrete. Dicit̄ 4° q̄ vnitas mēsurando numex mēsurat vnitates: qa numerus est ip̄se vnitates plurificate: z hec vltima est responsio quā ibi ponit Phs. ¶ Ad 3^m negatur maior: sed bñ d3 esse notior: qa mēsuratum nō depēdet a mensura necessario fm eē reale: sed fm eē cognitum. ¶ Ad 4^m dicit̄ p̄mo q̄ l3 vnū transcēdēs opponatur priuatiue multitudini trāscendenti. tñ vnuz qd̄ est p̄n^m numeri opponitur numero vt mēsura mēsurato: z nō vt priuatio habitui. Et l3 de rōne talis vnitatis sit q̄ habeat indiuisibilitatē: tñ nō h3 q̄ sit mensura ex hm̄ indiuisibilitate. Vel est breuius dōm vt dictū fuit libro 4°. In p̄ma q. an ratio vnius sit negatiua: ad z^m.

Alia rñ⁹. (margin)

Ad 3^m (margin) Ad 4^m (margin)

¶ Utrum ratio formalis vnitatis q̄ est p̄ncipiuz numeri/ sit positiua. Questio. III.

Queritur 3°. Utruz formalis rō vnitatis que est p̄ncipiuz numeri sit positiua. Et arguitur q̄ sic. ¶ Primo. Rō cuiuslibet accidentis est positiua. Sz vnuz numerale est accidens rei vne. ergo dicit rōnē positiuam. Minor habita est libro 4°. Maior p3: qa pure negationes z priuationes nullū accidens ponunt in subiecto de quo dicūtur. ¶ Scōo. Rō mensure est rō positiua. Sed vnū dicit rōnē mensure.ḡ zc̄. Minor probatur dupl'r. Primo qa Phs dicit.10.metaphy.tex.cōmen.4. q̄ vnuz z numerus opponūtur sicut mēsura z mensuratū. Sed hoc nō eēt nisi ratio vnius cōsisteret in eē mensuraz alterius.ḡ zc̄. Secūdo. Id iportat formaliter rōnem mensure: per qd̄ rñdetur ad interrogationē factā per quot: qa hoc relatiuū quot q̄rit de mensura rerū discretarū. Sz ad interrogationē factam quot sunt homines in domo: respōdet̄ q̄ est vnus vel duo vel tres.ḡ formalis rō vni⁹ est rō mensure: z per ip̄m deriuatur ad nūeros. ¶ Tertio p̄ncipal'r arguit̄. Id est formaliter positiuum qd̄ habz ex sua ratione formali vt sit constitutiuū entis positiui. Sed vnū numerale h3 ex sua ratione vt sit cōstitutiuum numeri qui est ens positiuum. ergo formalis ratio vnius est positiua. ¶ Quarto. Id quod est formaliter quantitas est formaliter ens positiuum: sicut z ratio quantitatis est positiua. Sed vnū numerale est formaliter de genere quantitatis. ergo zc̄.

Pria rō. (margin) Scōa rō. (margin) Tertia rō (margin) Quarta rō (margin)

Respondeo. In ista.q. duo sūt faciēda. Primū est videre qd sit vnitas numeralis. Secūdū est declarare q̄ sit ei⁹ rō formalis p̄p̄ria z distincta/ a qua h3 q̄ sit talis vnitas. Nō eni querit̄ hoc loco vtrū illō qd̄ est vnitas numeralis sit positiuū vel nō: qa cū p̄batum sit libro.4.q.z4. q̄ est accñs: satis est ēt p̄batu3 q̄ sit entitas positiua. ¶ Quātu3 ad p̄^m videt̄ dicere Auicēna q̄ hm̄ vnitas nō sit aliud nisi illud eē qd̄ dat quantitas ↄtinua suo subto. Nā libro 3° sue metaphy.cap.3°. postq̄ dixit q̄ vnitas q̄libet est accñs rei que dr̄ vna: ingrit postea vtrū vnitas possit separari a re vna: z determinat q̄ nō: z postea declarās qd sit ista vnitas ita dicit. Incipiā igit̄ z dicā q̄ vnitas nō sic expoliat̄ vt nō diuidat̄: sed est eē qd̄ nō diuidit̄: ita q̄ eē est ad essentiā vnitatis/ nō subtū eius. Et paucis interpositis sic dicit. Unitas subaliter est ip̄m esse/ qd̄ non diuidit̄. ¶ Quidā dicūt q̄ S. Tho. in hac opione secutus ē Auicē. j. dis. z4. vbi recitās hāc opionē: l3 iprobet eaz quātum ad hoc q̄ dicit oēm vnitatē ēt trāscendentez eē accñs rei que est vna: nō tñ improbat quātū ad h̄ qd̄ dicit q̄ vnitas est eē quātitatis. ¶ Dicūt p̄terea isti q̄ hm̄ esse est oino indiuisibile: qa si diuidat̄ aliqua q̄titas: esse illius q̄titatis corrūpit̄: z resultāt tot eē de nouo/ quot sunt p̄tes in q̄s facta est diuisio: z tale eē nullū h3 situ vt sit abstractius z simplici⁹ q̄ pūctus. ¶ Sz mihi vr̄ q̄ ista opio sit falsa in se: z q̄ nō fuerit opio. S. Tho. qd̄ p̄bat̄. ¶ Primo. Impossibile est aliquā formā eē extēsam: quin eius effectus formalis sit extēsus. Sz eē quāti est effect⁹ formalis quātitatis cōtinue.ḡ cū q̄titas ↄtinua sit extēsa: op3 ēt illud eē qd̄ ip̄a dat suo subto esse extēsuz. Minor p3: qa p̄tibilitas siue diuisibilitas z extensio sunt isepabiles a cōtinuitate. Maior p̄bat̄ qa est in intelligibile q̄ for^a extensa det formal'r eē inextēsum: aliogn daret opp^m eius qd̄ ip̄sa dr̄ esse: qd̄ est absurdū: sicut z ridiculū est dicere q̄ albedo rei formal'r det esse nigrū. ¶ Secūdo. Nulla p̄fectio pōt recipi in re extensa qn extendat̄/ si cōtinuitas sit ei rō recipiendi hm̄ perfectionez: qd̄ dico p̄p aiam itellectiuā q̄ est idiuisibilis: l3 recipiat̄ in mā quāta: tñ q̄titas nō est rō recipiendi aiam itellectiuaz. Sz esse qd̄ dat ↄtinuitas est p̄fectio recepta in re extensa: z ↄtinuitas est rō recipiendi eā.ḡ illud esse est extēsum. Minor p̄bat̄. Prius nā suba recipit cōtinuitatē q̄ recipiat eē ↄtinuū: l3 in eodez instāti tēporis. Et h̄ ideo est. qa ois causa est nā prior effectu: ↄtinuitas aūt est cā illi⁹ eē.ḡ suba in qua recipit̄ tale esse. prius nā h3 q̄titatez q̄ tale esse. Et ēt illud esse recipiat̄ mediāte q̄titate p̄bat̄: qa est effect⁹ formalis eius: z ēt qa cōstituit p̄p̄riū susceptiuū eius. Nam sicut for^a subalis adueniens mãe ↄstituit p̄p̄riū potētiale re^m esse subalis: ita albedo adueniens subto ↄstituit p̄p̄riū potentiale esse albi: z eodē mō est dōm de ↄtinuitate. ¶ Nec valet ista ↄñtia. S. Tho. nō rep̄hendit Auicēnā in hac opinione.ḡ eā sequr. Nō eni rep̄hendit eū in hac p̄te: qa nō ē ad p̄positū. Nā ibi nō disputat nec ingrit qd sit vnitas numeralis: l3 vtrū vnū trāscendens z vnū qd̄ est p̄n^m nūeri distinguant̄. ¶ Tertio arguit̄. Impo'e est in itellectu eē conceptū numeri. quin p̄tes ex qb⁹ cōstituit̄ habeāt rōnē vnitatis. Sz p⁹q̄ ista eē sint in subto. pōt itell's ↄcipere q̄ isti sunt tres lapides.ḡ in itellu p̄tes ↄstituentes hūc ternariuz sunt tres vnitates: z tñ pro illo istāti nullū est ibi eē qd̄ det ↄtinuitas.ḡ vnitas nō est illud eē. Maior p3: qa impo'e ē aut in eē reali: aut in eē cognito esse numex sine vnitatib⁹. Minor p̄bat̄. qa vt dcm̄ est/ prius nā recipit̄ quantitas in subiecto q̄ esse qd̄ est effectus eius. In illo igit̄ priori sunt

Quid sit vnitas numeral' fz Auicē. (margin)

Falso q̄ dā impo'nūt. S. T. secutū fuisse hanc opionē. (margin)

Improbat Auic. (margin)

in tribus lapidibus tres quātitates: et quero vtrū iste quātitates tres in illo priori cōstituant ternariū aut nō. Si sic: habeo ppositum quod opz quālibet earū eē vnitatem. Si nō: Cōtra. Intellectus apphēdit eas eē tres. ergo false apphēdit. ¶ Itē ipsa in illo priori sunt multitudo causata ex diuisione cōtinui. ergo sunt numerus. Patet cōsequentia: quia vt dicit 3° physicorum numerus causatur ex diuisiōe cōtinui. Apparet ergo quod vnitas nō est tale eē. ¶ Et ideo isti aliter postea dicūt quod vnitas est quoddam indiuisibile accidens nō habēs situm: quod quidē accidens cōsequitur necessario quātitatē cōtinuā: et habet totū subiectum pro suo adequato subiecto: nec est in aliqua determinata parte eius. Sed si noua quantitas addatur rei quāte: aut aliquid quātitatis preexistētis subtrahatur / variatur istud accidens: et resultat alia vnitas. vnde si etiam toti mari addatur vna gutta aque: nō est amplius in mari eadē vnitas quā prius fuit. sed ē vna alia. ¶ Ista opinio apparet irrōnabilior quā prima. Quod probatur. ¶ Primo. quia sequitur quod dū aliquod animal augetur / cesset cōtinue aliud et aliud numero: imo quod etiā nō habeat eadem mēbra numero quā prius. Sed ista sunt omnino irrōnabilia. ergo etc. Cōsequētia probatur. In augumētatione additur quātitas quātitati preexistēti: nō solū ipsi supposito quod augetur: sed et omnibus mēbris. ¶ Secundo. Sequitur quod si Sorti abscindatur manus: nō sit idē numero Sor. qui prius erat: cōsequens est falsum. Cōsequētia patet: quia subtracta est aliqua pars quātitatis sortis. Falsitas cōsequentis probatur per principia theologie. Nā apud oēs philosophos habetur tanquam per se falsum. probatur. Sor. pro te qui est hodie: nō est ille numero qui fuit heri. et sic de singulis diebus: et tamen in resurrectiōe reparabitur idem Sor. numero qui aliquā fuit. Quero vtrū reparabitur ille qui fuit hodie. aut ille qui fuit heri. Si dicis quod tamen ille qui fuit heri et nō hodie. ergo non oē indiuiduū quod fuit hō reparabitur. Si dicas quod reparabitur ille qui fuit hodie et qui fuit heri. ergo Sor. reparatus est multa indiuidua. et nō vnum. Patet cōsequentia: quia est ille qui fuit heri et qui fuit hodie: et ista pro te sunt distincta indiuidua. ¶ Tertio. Sequitur quod dum pluit in mari. mare efficiatur successiue tot indiuidua quot sūt gutte que cadūt in ipsum. Patet cōsequentia: quia fit cōtinue additio alterius et alterius quātitatis. Et multa alia irrōnabilia sequūtur ad istā pōnem. ¶ Et ideo aliter dico quod vnitas qua lapis est vnus nūero est eius cōtinuitas siue quātitas dimēsiua. ¶ Ad cuius euidētiā est sciendū quod hec quātitas dupliciter pōt cōsiderari. Uno mō inquātū habet partes extra partē: et inquātū est extensa et hñs situm. et sic nō habet rōnē vnitatis. Alio mō inquātū est indiuisa in se et distincta a quālibet alia: et sic habet quod ipsa sit vnitas: et quod per eā lapis sit vnus: propter quod dixit Philosophus primo posteriorum. tex. cōmē. 43. et Cōmentator. 6. metaphy. cōmē. primo. quod vnitas abstrahit a situ. ¶ Sciēdū 2° quod si ex duobus quātis fiat vnū per cōtinuitatem: puta ex duabus aquis vna aqua / nō causatur noua vnitas nisi ad hūc sensum quod ille quātitates quē prius erāt distincte / mō sunt indistincte et indiuise: et ex eis facta est vna quātitas / que est vnitas illius totalis aque. ¶ Quod aūt cōtinuitas lapidis sit eius vnitas. Probatur dupliciter. ¶ Primo. Illa est vnitas quā formaliter lapis est indiuisus in se et distinctus a quolibet alio indiuiduo hñte quātitatē. Sed eius quātitas ē qua formaliter est indiuisus in se et diuisus a quālibet alio. ergo etc. Maior patet: ex rōne vnitatis: vt etiam magis patebit ex his que dicentur infra in hac. q. Minor et patet: quia diuisibilitas primo conuenit quātitati cōtinue vt probatum est libro 5°. ¶ Secūdo. Illa est vnitas formaliter qua sola posita in lapide ipsa constituit numerū cū alijs. Sed continuitas est huiusmodi. ergo etc. Maior patet: quia tamen ex vnitatibus cōstituitur numerus. Minor probatur: quia secludantur per opationē intellectus a lapide omnia que sequuntur eius quātitatē: adhuc iste lapis simul cū alijs lapidibus facit numerum: quia intellectus nō pōt concipere quod sint distincte quātitates / quarum quālibet in se est indiuisa: et quod nō sit numerus de genere quātitatis: cū sit multitudo quantitatum. ¶ Du

pliciter tamen contra istud arguitur. Primo. Omnis vnitas est indiuisibilis. Sed cōtinuitas nō est indiuisibilis: quia oē cōtinuū est diuisibile. 3. physi. ergo etc. Maior est Philosophi. 4. metaph. tex. cōmē. 10. vbi dicit quod vnitas est indiuisibilis omnino. Et ibi dicit Cōmētator quod aliqua vnitas est indiuisibilis per humanā institutione: quia accipitur vt quid minimū in mensuris: puta palmus: aliqua vero vnitas est indiuisibilis simpliciter. Tertio et physicorum. tex. cōmē. 68. probat Philosophus quod in nūeris est deuenire ad aliquod minimū / ex hoc quod vnitas que est principium nūeri est omnino indiuisibilis. ¶ Secundo. Unitas nūeralis nō habet sitū: vt dicitur primo poste. tex. cōmē. 43. et 6. metaph. cōmē. primo. Sed cōtinuitas habet situm. ergo vnitas nō est cōtinuitas. ¶ Ad primū dicitur quod vnitas pōt accipi duobus modis. Uno mō materialiter. i. quātū ad illā entitatē que est vnitas: et sic negatur maior. Alio mō pōt accipi secundum suā rōnē formalē: et sic cōceditur maior et minor: sed nō sequitur aliud ex his nisi quod vnitas nō est formaliter cōtinuitas: quia alia est rō vnitatis: et alia est rō cōtinuitatis. Eadē enim res inquantum est cōtinuitas est diuisibilis: quia diuisibilitas est de rōne continui: et eadē res inquātū est vnitas est indiuisibilis. quia vt dixi vnitas secundum suā rōnē abstrahit a situ et a diuisione cōsequenter. quia nō sunt diuise quantitates naliter nisi per diuersos situs. Dico 2° propter auctoritates Philosophi et Cōmētatoris quod ad mēsurandum quātitatem cōtinuorum accipitur pro mēsura id quod est indiuisibile secundum humanā institutionē: quia ibi nō pōt eē aliquid indiuisibile simpliciter secundum suā rōnē formalē: cuius rō est: quia cōtinua inquantum huiusmodi nō mēsurantur nisi per aliquod cōtinuū: cū oporteat mēsurā eē homogeneā mēsurato. nullū aūt cōtinuū est omnino indiuisibile: et hoc mō mēsuratur quantitas cōtinua pāni per palmū. quantitas aūt discretorum cognoscitur per aliquid quod est indiuisibile simpliciter in sua rōne formali: et ita intelligit Philosophus vnitatē eē simpliciter indiuisibilem. Nā quilibet numerus et formaliter acceptus est diuisibilis: vnitas aūt formaliter accepta nō pōt vltra diuidi: quia partes in quas aliquid diuiditur sunt minores toto diuiso: nihil aūt potest esse minus quā vnum. ¶ Ad 2m dicūt multi quod maior est falsa: et quod Philosophus ibi loquitur secundum opinionē Platonis. Uel ad saluandū dictū Philosophi dicendū est quod pūctus in sua entitate reali est simplicior vnitate: sed vnitas in sua rōne formali est simplicior pūcto: quia vnitas abstrahit a situ secundum rōnē formalē: licet hēat situm in suo esse naturre. Et ad hunc sensum locutus est Philosophus: quod patet: quia ibi per hoc probat quod arithmetica est prior geometria. constat aūt quod ista nō cadūt in cōsideratiōe harum sciarum: nisi secundum eorum rōnes formales.

Quantum ad 2m principale sunt tres opiones. Quidam dicūt quod vnū quod est principium nūeri: addit super vnū trāscēdēs aliquid positiuū: quod est rō mēsure: siue eē partem aliquotā. ¶ Ad cuius notitiā est sciēdum quod mēsura pōt accipi dupliciter. Uno mō pro relatione et habitudine mēsuratiōis: quā formaliter importat hoc nomē mēsura: et sic rō mēsure nō est de rōne vnius: quia relatio nō pōt esse formale in eo quod est principium speciei existentis in genere quantitatis. Alio mō accipitur pro fundamēto relationis predicte. et pro fundamēto eius quod est eē partē aliquotā alicuius discreti: et hoc mō de rōne vnius est quod sit mēsura siue pars aliquota quantitatis discrete. ¶ Dicitur aūt pars aliquota illa que aliquoties sumpta reddit precise ipm totū: secundum quē modū binarius pōt dici pars aliquota cuiuslibet numeri paris: et vnitas pōt dici pars aliquota cuiuslibet nūeri absolute: siue sit par / siue impar. Esse igitur partē absolute nō est propria rō vnitatis: sed eē partē aliquotā omnium numerorum est rō vnitatis: et est ac si diceretur quod rō vnitatis cōsistit in hoc quod est eē id in quo possit fundari relatio mēsure cuiuslibet numeri. ¶ Alij dicūt quod vnū numerale addit super vnū transcendēs quādā rationem positiuā: que nō est nisi in aīa obiectiue: et nullibi est subiectiue. Imaginantur enim isti vt infra dicetur / quod formalis rō numeri consistat in quadā mentali clausione que dicitur sūmatio vel cōputatio: et quod similiter rō vnitatis cōsistit in mētali clausiōe: et dicūt

⁊ dicūt φ res q̄ est vna hʒ in se duas negatiōes: qꝛ. s. est idiuisa in se ⁊ diuisa ab alijs. ⁊ nō est alie res. Intellectꝰ aūt apprehēdens talē rē eē vnā claudit eam īfra illas duas negationes. huiꝰ aūt clausio nō pōt eē negatio. negare eni negatum: cuiusmodi est idiuisuʒ in se. ⁊ diuisum ab alijs: nihil ē dictu. ⁊ iō est rō positiua. Qꝛ aūt ista rō nō sit in re ex̄. sed tm̄ in aīa obiectiue: pbat̄: qꝛ fundamentū huiꝰ rōnis est indiuisuʒ inq̄ztum idiuisum: ita φ idiuisio est eiꝰ rō subiectiua. Sed idiuisio cū sit negatio, nō pōt esse rō φ insit rei ſʒ esse reale aliq̄ rō positiua: aliogn ista ratio cēt nobilioꝛ suo fundamēto: ḡ ista positiua est tm̄ i itellectu obiectiue. Hāc opinionē scđaʒ q̄ tʒ φ rō vniꝰ est tm̄ ꝑ opationē itell's iprobabimꝰ īfra vbi erit qō an nūerus hēat eē p̄ter actū itellectus.

Nota, 2m ❡ Pria āt opio ad bonū sensuʒ sustineri pōt. ❡ Pro cuiꝰ notitia ē sciēdū φ vnū nūerale ⁊ vnū trāscēdēs se hūt sic supiꝰ ⁊ iferiꝰ: ita φ sic q̄lʒ entitas inq̄ztū ē idiuisa est vna trāscēdēter: ita entitas in gñe determinato. s. in gñe q̄ztitatis inq̄ztū est idiuisa hʒ rōnē vniꝰ. Et iō vnū nūerale nō dicit aliud in sua rōne formali nisi idiuisionē in gñe determinato: qđ est genꝰ q̄ztitatis. Et φ istud sufficiat pʒ: qꝛ itellectꝰ ꝯcipiēs q̄ztitatē lapidis vt idiuisaʒ in se ⁊ distinctā ab alijs statiʒ hʒ ꝯceptū φ sit vna: nec opʒ aliud addere ad hoc φ ꝯcipiat̄ vt vna. Vñ ⁊ Phs. 10. metaphysice. textu cōmenti p̄mi in fine. sic dicit. ꝑꝑ qđ ⁊ vni eē idiuisibile est eē. Sʒ bene vex̄ est φ opʒ hanc rē q̄ sic ꝯcipit̄ eē talē vt possit fundare relōnē mēsure: vt dicebat opio pª: ⁊ tñ rō fundamēti mēsure nō claudit̄ in rōne vniꝰ: qꝛ nō opʒ φ itellectꝰ ꝯcipiens hāc q̄ztitatē eē vnitatē, ꝯcipiat eā eē vel posse esse fundamētū alicuiꝰ relōnis: qꝛ rō fundamēti est ēt rō relatiua: vñ nō pōt esse formalis in rōne vnitatis q̄ ptinet ad q̄ztitatē.

S. Tho. ꝑpꝑea. S. Tho. 5. metaph. exponēs lectiōe. 6. textū cōmenti. 12. q sic icipit: vni vo eē est p̄nm alicui nuō eē. dic̄ φ phs in his vbis ponit q̄zdā ꝓprietatē ꝯñtē vnū: q̄ ꝓprietas est eē p̄nm nūeri: ⁊ φ sit p̄nm nūeri ꝓbat: qꝛ est mēsura. Ista āt ꝓbatio nō est a p̄ori. sʒ a posteriori. Nō. n. iō est p̄nm: qꝛ est mēsura: sʒ iō est mēsura: qꝛ est p̄nm. Vñ ⁊. 10. metaph. dicit φ p̄m in vnoquoq̄ʒ gñe est mēsura alioꝝ. vñ p̄us nā est hoc eē p̄m aut p̄nm q̄z ipʒ eē mēsurā. Et ex h̄ arguit̄ sic. Esse p̄nm nūeri nō est rō vnitatis: sʒ est ꝓprietas ipʒ ꝯñs: ḡ eē mēsurā nō est ꝓpria rō vnitatis. Añs est. S. Tho. Cōsequētia ꝓbat̄: qꝛ rō p̄ncipij ē p̄or rōne mēsure. ❡ Et ꝯfirmat̄: qꝛ rōne p̄ncipij ꝯsequit̄ vnitatē q̄ztuʒ ad suū positiuū: rō aūt mēsure ꝯsequit̄ eā rōne negatiōis iclusē in rōne vniꝰ vt pʒ. 10. metaph. textu cōmenti. 3. Sed illud positiuū est p̄us negatione tāq̄ʒ fundamētū eiꝰ: ḡ rō p̄ncipij est p̄or rōne mēsure.

Instātia. Itē. j. di. 24. ar. 3. ad q̄rtum. dic̄ φ relatio p̄ncipij ⁊ mēsure ꝯsequunt̄ rōnē vniꝰ nūeralis. ḡ nō sūt eiꝰ rō formalis. ❡ Et si qs obijciat: qꝛ. 5. metaph. vbi supra dicit φ eē mēsurā est ꝓpria rō vniꝰ ſm φ est p̄nm nūeri.

Rñ°. ❡ Rñdeo φ in his verbis nō dicit φ rō vniꝰ sit rō mēsure: sʒ dicit φ est rō vnius ſm φ est p̄nm nūeri ac si diceret: rō mēsure nō ꝯuenit vnitati absolute ⁊ p̄ se, sʒ ꝯuēit ei ſm φ ipsa vnitas est p̄nm nūeri: qꝛ ꝑ prius hʒ rōnē p̄ncipij q̄z rōnē mēsure: eē āt mensuram nō dī ꝓpria rō vniꝰ: qꝛ sit eiꝰ rō formalis. ⁊ qdditatiua: sʒ dī eiꝰ ꝓpria rō: qꝛ ei soli ꝯuenit p̄ ⁊ ꝑ se. Et φ oporteat ita itelligere: pʒ. qꝛ. 10. metaph. lectiōe pª. exponēs p̄nm textꝰ cōmenti scđi dicit φ rō vnius est eē idiuisibile: ⁊ φ esse mēsuraʒ est quedā ꝓprietas eiꝰ. Et Auicē. 3. metaph. cap. 6. sic dicit. Rem eē vnitatē ⁊ eam eē mēsurā nō ē idē: qꝛ distō est iter ea: vnitati. n. accidit φ sit mēsura. sicut accidit ei vt sit cā.

Ad p̄mā **Ad rōnes** in oppositū rñdetur. Ad p̄mam dī φ rō accñtis per quā est accidēs est positiua: ratio aūt per quā est tale accidēs pōt esse priuatiua: non φ tota rō eiꝰ sit priuatiua: sed qꝛ aliqd complens eius rōneʒ formalē pōt esse p̄uatio.

Ad scđm ❡ Ad scđm pʒ ex dictis: qꝛ ratio mensure nō est rō vniꝰ: sed ꝯsequitur rōnem eius: ⁊ q̄ztum ad hoc opponunt̄ vnū ⁊ multa sicut mēsura ⁊ mensuratū. Et silr̄ rñdet̄ ad iterrogationē factā de quotalitate aliquorū. ❡ Ad 3m ⁊ 4m dī φ vnitas non tm̄ dicit reʒ de genere q̄ztitatis: sʒ ēt dicit talē rē determinatā ⁊ distictam ab alijs ſm suā rōnē formalē. Unde q̄ztū ad hoc pōt dicere p̄uationē: lʒ quantum ad primum dicat rationem positiuam. Ad tertiū Ad q̄rtū

❡ Textus cōmenti tertij.

❡ Et ex hoc dicitur mensura in alijs rebus.

❡ Hoc loco declarat φ ratio mensure trāsumpta est a q̄ztitate discreta ad alia genera. Nam in q̄ztitate ꝯtinua nō est aliquid simplr̄ indiuisibile, per cuius replicationem reddi possit totū ꝯtinuū: qꝛ lʒ punctus sit idiuisibilis tñ punctus additus puncto, non facit aliqd maius: iō accipit̄ ibi aliqd diuisibile per nām: qđ tñ est indiuisibile ꝑ institutionē: vt vlna: cubitus: ⁊ hꝰ. Quare autē potius accipiatur aliqd sic minimū, rōnem assignat dicens φ hoc est: qꝛ opʒ mensurā esse certam. Si aūt fiat additio vel diminutio magne q̄ztitati non facile erit hoc aduertere. Si eni quātitati centupedali addatur palmus nō facile discerni poterit φ sit aliqdadditum: facile aūt cognoscit̄ si est aliquid additū vel diminutuʒ q̄ztitati p̄ue. ⁊ iō ipsa est certioꝛ ⁊ infallibilioꝛ.

❡ Textus cōmenti quarti.

❡ Et vtimur hoc in motu simplici.

❡ Hoc loco declarat exēplis qđ dictum est supra, dicēs φ qꝛ motus primi mobilis est simplicissimus omnium: iō ꝑ eum mensurantur alij motus. ⁊ silr̄ exemplificat in quibusdam alijs. Subiungit postea φ non est eadem vnitas siue idem vnum per qđ oia mensurantur: qꝛ nō omnia habent eandem nām: sed vnūqđq̄ʒ mensuratur per aliquid sui generis: puta grauitas grauitate: longitudo longitudine.

❡ Textus cōmenti quinti.

❡ Dicimus etiam φ scientia est mensura rex̄.

❡ Hoc loco declarat φ ratio mensure dī de qbusdam silitudinarie: puta de scientia ⁊ sensu: qꝛ. n. mensura est qua cognoscitur res. ideo etiam scientia ⁊ sensus potest dici mēsura: qꝛ eis res cognoscunt̄. hoc tñ est diuersimode: qꝛ ꝑ mensuram cognoscunt̄ res tanq̄ʒ per mediuʒ cognoscendi: per sciam autem tanq̄ʒ per habitum: ⁊ per sensum tanq̄ʒ ꝑ potentiam: ⁊ quia homo oiuʒ est cognoscitiuus: ideo dicit Pithagoram putasse φ homo sit mensura omnium.

❡ Textus cōmenti sexti.

❡ Secundum substantiam vo.

❡ Querit vtrū vnum sit suba rei que est vna: ⁊ determinat φ non, ꝯ̄ Pithagoraʒ ⁊ Platonē: ⁊ hec fuit vna de qōnibꝰ quas posuit libro 3°. Et cōmento. 7. idem ꝯfirmat. ⁊ silr̄ cōmento. 8. vbi tandē dicit φ vnū ⁊ trāscendēs nō est suba q̄ sit suppositū: lʒ sit substantia. i. essentia rei q̄ dī vna.

❡ Textus cōmenti noni.

❡ Et etiam vnum ⁊ multum opponuntur sibi secundum situm.

❡ Quia supra diuiserat ens in vnum ⁊ multa: ⁊ opʒ diuisionem fieri per opposita. in hoc loco disputat q̄uo opponantur. Et ideo circa hanc partem queritur.

❡ Utrū vnū ⁊ multa opponant̄ p̄uatiue. Qō. IIII.

Queritur 4°. Utrūʒ vnū ⁊ multa opponant̄ p̄uatiue. Et arguit̄ φ non. ❡ Primo. In priuatiue oppositis alteꝝ eoꝝ ē puꝝ nō ens. s. p̄uatio. Sʒ neq̄ʒ vnū est nō ens vt pʒ ex superioribus. neq̄ʒ multitudo est non ens: qꝛ dicit ipsas vnitates: ergo ⁊c̄. Pria rō. ❡ Secūdo. Si opponunt̄ p̄uatiue vnum habebit rōnē p̄uationis: qꝛ dicit indiuisionem. Scđa rō.

Sed hoc est falsuz:ḡ 7c̄.maior pz.Minor ꝓbat̄.Ois ꝑua
tio est posterior habitu.Sz vnū nō est posterius multo:cū
Tertia rō ipm ꝯstituat:ergo 7c̄.❡Tertio.Que opponunt̄ vt mēsu
ra 7 mensuratū:nō opponūt̄ ꝑuatiue sz relatiue.Sed vnū
7 multa hoc modo se hn̄t:q2 vt dictuz est supra multitudo
Quarta rō mensurat̄ ꝑ vnū:ergo 7c̄.❡Quarto.Prima diuisio entis
extra aiam non dz esse in ea quoꝝ alteꝝ est tm̄ in aia.Sed
diuisio entis in vnū 7 multa/est entis ex̄ aiam:7 ꝑuatio est
ens tm̄ in aia.cū sit ens rōnis:ḡ diuisio entis in vnū 7 mlta
Quita rō. non est in ea que sūt opposita ꝑuatiue.❡Quinto.Unuz 7
multa opponūt̄ ꝯ̄rie:ḡ nō ꝑuatiue.Pz ꝯn̄a:q2 isti sūt disti
cti modi oppōnū.Añs ē phi.10.metaph.textu cōmē.9.vbi
determinās hāc qōnē sic dicit.Sūt igr̄ ꝯ̄ria.s.vnū 7 multa.

Respondeo in ista.q.duo sūt declarāda.Primū ē
ꝙ vnū 7 multa opponūt̄ ꝑuatiue.Se
cundū est:qd eoꝝ dicat ꝑuationē 7 quā ꝑuationē.❡Quan
tū ad pm̄ habet̄ determinatio ab Arist.7 ab Auic̄.7 Cōme.
Cōclo pª 7.S.Thoª.Naz phs.10.metaphysice.textu cōmē.9.ponit
Cōclo 2ª tres ꝯ̄nes:quaꝝ pma est/ꝙ Unum 7 multa non opponūt
Cōclo 3ª ꝯ̄dictorie.Secūda ꝙ nō opponunt̄ relatiue.Tertia ꝙ op
ponunt̄ ꝑuatiue 7 ꝯ̄rie.❡Primam sic ꝓbat ibi.S.Tho.
Necesse est alterā ptē ꝯ̄dictionis verificari tam de ente ꝙ̄
de non ente.Sed neq3 vnū neq3 multa xificant̄ de non en
te.ergo.❡Secundā sic ꝓbat.Unū 7 multa dicunt̄ absolu
te:ḡ non opponūtur relatiue:ꝯn̄tia pz.Añs ꝓbatur.vnum
nō dr̄ multitudinis vnū:nec multitudo dr̄ vni9 multitudo:
ergo 7c̄.❡Tertiā ꝓbat.Diuisibile 7 indiuisibile opponū
tur ꝑuatiue.Sed vnū 7 multa sunt diuisibile 7 idiuisibile:
ergo 7c̄.Qr ēt opponant̄ ꝯ̄rie ꝓbat ex hoc ꝙ neutrū eoꝝ ē
pura ꝑuatio.Et Cōmentator ibi sic dicit.Manifestū est ꝙ
vnuz opponit̄ pluri:ſm ꝙ priuatio opponit̄ habitui:7 sub
dit rōnē dicens.Indiuisibilitas eni est ꝑuatio diuisibilita
tis.Auicēna quoq3 libro 3º.capitulo 6º metaphysice.tāgēs
ex ꝓposito hanc qōnē dicit pº ꝙ non opponit̄ ꝯ̄rie nec ꝯ̄di
ctorie:7 postea dicit ꝙ opponit̄ priuatiue 7 relatiue:de re
latiua aūt eoꝝ oppōne dicet̄ post rn̄dendo ad argumēta.
De priuatiua aūt sic dicit.Tu aūt potes sustinere ꝙ vnitas
aliq̄ mō est priuatio multitudis.Et lz postea dicat ꝙ non
opponit̄ ꝑuatiue/hoc est itelligēdū ad hūc sensum ꝙ neq3
vnū neq3 multa dicūt purā priuationē.Sanct9 āt Tho.pª
q.11.magis declarās mētē Phi dicit ꝙ vnū 7 multa.in q̄ pº
diuidit̄ ens:opponunt̄ ꝑuatiue:vnū aūt 7 multa de genere
Notā.pm̄ ꝙ̄titatis opponunt̄ relatiue:sic̄ mēsura 7 mēsuratū.❡Ad
Qūo vnū cui9 notitiā Sciēdū est pº ꝙ dupl'r pōt accipi vnū transcē
7 mlta op dens.Uno mō ꝙ̄tū ad entitatē quā dicit:7 sic nō opponit̄
ponantur multitudini:sz eā ꝯstituit.Alio mō accipit̄ ꝙ̄tū ad idiuisio
ꝯ̄rie. nē q̄ sola cōplet formalē rōnē vni9:7 q2 idiuisio est pura ꝑ
uatio.iō ꝙ̄tum ad h̄ opponit̄ priuatiue:sed q2 vnū nō dic̄
tm̄ idiuisionē.sz ēt id in quo fundat̄.iō dixit Phs ꝙ ēt op
ponit̄ ꝯ̄rie.Nā alteꝝ ꝯ̄rioꝝ dicit ens positiuū cū priuatio
ne alicui9 ꝑfectiōis q̄ est in altero ꝯ̄rio:vt pz de nigredine
respectu albedis.Uñ ꝓprie loquēdo idiuisio 7 diuisio op
Notā.2m̄ ponunt̄ ꝑuatiue:sz vnū 7 multa opponunt̄ ēt ꝯ̄rie.❡Sciē
dū scdo ꝙ vnū nūerale vt dcm̄ est supra:nō dicit rōnē mē
sure vel aliqd aliud positiuum additū ꝯtinuitati:sz supad
dit ei tm̄ idiuisionē:iō etiam vnū numerale ꝙ̄tuz ad id in
quo ꝯpletur sua rō formalis opponit̄ numero tm̄ priuati
ue:q2 tn̄ ad ipm ꝯsequit̄ rō mensure:iō ꝙ̄tuz ad hoc dr̄ op
S.Tho. poni relatiue.Uñ dixit san.Tho.j.di.24.ꝙ vnū numera
le ꝙ̄tuz ad id qd ꝯsequit̄ rōnē ei9.opponit̄ nuō sicut ꝑnci
pium ꝑncipiato:7 sicut pars toti:7 magis ꝓprie sicut mēsu
Nō.3m̄. ra mēsurato.❡Sciendū tertio ꝙ lz rō mensure pº ꝯueniat
vni nūerali:tn̄ ex eo deriuat̄ etiam ad nūeros:vñ vn9 nūe
rus pōt mēsurari ꝑ aliū.7 ēt per vnitatē:lz alio 7 alio mō:
binarius.n.bis acceptus reddit quaternarium:quē reddit
vnitas quater accepta:7 iō rō mēsure ꝯueniēs vni/est alte
rius spēi ab ea q̄ ꝯuenit binario:7 ea q̄ ꝯueit binario ab ea
q̄ ꝯuenit ternario:ꝑpea dicit ibi.S.Tho.ꝙ̄tū ad hoc vnū
7 nūerus opponūt̄ ꝯ̄rie.Et dicit ꝙ ista oppō ꝯuenit vni ac
cepto ſm id qd est:q2 vnū ex sua nā hz ꝙ ad ipm ꝯsequat̄
alia rō ab ea que ꝯuenit nuō.Uñ Auic̄.vbi supra loquēs d
vnitate 7 multitudie sic dicit.Consequit̄ ea oppositio.s.q2
vnitas inꝙ̄tū mēsura opponit̄ multitudini inꝙ̄tuz est mē
surata.❡Et si querat̄.cū vnū nūerale dicat positiuum 7 ꝑ
uationē vtꝝ rō mēsure ꝯsequat̄ ipm rōne positiui aut po
tius rōne ꝑuatiōis.❡Rn̄det̄ ꝙ rōne vtriusq3.Nam opz
mēsurā esse ifallibilē 7 notiorē mensurato:alteꝝ istoꝝ.s.in
fallibilitas ꝯuenit vni rōne ꝑuatiōis siue negatiōis diuisio
nis:q2 diuisio ē cā varietatis:7 varietas ē cā fallibilitatis:alte
rū āt.s.cē noti9 mēsurato ꝯuenit vni rōne positiui qd dicit.

Quantū ad scdm dr̄ ꝙ.vnū est illd qd dicit ꝑ
uationē:7 ml'titudo se hz vt
habit9.Uñ dicit Cōmētator.10.metaphy.cōto.9.idiuisibi
litas est ꝑuatio diuisibilitatis:7 diuisibilitas est q̄si habit9.
Cū igit̄ vnuz dicat idiuisionē:vt ipse dicit eodē cōmento.
dum ait.vnū.n.est idiuisibile 7 multū est diuisibile:sequit̄
ꝙ vnū respectu multitudinis se hēat vt ꝑuatio.Auicēna tn̄
vbi supra dicit ꝙ multitudo aliqn̄ est priuatio vnitatis in
reb9/in quaꝝ nā est vnio:vtputa:q2 mā nō pōt esse sine for
ma nec forā nāl'r pōt esse sine mā/si ꝑ ipossibile ista essent
seorsuz separata eaꝝ multitudo eēt ꝑuatio:7 idez dicendū
est de ptib9 celi si separarent̄.Sed qcqd sit d hoc:ꝯstat ꝙ
idiuisio est negatio diuisiōis in subo:7 iō idiuisio est foral'r
ꝑuatio.❡Ad cognoscēduz āt quā ꝑuationem dicat ipsum
vnū.Sciēduz est ꝙ de rōne multitudinis sūt duo.Primū
est ꝙ hēat in se plura:quoꝝ vnuz nō est aliud.Scdm ē:ꝙ
qdlibet illoꝝ sit in se idiuisuz.Naz in nuō ternario lapidū
sunt tres lapides:quoꝝ vnus nō est alius:sz qlibet eoꝝ est
in se idiuisus:q2 nō est distictus in multos lapides.Et sil'r
dico de multitudine reꝝ imaterialiū.Ex quo pz ꝙ in mul
titudine q̄libet est negatio realis.i.negatio vni9 de alia re/
que signatur dicēdo/hoc nō est illud.vnuz āt negat in se eē
h9 negationē 7 diuisionē.Nam dr̄ lapis esse vn9:nō soluz
q2 nō est diuisus in multos lapides(q2 ēt hoc mō binarius
esset vn9:cū nō sit diuisus i multos binarios)sz iō dr̄ lapis
esse vn9:q2 in eo nō sunt multa in actu.quoꝝ vnum non sit
alid.Lz.n.in lapide sint multe ptes ꝙ̄titatiue/tm̄ nulla eaꝝ
est in actu:sed oēs sunt tm̄ in poª ad sensum al's declaratū
7 q2 negatio negatiōis est negatio rōnis.sic̄ ēt relo entis ad
nō ens 7 nō entis ad nō ens est rōnis tm̄:iō dic̄ sanc.Tho.
j.di.24.ꝙ vnū dicit negationē rōnis.Et q2 vt dcm̄ est opz
quālz ptē multitudinis esse vnā in se:iō ꝯn̄r multitudo rō
ne vnitatis icluse in q̄libet sua pte dic̄ etiā negationē rōnis.
Pz itaq3 ꝙ multitudo dicit negationē rei:7 negationē ne
gatiōis:pmā qdē ꝑncipal'r 7 scdaz q̄si ꝑsuppositiue.vnum
āt dicit negationē rōnis.7 iō ꝑuat a se illam negationē rea
lem quā dicit multitudo:7 ex hoc dr̄ esse priuatiuū quo ad
nos notius.Et q2 habitus est prior priuatione:ideo diuisio
quā dicit multitudo siue sit multitudo transcendens siue
numeralis est prior natura indiuisione quā dicit vnum.In
tellectus enim pmo apprehendit ens.Secundo apprehen
dit ꝙ hoc ens nō est nō ens.siue ꝙ non est aliud ens:7 sic
iam habet̄ diuisio q̄ est ꝑ affirmationē 7 negationem.Ter
tio apprehēdit ꝙ hoc ens est indiuisuz in se:7 sic habet̄ rō
vnius.Quarto apprehendit ꝙ hoc ens 7 illud aliud qd nō
est hoc ens/sunt multa:7 sic habet̄ multitudo.Uñ multitu
do absolute est posterior vno:q2 per ipsum ꝯstituit̄ ꝙ̄tum
ad positiuū qd dicit:7 pºr vno ꝙ̄tū ad diuisionē inclusam
in rōne multitudinis 7 indiuisione in inclusam rōne vni9.
Et sil'r multitudo q̄ est nūer9 est ēt posterior vno inquantū

est mēsurata p̄ vnū. P3 ex dictis q̄ ꝯueniēter multitudo diffinit̄ p̄ vnū: vt dicat̄ q̄ multitudo est aggregatio vnitatū ⁊ hoc iō ē: q2 vnū ē p̄us multitudīe. Unū āt diffinit̄ p̄ negationē diuisiōis q̄ diuisio ē p̄or vno. Unū dī q̄ vnū est qd̄ nō diuidit̄. Ratio āt q̄re diuisio sit prius nota nobis q̄3 idiuisio ē: q2 itellect⁹ nr̄ nō apprehēdit simplicia nisi p̄ negationes cōpositoꝝ. vn̄ dicim⁹ q̄ pūct⁹ est cui⁹ pars nō ē. Indiuisio aūt ē simplicior diuisiōe: q2 nō ē diuisio nisi in plura.

Ad p̄mū — **Ad primū** in oppositū dī q̄ maior est falsa q̄n p̄uatiue opposita opponunt̄ ēt ꝯ̄rie. sic est in p̄posito. dī scd̄o q̄ id rōne cui⁹ vnū opponit̄ multitudini est simpl'r p̄uatio. s. idiuisio: ⁊ hoc sufficit ad hoc q̄ aliq̄ dicant̄ opposita p̄uatiue.

Ad scd̄m — ¶ Ad 2m dī/q̄ oēm p̄uationē p̄cedit aliqd positiuū: s3 tn̄ nō op3 q̄ oēm p̄uationē p̄cedat nā habit⁹ ei rn̄dēs: ⁊ h̄ maxie est veꝝ loquēdo de p̄uatione q̄ ꝯsequit̄ oē ens: cuiusmodi ē idiuisio: imo aliq̄n in aliquo ē p̄uatio in quo nō pōt eē habit⁹ opposit⁹: vt p3 in celo i quo ē p̄uatio vnionis: ⁊ tn̄ est ipol'e ip̄m diuidi.

Ad tertiū — ¶ Ad 3m dī/q̄ nō opponit̄: sic mēsura ⁊ mēsuratū f̄m se ⁊ p̄cise accepta: q̄tū ad eoꝝ rōnē formalē: sed solū rōne p̄prietatis q̄ ꝯsequtur ad ea.

Ad q̄rtū — ¶ Ad 4m dī/q̄ diuisio entis in vnū ⁊ multa: nō est aliqd qd̄ sit pura p̄uatio: vt ꝯcludit argumentū: sed ē in aliq̄ quoꝝ alteꝝ in sua rōne formali dicit aliq̄3 p̄uationē: s3 cū h̄ dicit ēt aliqd positiuū.

Ad q̄ntū — ¶ Ad 5m negat̄ ꝯn̄a: q2 vt d̄claratū ē: q̄ oppō ista aliquo mō ē p̄uatiua ⁊ aliquo mō ꝯ̄ria.

¶ Textus cōmenti. 10.

¶ Est autem vnus.

¶ Hoc loco agit P̄hs de identitate ⁊ diuersitate q̄ ad vnū consequitur. Eadem enim dicuntur que sunt vnum in substantia. Circa qd̄ queritur.

¶ Utrum identitas conuenienter diuidatur in absolutam ⁊ relatiuam. Questio. V.



Queritur 5°. Utꝝ idētitas ꝯueniēter diuidat̄ in absolutā ⁊ relatiuā. Et vī q̄ sic.

P̄ria rō. — ¶ P̄rio. Quelibet p̄pria passio est idē cū suo p̄ se subo. S3 hec nō ē idētitas absoluta: g̊ ē relatiua. Mior p3: q2 idētitas absoluta ē q̄ dī hoc est hoc. S3 nō vere dī q̄ passio ē subm nec ꝯ̄: g̊ ⁊c̄. Maior p̄bat̄. Illa sūt idē eēntial'r q̄ꝝ eēntie sūt idiuise: s3 eēn̄a passiōis est idiuisa ab eēntia subi: qd̄ p3: q2 nō pōt eē nec itelligi nec diffiniri sine eēntia subi: g̊ ⁊c̄.

Scd̄a rō. — ¶ Scd̄o. Quelib3 p̄s alicui⁹ p̄ se cōpositi est idē sibiipsi: q2 a se est indisticta ⁊ est ēt idē cū alijs p̄tib⁹: q2 ab eis est idisticta ⁊ idiuisa: q̄3 diu enī p̄tes sūt diuise ⁊ sep̄ate nūq̄3 ꝯstituūt totū. S3 alio mō ē idē sibiipsi q̄3 alijs p̄tib⁹. q2 alijs est idē relatiue. cū dicat̄ idē ad aliud: g̊ ⁊c̄. ¶ Dicet̄ forte q̄ est eadē idētitas q̄ dī eadē sibi ⁊ alijs p̄tib⁹. ¶ Sed ꝯ̄. Idētitas q̄ opponit̄ diuisioni ipossibili distinguitur ab idētitate que opponit̄ diuisioni possibili. Sed idētitas qua aliqd est sibiipsi idem opponitur diuisioni ipossibili: q2 ipossibile est q̄ aliqd a seipso sit diuisum: idētitas v̄o qua est idē alijs p̄tibus opponitur diuisioni possibili: q2 possibile est vna3 partem ab alia separari. ergo ⁊c̄.

Tertia rō — ¶ Tertio. Cōmentator. 3. celi cōmento 29. probat q̄ mā differt a nihilo per hoc q̄ est in ente in actu/a quo est indistincta. Ex quo arguit̄ sic. Materia est idistincta ab ente in actu: ergo est eidem. S3 nō est idē idētitate absoluta: alioquin materia esset ip̄m compositū qd̄ ē ens actu: g̊ est ei idē idētitate relatiua.

Tituli sensus q̄s sit. Notā. p̄m — **Respondeo** ⁊ primo declaratur titulus q̄ōnis. Secūdo dicet̄ ad. q. ¶ Quantū ad p̄mū/ Sciendū est qd̄ cum idē ex modo significandi dicatur ad aliud necesse est oēm idētitatē p̄prie loquendo esse relationem: aut rei: aut rōnis: de qua q̄dem relatiōe q̄n̄. s. sit realis ⁊ q̄n̄ rationis tm̄ declaratū fuit. 5°. hui⁹. Et ideo ad hunc sensu3 nō querim⁹ an detur aliq̄ idētitas que sit absoluta. i. nullo modo relatiua: q2 ipsa idētitas est formal'r rel'o. q. 35. c. 3.

Idētitas dupl'r. — ¶ Sciendum scd̄o q̄ idētitas dupl'r accipit̄. Uno mō fundamētaliter ⁊ hec nihil est aliud nisi ipsa vnitas rei que est ipsa entitas indiuisa. h⁹ aūt idētitas nullum respectū dicit: nam nec ens nec idiuisio sign̄at formal'r respectum. ¶ Alio modo accipit̄ idētitas formal'r: ⁊ hec semp̄ est relatio: vt dcm̄ est. S3 q2 de rōne idētitatis fundamētalis. s. vnitatis sunt duo. s. esse indiuisum in se/⁊ esse distinctū a quolibet alio. Primū istoꝝ. s. esse indiuisum in se. quidā appellant idētitatem absolutā: oppositū āt secūdi. s. esse indistinctū a quolibet alio appellant idētitatē relatiuā. Et de hoc q̄rit̄ in p̄posito ac si aperte diceret̄. An p̄ hoc q̄ dico sortē esse diuisu3 a quolibet alio/iportet̄ alia idētitas: q̄3 p̄ hoc q̄ dico sorte3 esse idē sibiipsi.

Alius sensus q̄stio. — ¶ Pōt ēt ista q̄ō aliter p̄tractari. Constat enī q̄ homo est idē sibiipsi: q2 est a se idistinctus: homo ēt est idem cū aīali: q2 hō ⁊ aīal nō sūt res distincte: cu3 hō sit aīal. Prima idētitas pōt dici absoluta. Scd̄a v̄o pōt dici relatiua. Erit igr̄ q̄ō vtꝝ idētitas q̄ hō vel qd̄cūq3 aliud est idē sibiipsi sit disticta real'r ab ea q̄ dī eē idē suo sup̄iori.

P̄ria ꝯ̄clo — **Quantū ad primū** sensu3 hui⁹ q̄ōnis ponitur ista ꝯclusio. Cum dī q̄ eē vnū est esse idistinctū in se ⁊ distinctū ab alijs/non iportat̄ alia ⁊ alia idētitas.

Notā. 2m — ¶ Ad cui⁹ euidentiā sciēdū est q̄ dicer̄ hoc nō est distinctū ab alio/est negare distōne3 ei⁹ ab alio.

Distictio — Hoc āt pōt esse dupl'r. Uno mō q̄ neget̄ sil' distictio ⁊ alietas: puta si dicat̄. a. nō est distinctū. a. b. id est iter. a. ⁊. b. nec est distinctio/nec est alietas. Alio mō pōt negari distictio ⁊ affirmari alietas: vt sit sensus q̄. a. est q̄dem aliud. a. b. sed tn̄. a. non est distinctum. a. b. Istud scd̄m esse non pōt: q2 est implicare ꝯ̄dictoria: dicere q̄ inter aliqua sit alietas. ⁊ non distinctio: q2 alietas fert secū distinctionē formaliter: q2 eē aliud est non eē idem: ⁊ per ꝯsequens esse distinctū. ¶ Primus aūt sensus verus ⁊ possibilis. Ex his arguit̄ sic. ¶ Si idētitas relatiua est negatio distinctionis vnius qd̄ ꝯuertit̄ cū ente: nō quide3 a se. sed ab alio: aut hec negatio tollit distinctionē ⁊ ponit alietatē: aut tollit vtrūq3. Primū dici nō potest: q2 vt p̄batū est/implicat contradictionem. Si secundū habet̄ p̄positū. s. q̄ idētitas absoluta ⁊ relatiua sūt eadem. Cum enim idētitas relatiua neget: tam alietate3 q̄3 distinctionē: op3 q̄ ipsa ponat indistinctionem ⁊ idētitatē: ⁊ iō id a quo dicitur aliquid sic indistinctum est ipsūmet. ⁊ nō aliud: idētitas aūt qua aliquid est ide3 ei qd̄ est ipsummet/est idētitas absoluta. ¶ Secūdo arguitur ⁊ suppono q̄ ipsemet siue idē ⁊ aliud sint opposita imediata: oē eni3 ens Sorti comparatum: vel est ipsemet Sor. vel est aliud a Sor. Tunc arguitur sic. Quando aliqua sunt opposita imediata: si vnum negatur alteꝝ ponitur: nam ad nō aliqd/sequitur nihil: ⁊ ad nō nihil/sequitur aliquid: q2 aliquid ⁊ nihil sunt imediate opposita. sicut ens ⁊ non ens. Sed cu3 dicitur q̄ vnum est indistinctum a se ⁊ distinctu3 ab omni alio: ly alio. qd̄ est relatiuū diuersitatis opponitur imediate ad ly se: ⁊ est sensus: q̄ est distinctum ab oī alio a se: siue qd̄ non est ipsūmet: ergo si negetur h⁹ distinctio ab alio ponitur necessario idētitas ad se. ꝯstat aūt q̄ ista est idētitas absoluta: ergo ⁊c̄. ¶ Tertio. Indiuisioni absolute q̄ aliqd est indiuisum a se opponitur diuisio absoluta qua aliquid dī diuisum a se. Indiuisioni aūt relatiue: qua aliquid dicit̄ indiuisum a nō se: opponitur diuisio relatiua qua aliquid dicitur diuisum a non se: sed in prima oppositione alteru3 membꝝ est ipossibile. s. diuisio absoluta. Alterum v̄o est possibile: ergo etiam in secunda: si vnum mēbꝝ est possibile alteꝝ est ipossibile. Sed diuisio relatiua qua dī aliquid diuisum a non se est possibilis: g̊ indiuisio relatiua: ⁊ p̄ ꝯn̄s

idētitas relatiua est ipolīs. Pz igit̄ q̄ nō est dāda idētitas relatiua. ꝛ hoc itelligo de idētitate simplr̄ dicta. vt dicat̄ aliquid esse idē alicui. qd̄ nō est ipm. Si vo accipiat̄ idētitas nō simplr̄: sꝫ cū aliquo adiūcto: puta idētitas subtiua: idētitas specifica vel gnīca: sic ꝯcederet̄ idētitas relatiua. Naz albū ꝛ musicū pn̄t eē idē subiecto: ꝛ hō ꝛ asin⁹ sūt idē gn̄e.

Ad qsitū problema Scotistaꝝ mhio.

Quantū ad scdm ponunt aliq idētitatē relatiuā distictā ab absoluta: ꝛ dicunt q̄ idētitas absoluta est qua aliqd est idē sibiipsi: idētitas aūt relatiua est q̄ aliquid est idē alteri qd̄ nō est ipsuz: puta passionē suo subiecto. Iste aūt idētitates distiguūtur triplr̄. Primo/ qꝛ idētitas absoluta negat distinctionē rei a seipsa: relatiua vo negat distōnē rei ab alia re. Scdo/ qꝛ absoluta negat distōnez itrinsecā. Soꝛ. n. ē idē sibi: qꝛ nō ē distinctus in plures: relatiua vo negat extrinsecā. Tertio/ qꝛ idētitas relatiua p̄supponit absolutā: nō. n. passio esset idez suo subiecto/ nisi pus vtrūqꝫ eoꝝ eēt idē sibiipsi. ¶ Sciendum āt est q̄ cū idiuisio sit quedā puatio pōt cōparari ad duo sicut ꝛ q̄libet alia puatio. s. ad illud qd̄ priuat: ꝛ ad illd̄ supra qd̄ fundat̄. Si cōparet̄ ad id qd̄ puat. sic est relatio. puat. n. diuisionē: diuisio āt ē relatio. Si cōparet̄ ad id in q̄ fundat̄. sic dr̄ absoluta: eo q̄ fundat̄ in re/ non in ordine ad extremū: ꝛ sic pꝫ qd itelligūt isti p idētitatē absolutā ꝛ relatiuā. ¶ Qꝛ āt idētitas q̄ hō est idē sibi: ꝛ idētitas q̄ est idez aiali sint idētitates realr̄ distincte pbant. Prio. Idētitas cōuertibilis ꝛ idētitas icōuertibilis. nō sūt eadē: cū sint opposite. Sed idētitas hois ad se est ꝯuertibilis: ꝛ idētitas hois ad aial est inconuertibilis: vt pꝫ: qꝛ aial se hꝫ in plus: g̊ ꝛc̄. ¶ Scdo. Ille idētitates sūt distīcte. cū q̄ꝝ vna stat pluralitas alteri⁹: qꝛ nulla idētitas stat cū pluralitate sibi opposita. Sꝫ cū idētitate hois cum aiali. stat pluralitas eoꝝ q̄ sub aiali ꝯtinent̄: g̊ ꝛc̄.

Impugnatio opini. Sco.

¶ Sꝫ ista opinio stare nō pōt. lꝫ. n. tūc idētitates rōne distiguant̄: nō tn̄ pn̄t distigui realr̄: qd̄ pbatur. ¶ Prio. Idētitates realr̄ distīcte hn̄t extrema realr̄ distincta: cum sit ipossibile eorūdē extremoꝝ esse plures idētitates: sed homo ꝛ aial sunt eadē res: ergo sunt eadē extrema vtriusqꝫ idētitatis. ¶ Scdo. Si alia esset idētitas soꝛ. cū seipso. ꝛ alia cum hoie/ eadē rōne eēt alia cū aiali. ꝛ alia cū viuēte: ꝛ ita multiplicarent̄ idētitates sm̄ multitudinē p̄dicatoꝝ essentialiū: ꝛ p ꝯn̄s in quolꝫ idiuiduo esset maxima multitudo idētitatuꝫ realr̄ driuz: que oia vident̄ absurda: ergo ꝛc̄. ¶ Cōfirmat̄. Idētitas hois cum aiali est idētitas eiusdē. cum seipso: cum homo ꝛ aial dicant [illegible] idē realitatē: realitas. n. hois qui est Soꝛtes est realitas aialis quod est soꝛtes: g̊ est idētitas absoluta: ꝛ p te ē etiā relatiua: ergo idētitas absoluta ꝛ relatiua nō sūt realiter distīcte. ¶ Tertio. Idētitas est relatio: relatio aūt non est aliud a fundamēto: cū igitur idem sit fundamentū ꝛ eadem realitas. seqtur q̄ iste idētitates non distiguant̄ sm̄ rē. Nec cogūt due rōnes p ista opinioē. ¶ Ad pm̄ negat̄ maioꝛ: eadē. n. idētitas pōt dici ꝯuertibilis ꝛ incōuertibilis sm̄ q̄ considerat̄ iter extrema: quoꝝ aliq̄ sunt idem cōuertibiliter ꝛ adequate: ꝛ alia inadequate. Dico tn̄ q̄ magis pprie dr̄ ista idētitas eē terminoꝝ conuertibilium aut incōuertibiliū/ q̄ꝫ ipsa dicat̄ esse conuertibilis ꝛ inconuertibilis. Idētitas. n. extremoꝝ conuertibilium potest esse eadem cuꝫ idētitate extremoꝝ inconuertibiliuꝫ. ¶ Ad scdm negatur minoꝛ. lꝫ enim cum idētitate hominis ꝛ bouis in animali stet distinctio eoꝝ inter se: tn̄ cum idētitate hominis cum aiali nō stat distictio hominis a seipso: ꝛ hoc erat probandum.

Ad pmū

Ad argumenta in pncipio qōnis. Ad primū negatur maioꝛ. Ad pbationē dico q̄ lꝫ passio non possit esse distincta a subiecto quātum ad existentiam: tn̄ sunt semp distincte entitates: vnde lꝫ sint idistincte in genere existentiaꝝ: tn̄ sunt distincte in genere essentiaꝝ: sicut etiam mā ꝛ forma sunt distincte quo ad suas entitates: lꝫ vna sine altera esse non possit. ¶ Ad scdm diꝫ q̄ partes alicui⁹ per se compositi semp sunt res distincte: qꝛ nunq̄ꝫ vna est altera: lꝫ sint idistincte quo ad vnionē q̄ ē cōpositio: sed de compositiōe nō est qō in p̄senti sermone. ¶ Et p hoc pꝫ ad tertium. Materia eni est indistincta ab ente in actu: nō qn sit entitas ab eo distincta: sed qꝛ semp ꝛ necio alicui actui ꝯiuncta ꝛ cōposita est: cum quo sil̄ vnita ꝯstituunt ipm compositum qd̄ dicitur esse ens in actu.

¶ Textus cōmenti. 11.

¶ Similia vo si non eadem.

¶ Agit in hoc loco de simili ꝛ equali que etiam consequuntur ad vnum. Et qꝛ de his actum fuit libro quito/ nulla alia questio hic habenda est. Agit etiam de diuerso ꝛ differenti que consequuntur ad multitudinem. Et ideo querit̄.

¶ Utrꝝ iter idem ꝛ diuersuz cadat mediū. Qō. VI.

Queritur sexto. Utrum iter idem qd̄ ꝯuertit̄ cū ente ꝛ diuersum cadat aliqd̄ mediū: ita q̄ nō sit dare aliqua duo q̄ nō sint aut idē aut diuersa. Et arguit̄ q̄ sic. ¶ Primo. Chimera nō est idez cum hoie vt pꝫ: non est ēt diuersa ab hoie: qꝛ diuersitas est relatio realis. Sꝫ chimera cum sit nō ens non pōt fundare relationē realē: g̊ ꝛc̄. ¶ Scdo. ea q̄ differunt nō sunt diuersa: qꝛ drīa ꝛ diuersitas sunt distincti modi pluralitatis: nec etiam sunt idem. alioqn nō differrent: ergo dant̄ aliq̄ que nec sunt idem nec diuersa.

Respondeo q̄ solutio hui⁹ qōnis depēdet ex solōne qōnis p̄cedētis. Illi. n. q ponūt idētitatē relatiuā distingui ab idētitate absoluta/ hn̄t ꝯsequenter ponere mediū iter diuersuz ꝛ idē. qd̄ conuertit̄ cū ente. Nec opꝫ ampli⁹ iprobare illaz opinionē: qꝛ ēt Phs. 4. metaphysice dicit q̄ idem qd̄ ꝯuertit̄ cum ente ꝛ diuersuz sufficiēter diuidunt ens cōe: qd̄ est subiectum metaphy. Constat aūt q̄ nō sufficienter diuiderēt si iter ea caderet aliqd̄ mediū. ¶ Preterea. Idē ꝛ diuersuz opponunt̄ sicut vnuz ꝛ multa. Sꝫ vnū ꝛ multa sunt opposita imediata: vt supra dictum fuit: g̊ ꝛc̄. Restat igit̄ solū declarare ppositā qōnē. ¶ Ad cuius euidentiā Sciendum est q̄ aliqua esse diuersa: ꝛ esse drīa non est pprie loquēdo idem. Nam lꝫ vtrūqꝫ dicat̄ relatiue: qꝛ oē differens a differēte est differens: ꝛ oē diuersum a diuerso est diuersum: tn̄ distinguunt̄ in hoc q̄ ea pprie dicunt̄ differre que hn̄t aliqd in quo ꝯueniāt ꝛ aliquid in quo distinguant̄: siue ꝯueniāt in gn̄e. siue in specie. siue in numero: vt Soꝛ. senex differt a se puero. Un̄ ea que differunt aliquo differunt. Et qꝛ vbi est id in quo res ꝯueniunt: ꝛ id in quo distinguunt̄/ ibi est aliq̄ cōpositio: iō drīa reperit̄ tm̄ in his q̄ nō sunt oino simplicia. Dicunt̄ autē pprie illa esse diuersa que in nulla nā ꝯueniunt: ꝛ pp hoc prima genera q̄ sunt decē p̄dicamenta appellat Cōmentatoꝛ 8. metaphysice cōmento. 16. esse pmo diuersa: qꝛ lꝫ ꝯueniāt in ente: tn̄ ens nō dicit vnam nām. Silr̄ differētie diuisiue gn̄is/ sunt qdem diuerse: sꝫ nō pprie differunt: alioqn differrēt alijs differētijs: ꝛ sic iretur in ifinitū. Qn̄ igr̄ dicit Phs q̄ omne ens alteri cōparatum: vel est idem vel diuersum: accipit diuersum largo vocabulo: vt se extēdit ēt ad ea que differunt. Sic autē itellecta ppositio vera est ꝛ plana. Qd̄ pꝫ. Nam oē ens alteri cōparatuꝫ vel est ab eo distictū sm̄ entitatē vel nō. Si non: ergo est indistinctū. Sꝫ posita entitate ꝛ indistinctiōe statim ponit̄ vnitas que ꝯuertitur cum ente. qꝛ tale vnū nō est aliud q̄ꝫ ens idiuisum: g̊ si nō est distinctū ab eo est vnū cū eo. Sꝫ oē vnū est idē ei cui ē vnū. g̊ est idē. Si āt est distictum/ cū distō remoueat idistōnē: ꝛ distō remoueat vnitatē: g̊ nō ē vnū cū eo. lꝫ q̄ nō sit vnū. ꝛ si

entia: necessario sunt plura: ergo inter ista est pluralitas. ¶ Tunc sic. Quecunque sunt plura, aut distinguuntur seipsis: aut distinguuntur aliquo addito. Si seipsis: ergo sunt diuersa. Si alio, ergo sunt differentia: et per consequens sunt etiam diuersa largo modo: ergo bene dictum est quod inter idem et diuersum non datur medium.

Ad primum (Ad primum) dicitur quod chimera est non idem cum homine: sed non est proprie diuersa: quia diuersitas requirit extrema realia. unde notanter dixit Philosophus quod omne ens omni enti comparatum est idem vel diuersum. Similiter chimera et tragelaphus non sunt diuersa: sed sunt non idem. ¶ Ad secundum (Ad secundum) patet ex dictis in questione.

¶ Eodem textu.

¶ Agit etiam de contrarietate que consequitur ad differentiam: et dicit quod contrarietas est maxima differentia: et hoc prosequitur usque ad commentum 15.

(Com. 15.) ¶ Prima vero contrarietas.

¶ Hoc loco dicit quod principium contrarietatis est habitus et priuatio: et eodem textu declarat quomodo oppositio priuatiua distinguitur a contradictoria. Et ita de his oppositionibus prosequitur usque ad textum commenti 22. interponendo tamen duas dubitationes: quarum prima est, quomodo opponuntur magnum et paruum. Secunda vero est de oppositione vnius ad multa. Circa quam partem querendum est de multitudine. ¶ Et de oppositionibus. Quantum ad multitudinem queritur primo etc.

¶ Utrum numerus sit vnum per se. Questio. VII.

Queritur 7°. Utrum numerus sit aliquid per se vnum. Et arguitur quod non. ¶ Primo. (Prima ratio) Quod est vnum per aggregationem non est vnum per se. sicut cumulus lapidum: sed numerus est huiusmodi. ergo etc. maior patet. Minor probatur: quia Philosophus 10. metaphy. textu commenti 4. postquam dixit quod mensura est homogenea mensurato: arguit contra se dicens, quod numerus mensuratur vnitate: et tamen numerus non est vnitas: et postea respondet quod dum numerus mensuratur vnitate mensura est homogenea mensurato: quia numerus non est aliud, nisi vnitatum multitudo. ¶ Secundo. (Secunda ratio) Impossibile est ex multis fieri vnum per se, nisi alterum eorum sit potentia: et alterum sit actus: probatur 8. metaphy. tex. com. 16. Sed vna vnitas non est magis potentialis actus quam alia: ergo ex eis non fit aliquid per se vnum. ¶ Tertio. (Tertia ratio) Quod est per se vnum compositum ex pluribus dicit tertiam entitatem distinctam a partibus: vt supra probatum fuit. Sed numerus non dicit tertiam entitatem preter vnitates: ergo etc. Minor probatur: quia nulla realitas acquiritur in aliquo ex hoc quod fit cum alio, que non acquireretur etiam si fieret sine illo. Sed si fiat tamen vnus lapis, non acquiritur in eo alia realitas pertinens ad naturam nisi eius vnitas: ergo si fiat similiter cum alio lapide non acquireret, similiter alia realitas: et sic numerus duorum lapidum est tamen eorum vnitates. ¶ Quarto. (Quarta ratio) Nullum accidens vnum per se est simul in pluribus subiectis: cum omne accidens habeat aliquod adequatum subiectum. Sed numerus est simul in multis: vt patet. quaternarius enim quatuor lapidum est in quatuor lapidibus: ergo non est vnum per se. ¶ Quinto. (Quinta ratio) Partes eius quod est per se vnum non possunt fieri partes alterius sine sui mutatione: sicut patet quod materia que est pars ignis, non efficitur pars aque nisi per transmutationem. Sed partes quaternarii possunt fieri partes senarii sine sui mutatione, ex sola additione alterius vnitatis: ergo quaternarius non est vnum per se. ¶ Sexto. (Sexta ratio) Dicit Commentator 3° physicorum. commento 68. quod numerus est aceruus vnitatum: ideo numerus componitur ex indiuisibilibus.

Respondeo (Triplex vnitatis modus. Notandum primum) et pro notitia tituli questionis. Sciendum quod triplex est modus vnitatis. Prima est vnitas simplicitatis, eo modo quo dicimus animam intellectiuam esse vnam. quia est simplex. Alia est vnitas compositionis secundum quem modum Sortes est vnus. Tertia est vnitas aggregationis eo modo quo aceruus lapidum dicitur esse aliquid vnum. De prima vnitate non est presens questio. quia satis patet quod numerus est compositus: sed queritur vtrum eius vnitas sit tamen vnitas aggregationis que est vnitas per accidens: vel sit potius vere aliquid compositum per se vnum. ¶ Sciendum secundo (Notandum 2m. Composito rum tria genera) quod eorum que sunt vere composita et habent partes est triplex genus. Nam aliqua sic habent partes quod vna pars est forma alterius: sicut est in compositis ex materia et forma. Quedam vero sic habent partes quod tamen vna non est forma alterius. Et ista sunt in duplici differentia: vt dicit Philosophus 10. metaphy. textu commenti primi: et in sequentibus. Nam quorundam partes constituunt vnum hoc aliquid secundum se naturaliter continuum, cuius vna pars non potest moueri nisi alie moueantur. Quorundam vero partes constituunt vnum: non tamen naturaliter: sed tamen per artificium, sicut est domus et sicut scannum. Prima duo dicuntur aliquid vnum simpliciter. Ultimum vero dicitur potius plura quam vnum. Unde Commentator 10. metaphysice. commento 11. sic dicit. vnum enim per artificium est multum: vt scannum quod est vnum per accidens: et vnum per accidens est multum. ¶ Sciendum tertio. (Notandum 3m.) quod hic non queritur vtrum numerus sit vnum per se, ad hunc sensum quod dicat quandam entitatem distinctam a partibus: quia de hoc supra quesitum fuit. Sed siue dicat entitatem preter partes siue non: queritur an ipse numerus sit vnus simpliciter: et non simpliciter multa. ¶ Ad quod respondetur (Conclusio tamen sinistra questione) quod Numerus non est vnus per solam aggregationem siue per accidens: sed est vnum per se et simpliciter. sicut lapis est per se vnus: et continuum est per se vnum. Quod probatur. ¶ Primo. Id est per se vnum, quod dicit vnam speciem ab aliis distinctam: sed quilibet numerus est vna species ab aliis distincta: ergo quilibet numerus est vnus per se. Maior patet: quia vnitas specifica non est vnitas aggregationis: nec vnitas quouis modo per accidens: sicut homo dicit speciem per se vnam: et consequenter quilibet homo singularis est per se vnus. Minor probatur: quia Philosophus 8. metaphy. textu commenti 10. ponens multas similitudines inter diffinitiones et numeros: dicit quod in hoc comparantur quod sicut in numeris variantur species quolibet addito vel subtracto. ita etiam in diffinitionibus. Ubi etiam dicit Commentator: quod sicut diffinitio est vna per substantiam suam. i. per formam: ita et numerus: ergo secundum eos numerus est vnum per se. ¶ Secundo. Id est vnum per se: cuius partes componentes non sunt in actu: quia tunc oportet ex eis sic vnitis resultare aliquod aliud quod sit in actu. et per se vnum. Nam in eo quod est vnum per accidens. quelibet pars est in actu: quia habet esse sibi proprium. homo enim albus est vnum per accidens: et in eo aliud est esse albedinis. et aliud est esse hominis. Sed vnitates componentes numerum sunt in eo tamen in potentia: et non in actu: vt dicit Philosophus 7. metaphy. textu commen. 49. ergo numerus est per se vnum. ¶ Tertio. Philosophus 7. metaphy. vbi supra. et sunt vltima verba textus. facit hanc disiunctiuam. Aut dualitas non est aliquid vnum aut in dualitate non sunt vnitates in actu. Sed in dualitate non sunt vnitates in actu: ergo dualitas est aliquid vnum. Et patet quod loquitur de vno per se: alioquin disiunctiua non esset vera: quia in eo quod non est vnum per se. possunt esse partes in actu. Patet consequentia: quia a destructione vnius partis disiunctiue vere, ad alteram partem est bona consequentia. Probatur minor: quia Philosophus in illo textu arguit contra Platonem et probat quod vna substantia non potest componi ex pluribus substantiis que sint in actu: quia actus separat et diuidit et consequenter non componit. et postea inducit quod similiter vnitates non sunt actu in dualitate. ¶ Quarto. Nulla passio est demonstrabilis de eo quod non est vnum per se. Sed de numero demonstrabilis est aliqua passio. ergo est vnum per se. Maior patet: quia quod est vnum per aggregationem est vnum per accidens. et multo magis quam id quod est vnum per artificium: de ente autem per accidens non fit demonstratio. Minor probatur. Nam de senario demonstratur ab arithmetico quod est numerus perfectus: ergo etc. ¶ Quinto. Simultas et aggregatio sunt idem, presertim in rebus materialibus. idem enim est dictu quod aliqui lapides sunt aggregati in domo. et quod sunt simul in domo. Sed numerus. x. lapidum non est eorum simultas: ergo non est eadem aggregatio. Minor probatur: quia simultas est relatio: numerus autem denarius non est relatio: vt infra probabitur: ergo etc. ¶ 6°. Ad idem est Auic.

lib.3.metaph.c.5.circa p̄n^m. vbi sic dicit. vnusquisq; aūt nūe/rorꝫ est spēs p se: ⁊ est vnꝰ in se inq̄ꝫtū ipse est ipsa spēs ⁊ in quātū ipsa spēs hꝫ ꝓprietates. Et enumeratis propetatibꝰ de nūero demōstrabilibꝰ statim sic dicit. Nūerus aūt nō ē multitudo q̄ nō ꝯueniat in vnitate: ita ꝙ nō ē necesse dicere est aggregatū ex vnitatibꝰ. Qualr̄ aūt ipse vnitates faciāt vnū per se: ⁊ q̄ sit illa forma a qua numerus hꝫ vnitatem. qualis ēt sit vnitas numeri dicetur infra.

Ad p̄mū **Ad rōnes** in oppo^m rn̄det. Ad p̄^m dr̄ ꝙ Phs nō dic̄ ꝙ nūerus nō sit aliō q̄ꝫ aggregatio vnita/tū: sꝫ dicit sic. Numerꝰ est multitudo vnitatū. Nā cū sit du/plex multitudo. s. trāscēdēs ⁊ de gn̄e q̄ꝫtitatis voluit Phs declarare q̄lis multitudo sit nūerꝰ: ⁊ dixit ꝙ est multitudo cāta ex vnitatibꝰ. s. de gn̄e q̄ꝫtitatis. Non valꝫ autē ista ꝯn̄a. Nūerus est multitudo: g̊ nō est vnū p se. Nā Cōmentator ꝯcedit ꝙ est hō multa. s. aīa ⁊ corpꝰ: ⁊ tn̄ dicit ꝙ hō ē vnuꝫ p se: ⁊ exponēs. 10. metaph. q̄uo nūerus est mēsuratꝰ p vnū. Dicit ꝙ vnū est mensura vnorꝫ q̄si ꝙ nūerus sit q̄dā vna i plurali: q2 totū scḋm eū est sue ptes. Et ex eodē fūdamēto dixit. 4. physicorꝫ. cōmē. 133. ꝙ plures vnitates est nūerꝰ. sed vt dixi nō sequit̄ ꝙ non sit vnū per se.

Ad scḋm ¶ Ad 2^m negat̄ maior: sꝫ illa ꝓpō est vera tn̄ in toto cōposito ex mā̄ ⁊ forma: vt dicet̄ in sequentibꝰ.

Ad tertiū ¶ Ad 3^m Cōmentator negaret maiorē: sꝫ negatur minor a nobis. Ad ꝓbationē negat̄ maior: ⁊ eā hn̄t negare illi qui formāt illā rōnē: q2 si fiat tn̄ vnuꝫ album in nā/non hꝫ sil̄itudineꝫ: quā tn̄ hꝫ necessario si fiat aliud album ⁊ sil̄itudo: ⁊ oīs relatio scḋm eū distinguit̄ a fundamento realiter.

Ad q̄rtū ¶ Ad 4^m dr̄ ꝙ nō opꝫ accidens cōpositum ex multis esse in aliquo adequato subiecto: nō tn̄ pōt esse sil̄ in multis scḋm se totū. pōt aūt in multis subiectis esse scḋm ptes suas: ⁊ hoc mō est nūerus.

Ad q̄ntū ¶ Ad 5^m negat̄ maior in illis speciebꝰ que ꝯstituunt̄ ex habitudine vniꝰ ad alterꝫ: sicut sūt figure ⁊ nūeri. Nā linea q̄ prius erat pars trianguli. pōt ex sola ꝓtractiōe aliarꝫ linearꝫ fieri pars alicuiꝰ alterius.

Ad sextū ¶ Ad 6^m dr̄ ꝙ locutio Cōmētatoris est ip̄ropria. ipse n. tenuit ꝙ nūerus ē vnū p se: vt pꝫ ex dictis supra: sꝫ q2 putauit ꝙ nō sit aliō nisi eiꝰ vnitates sil̄ accepte. dixit ꝙ ē aceruus vnitatū: ac si diceret: nūerus est vnitates sil̄ iuncte.

¶ Utrum Numerus habeat esse tantum per apprehensionem anime. Questio. VIII.

Queritur 8°. Utrꝫ numerus hēat eē tn̄ p apprehensionē anime. Et arguitur ꝙ sic.

Prima rō. ¶ Primo. Si numerus hꝫ esse p̄ter operationē aīe: seq̄t̄ ifinitas eorꝫ in actu: ꝯn̄s est falsuꝫ: g̊ ⁊c̄. Cōsequētia ꝓbat̄. dato. n. binario lapidū ⁊ binario hoīuꝫ/seq̄tur binarius horꝫ binariorꝫ: q eadem rōne est ex aīam: ⁊ sic habent̄ tres binarij: vnꝰ lapidum. alter hoīum/⁊ tertius binariorꝫ: ⁊ ꝯsequēter tertius istorꝫ binariorꝫ ēt est actu: ⁊ sic in ifinitū.

Scḋa rō. ¶ Scḋo. Sequitur ꝙ realitas maior sit equalis minori: ꝯn̄s est impoīe: g̊ ⁊ an̄s. Cōsequentia ꝓbat̄. Nam dualitas duorꝫ quinariorꝫ est maior dualitate duorꝫ lapiduꝫ: cū illa dualitas possit diuidi in duos q̄narios: ⁊ hec tn̄ in duas vnitates. Et ex alia pte oīs dualitas oī dualitati est equalis: g̊ sequitur ꝙ eq̄litas maior sit equalis minori.

Tertia rō ¶ Tertio. Nullū reale reflectitur sup seip̄m. nō. n. albedo suscipit albedinem nec calor calorē. Sed nūerus replicat̄ sup seip̄ꝫ. dicimus. n. duos binarios ⁊ tres ternarios: ergo ⁊c̄.

Quarta rō ¶ Quarto. Cuiuslibꝫ nūeri vnitates hn̄t aliquā cōnexionē: sed ista non pōt esse sine actu aīe: ergo ⁊c̄. maior pꝫ. Minor probat̄. Si illa cōnexio esset in re ex̄: aut esset cōnexio situalis: ⁊ h̄ nō: q2 lapis q est rome. ⁊ lapis q est carthagini sunt duo. Aut est ꝯnexio ifra idē emisp̄heriū. ⁊ hoc nō: q2 stella que ē in nostro emisp̄herio facit binariū cū illa que est in alio.

Quīta rō. ¶ Quinto. Seq̄tur ꝙ in rerꝫ natura esset tn̄ vnus numerus. s. ille q cōprehenderet vniuersitatē oīum rerꝫ distinctarꝫ: ꝯn̄s est falsuꝫ. Cōsequētia ꝓbatur: q2 si dentur alij numeri minores q mēsurant ptes illiꝰ vniuersitatis: cū nūeri sint opposite sūme: sequeret̄ ꝙ opposite sūme essent sil̄ in eodē: nā duo lapides mensurantur dualitate ⁊ iterum ternitate: quia ipsi cū vno alio faciunt ternitatem.

Respondeo ⁊ p notitia tituli. q. sciēdū est ꝙ ad numerandū aliquā multitudinē tria necessario requirunt̄. Primū est ipse res nūerate: vt lapides/ligna/hoīes. Scḋm est nūerus q est accidēs in rebus ipsis. Tertiū est actio aīe numerantis ⁊ sūmantis illam multitudinē. ¶ Sciēdū scḋo ꝙ duplex est numerus. Primus est numerus: q vt dixi est accidēs i ipsis rebꝰ: ⁊ iste ab Alberto. 8. metaphysice appellat̄ nūerus formalis: ⁊ a Cōmentatore. 6. metaphysice cōmē. 4. appellat̄ nūerus q est accn̄s. Et a sancto Tho. appellat̄ nūerus/q est in rebꝰ dualitas lapidū vel hoīum. Alius est nūerus abstractus siue nō applicatus rebꝰ: siue (vt inq̄t Auicē.) expoliatus a rebꝰ: vt cū dicimus. duo/tria/q̄tuor ⁊c̄. Est aūt drīa inter nūerꝫ dictum p̄ modo ⁊ dictū scḋo modo: q2 numerus q est accidēs semp ē pars alicuiꝰ numeri maioris p̄ter illum numerꝫ q est maximus oīum in re ⁊ nā. Sꝫ numerus abstractus nō est necio pars alteriꝰ: sed pōt p̄scindi ab alijs: ita ꝙ erit totum ⁊ non pars. Binarius eni scḋm se acceptus p abstractionē itellectꝰ/non est pars ternarij: binarius tn̄ qui est in rerꝫ nā est pars ternarij in rerꝫ nā existētis. ¶ His declaratis ponunt̄ due ꝯnes: quarꝫ prima est ꝙ Nūerus abstractus non hꝫ eē nisi in aīa obiectiue: ita ꝙ nullo itellectu ꝯsiderante talis numerus nullū hꝫ esse. Probatur ista ꝯ̊. ¶ Primo. q2 Auicen. 3° metaphysice. caplo. 5. sic dicit. Illud qō dixerūt aliq ꝙ numerus nō hꝫ esse in aīa/non est attendēdū. Sed ꝙ dixerūt ꝙ numerus expoliatꝰ a nūeratis sign̄atis nō hꝫ esse nisi in aīa. hoc verꝫ est. ¶ Scḋo. quia Phs. 4. physicorꝫ textu cōmēti. 131. sic dicit. dicamus igr̄ quū numerans nō fuerit/numerare non erit: ergo manifestū est ꝙ numerus non erit: ⁊ cū nil natū sit numerare p̄ter aīaꝫ: ⁊ de aīa itellectus. ipoīe est vt sit numerus/cū aīa non fuerit. Et Cōmentator ibi sic ait. Cum res numerans q̄ est aīa/nō fuerit: tūc nūerare qō est eius actio/nō erit. Et cuꝫ numerare nō fuerit manifestū est ꝙ numerus nō erit. ¶ Ad notitiam huiꝰ ꝯnis est sciendum ꝙ intellectū numerare aliq̄/nō est aliud nisi ea mēsurare: metiri aūt siue mensurare aliq̄ nō est aliud nisi ea terminare: terminat̄ aūt vnaquecꝫ res q̄n ꝯcluditur ⁊ clauditur ifra aliquos terminos: ⁊ ideo itellectuꝫ mēsurare aliq̄ multitudinē/est eā claudere q̄ꝫtitatiue infra aliquos terminos: vn̄ nūerus formalis nō est aliud nisi ista formalis mēsura ⁊ clausio. de cuius rōne est ordo prioris ad posteriꝰ: q2 itellectus ita ꝓcedēs numerando multitudinē/pus claudit duas vnitates ⁊ postea ifra tres: ⁊ sic successiue. Abstrahūt aūt hꝰ clausiones ⁊ terminatiōes siue numeri ab oī gn̄e determinato. s. a lapide/ab hoīe/a planta ⁊ hꝰ: sed oībꝰ pn̄t applicari: nec distinguunt̄ scḋm distōnem numeratorꝫ: q2 vt dicit Phs. 4. phy. textu cōmēti. 110. idē est nūerus quo nūeramus decē canes: ⁊ quo numeramus decē oues. Cum aūt hūc numerꝫ applicamus ipsis rebꝰ: tūc eas nūeramus: ⁊ de isto nūō nō est arithmetica. ¶ Scḋa ꝯ̊ est: ꝙ Nūerꝰ applicatus rebꝰ/ē verꝫ ens reale nō depēdēs ab aīa. Nā hꝰ nūerus est accn̄s ꝯstitutū ex vnitatibꝰ q̄ sunt ipse ꝯtinuitates i rebꝰ q̄ꝫtis: vt pꝫ ex dictis supra. Probat̄ aūt ista ꝯ̊. ¶ Primo. Oīs multitudo finita rerꝫ q̄ꝫtarꝫ est nūerꝰ. Sꝫ ad h̄ ꝙ aliq̄ sit talis multitudo non req̄rit̄ actus aīe. g̊ ad hoc ꝙ sit nūerꝰ nō req̄rit̄ actꝰ aīe. Maior pꝫ. q2 Phs. 5. metaph. textu cōmēti. 18. sic dic̄. multitudo ex istis rebꝰ discretis ē nūerus: ⁊ vt cōiter dr̄ nūerꝰ est multitudo ex vnitatibꝰ aggregata: ⁊ hr̄ ab Arꝫ. 10. metaph. tex. cōmēti. 4. Minor est nō q

se. nihil. n. facit itellectus ad hoc q̄ .10. lapides sint decem. ¶ Secundo. Aliq̄ res. lȝ non apprehēdant̄ ab aia, adhuc eēnt tot vel tot finite: puta q̄tuor vel q̄nq̄ȝ: ḡ lȝ nō apprehē derent̄ ab aia eēt nūerus. Cōsequētia pȝ: q̄r totalitas: aut ē forma nūeri: aut est ei⁹ pprietas. Añs pbat̄. Q̄r non plus depēdet multitudo reꝝ ab aia in esse tot vel tot: q̄ȝ depēdeat magnitudo in esse tāta vel tāta. puta pedali bipedali ⁊ hm̄. Sed ꝯstat q̄ magnitudo corporalis nō depēdet in hoc ab aia: ergo nec multitudo. ¶ Tertio. Id de quo demonstrantur passiōes in arithmetica est ens reale: cū arithmetica sit scia realis: ⁊ scie reales habeāt p subiectis tm̄ entia realia. Sed de nūero multa demonstrat arithmeticus: ḡ nūer⁹ est ens reale. ¶ Dicit̄ ad hanc rōnē q̄ non opȝ subiectuȝ scie realis esse realiter eē: put subijcitur passionib⁹ que ingruntur in scia. alioquin vl'ia essent in rerum nā: cum tm̄ de vl'ibus fiant demonstratiōes. ¶ Dicit̄ scđo q̄ multa que non habēt esse nisi p aiam, considerant̄ in sciētijs realib⁹: vt pȝ de tpe: de quo dicit Cōmentator 4° physicoꝝ. cōmē. 129. q̄ eius pfectio magis est metaphysica q̄ȝ nālis. ¶ Dicitur tertio q̄ ideo pōt nūerus pertinere ad sciam realē: q̄r res extra sunt in potētia ad formā numeri q̄ est per aiam: sicut ēt sunt in potentia ad intentionē vl'itatis. ¶ Contra hāc rñsionem arguit̄: q̄r nō est ad ppositū argumenti: cui⁹ vis in hoc ꝯsistit, q̄ illa ratio que est cā q̄ passiones insint subiecto est realis: aliogn mediū in demōstratione potissima esset posterius passione ⁊ subo. ⁊ ꝯñter demonstratio illa nō esset a priori: q̄r que sunt per actū aie sunt posteriora his q̄ sunt realia. Sed passiōes numeri insūt numero per rōneȝ ⁊ quidditatē nūeri: q̄r hoc est cōe oibus passiōib⁹ in eē subiecto per rōnē subiecti: ergo formaliter rō per quā nūerus est numerus est rō realis. Nec valet qđ dr̄ de vl'ibus: q̄r lȝ passiones demonstrent̄ tm̄ de illis q̄bus pōt attribui intētio vl'itatis: tm̄ non īsunt eis per intentionē vl'itatis. non. n. ideo hō est risibilis. q̄r est spēs: sed q̄r ē hō. Q̄r etiā dr̄ de tēpore nō valet q̄r ptes tp̄is non sunt sil' in nā: sed solū vt hñt esse apprehensum: ptes aūt nūeri sunt simul. scȝ ipse vnitates. ¶ Quarto. Nullum sensibile cōe inq̄ȝtum est sensibile dependet ab actu itellectus: q̄r operatiōes potentiaꝝ sensitiuaꝝ nō p̄supponūt opationes itellectus. cū sint pores eis. Sed nūerus vt nūerus est sensibile cōe: vt dr̄ scđo de aia. tex. cō. 64. ergo rō nūeri non depēdet ab intellectu. ¶ Dr̄ ad hanc rōnē q̄ minor est falsa q̄ ipse numerus nō est sensibile cōe: sed res nūerate sunt sensibile cōe. ¶ Contra hoc arguitur. Res numerate sunt aut subē que nūerant̄: aut carū q̄ȝtitates. ⁊ ꝯtinuitates. Sed subē non sunt sensibile cōe, cum sint sensibiles tm̄ per accidens: q̄ȝtitas ēt ꝯtinua ē sensibile cōe distinctum ꝯtra numeꝝ. ergo illud sensibile cōe qđ est numerus, nō est ipse ꝯtinuitates reꝝ que sentiuntur. ¶ Et ꝯfirmat̄: q̄r sensus errans circa magnitudinē non errat aliq̄ñ circa numeꝝ: ergo sunt distincta sensibilia cōia. Pȝ ꝯñā: ⁊ añs pbatur: q̄r visus apprehendēs duas stellas non errat q̄ȝtum ad numeꝝ: q̄r non iudicat eas esse plures duabus: errat tñ circa q̄ȝtitatē eaꝝ: q̄r iudicat eas eē minores q̄ȝ sint. ¶ Quinto. Id quo aliq̄d ponitur in predicamēto est ens reale. Sed nūerus, puta binarius, ponit̄ in predicamento per suā rōnē formalē ⁊ quidditatiuā: ergo binarius formal'r acceptus est ens reale. Maior pȝ: q̄r si nihil est in predicamēto nisi ens reale. multo magis illud erit reale p qđ ponit̄ in predicamēto. Minor pbat̄. Binarius est in p̄dicamēto. vt oēs ꝯcedūt. ergo vel est in eo p suam rōnem formalē: aut per id qđ est māle in ipso. s. per vnitates. Sed nō per vnitates: ḡ per seipm̄. Maior pȝ: q̄r in binario formaliter accepto nihil est aliud nisi sue vnitates ⁊ ei⁹ forma: minor pbat̄. Unitates sūt in p̄dicamento tm̄ reductiue tanq̄ȝ p̄ncipia: sicut etiā ptes substantiaꝝ: ḡ id per qđ reducunt̄ ad predicamentum. s. ip̄m totū p p̄us est in p̄dicamento.

Ad primū in oppositū negatur ꝯsequentia. Ad probationem dicit, q̄ vnitas q̄ binarius est vnus non est res addita binario: sed est ipsemet binarius indiuisus in plures binarios: q̄r binarius non est vnus vnitate nūerali: sed tantū vnitate transcēdente: ⁊ ꝯñter binarius duoꝝ binarioꝝ non est res addita eis. sed est ipsemet duo binarij: ⁊ ideo non pceditur in īfinituȝ. ¶ Ad scđm negat̄ ꝯsequentia. Ad pbationē dr̄ p̄ q̄ dualitas duoꝝ q̄nariorum nō est eiusdē rōnis cū dualitate duoꝝ lignoꝝ: q̄r dualitas q̄narioꝝ nō est accidens additum eis: sed dualitas lignoꝝ est accidens in eis: q̄r ipsa ligna sunt duo dualitate ⁊ numero de genere q̄ȝtitatis. ¶ Dr̄ secūdo q̄ dualitas pōt accipi dupl'r. Uno mō abstractiue: ⁊ sic ois dualitas omni dualitati comparata est ei equalis: cuius ratio est: q̄r omnis dualitas siue binarius pōt diuidi tm̄ ī duas vnitates. Alio modo accipit̄ dualitas vt applicata rebus: ⁊ sic pōt vna dualitas eē maior altera: q̄r lȝ quelȝ diuidat̄ in duos: quoꝝ qđlibet est vnū: tm̄ id qđ est vnum vnius dualitatis pōt diuidi in plura, q̄ȝ id qđ est vnū alterius: ⁊ sic dualitas q̄narioꝝ ē maior dualitate binarioꝝ: q̄r dualitas quinarioꝝ diuiditur in duos quinarios: vnus aūt quinarius est diuisibilis in plures partes q̄ȝ vnus binarius. ¶ Ad tertium dr̄ q̄ aliq̄d reflecti sup se potest accipi dupl'r. Uno modo ꝺm reȝ: vt tūc dicat̄ aliquid reflecti sup se: q̄r ibi est actualis receptio sicut subm̄ recipit formā: ⁊ sic conceditur maior: ⁊ negatur minor: q̄r nūerus nō est nūeralis numero de genere q̄ȝtitatis. Nam vt dictū est: cū dicit̄ duo binarij: ly duo, non significat numeꝝ: sed multitudinē trāscendentē: nihil eniȝ est numerale nūero de genere q̄ȝtitatis. nisi qđ est ꝯtinuum: nūerus aūt non est ꝯtinuus. Alio modo dicit̄ aliquid reflecti super se scđm predicationem tm̄: ⁊ sic negatur maior: dicim⁹ enim q̄ sunt multe multitudines hominū ⁊ lapidum: ⁊ tm̄ multitudo est ens reale: multitudo aūt multitudinū nō est numerus: nec est aliq̄d additū eis: sed est ipsemet multitudines. ¶ Ad quartū negat̄ minor. oēs eni vnitates cū sint ipse ꝯtinuitates coꝝ que numerant̄, sūt cōnexe quātuȝ ad situm: nō q̄ semp vna sit imediate situata post aliam: sed q̄r omnes hñt situm. Potest etiam negari maior: ⁊ dici q̄ ad hoc q̄ vnitates sint nūerus, sufficit q̄ vna non sit alia: ⁊ q̄ quelibet in se sit vna: nec aliquid plus requiritur ad hoc q̄ ex eis sit nūerus: ⁊ de hoc dicet̄ magis in q̄one. qua q̄rit̄ que sit forma nūeri. ¶ Ad q̄ntum dr̄ qđ esse tantum vnuȝ numerum in reꝝ natura potest intelligi dupl'r. Uno modo in actu. Alio modo in potentia. Si primo modo dico q̄ est tantum vnus numerus q̄ est numerus omniū ꝯtinuoꝝ. Si secundo modo, sic dico q̄ sunt plures: ⁊ non potest reduci ista potentia ad actum: ita q̄ actu aliquando sint plures simul: sed tantū successiue. Si eni tota multitudo continuoꝝ esset gratia exempli tantum decem: tunc si vnum eorū corrumpat̄ efficiunt̄ noueȝ: ⁊ sic nouenarius reducitur ad actum: ⁊ ita dđm est de alijs. Causa aūt quare alij nūeri sunt tantum in potentia est: q̄r numerus oīuȝ continuoꝝ est vnū per se: partes autem vnius per se habent esse tantum potētiale. Unde quelibet vnitas est actu pars tantum vnius numeri. sed in potentia est pars cuiuslibet alterius.

Ad primū

Ad scđm

Difficulo.

Ad tertiū

Difficulo.

Ad q̄rtū

Ad q̄ntū

Distictio.

¶ Utꝝ Ultima vnitas sit forma numeri. Questio. IX.

Queritur 9°. Utruȝ vltima vnitas sit forma numeri. Et arguitur q̄ sic. ¶ Primo. In quolibet per se vno composito ex multis partibus ⁊ distincto realiter ab eis opȝ vnā ptem esse formalē. ⁊ alias esse māles. Sed numerus est hm̄: ergo opȝ in eo vnā partē esse formalem. Sed talis pars formalis nō est prima vnitas: nec vnitates medie: ergo est vltima vnitas. Minor pȝ ex suppo-

Rñsiões.

Impugnatio.

Prīa rō.

tis que probata sũt supra. Maior est Phi. 8. metaphysice. Or aũt nulla vnitas añ vltimam sit pars formalis. pbaẽ. habita formali pte statim habeẽ spẽs: qꝛ pars formalis p̃supponit mãles: ⁊ iõ statim ex solo aduẽtu forme in mãm hꝛ spẽs cõpleta: qꝛ habenẽ oĩa necessario reqsita ad spẽm. Sed in numero nũq̃ hẽtur spẽs numeri: dato ꝙ habeaẽ pma vnitas. ⁊ vnitates itermedie: nã q̃tũcunq̃ hẽaẽ pma ⁊ scõa ⁊ tertia vnitas nũq̃ habebiẽ q̃ternarius: ergo tñ vl

Scõa rõ. tima vnitas est forã. ¶ Scõo. Jd est forã numeri quo posito poniẽ spẽs: ⁊ quo solo remoto destruiẽ spẽs nũeri. Sz vltima vnitas est hmõ: g̊ ⁊c. Maior pbaẽ ex diffinitiõe cause que est: ꝙ ea posita poniẽ effect⁹: ⁊ ea remota remoueẽ. Minor est Phi. 8. metaphy. tex. cõmẽ. 10. vbi sic dicit. Et quẽadmodũ vt a nũõ ablato aliquo aut addito. ex qb⁹ est nũerus nõ adhuc idẽ nũerus est. sed alter q̃uis minimum auferaẽ aut addaẽ: sic nec diffinitio. nec qõquideratcẽ: nec adhuc erit ablato aliquo aut addito. Et Cõmentator expones sic dicit. Cũ dixerimus in diffinitiõe aĩalis ꝙ est corp⁹ nutribile sensibile: si diminuerimus vltimã dĩiaz remanebit diffinitio vegetabilium. Et si additur alia dĩia. s. rõnale fict diffinitio hoĩs. Et silr q̃tuor cũ eis addiẽ vnũ, fient qnq̃: ⁊ cũ ab eis diminuiẽ vnũ fient tres.

S. Tho. Sãctus ẽt Tho. ibi sic dicit. vltĩa vnitas dat nũero spẽm ⁊ vnitatẽ: sicut ẽt in rebus cõpositis ex mã ⁊ forã per formã est aliqd vnũ: ⁊ nãz ⁊ spẽm sortiẽ. ¶ Confirmaẽ. qꝛ Phs in hoc textu cõparat vltimã vnitatẽ vltimis differẽtijs ꝯstituẽtib⁹ pprias spẽs.

Rñ°. ¶ Diceẽ forte. ꝙ in hac rõne est fallacia ꝯñtis. Nõ. n. sequitur. si dempto cerebro aut corde, aĩal amittit suã speciez ꝙ cerebꝝ aut cor sit forã aĩalis: ⁊ ita ẽt non sequiẽ ꝙ si remota vnitate remoueẽ spẽs nũeri, ꝙ talis vnitas sit ei⁹ forma. Nã spẽs põt variari ex duab⁹ causis. s. ex variatiõe forme: ⁊ ex variatiõe ptis mãlis ad quã sequiẽ varietas forẽ. Cõparatio ẽt quã facit Phs nõ attẽdiẽ penes hoc ꝙ sicẽ dĩia est ꝯstitutiua: ita ẽt vltima vnitas sit formalr ꝯstitutiua: sed solum attenditur penes hoc. ꝙ sicut remota dĩia remoueẽ spẽs: ita ẽt remota vltĩa vnitate. ¶ Sz ꝯ arguiẽ vt supra. Jn oĩ cõposito p se vno opz p̃ter formã totius esse foraz ptis: q̃ritur g̊ que sit illa forma ptis que addiẽ adueniẽte vltima vnitate: ⁊ apparet ꝙ nulla põt assignari: statim. n. si ternario addiẽ vnitas, isurgit q̃ternitas q̃ nõ cõstituiẽ p aliqd aliud q̃ p vnitates. Secũdo. Jd qõ vltĩo aduenit: ⁊ ad cui⁹ p̃sentiam resultat tota qdditas pfecta est forã ei⁹: vel ẽ formale in tali qdditate. hmõ aũt est vltima vnitas: ⁊ ex ista maiori sic itellecta pcedit ista rõ: g̊ nõ ẽ fallacia ꝯñtis.

Tertia rõ ¶ Tertio arguiẽ. ꝙ vltĩa vnitas cõpareẽ dĩie: q̃tuz ad hoc qõ est ꝯstituere spẽz: qꝛ Phs in eodẽ textu ꝯ dicẽtes ꝙ substãtia componiẽ ex vnitatib⁹: ⁊ ꝙ nũeri sunt substãtie rex: tangit qõnẽ: qũo ex illis vnitatib⁹ fiat vnũ: ⁊ silr qũo diffinitio significãs talẽ subam compositã erit vna: ⁊ subdit ꝙ ipsi nõ possent assignare cãm. vt exponit Cõmentator dicẽs ꝙ eadez est rõ qũo diffinitio sit vna: ⁊ qũo ex vnitatib⁹ fiat vnũ. Unde sic dicit. Qm̃ vnũquodq̃ entium cũ nõ fuerit vnuz: sicut cumulus ꝯgregatus: necesse est dicere p qd sit vnuz. s. qũo illud qõ ꝯgregatur ex vnitatib⁹ sic adunatis: hoc eni nõ pñt facere. Deide dicit scz Aristoteles: ⁊ diffinitio ẽt si fuerit vna, opz dicere in ea simile dicto. i. vt mihi vĩ. Et diffinitio ẽt si fuerit cõposita ⁊ vna: opz dicere qũo sit vna: idẽ. n. seqtur in hoc. Deide dicit. s. Aristoteles. Unũ. n. vni⁹ diffinitionis. i. nos aũt dicimus ꝙ vnũ qõ sigñat diffinitio vna est vnũ p subam que est forma. s. p vltimã dĩiam. Hec Cõmentator. Ex qb⁹ clare hẽtur ꝙ nõ solueret qõnẽ motã qũo numerus sit vnus ⁊ diffinitiõe vna. nisi ita numerus eẽt vnus p vltimã vnitatẽ sicut diffinitio p vltimã dĩiaz: ⁊ ꝙ illa cõparatio quã facit Aristoteles iter diffinitiones ⁊ nũeros est quantũ ad ꝯstitutionẽ: ita ꝙ sicut spẽs ꝯstituiẽ p vltimã differentiã: ita numerus per vltimã vnitatez. Et sunt ita clara predicta vba Cõmentatoris: vt expõne non indigeant.

Respondeo due sunt opiniones circa hanc qõnẽ. Aliqui. n. dicũt ꝙ quilibet nũerus est vnus seipso: ⁊ seipso distinguiẽ a quolibet alio numero fm spẽm: qꝛ istud est gñale in oĩbus: ꝙ quelibet nã specifica seipsa formalr est talis vel talis spẽi: ⁊ non per aliqd additum. Humanitas eni distinguiẽ ab equinitate per seipsam: ⁊ nõ per aliquid additũ humanitati. ¶ Alij dicũt ꝙ vltĩa vnitas est forma numeri: ⁊ ꝙ p eam distinguiẽ quilibet numerus ab alio numero fm spẽm. Et iudicio meo vtrunq̃ vex dicũt. ¶ Pro quox notitia sciendũ est pmo ꝙ numerus est aliqd per se vnũ: vt pbatũ fuit: opz aũt omne per se vnũ hẽre aliquẽ actũ ⁊ formã: p quã sit tale: ⁊ distiguaẽ ab alijs. ¶ Sciendũ scõo. ꝙ duplex est forma. s. forma ptis ⁊ forma totius. forma ptis est altera pars ꝯpositi: forma totius est ipsa quidditas que est tota nã perfecta: sed qꝛ sigñaẽ abstractiue appellatur forma totius. id est forma que est totum. ¶ Sciendũ tertio. ꝙ lz nã specifica: puta humanitas seipsa sit humanitas: tñ in ea est aliq̃ eius pars. s. anima itellectiua que addita mãe ꝯstituit humanitatem. Jta etiaz est in numero. Nam ex trib⁹ vnitatib⁹ resultat ternarius: cui⁹ forma totius. i. qdditas est ternitas: ⁊ tñ est in ternario aliq̃ pars q̃ ad alias cõparata. ⁊ eis ꝯiuncta formalr ꝯstituit ternariũ. ¶ Ad primũ sensum dixerũt illi de pma opinione: ꝙ qlibet numerus seipso formalr est distinctus: puta ꝙ ternitas seipsa formaliter distinguiẽ a quaternitate. ¶ Ad secundũ vo sensum dixerũt illi de secunda opinione ꝙ quilibet numerus distinguiẽ formalr ab alijs per vltimã vnitatem: qꝛ ipsa cõparata ad alias est cõplectiua numeri: ⁊ iuxta vtrũq̃ sensum pcedit qõ presens. ¶ Primo igiẽ declarabiẽ q̃ sit for^a toti⁹: qꝛ p^a opinio. lz dicat ꝙ nũerus est vn⁹ seipso: nõ tñ declarat que sit ei⁹ forã. Scõo declarabiẽ. qũo sit itelligendũ ꝙ vltima vnitas est forma ptis in numero.

Quantũ ad primũ relictis alijs modis dicendi, vĩ mihi ꝙ itellect⁹ apprehendẽs numex nõ apprehendat aliõ nisi multitudinẽ de genere q̃titatis: qꝛ sicut ꝯtinuitas est vnitas: ita multitudo ꝯtinuitatũ est numerus. De rõne aũt multitudinis sunt duo: vt supradictũ fuit: quox primũ est ꝙ quelibet ei⁹ pars ab altera pte sit distincta. Scõm est. ꝙ quelibet pars sit indistincta in se: ⁊ pp hoc rõ numeri in hmõ discretione ꝯsistit. Nec dico pp hoc ꝙ illa forma ⁊ entitas que resultat ex vnitatib⁹: puta binareitas siue binarius, sit talis discretio vnitatum. Sed dico ꝙ vnitates nõ habẽt ꝙ ꝯstituant nũerum nisi vt fundant hãc discretionẽ ⁊ distictionẽ vnius ab altera. ¶ Contra hanc ꝯnẽ arguiẽ. Prio. Rõ numeri nõ consistit in habitudine relatiua: cum sit species predicamẽti absoluti. Sed discretio est formalr relatio: qꝛ oẽ discretũ ab altero est discretum. g̊ ⁊c. ¶ Scõo. Jn ternario est tñ vna ternitas. Sed ibi nõ est tñ vna discretio sed tres: qꝛ q̃libet vnitas est ab alia discreta. ergo ⁊c. ¶ Tertio. Discretio ⁊ distinctio est quedã negatio. Sed rõ numeri non ꝯsistit in negatiõe formalr. ergo ⁊c. ¶ Ad pmũ dĩ ꝙ discretio siue distinctio põt esse relatio: ⁊ põt esse negatio: vt sepe dictuz est in supiorib⁹: ⁊ quocũq̃ modo accipiaẽ: nõ dico ꝙ numerus sit formalr discretio: sed ꝙ vnitates non constituũt numex nisi vt stant sub tali negatione. Dĩ secũdo ꝙ est differentia inter multitudinẽ trãscendentem ⁊ numex: qꝛ multitudo trãscendens nõ est aliqd p̃ter vnitates nec est aliud vnũ per se. Numerus vo est aliqd p̃ter vnitates tanq̃ cõpositũ ex eis: ⁊ p se vnũ. ¶ Et si dicaẽ quid ẽ illa tertia entitas. Dico ꝙ est quedã forma q̃ dĩ numerus. Et si queraẽ, Quid est formaliter nũerus: dico ꝙ est formalr multitudo ex vnitatib⁹ discretis de gñe q̃titatis ꝯstituta: ita ꝙ multitudo

tudo ponitur loco generis: ⁊ reliqua loco differētie. Et ex his patet responsio ad 2m ⁊ 3m.

Quantum ꝯo ad 2m. s. quō verū est ꝙ vltima vnitas sit forma numeri. dico ꝙ hoc est verū tñ in numero abstracto, ⁊ non in numero q̄ est ens rea
Secūdo 2° le. Cuius rō est: q2 in nūero abstracto est ordo p̄oris ⁊ posterioris: binarius enim est p̄or ternario: ⁊ ternari⁹ quaternario: ⁊ sic successiue. Unde vltima vnitas binarij h3 aliū ordinē ad p̄mā vnitatē q̄3 vltima vnitas ternarij: ⁊ sic de alijs. Et si queraꝰ. Qualis ordo est iste. Dico ꝙ est ordo nature s̄m esse cognitū: q2 talis numerus nō h3 aliud eē nisi esse apprehensū: nec est pōle itellc̄m p̄cedere ad ternariū nisi p̄us deueniat ad binariū: ⁊ semp̄ p̄cessus ad posteriorē p̄supponit p̄cessū ad numerū p̄orē.
Secūdo 3° ¶ In numero aūt reali nulla est vnitas que possit dici vltima: nec aliqua h3 ordinē realē ad alias. Quia aut iste ordo est ordo tēporis: aut ordo nature: aut ordo finalis: aut ordo dignitatis. Nō primū: q2 pōle est ꝙ in eo instāti in quo cōpletur generatio rose, cōpleatur gn̄atio Sortis. ⁊ tñ Sortes ⁊ rosa sunt duo. Nō 2m: q2 iter idiuidua nō est ordo nāc p̄sertim diuersarū sp̄ez: puta inter Sortē ⁊ brunel lū: q2 vnū nō p̄supponit alterū nec econtra.
Rñsio ali qualis. ¶ Diceꝰ forte ꝙ est ordo situs. q2 illa vnitas que est p̄pinquior celo aut nobiliori pti celi est p̄ma: ⁊ ea que magis distat est vltima: ⁊ ꝙ si illa q̄ naturalr̄ est p̄pinquior orienti ponaꝰ in alio situ in quo magis distet: mutatus est ordo naturalis illi⁹ vnitatis. Et forte in hoc se resoluunt qui dicūt ꝙ vltima vnitas est forma numeri.
Impug° ¶ S3 ꝯtra istud arguiꝰ. ¶ Primo: q2 pōt deus de nouo creare duos lapides: ⁊ eos ponere in eodē situ. ⁊ in eadē distātia ad celū: ⁊ tñ essent duo: ⁊ nullus eoꝝ ex natura sua haberet maiorē distantiā a celo q̄3 alter. ergo nullus eorū esset p̄mus aut vltimus. ¶ 2°. Possibile est naturaliter ꝙ generenꝰ duo corpa que sint oīo in equali distātia ad idē pūctū orientis: sicut ēt i circulo possunt signari duo puncta que equalr̄ distent a centro. ergo vnū nō esset vltimū respectu alteri⁹. ¶ 3°. Cōstat ꝙ stelle fixe sunt plures numero: ⁊ tñ nulla earū h3 ex natura sua ꝙ sit p̄pinquior orienti: q̄3 alia aliogn ex motu ei⁹ variareꝰ nālis ordo partiū celi: ⁊ ꝯñter ille motus esset violētus. Non pōt ēt dici quartū. s. ꝙ sit ordo p̄fectionis: q2 vnū lignū nō est p̄fectius altero eiusdē sp̄ei. Apparet ergo ꝙ nullus potest esse ordo inter vnitates faciētes numerū: per quē ordinē vna vnitatū dicatur forma numeri. Sed oēs vnitates sūt materia numeri: sicut ēt oēs partes cōtinui sunt eius materia: ⁊ ex oibus simul resultat tertia entitas, que est totū ꝯtinuū: ⁊ ex vnitatibus totū discretū qd̄ est numerus: nec aliquid plus requiriꝰ. ¶ 3°. Seqtur ꝙ eadē esset forma plurimū specie distinctoꝝ. Sed hoc est falsum: aliogn distincta specie eēnt idē specie. Consequētia p̄batur. Sint rome q̄tuor lapides: quorū vltimus sit. a. cōstat ꝙ. a. per te est forma quaternarij: ⁊ sit Bononie tñ vnus lapis q̄ fuerit p̄or q̄3 illi quatuor qui sunt Rome: cōstat ꝙ ex eo ⁊ illis q̄tuor qui sunt Rome cōstituitur quinarius: ergo cū. a. sit etiā vltima vnitas respectu quinarij: sequitur ꝙ ipsa sit forma q̄ternarij ⁊ quinarij que specie distinguunꝰ. ¶ 4°. Aut vltima vnitas h3 ꝙ sit forma numeri. inquantū est vnitas, aut inquantū est vltima. Non p̄mū. q2 in rōne vnitatis nō distinguiꝰ ab alijs vnitatibus. ergo nō plus h3 ꝙ sit forma q̄3 alie. Non 2m: q2 vltimitas est relatio: forma ꝯo numeri est absoluta: ⁊ de genere quantitatis. ergo ⁊c̄. ¶ 4°. Sit aliqd̄ cōtinuū: puta aqua ⁊ diuidaꝰ in quatuor ptes eiusdē quātitatis. s. a. b. c. d. tūc. d. est vltima vnitas illi⁹ quaternarij causati p̄ hanc diuisionē. pono ꝙ copulenꝰ postea iste quatuor aque. ⁊ ex eis fiat vna. sicut p̄us erat: ⁊ tunc iterū diuidaꝰ in easdē quatuor ptes: sed sicut tūc incepta fuit diuisio a parte que est. a. nūc incipiat a pte que est. d. ⁊ arguitur sic. Idē oīno est numerus istarū quatuor aquaꝝ q̄ fuit prius. Sed illa vnitas que p̄us erat vltima: nūc nō est vltima. ḡ numerus nō h3 formam ab vltima vnitate. ¶ 5°. Oē cōpositū ex ptibus. quarū aliqua est materialis ⁊ aliqua formalis h3 partē formalē actuantē ⁊ dantē esse partibus materialib⁹ ⁊ existentē in eis. Sed vltima vnitas nō est in alijs vnitatib⁹. ergo nō est forma nūeri. ¶ 6°. Nulla forma entis realis est varia ⁊ incerta ⁊ oīno volūtaria: q2 voluntas nostra nō causat species earū. Sed vltima vnitas est volūtaria ⁊ incerta: quia possumus incipere numerare a qua vnitate volumus. ergo ⁊c̄.

Ad rationes in oppositū rñdetur. ¶ Ad primū Ad p̄mū
negat maior. Ad p̄bationē dī ꝙ p̄cedit ex falso intellectu verboꝝ ph̄i. non enim ipse dicit ꝙ oē per se vnū habeat partes: quarū vna sit forma ⁊ altera sit mā: s3 dicit ꝙ oē habēs partes: quarū vna est pura potētia: ⁊ altera act⁹ est p̄ se vnū: ⁊ p̄ hoc p̄bat ꝙ ex mā ⁊ forma fit vnū per se: reperitur tñ ēt aliquid per se vnū: cuius nulla pars est forma alteri⁹. sed oēs ptes sunt mā: ⁊ ex eis resultat totū. ¶ Ad 2m dicit. ꝙ rñsio ibi data est bona loquēdo de numero reali. Ad secūm
¶ Ad p̄mā iprobationē p3 rñsio ex dictis ad primū. ¶ Ad 2am negat maior. Nā posita vltima parte māli resultat forma totius: sicut apparet in domo in qua posito tecto sup parietes resultat statim forma domus: ⁊ tñ tectū non est forma domus sed mā. ¶ Ad 3m Ad tertiū
diciꝰ ꝙ oēs ille auctoritates intelligēde sunt de nūero abstracto: ⁊ nō de numero qui est accñs rerū. Sed multi decepti sunt: q2 putauerūt Cōmētatorē ⁊ S. Tho. itelligere de numero applicato rebus: ⁊ ex hoc inciderunt in maximas difficultates: nec vnq̄ potuerūt inuenire quis sit ille ordo a quo habet vltima vnitas ꝙ sit forma numeri realis: vt patet ex libris eorum.

¶ Utrū forma numeri sit cōtinuitas diuisi. Qō. X.

Queritur 10°. Utrum forma numeri sit cōtinuitas illius per cuius diuisionē causat⁹ est numerus. Et arguiꝰ ꝙ sic.
¶ Primo Cōmētator dicit. 10. metaphy. cō. 4. ꝙ vnū est mensura vnoꝝ: q2 numerus est quedā vna. Et ex hoc arguitur sic. Sicut se habēt alba ad albū: ita se habēt vna siue numerus ad vnū: sed alba non habēt aliā formā nisi quā h3 albū: q2 earū forma est albedo. ergo vna siue numerus, non h3 aliā formā nisi quā h3 vnū. Sed forma vnius est cōtinuitas: q2 vt supra p̄batū fuit. vnitas est cōtinuitas: ergo etiā forma numeri est cōtinuitas. Prima rō
¶ 2°. Ph̄s dicit. 10. meta. t. c. 4. ꝙ vnūqd̄q̄ mensuraꝰ aliquo sui generis: s3 numerus mensuraꝰ per vnitatē cuius forma est cōtinuitas. ergo forma numeri est cōtinuitas. Secūa rō.
¶ 3°. Id est formale in numero: quo nō intellecto forma numeri nō pōt attribui alicui multitudini. Sed ratio numeri nō attribuiꝰ aliq̄bus nisi intelligāꝰ hīe conuenientiā in aliqua vna intētione: ista autē intētio est cōtinuitas. dicimus enim tres lapides eē tres: q2 habēt tres cōtinuitates. ḡ ⁊c̄. Tertia rō
¶ 4°. Id est for͂ nūeri qd̄ dat alicui multitudini. vt possit numerari: quia ratio numeri videꝰ consistere in mensura: vt patet. 10. metaphysice. S3 nulla multitudo est mensurabilis. nisi q2 fuit in potētia in aliquo cōtinuo. ergo ⁊c̄. Quarta ratio.
¶ 5°. Si nūerus diceret aliā vnitatē ⁊ formā a cōtinuitate nō esset simplr̄ vnus, cū partes ei⁹ sint simpliciter diuerse. Sed numerus est simplr̄ vnus: vt p̄batum fuit. ergo ⁊c̄. Quinta rō
¶ 6°. Sicut se habet magnū ⁊ paruū in magnitudine: ita multū ⁊ paucū in multitudine. Sed magnū ⁊ pu͂ū nō differūt specie. ergo nec multum ⁊ paucum: quod nō esset nisi multum ⁊ paucum haberēt vnitatem specificam a continuitate. Sexta rō.

Respondeo. Premitto q̄ cũ vnaqueq; res hẽat vnitatẽ a sua forᵃ sicut ⁊ distõnez: q̄ꝛ actus est q̄ distiguit ⁊ separat. Idẽ est querere que est vnitas eius: ⁊ quo ab alijs distinguat̃. Dupl'r aũt põt numerꝰ dici vnꝰ. Uno mõ vnitate numerali. Alio mõ vnitate specifica. Nã oẽs binarij sunt eiusdẽ spẽi ⁊ nũero distinguuntur. Lz eniz duo lapides ⁊ duo ligna sint diuersarũ spẽrũ ẜm subas suas: tñ iquãtũ sunt duo sunt eiusdẽ spẽi q̄ cõstituuntur ex vnitatibꝰ eiusdẽ rõnis eo q̄ quãtitas ⁊ cõtinuitas in oibus quãtis est vniꝰ rõnis. Et si querat̃ ꝑ q̄d distinguunt̃ numero binarij: dico q̄ ꝑ subta: q̄ꝛ ois distõ numeralis accidẽtiũ est a subto: vt dictũ fuit lib. 5. distõ aũt specifica est inter binariũ ⁊ ternariũ: et sic successiue ꝓcedendo: ⁊ de ista querimꝰ que sit forᵃ faciẽs vnitatẽ specificaz.

Distinctio.

Op. al. q̃z ¶ Ad qd̃ rñdent aliqui / q̄ eadẽ est vnitas numeri ⁊ quãtitates cõtinue: ex cuius diuisione causat̃ vel natus est causari. loquẽdo de vnitate specifica. differũt aũt solũ in hoc. q̄ꝛ cõtinuitas iportat copulationẽ partiũ ad vnũ cõez terminũ: sed vnitas numeri iportat ꝑuationẽ talis copulationis. Et ꝯñter ꝯtinuũ ⁊ discretũ nõ differũt per se. Sz tñ ꝑ accidẽs. s. rõnis huiꝰ copulationis ⁊ ꝑuationis eiꝰ. Ista opinio vꝫ falsa. ⁊ oĩno ꝯ̃ Phm.

Imp: obatur opi. ¶ Unde ad. q. rñdendo dr̃ q̄ ꝯtinuitas nõ est forma numeri. Probat̃ ista ꝯ̃.

Cõclusio. rñsiua q̃sito. ¶ Primo. Supponit̃ q̄ distõ specifica est formalis. sicut distõ nũeralis ẽ mãlis: vt sepe dicit Phs. 8. 10. ⁊ 12. meta. Et arguit̃. Duarũ spẽrũ cõtentarũ sub eodẽ gñe / impoẜe est vnã esse formã alteriꝰ. Sed ꝯtinuũ ⁊ discretũ sunt spẽs sub genere quãtitatis. ergo ꝯtinuũ nõ põt esse forma discreti. Maior ꝓbatur. Inter ea que habẽt eandẽ formã nõ est distõ formalis. aliogn distinguerent̃ i forma ⁊ cõuenirent in forᵃ. Sed inter spẽs eiusdez gñis est distõ formalis. vt est suppositũ. ergo ⁊c̃. Minor ẽt pꝫ ex phõ in ꝑdicamẽtis. ¶ 2ᵒ. Unitas qua nũerus ẽ vnꝰ ẽ in actu: q̄ꝛ qd̃ nõ est / nullius est forma. Sz vnitas cõtinui ex cuiꝰ diuisione causatꝰ est numerus / nõ est actu qñ numerus est vnus: q̄ꝛ cõtinuũ facta diuisione nõ manet ꝯtinuũ nec vnũ: ergo ꝯtinuitas nõ est forma numeri. ¶ 3ᵒ. Unũ oppositũ nõ est forma alteriꝰ / sicut cecitas nõ est forma visus: nec albedo nigredinis: nec ens nõ entis: nec paternitas filiationis. Sz numerus ⁊ cõtinuitas opponunt̃: q̄ꝛ duz diuidit̃ ⁊ corrũpitur ꝯtinuũ generat̃ numerꝰ. ergo nõ hꝫ ꝑ forma ꝯtinuitatẽ: aliogn corruptio sue forᵉ eẽt gñatio sue forme: qd̃ est ipoẜe ꝯ̃dictoriũ. ¶ 4ᵒ. Si ꝯtinuitas eius qd̃ diuidit̃ eẽt formale in numero. seq̄tur q̄ oẽs nũeri eẽnt eiusdẽ spẽi. Sz hoc est falsuz. ergo ⁊c̃. Pꝫ ꝯñtia: q̄ꝛ oẽs numeri ꝓcedentes in infinitũ generantur ꝑ diuisionẽ eiusdẽ cõtinui: ⁊ sic oẽs haberẽt eandẽ formã. Falsitas ꝯñtis ꝓbat̃. Tuz q̄ꝛ Phs. 8. meta. tex. cõmen. 10. dicit q̄ vnitas addita vnitati variat spẽz. Tuz q̄ꝛ alia passio demõstrabilis est de q̄nario: ⁊ alia est de senario. Tuz q̄ꝛ Phs. 5. meta. dicit q̄ semel sex sunt sex: ⁊ semel tria sunt tria: qd̃ nõ esset verũ nisi tria. ⁊ sex haberent ꝓprias vnitates specificas. q̄ ⁊c̃.

Fuga. ¶ Dicetur forte / q̄ Phs nõ negat ibi absolute q̄ sex nõ sint bis tria. aliogn nõ posset dici q̄ ternariꝰ sit ps aliquota senarij. Sz intẽdit dicere q̄ cũ dico sex vel septẽ. significat̃ suba senarij: sed cũ dr̃ bis tria: significat̃ eius q̄litas: q̄ꝛ significat̃ qualis sit: puta q̄ est numerus supficialis: naz numerus dr̃ supficialis ex eo q̄ ꝯsurgit ex ductu vnius numeri in aliũ: vt dicẽdo bis tria / ter sex / quaterdecies ⁊ hmõ.

Insecutio. Notãdu 3 Sed ista rñsio nõ tollit vim huiꝰ rõnis. ¶ Ad cuiꝰ notitiã sciendũ est. q̄ ibi Phs enumerãs modos qualitatũ. dicit q̄ ẽt in mathematicis reperiunt̃ qualitates: sicut esse superficialẽ / aut cõpositũ aut solidũ / sunt qualitates ⁊ ꝓprietates numerorum: ⁊ iste aut aliq̃ carũ significant̃ cũ ducit̃ vnus numerus in se aut in aliũ. Idẽ eniz est dicere / senariꝰ est bis tria: ac si diceret̃ senariꝰ est superficialis. Dicere aũt senariꝰ est semel sex / est dicere ipsaz subam ⁊ nãm senarij. Unde sic dicit. Sex nõ est bis tres: sed semel sex. ⁊ Cõmen. sic ait. Uniuersal'r apparet q̄ oẽ qd̃ est de quãtitate discreta tãq̄ꝫ suba ⁊ forma ⁊ vnicum in quãtitate / nõ quãtitas in quãtitate sicut sex: cuius substãtia est vnicum sex / nõ tres binarij. Et ex hoc arguit̃ sic. Ex eo nõ cõponitur numerus. qd̃ dicit formal'r qualitatẽ nũeri. Sed cũ dr̃ sex est bis tria: significatur qualitas senarij: ⁊ nõ eius suba. ergo senariꝰ nõ cõponitur ex bis tribꝰ. ¶ 2ᵒ. Nulla spẽs est pars itelligibilis alteriꝰ: q̄ꝛ partes specierũ sunt tñ nã partiales. ⁊ nõ spẽs cõplete. Sed binariꝰ ⁊ ternarius distinguunt̃ specie a senario: ergo senariꝰ nõ cõponitur ex bis tribꝰ aut ter duobꝰ. ¶ 5ᵒ. Omnis forma denominat id cuiꝰ est forma. Sz ꝯtinuitas nõ denominat nũerũ: aliogn discretũ esset ꝯtinuũ: ⁊ sic eẽt cõtinuũ ⁊ nõ continuũ. ergo ⁊c̃. ¶ 6ᵒ. Illa vnitas que nõ cõpatitur se cũ illo cuius est vnitas plura cõtinua / distinguit̃ ab ea que cõpatitur secũ plura ꝯtinua. Sed vnitas discreti ⁊ numeri cõpatitur secũ in numero plura cõtinua: q̄ꝛ quelibet pars numeri est quoddã ꝯtinuũ: vnitas xᵒ ꝯtinui nõ cõpatit̃ secũ plura continua: q̄ꝛ vnũ ꝯtinuuz nõ est multa cõtinua: ergo vnitas numeri nõ est vnitas ꝯtinui. Sed vnitas continui est eius continuitas. ergo vnitas numeri nõ est ꝯtinuitas.

Ad rationes xᵒ in oppositũ rñdetur. ¶ Ad primũ negat̃ maior. Ad ꝓbationez dicitur q̄ numerus nõ est vna formal'r: sed tñ material'r. ⁊ sic intelligit Cõmẽtator. Qr aũt ita sit declarat̃. Naz inter vnũ cõtinuũ ⁊ plura ꝯtinua est differẽtia que est iter totũ vl'e ⁊ suas partes subiectiuas: q̄ꝛ plura ꝯtinua se habent ad vnũ continuũ absolute acceptũ: sicut partes ad suũ totum vl'e: ⁊ per ꝯñs nõ differũt specie vnũ continuũ ⁊ plura cõtinua. Numerus aũt cõparatur ad plura cõtinua: sicut totũ integrale ad suas partes de quo manifestũ est q̄ distinguitur spẽ ab eis. ¶ Ad 2ᵐ dicit̃ q̄ nõ opꝫ mensurã ⁊ mẽsuratũ esse eiusdẽ spẽi specialissime: ⁊ ideo nõ opꝫ q̄ vnusꝰ sit eiusdẽ speciei cũ numero. ¶ Ad 3ᵐ dicit̃ q̄ illa intẽtio sine qua nõ põt intelligi numerus / quantũ ꝑtinet ad ꝓpositũ nõ est forma numeri: sed mã eius. s. cõtinuitas. sicut n. res cõposite non possunt intelligi sine suis ꝓprijs formis: ita nec possunt itelligi sine ꝑtibus ex q̄bꝰ itegrant̃. ¶ Ad 4ᵐ negatur minor. ita eniz mensurabilis est nũerus resultans ex duabꝰ vnitatibꝰ: quarũ vna fuit vnius continui. ⁊ alia alteriꝰ: sicut numerus resultãs ex vnitatibꝰ diuersorũ continuorũ. ¶ Ad 5ᵐ negatur ꝯñtia. q̄ꝛ ille diuerse ꝑtes numeri conueniũt in vna forma totius: vt dictũ est ꝑcedenti q̄one. ⁊ magis dicetur ifra. ¶ Ad 6ᵐ dr̃ q̄ illa similitudo valet quãtũ ad hoc q̄ sicut magnũ ⁊ paruũ sũt passio magnitudinis: ita multũ ⁊ paucuz sunt passio multitudinis: distinguunt̃ aũt quãtũ ad hoc q̄ est eẽ eiusdẽ spẽi: q̄ꝛ multũ ⁊ paucũ nõ sunt eiusdẽ spẽi: sicut magnũ ⁊ paruum.

¶ Utrũ nũerus sit entitas distincta a numeratis. Qõ. XI.

Queritur 11ᵒ. Utrũ numerus sit entitas distincta a rebus numeratis. Et arguit̃ q̄ nõ. ¶ Primo. Supponit̃ q̄ numerus non sit forma simplex. sed cõposita ex ꝑtibus. Aut ergo iste partes sunt continue aut discrete. Primũ nõ põt dici: q̄ꝛ oẽ cõpositũ ex ꝑtibus continuis est magnitudo: vt pꝫ. 5. meta. numerus autez nõ est magnitudo sed multitudo. Scd̃z ẽt nõ põt dici: q̄ꝛ aut ille ꝑtes eẽnt numeri aut eẽnt vnitates. Nõ numeri: q̄ꝛ partes binarij nõ sunt numerus. Si vnitates. ergo vel iste vnitates seipso nullo addito sũt numerus: aut aliquo addito. Si aliquo addito. querendũ est vtrũ illud additũ sit simplex vel hñs partes: vt ꝑus querebatur. Si seipsis ille vnitates sunt numerus: cũ vnitates numerales non sint res supadditẽ

dite reb⁹ numeratis:sequit̄ q̄ numerus nō sit entitas eis
Scda rō. supaddita.¶ 2°.Quecū q̄ sunt tot vel tot/sunt seipsis tot vel tot.⁊ nō per aliqd additu₃:g̃ nullus numerus est aliq̄ res addita reb⁹ numeratis:ꝯñtia p₃.Añs ꝓbat̄.Oium que sunt tot vel tot:qōlibet est seipso vnū.⁊ nō p entitatē additā.g̃ quecūq₃ sunt tot vel tot:puta duo vel tria/sunt seipsis
Tertia rō duo vel tria.¶ 3°.Si duo lapides essent duo p entitatem additā eis:sequitur q̄ isti duo lapides.⁊ eorum dualitas eēnt tres:g̃ vel seipsis vel p aliā entitatē.Si seipsis/habet̄ ꝓpositū.Si p aliā entitatē/ibit̄ in infinitu₃.¶ 4°.Nullū
Quarta ratio. accñs p̄sertī₃ absolutū pōt aduenire subto nisi fiat aliqua transmutatio in subto.S₃ numerus aduenit reb⁹ numeratis sine eax transmutatiōe.ergo ⁊c̄.Maior p₃.Minor ꝓbatur:q₂ si sint tres lapides ⁊ addat̄ quartus lapis:nulla transmutatio fit in prioribus lapidibus:⁊ tamen causatur numerus quaternarius:ergo ⁊c̄.

Respondeo. Nō op₃ in ista qōne declarare titulū quesiti.q₂ est planū:queritur eni₃ vtrū in rebus hñtib⁹ nūerū de gñe quātitatis.ipse nūs sit
Intentio questi q̄ sit. entitas realr̄ distincta a reb⁹numeratis:puta vtrū binari⁹ quo duo lapides dicunt̄ duo sit accñs inherēs duob⁹ lapidib⁹:⁊ nō querit̄:vtrū iste binari⁹ sit res distincta a quātitatib⁹ ꝯtinuis istox lapidū/q̄si q̄ dicat tertiā entitatē p̄ter ēt vnitates.Ad sensu₃ aūt p̄dictū rñdetur q̄ sic.¶ Ad qō
Prima pō rñsio. ꝓbandū supponit̄ q̄ suba ⁊ quātitas sunt res distincte:ita q̄ nulla suba est quātitas:nec aliq̄ quātitas p̄dicamētalis est suba.Dico aūt p̄dicamētalē ne forte aliqs opponat q̄ quātitas virtualis p̄me cause vel aliarū itelligētiarum est suba.Cōstat eni₃ q̄ quātitas virtualis nō est de gñe quantitatis:cū quātitas virtualis sit forma actiua:q̄ttitas ḿo p̄dicamētalis nō sit actiua forma.Istud p̄suppositū ꝓbatū fuit lib.5°.qōne.20.⁊ eius veritas apparet p̄sertim ex theologia:q₂ quātitas que erat in pane/manet nō manēte suba panis.Et Cōmē.10.phẏsi.cō.35.sic dicit.neq₃ q̄ttitas neq₃ numer⁹est suba.¶ Ex hoc arguit̄ sic.Ois quātitas est res distincta a suba realr̄.Sed numer⁹ duox lapidū est quantitas ⁊ lapides sunt sube.g̃ nūerus lapidū est res distincta a lapidib⁹.Maior p₃ ex p̄supposito.Minor ꝓbatur.Oē discretū est vere ⁊ realr̄ quātitas:q₂ quātitas diuidit̄ in cōtinuū ⁊ discretū:vt p₃ in p̄dicamentis ⁊ 5° meta.tex.cō.18. S₃ numer⁹ lapidū est qōdā discretū:g̃ est quātitas.¶ 2° arguit̄.Unitas que est pn̄m numeri est res addita rei que dicit̄ vna.g̃ nūerus est entitas addita reb⁹ nūeratis.Cōsequētia p₃:q₂ aut numer⁹ est ipse vnitates:ita q̄ dicat̄ pluralitas vnitatū f̄m cōstructionē transitiuā:aut nūerus est aliqd cōstitutū ex vnitatib⁹:⁊ qōcūq₃ hox̄ detur:seqtur q̄ si vnitates sunt res addite reb⁹:q̄ ēt numerus sit res addita.Añs ꝓbatū fuit lib.4.multiplr̄ ex dictis P̄hi ⁊ Cōmē. ¶ 3°.Seqtur q̄ aliq numeri inequales sunt eiusdē sp̄ei:⁊ q̄ duo nūeri equales sunt diuersarū sp̄erū:ꝯñs est falsu₃. ergo añs.Falsitas ꝯñtis ꝓbatur:q₂ vt dicit P̄hs 8° meta. tex.cō.10.quelibet vnitas addita vel subtracta variat speciē.Consequētia ꝓbatur.Ternarius hoium ⁊ quaternari⁹ hoium sunt numeri inequales.vt p₃.S₃ tres hoies ⁊ quatuor hoies sunt eiusdē sp̄ei.vt p₃:⁊ p te ternarius hominū nō est alia entitas nisi ipsi hoies:⁊ silr̄ quaternari⁹hoium. ergo seqtur q̄ nūerus equalis.⁊ nūerus inequalis sūt eiusdē sp̄ei.Nec valet dicere q̄ tres hoies ⁊ quatuor homines sint eiusdē sp̄ei hui⁹ gñis aial ⁊ suba:sed nō sunt eiusdem sp̄ei hui⁹ gñis quātitas siue numerus:q₂ vt ꝓbatū est iste entitates que sunt hoies nō p̄nt eē de gñe quātitatis:quia suba ⁊ quātitas sunt oino res distincte realr̄.¶ 2ª ꝓ.Enti-
Scda pō tas que est numerus est accñs absolutū.Probat̄.¶ Primo.Ois quātitas est formalr̄ absoluta:q₂ quātitas f̄m suā rōnē formalē nō dī ad aliud.S₃ numerus est formalr̄ q̄ttitas:vt dī in p̄dicamētis.ergo est formalr̄ qd absolutum. ¶ 2°.Ois relō distinguit̄ realr̄ a termino:sicut ⁊ fundamm̄ ipsius relōnis.Sed nō est dare aliquē terminū ad quē dicatur nūerus qd sit ab eo realr̄ distinctū.g̃ nūerus non est relatiuū.Minor ꝓbat̄.Producat deus tres quātitates cōtinuas sepatas ab oi subto:quero qs est termin⁹ hui⁹ nūeri ternarij:cōstat q̄ termin⁹ nō pōt eē aliud nisi id qō numerat̄:q₂ si nūerus est relatiuū dī relatiue ad numeratu₃: in casu aūt posito nihil est qō numeret̄ p istū trinariū nisi iste tres q̄ttitates q̄ p te sunt ipse numerus:ergo numerus nō est forma relatiua.¶ Nec valet si dicat̄ q̄ nūerus dī relatiue ad vnitatē.sicut mensuratū ad mensurā:q₂ nūer⁹ nō est ipsa relatio.sed est aliqd in quo fundat̄ relō:⁊ put fundat relōnē nō significat̄ hoc nomine nūerus:s₃ hoc nomine mensuratū.¶ 3ª ꝓ.Numerus nō est for͡a simplex:s₃ Tertia pō cōposita ex ptibus.ꝓbat̄ ista.¶ Primo.Nullū simplex est diuisibile.Sed nūerus est diuisibilis.g̃ non est forma simplex.maior p₃.Minor est P̄hi 5° meta.vbi dic̄ q̄ ois quātitas discreta est diuisibilis.¶ 2°.Si numer⁹ est for͡a simplex:seqtur q̄ idē accñs numero f̄m se totū/sit in pluribus reb⁹ maxime distantib⁹ localr̄:puta binarius lapidū:quorū vnus sit in oriēte ⁊ alius in occidēte.Consequēs est falsum:⁊ ꝯ oēm p̄hia₃.Consequētia p₃:q₂ nō est maior ratio q̄ ista forma simplex que est binari⁹ sit magis i vno lapide q̄ in alio.Et si dicat̄ q̄ est partī₃ in vno:⁊ partī₃ in alio.Sequit̄ q̄ nō est forma simplex.¶ 3°.Sequit̄ q̄ qñ generat̄ vnū corpus fieret vna res noua absoluta in quolibet corpore:ꝯñs est absurdū.Consequētia ꝓbatur:q₂ dū ꝓducitur nouū corpus.tunc causat̄ vnus nouus numerus corporū:q per te est noua forma simplex:de q̄ nō ē maior rō q̄ sit in vno illorū corporū q̄ in alio:g̃ causatur in oib⁹ illis corporibus:qō est oino irrationabiliter dictum.

Ad rationes In oppositū rñdetur.¶ Ad primā
Ad pmā cōceditur p̄suppositū ⁊ reliqua que sequuntur p̄ter vltimū in quo dī q̄ vnitas nō est accidēs: oppositū eni₃ hui⁹ ꝓbatū fuit.¶ Ad 2am negatur añs.Ad
Ad scdm ꝓbationē dī eode₃ modo/q̄ nulla res est vna vnitate que est p̄ncipiū numeri nisi per entitatē ei addita₃.¶ Ad 3am
Ad tertiā dicit̄ q̄ duo lapides cū eorū dualitate nō faciūt numerū de gñe quātitatis:sed multitudinē transcendentē:sed cōtinuitates illorū lapidū constituūt numerū qui est quātitas.
Ad q̄rtā ¶ Ad 4am.negat̄ minor:q₂ dum causat̄ quaternari⁹lapidū/causa t̄ vnū accidēs.s.cōtinuitas in aliquo illoru₃ lapidu₃.s.in eo qui de nouo generat̄.Unde est nouitas in isto numero salte₃ quantum ad aliquā eius partem.

¶ Utrū qlibet nūerus sit vnū numero. Qō.XII.

Queritur 12°.Utrū quilibet numer⁹ sit vnū numero:puta vtrū de binario vere enūciet̄:q₂ ipse est vn⁹ numero:⁊ sic de alijs.Et arguit̄ q̄ nō.¶ Primo.Nulla
Prima rō multitudo est vnū numero:q₂ vnū ⁊ multa opponunt̄.S₃ binari⁹ est quedā multitudo.ergo nō est vn⁹ numero.¶ 2°.Quicqd est vnū numero est ps alicui⁹nūeri.S₃ binari⁹ nō est ps alicui⁹numeri.Nā quaternari⁹nō
Scda rō. cōstituit̄ ex duob⁹ binarijs:vt dī.5.meta.g̃ ⁊c̄.¶ 3°.Quicquid est vnū numero est idiuisibile:vt p₃ p rōnē vni⁹ que
Tertia rō est idiuisibilitas.Sed binari⁹ nō est idiuisibilis/cu₃ hēat actu plures ptes.g̃ nō est vnū numero.¶ 4°.Esse multa
Quarta ratio. numero ⁊ esse vnū numero/non p̄nt simul cōuenire eidē/ cū sint opposita.Sed binarius est multa nūero:q₂ est due vnitates:ergo non potest esse vnum numero.

Respondeo q̄ veritas huius qōnis dependet ex p̄cedentibus.Dictū eni₃ fuit q̄ nūerus est aliqd vnū per se:⁊ dicit tertiā entitatē distinctam a partib⁹ simul sumptis:⁊ de ista entitate queritur vtru₃ sit

vna numero. Nō aūt est qđ de partibꝰ numeri: qꝛ nulli est dubiū ꝙ ipse ptes nō sunt vna: lꝫ quelibet in se sit vna numero siue vt meliꝰ loquamur sit vnitas. Dictum ēt fuit ꝙ duplex est vnitas. s. vnitas transcendēs que reperitur in oi natura: ⁊ vnitas nūeralis que reperit̄ tm̄ in genere quantitatis: ⁊ qꝛ numerus est de gñe quantitatis: ideo forte alicui videret̄ ꝙ numerus sit vnus vnitate que est pn͠m numeri. Et ideo ad. q. rn̄detur duabus ɔ̊nibus: quarū pma est ista.

Cōclo pᵃ ¶ Quilibet nūerus est vnus vnitate transcendēte. Scđa
Cōclo 2ᵃ est ista. Nullus numerus est vnus vnitate numerali. Prima ɔ̊ ꝓbatur. ¶ Primo. Ois entitas est vna transcendenter. qꝛ vt dictū est. 4. meta. tex. cō. 3. vnū ⁊ ens habent consecutionē: qđ exponit Cōmētator: qꝛ oē ens est vnum: ⁊ oē vnū est ens. Sꝫ numerus est quedā entitas per se: vt ꝓbatū fuit supra. ergo ⁊c̄. ¶ 2° demōstrato vno binario: puta binario lapiduꝫ: aut iste binariꝰ est vnꝰ binariꝰ / aut plures binarij. Sꝫ nō ē plures binarij: vt pꝫ. g̊ est vnꝰ binariꝰ. Sꝫ nō est vnus vnitate numerali: vt probabit̄ ex 2ᵃ ɔ̊ne. ergo est vnus transcendēter. Et qꝛ oēs qui ɔcedunt numerū eē entitatē per se distinctā a partibꝰ: cōcederēt eū esse vnum transcendēter: nō vltra me extendo in ꝓbatione huius cō

Dubᵐ pᵐ clusionis. ¶ Sꝫ soluenda sunt duo dubia. ¶ Primū est: qꝛ numerus est vnus de gñe q̄titatis: vt tactū fuit. g̊ videt̄ ꝙ sit vnus vnitate que est pncipiuꝫ numeri. Ad qđ rn̄det̄ ꝙ non oē vnuꝫ de gñe quātitatis est pncipiuꝫ numeri: sed tm̄ illud vnū qđ est cōtinuū. ꝓbatuꝫ eniꝫ fuit ꝙ vnitas est

Dubᵐ 2ᵐ ipsa ɔtinuitas. ¶ Secūdū est. qūo pōt saluari ꝙ numerꝰ sit vnus cū habeat diuisionē partiuꝫ: ⁊ de rōne vnius sit idiuisio. ¶ Ad hoc ēt rn̄detur ꝙ nō opꝫ reꝫ que est vna / eē oino indiuisam: sed opꝫ ꝙ nulla pars eiꝰ sit talis qualis dicunt̄ oēs partes simul. Naꝫ lꝫ in vno homine sint partes: quarū vna nō est alia: tn̄ vnus homo nō hꝫ ptes. quarum aliqua sit homo. vn̄ nō est diuisus in plures hoies. Et silr̄ nec vnus binariꝰ est diuisus in plures binarios: nec senarius in plures senarios. ¶ Et si dicat̄. Supra dictū fuit ꝙ ptes eius qđ est vnū per se sunt tm̄ in potētia in toto: ptes aūt nūeri sunt actu in nūero: qꝛ quelibet vnitas hꝫ ꝓpriuꝫ esse distinctū ab esse aliarū vnitatū. ergo saltē habebit̄ ꝙ numerus nō est vnus per se: ⁊ sic nō dicit vnitatē transcen

Distictio. dētē. ¶ Rn̄deo. ꝙ vnitates pn̄t duplr̄ cōparari. Primo. quelibet vnitas pōt cōparari ad subm̄ in quo est ⁊ cui dat esse quantū cōtinuū: ⁊ sic hꝫ esse in actu: ⁊ esse distinctum. Alio mō pōt cōparari ad totuꝫ numerū: cuius est ps: ⁊ sic nō est in actu: sed tm̄ in potētia in ipso numero: sicut ⁊ alie ptes alicuiꝰ totius. ¶ Si iteꝝ querat̄. Quare iste vnitates faciūt vnū per se: ⁊ vnitates transcendētes nō. naꝫ multitudo angeloꝝ nō est vnū per se: sicut nec multitudo hoium in exercitu. ¶ Rn̄detur ꝙ hoc ideo est: qꝛ ipse vnitates numerales sunt apte copulari adinuicē: ⁊ erāt actu copulate ante diuisionē ɔtinui: ⁊ tunc ɔstituebant vnuꝫ per se qđ est ɔtinuū. vn̄ eis nō repugnat ɔstituere vnū per se: sicut repugnat pluribꝰ substātijs: ⁊ ꝓpter hoc. qn̄ ēt sunt separate possunt ɔstituere vnū ꝑ se: qđ nō est ɔtinuū: sed discretuꝫ. ¶ Si arguit̄ cōtra hoc. qꝛ seqtur ꝙ mā ⁊ forma si essent

Replica. separate ɔstituerēt vnū ꝑ se: qđ tn̄ est falsuꝫ. Probat̄ ɔn̄a: qꝛ nate sunt cōstituere vnū per se: ⁊ cōstituunt qn̄ sunt con

Rn̄ho iuncte. ¶ Rn̄deo ꝙ ɔn̄tia nō valet qꝛ nō est sile. Materia eniꝫ ⁊ forma constituūt vnū per se ex hoc p̄cise: qꝛ altera earū est forma ⁊ actus: altera xͦo est potētia: ⁊ ꝓpter hͦ nō possunt alio modo ɔstituere vnū per se: nisi duꝫ forma actuat mām: vna aūt pars cōtinui nō est forma alteriꝰ: nec aliqua earū est mā ⁊ potētia: ⁊ ideo ɔstituunt vnū ꝑ se: nō solū qn̄ sunt vnite: sed ēt qn̄ sunt separate. ¶ 2ᵃ ɔ̊ ꝓbatur.

Cōclonis 2ᵉ ꝓbatio. Omne vnū vnitate numerali est ɔtinuū: qꝛ eius vnitas est cōtinuitas: sed nūerus nō est ɔtinuus: vt pꝫ. ergo ⁊c̄. ¶ 2°. Si numerus est vnus vnitate numerali: seqtur ꝙ in binario lapidū sint infinita accidētia. ɔn̄s est falsum. ergo añs. Consequētia ꝓbatur. Ois vnitas nūeralis est accidēs additū rei que dicit̄ vna: ergo binarius ⁊ illa sua vnitas nūeralis sunt due res: ⁊ sic faciūt numerū binariū. Et queritur vtrū binarius istarū duarū rerū sit vnus vnitate numerali vel nō: ⁊ cōstat ꝙ oportebit ɔcedere ꝙ sic: qꝛ nō est maior ratio de pmo q̄ꝫ de 2°. ergo vnitas qua sunt vnꝰ numerus est accidēs eis additū: ⁊ tunc querit̄ de isto accidēte ⁊ de eo cui additur qūo sunt duo: ⁊ sic in infinitū. ¶ 3°. Nulla forma pōt esse subꝫ alterius forme eiusdē spēi. quātitas eniꝫ non recipit̄ in quātitate / nec calor in calore. Sed oēs binarij sunt forme eiusdē spēi: lꝫ aliqn̄ sube in quibus sunt sint diuersarū spērum: vt binariꝰ hoium ⁊ lapidū. g̊ vnus binariꝰ non est receptiuus alterius: ⁊ tn̄ dicitur ꝙ binariꝰ hominū ⁊ binarius lapidū sunt duo binarij. ergo dualitas qua dicuntur duo: siue binereitas eorum non est eiusdem speciei cum eis: ⁊ consequenter non est accidens additum eis: nec de genere quantitatis.

Ad primum in oppositū / ɔcedit ur ꝙ multitudo nō est vna vnitate que est pncipiuꝫ numeri. pōt tn̄ esse ⁊ est vna transcendēter / inquātū est diuisa in multas multitudines que sint talis qualis est ipsa: puta denaria vel centenaria / vel milenaria. ¶ Ad 2ᵐ di. ꝙ binarius nō est pars alicuiꝰ numeri de genere quātitatis. est tn̄ pars multitudinis transcendētis. duo eni binarij sunt quedā multitudo transcendēs: sicut ēt due sube ⁊ due albedines: sola eniꝫ pluralitas ɔtinuitatū causat numeruꝫ de gñe quātitatis. ¶ Ad 3ᵐ di. ꝙ binarius est idiuisibilis in plures binarios: ⁊ hoc sufficit ad hoc ꝙ sit vnus: ⁊ est ēt idiuisibilis in plura que sint actu in eo: cuiꝰ oppositū reperitur in eo qđ nō est vnū numero: sꝫ simplr̄ multa. ¶ Ad 4ᵐ negatur minor: nec valet ꝓbatio: qꝛ numerus non est sue vnitates: sed est aliquid constitutum ex eis.

¶ Utrū nūerus reperiat̄ tm̄ in rebꝰ mālibus. Qō. XIII.

Ueritur 13°. Utrū numerus reperiat̄ tm̄ in rebus mālibꝰ. Et arguitur ꝙ non: imo ꝙ sit in oibus. ¶ Primo. qꝛ Cōme. 10. meta. cō. 10. dicit ꝙ entia nō distinguunt̄ adinuiceꝫ nisi ꝓpter hoc ꝙ sunt nūerus. Et post pauca subdit ꝙ multū demonstratū nō est multū nisi ꝑꝑ multitudinē numeralē. ergo ois multitudo entiū est numeralis. ¶ 2°. Dicit Phs pmo posterioruꝫ. tex. cō. 43. ꝙ arithmetica est ex paucioribꝰ q̄ꝫ geometria: qꝛ subm̄ eius abstrahit a pōne ⁊ a situ. Sed si vnitas que est pncipiū numeri nō est nisi in ɔtinuo: ⁊ silr̄ numerus qui est subm̄ arithmetice. seqtur ꝙ vnitas nō abstrahit a pōne ⁊ a situ. ergo vnitas ⁊ nūeri sūt in substātijs abstractis. ¶ 3°. Cōmē. dicit. 2. meta. cō. 7. ꝙ vnū in genere sube est pncipiū numeri in genere substātie vnum in genere colorum est principium numeri in genere colorū. ergo numerꝰ est non tm̄ in quantitate. Sed ēt in suba ⁊ in qualitatibꝰ. ¶ 4°. Ibi vere est numerus vbi vere iterrogat̄ ꝑ quot. Sꝫ vere interrogat̄ quot sunt substātie abstracte. ⁊ vere rn̄detur ꝙ sunt tot vel tot: vt patet. 12. metaphysice. ergo in substātijs abstractis vere est numerus. ¶ Confirmat̄. qꝛ in substātijs abstractis sunt passiones numeri. Nā ternarius earū est numerus primus: ⁊ senarius earuꝫ est numerus perfectus: ⁊ nouenarius earum est numerus quadratus. ergo ⁊c̄.

Respondeo circa hanc questioneꝫ sunt due opiones extreme que magis videntur disputare de nominibꝰ q̄ꝫ de rebus in hoc quesito. Cōstat. n. ⁊ ab oibus est cōcessum / ꝙ multitudo reperitur non tm̄ in quātitatibus: sed etiā in oi genere. Nam verum est dicere. isti colores sunt decē: iste sube sūt centū: imo ēt ꝙ ipsa pdicamenta

cam̄ēta que tm̄ nō sunt in eodē genere sunt decē. Sed tota disputatio est. Utrū multitudo que reperit̄ in oibus entibus sit illa quā ɔsiderat arithmeticus tāꝗ̄ subiectū: ita ꝙ ipsa ꝓprie dicatur numerus. aut poti⁹ ꝙ tm̄ multitudinez rerū ꝗ̄taꝝ cōsideret arithmeticus: ⁊ ꝙ ipsa sola ꝓprie dicatur numerus. ¶ Dicunt igit̄ aliqui ꝙ ois multitudo est numerus ꝓprie: ⁊ ꝙ si destruerent̄ oia cōtinua, adhuc haberet̄ arithmetica: ⁊ mouentur ꝑ rōnes superi⁹ positas. ¶ Alij vō dicūt ꝙ sola multitudo cōtinuoꝝ ē ꝓprie nūerus. ¶ Et qꝛ hanc 2am opionem tenet. S. Tho. ⁊ ipsa in se est rōnabilior: iō ēt mihi magis placet. Sz qꝛ vt dixi magis est disputatio de nomine ꝗ̄ de re: solū intēdo ꝓbare ꝙ clarissimi ꝑhi ita senserūt sicut ⁊ nos. Et ꝙ ita sit ꝓbatur.

Opio pª

Opio 2ª

Cōclusio.

¶ Primo. qꝛ ꝑhs. 10. meta. cō. 2. postꝗ̄ dixit ꝙ rō vnius est esse idiuisibile. subiungit postea ꝙ ei cōuenit rō mensure. ⁊ in fine illi⁹ text⁹ dic̄. ꝙ ista rō mēsure cōuenit ꝑncipaliter vni qđ est principiū numeri: ⁊ postea in ꝑncipio tex. cō. 3. dicit ꝙ ratio mensure deriuat̄ ab vno qđ est ꝑncipium numeri ad oia alia genera: qꝛ in genere sube est vna suba ꝑma: ꝗ̄ oēs mensurant̄: ergo ꝺm Aristotelem vnitas que est ꝑncipiū numeri: ⁊ silr numerus nō reperiuntur in oibus generib⁹: sed tm̄ in genere quantitatis. Pz ɔn̄tia: qꝛ si reperiret̄ in eis ꝓprie. nō dixisset ꝑhs ꝙ transfert̄ ad alia genera: sed dixisset ꝙ reperiunt̄ ⁊ sunt in oibus generibus. ¶ 2° Cōmē. 5. meta. cō. 2. circa mediū loquēs de eo qđ est simplr ⁊ ꝓprie vnum sic dicit. Debes scire qđ illud qđ est hꝫ est in quātitate tm̄: sed si nō hꝫ sitū est ꝑncipium numeroꝝ: ⁊ si habet est punctus. ergo vnū qđ est ꝑncipiū numeroꝝ: ⁊ ɔn̄ter ēt numerus est ꝺm Auer. tm̄ in quātitate. ¶ 3°. ꝑhs. 6. meta. tex. cō. 2. postꝗ̄ dixit ꝙ diffōnes naturales distinguunt̄ a mathematicis: qꝛ in diffōnibus naturalibus ponit̄ materia sensibilis. subiungit hāc cōditionalē. Si mathematicalia eēnt abstracta a materia ꝺm eē: eoꝝ ɔsideratio nō ꝑtineret ad naturalē neqꝫ ad mathematicū: sed ad ꝑmū ꝑhm. Sed arithmetica est scia mathematica. ergo numerus q est eius subm nō est separat⁹ a mā ꝺm esse: ⁊ ɔn̄ter nō est nisi tm̄ in hn̄tibus materiam. ¶ Confirmat̄: qꝛ ibidē subiungit ꝑhs ꝙ scie mathematice sunt qdez rerū imobiliū: sed tales res nō sunt abstracte: imo sunt in mā. Et ibi Cōmē. sic ait. Si fuerit declaratum ꝙ quedā mathematica sunt abstracta ꝺꝫ diffinitionē, ⁊ eē: tūc ɔsideratio de eis nō est nālis scia, neqꝫ mathematica. Scientia enīz naturalis ɔsiderat de rebus mobilib⁹: mathematica aūt de rebus abstractis ꝺm diffinitionē nō ꝺm esse. Et qbusdam interpositis ita subiungit. Mathematicarū aūt: lꝫ quedā considerēt de imobilibus: sicut geometria ⁊ arithmetica: tn̄ visuz est ꝙ illa de qbus considerāt, nō sunt abstracta a mā. imo coexistētia in materia: ⁊ si materia nō apparet esse in diffōnibus earū. ¶ 4°. Cōmen. 3° physicoꝝ. cō. 35. exponens textū ꝑhi dicētis ꝙ ipossibile est ifim eē sepatū a sensibilib⁹ dicit ꝙ ꝑhs itēdit ibi sic arguere. Si infinitū est sic separatū: seqtur ꝙ infinitum est suba per se existēs: qꝛ oē per se existēs est suba. Sed infinitū nō est suba. ergo nō est separatū. Deinde ꝓbat sic minorē deducēdo ad impole. Infinitū est suba. Sed quātum ⁊ numerus nō est suba. ergo infinitū nō est quātū neqꝫ nūerus: qđ est impole: qꝛ oē ifinitū aut est magnitudo aut numerus. Ex his pꝫ ꝙ nullus nūerus est suba: ⁊ per ɔn̄s multitudo subarum abstractaꝝ nō est numerus. ¶ 5° ꝑhs. 3. physicoꝝ. tex. cō. 41. sic dicit. Neqꝫ numerus pōt eē separatus ⁊ infinit⁹. Quod exponēs Cōmē. sic ait. Neqꝫ ēt est pole inuenire nūerū in actu separatū a mā. Propter istas auctoritates: ⁊ multas alias que habent̄ apud Aristotelē ⁊ Cōmentatorē videt̄ fuisse intētionis eoꝝ ꝙ numerus reperitur tm̄ in reb⁹ habētibus quantitatē: ita ꝙ ipse plures quātitates sunt que cōstituūt numerū: plures vō sube que subijciunt̄ ꝑdictis quātitatibus: ⁊ silr plures res que non sunt de genere quātitatis nō faciūt numerū: sz faciūt multitudinē. hꝫ aūt multitudo. a qua plures qualitates dicunt̄ multe: ⁊ plures sube dicunt̄ multe. ⁊ silr plures actiones ⁊ relōnes: appellat̄ multitudo transcendēs: que reperitur in oibus generib⁹. Et sic duplex erit multitudo. quaꝝ vna est limitata ad genus quantitatis: ⁊ alia circuit oia genera. Et per hanc distinctionē de duplici multitudine facile est respondere ad rationes in contrarium. — Distinctio

Ad primum dicit̄ ꝙ entia nō dicunt̄ esse plura: nisi qꝛ sunt numerus transcendēs: sz non opꝫ ꝙ oia plura sint numerus ꝓprie dictus qui est de genere quātitatis. — Ad ꝑmū ¶ Ad 2m negat̄ minor: lꝫ enim illa res que est vnitas. s. quātitas cōtinua habeat situz: tn̄ inquātū habet rōnem vnitatis abstrahit a situ: sicut ēt linea: lꝫ nō possit eē nisi in mā sensibili. tn̄ abstrahit a materia ꝺm rōnem diffinitiuā. ⁊ silr dico de vnitate. — Ad scōm ¶ Ad 3m dicit̄. ꝙ in genere sube reperit̄ numerus qui dicit̄ numer⁹ ⁊ multitudo transcendēs. — Ad tertiū ¶ Ad 4m dicit̄. ꝙ in quolibet genere sūt ꝓprie iterrogatōes. Naz per qd est iterrogamus de suba: ⁊ per quātum aut quotū de quātitate: ⁊ ꝑ quale est de qualitate. Dicit̄ 2° ꝙ sicut qualitas: vt habet̄ 5° metaphysi. accipit̄ vno modo vt reperit̄ in oibus generib⁹. s. ꝓut significat ꝓpriam differentiā rei: ⁊ alio mō accipit̄ prout determinata est ad gen⁹ qualitatis: sic ēt isti termini tot ⁊ quot. Uno modo accipiunt̄ transcendēter: ⁊ sic per eos fit iterrogatio ⁊ responsio de qualibet multitudine. Alio mō accipiunt̄: vt limitati sunt ad genus quātitatis: ⁊ sic non fit ꝑ eos iterrogatio de sepatis ab illo genere. — Ad quartū; Distinctio ¶ Ad confirmationē dicit̄ ꝙ ꝑdicte passiones ꝑmo ⁊ per se reperiunt̄ tm̄ in genere quantitatis: sicut ēt paritas ⁊ iparitas: sed ꝑ quādam translationem reperiuntur etiaz in multitudine trāscendente: sicut etiaz ratio mensure transfertur ab vno numerali ad omnia alia genera. — Ad cōfirmationē.

¶ Utrum compositum ex pluribus partibus, sit simpliciter plura. Questio. XIIII.

Queritur 14°. Utrum id qđ est compositū ex pluribus partibus sit simpliciter vnū aut simplr plura. Et arguitur ꝙ sit simplr multa. ¶ Primo. Oē habēs partē ⁊ partē est aliqua: quoꝝ vnuz non est aliud neqꝫ ipsuz, ⁊ per ɔn̄s est in se diuisum. ergo nulluz habens partē ⁊ partē est simplr vnum. Ān̄s pꝫ: ⁊ ɔn̄tia ꝓbatur: qꝛ qđ est simplr vnū non est in se diuisum. — Prima rō ¶ 2°. Si aliquod tale. puta Soꝛ. est simplr vnum: sequit̄ ꝙ anima ⁊ corpus sint simpliciter vnū: ɔsequēs est falsuz: qꝛ anima ⁊ corpus sunt due res. Consequētia ꝓbatur: qꝛ Soꝛ. nō est aliud nisi anima ⁊ corpus. — Scđa rō. ¶ 3°. Unūquodqꝫ sicut se habet ad diuisionē ⁊ indiuisionē: ita se habet ad vnū ⁊ multa. Sz cōpositū ex partib⁹ non est simplr indiuisuz. partes enim Soꝛ. sunt actu distincte: qꝛ anima nō est corpus nec ecōtra. ergo cōpositū non est simplr vnuz. — Tertia rō ¶ 4°. Ubi sunt plures entitates. quarū quelibet est in actu ibi est actu multitudo: sz sic est in oi cōposito. ergo ⁊c̄. Maior pꝫ: qꝛ actus distiguit ⁊ separat: ideo si sūt in actu opꝫ eas esse distinctas abinuicē. Minor ꝓbatur. Si partes in toto sunt tm̄ in potētia: ⁊ non in actu hoc nō potest itelligi nisi duobus modis: aut scilicet qꝛ ibi nō sunt: sed possunt esse: ⁊ hoc apparet oino falsum: qꝛ si partes nō essent in toto nō cōstituerent ipsuz: aut dicunt̄ potētiales: qꝛ nulla earū est hoc aliqd: lꝫ totuz sit hoc aliquid: ⁊ hic sensus est verus: sed nō seqtur ex hoc ꝙ in toto non sit multitudo: sz poti⁹ seqtur ꝙ ibi sunt multa. quoꝝ nullum est hoc aliquid. — Quarta ratio. Ista ꝑtfor mari ɔtra Scō. ō distictiōe ex nā rei. — Quinta rō ¶ 5°. Quicqd hꝫ partes actu diuisas: ipsum est simplr multa: sed omne totū est hꝫ.

ergo ⁊c̄. Maioꝛ pꝫ. Minoꝛ ꝓbatur. Ea sunt actu diuisa de quibus est veruꝫ dicere/hoc non est illud. Sed vna pars totius nō est alia. ergo sunt actu diuise. minoꝛ patet. Maioꝛ ꝓbatur: quia Ph̄s 5° meta. tex. cō. 8. dicit verū affirmationē hꝫ in cōposito/negationē aūt in disiuncto. Ubi dicit Cōmen. ꝙ vera affirmatiua significat cōpositionē in entibus: ⁊ vera negatiua significat diuisionē. ḡ de quibuscūqꝫ est verū dicere: hoc nō est illud: ipsa sunt diuersa.

Nōn^m p^m Unū dicitur 2^r.

Respōdeo.

Circa hanc qōneꝫ dicunt aliqui ꝙ oē cōposituꝫ est simplr̄ plura ⁊ nō vnū. ¶ Pro cuius notitia sciendū est p̄mo. ꝙ vnū pōt dupliciter p̄dicari de aliquo. Uno modo simplr̄. i. sine aliqua determinatione: qđ fit in cōpōne: cuius predicatū est ly vnū/ nō habens aliuꝫ terminū sibi additū: ⁊ sic vt dicūt p̄dicat̄ vnū tm̄ de rebus simplicib⁹. nō solū eniꝫ ista est vera. anima est vna aia: sed ēt ista est vera. aia est vna. Alio mō p̄dicatur vnū cū determinatione: vt dicēdo. vnus hō/vnuꝫ lignū: ⁊ hoc modo p̄dicatur de reb⁹ compositis: sed de eis non vnū simplr̄: qꝛ res cōposita est simplr̄ plures: cū non sit aliud q̄ꝫ sue partes. (Opinio quedā.) ¶ Sciendū 2° ꝙ aliquid eē vnum potest intelligi duplr̄. (Nōn^m 2^m Distictio.) Uno modo ꝙ sit vnū hoc aliqd: ⁊ h̄ mō ꝯpo^m ē vnū. ⁊ nulla ei⁹ ps ē vnū: qꝛ ptes in toto nō sūt hoc aliquid: sꝫ ꝯstituūt hoc aliqd: ⁊ s̄m istū sensum dicunt aliqn̄ Ph̄i ꝙ totū cōpositū est vnuꝫ simplr̄: ⁊ ꝙ ptes sunt tm̄ in potētia in toto: qꝛ nulla partiū est hoc aliqd: lꝫ sit in potētia ad essendū hoc aliqd: que potētia reducit̄ in actū per separationē partiū adinuicē. Alio modo dicit̄ aliquid esse vnū: qꝛ est vnuꝫ ⁊ nō multa: ⁊ sic nullū compositūꝫ est vnū. ¶ Sciendū 3°. ꝙ lꝫ totū continuū ⁊ totū cōpositum ex materia ⁊ forma p̄sertiꝫ indiuisibili: sicut est aia sit simpliciter multa: tm̄ inter ea est aliqua differētia: qꝛ neqꝫ cōtinuū est simplr̄ vnuꝫ: nec aliqua eius ps est simplr̄ vna: qꝛ cū quelibet eius pars sit ēt cōtinua. opꝫ quālibet habere plures partes. homo aūt. lꝫ sit simplr̄ multa: tm̄ alia eius pars. s. anima est simplr̄ vnū. (Nōn^m 3^m) ¶ Sciendū 4°. ꝙ s̄m istos ad hoc ꝙ aliqua dicant̄ multa ⁊ distincta. sufficit ꝙ vnuꝫ non sit aliud nec aliqd plus reqritur: ⁊ ideo dicūt ꝙ ptes sunt simpliciter quedā multitudo: qꝛ vna pars nō est alia. (Nōn^m 4^m)

¶ Ista opinio est multū resoluta: ⁊ cuꝫ difficultate posset iꝓbari. Sed tm̄ oppositū tenendū est. s. ꝙ cōpositum est vnū simplr̄: ⁊ est multa solū s̄m qd. (Conclo impugnatiua p̄dicte opinionis.) Ista ꝯclusio pꝫ ex illa qōne ꝙ totū distinguit̄ a partib⁹ simul sumptis: ⁊ non est sue ptes: lꝫ sit cōstitutū ex eis. Uñ nō est multa. sed vnum. Nō eniꝫ apparet que alia multa possit eē nisi sit sue ptes. Et lꝫ ex hoc sufficiēter declaretur ꝯclusio p̄sens: tm̄ specialr̄ adhuc declarat̄. ¶ Ad cuius euidētiā est sciendū ꝙ aliud est loqui de diuisione quā facit intell's formādo ꝓpōnem negatiuā: ⁊ aliud est loqui de diuisione ⁊ distinctione reali que ꝯstituit multitudinē rerū in actu ⁊ numerū. (Notādū) Nā ad p̄mā diuisionē verificandā sufficit ꝙ hec entitas nō sit illa: sed ad 2^am requirit̄ ꝙ hoc nō sit illud: ⁊ ꝙ hoc habeat propriaꝫ existentiā distinctā ab existentia illius. Et qꝛ ptes in toto nō habēt ꝓpriū esse. sed existūt tm̄ per eē totius: ideo non faciūt multitudinē in actu. Et in hoc decepti sunt illi de p̄ma opione. ¶ Qꝛ autē totum cōpositum sit vnū simpliciter ꝓbatur. ¶ Primo. Si cōtinuū est simplr̄ multa. sequitur ꝙ continuū sit simplr̄ numerus. Sed hoc est falsuꝫ. ergo nō est simplr̄ multa. (Probō ꝯclonis.) Consequētia ꝓbatur: qꝛ ois multitudo actualis p̄sertim de genere quātitatis est numerus. Falsitas ꝯñtis ꝓbatur. De ratione numeri est ꝙ eius partes non sint copulate ad vnū terminū cōeꝫ: ⁊ per hoc distinguit Ph̄s in p̄dicamētis ⁊ 5. metaphy. discretū a cōtinuo. Sed partes cōtinui sunt copulate ad vnū terminū cōmunē: alioquin non cēnt partes cōtinui. ergo partes cōtinui nō sunt numerus in actu. ¶ 2°. Si in omni negatiua vera cōstituitur numerus p significatū subiecti ⁊ p̄dicati: seqtur ꝙ lapis ⁊ chimera sint multa: imo ꝙ lapis ⁊ non ens. Sed hoc est falsuꝫ. ergo ⁊c̄. Consequētia pꝫ: qꝛ ista est vera. lapis nō ē chimera: ⁊ lapis nō ē nō ens. Falsitas cōsequētis ꝓbatur: qꝛ multitudo non pōt cōstitui nisi ex his. quoꝛū quodlibet est vnū in se: ⁊ ꝯsequenter ens: qꝛ vnū cū sit passio entis: cōuenit tm̄ enti: chimera aūt ⁊ nō ens non sunt entia. ¶ 3°. Quecūqꝫ sunt distincta actu distincta habēt esse. Sꝫ ptes nō habēt distincta eē. ḡ ⁊c̄. Maioꝛ ꝓbatur: qꝛ cū ois distinctio actualis sit rōne alicui⁹ actus. nulla pōt esse actualis distinctio nisi p id quod est p̄ma oium actualitatū: cuiusmodi est esse. Uñ ea que nō sunt in reruꝫ nā: nō possunt esse actu distincta. Minoꝛ ꝓbatur. Si partes hn̄t disticta eē. seqtur ꝙ in cōtinuo eēnt infinite existētie. sicut infinite ptes. ¶ Iteꝫ. Seqtur ꝙ in cōposito eēnt tres existētie. s. vna materie: ⁊ altera forme: ⁊ altera cōpositi. ¶ Itē seqtur ꝙ materia haberet ex se suā ꝓpriā existētiā: ⁊ ꝯsequenter nō esset pura potentia. que oia sunt falsa. ¶ 4°. Impolē est ꝙ opposita p̄uatiue simul insint eideꝫ. Sed istud seqtur ex positione p̄dicta. ergo ipsa est impossibilis. Maioꝛ pꝫ. 10. metaphysi. Minoꝛ ꝓbatur. Unum ⁊ multa opponunt̄ p̄uatiue: vt supra patuit. Sed ex positione seqtur ꝙ aliquid sit sil' vnū ⁊ multa. ergo ⁊c̄. Minoꝛ ꝓbatur. Cōtinuū per te est multa numero. ergo quelibet ei⁹ pars est vna. Patet ꝯñtia: quia multitudo non cōstituitur nisi ex vnitatib⁹. Sed seqtur ꝙ quelibet pars sit ēt multa: qꝛ quelibet pars cōtinui est ꝯtinua: ergo seqtur ꝙ vnum ⁊ multa cōueniāt cuilibet parti ipsius cōtinui. ¶ 5° Cōmētatoꝛ 3° celi cōmēto. 29. postq̄ꝫ ꝓbauit ꝙ mundus non est factus ex aliquo qđ eēt in potētia: sic dicit in fine cōmenti. Impossibile quod accidit ponenti corpus esse abstractuꝫ a. 10. p̄dicamentis est: vt aliquid sit in potētia ⁊ in actu sil'. hoc enim subiectū positū nō est in potētia nisi inquātū est actu: ⁊ inquātum non est in actu est pars alicui⁹ qđ est in actu. Et postea subdit. Suū igit̄ esse in ente in actu non est nisi inquātum est pars eius in potētia. Et loqtur de mā: vt pꝫ ex verbis que postea subdit. ergo s̄m euꝫ mā est tm̄ in potētia in cōposito. ¶ 6°. Si materia ⁊ forma eēnt in composito existētes in actu: tunc cōpositū nō diceret̄ vnū nisi sicut dr̄ in rebus que sunt vnū per contactū ⁊ ligamentuꝫ. Sed cōpositū nō est vnū per solū contactū. ergo mā ⁊ forma nō sunt actu in cōposito. Maioꝛ ⁊ minoꝛ sunt formaliter posite ab Auer. 2. de aia. cō. 7. in fine. ¶ 7° Cōmētatoꝛ. 3. de aia. cō. 23. circa mediū sic dicit. Nullus pōt dicere ꝙ cū intellectus intelligit lineā nō subito intelligit eaꝫ: sed p̄mo aliquā partē: ⁊ 2° aliaꝫ. ille enim due partes non sunt due actu in linea: donec linea diuidatur. ¶ 8°. Supra ꝓbatum fuit ex intentione Ph̄i ꝙ vnitas non est actu in dualitate: ⁊ multa alia ad hoc ꝓpositū adduci possunt taꝫ ex Ph̄o q̄ꝫ ex Cōmentatore. Nec valet ꝙ isti dicunt eos intelligere ꝙ sunt in toto in potentia: qꝛ non sunt hoc aliquid. Nam rationes supra posite in ista. q. concludunt ꝙ non sunt actu distincte: ⁊ consequēter ꝙ nō sunt actu multe: q̄ꝫuis etiam non sint hoc aliquid.

Ad rationes

in oppositū respondet̄. ¶ Ad p̄mū negatur añs. Tum qꝛ cōpositum ex partibus nō est sue partes. Tum ēt qꝛ si esset sue ptes: non tm̄ esset multa simplr̄. ⁊ in actu: qꝛ partes nō sunt actu in toto: sed tm̄ in potētia. ¶ Ad 2^m negat̄ ꝯñtia: quia Soꝛ. non est anima ⁊ corpus. sed aliquid distinctuꝫ ab eis ⁊ cōpositum ex eis. ¶ Ad 3^m dicitur ꝙ aliqua possunt dici dupliciter esse distincta. Uno modo quia vnum non est aliud. Alio modo quia vnum non est aliud/⁊ quodlibet eoꝛum habet ꝓprium ⁊ distinctū esse. primū nō sufficit ad multitudinē actualē. sed necessario requirit̄ 2^m: ⁊ hoc non reperitur

rit in partibus constituētibus aliquod totū q̄diu sunt in toto. ¶ Ad 4m negatur minor. Ad ꝓbationē dicit̄ q̄ non dicunt̄ esse in potētia aliquo illorū modorū: sed modo qui dictus est. s. q2 nulla earū h3 ꝓpriū ꝛ distinctū esse. ¶ Ad 5m negatur minor: q2 totum nō habet partes actu diuisas: tali diuisione que requiritur ad multitudinē in actu sicut dictū est in responsione ad tertium.

Ad q̄rtū

Ad q̄ntū

¶ Utrū negatio ꝛ ꝓuatio sint actu extra aiam. Qō. XV.

Queritur 15°. Utrꝫ negationes ꝛ ꝓuationes sint actu in reb⁹ extra animā. Et arguit̄ q̄ sic. ¶ Prio. Nullū principiū rerū naturaliū h3 esse ꝑ opus intellectus: q2 oi intellectu cessante adhuc generarent̄ entia naturalia. Sed ꝓuatio est ꝑncipiū reru3 nālium: ꝑmo phy̆si. ergo nō h3 esse tm̄ per opus rōnis. ¶ 2°. Nihil remouet̄ formal'r extra aiam ab aliquo subiecto nisi ꝑ aliquid positiuū vel negatiuū formal'r extra aia3 sibi incōpossibile: nā habit⁹ non remouet̄ formal'r a subiecto nisi ꝑ aliqd incōpossibile habitui: qð incōpossibile est in ipso subto extra aiam. Sed ꝓuatio formal'r remouet habitū extra aiam. g̃ ꝓuatio est formal'r in subiecto extra aiam. ¶ 3°. Ois mutatio h3 vtrūq3 terminū extra aiam: quoru3 vnus acgritur ꝛ alius deperdit̄. Sed corruptio est vere mutatio extra animā: ꝛ eius termin⁹ ad quē est ꝓuatio forme que abycit̄. ergo ꝓuatio est extra aiam. ¶ 4°. Ois oppositio extra aiam h3 vtrūq3 extremū extra animā. S3 oppositio ꝓuatiua est oppositio extra aiam: na3 extra aiam lux ꝛ tenebra opponunt̄. ergo ꝛc̄. ¶ 5°. Omni itellectu circūscripto vel homo est lapis vel nō lapis. Sed nō pōt vere dici q̄ sit lapis. g̃ est nō lapis. Sed nō lapis est negatio. ergo omni itellectu circūscripto negatio est in re. ¶ 6°. Unū oppositorū non remouet̄ nisi ꝑ positionē alteri⁹: ꝑsertim in ꝯdictoria oppositione: cū inter ei⁹ extrema non sit aliqð mediū. S3 ab homine extra aiam: ꝛ ꝑter omne opus rationis/ remouet̄ lapis. ergo in homine extra animā est non lapis.

Prima rō

Scda rō.

Tertia rō

Quarta ratio.

Quita rō

Sexta rō.

Quis sit tituli sensus.

Respondeo in ista qōne. Primo declarabit̄ titulus qōnis. Scdo dicetur quō distinguitur negatio a ꝓuatione. 3° rñdebit̄ ad quesitū. ¶ Quātū ad ꝑmū sciēdū est. q̄ negatio ꝛ ꝓuatio possunt accipi 2r. Uno modo ꝼ3 q̄ sunt in cōpositione/ quā facit intell's formando ꝓpōnes. in q̄bus aut remouet ꝑdicatū a subto dicēdo/ hoc nō est illð: aut du3 attribuit alicui subto ꝓuationē alicui⁹ habit⁹: puta dicēdo/ oculus est cecus. Alio modo accipit̄ ꝼm q̄ reperit̄ in terminis simplicib⁹: puta cū dicimus extra ꝓpositione3 hos terminos/ nō homo/ tenebra/ cecitas/ ꝛ h⁹. ¶ Sciendū 2° q̄ ꝓuatio ꝛ negatio ꝓut sunt in cōplexione/ cōparant̄ ad duo. s. ad rē que negat̄: ꝛ ad id de quo negant̄. Na3 cū dico homo nō est lapis: negat̄ lapis ab homine: ꝛ ꝑꝑ hoc ēt extrema aliquādo sortiunt̄ nomen negationis. Solet eni3 aliq̄n dici q̄ lapis est negatio hōis: sed neutrū extremorū est negatio formal'r: ꝛ sil'r ipsa ꝓpositio negatiua solet dici negatio. Uñ etiā Phs in capitulo de oppositis sic dicit i ꝑdicamētis. Affirmatio est oratio affirmatiua/ ꝛ negatio est oratio negatiua. Sil'r in noie infinito. cuiusmodi est/ nō homo/ est aliqd qð se h3 vt habitus: puta homo q̄ negat̄: ꝛ est aliquid negatiuū. s. id qð corrñdet isti dictioni nō/ que ꝓprie est significatū negatiōis. Propter qð dixit Phs ꝛ Cōmē. ꝑmo peri herme. capitulo 2°. q̄ nomē infinitū non est simpl'r negatio. ¶ Sciēdū 3° q̄ nomen infinitū pōt accipi dupl'r. Uno modo pro eo de quo verificat̄: ꝛ sic pōt esse extra aiam: na3 lapis est nō homo. Alio mō accipit̄ ꝑcise pro ipsa negatione/ adiuncta termino finito: ꝛ sic de negatione precise ꝛ formal'r accepta. ꝛ nō ꝓut accipit̄ aut pro ꝓpositione vel cōceptu negatiuo: aut ꝑ re negatiua: aut ꝑ toto noie infinito: aut pro eo de q̄

Nōn^m ꝑ^m

Nōn^m 2^m

Nōn^m 3^m

verificat̄: sed vt accipit̄ ꝑcise ꝼm se/ est questio ꝑsens: ꝛ idē dico de ꝓuatione. Et breuiter sensus qōnis est. Utrū intellectus conciepiēs q̄ de homine negat̄ lapis/ cōcipiēdo hāc negationē cōcipiat ꝛ apꝑhendat aliqd qð esset in homine ante h⁹ apprehensionē intellectus.

Sensus quesiti.

Quantum ad 2m dico q̄ de ꝓuatione possum⁹ loq dupl'r. Uno mō quantū ad id qð est ꝓuatio. Alio mō quantū ad id qð includit in obliquo: ꝛ per qð cōpletur sua ratio formalis: per quā distinguit̄ a negatione. Priuatio quantū ad id qð est/ nō est aliud nisi negatio ꝼ3 doctrinā Aristo. Et hoc declarat̄. ¶ Primo. q2 ipse vbicūq3 loqtur de ꝓuatione dicit q̄ ꝓuatio est pura negatio quantū ad id qð formal'r est ꝓuatio: l3 ꝑsupponat aliqd in quo fundet̄. s. id in quo est aptitudo ad habitū oppositū. Na3 5° metaphy. tex. cō. 26. dicit q̄ aliqd est priuatū/ si non habet aliquid natorū haberi. Et ꝑ totū illud capitulū diffinit ꝛ declarat ꝓuationē solū ꝑ negationē. s. per nō habere id qð natū est haberi. Et in medio capituli dicit q̄ toties dicunt̄ ꝓuationes quoties dicunt̄ negationes a priuatiua particula. ergo ꝼm eū particula ꝓuatiua nihil aliud dicit formal'r nisi negationē. Et in ꝑdicamētis sic dicit. Priuari aūt. tūc dicimus vnūq̄dq3 susceptibiliū habit⁹/ quādo id qð natū est habere nullo modo h3. ¶ 2° ad idē arguit̄. Si ꝓuatio esset formal'r aliqd aliud q̄ negatio op3 dicere/ q̄ illud aliud sit qðdā positiuū. Sed hoc est impoꝛe. ergo ꝓuatio est tm̄ negatio. maior p3. Minor ꝓbat̄. Omne positiuū est natū hr̄e ꝓuationē sibi oppositā: nō q̄dē semꝑ in re. sed in apprehēsione intell's. Sit ergo illud positiuū qð includit cecitas. a. ꝛ ꝓuatio corrñdens ꝛ opposita ipsi. a. sit b. Tunc quero. An. b. includat aliqð positiuu3. Si dicis q̄ non: habeo ꝓpositū q̄. b. est tm̄ negatio. Si dicis q̄ sic/ q̄ro de ꝓuōne illi⁹ positiui: ꝛ sic i ifim. ¶ 3°. Suppono q̄ priuationes plurificant̄ ꝼm pluralitatē habituū quos ꝓuant. Supponit̄ 2°/ q̄ ꝓuatio vnius habit⁹ distinguit̄ ꝼm se totā a ꝓuatione alteri⁹: sicut ēt vnus habit⁹ distinguit̄ ꝼm se totū ab alio: nihil enim forme ignis est in forma aque. Ex his arguit̄ sic. Simul in mā terre est ꝓuatio forme ignis. ꝛ ꝓuatio forme aque. ergo nihil vni⁹ ꝓuationis est aliqd alterius. Añs p3: ꝛ ꝯñtia ꝓbatur per 2m ꝑsuppositū. Tūc vltra. Priuationes plurificant̄ ꝼm pluralitatē habituum ex ꝑmo ꝑsupposito. ergo illud positiuū qð includit̄ in priuatione forme ignis/ non est illud qð includitur in priuatione forme aque: ꝛ ꝯñter tot sunt positiua entia in mā: quot sunt ꝓuationes. Sed ꝓuationes sunt infinite: q2 tot habet ꝓuationes mā quot sunt forme quas nata est habere ꝛ nō habet: huiusmodi autem sunt quasi infinite. ergo in materia essent actu infinita entia positiua abinuicem realiter distincta: qð est omnino irrationabile. ¶ Si aūt accipiatur ꝓuatio quantū ad id qð dicit in obliquo: ꝛ ex quo perficit̄ sua ratio formalis: ꝛ per qð distinguit̄ a negatione: sic dico q̄ dicit aliqd positiuū. nō eni ois negatio est ꝓuatio: l3 ois ꝓuatio sit negatio. Uñ distinguunt̄ sicut superius ꝛ inferi⁹. Et q2 oē superi⁹ ꝯhitur ad inferi⁹ ꝑ aliqd additū: iō ꝓuatio h3 aliqd ꝑ qð negatio ꝯhitur ad ipm: istud aūt nō est aliquid itrinsecū ꝓuationi: sed est qd extrinsecū. s. aptitudo in subiecto. Sola eni3 negatio in subto apto nato habere habitū dr̄ ꝓprie ꝓuatio. Constat aūt q̄ ista aptitudo subti est aliqd positiuū: ꝛ sic p3 quō negatio ꝛ affirmatio distinguūtur. Et ꝑꝑ hoc dixit Cōmē. 5. meta. cō. 26. in fine. q̄ ꝓuatio ꝛ habit⁹ nō diuidūt verū ꝛ falsu3. i. affirmationē ꝛ negationē in oibus reb⁹: sed tm̄ in subto ꝓprio. Qð ēt p3. Nā cecitas nō est aliud q̄ negatio visus sed h⁹ negatio nō dicitur cecitas in quocūq3 sit: s3 tm̄ in eo qð est natū habere visu3. ¶ Ex ꝑdictis infero q̄ oppositio ꝯdictoria ꝛ ꝓuatiua nō differūt nisi sicut magis cōe ꝛ minus cōe. dicunt̄ tm̄ distinc

Quid sit priuatio.

Cōclo nō dificata.

Sup^m ꝑ^m

Sup^m 2^m

Quo distinguunt̄ priuatio ꝛ negatio.

Quo dr̄ ꝯ̄tē oppō negatiua ꝛ ꝓuatiua.

cte spēs oppōnis inquātū accipiunt̃ cū ꝓcisione. Naȝ visus ⁊ nō visus opponunt̃ ↄdictorie: visus aūt ⁊ cecitas opponunt̃ ꝑuatiue. ḡ quātū est ex ꝑte habit⁹ ⁊ affirmationis nulla est distīctō inter istas duas oppōnes: qꝛ visus est affirmatio ⁊ est habitus. Si ḡ distinguant̃. opꝫ ꝙ ista distīctō sit ex ꝑte negationis ⁊ ꝑuationis: q̄s diximꝰ se hr̄e sicut superius ⁊ inferius. Dixi aūt ꝙ distinguunt̃ ꝓut accipiunt̃ cū ꝓcisione .i. ꝓut accipit̃ negatio ꝓcise pro ea que reqrit subȝ natum habere affirmationem oppositam.

Distīctio. Quantum ad 3ᵐ dicit̃ ꝙ negationē habere esse in aliquo potest intelligi 3ʳ. Uno modo ꝙ sit in eo ſm esse inherēs: ⁊ sic nullibi est: qꝛ inherere est tm̄ accidēs qđ est ens reale. Alio modo sicut in fundamento eo modo quo dicit̃ relōnes rōnis fundari in aliquo: puta ꝙ relō quā significat hoc nomē dextrū in colūna: ⁊ sic negationes sunt in reb⁹ extra animā: sed tale esse non est esse actu: sed tm̄ fundamētalr̄ ⁊ potētionalr̄. Tertio modo sūt in aliquo ſm esse cognitū: ⁊ sic sunt in intellectu: ⁊ hoc dicit̃ esse actuale ipsi⁹ negationis: qꝛ entia rōnis nō habēt aliđ esse actuale nisi esse cognitū. negatio autē est ens rōnis. Et ꝙ ita sit ꝓbatur. ¶ Primo auctoritatib⁹ Phi ⁊ Cōmen. Nā .4. meta. tex. cō. 2. dicit Phs ꝙ ens dicit̃ de sub̃a ⁊ de motu qui est via ad subām: ⁊ de passionib⁹ sub̃e: ⁊ de ꝑuationibus ⁊ negationib⁹. qꝛ ista ꝓpositio est vera: nō ens est nō ens. Quod exponēs Cōmē. dixit: ꝙ Phs ꝑ hoc voluit dicere ꝙ ens dicit̃ de ꝑmis itelligibilibus ⁊ secūdis: ꝑ prima aūt intelligibilia accipit ea que conueniūt reb⁹ preter omne opus intell's. Per 2ª vo accipit ea que nō ↄueniūt rebus: nisi vt sunt in itellectu obiectiue: ergo ſm ipꝫ negationes ⁊ ꝑuationes conueniūt rebus tm̄ per opus ratiōis. ¶ Confirmat̃. Id est tm̄ ens rōnis qđ est magis elongatū ab ente in actu q̄ mā ꝑma: qꝛ ipsa mā tenet vltimū gradū in entibus. Sed ꝑuatio est magis elongata ab esse in actu q̄ ꝑuatio: sic enim dicit Cōmē. ꝑmo physi. cō. 66. lꝫ nō sit aliqđ actu ſm ꝙ est mā: tm̄ ꝓpinquior est dici esse in actu q̄ priuatio. ¶ Itē ꝑmo physico. tex. ⁊ cō. 75. sic dicit̃. Priuatio est nō ens per se: ⁊ materia est non ens ꝑ accidēs. Et cōmēto. 79. dicit ꝙ ꝑuatio neq̄ ꝓpinque neq̄ remote est sub̃a vel accidēs. oē aūt ens extra animā est sub̃a vel accidēs. ¶ 2º ad idē arguit̃. Quicqđ est actu ꝑter opus itell's est ens reale: qꝛ sufficiēter diuidit̃ ens in ens in anima qđ est ens rōnis: ⁊ ens extra animaȝ qđ est ens reale. 6. metaphysice. Sed negatio nō est ens reale cū sit non ens. ergo nō est actu in re extra aiam. ¶ 3º. Quicqđ est in lapide extra animā est ꝓductū: qꝛ mō est ⁊ ante nō erat. Nisi forte aliqs dicat ꝙ ſm ph̄os materia nō est ꝓducta. qđ non est ad ꝓpositū. Sed nulla negatio est ꝓducta. ergo ⁊c̃. Minor ꝓbatur: qꝛ oē ꝓductū accipit esse per ꝓductionē. ⁊ est ea nobilior: cū sit finis eius. Sed negatio nō accipit aliqđ esse: aliogn eēt ens positiuū: nec est nobilior aliqua ꝓductione. ergo ⁊c̃. ¶ 4º. Cū dicitur cecitas est in oculo: aut lꝫ est/ dicit actū essendi: aut dicit essentiā: aut dicit ens veruȝ qđ est ens rōnis: vt pꝫ. 6. metaphysice. Sed nō dicit actuȝ essendi: qꝛ existentia est ꝓprietas entis positiui. Nec dicit essentiā: qꝛ ꝑuationes ⁊ negationes nō sunt eētie. lꝫ amotiones earū. ergo dicit ens verū. ¶ Quidā tm̄ dixerunt ꝙ negationes ⁊ ꝑuationes sunt in rebus extra aiam: ⁊ imaginant̃ ꝙ ea tm̄ dicant̃ entia rōnis que cōueniūt rebus ꝓut habēt esse in itellectu .s. esse vl'e/ esse genus vel spēm: ⁊ alia hꝫ/ que dicunt quosdā respectus ↄsequētes res ſm ꝙ hn̄t esse in itellectu qualē respectū nō habēt negationes ⁊ ꝑuationes: ⁊ ideo ipse sunt extra aiam: nō dicūt qđē affirmatiue sed negatiue. ¶ Sed. S. T. in. q. de veritate. q. 21. arti. ꝑmo. dicit ꝙ ens rationis cōmuniter sumptum diuidit̃ in ꝑuationē negationē ⁊ relationē: ita ꝙ omne ens rationis/

Opīo quorundā.

Improbatur ꝓdicta positio.

aut est negatio/ aut ꝑuatio/ aut relatio. Et ideo cōcludēdū est finalr̄ ꝙ negationes ⁊ ꝑuatiōes nō sunt actu in rebus secluso oi actu rationis ſm Aristotelē ⁊ Cōmē. ⁊ S. Tho. ¶ Pro rn̄sione vo ad argumēta est sciendū ꝙ aliquid eē in rebus secluso opere intell's potest intelligi duplr̄. Uno modo fundamentalr̄. Alio modo formalr̄. Primo mō entia rationis sunt in rebus: nō aūt 2º modo. Sicut gr̄a exēpli secluso omni actu intell's/ homo est fundamētalr̄ spēs. sed nō formalr̄: qꝛ homo pōt esse fundaᵐ relōnis significate hoc nomine spēs: sed tm̄ ista relō nō ↄuenit ei actu ⁊ formaliter. qꝛ ista relō ↄsequit̃ tm̄ rem ꝓut est in itellectu/ cōparante eā ad supiora vel ad sua inferiora. Silr̄ idētitas Sor. ad seipm̄ est fundamētalr̄. sed nō actu: nisi duȝ intellectus apprehēdit Sor. ⁊ vtitur eo quasi duob⁹ cōparando eum ad seipsum. Silr̄ dico in ꝓposito ꝙ negatio inclusa in hoc nomine. nō homo. nō ↄuenit actualr̄ lapidi. nisi duȝ itellectus apprehēdit lapidē: ⁊ ab eo negat naturā hominis. tunc eniȝ ꝑ actū intell's negatio ponit̃ actu circa lapidem. Idem dico de omnibus priuationibus. sicut est cecitas/ tenebra/ silentium/ ⁊ huiusmodi.

Ad primum negat̃ maior de eo qđ est ꝑncipium tm̄ ꝑ accidens: tale eniȝ pōt habere esse actu ꝑ solū itellectū: lꝫ habeat esse fundamētalr̄ extra aiam: ⁊ hꝫ ꝑnᵐ est ꝑuatio: vt dr̄ ꝑmo physico. ¶ Ad 2ᵐ negatur maior. sed sufficit illud ꝑuatiuū vel negatiuū eē fundamētalr̄ extra aiam. ¶ Et si dicat̃. Anteq̄ aer ꝑuetur lumine erat in aere fundamētalr̄ tenebra. ergo dum actu est ꝑuatus lumine ibi tenebra nō hꝫ tm̄ esse fundamētale sed formale ⁊ actuale. ¶ Rn̄deo ꝙ prius habebat eē fundamentale tm̄ potētialr̄ ⁊ remote: sꝫ postq̄ aer est ꝑuatus lumine: tūc tenebra hꝫ eē fundamētale actu: qꝛ itell's potest nūc vere ponere in actu ꝑuationē luminis circa aerē: quā añ nō poterat ponere. ¶ Ad 3ᵐ dico. ꝙ corruptio sic̃ ⁊ generatio est iter duos terminos positiuos: quoꝝ vn⁹ est forᵃ que abycit̃: ⁊ ali⁹ est forᵃ que acqrit̃. puta duȝ corrūpitur sor. abycit̃ aia/ ⁊ acqrit̃ forᵃ cadaueris. Nec est verū ꝙ ꝑuatio forme que abycit̃ sit termin⁹ ad quē corruptiōis nisi ꝑ accn̄s: sicut ēt negatio forme gn̄ande nō est termin⁹ ꝑ se a quo gn̄ationis. ¶ Et si dicat̃ ꝙ Phs dicit ꝑ phy. ꝙ per se ex nō albo fit albū: ꝑ accn̄s aūt fit ex nigro albū. ¶ Rn̄detur vt Cōmē. vꝫ dicere ꝑ physi. cō. 44. ꝑuatio est ꝑnᵐ ꝑ se .i. est ꝑnᵐ neccio reqsitū. nū q̄ eniȝ mā reciperet formam aque/ nisi ꝑus fuerit ꝑuata forma aque. Et qꝛ forᵃ ꝑexistēs forme aque/ nō est determinata: qꝛ pōt gn̄ari aqua nō solū ex igne: sꝫ ex aere ⁊ ex terra. ꝑuatio aūt est semꝑ in mā ex qua gn̄at̃ aqua: iō ad istū sensum dixit Phs ꝙ ex nō albo fit albū ꝑ se. Sꝫ qūocūq̄ sit suffic̄ ꝙ hēat eē fundamētalr̄ in re: nec opꝫ eā hr̄e eē formalr̄. ¶ Ad 4ᵐ negat̃ maior: sed sufficit aliqđ eē ex̄ aiam de quo possit alteꝝ extremū ꝑdicari in oppōne ꝑuatiua ⁊ ↄdictoria: qđ qđē extremū reducit̃ ad actū ex solo opere itell's. ¶ Ad 5ᵐ dr̄. ꝙ secluso oi itellectu homo nō est lapis fundamentalr̄: sed nō formalr̄. ¶ Ad 6ᵐ dicitur eodem modo. ꝙ vnum oppositorum non remouetur nisi per positionem alterius fundamentalem. Uel est dicendū: ⁊ forte melius ꝙ affirmatio ⁊ negatio nō sunt proprie opposita nisi dum sunt actu: quod est tm̄ per operationem intellectus.

¶ Utrū negatio hēat ꝓpriaȝ ↄceptibilitatē. Qō. XVI.

Queritur 16º. Utrū negatio hēat ꝓpriaȝ conceptibilitatē distinctā ↄ cōceptibilitatē affirmationis cui ↄtradicit: ⁊ silr̄ se habeat ꝑuatio cōtra habitū. Et arguit̃ ꝙ nō. ¶ Primo. Omne habēs ꝓpriā cōceptibilitatē est conceptibile ⁊ itelligibile. Sꝫ negatio ⁊ priuatio nō sunt intelligibiles. ḡ ⁊c̃. maior pꝫ. Minor ꝓbatur: qꝛ obiꝫ intellectionis

intellectionis nõ est minoris perfectionis ꝙ̃ sit itellectio: cũ sit finis eius. Sed negatio ꝛ priuatio est minoris pfe ctionis ꝙ̃ intellectio: cum intellectio sit ens reale. ergo ꝛc. ¶ Scdo. Omne habẽs ꝓpriã cóceptibilitatẽ/hꝫ aliqd ꝓ priũ per qȯ moueret intellectũ. Sed negatio ꝛ ꝑuatio nõ pñt mouere itellectũ: cũ neqꝫ per se. neqꝫ per aliqȯ accñs eis cóiunctũ possint mouere sensũ: qꝛ qualitates sensibi les nõ sunt subiectiue in ꝑuationibus neqꝫ in negõnibus. ergo ꝛc. ¶ Dicet̃ forte ꝙ maior est falsa in his que nõ co gnoscunt̃ per ꝓpriã spẽꝫ: cuiusmodi est negatio ꝛ priuatio que cognoscunt̃ tñ ꝑ spẽm habitus oppositi. ¶ Sed cõ tra hoc arguit̃ dupl'r. Tum qꝛ vnũ oppositũ nõ represen tat aliud. ergo spẽs habitus nõ representat priuationem. Tum qꝛ nullũ substratuꝫ representat id qȯ adiacet circa ipsũ: priuatio aũt adiacet habitui quẽ priuat. ergo habit⁹ nõ representat ꝑuationeꝫ. ¶ Tertio. Oẽ intelligibile est ꝑus nã intelligibile ꝙ̃ intelligat̃: sed negatio ꝛ ꝑuatio nõ sunt hȯ. ergo nõ sunt intelligibiles. maior pꝫ. Minor pro bat̃: qꝛ negatio ꝛ priuatio nõ hñt esse nisi ꝑ actũ itellect⁹. ergo sunt posteri⁹ itellectione. ¶ Quarto. Oẽ intelligibi le cõtinet̃ sub ente qȯ est obm intellectũ. Sed negatio ꝛ ꝑuatio nõ ꝯtinent̃ sub ente: cũ sint nõ entia. ergo ꝛc.

Respondeo. Pro notitia tituli qõnis sciẽduꝫ est ꝙ cõceptus accipit̃ dupl'r. Uno mõ satis iꝓprie. s. ꝑ spẽ itelligibili representãte obm cogni tũ. Alio mõ pro verbo qȯ format itell's de re intellecta ꝑ spẽꝫ representatiuã obiecti. Põt ẽt addi tertiũ: vt accipit̃ cõceptus pro ipsa intellectione qua intell's formal'r intel ligit. Põt igit̃ esse qõ: vtrũ ꝑuatio ꝓpriã spẽꝫ habeat per quã representet̃: distinctaꝫ ꝯ spẽꝫ habit⁹. Et sil'r vtrũ intel lectio qua itelligit̃ ꝑuatio sit alia ab ea qua itelligit̃ hit⁹. Et sil'r vtrũ intell's formet apud se aliũ ꝛ aliũ ꝯceptuꝫ de ꝑuatiõe ꝛ de habitu. Et ꝫ oĩa ista dicet̃ ad qõnẽ. ¶ Quã tum ad pᵐ. dico ꝙ ꝑuationes ꝛ negationes nõ hñt ꝓpriã spẽm in intellectu per quã intelligant̃. Probat̃ ista ꝯc'lo. ¶ Primo. Cuius nõ põt haberi ꝓprium phantasma aut saltẽ accidẽtis eius: nõ põt ẽt haberi ꝓpria eius spẽs. Et ꝑ hoc fuit ꝓbatũ libro 7º ꝙ itell's cognoscit subaꝫ per pro priã spẽꝫ sube: qꝛ virtute intell's põt causari spẽs sube exi stentibus phantasmatibus accidẽtiũ sube in nobis. Sed negationũ ꝛ ꝑuationũ nõ habent̃ phantasmata. cũ ipse nõ agant in sensuꝫ ꝫm se: aut per aliquã eis ꝯiunctã: eo ꝙ ne gationes ꝛ ꝑuationes nõ habẽt esse in reb⁹ extra aĩaꝫ. ꝰ ne gationũ ꝛ ꝑuationũ nõ habet̃ ꝓpria spẽs. ¶ Scdo. Mi nus videt̃ ꝙ negationes ꝛ ꝑuationes habeãt ꝓpriã spẽꝫ: ꝙ̃ ꝙ relationes eã habeãt. Sed rel'ones nõ cognoscuntur ꝑ ꝓpriã spẽꝫ: vt multi dicũt. ergo nec negõnes. maior pꝫ. Minor ꝓbat̃. Si rel'o cognosceret̃ ꝑ ꝓpriã spẽm: seqtur ꝙ in itellectu essent due spẽs eiusdẽ rel'onis: aut esset spẽs vnius relatiue sine specie alterius: ꝛ ꝯsequẽter vnũ cogno sceret̃ altero nõ cognito: quoꝝ vtrũqꝫ est ipoẽ. Probat̃ ꝯñtia. Sint a. ꝛ b. albedĩes: ꝯstat ꝙ in a. est vna sil'itudo. ꝛ in. b. est alia sil'itudo: ꝛ nõ est maior rõ ꝙ. a. causet sui spẽꝫ ꝙ̃. b. quia pono ꝙ sint eque intense. ꝰ vel. a. ꝛ b. causant ꝓ priã sui spẽm: ꝛ sic in intellectu sunt due spẽs: quaꝝ quelꝫ repñtat tñ sil'itudinẽ: ꝛ seqt̃ ẽt ꝙ vna earũ est superflua: aut vna earũ causat sui spẽꝫ: ꝛ nõ alia: ꝛ sic cognoscet̃ sil'itudo eius ꝛ nõ sil'itudo alterius. ¶ Posset tñ dici sustinẽdo ꝙ rel'o cognoscat̃ ꝑ ꝓpriã spẽꝫ: ꝙ intell's agẽs cũ phãtasma te absoluti sup qȯ fundat̃ rel'o causat vnã spẽm repñtan teꝫ vtrãqꝫ rel'onẽ si sunt rel'ones eiusdẽ rõnis. Si aũt sunt diuersarũ rõnũ sicut est paternitas ꝛ filiatio: tũc causant̃ due: ꝛ ꝑ qualꝫ eaꝝ põt cognosci suũ correlatiuũ: lꝫ differẽ ter: qꝛ ꝑ spẽꝫ paternitatis cognoscit̃ ꝑncipal'r paternitas: ꝛ ꝯsecutiue filiatio tanꝙ̃ terminus eius. Per spẽꝫ ꝯo filia tionis eꝫ. ¶ Sed hic sunt duo dubia. ¶ Primũ est: quia agnus cognoscit maternitatẽ. ꝛ nõ appet quõ ꝫ possit esse: nisi qꝛ in eius existimatiua est spẽs maternitatis. ¶ Se cundũ est. Quõ cognoscant̃ rel'ones si nõ habent spẽm in intellectu per quã representent̃. ¶ Ad pᵐ dĩ. ꝙ sicut sen sus exterior aliquo mõ cõponit: dum cognoscit ꝙ albedo nõ est nigredo: ita nãlis existimatiua in brutis aliquo mõ discurrit: lꝫ imperfecte sicut cogitatiua in hoĩe/que nobi liori mõ ꝯfert intentiones particulares: agnus aũt cogno scit maternitatẽ nõ per spẽꝫ ꝓpriã maternitatis qȯ pꝫ: ga nõ cognoscit filiationẽ: sed eã cognoscit ꝑ discursuꝫ imper fectũ. ꝛ quadã notitia cõfusa. ex hoc ꝙ habet ꝓpriũ phan tasma matris. Nõ opꝫ aũt ea que cognoscunt̃ tñ ꝑ discur suꝫ habere ꝓpriã spẽm: vt pꝫ in entibus rõnis. ¶ Ad 2ᵐ dĩ. ꝙ si in intellectu nõ est ꝓpria spẽs rel'onis intell's co gnoscit rel'onẽ per illammet speciẽ qua cognoscit̃ absolu tuꝫ in quo fundat̃ relatio: ꝛ hanc cognitionẽ habet intell's tñ per discursuꝫ. Intellectus eniꝫ per spẽꝫ albedinis põt simplici apprehẽsione apprehẽdere albedinẽ: ꝛ postea di scurrere cõcludẽdo ꝙ positis duabus albedinib⁹ nec̃io in surgit rel'o sil'itudinis inter eas: ꝛ sic ꝑ illaꝫ spẽm qua sim pl'r cognoscit̃ albedo cognoscit̃ etiam discursiue sil'itudo. Per istã ꝯo notitiã sic acqsitã põt intell's mouere seipsuꝫ ad formandũ cõceptũ sil'itudinis: nec opꝫ aliã eius habe ri spẽꝫ. Nũc ad ꝓpositũ: quõ cognoscant̃ negationes ꝛ pri uationes cũ nõ habeãt ꝓpriã spẽꝫ est duplex modus dicẽ di. ¶ Quidã eniꝫ dicunt ꝙ in intellectu põt esse duplex actus respectu cuiuslibꝫ obiecti. Unus qdẽ positiuus obi: ꝛ alius ablatiuus siue remotiu⁹ obiecti. Primus actus est affirmare ꝛ componere respectu complexoꝝ. Secundus aũt actus est negare ꝛ diuidere. Respectu aũt incõplexo rum negare est infinitare: vt cũ dicit̃/nõ hõ: aut est ꝑuare a subto apto nato: vt cũ dicit̃/tenebre vel cecitas. Oriunt̃ autẽ isti actus circa idẽ obm/nõ ex diuersitate sil'itudinũ: quas habeat penes se intellectus: sed ex cõditione ipsius intellectus: qui circa rem cuius habet sil'itudinẽ põt inten tional'r operari/vel statuendo reꝫ illaꝫ in suo aspectu/vel illã tollẽdo ꝛ auferẽdo a suo respectu: ꝛ tũc remanet in suo prospectu ablatio rei siue res ablata: ꝛ hec appellat̃ abla tio passiua ipsius rei correspondens ablationi actiue quã facit intellectus. Et hoc mõ cognoscunt̃ ꝑuationes per ha bitus: nõ ꝙ spẽs habitus representent ꝑuationes: sed quia exhibẽt quasi mãliter habitũ ipsuꝫ circa queꝫ põt intell's ex natura sua duobus modis intẽtional'r operari. scilꝫ po nendo ꝛ auferendo. ¶ Iste modus dicendi deficit in hoc ꝙ dicit: ꝙ intell's ponit apud se res in quodã esse intentio nali. Hoc eniꝫ falsuꝫ est: imo poti⁹ ipse res ponũt seipsas in tali esse: qꝛ causant in intellectu suã similitudinẽ: ꝑ quã habẽt esse spirituale ꝛ intẽtionale in ipso itellectu. ¶ Uñ declaro aliter. quõ negõnes ꝛ ꝑuationes cognoscunt̃ per habitus. Nam intellectũ intelligere negationẽ ꝛ priuatio neꝫ põt accipi tripl'r. Uno mõ: qꝛ apprehendit quid nõis negationis ꝛ priuationis. Secũdo: quia cognoscit ꝙ aliqȯ predicatuꝫ vere negat̃ de aliquo subiecto: puta ꝙ hõ non est lapis. Tertio: qꝛ apprehẽdit formale significatum no minis infiniti siue negationẽ termini incomplexi. Primã notitiã habet intellectus per ipsaꝫ affirmationẽ: qꝛ enim cognoscit ꝙ affirmare est vnũ alteri attribuere: ideo ex ꝫ intelligit ꝙ negare est vnũ ab altero remouere. dicendo hoc nõ est illud. Scdaꝫ notitiã habet intellectus per spe ciem subiecti ꝛ predicati: qȯ pꝫ: qꝛ nihil plus requirit̃ ad formandã ꝓpositionẽ: qui eniꝫ cognoscit significatuꝫ ho minis ꝛ significatũ asini/videt vnum alteri repugnare: ꝛ ideo nullo alio requisito potest formare hãc ꝓpositionẽ. homo nõ est asinus: cuius negatiue veritas cognoscit̃ per

Marginalia: Scda rõ. — Tertia rõ. — Quarta ratio. — Concept⁹ ꝑ dicit. — Quid sit conceptus multiplex. — Prima ꝯ°. — Dubitatio duplex. — Ad pmaꝫ — Ad scdaꝫ — Op. quorundam. — Distinctio — Impugna tur defe ctus opi. — Quõ ne gationes co gnoscant habitu.

veritatē huius affirmatiue. homo est hō: vt dicit̄ peri her menias. Tertiā notitiā hʒ intell's per spēʒ eius cui adiūgi tur negatio. Intellectus eniʒ habēs (gratia exēpli) tm̄ spe ciē hoīs: cognoscit pmo p eā qd sit hō: ⁊ postea per eandē remouet significatū hoīs absolute: ⁊ nō magis ab hoc q̄ ab alio: ita q hoc significatū sic negatū, non magis appli cat ligno q̄ lapidi: ⁊ hunc cōceptū ita cōfusuʒ. s. significati hoīs absolute negati, exprimit per hoc nomē nō hō. Nec ad ponēdū negationē circa significatū hoīs reqrit̄ aliqua alia species preter spēs hoīs. Si aūt hʒ negationeʒ ponat nō absolute: sed tm̄ circa illud subm cui nata est inesse af firmatio opposita, sicut ponit in actu p̄uationē ⁊ in esse co gnito. Patet igit̄ q intellectus per spēʒ habitus cognoscit negationē ⁊ p̄uationē: ⁊ ēt qūo istud sit: q2 non est per hoc q spēs representet negationes ⁊ p̄uationes: sed hoc fit per quendā discursuʒ. Nā ex hoc q cognosco hoiem esse ens: infero q nō est non ens: ⁊ q nō est lapis nec lignū: ⁊ hoc dico quātū ad negationē que est in cōplexione: quātū ỽo ad negationē termini incōplexi cōstat q opʒ intellectum formantē hanc ppositionē: ens nō est nō ens: p̄us habe re notitiā subiecti ⁊ predicati q̄ formet ppositionē: ⁊ ideo cōceptuʒ nō entis format per spēm entis: vt dictū est.

Cōclo 2ª. **Quantum** ad 2m dicit̄, q nō opʒ eo actu quo intel ligit̄ habitus intelligi p̄uationeʒ. Nam pōt aliqs apprehendere quid sit lux, nihil cogitādo de te nebris: tñ oīs intellectio que terminat̄ ad priuationē ter minat̄ etiā ad habitū: q2 habitus ponit̄ in diffinitione pri uatiōis. Nullus eniʒ apprehēdit qd sit cecitas: nisi appre hendendo q est priuatio visus. Nec est incōueniens vnā intellectionē terminari ad duo obiecta: quoꝝ vnuʒ est rō cognoscendi aliud: sicut etiā vnico actu pōt cognosci ɔclo ⁊ pnª. Nā sil' iducēs cognouit: vt dī p poste͛. tex. cō. 4.

Cōclo 3ª. **Quantum** ad 3m cōstat q alius est ɔceptus habi tus: ⁊ alius est cōceptus p̄uationis siue loquamur de cōceptu formali: siue de cōceptu obiectiuo: de cōceptu obiectiuo pʒ: q2 habitus est ens reale: priuatio aūt est ens rōnis. De cōceptu ēt formali est manifestū: qa nullus vnq̄ dubitauit qn hit⁹ ⁊ p̄uatio rōne distinguant̄.

Ad pmū **Ad primam** rōnē in oppositū negat̄ minor. Ad pbationē dicit̄ q obiectū cognituʒ per ppriā spēm nō est minoris pfectionis q̄ eius intelle ctio: sed secus est de eo qd nō cognoscit̄ per spēm ppriaʒ: q2 istud pōt esse iperfectius q̄ sit eius itellectio: lʒ id cui⁹ spēs est ppria sit semp perfectius tali itellectione. ¶ Ad

Ad scdm 2m negat̄ maior. Sunt enim aliqua que mouent intell'm: ⁊ eius actionē terminant: aliqua ỽo termināt: sed nō mo uent: vt intelligētie ⁊ entia rōnis. Et ideo responsio ibi po sita est vera. Nec valet q arguit̄ ɔtra: q2 nō dicim⁹ q spe cies habitus representet p̄uationē: aut negationē: imo dici

Ad tertiū mus oppositū. ¶ Ad 3m dī q pcedit ex falsa imaginatio ne. s. q obm denominet̄ intelligibile per potentiam in eo existentē. hoc eniʒ est falsuʒ: q2 denominat intelligibile so lum p potētiā que est in intellectu: ⁊ ideo negationes sunt prius intelligibiles q̄ intelligant̄: q2 prius est intellectus

Ad q̄rtū potens eas intelligere q̄ q actu eas intelligat. ¶ Ad 4m dicitur q ens qd est obiectum terminatiuum intellectus est ens cōmune ad ens reale ⁊ ens rationis: lʒ ens motiuū intellectus sit tantū ens reale.

¶ Utrū p̄uatio distinguat̄ a subo in quo est. Qō. XVII.

Queritur 17º. Utruʒ p̄uatio cum sit ens rōnis distinguat̄ real'r a subo in quo est. Et arguit̄ q nō. ¶ Primo. Ois di

Pria rō. stinctio realis est relatio realis. Sed priuatio nō pōt fundare relationē realē: aliogn funda mentū esset debilius relatione. ergo p̄uatio nō distinguit̄ realiter a subiecto. ¶ Scdo. Quicqd inest subiecto circū scripto oī eo qd nō est subm, est ideʒ real'r cū subiecto. Sʒ circunscripto a subiecto oī eo qd nō est subiectum, adhuc sibi inest p̄uatio forme quā est natuʒ habere ⁊ nō hʒ. ergo priuatio est ipsummet subm. ¶ Tertio. Que sunt idē nu mero ⁊ distinguunt̄ tm̄ rōne sunt idē real'r. Sed priuatio ⁊ mā sunt idē numero: ⁊ distinguunt̄ tm̄ ratione. vt dicit̄ pmo phy sicoꝝ. textu cōmēti. 66. ergo ⁊c̄.

Respondeo. Pro notitia huius qōnis declarāda sunt duo. ¶ Primuʒ est. q presens questio pertinet ad metaphysicū: lʒ enim nālis phs consi deret de p̄uatione. inq̄tuʒ necessario requirit̄ tanq̄ causa sine qua nō ad quālibet generationē: tñ cōsiderare: qd sit priuatio: scilʒ vtrū sit ens reale an rōnis tantū: ⁊ vtrum sit substātia vel accidēs: ⁊ vtrū sit idem cuʒ suo subiecto: an aliqd ab eo distinctū pertinet ad metaphysicuʒ: qui solus tractat de substātia ⁊ accidētibus inquātū hʒ: ⁊ de eodem ⁊ diuerso: vt pʒ 4º ⁊ 10. metaphysi. pp̄ter qd Cōmentator scdo physicoꝝ. cō. 21. dixit q querere, an forma rei nālis sit substātia ptinet ad metaphysicū. ⁊ nālis Phs hoc sup ponit ⁊ accipit a metaphysico. ¶ Scdm est. q distinctio pōt accipi dupliciter. Uno mō vt est negatio. Alio mō vt est relatio: plus enim reqrit̄ ad distinctionē: vt est relatio: presertim realis q̄ vt est negatio: vt dictū fuit libro 5º. Si accipit̄ vt est relatio, pōt huius qōnis esse duplex sensus. Primus est. An relatio qua p̄uatio distinguitur a subto sit realis: ⁊ statim apparet q nō: q2 in ente rōnis nō pōt fun dari relatio realis. Scōs est. An relatio qua subiectū disti guit̄ a p̄uatione sit realis: ⁊ de hac etiā ɔstat q nō: q2 nul la relatio realis terminat̄ ad ens rōnis. Tertius sensus est. An fundamentū distinctionis subiecti a p̄uatione sit rea le: ⁊ cōstat q sic: q2 hui⁹ fundamentū est ipsuʒ subʒ qd est ens reale. Si accipitur vt est negatio: tūc lʒ pprius sensus quesiti sit. Utrū dicēdo, subm nō est p̄uatio, sit negare res a re: tñ pōt ēt esse sensus. Utrū veruʒ sit dicere q subm ⁊ p̄uatio nō sunt eadē res. Ueritas. n. huius ppōnis pōt ēē ex duab⁹ causis. s. aut q2 p̄uatio nō est res: aut q2 si est res: non tñ est illa res que est eius subm. ¶ In hac igit̄ qōne intēdimus pbare q subm ⁊ p̄uatio nō sunt eadē res: siue p̄uatio sit aliqua res siue non: pbat̄ aūt. ¶ Primo sic. Id qd enumerat inter entia, nō est id qd nō enumerat̄ inter entia: aliogn eadē res eēt ens. ⁊ esset nō ens. Sed mā enu merat̄ inter entia: nō aūt p̄uatio. ergo ⁊c̄. Maior pʒ. Mi nor habet̄ p phy. tex. ⁊ cōmēto. 66. vbi sic dī: mā est aliud a p̄uatione: q2 ita se hʒ ad res. sicut hō ad musicā: ⁊ aurum ad annulū: ⁊ hō ⁊ aurū: ⁊ vl'r mā hʒ qd est mā numeratur in entibus: qd nō est in p̄uatione. ¶ Cōfirmat̄. q2 phs in eodē textu reprehēdit Platonē: q2 nō distinguebat inter mām ⁊ p̄uationē. ¶ Scdo. Impoẽ est q eadē res sit ps sube rei. ⁊ nō sit ps sube rei. Sed mā est pars sube nālis: ⁊ nō p̄uatio. ergo ⁊c̄. Hāc rōnē posuit Phs ⁊ Cōmētator. vbi supra. vbi sic dicit̄. p̄uatio ēt differt a mā: qm̄ genera tum est ex mā per se cū sit ps eius: ex p̄uatione aūt est ali qd p accidēs. cū nō remaneat: ita q sit ps gn̄ati. ¶ Cōfir mat̄. q2 vbi supra. cō. 67. sic dicit Cōmentator ⁊ habet̄ in textu. Nō musicū qd est p̄uatio musice est aliud ab hoie. Et cōmēto. 78. loquēs de mā ⁊ p̄uatione sic dicit. Ens in poª non est p̄uatio pura. ¶ 3º. Id qd est suba nō est id qd neqʒ est suba neqʒ est accn̄s. Sʒ mā est suba: p̄uatio auteʒ neqʒ suba neqʒ accn̄s. g̃ p̄uatio nō est id qd est mā: ⁊ idem est dōm de q̄lʒ p̄uatiōe respectu sui subi. Maior pʒ: pª ps minoris hʒ p phy. cō. 70. vbi sic dī: mā est suba. Pro scda ỽo pte minoris sic dī p physi. tex. ⁊ cōmēto. 79. mā nō est per accn̄s: p̄uatio aūt nō est p se: ⁊ mā est aliqd ppinquū ei qd est actu: q2 nō est in actu ⁊ quodā modo substantia:

priuatio aũt non oĩno.idest neqȝ ꝓpinque.neqȝ remote: neqȝ est accidẽs neduȝ vt sit substãtia.❡Quarto. Jd qđ manet nõ est id qđ nõ manet cõpleta generatione ei⁹ qđ generaꝛ.Sed mã manet cõpleta generatione:ꝑuatio aũt nõ manet: aliogn habitus ⁊ eius ꝑuatio.⁊ cõsequẽter affirmatio ⁊ negatio opposita illi affirmationi simul essent in eodẽ:qđ est cõtra pᵐ ꝑncipiũ.ergo ꝑuatio nõ est materia. Maior est nota.Minor patuit ex dictis supra ꝯ Aristotelẽ ⁊ Cõmẽtatorẽ.Nam dum ex aqua dȝ generari ignis/ in mã aque est ꝑuatio forme ignis:⁊ generato igne n õ est amplius in illa huiꝰ priuatio.

Ad pmã rationem. **Ad primũ** negaꝛ maior:aliqua.n.distinctio realis est negõ realis.⁊ non relõ realis:puta cũ dr̃ ꝙ lapis distinguiꝛ a chimera.Dicit aũt negatio realis:nõ ꝙ ipsa negatio sit quedaȝ realitas.sed qꝛ fundaꝛ in ente reali.verũ est.n.realitatẽ lapidis nõ esse chimeraȝ:⁊ ita est in ꝓposito.cũ diciꝛ:subm siue mã non est priuatio.

Ad scdm. ❡Ad 2ᵐ negaꝛ minor:qꝛ vt supra probatum fuit.ꝑuatio nõ est actu ⁊ formalr̃.nisi per actũ intellectus:⁊ ideo non põt esse circũscripto omni actu rõnis nisi fundamentalr̃: ꝑuatio aũt fundamentalr̃ accepta.bñ est ipsuȝ eius subm: circa qđ ponit intellectus ꝑuationẽ.

Ad tertiũ Esse vnũ nũero 2r. ❡Ad 3ᵐ diciꝛ.ꝙ aliqua esse idẽ numero põt esse duobus modis.Uno mõ positiue:⁊ hoc est qñ vtrũqȝ dicit realitateȝ:⁊ illa quaȝ dicit vnũ est illa quã dicit alterũ:ꝯm quẽ modũ Tulius ⁊ Cicero ⁊ Sor.⁊ hic hõ sunt idẽ numero:vt dr̃.4.metaphysice ad hunc sensum concediꝛ maior ⁊ negaꝛ minor. Alio mõ dicunꝛ aliqua idem numero negatiue.⁊ hoc est qñ vnum alteri attribuiꝛ:sed id qđ attribuiꝛ nõ ponit in numerum cum eo cui attribuiꝛ:nõ qꝛ sit idẽ ei:sed qꝛ non est aliqua realitas:⁊ ad hunc sensuȝ negatur maior:sic aũt intellexit ph̃s:cũ dixit ꝙ materia ⁊ ꝑuatio sunt ideȝ numero:⁊ est ac si dixisset:mã ⁊ priuatio nõ sunt due res:lȝ sint duo:qꝛ qđlibet habet suã ꝓpriã rationẽ in intellectu. Unde distinguunꝛ rõne. Similr̃ cũ de lapide ꝓbaꝛ nõ hõ:lapis ⁊ nõ homo sunt idem numero:qꝛ non sunt due res:hec eniȝ negatio nõ homo nõ est res addita lapidi.

❡Utrum oppositio contradictoria sit maxima oppositio. Questio. XVIII.

Queritur 18ᵒ.Utrum oppositio contradictoria sit maxia oppositio. Et arguiꝛ ꝙ nõ.

Prima rõ. ❡Primo.Ubi est minor diuersitas ibi est minor oppositio:qꝛ oppositio est quedã species diuersitatis.Sed ꝯtradictio requirit minorẽ diuersitatẽ ꝙ̃ oĩa alia genera oppositionuȝ:qꝛ quelibet minima diuersitas sufficit ad cõtradictionem.Nam qđlibet diuersuȝ quãtũcũqȝ modicuȝ sit diuersum/includit ꝯtradictoriũ illius a quo est diuersum.ǵ ⁊c̃.

Scda rõ. ❡Scdo.Ubi est minor distantia formalis.ibi est minor oppositio.Sed inter ꝯtradictoria est minima distãtia formalis.ergo contradictio est minima oppositio.maior pȝ. Minor ꝓbaꝛ.Jlla que sunt imediata/sic ꝙ nõ habẽt mediuȝ quouis mõ minime distãt.Sed ꝯdictoria nullo mõ habent mediuȝ.vt diciꝛ 4ᵒ metaphysice.ǵ ⁊c̃.

Tertia rõ. ❡Tertio. Quelibet alia oppositio includit oppositionẽ ꝯdictoriaȝ. ⁊ nõ ecõtra.ergo quelibet alia oppositio habet oppositioneȝ cõtradictoriã ⁊ aliqđ plus:⁊ cõsequẽter est maior ea.

Quarta ratio. ❡Quarto.Jlla minus opponunꝛ q̃ minus se interimũt. ⁊ maxime inter oĩa opposita se cõpatiunꝛ.Sed cõtradictoria sunt huiꝰ.ergo ⁊c̃.maior pȝ.Minor probaꝛ. Nam non calidũ in eo ꝙ non calidum/minus interimit calidũ: ⁊ magis permittit secum calidum ꝙ̃ frigiduȝ vel qđcũqȝ aliud oppositũ calido:nam tepidũ est nõ calidũ:⁊ magis permittit calidũ ꝙ̃ frigidũ ꝑmittit calidũ.ǵ ⁊c̃.

Quita rõ. ❡Quinto.Si albũ ⁊ nõ albũ maxime opponunꝛ:quanto aliquid est magis album tanto magis opponiꝛ nõ albo per illam regulã scđi topicoꝝ:sicut simplr̃ ad simplr̃.ita magis ad magis.Sed albissimũ nõ opponiꝛ ꝯtradictorie nõ albo. ergo ⁊c̃.maior patet.Minor ꝓbaꝛ.Inter ꝯdictoria non est mediũ.Sed inter albissimũ ⁊ nõ albũ est dare mediũ: qꝛ albuȝ remisse neqȝ est albissimum neqȝ est nõ album. ergo ⁊c̃.

❡Sexto.Jsta ꝯsequẽtia est bona.omnis homo currit.ergo quidã homo currit.Sed ipossibile est ꝙ aliquid plus repugnet cõsequẽti ꝙ̃ antecedenti:sed ista.nullus homo currit cõtradicit isti.qdã hõ currit.ergo opȝ ꝙ tanta oppositione repugnet huic.oĩs hõ currit:quanta repugnat huic.quidaȝ homo currit.Sed ista.nullus homo currit.ꝯtradicit huic.quidã homo currit:⁊ huic:oĩs homo currit.cõtrariaꝛ.ǵ oppositio ꝯdictoria nõ est maior ꝙ̃ cõtraria. Sexta rõ.

❡Septimo.Ex minori oppositione nõ inferꝛ maior.Sed oppositio ꝯria includit ꝯdictoriaȝ.ergo ꝯria non est minor oppositio ꝙ̃ ꝯdictoria. Septima ratio.

❡Octauo.Necessariuȝ ⁊ ipoẽ plus repugnãt ꝙ̃ poẽ ⁊ ipoẽ.Sed duo pma opponunꝛ ꝯrie:⁊ scđa opponunꝛ ꝯdictorie:vt dicitur 2ᵒ peri hermenias.ergo cõtraria oppositio est maior ꝙ̃ contradictoria.minor patet.Maior probaꝛ.Naȝ possibile est medium inter necessariuȝ ⁊ impossibile. Sed extrema plus repugnant ꝙ̃ medium ⁊ extremum.ergo ⁊c̃. Octaua rõ.

Respondeo Jn ista qõne est vna opinio singularis que ponit duas ꝯnes. Opio singularis. ❡Prima est ꝙ Contradictio nõ est maxima oppositio vt ꝓbant vltime rõnes.❡Scđa est ꝙ Cõtradictio est minima oĩum oppositionũ:vt probant quatuor rõnes pme.❡Cõcludit postea respondẽdo ad argumẽta que fiunt cõtra ipsuȝ:ꝙ oppositio ꝯria est maxima oĩum:qꝛ includit oppositionẽ ꝯdictoriã ⁊ ꝑuatiuã.⁊ aliqđ eis addit.Est ẽt maior ꝙ̃ oppositio relatiua:qꝛ vnũ ꝯriũ destruit alterũ:qđ est in relatiue oppositis.❡Oppositũ huius opionis tenuit Arist.⁊ Cõmentator:⁊ cõmuniter oẽs ph̃i dicẽtes ꝙ oppositio cõtradictoria est maxia ⁊ pma inter oẽs oppositiones.Sed anteꝙ̃ ꝓbeꝛ ista cõclusio:declaraꝛ quis sit sensus ipsius. Cõclusio rñsiua.

❡Ad cuius euidentiã est sciendũ ꝙ oppositio ꝯdictoria põt accipi dupl̃r.Uno modo mãlr̃:⁊ alio mõ formalr̃. Notandũ. Oppositio ꝯdictoria mãlr̃ accepta/nõ est aliud nisi ipse res. de quibus predicaꝛ affirmatio ⁊ negatio sibi opposita:⁊ sic loquendo de ꝯdictione.dico ꝙ nõ requirit tantam diuersitatẽ inter ea de quibus diciꝛ/quãta requirunt alie oppositiones:qꝛ affirmatio ⁊ negatio ei opposita possunt vere enuntiari de his que sunt eadem res:lȝ talis affirmatio ⁊ negatio.tunc non cõtradicant:qm̃ talis res põt fundare oppositas rõnes:ꝯm quarũ vnaȝ ꝯuenit sibi affirmatio:⁊ ꝯm aliã negatio:sicut punctus ꝯtinuans duas lineas comparatus ad lineã priorẽ/dr̃ esse finis eius.⁊ nõ pnᵐ.Cõparatus xo ad lineã posteriorẽ/diciꝛ pnᵐ ⁊ nõ finis.Et forte hunc sensum habuerunt illi qui tenebant superiorem opinionẽ:vt apparet ex his que dicunt rñdendo ad rationes cõtra ipsos. Contradictio formaliter ⁊ mãlr̃ sumitur. Oppositio ꝯdictoria formalr̃ accepta est ipsa affirmatio ⁊ negatio accepta in esse affirmatiõis ⁊ negationis.nam affirmatio signãt esse.⁊ negatio signãt non esse.cũ eniȝ dico lapis.dico aliqđ ens:⁊ cũ dico nõ lapis/ dico formalr̃ non ens:lȝ ista negatio possit applicari huic vel illi enti.Silr̃ cũ dico.homo nõ est asinus.dico nõ esse asinũ:istud aũt:sciȝ non esse asinũ est nõ ens. ❡Sic igiꝛ loquẽdo de oppositione ꝯdictoria ꝓbaꝛ ꝙ ipsa sit maxima oppositio.❡Primo. Jlla oppositio est maior cuius extrema magis distãt.Sed extrema ꝯdictionis magis distant ꝙ̃ extrema cuiuscũqȝ alterius oppositionis.ergo cõtradictio est maxima oppositio.maior pȝ. Minor ꝓbaꝛ. Primo.Extrema cõtradictionis distãt in infinitũ/⁊ extrema aliaꝝ oppositionũ distãt finite:qꝛ vtrũqȝ extremũ est

aliquo modo ens finitū:qđ dico ꝓpter ꝓuatiue opposita:
qꝛ priuatio vt distinguit̃ a negatione dicit aliquo mō ens
saltē presuppositiue:qꝛ.s.presupponit subm̄ ⁊ aptitudinez
eius.ergo extrema ꝯdictionis magis distāt. Consequētia
est nota:qꝛ distantia infinita excedit quālꝫ finitā. Añs ꝑ/
bat̃. Illa distantia est infinita/qua maioꝛ cogitari nō pōt.
Sed nō pōt cogitari maioꝛ distātia q̄ꝫ inter ens ⁊ nō ens:
⁊ sic est īfinita. Nec valet dicere ꝙ si essent in nā albedo
⁊ nigredo nullo existēte coloꝛe medio.maioꝛ esset distātia
inter albedinē ⁊ nigredinē q̄ꝫ inter albedinē ⁊ coloꝛē me
diū:⁊ tñ albedo est ens:qm̄ lꝫ ista sit falsa.coloꝛ medi⁹ est
existens:tamen ista est vera.coloꝛ medius est ens. Iste.n.
terminus palloꝛ significat quandā realitatē:siue sit in re/
rū nā.siue nō:negatio aūt que est alterū extremū ꝯdictio/
nis nullā realitatem sigñat.Scđo ꝓbat̃ illa minoꝛ. Que
nullā habēt ꝯuenientiā magis distāt q̄ꝫ illa que in aliquo
cōueniunt.Sed ens ⁊ nō ens in nullo cōueniunt.cū non
cōueniant in ente:alioqn nō ens esset ens:ꝯria aūt conue/
niunt in aliquo:qꝛ quodlibet ꝯtrarioꝝ ⁊ relatiuoꝝ est foꝛ
maliter aliqua entitas:⁊ ꝓuatio quātū ad id qđ presuppo/
nit dicit formalr̄ aliquā entitatē.ergo extrema ꝯdictionis
magis distant. Tertio ad idē. Illa magis distāt/inter que
nullo mō est dare mediū:qꝛ cuꝫ extrema ꝯueniant in me/
dio/si habent mediū opꝫ vbi est mediuꝫ inter extrema ꝙ
ibi sit aliqua eoꝝ conuenientia.Sed ꝯdictoria nullo mō
habēt mediū:vt dr̄ 4° metaphysice.textu cōmēti.27.oia
ꝯo alia opposita habēt aliquo mō mediū:lapis eniꝫ neqꝫ
est cecus neqꝫ est videns:⁊ sic apparet in oibus. Hanc ra
tionē posuit phs.10.metaphysice.tex.cō.15.vbi statim enu
meratis speciebꝰ oppositionis sic dicit.Cōtradictoria sunt
ꝑma istoꝝ:⁊ nullū mediū est ꝯdictorioꝝ.Et Cōmentatoꝛ
ibi sic dicit.Cum opposita cōpleta sint quatuoꝛ.vt descri/
ptū est in alijs locis/ꝯdictoria illoꝝ sūt magis opposita.⁊
ꝑma in hoc.ergo ⁊c̃. ¶ Scđo ꝑncipalr̄ arguitur. Illa ma
gis opponunt̃ ſm suas rōnes formales que maioꝛē habēt
incōpossibilitatē:qꝛ incompossibilitas oꝛitur ꝓpter repu/
gnantiā extremoꝝ.Sed cōtradictoria habent maioꝛē in/
compossibilitatē q̄ꝫ alia opposita.ergo ⁊c̃.maioꝛ pꝫ.Mi/
noꝛ ꝓbat̃:qꝛ ꝯdictoria nō possunt simul in eodē ꝯuenire
ſm oēs.cōtraria aūt posse simul esse in eodē a multis est
cōcessum:⁊ dato ꝙ ꝯtraria non possent simul esse.tamen
hoc ideo esset rōne ꝯtradictionis quā includunt:ita ꝙ ista
incōpossibilitas est:qꝛ si cōtraria essent silr̄.sequit̃ ꝙ ꝯtra/
dictoria essent silr̄.Propter qđ dicit̃.4.metaphy.tex.⁊ cō/
to.27.impossibile est ꝙ affirmatiua ⁊ negatiua cōgregen/
tur in eodē.ergo ⁊ īpossibile est.vt duo ꝯtraria cōgregen/
tur in eodē/⁊ causa in hoc est:qꝛ alterū duoꝝ cōtrarioꝝ
est ꝓuatio alterius.Ex qbus pꝫ ꝙ causa incōpossibilitatis
cōtrarioꝝ est incōpossibilitas ꝯtradictorioꝝ. ¶ Tertio.
Maioꝛ est oppositio eoꝝ que nō possunt esse simul vera
nec simul falsa/q̄ꝫ ea que possunt eē simul falsa:qꝛ ista cō/
ueniunt saltē in hoc qđ est esse falsuꝫ.Sed ꝯtraria pñt eē
simul falsa.Si eniꝫ tm̄ Soꝛ.currat.ista est falsa.ois homo
currit.⁊ silr̄ ista/nullus hō currit.cōtradictoria ꝯo nō pos
sunt esse simul vera.nec simul falsa.dicit eniꝫ Cōmētatoꝛ
4° metaphysice.cōmēto.28.ꝙ cōtradictoria diuidūt ve/
rum ⁊ falsuꝫ.⁊ necesse est:vt alterū sit verū ⁊ alterū falsuꝫ.
Fuga. ergo ⁊c̃. ¶ Dicet̃ forte ad hoc/ꝙ cōuenientia in falsitate
nō repugnat oppositioni.sed ꝯueniētia in veritate:⁊ ideo
nō sequit̃ si cōtraria possunt esse simul falsa ꝙ minus op/
In secundo ponant̃. ¶ Sed ꝯtra arguit̃. Repugnātia in veritate fa/
cit per se ad oppōnē.vt tu cōcedis.ergo illa sunt maxime
opposita que esse simul vera est maxime īpossibile.Sed
maxime est īpossibile ꝯdictoria esse simul vera.ergo con/
tradictoria sunt maxime opposita. Prima cōsequētia pꝫ:
⁊ eius cōsequēs qđ est maioꝛ scđi ꝓcessus. Probat̃ autez
minoꝛ.Tum qꝛ ꝑmū ꝑnm est maxime necessariū inter oia
necessaria cōplexa.vt dr̄ 4° metaphysice.ergo eius oppo
situ est maxime īpossibile.Tum qꝛ si qs deducat̃ ad con/
cedēdū ꝯdictoria esse simul vera.cessat ois disputatio:nec
cōtra eū est amplius arguēdū:vt pꝫ 4° metaphysice:cui⁹
ratio est:qꝛ nō pōt deduci ad maius incōueniens ⁊ īpolē.
Dico igit̃ ꝙ cōtradictio est ꝑma oppositio:nō tm̄ ꝑmitate
oꝛdinis nature.sed ꝑmitate perfectionis in genere oppo/
sitionū:⁊ post eaꝫ sequit̃ ꝓuatiua.cuius alterū extremū.s.
ꝓuatio est purū nō ens ſꝫ se:lꝫ aliqd presupponat.Et ꝓp
hoc dixit Phs.10. metaphysice:textu cōmēti.15. priuatio
est cōtradictio.quoquo mō.Et Cōmētatoꝛ ibi dicit ꝙ op/
posita ſm habitū ⁊ ꝓuationē/ꝓcedūt nālr̄ opposita ſm cō
trarietatē:⁊ postea oppositio cōtraria ⁊ tandē relatiua.

Ad primum In oppositū/cōcedo ꝙ ꝯtradicto/
ria oppositio pōt fūdari super his
que minimā habent distinctionē:ipsa tñ ſm se.⁊ formalr̄
accepta/est maxima diuersitas ⁊ distantia. Uñ argumen
tuꝫ ꝯcludit de cōtradictione accepta materialr̄ ⁊ non for/
malr̄. ¶ Ad 2m negat̃ minoꝛ.Ad ꝓbationē negat̃ maioꝛ/
loquendo de negatione ⁊ distātia formali:īmo illa que nō
habent medium magis distant formalr̄. Maioꝛ.n.est di/
stantia formalis inter sanitatē ⁊ egritudinē/q̄ꝫ inter albe/
dinē ⁊ nigredinē que habent coloꝛes medios:qꝛ albedo ⁊
nigredo sunt saltem virtualr̄ in coloꝛibus medijs:sanitas
aūt ⁊ egritudo in nullo se cōpatiunt̃.⁊ multo magis ens ⁊
nō ens. ¶ Ad 3m dr̄.ꝙ qñ dicimus ꝯtradictoriā esse maio
reꝫ oppositionē q̄ꝫ ꝯriā accipimus eas cuꝫ precisione:⁊ nō
ꝓut vna includit aliaꝫ. Nigredo.n.hꝫ ꝙ sit nigredo:⁊ hꝫ
ꝙ sit nō albedo.Unde dico ꝙ sigñatū huius.nō albedo.
formaliter acceptū magis opponit̃ albedini q̄ꝫ nigredo.
Et ideo dixit Cōmentatoꝛ.10.metaphy.cō.15.ꝙ ꝯdictoria
diuidunt veꝝ ⁊ falsuꝫ siue subm̄ fuerit siue nō. ¶ Ad 4m
negat̃ minoꝛ.Ad ꝓbationeꝫ dr̄.ꝙ lꝫ aliqd de quo ꝑdicat̃
nō calidū.puta tepidū/magis cōpatiat̃ calidū/q̄ꝫ frigiduꝫ
cōpatiat̃ calidū:tñ nō calidū ſm se formalr̄ acceptuꝫ mi/
nus cōpatit̃ calidū:⁊ ēt quantū ad multa de qbus predi/
catur:qꝛ calidū ⁊ nō calidum formalr̄ accepta nō possunt
esse simul in eodē actu nec virtualr̄:calidū aūt ⁊ frigiduꝫ
sunt silr̄ virtualr̄ in eadeꝫ forma media. ¶ Ad 5m dicit̃.ꝙ
illa regula topica hꝫ veritatē vlr̄ tm̄ in his in qbus vterqꝫ
terminus suscipit magis ⁊ minus.Uñ bñ seq̄t̃.Si album
disgregat ꝙ magis albū magis disgregat:qꝛ sicut albedo
suscipit magis ⁊ minus.ita ⁊ disgregatio.Cōtradictio autē
nō suscipit magis ⁊ minus:qꝛ oia cōtradictoria sunt equa
liter ꝯdictoria cū sint eque īpossibilia.s.ex ipsa īplicatione
ꝯdictionis. ¶ Ad 6m dicit̃ duplr̄.ꝑmo ꝙ non est ad ꝓpo
situꝫ:qꝛ loqmur de oppōne incōplexoꝝ:⁊ nō de oppōne
ꝓpositionū.Scđo.ꝙ aliqd pōt plus repugnare cōseque/
ti.q̄ꝫ añti. Ista.n.ꝯñtia est bona.Ois hō est sensitiu⁹.ergo
aial est sensitiuū:⁊ tñ nō sensitiuū plus repugnat aiali q̄ꝫ
homini:qꝛ oppositū eius.s.sensitiuū ꝯuenit aiali ꝑmo ⁊ ꝑ
se:homini aūt lꝫ ꝯueniat ꝑ se.nō tñ ꝑmo. Nec seq̄t̃.si plus
repugnet aiali q̄ꝫ hoi/ꝙ possit inesse hoi:qꝛ ista maioꝛ re/
pugnātia nō est nisi ex hoc ꝙ in vno hꝫ plures causas re/
pugnātie/q̄ꝫ in alio. ¶ Ad 7m negat̃ maioꝛ. Nā ex distin/
ctione specierū infert̃ distinctio suaꝝ driaꝝ:⁊ tñ drie ma/
gis distinguunt̃ q̄ꝫ species:qꝛ drie sunt ꝑmo diuerse:spēs
aūt nō. ¶ Ad 8m dicit̃.ꝙ polē accipit̃ duplr̄.Uno modo
pro oi eo qđ pōt esse/siue sit nec̃iuꝫ siue ꝯtingēs:⁊ sic oppo
nit̃ ei ꝯdictorie īpolē/siue nō polē:⁊ sic polē acceptū non
est mediū īter nec̃iuꝫ ⁊ īpolē:imo est aliqd supi⁹ ad nec̃iū.
Alio modo accipitur possibile precise pro eo ꝙ pōt esse ⁊
nō esse:⁊ sic mediat inter necessariū ⁊ impossibile:sed tale

possibile nō cōtradicit ipoīi: qđ pz: qz ↄdictionē ipoīis/ est nō possibile: necessaria aūt sunt nō impossibilia.

Utrū a p̄uatione ad habitū sit regressus. Qō. XIX.

Ueritur 19°. Utrū a priuatione ad habituz sit possibile fieri regressum. Et arguitur q̄ sic. Primo. Mors est priuatio vite. Sed possibile est ex mortuo fieri viuum. ergo ⁊c. maior pz. Minor ꝓbatur: quia Commentator. 8. metaphysice. dicit q̄ cum ex viuo fit mortuū. tunc ex mortuo fit viuum: per hoc q̄ mā recipit formas elementoꝝ: ⁊ postea formas medias: ⁊ tandez recipit aiam. Scđo. Sequit̄ q̄ nulla posset esse trāsmutatio nālis: ꝯn̄s est falsuz. ergo ⁊c. Probat̄ cōsequētia: qa priuatio est terminus a quo in qualibet trāsmutatione naturali. Uñ dicit Cōmētator p̄mo physicoꝝ. cōmen. 75. q̄ si priuatio forme nō precederet in subo/ ipossibile esset. vt aliqđ generaretur ex eo. Et idem ponit cōmēto. 80. ⁊. 81. Tertio dicit Phs. 10. metaphysi. tex. cō. 16. in p̄ncipio. q̄ gnōnes in mā sunt ex cōtrarijs: ⁊ generat̄ forma aut ex habitu forme/ aut ex aliqua priuatione forme. ergo aliquū est regressus a priuatione ad habitum.

Respondeo. Et qz presens questio est multū facilis nec habet varietates opinionuz: breuiter me expedio premittendo. Primo. q̄ ꝓprie loquendo de regressu: sic dicit̄ fieri regressus a p̄uatione ad habitū quādo habitus p̄mo fuit in subo: ⁊ postea abycit̄: ⁊ postea iterū aduenit in idē subm: regredi enim est venire ad locū in quo prius aliqs fuit. Premitto scđo. q̄ duplex est priuatio. Nā quedā est p̄uatio pura: ⁊ hec est que est tantū negatio in subo/ ⁊ nō dicit aliqđ positiuū: sicut tenebra est p̄uatio lucis: ⁊ cecitas visus. Alia est p̄uatio que est forma positiua/ cui est iuncta negatio alterius forme: f̄m quē modū dixit Cōmētator. 10. metaphysice. cōmē. 7. q̄ nigredo est p̄uatio albedinis: ⁊ lz ibi dicat q̄ est ita priuatio albedinis. sicut obscuritas lucis: istud tū̄ nō est intelligendū f̄m omnez similitudinē: sed solū qz cōueniunt in rōne p̄uationis: lz nō cōueniant in eodē modo. Hāc distictionē duplicis p̄uationis posuit Cōmētator. 10. metaphysice. cōmēto. 16. vbi dicit q̄ ois priuatio: aut est p̄uatio f̄m totū: aut est p̄uatio: qz caret perfectione tū̄. Premitto tertio. q̄ aliqua p̄uatio perfecta de qua sola querit̄ in hoc loco/ hz imediatū ordinē ad suū subm. Aliqua ꝟo non hz imediatū ordinē ad subm: sed tū̄ mediante habitu. Dicit̄ p̄uatio habere imediatuz ordinē ad subm/ que pōt esse in subiecto: dato q̄ habitus in eo nō fuerit: hꝰ est tenebra respectu aeris: aer enim ex nā sua tenebrosus est: vt inquit Auicenna: nec habet lucē nisi a causa extrinseca: ⁊ ideo si pduceret aliqs aer. cui nō esset presens aliqđ corpus luminosuz: ipse tū̄ esset tenebrosus ⁊ lumine p̄uatus. Mors aūt est p̄uatio nō habēs ordinē ad subm nisi mediāte vita. Nam ante generationē Sortis erat in mā Sortis priuatio vite: sicut in oī mā est priuatio forme introducende: illa tū̄ priuatio non dicebat̄ mors: qz sola p̄uatio vite que p̄fuit dicit̄ mors. Ex his dico ad qōnez q̄ p̄uatione p̄fecta que nō hz ordinē ad subm nisi mediāte habitu nō pōt fieri regressus ad habitū nāl'r. Probat̄ ista ꝯ. Qđ pōt nāl'r fieri/ pōt educi in actū p̄ vnū motorē: vt sepe dicit Cōmētator. Sz in mām cadaueris nō pōt induci aia per vnicū motorē: imo opz ibi esse multas transmutationes. s. vt p̄ mā recipiat formas elntoꝝ: ⁊ sic ordinate deueniat ad vitaz: ⁊ hoc mō intelligit Cōmētator p̄mo phys. cōmēto. 69. duz dicit q̄ mā est in potētia ad formas. ꝗ ⁊c. Scđo ꝓbat̄: qz phs in postpredicamentis: in caplo de oppositis. sic dicit. Ex habitu in p̄uationem fit mutatio. a p̄uatione ꝟo in habitū ipossibile est. Et Cōmētator ibi dicit. Nō est possibile. vt transmutet̄ p̄uatio in habitū: cum dixerimus in diffōne absqz eo q̄ sit possibile inuentio in futuro. Et exēplificat tam ipse q̄ Phs de cecitate ⁊ caluicie. Caluicies eniz nō est quecūqz p̄uatio capilloꝝ: sed tū̄ ea que inest capiti postq̄ habuit capillos: cecitas ēt lz possit inesse alicui qui nunq̄ habuerit potentiā visiuaz: vt pz si qs nasceret̄ cecus in vtero matris: tū̄ p̄us natura ꝯuenit oculo poᵃ visiua q̄ cecitas: qz ad aiam: que est forma aialis apti nati videre. sequit̄ ex necessitate nāe visus in illa parte corporis que est oculus/ nisi sit aliqđ ipedimentum puta actio alicuius ꝯry agentis: vel debilitas virtutis: vel aliqđ aliud huiꝰ: ⁊ ideo visus p̄us nā hz ordinē ad oculū/ q̄ eius priuatio. Dico scđo q̄ a p̄uatione que est cōiuncta forme cōtrarie/ fit regressus ad habitū. Naz ex calido generatur frigidū: ⁊ ex frigido calidū: ⁊ hoc est generale. ⁊ necessario requisitū in oī transmutatione. Dico tertio q̄ possibilis est regressus a p̄uatione ad habitū: qñ priuatio per p̄us hz ordinē ad subm/ q̄ habitus ei oppositus. Nam aer tenebrosus efficit̄ lucidus. Et ad hunc sensum dixit Phs. 10. metaphysice q̄ generationes aliquādo sūt ex cōtrarijs: ⁊ aliquādo ex priuatione.

Ad argumenta patet responsio per ea que dicta sunt.

Utrū vni forᵉ possint pl'es forᵉ esse ꝯrie. Qō. XX.

Ueritur 20°. Utruz vni forme possint plures esse cōtrarie. Et arguitur q̄ nō. Primo. qz phs. 10. metaphysice. tex. cōmenti. 14. sic dicit. Palā q̄ nō cōtingit vni plura cōtraria esse: ⁊ statim subdit/ q̄ vniꝰ distātie nō possunt esse plures termini q̄ duo: ꝯrietas aūt est quedā distātia. ergo est tū̄ iter duos terminos. Cōfirmat̄. qz si vni forme ꝯriarent̄ plures: maxie essent forme medie ⁊ extrema: puta albedini ꝯria esset nigredo: ⁊ colores medij. Sed hoc est falsum: qz Phs tex. 13. ⁊. 14. vbi supra dicit q̄ ꝯrietas est maxima dr̄ia: maxima autē dr̄ia nō est inter extremū ⁊ mediū: sed iter extremū ⁊ vltimū. ergo ⁊c. Et Cōmentator. cōmento. 14. dicit predictas rationes phi esse demōstrationes. Cōfirmat̄ scđo: qz Cōmentator. 10. metaphy. cō. 19. dicit q̄ neutrū ꝯrioꝝ est mediū inter duo extrema. Et per hoc ꝓbat ibi Phs q̄ equale nō est ꝯriū magno ⁊ paruo: qz est mediuz inter ea. ergo colores medij nō ꝯriant̄ extremis. Scđo. Si albedini cōtrariat̄ nigredo ⁊ pallor: aut hoc est f̄m vnā ⁊ eandem rationē: aut f̄m diuersas: non f̄m eandem: quia nigredo ⁊ pallor non sunt eiusdez rationis. Si f̄m diuersas. ergo sūt diuerse contrarietates.

Respondeo q̄ huius. q. potest esse duplex sensus. Ad cuius notitiā est sciendum q̄ ꝯrietas est relo: qz dr̄ ad aliqđ: nihil eniz est ꝯriū ad se. Potest igit̄ esse sensus qōnis. Utrū gr̄a exēpli. albedo p̄ vnicā relonē terminet ꝯrietatē nigredis ⁊ palloris ad ipsam: aut potius alia sit relo qua est formal'r ꝯria pallori ab ea qua est ꝯria nigredini: ⁊ sic nō querit̄ in hoc loco. Aliꝰ sensus est. Utrū eidē forme possint due forme esse ꝯrie: siue in ea sit vnica relo que est ꝯrietas siue plures: ⁊ hoc est de quo in hac qōne. Sciendū scđo. q̄ phs. 10. metaphysi. pertractat hanc qōnē a textu cōmēti. 14. vsqz ad. 22. arguendo q̄ vni cōtrariant̄ plura duabꝰ rōnibus. Quarū p̄ma est: qz equali cōtrariant̄ magnū ⁊ paruū. Secūda est: qz multitudini ꝯriatur vnum ⁊ paucū. Et soluendo has rōnes dicit. Ad p̄mā. q̄ equali opponitur inequale: inequale aūt nō dicit aliquid cōtrariū. sed dicit priuationez equalitatis. Ad 2ᵐ dicit. vt exponit Cōmētator. cōmento. 21. ⁊. S. T. q̄ multitudo accipitur dupl'r. Uno modo absolute: ⁊ sic opponit̄ vnitati: ⁊ hoc mō quilz nu-

Margin notes: Prima rō. — Scđa rō. — Tertia rō. — Sup^m p^m — Sup^m 2^m Priuatio duplex. — Sup^m 3^m Priuatio respicit subiectum 2^r — Cōclusio priuatiua modificata. — Cōclo 2^a — Cōclo 3^a — Prima rō — Cōfir^o. — Confir^o — Scđa rō. — Nōn^m p^m — Nōn^m 2^m — Distictio.

merus est multū. Alio mō accipitur multitudo: ꝓut dicit excessuz: ꝛ sic opponit̄ pauco: vñ verba Cōmētatoris hec sunt. Multitudo nō opponit̄ paucitati simplr: sed opponit̄ paucū multitudini que dr̄ ſm additionē super aliam multitudinē. Oppositio aūt multitudinis ad vnitatem est oppositio mēsurati ad mēsurā: oppositio aūt multi ꝛ pauci est oppositio ꝯtraria: vt ibi dr̄ textu ꝛ cōmento. 21. circa pn^m. Ex qb⁹ oib⁹ videt̄ ꝯcludere phs ꝙ vni est ꝯ̄riū tātuz vnū. ¶ Huius ꝯ̄o oppositū habet̄ ex rōnib⁹ ꝛ dictis ei⁹. ¶ Primo. qꝛ ipse in eodē lib. 10. tex. cō. 22. circa mediuz. dicit ꝙ trāsmutatio nō pōt esse per se nisi ex oppositis. ſz fiat trāsmutatio per se ex albo in rubeuz: vt ibi Phs dicit ergo albedo ꝛ rubor sunt opposita. Sed nō opponuntur ꝯ̄dictorie nec priuatiue: qꝛ vtrūqz eoꝝ est ens positiuum. nec relatiue: vt pz. ergo ꝯ̄rie. ¶ Scdo. dicit Cōmētator. cōmento. 22. ꝙ qꝛ colores medij sunt ꝯ̄rij inter se: ideo transmutatio que fit ex eis adinuicē est per se: sicut ēt cū transmutat̄ extremū in extremū. Sed cōstat ꝙ nō minus opponit̄ mediū medio ꝙ̄ extremo. ergo media ꝯ̄riant̄ extremis. ¶ Tertio. qa. 10. metaphysice. tex. ꝛ cōmē. 17. dicitur ꝙ per hanc particulā. vtrū. nō fit interrogatio nisi de oppositis: sed recte interrogatur. vtrum iste color sit albedo aut rubedo. ergo albedo ꝛ rubedo sunt opposita.

Rōn^m 3^m dissolo quesiti. **Et ideo** ad solutionē huius qōnis est sciendu3. Prio ꝙ omne genus diuidit̄ imediate tm̄ duabus differentijs oppositis. quaꝝ vna aut quelz cōstituit genus subalternū: puta cū diuidit̄ viuens in sensibile ꝛ insensibile: quarū vna cōstituit aīal: ꝛ altera plantā: aut vna cōstituit spēm specialissimā: ꝛ altera genus subalternū: puta cū diuidit̄ animal in rōnale ꝛ irrationale. Nam irrationale cōstituit brutū qd̄ est genus: aut vtraqz cōstituit spēm specialissimā: ꝛ hoc est qñ sub tali genere cōtinentur tm̄ due species. Cū aūt sub colore cōtineant̄ multe species: opz ꝙ diuidat̄ imediate duabus differētijs constitutiuis altero duoꝝ primoꝝ modoꝝ: qui dicti sūt: ꝛ tm̄ inter oēs spēs coloruz albedo ꝛ nigredo pmo sunt remote: qꝛ in pma diuisione coloris nō cadūt sub eadē specie subalterna: sed necessario sub distinctis. ¶ Sciendū scdo: ꝙ opz formas cō-

Rōn^m 4^m trarias maxime distare sub eodē genere: ꝓpter qd̄ dr̄. 10. metaphysice. textu ꝛ cōmēto. 14. ꝙ diuersitas cōtrarioꝝ est diuersitas cōpleta: ꝛ diuersitas cōpleta est qua non est maior. ¶ Sciēdū 3°. ꝙ media ꝛ alterū extremū / possunt

Rōn^m 5^m duplr ꝯparari. Uno mō ad ipsuz genus cōe: puta albedo ꝛ rubor ad colorē: ꝛ sic nō cōtrariant̄: cū nō maxie distēt: imo vt sic ꝯtrariat̄ albedini tm̄ nigredo. Alio mō possunt cōparari ad aliqd̄ genus eis ꝓpriū ꝛ imediatū: ꝛ sic habēt cōtrarietatē: ꝛ ad hunc sensuz dixit Phs ꝙ vni ꝯ̄riat̄ tm̄ vnuz. ¶ Et per hoc facile soluunt̄ rōnes facte ad vtrāqz

Ad rōnes omnes. partē: vt pz cuilibet intuenti. Patet etiā ꝙ ista positio nō est dissoluenda per illā generalē distinctionē qua vtunt̄ oēs imperiti. s. ꝙ ꝯtrarietas accipit̄ cōiter: ꝓprie: ꝛ magis ꝓprie: ꝛ ꝓprijssime: ꝛ magis ꝓprijssime: ꝛ per eā putant se euadere oēs difficultates. Et si dicat̄ ꝯtra determinata ꝙ rubor nō minus opponit̄ nigredini ꝙ̄ albedini. ergo si ꝓprie ꝯtrariat̄ albedini: etiā ꝓprie ꝯ̄riat̄ nigredini. ¶ Rñdeo ꝙ negat̄ añs: qꝛ rō ꝙ nō ꝯ̄riet̄ nigredini nō est. quia magis cōueniat cū ea ꝙ̄ cū albedine: ſz qꝛ nō cōuenit cuz ea in eodē gñe: ꝛ cōsequenter nō maxie distat ab ea neqz in eodē gñe ꝓximo: neqz in eodē genere remoto.

¶ Utrū q̄litates medie cōponant̄ ex extremis. Qō. XXI.

Prīa rō. **Queritur** 21°. Utrum qualitates medie inter cōtrarias cōponant̄ ex extremis. Et arguitur ꝙ sic. ¶ Primo. Id qd̄ cōparatū ad extrema dicit̄ ſm magis ꝛ min⁹ habet nām vtriusqz extremi. Sed media sunt huiꝰ. ergo ꝛc̄. Maior pz: qꝛ cōparatiuū presupponit positiuū. Id eniz qd̄ est minus albū. est vtiqz albū. Minor ꝓbat̄: qꝛ cū aliqd mutat̄ de albo in nigrū: cum peruentū est ad mediū / est minus nigrū ꝙ̄ simplr nigrū: ꝛ minus albū ꝙ̄ simplr albū. Silr est magis albū ꝙ̄ nigrū simplr: ꝛ est magis nigrū ꝙ̄ albū simplr: ꝛ per hanc rōnē ꝯcludit phs ꝙ media cōponunt̄ ex extremis. ¶ Cōfirmat̄: qꝛ Cōmētator. 5. physicoꝝ cōmen. 6. dicit ꝙ si aliqd mouet̄ a fusco in nigrū / mouet̄ ab albedine que est in fusco. Et cōmē. 52. dicit ꝙ qñ fit trāsmutatio ex viridi in albū: nō fit trāsmutatio in viride / nisi ex parte nigra que est in viridi. Idē ēt ponit Cōmentator. 12. ꝛ. 54. Item. 4. celi. cōmēto. 6. dicit ꝙ grauius ꝛ minus graue differūt ſm magis ꝛ minus / ꝓpter illud qd̄ miscet̄ eis ex altero ꝯtrario / qd̄ est leue. Et cōmē. 26. sic dicit. Cōtraria existunt in medio. verbi grā. albuz ꝛ nigrū existunt in rubeo. Itē. 10. metaphy. cōmēto. 23. dicit expresse ꝙ oia media sunt cōposita ex ꝯ̄rijs: sed opz ꝙ alterū ꝯ̄rioꝝ ei insit ſm magis: alterū ꝯ̄o ſm minus: qm̄ impossibile est ꝙ in cōposito ex ꝯ̄rijs sint due partes eq̄les: sed opz ꝙ altera sit dominās. Et. 10. metaphysi. tex. cō. 7. At ꝯ̄o ꝛ in coloribus est aliqd qd̄ color vnus: puta albus: deinde ex hoc ꝛ nigro vident̄ geniti. Et expressius hoc habetur pmo phy. cō. 56. vbi sic dicit. Subm est sile medio quoquo mō: qꝛ est in potētia vtrūqz extremū: sed differt: qm̄ subm est vtrūqz extremū potētia pura: mediū ꝯ̄o est vtrūqz extremū nō pura po^a: sed aliqua potētia: in medio enim est vtrūqz extremū in actu. ¶ Scdo. Si in tepido nihil esset caloris ꝛ frigoris: sequit̄ ꝙ aliqd posset trāsmutari a tepido in calidū in instāti. Sed hoc est ipole ꝛ ꝯtra sensuz. ergo ꝛc̄. Cōsequentia ꝓbat̄. Ubi nulla est resistentia. ibi est trāsmutatio subito. Sed si in tepido nihil est frigoris. ibi nulla est resistentia. g̊ ꝛc̄. Maior nota. Minor ꝓbat̄. Si in tepido nihil est frigoris. sed tm̄ remissio caloris: ista remissio nō est aliud nisi priuatio caloris intensi. Sed ꝓuatio nō pōt resistere: cū nō sit ens positiuuz. g̊ ꝛc̄. ¶ Tertio. Ois motus qui sunt ad cōtraria sunt ex ꝯ̄rijs: vt dicit Phs 5° physicoꝝ. ꝛ Cōmentator cōmēto. 6. Sed aliquid pōt mutari a media qualitate in extrema: puta a pallore in albū ꝛ in nigrū: vt dr̄. 10. metaphysi. textu ꝛ cōmento. 22. ergo in q̄litate media sūt forme ꝯ̄rie. ¶ Quarto. Impossibile est ꝙ tepiditas per illud habeat rationem caloris. per qd̄ ꝯ̄riat̄ calori: quia nō pōt idē ꝯuenire cū aliquo realr. ꝛ ei opponi. Sed tepiditas ꝯuenit cuz calore ꝛ opponit̄ ei: qꝛ vt dicit Phs 5° physicoꝝ. mediū cōparatū vni extremo hꝫ rōnē alterius extremi: ꝛ ecōtra: ꝛ sic tepiditas cōparata calori opponit̄ ei: ꝛ cōparata frigori cōuenit cū calore: ergo in tepiditate sunt due nāe.

Respondeo ꝙ formas medias cōponi ex extremis triplr pōt intelligi. Uno mō ꝙ forme ꝯ̄rie extreme cōcurrāt sub equali gradu ad formaz mediā cōstituendā: ita. ꝙ in quolz medio colore tantū sit albedis q̄tū nigredis: ꝛ eꝯ̄. ¶ Alio mō ꝙ ipsa ꝯ̄ria ꝯcurrant ad qualitatez mediā in gradu inequali: ita ꝙ semper necesse sit vnaz esse ibi ſm perfectiorem graduz ꝙ̄ aliaz. ¶ Tertio intelligi pōt / ꝙ media qualitas cōponatur ex extremis: nō ꝙ habeat in se actu ꝛ formaliter aliquez gradum qualitatum cōtrariaꝝ: sed quia virtualiter continet gradus remissos eoꝝ. puta / in rubore virtualiter est aliqs gradus albedinis: ꝛ aliquis nigredinis. ¶ Dico igitur ad questionē ꝙ Impossibile est formā mediaz componi ex extremis / reali ꝛ vera cōpositione: ita ꝙ neqz in pallore: nec in rubore: nec in quocūqz alio colore medio est aliqs gradus albedinis: nec aliquis gradus nigredinis. in quocūqz sensu istud intelligat̄ quantū ad esse in actu: sed ideo cōponi dicuntur ex extremis: qꝛ eas virtualiter cōtinent.

Probo aũt hãc cõclusionem fuisse de mente Auerrois: z San. Tho. ¶ Primo, qꝛ sic dicit Cõmẽtatoꝛ. 4. meta. cõ. 27. Duo cõtraria habẽtia mediũ sunt in ipso medio in potentia: sicut albedo z nigredo inueniunt̃ in palloꝛe: sed nõ in actu. ¶ Scðo. sic dicit. 10. metaphysice. cõmẽto. 7. Nõ dz aliquis dicere: q colores cõponunt̃ ex duob⁹. s. albo z nigro. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ. 10. metaphy. cõmẽ. 23. in quo multa dicit de hac mã, tandẽ in fine ifra cõcludit. In cõposito inuenit̃ ex altero cõtrarioꝝ magis: z in altero min⁹, nõ simplr. sed aliquo mõ. idest in potẽtia. ¶ Tertio. Sã. T. in. 3. di. 14. ar. 2. ad 2ᵐ sic dicit. in minus albo nihil est nigredinis: lz ibi sit minus albedinis. ¶ Quarto arguit̃ rõnibus. ¶ Primo. Impoſe est ex naturis specie distinctis ꝯstitui tertiã spẽꝫ qualibet illaꝝ permanẽte in specie sua. Sed qualitas media distinguit̃ specie ab extremis. g̃ non põt cõstitui ex extremis si retineant nãꝫ sue spẽi. Maioꝛ est phi 5° metaphysice. vbi dicit. q. 5. nõ sunt duo z tria: sꝫ semel gnqꝫ: qꝛ tria z duo sunt numeri specie distincti. Pꝫ ẽt rõne: qꝛ id qð cum altero cõcurrit ad cõstituendũ vnaꝫ spẽꝫ: nõ põt esse natura totalis z perfecta. sed tñ partialis. Minoꝛ etiã pꝫ: cõmuniter enim est cõcessuꝫ q ruboꝛ est alterius speciei ab albedine z nigredine: vt patebit infra. z pbat̃ etiã rõne. ¶ Ultime dispõnes ad formas spe distinctas sunt diuersarũ rõnũ: alioqn nõ plus introduceret̃ vna q̃ alia. Sed caliditas z frigiditas sunt vltime dispositiones ad formas elementoꝝ z qualitas resultans ex eis que appellat̃ forma media est vltima dispositio ad formaꝫ mixti: vt cõiter dicunt qui ponũt elemẽta nõ manere formaliter in mixto: z presertim. Sã. Tho. in tractatu de mixtione elʾntoꝝ. ergo zc. ¶ Scðo. Forme opposite inq̃tuꝫ sunt opposite nõ possunt simul ꝯcurrere in eadẽ nã: quia de rõne oppositoꝝ inq̃tũ sunt opposita est q simul stare nõ possint. Sed forme cõtrarie sunt etiã ꝯtrarie in gradibus remissis: cuius ratio est: qꝛ phs. 10. metaphysice. textu cõmẽti. 13. z. 14. dicit q ꝯtrarietas est oppositio ẽm foꝛᵃᵐ: natura aũt albedinis z nigredinis saluant̃ in gradibus remissis. ergo vt sic sũt ꝯtrarie. ¶ Tertio. Suppono q nulla qualitas cõposita ex extremis est simplex. Istud satis pꝫ: qꝛ simplicitas opponit̃ cõpositioni. Suppono scðo: q in elementis sunt tantũ qualitates ꝑme: nõ qualitates secũde siue cõposite: vt dicit̃ in scðo de generatione. tex. cõ. 16. Ex his arguit̃ sic. Phs dicit in 4° de celo z mundo: q aer est grauis z leuis. Aut ergo itelligit q simul sint in aere due qualitates distincte: aut q est tñ vna. sed cõposita ex grauitate z leuitate: aut intelligit q est vna virtualr: cõtinens vtranqꝫ. Nõ ꝑmũ vt pbabit̃ sequenti qõne. Non 2ᵐ: qꝛ nulla qualitas cõposita: põt esse in elementis: vt pꝫ ex scðo supposito. ¶ Quarto. Cõmentatoꝛ dicit ꝑmo physicoꝝ. cõ. 56. q colores extremi sunt in coloꝛe medio, nõ in actu puro. nec in potẽtia pura: sed medio mõ inter potentiaꝫ z actũ. Sed albedo remissa est actu albedo: z nigredo remissa est actu nigredo: alioqn nullũ corp⁹ esset actu aut albũ aut nigrũ nisi in eo esset albedo z nigredo in sũmo: qð est falsuꝫ: ergo intelligit tertio mõ. s. q illa qualitas aeris cõparata ad grauitatẽ, tunc hꝫ rõnem leuitatis: z comparata ad leuitatẽ ignis habet rõnẽ grauitatis. Et qꝛ mot⁹ distinguunt̃ ex terminis: vt pꝫ 5° physicoꝝ. tex. cõ. 31. ideo cõsequenter dico q duꝫ aliqð mobile mouet̃ ab extrema qualitate in aliã: necesse est ibi concurrere plures motus. Propter qð dicit Phs z Cõmẽtatoꝛ. 10. meta. tex. z. ꝯ. 22. q mot⁹ de albo in nigrũ fit ꝑ motũ sup colores medios ꝑ: z post peruenit̃ ad nigredineꝫ: gratia exempli: dum aliqd mouet̃ a nigredine in albedinẽ: necesse est q ꝑus remittatur nigredo: z tandẽ coꝛrumpat̃. In instanti autem coꝛruptionis albedinis, acquirit̃ aliquis coloꝛ medius sub quo stat mobile per aliquod tempus: z paulatiꝫ disponit̃ subꝫ ad vlterioꝛẽ formã: puta ad albedinẽ: ita q dum ꝑcedens qualitas remittit̃ fit dispositio in subiectuꝫ ad sequentem qualitatem: que quidem dispositio fit mediantibus qualitatibus ꝑmis z mediante raritate z densitate.

Ad rationes In oppositũ rñdet̃. Ad ꝑᵐ dicit̃ q phs nõ intelligit q forme medie habeant rõnẽ vtriusqꝫ extremoꝝ z sapiant eorũ nãm: q̃si q aliqs gradus qualitatũ ꝯtrariarũ sit formalr in qualitate media: sed solũ: qꝛ media habent rationẽ vtriusqꝫ contrarioꝝ, nõ absolute sed cõparatiue. In fusco. n. est virtualiter plus nigredinis q̃ albedinis. In ruboꝛe aũt est virtualr plus albedinis q̃ nigredinis: z ideo fuscum comparatũ albo dicit̃ nigrũ: z rubeũ cõparatuꝫ nigro dicit̃ albũ. ¶ Ad ꝑmã auctoritatẽ Cõmẽtatoris dicit̃ q per albedineꝫ que est in fusco nõ intelligit aliquã realitatẽ que sit de nã albedinis: qꝛ tũc mobile nõ moueret̃ a fusco in nigrũ. sed ab albo in nigrũ: cuius oppositũ vult Cõmentatoꝛ: sed per albedinẽ intelligit ipsuꝫ coloꝛẽ fuscũ: qui vt cõparat̃ ad nigredinẽ hꝫ rõnẽ albedinis. ¶ Ad scðaꝫ dicit̃ eodeꝫ mõ. ¶ Ad tertiã dẽ q ei qð est minus graue nihil admiscet̃ leuitatis nisi ad hunc sensum q minus graue minus elongatũ est a leuitate q̃ magis graue. ¶ Ad quartaꝫ dẽ q Cõmentatoꝛ intelligit extrema existere in medio non formalr sꝫ virtualr. Et silr dico ad quintã: forma eniꝫ media virtualr cõtinet extremas: sed vnã magis z alterã minus. rubeũ enim plus virtualr cõtinet albedinis q̃ nigredinis: fuscũ vo plus nigredinis q̃ albedinis. ¶ Ad vltimaꝫ auctoritatẽ que habet̃ ex ꝑmo physicoꝝ dicit̃ q Cõmentatoꝛ declarat seipsuꝫ: nec auctoritas eius perfecte recitat̃. Sic eniꝫ dicit. In medio enim est vtrũqꝫ extremuꝫ in actu: sed tñ nõ in vltima perfectione. Ex qbus habetur q est ibi vtrũqꝫ extremũ tñ in actu virtuali z nõ in actu formali: z ẽm suũ esse perfectũ. idest cõpletũ z specificuꝫ. ¶ Ad 2ᵐ ꝑncipale negat̃ cõsequẽtia. Ad pbationẽ dico ꝑmo, q argumẽtũ nõ est ad ꝓpositũ: qꝛ tepiditas non est forma media: sed est caloꝛ remissus citra dimidiũ graduꝫ latitudinis caloris: in tali eniꝫ remissione nõ sufficit denominare subm suũ esse calidũ. sed tepidũ. Dico scðo: q cõsequẽtia nõ tenet: qꝛ successio nõ tñ prouenit ex resistentia forme cõtrarie: sed aliqñ ex imperfectione agentis: aliqñ ꝓpter indispositionẽ subiecti: z sic est in ꝓposito: q enim caloꝛ remissus nõ statim intendat̃ est: qꝛ subiectũ non est dispositũ ad perfectioꝛẽ caloꝛeꝫ: sed successiue disponit̃: q̃ facto statim introducet̃ vlterioꝛ gradus caloris. ¶ Ad 3ᵐ dicit̃ q motus qui sũt ad ꝯria sunt ex ꝯrijs aut simplr: aut ẽm qd z cõparatiue: nec aliter intelligit phs. ¶ Ad 4ᵐ negat̃ maioꝛ. Dico enim q est ipoſe q aliqd cõueniat cum alio realr: z opponat̃ ei simplr z absolute: tñ nõ est ipoſe q aliqd cõueniat cuꝫ alio realr: z opponat̃ ei ẽm qd z cõparatiue. Cuius ratio est: qꝛ per eandẽ realitatẽ põt aliqd magis conuenire extremis cõtrarijs: q̃ cõueniant ipsa extrema inter se. Et ideo per illã realitatẽ põt conuenire cũ aliquo extremoꝝ z contrariari eidem quodam modo etiã relatiue, put habet rationẽ alterius extremi: z ẽm q virtualiter plus continet vnum extremũ q̃ alterum.

¶ Utrũ forme ꝯrie cõpatiant̃ se in eodẽ subiecto adequato ẽm gradus remissos. Questio. XXII.

Queritur 22°. Utrum forme contrarie cõpatiantur se in eodem adequato subiecto ẽꝫ gradus remissos. Et arguit̃ q sic. ¶ Primo. Si nõ possunt esse simul: sequitur q est dare ꝑmũ instans qualitatis que acquiritur z vltimum eius que abijcitur. Sed hoc est falsum. ergo zc. Cõsequẽtia pꝫ: qꝛ per te ideꝫ instans copulat

generationē vnius ⁊ corruptionē alterius:cum ponas ꝙ nihil forme que abyciť remanet cū ea que acquiriť. Falsitas ꝯñtis ꝓbať. Impoſſe est dare pᵐ mutatū eſſe:vt ꝓbať 6° phyſicoꝝ.ergo ipoſſe eſt dare pmū iſtās eſſe qualitatis.
Scḋa rō Patet cōſequētia:q2 qualitas acq͛riť per motū. ¶ Scḋo. Nō eſt dare pmā remiſſionē forme abyciende.g͛ non eſt
Tertia rō dare pmā gnerationē forme acgrende. ¶ Tertio. Agens nāle nō remittit vnā formā niſi cauſando in eius ſubto aliqd incōpoſſe illi forme in tali gradu:⁊ ſm ꝙ cauſat illō in maiori ⁊ maiori gradu/corrumpit gradū maiorem vel
Quarta ratio. maiorē preexiſtētis forme. ¶ Quarto. Oē qḋ moueť hȝ aliqd vtriuſqȝ extremi:vt dr̄.6.phy.ergo duȝ frigidū cale/
Quīta rō ſit hȝ aliqd caloris:⁊ aliqd frigoris. ¶ Quinto. Agēs itro/ducens calorē in aliqḋ ſubm/nō ſtatim cauſat pfectū calorē.ergo hȝ aliquā reſiſtētiā:reſiſtētia aūt nō eſt niſi ex cō
Sexta rō. trario.ergo hȝ aliqd forme ꝯ̄rie. ¶ Sexto. Quicquid ſtat cū motu ad aliquā formā/ſtat cū termino motus:q2 motꝰ nō eſt niſi ipſa forma. Sed forma ꝯ̄ria ex qua ſubm tranſmutať ſtat cū motu:q2 ipſa eſt cā ſucceſſionis motus predicti ſm Auerroim 4° phyſi.cō.71.dicentē ꝙ cā ſucceſſionis in motu eſt reſiſtētia. In motu aūt ad formam nō pōt eſſe reſiſtētia niſi rōne forme ꝯ̄rie exiſtentis in ſubo.g͛ ⁊c̄.
Septima ratio. ¶ Septimo. In mixto manēt q̄litates remiſſe elītoꝝ:vt dicit ēt. S. Tho.q.76.ar.4.ad 4ᵐ:ſed ille ſunt ꝯ̄rie.g͛ ⁊c̄.
Octaua rō ¶ Octauo. Sint aliqua duo agētia nālia:puta ignis ⁊ aq̄ ſufficientia ad agendū mutuo inter ſe:⁊ approximenť:ita tn̄ ꝙ inter ea ponať mediuȝ ꝙ ſit minimus aer:cōſtat ꝙ iſte aer alterabiť ab vtroqȝ illoꝝ corpoꝝ. Sed iſte altera
Nona rō tiones ſūt ꝯtrarie.ergo ⁊c̄. ¶ Nono. Motus ſurſuȝ ⁊ motus deorſuȝ ſunt ꝯ̄ry:⁊ poſſunt ſil' eſſe in eodē:puta ſi lancea mittať ſurſuȝ:⁊ muſca ſuper lanceā moueať deorſum.
Decīa rō. ¶ Decimo. Differētie ſpēꝝ eiuſdem generis ſunt ꝯ̄rie:vt pȝ.10.metaphyſice. Sed pn̄t eſſe ſil' in eodē tales foꝛe:puta albedo ⁊ dulcedo:quarū quelȝ eſt qualitas:⁊ habēt idē
Undecima ratio genus remotū ſubalternū in pn̄to q̄litatis. ¶ Undecimo. Diſpoſitio ad vitiū ꝯtrariať virtuti:q2 ipſamet diſpoſitio efficieť vitiū. Sed diſpoſitio ad vitiū pōt ſtare ſil' cū virtute:vt pȝ in eo q habēs habitū v̄tutis facit actū vitioſum: talis enim actus cauſat diſpoſitionē ad vitiū.

Cap. tāgit vbi ſupra. Cōclō rn̄ſiua. Reſpondeo ꝙ forme ꝯtrarie nō pn̄t ſil' eſſe in eodem adequato ſubiecto:ſiue in gradibus intenſiſſimis:ſiue in quocūqȝ gradu remiſſo. Hāc cōcluſionē ꝓbo eſſe de mēte phi ⁊ Cōmētatoris ⁊. S. Tho. ¶ Primo ſic. Impoſſe eſt duo ꝯ̄dictoria eſſe ſil' in eodē.g͛ eſt impoſſibile duo ꝯtraria eſſe ſil' in eodē. Añs eſt notū per ſe.4° metaphy. Cōſequētia ꝓbať per cōditionalē quā facit Ariſtoteles 9° metaphyſi.tex.cō.27.vbi ſic arguit. Si eſt ipoſſe vt duo ꝯ̄dictoria vera inſimul ſint in eodē:manifeſtū eſt ꝙ eſt ipoſſe vt ꝯtraria ſint inſil' in eodē:hec phs. Sed eſt ipoſſe duo ꝯ̄dictoria eſſe ſil' in eodem.g͛ eſt ipoſſe duo ꝯtraria eſſe ſil' in eodē. Patet ꝯñtia a poſitione añtis ad poſitionē cōſequētis. ¶ Et ſi dicať forte ꝙ phs intelligit de ꝯ̄ryſ cōplexis:q2 nō eſt ipoſſe duas ꝯtrarias eſſe ſil' veras:nō aūt loqť de formis ꝯtraryſ:de qbus tn̄ eſt ſermo in hāc qōne. ¶ Iſtud apparet falſum dupl'r. Prio ex alia tranſlatione que clarior eſt:vt inquit ibi Cōmētator: in ipſa enim aſſignať iſta rō quare vnū ꝯ̄riuȝ nō pōt ſil' eē cū alio:qa.ſ.vnuȝ eſt p̄uatio alteriꝰ/vt nigredo albedinis. ¶ Scḋo.q2 dicit textus ꝙ nō pn̄t inſil' eſſe in eodeȝ:⁊ nō dicit ꝙ nō poſſunt inuicē predicari:qḋ tn̄ diceret ſi itelligeret de ꝯtraryſ cōplexis. ¶ Et cōfirmať.q2 Cōmētator per totū illud cōmentū declarat hoc in formis cōtraryſ. ¶ Cōfirmať. Si aliqd ſimul eſt albū ⁊ nigrū.ergo eſt albuȝ ⁊ nō albū:cōſequēs eſt impoſſibile. Probať ꝯñtia:quia nigrū eſt p̄uatio albi:⁊ priuatio eſt neceſſario in ſubiecto determinato:hāc rōnē poſuit phs:vbi ſupra cū ſic dicit. Cōtrarioꝝ enim alteꝝ eſt p̄uatio: priuatio aūt negatio eſt ab aliquo determinato genere. ¶ Cōfirmať ſcḋo. Ois oppoſitio alia a cōtradictione includit ꝯtradictionē:vt dr̄ p prioꝝ.⁊ 4° metaphy.ergo ſi ꝯtraria verificanť ſimul de eodē ſequiť ꝙ etiā cōtradictoria:⁊ ita ſi aliqd eſt albuȝ ⁊ nigrū:ſeqť ꝙ ſit albū ⁊ nō albū. ¶ Scḋo. Si forme contrarie ſe cōpatiunť ſub aliqbus gradibus:⁊ ſub aliqbꝰ nō: q2 nō ſub gradibus intēſis.ſed ſub remiſſis.ergo eſt dare latitudinē certā ⁊ determinatā:vltra quā nō poſſunt ſe cōpati:⁊ ſic eſt dare aliquē calorē permixtū frigori:quo calore nullus intenſior poſſet cōpati frigus. Sed hoc eſt ipoſſibile.ergo ꝯtraria in nullo gradu ſe cōpatiunť.maior pȝ. Minor ꝓbať.ſupponēdo duo. Primū eſt ꝙ ſūmus calor nō cōpatiť aliquē gradū frigiditatis. Scḋm eſt ꝙ remiſſio in formis habētibus cōtrariū ſit per admixtionē ꝯ̄ry. Iſta duo cōceduntur ab his qui ſunt oppoſite opionis:vt infra patebit. Moueať igiť aliqḋ corpus:puta.a.a ſūma caliditate ad illaȝ caliditatē qua maior nō cōpatiť frigiditatē:cōſtat ꝙ.a.in vno inſtāti erit ſub caliditate ſūma ⁊ in alio inſtāti erit ſub caliditate qua maior nō cōpatitur frigiditatē:⁊ cū illa duo inſtantia nō ſint imediata:opȝ ꝙ inter ea mediet tempus. In illo aūt tēpore medio.a.non eſt ſub caliditate ſūma:q2 ſic dum movereť eſſet total'r in termino a quo.igiť in illo tēpore medio eſt ſub caliditate remiſſa:⁊ per ꝯñs in illo tēpore medio hȝ aliqd de frigiditate:q2 remiſſio nō ſit niſi ex admixtione cōtrary.per 2ᵐ p̄ſuppoſitū. Sȝ in illo tēpore medio eſt calidiꝰ q̄ȝ in inſtāti ſequēti.in quo hȝ caliditateȝ qua maior nō cōpatiť frigiditatē.g͛ ⁊c̄. ¶ Diceť forte ꝙ cuȝ oi caliditate citra ſūmaȝ permiſceť frigiditas. ¶ Sed cōtra.ſuppono ꝙ eſt dare remiſſiſſimā frigiditatē:vt ꝓbatū fuit libro 8°. Tunc ſic. Frigiditas remiſſiſſima eſt permixta cū caliditate:quero tunc:aut aliqua caliditas intēſior poteſt ſtare cuȝ frigiditate:aut nō. Si nō:habeo ꝓpoſitū. Si ſic.g͛ cū quāto caliditas eſt intenſior.frigiditas ſit remiſſior:ſequiť ꝙ frigiditas permixta cuȝ caliditate intenſiori ſit remiſſior frigiditate remiſſiſſima:⁊ ita dabiť remiſſius remiſſiſſimo:qḋ eſt ipoſſe. ¶ Tertio. Qualitates medie puta rubedo ⁊ viriditas nō poſſunt ſm ſūmū graduȝ eſſe ſimul in eodem ſubiecto.ergo nec albedo ⁊ nigredo in gradibus remiſſis. Antecedēs ab oibus eſt cōceſſuȝ:alioqn eſſet rubeū ⁊ non rubeū. Conſequētia ꝓbať. Albedo vt ſex ⁊ nigredo vt ſex plus repugnāt q̄ȝ rubedo ⁊ viriditas intenſe:q2 pme ſunt perfecte ꝯ̄rie.⁊ maxie diſtant:alie aūt nō.ergo ſi iſte ſe nō cōpatiunť nec ille poſſunt ſe cōpati. ¶ Quarto. Si foꝛe cōtrarie ſe cōpatiunť.aut hoc eſt in gradibus equalibus: aut in gradibus inequalibus. Non pmū:q2 ſi aliqd habet albedinē:vt.6.⁊ nigredinē vt.6.ſequiť ꝙ aut eſſet ſimul albuȝ ⁊ nigrū:aut nec eſſet albū nec nigrū:que ſunt incōpoſſibilia:alioquin poſito iſto caſu nullo colore eſſet coloratum. Patet illa cōſequētia:q2 nō eſt maior ratio ꝙ denomineť ab vna iſtarū formaꝝ.⁊ nō ab alia:cum vtraqȝ ſit vt ſex. Nō 2ᵐ:q2 ſi albedo vt.6.non cōpatiť nigredinem. vt.6.ſed eā expellit/multo magis albedo intenſior:q̄ȝ vt.6. expellit eādē nigredinē:q2 eſt fortior. ¶ Quinto. Si forme ꝯtrarie poſſunt eſſe ſimul:ſequiť ꝙ motus ꝯtrary poſſunt eſſe ſimul. Sed hoc eſt falſuȝ.ergo ⁊c̄. Falſitas conſequentis ꝓbať.vt dicit Cōmētator.5.phyſicoꝝ.cōmēto.53. alia eſt cōtrarietas inter motus q̄ȝ inter motum ⁊ quieteȝ. Sȝ eſt ipoſſe ꝙ aliqd ſil' moueať ⁊ qeſcat.g͛ ē ipoſſe ꝙ moueať ꝯ̄ryſ motibꝰ. Itē. Id qḋ caleſit recedit a frigore:⁊ id qḋ frigeſcit accedit ad frigus:eſt autē ipoſſe ſil' accedere ⁊ recedere reſpectu eiuſdem. Cōſequētia etiā pma ꝓbať:qa motus nō ſunt cōtrary niſi ꝓpter cōtrarietatē terminoꝝ:

vt dicitur

vt dicit̃.5.physicoꝝ.ergo nõ est maioꝛ cõtrarietas iter motus ꝙ̃ iter formas:ꝛ per ꝯñs:si forme ꝯrie possunt eẽ sil:sequitur ꝙ ẽt motus ꝯrꝫ. ¶ Sexto arguit̃.ꝙ sit de mẽte Cõmẽtatoris.Et lꝫ multũ appareat ex his q̃ dixit 4° metaph. cõmẽ.27.exponẽdo ꝯñtiã Aristotelis inductã in pma rõne:tñ spẽaliter arguitur:qa ip se pmo phyſi.cõmen.56. dixit ꝙ qualitates medie iter ꝯrias sunt alio modo in potẽtia ad eas ꝙ̃ subtũ:qa subtuꝫ est in pura poª ad vtrũqꝫ extremũ: medie autem qualitates nõ sunt in pura potentia ad extrema.Et quero quo modo subiectum est in pura potentia ad vtrũqꝫ extremum.Aut enim hoc ideo est:quia subiectum nõ est vtrũqꝫ extremũ.sed potest eẽ:ꝛ hoc cõstat eẽ falsuꝫ ꝛ ipoſe.Nã est ipossibile ꝙ lapis ꝯuertat̃ in albedinem.Aut h̃ ideo est.qa subtũ nũqꝫ habꝫ actu vtrũqꝫ extremũ:sed nũc vnũ nũc aliõ:mediũ aũt hꝫ aliquo mõ vtrũqꝫ extremũ.s.virtualr:ꝛ hic est verus sensus.Et ꝙ sic oporteat intelligere pꝫ ex his q̃ dicit 4°metaphy.tã ipse ꝙ̃ Phs vbi dicunt ꝙ ipoſe est vt cõtraria sint sil̃ in eodẽ:sed qñqꝫ hoc ꝛ qñqꝫ hoc. ¶ Septimo arguit̃ ꝙ sit de mẽte.S.Tho.q2 in.3.dis.14.ar.2.ad 2ᵐ.vt recitatũ est pcedẽti qõne sic dic. In minus albo nõ est aliqua nigredo:sed albedo minus intensa.g̃ albedo q̃ nõ est sũma nõ hꝫ aliquẽ graduꝫ nigredinis.Huius oppositũ dixit Joã.Capreoli eẽ de mẽte San. Tho.ad qõ tenẽdũ mouet̃:tuꝫ qa.S.Tho.veri.q.8.ar.14. dicit ꝙ cũ ex nigro fit albũ in toto illo tẽpoꝛe dealbationis albedo est in fieri:ꝛ nigredo est in corrũpi.Tuꝫ qa sepe dicit ꝙ forme ꝯrie intẽdunt̃ per remotionẽ ꝛ depurationẽ a ꝯrio.Declarans aũt hãc opionẽ dicit ꝙ quãto vnũ ꝯrioꝝ est maius:tãto cõpatitur minus de suo ꝯrio:puta cũ caloꝛe vt.9.põt stare vnus gradus frigoꝛis:si aũt frigus intendat̃ ad duos gradus necesse est calorẽ remitti ꝛ effici vt.8.ꝛ sic ꝑportionabilr. ¶ Dicit 2°.ꝙ si forme ꝯrie sint in eodẽ subiecto ꝑm gradus medios:puta si tota latitudo frigoꝛis ꝛ caloꝛis sit.vt.10.ꝛ sint in eodẽ caloꝛ vt.5.ꝛ frigus vt.5.tale subiectũ nõ erit calidũ nec frigidũ.Si ꝯo sit caloꝛ:vt.6.ꝛ frigus:vt.4.subtuꝫ denoiabitur calidũ ꝛ nõ frigiduꝫ:qa foꝛª non põt denoiare subiectũ nisi sit vltra mediũ gradũ latitudinis. ¶ Cõtra hunc modũ dicẽdi arguit̃. ¶ Primo ex auctoꝛitate iducta de 3° sentẽtiarũ. ¶ Secũdo suppono ꝙ det̃ minimũ cuiuslibet forme sensibilis:sicut ẽt ipse concedit:vt ꝓbatũ fuit.8.huius.Sit g̃ aliqõ corpus habẽs minimũ frigus:ꝛ approximet̃ ei corpus calidũ:puta ignis:ꝛ nullum sit ibi potẽs ipm̃ vltra infrigidare.Casus iste est possibilis.Quero vtruꝫ sit possibile in h̃ corpoꝛe successiue acqri calorẽ:dato ꝙ frigus nõ intẽdat̃.Si dicis ꝙ nõ.g̃ agẽs nãle debite approximatũ passo ꝛ nõ ipeditũ nõ agit in ipꝫ Si dicis ꝙ sic.g̃ cũ prius acqrant̃ oẽs gradus caloꝛis citra nonũ ꝙ̃ ipse nonus:seqtur ꝙ illa minima frigiditas nõ soluꝫ põt stare cum caloꝛe:vt.9.sed ẽt cũ caloꝛe.vt.4.ꝛ.vt.6. ꝛ sic de oibꝰ alys citra.9. ¶ Dicet̃ forte ꝙ stat cũ eis solum in poª:qa cum illa intensio sit successiua:in nullo gradu citra nonũ stat nisi tñ per instans qõ est stare in poª. ¶ Sꝫ hoc est falsum.Tuꝫ qa iste tenet ꝙ alteratio nõ est motꝰ cõtinuus.g̃ subiectuꝫ qescit per tp̃s in aliquo gradu caloꝛis citra nonũ.Tuꝫ qa possibile est ꝙ illud corpus potens calefacere/sit sufficiens itroducere solũ caloꝛeꝫ: vt.6.quo acqsito stabit actu frigus vt vnuꝫ cuꝫ caloꝛe vt.6.Tuꝫ quia possibile est ꝙ causato caloꝛe vt.6.in tali subto illud corpꝰ calefaciens corrumpat̃. ¶ Dices forte ꝙ frigus itẽdet̃. ¶ Sꝫ hoc est voluntarie dcm̃:qa nõ apparet a quo intendat̃: nõ enim intendit̃ a calido:vt pꝫ:nec a frigido:qa ꝑ casum nulluꝫ frigiduꝫ est ei approximatũ. ¶ Tertio.suppono ꝙ forma nõ põt esse sine effectu formali:nec econtra.Suppono scdõ:ꝙ esse frigiduꝫ est effectus formalis frigoꝛis.Ista duo cõiter ab omnibus sunt ꝯcessa:nec pñt rõnabiliter negari. Tunc sic.In calido vt.9.est frigus vt vnuꝫ.ergo dat ei esse frigiduꝫ.Añcedens est positio tua:ꝯñtia patet:per pmuꝫ ꝛ 2ᵐ presuppositũ.Tunc vltra/dat ei esse frigidum:g̃ illud corpus recipit eẽ frigiduꝫ:ꝛ vltra.g̃ est frigidũ.Patet pma ꝯsequentia:qa cuilibet danti correspõdet aliqd recipiens. Secunda etiã ꝯñtia pꝫ:qa habere esse frigiduꝫ ꝛ esse frigidum idẽ sunt:sicut habere humanitatem ꝛ esse hominem. ¶ Quarto arguit̃ ꝙ prima auctoꝛitas nõ est ad ꝓpositũ illius opinionis.In hoc eni distinguunt̃ res permanẽtes a successiuis ꝙ successiua nõ sunt nisi dũ fiunt:ꝑmanẽtia ꝯo nõ sunt ꝙ̃diu fiunt:sed soluꝫ postꝙ̃ facta sunt.Tũc sic.In toto dealbationis tempoꝛe albedo est in fieri.ergo albedo nõ est:patet ꝯñtia:qa albedo est res ꝑmanens.Scdã ꝯo auctoꝛitas sic intelligenda est ꝙ cõtraria intendũtur ꝑ depurationem a contrario:nõ ꝙ habeant admistum aliqd forme cõtrarie:sed quia magis elongãtur a contrario:albiꝰ.n. est magis remotum a nigro ꝙ̃ minus album.

Ad primum in oppositũ ꝯceditur consequẽtia ꝛ ꝯsequẽs pro pma eius parte:ꝛ negat̃ ꝯñtia quãtum ad secũdam partẽ ꝯsequentis:qa nõ dat vltimuꝫ esse forme que abycit̃:sed dat primũ non esse eius. Ad iprobationeꝫ huius dicit̃ ꝙ nõ datur primũ mutatum eẽ in motu ꝯtinuo:cuiusmodi est tm̃ motus localis:dat̃ tñ primuꝫ mutatuꝫ esse in motu qui nõ est simpl'r continuus: sicut est motus alteratiõis:vt fuit declaratũ libro 8°. ¶ Ad 2ᵐ negatur antecedẽs:qa cũ corpus calidum approximat̃ frigido per aliquãtum tempus stat ei ꝑsens.ꝛ nihil abycit de frigoꝛe:sed ipm̃ disponit vt possit abycere:ꝛ in vltimo instãti illius tẽpoꝛis remittit frigus:ꝛ hec est prima eius remissio. ¶ Ad 3ᵐ dicitur ꝙ agens nãle remittens frigiditatẽ aque causat in aqua aliqd icompossibile frigiditati aq̃ in tali gradu:puta frigus vt.6.requirit tãtã densitatẽ:vt ei est incõpossibilis minoꝛ densitas.Causat ergo agens naturale in aqua raritatẽ incompossibilem frigoꝛi vt.6.sed non seqtur ꝓpter hoc ꝙ introducat̃ in aquã aliquis gradus caloꝛis ꝙ̃diu in ea est aliqd frigiditatis. ¶ Ad 4ᵐ dicit̃ ꝙ maioꝛ est vera tñ de motu simpl'r successiuo/q̃lis est motus localis:ꝛ de hoc loqtur Phs 6°physicoꝝ. ¶ Ad 5ᵐ dicit̃ ꝙ calidum approximatum frigido prius expellit totuꝫ frigus ꝙ̃ introducat aliquid caloꝛis.ꝙ auteꝫ non introducat statim sũmum calorẽ non est qa ibi sit aliquis gradus frigoꝛis qui ei resistat:sed qa tunc subiectũ nõ est dispositum ad recipienduꝫ maioꝛem gradũ caloꝛis:aut qa agens non est virtuosius ad causandũ maioꝛem calorẽ. Unde in illo instãti qõ est primuꝫ nõ esse frigoꝛis,causat tantũ caloꝛeꝫ quãtuꝫ potest:ꝛ postea in tẽpoꝛe sequenti disponit̃ passum ad maioꝛem calorẽ/vel augetur virtus calefaciẽtis ꝛ tunc intendit caloꝛem ꝑexistentem. ¶ Ad 6ᵐ dicitur ꝙ quando abycitur forma habẽs cõtrarium.ibi est considerare duas mutationes:quarũ vna est remissio forme abyciende:terminus autẽ a quo huius motus est ipsa forma prout est intensa:ꝛ terminus ad quem nõ est forma ei cõtraria:sed est ipsamet forma ꝑm esse remissum:cum isto itaqꝫ motu non stat aliquid forme acqrende.Alia est mutatio per quaꝫ totaliter abycit̃ forma existens:ꝛ introducit̃ forma sibi contraria.Ista autem mutatio est subita:ꝛ in instãti mensurãte ipsaꝫ est in subiecto tñ forma de nouo acquisita ꝛ nõ aliquid forme deperdite:qa in illo instãti corrupta est. Cum isto igit̃ motu nihil stat forme que abycitur:ex qbus pꝫ ꝙ minoꝛ est falsa.Ad dictũ Auerrois dico ꝙ loquit̃ de motu locali.Dico secũdo ꝙ in motu per queꝫ ex frigido fit calidum est successio ratione resistẽtie:non qa dum causat̃ caloꝛ sit aliquid frigoꝛis:sed qa frigus resistit agẽti ne statim causet aliquẽ gradũ caloꝛis:ꝛ opꝫ tale agens paulatim corrumpere frigus. ¶ Ad 7ᵐ dicit̃ ꝙ qualitates elemẽtoꝛum

Auerro. inia in ꝑposito.

Impugñ Capolus

Ad pmũ

Ad 2ᵐ

Ad 3ᵐ

Ad 4ᵐ

Ad qntũ

Ad 6ᵐ

Ad 7ᵐ.

non manent actu in misto: sed tm̄ virtualiter: qa illa qualitas media que est dispositio ad formam misti cōtinet virtualiter qualitates elementoꝝ. Dico secūdo ꝙ si concedatur elementa manere in misto ſm esse remissum: vt voluit Cōmentator: non sequitur adhuc formas contrarias eē in eodem adequato subiecto: qa in misto ꝓpriū subiectū caloris nō est mistuz: sed ignis ⁊ ꝓprium subiectum frigoris

Ad 8^{m}. est aqua. ¶ Ad 8^{m} dicit̄ ꝙ si inter illa agentia ponat̄ corpus minimum: in quo possit esse tm̄ minimuz caloris: non tm̄ intensiue. sed etiā extensiue: tunc aut illa duo agētia sūt eque fortia ad agendū: ⁊ tunc neutrū eoꝝ alterabit vl̄ aget in illud corpus mediū: qa mutuo se impedient: aut vnū est fortius altero: ⁊ tunc ipsum alterabit illud corpus mediuz: alterū ꝟo non alterabit ipsum: quia impedietur a fortiori agente. Dico tamē ꝙ agens debilius retardabit actionem

Ad 9^{m}. agentis fortioris. ¶ Ad 9^{m} negatur minor loquendo simpliciter: qa si motus lancee sit velocior q̄ȝ motus musce super eam: tunc musca mouet̄ sursum simpliciter. Si autem

Ad 10^{m}. ecōtrario: tunc musca mouet̄ deorsum. ¶ Ad 10^{m} negatur maior. differentia eni albedinis ⁊ differētia dulcedinis nō sunt cōtrarie. sed sunt dispate: qḋ pȝ: qa nō est motus per se ab albedine in dulcedinē qḋ tm̄ esset si essent ɔtrarie: vt di-

Ad 11^{m}. citur. 10. metaphysi. tex. ⁊ cōmen. 22. ⁊ 33. ¶ Ad 11^{m} negat̄ maior. Ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ non quelibȝ dispositio efficit̄ id ad qḋ disponit: alioquin calor efficeret̄ forma ignis substātialis. Illa autē dispō que efficit̄ habitus vitiosus est habēs eē remissuz ⁊ impfectū: hꝰ aūt dispositio non stat cum virtute: dr̄ autē actus malus eē dispositio ad vitiuz in eo q̄ hȝ virtutē: qa ꝑ talē actū remittit̄ habitus virtutis.

¶ Utrū forme ɔ̄rie sint eiusdē spēi. Qō. XXIII.

Alis cap. p° dis. 17. q. 2.

Pria rō.

Queritur 23°. Utrū forme cōtrarie: puta calor ⁊ frigus sint eiusdem speciei. Et arguit̄ ꝙ sic. ¶ Primo. Si calor ⁊ frigus distinguuntur specie: seqtur ꝙ nō est dare remississimū calorē: nec remississimū frigꝰ. Cōsequēs est falsum: ꝑsertim ſm. S. Tho. qa datur minimuz nō tm̄ extensiue. sed etiā intēsiue. g̊ ⁊c̄. Cōsequētia ꝓbatur. Sit aliqḋ corpus summe calidūz: ⁊ trāsmutet̄ quousq̄ȝ sit remississime frigidū: ɔstat ꝙ opȝ ipsuz prius deuenire ad calorē remississimū. Quia iter sūmū calorē ⁊ remississimū frigus medius est remississimꝰ calor. Ergo in aliquo istanti: puta. b. erit illud corpus: puta. a. remississime calidū: ⁊ in alio instāti: puta. c. erit remississime frigidū. Tūc quero de tēpore medio inter ista duo instantia: qa aut. a. est sub caliditate aut sub frigiditate: ⁊ qa cōtinue dū mouet̄ remittit̄ eius calor: seqtur si est sub calore ꝙ habeant calorē remissiorē remississimo. Si est sub frigore / cū ɔtinue intendatur frigus: seqtur ꝙ in. c. instāti erit frigidius q̄ȝ in hoc tempore medio: ⁊ ita in. c. nō est frigiditas remississima. vel si sic:

Scda rō. tūc dabit̄ remissius remississimo. ¶ Secundo. Si distinguūtur specie. g̊ sunt determinate ad maximum ⁊ ad minimū. ex 2° de aīa. tex. cō. 41. Sed nō est dare maximū calorem: nec minimū calorē: ⁊ silr̄ dico de frigore. g̊ ⁊c̄. Probatur minor. Si est dare maxime calidū ⁊ minime frigiduz: approximet̄ maxime calidū remississime frigido: ⁊ sit. a. p̊muz instās huius approximationis: q̄ro vtrum post. a. manebit illud frigidū vel nō. Si sic. cū calidū approximatuz frigido remittat frigꝰ: seqtur ꝙ dabit̄ remissius remississimo. Si nō manet. ergo. a. est vltimū instās in quo illud frigidū est sub frigore: ⁊ sic in alteratione est dare vltimū in-

Tertia rō stans rei ꝑmanētis. ɔ̄ Phm̄. 8. physi. tex. cō. 69. ¶ Tertio. Impoſſe est fieri trāsitū inter cōtraria specie distincta / nisi fiat trāsitus per oīa media: qa vt dr̄ 5° physicoꝝ. tex. cō. 22. mediū est in qḋ continue mutans prius deuenit q̄ȝ in vltimū. Sȝ dū ex albo fit nigrū non transitur per oēs medios colores. ergo albedo ⁊ nigredo nō distinguunt̄ spē. ¶ Di-

Fuga. cet̄ forte ꝙ transitur: sed subituz manet sub medijs coloribus tpe iperceptibili: ⁊ ita nō percipitur qn̄ sit sub eis. Sȝ

Insecutio cōtra. Uisio fit in instāti: vt ꝓbatuz fuit libro 9°. ergo visus hoc ꝑciperet in aliquo instāti illius temporis. Patet ɔ̄ntia: qa agens nāle approximatū passo in mēsura in qua natum est agere ⁊ illud pati / necessario agit. ¶ Quarto. Impoſſe ē

Quarta ꝙ cōtraria eiusdē spēi sint magis ɔ̄ria q̄ȝ ea que sunt diuersarū spērū: qa in secūdis est maior distātia formalis q̄ȝ in primis. Sȝ aliqui duo calores sunt magis ɔ̄rij q̄ȝ calor ⁊ frigus. g̊ calor ⁊ frigus nō sunt diuersarū spēruz: maior patet. Mior ꝓbat̄. qa ſm Phm̄ p̊mo de gn̄atiōe. tex. cō. 50. actio est rōne ɔ̄rietatis: illa igit̄ que inter se agūt ⁊ patiūtur magis sunt cōtraria: q̄ȝ ea iter que non est actio ⁊ passio: sed calor intensus approximatus calido remisso agit in ipm̄ vt ignis in aerē: ⁊ est dare aliqḋ calidum approximatuz frigido qḋ nō agit in ipm̄: puta si vtrūq̄ȝ sit equalis virtutis. ergo ⁊c̄.

Quinta rō. ¶ Quinto. Nō plus dr̄nt termini alterationis q̄ȝ termini augumētationis: qa ita verus motus: imo verior est augumētatio sicut alteratio. Sȝ termini augumentationis non differūt specie. g̊ nec termini alterationis. Probat̄ minor. Nā augumentatio est a minori quantitate ad maiorē quātitatem. Sed omnis quantitas corporea est eiusdē rationis cum omni quantitate corporea. ergo ⁊c̄.

Opio quorundam.

Respōdeo. In ista. q. dicūt aliqui ꝙ cōtraria sunt in duplici differētia. Quedā. n. sunt que pn̄t fieri circa idē ens actu: vt albedo ⁊ nigredo: calor ⁊ frigus: sanitas ⁊ egritudo: ista eni eidē subiecto vicissim isūt: vt dicit̄ in postp̄dicamētis. Alia sunt ɔ̄ria que non pn̄t: aut simul aut successiue eē circa idē subtuz: sicut rōnale ⁊ irrōnale: ⁊ alie dr̄ie specifice: prima contraria sunt eiusdē spēi: ita ꝙ nigredo nihil est aliud q̄ȝ albedo remissa: ⁊ frigiditas est calor remissus. Scda ꝟo sunt diuersaꝝ rōnū. ¶ Moti sunt autē isti forte ꝓꝑ duas ꝓpositiones Cōmentatoris. 10. metaphy. cōmen. 23. quarū p̊ma est ista. Colores medij inter albū ⁊ nigrū cōponunt̄ ex colore ⁊ segregatiōe ⁊ cōgregatione: sed differūt ſm magis ⁊ minus. ¶ Scda est ista. Si media differūt specie ab extremis non eēt illic iter qḋ est necessariū in motu. ¶ Sȝ ista opinio stare nō pōt tāq̄ȝ

Impō... ꝓmissi... pinionis

auferens magnū fundamentū phīe. Et ꝙ sit falsa. ꝓbatur. ¶ Primo. Quecūq̄ȝ distinguuntur ſm suas rōnes formales / distinguunt̄ specie: qm̄ oīa indiuidua eiusdem spēi conueniunt in vna rōne formali que plurificari nō pōt. Sȝ oīa cōtraria distinguūtur ſm suas rōnes formales. g̊ ⁊c̄. Probatur minor. Qḋ cōuenit cōtrarijs rōne oppōnis cōtrarie. cōuenit oībus cōtrarijs: qa in oībus saluat̄ rō contrarietatis. Sed distingui formalr̄ cōuenit cōtrarijs rōne cōtrarietatis: dicit eni Phs. 10. metaphysi. tex. cōmē. 14. ꝙ ɔ̄rietas est oppositio ſm formā. g̊ ⁊c̄. ¶ Secūdo arguit̄. ⁊ suppono ꝙ esse disgregatiuū ⁊ ɔgregatiuū visus: aut sunt dr̄ie cōstitutiue albedinis ⁊ nigredinis: aut saltē sunt ꝓprie passiones earū. Hoc eni cōiter est cōcessūz: ⁊ pȝ rōne: qa si essent accn̄tia per accn̄s possunt ab eis auferri ⁊ alijs ineē: qḋ apparet falsum: ⁊ ēt qa in diffōnibus nō ponūtur accn̄tia per accidēs. Ex his arguit̄. Oīs ꝓpria passio ɔueniēs idiuiduo alicuiꝰ spēi / cōuenit oībꝰ eiusdē spēi: qa ꝓprie passiōes cōsequunt̄ nām specificā que saluat̄ in oībus idiuiduis. Un̄ Cōmentator 4° metaphy. cō. 27. sic dicit. Quod iuenit̄ in aliquo nāliter nō inuenit̄ in quodā eius ⁊ in quodā nō. Sȝ esse disgregatiuū visus non pōt cōuenire nigredini. g̊ albedo ⁊ nigredo nō sunt eiusdē spēi. ¶ Tertio. Que sūt eiusdem spēi nō distāt maxima distātia sub eodē genere: quoniaȝ magis distarēt si specie differrēt. Sed cōtraria maxime distant sub eodē genere: vt sepe dicit Phs ⁊ Cōmēta. 10. metaphy. Ergo non sunt eiusdē spēi. ¶ Dicet̄ forte ꝙ

Fuga.

Phs

Phs vbi dixit cõtraria maxime distare sub eodẽ genere/ loquebat̃ dubitatiue ⁊ ꝺm opiniones alioꝝ. (In secundo) ¶ Sz contra hos posset multipliciter argui. Tuz qa hac rñsiõe possent solui oĩa argumẽta facta ex auctoritatibꝰ Aristotelis. Tum qa si Phs alicubi loquit̃ ꝺm alioꝝ opiniões: postea alibi determinat veritatẽ: ⁊ tñ loquẽs de cõtrarijs semꝑ dicit ꝙ maxime distant. Tuz qa liber decimus metaphysice est ꝓprius locus: in quo agit̃ de oppositis: ⁊ ideo ibi Phs determinando veritatẽ loquitur: ⁊ tex. cõmen. 14. dicit cõtrarioꝝ distãtiam eẽ maxima sub eodẽ genere: ⁊ Cõmẽtator dicit ꝙ diuersitas q̃ est in ꝯrietate est diuersitas. cui impossibile est addere in illo genere. ¶ Sz spãliter arguitur ex dictis Auerrois in postꝑdicamẽtis: vbi dicit Aristo. ponere. 11. differentias in caplo de oppositis. Et in. 11. dñia exponẽs illũ textũ/ oĩa ꝯria sunt in eodẽ genere aut in contrarijs generibus. dicit. ꝙ color est genus ꝓximuz oĩum colorũ. s. albedinis/ nigredinis/ ⁊ alioꝝ: sed si oẽs colores essent eiusdẽ spẽi color nõ eẽt genus: qa id qđ est imediatũ indiuiduis est spẽs spãlissima que nullo modo est genus. ḡ ⁊c̃. ¶ Quarto. Forme q̃ sunt eiusdẽ spẽi nõ possunt eẽ principia ꝑ se operationũ spe distinctarũ. Sed albedo ⁊ nigredo sunt ꝑncipia per se taliũ operationuz. ergo ⁊c̃. (Notandum) Ad notitiam maioris est sciẽdum ꝙ dña est iter passiões ⁊ oꝑatiões: qr passiones distiguunt̃ ex terminis: actiões ꝟo ex ꝑncipijs. Calefacere eñ ⁊ frigefacere distinguũtur: qa calefacere est a calore: ⁊ frigefacere est a frigore: ergo si actiões spẽ distiguuntur: opz earũ ꝑncipia formalia specie distingui. Minor ꝓbat̃. Albedinis est disgregare ⁊ nigredinis ꝯgregare. Sed ista nõ sunt eiusdẽ rõnis. ergo ⁊c̃. maior pz. Mior ꝓbatur. qa nullũ indiuiduũ ĩcludit in sua rõne formali negationem formalis rõnis alterius eiusdẽ spẽi: alioquin includeret negationẽ sue ꝓprie rõnis formalis: cũ oĩum indiuiduoꝝ vnius spẽi sit eadẽ rõ formalis. Sed cõgregare includit negationem disgregationis: vt pz ex terminis. ḡ ⁊c̃. ¶ Cõfirmatur. qa. 10. metaphy. cõmẽ. 23. dicit Cõmẽta. ꝙ disgregare ⁊ cõgregare ꝑ prius sunt ꝯria q̃ꝫ albũ ⁊ nigruz. ergo si ꝯgregare ⁊ disgregare nõ sunt eiusdẽ spẽi: album ⁊ nigrũ nõ sunt eiusdẽ spẽi. ¶ Quinto. Oĩa illa differũt specie/ que habẽt oppositas differentias essentiales constitutiuas eorum: qa vt inquit Porphyrius: differẽtia proprie dicta facit aliud: sed forme contrarie sunt hꝰ. vt dicit Phus 10. metaphysi. textu cõmen. 23. exemplificans de albo ⁊ nigro: ⁊ dicens ꝙ alia est differentia constitutiua albi: ⁊ alia est constitutiua nigri ⁊c̃. ¶ Confirmatur per quãdam rationem quã ibi adducit Phs ad probandum ꝙ medij colores habeant ꝓprias differentias distinctas a differẽtijs extremoꝝ. ⁊ arguitur sic. Sicut se habent species ad spẽs: ita differẽtie ad differẽtias. Sz extremi colores distiguũtur specie inter se ⁊ a medijs. ergo differentie medioꝝ sunt distincte a differẽtijs extremoꝝ: ⁊ magis hoc prosequitur textu cõmenti. 24. vt patet cuilibet intuenti. ¶ Nec valet auctoritas prime opinionis: dictũ enim Cõmentatoris vbi ait ꝙ colores medij cõponuntur ex colore ⁊ congregatiuo ⁊ disgregatiuo nõ est intelligendum quasi ꝙ cõgregatiũ sit ꝓpria differentia alicuius coloris medij: qa hoc repugnat Pho: sed itelligitur ꝙ aliquis color medius magis appropinquat congregatiuo: ⁊ aliquis magis disgregatiuo ꝺm ꝙ plus ꝯtinet virtualiter de albedie vel de nigredie. ¶ Nec valet 2m: qa Cõmentator se exponit. Dicit enim ꝙ si albũ ⁊ nigrum non reciperet magis ⁊ minus: non esset transmutatio que sit motus inter album ⁊ nigrum. Medium igitur inter album ⁊ nigrum. i. minus album in qđ prius deuenit̃ q̃ꝫ in nigrum: non differt specie ab albo. ¶ Et si quis proteruiendo dicat ꝙ loqtur de coloribus medijs. ¶ Respõdendum est ꝙ sunt eiusdem speciei subalterne que est eadẽ genus: quod patet: quia non dicit illam propositionem nisi ad hunc sensum ꝙ non esset transmutatio per se ab extremis in colores medios: nisi essent eiusdẽ speciei: idest eiusdem generis subalterni. Si enim loqueretur de specie specialissima: constat ꝙ sua consequentia eẽt falsa: quia potest fieri transmutatio inter ea que sunt diuersarum specieruz. Et ꝙ ꝺm ipsum contraria distinguantur specie patet: quia 10. metaphysice. cõmento. 24. sic dicit. omnia contraria q̃ sunt in eodem predicamento diuersificantur ꝺm formaz: ⁊ non ꝺm genus: vt album ⁊ nigrum. Et postea subdit. Illa que sunt idẽ ꝺm formã sunt oĩa que nõ hñt ꝯrietatem: scilꝫ particularia que nõ diuidunt̃: vt Sortes ⁊ Plato.

Ad rationes in oppositum respondet̃. ¶ Ad primum negatur consequentia. (Ad primum) Ad ꝓbationem dicitur ꝙ quãdo summe calidũ trãsmutatur ad frigus: nõ deuenit paulatim ad calorẽ remississimũ: sed quãdo peruenerit ad calorem ita remissum: quem corpus ĩfrigidans possit totum simul abijcere: tunc totus ille calor in aliquo instanti corrũpitur: ⁊ in eodem instanti introducit̃ frigus remississimũ. Nec est assignare talia duo instantia. vt fingit arguens: sicut declaratum est precedenti questione. Procedit autem ista ratio. sicut ⁊ multe alie ex vno falso fundamento. s. ꝙ alteratio sit motus cõtinuus simpliciter. ¶ Ad 2m negatur minor. (Ad 2m) Ad probationez dicitur ꝙ in instanti approximationis summe calidi ad remississimuz frigidum/ corrumpitur illud frigus totum simul per negationem de presenti/ ⁊ positionem de preterito: ⁊ per consequens non datur vltimum esse rei permanentis: sed datur primuz non esse eius. ¶ Ad 3m dicitur primo ꝙ illa ratio (Ad 3m) ita est contra arguentem. sicut contra nos: qa hoc est generale omnibus contrarijs habentibus mediũ: siue sint eiusdem speciei siue non: vt prius deueniatur ad mediũ q̃ꝫ ad extremum: vt dicitur. 10. metaphysi. tex. ⁊ cõmen. 23. Dicit̃ secundo: ꝙ responsio ibi data bona est. Ad probationẽ dicitur/ ꝙ presente obiecto: visus necessario videt: non tamẽ necessario discernit an color visus sit albedo vel mediꝰ color: qa aliud est videre ⁊ aliud est discernere ⁊ iudicare de re visa: aliqñ eñi albedo est ita remissa ꝙ non discernit visus vtrũ ipsa sit albedo an pallor: ⁊ fuscũ põt eẽ ita intẽsuz ꝙ nõ statiz discernit̃: vtrũ sit fuscũ vel nigrũ: sed opz multuz ĩmorari: vt docet experientia. ¶ Ad 4m negat̃ minor. (Ad 4m Distinctio) Ad ꝓbationẽ dr̃ ꝙ dupl'r põt agens agere in passum. Uno mõ abijciendo per suã actionem formã que est in passo: ⁊ hoc mõ actio est rõne ꝯrietatis: ⁊ talis actio semper est iter contraria: si sint ibi omnia requisita ad actionem. s. approximatio ⁊ dñium vnius super alterum: ⁊ alia hꝰ. Alio modo agens agit in passuz nõ abijciendo formã eius. sed eam perficiendo: ⁊ hec actio nõ est ratione contrarietatis: sꝫ rõne similitudinis: que tamẽ non est perfecta similitudo: sed agẽs nõ agit vt sibi perfecte assimilet passum: ⁊ hoc modo intense calidũ agit in remisse calidum. ¶ Ad 5m dicitur ꝙ (Ad quintum) nõ est de ratiõe alterationis esse inter formas vere contrarias: vt patet in alteratione per quam forma remissa intenditur: sed tñ aliqua alteratio est inter cõtrarios terminos. Nec est simile de augumẽto: qa alteratio est motus in q̃litate. Dicitur autẽ in predicamentis ꝙ qualitati est aliquid cõtrarium. augumẽtatio aũt est in quãtitate cui nihil est ꝯriuz: vt ibidẽ dicit̃: ⁊ ideo aliqua alteratio potest eẽ iter ꝯria: lꝫ hoc non conueniat augumentationi.

¶ Textus commenti.

¶ Diuersum autem specie ab aliquo.

¶ In hac parte intendit Phs declarare ad qđ genus oppositionis reducatur differentia specifica specierum q̃ sunt eiusdem generis. Et ideo circa hoc queritur. (Intentio Phi.)

¶ Utrū dr̄ie specifice opponant̄ ƶrie. Questio. XXIIII.

Queritur 24°. Utrum inter differentias specificas ponatur oppositio ƶria. Et arguit̄ ꝙ non. ¶ Prio.
Prīa rō. Distictio specifica reperit̄ in sub̄a ⁊ in q̄ātitate. Sʒ in sub̄a ⁊ in q̄titate non est ƶrietas: vt dr̄ in p̄dicamētis. ergo ⁊c̄. ¶ Scđo.
Scđa rō. Corporeū ⁊ incorporeū sunt dr̄ie opposite tm̄ priuatiue: qđ pʒ ex eoꝝ noib⁹. Sed nō possunt dare spēb⁹ q̄s cōstituūt maiorē oppōnē q̄ꝫ ipse habeāt. ergo spēs per eas ꝯstitute nō opponunt̄ ƶrie. ¶ Tertio.
Tertia rō Nō est maior rō ꝙ ois distō specifica sit ƶrietas. q̄ꝫ ꝙ oia ꝯtraria distiguantur specie: ga ꝯtrarietas est oppositio ƨm formā. Sed non oia cōtraria distinguūtur specie. ergo ⁊c̄. maior pʒ. Minor ꝓbatur. Masculinū ⁊ femininū sunt cōtraria: quia nō appa ret quo mō aliter opponant̄. Sʒ nō distinguunt̄ spē: alioquin vir ⁊ mulier non essent eiusdem spēi. ¶ Quarto.
Quarta rō Distinctio Sortis a Platone est quedaʒ oppositio: nec apparet ad quā reduci possit nisi ad contrarietateʒ. Sed forme gb⁹ Sor. ⁊ Pla. differūt. s. quātitas eoꝝ nō distinguit̄ spē: ga quātitas in omni quāto est eiusdē rationis. ergo ⁊c̄.

Respondeo putant aliqui. S. Tho. existimare ꝙ illa oppositio reducat̄ ad ƶrietatē solum ea ratiōe: ga priuatio ⁊ habitus sunt pn^a ƶrietatis: vna aūt differētiarū includit priuationē alterius: ita ꝙ iste species nō opponunt̄ nisi rōne priuatiōis icluse. Sʒ isti fallūtur: ga mens. S. Tho. ⁊ Phi ⁊ Auerrois est ꝙ differentie ƶrie opponunt̄ nō tātū rōne priuatiōis quā altera eaꝝ includit: sed ēt quātū ad id positiuū qđ dicunt: sicut ēt nigredo rōne sue entitatis opponit̄ albedini. Pro cuius notitia
Cōclo p^a hec est p̄ma ƶ. ¶ Forme a gbus sumūtur differētie constitutiue spērū nō solum faciūt vnā spēm ab alia distigui: sʒ etiā diuersificāt genus: ⁊ diuersarū rōnū sunt: puta aia sensitiua asini est alterius rōnis ab aia sensitiua hois ⁊ equi ⁊ alioꝝ brutoꝝ. ¶ Prima ps satis pʒ: ga due spēs nō distinguunt̄ nisi per earū differētias. ergo forme a gbus sumuntur
Nōn^m p^m iste differētie faciūt vnā spēm ab alia distingui. ¶ Scđa pars declarat̄. Ad cuius euidētiā sciendū est ꝙ aliq̄ differentie possunt appellari dr̄ie per se duplr̄. Uno mō ga distinctio ad eas ꝯsegtur ex earuʒ nā: ga nūq̄ꝫ simul eē pn̄t: ⁊ tm̄ non faciūt differre per se ⁊ eētialiter ea in gbus sunt: sicut albedo ⁊ nigredo hn̄t inter se oppōneʒ: nō tm̄ faciunt ꝙ Sor. albus ⁊ Plato niger distinguant̄ essentialr̄. Alio modo dicūtur differentie per se: ga ⁊ distinctio ꝯsegtur eas ex earū nā ratione oppōnis: ⁊ faciūt distingui spē ea in quib⁹ sunt sicut rōnale ⁊ irrōnale. differētie accn̄tales sunt per se primo mō sub̄ales: non autē secūdo mō. Ex hoc arguit̄ sic. Id qđ diuidit̄ differētijs per se: diuersuʒ est in spēbus q̄ ꝑ differētias cōstituūtur: ga distinctio per se ad tales differētias ꝯsequitur. Sʒ oē genus diuidit̄ differētijs per se: alioquin diuisio talis nō esset artificiosa. ergo ⁊c̄. ¶ Tertia ps ꝓbat̄. Equus ⁊ asinus distinguunt̄. ergo vel distinguūtur ꝑ materiā vel per formā suam. Nō per mām: ga materia oīuʒ saltem corruptibiliū eadē est. Itē ga in fundamēto nature nulla est distinctio: vt dicit Cōmē. p̄mo metaphy. cōmē. 17. Itē ga actus est qui distinguit ⁊ separat 7° metaphysi. ergo distinguuntur specie per formas. ¶ Scđo. Formas eiusdē rōnis ꝯsequuntur eedem ꝓprietates: ga ꝓpria passio necessario cōsequit̄ essentiā subiecti. Sʒ nō sunt eedeʒ passiones asini ⁊ equi: alioquin equus eēt rudibilis. sicut ⁊ asinus: cuius oppositū apparet ex eoꝝ opationib⁹. ¶ Se
Cōclo 2^a cūda ƶ. Oppositio differentiarū diuidētium genus est contrarietas. ¶ Ad cuius euidentiam est sciēdū ꝙ aliqua con
Nōn^m 2^m Ƶrietas ꝑfecta. trarietas est perfecta ⁊ aliqua impfecta. ¶ Cōtrarietas ꝑfecta est maxima distātia formarū eiusdeʒ generis iter q̄s est cōtinua transmutatio: ⁊ talis cōtrarietas non est in substantia: nec in quātitate. In sub̄a gdem: ga nō est ibi continua trāsmutatio: nō enim opʒ dum mā trāsmutat̄ ab vna forma in aliā ꝙ acquirat formas medias: quia vt dr̄ in primo de gn̄atione. ex terra pōt imediate generari ignis: nec oportet prius gn̄ari aquā aut aerem. In quātitate autē nō est maxima distātia formalis: ⁊ silr̄ in loco. Naʒ assignato quocūq̄ꝫ numero. potest dari maior. Et data q̄cūq̄ꝫ distantia locali potest dari maior. Lʒ eniʒ maxima distantia que nunc est sit inter centrū terre ⁊ cōuexum primi celi: tm̄ possibile est dari maiorem: ga dato quocūq̄ꝫ celo deus potest creare aliud supius. ¶ Cōtrarietas impfecta est oppō for
Ƶrietas īperfecta. marum eiusdem gn̄is proximi sub eo maxime distātiuʒ: a quarum vna nō deuenitur ad aliā per cōtinuam trāsmutationem. Et ga omne genus diuiditur imediate tm̄ duabus differentijs: ideo hꝫ differentie dicunt̄ gdem hr̄e cōrarietatem: sed impfectam. Hanc ƶnem probat Phs. ¶ Prio. Differētie diuisiue generis opponunt̄. Qđ pʒ: ga simul eē nō possunt. Ista autē incōpossibilitas essentie cōsurgit necessario rōne alicuius oppositionis. Sʒ non opponunt̄ cōtradictorie: cum nulla differentiaꝝ sit non ens. Nec priuatiue: ga quelibet differentia est ens positiuuʒ: alioquin non cōstitueret specieʒ. Nec relatiue opponunt̄: vt patet ex se.
Fuga. ergo opponunt̄ cōtrarie. ¶ Dicet̄ forte ꝙ ista incompossibilitas cōsurgit rōne cōtradictionis incluse in eis inquā
Insecutio tuʒ vna differētia nō est alia. ¶ Sʒ hoc nihil est: alioquin sequeret̄ ꝙ in lacte nō possent simul eē albedo ⁊ dulcedo: imo nec alique due forme etiam diuersoꝝ generꝝ: cui⁹ oppositum experimur ad sensuʒ. Cōsequentia patet: ga datis quibuscūq̄ꝫ formis in vna includitur negatio alterius: quia vna nō est alia: oportet ergo assignare aliquid aliud vnde consurgat ista incompossibilitas. ¶ Secūdo. Ea que sunt sub eodem genere. ⁊ maxime distant opponunt̄ contrarie. Sed differētie diuisiue sunt hꝫ. vt dictuʒ est. ergo ⁊c̄. Maior pʒ: ga illa duo sufficiunt ad contrarietatem impfectaʒ: Minor etiā fuit declarata. Intelligo autem p̄dictam ꝯclusionem Phi de differētijs ⁊ non de formis a quib⁹ sumūtur differentie: nec de spēbus constitutis per differentias. Spēs enim ⁊ eaꝝ forme ꝓprie loquendo non sunt contrarie. sed dispate: includunt tamē oppositionem contrariam inquātum cōstituunt̄ differentijs cōtrarijs. Et ad hūc sensum dixit Cōmen. p̄mo physico. cōmen. 52. nihil prohibet vt substantie sint cōtrarie ƨm formas non ƨm subiectum: ⁊ hoc adiuuat Alexandrum dicentem ꝙ in substātijs simplicibus potest esse ƶrietas non in cōpositis. Et. 10. metaphysi. cōmē. 24. dr̄ie gbus diuidit̄ genus sunt ƶrie.

Ad primū dicitur ꝙ in substātia ⁊ in omni genere est contrarietas imperfecta. Phs autem in predicamētis intelligit nō esse in eis contrarietatē perfectam. Item Phs loquitur de his tm̄ que sunt directe in predicamento. differentie autem sunt in genere tm̄ lateraliter. ¶ Ad 2^m negatur maior: incorporeum enim ⁊ irrationale ⁊ impar ⁊ omnia hꝫ. non tm̄ dicunt priuationem. sʒ rem positiuam cum priuatione adiunctam: sicut iniustitia dicit habitum positiuum sed defectuosum. ¶ Ad 3^m negatur minor. Nam masculineitas ⁊ femineitas possunt comparari ad duo. s. ad genus quod diuidunt. Et hoc mō differunt specie: diuidunt enim sexuʒ. Unde sexus masculinus distinguitur specie a feminino. Alio modo possunt cōparari ad id in quo sunt: puta ad hominem ⁊ equuʒ ⁊ hꝫ: ⁊ sic non faciunt distinctionem specificaʒ. ¶ Ad 4^m dicitur ꝙ Phs loquitur de differentijs formalibus: vt patet ex textu presenti: differentia autem indiuiduoꝝ eiusdem speciei est tm̄ materialis: ⁊ tamen reduci potest ad aliquam differentiam formalē ⁊ ad aliquam oppositionem. Sortes enim ⁊

plato.

plato distinguuntur per quātitates: hec autem distinguūtur per situs: omnis autē distinctio situalis est rōne alicui⁹ oppōnis: qa omnis situs alteri cōparatus: aut est sursū aut deorsū: vel ante: vel retro: vel dextrum: vel sinistrum.

¶ Utrum materia sit p̄n^m distōnis ꝫm gen⁹. Qō. XXV.

Cap. legit 2. dis. 3. q. 1. ⁊ dis. 12. q. 1. Prīa rō. Q ueritur 25°: Utrum materia sit principium distinctionis ꝫm genus. Et arguitur ꝙ non. ¶ Primo. Animal ⁊ planta genere distinguuntur: sed in animali ⁊ planta est materia eiusdē rationis. ergo materia nō distinguit ꝫm genus. Scda rō. ¶ Secundo. Ois distinctio est p aliquem actum. T.c. 49. 7. metaphy. Sꝫ materia nō est ullo mō act⁹: imo pura potentia. ḡ ⁊c. Tertia rō ¶ Tertio. Que seipsis distinguūtur non habent aliud principiū distinctiuū. Sed prima genera seipsis distinguūt: vt dicit Phs. 3. ⁊ 4. metaphysi. ḡ distinctio generū non est per aliquid aliud / ⁊ cōsequenter nec per materiā. 4ª ratio. ¶ Quarto. Distinctio generica est essentialis: ⁊ per ꝯsequens est intrinseca ⁊ a p̄ncipio intrinseco. Sed materia nō est intrinseca quātitati ⁊ qualitati. ḡ non est principiū distōnis generice earū. Quīta rō. ¶ Quinto. Id a quo sumit̄ genus est manifestatiuū diffiniti per tale genus: cū diffinitio notificet rem diffinitam. Sed materia nulli⁹ est manifestatiua: cum de se sit ignota. ergo ⁊c.

Cōclo pª Respondeo quatuor cōclusionibus: quarū prima hec est. ¶ Omnis distictio generica ⁊ specifica substātiarum sensibiliū est aut a materia / aut a forma. Probat̄ ista ꝯclusio. ¶ Primo. Ois distinctio essentialis est a principio eēntiali. Sed distō generica ⁊ specifica est essentialis. ergo est a p̄ncipio essentiali. Sꝫ in substantijs sensibilibus nō est aliud principiū essentiale: quia vt dicit Phs secūdo de anima. ⁊ 7° metaphysi. tex. cōmē. 15. In ꝓposito nō est essentiale nisi materia ⁊ forma. ergo. Maior ⁊ minor huius rationis cū tota deductiōe satis ex se patent. Cōclo 2ª ¶ Secūda conclusio. A materia precise accepta non potest accipi aliq̄ vnitas aut distinctio generica. Probatur ista cōclusio. ¶ Primo. Omne distinctiuū vt sic / habet aliquā actualitatem: quia vt dicitur 7° metaphy. tex. cōmē. 49. actus est qui distinguit ⁊ separat. Sed materia ꝫm se nullam dicit actualitatem: cum sit tm̄ potentia. ḡ ⁊c. ¶ Secundo. Id a quo sumitur genus est vt sic prius notū. Sed materia est ignota: nec per ipsā pōt aliquid notificari. ergo ⁊c. Cōclo 3ª ¶ Tertia cōclusio. A materia vt est cognoscibilis sumit̄ distinctio generica tā generum generalissimorū: q̄ꝫ generum que subordinata sunt in p̄dicamēto substantie. Notādū ¶ Ad euidētiā huius partis est sciēdū ꝙ mā non pōt intelligi nisi per analogiā ad formā: vt supra ꝓbatum fuit. Lꝫ autem nūq̄ꝫ materia sit sine forma: nūq̄ꝫ tamē forma est essentialis aut intrinseca ipsi materie: sicut nec ei⁹ priuatio. Si enī forma ignis aut eius priuatio eēt de rōne materie. nūq̄ꝫ materia posset eē sine forma ignis: ⁊ nūq̄ꝫ posset esse sine eius priuatiōe. Pōt igitur materia dupl'r cōparari ad formā. Uno mō prescindēdo eā ab omni actuali eē qđ sibi dat quecūq̄ꝫ forma: ⁊ hoc est cōparare eam vl'r ad formā: puta dicendo ꝙ mā est in potentia ad oēs formas. Alio mō potest cōparari ad formas / quas actu hꝫ: nūq̄ꝫ. n. materia est sine forma dante sibi esse subsistēs ⁊ esse corporeū. ¶ Dico igit̄ ꝙ a materia p̄mo mō considerata sumit̄ distinctio generū generalissimorū. Qđ ꝓbatur. Nā ab eo sumit̄ distinctio p̄dicamentorū: a quo sumūtur diuersi modi generales p̄dicandi: quia vt dictum fuit supra: p̄dicamēta distinguūtur per tales diuersos modos p̄dicandi. Sed a materia sumunt̄ illi diuersi modi p̄dicādi. Substātia enī sensibilis cōparatur ad mām tāq̄ꝫ ad partē sui: ⁊ de ea predicat̄: sicut totum de parte. s. in obliquo: puta dicēdo. materia est principiū substātie: quātitas vo cōparatur ad materiam: vt dans ei diuisibilitates: qualitas vo vt dispositio ⁊ modus eius. A materia vo secūdo modo cōsiderata sumitur distinctio generū subordinatorū: puta corporis ⁊ plāte ⁊ animalis. A materia enim vt stat sub forma dante esse corporeū: sumitur hoc genus corporeum. Et qa forma corporeitatis est potētialis respectu forme plante. scilicet anime vegetatiue: quā consequitur sua ꝓpria differentia constituens plantā. ideo genus plante siue viuentis distinctū a genere qđ est corpus: quod quidem genus non tm̄ sumit̄ a corporeitate. sed a materia: vt stat sub illa forma: quia totū istud potentiale est respectu anime vegetatiue. Et similiter hoc genus animal sumit̄ a materia: vt stat sub anima sensitiua: q̄ est potentialis respectu aie intellectiue. ¶ Sciendum est tamē ꝙ non omnis distinctio generica sumitur a materia proprie dicta: sed tm̄ distinctio generū predicamenti substantie materialis. Sapor enī ⁊ calor non distinguuntur per materiā. nisi forte accipiatur materia p subiecto quocūq̄ꝫ. Predictā conclusionē videt̄ tenuisse Auerrois 2° metaphysice. cōmento 5°. in fine vbi dicit. ꝙ ignis / terra / ⁊ aqua / sunt eiusdē generis: ⁊ quasi subiungens causā huius sic dicit. Omnia enī ista sunt cause conueniētes in genere: quia omnes sunt eiusdē materie ⁊ diuersificant̄ in forma. ¶ Quarta cōclusio. Distinctio specifica sumitur semper a forma. Cōclo 4ª Probatur. Ab eo sumitur distinctio specifica a quo accipiuntur differentie cōstitutiue specierū. Sꝫ hꝫ differentie non sumuntur a materia cum materia de se nullam includat differentiam: sumuntur autem a forma. ḡ a forma sumitur distinctio specierum.

Ad primum negatur consequentia. Materia enī in omnibus corruptibilib⁹ est eiusdem rationis: nec ex hac parte est principiū diuersitatis generis: nisi forte inter corruptibile ⁊ incorruptibile: quia materia in eis est diuersarū rationū. vt probabitur libro 12°. Dicuntur autem esse diuersorū generum philosophice: lꝫ conueniant in eodē genere logico. inquantū intellectus potest eis attribuere vnā intentionē. Et ꝑpter hoc Commentator 10° metaphysice sic dicit. hoc nomē corpus dictū de corruptibili ⁊ incorruptibili / est nomen equiuocum. Et ꝙ corruptibile ⁊ incorruptibile differunt: non tm̄ ꝫm formam: sed etiam ꝫm genus. Dico tamē ꝙ nūq̄ꝫ alique substantie corruptibiles distinguūtur genere: nisi quia habent formas quas diuersimode respicit mā: puta ꝙ vna presupponit aliā ⁊ addit ei aliquā perfectionē: ⁊ est actualis respectu illius. Ad scdm ¶ Ad 2^m dicitur ꝙ materia de se nō distinguit: sed vt cōsideratur in ordie ad formā: ⁊ vt sic est actu: qa vt sic cognoscitur per actum suum. Ad tertiū ¶ Ad 3^m dicitur ꝙ decem predicamenta distinguūtur seipsis: qa non per aliquas differētias. Dico tm̄ ꝙ argumētū ꝓcedit ex falsa imaginatione. Non enī intelligendum est ꝙ materia formalr̄ ⁊ intrinsece distinguat genera: sed ꝙ p̄dicamenta distiguūtur per suas proprias rōnes: proprie autem rationes eorū accipiuntur per habitudinē ad materiā. Ad q̄rtū ¶ Et per hoc pꝫ responsio ad 4^m. Ad q̄tū ¶ Ad 5^m dicitur ꝙ a materia p̄cise accepta: nulla distinctio generū sumitur. vt dictū est in secunda conclusione: sed eodē mō qui declaratus est.

¶ Utrū p̄mus motor sit mēsura oiū subam̄. Qō. XXVI.

Q ueritur 26°: Utrum primus motor sit mēsura oium substantiarū. Et arguit̄ ꝙ nō. Pria rō. ¶ Primo. In oibus generib⁹ primū qđ est mēsura / est eiusdē generis: vt dicit Phs in 5° textu. Sed primus motor non est in genere substātie ꝓpter eius infinitatē. ergo ipse nō est illa substantia quā dicit Phs in hoc loco esse mensurā oiū substantiarū. Scda rō. ¶ Secundo. Intentio Phi in hoc textu est arguere contra Platonem: dicentē ꝙ ipsum vnū est mē-

sura. Phs aũt dicit q̃ hoc nõ est verũ: q̃a mensura non est ipm vnũ. sed id cui pũenit eẽ vnũ. Sz si primus motor eẽt mensura. sequit̃ q̃ ipm vnum esset mensura: sicut dicebat Plato: q̃a primus motor propter eius simplicitatẽ est mul to verius ipsum vnum q̃ȝ idea Platonis: ⁊ sic Phs cõcede ret id quod intendit impugnare: ergo primus motor nõ est illa substantia: de qua loquitur Phs.

Lib. tan/git h° dis. 3. q. i. **Respondeo** Dr ista questio ideo non mouet̃ ex h̃ q̃ aliq̃s dubitet an p̃ma forma ⁊ p̃mũ agens qđ est deus/sit oĩum subarũ mẽsura. Ab oĩbus eniȝ est pcessũ q̃ sic: q̃a cũ sit ens perfectissimũ h̃ns in se emi nenter oĩum perfectiones: põt itellectus ex eius notitia de/ uenire in cognitionẽ entitatis ⁊ perfectiõis cuiuslibȝ natu/ re. cognoscendo tãto vnãquãq̃ȝ nãm esse nobiliorẽ quanto

Quid q̃ratur. plus participat de pfectionib° eius. ⸿ Sȝ querit̃. An intẽ tio Phi fuerit in hoc loco dicere hoc. s. q̃ primũ ens sit mẽ

Cõclusio q̃stio nis. sura oĩum subarum. Et respõdeo q̃ sic. ⸿ Ad cuius euidẽ tiam est sciẽdum q̃ Pithagoras ⁊ post eũ Plato dixerũt q̃ ipsum vnũ est oĩum subarũ mensura: ipm autem vnũ non ponebãt habere aliquã nãm. nisi tñ nãm vnitatis: q̃si q̃ ipsum vnũ esset vnitas ab oĩbus separata. Et de h̃ ipso vno an sit oĩum mensura: posuit. q. Phs libro 3°. vbi enu/ merauit difficiles q̃ões: ⁊ in hoc loco soluit hãc q̃õeȝ di/ cens: q̃ ipsũ vnum nõ tñ est vnũ: sed etiaȝ est q̃daȝ deter minata nã. ⁊ hoc pbat tex. cõmẽ. 6. ex opinionib° antiquo/ rũ dicẽtiũ q̃ primũ ens nõ solum est ipm vnũ: sed est q̃dã natura: puta amicitia: vt dicebat Empedocles: vl' aer. vt di cebat Heraclitus. Itẽ/q̃a ipsum vnum ponitur a Platone esse q̃ddam vl'e separatum ab oĩbus ⁊ per se subsistẽs. Sȝ nullum vniuersale est per se subsistẽs: vt pbatuȝ fuit libro 7° ergo ⁊c̃. Postea tex. cõmen. 7. pbat idem inductiue. Nã illud vnũ qđ est mensura colorũ est aliqua determinata nã: scȝ albedo: ⁊ mensura neumatũ est diesis. Et l'ra vocalis est mẽsura oĩum l'rarum: ⁊ ex hoc cõcludit q̃ illud qđ est men sura oĩum subarum. non tñ est ipm vnũ: sed est aliqua nã determinata. s. deus. Vñ si queratur q̃d est mẽsura omniũ substãtiarũ: nõ sufficit respõdere q̃ est ipsum vnũ: sicut re/ spõdissent Platonici. sed opȝ dicere q̃d sit illud vnum. Et ideo dicit Cõmẽtator circa p̃n^m cõmẽti septimi. non suffi/ cit scire q̃ in suba est aliquid tale: sed ⁊ scire q̃d est illđ/qđ est vnum in suba. Et Phs circa finẽ cõmẽti septimi. ita cõ cludit. Ipm vnũ est aliq̃d vnum: sed nõ hoc ipsius substã/ tia: ⁊ in substãtijs necesse est simil'r se habere. Sil'r eniȝ se hȝ in oĩbus: q̃ q̃dem igit̃ vnum in omni genere est q̃dam nã: ⁊ nullius natura hoc ipm qđ vnum palã. sed sicut in co loribus colorem vnũ q̃rendũ ipm qđ vnum. sic in substã/ tia. subam vnã ipm vnum: h̃ Phs. ⸿ Que autẽ sit illa na/ tura qua oẽs sube mẽsurant̃ nõ exprimit Aristoteles. Sed S. Tho. ⁊ Auerrois dicũt q̃ est p̃ma cã que est deus. Vñ Cõmentator in fine cõmen. 7. sic dicit. Quod est p̃ncipiũ subarũ ⁊ p̃n^m numeri earũ que existit est suba: ⁊ intendit. s. Aristoteles: q̃ cũ huic fuerit iũctũ: qđ declaratũ est in phy sicis. hoc eẽ primũ motorẽ eternũ ⁊ absolutũ ab omni ma/ teria: ⁊ declarauit post/q̃ hoc nõ solum modo est p̃n^m tãq̃ȝ motor: sed tãq̃ȝ forma ⁊ finis/declarabit̃ q̃ illud est vnum de quo declaratũ fuit hic q̃ est p̃n^m sube. Quidã tñ dicunt q̃ suba quã dixit hoc loco Phs esse oĩum mensurã est pri/ ma intelligentia producta. Et vtrũq̃ȝ verum est. Naȝ p̃ma causa est omniũ mensura: sed excedẽs ⁊ extra genus. Pri/ ma autem intelligentia est omnium substantiarum mensu ra: sed existens in genere substantie.

Ad p̃mũ. **Ad primũ** in oppositum contra primam expositio/ nem que magis apparet de mente Phi negat̃ maior. si itelligat̃ de mẽsura excedente ⁊ inadequa/ ta: ⁊ f̃m hunc modũ primus motor est mẽsura oĩuȝ. ⸿ Ad

Ad scd̃m negat̃ minor. lȝ enim primus motor sit ipm vnũ: q̃a eius suba est sua vnitas: tñ nõ est ipsum vnũ eo modo quo itel/ ligebat Plato: q̃a p̃mus motor nõ tñ est vnitas abstracta: sed etiã est quedã natura determinata. s. deitas. Itẽ/ista rõ ita est cõtra arguentẽ sicut ↄ nos: q̃a intelligẽtia de qua ipe dicit Phm intellexisse/est ita ipm vnũ sicut p̃mus motor: q̃a ipsa est q̃dam entitas ⁊ vnitas sepata a sensibilib°. Itẽ/ si Phs intelligeret hoc loco de p̃ma intelligẽtia. ⁊ nõ de p̃ motore: sequit̃ q̃ Phs insufficienter loqueret̃. Nã p^a intel ligentia mensurabilis est/cum ab alio dependeat: ⁊ tñ ipse hoc non dixisset. ergo vt eẽt completus sermo dixit q̃ oẽs substantie mensurantur per vnam: que est deus.

Lapte. di. 15. q. ⸿ Utrum elementa maneant in misto tñ potentialiter aut virtualiter. Questio. XXVII.

QUeritur 27°. Utrũ elemẽta maneãt in misto tñ potẽtialiter aut vir/ tualiter. Et arguit̃ q̃ nõ. ⸿ Primo. Qr Phus p̃mo de gñatione tex. cõmen. vlti. in fine sic di/ cit. Mistio est miscibiliũ alteratorũ vnio. Sȝ alteratio ⁊ vnio nõ cõuenit eis que nõ sunt. g̃ elemẽta sunt formal'r in misto: ⁊ nõ tñ potẽtialiter. ⸿ Cõfirmat̃. Quia Phs vbi supra. tex. cõmẽ. 84. loquẽs de el'ntis sic dic̃. Qñ veniunt ad mistionẽ neq̃ȝ corrũpunt̃/neq̃ȝ alterũ neq̃ȝ am/ bo: saluat̃ eni virtus corũ. ⸿ Confirmat̃ 2°. q̃a Phs vbi su/ pra. tex. cõmẽ. 88. dicit q̃ si gutta vna addit̃ mille amphor/ ris aque nõ fit mistio: ⁊ dicit q̃ rõ huius est: q̃a illa vna gut ta corrũpitur. g̃ vbi est corruptio/ibi nõ est mistio. ⸿ Con firmat̃ 3°. q̃a Phs 5° metaphy. tex. cõ. 4. dicit q̃ el'ntuȝ est ex quo fit res cũ insit. g̃ de rõne elemẽti est q̃ inexistat ele/ mẽtato. ⸿ Secũdo. Ubi est qualitas elementi/ibi est ele/ mẽtuȝ. Sed in misto est qualitas elemẽti g̃ in misto est ele mentũ. Minor pȝ. Alioquin non saluaret̃ p̃dominans ele/ mentũ. Maior est Phi 2° de aĩa: vbi per caȝ pbat: q̃ cor pora dura non possunt se imediate tangere in aqua ⁊ acre: qđ patet: q̃a apparent humida: humiditas aũt aque non est sine aq̃. ⸿ Tertio. Sequit̃ q̃ mistuȝ nõ esset cõpositũ ex elemẽtis. Sed hoc est falsum. g̃. Cõsequentia pbat̃. Aut es/ set cõpositũ quando cõpositũ est. ⁊ elemẽta nõ sunt: aut qñ cõpositum nõ est. ⁊ elemẽta sunt: aut quãdo cõpositum est ⁊ elemẽta sunt. Si det̃ tertiũ habet̃ ppositum. Nõ p̃muȝ aut 2^m: q̃a compositio est relatio realis: ⁊ per ↄ̃ns reqrit ex/ trema esse. ⸿ Quarto. Seqtur q̃ mistũ possit generari ex vnico elemẽto: ↄ̃ns est ↄ Phm 2° de generatiõe. g̃. Conse/ quentia pbatur. Si sola mã elementorum manet in misto/ nulla est rõ quare reqrant̃ plura elementa: q̃a mã vni° põt sufficienter disponi ad formaȝ misti. ⸿ Quinto. In lapide manet terra. ergo in aliquo misto manet aliqđ elemẽtũ: cõ sequentia pȝ. Antecedẽs pbatur. Forma terre nõ corrum/ pitur nisi eius qualitates remittant̃. Sed dũ ex terra gene ratur lapis nõ remittunt̃ qualitates terre: q̃a in lapide ma/ net intensa siccitas ⁊ frigiditas ⁊ densitas: ⁊ inenit̃ aliquis lapis frigidior ⁊ siccior ⁊ durior aliq̃ terra. ⸿ Sexto. Mi stum f̃m q̃ȝlibet sui partẽ resoluitur in elementa. ergo ele/ mẽta sunt actu in misto. Consequentia pȝ: q̃a resolõ non fit nisi in partes exñtes. Añs pbatur: q̃a dum ligniũ aliquod confricatur. patet ad sensuȝ: q̃ resoluitur in quasdã partes aeris: ⁊ in quasdã aque: ⁊ in quasdã flãme: ⁊ in quasdaȝ ter/ re. s. in cineres. ⸿ Septimo. Ex eisdem nutriuntur anima/ lia ⁊ sunt vt dicitur secũdo de generatione. tex. cõmen. 50. Sed animalia nutriuntur ex elementis. ergo ⁊c̃.

Respondeo Dr est vna opinio que dicit q̃ elemẽ/ ta manẽt in misto tñ virtualiter ⁊ nõ actu: q̃a Phs primo de generatiõe. tex. cõmẽ. 84. loquens de mistione sic dicit. Uidet̃ enim que miscent̃ prius ex se/ paratis pũenientia ⁊ possibilia separari rursus. neq̃ȝ manẽt

ergo

Notā.pᵐ ergo actu:vt corpus ꝛ albū.¶ Q̄ūo autem dicant̄ manere
virtualiter:sciēduz est pmo:ꝙ vna res potest dici cōtinere
aliā virtual'r tribus modis. Uno mō:ga hꝫ virtutē produ/
ctiuā alterius.Et hoc mō sol ꝯtinet virtualiter formas cor
pox:que ex virtute solis gñantur.Alio mō vna res dī con
tinere aliā virtualiter:nō gdem pductiue.sed solū.ga pōt
in oēm actionem in quā pōt secūda:ꝛ adhuc hꝫ nobiliorez
operationem:ꝛ hoc mō dixit Phs 2° de aia.tex.cōmē.31.
ꝙ anima intellectiua ꝯtinet sensitiuā ꝛ vegetatiuaz:ga pōt
sentire ꝛ vegetare:ꝛ p̄ter hoc pōt intelligere.Tertio dicitur
vna res ꝯtinere aliam virtual'r.lꝫ nō ppꝛie:ga.s.ꝯtinet eaz
potestate:fm quē modū totū ꝯtinuū ꝯtinet partes suas cū
sint in eo tm̄ in potentia:eo ꝙ nō hn̄t ppꝛium eē.¶ Scie/
Nōnᵐ 2ᵐ dum 2° ꝙ contineri in alio in potētia pōt esse tripl'r.Prio/
in potentia remota:ꝛ hoc modo mā continet oēs formas si
ipsa mā fm se cōsideretur/circūscriptis oibus dispōnibus
tā qualitatiuis ꝙ̄ quātitatiuis.Secūdo/in potētia ppiqua:
ꝛ hoc mō materia ꝯtinet tm̄ eas formas:ad quas est dispo
sita ꝛ preparata.Tertio/in potētia ppinquissima:ꝛ sic con
tinet eas formas que sola diuisione reducunt̄ in actu:vt pꝫ
in aialibus annulosis:ꝛ in totis quātitatiuis.Differt autem
hic tertius modus a secūdo:ga in secūdo forma nullo mo/
do est actu in mā fm essentiaz suam.Nā quādo mā aeris
disponitur per aliquē gradū siccitatis pro forma ignis.nō/
duz ibi est aligd de forma ignis:sed tm̄ forma aeris.In 3°
autē modo essentia forme.quodam mō est ibi actu.sꝫ ideo
dī esse in po°.ga non hꝫ eē ppꝛium ꝛ distinctū.Facta.n.di/
uisione ligni tot sunt forme quot sunt ptes in quas diuisuz
est lignū:ꝛ tm̄ prius erat tm̄ vna forma.Nec hoc fit.qꝛ cor/
rumpat̄ illa pars forme ligni que erat in hac pte materie:
ꝛ introducat̄ alia forma q̄ de nouo gñatur:sed solū.ga ista
pars forme solū nūc hꝫ ppꝛiū eē.ꝛ prius habuit tm̄ esse to/
Pria 2°. tius.¶ His pmissis rñdet̄ ad qōnē tribus ꝯnibus: quaruz
Pria rō. pma est ista.¶ Forme subales elntox non manēt actu in
misto.Probat̄ ista ꝯclō.¶ Primo.Si forme elntox sūt
in misto/aut sunt in eadē pte mãe:aut in diuersis ptib°.Si
Iste rōes in diuersis.ergo ibi nō est mistio mãe etiā ad sensuz:vt cō/
sunt cōtra cludit Phs p de gñatiōe.tex.ꝛ cō.82.ꝛ.87.Uel opꝫ dicere
Auerro. ꝙ multa corpora sunt in eodez loco nāliter:ꝛ pbat̄ ꝯn̄tia.
Remota q̄ntitate/mā remanet idiuisa:vt dī p phyſi.cō.8.
ergo vbi sunt plures mãe ibi sunt disticte q̄ntitates:ꝛ p ꝯse
quēs plura idiuidua disticta.Sꝫ p te q̄libet forma elemen
taris hꝫ ppꝛiā ꝛ distinctā mām.g hꝫ distictā q̄ntitatē.ꝛ per
ꝯn̄s quatuor elnta sunt q̄tuor corpora.Si igit̄ ista veniūt
ad mistionē ppꝛie dictā.q̄ nō sit tm̄ iuxta positio corporuz
indiuidualiū:opꝫ ꝙ illa q̄tuor corpora sint in eodem situ.
¶ Si dicas ꝙ sunt in eadē pte mãe.¶ Contra arguit̄ du
pliciter.Primo.Quelꝫ forma subalis fert secū nālem suā
q̄ntitatē.g in eadē mā eēnt.q̄tuor distincte q̄ntitates:ꝯn̄a pa
tet.Añs pbat̄:ga ipossibile est corrūpi quātitatez alicuius
quin corrūpat̄ eius forma.ꝛ eꝯ.¶ Scdo.Aut forma ignis
actuaret mām alicui° aliox elntox ꝛ eodē mō dico de q̄lꝫ
elemēto.Aut oēs actuarēt vnaz tertiā mām.Aut ex illis q̄/
tuor materys fieret vna mā.Nō primū nec 2^{m}.Quia sicut
accidens non migrat de subto in subtū:ita nec forma suba/
lis.Nō 3^{m}:ga nō est imaginabile ex pluribus materys fie/
ri vnā/nisi deficiāt q̄ntitates quas hn̄t.Sꝫ q̄ntitas est iscpa/
rabilis a mā fm Cōmentatorē q tenet opionē oppositam.
Scda rō. ergo.¶ Scdo arguit̄.ꝛ est rō Sācti Tho. 2° snia.dis.7.q.
Rō sā.T. p°.ar.2°.ꝛ Scoti 2° sniax.¶ Quelibet forma subalis vni/
ꝛ Sco.ꝯ ta materie ꝯstituit suppositū:vt dicit Phs 2° de aia.te.cō.
Auerro. 2.in pncipio.Sꝫ forme elntox sunt forme subales.g si ma
nent actu in misto.sequit̄ ꝙ vnū mistuz sit q̄tuor supposi/
ta:qō videt̄ absurdū.¶ Cōfirmat̄.Quelibet forma suba/
lis dat esse specificū.ergo vnū mistū esset in q̄tuor spēbus.

¶ Tertio.In vno misto gñato ex alio misto/nō sunt for/ Tertia rō
me elemētox.ergo nō sunt in omni misto:ꝯn̄tia pꝫ.Añs p/
batur.Sit.a.mistū gñatum ex.b.misto:si in.a.sunt for° ele/
mētox aut sunt eedē nūero:q̄ erāt in.b.Aut sunt alie.Non
alie:ga nō est facta noua ꝯgregatio elntox ad gñandum.a.
Nō eedē.Tuz ga non eēt vera gñatio.a.ex.b.Eo ꝙ rema/
neret aligd idē retinēs nomē ꝛ diffōnē.Tuz ga eedem p/
portiones elntox que fuerūt in.b.eēnt in.a.ꝛ p ꝯn̄s oia mi/
sta que successiue gñarent̄ hn̄ent eādē pportionē elntox:ꝛ
oē elntum p̄dominās in vno p̄dñabit̄ ēt in alys.¶ Quar/ 4° ratio.
to.In pfundo fluminū ꝛ lacuū ꝛ maris gñant̄ corpora mi/
sta:vt lapides ꝛ herbe ꝛ pisces.Sꝫ ad ea loca non pōt de/
scēdere ignis.Corrūperet̄.n.ab aq̄ itermedia.g in illis mi/
stis nō est forma ignis.¶ Quinto.Ex pluribus entibus in Quinta rō.
actu nō pōt fieri vnū p se:vt dicit Phs 2° de aia.ꝛ 8° meta/ Te.cō.7.
physice.Sꝫ mistū est vnū per se.g nō potest fieri ex elntis
manentib° in eo in actu.¶ Sexto.Sequit̄ ꝙ for° ignis in 6° ratio.
misto maneret violēter.Sꝫ hoc est falsuz:alioquin mistuz
non eēt genitū mutatione nāli.sed violēta.g.Cōsequētia p
bat̄.Forma ignis relicta sue nāli dispōni reducit̄ ad cali/
ditatē in summo.g vbi est cū caliditate remissa ibi est con
tra suā nālem dispōnē:ꝛ p ꝯn̄s violēter.¶ Cōfirmat̄:ga
sil'r sequit̄ ꝙ forma ignis maneret.q̄si cuz nulla caliditate:
vt pꝫ in marmore.qō est corpus mistū.Sequit̄ ēt ꝙ mane
ret cū maiori dēsitate q̄ꝫ sit densitas aq̄:vt pꝫ in lapidibus.
Sūt eni magis densi q̄ꝫ aqua:ꝛ tm̄ in eis est forma ignis p
te.g ꝛc̄.¶ Septimo.Termini mutatiōis nō possunt se cō/ 7° rō.
pati simul in eodē.Sunt eni icōpossibiles:vt dī p phy.Sꝫ T.cō.51.
forma misti.ꝛ forme elntox sunt termini mutatiōis: quia
mistū gñatur ex elemētis.g forma misti ꝛ forme elemēto/
rū nō possunt eē simul.¶ Octauo.Segtur ꝙ nūq̄ꝫ elntuz 8° rō.
corrūperet̄ in mistū:sed solū in elntum.Sꝫ hoc est falsuz.
Aliogn illud elntuz perpetuaret̄.posito casu ꝙ ex illo mi/
sto generet̄ aliud mistū:ꝛ ex illo aliud:ꝛ sic successiue.Con
sequētia pbat̄.Elemētū nō corrūpitur p te.dū ex eo gene/
ratur mistū:ga dicis ꝙ manet:nec eadē rōne corrūpet̄ duz
ex hoc misto gñatur aliud mistū.g nūq̄ꝫ corrumpit̄ in mi/
stū.Et sic pꝫ ꝙ elnta nō possunt manere actu in corporib°
mistis.¶ Si qs tm̄ vellet tenere opionē Auerrois respon/
deret ad ipsas rōnes.¶ Ad primā dī.ꝙ q̄tuor elemēta in Ad pmū.
misto sunt in eadē pte materie.Ad cuius euidētiā est scien/
dū ꝙ qōlibet elntū dū per se seorsuz existit hꝫ suas ppꝛias
quātitates ꝛ dimēsiōes terminatas/ppꝛiā figurā:cū autez
veniūt in mistionē dimēsiōes cuiusꝫ elnti nō corrūpūtur.
sed desinūt hr̄e terminationē ꝛ figurā quā prius habebāt:ꝛ
per ꝯn̄s stant sub eadē terminatiōe ꝛ sub eisdē dimēsioni/
bus:que oib° sunt cōes:ga vo mā non distinguit̄ nisi p di/
mēsiones terminatas.ideo forme elntox sunt in eadē por/
tione materie in corpore misto.Nec opꝫ si ex materys di/
stinctis resultat vna mā:ꝙ ille materie perdiderint ppꝛias
quātitates:sed sufficit ꝙ nō habeat easdē terminatiōes.q̄s
habebat prius.¶ Ad 2^{m} dicit̄.ꝙ q̄libet forma subalis est Ad scdm
nata cōstituere suppositū:sed ad hoc ꝙ ꝯstituat suppositūz
actu.opꝫ ꝙ in mā in qua est.non sit alia forma nobilior:ga
qōlibet suppositū cōstituit̄ tm̄ per vltimā formā dantē ei
eē specificū.Et ga in misto est forma misti que est nobilior
qualibet forma elnti/pptcrea forme elemēti nō cōstituūt
actu suppositū.dū sunt in misto:sed solū dū sunt in se seor/
suz extra mistionē.Et eodē mō rñdet̄ ad cōfirmationem.
¶ Ad 3^{m} negat̄ añs.Ad pbationē dī ꝙ in.a.sunt illamet q̄ Ad tertiū
erant in.b.Ad primā iprobationē hic rñdetur:ꝛ negat̄ cō/
sequētia:ga nō opꝫ aliud in gñatiōe corrūpi nisi illam for/
mā a qua id ex quo gñatur aliud hꝫ esse specificū:sufficit g
ꝙ.b.non retineat nomē ꝛ diffinitionē.sed non opꝫ ꝙ ita sit
in oibus que erant in.b.¶ Ad 2^{am} negat̄ cōsequētia:ga in/

troductionem forme.a.pcedit alteratio que est via ad corruptioné.b.z per ɔ̃ns hɔ alteratione elemẽta que erãt desinent habere ,pportioné quã prius habebãt:z acqrẽt talem
Ad 4m. ,pportioné qualẽ reqrit forma misti generati.¶ Ad 4m potest p̃mo cõcedi ɔ̃ntia z ɔ̃sequens:qa non opz in omni misto esse oia elementa:vñ põt esse aliqð mistuz.qð sit tñ ex vno elemẽto gñatuz:qa talis elemẽti mã sufficiẽter disponitur ad formaz misti.¶ Dicit' 2o q aqua in qua gñat' hɔ mistum nõ est purũ elemẽtuz:qð pz:qa si calefiat remanẽt in fundo vasis partes terrestres.placet tñ magis p̃ma rñsio.
Ad 5m. ¶ Ad 5m dicit' q forma misti facit vnũ per se cũ materia in qua est ét forma elnti. Illa autẽ mã est pura potẽtia. Et si instat':qa facit vnũ cuz elnto z non per accñs.ergo p se. Respõdeo vt habet' a Cõmẽtatore.3.celi.cõmẽ.61.contra Auicennam q ex duob9 entib9 in actu manẽtibus integris:z p fectis nõ põt fieri vnũ p se.Sz si illa entia in actu remittant' tũc fiet vnum per se.ex aduẽtu alicui9 vlterioris forme ad quaz illa q̃ preerat in actu facta fuit in po9 ex sui
Ad 6m remissione in ipfectiõe.¶ Ad 6m negat' ɔ̃ntia. Ad pbationẽ ét negat' ɔ̃ntia:qa aliqd est ƀm iclinationẽ ignis duz seorsuz p se existit:z dũ ei9 forma ɔ̃stituit ,ppriũ suppositũ: qð tñ est cõtra nãlẽ inclinationẽ eius dũ est in alio:sicut aq̃ ɔ̃siderata pcise.vt est grauis/nãle est vt descẽdat:z eidẽ cõsiderate vt mouet' a luna/nãle est q aliqñ ascendat.¶ Ad primã ɔ̃firmationẽ dĩ q supponit vnũ nõ ɔ̃cessum.s.q in omni misto sint.4.elemẽta.h enĩ negatũ fuit.vnde si marmor vel aliqd aliud hñet tantã frigiditatẽ quãtã nõ posset cõpati forma ignis in eo nõ eẽt ignis. Uel dõm z forte melius:q forma ignis remissa põt stare cuz parua valde caliditate:in misto aũt valde frigido forma ignis est multũ remissa.¶ Ad 2am cõfirmationẽ dĩ q nõ est incõueniẽs formã ignis in misto stare cũ maiori dẽsitate q̃ sit dẽsitas aq̃: cuius rõ est.qa dũ forma elnti est sola in mã.non hz a quo ɔ̃seruet' nisi suas ,pprias q̃litates:z ideo si multũ remittantur p iductionẽ oppositarũ dispõnũ ipsa forma totalr corrũpet'. In misto multũ facit forma misti ad cõseruationez forme elemẽtoꝝ:z pp hoc forma elnti põt stare cuz remis-
Ad 7m. sionibus qualitatib9 q̃ possit p se.¶ Ad 7m dĩ q terminos motus posse se cõpati põt itelligi duplr. Uno mõ ƀm eoꝝ realitates:z sic negat' maior.albedo enĩ vt.4.intẽsa est ad albedinẽ vt.6.in ea tñ saluat' albedo p̃existẽs. Alio modo põt itelligi q nõ cõpatiant' seinuicez quo sunt termini:z sic dĩ q dũ ex elemẽtis gñatur mistũ/ipsa elnta sunt termini. inquãtũ hñt eẽ pfectũ:tale aũt eẽ perfectũ.nõ ɔ̃seruant cuz termino ad qð:z ecõuerso.dũ mistũ resoluit' in elnta ipsa: vt terminus a quo hñt eẽ iperfectũ z vt termin9 ad quẽ ha-
Ad 8m bẽt eẽ pfectũ.¶ Ad 8m negat' minor. Ad pbationẽ dĩ q illa successio nõ põt eẽ perpetua:cuius rõ est:qa in specieb9 mistoꝝ nõ est abire in ifinitũ:dato ergo misto iperfectissimo ex illo põt gñari mistũ pfectius:z ex illo aliõ:z sic successiue quousq3 pueniat' ad mistũ pfectissimũ. Tale autez mistũ dũ corrũpit'.opz q corrũpat' in aliqd iperfectius eo: qð tãdẽ resoluit' in elnta:vt pz in cadaueribus:qa cadauer est via ad hɔ resolõnem Et sic pz.q disputatiue saluaretur
2a conclo ista opinio:lz opio opposita sit magis rõnabilis.¶ Scõa ɔ̃clusio. Mistũ nõ ɔ̃tinet elemẽta virtualr:q̃si hñs potentiã actiuã ad ,pducendũ ea. Probat' ista cõclusio ex duob9 fundamẽtis.¶ Primo sic. Causa mãlis z efficiẽs nõ coincidũt in idẽ numero:vt dicit Phs 2o physi.tex.cõ.70. Sz elemẽta ɔ̃tinent' in misto tãq̃ in cã mãli eo q mistũ ẽ potentia passiua.prima ad hoc vt generent' ex eo elemẽta.g̃ mistũ non continet elemẽta per moduz p̃ncipij efficientis. ¶ Scõo sic. Nulla cã agens corrũpit necessario ad ,pductionem sui effectus. Cuius rõ est:qa vt dĩ 2o phy.te.cõ.37. causa in actu z effectus in actu sunt sil':z ideo cã est in p̃mo instanti eẽ sui effectus.Sz in eo instanti in quo elnta generant' ex misto:forma misti.z per ɔ̃ns mistũ ip̃m desinit eẽ. ergo mistũ nõ est cã efficiẽs elntoꝝ.¶ Tertia ɔ̃. Elemen- 3a pclo
ta sunt in misto virtualr. Hanc ɔ̃nez qdã declarãt dicẽtes q in omni gñatiõe est iuenire mediũ.eiusdẽ rõnis cuz extremis:vt pz 5o metaphy.dĩ aũt mediũ componi ex extremis.nõ sicut rubor ex albedie z nigredie:qð in se nõ hz aliquid extremoꝝ:cũ mediũ sit ita simplex sicut extremum. Sz ideo fortasse dĩ ex eis cõponi.qa mediũ hz ɔ̃ueniẽtiaz cũ vtroq3 extremo.quã nõ hñt ipsa extrema inter se:ita q ista cõpositio nõ est aliud q̃ cõueniẽtia p̃dicta. Silr dĩ q inter formas elemẽtoꝝ est media forma misti:q̃ ideo dicitur cõtinere virtualr ipsa elemẽta.qa maiorẽ ɔ̃ueniẽtiã hz cũ forma vniuscuiusq3 elemẽti q̃ vnũ elntũ cũ alio. Quid veritatis habeat iste modus dicẽdi taceo:qm̃ de cõpositione qualitatis medie ex extremis dcm̃ fuit in.10.hui9. Hanc ꝯo declarationẽ accepcrũt isti a.S.Tho.in trac.de mistione elntoꝝ.vbi dicit. Qualitates elntoꝝ sunt ɔ̃rie z recipiũt magis z minus.ex q̃litatibus aũt ɔ̃rijs q̃ intẽdunt' z remittunt' põt cõstitui media qualitas q̃ sapiat nãm vtriusq3 extremi sicut est palor iter albũ z nigrũ. Remissis igit' qualitatibus elntoꝝ ɔ̃stituit' ex eis q̃dã qualitas media que est quedã q̃litas corporis misti:differẽs tñ in diuersis ƀm diuersaz ,pportionẽ mistionis. Et hec q̃litas est ,ppria mistio vel forma misti. Sic igit' iueniuntur extrema in medio q participat nãm vtriusq3:sicut qualitates simpliciũ corpoꝝ inueniunt' in ,ppria qualitate corporis misti:z q̃litas elnti que hoc mõ est in misto.nõ agit nisi in virtute forme substãlis ipsius elnti:ideo etiã forme substãles elemẽtoꝝ dicũtur virtualr eẽ in misto. Huc quoq3 modũ dicẽdi qdã magri declarant dicẽtes q q̃litates elemẽtoꝝ nõ sunt in misto ƀz suas essentias intẽsas aut remissas.sed elntis adinuicẽ ɔ̃iũctis z per mutuã actionẽ corruptis resultat virtute alicui9 agẽtis alterius ab elntis per se intẽdẽtis gñationem misti aliqua q̃litas media/differẽs ab extremis nõ sicut intẽsum z remissuz.sz specifice sicut mollities resultat ex humido z sicco ɔ̃mistis:z dicunt' iste in mã manere.nõ qdẽ formaliter.sed qa aliqd cõuenit mollitiei ex nã humidi.s.cedere tãgẽti:z aliqd ɔ̃uenit ex nã sicci.s.nõ frangi z diuidi ad tactũ alterius. Et eodẽ mõ dõm est de qualitate media q̃ est ,ppria dispõ misti. Sic aũt declarata ɔ̃ne.pbat'.¶ Prio. Elemẽta nõ manẽt actu in misto:nec virtute ,pductiua nec in po9 pure passiua.ergo manẽt virtualiter:vt declaratum fuit:ɔ̃ntia pz cũ p̃ma z secũda pte añtis ex duab9 p̃mis cõclusionibus. Tertia ꝯo ,pbat'. Unũ elemẽtuz est in alio in po9 pure passiua:cũ vnũ possit ex alio gñari. Sz elementa magis sunt in misto.q̃ vnũ elntũ in alio.g̃ in misto nõ sunt in po9 pure passiua.¶ Scõo. Ubi alique forme hñt ordinez inter se ibi magis pfecta cõtinet virtualiter eas q̃ sũt imperfectiores:vt dĩ 2o de aĩa.tex.cõ.31. Sz forme elemẽtoruz z forme misti sunt ordinate:qa mã nõ trãsmutatur ad formã misti.nisi prius sit trãsmutata ad formas elemẽtorũ:z forma misti est pfectior eis.ergo eas ɔ̃tinet virtualr. ¶ Tertio. Mistũ ɔ̃tinet virtualr qualitates elntoꝝ.g̊ cõtinet virtualiter formas eoꝝ substãles. Antecedẽs pz ex dictis de illa media qualitate. Cõsequẽtia ,pbatur:qa qualitates elementoꝝ non agũt nisi in virtute forme substãtialis. ¶ Sed cõtra q̃dã dictum supra.s.q qualitates elemẽtoꝝ remisse nõ sunt actu in misto:arguitur. ¶ Primo. Caliditas misti intẽditur a caliditate elemẽti.ergo est eiusdez spẽi cum illa. Antecedẽs patet experimento:z cõsequentia probatur:qa elemẽtum nõ intendit nisi qualitatẽ sibi similem.¶ Scõo. Ex calore misti causatur aliquãdo calor elemẽti.ergo est eiusdẽ speciei cũ illo Antecedẽs patet:ferrũ calefactũ causat ignez in stupa.¶ Tertio. Grauitates elementoꝝ

mētoꝝ manēt in mistis remisse.ergo ēt q̄litates p̄me.Ante/
cedens p3:q2 aliq̄d mistum est grauius alio in aere:q̄d non
est grauī⁹ eo in aq̄.puta oleū multū plus ponderat in aere.
q̄ paruū ferꝝ.⁊ tñ paruum ferrū in aqua descēdit ⁊ oleu3
supernatabit.❡Ad ista rñdeť:q̄ vtiq3 in misto pñt eē ali/
que q̄litates eiusdē rōnis cū q̄litatib⁹ elementoꝝ:nō tñ in
illa forma media que est pura dispō ad formā misti salua/
tur actu aliqua q̄litas elemētoꝝ:p̄dicta eni forma media ē
per totū extēsa:sicut etiā forma misti dat esse oībus ptib⁹.
Nā illa forma media neccīa est ad ꝯseruandā formā misti:
sed q2 ꝯtingit corpa mista hr̄e diuersas opatiōes:ideo op3
in eaꝝ mēbris eē diuersas dispōnes deseruiētes illis diuer
sis opibus:sicut p3 q̄ cor est calidū:⁊ cerebꝝ frigidū:⁊ car
nes humide:⁊ ossa sicca:⁊ sic de alijs.Potest igit mēbꝝ ca
lidū calefacere alia mēbra:q̄ pñt etiā alterari ⁊ calefieri ab
extrinseco.❡Vñ ad p̄m ꝯcediť q̄ elemētū calefaciat mi/
stum ⁊ itēdit ei⁹ calorē:s3 nego q̄ ex hoc sequať aliq̄d calo
ris esse actu in illa forma media.❡Ad 2m dī silr̄.Nā calo
re misti causato p actionē alicui⁹ elemēti/pōt cāri elemētū.
❡Ad 3m dī/q̄ sicut corpora mista pñt eē formal'r calida.
nō tñ remanētib⁹ elemētis actu in misto:ita sūt formaliter
grauia:⁊ ſm hoc elm̄ aliq̄d dī p̄dominari:⁊ ē possē q̄ i aliq̄
pte p̄domineť vnū elm̄ vno mō.⁊ aliō alio modo:q2 in cor
de p̄dñať terra q̄ ad motū grauitat:⁊ p̄dominať ignis q̄tū
ad operationē:q2 per calorē totū corp⁹ calidū reddit.

Ad p̄mā **Ad principalia** argumenta.❡Ad p̄m dī/q̄ mi
stio est vnio elemētoꝝ.nō in q̄
bus sit actu alteratio in instāti quo miscenť:s3 que plus fue
rūt alterata ⁊ completa alteratiōe corrūpunť:⁊ sic itellexit
Ph̄s.op3 eni prius alterari miscibilia.⁊ postea misceri.Si
q̄s tñ ꝓteruiēdo dicat q̄ elnta silr̄ alteranť ⁊ miscēť:dico q̄
hoc est veꝝ accipiēdo mistionē pro ꝯgregatione ⁊ vnione
miscibiliū:que nō est ꝓprie mistio:s3 est falsa.accipiēdo mi
stionē ꝓ gnōne misti que est ꝓprie mistio.❡Ad p̄mā ꝯfir/
mationē rñdeť dupl'r.p̄mo q̄ saluať v̄tus eoꝝ ⁊ nō corrū/
punť dū miscenť mistione p̄mo modo dicta:2o q̄ saluatur
v̄tus eoꝝ nō eadē numero.s3 sil'is ei: q2 media q̄litas q̄ est
dispō ad formā misti.ꝯtinet v̄tualiter oēs q̄litates elntoꝝ.
ſm quē modū nullū elemētū ꝯtinet oēs qualitates alteri⁹.
L3 eni ignis ꝯtineat caliditatē aeris.nō tñ ꝯtinet ei⁹ siccita
tē.❡Ad scđaꝫ ꝯfirmationē negať ꝯñā:q2 ē fallacia ꝯñtis.
Nā q̄ nō fiat mistio si gutta aque addať amphore vini:pt
esse.aut q2 corrūpiť:⁊ hec nō est cā: aut q2 aqua ꝯuertiť in
vinū.⁊ ista est cā quare nō fit mistio:q2 in mistione nō ꝯuer
tiť vnū miscibiliū in aliud:s3 oia corrumpunť:⁊ ex eis gña
T.c.83. tur vnū tertiū.Et hāc cām assignat ibi Ph̄s:dicēs q̄ iō nō
sit mistio.q2 soluiť spēs ⁊ trāsmutať in esse aquā.Eius aūt
v̄ba sunt hec.Actiuoꝝ aūt ⁊ passiuoꝝ quecūq3 sūt facile di
uisibilia:multa q̄dē paucis ⁊ magna paruis cōposita nō fa/
ciūt mistionē:s3 augumētationē domināťis.trāsmutať eni3
alteꝝ in dñans:ideo gutta aq̄ in mille millijs vini ampho/
ris nō misceť:soluiť eni spēs ⁊ transmutať in oēm aquam.
❡Ad 3am ꝯfirmationē dico duo: p̄mū est q̄ elntum nō dī
vniuoce de oīb⁹ elntis:nā eē itrinsece dicunť elnta ⁊ p̄serti
mā:vt declaratū fuit.7°.hui⁹:⁊ diffō de elnto ibi data ꝯue/
nit tñ forme ⁊ māe.Alio mō accipiť elntū pro p̄mis corpi
bus ex q̄b⁹aliq̄ generanť:⁊ sic dicto elemēto nō ꝯuenit p̄di
Ad scđm eta diffō elemēti.❡Ad 2m negať minor loquēdo de eē for
mali.Ad ꝓbationē negať ꝯñā:q2 manet v̄tualiter qualitas
elemēti p̄dominātis:⁊ etiā q2 mistū est actu graue aut leue:
nō tñ illa nūero grauitate vel leuitate que erat in elemētis.
Ad tertiū ❡Ad 3m negať ꝯñā.Ad ꝓbationē dī/q̄ mistū est ꝯpositū
ex elemētis q̄ñ mistū est:⁊ elemēta nō sunt.Ista aūt cōpo/
sitio nō est relatio realis:sicut ꝯpositio māe cū forma:cum
nō sit entiū in actu:s3 est relatio rōnis ⁊ cōpositio ex his q̄

nō sunt actu.s3 in po^a ꝓxima:⁊ v̄tualiter quantū ad formas
suas in cōposito.❡Ad 4m negať ꝯñā.Ad ꝓbationē dī/q̄ Ad q̄rtū
qualitas illa media q̄ est dispō ad formā misti neccīo requi
rit in mā in qua d3 recipi p̄fuisse qualitates oium elntoꝝ:
q2 ipse sunt dispōnes ad eā ⁊ ip̄sa ꝯtinet eas necessario vir
tualiter.❡Ad 5m negať aūs.Ad ꝓbationē dī/q̄ nullus la/ Ad q̄ntū
pis est sicciōr terra.que est purum elntum:s3 fit sicciōr aliq̄
terra mista aq̄ vł alicui alteri humori:⁊ iō cū ex terra gene
ratur lapis/remittiť ⁊ tandē corrūpiť siccitas terre.Idē di
co de frigiditate:q2 nullus lapis est ita frigidus sicut aqua
que est puꝝ elntum.❡Ad 6m negať ꝯñā. Ad ꝓbationem Ad sextū
dī/q̄ resolutio fit nō solū in ptes exñtes in actu.s3 etiam in
ptes exñtes in po^a ꝓxima.Ignis.n. cōburēs lignū generat
ignē per se:ꝑ accñs aūt ⁊ ꝯsecutiue generat alia elemēta in
que resoluiť lignum.❡Ad 7m dī/q̄ argumentum est ꝯ ar/ Ad 7m
guentē:q2 op3 nutrimentū corrūpi.⁊ ꝯñter in substātiā nu/
triti ꝯuerti.Dī secundo q̄ esse ex aliquo ꝯtingit dupliciter.
Vno modo tanq̄ ex manente:⁊ sic compositū est ex mā ⁊ Distictio.
forma:⁊ domus est ex lapidib⁹.Alio modo aliq̄d est tanq̄
ex manente ſm mām:⁊ transeuntem ſm formam.⁊ solum
hoc modo dicuntur esse ex elementis.

❡Explicit liber decimus.

❡Incipit liber duodecimus metaphysice.

❡Textus primus.

❡De substantia theoria est.

❡Intētio ph̄i in hoc lib.12°.metaphy.est ꝯsiderare de sub/ Intentio ph̄i.
stantijs eternis:quaꝝ alique sunt sensibiles.vt celū:alique
v̄o sunt oino isensibiles.s intelligētie.Et vt ordine quodā de
ueniat ad ꝓpositu3 suum.p̄mittit in hoc textu hanc ꝯnem. Cōclusio.
In hac scīa est ꝯsideratio de suba.Possumus aūt per hanc
sciam accipere aut tota3 metaphysicā:aut spāliter hunc li/
brum.12.⁊ vtrūq3 veꝝ est:q2 in tota metaphysica agiť p̄n/
cipaliter de suba tanq̄ de p̄ma pte entis:⁊ in hoc libro.12.
agiť tñ de suba.Istum aūt textum aliter exponit Cōmēta/
tor ⁊ aliter.S.Tho.Cōmētator dicit q̄ cū substātiaꝝ aliq̄
sint gñabiles ⁊ corruptibiles.Alique v̄o sint eterne:de p̄n/
cipijs ⁊ causis subarum gñabilium tractauit supra.s. lib.8.
In isto aūt.12.tractare itendit tñ de p̄ncipijs sube eterne:
vñ cum dicit Ph̄s de substantia theoria est.accipit subam
pro substantia eterna.S.Tho.dicit q̄ cum metaphysicus
consideret de ente:inq̄tum ens:⁊ principalis pars entis sit
suba:necesse est q̄ p̄ncipaliter ꝯsideret de suba : ⁊ ideo ſm
ip̄m accipit Ph̄s substantia3 vniuersaliter ⁊ absolute. Ista
expositio.S.Tho.fuit Alexādri aphrodisei:vt recitat Cō/
mentator in principio cōmenti primi.

❡Textus secundus.

❡Et enim si totum.

❡In hoc textu ꝓbat p̄dictā ꝯnem.Ista aūt ꝓbatio duplici
ter exponitur.Nam Cōmētator deducit eā sic.Si totū.i.si
ens cōmune oīb⁹/esset quasi vniuersum.i.si esset genus:⁊ si
esset ꝯñter.i.de numero eoꝝ que dicunť ſm prius ⁊ poste/
rius.substātia esset prima pars entis:ergo eius cōsideratio
p̄ncipaliter pertinet ad metaphysicū.Alexāder v̄o ⁊ The/
mistius ⁊.S.Tho.sic inducunt rationem ph̄i.Ad cuius no Totū tri/
titiam sciendū est q̄ aliq̄d potest esse totu3 tripliciter.s.aut pliciter.
per adunationē ptiu3.sicut est in animalibus quoꝝ partes
colligate sunt:aut est totū per contactū:aut est totu3 ex solo
ordine ptium sicut exercitus:vniuersitas autem entium est
quoddā totū. Quocunq3 autē modo esset totum.suba esset
p̄ma pars huius totius.ergo eius consideratio est prima in
metaphysica.Nec bene reprehēdit Cōmētator hāc expo/
sitionē:q2 nō dicūt isti q̄ suba ⁊ accñā oia sint quodda3 to/
tu3 aliquo p̄dictoꝝ modoꝝ.sed loquunť ꝯditionaliter.s.q̄
si sic esset.suba esset p̄mum inter oia entia.

¶ Textus tertius.

¶ Similiter autem nec entia.

Scda rō. p ꝯtone. ¶ In hoc textu ad idem sic arguit. De illa pte entis est pncipalius agēdū que est simplr ens. Sʒ suba est simplr ens: accidētia ꝟo nō sunt entia simplr: cū ipsa pprie nō dicant esse. sed eis aliqd aliud est. puta album vel musicū: sicut ēt negationes dicunt entia aliquo modo ꝛ nō simplr. In ista rōne ꝯcordant. S. Tho. ꝛ Cōmētator. Addit aūt. S. Tho. ꝙ lʒ accidētia ꝛ negationes in hoc ꝯueniāt ꝙ nullū eoꝝ est ens simplr. tn̄ in hoc differūt. qꝛ accidētia dant aliquod eē suo subiecto: negationes aūt nullū dant esse. Tertia rō ¶ Tertio ad idē sic arguit. Nullū accidens pōt esse sine substantia: aliq̄ ꝟo substantia pōt esse sine accidēte. Nam ſm phos in itelligentijs nullum est accidens: ḡ substantia est pncipalr considerāda. Quarta rō ¶ Quarto. Idē pbat ex hoc ꝙ antiqui querētes causas entis. q̄rebant pncipalr causas substantiaꝝ. Istas tn̄ duas rōnes vltimas nō ponit Cōmentator distinctas a rōne scda: sed eas ponit q̄si pbationes illius ppositionis minoris in qua dicebatur ꝙ sola substantia est simplr ens.

¶ Textus quartus.

¶ Que quidem nunc vniuersalia.

¶ Quia in fine textus pcedentis fecit mentionē de antiqs querentibꝰ causas substantiaꝝ: ponit ꝯsequenter eoꝝ opiniones dicēs ꝙ illi phi qui nunc sunt. s. tēpore Aristotelis: ꝛ innuit Platonē: vt exponit Cōmentator ꝛ. S. Tho. dicunt principia substātiaꝝ esse vniuersalia separata: ꝛ errauerūt ppter ꝯsideratione logicā: qꝛ putabant ꝙ sicut intellectus apprehendit naturam vniuersalē sine particularibus. ꝙ ēt sic esset in re. Antiqui ꝟo ponebant principia substantiarū esse/ aut ignem/ aut aquā/ aut aliquod aliud hꝰ.

¶ Textus quintus.

¶ Substantie ꝟo tres sunt.

¶ Nunc in hoc textu incipit agere de substātia eam diuidēdo: qm̄ substantiaꝝ aliq̄ est sensibilis corruptibilis: vt plāte ꝛ animalia. Aliqua est sensibilis. ꝛ eterna: cuius elementa. i. cause ꝛ pncipia in hoc loco querunt: vt celum. Aliqua ꝟo est imobilis ꝛ eterna: vt idee ſm Platonicos: ꝛ mathematica ſm Pithagoricos: ꝛ itelligētie ſm Aristotelē. Sed Cōmētator exponēdo lr̄am phi tangit magnam difficultatem. Dicit. n. Phs ꝙ querunt in hoc loco elemēta. i. principia substantie sensibilis eterne. Ista āt principia sunt sube separate. Est igit q̄ō. qs hʒ pbare ista pncipia esse. vtrū nālis/ an pmus Phs. Alexander eni dicit ꝙ primus Phs hoc facit: Cōmentator ꝟo dicit oppositū ꝙ nālis hoc demonstrat: ꝛ metaphysicus accipit hoc a nāli. Et ideo queritur.

¶ Utꝝ ad metaphysicū ptineat pbare genus substantiaꝝ separataꝝ esse aut ad naturalē. Questio. I.

Queritur pmo. Utrū probare genus substantiaꝝ separataꝝ esse pertineat ad naturalem vel potius ad metaphysicū. Et vi ꝙ ad metaphysicū. Pria rō. ¶ Prio. Probare pprias passiones metaphysice ptinet tantū ad ipsam: ꝛ nō ad alias sciētias. Sed esse abstractū ꝛ nō abstractū/ sunt passiones entis: qō est subiectum in prima phia. sicut etiā necessariū ꝛ ꝯtingens: ergo sola prima phia hʒ istud pbare. Scda rō. ¶ Secūdo. Rationes sumpte ex differētijs entis que sūt necessariū ꝛ contingens ad metaphysicum ptinēt. Sed ex necessario ꝛ ꝯtingenti: probat deuʒ esse: qꝛ. s. non oia sūt cōtingentia: aliogn aliqn̄ nihil fuisset: qꝛ ens ꝯtingens non est ex se dterminatū ad esse: sed prius hʒ non esse q̄ʒ esse: ergo in natura est aliqd qō est necesse esse. Istud aūt vel hʒ cām sue necessitatis: vel non. Si nō: est deus. Si sic: queritur de illo. Et cum nō sit ire in infinitū: opʒ deuenire ad aliqō primū necesse esse. Tertia rō ¶ Tertio. Probat deum esse p hoc ꝙ aliqua sunt magis: ꝛ aliqua sūt minus perfecta: ergo est deuenire ad aliqō pfectissimū ꝛ optimū. Ista aūt ratio nō sumitur a motu: ergo non ptinet ad naturalem. Quarta rō ¶ Quarto. Per prius conuenit deo esse primū principium q̄ʒ esse primum motorem: qꝛ si nihil moueret. ꝛ tn̄ res produceret. adhuc esset primū pncipium: ꝛ non esset primus motor. Sed metaphysicus probat deum esse primū pncipium: qꝛ vel habet principium supra se. ꝛ sic non est deus. cum ab alio depēdeat: vel non hʒ: ꝛ sic est primum pncipium. Naturalis autē solum pbat ipsum esse primum motorē: ergo ꝛc. Quinta rō ¶ Quinto. Generales proprietates entis. puta actus/ potentia/ ꝯtingens/ necessarium: ꝛ alie que considerantur in metaphysica ducunt in nobiliorē cognitionē primi entis. q̄ʒ proprietates considerate a naturali: minus enim excellens est primitas mouēdi q̄ʒ primitas entis simplr. ergo metaphysica perfectius pōt demonstrare deum esse q̄ʒ naturalis. Sexta rō ¶ Sexto. Si naturalis demonstraret deum esse. seqtur ꝙ naturalis phia esset prior metaphysica. Sed hoc est falsum: vt ex se pʒ: ergo. Consequentia pbatur. Deus est pmum cognitum in metaphysica: ꝛ per te est cognitus per mediū naturale: ergo naturalis est simplr prior. Patet consequentia: qꝛ notissimū in metaphysica est aliqd prius cognitum in naturali phia. Item id qō est simplr conclusio in physi. s. deū esse: erit in metaphysica prima ppositio simplr indemonstrabilis. Septima rō ¶ Septio. Sequit ꝙ saltē quantum ad hanc conclusionē: deus est. metaphysica subalternaret naturali phie. Sed hoc est expresse falsum: aliogn esset ea posterior. Cōsequentia pbatur: qꝛ acciperet ab ea hanc propositionem. Octaua rō ¶ Octauo. Sicut pprietates ꝯsiderate a naturali pho nō pn̄t esse in esse nisi prima causa sit: ita etiam pprietates cōsiderate a metaphysico: ergo sicut per illas potest demonstrari primam cām esse: ita etiam per istas. Nona rō ¶ Nono. Nulla scia pbat sua pncipia: vt dicit pmo posterioꝝ. Sed substantie abstracte sunt pncipia entis siue corporis mobilis: qō est subiectum in nāli phia: ergo naturalis phus non potest probare substantias abstractas esse.

Respondeo in ista questione tria pncipaliter sunt facienda. ¶ Primo declarabit titulus questiōis. ¶ Secundo narrabitur varietas opinionū. ¶ Tertio dicetur ad questionem. Titulꝰ q̄stionis exponi ¶ Quantum ad primū titulus questionis est. An metaphysica possit primo ꝛ ex pprijs probare genus substantiarum separatarū esse. Metaphysicum probare ex proprijs est ipsum probare ex pncipijs abstrahentibus a motu ꝛ ab omni materia tam sensibili q̄ʒ intelligibili. ¶ Probare autem primo est ita probare illas substantias esse ꝙ hoc non presupponatur necessario esse probatum prius in aliqua alia scientia: ita ꝙ ad huiusmodi rationes non preexigatur necessario aliquid demonstratum in naturali philosophia.

Quantū ad zm. Dico ꝙ ista qō maximā hʒ diuersitatē opinionū: psertim qꝛ clarissimi phi Auerrois: ꝛ Alexander: ꝛ Auicēna: ꝛ Albertus ꝛ. S. Tho. ꝛ Scotus sibi in ea ꝯdicunt. Alexādri sententia ¶ Alexander. n. vt recitat Cōmentator. 12. metaphy. cōmen. 6. dicit ꝙ ista ꝯsideratio ptinet ad metaphysicū. Auicēne placitum ¶ Auicēna etiā p lib. sue metaphy. cap. p. inquirēs an deꝰ sit subm metaphysice determinat ꝙ nō: ꝛ adducit talē rōnē. Nulla scia pbat suū subm esse. Metaphysi. pbat deū esse: ḡ deus nō est in ea subm. Minorē pbat. Metaphysica probat res separatas oino a mā esse: ergo pbat deū esse. Et ideo tandem ꝯcludit in fine illius q̄ōnis ꝙ ois pbatio facta in nālibus ad demonstrandū deum esse/ erat extranea a nāli phia. Sed iō ibi facta est talis demonstratio. vt acceleraret intellectꝰ hominis ad cognoscendū primū pncipiū esse: vt per hoc augeret desideriū adiscen-

di sciẽtias: ⁊ ꝑueniẽdi ad locũ in quo certi⁹ possũ cognosci. Eãdẽ opinionẽ posuit. 8. sue metaph. ca. p. ⁊ ca. 3. ¶ Hanc

Albertus sequitur auicẽnam.

opinionẽ Auicẽne secutus fuit Albertus p̃ physico. ca. vlti. circa finẽ. vbi ꝯdicit Auerroi reprehẽdẽti Auicẽnã in duobus. Primũ est: q: dixerat Auicẽna ꝙ ꝓbare subam nãlẽ esse cõpositam ex mã ⁊ forma nõ ꝑtinet ad nãlẽ. sed ad p̃m phm. Et ad hoc dicit Albert⁹ ꝙ mãm ⁊ formã eẽ ꝑtes sube cõposite ꝑtinet ad metaphysicũ. Probare aũt ꝙ iste ꝑtes veniant mediãte motu in ꝯstitutione toti⁹ ꝑtinet ad nãlem. Scdm in quo ꝯdicit Auerroi est qd̃ p̃sens. Et ibi ꝓbat Albertus ꝙ metaphysicus hꝫ ꝓbare genus abstractoꝝ eẽ. rõne p̃ma posita in arguẽdo. ¶ Eandẽ opinionẽ Auicẽne sequitur

Scot⁹ sequitur auicennam.

Scotus p̃ sniaꝝ. q. 2ᵃ. ꝓlogi. ad scdm argumentũ. Ubi dicit ꝙ in hac q̃one Cõmentator male dixit ⁊ Auicẽna bñ.

Auerrois placitum.

¶ Cõmentator aũt fuit ꝯrie opinionis dicẽs ꝙ metaphysicus non põt ꝓbare ex ꝓprijs subas separatas esse: qm̃ hoc ꝓbare ꝑtinet ad nãlem phm. ⁊ metaphysic⁹ ab eo istud accipit. Unde p̃ physi. cõm. 83. qd̃ est vltimũ sic dicit. Cõsideratio de formis est duaꝝ scientiaꝝ: quaꝝ vna. s. nãlis ꝯsiderat de formis mãlib⁹. Scda aũt de formis simplicibus abstractis a mã: ⁊ est illa scia que ꝯsiderat de ente simpliciter.

Notãdũ

¶ Sed notandũ est ꝙ istud genus entiũ: esse. s. separatũ a mã nõ declarat̃. nisi in hac scia nãli. Et g̃ dicit ꝙ p̃ma phia nititur declarare entia separabilia eẽ / peccat. Hec eni entia sunt subta p̃me phie. Et declaratũ est in posteriorib⁹ analyticis ꝙ ĩpossibile est aliquã sciam declarare suũ subm eẽ: sed ꝯcedit ipsum esse: aut q: manifestũ per se: aut q: est demõstratũ in alia scia. Uñ Auicẽna peccauit maxie cũ dixit ꝙ p̃mus Phs demonstrat p̃m p̃n̄m esse. Et eandẽ sniaꝫ repetit. 2° phy. cõ. 26. vbi dicit ꝙ ꝯsiderare de forĩs abstractis. inq̃tuꝫ sunt abstracte: ⁊ de q̃dditatib⁹ eaꝝ est ꝓpriuꝫ p̃me phie. nõ sciẽtie nãlis. Et ꝙ ꝯsideratio inesse istaꝝ formaꝝ est in scia nãli: non in p̃ma phia. Item. 12°. metaph. cõmẽ. 5. adducẽs verba Alexãdri dicẽtis ꝙ ꝓbare p̃ncipia entiũ est p̃mi phi. dicit Cõmentator ꝙ si itẽdit ꝙ ꝓbare p̃ncipia sube sensibilis q̃ sunt sube abstracte esse ꝑtineat ad primuꝫ phm. falsuꝫ dixit. Et postea subdit ꝙ ĩpoĩe est ꝙ ista ꝓbentur esse. nisi in scia nãli. Et postea iteruꝫ subdit / ꝙ ĩpossibile est declarare aliq̃d abstractũ esse nisi per motũ. Et postea in p̃ncipio cõmenti. 6. replicat istãmet sniaꝫ. ⁊ ex hoc pꝫ: q̃ꝫ diuersimode opinati sũt circa hanc questionẽ.

Cõclo p̃ᵃ

Quantũ ad 3ᵐ pono tres ꝯ̃nes. Quaꝝ prima est ista. ¶ Metaphysicus põt ꝑ media metaphysicalia ꝓbare subas abstractas esse. Ista ꝯ̃ probat̃. ¶ Prio. Q: phs 2° metaphy. tex. cõ. 6. ꝓbat ꝙ nõ est ꝓcessus in ĩfinitũ in causis agentib⁹: q: in oĩ ordine causaꝝ sunt tria. s. primũ / mediũ / ⁊ vltimũ: ⁊ p̃mũ est causa medij: mediũ ꝟo est causa extremi: ⁊ ideo remota p̃ma causa. nulla alia eẽt causa. Cõstat aũt ꝙ ista ratio est metaphy. cũ non ꝓcedat ꝑ rõnem motus. ¶ Et ꝯfirmat̃: q: Cõmẽtator ibi in fine cõmẽti: dicit ꝙ quãto aliqua demonstratio est vl̃ior: tanto magis est ꝓpria metaphysice: ⁊ postea subdit ꝙ ista ẽ vl̃ior q̃ꝫ ea quã posuit phs in nãlibus ad probandũ p̃mũ motorẽ: ergo sequit̃ ꝙ ista ratio est metaphy. ¶ Secũdo. Idẽ pꝫ ꝑ rõnes illas q̃ ꝓcedũt ex necessario ⁊ ꝯtingẽti: ⁊ per viã maioris ⁊ minoris ꝑfectiõis / reperte in entib⁹: vt arguebat̃ in p̃ncipio q̃onis.

Cõclo 2ᵃ

¶ Secũda ꝯ̃. Omne mediũ ad probãdũ substãtias abstractas esse: aut est medium nãle: aut ꝯcludit in ꝟtute medij nãlis. Anteq̃ꝫ ꝓbetur ista ꝯclusio declaro ĩ quo

Quo differãt p̃fati auctores.

differãt predicte opiniones. ¶ Ad cuius notitiã est sciẽdũ / ꝙ p̃mum p̃ncipium. s. deus põt ꝯsiderari. inq̃tũ est motor: ⁊ inq̃tum existit: ⁊ inquantum est p̃mũ p̃ncipium. ⁊ indepẽdens. ⁊ imateriale: ⁊ quo ad alias ꝯditiones ipsius. Probare aũt ipsum esse motorẽ non põt nisi nãlis ⁊ nõ metaphysicus: cum abstrahat a motu: ⁊ q̃tum ad hoc cõueniũt oẽs.

Sed dubiũ est / a quo ꝓbent̃ alie ꝯditiones p̃mi principij. Nam iste ꝯclusiones. Deus est p̃mũ ens. Deus est p̃ma cã. Deus est oĩum finis. Deus est imortalis. ⁊ alie hꝰ sunt ꝯclusiones metaphysice: ⁊ est dubium vtꝝ ꝓbentur per media metaphysica. aut ꝑ media nãlia: ita ꝙ demonstratiões iste q̃bus probant̃ sint nãles quo ad p̃ncipia.

Snia sequentium auicẽnaꝫ.

¶ Dicũt ergo illi qui sequunt̃ Auicẽnam ꝙ p̃dicte demonstrationes fiunt ꝑ p̃ncipia metaphy. ⁊ non in virtute medij naturalis. Quod declarãt. Nam lꝫ intellectus dependeat a sensibili naturali quo ad notitiam simplicẽ terminoꝝ. non tñ ab eo depẽdet quo ad notitiã cõplexam principioꝝ. eo ꝙ p̃ncipia cognoscunt̃ cognitis terminis: vt dĩ p̃mo posterioꝝ. Et similiter etiã nõ depẽdet a nãli sensibili quo ad notitiã conclusionũ deducẽdaꝝ ex p̃ncipijs: q: deductio ꝯclusionum ex principijs est de se euidens: q: vt dĩ p̃mo prioꝝ. syllogismus perfectus nullius indiget / vt appareat euidẽs. Et ideo ĩtellect⁹ postq̃ꝫ per viam motus ꝑuenit ad notitiam intelligentiaꝝ. inq̃tum sunt mouẽtes: ⁊ ad notitiam corpoꝝ celestium. inquantũ sunt mobilia / põt formare ꝯceptũ in se de essentijs illoꝝ corpoꝝ: non inq̃tum sunt mobilia. sed inquantũ sunt sube habentes inter se ordinẽ: ⁊ siĩter formari põt ꝯceptus de intelligentijs / abstrahẽdo a motu ⁊ mobilitate: ⁊ copulare predictos ꝯceptus simplices de ĩtelligentijs: ⁊ ex eis deducere ꝯclusiones. Uerbi grã: Phs naturalis per medium naturale. s. ꝑ hoc ꝙ celũ ꝯtinue circulariter mouet̃: demonstrat esse vnũ p̃mum motorem: ⁊ sic ꝯsiderat celuꝫ. inquantum est subiectum motus. Intellectus aũt postea abstrahẽdo cõsiderat idem mediũ. s. celum. inq̃tum ẜm suã essentiã dependet a deo tanq̃ꝫ a fine vel ab efficiẽte: ⁊ hoc facit per habitũ metaphysicũ. ⁊ non ꝑ physicũ: hoc aũt facto demonstrat deum esse vltimũ finem: ⁊ esse ens independens: ⁊ ex vna istaꝝ conditionũ primi p̃ncipij cõcludit aliam: ex motu aũt nullam eaꝝ ꝯcludit: nisi solum ꝙ est primus motor. ¶ Q: autẽ notitia huius ꝯ̃nis. Alique sube sunt abstracte: nõ dependeat imediate ab aliqua notitia cõplexa phali ꝓbant.

Rõnes ꝯ positionẽ Auer. p̃ᵃ

¶ Primo. Q: omnis notitia a qua alia depẽdet continet eam aut essentialiter aut virtualiter. Sed notitia philosophalis non ꝯtinet illaꝫ metaphysicalẽ essentialiter: q: non valet ista ꝯñа: hoc est p̃mum mouens: ergo est p̃m ens. Nec ꝯtinet eam virtualiter: q: omne sic ꝯtinens est ꝑfecti⁹ ꝯtento: notitia aũt naturalis non est nobilior metaphysicali: ergo ⁊c̃.

Scda.

¶ Secũdo. Essentialior est dependentia scie ad p̃ncipia subiecti ⁊ ad ip̃m subm q̃ꝫ ad alia. Sed metaphy. quo ad alias suas ꝯ̃nes non depẽdet imediate a notitia naturali: ergo nec quo ad illam ꝯ̃nem in qua ꝓbant̃ principia sui subiecti esse. s. sube abstracte.

Tertia.

¶ Tertio. Arguunt ad p̃ncipale ꝓpositũ. Supponẽdo ꝙ ẜm phos celũ ⁊ ĩtelligentie sunt a deo effectiue ꝑ simplicem ꝓductionẽ ⁊ nõ ꝑ motuꝫ. Et arguit̃ sic. Demonstrari põt ꝙ est aliqd̃ ens oĩum efficiens. Sed hoc non demonstrat̃ ꝑ viam motus. cuꝫ non oĩa sint ꝓducta ꝑ motũ ex p̃suppositio: ergo talis demonstratio nõ est nãlis. sed metaphysica. ¶ Illi aũt qui tenẽt opinionẽ Cõmẽtatoris variant̃ in mõ declarandi eam.

Modo sit intelligẽda snia auer.

¶ Mihi aũt vr̃ sic esse dicendũ / ꝙ per motũ eternũ circularẽ ⁊ vniformẽ probat̃. imediate aliquã esse substantiã abstractam siue imaterialẽ / sic arguendo. Si aliq̃s motus est eternus ⁊ circularis ⁊ vniformis / aliquis est motor eternus abstract⁹: sꝫ aliq̃s motus est hꝰ: ergo est aliq̃s motor abstractus. Minor pꝫ per rõnem quã ponit Phs infra textu cõmenti. 29. Maior ꝓbat̃ quantũ ad oẽs ꝑtes. Nam ꝙ motor sit eternus. pꝫ. q: effectus non põt esse eternus nisi habeat causam eternã: motus aũt est effect⁹ motoris. Q: ãt sit abstractus: ꝓbat̃ ꝑ hoc ꝙ nullo modo est in poᵃ sic arguẽdo. Id est abstractũ qd̃ nullo mõ est in poᵃ. Sed motor semꝑ actu mouẽs nullo modo est in poᵃ: ergo ⁊c̃. Et hãc rõnẽ ponit Phs

in fra.textu cōmēti.30. Et ꝑ istā minorē.s.ꝙ nullo modo ē in potentia: ꝓbat in eodē textu ꝙ sit actus purus. Silr per hoc ꝙ est abstractus ꝓbatur ꝙ sit suba: qꝛ Phs 12° metaphysice.textu cōmenti.25.dicit ꝙ rex quedā sūt abstracte. ⁊ quedam nō sūt abstracte ⁊ ꝙ res abstracte necessario sūt substantie. Idē etiā probaт per hoc ꝙ motor est prior nā mobili. Sed mobile est suba: ergo motor est substantia: qꝛ accidēs non est prius suba. Per hoc aūt ꝙ est abstractus ⁊ suba ꝯcludit ꝙ sit itelligens. Et hec ratio est metaphysicalis. Lꝫ.n. ꝓbare ꝙ nos itelligamus pertineat ad nālē: eo ꝙ nostꝝ itelligere est cum tpe ⁊ motu rōne phantasmatuꝫ: tñ ꝓbare ꝙ pma causa intelligat ptinet ad metaphysicuꝫ. Et

Resolo Auctoris ꝓbaт non per motū: sed ex eius imaterialitate. ¶ Dico igr ꝙ per principia naturalia.s. per motū eternū: ꝓbatur.imediate ꝙ aliqs est motor abstractus. Ista aūt ꝯclusio est metaphysicalis. Nā lꝫ in ea a parte subiecti sit motor: tñ predicatū.s. abstractū est metaphysicale: ⁊ ex pte pdicati attenditur cuius sciētie sit ꝯclusio que demonstraт: sicut pꝫ. Nam ista ꝯclusio est metaphysicalis. Materia ⁊ forma sūt ptes sube: vt dicit Cōmentator.2° phy.cōmē.21. ⁊ Albert⁹: ⁊ tñ mā ⁊ forma sunt res naturales. Ex ista aūt ꝯne metaphysicali. Aliqs motor est abstractus (que ꝓbata est per pncipia nālia) ꝓbat postea metaphysicus alias ꝓprietatis primi principij.s. ꝙ tale abstractuꝫ sit substantia ⁊ actus purus. ⁊ pm ens ⁊ alia hꝫ. Pꝫ ergo ꝙ esse aliquas subas abstractas: ꝓbaт.p per principia nālia: ⁊ ꝙ alie ꝓprietates pncipij ꝓbanт in virtute illoꝝ principiorum nālium.

Ad rōnes p avicēna ¶ Nec valēt tria motiua prime opinionis. Nam ad pmum dr/ꝙ notitia nālis ꝯtinet virtualiter notitiam metaphysicalē non tanqꝫ causa totalis: sed tanqꝫ causa instrumentalis. Et ideo nō sequitur ꝙ sit ea nobilior. Intellectus enim est qui causat nō

Ad scđm titiā conclusionis: tñ mediāte notitia premissarum. ¶ Ad 2m dr/ꝙ non est incōueniēs ꝙ notitie oium ꝯnuꝫ metaphysicalium dependeāt remote tanqꝫ a causa instrāli a notitia

Ad tertiū nāli: cuꝫ etiā depēdeant aliquo modo a sensu. ¶ Ad tertiū ꝯcesso presupposito: dico ꝙ nō potest probari aliqđ ens eē oium efficiens nisi prius probeт aliqđ ens esse abstractuꝫ. Istud aūt probari nō pōt nisi per viā motus: ⁊ ideo illa ꝓbatio vlis efficiētie depēdet ab aliqua notitia philosophali.

2ª ꝯclusio mo p a°. ¶ Nūc restat ꝓbare illā scđaꝫ ꝯclusionē que posita fuit. Et arguiт. Primo. ⁊ suppono ꝙ prima phia ⁊ nālis sint distincti habitus. Istud expresse ponit Phs.6.metaphy.tex.cō.4. Suppono scđo/ꝙ metaphysica sit đ abstractis a mā ꝑm se. Unde Phs.6° metaphy.tex.cō.2.sic ait. Prima aūt phia est separabiliū reꝝ ⁊ imobiliū. Et si forte istud negeт dicendo ꝙ metaphysica nō est de rebus sic abstractis. sed est de his de quoꝝ rōne non est esse in materia: vt sunt substantia/actus/potentia/⁊ hꝫ/adhuc habeт ꝓpositum: qꝛ ꝑ te non est de ratione substātie ꝙ sit in mā: ergo non repugnat aliquā substantiā esse sine materia. Id autē ꝙ possibile est esse in separatis a mā actu est ꝑm Phm.9.metaphysice in fine: qꝛ oia talia sunt entia eterna: ⁊ necesse esse ꝑm ipsum.

Fuga. ¶ Diceт forte aliter ꝙ cū dr non esse de rōne sube ꝙ sit in mā: hoc intelligēdū nō est quantū ad actualem existentiā: sed quo ad rōneꝫ diffinitiuā. qꝛ.s. nec mā sensibilis nec mā intelligibilis poniт in diffōne sube.

Insecutio ¶ Sed contra. Si metaphysica esset tñ de sepatis ad hunc sensuꝫ: sequiт ꝙ ipsa non distingueret a nāli phia. ꝯñs est ꝯtra pmū suppositū. Cōsequētia probaт: qꝛ Phs.6° metaphy.tex.cōmen.3. dicit ꝙ si nō essent alie sube. nisi substātie sensibiles sciētia nālis esset prima phia. Ubi etiā dicit Cōmentator eandē sniam. Et tñ si essent tñ substantie sensibiles adhuc in diffinitiōe substātie: inqꝫtum est substātia/nō ponereт materia. Patet igiт ꝙ metaphysica distinguiт a naturali. per hoc ꝙ metaphysica est de ente abstracto a materia. i. de cuius rōne nō est mā: ⁊ cui non repugnat eē sine materia: ⁊ per ꝯñs quod actu est separatū a mā.

¶ Ex his arguitur sic. Prima phia psupponit ens abstractū esse: ergo non potest ꝓbare ex ꝓprijs ꝙ tale ens sit: ꝯña pꝫ. qꝛ precognituꝫ in scia non est ꝓbatū in ea ex ꝓprijs pncipijs ei⁹. Antecedēs ꝓbatur. Metaphysica psupponit suum subiectū eē. sicut ⁊ quelibet alia scia: vt pꝫ pmo posterioꝝ: ergo supponit ens abstractū eē. Pꝫ ista ꝯña: qꝛ ens abstractū ē subiectū eius: ⁊ accipio ens abstractū pro ente cui nō repugnat esse sine mā. Tunc vltra. Presupponit ens esse cui nō repugnat eē sine mā: ergo presupponit aliqđ esse qđ actu sit sepatum ab oi materia. Patet ista ꝯña: qꝛ si non repugnat esse aliqđ ens sine mā. ⁊ tñ actu non est: ponaт postea in actu ꝙ sit: quero a quo poneт in actu. Non a seipso: aliogn esset anteqꝫ esset. Non ab ente materiali: qꝛ tale non potest producere entia abstracta cum non agat nisi per motū/qui necessario psupponit materiaꝫ: ergo non poneт in esse nisi ab alio ente abstracto. Et ideo bene sequiт si nō repugnat aliqđ abstractū esse/ꝙ aliquod abstractū est. Et forte ista fuit intētio Cōmentatoris; qñ dixit p physicoꝝ. cōmento vltio: ꝙ prima phia non pōt ꝓbare entia abstracta esse: qꝛ sūt eius subiectū. Forte enim ꝙ ꝑ entia abstracta intelligit ens inqꝫtum ens: cui nō repugnat hīe aliquā parteꝫ subiectiuam. que oino sit abstracta.

¶ Confirmaт ista ratio: qꝛ subiectū in metaphysica ē ens abstractū: ⁊ accipio abstractū nō pro aliqua pticulari natura existente ex omnē māꝫ: sed prout est quedā simplex qditas abstracta per intellectū ab oib⁹ iferiorib⁹ entibus. Et arguiт sic. Metaphysica presupponit ens hoc mō abstractum esse. cū sit eius subiectū: ergo psupponit aliqđ ens eē actu extra aiam separatū ꝑm esse: antecedēs pꝫ. Cōsequentia ꝓbatur: qꝛ ens abstractū per intellectū abstrahit ab ente māli ⁊ imāli: ergo psupponit aliqđ ens abstractū ꝑm eē.

¶ Secūdo. Tantū ille ꝓbat pmo substātias abstractas esse: qui pōt ꝓbare pmo nobilitatē vnius super aliā. Sꝫ hoc pōt tñ naturalis: ergo ⁊c. Maior pꝫ. qꝛ nobilitas psupponit eē. vnde si metaphysicus ꝓbaret eas eē. ⁊ nālis ꝓbaret vnā esse nobiliorē. tūc metaphysica esset por origine qꝫ nālis. Minor ꝓbatur: qꝛ Phs.12.metaphysice.textu cōmēti.44. ꝓbat eaꝝ ordinē in nobilitate ꝑm ordinē motuū celorū. Et Cōmētator ibi dicit ꝙ ista nobilitas cognosciт aut ꝑ magnitudinē corꝑis moti: aut per nobilitatē loci talis corporis: aut ꝑ velocitatē motus eius. Oēs aūt iste ꝓbationes ptinent ad nālem: q hꝫ ꝯsiderare motū ⁊ locuꝫ.

¶ Tertio. Ille solus pōt demōstrare aliqs substātias esse abstractas, q pōt demonstrare numeꝝ eaꝝ. Sed solus nālis hoc pōt, ergo ⁊c. Maior pꝫ: qꝛ qui pōt ꝓbare eas eē. pōt ꝓbare vnitatē vniuscuiusqꝫ eaꝝ: ⁊ ꝯsequenter numeꝝ ex illis vnitatibus ꝯstitutū. Minor ꝓbatur: qꝛ numerus eaꝝ nō pōt ꝓbari per essentias eaꝝ: cū ille essentie sint nobis min⁹ note: ergo ꝓbaт ille numerus tñ per opationes eaꝝ: opationes aūt eaꝝ nobis note nō sunt alie nisi motus: ergo per solum numerū motuū ꝓbatur eaꝝ nūerus. Et hanc viā tenuit Phs 12.metaphysice.textu cōmenti.43.44.⁊.45.

¶ Quarto. Mediū ꝑ qđ ꝯcluditur primū motoꝝ esse abstractuꝫ non pōt esse substātia: ergo est accñs: ⁊ nō pōt esse aliud qꝫ motus: ergo ꝯcluditur tñ per motū. Antecedens ꝓbaт. Si est substātia: aut est gñabilis: aut eterna. Sed nō ꝯcludiт ꝑ eē substātie gñabilis: qꝛ per ipsam nō ꝓbaт necessario nisi ꝙ est deuenire ad pmum generās: primū aūt generās pōt esse corpus ⁊ in mā: nec est necessario abstractū. Non etiā ꝯcluditur ꝑ esse substātie eterne: qꝛ substātia eterna nō est manifesta esse nisi per motū eternū: nec est manifestū substantiam eternā inqꝫtuꝫ hꝫ idigere aliquo ad sui eternitatē. Ergo nō ꝯcludatur per aliud accidens qꝫ per motū probaт: qꝛ vel illud accidens esset corruptibile. vel eternum. Non

T. cō. 4.

Auer. cōm primi phy.

per accidēs corruptibile: qr per ipsuz nō ɔcluditur imedia
te nisi causa trāsmutabilis: ergo solū per accidēs eternum.
Illud aūt accidēs: aut est permanēs: aut successiuū. Non p/
manēs, puta q̄titas vel figura: qr nō est notū ex sensatis ꝙ
ab alio depēdeat q̄z a ꝓprio suo subiecto: ergo illud accñs
est successiuū: ⁊ ɔsequēter est motus vel tp̄s: ⁊ q̄ocunq̄z deī
ratio per quā ꝓbabitur erit nālis. Hanc rōnē posuit Ioā/
nes de ianduno 8°. physicoꝝ. q̄one. 11. Ad quam forte dice/
rent aliq̄ ꝙ per substantiā eternam mobilē demonstrareī
aliquā substantiā esse: qr vt ifra patebit demonstrabile est
ꝙ celum depēdet a deo tanq̄z ab efficiēte ⁊ fine. Ualet aūt
ista ratio ɔ illos qui dicerent hoc non esse demonstrabile.
¶ Quinto. Si primus Phs posset hoc ꝓbare ex ꝓprijs:
vtiq̄z Phs alicubi istō ꝓbasset, preserti cū ipse dicat hꝯ no/
titiam que est de p̄ p̄ncipio esse finem in metaphysica: si sit
talis notitia que per metaphysicā haberi possit. Sed nulli
bi ꝓbat genus substantiaꝝ separataꝝ nisi in 8° physicoꝝ.
¶ Et si dicas ꝙ imo hoc probat. 12. metaphysice. ¶ Re/
spōdeo ꝙ veꝝ est: vt pz textu cōmēti. 21. quasi vsq̄z ad tex
tum cōmenti. 50. tñ in toto illo processu nullam rationē ad/
ducit nisi eas quas posuit. 8°. physicoꝝ. sumptas ex parte
motus. Et hanc rōnē tetigit cōmentator. 12. metaphysice.
Instantia cōmento 5°. circa medium. ¶ Et si dicaī ꝙ libro secundo
metaphysice. probat nō esse processum in īfinitū in causis:
⁊ ɔsequēter deueniri ad primā cām: ⁊ tamen in illa ratione
Rñ°. nihil ponitur pertinens ad motū. ¶ Respondeo ꝙ illa rō
ne nō ɔcludit nisi in virtute medij naturalis: qr non cogno
scitur a nobis ꝙ aliq̄d sit causa ⁊ causatū nisi mediante mo
tu. Et siliter non cognoscimus hanc cām esse primā ⁊ illaz
mediam esse vel vltimā nisi per motuz: qr scz videmus ꝙ
ista mouet ⁊ nō moueī: illa autez mouet ⁊ moueī: alia ꝟo
moueī ⁊ non mouet. Unde illa rō secūdi metaphysice pre
supponit ꝙ aliquid sit cā. ⁊ aliquid sit causatū: ⁊ ɔseq̄nter
ꝙ aliquid sit mouens ⁊ aliq̄d motuz. lz non presupponat h̄
vel illud determinate: sicut fit in octauo physicoꝝ. vbi pre/
supponiī. hic determinatꝰ motus. s. primi mobilis. Omnia
ista que dicta sūt itelligo de metaphysica. quā nos hēmus:
⁊ que nō acquiriī nisi ex sensatis: qr si loqueremur de me/
taphysica ꝓut habēt eam intelligētie vel quicūq̄z alius itel
lectus videns clare eaꝝ q̄dditates: aliter esset dicendum.
Dubium. ¶ Forte dicetur ꝙ nulla istaꝝ rōnum ɔcludit: qr ipossibi
le est ꝙ per effectuz demonstrareī cām esse. Et hoc ꝓbaī:
qr ipossibile est effectū. a. demonstrare. b. causam suam eē
nisi cognoscatur ꝙ. a. est effectus. b. Cuius rō est: qr effectus
non ducit in cognitionē cause nisi qr ab ea depēdet. opz er/
go ꝙ intellectus cognoscat hāc dependentiā: ⁊ cuz relatiua
sint simul intellecta non potest cognosci habitudo effectus
ad causaz: nisi etiā cognoscatur habitudo cause ad effectū:
habitudo aūt siue relatio cause ad effectū ɔsequiī actionē
per quā causa ꝓducit effectū: ⁊ cum agere presupponat eē.
ideo nō potest cognosci ꝙ. b. sit cā. a. nisi prius cognoscatur
Distinctio. ꝙ. b. est. ¶ Ad hoc dico ꝙ effectus pōt ɔsiderari duplici/
ter. Uno mō absolute ⁊ scd̄m se. Alio modo vt stat sub re/
latione effectus ⁊ dependētie. Primo modo pōt esse prius
notū ꝙ effectus sit q̄z ꝙ id q̄d est eius cā sit: possum eni sci/
re motū esse: ⁊ primū mobile esse. ⁊ ignorare an sit in reruz
natura id q̄d est eius causa: ⁊ intellectus noster hoc non co/
gitabit vtrum mobile sit dependēs ab altero. vel non: sz so
lum apprehēdet ipsum esse. Postea autez discurrendo cō/
cludet ꝙ si hoc est: opz etiam illud aliud esse: ⁊ tunc appre
hendet hunc effectum esse depēdentē ⁊ esse in rerum natu
ra aliquid a quo dependet: ignorando tamen quid sit illud
a quo dependet: ⁊ per inquisitionem deueniet in determi/
natam notitiam eius a quo dependet: puta ꝙ primus mo/
tus dependet a substantia abstracta.

Ad argumenta in oppositum. Ad primuz diciī ꝙ passiōes entis disiuncte p̄nt Ad p̄mū
q̄ntum ad alteraz eaꝝ p̄tem prius demonstrari ab alio q̄z a
metaphysico: q̄d pz: qr mobilitas ⁊ imobilitas sunt passio
disiuncta entis: ⁊ tñ mobilitas nō demonstratur a p̄ pho. sz
a naturali tm̄: qr est passio adequata suo subiecto. Nec iste
dicunī passiones entis. qr p̄ ɔueniant enti: sed qr primo cō/
ueniūt alicui parti entis. Et ideo minor est falsa. Et si bene
aduertaī: ratio potiꝰ ɔcludit oppositū q̄z ꝓpositū. Nā sic
nālis p̄ demōstrat mobilitatē: ita ēt p̄ demōstrat abstractio
nē. ¶ Dico 2°. ꝙ aliud est demōstrare abstractionē: ⁊ aliō
demonstrare genus abstractoꝝ esse. In p̄ma enim demon
stratione ɔcluditur abstractio: ⁊ in secūda ɔcluditur existē
tia. Naturalis igiī Phs p̄ demonstrat existentiā de substā
tia separata duz ꝓbat 8°. physicoꝝ. ꝙ est deuenire ad vnū
p̄mū motorē: qui ita mouet ꝙ nō moueī. Et postea demon
strat abstractionē de ipso. duz probat in fine illius libri ꝙ
opz eū esse separatū ab omni magnitudīe. ¶ Dico tertio/
ꝙ lz subiectū sit natura prius sua passione: tñ passio aliq̄n
est prius nota nobis q̄z subiectum. Et qr per effectus nāles.
⁊ per viā motus prius a nobis cognosciī abstractio/ q̄z ha/
beaī conceptus entis ꝓut est subiectū in metaphysica. Io
talis abstractio primo est cognoscibilis tm̄ a naturali pho.
¶ Ad 2m diī/ ꝙ nullū ens ɔtingens pōt habere esse ex se: sz Ad scd̄m
opz ꝙ hēat esse ab alio effectiue. Dupliciter aūt pōt vnuz
Distinctio. esse ab alio. Uno modo ꝑ simplicez emanationē absq̄z mo
tu. Alio modo per motū. Primus modus eēndi ab alio nē
potest a nobis cognosci nisi ex secūdo. Si dicanī ergo ali/
qua entia que sint ab alio ipsa necessario presupponūt rō/
nem motus inquantū cadunt in apprehensione itellectꝰ no
stri. Et per hoc dico ad argumētū q̄d est Auicēne: q̄d ex co
ꝙ aliqua sunt ɔtingentia pōt demonstrari aliquod esse ne/
cessariū ex se. Sed illud antecedens. s. ꝙ aliqua sint ɔtingē
tia non pōt a nobis. primo cognosci nisi ꝑ motū: puta qr est
corruptibile ⁊ pōt non esse. ¶ Et eōdez modo rñdetur ad Ad tertiū
3m qr ꝙ aliq̄ dicantur ſm magis ⁊ ſm minus nō cognosci/
tur primo nisi ex motu. s. ex operatione: qr enim oꝑatio. a. ē
nobilior operatione. b. concludimus ꝙ. a. est nobilius q̄z. b.
¶ Ad q̄rtum diī/ ꝙ esse primū p̄nm ⁊ esse p̄mū ens ⁊ prima Ad q̄rtū
substātia sunt priores ratiōes ſm se. q̄z ratio p̄mi motoris:
tñ ille rationes non cognoscunī a nobis ɔuenire p̄mo enti
nisi ex motu: qr ꝙ aliquid sit principiū ꝓductiuū alterius
nō cognoscitur nisi qr agit actione trāseunte: que motui cō/
iuncta est. Actio enim que est motus/ prius cognosciī a no/
bis q̄z quecūq̄z alia productio. ¶ Ad q̄ntū diī/ ꝙ nihil aliō Ad q̄ntū
ɔcludit nisi ꝙ rationes quas considerat metaphysicus sūt
nobiliores: sz nō sequitur ꝙ ille sint prius cognite a nobis
q̄z ratio motoris. Et ideo nihil aliud ɔcludiī nisi ꝙ meta/
physica est dignior naturali: nō autem sequitur ꝙ sit prior
ea via originis. ¶ Ad sextū diciī/ ꝙ vnā scientiaz esse prio/ Ad sextū
rem alia pōt intelligi dupliciter. Uno modo prioritate ori Distinctio.
ginis. Alio modo prioritate perfectionis. Primo modo se/
quitur naturalem esse priorē metaphysica: ⁊ hoc nō est fal
sum: imo est necessarium: qr vt dictuz fuit. metaphysica nō
posset habere suum subiectum nisi ex probatis in physica.
Loquendo autem in secundo sensu negatur consequentia
que aliter nō ꝓbatur. ¶ Ad septimū diciī/ ꝙ deum eē pri/ Ad 7m.
mum cognitum in metaphysica potest intelligi dupliciter.
Uno modo ex p̄ncipijs metaphysice: ⁊ sic est falsum. Alio Distinctio.
modo tanq̄z positum ⁊ acceptum a naturali: ⁊ sic est veruz:
non tamen sequitur metaphysicam subalternari physice:
quia est tantum duplex modus subalternationis. Naz vna
scientia non subalternatur alteri nisi aut quo ad modum. s.
quādo vna dicit quia ⁊ altera ꝓpter quid. Alio modo quā/
tum ad subiectum quādo vnā ɔtrahit subiectū alterius ad

aliquaz mãm: sicut se hz musica ad arithmeticam. Prim⁹ modus nõ est in ppposito: qz metaphysicus non dicit: qz de hac ppositiõe sube abstracte sunt: cũ eam non pb et nec a priori nec a posteriori. Physicus aũt dicit de ea tm̃ qz: ⁊ nõ pp quid. Secũdus aũt modus vt appet nõ est hic: qz metaphysica nõ ꝯhit subiectũ physice: imo poti⁹ eꝯ. Et iõ nihil seqtur de subalternatiõe metaphysice ad nãlem: lz non sit incõueniẽs dicere q̧ q̃tũ ad illam ꝯnem ei subalternatur.

Ad 8m ¶ Ad octauũ negatur ꝯñtia loquẽdo de demõstrari pmo. Et hui⁹ rõ est: qz nũq̃ per pprietates effectus põt demonstrari cã nisi prius innotescant ille pprietates: cum ois demonstratio sit ex notiorib⁹. Proprietates aũt ꝯsiderate a metaphysico in effectib⁹. cuiusmodi est ꝯtingẽtia ⁊ hꝫ. non innotescũt nisi ex pprietatib⁹. quas ꝯsiderat nãlis: puta ex motu. Et iõ per illas nõ põt demonstrari gen⁹ abstractorũ esse: sz presupponit iam demonstratũ p proprietates ꝯsideratas a physico.

Ad nonũ ¶ Ad nonũ dr̃ q̧ illa pncipia que nõ pñt pbari in scia sunt premisse respectu ꝯclusionis: qz ipsa sũt ppositiões imediate: nec habẽt aliqd prius in tali scientia per qd̃ pbari possint. Principia aũt ꝯstitutiua aut pductiua subiecti pñt pbari esse sicut nãlis primo physicoꝝ ⁊ secũdo pbat mãm ⁊ formã esse: ⁊ 8° physicoꝝ. pbat primũ motorem esse. ⁊ hec sufficiant de questione.

¶ Utrꝝ Phs pbans aliqd ens esse abstractũ pbet tm̃ abstractionẽ vel existentiã. Questio. II.

Queritur 2°. Utrũz Phs probans aliqd ens eẽ abstractũ probet tm̃ abstractionẽ ⁊ imãlitatem vel etiã existentiaz. Et arguit̃ q̧ nõ.

Pria rõ. ¶ Qz id qd̃ est pcognitũ demonstrationi nõ põt demonstrari. Sed de subiecto cuiuslibet ꝯnis q̃ demonstranda est presupponit̃. qz est. vt pz pmo posterioꝝ: ergo de nulla re põt demõstrari q̧ sit.

Respondeo q̧ ista questio põt habere difficultatẽ ex duobus. aut. s. qz nulla scientia põt pbare suũ subiectũ esse: aut qz questio an est / in nulla scientia possit terminari demonstratiue: ⁊ iõ de vtroq̧ istoꝝ dicendũ est.

Cõclusio ¶ Quantũ ad primũ dico q̧ nulla scientia põt pbare suuz subiectũ esse. Dicit eni Phs p° posterioꝝ. textu cõmen. 2. q̧ de subiecto p̃supponitur qz est. Et secũdo physicoꝝ. cõmẽto. 26. dicit Cõmẽtator q̧ nulla scia siue sit vniuersalis siue particularis potest pbare suum subiectũ per cãm aut per signum. Et secũdo de aia. cõmẽto. 66. dicit nullam sciam posse pbare suũ subiectum esse. Et p° physicoꝝ. cõmento vltimo. ait. Declaratũ est in posteriorib⁹ analyticis q̧ ĩpossibile est aliquã scientiã declarare suuz subiectũ esse: sed ꝯcedit ipsuz esse: aut qz manifestũ per se. aut qz est demonstratũ in alia sciẽtia. Nam in scia naturali notuz est per se motũ esse. Et ens abstractũ esse. qd̃ est subiectum in metaphysica: pbatũ est in alia scia. s. in phia nãli. ¶ Dico tñ q̧ lz nulla scientia possit probare suũ subiectũ esse. põt tñ pbare causas sui subiecti esse. Nam naturalis p° physicorũ pbat mãm esse que est pars entis mobilis: ⁊ in 8° physicoꝝ. pbat pmũ motorem esse: qui est cã entis mobilis. Idẽ pbatur etiã rõnibus.

Supm pm ¶ Primo igit̃ arguitur supponendo pmo q̧ omnis demonstratio est ex pncipijs p se notis: aut resolubilib⁹ ad per se nota in aliqua supiori scientia. Nã in demonstratione ppter quid p̃misse sunt per se note. In demonstratione aũt qz p̃misse sũt resolubiles ad per se nota.

Supm 2m ¶ Supponit̃ secũdo: q̧ diffinitio subiecti sit mediũ in demonstratiõe potissima. Cuius rõ est: qz diffinitio subiecti iest ei nõ per cãm: id aũt qd̃ nõ habet cãm per quã insit subiecto nõ potest de eo demõstrari: nec de inherẽtia talis predicati põt esse questio: vt dr̃ 7° metaphysice in fine. Passiones aũt omnes habent cãm in subiecto. s. ipsam qdditatem subiecti: ⁊ ideo oẽs pñt demonstrari: ita tñ q̧ prima passio demonstrabit̃ per diffinitionẽ subiecti: ⁊ secunda passio p pmã: ⁊ tertia per secũdam: vt semp demõstratio sit ex imediatis.

Supponit̃ tertio / q̧ aliqua passio põt pbari de subiecto ⁊ a priori. s. per cãm. ⁊ a posteriori. s. per effectuz. Supm 3 Probatur eni tanq̧ per causam q̧ homo est risibilis: qz est aial rationale: ⁊ pbat̃ tanq̧ per effectũ ex eo q̧ ridere cũ sit operatio / est posterior risibilitate. Supponit̃ q̃rto q̧ cuilibet demonstranti premisse sunt notiores ꝯclusione: qz vt dicit̃ p° posterioꝝ. vniuersal'r ois demonstratio est ex notioribus: aut ꝯm nãm: aut saltẽ ipsi demonstranti: vt in demõstratione quia. Supm 4 Sit ergo vna scia: gratia exẽpli: cuius subiectũ adequatũ sit homo. Tu dicis q̧ p effectũ: puta p ridẽ põt demonstrari hoiem esse / sic arguendo. Ridens est: ergo hõ ẽ: nũc pbo q̧ ista nõ fit demonstratio. Et arguit̃ sic. Dẽ pnm demonstratiõis: aut est p se notũ aut resoluit̃ ad aliqd p se notũ itellectui demonstrãtis. p pm p̃suppositũ. Nec valz dicere q̧ resoluat̃ ad aliqd euidens sensui: qz ex notitia sensitiua nõ fit demonstratio. Sola eni notitia itellectiua ẽ que ingredit̃ demonstrationẽ / aut formal'r aut virtualiter. Sz pnm illius ꝯsequẽtie nõ est per se notũ itellectui: cũ notitia illius ppositionis. ridens est. nõ ꝯsurgat ex terminis. Non est etiã reducibilis ad aliqd per se notuz: qz aut reducetur ad istam. risibile est: ista aũt non est p se nota. sed opz eam reducere ad suum pnm qd̃ est istud. aial rõnale est. siue homo est. Istud aũt non põt esse magis notũ q̃ illud antecedens. si predicta ꝯñtia est demonstratio: qz per quartũ presuppositũ ois demonstratio est ex notioribus: ⁊ sic ꝯñs est minus notum antecedẽte ergo illa non fuit demonstratio.

¶ Secũdo arguit̃. Si aliqua sciẽtia posset pbare suũ subiectuz esse: aut hoc esset a priori: aut p effectus siue p signũ. Sed non põt a priori: qz in scientia nihil est prius subiecto scie. ¶ Qz etiã nõ possit p effectũ probatur. Pricipalis ps subiecti non põt pbari esse per signum: ergo multo minus põt pbari subiectũ esse: ꝯñtia pz. Antecedẽs pbatur. Et sit gratia exẽpli in metaphysica q̧ pbet̃ substantiã esse / que est pncipalis pars entis. Aut enim qñ pbatur substantiam esse subiectũ metaphysice. s. ens vniuersale ⁊ abstractũ est iesse subiecti: aut nõ. Si nõ. ergo nulla põt fieri demonstratio in metaphysica. Cui⁹ ratio est: qz cuz oia considerata in scia ꝯsiderent̃ in ordine ad obiectũ adequatum. ĩpossibile est fieri aliquã demõstrationẽ nisi prius subiectuz adeq̃tũ sit stabilitũ: alioquin non haberent attributionem ad ipm. Si aũt subiectum. s. ens est stabilitũ / cum stabiliri nõ possit nisi sit pmum eius analogatum qd̃ est substãtia: impossibile est demonstrare substantiaz esse. ¶ Et hec põt esse vna alia ratio ad pbandũ q̧ metaphysicus non põt primo demonstrare substãtias abstractas esse: cum ipse sint pncipaliores ptes sui sbiecti adequati.

¶ Tertio arguit̃. Supponendo vnũ. s. q̧ primũ cognitũ in qualibet scientia sit subiectũ: ⁊ hoc probatur. ¶ Primo. Notitia subiecti est causa ois alterius notitie in tali scia: vt pz primo posteriorũ. ergo ipsa est alijs dignior: ꝯña patet. Tum qz cã est dignior effectu. Tuz qz pm in vnoquoq̧ genere est nobilius alijs: vt dr̃ 2° metaph. ꝯmẽto. 4. ⁊ 10. metaph. cõmẽto. 20. Antecedẽs pbat̃. Subiectũ ꝯtinet ppositiões imediatas: qz ipse ex eo formant̃. In sciẽtia eni cuius adequatum subiectũ esset hõ hec esset ppositio imediata: homo est animal rationale: ppositiones autem imediate sunt notissime in scientia: ergo notitia subiecti omnibus alijs dignior est. ¶ Secundo. Subiectum scientie ꝯtinet virtualiter omnes veritates illius sciẽtie in qua est subiectũ vt cõiter ꝯceditur: vel saltez continet plures q̃ omne aliud in scientia consideratum: qz continet proprias passiones ⁊ ppositiones imediatas: ergo eius notitia est perfectior. Patet consequentia: qz continere virtualiter est cõtinere vt causam: ⁊ cõtinere eminentio-

ri modo. ¶ Tertio. Oēs alie veritates ⁊ notitie resoluunť ad notitiā subiecti: ğ ipsa est dignior. Pz ꝯsequentia: qꝛ per illam de alys certificamur ad quā alie resoluunť. Antecedens ꝓbať. Notitia passiōis resoluiť ad notitiā premissarū siue ꝑncipioꝝ ⁊ notitia ꝑncipioꝝ ad notitiā ipsi⁹ sbiecti. Non eni haberet itellectus notitiā hui⁹ ꝯplexio: ois hō est animal rōnale: nisi ex notitia hui⁹ subiecti homo. Patet ex istis ꝙ notitia subiecti que p̄supponiť cuilibet demonstrationi fiende in scia cuius est subiectū: non tm̄ est notitia qd nois: sed est notitia ꝑfecta ⁊ dignior qualibet notitia effect⁹ subiecti sciētie. ¶ Ex his arguiť sic. Notitia subiecti sciencie est perfectissima oium que sunt in tali scia: vt ꝓbatū est. Sed notitia subiecti est qua cognosciť: qꝛ est, ⁊ quid ē. ergo iste notitie excedūt oēs alias. Tunc vltra. ois dmonstratio est ex notioribus. primo posterioꝝ. ita ꝙ notitia premissarū est dignior notitia ꝯnis: ergo non pōt demonstrari: qꝛ ē: aut qd est de subiecto in scia cuius est subiectū. Pz ꝯña: qꝛ tūc darenť alie notitie digniores ꝙ̄ sit illa notitia subiecti. Vñ si ista ꝯñtia: effectus est: ergo cā est: fiat in aliq̄ scia respectu subiecti sui: ipsa vtiqꝫ est ꝯñtia necessaria: nō tm̄ ē demonstratio: qꝛ ꝯsequens est notius antecedente: nō tm̄ dico ꝑꝑ hoc qn causa possit ꝓbari esse ꝑ suum effectū: sed dico ꝙ hoc nō pōt fieri in scia in q̄ talis causa est subiectum.

An qō si sit ꝓbari possit.

Quantū ad pꝛicipale de quo est questio dicunt aliq ex iunioꝛib⁹ phīs ꝙ qō an est nō pōt determinari per demonstrationē: idest ꝙ nō pōt ꝓbari demonstratiue de aliqua re ꝙ sit: qꝛ de subiecto cuiuslibet ꝯnis p̄supponiť qd est ⁊ qꝛ est. Dicūt ꝯsequēter ꝙ nec Phs nec Cōmētator demonstrant substātias separatas esse: sed demonstrant de eis separationem.

Improbatio.

¶ Sed ista opinio stare nō pōt. Nam per motū eternum non solū demonstratur abstractio ⁊ imālitas de primo motore. sed etiam demonstratur ip̄m esse. Et ꝙ possibile sit q̄stionē an est terminari demonstratiue. ꝓbatur. ¶ Primo. Nam ꝭm phm secūdo physicoꝝ. textu cōmen. 37. aliq̄ sūt cause efficientes: a qbus depēdent effectus solum q̄tuꝫ ad fieri: sicut archa ab artifice. Aliq ṽo dependent ⁊ quantum ad fieri ⁊ q̄tum ad conseruari: sicut lumen in aere a corꝑe luminoso. Ex hoc arguiť sic. Iste syllogismus est ex necessarys. Si aliqs effectus depēdens a cā quo ad esse ⁊ quo ad ꝯseruari est: opꝫ eius causam esse. Sed lumen est talis effectus: ergo si lumen est. etiā eius causa est. Sed lumen ē actu in aere: vt pz ex sensu: ergo corpus luminosum est. Determinatū est igiť tale corpus esse ꝑ syllogismū hypotheticum. ¶ Scdo. Ista deductio est necīa ⁊ ex necessarys: qcquid actu mouet vel actu agit est: qꝛ omnis actus secūdus p̄supponit actuꝫ ꝑmū. ex secūdo de aīa. tex. c. 5. agere aūt est act⁹ secundus. ⁊ non ꝑmus. Et confirmať. qꝛ ex secūdo peri hermenias: valet ꝯsequentia: a tertio adiacente ad scdm adiacens. vbi nō est terminus distrahens aut diminuens: ğ ista ꝯsequentia est vera. hoc est mouens: ergo hoc est. Sed itelligentia actu mouet celū ergo itelligētia est. ¶ Cōfirmať. Quia ꝭꝫ Phm ꝑ posterioꝝ. ista est demonstratio a priori. terra est posita iter solē ⁊ lunam: ergo eclipsis est. ¶ Tertio pz istud expresse ex verbis Cōmentatoris. Ipse eni volens probare ꝙ primus phs non probat genus substātiaꝝ abstractaꝝ: assumit vniuersalem ꝙ nulla scientia ꝓbat suū subiectum esse. Intelligiť aūt ista propositio de esse actuali: ⁊ nō de esse abstracto vel alio modo essendi. Et postea infert ꝙ naturalis ꝓbat istud gen⁹ abstractoꝝ esse: qō est subiectū in ꝑma phīa. ¶ Quarto. Quia Phs scdo posterioꝝ. dicit qōnes esse equales his que vere sciunť: ita ꝙ scibile ⁊ questio equanť iter se: omnis eni questio de q̄ ibi loquiť est scibilis: ⁊ de oi scibili pōt esse qō. Sed pōt eē questio ⁊ dubitatio de aliquo an sit: ergo est scibile ip̄m esse ⁊ per consequens pōt concludi demonstratiue questio an est. ¶ Cōfirmatur. Qꝛ vt dicit Cōmentator secundo physicoꝝ. cōmento. 22. nālis demonstrat mām esse ⁊ ꝑmum motorem esse. Et cōiter theologi querunt an deuꝫ esse sit demonstrabile ⁊ determinant ꝙ sic. Et Cōmentator secūdo physicoꝝ. cōmento. 26. dicit ꝙ ꝑmus Phs ꝯsiderat formas abstractas q̄tum ad earum quidditates. Naturalis ṽo cōsiderat eas quantum ad esse earum demonstrando eas esse. Et Auicēna vt supra allegatum fuit in alia questione. dicit ꝙ metaphysicus demonstrat deum esse.

Ad rōnē.

Ad rationem in oppositum dī ꝙ tangit qūo de subiecto ꝯclusionis demonstrationis p̄supponiť: qꝛ est. Ad cuius euidentiā sciendū est ꝙ esse aliqñ accipitur pro quidditate: sicut dicit Phs. ꝑ topicoꝝ. ꝙ diffinitio est oratio indicans esse rei. Aliqñ accipitur pro actuali existētia: vt cum dī. Sor. est. Et hoc generalr est in oibus ꝓpositionibus simplicib⁹. Aliqñ dicit veritatem ꝓpositiōis: vt dicit Phs. sexto metaphysice. textu cōmēti. 8. Nam cū dicimus cecitatē esse in oculo. ly. esse nō pōt dicere essentiam nec existentiā. cum nullū istoꝝ ꝯueniat entib⁹ rōnis: cuiusmodi est omnis priuatio: sed dicit tm̄ veritateꝫ huius complexi. Et tale esse est tm̄ in apprehensiōe. Huic autē enti vero correspondet ad extra substantia oculi non habens visum. ¶ Sciendū scdo ꝙ aliqō subiectum eē potest dupliciter itelligi. Vno modo: qꝛ actu existit. Alio mō qꝛ ei nō repugnat existere: ꝭm quē modū entia ꝓhibita nō possunt dici esse. Dico igiť ꝙ nō presupponiť subiectū cōclusionis demonstrande esse actu in reꝝ natura. Nam nullo triangulo existente pōt demonstrari ꝙ triangulus habꝫ tres. sed presupponitur ꝙ subiecto nō repugnet existentia. Unde illud esse quod presupponitur est eē nō repugnantie. De passione aūt presupponitur tm̄ quid: ⁊ demonstrať ipsam esse: non quo ad actualem existentiā: vt dictuꝫ est de habere tres respectu triāguli: sed quo ad esse nō repugnantie. demonstratur enim ꝙ ipsa conuenit subiecto. Et sic pz ad argumentum ꝙ aliud est esse quod presupponitur aliō quod demonstratur. presupponitur eni esse non repugnantie: ⁊ demonstratur existentia de subiecto.

Esse pluribus modis accipitur.

Distinctio.

¶ Utrū causas agētes non posse ꝓcedere in isinitum possit sufficienter probari. Questio. III.

Cas. j. dl. 3. q. j.

Queritur 3°. Utrum sufficiēter probare possit ꝙ non sit possibile ꝓcedere in isinitum in causis agentibus. Et arguiť ꝙ non. ¶ Primo. In diuisione cōtinui potest dari vna prima diuisio: ⁊ tamen procedeť in isinitū in diuisione eiusdem ꝭm partes proportionales: ergo similiter dato vno effectu: qui nullius est causa: possibile ē ꝓcedere in infinitum in causis a quibus depēdet. ¶ Secūdo. Accepta tota multitudie nūeroꝝ in qbus est ꝓcessus in isinitū, illa tota est excessa: ⁊ tm̄ a nullo est excessa: qꝛ nec a numero finito: nec a nūero isinito: nec est deuenire ad vltimum numeꝝ qui ita sit excedens ꝙ nō excessus: ergo similiter accepta tota multitudine causaꝝ ipsa est causata: ⁊ tamen nō repugnat ꝙ a nullo sit causata: ⁊ ꝙ non possit deueniri ad vnam que ita sit causa ꝙ nō causata. ¶ Tertio. In numeris est procedere in isinitum: ergo in causis efficientibus etiā essentialiter ordinatis: antecedens pz. Consequentia probať. Quia inter numeros est ordo essentialis: cū omnes distinguantur specifice inter se. ¶ Quarto. Generatio est eterna. ergo precesserūt infiniti generantes: ⁊ sic est abire in infinitum in causis generātibus. Antecedens ⁊ consequentia habentur ex. 8°. physicorum.

Prima rō.

Scda rō.

Tertia rō.

Quarta rō

Respondeo ꝙ impossibile est ꝓcedere in infinitum in causis efficientibus essentialr ordinatis. Ad cuius euidentiaꝫ sciēdū est ꝙ causaꝝ alique

Conclo pa rensis.

Cāe p accidēs 3ᵛ. sunt p se:alique sunt p accñs. ¶ Causa p accñs est illa q̄ effectum nō pducit virtute ppria qd ↄtingit tripl'r. ¶ Primo eni aliqs effectus dr esse a cā per accñs: qr est pter eius itentionē:ꝛ hoc modo casus ꝛ fortūa dicunt̃ cause p accñs secūdo physicoꝝ. T.cō.52. ¶ Scdo dr effectus esse a causa p accidens:qr est a remouēte phibēs:vt dr 8° physicoꝝ. ¶ Tertio dr aliqd a causa p accidens:qr est ab eo qd ↄiungit̃ cause p se:vt dr qnto metaphysice. T.cō.2. ꝛ sic albū p accidēs calefacit:qr habenti calorem accidit φ sit albuz. Cā p se. ¶ Causa vo p se est illa que pducit effectū virtute ppria:ꝛ sic calidum p calorē quē hz calefacit:ꝛ homo p virtutem gñatiuam generat. Haꝝ vo causaꝝ per se quedam sunt essentialiter subordinate quedam nō. Que faciant ordinē eēntialē i causis ¶ Ad causas essential'r ordinatas requiruntur tria:vt dicit. S.Tho.partiz libro de causis.caplo p°.partim secundo sniaꝝ.distōne p³. Primū est φ causalitas cause scde depēdeat a causalitate cause superioris:idest φ causa iferior dependeat a superiori in causando:idest φ agere non pōt nisi superior agat ꝛ aliquid influat iferiori. Et ex hoc seqtur φ itellecus agēs aliqd influit phantasmati ad causandum spēm itelligibilē. Cuius oppositum tenet Scotus. ↄ Sco. Alioquin itellectus agens ꝛ phantasma essent cause accñtaliter ordinate:ꝛ ↄsequēter posset causari spēs in itellectu possibili altero eoꝝ nō ↄcurrente:qd est ipossibile apud oēs ponētes speciem in itellectu. ¶ Scdo requirit̃ φ cā superior sit pfectior iferiori:ꝛ ↄtineat in se qcqd causalitatis est in ea. ¶ Tertio requiritur φ omnes hꝰ cause sil' agant:qd pz ex pma conditione: qr inferior agere non pōt nisi superior actu causet. Et qr nullū indiuiduū est eēntial'r pfectiꝰ alys idiuiduis eiusdē spēi:iō iter idiuidua eiusdez spēi nō pōt eē ordo essentialis. ¶ Ex his arguit̃ p pma cōclusione:φ.s.in causis essentialiter ordinatis nō possit pcedi in ifinituz:ꝛ supponunt̃ duo. Primū est φ alique cause sunt essentialiter ordinate. Istud pz.nam homo gñare non pōt nisi sol moueat̃ ꝛ generet:vt pz.2.physicoꝝ.textu cōmen.26. Supponit̃ scdo φ nulla res generet se:aliogn eēt prior seipsa:cū omnis causa sit nāliter prior effectu. Tunc sic. In causis essential'r ordinatis vltima causare nō potest nisi medie causent:medie vo causare nō pñt nisi pma causet. Sed si pcederet̃ in ifinitum nō deueniret̃ ad primam cām:ergo nihil ab hꝰ causis fieri posset:quod est ↄ primū p̄suppositum. Non ēt fieret a se:vt pz ex secūdo p̄supposito:ergo nullo modo fieret:cuius oppositū ad sensuz pz. Et hec est rō Phi.secūdo metaphysice.textu cōmēti.6.ꝛ Auicēne.8.sue metaphysice.capitulo p°. Nōaᵐ ¶ Ad cuius euidētiaz sciendū est φ mediū ꝛ extrema si comparent̃:ita se habēt φ pmū est cā medy:ꝛ mediū est causa vltimi.tñ in virtute primi. Ultimū aūt:ita est causatum φ nō est causa:ꝛ nō differt vtrum mediū sit vnū vel plura:finita vel ifinita:qr tota multitudo que est in medio erit q̄si vnū medium:cōicat eni in propetate medy in cōparatiōe ad duo extrema. Oēs igit̃ cause agētes que p te sunt ifinite:aut sunt medie: aut non. Non pōt dici φ oēs sint medie:qr mediū dr respectu extremoꝝ:vñ seqtur si mediū ē φ extrema sint. ¶ Si dicis φ aliq̄ est pma:ergo nō sunt ifinite. Itē φ non possit hoc dici:pbo. Cuilibet illaꝝ causaꝝ infinitaꝝ ↄueniunt pprietates medy:ergo quelibet est media ꝛ nulla est prima: pz ↄsequētia. Antecedens pbat̃. Quelibet illaꝝ causaꝝ est causa respectu alicuiꝰ posterioris:ꝛ est causata respectu alicuius prioris:ergo cuilibet cōuenit rō medy:ꝛ sic pz φ est Ipossibile dare causas ifinitas agentes essentialiter ordinatas. Predictam declarationē ponit Phs loco preallegato. Ista autem rō pcedit de causis absolute cōsideratis. ꝛ per abstractionē a motu:idest siue agant per motum siue nō:ꝛ pp hoc dixit Cōmētator φ ipsa pcedit:si etiam positū fuerit vniuersuz carere situ:idest posito φ nulle essent res corporee ꝛ situate ꝛ agentes p motum:qr si essent tm̄ res icorporee que essent cause essentialiter ordinate adhuc ista rō ↄcluderet ꝛ concludit vl'iter in oibus causis agentibꝰ habētibus ordinē essential'r siue agant per motū siue nō. ¶ Secundo arguit̃.supponendo φ deus est mensura oium:vt dicitur.10.metaphysice.textu ꝛ cōmēto.3. Secūdo supponit̃ φ in entibus reperiunt̃ diuersi gradus pfectionū:imo φ ē ipossibile duas spēs esse eq̄lis pfectionis:vt pbabit̃ qōne sequenti. Et arguit̃ sic. In omni essentiali ordine causarum est dare cām primā.ergo nō est possibile pcedere in ifinitum:ↄsequētia pz. Antecedens pbat̃. Ubi sunt diuersi gradus perfectionū. ibi necesse est eē aliquid pmum quod sit alioꝝ mensura:ꝛ per comparationē ad qd alia dicunt̃ aut magis aut minus pfecta:vt dr.10.metaphysice.textu ꝛ cōmēto.4°. Sed in omni essentiali ordine causaꝝ est hꝰ:qa cause sic ordinate sunt diuersaꝝ rōnū:vt dictū est in principio qōnis:ꝛ diuerse species nō pñt esse eque perfecte vt est suppositū:ergo in oi essentiali ordine causaꝝ est dare primam. ¶ Tertio arguitur specialiter φ non pcedat̃ in ifinitū in causis agentibꝰ per motuz:qr si sic.sequitur φ nūq̄ȝ ille motus terminaret̃. ↄñs est falsum.ergo antecedēs. Consequentia pbatur.qr primū mouens prius tpe mouet q̄ȝ secundū moueat tertium. Sed ifinita nō est pertrāsire:ergo nūq̄ȝ ille motus terminaret̃. ¶ Quarto ad idem arguitur. Accepta tota multitudine causaꝝ mouentium querit̃: aut tota ista multitudo est mouens ꝛ mota:aut aliq̄ pars eius est mouens ꝛ non mota. Si detur scdm.habeo ppositū:qr est ibi dare primā cām mouentē.que mouet alias.ꝛ nō mouetur ab aliq̄:cū ille cause sint ita ordinate φ posterior mouetur a priori:ꝛ nō eↄ. Si vo detur primū arguitur sic. Tota ista multitudo est mouēs mota:ergo se hz in rōne vnius mouētis moti:ergo aliqd extra istā multitudinez mouet eā ꝛ a nullo mouet̃:ꝛ sic adhuc habeo ppositum:qr in isto est status. Negabit̃ forte pma ↄsequētia huius vltie deductionis. Sed pbatur p°. Omne qd est in potentia reducitur in actum p aliqd ens actu:vt dicit Phs 9° metaphysice. Sed tota illa multitudo est potentialis cum moueat̃.motus eni est actus existentis in potētia: ergo tota illa multitudo ab aliqua mouet̃. ¶ Confirmat̃. Tota illa multitudo per te est mouens:ergo est in actu:ergo pōt accipi vt quid vnuz. Patet ↄñtia:qr qñ multa simul aliquid mouent accipiunt in rōne vnius perfecti motoris. Et hec ratio cōfirmat pcedentem:qr probat φ opz dare vnam primā cām que sit cā mediaꝝ. ¶ Quinto.diuersa inq̄ȝtum hꝰ non cōueniunt ex se in aliquem ordinem:sed opz hoc esse ab aliquo vno qd intendit per se illum ordinem:ergo in ordine mouētium ꝛ motoꝝ dicto modo ordinatoꝝ opz deuenire ad aliqd qd non mouet̃. ¶ Sexto. Si in causis essentialiter procedit̃ in infinitū sequitur φ nulla sit prior alia:ergo ipse nō eēnt essentialiter ordinate:qd est dicere ↄdictoria.s.φ sint essentialiter ordinate:ꝛ φ nō sint essentialiter ordinate. Probatur ↄñtia:qr vbi cause sunt eēntialiter ordinate opz φ vna sit prior altera. Sed si pceditur in ifinitum vna nō est prior alia:ergo.maior pz. Minor pbatur. Quicqd prius alio est ppinquius p°:vt dr qnto metaphysice. textu cōmen.16. ¶ Sed si pceditur in infinitum nulla cā est pma:ergo nulla est prior alia. ¶ Septimo. Sequit̃ φ ifinite actiōes essent simul in actu. Sed hoc est falsum: ꝛ ↄ ea que demonstrauit Phs.3.physicoꝝ.ꝛ primo de celo.ꝫ. Consequentia pbatur:qr in essentialiter ordinatis opz φ omnes sil' agāt: vt supra fuit declaratum:ergo si sunt infinite simul sūt infinite actiones. ¶ Secunda ↄ. In causis accidentaliter ordinatis.possibile est pcedi in ifinitum. Hec ↄclusio probat̃. supponēdo de mēte Phi.8.physicoꝝ.φ gñatio est eterna: ꝛ φ homo ab eterno generauerit. Tunc sic. Sor. nunc generat

neratur.ergo pcesserũt infiniti hoies gñantes añs pz.Consequẽtia pbatur.qꝛ gñatio est eterna.ergo nõ datur pmuz gñans.Sed qꝛ isti gñantes inter quos est tm̃ ordo accidẽtalis.sunt oẽs eiusdẽ spẽi:⁊ nullũ indiuiduũ hz causalitatẽ sup totã suã spẽz.aliogn causaret seipsuz:iõ pter istas causas accidentalr ordinatas.opz dare vnã cãm extrinsecaz que non sit huius ordinis.Et in hac causa erit status si oia alia entia sint tm̃ accidentalr ordinata.Dicunt aũt hꝰ indiuidua habere ordinẽ accidentalẽ ⁊ nõ essentialr eẽ ordinata:qꝛ vnũ agere potest dato qꝫ aliud nõ agat a quo ipsum est.Sor.enim potest generare dato qꝫ pater eius non sit:⁊ sic accidit Sorti inquantum est agens qꝫ sit ab eo.

Ad pmũ

Ad argumenta In oppositũ rñdetur.Ad pmũ negatur ↄñtia:cuiꝰ ratio est:qa in diuisione ↄtinui pcedens diuisio siue pma nõ est causa aliarũ diuisionũ:qꝛ quelibet aliarũ diuisionũ põt esse illa nõ existẽte:cũ diuisio cõtinui possit icipi a qualibet parte eius:⁊ nõ solũ a pma parte pportionali:nec in ordine hꝰ diuisionũ posterior depẽdet a pori eẽntialr.

Ad scđm

¶ Ad 2^{m} rñdetur duplr.Primo negat ↄñtia.Cuiꝰ rõ est:qꝛ illa totalis multitudo numeroꝝ excessoꝝ ⁊ excedentiũ nõ ex hoc hz qꝫ excedat:qꝛ excedit:multitudo aũt causaꝝ mouẽtiuz ⁊ motaꝝ nõ hz aliunde qꝫ moueat.nisi qꝛ mouet:⁊ iõ nisi moueat.nõ mouebit.Rõ aũt huius diuersitatis est:quia multitudo causaꝝ opz qꝫ sit in actu ex quo mouet.nõ autẽ opz dare i actu totã multitudinẽ numeroꝝ excessoꝝ:imo p maiori eius parte est in potẽtia.Scđo negat añs:qꝛ cũ tota illa multitudo nõ sit in actu ipsa non põt esse excessa.

Ad tertiũ

¶ Ad 3^{m} negat ↄñtia:qꝛ ratio pp quã põt pcedi in infinitũ in numeris est poª cõtinue resurgẽs ex additione noue vnitatis ad pexistẽtes:qlibet eniz vnitate addita insurgit noua poª ad vlteriorẽ vnitatẽ:⁊ ideo semp põt fieri additio.In causis aũt eẽntialr ordinatis vna nõ est potẽtialis ad aliã:sz oẽs sunt simul in actu.

Ad q̃rtũ

¶ Ad 4^{m} dr̃ qꝫ iter illas causas generãtes non est ordo essentialis:sed tm̃ accidentalis:ideo ratio illa est pro secũda cõclusione.

¶ Utrũ duas naturas specie distinctas equalis eẽ pfectionis sit possibile. Questio.IIII.

Pria rõ.

Queritur 4°.Utruz sit pole duas naturas spẽ distictas eẽ equalis pfectionis.Et arguit qꝫ sic.¶ Primo.Sicut se habẽt ea que sunt eiusdẽ rõnis ad gradualitatẽ cõis rõnis in qua cõueniũt.sic se hñt ea que sunt eiusdẽ spẽi ad gradualitatẽ cõis rõnis pticipant rõnẽ albedinis.aliqñ i eodẽ gradu:⁊ aliqñ in alio ⁊ alio gradu. ergo ẽt forme diuersaꝝ rõnuz possunt pticipare entitatez in eodẽ gradu.

Scđa rõ.

¶ 2°.Ubi aliqua distinguunt nõ est incõueniens si accidit diuersitas in vno nõ facta diuersitate in alio.Sed in forma specifica aliud est sua ratio qdditatiua ⁊ aliud est gradus nobilitatis:aliogn quecũq sunt eiusdẽ spẽi essent eque perfecta:qđ est falsum:cũ vna anima itellectiua sit nobilior alia.ergo aliqua possunt esse distincta specie:⁊ habere eundem gradum nobilitatis.

Cõclo rñ siua q̃sito.

Respondeo breuiter ad hanc qõnẽ:qꝫ impole est duas spẽs esse eque perfectas sed opz semp vnã esse altera nobiliorez.Et ad hoc habeo demonstrationẽ ex doctrina Aris.⁊ Cõmẽ.Nã eo modo se habẽt spẽs ad perfectionẽ ⁊ iperfectionẽ:sicut ẽt se hñt drĩe earũ cõstitutiue:qꝛ cum ex parte gñis spẽs nõ distinguant.imo in eo cõueniãt.oz earũ distõnẽ accipi ex pte drĩaruz.Sed impole est duas drĩas esse eque pfectas.ergo ⁊ duas spẽs. Minor pbat:dicit.n.Phs.10.meta.qꝫ drĩarũ vna semper est habitus:⁊ altera puatio:⁊ accipit puationẽ non simplr eo mõ quo cecitas est puatio:sed p quadã ignobilitate eo modo quo nigredo est puatio albedinis.Unde Cõmẽ.ibi dicit cõmẽ.5.qꝫ pma ↄ̃rietas est fm puationẽ ⁊ habitũ:qꝛ vilius est puatio pfectioris.Unde ↄ̃rioꝝ alteꝝ est cõpletꝰ habitꝰ:alterũ est diminutꝰ.Et 2° physi.exponẽs Cõmẽ.illud Phi.nã q̃ ẽ forª ẽ duobꝰ modis.vz.puatio ⁊ forma sic dicit cõ.15.forma dr̃ duobꝰ modis:dr̃ eniz de pfectis in eẽ qbus non adiungit aliqua puatio:sicut albedo est forª cuz qua nõ adiungit puatio oino.⁊ dicit de formis diminutis in eẽ cũ qbus adiungit aliqua puatio:sicut nigredo est forma cui adiũgit puatio albedinis:⁊ silr videt in oibus cõtrarys.Ex qbus pz qꝫ fm eos nõ est pole esse duas drĩas eque pfectas.¶ 2°.Si sint due spẽs eque pfecte:q̃ro per quid distinguant essentialr.Si dicat qꝫ p suas pprias differẽtias.Cõtra.Ille differẽtie equalr distãt a primo ente.⁊ equalr distant a nõ ente.ergo non põt assignari aliqua rõ qũo inter se sint diuerse.¶ 3°.Quecũq sunt oino equalis pfectionis sunt oino silia.Sz que sunt oino silia sunt eiusdẽ spẽi.naz inter ea que sunt diuersarũ spẽrũ est aliq̃ dissimilitudo.aliogn nõ differrẽt.ergo q̃cũq sũt eque pfecta essentialr sunt eiusdẽ spẽi.¶ 4°.hoc idez apparet ex actu intells diuidẽtis genꝰ in spẽz.Quilibet eniz experit qꝫ dũ intells diuidit genꝰ in drĩas ⁊ spẽs/cõcipit alterã earuz vt pfectaz:⁊ alterã vt iperfectã:qui eniz diuidit aial in rationale ⁊ irrationale concipit rationale vt pfectuz:⁊ irrationale vt iperfectum.⁊ idem apparet in alys.

Ad pmũ

Ad primum In oppositũ negat silitudo.Cuiꝰ rõ est:qꝛ idiuidua nõ hñt aliquã ppriã rationẽ.nec ↄstituunt p aliquã differẽtiã additã cõceptui specifico.Spẽs ꝟo habẽt pprias drĩas ↄ̃rias.rõne cuius oppõnis opz vnã esse altera pfectiorẽ.

Ad scđm

¶ Ad 2^{m} negatur minor.Nõ eniz est aliud nobilitas forme q̃ ipsa forma loquẽdo de nobilitate eẽntiali.eiꝰ eniz nobilitas est eius entitas.Differunt tñ rõne entitas ⁊ nobilitas:⁊ ↄñter oia que sunt eiusdẽ spẽi sunt eiusdẽ nobilitatis eẽntialis.Uñ falsũ est qꝫ vna aia intellectiua sit essentialr nobilior alia vt dictũ fuit libro 8°.Immo hoc est ẽt in formis accidẽtalibus. Nam albedo vt sex nõ est essentialr nobilior albedine vt quatuor:qꝛ isti gradus intẽsionales nõ sunt in eẽntys formarũ:sed aliũde accipiunt vt declaratũ fuit in eodẽ libro.

¶ Utrum perfectiones specificas procedere in infinitum implicet contradictionem. Questio.V.

Cap.1.8. 44.q.vnica.

Pria rõ.

Queritur 5°.Utrũ implicet ↄ̃dictionez qꝫ pcedatur in infinitũ in pfectiõibꝰ specificis.Et vr̃ qꝫ sic.¶ p°.Si in speciebus posset pcedi in infinitũ aut oẽs ille species eẽnt in pdicamẽto:aut aliqua eẽnt extra. Nõ 2^{m}:qꝛ.10.pdicamẽta sufficiẽter diuidũt ens.Si pmũ. ergo nõ eẽnt infinite.Probat ↄñtia:qꝛ qđlz pdicamẽtum diuidit imediate duabꝰ differẽtys:⁊ qlibet illarũ p duas alias:⁊ sic successiue donec deueniat ad vltimã differẽtiã: que amplius diuidi nõ põt:vt dr̃.10.meta.tex.⁊ cõ.43.Ex quo pz qꝫ oẽs spẽs cõtente sub gñe sunt finite.

Scđa rõ.

¶ 2°.Forme sunt modo numeri.vt dr̃ 8° meta.Est aũt sic qꝫ deus se hz vt vnitas:⁊ entia pducta se habẽt vt numeri pfluẽtes ab vnitate.Sz in numeris nõ põt esse infinitas pcedẽdo ad vnitates.ergo in spẽbus nõ põt esse infinitas pcedẽdo ad deũ.

Tertia rõ

¶ 3°.In essentialr ordinatis nõ põt esse pcessus in infinitũ.Sed spẽs rerum sunt essentialr ordinate.ergo ⁊c̃.

Quarta ratio.

¶ 4°.Si i spẽbꝰ posset pcedi in ifinitũ.sequit qꝫ in itellu hũano eẽt aliq̃ spẽs distãs in infinitũ ab aliq̃ alia spẽ data:⁊ per consequens eaz in infinituz excederet:sed hoc est impossibile:quia excederet eam tantum quantum excedit eaz deus.ergo ⁊c̃.

Quita rõ.

¶ 5°.Processus ad mensurã nõ põt esse in infinitũ.Cuiꝰ ratio est:qꝛ infinitũ vt sic est ignotuz. Mensura autẽ est certissima:qꝛ mensure est ducere in cognitionẽ mensurati:vt pz.10.huiꝰ.Sz pcessus ab inferio-

ri nā specifica ad supiores naturas specificas est pcessus
ad mensuraz:qz forma que est pfectior sub aliquo gñe est
mensura alicui⁹ iperfectioris:sicut pz φ albedo est mensu
Sexta rō. ra oiuz colorū.ergo hꝰ pcessus nō pōt esse infinitū.℄ 6°.
Tota vniuersitas formarū pducibiliū a pma cā differt:si
cut finitū ab infinito.Sed posito aliquo totali finito non
pōt in eo pcedi in infinitū.psertim ascendēdo:qδ dico pp
ꝯtinuū qδ est diuisibile in infinitū:ḡ nō pōt pcedi in infi/
Septima ratio. nitū in formis spē distinctis.℄ 7°.Inter duo extrema nō
possunt sumi media infinita.Sz pma cā ꝛ vltim⁹ effect⁹
ei⁹ sunt duo extrema.ḡ inter ea nō pñt esse infinita media.

Respōdeo. In ista qōne alr loquēdū est ꝫm veritatē:ꝛ alr ꝫm phos.Nā si pma causa ageret de necessitate nāe:vt multi dicunt Phz sensisse.
nō posset pcedi in infinitū in pfectionib⁹ specificis.Sed
actu essent quotquot pñt esse.Si ēt pma cā eēt finiti vigo/
ris:vt dicūt aliq voluisse Phm ꝛ Cōmen.8° physi.tex.cō.
78.nō posset dari hꝰ pcessus in infinitū:qz virtus ei⁹ de/
terminat̄ ad aliquē effectū finitū.Silr si pma cā nihil ime
diate ꝛ de nouo agit ꝛ nō pōt transmutar̄ māz nisi mediā
te celo.vt videt̄ sensisse Auer.7° metaphy.nō pōt dari hꝰ
pcessus:qz nihil dignius celo pduci posset.℄ Sed psup/
posito ꝫz veritatē φ pma cā libere agat.Presupposito ēt
φ sit infinite virtutis:vt pbabit̄ infra.Dico φ assignata
quacūqz nā specifica pma cā posset pducere nobiliorem.
Cōclusio vitausp°. ℄ Qδ pbatur.Qz assignato quocūqz effectu ipse est fini/
tus.ergo po^a pme cause pōt pducere nobiliorē effectum.
Añs pz.qa effectui repugnat infinitas:psertim entitatiua
ꝛ pfectionalis.cū ois effect⁹ habeat eē ab altero depēdēs.
Consequētia pbat̄:qz ois po^a.que ita pōt pducere hoc fi/
nitū ꝛ limitatū.φ nihil eo pfectius pducere pōt est deter/
minata ad hunc effectū:ꝛ p ipm totalr exhausta:ꝛ per ꝯñs
est finita ꝛ limitata.Nec valet dicere φ sit infinita in se ꝛ
formalr.Sed finita obiectiualr:qz assignato quocūqz ente
finito.nullā iplicat ꝯdictionē aliquod ens eo nobili⁹ pdu
ci.ergo potētia pme cause est ifinita obiectiue:nō ad hūc
sensum φ possit pducere effectū infinitū:sed qz pōt pdu/
cere in infinitū.Consequētia pz:qz qcquid nō iplicat con/
tradictionē hz rōnē entis:ꝛ per ꝯñs hz rōnē pducibilis p/
ma cā.Añs ēt pz:qz nulla rō apparet vñ consurgat hꝰ con
tradictio:qδ declaro.Sit enim nobilissima substātia que
nunc est in rerū nā.a.ꝛ sit illa quā dico pducibilē.b.ꝛ for/
metur hec ppositio.b.pōt esse.vel.b.est.cōstat φ hec ppo
sitio ex se nō est ipossibilis:qz pdicatū nō repugnat subto:
eē eniz actu nō repugnat nisi ei qδ in sua rōne icludit po/
tētialitatē ad aliquē vlteriorē actū:cuiusmodi est infinitū.
b.aūt nō est infinitū:qz distat ab.a.tm̄ finite.℄ Confirma
tur.Oē qδ est impoe aut est impoe ꝫm se:aut est impoe
per cōparationē ad aliquā potētiaz:vt dr̄ 9° meta.Sed.b.
pduci nō est impoe ꝫm se:nec ad aliquā potētiā.ergo nō
est impoe.Minor p pma eius pte pbatur.Impoe eniz
ꝫm se est tm̄ id qδ cōnectit opposita formalr:puta hoiem
esse irrationalē:ꝛ albedinē esse cōgregatiuā visus.Sed.b.
esse nō cōnectit aliqua sic opposita.vt de se pz:nā existen/
tia nō est aliquid formalr oppositū ipsi.b.ergo ꝛc̄.Pro 2^a
ēt parte pbatur eadē minor.Potētie infinite nihil est im
possibile pduci ex pte ipsius potētie.Sz po^a pme cāe est
infinita:vt supponit̄.ḡ.Maior pbat̄.Ois potētia simplr
infinita pōt in oē qδ est de se poe pduci.Aliogn daretur
aliqd pducibile:qδ tñ per nullā potentiā esset pducibile:
qδ est oiño absurdū:ergo potētie infinite nihil est impoe
pduci ex pte ipsius potētie.℄ 2°.Si repugnat dare vnā
intelligētiā perfectiorē ea que nūc est:aut ista repugnātia
oritur ex parte numeri:qz.s.repugnat esse maiorē numez.
eo q nūc ē.aut orit̄ ex pte substracti.s.illi⁹ entitatis.Nō p^m:
qz numero vt sic nō repugnat augeri in infi^m.Nō 2^m.quia
enti creato nō repugnat inquātū hꝰ nisi id qδ tollit eū ex/
tra rationē entis creati.Sed hoc nō tollit ab ista itelligen/
tia rōnē entis creati:cū nō det ei infinitatē:qδ pz.qz id qδ
excedit tm̄ in vno gradu aliqδ finitū est ens finitū:intelli/
gentia aūt que nunc fieret excederet p casum positū tm̄ in
vno gradu eā que nunc est pma.ergo esset finite entitatis.
℄ 3°.Poe est pcedere in infinitū in spēbus alicuius de/
terminati gñis.puta coloris.ergo est poe pcedere in infi/
nitū in pfectionib⁹ specificis.Pz ꝯñtia:qz spēs cuiuslibet
gñis sunt pfectiones specifice.Et ēt qz nulla apparet ratio
quare dato quocūqz colore dari possit alius pfectior disti/
ctus ab eo specie:ꝛ nō possit data quacūqz itelligētia dari
pfectior.Añs pbatur:qz lz Cōmē.6° physico.cō.32.dicat
φ inter albedinē ꝛ nigredinē sint media finita dum trans
mutatur aliqd de albo in nigrū:aliogn nō posset termina
ri motus.tñ in libro de sensu ꝛ sensato.dicit φ colores me/
dij possunt esse infiniti ꝫm spēm absolute loquēdo:qz co/
lores extremi possunt infinitis modis cōmisceri ꝛ variari
ꝛ ꝯñter resultare pñt infinite spēs colorū ex illis infinitis
cōmistionib⁹.accipiēdo colores medios causari ex extre/
mis eo mō qui declarat⁹ est libro decimo.ḡ spēs colorum
possunt in infinitū multiplicari.℄ 4°.Ois potētia pfecta
pōt in ea oia que cōtinentur sub pprio ꝛ p se effectu eius.
Sed.b.ꝯtinetur sub ente:qδ est pprius ꝛ p se effect⁹ pme
cause.Cuius ratio est:qz pma cā est vniuersalissima cā:cāe
aūt vlissime corrñdet effect⁹ vlissimus:vt dr̄ 2° physic.ꝛ
5° meta.tex.c.38.ergo ꝛc̄.℄ 5°.Quicqd pōt apprehēdi ab
intellectu pme cause sub rōne boni pōt ab ea esse volitū:
qz pma cā agit p intellm ꝛ voluntatē.Sz.b.pōt apprehē/
di sub rōne boni cū de se sit ens pducibile.ergo.b.pōt a p^a
cā pduci.℄ 2^a ꝯ.In hꝰ pcessu in infinitū in pfectionib⁹
specificis nō est deuenire ad aliquā vnā spēm que qddita
tiue ꝛ itrinsece excedat aliā infinite.Sed anqz pbetur ista
ꝯ prius declarat̄ quid sit vnā spēm excedere aliā qdditati
ue ꝛ itrinsece.Illud eniz dr̄ aliud excedere eēntialr:qδ ita
excedit ipm φ nihil est dare eiusdez spēi.qn ipm excedat.
Hoc modo albedo excedit nigredinē.qz nō est dare albe/
dinē adeo remissaz qn ipsa sit pfectior ꝫm nām suā q̄cūqz
intēsissima nigredine.Excedit ēt eaz intrinsece.qz excedit
eā quātū ad ea que sunt itrinseca sue rationi formali p quā
est albedo.His declaratis pbatur ꝯ 2^r.Primo sic.Quic/
quid excedit aliud infinite/excedit ipm plusqz in duplo ꝛ
plusqz in triplo:ꝛ sic sine statu.Sz nulla spēs citra pmam
cām excedit aliam plusqz in duplo ꝛ plusqz in triplo.ꝛ sic
sine statu.ergo nulla excedit aliā ifinite.maior pz.Minor
pbat̄.Quicqd excedit aliδ plusqz in duplo ꝛ plusqz in tri/
plo ꝛc̄.nō pōt ab illo excedi.Sz quelibet spēs ab alio ex/
ceditur.s.a p^a cā.ḡ ꝛc̄.minor pz.Maior pbat̄:qz si ab alio
excedit̄.ḡ vel excedit̄ finite vel infinite.Nō finite:qz tale
excedēs istud qdditatiue.siue essentialr eēt alterius spēi.
Nulla aūt apparet rō q̄re hec res excedat rem inferioris
spēi infinite siue plusqz in duplo ꝛ plusqz in triplo ꝛc̄.ꝛ nō
excedat̄ silr ab aliqua superiori.℄ Si dicatur φ infinite.
Cōtra.qz tūc seqtur φ due spēs sint equalis pfectionis qδ
est ꝯ dicta supius.Cōsequētia pbat̄:qz q̄cūqz habēt equa/
lē pportionē ad vnū tertiū sunt eq̄lia iter se.Sed hec res
ꝛ illa a qua ipsa excedit̄ infinite hñt equalē pportionē ad
oēs spēs inferiores:qz qδlz istorū excedit eas infinite per
te.s.plusqz in duplo ꝛ plusqz in triplo.ꝛ sic sine statu.ḡ ꝛc̄.
℄ 2°.Quicqd excedit aliud infinite ꝫm magnitudinē est
infinite magnitudinis:quia qcquid excedit aliud ꝫm du/
rationē est infinite durationis:ḡ qcquid excedit aliud in/
finite qdditatiue est infinite qdditatis.Sz nulla res citra
primaz cām est infinite qdditatis.aliogn adequaret̄ pme
cause.

cause in pfectione.ergo nulla spẽs excedit aliam quiddita tiue infinite. Maior ꝛ minor ex se constant.

Ad pmũ **Ad argumenta** rñdetur. Ad pmuz dicit̃ ꝙ ₰m Cõmẽ.ille spẽs si essent substã tie imãles nõ essent in gñe: vt videbit̃ infra.dico tñ ₰m ve ritatẽ eẽnt in genere. Ad iprobationẽ dĩ ꝙ oẽs differentie in quas actu est diuisuz gen⁹ sunt finite: tñ ille in quas põt diuidi sunt infinite: qꝛ vt arguebat̃ ₰m Cõmen.possunt in infinitũ plurificari spẽs colorũ: ꝛ tñ nũq̃ sunt nec possunt

Ad scõm esse simul actu infiniti colores. ℂ Ad 2ᵐ dĩ ꝙ nõ est sile: qꝛ illa vnitas que est deus.lz sit simplicissima ꝛ oẽs perfe ctiones ꝯtineat vnitissime: tñ est infinita.ꝛ põt se infinitis modis cõmunicare: vnitas autez que est pncipium nume ri non habet huiusmodi infinitatẽ: ꝛ ꝯsequenter nõ habet id vnde cõsurgit pdicta possibilitas plurificationis spẽrũ

Ad tertiũ in infinitũ. ℂ Ad 3ᵐ dĩ pmo ꝙ nõ est simile de causis ef ficientib⁹.ꝛ de spẽbus rerũ: qꝛ cause efficiẽtes essentialr̃ or dinate simul actu mouẽt. Nullus aũt effectus põt esse de pendẽs ab infinitis causis: aliogn nũq̃ pduceret̃: cuz non sit infinita ptransire. pcessus aũt in infinitũ in spẽbus re rũ nõ est ad aliqd actu existẽs ꝛ actu mouẽs: sed ad aliqd potẽtiale. ℂ Dico 2ᵒ ꝙ spẽs rerũ nõ dicunt̃ essentialr̃ or dinate.eo modo quo cause effectiue: qꝛ cãe efficiẽtes iõ di cunt̃ essentialr̃ ordinate.qꝛ oẽs simul causant: ꝛ qꝛ inferior causare nõ põt nisi superior causet: in spẽbus aũt rex vna põt esse.dato ꝙ alia non sit. Si enim destrueret̃ tota spẽs rose adhuc remaneret spẽs hominis: sed ideo dicunt̃ eẽn tialiter ordinate: qꝛ nõ possunt eẽ due spẽs eiusdẽ pfectio

Ad q̃rtũ nis. ℂ Ad 4ᵐ negatur ꝯña qꝛ nulla est spẽs in qua sistat diuinus itell's: imo quacũq̃ cognita aliã cognoscit ꝛ videt superiorẽ: vñ nulla est quã videat excedere alias infinite.

Ad q̃ntũ sed tñ finite. ℂ Ad 5ᵐ negat̃ minor: qꝛ infinitũ nõ est mẽ sura suarũ partiũ cuz nõ habeat rõnez totius vel alicuius certificantis: imo de se vt sic est ignotũ. Nulla ẽt spẽs illi⁹ multitudinis in qua pcedit̃ in infinitũ est mensura oium existẽtiuz in illa multitudine: qꝛ nulla est spẽs pma: lz ali qd extrinsecũ ad totã multitudinez.s.pᵃcã est mẽsura oiuz pducibiliũ. ℂ Et si dicat̃ ꝙ pter mẽsurã extrinsecã: opz ẽt dare mensurã intrinsecã. Dico ꝙ datur mensura itrinse ca oium spẽrum que actu sunt: sed nõ oium pducibilium. Nobilissima eniz spẽs pducta est mensura oium aliarum

Ad sextũ que actu sũt. ℂ Ad 6ᵐ dĩ ꝙ tota illa multitudo est simplr̃ finita: ꝛ quelibet pars eius hz ab alio esse dependens: ꝛ tñ infinita ₰m quid: qꝛ data quacũq̃ spẽ supra eã sunt infini te spẽs: quax vna est altera pfectior: lz nulla sit ifinita: ꝛ iõ

Ad 7ᵐ pp hanc infinitatez ₰m quid põt pcedi in infinitũ. ℂ Ad 7ᵐ dicit̃ pmo ꝙ pma cã nõ est alterũ extremũ illius mul titudinis specierũ pducibiliuz: sed est extra illam multitu dinez. Dicitur 2ᵒ ꝙ si etiam esset alterum extremũ adhuc posset procedi in infinitũ: qꝛ quãdo vnum extremũ exce dit aliud essentialiter infinite: põt pcedi in infinitũ ab in feriori extremo ad extremũ infinitum.

ℂ Textus cõmenti sexti.

ℂ **Ille quidẽ naturales. Cũ motu enim sunt.**

Intentio phi. ℂ Hoc loco ponit differentiã inter dictas subas dicens: ꝙ sube sensibiles sunt sube nãles: eo ꝙ sunt in motu: ꝛ ꝯñter ptinet eax consideratio ad naturalẽ. Hec aũt.s.suba insen sibilis ꝛ imobilis pertinet ad aliã sciam.s.ad primã phiaz: si tñ sube sensibili ꝛ imobili nihil est cõe. Qd exponẽs S. Tho.dicit: ꝙ consideratio de substãtys sensibilib⁹ inquã tuz sunt in motu ptinet ad nãlẽ phm. Sed qꝛ oẽs substã tie tam sensibiles q̃ imobiles cõueniunt in rõne entis ꝛ in rõne sube: ideo earũ cõsideratio inquãtum sunt entia ꝛ substantie pertinet ad primũ phm. ℂ Sed huic exponi

videt̃ obuiare text⁹ arabic⁹ qui dicit ꝙ istis substãtys nõ est vnũ pncipiũ cõe. ℂ Ad qd dĩ ꝙ lz eis non sit vnũ pnᵐ iquãtũ iste sunt mobiles ꝛ illa imobilis: aut eis nõ sit vnũ pncipiũ vniuocũ: tñ eis inquãtũ sunt sube est vnũ pncipiũ formale analogũ.s.ratio entis. Et ideo queritur.

ℂ Utrum substantie abstracte sint omnino immutabiles ₰m philosophos. Q̃stio. VI.

Queritur 6ᵒ. Utrũ substãtie abstra cte sint oino immutabiles ₰m phos. Et arguit̃ ꝙ nõ. ℂ Primo sup ponendo ꝙ intelligẽtia vniat̃ celo ₰m cẽ de mente Phi ꝛ Cõmen.vt patebit infra. Et arguit̃ sic. Moto celo mouent̃ oia que ei cõiuncta sunt ₰m eẽ. Sed itelligẽtia est ei cõiuncta ₰m esse.ergo ꝛc̃. ℂ Confirmat̃ ista ratio: quia Phs dicit 2ᵒ topi.contra Platonẽ ponẽtẽ ideas esse aliq̃ modo in ideatis ꝙ sequitur ideas moueri: qꝛ motis nobis mouent̃ ea que in nobis sunt. Sed intelligẽtia magis vni tur celo per Phm q̃ idea ideato ₰m Platonẽ.ergo seqt̃ intelligentiã moueri: aliogn ratio Phi nihil cõcluderet ꝯ Platonẽ. ℂ Confirmat̃ 2ᵒ: qꝛ Phs 8ᵒ physico.tex.cõ.52. dicit intelligẽtias motrices orbiũ inferiorũ moueri p acci dens. ℂ Confirmat̃ 3ᵒ: qꝛ aia itellectiua mouet̃ moto cor porꝛ: vt dicit Cõmẽ.12.meta.cõ.36. Sed aia itellectiua est ita ipartibilis sicut itelligẽtia.ergo ẽt intelligẽtia mouetur saltẽ per accidẽs. ℂ 2ᵒ. Ois intell's transiẽs super cõtingẽ tia est mutabilis de sciẽte in nõ sciẽtẽ: sicut ẽt ipsa obiecta mutant̃ a qbus sciẽtia dependet. Sed intell's itelligẽtiax transeũt sup contingẽtia: qꝛ vt dicit Cõmẽ.2.celi.cõ.37.in telligẽtie motrices orbiũ habẽt volitiones.i.sollicitudines circa nos: ꝛ ꝯñter ẽt notitiã. ℂ 3ᵒ. Ois cã de nouo pducẽs aliquẽ effectũ mutatur ad nouã relationẽ respectu illi⁹ ef fectus: qꝛ est impoſe qn ad ipm referat̃. Sed itelligẽtie p ducunt nouos effectus mediãte motu celi.g̃ mutant̃ ad no uas relones. ℂ 4ᵒ. Mutabilitas cõuenit pme cãe.g̃ alys intelligẽtys: ꝯña pz: qꝛ pma cã est pfectior oibus. Añs p batur. Ois pfectio ꝯuenit pme cause: vt dicit Cõmẽ.5ᵒ me taphysi.cõ.31. Sed mutatio est quedam perfectio cum sit actus: vt dicit̃.3.physi.tex.cõ.15.ergo ꝛc̃.

Prima rõ.

Confir⁹

Confir⁹

Cõfir⁹.

Scda rõ.

Tertia rõ

Quarta ratio.

Respondeo Q lz ₰m veritatẽ oẽs sube abstracte pter pmã sint mutabiles accidẽtalr̃: tñ Aristo.ꝛ Cõmen.crediderũt ꝙ sint oino ꝛ simplr̃ imu tabiles tam quo ad esse subale q̃ quo ad esse accidentale. Et ideo tria sunt declarãda. Primũ est ꝙ itelligentie ₰m phos sunt imobiles quantũ ad esse. Secundũ est ꝙ sunt i mobiles quantũ ad opationes. Tertiuz est vñ oriat̃ ista i mobilitas. ℂ Sciẽdũ est aũt ꝙ in hoc loco nõ querit̃ tñ de pmo motore an sit oino imobilis: qꝛ de hoc manifestuz est ꝙ sic: ꝛ pbatur a Pho.8.physi.tex.cõ.34.per hoc ꝙ oẽ qd mouet̃ ab alio mouet̃.ergo si primus motor mouet̃: ab alio mouet̃: ꝛ querit̃ vtx illud aliud moueat̃. Si nõ.ergo ipz est primũ mouẽs imobile. Si sic.ergo mouet̃ ab alio: ꝛ sic i infinitũ. Et postea tex.cõ.35.ꝛ.36.ꝛ.37.adducit alias rõnes ad idẽ pbandũ. Deinde tex.cõ.48.pbatur ꝙ si de ueniat̃ ad vnũ primũ mouens seipsum: opz tñ dari aliqd mouens imobile. Et.12.metaphy.cõ.36.dicit Cõmẽ.ꝙ pri mũ mouens mouet ꝛ nõ mouet̃ neq̃ per accidẽs.neq̃ ₰z seipsuz: sicut mouet aia que est in corpore. ℂ Sed in hoc loco est questio vlr̃ de oibus intelligẽtys an sint oino imu tabiles. Et qdem apparet Phm tenere ꝙ sic. Naz.12.me taphysice.tex.cõ.6.distinguit eas a substãtys sensibilibus per hoc.ꝙ substãtie sensibiles sunt cũ motu.ꝛ earũ cõside ratio ptinet ad nãlem. Substãtie aũt insensibiles sunt ab solute ꝛ sepate vlr̃ ab oi motu passiue.lz nõ actiue. ꝛ earũ ꝯsideratio pertinet ad pmum Phm. Et postea in codẽ te

Quid q̃rat̃ in pblemate. Conclo phica.

xtu pbans q oes substãtie sensibiles habẽt materiã:assu/
mit hanc ppositionẽ. Omne mobile hz mãm:constat q i/
telligẽtie nõ habẽt mãm fm ipm:ergo sũt oino imobiles.
Et lz hoc sit pbatum vlr:tñ specialr quantũ ad tria pdicta
est pbãdũ. Et pmo q nõ sint mutabiles mutatiõe substã/
tiali. Naz hoc nõ põt esse nisi duobus modis:aut.s.qr põt
mutari de esse in nõ esse:aut qr potuerũt mutari de non eẽ
Qz itelli/gẽtie sint imobiles fm esse.
in esse. ¶ Qr aũt nõ possunt mutari de esse in nõ eẽ sic p/
batur ex rõnibus sumptis a Pho z Cõmen. in pmo celi. z
pmo arguit sic. ¶ Intelligẽtie hñt potentiã. vt semp sint.
ergo nõ habẽt potentiã:vt aliqñ non sint:z pñter non põt
mutari in nõ esse. Añs pz:qr sunt icorruptibiles. Consequẽ
tia pbatur. Possibili posito in eẽ nullũ sequit impole. pri
Cap.18.
mo priorũ. Sed sequit impole si ponat q intelligẽtie ali/
quãdo nõ sint. Cũ enim positũ sit q semp sunt si ponat q
aliqñ non sint:ponent duo 9dictoria simul vera.s.semper
esse z aliqñ non esse intelligẽtias. ponere aũt simul cõtra/
dictoria est impole. ¶ z°. Nulla potẽtia est ad infinitum
in futurũ:qr cũ infinitum nõ possit ptransiri. illa potentia
nunq̃ posset poni in actu:qd est cõtra rationẽ potẽtie. Sz
si intelligẽtia haberet potentiã ad aliqñ non esse. illa potẽ
tia esset ad infinitũ in futurũ:qr cũ positũ sit q intelligẽtia
semper erit. Potentia ad non esse erit ad aliquid:qd tẽpo/
re infinito nõ eueniet:z sic erit ad infinitũ in futurũ. ¶ Qr
aũt nõ sint mutabiles de nõ esse ad esse: pbant:qr si itelli/
gentie aliquãdo nõ erant. ergo tũc nõ erant necesse. z erãt
possibiles esse:cũ postea aliquãdo fuerint. Sed intelligen
tie nunc sunt necesse esse. cũ sint icorruptibiles. ergo pole
esse eẽt mutatũ in necesse eẽ:qd vr non posse concedi.

Intelligẽ/tie nõ hñt opationes n ouas.
Quantum ad z^{m}.s.quantũ ad opatiões dico q sũt imobiles. Nam in substãtijs abstractis
nõ sunt alie opationes fm Phos nisi intelligere z velle:lz
eniz moueãt celuz. tñ nõ mouent:nisi p intelligere z velle.
Scdm ẽt relones nõ est in eis motus. qr vt supra pbatuz
fuit relo nõ est res a fundamẽto distincta:z ideo manente
suba itelligẽtie aut quocũq alio fundamento sue relonis/
manet itelligẽtia imutata:lz non denominetur relatiue. vt
prius:volitio aũt est accidẽs in eis. qr vt infra pbabit /in/
telligẽtia superior causat effectiue in intelligẽtia inferiori
desideriũ ad mouendũ celũ. Sed qr causat hõ desideriuz
ex necessitate nature:ideo ẽ imobilis itelligẽtia:quãtũ ad
hõ desideriũ. Silr dico de itellectione:qr aut intellectio q̃
intelligẽtia inferior intelligit superiorẽ est ipsamet suba i/
telligẽtie superioris iuxta illud 3° de aia cõ.14. intellect⁹
in formis abstractis est idẽ cũ itellecto. Aut est accidẽs in
intelligẽtia intelligẽte:z si sic cũ causet nectio. z oriat posi/
tis superiori z inferiori intelligẽtia:sicut orit figura corpo
ris celestis ex vnione intelligẽtie cũ eo. sequit qdcũq hoz
detur q sit imobilis illa itellectio. Idẽ dico de itellectione
qua itelligẽtia itelligit se z res materiales:de quib⁹ oibus
magis diffuse dicetur infra.

Vñ hñt i/telligẽtie i/mobilita/tem. Auicẽne causa.
Quantum ad 3^{m} opz dicere q ista imobilitas oria/tur aut ab aliquo intrinseco itelligẽtijs:
aut ab aliquo eis extrinseco. Et qdẽ si loquamur fz phos
diceret Auicẽna q orit tñ ab extrinseco:qr.s.intelligẽtia
quantũ est ex se põt nõ esse. z pñter ex se. z intrinsece non
est imutabilis ad nõ esse:z tñ imutabilis extrinsece:qr nul/
la est cã extrinseca potẽs deducere itelligẽtias ad non eẽ:
qr cã pducens eas pducit z 9seruat eas ex necessitate nãe.
¶ Phs autẽ z Cõmen. dicerẽt q sunt imutabiles vtroq
mõ. Extrinsece quidẽ:qr nulla est cã potens deducere eas
ad non esse:vt ẽt dixit Auicẽ. Intrinsece vo:qr mã earum
nõ hz intrinsecũ aliqd p qd possit desinere. Vñ pmo celi.
tex. z cõmẽ.38. dr q quibusdã reb⁹ natura ipsarũ rerũ p
quã sunt id qd sunt z que nã est eis inata dat vt semp sint:
qbusdã vo dat vt aliqñ sint z aliqñ non sint:qbusdaz aũt
alijs dat vt nunq̃ sint. ¶ Quo aũt ista intelligẽda sint p/
tim fuit dictũ lib.6. z partim dicet in sequẽtib⁹:in.q. an en
tia eterna sint simplr necesse esse fm phos. ¶ Si autẽ lo/
quamur fm veritatẽ que tenet q itelligẽtie possint a deo Resolo apd veritatem.
annihilari. posset alicui videri q sint mutabiles ẽt intrin/
sece.s.per aliquã potẽtiã passiuã existentẽ in eis:qd patet
ex duobus. ¶ Primo. qr vnũqdq eo ipso q nõ est act⁹ pu
rus incidit in aliquã potentialitatẽ passiuã:qr actiua potẽ
tialitas stat cũ actu puro. Sed intelligẽtie non sunt act⁹ pu
rus:cũ hoc cõueniat tñ pmo pncipio. ergo habẽt in se po/
tẽtialitatẽ passiuã. ¶ z°. qr cuilibet actioni substernit ali/
qua potẽtia passiua:p quã passum recipit actionẽ agentis.
Sz pma cã fm veritatẽ põt annihilare intelligẽtias:ergo
in earũ substãtia est potẽtia passiua. ¶ Sz his nõ obstãti Cõclo apd veritatem.
bus:dico q intelligẽtie nõ habẽt itrinsece aliquã potẽtiaz
passiuã per quã possint mutari in nõ esse:imo sunt omni/
no imobiles itrinsece:lz extrinsece sint mobiles:qr ab ex/
trinseco possunt deduci ad nõ esse. Qd probatur. Primo.
Terminus actionis nõ est in potẽtia. nisi vel materie vel
agẽtis. qr sola potẽtia mãe siue subiecti est receptiua:z sola
potẽtia agẽtis est actiua ei⁹. Sz nullũ est subm in itelligẽ/
tijs. respectu totalis eẽ. g si dicuntur possibiles. hoc erit tñ
respectu potẽtie agẽtis z itrinsece sunt imutabiles. ¶ z°.
Ubi est aliqd mutabile ibi ẽ aliqd qd substernitur vtriq
termino mutatiõis. Vñ Phs.12. metaphy. tex. cõ.6. pbãs
q ois suba sensibilis hz mãm sic dicit loquendo de muta/
tione que est iter 9rios terminos. Ampli⁹ hoc qdẽ manet.
aliud vo 9rium nõ manet. est ergo aliqd 3^{m} pter cõtraria
mã. Sed in intelligẽtijs nõ est aliqd manens sub eẽ. z sub
non esse:qr qñ intelligẽtia desinit esse nihil ei⁹ manet. In
substãtijs vo mãlibus si desinant esse manet mã sub non
eẽ pexistẽtis forme:g intelligẽtie sunt imobiles itrinsece.
¶ Nec valẽt motiua pbãtia mutabilitatẽ intrinsecã. Pri
ma quidẽ non. Tuz qr lz i itelligẽtia sit aliqua potẽtia rece
ptiua esse. non tñ est receptiua non eẽ:qr eẽ in potẽtia ad
nihil est nõ eẽ in potẽtia:sicut ẽt facere nihil. z non facere
eqpollẽt. Tũ qr intelligẽtia non dr deficere a pfectione p/
mi entis pp admistionẽ potẽtie passiue. sz pp minoratio/
nẽ actus:sicut albedo parietis deficit ab albedie niuis:nõ
pp admistionẽ nigredinis:sz pp diminutionez albedinis.
Vñ dicit Phs. pmo celi. te. cõ.100. a primo ente datum est
eẽ z viuere his quidẽ clarius:his vo obscuri⁹. ¶ z^{a} ẽt nõ
valet:qr annihilare nõ est actio. sz remotio actionis. Dicit
enim Cõmẽ.12. meta. cõ.18. q actio agẽtis non est in pri/
uãdo:sz in acquirendo aliquid positiuum.

Ad pm.
Ad primum dicunt aliqui q nõ fuit opinio Phi intelligẽtiã vniri celo fm eẽ:sz solũ
vniri ei tanq̃ motorẽ appropriatũ. Sz oppositum huius
infra ostẽdet. Credidit enim taz ipse q̃ Cõmẽ. celũ eẽ cor/
pus animatũ:vt sepe dicunt libro.12. meta. Et qr pncipiuz
mouẽs in aialibus est aia:iõ pz q fm eos motor celi est ei
vnitus fm eẽ:dico igit q maior nõ est vlr vera. ¶ Et ad Ad 2m confirmationem.
primaz eius pbationẽ siue 9firmationẽ:dico q rõ Phi 9
Platonẽ est rõ topica z nõ procedit ex necessarijs:nec ex
vlr veris. Nec est miruz q Phs in topicis arguat topice:
cũ ẽt cõiter ita faciat in libris logicalibus:qñ refellit alias
opiones. Ratio aũt quare intelligẽtia non moueatur:neq
p se neq p accñs etiã si sit forma celi fm eẽ est:qr sicut oẽ
p se mobile est q̃tũ p se:ita oẽ mobile p accñs est quantũ
p accidẽs:vel saltẽ requirit dimẽsiões i suo susceptiuo sal/
tẽ añcedẽter z dispositiue:qd dico pp animã intellectiuaz
que nõ est quanta p accñs:z tñ mouet p accidẽs moto cor
pore:qr pexigit quantitatẽ in mã dispositiue:cum mã non
possit eam recipere. nisi sit disposita qualitatiue z quanti/
tatiue

tatiue. Intelligẽtia aũt nõ vnit̃ celo mediãtibus dimẽsio-nibus: vt dicit Cõmẽ. capitulo p̃ ꝛ 2° de suba orbis. nec ꝑ-exigit celũ esse quantũ ad hoc ꝙ ei vniat̃: ita ꝙ lꝫ celuꝫ sit quantũ: tñ eius quãtitas nihil facit ad hoc ꝙ intelligentia sibi vniat̃: nec ipsa itelligẽtia ꝯstituit̃ i esse per suũ susce-ptiuũ. Et hanc rõnẽ ponit ẽt. S. Tho. 8° phys. lec. 13. expo-

Ad secdaz confirmationem. Per accidens 2r. nens textũ cõmẽ. 52. ¶ Ad 2am ꝯfirmationẽ dĩ ꝙ per acci-dẽs accipit̃ 2r. Uno mõ vt distinguit̃ ꝯtra per se: ꝛ qꝛ tale per accidẽs est mere ꝯtingẽs: ideo nõ reperit̃ in reb⁹ eter-nis: vt dĩ. 8. phys. tex. ꝛ cõ. 36. Alio mõ accipitur ꝑ accidẽs vt distinguit̃ ꝯtra pmo: ꝛ sic id qd̃ est ꝑ se dicet̃ ꝑ accidẽs si nõ sit ꝑ se p̃: hõ aũt per accidẽs põt esse in reb⁹ eternis. Unde si sor. fuisset ab eterno ꝛ ꝯtinue fuisset motus localr̃ vsq͂ ad hoc instãs p̃sens: eius aĩa fuisset mota ꝑ accidens. Sed tñ neq͂ isto modo mouent̃ intelligẽtie per accidẽs.

Ad do dicit Aris. intelligentias moue p accñs ¶ Pro notitia aũt ꝓpõnis Phi sciendũ est ꝙ nulla intelli-gẽtia mouẽs celũ mouet̃ per accidẽs illo eodẽ motu quo ipsa mouet suũ mobile: vt ibi dicit Phs: sed mouet̃ ꝑ acci-dens illo motu quo suũ mobile mouet̃ ad motũ p̃mi mo-bilis motu diurno. Dicit̃ aũt moueri ꝑ accidẽs: nõ qꝛ mo-tus sit in ea: vel ꝙ ipsa quouis mõ trãsferat̃ de loco ad lo-cũ: sed tñ denoĩatione extrinseca: qꝛ. s. suũ mobile mouet̃. Quãdo aũt dixi in q̃one ꝙ nõ mouet̃: intelligebaꝫ ꝙ mo-tus nullo mõ est in ea: nec eã itrinsece denominat. Magis aũt intelligẽtia dĩ moueri ꝑ accñs q̃ esse quãta ꝑ accidẽs qꝛ suus ꝓprius effect⁹ est mot⁹ celi ꝛ nõ quãtitas: nec alia accidẽtia. Nã lꝫ ẽm Cõmen. det celo hõ accidẽtia tñ p̃mo ꝛ p̃ncipalr̃ efficit motũ: ꝛ alia accidẽtia nõ dat celo nisi ꝑ motũ. ¶ Ad 3am ꝯfirmationẽ negat̃ ꝯñtia: qꝛ vt dictũ est: aĩa itellectiua requirit dimẽsiones in mã saltẽ dispositiue

Ad scdm ꝛ antecedẽter. ¶ Ad 2m dĩ ꝙ ita concluderet primã cãm esse mutabilẽ: sicut alias intelligẽtias. Dico igit̃ ꝙ intelli-gentia eodẽ actu intelligit genera ꝛ spẽs quo intel ligit con tingẽtia. Unde eis corruptis manet ista itellectio. lꝫ nõ sit amplius intellectio illorum ꝯtingentiũ. que corrupta sunt.

Ad tertiũ ¶ Ad 3m negatur maior. tum qꝛ nõ semꝑ in causa est relo realis ad suũ effectũ: tuꝫ qꝛ relatio nõ est entitas distincta

Ad q̃rtũ addita fundamẽto. ¶ Ad 4m negatur antecedẽs. Ad pro-bationẽ dicitur ꝙ perfectio habẽs iunctaꝫ iperfectionem non conuenit prime cause: hõ autem perfectio est motus: cum sit actus existentis in potentia.

¶ Textus cõmenti. 6.

¶ Sensibilis vo substantia.

¶ Posita dr̃ia inter dictas subas: nunc agit de suba sensibi-li: ꝛ ponit hanc ꝯ̃neꝫ. Suba sensibilis hꝫ mãm. Hãc ꝯ̃neꝫ

Conclo sic probat. Oẽ mobile hꝫ mãꝫ. Sed ois suba sensibilis est mobilis. ergo ꝛc̃. minor pꝫ ad sensum. Maior ꝓbat̃. Ois mutatio fit ex ꝯtrarijs extẽdẽdo ꝯ̃rietatẽ ẽt ad ꝓuatiue op posita. Sꝫ ꝯtrarijs opꝫ substerni aliqd mãle. ğ in oi qd̃ mo uet̃ est mã. Maior pꝫ p̃mo phys. tex. cõ. 45. Minor ꝓba tur 2r. Primo. qꝛ vnũ oppositũ nõ mutat̃ in aliud: albedo eniꝫ nõ fit nigredo: ergo si dꝫ inter ea esse mutatio opꝫ ibi esse aliqd p̃ter ipsa opposita. Secũdo. In oi mutatione est aliqd manẽs: duꝫ eniꝫ ex albo fit nigrũ manet idẽ corpus. Sed ꝯ̃ria nõ ꝑmanent. facta eniꝫ trãsmutatione est aliqd p̃ter ꝯ̃ria. tale aũt manens est successiue subm ꝛ mã oppo-

Notãduꝫ sitoꝝ. Sciẽduꝫ est ꝙ querere cãm mãleꝫ ꝛ mouentẽ sube sensibilis pertinet ad naturalẽ Phm: vt dicit Cõmẽ. in B loco. Sꝫ qꝛ iste sciẽtie. s. nãlis: ꝛ metaphysica sunt vicine: ideo hoc ꝓbat etiaꝫ p̃mus Phs: lꝫ magis vlr̃ q̃ naturalis: quia cum declarat metaphysicus ꝙ principia substantie sensibilis sunt materia ꝛ forma: querit vtrũ principia sub-stantie: sint etiã principia aliorum generum.

¶ Textus cõmenti. 7.

¶ Si itaq͂ transmutationes.

¶ Qꝛ dixit ꝙ ois mutatio ẽ iter ꝯ̃ria: ne qs putet ꝙ hoc sit eodẽ modo in oibus dicit ꝙ cũ mutatio sit tñ in quatuor generibus: trãsmutatio in vnoquoq͂ genere est ẽꝫ ꝯ̃rietatẽ repertã in illo gñe. Naꝫ in suba est ꝯ̃rietas ẽm formã ꝛ ꝑ-uationẽ. In quãtitate ẽm augumẽtũ ꝛ decremẽtũ. In qua-litate ẽm formã: ꝛ in vbi ẽm differẽtias põnuꝫ. Causa aũt quare mã ꝯ̃rioꝝ siue subm põt ex vno eoꝝ in aliud trãs-mutari est: quia est in potentia ad vtrũq͂.

¶ Textus cõmenti. 8.

¶ Quoniam autem duplex est ens.

¶ Dixerat in fine p̃cedentis textus ꝙ mã est in potẽtia ad vtrũq͂ ꝯ̃rioꝝ. Nunc aũt ex p̃dictis soluit q̃onem que erat apud antiquos. s. qũo aliqd de nouo gñetur: vtruꝫ ex ente aut ex nõ ente: ꝛ r̃ndet ꝙ res generant̃ aliquo mõ ex ente: ꝛ aliquo mõ ex nõ ente. Generant̃ eniꝫ ex ente in potẽtia: ꝛ generant̃ ex nõ ente in actu: qꝛ materia lꝫ non sit actu id qd̃ fit ex ea: est tñ in potẽtia id qd̃ fit ex ea: ꝛ vt ait Alexan-der transmittit nos Phs in hac parte ad p̃mũ physicoꝝ. Cõmẽ. alr̃ exponit hunc textuꝫ dicens: ꝙ Phs intẽdit de-clarare nãm mãe. Cũ enim ens diuidat̃ per potentiam ꝛ actuꝫ: dicit Phs ꝙ materia est ens in potentia.

¶ Textus cõmenti. 9.

¶ Et hoc est Anaxago. vnum.

¶ Quocũq͂ exponat̃ p̃dictus textus ꝓbat Phs ꝙ antiqui Phi idẽ senserũt. Dixit enim Anaxagoras ꝙ vnũqd̃q͂ ꝑ-existit in eo ex quo gñat̃. lꝫ videat̃ dicere ꝙ p̃existit actu. Et Empedocles dixit ꝙ a p̃ncipio oia erant ꝯfusa: esse aũt confusuꝫ est esse potẽtiale. Idẽ ẽt dixit Anaximãder. Silr̃ Democritus dicit ꝙ oia que fiũt prius erãt in potẽtia. Ex q̃bus infert Cõmẽ. ꝙ oẽs ante Aristotelẽ nõ bene cogno-uerunt mãm: sed aspiciebant eam quasi a longe.

¶ Utrum in celo sit materia. Qõ. VII.

Queritur 7°. Utrũ in celo sit mã. Et vi-det̃ ꝙ nõ. ¶ Primo. In quo-cũq͂ est mã in eo est potẽtia ad esse. ꝛ per ꝯñs est gñabile ꝛ corruptibile. Sed celũ nõ est ge-nerabile ꝛ corruptibile. ergo in eo non est ma teria. Maior ꝓbatur. Mã de se nõ hꝫ esse: nec ipsaꝫ ex se ꝯsequit̃ eẽ. cum sit pura potẽtia. ꝛ nullo modo ens actu ex se. ğ de se est in potẽtia ad esse. Nec est dõm ꝙ hoc sit veꝝ tñ de mã inferioꝝ: qꝛ ois mã quecũq͂ sit est pura potẽtia ꝛ maxime pꝫ: qꝛ Phs vbicũq͂ loquitur de mã dicit ꝙ est pura potẽtia. ꝛ semꝑ dicit ꝙ est id ꝑ qd̃ res põt esse ꝛ non esse. Aut ergo Phs ignorauit illã materiã celi. Aut in celo nõ est mã. ¶ 2°. Materia nõ cognoscit̃ nisi ꝑ transmuta-tionẽ: qꝛ vt dicit Cõmẽ. p̃mo physicoꝝ / transmutatio fecit cognoscere mãm. ꝛ opatio formã: qꝛ sicut opatio est entis in actu. ita transmutatio est entis in potentia. Sed ce-lum non mouetur nisi localiter. ergo non potest cogno-sci. nisi ꝙ sit subiectuꝫ motus. Sed ex hoc nõ sequit̃ ꝙ ha beat mãm. qꝛ ad hoc ꝙ moueat̃ sufficit ꝙ sit corpus sim-plex sine mã. ¶ 3°. Nullũ eternũ hꝫ mãm. Sed celuꝫ est eternũ saltẽ a parte post. ergo ꝛc̃. Maior ꝓbat̃. Quecũq͂ sunt itransmutabilia nõ habet mãꝫ. vt dicit Phs. 8. meta. tex. cõ. 14. logtur enim ibi de accidẽtibus. ꝯcludẽs ꝙ non hñt mãm ex qua. ꝑ hoc ꝙ nõ sunt ꝑ se trãsmutabilia. Sed eterna sunt trãsmutabilia. ergo ꝛc̃. ¶ Cõfirmat̃. Quicqd habet mãm hꝫ potẽtiaꝫ ad non esse: qꝛ mã est per quã res põt eẽ ꝛ non eẽ. vt dicit̃ 7° meta. tex. cõ. 8. Sed celũ nõ hꝫ potent iã ad nõ eẽ. ergo ꝛc̃. ¶ 4°. Qd̃ mouet̃ motu perpe tuo nõ hꝫ mãm. Sed celum mouet̃ motu perpetuo. ğ ꝛc̃. Minor patet. Maior ꝓbatur: quia Phs 9° metaphysice tex. cõmen. 17. dicit ꝙ non est timendũ ꝙ celum stet: quia

Right margin notes: Pria rõ. Cap. 2. d. 12. q. 1. ꝛ 2. — Scda rõ. — Tertia rõ — Quarta ratio.

motus celi non est super potentia contradictionis: causa enim fatigationis est materia.

Cōtradictio apparēs in dictis Au.

Respondeo. In ista qōne dicā. primo qd senserit Cōmen. Scdō qd habeat veritas ēt ſm Aristo. ¶ Quātū ad pmū vr̄ quodā mō Auer. sibiipsi cōtrarius. Naz aliqñ dicit ꝙ in celo nō est mā. Aliqñ aūt videt̄ dicere ꝙ sic: ꝑsertim in libro de suba orbis. circa pncipiū: vbi pmo dicit ꝙ celū cōponitur ex duabꝰ naturis: ⁊ postea querit vtrū iste due nature sint mā ⁊ forma: ⁊ determinat ꝙ sic. ⁊ postea subdit ꝙ hꝰ mā nō est eiusdē speciei cū mā rerū gn̄abiliū. Jtē. 12. meta. cō. 10. sic dicit. oia eterna que sunt nō gn̄abilia. sed mouent̄ motu ſm translationē habēt mām: sed nō hn̄t mām generabiliū. sed materiā eorū que mouent̄ de vbi in vbi. ¶ Quidā tn̄ ꝑuertūt hāc auctoritatē ponētes naturā loco mãe: qđ non eēt ad ꝓpositū textꝰ Phi: in quo dicit ꝙ oia que mouent̄ hn̄t materiā: lz alia sit mā corruptibiliū. ⁊ alia eternorū. ¶ Oppositū huius dixit primo celi. cō. 5. ⁊ cō. 10. vbi sic ait. Corpus celi non est cōpositū ex mā ⁊ forma. sz est simplex. Jdē ponit 2° celi. cō. 40. ⁊. 41. sed qꝛ ibi remittit se ad librū de suba orbis: ⁊ in eo ꝓmittit se declaraturū qd sentiat circa hoc. ideo omissis oibus alijs locis adduco dictū suū in eodem libꝰ. Jbi .n. sic dicit formalr̄. Corpꝰ celeste est simplex non cōpositū ex mā ⁊ forma. Qđ confirmat ēt. 8. physicoꝝ. cō. 89. in fine. vbi sic dicit. Corpus celeste nō pōt ex se ſm suā naturā recipere transmutationē. ⁊ cā eius est: qꝛ nō cōponitur ex mā ⁊ forma. ¶ Sed qꝛ nō est credēdū tn̄ virum sibi cōtradixisse ꝑsertim in hac re: cuiꝰ ei singulare studiū fuit: ⁊ cuius gratia edidit librū de suba orbis. Propterea dico Auer. oino credidisse in celo esse mām cū hoc expsse dictū sit ab Aristo. Et qñ Cōmē. negat mām in celo: hoc non est accipiendū absolute ⁊ vl̄r: sed solū ꝙ negat a celo mām que sit in potētia ad esse vel ad non esse. sicut est mā generabiliū. Et ꝙ ista sit eiꝰ opinio: pz: qꝛ lib. 12. meta. cō. 10. ⁊c̄. Et 8° metaphysice sic dicit: videmus ꝙ corpus celeste nō cōponitur ex mā que est in potētia. Jn qbus verbis nō negat simpl̄r eū cōponi ex mā: sed tn̄ ex ea que est in potentia. Et qꝛ nomine mãe cōmuniter accipit̄ tn̄ illa potentia per quā pōt aliqd esse ⁊ nō eē: ideo ne qs putaret celū esse in potentia ad nō eē: aliqñ sine alia determinatione negauit mām in celo: sed postea in loco p̄dicto. 12. meta. declarauit suā intentionē. Quoniā ēt dicit celū esse corpus simplex: nō ideo dicit ipm esse simplex q̄si ꝙ nō sit cōpoᵐ ex forᵃ ⁊ mā que nō est in poᵃ: sz appellat ipm simplex: qꝛ nō est cōpoᵐ ex 2rijs: vt exponit. S. Tho. 2° celi. lec. 3. Et silr̄ etiā: qꝛ non est resolubile in alia corpora: ꝓpter quā causam etiā elemēta appellant̄ corpora simplicia. ¶ Et ꝙ p̄dicta sint de mente Cōmē. pz. qꝛ vbicūqꝫ dicit in celo non esse mām, semp adducit ꝓ fundamēto suo ꝙ mā est pncipiū corruptionis. Jstā rōnez ponit pmo celi. cō. 5. ⁊ cō. 10. Et 2° celi cō. 4. ⁊. cō. 41. Et in libro de suba orbis. capi. 2. Sola aūt illa materia est pncipiū corruptionis que est in potētia ad nō esse: ⁊ que est coniuncta puationi qualis nō est materia celi. lz enim ipsa sit pura potētia. tn̄ est semper 2iuncta eidē actui. ⁊ passiue determinat sibi formā quā habet: nec est idifferēs ad plures formas: sicut ēt celū determinat sibi passiue figurā sphericā: ⁊ quedā alia accidētia que ab eo separari nō pn̄t.

Rñdet p Auer.

Conclo rñsiua. quesito. Rō pbās ꝙ in celo sit mā.

¶ Quantū ad 2m ponit̄ ista cōclusio. Jn celo est mā vere ⁊ ꝓprie dicta que est altera ps cōpositi. Hanc 2nez pbo. Primo rōnibus. 2° auctoritatibus Phi. Prima ratio est hec. ¶ Omne ens actu. aut est actus: aut hn̄s actū. Sed celū est actu. vt pz ad sensū: ⁊ nō est actus. ergo est hn̄s actū. Sed habēs actū est cōpositū ex actu. ⁊ ex eo in quo actus recipit̄: tale aūt receptiuū est mā. ergo in celo est mā: maior videt̄ nota. Minor pbat̄. Ois suba que est actus. ⁊ naturalr̄ separata a mā est itellectualis: cū itellectualitas consequat̄ imaterialitatē. Nulla eniz est alia via ad ꝓbandū ꝙ aliqd sit itellectuale: nisi qꝛ est suba imaterialis. Celū aūt nō est itellectualis substātia separata a mā. cū sit sensibile. ergo ⁊c̄. ¶ Ad istā rōnē rñdetur dupl̄r. Primo negat̄ maior: ⁊ dr̄ ꝙ inter actū ⁊ hn̄s actū datur mediū. Et hoc dr̄ esse subz: hꝰ aūt est celū. Secūdo. dicit̄ ad minorē ꝙ itellectualitas nō 2sequit̄ subam separatā a materia: nisi ēt sit separata a quantitate. Celum aūt est quidē suba imaterialis. Sed qꝛ non est separatū a quātitate: ideo nō est intellectuale. ¶ Sed cōtra primā rñsionem arguit̄. Effectus formalis nō pōt esse sine causa formali: ⁊ denominatū nō pōt esse sine denominātē. Sed eē actu denominat̄ ab actualitate. ⁊ est eius effectꝰ formalis. sicut albū albedinis. ergo nulla res est actu. nisi ratiōe alicuiꝰ actualitatis. g̊ vel est actu actualitate q̄ sit ipmmet: vel actualitate quā hz tanq̄ partem sui ⁊ que in eo est: vel actualitate que sit in alio. Si primū aut 2m. stat rō que pus facta est: ꝙ tale est actus vel habēs actū. Si 3m hoc est impossibile. Quia vt dixi effectꝰ formalis non separat̄ a causa formali. Unde sicut nullus est albus albedine que sit in alio: ita nullus est actu actualitate que sit in alio. ¶ Cōtra 2am rñsionez arguit̄. Prima rō recipiēdi quātitatē est materia: vt supra ꝓbatū fuit lib. 8°: ergo nihil est receptiuum quātitatis nisi ꝑ materiā. ¶ Confirmat̄ ista pma rō pncipalis. Aut suba celi est itellectualis aut nō. Si primū. ergo p̄ter illam subam est ibi aliqd receptiuū quātitatis. Patet ista 2n̄tia: qꝛ subz actus intelligēdi nō est quantū, nec per se. nec ꝑ accn̄s. Si 2m. ergo suba celi est ignobilior anima intellectiua. Pz 2n̄tia: qꝛ suba itellectiua est nobilior nō itellectiua: cū illa sit beatificabilis. ⁊ ista nō. ¶ Et si dicat̄ ꝙ hoc non est incōueniens. ¶ Cōtra. Anima intellectiua est vnibilis materie. ergo hz ignobiliorē modū essendi q̄ celū. Et sic substātie nobiliori deberet̄ naturalr̄ ignobilior modus eēndi: qđ est absurdū. ¶ 2° pncipalr̄ arguitur. Oē quantū hz materiā. Sz celū est quantū. vt pz ad sensū. ergo ⁊c̄. Maior ꝓbatur: qꝛ non tn̄ Phs. sed ēt ipse Cōmen. 7° meta. cō. 8. dicit ꝙ remota materia remouentur tres dimēsiones. ⁊ oia. 9. genera accidētiū. ¶ Confirmat̄ ista ratio: qꝛ. 6. meta. dicit Phs ꝙ oia que ꝑtinēt ad naturalē cōsideratione sunt sicut simum: qꝛ habēt esse in mā. Celū aūt ad physicā ꝑtinet considerationē. vt dicitur. 12. meta. tex. ⁊ cō. 6. ergo ⁊c̄. ¶ Confirmat̄ 2°: qꝛ oē accidēs passiuū consequit̄ suū subm rōne alicuius pncipij passiui: sed quātitas est accidēs passiuū ⁊ est in celo. ergo consegtur subam celi rōne alicuius pncipij passiui. ¶ Jstud aūt pncipium non est forma celi. cū ipsa sit actus. ergo est rōne alteriꝰ pncipij passiui: nec apparet quid aliud possit eē nisi materia. Maior est nota. Minor est cōmuniter concessa: ⁊ adhuc ꝓbatur ratione: qꝛ quantitas celi est eiusdē rationis. cum quātitate rerū corruptibiliū. Quod pz. qꝛ habēt eandē diffinitionē. Jta enim diffinitur supficies celi. ꝙ est longitudo cū latitudine sine ꝓfunditate. sicut etiā supficies aliorū corporū. Sed oēs concedūt quantitatē rerū corruptibilium esse accidēs passiuum. ergo quātitas celi est accidēs passiuum: ⁊ hoc est verum de omni quantitate, siue sit terminata siue iterminata. ¶ 3°. Substātia celi. aut est purus actus: aut pura potētia: aut est quid cōpositū ex actu ⁊ potētia. Sed non primū. cū sit quāta. Nec 2m: cū nō sit pma materia. ergo cōponitur ex actu ⁊ potētia: ⁊ si sic: habeo ꝓpositū. ꝙ illa potētia ex qua cōponitur celū est materia pma. Si non est pura potētia. sed cōposita ex alio actu ⁊ potētia: quero de illa potētia: ⁊ sic aut ibitur in infinitū aut est deuenire ad vnā purā potētiā. ¶ 4°. Nulla qualitas sensibilis pōt esse sine materia. Sed in celo sunt q̄litates sensibiles.

Rñsio qualis.

Scdō pbatur in celo materia.

sensibiles.vt p3.ergo rc.Maior p3.qr qualitates sensibiles distinguunt a quātitatib⁹:qr sunt coniuncte mãe:r ꝑm esse r ꝑm rōnē diffinitiuā.¶Ad hanc rōnem rñdent oēs auerroiste q maior est falsa:qr cum accidētia p se esse nō possint.requiritur q habeāt subm:sed nō requirit q hēant materiā.Celuz autē est subiectū:lz non habeat materiam. Dicunt 2° q qualitates sensibiles sunt in duplici differentia.Naz alique sunt que amplius facte abyciunt a substātia:r tales requirūt mām.Sed iste nō sunt in celo.Nō.n. possunt augeri nec minui:vt p3 primo celi.tex.cō.21.Alia sunt accidētia que nō mutant substantiā deferentis:vt motus r lux.r raritas r densitas.Et ista sunt in celo:sed nō requirunt mām in suo subiecto.Et hec rñsio habet 8° meta. cō.12.¶Sed cōtra arguit.¶Primo:qr lz nō omne accidens requirat mām.sed subiectū:tñ accidētia que sunt q̄litates sensibiles requirūt mām.Alioquin nō distinguerentur a quātitatibus:vt p3 2° physicoꝝ.r.6.metaphy.tex.cō. 18.¶2°.per responsionē.In celo est raritas r densitas.ḡ in celo est materia.patet ꝯñtia ex diffinitione rari r densi. Naz rarum est qd parū h3 de materia sub magnis dimēsionibus.Densum est qd multū h3 de materia sub paruis dimensionib⁹.¶Nunc restat ostēdere q hanc ꝯclusionē tenuerit Aristo.Naz.12.metaphy.tex.cō.6.dicit q omnis substātia sensibilis habet mām:r probat tali rōne.Omne mobile habet materiā.S3 ois substantia sensibilis est mobilis.ergo habet materiā.Et postea tex.cōmē.10.sic dicit. Omnia que transmutant habēt materiā.sed diuersaz:oia igit eterna que sunt nō generabilia r mouent ꝑm translationē habēt materiā.sed nō generatā.sed ex vbi ad vbi.Et Cōmen.ibi dicit q in corporib⁹ eternis est materia:lz nō talis qualis est in corruptibilib⁹:qr materia eternoꝝ non est in potētia.Itez p̄mo celi.tex.cō.92.sic dicit:qñ igit est celuz sensibile singulariuz vtiq3 erit:sensibile enim esse in materia existit.ex quibus verbis aperte p3:q oē corpus sensibile habet materiā:vt dicebat in tertia rōne pro conclusione.Item textu cōmenti.95.sic dicit.Celum autez est quidē singulariuz r eorum que ex materia.

Ad argumenta in oppositū rñdetur.Ad p̄muz dicit q omnis materia est pura potentia ex se:nec h3 esse ex se nisi tm̄ a forma.Dicit 2° q aliqua mā determinat sibi quēdam actū r formā a qua nūq3 pōt separari:r ideo nō est in potētia ꝯtradictiōis respectu talis forme:r per ꝯñs habēs h⁹ materiā est icorruptibile ꝑm nām:h⁹ aūt est celū.Et ita h3 rñdere ēt Cōmē. in multis.Nā materia determinat sibi formā corporeitatis.vt ipse ꝯcedit r ab ea separari nō pōt.¶Ad 2ᵐ dicit q p̄mū p̄ncipiū per qd deuentū est in notitiā mãe fuit trāsmutatio substātialis:vt dicit Phs p̄mo r 2° physi.tex.cō. 51.S3 p̄ter hoc etiā alia sunt q̄bus cōcludi r pbari pōt q i aliquo sit mā:puta q̄titas/qualitas/sensibilis/motus/raritas/r alia h⁹ que supra dicta sunt.Dato eniz q terra nec ꝑm se totā nec ꝑ3 suas partes transmutaret de vna forma in aliā.nullus tñ negaret in terra esse mā3.Et q ista ratio nihil cōcludat ꝑm Cōmen.declaro.Ipse eniz dicit q forma corporeitatis est inseparabilis a mã.ergo si nō cognoscitur q in aliquo sit mā nisi p transmutationē substantialem:quo poterit cognosci mā.cuz detur aliqua forma ꝑm ip̄m ꝑ3 quā nūq3 pōt transmutari.¶Ad 3ᵐ negat maior. Ad pbationē dicit q ea que nullo mō possunt trāsmutari per se.carēt materia ex qua ꝯstituantur:cuiusmodi sunt sube abstracte r accñtia.S3 si sit aliqd qd per se trāsmutari possit quacūq3 specie mot⁹:op3 istud tale cōponi ex materia.P3 aūt q celū per se mouet.r ideo mā3 h3:p̄sertim qr pbauit Phs 6° physi.tex.cō.32.q omne qd mouet h3 mām.¶Ad ꝯfirmationē dicit q oē qd h3 mām subiectā p̄uationi alicuius forme pōt nō esse:qr cum illa potētia sit polis reduci ad actū:dum recipiet formā illā.sub cui⁹ p̄uatione nunc est.forma p̄existens abycieť:r sic sequit corruptio.Celū aūt h3 mām que nulli p̄uationi subta est:qr forma celi replet totā capacitatē illius mãe.r ideo non est in potētia ad nō esse:cum nihil sit in eo per qd possit nō esse: nō quidē ex parte mãe:quia vt dictū est ipsa nō est subiecta priuationi:nec ex parte forme:qa forma ex se dat esse. ¶Ad 4ᵐ negat maior.Ad pbationē dicit q causa defatigationis in motu est ppter hoc q motor est coniunctus materie:rōne cui⁹ accidit ei lassitudo r defatigatio.Motores autē celoruz sunt separati a materia:r ideo argumentū non est ad ppositum:qr Phs loqtur de lassitudine que nō reperitur in mobili.sed in motore.Et ideo cōcludit.q quia motor celi nō potest fatigari cum sit a materia separatum potest mouere motu eterno.

¶Utrum materia celi r corporum inferiorum sit eadem numero. Questio.VIII.

Queritur 8°.An materia celi r corporuz inferiorū sit eadez numero.Et videt q sic.¶Primo.Si per impole aliqua pars celi eēt in sphera aeris:aut moueret sursum nullo existēte ipedimento:aut ibi quiesceret.Non pōt dici q quiesceret:qr omne corpus nāle non ipeditu3 mouetur ad suū ppriu3 locū si sit extra ip̄m.ergo sequit q moueret sursu3.Sed oē corpus habēs motū rectū est elemētare.ergo celū est de natura elemētoru3:r sic eius mā est eadē cū materia inferioꝝ.¶Confirmat.Oē corpus leue est de natura elemētoꝝ:sed celū est corpus leue.Tum qr est supra oia alia corpora.Tu3 qr vnū celū est supra aliud.ergo rc.¶2°.Principiū distinctionis numeralis est quātitas:vt supra pbatum fuit.Sed quātitas nō includit in substātia mãe:qr si ēt esset ei coeterna r insepa rabilis.vt Cōmē.ponit.nō tñ pertinet ad substātiā eius:cū vnū sit substātia r reliquū sit accñs.ergo iste materie non habēt in se.vnde necessario distinguant.¶3°.Pura potētialitas excludit oēm distinctionē:cū excludat oēm actualitatē.S3 quelibet materia est pura potētia:vt p3.8.meta. tex.cō.2.ergo in materys ꝑ3 se acceptis nulla est distictio. ¶4°.Materia oiu3 corporaliū est vna numero.ergo ēt materia hec/est vna numero cū mā celi.Añs est Cōmen. p̄mo physi.cō.82.Consequētia pbatur.Materia corporaliū h3 formas diuersarū rationū.s.formā ignis r terre r aliorū tam simpliciū q̄ mistorū:r hoc nō obstāte est eadē numero:materia autē celi h3 formā eiusdē rōnis cum forma rerum corporaliū.s.formaz corporeitatis.ergo multo magis est eadez numero cum ista.¶5°.Prima causa efficiens est tm̄ vna numero:r similiter vltimus finis est tm̄ vnus:prima etiaz forma est tm̄ vna:r hec est deus mouēs celum ꝑm formaz r ꝑm finez:vt dicit Cōmentator.12.metaphysice.cōmento,6.ergo prima causa materialis est tm̄ vna numero.Sed in celo est materia.r in rebus corporalibus est materia.ergo in eis est vna materia nūero.¶6°. Ea que sunt.r nō sunt numero distincta sunt vnum numero:alioquin essent distincta r non distincta.Sed materia celi r materia inferiorum sunt.quia composita ex eis sunt: r non sunt distincta numero.ergo sunt idez numero.Maior p3:r prima pars minoris pbata est.Secunda pars pbatur.Omnis distincti o est per aliquā formaz:quia actus est qui distinguit r separat.Sed materia intrinsece nullā formam habet.ergo rc.¶7°.Philosophus primo physicorum.tex.cōmen.64.enumerans principia rerum naturaliuz dicit q sunt tria.s.materia/forma/r priuatio.¶S3 ipse non ponit duas materias.ergo ꝑm Aristotelem.iste materie non distinguuntur.

Rñsio cauillosa auerroistarum.

Impug°

Ad p̄mū

Ad scdm

Ad tertiū

Ad 4tū

Cap.4.r. 46.q.vni ca.

Pria rō

Scda rō

Tertia rō

Quarta ratio.

Quita rō.

Sexta rō.

Septima ratio.

Cap.1.d. 12.q.1.et 2.

Distinctio mã tribus modis speculata.

Respondeo. In ista questione duo sunt declarãda. Primũ est titulus qõnis. Scõm est rñdere ad qõnem. ¶ Quantũ ad primũ sciendũ est ꝙ materia tripl'r ɔsiderari põt. Uno modo quantũ ad essentiã suã. Alio mõ quantũ ad esse actuale sibi a forma cõmunicatũ. Tertio quantũ ad eẽ distinctũ in partes eiusdẽ rõnis. Primũ istorũ hz ex se: sicut ⁊ quelibet alia hz ex se naturaz suaz. Scõm hz a for^a formal'r. ⁊ effectiue a generante. Tertiũ hz a quantitate. ¶ Sciendũ 2° ꝙ inter ista tria est ordo nature. Prius eniz mã Sor. est in se entitas q̃daz q̃ȝ habeat esse a forma: ⁊ prius hz esse a forma q̃ȝ sit diuisa per quantitatẽ ab alia mã. Et qr oẽ prius põt esse saltẽ in esse cognito sine posteriori: ideo remotis p intellectũ duobus vltimis a mã adhuc remanet primũ. Est igit̃ quantũ ad ppositũ pertinet questio. Si per impo'e remouerent̃ ab oi mã tam celi q̃ȝ aliarũ rerũ oẽs forme taz substantiales q̃ȝ accidentales. Utrũ iste materie que nunc sunt distincte caderent in identitatẽ numeralẽ. ¶ Quãtũ ad 2^m. primo dicetur de idẽtitate numerali mãe rerũ corruptibiliũ. Secũdo de idẽtitate numerali ipsi⁹ cũ mã celi. ¶ Quantũ ad primũ: hec est pma ɔclusio. Mã rerũ corruptibiliũ considerata ẜm eẽ aut ẜm quantitatẽ nõ est vna numero in oibus. Probat̃. ¶ Primo. Impo'e est eandẽ rẽ numero habere simul distictos situs saltẽ natural'r. Sz materia Socra. ⁊ mã Pla. habẽt distinctos situs: nec possunt nãl'r habere eundẽ sitũ. ergo nõ sunt vna ⁊ eadẽ mã. ¶ 2°. Forme habẽtes qualitates ɔ̃rias in gradib⁹ sũmis/ nõ possunt esse simul in eadẽ numero mã. alioqn etiaz ille qualitates in sũmo essent simul in eodẽ. Sed forma ignis hz caliditatẽ in sũmo: ⁊ forma aque frigiditatẽ. si sit in sua nãli dispositione. ergo nõ habẽt eandẽ numero mãm. ¶ 2^a ɔ̊. Oiuz corruptibiliũ est eadẽ mã numero ẜm suaz essentiã ɔsiderata. ¶ Istã ɔ̊nẽ declaro anteq̃ȝ pbetur. põt enim habere duos sensus veros. Primus est ꝙ eadem numero mã põt successiue esse oiuz corruptibiliũ: qr illa que est sub forma ignis põt eadẽ nũero esse sub forma terre: ⁊ postea sub forma aque: ⁊ sic per continuã ⁊ successiuã trãsmutationẽ potest suscipere quãlibet formã. ¶ Scõs sensus est ꝙ sit eadẽ numero mã oium negatiue ⁊ nõ positiue. ¶ Ad cuius euidẽtiã. Sciendũ est ꝙ illa dicunt̃ esse vnũ positiue que habẽt in se aliquã formã dantẽ vnitatẽ: sicut cũ nutrimentũ addit̃ nutrito fit vnũ ex materia nutrimenti ⁊ materia nutriti: qr materia que p̃us erat sub for^a nutrimẽti actuat̃ p formã ei⁹ qõ nutrit̃. ⁊ hoc mõ impo'e est ꝙ oium corruptibiliũ sit vna materia numero: qr diuersoꝝ sunt diuerse mãe ẜm subam distincte. cũ sint sub distinctis formis. Illa vero dicunt̃ vnũ negatiue que ɔsiderantur p negationẽ cuiuslibet p̃ncipij distinctiui. Et qr mã nõ distinguit̃ in ptes nisi p quãtitatẽ p̊: ⁊ ɔñter p formas subales. iõ materia cõsiderata p abstractionẽ ab oibus formis est sepata in esse cognito a p̃ncipijs distinctiuis. Et iõ est vt sic vna negatiue. Ista aũt vnitas nõ est actu nisi p opus rõnis: qr ipo'e est ꝙ mã remaneat ẜm esse a formis sepata. ¶ Et si dicat̃ ꝙ ẽt ẜm intellectũ nõ põt esse separata ab oi forma: cũ nõ possit intelligi nisi p analogiã ad formã: vt pbatũ fuit supra. ¶ Rñdetur ꝙ lz mã nõ possit intelligi quãtũ ad suã rõnem qdditatiuã nisi per analogiã ad formã: tñ cognita nã mãe põt intell's eaz ɔsiderare nõ ɔsiderãdo aliqd actu esse in ea per qõ distinguat̃. ¶ Qr aũt aliqua dicantur esse vnũ vel positiue vel negatiue: pz in suo sil'i. Dicit eni Phs p̊ posterioꝝ. ꝙ vl'e est icorruptibile. Qõ exponit Auicẽna dupl'r. Uno mõ: qr mundus est etern⁹. ⁊ ɔñter spẽs rerum sunt eterne: ⁊ semp manent per ɔtinuã successionẽ indiuiduorũ. Alio mõ dĩ vl'e esse icorruptibile negatiue: qr qdditas vt stat sub intẽtione vl'is ɔsiderat̃ p̃cise. quantuz ad ea que sunt ei eẽntialia: ⁊ per abstractionẽ ab oibus accidẽtibus. Corruptio aũt ɔtingit p mutuã actionẽ qualitatũ el'ntariũ: vl'e ergo si ɔsiderat̃ p negationẽ p̃ncipioꝝ corruptibilitatis: sic est icorruptibile negatiue. Sic aũt declarata ɔ̊ pbatur. ¶ Primo. qr Cõmẽ. p̊mo physi. cõ. 82. circa mediũ sic dicit. Subm qõ est in potẽtia est vnũ oium gñabiliũ: per subm aũt accipit mãm. quã ibi pbat Phs eẽ ingenerabilẽ ⁊ incorruptibilẽ. ¶ 2°. Remotis oibus p̃ncipijs formal'r distinctiuis: res remanet indistincta: qr hoc generaliter notuz est ꝙ ablata causa formali aufert̃ effect⁹ formalis. Sed formalia distinctiua mãe in plures ptes nũero sunt quãtitates qbus primo cõuenit diuisibilitas: vt pz ex diffinitione q̃ȝtitatis. 5. meta. ergo ⁊c̃. ¶ 3°. Si due mãe essent distincte numero. seclusis oibus formis. ipse distinguerent̃ seipsis: qr nihil aliud habẽt per qõ distinguant̃. Sed ea q̃ distiguunt̃ seipsis nõ p̃ñt eẽ distincta tñ numero: qr distincta seipsis in nullo vniuoce cõueniũt: que aũt distinguunt̃ tñ numero ɔueniunt in vna specie que dĩ de eis vniuoce. g̊ impo'e est ꝙ tales mãe tñ numero distinguantur. Nec potes dicere ꝙ distinguantur plusq̃ȝ numero: quia ab oibus est concessum ꝙ materia omniuz corruptibilium est eiusdem rationis.

Cœlo 3^a questio rñsiua.

Quantum ad 2^m dico ꝙ materia celi ⁊ materia rerũ corruptibiliũ si essent ab oibus formis separate non eẽnt vna materia nũero. Probat̃ ista ɔ̊. ¶ Primo. supponit̃ ꝙ plures forme substãtiales. p̃sertim nõ habẽtes ordinẽ inter se nõ p̃ñt esse simul in eadẽ materia: puta forma lapidis ⁊ forma plante. Istud pz. qr ipo'e est ꝙ aliquid sit lapis ⁊ planta. ¶ Supponit̃ 2° ꝙ materia que est sub vna forma/ eadẽ numero est in potentia ad aliã formã. alioquin nõ posset esse trãsmutatio substantialis p gñationẽ. ¶ Tunc arguit̃ sic. Que sunt eadez nũero materia. hñt eandẽ numero potẽtialitatẽ. Sicut si Sor. ⁊ Pla. eẽnt idẽ hõ numeral'r/ haberẽt eandẽ numero quãtitatẽ ⁊ risibilitatẽ. Sed mã celi nõ põt habere eandẽ nũero potẽtialitatẽ cuz materia rei corruptibilis. puta Sor. g̊ nõ põt eẽ eadẽ numero materia: maior pz. Minor pbat̃. Oẽm potẽtiã quã haberet materia celi si eẽt separata ab oi forma hz etiã nunc: nisi qr illa potẽtia nunc est cõiuncta actui. s. forme celi: ⁊ tũc eẽt separata ab oi actu. Sz materia celi nunc nõ hz potẽtiã ad formã cadaueris. ad quã tñ hz potẽtiaz materia Sor. g̊ ⁊c̃. Minor pbatur. Cuilibet potẽtie passiue naturali corrñdet aliqõ actiuũ naturale potens eaz reducere ad actũ. Sed nullũ actiuũ naturale põt facere ꝙ in materia celi recipiat̃ forma cadaueris: vt pz p primũ p̃suppositũ. nisi forma celi abijciat̃: qõ est impo'e alioquin celũ eẽt corruptibile p naturã. ¶ Dicet̃ forte ad maiorẽ ꝙ mã celi de se est in potẽtia ad alias formas. Sz qr hz nobilissimã formã: ideo nõ põt appetere expoliari ea ⁊ habere aliã. ¶ Sed ista rñsio nulla est. Tum qr eodem mõ diceret̃ ꝙ materia hñs formã hois nõ reciperet for^am cadaueris. que est iperfectior: ⁊ ꝙ mã que est sub for^a ignis nõ trãsmutaret̃ in formã terre q̃ est ignobilior cui⁹ oppositũ vult Phs p̊ de gene. tex. cõ. 18. vbi dicit ꝙ qõlz el'ntuz põt ex quolibet el'nto gñari. Hanc aũt rõnẽ p ista ɔ̊ne habeo a Cõmẽ. p̊ celi. cõ. 20. in fine. Nec alias rõnes adduco: qr pbaret̃ eisdẽ rõnib⁹ qbus pbabit̃ sequẽti qõne ꝙ materia celi sit alteri⁹ rõnis a materia corruptibiliũ. Et sic pz ꝙ iste due materie eẽnt distincte nũero si p ipo'e separarẽtur ab oib⁹ formis. Hec aũt distõ nõ eẽt situalis quasi ꝙ vna eẽt hic ⁊ alia alibi: qr materie nõ deberet̃ locus circũscriptiue: qr per casuz nullã haberet quãtitatẽ. Nec diffinitiue: qr nullã haberet opationẽ. nec distinguerent̃ ex eo ꝙ vna moueret̃ motu recto. alia motu circulari: qr oẽ qõ mouetur est corpus: mã aũt nõ est corpus: sed distinguerent̃

numero

Marginalia (left column): Quõ sit intelligẽduz id qõ q̃rit̃. — Prima ɔ̊. — Scõa ɔ̊. — Nõndũ 3 Quid est eẽ positiue aut negatiue vnũ. — Vl'e eẽ incorruptibile.

Marginalia (right column): Cauillatio. — Rejectio cauillatio.

numero in rõne potẽtie:sicut due intelligentie distinguũ
tur numero in rõne actus:ex eo ꝙ sunt alterius rõnis.

Ad pmũ ꝙ **Ad primum** ergo in oppositũ põt dupl'r rñderi. Uno mõ ꝙ ad ipossibile.sequit̃ qd̃
libet saltẽ mãliter:⁊ qꝛ impossibile est ꝙ pars celi sit in ae
re:ideo ad hoc positũ.seqt̃ ꝙ illa pars qesceret ⁊ nõ moue
ret̃.Alio mõ dĩ ꝙ illa pars quiesceret. Ad improbationẽ
dĩ ꝙ illa regula:omne corpus naturale positũ extra locuz
ꝓpriuz mouet̃.est vera tm̃ de his que sunt apta nata mo
ueri motu recto:hꝰ nõ est celũ:nec aliqua pars eius. Et si
dicat̃ ꝙ cũ illa quies esset violenta:seqt̃ ꝙ aliqd̃ violentũ
esset perpetuũ.Rñdeo ꝙ illa quies nõ esset nãlis nec vio
lenta:qꝛ nõ esset ẜm nãm nec contra nãm:sed esset preter
Ad scd̃m nãm celi.¶ Ad 2m cõcedit̃ maior de his que solo nume
ro distinguunt̃ ⁊ sunt idem specie.Sed loquendo de illis
que ita distinguuntur numero:ꝙ etiaz sunt alterius rõnis
ipsa est falsa:⁊ sic est in ꝓposito.¶ Ad 3m negatur maior.
Ad tertiũ Quõ aũt distinguant̃ iste due potẽtie dicet̃ qõne sequẽti.
Ad q̃rtũ ¶ Ad 4m negat̃ ꝯñtia.Ad ꝓbationez dicit̃ p̊mo ꝙ sicut
corporeitas est in celo:ita etiã est in tota mã reꝝ corrupti
biliũ.Dĩ scd̃o ꝙ corporeitas in oĩbus rebus corruptibili
bus est eiusdẽ rõnis taz logice q̃z etiã phyce. Corporeitas
aũt ⁊ relique forme que sunt in celo:sunt qdẽ eiusdẽ gene
ris logici cuz his que sunt in corruptibilibus:qꝛ vtrobiqz
habent eandẽ diffinitionẽ.s.esse natũ recipere tres dimẽ
siones:nõ tñ sunt eiusdẽ generis physici:qꝛ in celo hꝫ esse
incorruptibile ⁊ in alijs habet esse corruptibile que diffe
runt plus q̃z genere:vt dĩ.10.meta.tex.cõ.26.Et iõ nõ va
let ista ꝯñtia.Mã oium corruptibiliũ est vna numero.g̊
Ad q̃ntũ mã oium corpoꝝ est vna numero.¶ Ad 5m negat̃ ꝯñtia:
qꝛ deus q est tm̃ vnus põt habere rõnẽ p̊mi efficiẽtis ⁊ vl
timi finis ⁊ forme exẽplaris:nullo aũt mõ põt habere rõ
nẽ mãe.Et ideo pñt esse plures mãe p̊me.Uñ rõ ista ma
gis est ad ꝓpositũ cõfirmandũ:qꝛ ea que sunt infra deuz
Ad sextũ necessario plurificant̃.¶ Ad 6m dĩ sicut ad 3m. ¶ Ad 7m
Ad 7m dĩ.ꝙ phs nõ intendit assignare eadẽ numero p̊ncipia re
rũ nãliũ.sed eadẽ in vl'i:vñ sufficiebat ei dicere ꝙ mã est
p̊nm oium corpoꝝ.Qualis aũt sit mã istoꝝ ⁊ q̃lis mã illo
rũ nõ intendebat ibi declarare.sꝫ postea declarauit p̊ celi.
⁊ 9°.⁊.12.meta.vbi dixit ꝙ mã celi est in poa tm̃ ad vbi.

¶ Textus cõmenti.10.

¶ Omia vo mãz habẽt quecũqz transmutantur.

¶ Probato ꝙ in oĩ substãtia sensibili est mã:nunc dicit ꝙ
nõ in oibꝰ eodẽ mõ. Qualiter aũt differãt declarat.San.
Tho.dicens ꝙ gñabilia habẽt mãm que de se est in potẽ
tia ad formas ⁊ ad p̊uationes.Corpora vo incorruptibi
lia habent mãm que nõ est in potẽtia ad formã ⁊ p̊uatio
nẽ:sed tm̃ ad vbi.Huic expõni multũ fauet Cõmentator
in hoc loco sic dicens.Qꝛ ex translatis fuerit nõ gñabile ⁊
corruptibile nõ habebit mãm quam habet generabile ⁊
corruptibile ⁊ est que est in potẽtia.Ex quibus verbis in
nuit ꝙ in eis est mã:sed nõ que sit in potentia.

¶ Textus cõmenti.11.

¶ Dubitabit autem aliquis.

Non ens 3r dicitur ¶ Dictũ fuerat textu.8.ꝙ ea que generant̃ fiunt ex nõ en
te:⁊ qꝛ posset dubitari ex quo nõ ente fiãt.Rñdet ad hoc
dicens ꝙ fiunt ex nõ ente in actu:ente tñ in potẽtia. Ubi
dicit Cõmentator ⁊.S.Tho.ꝙ aliqd põt dici nõ ens tri
pl'r.Uno mõ:qꝛ est nihil:⁊ sic ex non ente non generant̃
res:qꝛ ex nõ ente nihil fit.Alio mõ dicit̃ non ens ipsa pri
uatio entis.⁊ sic per accidens res fiunt ex nõ ente:qꝛ vt dĩ
p̊mo physicoꝝ.p̊uatio est p̊ncipiũ per accidẽs. ¶ Tertio
dicit̃ nõ ens mã que nõ est ens actu.sed tm̃ in potentia:⁊
ex hꝰ non ente res fiunt per se.Ex tali igit̃ non ente fiunt
omnia sensibilia generabilia:sed tamen nõ eodem mõ:qꝛ
mã nõ hꝫ eundez ordinẽ ad oẽs formas.Sed per p̊us est
in potentia ad formas elemẽtares:⁊ eis mediantibus ẜm
diuersas ꝓportiones cõmixtoꝝ est in potẽtia ad diuersas
formas.Propterea dicit Cõmentator ꝙ lꝫ mã sit vna ẜm
subam:tñ est multa ẜm potẽtiã ⁊ ẜm habilitatẽ. Uñ non
põt ex quolibet imediate fieri qd̃libet:nisi forte per reso
lutionẽ ad materiã p̊mã.Ex dictis infert ꝙ antiqui nõ po
terãt reddere cãm multitudinis entium:⁊ p̃sertim Anaxa
goras.Cuius ratio est:qꝛ ipse ponebat p̊mũ p̊ncipiũ oium
esse intellectũ separatũ:⁊ preter hoc ponebat p̊nm materia
le.s.Chaos in quo erant oia actu.sed cõmixta:ita ꝙ qd̃li
bet poterat fieri ex quolibet:qꝛ in quolibet erat qd̃lꝫ rõne
illius cõmixtionis:⁊ sic agens oium erat vnũ:⁊ etiaz ma
teria erat vna.s.predictũ Chaos.Agente aũt existẽte vno.
⁊ materia vna:nõ apparet vñ ꝓueniat rerũ distinctio.Sꝫ
Aristoteles lꝫ ponat esse vnũ p̊nm agẽs ⁊ sil'r vnã materiã:
qꝛ tñ ponit in illa materia plures habilitates.iõ dicit cãz
pluralitatis:qꝛ.s.ex multis habilitatibus ꝓuenit rerũ mul
titudo:⁊ ita exponit Cõmẽtator. Sed.S.Tho.addit aliq̃
verbũ dicens ꝙ p̊ma causa nõ p̃supponit aliqd̃ subiectuz
vel materiaz in sua actione:⁊ ideo põt imediate plura pro
ducere:p̃sertim qꝛ agit mere libere.⁊ cõtingenter.

¶ Utrum materia celi sit alterius rationis a materia cor
ruptibilium. Questio. IX.

Queritur 9°.Utrum materia celi sit alterius rõnis a materia
corruptibiliũ.Et videt̃ ꝙ nõ. ¶ Primo. Prima rõ.
qꝛ si iste materie sunt diuersaꝝ rõnuz:aut
distinguũt̃ seipsis:aut ꝑ respectꝰ ad diuer
sas formas:aut ꝑ ipsasmet formas quas re
spiciunt. Nõ p̊m. Tum qꝛ in fundamento
nature nulla est distinctio:vt dicit Cõmẽtator p̊ meta.cõ.
17.Tum qꝛ actus est q distinguit ⁊ sepat.7.meta. Nõ 2m.
Tum qꝛ nullũ accñs est dĩa ꝯstitutiua sube:respo aũt est
accñs:⁊ materia est suba.Tum qꝛ nullũ p̊us distinguitur
essential'r ꝑ suũ posteriꝰ:respectꝰ aũt ad formã p̃supponit
materiã.⁊ est ea posterior.Nõ 3m:qꝛ oẽ formal'r ⁊ essential'r
distinctiuũ est intrinsecũ ei qd̃ ꝑ ipsuz distinguit̃.Sꝫ fora
nõ est intrinseca nature materie.nec ps eiꝰ.g̊ nõ distiguit
eã essential'r.¶ Scd̃o.Impole est ꝙ ea q̃ sunt diuisaꝝ rõ Scd̃a rõ.
nuz equal'r distent a deo.qꝛ vbi est distinctio naturarũ di
uersaꝝ rõnũ.ibi ẽt sunt diuersi gradus.Sed iste materie
equal'r distãt a deo:qꝛ in pura poa nõ est dare magis ⁊ mi
nus.g̊ ⁊c̃.¶ Cõfirmat̃.In eo qd̃ est oiuz entiũ infimũ nõ
sunt distincti gradus:qꝛ vbi sunt gradus distincti.ibi vnũ
est alio superius:⁊ ꝑ ꝯñs ipsuz nõ est infimũ.Sꝫ materia
est infimũ ens saltẽ in gñe subaꝝ.g̊ ⁊c̃.¶ Cõfirmat̃ scd̃o.
In actu puro nõ põt eẽ aliqua diuersitas.g̊ neqz in pura
poa.¶ Tertio.Sicut nõ est mediũ iter ens in poa ⁊ nihil: Tertia rõ
ita ꝙ nõ põt fieri descensus sub pura poa nisi ad nihil:ita
inter purã potẽtiã ⁊ actũ nõ est mediũ:ita ꝙ nõ põt fieri
ascensus a pura potẽtia nisi ad ens in actu:vt dicit Cõmẽ
tator p̊mo physicoꝝ.cõmẽ.70.hoc aũt nõ esset verũ si pos
sent esse plures p̊me potẽtie diuersaꝝ rõnũ.g̊ ⁊c̃.¶ Quar Quarta
to.Ea sunt eiusdẽ rõnis que cõueniunt in eadẽ differentia ratio.
essentiali.Sed oẽs materie cõueniunt in eadẽ dĩa essen
tiali:qꝛ omnes cõueniunt in rõne potentie per quã substã
tificatur materia.vt dicit Cõmentator in de substãtia or
bis.g̊ oẽs materie sunt eiusdẽ rationis.¶ Quinto.Unius Quita rõ
celi ⁊ oium partium eius est vna materia eiusdẽ rõnis.g̊
si materie eiusdem rationis habent eandem potentiam:
sequitur ꝙ vna pars celi est in potentia ad formam alte
rius partis:⁊ per consequens quelibet pars celi erit corru
ptibilis:quod est falsum.ergo ⁊c̃.

Cap̄.2.d.12.q.1.&.2.

Respondeo. In ista qōne est maxima ꝯrietas inter doctores: qbusdaz dicentibus ꝙ iste mãe sunt eiusdē rōnis. Alys vō dicētib⁹ ꝙ sunt diuersarū rōnū. Et isti etiā differūt inter se quātū ad modū distinguendi mās istas. Et ideo p̄mo dicet̃ ad.q.in se. Scd̄o declarabit̃ penes quid distinguant̃ iste mãe: qd̄ tangebat̃ in p̄mo argumēto. ❡ Quantuz ad p̄m sunt quatuor modi dicendi.

Opinio. Auerrois credita.

❡ Primus est eoꝝ qui tenēt ꝙ in celo nō est materia sicut cōiter Cōmētatori ascribit̃: lz false. & isti nō habent ꝓprie dicere ꝙ mã celi sit eiusdez rōnis aut diuerse cū mã alioꝝ corpoꝝ. Quia tñ Cōmētator. vt ipsi dicūt ponit in celo aliqd̄ subiectū quātitatis & figure. & alioꝝ accidentiū: lz nō vocet ipsuz mãm ꝓprie: q̄uis forte ſm eum possit ēt appellari mã iproprie: inquātū est saltē in potentia ad vbi.

Conclo ad mentē Cōmen.

Ideo ſm Cōmentatorē dicēdū est ꝯñter ꝙ mã celi est alterius rōnis ab alia mã. ❡ Qd̄ ꝓbat̃: qꝛ ea que sunt eiusdē rōnis habēt eandē denoiationē essentialē per quā signat̃ illa rō cōis: sicut pz in oib⁹ que sunt eiusdē speciei. Sed ita nō est in ꝓposito: qꝛ illud potētiale ad vbi in celo nō denoiat̃ mã: potētiale aūt qd̄ est in alys corporib⁹ dr̄ essentialr̃ mã. ergo &c. Et ꝓpter hoc miror ꝙ aliqui sequētes viā Cōmētatori attributā. s. ꝙ in celo nō est mã: dicant mãm celi esse eiusdē rōnis. cū mã alioꝝ corporum.

Altera opinio.

❡ Scd̄s modus est quorūdā dicentiū ꝙ mã nō est entitas distincta a forma: qꝛ esse distinctū nō cōuenit nisi tñ eis qui dicūt determinatā nãm. mã aūt nō dicit determinatā nãm: qꝛ ois determinatio est per actū: mã vō nulluz actū dicit. Ex hoc cōcludūt ꝙ si ēt in celo esset ꝓprie mã. tñ ipsa nō esset distincta a mã reꝝ inferioꝝ: & per ꝯñs nec esset alterius rōnis. Et iste modus dicendi est illius q posuit modū p̄m. Sz ista opinio q̄tū ad suū fundamētū iprobata fuit. 7. huius. vbi fuit de hoc qō spālis.

Opinio Egidij.

❡ Terti⁹ est modus dicētiū ꝙ in celo est vera mã que est nã & entitas alia a forma: sed ꝙ ipsa est eiusdē rōnis cū mã inferioruz: ita ꝙ circūscriptis oib⁹ formis. tam subalib⁹ q̄z accidentalibus. si per ipoe maneret mã celi & alioꝝ corpoꝝ eēt tñ vna mã: lz in ea esset diuersitas aliqua quātū ad modū recipiendi formas: qꝛ materia celi recipit tñ formā nō habentē ꝯriū: & ꝑꝑ hoc celū est incorruptibile per naturam: qꝛ eius materia nō hz priuationē annexā. & eius appetit⁹ ꝑfecte satiat̃: materia vō alioꝝ corpoꝝ recipit formā habentē ꝯriuz & remanet subiecta priuationi aliaꝝ formaꝝ: qꝛ alie forme ꝑꝑ sui imperfectionē nō satiant appetitum illius materie. Et ita cōcludit ista opio ꝙ he materie sunt eiusdē rōnis: & differūt in mō recipiēdi formas.

Opinio S. Tho. Cōclo cū hus.

❡ Quartus modus quē sequor est dicentiū: ꝙ iste materie sunt alterius rōnis. Sed iste quartus & tertius modus dicendi. iter quos est spālis ꝯrietas in hac qōne possunt dici differre quodā modo tñ verbaliter.

Notādū T. cō. 69.

❡ Ad cuius euidentiā sciēdū est ꝙ materia nō est cognoscibilis: nisi per analogiam ad formā: vt dr̄ p̄mo physicoꝝ: & ꝓbatū fuit supra: qꝛ materia de se est tñ potentia: ꝓpria aūt rō potentie sumit̃ ex actu. Diffinierunt igit̃ aliq materiā hoc mō. Materia est pura po^a susceptiua forme subalis. Et qꝛ ista diffinitio cōuenit oi materie tam celi q̄z alioꝝ corpoꝝ: ꝓpterea illi q cōsiderant tñ hanc diffōnē dicūt ꝙ oēs materie sunt eiusdē rōnis. Et hoc verū est si ipsi intendāt loqui de rōne generica: quasi ꝙ materia sit quodā mō qdd̄ā genus: eo mō quo rō generis pōt ꝯuenire naturis partialib⁹: sicut si qs diceret oēs aias esse eiusdē rōnis: qꝛ oēs sunt actus p̄mus organici corporis. Sed qꝛ cōsuetudo phoꝝ est dum querunt an aliqua sint eiusdē rōnis: intelligere de rōne spāli & ꝓpria: ita ꝙ illa dicant̃ ꝓprie esse eiusdē rōnis. que ꝯueniunt in vna rōne nō distinguibili in plures rōnes. Propterea dicimus ꝙ cōis rō materie distinguit̃ in duas rōnes spāles: quaꝝ vna cōuenit materie celi: & alia conuenit materie alioꝝ corpoꝝ. Et quātū ad hoc sunt alteri⁹ rōnis inter se. ❡ Et sic cōtra hoc est tertia opinio superius recitata: quē sensuz vident̃ in ea habere sequaces ipsius: & sic ipsa ꝯdicit nostre opinioni: & ideo ꝯtra eaz arguit̃.

Arguit ꝯ Egidij placitum.

❡ Primo. Ad quācūqz formā est in po^a aliqua materia. ad silez in specie est in potētia quelibet materia eiusdē rōnis. Sz materia celi est in potētia ad formā quā hz: lz ei sit vnita (est enim in potentia cōiuncta actui.) ergo ad formaz celi esset in potētia materia rerū corruptibiliū. Sz hoc est falsuz: aliogn celū esset generabile.

Fuga Egidianoꝝ.

❡ Ad hanc rōnē negant isti maiorē: qꝛ si materia. hz formā implentē totā capacitatez eius ipsa nō relinqt in ea potentiā nec ꝑuationē respectu alterius. Et hō est materia celi que cōtinet virtualiter oēs alias formas naturalr̃ receptibiles in materia.

Insecutio Replica in rñsionē ꝓ Egidio.

❡ Cōtra hanc rñsionē arguit̃ sumēdo maiorē in sensu nūc imediate cōcesso. s. ꝙ ad quācūqz formā est in potētia aliqua materia ad eādē est in po^a quelibet alia eiusdē rōnis: nisi habeat formā replentē totā capacitatez ipsius: cui maiori sic cōcesse subsumat̃ ista minor. Sed materia terre habet formā nō replentē totā capacitatē eius. cū sit in po^a ad formā aque. ergo si materia terre sit eiusdē rōnis cū materia celi: sequit̃ ꝙ est in po^a ad formā celi. Tunc vltra. g̊ in nã est aliqua po^a actiua potēs illā materiā reducere ad actuz & sic celū esset generabile. Cuius oppositū demonstrat̃ p̊ celi. textu & cōmen. 20.

Fuga alia.

❡ Dicet̃ forte ꝙ materia terre est in po^a ad formā celi: sed qꝛ nunq̄ poterit habere dispōnes pro forma celi: ideo nunq̄ poterit hr̄e formā celi.

Insecutio.

❡ Sz cōtra arguit̃. Tum qꝛ appetitus mãe terre respectu forme celi esset frustra. Tum qꝛ eodē appetitu appetunt̃ media quo appetit̃ finis. ergo mã terre naturalr̃ appetit illas dispositiones ꝓ forma celi: & per te nō est possibile ꝙ eas habeat. ergo est frustra ille appetitus.

Alia solō sequentiū Egidium.

❡ Et ideo ꝓpter hanc rōnē coacti sunt inuenire aliā rñsionē: vnde adhuc negāt illā maiorē & dicunt ꝙ si aliqua materia dz esse in po^a ad aliquā formā requirunt̃ duo. Primū est ꝙ forma quā hz non repleat totā eius capacitatē. Secundum est ꝙ forma ad quā dicit̃ esse in potētia sit ꝯria forme quam habet. Et qꝛ forma celi nō est ꝯtraria alicui forme iferiori. ideo materia corruptibiliū nō est in potentia ad formā celi.

Replica.

❡ Arguit̃ cōtra hāc responsionē sic. Ois ꝓpria passio ꝯsequēs aliquā naturā cōsequit̃ oia indiuidua eiusdē nature. Cui⁹ ratio est. qꝛ vbi est aliqd̄ ens. ibi sūt ea que ad ipsuz necessario cōsequunt̃: ꝓprie aūt passiones cōsequunt̃ necessario naturā cuius sunt: cū igit̃ natura sit in oibus suis indiuiduis. opz etiā ibi esse ꝓprias eius passiones. Sed potentialitas ad formas rerū corruptibiliū est ꝓpria passio cōsequens eoꝝ materiā. ergo ista potentialitas. cōuenit etiā materie celi si est eiusdē rōnis: maior est nota. Minor ꝓbat̃. Potētialitas ad hō formas ꝯuenit omni materie corruptibiliū: & cōuenit semper cum sit ab ea inseparabilis. Materia enim vnita forme adhuc est in potentia: lz illa potentia nō sit separata ab actu: cōuenit etiam soli mãe. vt patet. ergo est eius ꝓpria passio. ❡ Dicet̃ forte ꝙ non est eius ꝓpria passio: sz rō qdditatiua. ❡ Et si sic dicat̃ multo magis habet̃ ꝓpositū. ❡ Cōfirmatur. Appetitus quo mã appetit formā: aut est de essentia materie: aut est propria passio eius. Istud pz: qꝛ nō est eius accidēs cōmune. cū per se ꝯueniat cuilibet materie. ergo si iste mãe sūt eiusdē rōnis habēt eundē appetitū: & ꝯñter respectu earundē formarū: qꝛ sicut potētie distinguunt̃ ꝑ obiecta. ita & appetitus: & sic mã celi naturalr̃ appetit formā ignis: & cum nō sit possibile ꝙ eaz habeat. sequit̃ ꝙ iste appetitus sit frustra. ❡ Cōfirmat̃ scd̄o: qꝛ phs. 9. metaphy. tex. cōmen. 10. dicit ꝙ ois potētia passiua est potētia ꝯdictionis: & cōiter

exponunt doctores φ hoc est verū de potētia vniuoce ac
cepta. Sed per te eadē est potētia ꝛ mā corruptibiliū. ꝛ in
corruptibilium. ergo poª māe celi est ꝯdictionis: ꝛ ꝯñter
celū est in potētia ad esse ꝛ nō esse: ꝛ est generabile ꝛ corru
Scda rō in egidiuz ptibile: qđ est falsuz. ¶ Scđo. Sicut se hꝫ cōmunis ratio
māe ad formā in cōi. inquātū forma est actuans mām. ita
specialis rō ad formā in speciali. inquātū hoc vel illo mō
actuat mām. Sed qꝛ oēs forme māles conueniunt in hoc
qđ est actuare mām ꝛ facere vnū per se. Ideo a forma vl'r
cōsiderata sumit vna cōis rō māe. ergo a formis que hñt
determinatū modū actuandi mām sumit spālis rō māe.
Sed isti modi sunt tm̄ duo: qꝛ forma vel ita actuat mām
φ relinquit ꝑuationē alterius in ea. Et iste sunt forme re
rū corruptibiliū. Aut nō relinquit ꝑuationē. ꝛ huiꝰ est mā
celi. ¶ Cōfirmat. Potētie distinguunt ꝑ diuersas rōnes
formales distinctiuas obiecti inquātū est obiectū: qꝛ eniꝫ
sensibile est obm sensus: ideo potētie sensitiue distinguun
tur ẜm differētias sensibilis inquātū est sensibile. Sꝫ mā
est pura potētia. Cuius obiectū est actus. ergo ẜm drīas in
mō actuandi mām distinguunt māe. Sed aliqua forma
actuat mām ꝛ cōpatit ꝑuationē alterius forme. aliqua ꝟo
Tertia rō. nō compatit. ergo ꝛc. ¶ Tertio. Dicit Cōmentator in de
substātia orbis caplo 4° φ ẜz Themistiū sol ꝛ luna ꝛ alie
stelle aut sunt forme nō in mā aut si sunt forme in mā: mā
dr̄ de eis equoce ꝛ de alijs corporibꝰ. Sed scđa pars illiꝰ
disiunctiue est vera. s. φ sunt forme in mā. vt ꝑbauimus
supra. ergo mā dicit de eius equoce. ¶ Dicet forte φ mā
pōt dupl'r cōsiderari. Uno mō in se. Alio mō quantuꝫ ad
modū recipiendi formā. Primo mō nō intelligit Themi
stius. sed scđo. ¶ Cōtra. Si receptiua sunt vnius rōnis di
uersitas in mō recipiendi nō facit ea esse diuersarū rōnū.
ergo diuersitas recipiendi nō facit mām dici equoce. ꝯse
quentia pꝫ. Añs ꝑbat. Si diuersitas modi agendi vel re
cipiendi distingueret essential'r ipsa receptiua vel agētia:
sequit φ supficies ethiopis esset alterius rōnis a supficie
leonis. Sed hoc est falsuz: qꝛ quātitas est eiusdeꝫ rōnis in
oībus quātis: presertim in rebus corruptibilibus. ergo ꝛc.
Cōsequentia ꝑbat. Nigredo recipit in superficie ethio
pis: ꝛ nō relinqt in ea potentiā ad aliū coloreꝫ: qꝛ nigredo
nō pōt ab ea nāliter separari. Superficies ꝟo in alijs ho
minibus vel corporibus nigris est in potētia ad alios co
lores. ġ ꝛc. ¶ Scđo arguit ad ideꝫ. Diuersitas modi que
sumit ab eo a quo res hꝫ suā rōnē specificā facit distinctio
nē essentialē: vel saltē eā reqrit sicut pꝫ φ oīs diuersitas q̄
est inter hoiem ꝛ equū. est ex suis formis: puta diuersitas
passionū presupponit saltē distinctionē specificā. Sꝫ ista
diuersitas modi attendit ex ipsa forma: qꝛ aliqua relinqt
ꝑuationē. ꝛ aliqua nō: rō aūt māe sumit a forma. ġ isti di
uersi modi reqrunt distinctas rōnes in suis materijs.

Quo distinguāt mā celi a mā corruptibilium. Quantum ad zᵐ scilicet ꝑ qđ distinguunt iste ma
terie sunt due opiones. ꝑma opio tenet
φ distinguunt seipsis. Naꝫ illa ꝓpositio Aristo. 7. meta.
actus est q̄ distinguit ꝛ separat nō est vl'r vera: sed vera est
quātū ad distinctionē suppositoꝝ: quoꝝ nō pōt eē distin
ctio in esse suppositali nisi per aliquē actū. Pōt aūt cōfir
mari ista opio: qꝛ mā seipsa est vna. ġ seipsa est distincta.
Cōsequētia pꝫ: qꝛ de rōne vnius est esse indistinctū in se:
ꝛ distinctum ab alijs. Añs ꝑbat. Materia seipsa est ens.
ergo seipsa est vna. Añs pꝫ ꝛ ꝯñtia est nota 4° metaphy.
Cōclusio cōmēto 3. ꝛ ꝯ Auicēnā. ¶ Alia opio dicit φ iste māe non
distinguunt seipsis. sed distinguunt per formas: nō φ re
spectus quē hꝫ mā celi ad suā formā faciat eā esse alteriꝰ
rōnis a mā corruptibiliū: cū respectus ille sit posterior ex
tremis. Sꝫ ideo dr̄ φ māe sunt distincte: qꝛ forme sunt di
uersaꝝ rōnū. ¶ Et hāc opionē sustinēdo: que magis pla
cet. arguit sic. ¶ Mā ab eodē hꝫ φ sit alterius rōnis a q̄
sumit eiꝰ rō formalis: qꝛ idē est formale distinctiuū. ꝛ for
male ꝯstitutiuū. Sꝫ formalis rō māe sumit a forª: cū ab
ea nō possit absolui neqꝫ ẜm esse: neqꝫ ẜm itellectū. ġ ꝛc.
¶ Scđo. Oēs poᶜ formal'r distinguunt ꝑ suos actꝰ: vt dr̄
scđo de aia. Et ideo dr̄r poᶜ distingui ꝑ obiecta: qꝛ obꝫ hꝫ T. cō. 33.
rōnē actꝰ in ordine ad potētiā: cū sit motiuū poᶜ. Sed mā
est poª ġ eius formalis distictio sumit ex actu. Nec valet
rō alterius opionis. Cōcedo. n. φ mā seipsa est vna vnita
te trāscēdēte, nō tm̄ seipsa est vna vnitate formali ꝛ specifi
ca: sed tm̄ per id a quo sumitur ratio eius.

Ad argumenta rñdet. Ad ꝑᵐ pꝫ rñsio. dictum Ad ꝑmā
est eniꝫ φ distinguunt per for
mas. Ad iprobationē dico dupl'r. Primo φ maior est fal
sa. qñ tale distinctū est pura poª cuiusmodi est mā. Sꝫ qꝛ
videt ipōle φ effectꝰ formalis. sit vbi nō est cā formalis:
ꝛ per ꝯñs φ aliqd sit intrinsece distinctū. ꝛ nō hēat intrin
secū distinctiuū. Iccirco dico al'r φ mā celi distinguit a Añ sit rō
mā corruptibiliū ꝑ aliqd formal'r intrinsecū ei. i. per suaꝫ distinguē
ꝓpriā rōnē formalē: qua est talis mā: que qdē rō foīalis di mās in
est ei intrinseca: sed tm̄ hec rō formalis accipit ex aliquo trīsece for
extrinseco a rōne māe. i. a forª: sicut ēt relique poᶜ distin maliter.
guunt suis rōnibꝰ formalibꝰ q̄ rōnes sumunt ab obiectis
que sunt extrinseca. Et forte ꝑ h̄ appet φ ꝑdicte opiones
nō ꝯdicunt. Prima. n. intelligit φ distinguunt seipsis. i. ꝑ
suas ꝓprias rōnes. Scđa ꝟo φ distinguunt ꝑ formas: qꝛ
tales rōnes sumunt a formis quas māe respiciūt. Immo
istud est verū. nō tm̄ in absolutis: sed ēt in relatiuis. Que
libet. n. spēs relonis hꝫ suā ꝓpriā drīaꝫ cōstitutiuā: que tm̄
drīa sumit a correlatiua. siue a termino. ¶ Ad zᵐ negat Ad scdm
minor. Cū. n. rō māe sumat a forma: ꝛ forª celi sit nobilior
qualꝫ forª māe corruptibiliū: dat sue māe ꝯñter nobiliorē
rōnē. ¶ Ad ꝑmā ꝯfirmationē dr̄ φ mā ẜm genus suū eo
mō quo sibi cōuenit genus est infimū ens in gñe substan
tie: tm̄ sub se hꝫ duo. Quoꝝ vnuꝫ est altero nobilius. ꝛ illa
pura potētia est nobilior que est vnibilis nobiliori actui:
ita φ ꝑfectio vnius pure potētie sup aliā nō attēdit in h̄
φ vna hēat in se aliqd alteriꝰ extremi. s. actꝰ: sed in hoc φ
vna vnit nobiliori actui. Sicut ēt oīs actualis exñtia est
actus purus: ꝛ tm̄ vnū esse est iperfectius altero: nō ꝑ hoc
φ in illo esse sit intrinseca aliqua potētia: sꝫ qꝛ vnit igno
biliori potētie receptiue. s. iperfectioni essentie. ¶ Ad zᵃᵐ
ꝯfirmationē negat ꝯñtia ꝑꝑ duas rōnes. Prima est: qꝛ pu
rus actus hꝫ in se oēꝫ ꝑfectionē possibilē reperiri: vt pꝫ 5°
metaphy. Et iō nō pōt plurificari ẜm spēs: qꝛ nō est dare T. cō. 2?.
duas spēs eque ꝑfectas. Illa igit que eēt minus ꝑfecta nō
haberet in se oēm ꝑfectionē. Pura ꝟo poª nō includit in
se oēm ꝑfectionē. Scđa est: qꝛ purus actus ideo dr̄ purus.
tunc qꝛ intrinsece nō hꝫ ꝑtes: tuꝫ qꝛ nō est alteri vnibilis
a quo possit plurificari. Pura aūt poª est vnibilis alteri.
Et ideo nō est simile. ¶ Ad 3ᵐ dr̄. φ pura poª pōt accipi Ad tertiā
dupl'r. Uno mō ꝓ pura potētia in cōmuni. Alio mō pro distinctio.
hac determinata pura potētia. Primo mō ipsa est mediū
inter ens actu ꝛ nihil. Sed scđo mō ipsa nō est medium:
imo descēdendo a pura potētia celi ad nihil, inuenit ali
qđ mediū. s. mā corruptibiliū. Et ascēdēdo a mā corrupti
biliū ad ens actu inuenit aliqđ medium. s. mā celi. ¶ Ad Ad qrtā
4ᵐ. Si intelligit maior de drīa essentiali cōmuni ꝛ cōsti
tutiua huius generis potētia ꝓcedit totū. Sed nihil plus
habet. nisi φ iste māe sunt eiusdē rōnis cōis. Si ꝟo intel
ligit de differētia speciali negatur minor. Quia specialis
differētia nō est solū esse potētiā sꝫ esse potētiā cōiunctaꝫ
ꝑuationi. vel nō cōiunctā ꝑuationi. ¶ Ad 5ᵐ dr̄ φ partes Ad qntā
eiusdē celi sunt eiusdē rationis. ꝛ ideo mā vnius partis nō
est in potētia ad formā alterius partis. Nec est cōiuncta

priuationi eius.Sicut ēt mā.a.ignis nō est in po^a ad formā.b.ignis.Nec est priuata ea:q̄r hꝫ po^a ꝛ priuatio est respectu earū que sunt diuersarū rationū:alioq̄n oculus sortis diceret̄ esse priuatus po^a visiua:q̄r non hꝫ in se visum Platonis:qđ est absurduz.Sed maior difficultas est in hꝯ si aliq̄ celi sunt diuersaruz rōnū.Et pp̄ter hoc erit specialis questio sequens de materia ista.

⁋ Utrum materia vnius celi sit alterius rationis a materia alterius. Questio. X.

Cap.2.d.2.q.3. Queritur 10°.Utrū mā vnius celi sit alterius rōnis a mā alterius.Et videt̄ q̄ sic.⁋ Primo.Ille māe sunt diuersarū rōnū:quarū vna nō est in potētia ad formāz alterius:vt pꝫ ex precedēti q̄ōne.Sꝫ mā vnius celi nō est in potētia ad formam alterius:alioquin celum esset corruptibile.

Pria rō.

Respondeo. In ista q̄ōne duo sunt declaranda.Primū est.An celi ꝛ stelle sint eiusdē speciei.Scđm est.An eorū materie sint eiusdez rōnis.

Auer.op. ⁋ Quantū ad p̄mū est opinio Cōmētatoris scđo celi.cōmento.59.q̄ oēs stelle sunt eiusdē speciei.vbi dicit Aristotelē formare hanc demonstrationē.Si inueniat̄ vna stel-

Art.pm⁹ larū spherica,necesse est,vt oēs sint spherice.Sed vna est spherica.vt pꝫ de luna:cuius sphericitas p̄batur ex vario modo eius illuminationis:ergo oēs sunt spherice.Primā cōsequētiā p̄bat sic dicens.Hec demonstratio fundadata est super hoc q̄ oia corpora celestia sunt eiusdē nāe specifice.Et cū ita sit:necesse est vt id qđ existit in vno indiuiduoꝝ speciei ex rebus essentialibus existat in oib⁹ indiuiduis eiusdē spēi.Et ita declaratum est q̄ figura est ex rebus essentialibus in corpib⁹ celestibus:q̄r sunt aiata.hec Cōmētator.Ex q̄b⁹ sic arguit̄.⁋ Primo.Illa corpa aiata sunt eiusdē speciei que habēt eandē figurā.Sed corpora celestia sunt aiata.ꝛ habēt eandē figurā.s.figurā sphericā.ergo ꝛc̄.⁋ Scđo.Ea corpora simplicia sunt eiusdē spēi q̄ habēt eundē motū:vt pꝫ in oib⁹ elн̄tis.Sed oēs celi hn̄t eundē motū ꝑm speciē.s.motū circularē.g̊ ꝛc̄.⁋ Tertio.Quelibet stella est eiusdez spēi cuz suo orbe.ergo qđlibet celū est eiusdē spēi cū alio celo.Añs p̄bat̄.Stella nō differt a suo orbe nisi per raritatē ꝛ densitatem:q̄ m̄ stella est densior pars sui orbis.Sed rarū ꝛ densum nō faciunt distinctionē specificā in substātÿs.Et cōfirmat̄:q̄r quelꝫ ps corporis simplicis est eiusdē spēi cū toto:quelibet.n.pars ignis est ignis:ꝛ quelibet pars aque est aqua.Sed celum est corpus simplex.g̊ quelibet pars eius est eiusdē spēi cū eo.Cōsequētia p̄bat̄.Unū celū ꝯuenit magis cū alio celo q̄ cū sua stella.vt pꝫ ad sensum.g̊ si nō differt a stella ꝑm spēm:multo minus differt ab alio celo.⁋ Quarto.Si celi distinguerent̄ specie:sequit̄ q̄ nō sunt tm̄.5.corpora simplicia specie distincta:imo erūt tot quot sunt celi ꝛ elн̄ta.Sed pħs p̄mo celi p̄bat esse tm̄.5.corpa simplicia.s.quatuor elemēta:ꝛ celū quod appellat q̄ntā essentiā.ergo ꝛc̄.

Opinio. S.Tho. Cōclo q̄si to rñsiua. ⁋ Alia est opinio.S.Tho.in.q.8^a de spūalib⁹ creaturis.q̄ celi specie distinguunt̄.Ibi eniz in rñsione ad decimū sic dicit.Nō videt̄ esse vl'r verū q̄ iperfectior dr̄ia gn̄is in plures spēs multiplicet̄.Corpus eniz diuidit̄ per aiatum ꝛ inaiatum.Plures tn̄ vident̄ esse spēs aiatoꝝ corpoꝝ q̄ inaiatoꝝ:precipue si corpora celestia sint aiata:ꝛ oēs stelle adinuicē specie differāt.⁋ Et lꝫ in hisverbis loquatur conditionaliter:tn̄ in responsione ad.15.loquit̄ determinate sic dicens.Corpora celestia sunt diuersaruz spēꝝ.Et postea subdit q̄ ēt lux nō est eiusdē rōnis in oib⁹:q̄r non hꝫ eosdē effectus.Et in rñsione ad.10.in fine.sic dicit.posset dici plures esse species aialiū rōnaliū:si aliq̄s poneret corpora celestia esse aiata.⁋ Ista aūt opio videt̄ esse rō-

nabilior.Pro qua sic arguit̄.⁋ Primo.Si oēs celi essent eiusdē spēi.seq̄t̄ q̄ nō necessario poneret Aristoteles plures intelligētias.12.metaphysice.vbi eas multiplicat ꝑm numerū motuū celestiū.Sed ꝯñs est falsum.ergo.Consequētia p̄bat̄.Ubi sunt plura eiusdē speciei:q̄cq̄d pōt ab inferiori moueri.pōt etiā moueri a superiori.g̊ intelligentia mouēs spherā Saturni posset alias spheras mouere:ꝛ sic alie intelligētie nō essent necessarie.⁋ Scđo.Inter indiuidua eiusdē spēi nō est ordo essentialis:vt p̄batur.2.metaphysice.Sed inter spheras est ordo essentialis:quia actio ꝛ motus iferioꝝ p̄supponit actionē ꝛ motū supioꝝ.ergo ꝛc̄.⁋ Tertio arguit̄ gn̄aliter de oib⁹ stellis.Que sūt eiusdē rōnis habēt easdē p̄prietates essentiales ꝛ op̄ōnes ꝛ effectus eiusdē rōnis.Cuius rō est,q̄r identitas specifica sumit̄ a forma que est p̄ncipiū operationis:ꝛ a qua emanant p̄prie passiones.Sed nō oēs stelle habēt easdē proprietates ꝛ actiōes ꝛ effectus:qđ pꝫ.Nā a luna est fluxus ꝛ refluxus maris:nō aūt ab alÿs planetis.Stellarū etiaz que sunt in firmamēto alique hn̄t oppositos effectus vt dicunt astrologi.ergo nō sunt eiusdē speciei.Nec huic repugnat.qđ dictū est in p̄cedenti.q.s.q̄ partes eiusdez sphere sunt eiusdem rōnis:illud.n.intelligēdū est de partibus q̄ non sunt stelle.⁋ Cōfirmat̄.Ois forma que p̄ se cōsequitur nām aliquā:ꝯsequit̄ oia indiuidua eiusdē nāe:q̄r vt dr̄ p̄mo posterioꝝ.q̄cq̄d est p̄ se est ēt de oi.Sed lux ꝯseq̄t̄ p̄ se nām solis.g̊ si alie stelle essent eiusdē speciei cū sole.oēs haberēt ex se lucē:qđ est falsū:q̄r a sole illumiant̄.vt p̄batur de luna p̄ eclipsim eius.⁋ Nec rōnes Cōmētatoris cōuincunt:imo ēt ipse aliq̄n dixit q̄ nō sunt eiusdez spēi.Sic.n.ait 3° de aīa.cōmēto.5.colūna.3^a.opinandū est q̄ si sunt aliqua aiata.quoꝝ p̄ma perfectio est suba separata a suis subiectis:vt existimat̄ de corporibus celestibus:q̄ impossibile est vt inueniat̄ ex vna specie eorū plus vno indiuiduū.hec Cōmētator.Si aūt volumus saluare q̄ istā nō cōtradicunt dictis ab eo supra:dicemus q̄ hic loquit̄ de celo accipiendo celū p̄ aggregato ex celo ꝛ intellectu mouente.Et q̄r oēs intelligētie specie distinguunt̄:ideo ēt celi sic accepti.Uel est dđm q̄ supra loquebat̄ tm̄ de stellis q̄ sunt in eadē sphera.hic aūt loquit̄ de ipsis celis quoꝝ qđlibet est corpus motuz ꝛ mouet̄ motu distincto a motu alterius:ꝛ hoc pꝫ ex verbis eius que sequunt̄:sic enim dicit impo^le est q̄ vnus motor in numero sit duoꝝ corpoꝝ distinctoꝝ in numero:ꝛ multa alia dicit que declarant hunc fuisse intellectū eius.⁋ Uel est dđm q̄ loquit̄ de celo accipiēdo celū pro toto mundo.quasi dicat q̄ est ipossibile esse duos mundos:vñ postq̄ dixit q̄ nō possunt esse ipsa eiusdē spēi sic ait.Et hec est intentio eius q̄ dictum fuit in p̄mo de celo.s.q̄ si esset alius mundus esset aliud corpus celeste:ꝛ si esset aliud corpus haberet aliū motorez in numero a motore istius corporis,ꝛ sic hoc eēt:tūc motor corporis celestis eēt mālis numeratus p̄ numerationē corporuz celestium.⁋ Quicquid tamen senserit Cōmētator argumenta cōtra.S.Tho.non cōcludunt.

Ad primū enim dr̄ q̄ nunq̄ ꝯcludit̄ idētitas specifica ꝑm spēm spālissimā:de qua tm̄ est mentio in hac q̄ōne p̄ idētitatē accidētis aut passionis cōsequētis nām genericā.Oia aūt astra ꝛ celi sunt eiusdē generis siue spēi subalterne:figura ꝟo spherica cōsequit̄ nō tm̄ vnā spēm spālissimā:sed genus corporis simplicis:vñ oia corpora simplicia siue sint celum siue elementa sunt spherica.Et ideo ex idētitate figure spherice nō plus concludit̄ idētitas spherica inter celos q̄ inter celuz:ꝛ ignez.⁋ Ad 2^m negat̄ maior:alioquin aer ꝛ ignis essent eiusdez spēi:cum habeant eundē motum.s.motuz sursuz.Lꝫ enim ex tribus generibus motuū.s.sursum deorsum ꝛ circularē

Probatur corpa celestia specie differre.

T.cō.11.

Apparēs ꝯdictio dictio[illegible]

Ad h[illegible] arg^m [illegible] p̄ opi[illegible] Auerr[illegible]

cõcludaꝛ̃ distinctio specifica corpoꝝ.qbus ista cõueniũt
nõ tñ ex idẽtitate vnius istoꝝ cõcludiꝛ̃ idẽtitas nisi forte
Ad tertiũ idẽtitas generis subalterni. ¶ Ad 3^m p̃mo põt negari añs:
qꝛ si stella esset eiusdẽ spẽi cũ suo orbe.sequiꝛ̃ ꝙ oẽs stelle
fixe essent eiusdẽ speciei:cuius oppositũ pꝫ ex eaꝝ effecti
bus ꝯtrarijs.Et ad ꝓbationẽ dĩ ꝙ lꝫ distinguantꝛ̃ per rari
tatẽ ꝛ densitatẽ:nõ tamẽ distinguuntꝛ̃ tm̃ in hoc:sed ẽt in
alijs. ¶ Ad cõfirmationẽ negaꝛ̃ cõsequẽtia:qꝛ celũ nõ iõ
Ad q̃rtũ diciꝛ̃ simplex:qꝛ sit corpus homogeneũ.sicut elñta:sed qꝛ
nõ est resolubile in alia corpora.Põt ẽt negari ꝯñtia.Ad
ꝓbationẽ dĩ ꝙ lꝫ vnũ celũ plus ꝯueniat cũ alio celo i ali
quo accidente cõi:puta in diaphaneitate vel huiꝰ:plus tñ
Tertiarõ. cõuenit cũ sua stella quãtũ ad nãm:ꝛ quãtũ ad accidentia
ꝓpria. ¶ Ad 4^m diciꝛ̃ ꝙ phs nõ intendit ꝓbare ꝙ sint
tãtũ.5.corpora simplicia distincta ƀm spẽm:sed eius intẽ
tio est ꝓbare ꝙ preter quatuor elñta daꝛ̃ aliud corpꝰ sim
plex nõ cõpositũ ex eis: vtrũ ꝟo in hoc corpore sint plu
Arti.scðo res partes diuersarũ rõnũ ipse ibi nõ disputat. ¶ Quãtũ
ad 2^m dico p̃mo ꝙ stat aliqua esse diuersaꝝ spẽꝝ:ꝛ tñ ha
bere mãm eiusdẽ rõnis: vt pꝫ de mã ignis ꝛ aque. Et silr
stat aliqua esse distincta specie:ꝛ cũ hoc habere etiaꝫ mãs
diuersarũ rationũ:vt pꝫ de sole ꝛ hoie.homo eniꝫ ꝛ sol dif
ferunt specie ꝛ gñe.ꝛ silr eoꝝ materie nõ sũt vnius rõnis.
¶ Dico scðo corpa celestia nõ sunt adinuicẽ trãsmutabi
lia/cuius rõ est:qꝛ ipoƀe est mãm transmutari ad formaꝫ
nisi careat ea:ꝛ tñ sit apta nata eaꝫ recipere:carentia auteꝫ
forme cũ aptitudie ad eã.nõ põt esse nisi vbi est priuatio.
Unde ha bent mãe ꝙ sint di uerse ra tionis ꝛ ꝙ sint eiusdẽ Et qꝛ mã celi nõ est cõiũcta p̃uationi:ideo celi nõ possunt
transmutari adinuicẽ.Et ꝓpter hoc dicunt aliq mãꝫ oiuꝫ
corporũ celestiũ esse vnius rõnis:lꝫ nõ sit in eis transmu
tatio:qꝛ hec negatio transmutationis nõ est ibi ꝓpter defe
ctuꝫ vnitatis rõnis mãe:sed ꝓpter defectũ p̃uationis. Et
qꝛ iste modus dicẽdi verus est.Ad maiorẽ eius notitiam
dico ꝙ formalis rõ mãe:vt pꝫ ex precedenti q̃one:sumiꝛ̃
a forma inq̃ꝫtũ mã ex hoc ꝙ est pura potẽtia actuaꝛ̃ per
formã.Uñ sicut a forma absolute ꝯsiderata vt est actuãs
mãm sumiꝛ̃ vna cõis rõ materie:ita ex diuerso mõ actuã
di mãm diuersificaꝛ̃ illa ratio cõmunis.Nõ possunt autẽ
variari rõnes mãe ex formis inq̃ꝫtũ sunt iste vel ille forꝰ:
aliogn mã asini ꝛ mã ligni essent diuersarũ rõnũ:sed for
me oẽs que cõueniunt in vno mõ actuandi mãm dant ei
vnã rõnẽ.que qdẽ ratio nõ est distinguibilis in plures ra
tiones:qꝛ ille forme rõne modi actuandi habẽt quodam
mõ rõnẽ vnius forme.Et qꝛ oẽs forme corpoꝝ celestium
vno mõ perficiunt suas mãs.s.totalr̃ replendo eaꝝ capa
citates ꝛ nõ relinquẽdo in eis p̃uationẽ ꝛ aptitudinem ꝛ
aliã formã:ideo oẽs forme corpoꝝ celestiuꝫ dant mãe ce
li tm̃ vnã rõnẽ:nec ibi est aliqd ꝑ qð possint ille mãe plu
Ad rõnes ꝑncipales rificari. ¶ Et ex hoc rñdeꝛ̃ ad arg^m in oppositũ:ꝙ maior
est falsa:qꝛ distinctio formalis inter materias nõ sumitur
ex negatione potentialitatis sed ex diuerso mõ generali
actuandi mãm:sicut dictũ fuit:sicut ẽt vnitas rõnis speci
fice ƀm speciẽ specialissimã accipiꝛ̃ in potẽtia visiua non
ex speciali mõ imutandi ab albedine vel a nigredine:sed
ex cõmuni mõ imutandi a colore:ꝛ hic modus sumendi
vnitatẽ specificã est cõis oibꝰ potẽtijs passiuis.

¶ Textus cõmenti.12.

¶ Tres ꝟo sunt cause ꝛ tria principia.

Intentio phi. ¶ In hoc textu dicit ꝙ nõ tm̃ mã est p̃n^m substãtie sensibi
lis.sed ẽt forma:ꝛ ꝙ lꝫ ita sit:tñ forma ꝛ mã que sic sũt p̃n
cipia nõ generanꝛ̃.Qꝛ aũt forma sit p̃n^m ꝓbat ꝑ hoc:quia
ois transmutatio est inter terminos ꝯ̃rios:quoꝝ alterũ est
species siue forma ꝛ alterũ est p̃uatio.ergo forma est p̃n^m
cuiuslibet transmutationis substantialis.Qꝛ aũt mã ꝛ for
ma nõ generenꝛ̃ probat sic.In oi transmutatione opꝫ esse
subiectũ ꝛ terminũ formalẽ qui acquiriꝛ̃.ergo si mã ꝛ for
ma generanꝛ̃:generationis mãe erit aliud subiectũ:ꝛ con
sequenter mã nõ erit p̃^m subiectũ.Similr si forma genera
tur opꝫ p̃ter formã genitã ponere in ea aliã formam que
sit terminus formalis illius generationis.Et tunc queriꝛ̃
de ista alia forma vtruꝫ genereꝛ̃:ꝛ si sic.ergo eius est alia
forma:ꝛ sic in infinitũ ꝓcedeꝛ̃ in materijs ꝛ in formis.Cõ Cõmen. ꝛ S.D. hic ꝯcorditer exponunt
mentator.ꝛ.S.Tho.vniformiter exponunt hunc textuꝫ ꝛ
dicunt ꝙ phs loqꝛ̃ tm̃ de mã p̃ma:nã ꝓxima mã alicuius
rei põt generari:puta aqua que est mã liquefactibilium.

¶ Utrum intelligentia vniaꝛ̃ celo vt forma. Qõ. XI.

Queritur 11^o.Utrũ intelligentia vniaꝛ̃ Cap.2.d. 9.ꝛ.10.q. vnica.
celo vt forma.Et videꝛ̃ ꝙ sic.
¶ Primo.Nullũ purũ corpus est cã p̃ncipa Prima rõ
lis corporis animati:cũ nulla cã p̃ncipalis sit
ignobilior effectu:omne aũt inaiatũ est igno
bilius aiato.Sed celũ est causa p̃ncipalis plantarũ ꝛ mul
torũ aialiũ saltẽ eoꝝ que generanꝛ̃ ꝑ putrefactionẽ:vt di
cit Cõmẽtator.12.metaphysi.cõmẽ.6.ergo necessario est
in eo aliqua aia:ista aũt nõ põt esse alia nisi intelligentia.
ergo ꝛc̃. ¶ Diceꝛ̃ forte ꝙ celũ causat aiata mediãte intel
ligentia que nõ vniꝛ̃ ei vt forma sed vt motor. ¶ Sꝫ con
tra.Motor nihil facit ad actionẽ que ꝓuenit ex mobili:
nisi qꝛ applicat actiua passiuis.ergo si intelligentia est tm̃
motor celi nihil facit effectiue ad effectus eius. ¶ Scðo. Scða rõ.
Aut celũ est indifferens ad motũ circularẽ:aut nãliter ad
ipsuꝫ inclinaꝛ̃.Si est indifferens:ergo ille motus non est
nãlis.Patet cõsequentia:qꝛ motus nãlis est determinate
ad vnũ vt dĩ scðo physicoꝝ.Si ꝟo nãliter inclinaꝛ̃ ad il T.cõ.3.
lum:aut ista inclinatio est a figura spherica:aut a corpo
reitate:aut ab intelligentia.Non a figura spherica qꝛ figu
ra spherica est ꝑꝑ motũ.ꝛ nõ ecõtra.nõ a corporeitate:qꝛ
motus circularis est ꝓprius aie.ergo est tm̃ ab intelligen
tia. ¶ Cõfirmaꝛ̃:qꝛ in celo sunt virtutes que nõ p̃ñt redu
ci in corporeitateꝫ:nã oriens hꝫ specialẽ virtutẽ.vñ hꝫ de
xtrũ ꝛ occidẽs sinistruꝫ.Et planete habent aliam ꝛ aliam
virtutem ƀm ꝙ sunt in alia ꝛ alia domo.ergo iste virtutes
sunt ab intelligentia dante esse celo. ¶ Tertio. Si intel Tertia rõ
ligentia non est forma celi.sequitur ꝙ in celo non sit prin
cipiũ nãle motus ipsius.Sꝫ hoc est falsuꝫ.aliogn ille mo
tus nõ esset nãlis.ergo ꝛc̃.ꝯñtia ꝓbata est precedenti rõ
ne.Minor ꝓbaꝛ̃.Corpus in quo nõ est nãle p̃ncipiũ mo
tus est corpus mathematicũ ꝛ nõ physicuꝫ:vt pꝫ ex rõne
corporis physici.Sed celũ est corpus physicũ vt dĩ p̃mo
celi.ergo ꝛc̃. ¶ Quarto.Forma dans alicui corpi ꝙ sit in Quid Auerrois senserit
telligens ƀꝫ se totũ ꝛ ƀm oẽs partes eius:vnitur ei ƀm eẽ.
Sed intelligentia dat oia p̃dicta corpi celesti.ergo.maior
pꝫ.Minor ꝓbaꝛ̃:qꝛ Cõmentator scðo celi.cõmẽto 3^o ꝛ in
libro de suba orbis dicit ꝙ hõ nõ est itelligẽs ƀm se totũ:
sed itelligere eius viget in determinata ꝑte corpis nõ for
maliter.sed obiectiue:forma ꝟo corpis celestis.eo ꝙ vni
tur sibi nõ mediãte ꝑte aliqua:dat corpori celesti ꝙ sit in
telligens vniuersaliter ƀm totum.

Respondeo. Circa hanc questioneꝫ duo sunt de
claranda.Primo videnduꝫ est que
fuerit opinio Cõmentatoris:qm̃ ipse in ista mã multum
elaborauit.Scðo declarabitur que sit opinio cõmunis ꝛ
rei veritas. ¶ Quantum ad p̃mum sciendum est ꝙ opi
nio Auerrois fuit ꝙ cuꝫ motus circularis cõueniat celo:ꝛ
ille motus sit proprius anime.opꝫ aliquaꝫ substantiaꝫ vi Notãduꝫ
uentẽ.s.intelligentiam esse formã celi:rõne cuius ꝛ motus
ꝛ figura spherica ꝛ alia hꝰ accidentia celo conueniant.Et
addit ꝙ hꝰ forma non dat celo primas perfectiones:sed
tm̃ secundas. ¶ Ad cuius notitiam est sciendꝫ ꝙ forme

materiales dupl'r se habent ad sua susceptiua. ¶ Primo quidē qz cū subiectū earū.s.materia pma sit pura potētia: ꝛ ex potentia ꝛ actu fiat per se vnū vt ꝓbatū fuit in.8.opꝫ ex mā ꝛ forma nāli fieri vnū per se. Et qz dimēsiones ƀm Auerroim sunt coeterne mãe: cū q̃tū nō possit recipi nisi in quāto: ꝛ extensuz in extenso: ideo ois forma nālis recipit in mā mediātibus dimensionibus. Facere igit vnuz per se cū suo susceptiuo: ꝛ recipi mediātibus dimēsionibꝰ est ꝓpriuz forme nālis. Et in his duobꝰ differunt forme nāles a forma celi: qz forma celi.s.itelligētia nō facit vnū per se cū corpore celesti: cū corpus celeste sit ens in actu: ꝛ qz esse in actu est pma ꝑfectio: ideo nō dat ei pmam perfectionē. Nec recipit in eo mediantibꝰ dimēsionibꝰ: qm̄ ois forma recepta mediantibus dimensionibus est forma diuisibilis. ¶ Scdo ita se hñt forᵉ nāles ad suas materias: ꝙ sunt cause distincte magnitudinis ꝛ quātitatis in eis: vt dicit Cōmētator pmo celi.cōmēto.75.sunt et̄ cause ꝓpriꝫ motus corporis nālis: vt dicit pmo celi.cō.19.ꝛ.84. Sūt etiā alique forme cause distincte figure: vt pꝫ in viuentibus.sicut dicit Cōmētator ibidē.cōmen.61.ꝛ pmo de aia.cōmēto.53. Et iste appellant ꝑfectiones scde. ꝛ eas hꝫ corpus celeste ab intelligētia. Est enim determinate quātitatis: ꝛ figure spherice: ꝛ hꝫ motū ab itelligentia. Ex quo pꝫ ꝙ intelligentia partiꝫ cōuenit cuꝫ formis nālibus: ꝛ partim differt ab eis. Cōcludit itaqꝫ ista opinio ꝙ intelligentia est forma celi dans ꝑfectiones scdas ꝛ nō pmas.

Opinio cōmunis. Locus rñ sua q̃stio. **Quantum** ad zᵐ pncipale. Sciendū est ꝙ cōmunis opinio ꝛ veritas nō solū theologie. sed et̄ phie est vt intelligētia nullo mō cōpareť ad celum vt forma eius: lꝫ cōpareť ad ipsuꝫ vt motor: est tñ intelligentia in se quedā forma subsistēs: ꝛ nō forma informās. Et ideo celū nō hꝫ intelligentiā que sibi vniať vt forma: sed hꝫ suā ꝓpriā formā substantialē: que cū mā facit vnū per se. Et ꝙ predicta positio sit falsa ꝓbať. ¶ Prio. Aut

Impugᵒ opinionis Auerrois intelligentia que dat per te scdas perfectiones dat eas tñ effectiue: aut et̄ formal'r. Si dicis ꝙ effectiue tñ. nō cōcludis ꝓpositū tuū: qz ex hoc ꝙ est dare tales ꝑfectiones effectiue nō pōt cōcludi ꝙ dans sit forma illius cui dat: alioqn ignis calefaciēs manū esset forma manus. Si dicis ꝙ formaliter. habeo intētū: qz ipossibile est effectū formalē separari a forᵃ: sicut ipossibile est ꝙ in aliquo sit albedo. ꝛ ꝙ nō det ei esse albū. Sed esse est pmus effectus forme. ğ ipoſᵉ est formā esse in aliquo ꝛ nō dare ei tale esse quale ipsa habet: puta si sit anime dare esse animatum: si sit substātie dare esse substātiale. si accidētis accidētale. ğ intelligentia nō pōt esse forma celi nisi det ei pmā ꝑfectionem: que est esse.

Scda rō ꝯ Cōmē. ¶ Scdo. Quicqd dat formal'r esse sphericuꝫ ꝛ alias perfectiones secūdas que sunt accidētia / est necio forma accidentalis: qz ipossibile est ꝙ aliqd sit formal'r tale per formā alterius generis. puta formal'r albū per quātitatē ꝛ formaliter quātū per subam. Sed intelligentia nō est forma accidentalis. ğ celum nō hꝫ formal'r ab ea ꝙ sit sphericū. aut aliquā aliā perfectionē secundā.

Tertia rō ¶ Tertio. Quicqd est forma alterius: aut facit cuꝫ eo vnum ꝑ se: aut

T.cō.13. vnum per accidēs. vt dı̄ 5ᵒ metaphysice. ergo si intelligentia est forma celi. opꝫ ꝙ aggregatū ex celo ꝛ intelligentia sit q̃dā vnū: ꝛ cū per te nō sint vnū per se: fit ex eis vnuꝫ per accidēs. sicut homo ꝛ vestimentū eius: ꝛ for. ꝛ albedo.

Quarta ratio. ¶ Quarto. Ubi est ordo essentialis inter aliquos actus: opꝫ ꝙ actus posterior presupponat priorē ꝛ sit ab eo: ista ꝓpositio pꝫ in numeris ꝛ in figuris ꝛ in oibus formis habentibus ordinē essentialē: vt dicit scdo metaphysice. cōmento.4. Sed inter scdas ꝑfectiones ꝛ pmas. siue iter eē accidentale ꝛ esse substātiale est ordo essentialis: cuꝫ accidentale nō possit esse sine essentiali: ꝛ esse accidentale est posterius essentiali. ergo necessario presupponit ipsum ꝛ ab ipso oritur: cū igitur per te celum habeat ex se pᵐ actuꝫ essentialē: sequiť ꝙ etiā habeat ex se perfectiones scdas.

Quinta rō ¶ Quinto. Eiusdē effectus nō possunt esse plures cause formales. ꝓsertim si sint diuersaruꝫ rōnum. Sed accidentia celi.s.figura / quātitas / lux ꝛ alia hꝫ dant ei formal'r esse lucidū: esse sphericū: ꝛ esse quātū. ergo intelligentia nō potest ista formal'r.

Sexta rō ¶ Sexto. Id qd est nā totalis ꝛ cōpleta in specie: nō pōt esse pars speciei. Sed intelligētia est cōpleta in specie: ꝛ ois forᵃ vnibilis materie est ps speciei. ğ intelligentia nō pōt vniri mãe. Maior pꝫ: qz esse totuꝫ ꝛ esse partē respectu eiusdē est esse ꝯdictoria.s.totū ꝛ non totum. cōpletū ꝛ nō cōpletū. Minor etiā pro pma pte eius pꝫ: pro secūda ꝟo ꝓbať: qz ex forma ꝛ mā cui vniť fit vnū per se. ergo tam forma q̃ mā sunt ptes illius.

Cauilla. ¶ Ad hanc ratione dicet ꝙ forma que vniť materie dando ei pmas ꝑfectiones est pars speciei: qz ex ipsa ꝛ mā fit vnū per se: forma ꝟo que vniť ad dandū tm̄ secundas perfectiones: nō est pars speciei. Et hoc mō intelligentia vnitur celo: qz dat ei secūdas ꝑfectiones exigitiue.

Rumpit Cauillan ¶ Sed contra. Dare exigitiue aut iportat aliquā causalitatem: aut iportat solū presuppositionē: sicut diciť ꝙ motor presupponit approximationē ad mobile. Si causalitateꝫ: arguit sicut arguebatur in pma rōne. Si zᵐ nō sequiť ex hoc ꝙ intelligentia sit forma celi. sicut neqꝫ sequiť ꝙ agens sit forma passi. lꝫ presupponat in eo dispōnes: nec motor est forma mobilis. in quo exigit ꝛ ꝑsupponit approximationē.

Septima ratio. ¶ Septimo. Cōmētator dicens ꝙ intelligētia dat celo ꝑfectiones secūdas. dicit ꝙ dat ei formal'r etiā permanentiaꝫ: qz etiā permanentia est inter perfectiones secūdas. Sed impossibile est ꝙ celū ab aliquo habeat permanentiā. a quo nō hꝫ esse: cum permanentia non sit aliud q̃ continuatio esse actualis existentie. ergo si celum non habet esse ab intelligentia nō hꝫ etiam ab ea permanentiam.

Ad primā rationē **Ad primum** In oppositū dı̄ ꝙ sicut instrm̄ agit in virtute pncipalis agētis ad causandū rem artificiatam: sic celum vt est instrumētū intelligentie viuentis / causat vitā in rebus inferioribus. vñ rñsio que ibi dať est bona. ¶ Ad cuius iprobationeꝫ negať añs: qz instrꝫ pōt aliqd ex virtute agētis pncipalis: qđ nō pōt ex seipso: sicut et̄ calor nālis vt instrꝫ anime causat vitam sicut dicit Phs. scdo de aia.

T.cō.4 Ad scd ¶ Ad zᵐ dı̄ ꝙ celum inclinať ad motū circularē. hec aūt inclinatio nō est a quātitate nec a figura celi. sed a forma substantiali ipsius que ipsum inclinat ad hoc ꝙ sit aptū moueri tali motu ab intelligētia. Sicut. n. a sua forma substātiali hꝫ figurā ꝛ alia accidentia: ita et̄ hꝫ inclinationē ad motū. que quidē inclinatio nō est actiua sed passiua: ꝛ ꝓp hoc ille motꝰ dı̄ nālis. qz est a pñᵒ intrinseco passiuo. ¶ Ad ꝯfirmationem dı̄ ꝙ virtutes partium celi ꝛ planetarū ꝯsequunť formas eorū subales: agunt. n. ꝓ lucē in ista inferiora. Dico tñ ꝙ ex diuerso aspectu ad res corruptibiles causant diuersos effectus: ꝛ sil'r ex varia dispositione mãe: sicut et̄ idē numero ignis liquefacit cerā: ꝛ indurat lutum. Dico tñ ꝙ cū virtutes planetarū sint distincte pōt ex ꝯcursu eoꝝ aliqd causari: qđ tñ a nullo ipsoꝝ solitarie accepto causaret.

Ad tertiā ¶ Ad 3ᵐ negať ꝯñtia. Ad ꝓbationē dı̄ ꝙ in oı̄ corpe nāli est pncipiū intrinsecū sui motus. sed differenter. Nā in elńtis ꝛ mixtis pñᵐ intrinsecū est actiuū ꝛ formale quo moueńť. sicut grauitas in corpe graui: ꝛ leuitas in corpe leui. Dū. n. graue descēdit ille motus est a grauitāte tā q̃ a pñᵒ actiuo quo mediāte moueť. In celo aūt est tñ pñᵐ passiuū vt dictū fuit: actiuū ꝟo est itelligētia sepata.

Ad quartā ¶ Ad 4ᵐ negať minor: qm̄ celū nullā hꝫ ex opōnibꝰ aie: auctas ꝟo Cōmētatoris in hac pte nō ē recipiēda: qz ipse fuit ꝯrie opionis.

¶ Utrum celum sit animatum. Questio. XII.

Queritur 12. Utruʒ celū sit aiatū. Et vi ꝙ sic. ¶ Prio. qꝛ Phs 2° celi. tex. cō. 61. sic ait. loquamur de stellis tanꝙ̄ de corporib⁹ viuis ꝛ actionē habētibus. ¶ Item Phs in scđo celi: ꝓbat in celo esse dextrū ꝛ sinistrū ſm se ꝑ hoc ꝙ est aiatū. ¶ Scđo. Cōmētator scđo celi. cō. 61. ꝓbat celū esse aiatū. Tum qꝛ est cā reꝝ aiataꝝ. nulla aūt cā est ignobilior suo effectu. Tum qꝛ celū semꝑ mouet̄: qđ esse nō pōt nisi ab aia que semꝑ aliud ꝛ aliud appetit. Tum qꝛ corpa inaiata nō habēt determinataʒ figurā: vt pʒ in elr̄ntis ꝛ mineralibus: aiata aūt habēt suas figuras sine qb⁹ esse nō possunt. vt aialia ꝛ arbores. Sed celū hʒ determinatā figurā. ḡ est aiatum. ¶ Itē in de suba orbis dicit Cōmētator ꝙ qꝛ celū est incorruptibile nō indiget in suo esse aia sensibili ꝛ imaginatiua. sʒ tm̄ indiget aia ipsuʒ mouente in loco. ¶ Item. 12. meta. cō. 25. loquēs de corporibus celestib⁹ sic ait: qꝛ eniʒ sunt pn̄a aiatoꝝ ꝛ non aiatoꝝ. fuit necesse vt essent aiata. ꝛ cōmēto. 41. sic dicit: corpus celeste aiatū est neccio. ¶ Tertio. Primū in quolibet genere est ex se tale. Sed celuʒ est pm̄ qđ mouet̄. ergo mouet̄ ex se. Sʒ oē qđ mouet̄ ex se est aiatū. ergo ꝛc̄.

[margin: Primarō. T. cō. 7. Scđa rō. Cap. 2. d. 9. ꝛ. 10. q. vnica. Auerrois de aiatione celi. Tertiarō.]

Respondeo ꝙ circa hanc qōnē aliud est querere de opione Auerrois: ꝛ aliud de veritate. Nam ꝙ Cōmētator putauerit celū esse aiatū nō opʒ dubitare: qꝛ ad hoc sunt expresse verba eius. Ipse. n. scđo celi sic dicit. In gnē aiatoꝝ nobili⁹ aiatū est celū pmū: qđ mouet̄ motu diurno. ¶ Itē. 7. metaphysice. cō. 31. dicit de calore q est in semine ꝛ de virtute diuina in eo existēte ꝙ nō est in calore sicut est aia in corpe nāli. sed ꝙ ita est in eo sicut aia est inclusa in corporibus celestibus. ¶ Iteʒ in de suba orbis dicit ꝙ corpora celestia sunt suba aiaꝝ suarū in eis. Et ideo tam ipse ꝙ̄ Phs dicūt. 8. physicoꝝ. formā motricē esse. maxime vbi apparet eius effect⁹. s. in circulo maiori. ¶ Si aūt loquamur ſʒ veritatē dico ꝙ celū esse aiatū nō pōt nisi duobus modis intelligi. Uno mō ꝙ intelligētia mouens orbē sit vnita celo ſm esse faciēs per se vnū cū celo: sic ꝙ hꝰ itelligētia dicat̄ aia celi. ¶ Qꝛ aūt hoc esse nō possit ꝓbatū est ꝑcedēti qōne. Quelibet. n. intelligētia est ens cōpletū in specie: ꝛ iō nō pōt alteri vniri tanꝙ̄ partialis nā/ad cōstituendū aliqđ totuʒ per se. Alio mō pōt intelligi ꝙ in celo preter itelligētiā sit quedā alia forma dans esse celo: ꝛ ꝙ hec forma sit aia: ꝛ ad hunc sensum posita est ista questio ꝛ ꝓbat̄ ꝙ celū nō sit animatū. ¶ Primo. Si celū esset hoc mō aiatū sequit̄ ꝙ celū saltē sphere inferiores haberent tres motores. s. pmū motorem qui est deus: ꝛ 2m qui est intelligētia: ꝛ tertiū qui esset aia celi. Aia. n. corporis aiati est pn̄m motus in eo. Sed qđlibʒ celū hʒ tm̄ duos motores: vt expresse dicit Cōmentator 12. metaphysice. cō. 41. ¶ Scđo. Aut aia celi est vegetatiua: aut sensitiua. aut intellectiua. Nō pmū nec 2m: qꝛ tam vegetatiua ꝙ̄ sensitiua reqrūt corpus corruptibile. Qꝛ nō tertiū ꝓbat̄. Forma nō est ꝑꝑ mām: vt dicit̄ scđo physic. ꝛ ideo forma nō vnit̄ materie ꝑꝑ bonū māe. sed ꝑꝑ bonū forme vt possit in mā habere cōueniētes opōnes. Sʒ nulla est rō quare aia intellectiua debeat vniri celo. Nō qdē ꝑꝑ intelligere: qꝛ aia separata ꝑfectius intelligit ꝙ̄ cōiuncta. Nec in corpore acqrit scientiā. vt cōtingit in aia hois: qꝛ aia nō acqrit sciam in corpore nisi ꝑ sensus in celo aūt nō sunt potētie sensitiue. Silr̄ nec ꝑꝑ velle ex eadē rōne. Nec ꝑꝑ motū: qꝛ nō opʒ mouēs vniri mobili ſm esse. sed sufficit ꝙ ei sit vnituʒ ſm virtutē. ¶ Ad hanc rōnē dicūt aliqui: ꝙ aia celi nō posset celum mouere. si esset ab eo separata. ¶ Sed cōtra. Aut itelligētia separata sufficit mouere celū: aut nō. Nō pōt rōnabilr̄ dici ꝙ nō: ꝛ si ēt dicat̄ hoc nihil est: qꝛ cū intelligētia sit liberi arbitrij: ꝛ moueat per imperiū volūtatis. vt ꝓbabit̄ infra. silr̄ ēt aia. Ponat̄ ergo ꝙ aia velit mouere celū vno mō ꝛ intelligentia alio mō sequit̄ ꝙ aut celū quiescet aut mouebit̄ sil̄ motib⁹ cōtrarijs. Si aūt intelligentia sufficit mouere celum: frustra ponit̄ aia in celo vt sit pn̄m motus. ¶ Tertio. Sequit̄ ꝙ celuʒ posset nālr̄ quiescere ex se. ita ꝙ in sua potestate eēt quiescere ꝛ moueri: ꝯn̄s est falsuʒ ꝛ cōtra Phm. Cōsequētia ꝓbat̄: qꝛ aia mouet ꝑ appetitū. vn̄ ꝛ in potestate oium aialiuʒ est moueri ꝛ quiescere. ¶ Si dicat̄ ꝙ nō qescunt: qꝛ nō fatigant̄. Hoc nihil est: qꝛ sufficit ꝙ in ei⁹ ꝑtāte esset quiescere ꝛ moueri. ¶ Quarto. Si celū est aiatuʒ cessant oēs demonstrationes quas ponit Phs 8° physicoꝝ. ꝛ. 12. metaphysice ad ꝓbandū pmū motorē oino imobilē. Dicet. n. aduersari⁹ ꝙ nō opʒ dare motorē separatū ꝛ distinctuʒ: ꝛ hoc ideo. qꝛ cū celū sit aiatū mouet seipsum ꝛ diuiditur in partē mouentē ꝛ in partē motā sicut reliqua aialia. ¶ Et si aliqs instet huic dicēdo ꝙ illa pars mouens mouceret̄ salteʒ per accidēs. sicut aia mouet̄ per accidens moto corpore. qꝛ motis nobis mouent̄ oia que sunt in nobis. Sed oi eo qđ mouet̄ per accidēs est pus aliqd quod mouet̄ per se. ergo lʒ celuʒ moueat se. adhuc sequit̄ ꝙ aliqd est pus celo. ¶ Respōdebit̄ pmo ꝙ motis nobis mouent̄ que sunt in nobis. ita si sint mobilia. illa aūt aia celi nō est mobilis. Dicet̄ scđo ꝙ nō opʒ ante omne qđ mouetur per accidens esse pus aliqd motū per se. Sed bn̄ opʒ pus nā aliqd moueri ꝑ se ꝙ̄ moueat̄ aliqd per accidens. In ꝓposito aūt pus mouet̄ celū per se ꝙ̄ aia eius per accidēs. Itē dicemus ꝙ nō mouet̄ per accidēs aia celi: quia nō ꝯstituit̄ in esse per suū subiectū. vt dicebat̄ supra: ꝛ sic nō poterit demonstrari ꝙ sit vnus pmus motor separat⁹ ab oi magnitudine. Et qꝛ nō est credendū Aristotelē ignorasse mām istā: ideo respondēdo ad argumēta declarabit̄ quō intellexerit cū dixit corpora celestia esse aiata.

[margin: Quid senserit Auerrois de celi aiatione. T. cō. 84. Quid veritas sentiat ꝺ hoc quesito. Conclusiua quesito. Qꝛ celum nō sit aiatum. T. cō. 23. Cauillosa euasio. Insecundo. Instantia. Rn̄sio.]

Ad primum in oppositū dicit̄ ꝙ celū accipit̄ dupliciter. Uno mō pro aggregato ex celo ꝛ intelligētia: ꝛ ad hunc sensum dicit Phs celuʒ esse aiatum: qꝛ ipsa intelligentia est viuēs. Et similr̄ posuit in celo dextrum ꝛ sinistrū: nō tm̄ sequit̄ ex hoc ꝙ celuʒ ꝓprie sit aiatū: qꝛ intelligētia nō vnit̄ ei ſm esse. Alio mō accipitur celū precise pro ipso corpore: ꝛ sic nō est aiatum. Dico scđo ꝙ phs nō loquit̄ assertiue: sed quodā mō similitudinarie: vt pʒ ex verbis eius. vtitur enim hoc termino tanꝙ̄. ¶ Ad 2m qđ est Cōmentatoris dicit̄ ꝙ celū nō causat viuentia nisi per virtutē intelligētie mouētis qua est viuēs. Item ꝙ semꝑ mouet̄: qꝛ eius cā mouens est imālis ꝛ sempiterna. Dicit̄ etiā ꝙ corpora inaiata sempiterna ꝛ incorruptibilia cuiusmodi est celū habēt determinatā figurā: lʒ inaiata corruptibilia eā nō habeāt. ¶ Scienduʒ tm̄ est ꝙ lʒ aliqui dicāt Auerroim credidisse celū esse ꝓprie aiatum aia que sibi vnit̄ ſm esse: moti ꝑꝑ auctoritates supra inductas. tm̄ isti decipiunt̄. Intentio. n. Auerrois non fuit ꝙ aia celi ꝛ motor eius: ꝛ intelligētia sint distincte res: sed ꝙ sunt vna met res habens distinctas rōnes. Illa. n. suba inꙙ̄tuʒ mouet celū appellat̄ aia: ꝛ eadē inquātū ꝯsiderat̄ ſm se absolute vocat̄ intelligētia. Et ꝙ ista sit opio ei⁹ declaratur. Nam. 12. metaphysice. cōmento. 36. vbi dicit celum esse aiatum dicit etiā ꝙ aia celi est abstracta a mā. Et postea subdit. declaratum est in libro de aia formas abstractas esse intellectus. quaꝑꝑ hoc mouēs est itellectus: ꝛ hoc mouēs est aia. Item scđo celi. cōmēto. 61. sic ait. Declaratū est in physicis ꝙ motor corporū celestiū nō est in mā: ꝛ declaratū nō est in libro de aia. ꝙ illud qđ est huiꝰ est intellectus: ꝛ declaratuʒ est in pma philosophia ꝙ forma intelligibilis nō mouet nisi ſm desideriuʒ: qđ fit a suo

[margin: Ad pmū Distinctio. Ad scđm. Notādum. Auerrois non sensit celū eē aiatū vt multi opinant̄.]

intellectu. Patet ex istis ꝙ aīa celi est ipse ītellectus eius. ⁊ motor. Qr aūt ista aīa ⁊ motor sint idē cū forma celi ꝺm ipsuʒ pʒ. Nā. 12. metaphysi. cō. 36. dicit. Scōm igit̄ ꝙ ista intellecta sunt forme coꝝ sunt mouentia ꝺm agēs. Idē hʒ 12. metaphy. ꝯ. 6. Et in tractatu de suba orbis sic dicit. Nō est dōm ꝙ forme a qbꝰ mouent̄ corpora celestia sint alię ab eis ad quas mouent̄. Et postea subdit ꝙ forma a qua est motus. ⁊ illa ad quā est motus. sunt eedē ⁊ nō differūt nisi in dispositione. Itē in eodē lib° sic dicit caplo scdo ꝙ celū nō est graue nec leue: ⁊ ꝙ mouet̄ circulariter. q̄ mobilitas est de genere aīe. Et ꝙ hec īsunt corpori celesti ex

Ad tertiū sua aīa. ¶ Ad 3m dī ꝙ nō opʒ pm in quolʒ genere esse tale ex se. idest ex nā sua: nec opʒ pm qd mouet̄ mouere seipsuʒ: sed dʒ esse tale ex se. idest dʒ esse simplr tale. hꝰ aūt est motus celi: est. n. regularis ⁊ vniformis. Item debet esse tale ex se. i. nō ꝑ accn̄s: celū aūt nō mouet̄ ꝑ accn̄s. sed per se.

Cap̄. di. 14. q. vni- ca. ⁊. 2. di. 37. q. 2. ¶ Utrū celi ⁊ stelle agant in ista inferiora. Qō. XIII.

Queritur 13°. Utruʒ celi ⁊ stelle agāt in ista inferiora. Et arguit̄ ꝙ nō.

Prima rō ¶ Primo. Si celū ageret in corpora inferiora seqt̄ ꝙ ois trāsmutatio corpoꝝ inferiorum esset ex necessitate nāe. Sed hoc est falsuʒ: qr multa cōtingenter eueniunt. ⁊ aliqn̄ impediunt̄. vt pʒ in monstris. ergo. Maior ꝓbat̄. Quicqd euenit ab agēte mero nāli nō īpedito ⁊ sufficienti. euenit necessario. Sʒ celuʒ est agēs nāle nō īpedibile ab aliquo īferiori se: ⁊ est agens sufficiēs. g̊ si ageret in inferiora, ois eius effectus esset necessarius. ¶ Scdo. Oē agens ꝑ aliqd mediuʒ prius agit in

Scd̄a rō. mediū q̄ʒ extremū: sicut pʒ ꝙ ignis prius calefacit ptē aeris ꝓpinquā q̄ʒ partē remotaʒ. Sed Saturnus si agit in hec inferiora agit mediātibꝰ spheris inferioribus. g̊ prius transmutat spheras inferiores q̄ʒ corꝑa corruptibilia. Sʒ hoc est falsum: qr sphere nō sunt susceptiue alicuiꝰ alteratiōis: puta frigiditatis, que dī causari a Saturno in inferiora. ¶ Tertio. Si ageret in inferiora aut hoc faceret median

Tertia rō. te motu: aut mediāte aliqua forma permanēte. Nō prmū: qr motus nō est forma actiua. Nō 2m: qr sequit̄ ꝙ si celuʒ nō moueret̄ adhuc posset aliqd efficere: cuius oppositum dicit Phs ⁊ 8° physicorum, ⁊ scdo de generatione.

T. cō. 56. Respondeo. In ista. q. duo sunt declaranda. Primū est id qd querit̄. Scōm est quid sit celo ratio agēdi. ¶ Quātū ad pm dico ꝙ celum agit in

Cōclo rn̄ siua q̄sito. corpora inferiora. Et hoc ꝓbat̄. ¶ Primo. qr scdo physicoꝝ textu ⁊ cōmēto. 26. dī ꝙ sol ⁊ hō generant hoiem. Et Cōmentator. 12. metaphy. cō. 19. dicit ꝙ calor est in seminibus ad determinatas spēs, ex virtute stellaꝝ. ¶ Scdo.

T. cō. 56. Dicit Phs 2° de gnōne. ꝙ motus solis in circulo obliquo est cā ꝑpetue generationis ⁊ corruptionis in istis inferioribus. Et in prmo metheoroꝝ dicit ꝙ opʒ hunc mūdū in-

Capite. 2. feriorē ꝯtinuari lationibus superioribꝰ: vt ois eius virtus inde guberneṫ. ¶ Tertio. Aliqui lapides ⁊ aliqua mixta generant̄ in sphera aeris. Sed ista non possunt generari ab alio q̄ʒ a celo. g̊ celū aliquid agit in inferioribꝰ. Maior pʒ sensu. ⁊ experimēto. Experimur enim lapides ignitos ex aere descendere. Minor ꝓbat̄. Aut hꝰ mixta generantur ab elemētis effectiue: aut a celo. nō eniʒ pōt assignari alia cā gnōnis. Sed nō ab aliquo elr̄to: qr oē mixtum est nobilius quolʒ elr̄to ⁊ corpore simplici. effectꝰ aūt nō est nobilior sua cā generāte. g̊ ⁊c̄. Quia hoc istd ab oibꝰ est cōcessum: ⁊ ab astrologis demonstratum. non me extendo circa eius probationem.

Nōnm pm distīctio. Quantum ad 2m. Sciendū est ꝙ agens pōt dici triplr aliqua agere. Uno mō agēs agit eo qd est ei rō agēdi: ⁊ hoc est forᵃ qua mediāte operat̄. sicut ignis calefacit calore. ¶ Alio mō agēs agit sua actiōe: ⁊ sic ignis calefacit calefactione. Tertio agēs dī largo mō agere: eo ꝙ neqʒ est sua actio nec est agēti rō agēdi: sed est ꝯdictio necīo reqsita ad actionē: ita ꝙ ea remota agēs agere nō posset eo mō quo dicit Phs. 6. physicoꝝ ꝙ approximatio est necīa ad hoc ꝙ agēs nāle agat in passuʒ. ¶ Sciē- Nōnm 2m

dū scdo ꝙ celū hrē causalitatē in corꝑa inferiora pōt intelligi duplr. Uno mō ꝙ habeat causalitatē realē. Alio mō ꝙ hēat cālitatē intētionalē. Causalitas realis est qua ꝓducit̄ aliqua forᵃ realis cū trāsmutatione māe in qua ipsa forma recipit̄. Causalitas intētionalis est qua ꝓducit̄ aliqua forᵃ siue sit intētionalis siue realis. sed sine transmutatione māe cuiusmodi est lumen in aere. ¶ Dicunt g̊ aliqui: ⁊ Opinio.

hoc attribuunt. S. Tho. ꝙ motus celi est celo rō agendi oēm actionē realē: ⁊ ꝙ ēt est cā sine qua nō: qr cessante motu celi, ipsuʒ celū nullaʒ oīno hrēt actionē realē in corꝑa inferiora: lʒ hrēt actionē intētionalē qr illumiaret. ¶ Sʒ Improbatio. Motus

mihi vī ꝙ vtrūqʒ istoꝝ falso attribuit̄. S. Tho. ⁊ ꝙ repu nulli pōt

gnent eius pncipijs. Et ꝙ motus nulli possit esse rō agen esse rō agendi.

di: ꝓbat̄. ¶ Primo. Id quo agēs agit tanq̄ʒ rōne agendi est forma absoluta in eo existens. Sed motus localis non est forma absoluta. g̊. Maior ꝓbat̄. Nō minus repugnat relōni ꝙ sit terminus actionis q̄ʒ ꝙ sit pnm agendi: qr esse pnm dicit maiorē ꝑfectionē q̄ʒ esse terminū. Sed relōni repugnat ꝙ sit terminus alicuius actionis, nisi forte ꝑ accidens vt dicit Phs 5° physicoꝝ: ⁊ ibi ꝯfirmat ēt. S. Tho. T. cō. 10.

⁊ in multis alijs locis. g̊ relōni repugnat ꝙ sit pnm agēdi. Tunc vltra arguit̄. Nulla relō est forma qua agēs agit. g̊ ois forᵃ qua agens agit est absoluta. Patet ꝯn̄tia: qr omne ens vel est absolutū vel relatiuū. ¶ Scdo. Motus non distinguit̄ a termino motus vt dicit. S. Tho. 11. metaphysice. ⁊ Cōmentator. 3. physicoꝝ. cō. 9. Sʒ terminus qui intrinsece acqrit̄ ꝑ motū localē est forᵃ respectiua: qr est ipsʒ vbi. Cōstat aūt ꝙ vbi nō est forᵃ absoluta: vt pʒ ex eiꝰ descriptione qua dī ꝙ est circūscripto corporis locati a loci circūscriptiōe ꝓcedēs. g̊ motus localis est forᵃ respectiua. ¶ Scdo. Si motus poneret formā absolutaʒ in mobili: aut ipsa eēt subalis: aut esset quātitas aut qualitas: cū nulla alia sint genera absoluta. Si substātialis. g̊ moueri localiter est gn̄ari. Si quantitas. g̊ est augeri vel diminui. Si qualitas. g̊ est alterari: ⁊ sic motꝰ localis nō distigueret̄ ab alijs motibus: qd est ꝯ Phʒ in ꝑdicamētis. ⁊ 5° physicoꝝ. ¶ Qr ēt motus nō sit celo cā sine qua nō. ꝓbat̄. Si celuʒ nō moueret̄. adhuc illuminaret corꝑa inferiora. g̊ ea calefaceret. Sed calefacere est agere actione reali. g̊ si nō moueret̄ haberet tn̄ actionē realē: minor pʒ. Prima ꝯn̄tia ꝓbat̄. Id qd cōuenit alicui ꝺʒ se, nō pōt ab eo nālr auferri. Sed lux ꝺm se ⁊ ex nā sua est virtus actiua caloris: vt dic̄. San. Tho. 2. dis. 14. q. 1. arti. 2. ad 5m. g̊ calorē causaret dato ꝙ nō moueret̄. ¶ Dico igit̄ ꝙ celū pōt se solo causare Cōclo

formas accidētales in corꝑibꝰ inferioribꝰ. dato ꝙ nō moueret̄: nō tn̄ posset causare formas subales: qr virtutē generatiuā subaꝝ presertim viuentiū nō hʒ ex se. sed tn̄ ab intelligentia a qua mouet̄. Hec aūt virtus recipit̄ in celo eo mō quo virtus agētis pncipalis recipit̄ in instr̄o. Que qdē nō recipit̄ in eo vt habeat esse fixū ⁊ ꝑmanēs: sed tn̄ in fieri ⁊ ꝑ modū forme intētionalis. Un̄ sicut instrm nō hʒ hꝰ virtuteʒ nisi dum actu mouet̄ ab agēte pncipali: ita celū nō hʒ virtutē generatiuā sube nisi dum actu mouet̄ ab intelligētia. ¶ Sed ꝯ hāc determinationem arguitur. Instātia

¶ Primo. Nullū corpus mouet nisi motū: vt dicit. San. Tho. 2. cōtra Gētiles. capi. 20. Sed celū est corpus. g̊ nō mouet nisi moueat̄. ¶ Scdo. ꝯditio pmi pncipij nō cōuenit celo. Sed agere nō motū est ꝯditio pmi pncipij. ergo. ¶ Tertio. Remoto eo qd est pm in aliquo gn̄e remouent̄ T. cō. 6.

oia alia: vt pʒ 2° meta. Sʒ motus celi est pmus in genere T. cō. 35.

motuum:

motū: vt pbatur 8° physicoꝝ. ḡ remoto motu celi remo-
Ad pmū uent oēs alij motus. ❡ Ad primū dī ꝙ. S. Tho. ibi seipꝫ
declarat di. ꝙ ratio quare opꝫ corpus esse motum ad hoc
ꝙ agat est: q2 opꝫ agēs ꝛ patiēs eē simul. Et q2 agēs nō ap-
proximat̃ passo nisi per motū si ab eo distet. ideo agēs nō
agit in passuꝫ nisi approximet̃ ei: qd̓ fit p motū. Ex quo pꝫ
Ad scdm ꝙ ipse loqtur de corpe distāte ab eo in qd̓ dꝫ agere. ❡ Ad
Dificito. 2m negat̃ minor: ꝛ dī ꝙ esse nō motū pōt intelligi 2r. Uno
modo q2 nulla ei9 virtus ꝛ actio psupponit actionē priorē
a qua depēdeat: ꝛ hoc mō agere nō motū est ɔditio primi
pncipij. Alio mō dī aliqd esse non motū. q2 non mouet̃ lo
caliter: ꝛ sic dico ꝙ cause scde pñt agere aliquos effect9 da-
Ad tertiū to ꝙ nō moueant̃. ❡ Ad 3m negatur maior ꝫm quosdā: q2
causalitas quā hꝫ id qd̓ est primū in aliquo gñe reꝝ aliorꝫ
que sunt eiusdē gñis. nō est causalitas effectiua: albedo. n.
nō est cā efficiēs aliorū colorū: sed est causalitas cognitio-
nis: q2 p pmū cognoscunt̃ alia que sunt eiusdē gñis. Et iō
remoto motu celi non opꝫ ꝙ naturalr̓ ois alius mot9 desi-
nat eē: sed bñ seqtur ꝙ alij motus non cognoscerent̃ p illū
primū motū. Uel est dicēdū ꝙ motus localis est pmus ꝫꝫ
cursuꝫ q nunc est in vniuerso: ꝛ ita itellexit Phs: q2 ēt pu-
tauit ꝙ nō sit poss̄is alius ordo vniuersi: cū ponat itelligē-
tias mouere celū ex necessitate nature: tñ cuꝫ hoc stat ꝙ si
celū quiesceret ꝙ aliqd ageret: nec alij mot9 tunc psuppone
rēt motū localē. Et si alicubi iueniat̃ dictū aut. a. S. Tho.
aut ab alijs ꝙ si celū staret non causaret calorē neqꝫ alte-
raret: hoc est exponenduꝫ de alteratione sufficienti ad ge-
nerationē formarum substantiarum.

Ad pmā **Ad argumenta** pncipalia rñdetur. Ad primuꝫ dicit ꝙ oia eueniūt ex necessi-
tate nature: pter ea que dependēt a libero arbitrio: ꝛ tñ sal-
uatur cū hoc ꝙ aliqui effect9 dicant̃ cōtingētes ꝫm phos:
Ad scdm vt declaratū fuit libro 6°. ❡ Ad 2m dicit̃ ꝙ non opꝫ ꝙ me
diū sit capax actionis ꝫm eandē rōneꝫ cū extremo in quo
pfecte dī esse alteratio. lꝫ sit capax actionis sub aliqua alia
rōne: ꝛ hoc pꝫ. Naꝫ ꝫm Phm piscis stupefacit manū me-
diāte rhete: ꝛ tñ nō stupefac̃ rhete. Silr̓ Saturnus agit in
ista iferiora causando calorē: nō tñ opꝫ ꝙ causet calorē in
orbibus medijs: sed in eis causat aliqd aliud puta lumen
Ad tertiū vel hꝫ. ❡ Ad 3m patet ex dictis in questione.

❡ Textus cōmenti. 13.

❡ Postea q2 q̄cūqꝫ ex vniuoco fit substantia.

Inventio phi. ❡ Quia locut9 est de cā mālī ꝛ formali substātiarū sensibi-
liū: nūc querit de cā agēte. earū. Et hoc facit sicut dicit Cō-
Cōclusio mentator vt deueniat ad cām primā agentē. Dicit ḡ ꝙ ois
sūba sensibilis generat̃ ab aliquo agēte vniuoco: ꝛ hoc sic
pbat. Ois gñatio est ab vniuoco. ḡ gñatio subaruꝫ sensibi
liuꝫ est ab vniuoco. Consequētia pꝫ. Añs pbat inductiue:
q2 oia que generant̃: aut gñantur a nā: aut ab arte. Ea eniꝫ
que fiunt a casu sicut sunt mōstra/ nō dñr pprie genita. lꝫ
sunt errores ꝛ defect9 in nā. Sed oia que fiunt a nā vel ab
arte fiūt ab vniuoco. ergo oia que fiunt. fiunt ab vniuoco.
Quō autē varie exponit̃ iste textus dicet̃ in. q.

❡ Utrū gñatio cuiuslꝫ for̃: sit ab agēte vni∞. Qō. XIIII.

Queritur 14°. Utruꝫ gñatio cuiuslibet forme sit ab agēte vniuoco. Et
Pma rō vī ꝙ non. ❡ Primo. q2 vt arguit. Cōmen. 7°
meta. cō. 31. calor generat̃ a motu. Sꝫ mot9 nō
Scda rō. T. cō. 39. est vniuocus calori. ḡ ꝛc. ❡ 2°. Notitia ɔnum
causat̃ a notitia pncipioꝝ: vt dī 2° physi. Sꝫ notitia ɔnuꝫ
Tertia rō. est alteri9 rōnis ab illa. cū hec sit scientifica ꝛ illa nō. ḡ ꝛc.
❡ 3°. Raritas causatur a motu ꝛ a calore: vt pꝫ ad sensum
Quarta rō. dum cera calefit: sed raritas nō est motus neqꝫ calor. ḡ ꝛc.
❡ 4°. Aialia gñata p putrefactionē nō hñt aliqd sue spēi
a quo gñentur. ergo eoruꝫ generatio nō est ab vniuoco.

Respondeo ꝙ pp auctoritateꝫ Phi ꝛ ēt euidenti
rōne opꝫ dicere oēm gñationem ali-
quo mō esse vniuocā: sed q2 nō est in oibus pfecta vniuo-
catio ppterea hāc ppositionē Phi diuersimode exponūt
doc. ❡ Nā Alexā. dicit ꝙ Phs non solū intēdit dicere ꝙ Alexādri snia.
sube fiant ab vniuoco. sed generalr̓ ꝙ oia que gñant̃: gene
rant̃ ab vniuoco: q2 vt dictū est exponēdo tex. oia q̄ gene-
rant̃. aut sunt a nā. aut ab arte. oia aūt hꝫ. sunt a sibi cōue-
niēti: qualis aūt sit ista vniuocatio declarat di. ꝙ est cōue-
niētia in vna rōne cōi ad hūc sensuꝫ ꝙ oia nālia fiūt a nā:
ꝛ artificialia fiūt ab arte. ❡ Cōmētator ꝯo dicit ꝙ intētio Auer. expositio.
Phi nō est dicere ꝙ alia pter subas gñentur ex vniuoco.
sed postq̄ dixit ꝙ suba gñatur ex vniuoco: incipit postea
aliū sermonē ꝛ dicit: vt hꝫ translatio arabica. Jlla ꝯo alia
residua. i. ille que nō sunt sube aut fiūt naturalr̓ vt sunt ac-
cidētia. aut ab arte. aut a casu. ita ꝙ ꝫm cū sole sube fiunt a
nā: accidētia ꝯo nālia pprie nō dñr fieri a nā. sed fieri na
turalr̓. ❡ Sanct9 aūt Tho. magis ɔsensit Alexādro: ꝛ tñ S. Tho. expō.
ex sua expōne quodā mō ɔciliat vtrāqꝫ illarū expōnum:
vt dicat ꝙ Phs pncipalr̓ loqtur de gñatione subarū cum
dicit ꝙ fiūt ex vniuoco. sed ad hoc pbandū iducit sermo-
nē vlem di. ꝙ oia que fiunt. fiunt ab vniuoco exceptis his
que fiūt a casu: q2 casus ꝛ fortuna sunt cause p accñs. ❡ Et Scdo pa
ita ꝫm hoc ponunt̃ due ɔnes. Quarū pma est hec. Nālis
gñatio substātiarū p ppagationē est simplr̓ ꝛ pfecte vni-
uoca. Sed anq̄ pbetur ista ɔ. Sciendū est ꝙ cū vniuoca Nōm pm
sint que ɔueniūt in noie ꝛ diffōne. tūc gñatio erit vniuoca
qñ termin9 formalis. ꝛ ɔñter ēt termin9 pductus erit eius-
dē rōnis cū gñante ꝛ cū forma ei9. ❡ Qz aūt aliq̄ sint eius Aliqua eē eiusdē rōnis ē multipliciter.
dem rōnis cōtingit multiplr̓. Aliq̄ eniꝫ forme sunt ꝫm se
eiusdē rōnis. sed differūt in mō essendi: sicut dom9 in mēte
ꝛ domus in mā: q2 in mēte hꝫ esse imāle ꝛ incorruptibile.
Ad extra aūt hꝫ eē māle ꝛ corruptibile: ꝛ pp hoc dom9 nō
dī de eis oino vniuoce. ꝛ tñ est aliqua ɔuenientia: q2 vt di-
cit Cōmē. 12. meta. cō. 24. forma domus in mēte/ aliquo
mō est domus. Aliq̄ aūt sunt eiusdē rōnis nō solū in rō-
ne forme. lꝫ ēt quo ad modū eēndi: vt cuꝫ ignis gñat igneꝫ.
❡ Sciēdū 2° ꝙ lꝫ vniuocatio possit reperiri taꝫ in gene- Nōm 2m
re q̄ in spē: tñ perfecta vniuocatio: est tñ i spē spālissima.
❡ Sciendū 3° ꝫꝫ Themim: vt recitat Cōmē. 12. meta. cō. Nōm 3m
24. ꝙ pdicta ɔ est vera ɔcurrētibus tribus conditionib9.
Quarū pma est: ꝙ tale gñans sit principale: ꝛ non instrm.
Scda est ꝙ sit gñans ppinquū. ꝛ non remotū. Tertia est
ꝙ ɔcurrat ad gñationē eēntialiter. ꝛ nō accidētalr̓. Rōne
pmi Sor. nō est vniuocus semini. Rōne scdi Sor. nō est
vniuocus soli. Rōne tertij Sor. nō est vniuoc9 albo: q2 ge
nerāti sor. accidit ꝙ sit albus. ❡ Albertus aūt. 2. meta. di- Alberti snia.
cit ꝙ ppō Phi intelligēda est de gñante ɔiuncto: q2 oē ta-
le est vniuocū genito: aut saltē reducit̃ ad aliqd vniocuꝫ.
Uñ ei9 verba sunt hec. tracta. p. ꝛ cap. 8. Mouēs ad sanita
tē est ars medicine: ꝛ est mouēs nō coniunctū. mouēs aūt
coniunctū sanitatis est medicina sumpta. ꝛ mouēs nō cō-
iunctū domus/ est ars edificatoria. ꝛ mouēs domus cōiun
ctū/ est ars in manib9 ꝛ instrumētis architectis ꝫm actum
edificātis. Et post pauca. Ois forma educit̃ de potētia ad
actū mouēte aliquo qd̓ est conueniēs in noie ꝛ rōne. Hoc
aūt ꝙ verū sit pꝫ si ponam9 que ꝛ quot circūstant gñatio-
nē sube sensibilis. Sūt aūt illa vt in cōi dicat̃ qnqꝫ. Quo- Quinqꝫ circūstant gnōnē sbe sensibilis.
rū pmū ꝛ pncipale est ꝙ oē qd̓ gñat̃ educit̃ de poa ad actū
ꝛ poa de qua educitur nō est itra mām: ꝛ tñ nō est de suba
māe. Scdm est: ꝙ oē qd̓ educit̃ de poa ad actū extrahit̃ p
aliqd mouēs: qd̓ aut genito est vniuocū aut educit̃ ad vni-
uocū. Tertiū est ꝙ ois mot9 inferior q est in mā gñabiliū
reducit̃ ad motū celi q est cā ꝛ mēsura hꝫ mot9 p formam

stelligẽtie mouẽtis motũ illũ.ꝛ ꝑ formas stellarũ ꝛ orbes: ꝛ ꝑ virtutes radioꝝ.Quartũ est ꝙ nihil fit ex nihilo penitus ẜm nãm:sed quecũqꝫ fiũt ꝓcedũt ex indeterminatis ꝛ ↄfusis icboationibꝰ suaruꝫ eẽntiarũ que sunt iducte mãe. Quitũ est ꝙ nõ qõlibet fit ex quolibet:ſꝫ oẽ qõ fit ꝓcedit ex aliquo sui gñis.ꝛ hoc genꝰ ambitu suo ꝛ extẽsiõe ambit id qõ fit ꝛ suũ contrariũ:ꝛ iõ ↄ̃ria sunt vnũ in radice sui generis.hec ille.Probat̃ aũt p̃dicta ↄ̊ sic.⁋ Primo.qꝛ talis suba ↄuenit in noie ꝛ diffõne cuꝫ sua cã:vt dicit Cõmẽ.12. meta.cõ.13.hõ enim gñat hoiem/ꝛ plãta plantã.ġ est vniuoca sue cãe.⁋ Itẽ 7° meta.tex.cõ.30.dicit Phs ꝙ oẽ qõ fit.fit ex ↄueniẽte in noie.Ubi dicit Cõmẽ.ꝙ hoc itelligẽdũ ẽ de his que generant̃ naturalr̃ a patre ꝛ a matre.⁋ 2ª ↄ̊.Non ois gñatio sube aut accidẽtis est simplr̃ vniuoca:ſꝫ ois sit vniuoca ẜm quid.Prima pars huiꝰ ↄ̊nis pꝫ.Nam ignis gñatur aliqñ nõ ab igne.sed ab alio:silr̃ aqua ꝛ alia elñta.Nã si ignis corrũpat aliqõ mistũ opꝫ ꝙ fiat resolutio in elemẽta:ꝛ tũc ignis gñabit aquã.Itẽ equus generat mulũ.ꝛ idẽ pꝫ in multis aliis.Scda ps ꝓbatur:qꝛ suba nõ põt gñari nisi a suba:ꝛ accidẽs generat̃ ab accidente.Uñ in gñatione muli ſꝫ equus nõ generet equũ:tñ iumẽtũ generat iumentũ.Uñ dicit Alexãder sicut recitat Cõmẽ.12. meta.cõ.13.ꝙ intẽtio cõueniẽs.ex qua fit mulus:est natura cõis asino:ꝛ eque:ꝛ diꝫ deus ꝓducit creaturã:ens ꝓducitur ab ente.Et ẽt qꝛ vt Cõmẽ.dicit forma p̊mi mouentis aliquo modo est omnes forme.s.eminenter.Ex quo patet ꝙ semꝑ effectus est eiusdeꝫ rationis cuꝫ causa:aut ẜm speciẽ:aut ẜm genus:aut ẜm analogiam.

Ad primum in oppositũ dr̃ ꝙ p̊mus motꝰ est motus celi q̊ cessante oẽs alii cessarent: ꝛ ideo cõparant̃ alii motꝰ ad illuꝫ:sicut instra ad agẽs p̊ncipale:vñ saluat̃ in oi motu aliq̃ virtꝰ illius primi motus. Qñ igit̃ motus causat calorẽ vtiqꝫ causat eũ per accidens si cõsideretur motus localis.p̃cise inquãtuꝫ est motꝰ:sed si consideret̃ inquãtũ est motꝰ qõ est instrm̃ celi:sic ꝑ se causat calorẽ:ꝛ ẽt aliqñ ignẽ:vt pꝫ in confricatione duoꝝ lapidũ.Dicit̃ p̃terea ꝙ cũ inter corpora dura mediet aer:ex cõfricatione taliũ corporũ ille aer mediꝰ rarefit:ꝛ ꝑ ↄ̃ns intẽdit̃ eius calor.Motꝰ enim localis partiũ aeris q rarefit imediate terminat̃ ad vbi ꝛ ↄsecutiue ad raritatẽ ꝛ ↄsecutiue ad calorẽ.Et ad hunc sensuꝫ itelligit̃ ꝙ motꝰ causat calorẽ ꝑ accñs.i.ↄsecutiue.Hꝫ aũt gñatio nõ est simplr̃ vniuoca.sed ẜm qd:qꝛ accñs gñatur ab accidẽte.Propter p̃dicta dixit.S.Tho.2° de celo.lec.5.ꝙ cũ celũ sit p̊mum alterans:ↄ̃ns est ꝙ ꝑ motũ suũ ꝛ ẽt per lucẽ causet p̊mã qualitatẽ actiuã que est calor.Causat̃ aũt duplr̃.Primo ex hoc ꝙ circulariter mouet̃ ad motũ celi.Ita ꝙ oẽs sphere celestes sunt quasi vnũ agẽs in ꝓductiõe caloris in aere superiori.Scdo causat̃ calor ab astris ꝛ p̃cipue a sole mediãte luce:que quidẽ hꝫ virtutẽ calefaciẽdi.inquãtũ est qualitas p̊mi alterãtis:ꝛ qꝛ lux mag̃ abũdat in sole.ide est ꝙ sol est maxie potẽs ad calefaciendũ.Reliqua vo celestia corpa inquantũ participãt de lumine:qõ est vlis virtꝰ actiua celestiũ corporũ.hñt virtutẽ calefaciẽdi:intantũ ꝙ ẽt lumen lune est calefactiuũ ẜm id qõ Phs dicit in libro de partibus aialium ꝙ noctes plenilunii sunt calidiores.Uñ qdã pisces mouent̃ ad superficiẽ aque.Qꝫ aũt quedã astra dicant̃ infrigidare Cõmẽ.dicit 2° celi cõmẽ.42.hoc nõ eẽ ꝑ se:vñ reprehẽdit Auicẽnã qui dicit ꝙ stelle faciũt infrigidationẽ.Sꝫ in hoc nõ recte dicit Auer.qꝛ illõ ẽ ꝑ accñs in rerũ nã ꝛ nõ ꝑ se qõ nõ ꝑ se ꝓducit̃ ab agẽte.Sꝫ corpa celestia sũt actiua eoꝝ q̃ fiũt in sphera actiuoꝝ ꝛ passiuoꝝ scilicet frigiditatis ꝛ humiditatis ꝛ aliaꝝ hꝫ qualitatũ.ġ si astra nõ ꝓducerẽt eas ꝑ se ipsa eẽnt effectꝰ ꝑ accidẽs in natura.⁋ Et si dicat̃ ꝙ si aliqua stella.puta Saturnꝰ.per se infrigidat:seqtur ꝙ in plenilunio noctes non sint calidiores:cuius oppositũ dictuꝫ est supra.⁋ Rñdetur ꝙ ↄ̃ntia non valet:qꝛ per lumẽ receptũ in luna qõ de se est calefactiuũ ipeditur ne virtus Saturni tantã possit causare frigiditatẽ quantã faceret si luna nõ esset ꝑfecte illuminata. Sciẽdũ p̃terea ꝙ calor cãtus in aere ꝑ motũ celi itẽsior ẽ in parte superiori aeris:q̃ꝫ in inferiori:qꝛ pars superior est ꝓximior celo calefaciẽti.Calor vo causatꝰ ꝑ lumen intensior est in ꝑtibus aeris vicinis terre:qꝛ cũ ibi reflectantur radii luminis causati a sole ꝛ stellis:ↄ̃ns est vt intẽsiorem calorẽ ꝓducat.⁋ Ad 2m dr̃ ꝙ ſꝫ notitia ↄ̊nis sit alteriꝰ rõnis ẜm spẽm a notitia p̊ncipii.sunt tñ eiusdẽ rõnis ẜꝫ genꝰ qꝛ vtraqꝫ est in gñe notitie.Itẽ notitia p̊ncipii ſꝫ nõ sit formaliter notitia ↄ̊nis:est tñ ipsa virtualr̃:qꝛ virtualr̃ eaꝫ cõtinet.⁋ Ad 3m.quicqd alii dicant de raritate dico ꝙ raritas est qualitas ↄ̃ns motuꝫ localẽ partiũ corporis qõ rarefit:ita ꝙ hꝫ motũ conseqtur necessario aliꝰ motꝰ q est alteratio.s.ipa rarefactio.est aũt ẽt hic aliqua vniuocatio:quia saltẽ accidẽs est ab accidẽte.⁋ Ad 4m dr̃ vt supra ꝙ sunt ab vniuoco iperfecte inquãtũ corpus/generat corpus.Cõmentator aũt.12.meta.cõ.13.dicit ꝙ in mã putrefacta est quedã virtus hñs vim seminis ad generationẽ hꝫ aialiũ: ꝛ ꝑꝑ hoc eoꝝ gñatio est aliquo mõ ab vniuoco.⁋ Alexãder aũt vt ibi dicit Cõmẽ.dicit ↄ̊nẽ Aristo.esse intelligẽdã de his que generant̃ ꝑ se:ista autem aialia nõ generant̃ ꝑ se.sed a casu:qꝛ sunt p̃ter intentionẽ nãe ꝑticularis.Dum enim ex aqua pluuiali gñatur rana:p̃ter intentionẽ aque ꝛ aeris/est gñatio rane:qꝛ aqua appetit generare aquã ꝛ aer aerẽ:nõ aũt sunt generata p̃ter intẽtionẽ celi:ꝛ hanc expositionẽ videt̃ sequi.S.Tho.in hoc tex.Themistius vo:vt dicit Cõmentator.12.metaphysice.cõ.18.dixit Aristotelẽ fuisse oblitũ facere mentionẽ de his animalibus.

⁋ Utrũ creatio sit possibilis ẜm Aristo. Qõ.XV.

Queritur 15°.Utrũ poĺis sit creatio ẜm Arist.Et arguit̃ ꝙ nõ.⁋ Primo.Omni agẽti subiicit̃ mã.Sꝫ creationi nõ subiicit̃ mã.cũ creatio sit ex nihilo.ergo nullũ agens est creans:minor pꝫ.Maior est p̊ physicorũ.cõ.60.⁋ 2°.Oẽ agẽs extrahit ad actũ id qõ est i potẽtia.vt dicit Cõmẽ.12.meta.cõ.44.Sꝫ per creationem nõ extrahitur ad actũ id qõ erat in potẽtia:cũ nulla potentia p̃supponatur creationi.ġ idẽ qõ prius.⁋ Confirmat̃. qꝛ oẽ agẽs facit cõpositũ transmutãdo materiam:vt dr̃.12. meta.cõ.18.per creationẽ aũt nõ transmutatur mã.⁋ 3°. Omnis poª actiua est p̊ncipiũ transmutãdi aliud.5.meta. textu ꝛ cõmen.17.Sed per creationẽ nihil transmutatur. ergo nulla est potentia creatiua.

Respondeo ꝙ creatio põt accipi 2r.Uno mõ pro ꝓductione rei ex nihilo:accipiẽdo ly ex nihilo/pro termino a quo:vt sit sensus.Id qõ erat nihil esse ꝓductũ ꝛ factũ ens:silr̃ ẽt accipiẽdo ly ex nihilo/ꝓ negatione ois subiecti ꝓductionis rei:vt sit sensus:ꝙ res ꝓducitur ex nihilo.i.ex nullo subto sue ꝓductionis.⁋ Alio modo accipit̃ creatio ꝑ ꝓductione totiꝰ entitatis rei ex nihilo cũ nouitate:vt dicat̃ isto mõ tñ illud creari qõ hꝫ eẽ post nõ esse:de hoc mõ creationis locutꝰ est Cõmẽ.12.metaphy.cõ.18.vbi dicit.dicẽtes aũt creationẽ dicũt ꝙ agens creat totũ ens de nouo ex nihilo:ꝛ ꝙ nõ hꝫ necesse ad hoc vt sit mã in quã agat.sed creat totũ.⁋ Nunc dico ad.q.ꝙ ẜm Arist.dat̃ creatio vtroqꝫ mõ.Et qdeꝫ ꝙ detur creatio p̊mo modo patebit sequẽti qõne vbi ꝓbabit̃ ꝙ intelligentie sunt a deo effectiue.qõ non põt eẽ nisi ꝑ creationẽ.Uñ S.Tho.8° physico.lec.2.exponẽs textũ cõmenti dic̃ Aristoteles nõ negauit creationẽ nisi quo ad nouitatẽ essendi. Et Cõmẽ.2.meta.cõ.1.dicit ꝙ nihil est ociosuꝫ in fundamẽto

mēto nature.s.creature: φ vtiq̃ non diceret nisi aliqd in rerũ nã esset creatũ. ¶ Sed φ ēt 2° modo oporteat cōcedere creationē ẜm doctrinã Aristotelis ꝓbatur supponendo. Primo φ aĩa itellectiua est imortalis ẜm ipm vt dicit 12. meta. tex. cō. 17. Supponit 2° φ aĩe plurificantur ẜm pluralitatē corporũ: ⁊ φ nõ est eadē aĩa in oĩbus hoĩb⁹ ẜm ipz vt pbat̃ i alijs qõnib⁹. lȝ hoc ei attribuat Cōmē. Supponitur 3° φ aĩa itellectiua nõ educit̃ de po⁹ mãe: aliogn eēt corruptibilis. Supponit̃ 4° φ aĩe nõ fuerũt ante corpora ab eterno ẜm Aristotelē. imo ipse in hoc reprehēdit Platonē. Ex his arguit̃ sic. ¶ Jn quolibet hoĩe est aĩa intellectiua disticta ab aĩa cuiuslibet alteri⁹ hoĩs qui est vel fuit. p 2ᵐ p̄suppositũ. Sed aĩe itellectiue nõ fuerũt añ corpora. per 4ᵐ p̄suppositũ. ergo inceperũt de nouo esse. Sȝ nõ inceperũt p generationē: cũ nõ sint educte de po⁹ mãe. p 3ᵐ p̄suppositũ. g̃ per creationē. Et ad hunc sensum dixit Phs in libro de aĩalibus φ intell's est de foris adueniēs. ¶ 2° arguit̃ ex dictis Cōmē. 7. meta. cō. 31. vbi tāgit qõnē a quo generent̃ aĩalia que fiunt p putrefactionē: ⁊ adducit opionē Auicēne ⁊ Themistij dicentiũ φ eoꝝ forme sunt ab itelligētia datrice formarũ. Jntroducit ēt opionē Platonis di. φ oĩa gñabilia fiunt ab ideis ⁊ formis separatis. Et postea ipse de mēte Aristo. dicit φ nõ opȝ pp generationē istorũ generabiliũ ponere aliquã subam abstractaȝ dantē eis formas: qꝛ ad hoc sufficit agēs qđ est in mã. Postea ꝟo subdit cãm quare opȝ ponere agēs aliqđ sine mã sic dicens. Mouit Aristotelē ad ponēdũ mouēs sepatũ a mã in factione virtutũ intelligētiũ: qꝛ ṽtutes itellectuales apud ipm sunt non miste cũ mã. Vñ necesse est vt illđ qđ est nõ mistũ cũ mã generet̃ quoquo mõ a non misto cum materia simpliciter. quemadmodum est necesse vt omne mistum cum materia generetur a misto cum materia. Ex qbus apparet ẜm ipm ⁊ Aristotelē φ ṽtutes itellectuales que sunt extra mãm sunt facte. cōstat aũt φ nõ pñt esse facte nisi p creationē. ¶ Dicũt aliqui φ Cōmē. in hoc loco p virtutes mãles accipit actualē intellectionē subarũ materialiũ: q̃ de se sunt itellecte tm̃ in potētia: vñ opȝ ponere intellectũ agentē q̃ sit virtus abstracta a mã vt faciat eas itellectas in actu. ¶ Sȝ φ ista expõ sit extorta pȝ. Primo qꝛ Phs ⁊ Cōmē. loquunt̃ tm̃ de ꝓductione subarũ. Scđo qꝛ dicit Cōmē. φ virtutes itelligētes sunt facte. cōstat aũt φ actualis itellectio nõ est intelligēs: sicut neqȝ calefactio est calefaciēs. Silr̃ qdditates rerũ mãliuȝ duȝ abstrahũt̃ p itellectũ agētē a conditionib⁹ mãlibus nõ sunt virtutes intelligētes: sed sunt res intellecte. ergo p virtutes itelligētes accipit subas abstractas que oēs sunt nãe itellectuales. Alie rõnes pro ista ꝯne ponent̃ ēt questione sequenti.

Sup^m p^m Sup^m 2^m Sup^m 3^m Sup^m 4^m Coñ. 15. Quorundã expõ. Improb°

Ad primum in oppositum dĩ φ duplex est agēs sicut etiã est duplex potētia actiua. Naȝ aliqua est que abstrahit a rõne trãsmutationis ⁊ motus: ita φ ꝓducit effectũ suũ in instãti: ⁊ p̃ter hoc nulluȝ ēt motũ p̄supponit in causando: ⁊ ista magis ꝓprie dĩ ꝓductiua q̃ȝ actiua. Alia est potētia actiua que nõ agit nisi mediãte motu. Prima potētia cōuenit p̄me cãe. Scđa aũt cōuenit intelligētijs ⁊ agētib⁹ physicis: ⁊ de hõ agēte est vera maior: ⁊ ad hoc ꝓpositũ posita est ibi a Cōmē. Jntēdit. n. ꝓbare φ mã est ingenita: qꝛ oē agens. s. qđ est gñans p̄supponit materiã. Et ad hunc sensum. s. de tali agēte dĩ primo de gñatione. te. ⁊. cō. 45. φ oē agēs est mouēs: ⁊ 2° phy. te. ⁊ cō. 29. φ agēs est vnde p̃ncipium motus. ¶ Ad 2ᵐ dĩ φ maior est vera tm̃ de agēte dependēte: ⁊ hoc sufficit ad ꝓpositũ Cōmē. q̃ ibi reprehēdit Auicē. dicentē φ vna itelligētia ꝓducit aliã. Jpse aũt ꝓbat φ non: qꝛ oē agēs dependens ab alio extrahit de potētia in actũ. Et p idē dĩ ad cōfirmationē. ¶ Ad 3ᵐ dicit̃ φ Phs nõ intēdit dicere aliđ nisi φ potētia actiua est p̃ncipiũ agēdi in aliud: eo φ nihil agit in seipm p̄mo ⁊ p se: sȝ qꝛ opatio que est cum motu est nobis magis nota q̃ȝ ea que est sine motu: iõ diffiniuit potētiã actiuã p eē p̃ncipiũ transmutãdi. Jn. 9. aũt meta. tex. cō. 1. quasi declarans suã intentionē dicit φ potentia se hȝ in plus q̃ȝ potētia que est per motum.

Ad pmũ Distictio. Ad scdm Ad tertiũ

¶ Utrum vnũ primũ p̃ncipiũ esse, a quo oĩa alia sint ꝓducta Aristo. ⁊ Phi crediderint. Qõ. XVI.

Queritur 16° Utrũ Aristo. ⁊ alij Phi crediderint eē vnũ p̄mũ p̃ncipiũ, a quo oĩa alia sint ꝓducta effectiue. Et videtur φ nõ. ¶ Primo. Nullũ formalr̃ necessarium hȝ cãm efficientē: qꝛ qđ est ab alio põt nõ esse: ⁊ per ꝯñs nõ est necessariũ. Sȝ oĩs intelligētia est formalr̃ necessaria vt vult Phs 9° meta. tex. cō. 21. ⁊. 22. ⁊. 12. meta. tex. cō. 41. ergo ẜm ipm nulla intelligētia est ab alio effectiue: minor pȝ. Maior lȝ sit ꝓbata. tñ ēt ꝓbatur: qꝛ si aliquid est necessariũ nõ põt nõ esse: ⁊ põt semp eē. Jd auteȝ qđ est ab alio factũ põt non eē: ⁊ p ꝯñs sequit̃ φ id qđ semper est põt aliqñ nõ esse. ¶ 2°. Nullũ eternũ est genituȝ: ⁊ p ꝯñs nõ hȝ cãm efficientē. Sed celũ ⁊ itelligētie ⁊ mã p⁹ sunt entia eterna. g̃ nullũ eoꝝ est ab alio effectiue. Maior est Phi p̄mo celi ⁊ Cōmē. cō. 4. vbi dicit: φ oē generabile in tpe p̃terito est nõ ens: ⁊ p ꝯñs nõ est eternũ. Minor quo ad singulas partes ꝓbatur. Nã Phs 8° physi. probat motũ celi esse eternũ. g̃ multomagis ipm celũ est eternũ. ⁊ p̄mo celi. cō. 109. ꝓbat Cōmē. mundũ nõ eē factũ. De mã ēt ꝓbat Phs primo physi. φ sit eterna: qꝛ nihil est ex quo mã fieri possit: aliogn mã eēt anteq̃ȝ fieret. Vñ eius ꝟba sunt hec. Si eniȝ fiat. s. mã, subijci aliqd opȝ primũ ex quo fiet: hoc aũt est hoc nã. s. mã, q̃re eēt añq̃ȝ fieret. De itelligētijs ēt φ crediderint eas eē eternas pȝ. 8. physi. in fi. ⁊. 12. meta physice. ¶ 3°. Si nõ eēnt aliqua entia iproducta: seqtur φ ex nihilo aliqd fieret. Sed hoc est ꝯ Phȝ. ergo sunt plura entia iproducta. Consequētia pȝ. qꝛ intelligētie nõ pñt esse facte ex aliquo. cum nõ habeãt mãm: vt ꝓbatur. 12. meta. Falsitas ꝯñtis ꝓbatur. Naȝ p illud p̃ncipium Phs p̄mo physico. ꝓbat mãm non eē factã. Et ibi Cōmē. cō. 62. ⁊. 8. physi. dicit φ qui existimãt aliqd posse fieri ex nihilo: existimãt ipossibilia posse eē. Et p̄ celi cō. 49. dicit φ nullus antiquoꝝ dicebat mundũ esse gñatuȝ ex nihilo: qm̃ est inopinabile ⁊ impoẜe. Probat̃ ēt rõne. Nã p Cōmē. primo physico. cō. 70. ⁊. cō. 60. si aliqd possit fieri ex nihilo. seqtur φ nõ ens moueret̃: vel φ aliqd eēt mutatũ. qđ p̄us nõ mouebatur: sed vtrũq̃ȝ est falsuȝ: ergo ⁊c̃. Falsitas ꝯñtis pȝ. Et p̄mo quidē quãtũ ad p̄mã partē: qm̃ mot⁹ est act⁹ existētis in potētia. g̃ nõ est actus nõ entis simplr̃. Probat̃ ēt quantũ ad 2ᵃᵐ: qꝛ 6. physicoꝝ demonstrat̃ φ ante qđlibet mutatũ esse fuit aliqđ mutari. Consequētia ꝓbatur. Nã si aliquid fit ex nihilo. vel fit p motũ ⁊ successiue p partē añ parteȝ: ⁊ sic ille motus eēt sine mobili: ⁊ per ꝯñs nõ ens moueret̃. vel fiet subito vt habeat solũ factũ esse. ⁊ non fieri: ⁊ sic aliqd erit factũ qđ p̄us nõ fiebat: ⁊ mutatũ qđ p̄us nõ mouebat̃. ¶ Confirmatur: qꝛ cũ dĩ aliqd fieri ex nihilo. Aut ly ex, est nota subti siue mãe: aut est nota termini a q̊. Nõ primũ, qꝛ nihil nõ est mã. Non 2ᵐ. qꝛ tunc dicēdo aliquid fieri ex nihilo, talis eēt sensus qualis est cũ dicimus, albuȝ fieri ex nigro. Sȝ hoc est tm̃ p accidēs: qꝛ subiecto qđ dealbatur accidit φ sit nigrũ. ⁊ sic oporteret φ ipm nihil accideret alicui ex quo factũ est aliquid. ¶ Confirmat̃ adhuc qꝛ impoẜe est nãm vnius contrarij mutari in nãm alteri⁹. ergo multomagis ipossibile est ipȝ nihil mutari in aliqd. Et pp hoc cōcludit Cōmē. 8° physi. cō. 9. φ impoẜe est ex nihilo aliqd fieri. ¶ 4° p̃ncipaliter arguitur. qꝛ Cōmē. 4. celi. cō. 1. sic dicit. Res eterne nõ habēt agēs nisi ẜm simi-

Pria rõ. Scda rõ Tertia rõ Quarta ratio.

litudinē.neq3 hñt ex quatuoz causis nisi formalē ꝛ finalē.
ꝛ.12.meta.cō.44.dicit ꝙ in intelligētijs nō est actio neq3
Musta rōn. 2.cō.28. ꝯsecutio ita ꝙ vna sit ab alia. ¶ 5°.q2 Phs vbicūq3 diffi/
nit cām agentē.diffinit eā ꝑ esse pncipium motus:vt p3 2°
physi.ꝛ.5.meta.ergo ꝓm cū oē efficiens agit ꝑ motū.Sed
eterna nō pñt esse ꝑ motū ꝓducta:alioquin nō eēnt eter/
na.ergo ꝛc. ¶ Confirmaꝫ.q2 etia3 ꝓm eum ois po^a actiua
est principiū transmutandi aliud inquantum aliud.

Respondeo ꝙ circa hanc qōnē nulli d3 eē dubiū
qn aliq Phi crediderint eē tm̄ vnu3
Aui.snia. pmū pncipiū iproductū.Nā Auicen.9.meta.capi.4.dixit
deu3 imediate ꝓduxisse vnam intelligētiā.ꝛ ea mediante
alias:sicut ēt recitat Cōmē.12.meta.cō.42. ¶ Quid autē
senserit Aristo.nō est oino ita exp̄ssu3 ex verbis ei^9.ꝛ ideo
Et Joā.d Jāduno. ꝑipatetici multū dissident circa hanc mā3.qbusdā dicēti/
bus ꝙ Phs ꝛ Cōmē.putauerūt celū ꝛ intelligētias nō eē
a deo effectiue.alijs aūt dicētib^9 ꝙ crediderit deū oia ꝓdu
xisse.que opio ēt mihi magis placet cu3 fuerit ēt opio.S.
Tho.2.dis.1.ꝛ.8.physi.vbi dicit ꝙ Aris.non negauit crea/
tionē nisi quo ad nouitatē eēndi.Scot^9 ēt idē tenuit.1.dis.
Concło 2.cō.42. 2.ꝛ quolibet.7.circa fi. ¶ Qr aūt ista fuerit snia Aristo.ꝓ/
Que vz fuisse mēs Aristo. batur. ¶ Primo.q2 Phs.2.meta.tex.cō.4.dicit ꝙ maxi/
me verū est cā ꝟitatis alioꝝ:ꝛ maxime ens est cā eē alio/
rum:sicut ignis:q2 est maxime calidus est cā caliditatis in
alijs.Et assignat cām hui^9 in pncipio illius text^9 dicens ꝙ
vnūqōq3 pncipioꝝ ꝓprie est cā eoꝝ que cōueniūt in noie
ꝛ diffōne. ¶ Nec valet rñsio eorū qui dicūt ꝙ Phs log/
tur tm̄ de pncipijs scientiarū:q2 pncipia sunt cā veritatis
ꝯnum. ¶ L3 enim Phs loquaꝫ pncipalr de pncipijs sciē
tiarū:vt dicit Cōmē.in fine illi^9 cōmēti:tm̄ logtur ēt ꝯñter
de pncipijs reru3:vt p3 ex suo ex°.Et hoc p3 ēt:q2 Cōmē.
sic ait:op3 ꝙ maxime verū sit cā veritatis rerum que sunt
post.Ecce ꝙ dicit rerū ꝛ nō dicit ꝯnum.Et postea subdit.
pma cā oium entiū vt declaratū est in scia nāli. ¶ Et ideo
isti coacti sunt dare aliā responsionē dicētes ꝙ nō segtur
pmū pncipiū est cā oium.ergo est cā efficiēs:pōt eni3 esse
cā finalis:ꝛ sic intelligit Cōmē. ¶ Sed ꝙ loquatur de cā
agēte ꝓbatur ex his q̄ sequunꝫ.Na3 subdit.Jlla cā est ma
gis digna ꝛ in eē ꝛ in veritate q̄3 oia entia.Oia enim entia
nō acquirūt esse ꝛ veritatē nisi ab illa cā.Constat aute3 ꝙ
acquirere esse ab aliquo est esse ab eo effectiue.Si eni lo/
quereꝫ de cā finali nō diceret ꝙ acqrunt eē ab illa:sed ꝙ
acqrunt esse ad illā.i.ꝙ ordinanꝫ ad illam tanq̄3 ad fine3.
¶ Preterea loquēs postea Cōmē.de ista prima cā sic ait.
Est igiꝫ tm̄ ens ꝑ se ꝛ verū per se.ꝛ oia entia ꝛ vera per eē
ꝛ veritatē eius.si aūt eēnt iproducta tunc eēnt entia ꝑ se:ꝛ
non eēnt ꝑ esse ꝛ veritatē alteri^9. ¶ Et si dicaꝫ.ꝙ Phs in
eodem loco dicit ꝙ pncipia eoru3 que semper sunt nō ha/
bent causam.per ea autem que semper sunt intelligit cor/
pora celestia:vt dicit Cōmē.ergo cū loquaꝫ de pncipijs in
plurali:segtur ꝙ multa sint pncipia nō hñtia cām. ¶ Di/
cendū est pmo ꝙ iste text^9 nō pōt eē cōtra ꝓpositū:q2 aut
Phs logtur de cā efficiēte aut finali.Si de cā efficiēte se/
quitur ꝙ ꝓm Phm celū habeat cām efficientē.Si de fina
li:segtur ꝙ multa sunt que nō habēt cām finalē:qō est ex/
presse ꝯ Phm.12.meta.Debem^9 igiꝫ ꝑ pncipia eoru3 que
semꝑ sunt itelligere nō quidē aliqua distincta in re:sed di/
uinū intellectū ꝛ voluntatē:qbus pma cā que est deus agit
ad extra.Uel dicēdū ꝙ Phs itēdit dicere ꝙ pncipia cor/
Quid sen serit Aū. porū celestiū nō hñt ꝓducentē ea ꝑ motū aut transmuta/
tionē. ¶ 2°.arguiꝫ ex verbis Cōmē.in libro de suba orbis
capitulo.2.circa mediu3.vbi sic dicit.Debes scire ꝙ istud
corpus celeste nō indiget virtute mouēte in loco tm̄:sed ꝛ
virtute largiēte in se ꝛ in sua suba ꝑmanentia3 eternā:qm̄
ꝛ si sit simplex ꝛ nō h3 pncipiū ad corruptionē:tm̄ est fini/
te actionis virtus.Cōstat aūt ꝙ largiri alteri eē/ꝑtinet ad
cām efficientē. ¶ Ad hanc auctoritatē dicūt aliq ꝙ largi
ri eē alteri pōt esse duob^9 modis.Uno mō ꝓductiue:ꝛ sic
nō intelligit Cōmē.Alio mō formalr.Na3 ēt forma diciꝫ
dare eē:ꝛ ad hunc sensu3 accipiēda sunt verba Cōmētato/
ris. ¶ Sed ista expō est valde extorta.qō p3. ¶ Primo.
q2 l3 forma det eē.nūq̄3 tm̄ apud Aristotelē repertu3 est ꝙ
dicat formā largiri eē:sed hoc dicit tm̄ de cā agente. ¶ 2°.
q2 vt p3 ex pdictis verbis Cōmē.illa cā largiꝫ ꝑmanētia3
eternā.que ēt largiꝫ ei motū.Sed cū dans ei motū eternū
nō sit forma eius dans ei eē formalr:cu3 tam ipse q̄3 Phs
ꝓbauerint talē cām esse ab oi corpore separatā 8° physi.ꝛ
12.meta.Et ipse Cōmē.dicat ꝙ intelligētia mouēs celum
nō vnitur ei ꝓm eē.ergo op3 ꝙ intelligat de largiēte eē ef/
fectiue. ¶ 3°.q2 tota rō quā ponit Cōmē.quare celū idiget
tali virtute dante ꝑmanentiā eternā est:q2 celum est finite
virtutis.Nō pōt aūt dici ꝙ sit finite virtutis ꝓm duratio/
nē cu3 sit eternū ꝓm ipm.pmo celi:sed tm̄ q2 est finite vir/
tutis intēsiue.Sed forma celi est ēt hoc modo finite virtu
tis.ergo talis forma nō est illa que sufficiat ei largiri ꝑma/
nentiā eternā.Sed segtur ꝙ op3 esse aliqd aliud qō ei lar
giatur ꝑmanentiā eternā. ¶ 4°.q2 cā largiēs alicui ꝑma/
nentiā est cā ipm conseruās.S3 nec Phs nec Cōmē.inue
niunꝫ distinxisse cām formalē in cām dantē esse.ꝛ cām cō
seruantē.Hanc aūt distinctionē faciunt de cā agēte:vt p3
2° physi.ergo pdicta verba ei^9 intelligi debēt de cā agēte. 2.cō.32.
¶ 3° arguiꝫ ad pncipale ꝓpositū.Cōmē.in eodē capitulo
parū infra dicit:ꝙ finis significat agēs significatiōe nāe.
vel vt alij text^9 habēt significatiōe necessaria:sicut motus
significat mouēs.Et post pauca subdit/ꝙ quida3 dixerunt Expressio Auer.sen tentia.
Aristotelē nō dicere cām agentē celū:sed tm̄ cām mouen/
tē.Et istud fuit valde absurdu3:ꝛ nō est dubium in hoc ꝙ
agens ipsum est mouens ipm.Quod enim mouet ipsum
motu ꝓprio est illud qō largiꝫ ei dispōnes ꝑ quas acqriꝫ
motū ꝓprium:hec ille.Que oia cū sint clara:ꝛ expositiōe
aut glossa nō indigeāt:p3 expresse ta3 Phm q̄3 Cōmē.vo/
luisse deū esse cām sube celi ꝛ intelligētiaru3. ¶ Sed pro Rñsio
rñsione ad argumēta.Sciēdū est ꝙ vt dicit Cōmē.in eo/
dē capitulo.Et Auicēna pmo sufficiētie.capi.2.duplex est
agēs.Aliqō enim est qō est prius tēpore suo effectu.siue re Agēs
acta:ꝛ hoc est oē agēs ꝑ motū:q2 cum inter agēs ꝛ actū me
diet motus:ꝛ ois motus tpe mēsuretur.op3 inter cām ꝛ ta
lem effectū mediare tēpus.Aliud est agēs qō nō est prius
acto ꝓm tēpus:sed tm̄ natura.ꝛ hoc est agēs nō ꝑ motum.
sed subito:ꝛ per quandā emanationē ꝛ fluxum simplicem
effectus a causa.Et per hoc diceretur ꝙ Phs ꝛ Cōmenta/
tor si alicubi vidētur negare celum ꝛ materiā ꝛ intelligen
tias habere causam agentē:hoc intelligūt tm̄ de causa agē/
te per motum vel transmutationem.

Ad singulas tm̄ rōnes rñdetur. ¶ Ad primā dici Ad pmā
tur ꝙ res habēs cā3 efficientē h3 eē
sibi ab altero acquisitū:ꝛ ꝑ ꝯñs esse nō cōuenit ei ex natu/
ra sua pcise accepta:sed poti^9 ꝙ nō sit.ꝛ ad hunc sensu3 cō
ceditur maior.S3 ex hoc nō segtur ꝙ hec ꝓpositio possit
aliqñ esse vera:oē ꝓductum ab alio nō est:q2 vbi ponitur
causa necessario ꝓducere effectu3:tunc effectus nō potest
non eē.Sed hoc nō est ex eo ꝙ non esse repugnet effectui
sed q2 causa nō pōt non ꝓducere.Et ꝑ hoc patet ad proba
tionē.Nam ista nō est vera vt patet ex dictis.Perpetuu3
potest non eē/nisi in sensu diuiso:ꝛ per ꝯñs non pōt poni
in esse per istam:perpetuu3 non est:sed per istam hoc po/
test nō eē/demonstrato aliquo eterno:siue ꝑ istā.huic nō
repugnat ex natura sua nō esse. ¶ Ad 2^m diciꝫ ꝙ Aristo/
teles in libro de celo non intēdit ꝓbare mundū a nullo eē
effectiue:sed intēdit solum ꝓbare ꝙ nō est ꝓductus ꝑ ge/
nerationem

nerationē quia mundus est eternus.repugnat aūt rei eterne q̄ p̄ generationē p̄ducta sit.Cuius ratio est:q̄ generationē p̄cedit alteratio que tēpore mensurat̄:⁊ per p̄ns aūt oēz rē genitā est tp̄s:ex quo seq̄t̄ q̄ talis res nō est eterna.

Ad tertiū ¶ Ad 3^m dico q̄ p̄ⁱ ph̄i:p̄serti Anaxagoras.dixerūt ex nihilo nihil fieri.Et hoc existimauerūt verū non tm̄ in reb⁹ cōpositis:sed ēt in formis mālibus:p̄pter qd̄ vt nō p̄cederet formā fieri ex nihilo posuit latitationē formaruz.Aris. aūt quantū ad h9 formas/partiz p̄sentit Anaxagore ⁊ partim dissentit.Dissentit quidē:q̄ nō posuit formas latitare sed eas esse in potētia mãe.Consentit aūt q̄ dicit nullā talē formā fieri ex nihilo:cum fiat ex aliquo p̄supposito.s.ex mã:non tanq̄ ex qua:s; tanq̄ in qua:siue nō itrinsece sed subiectiue.Non igit̄ negat Ph̄s quin ex nihilo aliqd fiat:sed dicit q̄ hoc nō pōt eē in illis que fiūt p̄ generationē:q̄ generatiōi p̄supponit̄ mã:⁊ motui p̄supponitur ens i actu.Et ad hunc sensuz accipiēda sunt verba Cōmē.Ipse eniz reprehēdit eos q̄ dicebāt mundū eē genitū ⁊ p̄ductuz per motū ⁊ transmutationē:⁊ tm̄ eē factuz ex nihilo.¶ Ad rōnē aūt negat̄ p̄ntia:⁊ dicit̄ q̄ ea que fiūt ex nihilo fiūt subito ⁊ in nō tēpore.Ad ip̄robationē dicit̄ q̄ Ph̄s 6° phy. p̄bat q̄ ante oē mutatū esse est aliquod mutari in his que fiunt p̄ motū:sed nō est verū in his que fiunt in instāti:q̄ talia simul fiunt ⁊ facta sunt:vt dicit ipse Ph̄s 8° physi.⁊ Cōmē.i de sensu ⁊ sensato.Et 7° physi.cō.37.¶ Ad primā confirmationē dicit̄ q̄ ly ex.pōt dicere habitudinez mãe:nō quidē positiue.vt sit sensus/q̄ ip̄m nihil sit materia ei⁹ qd̄ fit:s; negatiue:vt sit sensus.q̄ res fit.⁊ nō fit ex aliqua mã.Pōt ēt dicere ordinē.vt sit sensus:fit ex nihilo.i.post nihil.eo mō quo dr̄ q̄ dies fit ex nocte.Et hoc nō est fieri per accidēs.sed p̄ se:q̄ iter talia est ordo p̄ se.Et iste ordo inter ens ⁊ nihil est rōnis tm̄:cum alterū extremū.s.ipsum nihil sit non ens.¶ Ad 2^am confirmationē dicit̄ q̄ ipsum nihil/nō mutat̄ in ens.q̄ p̄ductio rei ex nihilo nō est proprie motus nec mutatio:sed simplex emanatio effect⁹ a cā.Sed tm̄ verū est q̄ illa res que nunc est ens:p̄us non erat

Ad q̄rtū ens.¶ Ad 4^m dicitur q̄ p̄ductiuū earū rerū que fiunt ex nihilo nō dr̄ p̄p̄rie agens:q̄ agēs p̄p̄rie dictū agit actiōe que est motus aut mutatio:ip̄m tm̄ dr̄ agens similitudinarie:q̄ ita dat esse suo effectui p̄ simplicē p̄ductionez.sicut

Ad q̄ntū agētia per motū.¶ Et per hoc p3 ēt rn̄sio ad 5^m.Ph̄s eni non diffinit vl̄r causam efficientē:sed tm̄ cāz agētē p̄ motum:q̄ h9 cause sunt nobis magis manifeste:vnde Auicēna p̄mo libro sue sufficientie capitulo.2.dicit q̄ illa diffinitio non est nisi agentis physici.

¶ Utruz omnia esse effectiue a deo possit probari ratione mere naturali. Qō.XVII.

Pria rō. Queritur 17°.Utruz stando p̄cise in ratione nāli:p̄bari possit q̄ oia sint a deo effectiue.Et videt̄ q̄ nō.¶ Primo. Quidditates rerū nō habēt cām p̄ductiuam.ergo nō pōt demōstrari q̄ ab alio sint effectiue.Consequētia p3:q̄ nullū falsum demonstrat̄.Añs p̄batur.Si haberent cām/seq̄tur q̄ de eis possit formari questio de tali cā:puta querendo quare homo est homo.Sed nulla talis qō de eis fieri pōt vt vult Ph̄s.7.meta.tex.cō.57.vbi dicit q̄ nulla est cā quare hō sit homo.nisi oimoda idētitas subiecti ⁊ p̄dicati.¶ Confirmatur:q̄ ēt.S.Tho. p̄bat q̄ esse distinguit̄ ab eēntia ex hoc q̄ eē conuenit rebus per cām ⁊ q̄dditas nō.¶ Confirmat̄ 2° q̄ per produ

Scda rō ctionē ipsa eēntia acq̄rit esse.ergo eēntia nō p̄ducitur.sed tm̄ eē p̄ducitur in eēntia.¶ 2°.Si tota entitas cuiuslibet rei est effectiue a cā p̄ma/accipio totā entitatē Sor.⁊ arguitur sic Sor.añq̄ p̄duceretur nullā habebat entitatē.ergo si tunc formata eēt ista p̄positio/Sor.est nihil:ipsa fuisset vera.S; nihil ⁊ nō ens eq̄pollent.ergo ēt ista fuisset vera Sor.est nō ens.Tunc vltra/ergo per conuersionē simplicē ista fuisset vera:non ens est Sor.Sed q̄cquid est Sor. est aliqd.ergo nō ens erat aliquid:qd̄ est dicere p̄dictoria.

¶ 3°.Quicqd naturalr̄ p̄bari pōt ab aliquo ph̄orū est p̄batū:⁊ p̄sertim ab Aristotele de quo dicit Cōmē.p̄mo phy- Tertia rō In fine p̄logi. sicor ⁊ in multis alijs locis vt in 3° de aia.cō.14.⁊ in capite p̄mo de suba orbis.q̄ ipse fuit quasi regula in nã:⁊ q̄ itellexit oia quorum nã est capax:⁊ q̄ nihil vnq̄ dixit sine forti p̄batione:⁊ q̄ sermones eius sunt maxime remoti a p̄dictione.Sed nullibi inuenitur Aristotelem expresse p̄bare.aut dicere q̄ oia sint a p̄mo p̄ncipio effectiue:alioq̄n non eēt tanta dissensio iter doc.q̄d senserit Ph̄s circa materiā istā.ergo ⁊c̄.¶ 4°.Cuilibet potētie actiue corrn̄det aliqua po^a passiua:alioq̄n agēs posset aliqd agere:⁊ nō daretur potētiale possibile fieri.Sed po^a passiua corrn̄dens agēti non p̄ducitur ab eo:cū p̄supponat̄ actioni eius.ergo datur aliqua entitas.que nō est effectiue a p̄ma causa. Quarta ratio.

Respondeo q̄ per cām primā possum⁹ duo accipere.Uno mō vt dicat̄ cā prima illa que nō h3 cām nobiliorē se.Alio mō vt dicat̄ cā p̄ma illa q̄ non solū nō h3 cāz nobiliorē supra se:sed ēt illa que oib⁹ alijs est dignior.Et vtroq̄ modo de⁹ est cā p̄ma ⁊ nō solū p̄mo modo.Ad quē sensuz loquēdo de cā p̄ma dico q̄ potest dmōstratiue p̄bari oia alia eē ab ea effectiue.¶ Et p̄bat̄ sic.Si eēnt duo ip̄roducta.puta.a.⁊.b.seq̄t̄ q̄ vtriq3 eor cōueniret eē p̄ ⁊ p̄ se.Sed ipossibile est q̄ aliqd cōueniat duob⁹ p̄mo ⁊ p̄ se.ergo nō p̄nt esse duo ip̄roducta.Maior p3.Tuz q̄ vtrūq̄ ponit̄ h̄re eē idependēs.Tum q̄ id qd̄ cōuenit alicui ⁊ nō cōuenit ei p̄ causaz.cōuenit ei p̄mo ⁊ p̄ se.vt ly p̄ se excludat p̄ accidēs:⁊ ly p̄mo excludat p̄ aliud. Cōclo rn̄siua. Unitas dī demōstrat nālib⁹ rōnibus.

Minor p̄bat̄:q̄ p̄ ⁊ per se siue vl̄e posterioristicū.qd̄ idē est.dr̄ illud qd̄ cōuenit alicui subto:⁊ nulli cōuenit nisi per tale subiectū.Un̄ dr̄ p̄mo posterio.vl̄e dico cui nō p̄ aliud:sed per ip̄m alteri.Ex quo p3 q̄ oē p̄ueniens alicui p̄ ⁊ per se:p̄ nullaz cām cōuenit ei:⁊ nulli cōuenit nisi p̄ ip̄m.ergo nihil p̄uenit duob⁹ p̄mo ⁊ per se.¶ Confirmat̄.q̄ illud qd̄ cōuenit p̄mo ⁊ p̄ se alicui.cōuenit ei adequate:sicut risibilitas hoi.⁊ h̄re tres triāgulos.Sed si cōueniret duob⁹.nulli eor conueniret adequate:q̄ qd̄libet eorū excederet.Naz excedit.a.q̄ non solū cōuenit ei.sed ēt.b.⁊ excedit.b.quia cōuenit.a.ergo est impol̄e q̄ aliquid cōueniat duob⁹ p̄mo ⁊ p̄ se.¶ 2°.Cuilibet potētie corrn̄det aliqd̄ adequatū obiectuz:vt dicit Ph̄s 2° de aia.cuius ratio est.q̄ ex vnitate obiecti adequati.potētia h3 vnitatē ⁊ distinctionē:⁊ h̄ est verū generalr̄ in oibus.Potētia eniz calefactiua h3 p̄ adequato obiecto calefactibile:⁊ potentia visiua visibile:⁊ ita de alijs est dicēdum.Nec pōt negari ista p̄positio ab aliquo exercitato in ph̄ia.Tale aūt obiectū respicit p̄mo potētiā que ei adequat̄.ita q̄ nulla inferior pōt in eum ferri sub ratione ita vniuersali.Q̄r eniz adequatū obiectū intellectus est ens inquantum ens:l3 potētie inferiores possint apprehēdere aliqd̄ ens.puta visus colorē.non tm̄ pōt ip̄m apprehēdere sub rōne entis.sed sub rōne aliqua inferiori ad ens.puta sub rōne albi vel nigri.vel etiā ipsi⁹ coloris:que est rō suprema quā respicit visus.nec superiorē habere pōt.Sed in deo est potētia actiua siue p̄ductiua infinita.ergo correspōdet ei adequatū obiectū.tale aūt non pōt esse aliud nisi ip̄m ens possibile eē:ita q̄ hec potentia pōt in oē possibile siue in oē ens.cui nō repugnat eē:alioquin nō eēt infinita:quia si hoc nō esset.tunc daretur aliquid in qd̄ ipsa non potest.ergo nullū est ens.cuius potētia diuina nō sit p̄ductiua.Q̄r aūt eius virtus sit infinita p̄babit̄ inferius.sequit̄ ex hoc q̄ nulle cause scd̄e p̄nt causare eē nisi in virtute cause p̄me:q̄ nulla earū p̄mo respicit rōnez en- Nulla cā 2ª cāt entitatē i reb⁹

T. cō. 21.

T. cō. 33.

tis.ꝛ ideo ipse dñr determiare ens:gratia exẽpli. Ignis genitus ab igne hz ab igne gñante ꝙ sit ignis:ꝙ autẽ sit ens hz a virtute cause p̊me:qua mediante ignis generat. ¶ 3°. Oia dependẽt essentialr̄ a p̊ma cã.ergo oia sunt ab ea effectiue. Añs est Phi.12.meta.in fine di.ꝙ tota nã a p̊ma cã dependet. Et probat ex hoc:qꝛ oia sunt in ordine vniuersi. Consequẽtia ẽt pz:qꝛ depẽdere ab aliquo essentialr̄ est nõ habere eẽ nisi per ip̄m. ¶ Ad hanc rõnem aliqui negant ꝯñtiam:qꝛ põt depẽdere eẽntialiter.nõ tñ tanq̄ ab efficiẽte:sed sufficit ꝙ tanq̄ a fine. ¶ Sed ꝯ arguit̃. Tum qꝛ oẽ habẽs cãm finalẽ habet causaz efficiẽtẽ vt ꝓbabitur infra. Tuz qꝛ dependẽtia finis est dependẽtia ad.ꝛ nõ ab. Phs aũt dicit ꝙ oia depẽdent a p̊ma cã:ꝛ non dicit ad primam cãm. Iste rõnes habẽtur partim clare:ptim elicitiue a.S. Tho. ¶ Adducunt̃ ab alijs alie rõnes que vidẽtur nõ cõcludere. ¶ Quidã sic arguũt. ¶ Si eẽnt duo iproducta.a.ꝛ.b. Tunc.a.intelligeret se tãtũ quãtũ est intelligibile.ꝛ similiter intelligeret.b.quantũ est intelligibile. Sed vtrũq̄ istorũ est infinitũ.ergo.a.haberet duo obiecta infinita:ꝛ p ꝯñs duo adequata:qđ est ipossibile. ¶ Ista rõ non cogit:

Distictio. qꝛ obiectũ põt dici adequatũ dupl'r. Uno mõ in ꝑfectiõe:ꝛ sic vna potẽtia põt habere nõ tñ vnum.sed ẽt plurima obiecta tãte ꝑfectionis.imo ẽt maioris q̄ ipsa sit. Alio mõ dicit̃ adequatuz ẜm predicationẽ:ꝛ sic vna potẽtia hz tñ vnũ obiectũ:qđ ꝓbat̃ de oĩbus in q̈bus ipsa est. Dico aũt ꝙ.a.ꝛ.b.eẽnt adequata itellectui ipsius.a.p̊mo ꝛ nõ 2° modo:qꝛ.a.ꝛ.b.cõuenirẽt in vna rõne obiecta.s.in ente. ¶ 2° arguũt.a.ꝛ.b.eẽnt necesse eẽ.ꝛ tñ inter se cẽnt distincta.cuz aũt.a.ẜm se totũ sit necesse esse:seq̈tur ꝙ hz duas rõnes necesse esse.s.illaz que sibi est ꝓpria:ꝛ illaz in qua cõuenit cũ b. ¶ Sed hec quoq̄ rõ nõ cogit. Naz de facto de⁹ ꝛ angelus sunt subẽ:ꝛ tñ distinguunt̃.seq̈tur ergo.si illa rõ valet: ꝙ deus hz duas rõnes q̈bus est subã.s.illaz que sibi est ꝓpria:ꝛ illã qua conuenit cũ angelo. Adducunt̃ quodã mõ infinite rõnes a diuersis que oẽs sunt tñ ꝓbabiles:ꝛ nullas inuenio que mihi videantur ita efficaces stando in rõne naturali quantum sunt ille que supra sunt posite.

Ad p̊mũ **Ad primum** argumentũ ꝛ ad ꝯfirmationes eius dicit̃ ꝙ ois entitas est a p̊ma cã effectiue:non tñ ẜm oẽm modũ eẽndi.sed quantũ ad actualez existentiã. Quidditates enim nõ possunt ꝓduci quo ad eẽ quidditatiuũ. Nihil eniz fit a cã p̊ma qđ nõ habuerit p̊us esse cognitũ ꝛ volitũ in ea. Et in tali eẽ cognito fuit possibile formalr̄:ꝛ per ꝯñs habuit eẽ q̈dditatiuũ.qđ tñ eẽ nõ fuit aliquod ens reale extra p̊mã cãm vt dictum fuit.q.59.7mi.

Ad scđm Distictio. ¶ Ad 2m dicit̃ ꝙ ly nõ ens/siue nihil/põt dupliciter accipi. Uno modo accipit̃ sicut dictio infinita. Alio modo vt significat hoc cõplexum nulluz ens. Et vtroq̄ modo dico ꝙ añ ꝓductionẽ Soꝛ.ista nõ erat vera. Soꝛ.est non ens. nisi forte ad hũc sensuz Soꝛ.ꝓducẽdus est nõ ens. Et cuz infert̃.g̊ nõ ens est Soꝛ.dico ꝙ ip̄a erit vera prout ly nõ/ens significat nõ existẽs:vt sit sensus.nã q̄ nũc non est sub actuali existẽtia in tali supposito.aliqñ erit illud suppositũ existẽs.

Ad tertiũ ¶ Ad 3m dr̄ ꝙ Aris.cognouit oia eẽ a deo:ꝛ expsse dixit.12.meta. Et ex p̊ncipijs ei⁹ demr̄atiue ꝓbat̃ vt pz in p̊ma ꝛ 2a rõne.positis supra.

Ad q̈rtuz ¶ Ad 4m dr̄ ꝙ maioꝛ est falsa loquẽdo de po.a actiua infinita:qꝛ talis cãt oẽm entitatẽ ꝛ nihil p̄supponit. Ad ꝓbationẽ dr̄ ꝙ nõ est ad ꝓpom.lz.n. nihil ꝓducat qđ nõ sit pole ꝓduci:illud tñ nõ est pole per potẽtiam passiuam:sed per potentiam actiuam agentis.

¶ Utrũ prima cã possit oẽm aliam entitatez a se imediate producere. Qõ.XVIII.

Queritur 18°.an p̊ma cã quã supra ꝓbauimus oĩum effectiuã/possit omnẽ entitatẽ aliã a se imediate ꝓducere:ita ꝙ ista qõ nõ est de causalitate in se:sed de mõ causalitatis. Et videt̃ ꝙ nõ.

Prima rõ ¶ Primo. Deus nõ põt imediate producere entia contingẽtia.ergo nõ põt imediate ꝓducere oẽm effectum. ꝯñtia pz. Añs ꝓbatur. Principiũ necessariũ ꝛ oĩno perfectũ nihil respicit imediate cõtingẽter. Sed p̊ma cã est p̊ncipiũ oĩno necessariũ.ꝛ simpl'r ꝑfectuz.g̊. Minoꝛ pz ex dictis supra. Maioꝛ ꝓbatur. Si effectus imediatus talis p̊ncipij posset eẽ contingẽs.posset in eo assignari nouitas eẽndi:qꝛ contingẽs nõ semꝑ fuit. Sed in tali effectu non põt esse nouitas.ergo nec contingẽtia.maioꝛ pz. Minoꝛ ꝓbatur. Aut illa nouitas eẽt:qꝛ p̊ncipiũ nũc alr̄ se hz q̄ prius:ꝛ hoc nõ:cũ ponatur oĩno eẽ necessariũ. Aut eẽt/qꝛ aliquid non ipedit ipsuz.ꝛ ante ipediebat ad agẽdũ.vel qꝛ opz aliquã aliam cãm cũ eo concurrere.que ante nõ cõcurrebat. Et hoc ẽt esse nõ põt:cũ ponat̃ esse oĩno sufficiẽs.ergo ꝛc̃.

Scđa rõ ¶ 2°. Si posset oẽm effectũ ꝓducere sine cã 2a.seq̈tur ꝙ posset facere ꝙ cause scđe nõ haberẽt actiones suas. Sed hoc est falsum.ergo ꝛc̃.ꝯñtia pz. Falsitas ꝯñtis ꝓbatur:qꝛ Cõmẽ.9.meta.cõ.15.dicit:ꝙ cũ entia nõ habeant actiones suas.nõ habẽt ẽt eẽntias ꝓprias. Sed primũ p̊ncipiũ non põt ẜm Phm destruere eẽntias rerũ eternaruz.ergo non põt remouere eas a suis actionibus.

Tertia rõ ¶ 3°. Si posset agere p̄ter ordinẽ causarũ scđarum.seq̈tur ꝙ ordo in causis non eẽt simpl'r necesse eẽ:ꝛ per ꝯñs nec esset eẽntialis:cui⁹ oppositũ vult Phs 2° metaphysice. T.cõ.8. T.cõ.78.

Quarta ratio. ¶ 4°. Phs ꝓbat 8° physicoꝛuz ꝙ nulla potẽtia infinita põt imediate mouere aliquod corpus in tẽpore.ergo deus non põt imediate causare motum.

Quinta rõ ¶ 5°. Nullum separatuz a materia potest imediate transmutare materiam ad formam:vt probat Phs septimo metaphysice.ergo prima causa non potest immediate causare formas materiales.

Problematis varij sensus. **Respondeo** ꝙ ista questio põt esse de possibili in sensu cõposito:ꝛ põt esse de possibili in sensu diuiso. Et in vtroq̄ sensu põt habere duplicẽ intellectũ. Primus est. An p̊ma cã possit quẽlibet effectuz ꝓducere nullo alio effectu ꝓducto:ita ꝙ quacũq̄ entitate data:deus põt eam ꝓducere ẽt si nihil aliud ꝓduceret. Secundus itellectus est. An p̊ma causa possit quẽlibet effectũ ꝓducere nulla alia cã concurrẽte ad eius ꝓductionẽ:ita ꝙ ipsa causa p̊ma sit imediata in causando cuilibet effectui. ¶ Et si quidã querat̃ in p̊mo sensu:manifestũ est ꝙ non: qꝛ vt supra in.8.ꝓbatum fuit.nõ posset prima cã ꝓducere mãm nisi ꝓducat formã.nec põt ꝓducere ꝓpriã passionẽ nisi ꝓducat eius subiectũ. Et ideo de hoc non est amplius

Cõclusio rñsiua. querendũ. ¶ Si aũt accipit̃ 2° modo ꝛ sit in sensu cõposito sic dico ꝙ loquẽdo ẜm opionem Phi:deus nõ potest imediate quẽlibet effectũ ꝓducere vt ꝓbatum fuit arguẽdo.ꝛ adhuc confirmatur. ¶ Primo. Si questio esset vera in sensu composito sequitur ꝙ illa ꝓpositio eẽt possibilis.deus ꝓducit res.nullo alio ꝓducente. Sz hoc est falsũ: ergo. Consequẽtia patet per modũ probandi ꝓpositiones de possibili in sensu cõposito. Falsitas ꝯñtis ꝓbatur. De⁹ de necessitate nature mouet celũ:ꝛ de necessitate nature ꝓducit intelligẽtias motrices orbiũ:ex quoꝝ motu causatur rosa.ergo non est possibile ꝛc̃. ¶ 2°. Assignata quacũq̄ re/adhuc sunt alique alie sine q̈b⁹ ipsa nõ põt esse in natura.s. oia entia sempiterna:puta itelligẽtie:quas omnes putauit Phs esse formaliter necessarias:ꝛ per ꝯñs res esse nõ pñt nisi ẽt ipse sint. ¶ 3°.idẽ apparet.qꝛ Phs voluit ꝙ in reb⁹ sit ordinata ꝑfectio habẽs ordinẽ necessariũ.ita ꝙ a sũma ꝑfectione nõ descẽditur ad res iperfectissimas nisi mediã

In q(uo) sup... dicitur ... ꝯclusio. tibus causis ꝑfectioribus. ¶ Si aũt questio sit in sensu diuiso.tunc est sensus. An deus habeat talẽ potẽtiã que quãtum est ex se sit sufficiẽs ad attingẽdum oẽm effectuz:lz h̊ de facto eẽ non possit:non quidẽ ex defectu potẽtie:sz ꝓp

Ratio 2ª
cōnexionē necessariā causarū. Et quantum ad hoc dico ꝙ
Phs cognouit deū posse oia imediate ꝓducere. Qð ꝓbat̄.
¶ Primo. Deus ꝓducit res intelligēdo ⁊ volendo: ita ꝙ
eius itellectio ⁊ volitio est eius ꝓductio. Sed nulla res est
quā deus nō possit imediate intelligere. ergo nulla est quā
non possit immediate ꝓducere: maior patet. Minor pro/
batur. Naz lz deus nō possit vnā rem intelligere alia non
intellecta. q2 oia necessario intelligit: tn̄ intellectio vni⁹ nō
depēdet ex intellectione alteri⁹: nec vnum intellectū est ei
ratio intelligēdi aliud: cuz oia imediate in seipso intelligat
in quo eque perfecte representant̄. ergo ⁊c̄. ¶ Scdo. Po/
tētia diuina est infinita intēsiue vt supra ꝓbatum est. ergo
aut formal'r aut virtual'r continet eminētissimo mō oium
rerū ꝑfectiones ⁊ virtutes. Formal'r quidē vt sapiētiā/bo/
nitatē/iustitiā. Uirtual'r aūt siue eminēter virtutē rose. vir/
tutē ignis ⁊ aliorū h⁹. Sz nullus effect⁹ est qui nō habeat
aliquā cām ip̄m imediate ꝓducentē. ergo deus pōt oia i/
mediate ꝓducere. ¶ Confirmat̄: q2 ois v̄tus indigēs alia
virtute ad ponendū effectū suum in actu/est virtus dimi/
nuta. virtus aūt p̄me cause nō est virtus diminuta: cū po/
natur eē infinita. ergo. ¶ Confirmat̄ 2°. q2 si virtus p̄me
cause nō sufficit ad ꝓducendū quēlz effectū. sed idiget alia
virtute. ergo iste due virtutes sunt aliqd maius q̄z virt⁹ p̄/
me cause p̄cise accepta. Pz ꝯn̄tia: q2 ambe simul iūcte pn̄t
in aliquid in qð neutra earū p̄cise accepta sufficit. Sz vir/
tute infinita nō pōt esse aliqua maior si sit simpl'r infinita.
cuiusmodi ponitur virtus prime cause. ergo ⁊c̄.

Ad pmū
Ad argumenta rn̄detur ꝙ Phs cōcedit ea cō/
cludere. vel saltē aliqua eorum
quo ad sensum cōpositū: sed nō quo ad sensum diuisuz. Et
ideo quantū ad primū supponēdo ꝙ deus agat ad extra
libere negat̄ an̄s. Ad ꝓbationē negat̄ maior. Ad cuius ꝓ/
bationē dicit̄ ꝙ nouitas in effectu est nō ex mutatiōe: nec
insufficiētia cause: sed ex libertate voluntatis eius que po
Ad scdm
nit effectū in actu qn̄ vult: ⁊ eo mō quo vult. ¶ Ad 2m ne/
gatur minor. Ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ Phs ⁊ Cōmē. q ponūt
deū agere ad ex̄ de necessitate nature: dicunt ēt necessario
conseruare res sempiternas in eē: ⁊ per ꝯn̄s non posse eas
annihilare. Quia x̄o nō agit necessario sed libere. dicēduz
est ꝙ pōt remouere oēm cām scdaz a ꝓpria eius opatiōe:
imo ēt facere vt deficiat habere eēntiam quā hz in rerum
Ad tertiā
nā. ¶ Ad 3m negat̄ ꝯn̄tia: q2 ordo eēntialis in causis non
attēditur penes hoc ꝙ cā prima non possit ꝓducere oēm
effectū nisi agente causa 2ª: sed penes hoc ꝙ cause inferio
Ad 4tū
res nō possunt agere nisi ēt superiores simul agant. ¶ Ad
4m negat̄ an̄s p̄mo: q2 hoc posito Phs sibi ꝯdiceret: cum
ipse velit. 12. meta. ꝙ p̄ma cā sit motor appropriat⁹ primi
mobilis. Scdo. q2 8° physico. nō dicit simpl'r virtutē infi/
nitā non posse imediate mouere aliqð corpus: sed dicit ꝙ
si virtus infinita eēt in magnitudine non posset imediate
mouere corpus in tēpore: q2 moueret in instāti: cuius ratio
Ad qntuz
supra assignata fuit. ¶ Ad 5m negat̄ maior: nec eam ponit
Phs 7° meta. lz dicat ꝙ idee quas ponebat Plato nō pos
sent transmutare mām̄. Et de hoc dictū fuit 7° huius.

¶ Utrum deus producat de necessitate nature aliquid
extra se. Questio. XIX.

Queritur 19°. Utrū prima causa produ/
cat aliquid extra se de necessi/
Prima rō
tate nature. Et videtur ꝙ sic. ¶ Primo. In oi
differētia entis necessitas est ꝑfectior contin/
gētia. Sed causalitas est differētia entis: cum
ens diuidat̄ in cām ⁊ effectuz. ergo in qualibet causalitate
ꝑfectior est necessitas q̄z cōtingētia: cū igit̄ deo sit attribuē
dum qcquid est ꝑfectionis: seqtur ꝙ in qualibet causalita/
Scda rō.
te dei est necessitas. ¶ 2°. Oē agēs liberū libertate cōtra/
dictionis/pōt agere ⁊ nō agere: ⁊ ꝑ ꝯn̄s pōt eē in eo poten
tia separata ab actu: ⁊ sil'r priuatio. Sed in deo nō pōt eē
p̄uatio: aliogn nō eēt ens ꝑfectissimuz ⁊ actus purus. g̊ ⁊c̄.
¶ 3°. Ois potētia libera libertate ꝯdictionis indiget aliq̊ Tertia rō
ꝑ quod determinet̄. Sz prima cā nō pōt ab alio determi/
nari: aliogn nō eēt p̄ma. ergo ⁊c̄. ¶ 4°. ad idē est Phs 2° Quarta ratio.
phy. tex. cō. 73. vbi dicit expresse ꝙ primus motor est p̄n/
cipium motus ⁊ ꝙ tale p̄ncipium est p̄ncipium non n̄ale.

Respondeo circa hanc qōnē al'r dicēdum est ſm
Phos: ⁊ al'r ſm rei veritatez. ¶ Phi Auicēne positio.
enim ⁊ p̄sertim Auicēna libro 9° meta. capi. 4. dicit deum
agere aliqd extra se de necessitate nature: ⁊ p̄sertim ea que
incorruptibilia sunt vt celū ⁊ intelligētia. Unde ei⁹ verba
sunt hec. Non pōt vt eē oium ab alio fit ſm viā intētionis
ab illo/quēadmodū est nobis itētio in his oibus que fiūt
a nobis: tunc eniz ipse eēt intēdens ꝓpter aliquid aliud p̄/
ter se. ¶ Eadē opinio prius fuit ēt Aristo. q2 si deus moue Aris. sīa.
ret celū contingēter ⁊ libere: seqtur ꝙ posset oino cessare a
motu celi: q2 agēs liberū se hz ad vtrūlibet. Sed deus non
pōt cessare a motu celi: q2 vt deducit Cōmen. 12. meta. cō.
44. primū p̄ncipium eēt oino ociosum. si nihil moueret.
¶ 2°. Si deus contingēter moueret celuz. seqtur ꝙ posset
eū mouere aut velocius: aut tardius: sicut placeret sue vo/
luntati: quia exquo non mouet necessario pōt al'r se habe/
re. Sz non pōt velocius aut tardius mouere celuz q̄z mo/
ueat: vt pz 2° celi. tex. ⁊ cō. 35. ⁊. 5. meta. cō. 7. ¶ 3°. Si p̄m⁹
motor mouet contingēter possibile est vt nō moueat: quia
nō necesse eē seqtur possibile eē: ⁊ sic eēt motor in potētia
non coniuncta actui necessario. Sz Cōmē. 12. meta. cō. 30.
dicit ꝙ primus motor est actio pura: ⁊ ꝙ necesse est vt isti
motori nō admisceatur potētia oino neq3 in suba: neq3 in
aliquo modoꝝ potētie. ¶ Itē 8° physico. cō. 9. si possibile
eēt corpora celestia qescere/necesse eēt: vt eēnt partes alte
rius mundi. Et 7° physicoruz. cō. 2. Impossibile est partē
celi qescere. ¶ 4°. Phs 8° physicoꝝ. tex. cō. 36. dicit ꝙ pri
mus motor nō mouet̄ ꝑ accidēs ad motū celi: ⁊ Cōmenta
tor format ibi hanc ꝯn̄tiam. Si primus motor mouet̄ per
accidēs. possibile est ꝙ aliquādo non moueat̄: q2 qð est ꝑ
accidēs nō est necessariū. ⁊ si est possibile vt nō moueatur
possibile est vt nō moueat. Pz ista ꝯn̄tia: q2 nō mouet̄ nisi
q2 mouet. Sed impo'le est ꝙ aliqn̄ non moueat: quia cum
motus oium entium sit a p̄mo motore: seqtur ꝙ eēt possi/
bile vt aliquādo nihil moueret̄: qð tn̄ est ipossibile: cuz ꝓ/
batum sit in p̄ncipio huius. l. 8. physicoꝝ ꝙ necesse est mo
tum eē eternū. Ex qbus exp̄sse pz ꝙ ſm Aristotelē ipossi/
bile est primuz motorē non mouere. ⁊ ꝑ consequēs de ne/
cessitate mouet. ¶ 5° Cōmētator 8° physicorū cōmēto. 83.
dicit ꝙ in celo est necessitas mot⁹ in modo recipiēdi mo/
tum: in motore aūt est necessitas in modo agēdi. ergo ne/
cessario mouet celū. In plerisq3 alys locis dicit Phs ⁊ Cō
mentator ꝙ motus celi est naturalis: vt pz 8° physicorum
cō. 27. ⁊ 3° celi. cō. 20. Sed istud ⁊ alia h⁹ non sunt ad ꝓ/
positum: q2 Phs ibi accipit motum naturalē: prout dist in
guitur contra violētuz ⁊ nō prout distinguit̄ cōtra volun/
tariū ⁊ liberū. ¶ Quomodo aūt intellexerint Phi deum Mō intel/ligēdi ſm phi dicentes deum agē de necessitate nature aliqd extra se.
agere aliud extra ex necessitate nature dupl'r pōt declara/
ri. Primus modus dicēdi est ꝙ deus necessario intelligit
se perfectissime: ⁊ nihil intelligit extra se. Ad hanc autē in/
tellectionē consequunt̄ ex necessitate omnia entia necessa
ria vt celū ⁊ intelligētie ⁊ motus celi: sicut etiaz rady solis
emanant ex necessitate ab eius luce: lz ipsa nō habeāt eo/
rum intellectionē: ⁊ ꝑ consequēs ſm hunc moduz diceret̄
ꝙ deus agit per intellectum ⁊ voluntatē: non qui intelli/
gat res productas: sed qui intelligat ipsummet deum ꝓ/
ducentē. Scds modus dicēdi est ꝙ deus non solū intelli/

git se: sed et intelligit alia. Et sicut necessario ea itelligit: ita necessario amat & vult ea: & qz pducit res per intelligere & velle: ideo ad suum velle qd est necessariũ nõ solũ in se. sz et p respectũ ad alia obiecta volita. sequit ipsarũ rerũ pductio passiua. ¶ Primus modus est Cõmen. qui vult q deus nihil itelligat extra se vt patebit infra. ¶ Scds vo modus est Auicẽne. & sic pz opio phorum. ¶ Uera autez snia huius qõnis est q lz deus velit se necessario. Alia tñ a se vult mere contingẽter & libere. Probat ista cõclusio.

Cõclusio vltimus. ¶ Primo sic. Po^a respiciẽs aliquod obiectũ p se & essentialiter respicit tñ cõtingẽter ea que nõ habẽt ordinẽ eẽntialẽ ad illud. Sz volũtas dei respicit pmo & adequate bonitatẽ suã, ad quã nulla alia res hz ordinẽ necessariũ: cũ nihil aliud sit necesse ad consequẽdã vel conseruãdã. vel augẽdam eaz. ergo volũtas dei nõ respicit necessario aliquid extra se. maior pz. Minor pbatur. Adequatũ obiectũ itellectus dei est qdditas eius. ergo adequatũ obiectũ sue voluntatis est sua entitas vel sua bonitas. pñtia pz. Añs pbatur. Ois notitia mẽsurat ab obiecto: qz necesse est q veritas que est in notitia sequat veritatẽ obiectiuã. Sz notitia dei nõ põt mensurari ab aliquo distincto a se. Ergo nihil ab ea distinctũ est bonum adequatũ ipsius. ¶ 2°. Ubi est multitudo ordinata pluriũ nõ habentiũ ordinẽ essentialẽ inter se: ibi necesse est talẽ ordinẽ causari ab agẽte libero. Sed hõ ordo est inter radios solis. & iter ptes situatas alicuius cõtinui. ergo iste ordo est ab agente libero. Sz non ab alio q̃ a deo. ergo deus est agẽs liberũ. Maior pbat: qz si ille ordo eẽt ab agẽte nãli. cum agens nãle semp agat vniformiter: seqtur q illa pars que est posterior nõ posset eẽ por: & per pñs eẽt ibi ordo eẽntialis. Minor pbat. Inter idiuidua eiusdẽ rõnis nõ est ordo eẽntialis. Sed rady solis sunt eiusdẽ rõnis: ergo &c. & per pñs quãtũ est ex parte solis nõ est aliqua ratio q prius pducat radiũ. a. q̃ radium. b. ergo q. a. pcedat. b. est ab aliqua cã libere & contingẽter sic ordinante. Nõ apparet aũt que alia possit eẽ nisi deus vel intelligẽtie de quib^9 est eadẽ ratio quantũ ad agere contingẽter. vel libere. ergo &c.

Rñsio alicualis. ¶ Dicetur forte q maior est falsa: qz dant aliqua indiuidua eiusdẽ rõnis habentia ordinẽ essentialẽ: vt pz in partib^9 gradualib^9 formarũ: & in mutatis eẽ que sunt in motu.

Impug°. ¶ Sed hec rñsio nõ soluit difficultatẽ: qz & si darẽtur aliqua indiuidua habẽtia ordinẽ eẽntialẽ. multa tñ sunt ordiata solũ per accidẽs: sicut rady solis: & multitudo hoium. Oz igit vnus radius sit añ aliũ. opz reducere in aliquã cãm agentẽ mere libere & contingenter. ¶ 3°. Si deus agit ex necessitate nature: seqtur q oia eueniant de necessitate pter ea que dependẽt ex mero arbitrio hois. Sed hoc est falsuz: qz multa eueniũt contingenter in rebus nãlibus: vt dicit et Phs pmo peri her. in fine. & 2° physico. tex. cõ. 48. Consequẽtia pbatur. De^9 p te necessario mouet celuz. ergo celũ necessario mouetur. ergo quecũq pducunt p motuz celi necessario pducunt. Pz hec vltima pñtia: qz actio celi in hec inferiora non est actio libera. sz oino necessaria.

Fuga. ¶ Si dicat q lz celũ necessario agat: tñ effectus põt ipediri pp indispositionez mãe.

Insecutio. ¶ Sz cõtra. Hec indispositio a celo est vel ab aliqua virtute planetaruz. ergo & ipsa est necessaria. & sic effectus ille necessario ipedietur. ¶ Confirmatur. Scde cause nõ mouẽt nisi sicut mouẽtur a cã prima. ergo si cã prima agit necessario et scde necessario agẽt. qũo tñ ista ratio soluatur a phis dictũ fuit supra. ¶ 4°. Seqtur q cã pma cõtinue pduceret effect^9 pfectissimos: hoc est falsuz vt ad sensuz pz: ergo nõ agit naturalr sed libere. Consequẽtia pbatur: quia in cui^9 ptãte non est actio in ei^9 ptãte nõ est modus actionis. Sz si agit naturalr in ei^9 ptãte non est agere. ergo nec modus agẽdi: & p pñs ageret fm vltimũ sue virtutis: & ita effectũ nobilissimũ quãtum posset. ¶ Confirmat. qz natura de polibus facit qd põt. vt 2° de gñatiõe. tex. cõ. 58. & 2. celi. cõ. 34. g̃ si pma cã est agẽs nãle agit quicquid põt et & nobiliori modo quo põt. ¶ 5°. Ens absolutũ necessariũ in sũmo necessitatis quantuz põt cogitari aliquid eẽ necessariũ non põt non eẽ: etiã quocũq alio a se nõ existẽte. Sed pma cã est ens sũme & pmo necessariũ. sicut et Phi concedunt. ergo nõ põt nõ eẽ et nullo alio existẽte. Sed si necio agit ipse non eẽt nisi alia eẽnt: qz habẽs necessariã habitudinẽ ad aliquid, nõ est nisi et illa habitudo sit: nõ existẽte aũt vtroq extremo habitudo non est. ergo si alia nõ eẽnt habitudo prime cause ad ea non eẽt: & p pñs nec ipsa pma causa eẽt si hz ad ea necessariã habitudinẽ. Dicendum est igit q mere libere & contingenter res produxit.

Ad primũ. **Ad primum** In oppositũ dicit q p causalitatem prime cause possumus accipe duo. Primũ est ipse actus quo prima cã pducit & causat effect^9 suos: & sic cõcedit maior. & dicit q hõ causalitas est oino necessaria. qz ille actus cum sit ipsamet suba prime cause: est sũme necessari^9. Scdm est habitudo illi^9 actus ad effectũ & sic negat maior. meli^9 eniz est q hec habitudo sit contingẽs q̃ necessaria: qm si eẽt necessaria: sequitur q prima cã nõ eẽt nisi ei^9 effect^9 eẽnt vt fuit pbatũ. Et cũ dico hãc habitudinẽ eẽ ptingẽtẽ loquor de ea put respicit existẽtias rerũ: & nõ prout respicit possibilitatẽ earũ: qm vt sic est necessario. Prima. n. cã vult necessario q sui effect^9 sint possibiles pduci: qz vult necessario potẽtiaz suã fm quã sunt poles.

Ad secũdũ difficile. ¶ Ad 2^m dico silr vt supra q potẽtiã esse separatã ab actu põt intelligi duplr. Uno mõ ab actu in se: & sic negatur maior de eo agẽte qd est sua suba: & cuius opatio silr est nã sua. Alio mõ q sit sepata ab habitudine ad effectuz: & sic pcedit maior. & hoc põt reperiri in pma cã, nec ponit in ea vllã iperfectionẽ. sed tñ negationẽ vnius relonis rationis.

Ad tertiũ. ¶ Ad 3^m dĩ q po^a libera ab aliquo determinat: sz non opz hõ determinãs eẽ aliud ab ipsa po^a: cum et multi dicant voluntatẽ nostrã determinare seipsaz: vt supra lib. 9° fuit declaratũ.

Ad quartũ. ¶ Ad 4^m dĩ q est pro nobis: qz Phs dicit primã cãm eẽ non naturalẽ ad qd seqtur q ipsa sit libera. Intẽtio tñ Phi in illo loco vt declarat Cõmẽ. fuit dicere q est agẽs non nãle: qz agẽtia naturalia ita mouẽt: q et mouent. Prima vo cã mouet & non mouetur.

¶ Utrum intelligẽtie eẽnt oino necesse esse: si deus produxisset eas ex necessitate nature. Questio. XX.

Ueritur 20. Utrũ si deus pduxisset intelligẽtias de necessitate nature ipse eẽnt oino & simplr necesse esse. Et vĩ q sic.

Ratio ri. ¶ Primo. Illud est oino & simplr necesse eẽ: qd nullo mõ põt alr se habere: vt pz ex diffinitione necessary. pmo posterioꝝ. & 5° meta. Sz intelligẽtie eẽnt hõ.

T. cõ. 6. Non eniz possent nõ eẽ p pncipiũ itrinsecum cum in eis nõ sit mã: nec p pncipiũ extrinsecũ cuz ponant eẽ de necessitate nature a pma cã: quã in sua actione nulla res põt ipedire.

Scda r. ¶ 2°. Si nõ eẽnt necesse eẽ. ergo eẽnt possibile nõ eẽ. Sed hoc esse nõ põt. ergo. maior pz. Minor pbatur. Possibili posito in eẽ nullũ seqtur impole: vt dicit Phs pmo prioꝝ & Cõmẽ. 2° celi. cõ. 124. Sz posito q sube spũales possint nõ eẽ seqtur pmaz cãm posse nõ esse: qd est ipossibile. Probat pñtia. Remoto effectu ad cuius productionẽ causa hz necessariam habitudinẽ. necesse est cãm remoueri. Sed ponit q intelligẽtia nõ sit. prima aũt causa dicitur habere ad eam necessariaz habitudinẽ cum producat eaz de necessitate nãe. ergo &c.

Tertia. ¶ Tertio. Quicquid cõtinetur sub ente, continetur sub aliqua differentia entis: sicut omne contentuz sub aiali continetur sub rõnali vel irrationali. Sed differẽtie entis sunt contingentia & necessitas:

necessitas:vt pz 6° metaphysice.ergo intelligentie essent ens cõtingens vel necessariũ:sed nõ ꝯtingẽs.cũ ponat̃ ꝙ necessario ꝑducant̃ a cã ꝑ̃ma.Ergo essent ens necesse eẽ.

Quarta rõno.

¶ Quarto. Necesse esse ꝛ poßе nõ esse.sũt ꝯ̃dictoria.Ergo nõ pñt eidẽ cõuenire.Sed si intelligẽtia ꝑducat̃ a cã pᵃ ex necessitate nãe ipsa est necesse eẽ.Ergo nõ est poßis nõ esse.Sed ꝙ nõ est poße nõ esse est simpl'r necesse esse.g̊ intelligẽtia est simpl'r necesse esse si ꝑducatur ex necessitate nature. ¶ Dicet̃ forte ꝙ est poßis nõ esse ex se:sꝫ tñ est necesse esse ab alio. ¶ Contra hoc arguit̃. ¶ Primo.Cõtradictio relatiua nõ tollit̃ nisi remotione terminoꝝ:sicut pꝫ ꝙ lineã esse duplã ad.a.ꝛ nõ esse duplã ad.b.nõ est ꝯtradictio:lꝫ sit ꝯ̃dictio ꝙ sit dupla ad.a.ꝛ nõ dupla ad.a.Sꝫ necesse ꝛ possibile sunt ꝯ̃dictoria relatiua:q2 habẽt habitudinẽ ad esse.g̊ nõ tollit̃ ista ꝯ̃dictio nisi ex remotione terminoꝝ.Sed ex se ꝛ ab alio nõ sunt tales termini.g̊ remanet ꝯ̃dictio iter istas ꝓpõnes.Intelligẽtia est possibilis nõ eẽ ex se:ꝛ itelligẽtia est necesse eẽ ab alio. ¶ Scdo. Quicqd est necesse esse hꝫ hoc ex sua rõne ꝛ ex se.g̊ nihil est necesse esse ab alio:ꝛ possibile esse ex se.ꝯñtia pꝫ.Añs ꝓbat̃:q2 Cõmẽtator ꝑ̃mo celi.cõmẽto.138.dicit ꝙ entia nãlia sunt in tribus dispositionibꝰ.Nã aliqñ semꝑ sunt:aliqñ nunꝙ̃ sunt:aliqñ se habẽt medio mõ:q2 aliqñ sunt:aliqñ nõ sũt: vt generabilia ꝛ corruptibilia.Sꝫ ea que nũꝙ̃ sunt/cuiusmodi est chymera ꝛ alia entia ꝓhibita habẽt ex se ĩpossibilitatem essendi.ergo ea que semper sunt habent ex se:ꝛ ex natura sua necessitatem ad esse.

Opiones varie.

Respondeo ꝙ circa hanc questionẽ diuerse sunt opiones.Est eniꝫ considerare tria in intelligẽtijs.Primuꝫ est eaꝝ subã.Scd̃m est intellectio ꝛ volitio qua intelligunt ꝛ amant se.Tertiuꝫ est cognitio ꝛ volitio qua intelligunt ꝛ amant aliqd extra se. ¶ Dicunt igit̃ aliqui ꝙ fuit de mente ph̃i ꝛ Cõmẽtatoris intelligentias esse simpl'r necesse esse q̃tuꝫ ad ista tria.Et p̊ ꝓbatur q̃tũ ad eaꝝ subaꝫ.Si intelligẽtia est necesse esse.ꝛ nõ simpl'r.g̊ est aliquo mõ necesse esse:ꝛ aliquo mõ poße esse.Pꝫ ista ꝯñtia:q2 vnũqdq3 ex ea ꝑte qua non est necesse esse:si nõ sit ipoße esse:opꝫ ꝙ sit poße esse.Sed potẽtia ad semꝑ esse:ꝛ potẽtia ad aliqñ nõ esse/sunt potẽtie ꝯ̃dictorie.s.ad semper esse:ꝛ ad nõ semꝑ esse.Sed ph̃s ꝛ Cõmentator p̊ celi dicunt ꝙ est ipoße simul in eodẽ ꝯgregari duas tales potentias.ergo ꝛc̃. ¶ Scdo ꝓbat̃ de cognitione qua se cognoscunt.Si aliqua sunt eadẽ res:opꝫ si vnum est simpl'r necesse esse:ꝙ etiã reliquũ sit eodẽ mõ necesse esse.Sꝫ intellectio qua intelligentia intelligit se est sua suba:vt dicit Cõmentator 3° de aĩa.cõmẽto.21. Et.12. metaphysice.cõmento.18.ꝛ cõmẽto.50.ergo cũ sua suba sit simpl'r necesse esse:vt ꝓbatuꝫ fuit:seqtur ꝙ etiã intellectio qua se intelligit sit simpl'r necesse esse. ¶ Tertio ꝓbat̃ de intellectiõe qua intelligunt aliqd extra se.q2 Cõmẽtator scdo celi.cõmento.37.querẽs quare corpa celestia nõ aliqñ velociꝰ: aliqñ tardius mouent̃. Respondet ꝙ hoc non est sicut in artificibus qui agunt nunc velocius nunc tardius ꝑ̃m diuersas apprehensiones:q2 in motoribus orbiũ qui habẽt imaginationes in actu per intellectũ nõ est imaginatio in potẽtia sed semꝑ in actu.Ex quo pꝫ ꝙ oĩs intellectio que est in eis est necesse esse.

Auicẽne sñia.

¶ Auicenna ỽo aliter sentit in p̊ sue meta.vbi dicit ꝙ oĩs intelligẽtia est ex se possibilis eẽ.ꝛ nõ esse:sed ab alio est necesse esse.Ipse.n.credidit intelligentias habere causaꝫ efficientẽ deducenteꝫ eas ad esse de necẽitate nãe.Et ꝯñs ꝙ intelligẽtia nõ hꝫ esse ex se:sed ab alio.Si ergo ꝑ̃m se cõsideret̃ põt nõ esse:cũ eque precise accepte cõueniat nõ esse:q2 tñ eius cã ꝑducit eã necessario:iõ necesse est ꝙ ipsa sit:quã necessitatẽ nõ hꝫ ex se:sꝫ a sua cã ꝑductiua.Et sic pꝫ ꝙ ꝑ̃m hanc opionẽ ipoße est ꝙ intelligẽtia nõ sit.Hec aũt ipossibilitas nõ cõsurgit ex natura intelligẽtie:sꝫ ex cã agente dante ei esse de necessitate.

Algazelis opinio.

¶ Cũ ista opinione Auicẽne stat ẽt opio Algaçelis q in sua metaphysica diffinit possibile ꝛ necesse ꝛ impossibile:dicẽs ꝙ possibile est id qd̃ nõ est ꝓhibitum esse nec est debitũ esse:necesse aũt est id qd̃ est debituꝫ esse. Impossibile ỽo est id qd̃ est ꝓhibitũ esse.Et postea magis explicat dicẽs/illd̃ esse necesse eẽ:qd̃ nõ depẽdet ab alio.Istud autẽ est poße esse qd̃ hꝫ esse ab alio depẽdẽs:ꝛ q2 esse intelligẽtiaꝝ est depẽdẽs ab intelligẽtia ꝑ̃ma:ideo ipse sũt possibiles esse.

Alia op̃.

¶ Alij dicunt ꝙ intelligẽtie ꝛ celũ sunt entia necesse esse ex se formal'r:sed sunt entia necesse esse ab alio effectiue:ita ꝙ necessitas essendi cõuenit eis formal'r ex se ꝛ ex eoꝝ nã:sꝫ tñ cõuenit eis effectiue ab alio.Et cõsiderant isti ꝙ lꝫ intelligẽtia ꝑducat̃ ab alio de necessitate:ꝛ ꝑ ꝯñs ꝙ esse nõ conuenit eis ex se:ipsa tñ ex quo est/ nõ hꝫ in se aliquã potẽtiã ꝑ quã possit nõ esse.Ex quo sequitur ꝙ suũ esse est formal'r ꝛ intrinsece necessariuꝫ:q2 nihil est intrinsecũ ei per qd̃ possit deduci ad non esse.

Auctoris sententia.

¶ Sed mihi videt̃ ꝙ iste opiniones nõ multuꝫ differant inter se quibusdã presuppositis.

Aũ3 oẽs opiones ꝓposite sint ꝯcordes.

¶ Quoꝝ ꝑ̃mũ est ꝙ ꝑ̃ma causa est efficiẽs oium intelligentiaꝝ:sicut supra ꝓbatum fuit.

Supᵐ 2ᵐ

¶ Scd̃m est.ꝙ dupl'r dicit̃ aliqd esse possibile.Uno mõ ꝑ̃m aliquã potẽtiã:sicut possibile est Sor.moueri:quia hꝫ aliquã potẽtiã motiuã.Alio mõ ex nõ repugnãtia terminoꝝ:vt dĩ 5° ꝛ 9° metaphysice.

Supᵐ 3ᵐ

¶ Tertium est.ꝙ necesse esse ꝛ nõ poße nõ esse equipollent:q2 illud est necessariuꝫ qd̃ nõ põt nõ esse.Nõ possibile aũt nõ esse cõtradicit ad possibile nõ esse:qd̃ pꝫ:q2 per solã negationẽ ꝯstituit̃ contradictio in oibus ꝓpõnibus.Ex quo sequit̃ ꝙ necesse eẽ ꝛ possibile non esse cõtradicunt inter se.Et q2 a quocũq3 remouet̃ vnũ ꝯtradictorioꝝ in eo ponit̃ reliquũ:ideo si declarabitur an intelligẽtie sint possibiles nõ esse:statim erit declaratum an sint necesse esse.

Prima ꝯᵉ

Respondeo igitur ad questionẽ his cõclusionibus.quarũ ꝑ̃ma hec est. Intelligentia nõ est possibilis nõ esse ꝑ̃m ph̃os:accipiendo possibile prout dicit̃ ꝑ̃m aliquã potentiã. Ista cõclusio ꝓbat̃. Id qd̃ ꝑducit̃ ex necessitate nature a sua cã nõ impedibili/nõ est possibile nõ esse ꝑ̃m aliquã potentiã.Sed intelligentie ꝑducunt̃ ex necessitate nature a cã ꝑ̃ma ꝑ̃m Ph̃os vt pꝫ ex ꝑ̃mo presupposito/que causa ꝑ̃ma nõ est ipedibilis:cum nõ possit ipediri.neq3 a se neq3 ab alio.Nõ qdeꝫ a se:q2 agit ex necessitate nature.Nõ ab alio. Tum q2 est infiniti vigoris:ꝛ per ꝯñs oibus impedientibus resistit superãdo ea.Tuꝫ q2 nõ hꝫ cãm supra se.Ergo itelligẽtie nõ sunt poßes nõ eẽ.Maior est nota ex terminis:ꝛ minor ꝓbata est q̃tũ ad singulas eiꝰ ꝑtes. ¶ 2°.Si sunt poßes nõ esse:aut hoc est ꝑ potẽtiã intrinsecã:aut ꝑ extrinsecã.Non ꝑ intrinsecã:q2 cã intrinseca tẽdẽtie ad nõ eẽ/est mã subiecta ꝑuationi:intelligẽtijs aũt nulla est mã.Nõ ꝑ extrinsecaꝫ:q2 talis cã potens facere ea nõ eẽ:aut esset cã ꝑ̃ma:aut aliqua alia inferior ea.Sed neutrum istoꝝ põt dari:vt pꝫ ex precedẽti rõne.

Scda ꝯᵉ.

¶ Scda ꝯcl'o.Intelligẽtie ꝑ̃m veritatẽ sunt poßes nõ esse ꝑ̃ꝫ aliquã potẽtiã. Probat̃. ¶ Prio. Cã ꝑducẽs ꝛ ꝯseruãs effectũ mere libere ꝛ contingenter. hꝫ potẽtiã ad ꝑducere ꝛ nõ ꝑducere.Istud pꝫ ex nã agẽtis liberi ꝛ ꝯtingẽtis.Sꝫ cã ꝑ̃ma ꝑducit ꝛ ꝯseruat itelligẽtias mere libere ꝛ ꝯtingẽter: vt pꝫ ex dictis in alia qõne.g̊ põt facere eas nõ esse. ¶ 2°.Intelligẽtia hꝫ eẽ ab alio depẽdẽs.ergo est ens poße esse.Añs pꝫ ex ꝑ̃mo ꝓsupposito. Cõsequẽtia etiaꝫ pꝫ ex diffõne poßis quã posuit Algaçel.

Tertia ꝯᵉ

¶ 3ᵃ ꝯcl'o.Intelligẽtie nõ sunt poßes nõ esse per potẽtiaꝫ in eis existẽtẽ.Probat̃. ¶ Primo.Nulla forma separata ab oĩ subiecto hꝫ in se aliqd per qd̃ possit desinere esse.g̊ nulla earũ est possibilis nõ esse ꝑ potẽtiã in eis existẽteꝫ.

consequētia p3. Añs ꝓbaṫ. Ois potētia ad nō esse conueniens alicui forme ẜm nām eius: aut cōuenit ei: qꝛ ipsa h3 ꝯriū: aut qꝛ corrūpiṫ corrupto subto: aut remoto termino: vt p3 in relatiuis. Nō.n. apparet aliqd aliud. vñ sit corruptibilis nisi forte dicaṫ ꝙ desinit eē ex subtractione actionis sue cāe. Sed hoc nō est ipsa3 desinere esse ꝑ potētiā intrinsecā. Sed forme sepate a subo. cuiusmodi sunt intelligētie nō habēt ꝯrium: nec sunt in subo: nec sunt relatiue. ḡ nullo mō pñt desinere eē per potētiā que sit in eis. ¶ 2°. Nullū ens est in poª ad suū oppositū. Nō eni3 albedo est in poª ad nigredinē. Sed ens ⁊ nihil sunt opposita cōtradictorie. ḡ nullū ens est in poª ad nihil. Sed si itelligentia esset in poª intrinsece ad desinēdū esse: ipsa esset in poª ad nihil: qꝛ cū desineret esse/ nihil eius remaneret. ḡ nō h3 potentiā intrinsecā per quā possit desinere esse. ¶ 3°. Nulla poª destruiṫ ex acqsitione eius ad qđ est in poª: cū quelib3 poª ꝑficiaṫ ex suo actu. S3 si intelligētia haberet in se potentiā ad nō esse: illa poª destrueret ex aduētu eius: ad qđ opponiṫ esse in poª. s. ex aduētu ipsius nō eē. ḡ nulla talis poª est in intelligētijs.

Quarta conclusio ¶ Quarta ꝯclo. L3 intelligētia sit ens necesse esse: mō q° ꝓbatū fuit ꝙ nō est poſſe eā nō esse: nō tñ est simpl'r necesse esse: ēt si ꝓduceret a cā pma ex necessitate nāe. Probaṫ. ¶ Prio. Id qđ est simpl'r necesse esse nullā h3 cām. Sed intelligētie habēt cām ex dictis in pncipio. Minor p3 ex pmo ꝑsupposito. Maior ꝓbatur. Hoie3 esse aial rōnale: ⁊ triangulū hēre tres lineas nulla3 habēt cām: nulla enim est cā faciens ꝙ hō sit aial: vt dicit Phs ⁊ Cōmētator 7° metaphy. cō. 59. qꝛ esse aial cōuenit hoi ex se. Sed nō est alia rō. ꝓpter quā ista non habeant cām: nisi qꝛ sunt simpl'r necessario. ḡ ⁊c. ¶ Scđo. Implicatio ꝯdictiōis in p° mō dicēdi per se est maior ipossibilitas q̄3 iplicatio in alijs modis: sicut ēt ea que cōueniunt in pmo mō sunt magis intrinseca q̄3 ea que ꝯueniūt in alijs modis. Sed ista ꝓpositio. deus nō est. iplicat ꝯdictionē in pmo mō: qꝛ remoueṫ a subo id qđ est itrinsecū eius qdditati. Ista aūt ꝓpositio. itelligētia nō est/ nō icludit ꝯdictionē in pmo mō: cū esse nō sit de qdditate intelligētie. ergo magis est ipoſſe deū nō esse/ q̄3 alias res sempiternas non esse. Sed id qđ est magis ipoſſe nō esse/ est etiā magis necesse esse. Ergo pma cā est ens magis necesse esse q̄3 intelligētie: ⁊ per ꝯñs ipse nō sunt necesse esse simpl'r. ¶ Tertio. Nullus effectus est simpl'r necesse. Sed intelligentie ⁊ celū sunt effectus pme cause vt supponiṫ. ḡ. Maior probaṫ. Simpl'r necesse h3 esse nā: sicut ⁊ necessitatē que conuenit tali esse. Sed nullus effectus h3 esse ex se: alioqn haberet duo esse: vnū ex se. ⁊ aliud a sua cā. ergo ⁊c. ¶ Quarto. Ex qdditatiua rōne eius qđ est simpl'r necesse esse pōt cōcludi ipsu3 esse. Sed ex qdditatiua rōne effectus precise accepta nō pōt cōcludi ipsu3 esse. ergo nullus effect⁹ est simpl'r necesse esse. Maior p3: qꝛ qđ est simpl'r necesse eē: est necesse esse oibus modis ⁊ oi casu posito. ergo est necesse esse ex rōne sue qdditatis: ⁊ sic esse cōuenit ei ex sua qdditate. sicut ⁊ necessitas essendi. Minor ꝓbaṫ. Effect⁹ nō h3 esse circūscripta cā agēte. ḡ non h3 esse simpl'r ex rōne sue qdditatis. ¶ Quinto. Id non est simpl'r necesse eē. de quo formata ꝓpositio simplex h3 cōtingentē cōplexionē: Sed intelligētia ⁊ celū sunt hm̄oi. ergo. Maior p3: qꝛ.n. de⁹ est simpl'r necesse esse: ideo cōnexio hui⁹ ꝓpositionis. de⁹ est. nō est ꝯtingēs. sed necessaria. Minor ꝓbaṫ. Esse non est de cōceptu qdditatiuo entis finiti: cuiusmodi sunt oēs intelligētie. Sed ois talis qdditas abstrahit ab esse ⁊ non esse. ergo ꝯnexio qdditatis ⁊ esse nō est necessaria. ¶ Ex quibus oib⁹ p3 ꝙ intelligētie ⁊ celū sunt possibilia ⁊ non necessario: vt dicit Auicenna ⁊ Algazel ad sensu3 bonu3. s. qꝛ nō habēt esse ex se: sed ab alio dependent. Sunt etiam necessario formaliter ex se: ⁊ ab alio effectiue ad hunc sensum: qꝛ in eis nō est aliqđ pncipiū corruptiuū: siue aliqua potentia passiua per quā possint tendere ad non esse: sunt etiā necesse esse absolute ad sensu3 ꝙ ꝓducunṫ a sua causa ex necessitate: ⁊ ipse nec ex se nec ab alio pñt non esse ẜm Phos. nō tñ sunt simpl'r. ⁊ oib⁹ modis necesse esse. vt probatū fuit: ⁊ magis ẜm veritatē nō sunt necesse esse: qꝛ sicut cā eas ꝯtingēter ꝓduxit: ita posset eas deducere ad nō eē.

Ad argumenta

Ad primum rñdeṫ. Ad pᵐ negaṫ maior: qa Phs diffinit ibi necessariu3: vt se extendit ad oia necessaria. Sed ad hoc ꝙ aliqd sit simpliciter necessariū esse: nō sufficit ꝙ nō possit non esse: sed ēt requiriṫ ꝙ suū esse nō sit ab alio dependēs: ⁊ ꝙ nō habeat causa3 sue necessitatis. Ista aūt nō cōueniunt intelligentijs: s3 tñ pmo pncipio. ¶ Ad 2ᵐ. pmo negaṫ pma cōsequētia: qꝛ nō valet: nō sunt simpl'r necesse. ḡ sunt possibiles non esse: qꝛ est arguere a pluribus causis veritatis ad vnā earū. Qꝛ.n. nō sint simpl'r necesse esse/ pōt esse: aut qa sunt possibiles nō esse: aut qꝛ nō habēt oēs modos necessitatis. Et ideo nō sequiṫ alterū istoꝝ determinate: sed hoc vel illud. In ꝓposito aūt dī ꝙ nō sunt simpl'r necesse esse: ex hoc ꝙ possint nō esse: sed qꝛ nō habēt esse nec necessitatē ex se. Dī scđo ꝙ admissā ꝯñtia illa que fit in maiori negatur minor. Ad cuius ꝓbationē diciṫ ꝙ possibili in sensu cōposito posito in esse: nullū sequiṫ impoſſe: posito tñ in esse: eo ꝙ est possibile in sensu diuiso: sequiṫ multotiēs impossibile. Hoc eni3 mō est possibile albū esse nigrū: ⁊ tñ si ponaṫ in esse. sequiṫ hoc ipossibile albū est nigrū. Cum dī aūt ꝙ possibile est intelligētias nō esse/ ibi nō accipiṫ possibile in sensu cōposito: sed tñ in sensu diuiso. Et ideo non d3 poni in esse per istā ꝓpositionē. intelligētia nō est. Dī aūt esse possibile in sensu diuiso ad hunc sensu3 ꝙ pma intelligētia h3 infinita3 potētiā per quā posset deducere intelligentiā ad nō esse nisi ꝓduceret ea3 de necessitate nature. Sed qꝛ ꝓducit eā ex necessitate nature: ideo nō pōt eā deducere ad nō esse: ⁊ ad hunc sensu3 dixit Cōmentator pmo celi. cōmēto. 104. ꝙ id qđ est possibile ex se non est ipossibile ab extrinseco. Ex quo seqṫ ẜm ipsu3: ꝙ sicut nō est possibile ex se intelligentia3 desinere esse: ita nō est possibile ꝙ pma cā deducat ea3 ad nō esse. Vñ ꝙ eam nō possit deducere ad nō esse: nō est ex defectu potentie: s3 ex mō agendi: qꝛ. s. agit de necessitate nāe. Et ideo nos q tenemus cām pmā ꝓducere intelligētias cōtingēter: dicimus ꝯñter ꝙ ista pōt poni in esse: possibile est intelligētias nō esse. Et negamus istā ꝯñtia3. Intelligētia nō est. ḡ pma cā nō est. ¶ Ad 3ᵐ diciṫ. ꝙ intelligētie cōtinenṫ sub necesse ⁊ cōtingenti/ modis declaratis in qōne. Ad tertium Et si queraṫ. cū necesse ⁊ cōtingēs sint differētie entis: ipossibile est ꝙ cōueniant eidē absolute. Sub quo igiṫ istoꝝ absolute cōtineṫ intelligētia? Rñdeo ꝙ hic aliter dōm est ẜm Auicennā: ⁊ aliter ẜm Cōmētatorē. Auicenna eni3 dicit ꝙ absolute cōtinenṫ sub possibili: ⁊ ꝙ est tñ vnū absolute necesse eē: qa id cōuenit alicui absolute qđ cōuenit ei ex se: ⁊ id tñ cōuenit ẜm qd. qđ cōuenit ab alio. Intelligētia aūt ex se nō h3 esse: sed tñ ab alio: ⁊ ideo absolute est possibilis. Cōmētator aūt diceret ꝙ intelligētia est absolute necesse esse: ⁊ est possibilis tñ ẜm quid: qꝛ dicit ipse tñ id esse absolute possibile ad qđ nō sequiṫ impossibile: vt p3 pmo prioꝝ: ⁊ primo celi. cōmēto. 124. Et qꝛ sequiṫ. si intelligētia nō est ꝙ deus nō est: cum ipse ponat deum producere intelligentias necessario. Ideo habet dicere cōsequenter ꝙ intelligentia nō est absolute possibilis. Et nos in hoc magis consentimus Cōmentatori. Tum ex rōne ipsius suppositi ꝙ deus agat itelligētias necessario. Tum ēt hoc nō supposito: qꝛ intelligentia nō h3 in se aliquid per quod possit ten-

dere in non esse. Et ideo necessitas essendi cõuenit eis ex natura sua formaliter. Et hoc intelligo loquendo de intelligentia postq̃ producta est: q̃ tũc hꝫ necessitatẽ essendi. ante aũt q̃ producerẽt erat ens possibile esse. Sed tamen erat talis natura que si deduceretur ad esse nõ posset postea ex se nõ esse. ¶ Ad 4m dicitur. q̃ responsio ibi data
Ad ārtũ bona est. ¶ Ad p̃mã improbationẽ dr̃: q̃ necessitas ꝛ contingentia nõ sunt ꝓprietates relatiue: sicut equalitas: sꝫ sũt ꝓprietates absolute. Qḋ pꝫ: qꝛ ꝓprietates relatiue nõ sunt ex p̃mis differẽtijs entis. Tum qꝛ hoiem eẽ aial est necessariũ in se. ꝛ nõ in ordine ad aliud: ꝛ esse dei est necessariũ in se ꝛ nõ in ordine ad aliud. Silr̃ dico q̃ esse intelligẽtie aut est necessariũ/aut cõtingens: ꝛ hoc absolute ꝛ nõ relatiue. Dum. n. querit̃ an itelligẽtia sit necesse esse: nõ est aliḋ nisi querere an esse eius sit esse necessariũ. Et sic pꝫ q̃ non
Distinctio est neciũ relatiue. ¶ Ad scḋaꝫ iprobationẽ dr̃ q̃ aliquid esse neciũ ex nã sua põt itelligi duplr̃. Uno mõ: qꝛ hꝫ eẽ ex se: ꝛ a nullo dependens. Alio mõ: qꝛ nõ hꝫ in se potẽtiã per quã tendat in nõ esse. In p̃mo sensu nõ intelligit Cõmẽtator: sed tm̃ in scḋo. Et dixit q̃ aliqua nãlia semp sunt: qꝛ in ipsis nihil est. per qḋ possint desinere esse: sicut reperit̃ in rebus corruptibilib9: que p̃ncipia intrinseca sunt corruptibilia. ¶ Et si arguat̃ ꝫ hoc. Primo. qꝛ in oi passo est potẽtia passiua p̃ quã põt recipere actionẽ agẽtis. Sed p̃ma cã ſm veritatẽ. lꝫ nõ ſm pħos: põt deducere intelligentiã ad nõ esse. g̃ in eis est po9 passiua receptiua istius actionis: ꝛ sic habẽt potẽtiã passiuã per quã p̃nt desinere esse: sicut lignũ hꝫ potẽtiã passiuã p̃ quã põt recipere calefactionẽ. ¶ Scḋo. Quia intelligẽtie deficiunt ab actu puriſſimo q̃ est cã p̃9. g̃ incidũt in aliquã potẽtiã q̃ repugnat actui puriſſimo. Sꝫ talis nõ est po9 actiua: cũ ipsa stet cũ summo actu. g̃ est passiua. ¶ Ad p̃m dr̃: q̃ si deus deduceret intelligẽtiã ad nõ esse: hoc nõ faceret agẽdo in ipsaꝫ: sꝫ nõ agẽdo. i. nõ ꝯseruãdo. Et iõ argm ꝓcedit ex falso ꝓsupposito. ¶ Ad 2m dr̃. q̃ in intelligẽtijs est aliqua po9 passiua: nõ qdẽ susceptiua actus abijciẽtis a subã: sed susceptiua actus ꝑfectiui. cuiusmodi est esse ꝛ intelligere. Uñ sic arguẽdo est susceptiua act9. g̃ est susceptiua act9 corrũpentis. est arguere a supiori ad iferi9 affirue sine distributione.

¶ Textus decimusquartus.

¶ Substantie autem tres sunt.

¶ Hunc textũ alr̃ itroducit Cõmentator: ꝛ aliter. S. Tho. Cõmẽtator enim dicit q̃ cũ dictũ sit oẽm subaꝫ eẽ abvniuoco: ꝛ ꝯñter a suba. Hic diuidit subam in mãm: formã: ꝛ cõpositũ: vt p̃ hoc deueniat ad p̃mã formã ꝛ p̃mũ finem. ¶ Sꝫ. S. Tho. dicit q̃ diuidit subaꝫ: vt ḋclaret ꝫ Platonẽ q̃ forme ẽt vl'es nõ sũt p̃ter subaꝫ cõpositã. Posita ista diuisione declarat qd sit qḋlibet eoꝝ: ꝛ dicit q̃ mã est hoc aliqd subaꝫ apparere: ꝛ vt hꝫ alia lr̃a. mã est hoc ſm q̃ videt̃. Et assignat cãm hui9 satis obscure: lꝫ textus arabicus sit clarior: dicẽs. qm̃ illud qḋ est ſm ꝯtactũ: ꝛ nõ est ſm or
Alex ãdri expositio. dinẽ ꝛ mãꝫ ꝛ subm. Hunc textũ multiplr̃ exponit Alexander. ¶ Primo sic. Mã est hoc aliqd ꝫ apparere siue ꝫ q̃ vꝫ. i. mã reputat̃ esse hoc aliqd ſm sensuꝫ: ꝛ hoc tũc est qñ mãe ex qb9 cõponunt̃ res nõ sunt cõmixte: sed sunt se cõtingẽtes: sicut sunt lapides in domo: domus eniꝫ nõ reputat esse nisi lapides ꝛ lateres. ¶ Scḋo exponit q̃ mã est hoc aliqd ſm q̃ videt̃. idest q̃ sensus nõ cõprehendit differẽtiã inter mãm. ꝛ hoc aliqd. sed itellectus: ꝛ ideo antiqui reputauerũt subas reꝝ esse mãs eoꝝ: ꝛ q̃ forme nõ sunt sube. sed accidẽtia. Et hanc expositionẽ recipit. San. Tho. ꝛ eã tenet/addẽs q̃ hoc ideo est: qꝛ videbãt antiqui q̃ in artificialib9 que fiunt per cõtactum. ꝛ nõ per nãlem vnionẽ sola mã est suba: ꝛ hoc est qḋ intẽdebat Phs cum dixit qm̃ illud qḋ est ſm cõtactũ ꝛ nõ ſm ordineꝫ: siue vt hꝫ alius textus: nã quecũq̃ tactu ꝛ nõ connascẽntia mã ꝛ subiectũ. ¶ Tertia expositio est q̃ mã est hoc aliqd. s. mã ꝓpinqua. Nã h9 mãe ꝓpinque tangunt se. verbi grã. caro ꝛ os ꝛ sanguis sunt mã ꝓpinqua manus: ꝛ sunt cõtãgentia se adinuicẽ: quatuor aũt elemẽta que sunt mã remota nõ tangunt se in manu: sed sunt cõmixta. ¶ Quarto exponit̃ q̃ mã est qḋ videt̃/idest q̃ nã mãe non cognoscit̃ a nobis nisi per cõparationẽ ad materias que vident̃: que qdem mãe sunt se cõtingẽtes ꝛ nõ adunate: puta cũ dr̃ q̃ sicut se habent lapides ad varias formas domus: sic mã p̃ma ad
Auerrois expositio. formas nãles. ¶ Cõmẽtator ꝯo aliter exponit dicens. q̃ phs intẽdit distinguere nãm mãe a nã generis: qdã enim putarunt mãm habere rõnẽ vl'is: qꝛ predicat̃ de multis: sed hoc est falsuꝫ: qꝛ oẽ vl'e est vnũ ſm formã: cum forma sit subiectũ vl'itatis. Materie aũt nõ est vnũ ſm formam: cũ sit tm̃ potẽtia. ꝛ nullã habeat actualitatẽ. Est tñ vna ꝫ numerũ: sed eius vnitas est aliter q̃ vnitas g̃nis: qm̃ coniunctio generis in oĩbus suis inferiorib9 hꝫ esse extra aiaꝫ tm̃ in potẽtia: qꝛ vt sunt extra aiam nõ sunt coniuncte/nec forme. vt sic cõuenit vl'itas in actu: cõiunctio aũt que itelligit̃ in mã est pura priuatio: qꝛ mã cũ nõ sit actus. non hꝫ vnitatẽ positiue. sꝫ tm̃ ꝓuatiue: qꝛ est vna solũ per abnegationẽ oium formaꝝ. Et ex hoc seq̃t̃ q̃ mã nõ est sensibilis nisi per formã. i. qꝛ forme cõiuncta est. Et ideo dixit Phs q̃ mã est ſm q̃ vꝫ. i. eius esse dependet a forma a qua hꝫ q̃ videat̃. Et postea subdit rõnẽ dicẽs: q̃ illud qḋ est ſm cõtactũ. idest cuius esse ꝛ nã est in cõtactu ꝛ cõtinuatione cũ alio. vt ꝑficiat̃ per ipsuꝫ: est mã ꝛ subm. Et quia mã est h9: ideo ipsa est subꝫ oiuꝫ formaꝝ p̃m. ¶ Et cũ declarauit qd sit mã: declarat qd sit forma. dicẽs q̃ nã. i. forma. Naꝫ nã predicat̃ de mã ꝛ forma: ꝛ magis de forma q̃ de mã:
T. cõ. 87. vt pꝫ scḋo phyſicoꝝ: forma igit̃ est hoc aliqd. i. est suba vl' est terminus formalis gñõnis eius qḋ est hoc aliqd. huiꝰ aũt forma est habit9 qdã. i. est quid positiuũ: q̃ ideo dicit. vt distinguat eã a ꝓuatione: preter mãm ꝯo ꝛ formã est ẽt substãtia singularis: vt Callias ꝛ Socrates. Et quia apud quosdaꝫ erat dubiũ tẽpore Aristotelis ꝑ opiniones Platonicoꝝ an forme rerũ sensibiliũ essent ab eis separate. iõ ꝯñter dicit q̃ in qbusdã manifestuꝫ est formas. h9 nõ esse sepatas: vt pꝫ de forma domus que cũ sit accidẽs non põt esse separata a suba: ꝛ qḋ dictũ est de forma domus veruꝫ est. nisi forte forma domus accipiat̃ inquãtũ est ars: qꝛ vt sic/nõ est in mã ad extra: sed est in intellectu artificis: ꝛ tñ ẽt hoc mõ nõ est separata ab oi subiecto: ꝛ sic pꝫ q̃ forme accidẽtales ꝛ artificiales nullo mõ possunt esse sine subo. Et infert ꝓpter hoc q̃ istarũ formaꝝ accidẽtaliũ nõ põt esse gñõ neq̃ corruptio: qꝛ. s. non possunt esse p̃ se: vt dicit Cõmentator. Sed San. Tho. dicit q̃ Phs nõ dixit hoc vl'r de formis accidẽtalib9 sed tm̃ de formis artificialib9 put habẽt esse in aĩa: qꝛ vt sic nõ incipiunt esse per generationem: sed tantum per inuẽtionem vel disciplinam.

¶ Textus decimusquintus.

¶ Quapropter non male.

¶ Infert ex predictis istud corollariuꝫ q̃ illi qui posuerũt
Corm. formas abstractas rerũ nãliuꝫ: scilꝫ Platonici nõ male fecerunt. Et hoc sic ꝓbat supponẽdo q̃ nõ bñ dixerint simplr̃. sed conditionalr̃. Si alique sunt forme abstracte. cuꝫ tales nõ sint forme rerũ artificialiũ. vt pꝫ textu precedẽti: sequit̃ q̃ sint forme rerũ nãliũ: ꝛ ita exponit Cõmẽtator: ꝛ San. Tho. ¶ Addit aũt Cõmẽtator q̃ querere vtrũ sit aliqua forma abstracta/ꝑtinet ad nãlẽ: vt dictũ fuit p̃9. q. hui9 libri. Querere aũt vtruꝫ forc abstracte sint a liea formis reꝝ sensibiliũ ꝑtinet ad hãc sciaꝫ. Et qꝛ posset aliquis credẽ q̃ ista dubitatio ꝯtigeret i mltis formis: subdit phs q̃ hoc nõ est verũ: qꝛ de qbusdã manifestũ est q̃ nõ sunt

separate: sicut in illis substātijs que sunt mãe aliarū substātiaꝝ. cuiusmodi sunt quatuor elnta. ꝛ caro. ꝛ sanguis. ꝛ alie partes animaliū: predicta eniꝫ sunt partes ꝛ mã vltime sube. s. substātie particularis que est maxime substantia ꝛ indiuisibilis. idest singularis ꝛ indiuidua.

℄ Textus cōmenti decimisexti.

℄ Mouentes quidem igitur cause.

℄ Sicut dictū est textu. 14. aliter ordinaꝛ tex. a Cōmentatore: ꝛ aliter a. S. Tho. Nam. S. Tho. dicebat ꝙ intēdit ꝓbare ꝙ forme nō sunt preter subaꝫ: ꝛ cū textu ꝓcedēti dixerit hoc esse manifestū in formis ꝑtiū que sunt mãe aliarū rerū. nunc idē manifestat vl'r dicendo ꝙ est dr̃ia inter cām mouentē ꝛ mām ꝛ formā: qꝛ cā mouens est prior suo effectu: qm̄ inter ipsaꝫ ꝛ effectū mediat actio siue mot⁹ qui tēpore mēsuraꝛ. Cause ꝟo formales sil'r sunt cū suis effectibus. Nā sanitas est cā formalis hois sani. inq̄tū est sanus: qꝛ nō est formal'r sanus nisi sanitate. Et ideo nō ꝓ̄us est sanus q̄ꝫ habeat sanitatē: nec ꝓus hꝫ sanitatē q̄ꝫ sit sanus. Et sil'r dicēdū est de formis substātiaꝝ sensibiliū: ꝙ nō sunt ꝓ̄ores ipsis substātijs. Si. n. for᷈ equi eēt ꝓ̄or equo: aut eēt sempiterna aut esset genita. Sed nō est sempiterna: vt ab oib⁹ est cōcessuꝫ. Nō pōt ēt esse de nouo genita si est separata: qꝛ forme nō generanꝛ ꝑ se: sed solū generatis indiuiduis: vt ꝓbauit libro 7°. ergo tales forme nō sunt sepate. Cōmentator ꝟo eodē mō format hāc rōnē. sꝫ solū differt a. S. Tho. q̄tū ad ordinationē text⁹: vt dixi supra tex. 14.

℄ Textus cōmenti decimiseptimi.

℄ Si autem aliquid mouet.

℄ Dictū est ꝙ nulla forma est prior suo effectu: posset autē aliqs dubitare. an aliqua for᷈ maneat corrupto eo cui⁹ est forma. Et iō ad h̄ rn̄det ꝑh̄s dicēs. ꝙ aliqua for᷈ manet. scilꝫ aia: nō tm̄ manet ois aia: sꝫ solū itellectiua. Et qꝛ text⁹ est clarus. in hoc cōueniūt oēs expositores ꝙ intell's manet post corpus. Differūt aūt quātū ad modū declarandi qs sit iste itell's. Nā Cōmentator recitat opiones Alexandri ꝛ Theofrasti ꝛ Themistij: ꝛ postea ponit suam. Sed Sanctus Tho. ex hoc textu ꝓbat duo. Unū est cōtra ꝑlatonicos q ponebāt aiaꝫ intellectiuā fuisse an̄ corpus. Nā ꝑh̄s dicit nullā formā esse priorē suo effectu: ꝛ q̄tū ad h̄ nullā facit exceptionē. Sed aia itellectiua ꝟm eos est for᷈ hois. g̃ nō fuit prior. Scdm̄ est. ꝙ intell's passibilis nō est suba sepata ab hoie ꝟm esse. Et hoc ꝓbat dupl'r. ℄ Prio. qꝛ ꝑh̄s nunc loqꝛ tm̄ de causis formalib⁹ cū dicit ꝙ aliq̄ forma pōt manere post: sed si intell's esset suba sepata nō esset for᷈ dans eē hoi. g̃ ꝛc̄. ℄ Scdo. Nulla forma est ꝓ̄or suo effectu: vt dixit ꝑh̄s. Sed si itell's esset suba sepata: ꝛ preter hoc eēt ēt forma hois: sequiꝛ ꝙ aliqua forma. s. ipse intellectus esset prior suo effectu. ergo ꝛc̄.

℄ Utrum scientie ꝛ artes possint acquiri per sermonē docentis. Questio. XXI.

Queritur 21°. Utrū formaꝝ que ꝑn̄t aliquādo habere esse separatum ab eo cuius sunt. s. artes ꝛ scie possint acquiri per disciplinā. idest per sermonē docentis. Et arguiꝛ ꝙ nō. ℄ Primo. Sermo nō ipositus ad significandū nō hꝫ aliquā virtutē causatiuā scientie in intellectu audiētis: vt pꝫ ex se. g̃ nec sermo ipositus ad significādū hꝫ talē virtutē. Probaꝛ ꝯ̄ntia: qꝛ ꝑ h̄ ipositionē nullā formā absolutā acqrit. ℄ 2°. Eodē existēte agēte ꝑ̄ncipali ꝛ instr̃o seqꝛ eadē actio. Sꝫ si latinus ꝓferat verba latina grece. idē est agēs ꝑ̄ncipale: ꝛ instr̃m / qd̄ eēt si loquereꝛ alicui latino: ꝛ tm̄ nulla ars vel scia causaꝛ per illa ꝟba in itellectu greci. g̃ neqꝫ in itellectu latini. ℄ Tertio. Jd qd̄ est ꝓ̄us voce audita nō causaꝛ per eā: cuꝫ nullus effectus sit prior sua cā. Sed sp̄ēs siue cōceptus est ꝓ̄or sermone audito. ergo nō causaꝛ ꝑ eū. Minor ꝓbaꝛ: qꝛ vnusquisqꝫ in se experiꝛ: ꝙ per voces nō itelligit nisi illas res. quaꝝ sp̄ēs ꝓ̄us hꝫ. ℄ 4°. Quicqd causat sciaꝫ vel arteꝫ in intellectu alicuius causat in eo sp̄ēꝫ intelligibilē: cuꝫ scia ꝛ ars nō sint aliud q̄ꝫ h̄ sp̄ēs. Sed sermo vni⁹ hois nō pōt causare in intellectu alteri⁹ sp̄ēs intelligibiles / cū causenꝛ tm̄ a ꝑhantasmatibus ꝛ intellectu agente. ergo ꝛc̄.

Prima rō | Scda rō | Tertia rō | Quarta ratio.

Respondeo. Jn ista q̄one nō intendo disputare q̄onē que est inter ꝑlatonē ꝛ Aristotelē. s. vtrū oēs scie preexistāt in itellectu. ꝛ ꝑ studiū remoueanꝛ tm̄ ipedimēta. sicut recitat ꝑh̄s ꝑ̄mo posterioꝝ. tex. cōmēti. 4. Sed supposita doctrina Aristotelis. s. ꝙ scie de nouo causenꝛ: declarabimus q̄uo istud fiat ꝑ actionē docentis. ℄ Qꝛ. n. scia causeꝛ de nouo in nobis pꝫ. ℄ Prio. qꝛ ꝑh̄s in loco preallegato dicit ꝙ ante demōstrationem scitur ꝯclo aliquo mō: ꝛ aliquo mō nō: qꝛ. s. sciꝛ vl'r ꝛ in potentia in suis ꝑ̄ncipijs. nō aūt sciꝛ in actu. Ubi sic dicit Cōmentator: vl'r hec est dispositio rei accepte ꝑ disciplinā. s. ꝙ est ignorata ex ꝑte qua est ꝑticularis: ꝛ nota ex ꝑte rei vl'is cōprehēdentis ipsaꝫ: qm̄ si esset res ignota apud nos ex oib⁹ partib⁹ / nō esset nobis pos'e. vt adisceremus eam. ℄ Jtē ēt apparet: qꝛ ꝑh̄s in eodē libro diffiniēs demonstrationē: dicit ꝙ ipsa est syll's faciēs scire. Ex quo pꝫ ꝙ demonstratio facit sciētiā. Et in scdo phy. textu cōmēti. 74. dicit ꝙ notitia ꝑ̄ncipioꝝ est cā efficiēs notitie ꝯclonis. Et in 8° physi. textu cōmenti. 32. dicit ꝙ intellectus aliq̄n est in potētia essentiali. s. anteq̄ꝫ habeat habitū scie: sed factus in actu ꝑ habitū ꝛ nō actu cōsiderans est in potētia accidentali. Et in 3° de aia. dicit ꝙ intell's ante itelligere nihil est eoꝝ que sunt. ℄ Ex qb⁹ oibus pꝫ ꝙ scia gn̄aꝛ in nobis. Nā id qd̄ hꝫ esse post nō eē est ꝓductū ab aliquo agente. Sed scia est h̄: vt pꝫ ex auctoritatib⁹ adductis. g̃ scia causatur in nobis. ℄ Quo aūt istud fiat. recitat Cōmentator. 12. metaphysice. cō. 18. qnqꝫ opiones circa ꝓductionē rerū vl'r. ℄ Quidā. n. ponūt latitationē reꝝ. s. Anaxagoras. ꝛ isti dicunt ꝙ qdlꝫ est in quolꝫ: ꝛ ꝯ̄nter dicūt ꝙ generatio nō est aliud nisi exitus rerū abinuicē: ꝛ ꝙ agēs nō est nisi extrahēs ꝛ distinguēs eas adinuicē. Ex quo seqꝛ ꝙ gn̄are apud eos nō sit aliud q̄ꝫ mouere. ℄ Alij dicunt ꝙ res fiūt per creationē: qꝛ. s. totū ꝓduciꝛ. ꝛ fit ex nihilo: ꝛ hec est opinio. vt ingt Cōmētator. loquētiuꝫ in sua lege. ꝛ lege chr̃ianoꝝ: sicut dixit Alpharabius in libro de entibus transmutatis. ℄ Tertio est opinio dicentiū ꝙ agens causat formaꝫ ꝛ ponit eā in mã: sed tale agens est oino separatū a mã. ꝛ appellaꝛ dator formaꝝ: ꝛ hec fuit opio Auicēne. ℄ Quarta opio est Themistij dicētis ꝙ ea aialia ꝛ plante q̄ fiunt a nō sili ꝓducuntur ab agēte abstracto: vt dixit Auicēna. Ea ꝟo que generanꝛ a sili: puta ignis ab igne ꝛ hō ab homine habēt cām agentē existentem in mã. ℄ Quinta est opinio Aristotelis dicētis ꝙ agēs est ens in mã: ꝛ generat educendo in actū id qd̄ erat in potētia mãe: ita ꝙ h̄ agēs nō causat formā. ꝛ ponit eā in mã. sicut dicebat Auicēna: sed educit eā de potētia mãe. ℄ Et hec opio: vt ingt Alexander est minoris dubitationis oium sniaꝝ: ꝛ est magis cōueniēs: vt sit vera. ℄ Sequēdo igiꝛ doctrinā Aristotelis opꝫ dicere ꝙ scia educaꝛ de po᷈ in actū. Jn h̄ aūt formis accidētalib⁹. que in nobis fiunt / aliq̄n ꝑ̄n^m effectiuū est extrinsecū: aliq̄n aūt est intrinsecū. Et tūc si concurrat aliqd extrinsece: hoc erit tm̄ adiuuādo illud ꝑ̄n^m intrinsecū: sicut apparet ꝙ ꝑ̄n^m causans in nobis sanitatē est extrinsecū. s. natura. que per calorē nal̄e digerit ꝛ ꝯsumit ꝛ expellit malos humores: medicus aūt qui est principiuꝫ intrinsecum nihil aliud facit nisi ꝙ adiuuat naturam fortificando calorē nal̄e ꝛ adhibendo medicinas: quibus humores

Anaxagoras. ꝑmi locū tiū in libus. | Auicēna Themisti⁹ | Aristoteles

Quonam pacto scia generet in nobis per sermonez

putridi melius ꝛ facilius expellant̃:ꝛ ita cõtingit in generatione scie. Sed qualr̃ hoc fiat diuersimode declaratur. ⁋ Dicunt eniz aliqui ꝙ doctoꝛ per verba sua nihil oino causat in discipulo:sed solũ excitat eũ ad actualẽ cõsiderationẽ earũ rerũ.quaꝝ prius habebat silr̃itudinẽ:qꝛ eniz sermo audibilis prolatus a docente est signũ conceptus.quẽ hꝫ doctoꝛ:talis sermo dum imutat audituz discipuli.ꝛ postea intellectuz eius.inq̃tũ talis sermo est quedã nã:excitat intellectũ ad cogitandũ ipsuz sermonẽ esse impositum ad significãdũ tale vel tale ens:ꝛ ꝯñter ad cõsiderandum de tali ente:nõ ꝙ sermo causet aliquẽ cõceptũ siue spẽm. ⁋ Sed qꝛ supra.libro 5° ꝓbatũ fuit.ꝙ oẽ instrumẽtũ recipit aliquã virtutẽ ab agẽte p̄ncipali:verba aũt sunt instr̃z docentis. Silr̃ etiã.qꝛ nõ bene saluat quõ vnus hõ sit doctoꝛ alterius. Si eniz solũ ideo docet.qꝛ excitat ad cõsiderandũ.ita dicet̃ aliũ docere ille q excitat ipsuz ad aliqd videndũ qđ nõ videt.sicut ille q aliũ docet ei legendo. Propterea aliter declaro:quõ sciẽtia generat̃. ⁋ Et dico p̄mo ꝙ scia doctoris nõ causat sciam in discipulo:quia vt dicit Cõmentatoꝛ.3° de aia.cõmẽto 5°.in fine.scia nõ est forma factiua. Sed alio mõ generat̃ scientiã. Nam in nobis est duplex notitia.s.notitia simplex ꝛ notitia cõplexa:ꝛ quelꝫ istarũ est duplex. Nã aliqua est notitia simplex oibus cõmunis ꝛ nãlis.s.cõceptus entis ꝛ vnius ꝛ alioꝝ hꝫ q̃ sunt vl̃issima. Alia est notitia simplex determinata que est ꝑprius conceptus huius vel illius entis:ꝛ hec est nãlis nec cõis oib⁹:lꝫ eniz quilibet sciat ꝙ hõ est ens:nõ tñ omnes sciunt ꝙ hõ sit aial rõnale. Silr̃ aliqua notitia complexa est nãlis oibus.s.notitia p̄moꝝ p̄ncipioꝝ. cognitis enim terminis statim cognoscunt̃ p̄ma p̄ncipia ex solo lumine intellectus agẽtis. Alia est notitia cõplexa que nõ est oib⁹ cõis/nec est hoi nãlr̃ indita:ꝛ hec est notitia ꝯclõnum que possunt demr̃ari. Et silr̃ ẽt notitia ꝓpositionũ imediataꝝ que nõ sunt p̄ma p̄ncipia:lꝫ.n.ista ꝓpositio.hõ est aial rationale.sit imediata ꝛ demr̃ari nõ possit:tñ nõ est cognita oibus nãlr̃.sed cognoscit̃ ꝑ diuisionẽ aut cõpositionez:eo mõ quo docuit Ph̃s scđo posterioꝝ inuestigare reꝝ diffinitiones. ⁋ Dico igit̃ ꝙ verba doctoris non pñt causare spẽz representantem qdditatẽ reꝝ signataꝝ per eas:quia iste causant̃ tm̃ ab intellectu agente ꝛ phãtasmate. ⁋ Dico 2° ꝙ nõ pñt causare notitiã p̄moꝝ p̄ncipioꝝ:qꝛ respectu eoꝝ nõ est disciplina:sed causant̃ in quolibꝫ a natura. ⁋ Dico 3°.ꝙ pñt causare cõceptus simplices determinatos ꝛ minus vl̃es. Si eniz per spẽz lapidis in Sorte existentez cognoscat Soꝛ.lapidẽ solũ inq̃tũ est ens aut substantia/verba prolata a magistro faciẽt ꝙ Soꝛ.cognoscet eã etiã inq̃tũ est corpus ꝛ inq̃tũ lapidis formãdo ꝓpriũ cõceptũ lapidis. Nã agens p̄ncipale respectu huius determinati cõceptus/erit quidẽ intellectus agens ꝛ possibilis ipsius Sortis:ꝛ tñ verba doctoris ꝯcurrunt etiã instr̃alr̃: inquantũ sunt signa silr̃is cõceptus.quẽ in seipso formauit doctoꝛ proferens talia verba:imo predicta verba magis mouebunt ad hꝫ ꝯceptũ q̃ ipse lapis ad extra:qꝛ vt dixi sunt signũ illius ꝯceptus. Et ad hũc sensuz dixit. S. Tho. de veri.q.11.argu.1.ꝙ intellectus agens accipit intẽtiões intelligibiles ꝛ a reb⁹ ꝛ a verbis doctoris:q̃uis verba doctoris ꝓpinquius se habeant ad causandum scientiam q̃ ipsa sensibilia extra animam existentia. inq̃tum sunt signa intelligibilium intẽtionum. Et ibidem dicit ꝙ ea de qbus docemur cognoscim⁹ q̃tũ ad aliqd:ꝛ q̃tũ ad aliqd ignoramus. Si.n.doceamur qd est hõ:opꝫ ꝙ p̄sciam⁹ hominẽ eẽ ens:ꝛ si docemur aliquã ꝯclõnẽ:opꝫ ꝙ p̄sciamus de subiecto ꝛ passione qd sũt. ⁋ Dico 4°.ꝙ verba doctoris causant notitiã cõplexã ꝯnis que demr̃at̃:faciunt.n.ꝙ intellr̃s discipuli audiẽtis demr̃ationẽ factã a doctore producit mediãtibus p̄ncipijs ab eo cognitis notitiã ꝯclõnis in seipso/ad quã notitiã ꝯcurrunt instr̃alr̃ predicta verba: aliogn vt dictũ est supra.nõ saluaret̃ ꝙ ꝓprie doceat. Dicta aũt verba doctoris ꝯtinent virtualr̃ p̄dictas notitias: eo mõ quo virtus est in instr̃is:sicut ꝭm esse intẽtionale:ꝛ per modũ trãseuntis. Ex his pꝫ.ꝙ lꝫ verba doctoris non possint simpliciter educere audientez de po^a essentiali in actũ:qꝛ nullo mõ causant spẽs intelligibiles que representant qdditates:pñt tñ educere ipꝫ in actũ modis p̄dictis.

Ad argumenta

Ad pmũ

In oppositũ rñdet̃. Ad p̄muz negatur minoꝛ si intelligat ꝙ nulli cõceptus ꝛ nulle notitie possunt gñari ꝑ actũ docentis. ⁋ Ad p̄mã ꝓbationem negat̃ ꝯñtia:nec valet ꝓbatio eius:qꝛ assumptũ est falsuz:per ipositionẽ eniz vocuz non solũ dat̃ eis respectus signi ad signatũ:sed ẽt dat̃ eis q̃dã virtus habẽs esse intẽtionale:per quã põt ꝯcurrere instrumentalr̃ ad causandũ predictas notitias. ⁋ Ad 2^m negat̃ maioꝛ:qꝛ ẽt opꝫ eẽ idẽ passuz.i.eodẽ mõ dispositũ:grecus aũt nõ est ita dispositus sicut latinus respectu doctoris docentis per verba latina. Nã ad h̃ ꝙ ṽba doctoris causant scientiã:opꝫ ꝙ prius eius intellectũ excitent:non possunt aũt excitare eũ qui nõ intelligit qd significẽt:remoto aũt isto p̄mo remouet̃ ẽt posteri⁹.s.gñatio scie. ⁋ Ad 3^m negatur minoꝛ.ꝑtialis.n.ꝯcept⁹.ꝛ alia q̃ sunt dicta nõ sunt p̄us in discipulo q̃ auditio ṽboꝝ doctoris. ⁋ Ad 4^m ꝯcedit̃ ꝙ nõ gñat spẽs itelligibiles:gñat tñ alia de qb⁹ dictũ fuit.

Ad scđm

Ad tertiũ

Ad q̃rtũ

⁋ Textus decimusoctauus.

⁋ Palã itaqꝫ ꝙ nõ opꝫ ꝑꝑ hoc esse ideas.

⁋ Ex p̄dictis infert ꝙ nõ opꝫ ponere ideas sicut ponebat plato:vt.s.ꝑ eas generent̃ ista sensibilia. Et h̃ ꝓbat duplr̃. ⁋ Prĩo. Ois gñõ est a ꝯueniẽti:vt supra dictũ est.g̃ suba ꝑticularis nõ generat̃ a suba vl̃i:sꝫ a ꝑticulari. ⁋ 2°. Jta est in nã sicut est in arte. Sꝫ artifex nõ idiget exẽplari separato ad qđ respiciat cũ agit:sꝫ ars est foꝛ^a artificij exñs in aia ei⁹:g̃ agẽs nãle nõ idiget dũ gñat aliq̃ exẽplari sepato. Jn hoc loco Cõmẽtatoꝛ facit magnã digressionẽ de generatis ex putrefactione q̃ oia dicta sunt libro septimo.

⁋ Textus decimusnonus.

⁋ Cause autem ꝛ principia alia aliarum sunt.

⁋ Quia dictũ est de p̄ncipijs taz extrinsecis q̃ intrinsecis sube sensibilis:nũc soluit vnã.q.recitataz libro 3° que est. Utrũ sube ꝛ relõnis.ꝛ alioꝝ p̄ñtoꝝ sint eadẽ p̄n^a. Et dicit ꝙ nõ sunt eadẽ simplr̃.sꝫ sũt eadẽ ꝭm ꝓportionem. Facit aũt spãlr̃ mẽtionẽ de relõne.vt iqt Cõmẽtatoꝛ:qꝛ ipsa est debilioris eẽ q̃ alia gñã:iõ qdã putauerũt eã eẽ de scdis intellectis:vel vt ait. S. Tho. qꝛ ipsa est magis remota a suba q̃ alia gñã.cũ nõ inhereat sube nisi mediãtib⁹ alijs: ꝛ eius rõ nõ sit iherere subo.sꝫ eẽ ad aliud. Qꝛ aũt nõ sint eadẽ p̄ncipia sube ꝛ alioꝝ generũ.ꝓbat duplr̃. ⁋ Primo. Si sunt eadẽ p̄ncipia:aut illa p̄ncipia sunt preter substantiaz ꝛ alia genera.aut sunt in aliquo genere. Sed non sunt preter subam ꝛ alia genera:qꝛ sic aliqđ reale esset cõe substantie ꝛ accidẽti:ꝙ est ipol̃e. Jtẽ sequit̃ ꝙ aliqd esset p̄us substãtia ꝛ accidẽte:qđ est impol̃e. Et Cõmẽtatoꝛ dicit ꝙ nõ põt esse vna mã cõis oibus predicamẽtis. Nõ põt ẽt dici ꝙ illa p̄n^a sint de gñe sube:qꝛ accidẽtia nõ cõponunt̃ ex substãtijs:ꝛ eadẽ rõne nõ sunt de genere accidentiũ:qꝛ substãtie nõ cõponuntur ex accidentibus.

⁋ Textus vigesimus.

⁋ Amplius quo modo contingit.

⁋ Jn hoc textu ponit aliã rõnẽ ad ꝓbãdũ ꝙ nõ sunt oiuz eadem principia simpliciter:ꝛ arguit sic:vt dicit. S. Tho. Nullum elementum est idez cũ eo.cuius est elemẽtuz:qꝛ nihil est elementũ aut causa suiipsius:sicut huius syllabe

ba.elementū est hec litera.a.aut.b.⁊ nō ipsum ba.q̄ si sunt eadē elnta sube ⁊ accidentiū:sequit̄ q̄ nō erunt substātia nec accidēs:hoc aūt est ipole:q̄ substātia ⁊ accidens euacuant totū ens.ergo ⁊c̄. ¶ Themistius sic format hāc rōnem. Si.10.predicamēta hūt elemētū vnuz aliud ab eis: aut est extrinsecū ab eis.i.pdicatuz de eis:aut est intrinsecuz eis.i.q̄ oia predicant̄ de eo. Si extrinsecum.ergo datur aliqd qd̄ precedit subaz ⁊ alia predicamēta. Si intrinsecū.ergo cōpositū predicat̄ de simplici.ex quo cōponit̄: qd̄ est ipole:sicut est impossibile q̄ hec syllaba ba.predicet̄ de hac lr̄a.a.Expositionē Alexandri nō pono:q̄ parū valet.vt pz ex se:⁊ ēt testat̄ Cōmētator qui suaz non ponit:sz accipit eam que est Themistij.

¶ Textus vigesimusprimus.

¶ Nec est intellectualium elementorum.

¶ Cōmentator ⁊ Alexander dicunt q̄ Phs pbauit textu precedēti nō esse eadē elementa sensibilia oium generuz ⁊ q̄ nūc pbat nō esse eadē elnta intelligibilia.cuiusmodi sunt vnū ⁊ ens:que cū sint vl̄ia nō cognoscunt̄ nisi intellectu ⁊ habēt esse extra aiam.inquātū sunt vl̄ia. Rō aūt formal̄:sicut precedens.s.q̄ oē elntū distinguit̄ ab eo.cuius est elntū:⁊ ens nō distinguit̄ a substātia ⁊ accidēte:aliogn substātia ⁊ accidēs essent nō entia. ¶ Sed sanctus Tho. aliter exponit dicens q̄ Phs respondet cuidā obiectioni que posset fieri ɔtra illā maiorē in qua dicebat̄ q̄ elementuz distinguit̄ ab eo.cuius est elementū:q̄ vnū ⁊ ens sunt elementa oium:⁊ tn̄ nō distinguunt̄ ab eis. Ad hoc rūdet q̄ ƀz Platonē qui ponebat ea esse separata distinguunt̄: qd̄ pz ex hoc:q̄ vnū ⁊ ens insunt singulis compositoꝝ ex eis:nullū aūt cōpositoꝝ ex eis inest alijs.ergo vnuz ⁊ ens distinguuntur ab his que sunt cōposita ex eis.

¶ Textus vigesimussecundus.

¶ Non sunt igitur omnium eadem elementa.

¶ Cōcludit ex predictis rōnib⁹ q̄ nō sunt eadem pn̄cipia oium generū simpl̄r:ita q̄ hoc nomen ens dicatur de eis vniuoce:vt exponit Cōmētator.idest q̄ dicat vnā naturā precisaz cōem oibus. ¶ Postea dicit q̄ sunt eadē pportional̄r:q̄ sicut in substātijs sunt tria pn̄cipia.s.mā/forma/ ⁊ priuatio:ita ēt est in accidētib⁹:q̄ ƀm diuersitatē accidētiuz sunt diuerse potētie receptiue:⁊ etiā distincte puationes. Et exēplificat in multis:que exēpla sunt clara ⁊ manifesta. Quoniā dictū est q̄ nō sunt eadē pn̄ᵃ oium geneꝝ intelligendū est de pn̄cipijs pximis:vt dicit Cōmētator: q̄ si intelligat̄ de pn̄cipijs pmis:manifestū est q̄ pn̄ᵃ substantie sunt pn̄cipia omnium:eo q̄ substantia est primuz subiectum omnium accidentium.

¶ Textus vigesimustertius.

¶ Quoniā aūt non solum que insunt cause.

¶ Declaratū est q̄ nō oium geneꝝ sunt eadē elnta.i.eedē cause intrinsece. Nūc pbat q̄ nō sunt eadē pn̄ᵃ.i.cause extrinsece. Nā vt dicit Cōmētator:hoc nomē cā est cōe tam intrinsecis q̄ȝ extrisecis:hoc aūt nomē pn̄ᵐ dr̄ tn̄ de extrisecis.s.agēte ⁊ fine:⁊ hoc nomē elntū dr̄ tn̄ de intrinsecis. scilȝ mā ⁊ forma. Ex quo sequit̄ q̄ pn̄ᵐ mouēs ⁊ sistens.i. quiescere faciēs est qdē pn̄ᵐ sed nō elntū. Sequit̄ ēt q̄ si addamus cām mouentez tribus predictis pn̄cipijs.s.mā̄e forme ⁊ puationi:sic erūt.4.cāe:⁊ hoc ɔ̄clarat p exempla. Nā in corporibus sanis:sanitas est sicut forma. Infirmitas sicut puatio. Corpus sicut mā:⁊ ars que est in mēte medici est sicut agens sanitatem in corpore. Non fecit autem mentionem de cā finali:vt dicit. S. Tho.q̄ finis non est pn̄cipium nisi ƀm qd̄ est in intentione agentis.

¶ Textus vigesimusquartus.

¶ Quoniam autem mouens.

¶ Quia dixerat principia esse quatuor/nunc ostendit quō possint reduci ad tria:q̄.s.forma ⁊ agens sunt idez nō qdē numero.sed specie:cum omne qd̄ fit fiat ex cōuenienti:vt dictū est supra. Item q̄ forma domus.i.ars aliquo mō est domus.⁊ semen hois aliquo mō est hō.s.in virtute. Et postea subdit q̄ preter oia predicta est deuenire ad vnū pᵐ qd̄ est causa oium alioꝝ:qd̄ qdē pmū pn̄cipium est pmus motor siue deus:vt exponit Alexander ⁊ Themistius ⁊ Cōmentator:⁊.S.Tho. Istud aūt pmū pn̄ᵐ:vt dicit Themistius.lȝ nō sit cōueniens suis effectib⁹ cōueniētia specifica:est tn̄ conueniens modo vl̄i. Et postea subdit:q̄ ideo Phs fecit mētionē de pmo motore:vt innueret q̄ est aliud a mouentibus pꝓinquis:⁊ q̄ istud est quesitū in hoc sermone.i.in hac scientia:⁊ hanc expositionē laudat Cōmentator. S. Tho.aūt cōtinuat hec vltima verba huius text⁹. scilȝ q̄ est vnū pmū mouēs oia cū textu sequēti.⁊ dicit q̄ Phs per hoc voluit dicere:q̄ lȝ nō sint oiuz eadē pn̄cipia pxima.tn̄ sūt eadē pn̄cipia pma:⁊ hoc probat: pmo de pn̄cipio efficiente:q̄ est deuenire ad vnum primuz mouēs: vt probauit octauo physicorum.

¶ Textus vigesimusquintus.

¶ Quoniā aūt sunt hec quidē separabilia.

¶ Probat hoc loco q̄ oium generū sunt simpl̄r eadez pn̄cipia pma:q̄ oia entia:aut sūt substātie:aut accidētia. Sȝ pma pn̄cipia tam substātiaꝝ q̄ȝ accidentiū sunt substātie. ergo ⁊c̄. Maior pz a sufficiēti diuisione. Minorez pbat. Q̄ enīȝ sola suba sit pn̄ᵐ pmū substātie:pz ex hoc q̄ accn̄s est posterius suba.ergo nō est pmū pn̄ᵐ eius. Q̄ aūt pmū pn̄ᵐ accidētiū sit suba:pz pmo:q̄ vt dictum est.est deuenire ad vnū pmū agēs qd̄ est substātia. Patet scdo:q̄ substātia est abstracta ab accidētibus:⁊ accidētia nō sunt abstracta a suba.idest suba ponit̄ in diffinitione accidētiū.⁊ nō ecōtra:vt exponit Cōmentator. Uel vt exponit. S. Tho. q̄ accidentia nō possunt esse sine suba:⁊ cōsequēter ab ea dependent tanq̄ȝ ab eo qd̄ est pus.ergo suba est pmū pn̄ᵐ accidentiū. Istā expositionē posuit etiā Cōmētator/dicēs q̄ modus sube est duplex. Unus est in quo ipossibile est fugere accidētia:⁊ alius est sine aliquo accidēte. Primus modus est substātie sensibilis. Scd̄s ꝟo est substātie itelligibilis. Predictis addit. S. Tho. q̄ accidētia nō tn̄ sūt ab aliqua substātia:puta a pma causa oium:sed etiaz sunt ab ea in qua sunt tanq̄ȝ in subiecto. Naz mā ⁊ forma que sunt cause intrinsece sube cōposite sunt cause accidentiuz eius:⁊ sic pz q̄ oium sunt eadē pn̄cipia pma. Sed q̄ posset aliqs dubitare. Utrū ita quelibet suba sit cā suoꝝ accidētiū q̄ vna suba nō sit causa alterius. Ideo subdit Phs q̄ etiaz in genere est deuenire ad aliqua pma pn̄cipia:q̄ sube aiate habētes intellectū ⁊ desideriuz sunt cāe subaꝝ inaiataꝝ:⁊ per hoc innuit corpa celestia.vt exponit Commentator.⁊.S.Tho.q̄ ƀm Aristotelē corpa celestia sunt aiata:nō tn̄ qualibet aia:sed tn̄ aia itellectiua/⁊ nō habēt alias vires aie nisi intellectū ⁊ volūtatē:q̄ alie potētie aie ordinant̄ ad cōseruationē corporū corruptibiliū:corpus ꝟo celeste est incorruptibile. Intellectus aūt ⁊ desideriuz habent rōnē cause mouentis:vnde dicit Cōmētator q̄ p intellectum intendit pmū mouens corpora celestia:⁊ per desiderium intendit aiam que est in corporibus celestibus. Partes ꝟo huius corporis aiati:qd̄ est celū sunt corpus ⁊ anima. Non facit autem mentionem de pma materia:nec de formis naturalibus.vt dicit Cōmentator:quia non sunt in actu.sicut anima ⁊ corpus.

¶ Textus vigesimussextus.

¶ Et ēt alio mō pricipia sūt eadē pportional̄r.

¶ In hoc textu ponit vnuz aliū modū quo sunt oiuz eadē

principia:qꝛ.ſ.potentia ⁊ actus ſunt ꝑ̃ncipia oiuꝫ generũ:⁊ lꝫ ita ſit.tñ circa hoc eſt duplex dr̃ia. Prima eſt:qꝛ ſm ꝙ gñã ſunt diuerſa:ita ẽt ſunt diuerſe potẽtie ⁊ diuerſi actus. Nã vt ingt Cõmentatoꝛ:potẽtia ⁊ actus que ſunt ꝑ̃ncipia ſubſtantie ſunt alia a potẽtia ⁊ actu que ſunt ꝑ̃ncipia qualitatis:⁊ ſic de alÿs.Scđa dr̃ia eſt:vt hꝫ traductio quã ſeqtur.S.Tho.qꝛ in gbuſdã.ſ.in generabilibus idẽ qñqꝫ eſt in actu ⁊ qñqꝫ in potẽtia.In gbuſdã ṽo.ſ.in ſempiternis potẽtia eſt ſemꝑ cõiuncta actui.Deinde reducit potẽtiã ⁊ actũ ad illa ꝑ̃ncipia que ſupꝛa enumerata ſunt. Nã actus reducit̃ ad foꝛmã.Potẽtia ṽo reducit̃ ad mãm. Naꝫ mã eſt in potẽtia ad foꝛmã ⁊ ꝑ̃uationẽ.Et qꝛ dixerat ꝙ ſꝫ diuerſitatẽ generũ eſt diuerſitas potẽtiaꝝ.ſubdit ꝙ etiaꝫ in eodẽ genere ſunt diuerſe mãe ꝓxime.Naꝫ materia hoĩs eſt elemẽta:que tñ nõ ſunt mã oium coꝛpoꝝ.ſ.celeſtium. actus ṽo hoĩs eſt actus ex extrinſeco.ſ.aĩa:agẽs ṽo ꝓpinquũ eſt pater:remotuꝫ ṽo eſt ſol:⁊ obliquus circulus.ſcilꝫ zodiacus ſub quo mouet̃ ſol qui ſuo motu cauſat gnõnẽ ⁊ coꝛruptionẽ in reb⁹. Nã duꝫ nobis appꝛopinquat cauſat generationẽ:dum ṽo elongat̃ cauſat coꝛruptionem.

¶ Textus vigeſimuſſeptimus.

¶ Adhuc autem videre opoꝛtet.

¶ Hunc textũ ſic itroducit Cõmẽtatoꝛ/dicẽs ꝙ Ph̃s intẽdit declarare ꝙ ꝑ̃nª ſupꝛa enumerata pñt dupl'r cõparari ad ſua ꝑ̃ncipia.Uno mõ partial'r.Alio mõ vl'r:puta dicendo ꝙ hõ generat hoiem:⁊ etiã dicendo ꝙ iſte hõ generat hunc hoieꝫ.Nã ꝑ̃ma cõſideratio eſt vl'is:⁊ ſcđa eſt particularis.Sed San.Tho.dicit ꝙ intentio ph̃i eſt dicere ꝙ nõ ſolũ ſunt eadẽ ꝑ̃ncipia oium ꝓpoꝛtional'r:ſed etiã vl'r. Nam actus ⁊ potentia ſunt ꝑ̃ncipia oium vl'r:nõ ꝙ hui⁹ vl'ia per ſe ſubſiſtant:ſꝫ qꝛ vl'r ſignificant̃:ita ꝙ vl'itas attendit̃ ſolũ penes modũ ſignificandi.Et hunc modũ dicẽdi poſuit etiã Cõmentatoꝛ in fine cõmẽti.vbi dicit ſic.Eadẽ ſcilꝫ ꝑ̃ncipia ſunt ſermone vl'i.Et poſtea quibuſdaꝫ interpoſitis ſic ait:quãuis nõ ſint eadẽ ſm naturã:tñ ſunt eadem ſermone vl'i.Quocũqꝫ aũt mõ exponat̃ ſubdit Ph̃s ꝙ cõparatio particularis ad ꝑticulare eſt pꝛioꝛ cõparatione vl'is ad vl'e:qđ exponẽs Alexander dicit hoc eſſe intelligendũ in eſſe:⁊ nõ in intellectu.Nã qꝛ particularia ſunt actu extra aiam:⁊ vl'ia ſunt extra aiam tm̃ in potẽtia:ꝑ̃oꝛa ſunt particularia vl'ibus.Unde ratio ꝙ hõ generet hoieꝫ eſt:qꝛ hic homo generet hunc hoiem:vl'ia ṽo ſunt pꝛioꝛa in itellectu particularibus.Poſtea ponit aliũ modũ quo ſunt oium eadẽ ꝑ̃ncipia vl'r.qꝛ.ſ.vt dictum fuit.ſubſtantia eſt vl'e ꝑ̃nᵐ oium accidentiũ.Et hoc innuit ph̃s in illis verbis.Deinde iaꝫ que ſubſtantiaꝝ alie:aut alioꝝ cauſe ⁊ elementa:ſicut dictum eſt.Quia ṽo dixerat ꝙ oium ſunt eadem ꝑ̃ncipia vl'r:ſtatim ſubdit ꝙ nõ ſunt eadẽ ꝓpꝛia ꝑ̃ncipia:qꝛ que ſunt diuerſa genere:vt ſubſtãtia ⁊ quãtitas habent aliũ actũ ⁊ potentiã in genere:⁊ que ſunt eadẽ ſpecie habent eadẽ ꝑ̃ncipia ſm ſpẽm:⁊ que differunt ſolo numero habent potẽtiã ⁊ actũ diſtincta tm̃ numero. Nam alia eſt mã ⁊ foꝛma ſoꝛtis a mã ⁊ foꝛma alterius.

¶ Textus cõmenti deciminoni.

¶ Cauſe autem ⁊ pꝛincipia alia aliarũ ſunt.

¶ Ab hoc loco vſqꝫ ad textuꝫ 29ᵐ declarat ꝙ oium geneꝝ ſunt eadẽ ꝑ̃ncipia tripl'r.Uno mõ ſꝫ analogiã:qꝛ ſicut in genere ſubſtãtie aliqd eſt pꝛiuatio.⁊ aliqd eſt foꝛma ⁊ aliquid mã:ita in quolibet genere eſt ꝓpꝛia potẽtia illius generis ⁊ ꝓpꝛia foꝛma.⁊ ꝓpꝛia ꝑ̃uatio.Scđo ſunt eadẽ:quia omne genus diuidit̃ per potentiã ⁊ actũ que ſunt ꝑ̃ncipia ipſius generis.Tertio ſunt eadẽ ſm vl'itatẽ:nã ſuba cauſat̃ ex ſubſtantÿs:ſicut caloꝛ ex caloꝛe:⁊ albedo ex albedine:⁊ ita de alÿs.Circa quam partem queritur.

¶ Utrum accidẽs cõponat̃ ex pꝛopꝛia potentiã ⁊ pꝛopꝛio actu ſicut ſubſtantia. Queſtio. XXII.

Queritur 22°.An ſicut ſubſtãtia componitur intrinſece ex ſuo potentiali ⁊ ſuo actuali:ita accidẽs intrinſece ex pꝛopꝛia potentia ⁊ ꝓpꝛio actu cõponat̃.Et videt̃ ꝙ ſic. *Pꝛia rõ.* ¶ Primo. Omnis mutatio per ſe vna eſt ad terminũ per ſe vnũ.Sed dealbatio eſt mutatio per ſe vna.vt pꝫ.ergo ad terminũ per ſe vnũ.ille autẽ termin⁹ nõ eſt aliqua foꝛma ſimplex:qꝛ illa nõ fit niſi per accidẽs:7° metaphy.Nec etiã eſt cõpoſitũ ex ſubiecto ⁊ accidẽte:qꝛ ipſuꝫ nõ eſt vnũ per ſe.ergo eſt cõpoſitũ per ſe de genere accidentis. *Scđa rõ.* ¶ Scđo.Simplicitas eſt perfectio ſimpl'r.ergo quãto aliqđ ens eſt ſimplicius/tanto eſt ſimpl'r perfectius:⁊ per ɔñs ſi accñs nõ eſſet cõpoſituꝫ intrinſece:ſeqt̃ ꝙ eſſet ſimpl'r perfectius ſuba cõpoſita:quod eſt falſum. *Tertia rõ* ¶ Tertio.Idẽ eſt ſuſceptiuũ mot⁹ ⁊ termini motus.Sed ſuperficies nõ eſt ꝑ̃mũ ſuſceptiuũ dealbationis.cũ ſuperficies ſit actus:⁊ motus ſit tantũ entis in potẽtia inquantũ hui⁹.ergo opꝫ in ſupficie eſſe ꝓpꝛiã potentiã ex qua cõponat̃ albedo. *Quarta ratio.* ¶ Quarto.Quicqd diffinit̃ eſt cõpoſitũ intrinſece ex partibus diſtinctis.Sed accidẽtia diffiniunt̃.ergo ⁊c̃.Minoꝛ pꝫ.Tum qꝛ vt dicit Ph̃s 7° metaphyſi.⁊ Cõmentatoꝛ cõmẽto.33.ſicut tota diffõ declarat diffinitũ:ita ꝑtes diffinitionis declarant ꝑtes diffiniti. Tum qꝛ eodẽ libꝛo tex.cõ.51.tam Ph̃s ꝙ̃ Cõmentatoꝛ faciunt hanc cõſequẽtiã.Si oĩs ſuba eſſet ſimplex/nulli⁹ ſube eſſet diffinitio:que ɔñtia nõ tenet niſi in vi hui⁹ ꝓpõnis.nullum ſimplex diffinit̃. *Quinta rõ* ¶ Quinto.Quia Cõmentatoꝛ.12.meta.cõ.23.dicit.ꝙ in quolꝫ gñe accidẽtiũ inueniunt̃ ꝑ̃nª:quoꝝ ꝓpoꝛtio ad illa eſt.ſicut ꝓpoꝛtio ꝑ̃ncipioꝝ ſube ad ſubaꝫ.g̃ ſicut ſuba cõponit̃ intrinſece ex poª ⁊ actu:ita ⁊ accñs.

Reſpondeo duabus ɔcluſionib⁹.quaꝝ ꝑ̃ma hec eſt. *Pꝛima ɔ°* In quolibet genere eſt ꝓpꝛiũ potentiale illius generis.Et intelligo hanc ɔcl'onẽ de illis generib⁹ que dicũt entitates diſtinctas:cuiuſmodi eſt ſuba/qualitas/⁊ quãtitas.Hec ɔcl'o ꝓbata fuit libꝛo 9°.vbi dicebatur ꝙ oẽ genus diuidit̃ ꝑ potẽtiã ⁊ actũ.Et adhuc cõfirmat̃. ¶ Primo.qꝛ Cõmẽtatoꝛ 3° phyſicoꝝ.cõ.9° dicit:potentia ad vnũqđqꝫ ꝑ̃dicamẽtũ eſt in illo gñe pꝛedicamẽti qđ eſt actu. ¶ Scđo.Auicenna.2.meta.dicit ꝙ nulla eſt cathegoꝛia que nõ habeat exituꝫ de potẽtia in actuꝫ.ergo in quolibet genere eſt ꝓpꝛia potẽtia recipiẽs aliquã foꝛaꝫ per tranſmutationẽ que eſt motus:⁊ recipit eam per nãm potẽtie paſſiue que eſt ꝑ̃ncipiũ trãſmutationis. Sed ſupficies recipit albedinẽ per dealbationẽ que eſt mot⁹.ergo eã recipit per nãm potẽtie paſſiue.Sed ſupficies eſt act⁹ per eſſentiã ſuã quũ ſit foꝛma.ergo opꝫ ꝙ ſupficiẽ ɔſequatur aliqua potẽtia paſſiua que ſit ei rõ recipiẽdi albedinẽ. Qꝛ aũt hui⁹ potẽtia ſit eiuſdẽ generis cuꝫ albedine:pꝫ:qꝛ vt dicit̃ ſcđo de aĩa.⁊ 8° metaphy.ex actu ⁊ potẽtia fit per ſe vnũ:ex actu aũt vnius generis:⁊ potẽtia alteri⁹ generis nõ fit vnum ꝑ ſe. *Scđa ɔ°.* ¶ Scđa ɔcl'o.lꝫ in quolꝫ genere ſit pꝛopꝛiũ potẽtiale.vt ſit rõ recipiẽdi actũ eiuſdẽ generis.nullũ tñ accñs cõponit̃ intrinſece ex h⁹ potẽtiali. Prima ꝑs huius ɔ̃nis pꝫ ex pꝛecedenti.Scđa ꝓbat̃ eiſdeꝫ rõnibus gbus ſupꝛa ꝓbabat̃ in 7°.ꝙ accidẽtia nõ componant̃ ex mã ⁊ foꝛma. ¶ Primo.Id qđ ſe toto eſt act⁹:nullã hꝫ potentiã intrinſece.Sed actio ſe tota eſt actus.g̃ ⁊c̃. Maioꝛ pꝫ:qꝛ oppoſitũ pꝛedicati infert oppoſitũ ſubiecti.Minoꝛ etiã nõ põt rõnabil'r negari:aliogn actio nõ diceret̃ actio. Nã actio ſe tota eſt actio.ergo ſe tota eſt actus.Pꝫ ɔſequẽtia:qꝛ nõ minoꝛẽ ſimplicitatẽ dicit actio ꝙ̃ actus. ¶ Secundo.Id qđ ſe toto pꝛimo eſt pꝛincipiũ agendi:nullam includit potẽtiã paſſiuã.qꝛ potẽtia paſſiua nõ eſt ꝑ̃ncipiũ

actionis.9° metaphy.hic calor est se toto id quo p̄ ignis calefacit:nō.n.calefacit vna pte caloris:ꝛ altera nō.ḡ ꝛc̄. ℂ Tertio.Accidēs se toto est in subto.ḡ se toto est actus. Pꝫ ꝯn̄tia:qꝛ qcq̄d in alio recipit̄.est act⁹ respectu recipien tis:cū recipere sit p̄mo potētie passiue.Añs ꝓbat̄.Si acci dens ẜm aliq̄d sui nō esset in subiecto:illa pars que non esset in subiecto nō esset accidens.sed substātia:qꝛ oē ens reale qđ nullibi inest subiectiue est substantia.

Ad p̄mū distīctio. **Ad argumenta** rn̄det̄.Ad p̄m dr̄ ꝙ duplex est terminus trāsmutationis.Un⁹ est terminus totalis siue terminus ꝓductus:ꝛ de hoc nega tur maior.Alius est terminus formalis:ꝛ sic negat̄ minor: sed tunc dico ꝙ albedo.ꝛ quelibet hꝰ forma est vnū per

Ad scđm se.ℂ Ad 2m negat̄ ꝯn̄tia nisi cetera sint paria. Subsistēs eniꝫ si sit simplex est perfectius subsistēte nō simplici:sed si aliq̄d est subsistens ꝛ cōpositū erit nobilius simplici nō subsistēte:alioqn̄ hō esset ignobilior sua mā:substātia eni cōposita per se sub sistit:ꝛ hꝫ nobiliores opōnes q̄ꝫ accn̄s. Unde accidēs est ẜm q̄d pfectius subā:sed illa est simpl'r

Ad tertiū pfectior.ℂ Ad 3m negat̄ ꝯn̄tia.Sequit̄ eniꝫ ꝙ opꝫ in su perficie esse ꝓpriū potentiale per qđ est susceptiua albe dinis.sed nō sequit̄ ꝙ cōponat ex tali potentiali intrinse

Ad q̄rtū ce.ℂ Ad 4m negat̄ maior si vl'r itelligat̄:qꝛ phs ibi loq tur tm̄ de diffinitionibus subaꝝ cōpositaꝝ:accidētia autē nō sunt sube cōposite:ꝯn̄tia aūt quā facit phs intelligēda est ad hunc sensuꝫ:ꝙ si ois substātia esset oīno simpl'r sim

Ad q̄ntuꝫ plex:cuiusmodi est solus deus:ei⁹ nō esset diffō.ℂ Ad 5m cōcedit̄.ꝙ in quolibet genere est ꝓpriū potētiale:sed nō seq̄t ꝙ res illi⁹ gn̄is cōponant̄ itrinsece ex tali potētiali.

ℂ Utrum ꝙ intell's potētialis sit sepatus ẜm esse ab hoie fuerit opinio Auerrois. Questio. XXIII.

Queritur 23°.Utrum fuerit opio Auer rois ꝙ intell's potētialis sit ẜꝫ esse sepatus ab hoie.Et vr̄ ꝙ non.

P̄ria rō ℂ Prio:qꝛ Cōmētator.10.ethicoꝝ.ca.9° dicit.couueniens est opinari ꝙ existētia cuiuscūqꝫ hois.inq̄ꝫtuꝫ hō est per hanc subāꝫ que est intell's noiatus:cū sit hono rabilius.ꝛ melius qđ est in eo.ergo intell's potentialis dat

Scđa rō. hoi existētiā siue esse.ℂ Scđo.Ois forma subalis cōiun cta hoi per nām dat ei esse formal'r.Sed intellectus potē tialis est huiꝰ.dicente Cōmētatore 3° de aīa.cōmēto.20. Intellectus potētialis p̄ma cōtinuatione cōtinuat̄ nobis

Tertia rō per nām.ḡ idē qđ p̄us.ℂ Tertio.Id a quo sumit̄ dr̄ia cō stitutiua hois dat ei formal'r esse substātiale.Sed rōnali tas sumit̄ ab intellectu poťi ꝛ est dr̄ia ꝯstitutiua hois.Un̄ dicit Cōmētator.7.metaphysi.cō.11° ꝙ rōnalitas est dr̄ia exn̄s in q̄dditate aialis rōnalis.Et cōmēto.12.dicit:ꝙ hō cōponit̄ ex duabus naturis:aialitate:ꝛ rōnalitate.Et 3° de aīa.cōmēto p̄.dicit ꝙ hō per hāc virtutē.s.per intellectuꝫ differt ab oibus aialibus.ḡ ꝛc̄.

Quarta ratio. ℂ Quarto. Cōmentator 3° de aīa.cōmento 2° facit hanc ꝯn̄tiā.Si esset vnus intell's nō esset hō corruptibilis inquātū hō.Sed ista ꝯn̄tia non valet:nisi ex hoc medio.esse hoiem sumit̄ ab intellectu.ḡ ẜm eū intell's dat esse hoi.ℂ Cōfirmat̄:qꝛ in eodē cōmē to facit hanc ꝯn̄tiaꝫ.Si vnus esset intell's:tu esses per esse mei:ꝛ ego essem per esse tui:que cōsequētia nihil valeret

Quīta rō. nisi intellect⁹ daret esse hoi.ℂ Quinto.Prima perfectio hois dat ei esse substantiale.Sed Cōmētator.3° de aīa.cō mento.5° dicit ꝙ itell's poťis est p̄a pfectio hois:vt decla ratū est in diffōne aīe.ergo dat esse subale ipsi homini.

Physica hec theo ria est. **Respondeo.** Sciendū est ꝙ lꝫ cōsiderare de itel lectu ꝛ de aīa intellectiua inquantū est forma mãe:ꝛ recepta in eā mediante alteratione:ꝛ sil'r quātū ad operationes eius etiā intellectiuas.inquātū ali quo mō dependent a motu ꝛ trāsmutatione ꝛ actione reꝝ sensibilium in aīam pertineat ad phꝫ naturalē.Tamen si aīa intellectiua esset suba sepata:eius consideratio q̄ꝫtum ad nām eius ptineret ad p̄m phm:qꝛ vt dicit Cōmētator scđo phy.cō.26.ꝯsiderare de oibus formis ꝛ q̄dditatibus abstractis est p̄mi phi.Mota est aūt ista questio ꝓp aliq̄s iuniores phos reprehēdētes Sanctū Thomā:ꝛ dicentes ꝙ falso iponit Cōmētatori intellectū poťeꝫ esse separatuꝫ ab hoie ẜm esse:qꝛ vt ipsi dicūt.intētio Cōmētatoris fuit ꝙ aīa intellectiua det hoi esse formal'r:lꝫ sit vna aīa intel lectiua in oibus hoibus:ꝛ vnicus itellectus possibilis.In tendo igit̄ in hac q̄ōne solū ꝓbare ꝙ San.Tho.nihil fal so ascribat Cōmētatori.Cū istud nō possit esse:nisi aut vi ri iniuste agētis:aut ignari nō intelligētis doctrinā Cōmē tatoris.Et pretermitto dictū Cōmētatoris 3° de aīa.cōmē to scđo tertio ꝛ quarto:in q̄bus sepe dicit ꝙ itell's neqꝫ est corpus neqꝫ virtus in corpore:qꝛ isti rn̄derent hoc nō esse ita intelligendū:quasi intell's nō habeat esse in corpe:sed solū ꝙ vnit̄ organo corporali in sua opatione queadmo dū facit sensus:ꝛ istud est qđ intendebat Cōmētator in il lis verbis:ꝛ hoc est verū.vt apparet legēti ipsuꝫ. ℂ Sed arguo ex alio fundamēto.Et suppono ꝙ ẜm Cōmentato rem aīa intellectiua est cōposita ex intellectu agēte ꝛ intel lectu possibili:quē ipse appellat intellectū materialē.3° de aīa.cōmēto 4°.in p̄n°.Qꝛ istud presuppositū sit Cōmēta toris:pꝫ qꝛ in eodē cōmēto circa medium sic dicit.necesse est ponere in aīa rōnali has duas dr̄ias.s.virtutē actionis ꝛ virtutē passionis.Et idē ponit.12.metaphy.cōmēto.17. Supponit scđo ꝙ est ipoťe aiam intellectiuā esse vnitam mãe ẜm esse:qꝛ intellectus aut est ipsa suba aīe aut est ei⁹ ꝓpria passio:ꝛ hoc nō indiget ꝓbatione:qꝛ ab oib⁹ est cō cessuꝫ tanq̄ꝫ notū p se.Et arguit̄ sic.ℂ Si aīa intellectiua est vnita mãe ẜm esse:sequit̄ ꝙ eius suba est corpus/aut virtus in corpe:vt pꝫ ex scđo presupposito.Sed substātia aīe nō est corpus/nec virtus in corpore ẜm Cōmētatorē/ qui sic ait 3° de aīa.cōmēto.4.q̄m aūt suba recipiens has duas formas necesse est:vt nō sit corp⁹ neqꝫ virtus in cor pore:manifestum est ex ꝓpositionibus:q̄bus Aristoteles vsus est in hoc sermone:ꝛ pꝫ ex verbis Cōmētatoris q lo quit̄ de substātia aīe:ꝛ non de operatione eius.ℂ Scđo. Si aīa itellectiua vnit̄ hoi ẜm esse:seq̄t ꝙ diffinitio p̄ma data de aīa.scđo de aīa dicat̄ vniuoce de oibus. Sed ẜm Cōmentatorē nō dr̄ vniuoce:qꝛ vt ipse dicit 3° de aīa.cō mento 5°.colū.3a.in p̄n°.dicere formā ꝛ p̄mā pfectionē est dicere equoce de aīa rōnali:ꝛ de alijs partibus aīe.ḡ ẜm eum aīa intellectiua nō dat esse homini.ℂ Nec valet re sponsio:ꝙ dr̄ equiuoce.qꝛ aīa itellectiua alio mō operat̄. ℂ Quia in illa p̄ma diffinitione nulla fit mentio de ope ratione:sꝫ solū dr̄ ꝙ aīa est act⁹ p̄mus corporis organici: qđ idē est ac si diceret̄ ꝙ aīa dat esse formal'r corpori phy sico.Idē apparet ex verbis Cōmētatoris cū ait.ꝙ dicere formā ꝛ primā perfectionē est dicere equoce.s.ꝙ alie aīe perficiunt ẜm esse:aīa xo intellectiua est p̄ma pfectio so lum quātū ad operari:qꝛ ipsa est p̄mū quo itelligimus.Et hoc est qđ intendebat dicere Cōmentator 3° de aīa.cōmē to.5°.colūna 4a circa finē.quādo ait.Declaratū est igitur ꝙ p̄ma perfectio intell's differt a p̄mis pfectionibus alia rum virtutū aīe:ꝛ ꝙ hoc nomen perfectio dr̄ de eis modo equiuoco:ecōtrario ei qđ existimauit Alexander. Et ideo dicit Aristoteles in diffōne aīe ꝙ est perfectio p̄ma corpo ris nālis organici:qđ nondū est manifestū.vtrū p omnes virtutes perficiat̄ corpus eodē modo:aut est ex eis aliqua per quā corpus nō pficit̄:ꝛ si pficiat̄ erit alio mō.ℂ Ter tio arguit̄.Quādo Cōmentator dicit ꝙ intellectus nō est virtus in corpore:si intenderet solum dicere ꝙ nō vtitur organo corporali.ꝛ nō ꝙ sit separata ẜm esse:sequit̄ ꝙ in quadam

Cā q̄ōis.

Auerrois tenuisse q̄ intell' ctiuaꝫ esse abs mīnē separatam.

Sup̄°i

quadam

quadã ſua rõne argueret per fallaciam petitionis p̃ncipij. Conſequẽs eſt ſatis inconueniẽs. ergo ⁊c̃. Probatur ↄ̃ñtia. Nã Cõmen. 3° de aĩa. cõ. 6. reprehendẽs Galenũ dicentẽ ꝙ intell'ſ eſt vis cogitatiua. Et cõmemorans virtutes ſenſitiuas interiores: ⁊ ꝓbans ꝙ intell'ſ non eſt aliqua earuꝫ ſic arguit. Si intell'ſ eẽt aliqua earũ ſequit̃ ꝙ eẽt virtus in corpore: ↄ̃ñs eſt falſum. ergo ⁊c̃. Deinde ꝓbat falſitatẽ cõſequẽtis hoc modo. Si intell'ſ eſſet virtus in corpe: ſequit̃ ꝙ haberet inſtr̃m corporale. ↄ̃ñs eſt falſuꝫ. ergo ⁊c̃. Quero aũt quõ in añcedente huius vltime conditionalis accipiat eẽ virtutẽ in corpore. Si dicit ꝙ accipit pro virtute vtẽte corpore. habeo ꝓpoſitũ ꝙ eſt petitio p̃ncipij: ⁊ eſt ac ſi diceret. Si eſt vtens corpore: ſeqtur ꝙ habeat inſtrumentũ corporale. ergo opꝫ ꝙ in añcedente accipiat eẽ virtutẽ in corpore / pro dare eẽ corpori ⁊ materie: vnde intẽdit ꝓbare ꝙ ſit oĩno ſeparat' ſm̃ eſſe: q2 ſi eẽt in mã vteret̃ corpore. lꝫ enĩ iſta ↄ̃ñtia non valeat in veritate. tñ apud ipſuꝫ putabit̃ eẽ neceſſaria. ¶ 4°. id qđ vnitur nobis ſm̃ eẽ nõ copulat̃ nobis ſolũ per ſui copulationẽ cuꝫ formis imaginabilibus: quia copulatio itellectus cuꝫ formis imaginabilibus non eſt ſm̃ eſſe: ſed alio modo. ſ. vt potentie ad obiectũ aut moti ad mouẽs. Sed Cõmẽ. 3° de aĩa. cõ. 36. colũna 2ª in fine ſic dicit. Intell'ſ materialis nõ copulat̃ nobiſcũ per ſe ⁊ p̃mo: ſed non copulat̃ nobiſcuꝫ niſi ꝑ ſuã copulationẽ cuꝫ formis imaginabilib'. ergo ⁊c̃. ¶ 5°. Id qđ copulatur homini ſm̃ eẽ ſubſtãtiale tanq̃ forma dans ei ꝙ ſit homo: copulat̃ ei a p̃ncipio ſui eẽ ⁊ ſue natiuitatis: quoniã tunc homo eſt homo. Sed intell'ſ poſ'is non copulat̃ nobis in p̃ncipio: q2 vt dicit Cõmẽ. 3° de aĩa com. 5° ⁊. 36. circa finẽ. copulat̃ pueris tñ in potẽtia ⁊ nõ in actu. ergo ⁊c̃. ¶ Apparet igit̃ ex oĩb' iſtis ⁊ alijs multis que ex Cõmẽ. adduci poſſent: ꝙ ſm̃ eum intell'ſ poſ'is non vnit̃ hoĩ ſm̃ eẽ: ⁊ hanc fuiſſe opionẽ Cõmẽ. crediderũt oẽs viri clariſſimi. S. Tho. Albertus / Scotus / Greg. de arimino. Egidi' ⁊ alij ſimiles: qui meli' intellexere dicta Cõmẽ. q̃ iſti noui Phi. Immo etiaꝫ Joannes de Janduno 3° de anima. q. 5ª idem tenuit de mente Cõmentatoris.

Ad p̃mũ. **Ad primum** autẽ in oppoſitũ reſpondet̃. Et pro iſta rñſione ⁊ alijs ſciẽduꝫ eſt: ꝙ vt cõmuniter dicũt ſequẽtes doctrinã Cõmen. homo accipit̃ Diſtinctio. dupl'r. Uno mõ pro cõpoſito ex corpore ⁊ anima cogitatiua: que eſt nobiliſſima forma dans eẽ homini: vt dicit Cõmẽtator 3° de anima cõ. 35. adeo ꝙ per hanc ꝑfectionẽ aliquando appellat̃ intellectiuus. Nã vt ait Cõmẽ. 3° de aĩa cõ. 5. in p̃ncipio. imaginatiua dicit̃ intell'ſ large in lingua greca. Alio modo accipit̃ homo pro aggregato ex homine p̃mo modo accepto: ⁊ ex aĩa intellectiua que vnit̃ homini ſolum quantũ ad operari. vt ipſe dicit: ſicut ẽt intelligẽtia vnitur celo tanq̃ motor itrinſecus: ⁊ tñ non dat ei eẽ: ⁊ ſic accipiẽdo hominẽ hꝫ ꝙ ſit homo ab aĩa intellectiua. Uel eſt dõm ⁊ magis ad ꝓpoſitũ ꝙ ibi nõ accipit̃ exiſtẽtia ꝓ eſſe actuali: ſed pro formali rõne: qđ pꝫ ſi videamus ad qđ propoſitum ibi loquitur Cõmentato. Nam Philoſophus loquitur de felicitate: ⁊ dicit ꝙ felicitas ibi conuenit homini ꝑ aliquid dictuꝫ. ſcilicꝫ per mẽtẽ: cuius opatio eſt vita beata. Cõmẽtator aũt iſtđ exponẽs: dicit ꝙ iſta mens. i. intell'ſ eſt nobiliſſimũ cõueniẽs hoĩ. ⁊ ꝙ hõ ab ea hꝫ ſuã rõnẽ formalẽ. Cogitatiua eñi nũq̃ ↄ̃ſtitueret hoĩem i ſpẽ humana: nec faceret ipm̃ eſſe rationalẽ niſi eẽt nata facere Ad ſc̃dm Diſtinctio. ꝙ homo copularet̃ itellectui poſſibili. ¶ Ad 2m dĩ. ꝙ intellectus poſſibilis copulatur nobis dupl'r. Uno modo ex hoc ꝙ phãtaſmata ſiue intẽtiones imaginate mouẽt intellectũ poſſibilẽ cauſando in eo ſpẽs itelligibiles. ⁊ hanc appellat Cõmẽ. eẽ ꝑ naturã: q2 eſt omnino naturalis. Sꝫ ex hoc nõ ſequit̃ ꝙ det nobis aliqđ eẽ. Alia eſt copulatio qñ iam acquiſitis habitib' cõuertimur ad itellectũ potẽtialẽ actu intelligẽdo ꝑ ipm̃: ⁊ hec eſt 2ª copulatio: ⁊ non eſt oĩno naturalis. ſꝫ cadit ſub iperio volũtatis. ¶ Ad 3m dĩ. ꝙ Ad tertiũ rõnale ſumit̃ a virtute cogitatiua: q2 ipſa eſt ratiocinatiua particulariter ⁊ collatiua intẽtionuꝫ indiuidualiũ. vt dicit Cõmẽ. 3° de anima. cõ. 6. Et ſi qs proteruiat ꝙ ſumit̃ ab itellectu: dico ꝙ ħ nõ eſt ſm̃ Cõmẽ. alio mõ: niſi q2 hõ eſt Ad q̃rtũ aptus itelligere vl'r ſolũ ꝑ copulationẽ ad ipm̃. ¶ Ad 4m ⁊ eius confirmationẽ dĩ. ꝙ Cõmẽ. facit illas ↄ̃ñtias in p̃ncipio illi' cõmẽti arguẽdo ⁊ diſputãdo: q2 nondũ determinauerat quõ intell'ſ ſit oĩum vnus. ⁊ quõ vniat̃ nobis: non aũt facit eas determinãdo. ¶ Ad 5m dĩ. ꝙ Cõmẽ. itelligit Ad q̃ntũ ꝙ intell'ſ eſt prima ꝑfectio hoĩs i opãdo: qđ pꝫ: q2 ipe ibi dicit ꝙ ꝑfectio dĩ equoce de itellectu ſiue de aĩa itellectiua ⁊ de alijs. Et ſic pꝫ ꝙ iſte auctoritates adducte in arguẽdo nõ cõcludunt Cõmẽtatorẽ tenuiſſe ꝙ intell'ſ det eẽ homini: ſꝫ ſolum ꝙ dat operari ſiue intelligere.

¶ Utrum ſi intellect' poſ'is eſſet vltima intelligẽtia poſſet homo ꝑ eum formal'r intelligere. Qõ. XXIIII.

Queritur 24°. Sine argumẽtis. vtruꝫ ſi vltima intelligẽtia eẽt intell'ſ poſ'is: ſicut exiſtimauit Cõmẽ. poſſet homo ꝑ eum formal'r itelligere. Pro notitia huius qõnis duo ſunt declarãda. ¶ Primũ eſt que fuit opinio Cõmẽ. ¶ 2m eſt declarare ꝓpoſitũ. ¶ Quantũ ad Auer. placitũ de intellectu poſ'. primũ ſciẽdum eſt. p̃mo ꝙ Cõmẽ. 3° de aĩa cõ. 5. ⁊. cõ. 30. dicit ꝙ intell'ſ poſ'is non ↄ̃tinuat̃ nobis actu in etate puerili: ſed tñ in potẽtia: qñ aũt homo hꝫ vſum rõnis cõtinuatur ei in actu: q2 tunc hõ hꝫ aliquã intellectionẽ. Et q2 hõ dum eſt puer eſt eiuſdẽ ſpẽi cum ſeipſo. qñ eſt vir: ⁊ in pueritia non hꝫ ab itellectu ꝙ ſit homo: ideo ſm̃ hanc opinionẽ hõ non ↄ̃ſtituitur abſolute in ſpẽ humana ꝑ intellectũ. Et ꝓꝑ hoc dixit Cõmẽ. 2. de aĩa. cõ. 7. ⁊. 3. de aĩa. cõ. 5. ꝙ actus ⁊ ꝑfectio dĩ equiuoce de aĩa intellectiua ⁊ de alijs partib' anime. ¶ Sciẽdũ 2°. ꝙ in homine eſt aliqua aĩa: per quã eſt Nõn 2m formal'r homo. ⁊ hec eſt aĩa cogitatiua. i. anima cui' ſuꝑior virtus ⁊ potẽtia eſt vis cogitatiua / que dicit̃ rõ particularis: eo ꝙ eſt cognoſcitiua intẽtionũ particulariũ. ⁊ earꝫ collatiua: ⁊ ad quã ↄ̃ñter ꝑtinet formare ꝓpõnes ſingulares: ⁊ ſyll'm expoſitoriũ. ¶ Sciẽdũ 3°. ꝙ intell'ſ poſ'is qui alio Nõn 3m nomine dĩ a Cõmẽ. intell'ſ mãlis 3° de aĩa. cõ. 5. ꝑ totũ. eſt ſm̃ ipm̃ quedã ſubã ſeparata: ⁊ eſt pura potẽtia in gñe rex itelligibiliũ: eo ꝙ de ſe nullã hꝫ ſpẽm intelligibilẽ ꝑ quaꝫ poſſit actu itelligere. ſicut ẽt mã prima eſt pura potẽtia in gñe ſenſibiliũ: q2 de ſe nullã hꝫ formã. Sil'r ẽt intell'ſ agẽs eſt ſubã ſeparata / potẽs reducere in actũ intellectũ potentialeꝫ reſpectu cuiuſlibet q̃dditatis ſenſibilis: cauſando in eũ ſpẽs q̃dditatis repñtatiuas. ¶ Ad hanc ꝟo opationeꝫ non ſufficit intell'ſ agẽs: ſed neceſſario cõcurrunt cũ eo ẽt intẽtiones imaginate ſiue phantaſmata. Et ꝑ ↄ̃ñs ſicut intellectus agẽs copulat̃ poſſibili ex tali actione: ita ẽt phantaſmata copulant̃ ꝑ eandẽ actionẽ itellectui poſ'i: rõne cuius cõiunctionis ⁊ vnionis / hõ in quo ſunt p̃dicta phantaſmata: dicit̃ itelligere: q2. ſ. phantaſmata que ſunt in nobis cauſant in itell'u poſ'i ſpẽs itelligibiles. ¶ Sciendũ 4°. ꝙ Nõn 4m alia eſt opatio intell'ſ agẽtis: ⁊ alia itellectus poſ'is. actio intellectus agẽtis dicit̃ abſtrahere: qđ nõ eſt aliud niſi cauſare p̃dictas ſpẽs: ꝑ quas repñtat̃ q̃dditas: q̃ſi eẽt abſtracta a p̃ncipijs idiuiduantibus. Actio intellect' poſ'is eſt intelligere: qđ nõ eſt aliud niſi receptio p̃dictarũ ſpẽrum: vt Nõn 5m videt̃ dicere Cõ. 3. de aĩa. cõ. 18. ⁊ cõ. 36. ¶ Sciẽduꝫ 5°. ꝙ forma eſt duplex. vna eſt forma dans eẽ ⁊ operationẽ ſuo ſuſceptiuo: ſicut calor ſe hꝫ ad ignẽ q̃ ꝑ caloreꝫ formal'r eſt calidus ⁊ calefacit. Alia eſt forma nõ dans eẽ: ſꝫ tñ operationẽ: eo modo quo dicũt aliq̃ intelligẽtiã vniri celo non

dando pfectiones primas.sed tm̄ scdas:ꝛ hoc 2° modo aīa
Nōn^m 6^m itellectiua vnit̄ hoi ƀm Cōmē.¶ Sciēdū 6°.ꝙ sicut celū
accipit̄ duob⁹ modis.s.p suba celi p̄cise que mouet̄.Alio
mō pro aggregato ex celo ꝛ motore ipsi⁹:ita ēt homo acci
pit̄ 2°.Uno mō prout dicit quādā eēntiā p se vnā:ꝛ sic dī
hō id qđ est cōpositū ex mā ꝛ aīa cogitatiua:ꝛ hoc modo
cōuenit hoi tm̄ notitia ꝑticularis.Alio mō accipit̄ hō ƀm
ꝙ dicit aggregatū ex hoie p̄mo mō sumpto ꝛ ex aīa intelle
ctiua:ꝛ sic hꝫ ēt notitiā vl'em rōne alteri⁹ ꝑtis.s.rōne ani
me intellectiue.¶ Pꝫ ex dictis ƀm Cōmē.ꝙ homo nō i
telligit per animā intellectiuā tanꝙ̄ p formā dantē ei eē:
sed tanꝙ̄ per formā extrinsecā.ꝛ quodā mō ei assistentē.
Impugnatur Auer. positio. ¶ Contra hāc positionē que oino falsa est ꝛ erronea tāꝙ̄
repugnās vere theologie:arguit̄ sic.p rōnes nāles.pbādo
ꝙ repugnāt p̄ncipijs phie.¶ Primo.Si hō ideo p̄cise i
telligit:qꝛ phantasmata ei⁹ copulant̄ itellectui poli causan
do in eo spēm:seqtur ꝙ intellect⁹ hominis.nunc de nouo
geniti nūꝙ̄ posset intelligere nāꝫ rose.Sed ꝯńs est falsuꝫ.
vt pꝫ experimēto.ergo.Consequētia pbat̄.Phantasmata
hui⁹ hominis nō p̄nt causare in suba abstracta spēm rose.
g̃ iste homo nō pōt intelligere rosaꝫ:ꝯńtia pꝫ.ex tua posi
tione.Ańs pbat̄.Spēs rose fuit prius causata ab alijs ho
minibus intelligētib⁹ rosam in itellectu abstracto.ergo si
ēt ab isto causat̄:opꝫ sequi alterū de duob⁹.s.ꝙ aut species
p̄existēs fuerit corrupta.qđ est impoīe:aut opꝫ ꝙ due spe
cies eiusdē obiecti sint in eodē intellectu numero.non tm̄
due.sed tot quot fuerint homines intelligētes rosaꝫ.qđ est
falsum:qꝛ notitie non plurificantur nisi p obiecta.ergo ꝛc̄.
Fuga. ¶ Dicet̄ forte ad hanc rationē ꝙ cōtinuatio hoīs ad intel
lectū possibilē/nō solū est p hoc ꝙ ei⁹ phātasmata causant
speciē in itellectu possibili:sed ex hoc ꝙ hō per phātasma
ta que hꝫ cōuertitur ad p̄dictū intellectū:ꝛ ꝙ acqsitio scie
nō est aliud nisi acquisitio cuiusdā habilitatis ad facile cō
Insecutio uertendū se p phātasmata ad p̄dictum intellectū.¶ Sed
contra.Ista cōuersio ad subam abstractā:aut est p poten
tiā intell ectiuā:aut est p aliquā vim.sensitiuā.Si sit p itel
lectū.g̃ hō itelligit p potentiā in eo formal'r existētē.Seq
tur ēt ꝙ hō nunꝙ̄ itelligit aliqđ obiectū:nisi simul intelli
gēdo illaꝫ subam abstractā.Si p vim sensitiuā:hoc nō po
test al'r poni:nisi ꝙ ideo dicat̄ hō ꝯuertere se ad itellectuꝫ
possibilē:qꝛ phantasiat̄ ea.quoꝝ spēs sunt in itellectu pos
sibili.Sed hoc non sufficit:quia cum lapis quem phanta
sior.ita intelligatur ab alijs intelligentijs.sicut ab intelle
ctu possibili:non magis dicet̄ homo intelligere per intel
lectū pol'em ꝙ̄ p alias intelligētias.¶ 2°.Si ideo precise
homo denominat̄ intelligēs:qꝛ eius phātasmata causant
spēm in itellectu poli:seqtur ꝙ vere possit dici ꝙ colores
vident.Sed hoc est falsuꝫ.ergo ꝛc̄.Consequētia pbat̄.Ubi
est p̄cise causa alicuius denominationis ibi est talis deno
minatio.Sed sicut phātasmata causant spēm in itellectu:
ita colores causant spēm in medio.Ergo si causare spēꝫ est
causa ꝙ aliquis intelligat ꝛ operet̄ actum talis spēi:seqtur
ꝙ colores videāt.¶ Confirmat̄.qꝛ simil'r seqtur ꝙ mul
to magis ēt intell's agēs intelligat:cui⁹ oppositū vult Ari
stoteles.3° de aīa.Consequētia pꝫ:qꝛ intell's agēs magis cō
currit actiue ad causandū spēs in itellectu poli.¶ 3°.Id q̃
agēs agit tanꝙ̄ p̄ncipio formali est ei coniunctuꝫ ƀm esse.
Sed homo formal'r intelligit p intellectū.ergo intellect⁹
est ei vnitus ƀm eē.Minor ꝯceditur ab oībus.Maior p
batur.p̄mo qꝛ Phs 2° de anima.ponit duas diffōnes ani
T.cō. 6. me:in quarū p̄ma dicit ꝙ aīa est act⁹ p̄mus corpis physi
ci.In 2ª dicit ꝙ anima est p̄mū p̄ncipiū quo viuimus/sen
Tēcō.14 timus/ mouemur/ꝛ itelligimus:ꝛ p hanc 2ᵃᵐ demonstrat
primā sic arguēdo.Anima est primū p̄ncipiū quo viuim⁹/
sentimus ꝛc̄.Ergo anima est act⁹ p̄mus corporis physici.

Constat aūt ꝙ ista ꝯńtia nō tenet nisi in virtute hui⁹ ꝓpo
sitionis vniuersalis:omne id quo agēs agit tāꝙ̄ p̄mo p̄nci
pio formali est actus p̄mus ipsi⁹.¶ Confirmat̄.qꝛ nisi sic
eēt nunꝙ̄ posset cōcludi demōstratiue ꝛ efficaciter ꝙ aliq̃
forma vniat̄ alteri ƀm eē.Dicā eniꝫ in equo ꝙ nō est ani
ma equi.¶ Et si arguas ꝯtra me ex h̄ ꝙ equus hꝫ ꝓprias
opationes animales.¶ Dicaꝫ ꝙ illa anima nō vnit̄ ei ƀ
esse.sed ƀm operari.¶ Et si dicas ꝙ non est simile:qꝛ oīs
forma separata a mā ƀm eē est intellectualis:anima auteꝫ
equi nō est intellectualis:ꝛ ideo si est vnita equo ƀm ope
rari:opꝫ ꝙ ēt sit vnita ƀm eē.¶ Sꝫ istud nō euadit diffi
cultatē:qꝛ dicet aduersari⁹ ꝙ anima equi est quidē intelle
ctualis:ꝛ tm̄ equus nō pōt dici intelligere p eā:qꝛ in equo
nō est rō particularis.sicut est in homine:sed loco eius hꝫ
equus estimatiuā.Nullus aūt pōt dici itelligere p intelle
ctū separatuꝫ ad quē ꝑtinet notitia vl'is:nisi prius habeat
collationē vel saltē apprehēsionē intētionuꝫ particulariū:
qđ fit p cogitatiuaꝫ que est tm̄ in homine:ꝛ non in brutis.
Et sic apparet ꝙ oino repugnat Aristoteli ꝛ p̄ncipijs phi
losophie ponere aliquā intelligētiā separatā eē animā itel
lectiuā.¶ Dicet̄ forte ꝙ homo nō intelligit p intellectuꝫ
abstractū quasi habēs in se actū intelligēdi.Unde nō opꝫ
ponere in homine aliquā formā que sit p̄ncipiū hui⁹ ope
rationis.Sꝫ p intelligere qđ est subiectiue in itellectu ab
stracto homo denominat̄ intelligēs denominatiōe extrin
seca:sicut lapis denominat̄ visus non a visione que sit in
eo:sed ab ea q̃ est in oculo.¶ Contra hunc modū dicendi
est rō 2° supius facta.¶ Et p̄terea lapis nō dicit̄ visus nisi
tanꝙ̄ obiectū formans visionē.Ergo non seqtur ꝙ hō di
catur intelligēs:sed solū ꝙ dicat̄ eē itellectus.¶ Sed oc
currit vnū dubiū.Quia positio theologorū vī quodā mo
do fauere huic opinioni Cōmē.Dicunt eniꝫ theologi:ꝛ p̄
sertim.S.Tho.ꝙ in visione beatifica diuina essentia sup
plet viceꝫ spēi intelligibilis.Sꝫ spēs intelligibilis hꝫ cāli
tatē sup actum intelligēdi.ergo intell's visionē agit p eēn
tiā diuinā tanꝙ̄ p p̄ncipiū formale:qđ tm̄ est separatuꝫ ab
eō ƀm eē.¶ Ad hoc r̄ńdetur.Primo.ꝙ diuina eēntia nō
dicit̄ supplere vicē spēi ad hunc sensuꝫ:ꝙ intell's ea opere
tur tanꝙ̄ forma:sed ideo supplet vicē spēi.qꝛ sicut ex intel
lectu ꝛ spē fit vna cā totalis:ita intellect⁹ ꝛ eēntia diuina:
sunt causa intellectionis:non tm̄ oino sicut intellect⁹ ꝛ spēs.
qꝛ itellectus nō agit diuina eēntia tāꝙ̄ forma/nec ecōtra.
Uel pōt dici ideo supplere.qꝛ dat itellectui.vt possit se so
lo tantū quantū poterat simul cū spē.Dicit̄ 2° ꝙ ista posi
tio theologica nullo mō fauet errori Cōmē.quia theologi
ponunt in homine potētiaꝫ intellectiuā:ratione cui⁹ vere
dicunt ꝙ ipse elicit intellectionē:lꝫ dicant ꝙ respectu illi⁹
visionis nullaꝫ hꝫ spēm.Multi aūt non tm̄ theologi.sꝫ ēt
Phi negant hꝫ speciē vniuersaliter.Cōmētator autem di
cit ꝙ intellectus non vnitur homini ƀm esse:ꝛ ideo nō po
test bene saluare ꝙ homo intelligat.

¶ Utrū aīa itellectiua a qua homo denominat̄ itellectiu⁹ sit suba separata vel forma hominis. Qō.XXV.

Queritur 25°. Utꝝ aliqua substātia sepa
rata sit anima in tellectiua a q̃
homo denominat̄ itellectiuus vel poti⁹ sit ho
minis forma.Et arguit̄ ꝙ nō sit forma homi
nis.¶ Primo Phs 8° physicoꝝ.tex.cō.78.
pbat ꝙ p̄mus motor nō est virtus in magnitudine extēs.
ꝛ facit hanc ꝯńtiam.Si eēt virtus in magnitudine:seqtur
ꝙ pars huius virtutis moueret partē mobilis in tēpore fi
nito:constat aūt ꝙ ista ꝯńtia nō tenet nisi p hanc proposi
tionē vl'em:oīs virtus in magnitudine hꝫ partes extensas
ƀm extensionē partiuꝫ magnitudinis.huic autem maiori
subsumitur ista ꝓpō.sed aīa itellectiua nō hꝫ eē extensuꝫ.
vt oēs

Secūda rō cōcedunt.ergo non est forma i magnitudie.¶ 2°.Si itellectus est forma materie:aut recipit in materia imediate aut mediāte quātitate.Si primū.ergo quātitas supueniēs dat tā mãe q̄ʒ forme extēsionē.Si 2m.ergo aia recipit in

Tertia rō extenso ꝛ p ꝯñs efficit extensa.¶ 3°.Ois forma corpis cōmunicat corpi suū effectū formalē:sed itellectus nō cōmunicat corpori suū effectū formalē:qꝛ ista non est vera:corpus itelligit.ergo intell's nō est forma corpis.Minor pʒ.

Quarta ratio Maior ꝑbatur iductiue:qꝛ eniʒ poᵃ visiua est forma oculi ideo ista est vera.oculus videt.Silr albedo cōicat corpori eē albū:ꝛ ita pʒ discurrēdo in oēs formas.¶ 4°.Nullū accñs est magis abstractū q̄ʒ eius subiectū.Sʒ intelligere est accidēs anime:ꝛ est abstractum a corpore:quia vt dictum est corpus non intelligit.ergo anima intellectiua est abstracta a corpe:minor pʒ.Maior est ꝑhi 3° physicorū.cō.26.ꝯ Platonē:ꝛ est rō 2ᵃ qua ꝑbat ꝙ infinitum nō sit separatū:qꝛ quātitas,cuiꝰ passio est infinitū nō est separa-

Quīta rō ta.¶ 5°.Ois forma vnita mãe si sit iudicatiua ꝛ cognoscitiua:eiꝰ iudiciū est tm̄ pticulare.Sʒ aia itellectiua hʒ notitiā vlem:cognoscit eniʒ infinita in ꝑpōne vli:vt dicit Cōmētator 3° de aia cō.19.ergo nō est mãlis.¶ 6°.Omne re-

Sexta rō ceptiuū est denudatū a nã recepti.vt dicit Cōmē.3° de aia cō.4.Sʒ aia itellectiua est receptiua oium formaꝝ materialiū:vt sepe dicit tam ipse q̄ʒ ꝑhs.ergo aia itellectiua nō est forma mãlis.¶ 7°.arguit Cōmē.3.de aia.cō.5.Si itel-

Septima ratio lectus eēt forma in mã:seqtur ꝙ eēt hoc aliqd ꝛ singulare demonstratū.ꝛ non nã simplr.Sed hoc est falsuʒ.ergo ꝛc̄.Consequētia pʒ:qꝛ ois forma in mã est hec:sicut ꝛ mã in qua est.Falsitas ꝯñtis ꝑbatur.Oē singulare ē itelligibile tm̄ in poᵃ.Sed intell's nō est itelligibilis in poᵃ.ergo.maior pʒ.Minor ꝑbatur.Intelligibile in poᵃ pōt mouere itellectū ad actualē itellectionē.Sed intell's nō pōt mouere seipm̄.aliogn idē eēt mouēs ꝛ motū.¶ Confirmat̄.gā si intell's est singulare nō pōt recipere intētiones vl'es.sed tm̄ particulares:qꝛ si recipiēs est singulare.opʒ ēt receptū esse singulare:aliogn posset dici ꝙ ēt sensus reciperet vl'e:

Octaua rō qd̄ est falsuʒ.¶ 8°.ad idē sic arguit.Si intell's nō est vnᵒ oium.seqtur ꝙ res intellecta apud me ꝛ apud te.i.ꝙ cōceptus quē ego formo.ꝛ tu formas de rosa,sit vnum ꝑm speciē.ꝛ distincta ꝑm numerū.Sʒ hoc est falsuʒ.ergo.pʒ ꝯñtia.Probat̄ falsitas ꝯñtis.Ab oibus que sunt eiusdeʒ spēi pōt abstrahi vnᵒ cōceptus cōis.ergo ab illis duobᵒ abstra-

Nona rō heretur vnus cōis vtriſq̄:ꝛ sic in infinitū.¶ 9°arguit.Si itellectᵒ multiplicat̄.seqtur ꝙ discipulus nō posset aliqd adiscere a magistro.Sʒ hoc est falsum:vt experientia docet.ergo.Consequētia ꝑbatur.Si discipulus adisceret:aut hoc eēt acquirēdo eandē sciam numero:aut qꝛ a scia magistri causat̄ alia eiusdē spēi in discipulo.Non primū:qꝛ idē accidēs non potest esse in duobus subiectis.Non 2m:quia scientia non est forma actiua.

Respondeo in ista qōne.Primo recitabit̄ opinio Cōmē.Scdō ꝑbabitur ꝙ itellectus nō est suba separata ab hoie ꝑm eē:imo ꝙ est forma hois:

Primū ar. ꝛ multiplicat̄ ad multiplicationē corporū.¶ Quantū ad pmū sciēdū est.ꝙ Cōmē.3° de aia.cō.5.recitat plures opiniones circa nãm itell's pōlis:q̄ oēs orte sunt ex h ꝙ Aris.tex.cō.4.dicit hunc intellectū eē separatū ꝛ imistuʒ ꝛ laudat Anaxagorā dicētē ꝙ opʒ itellectū eē separatū ab oibᵒ

Opi. Thē. ꝛ Theo. ad hoc vt oia itelligat.¶ Prima aūt opinio quam recitat Cōmē.fuit opinio Themistij ꝛ Theophrasti dicētium ꝙ taʒ intell's agēs q̄ʒ pōlis sunt sube separate.¶ 2ᵃ fuit Ale-

Opinio Alexan. xandri aphrodisei in suo libro de aia:ꝛ in libro queʒ fecit de intellectu.In qbus libris tenet ꝙ intell's pōlis est forᵃ in mã:ꝛ ꝙ ista forma est gñata ab agēte particulari.sicut ꝛ alie forme mãles.Addebat tm̄ ꝙ ista cōsistebat in quadaʒ mirabili cōplexione.qualē cōplexionē nō hñt alie forme

Opinio Auicēne. mãles.¶ 3ᵃ fuit opio Auicē.ꝛ Abubacer dicētium:ꝙ itellectus nō est aliud q̄ʒ imaginatiua.accipiēdo imaginatiuā ꝑm ꝙ est separata ad hoc ꝙ intētiones que sunt in ea sint intellecte in actu.Ex quo pʒ hanc qōnē eē difficillimā:cuʒ clarissimi ꝑhi circa eā diuersas opiones habuerint.Modū aūt quo declarabant p̄dicti ꝑhi suas opiones non ponimus in hoc loco:qꝛ intētio nostra nō est de oibus loqui:ſʒ tm̄ manifestare que fuit opinio Auer.Ipse.n.postq̄ʒ recitauit supiores opiones an̄q̄ʒ ponat opinionē ꝑpriā:ita dicit.visuʒ est mihi scribere qd̄ vī i hoc:ꝛ si hoc qd̄ apparet mihi non fuerit cōpletum:erit ꝑncipiuʒ cōplemēti:ꝛ tunc ergo fratres vidētes hoc scriptū poterūt scribere suas dubitationes:ꝛ forte p illud inueniēt verū in hoc:si nondum

Quid Auē. senserit in pblemate exposito. inueni.Subdit postea Cōmē.opinionē suam.¶ Sʒ quia nō est multū aptus diuersi ex modernis diuersa sentiunt circa eiᵒ opinionē.Quidā.n.dicunt ꝙ Cōmē.credidit itellectum eē formā vnitā homini ꝑm eē:ꝛ separatā solū quātuʒ ad opationē.Sʒ qꝛ antiqͥ ꝛ clarissimi viri.vt.S.Tho.ꝛ Grego.de Ari.ꝛ multi alij q viderūt libros Auer.ꝛ eos pfecte intellexerunt:dicūt fuisse opinionē eius ꝙ intellectus nō vniatur homini ꝑm eē:ideo ita videtur ꝛ mihi vt patuit supra in.q.spāli de hac materia.

Quantum ad 2m tenet̄ cōmuniter ꝙ aia intellectiua est forma corpis:quidā tm̄ dicunt:ꝙ lʒ ita sit.nō pōt tm̄ demōstrari:qꝛ vt dicūt pōt aliqd denominari agēs ab aliqua forma separata ꝑʒ eē:ſʒ de hoc erit sermo sequēti.q.Nūc aūt itēdo ꝑbare tm̄ duo.¶ Primū est.ꝙ aia intellectiua est forma corporis ꝑm Aristo.¶ 2m est.ꝙ intell's non pōt eē vnᵒ numero in oibus hominibᵒ.

Q aia intellectiua sit forᵃ corporis teste Aris. ¶ Qꝫ aūt aia sit forma hois probo singulariter ex duobᵒ locis:lʒ Aristo.in plerisq̄ʒ locis istud ponat.¶ Prima auctoritas hī.12.meta.tex.cō.17.qui est locus p̄sens:vbi sic dicit.Cause mouētes sunt que p̄cedunt tm̄.hec auteʒ quasi vl'ia sunt insimul.Si.n.homo est sanus:tunc sanitas ꝛ homo sunt simul:ꝛ figura sphere cupree.ꝛ sphera cupri sunt insimul.Si aūt aliquid remanet in postremo querēdum est de hoc.In quibusdā.n.non est impoē.Vbi grā.Si aia est talis dispōnis non tota:ſʒ intell's.Et Cōmē.ibi dicit ꝙ Aris.cōparat cām mãlē ꝛ formalē ad cām mouētē:ꝛ dicit ꝙ in hoc distinguunt̄:qꝛ cā efficiēs.ne cio p̄cedit suuʒ effectuʒ:cā vo formalis non p̄cedit.ſʒ est simul.Et postea q̄rit an aliqua cā formalis maneat post suū effectuʒ:ꝛ rñdet ꝙ sic qꝛ aia intellectiua manet.Cū aūt Aris.loquat̄ de cā formali intrinseca.cōstat ꝙ ꝑm euʒ aia itellectiua est talis cā formalis:ꝛ ꝙ loquat̄ de forma a qua res hʒ eē.pʒ:qꝛ Cōm.ibi dicit.ꝙ ꝑhs loqtur de illis causis.p quas res fit ens ꝛ vnū.¶ 2ᵃ auctoritas hī 2° de anima.Nā tex.cō.1.dicit ꝙ est tētandū querere que sit cōmunissima rō anime.Et q̄rens p̄dictā rationē,supponit tex.cō.2.ꝙ aia est suba:ꝛ diuidit subaʒ i mãʒ,formā,ꝛ ꝯpoᵐ.Et postea te.cō.5.ꝯcludit ꝙ aia est actus primus corpis physici.Ex qbus sic arguit̄.Esse actū pmū corpis est cōissima diffinitio aie:cōuenit.n.anime itellectiue.Sʒ forma que est actᵒ pmus alicuiᵒ dat ei nō tm̄ opari.sed ēt eē:qd̄ est pma pfectio.ergo aia itellectiua dat eē corpori physico.¶ Ad hanc auctoritatē dicit

Rñdet Cōmē. Cōmē.2.de aia.cō.7.ꝙ ꝑhs nō loqtur assertiue.ſʒ tm̄ dubitatiue:qꝛ eius ꝑpō est cōditionalis.Sic eni dic̄.te.cō.7.Si aūt aliquod cōe in oī aia opʒ dicere,erit vtiq̄ʒ actᵒ primus corpis organici physici.Et cōfirmat̄.qꝛ tex.cō.21.sic dicit.de itellectu aūt ꝛ ꝑspectiua potētia nihil adhuc manifestū est:ſʒ videt̄ alterū genus eē anime:ꝛ hoc solū ꝯtingere separari.Ex quo pʒ ꝙ ꝑm Aris.p̄dicta diffō nō est de anima itellectiua.¶ Sʒ ista nō tollunt pncipale ꝑpositū

Impugnatur Cōm. qd̄ ꝑbat̄.¶ Primo.Ista cōditionalis est vera p te:qꝛ etiā

q2 ēt Phs eā pōnit. Si aliqua est cōis diffō aie: est ista: aia
est actus 2c. Sz aliqua est cōissima diffō aie: vt pz. ex tex.
cō. 1. supraposita. ğ fm Aris. pdicta diffō 2uenit oi anime.
¶ 2°. Phs postq̄ posuit pdictā diffōnē. t. cō. 7. statiz sub/
dit. tex. cō. 8. Ulr quidē igit dictū est qd sit aia. ¶ 3°. Phs
2° de aia. tex. cō. 12. 2. 13. dicit se velle pbare diffōnē supe/
rius datā de aia. 2 postea eaz pbat. tex. cō. 18. tali rōne. Jd
qd est pnm pmū vegetādi/sentiēdi/intelligēdi/2 mouendi/
fm locū est actus pmus corpis physici. Sz aia itellectiua
est pnm pmū hoz. ergo est actus pmus 2c. Constat aūt q
ratio ista nō cōcluderet nisi in minori acciperet q aia sit
pncipiū intrinsecū: 2 sic pz q de mēte Phi aia itellectiua
nō est suba separata a mā fm eē: 2 q nec est vna nūero in
oibus. ¶ 4° arguit rōnibus sic. Pole est me aliquid itel/
ligere te illud nō intelligēte. ergo intells meus nō est intel
lectus tuus. añs pz experimēto. Consequētia pbat: q2 si i/
tellectus meus est intells tuus. opz q ois itellectio que est
in itellectu meo sit ēt in itellectu tuo. ¶ 5°. Impole est for/
mas 2rias esse in codē fz gradus itensos. Sed pole est q
ego intēse assentiā alicui ppōni: cui tu itense dissentias: isti
aūt assensus 2 dissensus sunt cōtrarij: q2 opiniones 2dicto/
riorū sunt 2rie. ergo ipole est meū itellectū eē tuū. ¶ Con
firmat: q2 eo modo possuz odire quem tu amas. ergo mea
nolitio nō est tua. 2 p 2ñs neq̄ mea itellectio ē tua. ¶ 6°.
Ego possuz scire q actu habeo intellectionē. a. 2 tu nō po/
tes scire naturalr q ego actu habeaz intellectionē. a. ergo
meus intells nō est tuus. Consequētia pbat: q2 intells po/
test naturalr scire oēm intellectionē quā actu hz. cū cogno
scat se itelligere. ergo si tuus intells est intells meus: ipe co
gnoscet itelligere qd est in me: 2 per 2ñs etiā tu cognosces
idē itelligere. ¶ Dicet forte ad has rōnes: sicut dicit Cō/
Fuga. mētator 3° de aia. cō. 5. q intells polis nō copulat. nisi in/
quantū phātasmata mea mouēt ipm ad actualē itellectio/
nē: 2 q2 pōt esse q phātasmata que sunt in me moueāt ipz
sine tuis phātasmatib9 non mouētib9: 2 ideo pōt eē q ego
aliqd intelligā q tu nō intelligis: lz sit vnus intells nume
Infecttio ro. meus 2 tuus. ¶ Sed 2 hoc arguit. Et lz satis sit iproba
ta ista rñsio in ista. q. tñ adhuc arguit tali rōne. Phs 3° de
aia. tex. cō. 36. sic dicit. loquēs de itellectu. Qui 2o est in po
tētia tēpore pior in vno est. Et Cōmē. ibi sic dicit. fm opio/
nē nostrā 2 Themistij intells qui est in potētia/pus conti/
nuatur nobis q̄ intells agēs: opz aūt q Cōmē. loquat de
pioritate tēporis: alioqn expositio sua nō eēt conformis te/
xtui. Ex his arguit sic. ¶ Nūq̄ phātasmata causant spēz
in itellectu poli nisi intells agēs sit eidē 2iunctus: cū phā/
tasmata nō possint agere nisi per virtutē itellectus agētis.
Sed anteq̄ itellectus agēs sit cōtinuatus itellectui possi/
bili ipse intellectus possibilis est vnitus nobis: vt apparet
ex textu adducto. ergo etiā est vnitus nobis anteq̄ phāta/
smata causent in eo speciē intelligibilem.

Ad pmū **Nunc ad** argumēta rñdetur. Et ad pmuz dī q Phs
in illa rōne nō intēdit aliō nisi hāc 2ñtiā.
Si pmus motor est in magnitudine: aliqua alia minor vir
tus moueret aliqd aliud minus mobile in tpe finito. Et p
hanc rōnē pcedit ad 2cludēdū oimodā abstractionē pmi
motoris a magnitudine. Nec intēdit dicere q sequatur q
vna pars ipsi9 motoris moueat partē mobilis: 2 q motor
Ad scdm sit extensus. ¶ Ad 2m dī. q aia itellectiua imediate recipi
tur iu mā: 2 q quātitas supueniēs posteri9 nā nō dat ei ex/
tensionē: q2 aia a mā nō dependet sicut alie forme māles.
Ad tertiū ¶ Ad 3m negat minor. 2 dicit q itelligere nō est effectus
formalis aie: sed est ei9 tanq̄ cause efficiētis: effect9 aūt ei9
formalis est eē: 2 istud cōicat corpi ab anima intellectiua.
Ad 4tū ¶ Ad 4m dī. q sicut aia non est separata ab hoie fm esse:
ita itelligere nō est separatū fm eē: lz non fiat mediāte or/
gano corpali. ¶ Ad 5m negat maior de forma que nō est Ad 5m
dependēs a mā. cuiusmodi est aia itellectiua. ¶ Ad 6m dī. Ad 6m
q si in minori accipitur forma mālis pro oi forma que est
in mā. sic ipsa est falsa. aia. n. itellectiua nō pōt recipere p/
priā spēm suiipsi9: sz itelligit se solū p spēs aliaz reruz. Si
2o eadē minor itelligit tm de formis eductis de potentia
māe: sic 2cedit totū 2 nō segtur aliud nisi q aia itellectiua
nō est educta de poa māe: qd est vez. ¶ Ad 7m dī. q aia i/ Ad 7m
tellectiua est hec: 2 q ē itelligibilis tm i poa. Et cū dī. ergo
intells polis pōt mouere seipsuz. Negat 2ñtia: q2 vt dcm
est nō intelligit se p ppriā spēm: illud aūt tm mouet intel/
lectū possibilē qd cāt in eo spēm sui representatiuā. ¶ Ad Ad 8m
8m. negat falsitas 2ñtis. Ad pbationē dī. ab illis duob9 cō
ceptib9 formalib9 pōt abstrahi vn9 terti9 cōcept9 q erit cō
ceptus illoz 2ceptuū: sicut illi duo erūt 2ceptus rose. Nec
est incōueniēs q in hō 2ceptib9 aie pcedat in infinitū: lz
hoc nō sit possibile in cōceptibus obiectiuis. ¶ Ad 9m ne/ Ad nonū
gatur 2ñtia. Ad probationez dicet infra in vna alia qōne:
qūo doctor causet scientiam in discipulo.

¶ Textus. 28.

¶ Querere 2o que principia aut elementa.

¶ In hoc textu nihil noui ponit: sz epilogat supradicta cō/
cludēs q oiuz sūt eadē pna trib9 modis. ¶ p pportionalr:
q2 i oi gñe ē aliqd sic mā 2 fora 2 pnm 2 agēs. ¶ 2°: q2 sba ē
pnm oiuz generū: q2 ea remota alia destruunt. ¶ 3°. q2 po
tētia 2 actus sunt pncipia oium. Preter aūt istos tres mo/
dos nō sunt eadē pncipia sed diuersa: nā alia est poa de ge
nere sube: 2 alia sunt cōtraria. s. forma 2 puatio a poa 2 con
trarijs alioz generū. Ex qbus segt q hoc nomē pnm. put
dicit de pncipijs diuersoz generū nō est vniuocū nec eq/
uocū: sed medio mō. i. analogū. Et ita exponit Cōmē. 2 S.
Tho. nec aliquo mō differūt in hoc textu. Pz igitur rñsio
ad illā questionē: vtrū oium sint eadē pncipia. pz etiam q
sunt principia substantiarum sensibilium.

¶ Utrū pncipia oiuz sint eadē fm analogiā. i. oia cōponā/
tur ex pprio potētiali 2 actuali. Qō. XXVI.

Q Ueritur 26°. Utruz oium sint eadē pn
cipia fm analogiā. i. vtrū sicut
suba cōponit ex poa 2 actu. sic ēt accidētia cō/
ponant ex pprio potētiali: 2 pprio actuali. Et
arguit q sic. ¶ Primo. Oē qd diffinit cōpo/
nit ex poa 2 actu: q2 id a q̄ sumit gen9 ē potētiale re ei9 a
quo sumit dña. Sz accñtia diffiniunt: vt ab oib9 est 2ces/
sum. ğ 2c. ¶ Cōfirmat. q2 Phs. 7. meta. te. cō. 33. sic dicit.
qm aūt diffō rō est. 2 ois rō partes hz: vt aūt rō ad rē 2 ps
rōnis ad partē rei silr se hz. Ubi dicit Cōmē. q sicut diffō
declarat qdditatē rei: ita ps diffōnis declarat ptē qddita/
tis rei. Ex qbus pz q fm eos oē diffinitū hz ptes. Nō pōt
hoc aūt itelligi nisi de pte potētiali 2 actuali. ğ idē qd pus.
¶ Cōfirmat 2°. q2 Phs. 7. meta. tex. cō. 50. facit hāc 2ñtiā.
Si ois suba est incōposita: segtur q nulli9 sube sit rō siue
diffō. Nō valet aūt ista 2ñtia nisi in vtute isti9 vlis. oē dif
finitū est cōpom: cui subsumit ista minor. accñtia diffiniū/
tur. ğ sunt cōposita. ¶ 2°. Ois mutatio p se vna est ad ter/
minū p se vnū. Sz calefactio est mutatio p se vna: vt pz. ğ
pductū p eā est p se vnū: h aūt pductū nō ē fora simplex:
q2 talis fora nō gñat nisi p accñs: vt dī 7° meta. nec tale p/
ductū est cōpom ex accñte 2 subto: q2 tale nō est vnuz p se:
ğ relinqtur q sit accñs: 2 q sit cōpositū. ¶ 3°. Qd est sim/
plicius est pfectius: q2 simplicitas est pfectio simplr. Sz
accidēs nō est pfectius suba. ergo nō est simplici9 q̄ suba.
Sed suba cōponit ex potētia 2 actu. ergo ēt accidens.

Respondeo q hui9. q. possunt eē quatuor sensus.
Primus est accipiēdo per potētiale

materiam

mām:ꝛ ſic erit queſtio: vtrū accidēs cōponatˀ ex mā ꝛ forma.¶ 2° per potētiale pōt accipi inchoatio accidentis in ſubto: eo modo quo aliqui poſuerūt ichoationes formarū in mā: ꝛ ſi ſic accipiatˀ: ꝯſtat ꝙ nō ſeqtur in accidēte eē ꝯliquaꝫ cōpoſitionē: ſed ſolū ꝙ idē numero accñs. qd̄ ṗus habebat eē potētiale ꝛ ichoatū ꝛ iperfectū dr̄ habere poſtea eſſe ꝑfectum.¶ 3°. ꝑ potētiale pōt accipi eēntia accidētis que eſt potētialis reſpectu ſui eē: vt ſit ſenſus. An accidens ꝯponatur ex eē ꝛ eēntia: ꝛ de hoc nō eſt q̄ſtio p̄ſens: ſed eſt ſermo tm̄ de ipſa eēntia ꝛ natura accidētis.¶ Et ideo eſt quartꝰ ſenſus. Utrū in eēntia accidētis ſint due entitates: quarū vna ſit potētialis reſpectu alteriꝰ eo modo quo ſubē cōpoſite hn̄t alterā ꝑtē que eſt mā: ꝛ alterā que eſt forma: ita tm̄ ꝙ illud potētiale in accñtibus non ſit mā: qꝛ mā eſt ſuba: ſed ſit quedā poᵃ de nā ipſiꝰ accidētis: ꝛ ad hūc ſenſuꝫ eſt qd̄ p̄ſens.¶ Ad quā rn̄detˀ duabꝰ ꝯnibus: q̄rū p̄ma eſt

ptia p° ista.¶ Accidētia nō ſunt cōpoſita itrinſece. i. in eēntia ſua ex aliquo potētiali ꝛ aliquo actuali: lꝫ ſunt in ſe forme ſimplices: lꝫ cū altero. i. cū ſubto poſſint facere cōpōneꝫ. Probatur iſta ꝯ vnica rōne ſic. Id qd̄ ſe toto eſt actꝰ nō eſt cōpoſitū itrinſece ex aliquo potētiali. Sꝫ accidēs ſe toto eſt actus. g̊. Maior pꝫ: qꝛ qd̄ eſt actus ſe toto eſt actꝰ ſm̄ quālibet ꝑtē ſui ſi hēat ꝑtes: vel ſaltē ſi nō hꝫ ꝑtes eſt actꝰ q̊lꝫ qd̄ eſt ipm̄. Minor ꝓbatˀ. Qd̄ ſe toto eſt pn̄m agēdi: ſe toto eſt actꝰ: qꝛ poᵃ paſſiua nō eſt pn̄m agēdi. Sed accñs ſe toto eſt pn̄m agēdi. Quelibet eniꝫ pars albedinis diſgregat viſuꝫ ꝛ q̊libet ꝑs caloris calefacit: ꝛ agēs agit tota actiōe. Ridiculū eſt. n. dicere ꝙ agēs agat vna ꝑte actiōis. ꝛ nō alia: relinqˀ g̊ ꝙ in accñtibus non eſt talis cōpoſitio itrinſeca.

Scotiſtarū ſnia. ¶ Dicetˀ forte ſicut aliq dicūt ꝙ in accñte nō ſūt due res ex qbꝰ cōponatˀ: lꝫ ſunt in eo due realitates: imaginanˀ. n. iſti ꝙ vna res ſimplex pōt hr̄e plꝛes realitates ſiue formalitates: qd̄ idē eſt ſm̄ eos.¶ Et ſi ſic dicatˀ, arguitˀ ꝯ ſupponēdo vnū qd̄ ꝯcedit ab eis. ſ. ꝙ non eſt poſſe. vt eodē ꝑ aliquid cōueniat cū aliquo ꝛ diſtinguatˀ ab eo. Nā ꝑ hoc fundamētū ꝓbant ꝙ genꝰ ꝛ dr̄ia diſtinguunˀ ex nā rei. Sit g̊ illa res ſimplex. a. ꝛ vna eiꝰ realitas ſit. b. ꝛ alia eiꝰ realitas ſit. c. ꝛ quero vtrū. b. ſit idē formalr̄ cū. a. que eſt cōis. b. ꝛ. c. aut non. Si nō. g̊ in. a. ꝑter illas duas formalitates eſt vna alia. ſ. formalitas ipſiꝰ. a. Si ſic. ergo ipſiꝰ. b. eſt vna alia formalitas: ꝛ ſic in infinitū. Probatˀ ꝯñtia. Impoſſe eſt ꝙ eodē p̄mo aliqd cōueniat cuꝫ aliquo ꝛ diſtinguatˀ ab eo ꝑ ꝑ ſuppoᵐ. Sꝫ. b. ꝯuenit cū. a. cū ſint eadē res ſimplex: ꝛ tm̄ diſtinguitˀ ab. a. formalr̄. g̊ ipſius. b. eſt vna alia formalitas ꝑ quā diſtinguitˀ ab. a. ꝛ quero de illa alia: ꝛ ſic in infiᵐ.¶ 2°

Contradicit Sco. ſibiipſi. arguitˀ ꝙ p̄dicta opio ꝯdicit his que dicit Scotꝰ alibi. Nā in reportationibꝰ pariſienſibꝰ libro p̄. diſ. 33. q. 2. volēs ꝓbare ꝙ aliqua ſunt idem ſimplr̄: lꝫ nō adequate ſic ait. Niſi multa eēnt eadē ſimplr̄ que nō ſunt eadē adequate: ſequeretˀ ꝙ forma accidētalis vt albedo eēt cōpoſita realr̄. Nā ſi rō coloris a qua accipitˀ rō gn̄is eēt alia realitas ab illa a qua accipitˀ rō dr̄ie ſpecifice albedinis: tūc albedo eēt cōpoſita ex duabꝰ realitatibꝰ. qd̄ negatur cōiter. Sunt g̊ vna realitas hec duo in albedine: ꝛ tm̄ neutrū adequate eſt realitas albedinis ꝑ ſe: qꝛ tūc vnū vel alteriꝫ ſupflueret. Hec Scotus formalr̄. In qbꝰ verbis apte pꝫ ꝙ ſm̄ eū in accñte nō ſunt due realitates: aut g̊ ipſe ſibi ꝯdicit: qd̄ nō eſt credendū de tāto viro: aut q ei attribuūt hāc pōnē nō bn̄ euꝫ

Scda p°. intelligunt.¶ 2ª ꝯ. In oī ſubto receptiuo accñtis abſoluti eſt aliqd̄ potētiale de gn̄e illiꝰ accñtis quo mediāte ſubm recipit accidēs: verbi grā. Supficies nō reciperet coloreꝫ niſi mediāte aliquo potētiali de gn̄e coloris: qcquid ſit illud. puta diaphaneitas vel aliud hꝫ.¶ Iſtā ꝯnē ꝓbo auctoritate Phi qui lib. 3. meta. tex. cō. 15. mouet vnā q̄onem vtrū oium ſint eadē p̄ncipia. Et poſtea. 12. meta. tex. cō. 23. ꝛ in ſequētibus eā ſoluēs. dicit ꝙ oium generū ſint eadem p̄ncipia multis modis: ꝛ iter alios modos dicit ꝙ ſunt eadē ſm̄ analogiā. Quō aūt hoc ſit intelligēdū. declarat ibi Cōmē. ſic dicēs. In vnoquoqꝫ p̄dicamētoꝝ accidētiū iueniuntˀ pn̄ᵃ: quoꝝ ꝓportio ad illa eſt: ſicut ꝓportio p̄ncipiorū ſube ad ſubam: nō ꝙ habeāt illā eandē nām. Et in eodē cōmēto ſic ait. Dicere ꝙ pn̄ᵃ ſunt eadē ꝓportionalr̄ eſt: vt dicere ꝙ mā ꝛ forma ꝛ p̄uatio ſūt p̄ncipia. 10. p̄dicamētorū: lꝫ que ſunt in ſuba. differūt ab eis que ſunt cuiuſlibet p̄dicamēti: ꝛ ſilr̄ ea que ſunt vniuſcuiuſqꝫ p̄dicamēti differūt ab alijs. Et cō. 26. ſic dicit. Potētia ꝛ actꝰ que ſunt p̄ncipia ſube ſunt alia a potētia ꝛ actu que ſunt p̄ncipia qualitatis: ꝛ ſic de alijs p̄dicamētis. Ex quibꝰ pꝫ ꝙ ſm̄ Phm̄ ꝛ Cōmē. in vnoquoqꝫ gn̄e ſicut eſt ꝓpria p̄uatio ꝛ ꝓpria forma: ita ēt eſt ꝓpria poᵃ diſtincta a poᵃ alteriꝰ gn̄is.¶ Nec valet dicere ad hoc ſicut aliq rn̄dent. ꝙ lꝫ cuiuſlibet gn̄is ſint ꝓpria pn̄ᵃ. nō ſunt tm̄ res illiꝰ gn̄is. Nam Phs in eodē loco dicit/ ꝙ ēt cuiuſlibet gn̄is eſt ꝓpriuꝫ mouēs: ꝛ tm̄ mouens nō opꝫ eē rē illiꝰ gn̄is ad qd̄ mouet. ars. n. in mēte artificis mouet ad rē artificiatā: vt ibi dicit Phs.¶ Sꝫ iſta rn̄ſio nō euadit difficultateꝫ: qꝛ Phs ibi diuidit inter elm̄tum ꝛ p̄ncipiū: qꝛ elm̄tuꝫ dicitˀ tm̄ de cauſis intrinſecis: p̄ncipiū ꝟo dicitur etiam de cauſis extrinſecis: ꝛ poſtea dicit ꝙ oium generū elm̄ta ſunt tria: ꝛ p̄ncipia ſunt quatuor: eo ꝙ forme ꝛ p̄uationi ꝛ māe additˀ ēt mouēs qd̄ eſt extrinſecū. Conſtat aūt ꝙ nō valet iſta ꝯñtia. Cauſa extrinſeca nō eſt eiuſdē gn̄is cū effectu: ergo cā itrinſeca nō eſt eiuſdē generis cū eo. Dico aūt hꝫ potētiale eē cām itrinſecā: non qꝛ ſit pars eēntie accidētis: ſed eo mō quo p̄uatio dr̄ p̄ncipiū intrinſecū. lꝫ in hoc differāt ꝙ priuatio nō manet. potētiale aūt manet acqſito accidēte: cuius eſt potētiale. eſt. n. intrinſecū. ſ. eſt in eo.¶ 2° ꝓbatur eadē ꝯ: qꝛ Cōmē. 3° phyſi. cō. 9. ſic dicit. Potētia ad vnūquodqꝫ p̄dicamētū eſt i illo gn̄e p̄dicamēti in quo eſt actꝰ. Et ſepe in alijs locis idē dicūt tam ipſe q̄ Phs. Quō aūt intelligēdū ſit ꝙ oīs potētia eſt in eodē gn̄e cū ſuo actu/ declaratuꝫ

Calūniaꝫ patitˀ hec rn̄ſio.

Dubᵐ p̄ᵐ fuit in ꝯne huius.¶ Sꝫ hic ſunt duo dubia.¶ Primum eſt: qꝛ ex actu ꝛ potētia fit vnū ꝑ ſe: vt ꝓbatuꝫ fuit libro 8°. ergo ex albedine ꝛ ſuo potētiali fit vnū ꝑ ſe. Sed q̄ faciūt vnū per ſe ſunt ei itrinſeca: ꝛ ipſum ꝯſtituūt. g̊ potētiale al-

Dubᵐ 2ᵐ bedinis eſt ꝑs ipſiꝰ albedinis.¶ 2ᵐ dubiū eſt: qꝛ Comen. 12. meta. cō. 22. dicit ꝙ p̄ncipia coloris ſꝫ formā ꝛ p̄uationē ſunt albū ꝛ nigrū/ ſm̄ aūt mām recipientē eſt ſupficies que eſt poᵃ oēs colores. ergo potētiale coloris nō eſt de genere coloris: lꝫ de gn̄e quātitatis.

Ad p̄mū ¶ Ad p̄mū dr̄ ꝙ ex actu ꝛ poᵃ. que eſt pura poᵃ. ꝛ nullo mō actꝰ cuiuſmodi eſt tm̄ mā p̄ma fit vnū ꝑ ſe: ꝛ de tali poᵃ loquebatˀ Phs: vt ibi apparet. Alia eſt poᵃ que tm̄ aliquo mō eſt actꝰ cū alteri inhereat. lꝫ ſit tm̄ poᵃ in tali gn̄e: puta coloris. eſt eniꝫ actꝰ in genere qualitatis: ꝛ ex tali poᵃ ꝛ ſuo actu nō opꝫ fieri vnum ꝑ ſe. Pōt ēt dici ꝙ ex eis fit vnū per ſe. ꝛ negari ꝯñtia qua infertur ꝙ ipſa eēt pars entitatis albedinis. Nam ex ſubto ꝛ ꝓpria paſſione: ꝛ magis ex eēntia ꝛ eē fit aliquo mō vnuꝫ ꝑ ſe: ꝛ tm̄ eē nō eſt ꝑs eēntie/ nec paſſio ē ꝑs ſui ſubti.¶ Ad

Ad ſcōm 2ᵐ dr̄: ꝙ ſupficies eſt quidē in potētia ad colores: ſed hoc non hꝫ niſi mediāte aliquo potentiali de genere coloris: ꝛ ita opꝫ itellexiſſe Cōmen. vt patet ex verbis eius ſupra recitatis. alioquin ſibiipſi contradiceret.

Ad p̄mā. Dubitatio. **Nunc** reſpondendū eſt ad rōnes factas in p̄ncipio queſtionis.¶ Ad primā dicitˀ ꝙ duplr̄ pōt aliqd eē potētiale reſpectu alteriꝰ. Uno mō ſm̄ eē reale: ꝛ ſic negatur maior. Alio modo ſm̄ eē cognitū: ꝛ ſic ꝯceditˀ totum: ſed nō ſeqtur ꝙ accidēs in ſua realitate ſit cōpoſitū intrinſece: ſed ſolū ꝙ aliqs cōceptus quē de ipſo format intellectus eſt ꝯfuſus ꝛ potētialis ꝛ ideterminatus reſpectu alte-

rius.s.cōceptus gñis respectu ɔceptus dr̃e. ¶ Ad primaȝ ɔfirmationē. dico ꝙ Ph̃s loqtur ibi tm̃ de diffōnib⁹ suba/rum sensibiliū. de qbus ibi tm̃ est tractat⁹. ¶ Ad 2am dico silr ꝙ ista ɔñia nō tenet in vi illi⁹ vlis que adducit: sed in vi istius: ois suba que diffinit est cōposita: ꝛ hoc est veruȝ. Intelligētie.n.lȝ sint diffinibiles: nō tm̃ a nobis q nō possu

Ad scdm mus eas itelligere qdditatiue. ¶ Ad 2m dicit ꝙ maior nō est vera vlr nisi de termino formali: lȝ enim aliqñ termin⁹ ꝓductus sit vnū p se. nō tm̃ hoc est semꝑ verū: ꝛ ideo non seqtur aliud nisi ꝙ albedo acqsita p dealbationē est vnuȝ

Ad tertiū per se. ¶ Ad 3m negat maior nisi illud simplici⁹ sit ēt p se subsistēs: accñtia aūt nō subsistūt p se. Nā si simplicitas so la sufficeret ad maiorē ꝑfectionē: sequeret ꝙ mā eēt perfe ctior q̃ suba cōposita: ꝛ ꝙ ois pars esset perfectior suo toto que sunt absurda ꝛ euidenter falsa.

¶ Utrum idē potentiale correspondeat omnibus formis que sunt eiusdem generis. Qō. XXVII.

Queritur 27°. Utrum oibus formis que sunt eiusdē gñis corrñdeat idē

prime rō potētiale. Et arguit ꝙ nō. ¶ Primo. qr Cōm. 12. meta. cō. 11° dicit ꝙ numerus potētiarū est ƀȝ numerū spērū entiū generabiliū. ḡ cuilibet spēi corrñdet ꝓprium potētiale: ꝛ ɔñter non est idē respe/

Scda rō. ctu oium formarū eiusdē gñis. ¶ 2°. Si sic seqtur ꝙ esset eadē po^a ꝓpinqua ɔ̃riarū formarū. ɔñs est falsuȝ. ergo an/tecedēs. Consequētia pȝ: qr illd potētiale est po^a ꝓpinqua cuiuslibet cui⁹ est potētiale. ḡ si est idē oium: erit oiuȝ eadē potētia ꝓpinqua. Falsitas ɔñtis pbat. Ubi est eadē potē tia ꝓpinqua ɔ̃riorū ibi indifferēter qñcūq pōt iduci vna pōt ēt induci alia: vt pȝ p rōnē potētie ꝓpinque: quā ponit Cōmē. 9. meta. cō. 12. vbi dicit ꝙ po^a ꝓpinqua reducit in actū vnico motore: mā aūt remota indiget plurib⁹ motori/bus. Sed nō qñcūq pōt iduci vnū ɔ̃riorū pōt induci alte

Tertia rō rū: vt pȝ experimēto. ergo ꝛc̃. ¶ 3° arguit ꝙ hᵒ potentia/lia nō sūt ponēda nō solū. vt itrinsece cōponāt accñs: sȝ ēt neq vt sint subto rō recipiēdi ipm accñs: qr aut tale potē tiale est in subto: aut nō. Si non. ergo est suba. Si sic. ergo est actus illius in quo est subtiue. Sȝ p te oē accidēs requi rit ꝓpriū potētiale. ergo illi⁹ potētialis est aliud potētiale: ꝛ sic in infinitū. ¶ Confirmat: qr pluralitas nō est ponen da sine necessitate: nulla aūt rō cogit ad ponēdū hᵒ poten tialia: sed sufficit ꝙ suba sit in po^a ad qðlibet accidēs. ḡ ꝛc̃.

Respondeo ꝙ oium formarū eiusdē gñis est ideȝ numero potētiale in vno ꝛ eodē sub/iecto: supficies eni p idē potētiale est susceptiua albedinis ꝛ nigredinis: ꝛ oium aliorū colorū. Et silr idē est potētiale oium saporū: ꝛ sic de alijs gñibus est dicēdū. Probat ista

Pria ɔ° ɔ̃. ¶ Primo. Si forme ɔtrarie cōtēte sub eodē gñe hñent aliud ꝛ aliud potētiale: seqtur ꝙ aliō eēt potētia receptiuū visionis albi: ꝛ aliud eēt receptiuū visionis nigri. Sȝ hoc est falsum. ergo ꝛc̃. Consequētia pȝ: qr sicut albedo ꝛ nigre do sunt forme cōtrarie: ita ꝛ visiones eorū ꝑsertim qñ non vidētur eodē actu. Falsitas ɔñtis pȝ: qr eadē numero potē tia visiua est oculo rō recipiēdi visionē albi ꝛ visioneȝ ni/

T. cō. 33. gri. ¶ 2° dicit Ph̃s 2° de anima: ꝙ potētie distinguunt p actus: quero p quos act⁹. Aut eniȝ hoc est p actus spē disti/ctos: aut p actus gñe distictos. Primū nō pōt dici: aliogn tot eēnt potētie visiue quot possunt eē visiones spē distin/cte: qð euidēter apparet falsum. ergo itelligit Ph̃s ꝙ potē tie distinguunt p act⁹ gñe distinctos. Ex quo seqtur ꝙ ea/dem po^a respicit oēs actus siue formas eiusdē gñis. ¶ 3°. Oia illa sunt diuersa gñe: quorū est aliud ꝛ aliud potētiale. ergo forme eiusdē gñis nō hñt aliud ꝛ aliud potētiale. Pȝ ɔñtia: qr forme eiusdē gñis nō sunt diuersa gñe. Añs pba/tur: qr Ph̃s 5° meta. tex. cō. 33. sic dicit. diuersa vo gñe dicū/tur quorū diuersum est subiectū. ¶ Predictas tres rōnes iplicite posuit. S. Tho. in tractatu de pluralitate formaꝝ. colūna 2ª. verū est tm̃ ꝙ lȝ 3ª rō faciat ad ꝓpoᵐ suuȝ. ibi. s. ad ꝓbandū ꝙ oēs forme subales rerū gñabiliuȝ sint eiusdē gñis: non tm̃ tm̃ oino concludit in ꝓposito nostro de poten tiali accidētiū: qr Ph̃s nō dicit absolute ꝙ oia sint diuersa gñe. quorū est diuersuȝ subiectū: sȝ quoꝝ est diuersuȝ subie ctū primū: qð exponēs Cōmē. sic dicit. Illa que dicunt di uersa gñe sunt q̃ sūt diuersa ƀȝ subȝ ꝛ in mā remota. Et. S. Tho. magis exponēs intētionē Phi. 5. meta. lec. 21. sic ait. P̄mo igit modo dicunt aliqua diuersa gñe. i. qr eoꝝ p̄muȝ subm est diuersuȝ: sicut primū subȝ colorū est superficies: primū aūt subm saporū est humor. hec ille. Constat autem ꝙ illa ɔña nō valȝ. Illa sūt diuersa gñe: quoꝝ est diuersuȝ subȝ remotū. ergo illa sunt diuersa gñe quoꝝ est diuersuȝ potētiale proximum. Due autem p̄me rōnes supra posite magis cōcludūt ꝓpositū nostrū. ¶ 4° ad idē arguitur ex fundamētis. S. Tho. in eodē loco. In omni transmutatio/ne est idē subȝ numero imediatū deferēs vtrūq terminū transmutationis: vt dī p̄mo physi. ꝛ 12. meta. Sed iter for mas eiusdē gñis est transmutatio: vt pȝ ad sensuȝ. ergo im/mediatū potētiale siue subm hᵒ transmutatiōis est idē nu/mero formarū cōtrariarū. ¶ Pono aūt hᵒ potētialia nō eo mō quo ponunt a quibusdā dicētibus ꝙ nō sunt aliud nisi ipse forme habētes eē ichoatū ꝛ iperfectū in subiecto. qr. S. Tho. sepe iprobat positionē de ichoatione formaꝝ siue substantialiū siue accidentaliū. Sed dico ꝙ hᵒ poten tialia sunt quedā entitates accidētales: que tamen sunt pu/re potentie in eodeȝ genere in quo sunt: sicut materia pri/ma est pura potentia in genere substantie.

Ad primum argumētū in oppositū. dico ꝙ Cōm. non loqtur ibi de hᵒ potētialibus ac cidētiuȝ: sed tm̃ loqtur de mā p̄ma. dicēs ꝙ est vna nume/ro: ꝛ est plures ƀȝ habilitatē: qr tot sunt habilitates in mā. quot sunt spēs formarū subaliuȝ. ad quas est in potētia: hᵒ aūt habilitates appellat ipse potētias: ꝛ dicit ꝙ numer⁹ hᵒ potētiarū. i. habilitatū est ƀm numerū spēruȝ rerū genera/biliū. ¶ Ad 2m negat falsitas ɔñtis. dico eniȝ ꝙ supficies quantū est ex se est in potētia ꝓpinqua ad oēs spēs coloꝝ. Ad ꝓbationē negat assumptū: qr ꝙ nō possit vnico moto re introduci forma cōtraria nō est ex defectu motoris nec rōne illius potētialis/nec rōne supficiei: sed rōne alicuius alterius forme subalis vel accidētis: qð est in illo subto in quo est supficies: que quidē forma cōpatit vnā formā acci dētalē: ꝛ nō cōpatit aliā eiusdē spēi: verbi grā. in igne in q̄ est calor nō pōt causari frigus: qr forma ignis ipm nō cō/patitur. Nec in coruo potest cāri albedo: qr cōplexio corui nō cōpatit abiectionē nigredinis. ¶ Ad 3m dicit ꝙ hᵒ po tētialia sunt in subto a p̄mo instāti eē ipsi⁹ subiecti: ꝛ ꝙ sūt actus in latitudine accidētis: ꝛ tm̃ sunt pure potētie in tali vel tali gñe. s. coloris vel saporis. ¶ Ad ɔfirmationē dī ꝙ rōnes suprapositę in qōne cogūt ponere hᵒ potētialia: ꝛ ēt auctoritas Phi dicētis ꝙ oē genus diuidit p actū ꝛ poᵒᵐ qð cū nō possit itelligi de potētia obiectiua: vt ꝓbatuȝ est libro. 9. necesse est ꝙ intelligat de potētia subiectiua.

¶ Textus. 29.

¶ Que quidem principia sensibiliuȝ ꝛ quot ꝛ quomodo eadeȝ/ꝛ qūo altera dictum est.

¶ In tractatu p̄cedēti locutus est Ph̃s de p̄ncipijs subarū sensibiliū declarādo que sunt ꝛ quot sint: ꝛ vtrū oium sint eadeȝ principia. Sed dubium est an sit locut⁹ tm̃ de sub/stantijs corruptibilibus: aut etiaȝ de substantijs eternis. s. corporibus celestibus: ꝛ quantum ad hoc dissentiunt Ale/xander ꝛ Cōmē. Nam Alexā. dicit ꝙ de vtrisq locut⁹ est.

Cōmen.

Cõmē.aũt dicit ꝙ locut⁹ est tm̃ de corruptibilib⁹:ꝛ ꝙ nũc
incipit agere de p̃ncipijs substãtie eterne sensibilis.Et q̄z
p̃ncipia sube sunt sube:necesse fuit loq̄ de suba que est p̃nm
sube eterne mobilis.Unde icipit dicere ꝙ est aliqua suba
eterna imobilis que est p̃nm sube eterne mobilis.S.Tho.
ꝯsentit Alexãdro dicēs ꝙ Phs in priori tractatu locut⁹ est
vl'r de suba sensibili:ꝛ nunc incepit scd̃s tractat⁹ in quo agi
tur de substãtijs insensibilib⁹ de qb⁹ p̃mo ponit hãc ꝯ̃nez.
Cõclusio In rerũ natura necesse est eē aliquã subam imobilez.Hãc
ꝯ̃nem sic ꝓbat.Nisi eēt aliqua suba eterna imobilis:seq
tur ꝙ nihil eēt in rerũ nã nisi tm̃ entia contingẽtia:ꝯ̃ns est
falsuz.ergo est aliqua suba eterna imobilis.Consequẽtiaz
nõ ꝓbat Phs:sed tm̃ facile ꝓbatur:vt patebit in q̄one:sed
ꝓbat falsitatē ꝯ̃ntis sic.Si oia sunt contingẽtia.ergo mot⁹
incepit eē.Sed impoſ̄e est motũ incipere eē:q̄z seq̄tur ꝙ
mot⁹ habuit eē post nõ eē:vbi aũt est p̃us ꝛ posteri⁹ ibi est
tẽpus:ꝛ sic ante motũ fuisset tp̄s:qd̃ est ipoſ̄e:q̄z aut tp̄s est
idē cũ motu aut est passio eius.ergo nõ oia sunt ꝯtingẽtia.
¶ Utrum deum esse possit demonstrari ex per se notis ꝛ
sensatis. Qõ.XXVIII.

Queritur 28°.Utrum ex sensatis ꝛ ꝑ se
notis possit demõstrari p̃muz
Pria rõ p̃ncipiũ eē.Et arguit̄ ꝙ nõ.¶ Primo.Nullũ
ꝑ se notũ est demõstrabile:sed deũ esse est ꝑ se
notũ.ergo nõ est demõstrabile.Maior est no
ta:q̄z id qd̃ demõstrat̄ ꝑ aliq̄d.s.ꝑ p̃missas:nõ est notũ ꝑ se
Minor ꝓbat̄ 3r.¶ Primo.Aliqua ꝓpositio icludēs vel
supponēs istã.deus est.est ꝑ se nota.ergo ēt ista que icludi
tur ꝛ supponit̄ est ꝑ se nota.Consequentia pz.ꝛ an̄s ꝓbat̄:
q̄z ista est ꝑ se nota.deus est honorãdus: vt dicit Cõmēta.
5.ethicorum.Sed illa supponit istam.deus est.ergo ꝛc̄.
Cap.11. ¶ Confirmat̄:q̄z vt dicit Phs.5.ethico.illud est cognituz
naturaſ̄r:circa qd̃ nõ est videri ꝛ non videri.Sz sic est de
ista ꝓpõne.deus est.cui⁹ signũ est:q̄z ois natio:ꝛ oēs gẽtes
Scd̃a rõ adorãt deũ.¶ 2°.Ois passio insurgēs naturaſ̄r in appeti
tu oritur ex aliqua naturali notitia.Sz desideriũ beatitu
dinis ꝛ ꝑueniẽdi ad deum insurgit naturaſ̄r in volũtate.ḡ
oritur ex aliqua nãli notitia que habet̄ de deo.p̃ma aũt no
titia que habet̄ de re est notitia an est:q̄z oēs alie istã p̄sup
Tertia rõ ponũt.ergo naturaſ̄r notũ est deũ eē.¶ 3°.Eē ens necesse
esse.est ꝑ se notũ.ergo deũ eē est ꝑ se notũ.Consequẽtia pz:
q̄z ꝑ nomē dei nihil aliud itelligim⁹ q̄ȝ necesse esse.An̄s ꝓ
batur:q̄z oppositũ p̄dicati infert oppositũ subiecti:sequit̄
enim hoc non est.ergo nõ est necesse esse.

Primũ p̄supp°. Respondeo p̃mittendo duo ꝓ notitia huius qõ
nis.¶ Primũ est.ꝙ deũ eē natura
liter/a nobis cognosci põt itelligi dupl'r.Uno mõ ꝙ cogno
scatur in quodã ꝯfuso cõceptu ꝛ cõi:puta ꝙ est aliq̄d in re
rũ nã qd̃ est nãe itellectualis beatitudo:ꝛ hoc non est sim
pliciter cognoscere deũ eē:sicut cognoscere veniẽtē nõ est
cognoscere Sortē.lz Sor.sit veniēs.Alio mõ põt itelligi
ꝙ cognoscat̄ distincte non ad hunc sensuz ꝙ habeat̄ pro
prius ꝯceptus diuinitatis:sed q̄z cognoscit̄ que est illa res
que dr̄ hois beatitudo:puta ꝙ ipsa est vna suba imãlis ꝛ
Scd̃m p̄suppom. Demõstratio multiplex. oium prima ꝛ alia hm̃.¶ 2m est ꝙ 2r põt aliq̄d demõstra
ri.Uno mõ a posteriori.s.ꝑ effect⁹.Alio mõ a p̃ori.s.ꝑ cãm
ꝛ hoc ꝯtingit duob⁹ modis.Nã aliq̃n illud prius ſm rē est
prius:ꝛ est cã.sicut duz p̃ma passio demõstrat̄ ꝑ diffinitio
nē subiecti:ꝛ 2a passio per primã ꝛ 3a per 2am.Aliquando
id ꝑ qd̃ demonstrat̄ nõ est vere causa:nec est p̃us ſm rem:
q̄z est idē re cum eo de quo est demõstratio:sed tm̃ eēt cã si
reaſ̄r distinguerent̄.puta cũ demõstrat̄ itellectualitas de
deo ꝑ imaterialitatē.Immãlitas.n.nõ est prior ſm rē in
tellectualitate:q̄z sunt eadē res.In alijs ꝯo intelligẽtijs est
prior nã:q̄z in eis distinguit̄ itellectualitas ab imaterialita
te ſz veritatē:lz Phi hoc negarēt:est tm̃ imaterialitas dei
prior itellectualitate ſm rõnē.i.ꝙ intell's noster prius con
cipit imãlitatē conuenire deo q̄ȝ itellectualitatez:ꝛ ex vno
concludit aliud.His declaratis dico ad.q.tres ꝯ̃nes:q̄rum
p̃ma est hec.¶ Naturaſ̄r ꝛ ꝑ se notũ est oibus deum esse/ Pria ꝯ°
accipiẽdo deũ ꝓut cognoscit̄ in cõceptu ꝯfuso ꝛ cõmuni.
¶ Istã ꝯ̃nez ꝓbant due p̃me rõnes facte in p̃ncipio que Scd̃a ꝯ°.
stionis.¶ 2a ꝯ̃.deũ eē non põt demõstrari ꝑ aliq̄d p̃us ēt
ſm rõnē:eo modo.s.vt dixi ꝙ itellectualitas demõstratur
ꝑ imaterialitatē.Probat̄ sic ista ꝯ̃.¶ Si demonstraret̄ ꝑ
aliq̄d prius:aut illud esset ꝓprius ꝯceptus diuinitatis/aut
aliq̃ alia dispositio primi p̃ncipij.s.necessitas vel eternitas
vel causalitas p̃ma vel aliq̄d aliud hm̃.Sed primũ nõ põt
eē:q̄z cõceptus diuinitatis ꝛ cõceptus eē dei sunt idem:ita
ꝙ si aliq̄s intell's hz ꝓpriũ cõceptũ diuinitatis videt in eo
formaſ̄r includi ip̄m eē:sicut in cõceptu hominis includit̄
ꝯceptus aialis.Si eniz diuinitas posset diffiniri diffiniret̄
ꝙ ipsa est eē subsistens:ꝛ ꝓpter hoc sepe dicit.S.Tho.ꝙ
ista ꝓpositio de⁹ est:est ꝑ se nota ſm se:q̄z p̄dicatũ includi
tur in rõne subiecti.Non põt ēt dici 2m:q̄z alie ꝓprietates
p̃mi p̃ncipij:sicut sũt posteriores diuinitate:ita sunt poste
riores quolibet incluso in rõne diuinitatis.¶ 3a ꝯ̃.Demõ Tertia ꝯ°
strari põt per posteriora.i.ꝑ effect⁹ deuz esse in spãli.s.pro
bando ꝙ est in natura aliqd̃ p̃mũ necesse eē:ꝛ oium causa:
ꝛ multa alia hm̃/per que habet̄ magis determinata notitia
dei:ꝛ hoc ideo est:q̄z nõ est nobis ꝑ se notũ ꝛ euidēs natu
raliter ꝙ aliquid tale sit in nã.sed indiget demõstratione.
Probo aũt istaz ꝯ̃nē soluz ꝑ rõnes:quas posuerunt Phi.s.
Aristo.Cõmē.ꝛ Auicē.Prima ratio est ista.¶ Sensu ap Rõ qua Aristo.ꝓbauit deũ esse.
paret ꝙ oēs nature sunt ordinate ſm nobili⁹ ꝛ ignobilius:
videm⁹ enim ꝙ aqua est ꝑfectior terra:ꝛ aer aqua.ꝛ ignis
aere:ꝛ celũ igne:ꝛ idē ordo apparet inter plãtas inter ani
malia inter mineralia:ꝛ hanc notitiam habet etiam intel
lectus.Intell's aũt ponit statuz in his que itelligit ꝛ videt
ꝙ nõ põt aliq̄d eē magis nobile:nisi q̄z appropinquat ad
aliq̄d nobilissimũ:vt dr̄.12.meta.tex.ꝛ cõ.4°.ergo in rerũ
natura est aliqd̃ ens nobilissimũ:ꝛ ꝯ̃nter deus:q̄z nomine
dei itelligim⁹ tale ens.¶ Hãc rõnē posuit Phs ꝛ Cõmē.
vt dixi secũdo metaphysice.textu ꝛ cõmen.4.ꝛ.12.meta
physi.textu cõmẽti.52.vbi sic dicit Phs:omnia eniz ordi
nata sũt adinuicē in respectu alicui⁹.Qd̃ exponēs Cõmē.
ait.Et oia ordinata sunt in respectu alicui⁹.i.apparet enim
ꝙ hoc cõe est oibus entib⁹.s.ꝙ oia sunt ꝑꝑ vnũ:ꝛ ꝙ actio
nes eorũ sunt erga illud vnuz:ꝛ est p̃ma cã:queadmodum
oia que sunt in domo ꝑꝑ dñm domus sunt.¶ 2a ratio su
mitur ex ꝑte motus.Pz eniz ad sensum ꝙ aliq̄d mouet̄:ꝛ
ꝙ mot⁹ celi semꝑ est vniformis ꝛ regularis.ꝛ ex hoc ꝯclu
ditur ꝙ ille motus est ab aliquo itellectu.ois autē itellect⁹
agit ex appetitu alicui⁹ finis.Aut ergo intelligẽtia mouēs
celũ mouet ꝑꝑ aliquē finē distinctũ a se:aut ipsamet est fi
nis illi⁹ motus.Si p̃mũ/ille finis ꝓpter quē vltimate mo
uet est deus.Si nõ.ergo ipsamet est deus.¶ Hanc rõnez
posuit Phs ꝛ Com̃.12.meta.te.ꝛ.cõ.36.vbi dicit sic Phs.
Mouet aũt.s.deus sicut appetibile ꝛ itelligibile:hec enim
sola mouēt nõ mota.Cõcludit enim Phs ꝙ est deuenire
ad vnũ mouēs imobile:q̄z mouet vt intellectũ ꝛ amatum.
Siue aũt hm̃ mouēs sit cõiunctũ celo.ita ꝙ celũ moueat se
ꝛ diuidat̄ in partē mouentē ꝛ partē motaz:siue sit separa
tum:ꝯcludit ista rõ ꝙ illud mouēs imobile est de⁹.Et ad
hunc sensuz loquebat̄ Cõmen.p̃mo celi.cõ.22.q̃n dixit ꝙ
via loquẽtiũ in lege sua ad ꝓbandũ deũ esse nõ ducit nisi
ad corpus eternũ.Illa aũt via de qua loq̄tur est via mot⁹:
ꝑ quã ꝯcludit̄ ꝙ est deuenire ad vnũ p̃mũ mouens qd̃ est
celũ.Sz q̄z celũ nõ põt mouere se nisi diuidat̄ in ꝑtē mo
uentē ꝛ ꝑtē motã:tm̃ ex hoc ꝯcludit̄ ꝙ illa ꝑs que mouet.s.

intelligētia est de⁹ si ipsa a nullo alio moueatur neqȝ sicut ab efficiēte neqȝ sicut a fine. Dicunt aliq ꝙ iste rōnes non sunt euidētes nec ex ꝑ se notis: qꝛ nō est euidēs ꝙ sit stat⁹ in causis: cuius oppositū fuit ꝓbatū supra. ¶ 3ª rō quā ponit. S. Tho. 1. q. 2. ar. 3. Et Scot⁹. 1. dis. 2. est ista. Pȝ ad sensum ꝙ aliqd est factū ab alio ⁊ ꝯñter ꝙ aliqd est effectibile: puta caloꝛ ab igne vel aliqd aliud h⁹. Sit igiť illud effectibile. a. Aut igiť. a. est a se. aut a nullo aut ab alio. Nō a se. qꝛ nihil producit se. Nō a nullo. qꝛ est ꝯtradictio dicere ꝙ aliqd sit effectū. ⁊ ꝙ a nullo sit effectū. ergo est factū ab alio. Sit igiť illud. b. Et queriť vtrū. b. sit effectū. vel non. Si nō. ergo est de⁹: qꝛ vt supra patuit demōstratur ꝙ oia sunt a deo effectiue: ⁊ ꝙ tñ de⁹ a nullo est. Si sic. ergo vel a se. vel a nullo. vel ab alio. Nō duo ꝑma. ergo 3ᵐ ⁊ sit illō c. ⁊ queriť de. c. sicut querebať de. b. ⁊ cū nō sit abire in infinitū in causis opȝ deuenire ad aliqd qȣ nō est effectuȝ ab altero: ⁊ ꝯñter ad aliqd qȣ est deus. ¶ Hanc rōnē posuit Phs ⁊ Cōmē. 2° meta. tex. ⁊ cō. 6. Sȝ forte diceť ꝙ nō est euidēs oē non effectū ab alio esse deū: qꝛ ꝺm Phm celum nō est deus: ⁊ tñ nō hȝ cām ꝓducentē. ¶ Ista rñsio appa ret eē falsa ꝑ ea que dicta sunt supra vbi ꝓbatū fuit demōstrari posse ꝙ oia sunt effectiue a deo: ⁊ ꝙ est impoſſe esse duo entia iproducta. ¶ 4ª ratio est quā ponit Auicē. 8. sue metaphysice. ca. 3. ⁊ in ꝑncipio celi. que est ista. Demōstrato aliq̊ ente aut ipȝ ē ꝯtigēs ex se: aut neccīuȝ ex se. si neccīuȝ ex se. igitur tale est deus. Si cōtingēs ex se. ergo hȝ esse ab alio. Sed nō est ꝓcedere in infinitū. ergo est deuenire tādē ad aliqd qȣ est necesse eē ex se: ⁊ illud est deus. ¶ Pro notitia hui⁹ rōnis. Sciēduȝ est ꝙ Auicēna dicit oia illa eē ex se poſſia nō esse que habēt eē ab alio: ⁊ solū illud eē simpliciter necesse eē qȣ a nullo est. ¶ Et si quis omnino ꝑteruiat cōtra hanc rationē ꝙ nō est euidens oia esse a deo effectiue. ¶ Saltē cōcessum est ab omnib⁹ ꝙ deus est finis oiuȝ: id autē a quo oia dependēt tanqȝ a fine est deus: ⁊ sic patet ꝙ predicte rationes phōrum quas recitāt quasi omnes theologi efficaciter cōcludunt deum esse / nec possunt euadi ab homine bene disciplinato.

Ad rōnes **Ad rationes** q̊ in oppositū pȝ ex dictis in qōne q̄uo sit respondēdū. nā ꝑma ⁊ 2ª ꝓbant ꝑmā ꝯnem. ¶ Ad 3ᵃᵐ negať añs: qꝛ nō est ꝑ se notū nobis ꝙ sit aliqȣ ens necesse eē: sed demonstrať ꝑ quartaȝ rationē positam in. q. ex verbis Auicēne.

¶ Textus cōmēti trigesimi.

At q̊ si fuerit motiuū aut effectiuum.

Cōclusio ¶ Hoc loco ponit aliā ꝯnē dicēs: ꝙ necesse est illā subām sempiternā nō esse in potētia. ¶ Hanc ꝯnē Cōmē. exponit dicens ꝙ Phs intēdit dicere ꝙ in illa suba nulla oino est potētia: sȝ ꝙ ipsa est actio pura. ⁊ hoc ꝓbat. ¶ Primo. quia ois motoꝛ cuius sube admisceť potētia / poſſe est vt in aliqua hoꝛa nō moueat. Nō eniȝ mouet nisi per aliū motorē extrahētē ipm de potētia in actū. Sed illa suba semꝑ actu mouet: cū mot⁹ posit⁹ sit eē etern⁹. ergo ⁊c̄. ¶ 2°. quia omne cuius sube admisceť potētia est gn̄abile ⁊ corruptibile. Sed illa suba eterna est icorruptibilis ⁊ ingenerabilis: alioqn aliqñ nō fuisset: ⁊ ꝯñter nec aliqd aliud fuisset. ergo ⁊c̄. ¶ 3°. Oē eternum est actio pura: ⁊ nulla actio pura habet potētiā. ergo illa suba nō hȝ potentiā. Et itelligit Cōmē. ꝙ nō est in potētia ad aliquid qȣ actu nō habeat. Non enim negat Cōmē. mām in celo qȣ est eternum: ⁊ tñ negat in eo potētiā ꝑter potentiā ad vbi. ¶ Sȝ. S. Tho. alr̄ exponit dicēs ꝙ intētio Phi est ꝓbare tria. Primū est ꝙ illa suba nō est in potētia ad mouēdum: sed semꝑ actu mouet: qꝛ effectus in actu requirit cām in actu. Sed mot⁹ eternus semꝑ actu est. ergo suba mouēs semꝑ actu mouet: vnde magis ꝓprie ipsa diciť eē mouens qȝ motiū a: qꝛ nō est necesse ꝙ motiuū. i. habēs potētiam mouēdi actu moueat. Ex his infert ꝙ idee Platonis non sufficiūt ad saluādum eternitatē motus: qꝛ ille idee sunt vltima: vltima aūt non mouēt: sed ois motus est ab aliquo singulari. Et ꝙ dictū est de ideis. idēm est de alijs: que ponebanť separata. s. mate. que ponebāt pithagorici. ¶ 2ᵐ qȣ probat est ꝙ illa substātia est actus purus nullā habēs potētiaȝ: cuius rōnē assignat: qꝛ oē id in cuius suba admiscetur potētia contingit nō esse: qꝛ opȝ dare aliqd a quo illa potētia reduciť ad actū. Sed substantiā eternā nō cōtingit nō esse: alioquin etiaȝ motū cōtingeret non eē quē tñ dixerat eē necessariū ⁊ eternū. ergo ⁊c̄. ¶ Tertiū qȣ ꝓbat est ꝙ illa substantia nō habet materiā. quia omne habēs materiā est in potentia. ꝓbatum est aūt ꝙ illa substātia non est in potētia. ergo nō habet materiā. Infert. S. Tho. ꝙ Phs tenuit firmiter ⁊ nō dubitatiue eternitatē mot⁹ cū in hoc fundauerit suas rōnes. Infert 2°: ꝙ ratio Phi non cōcludit eternitatē motus: ⁊ eam soluit. Infert 3°: ꝙ ex eternitate motus cōcluditur necessario imaterialitas primi principij.

¶ Utrum primum principium sit separatum ab omni potentia. Questio. XXIX.

Queritur 29°. Utrū primū ꝑncipiū sit separatū ab omni potētia. Et arguiť ꝙ nō. ¶ Primo. Quicquid facit cū altero cōpositionē est ens potētiale. nā partes sunt in potētia respectu toti⁹. Sed primū ꝑncipiū facit cū alio compositionē. nā. 12. meta. tex. ⁊ cō. 25. diciť ꝙ oēs intelligētie ꝑter primā cōponuntur ex potētia ⁊ actu. Nec est alia causa huius. nisi qꝛ superioꝛ infoꝛmat inferiorem: ⁊ prima oīum a nulla infoꝛmať: ergo ꝺm eos prima intelligentia facit cōpositionē cuȝ 2ª infoꝛmādo eam. ¶ Confirmatur: qꝛ 3° de anima. cō. 18. diciť ꝙ intelligētie abstracte perficiunt seinuicē ⁊ recipiūt se ꝑter primā que abstracta ab hac natura. ¶ 2°. Omne quod diuidiť in aliqd simile materie. ⁊ in aliqd simile foꝛme est aliquo modo cōpositum. Sed omne intelligibile. ⁊ per consequēs etiā primum principiū diuidiť in aliquid simile materie: ⁊ in aliquid simile foꝛme. dicit enim Cōmē. 3. de anima cōmento 5° circa finē: ꝙ quēadmodū sensibile diuidiť in materiā ⁊ foꝛmaȝ: sic intelligibile ens opȝ diuidi in similia his duobus. ¶ 3°. In quocūqȝ est multiplicitas in eo est cōpositio. Sed in ꝑma causa est multiplicitas: quoniā dicit Cōmentatoꝛ. 12. metaphysice. cōmēto. 38. ꝙ multiplicitas in deo non est in esse: sed in intellectu tm̄. ergo in prima causa est cōpositio saltē ꝺm rationē. ¶ 4°. In eo ponit intellectus cōpositionē de quo pōt foꝛmare duos cōceptus. Sed pōt foꝛmare duos ꝯceptus de deo. s. ꝯceptū eē ⁊ essentie. ergo intellectus ponit in deo compositionem.

Respondeo in ista questione non queritur vniuersaliter de intelligentijs. An in eis sint accidentia: sed soluȝ queritur de simplicitate ꝑmi ꝑncipij: ⁊ quia simplicitati opponitur cōpositio: ideo si ostensum fuerit ꝙ in eo nulla est compositio / erit sufficienter ꝓbatum ꝙ est simplicissimum. ¶ Dupliciter autem potest aliquid esse composituȝ. scilicet compositione ex his: ⁊ cōpositione cum his. Compositio ex his est in eo quod constituitur ex pluribus partibus: sicut Soꝛ. est composit⁹ ex materia ⁊ foꝛma: ⁊ homo albus ex homine ⁊ albedine. Cōpositio cum his est eius quod in natura sua est simplex: ⁊ tamen cuȝ altero facit compositionē. ¶ Huiusmodi autē cōpositio ex his contingit quatuoꝛ modis. Naȝ aliqua est cōpositio ex esse ⁊ essentia. ¶ Secūda est compositio ex natura ⁊ supposito: ⁊ sic Soꝛ. ⁊ ei⁹ humanitas faciūt compositionem

Primum | Scdm | Tertia | Quarta ratio. | Sensus questi. | Cōpositio ē aliqd altero duorū modorum. | Quatuor modi cōpositionis.

positionem. ¶ Tertia est ex mã ⁊ forma. ¶ Quarta est ex subiecto ⁊ accidēte. Probãdū est aūt ꝙ nulla istaꝝ cōpositionū est in pͣ cã. Et qꝛ oē cōpositū ex mã ⁊ forͣ: est ēt cōpositū ex subo ⁊ accidēte. Si ꝓbatū fuerit ꝙ in pma cã nullū est accidēs: erit ꝓbatū ꝙ in eo nō est compositio ex mã ⁊ forͣ. ¶ Qꝫ aūt in pma cã nullū est accidēs. ꝓbo vnica auctē Cōmētatoris. 12. metaphy. cō. 25. vbi sic dicit. Et sciendū est ꝙ subē sūt duobꝰ modis. Modus vnus est in quo ipoſe est fugere accidētia. Et alius sine aliquo accñte. Primus aūt est sensibile. Scōs aūt intelligibile. Cui ꝓpositioni Cōmētatoris si adiungaẽ ꝙ pma cã est simplr intelligibilis ⁊ semꝑ actu intellecta: vt ipse dicit. 12. meta. cō. 51. statim seqẽ ꝙ in ea nullū est accidēs. ¶ Scdo arguiẽ ꝙ simplr nulla sit in eo cōpositio: qꝛ si sic. vel aliqd ei adderẽ: vel ipsuꝫ adderetẽ alteri. s. ei cū quo faceret cōpōnē. Sed vtrūqꝫ est falsuꝫ. ergo ⁊c. maior pꝫ. Minor ꝓbaẽ. Illa entitas que est ois entitas eminēter / nō patiẽ secū vllã additionē. Sed pma cã est ois entitas eminēter: vt dicit Cōmentator. 5º metaphy. cōmē. 21. ergo ⁊c. minor pꝫ. Maior ꝓbaẽ. Sicut due forme diminute non cōponunẽ mutuo. puta calor cū calore: ita nec forma diminuta cōponiẽ cum forͣ que est eminēter talis. calor eniꝫ eminēs nō pōt esse subm caloris diminuti: nec lux solis alicuiꝰ alteriꝰ lucis. ergo id qd est ois entitas eminēter nō recipit additionē entitatis diminute. ¶ Tertio. Oē cōpositū est posteriꝰ suis partibꝰ cōponētibꝰ saltē nã. Sed pm pnm nullo est posterius aut duratione aut nã. ergo ois cōpositio ei repugnat. Et cōfirmaẽ. qꝛ cōpositū est ens dependens a pncipijs ex qbꝰ cōponiẽ: pmo aūt pncipio repugnat depēdētia: alioqn non esset simplr pm. ergo ideꝫ qd pus. ¶ Quarto. Id qd est in sūmo gradu intelligibilitatis nullã hꝫ potētiã: ⁊ loquor de poͣ passiua: qꝛ de actiua poͣ nō est sermo in ista. q. Sꝫ pm pnm est in sūmo gradu itelligibilitatis. ergo ⁊c. Maior pꝫ: qꝛ cū ideo sit aliqd itelligibile. qꝛ est ens in actu: qd sūme est intelligibile est sūme in actu: ⁊ ꝯñter nullã hꝫ potentiã: qꝛ cū sūmo gradu vniꝰ oppositi nō stat aliqs gradus alterius oppositi. Minorē ponit Cōmentator. 12. metaphy. cō. 37. vbi sic ait. Cōpositū est oē cui poͣ admisceẽ. Et qꝛ poͣ itelligiẽ per aliud: ⁊ actus ꝑ se: magis intelligiẽ illud cui nulla poͣ admisceẽ. Et sepe dicunt Phs ⁊ Cōmentator ꝙ pm pnm est actio pura nullã habēs admixtionē potentie: ⁊ qꝛ in hac ꝯne oēs Phi cōueniunt nō est elaborãdū adducere alias rōnes pro ꝓbatione huius cōclusionis.

Ad primum in oppositū negaẽ minor. Ad ꝓbationē dr ꝙ nō intendit Phs aut Cōmentator dicere ꝙ cōponanẽ ex poͣ ⁊ actu ꝑꝑ illã rōneꝫ que allegaẽ: sed solū ꝑꝑ hoc ꝙ in oibus intelligentijs pter pmã distinguiẽ esse ab essentia. Et dato pterea ꝙ intelligētia superior esset actualis itellectio qua inferior intelligit: vt aliq cōcedunt fuisse de mēte Cōmentatoris: tñ negaretur ab eis ꝙ ipsa sit forma inherēs inferiori: sed solū dicūt ꝙ est eius forma fm esse intentionale. Uel est dōm iuxta veritatē ꝙ ideo recipiunt se nō ꝙ vna sit in alia: sed quia spēs ⁊ silitudo vniꝰ est in intellectu alteriꝰ. ¶ Ad 2m negatur maior. Nã in oi itelligēte est aliqd silē mãe. s. ipsuꝫ intelligēs siue intells: ⁊ est aliqd silē forme. i. id quo mediãte intelligit: lꝫ intellectus ⁊ forma qua intelligit in qbusdã saltē in pmo pncipio distinguanẽ tñ rōne: ⁊ ꝯñter vnum nō est actus alteriꝰ fm esse reale. ¶ Ad 3m cōcediẽ maior si in eo sit multiplicitas reꝝ in q sensu negaẽ minor: oia. n. que sunt in deo sunt idē fꝫ esse: vt dicit Cōmētator. 12. metaphysice. cōmēto. 39. Et cū dr ꝙ saltē est ibi cōpositio fm rōnē: hoc negaẽ: qꝛ nihil cōponiẽ fm rōnē cū altero: sꝫ tñ fm esse. ¶ Ad 4m negaẽ maior: qꝛ de eadē simplicissima re pōt intells formare plures cōceptus, cōpositio aūt tūc est tñ in intellectu formante pluralitatem cōceptuum.

¶ Utrum mundum esse eternum Phs crediderit se posse demonstrare. Questio. XXX.

Queritur 30º. An Phs crediderit se demonstrare posse munduꝫ esse eternū. Et vr ꝙ nō. ¶ Primo. qꝛ pmo topicoruꝫ. dicit expresse qdã eē ꝓblemata. i. ꝓbabiles ꝓpositiones quãtū ad vtrãqꝫ ꝑtē ꝯdictionis. ⁊ hꝰ est eternitas mūdi. ¶ Scdo. Nō est putandum Aristotelē sibiipsi ꝯdicere. Sꝫ ipse tenuit aliqd cui fꝫ eū repugnat eternitas mundi. ergo. Minor ꝓbaẽ. Tenet Phs ꝙ infinitū nō pōt esse in actu: ⁊ ꝙ aia itellectiua est incorruptibilis. ista aūt nō cōpatiunẽ mundi eternitatē: qm si mundus est eternus pcesserūt infiniti hoies. ergo infinite aie ⁊ cū ille sint imortales: seqẽ ꝙ actu sūt infinite. ¶ Tertio. cuiuslibet ꝓductionis sunt tria pncipia. s. mã forͣ ⁊ ꝑuatio. ergo terminus a quo ꝓductionis mundi / est ꝑuatio ipsius mūdi. ergo aliqn nō fuit. ¶ Quarto. Demōstratoris non est vti auctoritatibꝰ alioꝝ: qꝛ rō demonstratiua cogit intellectū: nō aūt locus ab auctē cogit. Sed vbicūqꝫ Phs loquitur de eternitate mūdi ponit auctes antiquoꝝ. igiẽ nō putabat se demōstrare. ¶ Quinto. Tempus nō est eternuꝫ. ergo nec motus est eternus: ꝯñtia pꝫ. Añs probatur. Tempus est numerus motus. ergo tempus est quid finitū: cuꝫ infinita non sit numerare siue pertransire.

Respondeo in ista. q. pmitto tria. Primū est ꝙ fꝫ oēs phos q recte de nã senserūt. pmꝰ motor est eternus: eo ꝙ si aliqn nō fuisset. seqẽ ꝙ: ēt nunc nō esset. nō eniꝫ esset ꝓductus ab alio. cū ipse sit pͣ cã. Nō ēt esse ꝓductus a seipso: qꝛ nulla res deducit se de nō esse ad esse. Et qꝛ ois notitia que nãlr hr de cã pma est ex sensatis: ꝓpterea oēs antiq phi posuerūt aliquē effectū eternuꝫ demonstrantē hꝰ eternitatē cãe pme. Uñ etiã phs. 8. phy. cōmē. p. ⁊ 2º recitat opiones Anaxagore. ⁊ Empedoclis. ⁊ Democriti. ⁊ alioꝝ: dicēs eos oēs posuisse eternitatē mundi excepto Platonē q dixit mundū esse genitū. ¶ Scdm est ꝙ aliud est querere an motꝰ sit eternꝰ: ⁊ aliud an mundus sit eternus: per mundū eniꝫ intelligo vniuersitatē entiuꝫ: que vniuersitas reqrit oia incorruptibilia que nunc sunt ⁊ genera ⁊ spēs corruptibiliū. Uñ si mūdus fuit eternus: opꝫ ab eterno fuisse nō tñ corpora celestia ⁊ itelligētias. sed ēt hoies equos plantas: ⁊ sic de alijs. Si aūt motꝰ fuit eternus sufficit fuisse corpora celestia ⁊ eoꝝ motores. Propterea disputat Cōmētator. 8. physicoꝝ. cōmēto p 2º 3º ⁊ 4º an phs ibi ꝓbet eternitateꝫ motꝰ pmi: vel potius eternitatē motꝰ in cōi. puta ꝙ gñatio ⁊ alteratio ⁊ hꝰ sint ab eterno. Et ibi reprehēdit Alpharabiū. ⁊ Auicēnã. ⁊ Algaçelē dicētes Aristotelē ꝓbare eternitatē motus in cōi. Ipse aūt Cōmētator vult ꝙ ꝓbet tñ eternitatē pmi motus: vtraqꝫ tñ istaꝝ opionū pōt sustineri. ¶ Premitto 3º: ꝙ si etiã mūdus sit eternꝰ. aliud est querere an alicuiꝰ nãe specifice indiuidua fuerint ab eterno: ⁊ aliud est querere de aliquo determinato idiuiduo: puta an Phs cōcedens ab eterno fuisse plantas: habeat cōcedere hãc plantã ꝑticularē ab eterno fuisse. Et iō de oibꝰ istis est tractandum. ¶ Pono igiẽ tres ꝯnes. quaꝝ pͣ hec est. Aristoteles non tñ ꝓbabilr. sed oino assertiue ⁊ determinate posuit eternitatē motus. Istã ꝯnē tenuit. S. Tho. 12. meta. lec. 5ª. exponēdo textū cōmēti. 30. ¶ Istud ꝓbatur supponēdo duo. Quoꝝ pm est / ꝙ fm Aristotelē deꝰ ꝓduxit de necessitate nãe oia entia necia: cuiusmodi est itelligētia ⁊ celum ⁊ mã pma. Et ꝙ ista fuerit eius firma sentētia supra ꝓbatū fuit. Secūdum est / ꝙ agens de necessitate nature distinguitur ab agente a proposito: vt dicitur scdo physicoꝝ. textu cōmenti. 49. qꝛ positis oibus requisitis ad actioneꝫ agens q

ppposito pōt suspendere actionē suā ⁊ in sua potestate est agere ⁊ nō agere: agens ꝟo a nā nō pōt suspendere suam actionē si sit sufficiēs ⁊ nō ipeditū. ¶ Tūc sic. Deū agere de necessitate nāe fuit firma sententia Aristotelis. ğ ēt deū pduxisse p̄mū mobile: ⁊ p̄mū motū ab eterno: añs pꝫ. Cōsequētia pbať: qꝛ oppositū ꝯsequētis infert oppoᵐ añtis. Si eniꝫ nō pduxit ab eterno. ergo ab eterno suspensa fuit actio eius. ğ vel ideo est: qꝛ nō erat sufficiēs: aut qꝛ aliquid erat ipsum ipediens que nō sunt ab aliquo phō cōcedēda: aut hoc erat. qꝛ nō agebat de necessitate nāe: qđ est oppositū añtis. ¶ Incidēter tñ ponā hic rōnes qb⁹ Phs pbat eternitatē p̄mi motus. Reducunť aūt ad quatuor fundamenta. s. ad nām tēporis. ⁊ motus: ⁊ sube celi: ⁊ nāe ipsius agentis. ¶ Ex pte tēporis sic arguit. 8° physicoꝝ. tex. cōmenti. 11. De rōne instātis est q̧ mediet inter ptes tēporis ⁊ eas copulet adinuicē. ğ añ qđlꝫ instās est tēpus copulatuꝫ cuꝫ tēpore posteriori. Tūc vltra. Ergo nō est dare p̄ᵐ instans tēporis. ğ tēpus nō incepit. ğ nec motus. Hanc rationē cōfirmat Auicēna: qꝛ si p̄mus motus incepit. ğ non esse eius p̄cessit esse eius durationē. Sed id qđ p̄cedit aliđ duratione p̄cedit ipsuꝫ tēpore. ğ tēpus erat ante p̄ᵐ motū: qđ est absurdū. Et eodē mō pbareť q̧ sequereť tēpus fuisse ante tēpus. si tēpus incepit. ¶ Scđo arguit ex pte mot⁹ 4° physicoꝝ. p̄ de generatione: ⁊ 8° phy. Et a Cōmentatore. 8. phy. cōmento. 15. Si p̄mus motor incepit mouere. cū ante nō moueret. ğ se hꝫ nūc aliter q̄ p̄us. Sed hoc est ipoſſe: cū p̄mus motor sit oino imobilis. ex fine octaui physicoꝝ. ğ nō poterit incipere mouere: vñ si mouet eternalr̄ mouet. Maior pbať. Id qđ acqrit nouā relōnē se hꝫ alr̄ q̄ prius: qꝛ hꝫ id qđ ante nō habebat. Sꝫ motor incipiēs mouere acqrit nouā relationē. s. relōnē mouētis ad motū. ergo ⁊c̄. ¶ Tertio arguit ex suba celi p̄ de celo ⁊ mundo. Omne ingenerabile ⁊ incorruptibile est eternū. Sꝫ celuꝫ est hꝫ. ergo est eternū. maioreꝫ hꝫ pro manifesta. Minor pbať. Ois generatio ⁊ trāsmutatio est inter terminos cōtrarios: vt dī p̄mo phy. Sed in celo non est ꝯrietas. ğ nec generatio. Et eodē mō pbat p̄mo physicoꝝ māᵐ p̄mam esse eternā: qꝛ est ingenerabilis. cū nō possit assignari aliquid ex quo sit genita: qꝛ cū cuiuslibet gnōnis subiectū sit mā: sequiť māꝫ fuisse añq̄ esset. ¶ Quarto arguit 8° physicoꝝ. ex cōditione motoris: qꝛ p̄mus motor aut mouet naturalr̄: aut volūtarie. Si nālr̄. ğ nō aliqñ mouet ⁊ aliquando nō. vt supra deductū fuit. Si volūtarie. ergo p apprehensionē. Sed oē mouēs per itellectū in tēpore determinato apprehendit duo tēpora in quoꝝ vno vult agere: ⁊ in alio nō. ergo p̄mus motor si nūc p̄mo icepit mouere celū apprehēdit tēpus aliqđ añ istud nunc: ⁊ in illo nolebat mouere: ⁊ sic seqť tēpus fuisse ante istud nunc qđ tu dicis esse p̄mū. ¶ Alie rōnes etiā haberi pñt: sed iste sunt potiores in qbus phi sustētati sunt. ¶ Credo tñ q̧ Phs nō existimauerit oēs istas rōnes esse demōstratiuas presertim tres primas. De quarta aūt satis dubito: qꝛ vī mihi q̧ Aristoteles putauerit deum oino agere de necessitate nāe: nec posse aliter esse: qꝛ ꝺm ipsuꝫ oia que ei ꝯueniunt sunt simplr̄ necesse esse. Et circa hoc nō est verisimilr̄ credendum Aristotelē dubitasse. ¶ Soluūť aūt p̄dicte rōnes. ¶ Ad p̄mā eniꝫ dī q̧ sicut in linea est assignare aliquē punctum q̄ p̄cise est p̄nᵐ eius: ⁊ aliquē q̄ p̄cise est finis: ⁊ aliquē q̄ est p̄nᵐ vnius ptis ⁊ finis alterius: ita de instāti est dōm: ⁊ iđ preter illud instās in quo ptes tēporis copulanť nō repugnat dari vnū qđ p̄cise est p̄nᵐ tēporis. ¶ Ad scđam dī q̧ p̄mus motor incipiēs mouere nō acqrit nisi relōnē rōnis ad ipsuꝫ mobile. Et qꝛ entia rōnis nullibi sunt subiectiue. ⁊ nullā entitatē ponūt in eo de quo dicunť: ideo nō sequiť q̧ sit variatus in se. Dico scđo q̧ si etiā talis relo esset realis: adhuc hoc nō sequiť: sicut ad hoc q̧ hec albedo sit similitudo nō opꝫ q̧ ei adueniat noua entitas: sed sufficit q̧ ponať terminus. s. vna alia albedo. ¶ Ad tertiaꝫ negatur maior: sed tñ seqť q̧ nō sit pductū p trāsmutationē: sic ēt p̄cedit illa pbatio illi⁹ maioris. ¶ Ad quartaꝫ dī q̧ agit volūtarie: sꝫ nō est veꝝ q̧ oē tale agēs apphēdat duo tempora realia: qñ ex illa volitiōe pducit ipꝫ tps. sicut in pposito loqmur. Dico 2°: q̧ nos imaginamur rē q̄ de nouo pduciť añ nō fuisse q̄ pduceref: sꝫ illud. añ nō dicit veruꝫ tēpus: sed tēpus imaginatū. Et iđ non seqť q̧ tēpus fuerit añq̄ pduceref. ¶ 2ª ꝯ. Aristo. firmiter tenuit non tñ p̄ᵐ motū: sed ēt ipꝫ mūdū eē eternū. Probať. ¶ Aristoteles firmiter tenuit māꝫ p̄mā eē eternā. sicut ēt alia necessaria. vt pꝫ ex p̄cedēti ꝯne. ğ firmiter tenuit mundū esse eternū: añs pꝫ. Cōsequētia pbať. Et suppono vnū qđ est de mente ipsius. s. q̧ idiuidua aialiū pfectoꝝ nō pñt pduci in esse imediate nisi ab agēte vniuoco. Istud tenuit phs 7° metaphysice. ⁊ expresse Cōmētator ꝯ Auicēnā: vt declarauim⁹ in 7°. hui⁹. Tūc arguiť. ¶ Prio. Si aialia pfecta nō fuissent ab eterno. ğ dareť aliq̄ p̄ª in eis: puta p̄m⁹ hō / prim⁹ leo: quero a quo imediate pduct⁹ sit ille p̄m⁹ leo. Nō a p̄ª cā: qꝛ ipsa ꝺm Phm nihil pōt ex mā pducere imediate: vt supra dixim⁹. Nō a celo: qꝛ nō est leoni agēs vniuocuꝫ. Nō a nulla cā: qꝛ h̄ est ipoſſe. ğ ab aliq̄ alio leone: ⁊ p ꝯns añ hunc quē tu dicis p̄ᵐ fuit alius. ¶ Scđo. Mā p̄ª nunc est sub formis aialiū pfectoꝝ. ğ ab eterno sub eis fuit. Consequētia pbať: qꝛ cuꝫ mā sit ab eterno: aut ab eterno erat sine oī forma. ⁊ hoc oino negaret phs tanq̄ ipoſſe: aut erat sub forª celi. ⁊ trāsmutata est ad formas aialiū: ⁊ sic celum esset corruptum: qđ phs hꝫ p ipoſſi: aut ab eterno erat sub formis aialiū: sicut ēt nūc est: ⁊ sic habeo ppositū: q̧ aialia pfecta fuerūt ab eterno. ¶ Tertio. idē pbať de plantis ⁊ mineralib⁹. ⁊ de aialib⁹ iperfectis ad quoꝝ generationeꝫ sufficit celū cū dispositione māe. Naꝫ celū fuit ab eterno ⁊ motus ei⁹: ⁊ fuit tāte virtutis quāte nūc est. ğ ab eterno disposuit mām ad istas formas ⁊ eas itroduxit: presertim cū necessario agat in ista inferiora. Nec pōt aliqs rōnabiliter dicere phm alr̄ sensisse. ¶ 3ª ꝯ. Aristoteles nō cōcederet aliqđ indiuiduū reꝝ corruptibiliū fuisse ab eterno: puta Sortē Platonē. hunc asinū: ⁊ sic de alijs. Probať. ¶ Quicqd durauit tēpore infinito a parte ante: durabit nālr̄ tēpore infinito a pte post. Sed Sor. nō pōt nālr̄ durare tēpore ifinito a pte post. cum sit nālr̄ corruptibilis. ğ nō potuit esse tēpore infinito a pte ante. Minor est nota. Maiorē ponit phs p̄mo celi. Et pbať rōne ꝺm ipsuꝫ: qꝛ si Sor. fuit tēpore infinito. seqť q̧ infinito tēpore restitit cōtrarijs nālr̄ conantib⁹ ad eius corruptionē. ğ semp poterit eis resistere. ¶ Cōfirmať: qꝛ virtus eterno tēpore resistēs alicui ꝯrio in ipsuꝫ agēti est infiniti vigoris: ⁊ nō tñ infinita duratiue. Lꝫ enim virtus finita si sit incorruptibilis possit ppetuare motū in quo nulla est ꝯrietas: tñ resistere ꝯrio p tēpus infinitū nō videť esse nisi infiniti vigoris: qꝛ duoꝝ ꝯrioꝝ adinuicē agentiū. opꝫ vnū esse potētius altero. Si enim essent equalis oino virtutis nō posset vnum agere in aliud nec ecōtra. Et ideo opꝫ q̧ vnū excedat aliđ: ⁊ cū p ꝯtinuā actionē potētioris in id qđ est minus potēs diminuať virtus debilioris cōtrarij: opꝫ q̧ tandē ipsa cōsumanť. Patet igiť q̧ si vnū ꝯriū resistit alteri tēpore infinito: opꝫ virtuteꝫ eius esse infinitā: nullū aūt indiuiduum naturalr̄ corruptibile est infinite virtutis. ğ nō solū ꝺꝫ mēteꝫ phi. sed ēt alioꝝ nō posset deus producere vnū ignem particularē vel aliud tale ab eterno ⁊ ipsuꝫ relinquere sue nature: qꝛ sequitur q̧ illud tale duraret tempore infinito naturalr̄: ⁊ hoc pbatum est ei repugnare. Posset tñ deus aliqđ tale ens pducere ab eterno nō derelinquēdo ipsuꝫ

Rōnes q̄b⁹ asseruit Aris. mundi eternitatem,

Diluunt rōnes phōrum,

Scđa ꝯ°,

Suppo°,

Tertia ꝯ°

sue nãe:sed ipsuz ɔseruãdo ⁊ manu tenẽdo. ℂ Et si dicat̃
mundus potuit esse ab eterno.ğ hõ potuit esse ab eterno.
ergo aliqs hõ:puta hic vel hic. Cõsequẽtia pz:qꝛ ly homo
supponit determinate:⁊ ꝑ ɔsequẽs sub eo licet descẽdere.
ℂ Rñdeo ꝙ ista nõ ꝓprie ɔcedit̃:hõ potuit esse ab eter
no:sed ista:ab eterno potuit esse hõ:in ista aũt nõ licet de
scendere:qꝛ ly hõ.stat ɔfuse rõne illi⁹ termini ab eterno.
Ad pmũ **Ad primum** in oppositũ dĩ ꝙ ɔsuetudo Aristote
lis fuit mãs illas quas nondũ deter
minauerat pertractare tñ vt ꝓbabiles.si aliqñ de eis ser
mo incidebat. Et qꝛ nõdũ determinauerat an mundus sit
eternus:ideo in libro topicoꝝ dixit ipsuz esse ꝓblema. Di
co preterea ꝙ phs in libris logicalib⁹ sepe vtitur exẽplis
ẜm alioꝝ opiones:⁊ ita fecit in ꝓposito. Nã aliq vt Pla
Ad scdm to dixerunt mundũ nõ esse eternũ. ℂ Ad 2m dĩ ꝙ Aristo
teles nõ negauit absolute nõ posse dari infinitũ in actu:sz
hoc negauit tñ in rebus mãlibus:vt pz ex rõnib⁹ eius.3°
physicoꝝ.⁊ ꝑ celi. Ille eniz rõnes ɔcludũt tñ de infinito
rerũ mãliũ. Et ꝓpter hoc dixit etiam. S. Tho.in libro de
eternitate mundi ꝙ mũdũ est demonstratũ nõ posse esse
Ad tertiũ infinituz in actu. ℂ Ad 3m dĩ ꝙ phs loquit̃ tñ de ꝓdu
ctione que est per motũ vel trãsmutationẽ:res aũt ab eter
Ad 4tũ no essent ꝓducte solũ ꝑ simplicẽ emanationẽ. ℂ Ad 4m
dĩ pmo ꝙ phs in rõnib⁹ illis nõ putabat se demr̃are nisi
forte in vltima quã supra adduximus. Dĩ scdo ꝙ demon
strator nõ adducit alioꝝ dicta.vt ꝑ ea demõstret ⁊ cogat
intellectuz:sed postq̃ demonstrauit põt ea adducere ad
Ad 5tũ maiorẽ cõfirmationẽ. ℂ Ad 5m dĩ ꝙ sicut quelz circulatio
celi est finita:tñ pole est ꝙ precesserint infinite circulatio
nes vna post aliã:ita tẽpus mensurãs vnãquãqz earũ est
finitum:⁊ tamen fuerunt infinite partes temporis corre
spondentes infinitis circulationibus.

ℂ Utrum mundum esse ab eterno possit teneri sequendo
precise rationem naturalem. Questio. XXXI.

Ueritur 31°. Utrũ sequendo precise ra
tionẽ nãlẽ teneri possit ꝙ mũ
dus potuerit esse ab eterno. Et videtur ꝙ nõ.
Pia rõ ℂ Primo. Si mundus fuit ab eterno:sequit̃
ꝙ tempus fuit infinitũ a parte ante. Sed hoc
est ipossibile.ergo. Cõsequẽtia pz:qꝛ da oppositũ.ergo est
dare pmũ diem:⁊ ꝑ ɔñs nõ fuisset ab eterno. Falsitas con
sequẽtis ꝓbat̃. Si tẽpus est infinitũ:sequit̃ ꝙ pars est eq̃
lis suo toti. Sed hoc est ɔtra pm pnm.ergo. Cõsequẽtia ꝓ
bat̃. Totũ tẽpus acceptũ in preterito vsqz ad diez hester
naz est pars toti⁹ tẽporis includẽtis ẽt diez hodiernã. Sz
illud est infinituz.⁊ silr istud.ergo sunt equalia. Maior ⁊
minor pz.ɔñtia 2o ꝓbat̃:qꝛ vnũ ifinitũ nõ põt esse mai⁹
Cõfir°. altero. ℂ Cõfirmat̃:qꝛ fuissent infiniti dies ⁊ infiniti mẽ
ses. Sed dies est ꝑs mensis.ergo pars equaret̃ toti. Et ꝑ
hoc idẽ pncipiũ ꝓbaret̃ ꝙ pars eẽt maior toto:qꝛ sit dies
hodiernus.a.⁊ dies crastinus.b.preteritũ ⁊ futuruz ad.a.⁊
ad.b.sunt infinita. Tunc sic. Preteritũ ad.b.est maius pre
terito ad.a.vt pz.ergo futurũ ad.b.est maius futuro ad.a.
Patet ɔsequẽtia:qꝛ preteritũ ad.b.⁊ futurũ ad.b.sunt eq̃
lia:⁊ per ɔñs quocũqz est maius vnũ est eo maius aliud.
Tunc vltra. Futuruz ad.b.est maius futuro ad.a.ergo ꝑs
est maior toto:pz ɔñtia:qꝛ futurũ ad.b.est ꝑs futuri ad.a.
Scda rõ. ℂ Scdo ex eodẽ fundamẽto. Impole est ifinitũ eẽ acce
ptũ:qꝛ vt dĩ.3° physicoꝝ.infinitũ est cuius ꝑtẽ accipienti
bus semꝑ est aliqd extra accipe:sz esse ꝑteritũ est acceptũ.
cũ totũ positũ sit in actu.ğ tẽpori ꝑterito repugnat infini
Tertia rõ tas. ℂ Tertio. De rõne ifiniti est ꝙ habeat actũ admixtũ
potẽtie:vt pz.3° phy.ɔ.58. Sz ꝑteritũ nõ hz actũ admixtũ
potentie.sed qõlz ipsius est positũ in actu.ergo ⁊c̃. ℂ Cõ
Confir° firmat̃. Infinitũ est passio entis:qõ est in ꝓcessu i quo nõ
inuenit̃ ifinitas in termino a quo.sed in termino ad quẽ:
vt pz in numeris:nõ eniz est infinitas in vnitate a qua in
cipit ꝓcessus. Et silr nõ est infinitas in totalitate ɔtinui a
qua incipit eius diuisio:sed est in ꝑtib⁹ ad quas ꝓceditur.
Sed preteritũ est terminus a quo ꝓcessus temporis.ğ in
preterito nõ põt esse infinitas. ℂ Quarto. Pole est ꝙ de⁹ Quarta
qualibet die ꝓduxerit vnã aiaz.ğ si ꝓcesserũt ifiniti dies ratio.
possibile est ꝙ nũc sint ifinite aie in actu. ℂ Quinto. Si Quita rõ.
mundus fuit ab eterno.aut dies ꝑteriti sunt tot ꝙ eis non
põt fieri additio:aut eis põt addi aliq̃ dies. Primũ nõ est
dõm.vt oẽs cõcedunt:accipio igit̃ tẽpus preteritũ cui ad
dit̃ vna dies. Si ista multitudo silr acciperet̃ cũ vna alia
multitudine cui nõ fuisset addita ista dies ⁊ silr inciperẽt
diutius duraret illa cui fuisset addita ista dies.duraret.n.
plus per vnũ diẽ.ergo alia nõ duraret in infim. ℂ Sexto. Sexta rõ.
Repugnat esse silr infinitã multitudinẽ.ğ repugnat infini
tam multitudinẽ fuisse. Añs cõiter est cõcessũz. Cõsequẽ
tia ꝓbat̃. Qr enim repugnet infinitas actu silr:aut est rõne
simultatis aut est rõne actualitatis:sed non est ratione si
multatis precise.qꝛ pole esset ꝙ preterita ⁊ futura vt pre
terita ⁊ futura sunt.essent in actu ⁊ starent silr in actu sub
preteritione ⁊ futuritione:vnde nõ est maior repugnãtia
ꝙ sint actu sub simultate.ğ tota hui⁹ repugnãtia est rõne
actualitatis:⁊ ideo nõ põt esse aliqd actu ifinitũ:qꝛ actua
litas repugnat infinito formalr:cũ de rõne infiniti sit esse
permixtũ potẽtie:⁊ ꝑ ɔñs nõ posse esse actu ẜm se totum.
Sed oẽ preteritũ est positũ in actu ẜm se totũ.ğ preterito
repugnat infinitas. ℂ Septimo. Cũ oẽs dies preteriti trã Septima
sierint:aut est dare aliquã diẽ a qua dies hodierna distat ratio.
in infinitũ:aut nõ est dare aliquã talez. Si est dare.ergo a
nulla magis distat:⁊ per ɔñs a qua illa sic distat est pma
dies. Si aũt nulla talis põt dari.ğ a q̃lz distat tñ finite:⁊
ꝑ ɔñs nõ ꝑcesserunt dies infiniti. ℂ Octauo. Cũ dies pre Octaua rõ
teriti nõ fuerint silr in actu:sz ordine quodã ⁊ per successio
nẽ vnius ad aliũ aut est dare aliquã diẽ ante quã non fuit
alia:aut nõ. Si sic.ğ illa fuit pma dies. Si nõ. Cõtra. Ante
oẽs dies cõiunctim acceptos nõ est dare aliã priorẽ:alio
quin nõ oẽs essent accepti.ğ est dare aliquã añ quã nulla
fuit. Pz ɔñtia:qꝛ nõ possunt oẽs ɔiunctim accipi nisi quo
daz ordine.s.vnã post aliã accipiẽdo:⁊ ꝑ ɔñs nõ oẽs eẽnt
accepti nisi daret̃ vna claudens oẽs alios dies. ℂ Scdm
pncipale fundamẽtũ per qõ arguit̃ in ista mã est:qꝛ non
esse precedit esse nãlr in oi ente citra pmũ. Prima igit̃ rõ
est ista. ℂ Ubi aliqua opposita imediate sunt incõpolia. Nona rõ.
ꝓ eodẽ instãti talis est ordo durationis inter ea qualis est
ordo nãe. Sed esse ⁊ nõ esse sunt hm̃.ğ cum nõ esse sit pus
nã q̃ esse in oi effectu:seqt̃ ꝙ nõ esse sit etiã pus duratiõe.
minor nota. Maior ꝓbat̃. Ex quo eniz sunt imediata ne
cesse est alterũ eorũ inesse:ex quo 2o sunt opposita nõ pñt
inesse silr:ergo vnũ pus inest q̃ aliud:istud aũt nõ põt esse
nisi id qõ est pus nã. ℂ Scdo. Id cuius ꝓductio nõ men Decia rõ.
surat̃ nisi instãti trãseũte/nõ põt eẽ eternũ. Sed ꝓductio
creature est hm̃.ğ nulla creatura põt esse eterna. Minor
ꝓbat̃. Nullus effectus hz ex vi sue productionis ꝙ duret
amplius q̃ per instãs:qꝛ post illud pm instãs sui esse desi
neret eẽ nisi ɔseruaret̃ a pa cã.ğ ⁊c̃. Maior ẽt pz ex termi
nis:qꝛ cũ instãs tale ponit̃ trãsiẽs ⁊ nõ durãs nõ põt esse
eternũ. ℂ Tertio. Oẽ qõ potuit eẽ eternũ fuit eternũ. Sz Undecia
mundus nõ potuit esse eternus.ğ non fuit eternus.minor ratio.
supponit̃. Maior ꝓbat̃. Tum qꝛ in ꝑpetuis nõ differt eẽ
⁊ posse. Tuz qꝛ poa ad eẽ eternũ necio ɔiungit̃ actui.ergo
infert ipsuz actũ.s.rẽ esse eternã:ɔñtia pz. Añs ꝓbat̃. Ubi
poa nõ necio cõiungit̃ actui.ibi poa põt ꝑcedere actũ du
ratione. Sz eẽ eternũ a ꝑte añ nõ põt seq suã poaz.ğ. ℂ 3m
pncipale fundam est rõne gnõnis. Si mũdus potuit eẽ ab

eterno perfectus quo ad spẽs suas: sicut nunc est: sequit̃ q̄ gñatio potuit esse ab eterno: cũ multa sint que nõ habẽt eẽ nisi p gnõnẽ. Sed impoĺe est gnõnẽ fuisse ab eterno. g̊ rc. maior pz. Minor pbat̃. Si gnõ: puta hoium / fuit ab eterno: aut hoc est. q2 est dare vnũ hoiem q fuit ab eterno. aut q2 ab eterno fuit hõ lz nõ possit assignari aliqs determiate nõ dando aliquẽ creatũ: sed dicẽdo q̄ oẽs sunt geniti: r qõcũq3 istoꝝ dicat̃ erit idẽ iudiciũ: q2 ille hõ q diceret̃ ab eterno creatus coexisteret illis ifinitis: quoꝝ qlibet cẽt genitus. Sed qõcũq3 istoꝝ det̃ nõ potuit esse gñatio eternà: g̊ rc. maior pz. mior pbat̃. Agẽs p motũ pexistit termino motus nõ solũ nã. sed tẽpore. Sed de rõne gnõnis est. q̄ sit p motũ: q2 gnõnẽ nec̃io pcedit alteratio. ergo rc. ¶ Cõfirmat̃. si gnãtio hois fuit ab eterno. g̊ pcesserũt ifiniti homines. ergo nũc sunt actu infinite aie: qõ est ipossibile.

Doctorꝫ varie opiniones.

Respondeo q̄ lz de facto mundus non fuerit ab eterno: tñ circa possibilitatẽ eternitatis eius varia est doctoꝝ opio: stãdo precise in rõne nãli. ¶ Quidã. n. dicũt q̄ repugnat mundũ esse eternũ: q2 iplicatio ꝯdictionis est in istis terminis / aliqs effect⁹ est eternus: eo q̄ iplicat aliqd esse eq̃le deo in duratione: equaretur aũt aliqd deo posita mundi eternitate. Et isti moti sũt ppter rõnes supra positas. Eoꝝ tñ q sunt hui⁹ opionis. s. q̄ mũdus cõstitutus ex spẽb⁹ qb⁹ nũc est non põt esse ab eterno: triplex est modus dicẽdi. Nã aliq dicunt q̄ nõ repugnat aliquã rez permanẽtẽ: puta celum r subas imãles fuisse ab eterno: sed hoc repugnat reb⁹ successiuis. s. motui r tẽpori: q2 ex hoc seq̃t̃ ifinitũ esse in actu: vt supra arguebat̃. Aly dicunt q̄ oino nullus effectus põt fuisse ab eterno: siue sit pmanẽs siue successiuus: q2 opz q̄ nõ esse pcedat esse in oi eo qõ est ab alio depẽdẽs. ¶ Quidã vo aly dicunt q̄ nõ solũ pmanẽtia: sed ẽt successiua potuit de⁹ ab eterno pducere: nec vlla est ꝯdictio in his termis. Et hec opio vr̃ rõnabilior. vñ. S. Tho. eã tenet: r hec est opio ei⁹. Et lz istõ firmiter teneat. nõ tñ credit q̄ ita esse possit demonstrari: qõ pz: q2 in 2° dis. pma. soluit rõnes ad vtrãq3 partẽ. Arguit̃ aũt p ista opione. Et pmo q̄ non possit demonstrari eã esse ipossibilẽ. ¶ Si deus ageret de necessitate nãe. deus ab eterno pduxisset mundũ. Sed nõ est demonstratũ euz nõ posse agere de necessitate nãe: ergo nõ est demõstratũ eũ nõ potuisse ab eterno pducere mũdũ. Maior pz: q2 agẽs nãle si sit sufficiẽs semp agit: nec in ei⁹ potestate est agere r nõ agere nisi ipediat̃: qõ de pmo ente nõ est dõm. Minor pbat̃. Tum qa pħi tenuerũt deuz agere ad extra necessario: qõ non fecissent si oppo^m posset demõstrari. Tum q2 ipsuz agere mere cõtingenter: tenet̃ ex fide. Tum q2 de⁹ necessario amat se: r nec̃io itelligit ẽt alia. ergo nõ est ipoĺe apparẽs q̄ necessario velit alia. Tũ q2 rõnes que adducunt̃ ad pbandũ deũ agere mere ꝯtingenter soluunt̃ facile a pħis. ¶ Scõo. Det̃ instãs pmũ in quo aliqs effectus a deo pductus est: aut deus potuit in priori instãti eũ pducere: aut nõ. Si nõ. g̊ est virtus eius limitata ad hoc instãs. Si sic. Quero an in aliquo priori illo potuerit eandẽ rez pducere r sic in infinitũ. Si nõ. arguit̃ vt pus. Si sic. ergo ab eterno potuit ipsum pducere. ¶ Tertio. Uirtus pducens effectũ suũ sine motu in non tẽpore nõ pcedit effectũ suũ nec̃io pz duratione: q2 ibi nõ mediat motus: r p ꝯñs nec tẽpus. Sz pma cã pduxit celum subito. g̊ rc. ¶ Quarto. Jmpoĺe nõ põt trãsire in naturã possibilis: vt dicit Cõmẽtator p celi. cõmẽ. 124. Sed si ipoĺe est celũ fuisse ab eterno. r nũc poĺe est celũ esse: trãsisset de ipoĺi ad poĺe. g̊. ¶ Dicet̃ forte q̄ fuit poĺe ab eterno: sed nõ p eterno. ¶ Cõtra. Eodez mõ posset dici q̄ oẽ ipoĺe est poĺe: lz nõ sit poĺe p illa mẽsura qua est impoĺe. ¶ Quinto. Jn causis precisis si affirmatio est cã affirmationis: ẽtiã negatio est cã negatiõis. Sed precisa causa q̄ res existant est: q2 deus dat eis esse ꝯtingẽter. g̊ precisa cã q̄ nõ existant est: q2 cõtingẽter relinquit eas in nõ esse. g̊ quãdocũq3 aliqd nõ est: cõtingẽs est q̄ nõ sit: r nõ est necessariũ ipsuz nõ esse. ¶ Sexto. Priuatio r habitus mensurant̃ eadẽ mẽsura. g̊ si nõ esse fuit ab eterno / ẽt eẽ potuit esse ab eterno. ¶ Septimo. Nõ plus repugnat tẽpus esse infinitũ in pteritũ q̄3 in futurũ. Sed ab oĩbus est cõcessũz q̄ tẽpus põt ppetuo durare. g̊ nõ repugnat tẽpus preteritũ fuisse infi^m. ¶ Octauo. Nõ minoris potẽtie est cã pma q̄3 aliqua cã scõa. Sed cã scõa aliqua pducit effectũ suum sibi coeuũ. puta sol lumen in aere. g̊ pma cã põt pducere effectũ suũ sibi coeuuz. ¶ Multa alia siĺia adduci pñt q̄bus pbaret̃ nõ iplicari in verbis istis vllam ꝯdictionez: mundus fuit ab eterno. Quia tñ p neutra istarũ partiũ habent̃ rõnes demr̃atiue: ideo ad vtrarũq3 rõnes est rñdẽduz. Et pmo rñdebit̃ ad istas qbus pbat̃ possibilitas eternitatis mundi. ¶ Ad p^m dr̃ pmo q̄ ipsa nõ cõcludit mundũ potuisse esse ab eterno: sed solũ ꝯcludit q̄ nõ põt demonstrari ipossibilitas existẽtie eius ab eterno. Dr̃ 2° q̄ si itẽdit arguere possibilitatẽ: puta sic dicẽdo in minori: possibile est q̄ deus agat ad extra de necessitate nãe: ipsa negat̃: nec vlla eius pbatio cõcludit necessario: vt supra patuit in. q. de hac mã. vbi solute sunt rõnes pħoꝝ. ¶ Ad 2^m dr̃ q̄ ante qõlibet instãs pcise r seorsuz acceptũ deus potuit mundũ pducere: sz nõ ante oia. Sicut in qualibet parte pportionali huius hore põt creare vnũ angelũ: sz non in oĩbus siĺ. ¶ Ad 3^m dr̃ q̄ rõ quare mundus nõ possit eẽ eternus nõ est: q2 oporteat vlr cãm precedere effectũ duratione: sed cã est loquẽdo de reb⁹ permanẽtib⁹: q2 cũ effectui ꝯueniat nõ esse pus poritate nãe q̄3 esse: necesse est dari aliquã duratione in qua nõ esse eius pcesserit esse eius. Jn successiuis aũt cã est: q2 ifinitas eis cõueniret si essent eterna. ¶ Ad 4^m dr̃ q̄ ab eterno fuit poĺe mundum fieri. aliogn nunq̄3 fuisset factus: nõ tñ fuit poĺe q̄ ab eterno fieret. Ad iprobationẽ negat̃ q̄ aliqua sint ipossibilia: q2 eis repugnat fieri in quacũq3 mẽsura signata: sed hoc ideo q2 implicant ꝯdictionẽ: mundũ aũt fieri nõ iplicat ꝯdictionẽ: lz implicet ꝯdictionẽ q̄ ab eterno sit. ¶ Ad 5^m dicitur q̄ precisa cã q̄ res sint nõ est. q2 dat eis esse ꝯtingẽter: sed solũ q2 dat eis esse: cã vo precisa q̄ cõtingenter sint est: q2 dat eis esse cõtingẽter. Et ecõtra pcisa cã q̄ nõ sint est: qa nõ dat eis esse. Qz aũt istud nõ esse ꝯueniat eis cõtingenter est: q2 deus põt eis dare esse r põt eis dare nõ eẽ. dico tñ cũ hoc q̄ necesse fuit ab eterno creaturã hre non esse: r q̄ deus tunc nec̃io eã relinquebat sub nõ eẽ. Et hoc dico. nõ q̄ ita tenẽdũ sit: sed q2 illi q sunt ꝯrie opionis sic haberent rñdere. ¶ Ad 6^m dr̃ q̄ nõ esse nõ est puatio: qõ pz: q2 nihil psupponit: sed est mera negatio: r ideo arg^m non est ad ppositũ. ¶ Ad 7^m negat̃ maior: q2 tẽpus infinitũ futuruz hz actũ admixtũ potẽtie: nec vnq̄3 totũ ponet̃ in actu. pteritũ aũt totũ est positũ in actu: r ideo sibi ꝯuenit rõ formaĺr repugnãs infinitati: que rõ nõ ꝯuenit futuro ifinito. ¶ Ad 8^m dr̃ q̄ hoc nõ est ex defectu virtutis cause pme: sed quia si effectus esset ei coeuus nõ esse non precessisset esse: posito q̄ effectus cause scõe sit ei coeuus adhuc non esse eius precessit esse eius: quia est dare aliquam mẽsuraz in qua ille effectus non erit. s. illam in qua nec causa eius erat. Si eniz nũc de nouo pducatur corpus luminosuz in aere obscuro: vtiq3 causabit in eo lumen in pmo instanti pductionis sue: r tñ pus nec illud corpus nec illud lumẽ habuit esse. Et sic pz q̄ nec iste rationes. nec alie que fiunt circa hãc mãm sunt demonstratiue. ¶ Et q2 rõnes etiam negantes possibilitatẽ eternitatis mundi nõ ꝯcludunt de necessitate. Jdeo etiam ad eas respondetur.

Cõclusio Op. Sã. Thome.

Qz de⁹ potuerit producẽ mundũ ab eterno.

Ad pmã dißtio ronã qbꝰ pbat ꝙ mundus nõ potuit ab eterno fieri. **Ad primum** dicunt aliq ꝙ illa ꝓpositio.oẽ totũ est maius sua pte.nõ est veꝝ in quã titate infinita:ꝛ iõ nihil ex eo cõcludit in ꝓposito.¶ Sz hoc est ridiculosuz:qꝛ tollit pma pncipia.ꝛ facile illa ꝓpo sitio maxima ꝓbat.Nã oẽ qđ cõtinet aliud ꝛ aliqd plus. qđ est quãtũ.est maius eo:oẽ aũt totũ ↄtinet qualz suã ptẽ ꝛ aliqd plus.s.alias ptes.g ꝛc.¶ Alij dicũt ꝙ esse equale aut maius vel minus nõ sunt passiones nisi quãtitatis fi nite:ꝛ ideo nõ est ad ꝓpositũ.¶ Sed ↄ.Ubi saluat vera rõ quãtitatis/ibi saluat vera rõ equalitatis vel inequalita tis q̃ sunt passiones eius.Sed in quãtitate infinita saluat vera rõ quãtitatis:vñ ifinita linea est in gñe quãtitatis:vt dicit Auic.3° sue metaphy.g ꝛc.¶ Alij dicũt ꝙ nullũ infi nitũ hz rõnẽ totius:qꝛ totũ ꝛ pfectũ idẽ sunt.3.phy.tex.cõ. 64.ꝛ sicut nõ est ibi rõ totiꝰ:ita nõ est rõ ptis:ꝛ ideo argm pcedit ex falso.Dicũt pterea ꝙ qñ totũ nõ addit parti si gnate aliquã aliã ptẽ.que se habeat in certa ꝓportione ad pmã ptẽ.ibi nõ opz ꝙ ps sit minor toto:sicut etiaz punctꝰ additus linee nõ facit eã maiorẽ:qꝛ in nulla ꝓportione se hz ad ipsaz.¶ Sed hec rñsio vr ẽt deficere:lz.n.infinituz nõ habeat rõnẽ totiꝰ put totũ dicit qd cõpletũ ꝛ pfectuz: tñ ifinitũ est qđdã totũ.put totũ dr in ordinatione ad par tes.Uñ ẽt solet dici.ꝙ in cõtinuo sunt infinite ptes ꝓpor tionales.ex quo pz ꝙ partibꝰ põt conuenire rõ infiniti:ꝛ pterea si esset vnus numerus ifinitus.ipse nõ esset entitas simplex.g esset cõpositꝰ ex ptibꝰ suis.Et idẽ dico de infi nita magnitudie si esset vbi ps nõ se haberet in ꝓportiõe determinata ad aliã ptẽ. ¶ Cõfirmat:qꝛ ibi saluat cõti nere aliud ꝛ aliqd plus qđ est quãtũ.g ibi saluat hoc ꝙ di co totuz esse maius sua pte.¶ Nec valet id qđ adycit de additione puncti ad lineã:ꝙ.n.punctꝰ additus linee non faciat eã maiorem nõ est:qꝛ in nulla ꝓportione se habeat ad lineã:sz qꝛ punctus nõ est quãtus.dies aũt est qđdam
Rñꝰ pþa quãtũ.¶ Et ideo vr mihi alr esse dicendũ ꝙ nõ est incõ ueniẽs vnũ infinitũ eẽ maius alio:vñ pteritũ tẽpus vsqz ad hesternã diẽ exclusiue est minꝰ pterito.qđ includit etiã diẽ hesternã.Et ideo nõ sequit ꝙ pars nõ sit minor toto.
Ad cõfir matioñe. ¶ Ad cõfirmationẽ dr silr:ꝙ precesserũt infiniti menses quorũ ptes fuerũt infiniti dies:sz qꝛ nec isti nec illi fuerũt infiniti simplr cũ terminent ad hãc diez ꝛ ad hunc men sem:ideo infinitas dieꝝ est minor ifinitate mẽsiuz.¶ Et si querat vtruz inter ista duo infinita sit aliqua ꝓportio. ¶ Dicũt aliq ꝙ nõ est incõueniẽs dare duo ifinita quoꝝ vnũ sit duplũ vel triplũ vel quadruplũ ad aliud. Quidaz vero alij dicũt ꝙ in multitudine infinita sunt ifiniti binarij ꝛ ifiniti trinarij:ꝛ ꝙ vniꝰ infiniti ad aliud istoꝝ nulla est
Infinituz esse alteri ifinito eq̃le est duo hꝰ modis ꝓportio:ꝛ hoc vr magis rõnabile.¶ Sciendũ tñ ꝙ cum dico vnũ ifinitũ esse maius vel eq̃le alteri:hoc põt duplr intelligi.Uno mõ vt dicant aliqua equalia qñ totũ qđ est in vno.est ẽt in alio.vel aliqd correspondẽs.ꝛ nihil plus: ꝛ sic dixi vnũ infinitũ põt esse maius altero:nec erit ei eq̃ le.Alio mõ dicunt aliqua equalia:qꝛ est dare certã ꝛ deter minatã quãtitatẽ vniꝰ:ꝛ tñ alterius ꝛ non plus:ꝛ hoc mõ nullũ infinituz est equale alteri.nec maius eo:qꝛ in nullo infinito est determinata q̃ztitas.Ad id vero qđ arguebatur partẽ eẽ maiorẽ toto pz rñsio ex dictis:qꝛ psupponit vnuz infinitũ nõ eẽ maius altero:qđ est falsuz.dico.n.ꝙ preteri tuz ad.b.est maius pterito ad.a.ꝛ ꝙ futurũ ad.a.est maiꝰ futuro ad.b.¶ Et si arguit ↄ:qꝛ pteritũ ad.b.ꝛ futurum ad.b.sunt equalia.g si pteritũ ad.b.est maius pterito ad.a. seqt ꝙ etiã futurũ ad.b.est maius pterito ad.a.Sed prete ritũ ad.a.est eq̃le futuro ad.a.ergo seqt ꝙ futurũ ad.b.est maiꝰ futuro ad.a.Pz ↄñtia:qꝛ qcqd est equale vni eq̃liuz est ẽt eq̃le alteri.¶ Rñdet ꝙ ↄñtia nõ tenet:qꝛ hec regu la.qcqd est equale vni equaliuz est equale alteri.tenet tñ in his in qbus est equalitas pmo mõ dicta iuxta distõnez positã supra.i.vbi aliqua sunt eq̃lia fm quãtitatẽ determi natã:qđ nõ est in ꝓposito.¶ Ad zm dr ꝙ infinitũ esse ac ceptũ nõ est aliud nisi ipsuz posituz in actu:qđ duplr põt Ad scđm
itelligi.Uno mõ ꝙ sit positũ in actuali existẽtia. Alio mõ Distinctio.
ꝙ sit positũ in actu in esse cognito/siue hoc sit p itellectuz siue p imaginationẽ.Primo mõ nõ põt eẽ positũ in actu sil:sed successiue.Scđo aũt mõ nõ põt esse posituz in actu ab intellectu nr̃o:qꝛ ipossĩe est ꝙ ipse itelligat infinitũ.Cuiꝰ rõ est:qꝛ nõ apprehẽdimus infinitũ nisi numerãdo ptem post partẽ:ꝛ p ↄñs trãseundo ab vna in aliã:infinitas aũt ptes nõ cõtingit ptransire ac numerare. Intells aũt pme cause ponit infinitũ actu in esse cognito:qꝛ nõ itelligit ipz transeundo ab vna pte in aliã.sz totũ vnico actu apprehẽ dit:qꝛ illo simplici actu sui intellectus nõ tot dies preteri tos apprehẽdit qn adhuc plures apprehẽdat.¶ Ad argu mentũ igit dico ꝙ repugnat infinitũ esse acceptum sil in actu:siue in actuali existẽtia/siue in esse cognito p moduz infiniti.i.in sumẽdo vnã partẽ post aliã:ꝛ hoc mõ infini tũ tẽpus preteritũ nõ est acceptũ.¶ Põt ẽt alr rñderi vt qdã dicũt ꝙ aliqd esse infinituz duplr põt intelligi.Uno Distinctio.
mõ ꝙ sit infinitũ in potẽtia/quo ponit infinitas in diui sione cõtinui 3° physicoꝝ.ꝛ de rõne talis infiniti est ꝙ sit permixtũ potẽtie:vnde nunq̃ põt poni totuz in actu/nec sil nec successiue.Alio mõ põt dici aliqd esse infinitum in actu.i.ens actu infinitũ.Et qꝛ infinitas est passio entis:ita iudicandũ est de infinitate sicut de entitate.Sunt aũt ali qua entia permanẽtia.qbus ↄuenit esse sil fm oẽs partes sil:ꝛ in his nõ põt esse infinitũ actu rõne simultatis ptiũ. Alia vero sunt entia successiua que nunq̃ habent oẽs suas ptes sil.ꝛ in his põt esse infinitas actu partiũ sibi succedẽ tiũ.vñ dicunt infinita in actu trãseunte.ꝛ nõ in actu pma nente.Et in his nõ opz esse actũ admixtũ potẽtie:sed põt esse oĩmoda actualitas ptransiẽs ¶ Ad 3m ꝛ ad ↄfirmatio Ad tertiũ
nẽ põt rñderi p ea q̃ nũc vltimo dicta sũt:qꝛ q̃cũqz dñr in arguẽdo vera sũt de ifinito in po:ꝛ non de ifinito in actu trãseunte.Dico tñ ad illud argm tria.Primũ est.ꝙ preteri to inq̃ztũ est pteritũ nõ ↄuenit aliqd aliđ nisi pteritio q̃ est respectus rõnis cũ sit nõ entis:pteritũ.n.nõ est.sz fuit:ꝛ iõ pterito nõ cõuenit ifinitas inq̃ztũ est pteritũ:sed ei ↄuenit aliunde.Dico z° ꝙ ifinitũ sic diffinit:vt pz.3.physi. Infi nitũ est cuius ptẽ accipiẽtibus semp remanet aliqd extra. Hanc aũt acceptionẽ dicit Cõmẽ.cõmẽ.57.debere esse p opõnẽ intells qꝛ itellectus nõ tot ptes ifiniti apprehẽdit qn adhuc plures:ꝛ iõ quacũqz pte accepta p intellectũ re manet aliqd extra illã.s.alie ptes:ꝛ hoc sufficit ad rõnem infiniti.Dr 3° ꝙ infinitũ esse admixtũ potẽtie duplr itelli gi põt.Uno mõ ꝙ ei repugnet fuisse in actu fm se totuz ꝛ Distinctio.
fm oẽs ptes suas.Alio mõ ꝙ assignato quocũqz actu eiꝰ: est vlterior potẽtia.ꝛ assignata q̃cũqz potẽtia est vlterior actus.Prima admixtio potẽtie cũ actu nõ est de rõne infi niti.sed scđa:ꝛ hec reperit in infinito tẽpore pterito qđ to tũ dr esse pertrãsitũ:nõ ꝙ illa trãsitio fuerit inter duos ter minos:sz ideo totũ dr pertrãsitũ.qꝛ totũ desijt esse. ¶ Ad Ad q̃rtũ
4m dr pmo ꝙ illa rõ est particularis:qꝛ nõ sequit. Mun dus potuit esse ab eterno.igit hõ potuit esse ab eterno:qꝛ nõ repugnat ꝙ cũ falsitate ↄñtis stet veritas illius añtis. Dr z° ꝙ Auicẽna ↄcederet in.6.metaphy.in cap.đ causis. posse esse infinita actu in his que sunt accidentalr ordina ta:cuiusmodi sunt idiuidua eiusdẽ spẽi.Dr 3° ꝙ sicut dies infiniti fuissent in tempore si esset eternũ:ita in qualibet die ꝛ in qualibet hora sunt ifinita instãtia.Et ideo si non põt deus ꝓducere ifinitas animas in vna hora:ẽt nõ põt in tẽpore infinito.Qꝛ aũt nõ possit in vna hora vel die:iõ est qꝛ enti in actu repugnat esse infinitũ:cũ de rõne ifiniti

sit admixtio potētie cū actu: vñ potuit in qualz die singu lari ꝓducere vnā aiam: sed nō potuit in oībus ꝯiunctim.

Ad quintu3 ℭ Ad 5m dī ꝙ possent ei addi multi dies ⁊ nō tm̄ vnus. Ad iprobationē dī ꝙ illud cui addita esset vna dies: diu tiꝰ duraret a parte post ⁊ nō a pte añ: qꝛ ex ea pte vtrūqꝫ

Ad sextū Rñdu3 duraret tēpoꝛe ifinito. ℭ Ad 6m negaṫ ꝯñtia. Ad cuius eui dentiā est sciendū ꝙ simultas est relō realis: ⁊ iō non pōt cōuenire nisi rebus actu exñtibꝰ: preteritio aūt ⁊ futuritio sunt respectus rōnis tm̄. qꝛ sunt rei nō existētis: ⁊ iō plus repugnat ifinita esse actu sub simultate q̄ȝ sub preteritiōe ⁊ futuritione: qꝛ ex p̄mo ponunṫ in rez nā ifinita entia rea lia: qḋ nā abhoꝛret. Ex scḋo aūt ponunṫ tm̄ infinita entia rōnis: quoꝝ ifinitas necessario est ēt de facto. Nā in intel lectu sunt ifiniti respectus rōnis ad infinitos actus specie distinctos ab eo ꝓducendos in futurū: repugnat igiṫ infi nitas nō tm̄ rōne actualitatis. ſꝫ etiā rōne simultatis: sicut pꝫ ꝙ in quolibet instāti huius hoꝛe pōt deꝰ ꝓducere vnā aiam: ⁊ si in oībꝰ ꝓduceret ille aīe essent infinite. nulla aūt earū est cui repugnet actualitas: ſꝫ repugnat eis simultas.

Ad 7m idest pñt oēs habere simultatē. ℭ Ad 7m dī ꝙ nō est dies a qua dies hodierna distet in infinitum: qꝛ in quacūqꝫ di stantia inter illā ⁊ istā sunt tm̄ dies finiti: qḋ pꝫ: qꝛ ponitur terminus ex vtraqꝫ parte istius multitudinis. Et pp hoc nulla distantia est ifinita cathegoꝛematice loquēdo inter dies infinitos: dī tm̄ ꝙ ibi est distātia in infinitū: qꝛ q̄cūqꝫ data est dare aliā in duplo maioꝛē ⁊ in triplo: ⁊ sic in infi nitū. Nec valꝫ ista ꝯñtia. Nulla est distantia infinita. ergo nō sunt ifiniti dies. Ista inquā ꝯñtia nō valet qñ quacūqꝫ

Ad 8m distantia data pōt dari maioꝛ. ℭ Ad 8m dī ꝙ nō est dare aliquā añ quā nō fuerit alia. Ad iprobationē dī ꝙ suppo nit vnū falsum. ſ. ꝙ possit accipi oꝛdine quodam tota illa multitudo: qꝛ cū accipere oꝛdine quodā sit accipere partē post ptē. possibile est ꝙ in tali numeratione ptiū deuenia tur ad vltimū. ℭ Cōsequēter rñdendū est ad argumenta sumpta ex scḋo fūdamēto. ℭ Ad p̄m. negaṫ maioꝛ: qꝛ ipsa

Ad 9m nō est vera vl'r. Ad cuius euidentiā est sciēdū ꝙ inter duo

Distinctio. opposita esse oꝛdinē nāe pōt dupl'r intelligi. Uno mō po sitiue: qꝛ. ſ. entitas vnius pus nā inest alicui q̄ȝ entitas alte rius: sicut suba est prioꝛ accidēte: ⁊ de his cōcediṫ maioꝛ ⁊ negaṫ minoꝛ: qꝛ nō esse nō pōt habere oꝛdinē positiuū ad aliqḋ ens. Alio mō dī vnū oppositoꝝ pus nā altero quasi p̄uatiue: qꝛ. ſ. nō inest ei cui dī p̄mo ꝯuenire: ⁊ tm̄ ei inesset nisi per aliqd aliud ipediret: ⁊ hoc mō nō esse opponiṫ eē creature: ⁊ de his negaṫ maioꝛ. ℭ Qꝛ aūt rō ista nō ꝯclu dat pꝫ: qꝛ ille q eā facit tenet ꝙ mā non pōt nāl'r esse sine foꝛma: ſꝫ possit ꝑ potētiā p̄me cāe: ⁊ tm̄ sequiṫ ꝙ nāl'r mā fuisset sine foꝛꝰ: qꝛ nō habere foꝛmā prius nā ꝯuenit māe. q̄ȝ habere foꝛmā: ⁊ ista sunt opposita imediata incōpossi bilia ꝓ eodē instāti. g̊ prius duratione mā est sine foꝛma

Ad 10m q̄ȝ cū foꝛma. ℭ Ad 2m negaṫ minoꝛ: qꝛ ꝓductio creature mēsuraṫ instāti ꝑmanēte ⁊ nō instāti transeunte. Pro no

Instans ꝑ manens ⁊ instās trā siens. titia huius responsionis. Sciendū est ꝙ sicut p̄mo motui coꝛrespondet ꝓpria mēsura intrinseca. Uñ sicut aliqs mo tus puta motus alterationis. qua disponiṫ mā ad foꝛmam ignis: hꝫ ꝓpriū tēpus sibi itrinsecū: ita subita introductio foꝛme in māiam hꝫ ꝓpriā mēsurā. Et qꝛ ignis nō diciṫ esse genitus. nisi in vltimo instāti illiꝰ tēpoꝛis: ideo ipsa gene ratio ⁊ itroductio foꝛme mēsuraṫ illo instāti: ⁊ sicut ignis nō dī genitus in alijs instātibꝰ sequētibus: ita illud instās nō durat post: ſꝫ rapte trāsit ⁊ dī esse instās fluēs. Eodem mō dico de illuminatione ⁊ vl'r loquēdo oīs subita acqsi tio alicuiꝰ foꝛme siue subalis siue accidētalis q̄ ꝯsequitur motū in vltimo instāti eius siue sit terminꝰ intrinsecꝰ. siue ꝯsequatur motū ꝑ se. siue ꝑ accñs vt illuminatio: de cuius ratione nō est ꝙ coꝛpus illuminans sit pus motuꝫ localr̄

oīs inquā talis acqsitio mēsuraṫ instāti transeūte: qḋ qdē instās nō pōt bis accipi: nec pōt coexistere pluribꝰ parti bus tēpoꝛis. ℭ Alique ꝟo sunt opationes que fiunt subi to. ⁊ nō ꝯsequunṫ tēpus: nec per se nec ꝑ accidēs: cuiusmo di est itellectio ⁊ volitio: ⁊ iste opōnes cuꝫ fiant in nō tpe hñt mensurā sibi intrinsecā instātaneā: ⁊ ista appellaṫ etiā instās. Sꝫ qꝛ iste opationes cōtinuanṫ ⁊ agēs ꝑ eas tādiu dī agere q̄ȝdiu eas cōtinuat. intell's eniȝ tādiu intelligit q̄ȝ diu cōtinuat itellectionē. Ideo sicut ipse opōnes coexiste re pñt pluribus ptibꝰ tēpoꝛis: ita ⁊ instās siue mēsura qua mensuranṫ pōt multis partibus tēpoꝛis coexistere: ideo appellaṫ instās permanens. Cū igiṫ creatio nō sit termi nus motꝰ nec ꝑ se nec ꝑ accñs: ipsa mēsuraṫ istāti ꝑmanē te: qḋ instans tādiu est q̄ȝdiu ipsa creatura. puta Soꝛ. cuiꝰ est ista ꝓductio habebit esse. Patet igitur ꝙ minoꝛ est fal sa. Ad ꝓbationē negaṫ maioꝛ: qꝛ nō est de rōne instātis ꝑ manētis ꝙ coexistat pluribus ptibꝰ tēpoꝛis: sed ꝙ possit eis coexistere: ⁊ ideo creature nō repugnat ꝙ post p̄m in stans sui esse desinat: ⁊ tm̄ nō est etiā de rōne eius ꝙ eē de sinat post illud p̄m instans: sicut de rōne termini motꝰ est ꝙ postea nō sit. ℭ Ad 3m negaṫ maioꝛ. Ad p̄mā ꝓbationē Ad 1m dī ꝙ posita re eterna qcqd potuit in ea esse pertinens ad nām aut ad ꝓprietates eius in ea fuit. Uel est dōm ꝙ illō intelligiṫ de poꝰ passiua. Ad scḋaȝ negaṫ añs. Ad ꝓbōnes dī ꝙ duplex est potentia. Una est actiua vel passiua: ⁊ de Distinctio ista ꝯcediṫ maioꝛ: sed nō est ad ꝓpositū. Alia est potentia que dī nō repugnātia terminoꝝ eo mō quo poſe opponi tur ipossibili: ꝑut oē illud dī habere potētiā ad esse: qḋ nō iplicat ꝯdictionē esse aut fieri: ⁊ de ista negaṫ maioꝛ. Naȝ ab eterno fuit poſe deū velle Soꝛtē aliquando esse: ⁊ illa potētia nō necio ꝯiungebaṫ actui: qꝛ deus ꝯtingēter vult ꝙ Soꝛ. sit: ⁊ tm̄ velle Soꝛ. aliqñ esse: qḋ velle est actus coꝛ respondēs illi potētie: non fuit post illam potentiam: quia deus ab eterno voluit Soꝛtem aliquando esse.

Ultimo respondetur ad argumēta tertio loco facta. ℭ Ad p̄m negaṫ minoꝛ. Ad ꝓbationē diciṫ Ad 1m p̄mo ꝙ potuit eē vnus hō ab eterno: puta Soꝛ. ſꝫ ꝟ posi to dī ꝙ ipse ab eterno nō genuisset. ⁊ stetisset ifinito tēpo re añq̄ȝ genuisset. Nec ꝟ est mirādū. qꝛ sicͭ ne deṫ vacuum qḋ nā abhoꝛret multa fiūt ꝯ ꝑticularem nām. puta graue ascendit ⁊ leue descēdit. Ita ne dareṫ ifinitū in actu nā im pediuisset eū ab eterno gñasse. Dī 2o. ꝙ phs negaret posse vnū hoīez eē ab eterno: vt dictū fuit. q. ꝓcedēti. Dī 3o ꝙ si hoīes fuissent ab eterno. ita ꝙ nullus eēt p̄mꝰ: tunc ēt gnō fuisset eterna. Ad iprobōnē dī ꝙ non est de rōne gnātis ꝓcedere duratione oēs suos effectus ꝯiunctim acceptos. ℭ Ad cōfirmationē dī p̄ ꝙ ꝓsupponit vnū fuisse de men Ad confirmationem te phi: ꝙ tm̄ phs nō dicit expsse. ſ. aiaȝ eē imoꝛtalē: ſꝫ. n. 2o ḋ aia. tex. cō. zz. dicat ꝙ sepaṫ hoc ab ꝟ sicͭ ꝑpetuū a coꝛru ptibili. Et 3o de aia. tex. cō. 4. dicat itell'm eē imixtū: hoc in telligiṫ quo ad opōnē: qꝛ in opōne itell's nō cōicat coꝛpꝰ. Dī 2o ꝙ ista tria nō pñt stare. ſ. gnōnē hoīuȝ fuisse ab eter no: ⁊ aiam eē imoꝛtalē: ⁊ nō posse esse ifinitū in actu: qꝛ cū illis duobus p̄mis nō pōt stare 3m. Et iō opꝫ dicere aut ꝙ phs nō posuit aiaȝ imoꝛtalē: aut ꝙ posuit posse dari infim in actu in his que carēt mā. Sꝫ qꝛ nos ponimus aiam eē imoꝛtalē ⁊ ponimus ꝙ iplicat ꝯdictionē eē ifinitā multi tudinē in actu: vī mihi ꝙ ꝯñter habemus dicere ꝙ nō est poſe hoīes fuisse ab eterno: quoꝝ quilꝫ sit genitus. Unde ēt. S. Tho. negat hāc ꝯñtiā. Mundus fuit ab eterno. igiṫ hō fuit ab eterno: dicimꝰ tm̄ ꝙ poſe est deū ꝓduxisse vnū hoīeȝ ab eterno: ⁊ eū ꝯseruasse infinito tpe ne gñaret: sicut eniȝ ipossibile est ꝙ Soꝛtē ab eterno ꝓduxerit gn eū infi nito tēpoꝛe conseruauerit: ita impossibile est gn eum non cōseruauerit tempoꝛe infinito ne generaret.

¶ Textus trigesimus.

¶ At vo si fuerit motiuum.

¶ Prosequit̃ Phs in isto eodẽ textu ꝓpositũ suũ ⁊ tangit qõnẽ an poª sit ṗoꝛ actu. Dixerat.n.ꝙ si pm ṗnm hr̃et potẽtiã: tunc aligd eẽt ṗus eo.ſ.aliqᵭ ens actu. Et q2 posset aliqs hoc negare ⁊ dicere ꝙ poª est ṗoꝛ: iõ mouet p̃dictã qõnẽ ⁊ arguit. Prio ꝙ poª est ṗoꝛ actu tali rõne. Id est ṗus a quo nõ ↄuertit̃ existẽdi ↄñtia. Sz hoc mõ se hz poª ad actũ: q2 oẽ agẽs hz potẽtiã agẽdi: non aũt oẽ hñs potẽtiaz agẽdi agit.ḡ ⁊c̃. Scõo arguit ꝙ act⁹ est ṗoꝛ poª: q2 nisi sic sit, sequit̃ ꝙ aliqñ nihil sit eius in nã: ↄñs est falsuz.ḡ añs. Probat ↄñtiaz: q2 per te poª est prioꝛ actu. igit̃ oẽ ens ṗus fuit in poª q̃ȝ in actu. Dum aũt oia erant in poª nihil erat ens in rerũ nã. Subdit postea ꝙ lz ita sit. tñ alig antig vident̃ posuisse potẽtiã añ actũ: quoꝛũ alig dixerũt mundũ eẽ ex simplici ṗuatione: ⁊ ꝙ oia facta fuerũt ex se sine motoꝛe. Aliȷ vo dixerũt oia ṗus fuisse cõmixta: ⁊ sic fuisse in poª: postea vo aduenisse itellectũ ea disgregãtẽ: vt posuit Anaxagoras: que tñ opio falsa est: q2 nihil reducit se de potentia in actũ: ⁊ hoc ꝓbat inductiue. Nã mã rerũ artificialiũ nõ mouet̃ ad formã artificiȷ: nisi ab artifice: ⁊ sanguis menstruus nõ mouet̃ nisi a virtute que est in spermate: ⁊ sic de aliȷs. Falsitatẽ dicte opionis. ꝓbat ẽt per antiquos. Nã Leucipp⁹ q posuit mũdũ gñatũ ex athomis ⁊ corporibus indiuisibilib⁹ dicebat h⁹ corpa moueri ante mũdi ↄstitutionẽ. Et Plato dixit ꝙ añ mundũ elñta mouebantur: lz motu inordinato. Reprehẽdit tñ istos Aristoteles in hoc ꝙ nõ ponebãt qs mot⁹ sit eternus.ſ.rect⁹.an circularis. nãlis, an violẽtus: vel ille q est ab aia. Nõ ẽt assignabant cãz eternitatis motus: qᵭ tñ facere debuissent.

¶ Textus.31.

¶ At vo nec platonici.

¶ Quia posset aligs velle excusare Platonẽ a dicta reprehensione ⁊ dicere ꝙ ea que mouebant̃ anteq̃ȝ esset mundus, nõ mouebant̃ ab alio: sz mouebãt seipsa. Improbat hoc Phs dicens ꝙ ẽm Platonẽ mouẽs seip̃z est aia, non erat añ mundũ: sz incepit cũ gnõne celi ẽm Platonẽ. ergo illa excusatio nõ est cõueniens dictis Platonis.

¶ Textus.32.

¶ Potentiam quidem igitur existimare.

¶ Determinat.q. remittẽdo ad nonũ librũ: vbi tex.cõ.14. dixit ꝙ in oi ꝓcedẽte de poª in actuz. poª est prioꝛ actu: ⁊ tñ ꝙ actus est simpl'r prioꝛ poª: q2 qᵭ est in poª nõ reducitur ad actũ nisi ꝑ ens actu. Et hoc ẽt ꝓbat ꝑ oẽs antiquos ponentes cãm agentẽ.ſ. Anaxagorã ponentẽ intellectuz: ⁊ Empedoclẽ q posuit litẽ ⁊ amicitiã. Sic vniformiter exponit Cõmentatoꝛ ⁊.S.Tho. Infert postea ex dictis phs ꝙ neq3 casus semꝑ fuit: sic̃ dixerũt illi q ponebãt oia ṗus fuisse infinito tẽpoꝛe in potẽtia que reducerent̃ ad actuz. Et sicut dicebãt illi q putabãt simplicẽ rerũ ṗuationẽ precessisse tẽpoꝛe infinito eaꝝ existẽtiã. Nã actus est simpl'r prioꝛ potẽtia. Unde ẽt illa que de nouo generant̃ ṗus fuerunt actu ẽm spẽm ꝓpter circularẽ gnõnẽ eoꝛũ. Nam ex hoie generat̃ sperma ⁊ ex spermate hõ: ⁊ ex hoie sperma: ⁊ sic circulariter ẽm speciẽ: quedam tamen sunt que semꝑ permanent eadẽ numero.ſ. incorruptibilia.

¶ Textus.33.

¶ Si igitur idem est semper ⁊ circulariter.

¶ Quia dixit ꝙ generatio est eterna: nunc dicit ꝙ op3 esse vnuz generãs eternũ: qᵭ vniformiter se habeat ⁊ cõtineat generationẽ: ⁊ op3 eẽ aliqᵭ aliud ꝙ sit causa varietatis.ſ. generationis ⁊ corruptionis: ⁊ h̃ exponẽs Alexãder dixit ꝙ ṗmũ mobile qᵭ semper mouet̃ vniformiter est cã eternitatis gnõnis rerũ. Motus aũt planetaꝝ: presertim sub circulo obliquo est cã varietatis.ſ.gnõnis ⁊ corruptionis. Naz per sui approximationẽ ad nos aliqua generant̃: vt p3 tẽpoꝛe veris. per elõgationẽ vo solis a nobis eadẽ corrumpunt̃: vt p3 in autũno: ⁊ sol aliqñ remot⁹ gñat aliqua: ⁊ ꝓpinquus generat alia. Hanc expositionẽ Alexãdri cõfirmat Cõmentatoꝛ ⁊.S.Tho. qui addit p̃dictis ꝙ nullũ gnãbiliũ põt esse cã eternitatis gnõnis: q2 nullũ coꝛũ semper fuit. qñ fuit eterna generatio. Nam omne generabile ⁊ corruptibile aliquãdo nõ fuit: vt ꝓbatur in scõo de generatione. op3 igit̃ esse aliqᵭ eternuz qᵭ sit causa eternitatis generationis. Hunc tñ textum non habet litera quã exponit.S.Tho. distinctum a textu sequenti.

¶ Textus.34.

¶ Si itaq3 idem semper periodo.

¶ Nũc cõpat ista duo a qb⁹ est eternitas gnõnis ⁊ varietas gnõnis corruptionis: dicẽs ꝙ Sol ⁊ aliȷ planete agũt per virtutẽ ṗmi mobilis: ⁊ ꝑ eã sunt cã ꝙ ꝑpetuitas sit in successione ⁊ varietate gnõnis ⁊ corruptionis. Ex se autez hñt ꝙ causent gnõnẽ ⁊ corruptionẽ. Cuius rõ est: q2 ṗmũ mobile non hz plures motus sicut hñt planete. Et ex hoc infert duo corollaria. Primũ est, ꝙ pm celuz est nobilius aliȷs: qᵭ ꝓbat per hoc ꝙ aliȷ nõ agunt nisi in virtute eius. Cor^m pm. Scõm est ꝙ cã eterne gnõnis ⁊ corruptionis nõ est tãtũ ṗmũ mobile nec tm̃ alie sphere: sed aggregatum ex oibus istis. Et hoc ꝓbat: q2 ꝙ generatio ⁊ corruptio sint eterne habẽt a ṗmo mobili. Qꝛ aũt nũc sit gñatio. ⁊ postea sit corruptio est a motib⁹ planetarũ. Patet ergo ꝙ op3 motum celi esse eternũ: ⁊ hoc nõ tm̃ p3 rõne: sz ẽt ad sensuz. Si aũt nõ posuerimus hunc modũ perpetue gnõnis: op3 dicere multa inconuenientia que ponebant antiqui.ſ. ꝙ omnia sunt ex simplici priuatiõe ⁊ ex nihilo. vel ꝙ omnia simul fuerint commixta: ⁊ alia huiusmodi. Cor^m 2^m.

¶ Textus.35.

¶ Est igitur aliquid ⁊ quod mouet.

¶ Nunc ꝓbat ꝙ op3 esse vnũ motoꝛẽ imobilez. Qꝛ.n. op3 esse motoꝛẽ imobilẽ sic inducit.S.Tho. Omne qᵭ mouetur ab alio mouet̃. vt ꝓbatuz est. 7° physicoꝝ. tex.cõ.2. in ṗncipio. Sed nõ est abire in ifinitũ in mouẽtib⁹ ⁊ motis: vt ꝓbatũ est. 8. physi. tex.cõ.24. imo ẽt si deueniat̃ ad aliqᵭ mouẽs seipsum iterũ ex hoc op3 deuenire ad mouens imobile: vt ibi ꝓbatũ est.ḡ op3 esse motoꝛẽ eternũ imobilem. ¶ Sed Alexander aliter ꝓbat imobilitatẽ ṗmi motoris tali rõne. In oi cõ posito ex duob⁹. quoꝝ alteruz põt esse per se: op3 etiã alteruz posse esse ꝑ se: nisi cõpositio sit sub̃e ⁊ accidẽtis: puta q2 hydromeli cõponit̃ ex aq̃ ⁊ melle: cũ inueniat̃ mel sine aqua: põt ẽt iueniri aqua sine melle. Hanc ꝓpositionẽ ↄcedit ẽt Cõmẽtatoꝛ si tale cõpositũ ex duobus componat̃ ex eis tanq̃ȝ ex extremis oppositis. Huic aũt maioꝛi subsumit hanc minoꝛẽ. Sz reperit̃ aliqᵭ cõpositũ ex mouente ⁊ moto: q2 est mouẽs motũ: vt apparet ad sensuz ⁊ motũ põt esse ꝑ se. q2 est aligd qᵭ mouet̃ ⁊ nõ mouet.ḡ inuenit̃ in nã aligd qᵭ mouet ⁊ nõ mouetur. Ex quo sequitur ꝙ h⁹ primus motoꝛ nullaz habet potentiam: sed est actus purus: vt supra dicebatur.

¶ Textus.36.

¶ Mouet aũt sicut appetibile ⁊ intelligibile.

¶ Qꝛ dixerat: ꝙ est deuenire ad vnũ pm motoꝛẽ eternũ ⁊ imobilẽ: nũc declarat qũo moueat: ⁊ dicit ꝙ mouet sicut obm appetibile ⁊ itelligibile: qᵭ sic ꝓbat. Tantũ illᵭ mouẽs est imobile qᵭ mouet vt appetibile ⁊ intelligibile. Sz pm mouẽs est imobile.ḡ mouet vt appetibile. Minoꝛ p3 ex dictis. Maioꝛẽ nõ ꝓbat: sz eã ꝓbat.S.T. q2 oẽ mouẽs aut ẽ nãle: aut volũtariũ: vt dĩ 2° phy.t.c.1. mouẽs nãle nõ est imobile: sed mouet̃: q2 agit mediãte alteratione: gene-

rans aūt ꝛ alterās imediate opꝫ ꝙ alr̄ ꝛ alr̄ se habeat. Uñ etiā supradictū est ꝙ causans gnōnē ꝛ corruptionem agit aliter ꝛ aliter. Uel breuiter potest ꝓbari ex hoc ꝙ oē mouens nāle est corpus. oē aūt corpus est mobile: vt ꝓbat̄. 6° physicoꝝ. textu cō. 32. In motu aūt q̄ est volūtari⁹: appetitus est mouēs motū: qꝛ mouet̄ ab obo appetibili ꝛ mouet alias partes iperādo motuꝫ. ꝛ mouet̄ ab obo appetibili. ğ tm̄ id qd̄ mouet vt appetibile est imobile: qd̄ erat ꝓbādū. Di aūt mouere vt appetibile: vt dicit Cōmētator ꝛ. S. T. qꝛ finis motus celi nō sunt ista gñabilia cū sint ignobiliora celo. sed finis illius mot⁹ est assimilatio ad mouēs imobile. s. vt celū ꝛ intelligētia ipsuꝫ mouens ꝓxime assimilet se p̄o motori. explicādo in actū formas que ꝯtinent̄ v̄tute in p̄mo motore. Sꝫ qꝛ id qd̄ mouet. vt appetibile pōt eē duplex. s. aut appetitu sensitiue: aut appetitu rōnali: dicit ꝙ p̄mus motor. mouet vt appetibile itelligibile: ꝛ nō vt appetibile sensibile. Qd̄ pꝫ: qꝛ sensus nō est i aīalib⁹: nisi ꝓp ꝯseruationē eoꝝ: corpa aūt celestia sunt incorruptibilia. ğ in eis nō est appetitus sensitiuus: ꝛ ꝯsiter (vt inquit Commentator) id qd̄ mouet. vt appetibile nō est appetibile appetitu sensitiuo. sed intellectiuo: ꝛ sic in eis idē est desideratū ꝛ intellectuꝫ. In nobis aūt ꝯtingit ꝙ aliqd mouet vt appetibile tm̄ ꝫm sensuꝫ: vt pꝫ in incōtinētib⁹ q̄ appetūt id qd̄ nō est vere bonū. ſꝫ tm̄ est apparēs bonū. Corpa aūt celestia appetunt tm̄ appetitu intellectiuo. Postea infert ph̄s: ꝙ qꝛ itell's appetit aliqd qd̄ est maius bonū ipso. contingit necio ꝙ corpa celestia appetunt in hoc motu aliqd mai⁹ bonū ipsis. Quid aūt sit istud bonū: declarat Cōmētator dicēs ꝙ cū ipsa sint nobilissima corpa. necesse est ꝙ illud bonū qd̄ appetunt. sit nobilissimū entiuꝫ: ꝛ maxime id quod appetit̄ a toto celo in motu diurno.

¶ Utrū p̄mā cām mouere celū effectiue aut ꝑ modū finis ph̄s ꝛ Cōmētator existimauerint. Questio. XXXII.

Queritur 32°. Utrū Aristoteles ꝛ Commētator existimauerint ꝙ p̄a cā (que est deus) moueat celū effectiue aut solū ꝑ modū finis. Et vr̄ ꝙ nō effectiue. ¶ Primo. Ab vno simplici: inquātū est simplex nō ꝓuenit multitudo. Sꝫ p̄m simplr̄ est vnū simplr̄. ğ a p̄mo nō ꝓuenit multitudo. ſꝫ a p̄mo motore ꝓuenit multitudo ergo p̄mus motor nō est p̄m simplr̄. ¶ Scd̄o. Cōmentator. 12. meta. cō. 41. soluēs q̄ōnē difficilē Joānis grāmatici. dicit ꝙ motus celi cōponit̄ ex duob⁹ motorib⁹: quoruꝫ vnus est finite motionis: ꝛ hic est anima celi. alter v̄o est infinite motionis ꝛ hic est forma que non est in materia. Sed opinio Auerrois non fuit ꝙ in celo sit aīa tanq̄ forma inherēs: cū ipse hanc opionē destruat ꝯ Auicenā. ergo ꝑ motorē quē dicit esse in celo. nō itelligit nisi motorē appropriatū. ğ motor quē dicit nō esse in mā/ nō est in celo appropriatiue. Sed motor p̄mi mobilis est ei appropriatum. ğ illa suba que est v̄tutis infinite nō est motor primi mobilis. ¶ Tertio. Oē mouēs effectiue/ mouet ꝓp aliquē finē nobiliorē se. Uñ Cōmētator. 12. metaphy. cō. 36. in fine. sic dicit. Intell's maius bonū ipso appetit. Et post pauca subdit. Declaratū est ğ ꝙ appetēs appetit nobili⁹ ipso: ꝛ nihil est nobilius motore: ꝛ maxie totius preter amatuꝫ ab ipso qd̄ est deus. Sꝫ de⁹ nō mouet ad aliqd nobili⁹ se. ğ nō mouet effectiue. ¶ Quarto. Simplr̄ ꝑfectū nō indiget actione: vt dicit Ph̄s scd̄o celi. in duab⁹ q̄ōnib⁹ difficilib⁹. Sꝫ de⁹ est simplr̄ ꝑfectus. ergo non mouet effectiue. ¶ Quinto. Omne mouēs effectiue. aut mouet ad acgrendū ꝑfectionē. aut ad ꝯseruādū ꝑfectionē quam hꝫ. vt dicit Cōmētator. 12. meta. cō. 37. Sed de⁹ nullā acgrit ꝑfectionē/ cū sit simplr̄ ꝑfectus: nec indiget ꝯseruare suā ꝑfectionē cū nihil sit eo nobilius cui appetat assimilari. Hec. n. est ꝯseruatio ꝑfectionis. vt habet̄ ibi ex verbis Cōmētatoris. ğ ꝛc̄. ¶ Sexto. Suba mouens celum vnit̄ ei. vt for̄ nālis: ꝛ ex illa ꝛ corpore celesti constituit̄ tertiū ens nāle: vt dicit Cōmētator. 2° celi. cōmē. 3. Sed talis cōpositio repugnat p̄mo p̄n°. ğ ꝛc̄. ¶ Septimo. Ph̄s. 12. meta. dicit ꝙ p̄mū p̄n^m nullo mō mouet. vt appetēs ꝛ amās: ſꝫ tm̄ vt appetibile ꝛ amatū. ꝛ hui⁹ dicit hanc esse rōnē: qꝛ nihil mouet vt oino nō motū: nisi qd̄ mouet ꝑ modum finis. ¶ 8°. Ratio moti a fine est rō iꝑfectionē iportans: que repugnat p̄mo p̄ncipio. Sꝫ oē mouens effectiue mouet̄ a fine: aut ꝫ rē. aut ꝫm rōnē. ğ p̄^m p̄n^m nullo mō mouet a fine.

Respondeo. Oꝛ circa hāc q̄ōnē due sunt opiones extreme in eo ꝙ sensit Ph̄s ꝛ Commētator. ¶ Pria opinio est dicentiū ꝙ quilibet orbis hꝫ duas intelligētias. Quarū vna est ei vnita/ eo mō q̄ declarabit̄ in q̄ōnibus sequētibus. alia v̄o est separata. Dicunt scd̄o ꝙ tot sunt intelligētie vnite celo: quot sunt orbes. Intelligētia v̄o separata est tm̄ vna respectu oiuꝫ. ¶ Dicūt tertio ꝙ intelligētia vnita mouet celū tm̄ executiue. id est effectiue. Intelligētia v̄o sepata mouet tm̄ vt finis: ꝛ nullo mō exequit̄ illū motū. ¶ Dicūt quarto. ꝙ modus quo mouet vt finis/ talis est. Nā intelligētia sepata/ causat effectiue in qualibet itelligētia ꝯiuncta desideriū ꝛ amorē ad mouendū celū: ꝛ hoc desiderium effectiue facit. ne ipsa sit oino ociosa. Tale aūt desideriū ad motū celi est in intelligentia cōiuncta. vt mediāte illo motu magis assimilet̄ intelligētie separate: ita ꝙ illa intelligētia separata ꝛ est efficiens illius desiderij: ꝛ ēt est finis. Et quāto intelligētia cōiuncta est nobilior: tanto intēdit ex illo motu bonū vl'ius: qꝛ ēt vl'ius apprehēdit ea que virtute ꝯtinent̄ in intelligētia sepata. Et hanc fuisse opionē ph̄i ꝛ Cōmētatoris ꝓbāt rōnib⁹ ꝛ auctoritatib⁹ inductis. ¶ Alij v̄o dicunt ꝙ p̄ma intelligētia ꝫm Ph̄m ꝛ Cōmentatorē nō tm̄ mouet. vt finis. ſꝫ ēt mouet celū effectiue: mediāte tm̄ intelligētia ꝯiuncta: sicut homo mediante bacculo mouet lapideꝫ. ¶ Et ſꝫ vtraqꝫ istarū opinionū accōmodata sit verbis ph̄i. Et auctoritates ad vtrāqꝫ partē glossent̄. Mihi tm̄ magis placet hec scd̄a opio: ꝑsertim: qꝛ est cōformis catholice fidei. Probat̄ etiā illa opinio ex dictis Ph̄i ꝛ sui Cōmētatoris. ¶ Primo. qꝛ Ph̄s. 12. metaphy. tex. cō. 43. sic ait. Uidemus aūt p̄ter vniuersī simplicissimā lationē quā mouere dicimus p̄mā existentē hāc subaꝫ alias lationes que sunt erraticoꝝ ꝛc̄. Et postea ꝯcludit ꝙ ꝫm numerū lationū est numerus subaꝝ eternaꝝ. ¶ Ad hāc auctoritatē solet dupliciter rn̄deri. ¶ Prio. ꝙ Ph̄s intelligit ꝙ mouet vt finis. ¶ Scd̄o. ꝙ nō loquit̄ de p̄ma suba que est de⁹: ſꝫ tm̄ de p̄ma itelligētia. ¶ Cōtra. p̄ma responsio nō pōt stare. ¶ Primo. qꝛ dicit p̄mā lationē eē sp̄alr̄ ab illa p̄ma substantia. Sed ab ea nō est illa sp̄alr̄ tanq̄ a fine: cū p̄a suba sit finis oium. ğ ꝛc̄. ¶ Scd̄o. qꝛ ex numero subaꝝ mouentiuꝫ p̄cise ꝑ modū finis nō ꝯcludit numerū subaꝝ separatarū: qm̄ tunc eēt tm̄ vna suba separata. Tum tertio: qꝛ ita cōparat p̄mā subaꝫ p̄me lationi: sicut alias alijs lationib⁹. Cōstat aūt ꝙ ꝯparat alias tanq̄ motrices effectiue. ¶ 2° ēt rn̄sio stare nō pōt: qꝛ Cōmētator. cōmēto seq̄nti. s. 44. eā improbat rephēdēs Auicenā: ꝛ ibi cōcludit ꝙ p̄a suba simplr̄ mouet. vt agēs ꝛ vt finis. ¶ 2°. Eandē subaꝫ quaꝫ ꝓbat nālis ph̄s eē. ꝛ esse imālē ꝛ imobilē/ ꝓbat metaphysicus eē p̄mā formā ꝛ vltimū finē. Sꝫ ph̄s nālis ꝓbat eaꝫ mouere effectiue. ğ metaphysicus si dicat ꝙ illa mouet. intelligit ꝙ mouet effectiue. ꝛ nō tantū vt finis. Maior est Cōmētatoris expresse. 12. metaphy. cōm. 6. Minor ꝓbatur. Nam Ph̄s probat. 8. physi. ꝙ si ille p̄mus motor quē probauit eē imobilē ꝛ sepatū eēt in magnitudie moueret in nō tēpore. Illa aūt ꝯsitia nihil ꝯcluderet si loqueret̄ tm̄ de motione

Appetibile pōt esse duplex.

Prima rō

Scd̄a rō.

Tertia rō

Quarta ratio.

Quinta rō.

Sexta rō

Septima ratio.

Octaua

Prima op. Jo. ...

Altera opio. ... Tho. ... quorum

Cōclusio

Ad

Ad

de motione ſm finem: vt pꝫ cuilibet intelligēti: ergo oı̄ no fuit intētio ꝑhı̄ ꝙ mouet actiue. ¶ 3°. qꝛ Cōmē. 12. meta. cō. 44. dicit ꝙ ſi ꝑma forma nō eſſet mouēs: ⁊ nō habeat actionē ſicut reliq motores: ꝙ̄uis illa actio ſit magis nobilis ⁊ magis vtı̄lis / ipſa eēt ocioſa: primā aūt formā intelligit primū ꝑncipiū qui eſt deus: vt pꝫ expſſe ex verbis ei⁹. Sꝫ habere actionē nō eſt niſi cauſe efficiētis. ergo mouet effectiue. ¶ 4°. Cōmē. 12. meta. cō. 37. dicit expſſe ꝙ ſubſtantia abſtracta que eſt intellꝰ ⁊ ꝑmū ꝑncipiū agit motū: ⁊ eſt motus finis. Conſtat aūt ꝙ agere motum eſt ipm efficere. Subdit poſtea ꝙ in nobis aliud eſt agēs ⁊ aliud eſt finis. Forma enim balnei in anima eſt agens motū: qꝛ eſt agēs deſideriū balnei ad extra: ⁊ forma balnei ı̄ materia ad extra eſt mouēs ſm finē: vnde ſi forma balnei eēt ſeparata a mā. idē eſſet mouēs ſm agēs ⁊ ſm finē. ⁊ ſic intelligēdum eſt de mouētibus corpa celeſtia. Ex qbus pꝫ expſſe ꝙ mouens celū ſm finē: mouet etiā effectiue. ¶ 5°. Cōmē. dicit 12. meta. cō. 42. in fine. ꝙ motor celi eſt cā ꝑmanētie celi. ꝓbabitur aūt infra ꝙ cauſa ꝑmanētie celi eſt ꝑmū principiū. ergo ꝑmū ꝑncipiū mouet celū. ¶ 6°. Dicit Cōmē. 12. meta. cō. 44. Declaratū eſt in hoc tractatu ꝙ ꝑmū principium ſubſtantie abſolute. eſt ēt ⁊ ſuba ⁊ finis. ⁊ forma / ⁊ ꝙ mouet vtroqꝫ modo. Sꝫ ꝑmum ꝑncipiū ſube abſolute eſt deus: mouere aūt vtroqꝫ mō eſt mouere. vt efficiēs. ⁊ vt finis. ergo ⁊c̄. ¶ Nec pōt iſta auctoritas gloſſari: niſi ꝓteruiēdo ⁊ corrūpendo verū intellectū queꝫ in ea habuit Cōmētator. Probatio diffuſior hui⁹ ɔ̄nis magis patebit ifra. vbi generalr̄ ꝓbabitur ꝙ oē habēs cām finalē: hꝫ ēt cām efficientē. Sed nunc ſufficiat adduxiſſe auctoritatē Cōmētatoris ⁊ declaraſſe ꝙ hec ei⁹ fuit opinio. Quapropter nulli dubiū debet eē qn ita ſenſerit ꝑhs ⁊ Cōmē. eius. ¶ 7°. Cōmē. 12. meta. cō. 44. ſic dicit. Qꝛ auteꝫ moderni dicunt ſubam primā eſſe priorē motore totius. falſuꝫ eſt: quelibet enim ſubarum iſtarū eſt ꝑncipiū ſube ſenſibilis ſm motorē ⁊ ſm finē. Nec eſt dōm: vt quidā exponunt ꝙ Cōmētator per hec verba intēdebat ſolū cōtradicere his qui dicebant intelligētias eē de nouo ꝓductas: qꝛ ipſe arguit ɔtra Auicēnā. Conſtat aūt ꝙ Auicēna non poſuit intelligētias eē ꝓductas de nouo: ſed dicit ꝙ deus nō mouet ꝑmū corpus. niſi vt finis. vt patebit magis queſtiōe ſequēti. ¶ Cōfirmatur. qꝛ Cōmen. 12. meta. in ſua expoſitione media loquens ɔtra Auicēnā ⁊ arabes: dicit ꝙ qui dicūt ꝑmū ꝑncipiū mouere ſolū ſm formā ⁊ finē. negauerunt ab eo id qđ eſt maxime ꝓpriū ſibi. ſ. mouere ſm efficiēs: qꝛ cū alie itelligentie moueant ſm motorē ⁊ formā ⁊ finē / multo magis iſta ſunt attribuēda ꝑmo ꝑncipio. ¶ 8°. Ad idē eſt clarum dictū ꝑhı̄: ſic enim dicit. 12. meta. tex. cō. 43. Nos aūt dicimus de ſubſtātijs diuinis: ⁊ ꝑncipiū enim ⁊ ꝑmū entiū nō mouet̄. neqꝫ eſſentialr̄ neqꝫ accidentalr̄. ⁊ mouet ⁊ facit ꝑmū motū: hec ille. Facere aūt motuꝫ non eſt niſi mouētis effectiue. Itē. tex. cō. 55. ɔtra Anaxagorā dicūt taꝫ ꝑhs ꝙ̄ Cōmē. ꝙ primū principiū eſt agens motum ⁊ finis.

Ad primū Ad primum negatur maior. ſi tale agēs quod eſt vnū agat ꝑ intellectū ⁊ nō ſit agens mere naturale. id eſt ſine cognitiōe: prima autē cauſa agit per intellectū: vt pꝫ ex ꝑhō ⁊ Cōmētatore per totum 12ᵐ meta. ⁊ ideo pōt ab ea imediate ꝓcedere multitudo. etiaꝫ ſi ageret de neceſſitate nature ſꝫ ꝑhos: intellectio eniꝫ prime cauſe pōt ſm eos eē neceſſario determinata ad plures

Ad ſcđm effectus. ¶ Ad 2ᵐ dicit̄ ꝙ motus celi nō cōponit̄ ex duobus motorib⁹ diſtinctis ſm rē. ſed rōne tm̄. qꝛ anima celi

Primus motor pt ɔſiderari dplr̄. ⁊ motor ⁊ itelligētia ſunt idē: vt dictū fuit. Dicit̄ igit̄ ꝙ ꝑmum mobile habet vnū motorē ſm reꝫ. ſ. cām primā que imediate mouet ipm: pōt aūt duplr̄ ɔſiderari. Uno modo inquātū mouet celū determinata velocitate ⁊ finita intenſiue: ⁊ hoc modo dı̄ eſſe finitū: qꝛ mouet ac ſi eēt finite virtutis. Alio mō pōt cōſiderari ſm ſe: ſiue etiā vt continuat illū motū tēpore infinito. ⁊ ſic dicit̄ eſſe infinitū: qꝛ diuturnitas illi⁹ motus arguit infinitatē motoris. Ille igitur motor ꝑmi mobilis. qui eſt appropriat⁹ materie: nō eſt res diſtincta ab eo qui nō eſt appropriat⁹. ſed ſunt ideꝫ. Alie ꝟo intelligētie que mouēt reliquos orbes nō ſunt oı̄no abſtracte a materia: non ꝙ habeāt eē in mā. ſed qꝛ ſunt oı̄no appropriate orbi quē mouēt: ⁊ ꝓpter hoc nō ſunt virtutis infinite ſicut ꝑmus motor. ¶ Ad 3ᵐ dicitur ꝙ omne agēs ⁊ **Ad tertiū**

mouens mouet ꝓpter aliquid nobili⁹ ſe: ſed nō opꝫ iſtud qđ eſt nobilius eſſe diſtinctū ſm rē a mouēte. Dico igr̄ ꝙ ꝑmus motor habet rationē cauſe efficiētis motuꝫ: ⁊ hꝫ rōnē finis. ratio aūt finis eſt dignior rōne efficiētis: vt dı̄ 2° phyſico. tex. cō. 31. Cum igitur moueat ꝓpter finem qui eſt ipſemet: ſeqtur ꝙ mouet ꝓpter aliqd qđ eſt nobili⁹ ſe inquantū eſt efficiēs. ¶ Ad 4ᵐ dicit̄ ꝙ Cōmen. nihil aliud **Ad ꝗrtū**

intelligit ꝑ illa verba: vt ipſemet declarat 2° celi. cō. 62. in ꝑncipio. niſi ꝙ ſimplr̄ ꝑfectum nō indiget actione a ſe diſtincta: per quā acquirat ſuā perfectionē. Nec ſolū dicit hꝫ Cōmētator de ꝑmo ꝑncipio: ſed de oı̄bus ſubſtātijs abſtractis: qꝛ ipſe exiſtimat ꝙ ꝑma actio eorū que eſt intellectio ſit idē cuꝫ eorū ſuba: vt pꝫ 2° celi. cō. 66. ¶ Ad 5ᵐ dicit̄ ꝙ **Adgntus**

primus motor mouet vt conſeruet ſuā perfectionē ſꝫ Cōmētatorē: qꝛ vt ipſe dicit optima eius diſpoſitio eſt. vt maneat primū celū. Hanc autē nō haberet niſi continuaret ⁊ ageret illū motū. ¶ Ad 6ᵐ negatur maior. Nec illud dicit **Ad ſextū**

Cōmē. ſed oppoſituꝫ: vt ſupra patuit. ſ. ꝙ motor celi eſt ab eo ſeparatus ſm eſſe. ¶ Ad 7ᵐ pꝫ. ex reſponſione ad 2ᵐ. **Ad 7ᵐ**

Primū enim principiū mouet vt finis vltimus ⁊ ideo omnino eſt imobile: qꝛ nihil eſt ab eo diſtictū a quo moueatur. ¶ Et per hoc pꝫ ad 8ᵐ. Moueri eniꝫ a fine a ſe diſtincto **Ad 8ᵐ**

dicit imperfectionē: eſſe autē idem primum mouens ⁊ finis nullam dicit imperfectionem.

¶ Utrum primuꝫ principiū cauſare effectiue deſiderium ſui in intelligentijs mouentibus orbes / ꝑhs ⁊ Cōmentator putauerint. Queſtio. XXXIII.

Queritur 33°. Utrū ꝑhs ⁊ Cōmentator qui dixerūt ꝑmū ꝑnᵐ mouere alias intelligētias in gn̄e cauſe finalis: putauerint ꝙ etiā cauſauerit effectiue deſideriū ſui in intelligētijs ſecūdis que mouēt orbes. Et videtur ꝙ nō. ¶ Primo. qꝛ Cōmē. in lib. de ſuba orbis. cap. 2. **Prīa rō**

ſic dicit. Aial celeſte cōponit̄ ex vno mouēte ⁊ vno moto. ecōtrario de aialibus que ſunt hic. Apparet eniꝫ in iſtis ꝙ mouēs cōponit̄ ex duob⁹ mouētibus. ſ. ex aia ⁊ re deſiderata. Sꝫ ſi ꝑma intelligētia cauſaret effectiue deſiderium in alijs. ipſe nō tm̄ eēnt mouētes: ſed etiā eēnt mote: qđ tn̄ negat Cōmē. in verbis ꝑdictis. ergo ⁊c̄. ¶ 2°. Cū vna itel **Scđa rō.**

ligētia intelligat aliā / nō cauſat̄ in eo effectiue intellectio ab obīcto. ergo nec deſideriū cauſat̄ effectiue a fine propter quē agit: ɔ̄ntia pꝫ. Añs ꝓbatur. Obiectū intellectū ⁊ intellectio ſunt ideꝫ realr̄ in ſeparatis a mā: qꝛ ꝑhs dicit in 3° de aia tex. cō. 15. ꝙ in ſeꝑatis a mā idē eſt intellect⁹ ⁊ qđ intelligit̄. Et accipit̄ ibi intellectū ꝓ actuali intellectione: qđ pꝫ ex tranſlatiōe cōmēti que ſic dicit. formare ꝑ intellectū ⁊ formata ꝑ intellectū in his que ſunt extra mām idē ſunt. ¶ Confirmat̄. qꝛ Cōmē. 12. meta. cō. 36. loquēs de formis **Confir⁹**

abſtractis mouētibus celos / dicit ꝙ in nobis motio in alterū deſideratū differt a motione in alterū itellectū. ¶ Deſideratū autē in ꝑncipijs que ſunt in corporib⁹ celeſtibus idē eſt cū intellecto: ⁊ accipit ibi deſideratū ⁊ intellectū nō pro obiectis. ſed pro actibus. alioqn ſua ꝓpoſitio eſſet falſa: qꝛ nos quicqd deſideram⁹ etiā itelligimus. Et pꝫ etiam ex rōne quā adducit imediate ſic dicens. Potētia qua ap-

prehendit desideratū differt ab ea qua apprehēdit itellectū. ¶ 3°. Cōmē. 12. meta. cō. 36. sic dicit. Siqdē igit forma balnei nō eēt in mā. tunc moueret ꝛ ꝯm agens ꝛ ꝯm finez sine alia variatione contingēte: ꝛ sic est intelligendum de mouētibus corpora celestia. ergo mouens corpus celeste mouet sine alia motione cōtingēte. Sed si in eo causaret effectiue desideriū in eo contingeret alia motio: quia ipsuz moueret a causante desiderium. ergo prima intelligentia non causat desiderium in alijs.

Respondeo ꝙ de opiõne Phi ꝛ Cōmē. circa hāc qōnē sunt duo modi dicēdi. ¶ Quidā eniz dicūt ꝙ vterqꝫ eoꝝ putauit ꝙ intellectio qua vna itelligētia formal'r itelligit aliā sit ipsummet obꝫ itellectū: ita ꝙ intelligētia que intelligit est itellectio ipsi⁹ intelligētis: ꝛ hoc nō solū dum vna ītelligit seipsaz. sed ēt duz vna itelligit aliam. Et hoc vt dicūt habet a Cōmē. 3° de aīa cō. 27. vbi obiectū actu intellectū in separatis a mā appellat intellectionē in actu. dicēs ꝙ scia eorū est ipm scitū oibus modis. ¶ Ad cuius euidentiā est sciēdum ꝙ qñ itellectio est res distincta: tam ab obiecto q̃ꝫ a potētia itellectiua. tūc itellectio est forma inherēs itellectui: qñ aūt intellectio est ipsummet obm actu itellectū. tunc itellectio nō est forma inherēs itellectui: sed est forma ipm ꝑficiēs: sicut si ꝑ iposibile aut per pole intellectio qua Sor. itelligit lapidē eēt separata a Sorte. ꝛ tñ Sor. ꝑ eā itelligeret: tūc ipa eēt forᵃ ꝑficiens Sortē: nō tñ inherēs. Et ꝙ dicūt de itellectiōe. dicunt ēt de desiderio. s. ꝙ pma intelligētia amata ꝛ desiderata ab alijs est ipm earū desideriū: ꝛ ꝑ ꝯñs ꝙ ipsa nō causat effectiue i alijs desideriū. ¶ Mihi aūt videt ex pncipijs Phi ꝛ Cōmē. al'r esse dicēdū. vꝫ ꝙ ipsi crediderūt intellectionē qua vna itelligētia intelligit aliā. eē ipsāmet subam intelligētē ꝛ nō obiectū itellectū. nisi dum intelligētia itelligit se: tunc eniz idē est itellectio ꝛ obm. In alijs aūt non. Qđ ꝓbatur. ¶ Primo. qꝛ ꝯm Phm. 9. meta. tex. cō. 16. de rōne actionis imanētis est ꝙ sit in agēte. Sꝫ intelligere in quocūqꝫ sit nō pōt absolui a rōne actionis imanētis. ergo ois itellectio est in itelligēte siue sit suba eius siue accidēs eius. Sꝫ vna itelligētia nō ē in alia. ergo ꝛc. ¶ 2°. Si intelligētia cognita eēt itellectio intelligētis: seqtur ꝙ oēs itelligētie scđe eēnt itellectiones itelligētie pme. Pꝫ ista cōsequētia: quia pma itelligētia oēs alias itelligit ꝯm Phm ꝛ Cōmētatorē: vt infra ꝓbabit. Sꝫ nulla 2ᵃ intelligētia est intellectio pme: qꝛ itellectio est ꝑfectio intelligētis: vt etiā tu ꝯcedis. Prima aūt intelligētia a nulla alia ꝑficit: cū de se sit in fine ꝑfectionis: vt dicit Phs ꝛ Cōmē. 12. meta. cō. 38. ergo ꝛc. ¶ 3°. Si obiectū ē actualis itellectio data vna itelligētia. puta. a. tot sunt eius itellectiones quot sunt intelligētie quas ipsa itelligit. falsuz istud aperte negaret Phs ꝛ Cōmētator: ꝑsertim de itelligētia pma: qꝛ ipsi volunt ꝙ vnico actu itelligat qcquid itelligit. ergo ꝛc. ¶ 4°. Nulla res pōt dici ꝑfectio alteri⁹ nisi det ei aliqđ eē: nunqꝫ enim calor eēt ꝑfectio manus nisi daret ei eē calidū. Sꝫ vna itelligētia nō dat foral'r aliqđ eē alteri: cuz q̄lꝫ sit ab alia separata ꝓꝫ eē. g̊ vna nō p̄t eē foral' ꝑfectio alteri.⁹ ¶ 5°. ad h̄ est Phs qui. 12. meta. tex. cō. 39. in pncipio sic dicit. voluptas enim est actio eius. Ubi Cōmē. sic ait. Uoluptas enim est actio illi⁹. i. pmi pncipij. ergo obꝫ nō est ipsa voluptas. Pꝫ ꝯñtia: qꝛ obiectū nō est actio ei⁹. Itē. 12. meta. cō. 37. sic dicit Cōmē. Cū declarauit motorē eē eternū ꝛ subam puraz sine materia. ꝛ motorē absqꝫ ꝙ mouetur: ꝛ ꝙ mouet sicut desideratū ꝛ voluptuosuz: pncipiū aūt cuiuslibet motiōis est ex aliquo ꝛ in aliqd: vult narrare pncipiū isti⁹ motiōis in moto qd est: ꝛ qd est illđ ad qđ est mot⁹: ꝛ dicit: pncipiū aūt est imaginatio per intellectū. i. pncipiū autē isti⁹ mot⁹ existētis in corpe celesti est imaginatio ꝑ intellectū. Et dicit hoc ad demonstrandū ꝙ pncipiū mot⁹ isti⁹ nō est phātasia neqꝫ sensus. sed imaginatio ꝑ intellectū ꝛ desideriuz. Et qꝛ imaginatio ꝑ intellectū que est actio intell's est ipse intellect⁹. Intell's autē est ipm intellectū. hec ille. Ex qbus pꝫ. ꝙ ꝯm Cōmētatorē: imaginatio qua intelligētia mouet est ipsemet intellect⁹ eius. ergo nō est obm intellectū. Nec pōt exponi ꝙ dicat. imaginatio est intell's. i. ē itellectio: qꝛ ipse dicit ꝙ actio est intell's. Si aūt ꝑ intellectuz acciperet intellectionē: tunc idē eēt ac si diceret itellectio est intellectio: qđ videt satis absurdū. ¶ Et si dicat ꝙ Cōmē. dicit ēt in istis verbis ꝙ intell's est obiectū. Dico ꝙ ipse declarat quē sensuz habeat in his verbis infra. cō. 39. dicens ꝙ intell's ꝛ intellectū sunt idē qñ intell's intelligit se. Itez qñ intelligit alia: qꝛ recipiēs ꝛ receptū de intellecto vtrūqꝫ est intell's. i. quia spēs que recipit de obiecto facit vnū cū itellectu: nō tñ seqtur ꝙ sit ipsemet intell's. ¶ P̄. cōmēto. 39. vult Cōmētator ꝙ intellectio ꝛ volitio siue desideriū quibus intelligētia opatur sunt ipsa suba intelligentie: ꝛ nullo modo accidētia. Sꝫ supra ꝓbatum fuit ꝙ de mēte Phi ꝛ Cōmētatoris pmū pncipiū est causa effectiua substātie cuiuslibet intelligētie que est causa efficiēs illi⁹ desiderij. Et sic pꝫ opinio eorū circa hanc mām. ¶ Dico tñ ꝙ ꝯm veritatē intellectio ꝛ desideriū in illis substātijs sunt accidentia: ꝛ illa volitio est a prima causa effectiue: quoniam primus actus voluntatis non potest esse ab ipsa voluntate: sicut declaratum fuit in. 9. huius.

Ad argumenta Rñdet. ¶ Ad pmū dī. ꝙ Cōmētator in verbis illis intēdit ponere dr̄iam inter nos ꝛ intelligētias: qꝛ desiderium quo mouet volūtas nostra est accidēs ei⁹: ꝛ ideo nostra voluntas ex acqsitione noua illi⁹ desiderij dī moueri. In intelligētia aūt ꝯm ipm nō est desideriū qđ sit accñs: sꝫ suba desiderantis: ꝛ ideo intelligētia ex tali desiderio non dī ꝓprie moueri: sed ipsa solū hꝫ rōnem motoris. ¶ Ad 2ᵐ diceret Cōmē. qđ desideriū ꝛ intellectio qbus vna intelligētia itelligit deū vel alias intelligentias est a deo effectiue: sicut ꝛ ipsa suba intelligētie. Nec est verū qđ itellectio sit obm intellectū. Ad ꝓbationē dī ꝙ formare ꝑ intellectū. i. intellectio ꝛ formatū ꝑ intellectum. i. id in quo intell's intelligit subas abstractas sunt idē. Sꝫ istud in quo eas itelligit nō est ipsa res intellecta sꝫ est ipsa suba intelligēs ꝯm Cōmē. ¶ Ad confirmationē dicit ꝙ Cōmē. in verbis illis nihil aliud intēdit dicere: nisi ꝙ desideriū ꝛ intellectio in nobis distinguunt. In intelligētijs aūt sunt vna res. ¶ Ad 3ᵐ dī sicut ad primū. Ex hoc eniz ꝙ desideriū in intelligētia est ab alio effectiue: nō sequit ꝙ ibi ꝯtingat alia motio: qꝛ tale desideriū nō est res distincta ab intelligētia: rōne cuius ipsa transmutetur per acquisitionē noue entitatis. Uel est dicēdum ꝙ a fine existēte in materia duabus actionibus nos mouemur: quarū vna est in intellectu ꝑ apphensionē finis. Alia est in voluntate ex fine apprehēso. In intelligētijs aūt nō est alia res actio intell's ab actione voluntatis: ꝛ hic est sensus Cōmētatoris in illo loco.

¶ Utrum prima causa moueat celum ꝛ producat res per suum velle. Questio. XXXIIII.

Queritur 34°. Presupposito ꝙ motus ꝛ alie res que a pma causa sūt effectiue nō fuerint ab eterno. Utrū pma causa moueat celū ꝛ ꝓducat res ꝑ suum velle: ita ꝙ eius volitio sit eius actiua ꝓductio. Et videtur ꝙ nō. ¶ Primo. Illud quo posito effect⁹ nō ponit necessario. sꝫ pōt poni ꝛ nō poni, nō hꝫ rōnez actualis ꝓductionis: qꝛ causa in actu ꝛ effect⁹ in actu simul sunt: vt dicit 2° physi. tex. cō. 37. Sꝫ posito diuino velle nō ponit effect⁹, cū illud velle sit eternū: ꝛ nullus effectus ex hypothesi sit eternus

Margin notes (left): Notādū3 — Op. phi. — Cōclusio
Margin notes (right): Ad primū — Ad secūdū — Ad cōfirmationē — Ad terciū — Primo

etern⁹.ergo ⁊c̄. ❡ Confirmat̄.q₂ ꝯdictio est ꝙ actualis ꝓductio sit.⁊ nihil ꝑ eam actu ꝓducat̄.ergo cū volitio p̄me cāe sit eterna.si ipsa est actualis productio.seqtur aliqd ab eterno eē ꝓductū. ❡ 2°.Si volitio est eterna ⁊ effect⁹ per eā in tp̄e ponit̄ in esse:quero qn̄ effect⁹ ꝑ illō velle eternū ponit̄ in actu:aut sit aliqd vltra velle qō eliciat effectū/aut nō.Si nō/seqtur ꝙ sicut effect⁹ ante non eliciebat̄ ꝑ illud velle:ita nec mō elicit̄.Si sic.ergo p̄ter velle aliud cōcurrit ad ꝓducendū. ❡ 3°.Impoſſe est ponere cām formalez quin ponat̄ effect⁹ formalis.Sʒ effect⁹ formalis actualis ꝓductionis est eē ꝓducēs.ergo si ꝓductio est volitio que est eterna:seqtur ꝙ prima cā eternal'r est ꝓducens. ❡ 4°. Actualis ꝓductio effect⁹ nō relinquit ip̄m in potētia.imo ponit in actu.Sʒ diuina volitio relinqt effectū in potētia: q₂ adhuc effect⁹ est poſſis nō ꝓduci.g̊ ⁊c̄. ❡ 5°.Per nullā actionē nō transeuntē in aliqd extrinsecū ꝓductiue potest aliqd extrinsecū ꝓduci executiue:ista pʒ ex terminis.Sʒ volitio est actio imanens ⁊ nō transit ꝓductiue in aliquid extrinsecū:vt pʒ.9.meta.tex.cō.16.ergo ⁊c̄.

Respondeo. In ista.q.Primo declarabit̄ titulus q̄ōnis.Scd̄o ad ipsam respondebit̄. ❡ Quantū ad p̄mū.Sciendū est ꝙ cū p̄ma cā sit act⁹ purissimus:vt ꝯcedit ēt Ph̄s.12.meta.nullus est qui dubitet aut putet ꝙ in deo sit vna actio real'r distincta a diuina volitione:q₂ iaʒ ibi caderet cōpositio:⁊ nō eēt sūma simplicitas.Sed qm̄.vt dictū fuit 5° hui⁹:actio siue ꝓductio effect⁹ nō est in agēte:sʒ recipit̄ in ꝓducto.statiʒ apparet ꝙ actio qua p̄ma cā ꝓducit res nō sit in p̄ma cā:sed in eo qō ꝓducitur.Et ideo dubiū est an p̄ter diuinū velle reqrat̄ ad ꝓductionē rerū quedā alia actio que in ipsa re ꝓducta recipiatur:⁊ que dicat̄ actualis ꝓductio actiua ipsius effect⁹:⁊ que sit distincta a ꝓductione passiua.Qō dico:q₂ cū actio ⁊ passio sint eadē res:si ꝓductionez Sortis.ꝓut est in sor. volumus appellare passiuā:⁊ eandē:ꝓut cōparat̄ ad suaz cām:volum⁹ appellare actiuā:sic haberet veritatē.Et hoc magis declarabit̄ infra. ❡ Quantū ad 2ᵐ ponit̄ ista ꝯclusio.Uolitio p̄me cause est ꝓductio effectuuʒ:nec reqritur alia ꝓductio actiua. ❡ Probat̄.Si nec̄io ponit̄ talis productio distincta a diuino velle.illa ꝓductio nō ponit̄ nisi vt habeat aliquā cāitatē sup effectū qui ꝓducit̄:alioquin nō poneret̄.Aut ergo hʒ cāitatē formalē.aut mālē.aut finalē.aut effectiuā.Non formalē:q₂ ꝓductio actiua:vt sic.nō denominat nisi ipsuʒ ꝓducēs:effect⁹ aūt.inquantū hō nō est ꝓducens.sed ꝓduct⁹.Non mālē.Tuʒ q₂ multa ꝓducunt̄ que nō habēt mām.Tuʒ q₂ ꝓductio est actus qui repugnat mãe.Nō finalē:q₂ ꝓductū est finis ꝓductionis:⁊ nō ecōtra.ergo si hʒ aliquā cāitatē illa est effectiua.Sʒ qcquid agit deus mediāte cā efficiēte pōt agere imediate ⁊ per seip̄m.ergo pōt ꝓducere effect⁹ suos sine tali actione media. ❡ 2°.Illa actio est res distincta ab eo:qō ꝑ ipsam ꝓducit̄.q₂ effectus ⁊ eius ꝓductio nō sunt idē:cum vnum sit causa alteri⁹.ergo illa actio p̄cise ⁊ ꝑm se cōsiderata est quedā entitas de nouo habēs eē.Aut igitur imediate est a diuina volitione sine alia executione ⁊ ꝓductione media: aut est ab ea mediāte alia ꝓductione.Si primū.ergo non ōis effect⁹ diuine volitionis fit mediante alia productiōe: ⁊ qua rōne vnus est ab ea imediate/eadē rōne ⁊ quilibet: cū nō possit assignari sufficiēs rō magis de vno q̄ȝ de alio. Si 2ᵐ:sequit̄ ꝓcessus in infinitū in ꝓductionib⁹:⁊ per ꝯn̄s qlibet effect⁹ depēderet ab infinitis ꝓductionibus:qō est impoſſe. ❡ 3°.Uolitio p̄me cause p̄cise ⁊ ꝑ se solū accepta nō est minoris potestatis ad ponēdū rē in actuali existētia/q̄ȝ sit volitio nostra simul cū exteriori ꝓductione.ad ponēdū in actu res artificiatas.Sʒ posita volitiōe nostra ⁊ extrinseca ꝓductione ponunt̄ actu res artificiate.ergo ꝑ solū diuinuʒ velle possunt poni eius effect⁹ in actu.Minor pʒ:⁊ maior est nota:q₂ diuina volitio est infinita:illa aūt sunt finita.ergo ⁊c̄. ❡ 4°.ꝙ p̄ter velle requiratur exterior ꝓductio nō est nisi q₂ velle est inefficax ad ponendum rem in actu:si enim sufficeret nō reqreretur exterior ꝓductio.Sʒ velle diuinū est efficacissimū ⁊ infinitū.ergo ⁊c̄.

Ad primum dicitur ꝙ sicut volitio iportat respectum ad volitū:ita ꝓductio ad ꝓductū.Et q₂ relatio non ponit̄.nisi positis extremis:ideo act⁹ diuine volūtatis.lʒ ab eterno fuerit volitio:q₂ semꝑ correspōdebat ei aliqd volitū:pōt eniʒ eē volitum ēt id qō actu nō est:tn̄ ille act⁹ nō habuit ab eterno rōnē ꝓductionis:q₂ nō habuit ab eterno respectū ad aliquid ꝓductū:sed soluʒ in tēpore.Unde nō dico ꝙ volitio sit formal'r productio: imo formal'r distinguunt̄ ꝑꝑ p̄dictos respect⁹:sed sunt idē actus ꝑm rē.Et per idē pʒ ad confirmationē. *Ad primū* ❡ Ad 2ᵐ dicit̄ ꝙ quādo effect⁹ ponit̄ in actu nō fit aliqua noua ꝓductio p̄ter diuinū velle.ꝑ quā eliciat̄ effect⁹.Nec valet ꝯn̄tia que ibi fit:q₂ ꝑ antiquā volitionē pōt fieri nouus effect⁹ nulla facta mutatiōe in agēte nec in effectu:nisi ꝙ educit̄ de nō esse ad eē:sed hoc nō est per actū nouū:sʒ q₂ voluntas voluit effectū eē in tali tp̄e ⁊ nō prius. *Ad scd̄m* ❡ Ad 3ᵐ dicit̄ sicut ad p̄mū ꝙ volitio nō hʒ rōnē ꝓductionis nisi duʒ effect⁹ est:volitio.n.diuina hʒ rōnem ꝓductionis in p̄mo instāti eē sui effectus:⁊ ideo ante nō denominabat deum esse ꝓducentē. *Ad tertiū* ❡ Ad 4ᵐ dr̄ eodē mō:q₂ procedit ex eodē fundamēto. *Ad q̄rtuʒ* ❡ Ad 5ᵐ negat̄ minor:lʒ eniʒ volitio nō transeat in aliud subiectiue.q₂ est actio imanens cui magis repugnat eē in alio subiectiue:q̄ȝ in eo a q̊ elicit̄:tn̄ trāsire pōt in aliō ꝓductiue ⁊ effectiue.Et h̄ nō soluʒ est verū de diuina volitione:sed ēt de volitione nostra:q₂ ⁊ ipsa hʒ virtutē effectiuā:lʒ nō sufficiētē sup ea que a nobis fiūt:p̄sertim sup motū localē:mouemus enim nosipsos.q₂ volum⁹.Ex hoc pʒ:ꝙ actio nō dr̄ transiēs.q₂ solū transeat in aliud ꝓductiue:sed quia ēt transit in aliud subiectiue.Dico p̄terea ꝙ lʒ actio imanens possit transire in aliqd extrinsecuʒ ꝓductiue:tn̄ istud nō est de rōne sua.nec ei conuenit:multa enim volumus que nō ꝓducimus:per actionē xō transeuntem semper transmutatur aliquid ad extra. *Ad qntuʒ*

❡ Utrū sube mouētes orbes/habeāt virtutē motiuā distinctam ab intellectu ⁊ voluntate. Qō.XXXV.

Queritur 35°.Utrū in substātiis mouentibus orbes/sit virt⁹ motiua distincta ab itellectu ⁊ volūtate.Et arguit̄ ꝙ sic. *Prima rō* ❡ Primo.Si mot⁹ celi est a volūtate imediate:aut act⁹ volūtatis.s.volitio.est ēt imperiū ⁊ executio:aut aliō est ab eis.Nō p̄ᵐ:aliogn volūtas sibiipsi iperaret.Nō 2ᵐ:q₂ velle ⁊ iperare aliqd nō est illud exeq. *Scd̄a rō.* ❡ 2°.Potētia que ponit obiectū in eē reali/distinguit̄ ab ea que ip̄m nō ponit in eē reali.Sʒ poᵃ motiua ponit suū ob̄m.s.mobile in esse reali:q₂ nō mouet̄.nisi id qō est:volitiua aūt nō ponit ob̄m volitū in eē reali:possum⁹ eni velle ea que nondū sunt.ergo poᵃ motiua distinguit̄ a volitiua. *Tertia rō* ❡ 3°.Act⁹ genere differētes reducunt̄ in poētias gn̄e distinctas.Sʒ mouere ⁊ velle sunt act⁹ gn̄e differētes 2° de aīa.ergo ⁊c̄. ❡ Confirmatur.q₂ vt dicit Ph̄s 2° de aīa.tex.cō.18.appetitiuū ⁊ motiuū sunt diuersa genera potentiarū. ❡ 4°.Potētia que equal'r se habet ad propinquū ⁊ distans distinguit̄ ab ea que sic non hʒ se equal'r.Sed potētia volitiua equaliter se habet ad propinquum ⁊ distans. *Quarta ratio.* Possum enim velle ⁊ amare ea que loco ⁊ tēpore a nobis distant.Potētia autē motiua requirit approximationem ad mobile.ergo distinguuntur.

Respondeo ad hanc questionē duabus ꝯclusionibus.Prima hec est.In substātiis se- *Cōclo pᵃ*

paratis est virt⁹ motiua. Probatur. ¶ Primo. In oī sub͞a habēte desideriū est vis motiua. Sed in substātys abstractis est desideriū. ergo ⁊c̄. Maior ꝓbatur: qꝛ desideriū est ad vniendū cū desiderato: cum desideriū nō sit nisi de re absente: ad h⁹ aūt vnionē req̄rit̄ vis motiua: qꝛ res absens nō acq̄ritur nisi ꝑ aliquā mutationē. Minor ꝓbatur: quia Cōmē. 12. meta. cō. 35. sic dicit ī h⁹ substātys eē desideriū. ⁊ ꝓbat̄ rōne: qꝛ oēm sub͞am intellectualē ꝯsequitur appetitus: ⁊ ideo si sit aliq̄d bonū ab eis nō habitū ip̄m desiderant. ¶ 2° Cōmē. ⁊ Ph̄s per totū 12ᵐ librū metaphysice dicūt celos moueri ab intelligētys: ⁊ ꝺm numerū motuū ponunt numerū intelligētiaꝝ. ergo in eis est virt⁹ motiua. Pꝫ ꝯn̄tia: qꝛ nullū mouēs mouet nisi habeat viꝫ motiuā. Nec opꝫ amplius defatigari in ꝓbatione hui⁹ ꝯn̄is: qꝛ satis pꝫ.

Cōclo 2ª ¶ 2ª ꝯ͂. Uirtus motiua in substātys abstractis mouētibus orbes inferiores. nō est distincta real'r ab ītellectu ⁊ volūtate. Et loquor de substātys separatis que sunt distincte a p̄mo p̄ncipio: qꝛ de ipso supra locuti sum⁹. Sed an̄q̄ꝫ

Supᵐ pᵐ ꝓbetur ista ꝯ͂. ¶ Premitto. ꝙ aliud est dicere potētiā motiuā eē idē cū volūtate. ⁊ aliud est dicere ꝙ mouere sit idē cū agere. Nā ꝑ p̄mū iportatur idētitas potētiarū: ꝑ 2ᵐ ꝯo īportatur idētitas actuū. Possunt aūt ab vna potētia eē distincti act⁹. Dico igit̄ ꝙ potētia motiua ⁊ volūtas sunt eadē potētia: sed velle ⁊ agere sunt actus distincti. Q̄d declaro. Supra. n. dictū fuit in hoc. 5. q. 36. p̄ᵐ ꝙ actio ⁊ passio ⁊ motus sunt vna res: sed rōne distinguunt̄. Mot⁹ igit̄ celi. ꝓut est in ipso mobili dr̄ passio. Et idē mot⁹ ꝓut cōparat̄ ad intelligentiā mouentē / ꝓut est ab ea dr̄ actio: ⁊ ab ea vt sic denominat̄ intelligētia eē agēs siue mouēs. Ad hunc sensuꝫ intelligo ꝙ aliud est velle ⁊ aliud est agere: ⁊ nō ꝙ in volūtate intelligētie sint due actiones real'r distincte: q̄rū vna dicat̄ volitio. ⁊ alia dicat̄ motio actiua: quia nullus act⁹ est subtiue in volūtate q̄ nō sit velle: sicut nec vllus est

Supᵐ 2ᵐ intell's qui nō sit itelligere. ¶ Premitto 2°. ꝙ lꝫ intell's ⁊ voluntas ꝯcurrant ad mouēdū: tn̄ intell's nō ita ꝓprie dr̄ potētia motiua. sicut volūtas: qꝛ poª motiua ꝓprie dr̄ illa que imediate efficit motū: volūtas aūt est imediatior: quia stāte app̄hensione intell's nō sequit̄ mot⁹. nisi volūtas iperet: vt dr̄ 3° de aīa. tex. cō. 50. Et sic inter ītellectū ⁊ motum mobilis mediat act⁹ volūtatis. Probat̄ aūt dicta ꝯclusio. ¶ Primo. In sub͞a mere ītellectuali nulla est poª irrōnalis: qꝛ ois poª irrōnalis. aut est sensitiua aut vegetatiua. aut rerū inanimataꝝ: vt pꝫ. 9. meta. tex. cō. 3. Sꝫ itelligētia est sub͞a mere itellectualis. vt oēs cōcedunt. ergo nulla poª in ea est nisi rōnalis. Sed ois potētia rōnalis: aut est intell's aut voluntas. vt pꝫ p̄mo ethi. ca. 16. ergo ⁊c̄. ¶ 2°. Si virt⁹ motiua disticta a volūtate eēt in substātys separatis. eadē rōne reperiret̄ in aīa separata: qꝛ oēs virtutes imāles consequūt̄ aīaꝫ sepatā. Sꝫ vis motiua nō ē i aīa sepata: aliogn eēt i ea frustra: cū aīa sepata nullū corpus moueat local'r. Et p̄terea si hr̄et viꝫ motiuā sup aliq̄d corp⁹: maxie eēt super illō cui vnita: qꝛ ip̄m mouebat. Sꝫ ꝯstat ꝙ nullū tale corpus mouet. ergo ⁊c̄. Pꝫ ex his ꝙ sicut volitio p̄me cause est causa imediata ꝙ res ponant̄ in eē: ita volitio intelligētie est imediata causa mot⁹ celi: differūt tn̄. Primo. quia volitio p̄me cause est ei⁹ sub͞a: volitio aūt aliarū est accn̄s. Scd̄o. quia p̄ma causa pōt ꝑ suā volitionē efficere q̄cq̄uid vult. cuꝫ eius volitio sit infinita sicut ⁊ substātia. Intelligētie ꝯo non possunt efficere q̄cq̄uid volunt: sed coꝝ volitio est determinata ad motum: nec ꝑ velle aliud efficiunt. nisi motuꝫ. Et propter hoc solet dici ꝙ solius prime cause idē est velle ⁊ agere: non ꝙ in omnibus alys distinguantur velle ⁊ agere: quia idem sunt etiam in intelligentys: sed qꝛ diuina actio se potest extendere ad omnia ad que se extendit eius volitio.

Ad argumenta Respondet̄. ¶ Ad primuꝫ dr̄ ꝙ volitio ⁊ iperium ⁊ executio sunt idē ꝺm rē: sed rōne distinguunt̄. Act⁹ enim volūtatis cōparatus ad motū vt est volitū dicitur velle siue volitio. Et idē actus vt est causa ponēs in actu ip̄m motū dr̄ executio. Et idē: vt p̄supponit ordinē ad intellectū dirigētē / pōt dici iperiū: lꝫ iperare sit magis intell's q̄ꝫ voluntatis: qꝛ est subiectiue in itellectu. Nec seq̄tur ꝙ voluntas sibiipsi iperet: sed ꝙ iperet motū mobili. *Ad pmū* ¶ Ad 2ᵐ negat̄ minor: voluntas eniꝫ ponit motū in eē reali ⁊ actuali: nō tn̄ ponit in eē oīa que vult ⁊ amat: vna eniꝫ intelligētia amat aliā: ⁊ tn̄ nō ponit eā inesse. Nihil ergo ꝯcludit aliud nisi ꝙ voluntas intelligētie plus pōt velle q̄ꝫ agere: q̄d cōcedit̄. *Ad scdm* ¶ Ad 3ᵐ ꝯcedit̄ totū: sed non seq̄tur ꝙ real'r sint distincte. Nam multi tenēt intellectū ⁊ voluntatē eē eandē rē. ⁊ tn̄ eē potētias gn̄e distinctas. Ita dico ꝙ volūtas ⁊ vis motiua sub͞e abstracte sunt vna res: sꝫ distinguunt̄ in rōne potētie. Ista eniꝫ res inquātū est volūtas distinguit̄ a se gn̄e inquātum est motiua. *Ad tertiū* ¶ Ad confirmationē dr̄ ꝙ Ph̄s loq̄tur tn̄ de potētys ꝯn̄tibus formā polem recipi in mā. In his enim distinguit̄ vis motiua ab alys: sed h⁹ vis motiua non est actiua motus. sed passiua. Nos aūt loq̄mur de potētia actiua. ¶ Ad 4ᵐ dicit̄ ꝙ voluntas in rōne volūtatis se hꝫ ad ꝓpinquum ⁊ distans. Ipsa tn̄ inquantuꝫ est motiua se habet tn̄ ad ꝓpinquum: ⁊ non ad distans. *Ad q̄rtū*

¶ Utrū intelligētie magis moueāt celū ꝑ nām suā / q̄ꝫ per intellectum ⁊ voluntatē. Qō. XXXVI.

Queritur 36°. Utrū intelligentia magis moueat celū per nām suaꝫ q̄ꝫ per intellectū ⁊ voluntatē. Et videt̄ ꝙ ꝑ naturā. ¶ Primo. Prinᵐ ꝑ se cuiuslibet mot⁹ nālis / est nā: vt dicit Ph̄s 2° physi. tex. ⁊ cō. 3. Sꝫ mot⁹ celi est nālis. g̊ ei⁹ p̄nᵐ ꝑ se poti⁹ est nā sub͞e abstracte / q̄ꝫ intell's aut volūtas ei⁹. *pª rō* ¶ 2°. Id est imediatius p̄nᵐ quo intelligētia mouet corpus: ꝑ q̄d magis imediate hꝫ ordinē ad corpus. Sꝫ imediatius hꝫ ordinē ad corpus ꝑ naturā q̄ꝫ ꝑ itellectū ⁊ voluntatē. ergo ⁊c̄. Maior pꝫ. qꝛ inter mouēs ⁊ motū opꝫ eē aliquē ordinē. minor ꝓbat̄. *Scda rō* Triplex dꝫ eē ordo iter mouēs ⁊ motū: quoꝝ p̄m⁹ est ordo ꝯueniēt ī nā. scd̄s ē ordo ꝓportiōis: qꝛ motor nō pōt mouē q̄dcūq̄ mobile. sed mobile determinatū. terti⁹ est ordo simultatis que attēditur ꝺm cōiunctionē tēporū: qꝛ opꝫ mouēs ⁊ motū esse simul 7° physi. tex. cō. 10. *Tres ordines sūt inter mouēs ⁊ mobile.* Istos aūt tres ordines magis hꝫ intelligētia ꝺm suā nāꝫ q̄ꝫ ꝑ intellectū ⁊ voluntatē. Nam ordinē ꝯueniētie in sub͞a potius hꝫ cū corpe ꝑ suam eēntiaꝫ q̄ꝫ ꝑ intellectū: qꝛ ꝑ intellectū poti⁹ elongatur a corpore / cū intelligere nō fiat nisi cū tali elongatione. Sil'r ēt est dōm de 2° ordine: qꝛ intelligētia pōt intelligere ⁊ velle motū alicuius corporis sibi iproportionati: ⁊ tn̄ nō potest mouere corpus iproportionatū. ergo ista ꝓportio nō attēdit̄ penes intellectū ⁊ voluntatē sꝫ penes nām. Terti⁹ etiā ordo magis attendit̄ ꝺm nām q̄ꝫ ꝺm itellectū: aliogn quotiescūq̄ꝫ intelligētia intelligeret ⁊ vellet aliq̄d corpus mouere. diceret̄ eē sil' cū corpe. *Tertia rō* ¶ 3°. Per id mouet intelligētia aliq̄d corpus ꝑ q̄d cōuenit intelligētie eē in loco. Sꝫ eē in loco cōuenit intelligētie per sub͞am suā ⁊ nō ꝑ itellectū. ergo ⁊c̄. Maior pꝫ: qꝛ intelligētia nō est in loco nisi qꝛ mouet corpus. Minor ꝓbatur. Per illō est aliq̄d in loco q̄d est in ipso ꝑ se localiter motū. Sed sicut qꝛ animal mouet seip̄ꝫ per animā ⁊ mouet̄ ꝑ corpus: ideo eē in loco magis cōuenit ei per se rōne corporis q̄ꝫ rōne anime. sic angelus mouet se local'r ꝑ intellectū ⁊ voluntatē: mouet̄ autē ꝑ naturā. ergo esse in loco magis cōuenit ei rōne eēntie sue q̄ꝫ rōne itellectus ⁊ voluntatis. *Quarta ratio.* ¶ 4°. Cuꝫ anima mouet corpus ꝓprium per cognitionē ⁊ appetitū: imediatius mouet

rōne

Quitarō rōne nature sue ꝙ̄ cognitiōis aut desiderij.ergo silr̄ est di/cendū in intelligētijs.℄ 5°.Si per impōle remoueret̄ ab intelligētia intell's ⁊ voluntas manente suba ipsius.adhuc haberet aliquā operationē:nec eēt ociosa in nā.Sʒ nō haberet intelligere nec velle per casum positū.Nec apparet illa operatio quā posset habere nisi mouere actiue celum.ergo magis mouet ex sua natura ꝙ̄ per intellectum.

Respondeo. In ista q̄ōne tria sūt facienda.Prio exponēdū gd q̄ō q̄rat.Secūdo gd aliqui senserint circa q̄ōnē istā.Tertio gd habeat rei veritas.℄ Quātū ad p̄mū dico duo.Primū est ꝙ difficultas hui⁹ q̄ōnis nō tm̄ est apud eos qui dicūt intellectū intelligētie esse accidens distinctū realr̄ a suba eiuʒ:sed ēt apud eos qui dicūt intellectū ⁊ subaʒ ibi eē vnaʒ re:sicut voluit Cōmē.12.meta.cō.51.Quia quocūꝙ modo dicatur adhuc intell's ⁊ suba intelligētie distinguunt̄ ſm rōnē:sicut habetur a Cōmē.12.meta.cō.39.Et ab Auicēna.8.meta.cap'lo vlti.Dubiū ergo est.Utrū mouere celū ꝯueniat intelligētie/magis inquantū est intell's/ꝙ̄ inquātū est suba:vel ecōtra.℄ Dico 2°/ꝙ motū celi eē ab itelligētia p p̄us.inquātū est intell's.ꝙ̄ inquantū est suba/pōt eē duobus modis. Uno mō p̄mitate p̄ncipalitatis.Alio mō p̄mitate imediationis.Et in p̄mo gdē sensu nullus dubitat:q2 cū actiones sint suppositoꝝ tanꝙ̄ p̄mo agētiū:lʒ aliqn̄ agant mediāte aliquo accidēte:opʒ ip̄m suppositū.q̄ō est suba abstracta.esse p̄ncipaliter mouentē celū.Sed loquēdo de primitate imediationis questio querit.An natura intelligentie sit ei proximior ratio mouendi celuʒ ꝙ̄ intellectus eius:sicut si ignis desiccaret lutum per calorē ⁊ per luceʒ.posset queri que istarū qualitatū sit proximior huic effectui:⁊ ad hunc sensum disputatur presens questio.

Quantum ad 2^m dicunt aliq ꝙ intelligētia p̄rimi⁹ mouet per nām ꝙ̄ per intellectū:⁊ mouent̄ quibusdā rōnibus positis in p̄ncipio q̄ōnis.℄ Ad notitiā ꝯo hui⁹ opīonis.Sciendū est p̄mo/ꝙ suba intelligētie pōt ꝯsiderari duplr̄.Uno modo inquātū est eēntia. Alio mō inquantū est nā.Illa eniʒ suba.inquantū respicit actū p̄mū qui est eē dr̄ eēntia.Naʒ esse est actus eēntie.Inquantū ꝯo respicit actū 2^m qui est mouere dr̄ nā:q2 natura est p̄n^m motus.Et q2 p prius respicit esse ꝙ̄ motū.cum mouere p̄supponat eē.ideo illa suba hʒ p prius rōnē eēntie ꝙ̄ nature.Ex hoc sequit̄ ꝙ aliqd pōt esse mediuʒ inter subam intelligētie.inquantū est eēntia:⁊ ipsammet.inquātū est natura.℄ Sciendū 2°:ꝙ suba angeli pōt accipi 3^r. Uno mō.vt dictū est vt quedā essentia absolute.Alio mō vt est pfectibilis vel pfecta p itelligere ⁊ velle.Tertio modo.vt est p̄n^m potēs in aliud agere ⁊ ip̄m trāsmutare.⁊ hoc tertio mō hʒ rōnē potētie.vt pʒ ex diffōne potētie.5.meta.tex.cō.2.que est esse p̄ncipiū transmutādi aliud.inquantū aliud:⁊ hoc modo nā intelligētie est instrumētū suiipsius accepte p̄mo mō:q2 inquantū est nā est p̄ncipiū p̄rimum quo ipsa mouet inquantū est eēntia.Prius eniʒ suba intelligētie est pfectibilis p intelligere ⁊ velle ꝙ̄ habeat rōneʒ potētie actiue.Cōcludit igitur ista opio ꝙ motus celi imediatius est a suba itelligētie inquātū est nā:ꝙ̄ ab itellectu ⁊ volūtate.Et ꝯñter ponit etiā potentiā executiuā p̄ter intellectū ⁊ voluntatē:q̄ō fuit iprobatū q̄ōne precedenti.

Quantum ad 3^m ponit̄ ista ꝯclusio.Intelligētia imediatius mouet celū per intellectuʒ ⁊ voluntatē ꝙ̄ per suā nām.℄ Ista cōclusio pōt pbari rōnibus gn̄alibus:q2 nulla suba finita pōt eē imediatū principiū opatiōis:⁊ per ꝯñs nec habere rōnē potētie:vt dicit Cōmē.7.meta.Itē q2 daret̄ potētia executiua media distīcta ab itellectu ⁊ volūtate.Specialr̄ tm̄ arguit̄.℄ Primo. Aut intelligētia mouet celū p intelligere ⁊ velle:aut mere naturalr̄.⁊ nullo mō p intelligere.Scd̄m non pōt dici:vt supra pbatū fuit:ergo mouet libere p intellectū ⁊ voluntatē:quoꝝ actiones sunt imanentes.Sed in oī agēte ordinato habēte actionē imanentē ⁊ transeuntē.semp actio transiens p̄supponit imanentē:⁊ per ꝯñs actio transiēs nō respicit imediatius nām agētis ꝙ̄ actio imanens.ergo nāe intelligētie imediatius est intelligere ⁊ velle ꝙ̄ motus celi. ℄ 2°.Qñ in aliquo agēte p̄n^m subale ⁊ accidētale ꝯcurrūt respectu eiusdē actionis:opʒ ꝙ p̄n^m subale sit principale ⁊ mediatū.p̄ncipiū ꝯo accidētale sit secūdariū ⁊ proximū. Sed nā intelligētie respectu mot⁹ celi est p̄n^m subale:⁊ intellect⁹ est p̄n^m accidētale:ḡ intell's est imediatior ꝙ̄ suba. minor pʒ.Maior pbat̄ discurrēdo in oibus:vt pʒ de for⁹ ignis:⁊ de calore respectu calefactionis.Et de aīa ⁊ ei⁹ potētijs respectu suarū opationū.℄ 3°.Intelligētia nō intelligit nec vult imediate p suā eēntiaʒ.ergo nec mouet.Añs etiā ab aduersarijs est ꝯcessum.Consequētia pbat̄.Intelligere ⁊ velle habēt maiorē ꝯformitatē cuʒ essentia intelligentie ꝙ̄ mouere:cū illi sint act⁹ sp̄uales.sicut ēt eēntia.ḡ si nō hʒ imediatū ordinē ad intelligere ⁊ velle.multo minus hʒ ad mouere.℄ Dicet̄ forte ad oīa ista ꝙ ꝯcludūt de suba intelligētie:inquantū est eēntia.sed non inquantū est nā.℄ Et ideo ꝯ̄ istud arguit̄.4° loco:quia nā quā diffinit Phs 2° phẏsi.tex.cō.3.eē p̄ncipiū itrinsecū ei⁹ q̄ō mouet̄.⁊ per hoc distinguit̄ motus nālis a motu violēto:cui⁹ p̄n^m est extra nil ꝯferēte vim passo:vt dr̄ 3°ethico.Sʒ intelligētia nō est itrinseca celo cū ei nō vniat̄ vt forma.ergo ipsa nō est talis nā.℄ 5°.Nā de qua loquit̄ Phs non est p̄n^m p̄rimū motus.sed est p̄n^m p̄mū quo:grauia enim mouent̄ deorsum per nām.id est p suā formā subalē taꝙ̄ p p̄n^m p̄mū quo:⁊ p grauitatē tanꝙ̄ p p̄ncipiū p̄rimuʒ:⁊ ideo forma subalis corporis grauis appellatur nā eius:⁊ ideo ipsa grauitas.seu potētia est p̄n^m p̄rimū opationis:⁊ nō p̄mū. ergo nā nō hʒ rōnē potētie:siue p̄ncipij p̄rimi.℄ 6°.Circūscripto oī opere intell's/nulla est distīō actualis iter eēntiā ⁊ nām intelligētie.ḡ mot⁹ celi habebit imediatū ordinē ad eēntiam intelligētie:put in se est idistincta a nā.vel hʒ imediatū ordinē ad intellectū ⁊ voluntatē.Sʒ non ad eēntiaʒ absolute.vt etiā isti ꝯcedunt:nec ad eā.vt est nā:q2 per casuʒ posituʒ nulla est distinctio inter essentiā ⁊ nām: ergo hʒ imediatum ordinē ad intellectum.

Ad argumenta respondet̄.℄ Ad primū cōcedit maior ꝙ principiū cuiuslibet motus nālis est nā:nō tm̄ opʒ ꝙ sit p̄n^m p̄rimuʒ ⁊ hoc est generalr̄ verū taʒ de p̄ncipio actiuo ꝙ̄ de passiuo.De actiuo dictū est.de passiuo ēt pʒ.Mot⁹ enim celi est nālis a p̄ncipio passiuo mālī in eo existēte ⁊ tm̄ imediatum susceptiuū motus celi nō est mā celi:sʒ totū cōpositū.Dico igit̄ ad argumētū ꝙ motus celi est nālis p̄pter tale p̄ncipium passiuū q̄ō dr̄ nā:q2 vt habet̄ 2° phẏsi.tex.cō.12.nā dicit̄ de mā ⁊ forma.℄ Ad 2^m negat̄ minor.Dico eni ꝙ motor hʒ imediatū ordinē ad suū mobile per p̄priā potētiā motiuā.Et q2 rō potētie motiue nō ꝯuenit eēntie sube abstracte:cū ipsa nō possit esse imediatū p̄n^m opationis:sed talis rō potētie ꝯuenit itellectui ⁊ voluntati eius.Ideo p intellectū ⁊ voluntatē hʒ ordinē imediatū ad motū celi.Unde dico ꝙ intelligētia semp mouet celū vel aliud corpus.qn̄ apprehendit ⁊ vult volitione cōpleta motū eius.Nec pōt velle mouere id q̄ō eēt impōle ab ea moueri:q2 voluntas efficax nō est ipossibiliuʒ:vt pbauimus in 9° hui⁹.℄ Ad 3^m negat̄ maior.loquēdo de eo quo mouet p̄rime.hō eni mouet̄ p̄rime per appetitū iperantē ⁊ per vim motiuam exequentē.⁊ tm̄ ideo nō hʒ ꝙ sit in loco per hō potētiā.Dico igit̄ ꝙ intelligētia quo ad suā eēntiam est tanꝙ̄ in loco in corpore moto ab ea:non ꝙ sit ibi localr̄.sed q2 ei adest:

Margin notes: Ar.p̄mi⁹. Bizzpble mitia gd. — Difficultas. — Rōn^{es} 6^m — Difficultas. — Rōn^{es} 2^m — Cōclusio m̄tua questio. — Propria sola. — Fuga. — Insectatio — Ad p̄mū — Ad scd̄m — Ad tertiū

ſicut cauſa adeſt ſuo effectui. Rō aūt ꝑ quā ibi eſt. eſt ope
Ad q̄rtū ratio eius. ¶ Ad 4^{m} negat̄ añcedens: q2 aīa non mouet
Ad q̄ntū ꝓxime niſi ꝑ potentiā que eſt ab ea realr̄ diſtincta. ¶ Ad 5^{m} dicit̄ ꝙ ſi per impoſſe remoueret̄ ab intelligētia intellc̄ts ⁊ voluntas: ipſa nullā haberet operationē: ſicut ēt nullam haberet potētiā: ſed eēt oīno ocioſa. Nec eſt incōueniens ꝙ poſito ipoſſi ſequat̄ aliud ipoſſe. vel ſaltē inconueniens.

¶ Utrū ṗmū ṗnm eſſe cām finalē oīum itelligētiarū poſſit ꝓbari ſufficiēter ex ꝑ ſe notis. Qō. XXXVII.

Queritur 37°. Utrum ex ꝑ ſe notis ſufficiēter ꝓbari poſſit ꝙ ṗmū ṗncipiū ſit cā finalis oīum itelligētiarū. Et vr̄ ꝙ non.
Prima rō ¶ Primo. Finis cuiuſlibʒ agētis acqrit̄ ꝑ actionē eius. Sʒ ṗmū ṗnm nō pōt acqri per aliquā eius actionē. ergo ⁊c̄. Maior ꝓbat̄: q2 vt vr̄ dicere Phs. 5. meta. ſicut mā eſt cā oppoſita forme. q2 illa eſt poª ⁊ iſta eſt actus: ita finis eſt cā oppoſita efficiēti: q2 efficiēs ꝑexiſtit ꝓductioni ſm ip̄m. Minor ēt pʒ: q2 ſequeretur ꝙ ṗmū ṗncipiū haberet eē poſt non eſſe: qd̄ eſt impoſſe. ergo ⁊c̄.
Scd'a rō ¶ 2°. Non pōt efficaciter ꝓbari ꝙ ṗmū ṗncipiū ſit finis opationis intelligētie: puta mot9 celi. ergo multo min9 eſt finis ipſius intelligētie: ꝯñtia pʒ. Añs ꝓbatur. Aut intelligentia mouet celuʒ de neceſſitate nāe: aut libere. Si libere. ergo ipſamet pōt eſſe finis ꝯſtitutus illi motui. Si naturalr̄. ergo nō agit neceſſario ꝓpter aliquē finē. Probat̄ iſta ꝯñtia. Ubi poſitis oībus requiſitis ad actionē non poteſt ipediri qn ſequat̄ effectus determinat9: ibi non opʒ ꝙ
Tertia rō agēs agat ꝑꝑ finē. Sʒ tale eſt agēs nāle. ergo ⁊c̄. ¶ 3°. Efficiēs ⁊ finis nō coincidūt in idē numero: vt dr̄ 2° phyſi. tex. cō. 70. Sʒ ṗmum ṗncipiū eſt efficiēs intelligētie. ergo nō poteſt naturalr̄ probari ꝙ ſit finis eius.

Respondeo. In iſta queſtiōe tria ſunt ꝺclarāda. Primū eſt. ꝙ oē agens agit ꝓpter finē. ¶ 2^{m} eſt. primū efficiēs eē vltimū finē pōt ꝓbari ex ꝑ ſe notis. Tertiū eſt. ꝙ deū eē finē vltimū motus celi. ⁊ itelligentiā mouentē eē finē ꝓximū eius tenuit Ariſto. Pri^{m}
Prīa 2°. ꝓbatur. ¶ Primo in eēntialiter ordinatis remota cauſalitate ṗmi neceſſario remouet̄ cauſalitas oīum alioꝝ. alioquin ille ordo nō eſſet eēntialis. Sʒ cauſalitates quatuor cauſarū ſunt eſſentialr̄ ordinate. ſ. agens ⁊ finis. imo oēs. q2 forma ꝑſupponit nec̄io cauſalitatē māe. ſ. mām ei ſubyci: ⁊ cauſalitas māe ꝑſupponit cauſalitatē agētis. quia nunꝗ̄ ſubyceret̄ forme niſi agēs cauſaret eā in mā. ¶ Et cōfirmat̄: q2 Phs. 2. meta. tex. cō. 8. loquēs de cauſa finali. dicit ꝙ ipſa nō eſt ꝓpter aliud: ſʒ eē aliorū eſt ꝓpter ipſaʒ. Qd̄ exponēs Cōmē. dicit ꝙ ipſa nō eſt ꝓpter aliā cām: ſʒ oēs alie cauſe ſunt ꝓpter ipſaʒ. ergo remoto fine remouet̄ agens ⁊ ſic pʒ ꝙ nō pōt eſſe cauſalitas agētis niſi ſit cauſalitas finis.
Cō. 2. ¶ Cōfirmat̄ iterū: q2 5° meta. in caplo de cauſis. dicit Cōmē. hec verba. Cōplementū ⁊ largitas ⁊ bonū nō inuenit̄ in reb9: niſi ꝓpter cām finalē. Et ideo qd̄ caret cā finali caret oī bono. ¶ 2°. arguit̄ ſpecialr̄ de agēte per voluntatē: q2 omne tale agit ex iperio ⁊ determinatione voluntatis ad aliqd̄ ꝑticulare producēduʒ: q2 vt dr̄ 3° de aīa. te. c. 46. rō vlis non mouet nec intellc̄ts ſpeculatiuus. Sʒ actus volūtatis nō pōt abſolui a rōne finis. ergo nō agit niſi ꝑꝑ finē: maior pʒ. Minor ꝓbat̄: q2 vt dr̄ 2° meta. tex. cō. 8. finis ⁊ bonū idē ſunt. Sed nō pōt actus voluntatis abſolui a rōne boni: cū bonū ſit obiectū eius ens. ergo ⁊c̄. ¶ 3°. Seqtur ꝙ de agēte libero non poſſet queri ꝑꝑ qd agit. Sʒ hoc eſt ꝯ experimētū: querim9 enim ꝑꝑ qd Sortes ſedet. ergo ⁊c̄. Probat̄ ꝯñtia: q2 ꝑꝑ qd querit tm̄ de cā finali. ¶ 4°. Cuʒ agens liberū ſit de ſe indifferēs ad agere ⁊ nō agere: ſeqt̄ ꝙ nulla poſſit aſſignari cā quare exiret de ocio in actu niſi moueretur ex appḣenſione alicui9 finis. ergo ⁊c̄. ¶ 5°. Si nullū finē intēderet, ſeqtur ꝙ quicūꝗ effect9 eueniret a cā libera ipſe eueniret a caſu. Sed hoc oīno eſt falſum. ergo. Conſequētia ꝓbatur. Quicqd euenit ꝑter intētionē agentis eſt caſuale: vt dr̄ 2° phyſi. tex. cō. 52. Sʒ ſi agēs nō intēdit hunc effectū, ipſe euenit ꝑter eius intētionē. ergo eſſet caſualis. ¶ Confirmat̄: q2 Phs 2° meta. tex. cō. 9. ſic dicit. habēs enim itellectū nō agit id qd̄ agit niſi ꝑꝑ aliquā aliā rē q̄ eſt $vlti^{m}$ actiōis. ¶ 6° ſpāliter arguit̄ de agēte ex nec̄itate nature de quo forte diceret aliqs ꝙ nō agit ꝑꝑ fineʒ: ⁊ tm̄ agit hunc vel illū determinatū effectū: q2 ad eius ꝓductionē ex ſe eſt determinatū. Arguit̄ aūt ſic. ¶ Agēs nāle agit ꝑꝑ bonū. ergo agit ꝑꝑ finē. Cōſequētia ꝓbat̄: q2 Phs 2° meta. te. c. 8. dicit ꝙ qui auferūt finē auferūt bonū. Añs ꝓbatur. Agēs nāle agit ex nāli iclinatione ſiue ex nāli appetitu: vt dicit̄ 2° phyſi. ergo agit ꝑꝑ bonū. Pʒ ꝯñtia: quia appetit9 nō pōt eſſe niſi reſpectu boni. ſicut nec aliqs ali9 amor: appetit9 enim nālis eſt amor nālis. ¶ 2°. ad idē eſt Phs 2° meta. tex. cō. 8. in fine. vbi ſic dicit. Nihil incepit agere aliquā actionē niſi intēdendo finē. ¶ Et ſi dicat̄ ꝙ intēdit loqui tm̄ de agēte libero. Contra. Tum q2 vlr̄ loqt̄ de cauſis. Tuʒ q2 Cōmē. exponēs ꝑdicta v̄ba ſic ait. Mirū eſt de negantibus iſtā cām cū concedat̄: ꝙ nullus facit aliquā actionē niſi intendēdo finē. Et ſilr̄ dʒ eē in nā in ꝗ ſicut in artificio ⁊ in oībus actionibus voluntarys.

Quantum ad 2^{m} dico ꝙ ex ꝓpoſitionibus ꝑ ſe notis ꝓbari pōt deuʒ eē finē oīs intelligētie. Et arguit̄ ſic. Ex ꝑ ſe notis ꝓbari pōt ꝙ deus eſt oīum cā efficiēs. ergo ēt ꝙ eſt oīum finis: añs ſupra ꝓbatū fuit. Cōclo 2ª
Conſequētia ꝓbat̄. ¶ Primo. Accipio ṗmā intelligētiaʒ que ſit. a. ⁊ arguo ſic. Deus eſt efficiēs. a. ergo ip̄ʒ efficit ꝑꝑ aliquē finē. Pʒ iſta ꝯñtia ex ꝑdictis. Tunc vltra. ergo vel ille finis eſt ipſe deus: vel ipſamet intelligētia: vel aliquid inferius ad eā. Non 2^{m}. q2 nihil eſt finis ⁊ ordinatuʒ ad fineʒ reſpectu eiuſdē. Non 3^{m}. q2 finis eſt nobilior q̄ʒ ea que ad ip̄m ordinant̄: cū ex ipſo habeāt aliquā appetibilitatē. ergo primum. ⁊ ſic deus eſt finis eius. Nec etiam poteſt dici ꝙ finis huius intelligētie ſit alia intelligētia ſuperior ea: q2 ꝑ caſum poſitū ipſa eſt ṗma. ¶ 2°. Si primū agēs agit ꝑꝑ finē a ſe diſtinctū: ſeqtur ꝙ ei9 actio ⁊ volitio ſit ab alio depēdēs. Sʒ hoc eſt impoſſe cum ip̄m ſit ṗmū oīum. ergo. Cōſequētia ꝓbatur. Oīs volitio depēdet ab obiecto: qd̄ pʒ: q2 remoto obiecto ipſa nō eſt: cuʒ ſit ipoſſe aliquā volitionē eē niſi alicuius ſit volitio. Sed ſi vult effect9 ſuos ꝑꝑ finē a ſe diſtinctū ſimul vult eos ⁊ illū finē: cuʒ ipſe finis ſit rō ꝙ velit alia que ad ip̄ʒ ordinant̄. ergo ſeqtur ꝙ actio eius ab alio eēt dependēs. Et cū actio eius ſiue volitio ſit eius ſubā: ſeqtur ꝙ ſubā ṗme cauſe ſit ab alio dependēs.

Quantum ad 3^{m} dico ꝙ ṗma cā non tm̄ eſt finis itelligētie in ſe. i. quo ad ſubām eius. Sʒ ēt eſt cā eius quo ad operationē. i. ꝙ intelligētia agit ꝓpter cām ṗmā. Et ꝙ iſtud fuerit de mente Phi pʒ. ¶ Primo. q2 Phs. 12. meta. cū dixiſſet prius ꝙ celuʒ eſt ſubā eterna que mouet̄. ⁊ ꝙ opʒ dare vnū imobile qd̄ eſt deus: ſtatim ſubdit. tex. cō. 36. ꝙ iſte motor mouet vt amatū ⁊ deſideratuʒ. Sʒ mouere ꝑ modū amati eſt mouere ꝑ modū finis: cū finis ⁊ bonū ſint obiectū amoris. ergo ⁊c̄. ¶ Et confirmatur: q2 Cōmen. 12. meta. cō. 36. dicit ꝙ corpora celeſtia appetunt in ſuo motu aliquod bonū maius ipſis: ⁊ cū ipſa ſint nobiliſſima corpora: neceſſe eſt ꝙ illud bonū ſit nobiliſſimū entiū: ⁊ maxime id qd̄ appetit totū celum in motu diurno. Pʒ aūt ꝙ ſm eos nobiliſſimū entiū eſt deus glorioſus. ergo ⁊c̄. Nec opʒ in ꝓbatione iſtius ꝯcluſionis vltra laborare q2 ab oībus eſt cōceſſa. Dico ꝑterea ꝙ nō tm̄ deum eē finē motus celeſtis: ſed ēt intelligētiam imediate mouentē eē finē eius ꝓximū fuit de mente Ariſtotelis.

Cōmētatoris.

Cōmēᵗⁱˢ.Et h̄ dico q2 aliqui istō negāt.Nā Phs.12.meta. tex.cōmē.40.cuz prius dixisset q aliqua suba eterna mouet corpus celeste inquirit vtrum sit vna vel plures.Et a cōmēto.42.vsq3 ad.47.determinat q sic.numerādo eas s̄m numerū illorū motuū.Postea.tex.cō.48.dicit q non sunt plures q̄3 ille quas enumerauit:ꝛ facit hanc ꝯn̄tiam put iacet in noua translatione.Si eniz eēnt alie:mouerēt vtiq3 fines exn̄tes lationib⁹.Que ꝯn̄tia nihil valeret nisi ille que mouēt eēnt fines lationis.i.motus celi.ergo ꝛc̄.Et Cōmē.cō.36.dicit q si forma balnei eēt separata a mā moueret s̄m agēs ꝛ s̄m finē:ꝛ postea subdit q sic intelligēdū est de mouētib⁹ corpa celestia.Nec pōt istud exponi de p̄mo motore:q2 ille est tm̄ vnus.Cōmē.aūt logtur in plurali.Et postea subdit de his motorib⁹ q pfectio eorū ꝛ suba eorū est in motu.Jtē in libro de suba orbis.capitulo p̄mo. sic dicit.Non est dicendū q forme gbus mouent̄ corpora celestia sint alie ab illis ad quas mouentur:sed forme a quib⁹ mouent̄.sunt ipse intelligētie.ergo sunt ēt ille ad q̄s mouent̄.ꝛ per ꝯn̄s sunt fines illorū motuū.Et sic p3 q prima cā est omnino finis intelligentiarū:ꝛ quantū ad subaz earū:ꝛ quantū ad operationē earū.ꝛ q relique intelligētie sunt fines proximi illorū motuum quos causant.

Ad p̄mū dissolutio.

Ad primum dicit̄ q finē acquiri p actionē agentis potest intelligi dupl'r.Uno modo q acgrat̄ ad h̄ vt sit.q2.s.ille finis nō p̄existebat actioni:sed acgrit esse per actionem agētis.ꝛ sic est falsa maior. Alio modo pōt intelligi q finis acquirat̄ alicui.ꝛ hoc modo concedit̄ maior ꝛ negat̄ minor.Naz intelligētia ex sua actiōe acgrit sibi p̄mū motorē:q2 ꝯsequit̄ aliquā ei⁹ silr̄itudinē ꝛ perfectionē.Et ad hunc sensuz accipiēda sunt v̄ba Phi.

Ad scd̄m

¶ Ad 2ᵐ negat̄ an̄s.Ad pbationē dicit̄ q intelligētia mouet libere.nec tm̄ pōt p̄stituere se tanq̄3 vltimū finez illius motus:q2 in itellectu eius nō pōt cē error.qui tm̄ eēt si se p̄stitueret vltimū finē.cum ipsa non sit finis vltimus.

Ad tertiā

¶ Ad 3ᵐ dicit̄ q Phs loquitur de agēte per motum.ꝛ de fine generationis qui est forma in materiā introducta.Et ideo illa ratio non est contra propositum.

¶ Utrum oē habēs cām finalē habere causaz efficientem possit probari efficaciter. Qō.XXXVIII.

Prima rō

Queritur 38ᵒ.Utr3 efficaciter pbari possit q oē hn̄s cām finalez hēat cām efficientē.Et videtur q nō.¶ Prio.Ad id qō segtur suū prius.nō sequitur necessario id qō est posteri⁹.l3 eꝫ posito posteriori ponatur prius.Sed cā finalis est p̄or efficiēte.ergo nō op3 si aliquid h3 cā3 finalē q habeat efficiētē.

Scd̄a rō.

¶ 2ᵒ.Quāto effect⁹ est nobilior tāto depēdet a paucioribus causis.S3 vna s̄ba separata est nobilior alia.g̃ illa que est nobilior h3 paucio res cās.Sed quelibet suba sepata ēt infima nō h3 cā3 materialē nec formalē.sed solū efficientē ꝛ finalē.g̃ suba superior nō h3 vtrāq3 istarū causarū.s3 tm̄ cām finalem.

Tertia rō

¶ 3ᵒ. Oēs sube p̄ter p̄mā hn̄t deuz siue p̄mū p̄nᵐ p cā finali.vt dicit Phs.12.meta.S3 nō hn̄t deū pro cā efficiēte.g̃.maior p3.Minor pbat̄.Nullū infinitū intēsiue h3 cām efficientē:aliogn nō eēt infinitū:q2 ei⁹ cē eēt receptū ab alio. S3 oēs intelligētie sunt infinite intēsiue.Qō pbat̄.ex ꝯn̄tia Phi quā sepe recitaui supra.ꝛ hec est.Primū p̄nᵐ non est in magnitudine:q2 est virtutis infinite:vt p3.12.huius tex.cō.41.Et postea.tex.cō.43.querit.vtrū sit ponendum tm̄ vnam talem substantiam:ꝛ determinat q sunt plures s̄m numerum lationum.ergo ꝛc̄.

Respondeo. Jn hac qōne duo sunt declarāda pp duas opiones.¶ Quidā eniz dicūt q inter aliqua entia absoluta pōt eē ordo eētialis ꝛ necessaria cōnexio/absq3 hoc q vnū eorū habeat quācūq3 causalitatē sup aliud.vel eꝫ.ꝛ absq3 hoc q vtrūq3 sit causatuz in quocūq3 genere cause ab vno tertio.sicut apparet in numeris ꝛ in figuris.Jn his eni est ordo ꝛ cōnexio eētialis: ꝛ tm̄ triangulus nullā h3 causalitatē sup quadrangulū/nec eꝫ.nec vtrūq3 causat̄ ab alia tertia figura.Hoc mō dicūt Phm ꝛ Cōmētatorē voluisse subas separatas eē cōnexas necessario:ꝛ tm̄ q inter eas nulla oino sit cālitas.¶ Non op3 pbare q ista opio nō sit Phi nec Cōmētatoris:q2 supra pbatum fuit.Et p3 exp̄sse q saltē vult primū p̄nᵐ esse oium cām finalē.Sed solū pbabit̄ q ista positio in se sit ipossibilis.¶ Et quāuis pbari posset p illasmet rōnes gbus pbatū fuit deuz eē oium cām efficientē:tm̄ nūc alr̄ pcedit̄.¶ Primo.Aut remoto vno eorū que sic sunt necessario cōnexa remouet̄ reliquū:aut nō.Si dicis q nō.ergo nihil habēt necessariā cōnexionē:qō p3:q2 ex responsiōe pōt vnū manere alio remoto.Si dicis q sic.ergo vnū h3 causalitatē sup aliud:ꝛ sic habet̄ ppositū.Probat̄ illa ꝯn̄tia.Remoto.a.remouet̄.b.g̃ vel.a.ꝛ.b.sunt idē vel.a.depēdet a.b.ꝛ ideo nō pōt eē nisi.b.sit.vel.b.depēdet ab.a.ꝛ iō a.nō pōt esse nisi sit id qō ab eo necessario dependet.sicut sub3 non pōt eē sine sua passione.S3 id a quo aliud depēdet h3 causalitatē sup ip̄m:vt p3 ex rōne dependētie.ergo si remoto vno remouet̄ aliō:segtur q vnū h3 causalitatē sup aliud.

Que necessario sunt cōnexa hn̄t ordinē cālitatis adinuicem.

¶ 2ᵒ.Sint in rerū nā tm̄.a.ꝛ.b.que dicis sic eē cōnexa:puta deus ꝛ p̄ᵃ itelligētia.Tūc arguit̄ sic.Sublato.a.remouetur.b.ergo aliqua est cā q.b.nō sit.P3 ꝯn̄tia q2 ois effect⁹ h3 aliquā cām.Sed causa q.b.non sit nō est ipsūmet.b.Tu3 q2 nulla res deducit se ō nō eē ad esse:nec corrūpit seipsa3.Tu3 q2 quelibet res ꝯseruat suū eē quātū pōt.ergo cā q.b.nō sit est remotio ipsi⁹.a.P3 ꝯn̄tia:q2 per casu3 nihil aliud ponebat̄ eē nisi.a.ꝛ.b.Tūc sic vltra arguit̄.Non eē.a.est cā nō esse.b.ergo esse.a.est cā esse.b.P3 ꝯn̄tia.q2 si negatio est causa negationis/affirmatio est causa affirmationis.

Cōclusio rn̄siua.

¶ Quantū ad 2ᵐ restat pbare q oē hn̄s cām finalē h3 cām efficiētē.ꝛ arguit̄ sic.¶ Oē qō sibi derelictū est nō ens hab3 cām efficientem.Sed oē habens cām finalē sibi derelictū est nō ens.ergo h3 cām efficiētē. Maior pbatur dupl'r.Primo.nihil educit̄ de potētia ad actū nisi a cā agēte in actu:vt dr̄.9.meta.S3 id qō ex se est nō ens est in potētie ad esse.ergo requirit causaz actu ip̄m educentem ad esse.

T.cō.31.

¶ 2ᵒ.Jd quod est non ens requirit ad hoc q sit ea p q̄ itur ad eē.S3 nō itur ad cē.nisi p aliquaz pductionē.pductio aūt nō est nisi a cā pducente.ergo requirit cām a qua producat̄.Jste due pbationes apparent cuilibet intelligēti.Minor ēt illi⁹ p̄ncipalis rōnis pbat̄. Si dependēs ab alio nō eēt non ens si sibi derelinquat̄.i. si remota cā aliqua depēdet adhuc eēt ens ꝛ existeret:segtur q nō magis depēderet ab eē illius cause q̄3 ab ei⁹ non eē.Jstud p3:q2 ita eēt cā nō existēte.sicut ea existēte.Sed ipoīe est q aligd depēdeat a re nō existēte.ergo istud nullo modo eēt dependēs.

Fuga.

¶ Dicet̄ forte ad hāc rōnē q dependēs a cā finali nō est nō ens remota tali cā ēt si p impossibile remoueat̄:quia eius effect⁹ nō ꝯseruat̄ ab ea:nec est ab ea pductū:sed dicit̄ cē dependēs a cā finali solu3 ex h̄ q agit ppter cām finalē:ꝛ ēt q2 ex fine h3 quandā appetibilitatē:ꝛ ideo remota cā finali nō remouet̄ ista res:s3 mouetur ab ea h⁹ appetibilitas.

Insecutio

¶ Sed ꝯtra.Primo.Scd̄a intelligētia depēdet a p̄ma sicut a fine:q2 ppter eam agit ex tua responsiōe.ergo remota ea nō ageret.Sed actio cuiuslibet substātie separate est eius suba.s̄m opinionē Phi ꝛ Cōmētatoris.12.metaphy.g̃ remota p̄ma causa remouetur substātia scd̄e intelligētie.¶ 2ᵒ.Aut ista appetibilitas est res distincta a 2ᵃ intelligentia.aut est eadē sibi.Si eadem.ergo sicut remota prima causa remouet̄ ista appetibilitas.ita etiā remouet̄ eius suba:ꝛ per ꝯsequēs substātia

eius dependet a p̃ma. Si sit distincta. ergo prima causa nõ
est finis sube scd'e intelligẽtie: sed est tm̃ finis appetibilita
tis eiꝰ. Pz ista ꝯñtia: qꝛ eius suba nõ dependet a p̃ma causa
sicut a fine. sed tm̃ appetibilitas eiꝰ. Et sic ista rñsio ꝯdicit
põni istoꝝ: qꝛ ipsi dicũt ꝙ p̃mũ p̃nm est finis oium ⁊ non
efficiẽs. Et vltra arguit̃ de illa appetibilitate sicut p̃us: qꝛ
ipsa nõ manet remoto fine. ergo a fine dependet: ⁊ ex se est
nõ ens. Pz igit̃ ꝙ opz oẽ habẽs cãm finalẽ: habere causaz
efficiẽtẽ. Et ideo false attribuit̃ Pho ꝙ existimauerit deũ
non eẽ p̃mum efficiẽs: sed tm̃ finẽ. ❡ 3°. Cõmẽ. dicit in de
suba orbis ꝙ finis significat agẽs necessaria significatiõe.
T. cõ. 29. Et idẽ apparet ex verbis Phi 2° physi. ⁊ 2° de anima di
cẽtis ꝙ finis est cuius gratia aliqd fit. Ex qbus verbis sic
arguitur. Quicquid habet causaz finalẽ habet id cuius gra
tia factuz est. Sed omne factum habet cãm facientẽ. ergo
omne habẽs cãm finalem habet cãm efficientem.

Ad p̃mũ **Ad argumenta** Respondet̃. Ad primũ negat̃
maior. Nam relo est posterior
fundamẽto ⁊ termino: ⁊ tm̃ necessario ad ea consequit̃. Et
quãtũ ptinet ad ꝓpositũ dico ꝙ necesse est in vltimo fine
fundari ẽt causalitatẽ effectiuã. Cuiꝰ rõ est: qꝛ in quolibet
effectu est duplex dependẽtia. Una qdẽ ad finez a quo hz
spãlem appetibilitatẽ. Alia vo ad efficiẽs a quo hz eẽ: ⁊ iõ
Ad scd'm opz duas ponere rõnes que istis corrñdeant. ❡ Ad 2m ne
gatur maior: aliogn sequeret̃ ꝙ aliqua suba separata non
haberet deũ pro cã finali: qd' oẽs negant. Pz ꝯñtia ex illo
modo arguẽdi. Nã vltima intelligẽtia hz tm̃ cãm agentẽ
⁊ finalẽ. ergo illa que est imediate super eaz hz tm̃ cãm fi
nalẽ. ⁊ illa que supior ista est nullã habebit cãm. Illa igit̃
maior ꝓpõ non hz veritatẽ vlẽm: sed vera est ad hunc sen
sum ꝙ ea que sunt pfectissima iter effectꝰ. s. sube separate
hñt pauciores cãs: eo ꝙ nõ hñt causas intrinsecas. s. mãm
⁊ formã: qꝛ hꝰ cause dicũt iperfectionẽ: ⁊ regrunt talẽ potẽ
Ad tertiũ tialitatẽ que substãtijs sepatis repugnat. ❡ Ad 3m negat̃
minor. Ad ꝓbationẽ negat̃ minor. Ad cuius ꝓbationẽ di
co ꝙ Phs nõ facit illã ꝯñtiam que ibi ponit̃: sed istã / p̃nm
primũ est virtutis infinite. g̃ nõ est in magnitudine. Intẽ
dit eniz ꝓbare ꝙ est sepatuz a magnitudie p hoc ꝙ eiꝰ vir
tus est infinita. Sz nõ ꝯuertit̃ ꝙ si nõ est in magnitudine
ꝙ habeat virtutẽ infinitã. Ad id qd' postea subdit̃ dico ꝙ
Phs nõ vult p illa vba dicere ꝙ multa sint q̃ hẽant virtu
tẽ infinitã: sed ꝙ multe sunt sube extra oẽm magnitudinẽ.

❡ Utrum primum principium moueat imediate primuz
mobile. Questio. XXXIX.

Queritur 39°. Utrũ p̃mũ p̃ncipiũ quod
est deus moueat imediate pri
Pria rõ mũ mobile. Et videt̃ ꝙ nõ. ❡ Primo. Si mo
ueret imediate. seqtur ꝙ moueret ip̃m in nõ tẽ
pore. Sed hoc est falsuz: qꝛ motui repugnat eẽ
in nõ tpe. ergo. Consequẽtia ꝓbat̃ supponẽdo duo. quoꝝ
p̃mũ est ꝙ deꝰ est virtutis infinite. vt oẽs ꝯcedunt. Scd'm
est ꝙ maior virtꝰ exñs in magnitudine subiectiue vel ap
propriatiue mouet in minori tpe q̃ minor virtꝰ. Tũc ar
guit̃ sic. Si p̃ma cã mouet in tpe sit ille motꝰ / grã exẽpli / p
horaz q vocet̃. a. ⁊ sit aliqua cã finite virtutis que moueat
aliud mobile p aliqd' tp̃s qd' vocet̃. b. cõstat ꝙ iter. a. ⁊. b.
est aliqua determinata ꝓportio: ⁊ sit grã exẽpli proportio
dupla: addãt̃ postea huic virtuti finite alij motores: ita ꝙ
motus ab oibus istis simul ꝓueniẽs sit in tpe. in duplo mi
nori q̃ fuerit tp̃s. a. g̃ tũc motꝰ a virtute finita erit equalis
motui q est a virtute infinita: qd' est ipossibile ⁊ cõtra p̃sup
Scd'a rõ. positũ 2m. ❡ 2°. Tam Phs q̃ Cõmẽtator. 8. physicorum
assignant cuilibet celo duos motores. s. vnum coniunctũ:
⁊ aliũ separatũ. Sed motor sepatus primi mobilis est deꝰ.
ergo non mouet nisi mediãte motore coniuncto.

Respondeo ꝙ circa hanc questionez existimauit Auicẽnꝰ sniã.
Auicẽ. p̃mũ motũ nõ esse imediate a
deo. ⁊ hoc pp illud p̃ncipiũ suũ falsuz. quo arbitrabat̃ nõ
posse ab vno esse imediate nisi vnuz. Dicebat igit̃ ꝙ deus
imediate produxit vnã intelligentiã que imediate mouet
primũ mobile ꝓpter p̃mã cãm tanq̃ pp finẽ. In hac autẽ
intelligẽtia ꝓducta est cõpositio esse ⁊ eẽntie. cum habeat
esse ab alio receptũ: ⁊ per ꝯñs in ea est pluralitas: ratione
cuius pñt ab ea multa ꝓduci. Naz hec intelligẽtia intelli
gens se inquãtũ est potẽtialis respectu sui esse. ꝓducit cor
pus celi: ⁊ eadẽ intelligẽs se inquantũ est actu ꝓducit aiaz
celi. Eadẽ quoq̃ intelligẽs p̃mã cãm ꝓducit aliã intelligẽ
tiã mouentẽ 2m celũ: ⁊ sic successiue de alijs dicendũ est.
❡ Hanc opionẽ sequunt̃ aliq ẽt ex modernis: ⁊ dicũt eã
fuisse Aristo. ⁊ Cõmen. ꝓpter hoc quidam etiã ex nostris
dum legeret 8m physicoꝝ iuxta expositionẽ. S. Tho. di
xit Aristotelẽ non ꝓbasse deũ esse: sed solũ ꝓbasse primũ
aliquẽ motorẽ. ⁊ ꝙ ꝓbare primã cãm eẽ ptinet ad. 12. me
taphysi. Addidit p̃terea 8m librũ physicoꝝ esse iperfecte
traditũ ab Aristotele. ❡ Sed salua veritate quõ ⁊ a quo
celestia corpora moueant̃: qꝛ ad hoc nõ habemꝰ rationes
que multũ cõuincant: intẽdo ꝓbare ꝙ p̃dicta non sunt de
mẽte. S. Tho. ⁊ Cõmen. ❡ Primo. qꝛ. S. Tho. 12. meta.
lec. 7. reprehẽdit supradictã opinionẽ Auicen. quasi repu
Cõclusio gnantẽ dictis Aristo. Et addit rõnem ꝙ ideo p̃mũ celum
mouet̃ imediate a p̃ma cã vt sit cõgruẽs cõnexio subaruz
corporaliũ ⁊ spiritualiũ: ita ꝙ p̃mũ corpus mouet̃ a p̃ma
suba separata: ⁊ 2m a 2a. ⁊ sic de alijs. ❡ 2°. Probare deuz
eẽ nõ ptinet ad metaphysicũ sicut dicit Cõmẽ. ⁊. S. Tho.
sed ad nãlez vt patuit supra. ergo metaphysicus accipit h
tanq̃ ꝓbatuz in nãlibus. Constat aũt ꝙ nullibi ꝓbat̃ nisi
in 8° physico. ergo ⁊c̃. ❡ Confirmat̃. quia Cõmentator 8°
physicoꝝ. tex. cõ. 84. exponẽs verba Phi ꝙ primus mo
tor est in circũferẽtia maximi corporis: sic ait. oẽs leges in
hoc cõueniũt. qm̃ deus habitat in celo. videt̃ ergo ꝙ deꝰ
est p̃mus motor: cũ ipse p̃mũ motorẽ appellet deuz. ❡ 3°.
Cõmẽ. 12. meta. cõ. 44. ex intẽtione tenet hanc opionem.
Posita enim ibi quadã qõne dicit ꝙ forma mouens p̃mũ
celum motu diurno est illa que est finis cõis ⁊ vlis oium
aliarũ: ⁊ ꝙ ipsa hz actionẽ cõem: que tm̃ nõ est addita sup
formã ꝓpriam. Et postea subdit ꝙ ipsa hz actionẽ deter
minatã. ad quã ordinant̃ actiones aliarũ: sicut ẽt princeps
in ciuitate hz actionẽ ꝓpriã: cui actiones alioꝝ deseruiũt.
Cõstat aũt ꝙ nulla eius actio eẽt sic determinata nisi ap
propriaret̃ motui diurno p̃mi corporis: quẽ ꝯsequunt̃ alia
corpora celestia. ❡ 4°. In metaphysica nõ declarant̃ ꝓ
prietates nisi illarũ substantiarũ separatarũ. quas eẽ ꝓba
tum est in 8° physicoꝝ. Sed in 8° physicoꝝ non ꝓbatur
aliquaz aliam esse supra primũ motorẽ. ergo proprietates
quas declarat metaphysicus cõuenire p̃mo p̃ncipio. con
ueniunt p̃mo motori: ⁊ per ꝯñs primũ p̃ncipiũ est primus
motor. ❡ 5°. Tam Phs q̃ Cõmẽtator 2° physicoꝝ. cõ
mẽto. 72. dicunt exp̃sse ꝙ ꝓprietates p̃mi motoris sunt: ꝙ
mouet ⁊ non mouet̃. ⁊ ꝙ est primũ oium rerum. Et pz ꝙ
ipsi loquunt̃ de motore ꝓprie: q̃uis sit etiã finis: ipsi enim
loquunt̃ ibi de causa motiua. vt distinguit̃ ab alijs causis.
❡ 6°. Cõmẽtator. 12. metaphysi. textu cõmẽ. 42. in sua ex
positione media reprehẽdit tenẽtes p̃dictã opinionẽ Aui
cẽne dicens sic. Uolunt ꝓbare primã cãm esse aliã a mo
tore motũ diurnũ. Et ꝯsidera hoc: qꝛ manifestũ est ꝙ deꝰ
scit. Et si esset hoc p̃ncipiũ abstractũ nõ mouens omnino
fuisset natura posita ociosa vel frustra: sicut dicit Aristote
les. ❡ Confirmat̃: quia Phs ⁊ Cõmen. nunq̃ attribuunt
motũ primi mobilis alteri motori appropriato: sed semp
dicũt ꝙ est actio p̃mi p̃ncipij. Itẽ. 12. meta. cõmẽ. 36. dicit

Cõmentator q pmũ mouẽs mouet pmũ corpus sine medio. loqtur autẽ de motore q est deus: qđ pz: qz dicit q est actus purus z pma suba. Nec dz exponi. vt quidã dicunt. q mouet sine medio corpe. qđ pus moueat: mouet tñ mediante alio motore. Tum qz nullus vnq̃z dubitauit an moueat pm corpus sine corpe medio. manifestuz est. n. q nõ. aliogn nõ esset pm corpus. Tũ qz negatio iclusa in hoc termino/sine/negat oẽ mediũ: qz ɔfundit terminũ sequẽtẽ: sic si dicat tu es sine manu: idẽ est ac si diceret tu nõ habes manũ: qđ verũ nõ esset si aliquã manũ haberes.

Ad pmũ **Ad argumenta** rñdet. Ad pm dicunt aliq Aristotelẽ z Auerroim putasse primã cãm nõ hr̃e virtutẽ infinitã intẽsiue. sz tm extensiue. i. ad mouendũ tpe infinito: z ideo nõ seqt q moueret in instanti. ¶ Et si dicat ɔ eos. Phs pbat. 8. phy. q nõ est in magnitudine. qz eius vtus est isinita. virtus aũt infinita fz durationẽ põt esse in magnitudine: vt pz de celo. Rñdent q intelligit de magnitudine habẽte mãm: qz oẽ hñs mãz est transmutabile. z ideo nõ põt esse eternũ. ¶ Sz mihi vr̃ q rñsio. S. Tho. sit optima. ad cui⁹ euidẽtiã Sciendũ

Rñdu z. est q forme exñtes in magnitudine ita agunt de necessitate nãe: qđ agũt fm totã earũ virtutẽ: pp qđ si in mã esset aliqua virtus isinita ipsa ageret vtiqz infinita velocitate: qz nõ esset aliqd p qđ determinaret ad certũ gradũ velocitatis. Suba vo agẽs p intellectũ ẽt si poneret agere de necessitate nãe: qz. s. necio intelligit z vult. agit tñ mediãte cognitione: z ideo nõ agit tota virtute sua. sz quãtũ determinat ei per suũ intellectũ z voluntatẽ siue ista determiatio sit libera siue nõ. Cũ igit pma cã p intellectũ z volũtatem moueat celũ: nõ mouet ipsuz infinita velocitate. sz finita. Nec est incõueniens q motus q est a virtute finita sit: pportionalis motui q est a vtute isinita. qñ vtus isinita non agit fm totũ suũ posse. ¶ Rñdeo ẽt alr̃ iuxta dicta Commentatoris: q ɔñtia nõ tz: dictuz. n. fuit q pa cã est in magnitudie appropriatiue: qz est appropriata motui diurno. est ẽt exa magnitudinẽ: qz ipsa inq̃ztũ est finis nulli corpori appropriata est. Motus igit pme cãe in tpe est: qz est ab ipsa inq̃ztũ est in magnitudine fm appropriationẽ. Intentio aũt Phi est pbare. 8. phy. q lz pma cã sit aliquo modo appropriata magnitudini: non tñ est oino z simplr ei appropriata. s. ex ea pte qua sibi cõuenit infinitas inq̃ztũ mouet vt finis qz si sic eẽt appropriata (cuz vt sic sit infinita) ageret in nõ tpe: qũo tñ intelligendũ sit valere ɔñtiã Phi in qua dicit q si virtus isinita eẽt in magnitudine moueret in nõ tpe magis dicet in sequẽtibus. ¶ Dico pterea q lz pa cã nõ moueat isinita velocitate/põt tñ mouere accipiẽ-

Ad scdm do infinitũ syncathegorce. Data. n. quacũqz velocitate deus posset maiori velocitate celũ mouere. ¶ Ad 2m dr̃ q hz duos motores: nõ tñ realiter distinctos.

¶ Textus. 37.

¶ Intellectus aũt ab intelligibili mouetur.

Varia expositio. S. Tho. z Cõmen. ¶ Hunc textũ sic cõtinuat. S. Tho. cũ pcedẽti. dictũ est. n. q pm⁹ motor mouet vt appetibile appetitu rõnabili: pnm aũt illius appetit⁹ est itelligẽtia: qz volũtas nihil vult nisi id qđ itells itelligit. Ipse vo intells mouet ab intelligibili sicut ab obo. Sed Cõmẽtator alr̃ exponit dicẽs q Phs declarauit pm motorẽ esse subaz eternã imobilẽ sine mã z

Cõclusio q mouet sicut appetibile z intelligibile. Et qz oẽ mouens mouet p aliqđ pnm. Nũc declarat qd sit illud quo pm⁹ motor mouet: z dicit q pnm illius mot⁹ est imaginatio p intellectũ. i. pnm illius mot⁹ nõ est phãtasia nec sensus: sz imaginatio p intellectũ/q̃ est actio ipsius itells: suba vo itells in quãtũ actu itelligit est ex intellecto: qz fm ipz in separatis a mã actio intells est ipsemet itells: z est res itellecta. Et sic pz q intells pmi motoris mouet ab aliquo obo a quo ẽt hz q amet mouere celũ. Postea subdit qd sit istud obz intelligibile/dicẽs q itelligibiliũ est q̃dã coordiatio: qz sicut in mouentib⁹ z motis est ordo. inq̃ztũ vnũ mouẽs est alteri cã mouẽdi: ita vnũ intelligibile est pnm intelligẽdi alia. Inter oia vo intelligibilia pus est suba q̃z accñs. vt dictũ est libro 7o: z inter subas pus est intelligibilis fm se illa q̃ est actu: q̃z q̃ est in poa: cũ poa nõ intelligat nisi p actũ. Ex quo seqt q obz mouẽs itellm pmi motoris est suba maxime in actu: z nullã hñs cõpõnẽ. hõ aũt suba supra pbata est esse ipse pmus motor: z sic ɔñter seqt q itelligibile mouens intellectũ pmi motoris est ei⁹ suba. Et qz dixit pmuz motorẽ eẽ simplicẽ/posset aliqs credere q idẽ eẽt ac si diceret ipz eẽ vnũ. dicit Phs q hoc nõ est verũ: qz vnũ fm famosaz eius acceptionez dr̃ tñ de ɔtinuo: z ɔñter signat aliqd qđ est multa in poa. Et ẽt dicit mẽsurã vt patuit lib° 10. Simplex aũt signat dispõnẽ ipsius rei fm q nõ est cõstituta ex multis. Et sicut pbauit q pmus motor est suba eterna z simplex ex rõne intelligibilis. Idem ẽt pbat ex Rõ Aris. rõne appetibilis tali rõne. Id qđ est nobilissimũ intelligibile est ẽt nobilissimũ appetibile. aut aliqd ei pportionale. Sed pmus motor est nobilissimũ itelligibile: vt pz ex ɔclusione pcedẽti. g zc̃. Maior pbat: qz pmũ intelligibile est appetibile pp se. cũ pbatũ sit ipsum esse optimum. Alia vo in ordine ad ipsum appetunt. Dixit aũt vel aliqd ei pportionale vt exponit. S. Tho. qz intelligibilia actu sunt fm q sunt in intellectu. Appetibilia vo fm q sunt in rebus: tñ istud verbum nõ est in textu arabico. ¶ Sed ɔ ɔ pclonẽ. hãc ɔnẽ arguit. Ubi est appetibile z bonũ. ibi est rõ finis cũ sint idẽ: sed in imobilib⁹ nõ est: finis vt dictũ est supra. g nulla suba imobilis est appetibilis. ¶ Ad h rñdet Phs Rñsio q diuisio finis soluit h argm. Nã aliqs est finis pexistens opationi p quã acqrit: sicut locus deorsuz est finis motus corpis grauis. z talis est in imobilib⁹: z pmus motor hoc mõ acqrit p opõnes itelligẽtiaz. Ali⁹ est finis q nõ est in actu: sed tñ in intẽtione agẽtis p cui⁹ actionẽ talis finis pducit: sicut domus est finis opõnis edificatoris: z talis finis nõ est in imobilibus: psertiz in p motore: z ita exponit Alexander z Cõmẽtator. z. S. Tho. Sed qz cuilibet motori opz assignare aliqđ mobile. subdit Phs/q a p motore mouet pmũ motũ. i. pmũ mobile. s. octaua sphera: z ea mediãte mouent alie sphere: z ẽt gñabilia z corruptibilia. Et si querat q̃re poti⁹ dixit q pmus motor mouet vt amatũ q̃z vt desideratũ: rñdet. S. Tho. q h ideo est qz desideriũ est tñ rei nõ habite. primus aũt motor semp actu mouet: vnde lz non desideret mouere. tamen amat mouere: quia amor potest esse rei que habetur.

¶ Textus. 38.

¶ Si qdẽ igit aliqd mouet ɔtigit z alr̃ hẽre.

¶ Dictũ fuit q est vnus pmus motor z vnuz pmũ mobile. Nũc declarat quo motu moueat a pmo motore: z dicit q mouet motu locali circulari. Hoc aũt sic pbat. Primũ mobile eterno motu mouet. ergo aliter z aliter se hz. Pz ɔñtia: qz si semper se haberet eodẽ mõ quiesceret. Sz nõ habet se aliter z aliter fm subam: aliogn nõ esset eternuz: ergo nõ mouet motu gñõnis z corruptionis. Nec ẽt alterationis: qz alteratio est via ad corruptionẽ. Nec augumẽti. qz in augumento opz nutrimentũ corrumpi. g mouetur tñ motu locali. Sed nullus mot⁹ localis est eternus nisi circularis vt pbatũ est. 8. physi. g mouet tñ circulariter. ¶ Primus vo motor non mouet: qz si moueret. cum sit pmũ ens. oporteret ipsum moueri pmo motu. s. circulari. hoc aũt motu nõ põt moueri. cum respectu eius se habeat actiue z nõ passiue. g nõ mouetur. ¶ Ex predictis infert Phs duo corollaria. Quoz pmũ est istđ. Primus motor Corm pm. mouet ex necessitate. Qđ pbat. Oẽ eternũ est necessariũ:

nã ſi eſſet cõtingẽs aliqñ non eſſet. Sed p̊mus motoꝛ mo/
uet motu eterno. ğ mouet motu neĉio. Jſta aũt neceſſitas
nõ eſt violẽtie: qꝛ cũ violẽtia ſit ꝯ nãƷ nõ põt eſſe in rebꝰ
eternis. Sed ẜm. S. Tho. eſt neceſſitas ex pte finis: qꝛ ſi/
ne ꝑpetuitate illiꝰ motꝰ nõ cõuenit eſſe ꝯueniẽtẽ ordineƷ
rerũ in finẽ. Et ꝙ iſta neceſſitas nõ ſit abſoluta. ꝓbat ꝑ h
ꝙ p̊m mobile mouet ſeipſuƷ vt dĩ. 8. phy. in poteſtate autẽ
mouẽtis ſeipſuƷ eſt moueri ꝛ qeſcere: ẜm ꝟo Cõmẽtatoꝛẽ
Coꝛm 2m. Cõmen. expoſitio — eſt neceſſitas abſoluta. ¶ Scõm corollariuƷ. A p̊ motoꝛe
depẽdet celũ ꝛ tota nã. Qꝺ ſic ꝓbaẗ. Ea que ſunt ad fineƷ
preexiſtẽtẽ eis depẽdẽt a fine. Sed p̊mus motoꝛ eſt finis
oiuƷ vt dictũ eſt. ğ ꝛc̃. Cõmẽtatoꝛ aliter exponit dicens/ ꝙ
Phs intẽdit declarare modũ colligationis entiũ trãſmuta
biliũ cũ p̊ motoꝛe. Nã aliqd eſt mobile ẜm locũ ꝛ ẜm ſub
ſtantiã vt gñabilia. Aliqd ꝟo eſt mobile ſolũ ẜm locuƷ vt
celuƷ: aliqd ꝟo eſt oino imobile vt p̊mus motoꝛ: ꝛ ſic iſta
tria oꝛdinata ſunt: colligatio aũt primi mobilis cũ p̊ moto
re eſt eterna. cũ moueaẗ motu eterno: ꝛ nõ eſt ſicut colliga
tio noſtra cũ intellectu poꝭi/ que durat paruo tẽpoꝛe: eo ꝙ
phantaſmata qbꝰ vnimur intellectui poꝭi ſunt coꝛruptibi
lia: celuƷ aũt ꝛ qꝺ vniẗ p̊ motoꝛi eſt incoꝛruptibile. Sed pƷ
ꝙ expoſitio. S. Tho. eſt rõnabilioꝛ ꝛ magis cõfoꝛmis te/
xtui q eſt planus nec in eo ſit mẽtio de itellectu poſſibili.

¶ Textus. 39.

¶ Deductio aũt q̃lis optima ꝑuo tpe nobis.

¶ Quia dixerat ꝙ primus motoꝛ mouet vt intelligibile ꝛ
amabile. ſtatim ſeqẗ ꝙ illud qꝺ moueẗ ab ipſo amat ꝛ in/
telligit ipſuƷ: vñ coꝛpus celeſte hƷ aiam ꝑ quã intelligit ꝛ
amat p̊m p̊nm. Ex hoc aũt infert iſtã ꝯclõnẽ. Coꝛpus celeſte
Cõclo pª — hƷ ſemꝑ maximã voluptatẽ. Quã ꝯclõnẽ ſic ꝓbat. Ad oẽƷ
opationẽ connãlẽ ſuppoſiti itelligẽtis ꝯſeqẗ delectatio: vt
dĩ. 10. ethi. Et ẽt huiꝰ ſignũ eſt: qꝛ ſenſus ꝛ intellꝭs in actu ſe
hñt ad ſenſuƷ ꝛ intellectũ in poª ſicut vigilia ad ſomnuƷ:
vigilia aũt eſt delectabilis. Jtem ꝙ delectatio cõſequatur
actualẽ cõpꝛehẽſionẽ: pƷ qꝛ ſpẽs in memoꝛia ſunt delecta/
biles inq̃tũ preteritas vel futuras opõnes ingerunt ani/
mis vt pñtes. Sed intelligere p̊m motoꝛẽ eſt operatio con
nãlis celo cũ ei maxĩe cõueniat: qꝛ moueẗ ab eo tanq̃ ab
amato ꝛ itellecto. ğ celũ hƷ hꝰ delectationẽ. Et cũ ſemper
moueaẗ a p̊ motoꝛe: opƷ ꝙ ſemꝑ actu amet ꝛ intelligat ipƷ
ergo hãc delectationẽ ſemper hƷ. Qꝛ aũt hꝰ delectatio ſit
optima: ꝓbat: qꝛ tanto delectatio eſt maioꝛ quãto cõſeqẗ
nobilioꝛẽ operationẽ. Sed intelligere actu p̊mũ motoꝛeƷ
eſt nobiliſſima opatio cũ ſit optimi obiecti. ğ delectatio q̃
ipſam cõſequiẗ eſt optima. Jn nobis aũt non põt eſſe iſta
delectatio niſi ꝑuo tẽpoꝛe: qꝛ nos non ſemꝑ actu intelligi/
mus p̊mũ motoꝛẽ. Ex iſta ꝯne ifert aliã q̃ eſt iſta. Primꝰ
Cõclo 2ª — motoꝛ hƷ maximã dlectationẽ itelligẽdo ſeipſuƷ. ¶ Hãc
ꝯcluſionẽ ſic ꝓbat. Primus motoꝛ nobiliſſimo mõ ſe in/
telligit. ğ nobiliſſimo mõ delectaẗ. PƷ ꝯñtia ex ꝓbatione
precedẽtis ꝯnis. Añs aũt ꝓbat declarãdo quõ ſit intelli/
gere in nobis: ꝛ ꝯñter quõ ſit in p̊ p̊nº. vñ dicit ꝙ itellꝭs no/
ſter nõ intelligit actu niſi fiat vnũ cũ itelligibili ideſt niſi
obiectũ vniaẗ ei ꝑ ſuaƷ ſiĺitudineƷ: tunc aũt intellꝭs erit in
actu ꝛ intelliget repreſentatũ ꝑ eaƷ: ꝛ ꝯñter poterit etiã in/
telligere ſeipſum cũ ſit factus in actu: antea ꝟo erat tm̃ in
potẽtia in gñe intelligibiliũ: ꝛ ſic intellꝭs in nobis ꝛ intelli/
gibile ſunt vnũ inq̃tũ ſiĺitudo intelligibilis eſt in intellꝭu.
Jntellectus aũt p̊mi motoꝛis intelligẽs ſe nõ vniẗ ſibiipſi
per aliquam ſpẽm: ſed ſunt omnino idem intelligẽs ꝛ in/
tellectus ꝛ intellectũ/ ꝛ diſtinguuntur tm̃ rõne vt exponit
Cõmẽtatoꝛ. Nam inquãtũ eſt ſuppoſitũ qꝺ itelligit dĩ eẽ
intelligẽs: ꝛ inq̃tũ cõcipiẗ vt foꝛmale p̊nm intelligẽdi/ dĩ
intellꝭs. Jnquãtũ ꝟo cõcipiẗ vt obm dĩ intellectiuũ: ꝛ ſic
p̊mus motoꝛ intelligit ſe. Qꝛ aũt intelligat ſe nobilioꝛi mõ
q̃ intelligaẗ ab aia celi: ꝓbat ꝑ hoc ꝙ aia celi nõ itelligit
p̊mũ motoꝛẽ: niſi qꝛ ei aliquo mõ vniẗ vt intelligẽs intel/
ligibili. SƷ nobilioꝛi mõ eſt idẽ ſibi p̊mꝰ motoꝛ. ğ magis
intelligit ſe. S. Tho. ẽt alio mõ exponit dicẽs/ ꝙ ẜƷ Pla/ Expõ. S. Tho.
tonẽ ſpẽs qbus noſter intellectus intelligit ſubas mãles
erant ꝑ ſe ſubſiſtẽtes: ꝛ noſter itellꝭs nõ intelligit actu: niſi
qꝛ attingit ad hꝰ ſpẽm. Et qꝛ p̊mus motoꝛ eſt per ſe ſubſi/
ſtens: ideo ꝯpoſitio aĩe p̊mi celi ad p̊m motoꝛẽ eſt ſicut eẽt
cõparatio noſtri intellꝭs ad illas ſpẽs abſtractas quas po/
nebat Plato. Sed noſter intellectus non intelligit vt ait
Plato niſi ꝑ participationeƷ illaꝝ ſpẽꝝ. ğ intellꝭs p̊mi celi
nõ itelligit actu: niſi qꝛ vniẗ p̊ motoꝛi. SƷ ꝑꝑ qꝺ vnũqꝺqƷ
ꝛ illud magis. ğ multo magis p̊mus motoꝛ eſt intelligẽs: ꝛ
ꝯñter eiꝰ delectatio eſt mirabilioꝛ. Ex p̃dicta ſcða ꝯclõne Cõclo 3ª.
ifert tertiã q̃ eſt iſta. Deus eſt viuẽs. Quã ſic ꝓbat. Jd eſt
viuens. cuius opatio eſt vita. SƷ intelligere eſt in deo ꝛ eſt
vita. p̃ſertim ſi ſit intelligere in actu cuiuſmodi eſt intelli/
gere diuinũ. ğ deus eſt viuens. Et cũ ſupꝛa ꝓbauerit deuƷ
eſſe actũ purũ. ſeqẗ ꝙ eius itelligere ſit eius ſuba: ꝛ cũ in/
telligere ſit vita ſequitur ꝙ ſubſtantia dei ſit vita ſempi/
terna: ꝛ duratio continua.

¶ Textus. 40.

¶ QuicũqƷ aũt putant vt pythagoꝛici.

¶ Quidã antiqui. ſ. pythagoꝛas ꝛ leucippus dicebãt ꝙ pri
mũ p̊nm oium erat qd iperfectũ: qꝛ videbãt reruƷ p̊nª. ſ. ſe/
mina eſſe iperfecta: ꝛ ſic ſequebaẗ ẜm eos oppoſitũ eiꝰ qꝺ
eſt determiatũ. ſ. p̊mũ motoꝛẽ eẽ ens optimũ. Propterea
Phs deſtruit p̃dictã opionẽ ꝛ dicit ꝙ lƷ nõ oẽ p̊nm ſit ꝑfe/
ctũ: tñ p̊ma p̊nª ſunt ꝑfecta. ſemina aũt nõ ſunt p̊ma p̊nª ge
nerationis. SƷ p̊ª p̊nª ſũt aialia a qbꝰ deciſuƷ eſt ſemẽ: pri/
mus aũt motoꝛ eſt p̊m p̊nm. ğ bñ ſeqẗ ipſuƷ eẽ ꝑfectum.

¶ Textus. 41.

¶ Qꝺ qdẽ igiẗ eſt ſuba alia ſempiterna ꝛ ſepa rata a ſenſibilibus manifeſtum eſt.

¶ Concludit ex oibus p̃dictis ꝙ daẗ aliq̃ ſuba ſepata: ꝛ tñ Rõ phi.
adhuc ſubiungit quãdã rõnem quã poſuit in fine. 8. phy.
ad ꝓbandũ ꝙ nõ ſit in magnitudie. Quã rõnẽ ſic foꝛmat
Cõmẽtatoꝛ in ſcða figura ꝛ. S. Tho. Ois virtus in coꝛꝑe
eſt finita. Sed virtꝰ p̊mi motoꝛis nõ eſt finita. ğ nõ eſt vtꝰ
in coꝛꝑe. Maioꝛẽ ꝓbat: qꝛ aut eſſet in coꝛꝑe finito: aut in
coꝛpoꝛe infinito. Sed nõ in coꝛꝑe ifinito. qꝛ tale coꝛpꝰ nõ
daẗ. Nõ in coꝛꝑe finito: vt ꝓbat Cõmẽtatoꝛ: qꝛ ſi virtꝰ in/
finita eſſet in coꝛꝑe finito moueret in inſtãti: qꝺ eſt ipoſe.
Tum qꝛ virtus in coꝛꝑe eſt diuiſibilis ad diuiſioneƷ coꝛ/
poꝛis: virtus aũt ifinita non eſt diuiſibilis. h mõ: qꝛ oẽ qꝺ
diuidiẗ ad diuiſionẽ finiti eſt finitũ. Minoꝛẽ ꝟo ſic pꝛo/
bat Phs. Uirtus p̊mi motoꝛis mouet tꝑe infinito. ğ eſt in
finita. Ex his infert qꝺdã dictũ ſupꝛa. ſ. ꝙ p̊mus motoꝛ eſt
oino imobilis: qꝛ p̊mus motoꝛ eſt extra magnitudineƷ vt
ꝓbatũ eſt. ğ nõ moueẗ localꝛ. PƷ ꝯñtia: qꝛ oẽ mobile eſt
coꝛpus. Sed qꝺ nõ moueẗ localiter nõ moueẗ alijs moti
bus: cũ iſte ſit p̊mus oiuƷ. ğ p̊mus motoꝛ oino eſt imobilis
Cõmẽtatoꝛ introducit difficilẽ queſtionẽ Joãnis grãma/
tici in hoc loco quã ẽt tangit. S. Tho. ꝛ ſoluit: ſed de ea di/
cetur in queſtionibus: ſed nunc queritur.

¶ Utrum deum eſſe entitatem infinitam poſſit concludi
ſufficienter per rõnes nãles. Queſtio. XL.

QUeritur 40. Utrum per rõnes nãles ſufficienter cõcludi poſſit deũ Rõ̃nes ꝓ.
eſſe entitatẽ infinitã. Et arguiẗ ꝙ nõ. ¶ Pri/
mo. Ois entitas infinita eſt entitas indetermi
nata. cũ idem ſit carere fine ꝛ carere termino.
Sed virtus diuina nõ eſt entitas ideterminata. cũ ſit hec
ꝛ diſtincta ab oibus alijs rebus. Si. n. eſſet indeterminata

Scda rō. esset oia/qd apparet falsuz. ¶ Scdo. Sequeret q vnus effectus nō esset altero nobilior. Sed hoc est falsuz vt ad sensuz pz. g 7c. Cōsequētia pbat. Eox q in infinitū distāt ab aliquo. vnū nō est altero nobilius. Sed si pma cā est entitas infinita ois effect⁹ eius distat ab ea in infim distātia pfectionali. g 7c. ¶ Cōfirmat. qr Phs scdo celi. 7 Cōmētator cōmēto. 66. dicit qd finis in entibus est cōplemētuz. p
Tertia rō cuius approximationē alia sunt cōpleta. ¶ 3°. Mensura oium rex nō est ifinita. Sed entitas pme cāe est oiuz mēsura. g nō est ifinita. Maior pbat qr mēsura ideo dr mensura. qr ipsuz mensuratū notificat: vt pz de vlna: que iō dr mēsura pāni: qr p eā cognoscit quāta sit quātitas eius. Infinitū aūt est ignotū. g nō est mēsura. Minor est phi. 10. meta. tex. cōmē. 7. vbi dicit q in genere sube est vna pma
Quarta ratio. mēsura: 7 illa est deus. ¶ 4°. Cū sūmo gradu vni⁹ oppositi nō pōt stare aliqs gradus alterius oppositi. sicut cū summa albedine nihil pōt stare nigredis. Unī 7 Phs dicit in predicamētis q illō est albius qd est nigro iūpmixtius. ergo si deus esset entitas infinita nihil esset non ens: 7 per cōsequens oia producibilia essent in actu.

Respondeo in ista. q. pmitto q dupl'r pōt aliquid dici infinitū. Uno mō puatiue. Alio
Infinitū dr dupl'r. mō negatiue. Infinitū puatiue est id cui non repugnat ex nā sua hre finē: 7 tñ finē nō hz. Cū eniz puatio sit negatio in subiecto apto nato. opz oēm puationē finis psupponere in eo cuius est puatio aptitudinē siue nō repugnantiā ad finē. Ista. n. accipio p eodē: qm aptitudo ad aliqd non est po^a ad ipsuz: sz est nō repugnātia. Celū. n. qr quātū est. est aptū natū diuidi: nō tñ est in eo po^a ad diuisionē: 7 hō cecus est aptus natus videre: nō tñ est in eo po^a ad visuz. dr aūt celū aptū diuidi: qr ei nō repugnat diuisio rōne q̄titatis. sed ex ei⁹ incorruptibilitate. Infinituz negatiue est id qd finē nō hz nec est natū hre finez: cuiusmodi est punct⁹ 7 vnitas. In hoc loco nō querit de infinito puatiue: qr tale infinitū nō querit de infinito puatiue: qr tale infinitum nō cōuenit nisi reb⁹ quātis: vñ Phs dicit p phy. q finitū 7 infinitū sunt passiones quātitatis. Tū et qr de rōne talis infiniti est q sit act⁹ admixtus po^e. Iō. n. in numeris pōt pcedi in infim vt dicit Cōtor 3. phy. t. cō. 68. qr q̄cūq vnitate data cōsurgit noua po^a ad vlteriorē numerū. Et sil'r cōtinuū est diuisibile in infinitū: qr facta quacūqz diuisione consurgit noua po^a ad vlteriorē diuisionē. ¶ Sz q̄rit an deus sit quedā entitas ifinita subsistēs in nā. Et rñdet q
Cōclusio affirmatiua que stio. rōnib⁹ nālib⁹ demōstrari pōt deū esse tale ens ifinitum. ¶ Prio. Nullus act⁹ finit nisi vel rōne dantis vel rōne recipiētis. Ex pte dātis: sic si sit corp⁹ pfecte diaphanū illuminatū a debili luminoso/erit lumen illi⁹ diaphani terminatū ad talē gradū: qr agēs nō pōt causare pfectius lumen. eō^o vo erit ex pte recipiētis si illuminās sit potēs causare lumen intēsuz. 7 diaphanū nō possit ipsuz recipe nisi remissuz: vt pz in corpib⁹ nō pfecte diaphanis. Sed deus est act⁹ vt ab oib⁹ est cōcessuz. 7 nō finit ex cā agēte. cū nō habeat cām dantē sibi eē: nec finit ex pte recipiētis. cū sit actus purus in nullo receptus. g 7c. Forte negabit maior. 7 dicet q talis actus est finitus 7 terminatus ex se 7 ex nā sua ad certū gradū pfectionis: 7 nullū aliud pōt pducere qd sit ei eq̄le in pfectione. Et iō pbat vlr illa maior. Quicqd ɔuenit alicui ex se cōuenit ei ifinite. Sz actui q nō hz vllā cām agentē nec recipiētē ɔuenit eē ex se: igit ɔuenit ei esse mō illuminato 7 ifinito. Minor pz. Maior pbat: qr ex hoc seqt q illud qd cōuenit alicui p cām. posset esse pfectius q̄ illud qd ɔuenit alteri a se: sz hoc est falsuz: quia hre aliqd a se est maioris pfectiōis q̄ hre ab alio. Probatur ɔñtia. Sit. a. hñs eē a se: 7 sit. b. hñs eē ab. a. 7 vtrūqz eorum hz eē limitatū. Tūc sic. Qd cōuenit alicui a se ɔuenit ei magis intense 7 perfecte in tali genere: q̄ quod cōuenit alteri per causam: 7 hoc habes etiaz tu ɔcedere qui negas ɔñtiā imediate factaz. Sed in gñe limitatox illud est pfectius qd est limitatius. g seqt q hñs esse a se. haberet esse magis limitatū. q̄ qd hz esse ab alio. ¶ Scdo. Esse per se subsistēs est entitas ifinita. Sed pma cā est esse p se subsistens. g 7c. minor pz. Maior pbat: supponēdo q nā vl'is si subsisteret esset infinita in tali spe: qdditas. n. rose si subsisteret haberet in se qcqd pfectionis esset in ifinitis rosis si darent. Et hoc hr et a Cōmētatore q vr dicere 3° de aia. cōmē. 31. 7. 32. q in ppōne vl'i itell's indicat infinita: quia nā vl'is si esset p se. eq polleret ifinitis sub ea cōtētis: quia nihil esset ipsaz limitans in tali spe. ens aūt cōtinet sub se oia entia 7 oēs gradus 7 pfectiones entitatis. g equipollet ifinitis spēb⁹ 7 naturis entiū si tales essent in nā. ¶ Tertio. Primū pnm eminentiori mō ɔtinet oia q̄ ea ɔtineat ens cōe p pdicationē. Sed ens cōe ɔtinet ifinita ēt spe distincta. g pm pnm cōtinet ifinita. 7 p ɔñs est infinituz. Pro notitia maioris ppōnis est sciendū q dupl'r aliqd ɔtinet aliud. Uno mō virtual'r sicut sol ɔtinet ea q p ipsuz generant. Alio mō vnū ɔtinet aliō solū. qr pdicat de ipso. Prima cōtinētia est pfectior q̄ 2^a: qr pma est actualis: 7 2^a est potētialis: 7 iō si sit aliqd cōtinēs infinitas spēs virtual'r: opz q ipsuz sit entitas ifinita. Probat aūt illa maior. Cā pductiua itell's nō cōtinet pauciora q̄ ɔtineat obm ipsi⁹ itell's. cuz sit ipsa multo dignior 7 nobilior. pm aūt pnm est cā itell's. g 7c. Minor ēt pz: ens. n. pdicat de ifinitis spēb⁹ Nōndū. numerox. g 7c. ¶ Quarto suppono p q intellectio dei sit eius suba: 7 h tenuit ēt Phs. 7 Cōmē. 12. meta. Suppono scdo q nāli rōne possit pbari deū itelligere ifinitas spēs numerox distincte. 7 h pbabit ifra. Ex his arguit sic. Diuina itellectio est finita. g ei⁹ eēntia est ifinita. ɔñtia pz. ex p psupposito. Añs pbat diuina itellectio eqpollet ifinitis itellectionib⁹ spē distinctis. g est infinita. añs pz. ex 2° presupposito. ɔñtia pbat. Eqpollere vni intellectioni est aliquāte pfectionis: eqpōllere duab⁹ spē distinctis/est maioris pfectionis. 7 sic pcedēdo. g eqpollere infinitis est infinite pfectionis. Notanter dixi spē distinctis: qr eqpollentia ad infinita tm numero distincta nō arguit infinitatē qm in indiuiduis eiusdem speciei nullus gradus est perfectionis essentialis in vno qui nō sit in alio: lz accidental'r vnum indiuiduum sit altero perfectius.

Ad argumenta rñdet. Ad pm dr q aliquid pōt dici ideterminatū dupl'r. Uno mō fm pdicationē: 7 hoc mō ideterminata sūt tm ea que de oibus pdicant vt ens/verū/bonū/7 vnū. Isto mō p^a cā nō est indeterminata. Alio mō dr aliqd indeterminatum fm pfectionē: 7 hoc mō pma ca est idetermiata 7 ifinita: qr oiuz perfectiones ɔtinet eminēter: lz nō seqt ex hoc q ipse sit oia nisi eminēter. nō aūt formal'r: qr non predicat de oib⁹. ¶ Ad 2m negat ɔñtia. cuius falsitas declarat: qr nobilitas vni⁹ effectus sup aliū nō attendit penes hoc q vn⁹ distet a p^a cā magis q̄ ali⁹: qr oēs ɔueniūt in vna natione analoga cū deo. s. ente vel i suba: quā rōne pfectiori mō pticipat vn⁹ effectus q̄ ali⁹. ¶ Ad 3m dico q dupl'r aliqd est mēsura. sic ēt dupl'r aliqd ducit in notitiā alteri⁹. Uno mō p sui replicationē: vt pz in q̄titatib⁹ 7 de his va est maior: sz nō ad ppositū. Alio mō aliqd est mēsura alterius p vtualē ɔtinētiā: sic albedo dr mēsura colox. qr eminēti⁹ ɔtinet nāz coloris q̄ qcūqz ali⁹ color. Et sil'r de⁹ est oium mēsura: qr cognoscimus p hitudinē ad ipm pfectionē cuiusl3 rei. Quāto. n. plus pticipat de pfectiōib⁹ specificis. tāto ē pfectior. hō ät mēsura pōt eē ifinite pfectionis. ¶ Ad 4m negat ɔñtia: sz tm seqt q in p^a cā q est in sūmo gradu entitatis/nō pt stare negō alic⁹ alteri⁹ entitatis: 7 q

Ad pmū distictio.

Ad scdm

Ad tertiū distictio.

Ad 4tū

hʒ in se oēm entitatē: qd est verū: oia eniʒ virtualr̃ ptinet.
¶ Utrū p̄mū p̄ncipiū esse infinite virtutis intensiue. Phs & Cōmen. existimauerunt. Questio. XLI.

Queritur 41°. Utrū Phs & Cōmen. existimauerūt p̄m p̄nm esse infinite virtutis intēsiue. Et vī q̄ nō. ¶ Supponēdo duo. p̄m est q̄ deus est motor appropriatus p̄ mobili. Scōm est q̄ deus mouet celū de necessitate nāe: & istud ēt supra pbatū fuit eē de intētione Phi. Ex his duobus arguit̄ sic. Uirtus infinita f̄m vigorē mouens de necitate nāe. mouet i istāti: qr agit f̄ʒ suū totū posse: & ēt qr q̄tocūqʒ puo tpe moueret. imagiabile eēt vtutē finitā mouere i miori: vt pʒ augēdo vtutē f̄m illū modū q ponit̄. 4. phy. t. c. 72. Sʒ deus est mouēs de necitate nāe. ḡ moueret celū i istāti: qd Phs hʒ p ipoli. h rō est Cōm. 2. celi cōmē. 63. ¶ 2°. Phs pcederet q̄ si deus eēt ifiniti vigoris posset mouere celū velocius q̄ nūc moueat. imo sine proportione velocius. aliogn nō fʒ pportionē po° motoris ad potētiā moti eēt velocitas & tarditas motus. Cuius oppom dicit tā ipse q̄ Cōmē. 4. phy. cō. 71. & 2° celi. cōmē. 26. Sed deus f̄m Phm nō pōt mouere celū iproportionabilr̄ velocius q̄ nūc moueat: qr vt dicit Phs & Cōmē. 2° celi cōm. 38. necesse est motū celi eē determiate velocitatis. sicut & quēlʒ aliū motū, q̄ determiatio pcedit ex determinato excessu po° motoris sup mobile. ¶ 3°. Ista ⁊ntia apud Phʒ est bona. Si deus est ifiniti vigoris: seqt̄ q̄ posset mouere corpus ifim si eēt in rerū nā. Qr aūt pcedat hāc ⁊ntiā pʒ: qr f̄m ipʒ q̄to magis vtus excedit vtutē: tāto maius mobile pt mouere. Sʒ ⁊ns huius ⁊ntie negat Phs. ḡ ēt negat ans. Qr aūt neget ⁊ns pʒ: qr 2° celi maxie f̄m trāslationē antiquā cōmēto. 71. dicit q̄ si celo adderent̄ alique stelle: tūc celū nō posset moueri vel cū difficultate moueret̄: cuius cāʒ assignat ibi Cōmētator di. q̄ posito illo casu po° moti superaret potētiā motoris. ¶ 4°. Phs. 12. meta. tex. cō. 44. dicit subas separatas excedere se in nobilitate f̄m ordinē & magnitudinē orbiū motoꝝ ab eis. ita q̄ que maiorē orbē mouet nobilior est. ḡ si p̄mus motor esset ifiniti vigoris. orbis ab eo motus excederet alios in infinitū: qd appet falsum.

Respondeo q̄ circa hāc q. aliud est dicere qd senserit Aristo. & aliud qd senserit Auerrois. Ipse. n. f̄m doctrinā S. Tho. 1. q. 76. & 77. & dcīn Alberti in libro de celo. & Scoti p̄ sniaꝝ. ac. 7. meta. nō est assecutus mētē phi p̄sertim in his q̄ ptinēt ad intelligētias. Uisus. n. est Cōmē. negasse p̄mā cāʒ esse ifiniti vigoris: sʒ habere virtutē finitā itēsiue. maiorē tn̄ oi virtute aliaꝝ intelligētiaꝝ: sʒ eē infinitā f̄m durationē. ¶ Et q̄ ista fuerit eius opio satis pʒ ex multis locis. Quorum p̄cipui sunt. 6. ¶ Primus est. 2° celi. cō. 38. vbi dicit. q̄ si po° motoris eēt infinita: motus eēt in instāti. Eius. n. vba sunt hec. Necesse est. vt ois motus nālis & volūtarius hēat velocitatē terminataʒ: qr ois motus hʒ motorē terminatū. Et si eēt pōe inuenire velocitatē nō terminatā: tūc motor nō hēt potētiaʒ terminatā. ḡ neqʒ nām terminatā. ¶ Scōs est cōmē. 39. vbi sic ait. Nos nō intēdimus p ifinitā, nisi ifinitatē motionis. i. q̄ motio eoꝝ nō cessat: ifinitas aūt intēsiōis. vt illic nō sit pportio iter potētiā motoris & moti ipōe est in formis. ingtū sunt forme. ¶ Tertius est Cōmen. 63. vbi ait. Additio po° motoris sup po°m motoris nō est ifinita nisi in tpe. s. eternitate motionis. ¶ Quartus est. 8. phy. cō. 79. vbi expōnes illā ptē p quā Phs pbat p̄m motorē nō esse cōiunctū magnitudini: sic ait. Duplr̄ po° motiue pn̄t dici infinite: aut qr actio earū nūq̄ cessat: aut qr motio eaꝝ est tāte velocitatis q̄ nō iuenit̄ magis. s. q̄ illō qd ab his mouet̄ velocius mouet̄ oi mobili. Qr aūt aliq po° sit ifinite motionis f̄m hūc modū ipōe est. Nā motus posset fieri in instanti. ¶ Quintus hʒ in libro de suba orbis. c. 3. ¶ Sextus est. 2. celi. c. 71. ¶ Nec obstat p̄dictis id qd posuit Cōmē. 12. meta. cō. 41. di. q̄ qlibet orbis hʒ duos motores. quoꝝ vnus est finitus: & alius est ifinitus: qr nō intēdit Cōmētator dicere q̄ isti motores sint distincti f̄m subaʒ: cū tā ipse q̄ Phs dicāt p̄m motorē eē appropriatū p̄ mobili: & eū mouere imediate. Est ḡ itētio Cōmētatoris dicere q̄ motor cuiuslibet orbis est vno mō finitus: & alio mō ifinitus. Finitus gdē q̄ ad vigorē: sʒ infinitus f̄m durationē: & f̄m has duas dispōnes hʒ qlʒ talis motor dispositioneʒ duoꝝ motoꝝ. ¶ Sʒ qcqd senserit Cōmētator pbādū est Arist. putasse p̄m motorē eē infiniti vigoris. Et p̄ arguit̄ sic. ¶ Phs cognouit deū eē infinitū entitatiue & pfectionalr̄. ḡ cognouit ipm eē infiniti vigoris. ⁊ntia pʒ: qr vtus eēntie ifinite nō pōt eē finita. Et cōfirmat̄: qr Cōmētator in vbis supra adductis p̄ loco. s. 2° celi. cō. 38. dicit q̄ si alicuius motoris virtus est finita: opʒ ēt eēntiā eē finitā. Ex qbus hr̄ q̄ cū eēntia infinita nō pōt stare vtus finita. Ans pbat̄. Tuʒ qr Phs 5° meta. c. de pfecto dicit id esse simplr̄ pfectuʒ qd hʒ in se pfectiones oiuʒ reꝝ tam exn̄tiū q̄ poliuʒ eē: res aūt possibiles eē & eaꝝ pfectiones sūt ifinite: qr f̄m Phm mūdus est eternus. Sʒ Phs putauit deū eē hoc mō pfectuʒ: vt ēt Cōmē. 5. meta. cōmē. 21. dicit: q̄ ista est dispositio p̄mi p̄ncipij q est deus. ¶ Itē. Tota vniuersitas formarū abstractaꝝ & formaꝝ gñabiliū q̄ gñate sūt aut gñari pn̄t. icludit quādā ifinitatē pfectiōis: & excedit iproportiōabilr̄ qualʒ determinatā formā. Sʒ p̄m p̄nm est finis subaꝝ sepataꝝ & oiuʒ motuū: vt dicit Phs. 12. meta. & Cōmē. cō. 35. dicit q̄ corpa celestia appetūt illud bonū in suo motu. qd est nobilissimū entiū. ḡ multo magis hʒ ifinitatē virtutis. ¶ 2°. Phs. 8. phy. t. cō. 79. & 12. meta. t. cō. 41. pbat p̄m p̄nm. non esse in magnitudine tali rōne. Nulla virtus infinita pōt esse in magnitudie. Sʒ vtus p̄mi p̄ncipij est ifinita. ḡ non est in magnitudie. Nec negari pōt qn ista sit rō phi. Quero igit̄ quō accipit infinitā virtutē in maiori. Si dicas q̄ intelligit de virtute ifinita tm̄ extēsiue. tunc maior est falsa: qr celū hʒ magnitudinē. & tn̄ est infinitū duratiue: opʒ ḡ q̄ maiorē illā itelligat de virtute ifinita itensiue: quam in minori sue rōnis dicit eē in p̄ motore. ¶ Ad hāc rōnē qdā rn̄dent dicētes q̄ Phs itendit loq de magnitudie existente in mā. celū aūt nō hʒ mām. ¶ Sʒ ista rn̄sio nō est ad mētē phi. Tum qr ipse in celo ponit mām. vt pbatū fuit. Tum qr loqt̄ de illa magnitudine: cui dicit repugnare ifinitatē. Cōstat aūt q̄ in p̄ celi ab eo pbatū est nō posse celū eē ifinitū. ¶ Alij dicūt q̄ Phs nō negat vlr̄ in magnitudie posse esse vtutē infinitā: sʒ tm̄ motiuaʒ localr̄: qa ois talis vtus in magnitudie existēs pōt defatigari: & p ⁊ns nō posset ppetuare motū. Cū igit̄ p̄mus motor ppetuet motuʒ. constat q̄ nō accidit ei fatigatio: & p ⁊ns pōt mouere tpe infinito. Et q̄ ista sit intētio phi pʒ ex Auerroi: qui sic format rōnē Aristo. Nullū corpus aut vtus in corpe mouet tēpore ifinito: p̄mus motor mouet tpe ifinito. ḡ nō est virtus in corpe. ¶ Sʒ ꝯ hāc expōnē arguit̄ q̄ non sit ad mentē phi. ¶ Prio. qr rō Phi. 8. physi. est spālr̄ de p̄mo motore: & nullo mō de alijs substātijs abstractis. Sʒ si intenderet solū pbare q̄ nō est in magnitudine: qr nō defatigat̄. & qr mouet tpe ifinito: sua rō eque ꝯcluderet quo ad alias itelligētias: que ēt mouēt p tp̄s infim. ḡ &c. ¶ Scōo. qr Phs nō ꝯcluderet ex hoc p̄mū p̄nm esse vlr̄ separatū a magnitudine: sed solū esse separatū a magnitudine fatigabili: qd est ꝯtra p̄ncipale ppositū suū. ¶ Tertio. qr Phs prius pbauit p̄mū p̄nm esse oino imobile & inalterabile: & per ⁊ns nō habere vtutē fatigabilē. In scōo aūt loco subdit ipʒ nō habere magnitudinē. Nec est credēdū q̄ intendebat id qd p̄us ab eo pbatū erat. ¶ Qr aūt rō phi nō sit

Prīa rō
Scōa rō.
Auerroiʒ nō cōsenti re Aris. in pblemate hoc.
Cōmē. in tentio.
Cōclusio rn̄siua. Aristotelē sensisse deū infini. vigoris
Rn̄° quorundam. Auerro.
Impug°
Rn̄° aliorum.
Improbo

illa quã format Cõmẽtator pz ex verbis eius que sũt hec. Iã declaratum est hãc subaz hĩe magnitudinez aliquam impossibile esse. Sed neqz ptẽ neqz diuisionẽ hz. Mouet eni tpe ifinito: nullũ aũt finitũ hz potẽtiã ifinitã. In rõne aũt Cõmẽtatoris nulla fit mẽtio de poᵃ ifinita: qd tñ assumit ab Aristo. in ista sua rõne. ℂ 3ᵒ arguit ad pncipale ppositũ. Nã Phs. 8. phy. facit hãc rõnẽ. Si vtᵘ ifinita esset in magnitudie moueret i istãti. Sz motᵘ celi nõ est in istãti. g nõ est a vtute ifinita q̃ sit in magnitudie. Pz ãt ꝙ maior huiᵘ sylli nõ hz vitatẽ nisi d vtute ifinita itẽsiue. ℂ Ad hãc rõnẽ dicũt ẽt aliq. z hñ põt ex Auerroi in fine. 8. phy. ꝙ si vtᵘ ifinite durãs exñs in magnitudie. moueret aliqd corpᵘ tpe ifinito/oporteret eã esse ifiniti vigoris. qd nõ est necesse si sit sepata a magnitudie. Cuiᵘ rõ est: qz vtᵘ in magnitudine põt defatigari: z p hãc defatigationẽ aliqñ qe/scet: nec mouebit infinito tpe. Si tñ moueat tpe ifinito h̃ iõ est: qz hz vtutẽ potẽtẽ ifinito tpe resistere ne defatiget. qd nõ põt eẽ nisi sit vtᵘ ifinita. ℂ Sz pdicta nõ infringũt pncipale ppositũ: qz lassitudo nõ põt repiri nisi in nã corruptibili: cũ sit via ad corruptionẽ. Uñ ẽt itells nunq̃ defatigat in actu suo. sz tota lassitudo est in viribᵘ sensitiuis. Sed nõ ois magnitudo est corruptibilis ẽt ſm Phm. celũ eniz incorruptibile est. g nõ seqt ꝙ si virtus primi motoris sit in magnitudine ꝙ defatigetur. Teneo igit cum Sancto Tho. 8. phy. z cũ Scoto qlib. 7. z cũ Alberto. cap. vltio. 8. phy. Ariˡᵉˢ cognouisse deũ esse ifiniti vigoris.

Ad primum supra responsuz fuit ꝙ maior est falsa de agẽte ex necessitate nãe. cuius volũtas ex se ad certã velocitatez est determinata. ℂ Ad 2ᵐ negat maior p pp eandẽ rõnẽ. Ex quo. n. diuinũ velle ex se determinatũ est ad certã velocitatem ipole est rõne sue imutabilitatis ꝙ aut velociᵘ aut tardiᵘ moueat. ℂ Ad 3ᵐ pmo negat maior. Ad pbõnẽ dĩ ꝙ ſz Phm quãto virtus motoris est itensior tãto põt mouere maiᵘ mobile. si ei nõ repugnet mobilitas: pz aũt ꝙ ſm Phz repugnat corpi infinito: qz tale corpᵘ occuparet oia loca. Dico 2ᵒ ꝙ vtᵘ pmi motoris ſm Phm ex imutabilitate volũtatis eiᵘ determinata est ad mouẽdũ hũc orbẽ: z pp eãdẽ imutabilitatẽ nõ posset mouere alios orbes. sz istud non ꝯtingit ex defectu virtutis. De rõne aũt quã ibi adducit Cõmentator nõ est curãdũ: qz ipse errauit in hac mã nisi forte itelligat ꝙ virtus moti excederet potẽtiã motoris: nõ qdẽ absolute sed put est determinata ad talẽ motum. ℂ Ad 4ᵐ dĩ dupl'r. Primo posset dici ꝙ loqt tñ de intelligẽtijs scdis z non de pma. Sz ne istud videat fuga argumẽti. Dico 2ᵒ ꝙ ista ꝯñtia nõ tz. Subẽ abstracte excedũt se ſm nobilitatẽ corporũ motoꝝ. g si aliq̃ est ifiniti vigoris corpᵘ ab ea motũ est infinitũ: lz teneret hec ꝯñtia si añs esset vna exclusiua. aut si virtus itelligẽtie mouẽtis depẽderet ex magnitudine corpis moti: quoꝝ neutrũ est veꝝ. Intẽdit igit dicere ꝙ quãto itelligẽtia mouet maiᵘ celũ. tanto est maioris virtutis: qz in eq̃li tpe ptrãsire facit maiᵘ spatiũ: z ita sufficienter cõcluditur ꝙ virtus pmi motoris excedit virtutẽ aliarum. Ut autem sit infinita non probatur ex illo motu: sed aliunde: vt patuit supra. q. precedenti.

ℂ Utrum deũ esse virtutẽ infinitaz formal'r/possit pbari sequẽdo precise rationem naturalem. Qõ. XLII.

Queritur 4ᵒ. Utꝝ sequẽdo pcise nãlẽ rõnẽ pbari possit deũ esse virtutẽ infinitã formal'r. Et vĩ ꝙ nõ. ℂ Primo. Nihil de pma cã nãl'r cognosci põt nisi per effectus sensatos: vt sepe dicit Phs z Cõmentator. Sed nullus est effectus ifinitus. g zc. ℂ 2ᵒ. Cuilibet potentie actiue corrñdet aliq̃ poᵃ passiua adeqte: vt pz ex diffõne potẽtie actiue. Sz nulla est poᵃ passiua ifinita. g virtus pmi pncipij nõ est ifinita: maior pz. Minor pbat. Si esset vna poᵃ passiua ifinita/ipsa vel eẽt in pᵃ cã vel in eius effectu. Nõ in pma cã: qz ei repugnat poᵃ passiua: cũz ipsa sit purus actus. Nõ in effectu: qz effectui repugnat infinitas. ℂ 3ᵒ. Illa poᵃ est frustra cui repugnat exire i actũ. Sed virtus pme cãe si esset ifinita. ipsa nõ posset exire in actũ inquãtũ hꝫ. i. inq̃tũ ifinita: g eẽt frustra: qd nullo mõ de pma cã est dõm. vt pz p celi. Maior pbat. Illa poᵃ est frustra cui repugnat exire in actũ: vt dicit Cõmẽ. z. meta. cõmẽto. p. vbi ait ꝙ si sube sepate nõ pñt itelligi. eaꝝ itellectᵘ est frustra. Sz virtuti ifiniti inq̃tũ hꝫ repugnat exire in actũ: qz virtutẽ infinitã exire in actũ inq̃tũ huiꝫ est ipsaz pducere ifinitũ effectũ. g zc. ℂ 4ᵒ. Oẽ pportionabile finito intẽsiue est ẽt intẽsiue finitũ. Sz vtus pmi motoris est pportionabilis alicui. qd est finitũ ſm intẽsionẽ. ergo ipsa est finita intẽsiue: maior pz. Minor pbat. Primus motor mouet pᵐ mobile velocitate finita. Sed in oi motu est aliqua pportio motoris ad mobile: vt pz. 7. phy. cõmẽto. 35. z. z. celi cõmẽ. 36. z cõmen. 39. ergo motus pmi motoris pportionat alicui velocitati finite.

Respondeo in ista. q. duo sunt declarãda. Primũ est. qd est potẽtiã eẽ infinitã formaliter. Scdm est pncipale ppositũ. ℂ Quãtũ ad pᵐ. Sciendũ est pmo ꝙ tripl'r põt aliq̃ poᵃ dici ifinita. Uno mõ. qa ex se hz ꝙ ifinito tpe durare possit. Et hoc mõ oẽs itelligẽtie hñt potẽtiã ifinitã. z sil'r celũ: qz oia ista sunt icorruptibilia. Alio mõ dĩ poᵃ ifinita: qz semp est cõiũcta actui: z h̃ mõ itelligẽtie sunt ẽt ifinite: qz semp mouẽt orbes suos: z semp aliqd itelligũt de p pnᵒ. Tertio dĩ aliq̃ poᵃ ifinita: qz ei cõuenit ifinitas ex his q̃ cadũt in formali rõne potẽtie: z hoc est pprie potẽtiã eẽ formal'r ifinitã. ℂ Sciendũ est 2ᵒ ꝙ poᵃ includit in suo formali ꝯceptu habitudinẽ ad pductionẽ z ad terminuz eiᵘ. Qd pz ex eiᵘ diffõne. diffinit eniz poᵃ ꝙ est pnᵐ trãsmutãdi aliud: siue vt gñal'r diffiniatur poᵃ ipsa est pnᵐ pducẽdi aliqd. In qua diffõne ponit ipsa pductio siue actio z terminᵘ p eaz pductus. Dicetur igit poᵃ eẽ formal'r ifinita: aut qz eius actio est ifinita: aut qz terminᵘ reqrit virtutẽ ifinitã: aut saltẽ: qz modus pducendi terminũ ifinitã virtutẽ reqrit. z sic pz pmũ.

Quantum ad 2ᵐ dico ꝙ rõnibᵘ nãlibᵘ pbari põt diuinã vtutẽ eẽ formal'r ifinitã. Istõ pz tam ex dictis q̃ ex dicẽdis. Nã eternitas motᵘ z pductio itelligẽtiaꝝ a p pnᵒ demrat hꝫ ifinitatẽ. Spãl'r tñ ẽ t nunc arguit pbãdo potẽtiã diuinã eẽ foral'r ifinitã: nõ qdẽ ex pte effectᵘ: nec ex ifinitate actionis put attingit terminuz: sz ex mõ agẽdi. ℂ Primo. Aut est pole ꝙ in nã sit aliqua virtus formal'r ifinita: aut nõ. Sed non est dõm ꝙ hoc sit ipole: cũ nulla appeat repugnãtia siue iplicatio ꝯdictionis in his terminis/poᵃ foral'r ifinita. g est pole ꝙ aliqua talis poᵃ sit. Sed oẽ qd põt eẽ in rebᵘ sempiternis in eis est: vt dĩ 3ᵒ phy. tex. cõ. 33. g aliqua poᵃ est actu formal'r infinita. ℂ Cõfirmat. qz in ente necesse esse/nõ põt esse aliqd ꝯtingens. g qcqd est possibile ibi eẽ semp necessario in eo est. ℂ Dicetur forte ꝙ ista ppositio. infinitũ nõ repugnat enti. põt dupl'r itelligi. Uno mõ ꝙ nulli enti repugnet: z sic est falsa. Alio mõ ꝙ nõ repugnet enti inq̃tuz ens: z sic est vera: sed nõ seqt. g deᵘ est ifinitᵘ. ℂ Sed ꝯ. Qd nõ repugnat enti inq̃tũ ens pole est enti ꝯuenire. g põt esse aliqd ens infinitũ. g vel hoc est deus. vel aliqd aliud. Si deᵘ est ifinitᵘ/qcqd põt ei ꝯuenire actu ꝯuenit ei. Si aliud. g pole est esse aliqd maius deo: z cũ id quoqz eẽt deᵘ: si eẽt in nã sequit ꝙ aliqd põt eẽ deᵘ: qd nunc nõ est deus. ℂ Scdo. Quicqd est pole fieri/dĩ pole p aliquã potẽtiã actiuã a q̃ in actuz reduci põt: vt pz. 5. z. 9. meta. tex. cõ. 12. Sed pole est corpus remisse calidũ in instãti trãsmutari ad summã

calidităte:nō qdē per motū.sed p subitā trāsmutationez: qꝛ hic nō appet eē aliq̄ ɔ̄dictio nec repugnantia foꝛalis.ḡ in nā est aliq̄ v̄tus potēs sic trāsmutare.Sed talis nō pōt esse virtus nisi sit ifinita:qꝛ excedet in infiᵐ in velocitate sue actionis oēm aliā v̄tutē.ḡ in nā est virtus siue poᵃ foꝛ/malr̄ infinita.⁋ 3°.Cuilibet virtuti finite addit̄ aliqd per causalitatē cāe scđe.Sꝫ v̄tuti p̄me cāe nihil addit̄ p causalitatē cāe scđe.ḡ nō est finita. Probat̄ maioꝛ.constat.n.ꝙ neqꝫ itelligētia neqꝫ sol pn̄t cāre hoiem inq̄tū est hō:nec leonē inq̄tū est leo:lꝫ.n.celū p motū suū possit cāre coꝛp⁹ nō tn̄ pōt se solo causare tale coꝛp⁹.q̄le est hō vel equus:sꝫ necio reqrit̄ agēs ꝓximū ꝛ pticulare determinās cālitatē illi⁹ agētis v̄lis ad effectū talē vel talē:ꝛ p ɔ̄ns pꝫ ꝙ addit aliqd cālitati illi⁹ cāe poꝛis:qꝛ cā poꝛ ɔiuncta cāe posterioꝛi pōt in aliqd in qđ nō pōt se sola.Minoꝛ ēt ꝓbat̄. Tuꝫ qꝛ pᵃ cā pōt q̄tū est ex se ꝓducere sine cāis medijs.Tum qꝛ si cālitas cāe p̄me est pfectioꝛ ex additiōe cālitatis ꝛ virtutis cāe scđe:seq̄t̄ ꝙ quāto effect⁹ ꝓducit̄ mediātib⁹ pluꝛib⁹ cāis.tāto est pfectioꝛ:qꝛ est a maioꝛi v̄tute.Sꝫ hoc est falsum:qꝛ effect⁹ imediate ꝓducti a pᵃ cā pcise sūpta.cuiꝰ est celū ꝛ sube sepate sūt nobilioꝛes.⁋ Dicūt aliq ad istaꝫ
Fuga. ꝙ si maioꝛ.itelligit̄ de additione pfectionis ipsa est v̄a:qꝛ aggregatū ex duob⁹ entib⁹ finitis est pfecti⁹ quolꝫ eoꝝ p se accepto.Si v̄o itelligit̄ de additione ad opandū:q̄si ꝙ illud aggregatū sit potētius ad operandū sic ipsa est falsa.
Insecutio ⁋ Sꝫ ɔ̄.Ista rn̄sio dr̄ iplicare:qꝛ qcqd est maioꝛis perfectionis est potēti⁹ ad opandū:cū nulle res destituant̄ operationib⁹ suis:ꝛ que sūt nobilioꝛes in entitate ꝛ natura sua possunt nobili⁹ agere ꝛ operari:eo ꝙ opatio que est act⁹ scđs ꝓportionatur virtuti que est actus primus:ꝛ virtus ꝓportionatur essentie in qua fundatur.

Ad p̄mū **Ad primum** dr̄ ꝙ effect⁹ sensati duplr̄ pn̄t itelligi ducere nos in notitiā infinitatis
Distictio. p̄me cāe.Uno mō rōne pfectionis entitatis eoꝝ:ꝛ sic nullus arguit cām eē ifinitā.Alio mō quātū ad modū q̄ ꝓducunt̄:ꝛ sic q̄libet suba icoꝛruptibilis arguit deū eē ifinitū in vigoꝛe:qꝛ nulla talis pōt produci nisi ex nihilo. ⁋ Ad
Ad scđm 2ᵐ negat̄ maioꝛ loquēdo de v̄tute actiua q̄ agit nullo p̄supposito sue actioni:sꝫ sufficit ꝙ tali poᵉ coꝛrn̄deat multitu/
Ad tertiū do entiū poliꝰ in ifinitū.⁋ Ad 3ᵐ negat̄ maioꝛ qn̄ poᵃ nō oꝛdinat̄ ad aliud tanq̄ ad finē.cuiꝰ est poᵃ p̄me cāe.frustra.n.est qđ nō ɔ̄seq̄t̄ finē ad quē oꝛdinat̄.Dico pterea ꝙ ēt minoꝛ est falsa:poᵃ.n.p̄me cāe exit in actuꝫ eo mō q̄ est poſ̄e ipsaꝫ in actū exire/nō qdē ꝓducēdo effectū ifinituꝫ:
Ad q̄rtū sed ꝓducēdo entia finita in ifiᵐ.⁋ Ad 4ᵐ dr̄ ꝙ duplr̄ ac/
Distictio. cipit̄ ꝓportio.Uno mō:vt dicit determinatum excessum vni⁹ sup aliud:puta qꝛ est mai⁹ eo in duplo vel triplo.ꝛ sic de alijs spēb⁹ ꝓportionū.Alio mō put dicit quācūqꝫ habitudinē vnius ad aliud siue cause ad effectū.siue poᵉ ad obꝫ.Primo mō nō opꝫ motoꝛē ꝓportionatū eē mobili:sꝫ sufficit ꝙ 2° mō:qꝛ tota rō q̄re reqrit̄ ista ꝓportio est vt superet resistētiā mobilis:quā ita superat si sit ifiᵐ sicut si esset finitū.Et ꝓ̄sertim pōt esse infinitus excessus virtutis motoꝛis sup v̄tutez mobilis:qn̄ motoꝛ mouet oino libere: qꝛ tūc pōt determiare velocitatē in motu: put sibi placet.

⁋ Utrum prima causa possit mouere celum in non tempoꝛe. Questio. XLIII.

Queritur 43°.An p̄ma cā ex sua ifinita virtute possit mouere in nō tēpoꝛe celum/cui est motoꝛ appropriatus.Et v̄r
Pꝛia rō ꝙ sic.⁋ Prio.Nō minoꝛi velocitate pōt de⁹ mouere celū q̄ sit velocitas q̄ moueret agēs nāle coꝛpus graue ab eo genitū in vacuo. Sed agēs nāle moueret coꝛpus in vacuo in istāti:vt ꝓbat̄ 4° phy.t.c.71. ergo ꝛc̄.⁋ Cōfirmat̄.Ubi est nulla resistētia ibi est infinita velocitas:ꝛ p hāc rōnē ꝓbat̄ ꝙ in vacuo esset motus in nō tpe.Sꝫ mobile nullā hꝫ resistētiā respectu virtutis p̄mi motoꝛis q̄ est ifinita.ḡ ꝛc̄.⁋ Scđo.Qualis est ꝓpoꝛ
Scđa rō tio v̄tutis ad v̄tutē est talis ꝓpoꝛtio velocitatis ad velocitatē:vt dr̄ 4° physi.cō.71.nā maioꝛ virtus mouet in minoꝛi tpe.Sꝫ v̄tutis ifinite ad v̄tutē finitaꝫ nulla est ꝓpoꝛtio: qꝛ quacūqꝫ data.adhuc v̄tus ifinita excedit finitā.ḡ velocitas que est a v̄tute ifinita excedit iꝓpoꝛtionabilr̄ velocitatē que est a v̄tute finita.Sꝫ ois velocitas mēsurata tpe est ꝓpoꝛtionabilis cuilibet alteri q̄ tpe mēsurat̄:qꝛ q̄cūqꝫ data est vel in duplo vel in triplo:ꝛ sic de alijs.maioꝛ vel minoꝛ ea.ḡ nulla pōt talē datā excedere iꝓpoꝛtionabilr̄
Tertia rō nisi ea tn̄ q̄ est in istāti.⁋ 3°.Arguit Phs.8.phy.ꝙ si v̄t⁹ ifinita eēt in magnitudie moueret i nō tpe.Sꝫ nō min⁹ pt mouere si sit sepata a magnitudie.ḡ pōt mouere i nō tpe.
Quarta ratio. ⁋ 4°.Oēꝫ effectū quē pn̄t agētia 2ᵃ ꝓducere i tpe:pōt pᵃ cā ꝓducē in istāti.ḡ quēlꝫ sitū pōt i q̄lꝫ coꝛpe i istāti cāre.
Quita rō. ⁋ 5°.App̄hēdat itells̄ celū moueri localr̄:talis app̄hēsio est instātanea.sic̄ ꝛ alij act⁹ rōnis:accipio igit illō istās in q̄ itells̄ foꝛmat hāc ꝓpōnē.mot⁹ est:ꝛ q̄ro vtrū in illo istāti talis ꝓpō sit v̄a.ɔ̄stat.n.ꝙ sic.cū celuꝫ ɔtinue moueat̄.ḡ suū significatū est verū p tūc.Sꝫ suū significatū est celuꝫ moueri.ḡ verū est ꝙ in aliquo instāti est motus celi.

Rn̄duꝫ **Respondeo.** Et p̄us declaro titulū.q. ⁋ Ad cui⁹ euidētiā sciēdū est:vt vult Cōᵗᵒʳ 3° phy.cō.9. ꝙ mot⁹ nō est entitas distincta a reb⁹ ꝑmanētibus:sꝫ est ipsamet foꝛᵃ q̄ p motū acqrit̄.Talis aūt foꝛᵃ absolute ɔ̄siderata nō dr̄ mot⁹:sꝫ solū vt est in q̄dā transitu ꝛ
Quā pulchre dcīn de motu. fluxu de ipfecto ad pfectū:ꝛ iō ibi dicit Cōᵗᵒʳ ꝙ mot⁹ est foꝛᵃ fluēs.Foꝛma aūt vt est in tali fluxu hꝫ duos respect⁹ q̄ sūt respect⁹ rōnis.cū sint eiusdē ad seipm̄.Prim⁹ est respect⁹ ad seipsaꝫ ɔ̄sideratā.vt p̄us hēbat eē ipfecti⁹ q̄ nūc. Scđs est respect⁹ ad seipsaꝫ:vt post habebit eē pfectius. Et iō dixit Phs ꝙ mot⁹ est act⁹ existētis in poᵃ:inq̄tum hꝫ:qꝛ ip̄ꝫ mobile nō mouet̄ nisi p quāto est in tendētia ꝛ
Distictio. potētialitate ad vlterioꝛē pfectionē.⁋ Possumus igit̄ de motu loq duplr̄.Uno mō accipiēdo motū p illa entitate que est mot⁹.ꝛ sic nō querit̄ in ꝓposito:qꝛ manifestuꝫ est ꝙ deus pōt talē rē.puta caloꝛē/albedinē/ꝛ hꝫ.in instāti ꝓducere.Alio mō pōt accipi mot⁹ quo ad rōnē mot⁹:qđ est querere.An de⁹ possit facere ꝙ aliq̄ talis res in instāti habeat oīa q̄ sunt de rōne mot⁹.siue an possit facere ꝙ aliqd
Cōclusio modificata questio rn̄sius. in instāti moueat̄. ⁋ Et sic itelligēdo q̄ōnē rn̄deo ꝙ impoſ̄e est deū mouere celū aut q̄dcūqꝫ aliud in instāti.Et h̄ ꝓbat̄.⁋ Primo.In nulla mēsura pōt esse motus nisi in ea sit p̄us ꝛ posteri⁹:in instāti nō est p̄us ꝛ posteri⁹.ḡ in instanti nō pōt esse mot⁹:minoꝛ pꝫ. Maioꝛ ꝓbat̄. Ubi est oꝛdo ibi est p̄us ꝛ posterius.Sꝫ de rōne motus est oꝛdo: vt dictū fuit.ḡ mot⁹ nō pōt esse in aliqua mēsura nisi in ea sit p̄us ꝛ posterius.⁋ Cōfirmat̄.qꝛ Cōmētatoꝛ 3.phy.cōmento.4.dicit ꝙ motus nihil aliud est q̄ ḡnatio partis post partez illius pfectionis ad quā vadit. ⁋ Scđo.Impossibile est motū esse sine successione:qꝛ vt dictū est ꝑm Cōmentatoꝛē 3° physi.cō.9.ꝛ cōiter ꝑm alios:aut mot⁹ est ipsamet successio.aut est foꝛᵃ succedēs.Sed in instāti non pōt eē successio:vt satis pꝫ ex nā eius.ḡ ꝛc̄.⁋ Tertio. Si motus esset in istāti seq̄t̄ ꝙ ɔ̄dictoꝛia sil̄ eēnt vera.Sed h̄ esse nō pōt:aliogn pᵐ pnᵐ falsificaret̄.ḡ ꝛc̄.Cōsequētia ꝓbat̄.Si aliqd moueat̄ in aliqua mēsura.ɔtinue se hꝫ p totā illā mēsurā alr̄ q̄ p̄us.Istud pꝫ.qꝛ si hēret se ēt p aliō modicū eodē mō iā quiesceret.Id aūt qđ se hꝫ alr̄ q̄ p̄us/hꝫ aliqd qđ an̄ nō habuit:vel nō hꝫ aliqd qđ an̄ habuit.ḡ si aliqd mouet̄ in instāti/in eodē instāti hꝫ aliqd qđ ante non habuit in illo instāti:ꝛ similr̄ nō habet aliquid quod ante habuit in illo instanti:ꝛ per ɔ̄ns in eodem instāti haberet

aliquid ꝛ nõ haberet que sunt ꝯdictoria. ¶ 4º. Quiescat nũc celũ ꝛ incipiat moueri ab oriente in occidens cõpleta reuolutione: ita ꝙ per te moueat̃ in instãti initiante hanc horã tũc sic. Sol in hoc instãti est in eodẽ loco in quo prius fuit. Et idẽ dico de oĩbus partibus celi. g̃ in hoc instãti sol nõ est motus: ꝛ p ꝯñs seqt̃ ꝙ moueat̃ ꝛ non moueat̃. Añs pꝫ: qꝛ ex casu ponit̃ ꝙ est motꝰ cõpleta reuolutione. Cõsequẽtia pbat̃: qꝛ ipoſſe est aliqd moueri localr̃ nisi deꝑdat vbi/ qd̃ habebat prius. ¶ Quidã ad hãc rõnẽ dicũt ꝙ ad h̾ ꝙ aliqd moueat̃ nõ reqrit̃ ꝙ deserat locũ in q̊ prius erat: sꝫ sufficit ꝙ acqrat nouũ vbi. Et qꝛ vt dicũt vnũ corpus põt sĩl' eſſe in pluribꝰ locis: tũc in casu posito tale corpꝰ haberet locũ in quo erat ante: ꝛ haberet locũ de nouo acqsitũ: sicut ẽt si aer sit calidus ꝛ tenebrosus. si in eo acquirat̃ lux. erit vtiqꝫ mutatus. dato ꝙ nõ deꝑdat calorẽ: qꝛ ad motũ nõ reqrit̃ terminũ positiuũ a q̊ abyci: sꝫ sufficit nouã realitatẽ acqri. ¶ Ista rñsio vĩ irrõnabilis. Prio. qꝛ ponit idẽ corpus sĩl' in duobꝰ locis: ꝛ p ꝯñs ponit duo opposita sĩl' in eodẽ. Qd̃ pꝫ: qꝛ vt Phs in. 3. celi ꝛ mũdi. oĩs locꝰ alteri cõparatꝰ est sursũ vel deorsũ vel añ vel retro: aut dextrũ vel sinistrũ: que sũt ꝯrie dĩe põnis. ¶ 2º. Oĩs motus vel oĩs mutatio est iter terminos incõpossibiles: vt pbat̃ pmo phy. tex. cõ. 42. g̃ nõ est poſſe id qd̃ mouet̃ hr̃e sĩl' terminũ a quo. ꝛ terminũ ad quẽ. ¶ 3º. Deficit rñsio in exẽplo suo: qꝛ calor nõ est terminꝰ a q̊ illuminationis: ꝛ iõ non est ad ꝓpositũ. Et iõ apparet motũ nõ posse eẽ in istãti. ꝛ p ꝯñs ꝙ de rõne ipsius est successio: sicut ẽt expſſe ponit Cõmẽtator in libro de suba orbis. ¶ 5º pncipalr̃ arguit̃. De rõne motꝰ est ꝙ sit actꝰ ꝑmixtus poᵉ: ex eo ꝙ est actꝰ exñtis in poᵃ. mobile igit̃ dũ mouet̃ hꝫ ex formali rõne motꝰ. ꝙ ꝑtim hẽat de actu q p motũ acqrit̃. ꝛ partiꝫ careat eo. g̃ vl' opꝫ dare aliud instans in q̊ acqrat illud q̊ caret: ꝛ cũ inter quelꝫ duo istãtia mediet tp̃s nec io motꝰ est in tpe: aut opꝫ dicere ꝙ in eodẽ istãti caret actu siue pᵃ ꝑte forᵉ ad quã est poᵃ. ꝛ cũ h̾ hẽat ipsaꝫ: qd̃ ẽ eã hr̃e ꝛ nõ hr̃e q̃ sũt ꝯdictoria. Procedit aũt ista rõ ex ꝓpa diffõne motꝰ q̃ ab eo auferri nõ põt. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ si motꝰ eẽt i istãti: tũc oẽs ꝑtes eiꝰ eẽnt sĩl': ꝛ p ꝯñs motꝰ eẽt de nũo rerũ ꝑmanentium.

Ad primũ

Ad primum

negat̃ minor: cuiꝰ rõ est: qꝛ ꝙ motꝰ nõ possit eẽ in istãti nõ est tm̃ ex resistẽtia medy: sꝫ ẽt ex resistẽtia mobilis ad motorẽ: qꝛ mobile est tale in poᵃ q̃le est mouẽs in actu: ꝛ hꝫ sitũ ꝯtrariũ ei quẽ intẽdit motor: ꝛ iõ in vacuo nõ eẽt motꝰ nisi in tpe qd̃ cõtingeret ꝑꝑ resistentiã mobilis. Sed de h̾ al's dicet̃. Dico aũt q̃tum ꝑtinet ad ꝓpositũ ꝙ p̃ter supradicta repugnat motũ eẽ in istãti ẽt in vacuo ꝑꝑ resistẽtiaꝫ formalis rõnis ipsiꝰ motꝰ: ꝛ p hoc pꝫ ad ꝯfirmationẽ. ¶ Ad 2m dĩ. ꝙ motus q est a v̾tute ifinita ẽt si moueret ex necessitate nãe est ꝓportionalis illi q est a v̾tute finita: ꝛ p ꝯñs velocitas eiꝰ est finita. ¶ Ad 3m negat̃ minor: qꝛ si eẽt in magnitudine nõ esset itellectiua: cũ itell's nõ sit ꝑtibilis ꝛ extẽsus: ꝛ p cõsequẽs nõ moueret p itelligere ꝛ velle determinatũ ex se aut libere ad certã velocitatẽ. Et ideo q̃tũ esset ex ꝑte eiꝰ moueret in istãti: sꝫ hoc eẽ nõ posset ꝑꝑ repugnãtiã ipsiꝰ motus. ¶ Ad 4m negat̃ añs de rebꝰ successiuis. cuiusmodi est tp̃s. ꝛ motꝰ: cũ h̾ repugnet rõni eoꝝ. ¶ Ad 5m dĩ. ꝙ posito illo casu. hec eẽt v̾a. motus est in istãti: sꝫ ista eẽt falsa: in instãti est motꝰ: qꝛ in pᵃ stat mãlr̃: ꝛ in scd̃a formalr̃.

Ad secundum

Ad tertium

Ad quartum

Ad quintum

¶ Utrũ pma causa possit mouere celum velocitate maiori in infinitum q̃ꝫ moueat. Questio. XLIIII.

Queritur

44. Utruꝫ pᵃ cã in infim possit mouere celuꝫ maiori velocitate q̃ꝫ moueat. Et vĩ ꝙ nõ. ¶ Primo. quia Phs. 2. li. celi. dicit nullũ motũ posse esse velociorẽ motu diurno. qm̃ velocissimus est. cum breui spatio mobile ꝑtranseat maximã distantiam.

Prima rõ tex. cõ. 32.

¶ 2º. De rõne cuiuslibet motꝰ est ꝙ hẽat duos terminos determinate: vñ determinatus terminꝰ calefactionis est calor: ꝛ dealbationis albedo. Cuiꝰ rõ est: qꝛ opꝫ terminos motꝰ esse termiõs p se: ꝛ p̃sertiꝫ h̾ opꝫ de termio ad quẽ qꝛ ab eo motꝰ specificat̃: vt dĩ. 5. phy. tex. cõ. 4. Ex hoc seqt̃ ꝙ nullus motus est. cuiꝰ nõ ita sit hic terminꝰ aliqs ad quem ꝙ nullus aliꝰ est p se ꝛ ꝓpriꝰ terminꝰ eiꝰ. Sꝫ si velocitas motus posset itẽdi i ifim nullus eẽt spãlis ꝛ determiatꝰ ꝛ ꝓpriꝰ terminꝰ huiꝰ itẽsiõis: qꝛ data q̃cũqꝫ velocitate in ea nõ cõplet̃ hec intẽsio. sꝫ adhuc ꝓcedit vlteriꝰ. g̃ ꝛc̃.

Scd̃a rõ.

¶ 3º. Nullus motꝰ nãlis est ad ipoſſe. aliogn nõ ageret frustra. Sꝫ ipoſſe est dari velocitatẽ i motu actu ifinitaꝫ. g̃ repugnat alicuiꝰ moti velocitatẽ posse augeri in ifim.

Tertia rõ

¶ 4º. Oĩs tẽdẽtia in ifim est ad aliqd ip̃fectũ ꝛ est rõne mãe: vt pꝫ 3º phy. ꝯ. 67. ꝛ. 68. Jõ. n. ꝯtinuũ põt diuidi in ifim: qꝛ ꝑtes ꝯtinui hñt rõnẽ mãe. ꝛ qꝛ totũ hꝫ rõnẽ forᵉ: iõ nõ p̃t ipꝫ ꝯtinue augeri i ifim. Sꝫ ꝓcedere ad ifinitã velocitatẽ est ꝓcedere ad formaꝫ ꝛ ad ꝑfectionẽ. g̃ ꝛc̃.

Quarta ratio.

¶ 5º. Quãta velocitate deꝰ mouere põt celũ tãta ipꝫ mouere põt. Ponat̃ g̃ in eẽ ꝙ moueat quãta velocitate põt. ergo nõ poterit velocius mouere. ꝛ p consequens non in infinitum velocius.

Quita rõ.

Respondeo

ꝙ aliqua velocitas põt duplr̃ esse infinita. Unoº syncathegoᶜᵉ. Alioº cathegorematice. Infim cathegoᶜᵉ est carẽs fine oĩno: sic̃ si vna linea nullũ terminũ hr̃et: nec aliquẽ pũctũ in actu ex vlla ꝑte ipsa eẽt ifinita. Et ad hũc sensuꝫ ꝓbatũ fuit. q. ꝓcedẽti ꝙ nulla v̾tus põt mouere celũ in istãti: qm̃ talis velocitas eẽt ifinita cathegoᶜᵉ. Infim syncathegoᶜᵉ est illd̃ qd̃ alteri cõꝑatũ est maiꝰ eo in duplo ꝛ i triplo. ꝛ sic successiue: ita ꝙ nulla est determiata ꝓportio q̃ vnũ excedit aliõ: sꝫ q̃lꝫ assignata adhuc est maiꝰ.

Distinctio. Infinitũ duobꝰ modis.

¶ Et ad hũc sensuꝫ q̃rit̃ hic. An primus motor possit ex sua v̾tute mouere celũ tãta velocitate q̃ nulli alteri sit ꝓportionabilis. Et rñdet̃ ꝙ sic.

Quesiti sensus. Cõclusio

¶ Ad cuiꝰ euidẽtiã est sciẽdũ ꝙ tãto aliqs motꝰ est velocior q̃to fit in minori tpe sup eq̃le spatiũ: vt dĩ. 6. ꝛ. 8. phy. tp̃s autem cũ sit cõtinuũ est diuisibile in ifim: ꝛ p ꝯñs data q̃cũqꝫ ꝑte tpis adhuc minor dari põt. Ex q̊ seqt̃ ꝙ nõ est dare minimuꝫ tp̃s mẽsurãs motũ: sꝫ est ꝓcedere in ifim: ita ꝙ q̃cũqꝫ dato põt dari aliud in duplo ꝛ i triplo minꝰ: ꝛ sic i ifim.

T. cõ. 11. ꝛ. 14.

Ex eis arguit̃ sic. ¶ Prio. Tãta velocitate p̃t deꝰ mouere celũ q̃ta velocitas motui nõ repugnat. Sꝫ motui nõ repugnat ifinita velocitas syncatheᶜᵉ. g̃ põt deꝰ mouere celũ infinita velocitate. Maior pꝫ: qꝛ cum nõ repugnet ex rõne motꝰ. nec ẽt repugnet ex ꝑte v̾tutis agẽtis q̃ est ifinita: seqt̃ ꝙ ipsa p̃t motui ꝯuenire. Qꝛ eniꝫ aliq̃ velocitas nõ possit eẽ in motu. nõ põt eẽ ex alia cã: qꝛ vel repugnat motui ex ꝓpria eiꝰ rõne: vel v̾tutis motoris. Minor pbat̃. Ita diuidit̃ motꝰ. sicut diuidit̃ tp̃s: vt pꝫ. 6. phy. t. ꝯ. 17. Sed tp̃s est diuisibile in ifinitũ. g̃ ꝛ motꝰ. g̃ q̊cũqꝫ motu dato põt dari velocior. ¶ 2º. Si pmus motor nõ posset mouere ifinita velocitate. sꝫ determinate: ita ꝙ tp̃s mẽsurãs motũ q̊ mouet eẽt in aliq̃ determiata ꝓportiõe ad quodlꝫ aliõ tp̃s datũ: seqt̃ ꝙ tãta velocitate posset mouere v̾tus finita. sic̃ virtus ifinita: ẽt si vtraqꝫ ageret ꝭm totũ conatũ siue ex necessitate nãe. Sed hoc est falsuꝫ. ꝛ ꝯ Phm. 8. phy. g̃ ꝛc̃. Cõsequẽtia pbat̃. Uirtus ifinita nõ põt mouere p te nisi in tpe determiate ꝓportiõis. Sit igit̃ v̾tꝰ ifinita. a. mouẽs tpe. b. ꝛ sit virtus finita. c. mouẽs tpe. d. tpis. b. ad tp̃s. d. est finita ꝓportio: ꝛ sit gr̃a exẽpli ꝓportio dupla. Tũc sic. Non repugnat vel saltẽ est imaginabile dari vnũ motorẽ in nã finitũ: cuiꝰ virtus sit dupla ad virtutẽ. c. qꝛ vt supra ꝓbatuꝫ fuit poſſe est ꝓcedere in ifinitũ in ꝑfectionibꝰ specificis: ꝛ dato ꝙ hoc nõ esset adhuc seqt̃ argm. vt pꝫ intelligẽti: posito ꝙ. c. sit finita intelligentia: ꝛ postea accipiat̃ superior

intelligētia in duplo pfectior que sit.f.Tūc sic.a.virt⁹ ifinita est tm̄ in duplo maior.c.⁊.f.vt⁹ finita est in duplo maior c.g̊.a.⁊.f.sunt eq̄lia.Sz.a.est infinita.⁊.f.finita.g̊ ⁊c. ¶ 3°. Pole est augeri numerū in infi^m.g̊ ēt pole est moueri aliqd maiori velocitate in ifi^m.ꝯñtia vr̄ nota:q2 nō magis repugnat enti in actu infinita velocitas q̄ȝ ifinit⁹ nūer⁹.Añs pbat̄.Tanto pōt augeri nūer⁹ q̄tū pōt diuidi ꝯtinuū:q2
T.cō.56. ex diuisione ꝯtinui nūerus causat̄.3.phy.Sed ꝯtinuū pōt diuidi in infi^m vt ibi dr̄.g̊ ⁊c. ¶ 4°.Si nō posset mouere in infi^m velocius.seq̄t̄ q̄ esset dare maximā velocitatem possibilē esse.Sz hoc est falsuz.g̊ ⁊c.ꝯñtia pz.Falsitas cōsequētis pbat̄.Auget̄ velocitas ꝓm augumētū vtutis mo
T.cō.71. toris.vt pbatū est ex.4.phy.Sz virt⁹ p̊mi motoris ponit̄ ifinita.g̊ nō est dare maximā velocitatē q̄ possit mouere.

Ad p̊mū Distictio. **Ad primum** dr̄ q̄ aliqua velocitas dupl'r pōt eē maxima.Uno mō simpl'r.Alio mō ex pte finis.Primo mō nō intelligit Phs dicere velocitatez motus celi esse maximā:q2 maior ea nō repugnat motui ex ꝓpria rōne motus:cū sit diuisibilis in infinitū:nec repugnat rōne mobilis.nec rōne virtutis motoris:sed est sūma scđo mō.s.in ordine ad ꝯseruationē gn̄abiliū ⁊ corruptibiliū.ex tali.n.motu ⁊ accessu ac recessu solis melius ꝯseruat̄ sphera actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ.Et iō hūc motū nā dedit que nō tm̄ facit id qđ est neciuz:sed ēt id qđ melius est
Ad scđm in rebus.vt dicit Cōmētator scđo celi.cōmē.35. ¶ Ad 2^m dr̄:q̄ ꝓcedit ex falsa imaginatione q̄si q̄ velocitas mot⁹ sit quedā forma acq̄sita in motu p alterationē.hoc.n.falsū est.Sed motus vnus in se dr̄ esse velocior altero:q2 fit in minori tēpore.Uñ velocitas motus nō est res a motu distincta.sed est ipsemet motus minori tēpore mensuratus. arg^m aūt ꝓcedit ac si velocitas esset forma acq̄sita in mo
Ad tertiū tu per aliquā intēsionē. ¶ Ad 3^m dr̄ p̊mo q̄ nihil aliud cōcludit nisi q̄ p̊ma cā nō mouebit actu celū in infinitū velocius:cū hoc tm̄ stat q̄ in eo sit virtus ad hoc faciendū. Dr̄ scđo q̄ si ēt sic moueret nō ageret ad aliqd impole:qa quelz circulatio haberet finitā velocitatē:nec talis motus esset ad aliquā velocitatē actu infinitā.sed ad multas:q̄ꝝ quelibet eēt finita:⁊ nulla esset tante velocitatis qn possit
Ad q̄rtū dari aliqua maioris velocitatis. ¶ Ad 4^m negat̄ minor: q2 cū nihil aliđ sit aliquē motū eē altero velociorē nisi eū fieri in miori tpe:opz q̄ ꝓcessus ad velocitatē sit ꝓcessus ad diuisionē tpis:talis aūt ꝓcessus est ad ptes q̄ hn̄t rōnē
Ad q̄ntū māe.scđo phy. ¶ Ad 5^m dr̄ q̄ maior est vera in sensu diuiso:⁊ sensus deus est:q̄ in deo est po^a ad oēm illaz velocitatē quā pōt facere:sed tūc nō ponit̄ in esse nisi ponendo in deo hāc ipsaz potētiā.vñ nihil seq̄t̄ ꝯ ꝓpositū.In sensu āt cōposito est falsa ⁊ sensus ei⁹ est:q̄ ista ꝓpositio est polis, tantā velocitatē de⁹ facit q̄tā pōt facere:qđ est ipole.

¶ Utrū p̊mū p̊n^m esse infinite virtutis possit argui ex perpetuitate motus. Questio. XLV.

Queritur 45.An ex ꝑpetuitate mot⁹ argui possit p̊^m p̊n^m esse virtutis
Prima rō infinite.Et arguit̄ q̄ nō. ¶ Prio.q2 nihil pōt demr̄ari de p̊ p̊n° nisi p ea que apparent sensui.vñ dicit Cōmētator.8.phy.cōm.⁊.3.de aia
T.cō.26. cōmēto:q̄ experimētū sermonū veroꝝ est vt concordent reb⁹ sensatis.Sed ois motus celestis est determinate velocitatis:⁊ oia alia entia sunt determiate entitatis.ergo ex nullo coꝝ pōt argui efficaciter virtutē p̊mi p̊ncipij eē infi
Scđa rō. nitā. ¶ Scđo.A virtute finita si sit infatigabilis pōt esse perpetuus motus:q2 q̄ aliqđ mouēs nō possit suū motuz perpetuare est:q2 defatigat̄.Sed sube sepate ⁊ maxie p̊^m p̊n^m nō defatigat̄ mouēdo celū:nec aliquo mō trāsmutat̄.
Tertia rō ergo ex hoc non arguit̄ q̄ sit infinite virtutis. ¶ Tertio. Uirtus finita manens incorruptibilis pōt mouere in infinitū.vt cōcedit etiā.S.Tho.8.physi.ergo motus eternus pōt esse a virtute finita. ¶ Quarto.Si aliq̄ ifinitas mot⁹
Quarta ratio. reqrit in motore virtutē infinitā illa nō est similitudinaria.sed vera ⁊ ꝓpria.Sed ifinitas mot⁹ celi est tm̄ similitudinaria:cū sit solū infinita per reiterationē:nec est infinita.q2 habeat ptes alias ⁊ alias numero infinitas.g̊ ⁊c.

Distictio. **Respondeo** q̄ aliqd esse infinitū cōtingit duob⁹ modis.Uno mō ꝓm extensionez durātiuā:⁊ hoc mō ab oibus est cōcessuz p̊^m p̊n^m esse virtutis infinite:qđ aperte pz:q2 aliogn nō posset cōtinuare motū in infinitū.vñ ex ꝑpetuitate motus efficaciter ꝯcludit̄ de p̊ncipio p̊mo talis infinitas vtutis.Alio mō est aliqua virtus motiua infinita intensiue:q2.s.data quacūq3 velocitate adhuc maiori velocitate mouere pōt:⁊ de hoc est dubitatio. ¶ Hāc distinctionē virtutis ifinite posuit ēt cōmē. in libro de suba orbis.⁊ scđo celi.cōmē.38.⁊.3.phy.cō.63.
Quib⁹ rō nib⁹ pbet Auerrois deū nō eē infiniti vigoris. ⁊.65.Tuz q2 si motor nō haberet virtutē terminatā:seq̄t̄ q̄ nō haberet nām terminatā:⁊ sic esset nō ens. Tum.qa infinitū in actu nō est ens.g̊ nec est actus purus. Tum q2 si aliqd esset infinituz ps esset eq̄lis toti:pz ꝯñtia:q2 quelz ps infiniti est ifinita.Et pp boc dixit Cōmē.8.phy.ꝯ.79. loquens de tali infinitate q̄ virtus p̊mi motoris nō est finita nec infinita:q2 finitū ⁊ infinitū sunt ꝓprietates quātitatis. ¶ Sz iste rōnes nō ꝯcludūt nisi q̄ in vno p̊n° nihil est infinitū p̊uatiue siue ꝓm q̄titatē:nō aūt ꝯcludūt quin eius virtus ⁊ suba sint infinite ꝓm pfectionē:q2 in tali infinito nō est totuz nec ps:nec aliqua po^a admixta. ¶ Dico
Cōclo rō siua. igit̄ aliter ad.q.q̄ ex ꝑpetuitate motus sufficiēter ꝯuincit̄ p̊^m p̊n^m esse ifinite virtutis nō solū extēsiue:sed ēt intēsiue.
Sup^m p^m ¶ Ad cuius euidentiā p̊mitto aliqua.Primū est q̄ tempus mēsurās motū localē dupl'r accipi pōt. Uno mō ꝓm ptes mobilis.Alio mō ꝓm ptes magnitudinis:sup quā fit motus.Scđm ptes qdē mobilis accipit̄ inquātū vna ps mobilis p̊us ptransit aliqđ signū in magnitudie q̄ȝ totum mobile ipsum ptrāseat.Scđm aūt ptes magnitudis accipit̄ inquātū totū mobile p̊us transit aliqđ signū in magnitudine q̄ȝ totā magnitudinē.Ex hoc pz q̄ si motus est infinitus ꝓm ptes mobilis:opz q̄ mobile sit infinitū corpus. Nā si esset finitū oēs eius ptes transirent determinatum signū magnitudis tēpore finito.Et q2 infinitū corpus nō pōt moueri nisi a virtute infinita intensiua:cū semp vtus motoris excedat virtutē mobilis.iō opz q̄ mouēs tēpore infinito qđ sit infinitū ꝓz ptes mobilis sit infiniti vigoris. Si aūt sit motus infinitus ꝓm ptes magnitudis.puta qa totū mobile p̊us trāsit vnā partē magnitudis q̄ȝ totā:⁊ p circulationē redit ad ptē in qua p̊us fuit nō reqrit̄ precise ex hoc virtus infinita in motore:sed sufficit finita vtus im
Sup^m 2^m mobilis.Dixi p̄cise pp ea que sequent̄. ¶ Premitto 2°.q̄ motus localis pōt esse ifinitus dupl'r. Uno mō p se. Alio mō p accn̄s.Infinitū per se est in motu ex ptib⁹ mobilis: q2 quātitas motus que attendit̄ ex pte mobilis cōpetit ei ꝓm ꝓpriū subz:⁊ ita inest ei per se.Infinitū aūt p accidēs
Sup^m 3^m est in motu ex ptibus longitudis:q2 est solū p reiteratione motus ipsius mobilis. ¶ Premitto 3° q̄ p̊ma cā infinitatis motus q̄uocūq3 mot⁹ sit infinitus:est per se cā infinita
Sup^m 4^m tis:q2 si eēt cā p accn̄s haberet aliā cām p̊orē:⁊ sic nō eēt p̊ma. ¶ Premitto 4°.q̄ virtus cāe per se determinat̄ ad effectū p accn̄s.vt dr̄.2.phy.⁊.5.metaphy.tex.cō.2. Nullū ex his que p̊missa sunt pōt negari nisi proteruiendo:⁊ ea ponit Phs. ¶ Ex his arguit̄ sic.Primū p̊n^m qđ est deus est p̊ma cā infinitatis motus qui est infinitus per accn̄s.s. per reiterationē.g̊ huic cause opz assignare vnū effectū p se.i.motū q p se esset infinitus.Añs ab oibus est cōcessuz. Siue enim deus imediate moueat p̊^m mobile ⁊ effectiue. siue tm̄ vt finis semp est causa p̊ma.Cōsequētia pz ex.4. presupposito.

psupposito. Sed mot⁹ infinit⁹ p se est ille qui attendit ex
partib⁹ mobilis. ergo si daret aliqd corpus siue aliqd mo/
bile infinitū/pma cā haberet virtutē ad mouendū ipsum.
Et si forte moueri nō posset h non eēt ex defectu virtutis
pme cause: sed quia tale corpus oīa occuparet. Tūc vltra.
Prima cā hz virtutē ad mouendū mobile infinitū. Sz ta/
lis virtus est infinita intēsiue. vt pbatuz est in pmo psup/
posito. ergo pma causa hz virtutē infinitā. Et sic pz q ex p/
petuitate mot⁹ ɔñter cōcludit z nectio infinita virtus pmi
pncipij. ¶ 2° arguit ad idē: z suppono q nulla intelligen/
tia est in magnitudie. hoc ponit Phs. 12. meta. z ēt. 8. phy/
sicoꝝ. z maxime ipm haberet ponere Cōmētator: qz ipse
vult q nullus intell's sit in materia. Suppono 2°. q Phs
8° physi. demonstrat special'r pmā cām nō eē in magnitu
dine: ita q eē separatū z abstractū magis ɔuenit ei q̄ alijs
motorib⁹. Ratio aūt Phi est ista. Nulla virtus ifinita est
in magnitudine. Sz virt⁹ pmi motoris est infinita: qz mo/
uet tēpore infinito. ergo nō est in magnitudie. Quero quō
accipit infinitū in antecedēte. Si dicas q ſm durationē.
tunc maior est falsa: nā celuz habet virtutē hoc modo infi
nitaz ſm ipsum ad mouendū elemēta tēpore infinito. Si
ſm vigorem z intensiue. sic habeo propositum.

Ad pmū.

Ad argumenta respondet. ¶ Ad pmū dicitur
q ex determinata z finita velo
citate motus celi nō pōt ɔcludi infinita virt⁹ pmi pncipij
nisi aliud eēt: pōt tñ ex ppetuante illius mot⁹ cōcludi talis

Ad scōm.

infinitas vigoris. vt dictū est in pma rōne. ¶ Ad 2m dicit:
q mot⁹ ppetuus nō pōt eē a virtute finita tanq̄ a pma cā:
sed reqrit in pma cā virtutē infinitā. Et ideo alie sube que
mouēt orbes inferiores ſm ppetuū motū sui orbis: opz tñ

Ad tertiū.

dare porē cām perpetuantē motū pmi mobilis. ¶ Ad 3m
dicit eodē mō q vtiqz pōt ppetuare: sed nō pōt eē prima
cā ppetuitatis mot⁹: z ita intellexit. S. Tho. ¶ Ad 4m nega

Ad qrtū.

tur maior. motus enim qui est infinitus per reiterationez
requirit aliquam causam que sit per se causa infinitatis: ta
lis autē habet necessario vigorem infinitum.

¶ Utrum primum principium sit extra omnem magni/
tudinem. Questio. XLVI.

Queritur 46°. Utꝝ pmū pncipiū qd est
deus/sit extra oēm magnitudi
nē. Ista questio est ſm se facilis: qz supra pba/
tū est q pma cā est sepata ab oī potētia: qd eē
nō posset si eēt virt⁹ in magnitudine exñs. Sz
difficultas est pp duas rōnes quas ponit Phs 8° physico/
rum. textu. cōmen. 80. z. 12. metaphysi. textu. cōmē. 41. ad
hoc probandum: vbi sic arguitur in secūda figura. Nulla
poa infinita est virt⁹ in corpore. Sz poa pmi pncipij est ifi
nita cū moueat tēpore ifinito. ergo nō est virt⁹ in corpore.

Adō sint intelligēde due demō strationes Arist. qs fēc. 8. phy sico. pbāe pmū motorē absolui oīnā.

In ista aūt rōne est vnū declarandū. s. quō maior ppō sit
vera in qua dī q nulla virt⁹ infinita potest eē in corpore
siue in magnitudine. ¶ 2a rō est ista. Si virt⁹ infinita eēt
in magnitudie: seqtur q ipsa moueret in nō tēpore: qz age
ret ſm suū totū posse. Sed nulla virt⁹ q̄ ē in corpe mouet
in nō tēpore. g virt⁹ infinita nō est in magnitudie. ¶ Du/
biū est eniz quō valeat ista ɔñtia: psertim qz ſz Phm pri/
ma cā mouet ex necessitate nāe: z ɔñter ſm suū totū posse.

Pblmum pncipale.

ergo si est infinita. lz sit extra oēm magnitudinē adhuc se/
quit q moueat in nō tēpore. ¶ Quantū ad pmā ppōnē
sciendū est q multipl'r declarat illa ppositio. ¶ Quidaz
eniz dicūt q intētio Philosophi fuit pbarē solū q virtus
infinita. i. mouēs tēpore infinito nō pōt eē in corpore cor/
ruptibli z fatigabili: qz talis virtus ɔtinue debilitat ppter
resistentiā mobilis. z ideo tandē ɔsumeret z desineret eē:
z ita nō moueret infinito tempore. ¶ Iste modus dicēdi
est qdē verus in se. sed nō ad mentē Phi. vt pbatū fuit in
ista. q. qua querit an pma cā sit infiniti vigoris. ¶ Quidā
ꝯo al'r declarāt dicētes. Primo q mot⁹ etern⁹ celi cū semp
sit vniformis: opz q sit ppter aliquē finē semp eodez mō
se habētē: mutato nāqz fine z variato: necesse est q varia/
tio fiat in motu: nullus aūt finis pōt eē simpl'r intransmu/
tabilis si sit corpus: qz oē corpus est mobile. ergo opz finē
motus celi esse incorporeū: z ita apparet q id qd mouet ce
lū vt finis/nō est corpus. Itez nulla virt⁹ mouens in eter/
nū mouet vt extrahat aliqd de poa in actū tāq̄ p fine pn/
cipali: qz cū extraxisset ad actū cessaret mouere. Et si non
extrahat aliqñ ad actū. tunc ille mot⁹ erit frustra. z iō opz
q finis principalis motus eterni sit aliqd existēs semper
in actu. Sz talis finis nō pōt esse corpus: qz oē corp⁹ est in
potētia saltē ad aliqd vbi. ergo zc. ¶ Dicunt 2° q mouēs

Uaria declaratio ppositionis Arist.

celū infinito tēpore nō inclinat ad mouendū iclinatione
naturali: qz natura semp inclinat ad determinatū finem: z
ad illū determinate mouet: pp qd sua motio nō potest esse
eterna. Nō etiā inclinat ad illū motū ab aliqua forma ap
prehensa p sensum: qz acqsita illa forma pticulari cessaret
mot⁹: z ɔñter non eēt eternus. ergo inclinat per aliquā for
mā vl'em apprehensaz per intellectū. Et qz intell's est vir/
tus extra oēm magnitudinē. vt dī 3° de anima. cō. 5. iō seq/
tur q mouēs celū tēpore infinito nō est corpus. vt pz vir/
tus in corpore. ¶ Dicunt 3° q mouēs celū hz duos fines.
Primo eniz z pncipal'r intēdit illā formā: cui⁹ amore mo/
uet. vt dicit Cōmē. 2. celi. cō. 21. z est exemplū de aliquo ar
tifice: q ex amore z cōplacētia sue artis mouet ad ipsaz in
materia explicandā. Scōo ꝯo intēdit infinitū amatū vt p
eternā generationē formarū explicet illā artē vl'em. i. pfe/
ctiōes que eminēter z virtual'r sunt in pma causa. ¶ Ista

Improb⁹

declaratio: lz dicat multa vera: tñ inititur quibusdā falsis
fundamētis. s. q ois intell's sit separat⁹ a materia ſm esse.
hoc enim supra pbauim⁹ eē falsum ɔtra Cōmētatorē. Itē
falsuz dicit in hoc q inuit aliū esse motorē celi ſm finez: z
aliū ſm efficiēs. Propterea p ista rōne Phi accipiēda est

Decisio qōnis.

pbatio quā ipse posuit 8° physicoꝝ. tex. cō. 79. vbi psuppo
nit duo. Primū est q maior virtus per equale spatiū mo/
uet in minori tēpore. Si eniz. a. virtus vt sex mouet. b. mo
bile per tēpus. c. d. virtus vt tria mouebit idē mobile p tē/
pus in duplo maius q̄ sit. c. Scōz qd psupponit est q ois
motus est in tēpore: qd supra pbatū fuit. ¶ Ex his duob⁹
arguit sic. Si virtus infinita eēt in magnitudine finita: se/
quit q maior virtus z minor virt⁹ mouerēt in tpe equali:
ɔñs est falsuz p primū psuppositū. ergo zc. Probat ɔñtia.
Illa virtus infinita p te exñs in magnitudine nō moueret
in nō tpe: qz hoc est impoſe: p 2m psuppositū. ergo in tēpo
re. Sit ergo illud tps vni⁹ hore: z accipio vnā virtutē fini/
tā: ipse ēt mouet in tpe. z sit illud grā exēpli tps duarū ho/
rarū: z accipio vnā aliā virtutē finitā in duplo pfectiorem
q̄ sit ista pmū data. ergo ipsa mouebit in hora: z ɔñter mo
uebit eque velociter sicut illa virt⁹ que ponebat infinita.
¶ 2° ad idē arguit. Ois virt⁹ que est in magnitudine aut
est extensa p totā magnitudinē. aut in ea hz eē pūctuale z
idiuisibile. sicut pūctus. Sz nulla talis pōt eē infinita. ergo
nulla virt⁹ exñs in magnitudine est infinita. ¶ Pro noti/
tia maioris ppōnis sciendū q tripl'r pōt aliqua virt⁹ dici
eē in magnitudie. Uno° qz p suū subm qd est quātū ɔsti/

Mōndus virtutē eē in magnitudie ē 3r.

tuit in eē: z ois talis virt⁹ nectio est extensa ad extensionez
subti: vel saltē hz sitū diuisibilē. Alio mō dī virt⁹ eē in ma
gnitudine: qz lz det ei eē. nō tñ ɔstituit in eē p suuz subm. z
hꝫ virt⁹ est aīa itellectiua. Tertio mō dī eē in magnitudi/
ne solū: qz est appropriata ad mouēdū aliquā magnitudi/
nē: lz nō ɔstituat in eē p suū subm: nec ipsa det ei eē. Intel
ligit aūt illa maior ppō de ʋtute que est in magnitudine
pmo mō: z nō 2° vel 3°: qz virt⁹ que est in magnitudie istis

duob⁹ vltimis modis nullũ hȝ sitũ. Ex quo pȝ q̄ ista rõne nõ ꝓbat vtutẽ infinitã nõ eẽ in magnitudine appropriatiue. imo hoc nõ repugnat virtuti infinite: nec ẽt ꝓbat eã nõ eẽ in magnitudine tanq̄ dantẽ ei eẽ. Sȝ hoc ꝓbaṫ ex alys fundamẽtis. s. ꝑ illas rõnes que posite sunt in q̄õne qua q̄ritur an intelligẽtia possit vniri celo vt for^a. Et sic pȝ veritas maioris ꝓpõnis. Minor ẽt ꝓbaṫ: qz virt⁹ extẽsa in magnitudine finita ꝯstituiṫ ex finitis ꝑtib⁹ eiusdẽ q̄ntitatis. g̊ nõ põt eẽ infinita: ⁊ multo magis hoc seq̄tur si habeat eẽ situale idiuisibile eo mõ quo pũctus. ¶ Hãc rõnẽ accipio a Cõmẽ. in caplõ p̊ de suba orbis. vbi dicit q̄ ois virt⁹ corporalis diuidiṫ ꝑ diuisionẽ corporis ꝑȝ paucitatẽ ⁊ multitudinẽ. Et in eodẽ caplõ dicit q̄ Aris. demõstrat ex diuersitate toti⁹ ⁊ ꝑtis in formis diuisibilib⁹ q̄ ipõle est potẽtiã infinitã eẽ in corpore finito: ⁊ sic pȝ p̊^m q̄d erat declarãdũ.

¶ Utrum in intelligentys sit compositio generis ⁊ differentie. Questio. XLVII.

Prima rõ — **Q**ueritur 47°. An in itelligẽtys sit aliq̄ cõpositio g̃nis ⁊ dr̃ie. Et vĩ q̄ nõ. ¶ Primo. Que se totis distiguuṫ in nullo vniuoco ꝯueniũt. Sȝ itelligentie se totis distiguuṫ. ergo in nullo vniuoco ꝯueniũt: ⁊ per ꝯñs nec in g̃ne: cũ oẽ gen⁹ sit vniuocũ. Maior est nota ex termis: qz si i aliq̄ ꝯuenirẽt iã cẽt aliqd i q̊ ñ distiguerẽṫ: ⁊ sic ñ distiguerẽṫ se totis. Mior ẽt ꝓbaṫ: qz itelligẽtie distiguuṫ vt pȝ: ⁊ nõ est aliqd eis additũ quo distinguuṫ. g̊ ꝑ subam suã distinguuṫ. Sȝ in earũ suba nõ sunt ꝑtes. g̊ se

Scõa rõ. totis distinguuṫ. ¶ z°. Si intelligẽtie ꝯueniũt in aliq̊ genere. nõ apparet q̄d gen⁹ sit illud: nisi forte icorporeuȝ. aut imãle. Sȝ in rõne icorporei ⁊ imãlis ꝯuenit aia ⁊ accñtia saltẽ spũalia. g̊ nõ põt dari vnũ q̄d sit ꝓpriũ intelligẽtys.

Tertia rõ ¶ 3°. Seq̄tur q̄ in simplicib⁹ posset eẽ falsitas in hoc q̄ itell's cõponeret ꝑtes icõpossibiles: cui⁹ oppo^m dicit Phs 9. meta. in fine. Pȝ ꝯñtia: qz vbi est gen⁹ ⁊ dr̃ia põt intell's cõponere cũ g̃ne aliquã dr̃iaȝ ei icõpoleȝ ⁊ repugnãtẽ. sic ẽt fit in rebus mãlib⁹: puta cũ dĩ q̄ hõ est aial insensibile.

Respondeo. In ista. q. p̊ declarãdũ est. vñ sumaṫ rõ exñdi in g̃ne q̄dcũq̄ sit. z° dicẽdũ

Vñ sumatur rõ existẽdi in ꝑdicamẽto. — est ad. q. ¶ Quãtũ ad p̊^m sciẽdũ est ꝑm Auicẽ. q̄ nulla res põt eẽ in g̃ne nisi hẽat eẽ distictũ ab eẽntia. Cui⁹ rõ est z^r. Prima, qz id cuius q̄dditas est suũ eẽ est ipm eẽ subsistẽs. Si enim q̄dditas lapidis est eẽ lapidis ipm eẽ lapidis in nullo receptũ est: ⁊ per ꝯñs nullo mõ est determinatuȝ ad aliquẽ gradũ entitat; sic calor sepatus nõ est determinat⁹ ad aliquẽ gradũ caloris. sȝ in sũmo gradu est: oẽ aũt q̄d est in g̃ne ad aliquẽ gradũ entis determiatũ est. puta vel sbe vel q̄ntitatis ⁊ hm̃: hoc ẽt pȝ: qz oẽ q̄d est i g̃ne est ẽt in aliq̄ spẽ. ⁊ ꝑ ꝯñs hȝ dr̃iam: dr̃ia aũt limitat ⁊ ꝯhit gen⁹ ad graduȝ entitatis. Itẽ ea que sunt in p̃ito sicut g̃ña ⁊ spẽs hñt diffõnẽ: diffõ aũt est termin⁹. vt dicit Phs. 5. meta. ⁊ Cõm. cõ. zz. ⁊ sic apparet. q̄ ois entitas g̃nica ad aliquẽ graduȝ entis determiata est: ⁊ hȝ eẽ distinctũ ab eẽntia. Et qz eẽntia recipiẽs eẽ a quo distiguiṫ. est potentialis respectu ei⁹. ideo ẽt potẽtialis est rõ exñdi in g̃ne: ⁊ ꝑꝑ hoc solet dici q̄ genus sumiṫ a mã. i. ab eo q̄d est mãle vel potentiale.

Gen⁹ z^r. **Quantum** ad z^m p̃mitto: q̄ duplex est gen⁹ vt habetur ab Aris. 7. physi. Naȝ aliq̄d est genus logicũ: ⁊ aliq̄d est gen⁹ physicũ. Gen⁹ logicũ sumiṫ ab vnitate alicui⁹ scd̃e intẽtionis: cui corñdet nã diuisibilis differẽtys formalib⁹. Intell's eniȝ p̊mo vno actu apprehẽdens rõnẽ sube: ⁊ postea formãs aliũ ꝯceptũ actu reflexo. quo ꝯceptu apprehẽdit nãm sube vniformiter dici de oibus substãtys: qz oẽs vniformiter ꝑ se subsistũt: cum nulla sit in alio sicut in subto. dicit oẽs subas eẽ eiusdẽ g̃nis. Similiter apprehẽdit q̄ ois linea est lõgitudo sine latitudie. cui⁹ extrema sunt pũcta: ⁊ q̄ hec rõ ꝯuenit oib⁹ lineis eq̄liter. ideo dicit oẽs lineas eẽ eiusdẽ g̃nis siue sint corruptibiles siue icorruptibiles. Gen⁹ p̃hicũ sumiṫ ex vnitate potẽtie aut mãe: ⁊ qz oibus formis g̃nabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹ corñdet eadẽ po^a. s. mã p̊uationi subta. iõ dicit oẽs hm̃ formas eẽ eiusdẽ g̃nis. vt pȝ. 10. meta. tex. cõ. z4. Et accipio ꝑ genus p̃hicũ nõ tm̃ nãs quas ꝯsiderat nãlis Phs: sȝ ẽt q̄s ꝯsiderat metaphysic⁹ vt tm̃ sit dicere gen⁹ physicũ ac si diceret genus reale. Hec igiṫ est p̊ma ꝯ. ¶ Sube abstracte Cõclo p̊ sunt in genere. Probaṫ. ¶ Primo. Ois entitas finita est in g̃ne. vt pȝ ex dictis in p̊ncipio q̄õnis. Sȝ itelligẽtie sunt entitates finite. g̊ ⁊c̃. ¶ z°. Id q̄d põt ꝯcipi cõceptu ꝯfuso siue determinabili ⁊ ꝯceptu determinante est in g̃ne: quia ꝯceptus determinabilis est ꝯcept⁹ g̃nicus: ꝯceptus ṽo determinãs est ꝯcept⁹ dr̃ie. Sȝ sube abstracte sunt hm̃. possuȝ eniȝ cõcipere itelligẽtiã vltimi orbis esse subam: ⁊ ꝯcipere ipsaȝ eẽ icorporeã. g̊ ⁊c̃. ¶ Confirmaṫ: qz corporeũ ⁊ icorporeũ sunt dr̃ie diuisiue sube imediate. Sȝ corporeũ ꝯstituit vnũ genus. s. corpus. ergo incorporeũ cõstituit aliũd genus. puta spũalẽ subaȝ. ergo sube itellectiue sunt in vno ge

Cõclo z^a nere q̄d dĩ suba spũalis. ¶ z^a ꝯ. Sube abstracte distiguũtur genere physico a substãtys corruptibilib⁹ ⁊ a corporibus celestib⁹. ¶ Ad euidẽtiã hui⁹ ꝯnis. Sciendũ est q̄ rõ Nõndũ g̃nis al'r sumiṫ i sbstãtys mãlib⁹: ⁊ al'r i sbstãtys abstractis. Nã in substãtys mãlib⁹ sumiṫ a mã eo mõ q̄ declaratus fuit. 7. hui⁹: ita q̄ in oi tali opȝ eẽ ꝯpõnẽ realẽ. In sbstãtys ṽo abstractis sumiṫ ab vna ⁊ eadẽ nã simplici diuersimode accepta. Suba. n. que est motor Saturni põt dupl'r apprehẽdi ab intellectu. Uno mõ inquãtũ est q̄dditas ima Distictio. terialis ⁊ potẽtialis respectu eẽ: ⁊ sic ab ea sumiṫ hoc gen⁹ suba spũalis. Alio mõ põt ꝯcipi vt est hñs determinatum gradũ spũalitatis: ⁊ sic ab ea sumiṫ rõ spẽi. Ex his sequuntur duo corollaria. ¶ Pri^m est q̄ gen⁹ in substantys corru Cor^m p^m. ptibilib⁹ p̃supponit neccio cõpõnẽ itrinsecã. Istud pȝ: q̃m lȝ tam gen⁹ q̄ dr̃ia dicant totũ: tñ rõ g̃nis req̄rit mãm ⁊ ratio differẽtie formã. In hoie enim est nã aĩalis ⁊ hoĩs. que quidẽ sunt vna res: sed nã aĩalis requirit mãm: rõnale ṽo Cor^m z^m. sumiṫ ab vna forma que nõ includiṫ in rõne aĩalis. ¶ z^m corollariũ. rõ dr̃ie in substãtys corruptibilib⁹ sumiṫ ab illo actu re^a cuius nã g̃nica est potẽtialis. In substantys ṽo abstractis nõ sumiṫ rõ dr̃ie a tali actu. Istud ẽt pȝ. Rõnale eniȝ sumiṫ in hoie ab aĩa itellectiua. respectu cui⁹ est potentialis nã sensitiua a qua sumiṫ hoc gen⁹ aĩal. Suba ṽo abstracta est potẽtialis re^a esse existẽtie: ⁊ tñ ab actuali existẽtia nõ sumiṫ differẽtia alicui⁹ sube abstracte: sȝ sicut dictũ est. ab ipsamet q̄dditate ꝯcepta, vt est determiat⁹ gradus entitatis. Probaṫ aũt ꝯclusio. ¶ Ea sunt diuersoꝝ generũ quoꝝ po^e nõ reducuṫ ad aliquẽ vnũ modũ potẽtialitatis. Pȝ ista ꝓpõ: qz sicut a potẽtiali sumiṫ gen⁹. ita a diuersis potẽtialibus opȝ accipe diuersa g̃ña. Sȝ sube corruptibiles reducuṫ ad vnam po^am que nullo mõ est act⁹: ⁊ ẽ sꝑ ꝯiũcta p̊uationi alicui⁹ for^e quã est nata recipe. Corpa ṽo icorruptibilia reducuṫ in vnã po^am que sil'r nõ est de se actualitas. ⁊ non cõiuncta p̊uationi. Sube ṽo abstracte hñt vnũ modũ potẽtialitat). s. eẽ q̄dditatẽ subsistẽtẽ ⁊ simplicẽ potẽtialẽ re^a eẽ. Et hȝ rõ vniformiter dĩ de oib⁹: qz eẽ nõ est mag̃ de rõne vni⁹ illaꝝ q̄dditatũ, q̄ de rõne alteri⁹: sȝ eq̄l'r est ex̃ oẽȝ q̄dditatẽ illaꝝ subaꝝ. g̊ oẽs sbe abstracte sũt diuersi g̃nis a corruptibilib⁹ ⁊ corpib⁹ celestib⁹ Ex ista ꝯne seqṫ q̄ ista sṫ tria p^a g̃ña subarũ: q̄b⁹ nõ p̃t i p̃ito sbe dari aliud gen⁹ reale supius: pȝ istõ corollariũ: qz nulla est Corol^m po^a ad quã isti tres enũerati modi potẽtiaruȝ reducuntur.

Ad primum arg^m in oppositũ dĩ q̄ ad hoc q̄ ali/ Ad p̊m̃ qua sint p̊mo diuersa opȝ q̄ i nullo vniuoco cõueniãt: qz si in vno vniuoco cõueniũt iã in illo

non

nō distinguūt:7 p ꝯñs non sunt p̊ diuersa.sed est dare alia que p̄us ipsis sint diuersa:7 p que ista distinguunt̄.Si dētur autē aliq̄ duo q̄ seipsis distinguunt̄.i.nō p aliquā entitatē eis additā.ipsa nō erūt p̊ diuersa.si det̄ vnus ꝯceptus vniuoc⁹ eis cōis.Sil'e pz in albedine 7 nigredine:cuz sint for^c simplices.Et ita dōz est in substātijs abstractis φ nō distinguunt̄ se totis/nō q̄dē ad hunc sensuz φ p aliqd sui distinguāt̄ 7 p aliqd sui nō distinguant̄:sz iō nō distiguūtur se totis.q̄z nō distinguunt̄ quolz qd̄ est ipsa itelligētia. Nō.n.distinguūt̄ sua nā gñica:que tñ est eadē cuz sua nā specifica. Ad 2^m dī φ ꝯuenit in vno gñe qd̄ est suba incorporea cōpleta in spē.In isto aūt gñe nō sunt accidētia. Nec aīa.cū nō sit cōpleta in spē. Ad 3^m dī φ itētio Phi est solū dicere φ in simplicib⁹ nō pōt eē falsuz:illo mō φ falsuz oriat̄ ex nā ipsarū rerū simpliciū:sicut cōtingit i rebus cōpositis:in q̄bus ab alio sumit̄ gen⁹ 7 ab alio differētia:7 ꝯñter pp rerū diuersitatē pōt intell'ͤs copulare partes diffinitionis que sunt incōpossibiles.

Ad scdm

Ad tertiū

Utrum intelligentie componantur intrinsece ex potentiali 7 formali. Questio.XLVIII.

Queritur 48°.Utrū in itelligētijs sit cōpositio itrinseca ex potētiali 7 formali ꝯm Phz 7 Cōmē.Et vī φ sic. Primo.q̄z Phs p̊ meta.ꝯm translationē Cōmē.dicit.tex.cō.2.φ modus erroris antiquoꝝ phoꝝ fuit φ posuerūt mām elntū corpoꝝ.7 nō posuerūt eā elemētū nō corporū.g̊ ꝯm Phm mā est elntū nō corporum. 2°.q̄z Phs.8.meta.dicit φ itelligētie sunt entes preter oēz māz sensibilē 7 itellectualē:7 ibi dic̄ Com̄.φ sūt entes p̄ter oēz māz nālez 7 mathema^{lem}.g̊ vī φ Cōmē.negat ab itelligētijs tm̄ māz quantā 7 māz ꝯiunctā q̄litatib⁹ actiuis 7 passiuis. 3°.Ad idem est exp̄sse Cōmē.3° de aīa.ꝯ.18. vbi dicit φ sicut nā sensibilis cōponit̄ ex mā 7 for^a:ita 7 itellectualis suba:7 hoc est necesse in oi abstracto.qd̄ itelligit aliqd ex̄ se.Et in eodē loco dicit:φ eē itellectuale diuidit̄ in duo:quoruz vnū est māle 7 aliud est actuale. 4°. Intelligētia est po^a passiua.g̊ in eis est mā.Añs est cōiter ꝯcessum:q̄z vel eēntia est potētialis respectu esse vel saltez respectu opōnum.Consequētia ꝓbatur:q̄z mā est p̄ma potentia.Sed primū in vnoquoq3 gñe est cā aliorū que sunt post.ergo in nulla re est potētialitas nisi p rōnez materie.

Pria rō.

Scda rō

Tertia rō

Quarta rō.

Respondeo φ circa hāc.q.vī Cōmē.sentire in itelligētijs eē mām sicut apparet in verbis ei⁹ que supra iduxim⁹ arguēdo.Et pp hoc dicūt aliqui φ Cōmē.putauit quālz intelligētiā cōponi itrinsece ex sua ꝓpria nā.7 ex itellectione qua itelligit seipsam:ita φ sicut res gñabiles cōponunt̄ ex mā 7 for^a tāq3 ex naturis ptialibus cōstituētib⁹ vnū totū:ita ēt intelligētia cōponit̄.Et ad hūc sensum dixit Cōmē.12.meta.cō.39.φ itellectio qua itelligētia itelligit nō est accñs eius.sed est suba:nō φ sit tota eius suba:sz q̄z est ps sube:alie xo itellectiones q̄b⁹ alia itelligit.sunt accñtia ei sup̄addita. Sed mihi vī φ ista pō in duob⁹ deficiat.Primo q̄z ascribit Cōmē.id qd̄ nō dicit.Scdo q̄z positio in se falsa est.Primū declaro 7 suppono φ Cōmē.putauerit solū formā eē q̄dditatē reꝝ sensibiliū.mām aūt nō eē partē q̄dditatis.lz sit ps toti⁹.i.suppositi cuius est q̄dditas in quo opz māz eē vt sustētet q̄dditatē.Et hec oīa declarata sunt.7.hui⁹.Ex his arguitur sic.In q̄dditate rei sensibilis nō est mā ꝯm Auer.ergo multo minus est in q̄dditate abstracta.Ista ꝯñtia ita est nota in doctrina Phi φ ꝓbatiōe nō idiget.Añs est ꝓbatū p p̄suppositū.Et cuz talis q̄dditas sit p se subsistēs.nō idiget mā in suo supposito p quā sustentet̄.aut deferat̄ sicut cōtingit in substātijs sensibilib⁹. P.Cōmētator in m'ltis locis vult φ q̄ntitas sit coeterna māe.7 passio eā nec̄io ꝯñs sicut risibilitas hoīem.g̊ ꝯm ip̄m in nullo est mā de q̄ loquit̄ Aris. nisi in eo sit q̄ntitas.Sz q̄ntitatē exp̄sse negat a formis abstractis.8.physi.7.12.meta.g̊ ꝯm ip̄m in itelligētijs nō est mā. Itē Phs.12.meta.tex.cō.3.dicit φ nec̄e est vt sube mouētes orbes sint entitates ex̄ mām.Et Cōmē.ibi sic dicit.Q̄z iste sube sunt mouētes sine aliqua po^a necesse est vt sint sine oi mā.Ecce φ negat vl'r oēm māz.Nō eniz dicit soluz φ necesse est vt sint sine mā:sz sine oi mā. Scdm aūt.s.φ opio in se sit falsa.Probat̄ loquēdo de mā ꝓprie dicta de q̄ dic̄ Phs.7.7.8.meta.φ ñ ē q̄d/nec q̄ntū/nec q̄le sz est po^a ad oīa ista.7 nullā hz de se formā:sz est in po^a ad oēs formas. Primo.Nulla suba ꝯz se totā itellectualis hz māz p̄tē sui.Sz q̄lz itelligētia ē ꝯz se totā itellectualis: alioq̄n nō mag̃ eēt aut diceret̄ itelligētia q̄3 hō.g̊ 7c.Minor ꝓbata est:7 vī exp̄sse de mēte Phi.12 meta.in multis locis.Et adhuc ꝓbat̄:q̄z aīa ꝯm se totaz elicit itellectionē. Non eniz est dōm φ vna ps aīe itellectionē eliciat 7 alia nō.sed tota suba aīe itelligit:mediāte tñ itellectu.Maior ēt ꝓbatur:q̄z mā nō pōt eē elicitiua itellectionis nec ei⁹ receptiua.cū itellectio sit forma inextensa.7 oīs mā sit extensa.g̊ in eo qd̄ ꝯz se totū est receptiuū 7 susceptiuū itellectionis nō pōt eē mā. 2°.Mā nullā formaz pōt recip̄e nisi sēsibilē:7 eas nō recipit nisi cū trāsmutatiōe 7 cū trina dimensiōe.sicut dicit Cōmē.3° de aīa.cō.17.7.18.Sz in substātijs abstractis ñ ē trāsmutatio:vt idē Com̄.dic̄.12.meta. cō.36.7 in multis alijs.ergo i eis nulla mā est. 3°.Si in substātijs abstractis est for^a vnita māe.aut illa for^a dependet a mā ꝯz eē:ita φ si ab ea separet̄ caderet i nō eē.sicut accidit in formis mālib⁹:aut nō depēdet a mā ita φ sep̄ari pōt 7 remanere in suo eē sep̄ato.Non p̊^m.q̄z ex eo sequit̄ φ for^a itelligētie eēt ignobilior q̄3 for^a hoīs:qd̄ est falsum. Consequētia pz.q̄z for^a nō dependēs a mā est dignior for^a depēdēte:for^a aūt hoīs a mā nō depēdet.Nō 2^m.q̄z oē habēs formā separabilē a mā est corruptibile:vt satis pz.itelligētie aūt nō sūt h⁹. 4°.Oē hñs māz hz quātitatē.Sz in itelligētijs nō est quātitas:q̄z ꝯz Phz 7 Cōmē.12.meta. sunt absq3 oi magnitudie.g̊ 7c.Maior ꝓbat̄:q̄z Cōmē.in lib.de suba orbis:7 in.8.meta.ponit dimēsiones idetermi natas insep̄abiles a mā q̄ ipsaz nec̄io ꝯsequunt̄. Et confirmat̄ q̄z mā nō pōt recip̄e hāc formā nisi ipa sit hec siue distincta.Nō pōt aūt eē distincta nisi p quātitatē:q̄z diuisibilitas est propria rō quātitatis.Uñ nullus p̄ipateticoꝝ īuent⁹ est q̄ posuerit mām in itelligētijs:aliog̃n nō appellassent eas sb̄as abstractas:sz poti⁹ ꝯcretas siue vnitas materie.Et iō de hoc nulli est dubitādū. Q̄z si aliq̄s dicat dari vnā aliā māz p̄ter eā de qua locut⁹ est Aris.7 velit oē susceptiuū alteri⁹ appellare māz. Cū eo nō cōtēdimus in verbis.Nā hoc mō sup̄ficies eēt mā/cum sit receptiua coloris.Uñ dico φ aliquid pōt eē act⁹ in sua entitate:7 tñ aliū actū recipiet.cū quo faciet cōpōnez:lz ip̄m in se sit oīno simplex nō hñs cōpōnē ex m'ltis.sz tm̄ faciēs cōpōnē cū alio.hoc mō intell'ͤs recipit itellectionē.7 itelligētia recepit suū eē cū q̊ ipsa cōpōnē facit 7 ipsa in se est simplex. Et pp hoc nō est dōm φ sube abstracte sint cōposite:q̄m earū suba nō cōponit̄ ex aliq̄b⁹ p̄tib⁹:sed bñ ꝯcedit̄ φ in eis est cōpō.q̄ cōpō nō est in eaꝝ q̄dditate:sz ē ipsi⁹ q̄dditatis cū alio.s.cū eē:nec est ꝯpō ex his:sz cū his. Differt aūt ista ꝯpō ab illa q̄ ē māe 7 for^e.Prio q̄z in cōpōne for^e cū mā resultat vna 3^a q̄dditas cōplectēs tā māz q̄3 formā tāq3 nās p̄tiales.In cōpōne aūt q̄dditatis cū eē/nō resultat 3^a q̄dditas.Scdo q̄z in cōpōne māe cū for^a alteꝝ eorū est pura po^a.In alia xo cōpōne vtrūq3 est act⁹.lz vn⁹ eoꝝ scz eē sit actualitas vltima alteri⁹.s.q̄dditatis.Tertio q̄z in cōpōne māe cū for^a:mā que est potētialis 7 receptiua nō est tota suba rei.In alia xo q̄dditas que substernit̄ esse est

Op. quorundam.

Impug° opionis p̄dicte.

T.cō.41

Cōclusio

Quo differt cōpō q̄ est in reb⁹ mālibus a cōpōne reperta i reb⁹ mā carentibus.

tota suba rei. Quarto: qꝛ mā que recipit forᵃᵐ nō dr̄ ꝓprie
eē subsistēs. Quidditas aūt recipiēs eē subsistit in illo esse.
Quinto. qꝛ forᵃ recepta in mā nō est ipsa actualis exn̄tia:
sed cōparat̄ ad ipm tanq̄ȝ ad effectuȝ formalē sicut caloꝛ
ad esse calidū: esse aūt faciēs cōpositionē cuȝ qdditate est
actualis existētia. Et p̄ter istas mlte alie differētie possent
assignari. Ex quibus oībus pȝ qualis simplicitas ⁊ qualis
compositio sit in substātijs abstractis.

Ad pmū **Ad primum** in oppositū dī q̄ Phs i illo loco nō
intēdit dicere māȝ eē in substantijs
abstractis: sȝ rep̄hendit p̄hos antiquos q dicebāt māȝ nō
esse purā potētiā: sed eē aliqđ corpus in actu. puta vaporē
vel aquā vel aerē. Erroꝛ igit̄ antiquoꝝ fuit: qꝛ ponebāt ta
le corpus eē elm̄tū oium corporū. lȝ nō ponerēt eū in icor/
poralib⁹. Errabāt aūt isti antiq nō quātū ad hoc q̄ nō po/
nebāt tale elm̄tū esse in substātijs sepatis: sȝ qꝛ dicebāt oia
Ad scđm corpora fieri ex tali elm̄to. ¶ Ad zᵐ dī q̄ Cōmen. in v̄bis
illis ⁊ Phs negāt simplr̄ oēm mām ab intelligētijs: qꝛ ois
mā vel est sensibilis vel itellectualis. i. vel sensu vel itelle/
Ad tertiū ctu cognoscibilis. ¶ Ad 3ᵐ dī q̄ Cōmē. nō intēdit dicere
q̄ in substātijs abstractis sit aliq̄ mā: sȝ ibi loqtur de itel/
lectu poſi ⁊ dicit q̄ opȝ ei assignare aliqđ actiuū reᵘ ipsius
q est possibilis. ⁊ ita opȝ eē in oī nā itellectuali. qꝛ cū itell's
ab obiecto moueat̄ necesse est ipm obȝ actu itelligibile eē
tāq̄ȝ formale reᵘ itellect⁹ q ab eo mouet̄. Per nāȝ igit̄ itel
lectualē nō accipit p̄cise subāȝ intelligētē. sȝ accipit ipm to
tū genus nāe itellectualis ꝓut cōplectit̄ sil'taȝ itellectū q̄ȝ
Ad qrtū ēt obm. ¶ Ad 4ᵐ negat̄ ꝯn̄tia. Ad ꝓbationē dī q̄ mā nō
est pª poª in q̊libet gn̄e po͠ᶜ: sed est pª in gn̄e subarū hn̄tiū
formas receptibiles in mā. Et q̄ ita sit pȝ: qꝛ vt vult Com̄.
12. meta. cō. 23. in q̊lȝ gn̄e est ꝓpria poª illius gn̄is: ⁊ p ꝯn̄s
mā p̄ma nō hȝ rōnē poᶜ nisi in genere sube: qđ ēt pȝ: qꝛ po
tētia dī ad actū ⁊ ei ꝯcludit̄: ⁊ iō nō est potentia nisi illoꝝ
actuū q imediate in ea recipiunt̄. Possent alie rōnes fieri
ad ꝓbādū q̄ itelligētia sit pura poª q̄ solute sūt in lib. 3° de
aia. in illa q̄ōne. an intell's poſis sit pura poª in gn̄e entiū.

¶ Utruȝ rō indiuiduationis subarum abstractaruȝ sit ne/
gatio corporeitatis ⁊ materie. Qō. XLIX.

Queritur 49°. Utrū rō idiuiduationis
in substantijs abstractis sit ne
Prima rō gatio corpeitatis ⁊ māe. Et vī q̄ nō. ¶ Prio.
Nulla negatio est cā q̄ aliquid repugnet enti
positiuo. q nihil est formalr̄ indiuiduū p nega/
tionē. Añs ꝓbat̄. Qꝛ lȝ negatio possit remouere p̄nᵐ agē/
di vel patiēdi. vt pȝ de cecitate in oculo. nō tn̄ dat ei repu/
gnātiā: qꝛ cū tali negatiōe stat aptitudo. Consequētia ꝓba
tur: qꝛ eē idiuiduū est eē ens positiuū. ¶ z°. Nulla iperfe/
Scđa rō ctio repugnat alicui nisi pp aliqđ positiuū in eo. s. pp p̄fe/
ctionē oppositā illi iperfectioni. Sȝ eē diuisibile in partes
eiusdē rōnis est q̄daȝ iperfectio repugnās idiuiduo. q nō
Tertia rō repugnat ei p̄cise p negationē. sȝ p aliqđ positiuum. ¶ 3°.
Suba pª siue suba idiuidua est p̄fectioꝛ suba zª: qꝛ vt dī in
p̄ntis ipsa est que maxie ⁊ ꝓprie substat. Sȝ nō pōt eē no
bilioꝛ formalr̄ p aliquā negationē. q nō est formalr̄ idiui/
Quarta ratio dua p negationē. ¶ 4°. Aut ex illa negatiōe ⁊ nā singula/
ri fieret vnū p se: aut vnū p accn̄s. Primū non pōt dici: qꝛ
negatio magis distat a suba q̄ȝ accn̄s. Sȝ ex accidēte ⁊ sba
nō fit vnū p se. ergo neq̄ȝ ex suba ⁊ negatione. Scđȝ ēt nō
pōt dici: qꝛ tunc nā v̄lis nō p̄dicaret̄ de idiuiduo rōne to/
tius subiecti: sed tn̄ rōne partis. Et sic non eēt p̄dicatio su/
perioris de inferiori: sed eiusdē de seipso.

Respondeo q̄ p̄ter ea que de idiuiduatiōe dicta
sunt. i. 8. adhuc restat tres opiniones
Opio pª circa hāc. q. declarare. ¶ Prima opio dicit q̄ oē idiuiduū
in q̄ cūq̄ȝ nā sit est formalr̄ idiuiduū duabus negationib⁹.
Naȝ de rōne idiuidui est negatio diuisiōis itrinsece. Soꝛ.
eniȝ iō est vn⁹ hō siue idiuiduus hō, qꝛ nō est distinct⁹ in
plures hoies. De rōne ēt idiuidui est negatio idētitatis cū
quocūq̄ȝ alio. Nā Sortes iō est idiuiduus qꝛ nō est idem
Platoni nec cuicūq̄ȝ alteri idiuiduo: sȝ ab oib⁹ est distinct⁹
saltē distōne que est negatio. ¶ Sed ista opinio lȝ quan/ Impug°
tum ad hoc vera sit q̄ iste due negationes consequuntur
q̄ōlȝ idiuiduū: tn̄ nō declarat id qđ est i q̄ōne. ¶ Primo.
qꝛ oī negatiōe est p̄oꝛ affirmatio in qua fundat̄. vt dicit̄ z°
peri her. igit̄ eo p prius idiuiduū est idiuiduū formalr̄ in
quo fundant̄ iste negatiōes. ¶ z°. qꝛ nō declarat cām pp
quā repugnēt idiuiduo affirmationes opposite istis nega/
tionib⁹: que affirmatiōes cōueniūt v̄li qđ opponit̄ indiui/
duo. Nā oē v̄le est diuisibile in multa eiusdē rōnis, quoꝝ
cuilibet eēt idē. ista aūt idētitas ⁊ diuisio sunt affirmatio/
nes opposite illis negationib⁹. s. idiuisioni ⁊ nō identitati.
¶ 3°. Iste due negatiōes sūt in Socrate ⁊ sūt i Platone.
ergo sunt eiusdē rōnis ⁊ solo numero distinguuntur. q̊ opȝ
assignare aliqd p qđ q̄lȝ negatio istaꝝ i Sorte sit hec ⁊ di/
stincta ab illis q̄ sunt in Platone. ¶ Posset tn̄ saluari ista
opio ad verū sensum q declarabit̄ in 3ª opione. ¶ zª opio Scđa op. ⁊ est Scotistarū.
partim ꝯuenit cū ista p̄ma. ⁊ ptiȝ ab ea dr̄t. Cōuenit. n. i h
q̄ ponit idiuiduationē vniformiter in oib⁹. dr̄t aūt q̄ȝtum
ad id quo formalr̄ idiuiduū est idiuiduū: ⁊ dicit q̄ nō est
formalr̄ idiuiduū p negationē sed p ecchcitatē. ¶ Ad eui/ Nōn' pᵐ
dētiā hui⁹ opionis. Sciēdū p̊. q̄ sicut nāe specifice assigna
tur ꝓpria dr̄ia, que cōparat̄ ad nāȝ genericā. sicut forma/
le ad potētiale. nāe singulari assignat̄ dr̄ia idiuidualis cu/
ius realitas cōparat̄ ad realitatē nāe silr̄ sicut formale ad
potētiale. Dr̄t tn̄ dr̄ia idiuidualis a dr̄ia specifica in duo/
bus. Primo qꝛ differētia idiuidua, nūq̄ȝ sumit̄ a forª addi/
ta sed p̄cise ab vltima realitate formali. Scđo qꝛ dr̄ia spe/
cifica cōstituit cōpositū in eē qdditatiuo cui⁹ ipsa est pars:
qꝛ nō solū nā gn̄ica sȝ ēt ipsa est quedā entitas qdditatiua.
dr̄ia v̄o idiuidui nihil cōstituit in eē qdditatiuo cū ipa sit
p̊ diuersa ab oī entitate qdditiua. Cui⁹ rō. ē itelligēdo quā/
cūq̄ȝ entitatē qdditatiuā finitā nō habet̄ in ipsa qdditate
itellectiua vn̄ ipsa sit hec. Eqnitas eniȝ nō est de se hec. sed
est de se tn̄ eqnitas vt dicit Auicē. 5. meta. ergo illa entitas
que de se est hec est alia ab entitate qdditatiua. ⁊ per ꝯn̄s
nō pōt cōstituere in eē qdditatiuo illud totū cui⁹ ipsa est
pars. ¶ Sciendū z° q̄ poſe est q̄ōlibet cōe ⁊ determina/ Nōnᵐ z°
bile ad indiuidua distingui q̄ȝtūcūq̄ȝ sit vna res in plures
realitates formalr̄ distinctas: quaruȝ vna formalr̄ est non
alia. In sorteitate. n. que est vna res est vna realitas q̄ sor/
teitas est humanitas siue nā: ⁊ est alia realitas qua est hec
⁊ singularis. Iste aūt due realitates nō sumunt̄ a distictis
rebus sicut realitas dr̄ie sumit̄ ab alia re q̄ȝ illa a qua sumi
tur realitas gn̄is. Predicta aūt realitas q̄ sorteitas est hec,
dī dr̄ia idiuidualis siue ecchcitas ⁊ nō est mā nec forª nec
cōpositū sed est modus itrinsecus sorteitatis ⁊ ab ea disti/
guit̄ tn̄ modalr̄ per quē modū ois modus itrinsec⁹ distin
guitur a qdditate cuius est modus. Et credo q̄ isti dicerēt
hūc modū reduci ad p̄ntū sbe sicut ois modus reducit̄ ad
gen⁹ illi⁹ cui⁹ est. Et ita dicūt ꝯcludēdo q̄ q̄lȝ itelligētia est
idiuidua p ecchcitatē. ¶ Si aūt dicat̄ q̄ seq̄t̄ ex hoc itelli
gētiā eē cōpositā ex qdditate ⁊ ecchcitate ꝺtermināte qd/
ditatē. ¶ Rn̄dēt q̄ ibi nō est ꝯpō rei ⁊ rei: qꝛ ecchcitas ⁊
qdditas nō sunt due res: sȝ ibi est ꝯpō realitatis ⁊ realita/
tatis: que tamen sunt vna res. vna enim res potest habere
plures formalitates siue realitates. Hāc opionem nō opȝ
hic iprobare: qꝛ satis ꝯ eā in 7° argutū fuit. ¶ Seq̄t̄ aūt 3ª Op. 3ª ē S. T. Rōndus
opio q̄ dicit q̄ itelligētie seipsis formalr̄ idiuiduāt̄. ¶ Ad
cui⁹ euidētiā. Sciēdū est q̄ aliqd pōt dici zʳ eē tale forma/
liter p aliud. Uno° tanq̄ȝ p id qđ est ꝓxima ⁊ imediata rō

vt sit

vt sit tale. Alio mõ tãq̃ per id qd̃ est funda^m^ illius rõnis. Primo mõ dicim^9^ q̃ ignis calefacit calefactiõe: z q̃ Sortes est silis silitudine. Scõo aũt modo dicit̃ ignis calefacit calore. z q̃ Soz. est similis albedine. ¶ Dum aũt querit̃ p quid repugnet spẽi abstracte diuidi in plures partes eiusdem rationis quarum quelibet sit ipsa: siue p qd repugnet ei plurificari in idiuidua/ nõ est intelligẽdũ in z^o^ sensu: qz ꝯstat q̃ formal'r repugnat ei p repugnãtiaz. Sz q̃rit̃ qd sit funda^m^ huius repugnãtie: z p quid cõueniat ei singularitas que est oppositũ cõicabilitatis z vl'itatis. ¶ Dico igit̃ q̃ quelibet intelligẽtia est singularis seipa: z ei per seipsaz repugnat cõicabilitas. Qd̃ pbat̃: qz eo est formal'r incõicabilis quo est formal'r imãlis z icorporea. Sz seipa est imãlis z icorporea/ qz eẽ icorporeũ z imãle cõuenit ei in pmo mõ dicẽdi p se. g̃ est seipsa incõicabilis. minor pz. Maior pbatur. qz. 8. huius pbatũ fuit q̃ pma rõ distõnis in pluralitate mãli est quãtitas: z magis pbabit̃: ita q̃ taz ex hac. q. z ex his que dicta sunt. 7. hui^9^ hr̃ q̃ nec actualis existẽtia/ nec ecceitas/ nec rõ suppositi/ nec qd̃cũq̃ aliud põt eẽ pma rõ huius incõicabilitatis. Ex hoc autẽ q̃ suba abstracta est talis nã fundat̃ sup eam negatio quãtitatis z mãe: qz eniz est spũalis. iõ non hz mãm nec quantitatẽ z nõ ez: z p ꝯns seqtur negatio distõnis in se z idẽtitatis cũ alio. Jõ põt ad bonũ sensuz ꝯcedi q̃ negatio est rõ incõicabilitatis: nõ tñ est pma rõ sz p̃supponit aliaz priorẽ se.

Et ex hoc pz solutio ad oia argumẽta. Cõcludũt eni q̃ negatio nõ est pma rõ idiuiduationis. Nec opz aliud dicere ad pmũ z z^m^ argumentũ. ¶ Ad 3^m^ dĩ q̃ in sepatis a mã suba pma z z^a^ siue suppositũ z nã sũt penitus eadẽ res: nec vna pluribus substat q̃ alia. Et ideo suba pma nõ est nobilior q̃ z^a^. ¶ Ad 4^m^ dĩ q̃ illa negatio non facit vnũ per se cũ nã singulari. Et ad hui^9^ iprobationẽ negatur ꝯñia: qz vt dictuz est negatio nõ est formalis ratio singularitatis: sed eã ꝯsequens: z ideo vniuersale predicatur de toto eo quod est singulare.

¶ Utrum formale distinctiuũ ꝭm spẽm intelligẽtie ab aia intellectiua/ sit negatio vnibilitatis ad materiã vel diuersus modus operandi. Qõ. L.

Queritur 50^o^. Utrũ formale distinctiuũ intelligẽtie ab aia intellectiua ꝭm spẽm/ sit negatio vnibilitatis ad mãm vel diuersus modus operandi. Et arguitur q̃ nõ. ¶ Primo. Quidditas magis itime dat eẽ supposito q̃ forma mãe: qz vt dĩ. 7. meta. qdditas z suppositũ sunt idẽ in separatis a mã. Sz deus põt facere qdditatez nõ dantẽ eẽ supposito. puta si assumeret vnã intelligentiã. ergo multo magis põt facere q̃ itelligẽtia sit for^a^ materie. ¶ z^o^ arguit̃ ꝯ hypothesim. Ea que habent pprietates eiusdẽ rõnis nõ distinguunt̃ spẽ vt hr̃ ex Cõmẽ. z^o^ celi. cõ. 59. Sz intell's intelligẽtie z intell's aie sunt eiusdẽ rõnis. g̃ zc̃. maior pz. Minor pbat̃. Distinctio potẽtiarũ sumit̃ ex distinctiõe obtorũ. z^o^ de aia. Sz vtriusq̃ obm est ens inquãtuz ens. g̃ zc̃. ¶ 3^o^. Si repugnet intelligẽtie vnibilitas ad mãm: aut hoc est qz est intelligẽs: aut qz subsistens: aut qa distincta ab aia. Non pp pmũ: qz aia est itelligẽs. z tñ vnitur mãe. Non pp z^m^: qz aia separata est subsistens: z tñ est vnibilis. Non pp 3^m^: qz adhuc distingueretur spẽ. ¶ 4^o^. Nullũ posteri^9^ est formale distinctiuũ poris. qz pus in ea mensura in qua est prius hz eẽ distinctũ. z tñ tunc non est posteri^9^. Sed vnibilitas z negatio vnibilitatis ad mãz est posterior intelligẽtia: qz ipsa prius est ens in se q̃ q̃ eã cõsequit̃ habitudo ad aliqd. ergo zc̃. ¶ 5^o^ arguit̃ q̃ nõ ex diuerso mõ agẽdi: qz hoc eẽt maxime ex hoc q̃ aia intelligeret cũ discursu z intelligẽtia sine discursu. Sed hoc est falsuz. g̃ zc̃. Maior pz: qz p^9^ opatio cõueniẽs itelligẽtie est intellectio. g̃ si distinguunt̃ ex diuerso modo agẽdi. Hoc erit ex itellectione. Minor pbat̃. Tuz qz aia itelligit pma pncipia sine discursu. z ꝯnes cum discursu. z tñ nõ distinguit̃ a se ꝭm spẽm. Tuz qz intelligere discursiue est intelligere vnum per aliud. intelligẽtia autẽ intelligit vnaz veritatẽ per aliam: puta effectum per causam.

Respondeo. questio ista ꝭm viã Cõmẽ. nulla eẽt: qz ipse nõ putauit aiam intellectiuã esse formã vnitã hoi ꝭm esse. Sz eẽ subam separataz: z q̃ hõ est formal'r homo tñ p aiam cogitatiuaz: vt pz diffuse 3^o^ de aia. cõ. 3. 4. z. 5. Querere igit̃ vtrũ intelligẽtie distinguant̃ spẽ ab aia intellectiua/ eẽt querere. An vna intelligẽtia distinguat̃ spẽ ab alia: qd̃ nõ est ad ppositũ. Sz p̃supposito: q̃ aia itellectiua sit forma hois ꝭm eẽ querit̃ an intelligẽtie distinguant̃ specie ab ea: nõ q̃ vna intelligẽtia z aia sint due spẽs cõplete: qz hoc nõ est poĩe: cũ aia sit pars spẽi z nõ spẽs cõpleta. ¶ Qz tñ aia est formale pncipiuz spẽi humane: z est nã quedã partialis. Querit̃. An eo mõ quo sibi ꝯuenit eẽ nãz distinguant̃ itelligẽtie ab ea. ¶ Et quantũ ad hoc nõ est varietas opionuz inter phos: qz pp rõnẽ dictã cõcedũt oẽs q̃ sunt diuersarũ rõnũ. Que. n. sũt eiusdẽ rõnis hñt eadẽ pdicata eẽntialia. Sed de aia pdicatur essential'r q̃ est ps spẽi: de intelligẽtia ꝟo q̃ est spẽs cõpleta. g̃ nõ sunt eiusdẽ rõnis. ¶ Sz dubium est penes quid sumat̃ ista distõ specifica. ¶ Ad qd̃ rñdeo q̃ dupl'r põt assignari distõ specifica iter aliquas species. Uno mõ a pori. alio mõ a posteriori. A pori quidẽ distinguunt̃ spẽs per suas dĩas ꝯstitutiuas/ sicut hõ z brutũ distinguunt̃ p rõnale z irrõnale. Cui^9^ rõ est: qz idẽ est formale ꝯstitutiuũ z distinctiuũ: cũ act^9^ qlibet habeat distiguere. 7. meta. tex. cõ. 49. Uñ si formal'r ꝯstituit. opz ẽt q̃ formal'r distiguat. Sz formale ꝯstitutiuũ spẽi est ppria eius dĩa. g̃ ẽt est formaliter distinctiua. Distinguunt̃ g̃ itelligẽtie ab aia. z iter se vna ab alia p suas pprias dĩas cõstitutiuas: q̃ qz nobis ignote sunt: de eis loq nõ possumus. A posteriori ꝟo assignat̃ distõ specifica p pprietates ꝯñtes nãz z per opões sic diceret̃ q̃ hõ distiguit̃ spẽ ab equo: qz hõ est risibilis: z equus nõ. Conformiter ad hãc distõnẽ ponunt̃ due ꝯnes. quarũ pma hec est. ¶ Negatio vnibilitatis nec aliq̃ opatio põt eẽ formale distinctiuũ a pori itelligẽtie ab anima. ¶ Jsta ꝯ pbat̃ p quartã rõnẽ que supra facta est arguendo. Jlla eniz negatio vnibilitatis z ois opatio intelligẽtie est posterior ea: z iõ nõ põt a pori cã distinguere. ¶ Jtem z^o^ vt dictũ fuit/ idẽ est formale ꝯstitutiuũ z distictiuũ. Sed intelligẽtia nõ ꝯstituit̃ p negationẽ/ cũ negatio nõ ꝯstituat ens positiuũ: nec ꝯstituit̃ per operationẽ: qz oẽ ꝯstitutiuuz est pus ꝯstituto. opatio aũt nõ est por opante. sz posterior. ergo zc̃. ¶ Jtẽ 3^o^. Nulla spẽs de pdicamẽto sube formal'r ꝯstituitur p negationẽ relõnis. Sz negatio vnibilitatis est negatio relõnis: z intelligẽtia est de gñe sube. ergo zc̃. Minor pz quo ad z^am^ partẽ. z ẽt quo ad pmã. qz vnibilitas dicit habitudinẽ siue aptitudinem ad hoc q̃ est vniri mãe. Maior ꝟo pbatur. Nulla spẽs sube ꝯstituit̃ formal'r per relõnem: aliogn spẽs sube eẽt formal'r relatiuũ: qd̃ eẽt confundere pñta: qd̃ nullus dicit. oẽs eniz cõcedũt q̃. 10. gña formal'r distinguunt̃. ergo multo min^9^ põt cõstitui p negationẽ relõnis. Pz ꝯñtia. Tum qz negatio relõnis reducit̃ ad gen^9^ relõnis: sicut ois pũatio ad gen^9^ sui habit^9^. Tũ qz negatio relõnis est iperfectior relõne: z per ꝯns min^9^ põt cõstituere spẽm nobilissimi gñis. ¶ Jtẽ 4^o^ arguit̃ q̃ non per opationẽ: qz aut opatio est ipsa suba itelligẽtie: aut est disticta ab ea. Si dcẽ q̃ disticta: habeo ppositũ: qz est posterior. z effect^9^ eius: z per ꝯns eã p̃supponit in eẽ distictor qz opatio nõ est hec nisi qz est ab hoc agẽte. Si dcẽ pmuz adhuc sequit̃ idẽ. Nã quicqd est sua opatio ipm est actus

Margin notes: Z^o^ sensu. — Pma sensu. — Cõclusio rõnis. — Ad pmũ z z^m^ cõm. — Ad 3^m^ z 4^m^. — Pma rõ. — Scda rõ. — Tertia rõ. — Quarta ratio. — Quinta rõ. — In quo ꝯsistit pblematis difficultas. — Pma ꝯ^o^.

pmus ꝛ actus secūdus. Est eniꝫ actus pmus. qꝛ est forma: ꝛ est act⁹ secūdus. qꝛ est opatio. Sꝫ rō actus pmi est por rōne act⁹ secūdi: vt dicit Phs z° de aia. ergo ipsa opō siue actus secūdus nō pt eē formale distictiuū. Dico tn̄ q si p inunibilitatē accipiat nō quidē ipsa negatio: sed nā ipsa cui repugnat ex ppria rōne vniri mãe: sic posset cōcedi q itelligētie distiguunt ab aia per inunibilitatē: ita q inunibilitas circūloquit ppriū ɔstitutiuū intelligētiaꝝ. ❡ z° ɔ. Distinctiuū a posteriori itelligētie ab aia est opatio: ita q nos cognoscimus ꝛ ɔcludimus p opōnes q itelligētie ꝛ aia sunt diuersarū rōnū. Jste aūt opōnes sunt itellectio discursiua. ꝛ itellectio nō discursiua. Dr aūt intell's itelligere discursiue nō ex hoc pcise q cognoscit vnū in alio: aliogn deus itelligeret discursiue cū itelligat in eēntia sua qcquid itelligit: sꝫ tūc tm̄ itelligit discursiue. qñ ex pus notovenit in notitiā ignoti: ita q in aliquo instāti cogscit pncipia ꝛ ignorat ɔnē/nō cognoscēdo eā nec actu nec habitu. Ex hoc arguitur sic. ❡ Jntell's cui repugnat discursus est alteri⁹ rōnis ab eo cui nō repugnat discursus: qꝛ nulla pprietas cōueniēs idiuiduo vni⁹ spēi repugnat alijs eiusdē spēi: cū cōsequatur nām specificā que in eis est. Sꝫ aie nō repugnat: qꝛ pōt discursus cognoscere pnª ignoratis ɔnib⁹: vt dr p posterioꝝ. ꝛ magis clare. 12. meta. cō. 51. vbi dicit Cōmē. q intellect⁹ in nobis nō itelligit subito oia sua itelligibilia. Jntelligētie auteꝫ repugnat discursus. ergo ꝛc. Maior est nota: ꝛ silr pma ps minoris. zª vo pbat. ❡ Et pmo q sit de mēte Phi ꝛ Cōmē. ois intell's discursiuus est in poª: qꝛ dum itelligit pncipia. ꝛ ignorat ɔnes est in poª ad notitiā ɔnuꝫ. Sed itelligētia nō est in poª: vt expsse dicūt. 12. meta. tex. cō. 51. ❡ z°. Jn itellectu discursiuo est successio notitiarū: qꝛ ex notitia pncipioꝝ acqrit notitia ɔnis. Sed in intellectu subarū abstractaꝝ nulla est successio: vt ibidē clare dicit Cōmē. Jbi ēt multa alia dicūt que faciūt ad hoc ppositū. ergo fm eos itelligētia nō itelligit discursiue. Nec apō pħos ylla est dubitatio qn hoc fuerit clarū apud Aristo. ꝛ Cōmē. ❡ 3° ad ideꝫ arguit rōne. Proprietates ɔñtes aliquā formā ex necessitate nãe insūt ꝛ in pmo instāti sui eē: cuius rō est. qꝛ vt dicit Phs ꝛ Cōmē. 4. meta. cō. 3. gñant eadē gñatione qua ꝛ subm. Sed species oium generum ꝛ spērū rerū. sunt pprietates ɔñtes ex necessitate nãe intellectū intelligētie/fꝫ eos qui ponunt in eis spēs itelligibiles. ergo insunt eis a pmo istāti sui eē: ꝛ per ɔñs nūq̄ eas acqrunt. maior pꝫ. Minor pbat. Magis vr q itelligētie habeāt a pncipio sui eē oēm pfectionē nālem ɔueniētē eis/q̄ corpa celestia. cū itelligētie sint multo nobiliores. Sꝫ corpora celestia habēt a pncipio sui eē oēm pfectionē nālē. s. figurā/lucē/magnitudinē/virtutē generatiuā inferioruꝫ: ꝛ silr motū eo modo quo mot⁹ pōt haberi in pmo instāti eē rei: qꝛ in eo res icipit moueri p negationē de pñti ꝛ positionē de futuro. ergo cū spēs itelligibiles nō acqrant p motū: pſertiꝫ in itelligētijs: sequit q in p instāti sui eē habuerūt oēs spēs ꝛ oēm notitiā poſſem eis conuenire naturalr.

Ad primum pħi negarēt minorē: negarēt eniꝫ q sit poſſe itelligētiā pmā assumere ad suū eē aliquā nām inferiorē: qꝛ tn̄ veritas tenet oppositū: ideo negat ɔñtia. Cui⁹ rō est: qꝛ forma non pōt vniri mãe nisi ad ɔstituendū vnū suppositū: ꝛ iō iplicat q forª vniat mãe. ꝛ nō sit ps illi⁹ nãe que ɔstituit: qdditas aūt que assumeret ab alieno supposito nō daret ei eē. nec ɔstitueret cū eo aliquā tertiā nām: ꝛ iō nō valet ista ɔñtia: qdditas dat intimi⁹ eē supposito q̄ forma mãe. ergo de⁹ pōt facere q itelligētia sit forª mãe: nec apparet vlla rō hui⁹ ɔñtie. ❡ Ad zᵐ dicit q intell's pōt duplr ɔsiderari ꝛ cōparari ad duo. Uno mō ad subam imãleꝫ cui⁹ est proprietas. ꝛ quā nālr ɔsequit: ꝛ sic intell's itelligētie est alteri⁹ rōnis ab itellectu aīe itellectiue. Alio mō pōt ɔsiderari p habitudinē ad obꝫ ꝛ hoc est ɔsiderare ipꝫ nō in rōne pprietatis. sꝫ in rōne potētie. cui⁹ rō sumit ex obto: ꝛ sic oēs intell's sunt eiusdē rōnis: cuꝫ oium sit idē formale ꝛ adequatū obm. s. ens in sua maxima cōitate. Sicut ēt poª visiua hois inquantū est pprietas/est alteri⁹ rōnis a poª visiua asini: ꝛ tn̄ sunt eiusdē rōnis inquātū sunt poᶜ visiue: qꝛ inquātū poᶜ respiciūt idē formale obm. Dico igit ad argᵐ q eorū que spē distinguūtur pōt eē intell's eiusdē rōnis in rōne poᶜ ad quē sensum procedit illa rō: nō tn̄ est idē in rōne pprietatis. ❡ Ad 3ᵐ negat maior: qꝛ ex insufficiēti diuisione. Et dico q vnibilitas repugnat itelligētie: qꝛ ei repugnat eē nām partialē: cū ei cōueniat oppositū hui⁹. s. eē nām cōpletā in spē. ❡ Ad 4ᵐ dr q nō est ɔ ppositū: sꝫ pbat pmā ɔnē. ❡ Ad 5ᵐ negatur minor. Ad pmā pbationē negat ɔñtia: qꝛ lꝫ aia itellectiua itelligat aliq̄ sine discursu: ei tn̄ nō repugnat i tota latitudie suaꝝ opōnū hr̄e notitiā discursiuaꝫ: sic repugnat itelligētie. Ad zªᵐ negat maior: vt declaratū fuit i zª ɔne.

❡ Utrū eē plures intelligētias in eadē spē repugnet stando pcise in pncipijs pħorum. Qō. LI.

Q Ueritur 51°. Utrū stando pcise in pncipijs pħoruꝫ repugnet ples intelligētias eē in eadē spē. Et vr q nō. ❡ Primo. Ois spēs est pdicabilis de plurib⁹ differētibus nūero. vt pꝫ p diffōnē spēi. ergo q̄lꝫ nā specifica est apta nata de plurib⁹ pdicari. Sꝫ nulli repugnat id ad qō ipm hꝫ aptitudinē. ergo nulli spēi repugnat pdicari de multis. ❡ z°. Cōmē. pmo celi. c. 3. dicit q qcquid inuenit pluſq̄ vnū est diminutū: qꝛ si eēt pfectū sufficeret eē vnuꝫ ꝛ hec iperfectio est cā multoꝝ idiuiduorū eiusdē spēi. Sꝫ itelligētie sunt entia diminuta cū nō sint de⁹. ergo in itelligētijs est multitudo idiuiduoꝝ. ❡ 3°. Auicē. dicit. z. meta. q egnitas est cōis multis iquātū multa ɔueniunt in diffōne ipsi⁹: inquantū vo accipit cū pprietatib⁹ ꝛ accidētib⁹ est singularis. Sꝫ in substātijs abstractis sunt earū pprietates ꝛ accñtia. ergo p ea potest ibi esse singularitas. ❡ 4°. Nō minoris vtutis sunt accñtia spūalia q̄ corporalia. Sꝫ accidētia corpalia: puta q̄titas pōt idiuiduare subas mãles. ergo accñtia spūalia pñt idiuiduare subas spūales. ❡ 5°. Nulli forme repugnat cōicabilitas. cū ois forª sit quedā pfectio ꝛ ois pfectio sit cōicabilis. Sꝫ itelligētie sunt forme subsistētes. ergo eis nō repugnat cōicabilitas. ❡ 6°. Ubi est intentio spēi: ibi est rō vl'is: qꝛ vl'e diuidit tāq̄ gen⁹ in illa gnq̄ vl'ia. Sꝫ i itelligētijs p te est spēs: qꝛ tu dicis q ibi est tm̄ vnuꝫ idiuiduū in vna spē. ergo ibi est rō vl'is. sꝫ ratio vl'is ꝛ rō singularis nō pñt ɔuenire eidē cū sint opposite. ergo si itelligentia est ex se singularis: sequit q nō eēt spēs.

Respondeo q ista qō pōt disputari theoᶜᶜ. ꝛ metaphysice. theoloᶜᶜ disputaret querēdo an de⁹ ex infinita sua vtute posset facere duas itelligētias actu distinctas infra eandē spēꝫ: ꝛ quātū ad hoc quasi oēs theologi dicūt q sic. ꝛ lꝫ hoc nō dixerit expsse. S. Tho. tn̄ ea que ponit in libro ɔ Auer. de vnitate intell's multū fauēt huic opioni. ❡ Cū. n. diceret Auer. q intell's pol'is est vn⁹ oium hoium: ꝛ q plurificari nō potest. ❡ Rñdet. S. Tho. q q̄uis itel l's pol'is nō hr̄et in nā sua. vñ plurificari posset: tn̄ eū plurificari nō iplicat ɔdictionē. Multa. n. sūt que alicui nō ɔueniūt ex nā sua. ꝛ tn̄ non iplicat qn eis conueniat: sicut graui nō ɔuenit ex nā sua q sursuꝫ moueat: ꝛ tn̄ pt sursuꝫ moueri p cāꝫ extrinsecā: ita itellectū poleꝫ plurificari nō iplicat ɔdictionē. ❡ Sꝫ loquēdo mō metaᶜᶜ: ꝛ omittēdo qd deus possit. tres sunt opiniones circa hāc. q. ❡ Prima opi. dicit q due itelligētie distinguerent ꝯ supposita. ❡ Ad cui⁹ euidētiā est sciēdū fm hāc opionem q eēntia ꝛ eē sunt vna res. ꝛ distinguunt solum intētionalr: qdditas

Marginalia (left): T. cō. 5. — Scdā ɔ°. — Ad pmū — 5 Cōmē. — Ad scdm — Distictio.

Marginalia (right): Ad tertiū — Ad qrtuꝫ — Ad qntū — Prima rō — Scda rō. — Tertia rō — Quarta ratio. — Quīta rō. — Sexta rō. — Bifaria q̄stio acceptio. — Opio pª Hōnduꝫ

q̄dditas.n.hoīs.vt cõparat̄ ad ideā in mēte diuina tāq̄ ad exēplar dī eēntia:ita q̄ ex habitudine exēplati ad exēplar hz rōnē eēntie:ſʒ eadē nā vt hz reſpectū ad deum tāq̄ ad cām efficiētē dī eē ſiue exñtia:ꝛ h̄ mō ſuppoᵐ eſt ex rōnē eēntie:ꝛ q̄lz itelligētia eſt ſeipſa ſuppoᵐ in actuali exñtia. cū nō exiſtat ꝑ aliud diſtinctū a ſe formalr̄.Jō dicūt iſti q̄ q̄dditas itelligētie idiuiduat̄ ꝑ ſuppoᵐ.Et ſic due itelligētie eiuſdē ſpēi diſtinguerent̄ ꝓpꝛijs ſubſtātijs:q2 ſubſiſtentia hui⁹ nō eſt ſubſiſtētia illi⁹.℄ Sʒ iſta opio eſt zʳ falſa. Pꝛio q̄ tū ad id qδ ipſi eſt ꝓpꝛiū.Scδo.q̄tū ad id in quo aliqualr̄ ꝯuenit cū opione ſequēti.℄ Quantū ad id qδ eſt ſibi ꝓpꝛiū arguit̄ ſic.℄ Suppoſitū nō addit ſupra q̄dditatē ꝑ te niſi relōnē.Sʒ itelligētie nō pn̄t nūero diſtigui ꝑ relationes.g̃ non diſtinguunt̄ ſuppoſitis ſiue ſubſtantijs. Maioꝛ ꝓbat̄.Suppoſitū nō addit ꝑ te ſupra q̄dditatem niſi ſubſiſtētiā q̄ q̄dditas ſubſiſtit.Sʒ ſubſiſtētia.vt diſtinguit̄ a q̄dditate nō eſt niſi reſpect⁹ ad cām efficiētē.vt dīc tua pō.g̃ ſuppoᵐ nō addit ſupra q̄dditatē niſi reſpectum. Minoꝛ ꝓbat̄.Nullū poſteri⁹ eſt diſtinctiuū formalr̄ ſui p̄oꝛis.ſʒ p̄ſupponit ipm̄ eē.ꝛ ꝑ ꝯñs eē diſtictū.Sed ois relatio eſt poſterioꝛ abſoluto.g̃ ꝛc̄.℄ zᵒ.Accñtia p̄ſertim relatiua non idiuiduant̄ niſi ꝑ ſubm̄:iō eniʒ p̄nitas eſt hec. q2 eſt in h̄ p̄ſe:ꝛ nō eʒ:Soꝛ.eſt h̄ hō:q2 hēat paternitatē.g̃ relō nō idiuiduat ſuū ſubm̄.℄ zᵃ opinio dicit q̄ due itelligētie in eadē ſpē cēnt diſticte ꝑ eccheitates:q2 ſola nā infinita hz ex ſe q̄ ſit hec.cuiuſmodi eſt nā diuina:ꝛ iō non indiuiduat̄ eccheitate.nulla autē nā finita eſt h̄ ꝛ ſingularis ex ſe:ſʒ tm̄ ꝑ ſuū modū itrinſecū vt ſupra δclaratū fuit. ℄ Jſta quoq̄ opio lʒ aliq̄lr̄ ſupra ꝛ diffuſe i.7.ſit iꝓbata:tñ adhuc arguit̄ ꝯ ipſaʒ ꝛ ꝯ opionē p̄mā.℄ Pꝛimo ſic. Jd in quo aliq̄ ꝯueniūt nō pōt eē rō diſtōnis eoꝝ:aliogn fundaret ꝯueniētiā ꝛ diſconueniētiā ſiue idētitatē ꝛ diſtinctionē reſpectu eiuſdē qδ eſt fundare ꝯdictoria.Sʒ oēs itelligētie ꝯueniūt in rōne eccheitatis.ꝛ oīa ſuppoſita in ratione ſubſiſtētie.g̃ nec rō ſuppoſiti ſiue ſubſiſtentie nec rō eccheitatis pn̄t eē id in quo itelligētie diſtinguunt̄.℄ zᵒ. Sint due itelligētie.puta a.ꝛ b.que vt tu dicis diſtiguunt̄ ꝑ eccheitates:aut ergo ille eccheitates ſunt eiuſdeʒ rōnis aut diuerſarū rōnū.Si ſunt eiuſdē rōnis:qδ opʒ te ꝯcedere:cū ꝯueniāt in hoc qδ eſt eē eccheitatē querēdū eſt ꝑ q̄d ipſe diſtinguunt̄:ꝛ per ꝯñs nō p̄mo diſtinguūt.Si dicis q̄ ſunt diuerſaꝝ rōnū.g̃ id qδ ꝑ eas diuidit̄ hz poti⁹ rōnem generis q̄ ſpēi:qδ eſt falſuʒ.cum etiaʒ tu ponas iſtas duas intelligētias diſtinctas eſſe ſolo numero.℄ 3ᵒ.Supponitur q̄ eccheitas dicat vnā rōnē:qδ pʒ.Tuʒ q2 eccheitas ꝑ te diffinit̄:q2 tu dicis q̄ eccheitas eſt vltima realitas.ergo eccheitas hʒ vnā rōnē cōem in qua oēs ꝯueniūt.Tum zᵒ q2 ens per te hʒ vnā rōnē.g̃ multo magis eccheitas.Tūc ſic.Nullū magis cōe dicēs vnā rōnē ꝯhit̄ niſi ꝑ aliq̄d minus cōe.Jſta ꝑpō pʒ ex termis:q2 aliq̄d ꝯhi eſt i p̄m eē in paucioꝛib⁹.qδ nō pōt fieri niſi ꝑ id qδ ē i paucioꝛib⁹.Sʒ rō eccheitatis eſt cōis iſti eccheitati ꝛ illi:ꝛ ſilr̄ rō ſuppoſiti eſt cōis iſti ꝛ illi ſuppoſito.g̃ nec rō eccheitatis ꝯhit ad hoc vel illud niſi ꝑ aliq̄d aliud:ꝛ per ꝯñs nō ſūt p̄ᵃ ꝯhētia. ℄ Et iō ſequit̄ 3ᵃ opio quā teneo que dicit q̄ ſtando p̄ciſe in rōne metaphyſica nō pōt aſſignari aliqδ p̄nᵐ ꝑ qδ due itelligētie infra eundē gradū ſpecificū diſtinguerētur:ꝛ q̄ iſtud fuerit de mēte Ariſ.ꝓbat̄.℄ Pꝛimo.Quecūq̄ ſunt plura nūero ꝛ vnū ſpē hn̄t māʒ.Sʒ in ſubſtātijs abſtractis nō eſt mā.g̃ ꝛc̄.Maioꝛ eſt Phi.12.meta.t.c.49.vbi ꝓbat q̄ p̄m⁹ mot⁹ eſt tm̄ vn⁹ ꝛ p̄ᵐ mouēs eſt tm̄ vnū:q2 māʒ nō hʒ.Minoꝛ aūt fuit ꝓbata ſuperi⁹.℄ Ad hāc rōnē rn̄det Sco.in.z.diſ.3.q.vltima.ad p̄ᵐ.q̄ mā pōt accipi zʳ.Uno⁹ vt eſt altera ꝑs cōpoſiti faciēs cōpōnē cuʒ foꝛᵃ:ꝛ ad hunc ſenſuʒ nō loq̄tur Phs duʒ dicit q̄ oīa que nūero diſtiguūtur in eadē ſpē hēant māʒ.Alio⁹ accipit̄ mā ꝑ oi qδ eſt ex q̄dditatē.ꝛ h̄ mō eccheitas hʒ rōneʒ māe.ꝛ ſic loq̄t̄ Phs. Et q2 p̄ᵃ cā rōne ſue ifinitatꝭ nō eſt hn̄s eccheitatē.ſʒ ſeipſa eſt hec:iō in ea nulla eſt mā.ſʒ ē tm̄ vna.℄ Cōtra hāc rñſionē arguit̄.Pꝛimo Cōm.12.meta.cō.49.ſic dicit.qδ eſt vnū ſpē.ꝛ plura nūero hʒ mām̄:ſʒ declaratū eſt q̄ p̄nᵐ celi nō hʒ mām̄.ꝛ ex hoc infert q̄ ſit tm̄ vnū.Ex his verbis pʒ q̄ illa mām̄ hn̄t quecūq̄ ſunt vnū nūero ꝛ differūt ſpē: quā Phs ꝓbauit nō eē in p̄ᵒ p̄nᵒ.Sʒ nullā aliā ꝓbauit nō eē mām̄ ſic dicēs:qm̄ qδ eſt in poᵃ poſſe eſt vt nō ſit ens:neceſſe eſt igit̄ vt tale p̄nᵐ ſit ſuba que eſt actio:ꝛ etiā opʒ vt iſte ſube ſint entes ex mām̄.Cōmen.aūt exponēs iſta v̓ba dicit q̄ oē qδ eſt in poᵃ poſſe eſt vt nō ſit reſpectu ei⁹ad qδ eſt in poᵃ.Uñ ſi eſt in poᵃ ſm̄ ſubam poſſe eſt vt nō ſit ſm̄ ſubaʒ:ꝛ ſi eſt in potētia ſʒ vbi poſſe eſt vt nō habeat illud vbi ad qδ eſt in poᵃ.Subdit poſtea q̄ cā hꝰ potētialitatis eſt illa mā de qua locut⁹ eſt in nālib⁹.Ex his v̓bis habeo tres rōnes.℄ Pꝛima eſt q̄ Phs nō negat a p̄ p̄nᵒ niſi illā māʒ de qua locut⁹ eſt in nālib⁹:ſʒ nūq̄ in nālib⁹ locut⁹eſt de aliq̄ mā niſi de eа que eſt altera ꝑs cōpoſiti:vt pʒ p̄ ꝛ zᵒ phyſi.℄ zᵃ eſt q̄ illā māʒ quā negat a p̄mo p̄nᵒnegat etiā ab alijs itelligētijs.g̃ ſi ꝑ te negat a p̄mo p̄ncipio māʒ quā appellas eccheitatē:ſeq̄t̄ q̄ eandē neget ab itelligētijs:ꝛ ꝑ ꝯñs ſm̄ Phm̄ in eis non eſt eccheitas:qδ eſt oppoſitū ſue opionis.℄ 3ᵃ eſt.Mouere celū eſt q̄dā rō ꝯueniens p̄mo p̄nᵒ:q2 ſm̄ Phʒ ꝛ ſʒ oēs p̄ᵐ p̄nᵐ mouet celū ſaltē vt finis. Sʒ mouere celū eſt q̄daʒ rō addita q̄dditati p̄mi p̄ncipij: cū rō motoꝛis nō icludat̄ in formali rōne deitatis.g̃ ſeq̄t̄ q̄ i p̄mo p̄nᵒ eēt illa mā quā tu appellas eccheitatē.℄ zᵒ. Ubi ſunt plura idiuidua ſub vna ſpē ibi nullū illoꝝ idiuiduoꝝ hʒ.illā māʒ eminentiſſime ꝛ ſm̄ oēm modū ꝛ pfectionē eēndi.ſed qδlʒ eā ꝑticipat.Sʒ ipoſſe eſt dare vnam formā abſtractā que nō habeat pfectiſſimo mō nāʒ debitā ſue ſpēi.g̃ ꝛc̄.℄ Ad euidētiā maioꝛis ſuppono q̄ nā ſpecifica de ſe eſt vna vnitate reali ſibi ꝓpꝛia.minoꝛe tñ vnitate nūerali.ꝛ hoc ꝯcedit Sco.Hāc aūt vnitatē nō hʒ nā i ſuis ſuppoſitꝭ cū i eis pl̓ificet̄:ꝛ iō ipa ſm̄ ſe hʒ nobilioꝛē modū eēndi q̄ i idiuiduis i q̄b⁹ ē diuiſa ꝛ diſticta.minoꝛ ꝓbat̄.Jd qδ eq̄pollet in mō habēdi aliquā nāʒ infinitatis eā ꝑticipantib⁹ ſi actu darent̄ infinita idiuidua ſub ea hʒ illā nām̄ pfectiſſimo mō.Sʒ foꝛᵃabſtracta eſt hꝰ.g̃ ꝛc̄.maioꝛ pʒ.Minoꝛ ꝓbat̄ q2 vt habet̄ ex Cōmē.3.de aīa.cō.31. ꝛ.32.triāgulus ſi eēt ſeparat⁹.ꝛ ſilr̄ albedo ſepata.tātā pfectionē haberēt in nā albedinis quantā infinite albedines ꝛ triāguli infiniti in mā exiſtētes.℄ 3ᵒ.Quecūq̄ diſtiguūtur formalr̄ diſtinguunt̄ ſpecifice.Sʒ nō pn̄t eē due itelligētie q̄n formalr̄ diſtinguant̄.ergo ēt q̄n ſpecifice.Minoꝛ pʒ.q2 cū intelligētie ſint forme:ois diſtō que eſt iter eas eſt formalis.℄ Sʒ ad maioꝛē rn̄det̄ q̄ diſtō formalis accipit̄ zʳ.Uno mō dī diſtō formalis ois diſtō que eſt iter formas:ꝛ ad hunc ſenſuʒ negatur maioꝛ.nā albedo Soꝛ.ꝛ albedo Pla.ſunt forme diſticte:nō tñ earū diſtō eſt formalis.Alio⁹ dī diſtō eſſe formalis:q2 ipſa eſt rō diſtōnis iter formas:ꝛ ſic ꝯcedit̄ maioꝛ.ꝛ negatur minoꝛ:q2 rō diſtōnis iter itelligētiā eiuſdē ſpēi ñ eēt nā ſpeciᶜᵃ.ſʒ eccheitatis.vt ſepe dictū eſt.℄ Sed ꝯ hanc rñſionē adhuc arguit̄.Suppono p̄ q̄ itelligētie ſint ab alio effectiue.Suppono zᵒ.q̄ ꝓductiones diſtincte habeāt diſtinctos terminos:q2 ipoſſe eſt q̄ vn⁹termin⁹ accipiat eē duab⁹ ꝓductionib⁹ totalib⁹. Suppono 3ᵒ:q̄ ꝑ ꝓductiones p̄us attingit̄ realitas q̄dditatis q̄ realitas eccheitatis.Et dico p̄us poꝛitate nāe:quia modus itrinſecus p̄ſupponit reʒ cui⁹ eſt modus.ſicut velocitas curſus p̄ſupponit curſuʒ.Jſta tria ꝯcedunt̄ ab aduerſarijs.Tunc ſic.a.ꝛ b.itelligētie ſunt eiuſdeʒ ſpēi ꝛ ſolo numero diſtinguunt̄.ergo earū ꝓductiones ꝛ termini diſtin

Marginal notes (left column): Improbatur hec opinio. — Opioᵃ est Scoti. — Improbᵒ — Opioᵃ 3ᵃ D. Tho. — Fuga sco.

Marginal notes (right column): Impugᵒ — Suppoᵐ — Distictio. Fuga sco. — Insecutio — Supᵐ p̄ᵐ — Supᵐ 2ᵐ — Supᵐ 3ᵐ — Rō efficax cōtra Sco.

guunt tm̄ numero. Sꝫ istis ꝓductionib⁹ ꝑus attingit q̄ddi-tas q̄ ecceitas: vt pꝫ ex 3° ꝑsupposito. g̊ in illo priori q̄ddi-tas. a. ꝛ q̄dditas. b. eent distincte. g̊ talis ecceitas quā tu ponis nō eēt rō distōnis earū: ꝛ per ꝯn̄s ipsa forma eēt rō distōnis earū: ꝛ sic distinguerent formalr̄. ¶ 4°. Suppo-no p̄mo ꝙ itelligētie. lꝫ habeāt necitatē ab alio. tn̄ ipse sūt necesse eē formalr̄: vt vult Phs. 12. meta. Supponit 2°. ꝙ q̄cquid pōt esse in ente necesse eē ibi est. q2 in ꝑpetuis nō differūt posse ꝛ eē 3° phys. ꝛ. 9. meta. tex. cō. 33. i fine. Sup-ponit 3° ꝙ nāe cui nō repugnat hr̄e plura idiuidua sub se: nō repugnat ēt hr̄e infinita. Istud dicit Scot⁹ declarādo illud Porphyrij ꝙ descendētē a gn̄alissimo ad spēm spā-lissimā iubet Plato q̄scere: q2 talis dscēsus eēt ad infinita que ab arte relinquēda sunt. ¶ Ex his arguit sic. Quicq̄d poe est eē in itelligētijs est actu in eis: vt pꝫ ex 2° ꝑsuppo-sito. Sꝫ si possunt ibi eē duo idiuidua. pn̄t ēt eē infinita. ꝑ 3m ꝑsuppositū. g̊ ibi de facto eēnt infinita idiuidua: qd̄ nul-lus ꝯcedit. ¶ 5°. Nō plus repugnat duo corpa celestia eē eiusdē spēi q̄ duas itelligētias. Sꝫ p̄mū repugnat ex p̄nci-pijs Phi ꝛ Cōmen. ergo ꝛ 2m repugnat. maior pꝫ. Minor ꝓbatur. q2 Cōmē. 2. celi. cō. 41. dicit ꝙ oēs stelle differunt spē: ꝛ rō est: q2 nō pōt bꝫ Phm̄ fieri alia mā. que sit capax forme talis corporis: puta solis, aut saturni. ergo ꝛc̄.

Ad primū — **Ad rationes** rn̄det. Ad p̄muꝫ dī ꝙ illa diffinitio spēi nō est eēntialis ei: ꝛ iō Porphyrius dedit aliā dicens ꝙ spēs ē q̄ ponit sub assignato gn̄e: ꝛ ista est 2a diffō spēi. Cui⁹ rō est: q2 spēs dī ad aliud: suuꝫ aūt correlatiuū n̄ ē idiuiduū bꝫ gen⁹: spēs. n. ꝛ gen⁹ sūt cor-relatiua: ꝛ iō nō opꝫ oēꝫ spēꝫ p̄dicari de plurib⁹ idiuiduis: sꝫ opꝫ oēm spēm eē sb̄ aliquo gn̄e: q2 ois spēs est alicui⁹ ge-neris spēs: qd̄ ēt magis pꝫ. q2 spēs est ꝓprie illius spēs qd̄ ipsa specificat. Sꝫ ipsa nō specificat idiuiduuꝫ. sed genus.

Ad secūdū — q̊ ē spēs gn̄is. ¶ Ad 2m dī ꝙ est fallacia ꝯn̄tis: q2 arguit a supiori ad suū iferi⁹ affirmatiue: siue q2 arguit a pōne ꝯn̄-tis ad positionē añtis. Ubicūq3 eniꝫ est plusq̄ vnū ibi est eē diminutū. Sꝫ q2 eē diminutū se hꝫ in plus q̄ eē plusq̄ vnū: iō nō seq̄tur ꝙ vbicūq3 est eē diminutū ibi sit plusq̄

Ad tertiū — vnū. ¶ Ad 3m dī ꝙ ꝯn̄tia nō valet. Eq̄nitas. n. pōt distin-gui ꝑ sua accn̄tia in plura supposita: q2 accn̄a eq̄nitatis sal-tē q̄ntitas hꝫ rōnē primi p̄ncipij distinctiui bm̄ numerū: accidētia vō subarū separatarū nō pn̄t eē talia p̄ma disti-ctiua: ꝛ ideo argumētū nō est ad ꝓpositum. ¶ Et ꝑ hoc pꝫ

Ad quartū — rn̄sio ad 4m. ¶ Ad 5m negat maior. Naꝫ ꝙ aliqua forma

Ad quintū — sit cōicabilis plurib⁹ suppositis nō pōt esse nisi duob⁹ mo-dis: q2 aut cōicatur ipsa vna nūero exn̄s ꝛ nō diuisa: aut cō-municat cū sua diuisione. Primus modus cōicabilitatis nō pōt alicui cōuenire nisi sit forma infinita. Scd̄s autēꝫ modus nō ꝯuenit alicui nisi rōne q̄ntitatis: cui p̄mo ꝛ ꝑ se ꝯuenit diuisibilitas in ptes eiusdē rōnis. Ratio aūt ꝙ for-ma abstracta non possit cōicari est finitas ꝛ imaterialitas.

Ad sextū — ¶ Ad 6m dicit ꝙ singulare ꝛ vl̄e ꝓprie opponunt ex suis

Distinctio. — rationib⁹ formalib⁹. Duplr̄ aūt accipit vl̄e. Uno modo ꝓ natura substrata intētioni vl̄itatis: ꝛ hoc modo nulla natu-ra est vl̄is nisi sit cōicabilis: hoc autēꝫ modo nulla forma abstracta est vniuersalis. sꝫ ibi est tm̄ singularitas. Forme

Distinctio. — autē abstracte duplr̄ possunt itelligi. Uno mō cōceptu ꝓ-prio ꝛ q̄ddītatiuo. ꝛ sic ipse itelligūt seipsas ꝛ vna aliā itel-ligit. Et q2 talis cōceptus nō est plurificabilis. ideo nullus intell's eas sic intelligēs pōt eis attribuere intētionē vl̄ita-tis: sed tm̄ apprehēdit vnāquāq3 earū. vt est hec. Alio mo-do possunt intelligi tm̄ in cōceptibus formarū ꝛ naturarū cōicabiliū pluribus: cuiusmodi sunt forme sensibiles: ꝛ sic ille substantie abstracte itelligunt a nobis. Et q2 illi conce-ptus in quibus intelligunt sunt vniuersales: ideo etiā ipse apprehendunt sub intētione vniuersalis.

¶ Utrum infinitam multitudinē dari in substātijs abstra-ctis repugnet. Questio. LII.

Queritur 52°. Utrū repugnet dari mul-titudinē infinitā in substātijs abstractis. Et arguit ꝙ non. ¶ Primo. q2 vel ista repugnātia oriret ex nā substātie abstra-cte: aut ex rōne infiniti. Sed ex nullo istorum est. g̊ nō repugnat eē infinitas substātias abstractas. Ma-ior pꝫ. ꝛ 2a pars minoris: q2 substātijs abstractis nō repu-gnat eē. Unde si infinitis substātijs repugnat esse. hoc erit tm̄ rōne infinitatis. ¶ Qꝫ aūt nō sit rōne ifinitatis. Pro-bat. q2 nō repugnat aliquā multitudinē eē actu infinitaꝫ: ꝛ p̄mo sic. Frustra est po⁹ que nō pōt exire in actū: vt dicit Cōmē. p̄mo celi. cō. 22. Sed spēs numerorūꝫ ꝛ figurarū ꝛ multitudo idiuiduorū sunt infinita in potētia. g̊ pōt mul-titudo infinita eē in actu. ¶ 2°. In isto instāti oēs res pos-sibiles ꝓduci sunt in poa. Sed res poles ꝓduci sunt infini-te. ēt bm̄ phos q ponunt mundū semper duraturum. ergo in isto instāti possunt poni in actu res infinite. ¶ 3°. Uni-uersum est ꝑfectissimum. vt dicit Phs. 12. meta. tex. cō. 52. Sꝫ ad ꝑfectionē vniuersi ꝑtinet ꝙ cuiuslibet spēi sit saltē vnū idiuiduū. g̊ cū spēs sint infinite. saltē spēs numerorꝫ ꝛ figurarū: seq̄tur ꝙ sint actu infinite figure. ¶ 4°. Ea q̄bus repugnat simultas exn̄tie: aut sunt ꝯ̄ria. aut sunt entia suc-cessiua. Sed multitudo idiuiduorꝫ eiusdē spēi. puta aiarū rōnaliū nō hꝫ ꝯ̄rietatē in ptib⁹ suis: nec hꝫ successionē. cuꝫ sit de gn̄e rerum ꝑmanētiū. ergo tali multitudini nō repu-gnat ꝙ sit simul. ¶ 5°. Qē ꝯstitutiuū entis in actu est actu. ergo infinita multitudo est actu. Añs pꝫ. q2 constituere est passio existētis. ¶ Et confirmat. q2 mā p̄ma. de qua min⁹ vide r. cū sit pura potētia. nō ꝯstituit nisi dum actu est sub forma. Consequētia ꝓbat. Qē continuū hꝫ infinitas ptes ꝓportionales, quibus cōstituit. g̊ oēs ille sunt actu. ¶ Cō-firmat. ifinite partes ꝓportionales cōtinui sunt actu. par-tes ergo sunt actu. Antecedēs pꝫ: ꝯsequētia ꝓbat. quia esse partem non tollit rationem entis in actu.

Respondeo ꝛ anteq̄ determinetur ista. q. declaro eā eē metaphysicā: q2 possꝫ alicui vi-deri ꝙ sit nālis eo ꝙ Aris. in 3° phy. ꝛ i p̄mo celi: fecit mē-tionē de infinito ꝛ nō in metaphysica. ¶ Sciēdū est. n. ꝙ Phs in 3° physi. tex. cō. 34. dicit ꝙ cū infinitū possit accipi 2r. Uno⁹ bm̄ magnitudinē: ꝛ alio mō bm̄ multitudinē. Ad nālē tm̄ ꝑtinet tractare de infinito bm̄ magnitudineꝫ: q̄m suba quanta est ꝓprie suba nālis. ¶ Unde ei⁹ verba sunt hec. Maxime aūt physici est cōsiderare si est magnitudo sensibilis infinita. Et tex. cō. 36. sic dicit. Fortassis hec q̄deꝫ est vl̄is questio magis si contingat in mathematicis infim eē ꝛ in itelligibilib⁹ ꝛ in nullā hn̄tib⁹ magnitudineꝫ. Nos aūt itēdim⁹ de sensibilib⁹. ꝛ de q̄b⁹ facim⁹ sciaꝫ: vtrū i ipsis est aut nō est corpus infim in augum. Ex his pꝫ ꝙ ēt est qō an in separatis a mā sit ifim bm̄ numerū: ꝛ iō hāc q̄ōnē de-terminabim⁹ in h̄ loco vbi est sermo de substātijs sepatis qd̄ iō facere volui. q2 multi dicūt nō fuisse opionis. S. T. qd̄ repugnet eē actu multitudinē ifinitā in sepatis a mā: lꝫ hoc repugnet in reb⁹ mālib⁹. Uñ pa. ꝑ. q̄ō. 7. ar. 4. vbi ex ꝓposito loq̄tur de ista mā. reprehēdit q̄dē Auicē. ponentē posse eē infinita in accn̄talr̄ ordinatis: ꝛ ei⁹ sermo semp est in reb⁹ mālib⁹: vt pꝫ ꝑ exēpla q̄ ponit. ¶ Intēdo aūt p̄nci-paliter ꝓbare in ista q̄ōne qd̄ fuit opio Aris. ꝛ Cōmē. ꝛ S. Tho. nō posse simplr̄ eē multitudinē actu ifinitā tā in mā-libus q̄ in sepatis a mā. ¶ Et p̄mo arguit ꝙ non possint eē infinita separata a mā: q2 bꝫ Aris. tot sūt sube imāles. q̊ possibile est eas eē. Sꝫ bm̄ euꝫ non sunt infinite. g̊ non est possibile eas esse infinitas. Maior pꝫ. Tum q2 in ꝑpetuis nō differt esse ꝛ posse: vt dī 3° physi. tex. cō. 33. ꝛ cōmuniter exponitur

Margin notes (right column): Prima rō; Secūda rō; Tertia rō; Quarta ratio.; Quinta rō; Quod de infinito est in metaphysica.; Distinctio.; Conclusio

exponit̃.ꝙ in eternis est qcq̃d põt esse.Tum q̃ oĩs subã
ĩmãlis est imediate a deo:nec vna est ab alia:vt dicit Cõ-
mentator.12.meta.cõ.27.ↄ̃ Auicẽnã.g̊ si deꝰ põt de nouo
ꝓducere vnã subam imãlẽ:aut opꝫ ꝙ libere ꝓducat,res:
aut opꝫ ꝙ hẽat potẽtiã ad ꝓducẽdũ.quã añ nõ habebat.
Sed p̊m est ↄ̃ phos: 2m ꝟo est nõ solũ ↄ̃ eos.ſꝫ ẽt ↄ̃ verita-
teꝫ.g̊ ⁊c̃.¶ Scđo.idẽ ꝓbat̃ vlr̃ ex cõditionibꝰ quas phs
attribuit ĩfinito.3.phy.quaꝝ p̊a est ꝙ ĩfinitũ nõ diffinit̃ eo
mõ quo diffiniebãt antiq.ſ.ꝙ infinitũ est cuiꝰnihil est ex̃.
sed diffinit̃ sic.Infinitũ est cuiꝰsemꝑ est aliq̃d extra.Sed
si esset actu multitudo ĩfinita.nõ esset eiꝰ aliq̃d extra:q̃ to-
tũ eius eẽt intra ⁊ esset positũ in actu.Scđa est ꝙ infinitũ
nõ hꝫ rõnẽ totius.ſꝫ ꝑtis.Sꝫ si esset in actu haberet rõnẽ
totius ⁊ nõ ꝑtis:q̃ñ totũ est ĩtra qđ oẽ ꝑtinẽs ad ipſuꝫ cõ-
sistit:⁊ sic est in oĩ eo qđ ſm se totũ est in actu. Tertia est.
ꝙ opꝫ oẽ ĩfinitũ habere actũ admixtũ potẽtie.Sed si eẽt
infinitũ in actu/esset totũ actu ⁊ nõ haberet actũ admixtũ
potẽtie. Nec valet dicere ꝙ hoc sit verũ solũ in rebꝰ mãli
bus:q̃ locutio phi est vl̃is.nec alicubi posuit aliã rõnẽ in-
finiti ꝑtinẽtis ad res imãles.Uñ Cõmẽtator.3.phy.ↄ̃.58.
sic dicit.Potẽtia est dĩa subãlis ipsius infiniti. Et postea
subdit:ꝙ infinitũ est de gñe eoꝝ que neccio hñt actũ admi
xtũ potẽtie.Et cõmẽto.59.exponẽs illud dictũ phi:ĩfinitũ
est sicut dies ⁊ pugna.dicit Cõmẽtator ꝙ hec est vlr̃ dispo
sitio infiniti nõ dicere actũ aliquẽ demõstratũ:sed actũ cõ
positũ cũ potentia.¶ Tertio.cõstat ꝙ ſm Phm ⁊ Com-
mentatorẽ aliqua est substãtia oium nobilissima:vt pꝫ 5° ⁊
12° metaphysi.tex.cõ.21.Sed si essent infinite spẽs nulla
eẽt oiuꝫ nobilissima:q̃ quacũq3 data daret̃ alia nobilior.
g̊ nõ pñt eẽ ĩfinite spẽs.¶ Quarto.ꝓbat̃ ꝙ idẽ sit de mẽ-
te.Sã.Tho.q in p̊ma ꝑte.loco supra allegato arguit sic.ↄ̃
Auicennã ⁊ Algaçelẽ oẽm multitudinẽ opꝫ esse in aliqua
specie multitudinis.Sed spẽs multitudinis sunt ſm spẽs
numeroꝝ.nulla aũt species numeri est infinita / cum nu-
merus sit multitudo mensurata per vnũ.ergo nulla mul-
titudo est infinita.Et in.1.dis.43.dicit.ꝙ deꝰ nõ põt face-
re infinita esse actu:q̃ sequit̃ ꝙ ĩfinita essent finita. Et 2°
quolibeto.q.1.arti.p̊.ꝙ sicut deus nõ põt facere equuꝫ ra-
tionalẽ:ita nõ potest facere ens actu esse infinitũ.Constat
aũt ꝙ in predictis locis loq̃t̃ vniuersalr̃ ⁊ nõ tñ de rebꝰ
mãlibus:cũ determinet ꝙ deus nõ põt facere infinitum
actu:eo ꝙ actualitas simplr̃ repugnat infinitati:q̃ de rõ-
ne infiniti:vt diximus.est admixtio actꝰcuꝫ potẽtia.¶ Et
si dicat̃ ꝙ cum mundus sit eternus ſm Phm:opꝫ eẽ actu
infinitas animas:vt arguebat̃ in.q.de eternitate mundi.
Rñdeo ꝙ ista nõ sunt cõpossibilia:aiam intellectiuã esse
ĩmortalẽ:⁊ infinitũ nõ posse esse actu:⁊ mundum esse eter-
nũ.Et q̃ Arist.vĩ ista tria posuisse.Ideo circa hec accidit
maxima difficultas sequẽtibꝰ eius doctrinã:q̃ vel opꝫ ali
quod istoꝝ negare:vel dicere ꝙ Aristo.sibi ↄ̃dixit. Unde
dico ꝙ ſm Aristo.opꝫ dicere alterũ istoꝝ.ſ.ꝙ vel lꝫ mun
dus fuerit ab eterno:nõ tñ hõ fuit ab eterno.sed in tempo
re:vel ꝙ Aristo.qñ dixit̃ mundũ esse eternũ.si intendebat
hoiem esse eternũ:nondũ determinauerat aiam intellecti-
uam esse imortalẽ:qđ postea determinauit.12.metaphysi.
¶ Cõmentator tñ facile euaderet hanc difficultatẽ dicen-
do ꝙ aia intellectiua nõ plurificatur ſm multitudinem
hoiuꝫ:sed est vna in oibus:quã opinionẽ supra ꝓbauimꝰ
esse cõtra Aristo.¶ Unde teneo ꝙ simplr̃ ſm Phm im- ↄ̃nia au-ctoris.
possibile est esse actu multitudinẽ infinitã siue generuꝫ ⁊
spẽꝝ siue indiuiduoꝝ.¶ Quinto.Si infinita multitudo
esset ꝓducta a deo sequit̃ ꝙ deus ꝓduxisset quicq̃d nouit
se posse ꝓducere.Patet ↄ̃ñtia:q̃ nõ nouit se posse ꝓduce
re nisi infinita.Sed ista ꝓpositio est ipossibilis.deus pro-
duxit qcq̃d nouit se posse producere:quia si sic.deus nihil
vltra posset ꝓducere:⁊ cõsequenter esset minus potẽs q̃
prius:qđ nõ est fas dicere de diuinitate.

Ad primum In oppositũ dĩ ꝙ est rõne infinita-tis.Et ad p̊mã huius iꝓbationẽ/ Ad p̊mũ
dĩ ad minorem ꝙ hĩe põt duos sensus. Unus eoꝝ est.ꝙ
ista ꝓpositio sit poꝉis.multitudo est ĩfinita:⁊ sic negatur.
Alius est ꝙ multitudo dicat̃ ĩfinita in potẽtia:q̃.ſ.in diui
sione ↄ̃tinui ex qua resultat multitudo:põt ꝓcedi in infi-
nitũ:⁊ hic est sensus verus:ſꝫ ex hoc nõ seq̃t̃ ꝙ multitudo
possit esse actu ĩfinita.sed solũ ꝙ data quacũq3 multitudi
ne põt dari maior.¶ Ad 2m dĩ ꝙ in hoc instanti oẽs res Ad scđm
poꝉes ꝓduci sunt in poª agẽtis:ſꝫ ipse nõ põt eas ponere
oẽs in actu in hoc instãti.nec in quacũq3 alia mensura:q̃
ista ꝓpõ est ipoꝉis.deꝰ ꝓduxit qcq̃d põt ꝓducere.¶ Ad
3m dĩ ꝙ ad ꝑfectionẽ vniuersi ꝑtinẽt p̊ncipalr̃ spẽs subaꝝ Ad tertiũ
⁊ accidẽtiũ:ex quoꝝ positione actu nõ resultat neccio noua
potẽtia.In qbꝰ ꝟo expõne cuiuslꝫ actꝰ resultat noua poª:
nõ opꝫ quãlꝫ spẽꝫ esse ad hoc ꝙ vniuersuꝫ sit ꝑfectũ:ſꝫ suf
ficit ꝙ qualꝫ spe posita possit adhuc alia poni. ¶ Ad 4m Ad q̊rtũ
dicũt aliq ꝙ ĩfĩmẽ ens successionẽ hñs ꝑꝑ cãꝫ dictã.ſ.q̃ po-
sito actu ponit̃ noua poª.Lꝫ.n.ea qbꝰcõuenit ĩfinitas sint
entia ꝑmanẽtia:tñ ipsa ĩfinitas est successiua.Uel est dñꝫ
ꝙ maior est falsa. Nam simultas nõ solũ repugnat rõneꝫ
cõtrarietatis aut successionis.sed ẽt ꝓpter ꝓpriam rõneꝫ
infiniti:q̃ infinitũ est cuius semꝑ est aliq̃d ex̃ accipere:qđ
nõ esset verũ si poneret̃ totũ in actu.¶ Ad 5m dicit̃ ꝙ ali- Ad q̊ntũ
q̃d esse in actu põt intelligi duplr̃.Uno modo q̃ est extra distictio.
nihil ⁊ est res in nã existens.Alio mõ q̃ nõ solum existit:
sed etiaꝫ hꝫ ꝓpriã existentiaꝫ.Cuꝫ dĩ ꝙ infinita multitu-
do nõ põt esse in actu/nõ intelligit̃ in p̊mo sensu.sed in 2°.
Infinite enim partes ꝓportionales que sunt in continuo
sunt extra nihil:sed nulla eaꝝ existit ꝑ ꝓpriã existentiam.
Uñ negat̃ añs accipiendo esse in actu scđo sensu posito:ꝓ-
batio aũt ꝓcedit de esse in actu p̊mo mõ.¶ Ad cõfirma-
tionẽ dĩ ꝙ esse ꝑtẽ nõ tollit rõneꝫ entis in actu p̊mo mõ.
sed scđo mõ:q̃ partes nõ sunt nisi per esse totius.

¶ Utrum in permanentia actuali subaꝝ separatarũ.sit for-
maliter aliqua successio. Questio. LIII.

Queritur 53°.Utrũ in actuali ꝑmanẽtia subaꝝ separatarũ sit formalr̃
aliqua successio.Et vĩ ꝙ sic.¶ Primo. Possi- Prima rõ
bile est ꝙ p̊ma cã que ab eterno voluit.a.intel-
ligentiã aliqñ esse:voluit ẽt eam annihilare:⁊
aliqñ nõ esse.Ponat̃ g̊ in esse,cũ sit poꝉe in sensu ↄ̃posito:
⁊ quero tũc.Cũ esse ⁊ nõ eẽ sint ↄ̃dictoria an deꝰ voluerit
ↄ̃dictoria:⁊ pꝫ ꝙ nõ.q̃ sicut ↄ̃dictoria.vt ↄ̃dictoria nõ pos
sunt esse cognita:cũ semꝑ alterũ sit falsuꝫ:ita ẽt nõ pñt eẽ
volita:ergo opꝫ ꝙ assignet̃ aliq̃d.ꝑꝑ qđ istud esse ⁊ nõ eẽ
nõ sunt ↄ̃dictoria.Cõstat ꝙ nõ põt assignari aliq̃d:nisi q̃
voluit.a.esse in.b.instãti:⁊ voluit ipsuꝫ nõ esse in.c.instãti.
ergo in mẽsura durationis.a.est successio duoꝝ instãtium.
¶ Scđo.Possibile est ꝙ p̊ma cã ꝓduxerit itelligentiã.a. Scđa rõ.
ante oẽ tp̃s.Hoc posito in esse pono ꝙ deus annihilet.a.⁊
ipsuꝫ annihilatũ restauret:tũc sic.Inter esse.a.vt est ꝓdu-
ctus:⁊ eẽ.a.vt est reparatus.mediat nõ esse ipsius.a.g̊ ibi
est successio aliq̃ ⁊ nõ oimoda simultas.¶ Tertio. In ꝑ- Tertia rõ.
manẽtia siue duratiõe luminis in aere est formalr̃ succes-
sio.g̊ ⁊ in duratione itelligẽtie.Añs pꝫ.q̃ lꝫ lumen acq̃rat̃
in instãti:tñ durat per tp̃s. Nec est dñꝫ ꝙ illa duratio mẽ-
suret̃ euo cũ sit res corruptibilis.Cõsequẽtia ꝓbat̃.Sicut
intelligẽtia ꝓducit̃ in instãti.⁊ postea ↄ̃tinue ↄ̃seruat̃:ita
lumen in instãti ꝓducit̃.⁊ ↄ̃tinue ↄ̃seruat̃ idẽ numero nul
lo mõ variatũ ẽt quo ad intẽsionẽ ⁊ remissionẽ manẽte lu
minoso ⁊ diaphano oino in eiusdẽ dispõnibus. ¶ 4°.Si Quarta
duratio itelligẽtie esset tota siꝉ nullã hñs successionẽ.seq̃t̃ ratio.

ꝙ nunc esset actu īfinita:qꝛ cum ipsa sit duratura tꝑe infi-
nito.ꝛ oēm illā durationē per te actu habeat.ex quo tota
Quita rō ponit̄ eē sil:nō apparet qn sit īfinita.¶ Quito.Circūscri-
pto oī tēpoꝛe poſſe est ꝙ deus aliqñ ꝑducat itelligentiā.a.
nō ꝑducēdo itelligētiā.b.cū inter eas nō appareat neces-
saria cōnexio ꝛ simultas existēdi.Et poſſe est ꝙ ꝑducto.a.
Sexta rō. aliqñ ꝑducat̄.b.ḡ inter.a.ꝛ.b.est successio.¶ Sexto.Nul-
lo tēpoꝛe existēte nō pōt deus facere.a.nō fuisse:ꝛ tñ pōt
facere ipsum nō foꝛe ꝛ nō esse.ergo fuisse ꝛ foꝛe non sunt
simul in.a.ꝛ per cōsequens est ibi successio.

Op. pma Respondeo ꝙ circa hanc qōnē sunt due opiones extreme.¶ Prima opio tenet ꝙ du-
ratio esse intelligētie est diuisibilis:ꝛ habens successionē.
¶ Scda vō dicit ꝙ ibi nulla est successio.sed oīmoda si-
multas:ꝛ vtrāqꝫ istaꝝ opionuꝫ volo pertractare. ¶ Pro
notitia pme opionis sciendū est p̄.vt isti dicunt ꝙ res in-
coꝛruptibiles que ponunt̄ in eē.nō hñt ex vi sue ꝑductio
nis ꝙ durent plus ꝙ̄ per illud instās in quo ponunt̄ in eē.
sed indigent cōseruante:ꝛ ideo si deberet ꝑpetuari neces-
se est vt pma cā que eas ꝑduxit ꝯtinuet illā ꝑductionem:
aut habeat infinitas actiones ꝛ causationes qb⁹ det illud
esse:ꝛ per hūc modū dr̄ eas ꝯseruare:qꝛ cū in aliquo instā-
ti dederit esse.ꝛ res ꝑducta nō habeat ex se ꝙ duret nisi in
illo instāti:opꝫ assignare vnā aliā causationē.per quā po-
nat illud esse in alio instāti.Qꝛ aūt talis cōseruatio sit ꝑ se
distincta causatio.pꝫ.Tum qꝛ ꝯseruare nō est nō destrue
re:aliogn ille q nō infundit aquā ligno ignito.diceret̄ i eo
ꝯseruare caloꝛē.Tum qꝛ annihilare ꝛ cōseruare opponū-
tur.Sed annihilare est nō agere.ḡ ꝯseruare est agere. Ex
Nōn^m 2^m his pꝫ ꝙ in oī re ꝑmanētiā cēndi habēte est successio qdā
causationū qb⁹ talis res in esse ꝯseruat̄. ¶ Sciendū 2° ꝙ
sicut instās tēpoꝛis est raptim trāsiēs:ita ēt instās mēsu-
re durationis reꝝ incoꝛruptibiliū:sed differēter.qꝛ succes-
sio que est in tēpoꝛe mēsurāte motū est ꝑpter successionē
que est in mēsurato.s.in motu:successio aūt instātiū in euo
nō est ꝑꝑ aliquā successionē que sit in esse intelligētie que
per euū mēsurat̄:sicut si mā sub quātitate existēs absolue-
ret̄ ab extensione.esset tūc diuisibilitas in mēsura.ꝛ nō in
mēsurato:ꝛ ita est in ꝑposito.Uñ est qdē successio ꝛ diui-
sibilitas in ipsa mēsura.q̄ dr̄ euū:ſꝫ nō est in eē rei euiter-
ne.Ponit igit̄ ista opio vnā ꝙ̄titatē successiuā in reb⁹ in-
coꝛruptibilib⁹ q̄ ꝙ̄titas mēsurat eē eaꝝ indiuisibile:ſꝫ ipa
hꝫ diuisibilitatē ꝛ est accidēs absolutū.Sicut si qs imagina
ret̄ motū eē idiuisibilē ꝛ tps esse in eo.sicut accñs in subo.
tunc eniꝫ esset pus ꝛ posteri⁹ in mēsura:ꝛ tñ nō esset pus ꝛ
Nōn^m 3^m posteri⁹ in mēsurato.¶ Sciendū 3° ꝙ alio mō posset te-
neri illa opio dicēdo ꝙ per illas īfinitas causatiōes ꝯseq-
tur intelligētia ꝯtinue aliū ꝛ aliū respectū.quoꝝ vnus al-
teri succedit:ꝛ sic tota ista successio erit in ꝑdictis respecti-
bus:ꝛ nulla erit in aliqua re absoluta que sit in intelligen-
tia nec in esse ipsius itelligētie.Uolunt ḡ isti ꝙ ex eo ꝙ p̄ª
cā ꝯseruat res icoꝛruptibiles ꝙ ipse ꝯsequant̄ ex illa vna
cōtinua actione dei vel ex infinitis actionib⁹ aliquā enti-
tatē absolutā sed successiuā:ꝛ ꝑ ꝯñs diuisibilē aut entitatē
relatiuā que sit cōtinue alia ꝛ alia.Et sic pꝫ p̄ª opio cū suis
Opio 2ª. motiuis.¶ Scda opio tꝫ ꝙ sicut mot⁹ ꝛ tps nō sūt realr̄
S. Tho. distincta.ſꝫ tñ rōne.ita mēsura durationis intelligētie nō
est res distincta ab eē ipsi⁹.sed rōne tñ:ita ꝙ illa entitas
ꝓm se cōsiderata dr̄ esse:ꝛ cōsiderata inꝙ̄tū vniformiter
semꝑ se hꝫ appellat̄ euū:ꝛ vt sic hꝫ rōnē mēsure.Dicit 2°
ꝙ sicut ꝑ mēsurā pmi motus certificamur de quātitate cu
iuslibet alterius motus:ita per esse pme intelligētie certi-
ficamur ꝛ cognoscimus ꝙ̄tū ꝑfectionis habeat vnaquaqꝫ
intelligētia ꝓm ꝙ magis aut min⁹ illi appropinquat ꝛ eē
illi⁹ pme dr̄ euū:sic ēt tñ mot⁹ pmi mobilis cōiter appel-

latur tēpus.¶ Que aūt sit illa p̄ª intelligētia diceret Auic.
ꝙ est illa que ꝓxime mouet p̄^m mobile.Aristoteles aūt di
ceret ꝙ est illa que mouet 2^m oꝛbē:qm̄ intelligētia mouēs
p̄^m est deus cui⁹ mēsura nō est euū:ſꝫ eternitas. Diceret 3°
ꝙ sicut tota rō successionis in tēpoꝛe est ꝑꝑ successionē ꝛ
diuisibilitatē in motu.vt dr̄.4° ꝛ 6° physicoꝝ.ita nulla est
successio in euo.qm̄ nulla est successio in esse alicui⁹ intel-
ligentie:ſꝫ illud eē est totū sil̄. ¶ Ad cui⁹ euidētiā est scien Nōn^m 4^m
dū ꝙ rō ꝑꝑ quā in motu est successio est:qꝛ foꝛma q̄ acqri
tur est ꝑtibilis ꝛ partibꝰ acqrit̄:qꝛ pus hꝫ esse iꝑfectū.
ꝛ postea hꝫ eē ꝑfectius.ꝛ sic successiue:sicut pꝫ ꝙ caloꝛ p̄
hꝫ esse remissum:ꝛ paulatim per alteratiōnē ꝑficit̄:eē aūt
cuiuslibet rei incoꝛruptibilis in p̄ instāti sui hꝫ tantā ꝑfe-
ctionē essentialē quātā postea vnqꝫ est habiturus:ꝛ iō ibi
nulla pōt esse successio.¶ Ista aūt opio est magis cōis ꝛ
rōnalis ꝙ̄ pma:ꝛ ideo ipsi assentio.¶ Et Contra pmā ar- Impugna
guo.¶ Primo.ꝙ nō sint ponēde ille infinite causatiōes: tur p° op.
qbus res cōseruet̄.¶ Primo.Aut ꝑ causationē intelligis
respectū cāe ad effectū aut intelligis actionē cāe receptā
in effectu.Nō p̄^m vt infra ꝓbabit̄.Qꝛ ēt nō possit dici 2^m
ꝓbat̄:qꝛ cuilibet distincte actioni coꝛrñdet ꝓprius termi-
nus.Sed oīb⁹ istis coꝛrñdet idē nūo termin⁹.s.eē.ergo ꝛc̄.
¶ Dicet̄ foꝛte ꝙ maioꝛ est falsa:qꝛ idē terminus pōt vna Fuga
actione esse ꝑductus ꝛ alia ꝯseruatus.¶ Cōtra.Termin⁹ Insecutio
cuiuslꝫ actionis est nālr̄ posterioꝛ ea. Sed id qđ ꝯseruat̄
est pus ꝯseruatione.ḡ ꝯseruatio nō est actio distincta a ꝑ-
ductione.¶ Itē.Sicut ꝑductio rei idiuisibilis.s.itelligen
tie est instātanea:ita ēt ꝯseruatio.Uñ in quolꝫ instanti sui
esse ꝯseruat̄:qꝛ si esset aliqđ istās in quo nō ꝯseruaret̄.tūc
in illo nō esset.Et sicut hoc dicūt isti de ꝯseruatione itelli-
gentie.ita ēt habēt dicere de ꝯseruatione luminis in aere.
Uñ si lumen ꝯseruet̄ ꝑ vnā hoꝛā/in fine hoꝛe erunt infini
te causationes.qb⁹ ꝯseruatū est:sicut ēt infinita instantia.
Sed ad oēꝫ causationē ꝯseqt̄ aliqs respect⁹.vt dicit Phs
5° meta.ḡ in lumine ꝯseruato ꝑ hoꝛā essent actu īfiniti re- Cautio.
spect⁹.¶ Dicet̄ foꝛte.ꝙ sicut ille causatiōes trāseūt ꝛ vna
succedit alteri:ita ēt vna relōne adueniēte alia desinit eē.
¶ Sed ꝯ.Quilibet effect⁹ realr̄ refert̄ ad suā cāꝫ ēt ꝑdu- Impug°
ctione cōpleta ꝛ trāsacta.ḡ nō opꝫ ꝙ cessante actiōe cesset
ille respect⁹.¶ Scdo.Si in itelligentia est vna talis ꝙ̄ti-
tas successiua qualē tu ponis:seqt̄ ꝙ phs insufficiēter enu
merauit spēs ꝙ̄titatis.5° meta.ꝛ in pñtis.Sꝫ hoc est falsū:
vt cōiter ꝯcedit̄.ḡ ꝛc̄.Cōsequētia pꝫ:qꝛ phs de ista nullaꝫ
mētionē fecit.Itē seqt̄ ꝙ sit aliq̄ ꝙ̄titas de qua scie mathe
matice nō ꝯsiderāt.¶ Tertio.Seqt̄ ꝙ itelligētia accipe-
ret esse multis ꝑductionib⁹:ꝯñs est falsuꝫ:qꝛ ꝓm Phm p̄
de gnōne.nulla res pōt bis ꝑduci siue bis accipe eē.ḡ ꝛc̄.
Cōsequētia ꝓbat̄.Nā per te itelligētia per p̄^m instans sui
esse noua actione ponit̄ inesse:qꝛ ex sua ꝑductione p̄ª non
hꝫ ꝙ duret plusꝙ̄ per instās.ergo in illa scda causatione
ꝛ in illo scdo instāti pus nā hꝫ nō eē ꝙ̄ esse:cū ꝑ te in illo
instāti esset nō ens.nisi cōseruaret̄:ꝛ ꝑ ꝯñs ponit̄ in esse:ꝛ
sic capit eē de nouo.¶ Quarto.Aut inter pmā causationē
qua res ꝑducit̄.ꝛ scdaꝫ qua ꝯseruat̄ cadit tps mediuꝫ aut
nō.Si dicas ꝙ sic.ḡ in illo tꝑe medio nō ꝯseruat̄:ꝛ sic est
nō ens.Si dicas ꝙ nō.¶ Cōtra.Ille actiones sunt instā-
tanee.ḡ instās esset imediatū instāti:qđ est ꝯ Phm 6° phy
sicoꝝ.¶ Nec valēt rōnes qb⁹ ꝓbat̄ ꝙ ꝯseruatio sit actio
distincta a ꝑductione.¶ Dico.n.ꝙ ꝯseruare est agere:ſꝫ Cōclusio
nō est agere distinctū a ꝑductione rei que cōseruat̄.Et iō rñsiua.
dōm est ꝙ in permanentia rerū incoꝛruptibiliū nulla est
successio:ſꝫ coꝝ duratio est tota sil̄.Nec aliqđ illius dura
tionis ꝑterijt aut futuruꝫ est:ſꝫ ipsa coꝝ duratio coexistat
tꝑe ꝑterito ꝛ futuro.¶ Qꝛ aūt ibi nulla sit successio aut di Pria rō.
uisibilitas.Probat̄.¶ Prio.Id i q̄ succedūt ꝯtinue ꝑtes ꝑ ꝯclone.

aliciuius durationis est in cõtinua trãſmutatione. Sʒ ſuba
icorruptibilis nõ est in ꝯtinua trãſmutatiõe. ğ ⁊c. Minor
pʒ: ꝯtinua eniʒ trãſmutatio in nulla ſuba eterna est niſi ꝙ
celũ cõtinue moueť localr. Maior ēt pʒ: qꝛ id ꝯtinue trãſ-
mutať. in quo est ꝯtinue alia ⁊ alia entitas. Sed in oĩ hñte
partes aliciuius ſibiinuicē ſuccedētes est ꝯtinue alia ⁊ alia
entitas. ğ ⁊c. ¶ 2º. Nulla est diuiſibilitas in menſura niſi
ꝑus nã ſit diuiſibilitas in mẽſurato. Uñ dĩ. 4º phy. ꝙ tp̃s
est diuiſibile: qꝛ motus est diuiſibilis. Sʒ ſuba intelligẽtie
ſimplex est. nõ hñs aliquã diuiſibilitatē intrinſecã. ğ men
ſura eiꝰ nullã hʒ partibilitatē. Nec valet iſtãtia que ſupra
facta est de ſuba ſubiecta qͥtitati. ⁊ tñ nõ extenſa per eã: qꝛ
hoc est ipoẽ ſaltē nãliter. ſicut loqmur hic: qꝛ nulla forª in
ſubo existēs põt abſolui a ſuo effectu foꝛali: ⁊ iõ repugnat
ꝙ ſuba ſit ſub quãtitate ⁊ nõ habeat extēſionē. ¶ 3º. Spe-
cialr arguiť ꝙ nõ ſit ibi ſucceſſio relonũ: vt dicebať ſupra:
qꝛ ipoẽ est reſpectũ pluriſicari nõ pluriſicato aut funda-
mēto aut termino: qm̃ ab his duobꝰ depēdet relo eſſentia-
liter. Sʒ neqʒ fundamētũ nec terminus pluriſicanť. ğ ⁊c.
maior pʒ. Minor ꝓbať. In intelligētia ſemꝑ est ideʒ eſſe
numero ⁊ eadē ſuba/que ſunt fundamēta relonis ad ſuaʒ
cãm: ⁊ ſemꝑ est eadē numero cã dans eſſe ⁊ ipſuʒ ꝯſeruãs:
ğ ⁊c. ¶ 4º. Si itelligētie existētia hʒ ſimultatē: ⁊ eiꝰ dura
tio hʒ ſucceſſionē. ğ qðlʒ inſtãs illiꝰ durationis est raptim
tranſiens. Sʒ hoc est falſuʒ. ğ ⁊c. ꝯñtia est nota cuilibet in-
telligēti ex terminis. Falſitas ꝯñtis ꝓbať. Sicut exñtia in
telligētie põt ꝯſeruari: ita ēt iſtud nũc põt ꝯſeruari: cũ nul
la ſit entitas abſoluta in intelligētia que ꝯſeruari nõ poſ-
ſit. ergo nõ est neceſſario raptim tranſiens.

Ad pm̃ **Ad argumenta** in oppoſitum rñdeť. ¶ Ad pᵐ
dĩ ꝙ circunſcripto oĩ tꝑe deus
vult. a. intelligētiã eſſe in. b. poſitiue: qꝛ vult tam. a. qͣ. b. eē:
⁊ vult. a. nõ eē in. c. negatiue: qꝛ nõ vult. c. eſſe: ⁊ ꝑ ꝯñs vult
ꝙ. a. nõ ſit in. c. ⁊ iõ nõ ſeqť ꝙ ſint duo inſtãtia. quoꝝ vnũ
ſuccedat alteri: ſed bñ ſeqť ꝙ est vnũ inſtans qð poniť eē:
⁊ aliõ nũqͣ poniť eē. Põt dici ſcðo ꝙ deꝰ vult. a. ēt cũ eter
nitate: ⁊ vult ip̃m nõ eē cũ eternitate: ſed nõ vult ipʒ eē cũ
eternitate ẜm oēm p̃ñtialitatē eternitatis: nec ſilr vult ipʒ
Ad ſcðm nõ eſſe ẜm oēm p̃ñtialitatē eternitatis. ¶ Ad 2ᵐ dĩ ꝙ po-
ſito illo caſu nulla est ſucceſſio intrinſeca in illo eſſe: ſʒ tñ
mediat oppoſitũ illius eē. ſ. nõ eſſe: ⁊ ibi est ſucceſſio oppo
ſiti ad oppoſitũ. ſ. eē ad nõ eſſe: in ipſo aũt eſſe nulla ſucceſ
Ad tertiũ ſio est. ſed ſimultas. ¶ Ad 3ᵐ negať ꝯñtia: qꝛ lumen varia
bile est de ſe ⁊ corruptibile. nõ aũt intelligētia: ⁊ ideo non
Ad q̃rtũ põt mēſurari euo. cũ nõ ſit actꝰ incorruptibilis. ¶ Ad 4ᵐ
dĩ ſicut ſepe ſupra dictũ est: ꝙ aliqd creatũ põt eſſe infini-
tũ duratiue. Uñ ſicut ſi tp̃s fuiſſet ab eterno ipſuʒ eēt nũc
infinitũ: ita hec duratio angeli est infinita. Dĩ p̃terea ꝙ ſic
forª ignis nõ dĩ infinita: lʒ in p̊ inſtãti ſui eſſe habeat oēm
perfectioneʒ: quã vnqͣ intrinſece est habitura: ita nec eſſe
Ad q̃ntũ rei euiterne. ¶ Ad 5ᵐ dĩ ꝙ phi negarēt illã annihilationē
eſſe poẽʒ. Dĩ ſcðo ꝙ cõcedēdo eaʒ nulla eſſet ſucceſſio in
eſſe itelligētie: ſed poſt eſſe adueniret nõ eſſe: qð est oppo-
ſitũ ei ꝯdictorie: ⁊ poſt nõ eſſe adueniret eſſe: vñ nulla eēt
ſucceſſio in eſſe. Dĩ 3º ꝙ poſito caſu ꝙ eſſet tm̃ vna intelli-
gentia: ⁊ illa annihilareť. ⁊ poſtea repareť: deus vellet
eius eſſe coexiſtere eternitati: ſed nõ ẜm totã eternitatem.
Et ſimilr vellet eius nõ eſſe coexiſtere eternitati non ẜm
Ad ſextũ totã eternitatē. ¶ Ad 6ᵐ negať ꝯñtia: qꝛ cũ dico angelum
fuiſſe dico duo: quoꝝ vnũ est exiſtentia angeli: ⁊ aliud est
reſpectus eius ad tp̃s preteritũ: ⁊ qꝛ illũ reſpectuʒ habuit
in preterito. nõ põt deus facere qn ipſuʒ habuerit: vt dicit
Phs 6º ethicoꝝ. Cuʒ aũt dico angeluʒ fore ſimilr. dico re-
ſpectum eius ad tempus futurum: ⁊ qꝛ illũ reſpectũ nũqͣ
habuit. poteſt deus facere ꝙ nunqͣ habebit.

¶ Utrum eſſe ſubſtantiaꝝ corporaliũ/menſuretur aliqua
menſura indiuiſibili. Queſtio. LIIII.

Queritur 54º. Utrũ eſſe ſubſtãtiaꝝ cor
ruptibiliũ menſureť aliqua in
diuiſibili mēſura. Et vĩ ꝙ ſic. ¶ Primo. Eſſe Prima rõ
ſubſtãtie corruptibilis est ita totũ ſilr. ſicut eſſe
ſube incorruptibilis. ſicut hoc nõ mēſurať tē-
poꝛe: ita nec illud. ꝯñtia pʒ. Añs ꝓbať. Forma ſubalis in
p̊mo inſtanti ſui eſſe dat ita ꝑfectũ eſſe ſicut vnqͣ poſt est
datura: cũ ipſa nõ poſſit intendi: ⁊ ꝑ ꝯñs nec effectus eius
formalis q est eē. ğ illud eē est totũ ſilr. ¶ Scðo. Eſſe ſube Scða rõ.
corruptibilis mēſurat inſtãs tp̃is diſcreti. Sʒ oē inſtãs est
indiuiſibile. ğ mēſurať aliquo indiuiſibili. minor pʒ. Ma
ior ꝓbať. qꝛ illud eē nõ mēſurať eternitate nec euo: cũ ſit
corruptibile. Nõ ēt mēſurať tꝑe: qꝛ in eo nulla est ſucceſ-
ſio cũ nõ acqrať per ꝑteʒ poſt ꝑtē. Nõ ēt mēſurat inſtãs
tēporis cõtinui: qꝛ illud cui corrñdet tale inſtãs tanqͣ mē-
ſura. nõ põt coexiſtere cõtinuo ſucceſſiuo: eſſe aũt ſube cor
ruptibilis coexiſtit pluribꝰ partibꝰ tēporis. quaꝝ vna ſuc
cedit alteri. ğ a ſufficienti diuiſione relinqť ꝙ mēſureť in-
ſtanti tēporis diſcreti. ¶ Tertio. Hõ est ſuba corruptibi Tertia rõ.
lis. Sed eſſe hoĩs menſurať aliquo indiuiſibili. ğ alicuius
ſube corruptibilis mēſura est idiuiſibilis. maior pʒ. Mi-
nor ꝓbať. Eſſe hoĩs est eſſe aĩe itellectiue. q̃ est incorrupti
bilis. ğ ſibi correſpondet ꝓ mēſura illud indiuiſibile quo
menſuranť alie ſube incorruptibiles. ¶ Quarto. Eſſe ſub Quarta ratio.
ſtantie non est minoris ſimplicitatis ⁊ indiuiſibilitatis qͣ
ſit eius actualis ꝓductio. Sed ꝓductio eius mēſurat in-
ſtanti: vt dĩ 5º phy. tex. cõ. 7. ergo ēt eſſe menſurať inſtãti.
¶ Quinto. Actꝰ p̊mus ⁊ actus ſcðs nõ mēſuranť eadē mē Quita rõ
ſura. Sed eē ſube icorruptibilis est actꝰ p̊mus. ⁊ eius ope-
rationes ſunt actus ſcðs. ğ nõ mēſuranť eadē mēſura. Sʒ
op̃ões menſuranť tꝑe: cũ ipſe ſint qdã motꝰ. ğ eē mēſura
tur mēſura. q̃ nõ est tp̃s: ⁊ cũ oĩs talis mēſura ſit indiuiſi-
bilis. ſequiť ꝙ iſtud eſſe mēſurať aliquo indiuiſibili.

Reſpondeo ꝙ aliud est querere de mēſura ꝓdu-
ctionis ſube incorruptibilis: ⁊ aliud
est querere de menſura ſube eius. Lʒ enim forte ꝓductio
ſiue gnõ hõ ſube nõ ſit aliõ a forª ſubali que ꝑ gnõnē acq-
riť. ſicut nec motꝰ diſtinguiť a termino: tñ illa forª non hʒ
rõnē gnõnis niſi in p̊ inſtãti ſui eē: ⁊ in oĩbꝰ ſequētibꝰ non
dĩ gñatio. ſed forma. Uñ ſicut de formis acqſitis ꝑ motuʒ
verũ est dicere ꝙ fiunt ſolũ in toto tēpore menſurãte mo-
tuʒ: ⁊ verũ est dicere ꝙ facte ſunt tm̃ in vltimo inſtãti ter
minante motũ: ita cuʒ acqſitio forme ſubalis rei gñabilis
accipiat eſſe tm̃ in vltimo inſtanti. qð terminat alteratio-
neʒ precedētē: cũ ipſa per ſe cõſequať motũ eius. ꝓductio
ſiue gnãtio menſurať inſtãti tranſeunte: qð nõ põt bis ac
cipi. Nec tale inſtãs coexiſtit pluribus partibus tēporis:
ſed ſtatim fluit: ita ꝙ in nullo inſtãti vel mēſura poſterio
ri verũ est dicere. iſta forma nũc fit aut gñať: ſicut de aere
veꝝ est dicere ꝙ illuminať. qͣdiu corpus luminoſum est
ei p̃ñs. ¶ Sʒ qð iſta est de ꝑmanētia eēntiali. Nã forª nõ Queſiti obʒ qd ſit
ſolũ manet in mã in p̊mo inſtãti ſui eē: ſed ēt per tp̃s poſt
donec corrũpatur: ⁊ ideo est dubium a quo menſureť hec
permanentia. ¶ Ad qð rñdeo ꝙ oĩs permanētia actualis Cõcluſio rñſiua
exiſtentie ſubaꝝ corruptibilium tēpore menſurať. ¶ Et
iſta fuit opĩo Sãcti Thome. 1. q. 10. ar. 5. vbi ſic dicit. Que
dã ſic recedunt a ꝑmanētia eſſendi/cum eſſe eoꝝ est ſubm
tranſmutationis: vel in tranſmutatione conſiſtit: ⁊ iſta mē
ſurantur tempore: ſicut oĩs motꝰ. ⁊ eſſe oĩuʒ corruptibiliũ.
hec ille. ¶ Pro cuiꝰ notitia est ſciendũ ꝙ in oĩ mixto est Nõnduʒ.
qualitas media inter qualitates elemētoꝝ. ⁊ ex eis confla-
ta: vt dictũ fuit in. 8. rõne cuiꝰ in oĩ mixto est tranſmutatio
continua: cuius trãſmutationis ſubiectuʒ est ipſa ſubſtãtia

corporis mixti. Silr inter elñta est ꝯtinua alteratio. Et iõ tales sube sunt in ꝯtinua via ad corruptionẽ: ꝛ ꝑ ꝯñs ẽt in quodã fluxu ꝯtinuo: nõ ꝙ ip̃z esse aut forᵃ a q̃ est acgrant ꝑtibilr: sz qꝛ vt dictũ est. cõtinue tendit in corruptionem. Propterea dicit Cõm. 12. meta. cõ. 38. ꝙ oẽ qđ trãsmutat in suba est diuersaꝝ dispõnum in suba: ꝛ postea subdit ꝙ corpa celestia sũt media iter subas sepatas. ꝛ subas corruptibiles: qꝛ sube sepate sunt itrãsmutabiles. ꝛ ꝟz locũ ꝛ ꝟm subaz: corpa ꝟo celestia ꝟm subaz tm̃: sube aũt corruptibiles ꝛ ꝟm subaz ꝛ ꝟm locũ transmutant. Et ꝑꝑ hoc dico ꝙ nõ tm̃ eẽ q̃litatũ ꝟm quas est trãsmutatio: sz ẽt eẽ sube tpe

Instantia. mẽsurat. Et si diceret aliqs. Sepet deᵘ a suba corruptibili oẽs q̃litates actiuas ꝛ passiuas: tũc in ea nulla erit transmutatio: ꝛ ꝑ ꝯñs nõ mẽsurabit tpe. ¶ Or si rñdeat ꝙ istđ fieri nõ põt. Sa ltẽ est poẽ ꝙ illa sepatio fiat ꝑ itellectuz.

Rñsio. ¶ Rñdeo ꝙ ꝟm multos deᵘ nõ põt facere subaz nãlẽ sine calido ꝛ frigido. ꝛ alijs hõ q̃litatibᵘ: imo gdã volunt. ꝙ nec ẽt sine q̃titate: tñ gcgd sit de h̃ nõ est nũc determinãdũ. qꝛ ꝑtinet ad theologos. Dico igit ꝙ si aliq̃ suba nãlis fieret sine oi accñte absoluto: ipsa nõ eẽt plus corruptibilis q̃ celũ: qm̃ in ea nihil esset p̃nᵐ agendi vel patiẽdi. Et q̃diu sic ꝯseruaret tãdiu eẽt icorruptibilis ꝛ mensuraret ea mẽsura q̃ sube icorruptibiles. Dico tñ ꝙ eẽt nata mẽsurari tpe: qꝛ poẽ eẽt ꝙ i ea ponerent q̃litates actiue ꝛ passiue: ꝑ quaꝝ ꝯtinuã actionẽ tẽderet in nõ eẽ. ¶ Ad id ꝟo qđ addit de sepatione ꝑ itellectũ: dico ꝙ mẽsurari nõ cõuenit rebᵘ ꝓut hñt eẽ in itellectu. sz ꝓut sũt in seipsis: ꝛ iõ lz itells possit apprehendere subaz nõ apphẽdẽdo eiᵘ accidẽtia, nõ seqt ex hoc ꝙ mẽsuret mẽsura disticta a mensura suoꝝ accidẽtiũ. ¶ Sũt tñ aliq q dicũt hõ subaz corruptibilẽ mẽsurari instanti tpis discreti: ꝛ iste fuit Herueus

op. Her. q̊lz. 2º q. 12. Sz istud mihi vĩ falsuz. ¶ Prio. qꝛ suba corruptibilis ꝓducit in instãti tẽporis ꝯtinui. cũ eiᵘ ꝓductio hẽat ꝑ se necessariã hitudinẽ ad tp̃s mẽsurãs alterationẽ ꝑcedẽtẽ. g̊ eiᵘ mẽsura ẽ aut tale istãs trãsiẽs aut tp̃s seq̃ns ip̃z. Sz nõ instãs. aliogn suba nõ duraret nisi ꝑ instans. g̊ eiᵘ mẽsura est tp̃s. ¶ 2º. Nulla res mẽsurat istãti tpis discreti nisi eiᵘ ꝓductio sit in tali istãti: sicut nihil mensurat tpe nisi cuiᵘ ꝓductio est in tpe. vel saltẽ in eo qđ est aliqđ tpis. Sz ꝓductio sube corruptibilis nõ est in istãti tpis discreti: sz in instãti tpis ꝯtinui. g̊ ꝛc̃. ¶ 3º. Quecũqꝫ subijciũtur tẽpori ꝛ tpe trãsmutant hñt ip̃z tp̃s ꝑ mẽsura. vt dĩ. 4. phy. Iõ. n. itellectio ꝛ volitio ꝛ visio ꝛ eẽ lumis in aere nõ mẽsurant tpe: qꝛ tp̃s nihil facit ad eoꝝ corruptionẽ. Nam si sol cẽtũ annis staret sup emisphẽriũ nr̃m semꝑ ꝯseruaretur i aere illđ lumẽ nũc causatũ: qꝛ ibi nulla ẽ ꝯrietas. Silr dico de visiõe si obz icorruptibile semꝑ eẽt pñs potẽ visiue. Et silr de itellectione ac visiõe dõm est: qꝛ eis nihil est ꝯriũ: sz tp̃s facit ad corruptionẽ sube corruptibilis rõne ꝯrietatis: q̃ est i q̃litatibᵘ eiᵘ a qbᵘ ipsa separi nõ p̃t. g̊ ꝛc̃.

Ad p̃mũ. Ad primum In oppositũ negat ꝯñtia. Ad ꝓbationẽ dĩ ꝙ eẽ sube nõ intendit nec remittit. sicut nec forᵃ subalis: tñ cõiunctũ est aliqbᵘ. s. trãsmutationi accñtiũ rõne cuiᵘ ꝯtinue tẽdit in nõ eẽ: ꝛ iõ nõ

Replica. est silẽ. ¶ Et si dicat. Cũ sube sepate sint ꝯiũcte suis opõnibᵘ q̃ mẽsurant tpe discreto, ꝛ ipse q̊ ad eẽ eaꝝ mẽsurantur euo: q̃re nõ silr est dõm de suba corruptibili ꝙ lz eius trãsmutatio ꝟm q̃litates mẽsuret tpe: tñ ipsa suba nõ mensurat tpe.

Rñ sio. Rñdeo ꝙ alia rõ est hic ꝛ ibi. nã in suba icorruptibili nulla est q̃litas ꝯseruãs eẽ ipsiᵘ: qm̃ talis suba ex se est incorruptibilis. Et silr in ea nulla est q̃litas cuiᵘ transmutatio sit via ad corruptionẽ eiᵘ. In suba aũt corruptibili sunt q̃litates faciẽtes ad eiᵘ ꝯseruationẽ: ꝛ ꝑ eaꝝ trãsmutationẽ corrũpit eẽ ipsiᵘ sube: ꝛ iõ opꝫ ꝙ eadẽ mẽsura mẽ

Ad scđm suret eaꝝ suba q̃ ꝛ ille trãsmutationes. ¶ Ad 2ᵐ negatur maior. Ad ꝓbõnẽ dĩ ꝙ mẽsurat tpe. Nec valet ista ꝯñtia. Esse sube nõ acgrit ꝑ ꝑtẽ post ꝑtẽ. g̊ nõ mẽsurat tpe: qꝛ oppositũ ꝯñtis põt stare cũ añte: esse. n. qđ nõ acgrit per ꝑtẽ post ꝑtẽ: põt tpe mẽsurari: dũmõ sit subm trãsmutationis que est via ad eiᵘ corruptionẽ.

Ad tertiũ. ¶ Ad 3ᵐ dĩ. in hoie. nõ est aliud eẽ nisi id qđ dat aia itellectiua: sicut ẽt nulla alia forma preter eã in hoie est. Illud aũt esse põt duplr ꝯsiderari. Unoº absolute ꝛ ꝟm se: ꝛ sic nõ mẽsurat tpe: sz euo: sicut ꝛ eẽ oiuz aliaꝝ subaꝝ incorruptibiliũ. Alioº cõsiderat. vt

Distinctio. est esse hois. i. vt hõ: puta Sortes ꝑ ip̃z existit: ꝛ qꝛ sor. per cõtinuã alterationẽ ꝟm q̃litates suas tẽdit in nõ eẽ. i. est in via vt desinat ꝑticipare illud eẽ qđ ei dat sua aia itellectiua: iõ vt sic mẽsurat tpe. Et breuiter. dico ꝙ eẽ aie itellectiue nõ mẽsurat tpe: sz ꝑmanẽtia mãe sub illo eẽ tpe mẽsurat.

Ad q̃rtũ. ¶ Ad 4ᵐ ꝯcedit maior: qꝛ forma sube nõ solũ nõ est maioris simplicitatis q̃ eiᵘ ꝓductio: sed est ipsamet ꝓductio: gñatio. n. ignis est forᵃ ignis: sed illa forᵃ nõ hꝫ rõnez gnõnis nisi in p̊ instãti sui esse. Sed negat illa ꝯñtia. gnõ mẽsurat instãti. g̊ eẽ acgsitũ per eã mẽsurat instãti. Et rõ huiᵘ est: qꝛ illa res que est gnõ mensurat tpe: lz in toto illo tẽpore quo talis res durat nũq̃ hẽat rõnẽ gnõnis nisi in instãti p̊.

Ad q̃ntũ. ¶ Ad 5ᵐ negat maior: qꝛ ꝙ aliq actᵘ mẽsurent eadẽ mẽsura nõ refert ꝙ vnus sit actᵘ p̃mᵘ ꝛ aliᵘ sit scđs. siue ꝙ vnᵘ sit suba ꝛ aliᵘ sit accidẽs. Nã sicut suba celi mẽsurat euo: ita ꝛ q̃ntitas eiᵘ ꝛ lux: pñt eniz eadẽ mẽsura mẽsurari q̃ cõueniunt eodẽ mõ durationis: ꝛ sic est suba corruptibilis ꝛ eius operationes: vt declaratũ fuit.

¶ Utrũ permanẽtia vnius intelligentie possit esse mẽsura permanentie oium incorporalium. Questio. LV.

Queritur 55º. Utrũ ꝑmanentia vniᵘ intelligentie possit esse mensura permanẽtie oium incorporalium. Et vĩ ꝙ nõ.

Pria rõ. ¶ Primo. qꝛ de rõne mẽsure est ꝙ ex nã rei sit notior mẽsurato: aliogn non duceret ex nã sua in notitiam alterius. Sed permanentia vnius non est ex se notior q̃ ꝑmanentia alterius: qꝛ cũ omnes sint equaliter ex natura sua incorruptibiles. quelibet habet ex se ꝙ tm̃ duret sicut alia. ergo duratio vnius nõ est ex se magis

Scđa rõ. nota q̃ duratio alteriᵘ. ¶ 2º. Nullum indiuisibile potest mẽsurari: mẽsura. n. nõ est nisi habẽtis ꝑtes. Sz ꝑmanẽtia cuiuslz itelligẽtie est idiuisibilis cũ i ea nulla sit successio: vt supra ꝓbatũ fuit. g̊ nõ põt ab aliq̊ mensurari.

Tertia rõ. ¶ 3º. In quolz gñe est vna p̊ᵃ mẽsura, qua mẽsurant oia q̃ sũt illiᵘ gñis. Sz subaꝝ incorruptibiliũ alique sũt diuersoꝝ generũ. g̊ est dare duas p̊mas mẽsuras: quaꝝ vna mẽsurentur oia q̃ sunt alteriᵘ gñis: maior est nota. Minor ꝓbat. Corporeũ ꝛ incorporeũ gñe distinguunt. cũ corporeitas ꝛ icorporeitas sint dñe diuidẽtes subaz imediate i duo gña sub alterna. Sz subaꝝ icorruptibiliũ alique sunt corꝑee. vt ce

Quarta ratio. li: alique ꝟo incorꝑee vt intelligẽtie. g̊ ꝛc̃. ¶ 4º. Id qđ est sũme tale in aliquo gñe est cã efficiẽs alioꝝ eiusdẽ gñis: vt dĩ 2º meta. tex. cõ. 4. Sz id qđ est mensura oium alicuius gñis est maxie tale i illo gñe: vt dĩ. 10. meta. t. cõ. 2. g̊ est cã effectiua. Sz vna itelligẽtia non est effectiua aliaꝝ. g̊ vna nõ est aliaꝝ mẽsura. Maior huiᵘ ꝓcessus cõfirmat: qꝛ ꝑ eã doctores ꝓbãt deũ esse cãm efficientẽ oiuz entiũ: q̃ non cõcluderet: nisi illa maior esset vniuersalr vera.

Rñdeo. Rñdeo. In ista. q. p̊ declarabit titulus. q. 2º p̃mittentur aliq̃. 3º dicet ad. q. ¶ Quãtũ ad p̃ᵐ sciẽdum est ꝙ aliud est querere vtrũ sit vna tm̃ intelligentia per quã oẽs alie mẽsurant. Et aliud est querere vtrũ vna intelligẽtia possit esse mẽsura alicuiᵘ alterius: nã istud 2ᵐ põt stare cũ opposito p̃mi. Si eni. a. eẽt precisa mẽsura. b. ꝛ. b. esset mẽsura. c. ꝛ sic successiue: tũc vna intelligẽtia esset mẽsura alteriᵘ: ꝛ tñ nõ esset tm̃ vna mẽsura. In p̃mo sensu

procedit in ista.q.⁊ non in scđo.

Quantum ad zm premittit pmo q sicut dictu fuit in.10.hui mensura est ppria passio qtitatis:⁊ ideo si pprie loquamur non inuenit nisi in rebus quatis. Tuz qr ois duratio ⁊ pmanetia essendi vr signari p modu cuiusda extensionis:io cuilibet durationi assignat ppria mensura. Premittit z q mensurari vnu per aliud non est aliud:nisi qtitatem vnius cognosci per qtitatem alterius.siue illa sit qtitas virtutis siue sit quantitas molis. Ex quo pz q vna itelligetia esse mensuram alterius no est aliud nisi cognoscere quatitate vni qtitate alterius. Et qr nulla res ducit ex na sua in notitia alteri nisi ex se sit notior:ideo et nulla res est ex na sua alteri mensura.nisi fm se sit notior ea. Premittit 3 q aliqn mensura est eqlis mensurato:⁊ tuc fit mensuratio p applicatione vni ad aliud.aliqn mensuratu excedit mensura:⁊ tuc mensurat p replicatione mensure:vt pz in numeris q vnitate mensurant. Aliqn mensura excedit mensuratu:⁊ tuc di mensuratu mensurari per accessuz ad mensura vel recessuz ab ea. Premittit 4 q sube abstracte possunt qdruplr psiderari. Uno quatu ad eaz duratione. Scđo qtu ad eaz simplicitatez qdditatis siue in essendo. Tertio qtu ad eaz simplicitate in opando. Quarto qtu ad eaz nobilitate ⁊ pfectionis bz naz.

Quantum ad 3m rndet qtuor pnibus iuxta qtuor ptes pdicte distonis. Prima est ista. Stando pcise in duratione ⁊ pmanetia essendi oib alys circuscriptis salte p intellectu/nulla suba finita incorruptibilis pot esse mensura alteri. Probat ista pclo breuiter ex hoc q oia incorruptibilia vniformiter incorruptibilia sunt.nec vnum est ex natura sua magis incorruptibile q aliud:⁊ ideo impossibile est q incorruptibilitas sit notior ex natura sua de vno q de alio:per psequens nullum pot ex na sua ee mensura alteri. Ad hui euidetia est sciedu q aliqs actus pot duplr hre aptitudine ad incorruptibilitate vel corruptibilitate. Uno ex pte agetis. Alio mo ex pte subi. Ex pte agetis hz act aptitudine ad incorruptibilitate vel ad ei oppositu fm modu quo ages agit. Si eniz ages agat necio:tuc effect ei hz ex pte agetis q sit perpetuus:qr ages no pot no agere ipsuz. Si vo ages agat mere ptingeter.tuc pot agere ⁊ no agere:⁊ p pns effect qtuz est ex pte agetis pot no esse.⁊ sic no hz aptitudine ad perpetuitate. Ex pte vo subi hz aptitudine ⁊ perpetuitate qn subz est ppetuu ⁊ no est in po ad actu oppositu. Et qr ma celi est ppetua.⁊ no est in po ad puatione forme qua hz. Silr qr qdditas intelligetie cuiuslz est ppetua.⁊ no est in po ad oppm sui ee:io oia ista hnt vniformiter eade rone ppetuitatis ⁊ durationis qtu est ex se:lz no habeat hoc ex pte agetis qd pot ea pseruare ⁊ no pseruare. za p. Una intelligetia no pot esse mensura alteri qtu ad simplicitate sube ipsaz. Ista p pbat et sicut pcedes.qn oes sunt eqnalr simplices:qrn in nulla eaz est vel minima copositio ptiu eentialiu siue qdditatiuaz. 3a p. Una intelligetia pot esse mensura oium incorporaliu qtu ad pfectionez ⁊ nobilitate. Probat. Ubi aliq sunt eiusde gnis ⁊ spe distincta:ibi opz esse vnu nobilius oibus alys. Sz oia incorruptibilia pueniut in gne entis ppetui.⁊ spe distinguunt.g est in eis aliqd digni alys. Sz nobilissimu in aliq gne est mensura oiuz alioz:inqtu pfectione vniuscuiusqz aliorum cognoscim p appropinqtione vel elogatione ad ipz.g ⁊c. Tota ista deductio pz ⁊ pbat maior:qr ipole est res spe distinctas hre eude eendi gradu nobilitatis:cu semp vna diaz diuidetiu gen sit nobilior alia. Minor et pbat:na q intelligetie differat spe pbabit ifra. Qr et celi differat spe pbat:qr planete differut spe.imo et stelle:vt dicit Comentator z celi. Sz stella est de na sui celi.g et celi spe differut. 4a p. Una itelligetia pot esse mensura aliaz qtu ad opone. Pro notitia hui pnis est sciedu q qto aliq itelligetia e supior.tato p pauciores spes itelligit:⁊ p pns supiorib itellectionib. Un opones intelligetie supioris sunt magis vniformes oponib intelligetie iferioris. Et io sicut ille mot corpalis q est magis regularis ⁊ vniformis ⁊ vnus est mensura oiuz alioz motuu.lz qlz motus et heat pter hoc sua ppria mensura intrinseca:ita dat vna pa itelligetia q oiuz aliaz est mensura:⁊ hec est illa cui esse simpliciori oponi piuctu est. Que aut sit ista ⁊ multa alia ptinetia ad maz itelligetiaz hnt ptractare theologi li. z sen.

Ad primum Satis pz rnsio p pam pne.vbi dcm fuit q vna no mensurat alia qtu ad duratione:sz qtu ad nobilitate ⁊ simplicitate oponis. Cognoscim.n.q qta aliq est ppingor p/tanto paucioribus oponib itelligit:⁊ tato sua na est pfectior. Ad zm di q indiuisibile fm qtitate vt punct ⁊ vnitas/mensurari non pnt. Forme tn imales ⁊ idiuisibiles fm qdditate pnt mensurari eo mo q declatu fuit:qr itells pot p vnu certificari de alys. Ad 3m di q aliq dnr diuersoz generu duplr. Uno fm nas suas. Alio qtu ad modu eendi.p mo qtitas celi ⁊ qtitas terre sunt eiusde gnis no solu logice.sz et metacc:qr qtitas dicit vnu pceptu obiectiuu in q pueniut oes qtitates ptinue ⁊ pmanetes. Dico tn q iste qtitates no sut eiusde gnis phyfici:qr iter eas no pot ee trasmutatio/a qua nalis Phs accepit idetitate generica. Scđo aut mo iste qtitates differut gne:qr vna eaz hz esse corruptibile ⁊ alia icorruptibile:⁊ p oppom oia q pueniut in incorruptibilitate pnt dici ee eiusde gnis qtu ad modu essendi:⁊ sic pot eis corrsdere vna mensura. Ad 4m di q p illa ppone sic pcise supta no pbat theologi ⁊ phi:q deus sit ca effectiua oiuz:sz solu q na entis est eminetior in deo q in alys:qr in oib alys hz ee diminutu:⁊ postea ex hoc pcludut q alia no hnt entitate a se:⁊ p pns q sunt ab alio effectiue.sicut supra in speciali qone deductu fuit.

Utrum permanentia intelligentie distinguantur ab intelligentia. Questio. LVI.

Queritur 56. Utz pmanetia itelligetie distinguat ab itelligentia.

Respondeo q in ista.q.pot habere duos sensus. Prim est an pmanetia.i.actualis exntia itelligetie distinguit a suba ei:⁊ de h qtu fuit supra. Scđs est psupposito q exntia itelligetie no sit eius suba. An pmanetia siue duratio illi exntie sit ipsamet exntia/vel poti aliqd ab ea distictu. Ad qd rndet q sut vna res ⁊ rone distinguut:qd pbat. Prio. Nulla maior disto est iter exntia sube abstracte ⁊ ei duratione siue mensura/q sit iter pm motu ⁊ ei mensura q est tps. Sz mot ⁊ tps sut vna res.g ⁊c. Maior nota. Minor pbat:qr Phs.4.phy.t.c.101.dicit q tps est nus mot fz pus ⁊ posteri. Et ibi Cotor.co.102.dicit q Phs no accipit num nue rate:sz num nuatu:q no est aliud nisi ipse ptes tpis q nuate sut. Et hac expone dic et ee fm Alexanm aphrodiseu. Ex h argr sic. Partes pores ⁊ posteriores in motu sut ipse mot:⁊ eede ptes.inqtu sunt nuate sut tps.sz esse nuatu actu no addit sup illas ptes nisi respectu ad aiaz nuerate.g tps ⁊ mot sut eade res ⁊ distiguunt p opone itells. Confirmat.qr Cotor.co.93.qrti phy.sic dicit. Prius ⁊ posteri q sut in motu hnt qdditate aliaz a qdditate mot.lz sint cu motu ide i sbo. Et post pauca subdit.pus ⁊ posteri cu fuerit accepta fz q sut i sbo:tuc erut partes motus:cu aut fuerint psiderata fm diffone ⁊ qdditate.tuc pus ⁊ posterius erit aliud a motu:qrn mot est in qtitate:⁊ pus ⁊ posterius sunt in numero. Ex qbus pz:q prius ⁊ posterius.vt sunt ptes teporis.i.vt sunt numerate

nõ distinguunt̃ a motu.nisi ẽm diffõnẽ.idest ẽm rõnẽ formalẽ:qꝛ alia est rõ motus:tñ sunt idẽ subo.i.ẽm rez.Et cõmen.109.dicit qꝫ motus ꝛ tẽpus sunt idẽ mãliter ꝛ distinguunt̃ tñ formalr.ℭ Sed ꝯ banc rõnez arguit̃. Primo. Nulla q̃ntitas est eadẽ alteri quãntitati nisi partes eiusdez ꝓportionis in ea sint equales tam in numero q̃ꝫ in magnitudine ptibus eiusdẽ ꝓportionis in alia.Sed ptes eiusdẽ ꝓportionis alicuius motus nõ sunt equales in numero ꝛ magnitudine ptibus eiusdẽ ꝓportionis in tpe.ergo tẽpus ꝛ motus nõ sunt eadẽ q̃titas:maior pꝫ.Minor ꝓbat̃.Si enim.a.mobile moueat̃ sup.b.magnitudie a motore.c.aliquãte virtutis:ꝛ postea moueat̃ a motore.d.duple ṽtutis: cõstat qꝫ in vtroqꝫ motu sunt eedẽ ptes:qꝛ mouens motu velociori nõ facit mobile sil' pertransire multas ptes.sed vnã post aliã:ꝛ tñ nõ erũt equales partib⁹ tpis:qꝛ mouẽs motu velociori mouet in minori tpe.ğ ꝛc.ℭ Scõo.Phs 4° phy.pbat qꝫ mot⁹ nõ est tẽpus.Tum qꝛ tps est vbiqꝫ. nõ aũt motus.Tuz qꝛ tps nõ multiplicat̃.ꝛ motus multiplicat̃.Tuz qꝛ velox ꝛ tardũ sũt ptes mot⁹ ꝛ nõ tpis.ğ ꝛc.

ℭ Ad pᵐ dĩ qꝫ nõ opꝫ multũ ptractare in hoc loco mãm istaz.sed ptinet ad 4ᵐ phy.quãtũ tñ ptinet ad ꝓpositum dĩ qꝫ cũ tẽpus nõ sit aliud nisi pus ꝛ posterius numerata in motu:vt pꝫ ex diffõne tẽporis.4.physi.opꝫ qꝫ vbicũqꝫ ista reperiunt̃.ibi ẽt sit tps.Et qꝛ in oĩ motu repiunt̃ iõ in oĩ motu est assignare ꝓpriũ ꝛ adeq̃tũ eius tps. Cum hoc tñ stat qꝫ dat̃ tñ vnũ tẽpus mẽsurãs oẽs motus:qꝛ etiam dat̃ tñ vnus motus pmus oium ꝛ regularissimus.Ex his dico qꝫ dum mobile mouet̃ super aliqua magnitudine a duobus motoribus successiue.quoꝝ vnus mouet velocius altero.sicut ibi sunt duo mot⁹:ita ẽt duo tẽpora:ꝛ ptes cuiuslibet illoꝝ motuũ sunt eq̃les partib⁹ sui ꝓpꝛij tẽporis: sed per cõparationẽ ad tẽpus cõe.qd est tñ vnum:plures ptes hui⁹ tẽporis corrñdent motui tardo q̃ꝫ velociori:qa motus tardus coexistit pluribus ptibus illius tẽporis:q̃ꝫ mot⁹ velocior.ℭ Ad zᵐ dĩ qꝫ oẽs alij mot⁹ pter pᵐ distinguunt̃ realr a tpe p̃ ꝛ cõi.lꝫ qlꝫ habeat ꝓpꝛiũ tps ei intrinsecũ:sicut ẽt hꝫ ꝓprias ptes:quaꝝ vna est prior ꝛ alia posterior.Loquẽ do aũt de pmo motu.dico qꝫ Phs nõ intẽdit pbare qꝫ distinguant̃ realr.sed qꝫ distinguant̃ formalr. Et qꝫ tẽpus sit accidẽs motus:qꝛ accidit motui qꝫ partes eius numerent̃:ꝛ iõ accidit ei rõ tpis.sicut etiaz albedini accidit similitudo.lꝫ sit eadẽ res cũ albedine.ℭ Ad pmã pbõnẽ dĩ qꝫ tps pᵐ est vbiqꝫ tanq̃ꝫ mẽsura:qꝛ oẽs alij motus ꝛ q̃etes eo mensurant̃.motus aũt pmus nõ est vbiqꝫ tanq̃ꝫ mensura:qꝛ ei nõ cõuenit rõ mensure.inq̃tũ est motus.lꝫ inq̃tũ hꝫ rõnẽ tẽporis.ℭ Ad scðaz dĩ qꝫ multiplicat̃.sicut ꝛ motus:nõ tñ multiplicat̃ illud tps qd est pma mẽsura oiuz motuũ.ℭ Ad tertiã dĩ qꝫ velox ꝛ tardũ sunt passiones mot⁹:inq̃tũ distinguit̃ rõne a tẽpore:qꝛ nõ cõueniunt motui.inq̃tũ est tps.i.inq̃tũ pus ꝛ posteri⁹ in eo sunt numerata:lꝫ ꝯueniũt ei precise:inq̃tũ est motus.

ℭ Utrũ quamlibet intelligentiã/esse nature intellectualis possit demonstrari. Questio. LVII.

Ueritur 57°. An demr̃ari possit qualꝫ intelligentiã esse nãe intellectualis.Et vĩ qꝫ nõ.ℭ Primo.Nulla dĩa cõstitutiua generis vel spẽi põt de eo demr̃ari cuius est ꝯstitutiua:qꝛ vt ꝓbat̃.z.posteri⁹.nec diffõ nec aliqua pars diffõnis põt demr̃ari de diffinito.lꝫ intellectualitas est dĩa cõstitutiua gñis subaꝝ abstractarũ.ergo.ℭ Scðo.Si demõstrari posset medium ad hãc demrõnẽ esset imãlitas:vt dicẽdo sic.oẽ imãle est intellectuale.Sꝫ imãlitas nõ est sufficiẽs mediũ.ğ.maior pꝫ:qa ex sensatis nõ vĩ posse reqri aliõ mediũ.Minor pbat̃:qꝛ imãlitas ꝓbat̃ p intellectualitatẽ.Nam Phs pbat 3° de aĩa.qꝫ intell's est separatus ꝛ imixtus per hoc qꝫ est intelligens.ğ intellectualitas nõ ꝓbat̃ p imãlitatẽ:alioqn esset circulus in demr̃onib⁹.ℭ Tertio.Jd qd ꝯuenit alicui ex se nõ põt de eo demr̃ari:cũ nõ habeat cãm p quã tali rei ꝯueniat.Sed quelibet intelligentia ex natura sua est itellectualis:alioquin non esset ex se intelligentia.ergo intellectualitas de nulla earum demonstrari potest.

Respondeo. Jn ista.q.pmo aliqua pmittẽda sũt. z° dõm est ad quesitũ.ℭ Quãtũ ad pᵐ sciendũ est qꝫ sicut mobilitas dupl'r accipi põt:ita itellectualitas.Aliqñ eniz accipit̃ mobilitas put dicit formalẽ rõnẽ obiecti nãlis phie.ẽm quẽ modũ.dicit Cõmẽ.ꝛ Alb. qꝫ corpus inq̃tuz est mobile est subm in nãli phia:ita qꝫ mobilitas est formalis ꝛ qdditatiua rõ quã p̃ ꝛ p se respicit ille habit⁹:ꝛ hoc mõ ẽt corpus siue ens mobile non est aliud.nisi eẽ talẽ nãm que sit apta nata moueri rõne alic⁹ pncipij sibi intrinseci.Alio mõ accipit̃ mobilitas ꝓ aptitudine siue inclinatione ad motũ.ꝛ hec est ꝓpria passio demonstrabilis de tali ente siue mobili p mobilitatez pᵒ mõ dictã.Et sil'r intellectualitas accipi põt pro ipsa nã q̃ itellectualis est.Et põt ẽt accipi ꝓ aptitudine ad intelligẽdũ. pmo aũt mõ est dĩa cõstitutiua.Sed scðo mõ est accñs ꝛ ꝓprietas eius.ℭ Sciendũ z° qꝫ imãlitas tripl'r põt accipi.Uno mõ ꝓ negõne inclusa in hoc noĩe imãle:ꝛ qꝛ negatio nõ põt esse pnᵐ alicuius entis positiui:iõ per imãlitatẽ hoc mõ dictaz de nulla re põt demr̃ari ꝓpria passio. Scðo accipit̃ imãlitas:put dicit qd positiuũ oppositum mãe que est pura po^a.ꝛ hoc mõ qlibet actus nõ hñs mãz partẽ sui põt dici ens imãle.hec aũt imãlitas non põt esse pnᵐ ad demonstrãdũ itellectualitatez:aliogn sequeret̃ qꝫ quãtitas in eucha^a eẽt intellectualis.Tertio accipit̃ imãlitas ꝓ entitate positiua p se subsistẽte/nõ habẽte mãm nec quãtitatẽ.ꝛ talis imaterialitas proprie appellatur entitas siue natura spiritualis.

Quantum ad zᵐ pono duas ꝯnes:quarũ pma est. ℭ Jntellectualitas que est ꝓpria passio põt demr̃ari a pori.de intelligẽtijs p intellectualitatẽ pmo mõ dictã:siue p imãlitatẽ 3° mõ dictã:siue per spũalitatez qd idẽ est.Et hoc ꝓbat̃.ℭ Primo.Nulla res põt esse expers cuiuslibet boni siue cuiuslibet opõnis. Et per hanc ꝓpositionẽ iprobat Phs.7.metaphy.ideas platonicas.Sꝫ nã imãlis p se subsistẽs esset expers cuiuslꝫ operationis nisi itelligeret.ergo.Minor pbat̃.Nõ eniz posset hẽre opõnes q̃ fiũt p q̃litates actiuas ꝛ passiuas:cum tales q̃litates nõ sint nisi in suba mãli ꝛ q̃ta.Nõ ẽt hẽet motũ localẽ:sicut grauia ꝛ leuia pp eadẽ rõnẽ.Nõ ẽt hẽet opõnes vegetatiuas aut sensitiuas:qꝛ iste nõ fiũt nisi p organũ corpale.Nõ ẽt hẽet viz motiuã celi:qꝛ vt dicit Phs z° ꝛ 3° de aĩa.vis motiua in aĩalib⁹ p̃supponit appetitũ:ꝛ appetitus p̃supponit cognitionẽ.ğ si cognitio itellectiua.nõ esset in suba imãli:sequit̃ qꝫ nulla opõ sibi ꝯueniret.ℭ Scðo. Jmmãlitas est cã qꝫ aliqd sit nãe itell'iue.ğ p cã a pori pt demr̃ari itellectualitas.ꝯñtia pꝫ. Añs pbat̃.ℭ Ad cuius euidẽtiã.Sciẽdũ est qꝫ nã p se subsistẽs ꝛ imãlis est nobilior qlꝫ suba mãli:qꝛ magis elõgata est a potẽtialitate:ꝛ p ꝯñs dꝫ hẽre nobiliorẽ opõnẽ ꝛ ṽtutẽ.Jntelligere aũt est nobilissima oium opõnũ.vñ Phs.1z.meta.tex.cõ.1.ex hoc pbat deũ esse intelligẽtẽ.dicẽs deũ esse nobilissimũ oium entiũ:que nobilitas nõ inest ei:nisi qꝛ itelligit.Et ibi Cõmẽtator pbat ex hoc qꝫ nõ solũ pᵐ pnᵐ est nãe intellectualis.sed ẽt qꝫ semp actu intelligit dicens:qꝫ est necesse.vt intellectus semp sit ẽm alteꝝ ipsoꝝ duoꝝ.s.aut ẽm dispõnẽ qua sciẽs nõ vtit̃ scia sua:ꝛ tũc est q̃si dormiẽs.ꝛ nõ inuenit̃ in eo dispõ nobilis.Aut ẽm dispõnẽ in qua sciẽs vtit̃ scia sua:ꝛ hoc est valde nobile.Et sic patet a prioꝛi qꝫ per

imālitatē ɔcludit itellectualitas eo mō quo p̄ ɔceptū abstractū ɔcludit passio inadeq̄ta de quolʒ iferiori: puta per triāgulū hr̄e tres angulos de isochele. Naʒ aliqñ demr̄at adeq̄ta passio de subo: ꝛ hoc opʒ eē p̄ ꝓpria pr̄a illi⁹: puta p̄ diffōnē subi. Aliqñ ɔcludit passio inadeq̄ta sicut visibilitas demr̄at de albedine ꝛ nigredie: ꝛ in tali demr̄one mediū nō est diffō talis subi. sed est cōcept⁹ abstract⁹ ab oib⁹ istis. puta ɔcept⁹ coloris. Et h̄ scḋo mō demr̄at intellectualitas p̄ imālitatē: qꝛ itellectualitas nō est passio adeq̄ta alicui itelligētie. sʒ oib⁹ ɔuenit: ꝛ iō p̄ ɔceptū imālitatis q̄ oibus est cōis pōt d̄ vnaquaqʒ eaꝝ demr̄ari itellectualitas. ¶ 2a ꝯ est. Jmmālitas p̄t demr̄ari p̄ itellectualitatē a posteriori. Ista ꝯ ꝓbat. ¶ Prio. qꝛ ois cā pōt demr̄ari p̄ effectū. Sʒ imālitas est cā intellectualitatis. ḡ ꝛc. ¶ 2o. Ois opō ꝛ vt⁹ cogn̄scitiua reqrit imālitatē. ḡ nobilissima vt⁹ cognoscitiua maiorē reqrit imālitatē: h⁹ aūt ē itell's ɔña pʒ. Añs ꝓbat. Tuʒ qꝛ Ph̄s 2o de aīa. t. ꝯ. 122. dicit q̄ plāte nō cogn̄scūt pp̄ suā mālitatē. Et i eodē libro dicit q̄ iō sensus est cognoscitiu⁹: qꝛ recipit spēs rerū sensibiliū sine mā.

Ad argumenta rñdet lʒ satis appeat eoꝝ rñsio ex p̄dictis. ¶ Ad pm̄ negat minor accipiēdo itellectualitatē: put dicit aptitudinē ꝛ imediatū pn̄m elicitiuū intellectionis. ¶ Ad 2m negat minor. Ad ꝓbōnē dr̄ q̄ illa ꝓbatio est a posteriori: ꝛ p̄ ɔñs non est circulatio in his demr̄ationib⁹. ¶ Ad 3m negat maior de eo q̄ ɔuenit alicui p̄ se in 2o mō pseitatis: tale. n. hʒ cām p̄ quā pōt demonstrari: ꝛ h⁹ est intellectualitas: ꝛ ideo nō sequit̄ q̄ intelligentia nō sit ex se intelligentia.

¶ Utrum in substantiys abstractis sit intellectus agens ꝛ possibilis. Questio. LVIII.

Queritur 58o. Utrū in substātiys abstractis sit intellectus agens ꝛ intellectum possibilis.

Respondeo nō querit h̄ loco. Utrū intell's agēs ꝛ pol'is sint de numero subaꝝ abstractaꝝ: sicut voluit Auicēna dicēs intellectū agētē eē itelligētiā istā q̄ est in cōcauo orbis lune: ꝛ qḋ preest sphere actiuoꝝ ꝛ passiuoꝝ: vt ab eo effluāt spēs itelligibiles in intellectū nostrū. ꝛ for^e subales in mā: ꝛ sicut Auerrois. 3. de aīa. cō. 5. ꝛ. 8. dixit intellectū polēʒ esse subaʒ separatā. Sʒ q̄rit. An sicut in nā aīe itellectiue q̄ est for^a hois sunt vtutes. s. itell's/ ꝛ agēs/ ꝛ pol'is: ita ēt in intelligentiys iste due po^e repiant. Ad quā. q. determinādā nulla alia via nālr haberi pōt nisi ex ꝓprietatibus: quas Ph̄s ꝛ Cōmētator attribuūt istis potētiys. Nā cū quelʒ virtus sit pp̄ opōnē. opʒ f̄m exigētiā opōnis de ea iudicare: ꝛ h̄ dico nisi qs accipiat itellectū agentē: aut polēʒ equoce: qꝛ cū talib⁹ nō est disputādū: dicam ḡ p̄us ꝓprietates vtriusqʒ istoꝝ: ꝛ statiʒ patebit an sint in itelligētys. ¶ Et p̄ Ph̄s. 3. de aīa. tex. cō. 4. dicit q̄ intell's pol'is nullā hʒ nām: nisi q̄ pol'is appellatus est. Et quō sit pol'is. declarat tex. cō. 5. dicens q̄ iō est pol'is: qꝛ nō est actu aliqḋ entiū añq̄ intelligat. ꝛ postea in fine eiusdē dicit: q̄ aīa est locus speꝝ nō tota. sʒ itellectiua. neqʒ actu. sʒ po^a spēs. Et ideʒ replicat tex. cō. 6. circa mediū dicēs. q̄ aīa est locus formaꝝ. sʒ nō vniuerse: sed intelligēs neqʒ forme in endelechia: sʒ in po^a: ꝛ idē dicit tex. cō. 13. Ex his oib⁹ apte pʒ: q̄ nulla alia est rō pp̄ quā intell's dicat pol'is f̄m Aristotelē: nisi qꝛ nullaʒ de se gn̄alē spēʒ hʒ. Sed f̄m oēs. ꝛ ēt f̄m eos q ponūt in intelligentys intellectū polēʒ: cuiusmodi est Scotus. 2. dis. 3. q. vlti. Et Greg. de ari^o. 2. dis. 7. intell's subaꝝ abstractaꝝ hn̄t aliquas formas cōnāles eis. ḡ in eis nō est rō itell's pol'is. Sicut. n. ꝓprie passiones fluunt necio a subiectis suis: ita ꝛ spēs rerū in intellectu antiquo. ¶ Scḋo. Ph̄s 3o de aīa. tex. 7. dicit q̄ intell's pol'is postq̄ acqsiuit spēs. tūc est in actu p̄ ꝛ eēntiali: tñ adhuc est in po^a ad actū 2m: ꝛ tūc pōt seipsuʒ intelligere. Et tex. cō. 14. dicit q̄ ipse est itelligibilis. sicut ꝛ alia. Et idē postea statiʒ replicat tex. cō. 15. in p̄ncipio. Ex qbus habet q̄ itell's pol'is in eo q̄ pol'is nō pōt se itelligere nisi p̄us alia intellexerit: ꝛ nō pōt se intelligere nisi p̄ spēʒ. sicut nec alia. Sʒ itelligētie abstracte intelligunt se nō p̄ aliquā spēʒ: vt ēt ɔcedit Scotus. 2. di. 3. q. 8. ꝛ ēt itelligit se p̄us nā q̄ alia. ḡ in eis nō est ꝓprietas intellectus pol'is. Ex his aūt q̄ dicit Cōmētator de itellectu pol'i nō est arguēdū: qꝛ ipse errauit in exponendo Aristo. circa mām istā. ¶ Nūc 2o ꝓbandū est taʒ ex ph̄o q̄ ex Commētatore q̄ in substātys abstractis non sit intell's agens. ¶ Primo. qꝛ ꝓpriū est intell's agētis abstrahere formas a phātasmatib⁹. Sed in itelligētys nō sunt phātasmata. ḡ nec itell's agēs. Minor est nota: qꝛ phātasmata. cū hēant eē extēsuʒ. nō sūt nisi in vtute corpea. Maiorē ponit Cōmentator. 3o de aīa. cō. 4. sic dicēs: virtutes. n. passiue sunt mobiles ab eo cui attribuunt: actiue aūt mouēt illud cui attribuunt: ꝛ qꝛ res nō mouet nisi f̄m q̄ est in actu: ꝛ mouet f̄m q̄ est in po^a necesse est inq̄tum reꝝ forme sunt in actu ex̄ aīaʒ: vt moueāt aīam rōnalem f̄m q̄ apprehēdit eas. Queādmodū sensibilia. inq̄tū sūt entia in actu: necesse est vt moueant sensus. i. vt sensus moueant ab eis: ꝛ iō aīa rōnalis indiget ɔsiderare intentiones que sunt in vtute imaginatiua: sicut sensus indigēt ispicere sensibilia. Sʒ tñ videt q̄ forme rerum extrinsecaꝝ mouent hanc virtutē: ita q̄ mens aufert eas a materys: ꝛ facit eas p̄mo itellecta in actu/ postq̄ erāt intellecta in po^a. Et hoc mō vr̄ q̄ ista aīa est actiua. nō passiua. Scḋm igit q̄ intellecta mouent eā/ est passiua ꝛ f̄m q̄ mouet ab ea est actiua: ꝛ ideo dixit Arist. post: q̄ necesse est ponere in aīa rationali has duas drīas. s. vtutē actionis ꝛ virtutē passionis. Hec Commentator. Ex qbus pʒ q̄ pp̄ nihil aliud ponit intellectus agens/ nisi vt faciat ea que sunt intelligibilia in po^a eē intelligibilia in actu abstrahēdo ab imaginatiua. Ea autē q̄ hic dicit Cōmētator habent ab Aristo. infra in eodē lib^o. tex. cōm. 17. vbi ēt Cōmētator magis diffuse ponit ea que hic superius allegata sunt. Nā exponēs illud verbū Ph̄i intell's f̄m q̄ itelligit oē est quasi habitus ꝛ quasi lux. sic dixit. ꝛ intendit. s. Arist. intelligētiā agentē. ꝛ per hoc q̄ dixit: intelligit q̄si habit⁹: itendit q̄ facit oēm rē itellectaʒ in actu postq̄ erat in po^a ex quo pʒ: q̄ cū loquat vlr q̄ nulla res est intelligibilis ab itell'u pol'i nisi in po^a añ actionē intell's agētis. Cōstat aūt q̄ intell's pol'is cuiuslʒ subē abstracte aliq̄ itelligit saltē seipʒ añ oēʒ actionē intell's agentis ēt si in eo poneret. ¶ 3. Cōmē. eodē Cōmē. subdit q̄ ꝓportio itell's agētis ad itell'm polēʒ nō est sic ꝓportio artis ad artificiatū. qꝛ i mā artificy nihil est de for^a artis añ actionē artis. Jn aīa aūt est aliqḋ d̄ itētionib⁹. s. qꝛ spēs rerū sūt in imaginatiōe: ꝛ p̄ ɔñs intell's agēs non pōt se solo cāre spēs itelligibiles: q̄s ipse appellat itētiones. sed ɔcurrit ēt imaginatio. Nec sola imaginatio pōt: qꝛ si spēs intelligibilis eēt tm̄ a phātasmate ipsa repn̄taret tm̄ idiuidualiter. Ex q̄ pʒ q̄ neēe est i oī actiōe itell's agētis cōcurrere actionē imagiatiue: q̄ cū nō sit in substātys abstractis: nec itell's agēs ibi erit. ¶ 4. Declarās Cō^tor in fine illi⁹ cō. 18. q̄lis sit actio itell's agētis dicit q̄ ipsa est abstrahē. Et declarat qḋ sit abstrahere di. abstrahere. n. nihil aliud est q̄ facere itētiōes imaginatas in actu: postq̄ erāt in po^a. Cuʒ igit in itelligētys nulle sint itētiōes imagiate: nulla ēt ibi est abstractio. Preterea nō solū itell's agēs cāt spēʒ i pol'i: sʒ ēt ɔcurrit obʒ: ꝛ h̄ i nobis est me^te phātasme: vt isti ɔcedūt. ḡ cū itelligētys nō sit phātasma: seqꝛ q̄ obʒ p̄ se ime^te ɔcurreret: qḋ f lʒ est. Tū qꝛ agēs oʒ eē approximatū passo: ꝛ sic oporteret ɔtinue subas abstractas moueri de loco ad

Que sint intell's agē tis officia.

Cōclusio

locũ ad acgrẽdũ sciaꝫ reꝝ sensibiliũ eo mõ quo eis ꝯuenit
esse ⁊ moueri localr̃. Tũ qꝛ corporeũ nõ põt imediate age
Fuga re in rẽ incorporeã. ¶ Dicet̃ forte ꝙ oĩa q̃ sup̃ dicta sũt
itelligunt̃ de intellectu agẽte ⁊ poñ in nobis ⁊ nõ in itelli
gẽtĳs. Sꝫ ista rñsio fuga est ⁊ volũtaria. Tuꝫ qꝛ vt dixi in
Insecutio pn°.q.loqmur de istis potẽtĳs vniuoce. Tũ qꝛ cũ Phs 3°
de aĩa.cõ.14.⁊.15. Et.12.meta.cõ.50.loquat̃ de cognitione
subaꝝ sepataꝝ. vtiqꝫ aliquã mẽtionẽ fecisset de hꝭ. vt tra
deret nobis cõpleta ea que nãlr̃ de ipsis cognosci pñt. Et
si dicat̃ ibi eẽ itelleᵐ agẽtẽ ⁊ poñeꝫ. sed nõ posse nãlr̃ cog
sci: eodẽ mõ dicã ꝙ i eis est vtꝰ visiua. Et ꝙ in ceco audiẽ
te aliqd de coloribꝰ: causat̃ notitia coloris: sꝫ ipse eã nõ p
cipit. Que oĩa apparẽt satis irrõnabilia. Et iõ nullus phs
hꝫ ponere in itelligẽtĳs itellectũ agentẽ aut possibilẽ.

¶ Utrũ itelligẽtie itelligãt se p seipsas formalr̃. Qõ. LIX.

Queritur 59. Utrũ itelligẽtie itelligãt se p seipsas formalr̃. Et vĩ ꝙ nõ.
Prima rõ. ¶ Prio. Oẽ receptiuũ est denudatũ a nã eiꝰ
qd recipit̃. vñ dicit Phs 2° de aĩa. ꝙ visus est
abscolor: qꝛ intus apparẽs ꝓhiberet exñeũ. Et
Cõmẽtator 3. de aĩa.cõ.4.⁊ cõ.17. dicit: ꝙ recipiẽs est de
nudatũ a nã recepti: ⁊ ꝙ in ista ꝓpõne sustẽtatus est Ari.
dum ꝓbat itellectũ esse sepatũ ⁊ imixtũ. Sed itellꝰs itelli
gẽtie nõ est denudatus ab essentia ipsiꝰ itelligẽtie: cũ semp
Scda rõ. ei sit cõiũctꝰ. g̊ illa qdditas nõ est ei rõ itelligẽdi eã. ¶ 2°.
Id quo itellꝰs formalr̃ itelligit dat itelligẽtĳs aliqd eẽ: qꝛ
ipoñe est ꝙ agẽs agat aliq̃ forᵃ. ꝺm quã nõ sit in actu. nam
ignis nõ posset calefacere p calorẽ ab eo sepatũ. Sꝫ qddi
Tertia rõ tas itelligẽtie nõ dat formalr̃ aliqd esse itellectui eius: cũ
sit forᵃ p se subsistẽs. ⁊ nulli inherẽs. g̊ ⁊c̃. ¶ 3°. Nulla res
est sibiipsi rõ agẽdi: aliogn hꝫet rõnẽ p̃ncipĳ formalis re
spectu suiipsiꝰ. Sꝫ intellꝰs itelligẽtie est eius suba. ergo ⁊c̃.
Quarta ratio. Minor ꝓbat̃: qꝛ vt dĩ. 3° de aĩa. tex.cõ.15. in sepatis a mã
idẽ est itelligẽs ⁊ itellectũ. ¶ 4°. Intellꝰs itelligẽtie ⁊ eius
itellectio ⁊ suba sunt vna res. g̊ vnũ nõ est alteri rõ intelli
gẽdi. ꝯñtia pꝫ. Añs est Cõmẽtatoris.12.meta.cõ.35.⁊ ꝓba
tur rõne. Si intellectio q̃ itelligẽtia itelligit eẽt res ab ea
distincta: talis itellectio esset forᵃ imãlis ⁊ absoluta. g̊ ipsa
intelligeret. Pꝫ ꝯñtia: qꝛ oĩs forᵃ abstracta ⁊ imãlis est in
telligẽs: aut igit̃ illa intellectio itelligeret actiõe a se disti
cta: aut ipsamet eẽt sua itellectio. Si det̃ p̃ᵐ. adhuc querit̃
de illa alia itellectione. ⁊ sic in infinitũ. Si det̃ 2ᵐ eadẽ ra
tione standũ fuit in p̃mo. ꝙ intelligẽtia sit sua intellectio.
Quita rõ. ¶ 5°. Sicut intelligẽtia est forma actu intelligibilis. cum
sit imãlis: ita eadẽ rõne ⁊ aĩa intellectiua. Sed aĩa nõ est
sibi rõ intelligẽdi: qꝛ nõ intelligit se nisi sicut alia: vt dicit̃
Sexta rõ. 3° de aĩa. g̊ neqꝫ intelligẽtia. ¶ 6°. Obm cognitũ ab intel
lectu est terminus intellectionis: id aũt quo intellꝰs intelli
git est mediũ respectu obi: qꝛ mediat inter intellm̃ ⁊ obm.
Sꝫ ipoñe est. ꝙ idẽ sit mediũ ⁊ terminꝰ respectu eiusdem
obi: aliogn ẽt eẽt p̃us ⁊ posteriꝰ: cũ mediũ sit p̃us termĩo. g̊
intelligentia nõ est suo intellectui mediũ intelligẽdi se.

Triplex q̃õis sẽsus **Respondeo.** In ista.q.p̃mo declarabitur titulus
qõnis. 2° qd Phs ⁊ Cõmẽtator sen
serint. 3° dicet̃ ad quesitũ. ¶ Quãtũ ad p̃ᵐ dĩ ꝙ ista ꝓpo
sitio. Intelligẽtia itelligit seipsa formalr̃. põt habere tres
sensus ꝺm ꝙ sunt tria: qbus suba intellectualis dĩ forma
liter itelligere. Sicut.n. ignis formalr̃ calefit calore: ⁊ for
malr̃ calefacit calefactione: sic ẽt aĩa formalr̃ intelligit po
tentia intellectiua ⁊ formalr̃ intelligit specie intelligibili:
⁊ formalr̃ intelligit ipsa intellectione. Põt igit̃ queri an
intelligẽtia sit suus intellꝰs: ⁊ an intelligẽtia sit intellectui
Articulus p̃mus. suo rõ intelligẽdi: ⁊ an intelligẽtia sit sua intellectio. Et de
oĩbus istis aliqd est dõm. ¶ Quãtũ ad p̃ᵐ dicet̃ de oĩbus
istis ordine retrogrado. Et p̃mo an intelligẽtia sit sua itel

lectio. Dixerũt aliqui. vt supra dictũ fuit in hoc.12. ꝙ Cõ
mentator existimauit itellectionẽ. qua itelligẽtia itelligit
nõ esse aliud nisi obm intellectũ. Et istud supra fuit ipro
batũ. Sed vtrũ intellectio sit ipsa suba intelligẽs non est
ita expressuꝫ apud Aristotelẽ. ¶ Dico tñ ꝙ ipse ꝓbat.12.
metaphy. tex.cõ.51. ꝙ intellectio p̃me cãe est suba eiꝰ. Tũ
qꝛ cũ intellectio sit ꝑfectio intellꝰs: seqt̃ ꝙ intellꝰs ille perfi
ceret̃ aliquo alio. Tum qꝛ sequeret̃ ꝙ intellꝰs p̃me cãe se
haberet vt potẽtia ad illã itellectionẽ. Sed de alĳs intel
ligentĳs nõ est ita manifestuꝫ. Uident̃ tñ aliqua v̈ba phi
istud innuere. ¶ Primo. Quia i n eodẽ textu facit hãc cõ
sequentiã. Si intellꝰs p̃me cãe est in poᵃ: necessariuꝫ est vt
cõsecutio intelligẽdi inducat in eo lassitudinẽ. Ista auteꝫ
ꝯñtia nõ tenet nisi p istud p̃nᵐ: ꝙ vbi intellꝰs est poᵃ respe
ctu intellectionis. ibi cõtingit lassitudo. ergo a destructio
ne ꝯñtis cũ in intelligẽtĳs nõ sit lassitudo: sequit̃ ꝙ earuꝫ
intellꝰs nõ est potẽtialis respectu itellectionis: sed est ipsa
intellectio. ¶ Scdo: qꝛ in eodeꝫ textu circa finẽ sic dicit.
Essentia intelligẽdi nõ est eadẽ ⁊ passio: sicut in qbusdam
scia est scitũ. Et postea subdit. In essentialibꝰ aũt res est ra
tio ⁊ intellectus. intellectũ eniꝫ nõ est aliud ab intellectu.
oẽ igit̃ qd nõ hꝫ mãm est idẽ. intelligere enim ⁊ passio ẽt
est idẽ. Ecce ꝙ dicit ꝙ intelligere ⁊ passio sunt ideꝫ. Per
passionẽ aũt nõ põt accipi nisi aut ipsa intellectio aut itel
lectus q quodã mõ patit̃ recipiẽdo intellectionẽ. Sed nõ
põt per passionẽ accipi intellectio: qꝛ tũc nihil aliud esset
dicere nisi ꝙ itellectio est eadẽ sibiipsi. ¶ Sed mihi vĩ
ꝙ ista nõ cogãt. ¶ Et ad p̃ᵐ dĩ ꝙ intentio phi fuit ibi ꝓ
bare ꝙ p̃mũ p̃nᵐ nõ intelligat vnũ post aliud: quia in tali
successione accidit lassitudo: nõ aũt intendit per hoc dice
re ꝙ vbicũqꝫ nõ est lassitudo ibi intellectio sit suba intel
ligẽtis. ¶ Ad 2ᵐ dĩ ꝙ per passionẽ accipit obm: ⁊ per in
telligere accipit itellectũ. ¶ Et ꝙ ista sit itẽtio Phi pꝫ: qa
Cõmentator exponẽs illa verba sic dicit. Declaratũ est ꝙ
oẽ carens mã / intellꝰs ⁊ intellectũ in eo idẽ sunt. passiones
eniꝫ ⁊ passio idẽ est. Et magis adhuc pꝫ ex alia traductiõe
que sic hꝫ. Nõ altero igit̃ existẽte eo ꝙ intelligit̃ ⁊ intelle
ctu / quecũqꝫ nõ mãm hñt. Si aũt querat̃ que fuerit opĩo
Cõmẽtatoris: dico ꝙ ipse putauit intellectionẽ esse idẽ cũ
suba intelligẽtie: vt supra ꝓbatũ fuit. ¶ Et adhuc ꝯfirma
tur: qꝛ.12.meta.cõ.51. circa mediũ sic dicit. essentia intellꝰs
nõ est eadẽ cũ itelligere: qd est actio intellꝰs in nobis. ⁊ cã
in hoc est: qꝛ intellectũ in nobis est aliud ab itelligere. In
eis aũt que sunt nõ in mã: ꝯtingit vt intellectũ ⁊ intellꝰs ⁊
actio intellꝰs sint idẽ. Sꝫ lꝫ Cõmẽtator ita senserit: cõiter
tñ tenet̃ ꝙ intellectio itelligẽtie nõ est suba eius. ¶ Pri
mo. Si intelligẽtia est sua itellectio. seqt̃ ꝙ quelꝫ intelli
gentia sit eque simplex. Sicut p̃ma cã. Sꝫ hoc est falsum.
ergo ⁊c̃. Falsitas ꝯñtis pꝫ: qꝛ Phs ꝓbat.12.meta. p̃mã cãꝫ
esse oĩuꝫ nobilissimã. Et Cõmentator ibi dicit ꝙ p̃ᵐ p̃nᵐ
est nobilissimũ oĩuꝫ entiũ. Cõsequẽtia ꝓbat̃: qꝛ sublata cõ
positione intellꝰs cũ sua itellectione nõ vĩ q̃ alia cõpositio
remaneat in itelligẽtia: cũ quelꝫ alia minus videat̃ inesse
intelligẽtĳs. ¶ Scdo. sequit̃ ꝙ intellectio cuiuslꝫ intelli
gentie esset subsistẽs: sicut ⁊ eius suba. Sed supra sepe ꝓ
batũ fuit ex intẽtione ẽt Cõmẽtatoris ꝙ actio subsistens
nõ põt plurificari. sicut nec albedo subsistens. g̊ itellectio
nõ est suba intelligẽs. ¶ Tertio. itellectio in nobis distin
guit̃ ab intellectu. g̊ ⁊ in substãtĳs abstractis: lꝫ ista ꝯñtia
nõ habeat expssaꝫ euidẽtiã. tñ vĩ rõnabilis: qꝛ aĩa est sub
stãtia itellectualis simplex intrinsece sic̃ itelligẽtia. Añs ꝓ
bat̃. qꝛ Phs ⁊ Cõmẽtator sepe dicũt. 2° ⁊ 3° de aĩa. ꝙ itellꝰs
mouet̃ a phãtasmate ⁊ ab itellectu agẽte ad suã vltimam
ꝑfectionẽ q̃ est itelligere: ⁊ ꝙ intelligere est pati. g̊ intellꝰs
dũ itelligit aliquã entitatẽ de nouo recipit. ¶ Cõfirmat̃.
quia

qz Cōmētator 3° de aia. cōmē. 5. recitat opinionē Themi/
stij dicētis q intell's speculatiuus est qd cōpositū ex itell'u
agente z intellectu poŕi. z q dū itell's poŕis de nouo intelli/
git nihil in eo de nouo generaẗ. Et postea hāc opionem re/
probat Cōmētator. cō. 20. ergo de mēte ei⁹ est q dū intell's
intelligit. de nouo causatur in eo noua realitas. z per conse/
quens aliquid ab eo distinctum.

Art's 3°

Quantum ad z^{m}. s. vtrū suba abstracta sit suus itel lectus: credo q tā Phs q̄ Cōmentator
dicerēt q sic. ℂ Nā Cōmētator posuit ēt itellectū poŕem
quo nos itelligimus esse subaz separatā. z eodē mō Auicē/
na posuit intellectū agentez. ℂ Alij vero ita de hoc dicerent
sicut etiaz dicūt de potētijs aie. Nā illi qui tenēt potentias
aie nō distingui ab aia. dicerēt ꝯñter q itellect⁹ est ei⁹ suba.
Illi vero qui hoc negāt dicerēt itellectū distingui a suba itel
ligētie. Vñ ista. q. ita ē disputāda sicut illa de potētijs aie.

Arti. 3° Conclusio ...

Quantum ad 3^{m} duo sunt declarāda. p^{m} est/q sub stātia itelligētie est ei⁹ itellectui rō itelli
gendi seipsaz. Scdo quō istud sit. pmum pbaẗ. ℂ Posito
passiuo z actiuo nāli sufficiēti debite approximatis z nō i/
peditis/de necessitate sequiẗ actio. Sz itell's intelligētie est
actiuū nāle respectu itellectionis qdditatis eius: z est suffi/
ciēs nec est ibi ipeditū: z sunt debite approximata. ergo ille
intell's neccio hz itellectionez illi⁹ qdditatis. Maior ē Phi
9. meta. tex. cō. 10. Minor quātū ad singulas ptes pbaẗ. Et
primo q si itell's z obtū causant sil' itellectionē q sint acti/
ua nālia: qa pmus act⁹ itell's pcedit oēm actū voluntatis. g
primus actus nō est volūtarius. sed nālis. Sz actus quo i/
telligentia intelligit se est primus: cū ipsa intelligentia sit p
sibi psens. g ille actus est nālis. ℂ Qz etiā itellectus z obtū
sint agētia sufficientia pz. qa si pter potētiā z obtū reqritur
neccio aliqd aliud: hoc nō pōt eē nisi spēs itelligibilis. Sed
spēs non est neccia. nisi vt obtū repñtet. g vbi obtuz est pñs
ex se z actu itelligibile: ibi non est necessaria spēs. qdditas
autez abstracta est actu itelligibilis z psens suo intellectui.
ergo zc. Qz etiam sint approximata z non ipedita pz. qa il/
la qdditas est semp cōiuncta itellectui: nec vllū apparet i/
pedimētū. ergo zc. ℂ Scdo. Quidditates rez sensibilium
exñtes in itellectu p sui siľitudinē sufficiūt sil' cum itellectu
ad causandū intellectionē: nec aliud reqriẗ. g multo magis
quidditas imālis pñs suo itellectui. Istud ēt añs est Phi
3. de aia. Cōsequētia pbaẗ. qa qdditas exñs in itell'u solū
per suā spēz hz ibi esse diminutū z iperfectuz: qdditas vero
imālis. vt pñs suo itellectui hz eē pfectuz. ergo si pma pōt
multo magis ista pōt. ℂ Quātū ad z^{m} sunt duo modi dōi.

... plo p°.

Est eni vna opinio que dicit tria. ℂ Primū est/q itellect⁹
agēs z phantasma sunt cā spēi itelligibilis: ita tñ q phāta/
sma nihil recipit ab itellectu agēte: rōne cuius possit ꝯcur
rere cum ipso ad causandū spēm itelligibilē: sed suā ppriā
actiuitatē habz ex se in ordine suo. ℂ Scōm est/q spēs si/
ne obtuz. prout est pñs itellectui per suam spēm ꝯcurrit cū
intellectu possibili ad pducēdū itellectionē. Nā neutrum
istoz seorsum acceptuz sufficit: sed ex illis duob⁹ integraẗ
vna pfecta cā itellectiōis: sicut posito q in muliere sit vir/
tus actiua gñatiua dr̄ q a pr̄e z matre gñatur filius: sz neq
pr̄ p se est sufficiēs causa. neq mater. sed vtrūq sil': lz vtus
patris sit maior z pfectior q̄ virtus matris. ℂ Tertiū est/
q intellectus per se hz suā ppriā actiuitatē respectu itelle/
ctionis. partialē tñ z iperfectā: z sil'r spēs habz suā ppriam
actiuitatē partialē ex se. z ppter hoc opz spēm poni in itel
lectu non ad dandum itellectui aliquā actiuitatē eo modo
quo calor dat igni actiuitatez ad calefaciendū: quia ignis
nullā habz actiuitatē respectu calefactionis: nisi illam quā
dat ei calor: spēs autez itelligibilis nullā dat actiuitatez in/
tellectui. nec econtra. sed tñ poniẗ in eo: vt ex ipsis vnitis
constituatur vna sufficiens causa intellectionis. ℂ Quidā

Alia op.

alij dicunt q intellectus nullam habet actiuitatez. nisi illā
quā ei dat species intelligibilis. z ppter hoc dicunt spēs i/
telligibiles esse necessarias in intellectu. Et hanc opinionē
attribuunt. S. Tho. ℂ Sed iudicio meo isti falluntur: vt

Snia doctoris propria.

declaratum fuit 3° de aia. Ibi eniz diximus q de mēte. S.
Tho. intellectus hz suam ppriam actiuitatez. maiorem tñ
q̄ habeat species: z q species est necessaria in intellectu p/
pter duo. Primo qdem vt ex ea z intellectu fiat vna tota/
lis causa intellectionis: sicut dictuz est. Secūdo vt obiectū
qd sm se nō est psens intellectui quo ad esse reale: fiat ei p/
sens sm esse intētionale z in rōne obti. Naz cū quidditates
māles non sint de se actu intelligibiles: ideo non pñt sm se
eē psentes intellectui in ratiōe obiecti: sed opz q hoc fiat p
aliquā eaz siľitudinē in intellectu. Et qa qdditas itelligen
tie est semp pñs itellectui eius in rōne obti: cū sit semper ei
vnita z actu itelligibilis: ideo ipsa sufficit concurrere cuz i/
tellectu ad causandū itellectionē suppsi⁹. Que qdem itelle
ctio. lz sit effectiue taz ab itellectu q̄ a qdditate itellecta. tñ
est pncipalius ab itell'u. Et pp hoc sepe dicit. S. Tho. q ex
quidditate abstracta z intellectu eius fit vnū non in essen/
do: qa qdditas nō est in intellectu. sed in operādo: qa talis
quidditas ita cooperaẗ itellectui ad causandum itellectio/
nē: sicut species subiectiue in itellectu existēs: esse aūt vnuz
in operando non est aliud nisi pducere vnā operationem.
ℂ Et si dicaẗ q opz actionē imanētē esse subiectiue in eo
a quo est effectiue. ℂ Rñdeẗ q hoc vez est de cā q̄ pnci/
palius ꝯcurrit: sz nō est vez de q̄libet cā. Et iō itellectio est
subtiue in intellectu. nec opz q sit subtiue in obto. Quia tñ
mā de spēbus intelligibilibus: z de intellectionibus ptinet
ad tertiū de aia. ibi ista diffusius tractanda sunt.

Ad pmū

Ad primum dicunt aliqui q maior est falsa si vl'r itelligiẗ: qm lz ipsa sit vera i potētijs
sensitiuis: non tñ est vera in potētijs itellectiuis. Sz ista rō
nō videẗ sufficiēs: qa vt patuit in arguēdo. Phs loquiẗ taz
de intellectiuis q̄ sensitiuis. Et ideo dico al'r q nō opz re/
ceptiuum oīno nihil hr̄e neq sm spēm/neq sm genus de
forma cuius est receptiuū. constat eni q organū tactus est
receptiuū caloris sm esse reale z sm esse itētionale: z tamē
aliquem calorē hz nāliter cuz sit corpus mistuz. Sil'r orga

Quo dz itelligi q oē recipiens denudat a nā recepti.

num visus cū sit corpus terminatuz hz aliquē colorē sicut
z omnia alia corpora mista: vel saltē hz lucē. qd pz: quia vi/
deri pōt z termiare visionē: z tñ cū hoc est receptiuū spēz
qualitatū visibiliū. Propō aūt illa sic est itelligēda q po^a
receptiua nullā hz formā que sit ei rō recipiendi alias. Vñ
ille color q est in pupilla non est ei rō recipiendi alios colo
res: qa si etiam illū colorē sibi nālem nō hr̄et. adhuc posset
alios colores recipere. Et sil'r qdditas itelligētie non est ei
rō recipiēdi aliqs spēs. Dico pterea q si illa rō eēt vera. se
quereẗ intellectū esse nihil/sic arguēdo. Intellect⁹ est rece/
ptiuus cuiusl; entitatis: qa oēz entitatē pōt itelligere. g nul
lam habz entitatē: z per ꝯñs est nō ens. ℂ Ad z^{m} dr̄ q itel/

Ad z^{m}

lectus intelligētie nō itelligit suā qdditatē mediāte sua qd/
ditate tāq forma dante ei actiuitatē: qa si sic eēt. tūc eēt ne
cesse q ei vniret sm esse: sed itelligit per eā tāq per ptialē
causam ei ꝯdiuisaz: nō est aūt necesse talē rōnē agendi vni/
ri sm esse ei cui est rō: sed istud accidit ei. Forte diceẗ. Si

Replica.

species qua intellectus itelligit nō est necessario vnita itel/
lectui sm esse. quare. S. Tho. arguit ꝯ Auerroim in mā de
intellectu poŕi ꝯcludēs q hō nō pōt dici itelligere per ipz
si sit ab eo separatus. Diceret. n. aliqs q lz sit separat⁹: pōt
tamē coassistere itellectui tāq causa partialis ad cāndum
intellectionem. ℂ Rñdeo q. S. Tho. nō iprobat opionē

Rñsio

Cōmentatoris ad sensum nunc imediate dcm̄. sed in h: qa
Cōmentator dicebat q itellectio est subtiue in itell'u sepa

rato.ꝛ non in nobis:nos tñ dicimur itelligere.qꝛ ille intel/
lectus nobis vnitur mediantibus phantasmatibus.Et con
cludit.S.Tho.ꝙ ipossibile est hoiem esse formalr̃ itelligē
Ad 3m tem per intellectionē que nō sit in eo subtiue.¶ Ad 3m dr̄
pmo ꝙ itellectus itelligētie nō est idē cū eius suba:sed est
accidens ꝛ qualitas eius.Dr̄ 2o ꝙ si etiā eēt suba eius:tamē
maior est falsa:nec valet ista ꝯña.Istud est sibiipsi ratio
agendi.ergo est cā formalis suiipsius:qꝛ de rōne cuiuslibꝫ
cause est distingui realr̃ ab effectu:ꝛ ideo nihil est cā sui in
quocūqꝫ genere cause.Pōt tñ aliqd dici forma suiipsi⁹:qꝛ
est quedā forma subsistens ꝛ nihil aliud a se habꝫ quo for/
maliter subsistat.Silr̃ aliquid est sibi rō agendi:qꝛ est rō
agendi ꝛ nō ꝑ aliud.sed ex se:ꝛ hoc mō calor est sibiipsi rō
Ad 4m. agendi.¶ Et per hoc pꝫ rñsio ad 4m:lꝫ in eo sint ēt qdam
falsa.s.ꝙ intellectus ꝛ itellectio itelligētie sint idē cum eius
suba:nec auctoritas Cōmentatoris recipit̄ in hoc ꝓposito.
qꝛ ipse fuit ꝯrie opinionis.Et ad rōnem que ibi adducitur.
negat̄ ꝯña:qꝛ nulla forma imālis potest eē pn̄m itellectio
nis.nisi sit actus primus.itellectio aūt est actus scōs ꝛ opa/
Ad 5m. tio.¶ Ad 5m dr̄ ꝙ nō est silr̃ de aīa intellectiua ꝛ de itelli/
gentia:qꝛ aīa intellectiua non est nata nālr̃ acquirere co
gnitionē nisi ex sensatis.sensibilia autē mediātib⁹ phanta/
smatibus causant sui silitudines.Et qꝛ ille spēs representāt
primo quidditates sensibiles:a quarū phātasmatibus cau/
sate sunt.ideo pma notitia aīe intellectiue nō pōt eē respe/
ctu sui:sed est tñ respectu sensisibiliū.Intelligentia autem
nō acqrit notitiā ab obiectis:ꝛ ideo pma notitia quā hꝫ est
illius obiecti.qō prius sibi nālr̃ est ꝯiunctū in rōne obie/
Ad 6m cti actu intelligibilis.hꝫ aūt est sua ꝓpria quidditas.¶ Ad
6m dr̄ ꝙ aliqō obtū eē medium intelligēdi se pōt intelligi
Distīctio. Mediuz ꝙ est duo ꝑ modis. duplr̃.Uno modo positiue:qꝛ.s.est quedā res media inter
se ꝛ intellectū eo modo quo spēs itelligibilis dr̄ mediuꝫ.et
sic conceditur ꝙ nihil est mediuꝫ respectu sui.ad quē sensum
procedit tota illa rō cū ꝓbationib⁹ suis.Alio mō dr̄ aliqd
esse medium respectu sui priuatiue siue negatiue:quia.s.est
obtū cognitum:ꝛ tñ nulla spēs ꝯcurrens.vt causa partialis
ad eius intellectionem ponitur in intellectu ad intelligēdū
tale obiectum:ꝛ ad hunc sensum negatur minor.

¶ Utrum gradus simplicitatis intelligentiaruꝫ/sit ꝫm gra
dum nobilitatis earum. Questio. LX.

Queritur 60o:Utrū ꝫm gradū nobilitatis
in intelligentiis sit etiā gradus
simplicitatis ꝛ vnitatis in itellectionibus eaꝝ.
Pria rō. Et videt̄ ꝙ non.¶ Primo.Suppono ꝙ non
est ipossibile ire in infinitū ꝫm gradus specifi/
cos substantiarū separatarū:vt supra ꝓbatuꝫ fuit.Suppo
no 2o ꝙ omnes specie distinguantur:ꝛ istud etiam fuit pro/
batum.Suppono 3o ꝙ quelibet intelligat alia a se/ꝑ aliqͣs
species ꝛ non per seipsam.Tūc sic.Sit vltima intelligen/
tia a.ergo.a.intelligit alia a se aliquibus speciebus:ꝛ cū ille
non sint infinite.sint gratia exēpli.centū.accipio tunc aliam
intelligentiam in centuplo nobilioreꝫ qͣꝫ sit.a.ꝛ appellet̄.b.
ergo.b.intelligit tñ vna specie.accipio postea vnam supe/
riorem ad.b.ergo vel ipsa itelligit tñ vna specie:vel mul/
tis:vel nulla.Non tertium ex tertio presupposito.Nō 2m.
qꝛ ipsa est superior ad.b.ergo tñ vna.ergo non intelligit pau/
Scda rō. cioribus qͣꝫ.b.¶ Scdo.Cuilibet actui primo pōt adequa/
ri aliquis actus scōs.Nam si calor quo ignis calefacit/ē vt
b.etiam illa calefactio est intensa vt.b.ꝛ huius ratio est:qꝛ
actus secūdus elicitur ꝫm modū actus primi. Sꝫ aliq̄ in/
telligentia:puta prima intelligit vel saltem pōt oīa intelli/
gere vna specie que est actus primus.ergo itelligentia pōt
per eandeꝫ spēm elicere itellectionē terminatā ad illa oīa:
ita ꝙ sicut spēs repn̄tans oēs illas qdditates eminēter cō/
tinet singulas species repn̄tantes singulas qdditates.ita il/
la intellectio contineret alias intellectiōes:quod est falsuꝫ.
¶ Tertio.Cuilibet speciei intelligibili correspōdet vnuꝫ Tertia rō
obiectū adequatū:cum species habeat vnitatē ꝛ distōnem
ex obiecto.Sꝫ nō est in rerū nā aliqō obtū finituꝫ cōtinēs
virtualiter oēs qdditates oīum generū.ergo in itellectu in/
telligentie nō pōt esse vnica spēs q̄ sit ei rō intelligēdi oīa.
¶ Quarto.In q̄libet nā iferiori cōtinet̄ aliqd qō nō cōti/ 4a ratio.
netur in nā supiori:cū oē inferius se habeat ex additiōe ad
superius.ergo spēs que est intelligētie ꝓpria rō itelligēdi ani
mal.nō pōt ei esse rō intelligendi hoieꝫ.ꝛ sic nulla pōt dari
intelligentia que vnica specie omnia intelligat.

Respondeo ꝙ itellectionē vnius itelligētie eē sim
pliciorēꝫ intellectione alterius potest
esse triplr̃.Uno mō.qꝛ itellectio vnius est in se ꝑfectior qͣꝫ Distīctio
itellectio alterius:qꝛ.s.terminat̄ ad nobilius obtū.Secun/
do dr̄ vna esse perfectior altera.non qdem ex parte obti.sꝫ
qꝛ lꝫ terminet̄ ad idem obiectū.ad qō alia terminat̄:tamē Sēsus q̄/
intēsior est.Et ꝫm hos duos sensus nō pertractat̄ pn̄s qō. stio qo su.
Cōstat eni ꝙ operatio qua itelligentie itelligunt pmā cām.
est vniformis in oībus ex parte obiecti.intellectio autē qua
vnaqueqꝫ itelligit essentiam suam/tanto est dignior quan/
to ipsa essentia cognita maioris est perfectionis:ꝛ etiaꝫ ꝫm
gradum nobilitatis itellectiuꝫ est nobilitas intensionis in
eorum opationibus:ꝛ ꝫm hoc tñ dicūt aliqui ꝙ cognitio i/
telligentie superioris est simplicior:qꝛ.s.est ꝑfectior.Ter/
tio modo pōt itelligi ꝙ vna sit altera simplicior quantū ad
pncipiū quo elicitur itellectio:presupposito ꝙ sube abstra/
cte itelligāt qdditates reꝝ sensibiliuꝫ:ꝛ nihil aliud est q̄re/
re:nisi vtrum quanto itelligentia est superior tāto per pau/
ciores species intelligat.¶ Et in hoc sensu disputando hāc
questionem.dico contra pdictam opioneꝫ ꝙ de mēte Phi
ꝛ Cōmentatoris(presupponēdo tamen ꝙ in intelligentiis Conclu
sint hꝫ species.sicut etiam ista opinio concedit)ꝙ quanto rñsiua.
intelligentia est superior tanto habet simpliciorem intelle
ctionem.Probatur ista conclusio.¶ Primo.Quia Phus
12.metaphysi.tex.cōmen.44.postqͣꝫ declarauit in prece/
dentibus substantias abstractas esse plures:ꝛ non tñ vnā.
concludit ꝙ distinctio earum in nobilitate est ꝫm nobilita
tem motiuaꝫ.Et ibi Cōmentator in pncipio cōmē.44.di/
cit ꝙ prima itelligentia est nobilior aliis:qꝛ corpus quod
mouetur ab ea est nobilius aliis corporibus.ꝛ hoc probat.
Tum qꝛ maioreꝫ habet magnitudinē.Tum qꝛ eius mot⁹
est velocior.Tuꝫ qꝛ altiorem locū/cum supra ipsum nō sit
aliud corpus.Tuꝫ qꝛ in eo sunt plures stelle qͣꝫ in aliis.Et
post pauca/recitata quadaꝫ opinione antiquoruꝫ:cōcludit
ꝙ ꝫm Aristo.nobilitas itelligentiaruꝫ est ꝫm ordinē earuꝫ
in loco.Ex hoc arguitur sic.Intelligētia nobilior mouet ve
lociori motu qͣꝫ iferior.Sed non mouet per potentiaꝫ exe/
cutiuaꝫ:vt supra ꝓbatum fuit.sed per itelligere solū ꝛ vel/
le.ergo eius itellectio est simplicior.igitur supposita specie
oportet ꝙ sit a specie simpliciori.Nulla auteꝫ spēs itelligi/
bilis est ꝫm entitateꝫ suaꝫ simplicior qͣꝫ alia:sed tñ repsen
tatiue:qꝛ.s.simplicius repn̄tat ꝙ non potest esse nisi sit vni/
uersalior.¶ Scdo.Cōmētator in eodē cōmē.recitata opi/
nione Auicēne:ꝙ vna itelligētia est effectiue ab alia.ꝯclu/
dit statim ꝙ itelligētia pma est q̄si ars quedā subsistēs:oīa
vlr̃ ꝛ exēplariter ac virtualr̃ ꝯtinēs.reliq̄ ꝟo itelligētie ex/
plicare itendūt per motū suoꝝ orbiū ea que in illa arte vlr̃
continent̄/ꝑꝑ desideriū ꝛ amoreꝫ in eis causatū ab itelligē
tia prima.ꝛ per hunc modū pōt a cā pma deriuari multitu
do.Unde sic dicit Cōmētator.Nō est ipolr̃.vt id qō est ꝑ
se itelligentia ꝛ itellectuꝫ sit cā pluriū entiū ꝫm ꝙ ex eo in/
telligunt̄ multi modi.Id igit̄ qō intelligit motor corporis
celi de primo motore.ꝛ est cā in aīa celi.aliō est ab eo ꝙ i/
telligit de eo motor orbis Saturni:ꝛ silr̃ de vnoquoqꝫ eo/
rum.s.

rum:.s.ꝙ ꝑfectio vniuscuiusq; eoꝝ est intelligendo causam
primā:ↄ ſm hoc oēs motus eoꝝ idē intendunt.s.ordinē to/
tius. Hec Cōmē. Ex qbus pꝫ:ꝙ quanto intelligentia est su/
perior.tāto simplicius itelligit ordinē vniuersi ↄ plura ap/
prehendit de his que virtualr̄ cōtinent̄ in itelligētia ꝑma.
Sed nō pōt plura itelligere vna q̄ꝫ alia ex pluralitate spe/
cierū:qa si Cōmētator ibi cōcederet eē aliquā spēꝫ itelligi
bilē.q̄uis hoc non ꝯcedit:non tm̄ cōcederet eē multas.ḡ ꝙ
vna itelligētia itelligat plura q̄ꝫ alia est:qa eius species est
vl̄ior supposito ꝙ ibi sit spēs. ¶ Tertio. Quāto itelligen/
tia est superior tāto hꝫ nobiliorē intellectionem. Sꝫ itelle/
ctio.sicut ↄ alie oꝑationes nō est nobilior.nisi qa est a nobi
liori ꝑn°.ergo ꝑn^m^ intellectionis supioris intelligētie est no/
bilius. Sꝫ spēs est ꝑn^m^ intellectionis.vt etiā isti cōcedūt.ḡ
eius species est nobilior. Sꝫ non est nobilior.nisi qa plura
repn̄tat.ↄ ad plura se extendit.ergo intelligētia supior itel/
Fuga. ligit per spēs magis vl̄es. ¶ Dicet̄ forte ꝙ sufficit intelle/
ctū intelligentie supioris eē nobiliorē ad hoc ꝙ habeat no
biliorē intellectionē:sed non opꝫ ꝙ hēat nobiliorem spēꝫ.
Insecutio ¶ Sed ꝯtra. In intelligentijs ponēda sunt ea que arguūt
maiorē dignitatē. Sed maioris dignitatis est in itellectiōe
si non tm̄ vna causa partialis ipsius/cui⁹ est itellectus:sed
etiaꝫ si alia causa partialis.cuiusmodi est spēs sit nobilior.
qa tunc hꝫ nobilitatē ex vtroq; ꝑncipio.ḡ nō tm̄ nobilitas
est in intellectu.sed ēt in specie. ¶ Cōfirmat̄.qa nobilitas
in actione cōsequit̄ formā ꝓximā qua agēs agit plusq̄ꝫ for
maꝫ remotā. Si eni eēnt per ipossibile duo ignes quorum
vnus hr̄et digniorē formā subalē ↄ remissiuꝫ calorem.alter
vo hr̄et ignobiliorē formā ↄ intēsuꝫ calorē:tūc calefactio
istius eēt intēsior calefactione illius. Sꝫ spēs est cā ꝓxima
intellectiōis.ḡ ↄc. ¶ Quarto. Illud est attribuēdū substā/
tijs abstractis qđ est maioris dignitatis. Hāc ꝓpōneꝫ assu
mit in simili Scotus.z.dis.3.ad ꝓbādū ꝙ potētie aīe non
distinguunt̄ ab aīa. Sꝫ maioris dignitatis est in itelligētia
superiori si itelligat per pauciores spēs. Tum qa paucior/
bus principijs indiget in sua oꝑatione. Tum qa si hꝫ vnaꝫ
spēm oēs qdditates repn̄tantē pōt eam vnico actu intel
ligere.si autem habet plures non potest omnes illas qddi/
tates intelligere vnico actu:quia ex multiplicatione prīci/
piorum sequitur multiplicatio operationum. ergo in intel/
ligentia superiori sunt pauciores species.

Ad pmū. **Ad primum** dī.ꝑ ꝙ nō est ad ꝓpo^m^:qa loqmur đ substātijs abstractis que nūc sunt: in
his autē nō est abire in infinitū. Dī z° ꝙ si ꝑma suba q̄ nūc
est.intelligit oēs qdditates per vnicā spēꝫ.ↄ ꝓduceret vna
supior itelligētia.ipsa etiā itelligeret ꝑ vnā spēꝫ:ſꝫ ista spēs
eēt vl̄ior ↄ equipolleret plurib⁹:qa lꝫ per illā nō itelligeret
plures qdditates:intelligeret tm̄ plures ratiōes de illis qd/
Ad scđm ditatibus. ¶ Ad z^m^ dī ꝙ spēs intelligibilis ↄ itellectio sūt
diuersaruꝫ rōnum:ↄ tm̄ ꝓportionant̄ inter se.ↄ ideo si esset
vna intelligētia que oīa intelligeret vna specie. ipsa ēt oīa
intelligeret vna intentione. Nec istud est inconueniēs.imo
etiā Cōmen.vult ꝙ quelibet itelligētia itelligat qcqd itel/
Ad terciū ligit vnica intellectione ↄ non multis. ¶ Ad 3^m^ negat̄ ma/
ior. Naꝫ supra in.7.ꝓbatū fuit ꝙ primus ꝯceptus quē hꝫ
intell's est ꝯceptus entis:ↄ tm̄ huic ꝯceptui nō corn̄det vnū
obiectuꝫ adequatū:sed.10.gn̄a eoꝝ imediate ei correspon/
dent vt ꝓbatuꝫ fuit in.4. Et simil'r dicit̄ in ꝓposito ꝙ si i/
telligētia intelligit vnica specie oēs qdditates:illi spēi cor/
respōdēt imediate oēs qdditates:ↄ nō vna q̄ ipsas virtua/
Ad 4^m^. liter ꝯtineat. ¶ Ad 4^m^ negat̄ ꝯn̄tia:qn̄ repn̄tans distincte
oīa q̄ sunt supioris.repn̄tat etiā disticte id qđ iferius addit
supra superius. Nā h⁹ spēs ꝯsiderata ꝑcise.vt est repn̄tati/
ua aīalis.i.cōsiderata cū respectu quē hꝫ ꝑcise ad aīal/pōt
dici ꝓpria rō intelligendi disticte aīal:ↄ sil'r dico de oibus
alijs: Et ideo ipsa pōt dici vl'is.inquantuꝫ ad multa in rep/
sentando se extendit. Potest etiaꝫ dici propria:quia repre
sentat non tm̄ ea in quibus quidditates cōueniunt:sed etiā
ea que sunt propria vnicuiq; illarum quidditatum.

¶ Utrum in substantia abstracta possint esse simul in actu
plures intentiones. Questio. LXI.

Queritur 61°. Utruꝫ in substantia abstracta possint eē simul in actu plures intentiones.

Pria op. **Respondeo** ꝙ circa hanc.q.sunt tres opiones:due extreme et
vna media. ¶ Prima opinio est ex fundamētis Cōmen.q
vult ꝙ in substantijs abstractis nulla sit potētia sepata ab
actu:ↄ per ꝯn̄s oīs intētio que pōt ibi eē ibi est.ꝓp' qđ nega
uit etiā ꝙ intelligentia cognoscit singularia corruptibilia.
Et ideo ꝑsupposito ꝙ sube abstracte intelligāt per species
ei⁹ gn̄ales.necesse est ꝙ oib⁹ illis spēb⁹ actu vtat̄:ↄ ꝯn̄ter
ꝙ in q̄libet intelligētia sint tot intētiōes quot sunt spēs itel
2ª opio. ligibiles. ¶ Scđa opinio que est media.dicit ꝙ nō est ne/
cesse subam abstractā vti oib⁹ spēbus quas hꝫ:ſꝫ tm̄ ꝙ est
possibile vt plurib⁹ simul vtatur siue etiā forte oib⁹. Nam
spēs intelligibilis ꝯcurrit cū itell'u tāq̄ꝫ causa partialis ad
eliciendū intētionē.plures aūt h⁹ cause partiales pn̄t sil' cū
alia cōcurrere.sicut pꝫ ꝙ cū lumine exn̄te in diaphano cō/
currūt plures colores ad causandū sui sil'itudinē in eadem
3ª opio. parte diaphani. ¶ Tertia opio extrema dicit ꝙ nō solum
Conclo rn̄siua. nō est necesse:vt dicit ꝑma opio:sed ēt ꝙ nō est possibile.
vt dicit z^a^:ꝙ itellectus sube abstracte vtat̄ simul plurib⁹
spēbus ad eliciēdas distinctas itētiones. Et hec est opio ve
ra:ↄ probat̄ quo ad itellectū nostruꝫ:ex quo postea statim
patebit ꝙ etiā ita sit in itellectu cuiuslibet itelligētie. ¶ Et
ꝑmo arguit̄ auctoritate Phi 3° de aīa.t.cō.zz.vbi soluens
q.qua querit̄ an idiuisibile prius cognoscat̄ a nobis q̄ꝫ di/
uisibile:distinguit ꝙ aliqd est idiuisibile tripl'r.ꝑmus mo/
dus est eoꝝ que actu nō sūt diuisa.lꝫ eis nō repugnet diui/
sio:cui⁹ est oē ꝯtinuū in quo sūt plures ꝑtes nō qdē in actu
sed in po^a^:vt ibi dicit Cōmē.cō.z3.ↄ postea ꝯcludit Phus
ꝙ tale idiuisibile simul itelligit̄ totuꝫ vnica itētione. Sꝫ si
intell's itelligere dꝫ singulas ꝑtes hui⁹ continui necesse est
ꝙ diuidat̄ tp̄s. Et eius vba sūt hec. Sil'r eni tp̄s diuisibile
ↄ idiuisibile lōgitudini est. Nō est igit̄ dicere aliqd in me/
dio itelligere vtrūq;.nō eni eēt nisi diuidat̄:ſꝫ aut po^a^ scor/
sum:aut vtrūq; itelligēs dimidioꝝ diuidit tēpus. Et te.cō.
z3.sic dicit. Cū igit̄ itellexit vtrūq; duoꝝ per se.tunc diui/
det̄ tp̄s. Ex his arguit̄ sic. ¶ Impossibile est ꝙ itellect⁹ in/
telligat distinctas ꝑtes cōtinui:nisi diuidat̄ tp̄s.ḡ vel h' di/
uisio tēporis est ꝓp acqsitionē intētionis que acqrit̄ ꝑ par/
tē post ꝑteꝫ:ita ꝙ vna pars acqrat̄ in vna parte tp̄is.ↄ alia
in alia parte:aut ista diuisio est:qa repugnat duas itētiones
eē in eadē ꝑte tp̄is. Nō ꝑmū. Tuꝫ qa nō eēt ad ꝓpo^m^ Phi.
Tuꝫ qa itētio fit subito ↄ in non tp̄e.ḡ hec diuisio tp̄is non
est nisi ꝓp incōpossibilitatē intētionū. ¶ Scđo. In substā/
tijs abstractis idē est intell's ↄ intētio.vt dicit Com̄.1z.me/
taph.cō.50. Putauit eni tā ipse q̄ꝫ Phs ꝙ in substātijs illis
nullū sit accn̄s. Sꝫ in suba abstracta nō pn̄t eē pl'es itell's.
sicut nec pl'es sube.ḡ in ea nō pn̄t eē plures itētiōes. ¶ Ad
Rn̄° dubia. hāc rōnē forte rn̄debit̄ dupl'r. ¶ Primo.ꝙ ita est ꝯ me si/
cut ꝯ aduersarios.qa ego pono in substātijs abstractis esse
plures intētiones.nō qdē simul.sed successiue.ſꝫ in itelligē/
tia nō possunt esse plures intell's successiue.ḡ nec plures i/
tentiones. ¶ Scđo dicet̄ forte:ꝙ lꝫ intell's ↄ itētio sint idē
ſm rem.tn̄ plurificat̄ intētio nō plurificato itell'u.qa intel/
lectus.vt hꝫ respectū ad lapidē dicit̄ intentio lapidis:ↄ vt
hꝫ respectū ad rosaꝫ dī intentio rose:ↄ ita dōm est de alijs.
Nota. ¶ Sed ista nō ꝯcludūt. ¶ Ad ꝑ^m^ eni dī ꝙ successionē in/

tentionũ nõ pono in substãtiys abstractis loquẽdo meta^{ce}.
sed tñ theo^{ce}.s. ppter auctoritatez beati Augu.dicentis ꝙ
deus mouet creaturam intellectualẽ per tps:ꝛ qa in omni
tpe est successio partis posterioris ad ptẽ priorẽ:ideo opor
tet ad saluandũ istud tps ꝙ in itelligẽtiys sit aliqua succes/
sio:ꝛ cũ ibi nõ sit ꝭm subam.opz ꝙ sit ꝭm opationez.Sed
loquẽdo pure metaphysice diceret̃ ꝙ vnica intellectione
qua intelligit se intelligit etiã oia alia que ab ea nãliter in/
telligi possunt.vnde itelligentia iferior intelligit oẽs supio/
res tam perfecte q̃z iperfecte in eius essentia representant̃.
¶ Ad 2^{m} dicit̃ ꝙ si intellectus.vt hz respectũ ad obtuz di
intentio:seqtur ꝙ intẽtio esset relatiuũ:qd̃ manifeste appa
ret falsum.Item/intentio si dicit respectum ad obiectum:
opz ꝙ ille respectus sit realis.sicut etiã relatio scie ad scibi/
le:ꝛ per ꝯñs cum intelligentia intelligat singularia que sunt
quodã modo infinita:sequitur ꝙ in intelligentiys esset infi/
nita multitudo entium realiuz.Pz igit̃ ꝙ ꝭm Phm ꝛ Cõ/
mẽtatorẽ non hñt actu plures intẽtiones:sed vnaz tñ qua
Notãdũ semper actu intelligunt.¶ Ad cuius euidẽtiam est sciẽdũ
ꝙ essentia cuiuslibet intelligentie est ei rõ intelligendi:non
solum seipsam.sed etiaz oẽm aliaz rẽ:sed differẽter. Sub/
stantia eni intelligentie representat diminute ꝛ non pfecte
intelligentias superiores.Quidditates vo rerũ oiuz mate/
rialium representat pfecte ꝛ eminenter:ꝛ ideo intelligendo
essentiam suã quã perfecte ꝛ semper actu intelligit cum sit
eius adequatũ obtũ intelligit eodẽ actu lz diminute oẽs i/
telligentias superiores:ꝛ eodẽ actu itelligit oẽs qdditates
aliaꝝ rerum:non tñ ita perfecte sicut intelligunt̃ ab itelli/
gentiys superioribus.in quaruz essentiys perfectiori ẽt mo/
do representant̃.Et ista videt̃ mihi fuisse opio Phi ꝛ Cõ/
mentatoris:pñertim qa Cõmenta. 12° metaphy.cõ.50. cir/
ca mediũ cõmen.sic dicit.In eis aũt que non in mã contin
git:vt intellectum ꝛ intellectus ꝛ actio intellectus sint idẽ.
Et hanc auctoritatem supra exposuimus eẽ intelligẽdã de
intellecto:quod est obiectũ primũ ꝛ adequatũ.in illa.q.an
deus itelligat aliquid extra se.¶ Tertio pncipal'r arguit̃.
Si in intelligentia sunt plures intentiones simul:aut acqui
runtur ordine quodã sic ꝙ prius vna ꝛ postea alia.pori tñ
remanente:aut omnes simul sunt acquisite.Non pmũ.Tuz
qa in eis nulla est potentia separata ab actu:vt dicit̃.9.me/
taphysi.ꝛ.12.Tum qa vbi est successiua acquisitio intelle/
ctionum ibi est lassitudo ꝛ transmutatio:vt dicit Cõmẽta.
12.metaphy.cõmen.50.Non 2^{m}:qa aut illa pluralitas est
ibi de necessitate nature/aut mere contingẽter ꝛ libere.Si
contingenter.ergo potest nõ esse.Ponat̃ ergo in actu ꝙ nõ
sit.g̊ tũc erit ibi potẽtia separata ab actu.¶ Quarto.Sub/
stãtiys abstractis attribuendũ est id qd̃ est nobilius.Sz in/
telligere oẽs quidditates vnica intellectione est nobili⁹ q̃z
intelligere multis intellectionibus.ergo intelligẽtie nõ ha/
bent plures intellectiones.Maior pz.qa tanto intellectio
est nobilior quanto ad plura obiecta se extendit ꝛ nobilio/
ra.posita autez vnica intentione ipsa se extenderet ad oẽs
quidditates.Si vo ponantur plures nulla se extendet ad
omnes qdditates:sed vna ad aliquas.ꝛ alie ad alias. Ma/
ior etiam est concedenda ab aduersariys:quia Scotus eaz
ponit.2.dis.3.ꝛ per eam vult probare ꝙ potentie aie non di
Sup^{m} p^{m} uidantur ab anima.¶ Quinto arguitur.ꝛ suppono primo
ꝙ quelibet forma/siue substãtialis/siue accidentalis adue/
niẽs suo potentiali respiciẽti indifferẽter plures actus:ter/
minat eius potẽtialitatem.Istud pz:qa tale potẽtiale est ꝭz
se indeterminatũ ad hoc ꝛ ad illud.Postq̃z vo hũc actum
recipit ad eum est cõtractum ꝛ terminatũ.Habet eni actu
Sup^{m} 2^{m} tale esse quale sibi dat̃ a suo actu.Supponitur 2° ꝙ itelle/
ctio qua substãtia abstracta finita itelligit distinguit̃ ab ei⁹
intellectu:ꝛ est accñs ipsius.Istud suppositũ:lz neget Cõ/
mentator.cõcedunt tamẽ aduersariy.2.dis.3.Ex his arguit̃
sic.Nullũ subiectũ est receptiuum alicuius accidentis.nisi
habeat potẽtialitatem ad ipsum.Sz intellectus hñs vnaz
intellectionem nõ habet potentialitatem ad aliã.ergo non
potest aliam recipere q̃zdiu illaz priorẽ retinet.Maior pz
ex terminis.Minor pbat̃.Potẽtia intell's est terminata p
illam intellectionẽ.vt pz ex primo psupposito.g̊ nõ hz po/
tentialitatem ad aliud.¶ Diceret̃ forte ꝙ lz sit termiata po/ Fuga.
tentialitas que erat ad.a.intellectionẽ.nõ tamẽ est termia/
ta potẽtialitas que est ad.b.¶ Sed ꝯ hoc est:qa supra p/ Insecutio
batum fuit ꝙ nõ sunt diuersa potentialia respectu formaꝝ
eiusdem generis:sed est vnum ꝛ idẽ respectu oium.Sup/
ficies eniz vnico potentiali respicit omnes colores:ꝛ simi/
liter intellectus omnes intellectiones. Patet ergo genera/
liter ꝙ repugnat intellectioni habere actu pl'es intellectio/
nes:quicunq̃z intellectus sit ille.

¶ Utrũ itelligẽtia itelligat ifinitas species. Qõ. LXII.

Queritur 62°.Utrũ itelligẽtia itelligat i/
finitas spẽs.Et arguit̃ ꝙ non.
¶ Primo.Intellectio cuiuslibz itelligentie a Prima rõ.
pma est itellectio finita in se.g̊ nõ põt eẽ ifini/
toꝝ obtoꝝ añs pz ꝭm oẽs.Cõsequentia pbat̃.
Ois itellectio ꝯtinẽs eminẽter ifinitas pfectiões ꝭm spẽs
distinctas est formal'r ifinita.Sed si itellectio terminaret̃
ad ifinita ꝭm spẽm ꝯtineret ifinitas intellectiones:quaruz
vna corrñderet vni obto.ꝛ alia alteri.ꝛ eis eqpolleret.ergo
esset formal'r ifinita.¶ Scdo.Ois cognitio finita est deter Scda rõ.
minata ad aliqd̃ obtuz vel ad aliq̃ obta/vltra que non põt
se extẽdere:vt pz discurrendo in oib⁹:ꝛ probatur rõne:qa
qcqd põt in aliqua ꝛ nõ in tot qn in plura est ifinitũ.vt pz
ex rõne infiniti:cuius partẽ accipiẽtibus est semp aliđ acci
pere.Sed itellectio intelligẽtie est finita.g̊ est ad aliquam
multitudinem determinate.¶ Tertio.Cuilibet vni itelle/ Tertia rõ.
ctioni correspondet vna formalis ꝛ adeq̃ta rõ obtiua.Sz
intellectioni intelligẽtie nõ corrñdet vna rõ ꝯtinẽs infinita
ꝭm speciez.g̊ ꝛc.Maior pbat̃.Mẽsurata habẽt vnitatez
ꝛ distinctionem ꝭm mẽsuras.Sz obtũ formale ꝛ pmũ est
mẽsura itellectionis.g̊ si intellectio est vna.opz eius forma/
lẽ rõnez obtiuã eẽ vnaz.Minor pbat̃.Si daret̃ vna talis
rõ obtiua/ipsa nõ eẽt aliud nisi essentia intelligẽtie que est
pmũ obtũ sui intell's.Sz talis eẽntia nõ ꝯtinet ꝭm cogno/
scibilitatẽ infinitas spẽs:cũ non ꝯtineat eas ꝭm entitatem.
ergo ꝛc.¶ Quarto.Intelligere aliq̃ obta est aliquãte pfe/ Quarta rõ
ctiõis:ꝛ itelligere plura est maioris pfectionis. g̊ itelligere
infinita est ifinite pfectiõis.Sz itell's itelligentie est finite
virtutis.g̊ nõ põt itelligere ifinita.Prima ꝯña pbat̃. quia
vbi melior est pluralitas q̃z vnitas:ibi ifinita pluralitas ar
guit infinitam bonitatẽ.¶ Quinto.Id de cui⁹ rõne est suc/ Quinta rõ.
cessio nõ põt eẽ totũ simul apud intellectũ.Sed de rõne i/
finiti est successio.ergo nõ põt totũ eẽ simul apphensuz ab
itellectu.Maior pz:quia vbi est successio ibi vna pars est
post aliã.Minor pbat̃:qa.3.physi.tex.ꝛ cõmen.59.dicit̃ ꝙ
non opz intelligere infinitũ sicut aliqd perfectũ:vt hoiem
aut domum.sed magis ꝭm ꝙ generatur successiue:vt dies
aut pugna:ꝛ ꝙ hec est vniuersaliter dispositio infiniti.

Respondeo. In ista.q.pmittã aliquas distõnes ne
cessarias ad notitiam questiõis:ꝛ de/
clarãtes aliquo mõ titulũ qõnis.Postea rñdebitur p con/
clusiones.¶ Prima distinctio est.ꝙ intellectionem termi Distictio.
nari ad infinita contingit dupliciter.Uno modo ad infini/
ta numero.Alio modo ad infinita ꝭm speciem.Et h̃ duob⁹
modis:qa vel terminat̃ ad infinitas spẽs perfectas ꝛ oino
dispatas nõ habẽtes dependẽtiã inter se:vel terminat̃ ad
infinitas species impfectas:quaꝝ vna supior necessario i/
cludit inferiorez:sicut est in numeris ꝛ in figuris.¶ Scda
distinctio

distinctio est.ꝙ aliqua infinita ꝺm speciem dupliciter itel- Prima distõ
ligi pñt. Uno modo cognitiõe cõfusa. Alio mõ cognitione distincta. De notitia confusa nõ est sermo:ꝗa ẽt sensus hoc mõ põt cognoscere infinita. Uidẽs eniꝫ aliquod ꝯtinuum videt confuse infinita puncta ⁊ infinitas partes ꝓportionales que in eo sunt. Sed ꝗrit̃ de notitia distincta. ¶ Tertia Distinctio
distinctio est.ꝙ infinitũ itelligi põt accipi dupliciter. Uno modo ꝙ itelligat̃ ꝑ enumerationẽ ptis post ptẽ siue cũ ꝗ dã successiõe. Alio mõ ꝙ itelligat̃ vnico ⁊ simplici actu: ꝗ simul feratur sup infinitas ptes eius: ita ꝙ intellectus non tot partes intelligat siue nõ tot spẽs ꝗn adhuc plures. His
1ª õclo. premissis hec est pma ꝯclusio. ¶ Lꝫ nulla intelligẽtia itelligat infinitas spẽs perfectas: intelligit tñ infinita idiuidua ⁊ infinitas spẽs iperfectas. Hãc ꝯclusionem ꝓbo de mente Phi ⁊ Cõmẽtatoris quãtũ ad singulas ei⁹ partes. pmã sic. ¶ Impoꝭe est spẽs pfectas eẽ infinitas. g̃ impoꝭe est itelligentiã intelligere eas ifinitas. Cõsequẽtia pꝫ. ꝗa itellectio nõ est nisi de ente possibili. Añs ꝓbat̃. Deus agit ex necessitate nature ꝺm Phm ⁊ Cõmẽ. vt supra ꝓbatũ fuit. g̃ ꝺm totã virtutẽ. Pꝫ ꝯñtia ex rõne agẽtis nãlis 2º physicoꝝ. Tũc vltra. ergo ꝓduxit quicquid potest ꝓducere. Sꝫ species producte sunt determinate multitudinis. ergo non potest vltra istas species plures producere: ⁊ per consequens nec infinitas. Et forte ad hunc sensum dixit Scotus. 4. dis. j. q. j. ꝙ intelligentia non potest vno actu intelligere infinita: vt patet ex verbis eius. ¶ Scõm sic probatur. Intelligentia mouens orbem solis intelligit actu quicquid cõtinetur vt in virtute solis ⁊ motus eius: ⁊ etiam oĩa que per illũ producta sunt. alioquin illa intelligẽtia nõ eẽt motor adequatus orbis solis. Sed infinita indiuidua sunt producta ex virtute solis: ⁊ infinita sunt producibilia: ꝗa ꝺm eos mũdus est eternus. ergo ⁊c̃. ¶ Tertium etiam probat̃. Intellectus nr̃ potentialis intelligit infinita. ergo quelibet alia itelligẽtia itelligit ifinita. Cõsequẽtia patet. ꝗa siue itellꝰs sit suba abstracta: vt vult Cõmẽ. siue sit poª anime/cõstat ꝺm oẽs ꝙ alie itelligẽtie sunt eo nobiliores. Añs ꝯo habetur a Cõmen. 3. de aĩa. cõ. 19. vbi ꝓbat itellectũ potẽtialeꝫ nõ eẽ mistũ tali rõne. Quicꝗd iudicat itellectiões ifinitas est separatũ ⁊ imistuꝫ. Sꝫ itellectus iudicat itellectiones infinitas in ꝓpositione vli. ergo est imistus. Maioreꝫ ꝓbat ꝑ hoc ꝙ potentie anime. ꝗa sunt miste. i. vnite materie non iudicant nisi tñ intellectiões finitas. Et postea cõfirmat suam minorẽ. s. ꝙ itellꝰs iudicat ifinitũ per auctoritateꝫ Auẽpace in sua epistola expeditiõis. ¶ Scõo arguit̃ ex ꝓprys. Intelligẽtia põt vnico actu intelligere aliquã quãtitatẽ continuam permanẽteꝫ intellectione completa ⁊ perfectissima: scꝫ tãtũ quãtũ ipsa quãtitas est itelligibilis. ergo põt intelligere infinitas species. Añs pꝫ ꝑsupponẽdo ꝙ intelligentia intelligat aliquid extra se. Nam maior est virt⁹ intellectiua actiua in qualibꝫ intelligentia ꝗ̃ intelligibilitas passiua cuiuslibet ꝗ̃titatis. Cõsequẽtia ꝓbatur. Intelligẽtia itelligit cõplete hanc qñtitatẽ. g̃ intelligit ꝗcꝗd ꝯtinet̃ in ei⁹ potentia passiua. Pꝫ ista ꝯñtia. ꝗa oppositũ ꝯñtis tollit añs. Si enim non intelligit quicquid in ea cõtinetur. sequit̃ ꝙ non intelligat quicꝗd de ea est intelligibile. ⁊ per ꝯñs ꝙ nõ intelligat perfecte. Tunc vltra. Intelligentia itelligit quicꝗd continetur in eius potẽtia passiua. Sed in eius potẽtia passiua continentur infinite partes proportionales: vt dicit̃. 3.
Tex. cõ. p. physi. ⁊. 5. metaphy. ergo itelligit vnico actu infinitas ptes proportionales huius continui. Sed in infinita multitudine partium proportionaliꝫ sunt infinite species numerorum. ergo intelligit infinitas species. ¶ Confirmatur. ꝗa in illa multitudine infinitarum partiuꝫ sunt etiã infinite species proportionum. s. dupla/ tripla/ ⁊c̃. ⁊ sic infinitum. g̃ ⁊c̃. ¶ Tertio. Aliqua intelligentia potest per vnicam specieꝫ intelligere aliquam naturam genericam. ⁊ alia que sub ea continẽtur: vt supra probatuꝫ fuit. Sed sub genere figurarum continentur infinite species figure. ergo aliqua intelligentia potest itelligere infinita. ¶ Cõfirmatur. Intelligẽtia põt simul itelligere oĩa que per vnã spẽm repñtantur. Sꝫ ifinite spẽs numeroꝝ repñtant̃ per vnã spẽꝫ. ergo ⁊c̃. maior pꝫ. Minor ꝓbat̃. Intelligẽtia itelligit aliꝗs numeroꝝ spẽs: ⁊ assignata ꝗcũꝗ specie numeri adhuc potest intelligere maiorẽ. puta numerũ cẽtenariũ: millenariuꝫ. ⁊ sic successiue: ꝗa hoc põt etiam itellꝰs noster. ergo vel itelligit oẽs istas spẽs numeroꝝ per vnicã spẽm itelligibilem: vel quelibꝫ spẽs numeri hꝫ distinctã spẽm in itellectu. Si pᵐ. habeo ꝓpositum. Si 2ᵐ. igit̃ in itellectu itelligẽtie nõ sunt tot spẽs itelligibiles. quin adhuc plures ibi sint. Pꝫ ꝯña: ꝗꝛ nõ intelligit tot spẽs ꝗn possit plures intelligere. ¶ Dicet̃ Fuga.
forte ꝙ nõ est vnica species oĩum nec singule singuloꝝ: sꝫ vnica spẽ itelligit multas spẽs numeroꝝ. ¶ Cõtra. adhuc Insecutio
stat vis huius rõnis. Sit gr̃a exẽpli ꝙ per vnã spẽm itelligat centum spẽs numeroꝝ: ⁊ arguit̃ sic. Intelligẽtia ꝑ vnaꝫ spẽm intelligit centũ spẽs numeroꝝ. Sed spẽs numeroꝝ in infinitũ plures ꝗ̃ centũ pñt successiue intelligi ab intelligentia. ergo hꝫ actu ifinitas spẽs: qđ nullus dicit. ¶ Scõa 2ª õclo
ꝯclusio. Nulla itelligẽtia intelligit ifinituꝫ per modũ ifiniti. Ista ꝯclo cõiter tenet̃: ꝗa Phs dicit pmo phy. tex. cõ. 35. ꝙ infinitũ inquãtum hꝫ est ignotũ. Dicũt eni aliꝗ ꝙ ifini- Op. quorũdam.
to repugnat cognosci: ꝗa (vt ipsi putãt) de rõne infiniti est successio. Sꝫ ista rõ nihil concludit. ¶ Prio. ꝗa ex hoc se- Impugnat opinio.
quitur ꝙ nulla intelligẽtia itelligat motũ ⁊ tp̃s. Sꝫ hoc est falsum: alioquin non cognosceret se mouere celũ. ergo ⁊c̃. Cõsequẽtia ꝓbat̃. Precisa rõ ꝗre infinito iquãtũ hꝫ repugnat cognosci est successio. Sꝫ tp̃s ⁊ mot⁹ sunt entia successiua. ergo eis repugnaret cognosci. ¶ Scõo. ꝺm Auicen. ⁊ Algaçelẽ ⁊ multos alios nõ repugnat ꝙ detur multitudo actu ifinita: ⁊ ꝺm Arist. si aĩa itellectiua est imortalis: cũ ẽt ꝺm ipm gñatio hoĩum sit eterna. sunt actu ifinite aĩe. Sed ista sunt entia pmanẽtia. g̃ nõ repugnat aliꝗd eẽ actu ifinitũ: ⁊ ibi nullã eẽ successioneꝫ. ¶ Tertio. De rõne entis successiui est ꝙ posteriori pte aduenĩẽte prior ps desinat esse vt pꝫ in motu ⁊ tp̃e: quoꝝ nõ ẽ actu nisi idiuisibile. Sꝫ adueniẽte posteriori pte ifiniti prior pars non desinit esse: sicut apparet in numeris in ꝗbus est ꝓcessus in ifinitũ: ⁊ tñ adueniente ternario non cessat binarius: ⁊ sic de alys. ergo de rõne infiniti nõ est successio. ¶ Dico igit̃ aliter ꝙ infinito Sniapha
repugnat itelligi ꝑ modũ ifiniti. ꝗa infinitũ est passio ꝗ̃titatis: de rõne aũt ꝗ̃titatis est ordo ptiuꝫ. Iste aũt ordo nõ est ordo ꝺm tẽpus sꝫ ꝺm situ: ꝗa ordinant̃ ptes quãtitatis ꝺm aliũ ⁊ aliũ situ: cognoscere igit̃ infinitũ per modũ infiniti est cognoscere ipm numerãdo ptẽ post ptẽ ordinate ⁊ successiue: nõ ꝙ successio sit in obiecto cognito in se: sꝫ ꝓut est in itellectu: ꝗa ꝑus vna ps infiniti hꝫ eẽ cognitũ: ⁊ postea alia. Cũ aũt nõ ꝯtingat enumerare successiue infinitas partes: quia infinita nõ est ptrãsire. ideo infinito repugnat intelligi ꝑ moduꝫ infiniti. ¶ Scõo. Impossibile est ꝙ aliqđ successiuũ inquãtũ hꝫ sit pmanẽs: ꝗa pmanẽs ⁊ successiuũ distinguunt ꝑ rõnes ꝯdictorias. Sꝫ de rõne ifiniti in esse cognito est successio ptiũ sicut declaratũ est. ergo impossibile est ꝙ in esse cognito sit pmanens. Sꝫ si cognosceret̃ simul ⁊ vnico actu per modum ifiniti esset pmanẽs in esse cognito: ꝗa oẽs eius partes simul cognoscerẽtur. ergo repugnat infinito ꝙ intelligatur per modum infiniti.

Ad primum in oppositũ negat̃ ꝯñtia. Ad ꝓbatio- Ad pmũ.
nẽ dr̃ ꝙ aliqua intellectio duplr̃ põt dici infinita. Uno mõ entitatiue. Alio mõ formalr̃. Dr̃ itel- Distinctio.
lectio infinita entitatiue tñ illa que est entitas subsistens ⁊ infinita cui⁹ est tñ intellectio prime cause. Dr̃ aũt infinita

formalr̄ qñ terminatur ad obiecta ĩfinita: tũc eñi est ĩfinita ex parte illa a qua sumit̃ eius rõ formalis. Jsto aũt modo põt dupl'r dici ĩfinita. Uno mõ simpl'r: ⁊ sic est infinita tñ illa que actu intelligit ĩfinitũ tãta pfectiõe quãta ipm est intelligibile: ⁊ que ĩtelligit oẽs spẽs rerũ tã existẽtes ꝙ̃ possibiles produci. Alio modo dr̄ ĩfinita ₰m quid: illa intellectio q̃ terminatur ad ĩfinitas spẽs impfectas eoꝝ tñ que sũt eiusdem gñis: puta infinitas spẽs numeri vel figure: ⁊ hoc modo ꝯcedit̃ ꝙ quelibꝫ intelligẽtia habꝫ ĩtellectionem ĩfinitã: nõ tamẽ sequit̃ ꝙ habeat ĩtellectionẽ ĩfinitã entitatiue/aut

Ad sc'd3 formaliter simpl'r. ⁋ Ad 2m negatur maior: qa vt dcm̃ est aliqua ĩtellectio finita entitatiue ⁊ simpliciter ĩfinita: tamẽ ₰m qd põt determiare sibi ĩfinitas spẽs quales dicte sunt.

Ad tertiũ ⁋ Ad 3m dr̄ ꝙ ĩtellectioni simpliciter ĩfinite correspõdet vna ratio obiectiua adequata/in qua oĩa perfectissime representãtur: ⁊ hec est qdditas pme cãe correspõdẽs sue ĩtellectiõi: sed ĩtellectioni ĩfinite tñ ₰m quid correspõdet vna ratio obiectiua ₰m quid ĩfinita: ⁊ hec est ipsa natura generica: puta genus figure vel numeri. Jsta eñi genera sũt ₰m quid ĩfinita: qa cõtinẽt sub se potẽtial'r ĩfinitas spẽs. ⁋ Ad

Ad 4m. 4m ꝯceditur totũ: accipiẽdo ꝯsequẽs ₰m ĩfinitatẽ ₰m qd. Sed loquẽdo de ĩfinito simpliciter negatur vltima consequẽtia.

Ad quĩtũ ⁋ Ad 5m negat̃ maior: qa nõ oportet ꝙ oĩa ea ꝯueniãt obto in eẽ cognito que cõueniũt ei in eẽ reali: ⁊ ideo lꝫ obiectum sit successiuũ. possunt tñ partes eius in eẽ cognito habere simultatẽ ⁊ permanẽtiam. Negat̃ etiã minor vt dcm̃ fuit. ⁋ Sed tñ sciẽdũ est ꝙ dupl'r põt dici aliquid eẽ

Distictio. successiuum. Uno modo proprie: ⁊ hoc est tñ id cuius vna parte adueniẽte alia trãsit. Alio modo satis improprie dicitur illud eẽ successiuum in quo semper cõsurgit noua potẽtia: ⁊ positio cuiuslibet noui actus. Primo modo infinitũ nõ habet ex sua ratiõe ꝙ sit successiuũ: sed tñ scdo modo. Ex aduentu enim cuiuslibet vnitatis in numero consurgit noua potẽtia ad vlteriorem speciem: ⁊ ad hũc sensum ĩtelligenda sunt illa verba Phi. Dico preterea ꝙ lꝫ alicui infinito cõueniat successio/puta diuisioni ĩfinite ꝯtinui in partes proportionales. (Nõ eniꝫ reducitur in actũ tota ista diuisio nisi successiue ⁊ vna post aliam. Cuius ratio est: q: potentia ad vlteriorem diuisionem nõ inest continuo nisi ex precedẽti diuisiõe) tamẽ de ratione ĩfiniti non est vniuersaliter successio proprie dicta. Et si queratur que est rõ infiniti. Respõdeo ꝙ ₰m Phm̃. 3. physicoꝝ. est esse id cuius partem accipiẽtibus semper est aliquid vltra accipere. Ex quo datur intelligi ꝙ ratio infiniti consistit in hoc ꝙ est nõ habere vltimum vel finem partium in actu.

⁋ Utrũ vna ĩtelligẽtia possit pducere aliã. Qõ. LXIII.

Queritur 63º: Utrũ vna ĩtelligẽtia possit esse pductiua alterius. Et videtur ꝙ sic.

Pria rõ. ⁋ Primo. Jntelligẽtia põt esse pductiua subẽ nõ depẽdẽtis a mã. ergo põt eẽ pductiua alterius intelligentie. Cõsequentia patet: quia omnis substãtia nõ depẽdẽs a materia est nature intellectualis. Antecedẽs probatur. Ois causa secũda. ⁊ oẽ ĩstrumẽtum potest in aliquem effectum ex virtute sibi cõicata a prima causa. in quẽ nõ põt p virtutẽ ppriã. Sꝫ ĩtelligentie pñt propria virtute pducere oẽm formaꝫ educibilẽ de potẽtia materie. ergo pñt per virtutem sibi cõicatam a cã prima producere formã nõ depẽdẽtẽ a materia: ⁊ illa erit

Scda rõ. intelligẽtia. ⁋ Secũdo. Ab vno agente qd̃ semper eodem modo se hꝫ nõ põt ĩmediate pcedere multitudo: qa vnum inquãtuꝫ vnũ natũ est tñ facere vnũ. Sꝫ pma causa semp eodem modo se habet in se. igitur ab ea non procedit immediate nisi vnum: ⁊ per cõsequẽs nõ producit multitudineꝫ intelligẽtiarum nisi quodam ordine. s. vnam mediãte alia.

Tertia rõ. ⁋ Tertio. Lꝫ virtus dei sit ĩfinita. tamẽ nũꝗ̃ agit nisi finite: alioquin produceret aliquem effectum ĩfinitũ. ⁊ per hoc pꝫ ꝙ pductio alicuius effectus est a virtute agẽte finite: ⁊ p ꝯñs nõ requirit in suo pductiuo virtutẽ ĩfinitã. Sꝫ si vna intelligẽtia nõ posset aliaꝫ pducere. hoc nõ eẽt nisi qa virtus productiua ĩtelligẽtie est necessario ĩfinita. ergo vna in-

Quarta rõ telligẽtia põt aliã pducere. ⁋ Quarto. Tãta virtus requiritur ad pducẽdũ aĩam ĩtellectiuam quãta requirit̃ ad pducẽdum vnam ĩtelligẽtiã: cũ etiã ipsa aĩa sit quodaꝫ mõ vna intelligẽtia/ex quo ab oĩ materia põt eẽ separata. Sꝫ ĩtelli-

T. cõ. 26. gẽtie causant motuꝫ celi a quo causatur aĩa: qa. 2. phẏ. Sol ⁊ homo gñant hoiem. ergo ⁊c̃.

Quita rõ. ⁋ Quinto. Si vna ĩtelligẽtia nõ potest aliã pducere. hoc nõ videt̃ esse pp̄ter aliud nisi qa virtuteꝫ pductiuã alicui⁹ ex nihilo opꝫ eẽ ĩfinitam. vt cõiter dr̄. Sed hoc est falsuꝫ. ergo ⁊c̃. Probat̃ falsitas ꝯñt. Si requirit̃ necessario ĩfinitas virtutis: sequitur ꝙ effect⁹ nobilior nõ magis manifestet illaꝫ virtutẽ ꝙ̃ effectus ignobilior. Sꝫ hoc expsse apparet falsuꝫ. g̃. Cõsequẽtia pꝫ. quia quilibet talis effectus cum per te requirat ĩfinitam virtutẽ in agente: talem infinitam virtutem etiã manifestat.

Respondeo ꝙ circa hoc due sunt opiones. ⁋ Prima est Auicẽ. 6. meta. cõ. 4. ⁊ eã tãgit Cõmẽ. 12. meta. cõ. 44. dicẽtis ꝙ prima cã ĩmediate ĩtelligit se perfecte ex necessitate nature: ⁊ ex hac ĩtellectiõe pducit primã ĩtelligẽtiã: que ab illa pma cã effluit ⁊ emanat quadam naturali cõsecutiõe: ⁊ hec ĩtelligẽtia primo pducta est illa qua mediãte deus mouet primuꝫ mobile. Quia

Auicenne placitum. ꝟo hec ĩtelligẽtia producta habet eẽ ab alio receptum: ista tꝫ in ea cadit cõpositio qdditatis cuꝫ eẽ: lꝫ ipsa qdditas in se sit simplex. Jsta aũt ĩtelligẽtia ĩtelligit primã cãm a qua pducta est: ⁊ ĩtelligit suã qdditatẽ que est simplex: ⁊ seipaꝫ intelligit inquãtũ est cõposita cũ suo eẽ. ĩquãtũ aũt ĩtelligit primã causaꝫ/ipsa pducit vnã aliam ĩtelligẽtiaꝫ: ⁊ ĩquãtuꝫ intelligit suam quidditateꝫ. que est simplex/producit aĩaꝫ celi: ĩquãtum ꝟo ĩtelligit se vt est composita producit corpus celeste. Hec auteꝫ ĩtelligẽtia scdo pducta: pducit aliã: ⁊ aĩam secũdi celi ⁊ corpus eius: ⁊ sic successiue: vsqꝫ ad ĩtelligẽtiam que est infra cõcauum orbis lune: presidẽs toti sphere actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ: que ₰m ipsum attingit essẽtias oĩum formarum in materia: ⁊ agẽtia particularia tñ disponũt materiam. ⁋ Alia opinio est Cõmẽtato. vbi

Aũ. snia. supra. ⁊ cõmuniter oĩum Peripateticoꝝ. ꝙ impossibile est vnam intelligentiam producere aliam. ⁋ Ad cuius euidẽtiam est sciẽduꝫ ꝙ cum pductio sit actus secũdus/a nullo potest esse in quo non sit actus pmus: qa secundus necessario presupponit pmum tãꝗ̃ pncipium suum formale: vt

Te. cõ. 5. habetur. 2. de aĩa. oportet igitur si vna intelligentia est productiua alterius ꝙ in ea sit aliqua forma qua mediante pducat: siue hec forma sit eius substãtia: siue qdcunqꝫ aliud. Dupl'r autem potest aliqua vis productiua esse in aliquo. Uno mõ ₰m esse quetuꝫ ⁊ permanẽs sicut calor est in igne. Alio modo in quodaꝫ transitu ⁊ quasi ĩtentional'r: sicut vis productiua scãni est in ĩstrumento. qd̃ talem virtutẽ nõ habet. nisi dum actu mouetur ab agente pncipali ⁊ ea motiõe cessante/cessat esse virtus in ĩstrumento. ⁋ Dico igitur ₰ꝫ hanc opionem quã sequor in hac mã natural'r loquẽdo ꝙ vna ĩtelligentia nullo modo habꝫ virtutem productiuã alterius/siue modo quieto siue in transitu. Et hoc probatur.

Cõclusio gstro rĩsua. ⁋ Primo. Nulla ĩtelligentia potest produci nisi ex nihilo producatur. Sed vna intelligentia nõ potest aliquid ex nihilo producere. ergo ⁊c̃. Maior patet: qa cum ĩtelligentia nõ habeat mãꝫ nec subtuꝫ aliquod siue ex quo siue in quo fiat: oportet si producitur ꝙ ex nihilo producatur. Minor probat̃. Producere aliqd ex nihilo est tñ virtutis infinite intensiue. Sꝫ nulla ĩtelligentia preter pmam est infiniti vigoris: vt probabitur. ergo. Maior probatur. ⁊ suppono vt

dicit

dicit ph̃s z Cõmentator 4° physicoꝝ. cõmen. 71. z. 72. ꝙ in omni motu z productiõe opꝫ eē aliquaꝫ resistētiā. Que quidē resistētia nō est resistētia actiua sed formalis: q̄a res pducēda aut mouēda nō semꝑ ꝯnitiť pducēti aut mouenti vt accidit in motibus violētis/in q̄bus mobilia ꝯnitunť: q̄a saltē iclinanť ad motū oppositū. Nā ꝙ resistentia actiua nō sit in oībus pꝫ: q̄a in motu celi nulla talis est. cū celuꝫ non iclineť ad vllū aliū motū. Formalē aūt resistētiam appello formalē oppõnem mouentis z moti: q̄a mobile est in potētia tale quale est mouens in actu Et pp hoc dixit Cõmētator 7° physico. cõmen. 35. ꝙ necesse est in omni motu eē resistētiam/que ꝯsurgit ex hoc ꝙ istud est agens: z illud est patiēs. Ex his probať illa maior. Ubi maior est resistētia formalis: ibi maior virtus reqritur. cuius rō est: q̄a tunc potētia est magis elõgata ab actu: sicut patet ꝙ reqriť maior virtus ad dealbandum aliqđ corpus nigrum. vt sex/ꝙ̃ si sit nigrum tm̃ vt tria. Sed iter nihil z ens est infinita distantia formalis. Qđ patet. Tum q̄a sunt ꝯtradictoria iter que non est medium. dareť autē medium si aliqua eēt minor. Tuꝫ q̄a ea summe distant formalr̃ que in nullo conueniunt: ens autē z nō ens in nullo cõueniunt. Non eni conueniunt in ente. cum ip̃m nihil non sit ens. Nec ꝯueniūt in nō ente. cuꝫ ens non sit nihil. ergo reqritur ifinita virtus ad pducendū aliquam itelligentiaꝫ ex nihilo. ¶ Scđo. Si ad productionē itelligentie ex nihilo non reqritur virtus infinita. sed sufficit virtus finita: seqtur ꝙ non sit maioris difficultatis producere aliqđ ex nihilo ꝙ̃ pducere aliqđ ex aliquo: qđ euidenter apparet falsum. Cõsequētia pbatur. Sit virtus finita. a. pducens itelligētiaꝫ ex nihilo: z sit alia virtus finita. b. producens ignem ex aliquo: cū q̄libet v̄tus finita alteri virtuti finite habeat determiataꝫ proportionem: oportet ꝙ iter. a. z. b. sit proportio: z sit tripla. gr̃a exempli. Detur postea vna alia virtus finita in triplo maior virtute. b. z hec data virtus producat aliqđ ex aliquo. Cõstat ꝙ hec virtus est equalis virtuti. a. cuꝫ vtraqꝫ se habeat ad. b. tm̃ in proportione tripla: z tamen hec virtus producit aliqđ ex aliquo: z. a. producit ex nihilo. ḡ seqtur ꝙ nō reqrať maior virtus ad pducendum ex nihilo ꝙ̃ ad producendū ex aliquo. ¶ Tertio arguiť ꝙ istud sit non ꝯcedendū ꝫm doctrinam Aristotelis z sui Cõmentatoris. Nam non minoris difficultatis est pducere vnam itelligētiam ꝙ̃ pducere mām p̄mam z corpus celeste: cuꝫ oīa ista si facta sunt/ex nihilo facta sint. Sed ph̃s non ꝯcederet itelligētiā aliquam p̄ter p̄mam pduxisse aliqđ predictoꝝ: q̄a ꝫm ipsum intelligentie nihil pducunt nisi per motum celi. ꝯstat autē ꝙ celum sicut z oē aliud mobile presupponitur suo motui. Silr̃ mā non potest produci per talē motum. q̄a oē productum mediāte motu celi est pductum per ḡnationem aut trāsmutationē q̄bus subijciť mā: nullo aūt istoꝝ modoꝝ pōt esse producta mā. q̄a subtuꝫ transmutationis est prius trāsmutatione. terminus autē per trāsmutationē pductus est ea posterior. Impossibile est autem ꝙ eadem res p̄cedat trāsmutationē z eam sequať. aliogn esset prior z posterior respectu suipsius. ¶ Quarto idē pꝫ expresse ex dictis Auerro. 12. metaphysice loco supra allegato. vbi recitans illam opinionem Auicēne de productione vnius intelligētie ab alia/dicit ꝙ ibi non est causa z causatum.

Ad p̄mū **Ad argumenta** rn̄detur. ¶ Ad primū negatur maior. Ad probationē dī ꝙ dupliciter potest itelligi illa propositio. Uno modo ꝙ instrumētuꝫ omne possit aliquam entitatem producere: quā nō posset aliter producere. ita ꝙ alia sit entitas quā producit vt moueť a causa p̄ncipali: z alia sit entitas quaꝫ pducit ex se. z ad hūc sensum ipsa est falsa. Nam serra ex se z ex forma sua hꝫ virtutē secandi ligna: z tamē non secat nisi mota Distictio.

ab agente p̄ncipali. Alio modo potest intelligi ꝙ plus pōt in virtute p̄ncipalis agentis ꝙ̃ ex se. i. ꝙ non potest habere actionē suam respectu effectus agentis p̄ncipalis nisi moueatur ab agente p̄ncipali z sic est vera: sed tūc non sequir nisi ꝙ itelligentia nō potest producere iferiora nisi cõcurrente actione cause superioris. ¶ Ad 2ᵐ dī ꝙ agens p itellectū (si eius itelligere z velle sunt pductio) si pōt imediate plura disticte itelligere pōt etiam ea imediate pducere. tale autē agens est causa p̄ma. Illa autcꝫ rō est Auicēne q putauit p̄mam cām agere oīno ex necessitate nature. z per ꝯsequēs eē determinatā ad producēduꝫ imediate tm̃ vnū. Sed in hoc fuit deceptus. ¶ Ad 3ᵐ dī. ꝙ primam causaꝫ agere finite potest dupl'r itelligi. Uno modo ex parte effectus: z sic est veruꝫ: q̄a nunꝙ̃ pducit nisi effectū finitū. Alio mō ex modo agendi: z sic agit infinite duꝫ pducit aliqđ ex nihilo. Et q̄a iste modus nulli itelligētie cõuenire pōt. ideo intelligentia non potest pducere nisi ea tm̃ que producuntur ex aliquo p̄supposito. ¶ Ad 4ᵐ dī ꝙ per motum celi nō causatur anima itellectiua nisi tm̃ dispositiue. Dico p̄terea ꝙ plus requiritur ad causandum itelligentiam. q̄a ipsa etiam dispositiue non potest causari a motu celi. ¶ Ad 5ᵐ dicitur ꝙ sicut vnus effectus magis rep̄sentat deuꝫ ꝙ̃ aliꝰ. lꝫ quilibꝫ sit finitus: ita productio vnius magis representat diuinam virtutem ꝙ̃ productio alterius. Ad scđm Ad tertiū Distictio. Ad 4ᵐ. Ad q̄ntū

¶ Utrū oēs subas motrices orbium/eē virtutis ifinite ꝫm vigorē ph̃s z Cõmentator putauerint. Qō. LXIIII.

Ωeritur 64°: Utrum ph̃s z Cõmētator putauerint omnes substantias motrices orbiuꝫ esse virtutis ifinite ꝫm vigorem. Et videť ꝙ sic. ¶ Primo. Ph̃us in 8° physico. tex. cõmen. 79. dicit ꝙ mouens finituꝫ non potest mouere mobile finitum per tempus ifinitū: sed quelibet itelligentia mouet suum orbē per tempus ifinitū. ergo nulla est finita: sed quelibet est infinita. ¶ Secundo. Ph̃s non solum probat ꝙ p̄ma causa sit separata a magnitudine: sed ēt ꝙ quelibet itelligentia. Eius autem ratio hec est. Nulla virtus ifinita potest esse in magnitudie: sed virtus cuiuslibet itelligentie est ifinita: aliogn non moueret tēpore ifinito. ergo zc̃. Sed in ista rõne non accipit ph̃s ifinitam virtutem ꝫm durationem tm̃: alioquin maior eēt falsa: cum in celo sit virtus ifinita ꝫm tempus. ergo accipit ifinitum ꝫm vigorem. ¶ Tertio. Ph̃s 12° metaphy. postꝙ̃ conclusit itelligētias nō habere magnitudinē: q̄a habēt potentiam ifinitā: z ifinita potētia non potest eē in magnitudine. statim querit vtruꝫ ponenda sit tm̃ vna talis aut plꝛes: z determinat ꝙ plures. ergo ꝫm ipsuꝫ non tm̃ prima substātia: sed etiam alie intelligentie sunt infinite. Pria rō. Scđa rō. Tertia rō.

Respondeo ad hanc questionem. Dicunt aliqui ꝙ ph̃s z Cõmētator nō putauerūt aliquam itelligentiam/nec etiam causaꝫ p̄mam que est deꝰ eē vigoris ifiniti: q̄a proprietates itelligentiarum z p̄me cause non cognouerunt ph̃i nisi per earuꝫ effectus q apparēt in rebus sensibilibus: nullus aūt effectus est per quem ꝯcludi possit ꝙ sint ifiniti vigoris. Id eni qđ maxie videť arguere ifinitatem hꝫ est eternitas motus: sed ad perpetuanduꝫ motum vt dicunt sufficit virtus finita in vigore: dūmō sit intransmutabilis z ifinita ꝫm duratione. z ꝙ habeat semꝑ in actu dispõnem per quaꝫ possit cõtinuare motuꝫ in ifinitum. ¶ Ad rõnem autem que supra fiebat: ꝙ ex infinitate motus arguitur infinitas vigoris in primo motore: pōt rn̄deri ꝙ primus motor est per se causa motus i finiti per accidens siue per reiterationem. Et cū dī ꝙ cause per se correspondet effectus per se. Dicūt ꝙ hoc potest dupl'r intelligi. Uno modo prout ly p se/determiat ly correspõdet. z sic est verum. Nā si causa est per se causa habet aliquē effectū

qui per se fit ab ea.motus autē ifinitus per reiteratione͂ fit
per se a causa p̄ma.q̄a causalitas p̄me cause non terminat̄
per accn̄s ad illum motum.sed per seip̄m itendit.Alio mo
do potest itelligi prout ly per se/determiat effectū:⁊ sic ma
ior est falsa.Pōt enī aliqua causa producere per se effectū
qui est ens per accn̄s.Nam itentio artificis potest eē ad fa
ciendum artificiatum album:puta sigillum album. puta si
eius itentio non feratur p̄mo super sigillum:nec p̄mo super
albedinem:sed p̄mo sup̄ vtrūq̄z.¶ Ista respōsio est vtiq̄z
doctrinalis.Et q̄cq̄d sit de illa rōne ⁊ hac responsione.Ad
presentem q̄ōnez respondeo duabus conclusionibus.quaz
pª cōclo. p̄ma hec est.¶ Aristoteles ⁊ Cōmentator non putauerūt
aliquam itelligentiam citra p̄mā esse ifiniti vigoris. Pro
batur.¶ Primo.q̄a Cōmentator 12° metaphy.cōmē.41.
dicit q̄ celi habent duos motores:quorum vnus est p̄pin
quus.alter vo remotus:⁊ q̄ motor p̄pinquus est finite vir
tutis:remotus autem est virtutis ifinite.Sed motor p̄pin
quus est aliqua ex itelligentijs secundis.⁊ loquor de moto
re aliorum orbium a primo mobili.ergo ⁊c.¶ Secundo.
Quicq̄d est ifinite virtutis/est etiam ifinite entitatis. Sed
nulla itelligentia secunda est ifinite entitatis s̄m ip̄m.ergo
nec ifinite virtutis.Maior probatur.q̄a aut virtus est idez
cum essentia rei:aut est ab ea distincta.Si primum.ergo si
virtus est ifinita etiam essentia est ifinita. Si 2m.sequitur
q̄ virtus sit accidens essentie vel saltez q̄ sit ea posterior:
nullum autem accidens excedit substantiam in perfectio
ne:nec posterius excedit prius in essentialiter ordinatis.Mi
nor p̄batur.Quicq̄d est ifinite entitatis habet in se omnes
p̄fectiones ⁊ a nullo dependet ⁊ est deus.Sed non possunt
esse plures dij s̄m Ph̄m:q̄a vt ipse cōcludit in fine.12.me
taphysice/vnus est p̄nceps vniuersi.ergo ⁊c.¶ Confirma
tur.Nullum ens ifinitum est essentialiter alteri subordina
tum:q̄a vt dictum est in essentialiter ordinatis/oportet po
sterius esse imperfectius priori.ifinitum autem ens nullo
alio est imperfectius/alioquin deesset ei aliqua perfectio:⁊
per ꝯsequens non esset ifinituz.Sed omnes itelligentie se
cunde subordinantur p̄me cause.vt dicit Ph̄s circa finem
libri duodecimi metaphysice.ergo nulla earum est infiniti
2ª cōclo vigoris.¶ Secūda ꝯclusio.Lz Ph̄s non dicat exp̄sse pri
mam causam esse vigoris ifiniti:tamen hoc efficaciter con
cludi potest ex eius p̄ncipijs.¶ Prima pars huius cōclu
sionis patet ispicienti diligenter eius libros.Nam cum di
cit Ph̄s 8° physicorum/⁊ 12° metaphysice.q̄ primus mo
tor est virtutis ifinite.Istud exponūt multi de ifinitate s̄m
durationem:⁊ probant q̄ talis virtus ifinita duratiue non
potest esse in magnitudie:q̄a ois virtus existens in magni
tudine:vt exponit Cōmenta.potest defatigari:⁊ per conse
quens est corruptibilis.Si ergo daretur aliq̄ virtus in ma
gnitudie potens perpetuare motum:oportet q̄ ipsa possit
eterno tempore resistere corrumpentibus:⁊ q̄ nunq̄z defa
tigetur q̄ esse non potest nisi sit ifiniti vigoris.¶ Secūda
pars ꝯclusionis probatur.Supposito q̄ Aristo.⁊ Cōmen.
putauerint deum esse causam effectiuam itelligentiarum.
vt supra probatum fuit.Suppono secūdo q̄ itelligētie nō
habent māz ex qua facte sint:vt dicit Ph̄s in.12.metaph̄.
Ex quo seq̄tur q̄ a p° causa p̄ducte sint ex nihilo.¶ Tūc
arguitur sic.Quanto aliq̄d est maioris difficultatis ad fie
ri:tanto maior virtus requiritur in agente.ergo si aliquid
fieri est ifinite difficultatis req̄rit in agente ifinitam virtu
tem:ꝯsequētia patet.⁊ de se nota est.Antecedēs ēt p̄z.Naz
quanto aliq̄d est minus dispositū vt cōburatur:req̄rit ma
iorem actiuitatē in igne:⁊ sic vl'r in alijs apparet.Istō an̄
cedens ⁊ ꝯn̄tiā q̄libȝ hz ꝯcedere.Tunc vltra.Sed p̄duce
re aliq̄d ex nihilo est ifinite difficultatis.ergo si deus p̄du
xit itelligentias ex nihilo seq̄tur q̄ sit ifinite virtutis.cōse
quentia est nota.An̄s aūt p̄batur.Si nō est ifinite difficul
tatis sed finite:sufficit ad ip̄m p̄ducēdū virtus finita.Et cū
quelibet virtus finita sit alteri virtuti finite proportiona
bilis.Sit virtus finita.a.que producat.b.effectū.puta ignē
ex nihilo.Et sit alia virtus finita puta.c.que producat effe
ctum.puta.d.ignē ex aliquo siue ex mā.constat q̄ inter.a.⁊
c.est finita proportio.⁊ sit grā exempli/p̄portio vt.b.ita q̄
a.excedit.c.in virtute vt.8.Similiter inter difficultatez.b.
ad difficultatem producendi.d.est proportio octupla.Tūc
sic.Aliquante difficultatis est producere.d.ignē.ergo maio
ris difficultatis est p̄ducere ignē in duplo maiorē:⁊ adhuc
maioris p̄ducere in triplo maiorem:⁊ sic successiue. Sed
ad p̄ducendū.b.ignē ex nihilo qui est maior tm̄ vt.8.q̄z.d.
sufficit virtus finita.ergo cum ad p̄ducēdū ignē ex mā ma
iorem q̄z.d.vt decem requirat maiorem virtutem q̄z ad p̄
ducendum ignem vt.8.sequitur q̄ maior erit difficultas p̄
ducere vnum ignem ex materia q̄z producere aliuz ignem
ex nihilo.¶ Confirmatur.Virtus.a.producens aliquid ex
nihilo est maior vt.8.q̄z virtus.b.addant̄ tunc ad.b.alia.7.
agentia equalis virtutis cuz.b.ergo tunc ista erunt equalia
virtuti.a.⁊ per consequens poterunt producere aliquid ex
nihilo:quod est inconueniens.

Ad argumenta respōdetur.¶ Ad p̄muz dr̄ q̄ Ad p̄mū.
Ph̄s itelligit q̄ mouēs finituz
s̄m durationem nō pōt ꝯtinuare motū ifinitū:q̄a effect⁹ in
actu req̄rit cāz in actu.Vel si volumus tenere q̄ mot⁹ eter
nus arguit ifinitatem vigoris in p̄mo motore.dicenduz est
q̄ mouēs finitum nō potest ꝯtinuare motum ifinitū tanq̄z
causa p̄ma ⁊ p̄ se ifinitatis motus.¶ Ad 2m dr̄ q̄ ois itelli Ad scdm
gentia est separata a magnitudie:q̄a si esset in magnitudie
posset defatigari.⁊ non p̄petuaret motū:aut si perpetuaret.
oporteret ipsam esse ifiniti vigoris. Sed si est separata a
magnitudie:⁊ perpetuat motum non tāq̄z causa p̄ma.nō se
quit̄ q̄ sit ifiniti vigoris.¶ Ad 3m dr̄ eodem modo.Cōclu Ad tertiū
dit enī Ph̄s q̄ multe sunt itelligentie separate a magnitu
dine:⁊ habentes virtutem ifinitam s̄m tempus siue s̄m du
rationem.Et lz celum habeat magnitudinez:⁊ habeat vir
tutem ad durandum in ifinituz ad mouēdū elemēta:⁊ ista
inferiora motu eterno.tm̄ celū non mouet nisi motū loca
liter.Ph̄s autem loq̄tur de itelligentijs que mouent motu
eterno:⁊ non mouent̄ neq̄z per se neq̄z per accidens.

¶ Utrū p̄ma causa itelligat aliq̄d extra se. Qō. LXV.

Queritur 65°.Utruz p̄ma causa itelligat
aliq̄d extra se.Et videtur q̄ nō
per rationes quas tāgit Ph̄s in hoc textu:⁊ ma
gis explicat Cōmentator presenti cōmento.53.
¶ Primo.Ois itellectio dependet ab obiecto Pria rō.
cum sine eo esse non possit:⁊ ab eo habeat suam rationem
per quam est.Sed itellectio prime cause non dependet ab
alio a se:quia eius intellectio est eius substātia.vt dic̄ Phi
losophus in hoc textu.substantia autem prime cause a nul
lo dependet:alioquin non esset prima causa.ergo ⁊c.¶ Se Scda rō.
cundo.Nobilitas itellectionis sumitur ex nobilitate obie
cti:vt dicit etiam Ph̄s p̄mo de aīa.tex.cōmen.1.Sed diui
na intellectio est nobilissima:cum per eam deus seipsuz i
telligat qui est ens diuinissimum.ergo si intelligeret aliq̄d Tertia rō.
extra se:seq̄tur q̄ eius intellectio vilesceret.¶ Tertio.In
tellectus itelligens aliquid extra se/patitur ab obiecto:cuz
comparetur ad obiectum sicut patiens ad agens.3° de aīa.
Sed diuinus intellectus nihil potest pati ab alijs.ergo ⁊c.
Iste sunt rōnes Auerro.¶ Quarto.Ois perfectio que est Quarta rō.
in deo eque esset in eo ēt si nihil aliud extra ipsum eēt pos
sibile produci.Sed diuina intellectio est perfectio:⁊ tamē
si terminaretur ad aliquid extra se non posset esse nisi illa
essent possibilia produci.ergo ⁊c.

Respondeo ꝙ sicut inquit Cōmentator 12° meta/
physice.cōmen.43°. Ista questio est
nobilissima omnium que sunt de deo.s.scire quid itelligit:
⁊ est desiderata ab oībus naturaliter. Et quia Chaldei ma/
xime circa eam insudarunt:ideo Phs narrat eam esse sen/
tentiam paternam. Propter hoc itaqꝫ pertractat̄ ista que/
stio tam a theologis q̄ꝫ a Phis. A theologis qdem per au/
ctoritatem legis ⁊ dicta sanctorum. A Phis xo per ratio/
nes sumptas ex rōne intelligendi ⁊ perfectione cause p̄me.
Quid q̄/ratur. ¶ Nunc autem disputabit̄ more Phorum. Potest autez
sensus questionis eē duplex. Primo/vtrū deus cognoscat
aliquid extra se.i.aliquid qd̄ non est ipse deus:sed est a deo
distinctum. Secundus est/vtrum eius cognitio terminet̄
ad res extra ipsum existentes:ita ꝙ res que existunt extra
deum intelligant̄ a deo vt sunt extra ipsum:ita ꝙ diuina i/
tellectio non solum terminetur ad ipsum deum:sed etiam
ad res que extra ipsum sunt:ꝙ est itelligere res terminati/
ue. Differt autem iste scd̄s modus a p̄mo:qa multi conce/
dunt deum intelligere alia a se.sed non terminatiue:qa itel
ligit alia solum in seipso. Et ideo diuina cognitio nō termi
natur ad aliqd extra ipsum. Et hoc probant. ¶ Si diuina
intellectio terminaret̄ ad aliqd extra ipsum:puta ad cōti/
nuam quātitatem ⁊ ad numerum:seqtur ꝙ diuisio cōtinui
in partes proportionales esset euacuata.prout ad ip̄m ter/
minatur diuina itellectio. Sed hoc est ipossibile:aliogn cō
tinuum non eēt diuisibile in īfinituz.g̊ ⁊c̄. Consequentia ꝓ/
batur:qa aut eius itellectio terminaret̄ ad omnes ptes ꝓ/
portionales cōtinui in quas est diuisibile:sic ꝙ non relin/
quatur vlterius diuisio:⁊ sic habet̄ ꝓpositum. Aut termina
retur tm̄ ad aliquas partes ⁊ nō ad omnes. Sed quelibꝫ il
larum partium adhuc esset diuisibilis:⁊ sic eius intellectio
esset in potentia ad cognoscēdum illas partes:qd̄ est ipossi
bile:aliogn non est perfectissima intellectio:vt dicit Phus
in hoc textu. Eodem modo arguit ꝙ sequeret̄ processum
Impug° numerorum in īfinitum esse euacuatum. ¶ Sed ꝙ ista ratio
nihil concludat declaro ⁊ reduco ipsam contra arguentez.
Tu dicis ꝙ deus omnia cognoscit in seipso:sed nihil itelli
git extra se terminatiue. Reduco igit̄ sic rationez. Impos/
sibile est diuisionez continui euacuari. Igit̄ impossibile est
deum cognoscere continuum.siue intra se.siue extra se. An/
tecedens est assumptum a te. Cōsequentia ꝓbatur. Si de⁹
cognoscit ꝯtinuum:siue intra se.siue extra se: de necessitate
diuisio ꝯtinui eēt euacuata:qa aut cognoscit omnes partes
eius diuisas disticta.sic vt non relinquatur vlterius diui/
sio:⁊ tunc habetur propositum ꝙ diuisio continui est eua/
cuata:aut solum cognoscit aliquas partes sub certo nūero.
quarum quelibet est diuisibilis. Istud autem esse non pōt
vt tu dicis:qa diuina itellectio esset in potētia. Cōstat autē
ꝙ istud erat argumētū tuuz:qd̄ eque militat contra te sicut
contra me. Et ideo dico ꝙ diuina intellectio terminat̄ ad i/
finitas partes ꝓportionales ipsius cōtinui:⁊ in nulla sistit:
non ꝙ intelligat primam ⁊ vltimam partem:qa ex hoc se/
quitur ꝙ essent finite ille partes:sed qa simul ⁊ sine succes/
sione oēs videt.nec est assignare aliquā quā nō videat:sed
assignata quacūqꝫ adhuc vlteriorem partem videt.

p° cōclo. Nunc restat dicere ad q.ad quā respondet̄ duab⁹ ꝯni/
bus. Prima est hec:⁊ 2ª directe ꝯ Cōmēta.in h
loco. ¶ Diuinus intellectus cognoscit ea que sunt ex̄ ip̄m.
¶ Probatur supponendo vnum de mēte Phi.s.ꝙ de⁹ est
causa oīuz effectiua. Tūc sic. Intelligētia intelligēs ꝑfectis/
sime aliquā cām itelligit oīa que ab ea ꝓduci p̄nt. Sed di/
uinus intellectus perfectissime intelligit seipsum.q est cau
sa oium effectiua.ergo intelligit alia a se. Mior quo ad pri/
maz partē est Phi in hoc textu.quo ad scd̄am pꝫ ex p̄sup/
posito. Maior ꝓbat̄. Quicūqꝫ cognoscit ꝑfectissime aliquā
cām cognoscit totā virtutē eius ꝓductiuā īquātuz est ꝓdu/
ctiua. Sed ꝓductiuū inq̄ꝫtū h⁹ dicit respectum ad ꝓduci/
bile.ergo cognoscit habitudinez ⁊ respectū eius ad oīa per
ip̄m ꝓducibilia. Sed relatio nō pōt cognosci nisi cognitis
extremis.ergo cognoscit omnia producibilia. Ex quo pꝫ ꝙ
ista rō non solum ꝯcludit p̄mam causam itelligere aliquid
extra ipsam:sꝫ etiā itelligere oīa. ¶ Scd̄o. Diuinus itelle
ctus intelligit qcqd est in eo.qa qcqd est in eo est ibi intelli
gibiliter:cū sit ꝯm esse īmāle:omne aūt separatuz a mā est
actu itelligibile:vt ipse dicit p̄senti cōmento. Sꝫ ois effect⁹
diuinus est in ipso qa in qualibet causa p̄existit effectus ꝯꝫ
aliquā sui similitudinē/cum ois cā producat effectū sibi si/
milez.g̊ ⁊c̄. ¶ Scd̄a ꝯclusio. Diuina itellectio terminat̄ ad 2ª cōclo
aliqd extra se. Intelligo istam conclusionē ad hunc sensum
ꝙ sicut intelligēs conclusionē in p̄ncipiis/intelligit vtrūqꝫ
vnica intellectiōe.que tm̄ prius nā terminat̄ ad p̄ncipiū q̄ꝫ
ad ꝯclusionē:que quidē ꝯclusio est extra p̄ncipiū:⁊ sic ter/
minat̄ ad aliqd extra p̄nᵐ.lꝫ p̄ncipiū sit mediū quo cogno/
scit̄:ita diuina intellectio terminatur ad ipsum deū ⁊ ad ea
que sunt extra ip̄m:sꝫ p̄us nā ⁊ p̄ncipalr̄ ad ipsum: secūda/
rio aūt ad alia. Probat̄ ista ꝯclo. ¶ Primo. Deus itelligit
rosam esse distinctam ab ipso deo.g̊ eius itellectio termiat̄
ad rosam.aūs pꝫ. Cōsequētia ꝓbat̄. Rosa vt est in deo sic̄
effectus in cā nō est a deo disticta.sꝫ est ipsemet de⁹ habēs
virtutē ꝓducēdi rosaz.g̊ si eius itellectio terminat̄ ad rosaz
vt est disticta.opꝫ ꝙ terminetur ad rosaz vt est extra ip̄m.
¶ Scd̄o. Diuina volitio terminat̄ ad aliqd extra deum.g̊
⁊ diuina itellectio. Aūs patet. Deus eni vult sortē eē ex̄ deū.
Cōsequētia ꝓbat̄. Si due potētie sunt equalis ambit⁹ obie
ctiue ⁊ vna in sua operatione p̄supponit aliam.opꝫ ꝙ potē/
tia presupposita se extēdat ad qcqd se extēdit potētia p̄sup
ponens.aliogn eā nō presupponeret. ¶ Tertio. Diuin⁹ in/
tellectus cognoscit res alias a se esse variabiles ⁊ corrupti/
biles. Sꝫ nō sunt corruptibiles vt sunt in deo.sed solum vt
sunt ex̄ ipꝫ.g̊ termiat̄ ei⁹ itellectio ad aliqd ex̄ se. ¶ Quar/
to. Ois actus terminat̄ ad ea q̄ capiūt eē ꝑ ip̄m. Sꝫ res ꝓ/
ducte a p̄ma cā capiūt eē ꝑ eius itellectionē ⁊ volitionē:vt
ꝓbatū fuit supra.g̊ diuina itellectio terminat̄ ad eas:⁊ per
ꝯn̄s itellc̄s diuinus cognoscit eas termiatiue. Maior pꝫ ex
terminis:qa īpolc̄ est ꝙ ꝓductio nō terminet̄ ad ꝓductū.

Ad argumenta r̄ndet̄. Ad p̄mū dr̄ ꝙ itellectio Ad p̄mū.
diuina que ad suam entitatez a
nullo dependet.sꝫ bn̄ depēdet ab obto iquantū est talis vel
talis itellectio. Nisi eni terminaret̄ ad rosaz non eēt itelle/
ctio rose:a nullo.n.obto denoiat̄ nisi termiet̄ ad ip̄m. Sic̄
etiā creatio q̄ꝫtū ad qd̄ est/nō dependet a creatura:lꝫ ab ea
dependeat in rōne creatiōis:qa vt sic dicit respectū:cōstat
aūt ꝙ respectus dependet a terminis:⁊ ita dicenduꝫ est de
intellectione:qa etiam ipsa includit respectum ad rem itel
lectam. ¶ Ad 2ᵐ negatur ꝯsequentia:quia nobilitas itelle Ad scd̄m
ctionis sumitur tm̄ ex nobilitate obiecti:ad qd̄ primo ⁊ per
se terminatur.non autez ex his que in p̄mo obiecto relucēt
⁊ manifestant̄. Diuinus autē itellectus omnia in seipso itel
ligit tāq̄ꝫ in medio in quo relucent ea ad que terminatur di
uina intellectio:⁊ ideo ex eorū vilitate non vilescit. ¶ Ad Ad tertiū
3ᵐ dicitur ꝙ itellectum pati ab obiecto est recipere ab eo
formā siue spēz qua formalr̄ itelligat.diuinus aūt itellect⁹
nihil ab alio recipit:qa per seip̄m sufficit oīa perfectissime
rep̄ntare. ¶ Ad 4ᵐ dr̄ ꝙ intellectio inquantum est diuina Ad q̄rtū
intellectio dicit ꝑfectionē:⁊ ista esset in deo ēt si nihil aliud
posset eē:sed diuina intellectio iquantum est itellectio rose
vel hois vel lapidis:vel cuiuscūqꝫ h⁹:nō dicit ꝑfectionem
aliquā:sed respectū ad talia obiecta/qui est relatio ratiōis
tm̄:⁊ tūc dico ꝙ si nihil extra deū eēt possibile ꝓduci:diui/
na intellectio nō esset in deo quātū ad istos respectus.

¶ Utrum primam causaz intelligere res extra se terminatiue fuerit opinio Aristotelis. Questio. LXVI.

Queritur 66°. An fuerit opinio Aristotelis q̄ p̄ma causa cognoscat res extra se terminatiue. Et vr̄ q̄ non. ¶ Prio. Si
Pria rō. de⁹ intelligit aliqd ex̄ se. sequit̄ q̄ multitudo intellectoꝝ sit in diuino itui̇tu. Sꝫ h̄ negat Phs
ꝛ Cōmē. 12. meta. cō. 51. vbi dicit q̄ p̄ma intelligentia ē simplicior oībus alẏs sine oi multiplicitate: nec pp alietatē in
Scda rō. tellectus ꝛ itellecti: nec pp multitudinē intellectoꝝ. ¶ Secūdo dicit Cōmē. 3° de aia. cō. 18. q̄ in oi intellectu abstracto q̄ itelligit aliud / opꝫ ponere mām q̄ est itellectus possibilis / al'r nō eēt multitudo itellectoꝝ in eis. ꝛ iō nulla forᵃ est liberata a poᵃ simpl'r / nisi p̄ma q̄ nihil itelligit extra se.
Tertia rō. ¶ Tertio. Si de⁹ itelligit aliqd ex̄ se. sequit̄ q̄ itelligit aliqua q̄ nō adunant̄ cū eēntia diuina. Sꝫ hoc expresse negat Cōmē. 12. metaphy. vbi supra. ꝛ in hoc rep̄hendit Themistiū dicentē. possibile eē deū intelligere multa itellecta subito. Subdit postea Cōmē. hoc aūt cōtradicit sermoni nostro cū diximus q̄ itelligit se ꝛ nihil aliud extrinsecum.

Triplex q̄siti sensus. Respondeo ꝛ prius q̄ dicat̄ ad. q. declaro titulum ipsius. Pōt. n. ista questio hr̄e tres sensus. Primus est. an de⁹ itelligat aliqd ex̄ se / put ly ex̄ / cōparat̄ ad ly se. i. vtrū de⁹ itelligat aliqd eoꝝ q̄ nō sūt ipse de⁹. Scd̄s sensus est. Utrum ea que sunt extra deuz. i. que non sunt deus intelligat ipse deus fo'al'r vel tm̄ eminēter. Tertius sensus est. Utrū itelligat ea extra se: put ly extra / cōparatur ad ly itelligit. i. vtrum diuinus ituitus termīet̄ ad res alias a se. Et s̄m istos tres sensus pono tres ɔ̄nes: quarū pᵃ
pᵃ ɔclō est. ¶ Deus cognoscit ea q̄ nō sunt deus. Probat̄. ¶ Primo. Ois causa agēs p̄ intellectū cognoscit effect⁹ suos. Sed deus est cā agens p̄ itellectū oīa q̄ sunt in reꝝ nā. ꝛ q̄ nō sūt
2ᵃ conclō ipse deus. g̃ deus cognoscit ea q̄ nō sunt deus. ¶ Scda ɔ̄. Deus cognoscit nō tm̄ eminēter: sed ēt formal'r ea q̄ nō sūt de⁹. ¶ Oppositū hui⁹ ɔ̄nis dixerūt qdā eē de mēte Arist. ꝑpter auctoritates supra inductas arguēdo. Dicūt enim q̄ deus itelligit tm̄ se formal'r. Sꝫ qa ipse est entitas quedam eminēter ɔtinēs oēm aliā entitatē ꝛ oēs pfectiones in alẏs rebus reptas. ideo dr̄ oīa itelligere eminēter: qa. s. intelligit id qd̄ est eminēter oīa. ¶ Sꝫ ɔ̄. arguit̄ p̄mo. Impossibile est itelligere relationē qn itelligant̄ extrema. Sꝫ de⁹ itelligit distōnem sui ab alẏs rebus: scit. n. se esse ab oib⁹ alẏs distinctū: distō autē est relatio. g̃ deus itelligit alia a se. Maior ꝛ minor sunt de se manifeste. ¶ Ad hāc rōnē r̄ndet̄ q̄
Fuga. distinctio q̄ est iter deū ꝛ creaturas cū sit realis est q̄dā entitas: ꝛ per ɔ̄ns ɔtinet̄ eminēter in deo. Uñ deus nō cognoscit illam distinctionem / nisi qa cognoscit se q̄ est eminēter
Insecutio omnis distinctio. ¶ Sꝫ ɔ̄ hanc r̄nsionē arguit̄. Primo. qa seqtur q̄ deus nō ꝑprie intelligat se eē distinctuz ab alẏs. Nā qui nō intelligit distōnez lꝫ intelligat aliqd eminētius distinctione. non ꝑpter hoc intelligit se esse distinctuz. Sicut qui intelligit lucē solis eminenter ɔtinentē oēm calorē. nō pp hoc dicit̄ intelligere calorē. ¶ Scdo. Illa poᵃ q̄ solus est cognoscitiua eē sui ꝛ eē idistīcti a se / nō ꝑprie cog̃scit se eē distinctū ab alẏs. Sꝫ ex r̄nsiōe diuinus itellect⁹ est cognoscitiuus tm̄ eē sui ꝛ eē indistincti a se. ergo nō cognoscit se distinctum ab alẏs. ¶ Scd̄o p̄ncipal'r. Si de⁹ nō cognosceret alia a se formal'r. sed tm̄ eminēter sequit̄ q̄ de⁹ nō haberet oiuz ꝑuidētiā. Sꝫ h̄ est ɔ̄ Aristotelē. g̃. ¶ Tertia ɔ̄.
3ᵃ cōclō. De⁹ itelligit alia a se terminatiue. Hāc ɔ̄nez declaro. ¶ Ad cuius euidētiā est sciēdū q̄ diuinus ituitus termiat̄ ad eēntiā suā tāq̄ ad p̄mū ꝛ adequatū obiꝫ: sed qa in sua eēntia relucēt oēs effectus: siue sint in reꝝ nā: siue nō. Nā ea q̄ in seipsis sunt p̄terita aut futura sūt p̄ntia deo. ideo ɔ̄nter terminatur diuinus ituitus ad oēm aliā entitatē. Lꝫ aūt dico q̄ deus itelligit aliqd extra se termiatiue nō dico q̄ videat res aliter aut in alio q̄ in essentia: sꝫ q̄ terminat̄ eius aspectus ad res q̄ sunt / aut fuerūt / aut erūt extra deū: ꝛ tn̄ terminat̄ ad eas / put sūt in deo sicut in causa eas pfecte ɔtinente ꝛ rep̄ntante: vt ex hoc dicatur intelligere eas nō tm̄ eminēter. sed etiam formaliter: q̄si eo modo quo qs videt res in speculo relucentes: talis enim non tm̄ videt speculum formaliter: sed etiā illas res rep̄ntatas. Probatur ista ɔ̄. sic declarata. ¶ Primo. Oia ea cognoscit deus terminatiue ad que terminat̄ eius itellectio. Sꝫ diuina itellectio terminat̄ ad res que non sunt deus. g̃ ꝛc̄. maior est nota ex terminis. Minor ꝓbat̄. Quicqd est aliquo mō obiꝫ alicuius itellectionis. etiā aliquo mō eā terminat. qa eē obiꝫ itellectiōis est ei obẏci ꝛ eā terminare. Sꝫ ea que nō sunt de⁹. sūt obta secūdaria diuine itellectiōis: cū de⁹ oia intelligat formal'r: vt pꝫ ex secūda ɔ̄ne. g̃ ꝛc̄. ¶ Scdo. Quicqd capit esse quo quo mō p̄ aliquā oꝑationē est termin⁹ ipsi⁹. Sꝫ ea q̄ nō sūt deus capiūt eē saltē cognitū p̄ diuinā itellectionem. g̃ ipsaz termināt. ¶ Tertio. Res q̄ nō sunt de⁹ termināt diuinam volitionē. g̃ ēt termināt diuinā itellectionē. Añs pꝫ. Nam deus vult celū eē: ꝛ vult Sortē currere dū currit. Probat̄ ɔ̄ntia ex hoc / q̄ actus voluntatis circa aliqd obiectū p̄supponit actum intellectus circa idem obiectum.

Ad argumenta in oppoᵐ r̄ndet̄. Ad oia simul q̄ fundant̄ in dictis Cōmētatoris dico q̄ Aristoteles credidit / sic̄ veꝝ est / q̄ de⁹ nihil itelligit nisi in eēntia sua rep̄ntatū: ꝛ res vt hn̄t eē in eēntia dei nō sunt aliud q̄ de⁹ real'r: nec sūt p̄ ɔ̄ns real'r distīcte. Ideo dicit tā ipse q̄ Cōmētator q̄ ibi nō ē multitudo intellectoꝝ: qa lꝫ multa itelligant̄. tn̄ itelligunt̄ in eo qd̄ ē dei eēntia. Ad pᵐ Ad scd̄m ꝛ 3ᵐ ꝛ q̄r tn̄ simul.

¶ Utrū p̄ma causa itelligat ꝑprias quidditates reꝝ distincte s̄m Aristotelem ꝛ Cōmentatorem. Qō. LXVII.

Queritur 67°. An prima causa itelligat distincte proprias quidditates rerum s̄m Aristo. ꝛ Cōmenta. Et arguitur q̄ nō.
¶ Primo. qa Cōmenta. 12. metaphy. cō. 51. in fine recitat opinionem quorūdam dicentiuz q̄ deus scit omnia que sunt hic in vniuersali ꝛ non in particulari. Et reprobans predictam opini. sic dicit. veritas est q̄ s̄m quod scit se tm̄ scientia est in esse qd̄ est causa eoruz in esse. verbi gratia. qui scit calorem ignis non dicitur tm̄ scire naturam caloris existentis in reliquis calidis: sed iste est ille qui scit naturaz caloris s̄m q̄ est calor. Et similiter primus scit naturam entis in eo q̄ est ens simpliciter quod est ipsum. Hec Cōmenta. Ex quibus arguitur sic. Ille qui cognoscit res solum inquantum sunt entia nō cognoscit ea distincte. Sed prima causa cognoscit quidditates solum inquantum sunt entia: vt patet ex predictis verbis Cōmēta. ergo ꝛc̄. ¶ Secūdo. Notitia quidditatum vt sunt distincte est notitia particularis. Sed Cōmenta. vbi supra dicit q̄ scientia dei non est particularis. sic enim dicit. Sciētia ei⁹ non est vniuersalis nec particularis: ꝛ loquitur de p̄mo principio. ergo non cognoscit quidditates distincte. minor patet. Maior probatur. Notitia distincta est notitia particularis sicut etiā notitia confusa est vniuersalis. ergo itelligere quidditates vt sunt distincte est habere sciaz p̄ticularē. ¶ Tertio. Omnis notitia habita per medium v'le est v'lis ꝛ cōfusa. Sed notitia quā habet prima causa de qdditatib⁹ reruꝫ est per mediū v'le. s. per essentiam eius que oia v'r repsentat. ergo ois eius notitia de quidditatibus reꝝ est vniuersalis: ꝛ per consequens non est distincta.
Pris rō.
Scda rō.
Tertia rō.

Respondeo. In ista. q. crūt due cōclōnes. ¶ Pria est hec. Phs ꝛ Cōmēta. cognouerunt deum intelligere quidditates rerū ꝑprie ꝛ distincte. Sed anteq̄ ꝓbetur ista conclusio prius distinguit̄. ¶ Naz cognoscere
Pria ɔclō Distinctio.

gnoscere.aliqd obiectuȝ distincte pōt accipi tribus modis. Uno mō dicuntur aliq̄ cognosci distincte:qꝛ cognoscuntur distinctis cognitiōib⁹:ita ꝙ ipse cognitiões in se plurificantur ſm pluralitatē obiectoꝝ:ꝛ hic modus intelligendi non pōt esse in p̄ p̄ncipio:vt dicit Phs ꝛ Cōmentatoꝛ.12. meta. tex.ꝛ.cō.51.Cuius rō est:qꝛ ei⁹ cognitio est eius substantia q̄ non plurificat̄.❡ Alio mō dr̄ aliqua cognosci distīcte:qꝛ cognoscunt̄ per distincta media:sicut pȝ in eo qui eandem passionē prius intelligit per effectū demōstrari qꝛ est:ꝛ postea per cām ꝓximā demonstrare ꝓpter quid. Hec etiam distincta notitia non potest esse in causa p̄ma:qꝛ tantū essentia sua que est vna realiter est sibi ratio intelligēdi quicqd intelligit.❡ Tertio dicūtur aliqua cognosci distincte:quia nō tātū cognoscunt̄ q̄ȝtū ad ea predicata in qbus conueniunt:sed etiam q̄ȝtum ad ea in qbus distinguunt̄:ꝛ que sunt eis ꝓpria:sicut cognoscere hoīem inq̄ȝtum est animal rationale/est habere propriuȝ ꝛ distinctū eius conceptū:qꝛ iste conceptus soli homini conuenit.Et ad hunc sensum intelligo deum cognoscere quidditates reꝝ distincte:qꝛ intelligit eas vt distincte sunt.Probatur aūt ꝙ dicta ɔclusio fuerit d̄ mente Phi ꝛ Cōmē.❡ Prio.Ille ītellectus intelligit oēs qdditates distincte in quo sunt oēs forme naturales co modo quo forme artificiales sūt in artifice.Sed ītellectus prime cause est hꝰ.ergo ꝛc̄.Maioꝛ pȝ:qꝛ artifex nō posset itroducere d̄terminatā formā in mā̄.puta formā lecti.nisi hāc formā determinate cognosceret/cū artifex operet̄ per itellectum ꝛ voluntateȝ.Nec vlla posset assignari ratio.quare potius ageret hanc q̄ȝ illam:nisi esset volens ꝛ apprehēdēs hanc determinate ꝛ distīcte.Minoꝛ est Cōmentatoris.12. metaphy.cō.18.vbi circa finem loquens de virtutibus que sunt in seminibus.dicit ꝙ non sunt animate in actu.sed tm̄ in potentia:sicut etiam domus in mente artificis est dom⁹ tm̄ in potētia.Et postea subdit ꝙ tales virtutes ꝛ forme assimilantur arti.Et post pauca recitans ꝛ improbans opinionem Themisty dicentis ꝙ anima est actu in seminibus ex orbe declini.subdit ista v̄ba formaliter.Igitur calores generati ex caloribus stellarum/generantes q̄ȝlibet speciem spērum animalium habent mensuras proprias illius caloris ex q̄ȝtitatibus motuum stellarum ꝛ dispositionibus earum adinuicem in ꝓpinquitate ꝛ remotione:ꝛ ista mensura prouenit ab arte diuina intellectuali:que est similis vniforme vnius artis p̄ncipalis sub qua sunt artes plures.Hec Cōmētatoꝛ.Ubi pȝ ꝙ ipse expresse dicit oēs formas contineri in p̄ma causa sicut in quadā arte vl̄i.Probatur secūdo eadem minoꝛ assumpta:qꝛ Cōmentatoꝛ.12.meta.cō.36.loquens de formis materialibus sic dicit.Iste enim forme vident̄ hr̄e duplex esse.s.in actu.s.mā̄le esse qd habent:ꝛ esse in potentia.s.esse qd habent in illa forma.ꝛ loquitur de causa prima.Dico aūt potentiam quemadmodum dicimus ꝙ forme artificiales habent esse in actu in materia ꝛ in potentia in anima artificis.❡ Scdo arguit̄ pro conclusione.Intellectus hn̄s solicitudinē de indiuiduis q̄ȝtum ad formaȝ ſm quā cōicant iter se/intelligit nām eoꝝ specificam distincte.Sed intellectus p̄me cause est hꝰ.ergo ꝛc̄.Maioꝛ pȝ:qꝛ ipossibile est solicitari ꝛ habere curā de aliquo.nisi ipm cognoscatur.Unde si habet̄ cura ſm nām specificam:opȝ ꝙ natura specifica cognoscat̄.Minorem ponit Cōmē.12. meta.cō.37.vbi sic dicit in fine.Dicentes ꝙ deus solicitus est circa vnumqdq; indiuiduum ꝛc̄.vide ibi vsq; in finem.

Scda ɔ°. ❡ Secunda ɔ̄.Notitia quā hȝ deus de qdditatibus rerū/nō est notitia vl̄is.Hanc ɔclusioneȝ ꝓbat Cōmentatoꝛ.12. metaphy.ɔ̄ Themistium.cō.51.in fine tali rōne.Id cuius scientia est vl̄is scit in potentia particularia que sūt in actu: qꝛ vl̄e non est nisi scientia reꝝ particularium.Sed scientia dei nullo modo est in potentia:qꝛ deus ꝛ oia que conueniūt ei sunt actio pura.igitur eius scientia non est vl̄is.❡ Hanc conclusionē cōiter omnes concedunt sequentes in hac parte Cōmentatorem:ꝛ ratio esse pōt ea quasi quā posuit Cōmentatoꝛ:qꝛ nihil intelligit deus.nisi per essentiā suam.essentia aūt sua non est vl̄is:cum nec actu nec potētia sit predicabilis de multis habentibus essentias distinctas.Item qꝛ omne vl̄e est natum determinari per aliqd/per qd ɔtrahitur ad aliqua sub se contenta:ꝛ per consequens potest recipere additionem alicuius:ꝛ sic est potentiale:essentia aūt dei nullo modo est potentialis.ergo ꝛc̄.❡ Sed qꝛ essentia dei hȝ duo.Est eni obiectum sue scientie:ꝛ est medium quo deus intelligit alia. Nota. Dubium est an sibi repugnet vl̄itas ex eo ꝙ ipsa est obm̄:an potius ex eo ꝙ ipsa est mediū. Dubium.❡ Ad qd dicunt aliq ꝙ ei repugnat inq̄ȝtum est obm̄:qꝛ vl̄itas sumitur p̄ncipaliter ex obo in scientia.ꝛ hoc ꝓbant.❡ Prio. Metaphysica est scientia vl̄is:vt dr̄ p̄mo ꝛ.4.metaphy.ꝛ alie scientie per cōparationē ad eam sunt particulares. Tex.c.p. Sȝ subiectū eius.s.intellectus est res singularis:ꝛ simil'r ipse habitus metaphysice est entitas singularis.obiectum v̄o est vniuersale.ergo tm̄ ex obiecto hȝ ꝙ sit vniuersalis.❡ Secundo.Demonstratio vniuersalis distinguitur a particulari ex parte obiecti:vt dicit Phs p̄mo poste.ergo scientia vl̄is distinguit̄ a particulari ex parte obiecti.Consequentia pȝ: qꝛ demonstratio causat scientiam.❡ Confirmatur:qꝛ Phs ibi sic dicit. Scibilia ſm ꝙ sunt vniuersalia magis scibilia sunt q̄ȝ ſm partem demonstrabilia.❡ Aliȷ v̄o dicunt ꝙ diuina essentia potius inq̄ȝtum est medium dat scientie ei⁹ ꝙ non sit vl̄is:ita ꝙ scientia dei ideo non est vl̄is:qꝛ mediū quo deus omnia intelligit non est vniuersale. Opinio alioꝝ. Et hoc probatur per eandem rationē qua arguit predicta opinio.❡ Demonstratio vniuersalis distinguitur a particulari per prius ex parte mediȷ q̄ȝ ex parte obiecti.ergo distinctio scientie vniuersalis a particulari magis sumitur ex medio q̄ȝ ex obiecto.consequentia pȝ.Antecedens ꝓbatur.Demonstrationes simpl'r ꝛ absolute considerate distinguuntur per prius ex mediȷs q̄ȝ ex obiectis.ergo etiam demonstratio vniuersalis ꝛ particularis.consequentia pȝ.Antecedens probatur. Tum qꝛ id dicit̄ p̄mo posterioꝝ.in isto capitulo.Scientia aūt certioꝛ:lȝ distinguatur tam ex obiectis q̄ȝ ex principiȷs. T.c.44. Tum qꝛ demonstratio facta ab Astrologo de rotunditate terre:ꝛ facta a naturali de eadem rotunditate sunt distincte demonstrationes/cum causent scientias specie distinctas. Sed iste non distinguuntur ex obiectis:cum sit idem obiectum formale vtriusq;.s.terra inq̄ȝtum est rotunda.ergo distinguuntur tm̄ ex mediȷs.Tum qꝛ habita maiori ꝛ minori propositione:lȝ in eodem instanti habeatur etiam cōclusio:qꝛ inducens simul cognouit primo posteriorum:tamen prius nā̄ habentur premisse q̄ȝ cōclusio. Te.cō.5. Accipio igit̄ duas demonstratiōes per diuersa media factas ꝛ terminatas ad diuersas conclusiones.Et arguitur sic. In illo priori in quo premisse precedunt conclusionē iste demonstrationes sunt distincte.Sed tunc nō distinguunt̄ per obiecta.qꝛ nōdum est notitia ɔclusionis.ergo prius inest demonstratiōibus distinctio que oritur ex mediȷs q̄ȝ illa que oritur ex obiectis. ❡ Ad p̄mum aūt p̄dicte opi.dr̄ q' meta.hȝ per prius ꝙ sit vl̄is:qꝛ eius demōstrationes sūt per media magis vl̄ia.s.ꝑ media abstracta ab oī mā̄ q̄ȝ habeat vniuersalitateȝ ex obiecto.❡ Ad scdm̄ dr̄/ꝙ lȝ distinguant̄ ex obiectis:per prius tm̄ distinguunt̄ ex mediȷs.❡ Ad confirmationem dr̄/ꝙ Phs per illa v̄ba non intendit aliud dicere nisi ꝙ demonstratio vl̄is est potioꝛ particulari.

Ad argumēta p̄ncipalia.❡ Ad p̄ᵐ negat̄ minoꝛ. Ad p̄ᵐ Difficulo. Ad cui⁹ euidētiā sciēdū ꝙ ꝑticulare accipit̄ dupl'r.Uno mō ꝑ spē spālissima.Alio mō ꝑ indiuiduo signato:vt pȝ ex p̄ poste.ꝛ p̄ phy.vult ḡ dicere cōmē. Tex.c.4.

in illis ꝟbis ꝙ de⁹ nõ itelligit singularia signata:ꝫ itelligat
singularia.i.nãs specificas itelligendo seipm ꝗ est ipm ens
subsistẽs:ac si diceret ꝙ nõ itelligit eas nisi inq̃ꝫtũ sũt entia
id est inq̃ꝫtũ ꝯtinent̃ ⁊ repñtant̃ in entitate eminẽter subsi/
Ad scðm stẽte.℄ Ad scðm negat̃ maior:q᷑ notitia ꝑticularis est illa
q̃ hꝫ ꝑ mediũ singulare ⁊ signatuꝫ:q̃le mediũ nõ est diuina
eẽntia.℄ Ad ꝓbõnẽ dr̃/ꝙ lꝫ oĩs notitia ꝯfusa sit vl'is:non
tñ oĩs disticta est ꝑticularis.Cui⁹ rõ est:q᷑ mediũ q̊ cogno/
scit̃ aliqd ꝯfuse repñtat multa ꝯfuse ⁊ potẽtial'r q̃ sũt cõdi/
tiões faciẽtes notitiã eẽ ꝯfusam.mediũ ãt q̊ habet̃ notitia
distincta nõ est sꝑ aliqd signatũ.⁊ tñ rem idiuiduã repñsen/
tans:imo põt multa repñtare.⁊ tñ distincte vnũqðq; eoꝝ.
Ad tertiũ ℄ Ad tertiũ negat̃ minor:q᷑ vt dcm̃ est essentia dei nõ po
test dici vl'is.cum nullo mõ sit determinabilis:nisi forte di/
cat̃ ꝙ est vl'is.q᷑ oĩa repñtat:ꝫ ex hoc nõ seq̃tur ꝙ ei⁹ scia
sit vl'is:q᷑ res ipsas nõ repñtat solum q̃ꝫtum ad conceptus
cões:ꝫ etiã q̃ꝫtum ad ea que vnicuiq; sunt ꝓpria.

℄ Utꝝ elemẽta maneãt actu in misto. Qõ. LXVIII.

Ueritur 68°.Utruꝫ elementa maneant actu in misto.

Respondeo. Circa hanc q̃õnẽ dõm: ꝙ in hoc oẽs ꝯueniũt.s.
ꝙ el'nta manẽt in misto:alioqn mistũ nõ posset
resolui in ea:nec diceret̃ ex eis eẽ ꝯpositũ. sic ꝓbat Phs ꝯ
antiquos p̊ de gnõne.tex.⁊ cõ.9z.sed qũo sint in misto/ma/
gnã hꝫ difficultatẽ:qm̃ aliq dicũt ꝙ sunt ibi in actu.aliq ꝟo
ꝙ tm̃ in potẽtia.In hac aũt q̃õne disputabit̃ tm̃ ꝑma opi/
nio:q̃ dicit ꝙ el'nta sũt actu ĩ misto. Hãc opinionẽ tꝫ Auicẽ
na.vbi aũt hec posuerit Auicẽ.nõ ꝯstat:sed solet allegari in
Auicẽna. lib.p̊ sue sufficiẽtie.cap.z.in quo loq̃tur de q̃tuor causis:sed
ibi nihil est ad hoc ꝓpositũ:nisi ꝙ dicit circa finẽ ꝙ aliqua
fiunt ꝑ misturã vt incaustrũ ex galla ⁊ atramento:ꝫ ex hoc
nõ habet̃ ꝙ el'nta maneãt actu.Quicqd tñ sit de hoc:claꝝ
est ꝙ Cõmẽtator ei istud iposuit:⁊ eandẽ opinionẽ ipse tꝫ.
sic recitat Cõmen.3.celi cõmen.65.Et primo de geñ.cõmẽ.
90.Cõmen.3.celi.loco predicto:⁊ Petr⁹ aureoli.z.sentẽtia/
rũ.di.17.⁊ lꝫ ꝯueniãt ibi in ꝯne.differũt tñ in modo ponen/
di eã. Nã Auicẽ.dicit:ꝙ el'nta sũt in misto ẜm esse ꝑfectũ q̊
ad formas eoꝝ subales:lꝫ q̃ꝫtuꝫ ad q̃litates habeãt esse iꝑ/
fectũ:q᷑ hꝯ q̃litates sunt remisse:qb⁹ remissis ipsa el'nta cõ
frangunt̃ in ꝑtes minimas vt veniant ad mistionẽ:tñ earũ
forme nõ sunt remisse.Ex rõne hui⁹ impfectiõis dixit alibi
Cõmẽ.ꝙ el'nta nõ sunt actu in misto.ꝫ tm̃ in potẽtia:vt pꝫ
p̊ de geñ.cõ.90.cui⁹ ꝟba sunt hec.recte dixit Arist.el'nta nõ
Auerro. esse in misto actu ꝫ saluari in potẽtia.℄ Cõmẽtator ꝟo ali
ter dicit.ꝙ nõ solũ q̃litates el'ntoꝝ remittunt̃:ꝫ etiam for/
me eoꝝ subales aut oĩno corrũpunt̃:⁊ resultat ⁊ generat̃ ex
eis q̃dam q̃litas media.℄ Et si argueret̃ ꝯ ipm. Tum q̃a
suba nõ suscipit magis ⁊ min⁹. Tũ q᷑ forã misti adueniret
enti in actu cõposito ex mã ⁊ forma el'ntari.Tuꝫ q᷑ opꝫ re/
ceptiuũ.denudari a nã recepti tam ẜm spẽm q̃ꝫ ẜm gen⁹.g̊
opꝫ mãm carere oĩ forã substãtiali ad h̓ ꝙ aliquã recipiat.

Ad ꝑmũ Ad primũ dicit ꝙ lꝫ forme el'ntoꝝ sint in gñe sub/
stãtie:ipse tñ rõne sue iꝑfectiõis sunt q̃si
medie iter formas substãtiales ⁊ accñtales.Et q᷑ mediũ ꝑ/
ticipat nãm extremoꝝ:ideo forme el'ntoꝝ ꝯueniũt cũ aliys
formis substãtialib⁹ in hoc ꝙ ꝯstituũt aliquid in specie:pu
ta in specie ignis/⁊ ꝯueniũt cũ formis accñtalibus in hoc ꝙ
Ad scðꝫ pñt itendi ⁊ remitti.℄ Ad scðm dicit/ꝙ nõ est incõueniẽs
formas subales aduenire enti in actu impfecto.forme autẽ
Ad tertiũ el'ntoꝝ sic remisse dant tm̃ esse impfectũ.℄ Ad tertiũ dic̃/
ꝙ opꝫ receptiuũ denudatũ esse oĩ forma eiusdẽ ordinis:ad
hoc ꝙ aliquaꝫ illaꝝ recipiat.forme aũt el'ntoꝝ sunt ꝗdem
eiusdẽ rõnis iter se:⁊ iõ mã hñs formã alicui⁹ elemẽti non
põt recipere formã alteri⁹ elemẽti forma p̊ori manẽte:for/
me aũt mistoꝝ non sunt eiusdẽ ordinis cuꝫ formis el'ntoꝝ.
℄ Tertia ꝟo opinio aliter declarat dicẽs:ꝙ forma elemẽ Opĩo 3ª.
ti est ꝗdem simplex simplicitate que opponit̃ cõpõni ma/
terie ⁊ forme:nõ tñ est simplex ꝑ negationẽ oĩs simplicita/
tis:ꝫ est cõposita ex partib⁹ essentialib⁹ diuersaꝝ rõnuꝫ:ex
qb⁹ integrat̃ essentia illius forme:dum ꝟo elemẽta veniũt
ad mistionẽ nõ corrũpit̃ tota forma el'nti:ꝫ aliq̃ illaꝝ par
tium essentialiũ:⁊ per ꝯñs ipsa forma ꝑdit ꝓpriam rõnem
suã ⁊ oẽm operationẽ:vñ manẽt forme elementoꝝ aliquo
modo in actu:non tñ in actu ꝑfecto vt possint denoĩari for/
ma ignis vel aque:ꝫ manet tm̃ in actu ꝑmisto potentie.Ex
illis aũt partib⁹ essentialibus el'ntoꝝ que manẽt conflatur
vna forma que ꝓprie dr̃ forma misti:ita ꝙ forma misti nõ
est vna simpl'r forma ex nouo generata:ꝫ conflata ex pre/
existentib⁹ partibus formaꝝ elementoꝝ.

Contra istas opiniones arguit̃ q̃ꝫtuꝫ ad ea que ꝓpria Impugñt
suntvnicuiq; eaꝝ.℄ Et p̊ ꝯ Auicẽ.Eadeꝫ est In auicẽ.
rõ de toto ⁊ partib⁹.ergo si q̃litas elemẽti põt remitti ẜm
partem remanẽte suba elemẽti:sequit̃ ꝙ el'ntum põt rema
nere ẜm subam amissa tota q̃litate:qð est falsum.℄ Secũ
do.Quelibꝫ forma requirit in materia proprias dispõnes.
Uñ alteratio est via ad gnõnem.Sed ꝓpria dispõ forme
ignis est calor in sũmo:q᷑ citra sũmũ gradũ non põt forma
ignis stare in materia.g̊ calor ignis nõ põt remitti.℄ Ter/
tio.Seq̃tur ꝙ mistũ non esset vnũ per se.Sed hoc est fal/
sum:q᷑ vnitas misti nõ est vnitas aggregatiõis/aut tm̃ con
stitutiõis.ergo.Cõsequẽtia ꝓbat̃.Impol'e est formas ꝯrias
esse in eodem ẜm gradũ sũmũ.Sed forma ignis ꝑfecta hꝫ
calorẽ in sũmo:⁊ forma aq̃ hꝫ aliquẽ gradũ frigiditatis. er/
go nõ pñt esse in eadeꝫ parte materie.ergo ex eo in quo est
forma ignis ꝑfecta ⁊ ex eo in quo est forma aque nõ fit vnũ
ꝑ se.Pꝫ ꝯña:q᷑ esse vnuꝫ per se/est esse vnum ẜm formas.
vnitas aũt forme req̃rit vnitatem mãe.℄ Quarto.Ex dua
bus spẽbus spãlissimis saluatis eaꝝ rõnib⁹ specificis / non
põt fieri vna spẽs spãlissima.Sed q̃tuor el'nta sunt species
spãlissime.ergo ex eis manentib⁹ non põt fieri vna species
misti:mior pꝫ.Maior ꝓbat̃:q᷑ ex q̃buscũq; fit vnũ per se/
ipsa sunt indistincta ab eo qð fit:vt pꝫ de materia ⁊ forma.
℄ Cõtra opi.Cõmẽ.arguit̃.Primo.Nihil est mediũ inter ꝯ Auerr.
ea que distinguunt̃ ꝑ rõnes ꝯdictorias:q᷑ ꝯdictio est oppõ Te.cõ.9.
cui⁹ nõ est mediũ:vt dr̃ p̊ poste.⁊.4.meta.Sed suba ⁊ acci/
dens distinguunt̃ ꝑ rõnes ꝯdictorias:q᷑ suba est ens ꝑ se.⁊
accñs est ens non per se.ꝫ in alio.ergo forme el'ntorum nõ
sunt medie inter subam ⁊ accñs.℄ Scðo.Nihil est medi/
um iter ea que sunt diuersoꝝ geneꝝ:vt dr̃.10.metaphy.Pꝫ
istud in colorib⁹ ⁊ saporibus ⁊ in oĩb⁹ formis habentib⁹ ali
qð medium.Sed suba ⁊ accñs sunt oĩno diuersoꝝ geneꝝ.
ergo ⁊c̃.℄ Tertio.Oĩs forma q̃ põt itendi ⁊ remitti est di
uisibilis.⁊ ꝑ ꝯñs est acq̃sibilis ꝑ motũ ꝯtinuũ.Sed forme
el'ntoꝝ nõ pñt acq̃ri per motũ:alioquin generatio elemen/
toꝝ non esset ꝓpe gnõ sed alteratio.ergo eoꝝ forme nõ pos
sunt intẽdi ⁊ remitti.℄ Quarto.Si pñt itẽdi ⁊ remitti:seq
tur ꝙ hoc nõ solũ posset esse in mistiõe:sed ẽt ꝙ ex mistio/
nẽ vnũ el'ntum posset remittere aliũ:⁊ sic ignis ꝑ actionem
aq̃ esset aliq̃ñ min⁹ ignis:⁊ ꝑ actionẽ alteri⁹ ignis in ipm eẽt
aliq̃ñ magis ignis q̃ꝫ prius.℄ Quito.Non solũ el'nta con/
stituũt mistũ:ꝫ ẽt ex corporib⁹ mistis constituit̃ aliqð mi/
stum:vt pꝫ in electuarys.ergo nõ solũ elemẽta ꝫ ẽt predi/
cta mista susciperẽt magis ⁊ min⁹:quod nullus dicit.

℄ Utrũ necessitas ⁊ imutabilitas sint idẽ. Qõ. LXIX.

Ueritur 69°.Utꝝ necessitas ⁊ imutabilitas sint idẽ. Et arguit̃ ꝙ nõ.
℄ Prĩo.Positiuũ ⁊ ꝑuatiuũ nõ sunt idẽ.Sed Prĩa rõ.
necessitas est ꝗd positiuũ:imutabilitas ꝟo dic̃
ꝑuationẽ mutabilitatis.ergo nõ sũt idẽ.℄ Se Scða rõ.

cũdo. Absolutũ ⁊ relatiuũ differũt. Sʒ necessitas ē qd relatiuũ: qꝛ oē necessariũ respectu alicꝰ ē necessariũ. puta respectu esse vel opationis vel hꝰ. imutabilitas aũt est qd absolutũ, cuʒ non dicat̃ ad aliud: ergo ⁊c̃. ¶ Tertio. Necessitas non põt stare cũ ꝯtingentia cuʒ opponant̃. Sed imutabilitas stat cum ꝯtingentia. ergo imutabilitas nõ est necessitas. maioꝛ pʒ. Minoꝛ ꝓbat̃. Deus ꝯtingẽter vult Soꝛtẽ sedere: ⁊ tñ volitio dei terminata ad cursuʒ Soꝛtis est imutabilis. ergo ⁊c̃. ¶ Cõfirmat̃. qꝛ Soꝛtem sedere qñ sedet est imutabile. Sed Soꝛtes tunc sedet ꝯtingenter: qꝛ eius voluntas contingenter causat sessionẽ in illo instanti in quo determinat potentiã motiuã ad sessionem. ergo ⁊c̃.

Tertia rõ — *Cõfirma°*

Respondeo ꝙ aliud est q̃rere vtꝝ ens necessariuʒ sit eodẽ formalr̃ necessariũ ⁊ imutabile. ⁊ aliud est q̃rere vtꝝ necessitas ⁊ imutabilitas hẽant eandem rõnem formalẽ. Nam pᵐ est q̃stũ ad res. ⁊ esset q̃rere, vtꝝ ens necessariũ sit ꝑ eandẽ entitatẽ neccĩuʒ ⁊ imutabile. constat aũt ꝙ sic. vt pʒ maxĩe in ꝑma cã ⁊ in alijs itelligentijs q̃ cuʒ sint simplices nõ hñt aliã entitatẽ ꝑ quã sint imutabiles ab ea ꝑ quã sũt neccĩe. Scõm aũt est q̃stuʒ ad rõnes formales necessitatis ⁊ imutabilitatis. Hoc aũt non est ita claꝝ sicut pᵐ. Et ideo iuxta hunc sensum determinando q. ¶ Dico ꝙ in oĩ re neccĩa ⁊ imutabili, eiꝰ necessitas ⁊ imutabilitas sũt idem formalr̃: ita ꝙ talis res dĩ neccĩa ⁊ imutabilis ꝑꝑ eandẽ rõnẽ formalẽ. Qð ꝓbat̃. ¶ Prio. Illa sũt idẽ formalr̃ quoꝝ est eadẽ diffinitio: qꝛ in hñtibꝰ diffõneʒ rõ ⁊ diffinitio sũt idẽ: vt dĩ. 4. metaph. textu cõ. 28. Sed ẽ eadẽ diffõ necessarij ⁊ imutabilis. ergo ⁊c̃. maioꝛ pʒ. Minoꝛ probat̃. Nam ꝑ poste. ⁊ 5. meta. tex. cõ. 6. dicit Phs qð neccĩum est id qð ipossibile est alr̃ se hr̃e. Sed diffõ imutabilis ẽ nõ posse alr̃ se hr̃e. Qð ꝓbat̃. Immutabile. n. dĩ qꝛ nõ põt mutari: moueri aũt est se hr̃e alr̃ q̃ȝ prius: vt dĩ. 3. phy. ergo esse imutabile est nõ posse alr̃ se hr̃e q̃ȝ prius: ⁊ sic diffõ necessarij ⁊ imutabilis est eadeʒ. ¶ Scðo. Idẽ appet qꝛ Cõm. 5. meta. cõ. 6. exponẽs tertiũ moduʒ necessitatis posite ibi ab Arist. sic dicit. Et ẽt dĩ necessariuʒ id qð ipossibile est vt sit alio mõ. s. qð ipossibile est trãsmutari aut inueniri alio mõ ab eo ẽm qð est. ⁊ iste modus est famosioꝛ oĩum modoꝛuʒ istoꝝ. Patet ãt ꝙ in istis v̓bis exponit Cõm. nõ posse alr̃ se hr̃e ꝑ hoc qð est nõ posse transmutari. Ex his arguit̃ sic. Non posse alr̃ se hr̃e est formalis rõ necessarij in oĩbꝰ necessarijs. Sed nõ posse alr̃ se hr̃e est nõ posse trãsmutari siue esse imutabile. ğ eadeʒ est rõ necessarij ⁊ imutabilis. minoꝛ pʒ ex dictis. Maioꝛẽ ponit Cõm. vbi. s̃. circa finẽ cõmenti. sic dicẽs. ⁊ declarat. s. Phs rõneʒ necĩj ⁊ facit eã ẽt intelligi in oĩbus rebꝰ necĩjs hoc qð ipossibile est vt sit alio mõ ab eo ẽm qð est. Et qꝛ determinatio pñtis. q. ita plana est apð Phm ⁊ Cõm. nõ adducã alias ꝓbationes ad hoc ꝯfirmandum. ¶ Scũs ẽt Tho. idẽ sensit qñ dicit. q. 5. sup Boe. ar. ꝑ vbi sic dicit. Oẽ necessariũ inq̃stuʒ hꝰ est imobile: qꝛ oẽ qð mouet̃ inq̃stum hꝰ possibile est esse ⁊ non esse vel simplr̃: vel ẽm quid vt dĩ. 10. metaphysi.

Duplex q̃stũ sẽsus. — *Cõclusio*

Ad ꝑmũ **Ad primũ** in oppositũ dĩ ꝙ ꝯceptus necessarij est ita priuatiuus sicut ꝯceptus imutabilis. diffinit̃. n. neccĩuʒ ꝑ negationẽ. s. ꝑ nõ posse alr̃ se hr̃e. ¶ Ad scõm negat̃ minoꝛ. necessariũ. n. nõ dĩ ad aliud sʒ ad se: ⁊ si nulla alia res esset nisi deus adhuc ipe esset ens necessariũ. ¶ Ad tertiũ dĩ, ꝙ duplex est necessitas. s. absoluta ⁊ ꝯditionata vt magis dicet̃ sequẽti. q. Pria necessitas nõ stat cum ꝯtingentia. silr̃ nec imutabilitas talis necessarij. Secunda v̓o necessitas stare põt cuʒ ꝯtingentia: sicut ⁊ imutabilitas. ¶ Ad ꝯfirmationeʒ dĩ, ꝙ eo mõ quo sedet imutabilr̃ ita ⁊ necessario. Sedet. n. mutabilr̃: nõ qn possit mutari de sedẽte in nõ sedenteʒ: sed qꝛ nõ põt esse ꝙ non sedeat dum actu sedet: ita etiam necesse est eum sedere dum sedet necessitate conditionata: ⁊ tñ absolute potest esse ꝙ non sedeat.

Ad scõm — *Ad tertiũ Distictio.* — *Ad cõfirmationẽ.*

¶ Utrũ sit tm̃ vnum ens necessariũ. Qõ. LXX.

Queritur 70°. Utꝝ sit tm̃ vnũ ens necessariũ. Et arguit̃ ꝙ sic. ¶ Prio. In reꝝ nã est tm̃ vnũ ens indepẽdẽs. ergo est tm̃ vnũ ens necesse eẽ: añs ab oĩbꝰ est ꝯcessuʒ. Cõsequẽtia ꝓbatur multiplr̃. ¶ Prio. Oẽ ab alio dependẽs est ens ꝓducibile. Sed nullũ ꝓducibile est neccĩum. ergo nullum ens ab alio dependens est neccĩuʒ. maioꝛ pʒ. Minoꝛ ꝓbat̃. Nullũ possibile est neccĩuʒ. ꝑꝑ qð dic̃ Cõmẽ. 2. celi. cõ. 34. ꝙ nullũ possibile est vere in rebꝰ eternis. Sed oẽ ꝓducibile est ens possibile ꝓduci. ğ ⁊c̃. ¶ Secundo. Id nõ est necessariũ esse: qð põt itelligi sub nõ esse. Sed oẽ ab alio ꝓductũ põt itelligi sub nõ esse: cũ non hẽat esse ex se. sed ab alio. ergo ⁊c̃. ¶ Confirmat̃. qꝛ cã ꝓductiua est natura prioꝛ ꝓducto: in illo aũt priori intelligit̃ ꝓductũ vt nõ hñs esse: qꝛ si intelligat̃ vt hñs esse: aut vt hñs eẽ a se: aut a ꝓducente. Non ꝑmũ: qꝛ tunc ꝓduci nõ posset: qꝛ quod hʒ esse a se nõ est ꝓducibile ab alio. Non scõm: qꝛ sequit̃ ꝙ prius haberet esse a ꝓducente q̃ȝ esset ꝓductũ ab eo: qð est dicere ꝯdictoꝛia. ¶ Tertio. Oẽ ens necessariũ determinat̃ ex seipso ad esse. Sed ꝓductum ab alio nõ determinat̃ ex se ad esse: cum habeat esse ab alio. s. a producente. ergo ⁊c̃. ¶ Quarto. Id qð sibi derelictum non est: iã non est necesse esse: qꝛ necesse esse sibi derelictum est. Sed ens ab alio ꝓductum sibi derelictum nõ est: cum nõ habeat esse nisi per aliud. ergo non est necesse esse.

Pria rõ. — *Scða rõ.* — *Cõfirma°* — *Tertia rõ* — *Quarta rõ*

Respondeo. circa hãc. q. dissentiũt Cõm. ⁊ Auicẽna q̃stuʒ ad verba: lʒ foꝛte nõ quo ad sensum. ¶ Nam Auicẽna ꝑ sue metaphy. cap. 7. dicit ꝙ est in reꝝ natura tm̃ vnum necesse esse. s. deus: reliqua v̓o oĩa possibilia sũt. Eius eñi v̓ba sunt hec in ꝑncipio illius capituli. Dicemus etiã ꝙ necesse esse dʒ esse vna essentia. Et postea q̃busdam interpositis cõcludit. Omne quod hʒ esse ab alio in diffinitione sue essentie est possibile esse. Ex quo sequitur ꝙ si esset necessarium ꝙ simul esset possibile ⁊ necessarium qð est inconueniens. In capitulo etiam precedenti. s. capitulo. 6. sic dicit. Qꝛ autem necesse esse non habet causaʒ manifestum est. Si enim necesse esse haberet causaʒ sui esse. profecto eius esse esset per illam: quicquid autem est cuius esse est per aliud. cum consideratum fuerit per se non habebit esse necessariuʒ. ¶ Hanc opinionem Auicẽne aliqui improbãt. ¶ Primo. Quia possibili posito in esse: nullum sequitur impossibile: vt pʒ per diffinitioneʒ possibilis positam a phõ primo prioꝛum: ⁊ a Cõmentatoꝛe ꝑmo celi. cõmento. 124. Sed si intelligentie aut celuʒ sunt entia possibilia ex se: sequitur aliquod impossibile. ergo non sunt entia possibilia. Minoꝛ probatur. Si non est effectus productus a causa agente ipsum ex necessitate nature: etiam illa causa non est. Sed ẽm Auicennam prima causa producit intelligentias: ⁊ celum ex necessitate nature. ergo si ista nõ essent que per te sunt entia possibilia etiam prima causa q̃ est ens necessarium non esset. ¶ Secundo. Cõtradictio est dicere ꝙ aliquid sit possibile non esse ex se ⁊ necessarium esse ab alio. ergo non est ponendũm. Consequentia patet. Antecedens probatur. Nulla additio tollit relatiuam contradictionem nisi variatio terminoꝛum. Sed possibile et necessarium sunt relatiua. impoꝛtãt enim respectum rei ad esse vel non esse. ergo non tollitur ꝯtradictio inter possibile non esse: ⁊ necesse esse per esse ex se: ⁊ ꝑ esse ab alio. ¶ Confirmatur. qꝛ eadem linea non põt esse dupla ex se. ⁊ nõ dupla ab alio respectu eiusdem linee. ergo non potest aliquid esse possibile non esse ex se: ⁊ non impossibile non esse ab alio. ¶ Tertio. Possibile ⁊ ipossibile ꝯtradicunt. Sed nõ põt poni ꝙ aliquid sit impossibile ex se ⁊ possibile ex alio.

Auicẽne placitum. — *In auicẽ.* — *Cap. 18.*

ergo nec ecõtra põt poni q̃ aliquid sit possibile non esse ex se: et impossibile nõ esse ab alio: qḋ equipollet ad necesse esse ab alio. Phs aũt sicut exponit Cõmẽtator. videt̃ dicere q̃ oia sempiterna cuiusmodi est celũ et intelligentie sint entia necessaria et habẽtia necessitatẽ ex seipsis. Quod declarat̃.

¶ Primo. qr Phs pmo celi textu cõmẽti. 136. ponit quandã distinctionẽ quã exponit Cõmẽtator. dicẽs q̃ naturalia sunt trib⁹ modis. Nã quedã sunt quoꝝ nã dat eis vt semp sint. Quedã vero qbus dat vt semp nõ sint. Quedam aũt vt sint in duabus dispõnibus. videlz vt aliqñ sint et aliqñ non sint. Et exponens que sit ista natura que ista dat dicit q̃ illḋ qḋ semp est nõ est semper nisi ex natura innata ad hoc. et est nã eius per quã est quod est. Et postea inferẽs ꝯclusionem dicit. Nature igit̃ reꝝ dant eis: aut vt sint semp: aut vt non sint semp: aut vt aliqñ sint: et aliqñ non sint. ¶ Ex his pz q̃ res eterne hñt ex natura sua vt semp sint: et ꝯñter ex seipsis sunt necesse. ¶ Scḋo. Idẽ pz qr id ex se est necessariuz qḋ ex se non hz potentiã vt aliqñ non sit. Sed res sempiterne sunt hmõ: ergo ex se sunt necessarie. Maior pz ex diffinitione necessarij. Minor ꝓbatur. Si haberent potentiã vt aliqñ non sint cũ habeant etiam potentiã vt semp sint. nam celuz semper erit: sequit̃ q̃ due potentie congregarent̃ simul respectu ꝯtradictorioꝝ. s. potentia ad semp esse et potentia ad aliqñ non esse: et sic idem erit possibile esse semp: et possibile aliqñ non esse. Possibili aũt posito nullum seqtur impossibile: nõ est igit̃ impossibile q̃ aliquid sit semp: et cum hoc q̃ aliqñ non sit: que est manifesta contradictio. ¶ Tertio. Impossibile est q̃ potentia in futurũ sit ifinita alioquin cũ infinitũ consumi nõ possit: sequeret̃ q̃ potentia non posset exire in actũ: qḋ est contra diffinitionẽ potentie. constat aũt q̃ si res sempiterne haberent possibilitatem ad non esse illa potentia esset ad infinitum in futurũ. ergo non põt poni talis potentia. ¶ Opinionem Cõmẽtatoris magis laudat S. Tho. in qõnibus de potentia. q. 5. ar. 3. vbi vtrãq₃ predictaꝝ recitat. ¶ Sed vt appareat q̃ vere non contradicũt. Sciendũ est primo q̃ tam ſm Phm et Cõmentatorem q̃ etiam ſm Auicẽnam omnes res sempiterne sunt a deo effectiue. ¶ Sciendũ scḋo q̃ ſm predictos Phos deus eas ꝓduxit ex necessitate nature vt dictum fuit. Ex quibus duobus seqtur q̃ res sempiterne non habent esse ex se: sed ab alio receptum: et tamẽ q̃ nõ possunt non esse. cum ex necessitate nature producantur. Et hec duo fuerũt causa varietatis inter Auicẽnam et Cõmentatorem. Nam Auicẽna considerans q̃ res sempiterne nõ habent esse ex se: et consequenter q̃ seclusa oi causa extrinseca ipse nõ essent, dixit q̃ sunt possibiles ex se. Cõmentator autez considerans q̃ lz ita sit. tamen prima causa produxit eas ex necessitate nature: et non potest eas non ꝓducere: et ipse in natura sua non habent aliquod principium per quod possint deficere: dixit q̃ ex se sunt necesse esse. ¶ Quod autem horum ſm veritatem sit magis concedendum absolute dico q̃ vtrũq₃ ad bonuz sensum. Pro cuius notitia sciendũ est: q̃ necessarium et contingens sunt conditiones cõplexi et incomplexi. Naz Sor. currere est ꝯtingens: et etiam ipse Sor. in se est ens contingens. Similiter deus est ens necessarium et deuz esse est necessarium. Potest etiam esse q̃ complexum sit necessariũ: et tamen extrema complexi sint contingentia. Nam homo est ens contingens. et similiter eius risibilitas: et tamẽ hominem esse risibilem est necessarium. ¶ Sciendum secundo q̃ complexum potest esse necessariuz dupliciter. Uno modo absolute: et hoc est quãdo eius oppositum est implicans contradictionem. Alio modo potest esse necessarium necessitate non omnino absoluta et simpliciter. Necessitas absoluta complexi contingit ex duobus. Primo quidem: quia vnum extremum ponitur in diffinitione alterius. s. aut subiectum in diffinitione ꝑdicati: aut predicatũ in diffinitione subiecti: et ꝓpter hoc hominem esse animal et triangulũ habere tres et alia huiusmodi sunt necessaria. Secundo complexum est necessarium absolute propter idẽtitatem extremorum: et propter hoc deum esse est necessarium. Lz enim essentia non ponatur in conceptu existentie. nec econtra: tamen in deo idem esse omnino sunt essentia et esse. Ista necessitate absoluta non est necesse celum aut itelligentias cẽ: qr in eis non est idem esse et essentia: nec vnum clauditur in ratione alterius: et ita intellexit Auicẽna: et celum et intelligentias esse est necessariuz: quia ſm Phos non possunt nõ produci a causa prima: et etiam ſm veritatem. quia postq̃ producte sunt in esse nihil habent in se per quod possint desinere esse: lz possint deduci ad non esse per causam extrinsecam. Similiter dico q̃ res sempiterne sunt in se quedam res necessarie: cum ex se non habeant q̃ possint desinere esse. ¶ Unde si proprie loquamur: magis concedendum est q̃ sunt necesse esse: q̃ q̃ sint possibiles: et ideo magis proprie locutus est Cõmentator in hac questione q̃ Auicenna multa alia pertinentia ad hanc materiam dicta sunt duodecimo huius.

Margin notes (left): Distinctio. — Rõnm pm — Notã 2m — Concordes sunt Auicẽna et Auerrois. — Nõ 3m. — Distinctio.

Ad rationes

vero in oppositũ negatur antecedẽs. ¶ Ad primam probationem negatur maior ſm Cõmentatorem quando ens ab alio dependens est eternum: sicut est in proposito. Nam de huiusmodi dependente nunq̃ est verum dicere q̃ sit producibile: sed q̃ semper sit productum: producibile enim prout notat potentiam non est in rebus eternis. Unde dicit Cõmentator secũdo celi cõmento. 34. q̃ possibile in rebus eternis est necessarium. Negatur etiam minor ſm veritatem. producibile enim potest esse necessarium: lz non simpliciter. Primo quidez si producatur ex necessitate nature. Secundo si producatur in tali natura in qua non sit principium intrinsecum ad non esse. Et cum dicitur q̃ producibile est possibile produci: dico si producitur ex necessitate nature: quod non est possibile produci: sed est necesse produci. Similiter dico q̃ non dicitur possibile per potẽtiam in eo existentem: sed solum per potentiam agentis: cum hoc autem stat necessitas talis qualis supra dicta est in ipso effectu ꝓducto. ¶ Ad secunduz negatur maior quando tale necesse esse non est necesse esse simpliciter: cuius oppositum includat contradictionem: et hoc modo intelligentie sunt necesse esse. Et per idem pz ad confirmationem. ¶ Ad tertiũ dicitur q̃ determinatio ex se ad esse potest esse dupliciter. Uno modo prout ly ex excludit causam agentem: et sic negatur maior. Alio modo vt excludit causaz formalem: et sic conceditur maior et negatur minor. Nam intelligẽtie sunt ex se formaliter necesse esse: quia in natura sua nihil habẽt per quod possint desinere esse. ¶ Ad quartum negat̃ maior: nam etiam in diuinis personis vt dicunt theologi filius non esset si pater non esset. et tamen filius est simpliciter et omnibus modis necesse esse: cum sit deus. Rationes vero posite in questione contra Auicẽnaz solute sunt supra duodecimo huius: et sic est finis duodecimi libri. cum laude dei nostri iesu Christi.

Margin notes (right): Ad pmã. — Ad scḋm — Ad tertiũ Distinctio. — Ad q̃rtũ

¶ Textus. 43. 12. metaphysice.

¶ Nobis autem ex suppositis et determinatis dicendum infra.

¶ In hoc loco probat q̃ substantie abstracte sunt plures proponendo ea que dicta sunt supra: scilicet q̃ est vnus primus motor qui est substantia sempiterna: et omnino imobilis: et vnus motor: mouet tantum vnum mobile. His suppositis arguit sic. Tot sũt substãtie abstracte quot sunt motores corporum celestium. Sed huiusmodi motores sunt

Margin note (right): Cõclusio

plures:ğ sunt plures sube abstracte:maior pz. Minor pbatur. Tot sũt motores quot sunt motus:qꝛ vni⁹ motoris ẽ tm̃ vnus motus. Sed motus celoꝝ sunt plures. qꝛ p̃ter motuz primi mobilis sunt ẽt motus planetaꝝ:ergo ⁊c̃. Et qꝛ forte posset aliq̃s dicere ꝙ motor eoꝝ non est substãtia : probat hoc tali rõne. Id qđ est prius substãtia eterna est substantia. Sed motor celoꝝ ẽ prius celo qđ est substãtia eterna. ergo motor celoꝝ est substantia eterna:⁊ ita ꝯcludit ꝙ substantie siue motores sũt tot quot sunt motus celoꝝ. Notat S.Tho.ꝙ Aristoteles post motũ p̃mũ.non ponit nisi motus planetaꝝ.qꝛ eius tp̃e non erat deprehensus nisi motus stellaꝝ fixaꝝ. Unde credidit ꝙ octaua sphera in qua sunt stelle fixe sit primũ mobile:sꝫ posteriores astrologi deprehenderũt ꝙ motus stellaꝝ fixaꝝ est in ꝯtrium primi mobilis. Unde necesse est ꝙ preter celũ in quo sunt stelle fixe.sit alia superior que reuoluit totum celum motu diurno.

Textus.44.

Quot quidem igitur sunt substantie ⁊ harũ que prima ⁊ secunda ꝯm ordinem eundem:lationibus astrorum palam.

In hoc loco declarat̃ qualis sit ordo ꝯm dignitatẽ in predictis substantijs:⁊ dicit ꝙ ordo eaꝝ est ꝯm ordinem lationum.i.motuũ celoꝝ. Unde illa que facit nobiliorẽ motum est nobilior. Attendit̃ aũt ista nobilitas in motu nõ ex pte velocitatis:vt.s.dicamus illum esse nobiliorem q est velocior. Alioqn motus iferioꝝ planetaꝝ essent nobiliores qui in minori spatio complent motus suos.sꝫ attendit̃ ista nobilitas q̃tuz ad locum ⁊ q̃tum ad magnitudinẽ. Unde sic dicit Cõmentator. Prioritas eni in loco coꝝ ⁊ in magnitudine facit eos priores in nobilitate. Qđ q̃dez est veꝝ loquẽdo de magnitudine totius sphere:qꝛ si loqueremur de magnitudine solius planete:ꝯstat ꝙ sol est maior alijs planetis. Uel vt inq̃t.S.Tho.hoc est itelligenduz de magnitudine virtutis:qꝛ quãto planeta est supior.tãto hꝫ vl'iorez diuturniorem ⁊ potẽtiorẽ effectũ:qꝛ stabilitas eẽ rei attribuit̃ Saturno:perfectio aũt ⁊ bona habitudo Ioui:virtus aũt ꝯtra notitiam correspondet Marti. Sol aũt est vniuersale principiuz motus. Ueneri attribuit̃ generatio. Mercurio multiplicatio indiuiduoꝝ in eadẽ specie. Lune aũt attribuitur dispositio mãe ad recipiendũ oẽs impressiões celestes. Et qꝛ supra dixerat tot esse substãtias abstractas:quot sũt motus celoꝝ: subiungit p quã scientiã sciatur quot sunt isti motus:⁊ dicit ꝙ p Astrologiaz que sola iter mathematicas cõsiderat de substantia sensibili ⁊ eterna. Ibi eni dr̃ ꝙ quelibet stella errãs.id est q̃libet planeta hꝫ plures motus:⁊ dicunt̃ planete stelle errantes:qꝛ nõ semp seruant eundẽ sitũ iter se:sicut alie stelle fixe. Ista aũt pluralitas motuum cognoscit̃ tripliciter:vt dicit Cõmentator ⁊.S.Tho. Est eni aliq̃s motus q ab oĩbus comprehendit̃ sensu:vtputa mot⁹ diurnus. Sunt aliq̃ alij motus q non comprehendunt̃ nisi q̃busdam instrumentis. Sunt quoq̃ aliq̃ alij q non cõprehenduntur nisi ratione:qꝛ motus planetarũ inuenitur qñq̃ tardior quandoq̃ velocior:⁊ planeta videtur quandoq̃ eẽ directus:quandoq̃ retrogradus.

…d cui / …aneta / …tribuit / …ato

Textus.45.46.⁊.47.

Sed quot sunt hec.

Incipit modo enumerare motus planetaruz ꝯm astrologos multa tangens ptinentia ad astrologiaz : que indigerẽt longa expositione : ⁊ qꝛ ista consideratio aliena est ab hoc tractatu:sed metaphysicus oĩa ista presupponit tradita ab astrologis.ideo omittamus hanc multitudinẽ verborum:⁊ ponam tm̃ id qđ supponitur ad nostrum propositum. Naz dicit ꝙ corpora celestia p se mobilia sunt.55. Calippus ṽo putauit ꝙ sint tm̃.47.⁊ consequenter tot sunt substãtie abstracte:predictas autem opiniones Eudoxij recitat Philosophus a textu.45.vsq̃ ad textum.48.

Nũs corpoꝝ celestium.

Textus.48.

Quare aũt substantias ⁊ principia mobilia.

Concludit nunc ꝙ lꝫ predictus numerus non habeat̃ demonstratione:tm̃ rõne est existimare ꝙ ita sit:⁊ ꝯñr ꝙ sint ẽt tot sube abstracte ⁊ imobiles. Lꝫ ꝯsideratio ⁊ speculatio circa predictum numeꝝ corpoꝝ celestium relinquenda sit his q sũt fortiores ⁊ aptiores ad astrologiã: sufficit.n. nobis vt ait Cõmentator scire ꝙ sube abstracte sũt tot quot sunt motus corpoꝝ celestium. Cõclusio. Sed qꝛ huic ꝯclusioni pñt aliq̃ obuiare:ꝯñter ea remouet Phs. Primũ qđ põt obuiare ẽ: si dicat̃ ꝙ datur aliq̃ suba abstracta que nihil mouet : ⁊ ex hoc sequit̃ ꝙ sunt plures hꝫ substãtie q̃ motus celoꝝ. Istđ ergo remouet dicens ꝙ oĩs motus celi ordinat̃ ad motum alicuius astri ⁊ motus cuiuslibet astri ordinat̃ ad aliquã itelligentiam tanq̃ ad finem:ita ꝙ nulla est que nõ sit finis alicuius motus. Qđ pꝫ qꝛ intelligentie sũt in meliori dispositione q̃ possint esse. Sed hoc non esset nisi essent finis motus.⁊ ẽt mouerent:qꝛ si nõ mouerẽt essent in dispõne diminuta:ğ ⁊c̃. Secundum qđ potest obuiare p̃dictis est/si dicatur ꝙ in celo sunt plures motus q̃ illi q enumerati sũt:sed nõ ꝑcipiunt̃. Sed Phs excludit ẽt hoc:qꝛ ipossibile est ꝙ vnus motus sit ꝑꝑ alium tanq̃ ꝑꝑ finem:qꝛ si sic esset : ille esset ꝑꝑ'alium.⁊ sic in ifinituz:ergo oẽs motus celi sunt grã astroꝝ:⁊ ꝯñter est ipossibile ponere aliquem motũ in celo/ ꝑ quem non possit cognosci aliq̃ diuersitas in aliquo astro: ⁊ sic falsum est ꝙ sint in celo aliqui motus q non possint ꝑcipi. Cõmentator ṽo sic format hanc rõnem. Idem est numerus motuũ ⁊ motoꝝ ⁊ mouentiuz:ğ non sunt plures motus q̃ corpora mota. Rõ Cõ. Sꝫ corpora mota sunt tm̃ ea que enumerata sunt:ergo motus nõ sunt plures. Antecedẽs primũ hui⁹ ꝯseq̃ntie ꝓbat:qꝛ oĩs motus est ꝑꝑ eẽ in aliquo moto ⁊ ꝑꝑ motorẽ:ğ non sunt plures motus q̃ mouẽtia ⁊ mota.

Textus.49.

Quod autem celum vnum manifestum est.

Tertium quod predictis obuiare potest est:si diceret̃ ꝙ sunt plures mũdi:⁊ in quolibet eoꝝ sũt tot sphere quot sũt in isto:aut plures vel pauciores:⁊ ꝯñter sunt alique itelligẽtie mouentes illos mundos preter eos q mouent istũ. Hoc aũt excludit Phs dicens:ꝙ celum.i.mundus est tm̃ vnus: quod pꝫ. Si est alius mundus.ipse est eiusdem speciei cuz isto:qꝛ haberet similes partes partib⁹ istius.s.Solez ⁊ Lunam:⁊ alia astra. Sed non põt esse alius eiusdez speciei cũ isto.ergo ⁊c̃. Minorẽ probat. Si essent duo mundi eiusdẽ speciei:essent etiam duo p̃mi motores eiusdem speciei:ꝯñs est ipossibile.ergo antecedẽs. Probat impossibilitatem cõsequentis. Quecũq̃ differũt solum numero ⁊ sunt eiusdem speciei habent materiam. Sed p̃m p̃ncipium non hꝫ mãm: qꝛ tota eius substantia est endelechia.i.actus : ergo non est possibile esse duo prima principia eiusdem speciei.

Textus.50.

Tradita sunt autem a senioribus ⁊ antiquis.

Quia inter Phos quoꝝ extat memoria nullus est q nãliter cognouerit tãta de p̃ p̃n°:⁊ q ita ꝓbauerit ip̃m esse sicut Aristoteles. Ideo aũt comparat verba sua ad dicta ãtiquorum:⁊ dicit q dixerunt duo verba. Quorum primuz est ꝙ dij sunt ⁊ ꝑ deos exponit Cõmẽtator corpora celestia. Sanctus autem Tho.per deos exponit intelligentias. Duo dcã antiquoꝝ. Secundum est ꝙ dicunt in ente totam naturam.i.oĩa nãlia. Reliqua ṽo que ab antiq̃s dicta fuerunt sunt quasi fabule.s. ꝙ dij sint similes hominibus.⁊ quibusdam alijs aĩalibus. Et ista ab eis dicta sunt/ad corrigendos mores hominum:⁊ vt inducerent ad condendas leges:hoc tm̃ verum est ꝙ omnes

subje abstracte hñt in se aliqd diuinū. Ista āt q̄ de reb⁹ diuinis dicunt: ⁊ ēt reliq̄ ꝑtinētia ad phiam īfinities corrupta ⁊ generata sunt: qꝛ mūdus est eternus. Unde etiam illa vera que nos diximus infinities ante nos dicta sunt: sed non extat memoria ⁊ notitia qui dixerint has veritates.

¶ Textus.51.

¶ Paternam quidam opinio.

Tractat⁹ vltim⁹ huius.12. ¶ Iste est vltim⁹ tractatus in q̄ Phs mouet q̄sdā q̄ones ꝑtinētes ad intellectū primi principij: q̄ qdem q̄ones sunt nobilissime inter oēs que mouent̄ de p̄mo p̄n°. vt dicit Cōmentator: ⁊ sūt nāliter ab oib⁹ desiderate. Et qꝛ caldei circa hāc mām valde scrutati sunt: iō appellat eam sniam ꝑnam: vt idē Cōmentator exponit. Sed. S. Thomas aliter exponit dicēs: q ꝑ opinionē ꝑnam accipit Phs ea q̄ dicta sunt de deo in textu p̄cedēti. q̄si diceret. hec supradicta sunt opinio ꝑna: nūc aūt incipiam⁹ dicere q̄dam alia. s. ea q̄ ꝑtinent ad itellectum p̄mi pricipij. Circa qđ tangit q̄tuor q̄ones. Sed anteq̄ eas enumeret ꝑsupponit vnum. s. q p̄mū p̄nᵐ nō intelligit aliqd nobili⁹ se. Lꝫ eni alij motores moueāt. qꝛ mouentur a ꝑ appetibili ⁊ itelligibili. tñ primū p̄nᵐ cū sit oium dignissimū/nō mouet̄ ab alio itelligibili ⁊ appetibili superiori: opꝫ ḡ q itelligat vel se vel alia q̄ sunt ifra: ⁊ iō nō opꝫ dubitare de ei⁹ itellectu ꝑ cōparationē ad aliqd superi⁹ eo: sꝫ solū ꝑ cōparationē ad se ⁊ ad iferiora. Est aūt in q̄libet itelligente ꝯsiderare tria. s. itellectū itellectionē ⁊ obiectū: ⁊ de oibus istis querit̄: ⁊ ꝑ compando itellectū ad suā intellectionē.

Qō p̄ma. Utꝝ itellectus primi p̄ncipij semꝑ actu itelligat: vł aliqñ itelligat tm̄ in potētia: vr̄. n. q itelligat semꝑ in actu. qꝛ cū nobilitas ⁊ bonitas itellectus sit itellectio. ⁊ itellectus diuinus sit nobilissim⁹: q si nō itelligeret semꝑ actu: sequit̄ q aliqñ careret sua nobilitate.

Qō scđa. ¶ Scđa q̄o est Utrū itellectio q̄ ꝑᵐ p̄nᵐ itelligit sit ei⁹ substantia. Uidet̄ eni q sic: qꝛ cū itellectio sit ꝑfectio itellectus: si itellectio itellecti⁹ dei nō esset suba ei⁹: seqtur q ꝑficeret̄ ꝑ aliquid aliud a se: ⁊ ꝯñter non esset ens ꝑfectissimū ex se: sed ꝯueniret ei nobilitas ex alio.

Qō tertia. ¶ Tertia q̄o est. Utrū itelligat tm̄ se: vel potius etiaꝫ alia: ⁊ si itelligit alia/dubiū est an itelligat semꝑ oia vel potius q̄nq̄ vnum q̄nq̄ aliud.

Qō q̄rta. ¶ Quarta q̄o est. Utꝝ nobilitas obiecti faciat ad nobilitatē itellectionis. Signū est eni q sic: qꝛ vr̄ icōueniēs q aliqs occupet itellectū suuꝫ circa vilia: qđ nō eēt nisi obiectū faceret ad nobilitatē ⁊ ignobilitatē itellectiōis.

Soluitur qō p̄ma. Cōclo p̄ᵃ. ¶ Primā istaꝝ q̄onum soluit Phs dicēs q itellectus dei nō itelligit in potētia: sꝫ semꝑ in actu: ⁊ hoc ꝑbat dupl'r. Primo. Qꝛ itellectus itelligens in potentia est sicut dormiens: qꝛ in dormiente sūt opa vite tm̄ in potētia. Sed itellectus dei nō est sicut dormiens. sed sicut semꝑ viuens: vt supra dictum fuit: ḡ ⁊c̄. Scđo. qꝛ itellectus q q̄nq̄ itelligit in potētia ⁊ q̄nq̄ in actu/transmutat̄ a potentia in actū. Sed itellect⁹ dei nō est trāsmutabilis: vt pꝫ ex dictis supra. ḡ non itelligit in potētia.

Soluitur qō scđa. Cōclo 2ᵃ. ¶ Secundā q̄onē soluit dicens: q itellectio diuini itellectus est eius suba: qđ dupl'r ꝑbat. Prio vt dictū fuit. qꝛ si nō esset eius suba: sequit̄ q ꝑfectio eius esset ꝑ aliqd aliud a se: qm̄ itellectio est ꝑfectio intellectus. Sꝫ non pōt ꝑfici ꝑ aliud a se: aliogn non esset ens ꝑfectissimū: ḡ ⁊c̄. ¶ Scđo. Intellectus dei semꝑ itelligitur actu vt pꝫ ꝑ primam q̄onem: ergo si sua itellectio nō ē sua suba. sequit̄ q ꝯtinuet̄ in eo ꝑ aliqd aliud. s. ꝑ id qđ est cā illius itellectiōis. Sꝫ hoc est falsuꝫ: ergo ⁊c̄. Probat̄ falsitas ꝯñtis. Ois opatio ꝯtinuata in aliq̄ subiecto ꝑ aliud agēs/ē in eo cū labore cui⁹ est: qꝛ cū habēs talē opationē q̄tuꝫ est ex se sit indifferēs ad hñdum eam. ⁊ ad non hñduꝫ. si semꝑ in eo ꝯtinuat̄. opꝫ q sit cū defatigatiōe ipsi⁹. Qđ pꝫ a signo: qꝛ nos ꝯtinue laborando fatigamur. Sed deus nō itelligit cum labore: ergo eius intellectio est eius suba. S. Tho. dicit q Phs non ponit hanc rōnem tanq̄ necessariā: sed solū tanq̄ ꝑbabileꝫ: qꝛ qđ aliqs acqrit ab alio nō est ei laboriosum nisi vel ipm vel aliqd aliud ꝯtinuans ipsuꝫ sit ꝯ nām. Unde lꝫ ꝯtinuitas motus celi depēdeat ab extrinseco: non tñ celum mouet̄ cū labore. Cōmentator noster dicit q ista rō Phi posita est ad ꝑbandum q intellectus diuinus non intelligit q̄nq̄ vnū q̄nq̄ aliud: qꝛ necesse est cadere lassitudinem in intellectu in quo est successio intellectoꝝ.

Soluitur qō tertia. Cōclo 3ᵃ. ¶ Tertiam q̄onem soluit dicens q itellectus diuinus itelligit tm̄ se: qđ sic ꝑbat. Intellectus diuinus intelligit: vt supra ꝑbatum fuit. Sed nō itelligit inferiora se. ergo intelligit tm̄ se. Pꝫ ꝯña. vt dicit Cōmentator: qꝛ si intelligit aut itelligit superius se: ⁊ hoc nō. qꝛ nullum est tale: aut itelligit inferiora se: ⁊ hoc non vt ꝑbabit̄. ergo relinquitur q itelligat tm̄ se. Qđ aūt nō intelligat aliqd inferius se ꝑbat: qꝛ itellectio ꝑꝫ se ꝑcise ꝯsiderata nō hꝫ q sit aliqd nobilissimū. aliogn cuꝫ in eo q itelligit vilia sit itellectio sequit̄ q in eo sit nobilissima ꝑfectio q est falsum. Opꝫ ḡ q itellectio hēat nobilitatem ⁊ ignobilitatē ex obiecto: ita q illa itellectio sit vilis q̄ est obiecti vilis ⁊ ignobilis. Et ex hoc arguit sic. Nobilissima itellectio nō pōt esse obiecti ignobilis. Sed itellectio q̄ deus itelligit est nobilissima. ḡ deus nō itelligit vilia: ⁊ ꝯñr nō itelligit iferiora se: qꝛ oia talia sunt vilia ꝑ cōparationē ad ipm. Quo itelligenda sit ista rō phi: ꝑserti ḿm. S. Tho. dixim⁹ in q̄one.

Ꝯ l'r arguit Phs. Sꝫ ꝯ p̄dicta arguit Phs dupl'r. ¶ Prio. Nulla cognitio est cognitio suiipsius p̄ncipal'r. Sed intellectio q̄ deus itelligit est suba dei: ḡ si ꝑ eā deus itelligit tm̄ se: sequit̄ q illa itellectio sit principal'r itellectio suiipsius. Maioreꝫ ꝑbat iductiue: qꝛ sensatio ⁊ opinio ⁊ existimatio sunt p̄ncipal'r alterius ⁊ nō terminātur ad seipsas nisi ꝑ accidens. s. dum aliqs sensit se sentire. ¶ Scđo arguit ponendo dubitationē quādā: qꝛ dem̄ est q deus est sua itellectio: ⁊ ēt q est ipsa res itellecta. Sꝫ nō est dem̄ ꝑ qđ istoꝝ ꝯueniat ei eē bonū ⁊ optimū: ḡ isufficienter dem̄ fuit.

Ad p̄ma. ¶ Ad pᵐ negat Phs maiorem: qꝛ in qbusdaꝫ scia est rō facta tam in practicis q̄ in speculatiuis. In practicis qdem: qꝛ res scita si accipit̄ sine mā est scia. domus eni sine mā id est domus que est in mēte artificis est ⁊ eius scia ⁊ ars. Silr in speculatiuis res scita est ipsa rō diffinitiua rei q̄ scit̄. ⁊ eadem rō diffinitiua in itellectu est scia que hētur de re. ꝑ hoc. n. intellectus est sciēs. qꝛ cognouit reꝫ diffinitiones. In reb⁹ ergo oino separatis a mā idem est scitum ⁊ scia: lꝫ in nobis hoc nō ita sit simpl'r: cuius cā est vt ait Cōmentator: qꝛ itellect⁹ in nobis nō est itellectum oibus modis.

Ad scđm. ¶ Ad scđm respōdet q cum intellectio ⁊ res intellecta sint simpl'r idem in p̄mo principio: non opꝫ dubitare ꝑ qđ eoꝝ ꝯueniat ei esse ꝑfectum: lꝫ hoc ꝯtingat dubitare vt ait Cōmentator in eo inquo distinguunt̄ itellectus a re itellecta. Sed qꝛ saltē distiguitur rōne scia in deo: ideo est dubiū que rō sit ꝑfecta. s. rō intellecta an rō intelligentis. Ad qđ dr̄ q ratio itelligentis est ꝑfectior absolute. Non. n. ex hoc q aliqd intelligit̄ pōt ꝯcludi ipm esse ita ꝑfectū sicut ꝯcludit̄ ex hoc q est intelligens. Ratio tñ primi intellecti est ꝑfectior q̄ rō primi intelligentis: qꝛ q p̄ma intellectio sit oium nobilissima est ex hoc/q est primi intellecti: ⁊ ꝑ ꝯñs pꝫ responsio ad quartaꝫ q̄onem. qꝛ. s. nobilitas obti facit ad nobilitatem intellectionis.

Qō alia phi. ¶ Solutis p̄dictis q̄onibus mouet Phs vnā aliam in fine huius textus q̄ est. Utrū intellectum a prima cā sit simplex aut cōpositum. Sed duplex pōt esse sensus huius q̄onis.

Aucitur duplex sensus. Primus qdem. Utruꝫ ipsa suba primi principij quam dixerat esse obiectum intellectum ab eo sit cōposita. Scđs sensus est. Utrū intellectus primi principij itelligat cōponendo ⁊ diuidēdo: ita q cōpositio referat̄ ad modū intelligendi ⁊ nō ad rem intellectam. Iuxta primū sensum exponit huuc locum Cōmentator: ⁊. S. Tho. iuxta scđm. Dicit

Auerrois expositio. sgit̃ Cōmentator q̄ itellectum a pmo pn° est simplex ⁊ nō compositū: siue est vnū ⁊ nō multa: ⁊ intēdit hanc rōnē. Si itellectū a pmo pn° esset cōpositū siue multa, oporteret ipz esse cōpositū ex ptib° diuersaꝝ rōnuz: cui° rō est qꝛ cōpositum ex ptib° eiusdē rōnis est vnū itellectū: eo q̄ oēs ille ptes ꝯueniūt in vna rōne. Sz intellectū a pmo pn° nō est cōpositū ex ptib° diuersaꝝ rōnum: qꝛ qd̄ sic itelligit multa, itelligit aliq̄ ex se q̄ subsunt cause ei°: g̃ intellectū a pmo pn° non est multa. Scd̄o arguit sic. Ille itellectus non itelligit multa in q̄ itellectus ⁊ intellectū sunt idē oib° modis. Sed sic est in p̄ pncipio: g̃ itellectus eius nō itelligit multa. Maiorem pbat a signo: qꝛ itellectus humanus itelligit multa: ⁊ hui° rō est: qꝛ itellectus ⁊ intellectū ab eo nō sunt idē oibus modis. Minorē pbat: qꝛ itellectus noster est aliq̄ mō idez cū itellecto ab eo: qꝛ itellect° ⁊ itellectū sunt vnū: vt dī tertio de aia: ergo in p̄ pncipio, qd̄ est oino separatum a mā, itellectus ⁊ itellectū sunt idem oib° modis. Ex hoc ifert q̄ si sint alique itelligentie in qbus itellectus ⁊ intellectū distinguantur: tanto aliq̄ eaꝝ erit nobilior, quāto itellectus eius hēbit maiorē idētitatē cū intellecto. Subdit postea Phs: q̄ qꝛ itellectus pmi pncipij est oino idē cū itellecto, iō nō accidit ei lassitudo sz in oī seculo itelligit se. ¶ Sanctus aūt Tho. (S. Tho. expositio.) exponēs hūc textū dicit q̄ itētio phi est pbare tribus rōnibus q̄ deus nō intelligit cōponēdo ⁊ diuidēdo: quaꝝ pma hec est. Intellectus cōponens ⁊ diuidēs pōt seorsum itelligere vnā ptē illius cōplexi nō itelligēdo aliā: ⁊ trāsmutari a notitia vnius ptis in notitiā alteri°, sicut pz q̄ itellect° formans hoc ꝯplexū, hō currit, pōt ꝯcipere hoiez p se ⁊ cursū p se. Sz pbatū est supra q̄ itellectus primi pncipij nō pōt trāsmutari, g̃ nō intelligit cōponendo. ¶ Scd̄a rō. Intellectus sub̄e oino imālis itelligit sine cōpositione, sicut humanus itellectus. Sz itellectus pme cause est oib° modis imālis: ergo idē qd̄ prius id qd̄ dcm̄ est in maiori, sicut itellect° humanus exponit̃ ſm dissimilitudinē. Ut sit sensus, q̄ humanus itellectus itelligit cōponēdo, quia accipit sua itelligibilia a reb° mālib°. ¶ Tertia rō. Intellect° hn̄s sp ⁊ eternaliter suā pfectionē nō itelligit ꝯponēdo, cui° rō est qꝛ sua pfectio ꝯsistit in tali cōpōne. Unde ēt veꝝ qd̄ est bonū itellectus nō est in incōplexis, sz in cōplexo, hāc āt cōplexionē nō hz sp: qꝛ prius itelligit simplicia q̄ꝫ cōponat ea. Sz itellectus prime cāe hz eternaliter oēm suā pfectionē: g̃ ⁊c. Pōt (Alia expositio.) alio mō exponi iste textus dicēdo q̄ Phs tāgit hāc qōnez. Utrū intellectū a pma cā sit simplex aut cōpositū, i. vtrum pma cā itelligat p plures ꝯcept°: quoꝝ tn̄ qlibet i se sit simplex. Et rn̄det q̄ nō, qꝛ itelligit vnico simplici ꝯceptu. Qd̄ pbat. Prio, qꝛ ois itell's hn̄s plures ꝯceptus, trāsmutat̃ ab vno in aliū: qꝛ vnus alteri succedit. Scd̄o, qꝛ in separatis a mā qlibet itellectus intelligit ꝯceptu indiuisibili: qd̄ nō est veꝝ de itellectu hūano. Tertio, qꝛ vbi ē successio ꝯceptuū ibi nō est ois ⁊ total' pfectio eternal'r. Nā qn̄ vnus inest, alter cessat: pma aūt cā hz eternal'r oēm suā pfectionē.

¶ Textus. 52.

¶ Perscrutandum autē est qualiter hz totius natura bonum ⁊ optimum.

¶ Dixerat sup̄ Phs q̄ pma cā mouet vt itelligibile ⁊ amabile. ⁊ declarauit textu p̄cedēti qual'r ipsa sit itelligibilis: qꝛ scilꝫ est p̄m intellectum ⁊ alia q̄ dicta sunt. ¶ Nūc declarat quō ipsa sit bonū vniuersi. ⁊ mouet hāc qōnē. Utrū in vniuerso sit bonū intrisecū, aut extrinsecū, aut vtroq̄ꝫ mō. Nā sicut in actiōib° est finis itrinsecus ⁊ extrisecus, puta alteratiōis finis itrinsecus est q̄litas ad quā terminat̃ alteratio: ⁊ finis extrisecus est forma subālis, ad quā disponit illa q̄litas, ita ēt in reb° ordinatis bonū intrisecū est ordo eaꝝ: bonū xo extrinsecū est id pp qd̄ sic sunt ordinate. Ad hāc qōnē rn̄det Phs q̄ in vniuerso est bonū vtroq̄ꝫ mō: qꝛ ordo ptiū vniuersi ē bonū itrisecū ei°. ducis āt pp quē sic ordinate sūt est bonū extrinsecū. Et si q̄rat̃, qd̄ istoꝝ bonoꝝ ē pfectius, rn̄det q̄ bonū extrisecū ⁊ assignat cām: qꝛ finis est nobilior his q̄ sūt ad finē. Sz bonū extrisecū est finis boni itrisecī: sicut appet in exercitu cui° bonū itrisecū est ordo exercitus. ⁊ bonū extrisecū ē dux: sz dux ē finis illi° ordinis: qꝛ ptes exercit°, iō ordinate sūt vt exequant̃ volūtatē ducis. (Finis extrisecus ⁊ itrinsecus) Et silr ordo ptiū vniuersi est ad explicādū id qd̄ ꝯtinet̃ in itellectu ⁊ volūtate pmi principij. Infert. S. Tho. ex his q̄ sic dux cāt ordinē in exercitu, ita ēt de° est cā ordis q est i vniuerso. Et qm̄ iste text° est clar°. Cō. ⁊. S Tho. i expōne ei° oino ꝯueniūt. Sz qꝛ posset aliqs dubitare, vtꝝ oēs ptes vniuersi sint equal'r ordiate: iō ad hoc rn̄dēs Phs dicit, q̄ nō: qm̄ ptes vniuersi ordinant̃ ad pmā cām p eaꝝ opationes: agēdo. n. exequūt̃ id qd̄ ꝯtinet̃ in pma cā. In qbusdā āt rebus pn̄m hui° iclinatiōis est nā: in qbusdā xo ē volūtas. Et loquendo de vtrisq̄ꝫ, ille pfectiori mō sūt ordinate q̄ nūq̄ꝫ deficiūt ab opatiōib° suis: cuiusmodi sūt corpa celestia ⁊ intelligētie: ille xo q̄ deficiūt a suis actiōib° nō sūt ita pfecto mō ordiata. ⁊ ista sūt gn̄abilia ⁊ corruptibilia i qb° accidūt multa a casu vt mōstra ⁊ alia hm̄. Sic ēt in familia filij siue liberi magis exequunt̃ id qd̄ ptinet ad bonū dom°, q̄ꝫ serui: ⁊ serui magis q̄ꝫ bruta aiantia. Et h̄ est tota sn̄ia hui° qōnis.

¶ Textus cōmenti. 53.

¶ Dico autem puta ad discerni necesse quoq̄ꝫ omnibus venire.

¶ Quia in toto isto loco declarauit que sint reꝝ principia, s. tam substantiarum sensibilium q̄ꝫ insensibilium: nūc excludit aliorum opiniones de pncipijs reꝝ. Oēs. n. antiqui ponebant duas ppōnes: quaꝝ vna est q̄ Sola contraria sunt principia reꝝ. Alia xo est q̄ omnia sunt ex ꝯrijs. Primaz ppositionem improbat Phs tali rōne. Impossibile est aliquid fieri ex ꝯrijs nisi ꝯria inter se agant ⁊ patiant̃. Sz nō pn̄t agere ⁊ pati nisi sit aliqd preter ꝯria: ergo non est verū q̄ sola ꝯria sint pncipia reꝝ: sed requirit̃ aliqd aliud: maior pz. Minor pbat̃: qꝛ non transmutat̃ vnum ꝯrium in aliud cum sit mutatio de ꝯrio in ꝯrium. Non. n. albedo sit nigredo nec econtra: g̃ opz esse aliqd aliud qd̄ mutet̃ de vno in aliud: ⁊ hoc est subiectum siue mā vt pz pmo physicoꝝ. ⁊ supra in hoc libro duodecimo.

¶ Textus. 54.

¶ Amplius oīa praui participatiōe extra vnū.

¶ In hoc textu reprobat secundā ppōnem. s. q̄ oia sint ex ꝯrijs. ⁊ arguit pmo sic. Si oia sūt ex ꝯrijs puta ex mā ⁊ forma, vt exponit Cōmentator: vel ex qbuscūq̄ꝫ alijs ꝯrijs, sequit̃ q̄ in oibus sit malū excepto vno. Sz ꝯn̄s est falsum: qꝛ in corpibus celestibus ⁊ in subſis abstractis nō est malū neq̄ꝫ corruptio: g̃ non oia sunt ex ꝯrijs. Consequentiā pbat: qꝛ ꝯrioꝝ semp vnum hz rōnem priuationis respectu alterius. ⁊ ꝯn̄r hz rōnem mali. Excepto igit̃ illo ꝯrio qd̄ est altero pfectius in oib° alijs erit malū: qꝛ in oibus alijs erit illd̄ aliud ꝯrium qd̄ est imperfectū. ¶ Scd̄o improbat candē opinionem ex hoc q̄ aliq dixerunt q̄ pn̄m aliquaꝝ rerum est tn̄ bonum: ⁊ q̄ non omniū pncipia sunt bonū ⁊ malū: qd̄ tn̄ esset si oia essent ex ꝯrijs: qꝛ vt dictum est, alteꝝ ꝯriorū est malū. Isti tn̄ ēt defecerūt, qꝛ nō dixerūt quō bonū sit pn̄m. s. vt finis vel vt forma vel vt mouens. ¶ Tertio spāliter improbat opinionē Empedoclis dicētis q̄ oia cōponunt̃ ex q̄tuor elemētis ⁊ ex lite ⁊ amicitia: ita q̄ amor est pars reꝝ mistaꝝ. ⁊ arguit̃ sic. Amor p te est pars mistoꝝ: ergo est vt mā eorum. Item amor per te ꝯgregat: ergo est agens. Sed alia est rō agētis ⁊ alia materie: qꝛ mā est in potentia ⁊ agens est in actu. Itē mouens est extrinsecuz ⁊ mā

est intrinseca: ergo Empedocles qui non declarauit quo amor sit agens: et quo sit materia non sufficienter dixit. Item defecit Empedocles ponendo litem esse principium quia lis est malum: sed malum secundum recte opinantes non est principium rerum.

¶ Textus.55.

¶ Anaxagoras autem vt mouens.

Rō phi contra Anaxagoram. ¶ Hoc loco probat opinionem Anaxagore esse diminutam qui dicebat quod intellectus est principium mouens respectu omnium. Contra hoc arguit Phūs. Omne mouens mouet propter aliquem finem: ergo ille intellectus mouet propter finem. Sed Anaxagoras non dixit propter quem finem moueat: ergo diminute locutus fuit. Et subdit Phūs quod non potest dissolui ista rō nisi eo modo quo nos dissoluimus. s. quod in separatis a materia idem potest esse mouens secundum finem et secundum agens: et hoc modo mouet ille intellectus. vnde mouet propter seipsum. Secundo arguit ex communi antiquorum: quia secundum eos omnia fiant ex contrariis: ergo oportet assignare vnum aliud principium preter intellectum quod sit contrarium ipsi intellectui.

¶ Textus.56.

¶ Omnes autem contraria dicentes.

¶ Iste textus non habetur in eo quem exposuit Commentator. Unde ipse de eo nihil dicit. sed S. Tho. exponit eum. Intendit Phūs reprehendere antiquos dicentes quod omnia fiunt ex contrariis: quia non declarabant quomodo fiant ex eis. Primum igitur inconueniens quod eis accidit est / quia non possunt assignare causam quare aliqua sint corruptibilia et aliqua sint incorruptibilia: cum omnia sint ex eisdem principiis. s. ex contrariis. Similiter non possunt assignare causam huius differentie corruptibilium et incorruptibilium illi qui dixerunt omnia esse ex non ente: quia si sic / omnia haberent eandem originem et non appareret quare potius hoc sit corruptibile quam illud: propter quod Parmenides / et Mellissus nescientes assignare hanc differentiam negarunt distinctionem rerum / dicentes quod omnia sunt vnum ens. ¶ Secundum inconueniens est. quia non possunt assignare causam quare generatio sit eterna. et que sit causa generationis: oportet enim preter contraria esse aliud generans: quod tamen isti non ponunt. nec dicunt an sit eternum aut non. ¶ Tertium inconueniens est: quia vt diximus / oportet preter contraria esse vnum aliud principium principalius contrariis a quo habent res quod aliquando magis participent vno contrario et aliquando magis participent altero: et tamen non possunt hoc assignare. Et hoc inconueniens accidit etiam ponentibus species siue ideas. Nam aliquod indiuiduum nunc participat speciem et ante non participabat. s. antequam generaretur: oportet ergo esse aliquam causam huius diuersitatis. ¶ Quartum inconueniens est quia si omnia sunt ex contrariis sequitur quod sapientia primi principii sit ex contrariis vel habet aliquod contrarium. Sed hoc est falsum: quia omnia contraria habent materiam que est in potentia ad vtrumque contrariorum: in primo autem principio nihil est quod sit in potentia et cetera. Preter supradictos autem phos fuerunt aliqui dicentes quod nulle sunt substantie nisi substantie sensibiles. Contra istos dicit Phūs: quia si sic esset. sequitur quod non esset primum principium de quo supra locuti sumus. sed esset abire in infinitum. Probatur ista consequentia. quia omnis substantia sensibilis est mobilis. et cum nihil moueat se. oportet quod ab alio moueatur: ergo si non deuenitur ad aliquam insensibilem et immobilem est ire in infinitum. Sequitur etiam quod non esset talis ordo in vniuerso qualis dictus est supra. s. ordo omnium ad aliquod bonum extrinsecum. Sequitur etiam quod generatio non esset perpetua. Tenet ista consequentia quia motus eternus celi sine quo non potest esse aliqua generatio. non potest esse nisi ab aliqua substantia abstracta: eo quod virtus existens in magnitudine non potest mouere motu eterno. ¶ Arguit preterea Phūs contra quosdam alios. s. contra eos qui ponebant ideas et numeros separatos: et dicit quod eis contingunt quatuor inconuenientia. Primum est quod tales numeri et species separate non possunt esse causa alicuius: eo quod non habent rationem principii mouentis. Secundum est. quia magnitudo non potest causari ex non magnitudinibus. Sed numeri non sunt magnitudo: ergo non possunt causare magnitudinem. et consequenter non sunt causa omnium: sicut illi ponebant. Tertium est quod prima principia rerum non sunt factiua neque motiua sunt: et per consequens quod non sit rerum generatio. Sed hoc est falsum: quia probatum est in octauo physicorum generationem esse eternam. Probat autem quod hoc sequatur: quia generatio non est nisi inter contraria: sed in speciebus. et in numeris non inuenitur contrarietas: ergo si species et numeri sunt principia sequitur quod non sit generatio. Quartum est quia isti non possunt assignare causam quomodo ex forma et materia fiat vnum. huius ratio est quia causa mouens est illa que facit ex eis vnum: species autem et numeri non habent rationem causae mouentis. ¶ Ultimo loco arguit contra Pithagoricos ponentes tres ordines rerum. s. numeros: et magnitudines separatas: et sensibilia: quorum vnus ab alio non dependet. nec habent inter se connexionem: quia secundum istos sequitur quod sint tria prima principia in vniuerso. Sed hoc est falsum quia vniuersum non esset bene dispositum: eo quod pluralitas principatuum non bonum: ergo oportet esse vnum primum principium a quo omnia gubernentur: et istud est deus gloriosus in eternum cui sit honor et gloria in secula seculorum.

FINIS.

¶ Questiones metaphysicales Excellentissimi phi, summique theologi Pauli Soncinatis, predicatorum ordinis decus, nuper Venetiis summa cura ac diligentia Impresse sumptibus heredum q. Dñi Octauiani Scoti ciuis Modoetiensis ac sociorum. Anno virginei partus. 15[illegible] die vero. 15. Septembris.

Registrum

✠ / ✠ / ✠✠ / A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T U X Y Z AA Omnes sunt quaterni / preter / ✠ / duernus: et / ✠ / ✠✠ / terni. AA quinternus.

SONSINATIS

QUEST. METAPHYSIC.





calibrite
colorchecker CLASSIC
mm